

ORIENS CHRISTIANUS,

IN QUATUOR PATRIARCHATUS DIGESTUS;

QUO EXHIBENTUR

ECCLESIÆ, PATRIARCHÆ,

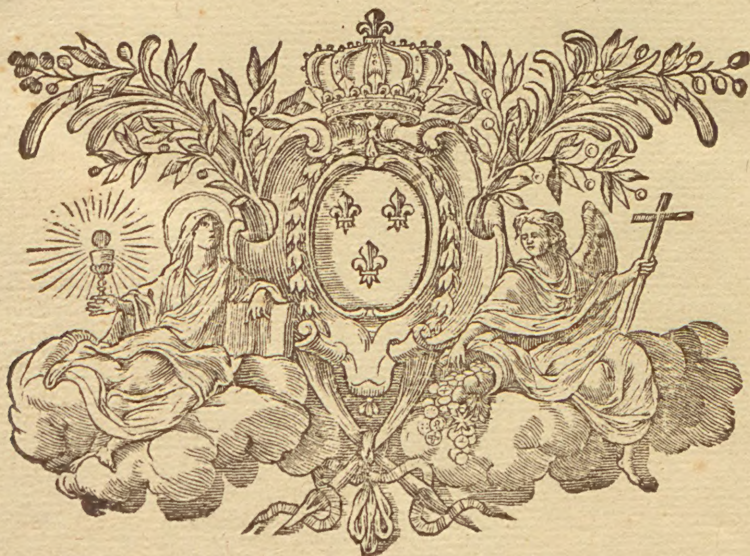
CÆTERIQUE PRÆSULES TOTIUS ORIENTIS.

Studio & opera R. P. F. MICHAELIS LE QUIEN, Morino-Boloniensis, Ordinis Fratrum Prædicatorum.

OPUS POSTHUMUM.

TOMUS TERTIUS,

Ecclesiam Maronitarum, Patriarchatum Hierosolymitanum, & quotquot fuerunt Ritûs Latini tam Patriarchæ quàm inferiores Præsules in quatuor Patriarchatibus & in Oriente universo, complectens.

PARISIIS,
EX TYPOGRAPHIA REGIA.

M. DCCXL.

* INDEX PATRIARCHATUUM, SEDIUMQUE METROPOLITANARUM

In hocce tertio volumine recensitorum.

* Sedes episcopales hîc recensendas non duximus; singulas suis metropolibus subjectas reperiet, qui harum cognoscendarum desiderio tenebitur.

ECCLESIA

ECCLESIA MARONITARUM DE MONTE-LIBANO.

ARONITÆ Syriam mari A Mediterraneo conterminam incolunt, teste Fausto Nairono Banensi Maronita, initio dissertationis suæ *de origine, nomine ac religione Maronitarum.*

I. Varios varii illis errores attribuunt, diversaque eorum conversionis memorant tempora: nam Bernardus Lutzemburgius, Gabriël Prateolus, & Buterus in suis operibus, Jacobus Gualterius *in tabul. chronogr.* Thomas à Jesu Biatiensis *in tract. de procur. salut. omnium gentium, cap. 22.* Petav. *lib. 5.* B *Theolog. Dogmat. de Incarnat. cap. 4. num. 4.* & alii, Maronitas aiunt fuisse *Monophysitas.* Eutychius Alexandrinus Patriarcha qui Arabicè scripsit sæculo decimo, eos *lib. 2. annal. p. 191.* monothelismi accusat. *Fuit tempore Mauritii Imp. Romanorum,* inquit, apud Assemanum *to. 1. Bibl. Or. p. 498. in nota, col. 2.* & Faustum Naironum *dissert. de origine, &c. Maronitarum pag. 26.* (qui posterior testatur textum illum duobus correspondere codicibus extantibus, primo quidem in Monte-Libano apud Nader Abu-Nausel Principem C Agialtonis Maronitam, secundo autem Romæ in Bibliotheca S. Petri de monte aureo ordinis S. Francisci) *Monachus quidam nomine Maron, qui aiebat duas esse Christi Domini nostri naturas & unam voluntatem, unam operationem, unamque Personam, fidem hominum corrupit. Maxima autem eorum pars qui doctrinam ipsius amplexi, & se discipulos illi præbentes eamdem professi sunt, erant incolæ urbis Hamah,* (Apameæ) *& Kennaserin, & Awasim, cum Romanorum* (id est, Græcorum qui sub Romano erant Imperio) *nonnullis: appellatique* D *sunt ejus asseclæ, qui idem cum ipso assererent, Maronitæ, nomine ab ipso Marone deducto. Quumque mortuus esset Maron, incolæ urbis Hamah monasterium in Hamah excitarunt, quod* Dair-Marun, *id est cœnobium Maronis appellarunt, fidemque Maronis professi sunt.* Willelmus Tyrius *lib. 22. belli sacri, cap. 8.* hæc pariter de Maronitis habet, apud Baron. ad ann. 1182. n. 4. *Interea dum regnum pace à Saladini bello, ut prædiximus, gauderet temporali, natio quædam Syrorum in Phœnice provincia circa juga Libani juxta urbem Biblienſium habitans, plurimam circa sui statum passa est mutationem. Nam quum per annos pene quingentos cujusdam Maronis herefiarchæ errorem fuissent sequuti, ita ut ab eo dicerentur Maronitæ, & ab ecclesia fidelium sequestrati, seorsum sacramenta conficerent sua: divina inspiratione ad cor redeuntes, languore deposito, ad Patriarcham Antiochenum Haimericum, qui tertius Latinorum nunc eidem præest ecclesiæ, accesserunt, & abjurato errore, quo diu periculose nimis detenti fuerant, ad unitatem ecclesiæ Catholicæ reversi sunt, fidem orthodoxam suscipientes, parati Romanæ ecclesiæ traditiones cum omni veneratione amplecti & observare. Erat autem hujus populi turba non modica, sed quadraginta millium dicebatur excedere quantitatem, qui per Byblienſem, Botryensem, & Tripolitanum episcopatus juga Libani & montis devexa, ut prædiximus, inhabitabant: erantque viri fortes, & in armis strenui, nostris in majoribus negotiis, quæ cum hostibus habebant frequentissima, valde utiles. Unde, & de eorum conversione ad fidei sinceritatem maxima nostris accessit lætitia. Maronis autem error, & sequacium ejus est, & fuit (sicut ex sexta synodo legitur, quæ contra eos lata esse dignoscitur, & in qua damnationis sententiam pertulerunt) quod in Domino nostro Jesu-Christo una tantum sit, & fuerit ab initio, & voluntas, & operatio. Cui articulo ab orthodoxorum ecclesia reprobato multa alia perniciosa nimis, postquam à cœtu fidelium segregati sunt, adjecerunt. Super quibus omnibus ducti pœnitudine, ut prædiximus, ad ecclesiam redierunt Catholicam, una cum Patriarcha suo, & episcopis nonnullis, qui eos, sicut prius, in impietate*

præcesserant, ita ut ad veritatem redeuntibus A *pium ducatum præstiterint.*

II. His subscribit Clariss. Renaudot. *in hist. Patr. Alex. p. 149.* iis verbis: *Ad eadem quoque tempora referunt Eutychius, Ebnassalus, Elmacinus, Makrisius, & omnes tandem quoscunque vidimus auctores Orientales, initia hæresis Monothelitarum, in quo longe abeunt à communi Græcorum & Latinorum historia. Illi Sergium Constantinopolitanum episcopum, & Cyrum Alexandrinum veluti primos illius architectos agnoscunt: Orientales Maronem quemdam Syrum monachum, qui sub Mauritio Imp.* B *vixit, & urbium Hamæ, Kennaserin, Awasim, & aliorum vicinorum in Syria locorum incolas ad suam sententiam perduxit: cui sectatores ejus, eo mortuo, monasterium extruxerunt, quod vocatur Maronis, & ab eo dicti sunt Maronitæ. Ita Eutychius, Elmacinus, Ebnassalus in collectione, auctoresque de hæresibus varii, cujuscunque sectæ sint. Adeo vero invaluit apud omnes hæc opinio, ut si recentiores Maronitas exceperis, concordia de hujus hæreseos origine mira sit inter auctores; unde nec aliud nomen habent quo Monothelitas designent, præterquam Ma-* C *ronitarum. Ea ratione dum Cyrum, Pyrrhum, Macarium, & alios Monothelitas nominant, Maronitas fuisse dicunt. Imo ne quidquam dubii supersit, aut id ex eorum ignorantia factum esse videatur, obstat luculentum Ebnassali testimonium, qui de Maronitis agens, eosque à Melchitis qui sunt Græci orthodoxi, & à Francis qui sunt Latini, distinguens, observat eos nuper ad Francorum religionem transiisse. Quum vero hæc scriberet, habebat in animo eorum ad Catholicam fidem conversionem per Aimericum Antiochenum Patriarcham, de qua Willelmus* D *Tyrius testis omni exceptione major verba faciens, eos à Monothelitica hæresi resipuisse confirmat. Attamen adversus tot certa testimonia exclamatur à recentioribus Maronitis, quorum primus, aut saltem inter primos qui suos populares Libaniticos ab omni hæreseos suspicione purgari voluit, Georgius Amira Edenensis fuit.... quem sequuti sunt Joannes Hezronita, & Gabriel Sionita in libello de moribus Orientalium, Abraham Ecchellensis passim, tandemque.... Faustus Naironus* in dissertatione de origine, nomine, ac religione Maronitarum, E *Romæ edita anno 1679. & in alio* (libro) *cui titulus,* Evoplia fidei Catholicæ Romanæ, *ibidem edito anno 1694. In utroque illo opere argumenta omnia collegit, quæ alii ante ipsum leviter admodum attigerant: quumque eum premeret Willelmi Tyrii auctoritas, curam omnem adhibuit, ut eum non tam proprio quam Eutychii judicio quem legerat, ea scripsisse quæ Maronitas suspectos Monotheliticæ hæreseos redderent, demonstraret. Adducit in hanc sententiam Auctores aliquot, ex quibus probare conatur Maronitas semper Catholicæ fidei fuisse defensores acerrimos, pugnasse contra Jacobitas & Nestorianos sub auspiciis sancti Maronis abbatis, cujus nomine celebre extabat circa Apameam monasterium, quod archimandritas habuit zelo fidei orthodoxæ conspicuos. Nomen istud Maronitarum ad omnes deinde orthodoxos Syros pervenisse &c.... Verum de his plura alibi: sufficiat hoc loco traditionem Orientalium de Maronitarum initiis, ex eorum sententia significasse.* Hactenus Renaudotius. Idem de Maronitis scripserunt, Jacobus de Vitriaco, Breindenbergius, Volaterranus, Joan. Bona Cardinalis, multique alii inter recentiores.

III. At in chronicis ordinis S. Francisci, auctore Marco episcopo Portuensi, *lib. 3. p. 3.* apud Faustum Naironum *in dissert. de origine &c. Maronitar. p. 2.* legitur illos fuisse partim hæreticos, & partim idololatras, eorumque conversionem accidisse anno 1450. opera cujusdam religiosi Belgæ hujus ordinis nomine Griphonis, qui post patratum in sole miraculum, ex occasu, ejus precibus, retrogrado viso, Montis-Libani Gubernatorem cum tota natione baptizavit.

Franciscus Ballarinus, & P. Mathias de Corona Leodiensis Carmelita, eosdem asserunt perseverasse in hæresi usque ad annum 1215. Franciscus Berdinus ordinis Minorum illorum conversionem differt ad Leonis X. tempora initio sæculi decimi-sexti. Flavius Cherubinus serius adhuc hanc contigisse narrat, anno scilicet 1582. Ita Naironus modo citatus, *pag. 3.*

IV. Is vero tradit *ibid. pp. 4. & 5.* nomen *Maronitis* inditum aliunde non proficisci quam ex *S. Marone abbate,* coævo S. Joanni Chrysostomo, cujus extat epistola ad ipsum ex suo exilio scripta ut ejus se precibus commendaret. De eo S. Marone loquitur Theodoretus *in Relig. hist. capp. 16. 21. 24. & 30.* Hunc scilicet ait divino afflatum Spiritu collem qui ab ethnicis superstitiose colebatur occupasse, fanumque ibi existens consecrasse Deo. *Nec solum ægritudinibus corporis medebatur,* inquit Theodoretus, *sed congruentem etiam animis adhibebat curationem.* Et paulo inferius: *Sic autem agriculturæ divinæ curam gerens, & animas simul curans & corpora, parvam passus ægritudinem, ut & naturæ imbecillitatem, animi dicamus fortitudinem, excessit è vita.* Quibus verbis intelligi datur, ab eo plurimos Syriæ incolas in orthodoxa fide, quam tunc in Oriente varia hæresum monstra vastabant, fuisse confirmatos, plurimos quoque ejus sanctitatis exemplo commotos ad monasticam disciplinam amplectendam convolasse. *Optarat* quidem S. Maro, pergit Theodoretus

ab Assemano relatus *to. 1. Bibl. Or. p. 497. in nota 5. col. 2. ut in eodem sepulcro cum Zebina conderetur, quem admiratus fuerat, patremque & magistrum appellare solebat. Sed quum post ejus mortem acre inter vicinos certamen de ejus corpore ortum esset, finitimi cujusdam vici incolæ, cæteris vi pulsis, sacrum thesaurum rapuerunt, maxima æde exstructa, ac celebri festo illum honorantes.* In Menolog. Græcor. colitur die 14. Februar. Templum illud, de quo hic sermo, cœnobium est *S. Maronis* dictum, Apameam inter & Emesam ad Orontem fluvium situm, quod fuit tanquam princeps monasteriorum Syriæ secundæ, sicut Acta synodi Constantinopolitanæ sub Menna Patriarcha anno Chr. 536. coactæ declarant; ubi Paulus diaconus, & Joannes presbyter, in epistolis monachorum ejusdem provinciæ ad Justinianum Imp. & ad eundem Mennam Patriarcham Constantinopolitanum, *monachi & legati* dicuntur *monasterii beati Maronis primatis monasteriorum Syriæ secundæ,* & pro omnibus monasteriis ejusdem Syriæ subscribunt. Et in epist. archimandritarum Syriæ secundæ ad Hormisdam Papam anno 517. data, primo loco subscribit *Alexander archimandrita S. Maronis.* Extant *to. 5.* concil. Labbei, *coll. 15. 115. 162. & 250.* Discipulos virtutis suæ imitatores reliquit beatus Maro, inter quos excelluerunt Jacobus & Thalassius sanctitate & miraculis illustres, quorum vitas seorsim scripsit Theodoretus, Domnina etiam quæ in maternæ domus hortulo Maronis disciplinam æmulari studuit. Adeo autem exarsit in hujus cœnobii S. Maronis monachos, Acephalorum, Severianorum, aliorumque Monophysitarum furor, ut præter innumera quæ illis inflixerunt mala in odium fidei Catholicæ, trecentos & quinquaginta eorum morte affecerint, quorum memoria colitur in Martyrol. Romano, die 31. Julii.

V. Porro, quod Maronitarum nomen, non sit hæresis alicujus protestativum, infert, post Pagium ad ann. 635. n. 13. doctiss. Assem. *to. 1. Bibl. Orient. pag. 524. in nota, col. 1.* ex modo quo de Maronitis loquitur Eugenius IV. Postquam enim retulit hæc verba ejus bullæ quæ incipit *Benedictus Deus,* datæ VII. Nonas August. 1445. (Legendum, IV. aut III. Nonas Augusti: vel si VII. verus sit numerus, legendum VII. Kal. aut Idus August. quia in nullo mense dicitur VII. Nonas: in mense autem August. IV. duntaxat numerantur Nonæ) *in concil. Flor. part. 3. n. 20.* & apud Raynaldum ad annum 1445. *nn. 21. & 22. In primis quod nemo prædictos Chaldæorum* (id est Nestorianorum ad fidem orthodoxam reversorum) *metropolitam, & Maronitarum episcopum, eorumdemque clericos & populos,* A *neque ex populo & clero quempiam de cætero audeat hæreticos appellare, aut Chaldæos de cætero Nestorianos nominare præsumat. Quod si quispiam &c.* discrimen observat ab eo Papa inter *Maronitarum* & *Nestorianorum* nomen positum. Illos siquidem (scilicet Maronitas) ut-pote qui à nullo hæresiarcha nomen duxerunt, *hæreticos* duntaxat nominari vetat, postquam fidei catholicæ professionem emiserunt. Nestorianos vero, quibus à Nestorio nomen inditum, & *hæreticos* & *Nestorianos* appellari prohibet. Usus enim viget tam in Oriente, B quam in Occidente, hæreticos fidei Catholicæ reconciliatos, si Occidentales sint, uti Lutherani & Calvinistæ, vocari *Catholicos:* sin vero Orientales; si Jacobitæ fuerint, *Syros;* si vero Nestoriani, *Chaldæos* seu *Assyrios* nuncupari. Et quamvis omnes esse *Catholici* subintelligantur, hanc tamen *Syrorum,* & *Chaldæorum* seu *Assyriorum* denominationem sortiuntur, tum propter eorum rituum diversitatem, tum quia sub diversis sint constituti Patriarchis: *Maronitæ* itaque, quum modo hoc nomen gerant, & à summis Pontificibus C à tempore Innocentii III. eorum Patriarcha in bullis apostolicis appelletur *Patriarcha Antiochenus Maronitarum,* necessario sequitur hoc nomen *Maronita* semper virum *Catholicum* indicasse. Ita ex Pagio Assemanus citatus.

VI. Floruit septimo sæculo, & initio sequentis, Joannes quidam, monachus hujus cœnobii S. Maronis, hinc dictus *Joannes Maro,* cujus Acta ex pervetusto codice Arabico an. 1495. descripsit Gabriël Barclaius episcopus Nicosiensis in libro ad Georgium presbyterum Besciaræ filium adversus Jacobitas *cap. 10.* D eademque anno 1639. latinè edidit Pater Franciscus Quaresmius in elucidat. Terræ sanctæ *lib. 1. cap. 37. p. 96.* teste Assem. *to. 1. Bibl. Orient. p. 496. col. 1.* qui tamen observat mendosum fuisse codicem illum quo uterque usus est, nam pro *Agathone* Papa, sub quo Macarius Antiochenus in sexta synodo damnatus fuit, *Evagrium* posuit qui in Romanorum pontificum serie nullus est, & pro *Sergio* Papa, sub quo Joannes Maro suæ gentis Patriarcha extitit, post Theophanis obitum, *Honorium* substituit, qui à quinquaginta fere annis obie- E rat. Ad doctissimas remittit idem Assem. in utramque hanc Joannis Maronis vitam observationes Stephani Edenensis Patriarchæ Maronitarum, in Vindiciis *lib. 1. cap. 7. & seqq.* ex quo hæc Joannis Acta summatim exscripsit *to. 1. cit. Bibl. Orient.* à *pag. 496.* ad *p. 506.* simulque notis illustravit.

VII. Ait igitur Assemanus ex illis Actis, Joannem hunc ex Castello *Sirimi* (quod juxta Evagr. *lib. 4. c. 38.* vicus est Cynegicæ regionis in territorio Antiochensi) in monte

Suaidia, qui mons Maurus seu Niger dicitur, A & Antiochiæ urbi imminet, oriundum, à teneris annis divinas humanasque litteras, Antiochiæ primum, deinde in S. Maronis cœnobio hausisse, postremo græcæ eruditionis adipiscendæ gratia petiisse Constantinopolim, ubi abdita quæque Græcorum sapientiæ mysteria didicit, & sanctorum Patrum tractatus ac in divinas litteras commentarios diligenter evolvit. Longiorem ejus in ea urbe moram interrupit mors parentum. In patriam itaque revocatus, dispositione rerum domesticarum facta, Cyrum ex sorore nepotem B suum ad S. Maronis cœnobium juxta Orontis ripas situm secum abduxit. Eo in loco monastico habitu indutus, moxque initiatus sacerdotio, Dei obsequio, populique Christiani saluti se ipsum devovit. Quantum vero in eo statu sapientia & gratia apud Deum & homines profecerit, variæ ejusdem elucubrationes adversus suorum temporum hæreticos testantur, &c. Quum igitur Joannes plurimos ad fidem adduxisset, fieretque ad eum undique hominum ejus congressum colloquiumque expetentium concursus, ea re commoti Latini C (Francos sic appellare solent Syri Arabesque scriptores sæculo duodecimo posteriores, qualis videtur fuisse illorum Actorum Auctor: Latinos autem in Syria ac Palæstina domicilium fixisse ab ævo S. Hieronymi compertum est) Latini, inquam ex his Actis, Antiochiæ commorantes, per Eugenium Principem, Cardinali Romanæ sedis Legato Joannem præsentarunt, eorumque suffragio Botrensis episcopus Joannes creatur (Botrus, seu, ut Straboni placet, Botrys, Phœniciæ urbs est maritima inter Tripolim & Byblum) ut vide- D licet ille Libaniotas in Romana fide retineret. Dictis luculentam fidem facit Jacobitarum testimonium, ipsorum *catechesi* insertum (de ea quidem catechesi clarissimus Renaud. *to. 2. Liturg. Or. p. 23. n. 36.* hæc ait, apud Asseman. *to. 2. Bibl. Or. pag. 69. col. 1. quem librum nulla præterquam Maronitarum Bibliotheca repræsentat, & cujus fides valde suspecta est.* Verum ejus meminit Thomas à Jesu Biatiensis *lib. 7. de convers. gent. cap. 15.* his verbis: *Breviter referam errores omnes quos ex catechismo Jacobitarum, qui Romæ in Biblio-* E *theca Cardinalis sanctæ Severinæ tam in Arabica quam in Latina lingua conscriptus habetur colligere potui.* Colligit autem errores 36. qui in collegii Maronitarum cod. extant. Verum hujus catechesis auctorem fuisse Noe Libaniotam in Jacobitarum Patriarcham assumptum anno salutis 1494. deduxit idem Assem. *tom. 2. Biblioth. Orient. pag. 468. col. 2.* ex cod. 30. Arab. quem citat *ibidem pag. 504. col. 1.*) *Tum vero emersit Maro* (verba sunt catechesis) *qui cum Francorum seu Latinorum Antiochiæ commorantium Principe Eugenio conspiravit* contra Melchitas, *his illum verbis adortus. O temporis istius rerum Domine, vereor ne montis Libani incolæ per Melchitarum factionem ad eorum sectam pertrahantur. Rem itaque cum Cardinali qui apud te versatur, esse transigendam dico, dandamque operam ut ipse me metropolitam instituat: futurum enim confido ut hac via in Latinorum fide aliquos contineam; Jacobiticæ vero sectæ nulla mihi mentio fiet. Annuit Legatus, & Joannem Botrensem episcopum creavit.* Hæc promotio Joannis anno Christi 686. contigit, Constantini Pogonati octavo. (Mendum in ea epocha irrepsisse necesse est: quum enim Constantinus Pogonatus imperium auspicatus sit post patris necem, anno Christi 668. ut referunt auctores, annus ejus imperii octavus incidit in annum Christi 676. non 686. fortassis 8. pro 7. positum est amanuensis incuria.) Inde vero episcopali dignitate auctus Joannes, illico in Phœniciæ oras profectus est, eo successu ut ad obsequium ecclesiæ Romanæ perduxerit plures Monophysitas atque Monothelitas, tum longe dissitos, tum finitimos, tum convenas servos, tum indigenas, ex quibus mirum in modum crevit fidelium numerus, adeo ut non modo Libani juga compleverint, verum etiam, velut coloniis inde deductis, Hierosolymam usque, atque in Armeniæ provincias sese longe lateque diffuderint. Nec suis interea deerat Joannes, quin pro temporum conditione sacerdotes & episcopos ad procurandam ipsorum salutem identidem destinaret. Auctor præterea etiam fuit, ut præfecti militiæ atque Tribuni crearentur, qui populum suæ factionis ab hostium infestatione tuerentur. Ejusmodi porro ducum tanta virtus extitit, tantaque in bellicis expeditionibus felicitas, ut non modo Persis, sed etiam Saracenis terrori fuerint, &c. (Cedrenus certe narrat in Annalibus *tom. 1. pag. 437.* Mardaitas, id est Maronitas, sub Constantino Pogonato, non Libanum modo occupasse, sed & totum terrarum tractum, qui ab urbe Hierosolyma ad fines Antiochiæ porrigitur. *Annis,* inquit, *octavo & nono Constantini Mardaitæ Libanum ingressi, occupaverunt quicquid à Mauro monte usque ad sacram urbem, & speculas etiam Libani obtinuere.* Eadem apud Theophanem legere est *p. 295.* Ducum Mardaitarum seriem exhibet anonymus Syrus in codice scripto anno Græcorum 1616. Christi 1305. cujus verba Arabica Latinè reddidit Stephanus Edenensis *cap. 7.* Maronitis autem hoc *Mardaitarum*, id est, *Rebellium* nomen impositum fuit, quod eis per antecessum tribuit Cedrenus ad annos Constantini Pogonati octavum & nonum, quia

sub Justiniano II. ejus successore, eo inconsulto, in Saracenos irruerunt.) Ut infra fusius dicemus *col. 13*.

VIII. Anno secundo Justiniani (II.) Imperatoris, mortuo Theophane quem sextæ synodi Patres Antiochenæ ecclesiæ, Macario ob hæresim Monotheliticam quam pertinaciter tuebatur deposito, præfecerant, de successoris electione synodus habita est. (Hic rursus mendum occurrit: nam Theophanes non obiit serius quam anno 685. Vide doctissimi Bollandi continuatores *tom. 4. Julii pag. 110. col. 2.* ubi de sedis Antiochenæ Patriarchis.) Qua occasione divino consilio Antiochiam Joannes profectus, concordi omnium suffragio Antiochenus Patriarcha creatur, &c. Ad istius facti elucidationem hæc prudenter monet Assemanus *to. 1. Bibl. Orient. p. 503.* in nota 1. *coll. 1. & 2.* Joannis (Maronis) Patriarchatum colligit Stephanus (Edenensis) tum ex communi traditione Maronitarum, tum ex auctore Syriacæ vitæ Jacobi Baradæi Jacobitarum antesignani, qui eum dicit *Joannem Sirimensem Patriarcham* (supra *pag. 496. in nota 1. col. 2.*) denique ex prologo professionis fidei à Joanne Marone ad Libani incolas transmissæ, ubi hæc leguntur: *quumque pro certo existimaret Maro sibi consentaneum magis esse sedem suam mutare, quam orthodoxam fidem à Patribus Nicææ, atque in reliquis synodis huic consentientibus probatam deserere, ab urbe Antiochia ad quoddam cœnobium profugit quod in ditione urbis Apameæ ad ripam Orontis situm est. In eo quippe loco octingenti cœnobitæ probati & pii commorabantur: apud quos hunc libellum* (professionis fidei) *elucubravit, descriptumque ad sacrum Libani montem mittendum curavit.* Idem prologus paucis mutatis legitur Syriacè & Arabicè in cod. Ecchell. 14. scripto anno Græcor. 1703. Christi 1392. apud eundem Assemanum *to. 1. pag. 576. col. 1.* Renaudot. tamen, qui hunc libellum non viderat nec citat, inficiatur *to. 2. Liturg. pp. 7. 15. & 16.* Joannem Maronem fuisse Patriarcham. At quod addit Edenensis, Joannem *in synodo* electum fuisse, id à nemine, inquit Assemanus, *ibidem tom. 1. pag. 503. col. 2.* præter ipsum, affirmatur. Et certe si Joannes concordi episcoporum suffragio Patriarcha Antiochiæ creatus fuisset, illius utique nomen in serie Patriarcharum Antiochenorum Græci aut Latini ejusdem ævi scriptores notassent, sive is Catholicus fuisset, sive hæreticus, uti notata leguntur nomina hæreticorum Catholicorumque antistitum qui eundem antecesserunt. Itaque probabilius puto, pergit Assemanus, illum, non ab episcopis Antiochenæ sedis, qui Græcorum Imperatori

A Justiniano (II.) parebant; sed ab iis qui Mardaitis seu Maronitis præerant, in Patriarcham electum fuisse. Id enim suadere videtur quod Maronitæ ad præsentem usque diem Patriarchas suos à Græcis, Jacobitis, & Nestorianis diversos habere consueverint. Nec verosimile est tantam hominum multitudinem, qui à monte-Mauro ad sacram urbem, Syriam, Phœnicen, & Palæstinam occupaverant, capite & pastore caruisse; aut in unam gentem à reliquis ritu moribusque differentem sine aliquo auctore coaluisse. Atque hac de causa B videntur Græci Latinique gesta Joannis Maronis præteriisse, quum hæc in jugis Libani contigerint, & Patriarchatus Joannis Maronis à Græcis non fuerit agnitus, ut-pote qui ad ritum Syriacum, & super subditos Syros duntaxat extenderetur; quemadmodum nec subsequutos, neque præsentes Maronitas Patriarchas in Antiochenorum numero reponunt. Demum, quod in Actis Joannis Maronis apud Quaresmium refertur, *eum Romam profectum fuisse, & à summo pontifice Patriarcham Antiochiæ ordinatum &c.* commentum puto, C inquit idem Assem. *ibid.* inde fortasse ortum, quod Joannes una cum Maronitis suis, præter reliquos Syros, apostolicæ sedis communioni adhæserit: Nam, ut bene notat Edenensis, Mardaitæ, seu Maronitæ, quibus Joannes præerat, ab omnibus quidem Orientalis historiæ scriptoribus maximam inde commendationem consequuti sunt, quod Romanum Imperium à Saracenorum incursionibus liberaverint, à nemine tamen proditæ fidei, & desertæ religionis arguuntur. Hucusque Assem. *to. 1. Bibl. Or. p. 503. in nota.*

D IX. Joannes interim Abrahamum ex sorore nepotem (qui in sæculo remanserat) suæ factionis copiis præfecit, acceptisque à regulo Simeone quæ per epistolam postularat auxiliis, ingenti cum exercitu profectus est ex cœnobio S. Maronis ad castrum Semar-Gebail (id est Bybli propugnaculum) quod Botro imminet. Hæc etiam Jacobitarum testimonio probantur in sua catechesi, illis verbis: *Quum Melchitæ Castellum Amiunum occupassent, Maroninus, & ejus ex sorore nepos Abrahaminus ad Semar-Gebailum procul à* E *Melchitis recesserunt, ibique ab exactionibus segreges suos immunes præstitere, quibus à Melchitis incolæ ipsorum sectam recusantes vexabantur; conspirantibus cum Marone Syris universis, ac Libani incolis, qui etiam in ejus verba jurarunt &c.*

X. Postquam vero Joannes Patriarcha has persecutionum tempestates ea qua diximus felicitate sedasset, continuo Libani juga, atque finitimas regiones lustrare, & Catholicos quidem, qui intra ecclesiæ septa versa-

bantur, confirmare, transfugas ad ovile salutis reducere; ecclesias & monasteria construere; sacerdotes & ministros ad earum custodiam cultumque designare; archiepiscopos & episcopos consecrare, eisque sedes & reditus necessarios constituere minime neglexit. Cæterum quum per eos dies intellexisset à Mauricio & Marciano ducibus Romæorum cœnobium sancti Maronis solo fuisse æquatum, atque monachos interfectos, bonaque dissipata omnia, Romæis videlicet Maronis nomen ab hominum memoria revellere contendentibus; alterum sibi excitavit cœnobium ad Orientem Castelli Caphar-Hai agri Botrensis. Fama est in eam ædem S. Maronis caput ex cœnobio Apameensi à Joanne fuisse translatum, ejusdemque sancti Abbatis memoriam Nonis Januarii ab illo affixam fuisse, quando ecclesia ejus nomini consecrata est &c. Exacto his moribus vitæ cursu Joannes, quum erga populum suum optimi pastoris partes explevisset, ex vitæ præsentis ærumnis ad sempiternæ domus requiem migravit, præmium laborum laturus ab eo qui laborantibus in spirituali ipsius vinea mercedem deperire non patitur. Moritur Joannes v. Idus Februarii (anno Christi 707. ut Edenensis notat in serie Patriarcharum Maronitarum) in cœnobio S. Maronis in Castello Caphar-Hai. Ad funeris pompam convenere undique Maronitæ episcopi & monachi cum infinita propemodum hominum multitudine, benedictionem ex sacri corporis contactu accepturi. Mortuus est cum publica sanctitatis fama, & conditus in Caphar-Hai. Ejus memoriam ecclesia Maronitica quotannis instaurare consuevit v. Idus Februar. Insuper ad calcem postremæ orationis diei dominicæ & festorum, *Joannis Maronis* intercessionem postulat: atque in officio sabbati, & in commemoratione Patrum in sacra Liturgia à diaconis recitanda, Joannem Maronem enumerat cum reliquis gloriosissimis Patribus qui hæreticorum errores ab ecclesia repulerunt, ipsamque in sacra scientia divinorum dogmatum confirmarunt. Hæc Syriacè & Latinè ex Edenensi refert Assemanus *to. 1.* à *pag. 496.* ad *506.* notasque inseruit, inter quas non prætereundum videtur quod explicat de origine nominis *Melchitæ, pag. 507. & seqq. num. IV.*

XI. Observat scilicet doctissimus vir varias fuisse de *Melchitæ* nomine auctorum sententias. Edenensis enim, & Naironus tradunt, occasione belli de quo supra, audiri cœpisse *Melchitarum* & *Mardaitarum* nomina: atque hos quidem, ut-pote Joannem Maronem sequutos, *Maronitas* fuisse appellatos, priores vero qui Imperatori ejusque ducibus copiarum

A Mauricio & Marciano Monothelitis parebant, *Melchitas*, hoc est à parte Imperatoris sive Regis stantes, dictos fuisse: *Melchi* enim & *Melchita* à *Malech* vocabulo hebræo derivatur. Alii Melchitarum originem altius petunt, à Marciani scilicet Imperatoris, & synodi Chalcedonensis temporibus. Ita è Syris primus, quod sciam, inquit Assemanus, scripsit Dionysius Bar-salibæus circa annum Christi 1160. *in exposit. Liturg. cap. 1.* ubi ait de Græcis, *Melchitæ dicuntur quia relicta patrum fide* (quam putabat fuisse Jacobiticam)

B *in sententiam Marciani Imperatoris iverunt.* Eadem de Græcis habet Nicephorus Callistus qui anno Christi 1330. floruit, *histor. eccl. lib. 18. cap. 52. Enimvero Jacobo Monophysitarum opinionem apud Syros prædicante magnum exortum est dissidium; nam qui rectæ opinioni adhæserunt, Melchitæ appellati sunt, quod sanctam quartam synodum, & Imperatorem ipsum (Melchi enim Syris rex est) consectarentur.* Mitto Græcos, Arabas, Latinosque scriptores Nicephoro & Bar-salibæo recentiores, ut Severum episcopum Asmo-

C næorum, Ebnarrahebum chronici Orientalis auctorem, Elmacinum Homaidum, &c. quos Baronius sequitur: nec Eutychium Alexandrinum, decimi licet sæculi scriptorem, moror, qui Melchitarum sæpius mentionem faciens in annalibus *to. 2. pp. 16. 23. &c.* nusquam originem hujus nominis prodit, imo ante Marciani ævum jam in usu fuisse supponit pro *orthodoxo* designando; ait enim *p. 100. Erat autem Marcianus orthodoxus Imperator, quique fidem Melchitarum teneret, ac propugnaret.* Denique Thomas Haranita, epi-

D scopus Caphartabensis, secta Monothelita, qui anno Christi 1089. cum Joanne Melchitarum Patriarcha disputationem de unica Christi voluntate habuit, *Melchitas* affirmat nuncupatos fuisse, qui S. Maximo confessore prædicante, Marcianum fratremque ejus, nec-non Mauricium Imperatores Heraclii decessores, sequuti sunt. *Maximus*, inquit Thomas cod. Ecchell. 14. *Marcianum, ejusque fratrem, Imperatores, nec-non Mauricium qui utrique successit, in urbe regia adiit, & ut duas Christi voluntates in Syria prædicari juberent,*

E *obtinuit:* quorum jussiones qui executi sunt, *Melchitas* appellatos fuisse contendit. At nemo ignorat Marcianum Imperatorem centum & amplius annis ante Mauricium regnasse, nec habuisse fratrem Imperii consortem: insuper hæresim Monothelitarum non innotuisse ejus temporibus, nec etiam sub Mauricii dominatu, sed solum sub Heraclio Mauricii & Phocæ successore, circa ann. Chr. 528. Itaque haud improbabili conjectura existimo (verba sunt Assemani *ibid. pag. 508. col. 1.*)

Melchitarum & *Mardaitarum* nomina coæva & opposita fuisse, eaque olim, non *religionis* aut *ritus*, sed *civilis* dumtaxat *factionis* differentiam indicasse, licet procedente tempore aliud significare potuerint; postquam scilicet unaquæque factio in gentem ritu, pastoribus, & religione etiam diversam coaluit. Nam qui olim in Syria adversus Imperatorem rebellaverant, *Mardaitæ*, id est, *rebelles* dicti fuere; qui vero Imperatori obtemperare non destiterunt, *Melchitæ*, id est, *Imperiales:* quod in Syria & sub Constantino Pogonato accidisse aiunt Theophanes ac Cedrenus, quando Mardaitæ, totum illum terrarum tractum à Mauro monte ad sacram usque Hierosolymorum urbem occuparunt. Quod ut clarius percipiatur, verba integra subjicio Cedreni, *to. 1. Annal. p. 437. Annis,* inquit, *octavo & nono* (Constantini Pogonati) *Mardaitæ Libanum ingressi, occupaverunt quidquid à Mauro monte usque ad sacram urbem, & speculas etiam Libani obtinuere. Multi ad eos se contulerunt, servi, captivi, atque indigenæ: adeo ut exiguo tempore ad multa excreverint millia. Hæc Maviam &* (illos) *qui cum eo erant, terruerunt, ita quidem, ut cogitantes Romanum imperium divino præsidio defendi, Legatos ad Constantinum pacis petendæ causa miserint. Is Pitzicaudam ad Saracenos mittit, perque eum pacem cum eis componit, ac tabulis consignat, ea conditione ut per annos triginta quotannis Saraceni Romanis penderent auri millia decem, servos centum, equos generosos quinquaginta.* Eadem quoque Theophanes narrat *p. 295.* Ducum Mardaitarum seriem exhibet anonymus Syrus in codice scripto anno Græc. 1616. Christi 1305. cujus verba Arabicè sic reddit Edenensis, *cap. 7.* apud Assem. *to. 1. Bibl. Or. pag. 501. in nota 1. coll. 1. & 2. Sub exordio Saracenici Imperii, Byblo* (Gebail Arabes dicunt) *dominabatur Joseph, & Cosroës mediterraneæ regioni quæ Cosroëna vel Chesruan ab eodem deinceps appellari cæpit. In Califatu autem Omari Ben-Abi-Taleb, Jobus Cæsarea Philippi & Hierosolymis potiebatur: eoque defuncto, Elias rerum potitus est, qui Heraclio Imperatori in Syria pugnanti suppetias tulit. His demum extinctis, Bybli & Libani principatum tenuit Josephus, eique Joannes regulus successit, qui universam terram benedictam* (Palæstinam) *subegit. Quumque è Libano in Carmelum venisset, Hierosolymam cogitans, inopinata irruptione latronum provinciæ Righzæorum pene oppressus est supra Turrim peregrinorum, amissis suorum tribus millibus. Quumque se rursus ex ea clade collegisset, contra Righzæos contendit, eorumque terras populatus, cæsis armatorum novem millibus, imbellem turbam, & pecorum greges secum trahens, in Libanum*

A *revertitur, mox in castro Basconta sedem fixit, ibique grandævus extinctus est.* His itaque cladibus attritæ Arabum vires, & aucta victoriis Mardaitarum potentia, perpulerunt Moaviam, ut pacem vel iniquis conditionibus à Constantino Pogonato Imperatore redimeret. Atque ita à Saracenorum incursionibus pacatum fuit Romanum Imperium, quandiu Constantinus vixit. Quo defuncto, quum Justinianus ejusdem filius anno Christi 685. gubernacula Imperii suscepisset, Abdalmalechus Meruani filius, qui quartus à Moavia

B Arabibus præfuit, pacis instaurationem postulavit, pollicitus se eidem persoluturum nummos mille, & unum in singulos dies servum & equum: Cypri autem, Armeniæ, Iberiæque vectigalia inter se æqua portione divisum iri, dummodo Imperator Mardaitas Libani incolas alio transferret. Quæ omnia breviter tradit Cedrenus *tom. 1. pag. 440.* his verbis: *Primo ejus anno* (Justiniani II.) *Abimelechus* (Abdalmalechus) *ad eum nuncios mittit confirmandæ pacis causa, convenitque ut Imperator agmen Mardaitarum in Libano, ejusque impres-*

C *siones compesceret, eoque nomine Arabes Romanis penderent in singulos dies nummos mille, equum, & servum. Imperator Paulum Magistrianum ad Abimelechum mittit, pacti confirmandi gratia, idque scripto, & testibus est comprehensum. Proinde Imperator misso legato duodecim millia Mardaitarum revocat. Quo quidem facto Romanam potentiam accidit* (id est comminuit.) *Quidquid enim hodie Arabes tenent à Mopsuestia usque ad quartam Armeniam, id omne infirmum erat, cultoribusque vacuum, ob incursiones Mardaitarum. Quibus repressis, in-*

D *gentia damna Arabes Romano Imperio in hunc usque diem intulerunt. Enimvero Justinianus annos non totos sexdecim natus, inconsulte rem gerebat. Anno secundo profectus in Armeniam, recepit Mardaitas in Libano degentes, aheneum murum destruens.* Cedreno consonat Theophanes *pp. 300. 302. & 303.* Hinc porro Maronitis *Mardaitarum*, id est *Rebellium* nomen impositum fuit ab Imperialibus, eo quod nimirum privata auctoritate, & Imperatore inconsulto, in Saracenos irruissent, iisque debellatis totum terrarum tractum à Mauro

E monte qui Antiochiæ imminet, usque ad sacram Hierosolymorum urbem occupassent. Qua autem arte Justinianus agmen Mardaitarum è Libano in Armeniam abduxerit, narrat Edenensis *cap. 7.* citato: *Simulat,* inquit, *Justinianus contra Arabas expeditionem, & misso in Syriam exercitu, Archistratego dona, & perhonorificam epistolam dedit, ad Libani Ducem perferenda, præcepitque ut hominem secreto conveniret, dataque occasione perimeret. Dux Græcus græco astu, exiguo cum comitatu*

ut fraudi fucum faceret, ad Joannem (Mardaitarum Ducem) *profectus est in oppidum Cabbelias, ipsique litteras & Imperatoris dona obtulit: nec difficile fidem invenire fuit, quin perhonorifice à Joanne exceptus, militum quoque animos cepit. Ergo dum de bello Arabibus indicendo consulitur, dato signo concurrere ex insidiis Græci assidentem mensæ Ducem Libani trucidant. Ut proditum Ducem milites compererere, sublato clamore in interfectores irrumpunt. Summa hic utrinque contentione pugnatum est. Sed facile erat imparatos à paratis repelli. Tum denique Imperatoris Archistrategus animos incolarum Libani ea cæde exulceratos demulcere cœpit, & factum excusare. Addebatque Constantinopolim, ob Arabum Persarumque incursiones, in magno discrimine constitutam, ipsorum ope indigere: publicam proinde rem privatæ utilitati anteferendam esse. Quumque præterea amplissima præmia ipsis polliceretur, si Imperatori parerent, ægre tandem obtinuit, ut Simeonem defuncti ex sorore nepotem Ducem sibi renuntiarent, qui armatorum duodecim millia in Armeniam, postea in Thraciam deduceret. Hujusmodi simultates, quas Libani incolas inter & Græcum Imperatorem intercessisse diximus,* Mardaitarum, *hoc est,* Rebellium *nomen eisdem crearunt, quum Justiniani* (II. Rinotmeti dicti) *imperium aspernati, descriptis supra motibus causam dedere.* Hucusque Stephanus Edenensis, apud Assemanum, *to. 1. Bibl. Orient. pag. 502. in nota, coll. 1. & 2.* Ex illa autem militum collectione, quos Maronitarum primates ex universa Phœnice sibi comparaverant ut tutiora loca occuparent illius partis Libani, quæ *Giobbe* nuncupatur, in qua sita est urbs *Hhadet,* & in Saracenos irruerent, deduxerunt Joannes Morinus, quidamque alii, *Mardaitas* fuisse Monti-Libano advenas, non proprios ejus habitatores: verum si sic res se haberet, tacerent ne quotquot de Mardaitis agunt scriptores, undenam profecta esset tam bellicosa gens, & quo inde pulsa recesserit? Nullus tamen illorum extat, fatente ipsomet Morino, qui aperiat quænam fuerit Mardaitarum natio, quam-ve orbis partem inhabitasset ante suum in Montem-Libanum accessum, quam etiam modo inhabitet: quandoquidem nihil penitus de ea invenitur, sub illo nomine, post Justiniani II. imperium, nihil similiter ante Constantinum Pogonatum: sed tandiu solum celebrantur in historiis *Mardaitæ* Libani incolæ, quandiu Maronitæ habiti sunt veluti Imperio Romano *rebelles,* cessavitque *Mardaitarum* denominatio, statim atque Imperatori subditi fuerunt iidem Maronitæ. Ita Faustus Naironus *in dissert. de origine &c. Maronitarum pp. 65. & 66.* His itaque temporibus incepit *Mar-*

A *daitarum & Melchitarum* appellatio in Syria, tanquam voces protestativæ, vel rebellionis, vel obedientiæ erga Imperatorem Romanum. Atque id ut affirmem, præter hactenus asserta, suadet altissimum Patrum omnium, & historicorum antiquorum, de *Melchitis,* pro orthodoxis designandis, ante sæculum decimum silentium. Evolvantur opera Patrum quarti, quinti, sexti, septimi, octavi & noni sæculi: legantur historiæ Procopii, Evagrii, Theophanis, Cedreni, Zonaræ, Theophylacti; nullum in iis *Melchitarum* vestigium

B apparet. Sed neque apud hæreticos auctores, ut Petrum Cnapheum, Philoxenum Hierapolitanum, Severum, Petrum juniorem, Joannem Philoponum, Darensem, aliosque, à quibus catholici, *Chalcedonenses* quidem, & *Synoditæ* passim appellantur, nunquam tamen *Melchitæ.* Contra Theophanes ac Cedrenus *Mardaitarum* disertam mentionem faciunt, nec tamen illos hæreseos ullius insimulant: quod argumento est, eorum nomen factionis civilis, non proditæ religionis notam fuisse; atque adeo Mardai-

C tarum hostes patria ipsorum lingua (Syriaca scilicet) *Melchitas* nuncupatos fuisse verosimile est: alioquin, vel *Mardaitarum,* vel *Melchitarum,* tanquam hæreticorum, meminissent eorum temporum scriptores, qui res in Syria gestas, exortasque ibidem hæreses accurate descripsere. Syriacum vero id nomen esse, & in Syria natum, ipsæ voces *Melchita* & *Mardaita* convincnut; convincunt & Melchitæ atque Maronitæ, gens olim & in præsentem usque diem in Syria frequentissima, alibi rara, aut nulla. Certe, ut dictum est, apud nullum

D auctorem Eutychio antiquiorem, nomen Melchitarum ad Marciani Imperat. tempora refertur: At si in Ægypto ortum fuisset, ob Dioscori Alexandrini asseclas, ut censuit Pagius ad annum 622. num. 9. non utique *Melchitæ* Syriaco aut Arabico sermone (ex utraque enim lingua, sicut & ex hebræa, commode derivari potest) dicti fuissent qui orthodoxam Imperatoris religionem profitebantur, sed græcè Βασιλικοὶ, aut aliter juxta Ægyptiacam linguam, ut perspicuum est, quum in Ægypto Syrus sermo nunquam,

E Arabicus vero usurpari non cœperit, nisi duobus fere sæculis post Marcianum Imp. & quartam synodum, quando nimirum Saraceni sub Omaro Califa Ægyptum occuparunt. Quod autem *Melchitarum* nomen apud recentiores pro Græcis Ægyptiis usurpatum inveniatur, mirum non est, siquidem *Jacobitarum* nomen, quod certe in Syria, & ex homine Syro (Jacobo Baradæo) prodiit, ad Ægyptios Monophysitas translatum legitur: plures enim mutationes nominibus hujusmodi accidere

accidere solent, ut manifestum fit ex ipsomet *Melchitarum* vocabulo, quod olim orthodoxos, nunc schismaticos Syros & Ægyptios Græci ritus significat. Sic etiam Libaniotæ, abjecto *Mardaitarum* titulo, *Maronitæ* dicti fuere, ex *S. Marone* scilicet, cui insigne cœnobium juxta Apameam excitatum fuerat: unde & Joannes eorum Patriarcha, de quo modo dictum est, cognomentum *Maronis* traxit.

XII. Hujus Joannis Maronis quædam supersunt scripta, præter alia quæ eidem supponuntur. Posterioris generis videntur, tum *Septem tomi* quos Stephanus Edenensis censuit illi attribui ab Hebedjesu episcopo Sobensi scriptore Nestoriano, in catalogo scriptorum Syrorum *pag. 88.* Eos enim assignat Hebedjesu cuidam Joanni *Bar-Frangoje,* aut *Bar-Fincoje,* ut legitur in cod. Ecch. 17. cujus ipse sententiam de Christi nomine in sensum Nestorianorum detorto producit in lib. Margaritarum *part. 3. cap. 5.* apud Assem. *to. 1. p. 510. col. 2.* tum *Libri 4. de Sacerdotio,* qui fœtus sunt Joannis Darensis, apud eundem Assemanum *to. 2. Bibl. Orient. pp. 122. 123.* tum *Expositio vocum scripturæ,* cujus meminit Gregorius Bar-hebræus in Horreo mysteriorum sub nomine operis *Joannis Maronis;* hic siquidem Edessenus erat, & vivebat sæculo decimo, ut narrat idem Bar-hebræus, *part. 2.* chronici Syriaci *fol. 286.* apud eundem Assemanum, *to. 2. pp. 283. & seq.* tum denique *Expositio Missæ,* quæ Dionysii Bar-salibæi opus est, apud eundem Assem. *to. 2. pp. 176. & seqq.* ubi ejus analysim tradit. At in Vaticana Bibliotheca, sequentia Joannis Maronitarum Patriarchæ scripta genuina occurrunt, teste eodem Assem. *tom. 1. pp. 512. & seqq.* Item *pag. 576. col. 1.* ubi cod. 14. Ecchell. mentionem facit. Sunt autem

XIII. Primo, *Anaphora* seu Liturgia, cujus initium, *Coram te, Rex Regum, & Domine Dominantium.* Extat codice Ecchell. 5. scripto Gamblini in Cypro anno Græc. 1846. Christi 1535. *p. 100.* Hanc una cum reliquis Joannis Maronis operibus ut spuriam rejicit Renaudot. *to. 2. Liturg. Orient. in dissert. proœmiali pag. 15.* & causam hanc producit inferius *p. 344.* quia *nulla Bibliotheca, quantumcunque Orientalium librorum dives, ipsam repræsentat:* perinde ac si omnes ipse Bibliothecas adierit, inquit Assem. *to. 1. p. 513. col. 1.* aut omnes Bibliothecarum omnium libros evolverit; aut demum nullum in Oriente scriptorum monumentum supersit, quod in Bibliothecas Europæ illatum non sit.

XIV. Secundo, *Libellus fidei,* quem Joannes è monasterio suo S. Maronis ad Libaniotas transmisit. Extat Syriacè cum Arabica versione, in Biblioth. Vatic. cod. Ecchell. 14. qui

A ad calcem scriptus esse notatur anno Christi 1392. his verbis, *Absolutus est sacer iste libelli fidei sanctæ ecclesiæ codex anno* (Græcorum) *1703.* (Christi 1392.) *die 20. Februar. per vilem & peccatorem hospitem Josephum diaconum ex oppido Hachel* (quæ fuit patria Abrahami Ecchellensis) *ex regione Byblienſi, qui nunc habitat in oppido Ban Gubtæ Besciarensis:* quæ est provincia Libani supra Tripolim Syriæ, ejusque olim caput fuit *Besciara* ubi Duces Libani residebant: *Ban* vero ejusdem provinciæ oppidum est. Libello hic titulus

B præfigitur: *In nomine Dei scribere aggredimur Libellum sanctæ fidei quam in monasterio sancti ac Theophori beati Mar-Maronis edidit* Maro, *qui dicitur Joannes, fuitque Patriarcha urbis Antiochiæ, ac totius Syriæ.* Quæ verba interpres Arabicus paraphrasticè sic reddit: *In nomine Dei incipimus scribere declarationem sanctæ fidei, quam apostolica tenet ecclesia, scriptam quidem à sancto Joanne Patriarcha Antiocheno in monasterio Maronis ad Orontem fluvium in regione Apameæ & Emesæ; transmissam vero ab eodem ad Montem-Libanum.*

C *Quamobrem præfati montis incolæ de monasterii Maronis nomine Maronitæ appellantur: sed & Joannes ipse de ejusdem monasterii nomine Maro nuncupatur.* Hunc interpretem Arabicum, simul & interpolatorem Libelli Joannis Maronis, Thomam esse Haranitam episcopum Caphartabensem Monothelitam, de quo jam supra dictum est, *n. XI. col. 2.* testatur Steph. Edenens. *lib. 2.* Vind. idque stylus ipse confirmat; eadem enim est phrasis, eadem sensa in hoc Libello Arabice verso & interpolato reperiuntur, ac in opere quod idem Thomas in

D decem capita, seu propositiones distributum, ad Joannem Melchitarum Patriarcham circa annum Christi 1089. transmisit, ubi inanibus argumentis Monothelismum stabilire conatur; (extat vero hoc Thomæ opus ad calcem præfati Libelli Joannis Maronis,) Maro è contra in suo Libello Syriaco totus est in demonstrandis adversus Nestorianos & Monophysitas duabus in una Christi Persona naturis: nam *p. 2.* nominat quatuor synodos generales quarum definitionibus se consentire profitetur; deinde brevem & accuratam SS. Trinitatis, atque

E Incarnationis fidem exponit à *pag. 4.* mox testimonia Patrum producit à *p. 18.* Mirum est quidem Severum *sancti* titulo decorari: verum id ex amanuensis fraude oriri existimat Assem. *p. 516. col. 2.* neque enim Joannes Maro *sanctum* appellaverit Severum Monophysitarum primipilum, quem ipse in hoc Libello, velut Chalcedonensis fidei desertorem execratur. Postremo iis verbis librum concludit. *Nunc igitur, fratres fideles, sanctæ Catholicæ ecclesiæ filii, estote justi examinatores,*

& conferte invicem, & videte, quæ sancta synodus, & religiosissimus Papa credidit, & definivit, & quæ sancti Patres nostri supra commemorati tradiderunt; quomodo sibi ad amussim cohæreant, & iis consentiant, quæ nos ex Chalcedonensi concilio profitemur: sicut & veritas ipsa testatur ex S. Leone Romano pontifice, & ex sanctis sexcentis ac triginta sex Patribus, quorum preces nobiscum sint. In eo Libello, nec quintæ, nec sextæ synodi meminit. Fortassis quod quinta synodus nihil Chalcedonensi definitioni addiderit respectu materiæ quam sibi tractandam proposuerat: At quid causæ fuerit cur nihil dixerit de Monothelitis, nihil de sexta synodo in qua eorum hæresis de una Christi voluntate damnata est, & Macarius Patriarcha Antiochenus depositus, facile non est decernere. Existimat Assem. *to. 1. Bibl. Or. pp. 511. 512. & 517.* id fortassis contigisse, vel quia Joannes Maro hanc synodum præcesserit, vel verosimilius quia hunc Libellum fidei ante ejusdem synodi celebrationem scripserit. Quod enim in titulo legitur, Joannem *Patriarcham* hunc librum dictasse, ex privata amanuensis opinione positum videtur, non ab ipso auctore, qui in toto opere nihil de sua patriarchali aut episcopali dignitate indicat. Et certe, præterquam quod omnes quos laudat Patres in eo Libello Monothelismi ætatem antecesserunt, si ipse post exortam hanc hæresim illum edidisset, quæcunque ejus fuerit de Monothelitarum hæresi sententia, sextam synodum memorare non prætermisisset, vel ut ei assentiretur catholicus, vel ut eam respueret ac confutaret hæreticus: nisi quis suspicetur cum eodem Assem. *p. 511. col. 1.* apud Libaniotas ad quos scribebat Joannes Maro, & quibuscum versatus fuerat, de duabus quidem naturis & unica Persona in Christo, propter Nestorianos & Monophysitas iis in locis celebres, acriter fuisse disputatum, nullam vero hactenus de duabus Christi voluntatibus ventilatam fuisse quæstionem: Quamvis enim in terris Romano imperio subjectis multum agitaretur Monothelitarum error, ob Imperatores & Patriarchas qui illum propugnabant; in Libano tamen, quem Mardaitæ suis legibus utentes occupaverant, vix innotuerat tunc temporis hæc hæresis; vel eam à Monophysitarum hæresi non distinguebant, cujus reipsa germen erat ad eamdem latius propagandam exortum. Et certe nullus Syrorum Jacobitarum agnoscitur, qui ante sæculum decimum Monothelitas impugnaverit, illorum-ve fecerit mentionem: *ibi namque unam ponendam naturam, ubi una operatio asseritur,* probe norant, inquit Theophanes ad annum 20. Heraclii, Christi 629. de Athanasio loquens Jacobitarum Patriarcha, (qui hujus nominis primus fuit, cognomento Camelarius, electus anno Græcorum 906. vel 908. Christi 595. vel 597. mortuus vero anno Græcorum 942. Christi 631.) quum enim ei, *si modo synodum Chalcedonensem vellet admittere, Patriarcham Antiochiæ* (orthodoxum scilicet) *se eum constituturum Heraclius* promisisset: *is enunciatis in Christo naturis duabus, hæresim ad tempus dissimulans, propositam synodum probavit & recepit. Tum vero de operatione & voluntatibus Imperatorem interrogavit, quales asserere debeat, geminas, an unicam? Imperator inusitata sibi vocum novitate implicatus, Sergio Constantinopolitano episcopo scribit &c.* Hæc omnia Theophanes; quibus palam est primipilos Monothelitas à Jacobitarum hæresi de unica in Christo natura ex animo non recessisse, nec synodum Chalcedonensem recepisse nisi *fraudulenter & ad tempus,* ut nempe Catholici, admissa semel incautè unitate voluntatis & operationis in Christo, unitatem quoque naturæ admittere cogerentur. Notandum tamen obiter, ex Pagio in critica Baronii ad annum 629. n. 5. Theophanem hic confundere congressionem Heraclii cum Paulo Severiano, quæ contigerat anno Christi 622. unde sumitur exordium Monothelismi, cum ea quam ipse scribit ad annum 629. ejusdem Imperat. cum illo Athanasio, quæ fictitia est. In litteris enim Sergii ad Honorium I. Papam anno Christi 634. & Cyri ad Sergium anno 626. scriptis, & recitatis in VI. synodo, *Pauli* mentio fit, non *Athanasii.* Qua etiam de causa ea synodus, sicut & Lateran. sub Martino I. hunc Paulum inter primos Monothelismi progenitores recensent, non Athanasium, quem profecto intactum non reliquissent. In iis itaque circumstantiis credibile est Joannem Maronem ad Syros suos scribentem, satius duxisse si sacri Chalcedonensis concilii propugnaret authoritatem, duasque in Christo inesse naturas evinceret; quibus semel stabilitis, hæresim Monothelitarum, æque ac Jacobiticam corruere necesse erat: quam si Monothelitismum specialiter confutaret qui re ipsa ex Monophysitica hæresi naturaliter consequitur.

XV. Tertio, *Liber adversus Monophysitas.* Extat in laudato codice Ecchellens. 14. post *Libellum fidei pag. 103.* (apud Assem. *tom. 1. p. 517. col. 2.*) Ejus titulus est: *Item Quæstiones excerptæ adversus Monophysitas, id est, eos qui simplicem Dei Verbi naturam cum ejusdem carne confundunt, & componunt, unam esse naturam dicentes.* Initium est: *Dicite nobis, sancti fratres nostri; hæc unica natura, quam in Domino nostro post unionem confitemini, consubstantialis Patri est, necne?*

XVI. Quarto, *Liber adversus Nestorianos.*

In eodem cod. *p. 114.* (apud Assem. *ibid.*) Titulus est: *Item Quæstiones excerptæ adversus Nestorianos.* Initium est: *Ait Paulus Apostolus; reconciliatus est nobis Deus per mortem Filii sui &c.*

XVII. Quinto, *Epistola* de Trisagio: *quæ Responsio est ad eos qui dicunt nos totam sanctam Trinitatem crucifigere, quum Trisagio addimus, Qui crucifixus es pro nobis.* Joanni Maroni tribuitur in eodem cod. Ecchell. 14. *pag. 125.* licet non eadem, qua totus codex, manu sit exarata: Quod mihi non levem suspicionem ingerit, inquit Assem. *ibid. p. 518. col. 1.* eam vel ex altero, quod ad manus nostras nondum pervenerit, exemplari à recentiori amanuensi descriptam & laudatis Joannis operibus hic insertam fuisse, vel eidem Joanni suppositam. Et suppositionis quidem vitium duo arguere videntur. Primum, quod hanc epistolam immediate sequitur *Dialogus Syrum inter & Græcum de Trisagio,* qui licet in codice nostro mutilus sit & anonymus, ex Barhebræo tamen in Lib. Ethic. colligitur Davidis Pauli filii, episcopi Jacobitæ, esse fœtus: (extat Dialogus ille in cod. Arabico 43. apud eumdem Assem. *to. 2. p. 510. col. 2.* sub hoc titulo; *Davidis filii Pauli Dialogus inter Melchitam & Jacobitam de Hymno Trisagio*) eædem autem in hac epistola ac in Dialogo rationes pro additamento Trisagii, eadem fere verba, ut utrumque opus conferenti patebit. Alterum, quia eadem epistola tres postremas quinternionis decimi-tertii chartas ita implet, ut nullum folium inter hunc & sequentem quinternionem desideretur: quum tamen *Dialogus* Davidis de Trisagio, qui *Epistolæ* subnectitur, acephalus sit, eique tot chartæ deesse videantur, quot epistolam componunt. Quare probabile admodum est recentiorem amanuensem, avulsis tribus prioribus Dialogi chartis, locum huic epistolæ fecisse, quam fortassis ex ipsismet dialogi verbis concinnavit. Utut sit; Summa ejus hæc est: objicit Anonymus Syris orthodoxis, *sanctam Trinitatem ab iis prædicari crucifixam, quoties Trisagio subjiciunt, Qui crucifixus fuisti pro nobis.* Respondet Joannes Maro, aut quisquis est auctor epistolæ: *Unum de Trinitate duntaxat carnem induisse, & crucifixum fuisse, qui est Dominus noster Jesus-Christus; non totam Trinitatem; quandoquidem nec tota Trinitas incarnata est; & ad illum unum, non ad totam Trinitatem, Syrorum mentem referri, dum Trisagium hymnum canunt.* Reponit anonymus: *Cur ergo sancti Patres Petro* (Cnapheo sive Fulloni) *anathema dixerunt?* Respondet auctor: *Quia ille quaternitatem Personarum inducere moliebatur, Judæum Nestorium æmulatus, & passionem divinitati tribuit: Quapropter ejus* A *gregales Theopaschitæ dicti sunt; Syros vero ab utraque insania distare.* Rursus instat anonymus: *At verba ab hæreticis male usurpata omnino vitanda sunt.* Respondet auctor: *Si huic regulæ insistendum foret, omnes sacras scripturas oblitterari proscribique oporteret. Quamobrem, ut monet Cyrillus in commonit. ad Eulogium, non omnia, quæ ab hæreticis usurpantur, sunt rejicienda: in plerisque enim hæretici nobiscum loquuntur; sed ipsorum mens errorem intendit, quem nos minime intendimus.* Eadem fere de Trisagio Ephræm Antiochenus Patriarcha, B qui teste Photio in Bibliotheca codice 228. paulo-post initium, in epistola ad Zenobium quemdam Scholasticum Emisenum Acephalorum labe infectum.... explicat nonnihil circa usum sacri Trisagii hymni. Etenim Zenobius suæ sejunctionis à communi ecclesia colorem hunc quæsiverat, quod recens divisa esset ob ter sancti hymni sententiam. Asserit contra Ephræmius eumdem hymnum Orientales Christo Jesu attribuere, & propterea nihil peccare, tametsi adjiciant *crucifixus pro nobis.* Constantinopolitanos vero atque Occiden- C tales in supremum sacratissimumque bonorum omnium fontem, consubstantialem Trinitatem sententiam referre: idcirco non sustinere illud addi *crucifixus pro nobis,* ne qua passio Trinitati attribuatur &c. Recte vero facere utrosque hic affirmat, neque ullam reperiri rationem cur alterutra reprehendatur, vel in disquisitionem revocetur. Ordinatus fuit Patriarcha Antiochenus hic Ephræm anno Christi 527. obiit vero anno 545. Hinc apparet, subdit Assem. *ibid. p. 518. col. 2.* Syros orthodoxos, licet Trisagio hymno particulam D illam, *Qui crucifixus es pro nobis,* addiderint, (propter quod procul dubio additamentum à Maronitis jam admissum S. Joannes Damascenus eosdem, non quidem pro hæreticis habebat, ut infra patebit *n. XXIV. col. 31.* sed tamen sibi non esse conjunctos indicavit, tum in libello *de recta sententia* in fide tenenda, ubi ait *to. 1. edit. Paris. anni 1712. p. 395. C.* καὶ μὴ κοινωνεῖν ἑτέρῳ πιστῷ οὕτως μὴ ὁμολογοῦντι, ἐξαιρέτως τοῖς Μαρωνίταις· *Nec me communicaturum cum altero qui fidem hanc non confitetur, ac præsertim cum Maronitis.* Tum adhuc clarius in epistola E ad Jordanem archimandritam, *De hymno Trisagio,* ibidem, *p. 485. E.* καὶ ἡμεῖς μαρωνίσωμεν, προσθέμενοι τῷ Τρισαγίῳ τὸν σταυρόν. Absit quod *cum Maronitis sentiamus adjecta Trisagio crucifixione*) apparet, inquam, licet hoc Petri Fullonis additamentum receperint Syri orthodoxi, & inter eos Maronitæ, illos nihilominus à Jacobitarum & Theopaschitarum hæresi abhorruisse. Quin immo ipsos Monophysitas tam antiquiores quam recentiores eadem circa Trisagium cum Catholicis sensisse, &

modo sentire liquet ex homil. 125. Severi Antiocheni, quæ extat in codicibus Nitrienſ. 33. & 34. quorum meminit idem Aſſem. *to. 1. pag. 572. col. 2.* & ſcripti ſunt, primus quidem anno Græcorum 874. Chriſti 563. alter vero anno Græc. 1243. Chriſti 932. Liquet pariter ex Dionyſio Bar-ſalibæo, commentar. in liturg. S. Jacobi, quæ extat codice Ecchell. 36. apud eundem Aſſem. *to. 1. Bibl. Orient. pag. 578. col. 2.* & *to. 2. pag. 180. col. 2.* ubi obſervat Fullonem ejuſque aſſeclas hic à Bar-ſalibæo de Theopaſchitarum errore purgari, quod Triſagium hymnum aſſererent ab Orientalibus ad ſolum Filium Incarnatum, non ad totam Trinitatem referri: eadem quoque de Petro Fullone cenſuiſſe Card. Noriſium lib. de uno ex Trinitate carne paſſo, eadem etiam Valeſ. in Diſſ. de Pet. Full. poſt annotat. ad Evagr. *c. 5. p. 178.* Liquet denique ex Dialogo præfati Davidis epiſcopi Jacobitæ, quem pro gente ſua ſcripſit, apud eundem Aſſem. *to. 1. p. 519. col. 2.* ubi Græcus ait: *Satis prolixe es hactenus loquutus, ô Syre, commendans illud,* Qui crucifixus fuiſti pro nobis, *nec animadvertis, quando ter repetis,* Sanctus Deus, *ter ſanctam à te dici Trinitatem: quando vero ſubdis,* Qui pro nobis crucifixus fuiſti, *Trinitatem crucifixam prædicari; cedo, oſtende ubi ſcriptum vos Syri inveniſtis Trinitatem fuiſſe crucifixam, & à quonam ex Patribus hoc didiciſtis!* Syrus: *Unum de Trinitate ain' incarnatum & hominem factum; an totam Trinitatem!* Græcus: *Unum de Trinitate dico, non totam Trinitatem fuiſſe incarnatam.* Syrus: *Ergo ſi unus ex Trinitate incarnatus & homo factus eſt, & non tota Trinitas, unum de Trinitate crucifixum, & non totam Trinitatem prædicamus: quoniam qui carnem non ſuſcepit, nec in crucem agitur. Et nos, ô Græce, non, ut mox aiebas, totam Trinitatem crucifigimus; ſed unum de Trinitate pro nobis crucifixum profitemur: neque totam Trinitatem cogitamus, quando dicimus* Sanctus Deus, *&,* Qui pro nobis crucifixus fuiſti; *ſed unum de Trinitate qui eſt unus Dominus Jeſus-Chriſtus unigenitus Dei filius, ex Patre natus ante omnia ſæcula, lumen de lumine, Deus verus de Deo vero, qui propter nos homines & propter noſtram ſalutem deſcendit de cœlis, & incarnatus eſt de Spiritu ſancto, & ex Maria Virgine, & homo factus eſt. Crucifixus etiam pro nobis ſub Pontio Pilato ſecundum doctrinam trecentorum decem & octo Patrum. Et quando oramus, dicimus,* Sanctus Deus, *qui Deus quum ſis, propter charitatem tuam factus es homo:* Sanctus Fortis, *qui quum omnia virtute tua portes, in aſſumpto corpore infirmus apparuiſti:* Sanctus Immortalis, *qui quum natura immortalis ſis, voluntariam mortem in carne pro ſalute noſtra ſubiiſti. Te pro nobis fuiſſe crucifixum fatemur,*

A *& non inficiamur. Ob tuam in cruce mortem miſerere nobis.* Hæc vir Jacobita pro ſuis Jacobitis ſcripſit. In eodem ſenſu intelligendum, tum Triſagium, tum ei additamentum factum à Petro Fullone, *Qui crucifixus es &c.* (dempta ſcilicet privata ejuſdem Fullonis in eo additamento mente, ſi quid aliud cenſuit) luculenter exponit Xenaïas Philoxenus, qui epiſcopus Hierapolis initiatus eſt circa annum Chriſti 485. ab ipſomet Petro Fullone ſedis Antiochenæ invaſore. Ait enim in epiſtola prima ad monachos Gaugalenſes, quæ extat

B in cod. Syr. 11. cujus meminit Aſſem. *to. 1. p. 612. col. 2.* loquens de iis dictionibus, *unus de Trinitate,* & *Deus paſſus,* apud eundem Aſſem. *to. 2. p. 35. col. 2. Nequaquam mortuus eſt ſpiritualis, ut ſpiritualis, neque paſſus eſt Deus, ut Deus. Paſſus eſt autem, quia corpus aſſumpſit: mortuus eſt, quia mortalium ſocius factus eſt.* Et adhuc expreſſius in epiſtola 2. ad monachos Teledenſes, quæ legitur in cod. Nitr. 27. *to. 1. Bibl. Or. p. 569. col. 2.* verba refert idem Aſſem. *to. 2. pp. 35. col. 2. & 36. col. 1.* de ipſo Triſagio: *Quemadmodum & uni-*

C *verſa Dei eccleſia in hymno canit,* Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus immortalis, qui crucifixus es pro nobis miſerere nobis; *ſic & vera credit eccleſia, ſic & linguæ quas veritas movet exclamant, eumdem ſcilicet Deum Verbum, qui natura immortalis eſt, corpore pro omnibus crucifixum; non autem corpus, aut hominem extra ipſum in crucem ſublatum.* Ex quibus palam fit non eodem ſenſu appendicem illam Triſagii, *Qui crucifixus es &c.* à Monophyſitis receptam eſſe, quo ei à Petro Fullone primitus inſerta fuerat: ut nimirum tribus perſonis divinis,

D ſive divinitati ipſi quæ una eſt in tribus perſonis paſſio & in cruce ſuſpenſio tribueretur. Unde, ut obſervat Petav. *lib. 5. de Incarnat. c. 4.* apud eumdem Aſſem. *tom. 2. p. 36. col. 2.* reprobata eſt ab eccleſia ſtatim ab initio præfata Appendix, *magis ad corruptoris mentem ..... quam ad ipſam verborum conceptionem, quæ vindicari per ſe facile poſſet ab multiplici hac invidia diſſidentium invicem hæreſeon* (Neſtorianorum & Monophyſitarum) *quas ſimul complecti dicitur.* Maronitas porro, quos certe nemo Theopaſchitas aut Monophyſitas nunc temporis

E eſſe ſuſpicatur, Triſagium, in libris ſuis eccleſiaſticis Romæ recognitis & impreſſis, cum controverſo illo additamento etiamnum habere teſtantur idem Aſſeman. *to. 1. pag. 520. col. 2.* & Fauſtus Naironus in opuſculo De origine, nomine, ac religione Maronitarum, *p. 132.* Sed tunc non referri aiunt Triſagium ad SS. Trinit. ſed ad Chriſtum unum, qui ter ſanctus, id eſt infinite ſanctus proclamatur. Nam apud Maronitas, inquit Naironus. Triſagium dupliciter accipitur: aliquando tribus

applicatur Personis divinis, & tunc crucifixionem addere impium, blasphemumque esse arbitrantur. Propterea nusquam in hoc sensu penes eos legitur hic hymnus cum additione crucis, ut videre est in ipsorum Missali, ubi sic eum canunt, *Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus immortalis, miserere nobis*. Aliquando vero soli tribuitur Filio, & tunc additur crucifixio. Id in multis locis Breviarii Maronitarum manifeste declaratur, & præsertim ad matutinum officii Nativitatis Domini eo modo. Sanctus Deus, *qui Nativitate tua sancta liberasti nos à seductionibus*. Sanctus Fortis, *qui fortificasti gregem tuum ut canat tibi gloriam*. Sanctus Immortalis, *quoniam mortales filii Adam vixerunt nativitate tua vivificante omnes*. Qui crucifixus es *Domine noster pro ecclesia tua, & liberasti eam die Nativitatis tuæ ex seditione & peccato*. In synodo quam Maronitæ celebrarunt anno 1596. mense Septembri, ut à quibusdam erroribus sibi impositis se purgarent coram R. P. Hieronymo Dandino Societ. Jesu Cæsenate ad id à Clemente VIII. specialiter misso, requisiti iidem cur *in Trisagio crucifixionem totius Trinitatis interponerent!* Responderunt omnes, *Trisagium duobus modis in eorum libris usurpari. Quum ad Trinitatem totam refertur, nihil addi; quum ad secundam personam; propter assumptam carnem, nativitatem, crucifixionem, & mortem, interponi.* Hæc leguntur in Actis ejusdem synodi quæ transcripsit præfatus P. Hieronymus Dandinus in historia itineris sui ad montem-Libanum, cap. 34. *Quæ omnia*, subdit ipsemet ibidem, *legitimi & proprii eorum libri testantur, nec uspiam secus se in illis reperisse Hieronymus Dandinus affirmavit.*

XVIII. Hæc porro omnia accuratius recensenda visa sunt, ut quid de antiquioribus Maronitis, eorumque fide sentiendum sit, in tanta Auctorum præsertim recentiorum diversitate, clarius Lectori pateat.

XIX. Equidem Timotheus quidam presbyter Constantinopolitanus, qui vixisse dicitur post sextam synodum generalem, sic loquitur de Maronitis, in opusculo *de iis qui accedunt ad ecclesiam*, apud Combefis. *to. 2.* Auctarii Biblioth. Patr. Græcor. *pag. 459. Maronitæ, qui quartam, quintam, ac sextam synodum rejiciunt, adduntque hymno Trisagio crucifixionem, ac unam voluntatem unamque operationem in Christo dicunt, appellati sunt Maronitæ à monasterio suo quod Maro nuncupatur in Syria.*

Verum observat Assem. *to. 1. Bibl. Or. p. 509. col. 2.* hæc omnia verba Græculi cujuspiam recentioris fœtum esse; idque fieri manifestum ex genuino Timothei textu quem edidit Cotelerius *to. 3. Monument. eccl. Græc. pag. 377.* (post Combefisianam editionem, cujus me-

A minit *ibid. pag. 626.*) & ex Gretseri codice quem Combefisius laudat. Ibi enim nulla Maronitarum mentio: quinimo idem Cotelerius in Notis ad illud opusculum, pagina citata 626. de Timothei hujus ætate hæc scribit: *Quem ego arbitror ante Monotheliticam hæresim vixisse, quia illius mentionem non facit.*

XX. Vidimus supra *coll. 1. 2. 3. & 4. n. 1. & 11.* quid Eutychius Alexandrinus Patriarcha, (qui sedem hanc conscendit ex doctissimo Renaudotio, *in hist. Patr. Alexandr. p. 346.* anno Christi 932.) Willelmus Tyrius,
B idem Renaudot. multique recentiores de Maronitis tradant; quibus si fides habetur, nullus absolvendi Maronitas ab hæresi, saltem Monothelitarum, ante finem duodecimi sæculi, remanebit locus.

XXI. At advertendum est diligenter, non solum Edwardum Pocokium qui Annales Eutychii ex Arabica lingua vertit, fateri in præfatione sua hunc Scriptorem multa fabulosa obtrudere, teste Nairono *in Evopl. p. 64.* sed & ipsummet clarissimum Renaudot. eum passim reprehendere *in historia Patriarc.*
C *Alexandr.* de gravioribus erratis. Sic à *p. 7. usque ad 12.* eum falsi convincit in narratione *de facta à S. Marco duodecim presbyterorum institutione, ut ad dignitatem Patriarchalem unum ex ipsis reliquorum manuum impositione ordinarent:* licet hic de *electione* non de *ordinatione* sermonem esse contendat. Sciunt autem omnes quid ex ea Eutychii relatione intulerit Seldenus pro suis presbyterianis: insulse tamen omnino. *Mirum* enim *est*, inquit Renaud. *p. 7. litterato homini*, ut erat Seldenus, *venisse unquam in mentem, posse se unius auctoris barbari*
D *qui decimo sæculo scribebat, testimonio evertere antiquissimam, & ecclesiæ coævam de episcopis per tres alios episcopos ordinandis traditionem, aut inauditum alibi, quam apud hæreticos veteres, & quidem paucissimos, dogma de paritate episcoporum & presbyterorum stabilire.* Sic rursus ibid. pag. 76. *Ea colligere quæ Muhamedani de Nicæno concilio chartis illeverunt suis, nemo sustinebit, nisi qui peregrinas ejusmodi merces, ut extrudat facilius, laudandas arbitrabitur, &c. Reliqui aut Eutychium, aut Severum exscribunt..... Verum etsi Arabicè*
E *scribentibus nugari impunè hucusque licuit, quum illorum in antiqua historia supinitas & ignorantia doctis omnibus dudum explosæ sint, quod Eutychius de suo ad istius bis mille & amplius episcoporum concursum adjecit, ferri non potest, præsertim quum non aliunde quam ex Muhamedanorum lacunis illud haurire potuerit. Ait enim episcopos illos bis mille quadraginta octo, sententias circa religionem habuisse diversissimas; quarum nonnullas enumerat*, to. 1. annal. p. 440. *& inter eas hæreticorum qui vix Christiano*

nomine censebantur. Commotum Constantinum A *eos in varias classes distribuisse, ut inter se disceptarent: trecentosque decem & octo Divinitatem Christi asseruisse, ad quorum ipse sententiam accesserit: unde sequeretur negasse reliquos Divinitatem & Consubstantialitatem Filii, quod arripuit Arianorum ultimi sæculi impudentissimus Sandius, ut inde argumenta contra SS. Trinitatis perpetuam fidem eliceret. Ita Seldenus &c. Verebatur quippe ne, si Eutychium qualis fuit veris coloribus depingeret, caderet tam gravis testis auctoritas qua episcopatum subvertere nitebatur.* Sic etiam *ibid. p. 80.* ex Eutychio B *tom. 1. annal. pag. 435.* refert S. Alexandrum S. Athanasii prædecessorem, quum vellet abolere cultum Saturno sub nomine Michaëlis exhibitum in antiquissimo Alexandriæ templo, dixisse ethnicis obsistentibus: *Idolum istud nulli omnino rei utile est; quod si festum illud Michaëli Angelo celebraveritis, eique victimas istas constitueritis, ipse pro vobis apud Deum intercedet; majorisque vobis boni causa, quam idolum istud, futurus est. Annuentibus ergo illis ex idolo confracto crucem fecit: templum vero Michaëlis ecclesiam appellavit; estque illa ec-* C *clesia quæ Cæsarea vocata est.... consecrataque sunt festum & sacrificia Michaëli Angelo. Unde & adhuc Coptitæ in Ægypto & Alexandria, eo die festum Michaëli Angelo celebrant, & victimas quam plurimas cædunt. Hæc Eutychius,* inquit Renaudot. *Auctorem neminem alicujus dignitatis sequutus, qui tam absurda memoriæ prodiderit.* Multa alia hujusmodi doctissimus vir in narrationibus Eutychii explodit, *ibid. pp. 95. 101. 261. &c.* Sed illud prætereundum non videtur, quod ille auctor scribit de quinta synodo generali *to. 2. annal.* D *p. 171.* apud eundem Renaudot. *ibid. p. 147. Fuit,* inquit, *tempore Justiniani Imp. Origenes episcopus Manbagensis seu Menbigensis, hoc est Hieropolitanus, qui metempsychosin asseruit, resurrectionem negans. Fuerat etiam Ibas episcopus Rohensis, seu Edessenus, Thaddæus episcopus Messissæ* (legendum *Theodorus* episcopus scilicet Mopsuestiæ quam Arabes Messissam appellant) *Theodoretusque episcopus Ancyrensis* (potius Cyri) *qui asseruerunt corpus Christi Domini phantasticum fuisse, seu imaginarium, nihil in se veri habens. Quorum* E *sententia audita mittens Imperator, ipsos Constantinopolim accersivit, ipsis cum Eutychio Patriarcha convenire jussis: Et post pauca subjungit, illos ab ipso excommunicatos fuisse. Jussit etiam Imperator indici concilium in quo anathemate ferirentur &c.* Ad quæ Renaud. *p. 148.* quam vero falsa sit hæc Eutychii narratio omnes satis agnoscunt. Origenes enim de cujus doctrina quæsitum est, & in quem anathema pronunciatum à synodo, non alius fuit à famoso illo Adamantio, qui aliquando Hierapoli vixisse potuit, sed nunquam illius urbis fuit episcopus &c. Illud æque ridiculum, quod Origenes, Theodorus Mopsuestenus, Theodoretus, & Ibas (imo & Domnus Antiochenus) tanquam viventes ad concilium vocati dicuntur esse, quum ante multos annos (hi omnes) esse desiissent: neque de metempsychosi, aut veritate resurrectionis ullatenus agebatur, sed de Origenis aut Origeni attributis erroribus; quæ omnia Orientales non satis intellexerunt: reliqua spectabant famosam de tribus capitulis quæstionem. Ita inquam Renaudot. qui his statim subjungit, scilicet *pag. seq. 149.* quæ idem auctor effutiit de Marone & Maronitis. Ad eadem quoque tempora, inquit, referunt Eutychius *tom. 2. annal. pag. 191.* Ebnassalus, Elmacinus, Makrisius, & omnes tandem (Eutychio certe posteriores, ejusque exscriptores) quoscunque vidimus auctores Orientales, initia hæresis Monothelitarum, *in quo longe abeunt à communi Græcorum & Latinorum historia.* Illi Sergium Constantinopolitanum episcopum, & Cyrum Alexandrinum veluti primos illius architectos agnoscunt: *Orientales Maronem quemdam Syrum monachum qui sub Mauricio Imperatore vixit, & urbium Hamæ, Kennaserin, Awasim, & aliorum vicinorum in Syria locorum incolas ad suam sententiam perduxit: cui sectatores ejus eo mortuo monasterium exstruxerunt, quod vocatur Maronis, & ab eo dicti sunt Maronitæ. Ita Eutychius, Elmacinus, Ebnassalus in collectione, Auctoresque de hæresibus varii cujuscunque sectæ sint.* Cætera quæ subdit Renaudot. habes supra *col. 3. num. 11.* Ex Eutychio autem palam est prompsisse Willelmum Tyrium, quidquid de Marone asseruit; ejus verba *ibid. n. 1. col. 2.* retulimus, unde impræsentiarum hæc pauca sufficient: *Quum per annos pene quingentos cujusdam Maronis hæresiarchæ errorem fuissent sequuti, ita ut ab eo dicerentur Maronitæ &c. Maronis autem errorem & sequacium ejus esse, & fuisse (sicut ex sexta synodo legitur, quæ contra eos lata esse dignoscitur, & in qua damnationis sententiam pertulerunt) quod in Domino nostro Jesu-Christo una tantum sit, & fuerit ab initio, & voluntas, & operatio &c.*

XXII. Constare porro videtur S. Maronem cujus Theodoretus vitam breviter exaravit, 1.° non fuisse Monotheliticæ hæresis parentem, ut-pote qui eam ducentis & fortasse amplius annis præcesserit, licet ei congruant quæcunque Eutychius & Willelmus Tyrius de *Marone* juxta ipsos Monothelitarum antesignano scribunt, eo nimirum defuncto, ejus sectatores, ab ejus nomine *Maronitas* dictos, cœnobium extruxisse in ejus hono-

rem, 2.° Nec fuisse ulla quacumque hæresi A infectum, siquidem hæretici tunc temporis Maronitas ejus fidem profitentes immaniter persequebantur. In Libello enim viginti quatuor archimandritarum ad Hormisdam Romanum Pontificem hæc habentur, apud Pagium *tom. 2. crit. annal. Baron.* ad annum 517. *n.3. p.497. Severus ille & Petrus..... per singulos dies sanctam Chalcedonensem synodum, & sanctissimum & beatissimum Patrem nostrum Leonem publico anathemate impetentes.... & nos cogentes illudere prædictam sanctam synodum suppliciis inæstimabilibus affli-* B *gentes, euntibus nobis ad mandram Domini Simeonis pro causa ecclesiæ, insidiati sunt nobis in itinere.... & supervenientes occiderunt ex nobis CCCL.* (quorum meminit Martyr. Rom. ad diem 31. Julii, his verbis; *In Syria sanctorum trecentorum quinquaginta monachorum Martyrum, qui ob defensionem synodi Chalcedonensis ab hæreticis occisi sunt) quosdam autem vulneraverunt, alios vero qui potuerant ad colenda altaria fugere ibidem peremerunt, & monasteria incenderunt.* De hæreticorum similiter infestationibus conqueruntur monachi C Syriæ &c. in supplicatione ad Joannem Patriarcham Constantinopolitanum, & synodum ab eo congregatam contra Severum, cui supplicationi subscripsit inter alios *Joannes monachus monasterii beati Maronis, to.5. conc. Labb. edit. Paris. 1671. coll. 158. 159. & 162.* Et rursus in altera ad Mennam Patriarcham, quæ extat *ibid. act. V.* synodi ab eo celebratæ Constantinopoli anno 536. cui supplicationi inter alios subscripsit Theodorus *col. 131.* in hunc modum, *Theodorus Dei misericordia presbyter & prior monasterii Maronii.* Legitur quoque D ibid. *col. 115.* subscriptio Pauli, in hæc verba. *Paulus Dei misericordia diaconus & legatus monasterii beati Maronis principalis venerabilium monasteriorum secundæ Syriæ, faciens sermonem pro omnibus archimandritis & monachis secundæ Syriæ, supplicavi & porrexi.* Et iterum *col. 250.* subscriptio Alexandri primo loco, *Alexander presbyter & archimandrita monasterii beati Maronis.* Quum igitur, inquit Pagius *tom. 2. citato* ad annum 117. *num. 4.* admiranda pro Catholica religione horum monachorum Maronitarum facinora in dies E magis ac magis elucerent, & quæ aspera in fide, ac difficilia videbantur, eximii illi viri doctrina sua plana facerent; ea fuit illorum fama, ut Syri Christiani, qui nunquam à recto tramite desciverant, & fidem illam quam ab Apostolis ad illa usque tempora retinuerant, illibatam volebant servare, ad eos monachos tanquam ad præceptores confluerent, & ex eorum S. Maronis cœnobio, etiam ipsi dicerentur *Maronitæ.*

XXIII. Quod spectat ad narrationem Eutychii, Willelmi Tyrii, & cujusvis alterius recentioris, qui Maroni & Maronitis Monothelismi exortum attribuerunt, observat Assem. *to. 1. Bibl. Or. pp. 506. col. 2. & 507. col. 1.* in primis falsum esse hanc hæresim sub Mauritio Imperatore emersisse, ut scribit Eutychius; non enim sub eo, neque sub Phoca successore ejus erupit, sed sub Heraclio circa annum Christi 628. auctoribus Sergio Constantinopolitano, Cyro Alexandrino, ac Theodoro Pharanita: id docent Acta sextæ synodi generalis, concilium Lateranense sub S. Martino Papa, S. Sophronius Hierosolymitanus, S. Maximus abbas, S. Joannes Damascenus, Theophanes, Cedrenus, Zonaras &c. apud quos ne vestigium quidem *Maronis* occurrit. Deinde ejusdem falsitatis esse sextam synodum propter errores *Maronis* reprobandos fuisse coactam, aut ipsum in illa fuisse damnatum. Nullus enim in ea synodo *Maroni*, aut *Maronitis* locus, nulla eorum mentio in catalogo hæreticorum ibi confecto, quantumvis ejusdem synodi Patres in perquirendis Monothelismi magistris & fautoribus omnem navarint operam. *Nec Eutychius* profecto, *aut quivis alius Eutychio recentior,* verba sunt Assem. ibidem *p. 507. col. 1. oculatissimus licet, & in historia ecclesiastica apprimè versatus, tribus & amplius post exortum Monothelismum sæculis, id videre potuit, quod æquales Monothelitarum primipilis Patres non viderant, quod historici eorum temporum scriptores non annotarant, quod denique à septimo usque ad decimum sæculum, in nullis, sive sacris, sive prophanis monumentis legitur.*

XXIV. Non leviter prætereundum, si illi ipsi Eutychio quo ad factum sequens fidem habeamus, ex eo constare *Maronitarum* nomen Monothelitica hæresi esse antiquius, communiterque antea datum, non solum monachis cœnobii S. Maronis, sed iis etiam populis qui ejusdem cum illis fidei Catholicæ professione jungebantur. Id profecto plusquam probabile est ab Eutychio minime fuisse intentum, ut-pote quo sua de *Marone & Maronitis* fabula penitus explodatur. Narrat itaque de Heraclio, apud Faust. Nairon. *in dissert. de origine &c. Maronitar. pag. 36. Anno nono Imperii ejusdem* (proindeque anno Chr. vel 618. à die 7. mensis Octob. incipiente, qua anno 610. Heraclius inauguratus est Imperator, vel sequenti 619. usque ad eundem mensem, tribus vero, annis constantissime ante ejusdem Imp. anno 622. cum Paulo Severiano de una Christi voluntate colloquium, à quo repetitur exordium Monothelismi) *qui & Hegiræ nonus* (fallitur, nam Hegira incepit mense Julio anni Christi 622.) *Constantinopoli egressus est He-*

raclius, Hierosolymam tendebat, quo videret quid in ipsa devastassent Persæ (capta fuerat à Persis, anno ejus 4. Christi 614.) *Ut autem Hemsum* (Emesam) *pervenisset,* (erant autem ea ætate Emesæ cives, Acephalorum & Monophysitarum infecti erroribus, quos ubique sparserat Severus Antiochiæ Patriarcha cum suis sectatoribus) *noluerunt ejus incolæ ipsum recipere, dicentes ipsi, Maronita tu es, ac religionis nostræ adversarius: illis ergo relictis ad monasterium Maronis abiit, in quo qui erant monachi egressi obviam ipsi profecti sunt: fuit autem Heraclius Maronita, multasque illis opes contulit, agro etiam donato monasterio, adeo ut prospere se haberent res eorum.* Si verum est factum istud, ex eo manifestum fit, ante exortam Monothelitarum hæresim, *Maronitæ* nomen publicam fuisse orthodoxæ professionis tesseram, qua in Syria ab hæreticis discriminabantur quotquot monachis cœnobii S. Maronis communione Catholica conjuncti erant. Nondum enim tunc temporis Heraclius qui Persis bellum inferebat, Monotheliticam hæresim in Monophysiticæ sinu adhuc latentem susceperat propugnandam: Catholicus erat apprime, & Scriptores eum communiter tradunt fuisse ideo divinitus protectum ut Persas tantis cladibus afficeret, lignumque sanctæ Crucis recuperaret. At non dissimulandum ab Eutychio citari epistolam Joannis IV. Romani Pontificis ad Heraclium & Constantinum Imperatores, ex qua hæc refert Naironus *in Evopl. pag. 64. quod per annos circiter octodecim dicatur Cyrus Patriarcha Alexandrinus Maronis sententiam amplexus, videlicet Domino nostro Jesu-Christo esse naturas duas, voluntatem unam, atque operationem unam.* Et inferius: *Qui autem asserunt duas esse naturas, & voluntatem unam divinitatis Christi, & humanitatis ipsius, necnon operationem unam, errant illi instar Maronis maledicti.* Sed contendit idem Naironus, in ea ipsa Joannis Papæ epistola, quæ legitur tam in codicibus conciliorum Arabicis, quam in collectaneis Anastasii Bibliothecarii, apud Baronium quoque, & Bellarminum, nullam fieri *Maronis* mentionem. Subdit etiam in Later. concilio sub Martino I. secret. 3. expresse nominari Theodorum Pharanitam, ut qui Monotheliticæ fuerit hæresis parens, alto pariter de *Marone* aut *Maronitis* servato silentio. Mirum profecto subit, si *Maro* Monothelitarum primus extitit auctor, si ex eo hujus hæresis sequaces vocati sunt *Maronitæ*, quasi id nomen esset *Monothelismi* singulariter protestativum, cur Patres, cur Concilia, cur historici, tanti hæresiarchæ non meminerint: cur Maronitas non computent inter præcipuos Monotheliticæ hæresis assertores. Cur S. Joannes Damascenus, qui in hæreticorum catalogo, non tantum Monothelitarum hæresim, sed eos etiam memorat & accurate describit qui illam propugnaverunt, *Maronem* hujus hæresis architectum, ejusque asseclas *Maronitas* prætermiserit: cur eosdem *Maronitas,* licet se ab eis sejungi, ob appendicem Petri Fullonis quam in Trisagio admiserant, quibusdam in locis testetur, Monophysitis tamen, aliis-ve hæreticis, minime accensuerit, ut supra insinuatum est *n. XVII. col. 22.*

XXV. Assemanus *tom. 2. Bibl. Orient. pp. 291. & seqq.* analysim faciens operum Gregorii Bar-hebræi Maphriani Jacobitarum, inter illorum scriptores celeberrimi, qui obiit anno Christi 1286. hæc scribit ab eo tradi in libro theologiæ ubi catalogum hæreticorum texuit: *Sciendum est has omnes sectas quas supra recensuimus* (ad triginta) *absurdissimas hæreses esse, quum naturam corrumpant, & Christiano dogmati ethnicas opiniones misceant: ac propterea Deus, cujus gratiæ laus esto, eas radicitus extirpavit. Reliquæ vero, quæ hodie in mundo obtinent sectæ* (de orthodoxa loquitur, & Jacobitica, & Nestoriana, & Monothelitica, quasi circa meras theologorum opiniones dividerentur) *quum omnes de Trinitate & incolumitate naturarum ex quibus est Christus, absque conversione & commistione, æque bene sentiant, in nominibus unionis solum secum pugnant.* Et rursus de Græcis & Maronitis *ibid. p. 292. col. 2. Quidam igitur naturalem ac hypostaticam unionem fatentur, ut Jacobitæ Syri, Ægyptii, Æthiopes & Nubæ* (qui sunt populi Libyæ ad sinistrum Nili flexum) *Armeni vero, etsi Juliani* (Halicarnassæi de incorruptibilitate corporis Christi per vitam mortalem) *sententiam in quibusdam amplectuntur, non tamen omnino ei consentiunt. Alii autem unionem dicunt non naturalem, neque hypostaticam, sed personalem duntaxat, ut Nestoriani potissimum.* (Nestoriani scilicet Syri, inquit Assem. *ibid. in nota 2.* discrimen ponunt inter has duas voces *Knuma* & *Parsupa:* & Christo quidem duas naturas, duasque *Knumas* tribuunt, non tamen duas *Parsupas.* Parsupa autem ex Græco Πρόσωπον derivatur, *Knuma* autem hypostasim significat) *Alii vero mediam viam eligentes, hypostaticam quidem, non naturalem unionem affirmant, ut Græci, Romani, Melchitæ Syri, Maronitæ Syri, Iberi, Russi, & Alani. Et Romani quidem, hoc est Franci, in hoc ab aliis dissentiunt quod Spiritum sanctum ex Patre & ex Filio procedere dicunt. Maronitæ vero in eo ab omnibus discrepant, quod unam voluntatem, unamque operationem duabus naturis tribuunt, non duas voluntates, nec duas operationes. Sed & Græci omnes usque ad*

Maximi

Maximi monachi, & Theodorici Haranitæ (Theodorum Abucaram intelligit Cariæ archiepiſcopum, qui multa adverſus Neſtorianos, Jacobitas, Monothelitas, & Saracenos ſcripſit) *& Joannis Damaſceni ætatem, unam voluntatem, unamque operationem dixere. Neſtoriani vero duas voluntates libere affirmant & negant, utroque enim pede claudicant, quum in antiquis eorum libris nil horum legatur, noſque plures ex eorum ſapientibus audivimus unam duabus naturis, hypoſtaſibuſque voluntatem aſſerentes.* Hucuſque Bar-hebræus, qui in eo quod aſſerit de hæreſi Monothelitarum à Maronitis propugnata ſuo tempore, falſi convincitur ſolo Willelmi Tyrii, de quo inferius dicendum, teſtimonio. Si enim anno Chriſti 1182. Maronitæ ad eccleſiam reverſi ſunt, quomodo ſæculo ſequenti quo vivebat Bar-hebræus, Monotheliſmum adhuc publicè profitebantur? Id igitur, non ex propria ſcientia ſcripſit, ſed ſumpſit ex Eutychio, vel ex aliquo alio ſimili auctore. Nec veriora videntur quæ de Græcis idem affirmat, niſi forte Græcos intelligat Patriarchatus Antiocheni, ubi jacta à Machario Monotheliſmi ſemina aliquandiu potuerunt pullulare. Quamvis autem Bar-hebræus ſic inſulſe Maronitis Monotheliticam impoſuerit hæreſim, iis tamen ſuam Jacobiticam nunquam attribuere auſus eſt: de iiſdem enim loquens in libro Radiorum, quod eſt Theologiæ compendium, *part. 3.* de Incarn. Dei Verbi, apud Aſſemanum, *tom. 2. Biblioth. Orient. pag. 297. & ſeq.* poſtquam ſectæ ſuæ de una Chriſti natura expoſuit ſententiam, Maronitarum objectionem qua impetebatur, conatur diluere. Verba ſubjicio quibus identidem perſpiciet lector in quo à Catholicis differant Jacobitæ. Objectio: *Si ſalvæ ſunt ſignificationes diſcriminis naturalis in Domino noſtro, quomodo duas non habebit naturas? Si vero eæ haud ſalvæ ſunt: en permiſtionem & confuſionem naturarum, quod eſt abſurdum.* Reſponſio: *Etiam in anima & corpore ſalvæ ſunt, & tamen una eſt natura hominis vivi rationalis, non duæ.* Inſtantia: *Si in ſubſtantiæ æqualitate unam ſubſtantiam dicitis; conſubſtantialis igitur erit caro Verbo, quod eſt abſurdum: ſi inæqualis in ſubſtantia; duæ igitur ſunt naturæ.* Reſponſio: *Non unam ſimpliciter naturam dicimus, ſed unam naturam ex duabus naturis ſubſtantialiter diverſis.* Objectio: *Si conſubſtantialis eſt Patri, idemque conſubſtantialis Mariæ, quomodo duas non habebit naturas, quibus utrique inæquali æqualis ſit?* Reſponſio: *Duplex eſt illa una natura, non ſimplex: ſecundum diverſas igitur ejus ſignificationes inæqualibus illis ipſe æqualis eſt.* (Mireris obiter datam ab eo ſcriptore Jacobiticæ de una Chriſti natura A doctrinæ expoſitionem profeſſioni orthodoxæ ſic ſimilem, ut de ſolo fere nomine lis tota eſſe videatur. *Naturam quippe duplicem* dicit in Verbo Incarnato, quam nos *duas naturas* in una hypoſtaſi appellamus. Verum quum duplicem eam naturam *unam* eſſe contendit, manifeſtam obtrudit contradictionem; ſiquidem naturam utramque perfectam & completam aſſerit, ſimulque affirmat eas eſſe ad invicem inſtar animæ & corporis in nobis, quæ ſunt videlicet ſubſtantiæ incompletæ rationem partis ha- B bentes, ex quibus divina ordinatione una coaleſcit & componitur natura humana.) Paucis autem interjectis hanc Maronitarum objectionem adducit idem Bar-hebræus, ex qua luculenter oſtenditur eos Jacobitis minimè aſſentiri. *Dum tibi objicit Maronita: Deitati neceſſe eſt naturam ineſſe. Hæc igitur una natura, quam in Chriſto fateris, ſi Deitatis eſt, ubinam erit natura humanitatis? &c.* Porro obſervat Aſſeman. *ibid. p. 298. in not. 1.* in codice ſuo Syriaco pro *Maronita* ſcriptum fuiſſe *Chalcedonenſis:* At ejuſdem codicis C ſcriptorem, loco *Chalcedonenſis*, repoſuiſſe *Maronitam*, & in margine hanc adjeciſſe notam; *hoc propria manu illius clariſſimi viri* (id eſt, Bar-hebræi) quaſi diceret: *ita legi in autographo.*

XXVI. Gravius faceſſere videntur negotium adverſus veterum Maronitarum fidem orthodoxam, quæ ſupra *num. 1.* retulimus ex Willelmo Tyrio *lib. 22. Belli ſacr. cap. 8.* ſcilicet anno Chriſti 1182. Maronitarum gentem ad quadraginta & amplius hominum millia, hæreſim Monotheliticam alioſque D errores ejuraſſe, & ſanctæ Romanæ eccleſiæ communionem eſſe amplexam. *Interea,* inquit, *dum regnum pace, ut diximus, gauderet temporali, natio quædam Syrorum in Phœnice provincia circa juga Libani juxta urbem Byblienſium habitans..... quum per annos fere quingentos cujuſdam Maronis hæreſiarchæ errorem fuiſſent ſequuti, ita ut ab eo dicerentur Maronitæ, & ab eccleſia fidelium ſequeſtrati ſeorſim ſacramenta conficerent ſua, divina inſpiratione ad cor redeuntes, languore depoſito, ad Patriarcham Antiochenum Aymericum, qui tertius La-* E *tinorum nunc eidem præeſt eccleſiæ, acceſſerunt, & abjurato errore quo diu periculoſe nimis detenti fuerant, ad unitatem eccleſiæ Catholicæ reverſi ſunt, fidem orthodoxam ſuſcipientes.... erat autem hujus populi turba non modica, ſed quadraginta millium dicebatur excedere quantitatem, &c. Maronis autem error, & ſequacium eſt, & fuit, ſicut ex ſexta ſynodo legitur, quæ contra eos lata eſſe dignoſcitur, & in qua damnationis ſententiam pertulerunt, quod in Domino noſtro Jeſu-Chriſto, una tantum ſit, &*

fuerit ab initio voluntas & operatio. Cui articulo.... multa alia perniciosa nimis, postquam à cœtu fidelium segregati sunt, adjecerunt &c. Licet enim palam sit eum, quæ de Marone ceu Monothelismi auctore scribit, ab Eutychio hausisse, nec proinde majorem fidem mereri ac mereatur ille auctor; quod præterea asserit synodum sextam generalem contra hunc Maronem & ejus asseclas fuisse congregatam, & in eorum actis legi eorum condemnationem, constet esse perfalsum, quum in iis de Marone aut Maronitis ne verbulum quidem occurrat: pari tamen jure rejici non potest ejus testimonium de reversione Maronitarum ad ecclesiam suo tempore, & fere sub ejus oculis, Tripoli nimirum, quum ipse Tyri moraretur. Hinc etiam tanta fuit hujus scriptoris ea in re apud recentiores plurimos magni nominis auctoritas, ut contra eam quidquam reponendum alicujus momenti inficientur.

XXVII. Verum Faustus Naironus Maronita, *in dissertatione de origine, nomine, ac religione Maronitarum, num. 16. pag. 21. & seqq. num. 47. pag. 67. & seqq. & num. 62. pag. 87. & seqq.* & *in Evopl. fidei Catholicæ cap. 4. à num. 7. pag. 63. ad num. 23. p. 80.* fatetur quidem id quod narrat Willelmus Tyrius esse verum de quadam Maronitarum parte, quæ ab aliquot duntaxat annis seducta in errorem Monotheliticum inciderat; sed non de natione tota. Sic igitur ex gravioribus suæ ecclesiæ monumentis, scribit hanc perversionem contigisse. Hîc insurgent, inquit *in dissertatione præfata, pag. 107.* fortasse scriptores ex recentioribus, & asserent Maronitarum historias pro præsenti instituto suspicioni esse obnoxias, ac nullius ad probandum momenti, quum suorum in gratiam & laudem loquantur. At, amabo, res Maronitarum quis nosse verius potest ipsis Maronitis? An Romanorum historiæ nulla habenda est fides, quia est à Romanis conscripta? An præclare gesta per Francos repudianda sunt, quia sunt à Francis annalium commendata memoriæ? Adde quod hæc non sint à Maronitis unis conscripta, sed habeantur etiam ex aliorum libris, ipsorum etiam hæreticorum qui acerbissimis Maronitas odiis, non hodie tantum, sed olim propter orthodoxam fidem vexarunt. Hucusque Faustus Naironus, qui rursus in eadem *differt. n. 49. pag. 69. & seqq.* Willelmi Tyrii allatum testimonium expendens præmittit: juvat ad totius (hujus facti) dilucidationem audire quæ in Maronitarum chronicis, ac præsertim in Gabriële Qlai inter Maronitas doctrina ac sanctitate illustri de præsenti instituto exarata inveniuntur, quorum exemplaria extant inter libros Abrahami Ecchellensis, & concordant

A cum aliis quæ egomet in Libano præ manibus habui. Hic Gabriël nonnulla opera de sacramentis soluta oratione, aliaque de Orientalium historiis carmine exaravit. In Poëmate autem in quo recenset hæreticos qui aliquem errorem inter Maronitarum gentem disseminare curarunt, nominat Thomam quemdam Hharanitam Syrum archiepiscopum Kfartab, *Quos,* inquit, *sequutus est Thomas ex Hharan, qui in provincia Aleppensi erat metropolita.* Hic quamvis natus & educatus fuisset in civitate Maredin in Mesopotamia ad

B Tigrim fluvium, quæ urbs Jacobitarum est Patriarchalis sedes, etsi in ea nonnulli Nestoriani versantur; nihilominus Jacobitica religione relicta, Monotheliticam (quæ, ut supra dictum est, Jacobiticæ germen fuit, & ad eam in ecclesiam introducendum adinventa) tanto ardore amplexus est, ut Joannes Patriarcha Antiochenus Græcorum, ne is error, qui tunc extinctus in Syria videbatur, iterum reviviseeret, imminenti malo citius consulturus, variis scriptis, ac præsertim epistola, eum confutaverit per SS. Patrum &

C conciliorum auctoritatem, illumque insuper anathemate ferierit. Hæc controversia cœpit anno Græcorum 1400. prout legitur in præfat. libelli decem propositionum, quas Thomas ille adversus eumdem Joannem compilavit, hoc modo: *Anno Alexandri filii Philippi Græcorum 1400. epistolæ ac scripta mutuo processerunt Antiochiæ inter Joannem Patriarcham Græcorum, & Thomam archiepiscopum Kfartab diœcesis Aleppensis: eratque quæstio circa professionem duarum voluntatum in duabus naturis in Incarnatione Domini nostri;*

D *quumque inter eos multiplicatæ fuissent epistolæ, Joannes Patriarcha Antiochiæ scripsit epistolam prolixam, eamque misit cum nuntio ad Thomam, in qua defendendo se, demonstrat eum, qui non profitetur in Domino nostro Jesu-Christo duas voluntates, deficere à fide, & execrabatur professionem Thomæ unius voluntatis in Domino nostro Jesu-Christo.* At in ea epocha 1400. quæ anno Christi 1088. à Kal. Octob. & seq. anno 1089. correspondcret, mendum irrepsisse observat doctissimus Pagius in crit. annal. Baron. ad annum 1109. *p. 307. col. 1.*

E legendum vero 1420. qui incipiens Kalend. Octobris anni Christi 1108. anno sequenti 1109. decurrebat, quo reipsa Thomas, ut modo dicetur, ad montem-Libani profectus est.

XXVIII. Thomas igitur huic epistolæ aliam opposuit in decem propositiones divisam, quæ extat inter libros Abrahami Ecchelensis, cod. 14. apud Assem. *to. 1. Bibl. Or. p. 576. col. 1.* in qua, variis adductis ex scriptura & SS. Patribus testimoniis, unicam in Christo

Domino esse voluntatem & operationem probare conabatur, eamque per nuntium ad præfatum Joannem misit, qui *jussit eam comburi..... ne fides populi* ex ejus lectione *corrumperetur, &c. Quum autem nunciatum fuisset Thomæ Joannem ejus epistolam dedisse igni, eam in meliorem formam rescripsit,* & postquam *ad valvas suæ ecclesiæ affixisset, ad montem-Libanum se contulit, &c. ratus se ibi per medium annum duntaxat permansurum: sed evenit statim ut Franci tunc aggrederentur Tripolim Syriæ, ut eam expugnarent, prout eam expugnaverunt* (quod contigit anno Christi 1109. ut narrat Fulcherius lib. 2. histor. Hierosol.) *Permansit* itaque *Thomas per quatuor annos in Giobbet Januhh, & postea rediit in Giobbet Bsciarrai, ubi mansit per biennium.* Interim nactus occasionem Maronitas ad suam Monotheliticam hæresim alliciendi, dixit illis se quoque esse Maronitam, & Maronem idem cum ipso sensisse, quod Eutychii Alexandrini historia probabat, quemadmodum legitur in ejus tertia & quarta propositione, in quarum postrema subdebat S. Maximum primum fuisse auctorem dogmatis duarum voluntatum in Christo sub imperio Marciani. *Stetit Maximus,* inquit, *coram Imperatore Marciano, ac ejus fratre, eisque consilium dedit, dicens: necesse est, ut addamus aliam voluntatem, ut sint duæ voluntates in duabus naturis.* Nemo nescit sanctum Maximum qui Monothelitas scriptis exagitavit, centum & quinquaginta annis post Marcianum Imperatorem natum esse, anno scilicet 605. juxta Baronium, quum Marcianus vixerit tempore concilii Chalcedonensis anno Christi 451. celebrati. Porro id ex cerebro fingebat Thomas, sicut & quod addidit, Heraclium à Leone Papa compulsum, in Maximum sæviisse. *Scripsit Heraclius,* inquit ibidem, *ad Patriarcham Leonem Papam Romanum, & accusavit Maximum de nova ejus assertione absque ulla vera auctoritate. Quum igitur hæc epistola ad Patriarcham pervenisset, responsum dedit Heraclio: Benedicat Dominus noster imperium Heraclii, ejusque augeat fidem. Quicunque hanc assertionem emisit, & sparsit, corrupitque fidem rectam & scissionem ac schisma invexit inter fratres fideles, dignus est cui lingua ac manus abscindantur. His Patriarchæ rescriptis quæ Heraclius summo receperat cum honore, Maximum ad se coram adduci jussit, eique amputari linguam ac manum, eumque in insulam, quæ vocatur Rachie, ablegavit. Quæ enarratio scripta est apud nos, & vos, in libro Eutychii filii Patricii.* Nihil simile scripserat Eutychius, quantumvis innumeras obtrudat fabulas. Nam tom. 2. annal. in Califatu Moaviæ sub Imperio Constantini Heraclii nepotis qui Constans communius nuncupatur, de Maximo

A loquens, ait: *Erat tunc temporis monachus quidam sanctus nomine Maximus.* Nec ullibi memorat ab Heraclio, pro Monothelitarum causa, vel Maximum, vel quemquam alium male habitum fuisse; nullum etiam constat eo imperante Leonem sedisse Papam. Eutychius, quantum ad hoc, cum aliis convenit scriptoribus, gravem hanc persecutionem motam sub Constante præfato qui anno Christi 641. regnare cœpit. Non asserit quoque Maximum opinionis duarum voluntatum parentem esse.

B XXIX. Hoc nihilominus libello Thomas, aditum ad plebem primum imperitam, deinde ad aliquot etiam de clero Maronitarum quos minus eruditos repererat, sibi aperuit. Ac quidem declamavere, inquit idem Naironus in Evopl. *pag. 69.* tum Joseph Maronitarum Patriarcha, qui scriptis ad eumdem litteris in nova ejus dogmata invectus est, tum etiam Arsenius metropolita Accurensis, missa ad eumdem epistola. Verum quum ebibisset venenum hæresis quidam Farsciaia archipresbyter diœcesis Bsciarrai, is ipsum instantissime C rogavit, ut suum tractatum decem propositionum, multiplicatis exemplaribus, in vulgus late spargeret. Qui ergo Maronitarum hanc Thomæ doctrinam incaute tunc amplexi sunt, epistolam ejus disseminari curarunt per totam gentem, multosque eorum libros ecclesiasticos data opera, varia in illis addendo atque delendo depravarunt: unde præfatus Gabriel Qlai in eodem Poëmate, apud Naironum *in dissertatione de origine, &c. Maronitarum pag. 82.* ait: *Post illum* (Thomam) *in lucem emersit Ebn-Sciehban, & cœpit* D *scribere, & docere pueros, seminavit inter Maronitas errores, eorumque libros zizaniis implevit.* Et rursus: *Filius Hhosen erat ex Hhatscit* (est quoddam Libani oppidum in Giobbe) *qui decepit populum Kfariascit* (est aliud Libani oppidum) *scripsit, & mutavit preces:* & brevi temporis intervallo in aliis oppidis idem virus diffusum est, quo demum Patriarcha, alius profecto à Josepho præfato eoque longe posterior, sese infici permisit, ut legitur in chronico Maronitarum, apud eumdem Naironum *ibidem, pag. 83.* his verbis: E *Quoniam Patriarcha venenum hauserat, missis, ad labefactandum ipsum, muneribus, quantum ore capere voluit.* Quapropter inito inter Maronitarum primates tam ecclesiasticos, quam sæculares consilio, decreverunt una sententia ab ejus se communione sejungere: sic enim prosequitur idem chronicon, *cujus subditi, ac regiones, Patriarcham à suo segregarunt consortio, nec postea præstiterunt ei obedientiam, nec illum in regionibus acceptarunt.* Immo eo pervenit illorum zelus erga religionem orthodoxam, ut ipsum deposuerint, aliumque in

ejus locum suffecerint. At depositi Patriar- A chæ sectatores novum Patriarcham interfecerunt, & combusserunt corpus ejus: *Præfatus Patriarcha mortuus est depositus, & elegerunt Patriarcham in Hhgiula:* qui *mortuus est Martyr interfectus, eumque combusserunt. Testificati sunt contra eum quadraginta Christiani* (ii nempe qui lue Monotheliticæ hæresis imbuti erant) *fidem ejus* (suo errori contrariam) *non fuisse rectam, aliaque falsa protulerunt.* Ita præfatum chronicon. Post necem hujus Patriarchæ Catholici, divisi sunt inter se Maronitæ pro eligendo novo Patriarcha: iis autem B præsto fuit Haymericus Latinorum Patriarcha Antiochenus, quumque omnia pacasset, eos qui schisma invexerant, vel sequuti fuerant illud, ad obsequium fidei reduxit, & auctoritate Romani Pontificis, à vinculo excommunicationis quam ob patratum in Patriarcham immane delictum incurrerant, absolvit. His peractis Maronitæ ad electionem novi Patriarchæ integerrimæ fidei unanimiter concurrerunt: sic enim legitur in eodem chronico, apud præfatum Naironum *in dissertatione de origine, &c. Maronitarum,* C *pag. 85. Extinxit illud venenum Haymericus bonæ memoriæ. Objurgavit eos palam apertis verbis: obedierunt ei, & à Romana Sede benedictionem eis mittendam curavit; & elegerunt sibi Patriarcham, qui habitavit in ecclesia beatæ Virginis in Habil* (quod est Libani oppidum) & *observabat quidquid erat in Evangelio: erat pariter in exponendo peritus, ac varia de fide carmina composuerat. Et firmi steterunt in fide Maronis* (quæ proinde Catholica erat) *& superbi humiliati sunt, & adversarii pacem inierunt.* Multo certe facilius intelligitur homines non- D dum maximo numero seductos, & paucis adhuc à seductione illa annis, avitam fidei veritatem resumpsisse, quam totam gentem ad 40000. & amplius homines à quingentis fere annis hæresim Monotheliticam profitentes sola inspiratione interna, nullo instigante, nullo instruente, ad fidem Catholicam convolasse. Vide infra ubi de Patriarc. XXIX. & seqq. Hæc tamen partis Maronitarum reversio ansam Willelmo præbuit scribendi totam gentem Maronitarum ab errore Monothelitico ad fidem orthodoxam reductam esse anno 1182. opera E Haymerici Patriarchæ Latinorum Antiocheni. Quum enim accepisset Tyri, ubi morabatur, Maronitas schismatis Thomæ sectatores errores abjurasse apud Haymericum, & pace facta, Maronitas omnes Romanam fidem professos fuisse; opinatus est totam Maronitarum gentem antea Monothelitico errore fuisse infectam, ita ut universæ attribuerit, quod parti solum acciderat: nisi etiam fortassis ab aliquo ex Maronitis schismaticis, qui ad eum venisset, fuerit deceptus. At vix excusari potest ille Auctor quum tradit contra Maronitas collectam fuisse sextam synodum generalem, & ab ea damnatos cum suo duce Marone, de quo in ea synodo, ut supra dictum est num. 26. ne verbulum quidem extat. Porro non est æquum, verba sunt Naironi *in dissert. præfata p. 119.* ut propter aliquorum defectionem dicatur natio defecisse: nam, quæso, si parva conferre cum magnis licet, nullus prudenter scriberet Christianissimum Franciæ Regnum, ecclesiæ Catholicæ decus & propugnaculum, ab ea aliquando defecisse, quia sæculo XVI. Calvini hæresim, non principes modo multi sæculares, sed etiam ecclesiastici aliquot, repugnantibus regibus & maxima principum aliorum parte, amplexi sunt, & debitam Romanæ ecclesiæ obedientiam negarunt.

XXX. Maronitarum autem, ante hoc tempus, de duabus in Christo voluntatibus fidem fuisse omnino orthodoxam colligit idem Naironus *in præfata dissertatione p. 89.* ex David archiepiscopo hujus gentis qui florebat anno Græcorum 1370. id est Christi 1059. ad quem eo anno scripsit epistolam Joseph Abbas, illum rogans ut ex Syriaco Arabici juris faceret ecclesiasticas Orientalium Syrorum constitutiones, quæ epistola extat, tum initio earumdem constitutionum servatarum Romæ in Bibliotheca collegii Maronitarum, tum cod. 76. Arab. apud Assem. *to. 1. Bibl. Orient. p. 629. col. 2.* Is enim capite primo ejusdem textus sic loquitur: *Græci concordant cum Maronitis in prolatione duarum voluntatum, & Maronitæ asserunt duas voluntates consequentes duas substantias divinam & humanam.* Observat nihilominus in eodem capite, eos qui in Christo duas voluntates agnoscunt, unam etiam aliquando in ipso adstruere voluntatem; sed tunc nomine voluntatis intelligere concursum utriusque voluntatis in idem objectum per conformitatem & consensum; non vero unitatem potentiæ seu facultatis & operationis quam duplicem fatentur, divinam videlicet & humanam: *Nam fieri nequit quod istæ duæ voluntates quæ sunt in Christo, non sint, vel contrariæ, vel concordes: si enim sint concordes in omni earum statu, redit res quod sint una consensu, eo quod earum volitio una sit: si vero sint contrariæ, consequetur quod substantia divina velit quod non vult substantia humana: similiter substantia humana, quod non velit divina; si autem hoc consequetur, accidet separatio, & contradictio, & erunt duo* (Christi) *& cessabit judicium unionis.* Eodem modo sese explicat auctor collectaneorum Maronitarum, interrogatione 12. apud eumdem Naironum *in dissert. citata pag. 94.* Addit Assemanus *to. 2. Bibl. Orient. p. 293.* in vetustissimis Maronitarum Kalendariis recoli memoriam sextæ synodi, & omnium fere sanctorum qui

Monothelismum impugnarunt acrius, ut Sophronii Hierosolymitani 13. Mart. Andreæ Canonographi 4. Jul. Maximi Conf. 13. Aug. Martini 3. April. contra vero nullum ex Monothelismi patronis in eo Kalendario locum habere. Ex quo inferendum putat Maronitarum gentem nunquam adhæsisse totam hæresi Monothelitarum.

XXXI. Non refragatur tamen Naironus *in dissert. præfata pag. 96.* quin, juxta quod scripserunt Philippus Mazerius in vita sancti Petri Thomæ, & Raynaldus ad annum 1445. num. 21. quidam ex Maronitis schismaticis qui hæresim Monothelitarum amplexi fuerant, eam in Cyprum insulam adsportaverint, ibique multorum corruperint fidem; perseveraveritque virus inter aliquos usque ad Eugenii IV. pontificatum, sub quo Elias episcopus schisma & hæresim apud Andream episcopum Colossensem & nuntium apostolicum ejuravit. Vide supra quod de bulla *Benedictus Deus*, ea occasione ab Eugenio IV. data dictum est num. v. col. 5.

XXXII. Schismate sedato, quod Thomas Hharanita inter Maronitas excitarat, aliud suscitare molitus est quidam Ebn-Sciehban, de quo hæc leguntur in chronico jam pluries citato apud Nairon. *in dissert. præfata p. 99. Ebn-Sciehban erat ex Hardin... Græcus,* qui *postea factus est Maronita. Venit ad illum socius infamis.... Esau, archiepiscopus: & docuerunt signum crucis uno digito faciendum, & condemnandum esse concilium quartum, Papam Leonem, & Imperatorem Marcianum.* Præterea ex eodem chronico, apud præfatum Naironum *in cit. dissert. pag. 100. Dæmon omnis deceptionis parens quum perspexisset Maronitarum populum exultantem, eique invidens, illum mæstitia affecit duorum monachorum opera. Primus erat ex oppido Januhh, alter vero ex Barnebuhh: amboque diabolico afferebant spiritu, Christum non habuisse animam, neque pati, neque sentire potuisse. Horum rebellio quum ad Papam pervenisset, misit nuntios ut eos reconciliaret, quos Patriarcha, cujus nomen erat Lucas ex oppido Bnehran, noluit admittere. Eos pontifex excommunicavit.... ideoque schisma propter duos illos emersit:* Quod mansit usque ad electionem Hieremiæ ejus successoris. Is enim, constituto Theodoro episcopo ex Kfarsu, suo in Patriarchatu vicario, Romam se contulit sub Innocentio III. divisamque in partes nationem Maronitarum ad concordiam & pacem revocavit, adjuvante Willelmo Cardinali S. Marcelli, quem summus pontifex in Syriam miserat, ut colligitur ex bulla ejusdem Papæ ad hunc Hieremiam Patriarcham, in qua asserit ipsum adfuisse concilio Lateranensi: & confirmantur hæc ex eodem chronico Maronitarum, ubi post exortarum contentionum descriptionem inter hujus nationis magnates ob præfatum schisma, subditur principem quemdam seu regulum (ut vocant) in provincia Bybliensi, instanter petiisse ab Hieremia Patriarcha, ut Romam se conferret, & obtineret à summo pontifice excommunicationis absolutionem pro his qui eam incurrerant. Venit itaque Romam Hieremias, ut dictum est, ac perhumaniter ab Innocentio III. exceptus fuit, qui ei concessit cuncta ad votum. Quum vero quinque annos & sex menses Romæ moratus esset, licentiam redeundi obtinuit. Misit cum eo summus Pontifex Cardinalem Willelmum cum omni potestate, suoque sigillo, ut scriberet fidem populi Montis-Libani. *Anno* itaque *Incarn. Dominicæ,* (ex præfato chronico apud eumdem Naironum *in dissert. pag. 106.*) *1215.* (Fuit nostro computo *1216.* si Hieremias interfuit concilio Lateranensi) *die 3. mensis Januar. egressus est Roma exultans* (Hieremias Patriarcha) *pervenit Tripolim mense Martio, & super muros civitatis tympana sonuere, & statim emanavit fama de adventu Patriarchæ Montis-Libani. Theodorus ex Kfarsu episcopus, quem suum vicarium Patriarcha constituerat, magnam populi multitudinem ibi collegit, & nequaquam exultavit nisi post susceptam ab eo benedictionem, & absolutionem ab excommunicatione: & propria subscriptione juramento firmarunt se non retenturos nisi fidem Petri. Quo peracto nullus hæreticus visus est zizania inter ipsos seminare, neque habitare in Monte-Libano. Ducenti ac septuaginta fuere qui præfatam firmarunt scripturam, neque aliqua extat corruptela in nominibus, quæ usque adhuc inveniuntur.*

XXXIII. Monet in eadem dissertatione Naironus *pp. 109. & seqq.* si quando à summis Pontificibus (ut præsertim in quibusdam bullis Innocentii III. Alexandri IV. Eugenii IV. & Leonis X. cernere est) Maronitis aliqui attribuuntur errores, illos, vel non toti eorum nationi, sed iis tantum qui ex eadem natione à recta semita deflexerant, vel ex falsa relatione imputari. Id profecto testatur Petrus Hieronymus Dandinus Societ. Jesu Visitator Apostolicus à Clemente VIII. ad Montem-Libanum missus *cap. 18.* (28.) historiæ sui itineris, apud eumdem Naironum *ibid. p. 110.* Postquam enim dixit Maronitas asserere *diplomata summorum pontificum fuisse eo modo exarata ex falsa relatione iis missa:* pergit: *Quod ita esse inveni, dum perspexi eorum proprios codices Catholicæ haudquaquam adversari veritati; quæ distinctio, ac librorum selectio, quum non esset habita ab aliis, ea qua perquirebatur diligentia, mirum non est in bullis summorum Pontificum varios errores Maronitis*

attribui: utque veritas magis elucescat, observandum est omnes bullas fuisse extractas ad verbum ab illa Innocentii III. quod diploma non loquitur de solis Maronitis, sed etiam de Græcis qui tunc in Tripolitana urbe una simul Romanæ ecclesiæ præstitere obedientiam coram Cardinali sancti Marcelli Legato Apostolico in partibus Orientalibus, ex quo factum est ut errores unius nationis impositi fuerint alteri. Idem quoque affirmat Thomas Biatiensis in lib. de procuranda salute omnium gentium cap. 22. *(ibid. p. 111.)* ubi de Maronitis loquens, ait: *Cæterum apud Patriarcham diligenter asservantur diplomata Pontificia Romanæ sedis jam inde usque ab Innocentio III. & deinceps à reliquis Pontificibus qui ad eos vel Legatum, aliquando Cardinalem sancti Marcelli, vel ad alios miserunt. Quum in litteris Pontificiis olim admoniti fuissent Maronitæ, una cum Græcis, ne aliquos errores tenerent, sed abjicerent, factum est ut à quibusdam qui eo ex urbe commigraverant existimaretur iisdem Maronitas erroribus teneri, quibus plerique Græci implicarentur; nimirum processionis Spiritus sancti à Patre duntaxat, negationis Purgatorii, & aliorum hujusmodi dogmatum: at Maronitæ ingenuè testati sunt ab iis erroribus se esse alienissimos; verum etiam plura in suis libris ac liturgiis demonstrarunt, quibus & catholica dogmata constanter tuentur, & reipsa in anniversariis, cæterisque defunctorum officiis crebri sunt.* Refert insuper supra recitatus P. Hieronymus Dandinus Societ. Jesu in præfata hist. itineris sui ad Montem-Libanum, *cap. 16.* Sergium Risium Maronitarum Patriarcham anno 1596. apud se graviter conquestum esse, quod à paucis abhinc annis, quidam qui Roma ad eos venerant, celebrata synodo quam à se, fratre-ve prædecessore suo, convocatam aut approbatam fuisse negavit, chartam albam, cui, ad illorum requisitionem, tum ipse, tum episcopi alii, imprudenter nomen suum apposuerunt, eorum protestatione confisi quod in illa duntaxat scriberentur, quæ honori & bono totius nationis Maroniticæ conducerent: hanc, inquam, illi nihilominus variis erroribus quasi ex synodo prædicta approbatis Tripoli ipsis insciis replevissent, summoque Pontifici, ac Dominis Cardinalibus porrexissent. Id autem in causa fuerat cur eumdem Hieronymum Dandinum Clemens VIII. eo anno 1596. miserit ad Maronitas, ut convocata altera synodo, quid reipsa sentirent fieret manifestum.

XXXIV. Quod autem in Maronitarum libris nonnullæ reperiantur hæreses, præsertimque de una in Christo natura & voluntate, id ortum observat idem Naironus *in præfata dissert. p. 112.* Jacobitarum fraude, qui quum eadem qua Maronitæ lingua utantur Syriaca, horum codices corruperunt, iis inserentes suos errores. De hoc conquestus est Petrus Patriarcha Maronitarum in epistola ad Cardinalem Antonium Caraffam anno 1578. die 25. Augusti exarata, his verbis: *Et quia, frater mi, erit aliquis qui vobis scribet in nostris libris invenisse aliqua verba sanctam ecclesiam oppugnantia; nos non recipimus nisi quod recepit sancta ecclesia, & quod invenitur in exemplaribus, potuerunt ingredi & immisceri in illis* (scilicet libris nostris) *nonnulla ex codicibus nationum quæ sunt circa nos per multum tempus: Frater mi, omnem deponas suspicionem de rectitudine nostra: ab antiquo fundati sumus in fide sanctæ ecclesiæ Apostolicæ Romanæ, quam semper sumus amplexi; & nequaquam vobiscum tantum ore loquimur, sed ore simul ac corde, & Deus de hoc sit testis.* In cujus rei confirmationem subdit Thomas Biatiensis supra citatus *in eodem cap. 22. Quin etiam quum astu Jacobitarum, apud quos non paucæ sunt hæreses, varii libri disseminati fuissent inter Maronitas, accidit, ut qui eos reperit dum ex urbe missus est, putaret Maronitarum esse errores, qui revera sunt Jacobitarum, quamobrem conquesti sese purgarunt.* Antiqui nihilominus reperiuntur apud Maronitas codices prorsus illibati, qui cæterorum depravationem demonstrant, ut testatur Stephanus Edenensis Patriarcha Maronitarum, in epistola ad Naironum scripta die 1. Januar. anni 1674. cujus hæc verba refert ipse Naironus *in dissert. præfata p. 115. At Deus, cui laus, uti suæ ecclesiæ gubernator, nostræque cupidus salutis, ne omnia corrumperentur exemplaria providit, quia aliqui codices sunt variati ac mutilati, iidemque prorsus illæsi ac perfecti ullo absque dolo inveniuntur.* Hinc ad contundendam illam hæreticorum proterviam, Patriarcha Maronitarum cæterique ejusdem nationis proceres à summis Pontificibus ac sacra congregatione de propaganda fide libellis supplicibus petierunt, ut libri sui ecclesiastici typis Romanis mandarentur: quod ipsis concessum est.

XXXV. Hæc diligentius exaranda visa sunt, ut, libratis æqua lance rationibus, cæterisque momentis quibus, vel impetitur, vel defenditur, fides antiqua gentis Maronitarum, de qua apud Auctores, maxime recentiores, vix quicquam certi erui potest, maturius ferre valeat circa illam prudens lector judicium.

XXXVI. Incolunt Maronitæ, teste eodem Nairono in Evopl. fidei Cath. *cap. 4. n. 24. pag. 81.* Phœniciam Syriæ regionem, quæ ab Aquilone à Valania flumine, ubi situm est castrum *Marghat* seu *Marqab,* sumit initium, & in longitudinem extenditur versus Austrum ultra Carmelum montem usque ad Castrum

Peregrinorum quod modo *Tartura* nuncupatur: in latitudine vero à Mari Mediterraneo versus Orientem ultra Libanum montem, & Damascum, usque ad Arabiam desertam porrigitur. Dividitur autem in *Maritimam* & *Libanicam*. In prima, quam alluit Mare Mediterraneum, continentur urbes Tyrus, Ptolemaïs seu Accon, Sidon, Berytus, Botrys, Tripolis, & Antaradus seu Tortosa. Tyrus hujus regionis caput est. In secunda, recensentur urbes Damascus, Heliopolis quæ nunc Baalbech dicitur, Archis vulgo Arqua, & Paneas seu Cæsarea Philippi. Caput est Damascus, ex Willelmo Tyrio.

XXXVII. Assurgit *Libanus* ad Orientem urbis Tripolis tanta sublimitate, ut semper nivibus coopertus sit, de quo Schœffer in tractatu de Palæstina, & sanctus Hieronymus in Zachariam. Hoc idem *Libani* nomen, ut referunt Brocardus, & alii, retinent omnes montes à Libano usque ad Galaad & Hermon in Palæstina: montes vero qui inter Tyrum & Sidonem à flumine Eleutherio versus Tripolim ad Occidentem Libani protenduntur, *Antilibanus* nuncupantur. Cæterum Libanus oleo, pecore, volatilibus, ac frugibus ita abundat, ut Genebrardus lib. 1. chronic. ad annum mundi 235. primam totius orbis civitatem in Libano extructam fuisse asserat: Idem quoque censuit Adricomius Delphus in theatro terræ sanctæ *p. 4. Enoch,* inquit, *civitas in toto orbe prima* (est) *quam Cain in Libano monte ædificavit, murisque communivit, atque ex nomine Enoch primogeniti sui Enoch vocavit.* Hanc communis traditio fert sitam esse ubi hodie visitur oppidum *Ban*, cujus rudera *Medinat-Elras* appellantur, hoc est, *civitas capitalis.*

XXXVIII. In montanis ad Orientem Tripolis est regio Libanica *Giobbet Bsciarrai* nuncupata, in qua Libanus mons assurgit, ad cujus radices in monasterio Canobinensi residet Maronitarum Patriarcha. Est regio satis ampla quam *Fons Hortorum,* vulgo *Qadiscia,* id est, *flumen sanctum* intersecat. Eminet in ea *Eden* quam *Paradisum* interpretantur, à qua parum distat monasterium sub invocatione SS. Sergii & Bacchi, quod dicitur *Dair Ras Elnahr,* ubi residet episcopus qui *Edenensis* titulo nuncupatur. Hanc regionem sequuntur duo loca principaliora, *Bsciarrai* nimirum, & *Hhadet*, quæ tanquam urbes antiquitus reputabantur. Bsciarrai huic ditioni nomen imponit, quæ ab ea *Giobbet Bsciarrai* vocatur, ut distinguatur ab alia, quæ *Giobbet Elmneitra* dicitur. Bsciarrai arce munita erat, nunc pene diruta, in qua ad nostra usque tempora princeps Maronita residebat, qui *Mqaddem* titulo præfulgens toti huic regioni hæreditario jure præerat. Ea familia extincta est, unde hujus præsidis nominatio, ad libitum, & ad nutum Basciæ Tripolitani devenit. *Hhadet* modo pene deserta, valde celebratur in Maronitarum chronicis ob bellum fortiter gestum adversus Saracenos per annos septem. Ad Libani meridiem adjacet *Giobbet Elmneitra* à diruto oppido *Mneitra* sic dicta. In ea est *Aqura* ubi residet episcopus Aqurensis vocatus. Ad ejusdem montis Septentrionem tres aliæ connumerantur ditiones, *Dannie* videlicet, *Accar,* & *Draib.*

XXXIX. Omnes has Phœniciæ partes sparsim incolunt Maronitæ, aliis nationibus Orientalibus, ac præsertim Melchitis permixti, quum de aliis nationibus pauci homines in Phœnicia inveniantur, præter Turcas, ob quorum nimiam vexationem, Maronitæ montani, innumeris fere locis derelictis, per varias Syriæ urbes extra Phœniciam se contulerunt, Aleppum scilicet, Apameam vulgo Hhama super Orontem, Laodiceam, Hierosolymam, & alio, ubi in sericis pannis conficiendis maximam navant operam. Nonnulli autem in Drusorum regionem, & in Kesruan sub Emiri patrocinio se receperunt. In regno quoque Cypri aliqua visuntur oppida à Maronitis habitata, eo profugis, ex quo Saladinus Hierosolymam Francis eripuit. Hi linguam Græcam loquuntur hujus insulæ vernaculam, præterquam in officiis ecclesiasticis, in quibus lingua Syriaca utuntur.

XL. Proprium habent Patriarcham Maronitæ qui in monasterio Canobinensi ad radices Montis-Libani, ut supra dictum est, residere solet. Ab episcoporum ipsi subditorum collegio eligitur, adstantque aliquot magnates ejus electioni, ad sedandas, si quæ oriantur, discordias. Electus, à sede apostolica Romana confirmatur, & ecclesiæ *Antiochenæ* titulo insignitur, additque proprio nomini *Petri* nomen in honorem principis Apostolorum qui primum Antiochiæ sedit. Quinque sub se habet metropolitas Patriarcha Maronitarum, *Tyriensem* scilicet, *Damascenum, Tripolitanum, Aleppensem,* & *Nicosiensem* in Cypro. Plures etiam habet episcopos, ut *Sidoniensem, Berytensem, Bybliensem, Botryensem, Edenensem, Accurensem,* & alios, qui licet sint metropolitarum suffraganei, nullum tamen superiorem præter Patriarcham agnoscunt: quod idem observatur à cæteris Christianis Orientis nationibus. Horum opera & consilio Patriarcha, in religionis & fidei causis utitur; eosque, si ratio postulat, ad suæ curæ commissas oves, per Syriæ urbes & oppida ablegare solet: & quamvis ad proprias residentias non sint adstricti, attamen prout ecclesiæ necessitas exigit, discurrunt, multitudini

providen, & Patriarchæ mandata exequuntur. A

XLI. Plura numerantur apud Maronitas cœnobia Virorum & Monialium, quorum omnium antiquissimum est *Quzhhaiæ* in Giobbet Bsciarrai in Libano: monachi sunt sancti Antonii abbatis, caputio seu cucullo & nigra tunica induti. Quædam extant monasteria Monialium ejusdem ordinis absque clausura, præsertim in regione Kesruanensi, in qua celebre est illud S. Joannis *de Hhrasc* funditus erectum à Josepho Accurensi Patriarcha Maronitarum.

XLII. Recitationi divinorum officiorum, B ac etiam horis nocturnis, tam clerici, quam sæculares, ut plurimum intersunt, quin immo & ipsæ mulieres. Præter officium de tempore, & de sanctis, extat apud Maronitas officium proprium valde prolixum totius Quadragesimæ. At in tribus hebdomadibus ante Quadragesimam memoria agitur defunctorum, eo ordine. In prima videlicet hebdomada fit commemoratio sacerdotum & aliorum de clero. In secunda, monachorum: in tertia reliquorum defunctorum, ut videre est in pervetustis codicibus Syriacis Novi Testa- C menti, qui servantur in Bibliotheca Medicæa sancti Laurentii Florentiæ, & collegii Maronitarum Romæ, & alibi, in quibus indicantur lectiones & Evangelia pro his commemorationibus defunctorum.

XLIII. Inchoatur apud Maronitas jejunium Quadragesimale à Dominica Quinquagesimæ, per septem integras hebdomadas, exceptis tamen diebus Sabbati, & diebus festis, eo tempore occurrentibus, ut sancti Maronis die 9. Februar. SS. 40. Martyrum, & Annunciationis B. M. V. in quibus non D jejunant. In decursu anni fit abstinentia à carne & lacticiniis per 14. dies ante festum sanctorum Apostolorum Petri & Pauli; totidemque ante Assumptionem B. M. V. & per 20. dies ante Nativitatem Domini. Idem fere ritus viget apud cæteras nationes Christianas Orientis. Nonnulli ex monachis strictioris observantiæ se à lacticiniis abstinent per decem dies ante Pentecosten, quod antiquitus erat omnibus commune tam ecclesiasticis, quam sæcularibus.

XLIV. Distributio officii divini fit eo modo apud Maronitas: in tribus primis hebdomadibus jejunii Quadragesimalis, totum fit officium de jejunio, deque ejus utilitate, cum Evangeliis ac lectionibus ad id accommodatis. In quarta & quinta hebdomade de miraculis Domini nostri Jesu-Christi. In sexta de festo Palmarum, & in septima de Passione Domini, in qua nulli in ecclesia tribuitur pax, nec se mutuo toto eo tempore salutant, nec manus deosculantur sacerdotum. In Dominicis ante Nativitatem Domini celebrant ea mysteria quæ Christi natalem præcesserunt: Apparitionem nimirum Angeli ad Zachariam, Annunciationem B. M. V. Visitationem ejusdem ad S. Elizabeth, Nativitatem S. Joannis-Baptistæ, & Apparitionem Angeli ad S. Joseph, de quibus est proprium officium, licet modo præfatorum mysteriorum recitentur tantum commemorationes. Hæc omnia eruimus ex præfato Fausto Nairono in Evoplia fidei Catholicæ à *pag. 81.* ad *96.*

XLV. Pro coronide, elucidationis causa in posterum cur simplices Maronitarum episcopi, non raro *archiepiscopi* titulo insigniantur, addendam ducimus notam sive observationem, quam ea de re apposuit Græcus, ut putatur, urbis Tripolitanæ præsul in epistola Arabicè scripta ex eadem urbe an. 1732. vel 1733. ad Dominum Jacobum Lamerium nationis Gallicanæ in eadem civitate consulem, quamque in Latinum sermonem fideliter transtulit Parisiis an. 1733. Josephus Georgius Ascari sacerdos Maronita ex civitate Aleppi in Syria, ut ipsemet testatur ad calcem hujus epistolæ. Observatio autem illa his verbis exprimitur: *Nota, in toto Oriente his temporibus nullatenus inveniri meros episcopos; sed omnes esse archiepiscopos: idque evenisse ob Agarenæ nationis, seu Mahometanorum illic dominantium tyrannidem & sævitiem: sed non ita res se habet in Græcia; quum usque ad hodiernam diem quilibet archiepiscopus habeat duos, vel tres, vel quatuor episcopos suffraganeos; uti est archiepiscopus Cretensis, qui duodecim episcopos suffraganeos habet: & sic est, proportione habita, de cæteris.*

PATRIARCHÆ

PATRIARCHÆ MARONITARUM.

I. Joannes Maro.

PRIMUS qui in notitiam nostram venerit Patriarchæ Maronitarum nomine insignitus, est *Joannes Maro,* cujus vitam supra descripsimus *n. VI. & seqq. col. 6.* ex Assemano *tom. 1. Bibl. Orient.* à *pag. 496.* ad *pag. 506.* Joannes Maro, inquit, primus Syrorum Maronitarum post Theophanem Macarii Antiocheni (in synodo sexta ob pertinacem Monothelismi professionem depositi anno Christi 680.) successorem Patriarcha claruit circa annum Christi 700. Ejus acta ex pervetusto codice Arabico, anno Christi 1495. descripsit Gabriël Barclaïus episcopus Nicosiensis in libro ad Georgium presbyterum Besciaræ filium adversus Jacobitas, *cap. 10.* Eademque anno 1639. Latinè publicavit Pater Franciscus Quaresmius in elucidatione terræ sanctæ *lib. 1. cap. 37. pag. 96.* Uterque tamen mendosum codicem nactus, pro *Agathone* Papa, sub quo Macarius Antiochenus in sexta synodo damnatus fuit, *Evagrium* qui in Romanorum pontificum serie nullus est, posuit: & pro *Sergio* Papa, sub quo Joannes noster genti suæ Patriarcha præerat, *Honorium* substituit, immani anachronismo, quum Honorius Papa (qui decessit anno Christi 638.) quinquaginta (saltem quadraginta) circiter annis Macarium Antiochenum Theophanis prædecessorem antecesserit. Honorii nomen subrepsit & in manuscripta historia, qua usus est clarissimus Faustus Naironus *in dissertatione de origine, nomine, ac religione Maronitarum num. 14.* & refertur à Pagio in crit. annal. Baron. ad annum 635. n. 8. Vide doctissimas in utramque Joannis Maronis vitam observationes Stephani Edenensis Patriarchæ Antiocheni in vindiciis Maronitarum *lib. 1. c. 7. & seqq.* ex quo hæc Joannis acta summatim excerpsi. Hucusque Asseman. citatus, qui in eadem *pag. 496. in not. 1.* monet auctorem Syriacæ vitæ Jacobi Baradæi Zanzali (ex quo Monophysitæ dicti sunt *Jacobitæ*) de Joanne Marone sic loqui, apud eumdem Edenensem, *cap. 6. Tum vero claruit Jacobus* (Baradæus) *qui apostolicam fidem à Jacobo primo Hierosolymorum episcopo traditam, integram illibatamque conservans, ecclesiam universam rebus præclare gestis complevit. Quumque sibi partes occurrerent, hæretici nimirum & orthodoxi;* (per *hæreticos* intelligit Catholicos, & per A *orthodoxos* Monophysitas) *hæretici sciscitabantur: Vos quinam estis! Orthodoxi respondebant: Nos fidem tenemus Jacobi apostolorum primatis* (id est, qui illius ecclesiæ primus antistes fuit ubi incepit religio Christiana prædicari & suscipi; nam Jacobitæ, inquit Assemanus *ibidem,* soli Petro primatum Apostolorum tribuunt, & in officiis divinis passim prædicant: Hierosolymitanam vero Jacobi sedem ne Patriarchali quidem honore dignantur, ut bene notat Renaudot. *tom. 2. Liturg. pag. 95.*) *qui frater Domini nostri se-* B *cundum carnem appellatus est; quam nobis prædicat divinus iste Jacobus* (Baradæus.) *Illi autem qui erant ex adversa parte: Ephræmi Amidensis sumus, aiebant, aut Joannis Sirimensis* (id est Maronis) *Patriarchæ Deo adversarii.* Joannem vocat *Sirimensem* hic scriptor Jacobita, quia Joannes Maro *Sirimo* Cynegicæ regionis vico in territorio Antiochensi oriundus erat. Non enim de Joanne altero Sirimensi loquitur, inquit Assem. *ibid.* qui sub Justiniano Imperatore in locum Eutychii Constantinopolitani suffectus fuit, teste C Evagrio *lib. 4. cap. 38.* ut-pote cui nulla cum Montis-Libani, aut aliis Syriæ incolis disceptatio fuerit, & fortasse idem illis nec de nomine notus extiterit. Ex quo Jacobitæ auctoris testimonio manifestum fit Maronem & ejus asseclas Jacobitis fuisse invisos. Ad sedem Botrensem evectus dicitur Joannes Maro in ejusdem actis anno Constantini Pogonati octavo, id est Christi 676. (non 686.) Deinde Maronitarum Patriarcha electus; quod non intelligendum quasi à clero Antiocheno post mortem Theophanis D fuerit renuntiatus, ut hanc sedem impleret; sed quod ab iis duntaxat qui Maronitis tunc præerant assumptus fuerit, subinde non computandus inter proprios sedis Antiochenæ præsules, quia nimirum nomen *Patriarchæ Antiocheni* Patriarchis Maronitarum à pluribus sæculis inditum, titulus est solummodo honoris causa. Ita monet Assem. *ibid. p. 503. in not. 1.* qui etiam pro commento habet, quod in iisdem actis refertur apud Quaresmium, Maronem *Romam profectum fuisse, & à summo pontifice Patriarcham Antiochiæ or-* E *dinatum:* idque ex eo probabiliter ortum esse existimat, quod Joannes una cum Maronitis suis, præter reliquos Syros, Apostolicæ sedis communioni adhæserit. Joannes Severius de Vera, qui multa de rebus Orientalium

perscrutatus est, ait quoque in itinerario Hierosolymitano *cap. 27.* apud Naironum *in cit. dissert. de Maronitis p. 31. Maronitas propter diversitatem religionum quæ in Syria vigebant, petiisse à Romano pontifice, ut eis proprium præficeret Patriarcham, quorum petitionibus annuens summus pontifex, Patriarchali dignitate Maronem insignivit ..... qui sanctissime vixit. Ex quo tempore Maronitæ proprium semper sibi elegerunt Patriarcham.* Migravit ex hac vita Joannes Maro, ut idem Edenensis narrat in serie Patriarcharum Maronitarum, apud præfatum Asseman. *ibid. pag. 505. in nota 1.* anno Christi 707. in Caphar-Hai. Ecclesia Maronitica ejus festum solemniter celebrat quotannis quinto idus Februarii, id est, die 9. hujus mensis, ut habet idem Asseman. *ibid. pag. 506.*

A

B

II. Cyrus.

Stephanus Aldoensis de Heden Maronitarum Patriarcha, in breviculo de Antiochenorum Maronitarum Patriarcharum genealogia, quod de Arabico Joseph Ascari sacerdos Maronita ex urbe Aleppo in Syria, Latinè transtulit Parisiis anno salutis 1733. Joanni Maroni circa annum Christi 707. defuncto successisse ait *Cyrum* ejus sororis filium, qui electus misit ad Romanum Pontificem pro obtinendis confirmatione & pallio, uti in vita, inquit, avunculi ejus refertur, gentemque suam usque ad obitum optime gubernavit.

C

III. Gabriel I.

Post Cyrum in Patriarcham promotus est, ex eodem Stephano, *Gabriël* de Monte-Libano, prout in antiquis exemplaribus, inquit, registratum invenimus.

D

Melchitæ vero, post Justiniani II. mortem, ad confessionem duarum naturarum & voluntatum in Christo redierunt, & imperante Constantino Copronymo sibi Patriarcham pro sede Antiochena elegerunt, qui suam residentiam Damasci fixit. Hæc idem Stephanus.

IV. Joannes II.

Gabriëli substitutus est alius *Joannes*, cognomento etiam *Maro*, qui fuerat monachus in cœnobio S. Maronis ad Orontem fluvium. Scripsit de eo Gabriël Barclaius in cantu quem de conciliis composuit, his verbis: *Surrexit deinde Maro alter, ex monasterio Dominico, sapiens & doctus, appellatus quoque Joannes, fuitque Patriarcha. Venit hic justus ad pagum Januhh secum ducens nonnullos episcopos qui Montis-Libani monasteria incoluerunt: & fides Maronis non est mutata.* Ita idem Stephanus.

E

V. Joannes III.

Joannes ex hac vita migrans alteri *Joanni* sedem suam reliquit, qui ex pago Dmalsa in Botridis districtu oriundus erat. Quum enim Joannes se vidit morti proximum, ut legitur in relatione mortis ejus, omnes Montis-Libani sacerdotes congregavit, illisque Patriarcham hunc Joannem assignavit.

VI. Theophilus.
VII. Gregorius I.
VIII. Stephanus.
IX. Marcus.
X. Eusebius.
XI. Joannes IV.
XII. David I.
XIII. Gregorius II.
XIV. Theophylactus.
XV. Jesus *sive* Isa.
XVI. Domitius.
XVII. Isaac.
XVIII. Joannes V.
XIX. Simon I.
XX. Hieremias I.
XXI. Joannes VI.
XXII. Simon II.
XXIII. Simon III.

Præfatus Stephanus, subjungit: de his quinque Patriarchis non est dubium eos in Monte-Libano moratos fuisse, sibique invicem successisse post Theophanem (id est ab anno Christi circiter 683. aut 684.) Id enim clare patet ex epistola quam anno salutis 1495. scripsit Gabriël Barclaius ad Dominum Georgium de Angelis presbyterum *cap. 11.* Invenimus præterea eorum nomina registrata in quodam folio Syriacè scripto, reperto apud prædecessorem nostrum Georgium de Besbeéli. Scripserat autem prænominatum exemplar quidam qui vocabatur David filius Abrahami, anno æræ Græcæ 1626. (Chr. 1315.) ex quo illud esse antiquius Barclaii registro 180. annis patet. Plura etiam exemplaria sunt quæ proposuit nobis venerabilis frater noster Georgius Abacuc Accurensis episcopus: & sicut reperimus, registravimus hic, absque ulla annorum quibus electi sunt annotatione. Sed de aliis qui sedem Antiochenam (Maronitarum) obtinuerunt in Monte-Libano, usque ad Francorum in Syriam adventum, nullo penitus modo in eorum cognitionem venire potuimus: idque contigisse credimus ex non modica nostræ nationis librorum jactura tempore quo sub Infidelium dominatione ingemuit: quum enim tunc sæpesæpius solum mutare cogeretur, vel igne consumpti sunt codices nostri, vel in bellis dissipati, vel in fluvios injecti, vel ab hostibus

sublati & dispersi fuere. Verumtamen post aliquod intervallum incidit in manus nostras quoddam volumen majusculum ævi antiquioris, continens sanctissimi missæ sacrificii ritum, in quo libro prope finem extat officium quod à ministro quotidie recitatur. In hoc autem officio, ubi fit commemoratio Patriarcharum qui Christi ovile in sede Antiochena gubernarunt, dicitur Syriacè id quod Latinè ita sonat: *Mentionem quoque facimus de omnibus veris Pastoribus, & sanctis patribus, à Petro Apostolorum principe, omniumque Pastorum primario, atque ab Ignatio ejus discipulo, usque ad Theophilum, Jesum, Davidem, Gregorium, Domitium, Isaac, & Joannem, qui pontificatus dignitatem ministrarunt in sancta catholica & apostolica ecclesia, sanctæque & gloriosæ sedis Antiochenæ Theopolis, ut ipsorum oratione nostrum miserearis Deus.* Item in alia commemoratione quæ prolixior est præcedenti: *memoriam facimus Theophili, Gregorii, Stephani, Marci, Eusebii, Joannis, Gregorii, Theophylacti, Jesu, Domitii, Isaac, Joannis, Simonis; & Simon hic quem Deus amat, est qui conversatur modo: horum omnium Deus Domine precibus miserere nostri.*

Post hos quatuordecim (si *David*, qui in priori catalogo recitatur, tredecim in posteriori nominatis addatur) prænominatos Patriarchas, numerantur etiam alii quatuor, nempe *Hieremias, Joannes,* & *duo Simones,* qui quatuor absque ullo dubio fuerunt Maronitæ, sederuntque post Francorum in Syriam adventum, quia eorum historiæ apud nos notæ sunt, & summorum Pontificum bullæ ad ipsos transmissæ cum omni diligentia in nostræ sedis bibliotheca adhuc conservantur; occurrunt itaque hi 18. Patriarchæ, de quibus nihil aliud nobis compertum est.

Verum quod spectat ad quartuor-decim priores ex prædictis Patriarchas, ingens duabus de causis nobis ingeritur scrupulus: Prima est, quia ritus noster ad Jacobitarum ritum plurimum accedit. Secunda, quia Maronitæ rarissime, vel nunquam *Jesus* nomen sibi arrogarunt, & hoc pro veneratione nominis illius qui solus pretioso suo sanguine nos redemit: sed ad eos avellendos scrupulos multum contulit, tum duplex exemplar seriei Jacobitarum Patriarcharum, quod ab eorum duabus ecclesiis Damascena scilicet & Aleppina habere curavimus, in quibus nulla prædictorum Patriarcharum mentio occurrit; unde constare videtur illos non Jacobitarum, sed nationis nostræ fuisse Patriarchas: tum quod nomen *Jesus* uni ex his Patriarchis attributum nihil aliud significet quam *Isam,* quo nomine multi ex nostris donantur usque ad hodiernum diem. De his omnibus Maronitarum Patriarchis nihil aliud hactenus ad nostram notitiam venit, ut jam dictum est. Ita Steph. *ibid.*

XXIV. JOSEPH.

Postquam Francorum copiæ in has nostras plagas advenerunt, Antiochiamque ac sanctam civitatem Hierosolymam Saracenis eripuere, tunc Latinos sibi Patriarchas, sicut & regem Hierosolymitanum constituerunt: legatos vero ad summum Pontificem miserunt, quibus adhæsit etiam legatus Maronitarum Patriarchæ, qui tunc temporis *Joseph* Giargesæus appellabatur, habitabatque in pago Januhh de Byblidis territorio, uti narrat Gabriël Barclaius (quem *Gabriëlem Qlai* vocat Naironus) Seraphici Ordinis alumnus, & in nostra natione episcopus, in epistola quam scripsit ad Patriarcham Simonem de Hadeth anno salutis 1494. Quum enim Latini, Godefrido Bullionio duce, urbem Hierosolymitanam à Saracenorum jugo liberassent, Joseph ille Maronitarum Patriarcha ad Romanum Pontificem (Paschalem II.) obedientiæ litteras direxit, apud Faustum Naironum, Evopliæ fidei Catholicæ *pp. 67. & seq.* quibus cum summa lætitia acceptis summus Pontifex per eosdem nuntios mitram, baculumque pastoralem, ac litteras communicatorias transmisit: *cum legatis Godefridi regis,* inquit Gabriël Qlai, *pervenere Romam legati Patriarchæ Josephi Giargesæi, recepitque mitram & baculum anno salutis 1100.* Accidit autem circa annum 1111. quemdam Thomam Haranitam Syrum, metropolitam Kfartab in diœcesi Aleppensi, qui, ex Jacobita, Monothelita evaserat, ad Montem-Libanum venisse, ut Maronitarum orthodoxam fidem Monothelismo suo inficeret, eis suggerendo Leonem Romanum Pontificem, & Joannem Maronem primum eorum Patriarcham eidem adhæsisse sententiæ, quam universalis quoque ecclesiæ fuisse fidem effutiebat antequam Maximus abbas dogma duarum in Christo voluntatum atque operationum invexisset, ut refert præfatus Naironus, *ibid. pp. 69. & 70.* & adhuc fusius *in dissert. de nomine, origine, & religione Maronitarum pp. 69. & seqq.* ex eodem Gabriële Qlai in Poëmate de hæreticis. Josephus enim Patriarcha, & Arsenius metropolita Accurensis, adversus hunc Thomam fortiter insurrexerunt, sicque eum scriptis epistolis confutarunt, ut tunc ab omnibus fere, votis conjunctis, rejectus, unum tantum vici Farsciaiæ archipresbyterum diœcesis Bsciarai, nonnullosque populi seduxerit; qui tamen, multiplicatis ac disseminatis tractatus hæretici Thomæ Haranitæ inter Maronitas exemplaribus, postea, non totam quidem nationem, sed aliquam ejus partem,

unumque etiam ex ejus Patriarchis, Monothelitico errore imbuerunt, ut infra dicemus. Porro elucubratio hujus Thomæ Hharanitæ extat in codice 14. Ecchellensi, apud Assem. *tom. 1. Bibl. Orient. pag. 576.* sub eo titulo: *Thomæ Hharanitæ episcopi Caphartabensis liber de unica Christi voluntate in X. propositiones divisus, & ad Joannem Antiochenum Melchitarum Patriarcham anno Græcorum 1400.* (Christi 1089.) *transmissus, Arabicè, charactere Syriaco.* Vivebat adhuc Joseph anno salutis 1119. si ipse est, non vero successor ejus Petrus, qui, ut asserit jam sæpius citatus Gabriël Qlai, *in lib. confirmationis veritatis* apud Naironum in Evopl. *pag. 68.* litteras gratulatorias Gelasio II. summo Pontifici pro ejus electione conscripserit, quo pontifice brevi defuncto, ab ejus successore Calixto II. responsum receperit eo anno 1119.

XXV. Petrus I.

Hic *Petrus* erat Maronitarum Patriarcha anno salutis 1121. nam in nota apposita ad calcem cujusdam codicis Syriaci, *fol. 262.* quam recenset Assem. *to. 1. Bibl. Or. p. 307.* legitur: *Ego humilis Simeon, monachus nomine, has lineas in isto codice exaravi ad beatissimum Patrem nostrum Mar-Petrum Patriarcham Maronitarum, qui habitat in sacro monasterio Maiphuch in valle Ailig territorii Botrensis; donec dedit mihi potestatem ut præessem monasterio S. Joannis in territorio Cuzapanta in insula Cypro, diebus monachorum qui in præfato S. Joannis monasterio habitant, &c. anno Græcorum 1432.* (id est, Christi 1121.) *die 12.* nimirum Octobris quo annus Syrorum incipit. Ejusdem Petri ad calcem cod. Syr. 7. apud eumdem Asseman. *ibid. pp. 611. & 612.* fit mentio his verbis: *In fol. membran. 319. exaratus à Simeone abbate monasterii S. Joannis in Cuzapanta in Cypro, sub Petro Maronitarum Patriarcha anno Græc. 1432.* (Christi 1121.)

XXVI. Gregorius III.

Gabriël Qlai in citata superius epistola ad Simeonem Hadethensem, apud Naironum in Evopl. fidei Catholicæ *pag. 68.* narrat *Gregorium* Alathensem Maronitarum Patriarcham legatos misisse anno salutis 1130. ad Innocentium II. Romanum Pontificem ut gratularetur ei de exaltatione ad regimen ecclesiæ, qui ad eum visitationis causa Guillelmum Cardinalem misit.

XXVII. Jacobus I.

Ex annotatione quæ legitur ad calcem cujusdam codicis Syriaci *fol. 252.* apud Assemanum *to. 1. Bibl. Orient. p. 308.* discimus *Jacobum Petrum* Maronitarum Patriarcham sedisse anno salutis 1141. sic enim habet: *Anno Græcorum 1452. mense benedicto Tamuz* (Julio) *die 10. convenit me Petrum Patriarcham Maronitarum in Antiocheno throno sedentem, Jacobum nomine, ex oppido Ramath diœceseos Botrensis, filius Daniël monachus ex monasterio Caphtun: ipsique potestatem dedi, ex Deo, & ex mea abjectione, ut præesset monasterio S. Joannis in Cuzapanta in custodita à Deo insula Cypro: prout consensum suum propriis subscriptionibus firmatum huc miserunt filii monachi, Esau scilicet monachus, & Elias, & Joannes monachus, & Jacobus ejus frater: laus Domino nostro, Amen.* De *Petro Jacobo,* inquit Assemanus *ibid.* consule eruditissimum Stephanum Edenensem in chronico ad annos prædictos.

XXVIII. Joannes VII.

Joannes Lephediensis Patriarcha Maronitarum in Lephed territorii Bybliensis oppido natus est. Post Jacobum Ramatensem Maroniticæ toti ecclesiæ præfuit ab anno Christi 1151. ad annum 1173. Is primum in cœnobio S. Eliæ agri Lephediensis habitavit: inde ad cœnobium S. Mariæ in Abel ejusdem territorii se contulit, ibique novum monasterium construxit, ut ex monumentis illius ecclesiæ tradit Stephanus Edenensis in chronico. Scripsit Liturgiam, de qua idem Edenensis, in expositione missæ *cap. 2.* de Catholicis Anaphorarum scriptoribus *n. 25.* ait: *Joannes Lephediensis, qui post annum Christi 1100. Antiochenæ* (Maronitarum) *ecclesiæ præfuit, auctor est Anaphoræ, cujus initium, Deus sanctissime, &c.* Extat in manuscriptis codicibus missalibus cœnobii Patriarchalis S. Mariæ in Canobin. Ita Assem. *to. 1. Bibl. Orient. p. 522.*

De eo Joanne refert Stephanus Aldoensis de Heden in supra citato breviculo, ipsum, dum in monasterio S. Eliæ degeret, quatuor episcopos consecrasse, ut ipsi in suæ nationis regimine adjumento essent, quorum unus cœnobium sancti Dominici incolebat, alter S. Simeonis, tertius S. Elizæi, quartus demum S. Mariæ Lephediensis: quum vero advenisset solemnitas Pentecostes, multique ex sæcularibus, clericis, sacerdotibus, monachis, ac episcopis ad ipsum confluxissent, illos omnes ab eo ad lautum convivium fuisse invitatos: ex illis vero sæculares nonnullos qui plus justo vinum biberant ingressos esse S. Theclæ monasterium; quod ægre ferens Sarai abbatissa, plurimum de Patriarcha conquesta est quasi huic scandalo occasionem dedisset, unde & eum in judicium vocavit. Joannes itaque Romam petiit ut sese coram summo Pontifice purgaret, qui respondit

rem in concilio ad id in Byblidi urbe cogendo A esse dirimendam. Huic synodo adfuerunt duo summi Pontificis, & Romæorum Imperatoris legati cum pluribus episcopis. Causa cecidit Patriarcha, & pœnitentiam accepit ne septem annorum spatio de aquis Lephed gustaret: ideo in cœnobium secessit S. Mariæ in Abel Byblidis districtus, ubi sanæ aquæ ingens subest penuria, permansitque in illo loco, de aquis in fossis collectis bibens usque quo puteum fodisset: ibique magnificum monasterium erexit. Subjungit etiam Gabriël Qlai, in epistola quam scripsit ad Dominum B Georgium de Angelis presbyterum *cap. 11.* eodem Stephano teste *ibidem*, monasterium illud sanctæ Mariæ in Abel, sedem fuisse Patriarcharum nationis Maroniticæ usque ad Hieremiam, sed fatetur Stephanus illorum Patriarcharum nomina nundum se fuisse assequutum.

XXIX. *** XXX. ***
XXXI. ***

Faustus Naironus in dissertatione *de nomine, origine, & religione Maronitarum*, C *pag. 80. & seqq.* scribit ex Gabriële Qlai in Poëmate de hæreticis, Thomæ Haranitæ metropolitæ Kfartab (qui jam dudum obierat) asseclas, multos Maronitarum viru hæresis Monotheliticæ contaminasse, ipsumque Patriarcham, cujus siletur nomen, errori manus dedisse. *Post illum* (Thomam) *inquit Gabriël Qlai, in lucem emersit Ebn-Sciehban, & cœpit scribere, & docere pueros, seminavit inter Maronitas errores, eorumque libros zizaniis implevit.* Et iterum: *Filius Hhosen erat ex Hhartscit* (est quoddam Libani oppidum in D Giobbe) *decepit populum Kfariascit* (est aliud Libani oppidum) *scripsit, & mutavit preces.* Et brevi temporis intervallo (decem scilicet annorum, ab anno utique 1173. quo mortuus est Joannes Lephediensis Patriarcha, usque ad annum 1182. quo Haymerici Antiocheni Patriarchæ Latini cura qui Monothelismo infecti fuerant fidem avitam resumserunt) in aliis Maronitarum oppidis idem venenum diffusum est, ipsumque tunc extantem Patriarcham corripuit, ut legitur in chronico Maronitarum, inquit Naironus *ibidem*, E *pp. 82. & 83. Quoniam Patriarcha venenum hauserat, missis, ad labefactandum ipsum, muneribus, quantum ore capere voluit.* Quapropter inito inter Maronitarum primates tam ecclesiasticos, quam sæculares consilio, decreverunt una sententia omnes ab ejus se communione sejungere, id exprimitur in eodem chronico: *Cujus subditi, ac regiones, Patriarcham à suo segregarunt consortio, nec postea præstiterunt ei obedientiam, nec illum in regionibus acceptarunt.* Quin imo eo pervenit illorum zelus, ut illum deposuerint, aliumque in ejus locum suffecerint. Verum irati Patriarchæ depositi asseclæ, novum Patriarcham, qui etiam non nominatur in chronico, occiderunt, combusseruntque corpus ejus: *Præfatus Patriarcha*, pergit idem chronicon, *mortuus est depositus, & elegerunt Patriarcham ex Hhgiula: mortuus est martyr interfectus, eumque combusserunt: testificati sunt contra eum quadraginta Christiani* (ex iis qui Monothelismo infecti fuerant) *fidem ejus non fuisse rectam* (quia ab hæresi Monothelitarum discrepabat, ut-pote orthodoxam) *aliaque falsa protulerunt.* Post cujus obitum, quum variæ inter Maronitas insurrexissent divisiones pro eligendo Patriarcha, occurrit Haymericus Patriarcha Antiochenus, illasque sedavit, ac seductos, tam à schismate, quam ab hæresi revocavit: postmodum Maronitæ omnes ad eligendum novum Patriarcham integerrimæ fidei processerunt. Hoc totum traditur in præfato chronico: *Extinxit illud venenum Haymericus bonæ memoriæ. Objurgavit eos palam apertis verbis: obedierunt ei, & à Romana sede benedictionem eis mittendam curavit; & elegerunt sibi Patriarcham qui habitavit in ecclesia B. Virginis in Habil.* (quod est Libani oppidum) *Observabat quicquid erat in Evangelio, erat in exponendo peritus, ac varia de fide carmina componebat.* Hujus tertii Patriarchæ nomen, haud secus ac duorum præcedentium, reticetur. Atque hæc sunt proculdubio, quæ Willelmo Tyrio ansam dederunt scribendi, anno salutis 1182. Haymerici Patriarchæ Antiocheni opera universam Maronitarum nationem ab hæresi Monothelitica ad fidem Catholicam transiisse. Sed non omittendum, quod subdit auctor chronici, *ibidem, pag. 86.* quum tunc Maronitæ professionem fidei coram Haymerico emisissent, quam à Marone susceperant, eam fuisse approbatam, ut omnino orthodoxam. *Et firmi*, inquit, *steterunt in fide Maronis, & superbi* (qui Monotheliticam nempe hæresim à paucis annis amplexi tantas strages ediderant) *humiliati sunt, & adversarii pacem inierunt.* Vide supra, n. XXIX. coll. 38. & 39.

XXXII. LUCAS I.

Pacatis, ut modo explicatum est, quæ ex hæresi Thomæ Kfartabensis metropolitæ inter Maronitas emerserant divisionibus, paulopost eos alia exagitavit procella. Quidam enim Ebn-Scieban nomine, vir græcus, simul cum Esau archiepiscopo, novos errores per aliquot Libani loca disseminavit. Porro *Lucas*, qui tunc temporis erat Maronitarum Patriarcha, in fine videlicet ejusdem sæculi duode-

cimi, vel initio sequentis, eis se quoque adjunxit. Id ex præfato chronico refert Faustus Naironus in eadem dissertatione *de nomine, &c. Maronitarum*, pp. *98. & seqq. Ebn-Sciehban erat ex Hardin, ex eo ortus est error, genere græcus erat, & postea factus est Maronita. Venit ad illum socius infamis, qui vocabatur Esau archiepiscopus: docuerunt signum crucis uno digito faciendum, & condemnandum esse concilium quartum, Papam Leonem, & Imperatorem Marcianum.* Duobus insuper monachis auxilium præbuit idem Patriarcha ut fidem Catholicam impugnarent. *Dæmon omnis deceptionis parens,* inquit auctor chronici sæpius recitati, *quum perspexisset Maronitarum populum exultantem, eique invidens, illum mœstitia affecit duorum monachorum opera: primus erat ex oppido Januhh, alter vero ex Darnebuhh, amboque ex diabolico asserebant spiritu Christum non habuisse animam, neque pati, neque sentire potuisse. Horum rebellio quum ad Papam pervenisset, misit nuntios, ut eos reduceret, quos Patriarcha, cujus nomen erat Lucas ex oppido Bnehran, noluit admittere: eos Pontifex excommunicavit, & inter illos ignis accensus est: ideoque schisma propter illos duos emersit:* quod utique duravit usque ad electionem Hieremiæ successoris ejus. Vide supra, n. XXXII. col. 41.

XXXIII. Hieremias II.

Stephanus Aldoensis de Heden in breviculo de Patriarcharum Antiochenæ sedis Maronitarum serie, asserit *Hieremiam* ad Patriarchalem dignitatem promotum fuisse anno Christi 1209. Hunc oriundum dicit de Hamscis in Byblidis districtu, virumque fuisse justum, timoratum, ac zelo ardenti præditum, & in pago Januhh sedisse. Faustus Naironus in dissertatione *de nomine, &c. Maronitarum pp. 101. & seqq.* refert ex chronico toties citato eum, statim atque Patriarcha electus est, Domini Byblidis suasione, constituto Theodoro episcopo ex Kfarsu suo in Patriarchatu vicario, Romam se contulisse, ut malis, quæ prædecessor suus in Maronitarum gentem invexerat, mederetur: aitque id etiam colligi ex bulla Innocentii III. ad eumdem Hieremiam, ubi eum scribit concilio Lateranensi interfuisse. *Dominus Bybli,* verba sunt auctoris chronici latine versa, *rogavit Patriarcham Hieremiam, & dixit ei; Modo vivimus, Romam ingredere celeriter; aufer à nobis excommunicationis vinculum, & affer nobis benedictionem. Profectus est noctu Patriarcha cum clerico ex oppido Habil qui Evangelium, parvumque officium, post sarcinam sinu gestabat.* Quum autem Romam pervenissent, summi Pontificis pedibus provolutus

A sic loquutus est: *Veni missus ut sanctitatem tuam viserem, & vitam ducam sub pulvere pedum equi tui. Vicarium Christi te voco, largire mihi gratiam tuam. Flevit Pontifex, & qui cum ipso erant, audientes has voces, operibusque humilitatem ejus perspexerunt, petieruntque à Pontifice ut illum solaretur: ideoque quidquid petiit, ei concessit, & moratus est ibi magna cum lætitia. Post quinque annos & sex menses licentiam redeundi obtinuit: egressus est* igitur *Roma exultans, quia Pontifex ei impertitus erat omnem potestatem,* & *misit cum illo Cardinalem Wil-*
B *lelmum, cum potestate, ac ejus sigillo, ut ejus calamo scriberet fidem populi Montis-Libani.* Pergit idem auctor chronici: *Anno Incarnat. Dom. 1215.* (nostro computo 1216. si quidem fuit post concilium Later.) *die 3. mensis Januar. egressus est* (Hieremias) *Roma exultans, pervenitque Tripolim mense Martio, & super muros civitatis tympana sonuere: & statim emanavit fama de adventu Patriarchæ Montis-Libani. Theodorus* autem *ex Kfarsu episcopus, quem suum vicarium Patriarcha constituerat, magnam populi multitudinem ibi collegit, & ne-*
C *quaquam exultavit nisi post susceptam ab eo benedictionem, & absolutionem ab excommunicatione: & propria subscriptione juramento firmarunt se non retenturos nisi fidem Petri. Quo peracto, nullus hæreticus visus est zizania inter ipsos seminare, neque habitare in Monte-Libano. Ducenti ac septuaginta fuere qui præfatam firmarunt scripturam; neque aliqua extat corruptela in nominibus, quæ usque adhuc inveniuntur.* Stephanus, in breviculo supra citato, narrat eum obiisse anno salutis 1230. in cœnobio S. Mariæ de Maisuch. Vide supra,
D num. XXXII. coll. 41. & 42.

XXXIV. Daniel I.

Idem Stephanus Hieremiæ successisse memorat *ibid. Daniëlem* de Sciamat in Byblidis districtu, qui primum degerat in S. Cypriani monasterio; deinde in cœnobium S. Maronis in Capharhai se transtulerat. Electus est autem anno æræ Grecæ 1541. id est Christi 1230. uti registravit Jacobus filius Joannis Botrensis in officio festivo sanctorum, quod in sancti Sabæ ecclesia de Bisrai vidimus, inquit Ste-
E phanus, ubi etiam legitur prædictum Patriarcham anno Græcorum 1547. Christi 1236. habitasse in sancti Georgii monasterio de Casra.

XXXV. Joannes VIII.

Asserit idem Stephanus, juxta seriem Patriarcharum quam primo texuerat, Daniëli successisse hunc *Joannem:* id est, inter Jeremiam & Simonem interfuisse Joannem: subdit nihilominus se in ejus qui post Joannem

electus eſt Maronitarum Patriarcha, cognitionem pervenire non potuiſſe.

XXXVI. Simon IV.

Si Joannis ſucceſſor fuit *Simon* ille, quem modo indicavit Stephanus, de eo refert Blaſius Terzi, in libro de Syria ſacra, Romæ impreſſo anno ſalutis 1695. *pag. 52.* quando Antiochia Latinis erepta fuit ab Ægypti Soldano, multos ex Catholicis hujus territorii incolis, ad Montem-Libanum apud Maronitas ſeſe recepiſſe: Simonem vero qui tunc huic eccleſiæ præerat, infortunatam hanc plebem quaſi proprias oves benigne admodum ſuſcepiſſe, ac per litteras certiorem feciſſe Alexandrum IV. ſummum Pontificem de toto hoc diſcrimine, perfectoque horum Chriſtianorum in Apoſtolicam ſedem obſequio, in cujus reſponſo *Patriarchæ Antiocheni* titulo donabatur, quo exinde ipſius quoque ſucceſſores potiti ſunt.

XXXVII. Daniel II.

Ex eodem Blaſio Terzi *ibidem,* Simoni ſubſtitutus eſt in ſede Maronitarum Patriarchali *Daniël* circa annum ſalutis 1281. Addit Stephanus de Heden in præfato breviculo hunc Daniëlem fuiſſe de Hadſcis ex Biſrienſi provincia, uti regiſtravit Joannes ſacerdos & monachus de Hogula in fine libri de Chriſmatis conſecratione, his verbis: *abſoluta fuit hujus libri ſcriptura anno æræ Græcæ 1592.* (Chriſti proinde 1281.) *diebus Patris electi Daniëlis de Hadſcis Patriarchæ.* Hujus etiam imago videtur uſque ad præſentem diem in eccleſia ſancti Romani ejuſdem loci.

XXXVIII. Lucas II.

Stephanus de Heden, & Blaſius Terzi ſupra citati, poſt hunc Daniëlem, *Lucæ* ex oppido Bnehran ad radicem Montis-Libani mentionem faciunt: & prior quidem de eo narrat quod eccleſiæ Maronitarum præfuerit anno ſalutis 1283. quo Saladinus cum armata manu venit ad expugnandam Biſrai provinciam in Monte-Libano, ejuſque incolas omni modo afflixit. Poſterior vero ait eum vix ad dignitatem Patriarchalem promotum hæreſim Monotheliticam hauſiſſe, propter quam in conventu epiſcoporum opera populi zelo fidei ſuccenſi coacto, cui præſidebat Aymericus viſitator Apoſtolicus, depoſitus fuit, & Gabriël in ejus locum ſuffectus. Sed neſcio an Terzi hunc Lucam, cum alio qui Hieremiam præceſſit, & octoginta fere annis antiquior eſt, de quo ſupra, non confundat.

XXXIX. Gabriel II.

Iidem rurſus Stephanus & Terzi Lucæ A ſubrogatum circa annum Chriſti 1290. tradunt *Gabriëlem* de Hagula in Byblidis territorio, qui fuit vir ſumme ſpiritualis, obtinuitque à ſummo Pontifice confirmationem ſuæ dignitatis & pallium; prima autem (die) Aprilis anni 1296. igne conſumptus extra urbem Tripolim Syriæ martyrio coronatus eſt. Sepulcrum ejus ait Stephanus Edenenſis eſſe ſub Mahometanorum cuſtodia uſque ad præſentem diem, juxta collem arenarum prope eamdem urbem, & vocari ab illis Sciek Mashud. Maronitæ eum ſuorum Martyrum B catalogo inſeruerunt.

Verum hunc Gabriëlem octoginta & amplius annis eo ævo eſſe recentiorem liquet ex codice 18. Ecchellenſi, cujus meminit Aſſemanus *to. 1. Bibl. Orient. pag. 577.* ubi inter carmina quæ compoſuit Gabriël Barclaius epiſcopus Nicoſienſis in Cypro, unum recenſetur *de Gabriële Hagiulenſi Patriarcha Maronitarum, qui ob Catholicam fidem à Mahometanis Tripoli extinctus eſt anno Chr. 1367.* niſi in ea epocha mendum irrepſerit, de quo judicent Maronitæ.

C

XL. Simon V.

Juxta eumdem Stephanum de Heden Gabriëli ſucceſſit *Simon,* cujus mentionem facit Sciamas Saba filius Salomonis filii Georgii archipreſbyteri de Chamat in regiſtro libri Evangeliorum quem ſcripſit charactere Chaldaïco antiquo in papyro pergameno anno ſalutis 1322. qui liber adhuc conſervatur in monaſterio S. Michaëlis de Sciaria in pago Hanturin. Huic vero ad calcem inſcribitur: *Abſoluta fuit hujus libri ſcriptura diebus Patris* D *noſtri Patriarchæ Simonis ſupra ſedem Antiochenam ſedentis; nec-non diebus Petri archiepiſcopi Biſrai anno æræ Græcæ 1633.* (Chriſti 1322.)

XLI. Joannes IX.

Simoni ſucceſſit *Joannes,* inquit præfatus Stephanus Edenenſis in breviculo citato, prout regiſtratum in quodam libro antiquo in eccleſia ſancti Sergii de Hadſcit invenimus, his verbis: *Abſoluta fuit hujus libri ſcriptura anno æræ Chriſtianæ 1357. diebus Domini noſtri* E *electi Mar-Joannis Antiochiæ, Montis-Libani, & locorum maritimorum Patriarchæ, nec-non diebus pariter Joannis Cypri archiepiſcopi.*

XLII. David II.

Poſt Joannem ad Patriarchatum evectus eſt *David,* qui vocabatur etiam *Joannes,* morabaturque in cœnobio S. Sergii de Cornu, uti regiſtravit Daniël archipreſbyter Banenſis in libro quem ſcripſit anno æræ Chriſtianæ 1397. his verbis: *Abſoluta fuit hujus libri*

scriptura anno Græcorum 1708. per manum Daniëlis archipresbyteri Banensis filii Haggi Simonis, diebus Patriarchæ David cognomento Joannis, qui inpræsentiarum moratur in sancti Sergii monasterio in territorio Haradino. Ex alio registro cui subscripserunt Cyrillus archiepiscopus Algisæus, Elizæus solitarius archipresbyter, necnon Sciamas Musa Meridinensis, pervenit iste David Joannes usque ad ann. salutis 1404. quo Petrus ecclesiæ præerat Edenensi. Ita Stephanus Edenensis in breviculo sæpius citato.

XLIII. Joannes X.

Ex eodem Stephano Edenensi *ibidem*, Davidi successit (nescio an immediate, nisi sedes vacaverit pluribus annis) *Joannes* Algigæus, qui statim atque electus fuit, Romam misit ad Eugenium IV. summum Pontificem, Joannem Ordinis Minorum, suorum fratrum Beryti superiorem; is Pontificem concilio Florentino præsidentem adiit, & ab eo epistolam cum pallio retulit. Ubi vero Tripolim appulit, in carcerem conjectus est jussu gubernatoris Mahometani, eo quod ad ejus adventum magna lætitiæ signa prodidissent hujus urbis Maronitæ; sed quum nationis hujus magnates pro ejus liberatione intercessissent, ira graviori accensus aliquos ex illis morti adjudicavit, eorumque possessiones tradidit igni, prætexens legatum Patriarchæ Roma revertentem, clam ab iis fuisse susceptum. Missis deinde satellitibus ad cœnobium Maiphuch in quo tunc morabatur Patriarcha, omnes monachos catenis vinctos ad urbem traduxit, nationemque totam ingenti mulctavit pecuniarum summa. Quapropter Patriarcha fugit ad monasterium S. Mariæ de Kanubin, ut tutius sub Comitis Jacobi & filiorum ejus protectione degeret. Tandem anno salutis 1445. cum insignis sanctimoniæ fama decessit in eodem cœnobio. Porro monasterium illud à Theodosio magno Imperatore erectum fuit, successu vero temporis, Alzaher Barcuch Orientis & Ægypti Soldanus, incisis in lamina ænea characteribus, hoc monasterium ab omni vectigalis gravamine vindicavit. Atque hinc evasit sedes episcopalis, primusque episcopus qui in eo versatus est vocabatur Petrus. Adventante autem Patriarcha Joanne Algigæo, sede Maronitarum Patriarchali decoratum fuit. Hæc omnia prædictus Stephanus Edenensis loco citato.

XLIV. Jacobus II.

Nona die post Joannis Algigæi obitum, inquit idem Stephanus *ibidem*, convenerunt populus & episcopi, ac elegerunt in Maroni-

A tarum Patriarcham *Jacobum* filium Hid de Hadeth, qui à pueritia enutritus fuerat in S. Sergii eremitorio S. Joannis nuncupato. Hic autem Joannes sancti *Patris* nomen sortitus fuerat, quia quum hujus cœnobii archimandrita esset, omnibus monachis eremitisque Montis-Libani præerat. Is igitur per legatum ab Eugenio Papa IV. electionis confirmationem & dignitatis pallium petiit: quibus à Nicolao V. & Callixto III. donatus est, & bulla adhuc visitur in eo monasterio S. Mariæ de Kanubin. Obiit tandem die Mercurii
B octava Februar. anni salutis 1468.

XLV. Petrus II.

Jacobo post novem dies substitutus est, ex eodem Stephano Edenensi in præfato breviculo, *Petrus* filius Josephi filii Jacobi, cognomento Assanus de Hadeth, qui legatum Romam misit P. Griffonem Ordinis Minorum ad Paulum Papam II. ut confirmationem & pallium obtineret. Extant in elucidatione terræ sanctæ Quaresmii in fine Volum. II. litteræ apostolicæ hujus summi Pontificis:
C *Paulus episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Petro Patriarchæ Maronitarum, Antiocheno nuncupato, salutem & Apostolicam benedictionem. Virtutum Deus omnipotens, &c.* Iis in litteris Griffonem dicit esse Ordinis Fratrum Minorum de observantia. Post expositionem fidei duarum in Christo voluntatum & operationum, pergit Pontifex: *Et quoniam ad hæc, & alia mandata Apostolica cum omni mansuetudine suscipienda te promptum fore non ambigimus; ea propter sanctæ recordat. Innocentii & Eugenii IV. Romanorum Pontificum*
D *prædecessorum nostrorum vestigiis inhærentes, electionem & nominationem seu provisionem & provectionem de persona tua ecclesiæ Antiochenæ Maronitarum, alias provide factas, omnia quoque jura, & laudabiles consuetudines ad tuam & prædecessorum tuorum ejusdem Maronitanæ ecclesiæ utilitatem edita, & hactenus observata, de venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ ecclesiæ Cardinalium consilio, auctoritate apostolica tenore præsentium approbantes & confirmantes, pro potiori cautela, suffragio nostro te eidem Maronitanæ ecclesiæ denuo in Patriarcham*
E *præficimus & Pastorem, curam & administrationem illius in spiritualibus & temporalibus committens, firma spe fiduciaque, &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum anno Incarnat. Dominicæ 1469. nonis Augusti, Pontificatus nostri anno quinto.* Obiit ille Petrus die 12. Februar. anno 1492.

XLVI. Simon VI. *sive* Simeon.

Die nona à Petri obitu, inquit idem Stephanus Edenensis *ibidem*, quum convenisset clerus

clerus ad recitandum officium pro ejus animæ refrigerio, electus est in Patriarcham *Simon* vel *Simeon* Hadethensis, filius Davidis, frater hujus Jacobi prædecessoris sui, qui Romam legatum bis misit: primum post promotionem suam, & rursus anno salutis 1515. ubi in concilio Lateranensi V. exhibitæ sunt & lectæ, tum litteræ episcoporum Maronitarum, tum etiam Petri (id est Simonis istius, qui, ut cæteri Maronitarum Patriarchæ, *Petri* nomen deferebat.) In prioribus quidem fides, multæque consuetudines Maronitarum à sede apostolica approbandæ describuntur, inter quas præsertim observatu dignus videtur Patriarcham tunc eligendi modus, scilicet: *Sede Patriarchali vacante, duodecim sacerdotes boni, pudici, Catholici, quos jam ad id munus destinatos esse cognoscimus, quum primum vita functus est Patriarcha, in quodam monasterio, quod ad eum usum habetur, appellaturque domus sanctæ Mariæ, in sua quisque cella includuntur ea custodia, ut nullus alium vel videat, vel alloquatur. Accipit unusquisque horum duodecim folia chartarum, redditque singulis diebus singula folia scripta nomine ejus quem eo die in Patriarcham elegit: & quando omnes in unum conveniunt Dei gratia, & non eorum voluntate, confestim congregantur prælati, diacones, & subdiacones, & universi sacerdotes, totaque nostra Respublica, & electum constituunt in sede felici, in qua sedet hodie servus Christi Petrus Patriarcha sedis Prophetarum, &c. Scripta est epistola in ædibus nostris, anno Incarnat. 1514. octava die mensis Martii.* In posterioribus vero Petri nimirum Patriarchæ litteris, hæc inscriptio legitur: *Discipulus minimus Petrus Patriarcha Maronitarum ex monasterio Canubin, servus servorum Dei.* Et ad calcem: *Scripta sunt hæc anno Incarnat. Domini nostri Jesu-Christi 1515. mense Februario, die 14.* Extant istæ litteræ to. 14. concil. P. Labbæi, coll. 349. 350. 353. & 355. Reversus est legatus eodem anno 1515. secum deferens bullam confirmationis & pallium, quæ à Leone X. obtinuerat. Obiit Simon Petrus Patriarcha, die 27. Novembris, anno salutis 1524. ætatis suæ anno fere 120.

XLVII. Moyses.

Diebus novem à Simonis obitu de more transactis, die 11. Decemb. ei suffectus est *Moyses* Saadæ filius ex Barda provinciæ Accarensis oppido oriundus. Monasticam vitam in cœnobio sanctæ Mariæ in Hauca juxta Montem-Libanum professus est. Misit eum Simon Hadetensis Maronitarum Patriarcha Romam anno salutis 1522. ad Adrianum VI. summum pontificem. Hæc de eo habet Stephanus Edenensis in chronico, apud Assem.

A *to. 1. Bibl. Orient. pp. 522. & seqq. Vir erat pietate & divinæ gloriæ studio maxime insignis. Urbem Romam adiit, & confirmationis pallium Simeoni Patriarchæ inde attulit. Syriacum carmen de sua in Urbem profectione conscripsit, & alterum de Joseph filio Jacob Patriarchæ. Agros & prædia bene multa monasterio sanctæ Mariæ in Canobin contulit: quumque in Domino obdormisset, opes non modicas eidem reliquit. Ejus morti indoluit universus* Maronitarum *populus, ejusque sanctum corpus cum luctu & lacrymis in speluncam S. Marinæ illatum est.*
B *Ejusdem post obitum, cubiculum ipsius ad valvas ecclesiæ Dominæ nostræ, in ædem sacram successores converterunt: duoque altaria duobus Apostolis Petro & Paulo in ea erexere, ne quis post ejus decessum eo in loco habitaret.*

Extant ad eumdem, in laudato cœnobio Patriarchali Canubin, quatuor summorum Pontificum epistolæ, quas ex autographo descriptas penes me habeo, inquit Asseman. *ibid. p. 523.* Prima Clementis VII. sub die 25. Januar. 1531. Secunda Pauli III. XI. cal. Decemb. 1542. Tertia Pauli IV. sub die 12.
C Novembr. 1556. Quarta Pii IV. calendis Septemb. 1562. Ad hunc quidem Pontificem Moyses Georgium archiepiscopum Damascenum delegaverat, ut suo, totiusque Maronitarum nationis nomine, sacræ synodo Tridentinæ interesset; verum id satius non duxit Pius Papa, ut ex illa eadem ejus responsione colligitur: *Venerabilem,* inquit, *fratrem nostrum Georgium archiepiscopum Damascenum, qui tuas ad nos attulit litteras libenter vidimus, &c. Quod autem contentum te esse significasti, ut ipsum archiepiscopum ad Triden-*
D *tinum concilium mitteremus, id nobis minime necessarium visum est: præsertim quum is, neque Latinam linguam noverit, ac ne Italicam quidem satis calleat: eamque ob causam futurum fuerit, ut, nec quid ipse sentiret, exprimere, nec quid ibi ageretur, satis intelligere posset. Satis autem hoc futurum esse existimavimus, si litteras ipse, quum primum oblata fuerit facultas, miseris; sicut venerabilis quoque frater Abdisu Assyriæ Patriarcha, qui Romæ nuper fuit, ante discessum suum fecit, per quas testificeris & profitearis, te ipsius Tridentinæ synodi decreta, una cum*
E *suffraganeis, & clero tuo, suscipere, & approbare quidquid ipsa probaverit, & quidquid damnaverit, improbare, &c.* Obiit Moyses iste Patriarcha, die 19. Martii, anno 1567. ætatis anno quinto supra octogesimum.

XLVIII. Michael Risius.

Die 31. Martii ejusdem anni 1567. sedem Maronitarum Patriarchalem conscendit *Michaël* Risius de Bocufa, cognomento Petrus, ut sui prædecessores. Eremita prius fuerat:

confirmationem autem & pallium ei detulit Pater Joannes-Baptista Elianus Societ. Jesu ad id missus à Gregorio decimo-tertio Papa anno 1579. In quodam codice manuscripto Syriaco & Arabico Evangeliorum Bibliothecæ collegii Romani Maronitarum legitur *fol. 3.* sequens nota quam ipsemet apposuit, teste Assem. *tom. 2. Bibl. Orient. pag. 9. In nomine Dei vivi in æternum, Petrus Patriarcha Maronitarum. Anno Alexandri Græcorum regis 1882.* (id est Christi 1571.) *direpto oppido Besciara, ablatus fuit etiam codex Evangeliorum Mar-Barsumæ: cumque per annum integrum desideratus fuisset, repertus tandem à Sergio presbytero filio Aaron archipresbyteri de dicto oppido Besciara, redemptusque fuit quadringentis nummis, & legatus ab eodem fuit prædicto sancto. Quisquis igitur ipsum distraxerit, sanctum Mar-Barsumam experiatur ultorem.* Scilicet, ut observat Assem. *ibidem*, sanctum vocabat Michaël Risius Patriarcha hunc Barsumam, sub cujus nomine ante annum salutis 1469. templum erectum est in oppido Besciara, quia eum probabiliter existimavit fuisse sanctum Barsumam Martyrem: sed alius non fuit ab illo impio archimandrita Barsuma qui in latrocinio Ephesino, pro stabilienda Eutychetis hæresi, tot excitaverat turbas. Extat apud Faustum Naironum, *in dissert. de nomine, &c. Maronitarum pag. 113.* fragmentum epistolæ quam anno 1578. die 25. Augusti ad Cardinalem Antonium Caraffam scripsit idem Patriarcha, ut rationem redderet cur in ipsorum libris errores invenirentur. Id autem factum afferit fraude hæreticorum qui circa eos sunt, eademque lingua Syriaca utuntur: *Et quia, frater mi,* inquit, *erit aliquis qui vobis scribet in nostris libris invenisse aliqua verba sanctam ecclesiam oppugnantia; nos non recipimus nisi quod recipit sancta ecclesia: & quod invenitur in exemplaribus, potuerunt ingredi & immisceri in illis* (libris nostris) *nonnulla ex codicibus nationum quæ sunt circa nos per multum tempus. Frater mi, omnem deponas suspicionem de rectitudine nostra, ab antiquo fundati sumus in fide sanctæ ecclesiæ Apostolicæ Romanæ, quam semper sumus amplexi: & nequaquam vobiscum tantum ore loquimur, sed ore simul ac corde, & Deus de hoc sit testis.* Constitutiones aliquas sanxit, in synodo provinciali confirmandas, quarum septima sic exprimebatur: *Septimo, cæterum ut fides pura, & obedientia sincera inter nostras nationes erga nostram sanctam Catholicam ecclesiam Romanam conservetur; quoties inter nos novus Patriarcha eligetur, statim oratores ad Sanctitatem suam pro confirmatione ejusdem delegentur, qualiter fecere antecessores nostri à tempore reverendissimi Patriarchæ Hieremiæ bonæ memoriæ, quod ipsum à me ultimo observatum est, &c.* Responsa quoque nonnulla summi Pontificis ad totidem à se quæsita super fide & ritibus Catholicis collegerat, ut ea nota faceret in synodo cogenda circa festum Paschæ anni salutis 1578. Obiit, ex Stephano Edenensi in breviculo sæpesæpius citato, die 21. Septembris anno 1581.

XLIX. Sergius Risius.

Michaëli Risio successit *Sergius Risius* ejus frater. Hunc cum fratre prioribus annis in eodem loco eremiticam vitam duxisse scribit præfatus Stephanus Edenensis. Electus vero Patriarcha Patrem Joannem Bromun Societ. Jesu Romam delegavit, ut confirmationem & pallium à Gregorio XIII. Papa obtineret: quod pro voto cessit. Hieronymus Dandinus Cæsenas ejusdem Societatis Jesu à Clemente VIII. Papa ad Maronitas missus synodum ab eo Patriarcha anno 1596. haberi curavit, ut affictos huic nationi errores depelleret. Hujus synodi acta ipse Latine suo itinerario inseruit sub eo titulo: *Acta synodi provincialis illustrissimi & reverendissimi Domini Sergii Petri Patriarchæ Antiocheni Maronitarum in Monte-Libano anno 1596..... Dimissa synodus est, die ejusdem Septemb. mensis 20.* (stilo vet. nov. 30.) *anno M. D. XCVI.* Obiit paulo-post Sergius die scilicet 5. Octobris ejusdem anni 1596.

L. Joseph II. *dictus* Risius.

Die 13. Octob. ejusdem anni 1596. ad sedem Patriarchalem Maronitarum, ex eodem Stephano Edenensi in præfato breviculo, evectus est *Joseph Risius,* duorum præcedentium Patriarcharum frater, quem tamen Assemanus *to. 1. Bibl. Or. p. 552.* & Hieronymus Dandinus dicunt Sergii nepotem. Is statim ab ordinatione sua, in episcoporum synodo confirmavit quæ in præcedenti decreta fuerant. Quod gestum est die 3. (vet. stilo, novo 13.) Novemb. ejusdem anni 1596. Primus extitit in Oriente qui Calendarii correctionem à Gregorio XIII. factam susceperit anno salutis 1606. suisque Maronitis servandam tradiderit. Ita Asseman. *ibid. pp. 553. & 554.* qui etiam Stephanum Edenensem citat in chronico. Obiit anno 1608. & vacavit sedes novem mensibus, propter tyrannidem Turcarum exercitus qui tunc eam regionem devastabat.

LI. Joannes XI.

Mense itaque Maio anni salutis 1609. episcopi & populus unanimi consensu elegerunt in Patriarcham suæ nationis *Joannem Macluphium* episcopum, qui Romam misit

Georgium presbyterum ad præstandam Paulo V. summo Pontifici obedientiam, & confirmationem ab eo cum pallio petendam. Reversus est legatus voti compos die 10. Martii anni 1610. Blasius Terzi *lib. 1. della Syria sacra pag. 53.* hunc sequenti elogio prosequitur: Joannes splendebat virtutibus in gradu heroïco: cognominabatur *sanctus, eximius, & restaurator ecclesiæ Orientalis afflictæ.* Summis Pontificibus charus erat, quem nonnisi infra merita, quantislibet honoribus beneficiis-ve cumulatum, remunerari testabantur. Hujus precibus Cardinalis Dandinus annuit ut libri Maronitarum ecclesiastici Romæ typis ederentur, quod idem Cardinalis huic per epistolam significavit. Anno tandem sui regiminis vigesimo-quinto in cœlestem patriam quam semper mente intenderat, migravit die 15. Decemb. anno salutis 1633. De eo etiam agunt Stephanus Edenensis in breviculo, & Assem. *to. 1. Bibl. Or. pp. 552.* & *553.* ex quo discimus pag. ultimò citat. Isaacum Sciadrensem episcopum Tripolitanum bina carmina dodecasyllaba composuisse, ordine alphabetico, unum in laudem Urbani VIII. summi Pontificis, alterum in Joannis Macluphii Maronitarum Patriarchæ, quæ extant in manuscripto codice collegii Urbani de propaganda fide.

LII. Georgius I. Elias.

Georgius Amira, Michaëlis Edenensis filius, Romam studiorum causa, anno salutis 1583. in collegium Maronitarum à Gregorio XIII. recens erectum profectus, emenso philosophiæ ac theologiæ curriculo in patriam anno 1595. regressus est. Anno sequenti 1596. in Canubensi episcoporum conventu quem Sergius Risius Maronitarum Patriarcha, jussu Clementis VIII. indixerat, magnam doctrinæ ac prudentiæ famam sibi comparavit. Quocirca à Josepho Risio Sergii successore, exeunte eodem anno, episcopus Edenensis consecratus est. Post obitum autem Joannis Macluphii, qui Josepho Risio suffectus fuerat, ad Patriarchatum Antiochenum Maronitarum promotus die 27. Decembris anni 1633. communibus episcoporum suffragiis, ab Urbano VIII. anno 1635. die 3. Martii confirmationem & pallium recepit. Edidit latino sermone *Grammaticam linguæ Syriacæ,* Romæ typis Jacobi Lunæ, anno 1596. cujus abbreviatores fuerunt Petrus Metoscita, & Gabriël Avodius Hesronita, quorum Grammaticæ extant in Bibliotheca collegii Romani Maronitarum, & in collegio Urbano de propaganda fide. Eidem eruditissima prolegomena præmisit Georgius de linguæ Syriacæ *nominibus ac discrimine, antiquitate, dignitate,*

A *præstantia, ac utilitate,* ubi & contendit eam omnium linguarum esse primam, ipsiusque Hebraïcæ fuisse matrem, cujus tamen argumentis respondet Waltonus in Prolegomenis tomo 1. Bibliorum Polyglottorum Anglicanorum præfixis. Scripsit etiam Georgius Amira Arabico sermone *librum de structura ædificiorum,* rogante Facreddino Drusorum in Antilibano Duce, cujus operis meminit Stephanus Edenensis in chronico ad annum 1644. quo, die 29. Julii, simul cum Urbano VIII. fato functus est. Ita Assem. *to. 1. Bibl.*
B *Orient. pag. 552.*

Observare pretium est, juxta auctorem vitæ D. Galaup de Chasteuil, quam abbreviatam Clarissimus D. de la Roque, de republica litteraria optime meritus, typis edidit ad calcem historiæ sui itineris ad Montem-Libanum, dicendum fore, Georgium Amiram citius decessisse, quam anno 1644. ipsique immediate suffectum esse *Eliam* episcopum Edenensem, sapientissimum D. de Chasteuil à pluribus annis conscientiæ moderatorem. Refert enim auctor ille, idque
C ex schedis fidelibus ad se missis à duobus RR. PP. Carmelitis Theresianis in Monte-Libano degentibus, doctis, quos nominat, testibusque, ut sic loquar, oculatis; Maronitarum proceres, Georgio Amira dignissimo ipsorum Patriarcha vita functo, venisse ad D. de Chasteuil, qui ex nobili prosapia in Gallo-provincia ortus Montem-Libanum petierat, ibique in cella Eremitica clausus asperrimam vitam ducebat, ac Patriarchalem ei obtulisse dignitatem, ad quam eum promoverent, si assensurum se polliceretur: ipso
D tamen modestissime & pertinaciter reluctante, *Eliam* episcopum Edenensem modo memoratum, intuitu præsertim summæ venerationis qua eum D. de Chasteuil à decem circiter annis prosequebatur, in Patriarcham fuisse assumptum; hunc vero eorum voluntati non obtemperasse, nisi consulto prius eodem D. de Chasteuil, acceptoque responso hanc ipsius electionem divinitus esse factam, cui sine mora acquiescere deberet: non multo autem postea, ad instantes RR. PP. Carmelitarum Theresianorum preces, in eorum cœ-
E nobium prope situm se transtulisse piissimum hunc anachoretam, sextoque exinde mense obiisse cum publica eximiæ sanctitatis fama die 15. Maii anni 1644. ut constat ex epitaphio ibidem apposito ad ejus tumulum, & relato in prædicta ejus vita. Porro videat prudens lector quomodo hæc cohærere possint cum eo quod narrant de Georgio Amira, deque immediato ejus successore Josepho Accurensi, tum Stephanus Edenensis Maronitarum Patriarcha ad hanc sedem evectus

anno 1671. in breviculo, ubi ait, Georgius Amira, *die 29. Julii anno salutis 1644. obiit: Georgio successit Joseph filius Petri archiepiscopi, cognomento Eben-Holaib Accurrensis, die 15. Aug. ejusdem anni quo obiit prædecessor ejus:* tum etiam Asseman. *tom. 1. cit. Bibl. Orient. pag. 552. col. 2.* ubi pariter asserit; *obiit* (Georgius Amira) *die 29. Jul. 1644. eodem die & anno, quo Urbanus VIII.* & *pag. seq. col. 1. Joseph Petri Accurensis filius .... Anno 1644. die 15. Aug. Georgio Amiræ substituitur.* Judicium, inquam, esto penes lectorem, quibusnam ex his scriptoribus ea de re inter se non convenientibus, fides potissimum adhibenda esse videatur.

LIII. Joseph III.

Joseph Accurensis, Petri Accurensis episcopi filius de domo Alipia, à Joanne Macluphio Patriarcha, anno 1626. episcopus Sidoniensis constitutus est. Insigne monasterium sanctimonialium S. Joannis de Hhrasc in regione Kesruanensi erexit, cujus meminit Naironus in Evopl. *pp. 93. & seq.* Anno salutis 1644. die 15. Augusti ad dignitatem Patriarchalem electus, Romam misit Christodulum presbyterum Hadetensem pro confirmatione petenda cum pallio, quæ concessit ipsi anno ejus tertio Innocentius X. Scripsit Joseph Syriacè *Grammaticam,* Romæ typis sacræ Congreg. de Propag. fide excusam anno 1645. Item Arabicè *Carmina diversa,* quorum præcipuum locum occupat quod *de Maronitis & Melchitis,* deque *Calendarii reformatione* adversus Orientalium calumnias edidit. Eidem attribuit Blasius Terzi, *della Syria sacra, lib. 1. p. 53.* tractatum *de Primatu summi Pontificis,* in versu heroïco. Obiit die 3. Novembris, anno 1647. ætatis septuagesimo-quarto. Assem. *to. 1. Bibl. Or. p. 553.*

LIV. Joannes XII.

Die nona post Josephi Accurensis mortem, in Patriarcham Maronitarum assumptus est *Joannes Saffrensis,* de Byblidis districtu. Multum contulit ad perficiendam Andreæ Abdelgalis ab hæresi Jacobitarum conversionem, quam sic describit Naironus *in dissert. de nomine, &c. Maronitarum, p. 48.* Andreas Abdelgal, vir immortali memoria dignus, abjurata Jacobitarum hæresi in qua natus ac educatus fuerat, in Montem-Libanum ad Josephum Accurensem Maronitarum Patriarcham se contulit. Quo defuncto, Joannes Saffrensis ejus in Patriarchatu successor, ac vitæ sanctimonia præstantissimus, illum sacerdotem ordinavit: ac deinde ob singularium virtutum ornamenta quibus ille enitebat, archiepiscopali ab eodem consecratus charactere in suæ gentis (auxilium) Aleppum petiit; ibique quum magnam Jacobitarum multitudinem ad Catholicum reduxisset cultum, eò ejus fama pervenit, ut mortuo illarum gentium hæretico Patriarcha, omnium proborum votis in ejus locum præfatus Andreas fuerit subrogatus. Litteræ apostolicæ expeditæ ad hunc Andream ab Alexandro VII. pro ejus confirmatione, illum diserte nominant *Patriarcham Syrorum,* & nequaquam *Jacobitarum.* Ex quo infert idem Naironus *ibid. pag. 49.* quum Maronitæ hoc Maronitarum nomen nunquam deposuerint, licet sint Catholici, imo summi Pontifices, ab Innocentio III. hucusque eorum Patriarcham in bullis Apostolicis nuncupent *Patriarcham Antiochenum Maronitarum,* sequi omnino hoc Maronitarum nomen non fuisse inditum illis ullo tempore ut indicativum alicujus erroris quem professi quondam fuerint. Piè obdormivit in Domino Joannes die 23. Decembris anni salutis 1656.

LV. Georgius II.

Die prima Januarii anni 1657. inquit Stephanus Edenensis in breviculo toties citato, uno consensu electus fuit Patriarcha Maronitarum *Georgius* Haggi Domari filius de Besbhel ex Tripolis Syriæ districtu. Postque triennium obtinuit ab Alexandro VII. Papa confirmationem & pallium. De eo hæc habet Naironus *in dissert. de nomine, &c. Maronitarum, pag. 125. Georgius Besbeelenus, & ipse Patriarcha, linguarum multarum peritus* (fuit) *& juris ecclesiastici sui.* Obiit Kesruani die 12. Aprilis anno salutis 1670. ibique sepultus est. Sed quum tunc temporis in homines sæva pestis debaccharetur, non potuerunt episcopi ante diem 20. Maii anni sequentis ad electionem ejus successoris procedere.

LVI. Stephanus II.

Die igitur 20. Maii anni salutis 1671. ad sedem Patriarchalem Maronitarum promotus est *Stephanus* Michaëlis filii Moysis Edenensis filius, de familia Aldoensi, breviculi, quo in hac Patriarcharum Maronitarum serie plurimum usi sumus, auctor. Blasius Terzi in opere cujus titulus *della Syria sacra, lib. 1. pag. 53.* eum ait fuisse virum doctum, variasque linguas in summo gradu calluisse. Vixerat Romæ multis annis in collegio Maronitarum. Confirmationem & pallium ei concessit de more Clemens X. Papa, die octava Augusti anni 1672. Faustus Naironus, *in dissertatione de nomine, &c. Maronitarum,* eum mirificè commendat: sic *pag. 114.* Testis est omni exceptione major, inquit, vir summæ virtutis, & reconditissimæ eruditionis, ac in

theologicis facultatibus, & ecclesiasticis historiis, Occidentalisque ac Orientalis ecclesiæ ritibus præclare, si quis unquam alius, versatus illustrissimus ac reverendissimus Dominus Stephanus Petrus Edenensis Antiochenæ sedis Patriarcha Maronitarum. Hic enim in epistola quadam, prima Januar. 1674. ad me (Naironum) data sic à me consultus mihi respondit: *At Deus, cui laus, uti suæ ecclesiæ gubernator, nostræque cupidus salutis, ne omnia corrumperentur* (Maronitarum) *exemplaria providit, quia aliqui codices sunt variati ac mutilati; iidemque* (in aliis exemplaribus) *prorsus illæsi ac perfecti ullo absque dolo inveniuntur.* Sic rursus *ibid. pag. 121.* Maronitas quidem, inquit, Latinorum collegiorum alumnos fatentur doctos (ipsi etiam qui in Maronitas non sunt multum propensi) possum addere & ex iis doctissimos fuisse, in quibus eminet illustrissimus ac reverendissimus Dominus Stephanus Edenensis Antiochenæ sedis (Maronitarum) Patriarcha, cujus scripta, & maxime volumina illa magna, quæ de liturgiis Orientalibus, eorumque cum Latina liturgia conciliatione elucubravit, prope modum in lucem edenda, quantæ sit doctrinæ satis ostendent, ut non opus sit illum à me commendari pluribus. Præter hoc liturgiarum scriptum, ejusdem *Vindicias Maronitarum* laudat Assemanus *tom. 1. Bibl. Or. pag. 496.* & *chronicon, ibidem, pag. 552.* Hoc chronicon habetur in codice Arabico 82. cujus mentionem facit idem Assemanus infra *pag. 631.* his verbis: *Stephani Edenensis Patriarchæ Antiocheni Maronitarum chronicon ab anno Christi 1095. ad annum 1699. de rebus in Syria gestis. In fol. Bombic. 140.* Inter testimonia de fide Orientalis ecclesiæ circa præsentiam realem Christi in Eucharistia, quæ recensentur ad calcem 3. tomi de perpetua hujus mysterii assertione in universa ecclesia, *pag. 721.* edit. Paris. 1674. unum extat cui in hunc modum subscripsit ille Patriarcha, *Stephanus Petrus humilis & abjectus Patriarcha Antiochenus. Datum in monasterio Canobin die 12. Jun. anno Alexandri Græci 1984. id est, ab Incarnat. 1673.* D. de la Roque, de Republ. litteraria optime meritus, qui eum invisit pluriesque alloquutus est dum in Monte-Libano versaretur, confirmat in itinerario suo *pag. 236.* hunc doctrina ac pietate insigni claruisse. Migravit ex hac vita anno salutis 1704. die 3. Maii, & in sanctæ Marinæ crypta sepultus est.

LVII. GABRIEL II. *dictus* DE BLAUSA.

Gabriël de Blausa, quod est oppidum in Monte-Libano, jam juvenis monasticam vitam amplexus est: deinde in provinciam Kesrouanensem se contulit, ubi constructo monasterio per aliquod tempus cum aliis paucis monachis vixit; postea inauguratus est archiepiscopus Aleppi, in qua urbe ipse fuit primus archiepiscopus Maronitarum qui ante unum sæculum in ea urbe paucissimi erant. Rexit autem illam ecclesiam quadraginta circiter annis: demum mortuo Stephano Edenensi fel. mem. Patriarcha, in ejus locum unanimi episcoporum consensu suffectus est die 11. Maii anni salutis 1704. semperque vitam monachalem egit. Tunc vero cœnobium quod monachus utcumque ædificaverat, ampliavit, & valde ditavit, ita ut bonorum copia cætera superaverit. At, proh dolor! non diu Patriarcha vixit; nam anno seq. 1705. mense Octobri, recepto à Romano Pontifice Clemente XI. pallio per manum R. P. Hyacinthi Carmelitæ Galli, quem ob id Romam delegaverat, die ultima ejusdem mensis obiit, & ante oratorium S. Marinæ extra monasterium Canobin sepultus est.

LVIII. JACOBUS II. *dictus* AVODIUS. JOSEPH *electus.*

Jacobus Avodius de Hesron, quod pariter est oppidum in Monte-Libano, adolescens Romam missus, ut ibi in collegio Maronitarum litteris operam navaret; licet optimæ indolis ac ingenii sagacis esset, modicam tamen doctrinam sibi comparavit. Deinde in patriam reversus, sua in negotiis tractandis industria, & in scribendis epistolis eloquentia, cum mira politica conjunctis, amanuensis Stephani Edenensis fel. mem. Patriarchæ evasit: & functus hoc officio per aliquot annos, ab eodem designatus est archiepiscopus Tripolis Syriæ; sed in his omnibus vanitati mundanæ multum inserviebat. Tandem defuncto Gabriële de Blausa Maronitarum Patriarcha, ope cujusdam principis, ut constans fama est, sedem Patriarchalem conscendit, die 5. Novemb. anni 1705. Denegatum ob id Romæ diu pallium; quod tamen accepit per R. P. Ferdinandum Carmelitam ad id missum. Liberiorem nihilominus ac antea degebat vitam, & quum pessime ea de causa audiret, concilium episcoporum nationis adversus eum coactum est in quodam monasterio provinciæ Kesrouanensis, & ad illud accersitus, publice in ecclesia ab episcoporum decano Patriarchalis insignibus dignitatis spoliatus est, & in carcerem detrusus in monasterio S. Mariæ de Lowaisa provinciæ pariter Kesrouanensis, & tunc alter Patriarcha nomine *Joseph Benedictus* eidem subrogatus fuit, cui tamen pallium semper denegavit summus Pontifex. Clausus itaque remansit Jacobus, donec Clemens XI. *fel. mem.* R. P.

Laurentium à sancto Laurentio eo tempore A terræ sanctæ Custodem, Ordinis Minorum, ad inquirendum de hoc facto delegavit, qui venit in Kesrouan in qua tota scena hæc peracta est: & rursum aliud concilium habitum est ibidem coram illustrissimo Domino Josepho Benedicto in locum depositi suffecto: sed nihil in eo conventu decisum, nisi quod Jacobus in manus reverendissimi Custodis traditus sit, qui illum Saydam, id est, Sidonem secum duxit, & in monasterio Patrum Franciscanorum posuit, ubi permansit diu; quo tempore sedes aposto- B lica nil decrevit. Interea autem contigit mors Domini Josephi Benedicti: & tunc aliqui Maronitæ Romæ commorantes, privatisque affectibus satius ducentes, quam nationi suæ prospicere, ita egerunt commentitiis suis narrationibus apud Curiam Romanam, ut Jacobus Avodius absolutus fuerit & suæ dignitati restitutus. Natio quidem aliquantulum recipere eum distulit: paruit tamen ob reverentiam sedis apostolicæ. At ille, per reliquam vitam perpetuo simultates fovere studuit, & tantum abest ut morum suavitate sibi subjec- C torum benevolentiam captaret, quin è contra cum omnibus rixandi ansam semper quæsierit. Hæc de eo nos docuit clarissimus Maronita. Quum autem se morti proximum, urgente gravi morbo, arbitraretur, Eliam episcopum sibi voluit nominare successorem, ejusque in gratiam Patriarchatum dimittere; verum octo episcopi nationis acriter obstitere dicentes, nonnisi post Patriarchæ mortem, ad electionem alterius deveniendum. Id discimus ex epistola gallicè scripta ab urbe Tripoli die 25. Martii, anno salutis 1733. ad cujus calcem D narratur præfatum Jacobum obiisse die 12. Februarii ejusdem anni. Fatendum nullum ante ipsum Patriarcham sagaciori fuisse ingenio præditum: sed quod pejus est, eo ad malum usum esse potius quam ad bonum. Doctissimus Assemanus *in 1. præf. to. 1. Bibl. Orient. num. XI. pag. 5. hujus num.* asserit, dum Pelusium ex Tripoli urbe adnavigaret, ante annum utique 1717. quo Romam reversus est, maximas se egisse Patriarchæ Maronitarum reverendissimo Domno Jacobo Avodio gratias, ut-pote qui totam codicum E (Orientalium quos Romam adsportabat) negociationem, non in Libano duntaxat, & apud suos Maronitas, sed etiam Damasci, Aleppi, Cairi, ubique (demum) apud exteras nationes, opera, consilio, & auctoritate mirifice juverit.

LIX. Joseph IV.

Auctor epistolæ modo citatæ addit, Jacobo mortuo, archiepiscopos & episcopos nationis, quindecim numero, convenisse Rayfon, quod cœnobium est regionis Kesrouanensis, ut ibi ad electionem novi Patriarchæ procederent: ab eorum autem antiquiore sermonem factum, in quo ille episcopum Abdellah multis extollens laudibus Patriarchali sede dignissimum pronuntiavit; huic accessisse quinque alios: sex alios in Eliam vota tulisse, duos in Stephanum episcopum regionis Canubin, unum denique in Gabriëlem episcopum Edlun. Interim magnates districtus Kesrouanensis, ea divisione audita, confestim equis, armisque assumptis, cucurrisse ad synodum, ac denuntiasse episcopis, nisi in unum quantocius consentirent, à seipsis Patriarcham eligendum, eumque fore episcopum *Josephum;* synodum itaque, licet antea Josephum istum neglexisset, quem tanto oneri sustinendo minus aptum reputaverat, in hunc nihilominus unanimi voce conspirasse, ne grave aliquod damnum immineret ex duplici illa episcoporum factione inter Abdellah & Eliam, si eorum unum promoveri contigisset. Addit ejusdem epistolæ gallicæ auctor scriptas ad se humillimis verbis ab eo Patriarcha Josepho die 22. Mart. ejusdem anni 1733. litteras fuisse quibus ille, tum electionem suam ipsi notam faciebat, tum potentissimi Francorum Regis sibi, suæque nationi protectionem, ejus interventu, conservari enixè deprecabatur: cæterum electioni suæ ea tantum lege se præbuisse assensum obtestabatur, quod tres episcopi jam à se ad id designati sibi semper assisterent suisque ipsum adjuvarent consiliis. Hic porro Josephus cognominatus *Khasen,* ex principum Kesrouanensium familia, quæ à ducentis circiter annis principatu hujus regionis potitur, natus est in Agosta oppido Kesrouani, juvenis duxit uxorem ex qua liberos suscepit; ea mortua monachus primum, deinde episcopus; demum mortuo Jacobo Avodio Maronitarum factus est Patriarcha: primus ad hanc dignitatem ex sua familia assumptus. In regimine sæculari præstantissimus erat, at in ecclesiastico, usque ad eum diem quo Patriarchalem sedem conscendit, rudis admodum fuerat & imperitus, propter quod etiam episcoporum maxima pars eum obeundis tantæ dignitatis muniis imparem judicaverant. Ipse est, nisi exinde obierit, qui nunc toti præest Maronitarum ecclesiæ.

ECCLESIÆ MARONITARUM.

FAUSTUS Naironus *in Evoplia fidei pp. 92. & seq.* testatur Patriarcham Maronitarum sub se habere quinque metropolitas *Tyriensem* nimirum, *Damascenum, Tripolitanum, Aleppensem,* & *Nicosiensem* in Cypro. Item nonnullos episcopos, ut *Sidoniensem, Berytensem, Byblіensem, Botryensem, Edenensem, Accurensem,* & quosdam alios, qui licet sint metropolitarum suffraganei, nullum tamen superiorem præter Patriarcham agnoscunt: atque idem observari inter cæteras Orientis nationes Christianas. De illis sigillatim sedibus agemus, incipiendo à metropolitanis.

SEDES METROPOLITANÆ MARONITARUM.

I. ECCLESIA TYRIENSIS.

TYRUS Phœnices sive Phœniciæ urbs est clarissima, à Sidoniis condita, ut Justinus *lib. 18. c. 3.* tradit. Nullam de Tyro habemus ante Davidis tempora mentionem. Maxima est, opulenta, & navigationibus famosa. Olim in insula sita erat, sed antea, sicut & post Alexandri ævum, fuit in continente, ex ea, *Palætyro* vocato. Plinius *lib. 5. cap. 19.* hæc de ea urbe scribit. *Tyrus quondam insula, præalto mari septingentis passibus divisa: nunc vero Alexandri oppugnantis operibus continens: olim partu clara,* (id est, multarum coloniarum parens) *urbibus genitis, Lepti, Utica, & illa Romani Imperii æmula, terrarum orbis avida, Carthagine; etiam Gadibus extra orbem conditis. Nunc omnis ejus nobilitas conchylio atque purpura constat. Circuitus XIX. millibus passuum est intra Palætyro inclusa: oppidum ipsum XXII. stadia obtinet.* Ita Cellarius *to. 2. geogr. antiq. pp. 452. & seq.* Prima est ex sedibus metropolitanis Patriarchæ Maronitarum subjectis, qui de pastore Catholicis hujus nationis per terras, pagos, & castella adjacentia dispersis providet, teste Blasio Terzi, *della Syria sacra, lib. 1. pag. 68.* ubi tamen nullum nominat episcoporum quos Maronitarum Patriarcha huic ecclesiæ Tyriensi hactenus præfecerit.

II. ECCLESIA DAMASCI MARONITARUM.

DAMASCUS urbs est Syriæ, tam sacris quam profanis scriptoribus notissima, olim Syrorum regia, ab hebræis *Dammæsæk* vocatur, quod LXX. interpretes, & omnes Græci reddiderunt Δαμασκός. De ea Strabo *lib. 16. pag. 520.* apud Cellar. *tom. 2. geogr. antiq. pag. 442.* ait: *Damascena regio inprimis laudata est. Est vero etiam Damascus urbs insignis, ac prope omnium clarissima ejus regionis, quæ contra Persicum Imperium sita est.* Inter metropolitanas Maronitarum sedes computatur, cui procul dubio multi præfuerunt archiepiscopi, sed duo duntaxat hucusque ad notitiam nostram devenere, qui nimirum sequuntur.

ARCHIEPISCOPI DAMASCENI MARONITARUM.

I. GEORGIUS.

GEORGIUS archiepiscopus erat Damascenus pro Maronitis anno Christi 1562. quo eum Moyses Accarensis, qui fuerat electus ejusdem nationis Patriarcha anno 1524. die 11. Decemb. eum delegavit ad summum Pontificem Pium IV. ut suo & Maronitarum nomine concilio Tridentino interesset. Eum tamen Papa ad synodum mittendum non duxit, ut supra fusius relatum est, *col. 66.*

II. SERGIUS RISIUS.

De eo *Sergio* hæc habet Faustus Naironus *in dissert. de nomine, &c. Maronitarum p. 122.* Quid Sergium Risium Damasci archiepiscopum (commemorem) quem Romam summus Pontifex Paulus V. evocavit, ut vacaret conciliandis Arabicis Bibliis cum vulgata editione? Turrianus quoque asserit Rodericum Jesuitam Hispanum qui à Pio Papa IV. ad Maronitas missus erat, canones Arabicos quos latine verterat, contulisse cum hoc Sergio archiepiscopo Damasceno Maronita. Quod quanta fuerit ejus eruditionis fama indicat non parum.

III. ECCLESIA TRIPOLIS MARONITARUM.

TRIPOLIS Phœniciæ maritimæ urbs notissima est, de qua late disseruerunt Abulfeda *in tab. geogr. num. 124.* & Cellarius *tom. 2. geogr. antiq. pag. 446.* apud Assemanum, *tom. 2. Bibl. Orient. in dissert. de Monoph. num. 9.* ubi de Tripoli. De origine ejus, situ, & nomine præclare Diodorus Siculus *lib. 16. cap. 41.* inquit præfatus Cellarius, *in Phœnice urbs est Tripolis, consentaneam naturæ suæ appellationem habens: tres enim in ipsa urbes continentur stadii intervallo à se diremptæ, una Aradiorum, altera Sidoniorum, tertia Tyriorum cognomentum habet.* Strabo *lib. 16. pag. 519. Est enim condita à tribus urbibus, Tyro, Sidone, Arado.* Plinius *lib. 5. cap. 20. Tripolis, quam Tyrii, & Sidonii, & Aradii obtinent.* Pomponius Mela *lib. 1. cap. 12. Tria fuerunt singulis inter se stadiis distantia* (oppida) *locus ex numero Tripolis dicitur.* His omnibus antiquior Scylax, auctor Peripli *pag. 99. In peninsula alia urbs Tripolis; quæ est ex Arado, Tyro, & Sidone deducta: in uno loco tres urbes, & singulæ proprium murum habent.* Et Byzantius Chorographus; *Tripolis urbs Phœnices est, ita dicta, quod ex tribus urbibus colonias habeat, Arado, Tyro, Sidone.* Magno authorum igitur consensu hujus urbis cùm origo, tum appellatio patet: an vero partes semper ita distinctæ manserint, nec in unam civitatem processu temporis coaluerint non constat; probabile videtur coaluisse tandem, intervallo quo distabant ædificiis supervenientibus occupato. Nummi plurimi extant Antonii cum Cleopatra, Augusti, Neronis, Trajani, Severi, Elagabali, inscripti ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ: & Juliæ Soæmiæ ΤΡΙΠΟΛΙΤΩΝ. Blasius Terzi, *lib. 1. della Syria sacra pag. 82. in fine cap. 58.* testatur Christianos in ea civitate ad exiguum numerum redactos, esse maxima ex parte Maronitas, quibus præficitur ejusdem nationis episcopus.

ARCHIEPISCOPI TRIPOLIS MARONITARUM.

I. ISAAC.

FAUSTUS Naironus *in differtat. de nomine, &c. Maronitarum, pp. 122. & seq. Isaacum* prædicat ceu virum inter cæteros nationis suæ doctrina insignem. Quid Isaacum, inquit, Sciadrensem archiepiscopum Tripolitanum (appellem) à Federico Cardinali Borromæo Mediolanum accitum, ut locupletissimam illam suam Bibliothecam instrueret, prolixamque typis dedit Romæ Grammaticam Syriacam? De eodem quoque hæc habet Assem. *tom. 1. Bibl. Orient. pag. 552.* Isaac Sciadrensis, in collegio Maronitarum de Urbe ab anno 1603. ad annum 1618. Latinis, Syriacis, & Arabicis litteris instructus, à Georgio Amira tunc Edenensi episcopo, qui postea ad sedem Maronitarum Patriarchalem evectus est, minoribus Ordinibus anno 1619. initiatus, sequenti anno sacerdos & Berytensis ecclesiæ archipresbyter constitutus est, postquam uxorem ex Orientalium more duxisset: qua defuncta, à Joanne Macluphio Patriarcha anno 1629. die 25. Martii, Tripolis in Phœnicia episcopus ordinatus fuit, ut idem de seipso narrat in præfatione ad tractatum theologicum qui extat in codice manuscripto collegii Urbani de propaganda fide. Præter Grammaticam Syriacam Romæ anno 1636. editam, bina composuit carmina dodecasyllaba ordine alphabetico: unum, in Urbanum VIII. summum Pontificem; alterum, in Joannem Macluphium Maronitarum A Patriarcham: & varias quæstiones theologicas, per modum interrogationis & responsionis, de Opere sex dierum, de Paradiso terrestri, de peccato originali, de morte, de Limbo Patrum, de Paradiso & Inferno, de Purgatorio, de resurrectione mortuorum, & de judicio extremo; quæ leguntur in eodem codice Urbano.

II. MICHAEL.

Post hunc, *Michaëlem* recitat idem Faustus Naironus *ibid. pag. 123.* Quid Michaëlem B Hesronitam Tripolis etiam archiepiscopum (prædicem) à quo prodiit Arabice descripta & typis excusa Calendarii emendatio?

III. JOANNES.

Si *Joannes* iste Michaëlem non præcessit, saltem ipsum proxime debuit subsequi: nam Abrahamus Ecchellensis in præfatione operis cui titulus est, *Eutychius Alexandrinus Patriarcha vindicatus*, hujus scriptoris annales latinè versos olim monet à viro immortalitate digno Joanne Hesronita Tripolis Syriæ quon- C dam archiepiscopo, & Urbano Papæ VIII. (qui obiit anno 1644.) nuncupatos, etsi nondum editos.

IV. GABRIEL.
V. JOSEPH.

Ad calcem codicis 5. Beroensis, apud Assem. *to. 1. Bibl. Orient. p. 586.* fit mentio cujusdam *Josephi* archiepiscopi Tripolitani, anno

anno Christi 1676. his verbis: *In fol. bomb. 103. codex Arabicus, sed litteris Syriacis exaratus à Joanne Zendo presbytero Maronita sub Stephano Patriarcha Antiochiæ.... & Josepho Hesronita archiepiscopo Tripolis Syriæ anno Christi 1676.* Faustus Naironus *in dissertat. citata de nomine, &c. Maronitarum pag. 123.* eumdem his paucis extollit: *Quid.... Josephum Gratiam* Hesronitam (commemorem) nunc (id est, anno 1679.) Tripolitanum archiepiscopum, & alios qui præfuerunt Maronitarum ecclesiis bene eruditos! Blasius Terzi, *della Syria sacra pag. 82.* testatur, dum scribebat, anno scilicet 1694. actu sedere *Josephum Simonium* Tripolitanum archiepiscopum *Gabriëlis* successorem. Probabile est eum esse hunc Josephum, nisi fortassis alius fuerit illo posterior. De *Gabriële* hujus Josephi prædecessore nihil aliud scimus.

ECCLESIA TRIPOLIS MARONITARUM.

VI. Basilius.

His postremis temporibus sedebat, & fortassis adhuc sedet, Tripolitanus archiepiscopus Maronita, *Basilius;* qui antea monachus fuerat.

IV. ECCLESIA ALEPPENSIS MARONITARUM.

Inter Hierapolim & Antiochiam jacet Berœa, Græce Βέῤῥοια, eo intervallo ab utroque distans, quod biduo percurrat expeditus viator, verba sunt Procopii *lib. 2.* Belli Persici *cap. 7.* apud Cellarium *to. 2. geogr. antiq. p. 430.* qui addit, si id ita est, Ptolemæi dispositionem immutandam fore, quum longitudinis differentiam Antiochiæ & Berœæ duos integros gradus faciat: Berœæ autem & Hierapolis quadrantem unius gradus. Aliquot sæculorum est traditio Berœam esse antiquorum emporium illud nobile, quod nunc vocatur *Aleppus.* Nicetas enim Choniata, in Joanne Comneno *cap. 7. Accessit ad Chalep quod est olim dicta Berœa.* Et Nicephorus Callixtus *lib. 14. cap. 39. Eustathius à Berrœa, quæ ipsa Chalep hodiernum.* Zonaras his antiquior in Romano Lacapeno, principem urbem Chamadæ, quem dixerat *Chalepi* Dominum, vocat postea *Berœam.* Assentitur Holstenius in Steph. & Ortelium, & ex nomine Χάλεπ fluxisse appellationem *Aleppo* quæ hodie communis est, indubitanter affirmat. Aiunt vero fide digniores Aleppum à mari seu Alexandretta abesse bidui itinere, id est leucis 28. In ea urbe Maronitis præest archiepiscopus, quorum templum Deo dicatum est in honorem S. Eliæ Prophetæ, teste Blasio Terzi *della Syria sacra lib. 1. cap. 89. pag. 104.*

ARCHIEPISCOPI ALEPPENSES MARONITARUM.

I. Gabriel.

Gabriel *de Blausa,* quem supra memoravimus inter Maronitarum Patriarchas *col. 73.* primus fuit ejusdem nationis Aleppensis archiepiscopus, hancque ecclesiam quadraginta annos rexit. Hujus meminit anno 1666. codex tertius Berœensium apud Assemanum *to. 1. Bibl. Orient. pag. 585. Synaxarium, seu Martyrologium Maronitarum, sermone Arabico & litteris Syriacis exaratum sub Georgio Besbeelensi Patriarcha Maronitarum, & Gabriële de Blausa archiepiscopo Aleppi anno Christi 1666. In fol. bomb. 266.* Meminit pariter anno Christi 1676. codex quintus Berœensis *ibid. in fol. bomb. 103. codex Arabicus, sed litteris Syriacis exaratus à Joanne Zendo, sub Stephano Patriarcha Antiochiæ, Gabriële archiepiscopo Aleppi, & Josepho archiepiscopo Tripolis Syriæ, anno Christi 1676.* Meminit demum anno 1690. codex quartus *ibidem, pag. 596.* in quo ad calcem hæc habentur. *Codex Arabicus, sed litteris Syriacis exaratus à Joanne Zendo presbytero Maronita sub Stephano Patriarcha Antiochiæ, & Gabriële archiepiscopo Aleppi, die 3. Maii anno Christi 1690.* Defuncto Stephano Edenensi Patriarchæ dignissimo successit anno 1704. & anno sequenti migravit ex hac vita.

II. Michael.

Michaël de Blausa, præcedentis ex fratre nepos, ab eodem postquam Patriarcha factus fuit, Aleppi archiepiscopus consecratus est, mense Julio anno 1704. Vitam monasticam agebat in cœnobio patrui sui vir mira simplicitate præditus. Variis afflictatus morbis episcopatum dimisit mense Augusto anni 1725. & paulo-post defunctus est.

III. Germanus I.

Germanus ille ex urbe Aleppo oriundus de primaria Maronitarum familia, atque optime educatus, humanioribus litteris juvenis operam dedit, idque tali successu, ut brevi peritissimus omnium suorum condiscipulorum evaserit, easque summa cum laude postmodum docuerit. Annum circiter 27. agens monasticam vitam in rigidioris observantiæ cœnobio Montis-Libani professus est; quo tempore plura opera elegantissime, tam ligata quam soluta oratione scripsit, scilicet

ECCLESIA ALEPPENSIS MARONITARUM.

egregium carmen morale ac spirituale, duplicem Grammaticam, Lexicon amplissimum, de recta concionandi arte, aliaque tum sacra, tum profana, idiomate Arabico, in quibus omnibus se non minus pium quam doctum exhibet. Interim variis sui Ordinis muniis adimplendis strenuè vacabat, eodem enim anno quo professionem emisit, Rector creatus est, in eaque dignitate jugiter perseveravit, usquequo Generalis renuntiatus fuit. Interim nihilominus concionatoris, missionarii, & confessarii muneribus fungebatur per diversa loca, tanto fructu, ut non Catholicorum solum, sed & hæreticorum, ipsorumque Mahometanorum sibi conciliaret animos, admirationemque concitaret. Demum anno 1725. mense Augusto, reluctans è monasterio archiepiscopus Aleppensis consecratus est. In eo statu, à primævo instituto nullatenus recessit, eodemque tenuissimo victu contentus, omnia in pauperes liberalissime effundebat: nullum prædicandi finem fecit, nisi invicto impedimento distractus. Verum quinto circiter à suscepto præsulatu anno, laboribus fractus, & auditu primum, deinde visu privatus, à consuetis exercitiis supersedere coactus est usque ad mortem quam piissime obivit mense Octobri anni 1732. Mirum profecto quod licet ne primis quidem theologiæ elementis fuerit imbutus, sic tamen apte de rebus theologicis dissereret, ut eruditissimus theologus haberetur. Antea vocabatur Gabriël Pharhaat, sed factus episcopus, retenta littera initiali G. nomen *Gabriëlis* in *Germani*, juxta morem quasi omnium Orientalium, mutavit.

IV. GERMANUS II.

Gabriël Hauscheb, postea *Germanus* nuncupatus, Aleppi primam lucem aspexit, ex primaria familia ortus. Is quanquam ad statum religiosum non convolaverit, religiosissime tamen semper vixit. Ad sacerdotium evectus, nullum sibi assignari stipendium passus est, sed solis bonis quæ, tum patrimonium, tum industria propria sibi suppeditabant, victitabat. Defuncto Germano gens tota illum in episcopum postulavit, consecravitque Jacobus Avodius Patriarcha anno 1732. Adhuc vivit vir egregius, sacris ac prophanis litteris probe instructus, &, quod maxime laudandum, ab omni adulatione alienus. Hæc nobis de his quatuor archiepiscopis Aleppensibus Maronitis, vir optimus ejusdem nationis amantissime tradidit.

V. ECCLESIA INSULÆ CYPRI MARONITARUM.

CYPRUS insula est maris mediterranei celeberrima. In ea extat Nicosia, quæ vetus *Ledrum* seu *Leuteon* fuit, cujus meminit Sozomenus *lib. 2. hist. cap. 2.* post Hieron. ubi de Triphyllo in catal. script. eccl. Quum post tertiam & quartam synodos Oriens in diversas factiones divisus esset, tres Cypri partes Syriacum ritum amplexi sunt, nimirum Maronitæ, Nestoriani, & Jacobitæ, qui suos ibidem episcopos habebant. Et ut hic de Maronitis solum loquamur, observat Faustus Naironus *in Evoplia fidei cathol. cap. 4. n. 36. p. 92.* in insula Cypro nonnulla oppida ac pagos à Maronitis habitari, qui capta à Saladino Hierosolyma, è Palæstina & Phœnicia huc fugerunt: linguamque Græcam regionis vernaculam loquuntur, exceptis tamen officiis ecclesiasticis, quæ semper in lingua Syriaca celebrant. Legendus quoque Assem. *to. 1. Bibl. Orient. p. 171.* & *to. 2. in dissert. de Monoph. n. 9.* ubi de Cypro.

ARCHIEPISCOPI CYPRI MARONITARUM.

I. JOANNES.

STEPHANUS Edenensis in breviculo de Patriarcharum Maronitarum genealogia, sive serie, sæpe citato, ubi de Joanne Patriarcha qui sedebat an. Chr. 1357. hæc habet: Prout registratum in quodam libro antiquo in ecclesia S. Sergii de Hadscit invenimus. In illo enim libro ita scribitur. Absoluta fuit hujus libri scriptura anno æræ Christianæ 1357. diebus Domini nostri electi Mar-Joannis Antiochiæ Montis-Libani, & locorum maritimorum Patriarchæ, necnon diebus pariter *Joannis Cypri archiepiscopi.* Hic itaque Joannes erat archiepiscopus Cypri anno salutis 1357.

II. ELIAS.

Anno salutis 1445. *Elias* Maronita, qui erat archiepiscopus in insula Cypro, hæresim Monothelitarum ejuravit, coram Andrea episcopo Colossensi Nuntio Apostolico, quum Timotheus identidem Nestorianorum metropolita Nestorianos quoque errores abjiceret. Id constat ex Eugenii IV. bulla *Benedictus Deus, &c.* data 7. non. Augusti (legendum *cal.* vel *idus:* in mense enim Augusto non amplius quam *quarto nonas* dicitur) anno 1445. Quæ bulla extat in actis concilii Florentini, *part. 3. n. 20.* & in annal. Raynaldi ad ann. 1445. *nn. 21. & 22.* ubi summus Pontifex, relata ejusdem Timothei professione

fidei, necnon Isaaci nuntii Eliæ, de utroque A decernit, apud Assemanum *to. 1. Bibl. Or. pp. 523. & 524.* in nota 1. *Inprimis quod nemo prædictos, Chaldæorum metropolitam, & Maronitarum episcopum, eorumdemque clericos & populos, neque ex populo & clero quempiam, de cætero audeat hæreticos appellare; aut Chaldæos* (id est Nestorianos recens conversos) *de cætero Nestorianos nominare præsumat. Quod si quispiam mandati hujus contemptor extiterit, jubemus ab ejus Ordinario excommunicari tandiu, quandiu distulerit condignè satisfacere, aut Ordinarii arbitrio aliqua alia temporali pœna mul- B ctari, &c.* Observat autem obiter idem Assem. *ibidem,* si *Maronitarum* nomen, non secus ac *Nestorianorum* aut *Jacobitarum,* alicujus hæresis protestativum esset, futurum fuisse ut illud Maronitis ad ecclesiam reversis attribui non minus vetaretur, quam Nestorianorum aut Jacobitarum nomen iis qui hujusmodi sectarum errores repudiarunt: Maronitas tamen hoc nomen semper gestasse, & ab ipsis summis Pontificibus eorum Patriarcham vocari solitum *Patriarcham Antiochenum Maronitarum.* Quod vero hic Elias fuerit Monothelita, C ortum conjicit Faustus Naironus *in dissert. de nomine, &c. Maronitarum p. 98.* ex nonnullorum Maronitarum Montis-Libani adventu in insulam Cyprum qui viru hæresis Monotheliticæ hausto à Thomæ Hharanitæ asseclis, ut supra expositum est, *coll. 35. & seqq.* eo multos imbuerint, suisque tradiderint posteris: quamvis credibile non sit Cyprios Maronitas magnam ad partem hac hæresi laborasse. Quum enim testetur Willelmus Tyrius, si fides ei credatur, totam nationem Maronitarum anno Christi 1182. Catholicam fidem D amplexam esse, id est ante ducentos & sexaginta annos, quam Elias in insula Cypro hæresim Monotheliticam ejuraret, quis sibi persuadeat, Cyprios omnes Maronitas, ad hoc usque tempus, totius nationis Patriarcharum fidem non fuisse sequutos, eosdemque Patriarchas de hoc minime curasse! Cæterum attentione dignum ducit idem Naironus in *Evopl. fid. Cath. pag. 76.* hunc Eliam dici ab Eugen. Papa, hausisse hæresim Monotheliticam à *Machario* Patriarcha Antiocheno, non à *Marone,* qui fuerit hujus erroris auctor.

III. Gabriel.

Gabriel Barclaius, quem Stephanus Edenensis in breviculo de Patriarcharum Maronitarum genealogia, sive serie, dicit fuisse religiosum Seraphici ordinis, episcopus erat Nicosiensis in Cypro sæculo decimo-quinto & initio sequentis. Faustus Naironus eum appellat *Gabrielem Qlai,* multisque laudibus extollit, tum in sua *dissertatione de origine, nomine & religione Maronitarum,* ubi *pag. 69.* illum doctrina & sanctitate illustrem testatur, & *pag. 126.* egregium de sacramentis tractatum conscripsisse, tum in *Evoplia fidei Catholicæ,* ubi in indice auctorum ei præfixo hæc habet: Gabriel Qlai episcopus Maronita, sæculo XV. congessit epistolas ab Innocentio III. usque ad Leonem X. Maronitarum Patriarchis conscriptas, multa etiam concinnavit, tam soluta quam ligata oratione, de nationibus Orientalibus, ac illarum hæresibus, quæ extant in monasterio sanctæ Mariæ de Canubin in Libano, præter alia opera moralia, quæ sunt in Biblioth. Maronitarum de Urbe, necnon tractatum de sacerdotio, qui extat in monasterio S. Antonii abbatis de Kuzhaia in Libano. Plura ex ejus scriptis recensentur in variis codicibus Ecchellensibus, apud Assem. *to. 1. Bibl. Or. p. 577.* scilicet in codice 18. *Gabrielis Barclai episcopi Nicosiensis de Deo uno & Trino tractatus imperfectus. Ejusdem carmina de Christo Domino, ejusque matre. De ecclesia & fide orthodoxa. De Monte-Libano & Maronitis. De morte. De S. Simeone Stylita. De S. Lucio martyre. De meteoris & constellationibus. Planctus Virginis sub cruce. De S. Alexio Romano. De S. Antonio abbate. De astrologia, & stellis errantibus, fixisque, & de elementis. De veritate & mendacio adversus Jacobitas & Nestorianos, deque erroribus quos Jacobitæ in Monte-Libano disseminarunt. De Gabriele Hagiulensi Patriarcha Maronitarum, qui ob Catholicam fidem à Mahometanis Tripoli extinctus est anno Christi 1367. De Moyse Æthiope, qui ex latrone monachus factus fuit. De pœnitentia 11. Paræneses 24. In 4. char. 126. Codex Arabicus Syriacis litteris exaratus.* Et in cod. 19. *carmina de S. Jacobo interciso. De Tripolis urbis expugnatione. De monastica vita. De S. Maria Magdalena. De Hosannis, &c. In 8. char. 41. Codex Arabicus, litteris tamen Syriacis exaratus à Joanne Edenensi, Michaelis filio, in monasterio Cuzaiæ anno Christi 1609.* Et in codice 20. *De Joseph Patriarcha.... exaratus anno Græcor. 1867.* (Christi 1556.) Et in codice 21. *Carmen Arabicum de hæresibus & conciliis. Canticum Syriacum in quo præcipuæ hæreses anathema- E tizantur,* inscriptum *demonstratio fidei Maronitarum adversus hæreticos. Annotatio Arabica de expugnatione Montis-Libani, transcripta ex vetustissimo officio Syriaco, quod in ipso Monte-Libano in monasterio Mar-Abun extabat. In 8. char. 64.... exaratus ab Elia Gazirensi monacho sancti Artemii anno Christi 1669.*

Ecclesia Insulæ Cypri Maronitarum.

IV. Georgius I.

Stephanus Edenensis in breviculo supra citato, ubi de Moyse Accarensi, qui electus

ECCLESIA INSULÆ CYPRI MARONITARUM.

fuit Maronitarum Patriarcha anno salutis A 1524. die 11. Decembris, ait huic Pium IV. confirmationis bullam & pallium misisse anno 1562. cum *Georgio* Cypri episcopo: nisi hic mendum occurrat, & loco *Cypri* legendum fuerit *Damasci;* nam illo ipso anno 1562. Moyses Patriarcha delegavit Georgium archiepiscopum Damascenum ad hunc Papam, ut totius nationis Maronitarum nomine concilio Tridentino interesset. Quod constat ex ejusdem Papæ epistola ad Moysen Patriarcham illo anno data, ubi ait: *Venerabilem fratrem nostrum Georgium archiepiscopum Damascenum,* B *qui tuas ad nos attulit litteras, libenter vidimus, &c. Quod autem contentum te esse significasti ut ipsum archiepiscopum ad concilium Tridentinum mitteremus, id nobis minime necessarium visum est, præsertim quum is neque Latinam linguam noverit, ac ne Italicam quidem satis calleat, eamque ob causam futurum fuerit, ut nec quid ipse sentiret exprimere, nec quid ibi ageretur satis intelligere posset.* Improbabile itaque non est Georgium tunc temporis archiepiscopum Cypri alium non esse à Georgio qui eodem tempore, & certius, erat archi- C episcopus Damasci: si tamen diversus est, hîc de illo mentionem facimus. Vide Asseman. *to. 1. Bibl. Orient. pag. 523.*

V. Moyses.

Faustus Naironus in Indice Virorum illustrium, &c. suæ *dissertationi de nomine, &c. Maronitarum* præfixo, meminit hujus Moysis, *Moyses Anaysius,* inquit, *archiepiscopus Nicosiæ in Cypro insula,* & pag. 121. *Quid etiam hic appellem Moysem Anaysium Cypri archiepiscopum, qui Græcos schismaticos variis disputationibus redarguens, ab iisdem in odium fidei veneno vita interfectus* (id est, privatus) *est!* Hunc Dandinus sui itinerarii ad Montem-Liban. *c. 32.* Romæ presbyterum ordinatum refert, & postea à Josepho Risio, qui in Patriarcham Maronitarum electus est an. 1596. & obiit anno 1608. archiepiscopum consecratum, ut vices ipsius gereret in tota regione. Nicosiensis tandem ecclesiæ Maronitarum in insula Cypro administrationem habuit, ut supra dictum est ex Naironо.

VI. Georgius II.

Gabriël Sionita inter Maronitas celeberrimus, qui Ludovici XIII. Galliarum regis linguarum Orientalium fuit interpres, & geographiam Nubiens. latinè reddidit, unaque cum aliis opusculis typis mandavit Parisiis, in præfatione editionis suæ Psalterii Syriaci anno 1625. librum hunc Psalmorum sibi nuper fuisse missum testatur ab illustrissimo, reverendissimoque D. *Georgio Maronio Nicosianæ urbis archiepiscopo,* mihi, inquit, tum ratione consanguinitatis, tum præstantissimarum ejus virtutum meritis commendatissimo, &c. Sedebat igitur hic Georgius Nicosiæ Cypri Maronitarum antistes an. salutis 1625.

VII. Lucas.

VIII. Petrus.

De his duobus archiepiscopis Cypri nihil aliud novimus, nisi quod illos inter suæ nationis illustres viros his paucis commendet Faustus Naironus *in dissert. de nomine, &c. Maronitarum pag. 123.* Quid *Lucam Carpasitam & Petrum Domitium* (commemorem) *in Cypro insula archiepiscopos,* & Josephum Gratiam Esronitam nunc (anno scilicet 1676.) Tripolitanum archiepiscopum, & alios qui præfuerunt Maronitarum ecclesiis bene eruditos!

VI. ECCLESIA SIDONIENSIS MARONITARUM.

SIDON urbs antiquissima est Phœnices sive Phœniciæ: in ipsis Moysis & Josue scriptis celebratur Gen. 49. vers. 13. Josue 11. vers. 13. Condita fertur à Sidonio Chanaani primogenito & Noachi pronepote, ex quo etiam probabiliter hoc suum nomen sortitur. Alii tamen à Piscatu Syriacè *Sidon* nomen istud ducunt, quod Piscium copia in illo loco sit. Sic Justinus *lib. 17. cap. 3.* ex Trogo, *Phœnices,* inquit, *terræ motu vexati, relicto patrio solo, Assyrium stagnum primo, mox mari proximum littus incoluerunt, condita ibi urbe, quam à piscium ubertate Sidona appellaverunt; nam pisces Phœnices Sidon vocant.* Strabo Sidoniis inventionem tribuit Arithmeticæ, Astronomiæ, aliarumque nobiliorum artium, quibus navalem mercaturam ad perfectionem adduxerunt. Distat Sidon à Tyro stadiis ducentis, ex eodem Strabone *lib. 16. pag. 521.* Hæc Cellarius *tom. 2. pp. 450. & seqq.* In ea urbe multi Maronitæ commorantur, quorum curam gerit ejusdem nationis episcopus.

EPISCOPI SIDONIENSES MARONITARUM.

I. Joseph.

JOSEPH Petri Accurensis episcopi filius de domo Alipia à Joanne Macluphio Patriarcha Maronitarum episcopus Sidoniensis consecratus est anno salutis 1626. Insigne monialium cœnobium construxit in loco Cosroënes, quem Haras vocant. Post mortem Georgii

Amiræ Patriarchæ sedem ejus conscendit electione canonica ad eam evectus an. 1644. die 15. Augusti. Obiit die 3. Novemb. 1647. anno ætatis quarto supra septuagesimum. Assem. *to. 1. Bibl. Orient. pag. 553.* De eo supra fusius inter Maronitarum Patriarchas *col. 71.*

II. JOANNES.

Stephani Edenensis Maronitarum Patriarchæ testimonio de fide ecclesiæ ipsorum Calvinianis erroribus adversa subscripsit in monasterio Canubin die 12. Junii anni 1676. *Joannes* humilis & abjectus metropolita Sidoniensis. *Tom. 3.* libri Gallici de perpetua in ecclesia universali præsentiæ realis Christi in Eucharistia fide, *p. 721.* edit. Paris. 1674.

III. GABRIEL.

Nunc sedere dicitur, nisi à paucis annis obierit, Maronitarum Sidoniensium episcopus *Gabriël* de monasterio Mar-Raifun.

VII.

ECCLESIA SAREPTÆ MARONITARUM.

SAREPTA Stephano Byzantino urbs est Phœniciæ. Celebratur 3. Reg. cap. 17. v. 9. mansione Eliæ Prophetæ quem paupercula vidua hospitio recepit, & cujus ille filium à morte ad vitam revocavit. Hebraïcè dicitur *Tsarphathah* sive *Zarpath,* unde factum est *Sarapta* & *Sarepta* Græcis Σαρεφθὰ τῆς Σιδωνίας, id est, *Sarephtha Sidoniæ* regionis sive Sidoniorum, quia in eo territorio sita est inter Tyrum & Sidonem juxta illud Josephi de Elia, *lib. 8. antiq. cap. 7.* εἰς Σαρεφθὰ πόλιν οὐκ ἄπωθεν τῆς Σιδῶνος καὶ Τύρου μεταξὺ γὰρ κεῖται, παραγίνεται: *Sarephtam* (Elias) *proficiscitur, non procul Sidone ac Tyro sitam: media enim interjacet.* Plinius *lib. 5. cap. 19.* Sareptæ mentionem facit. Sedes episcopalis est, cujus unus nobis Maroniticæ nationis occurrit præsul.

EPISCOPI SAREPTÆ MARONITARUM.

GABRIEL.

D. de la Roque, in itinerario suo ad Montem-Libanum *pag. 239.* refert epistolam Stephani Edenensis, datam die 5. Octob. 1699. cui subscripsit *Gabriël Aldoensis episcopus Sareptæ in sancto Sergio Edenensi.* Eo itaque anno sedebat Gabriël ille Sareptæ episcopus Maronita, qui etiam fortassis adhuc vivit.

VIII.

ECCLESIA BERYTENSIS MARONITARUM.

BERYTUS, græcè Βηρυτὸς, urbs est Phœnices adeo antiqua ut Stephanus observet à Saturno conditam nonnullos credidisse. Scylax de ea ait *Berytus instructa portu.* Strabo lib. 16. pag. 520. *Berytus, quæ à Tryphone eversa fuit, à Romanis nunc restituta, duabus legionibus ab Agrippa in eam deductis.* Plinius lib. 5. cap. 20. *Berytus colonia, quæ Felix Julia appellatur.* Extat nummus Augusti COL. JUL. AUG. FEL. BER. & alius Trajani eodem modo inscriptus. Lege 7. Dig. de Censibus: *Juris Italici sunt Troas, Berytus, Dyrrachium.* Scholam egregiam habuit tam juris scientiæ, quam cæterarum disciplinarum. Eusebius de Apphiano martyre, in martyribus Palæstinæ *cap. 4.* ait, *quod Græcorum litteraturæ sæcularis causa plurimum temporis Beryti commoratus sit.* Et Socrat. hist. eccl. lib. 4. cap. 27. de Gregorio Neocæsariensi; *hic quum scholis Atheniensibus discessisset, Beryti jus civile didicit.* Eam Nonnus *lib. 41.* vocat, *vitæ tranquillæ nutricem:* & Periegeta vers. 911. *terram amœnam.* Ita refert Cellar. *to. 2. geogr. antiq. pag. 449.* Blasius Terzi *della Syria sacra lib. 1. c. 171. p. 151,* in hac civitate testatur nunc non amplius adesse quam bis mille homines, inter quos Catholici ab episcopo gubernantur nationis Maroniticæ, schismatici autem ab episcopo Græco. Verum nullus nobis hactenus horum episcoporum Maronitarum innotuit.

IX.

ECCLESIA BYBLI MARONITARUM.

BYBLUS, urbs est Phœnices, cujus meminere Plinius *lib. 5. cap. 20.* tabula Peutingeri, & Ptolemæus qui eam inter Berytum & Botryn collocat. Strabo de eadem ait: *Byblum & post eam Berytum esse, quæ inter Sidonem & Dei Faciem sunt ambæ sitæ: Byblus autem fuit Cinyræ regia, & sacra Adonidi (Dei Facies* nomen est cujusdam promontorii Tripolin inter & Botryn: sic illud vocat Ptolemæus, Θεοῦ πρόσωπον ἄκρον, *Dei Facies, promontorium.* Strabo lib. 16. p. 519. *Tripoli continua est Dei Facies, quæ ita dicitur, in quam desinit Mons-Libanus, interjacet oppidulum Trieres,* sive Triremis, *dictum.* Polybius lib. 5. cap. 68. Deinde

ECCLESIA BYBLI MARONITARUM.

Antiochus *navigans exscendit juxta Theu prosopon*, id est Dei Faciem. Huic promontorio impositum castellum asserit Strabo *ibid. p. 520.* At montem tantum ibi situm commemorat Scylax ὄρος Θεῦ πρόσωπον, *mons Theu prosopon.)* Pompeius urbem Byblum liberavit à tyranno, quem occidi jussit. Prope mare Strabo, non proxime, in excelso loco conditam illam scribit. Extat nummus Augusti ΒΥΒΛΙΩΝ *Bybliorum* nomine percussus. Hæc Cellar. *tom. 2. geogr. antiq. lib. 3. cap. 12. pag. 447.* Blasius Terzi *della Syria sacra, lib. 1. cap. 56. pag. 79.* refert ex Stephano eam urbem pro fundatore habuisse Saturnum, nomen vero accepisse à *Byble* filia Mileti: *Byblos urbs Phœniciæ, omnium antiquissima, Saturni opus, à Byble Mileti filia.* Addit *pag. seq.* primum ejus episcopum fuisse Joannem Marcum Apostoli discipulum. Sedes est episcopalis pro Maronitis qui in ea urbe degunt.

EPISCOPI BYBLI MARONITARUM.

I. JOSEPH I.

ANno Christi 1673. die 12. Junii, subscripsit testimonio Stephani Edenensis Patriarchæ Maronitarum, adversus errores Calvinianos, apud auctorem *tom. 3.* Gallici de perpetua ecclesiæ universalis fide circa realem Christi in Eucharistia præsentiam, *pag. 721. Joseph humilis & abjectus metropolita Gebaël* (id est, Bybli) nam septuaginta interpretes, ut observat Blasius Terzi *della Syria sacra, lib. 1. c. 46. p. 79.* Illud Ezech. cap. 27. v. 9. *senes Giblii,* verterunt *seniores Bybliorum.* Et S. Hier. de locis Hebr. ait: *Byblis Phœniciæ, cujus meminit Ezechiël, pro qua in Hebræo continetur Gibel.*

II. JOANNES.

Blasius Terzi modo citatus, ait *ibid. p. 80.* A tempore quo scribebat suum hoc opus, editum Romæ an. Christi 1694. actu episcopum esse Bybli *Joannem* Abacuch Maronitam.

III. JOSEPH II.

Clarissimus D. de la Roque refert ad calcem itinerarii sui ad Montem-Libanum edit. anni 1723. *pag. 236.* epistolam quandam Stephani Edenensis Patriarchæ Maronitarum, datam in cœnobio Canubin 5. Octob. anno Christi 1699. cui cum eo subscripsit *p. 239. Joseph Hasratensis episcopus Byblicensis in Hauca.* B Quamvis enim hic Joseph sit fortassis quem primo loco laudavimus, conjectu tamen datur ex distantia 26. & amplius annorum à 12. Jun. 1673. ad 5. Octob. 1699. fortassis quoque fuisse alium ejusdem nominis priore recentiorem.

X. ECCLESIA BOTRYS MARONITARUM.

BOTRYS urbs est maritima Phœnices prope Tripolim sita, Plinius *lib. 5. cap. 20.* eam, inter alia hujus oræ oppida, recenset: Byblos, *Botrys*, Gigarta, Trieris, Calamos. Blasius Terzi, *della Syria sacra, lib. 1. cap. 57. pag. 80.* refert eam extare juxta Byblum ad Austrum, Romaque & Carthagine esse antiquiorem, si credatur Phœnicum annalibus: utpote quam conditam dicunt à quodam Itabalo sacerdote Deæ Astartes qui regnavit in Tyro anno mundi 3072. Porro Græci & Maronitæ, teste eodem Blasio Terzi, suum in illa urbe templum habent, & Catholici quidem gubernantur ab episcopo nationis Maroniticæ.

EPISCOPI BOTRENSES MARONITARUM.

JOANNES.

D. de la Roque in citata modo epistola Stephani Edenensis Patriarchæ Maronitarum, exhibet *pag. 239.* hanc subscriptionem, *Joannes Abacuc episcopus Botrensis in Casaya,* qui proinde sedebat anno Christi 1699.

XI. ECCLESIA EDENENSIS MARONITARUM.

FAUSTUS Naironus in *Evoplia fid. Cath. cap. 4. n. 33. pp. 88. & seq.* ait, in montanis ad Orientem Tripolis esse regionem Libaniticam *Giobbet Bsciarrai*, in qua Libanus mons assurgit; eminet autem *Eden,* quæ *Paradisus* redditur, à quo parum distat monasterium sub invocatione SS. Sergii & Bacchi *Dair Ras Elnahr* ubi residet episcopus, qui *Edenensis* titulo nuncupatur. Cellarius *to. 2. geogr. antiq. lib. 3. cap. 12. p. 444.* eam urbem non Eden sed *Paradisum* vocat. Stephanus Byzantinus, libro de urbibus & populis, *pag. 527.* ait Παράδεισος πόλις Συρίας, *Paradisus oppidum Syriæ.* Addit Thomas de Pinedo, *ibidem,* in nota 40. Memoratur inter Laodicenæ regionis Syriæ urbes à Ptolemæo, *lib. 5. cap. 15.* De ea quoque fecit mentionem Plinius, *lib. 5. cap. 23.*

ECCLESIA EDENENSIS MARONITARUM.

EPISCOPI EDENENSES MARONITARUM.

I. Petrus.

STEPHANUS Edenenſis Patriarcha Maronitarum, in breviculo ſupra ſæpius citato de eorumdem Patriarcharum ſerie, ubi de Davide Patriarcha, qui ſedebat anno Chriſti 1397. ait, ex regeſto cui ſubſcripſerunt Cyrillus archiepiſcopus Algigæus.... perveniſſe iſtum Davidem uſque ad ann. ſalutis 1404. *& hoc eodem anno,* inquit, *Petrus epiſcopus eccleſiam Edenenſem regebat.*

II. Georgius.

Georgius Amira, (de quo ſupra fuſius *col. 69.* inter Maronitarum Patriarchas,) à Joſepho Riſio Patriarcha, anno ſalutis 1596. epiſcopus Edenenſis conſecratus eſt. Joanni Macluphio in Patriarchatu ſucceſſit, die 27. Decemb. anno 1633. Obiit die 29. Julii A 1644. Aſſem. *to. 1. Bibl. Orient. pag. 552.*

III. Elias.

Clariſſimus D. de la Roque, refert in vita D. Galaup de Chaſteuil, quam ſcripſit in fine hiſtoriæ itineris ſui ad Montem-Libanum, piiſſimum hunc anachoretam, qui ex Galloprovincia in Orientem profectus ad Montem-Libanum ſe recepit, ſanis Eliæ Maronitæ Edenenſis epiſcopi conſiliis valde adjutum fuiſſe, ut ad perfectionis culmen aſcenderet. In vita citata *pag. 222.* legitur Eliam hunc Edenen- B ſem, poſt mortem Georgii Amiræ Maronitarum Patriarchæ, cui ſucceſſerat anno 1633. aut ſequenti 1634. in epiſcopatu Edenenſi, ad ejus quoque Patriarchalem ſedem fuiſſe evectum: in quo tamen graviſſima occurrit difficultas. Vide ſupra ubi de Georgio Amira, inter Patriarchas, *col. 70.*

XII. ECCLESIA ACCURENSIS MARONITARUM.

FAUSTUS Naironus *in Evopl. fid. Cath. n. 34. p. 90.* ait ad Libani meridiem adjacere *Giobbet Elmneitra,* à diruto oppido *Mneitra* ſic dictam, in qua eſt *Accura,* ibique reſidere epiſcopum, qui *Accurenſis* titulo nuncupatur.

EPISCOPI ACCURENSES MARONITARUM.

I. Arsenius.

PRæfatus Naironus in eadem *Evoplia fidei Cathol. pag. 69.* narrat Thomæ Hharanitæ metropolitæ Kfartab in diœceſi Aleppenſi hæreſim Monotheliticam circa annum ſalutis 1111. inter Maronitas diſſeminare conanti fortiter obſtitiſſe cum Joſepho hujus nationis Patriarcha *Arſenium* metropolitam Accurenſem, qui in cœnobio S. Adnæ prope Januhh in diœceſi Byblienſi commorabatur: ſcripſit enim abverſus eum epiſtolam, qua errores ejus erudite confutabat, eo fructu, ut tunc D Thomas, nonniſi archipreſbyterum unum vici Farſciaiæ, paucoſque de populo ſeducere valuerit, ut notat, inquit, Stephanus Edenenſis Patriarcha Antiochiæ (Maronitarum) in his quæ pro Maronitis exaravit.

II. Petrus.

Aſſemanus *tom. 1. Bibl. Orient. pag. 553.* agens de Joſepho Accurenſi Maronitarum Patriarcha, qui Georgio Amiræ ſucceſſit anno ſalutis 1644. ait eum *Petri* Accurenſis epiſcopi fuiſſe filium; ille itaque Petrus Accurenſem adminiſtravit eccleſiam exeunte ſæculo decimo-ſexto, vel ineunte ſequenti. Fuit fortaſſis ordinatus epiſcopus hujus loci à Joſepho Riſio Patriarcha Maronitarum, C anno 1596. quo, ea eccleſia vacante, Hieronymus Dandinus Societ. Jeſu, à Clemente VIII. ad Maronitas Viſitator Apoſtolicus miſſus, eumdem Patriarcham monuit, ut ei ſedi epiſcopum præficeret, ipſomet teſte in itinerario ſuo ad Montem-Libanum, *cap. 35.*

III. Georgius I.

Stephanus Edenenſis in breviculo Patriarcharum Maronitarum, ubi de quinque prioribus Patriarchis hujus nationis egit, addit: plura etiam exemplaria ſunt quæ propoſuit nobis venerabilis frater noſter *Georgius* Habacuc Accurenſis epiſcopus. Is etiam eſſe videtur qui anno Alexandri 1984. id eſt Chriſti 1673. teſtimonio eccleſiæ Maronitarum de fide ſua erroribus Calvinianis oppoſita ſubſcripſit in hunc modum, poſt eumdem Stephanum Edenenſem Patriarcham, *Georgius humilis & abjectus metropolita Accurenſis, filius Habcoux.* Extat *to. 3.* gallice ſcripto de perpetua eccleſiæ univerſalis fide circa realem Chriſti in Euchariſtia præſentiam, *pag. 721.*

IV. Georgius II.

Eccleſiæ Accurenſi nunc præeſſe dicitur *Georgius* cœnobii S. Antonii alumnus, niſi à paucis annis obierit.

XIII. ECCLESIA HESRONIS MARONITARUM.

FAUSTUS Naironus *in Evopl. fid. Cath. cap. 4. num. 34.* ait in oppido *Hesron,* quod ab oppido Bsciarrai non longè distat, & in tribus aliis vicis seu pagis adjacentibus, idioma vetus Syriacum seu Chaldaïcum ab incolis hactenus conservari, eoque uti communiter populum, quamvis in Phœnicia, imò in tota fere Syria, à Saracenorum in eam ingressu, deperditum fuerit, Arabica ipsi lingua substituta, & solum in officiis ecclesiasticis usurpetur. Hi ejus episcopi nationis Maronitarum ad notitiam nostram devenerunt.

EPISCOPI HESRONIS MARONITARUM.

I. JOANNES I.

ABRAHAMUS Ecchellensis in Indice auctorum quos in opere de origine nominis Papæ laudavit *lib. 1.* hæc habet: *Joannes Leopardus* archiepiscopus Hesronita, vir doctissimus, confecit tractatum, *De contradictionibus Alcorani,* in quo strenue male compactum destruit ædificium. Hujus bina extant exemplaria: unum, in Bibliotheca collegii Urbani de Propaganda fide; alterum est illustrissimi viri Michaëlis Hesronitæ Patriarchæ Maronitarum suffraganei. Hunc etiam commendat Faustus Naironus *in dissert. de nomine, &c. Maronitarum pag. 122.* ubi ait: *Quid Joannem Leopardum Hesronitam ex ordine Prædicat. Archiepiscopum & Patriarchæ suffraganeum,* A (commemorem) *qui erudite conscripsit Arabice tractatum, cujus titulus est, Vindemia sacramentorum!*

II. JOANNES II.

Idem Naironus statim subdit *ibid. Quid Joannem alium Hesronitam archiepiscopum, qui varia de fide ac religione orthodoxa exaravit!* Quum hos duos præsules Naironus immediate præmittat Isaaco Sciadrensi archiepiscopo Tripolitano, quem Assemanus *to. 1. Biblioth. Orient. pag. 552.* consecratum fuisse asserit à Joanne Macluphio Patriarcha anno salutis 1629. eos conjectu pronum est exeunte sæculo decimo-sexto, vel ineunte sequenti, sedisse. Nescio tamen an à patria, an à sede, hi duo episcopi nominentur *Hesronitæ.*

XIV. ECCLESIA ARCÆ MARONITARUM.

ARCA sive *Arce,* quam etiam *Actipum* vocat Josephus *lib. 5. antiq. cap. 1.* urbs Phœniciæ est. Hujus meminit Ptolemæus *lib. 5. cap. 15.* eamque inter mediterraneas Phœniciæ urbes locat. *Arca Cæsarea* & *Arcena* appellatur ab Ælio Lampridio ubi de Alexandro Severo, in eaque asserit natum hunc Imperatorem. Aurelius quoque Victor asserit *Cæsareæ* & *Arcæ* nomen huic oppido tribui, sed *Cæsarea* procul dubio dicta est ex eo Imperatore Alexandro qui ipsius alumnus erat. Ibi sedet episcopus Maronita, cujus ecclesia Deo in honorem sancti Arsenii dedicata est.

EPISCOPI ARCÆ MARONITARUM.

ELIAS.

ARCENSI ecclesiæ Maronitarum præesse dicitur impræsentiarum, *Elias* cœnobii Mar-Sulitæ, nisi à paucis annis obierit.

XV. ECCLESIA BSCIARRAI MARONITARUM.

FAUSTUS Naironus *in Evopl. fid. Cath. cap. 4. n. 33. pag. 89.* hæc habet de Bsciarrai. In regione Libanica quæ Giobbet Bsciarrai vocatur, *Bsciarrai,* & Hhadet, tanquam urbes antiquitus reputabantur. Bsciarrai huic ditioni nomen imponit, quæ distinguitur ab alia Giobbet Elmneitra dicta. Erat olim Bsciarrai arce munita, sed nunc pene diruta: in ea ad nostra usque tempora princeps Maronita residebat qui *Mquaddem* titulo præfulgens, toti huic regioni hæreditario jure præerat. Verum ea familia extincta, hujus præsidis nominatio ad nutum Basciæ Tripolitani devenit. Episcopus Maronita fidelium ejusdem nationis hujus loci & terrarum adjacentium curam gerit.

EPISCOPI

EPISCOPI BSCIARRAI MARONITARUM.

I. * * *

D. de la Roque scribit in Itinerario suo ad Montem-Libanum, editionis 1723. pag. 65. *Episcopi cujusdam Bsciarrai* epistolam ad Leonem X. Romanum Pontificem, lectam fuisse in synodo quinta Lateranensi.

II. MOYSES.

Synodo, quam haberi curavit à Sergio Risio Maronitarum Patriarcha, die 18. Septembris stylo veteri, novo 28. anno salutis 1596. Hieronymus Dandinus Societ. Jesu, A à Clemente VIII. missus ad Montem-Libanum, ut de erroribus Maronitarum nationi impositis diligentius inquireret, adfuit *Moyses Bsciarrai episcopus*: sic enim initio actorum hujus synodi, quæ refert idem Dandinus in Itinerario suo *cap. 34.* legitur: Convenerunt die 18. Septembris mensis coram illustrissimo Patriarcha, reverendissimi archiepiscopi, cæteris legitime impeditis, Josephus abbas Chsaya, Josephus sancti Antonii, & *Moyses Bsciarrai.* Eo igitur anno 1596. ecclesiæ Bsciarrai præerat iste Moyses.

XVI. ECCLESIA HHADETENSIS MARONITARUM.

DIscimus à Fausto Nairono *in Evopl. fid. Cath. cap. 4. num. 34. pag. 90. Hhadet* modo pene orbatam populo, sed valde in Maronitarum chronicis celebrari, ob validissimam per septem annos oppugnationem ab ejus incolis adversus Saracenos obitam. Quod fusius explicat *in dissert. de nomine, &c. Maronitarum pp. 52. & 53.* « Maronitarum principes, inquit, « duos constituerunt eximios duces.... ut militibus præessent, qui egressi ex civitate Hadetensi, « quæ est in Libano, in provincia Giobbe nuncupata, tanto animi ardore in Saracenos irruerunt, « ut eorum exercitum pene internecione profligarint. Hujus rei fama quum Damascum per- « venisset, Saracenorum duces militum cohortibus in unum collectis stricta Hadetum ob- « sidione vallarunt. Maronitarum studium ac valor in urbe tuenda usque adhuc commendatur. « Nam etsi Imperator (Græcorum) nullum eis præbuerit auxilium, per 7. tamen annos fre- « quentes hostium aggressiones valide retuderunt, ac majora egissent, nisi urbs per traditionem « fuisset capta, ac funditus eversa, in qua 1700. domus numerabantur. » Huic igitur urbi, « maxime dum stetit in florenti statu, non est credibile defuisse episcopos nationis Maronitarum, eorum tamen nullus hucusque ad notitiam nostram devenit.

XVII. ECCLESIA SCIADRENSIS MARONITARUM.

SCIADRA oppidulum est Maroniticæ gentis versus Montem-Libanum, eique præfuerunt episcopi, inter quos unus nobis occurrit, ille scilicet qui sequitur.

EPISCOPI SCIADRENSES MARONITARUM.

JOANNES.

ISAAC Sciadra oriundus, qui Tripolis in Phœnicia à Joanne Macluphio Maronitarum Patriarcha archiepiscopus ordinatus fuit anno salutis 1629. meminit *Joannis* episcopi Sciadrensis, in præfatione Grammaticæ linguæ B Syriacæ quam Romæ edidit anno 1636. *Fuit demum*, inquit, *felicis memor. Joannes archiepiscopus Sciadrensis patruëlis meus, qui datis ad me sæpe litteris ad hoc opus strenue capessendum, suppositis me quasi facibus inflammavit.* De Isaac Sciadrensi agit Asseman. *to. 1. Bibl. Orient. p. 552. col. 2. & seq.*

XVIII. ECCLESIA BISRAI MARONITARUM.

STEPHANUS Edenensis Patriarcha Maronitarum, in breviculo prædecessorum suorum quorum genealogiam sive seriem subministrat, ubi de Danièle Patriarcha anno 1230. salutis florente, citat registrum cujusdam Jacobi filii Joannis Besrensis, in Proprio sanctorum, quod, inquit, in sancti Sabæ ecclesia *de Bisrai* vidimus. Et infra: Anno salutis 1283. ascendit Saladinus cum armata manu ad expugnandam *Bisrai* provinciam in Monte-Libano: erantque omnes illius montis habitatores bello & tyrannide afflicti. In eo loco fuerunt episcopi Maronitæ.

ECCLESIA BISRAI MARONITARUM.

EPISCOPI BISRAI MARONITARUM.

PETRUS.

IDem Stephanus Edenensis in præfato breviculo paulo inferius, meminit libri Evangeliorum quem scripsit Sciamas Saba filius Salomonis filii Georgii archipresbyteri de Chamas charactere Chaldaïco antiquo in papyro pergamena anno salutis 1322. & adhuc conservatur, inquit, in monasterio S. Michaëlis de Sciaria in pago Hanturin. In eo autem libro ita scribitur: absoluta fuit hujus libri scriptura diebus patris nostri Patriarchæ Simonis supra sedem Antiochenam sedentis; necnon diebus *Petri archiepiscopi Bisrai*, anno æræ Græcæ 1633. (id est, Christi 1322.)

Supersunt aliquot Maronitarum episcopi, quorum nos fugit, vel nomen, vel sedes, vel quænam fuerit sedes illis assignata, vel quo tempore sederint: exhibebo breviter quæ de iis mihi occurrerunt.

Joannes Lephediensis Maronitarum Patriarcha, qui ab anno Christi 1151. usque ad annum 1173. sedit, ut refert Assemanus, *to. 1. Bibl. Orient. pag. 522.* quum in monasterio S. Eliæ territorii Lephediensis commoraretur, quatuor episcopos consecravit, teste Stephano Edenensi in breviculo sæpius citato, ut ipsi in suæ nationis regimine adjumento essent; quorum unus *S. Dominici* monasterium incoluit, alter *S. Simonis*, tertius *sancti Elizæi*, quartus *S. Mariæ de Lephed*.

Faustus Naironus *in dissert. de origine, nomine, &c. Maronitarum*, citat *p. 89.* epistolam abbatis Joseph ad *Davidem* archiepiscopum anno Græcorum 1370. id est Christi 1059. qua illum rogat ut ex Syriaco Arabici juris faceret ecclesiasticas Orientalium Syrorum constitutiones. Extat autem hæc epistola in cod. Arab. 76. apud Assemanum *to. 1. Bibl. Orient. pag. 629.* hoc modo: *Josephi abbatis epistola ad Davidem archiepiscopum Maronitarum, data anno Græcorum 1370. qua rogat eum, ut ecclesiasticos sibi canones transmittat.* Item: *Davidis archiepiscopi responsio ad Josephum abbatem, cui sequentes canonicos tractatus transmittit.* Scribit rursus idem Naironus *ibid. pag. 101.* ex chronico, Hieremiam Patriarcham, quum Romam pergeret anno Christi circiter 1210. pro suo vicario nominasse *Theodorum episcopum ex Kfarfu*, cujus sedis nulla aliunde suppetit notitia.

Stephanus Edenensis in præfato breviculo mentionem facit de quibusdam episcopis: scilicet.

1.° Sub Davide Patriarcha qui sedebat anno salutis 1397. *de Cyrillo archiepiscopo Algigei* eodem tempore vivente; ex registro quod ille Cyrillus cum quibusdam aliis conscripsit anno 1404.

2.° De *Petro episcopo cœnobii Cannobin.* Dicit autem monasterium illud à Theodosio Magno Imperatore fuisse erectum, & successu temporis ab Alzaer Barcuk Orientis & Ægypti Sultano, incisis in lamina ænea characteribus, ab omni vectigalis gravamine factum esse immune: qua de causa incœpisse illud fieri sedem episcopalem, & primum qui in ea dignitate constitutus est, Petrum hunc fuisse.

Hieronymus Dandini Societ. Jesu, missus à Clemente VIII. Visitator Apostolicus ad Maronitas anno salutis 1596. refert in Itinerario suo ad Montem-Libanum, *cap. 34.* Acta synodi provincialis eodem anno habitæ in cœnobio Cannubin, cui præter Sergium Risium Patriarcham, interfuerunt archiepiscopi *Josephus abbas Chsaya, Josephus sancti Antonii, & Moyses Bsciarrai,* cæteris episcopis legitime impeditis. In eo monasterio nonnulli cum Patriarcha degunt episcopi, quorum consiliis adjuvatur in regimine ecclesiæ Maronitarum.

Epistola quædam gallicè scripta ex urbe Tripoli Syriæ die 25. Mart. 1733. nonnullos episcopos nationis Maronitarum appellat, inter quindecim qui adfuerunt eodem anno electioni Josephi in Patriarcham, nimirum *Abdallam, Eliam episcopum; Stephanum episcopum* monasterii Cannobinensis: *Gabriëlem episcopum* Edlun, & *Josephum episcopum*, qui ad Patriarchalem dignitatem evectus est, & nunc sedet, nisi ab anno prædicto 1733. obierit. Porro *Abdallam* primo loco memoratum, P. Petitqueux Missionarius Societ. Jesu, in Itinerario suo ad Montem-Libanum anno 1721. *tom. 4. Relat. Miss. PP. Societ. edit. Paris. 1724.* appellat *Abdallam & Abdulam*, & dicit fundatorem fuisse monachorum *Aleppinorum*, eorumdemque primum abbatem in cœnobio sancti Elizei, ex quo assumptus est ut fieret *episcopus monasterii sancti Antonii* ejusdem Aleppinorum congregat. *Ibidem pp. 264. 265. & 273.*

DE PATRIARCHATU HIEROSOLYMITANO.

Ad Patriarchatum Hierosolymitanum præludia.

Ecclesia Hierosolymitana cæterarum parens.

I. ISRAELITICÆ seu Judaïcæ ecclesiæ caput olim ac metropolis, urbs sancta *Hierusalem* fuit: in ea quoque Christus Dominus suam novi fœderis instituit ecclesiam; hanc enim perennis sacrificii sanctione ac prima oblatione sacravit: hanc rursus illapso in discipulos suos Spiritu sancto primam fidelium constituit magistram, juxta illud Isaiæ, cap. 2. vers. 3. vaticinium, *de Sion exibit lex, & Verbum Domini de Hierusalem.* Hinc sanè tot encomiis in scriptura passim celebratus mons *Sion* qui in ea urbe eminebat, & pro ea tota designanda sæpius usurpabatur. *Fundamenta ejus in montibus sanctis,* canebat olim Psalm. 86. Regius Propheta, *diligit Dominus portas Sion super omnia tabernacula Jacob. Gloriosa dicta sunt de te civitas Dei, &c.* Hierusalem itaque prima sedes fuit dominationis Christi super omnem terram. In ea collegit primitias ecclesiæ suæ, voluit ut apostoli ab ipsa opus prædicationis ordirentur, & prius ejus instructioni vacarent, quam dispergerentur in orbem. Huic unum ex ipsis apostolis Jacobum qui frater Domini dicebatur, Petrus Apostolorum princeps, Antiochiam inque alias regiones profecturus, constituit episcopum, quem ab illo, necnon à Jacobo & Joanne filiis Zebedæi, constitutum scribit Euseb. *lib. 2. hist. eccl. cap. 1.* ex Clemente (Alexandrino) in sexto institutionum (id est Hypotyposeon, ut in textu græco exprimitur.)

Ad excidium usque Hierosolymorum perstitit.

II. Ecclesiæ Hierosolymitanæ, quandiu urbs ipsa stetit, cæteræ in Palæstina ultro subjiciebantur, licet Christiani vulgò appellarentur apud Judæos *Nazaræi,* à patria Christi *Nazareth;* sed postquam à Romanis, ducibus Vespasiano & Tito urbs funditus cum templo eversa fuit, ipsa pariter

A ejus ecclesia periit, seu potius aliò migravit.

III. Scilicet, occiso, pro Christi nomine à Judæis, Anani summi Pontificis sententia, Jacobo minore primo Hierosolymorum episcopo, quum tota natio adversus Romanos arma sumeret, conjicientes Christiani instare sanctæ civitatis obsidionem quam Christus Dominus prædixerat, ut legitur Luc. 21. vers. 20. *Cum videritis ab exercitu circumdari Hierusalem, scitote quia appropinquat desolatio ejus, tunc qui in Judæa sunt,*
B *fugiant ad montes, &c.* juxta ejus monitum, in montana trans Jordanem cum Simeone suo præsule, qui Jacobo successerat, se contulerunt. Capta demum Hierosolyma, temploque ac cæteris ejus ædificiis solo æquatis, ita ut super illorum rudera ductum fuerit aratrum, quo nulla ejus in posterum instaurandæ atque iterum habitandæ Judæis spes superesset, servatisque duntaxat tribus turribus, dictis Phazaëlo, Hippico sive Equorum, & Mariamne, muro etiam partis Occidentalis, ut essent si-
C gnum victoriæ Romanorum, præsidiorumque ibi relictorum tutamen, teste Josepho *lib. 7. de bello Judaïco c. 1.* Hierosolymitana Christianorum ecclesia, quæ ad montana trans Jordanem secesserat, in Peræa regione ac Pellæ præsertim constitit, quemadmodum tradunt Euseb. *lib. 3. hist. eccl. cap. 5.* & Epiph. *lib. de pond. & mens. n. 15. necnon hær. 9. sive 29. n. 7.*

Hierosolymitana ecclesia trans Jordanem constituta.

Quindecim primi Hierosolymorum episcopi, Judæi fuerunt.

IV. Quoniam vero ex Hebræis solis ad Christum conversis ecclesia illa eò usque coalescebat, hinc quindecim primos suos epi-
D scopos ex sua tantum natione habuit, donec sub Ælio Hadriano Imperatore Judæis adversus Romanos rursus ad arma convolantibus, suoque gravissimo detrimento acerrimè repressis, alia urbs sub nomine *Æliæ,* ad Hierosolymorum ruinas, erecta est, quæ nihilomi-

nus *Hierosolyma* quoque dicta fuit, sicut & nunc solum vocatur. Tredecim post Simeonem Hierosolymorum præsulum catalogum exhibent Eusebius, *lib. 4. hist. eccl. cap. 5.* & Epiphan. *hær. 66. num. 20.* illosque aiunt ex circumcisione fuisse, ἐκ περιτομῆς, id est, non tantum genere, sed & vivendi ratione, quippe qui Legum Mosaïcarum quarumdam, & inprimis circumcisionis, tenaces se præberent observatores, juxta quod olim majoribus eorum permiserant apostoli, quamvis in synodo Hierosolymitana ab iisdem fere omnibus, præsertimque circumcisione, Gentiles qui in Christum credebant declarassent immunes. Id colligere est ex his Jacobi ad Paulum verbis, Act. cap. 21. vers. 20. *Vides, frater, quot millia sunt in Judæis qui crediderunt, & omnes æmulatores sunt legis: audierunt autem de te quia discessionem doceas à Moyse eorum qui per gentes sunt Judæorum, dicens non debere eos circumcidere filios suos, neque secundum consuetudinem ingredi.... Quid ergo est? utique oportet convenire multitudinem; audient enim te supervenisse. Hoc ergo fac quod tibi dicimus: sunt nobis viri quatuor votum habentes super se, his assumptis, sanctifica te cum illis.* Horum itaque nepotes, etiam post eversam Hierosolymam à patriis ritibus ex toto non desciverunt, quos tamen necessarios, Ebionitarum instar, ad salutem æternam comparandam non asserebant: ut olim in Damascenica dissertatione septima, ubi de Nazaræorum secta, fusius exposui.

Difficultates circa quindecim primos Hierosolymitanos episcopos.

V. Verum non leve facessit negotium, in illa quindecim primorum Hierosolymitanæ ecclesiæ episcoporum successione, tum martyrium Simeonis anno decimo Trajani affixum, id est Christi 107. tum breve admodum 28. annorum spatium toti tredecim sequentium episcoporum regimini assignandum, scilicet à præfato Trajani anno 10. Chr. 107. usque ad 19. Hadriani annum, Christi 135. quo Marcus primus Æliæ antistes consecratus fuit. Hæc nos tamen morari non debent: nam quod spectat ad primam difficultatem, Eusebius in chronico edit. Scalig. Amstelod. anno 1658. *p. 205.* narrat Simeonem Cleophæ filium thronum Hierosolymitanæ ecclesiæ post mortem Jacobi Apostoli conscendisse *Cæsonio & Petronio Consulibus*, septimo utique Neronis anno, qui Christi 60. fuit: martyrium vero subiisse *Sosio &* (Licinio) *Sura 3. Coss.* (ibid. p. 209.) id est anno Trajani 10. Christi 107. & sui præsulatus 47. quum tamen jam provectæ admodum ætatis esset quando Jacobo successit. At speciali Dei providentia fieri recte potuit, ut, pro hujus primæ ecclesiæ commodo, diuturniori vita Simeon iste apostolis coævus donaretur, ac ad sexies vigesimum, vel etiam ulteriorem ætatis annum, sano capite, & vegetò corpore pervenerit; siquidem Patriarchæ antediluviani fere omnes naturaliter annum nongentesimum excesserunt. Altera autem difficultas forte ex eo oritur quod nobis non innotescat præcise quantum temporis unusquisque ex tredecim illis episcopis Simeonis successoribus ecclesiæ Hierosolymitanæ clavum tenuerit, quos tamen omnes brevi sedisse vulgò perhiberi monet Euseb. *lib. 4. hist. eccl. cap. 5.* Adde non esse improbabile, dum Marcus, primus ex gentilibus in Christum credentibus assumptus ad gubernandos ejusdem gentilitatis fideles in Ælia urbe commorantes, eorum instructioni & curæ vacaret, postremos quoque episcoporum 13. Hebræorum administrasse suam ex Hebræis constantem ecclesiam, quæ necdum in Ælia nacta fuerat sibi domicilium: hanc enim eatenus Judaizantem, à cæteris Judæis ab ea urbe exclusis, Duces Romani minime secernebant. Id porro non obscure tradit S. Epiphanius lib. de hæres. *hær. 66. n. 20.* ubi ait de *Juda* episcoporum illorum tredecim ultimo, eum Hierosolymitanæ ecclesiæ præfuisse *ad undecimum Antonini Pii annum:* id est Christi 148. & subdit immediate. *Hi ex circumcisione fuere, ex gentilibus vero qui sequuntur. XVI. Marcus. XVII. Cassianus. XVIII. Publius. XIX. Maximus. XX. Julianus. Hi omnes ad 10. annum Antonini Pii perveniunt.* Subindeque mortui sunt hi quinque gentiles episcopi uno circiter anno ante Judam tredecim episcoporum Hebræorum postremum. Ex ea autem narratione, si vera est, palam fit, non ad 28. dumtaxat, sed ad 41. annos extendendum fore illorum episcoporum tredecim Hebræorum regimen; quod fidem non superat, præsertim si attendatur, Judæos ad Christum conversos, ab infideli synagoga, sub Trajano, Hadriano, & Antonino Pio, omni mortis genere fuisse interemptos: sic enim sanctus Justinus Martyr Samaria oriundus, & tunc vivens, testatur in apolog. 1. pro Christianis: *sunt libri illi*, inquit, (loquitur de libris scripturæ) *apud omnes ubique Judæos, qui eos legentes non intelligunt, sed pro inimicis nos habentes itidem, quum possunt, occidunt, & excruciant, quemadmodum vel ex eo persuaderi potestis. Proximo namque bello Judaïco, Barchochebas defectionis eorum Dux & princeps, solos Christianos ad gravia supplicia, nisi Christum abnegarent, & maledictis incessèrent, protrahi jussit.* Turbulentis itaque illis temporibus diuturnior esse non potuit uniuscujusque illorum episcoporum Hebræorum præfectura.

VI. Scribit idem Epiphanius libro de Ponderibus & mensuris, n. 15. quod ex Origene

Hierusalem commorantur.

desumptum censent quidam eruditi, Judæos qui fidem Christi amplexi fuerant, reversos esse ad Hierosolymorum rudera, post hujus urbis excidium totalemque sub Vespasiano & Tito eversionem, ibique vitæ sanctimonia ita claruisse, ut inde motus Aquilas Ponticus Christianæ religioni nomen dederit: in qua tamen non perseveravit, factus postea Judæus. Paulo supra n. 14. dixerat idem Epiphanius *parvam quandam ecclesiam à Christianis in eo loco constitutam fuisse in quem discipuli, postea quam Salvator in cœlum ex Oliveti monte subvectus est, sese recipientes, cœnaculum conscenderunt. Erat illa quadam in Sionis parte constructa, quæ civitati superfuerat cum Sioni propinquis aliquot ædificiis, ac septem synagogis quæ in eodem monte solæ velut tuguria perstiterant.* Non me fugit hanc Epiphanii narrationem morosis quibusdam criticis non arridere, non tamen explodendam puto, utpote quam, non solum Josephi historia non destruit; sed insuper Eusebius videtur confirmare. Ait siquidem *lib. 4. hist. eccl. cap. 22.* ex Hegesippo ecclesiam Hierosolymitanam, *hactenus virginem vocatam* (temporibus Simeonis Jacobi successoris) *propterea quod vanis sermonibus nondum corrupta fuerat. Et Thebutim primum fuisse qui indigne ferens, quod minime creatus esset episcopus, eam occulte vitiare sit aggressus.* Supra dixerat ibid. cap. 5. *se ex veterum scriptorum monumentis didicisse, ad illam usque obsidionem Judæorum quæ Imperatore Hadriano contigit, quindecim episcopos continua successione illi ecclesiæ præfuisse, quos omnes origine Hebræos extitisse memorant, & Christi fidem sincere & ex animo suscepisse, adeo ut ab illis qui judicium ferre de ejusmodi rebus poterant, episcopali munere dignissimi censerentur.* Nihil certe creditu magis pronum est, quam quod homines tanto fidei ardore succensi, frequentiori sese locorum Christi Mysteriis venerandorum visitatione proximoque incolatu solarentur.

Judæi reædificant Hierosolymam quæ sub Hadriano obsidetur, capitur, & evertitur.

VII. Adde in dubium minime revocandum videri, quidquid secus adstruant Scaliger & Valesius, quin civitas aliqua, sive magna, sive parva, à Judæis constructa fuerit super vel prope ruinas veteris Hierusalem, pluribus ab ejus eversione annis, quam, ut priorem, Hierosolymam appellatam inhabitaverint, non contradicentibus Romanis. Verum, quum Judæi arma sumpsissent adversus Romanos sub Trajano, & rursus sub Hadriano Imperatoribus, urbemque suam Hierosolymam, ejectis, aut etiam exterminatis Romanis, quinquaginta item castella, ac plurima oppida in Palæstina occupassent, ut jugum excuterent dominationis eorum; bellum exarsit sævissimum postremis Hadriani annis, in quo innumeri perierunt Judæi, urbs eorum Hierosolyma, obsessa, capta, & solo æquata est, cætera castella & oppida diruta: denique super Hierosolymorum macerias nova urbs ædificata, quæ nomine Ælii Hadriani *Ælia*, & ex templo in medio ejus Jovi Capitolino erecto *Ælia Capitolina* nuncupata est, in quam Hadrianus copiosam gentilium coloniam transtulit, vetitusque omnibus Judæis ejus ingressus sub gravissimis pœnis. Porro licet Hadrianus coloniam gentilium in urbem Æliam miserit confecto bello, ut asserit Eusebius, nihil prohibet quin ante bellum & stante adhuc Hierosolyma eò aliam deduxerit, cui & templum in honorem Jovis Capitolini construendum concesserit; quibus exasperati Judæi occasionem rebellionis suæ arripuerint, ut tradit Dio Cassius. Quod vero aiunt Scaliger & Valesius, Hierosolymam non potuisse obsideri, capi, & destrui sub Hadriano, ut-pote quæ à temporibus Vespasiani & Titi non subsisteret; verum est de priori Hierosolyma, sed non inde sequitur aliam non fuisse ædificatam urbem hujus nominis à Judæis, obsessionis sustinendæ capacem; siquidem, non solum Eusebius, Chrysostomus, & Hieronymus, qui profecto Hierosolymorum eversionem per Vespasianum & Titum factam non ignorabant; sed etiam Appianus qui sub Trajano & Hadriano ipso vivebat, Dio Cassius, & chronicon Alexandrinum, expressis verbis asserunt Hierosolymam sub Hadriano obsessam fuisse, captam, funditus subversam, Æliamque civitatem in ejus locum constructam. Hæc Tillemontius, *tom. 2. hist. Imperat. pp. 308. 309. 604. & 605.*

Marcus Christianorum Æliæ primus episcopus.

VIII. Urbem Æliam Judæi & Christiani *Hierosolymam*, ex pristino civitatis nomine cui substituta fuerat, vocare perseveraverunt, & à pluribus sæculis aliud nomen non habet. Utroque simul nomine donatur in exordio actorum synodi Hierosolymitanæ, quæ anno 536. sub Petro Patriarcha pro condemnatione Anthimi coacta est: *Post Consulatum Flavii Belisarii 13. Kal. Octob. Indict. XV. in colonia Ælia metropoli, sive Hierosolymis, &c.* Tom. 5. Concil. Labb. col. 275. edit. Paris. anni 1671. Quum vero urbs illa, statim atque condita est, à gentilibus solis habitaretur, Judæis, ut dictum est, penitus exclusis, Christiani in ea degentes à gentilitate conversi, episcopum sibi elegerunt ex gentilitate pariter assumptum, Marcum nomine, qui primus subinde fuit Æliæ Præsul, novæque societatis curam suscepit, à Judaïca in Christum credente prorsus diversæ, quæ alio commigraverat, & à suo interim fortassis adhuc proprio episcopo Juda, quindecim Hebræorum ultimo, regebatur, post quem

hæc ſucceſſio ceſſaverit, Judæis qui eccleſiam ſpecialem Hieroſolymorum antea compoſuerant, eorum deinceps epiſcoporum gubernationi ſeſe ſubjicientibus, in quorum diœceſes ſe receperant.

Cæſarea totius Palæſtinæ metropolis.

IX. Interim Cæſarea ad mediterranei maris oram ſita, quæ prius *Turris Stratonis* vocabatur, ſed poſtea, ut refert Joſeph. *lib. 15. antiq. c. 9.* ab Herode Aſcalonita fere à fundamentis erecta, magnificiſque ornata ædificiis, *Cæſarea* dicta eſt, quum Romani præſidis jamdudum ſedes eſſet, Judææ quoque & Palæſtinæ metropolis evaſit, ex quo ſcilicet urbem Hieroſolymam Veſpaſianus & Titus ſubverterunt. In ea utique civitate, ubi olim Petrus Apoſtolorum princeps Cornelium Centurionem ſacris baptiſmi undis luſtraverat, Chriſtianorum tam ex Judæis quam ex gentilibus converſis numeroſa exſtabat eccleſia: ejus vero antiſtes, quia Hieroſolymis procul aberat, ex Hieroſol. Pontificis conſenſu univerſæ curam gerebat ſibi adjacentis Palæſtinæ. Hinc ergo contigit, quod nova Æliæ eccleſia, ex gentilibus Cæſareæ & Palæſtinæ qui in Chriſtum crediderant magna ex parte conflata, non deſtiterit per quatuor fere ſæcula epiſcopo Cæſarienſi parere, ut metropolitano ſuo. Nonnullis nihilominus, ob veteris Hieruſalem cujus ſolo inſidebat, locorumque ſacrorum quæ Deo ſic providente in ea urbe continebantur reverentiam, honorum gaudebat prærogativis Ælienſis præſul, quas illi ultro confirmavit ſynodus Nicæna can. 7. to. 1. Concil. Labbei col. 47. *Quia conſuetudo obtinuit, & antiqua traditio, ut qui in Ælia eſt epiſcopus honoretur, habeat conſequentiam hujus honoris, ſalva metropoli* (id eſt Cæſareæ) *propria dignitate.* Cæſarea quippe tunc temporis totius Palæſtinæ, nondum in tres provincias diviſæ, primaria civitas erat, ejuſque ditioni cæteræ Palæſtinæ eccleſiæ ſubjiciebantur. Quamobrem Joannes Chryſoſtomus ſcripſit ad Eulog. epiſcopum Cæſareæ in epiſtola 87. anno Chriſti 404. ſe minime dubitare, quin ejus veſtigiis religioſiſſimi Palæſtinæ epiſcopi inſiſterent, ad defendendam ſuæ cauſæ æquitatem.

Cæſarienſis ſedis in Ælienſem juriſdictionis ſpecimina.

X. Et certe Cæſarienſis in Ælienſem ſedis juriſdictio quibuſdam nobis manifeſtatur indiciis: Sæculo enim ſecundo, anno Chriſti 196. Theophilus Cæſarienſis antiſtes, ut Victoris Papæ votis obſecundaret, traditumque ab Apoſtolis ſolemnitatis Paſchalis celebrandæ morem expenderet, ſynodum totius Palæſtinæ convocavit, eique præfuit, aſſiſtente Narciſſo Ælienſi epiſcopo, apud Euſeb. *lib. 5. hiſt. cap. 22.* Quarto ſæculo adulto, Acacius Cæſarienſis Arianus, iterum atque iterum, jure eccleſiæ ſuæ, in S. Cyrillum Hieroſolymitanum depoſitionis ſententiam tulit. S.

A Hieron. quoque in epiſtola 61. ad Pammachium, de Joanne Hieroſolymitano conquerens quod contra Epiphanium ad Theophilum Alexandrinum provocaſſet, ceu ad illum *qui omnium eccleſiarum, maxime Hieroſolymitanæ curam ſuſtineret,* non vero ad Cæſareæ metropolitam: *Tu qui regulas,* inquit longe poſt medium, *quæris eccleſiaſticas, & Nicæni concilii canonibus uteris, & alienos clericos, & cum ſuis epiſcopis commorantes tibi niteris uſurpare: Reſponde mihi, ad Alexandrinum epiſcopum Palæſtina quid pertinet? Ni* B *fallor, hoc ibi* (in Nicæni concilii canonibus) *decernitur, ut Palæſtinæ metropolis Cæſarea ſit, & totius Orientis Antiochia. Aut igitur ad Cæſarienſem epiſcopum referre debueras, cui, ſpreta communione tua, communicare nos noveras; aut, ſi procul expetendum judicium erat, Antiochiam potius litteræ dirigendæ. Sed novi, cur Cæſaream, cur Antiochiam nolueris mittere; ſciebas quid fugeres, quid vitares, maluiſti occupatis auribus moleſtiam facere, quam debitum metropolitano tuo honorem reddere.* Denique Dioſpolitana ſynodus anno 415. coacta eſt, C præſidente Eulogio Cæſareæ metropolita, & ſecundum locum obtinente præfato Joanne Hieroſolymitano.

Antiochenæ ſedis in Palæſtinam juriſdictio obſcura.

XI. Quod autem S. Hieronymus, loco quem modo attuli, aſſerere videtur Palæſtinam Antiocheno Patriarchæ fuiſſe ſubjectam ex diſpoſitione concilii Nicæni, hoc argumentando potius, quam ad receptam ſua ætate conſuetudinem aut diſciplinam attendendo, dixiſſe pene affirmaverim. Ratio eſt quia nullo eccleſiaſticæ antiquitatis monumento certo comperimus, Cæſareæ metro- D politam Antiocheni præſulis ordinationi, perinde ac alios Phœnices, utriuſque Syriæ, Ciliciæ, ac reliquarum Orientis metropolium antiſtites, fuiſſe obnoxium. Hoc ſolummodo, quod ſciam, illi juriſdictioni Antiocheni Patriarchæ favere aliquatenus poſſet, in epiſtola nimirum Zoſimi Papæ ad Aurelium cæteroſque Africæ epiſcopos legi, Pelagium hæreſiarcham *in poſteriore ſynodo* (quam Hieroſolymis habitam cenſent plures eruditi) *cui ſanctæ memoriæ Theodotus Antiochiæ præſedit epiſcopus, detectum, à ſanctis quoque ac vene-* E *rabilibus Hieroſolymorum locis eſſe deturbatum.*

Cæſarienſis metropolita ab Æliano antiſtite ut à digniore Palæſtinæ ordinari ſolitus.

Cæterum Cæſarienſis præſul, ab epiſcopo Hieroſolymitano, tanquam à ſuæ ditionis digniore epiſcopo conſecrari ſolebat. Sic Theodoretus memorat epiſtola 110. ad Domnum Antiochenum, Domninum digamum Cæſareæ Palæſtinæ antiſtitem à Praylio Hieroſolymitano epiſcopo ordinatum. Sic ſanctus Cyrillus Hieroſolymitanus, poſt obitum Acacii Ariani Cæſareæ præſulis, Philumenum conſecravit; & rurſus

Gelasium, ut S. Epiphanius tradit hær. 73. *num. 37.*

Qui honos à Patribus Nicænis sedi Hierosolymitanæ attributus.

XII. Synodus itaque Nicæna pristinum præcise honorem, quo jam dudum potiebatur Æliæ sive locorum sacrorum episcopus, eidem confirmavit, nec quidquam addidit amplius. Sedes quippe Hierosolymitana inter orbis præcipuas censebatur, licet in nullam tunc aliam ecclesiam jurisdictionem exerceret. Ea sane de causa accuratam ejus pontificum, sicut Romanorum, Alexandrinorum, & Antiochenorum, Eusebius Cæsariensis, quanquam non item suorum prædecessorum Cæsariensium, seriem contexuit in historia ecclesiastica, & in chronico. Refert quoque idem Eusebius *lib. 5. cap. 23.* in synodo totius Palæstinæ de festivitatis Paschalis die sancienda coacta, Theophilum Cæsariensem & Narcissum Hierosolymitanum præfuisse, (hunc tamen secundo loco.) Hinc etiam post concilium Nicænum, Constantinus Imp. in litteris ad Macarium, de ecclesia ædificanda in Mambre diœcesis Eleutheropolitanæ, eum vocat *Hierosolymitanum & de Palæstina episcopum.* Mitto inscriptionem synodi Antiochenæ anno 272. contra Paulum Samosatenum, in qua post Helenum Tarsi, Hymenæus Hierosolymitanus, ante Theotecnum Cæsariensem nominatur; primis enim illis sæculis, potior fortassis in inscriptionibus & subscriptionibus ratio habebatur antiquitatis ordinationis episcoporum, quam dignitatis illorum sedis.

Sedes Hierosolymorum ut apostolica habita sæculo quarto.

XIII. Hæc in ecclesiam Æliensem veneratio non aliunde profecto oriebatur, quam quod prioris Hierosolymitanæ ab apostolis fundatæ locum replens, ipsa quoque apostolica haberetur. Euseb. *lib. 7. hist. eccl. cap. 32.* Hermonem ait Hierosolymorum *apostolicam cathedram, quæ illic etiamnum servatur, obtinuisse.* Sozomenus *lib. 4. hist. cap. 25.* narrat Cyrillum Hierosolymitanum, in synodo Antiochena anno Christi 360. ab Acacio Cæsariensi Ariano destitutum, cum variis de causis, tum præsertim, quod *postquam Hierosolymorum constitutus episcopus fuerat, cum Acacio, tanquam apostolicæ sedis antistes, de jure metropolitico contenderet.* Ælienses scilicet præsules se Jacobi apostoli sedem occupare jactabant: & ipse Eusebius scribit *lib. 7. hist. eccl. c. 19.* Jacobi, qui primus à Christo, & rursus ab apostolis episcopus est factus Hierosolymorum, quem fratrem Domini cognominatum divinæ paginæ ferunt, cathedram Pontificalem multo honore servatam à fidelibus ad sua usque tempora.

Hierosolymitani Patriarchatus primordia.

XIV. Hinc igitur Ælienses episcopi occasionem sumpserunt sæculo quarto de primatu cum Cæsariensi metropolita disceptandi. So-

A zomenus enim narrat *lib. 2. hist. cap. 2.* non tantum à Macario Hierosolymitano antistite, Eusebium Cæsariensem, Patrophilum Scythopolitanum, & alios quosdam Palæstinæ episcopos Arianæ hæresis fautores, ipsius communione fuisse ejectos; sed & Lyddæ, sive Diospoli creatum fuisse ab eodem episcopum veræ fidei alumnum. Theodoretus *lib. 2. hist. eccl. c. 26.* jurgium exortum refert inter S. Cyrillum Hierosolymitanum & Acacium Cæsariensem de juribus metropoliticis: *Isti duo,* inquit, *inter se de primatu digladiantes,*

B populum suarum ecclesiarum gravissimis affecerunt incommodis: *nam Acacius levi arrepta occasione, abdicavit Cyrillum, Hierosolymisque expulit.* S. Cyrillus nimirum, ut Acacii Cæsariensis qui fidem consubstantialitatis labefactare conabatur jurisdictionem excuteret, dignitatem ei suæ sedis tanquam apostolicæ opponebat. Hinc vero successores ejus ansam arripuerunt sedi Hierosolymitanæ jura Patriarchatus vindicandi. Joannes tamen, qui Cyrillum proxime excepit, nihil aliud tentasse dicitur ab Hieronymo supra laudato, adversus

C metropoliticæ ecclesiæ Cæsariensis jura, nisi quod alienos clericos sibi niteretur usurpare, & quod ad Alexandriæ Patriarcham, non vero ad Cæsariensem præsulem, aut Antiochenum antistitem, aliquando provocasset. Legimus in vita S. Porphyrii Gazensis episcopi, apud Bollandum die 26. Februar. pag. 647. hunc, qui sanctæ civitatis presbyter erat, à Joanne Cæsariensi ad se vocatum, inconsulto Praylio Joannis Hierosolymitani successore, episcopum fuisse consecratum an. 398. quod plane contra canones factum fuisset, nisi tunc sedes

D Cæsariensis in Hierosolymitanam metropolitico suo jure adhuc polleret.

Juvenalis Patriarchatus Hierosolymitani conditor.

XV. Verum quum Juvenalis, post obitum Praylii, thronum Hierosolymitanum conscendisset, omnem navavit operam, ut posthabita Cæsariensi, quæ Nicæno canone septimo sarta tecta manserat, jurisdictione, sedis suæ auctoritatem amplificaret, brevique universam Palæstinam sibi arrogavit. Qua vero ratione votorum tandem evaserit compos non facile detegitur, quia id scriptores eorum temporum non explicant. Certe in Ephesina

E synodo, adversus quam Joannes Antiochenus cum triginta suis episcopis conciliabulum Ephesi agebat, eodem modo se gessit Juvenalis, ac si ipsam sedem Antiochenam jam dudum suæ Hierosolymitanæ subditam esse neminem latuisset. *Oportebat,* inquit, Act. 4. to. 3. concil. Labb. col. 641. *Joannem reverendissimum Antiochiæ episcopum, hac sancta & œcumenica synodo considerata, confestim,* (ut) *de his quæ sibi objiciuntur se purgaret, occurrere, & ad apostolicam sedem magnæ Romæ nobiscum*

considentem, & apostolico throno Dei ecclesiæ Hierosolymorum obedire, honoremque deferre, præsertim quum apud huncce thronum, Antiochenam sedem, ex apostolico ordine, & traditione, mos sit dirigi, & apud ipsum judicari. Quinam fuerit apostolicus ille mos, aút illa traditio nos omnino fugit. Certe Nicænus canon septimus sedem Hierosolymitanam Antiochena posteriorem, adeoque inferiorem declaravit, juraque Cæsariensis in eam, sicut & in reliquam Palæstinam, intacta prorsus reliquit. Attendebat fortassis ad synodum quam Hierosolymis celebravere apostoli ad dirimendam litem Antiochiæ motam de observatione legalium: sed in ea decisione nihil præstitit locus; id sua auctoritate sanxerunt apostoli, quod in quocunque loco similiter decrevissent, absque ulla ideo ejusdem loci præeminentia statuta super quemlibet alium. In altera synodo Ephesina, cui latrocinii nomen non immerito inditum fuit, Juvenalis Dioscori Patriarchæ Alexandrini partes complexus, ante Domnum præsulem Antiochenum, ordine inverso, qui nullus ibi servabatur, tum hæresi Eutychis, tum condemnationi Flaviani Constantinopolitani, Eusebii Dorylæi, &c. subscripsit.

Sedes Hierosolymitana ut apostolica habita.

XVI. Cæterum, tunc temporis insita plerorumque Orientalium mentibus opinio, ut jam supra dictum est, Æliam sedem vere apostolicam esse, quia urbi Hierosolymitanæ successerat, Juvenali multum profuit: rationi enim consentaneum videbatur, jura antiquioris ecclesiæ Hierusalem à Christo & apostolis conditæ, transfundi in Ælianam, quam spectabant, non ut civitatem de novo erectam, sed ut veterem restitutam. Hinc Justinus I. Imper. in epistola ad Hormisdam Romanum Pontificem, ait concil. Labb. to. 4. pag. 1542. *Hanc itaque chartulam secundum nostra promissa per Joannem virum reverendissimum episcopum dirigendam vobis in præsenti merito credidimus, ut à vestra sede etiam tenor ejus admissus ad colligendas proficiat, & adunandas ubique venerabiles ecclesias, & Hierosolymitanam præcipue, cui tamen omnes favorem impendunt, quasi matri Christiani nominis, ut nemo audeat ab ea sese discernere.* Nimirum quum sub Anastasio Imperatore sedes primariæ Orientis Monophysitarum hæresim admisissent, sola Hierosolymitana in fide perseveraverat. Nonnulli tamen ex ejus episcopis hæretico Principi obtemperandum aliquatenus duxerunt, ut Elias v. g. qui, licet Zenonis henoticon pro bono pacis non repudiasset, nec Acacii nomen voluisset è sacris diptychis expungi, ob concilium nihilominus Chalcedonense in exilium pulsus est, ubi & decessit.

XVII. Juvenalis itaque eximia fretus populorum ex omnibus terræ partibus Hierosolymam confluentium reverentia in loca sacra, suæ sedi quæcunque ad Cæsariensem hactenus pertinuerant jura conciliavit. Quod ut facilius consequeretur, multos secum Palæstinæ præsules duxit ad Ephesinam utramque synodum, tanquam suæ ecclesiæ clientes, in quibus revera nullus ut Cæsariensi subditus occurrit. Inter cæteros autem adfuit *Petrus* episcopus ab ipso consecratus *Parembolarum* Παρεμβολῶν, id est, Castrorum Saracenicorum, Nomadum nempe, sive Scenitarum, qui postquam hinc inde in tentoriis per Arabiæ Petrææ solitudines habitassent, tandem in Palæstinæ fines sese receperant. Id ex Cyrillo S. Euthymii abbatis vitæ scriptore discimus, apud Cotel. *to. 2. pp. 230. 231. Saracenis,* inquit, (qui Christi fidem susceperant) *admodum multiplicatis, & in diversa Castra dilatatis, mittit divinus Euthymius ad Juvenalem Hierosolymorum Patriarcham, postulans ut eis ordinaretur episcopus; ille vero ad eum mittit Petrum patrem Terebonis* (quem hujus Saracenorum cœtus ducem Euthymius baptizaverat) *ut-pote idoneum qui præesset animabus, easque deduceret ad salutem. Sic itaque Petrus episcopus Castrorum in Palæstina primus ordinatur.* Refert etiam idem auctor *p. 247.* Stephanum Jamniensem à Juvenale fuisse consecratum. Hæ porro episcoporum ordinationes, quæ antehac Cæsariensi metropolitæ reservatæ fuerant, ostendunt jam tunc Juvenalem Patriarchæ sibi arrogasse jura.

XVIII. Id profecto minime probavere in synodo Ephesina 1. cæteri Patriarchalium sedium antistites: nam Cyrillus Alexandrinus in epist. 48. ad Gennadium archimandritam ingenue fatetur se, ut & Proclum CP. *Juvenalem Æliæ episcopum communionis quidem consortem admisisse, quem tamen ecclesiæ leges Palæstinæ moderatorem* nescirent, sic vero se, Proclumque gessisse ait, dispensationis cujusdam gratia. Leo Magnus similiter epistola 92. alias 62. ad Maximum Antiochenum, qui Juvenalis ausus ad ipsum retulerat, testatur illius ambitum Cyrillo jam pridem displicuisse: *Quod sanctæ memoriæ Cyrillus Alexandrinus episcopus,* inquit, *merito perhorrescens, scriptis suis mihi quid prædicti cupiditas ausa esset, indicavit, & sollicita prece multum poposcit, ut nulla illicitis conatibus præberetur assensio. Nam cujus epistolæ ad nos exemplaria direxisti sanctæ memoriæ Cyrilli, eam in nostro scrinio requisitam, nos authenticam noveris reperisse.* Maximus scilicet Antiochenus Patriarcha Leoni per litteras significaverat, quid Juvenalis in synodo Chalcedonensi obtinuisset pro sua sede Hierosolymitana, quidve ipse de suo jure censuisset cedendum, ea tamen conditione si à Leone probaretur: *Si tamen id venerabili fratri*

Juvenalis ausus non probatus.

fratri nostro archiepiscopo majoris Romæ Leoni placuerit, qui cupit ut sanctorum Patrum canones infringibiles maneant. Canone quippe septimo Nicæno sancitum fuerat, ut supra dictum est, suum honorem Æliæ episcopo servandum, nulla mutatione facta circa ejus dependentiam à Cæsariensi metropolitano. Commentitiis quibusdam scriptis viam sibi struxisse Juvenalem ad Patriarchatum indicat Leo in responsione jam laudata ad Maximum Antiochenum: *Subripiendi,* inquit, *occasiones non prætermittit ambitio, & quoties ob occurrentes causas generalis congregatio facta fuerit sacerdotum, difficile est ut cupiditas improborum non aliquid supra mensuram moliatur adpetere: sicut etiam in Ephesina synodo, quæ impium Nestorium cum dogmate suo perculit, Juvenalis episcopus ad obtinendum Palæstinæ principatum credidit se posse sufficere, & insolentes ausus per commentitia scripta firmare.* Juvenalis nimirum in Ephesina synodo priori, opportunam omnino nactus fuerat occasionem negotium promovendi, quandoquidem Joannes Antiochenus seorsim adversus illam synodum conventus suos agebat; Cyrillo autem cavendum erat, ne Juvenalis, si exasperaretur, in propugnanda fide molliorem se præberet.

Juvenalis votis favet Theodosius Imperator.

XIX. Cæterum Juvenalem à Theodosio Juniore litteras sacras obtinuisse oportet, sine quibus omnem Palæstinam tam facile non potuisset suæ sedi facere obnoxiam: rescriptum pariter impetrasse, quo sibi liceret in Phœnicen, & Arabiam, quæ ditionis Antiochenæ erant, Patriarchalem exercere authoritatem. De his enim ausibus adversus Juvenalem conquesti sunt nonnulli episcopi Orientales, in conventu quem seorsim cum Joanne Antiocheno celebrabant, conc. Labb. to. 3. p. 728. *Ex nobis quidam, à pientissimo Juvenali Hierosolymorum episcopo olim ordinati, siluimus,* inquiunt in sua prima expostulatione ad Imperatorem, *quamvis pro canonibus certandum esset, ne videremur gloriæ nostræ causa dolere. Et nunc quoque illius studia & præstigias tales per secundam Phœnicen & Arabiam non ignoramus. Sane de illis nobis non vacat curam habere, qui civitatibus ipsis, quarum nobis ministerium contraditum est, atque adeo vita nostra destitui maluimus, quàm ista pro fide promptitudine.* Juvenalis ergo dudum ante primam synodum Ephesinam, & ab ipso sui episcopatus exordio, non in tribus duntaxat Palæstinis, sed in secunda etiam Phœnice, & in Arabia ordinationes fecit. Atque hinc gravis illa disceptatio ipsum inter & Patriarchas Antiochenos, Joannem, Domnum, & Maximum, diu ventilata, quæ tandem in synodo Chalcedonensi Act. VII. concil. Labb. *to. 4. p. 613.* finita est lato decreto quod sedes Antiochena haberet ambas Phœnices, & Arabiam, sedes vero Hierosolymorum tres Palæstinas. Huic quippe sententiæ utraque parte acquievit: & Maximus quidem dixit: *Placuit mihi, & reverendissimo episcopo Juvenali, post multam contentionem per consensum, ut sedes quidem Antiochensium magnæ civitatis B. Petri habeat ambas Phœnices, & Arabiam; sedes autem Hierosolymorum habeat tres Palæstinas: & rogamus ex decreto vestræ magnificentiæ, & sancti concilii, hæc ex scripto firmari.* Vicissimque Juvenalis Hierosolymorum antistes regessit: *Hæc similiter complacuerunt, ut sancta quidem Christi resurrectio* (seu resurrectionis ecclesia) *tres Palæstinas habeat, sedes autem Antiochensium duas Phœnices, & Arabiam.* Quibus sic mutuo transactis legati Leonis Papæ ultro assensi sunt in hunc modum: *Hæc concordantibus fratribus nostris Maximo reverendissimo Antiochensium civitatis episcopo, & Juvenale reverendissimo & sanctissimo Hierosolymorum episcopo, pro bono pacis dicta noscuntur; hoc est, ut Antiochensium ecclesia utramque Phœnicen & Arabiam habeat; Hierosolymorum vero tres Palæstinas possideat. Ad hoc autem & nostræ humilitatis interlocutione firmentur, ut nulla in posterum de hac causa contentio prædictis ecclesiis relinquatur.* Quæ quum à toto subinde concilio rata facta essent, proceres decretum pronuntiarunt, *pag. 617.* in hunc modum: *Per placitum igitur Maximi sanctissimi Antiochensium civitatis episcopi, & Juvenalis sanctissimi Hierosolymorum episcopi facta consensio, sicut utriusque attestatio declaravit, firma etiam per nostrum decretum & sententiam sancti concilii in omni tempore permanebit, hoc est, ut Maximus quidem sanctissimus episcopus, seu Antiochensium sanctissima ecclesia, duas Phœnices & Arabiam sub propria habeat potestate; Juvenalis autem sanctissimus Hierosolymorum episcopus, seu sanctissima ecclesia quæ sub eo est, tres Palæstinas itidem sub propria habeat potestate: vacantibus scilicet secundum jussionem divinissimi & religiosissimi principis omnibus rebus, & quocunque modo sacris ab utraque parte litteris impetratis, insuper & mulctatione quæ in eis hujus rei causa noscitur contineri.* Hæ porro postremæ voces palam faciunt à Juvenale non sine sacris Theodosii litteris aut rescriptis tot fuisse attentata.

Inita pax inter Maximum Antiochenum & Juvenalem in synodo Chalcedonensi.

Novæ querelæ Maximi adversus Juvenalem.

XX. Maximo Antiocheno non admodum arrisit synodi hæc sententia, quam politice solum admisisse videtur: cur vero ipsi displicuerit non liquet, nisi fortassis ægrè tulerit tres Palæstinas Hierosolymitanæ sedi sic in perpetuum addictas fore, ut nulla Antiochenis præsulibus spes relinqueretur eas diœcesi Orientis vindicandi, cui toti præsidebat sua Patriarchalis ecclesia, prout

declaraverant canone septimo Nicæni patres. A Cæterum ex responsiva Leonis Papæ ad ipsum epistola scilicet 92. eruitur illum post solutam synodum Chalcedonensem adversus hoc ejus decretum reclamasse, deque violatis suæ sedis Antiochenæ juribus à Juvenale Hierosolymitano apud Romanam sedem expostulasse, perinde ac si Leonis legati eo in negotio Chalcedone prævaricati fuissent. Quamobrem sanctissimus Pontifex, quum sibi certo tunc nondum constaret, quid in hac causa gestum fuisset in synodo, iis quæ supra attuli subjungit: *Hoc tamen proprium definitionis meæ est, ut quan-* B *tumlibet numerus sacerdotum amplior, aliquid per quorumdam subreptionem decernat, quod illis trecentorum decem & octo Patrum constitutionibus inveniatur adversum, id justitiæ consideratione cassetur: quoniam universæ pacis tranquillitas non aliter poterit custodiri, nisi sua canonibus reverentia intemerata servetur.* Violaverat quidem Juvenalis sancitam Nicææ regulam, excussa Cæsariensis metropolitæ sui jurisdictione: at id ad Maximum nihil aut parum spectare videbatur. Pergit Pontifex; C *Si quid sane ab his fratribus quod ad sanctam synodum vice mea misi, præter id quod ad causam fidei pertinebat, gestum esse perhibetur, nullius erit penitus firmitatis: quia ad hoc tantum ab apostolica sede sunt directi, ut excisis hæresibus catholicæ essent fidei defensores. Quidquid enim præter speciales causas synodalium conciliorum ad examen episcopale defertur, potest aliquam dijudicandi habere rationem, si nihil de eo est à sanctis Patribus apud Nicæam definitum. Nam quod ab eorum regulis constitutioneque discordat, apostolicæ sedis nunquam poterit obtinere consensum.* Id scribebat D Leo, legatis suis nondum è synodo reversis: verum quum ab iis accepisset quæcunque gesta fuerant, patribus Chalcedonensibus rescripsit, à sede apostolica rata fieri quæ circa fidem ab ipsis definita erant: se vero nulla ratione, imo ex toto reprobare ea quæ quorumdam ambitus à synodo obtinuisset, contra Nicænorum canonum dispositionem, quorum se profitetur observantissimum, haud secus ac fidei dogmatum, epist. 87. alias 61. ad episcopos synodi Chalcedonensis. *De custodiendis quoque,* inquit, *sanctorum Patrum* E *statutis, quæ in synodo Nicæna inviolabilibus sunt fixa decretis, observantiam vestræ sanctitatis admoneo, ut jura ecclesiarum, sicut ab illis trecentis decem & octo Patribus divinitus inspiratis sunt ordinata, permaneant. Nihil alienum improbus ambitus concupiscat, nec per alterius imminutionem suum aliquis quærat augmentum. Quantumlibet enim extortis assentationibus sese instruat vanitatis elatio, & appetitus suos conciliorum æstimet nomine roborandos, infirmum atque irritum erit quicquid à prædictorum Patrum canonibus discreparit.* Hæc non minus Juvenalis Hierosolymitani, de quo Maximus Antiochenus conquestus fuerat, ambitum perstringunt, quam ipsiusmet Anatolii Constantinopolitani, adversus quem subdit Leo; *quorum regulis apostolica sedes quam reverenter utatur, scriptorum meorum, quibus Constantinopolitani antistitis conatus repuli, poterit sanctitas vestra lectione cognoscere, & me, auxiliante Domino, Catholicæ fidei, & paternarum constitutionum esse custodem.* Data est 21. Martii anno 453.

XXI. Interim, & ante Juvenalis reditum è synodo Chalcedonensi, Theodosius monachus Dioscori Alexandrini factionis hæresisque Eutychianæ insignis promotor, Hierosolymitanam sedem, Eudoxiæ Augustæ quæ tunc ibi morabatur gratia & auxilio invasit, simulque totius Palæstinæ regimen sibi arrogans, in locum episcoporum qui cum Juvenale ad synodum perrexerant, alios consecravit. Sic rem explicat Zacharias Meletinensis episcopus, *hist. eccl.* à Constantini Magni Imperio usque ad annum Justiniani XX. *part. 3. cap. 3.* apud Asseman. *to. 2. Bibl. Or. p. 55. col. 2.* & *pag. seq. coll. 1. & 2.* Tertium caput est *de Theodosio monacho, qui Juvenalis sedem invasit, fol. 80. cod. Syr. Vatic. 24.* Hunc, ait, simul atque Juvenalis Chalcedonensi concilio subscripsit, una cum nonnullis Pseudomonachis in Palæstinam (è synodo) reversum, de cunctis quæ ibi gesta fuerant tumultuanti populo falsa retulisse; fidemque proditam clamantem, universos monachos concitasse ut Juvenali à synodo revertenti occurrentes, eum sententiam suam retractare atque anathemate damnare compellerent. Qui quum nihil horum admittere voluisset, ad urbem regiam (Constantinopolim) contendit. At monachi & clerici cum nonnullis episcopis in unum coëuntes, de substituendo in Juvenalis locum episcopo cogitabant, & alii quidem Romanum & Marcianum monachos (impios nimirum concilii Chalcedonensis detrectatores, de quibus fit mentio in vita sancti Euthymii apud Coteler. *to. 2. p. 273.*) proponebant; alii alios: tandem hucomnium, inquit Zacharias, devoluta est sententia, ut episcopum ordinarent Theodosium (ipsum) qui in Chalcedonensi concilio maximos tumultus excitaverat, primusque ipsis de eodem concilio nunciaverat. Ille vero statim post ordinationem suam *plures in urbibus trium Palæstinarum intrudit episcopos:* inter quos fuit Petrus quidam Iberus cui Gazæ episcopatus commissus est. Hæc iisdem fere verbis Evagrius *lib. 2. cap. 5.* qui tamen Petrum Iberum, non Gazæ, sed Majumæ episcopum

Sedem Hierosolymitanam invadit Theodosius monachus.

consecratum affirmat, sed *lib. 3. cap. 33.* de eodem ait, *qui ejusdem Gazæ episcopus fuit.* Pergit Zacharias ejectionem Theodosii referre. Juvenalis, inquit, ab Imperatore (Marciano) cum Dorotheo Comite & ingenti exercitu in Palæstinam remittitur, ut is Theodosium quidem vinctum in urbem regiam perduceret, episcopos vero ab eo ordinatos sedibus suis dejiceret, præter Petrum Iberum pro quo Imperatrix intercesserat. Committitur acre bellum cum Theodosianis: cæduntur ex his plurimi, Samaritanis maxime in ipsos debacchantibus. Theodosius cum suis episcopis pellitur, Petro Ibero excepto, quem Zacharias comminiscitur Angeli monitu exules sponte sequutum fuisse. Ubi vero Juvenalis sedem recepit, Salomon monachus ad ipsum accedens, quasi benedictionem petiturus, sportam pulvere & cinere plenam, ut narrat idem Zachar. super caput ejus effudit, coarguens quod synodo Chalcedonensi subscripsit. Hujus Theodosii flagitia legere est in vita sancti Euthymii apud Cotel. *to. 2. pag. 261.* & in hist. Evagr. *lib. 2. cap. 5.* Concil. Labb. *tom. 4. pag. 851.* & in concil. apud Baluz. *pag. 878.* Porro Theodosius iste eo jure devolutas sibi existimasse videtur episcoporum trium Palæstinarum ordinationes, postquam sedem Hierosolymitanam arripuit, quo eidem sedi eas competere prætenderat Juvenalis.

Tres Palæstinæ regiones.

XXII. Totum territorium Patriarchatui Hierosolymitano subditum, olim *Palæstina* in singulari nuncupabatur, nomine sumpto ex *Philistæis,* qui eam prius possederant. Habebat autem, juxta Carolum à S. Paulo, *geogr. sac. p. 307.* pro terminis, ab Oriente & Septemtrione Libanum & Antilibanum; ab Occidente partem Phœnices & mare Syriacum, & à meridie Arabiam Petræam. Ante imperium Theodosii in duas jam divisa erat, siquidem leg. 24. cod. Theodos. Judæorum Synedria *in utraque Palæstina* commemorantur, teste eodem Carolo à S. Paulo *ibid.* In tres postea distributa est, & unicuique sua assignata metropolis: scilicet Cæsarea primæ, Scythopolis secundæ, ac Petra tertiæ. Palæstinam qua late patebat Augustus Cæsar, Archelao Herodis magni filio in Gallias relegato, provinciam Romanam fecit, ejusque commisit regimen, partim præsidi illuc misso, & partim Herodi Antipæ fratri Archelai. At Caius Caligula illius integræ regem constituit Herodem Agrippam Herodis magni nepotem. Eo tamen defuncto rursus in provinciam Romanam redacta est. Hanc totam veteres in tres partiuntur regiones præcipuas, *Judæam* nempe, *Samaritidem, & Galilæam;* de quibus non nihil dicendum est.

Judæa prima pars Palæstinæ.

XXIII. A Judæa incipimus, ut-pote in qua sita erat Hierusalem universæ Palæstinæ supremum caput, donec stetit illa civitas. Judææ quidem nomine, sæpe tota terra quam Israëlitæ habitabant, quæque ipsis promissa fuerat, intelligitur, & sic vulgo eam accipiunt scriptores. Hic tamen nunc de ea loquimur, prout unam duntaxat designat Palæstinæ partem, eamque Australem, cis Jordanem, ac à limite Samaritano ad Arabiam Petræam, inter mediterraneum mare, & lacum Asphaltitem sive mare mortuum, cum Jordanis parte contentam. Ita eam describit Cellarius, *geogr. antiq. lib. 1. cap. 13. to. 2. p. 538.* qui observat insuper eam olim Tribuum Juda, Benjamin, Dan, & Simeonis domicilium fuisse, Philistæa quoque ac Idumæa Davidis victoriis fuisse aliquandiu auctam. Porro urbs *Jerusalem,* quæ & *Hierosolyma,* adeo antiqua erat, ut plurimi censeant hanc fuisse *Salem* regis Melchisedech sedem, & inter eos Josephus *lib. 1. antiq. cap. 11.* ac Onkelos Chaldæus *Genes. 14.* nec parum favet *Psalm. 75.* (in Hebr. 76.) *vers. 2.* ubi pro eo quod legitur in Vulgata: *Et factus est in pace locus ejus* (textus hebræus habet; *est in Salem tabernaculum ejus) & habitatio ejus in Sion.* Sanctus Hieronymus assentitur epistola 17. ubi loquens de Hierosolymis ait: recurre ad Genesim *& Melchisedech regem Salem hujus principem invenies civitatis, qui jam tunc in typo Christi panem & vinum obtulit, & mysterium Christianum in Salvatoris sanguine & corpore dedicavit.* Contrarium tamen asserit idem Hieronymus epist. 126. ad Evagr. apud præfatum Cellar. *ibid. p. 520.* *Salem,* inquit, *non, ut Josephus, & nostri omnes arbitrantur, est Hierusalem, nomen ex Græco Hebraïcoque compositum, quod absurdum esse peregrinæ linguæ mixtura demonstrat: sed oppidum juxta Scythopolim, quod usque hodie appellatur Salem, & ostenditur ibi palatium Melchisedech, ex magnitudine ruinarum veteris operis ostendens magnificentiam.... Considerandum quoque est, quod Abrahæ à cæde hostium revertenti, quos persecutus est usque Dan, quæ hodie Paneas appellatur, non de via Hierusalem, sed de oppido metropoleos Sichem in itinere fuerit:* de quo in Evangelio quoque legimus (Joann. 3. 23.) *erat autem Joannes baptizans in Ennon, juxta Salim, quia aquæ erant multæ ibi.* Quidquid sit de ea opinione, certe dicta fuit *Jebus,* teste scriptura, Judic. *cap. 19. 11.* & 1. Paral. *cap. 12. 4. & 5.* & ditionis erat Jebusæorum, nec nisi post mortem Josue Israëlitæ eam sibi subjecerunt, arce tamen excepta, quam David expugnavit. Vocabatur *Hierusalem* ipso Josue ævo, ut patet Jos. *cap. 10. 1.* & *cap. 15. 8. & 63.*

Eam in singulari & in plurali exprimunt antiqui scriptores. Cicero pro Flacco, *cap. 28. Quum Judæorum nomine,* inquit, *quotannis ex Italia, & ex omnibus vestris provinciis Hierosolymam exportari* (aurum) *soleret, Flaccus sanxit edicto ne ex Asia exportari liceret.* Et paulo inferius; *Cn. Pompeius captis Hierosolymis victor ex illo fano nihil attigit. Solymam* quoque & *Solymos* eamdem nuncupant nonnulli: Josephus *lib. 1. antiq. cap. 11. Urbem Solymam,* inquit, *postea vocarunt Hierosolymam.* Juvencus in Matt. *c. 2.* de Herode ait:

Territus Herodes Solymorum culmina vatum
Imperio accitos jubet omnia quærere legis.

Arator vero in Act. Apost. *cap. 20.*

Jamque peragratis Paulus stationibus orbis
Ad Solymam venturus erat.

Conjiciunt eruditi plures *Cadytim,* quam memorat Herodotus, *lib. 2. c. 159.* ubi ait: *Necos victis Syris* Κάδυτιν πόλιν τῆς Συρίης ἐοῦσαν μεγάλην εἷλε, id est, *Cadytim, magnam Syriæ urbem, cepit:* esse, per immutationem quarumdam litterarum hebraïcarum, dialecto Orientalibus consueta, urbem *Sanctam* sive *Hierosolymam.* Ipse enim explicans *lib. 3. c. 5.* cujusnam Syriæ urbs esset, ait, ἀπὸ Φοινίκης μέχρι οὔρων τῆς Καδύτιος πόλιος, ἥ ἐστι Σύρων τῶν Παλαιστινῶν καλεομένων, hoc est, *à Phœnice usque ad montes Cadytis urbis, quæ Syrorum est qui Palæstini vocantur.* Hæc omnia Cellarius, *to. 2. geogr. antiq. lib. 3. cap. 13. p. 540. & seq.* Qui etiam postea, in qua tribu fuerit disquirens, quoniam Josue *cap. 15. 63.* & Judic. *cap. 1. 8.* tribuitur filiis Juda, & in eodem Judic. *cap. 1. v. 21.* filiis Benjamin, utrumque conciliat ex supra dicto Jos. *cap. 15. 8.* ubi linea divisionis harum tribuum in Hierusalem exponitur incidere. Et Talmudistæ per atrium templi istam divisionis lineam transiisse referunt, teste Lightfooto Chorograph. in Matt. *cap. 21.* Ornamenta sua à Davide habuit urbs Hierosolyma, majora à Salomone: fata & excidium à Babyloniis. Post instaurationem vero afflicta fuit à Macedonum & Syriæ regibus, defensa ab Asmonæis, quorum dissidio factum ut in potestatem Pompeii devenerit, deinde Parthorum qui Aristobulo opem ferebant, rursus Romanis subjecta est temporibus Herodis magni & successorum ejus, tandem post rebellionem in Romanos ab iis expugnata fuit & penitus deleta. Ælius Hadrianus super ejus ruinas, ut jam observatum est, *n. 4.* aliam ædificandam curavit, nomine suo *Æliam* nuncupandam, & à solis gentilibus habitandam, exclusis Judæis. Ptolemæus qui, secundum Suidam sub Marco Aurelio florebat, ejus mentionem facit *lib. 5. cap. 16.* in Judæa: *Hierosolyma,* inquit,

A *quæ nunc vocatur Ælia Capitolina,* & lib. 8. tabul. Asiæ 4. *Ælia Capitolias Hierosolyma.* Dio Cassius in Xiphilini excerptis, ubi de Hadriano; *in urbem Hierosolymam coloniam deduxit, quam & Æliam Capitolinam nominavit.* Euseb. lib. 4. hist. eccl. c. 6. *In hunc modum,* inquit, *quum civitas Judæorum gente nudata esset, & veteribus incolis penitus vacuefacta, posthac alienigenis eo confluentibus, urbs & colonia civium Romanorum effecta, in honorem Ælii Hadriani Imperatoris Ælia nuncupata est.* Idem etiam adstruunt nummi Hadriani, Antonini B Pii, & Marci Aurelii, inscripti omnes COL. AEL. CAP. hoc est, *Colonia Ælia Capitolina.* Item nummi quidam Diadumeniani hanc pariter inscriptionem habent COL. AEL. CAP. COMM. id est, *Colonia Ælia Capitolina Commodiana:* postrema voce addita, sive ex Lucio Vero Ælio Ceionio Commodo, Marci Aurelii in regimine Imperii collega, sive ex Commodo Augusto ejusdem Marci filio, quorum alteruter coloniam Æliam auxisset. Jovis Capitolini templum in ea fuisse nomen Æliæ *Capito-* C *linæ* arguit. Locus non plane idem, qui Hierosolymorum, sed mutatis quodammodo pomœriis, quæ extra urbem fuerant in ipsam inciderunt, adeo ut Abulpharagius in Dynast. VII. *pag. 121.* scripserit *Æliam Hadriani* fuisse *prope illam* Hierosolymam eversam. Ita Cellar. supra cit. qui in ea regione reponit, à *pag. 548. usque ad 593.* præter Hierosolymam & loca illi contigua, *Bethphage* juxta Montem-Olivarum, vicum sex circiter stadiis ab ea urbe distantem: *Bethaniam* ad 7. circiter stadia. *Scopum* ad 7. pari- D ter stadia, celebrem apud Josephum *lib. 2. de bello Jud. cap. 13.* & *lib. 5. c. 8.* quem Judæi *Zophim* vocant. *Coream* cujus meminit idem Josephus, *lib. 14. antiq. cap. 6.* & *lib. 1. de bello Jud. cap. 5. Alexandreum* Castellum, apud eumdem Joseph. *lib. 14. antiq. capp. 6. & 10.* & *lib. 1. de bello capp. 6. & 12. Bethaven* prope Bethel. *Phazaëlem* circa Hiericho, quam memorat idem Joseph. *lib. 16. antiq. cap. 9. lib. 1. de bello cap. 16.* & *lib. 2. cap. 9. Cypron, Archelaim, Hircanium* sive *Hircaniam, Hierichontem, Galgalam, Ephrem, Hai,* E *Gophnam, Modin, Nobe, Gabaonem, Rama, Emmaus, Anathot, Bethleem,* sex millibus passuum distantem à Hierosolymis, *Thecuam, Herodium, Bethsur* sive *Bethsoron, Hebronem, Bersabee, Engaddi* sive *Engaddam, Masadam, Maonem, Ziph, Zoar* sive *Segor, Lacum Asphaltitem* sive *mare mortuum, Cariathiarim, Bethsemes, Thamnam, Sallim, Besek, Eleutheropolim, Asecam, Macedam, Socho, Libnam, Lachis,* & alia multa oppida quæ longius esset enumerare.

Secunda pars Palæstinæ, Samaritis sive Samaria.

XXIV. Inter tres majores cis Jordanensis Palæstinæ partes secunda est *Samaria* sive *Samaritis*. Josephus enim eam regionem utroque illo nomine appellat. Lib. quidem 1. de bello Judaïc. cap. 12. *Judæam*, inquit, *&* *Galilæam*, *&* *Samariam*: & lib. 2. cap. 9. *Archelai Ethnarchiæ Idumæa, & omnis Judæa & Samaritis erat*, & lib. 4. cap. 26. *per Samaritidem*. Latitudinem hujus idem lib. 3. de bello Jud. cap. 4. sic definit: *Samaritis regio media est inter Judæam & Galilæam; incipit enim à vico Campi magni Ginæa dicto, & desinit in Acrabatenam toparchiam*. Addit natura soli nihil differre à Judæa: utramque montosam esse & campestrem: utramque præditam molli agro & fertili tam frugum, quam omnis generis arborum. Caput regionis est urbs *Samaria*, indigenis priscis *Schomrom*, quæ Israëliticorum regum sedes fuit, ab Amri ejus conditore, usque ad deportationem decem Tribuum in Assyriam sub Salmanasare. Ante regis Amri tempora fuerit oppidum necne dubitari solet: equidem 3. Reg. c. 13. 32. *Samaria* jam memoratur; at per anticipationem videtur hic designata nomine quod juxta historiæ ordinem nonnisi postea accepit. Fieri tamen potuit, ut in monte illo quem rex Amri à Semer emit, villa quædam fuerit, aut si quid plus, tenue aliquod oppidulum, in cujus fundo urbem ædificandam curaverit ex prioris possessoris loci nomine *Schomron* sive *Samariam* appellatam. Magna parte decem Tribuum in Assyriam, ut modò dictum est, adsportata, totam regionem, & in primis urbem Samariam, coloni ex Assyria missi, *Cuthæi* nuncupati, inhabitarunt, qui ex ea deinde vocati sunt *Samaritani*. Hanc urbem Machabæorum ætate *munitissimam*, à Joanne Hircano Asmonæorum quarto, post obsidionem per annum integrum captam, eversam fuisse narrat Josephus, *lib. 13. antiq. c. 18.* Subdit vero *lib. 14. cap. 10.* eamdem cum aliis quibusdam civitatibus pristino splendori redditam à Gabinio Syriæ præfecto, qui *dirutas urbes*, inquit, *ædificari jussit, quo pacto instauratæ sunt Samaria, Azotus, & Scythopolis*. Idem asserit *lib. 1. de bello Jud. c. 6.* ab Herode Ascalonita multa illi ornamenta adjecta, & in honorem Augusti Cæsaris *Sebasten* appellatam, ut observat Hieron. in epitaphio Paulæ, cap. 6. *Vidit* (Paula) *Sebasten*, id est, *Samariam, quæ in honorem Augusti ab Herode græco sermone Augusta est appellata*. De iis ornamentis & nominis mutatione hæc habet præfatus Josephus lib. 1. de bello Jud. cap. 16. *In Samaritica regione* (rex Herodes) *urbem muro pulcherrimo per viginti stadia circumdedit, & deductis eo sex millibus colonorum, terraque fecundissima his attributa, in medio ejus templum Cæsari condidit maximum, & circa illud aream trium & semi-stadiorum, urbemque Sebasten nominavit*. Supersunt aliqui nummi Commodi inscripti ΣΕΒΑΣΤΗΝΩΝ ΣΥΡ. *Sebastenorum Syriæ*: & Juliæ Domnæ COL. SEBASTE *Colonia Sebastena*. Severus quippe coloniam in hanc civitatem deduxit, ut discimus ex Ulpiano lege 1. de censibus. *In Palæstina duæ fuerunt coloniæ, Cæsariensis & Ælia Capitolina, sed neutra jus Italicum habet: Divus quoque Severus in Sevastenam civitatem coloniam deduxit*. Harduinus de Palæstinæ Sebaste hæc verba interpretatur, cui connexio favet, & verbum *fuerunt*, id est olim deductæ: quibus novam Severi videtur Ulpianus annumerare. Ita Cellarius, *tom. 2. geog. antiq. lib. 3. cap. 13. pp. 511. & seqq.* ubi à *pag. 514.* usque ad *pag. 533.* agit de *Thersa, Sichem* sive *Neapoli, Jezraël, Bethsan* sive *Scythopoli, Zartan, Arnon, Salim, Dora, Thenath, Cæsarea, Apollonia, Joppe, Lydda, Gezer, Antipatri, de duplici Bethoron, Jarmuth* sive *Jaramoth, Bethel* sive *Lus, Acrabata, Silo, Aruma* sive *Ruma*, & *Drusiade*, in ea regione Palæstinæ sitis.

Pars tertia Palæstinæ in Galilæam superiorem & inferiorem divisa.

XXV. Tertia pars Palæstinæ *Galilæa* est, quod nomen, secundum Kimhi, hebraïcè dat *notionem circuitionis*, aut tractus rotundi; rara ejus in veteri testamento appellatio, quæ frequentissima est apud Evangelistas. Fuit autem Septemtrionalis pars terræ Chanaan, ab extremo Syrorum limite inter Jordanem & mare Mediterraneum ultra lacum Genesareth: & dividitur à Josepho *lib. 3. de bello Jud. c. 4.* in *superiorem* & *inferiorem*. Terminum utriusque communem ponit *Bersaben* quandam, sed quænam illa fuerit, vel quæ ejus certa sedes, nobis non liquet. Unde ex sola conjectura limes inter utramque figendus videtur supra Carmelum montem, in Aquilonem versus, atque inde ducendus ad Jordanem. Hæc ex præfato Cellar. *ibid. p. 475.*

Galilæa superior.

Galilæa superior incipit à finibus Tyriorum Sidoniorumque, & in ortum ad fontes Jordanis se extendit, post quos in ipso Jordane terminum habet. Maritima, quæ Tribui Aser adjudicata erant, nec omnia, nec semper fuerunt ab Israëlitis possessa: nam de Monte-Carmelo Joseph. *lib. 3. de bello Jud. cap. 4.* ait; *Carmelus quondam Galilæorum, jam vero Tyriorum mons*: & Ptolemaïdem *ibidem* cum territorio suo extra Galilæam ponit; quum tamen Ace, sive Accho, quæ juxta Strabonem & Hieronymum ipsa Ptolemaïs est, in Tribu Aser quæ maritimam Galilææ partem sortita fuerat, Jud. *cap. 1. 31.* censeatur. S. Hieronymus duas quoque constituit Galilæas, sed aliter denominat: quæ enim *superior* Josepho est, ipse vocat *Galilæam gentium*, desumpta ex

Isaiæ *c. 9. 1.* & Matt. *c. 4. 15.* appellatione, A *via maris trans Jordanem Galilæa gentium. Duæ sunt Galilææ,* inquit, *ex quibus una Galilæa gentium vocatur, vicina Tyriorum finibus, ubi & Salomo viginti quinque* (20.) *civitates donavit Hiram regi Tyri, in sorte Tribus Nephtalim. Altera Galilæa dicitur circa Tiberiadem & stagnum Genesareth in Tribu Zabulon.* Hunc plerique sequuntur eamdem *gentium Galilæam* & *superiorem* existimantes: alii tamen in diversas partes abeunt, vel de *inferiore Galilæa* Prophetam & Evangelistam interpretantes, vel de regione quadam trans Jorda- B nem fluvium sita. Pendet omnis controversia ex Esaiæ vaticinio, quod retulit Matthæus, recte intellecto. Agit de terra Zabulon & Nephtali, quæ cis Jordanem erant; & his primum Evangelii lumen exoriturum dicit, quia prius quàm cæteri in captivitatem fuerant adducti. *Hi primum,* inquit Hieron. in Matt. cap. 4. 15. *audiere Dominum prædicantem: ut ubi Israëlis fuerat ab Assyriis prima captivitas, ibi Redemptoris præconium nasceretur.* Deinde dicit Propheta etiam *viam maris* Genesareth *trans Jordanem,* ubi Bethsaïda C erat & finitima, illa luce illustratum iri: nam ibi reipsa multum Christus Dominus versatus est. Denique illius novæ lucis ait participem fore superiorem regionem quæ *Galilæa gentium* vocata est; hæc autem cis Jordanem in locis superioribus extat, & à variis & mixtis gentibus cognomen illud antiquitus adepta fuerat, unde Strabo *lib. 16. p. 523.* postquam dixit Palæstinæ multa loca *à mixtis gentibus habitari, Ægyptiis, Arabibus, & Phœnicibus;* illico subjicit: *Tales enim sunt qui Galilæam tenent.* Difficultas igitur maxime consistit in D expendendo utrum hæc verba *via maris trans Jordanem* de eadem regione sint accipienda; an vero sejungenda, ut significent diversas partes. Hoc secundum verisimilius apparet, tum quia accentu *Sakeph* in hebræo sunt disjuncta, tum etiam quia, hac distinctione adhibita, omnia conspirant, & melius conveniunt, ac modo relatæ Hieronymi interpretationi cohærent: eaque ratione, vel tota superior Galilæa, vel pars illius, est *Galilæa gentium,* in qua etiam sita erat terra *Chabul* in Tyriorum finibus, quam LXX. interpretes 3. E Reg. 9. 11. & 13. græcè vertunt ἐν τῇ γῇ τῇ Γαλιλαίᾳ *in terra Galilææ,* cujus viginti oppida Hiramo regi Tyriorum data à Salomone illi non placuerunt, propter quod terra illa dicta est *Chabalon* sive *Chabul,* id est, Phœnicum lingua, *id quod displicet,* inquit Josephus, *lib. 8. antiq. cap. 11.* Hæc de ea Galilææ parte Cellar. *to. 2. lib. 3. c. 13. pp. 475. & seqq.*

Galilæa inferior.

Galilæa inferior superiori ab austro subjacet; Samaritanæ vero regioni à septemtrione: ab ortu lacum Genesareth habet; ab occasu montem Carmelum, & mare. Continebat totam Tribum Zabulon, in Nephtali quoque & Issachar ex parte suos proferebat fines: in illam ab Aquilone, in hanc à meridie. Communis terminus utriusque Galilææ non facile determinatur, ut-pote à nullo scriptore designatus saltem clare. Josephus quidem, *lib. 3. de bello Jud. cap. 4.* ut jam supra dictum est, in *Bersabe* quadam hunc constituit limitem; sed æque ignoramus, inquit Cellar. *ibid. p. 475.* ubinam situm erat oppidum illud, quod aliud profecto fuit à celebri eo *Bersabe* cujus sæpe meminit scriptura; *à Dan usque Bersabe:* Judic. *cap. 20. 1. Reg. 1. c. 3. 20. &c.* Istud enim oppidum, non solum Tribus Simeonis aut Judææ, sed omnis terræ Israëliticæ Australis terminus fuisse cognoscitur: & de eo agit Cellar. *ibid. pag. 586.* Illustrior est apud auctores *Galilæa* hæc *inferior* quam superior, & eam plerumque *Galilæam* simpliciter vocant, alteram vero cum additione vel *superioris,* vel *gentium:* sic Josephus in vita sua, postquam enarravit quos vicos ipse muniverit κτ τὴν ἄνω Γαλιλαίαν *in superiore Galilæa,* subdit: munivi vero etiam *in Galilæa* ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ urbes, vicos, &c. *Lacus Genesareth* hujus est ex majori parte, ad eam quoque pertinent *Cana* primo Christi miraculo illustratum, *Capernaum* seu *Capharnaum, Tarichæa, Tiberias, Ammaus* sive *Emmaus,* de qua Josephus, *lib. 4. de bello Jud. cap. 2.* ait: *Profectus* (Vespasianus) *ex Ammaunte, ubi pro Tiberiade castra posuerat: Ammaus autem* Ἀμμαῦς, *si nomen interpreteris, aquæ calidæ vocantur: ibi enim fons est sanandis corporum vitiis idoneus, Gamalam pervenit. Sepphoris,* quæ *urbs* est *Galilææ maxima, & in tutissimo loco condita, totius gentis præsidium,* inquit idem Josephus *ibid. lib. 3. cap. 3.* Posteriori ævo dicta est *Diocæsarea,* teste Hieronymo Procem. in Jonam, quo nomine & Socrates appellavit, *lib. 2. hist. cap. 33. Arbela; Itabyrium* quod multi *censent esse Montem-Tabor Christi transfiguratione celebrem. Nazareth* ab eo non longe distans, ad ejus occasum: *Naim* ad ejusdem austrum: *Endor* prope Naim; *Sunem* sive *Sunam* aut *Sonnam,* ut appellat Josephus *libro 7. capite 16. Jotapat* quam defendit aliquandiu idem Josephus contra Vespasianum, *Japha* prope Jotapat: *Cabara* in limite australi Galilææ: *Gischala,* oppidum de quo multa Josephus in vita sua: *Legio* ad quam, velut notissimum oppidum, Hieron. situm aliorum sæpe describit *lib. de locis Hebræis. Thaanach* ubi Sisara victus est à Barach. Judic. *c. 5. 19. Mageddo: Hepher* Jonæ Prophetæ patria: *Zabulon* cujus situm

Josephus delineavit *lib. 2. de bello Jud. c. 37.* *Sycaminus* de quo, & quibusdam aliis oppidis ait Strabo *lib. 16. pag. 522.* apud Cellar. *to. 2. geogr. antiq. lib. 3. cap. 13. pag. 507.* ad mare in austrum versus, esse *nomina. Inter Acon & Stratonis turrim* (id est inter Ptolemaïdem & Cæsaream) *est Carmelus mons, & oppidulorum nomina, de ipsis* (enim) *nihil integrum superest: Sycaminorum oppidum, Bubulcorum & Crocodilorum oppidum, & hujusmodi alia.* Et Plinius *lib. 5. cap. 19. Fuit oppidum Crocodilon, est flumen: memoria urbium Doron, Sycaminon.* In Galilæa utique situs est *mons Carmelus,* quem à Ptolemaïde stadiis 120. distare asserit Josephus *lib. 2. de bello Jud. cap. 16.* Hieron. in Esaiæ *cap. 10. 18.* ait *Carmelus est mons in Galilæa nemoribus consitus.* Non vero unus ac simplex mons videtur Carmeli nomine significari, sed plures sibi cohærentes, quibus tota fere tribus Issachar, & magna pars Zabulonis terminabantur: vertex etiam in præcipuo horum montium excelsior versus mare, eo nomine maxime donatus est, ob quem *Promontorium Carmelum* illum dixerit Plinius *lib. 5. cap. 19.* quique fuerit sedes cujusdam numinis cujus meminit Tacitus *lib. 2. hist. cap. 78.* his verbis: *Est Judæam inter Suriamque Carmelus; ita vocant montem Deumque, nec simulacrum Deo aut templum, (sic tradidere majores) ara tantum & reverentia. Illic sacrificanti Vespasiano Basilides sacerdos, inspectis identidem extis, quidquid est,* inquit, *Vespasiane, quod paras, datur tibi.* Addit Plinius loco mox citato, *in eo monte oppidum* extare *eodem nomine, quondam Ecbatana dictum.* Hoc oppidum Stephanus Byzantinus *de urbibus,* dicit fuisse Syriæ, & Hesychius ait de ipso monte in quo oppidum fuit, *Carmelus mons in Phœnice:* quia nimirum Syria Phœnicen & Palæstinæ partem complectebatur. In hoc oppido Cambyses rex Persarum obiit, cui oraculum Ecbatanam fore fatalem locum prædixerat: intellexit quidem Cambyses de Ecbatana Mediæ, *at oraculum de Ecbatanis Syriæ loquebatur,* inquit Herodotus *lib. 3. cap. 64.* Josephus aliquoties *magni Campi* mentionem facit: *lib. 4. de bello Jud. cap. 6. Mons Itabyrius,* inquit, *qui est medius inter magnum Campum* ὁ ἐπὶ τοῦ μεγάλου πεδίου· & *lib. 12. antiq. cap. 12. Venerunt trajecto Jordane* (ex Galaaditide & Peræa) *in magnum Campum, ubi contra illum Bethsan sita est, quæ Græcis dicta Scythopolis.* Hic *magnus Campus* videtur fuisse quædam regio circa Montem-Thabor, non tota inter Galilææ fines contenta, sed in Samaritidem etiam se extendens, quoad aliquam sui partem: nam idem Josephus terminum quo finit Galilæa, & Samaritis incipit, constituit in *magno Campo:*

A *Samaritis regio,* inquit, *lib. 3. de bello Judaïco cap. 4. media est inter Judæam & Galilæam; incipit à vico Ginæa sito in magno Campo,* & desinit in Acrabatenam: hinc partem ejus vocans totius nomine ait *lib. 2. de bello Jud. c. 21. magnus Campus Samaritidis. Azochis* autem, de qua hæc habet in vita sua idem Josephus; *omnes in magnum Campum venerunt, ubi tum agebam, Azochis nomen ipsi est:* & infra; *descendentes in Azochin,* verisimiliter erat ipsemet magnus Campus, vel aliqua pars ejus. Ita Cellarius *tom. 2. geogr. antiq. lib. 3.*

B *cap. 13. p. 510.* qui etiam superius observarat *pag. 482. Ptolemaïdem* sive *Acconem, Dan, Kedes* seu *Cædesam, Berotham, Azorum, Arofeth gentium, Jamniam, &c.* ad *Galilæam superiorem* pertinuisse.

XXVI. Latius patebat terra *Chanaan* Israëlitis promissa, quam quæ ab ipsis revera possessa est: nam totum *Philistæorum* tractum, & nominatim quinque illorum principatus præcipuos *Gazæorum* scilicet, *Azotiorum, Ascalonitarum, Gethæorum,* & *Accaronitarum* complectebatur. Verum Israëlitæ propter sua peccata, De terra Philistinorum.

C justo Dei judicio, vix aliquam *Philistiim* partem possederunt, modo victores, modo victi. Hæc regio maritima erat, in ora maris mediterranei à Joppe ad Ægypti fines, multa nihilominus oppida intus occupabant ejus incolæ, à maritimis non longè remota, ut præter Azotum, Gazam, Ascalonem, Geth, & Accaronem, fuerunt *Gerara, Jabne* sive *Jamnia, Gibethon, &c.* urbes quarum mentio fit in codicibus sacris. De tota ea regione, locisque alicujus nominis in ea sitis, legendus Cellarius, *to. 2. lib. 3. cap. 13. pp. 593. & seqq.*

D XXVII. Porro tres Palæstinæ, prout sedi Patriarchali Hierusalem subsunt, diversum prorsus civitatum & regionum ordinem, ab eo servant, quem modo descripsimus: nam in prima Palæstina reponuntur *Cæsarea* quæ metropolis est, *Dora, Antipatris, Diospolis, Jamnia, Nicopolis, Sozusa* in Phœnice Palæstinæ vicina, *Majuma, Joppe, Ascalon, Gaza, Rhaphia, Anthedon, Eleutheropolis, Sichem, Elia, Sebaste, Petra, Hiericho, Libias, Azotus, Zabulon, Heraclea* in Phœnices limitibus, *Baschat & Archelaïs:* juxta notitiam Ecclesiæ trium Palæstinarum prædictum ordinem non servant.

E quæ extat apud Carolum à sancto Paulo, *geogr. sacræ pp. 315. & seqq.* In secunda vero Palæstina, *Scythopolis* olim *Bethsan* quæ ejus metropolis est, *Pella, Caparcotia, Gadara, Capitolias, Maximianopolis, Tiberias, Mennith, Hippus,* & *Amathus.* In tertia denique Palæstina, *Petra* ejus metropolis, quæ est in Arabia, *Augustopolis, Arindela, Arad, Ariopolis, Elusa, Zoara, Sodoma, Phenon, Pharan,* & *Aila.* Monet idem Carolus à S. Paulo *ibid. pag. 310.* tres Palæstinas quibus præest

ſedes Patriarchalis Hieroſolymorum, non eoſdem in eccleſiaſticis, ac in politicis limites habuiſſe, idque palam fieri ex notitia antiqua codicis mſ. Vaticani, & ex alia alterius codicis mſ. Biblioth. regiæ, quæ partem Arabiæ Petrææ, proprio præſidi in civilibus ſubjectæ, ad tertiam Palæſtinam in eccleſiaſticis ſpectaſſe teſtantur: variant autem notitiæ illæ, tum in numero ſedium quas tribus illis Palæſtinis aſſignant, tum in nomine ſub quo aliquas earum recenſent.

Hieroſolymitanæ eccleſiæ quoad religionem ſtatus.

XXVIII. Quod ſpectat ad religionem, epiſcopos ſuos, nullis vel paucis exceptis, eccleſia Hieroſolymitana fidei Catholicæ alumnos & tenaces habuit, uſque ad ſchiſma illud quo Orientales à ſede Romana diviſi ſunt. Unde Auctor quæſtionum ad Antiochum, inter opera ſancti Athanaſii, Auctor ſimiliter quæſtionum quæ Anaſtaſio Sinaïtæ attribuuntur, explicando qua tandem ratione conſtare poſſit de ſola & vera eccleſiæ doctrina, uterque ſed alterum iſte exſcribens, reſpondet loca omnia quæ Chriſtus perpeſſionibus ſuis conſecravit eccleſiæ cuſtodi fidei Catholicæ eſſe commiſſa, ut quemadmodum quiſpiam pretioſa ſui palatii conclavia, theſauroſque ſuos, nonniſi fideliſſimis ſuis ſervis commendaverit; ita Chriſtus ab initio veneranda illa loca ſua Catholicæ eccleſiæ tradiderit. Nam quamvis Barbari multoties Palæſtinam occupaverint, inquiunt, *non permiſit Chriſtus ſua loca hæreticis tradi; ſed quantumlibet ea ad tempus quandoque obtinuerint, hos eccleſia Catholica porcorum inſtar abegit.*

Regiminis modus Patriarcharum Hieroſolymitanorum.

XXIX. Quanam ratione ſe gerere ſoliti eſſent Patriarchæ Hieroſolymitani in regimine eccleſiarum ſuæ ſedi ſubditarum nulli, quod ſciam, diſerte narrant auctores. Et primo quidem Carolus à ſancto Paulo *geogr. ſac. pag. 312.* fatetur valde ſibi dubium eſſe an Hieroſolymorum Patriarcha habuerit epiſcopos ſuæ ſedi ſuffraganeos, quorum reſpectu fuerit metropolita: quis enim, inquit, (hujuſmodi) provinciam ullo in antiquo codice reperiit! In notitia Græca vetuſta, quam manuſcriptam Vaticana Bibliotheca ſervat, nonniſi tres eccleſiæ metropolitanæ leguntur intra diœceſim Patriarchatus Hieroſolymitani, *Cæſarea* nimirum, *Scythopolis*, & *Petra*, quæ cum eccleſiis unicuique earum ſubjectis tres conſtituunt Palæſtinas quibus præeſt ſedes Patriarchalis. Scio, addit idem, poſterioribus ſæculis huic ſedi *Bethleemitanam* eccleſiam, *Ebronenſem*, & *Lyddenſem*, ſubjectas extitiſſe: ſed aliter ſex prioribus ſæculis rem ſe habuiſſe ex hoc ſatis colligitur, quod apud Bethleem nullus tunc ſederet epiſcopus, nullaque ejus in antiquis notitiis memoria ſit. Commune ſane fuit tribus primis veriſque Patriarchis propriam regere provinciam; & ratio eſt, quod ab initio totius regionis in qua ſedebant ipſi eſſent metropolitæ. Sed longe diverſa fuit duorum recentiorum conditio, Conſtantinopolitani ſcilicet & Hieroſolymitani, (ſive potius Æliani,) qui, quum ex prima inſtitutione metropolitæ non eſſent, nonniſi poſt multa ſæcula ſortiti ſunt, (ut haberent) dignitatem illam ſeu auctoritatem eminentem qua cæteris ſedibus præcellerent, univerſamque diœceſim Patriarchalem ſuperiori jure adminiſtrarent. De Hieroſolymitano præſule res eo certior videtur, quod vicinæ omnes Hieroſolymis epiſcopales ſedes alicui ex tribus ſupradictis metropolitis in antiquis notitiis Græcis ſubjectæ reperiantur. Præterea, ex ordinationibus à Juvenale Patriarcha, & Theodoſio monacho ejus ſedis invaſore, collatis in eccleſiis Palæſtinarum, inconſultis illarum metropolitanis, inferendum etiam datur, Patriarcham Hieroſolymitanum hanc jam habuiſſe, aut ſibi attribuiſſe authoritatem ſæculo quinto. Diſcimus tandem ex Cyrillo Scythopolitano diſcipulo S. Sabæ, in ejus vita, apud Joannem-Baptiſtam Coteler. *to. 3. n. 30.* Theodoſium & Sabam magni nominis viros, à Salluſtio Hieroſolymitano antiſtite præfectos fuiſſe omnibus monachis qui ſanctæ civitatis ſedi per Palæſtinam ſuberant, *ut ipſorum eſſent archimandritæ & exarchi:* ac Theodoſio quidem traditos eſſe illos qui eremiticam vitam colebant; Sabæ vero qui anachoreticam in Laurarum cellis. Quin etiam in vita ſancti Euthymii fertur, apud eumdem Cotelerium *to. 2. p. 233.* Juvenalem archiepiſcopum, ad Lauram hujus ſancti acceſſiſſe cum S. Paſſarione tunc chorepiſcopo & monachorum archimandrita, Lauræque eccleſiam dedicaſſe. Ex quibus omnibus manifeſtum apparet Patriarcham Hieroſolymitanum, non ſolum in epiſcopos Palæſtinarum, ſed & in ipſos quoque monachos cœnobiorum, quibus hæc regio abundat, immediatam juriſdictionem exercuiſſe.

XXX. Quod Patriarcharum Hieroſolymitanorum ſucceſſionem attinet, recolendum eſt, ex dictis *num. 8.* quindecim primis antiſtitibus qui huic eccleſiæ præfuerunt, erantque *ex circumciſione*, ſive Judæi omnes, ac Judæorum curam gerebant ad fidem Chriſti converſorum & adhuc multas legis Moſaïcæ obſervantias cum evangelio conjungentium; aliam poſtea acceſſiſſe epiſcoporum progeniem ex gentibus aſſumptorum, qui Æliæ de novo ad veteris Hieroſolymæ ruinas ædificatæ eccleſiam gentilibus religionem Chriſtianam amplexis conſtantem adminiſtrarunt: horum vero priores poſtremo ex Judæis fuiſſe coævos, ſi, ut ſupra *num. 5.* ex Epiphanio deduximus,

deduximus, ab Æliæ urbis primordiis sub Hadriano, usque ad annum Antonini Pii ejus successoris decimum, simul & eodem tempore, cum Juda Hebræo, Marcus & quatuor ejus successores sederint: quod ultimum tamen non constat. Posterior rursus illa Æliensium sive Hierosolymitanorum præsulum series interrupta est, quum Saraceni Palæstinam occuparunt; tunc enim apostolica sedes Romana ejus regimini specialiter invigilavit, commisitque episcopos quosdam qui ordinationes, ejus nomine, in ecclesiis trium Palæstinarum peragerent. Certe *to. 6.* conc. Labb. *col. 20.* in epist. 5. Martini Papæ, legimus ab eo Papa injunctum esse Joanni Philadelphiæ episcopo ut catholicæ rei negotia administraret in utraque diœcesi Antiochena & Hierosolymitana, damnata utique temeritate qua Sergius Joppensis antistes Monothelita ordinandi potestatem in Palæstinis sedi Hierosolymitanæ subjectis, post Sophronii obitum, sibi arrogaverat, solius Imperatoris, ut videtur, auctoritate munitus. Sophronius nimirum Hierosolymitanus Patriarcha, ille qui egregiam adversus nascentem Monothelitarum hæresim operam navavit, adjuraverat paulo ante quam moreretur, Stephanum Dorensem ut Romam quantocius pergens periculosum fidei catholicæ per Orientem statum coram apostolica sede exponeret: quod quidem iter ipsemet aggrederetur, nisi Saracenorum incursiones obstarent. Stephanus his obtestationibus excitatus Romam petiit, eique à Theodoro Papa primum creditum munus fuit, post Sophronii obitum, episcopos in Palæstina ordinandi, tanquam qui esset primus Patriarchæ jurisdictionis Hierosolymitanæ præsul: quod arguit Cæsaream primæ Palæstinæ metropolim, fuisse tunc temporis, sive à Persis, sive à Mohammedanis dirutam, saltem vacare pastore. Hanc sibi demandatam commissionem aperuit Stephanus libello quem Lateranensis concilii patribus exhibuit secretario 2. *De quibus,* inquit, *to. 6.* conc. Labb. col. 109. *& antea apostolicæ sedi innotui,* (notum feci) *id est B. mem. decessori vestro Theodoro: jussitque mihi indigno per sacram suam præceptionem, ordinans me loci servatorem* (id est vicarium Hierosolymitanæ sedis) *per apostolica ejus scripta, quatenus tam ea quæque fuissent ecclesiastica capitula peragere debuissem, & canonicè, si nullatenus emendarentur, qui sub denominato prætextu ordinati sunt episcopi, deponerem eos. Quod & fecisse me certum est: & præcipue quoniam in errorem à veritate recedentes sponte delapsi sunt; tantumque illos recepi, secundum jussionem ejus, qui libellum pœnitentiæ obtulerunt, & professi sunt in scripto conservare indesinenter, & amplecti, atque prædicare sanctorum Patrum &*

A *synodorum doctrinas, quorum libellos nuper deferens obtuli sacratissimæ præsidenti sanctitati vestræ, Martino ter beatissimo Papæ, ab eo quod aliqui eorum merito recepti & confirmati sunt, aliqui vero pro tuitione catholicæ ecclesiæ condemnati.* Stephanus itaque Dorensis Hierosolym. sedis aliquando vices egit sub Theodoro Papa. Verum adversarios nactus à quibus nescio cujus criminis accusabatur apud Romanam sedem, prorogatus non fuit sub Martino. Unus ejus delatorum fuisse videtur Pantaleon quidam, cui Martinus Papa Lateranensis concilii
B nomine scripsit epistolam qua Stephanum injuste taxatum, & synodi sententia absolutum testatus est: cæterum dolet catholicam ecclesiam Romanam ab illis sibi clausam, quantum in ipsis fuit, qui vel fecerunt, vel consenserunt, ne memorato episcopo redderentur missa ad eum ab apostolica sede præcepta, quibus ejus vicarius constitutus fuerat, ac jussus *propter temporis angustias, id est, pressuram irruentium gentium, canonice instituere ad supplementum ecclesiastici ordinis episcopos, & presbyteros, & diaconos, quoad potestas deesset ad promovendum*
C *dum Patriarcham Hierosolymorum.* Ex quibus manifestum fit, duplici nomine, Stephanum Hierosolymitani Patriarchatus vices gessisse in Palæstina, tum prærogativa suæ sedis Dorensis, tum etiam Romani Pontificis delegatione.

XXXI. Cæterum eadem synodus Lateranensis, auditis Stephani & Ascetarum cœnobii sancti Theodosii querimoniis adversus Monothelitarum hæresim, quæ Pauli Constantinopolitani opera in Oriente progressus faciebat, Joannem illum, quem num. præ-
D cedenti nominavi, Philadelphiæ episcopum, designavit qui Antiochenæ simul & Hierosolymitanæ diœcesibus prospiceret. Sic autem apostolico ad hunc Joannem Martini Papæ mandato fertur: *Charitatem tuam exhortamur, religiosissime frater, nostram isthic vicem implere, id est, in Orientis partibus.... ut sic prosperans in Domino ea quæ desunt corrigas, & constituas per omnem civitatem eorum quæ sedi, tum Hierosolymitanæ, tum Antiochenæ subsunt, episcopos, & presbyteros, & diaconos. Hoc tibi omni modo facere, præcipientibus nobis ex apostolica*
E *auctoritate quæ data est nobis à Domino per Petrum sanctissimum & principem Apostolorum, propter angustias temporis & pressuram gentium, ne usque in finem in illis partibus deficiat sacerdotalis decoris eximius ordo; nec inde de cætero nostræ religionis magnum & venerandum mysterium ignoretur.* In mandati seu epistolæ decursu in primis monet observandum canonem. *In iis,* inquit, *qui ante* (Sophr.) *Patriarchiam vel post ejus decessum in Domino, à quibusdam non convenienter electi sunt, propter angustiam temporis,*

Joanni Philadelphiæ episcopo data commissio pro diœcesibus Antiochiæ & Hierosolymæ.

vel quod ejus copia non esset qui judicio adhibito, seu juxta canones eligere deberet, vel permittere: tales, datis scriptis libellis, confirmari volumus, nullatenus inde canoni præjudicio facto. Postquam autem cavendum monuit à Macedonio qui pro Patriarcha Antiocheno se gerebat, & à Petro qui se pariter pro Alexandrino, ad ipsum se misisse ait synodi Lateranensis acta cum encyclicis & synodalibus litteris. Insuper se adhortatum esse Deo amabiles episcopos Theodorum Esbuntiorum, & Antonium Baccatorum, ut ei in omnibus adsint & suppetias ferant; itemque Georgium presbyterum & archimandritam monasterii S. Theodosii, & Petrum Christi amantem, Adraensem nempe & illustrem ad quem S. Maximus tunc temporis de fide scribebat, eosque omnino qui fidei negotium illis in partibus fovent. Extant ad hos quatuor totidem epistolæ quæ eadem renunciant. Delegationem Joannis Philadelphiæ episcopi in utramque diœcesim Martinus cum sua synodo Lateranensi, epistola altera ad Antiochenam & Hierosolymitanam ecclesias significavit, cujus similes voces, ac sunt quas retulimus, hîc nihil juvat retexere. Plura de iis quæ, sede Hierosolymitana per 60. & amplius annos à Sophronii obitu vacante, ad ejus administrationem gesta sunt, monumentorum illius ætatis penuria, hîc nobis recitare non conceditur.

Instaurata Patriarcharum Græcorum Hierosolymorum successio.

XXXII. Post diuturnam sedis Hierosolymitanæ viduitatem, electo tandem anno circiter Christi 705. Patriarcha, successio perseveravit, non obstante Saracenorum tyrannide, usque ad finem undecimi sæculi, quo Latini cum Francis nostris induti Crucis signo, bellum sacrum iis infidelibus intulerunt. Tunc enim captis Hierosolymis anno 1099. quum Simeon Patriarcha in Cypro insula, quo ante copiarum Latinarum in Palæstinam adventum sese receperat, eodem anno obiisset; Patriarchæ Latini ritus instituí cœperunt. Interim Græci quoque sui ritus Patriarchas Hierosolymitanos Constantinopoli crearunt, qui in ea urbe sedebant quandiu Hierusalem in potestate Latinorum fuit. Quo factum est, ut quia Byzantini, dudum ante belli sacri initia, Romanæ ecclesiæ communionem abnegarant, horum scissionem Hierosolymitani Græci præsules amplexi fuerint, dum Constantinopoli morabantur, eamdemque, ejectis post modum è Palæstina per Saracenos Latinis Hierosolymam reversi, cum Melchitis Alexandrinis & Antiochenis, ad hoc usque tempus prorogaverint.

Primus Hierosolymitanæ ecclesiæ status sub Francis principibus.

XXXIII. Latini exercitus duces post ereptam ab infidelibus Hierosolymam, accepta Simeonis Patriarchæ Græci morte, de successore ei subrogando inter se deliberaverunt: habito autem ea de re consilio, *sæpiusque discusso*, inquit Albertus Aquensis, *non est repertus aliquis tanto honore, & tam divino regimine dignus; ideoque dilatio facta est. Tantum Arnulphum* (sive *Ernulphum*) *de Rohes Cancellarium sanctæ Hierosolymitanæ ecclesiæ, procuratorem sanctarum reliquiarum, & custodem eleemosinarum constituunt.* Anonymus qui gesta Francorum in expugnatione Hierosolymitana descripsit, Ernulphum fuisse quasi Patriarcham ait, & institutis à Godefrido rege canonicis præpositum, donec à Romano Pontifice quid agendum esset requirerent. Guillelmo Tyrio *lib. 10. belli sacri c. 2.* Ernulphus archidiaconus tantum erat. Summo principi & duci Godefrido necnon cæteris omnibus, eodem Aquensi teste, placuerat, ut in templo Dominici sepulcri viginti fratres in Christo divini cultores officii constituerentur, qui assiduis Domino Deo viventi in laudibus & hymnis psallerent: hostiam corporis & sanguinis Jesu-Christi devote immolarent: deinde quotidianam sustentationem de oblatione fidelium constitutam susciperent; sic divino decenter obsequio restaurato à duce catholico, christianisque principibus, campanas ex ære, cæterisque metallis fieri jusserunt, quibus signum fratres dum caperent mox ad ecclesiam laudes psalmorum, missarumque vota celebraturi festinarent; & populus ad hæc auditurus una properaret. Non enim ejusmodi soni, aut signa visa, vel audita sunt ante hos dies in Hierusalem. Præfatus Guillelmus Tyrius *lib. 9. de bello sacro cap. 9.* ait, ante cætera, & protinus, Godefridum in ecclesia sancti sepulcri templi Domini canonicos instituisse, iisque ampla beneficia, quæ *præbendas* vocant, simulque & honestas ecclesias assignasse, ordine & institutione servata, quam magnæ & amplissimæ à piis principibus fundatæ ultra montes servant ecclesiæ: quibus videtur hic scriptor innuere canonicos illos ordine & institutione regulares fuisse: quod Guido apud Albericum in chronico ad annum 1100. asseruerat his verbis: *Dux Godefridus regnum Hierosolymorum adeptus pia & pura liberalitate erga ecclesias quæ sunt Hierosolymis abundavit, & humilitatis intimo, & reverentia ejus qui spineam coronam ibi pro mundi salute portaverat, regio diademate noluit insigniri. Primus enim secundum morem Gallicanæ ecclesiæ, in ecclesia sepulcri Domini canonicos instituit regulares, & monachos in Valle-Josaphat in ecclesia Dei Genitricis Virginis Mariæ.* Adstruit tamen Guillelmus pro canonicis sæcularibus regulares fuisse constitutos ab Arnulpho illo, qui sub Balduino rege ad Patriarchatum Hierosolymitanum evectus est.

Daimbertus primus Latinorum Patriarcha Hierosolymitanus.

XXXIV. Primus Latinorum ad eam dignitatem assumptus Daimbertus fuit, de quo agemus suo loco inter præsules ritus Latini ecclesiis Orientalibus præfectos: illi autem statim assignati sunt proventus, teste eodem Guillelmo Tyrio, nec ii solum quibus jam tempore gentilium principum, Mohammedanorum-ve, Græcus Patriarcha potitus fuerat; sed alii insuper de novo concessi, ita ut vitam honestissime sustentaret. At exinde contigit, subdit Tyrius, quod Patriarcha suam esse contenderet civitatis totius possessionem & præsidium, *urbemque Joppen cum suis pertinentiis. Qua de re quum malevolorum quorumdam opera agitata esset quæstio, Godefridus rex, qui Dux potius volebat appellari, quoniam humilis erat & mansuetus, & timens sermones Domini, in die Purificationis beatæ Mariæ, præsente clero & populo universo ecclesiæ sanctæ Resurrectionis, quartam partem Joppes resignavit. Rursum die sancto Paschæ in præsentia cleri & populi qui ad diem festum convenerant, urbem Hierosolymam cum Turri David & universis ejus pertinentiis in manu Domini Patriarchæ resignavit, ea tamen conditione, ut prædictis urbibus cum territoriis suis ipse interim frueretur & uteretur, quousque captis aliis urbibus una vel duabus regnum Dominus permitteret ampliari. Quod si interea dux absque legitimo herede fato fungeretur, prædicta omnia, difficultate omni semota, in D. Patriarchæ ditionem caderent.* Cæterum observat ille, jam à tempore dominationis Saracenorum, Constantinopolitani Imperatoris Constantini Monomachi opera, christianos Hierosolymorum obtinuisse, ut quartam civitatis partem ipsi soli tenerent & possiderent.

Patriarchatus Hierosolymitani status sub Francis mutatus.

XXXV. Dum Palæstinam occuparunt Latini, non eadem fuit, ac antehac, diœcesis Hierosolymitanæ ratio: nam præter Palæstinam veterem, cujus quidem multæ civitates non amplius subsistebant, sanctæ civitatis Patriarcha, favente ejusdem urbis rege, Tyrum cum aliis sex septem-ve oppidis quæ Antiocheno præsuli semper paruerant, suæ jurisdictioni addixit. Scilicet Paschalis II. Romanus Pontifex Hierosolymorum regibus concesserat, ut quas armis subjugarent civitates, illæ ad Patriarchatum Hierosolymitanum pertinerent: quod & Innocentius II. confirmavit. Hinc quibus locis rex Hierosolymitanus dominabatur ditione temporali, iisdem prorsus spirituali Patriarcha præerat. Regnum autem Hierosolymitanum, ex eodem Guillelmo Tyrio *lib. 16. cap. 29.* in quatuor principatus seu provincias tunc distributum erat, à fluvio incipiens qui Byblum inter & Berytum fluit, & desinens in solitudine regionis dictæ *Daroma*, ut eam Eusebius & Hieronymus sæpe appellant, apud Cellar. *to. 2. geogr. antiq. lib. 3. cap. 13. pag. 591.* Quin imò ne metropolitæ Tyrii jurisdictio vetus distraheretur, sex septem-ve sedes ejus suffraganeorum, quæ non erant ditionis regis Hierosolymitani, eidem Pontifici nihilominus, quasi illi morem gererent, affixæ sunt ab Innocentio II. datis hanc in rem apostolicis litteris episcopis Tripolitano, Tortosano sive Antaradensi, & Byblitano, velut & aliis Berytensi, Ptolemaïdensi seu Acconensi, & Sidoniensi; quamvis Tripolis, & Tortosa sive Antaradus, Boëmundo Antiochiæ principi subjicerentur. De translata Tyro metropoli in diœcesim Hierosolymitanam plura dixi tomo superiori ubi de Patriarchatu Antiocheno, quæ non vacat hîc regerere: explicavi insuper ibidem quodnam Patriarchalis regiminis genus tunc esset, & quanta Romano Pontifici obedientia, à quo pallium accipere debebant.

Quædam ecclesiæ Antiocheni Patriarchatus sedi Hierosolymitanæ subjectæ manserunt.

XXXVI. Ex quo Latini è Syria Palæstinaque à Saracenis ejecti sunt, Tyrus, aliæque urbes ab Antiochena ecclesia distractæ in Patriarchæ Græci ditionem rursus venerunt: Acon tamen, Cæsarea Philippi, cum nonnullis urbibus quas Hierosolymitani reges in Syriæ necnon Arabiæ partibus Palæstinæ vicinioribus acquisierant, sanctæ civitatis Patriarchæ Græco, uti prius Latino, subjectæ manserunt: unde in litteris quibus ejus electio confirmatur dicitur Patriarcha *civitatis sanctæ Hierusalem, & sanctæ Sion, Syriæ, & Arabiæ, totiusque Palæstinæ, & regionis trans Jordanem.* Ejusmodi litteras reperi in cod. Regio 3289. quas integras legere est apud Patriarcham Dositheum. Hinc autem liquet quam Hierosolymitana diœcesis hodie imminuta sit & desolata à Turcis, incultaque tota illa regio, sicut & cæteræ quæ illorum imperio subsunt.

Patriarchæ Græci ecclesiæ Hierosolymitanæ.

XXXVII. Expugnatis à Latinorum exercitu Hierosolymis, constitutoque ejusdem ritus Patriarcha, nullus è Græcis hujus dignitatis titulo insignitus legitur ante Manuëlis Comneni imperium qui anno 1142. aut sequenti thronum conscendit, unamque fœderis inter se & regem Hierosolymorum initi conditionem esse voluit ut Constantinopoli Patriarcha Antiochenus crearetur, eoque mitteretur: quod perinde censendum de Hierosolymitano colligitur ex cura à rege Balduino adhibita ne ea lex staret. Tunc vero utriusque sedis Patriarchas Græcos designare cœperunt Byzantini; & consuetudo perseveravit, etiam recuperata à Mohammedanis Hierosolyma, ut, vel Constantinopoli Patriarcha Hierosolymitanus renuntiaretur, vel qui electus Hierosolymis foret, non ante consecraretur, quam ab Imperatore Græco electio ejus confirmata esset. Leontio Patriarchæ

Hierosolymitano Græco qui Constantinopoli obierat, (jam pulsis anno Christi 1186. à sancta civitate Latinis,) substitutus est ab Isaacio Angelo Imper. Dositheus: quumque ille ad ecclesiam Constantinopolitanam transflatus esset, in ejus locum suffectus fuit per eumdem Imperatorem Marcus Florus. Andronicus II. Imperator Michaëlis Palæologi filius, qui imperium auspicatus est an. Christi 1283. gravioribus auditis rumoribus adversus Athanasii Patriarchæ Hierosolymitani Græci famam, misit Hierosolymam ut de iis inquireretur: exauctoratus est autem Imperatoris nomine Athanasius, illique subrogatus Gabriël Brulus. Sub Andronico III. Lazarus à coëpiscopis in sancta civitate electus Byzantium Imperatoris assensum petiturus venit, Cantacuseno teste *lib. 4. hist. cap. 14.* Dorotheus non multo post Patriarcha Hierosolymorum institutus est Joannis Palæologi mandato, cujus confirmatorium decretum his verbis Latinè redditis exprimitur: textum reperi in codice 3289. Bibliothecæ regiæ: *Sancta Trinitas, per regiam potestatem qua nos donavit, promovet sanctissimum Pontificem Dominum Dorotheum in Patriarcham Hierosolymorum sanctæ Sion, Syriæ, Arabiæ, totius Palæstinæ trans Jordanem, & Cana Galilææ; cujus causa datur eidem sanctissimo Patriarchæ Hierosolymorum, sanctæ Sion, Syriæ, Arabiæ, totius Palæstinæ trans Jordanem, & Cana Galilææ præsens in scripto libellus & decretum imperii mei.* Non ita pridem Nectarius Constantinopoli electus est Patriarcha Hierosolymitanus, renuntiatusque, non à Patriarcha solum Byzantino aliisque synodi ejus episcopis; sed & à Basilio Vaivoda Moldaviæ, cum Panagiota magno Turcicæ Aulæ interprete, aliisque Græci nominis Proceribus, velut olim fiebat sub Imperatore Græco. Missus est deinde in urbem sanctam Gabriël Lindius Philippopolis metropolita qui eum ibi ordinaret.

XXXVIII. Quod ad ecclesias Hierosolymorum Patriarchali jurisdictioni impræsentiarum subditas attinet, quindecim sunt tantummodo intra muros sanctæ civitatis, cum Gethsemani ubi sepulcrum visitur Dei Genitricis. Longe plures Mohammedani occupant, inter quas extat sancta Sion: aliquas etiam earum Latini, aliarumque gentium Christiani possident. His prælibatis, seriem Patriarcharum Hierosolymorum, cæterorumque præsulum huic sedi subjectorum, qui ad notitiam nostram venerunt, teximus, incipiendo à Patriarchis.

Templa Hierosolymorum Patriarchæ Græco subdita.

PATRIARCHÆ HIEROSOLYMITANI.

DE Hierosolymis & Ælia quæ super ejus ruinas constructa est jam nonnulla diximus *n. 23. col. 118.* Quædam addenda videntur ad clariorem utriusque intelligentiam.

Et primo quidem prioris Hierosolymæ situm sic describit Josephus, *lib. 5. de bello Jud. c. 13. Civitas super duos colles... se mutuo inspicientes condita est, interveniente valle discretos, in quam utrimque ædificia desinebant.* Horum alter dictus mons *Sion* in septemtrionali parte civitatis extabat, eratque excelsior, ædificia autem ei superposita vocabantur *superior civitas.* Alter collis nuncupabatur *Acra,* & *inferiorem civitatem* sustinebat, ex eodem Josepho *ibid.* Hac sola constabat Hierusalem ante quam David regnaret, sed ejus impensis & cura aucta est ædificiis in monte Sion constructis. Hinc Sion & Hierusalem nonnunquam in sacris scripturis distinguuntur. Montis etiam Moriah in quem Abraham cum filio immolando ascendit, meminit idem Josephus *lib. 1. antiq. cap. 14.* & dicit in eo templum fuisse erectum. Assentitur Hieron. in Jerem. *cap. 26. vers. 4. extructo templo,* inquit, *in area Ornæ, & in monte Moriah, hoc est, visionis, in quo Abraham filium suum Isaac obtulisse narratur.* Porro non arcis modo, sed & totius urbis munitiones validissimæ erant, nam ut rursus Josephus *lib. 5. de bello Jud. cap. 13.* observat; *triplici muro circumdabatur, nisi qua vallibus cingebatur inaccessis.* Tertius murus ab urbe remotior nonaginta turribus fulciebatur ducentis cubitis ab invicem dissitis, medius turribus quatuordecim, intimus demum sexaginta. De his Hierosolymorum munimentis Tacitus, *lib. 5. hist. capp. 11. & 12.* ait: *Urbem arduam situ, opera molesque firmaverant, quîs vel plana satis munirentur; nam duos colles immensum editos claudebant muri per artem obliqui, aut introrsus sinuati, ut latera oppugnantium ad ictus patescerent. Extrema rupis abrupta; & turres, ubi mons juvisset, in sexaginta pedes; inter devexa, in centenos vicenosque attollebantur: mira specie, ac procul intuentibus pares. Alia intus mœnia regiæ circumducta: conspicuoque fastigio turris Antonia, in honorem M. Antonii ab Herode appellata. Templum in modum arcis, propriique muri, labore & opere ante alios: ipsæ porticus, quîs templum ambiebatur egregium propugnaculum.*

A *Fons perennis aquæ; cavati sub terra montes, & piscinæ cisternæque servandis imbribus. Præviderant conditores ex diversitate morum crebra bella: inde cuncta, quamvis adversus longum obsidium; & à Pompeio expugnatis, metus atque usus pleraque monstravere. Atque per avaritiam Claudianorum temporum, empto jure muniendi, struxere muros in pace tanquam ad bellum.* Hæc tradit Cellarius *to. 2. geogr. antiq. lib. 3. cap. 13. pag. 541. & seqq.*

2.° Quod spectat ad Æliam quæ & Hierosolymorum nomen gerit, Dio *lib. 69. hist.* B narrat Æliam Capitolinam, ex nomine quidem *Ælii* Hadriani Imperatoris qui eam ædificari jussit, *Æliam* nuncupatam, à templo autem Jovis Capitolini quod in ea constructum fuit ut huic falso numini consecraretur, *Capitolinam* dictam: *quum enim,* inquit, *in Hierosolyma* (Hierosolymam) *urbem eversam duxisset coloniam.... & in loco ubi templum Dei fuerat, templum Jovi aliud ædificasset, bellum haud parvum & diuturnum motum est, Judæis graviter ferentibus quod exteræ nationes in urbem suam habitatum venirent, quodque aliena* C *templa in ea ædificarentur.* Vide supra *n. 7. col. 105.* Eorum porro dux fuit *Cochebas* celeberrimus audacia, qui sibi titulum Messiæ tribuit, & se ipsum vocavit *Barcochebah,* id est, filium stellæ, alludens ad illud Balaam vaticinium de Messia *Num. cap. 24. vers. 17. Orietur stella ex Jacob:* sed postea Judæi, detecta ejus impostura, eundem *Bencoziba* appellarunt, id est, *filium mendacii.* Magnam enim cladem sub eo duce acceperunt. Ita Thomas de Pinedo Lusitanus in observationibus super Stephanum Byzantium *de urbi-* D *bus & populis pag. 42. num. 76.* Rebellionis vexillum erexerunt in Romanos Judæi hac secunda vice, anno Hadriani 16. Christi 132. & anno ejusdem Imperatoris 18. Christi 134. fuerunt completissime devicti. Tillemontius, tamen *to. 2. hist. Imperat. pp. 589. & 604.* inceptum hoc bellum censet an. 18. Hadriani, Christi 134. & finitum circiter anno 20. ejusdem Imperat. Christi 136. *Ex quo tempore,* inquit S. Hieron. in chronico, *etiam introeundi eis Hierosolyma* (id est Æliam) *potestas ablata est, primum Dei nutu, tum mandato Romanorum, suntque in omnes regiones dispersi.* Hæc apud Bollandi continuatores *tom. 3.*

Actorum SS. Maii, in tractatu prælimin. ubi de episcopis & Patriarchis Hierosol. *pag. 9. col. 2. num. 33.*

I. S. Jacobus *Frater Domini, Apostolus.*

Quamvis S. Petrus, cum cæteris Apostolis, ut eorum princeps à Christo institutus, specialem curam nascentis Hierosolymis ecclesiæ gesserit, non tamen dicitur primus Hierosolymorum episcopus, sicut nec aliorum locorum ubi fidem disseminavit, quia in illis sedem suam figere non intenderat. Primus itaque Hierosolymorum præsul S. Jacobus minor fuit, frater Domini dictus, id est cognatus secundum carnem, unus ex duodecim Apostolis, & epistolæ catholicæ scriptor, qui *lib. 8. Constit. Apostol. cap. 35.* dicitur *ordinatus ab ipso Domino, & Apostolis,* & *lib. 1. Recognitionum,* sub nomine S. Clementis Romani Pontificis, *ordinatus à Domino in episcopum.* Sanctus Epiphanius asserit similiter hær. 78. Jacobo primo Hierosolymorum episcopo (quem tamen alium existimavit à Jacobo Apostolo) *Dominum credidisse suummet thronum.* Huc aliquatenus spectant ea Eusebii *lib. 7. hist. cap. 19.* verba de Hierosolymitana sede, *Jacobi illius cathedram qui primus Hierosolymorum episcopus ab ipso Servatore & ab Apostolis est constitutus, & quem fratrem Domini fuisse cognominatum divina testantur volumina, ad nostra usque tempora conservatam fratres illius ecclesiæ jam inde à majoribus magna prosequuntur reverentia.* Superius scripserat idem Eusebius, *lib. 2. cap. 1. ex lib. 6. institutionum,* sive *Hypotyposeon,* ut fert textus ejus græcus, Clementis (utique Alexandrini) *post Servatoris ascensum, Petrum, Jacobum, & Joannem, quamvis à Domino reliquis prælati essent* (Apostolis) *non idcirco de primo honoris gradu inter se contendisse, sed Jacobum cognomento Justum Hierosolymorum episcopum designasse.* Hunc triginta annis eam rexisse ecclesiam usque ad septimum Neronis annum testatur Hieron. *lib. de scriptoribus Ecclesiasticis,* qui annus, quum sit æræ vulgaris sexagesimus, arguit Jacobum episcopatum Hierosolymitanum suscepisse, vel sub finem anni 29. quo Christus Dominus crucifixus est, si reipsa die 27. Decembris huic præfectus est ecclesiæ, cujus fit memoria in quibusdam martyrologiis, vel anno sequenti 30. In genere mortis nonnihil variant antiqui: nam Hegesippus narrat Jacobum è pinnaculo templi præcipitatum à Judæis, & fullonio fuste in caput impacto occisum: Josephus autem *lib. 20. antiq. c. 8.* damnatum ab Anano Pontifice, & à populo lapidatum tradit. *Ananus,* inquit, *opportunum sibi tempus adesse ratus, eo quod Festus quidem vita cessisset, Albinus vero adhuc in itinere esset; concilium judicum cogit; inductoque in judicium fratre* (illius) *Jesu qui dicebatur Christus, Jacobus ei nomen, & cum eo quibusdam aliis, in eos ut legis violatæ reos quum accusationem instituisset* (statim) *lapidandos tradidit. Sed quicunque inter cives modestissimi, legisque observandæ studiosissimi habebantur, graviter hoc tulerunt: atque clam* (legatos) *ad regem* (Agrippam) *mittunt, hortantes ut Ananum per litteras monere vellet, ne quid deinceps simile moliretur; neque enim prius illud recte* (atque ex jure) *ab eo factum fuisse. Quin etiam nonnulli eorum Albino, ab urbe Alexandria iter facienti, occurrerunt; eumque monuerunt, non licuisse Anano absque ipsius consensu concilium judicum convocare. Horum oratione Albinus persuasus, litteras plenas furoris & iracundiæ Anano scribit, minatus se de illo pœnas sumturum. Proinde rex Agrippa, adempto ei Pontificatu quem per tres menses gesserat, Jesum Damnæi filium* (Pontificem) *constituit.* Josepho suffragatur de hoc genere martyrii Jacobi Eusebius in chronico.

II. S. Simeon *vel* Simon *Martyr.*

Eusebius, *lib. 3. hist. cap. 11.* hæc de Simeone habet: *Post martyrium Jacobi, & continuo subsecutam Hierosolymorum expugnationem, fertur apostolos, cæterosque Domini discipulos qui adhuc superstites agebant, ex variis locis in unum convenisse, & una cum iis qui Dominum secundum carnem propinquitate generis contingebant (quorum plerique adhuc supererant) in commune consuluisse quis in Jacobi locum succedere dignus esset: quocirca uno omnes consensu Simeonem filium Cleophæ, illius cujus in evangeliis mentio fit, hujus ecclesiæ episcopali sede dignum judicaverunt. Creditur autem Simeon patruelis fuisse Servatoris: nam Cleopham fratrem fuisse Josephi prodit Hegesippus.* Communis quoque sententia est hunc *Simeonem* esse *Simonem* illum Jacobi, Joseph sive Jose, & Judæ fratrem, Domini nostri secundum carnem consobrinum, qui legitur Marci 6. vers. 3. his verbis: *Nonne hic est Faber, filius Mariæ, frater Jacobi, & Joseph* καὶ Ἰωσῆ, *& Judæ, & Simonis!* Idem Eusebius, in chronici sui textu græco edit. Scalig. Amstelod. anno 1658. *pag. 205.* assignat exordium ejus episcopatus *Cæsonio & Petronio Coss.* id est, septimo Neronis anno, æræ vulgaris 60. aut 61. martyrium vero *ibidem, p. 209. Sosio & Sura Coss.* anno Trajani 10. Christi 107. ejusdem episcopatus 46. aut 47. *Trajano,* inquit, *adversus Christianos persecutionem movente, Simon filius Cleophæ, qui Hierosolymis episcopatum tenebat, crucifigitur, cui succedit Justus.* Et *lib. 3. hist. cap. 32.* ex Hegesippo scribit *Simeonem centum & viginti*

annos natum, martyrium ſubiiſſe, Trajani Auguſti principatu, Attico conſulari legato Syriam adminiſtrante, &c. Et poſtea ſubdit *Simeonem ſupra dictum accuſatum ab hæreticis* (& ob eam cauſam quod agnatus eſſet Chriſti) *vocatum in jus coram Attico Conſulari, & per dies multos acerbiſſimis tormentis excruciatum, fidem Chriſti conſtantiſſime profeſſum eſſe: adeo ut Conſularis ipſe, & cuncti qui aderant magnopere mirarentur, qua ratione vir centum & viginti annos natus tot ferre tormenta potuiſſet: tandem vero ſententiâ judicis cruci ſuffixum eſſe.* Pagius *to. 1. crit. annal. Baron.* ad annum Chriſti 107. affert rationes, quibus Guillelmus Loydius epiſcopus Aſaphenſis è ſecta Proteſtantium, & Dodwellus, ſanctos Ignatium & Simeonem volunt paſſos, non anno Chriſti 107. ſed 116. iiſque ipſe aſſentiri videtur. Euſebius loco ultimum citato ſubjungit ex eodem Hegeſippo: *Poſthæc idem ſcriptor res illa ætate geſtas commemorans addit eccleſiam ad hæc uſque tempora inſtar cujuſdam virginis integram atque incorruptam permanſiſſe: adhuc in obſcuro receſſu diliteſcentibus, quicumque rectam prædicationis Evangelicæ regulam depravare niterentur. Sed poſtquam ſacer Apoſtolorum cœtus vario mortis genere extinctus eſt, effluxeratque jam ætas hominum illorum qui divinam ipſam ſapientiam ſuis auribus auſcultare meruerant; tunc demum exorta eſt impii erroris conſpiratio, fraude & malitia falſorum doctorum: qui ut-pote nullo amplius ex Apoſtolis ſuperſtite, poſthæc nudo, quod aiunt, capite adverſus prædicationem veritatis adulterinam doctrinam obtrudere aggreſſi ſunt.* Colitur in Martyrologio Romano ſancti Simeonis memoria die 18. Februar.

III. Justus *ſive* Judas.

Epiphanius hæreſi 66. n. 20. hunc *Juſtum* Judam appellat, ſuffragaturque Georgius Syncellus; teſtantur etiam doctiſſimi Godefr. Henſchenius & Daniël Papebrochius Actor. SS. *to. 3.* Maii, in Tract. prælim. *pag. 4. n. 15. col. 2.* veterem membranam, ante annos circiter 800. ſcriptam, ſibi Harlemio communicatam à clariſſ. viro Evaldo Rulæo J. C. eum vocare *Judam Juſtum* quaſi *Juſtus* cognomen tantum fuiſſet, ut & Jacobi: Ἰȣ́δας ὁ Δίκαιος. Anno præfato Trajani 10. Chriſti 107. *Soſio Senecione 4. & L. Licinio Sura 3. Coſſ.* epiſcopatum Hieroſolymitanum iniit. Ita Euſebius refert in chronico: item *lib. 3. hiſt. eccl. cap. 35. Simeone,* inquit, *ad hunc quem diximus modum vita defuncto, Hieroſolymitani præſulatus ſedem Judæus quidam Juſtus nomine capeſſit, quippe ea tempeſtate innumerabiles ex circumciſione ad Chriſti fidem tranſierant.* Tribus annis hanc eccleſiam ab eo fuiſſe adminiſtratam tradit idem Euſebius, ſcilicet uſque ad ann. 14. Trajani, Chriſti 111. In his autem potior fides habenda Euſebio videtur in vicinia ſcribenti, annoſque per Conſules digerenti, quam aliis ab eo diſcrepantibus, ſpatiumque indicantibus per litterales numeros, in quibus facile irrepit error. Nam in membrana modo citata, Jacobi regimini 26. anni tribuuntur, totidemque Simeonis, Judæ vero Juſti 17. Apud Georgium autem & Nicephorum, Simeoni ſolum an. 23. aſſignantur epiſcopatus, & Judæ ſeptem. Theodoricus Pauli in chronico univerſali, apud eoſdem doctiſſimos Bollandi continuatores *ibid. n. 16.* hoc elogium de illo Juſto conficit: *Re & nomine Juſtus, Judæus natione, audiens ſalutiferam prædicationem ſanctiſſimi apoſtoli Jacobi, & S. Simeonis, licet princeps Judæorum, converſus fuit, & baptizatus à S. Simeone. Præfuit autem tertio loco eccleſiæ Hieroſolymitanæ valde egregiè & laudabiliter; ita quod non ſolum Judæos, ſed etiam multos Gentiles ſua prædicatione, & miraculorum coruſcatione converterit & baptizaverit.... Tandem anno Domini 113. feliciter quievit in Domino.* Et in libro *Bellorum Dei* eum ait *in pace eccleſiæ migraviſſe 5. die Maii.* Ad quem diem ejus etiam meminit Florarium ſanctorum manuſcriptum, addito titulo *Martyris.* Hæc iidem Bollandi continuatores *ibid.* & *p. ſeq. 5. col. 1.* Qui addunt inferius *pag. 10. nn. 37. & 38. col. 2.* Theodoricum quidem Pauli ſcripſiſſe poſt annum 1452. & inſignire ſe ipſum *Vicedominum eccleſiæ collegiatæ SS. Martini & Vincentii in Gorinchen* (vulgo Gorcum) *partium Hollandiæ Trajectenſis diœceſis.* Auctorem vero Florarii ſanctorum fuiſſe canonicum regularem in Brabantia, nuncupatum *Henricum de Eych, Canonicum eccleſiæ beatæ Catharinæ Eyndovienſis,* Præpoſitum *parochiali eccleſiæ de Weeld,* illudque opus ab eo concinnatum eſſe anno 1486. datumque Gerardo abbati monaſterii Averbodienſis Ordinis Præmonſtratenſis in Brabantia, ab ipſo auctore conſanguineo ejus, poſt ann. 1501. quo ille conſtitutus eſt abbas, & ante annum 1532. quo idem abbas obiit.

IV. Zacchæus *vel* Zacharias.

V. Tobias.

VI. Benjamin.

VII. Joannes.

VIII. Mathias *vel* Matthæus.

IX. Philippus.

Anno imperii Trajani 14. Chriſti 111. *L. Calpurnio Piſone & Vettio Ruſtico Dolano Coſſ. ordinatus eſt Hieroſolymorum epiſcopus,* ex chronico Euſebii, *poſt Juſtum, quartus Zacchæus* (quem *Zachariam* Epiphanius &

Nicephorus appellant) *post quem quintus fuit Tobias, sextus Benjamin, septimus Joannes.* (Eusebius in chronico horum quatuor regimen terminat ad annum Christi 116. quod subinde totum simul per 5. dumtaxat aut 6. annos duraverit) *octavus Matthias* (Georgio & Nicephoro *Matthæus*) *nonus Philippus*, cujus mortem anno 8. Imperatoris Hadriani, Christi 125. subnectit, ita ut ab ordinatione Zacchæi usque ad obitum Philippi, nonnisi quatuordecim anni fluxerint, inter illos sex episcopos dividendi. Theodoricus Pauli horum singulis elogia apponit, & diem mortis assignat, scilicet Zacchæo 27. Aug. Tobiæ 17. Septemb. Benjamin.... Joanni.... Matthiæ 30. Jan. Philippo 4. Aug. similiter Florarium ms. ex eodem, ut verba satis indicant, fonte, diem singulorum mortis vel cultus, præterquam Philippi, exhibet, discrepat tamen in plerisque à Theodorico Pauli: Tobiæ enim diem tribuit 17. Decemb. Benjamin 11. Decemb. & Joanni 23. Aug. pro quo in indice notatur 10. Maii. Verum id unde habuerint non liquet, quum neque in Græcorum, neque in Latinorum, Matthia excepto, fastis ullis occurrant. Solius enim Matthiæ memoria recolitur in Usuardi Martyrologio, & ex eo in Romano ad diem 30. Januarii his verbis: *Hierosolymis natalis S. Matthiæ episcopi; de quo mira, & plena fide gesta narrantur, qui sub Hadriano multa pro Christo perpessus demum in pace quievit.* Ubi hæc Usuardus de S. Matthia legerit cuperemus detegere. Theodoricus Pauli, qui supra memoratus est, ait, festum ejus celebrari *III. Kal. Febr.* id est 30. Jan. sive *23. die Februar.* quæ quum vigilia sit S. Mathiæ Apostoli, suspicandi ansam præbet doctissimo Danièli Papebrochio to. 3. Maii, in Tract. prælim. p. 6. n. 23. *ista quæ Usuardus vidit tam mira sub nomine Matthiæ episcopi, sumta esse ex Actis S. Matthiæ Apostoli, sed apocryphis, omissa ea parte quæ apostolum proprie spectabant.* Habemus, subdit *ibid.* breviarium vetustum, ante annos trecentos, & amplius, manuscriptum, ex usu ecclesiæ sancti Sepulcri in Hierusalem, quod fuit domus S. Joannis-Baptistæ in Harlem Hollandiæ oppido, nescio utrum an ad Equites, an ad Regulares Hierosolymis propagatos pertinuerit, ubi ad III. Kal. Febr. notatur *sanctus Matthias episcopus Hierusalem*, sicuti & in impressis dictorum Equitum sancti Joannis-Baptistæ breviariis.

X. Seneca. XI. Justus II.
XII. Levi. XIII. Ephræm.
XIV. Joseph. XV. Judas.

Eusebius in chronico, quod S. Hieronymus in simili opere Latinum fecit, hæc scribit de omnibus illis episcopis, apud doctissimos Bollandi continuatores *to. 3.* Maii, *in Tract. prælim. pag. 9. n. 33. col. 2. Hadriani Imperatoris anno 8.* (Christi 124. vel 125.) *Manio Acilio Glabrione & C. Bellicio Torquato Coss. Hierosolymitanæ ecclesiæ episcopus decimus* post Philippum constituitur *Seneca* (Georgio Syncello *Henecas:* & in membrana ms. supra citata ubi de Justo tertio Hierosolymorum episcopo, *Senthyas* nuncupatus) *undecimus Justus alius: duodecimus Levis*, sive *Levi: decimus-tertius Ephres* sive *Ephræm: decimus-quartus Joses* sive *Joseph: decimus-quintus Judas: quorum omnium ex circumcisione existentium numerus ad quindecim pertingit, usque ad Judæorum defectionem ab Hadriano:* vel ut Hieronymus posuit, *usque ad eversionem quam ab Hadriano perpessa est Hierusalem.* Rebellaverunt autem Judæi adversus Romanos anno Hadriani 16. Christi 32. qui eos totam Judæam devastantes vicit & subjecit per Tinnium Rufum, anno imperii sui 18. (vel 20.) Christi 134. (vel 136.) *Ex quo tempore*, inquit Hieron. *etiam introeundi eis Hierosolyma* (Hierosolymam) *potestas ablata est, primum Dei nutu, tum mandato Romanorum, suntque in omnes regiones dispersi.* Anno autem inter duos illos postremos medio, scilicet Hadriani 17. Christi 133. *C. Julio Servilio Urso Severiano II. & C. Vilio Juventi Vero Coss. Cochebas, Dux Judaïcæ rebellionis, christianos nolentes secum pugnare contra Romanos variis modis excruciavit;* sive juxta Hieronymi interpretationem, *omnibus cruciatibus necavit.* Ita apud citatos Bollandi continuatores *ibid.* Circa quindecim autem illos episcopos hæc habet Eusebius *lib. 4. cap. 5. hist. eccl. Eorum episcoporum tempora qui Hierosolymis præfuerunt, nusquam reperire potui: omnes quippe brevi admodum tempore sedisse perhibentur. Illud tantum ex veterum scriptorum monumentis didici, ad illam usque obsessionem, quæ imperante Hadriano contigit, quindecim episcopos continua successione illi ecclesiæ præfuisse, quos omnes origine Hebræos fuisse memorant, & fidem Christi sincere atque ex animo suscepisse: adeo ut ab illis qui de hujusmodi rebus judicium ferre poterant, episcopali officio dignissimi censerentur. Quippe tunc temporis universa Hierosolymorum ecclesia conflata erat ex Hebræis fidelibus, qui jam inde ab apostolorum ætate ad illam usque obsidionem permanserant, qua Judæi iterum à Romanis deficientes, maximis præliis domiti atque expugnati sunt. Proinde quum episcopi qui ex circumcisione erant, per id temporis defecerint, omnes à primo usque ad ultimum ordine suo recensere necessarium puto. Primus igitur fuit Jacobus, is qui Domini frater vocabatur: secundus Simeon: tertius*

tertius Justus: quartus Zacchæus: quintus Tobias: sextus Benjamin: septimus Joannes: octavus Matthias: nonus Philippus: decimus subrogatus est Seneca, cui successit undecimus Justus. Post quem Levi duodecimus ordine fuit: Ephres deinde sequutus est: posthæc Joseph: omnium postremus fuit Judas ordine quintus decimus. Atque hi omnino sunt Hierosolymorum episcopi, qui jam inde ab Apostolis, usque ad Judam, & ad illa quæ designavimus tempora, omnes ex circumcisione fuerunt. Hucusque Eusebius. Ex his itaque colligendum videtur quindecim illos Hierosolymorum episcopos non excessisse tempus Hadriani Imperatoris. Si tamen Epiphanio credimus *hær. 66. n. 20.* quem supra adduximus *n. 5. col. 104.* Judas episcoporum illorum ultimus vixit usque *ad undecimum Antonini Pii annum*, id est Christi 148. Quin & subdit; *Hi ex circumcisione fuere: ex gentibus vero qui sequuntur: XVI. Marcus. XVII. Cassianus. XVIII. Publius. XIX. Maximus. XX. Julianus. Hi omnes ad decimum annum Antonini Pii perveniunt.* Ea autem admissa epocha, quam ibidem proposuimus ut fortassis non prorsus improbabilem, postremos Hierosolymorum ex circumcisione episcopos suam rexisse Christianorum Hebræorum ecclesiam consequeretur, dum interim Ælianam ex gentibus Christi fidem amplexis conflatam Marcus & quatuor ejus successores administrarent, proindeque intervallum, quo vixerunt tredecim episcopi Hierosolymorum Simeonis successores, fuisse, non viginti octo duntaxat annorum, sed unius supra quadra-

A ginta; à decimo videlicet anno Trajani Imperatoris, Christi 107. ad annum undecimum Antonini Pii, Chr. 148. Theodoricus Pauli, apud præfatos Bollandi continuatores *to. 3.* Maii *in tract. prælim. pag. 9. n. 34. col. 2.* his sex postremis Hierosolymorum præsulibus Judæis, diem mortis sive cultus cum elogio assignat, nimirum *Senecæ* 10. diem Januar. *Justo II.* 24. Novemb. *Levi 1.* Mart. *Ephræm* 4. April. *Joseph* 6. Aug. demum *Judæ* 10. April. easdem quoque dies recitari in Florario mss. sanctorum testantur iidem, excepto B Juda qui omittitur. Hunc porro illum esse *Judam* opinantur *ibid. pag. 10. n. 35. col. 1.* quem ipsimet ad diem 4. Maii recensuerunt, quique ejusdem mensis Kalendas obtinet in omnibus Hieronymiani martyrologii ecgraphis, aliisque vetustioribus Usuardo, his verbis: *In Hierosolymis natalis S. Judæ sive Quiriaci episcopi.* Alibi: *S. Quiriaci qui & Juda.* Et rursus: *S. Judas qui cognominatus est Quiriacus.* Et quia, inquiunt, certo demonstramus, eum qui ab Usuardo 4. Maii notatur cum duplici isto nomine, tanquam Dominicæ crucis index C sub Constantino, & martyr sub Juliano, nullum fuisse in rerum natura, sed cum tota suæ Passionis historia purum putum esse figmentum; ideo existimavimus verosimillimum esse, eum quem 1. Maii Hieronymus martyrologio suo adscripsit (id est qui legitur in martyrologio quod sub nomine Hieronymi circumfertur) esse hunc ex circumcisione ultimum, quem & martyrem obiisse (creditu difficile non est.)

EPISCOPI ÆLIÆ DICTI QUOQUE HIEROSOLYMITANI.

XVI. Marcus.

Eusebius in chronico de *Marco* isto sic loquitur apud præfatos Bollandi continuatores, *ibid. pag. 11. num. 41. col. 2. Hadriani Imperatoris anno 19.* (potius 18.) Chr. 135. *Pompeiano Luperco & L. Junio Attico* (Rufo Attiliano) *Coss. Hierosolymæ primus ex gentibus constituitur Marcus, cessantibus post, qui ex circumcisione fuerant:* ejus ordinationem peractam ante Hadriani obitum, qui contigit anno ejus 21. Christi 138. asserit Tillem. *to. 2. hist. Imper. p. 313.* sedit autem usque ad consulatum *Silvani & Augurini;* id est usque ad annum Antonini Pii 19. Christi 156. Idem Eusebius *lib. 4. hist. eccl. cap. 6.* hæc de circonstantia temporis notat quo in episcopum, pro fidelibus ex gentilitate conversis, promotus est Marcus. *Anno demum decimo-octavo imperii Hadriani, quum totius belli vis circa Betthera urbem munitissimam, nec procul Hierosolymis dissitam exarsisset, & protracta diu-*

D *tius à Romanis obsidione, rebelles fame ac siti oppressi essent, ipseque adeo seditionis auctor* (Barchochebas) *debitas pœnas dedisset: ex eo deinceps tempore universa Judæorum gens in regionem circum Hierosolyma sitam pedem inferre prohibita est, lege & constitutione Imperatoris Hadriani: adeo ut ne prospicere quidem è longinquo patrium solum ipsis liceret, ut scribit Aristo Pellæus. In hunc igitur modum quum civitas Judæorum gente nudata esset, & veteribus incolis penitus vacuefacta, posthæc alienigenis eo confluentibus, urbs & colonia civium* E *Romanorum effecta, in honorem Ælii Hadriani Imperatoris Ælia nuncupata est. Et quum ecclesia ejusdem loci ex gentibus coaluisset, primus post episcopos ex circumcisione sacerdotium illius civitatis suscepit Marcus.* Ita, inquam, Eusebius, qui addit *lib. seq. c. 12.* ipsi successisse Cassianum. Memoria ejus colitur cum eo elogio in Martyr. Roman. die 22. Octobris: *Hierosolymis beati Marci episcopi clarissimi & doctissimi viri, qui primus ex gentibus Hierosolymis*

lymorum ecclesiam suscepit regendam, ac non multo post sub Antonino Imperatore martyrii meruit palmam.

XVII. CASSIANUS.
XVIII. PUBLIUS.
XIX. MAXIMUS.
XX. JULIANUS.
XXI. CAIUS *seu* GAIUS.
XXII. SYMMACHUS.
XXIII. CAIUS *seu* GAIUS *alter.*
XXIV. JULIANUS *alter.*
XXV. CAPITO.

Hos novem Æliæ episcopos recenset Eusebius in chronico, *M. Seionio Silvano & C. Serio Augurino Coss.* id est, ad annum 19. Antonini Pii, Christi 156. Idem *lib. 5. hist. eccl. cap. 12.* de iis rursus sic scribit: *Ex quo quidem tempore* (sub Hadriano Imper.) *ecclesiam illius loci* (Æliæ) *primum ex gentibus coaluisse post eos qui ex circumcisione fuerunt, primumque ex gentibus Marcum illis præfuisse retulimus* (lib. 4. cap. 6.) *Post quem episcopatu functum esse Cassianum, deinde Publium, postea Maximum, ac deinceps Julianum, episcoporum series quæ in archivis illius ecclesiæ servantur ostendunt. Juliano successit Caius* (sive Gaius) *Caio Symmachus: Symmacho vero alter Caius. Post quem rursus alter Julianus, quem excepit Capito.* Usque ad Consulatum scilicet *Materni & Braduæ* qui magistratum inierunt anno Christi 185. Baronio 187. ita ut novem illi annos duntaxat regiminis triginta aut 32. inter se simul partiantur. Epiphanius *hær. 66. n. 20.* nominatis Gaiano seu Caio Symmacho & Gaio, addit *usque ad tempora Veri, anno ejus octavo,* qui annus Marci Aurelii Veri octavus cadit in annum Christi 168. quo perinde Julianus II. successerit Gaio: ipse autem cum Capitone sexdecim aut decem & octo annos qui supersunt usque ad annum Christi 185. vel 187. occupaverint.

XXVI. MAXIMUS II.
XXVII. ANTONINUS.
XXVIII. VALENS.
XXIX. DOLICHIANUS.
XXX. NARCISSUS.
XXXI. DIUS.
XXXII. GERMANION.
XXXIII. GORDIUS.
Iterum NARCISSUS.

Anno Commodi Imperatoris sexto, Christi 185. juxta Eusebium in chronico, *Triario Materno & M. Atilio Bradua Coss. Hierosolymorum episcopus vigesimus-sextus constituitur Maximus,* cui cæteri prænominati octo ex ordine successerunt per annos circiter octoginta: *& tantis,* inquit Hieronymus in

A chronico quod ex Eusebio desumsit, apud Hierosolymam *constitutis episcopis, non potuimus discernere tempora singulorum, eo quod in præsentem diem episcopatus eorum anni minime servarentur.* Epiphanius tamen obitum Juliani I. assignat ad annum decimum Antonini Pii, Christi 148. ut supra observatum est col. 104. n. 5. *Hi omnes,* inquit de illo Juliano & quatuor ejus prædecessoribus hær. 66. n. 20. *Hi omnes ad decimum annum Antonini Pii perveniunt.* Caii similiter finem regiminis adscribit *ad annum octavum Veri,* Christi 168.
B Maximi II. *ad annum decimum-sextum Veri,* Christi 176. Dolichiani *ad Commodum usque,* Christi 180. Dii *usque ad Severum,* Christi 193. Gordii *usque ad Antoninum* Caracallam, videlicet Christi 211. Narcissi.... *iterum usque ad Alexandrum Mammææ filium,* qui regnare cœpit anno Christi 222. At de his varii varia referunt. Eusebius enim secundum Narcissi episcopatum terminat in anno secundo Antonini Caracallæ, Christi 212. Rulæi catalogus, omisso secundo Narcissi episcopatu, Gordio subjungit immediate Alexandrum.
C Georgius Syncellus priorem Narcissi episcopatum præponit Dolichiano, & pro Gordio nominat *Sardianum.* Rulæi manuscriptum tacet de reditu Narcissi, & sic in recensendis deinceps episcopis uno numero destituitur; quum è contra Georgius Syncellus & Nicephorus, propter *Eliam* quem loco 25. inseruerunt, uno numero abundent. Hæc de catalogorum istorum ordine eruditissimi actorum sanctorum elucidatores *to. 3.* Maii *in tract. prælim. p. 13. n. 49. col. 1.* In Martyr. Rom. recolitur die 5. Maii memoria *sancti Maximi confessoris.*
D Dubitant iidem *n. 50.* an de Maximo II. Hierosolymorum episcopo hîc agatur. At Narcissus à Græcis commemoratur die 7. Augusti, à Latinis autem, post Usuardum & Adonem, die 29. Octobris. Et vero dignus erat, subdunt iidem *n. 59. col. 2.* licet dies ejus natalis ignoraretur, cujus memoriam quotannis faceret ecclesia. Certe Eusebius de Narcisso præclara refert: nam *lib. 5. hist. eccles. cap. 12.* ait: *Eadem tempestate Narcissus Hierosolymorum episcopus floruit, vir multorum sermonibus nostra quoque ætate celebratus. Hic*
E *quintum decimum successionis locum obtinuit post obsessionem illam Judæorum, quæ Hadriano regnante facta est. Ex quo quidem tempore ecclesiam illius loci primum ex gentibus coaluisse, post eos qui ex circumcisione fuerunt, primumque ex gentibus Marcum illis præfuisse retulimus* (lib. 4. c. 6.) *Post quem episcopatu functum esse Cassianum, &c. Ac deinde Valens & Dolichianus: postremo Narcissus, qui continuo successionis ordine tricesimus ab apostolis fuit.* Et rursus de eodem Narcisso lib. 6. cap. 9. *Mali*

quidam homunciones, qui rigorem & constantiam vitæ illius ferre non poterant, veriti ne tandem deprehensi pœnas darent, utpote sexcentorum sibi scelerum conscii, prævenire eum decreverunt; structisque insidiis gravissimam ei calumniam asperserunt. Atque ut audientibus persuaderent, sacramenti religione accusationem firmabant. Unus inter jurandum imprecabatur sibi ut incendio periret, si sciens falleret. Alter ut sævo ac pestilenti morbo corpus absumeretur. Tertius ut luminibus orbaretur. Sed quantumvis jurantibus nemo ex fidelium numero fidem adhibebat; quippe quum Narcissi continentia & sanctitas vitæ omnibus virtutum numeris absolutæ, cunctis semper spectata compertaque esset. At ille, quum dictorum infamiam sustinere non posset, & alioqui philosophicæ vitæ jam dudum amore teneretur, relicta ecclesiæ plebe, in solitudine, ac deviis agris plurimos annos delituit. Verum magnus ille justitiæ oculus, his peractis minime quiescendum putavit. Sed confestim impios illos iis ipsis ultus est diris, quibus in semetipsos pejerantes, sese devoverant. Primus igitur, quum modica quædam scintilla in domo in qua manebat, citra ullam causam subito exiliisset, noctu incensis ædibus cum universa familia conflagravit. Alteri corpus ab imis pedibus ad summum usque capitis verticem, eo morbi genere quo se ipse mulctaverat, correptum est. Tertius priorum casum contuitus.... concinnatæ ab ipsis ex compacto calumniæ ordinem est confessus.... & in tantum lacrymas effundere perseveravit, ut ex eo oculorum lumen amitteret. Et cap. 10. *Cæterum, post Narcissi fugam, ignaris omnibus ubinam gentium ageret, visum est finitimarum ecclesiarum episcopis alium ejus loco episcopum ordinare Dium nomine. Qui quum modico tempore præfuisset, successor ei datus est Germanio: quem deinde Gordius excepit. Hujus temporibus Narcissus quum subito quasi redivivus emersisset, à fratribus ut ecclesiæ administrationem denuo susciperet, rogatus est. Quippe universi multo magis tunc eum mirabantur: tum ob secessum, tum ob philosophicam vivendi rationem, maxime vero ob præsentem vindictam qua Deus calumniatores illius afficere dignatus fuerat.* Adfuit Narcissus synodo quam Theophilus Cæsariensis metropolita anno Christi 198. congregavit pro celebratione Paschatis, de qua synodo hæc habet idem Euseb. lib. 5. hist. cap. 23. *Omnes per Asiam* (Minorem) *ecclesiæ vetusta quadam traditione nixæ, quarta decima luna salutaris Paschæ festum diem celebrandum esse censebant, quo die præscriptum erat Judæis ut agnum immolarent: eaque omnino luna in quemcunque demum diem septimanæ incidisset, finem jejuniis imponendum esse statuebant: quum tamen reliquæ totius orbis ecclesiæ alio more uterentur.... ut scilicet non alio quam*

A *resurrectionis Dominicæ die jejunia solvi liceat. Synodi ob id, cœtusque episcoporum convenere: atque omnes uno consensu ecclesiasticam regulam universis fidelibus per epistolas tradiderunt, ne videlicet ullo alio quam Dominico die mysterium resurrectionis Domini unquam celebretur, utque eo duntaxat die Paschalium jejuniorum terminum observemus. Extat etiamnum epistola sacerdotum, qui tunc* (id est, anno Christi 198.) *in Palæstina congregati sunt; quibus præsidebant Theophilus Cæsareæ Palæstinæ, & Narcissus Hierosolymorum episcopus.* Valde quidem
B probabile est Hierosolymis Judaïcum Paschatis luna decima-quarta primi mensis, quacunque die illud obtingeret, cum cæteris Judæis celebrandi perseverasse morem sub quindecim primis Hierosolymorum episcopis, quorum ecclesia Judæis ad Christum conversis legemque Mosaïcam cum evangelio magna ex parte servantibus, potissimum constabat: verum mos ille mutatus fuisse videtur, quando subeuntibus in eorum locum aliis episcopis ex gentilibus assumptis legisque Mosaïcæ observationi non assuetis, ecclesia
C Æliæ cui præerant solis ritibus Christianorum regebatur; quinimo hæc multum sibi caveret, ne, si cum Judaïca confunderetur synagoga ab ethnicis, ipsa quoque hujus urbis prohiberetur ingressu. Obiit Narcissus sexdecim supra centum annos natus, cui onera præsulatus sustinere non valenti opitulabatur Alexander, postea ejus successor.

XXXIV. ALEXANDER *Martyr.*

Antonini Caracallæ anno 2. (Christi 212.) *M. Pompeio Aspro & Publio Aspro Coss.* Hie-
D rosolymorum episcopus constitutus est *Alexander* Narcisso adhuc viventi adjunctus, ut modo dictum est. Hæc de eo scribit Euseb. lib. 6. hist. eccl. cap. 8. *Interea quum Severus decem & octo annis imperium tenuisset, Antoninus* (Caracalla) *filius* (ejus) *in ejus locum successit. Qua tempestate Alexander unus ex eorum numero qui in persecutione fortiter certaverant, & qui post gloriosa confessionis certamina divina providentia fuerant reservati, quem nos Hierosolymorum episcopum fuisse paulo ante retulimus* (in eodem capite, ubi à Cæsariensi
E & Hierosolymitano episcopis, quos non nominavit, Origenem ad sacerdotium narravit fuisse evectum) *ob insignem Christianæ fidei confessionem ad supra dictum episcopatum promotus est, Narcisso qui prius ibi fuerat episcopus, adhuc superstite.* Et c. 11. *Verum quum propter extremam senectutem ministerium suum obire* (Narcissus) *amplius non posset, supra dictum Alexandrum alterius ecclesiæ episcopum divina dispensatio per revelationem quandam quæ illi in somnis apparuerat, ad participandum cum*

Narcisso sacerdotis officium evocavit. Hac igitur A *visione tanquam divino admonitus oraculo Alexander, quum ex Cappadocia, in qua primum episcopus fuerat ordinatus, Hierosolymam profectus fuisset, tum orandi, tum locorum visendorum gratia: fratres illius ecclesiæ humanissime eum excipientes, reverti posthæc in patriam non siverunt, &c. Sane idem Alexander in suis ad Antinoitas epistolis quæ etiamnum extant, episcopatus quem cum Narcisso collega gessit, meminit his verbis quæ ad calcem epistolæ leguntur. Salutat vos Narcissus, qui ante me episcopalem hujus ecclesiæ sedem tenuit, & qui nunc mihi* B *conjunctus est in orationibus, annos natus sexdecim supra centum: hortaturque vos mecum ut idem omnes sentiatis.* Et cap. 20. *Eadem tempestate multi ecclesiastici viri doctrina excellentes florebant; quorum epistolas quas ad se vicissim scripserunt, hactenus asservatas facile est reperire: extant enim nostra quoque ætate in Bibliotheca Æliæ urbis ab Alexandro ecclesiæ illius episcopo constructa, ex qua nos uberrimam materiam ad argumenti hujus quod præ manibus habemus tractationem in unum collegimus.* Et cap. 39. *In Palæstina autem Alexander Hiero-* C *solymorum episcopus, rursus propter Christum ad præsidis tribunal adductus, quum ex secunda hac confessione* (sub Decio) *magnam gloriam retulisset, Cæsareæ in carcerem conjectus est, vir decora senectute & veneranda canitie conspicuus. Qui quum post præclaram atque illustrem christianæ fidei confessionem in præsidiali judicio editam tandem in custodia animam exhalasset, Mazabanes in ejus locum episcopus Hierosolymorum renuntiatus est.* Demum *cap. 46.* hæc verba recitat cujusdam epistolæ Dionysii Alexandrini ad Cornelium Papam, de Mar- D tyrio Alexandri: *Quod enim ad Alexandrum spectat, is in carcerem conjectus beato exitu defunctus est.* Hieronymus quoque in chronico, ad annum 1. Decii, Christi 149. vel 150. ait; *Alexandro Hierosolymorum episcopo apud Cæsaream Palæstinæ ob martyrium interfecto, & Antiochiæ Babyla, Mazabanes & Fabius episcopi ordinantur.* Hierosolymitanam ecclesiam administravit Alexander annis circiter 38. Eum colunt, Græci quidem die 16. Maii & die 22. Decemb. Latini vero die 18. Mart. cum eo elogio in Martyrologio Romano: E *Cæsareæ in Palæstina natalis beati Alexandri episcopi, qui de Cappadocia, ex propria civitate ubi erat episcopus, sanctorum locorum desiderio Hierosolymam veniens, quum Narcissus ejusdem urbis episcopus jam senex ecclesiam regeret, divina revelatione ejus gubernacula suscepit: postmodum vero in persecutione Decii, quum jam longævæ ætatis veneranda canitie præfulgeret, ductus Cæsaream, & clausus in carcere, ob confessionem Christi martyrium complevit.*

XXXV. Mazabanes.

Jam diximus ex Eusebio, *lib. 6. hist. eccl. cap. 39.* & ex Hieronymo in chronico, post Alexandrum, *Mazabanem* ad sedem Hierosolymitanam fuisse promotum. Id aiunt doctissimi actorum sanctorum elucidatores *to. 1.* Maii, *in tract. prælim. pag. 14. num. 61. col. 1.* contigisse *Decio* Imperatore *& Annio Grato Coss.* Christi anno 250. Epiphanius *hær. 66. n. 20.* eum sedisse indicat usque ad Gallum & Volusianum, qui Decio successerunt anno Christi 251. Eusebius tamen *lib. 7. hist. eccl. cap. 5.* transumptum refert ex epistola Dionysii Alexandrini ad Stephanum Papam anno 255. electum, in quo *Mazabanem Æliæ post mortem Alexandri* episcopum, cum aliis quibusdam episcopis tunc viventibus memorat. Hieronymus quoque in chronico, quod ex Eusebii simili opere concinnavit, regimen ejus prorogat usque ad annum 13. Gallieni, Christi 266. ita ut curam Hierosolymitanæ ecclesiæ per sexdecim annos, aut etiam amplius, gesserit.

XXXVI. Hymenæus.

Anno 13. Gallieni, Christi 266. ipso *Gallieno VII. & Sabinillo Coss. Hierosolymorum episcopatum tenet Hymenæus*, ex Hieronymo in chronico (nam hic, ut in prioribus, inquiunt eruditi actorum sanctorum elucidatores *to. 3.* Maii, *in tract. prælim. p. 14.* Eusebiani chronici textus græcus nos destituit.) Hunc *ad sua usque tempora claruisse* scribit Eusebius *lib. 7. hist. eccl. c. 14. Hierosolymis,* inquit, *post Mazabanis obitum episcopalem sedem obtinuit Hymenæus, qui nostra etiam ætate plurimis laudum titulis inclaruit.* Epiphanius *hær. 66. num. 20.* tempus Hymenæi definit *ad Aurelianum,* qui renuntiatus est Imperator an. Christi 271. in eoque definit illius episcoporum Hierosolymorum catalogus, perductus usque ad Aurelianum & Probum Imperatores, id est ad annum 276. Subdit tamen quatuor aut quinque postea lineis: *A quo tempore ad hodiernam diem hi episcopi numerantur, Bazas, Hermon, Macarius, Maximus, Cyrillus, Herennius, Cyrillus alter, Hilarionus qui nunc ecclesiæ præsidet, qui cum Arianis habuisse communionem accusatus est.* Hæc scribebat Epiphanius circa annum Christi 377. De istis posterioribus episcopis Hierosolymitanis infra dicemus suo loco. Porro Hymenæus, de quo nunc facimus mentionem, duplici interfuit synodo Antiochenæ adversus Paulum Samosatensem, quarum prior habita est anno Christi 265. & posterior anno circiter 272. Ex Euseb. *lib. 7. hist. capp. 28. & 30.* Post Helenum autem Tarsi episcopum

nominatur in fronte epistolæ synodicæ ad A Dionysium Romanum, Maximum Alexandrinum, & cæteros orbis episcopos, de Pauli Samosateni erroribus & depositione, quam legere est, *ibid. c. 30*. Sedisse videtur circiter triginta duos annos, scilicet ab anno Christi 266. usque ad 14. Diocletiani, Chr. 298. cui ejus successorem assignat Hieron. in chron. Zabdam, quem Epiphanius *Bazam* nominat.

XXXVII. Zabdas.

Anno Diocletiani 14. Christi 298. *ecclesiæ Hierosolymorum trigesimus-septimus episcopus* B *ordinatur Zabdas,* inquit Hieronymus in chronico, qui recte eum dicit trigesimum-septimum: ut enim observant doctissimi actorum sanctorum elucidatores *to. 3.* Maii, *in tract. prælim. pag. 14. num. 63. col. 2.* non, propter resumptam à Narcisso sedem suam Hierosolymitanam, multiplicandus est numerus episcoporum, adeo ut idem Narcissus nominetur *trigesimus,* & *trigesimus-quartus;* quod occasionem Nicephoro præbuit *duos Narcissos* Hierosolymorum episcopos paucis annis ab invicem distantes sæculo tertio obtrudendi, C Νάρκισσος ὁ δεύτερος *Narcissus secundus,* quum scribere debuisset τὸ δεύτερον *secundo,* vel *secunda vice.* Idem Nicephorus Zabdæ tribuit annos decem administrationis, cujus tamen successor reponitur ab Hieronymo in eodem chronico ad annum præfati Diocletiani 18. Christi 302. unde quatuor duntaxat annos sedisse perhibendus Zabdas. Eusebius *lib. 7. hist. cap. 32.* ait, *Hierosolymis, post obitum Hymenæi, Zabdam* (sive Zambdam) *administrationem illius ecclesiæ suscepisse, quo non multo post defuncto, Hermon, &c.* Zambdæ colitur D memoria in Martyrol. Rom. die 19. Februar. *Hierosolymis sancti Zambdæ episcopi.* Theodoricus Pauli, & Auctor Florarii sanctorum, in ejus elogio ad diem 6. Maii, afferunt ab illo ad fidem Christi adductum S. Mauritium legionis Thebæorum ducem. Verum ea laus prædecessori ejus Hymenæo videtur adscribenda. Quum enim Thebæos ex Asia in Europam accersitos à Maximiano Diocletiani collega ad conficiendum bellum Bagaudicum constet, de quibus triumphum egit Maximianus anno 286. die 1. Aprilis, martyrium anno E præcedenti 285. subiisse necesse est S. Mauritium, qui proinde religionem Christianam longe antea amplexus fuerat, quam Zabdas anno Christi 298. ut dictum est, thronum Hierosolymitanum conscenderet. Eucherius episcopus Lugdunensis, non nominat, in actis Martyrii S. Mauritii, episcopum Hierosolymitanum, à quo *Christianæ religionis ritum* Mauritius ejusque socii *exceperint:* & verosimile est, inquiunt elucidatores citati *ibidem, n. 64.* nec nominatum in iisdem actis fuisse *Romanæ urbis Pontificem, apud quem confirmaverunt eamdem Christianitatis fidem quam acceperant:* sed postquam nescio quis *Marcellini Papæ* nomen isthic inseruit, consequens visum est duobus illis scriptoribus, ut Hierosolymitanus episcopus fuerit Zabdas, qui reipsa tempore Marcellini Papæ, juxta Eusebianum Hieronymi chronicon, sedebat.

XXXVIII. Hermon.

Eusebius *lib. 7. hist. eccl. c. 32.* hæc habet de eo Hierosolymorum episcopo: *Zabda non multo post defuncto, Hermon postremus eorum qui ante illam nostri temporis persecutionem fuerunt, apostolicam cathedram, quæ illic etiamnum servatur, obtinuit.* Cathedram intelligit sancti Jacobi apostoli quam Hierosolymis sua adhuc ætate servatam dixerat *ibid. c. 19.* Hieronymus in chronico Eusebiano ait: *anno Diocletiani 18.* Christi 302. *ecclesiæ Hierosolymitanæ trigesimus-octavus præfuit Hermon.* Nicephorus, Theophanes, & Eutychius, ejus episcopatui novem annos assignant, teste Tillemont. *hist. eccl. to. 7. pag. 646. col. 2.* qui sic mortuum asserit anno 311. quamvis chronicon Eusebianum hic valde perturbatum successorem ejus promotum memoret anno Constantini magni octavo, Christi 313. Colitur in Menæis Græcor. die 7. Martii, ubi etiam legitur plures ab eo missos episcopos in varias gentes, & in Tauroscythicam regionem fuisse, qui Christum ibi annuntiarent.

XXXIX. Macarius. *Quiriacus.*

Volusiano & Anniano Coss. Constantini magni anno 8. Christi 313. *Hierosolymorum episcopus trigesimus-nonus constituitur Macarius,* apud Eusebium in chronico editionis Scaligerianæ quod desinit cum Vicennalibus ejusdem Imperatoris Nicomediæ celebratis anno Christi 325. aut 326. Ad hunc Alexander Alexandrinus Patriarcha de Ario, quem secundo proscripserat, epistolam anno 320. dedit: Arius ipse in epistola ad Eusebium Nicomediensem, eumdem inter suos adversarios nominat: hanc refert Theodoretus, *lib. 1. hist. eccl. cap. 5.* In concilio generali Nicæno anno 325. sedit ex eodem, *c. 15.* & ex Sozom. *lib. 1. hist. cap. 17.* Dum ecclesiam Hierosolymitanam administrabat, in Palæstinam venit Helena Constantini mater, cujus diligentia anno 326. aut 327. inventa sunt sacra Passionis Domini instrumenta; nec parum ad id contulit ipse pius antistes, cui etiam Constantinus litteras scripsit, tum de ecclesia quam Hierosolymis ad Domini sepulcrum, tum de alia quam ad Ilicem Mambre construere meditabatur, apud Eusebium in vita

Constantini *lib. 3. capp. 29. 30. & 52.* Hanc A
secundam epistolam scriptam fuisse anno 330. aut 331. colligi ait Tillemont. ex serie textus Eusebiani modo citati, proindeque Macarium usque ad illud tempus vixisse oportere. Certe de ejus morte loquitur Sozomenus inter sancti Eustathii depositionem an. 331. ab Arianis in concilio Antiocheno factam, & concilium Tyri anno 335. habitum, cui Maximus ejus successor interfuit. Quod tamen vix conciliari posse videtur cum 20. annis plenis, à Nicephoro, Theophane, & Daniële Papebrochio; aut etiam 19. ab Eu- B
tychio, Maximi ejus successoris mortui anno 349. aut 350. episcopatui assignatis. Nonnullas Macarii elucubrationes laudat Athanasius disput. 1. adversus Arianos. Gesta ejus legere est apud Daniël. Papebroch. ad diem 10. Martii, sub qua est Romano Martyrologio inscriptus his verbis: *Hierosolymis S. Macarii episcopi & confessoris, cujus hortatu loca sancta à Constantino expurgata, & sacris basilicis illustrata sunt.* Mirum quod Græci in suis Menæis tanti viri memoriam prætermiserint.

Inter Macarium & Maximum II. quidam C
scriptores, à duodecimo sæculo, reponunt *sanctum Quiriacum* sive *Cyriacum*, cujus occasione hæc habent jam sæpius citati doctissimi actorum sanctorum editores Bollandi continuatores *tract. prælim. ad to. 3.* Maii, *pag. 18. n. 80. col. 1.* Ad ordinem successionis quod attinet, neque Hieronymus, neque Nicephorus, neque alius quisquam dubitat quin *Macario* immediate successerit *Maximus:* Latini tamen recentiores, post receptam sub duce Godefrido Hierusalem, volentes texere Patriarcharum seriem, inter utrumque posuere D
S. Quiriacum sive *Cyriacum*, utique nihil dubitantes de fide adhibenda ejus legendæ, antiquissimæ simul & fabulosissimæ, nec nisi in nostro Occidente notæ. Hic licet Macario mortuo, propter meritum revelatæ crucis, dicatur episcopus consecratus ab Eusebio Pontifice Romano (Emissenus si nominaretur, nominaretur saltem aliquis tunc temporis vivens, quum Romanus diu ante obierit) licet, inquam, ab Eusebio Romano consecratus dicatur in sua illa legenda Quiriacus; quia tamen idem fingitur martyr obiisse sub E
Juliano Apostata, maluit Theodoricus (Pauli) post *Maximum* atque *Cyrillum* .... collocare *Cyriacum*, de eoque concludendo scribere, quod *obiit anno Domini 366. quarta die Maii*, non advertens se procurrere ultra Imperium Juliani ad triennium, quum Julianus extinctus fuerit anno 363. Hucusque illi editores, qui etiam superius, *pag. 10. num. 35. col. 1.* monent *S. Quiriacum* die 4. Maii honoratum in aliquibus ecclesiis, eum esse sibi videri qui ejusdem mensis Kalendas obtinet in omnibus Hieronymiani martyrologii ecgraphis aliisque Usuardino vetustioribus, his verbis; *In Hierosolymis natalis S. Judæ sive Quiriaci episcopi.* Alibi: *S. Quiriaci, qui & Juda.* Et, *S. Judas, qui cognominatus est Quiriacus:* nec alium esse à *S. Juda* qui postremus fuit episcoporum Hierosolymorum ex circumcisione, sive decimus-quintus, de quo nos supra egimus *col. 146.* seque demonstrasse aiunt ad diem 4. Maii, S. Quiriacum qui ab Usuardo notatur illa die cum duplici isto nomine tanquam Dominicæ crucis inventor sub Constantino, & martyr sub Juliano Apostata, nullum fuisse in rerum natura, sed cum tota suæ passionis historia purum putum esse figmentum.

XL. MAXIMUS II.

Quadragesimus Maximus post Macarium Hierosolymorum episcopus, qui *moritur anno XI. Constantii;* verba sunt Hieronymi in chronico. Quomodo ejus electio facta fuerit sic narrat Sozomenus lib. 2. hist. cap. 20. *Ecclesiam Hierosolymitanam post Macarium Maximus suscepit. Hunc Diospolitanum episcopum à Macario constitutum fuisse memorant, sed cives Hierosolymorum eum apud se detinuisse: nam quum confessione clarus, & omni ex parte egregius esset, plebis judicio tacite designabatur, ut post obitum Macarii episcopatum illic capesseret. Proinde quum plebs moleste ferret eripi sibi hominem cujus virtutem experta esset, & seditio intentaretur; commodius visum est ut Diospolitanis quidem alius eligeretur episcopus, Maximus vero maneret Hierosolymis, & una cum Macario episcopali munere fungeretur, & post ejus obitum ecclesiam gubernaret. Cæterum qui res istas accurate examinarunt, affirmant ex sententia Macarii hæc acta esse, & à plebe summo studio postulata. Aiunt enim pœnituisse Macarium quod Maximum Diospoleos episcopum ordinasset: quippe qui ordinatione celebrata cogitare cœpit, illum qui & recte de Deo sentiret, & ob confessionem populo acceptus esset, necessario servandum fuisse ut ipsi succederet. Etenim verebatur ne, se mortuo, Eusebius & Patrophilus, Ariani dogmatis fautores, occasionem nacti, aliquem ejusdem dogmatis labe infectum in Hierosolymitana sede collocarent; siquidem Macario adhuc superstite res novas moliti fuerant, sed quum ab illo communione privati essent, conquiescebant.* Confessionem Maximi enarrat paulo fusius idem Auctor infra *cap. 25.* agens de conciliabulo Tyri in quo S. Athanasius anno 335. damnatus est: ait enim communiter dici quod *Paphnutius confessor, qui concilio interfuit, apprehensa manu Maximi Hierosolymorum episcopi, jussit ut*

surgeret; quasi non deceret ipsos qui confessores essent, & qui pietatis causa oculos effossos & poplites succisos haberent, malorum hominum concilio sociari. De eodem hæc habet Theodoretus lib. 2. hist. eccl. cap. 26. *Hierosolymorum sacerdotium post Macarium .... Maximus suscepit: vir qui pro pietatis defensione in persecutionum certaminibus inclaruerat. Nam & oculo dextro orbatus, & dextro poplite debilitatus fuerat.* Fraude nihilominus & artibus Arianorum illaqueatus Maximus Athanasii cum illis damnationi subscripsit, sive in eo conciliabulo Tyri, sive in alio simili Hierosolymis eodem anno 335. ab Arianis celebrato, ut ex Socrate discimus, qui *lib. 2. hist. cap. 8.* causam cur Maximus postea Antiochenæ synodo adesse noluerit hanc reddit, quod *animo reputabat deceptum se prius fuisse & per fraudem inductum ut depositioni Athanasii subscriberet.* Eundem Athanasium anno 347. à Sardicensi concilio per Asiam revertentem collecta sexdecim episcoporum Palæstinæ synodo festiva communione excepit: synodi hujus ad Africæ episcopos epistolam, cui Maximus omnium primus nomen suum apposuit, Athanasius ipse recitat apologia sua secunda. Sozomenus *lib. 4. c. 20. p. 570.* Maximum refert à sede sua ejectum fuisse ab Acacio Cæsariensi & Patrophilo Scythopolitano episcopis Arianis, anno utique 349. aut 350. & Cyrillum ab iisdem ut hominem sibi devinctum in ejus locum fuisse substitutum: verum oportet statim ab hac ejectione & ante Cyrilli ordinationem mortuum esse Maximum, si vera est illa Sozomeni narratio: quandoquidem Hieronymus in chronico, nulla hujus ejectionis mentione facta, dicit mortuo Maximo, Arianos ecclesiam invasisse, & in ejus sedem Cyrillum fuisse promotum.

XLI. Cyrillus.
Heraclius.
Eutychius *intrusus.*
Irenæus *intrusus.*
Hilarius *intrusus.*

Cur hic *Heraclium* inter Hierosolymorum episcopos nominem, ansam præbet Hieronymus in chronico, initia episcopatus Cyrilli sic describens: *Quadragesimus Maximus post Macarium Hierosolymorum episcopus moritur: post quem ecclesiam Ariani invadunt, id est Cyrillus, Eutychius, rursum Cyrillus, Irenæus, tertio Cyrillus, Hilarius, quarto Cyrillus, quorum Cyrillus, quum à Maximo fuisset presbyter ordinatus, & post mortem ejus ita ei ab Acacio episcopo Cæsariensi, & cæteris Arianis episcopatus promitteretur, si ordinationem Maximi repudiasset, diaconus in ecclesia ministravit: ob quam impietatem sacerdotii mercede pensatus, Heraclium (quem moriens Maximus in suum locum substituerat) varia fraude sollicitans, de episcopo in presbyterum regradavit.* Theodoretus tamen *lib. 2. hist. cap. 26.* Cyrilli promotionem commendat, ut *apostolicæ doctrinæ acerrimi propugnatoris.* Ab Acacio quidem Cæsariensi, Ariano, qui licet in concilio Sardicensi anno 347. ob hæresim depositus fuisset, nihilo secius pro metropolita Palæstinæ totius se gerebat, episcopus consecratus est. At ab alio fortassis facile non potuerit his turbulentissimis temporibus episcopo ordinari: verum exinde pluribus primi nominis Catholicis Cyrillus Arianus fuit, vel saltem Arianis communione junctus. Quidquid sit de ejus præsulatus initiis, hanc profecto labem perfectissime lavit deinceps Cyrillus generosa fidei orthodoxæ defensione, propter quam ab ipsismet Arianis ter in exilium pulsus est. Sedem Hierosolymitanam conscendit anno 350. aut 351. siquidem in epistola data ad Constantium Imperatorem mense Maio anni 351. testatur hanc primam esse quam ipsi à suscepto episcopatu scripserit. Ea autem est qua refert splendidam crucem Hierosolymis in cœlo clara die apparuisse, nec à Christianis tantum visam, sed à Gentilibus quoque, & à Judæis quorum multi eo prodigio perculsi in Christum crediderunt. De celebri illa crucis apparitione die 7. Maii anni præfati 351. loquuntur, præter Cyrillum, Sozomenus *lib. 4. cap. 5.* Philostorgius *lib. 3. cap. 26.* chronicon Alexandr. *pag. 292.* chronicon Idacii, & Menæa Græcor. ad diem 7. Maii. Legendus Tillemont. *tom. 8. hist. eccl. pp. 429. 430. 781. & 782.* Sub finem anni 357. Acacius Cæsariensis moleste ferens quod Cyrillus, velut sedis apostolicæ antistes, cum ipso de jure metropolitano contenderet, ut narrat Sozomenus *lib. 4. hist. cap. 25.* eum deponi curavit in concilio quodam, & auctoritate Constantii, apud quem multum valebat, in exilium mitti; reipsa quod rigidior esset consubstantialitatis assertor, sed sumpto prætextu quod tempore famis nonnulla ornamenta ac supellectiles pretiosas à Constantino, & aliis, ecclesiæ Hierosolymitanæ olim datas vendidisset. Sic rem explicat Sozom. lib. 4. hist. eccl. cap. 25. p. 583. *Cum his Cyrillum quoque exauctorarunt episcopum Hierosolymorum, propterea quod cum Eustathio & Elpidio communicasset, qui decreta Melitinensis synodi, cui ipse quoque interfuerat, abrogare studuerant. Et quod post depositionem in Palæstina factam, communionem iniisset cum Basilio, & Georgio episcopo Laodiceno. Etenim post susceptum Hierosolymorum episcopatum, de jure metropolitano adversus Acacium episcopum Cæsareæ*

controversiam moverat, tanquam apostolicam sedem obtinens. Ex quo factum fuerat, ut inimicitias inter se susciperent, quod non recte sentirent de divinitate. Nam & antea uterque eorum in suspicionem venerat: Acacius quidem quod cum Ario idem sentiret, Cyrillus vero quod eos sectaretur qui filium Patri similem secundum substantiam asserebant. Quum igitur ita sentiret Acacius, una cum episcopis provinciæ Palæstinæ qui idem cum ipso sentiebant, Cyrillum præveniens deposuit hujusmodi ob causam. Quum Hierosolymorum regionem fames occupasset, egentium multitudo necessariis alimentis destituta, in Cyrillum, utpote episcopum, oculos conjecit: Quum autem pecuniæ deessent, quibus subveniri posset egentibus, Cyrillus thesauros ecclesiæ, & sacra vela divendidit. Aiunt igitur quemdam postea donarium suum agnovisse in muliere scenica, quæ illo amicta erat; inquirentemque curiosius unde illud haberet, deprehendisse mercatorem qui illud mulieri vendiderat, mercatori vero episcopum venumdedisse. Hanc ergo causam prætexens Acacius, Cyrillum deposuit: Et hæc quidem ita gesta esse auditione accepi. Apud Silvanum episcopum Tarsensem se recepit Cyrillus, ipsique subrogatus est *Eutychius*. Non dissimulandum quidem, plurimis Catholicis fidem ejus effectam fuisse suspectam, quod ipsum, cum præfato Silvano Tarsensi, Eustathio Sebasteno, Basilio Ancyrano, similibusque non probatæ fidei præsulibus, amicitia junctum viderent: hinc enim non societate tantum, sed & erroris amplexu illis esse devinctum opinabantur. Quia tamen catecheses, quas dum erat presbyter anno circiter 347. composuit, illum ostendunt jam tunc fuisse Catholicum; quia insuper nullatenus probabile est ad presbyteratum fuisse promotum à Maximo Hierosolymorum episcopo viro apprime Catholico, & nominis Christi in persecutione Imperatorum infidelium confessore, si Arianæ parti adstrictus fuisset: quia tandem in dubium nunc revocatur à nemine quin postremis saltem suæ vitæ annis fidem Nicænam tenuerit: idcirco, neque hæc illius cum Semiarianis episcopis inita familiaritas, quæ communionis exterioris seu civilis limites non excessisse habenda est; neque etiam adoptio fortassis formulæ Ariminensis, quæ ipsi communis fuerit cum Gregorio Nazianzeno sene, Meletio, Eusebio Samosatensi, Servatio Tongrensi, Phæbadio Aginnensi, aliisque multis dogmatum orthodoxorum strenuis defensoribus, quos Ariani verbis captiosis deluserunt, illibatæ ejus fidei quicquam nocent. Ad concilium Seleuciense coactum anno 359. mense Septembri venit Cyrillus supplici libello petens ut Acacius sententiæ quam contra ipsum injuste tulerat rationem

A redderet: pluries ad id vocatus Acacius & comparere recusans ipsemet depositionis sententiam sustulit: teste Socr. *lib. 2. hist. eccl. cap. 40. p. 152. Alterius autem partis episcopi Acacium ad concilium vocarunt ut causa Cyrilli Hierosolymorum episcopi judicaretur, &c. Depositus* (siquidem).... *appellationis libello ad eos qui ipsum deposuerant misso, ad majus judicium provocavit. Cui quidem appellationi etiam Imperator Constantius adstipulatus est. Solus igitur ac primus omnium Cyrillus, contra ecclesiastici canonis consuetudinem, appellationem,*
B *sicut in publicis judiciis fieri solet, interposuit. Ac tum quidem Seleuciæ aderat, paratus judicium subire. Et ob hanc causam episcopi Acacianos ad consessum vocabant.... ut rebus examinatis, communi consilio sententiam proferrent. Nam & alios perinde accusatos citaverant qui ad partes confugerant Acacii. Sed quoniam sæpius accersiti venire detrectabant, episcopi qui in concilio erant, & Acacium ipsum deposuerunt, & cum illo Georgium Alexandriæ episcopum, Uranium Tyri, &c.* Cyrillus ex tunc suæ sedi probabiliter restitutus est, utpote qui statim
C regimen Hierosolymitanæ ecclesiæ resumpserit: sed brevissimo tempore quiete illa potitus est, nam initio anni sequentis 360. Acacius opera Imperatoris synodum Constantinopoli convocari obtinuit, in qua, cum pluribus episcopis Semiarianis, & ipse Cyrillus iterum depositus est, ac in exilium pulsus, ut tradunt Socrat. *lib. 2. cap. 42. pag. 155.* & Sozom. *lib. 4. cap. 30. pag. 589.* ipsi subrogavit Acacius *Irenæum* sive *Erennium*, tunc mortuo fortassis Eutychio primo sedis Cyrilli invasore. At post Constantii obitum, quum
D Julianus edicto episcopos sedibus suis dejectos ad eas reverti permisisset, Cyrillus Hierosolymam rediit sub finem anni 362. quo jam illic fuisse videtur, quando eodem anno Judæi, instigante Juliano, templum Hierosolymitanum reædificare incassum tentarunt. Hunc eventum annis circiter 25. antea prædixerat quodammodo Cyrillus Catechef. 15. *p. 365.* tunc vero rursus prænuntiavit, definitè aiens, quidquid agerent Judæi, nunquam eo perventuros ut lapidem lapidi imponerent. Ex Ruff. *lib. 1. hist. eccl. c. 37.* Acacio mortuo
E anno circiter 365. Cyrillus ei suffecit Philumenum, deinde Gelasium suum ex sorore nepotem. Verum Ariani Valentis Imp. authoritate suffulti Gelasium deturbarunt, eique Euzoïum Arianum substituerunt. His non contenti, ipsum quoque Cyrillum sede Hierosolymitana ejecere anno 367. vi edicti, ut creditur, quo præfatus Imperator eodem anno mandaverat ut episcopi, quotquot sub Constantio depositi, postea sub Juliano ad ecclesias suas redierant, ab illarum regimine removerentur.

removerentur. In ejus locum *Hilarium* sive A *Hilarionem* episcopum constituerunt, qui, ut ait Epiphan. *hær. 66. n. 20. tom. 1. pag. 637. cum Arianis habuisse communionem accusatus est, & nunc* (id est, circa ann. 376. aut 377. quo hæc scribebat) *ecclesiæ præsidet.* Suam sedem non recuperavit Cyrillus nisi post mortem Valentis sub finem anni 378. vel initio sequentis, quo Theodosius magnus ad Imperium pervenit, ut scribit Socrat. *lib. 5. hist. cap. 3. pag. 260.* Interfuit concilio generali Constantinopolitano anno 381. ex Theodoreto *lib. 5. hist. cap. 8.* qui & asserit *cap. 9.* episcopos B Orientis in eadem rursus urbe anno seq. 382. congregatos, eximium de ejus fide, susceptisque pro ea contra Arianos à quibus multa perpessus fuerat laboribus, testimonium protulisse. Epistolam hanc synodicam refert, in qua leguntur ista de Cyrillo: *Hierosolymitanæ autem ecclesiæ, quæ mater est omnium ecclesiarum, reverendissimum ac religiosissimum Cyrillum episcopum esse indicamus, qui & canonicè ab episcopis provinciæ olim fuit ordinatus, & plurima variis in locis contra Arianos certamina subiit.* Hieron. *de script. eccl. cap. 112.* C eum refert *sæpe pulsum ecclesia* (Hierosolymitana) *& receptum, ad extremum sub Theodosio principe inconcussum annis octo tenuisse episcopatum.* Obiit proinde Cyrillus anno 386. aut 387. præsulatus vero 35. aut 36. Ejus memoriam, pari consensu, celebrant die 18. Mart. quo probabiliter ex hac vita migravit, Menæa Græcor. Calendarium quoddam Syriacum, & Martyrol. Roman. cujus postremi verba hæc sunt: *Hierosolymis Cyrilli episcopi qui ab Arianis multas fidei causa perpessus injurias, & ab ecclesia sua sæpe pulsus, tandem* D *sanctitatis gloria clarus in pace quievit, cujus intemeratæ fidei synodus œcumenica Damaso scribens præclarum testimonium dedit.* Ex tanto viro habemus catecheses 23. quibus plurima nobis traditionis antiquæ documenta rara innotescunt; epistolam quoque illam quam scripsit ad Constantium Imper. de miraculosa crucis apparitione. At concio in festum Purificationis, quæ extat sub ejus nomine *to. 13. Bibl. Patr. edit. Paris. p. 850.* multis videtur Cyrillo posterior: epistola autem de morte Hieronymi, qui Cyrillo supervixit triginta E annos & amplius, eo ipso evincitur huic Cyrillo supposita.

XLII. Joannes II.

Joannem istum, qui vulgo hujus nominis primus dicitur, *secundum* appello, eo quod Hierosolymorum episcoporum septimus ex circumcisione, *Joannes* nuncupatus fuerit. Is autem primum monachus & ecclesiæ Hierosolymitanæ presbyter fuit: deinde Cyrillo successit anno Christi 386. aut 387. quum vix ipse trigesimum annum perageret. Eum ait *virum admiratione dignum* Theodoretus *lib. 5. histor. eccl. cap. 35.* Amicitiam coluit Theophili Alexandrini eo tempore quo ille nondum adversus Origenem vexillum erexerat: Origenianis enim eum erroribus addictum fuisse censuerunt Epiphanius & Hieronymus, ipsique palam exprobrarunt: hinc magna inter illos concertatio exarsit ab anno 394. ad annum 397. quo saltem cum Hieronymo reconciliatus est. Causam fovit Joannis Chrysostomi cujus ad eum extat epistola 88. anno utique 404. quo etiam exequiis sanctæ Paulæ Romanæ interfuit. Anno 415. in concilio Diospolitano à Pelagio delusus fuit, sicut & cæteri præsules, sic tamen ut hæreticum absolventes hæresim confixerint. Augustinus ad ipsum misit librum quem *de Natura & Gratia* scripserat, simulque de Pelagiana hæresi epistolam dedit, quæ est 252. *tom. 2. edit. 1586. p. 347.* inter Augustinianas. Eodem anno 415. ab eo facta est reliquiarum S. Stephani Protom. in sacram ædem Sion translatio VII. kal. Januar. Variis nominibus nuncupatus reperitur apud scriptores: Auctor enim vitæ S. Porphyrii Gazensis episcopi, apud Bolland. 16. Febr. *pag. 647.* eum ordinatum narrat presbyterum à *Praylio* sacrorum locorum antistite, anno scilicet 393. qui vigesimus-quartus erat antequam Praylius Joanni successerit. Georgius Alexandrinus in vita S. Joannis Chrysost. *Silvanum* vocat episcopum Hierosolymitanum, apud quem anno 401. sese receperunt Longi fratres à Theophilo Patriarcha Alexandrino ex suis cœnobiis pulsi. Onuphrius nonnullique alii Latini eum appellant *Nepotem.* Obiit anno 417. trigesimo, vel trigesimo-primo sui episcopatus. Sanctus Augustinus, S. Paulinus Nolan. Anastasius & Zosimus Romani Pontifices, Chrysostomus, Theodoretus, Idacius, de eo honorificè loquuntur. Vid. Tillem. *to. 12. hist. eccl. pp. 342. & 343.* Nullum Joanni huic aliud scriptum tribuunt Hieronymus, Gennadius, cæterique veteres, imò & Trithemius, præter apologiam adversus Epiphan. & Hieron. Idem Tillem. *ibid. p. 343.*

XLIII. Praylius.

Hierosolymis, post admirandum Joannem, Praylius ecclesiæ curam suscepit, vir nomini suo (Græco, ob mansuetudinem) *egregie respondens;* verba sunt Theodoreti *lib. 5. hist. eccl. c. 38.* Doctissimi actorum sanctorum editores in tract. prælim. *tom. 3.* Maii, *pp. 21. & 22.* Praylium existimant fuisse chorepiscopum charactere episcopali insignitum sub Joanne prædecessore ejus, ut-pote quum à Praylio

S. Porphyrium, qui postea Gazensis episcopus fuit, ordinatum presbyterum anno 393. referat Marcus ejusdem Porphyrii discipulus, in ejus vita, quam ipsi illustrarunt die 26. Febr. textus enim græcus originalis deest, in versione autem latina vocatur *Praylius sacrorum locorum sacerdos*, & in Menæis Græcorum *Patriarcha*. Verum, ut supra observatum est, Tillemont. *Praylium*, de quo hic sermo, ipsum fuisse Joannem Hierosolymitanum, sub aliis quoque nominibus ab aliis scriptoribus designatum, censet *tom. 12. hist. eccl. pp. 639. col. 2. & 640. col. 1.* Initio quidem B præsulatus deceptus fuit à Pelagio captiosis verbis, ut & præfatus Joannes, unde ei & Cœlestio testimonium dedit sanæ doctrinæ in epistola ad Zosimum Papam, qui scripsit ad Aurelium Carthaginensem cæterosque Africæ episcopos XI. kal. Octobr. (sive die 21. Septemb.) anni 417. apud Baron. ad hunc annum, nn. 25. & 30. *Ecce epistolam Hierosolymitani episcopi Praylii, qui in locum quondam S. Joannis episcopus est ordinatus, accepimus, qui causæ Pelagii enixius adstipulator advenit.* Addit vero: *postmodum est evidenter* C *deprehensus* (idem Pelagius) *insistentibus accusatoribus à posteriore synodo, cui S. mem. Theodotus Antiochiæ præsedit episcopus, atque detectus, à sanctis quoque ac venerabilibus Hierosolymorum locis est deturbatus. Quod*, inquit Marius Mercator in commonit. c. 3. *ejusdem sancti Theodoti ad reverendissimum urbis Romæ episcopum, & S. recordat. Praylii Hierosolymitani episcopi missa scripta testantur, quorum exemplaria ad documentum habemus in manibus.* Hinc colligitur Praylium mentem in causa Pelagii non multo post mutasse. D Theodoretus *epist. 110. p. 980.* refert ab eo ad sedem Cæsariensem, post Eulogium, evectum fuisse Domninum quemdam bigamum. Fasti Idaciani ad annum 419. narrant signa & prodigia magna contigisse eo anno, de quibus epistolam ad universas orbis ecclesias scripsit episcopus Hierosolymitanus, quem ipsi *Joannem* appellant, sed quum Joannes serius non obierit quam initio anni 417. fuit ille, vel Praylius, vel successor ejus Juvenalis. Certe Theodoretus *lib. 5. hist. cap. 38.* loquitur de Praylio ut qui adhuc viveret: & *cap. 40.* ubi terminat E historiam suam ad ann. 428. ipsi Juvenalem successisse narrat, *in indiculo* scilicet *episcoporum qui magnis urbibus præfuerunt... Hierosolymorum episcopi*, inquit, *Macarius, Maximus, Cyrillus, Joannes, Praylius, Juvenalis.* Tillem. *tom. 14. hist. eccl. pag. 291.* eum obiisse existimat post annum 421. sed ante annum 428. & *p. 816. col. 2.* annum morti ejus assignat circiter 425. Tomo tamen sequenti 15. *pp. 196. & 867.* ait probabile esse Praylium, quem Idacius A brevi præfuisse ecclesiæ Hierosolymitanæ asserit, fato functum esse anno 418. aut 420. quo & incœperit Juvenalis episcopatus.

XLIV. JUVENALIS.
THEODOSIUS *intrusus*.

De *Juvenali* superius multa diximus à *n. 15.* usque ad *n. 22.* exclus. *coll. 110. 111. & seqq.* quæ hic repetere necessarium non erit. Ante annum 428. & fortassis jam ab anno 418. post Praylii obitum, ad sedem Hierosolymitanam promotus est: anno autem 428. aut 429. die 7. Maii lauram S. Euthymii abbatis solemniter dedicavit, qui quinquagesimus-secundus erat vitæ ejusdem abbatis, nati anno 377. *quarto Consulatu Gratiani*, teste Cyrillo ejus gestorum scriptore, *to. 2. monum. eccl. Græc. num. 3. pag. 202.* Non multo post quasi jam Palæstinæ Patriarchatu potiretur, Petrum Parembolarum, seu Castrorum tribûs cujusdam Saracenicæ quæ in meridianos Palæstinæ fines migraverat, episcopum creavit. Anno 431. Ephesum venit ad synodum generalem quæ pro Nestorii causa in illa urbe cogebatur, multosque adduxit secum episcopos sibi adhærentes. Cyrillo se adjunxit cæterisque præsulibus ducentis qui, tum hæresim Nestorianam confixere, tum ipsum quoque deposuere Nestorium. Scribit Leo Papa epist. 92. olim 62. ad Maximum Antiochenum episcopum, *in ea Ephesina synodo.... Juvenalem episcopum, ad obtinendum Palæstinæ provinciæ principatum credidisse se posse sufficere, & insolentes ausus per commentitia scripta firmare: quod Cyrillus Alexandrinus episcopus meritò perhorrescens, scriptis suis, quid prædicti cupiditas ausa esset* (ipsi Leoni) *indicavit, & sollicita prece multum poposcit, ut nulla illicitis conatibus præbeatur assensio.* Quibus verbis palam fit Juvenalem omni tentasse modo in synodo Ephesina sibi arrogare jura Patriarchica in universam Palæstinam, at ejus consilium nec Cyrillo placuisse, nec cæteris episcopis, qui tamen noluerunt animum ejus exasperare, acriter ejus ambitum comprimendo, ne ille causam fidei desereret. Nihil tunc igitur obtinuit Juvenalis, sed quin consequeretur in posterum, quod meditabatur, non etiam desperavit. Unus fuit ex octo episcopis qui ab ea synodo ad Theodosium II. Imp. delegati sunt ut fautorum Nestorii machinamenta dissolverent, quique illo tandem procul amandato, Maximianum regiæ urbis episcopum ordinarunt. In sanctam urbem regressus Stephanum S. Euthymii discipulum episcopum Jamniæ consecravit. Anno 449. ad secundam synodum Ephesinam profectus, Dioscori Patriarchæ Alexandrini partem amplexus est: exinde, tam Eutychianæ hæresi,

quam Flaviani Constantinopolitani episcopi, Eusebii Dorylæi, & aliorum episcoporum orthodoxorum depositioni subscripsit, idque honoris causa ante Domnum Antiochenum præsulem: quis enim servatum ordinem requireret in latrocinio à quo omnis ordo exulabat? Hoc in prædatorio conventu Alypius Bactrorum seu Bachatorum tertiæ Palæstinæ episcopus, se pro justo decreto Juvenalis *sanctissimi archiepiscopi sui* stare dixit Eutychem uti catholicum recipientis. Post biennium anno 451. in synodo Chalcedonensi malè gestorum veniam obtinuit: quum enim conclamatum esset, omnes qui injustam sententiam tulerant *esse damnandos, nominatim vero qui principem locum in synodo cum Dioscoro tenuerant, Juvenalem episcopum Hierosolymorum, Thalassium Cæsareæ Cappadociæ, Eusebium Beræa, Eustathium Beryti, & Basilium Seleuciæ,* ipse fidem orthodoxam professus est cum aliis; qua recepta & probata à Patribus, *jussi sunt synodum ingredi, à qua ante repulsi erant, ut-pote rei cum Dioscoro in synodo* (secunda Ephesina) *scelerum patratorum, conjunctique sunt ecclesiæ, à qua communicatione Dioscori facti erant extorres.* Epistolæ igitur Leonis ad Flavianum, decretisque concilii subscripsit; imò unus fuit illorum, quos synodus ad condendam fidei definitionem designavit. Postmodum actione septima *tom. 4. concil. P. Labb. pag. 614.* transactioni factæ ipsum inter & Maximum Antiochenum præsulem, ut tribus quidem Palæstinis episcopus Hierosolymitanus præesset, in duas vero Phœnices & Arabiam jurisdictionem Antiochenus exerceret Patriarcha, consensit tota synodus, annuerunt & Papæ legati *pp. 615. & 618.* Interim *Theodosius*, qui in Chalcedonensi concilio maximos tumultus excitaverat, nonnullique monachi hæresi Eutychiana infecti, in Palæstinam venerunt, antequam Juvenalis ejusque episcopi eo reversi fuissent: statim vero fidem proditam conquesti, populum & monachos fere omnes adversus synodum Chalcedonensem concitaverunt. Sic rem describit auctor vitæ S. Euthymii, apud Cotel. *to. 2. monument. eccl. Græc. n. 73. p. 261. Theodosius quidam, habitu quidem monachus, moribus vero præstigiator exitiosissimus, & mente corruptus, veniens in Palæstinam præter expectationem .... improbe de dicta synodo commentus* (est) *quod everteret rectæ fidei dogma, introduceret autem potius atque revocaret Nestorii sententiam,* (quibus verbis sibi devinxit) *Eudociam Augustam quæ tunc in Palæstina versabatur, & per eam omnem* (ad se traxit) *monasticum ordinem. Is postea etiam sedem Hierosolymitanam temerariè & impudenter invadit, atque quum ex potestate accepisset facultatem,* A *bellum gessit adversus divinos canones & leges. Inde homines probi atque moderati à sedibus & sacris expellebantur: fuerunt & qui ab eo occisi sunt, necnon manus sceleratus* (ille) *Pontificum sanguine polluit: malefici autem, & præstigiatores, & pestes, potiusque digni carceribus quam sedibus, sacrorum interpretes & sacerdotes creabantur, atque apud hunc scelestum impiumque magnam assequebantur fiduciam. Quum autem secundus post hæc annus intercessisset, abiit quidem clam hominibus Theodosius, &c.* Scilicet quum à Juvenali in suo reditu B extorquere non potuissent Theodosius ejusque asseclæ, ut synodum Chalcedonensem damnaret, misit ille nefarios homines qui ipsum perimerent, sed occultè Hierosolyma egressus Juvenalis Constantinopolim venit ad Marcianum Imper. Theodosius autem cum suis Hierosolymam ingressus, hanc quasi urbem armis subactam devastarunt, fores ejus occluserunt, nebulones mœnibus apposuerunt, plurimas domos incenderunt; Juvenali tandem Theodosium ipsum in ecclesia sanctæ resurrectionis substituerunt, qui Eu- C dociæ Augustæ Theodosii junioris viduæ fultus auxilio, non intra urbem Hierosolymam tantum, sed & in universa Palæstina tyrannorum seu prædonum more quotquot non se præberent synodi Chalcedonensis adversarios, cædibus, suppliciis, & exiliis, per viginti menses insectatus est. *Ad hunc igitur,* inquit Evagrius *lib. 2. hist. eccl. cap. 5. multi ex urbibus trium Palæstinarum accedentes, episcopos ab illo sibi ordinari curarunt. Hæc* (vero) *ubi comperit Marcianus, primo quidem Theodosium ad se perduci jubet* (qui aufugit D clam in montem Sina.) *Deinde Juvenalem mittit ut ea quæ gesta fuerant corrigeret, mandans ut cunctos qui à Theodosio ordinati fuerant, expelleret. Post adventum igitur Juvenalis* (anno nimirum 453.) *multa tristia atque acerba contigerunt, quum ex utraque parte fierent quæcunque furor ipsis suggerebat.* Ita Evagrius: Marcianus quippe Imperator mandaverat Dorotheo Palæstinæ præfecto, ut Theodosium ad se mitteret, sed *hoc ille facere non potuit, propterea quod pestis illa in Synæum montem profugerat. Post Theodosii* E *vero fugam Juvenalis in thronum suum restitutus, omnibus quos ille ordinaverat dignitatem statim ademit.* Hæc ex Nicephoro referunt doctiss. actor. sanct. editores *in tract. prælim.* ad *to. 3.* Maii, *pag. 23. col. 1. num. 100.* qui & addunt *n. 101.* Juvenalem, statim atque sedi suæ, pulso Theodosio, restitutus fuit, pacandæ provinciæ omnem operam dedisse, synodo celebrata anno 454. cujus extat epistolare rescriptum *ad reverendos presbyteros & archimandritas, & reliquos monachos*

Palæstinæ provinciæ, in qua ipse primus ante Irenæum Cæsariensem metropolitam subscribit. Ibi commendatur fides in Nicæno concilio sancita, & nuper in Chalcedonensi confirmata, ejusque *calumniatores rejiciendos esse* declaratur, ut *qui falsum testimonium dicere præsumunt adversus tantos sanctissimos Patres, magis autem adversus cunctum terrarum orbem.* Id quum S. Leoni Papæ nuntiasset Juvenalis, rescripsit Leo *pridie non. Sept. Actio & Studio viris clariss. Coss.* (id est 4. Sept. 454.) gratulatorias paternæ admonitioni conjunctas, in hunc modum exordiens: *Acceptis dilectionis tuæ litteris.... gavisus quidem sum quod tibi ad episcopatus tui sedem redire licuisset: sed confluentibus in recordationem omnibus causis, quæ te per quosdam excessus laborare fecerunt, dolui adversitatum tuarum temetipsum tibi fuisse materiam, & resistendi hæreticis constantiam perdidisse: quia æstimant, non esse tibi liberum ut eos audeas redarguere, quos tibi professus sis in suo errore placuisse. Beatæ enim memoriæ Flaviani condemnatio, & impiissimi Eutychis receptio, quid nisi D. N. J. C. secundum carnem negatio fuit! quam ipse grandi misericordia sua fecit resolvi, quum detestandum illud Ephesinæ synodi judicium, ita sancti concilii Chalcedonensis auctoritate destruxit, ut nullum depravatorum à remedio correctionis arceret. Unde quia in tempore indulgentiæ resipiscentiam magis quam pertinaciam delegisti, ita gaudeo te cœlestem expetiisse medicinam, ut fidei ab hæreticis oppugnatæ tandem possis esse defensor, &c.* In ea epistola, quæ Leonis 110. est, alias 72. nihil legitur contra jus Patriarchale sedi Hierosolymitanæ in synodo Chalcedonensi concessum, quod argumento est illud tandem pro bono pacis ratum habuisse Leonem. Tillemont. scribit *to. 15. hist. eccl. pag. 742.* Juvenalem, dum esset Constantinopoli, & Theodosius sedem ejus occuparet, anno 452. intercessisse apud Marcianum Imperatorem pro monachis Palæstinæ qui Theodosio adhærebant, ut lenitate illos ad veram fidem & ecclesiæ unitatem revocare conaretur; quod præstitit Imperator epistolam ad eos mittens, qua veniam eis pollicetur, si resipiscere velint, fideique suæ & synodi Chalcedonensis reddit rationem. Idem Tillemont. *ibid. pag. 780.* & Bollandi continuat. supra citati, asserunt Eudociam Augustam, quæ S. Simeonem Stylitam consuluerat de synodo Chalcedonensi, & ab eo ad S. Euthymium remissa fuerat, hujus mandato schisma deposuisse, Juvenalisque communionem esse amplexam: *oportet.... à Dioscori communione sejungentem te* (verba sunt Euthymii in ejus vita apud Cotel. *to. 2. num. 85. pp. 272. & 273.*) *Juvenali archiepiscopo Hierosolymitano penitus communicare, &*

A *in omnibus consentire.* Hoc autem contigit anno 456. die 23. Aug. Leo epistolas scripsit ad Basilium Antiochenum, & ad Euxitheum Thessalonicensem ac Juvenalem Hierosolymitanum præsules, (quæ sunt 118. & 119.) adversus Timothei Æluri in sedem Alexandrinam intrusionem. Obiit Juvenalis anno 458. quum per 35. circiter aut 40. annos sedem Hierosolymitanam replesset.

XLV. ANASTASIUS. *Geruntius.*

Post Juvenalem *Anastasius* S. Passarionis B monachi primum alumnus, deinde ecclesiæ S. Resurrectionis clericus sceuophylax seu sacrorum vasorum custos, quin etiam chorepiscopus, Hierosolymorum tandem universi populi suffragio antistes constitutus est. Hanc ei dignitatem prænuntiaverat Euthymius, ut in ejus vita refertur: apud Boll. *tom. 2. Jan. cap. 10. n. 60. p. 311.* & apud Cotel. *tom. 2. n. 60. pag. 249. Anastasius quidam,* inquit iste Auctor, n. 60. *sanctæ Resurrectionis clericus, idemque sceuophylax* (id est, cujus fidei credita erat custodia sacrorum vasorum ecclesiæ C Resurrectionis) *& chorepiscopus, qui fuerat alumnus & imitator S. Passarionis, cupiebat S. Euthymium videre, & hoc suum desiderium communicans cum Fido episcopo Jamniæ & Cosma staurophylace* (id est, crucis custodi) *cum ipsis, alioque juniore Fido episcopi Fidi nepote sanctæ Resurrectionis lectore, ibat ad illum. Ipsis autem in via positis, atque ad lauram propinquantibus, eorum adventus revelatus est sancto, qui Chrysippum lauræ œconomum accersens ait illi: Paratus esto; ecce enim cum fratre venit Patriarcha. Quum autem advenissent,* D *sublatis mentis oculis magnus Euthymius Anastasium excepit ut Patriarcham: quod qui præsentes aderant mirabantur: accedensque Chrysippus in aurem ei dixit: Reverende Pater, non est hic Patriarcha, sed sceuophylax Anastasius; viden' quod coloratis utatur vestibus, quibus nefas est Patriarcham indui! Ad quæ in se revertens sanctus; Crede, inquit, fili, usquequo loquutus es, vidi ipsum albis indutum. Cunctisque audientibus dixit; non erravi, sed quod præscivit Deus atque prædixit omnino fiet, sine pænitentia enim sunt dona illius....* Et postea, E *num. 96.* addit: *sequenti autem anno* (id est, Christi 358.) *Juvenalis.... vitæ finem accepit; Anastasius vero præmemoratus, consensu totius populi in divi Jacobi thronum promovetur. Qui eum ascendens, & recordatus prophetiæ magni Euthymii, Fidum lectorem, qui cum ipso olim ad lauram accesserat, prædictionemque audierat, sanctæ Resurrectionis diaconum ordinavit, & cum staurophylace misit significaturum impletionem prophetiæ, rogaturumque ut sibi liceret ad eum venire, ipsumque salutare.* Anno autem

Anaſtaſii decimo-quintò obiiſſe Euthymium legimus in vita S. Sabæ abbatis ab eodem auctore ſcripta, idque ut ipſa fert Euthymii vita, *n. 109. 20. Januar. die Sabbati anno 16. Imperii Leonis;* quæ ſingula incidunt in ann. Chriſti 473. Ad cujus corpus intuendum quum acceſſiſſet Anaſtaſius, & congrua ſepulturæ ejus mandata dediſſet, *reverſus in ſanctam civitatem, miſit opifices ad opus & materiam, ut beatæ illæ reliquiæ convenienter ponerentur.... Poſtquam autem perfecta jam fuiſſent omnia* (trimeſtri labore) *venit in lauram archiepiſcopus, & venerandum depoſitum ſuis ipſe manibus in præparatum locum tranſtulit..... ſeptimo die Maii: conventumque abſolvens, Martyrium & Eliam,* quos ejus ſucceſſores futuros in Patriarchatu Euthymius prædixerat, *ſecum ſumpſit in ſanctam civitatem, eoſque preſbyteros ſanctæ Reſurrectionis ordinavit.* Hæc actorum ſanctorum editores *in tract. prælim.* ſæpius citato ad *to. 3.* Maii, *pag. 24. n. 104. col. 1.* Evagrius quidem *lib. 3. hiſt. cap. 5.* ſcribit ex Zacharia, cognomento *Malela,* ſeu *Rhetore, Anaſtaſium etiam Hieroſolymorum epiſcopum, qui Juvenali ſucceſſerat, iiſdem encyclicis* (Baſiliſci) *Imperatoris* (adverſus ſynodum Chalcedonenſem) *ſubſcripſiſſe, alioſque item complures* (epiſcopos) *adeo ut circiter quingenti numero fuerint qui Leonis epiſtolam & Chalcedonenſe concilium damnaverunt.* Verum de eo Zacharia idem Evagrius infra *cap. 18.* ſic loquitur: *Hæc ſcripta ſunt à Zacharia in hunc modum. Porro Zacharias nihil eorum quæ tunc geſta ſunt explorate cognitum habuiſſe mihi videtur, ſed ea duntaxat quæ auditione acceperat mutila atque imperfecta nobis retuliſſe.* Vivebat autem Zacharias ſub Juſtiniano Imperatore ſæculo ſexto medio. Non conſtat proinde Anaſtaſium Hieroſolymitanum encyclicis Baſiliſci litteris revera ſubſcripſiſſe; imò id falſum colligunt, tum Baronius ad ann. 476. *n. 5.* tum Tillem. *to. 16. hiſt. eccl. pag. 302.* ex eo maxime quod Auctor vitæ S. Euthymii, non ſolum hunc Anaſtaſium ubique exhibeat ceu virum ſua dignitate non indignum, ſed etiam, ut ipſi arbitrantur, referat ſchiſmaticos qui erant in ſancta civitate *Geruntium* quemdam abbatem in ſedem ejus Patriarchalem intruſiſſe, qui minora iis non patravit, quæ prius auſus fuerat Theodoſius ſub Juvenali. Baronius citat vitam Euthymii apud Surium die 20. Jan. & Tillem. eamdem vitam apud Bollandum, eadem die, *p. 320. n. 113.* Bollandi tamen continuatores aiunt *in tract. prælim.* ad *to. 3.* Maii, *pag. 24. n. 105. col. 2.* in vita illa duntaxat legi, quod ſchiſmatici Geruntium hunc *in archimandritam* ſibi conſtituerint, non vero quod in epiſcopum Hieroſolymitanum; eoque duce haud leviora auſi

A fuerint contra eccleſiam, quam antea fecerit Theodoſius. Profecto vita Euthymii, prout extat *tom. 1.* Sur. *pag. 332. n. 76.* item apud Bolland. *to. 2. Jan. p. 320. c. 20. n. 113.* & *tom. 2. monum. eccl. Græc.* Cotelerii, *n. 113. pag. 297.* hæc ſolum habet. *Quum vero Baſiliſcus occupaſſet imperium* (pulſo Zenone anno 475.) *facit encyclicum adverſus divinam ſynodum Chalcedonenſem, quo quidem nitens quæ reliqua erat in ſancta civitate Apoſchiſtarum pars, quum Geruntium quemdam ſibi præfeciſſent archimandritam* (εἰς ἀρχιμανδρίτην) B *multa innovat adverſus eccleſiam, nec minora iis quæ prius auſus fuerat Theodoſius.* Doſitheus Hieroſolymitanus Patriarcha, qui obiit initio hujus ſæculi, ſcribit *lib. 4. de Patriarch. Hieroſolym. capite 9. §. 4.* Zachariam rhetorem poſuiſſe veroſimiliter *Anaſtaſium* pro *Geruntio,* qui, dum eſſet intruſus, encyclicis Baſiliſci litteris ſubſcripſerit, citatque pro ea Geruntii intruſione Cyrillum, Euthymii utique vitæ auctorem, ex cujus tamen textu, clarum non eſt Geruntium iſtum à ſchiſmaticis in Pontificem Hieroſolymitanum aſſump- C tum fuiſſe; ut Baronius, Bollandus, Tillemontius, & alii cenſuerunt: ſed tantum in archimandritam electum eum colligitur, ut verba ipſa ſupra relata ſignificant, & aiunt Bollandi continuat. *in tract. prælim.* ad *to. 3.* Maii, *pag. 24. n. 105. col. 2.* Nam licet Geruntius ille, qui S. Melaniæ (junioris) monaſteriis quadraginta quinque annis præfuit, eodem Cyrillo Scythopol. teſte in vita S. Euthymii, *n. 124.* apud Cotel. *to. 2. pag. 307.* tunc jam à pluribus annis archimandrita fuerit, nihil tamen prohibet quin de novo à ſchiſmaticis D totius Palæſtinæ monachis in archimandritam evectus ſit veluti generalem illorum omnium, ut ipſo duce eadem attentarent adverſus fidei Chalcedonenſis ſectatores, quæ olim ſub Theodoſio in ſedem Hieroſolymitanam intruſo patrata fuerant. Hinc autem palam omnino fit Anaſtaſium Patriarcham encyclicis Baſiliſci litteris non ſubſcripſiſſe; alioquin iiſdem encyclicis innixi litteris, ſe ab ejus communione non ſeparaſſent, nec opus habuiſſent Geruntium ſibi præficere, ſiquidem iis conſenſiſſet ipſemet Anaſtaſius in publica E concilii Chalcedonenſis repudiatione. Illius ergo, ſicut & cæterorum ſuorum epiſcoporum, non alia de cauſa excuſſerunt à ſe regimen, quam quia eidem ſynodo illos adhærere probè noverant. Duravit vero hoc ſchiſma uſquequo Martyrii Anaſtaſii ſucceſſoris communionem amplexos eos modo videbimus. Nonnulla hic difficultas ſeſe offert in verbis Cyrilli ſupra relata ſequentibus, *num. 113. p. 297. Cæterum quinto poſthæc anno moritur quidem Anaſtaſius Patriarcha, jam incipiente*

mense Januario. Zeno vero reversus à fuga, vincit Basiliscum, qui adhuc imperium tenebat, rursusque recuperat principatum quem amiserat. Et sedi (Hierosolymitanæ) *succedit Martyrius, &c.* Difficultas, inquam, consistit ad quid revocetur illud *Quinto anno, &c.* verum genuinus sensus est Anastasium obiisse quinto anno post sancti Euthymii mortem, quæ contigerat die 20. Januar. anni 473. subindeque anno 478. quo Martyrius illi successit, jam à Zenone imperio recuperato. Ita censent eruditi. Pagius autem observat *to. 2. in annal. Baron. ad annum 477. num. 17.* doctissimos actorum sanctorum editores in mendosum exemplar vitæ sancti Euthymii impegisse, ex quo transcripserunt loco mox citato *n. 106. col. 2. Sexto autem post mortem magni Euthymii anno archiepiscopus Anastasius obiit initio mensis Julii;* allatisque Pougeti, necnon Metaphrastæ vitæ Euthymii editionibus, confirmat legendum *quinto anno, & mense Januar.* Quamobrem novemdecim annos integros sedit Anastasius, ab anno nimirum 458. ad annum 478. Quod etiam Cyrillus luculenter adstruit in vita S. Sabæ, ubi postquam dixit *n. 11.* apud Cotel. *to. 3. pp. 233. & 234. magnus Pater noster Euthymius in pace in idipsum dormivit & requievit.... anno 15. pontificatus Anastasii Hierosolymis:* subdit *n. 15. p. 238.* S. Sabam è colle descendisse, & in speluncam se recepisse, *principio quadragesimi ætatis suæ anni, quo tempore Anastasius quidem Hierosolymorum archiepiscopus, post impletos novemdecim in patriarchatu annos, vivendi finem fecit, Martyrio in successorem relicto, Zeno autem Romanorum Imperator, occiso Basilisco tyranno, imperium suum recuperavit.* Ex quibus emendandi veniunt Theophanes & Nicephorus, quorum unus *octodecim* Anastasio Patriarchæ annos, alter vero *viginti* assignat, si tamen de 20. plenis sermo sit.

XLVI. Martyrius.

Anastasio successit anno 478. *Martyrius;* de quo hæc tradit Cyrillus Scythopolit. in vita S. Euthymii, *n. 94. to. 2.* Cotel. *pag. 278.* & apud eruditos Bollandi continuatores *in tract. prælim.* ad *to. 3.* Maii, *pag. 25. n. 107. col. 1. Quum Leo pius & Christi amans Marciani successisset imperio* (initio scilicet anni 457.) *Timotheus quidam cognomento Ælurus totam concutiebat & conturbabat Alexandriam.* Hac ergo occasione, *duo quidam anachoretæ, quorum nomen erat Martyrius & Elias; unus quidem Cappadox, alter vero Arabs, profecti ex monte Nitriæ, ad magnum illum veniunt Euthymium, & unusquisque eorum in cella separata apud ipsum longo tempore sunt versati....* Et n. 95. *Prævidit autem magnus, perspicaci puroque animæ oculo, quæ eventura erant Martyrio & Eliæ, quodque sedem Jacobi qui in choro discipulorum claruit, unusquisque eorum suo tempore esset excepturus. Posthæc vero Elias quidem in Hiericho descendens sibi ante civitatem ædificat cellam.... Martyrius autem speluncam quandam ad Occidentem, quæ quindecim stadiis distat à laura, ingreditur, quumque satis temporis in ea permansisset, magnum & insigne is illic quoque construit monasterium.* Et n. 110. *to. 2.* Cotel. *p. 295. Sane quidem cunctis dolor de amissione* (morte) *Euthymii, multarum erat causa lacrymarum, sed Martyrium & Eliam longè tangebat vehementius, atque valde plorabant. Verum illos quidem consolatus Patriarcha* (Anastasius) *per Chrysippum crucis custodem, & congruis usus admonitionibus, hortatus est ut frequentius ad eum accederent.* Et num. 112. p. 297. *Ubi sic splendide fecisset* (Anastasius) *reliquiarum* (id est corporis sancti Euthymii) *translationem, septimo Maii* (ejusdem anni 473.) *Martyrium & Eliam secum assumens, rursus in sanctam civitatem revertitur, atque eos ordinat presbyteros, & refert in catalogum cleri sanctæ resurrectionis....* Anastasio autem defuncto mense Jan. anni 478. *n. 113. p. 298.* in ejus locum assumptus est Martyrius, qui statim ad Zenonem Imperatorem & Acacium Constantinopolitanum episcopum scripsit *de Aposchistis, eorumque blasphemia & vitanda hæresi,* atque Fido diacono litteras tradidit. Postea S. Euthymii laura conversa in cœnobium *n. 122. p. 305.* descendit illuc Martyrius *cum multa rerum affluentia, præclaramque ibi egit synaxim & vigiliam cum lampadibus & suffitibus copiosis; sed & splendidam* (hujus cœnobii) *dedicationem fecit, deponens sub altari quasdam partes reliquiarum Martyrum Tarachi, Probi, & Andronici; septimo mensis Maii, anno jam duodecimo post Euthymii mortem* (id est 484.) Interim schismatici Aposchistæ, Marciani monachi qui Eudocia ad ecclesiam redeunte tempore Juvenalis, in schismate cum Geruntio & Romano archimandritis perseveraverat, *n. 86. to. 2.* Cotel. *p. 273.* Marciani, inquam, opera & industria ad episcoporum à quibus defecerant communionem, juxta Euthymii prophetiam, (quam narrat auctor vitæ ejus *n. 114. p. 299.*) adducti sunt: ut enim scribit idem auctor *n. 123. pag. 306.* dixit illis Marcianus: *si placet.... jaciamus sortes sub persona episcoporum & monachorum: & si sors quidem venerit ad monachos, oportet omnino perseverare in iis in quibus hucusque manemus & acquiescimus; sin autem ad episcopos, cum ipsis communicare. Hanc ubi sententiam intulisset Marcianus, nullus erat ex adstantibus qui non laudaret: jactam itaque sortem habuerunt episcopi. Iis vero statim omnes communicarunt, rem tamquam à Deo decretam arbitrati,*

præter Geruntium solum & Romanum. Atque omnes adducunt se ac præbent ecclesiæ unioni, & germanam sinceramque de cætero faciunt cum ea communionem. (n. 124. p. 307.) *Patriarcha vero* (Martyrius) *pulchrè illos, &, ut dixeris, non solum supinis manibus, sed & cordis sinibus excipiens, splendidum agit & publicum festum: præclarè enim admodum civitati exortum est bonum pacis, & lætatæ sunt plateæ Hierusalem, Deoque per omnia gloria offerebatur. At Geruntius & Romanus; ille quidem postquam quadraginta quinque annos præfuisset beatæ Melaniæ monasteriis, hic vero in Thecoorum* (id est Thecuæ) *vico monasterium construxisset: deinde ex ipsis etiam turpiter propter dogmatum impietatem expulsi, mali male huc & illuc oberrantes obierunt.* En iterum, inquiunt actorum sanctorum editores loco citato *n. 108.* prænominatum, in Anastasio, *Geruntium*, absque ullo invasæ ab eo cathedræ (Hierosolymitanæ) indicio. Evagrius *lib. 3. hist. eccl. cap. 16.* hæc tradit de Martyrio, desumpta, ut opinari licet, ex Zacharia rhetore: cum eodem Petro (Mongo) Alexandriæ episcopo Acacius quoque Constantinopolitanus episcopus communionem iniit: *Sed & Martyrius episcopus Hierosolymorum ad eumdem Petrum synodicas suas misit.* Ex quo intelligendum datur ipsum etiam encyclicas ejus litteras recepisse: at, si id verum est, observandum Petrum Mongum hæresim suam interdum dissimulasse, ut putaretur orthodoxus, eoque fuco nonnullis episcopis catholicis imposuisse, qui postea cognita fraude & vafritie ejus, ab eo recesserunt: quod censendum imprimis videtur de Martyrio: subdit enim immediatè Evagrius post verba modo recitata: *Postea tamen quidam à communione Petri sese abjunxerunt, atque exinde Petrus Chalcedonensem synodum publicè anathematizavit.* Quando igitur Petrus Mongus litteras suas misit ad Martyrium, aliosque episcopos orthodoxos, tunc non se prodebat concilii Chalcedonensis adversarium, unde fefellit eos: *Hic enim Petrus*, inquit idem Evagrius *capite sequenti 17. veluti cothurnus quidam ac veterator, & qui temporibus sese accommodaret, in eadem sententia minime perseveravit: sed nunc Chalcedonensem synodum sub anathemate damnabat, nunc palinodiam canens eamdem omnibus suffragiis amplectebatur.* Crimini proinde minime vertendum Martyrio, (quem aliunde nulla suspicio hæresis Monophysitarum labefactat) si deceptus à Petro Mongo se ad veram fidem revocatum fingente, litteras ejus encyclicas admiserit, suasque ad eum communionis indices scripserit. De Martyrii morte idem Cyrillus Scythopolitanus in vita sancti Sabæ, *n. 19.* apud Coteler. *to. 3. monum. eccl. Græc. pag. 245.* ait eum, *post octavum annum in patriarchatu peractum, ad Deum profectum esse, quadragesimo octavo anno S. Sabæ,* id est anno salutis 486. Primam enim lucem adspexerat sanctus Sabas (ex ejus vita *n. 3. to. 3.* Cotel. *p. 222.*) *Theodosii II. decimo-septimo Consulatu*, qui correspondet anno 439. & quidem in mense Januario, ut aiunt actorum SS. editores, *in tract. prælim.* ad *to. 3.* Maii, *pag. 25. n. 109. col. 1.* qui etiam asserunt, ex comment. prævio ad vitam S. Euthymii die 20. Januar. *p. 301. n. 14.* Martyrium obiisse die 13. Apr. Ind. IX.

XLVII. Salustius.

Martyrio successit *Salustius* anno S. Sabæ 48. Chr. 486. teste Cyrillo Scythopolit. vitæ hujus abbatis, ut & Euthymii, diligentissimo scriptore, apud Coteler. *tom. 3. monum. eccl. Græc. n. 19. pag. 245.* Quinque autem postea annis, à multis rogatus sancti Sabæ abbatis discipulis, ut in ejus locum sibi præficeret alium archimandritam, tum quod præ nimia simplicitate ineptus esset ad regimen, tum etiam quod ordinibus sacris non initiatus nullum ex ipsis clericum fieri permitteret; Salustius Sabam arcessivit, eumque coram illis ordinatum presbyterum, constituit abbatem, & ait ipsis, apud Cotel. *ibid. pag. 246. Ecce habetis Patrem vestrum lauræ vestræ hegumenum* seu præfectum, *quem Deus desuper, & non homo elegit. Ego quippe me ipsum duntaxat beneficio afficiens* (id est, Deo me pro hoc ministerio commodans) *divinum confirmavi suffragium. Quibus dictis, sumpsit beatum Sabam, & illos ipsos, ad lauram devenit, secum ducens crucis custodem Cerycum* sive Quiricum virum insignem, *& ecclesia Theoctista dedicata, sanctificatum altare in concha à Deo condita defixit, sub quo plurimas sanctorum ac de victoriis clarorum martyrum reliquias deposuit mensis Decembris die 12. Ind. XIV. anno autem ætatis beati Sabæ 53. quo tempore quum Zeno Imper. vivere desiisset, Anastasius imperium suscepit,* quod in ann. Christi 491. coincidit. Liberati diaconi breviarium causæ Eutychianæ edit. Paris. ann. 1675. *c. 18. p. 127.* apud Tillem. *to. 16. hist. eccl. pag. 377.* & *to. 5. conc. Labb. col. 761.* (771.) B. eum asserit henotico Zenonis subscripsisse, cumque Athanasio Petri Mongi sedis & impietatis successore communionem iniisse; imò Eutychius Alexandrinus *to. 2. annal. p. 108.* eumdem Jacobitam fuisse expresse tradit. In Nicephori etiam Constantinopolitani chronico, nominato Salustio, additur; *à quo separatus est Romanus episcopus, propter unionis edictum à Zenone promulgatum.* Inficiari quidem non ausim Salustium, ut & plurimos alios episcopos apprimè orthodoxos, pacis fovendæ aut restituendæ causa in ecclesia,

cujus se solius intuitu professus fuerat Zeno A Imperator henoticon edidisse, edictum illud in sensu catholico expositum, admisisse, eoque modo cum Acacio Constantinopolitano, & Petro Mongo, & fortassis cum ejus successore Athanasio Alexandrino, quos rectæ fidei asseclas, & concilii Chalcedonensis saltem tacitos approbatores arbitrabatur, communicasse; à Romanis etiam Pontificibus, eo ipso quod henoticon illud ut fidei catholicæ, sub unionis prætextu, perniciosissimum proscripsissent, sedis apostolicæ communione factum fuisse extorrem: quin tamen eum B reipsa vel levissima hæresis Monophysiticæ fuligine tinctum suspicer nonnulla prohibent. Obstat etenim primum, quod Tillem. *tom. 16. hist. eccl. jam citato, p. 633.* referat Euphemium Patriarcham Constantinopolitanum Salustii communionem amplexum esse. Is quippe, licet exoptatam, petitamque Romanæ ecclesiæ communionem à Felice summo Pontifice non potuerit obtinere, quia nomina Acacii & Fravitæ prædecessorum suorum expungenda non duxerat è sacris diptychis, ne inde Anastasius Imperator oc- C casionem nancisceretur in orthodoxos atrocius sæviendi; licet etiam henotico Zenonis in sensu catholico intellecto subscripserit, ut plures alii episcopi orthodoxi: nihilosecius tamen eo fidei catholicæ exarsit zelo, ut, Petri Mongi episcopi Alexandrini accepta epistola synodo Chalcedonensi injuriosissima, nondum ipse suæ sedis Constantinopolitanæ possessionem adeptus, nomen ejus statim propriis manibus è diptychis deleverit, non reformidata Zenonis Imp. ira; ab Anastasio etiam quibusdam postea annis depositus est ob rectam D fidem, atque in exilium pulsus; deinde Mongo mortuo cum Athanasio ejus successore communicare recusavit. Ex quibus manifestum fit Euphemio constitisse Salustium erga synodum Chalcedonensem fuisse optimè affectum. Obstat rursus quod Cyrillus Scythopol. auctor accuratus & Salustio suppar, eum ubique exhibeat ceu fidei orthodoxæ studiosissimum, quem idcirco Sabas & Theodosius sanctissimi archimandritæ impense colebant, ab eo vicissim omni beneficio exornati. *Quando Anastasius Zenoni in imperio successerat, &* E *Aposchistis fiduciam dederat,* inquit præfatus Cyrillus, in vita S. Sabæ, *n. 30.* apud Cotel. *eccl. Græc. monum. to. 3. pp. 261. & 262. tunc excitatus Patriarcha Salustius abbatem Marcianum monachorum archimandritam effecit. Pauco vero tempore procedente, ubi Marcianus in Christo obdormivit, cunctis eremi monachis in episcopio apud Patriarcham ægrotantem congregatis, provecti sunt communi calculo Theodosius & Sabas, ut essent archimandritæ ac exarchi cunctorum sub sancta civitate positorum monasteriorum.... Ex eo igitur tempore, abbas quidem Theodosius princeps, dux atque archimandrita totius cœnobiacæ professionis exstitit, qui secum habebat secundas partes in cœnobiacorum institutionis curis & providentia gerentem sanctum abbatem Paulum, monasterii abbatis Martyrii præpositum: noster autem Pater Sabas princeps ac legislator universæ anachoreticæ vitæ, cunctorumque qui in cellis degere sibi proponerent, constitutus fuit.* Et n. 31. *postquam autem archiepiscopus Salustius, obtenta sede Hierosolymorum per octo annos, mensesque tres, in Christo dormiisset, mense Julio, 23. die, Indictione secunda, Elias, de quo plurimam feci mentionem libro de sancto Euthymio, in Patriarchatu successit, quinquagesimo-sexto beati Sabæ ætatis anno* (id est, Chr. 493. juxta Bolland. in proleg. ad vitam S. Euthym. 20. Januar. *pag. 300.* & Tillem. *tom. 16. hist. eccl. pag. 644.*) revera tamen anno 494. cui supra dicta conveniunt. Vide Pagium *to. 2. crit. annal. Baron. ad ann. 492. num. 4.*

XLVIII. ELIAS I.

Post mortem Salustii Patriarchæ Hierosolymitani, assumptus est in ejus successorem, juxta Euthymii vaticinium, *Elias.* Erat is natione Arabs, & in Ægypto cum Martyrio Cappadoce disciplinæ monasticæ per aliquod tempus incubuit. Verum Timotheo Æluro sedis Alexandrinæ invasore totam conturbante Ægyptum, ipsi *profecti ex monte Nitriæ, ad magnum veniunt Euthymium,* inquit Cyrillus Scythopolitanus in Euthymii vita *n. 94.* apud Cotelerium, *tom. 2. monum. eccl. Græc. pag. 279. & unusquisque eorum in cella separata apud ipsum longo tempore sunt versati: quos & vir hic divinus amplectebatur lege amicitiæ, & assiduè ad colloquium invitabat: similiter ad Cutilam & Ruban secessus indeque regressus socios faciebat; cum quibus, unaque Gerasimo, & aliis deinceps anachoretis, sanctæ illæ manus unaquaque Dominica sumebant intemerata & immortalia Christi sacramenta.* Pergit Cyrillus num. 95. *Prævidebat autem magnus perspicaci puroque animæ oculo, quæ eventura erant Martyrio & Eliæ, quodque sedem Jacobi, qui in choro discipulorum claruit, unusquisque eorum suo tempore esset excepturus. Posthæc vero Elias quidem in Hiericho descendens sibi ante civitatem ædificat cellam, quæ accessionibus ab eo factis paulatim dilatata, transmutata est in ea quæ nunc cernuntur monasteria.* Interfuit anno 473. cum eodem Martyrio morti sancti Euthymii: licet autem omnes valde lugerent, graviori tamen dolore Martyrius & Elias præ cæteris affecti videbantur; unde & illos consolatus Anastasius Patriarcha

Patriarcha per Chrysippum crucis custodem, hortatus est ut frequentius ad eum accederent, *n. 110. pag. 295.* Quum vero corporis Euthymii *splendide fecisset translationem septimo Maii* ejusdem anni, *Martyrium & Eliam secum assumens, in sanctam civitatem revertitur, atque eos ordinat presbyteros, & refert in catalogum cleri sanctæ Resurrectionis.* Hæc omnia præfatus Cyrillus, *ibid. n. 112. pag. 297.* De eodem Elia refert Joannes Moschus *in Prato spiritual. c. 25.* apud Cotel. *to. 2. cit. p. 358. dixisse abbatem Polychronium, quod vinum non biberit, monachus quum esset, nec postquam factus est Patriarcha, sed eamdem servaverit regulam.* Factus igitur Patriarcha Hierosolymitanus anno 494. *prope episcopium monasterium ædificavit,* inquit Cyrillus Scythopolitanus in vita S. Sabæ, *n. 31.* apud Coteler. *to. 3. monum. eccl. Græc. p. 262. ibique sanctæ Resurrectionis probos viros aggregavit per loca circa Turrim Davidis dispersos, cellas singulis distribuens, cunctis ad corporis refectionem necessariis instructas. Quibus sic congregatis, Sabas diversas ab iis emit cellas, easque Xenodochium Lauræ fecit.* Ecclesia Orientalis ejus tempore luctuosis vexabatur dissidiis, quæ sic explicat Cyrillus Scythopolit. *n. 50.* apud Cotel. *p. 295. Quum Patriarcha Elias Hierosolymorum Pontificatum obtinuisset, tertio* (vel potius 4.) *imperii Anastasii anno* (id est anno 494. siquidem Zenoni mortuo mense Aprili an. 491. successit Anastasius, Salustius vero Eliæ prædecessor ex hac vita migravit die 23. Julii anno 494.) *conturbata est ecclesia Dei, in tres partes divisa, Pontificibus quidem Romanis dissidentibus à Byzantinis, eo quod sacris diptychis insertum esset nomen Acacii episcopi quondam Constantinopolitani, qui illorum non sequutus fuerat accuratam diligentiam, rigidioremque disciplinam: Byzantinis vero dissentientibus ab Alexandrinis, qui synodum Chalcedonensem anathematizabant, & Dioscori ab ea depositi communionem admittebant. Elias igitur solum cum quo communicaret habuit Euphemium Byzantii antistitem, quum Occidentales, ut dictum est, sejunxissent se, & Antiochenus Palladius in gratiam Imperatoris decreta Chalcedonensia anathemate feriret, atque Alexandrinorum communionem amplecteretur. Tunc igitur Euphemium Constantinopoleos episcopum qui Chalcedone sancita confirmaverat synodice, episcopatu* Imperator *dejecit* (anno Christi 495.) *calumnia irretiens: quumque Alexandrinus & Antiochenus Euphemii ejectioni consentirent, Elias nondum completo secundo episcopatus sui anno, assentiri detrectabat; Macedonium tamen qui ordinatus fuerat, ubi ex synodicis ejus deprehendit esse orthodoxum, ad communionem admisit. Atque id ab exordio non parum Imperatorem turbavit.*

A *Erat ergo inter Macedonium & Eliam concordia. Post mortem vero Palladii Flavianus Antiochiam obtinuit, & cum Macedonio ac Elia adunatus est: quorum consensum non tulit qui adversus solam pietatem audax erat Imperator, sed ad furorem ut eos in exilium mitteret concitatus est. Et primo quidem Macedonium diversis calumniis implicat, & ab episcopatu expellit,* (anno 511.) *ad quem provehit Timotheum; à Flaviano autem & Elia postulabat ut adstipularentur: qui quidem synodicis Timothei assensum præbuerunt, non tamen*
B *actis depositionis Macedonii. Tunc vehementer commoto in utrumque Imperatore, magna ingruebat in utramque ecclesiam tempestas.* Ita præfatus Cyrillus, ex quo nonnulla alia exscribenda sunt, quæ Eliæ ante contigere; scilicet narrat *n. 32.* ejusdem vitæ sancti Sabæ, *tom. 3.* Cotel. *pag. 264. Quum Sabas novam Lauram construxisset, venisse Eliam, ecclesiam dedicasse, & in eadem sanctificatum defixisse altare mense Julio primo die, nona Indictione, agente magno Saba annum ætatis 63.* (id est anno 501.) Et postea *num. 34. pp. 269. &*
C *270.* Sabam, ob indocilitatem monachorum, Nicopolim perrexisse; diuturnioris autem ejus absentiæ occasione arrepta monachos illos in sanctam civitatem profectos ad archiepiscopum Eliam, ei dixisse: *Abbas noster, ubi in solitudinem quæ est circa mare mortuum secessisset, leonum esca exstitit, sed jube ac velis nobis dare præpositum: at Elias vere Dei pontifex, ut qui à temporibus sancti Euthymii agnosceret divini Sabæ ab adolescentia conversationem & vitam, respondit: Ego certe vobis non credo.... ut* (Deus) *servum suum despectum*
D *permittat à feris comprehendi: verum abite, abbatem vestrum quærite, aut quieti manete donec Deus illum manifestaverit. Itaque encæniorum die adveniente, juxta hegumenorum* seu præpositorum *morem, Sabas ad sanctam civitatem cum quibusdam fratribus monasterii circa Nicopolim positi proficiscitur; nam illic monasterium constituerat, congregatis in eo fratribus.... & cum aliquibus monasteriorum præpositis ad archiepiscopum ingreditur* (& n. 35.) *Quem senem intuitus Patriarcha, & lætatus valde, seorsim sumptum hortabatur ut ad pro-*
E *priam Lauram rediret: illo autem veniam petente, neque admittente ullatenus, commotus archiepiscopus dixit; crede, nisi hortamini meo & consilio obtemperaveris, non amplius videbis faciem meam: neque enim videre sustineo labores tuos ab aliis administrari. Hæc postquam dixit archiepiscopus, Sabas se ipsius jussioni obediturum pollicitus est; cogitur tamen sexaginta illorum consortium & conspirantium edicere seditionem, animumque turbarum cupidum. Tunc exurgens Patriarcha ad Lauræ monachos epi-*

ſtolam ſcribit hiſce verbis: Scire vos volo, dilecti fratres, Patrem veſtrum vivere, nec fuiſſe à leonibus devoratum. Venit quippe ad me die feſto, & detinens eum, conſideravi ne ipſe relinqueret Lauram ſuam quam ſuo labore poſt Dei providentiam inſtituit. Velitis ergo hunc cum debito honore ſuſcipere, omnibuſque modis ei ſubjici; non enim vos ipſum ſelegiſtis, ſed ipſe ſelegit vos: quocirca neceſſe eſt ut illi obediatis. Quod ſi qui veſtrum procaces ſunt & inobſequentes, nec ſuſtinent in humilitate degere ac demitti, non illic maneant: nam non licet ut ipſe ſuum locum non recipiat. Sabas igitur qui neſciebat obedientiam recuſare, quemdam è ſuis diſcipulis, Nicopolitam genere, nomine Severianum, præpoſitum illius circa Nicopolim monaſterii declaravit. (Et n. 36.) *Itaque ſanctificatus vir Sabas accepit Patriarchæ litteras, devenitque in Lauram ſuam.* Verum ſexaginta monachi indociles qui nolebant ſub ejus diſciplina vivere, ad Torrentem verſus Auſtrum Thecoorum abierunt, & conditis ſibi cellis locum nomine *novæ lauræ* donaverunt, poſt quorum diſceſſum à ſenis Laura, reliqui Deo abſque impedimento fructum ferebant puritatis cordis. *Interpoſito autem pauco tempore,* quum S. Sabas *cognoviſſet ubinam commorarentur deſertores ſui diſcipuli.... illuc ad eos proficiſcitur, &c.* & *miſericordia erga ipſos commotus, de rebus eorum ad Patriarcham refert, quem ad componendos ipſos hortatur. Patriarcha vero dans illi manu propria auri libram unam, poteſtatem quoque loci illius & in eo habitantium, ut qui ad conventum ipſius pertinerent, præbuit.* Inde ex ejuſdem Patriarchæ Hieroſolymitani ſententia ejecti ſunt quatuor monachi, qui dogma de præexiſtentia animarum occulte ſuſurrabant. Anno 511. Anaſtaſius Imperator in Flavianum Antiochenum, & Eliam Hieroſolymitanum valde commotus fuit, quod Macedonii Conſtantinopolitani depoſitionem non approbaſſent, licet Timothei quem in ejus locum ordinari curaverat, litteras ſynodicas ſuſcepiſſent. Hac de cauſa Elias S. Sabam Conſtantinopolim anno ſequenti miſit ad Anaſtaſium. Sic rem explicat Cyrillus Scythopolit. in vita S. Sabæ, *n. 50.* apud Cotel. *to. 3. p. 295. Septuageſimo-tertio ætatis ſanctificati Sabæ anno,* (Chriſti 511.) *archiepiſcopus Hieroſolymorum Elias, qui quoſdam hegumenorum* (id eſt præpoſitorum) *vellet mittere Conſtantinopolim, arceſſitum Sabam rogabat, ut cum iis proficiſceretur, totiſque viribus ad conſervandam in tranquillitate matrem eccleſiarum decertaret, quod Imperator Anaſtaſius vehementer indignaretur, omnemque Palæſtinæ eccleſiaſticam conſtitutionem evertere & confundere conaretur, &c.* Per eum vero hujuſmodi ad Imperatorem litteras ſcripſit *pag. 297.*

A *Selectos Dei ſervos bonos ac fideles totiuſque eremi principes, atque in iis dominum Sabam ſolitudinis noſtræ frequentatorem, gubernatorem, & patronum, totiuſque Palæſtinæ luminare miſi, ad placandum imperium veſtrum.... Pater autem Sabas pontificis ſententiæ obſequebatur, promptè operam dans, ſi forte catholicæ orthodoxæ fidei eo tempore vexatæ & periclitanti auxilium ferre poſſet. Eo itaque dimiſſo & iter peragente, Anaſtaſius Imperator effreni inſania in Flavianum ac Eliam Patriarchas uſus, præcipit ſynodum Sidone epiſcoporum Orientalium & Palæ-* B *ſtinorum fieri; juſſitque ut ſynodo præeſſent Soterichus Cæſareæ Cappadociæ, & Philoxenus* (Xenaïas) *Hierapolis, qui epiſcopi decreta concilii Chalcedonenſis præcipuè anathematizabant, necnon Eutychi ac Dioſcoro eorumque prava alienæque doctrinæ patrocinabantur, &c.* n. 52. pag. 300. Porro quum Sabæ dixiſſet Imperator; *veſter archiepiſcopus propugnatorem ſe fecit Chalcedonenſis ſynodi quæ Neſtorii dogmata confirmavit, neque hoc ſolum, ſed etiam Antiochiæ præſulem Flavianum labefactatum ad ſe pertraxit. Unde quum Chalcedonenſis* C *doctrina anathemate catholico & univerſali percutienda jam eſſet à ſynodo quæ nunc Sidone congregata eſt, ipſe ſolus prohibuit, re una cum Flaviano Antiocheno compoſita; atque, ut arbitratus eſt, noſtrum imperium ludificavit, in epiſtolis nobis ad verbum ita loquutus: Omnem hæreſim quæ adverſus rectam fidem novi quidpiam inducit, rejicimus, nec admittimus etiam quæ Chalcedone geſta ſunt, propter ſcandala inde exorta: &, ut cenſuit, nos hocce ſermone decepit, qui ſanximus ſynodum negotio infecto dirimi. Verum non latuit nos, neque nunc, neque* D *prius, quando decretis per quæ Euphemius & Macedonius Neſtoriani depoſiti ſunt, aſſentiri recuſavit, quod Chalcedonenſis concilii, totiuſque Neſtorianæ hæreſeos propugnator ſit. Quocirca eum, uti vides, decernimus epiſcopatu expelli, hominemque orthodoxum ſanctaque illa & apoſtolica ſede dignum promoveri, ne venerabilia illa, quæque Deum ſuſceperunt loca, dogmatibus Neſtorii inquinentur.... Sanctus autem Sabas in hæc verba reſpondit: Plenè ſibi perſuadeat ſerenitas veſtra archiepiſcopum ſanctæ noſtræ Dei civitatis, qui ab antiquis luminaribus & miracu-* E *lorum editoribus patribus deſerti noſtri in doctrina pietatis eruditus fuerit, ex æquo rejicere, tum Neſtorii diviſionem, tum Eutychis confuſionem, atque medium orthodoxæ fidei iter ingrediendo, neque in dexteram, neque in ſiniſtram, ut cum Scriptura loquar, declinare ſuſtinere. Hunc quippe ſcimus divina ſancti Cyrilli Alexandriæ archiepiſcopi dogmata ſpirare, iiſque adverſatos, vel adverſantes anathemate percutere. Obſecramus igitur veſtram ſerenitatem, ut ſancta Hieroſolymorum civitas in qua magnum pietatis*

manifestatum est sacramentum, imperturbata servetur; immoto manente apud nos pontificatu sive cœtu pontificum. Tum Imperator post considerataṁ senis sanctitatem, & simplicitatem, dixit: revera Calogere, præclare per divinam scripturam dictum est: Qui ambulat simpliciter, ambulat confidenter. Verum ora pro nobis, & abjice curam, quia nihil adversus archiepiscopum vestrum, ob sanctitatem tuam, sancimus, teque hinc cum omni dimittimus cultu, &c.... n. 54. p. 305. *Ad Palæstinam enavigavit* (Sabas) *mense Maio quintæ Indictionis....* (an. 512.) & n. 55. pag. 306. *Mamam vero quemdam monachorum Aposchistarum circa Eleutheropolim archimandritam, qui una cum Severo Acephalorum principe Constantinopolim adversus fidem orthodoxam profectus fuerat, multamque apud Imperatorem libertatem & fiduciam obtinuerat; tandem vero cum eodem Severo acerbe contenderat, secum Hierosolymam.... ad Patriarcham Eliam adducens, effecit ut admitteret synodum Chalcedonensem, & communionem ecclesiæ catholicæ amplecteretur, Eutychem quoque ac Dioscorum anathemate percuteret, multosque suo exemplo ad idem faciendum perduceret, quod non mediocriter Imperatorem Anastasium in Patriarcham Eliam concitavit....* & n. 56. pag. 307. *Itaque quum Flavianus & Elias Patriarchæ, sicut dictum est, Sidonem venissent, litterasque blandas ac dispensatorias,* καὶ γράμμασι κολακευτικοῖς τε καὶ οἰκονομικοῖς, *ad Imperatorem misissent, synodumque Sidoniam quæ contra rectam fidem congregata fuerat dissolvissent, atque ad proprias sedes essent reversi, indignati Soterichus & Philoxenus, ad effrenem iram concitaverunt Imperatorem, quasi per Patriarcharum astutiam, fraudem, & simulationem deceptus fuisset. Unde accepta quam volebant potestate, multum auri Antiochenæ plebi tribuendo, variis modis Flavianum affligentes, & quodammodo suffocantes, cogentesque Chalcedonensem synodum anathemate ferire, eum ab episcopatu expulsum exilio damnarunt. Quo comperto Imperator lætitia affectus, Severum Acephalorum principem in episcopum Antiochiæ misit: qui Severus arrepto patriarchatu, multa quidem mala iis qui nollent cum eo communicare intulit: missis vero synodicis ad archiepiscopum Eliam, nec admissus in communionem, ad iram commovet Imperatorem; iterumque easdem synodicas suas mense Maio sextæ Indictionis* (anno 513.) *mittit Hierosolymam cum quibusdam clericis & Imperatoriis copiis. Ea autem re cognita Sabas in sanctam civitatem ascendens una cum aliis eremi hegumenis, tum eos qui venerant cum synodicis Severi, à sacra civitate expulit, tum multitudine monachorum undique collecta, ante sanctam Calvariam cum Hierosolymitis clamabant dicentes; anathema Severo, iisque qui cum eo*

A *communicant; quum præsentes adhuc essent ac audirent magistriani, duces, atque milites quos miserat Imperator. Hic enim Severus gravi arrogantia correptus, & imperatoria potentia fultus, Chalcedonensem synodum innumeris subjecit anathematibus, &c.* Et pag. 310. *Ut ergo hujusmodi animarum corruptorem hominemque perniciosum archiepiscopus Elias ad communionem suam admitteret, cogebat Imperator. Illo autem nequaquam hoc facere volente, ira exardescens, Imperator Olympium quemdam Cæsariensem, qui ducatum Palæstinæ tenebat, misit,*
B *simul epistolam illam dispensatoriam,* οἰκονομικὴν ἐπιστολὴν, *mittens, quæ ex Sidone scripta fuerat, quæque profitebatur non admittendam esse synodum Chalcedonensem, ut omni modo Eliam ab episcopatu dejiceret. Qui Olympius cum Imperatoris militibus advenit, multisque modis, artibus, & machinis usus, Eliam expulit, & in Ailam* (in Arabia ad mare Rubrum) *relegavit: Joannem vero Marciani filium qui sponderet, tum Severo communicaturum se, tum synodum Chalcedonensem anathemati subjecturum, episcopum Hierosolymorum fecit.* Anno
C scilicet Christi 513. quum Elias vigesimum annum ageret.

Ex hac porro generosa Eliæ resistentia, ejusque ob illam sequutis depositione & exilio, deduci posse ait Tillemont. *tom. 16. hist. eccl. pag. 720.* eum retractasse quæ imprudenter ad Anastasium Imperatorem, quasi concilium Chalcedonense non approbaret, ex synodo Sidoniensi scripserat: id quidem per *œconomiam* tantum præstitit Elias, ne scilicet in ea synodo, cui præsidebant ex Imperatoris jussu Soterichus & Philoxenus concilii Chalcedo-
D nensis hostes, illud concilium proscriberetur: quod ea arte impedivit, synodo statim ante quam aliquid in istud concilium pronunciaretur, ab Imperatore soluta. At deinceps per totam reliquam vitam, omni semota ratione humana, nec reformidata amplius ira Imperatoris, palam concilii Chalcedonensis defensionem suscepit, & strenuè prosecutus est. Quibusdam antea annis, ut discimus ex litteris monachorum Palæstinæ ad Alcisonem, apud Evagr. *lib. 3. hist. eccl. cap. 31.* Philoxenus eique adhærentes *postulaverant ab episcopo*
E *Hierosolymorum* (Elia) *ut formulam fidei suæ conscriberet: quam ille quum edidisset, per sectatores Dioscori misit ad Imperatorem, & ea quidem, quam ipsi proferunt, anathematismum continet eorum qui duas in Christo naturas prædicarunt. Ipse vero Hierosolymorum episcopus, eam ab illis falso confictam esse dicens, aliam profert absque hujusmodi anathematismo.* Ita illi monachi: qui ibidem quoque scripserunt de Flaviano Antiocheno, *multis agitatis,* ut Chalcedonensem synodum anathemati-

zare cogeretur, hunc demum *expositionem fidei edidisse, in qua synodum* (prædictam) *in eo quidem quod spectat ad depositionem Nestorii atque Eutychis suscipere se profitebatur, quantum vero ad definitionem & doctrinam fidei, nequaquam.* Hujus autem narrationis occasione monet idem Tillemont. *tom. jam cit. pag. 680.* à nonnullis viris eruditis apprimè catholicis observari, definitionem fidei Chalcedone sancitam, non *symboli* in ecclesia, sed simplicis duntaxat expositionis habere rationem, subindeque potuisse non recipi ut symbolum; quippe quum decreto Ephesinæ synodi, in ipsa synodo Chalcedonensi confirmato, prohibitum fuisset ne aliud, præter Nicænum, fidelibus symbolum proponeretur: ex quo conjicit Tillemont. hoc fortassis præcise à Flaviano fuisse intentum: eodem etiam sensu loquutus non abs re videtur Elias in epistola quam una cum Flaviano per œconomiam ex synodo Sidoniensi de fide Chalcedonensi ad Anastasium Imper. misit. Ut ut sit, illos sane, non minus imposterum quam antea, concilio Chalcedonensi addictos sic sibi persuaserant Dioscori asseclæ, ut utriusque ejectionem ab episcopatu, & in exilium relegationem, quasi studiosissimorum ejusdem concilii patronorum, apud Anastasium Imperatorem promovere non destiterint. Evagrius, qui hæc refert, scribebat 80. annis post Severi ordinationem, quæ anno Christi 512. contigit: adeoque anno 592. sic enim loquitur *ibid. cap. 33. Ejecto igitur Flaviano, Severus ad episcopatum Antiochensis ecclesiæ promotus est anno urbis Antiochiæ quingentesimo sexagesimo primo, mense Dio,* (id est Novembri) *Indictione sexta currentis tunc circuli. Quo tempore vero exscribimus, annus est Antiochenorum 641.*

Quod spectat ad Eliæ Hierosolymitani ejectionem, hæc de ea narrat Cyrillus Scythopolitanus in vita S. Sabæ *n. 58.* apud Cotel. *to. 2. pag. 321. Simul ac in exilium missus fuit archiepiscopus Elias, clausum est cœlum, ut quinque annis non plueret super terram; & præter siccitatem, etiam locustarum ingens multitudo exstitit, tum bruchus sine numero, atque omnem terræ superficiem delinxit. Secundo autem locustæ anno, ingruit alia locusta quæ aërem texit, omniaque ligna agri depasta est. Hinc orta valida fames & crebra mors, adeo ut dicerent Hierosolymitani, propter peccatum quod commissum fuerat in archiepiscopum Eliam hæc mala supervenisse.* Et n. 60. sic ejus mortem describit (Cotel. p. 324.) *Sabas octogesimo ætatis anno, circa æstivum solstitium Indictionis undecimæ,* (anno 518.) *ex Dei dispensatione, ad archiepiscopum Eliam in Ailam profectus est, secum ducens Stephanum monasterio magni Euthymii* A *præfectum, & Euthalium monasteriorum ejusdem Eliæ Patriarchæ Hierichuntinorum præpositum; quos cum lætitia susceptos Patriarcha Elias apud se aliquot diebus tenuit, per quos dies à dimissione quidem lucernarii usque ad horam nonam ipsis non se reddebat conspicuum; circa horam autem nonam egrediebatur, & cum illis communicabat, atque vescebatur, ac post lucernarium recedebat. Dum ergo ita ageret, contigit ut nona mensis Julii die pro solito non exiret. Illis autem expectantibus, & neque communicantibus, neque quidquam gustantibus,* B *egressus circa horam sextam noctis dixit; vos cibum sumite, non est enim mihi otium. Quumque Sabas teneret eum & quodammodo cogeret ad dicendum quid haberet, collacrymans respondit: Hac hora migravit è vita Anastasius Imp. oportet vero prorsus* (me) *post decimum diem excedere, & cum eo disceptare ac judicari. Tum de monasteriis suis mandavit, &c. His constitutis, octo diebus post visum superstes, sola communione & mixto liquore contentus, ægrotavit parumper. Quum autem Sabas & qui cum eo erant non discessissent ab ipso per tres* C *dies, vigesimo mensis Julii, post communionem & preces, dictoque amen, in pace in idipsum dormiit ac requievit, totius vitæ annis octoginta octo decursis. At beatus Sabas, notato die, reversus Hierosolymam, agnovit nocte decimæ diei Julii mensis, qua Patriarchæ Eliæ visum objectum est, tonitruis & fulguribus circa palatium volutatis, Imperatorem Anastasium omnino solum fere absumptum, eumque animo concidentem, ac de locis in loca fugientem, in uno è parvis cubiculis ab ira* (divina) *comprehensum fuisse, prostratum, occisumque, ita ut repente mortuus* D *inventus sit,* anno Christi 518. Joannes Moschus in Prato spirituali *n. 26.* apud Cotel. *to. 2. monum. eccl. Græc. p. 358.* hæc narrat de morte Flaviani Antiocheni & Eliæ Hierosolymitani Patriarcharum: *Aiebant de archiepiscopo Hierosolymorum, & de Flaviano Antiochiæ archiepiscopo, quod Anastasius Imperator utrumque propter sanctam Chalcedonensium Patrum synodum exilio damnaverit. Eliam quidem in Aïlam, Flavianum vero apud Petram. Die igitur quadam significaverunt sibi Patriarchæ mutuo dicentes: Anastasius hodie mortuus est;* E *& eamus etiam nos, ut cum illo judicemur. Ac post duos dies* (à missis ad se invicem his nuntiis, ut exponit Tillemont. *tom. 16. hist. eccl. p. 708.*) *migraverunt ad Dominum.* Flaviani & Eliæ memoriam colit ecclesia Romana in suo Martyrologio, die 4. Julii his verbis: *Eodem die, sanctorum Flaviani secundi Antiocheni, & Eliæ episcopi Hierosolymitani, qui pro synodo Chalcedonensi ab Anastasio Imperatore in exilium acti, victores migraverunt ad Dominum.*

XLIX. JOANNES III.

Elia in exilium misso per Olympium Palæstinæ præfectum Anastasii Imperatoris jussu anno Christi 513. ut dictum est *col. 182.* in ejus locum intrusus est *Joannes* Marciani filius, quem Elias diaconum ordinaverat. Cyrillus Scythopolitanus in vita sancti Sabæ, multa de eo scribit. Scilicet *num. 37.* apud Cotelerium *tom. 3. pag. 277. Marcianus quidam presbyter sanctæ Resurrectionis & sanctæ Sionis præpositus* (fuit) .... *quem archiepiscopus Elias amore prosequutus episcopum Sebastæ ordinavit, ut & Ascalonitarum ecclesiæ Antonium* (ejus filium) *Joannem vero* (alterum ejus filium) *sanctæ resurrectionis diaconum fecit.* Et num. 56. pag. 310. de ejus promotione ad episcopatum Hierosolymitanum. *Olympius, qui ducatum Palæstinæ tenebat, cum Imperatoris militibus advenit, multisque modis, artibus, & machinis usus, Eliam quidem ab episcopatu expulit, & in Ailam relegavit, Joannem vero Marciani filium, qui sponderet, tum Severum ad communionem suam recipere, tum synodum Chalcedonensem anathematizare, episcopum Hierosolymorum fecit.... Postquam autem cognovit Sabas cum reliquis deserti patribus hæc Joannem pactum fuisse, collecti contestati sunt eum ne cum Severo communicaret, sed potius pro synodo Chalcedonensi vitam exponeret, ut qui cunctos se socios & auxiliatores haberet: iis morem gerens Joannes quæ promiserat Olympio non implevit. Quod ubi comperit Imperator, in furorem actus, Olympio amoto, Anastasium Pamphili ducem Palæstinæ creatum mittit qui Joannem cogeret communicare cum Severo, & synodum Chalcedonensem proscribere, alioqui eum episcopatu dejiceret. Is Hierosolymam veniens archiepiscopum ab improviso adoritur & conjicit in carcerem. Cuncti autem sanctæ urbis habitatores lætati sunt, quod archiepiscopi Eliæ insidiator proditorque extitisset. Verum Zacharias quidam qui Cæsariensium magistratum gerebat, clam in custodiam ingressus consilium dat Joanni: si recte agere cupis, nec episcopatu privari, nihil te adducat ad Severum in communionem admittendum, sed simula te duci consentire, ac dicito, hoc quidem in loco quæ proposita sunt facere non differo, sed ne quidam dicant me per necessitatem ac vi fecisse; educar hinc, & post duos dies, proxima die Dominica, quæ jubetis alacriter peragam. Quo sermone persuasus dux, restituit eum ecclesiæ. Itaque archiepiscopus quum dimissus fuisset, omnem monachorum cœtum noctu ad sanctam civitatem convocavit, & undique collegit, quam multitudinem quidam numerando, renuntiarunt agmen decem millia monachorum continuisse. Et quia tota ecclesia tantum populum capere non poterat, placuit ut omnes die Dominica convenirent in ædem sancti Stephani* A *primi martyris, quæ ad recipiendam multitudinem idonea esset; simul & obviam ire volentes Hypatio Imperatoris ex sorore nepoti, qui tunc à Vitaliani captivitate solutus Hierosolymam voti ac devotionis causa se conferebat. Convenerunt ergo cuncti, tum monachi, tum cives, in memorata venerabili æde: convenerunt etiam Anastasius dux, & Zacharias consularis: quumque advenisset Hypatius, & cum multitudine in protomartyris Stephani templum intrasset, expectaretque dux voluntatem Imperatoris fore complendam, ascendit in ambonem archiepisco-* B *pus, secum habens Theodosium & Sabam monachorum principes ac ductores, omnis vero populus per multas horas clamabat: hæreticos anathemati subjice, synodum confirma. Statim igitur ex consensu unaque voce tres illi anathematizant Nestorium, Eutychem, Severum, Soterichum Cæsareæ Cappadociæ* (episcopum) *& omnem qui synodum Chalcedonensem non reciperet. Quæ postquam hi tres prædicaverunt, atque descenderunt, reversus abbas Theodosius, hanc ad populum vocem emisit: si quis quatuor synodos non admittit, sicut quatuor evangelia,* C *anathema sit. His ita gestis, dux quidem* (Palæstinæ) *multitudine monachorum territus in urbem Cæsaream fugit, Hypatius vero cum juramentis dixit patribus: Huc veni, non quod cum Severo communicem, sed ut vestra dignus haberer communione, &c.* Id porro contigit anno Christi 514. Et num. 57. pag. 313. *Cæterum Anastasius Imperator quæ Hierosolymis gesta fuerant audiens, archiepiscopum Joannem, Theodosium Sabamque qui ambonem una cum archiepiscopo conscenderant, per vim exiliis condemnare meditabatur. Ea autem re Hierosolymis* D *cognita, monachorum præsides pietatis pugiles orthodoxæ fidei duces & propugnatores Theodosius & Sabas cunctos eremi monachos congregaverunt, quumque una ducerentur sententia, preces seu obtestationem scribunt, mittuntque Imperatori.* Legenda hic eorum epistola, quæ longior est ut referatur. *Hunc libellum supplicem* (pag. 320.) *ubi Anastasius Imperator accepisset, detentus à Vitaliani motibus, consilium cepit ea in re interim quietem ac silentium tenendi; atque eo modo Joannes à sede Hierosolymitana dejectus non fuit.* Et n. 60. p. 326. E *Defuncto Anastasio,* anno Christi 518. die 9. Julii, Justinus Imperator renuntiatus est, qui *statim ubi imperium assumpsit, leges tulit quibus jubebatur ut omnes ab Anastasio in exilium pulsi revocarentur, item synodus Chalcedonensis sacris diptychis insereretur. Quæ Justini jussa postquam Hierosolymam delata fuissent, infinita multitudo monachorum & laicorum congregata est, concurrit quoque S. Sabas, & episcoporum concilium, celebratoque festo, sexta Augusti mensis, promulgatæ sunt Imperatoriæ jussiones,*

& quatuor synodi in sacris diptychis reposita sunt. Scilicet Joannes, congregata Hierosolymis synodo contra Severum & in gratiam concilii Chalcedonensis, ea fecit & scripsit quæ in historia ecclesiastica & conciliorum actis referuntur, insignique suo pro fide orthodoxa zelo meritus est, ut Justinus Imperator, apud Hormisdam Romanum Pontificem, reconciliationem ejus, ecclesiæque Hierosolymitanæ cum sede apostolica specialiter exoraverit. Pergit Cyrillus Scythopolit. *n. 61. pp. 326. & 327. Tunc archiepiscopus Joannes suadet Sabæ pergere usque Cæsaream & Scythopolim, una cum aliis quibusdam eremi hegumenis, ad patefaciendas Imperatoris litteras, & quatuor concilia per urbes sacris diptychis inserenda.* Et n. 64. pag. 330. *Reversum è Scythopoli Sabam Joannes archiepiscopus ad convivium invitavit; vocatis pariter aliis solitudinis hegumenis, una cum Antonio fratre suo, episcopo Ascalonis, &c.* (Sabæ) *igitur propè se collocato archiepiscopus panes & alia quæ occurrebant apponebat, Antonio episcopo Ascalonis pariter à dextris ejus posito, & ad edendum incitante. Beatus vero senex absque simulatione simplicissimè cuncta sibi oblata sumebat: quumque duo fratres & summi sacerdotes medium illum haberent, occupatique essent in eo excitando, dixit, ut ipsissima ejus verba commemorem: Sinite, sinite, Patres, ego, quantum egeo, sumam. Tunc autem magnus abbas Theodosius ad eum* (Patriarcham) *lepidè dixit: Dominus Sabas adeo esurit, ut ambo vos, qui post Deum Palæstinam, in hac potissimum fame pascitis, magno labore contenderitis ad subministrandum illi cibum. Et archiepiscopus respondit: Ignoscite Patres; nos cuncti nec jejunium, nec satietatem ferimus, hic vero Dei homo apostolici particeps muneris & charismatis scit* & humiliari (Philipp. cap. 4. vers. 12.) *scit* & abundare, ubique & in omnibus institutus & satiari & esurire, & abundare, & penuriam pati, *&* omnia *potest* in eo qui *ipsum* confortat Christo. Et n. 66. pag. 333. *Jam vero quarto siccitatis anno completo, Sabæ discipuli* (monasterii) *Speluncæ, veniunt in maximam lauram ad eum dicentes: Dimitte nos, Pater, neque enim in tuo manere possumus monasterio, utpote qui aqua omnino destituimur, & mense Maio præterlapso, conclusum est imbris tempus. At sanctus, postquam partim increpasset, partim ut cum gratiarum actione incursantes casus tolerarent admonuisset, subjunxit; fidem Deo habeo quod post tres dies implebuntur omnia vestra receptacula: abite ergo, adornate aquæductus, estote parati, & donum Dei citamque visitationem ejus conspicietis. Ac tertio die nubes apparuit supra solum cœnobium, factaque est pluvia ingens, & repleta sunt cuncta receptacula, secundum senis prophetiam. Porro in*

A *monasteriis ex utraque Speluncæ parte positis, Castellii nempe ab Oriente, & Scholarii ab Occidente, ad quinque tantum stadia, & in maxima laura.... gutta aquæ non decidit: quorum monasteriorum præsides contristati, accesserunt ad senem, dixeruntque; quodnam est crimen nostrum, venerabilis Pater, quod ita abjecisti nos, ut non orares pro cæteris monasteriis tuis! Tum ait illis sanctus: indigentibus Deus benedictionem & munus emisit: vos quoque nolite demittere animum, nam vobis aqua non deerit donec dederit Dominus pluviam super terram.*

B Et n. 67. p. 334. *Quinto famis anno incipiente, tanta erat aquæ angustia, ut sanctæ urbis pauperes aquam mendicarent, ac siti perirent.... Quocirca archiepiscopus, qui populi seditionem verebatur, loca humidiora circuibat, foveas excavabat multa cum hominum manu, aquam reperturum se arbitratus, non inveniebat tamen: descendensque ad torrentem Siloe, propè columnam S. Cosmæ, ad maximam lauræ viam, per quemdam mechanicum, & multitudinem operarum fodit usque ad quadraginta orgyias; quumque aquam non inveniret, valido mœrore afficie-*

C *batur, quod præsertim encæniorum dies appropinquaret. Tum Summo usus consultore, viro qui varios gesserat civiles magistratus, anxius erat, dicebatque: quid agam, mense Septembri jam ineunte, nec civitate aquam habente! excepit autem Summus; Audivi de abbate Saba, quod ante hos paucos dies, quum unum ex ipsius monasteriis aqua careret, vehementissima pluvia circa solum illud monasterium ceciderit, cunctaque ejus impleverit receptacula, postquam Sabas à monasterii monachis oratus fuisset. His acceptis archiepiscopus beatum Sabam quasi ob*

D *aliud quidpiam arcessivit ad episcopium, sumpsitque eum seorsim, & hortabatur ad obsecrandum Deum, ut cum populo suo reconciliaretur, atque humani generis fame & siti consumpti misereretur: addens hæc verba; si ego peccavi, quid ad populum pereuntem! respondit sanctus Sabas: ipse quis sum, ut Dei iram avertere valeam, qui peccator sim & imbecillus; præcipuè quod scriptura dicat* (Job 12. v. 14.) *si clauserit* cœlum, *quis aperiet! Tum multis hortatoriis sermonibus ab archiepiscopo prolatis, tandem cedens Sabas dixit: ecce ad cellam vado, & ut obediam bea-*

E *titudini tuæ, precabor faciem Dei; novi quod hominum amans sit ac misericors,* & miserationes ejus super omnia opera ejus (Ps. 144. v. 9.) *Verumtamen hoc tibi signum sit, si tres dies pertransierint, nec pluerit, scito me non esse à Deo exauditum. Orate ergo etiam vos, quo fiduciam habeat precatio mea. Quæ ubi dixisset, tertio Septembris mensis die ab eo discessit. Die autem sequenti, quum æstus validissimus esset, complures operarii in prædicta fossa laborabant, & circa vesperam relictis instrumentis omnibus*

quæ multa habebant, & cophinis, abierunt, cum spe manè ad opus redeundi. At circa horam noctis primam, ventus flavit auster, orta sunt fulgura & tonitrua, imberque vehemens delapsus est, adeo ut ante diluculum impleti fuerint aquæductus, & torrentes undique ferrentur. Quodque aquæ in loco fossæ redundarent, aggeres tanto tempore, tot laboribus sumptibusque erecti, uno temporis momento in suum locum detracti sunt, & tabulata, instrumenta, cophinosque cooperuerunt, manseruntque inferius ad hunc usque diem, quo nempe Cyrillus ista scribebat: *necnon per multitudinem aquarum, ac Dei gratiam, æquatus est foveæ locus, adeoque complanatus, ut non agnoscatur. Impleta vero sunt sanctæ civitatis receptacula; atque encæniorum* seu dedicationis *festum cum gaudio & animi jucunditate actum est.* Et n. 68. p. 336. *Dum Sabas annum agit octogesimum sextum,* (anno 524.) *Joannes archiepiscopus, post peractos in patriarchatu septem annos cum novem mensibus, obiit, reliquitque in episcopatu successorem beatissimum Petrum genere Eleutheropolitam. Tribus vero annis interlapsis Romanorum Imperator Justinus, jam senex, & corporali infirmitate correptus, decreto Dei, & comprobatione universi senatus, Epiphanio Constantinopolis archiepiscopo manus imponente, provehit ad tenendum imperium Justinianum nostrum à Deo custoditum Imperatorem, sororis filium, patricium, consulem, magistrum militiæ, quique reipublicæ negotia potenter regebat. Illum ergo Imperatorem promovet, ac post tres menses, ipse piæ memoriæ Justinus, annis novem in imperio transactis, vivendi finem fecit.* Quæ quum anno Christi 527. contigerint, palam est Joannem, qui tribus annis antea decesserat, ex hac vita migrasse anno 524. adeoque undecimo ab intrusione sua anno: huic tamen non assignat Cyrillus nisi septem patriarchatus annos cum novem mensibus, utique quod tribus prioribus annis eum pro legitimo Pontifice non habuerit. Annos undecim computat Nicephori chronicon. Doctiss. actorum sanctorum editores *tract. prælim. in tom. 3. Maii,* aiunt *pag. 27. n. 118. col. 1.* eum excessisse die 22. April. juxta Henschenium in Prolegomenis ad vitam S. Euthymii *n. 15. die 20. Januar.* & addunt, quæ in vita sancti Sabæ habentur, cum omni illius temporis historia convenire optime, totamque horum Patriarcharum successionem & chronologiam reddere undequaque indubitatam.

L. PETRUS.

Jam diximus *Petrum* Eleutheropoli oriundum, Joanni in sede Hierosolymitana, anno Chr. 524. juxta accuratam Cyrilli Scythopolitani epocham successisse. *Eumdem,* inquit

A ille *n. 68.* apud Cotel. *to. 3. monum. eccl. Græc. pag. 337. honorem beato Sabæ, quem præcedentes Patriarchæ, detulit, studiumque gessit ad eum frequentius in eremum accedendi. Sororem habebat secundum carnem nomine Hesychiam, divinis virtutibus insignem. Quæ quum in gravissimum morbum delapsa esset, atque à medicis desperata, frater ejus condolens arcessitum beatum Sabam hortabatur ut laborem veniendi ad ipsius usque domum susciperet, atque orationem pro ea faceret. Sanctus senex, qui non obtemperare nesciebat, ad illam perrexit, & valetu-*
B *dinem desperatam inveniens, precibus pro ipsa fusis, ter eam signo crucis consignavit, & restituit sanitati. Miraculo autem per universam sanctam civitatem evulgato, cuncti Deum glorificaverunt.* Et n. 70. pag. 339. *Ineunte anno ætatis sancti Sabæ 91.* (anno 529.) *sanctus abbas Theodosius finem vitæ sortitus est, mense Janu. die undecima, senex ac plenus dierum.* Editores actorum SS. *tract. prælim. in to. 3. Maii, p. 27. n. 120. col. 2.* aiunt Cyrillum, in præfatione ad vitam hujus sancti à Theodoro Petrarum episcopo scriptam, referre eum mortuum *undecima die*
C *Januar. Indictionis VII.* 22. mense regnantis Justiniani, quum centesimum fere suæ ætatis annum attigisset. Cœperat autem regnare Justinianus in cœna Domini, kalendis Aprilis anni 527. ita ut mensis ejus vigesimus secundus recte nos ducat ad Januar. anni 529. Petrus archiepiscopus, cognita ea Theodosii morte, cum aliis quibusdam episcopis tunc in sancta civitate præsentibus, festinavit ad monasterium ut exequias celebraret, sicut testatur Theodorus prædictus πανάρεσον, id est, *optimum,* seu *præstantissimum* appellans *Petrum.*
D Auctor vero alterius vitæ, quæ latinè extat edita, laudat ut virum, *cujus magna quidem fuit fama, famam autem superabat virtus. Quarto post Theodosii abbatis obitum mense,* inquit Cyrillus Scythopolit. in vita S. Sabæ, *n. 70. to. 3.* Cotel. *p. 339. Palæstinæ Samaritani, gens tota, bello aggressi christianos, multa nefaria perpetraverunt, incidentes ecclesias deprædantur, ignique tradunt, incurrentes Christianos variis suppliciis crudeliter necant, integras villas incendunt, maxime in locis quæ Neapolim* (urbs est Sichem sive Sichar hodie
E dicta Naplouse) *cingunt, ubi tyrannide assumpta sibi regem coronaverunt Julianum quemdam suæ gentis hominem. Tunc vero episcopum Neapoleos Ammonam jugulavere, quosdam etiam presbyteros comprehensos, atque concisos una cum reliquiis sanctorum martyrum frixerunt, multaque hujusmodi atrocitatis commiserunt flagitia, adeo ut viæ, quæ regiæ vocantur, inaccessæ ac imperviæ Christianis fierent. Quæ omnia ubi ad aures pervenerunt Justiniani Imperat. jussi sunt Theodorus & Joannes viri clarissimi exercitum*

cogere, & contra Samaritanos ducere. Conflictu facto, occisus est Julianus, pariterque cum eo ingens Samaritanorum numerus. Tunc vero Silvanus Samaritanus (de quo prædixerat S. Sabas supra *n. 61. p. 328.* quod vivus combureretur) *Scythopolim absque Imperatoris licentia ingressus, à Christianis arripitur & in medio urbis incenditur. Arsenius autem Silvani filius, qui Illustris dignitatem obtinebat, & tunc Constantinopoli morabatur, multumque nescio unde aditum habebat apud Justinianum Imperatorem & Theodoram ejus conjugem, utriusque pietatem falsis relationibus circumventam in iram adversus Christianos Palæstinæ habitatores concitavit. Tunc ergo archiepiscopus Petrus, eique subjecti episcopi hortati sunt sanctum Sabam ut Constantinopolim proficisceretur, precesque funderet ad Imperatorem pro impetranda ab illo primæ & secundæ Palæstinæ publicorum tributorum remissione, ob cædes & vastationes quas Samaritani iis provinciis intulerant. Porro senex horum episcoporum hortationibus parens, Constantinopolim pergit ad mensem Aprilem Nonæ* (x.) *Indictionis* (an. Chr. 532. quo 94. ætatis agebat & etiam obiit, ut infra dicetur) *quumque Patriarcha ad Imperatorem litteras præmisisset Sabæ adventus indices, Imperator exultans in occursum ejus misit imperatorios dromones, δρόμωνας, quibuscum egressi sunt Patriarcha Epiphanius, Papas Eusebius,* (Πάπας, juxta notas P. Jac. Goar in Codini Curopalatæ opus de officiis & officialibus curiæ & eccl. Constantinopol. *pag. 26. num. 22.* A privatis domibus & familiis Aulæ Constantinopolitanæ reddita familiaris vox, fidum & seniorem significat ministrum, cujus custodiæ Palatium committeretur, & integritati claves noctu traderentur asservandæ) *& Hypatius episcopus Ephesi cum suis, atque assumentes eum ad Imperatorem introduxerunt* (n. 71. p. 341.) .... *Qui accurrens reverenter salutavit senem, & cum gaudio & lacrymis ejus caput deosculatus est; tum benedictione ab ipso accepta, de ejus manu suscepit preces è Palæstina missas; persuasitque ut Theodoram quoque Augustam benediceret. Intravit itaque senex. Augusta vero excepit eum cum lætitia & reverenter salutavit: posteaque dixit; ora pro me, Pater, ut det mihi Dominus filium. Respondit Sabas; Deus gloriæ in pietate & victoria imperium vestrum conservet. Mœrore autem affecta est Augusta quod petitioni suæ non annuisset: quum ergo ab ea exiisset, qui cum illo erant Patres, disceptabant cum eo dicentes: quare Augustam dolore affecisti, nec precatus es quemadmodum postulabat! senex ait illis, credite mihi, Patres, non habebit filium, ne Severi dogmatibus lactetur, pejusque quam Anastasius ecclesiam perturbet. In palatio autem remanere permissi sunt. Itaque postquam*

A *Imperator recepit à sancto sene libellos supplices ecclesiarum Palæstinæ, conversa est ira ejus adversus Samaritanos, constitutionemque seu legem tulit ut eorum synagogæ tollerentur, ipsi ab omni reipubl. administratione propellerentur, suorum hæreditatem non adirent, neque jus per donationes ad se mutuo transmitterent. Sancivit præterea ut interficerentur maxime primores eorum & seditiosi. Tunc porro Arsenius* (Silvani Samaritani qui à Christianis combustus fuerat filius) *se ad tempus occuluit, quod eum occidi jussisset Imperator; postea vero ad beatum* B *Sabam confugiens, adhuc in regia urbe degentem, baptismum cum omnibus suis recepit,* n. 72. pag. 343. *Post aliquot dies sanctum Sabam arcessivit Imperator, dixitque ei; comperi, Pater, à te multa monasteria in deserto constituta fuisse: verum quocunque volueris reditum* (exhiberi) *in usum monachorum, postula, & præbebimus, quo pro nobis & republica nobis commissa precentur. Respondit Sabas: qui pro vestra pietate precantur, hujusmodi reditu non egent; pars enim eorum ac reditus, Dominus est, qui in solitudine populo incredulo & contra-* C *dicenti panem cœlestem pluit. Verum nos, religiosissime Imperator, ad constabiliendas sanctas Palæstinæ ecclesias, remissionem tributorum petimus, & reædificationem venerabilium ædium quas Samaritani igni tradiderunt, subsidium quoque erga Christianos qui in Palæstina ad paucitatem redacti sunt, ac direpti: ad hæc ut unum in sancta civitate nosocomium seu valetudinarium construatis, in peregrinorum ægrotantium curam; utque illic fundatam ante aliquod tempus ab archiepiscopo Elia novam sanctæ Deiparæ ecclesiam ædificetis atque exornetis: hoc* D *quippe maxime vestram decet pietatem. Tum propter Saracenorum incursiones, ut clarissimo Summo, Σούμμῳ* (id est, Palæstinæ præposito) *jubeas castrum ex ærario erigere in solitudine intra monasteria quæ mediocritas mea construxit. Et credo, atque confido Deum pro hisce quinque ipsi gratis operibus adjuncturum imperio vestro Africam & Romam, omnemque reliquam Honorii ditionem quam amiserunt qui ante vestram piissimam Serenitatem imperarunt. Insuper* (rogamus) *ut Arianam hæresim, cum Nestoriana, & illa Origenis è medio* E *tollatis, atque à lue harum trium hæreseon liberetis ecclesias Dei, &c.* Et n. 73. pag. 345. *Cæterum quæcunque sanctus Sabas petiit, Imperator absque mora præstitit; quæ vero ei prædixit, benignus operatus est Deus, &c.* Et rursus *ibid.* apud eumdem Cotelerium *to. 3. monument. eccl. Græc. pag. 347. Quum autem Imperator in hisce* (concedendis) *cum Triboniano quæstore in aula Magnaura dicta occuparetur, beatus Sabas parumper deflexit, & Davidicos Psalmos recitans divinum tertiæ horæ officium*

officium persolvebat. Hieremias unus ex ejus discipulis, diaconus maximæ lauræ, accedens ad eum dixit: Honorande Pater, dum Imperator tantum exhibet studium in adimplendis petitionibus tuis, cur ipse ab eo secedens, seorsum stas! Respondit senex: illi, fili, quod suum est faciunt; faciamus nos pariter quod nostrum est. Et num. 74. pag. 347. *Imperator quidem his omnibus constitutis, datisque sancto seni jussionibus, dimisit eum in pace; Deus vero remunerationem Imperatori infinitè multiplicatam præbuit, Sabæque prophetiam ad effectum perduxit: nam paulo-post duo trophæa erexit, & coronas* B *duarum victoriarum tulit, quales nondum antea ulli præcedentium Imperatorum contigerat reportare. Africam enim & Romam à perduellionibus detentas recuperavit, duosque reges adductos Constantinopolim vidit; atque ita terræ marisque dimidiam partem brevi tempore Romanorum Imperio restituit: tum Occidente toto à servitute memoratorum tyrannorum qui Ariani erant liberato, constitutionibus edixit, Arianis ubique auferendas ecclesias, juxta beati Senis postulatum sive prophetiam. Præterea Nestorii, Origenisque hæreses strenuè concitatus evertit, atque* C *anathematizavit, cum per edicta publica, tum per sanctam & œcumenicam synodum quintam nunc Constantinopoli congregatam* (anno scilicet Christi 553.) *sanctus autem Sabas ...... in Palæstinam appulit mense Sept. Indict. IX.* (XI.) *& Hierosolymam profectus,* (Imperatoris) *jussa manifesta fecit ....* Et n. 75. pag. 349. *Quibus promulgatis* ibidem, *rogatus ab archiepiscopo & cæteris episcopis Pater Sabas, ad* (urbes) *Cæsaream atque Scythopolim abiit, ut eadem jussa illic quoque publicaret. Quumque Scythopolim venisset, obviam ei processit metropolita Theo-* D *dosius cum omni plebe, in quibus erat etiam Pater meus* (verba sunt Cyrilli Scythopolitani vitæ S. Sabæ auctoris, qui narrat quomodo ejus notitiam adeptus fuerit) *tunc temporis episcopii curator, & metropolitani assessor: atque post jussa* (Imperatoria) *evulgata introductus Senex in episcopale palatium, illic in ædibus sancti martyris Procopii mansit, patrem vero meum indivulsum habebat. Me porro, qui puer eram, & patrem comitabar, atque ad beati Senis pedes procideram, benedixit, erexit, & complexus est, dixitque patri meo; hic puer à* E *præsenti tempore discipulus meus est, Patrum solitudinis filius. Ad metropolitam vero ait; magne Domine, hunc ego tibi puerum commendo, attende ipsi, quia mihi opus est. Nunciata hæc fuere matri meæ ex narratione patris, & expetiit sanctum Senem salutare. Quumque is in loca sancto* (Apostolo) *Thomæ finitima progressurus esset ad abbatem Procopium solitarium, re per indicium patris comperta, mater mea assumpto me egressa est ad illud sancti Thomæ templum:*

A *tum Senem illic consistentem seorsum capiens pater, matrem ad ipsum salutandum duxit, qui cognoscens eam esse ancillam Dei, benedictione sua eamdem donavit, atque intuitus me ait; ecce discipulus meus Cyrillus. Ego me in modum pœnitentis inclinavi: ipse vero, postquam benedixit me & erexit, dixit ad patrem; doce eum psalterium, quia ejus indigeo; etenim ab hoc tempore discipulus meus est. Quibus dictis illam prius benedictam dimisit, meque cum patre retinuit. Ingressi ad abbatem Procopium, cibum sumpsimus, & venimus in episcopium; ac die* B *sequenti iter ad urbem Hierosolymam suscepturus beatus Sabas domum cum patre ingressus est, precem fecit, patrem, matrem, meque benedixit, & sic exiit Scythopoli cum sanctis patribus ejus sociis, &c. Itaque metropolita frequenter postea patrem meum cum urbanitate interrogabat, quomodo se habet beati Sabæ discipulus, simulque urgebat eum uti doceret me psalterium & epistolas Pauli; atque ita benedictione me donatum, ac tonsura, in principio ecclesiasticorum graduum constituit.* Et n. 76. apud eumdem Cotel. to. 3. pp. 352. & seqq. C *Magnus pietatis pugil Sabas, post impletum in gratiam Christianorum ministerium, Hierosolymam rediit, & cum gaudio à Patriarcha susceptus, venerabilia loca visitavit, iisque quasi valedixisset, in suam lauram maximam profectus est, ubi pauco tempore transacto in morbum incidit. Quod comperiens sanctissimus archiepiscopus Petrus, ad eum visitandum descendit; cernensque nihil eumdem habere solatii in cella, præter siliquas paucas & veteres palmulas, impositum lecticæ ad episcopalem domum adduxit, ejusque ibi curam gerebat, propriisque manibus* D *ipsi ministrabat. Porro aliquot diebus interjectis, revelationem accepit sanctus Sabas quæ ipsius obitum indicabat non post multos dies fore, quam ubi archiepiscopo renuntiavit, hortatus est ut dimitteretur. Tum archiepiscopus quod vellet omnibus modis ei satisfacere, misit eum cum convenienti curatione in lauram suam. Senex autem in propria discumbens turricula, initio mensis Decembris, convocatis lauræ patribus, dedit illis quemdam præpositum, Berytium genere, appellatione Melitam, adhortatus eum ut constitutiones suis monasteriis traditas inviola-* E *tas servaret, quas ei scriptas tribuit: Quumque dies quatuor transegisset nihil sumendo, & cum nullo congressus, vespere Sabbati, petita communione atque accepta, postquam postremo dixit,* Domine, in manus tuas commendo spiritum meum; *animam reddidit.* Et num. 77. pag. 353. *Ipsius mors contigit quinto Decembris mensis, Indictione X.* (XI.) *à creatione quidem mundi anno sexies millesimo & vigesimo-quarto; à Dei autem Verbi Incarnatione ex Virgine, & Nativitate secundum carnem, anno*

vigesimo-quarto supra quingentesimum, juxta tempora conscripta à sanctis nostris Patribus, Hippolyto illo antiquo Apostolorum familiari, Epiphanio Cypriorum archiepiscopo, ac Herone philosopho & confessore. (Hanc epocham octo annis nostra anteriorem modo patebit) *Ratio autem temporis vitæ ipsius in corpore hæc est: In Palæstinam venit annos natus decem & octo; mansit in cœnobio annis septemdecim, & in solitudinibus maximaque laura annos transegit quinquaginta novem, obiit vero ætatis suæ nonagesimo-quarto, post consulatum Lampadii & Orestis secundo, sexto præsentis à Deo protecti imperii.* Hæc omnia coincidunt cum anno Christi, non 531. qui multis scriptoribus placuit, sed 532. Quum enim anno 518. quo decessit Elias Patriarcha, beatus Sabas annum octogesimum decurreret, ex *n. 60. pag. 324.* à mense Januario scilicet, quo natus est anno 439. ut colligitur ex *num. 70. pag. 339.* apud præfatum Cotel. anno autem 527. Justinianus Imperium auspicatus sit; sequitur omnino annum 14. à 518. sextum pariter à 527. fuisse annum Christi juxta æram vulgarem quingentesimum trigesimum secundum. Id observandum duximus ad diligentiorem hujus temporis epocham. Pergit Cyrillus, *ibid. p. 354. Cæterum obdormitionis ejus fama per omnem finitimam regionem diffusa, coiit immensa turba monachorum & laïcorum, adfuit quoque sanctissimus Patriarcha Petrus cum episcopis qui inventi sunt, & sanctæ civitatis primoribus. Atque in eum modum honorabile ipsius corpus in maxima laura depositum est, inter duas ecclesias, &c.* Id nondum legerat doctissimus Papebrochius, quando scripsit *tract. prælim.* ad *tom. 3.* actorum sanctorum Maii, *pag. 27. n. 121. col. 2. post Theodosium anno Christi 531.* (dicendum videtur 532.) *moritur etiam S. Sabas 5. Decembris Indict. X.* (XI.) *ætatis suæ anno 94. cujus exequiis cur non dicatur nominatim idem Patriarcha intervenisse, sicut in genere dicitur de omnibus quotquot erant episcopis, incompertum mihi est.* Subdit idem Cyrillus *ibid. num. 78.* Corpus S. Sabæ integrum adhuc fuisse quum hæc scriberet: *illud enim,* inquit, *pag. 355. ego ipsis oculis conspexi superiori Indictione. Nam pretioso loculo adaperto ad deponendum corpus beati Cassiani, descendi ut sancti senis corpus venerarer, nactusque sum illud integrum & insolutum manere, ac demiratus glorificavi Deum, qui gloria affecit servum suum, eumque incorruptione honoravit ante communem universalemque resurrectionem.* Ait autem infra, *num. 88. pag. 371.* de tempore mortis hujus Cassiani: *Is Cassianus, postquam sacri beati senis gregis pastor decem mensibus exstitisset, in pace in idipsum dormiit & requievit, decimo-sexto post magni obitum;* (anno subinde 548. nisi occur-

A rerit in illa epocha error, quia Cassianus hic decessit ante Petrum Hierosolymitanum, qui communius asseritur obiisse anno Chr. 544.) Non multo post sancti Sabæ mortem, in Palæstinæ monasteriis ingens orta est turbatio, ob errores Origenis, quos Leontius Byzantinus, Nonnus Palæstinus, nonnullique alii monachi iis erroribus imbuti, præsertim circa animarum præexistentiam, ideoque ex nova laura sancti Sabæ prope Thecoam ab ejus præposito Agapeto olim ejecti, disseminare curarunt. In ea autem occasione minis per-
B terrefactus Patriarcha Petrus, molliorem, quam opus fuisset, se præbuit. Rem fusius tradit Cyrillus præfatus in vita sancti Sabæ à *n. 83.* apud Coteler. *to. 3. monum. eccl. Græc. pag. 360.* usque ad calcem, *pag. 376.* ex quo hæc exscribenda ducimus, ad majorem rei intelligentiam. Sabæ in maximæ lauræ regimine successerat Melitas, qui præfuit quinque annis. *Quandiu omni laude prædicandus Pater Sabas in carne superstes fuit,* inquit Cyrillus, *una fidei professio per omnia solitudinis monasteria invaluit, eratque cernere cunctos Hieroso-*
C *lymæ filios in domo Dei concorditer incedentes, divinorum dogmatum consensu, statum obtinere scissione ac seditione vacuum .... Postquam vero optimus pastor migravit hinc, ovile ejus ad angustiam redactum est, quod ab imperito duceretur pastore. Nonnus enim & sectatores ipsius.... errores quos in imo corde occultabant, divulgaverunt.... & brevi tempore in maximam lauram, cæteraque solitudinis monasteria, pravam valuerunt Origenis doctrinam spargere.... Domitianus monasterii Martyrii abbas, & Theodorus Ascidas Neolauritarum* (id est, monachorum novæ
D lauræ incolarum) *Dux & princeps, uterque Origenis lue infecti, Constantinopolim navigarunt, ubi simulantes pugnare se pro synodo Chalcedonensi, ex commendatione Leontii Byzantini adjunguntur Papæ Eusebio, ac per eum accessum habent ad Imperatorem. Dum vero hypocrisi plurima perversam suam sententiam obtegunt, & prima intimaque libertate in palatio fruuntur, Domitianus quidem Galatarum regionis episcopatu donatus est, & Theodorus Cæsareæ Cappadociæ præsulatum suscepit.* Inde Nonnus ac ejus asseclæ, majori potentia accepta, stu-
E diose *Origenica semina per totam Palæstinam dispersere.* Et *n. 84.* apud eumdem Coteler. *to. 3. monum. eccl. Græc. pp. 361. & seqq.* Post mortem Melitæ sancti Sabæ successoris, maximæ lauræ præfectus est Gelasius Theoduli frater, quos ex Isauria oriundos Deus anno circiter Christi 494. ad S. Sabam miserat, ut refert idem Cyrillus Scythopolitanus, *n. 32. p. 263.* & comparat Beseeli & Eliabo tabernaculi architectis. *Hos enim habens,* inquit, *novus noster Moyses, quæ deerant splendidissima*

suæ lauræ condidit, necnon sacra circa eam monasteria. Theodulus decesserat quum frater ejus Gelasius maximæ lauræ abbas renuntiatus fuit, quinque annis post S. Sabæ obitum, principio decimæ-quintæ Indictionis, subindeque post inceptum mensem Septemb. anni 537. Is porro cernens Origenianam luem per multos è suo conventu diffundi, de sententia beati Joannis (Silentiarii cognominati) episcopi (Coloniæ in Armenia) & solitarii, habens certaminis adjutores Eustathium quemdam calligraphum seu librorum scriptorem, genere Galatam, Stephanum Hierosolymitanum, atque Timotheum Gebalinum qui usque ad hoc tempus Clitæ ἐν τῇ Κλιπῇ virtutibus refulget, opus sancti Bostrorum episcopi Antipatri contra Origenis dogmata conscriptum in ecclesia legi curavit. Unde commoti qui hæresim tuendam susceperant, tumultus excitabant. Exstitit autem perversionis dux Joannes quidam lauræ diaconus, & canonarcha, (id est, præcentor) Antiochenus genere, qui quod propter hæresim è sacrario à patribus expulsus fuisset, conspirationem facit cum Joanne cognomento Brontodæmone seu Tonitrudæmone, Ptolemæo, aliisque. Hi seorsim noxia collegia facientes, subvertere multas animas nitebantur. Tunc Patres communi lauræ decreto eos speciatim ejecerunt quadraginta fere numero: qui in novam lauram profecti ad Nonnum, ac Leontium Byzantinum tunc Constantinopoli reducem & contra beati Sabæ successores efferatum, adversus abbatem Gelasium, & maximæ lauræ patres clamabant. Quumque omnes illic hæreseos principes congregati essent, Leontius Byzantinus, qui pridem erga beatum Sabam male affectus erat, consilium dat cunctis, ut audacia utantur, maximamque lauram omnes undique pravæ doctrinæ affectatores subvertant. Unde in unum coacti accesserunt, una cum Leontio & expulsis, ad monasterium beati Theodosii, rati se in suas partes tracturos, tum Sophronium monasterii abbatem virum celebrem, tum patres. Verum inane redditum est eorum consilium, atque ignominia affecti redierunt. Inde Leontiani adversus Gelasium, maximamque lauram in furorem acti, miserunt ad varia loca, & collectis fossoriis, hamis, vectibus ferreis, cæterisque ad evertendum idoneis instrumentis, cum rusticorum manu & subsidio, adierunt maximam lauram destructuri. At Deus ingens edidit miraculum, nam quum esset hora diei secunda, ingruit super eos caligo & obscuritas tenebrarum, atque tota die confracti per aspera inviaque loca incedendo, ut ex quibusdam probe scientibus didici, vix sequenti die ad monasterium beati Marciani inventi sunt, sicque lucem communem intuiti, re infecta cum pudore ad sua loca reversi sunt. Et n. 85. pag. 364. Cotel. Eodem tempore adfuerunt in Palæstina

A Patriarcha Antiochiæ Ephræmius, & Papas Eusebius, propter Pauli Alexandriæ episcopi depositionem, ad quem Eusebium Hierosolymam profectum post solutam synodum, (quæ ea de re congregata fuerat) Leontius adducit eos qui è maxima laura pulsi fuerant, accusatores Gelasii, quod nempe in duas partes conventum scidisset, & ipsos quidem expulisset, ipsorum vero adversarios adscivisset. His Leontii verbis deceptus Papas Eusebius, nihilque de hæresi sciens, arcessit abbatem Gelasium, eique necessitatem imponit, vel ejectos admittendi, vel eorum B adversarios qui hæresim impugnabant propellendi. Patres itaque ex communi deliberatione emiserunt è laura, Stephanum, Timotheum, aliosque quatuor fratres, qui voluntariam persecutionem passi, Antiochiam profecti sunt, quæque contigerant indicarunt Ephræmio Patriarchæ, cui etiam beati Antipatri libros ostenderunt. At Patriarcha per traditos libros compertis Origenis erroribus, ac per exhibitores librorum, agnitis quæ (modo) Hierosolymis ab Origenistis facta fuerant, strenue assurgit, ac publico synodico Origenis dogmata anathemati C subjicit. Quod quum compertum fuit Hierosolymis, indignati sunt Nonni asseclæ, fultique patrocinio Leontii Byzantini qui Constantinopolim petierat, & Domitiani Galatiæ, atque Theodori Ascidæ Cæsareæ Cappadociæ episcoporum, vim archiepiscopo (Hierosolymitano) Petro inferebant, ut Ephræmii (Antiocheni) nomen è sacris diptychis tolleret: quumque ingens excitata fuisset seditio, clam ad se vocat archiepiscopus Sophronium & Gelasium, demandatque uti libellum facerent in Origenistas, quo eum adjurarent ne Ephræmii Patriarchæ nomen è sacris D diptychis deleretur. Libellum Patres fecerunt ac tradiderunt. Quem archiepiscopus ubi accepit, misit ad Imperatorem cum litteris suis, quibus intentata ab Origenistis referebat. Eo libello accepto Imperator edictum adversus Origenis errores tulit, cui subscripsit Menas Constantinopolitanus Patriarcha una cum synodo sua. Coacti quoque sunt subscribere ipsi Domitianus (Galatiæ) & Theodorus (Cæsareæ Cappadociæ episcopi) quorum tamen simulatio cunctis patuit. Et n. 86. pag. 366. Coteler. Ubi ergo edictum adversus Origenem latum evulgatum E fuit Hierosolymis, cunctique Palæstinæ episcopi & solitudinis abbates eidem subscripsere, uno excepto Alexandro episcopo Abylæ, succensentes Nonnus, (quidam) Petrus, & reliqui hæreseos principes, à catholica communione abscesserunt, & nova laura relicta in planitie manserunt. Hoc autem Constantinopoli audito, jam mortuis Papa Eusebio, & Leontio, Theodorus Ascidas Cæsareæ Cappadociæ episcopus qui in palatio multa auctoritate pollebat, apocrisiariis sanctæ resurrectionis advocatis cum magna commotione dixit;

nisi Patriarcha Petrus satisfecerit patribus, eosque ad propriam reduxerit lauram, ab episcopatu eum hisce diebus deturbabo. Tunc Nonni asseclæ, per suggestionem ejusdem Theodori, scribunt archiepiscopo in hunc modum: Obsecramus sanctitatem vestram, ut modica satisfactione animabus nostris remedium adhibeat, catholicè & generaliter affirmando cum omni alacritate, ac dicendo: solutum sit, & fuit in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, omne prolatum anathema quod Deo non placet. Hujusmodi enim satisfactionem admittimus, tametsi rigorem juris minutatim non obtineat. Hanc epistolam postquam accepit archiepiscopus, initio quidem nolebat quæ petebatur satisfactionem facere, tanquam tumultus effectricem, nec legitimam. Verum qui Ascidæ insidias reformidaret, cogitaretque redimere tempus suum, arcessit è planitie Nonni asseclas, iisque seorsum assumptis, postulatam satisfactionem ad eos facit, qua comprobata, reversi sunt in novam lauram, manserunt tamen acerbè infensi magnæ lauræ patribus. Tunc Ascidas Constantinopolim profectum archiepiscopum Petrum coëgit habere pro syncellis Petrum Alexandrinum, & Joannem Strongylum, hoc est, rotundum. *Hinc majorem licentiam ceperunt qui Nonno adhærebant, & impietatem quidem suam publicè ac per domos publicabant, diversas vero persecutiones in Patres maximæ lauræ excogitabant; atque si quemdam in sancta civitate conspexissent monachum orthodoxum, hunc per nonnullos sæculi homines vapulare procurabant, & Sabaïtam* Σαβαΐτην *vocantes è sacra urbe pellebant. Proinde quibusdam orthodoxis patribus verberatis, belloque adversus pios exorto, Bessi Jordanis* οἱ Βέσσοι τοῦ Ἰορδάνου, *divino zelo ducti, ascenderunt in sanctam urbem, ut bello appetitis orthodoxis suppetias ferrent. Tum publico prælio contra Bessos aliosque recte sentientes commisso, postquam ipsi ad maximæ lauræ Xenodochium confugissent, adorti sunt subito cum furore plurimo eorum hostes ut qui vellent patribus mortem inferre; quumque hospitale munitum reperissent, fores* seu fenestras *lapidibus perfregerunt, eosque qui intus erant valide lapidibus petebant. Dum ergo sic patres obsidentur, Theodulus quidam Bessus, invento ventilabro in manus sumpto, prodiens è Xenodochio, trecentos fere, quot erant, hostes solus dissipavit; cavit tamen ne quemquam omnino feriret; ipse vero ab illis lapide percussus cecidit, paucisque post diebus mortuus est. Atque exinde bellum quod contra pios susceptum fuerat desiit.* Et n. 87. pag. 368. Coteler. *Tunc maximæ lauræ Patres Gelasium abbatem obsecrant ut Constantinopolim adeat, hæcque Imperatori nota faciat. Qui iter ingressurus patribus salutatis dixit: Ecce, Patres, juxta petitionem vestram proficiscor Constantinopolim, nec quæ mihi in*

A *itinere eventura sunt scio. Vos itaque obtestor ut neminem eorum qui Theodoro Mopsuesteno adhæret, sinatis vobiscum manere .... quandoquidem sanctus Pater noster Sabas hunc cum Origene abominabatur. Me vero maxime pœnitet quod libello subscripserim, qui à monachis eremi, juxta Patriarchæ mandatum, ideo factus est, ut is* (Theodorus Mopsuestenus) *nequaquam anathematizaretur. Verumtamen Deus qui ecclesiæ suæ curam gerit, libellum non admitti providit, ipsum vero Theodorum anathemate percuti voluit. His ad patres prolatis, &*
B *valedicens, beatus Gelasius discessit. Ubi autem Byzantium appulisset, indicatur* (Theodoro) *Ascidæ ejus adventus, & statim præceptum datum est hominibus, tam domus pupillorum nutricis, quam Patriarchæ & Palatii, ne ullum è Hierosolymis monachum admitterent. Quocirca abbas Gelasius, quod nullatenus introduci valeret, ac Ascidæ insidiosas molitiones vereretur, Byzantio in Palæstinam egreditur pedestri usus itinere, quumque ad oppidum Amorium,* Ἀμόριον *pervenisset, obiit mense Oct. Indict. IX.* (anno 545.) *Re autem cognita, maximæ lauræ*
C *patres uno animo in sanctam civitatem ascenderunt quo præpositum peterent: & quum significassent Patriarchæ, ab episcopio cum contumeliis & verberibus, de mandato syncellorum ejecti sunt, multisque ærumnis dehinc in illos ingruentibus ad lauram negotio infecto redierunt. Tunc certe cuncti ad Origenistas adjunxerunt se, aut necessitate compulsi, aut adulationibus attriti, aut ignorantia furtim abrepti, aut impiorum potentia conterriti. Atque ita heterodoxi omnibus occupatis, contra solam maximam lauram, quæ obluctabatur* (adhuc) *aciem instrue-*
D *bant, vehemensque illius obtinendæ adhibebant studium.* Et num. 88. pag. 370. Coteler. *Multis ergo usi artibus, hegumenum* (seu præpositum) *Origenistam creaverunt Georgium nomine, eumque in lauram cum satellitio inferunt, atque in sede sancti Sabæ collocant. Tunc magna orta est persecutio, sanctorumque Patrum nostrorum dispersio ad lupi præsentiam. Ac venerabilis quidem Pater Joannes episcopus* (Coloniæ in Armenia) *& solitarius, post multos annos egressus è loco ubi se abdiderat, in montem Olivarum secessit, unaque cum eo omnes*
E *pietatis alumni, ex quibus multi per regiones dispersi sunt.* De eo Joanne, qui cognominatus est Silentiarius, hæc supra narravit idem Cyrillus Scythopolit. in vita S. Sabæ, *n. 21.* apud Coteler. *ibid.* id est *to. 3. monum. eccl. Græc. pp. 248. & 249. Eodem tempore,* inquit, *quo Theoctista,* seu ecclesia lauræ sancti Sabæ *dedicata fuit,* (scilicet *mensis Decembris die duodecimo,* ut ait idem *n. 19. p. 247.* Cotel. *Indict. decima-quarta,* (XV.) *anno ætatis beati Sabæ quinquagesimo-tertio, quo tempore quum*

Zeno Imperator vivere desiisset, Anastasius Imperium suscepit; quæ omnia indicant annum 491.) *in lauram adduxit Spiritus sanctus honorandum Patrem Joannem episcopum & solitarium, qui plurimas valdeque utiles de Euthymio & Saba narrationes mihi tradidit, ac ut eas conscriberem me excitavit. Hunc beatus Pater Sabas in numerum lauræ incolarum cooptavit, natum annos triginta & octo, quique nunc sanctificatum vas sanctissimi Spiritus effectus est, divinorumque donorum ornamentis abundat, lucis lator est, adhucque in carne degit, atque angelicè vivit, necnon nostros secundum Deum gressus illuminat; cujus virtutes præclaraque facinora nunc per digressionem conscribi nequeunt: sed, si Deo placet, postquam opus quod præ manibus habeo* (vitæ sancti Sabæ) *ad finem perduxero, pauca quædam de eo, quæque cunctis tantum non manifesta sunt, & ea quæ per sanctæ ipsius linguæ relationem accepi, in peculiari tractatu enarrabo, multa sane & egregia. Neque enim æquum est illa tacere ac oblivioni mandare, quum is per omnem, ut ita dicam, nostram rempubl. admodum clarus sit atque celebris meritis vitæ ac virtutum.* Vitam ejus reipsa scripsit postea Cyrillus, ipso adhuc in terris degente, & annum decurrente centesimum quartum: (in Menologio Basilii Imperatoris dicitur obiisse natus quinque supra centum annos.) Hanc vitam nobis exhibent cum manuscripto Græco collatam doctiss. actor. SS. editores *tom. 3. Maii,* ad diem 13. hujus mensis, *pag. 232.* In ea autem refert Cyrillus *num. 26. p. 235. col. 2.* quum S. Pater Sabas decessisset, defleret vero Joannes se eo esse privatum, in somnis ei apparuisse S. Sabam atque dixisse: *ne sis de meo decessu tristis, ô Pater Joannes; nam etsi sim à te carne separatus, sum tamen tecum spiritu: Eo autem respondente; Roga Dominum ut me quoque assumat, dicit beatus Sabas: Hoc nunc non potest fieri: gravis enim tentatio est invasura lauram. Deus autem vult te esse in carne ad eos consolandos & confirmandos, qui se pro fide fortiter gerunt & decertant. Hæc quum vidisset & audivisset Joannes, evasit quidem lætus, ut qui de Patre ægritudinem animi excussisset: sed sollicitus erat de tentatione quæ ei fuerat significata.* Pergit Cyrillus in vita sancti Sabæ, *n. 88. pag. 370.* Coteler. de eadem Origenistarum persecutione. *Cæterum Deus insigne prodigium edidit, quemadmodum in Ario olim: ipso namque persecutionis die quo ii ex maxima laura propellebantur, hostium princeps, impietatis dux Nonnus de medio hominum sublatus est repentina morte correptus. Porro gravissimus lupus Georgius, postquam præfuisset sacro B. Sabæ gregi septem mensibus ab eo per* (ipsos) *suos commilitones ejicitur, insimulatus luxuriæ ac turpitudinis. Ipsa vero*

A *crimina ultro reticebo, ne res quæ oblivione profundoque silentio dignæ sunt in publicum proferam. Tunc Patres qui in maxima laura relicti fuerant, de sententia Patriarchæ in præpositum sumpserunt abbatem Cassianum Scythopolitam, qui eo tempore Sucæ congregationem præclare & orthodoxe gubernabat, virum à teneris unguibus monachum dimisso sæculo factum, & à beato Saba eruditum, quique presbyter fuerat maximæ lauræ, ac per annos octo Sucæ lauram rexerat. Is Cassianus, postquam sacri beati senis gregis pastor decem mensibus extitisset, in pace*
B *requievit decimo-sexto post magni obitum anno:* (subindeque Christi 548.) Et n. 89. p. 371. Coteler. *Igitur tunc temporis Patres maximæ lauræ ex divina inspiratione præpositum designant abbatem Cononem, virum monasticis virtutibus, rectisque dogmatibus percelebrem, genere Lycium, in patria à puero monasticæ vitæ excultorem, qui multis in divinis certaminibus strenuus apparuerat, quique post mortem beati Sabæ venit, ut loca sacra inviseret; & in maximam lauram à Deo deductus est, ubi cunctos Patres dotibus spiritualis intelligentiæ ac discretionis*
C (quibus pollebat) *ædificavit. Quum itaque beati Sabæ gregem imminutum ac ad paucos redactum accepisset, multiplicavit illum & illustriorem fecit, necnon Patres per regionem dispersos undique congregavit. Tunc Deus, qui semper ecclesiæ suæ providet, Origenistarum concordiam.... diremit: Nam post Nonni mortem, Firmini lauræ monachi cum Neolauritis* (sive novæ lauræ monachis) *diffidendo de suis scitis dogmatibus, in mutua impugnatione occupati sunt, &c. Facile vero est cuique volenti eorum impietatem animadvertere, ex ipsis appellatio-*
D *nibus quibus ipsi se mutuo nuncupant. Scilicet Neolauritæ eos qui Firmini sunt Protoctistas, Πρωτοκτίστας, ac Tetraditas, Τετραδίτας vocant, rursusque Firminiotæ Neolauritas nominant Isochristos Ἰσοχρίστους: utrique enim ex propriis impietatis suæ decretis nomina sortiti sunt. Quum ergo Theodorus* (Ascidas Cæsareæ) *Cappadociæ* (episcopus) *reipubl. negotia administraret, ac staret à partibus Isochristorum eosque tueretur, multosque ipsorum episcopos Palæstinæ, ac hegumenos constitui fecisset, necnon Theodorum novæ lauræ præpositum procu-*
E *rasset fieri crucis custodem & Scythopolitanum metropolitam, procellæ atque tempestates comprehenderunt non solum nostrum gregem, sed etiam eum qui impiissimo protoctisto dogmati adhærebat, quique præfectum habebat Isidorum. Hic Isidorus, quia non valebat Ascidæ & Neolauritis resistere, ad abbatem Cononem nostri gregis pastorem transiit, atque pollicitus ei in S. Sione se nunquam defensurum præexistentiæ sententiam, sed omnibus viribus una certaturum adversus impietatem, cum ipso Constantinopolim*

profectus est. Et num. 90. pag. 373. Coteler. *Abbas ergo Conon ejusque comites Constantinopoli diversis ærumnis per Ascidam subjecti, patientia victoriam reportarunt. Aliquot enim interjectis diebus quum è vita discessisset Petrus archiepiscopus,* (Palam est ejus mortem differri à Cyrillo, saltem usque ad annum 548.) *& Macarius temeritate Neolauritarum esset ordinatus, bellumque sanctam civitatem teneret, piissimus quidem Imperator valde indignatus contra Ascidam & Origenistas, Macarium jussit ab episcopatu expelli: Conon vero abbas & socii, opportunitate temporis arrepta, quæ ad ipsos pertinebant Imperatori nota fecerunt, libellumque ei tradiderunt quo universam Origenistarum impietatem manifestabant, Isidoro jam mortuo. Atque inde cum multa fiducia Eustochium Alexandriæ œconomum qui Constantinopoli tunc degebat, episcopum Hierosolymorum promovent. Piissimus autem noster Imperator, tum Eustochium Patriarcham fieri sanxit, tum œcumenicam synodum agi mandavit. Abbas autem Conon Eustochium Hierosolymam dimittendo hortatus est ut Eulogium monasterii beati Theodosii præpositum* (Constantinopolim) *mitteret, ut in synodo quæ congregabatur adesset.* Hæc omnia Cyrillus præfatus, de turbatione exorta inter Palæstinæ monachos, post obitum beati Sabæ, ob errores Origenis à pluribus eorum propugnatos toto tempore quo in vivis superstes fuit Petrus Hierosolymorum Patriarcha. Is porro non solum ea in causa reprehensibilem se præstitit, sed etiam in alia Anthimi nempe Trapezuntis episcopi sedis Constantinopolitanæ invasoris, & hæresi Eutychiana infecti, cujus aliquandiu communionem fovit: unde Agapetus Papa hanc ei Constantinopoli degens epistolam scripsit: quæ extat tom. 5. concil. Labb. col. 47. *Agapetus dilecto fratri Petro. Voluissemus quidem, fratres dilecti, propter conjunctionem nostræ charitatis, omnes Domini sacerdotes, juxta apostolicam traditionem irreprehensibiles invenisse, & neminem, aut per gratiam, aut per metum, ab ecclesiasticis canonibus declinare: sed quoniam multa multoties subsequuntur quæ pœnitudinem parere possunt, & Dei misericordia delicta peccatorum vincit, & idcirco differtur pœna ut reformatio locum invenire possit, monere necessarium judicavimus & ut accepta de cætero imprævaricata custodiantur. Oportebat enim vestram charitatem memorem paternarum traditionum neminem permittere prohibita facere, sed si quis audax appareret tota virtute resistere. Quum itaque pervenimus ad comitatum serenissimi nostri Imperatoris filii nostri, invenimus sedem Constantinopolitanæ ecclesiæ, contra omnem canonum honestatem ab Anthimo ecclesiæ Trapezuntiorum episcopo inconvenienter usurpatam, cujus animam non solum*

A *secundum istam partem, sed, quod majus est, in confessione veræ fidei à perditione reducere desideravimus: sed Eutychis errori insistens ad viam veritatis venire contempsit. Unde quum ipsius in fide pœnitentiam expectassemus, neque catholico, neque sacerdotis nomine dignum esse interea lata sententia declaramus, donec omnia à patribus tradita, per quæ veræ religionis fides & disciplina custoditur, & secundum congruentem satisfactionem suscipiat. Cæteros vero similis contumaciæ ipsius, & sententia apostolicæ sedis condemnatos similiter charitas vestra aver-*
B *setur, à quorum ipse seipsum communione sejunxit. Constantinopolitanæ vero sedis injuriam apostolica auctoritate* (Deo) *adjuvante, & adjutorio fidelissimorum Imperatorum emendabimus. Et supra modum quidem admirati sumus quod istud opus ita aperte contrarium decretis Patrum, vestra fraternitas, non solum ad notitiam nostram adducere neglexit, sed & reprehensibili consensu confirmavit: sed gratias agimus Deo cujus spiritu mala ad melius ut plurimum vertuntur, & parvæ transgressiones ad utilitatem & occasionem magni eveniunt gaudii. Hoc autem*
C *ad excitandam vestræ unanimitatis lætitiam significo, quod Mennam fratrem & coepiscopum nostrum virum multis laudum modis ornatum prædicta Constantinopolitana ecclesia episcopum suscepit; cui licet præter cæteros serenissimorum Imperatorum electio arriserit, similiter tantus & totius cleri ac populi consensus accessit, ut & à singulis eligi crederetur.... Et hoc dignitati ejus additum esse credimus, quod à temporibus Petri Apostoli nullum alium unquam Orientalis ecclesia suscepit episcopum manibus nostræ sedis ordinatum. Et forsitan, vel ad demonstrationem*
D *laudis ipsius, vel ad repellendos inimicorum insultus res tanta contigit, ut illis ipse similis videatur, quos in his quandoque partibus ipsius apostolorum primi electio ordinavit. Commune itaque gaudium, fratres, pia exultatione suscipite, & quantum vos apostolicæ sedis nostræ judicium comprobatis, consueta rescriptione significate, habentes duplicem exultationis causam, & quod mala sine mora corrigantur, & quod pro his optata subsequuta fuerint: de cætero præcaventes ne rursus canonicis sanctionibus quid contrarium per vos (quod non credo)*
E *fiat, aut vestro accedente consensu firmetur; quandoquidem sicut error ejus, qui semel peccavit, venia dignus est, sic frequens transgressio motum austeritatis deposcit. Deus prospera fruentem valetudine te custodiat, frater honorandissime.* Hæc epistola scripta fuit anno 536. quo Constantinopolitana sede ejecto Anthimo, Mennas in ejus locum substitutus fuit. Monito paruit Petrus, & eodem anno, 19. scilicet Septemb. coacta trium Palæstinarum episcoporum Hierosolymis synodo cui ipse

præsedit, Anthimi depositioni, Severique & aliorum hæreticorum condemnationi cum iisdem subscripsit. Hujus synodi acta leguntur *to. 5.* concil. Labb. à *col. 275.* ad *287.* hoc modo: *Concilium Hierosolymitanum, contra Severum, Petrum, & Zoaram hæreticos. Post Consulatum Flavii Belisarii gloriosissimi, XIII. kal. Octob. Indict. XV.* (id est, 19. Septemb. anni 536. *In Colonia Ælia metropoli, quæ & Hierosolymis* ἐν Κολωνίᾳ Αἰλίᾳ μητροπόλει τῇ καὶ Ἱεροσολύμοις, *præsidente sanctissimo ac beatissimo Patriarcha Petro, in secreto venerabilis episcopatus suæ beatitudinis, & assistentibus sacerdotio suo sanctis episcopis trium Palæstinarum sub sanctis locis venerabilissimæ synodi existentibus, &c.* Et coll. 279. & seqq. *Sententia Petri Hierosolymorum episcopi contra Anthimum. Sanctissimus ac beatissimus Patriarcha, & venerabilis synodus dixit: Demonstratus est, &c. Consententiativi sumus his quæ bene formata sunt ab ipso sanctæ memoriæ Agapeto, & his quæ definita sunt à Menna sanctissimo Patriarcha regiæ urbis, & ab ipsius venerabilissima synodo congregata, sequentesque de his confirmationem divinæ ac imperialis legis, admittimus depositionem Anthimi, tanquam qui à principio præter sacros canones intrusit se in pontificalem sedem regiæ urbis, & novissime præbuit demonstrationem suæ hæresis, & immutabilis opinionis, &c.* Interfuerunt huic synodo Hierosolymitanæ quadraginta octo episcopi. Referunt doctissimi actorum sanctorum editores, *tract. prælim. in tom. 3. Maii, pag. 27. num. 122. col. 2. Basilio V. Cl. Cos.* quum Paulus episcopus Alexandrinus incautius agens, propter cædem ipsius jussu, ut ferebatur, patratam (quod tamen negabat ille, sed negare non poterat occasionem dedisse) judicatus esset irregularitatem incurrisse, eum Gazam in exilium relegatum esse. *Et post hæc,* inquit Liberatus Brev. *cap. 23. to. 5.* concil. Labb. *col. 777.* & apud Baron. ad ann. 537. *n. 15. misit Imperator Pelagium diaconum & apocrisiarium primæ sedis Romanæ Antiochiam cum sacris suis, quibus præcepit ut cum Euphræmio* (Ephræmio) *ejusdem urbis episcopo, & Petrus Hierosolymita, & Hyppatius Ephesinus, venirent Gazam, & Paulo episcopo pallium auferrent, eumque deponerent. Pelagius ergo profectus Antiochiam, & inde Hierosolymam, cum memoratis Patriarchis & aliquantis episcopis venit Gazam, & auferentes Paulo pallium deposuerunt eum, & ordinaverunt pro eo Zoïlum, quem postea Imperator deposuit, & Apollinarem ordinavit, qui nunc est præsul ipsius Alexandrinæ ecclesiæ.* Liberatus quidem de eo Paulo ceu de viro orthodoxo loquitur, at eum damnatum tradit Victor Tunonensis, quod Dioscori hæretici prædecessoris sui nomen in sacris

A diptychis recitaret. *Basilio V. C. Cos. Alexandrinæ ecclesiæ,* inquit apud Henricum Valesium in annotationibus ad *cap. 11. lib. 4. hist. eccl. Evagrii p. 103.* D. *Theodosio & Gaïano exulatis, Paulus pro eis prior Tabennesiotarum, Dioscori hæretici prædecessoris sui depositionem* (id est obitus diem) *celebrans, Palæstino concilio deponitur, & pro illo Zoïlus ordinatur episcopus.* Theophanes quoque narrat eum nomen *Severi* recitasse: sed Theophanem observat idem Valesius *pag. 104. col. 1.* A. debuisse dicere τοῦ Διοσκόρου, non Σεβήρου:
B quia Severus tunc superstes adhuc illi fuisse videbatur, quando nimirum Paulus episcopatu ejectus est anno 537. Hac occasione contigit, verba sunt editorum actorum sanctorum loco supra cit. *pag. 28. col. 1.* Pelagio tradi à monachis Hierosolymitanis excerpta ex Origene capita quæ petebant Imperatori damnanda proponi, eoque libenter annuente, quippe qui gaudebat in talibus causis ferre judicium: dictata est à Menna archiepiscopo Constantinopolitano anathematis sententia, quam cæteri Patriarchæ, atque cum iis *Petrus* Vide supra, col. 198. D.
C accipientes subscripserunt, teste eodem Liberato *ibid.* Baronius ad annum 546. *num. 8.* refert Pelagium sanctæ Romanæ ecclesiæ diaconum, quum functus fuisset munere apocrisiarii apud Imperatorem, accepto successore Stephano pariter diacono Romam rediisse, ex Procop. *de bello Goth. lib. 3.* haud diu ante Urbem obsessam à Totila: hujus vero absentiæ nactum occasionem Justinianum, quod illo resistente minime peragere potuisset, confestim ex sententia Theodori (Ascidæ scilicet) archiepiscopi Cæsareæ Cappadociæ
D Pelagii æmuli, edictum adversus tria capitula compositum ab eodem Theodoro, proprio sui ipsius nomine promulgasse. Id enim Liberatus Breviar. *cap. 24.* tradit: Facundus etiam Hermianensis in Africa episcopus & ipse res sui temporis scribens affirmat *lib. 2.* necnon Vigilius Papa in sententia adversus eumdem Theodorum postea prolata. *Et n. 41.* Quum igitur ea omnia velamento quodam pacis cum Acephalis ineundæ.... ab Imperatore agerentur: quod tamen suas sciret de fide constitutiones nullius esse roboris nisi ab
E episcopis auctoritatem acciperent, hæc ipse animosius præsulibus subscribenda ingerens, effecit ut Mennas Constantinopolitanus, Zoïlus Alexandrinus, Ephræm Antiochenus, Petrus Hierosolymitanus, aliique permulti Orientales episcopi, primo quidem subscribere renuentes, sed postea sive blanditiis, sive terroribus compulsi, ei cesserint: cui ex altera parte Stephanus sedis apostolicæ apocrisiarius, una cum Dacio Mediolanensi episcopo & ipso Constantinopoli tunc degente; atque in

Occidente Pelagius Romam nuper reversus, necnon Africani episcopi, ipseque in primis Vigilius Papa, cum verbis, tum scriptis valide restiterunt: adeo ut & iidem ipsi mox Orientales coactam suam subscriptionem detestantes, Romanum Pontificem consuluerint, protestati sententiam se retractaturos si eam ipse non probaret: quod præcipue Mennas ab Stephano redargutus præstitit, contestatus sub ea se conditione cessisse, quod juratum ipsi fuisset, suum se chirographum recepturum, si ea Romanus episcopus non probaret, prout hæc omnia pluribus narrat Facundus pro defensione trium capitulor. *libb. 2. & 4.* Ita Baronius, cujus verborum summam postquam stricte adduxerunt præfati actorum sanctorum editores, addunt de Petro speciatim, ex Facundo *lib. 4. cap. 4. Quid etiam Petrus Hierosolymitanus! Nonne publica notitia refert quoniam conveniente ad se multitudine monachorum juratus pronuntiavit quod si quis eidem decreto* (Imperatoris) *novitio consentiret, contra Chalcedonense concilium faceret: nec tamen se ab ejus consensione suspendit. Hoc autem, velut hereditarium de prævaricatione primæ illius mulieris cognoscimus esse contractum, quæ prius interdictum sibi fuisse respondit ne de ligno quod erat in medio Paradisi comederet, & postea quod ipsa illicitum pronuntiaverat usurpavit, ac viro ut comederet persuasit.* Baronius, pergunt illi editores actorum sanctorum, *num. 124. col. 2.* omnia (hæc) ad annum 546. distulit, quod eo anno promulgatum crediderit Justiniani edictum cui subscripsit Petrus. Verum neque in ipso quod habetur edicto, neque in Liberati Breviario de caussis Nestorianorum & Eutychianorum, neque in Facundi Hermianensis libris pro defensione trium capitulor. quidquam (occurrit) quod annum istud indicet. Vigilii autem Papæ profectio Constantinopolim anno 547. suadet longius temporis intervallum fluxisse, quam quod admittendum esset ab anno solum præcedenti: nonnisi enim post congruas ultro citroque deliberationes pro sedandis turbis ex ejusmodi edicto concitandis, quæ in apertum tandem schisma eruperunt, necessarium duxit Pontifex Imperatorem sibi nimium indulgentem de caussis ecclesiasticis & rebus fidei adire. Quare edictum illud anno 543. rectè assignari potest, ut anno sequenti 544. obierit Petrus, quem sedisse viginti annis, ab anno scilicet 524. adstruunt Nicephori chronicon & tabulæ Theophanis. At Roma egressum esse Vigilium, non anno 547. ut aiunt illi actorum sanctorum editores, sed circa finem anni 544. monstrat Pagius *in Brev. hist. chronol. crit. Gestor. Pontif. Rom. to. 1. pag. 295. n. 17.* ex Anastas.

A qui eum profectum dicit die 22. Novembr. hujus anni, ex Vict. etiam Tunonensi, qui iter ab illo susceptum narrat *post consulatum Basilii V. Cl. anno 4.* qui secundum ejus supputandi modum est annus 544. denique ex ipsomet Vigilio qui in epistola encyclica anno 552. Nonis Febr. data, ait: *to. 5.* conc. Labb. *col. 333. Nos ad pietatem tuam festinantes ante septem annos de civitate nostra sic egressi sumus ut nulla haberemus privata negotia.* Ex quibus verbis patet eum Roma discessisse anno 544. ad finem vergente. Observat insuper idem Pa-
B gius *ibidem pag. 293. nn. 13. & 14.* edictum Justin. Imp. contra tria capit. cui subscripsere Ephræmius Antiochenus & Petrus Hierosolym. promulgatum esse saltem anno 544. at non tardius, tum quia Petrus Hierosolymorum Patriarcha eo anno obiit; (ut communius traditur) tum etiam quia jam emissum fuerat, ante quam Vigilius Roma egrederetur sub finem anni 544. quandoquidem teste Facundo Hermian. *lib. 4.* pro defens. trium capit. *cap. 3.* Romani illum proficiscentem obtestabantur, ne huic edicto acquiesceret.
C *Non tacuit,* inquit *pag. 60.* D. *quod Romana quoque universitas egredientem* (Vigilium) *quod venientem Africa etiam atque Sardinia, quanquam non per eas transierit, per ipsius tamen consiliarium publica eum contestatione pulsaverint, sicut Hellas & Illyricus provinciæ per quas venit, ut nullatenus novitati quæ facta est, acquiescat.* Addit autem Pagius *ibid. pag. 294. n. 14.* edictum illud Justiniani ad nos non pervenisse, proindeque illud quod citatur à Baronio ad annum 546. à *n. 11.* ad *n. 38.* de quo nos infra aliquid referemus, & extat
D Græcè & Latinè *to. 5.* conc. Labb. à *col. 683.* ad *col. 723.* aliud esse posterius, latumque anno 550. aut 551. Nam de Theodoro Mopsuesteno ibidem scribit Justinianus: *Deleverunt ipsi* (clerici Mopsuestiæ) *ex illo* (tempore) *à sacris ecclesiæ diptychis ejus nomen, sicut gesta in eadem civitate apud concilium episcoporum illius provinciæ confecta ostendunt.* Porro hoc concilium Mopsuestiæ celebratum est anno 550. & recensetur in synodo quinta collatione quinta, *tom. 5.* concil. Labb. à *col. 492.* ad *col. 501.* Titulus est: *Synodus*
E *Mopsuestena. Imperii divini & piissimi nostri Domini Flavii Justiniani perpetuo Augusti & Imperatoris anno vigesimo-tertio,* (ad margin. *vigesimo-quarto,* & sic legendum monet Baluzius in nova collectione concilior. nempe *vigesimo-quarto) post consulatum Flavii Basilii V. Cl. anno 9. ante 15. kal. Julias, mensis Junii 17. instantis* (id est, currentis) *XIII. Indict. In Mopsuestia colonia, &c.* Præterea edictum anni 544. hæc continebat, teste eodem Facundo Hermian. *lib. 4. cap. 4. pag. 63.* B. *Si quis*

quis dicit, hæc nos ad abolendos aut excludendos sanctos Patres, qui in Chalcedonensi fuere concilio, dixisse, anathema sit. Quæ certe verba non leguntur in edicto quod proferunt Baronius, & conciliorum collectores.

LI. EUSTOCHIUS.

Petro defuncto, Macarius quidem primum sedem Hierosolymitanam conscendit, sed brevi exauctoratus; in ejus locum *Eustochius* assumptus est, cui ipse deinde successit eidem sedi restitutus quam usque ad obitum tenuit. Quamobrem de Eustochio impræsentiarum agimus, de Macario autem postea. Evagrius, *lib. 4. hist. eccl. cap. 37.* duplicem hanc promotionem tradit. *Post Petrum,* inquit, *Macarius ejusdem urbis episcopatum suscepit, quum Imperator electionem ejus nondum comprobasset. Hic postea sua sede expulsus est, propterea quod Origenis dogmata asserere dicebatur. Post hunc igitur Eustochius episcopalem sedem sortitus est.* De quo sic pergit cap. 38. *Quum Origenis dogmatum assertores in monasteriis Palæstinæ, sed præcipuè in ea quæ dicitur nova laura quotidie invalescerent, Eustochius omni studio in id incubuit ut eos expelleret. Ad novam itaque lauram se contulit, eosque inde ejecit, procul amandans, tanquam communem hominum perniciem. At illi varia in loca dispersi multos suis partibus adjunxerunt. Horum patrocinium suscepit Theodorus cognomento Ascidas episcopus Cæsareæ quæ caput est provinciæ Cappadociæ, qui cum Justiniano assiduè versabatur, eique fidus erat inprimis ac perutilis. Quum ergo iste palatium conturbaret, & id quod ab Eustochio gestum erat meram impietatem vocaret; missi sunt Constantinopolim ab Eustochio Rufus abbas monasterii Theodosii, & Conon abbas monasterii Sabæ, qui tum virtutis suæ causa, tum ob monasteria quibus præerant, principem locum inter Solitarios obtinebant. Venerunt una cum illis etiam alii dignitate haud multo inferiores. Et hi quidem de Origene inprimis, & de Evagrio ac Didymo agere instituerunt. Theodorus autem Cappadox, quum eos aliò vellet traducere, causam Theodori Mopsuestiæ episcopi, & Theodoreti, atque Ibæ in medium produxit; Deo scilicet optimo maximo ita rem omnem optime disponente, ut hinc inde profana omnia penitus ejicerentur.* Cyrillus Scythopolitanus in vita sancti Sabæ *n. 90.* apud Cotelerium, *to. 3. monum. eccl. Græc. pp. 373. & 374.* hæc pariter habet de Macario & Eustochio. *Quum è vita discessisset Petrus archiepiscopus, & Macarius temeritate Neolauritarum esset ordinatus, bellumque sanctam civitatem teneret, piissimus quidem Imperator valde indignatus contra Ascidam & Origenistas, Macarium jussit ab episcopatu expelli: Conon vero abbas* (maximæ

A lauræ sancti Sabæ, qui tunc Constantinopoli aderat) *& socii, opportunitate temporis arrepta .... cum multa fiducia, Eustochium Alexandriæ œconomum qui Constantinopoli tunc* (quoque) *degebat, episcopum Hierosolymorum promovent. Piissimus autem noster Imperator, tum Eustochium Patriarcham fieri sanxit, tum œcumenicam synodum agi mandavit. Atque abbas Conon Eustochium Hierosolymam dimittendo, hortatus est ut Eulogium monasterii beati Theodosii præpositum mitteret, quo is etiam in synodo quæ congregabatur adesset. Hic Eustochius in patriar-* B *chatu constitutus, tres episcopos misit qui locum ipsius in concilio tenerent: prætereaque abbatem Eulogium cum aliis duobus monasteriorum præpositis. Itaque quum sancta & universalis quinta synodus Constantinopoli esset coacta, communi generalique anathemati submissi sunt Origenes, & Theodorus Mopsuestenus, cum iis quæ de præexistentia & restitutione dicta sunt ab Evagrio & Didymo: præsentibus quatuor Patriarchis, atque decreta comprobantibus. Postquam vero Imperator acta synodi Hierosolymam misisset, omnesque per Palæstinam episcopi manu* C *& ore ea confirmassent, præter Alexandrum Abylæ, qui ideo ab episcopatu dejectus est, ac Byzantii à terræ motu obrutus fuit: Neolauritæ à catholica communione separaverunt se. At Patriarcha Eustochius diversis modis eos aggressus, & per octo menses admonitione & adhortatione erga illos usus, ubi non persuasit ut cum catholica communicarent ecclesia, Imperatoris adhibitis jussionibus, per Anastasium ducem eosdem à nova laura expulit, totamque provinciam ab ipsorum peste liberavit. Quod vero nollet locum absque habitatoribus relinquere, centum* D *viginti monachos collectos illuc transplantavit: sexaginta nimirum è maxima laura, ex quibus Joannem quemdam qui scholarius fuerat, ἀπὸ σχολαρίων, præpositum ordinavit & constituit: alios vero sexaginta è reliquis eremi orthodoxis monasteriis; quorum unus ipse sum à maximæ lauræ Patribus è monasterio S. Euthymii; de sententia & permissione divini Joannis episcopi ac Solitarii evocatus. Itaque in sancta civitate congregati, egressi sumus cum Patriarcha, novoque præposito in Thecoam vicum: atque post Origenistas ab Anastasio duce pulsos, novam* E *lauram recepimus vigesimo-tertio à morte beati Sabæ anno:* (subindeque anno Christi 555.)

Expenditur num Origenes, Evagrius, & Didymus, in quinta synodo generali damnati fuerint!

Quod autem aiunt Evagrius & Cyrillus, Origenem, Evagrium, & Didymum, una cum Theodoro Mopsuesteno, scriptis Theodoreti adversus anathematismos Cyrilli Alexandrini, & epistola Ibæ, fuisse condemnatos, nonnihil difficultatis ingerit, ad cujus solutionem sequens observatio doctissimi Henrici Valesii, quæ extat in annotationibus ad *cap. 38. lib. 4. hist. eccl. Evagr. p. 110. col. 2. & p. 111. col. 1.*

& 2. non parum, ut videtur, lucis adferet. In actis synodi quintæ Constantinopolitanæ, (id est, synodi quintæ generalis Constantinopoli congregatæ, secundæ vero Constantinopolitanæ generalis) quæ latino sermone edita ad nos pervenerunt, inquit, nihil extat.... de Origenis, Evagrii, & Didymi condemnatione: itaque Baronius acta ista mutila atque imperfecta esse existimavit. Nicephorus quidem *to. 2. hist. eccl. lib. 17. cap. 27. pp. 776. & 777.* hæc adversus Origenem ejusque sectatores gesta esse dicit in secunda congregatione. Theophanes vero, & auctor chronici Alexandrini, quintam synodum primo ac præcipuè collectam esse scribunt adversus errores Origenis, & Evagrii, ac Didymi: secundo autem loco adversus tria capitula.... Et rursus, *pag. 111. col. 1.* quantum ex Evagrii verbis colligere licet, Theodorus (Ascidas) Cappadox (de quo loquitur Evagrius) erat ex numero monachorum novæ lauræ quæ fuit juxta urbem Hierosolymam. Hic est igitur Theodorus Nonni Origenistæ assecla, qui postea Cæsareæ Cappadocum episcopus factus Origenistarum patrocinium apertè suscepit, ut scribit Cyrillus Scythopolitanus in vita sancti Sabæ. Porro quum hic Theodorus Cæsareæ Cappadocum episcopus, primas, ut ita dicam, partes egerit in synodo quinta Constantinopolitana, ut ex ejus actis perspici potest, quomodo nunc in eadem synodo (teste ipsomet Evagrio,) tanquam Origenista accusatur (si in illa ad Origenis condemnationem plurimam tulit operam, eidemque subscripsit!) Non igitur sine causa suspicari possumus, hæc quæ Evagrius, Theophanes, & Cedrenus gesta esse dicunt in quinta synodo adversus Origenem, diu post illam synodum adjecta ei fuisse ob argumenti similitudinem; non tamen in ea synodo acta fuisse: sic etiam gesta synodi Constantinopolitanæ sub Menna adversus Anthimum & Zoaram (anno Christi 536.) huic synodo quintæ subjici solebant, ut testatur Photius in bibliotheca. Idem etiam probari potest ex iis quæ subnectit Evagrius: ait enim multa impiè dicta ex Evagrii ac Didymi & Theodori Mopsuesteni libris collecta ad eam synodum relata esse. Quod si hæc in quinta synodo Constantinopolitana gesta essent, ut tradit Evagrius, superfluum omnino fuisset atque inutile Theodori dicta repetere quæ in supra dicta synodo toties recensita fuerant atque damnata. Itaque existimo hæc adversus Origenem acta esse in alia synodo Constantinopolitana anno Christi 538. (vel fortassis aliquo alio anno posteriori, ab eo scilicet anno 538. usque ad annum 544. quo obiit Petrus Hierosolymitanus Patriarcha qui ejus
A acta suscepit) tunc nimirum quum monachi quidam Hierosolymitani, quibus Pelagius Romanæ ecclesiæ diaconus, ac Mennas episcopus Constantinopolitanus favebant, libellum Justiniano obtulerunt capitula quædam ex libris Origenis excerpta continentem, postulantes à principe ut ea capitula damnarentur, quemadmodum refert Liberatus in *cap. 23.* Breviarii, *to. 5.* Labb. *col. 778.* Vide Baronium ad annum Christi 538. Cæterum conjecturam nostram prorsus confirmant ea quæ paulo ante scribit Evagrius, in iis videlicet
B gestis adversus Origenem insertam fuisse epistolam Imperatoris Justiniani ad Vigilium Papam de erroribus Origenis. Non igitur in synodo quinta Constantinopolitana hæc gesta sunt anno Christi 553. eo siquidem anno Vigilius erat Constantinopoli, nec necesse erat ut Justinianus cum eo per litteras ageret. Acta sunt ergo hæc adversus Origenem diu antea, tunc videlicet quum Justinianus, accepto libello monachorum illorum Palæstinensium, epistolam scripsit ad Mennam episcopum Constantinopolitanum de erroribus
C Origenis; jubens ut collectis episcopis qui in urbe regia aderant, & abbatibus monasteriorum, errores illos condemnaret. Extat hæc Justiniani epistola græcè & latinè edita ad calcem synodi quintæ Constantinopolitanæ; Alieno prorsus loco: non enim pertinet ad synodum quintam Constantinopolitanam quæ anno 553. celebrata est, sed ad alteram synodum Constantinopolitanam quæ jussu Imperatoris Justiniani collecta est anno Christi 538. (vel adhuc recentius.) Itaque Baronius hanc epistolam Justiniani rectè
D retulit ad eum annum quem dixi. In fine autem hujus epistolæ Justinianus disertè testatur se ad Vigilium quoque Romanæ urbis episcopum epistolam scripsisse eodem argumento. Sic enim ait: *Hæc porro eadem scripsimus non modo ad sanctitatem tuam, sed etiam ad sanctissimum & beatissimum Papam senioris Romæ & Patriarcham Vigilium, & ad cæteros omnes sanctissimos episcopos, & Patriarchas Alexandriæ, Theopoleos, & Hierosolymorum, ut & hi huic rei prospiciant, & hæc finem adipiscantur.* Denique anathematismi illi quos
E adversus Origenis dogmata in quinta synodo Constantinopolitana contortos fuisse dicit Nicephorus, iisdem plane verbis leguntur in epistola Justiniani ad Mennam, quæ scripta est diu ante synodum quintam, anno Christi 538. ut ex Liberato docet Baronius. Idem quoque probari potest ex epistola quam Gregorius Magnus initio pontificatus sui scripsit ad quatuor Patriarchas: nam quum in ea epistola disertè profiteatur se quintam synodum Constantinopolitanam cum veneratione

suscipere, in qua epistola Ibæ, & Theodori ac Theodoreti scripta quædam damnata sunt, de Origenis condemnatione nihil dicit: quam profecto non omissurus fuisset, si Origenes in ea synodo esset condemnatus. Hucusque Valesius. Fieri itaque potuit acta synodi Constantinopolitanæ sub Menna congregatæ anno Christi 538. pro condemnatione errorum Origenis, in Palæstinam, & alio, missa fuisse una cum actis quintæ synodi generalis pro condemnatione trium capitulorum, hincque opinatos esse Cyrillum Scythopolitanum, Evagrium, Theophanem, Cedrenum, &c. eas omnes condemnationes gestas fuisse in synodo quinta generali, quæ tamen soli tunc trium capitulorum proscriptioni, ob quam convocata fuerat, omnem operam navavit. Et certe Liberatus Breviarii *cap. 24. tom. 5.* concil. Labb. *col. 778.* asserit Origenem fuisse damnatum Constantinopoli, nondum mota ibidem de tribus capitulis quæstione: *Reserato,* inquit, *aditu adversariis ecclesiæ ut mortuus damnaretur, Theodorus Cæsareæ Cappadociæ episcopus, dilectus & familiaris principum, secta Acephalus, Origenis autem defensor acerrimus, & Pelagii* (sanctæ Romanæ ecclesiæ apocrisiarii) *æmulus, cognoscens Origenem fuisse damnatum, dolore damnationis ejus, ad ecclesiæ conturbationem, damnationem molitus est in Theodorum Mopsuestenum, eo quod Theodorus multa opuscula edidisset contra Origenem, exosusque & accusabilis haberetur ab Origenistis, & maxime quod synodus Chalcedonensis, (sicut probatur) laudes ejus susceperit in tribus epistolis; cujus damnationem memoratus Theodorus tali machinatione perfecit. Scribente principe contra Acephalos in defensionem synodi Chalcedonensis, accedens idem Theodorus Cappadox, una cum suis satellitibus, qui sub nomine catholico Acephalis studebant, cum Theodoræ Augustæ favore Imperatori suggessit scribendi laborem non eum debere pati, quando compendio posset Acephalos omnes ad suam communionem adducere. Siquidem illi, inquit, hoc offenduntur in synodo Chalcedonensi quod laudes suscepit Theodori Mopsuesteni episcopi, epistolamque Ibæ, quæ per omnia Nestoriana esse cognoscitur, synodus ipsa judicio suo pronuntiaverit orthodoxam. Qui Theodorus, si cum dictis suis, & hac epistola anathematizetur, tanquam retractata synodus atque purgata, suscipietur ab eis per omnia & in omnibus, & sine pietatis vestræ labore ecclesiæ catholicæ sociati, gaudente universali ecclesia, clementiæ vestræ laus erit sempiterna. Hæc audiens Imperator, & dolum dolosorum minime prospiciens, suggestionem eorum libenter accepit, & hoc se facere promptissime spopondit. Sed rursus illi callida fraude rogaverunt eum ut dictaret librum in damnationem trium capitu-*

A *lorum, quo libro ejus edito & toti mundo manifestato, dum emendare princeps erubescit, irrevocabilis causa fieret. Sciebant enim principem solita pietate, scandalo emergente, sententiam suam posse corrigere, seseque ad periculum pervenire* (hic aliqua videtur irrepsisse confusio, legendum fortassis *prævenire.*) *Annuit princeps, & hoc se lætus implere promisit, & relinquens operis sui studium, unum in damnationem trium capitulorum condidit librum, pro delictis nostris, nobis omnibus notissimum. Cætera vero quæ subsequenter in episcopis & catho-*

B *lica ecclesia ab eodem principe* (Justiniano) *facta sunt: quomodo consentientes episcopi in trium damnationem capitulorum muneribus ditabantur, vel non consentientes depositi in exilium missi sunt, vel aliqua fuga latitantes in angustiis felicem exitum susceperunt; quoniam nota sunt omnibus, puto nunc à me silenda. Illud liquere omnibus credo, per Pelagium diaconum, & Theodorum Cæsareæ Cappadociæ episcopum, hoc scandalum in ecclesia fuisse ingressum. Quod etiam publice ipse Theodorus clamitavit, se, & Pelagium vivos incendendos, per quos hoc scan-*

C *dalum introïvit in mundum.* Damnatio ergò Origenis præcesserat damnationem trium capitulorum in synodo quinta generali factam, huicque occasionem dedit: nec procul dubio Theodorus ille præstitit ut in ea synodo, in qua plurimum valebat auctoritate principis, Origenes iterum proscriberetur. Unde idem Liberatus qui illud primum judicium in Origenem Constantinopoli latum sub Menna Patriarcha refert, non dicit eum denuò fuisse damnatum.

Epistola illa, quam scripsit Justinianus Im-

D perator ad Mennam, tum ut ei denuntiaret capitula ex libris Origenis excerpta & ad se delata à monachis Hierosolymitani tractus, cum ampla illorum confutatione ex scriptura & sanctis patribus, à se, vel sub suo nomine conflata; tum ut illum hortaretur ad episcopos & abbates Constantinopoli repertos congregandum ut eadem capitula ipsamque Origenis personam damnarent & anathematibus ferirent: ea, inquam, epistola extat Latine apud Baronium ad annum 538 à *n. 34.* ad *n. 82.* Græce vero & Latine, *to. 5.* concil.

E Labb. in additamentis ad quintam synodum generalem, à *col. 635.* ad *col. 679.* Ejus titulus est: *Tractatus piissimi Imperatoris Justiniani missus ad Mennam sanctissimum & beatissimum archiepiscopum felicis urbis & Patriarcham, adversus impium Origenem, & nefarias ejus sententias.* Initium est: *Nobis semper præsto fuit, &c.* leguntur autem in fine *col. 670.* verba quæ Valesius ex ea supra retulit: *Hæc porro eadem scripsimus, &c.* itidem *col. 678.* habentur decem anathematismi in Origenem

ejusque errores vibrati, quos in quinta synodo recitatos probatosque, sicut & repetitam Origenis damnationem Nicephorus tradit *to. 2. hist. eccl. lib. 17. cap. 28. pp. 778. & 779.* Ipse enim Imperator, inquit Baron. modo laudatus, *num. 83.* quod sciret extra fines esse regalis auctoritatis de fide sancire decreta, hanc ob causam, ut in ea ipsa epistola audivimus, (verba epistolæ inferius *col. 216.* referentur) ipsum Mennam Constantinopolitanum ad quem scribit, admonet ut synodum habeat, à qua ista omnia quæ adversus Origenem scripta essent, confirmarentur: quod & factum fuit. *Edicto* (Imperat.) inquit Cyrillus Scythopolitanus in vita sancti Sabæ, *n. 85.* in fine, *Mennas subscripsit una cum synodo sua.* Ad hanc utique synodum, vel jam convocatam, vel quæ mox convocanda expectabatur, pertinet aliud ejusdem Imperatoris scriptum *tom. 5.* concil. Labb. *col. 679.* sub hoc titulo: *Litteræ Justiniani Imperatoris ad sanctam synodum Constantinopolitanam de Origene & sectatoribus ejus.* (Ad margin. apponitur; *ex Georgio Cedreno, ad annum 25. Justiniani Imperatoris.*) Has quidem Cedrenus Justiniani litteras ad annum ejus imperii 25. revocat *tom. 1. pag. 376.* D. sed & ipsam synodum quintam generalem in eodem quoque anno celebratam fuisse scribit, *centum & duobus annis,* inquit, *post 4.* sive Chalcedonensem (quæ coacta est anno Christi 451.) quibus verbis indicat à se annum Christi 553. cum anno Imperii Justiniani vigesimo-quinto conjungi: perperam tamen, quum constet, tunc à mense Aprili annum 27. hujus Imperatoris fuisse numeratum: nec verius asserit prædictas litteras ad quintam synodum generalem datas esse, quæ anno Christi 544. posteriores esse non possunt.

Id utique evincitur ex eo quod hæ litteræ à Justiniano Imperatore, vel sub ejus nomine ipso volente, cum præcedente epistola ad Mennam, de qua etiam in fine earumdem fit mentio, scriptæ fuerint, dum Pelagius sanctæ Romanæ ecclesiæ diaconus & apocrisiarius Constantinopoli versaretur, dum Petrus Hierosolymitanus Patriarcha adhuc viveret, & antequam Imperator ullum edictum adversus tria capitula edidisset. Hæc certa sunt: primum quidem; nam Liberat. Breviar. *cap. 23. to. 5.* conc. Labb. *pag. 778.* A. sic loquitur: *Redeunte Pelagio Constantinopolim, monachi quidam ab Hierosolymis, per quos Pelagius in Gazam transitum habuit, venerunt ad eum in comitatu, portantes capitula de libris Origenis excerpta, volentes agere apud Imperatorem ut Origenes damnaretur cum illis capitulis. Igitur Pelagius æmulus existens Theodoro Cæsareæ*

A *Cappadociæ episcopo, volens ei nocere, eo quod esset Origenis defensor, una cum Menna archiepiscopo Constantinopolitano flagitabat à principe ut juberet fieri quod illi monachi supplicabant, ut Origenes damnaretur, ipsaque capitula talia docentia. Annuit Imperator facillimè, gaudens se de talibus causis judicium ferre. Jubente eo dictata est in Origenem & illa capitula anathematis damnatio, quam subscribentes una cum Menna archiepiscopo apud Constantinopolim reperti* (episcopi, hæc) *deinde directa est Vigilio Romano episcopo, Zoïlo Alexandrino,*
B *Euphræmio* (Ephræmio Antiocheno) *& Petro Hierosolymitano; quibus eam accipientibus, & subscribentibus, Origenes damnatus est mortuus, qui vivens olim fuerat ante damnatus.* Huic Liberati testimonio mire concinunt ipsa Justiniani Imperatoris verba in epistola ad Mennam *to. 5.* conc. Labb. *col. 670.* B. C. *Quum autem velimus omne scandalum à sanctissima ecclesia propulsare, ut nulla in ea macula relinquatur, obsequentes divinis scripturis, sanctisque patribus, qui ipsum Origenem, ac hujusmodi sceleratam impiamque ejus doctrinam pro-*
C *fligarunt, ac jure anathemati subjecerunt, hanc epistolam ad tuam beatitudinem dedimus, qua eam hortamur ut omnium qui in hac regia urbe nunc degunt sanctorum episcoporum conventum habeat, ac Deo amabilissimorum præfectorum sanctis quæ hic sunt monasteriis, faciatque ut omnes in scriptis præfatum impium ac Deo repugnantem Origenem.... ac ejus nefaria impiaque dogmata, capitulaque omnia quæ inferius ponuntur, omnimodis anathematizent, &c.* Jussioni Imperatoris proculdubio obtemperavit Mennas, qui id ipsum ab illo una cum
D Pelagio enixè postularat: synodum quantocius congregavit, ad quam idem Imperator litteras quæ hanc epistolam ad Mennam sequuntur direxit: sic autem incipiunt: *Studium nostrum fuit, & est, &c. Quum ergo compertum habeamus esse Hierosolymis quosdam nimirum monachos, qui Pythagoræ, Platonis, Origenisque Adamantii impios errores sectentur ac doceant, existimavimus curam & inquisitionem de iis adhibendam, ne ii tandem paganicis & manichaïcis suis imposturis multos perdant, &c.* Finis vero est, *ibid. col. 682.* E. *Propter has*
E *igitur nefarias & perniciosas opiniones, imò potius nugas, vos hortamur, ô sanctissimi Patres, ut in unum collecti, subjectam* (id est, vobis exhibitam) *expositionem,* (suam utique prolixam adversus Origenem epistolam ad Mennam) *diligenter perlegatis, & singula ejus capita* (in ea contenta) *damnetis, & anathematizetis una cum Origene omnes qui idem sentiunt, aut sentient ad finem.* Convocata itaque synodus petitam censuram seu anathematis sententiam tulit, quæ missa ad

Patriarchas, ut ex Liberato supra vidimus, ab ipsis subscripta est: hocque modo damnationis judicium subiit Origenes in synodo Constantinopolitana, quam plerique scriptores, tempora non distinguentes, pro synodo quinta generali sumpsere. Secundum vero à nobis assertum, prædictas nempe Imperatoris litteras ad synodum directas contra Origenem scriptas fuisse vivente adhuc Petro Hierosolymitano Patriarcha, exinde manifestum fit quod idem Liberatus hunc expresse nominet inter episcopos qui Origenis damnationi subscripserunt. Postremum denique, easdem litteras prius datas, quam Imperator quidquam adversus tria capitula attentasset, tradit expresse Liberat. Breviar. *c.24.* cujus verba jam superius *col.213.* relata sunt; ex hac ipsa videlicet Origenis damnatione aiens valde exasperatum Theodorum Cæsareæ Cappadociæ episcopum, molitum esse trium capitulorum proscriptionem, ac suasisse Justiniano, sub prætextu revocandi Acephalos ad susceptionem concilii Chalcedonensis, ut Theodorum Mopsuestenum, nonnulla Theodoreti scripta, & epistolam Ibæ, publico edicto profligaret, & condemnari ab ecclesia curaret. Porro hæc omnia annum Christi 544. non excesserunt. Nam, quod ad Pelagium spectat, ille Constantinopoli Romam evocatus est à Vigilio Papa anno 544. Id scribit Pagius qui Origenem in synodo quinta generali condemnatum nihilominus arbitratur. *Pelagius,* inquit *to.1.* Breviar. gestor. Pontif. Roman. *p.319. n.2. ante Pontificatum, Constantinopoli fuerat Vigilii Papæ apocrisiarius apud Justinianum Imperatorem, cum quo, ut ait Procop.* lib. 3. de bello Goth. c. 20. *maximam sibi conciliaverat amicitiam. Dum eo munere fungeretur, auctor fuit Justiniano ut Origenistas damnaret. Constantinopoli Romam rediit à Vigilio evocatus anno 544. antequam Imperator primum edictum contra tria capitula emitteret.* Supra dixerat, pag. 292. n. 10. *Pelagius Vigilii Papæ apocrisiarius Constantinopoli, ut Theodori Cæsareæ Cappadocum episcopi, magni Origenistarum patroni, qui magna apud Justinianum gratia & auctoritate pollebat, potentiam atque existimationem deprimeret, cum Menna episcopo Constantinopolitano, Justiniano suasit, ut libellos contra Origenem ac sectatores à monachis sibi oblatos susciperet, & Origenem damnaret, &c. Hæc post annum 540. & ante annum 544. gesta.* Quod vero ad Petrum Hierosolymitanum Patriarcham attinet, qui anathematis sententiæ adversus Origenem latæ subscripsit, is fato functus est anno 544. ut supra observavimus, ubi de eo, & assentitur Pagius, *ibid. p.293.n.13.* Denique quod ad ætatem spectat primi Justiniani Imper. adversus tria capitula

A edicti, non tardius hoc evulgatum est anno saltem 544. non tantum quia ei subscripsit idem Petrus Hierosolymitanus, sed quia insuper Romæ jam innotuerat, antequam ex illa urbe sub finem anni 544. Vigilius egrederetur Constantinopolim profecturus, ut etiam ex eodem Pagio *ibid.* dictum est ad calcem articuli de præfato Petro *col. 208.* Certum itaque videtur epistolam Justiniani Imperatoris ad Mennam, & litteras ejusdem ad synodum pro damnatione Origenis, quæ litteræ sunt hujus epistolæ veluti quædam appendix,
B novem ad minus annis ante synodum quintam generalem anno Christi 553. post mortem Mennæ coactam fuisse datas, & Constantinopoli in alia synodo, executioni mandatas. Ideoque mirum non est, quod alias vix concipi posset, post hujusmodi litteras à Justiniano datas, si ad quintam synodum directæ fuissent, nihil in ea synodo, cui ille Imperator aderat,& in qua omnia ad nutum moderabatur, pro damnatione Origenis reperiri confectum, sicut reperitur pro trium capitulorum anathemati subjectione in synodi ejusdem actis,
C juxta hujus Imperatoris edicta. Non magis profecto ejusdem quintæ synodi fœtus sunt quindecim anathematismi, quos ex ms. cod. Bibl. Cæsar. edidit Petrus Lambec. Græcè & Latinè, & ex eo transcripsit Harduin. *tom.3.* concil. post litteras Justiniani ad synodum modo memoratas, à *col. 283.* ad *col. 287.* quibus hic titulus, & quidem Latinè solum præfigitur: *Canones concilii Constantinopolitani II. adversus Origenem.* Deinde Græcè & Latinè, *sanctorum 165. Patrum Constantinopolitanæ sanctæ quintæ synodi canones quinde-*
D *cim:* qui statim ponuntur absque præfat. & epilogo, cum ea tamen moderatione, ut Origenes nullatenus nominetur. Primus est: *Si quis fabulosam animarum præexistentiam, & quæ ex illa consequitur monstruosam restitutionem asseruerit, anathema sit.* Illud referimus speciminis loco. Quod autem isti quindecim anathematismi in quinta synodo generali minime lati fuerint, & insulse omnino illi attribuantur, evidens est ex subscriptione Eutychii Patriarchæ Constantinopolitani qui Mennæ successerat anno 552. mortui mense
E Augusto. Extat hæc subscriptio Eutychii Græcè & Latinè, *to.5.* conc. Labb. *col 579.* eique perfecte concordant aliæ cæterorum episcoporum, num. *164.* vel *165.* *Eutychius misericordia Dei episcopus Constantinopoleos novæ Romæ, decrevi quæ proposita sunt, & confitens sic habere, sicut omnia supra capitula & dogmata continent, suscipiens sanctas quatuor synodos, id est, Nicænam, Constantinopolitanam, Ephesinam primam, & Chalcedonensem, & quæ ab ipsis de una eademque fide*

definita sunt; & in his omnibus permanens, sicut supra scriptum est, condemno & anathematizo super alios hæreticos, & impia eorum conscripta, Theodorum impium, qui fuit Mopsuestiæ episcopus, una cum impiis ejus conscriptis; & omnia quæ impiè Theodoretus conscripsit, sicut prædictum est, & impiam epistolam quæ dicitur Ibæ, & qui similia eis sapuerunt, & sapiunt, & subscripsi. Eodem modo subscripserunt cæteri episcopi omnes, ut dictum est, quorum primus est Eutychius Constantinopolitanus. Deinde:

Appollinarius misericordia Dei episcopus Alexandrinus, decrevi quæ proposita sunt, &c. ut Eutychius.

Domninus misericordia Dei episcopus Theopolitanæ civitatis, similiter.

Sequentes proculdubio non animadverterat *Stephani, Georgii, & Damiani* subscriptiones doctissimus Papebrochius, quando hæc asseruit *tract. prælim. in 3. to. Maii, n. 126. pag. 29. col. 1.* A. *Non adfuit synodo isti Eustochius, quam tamen ipso Hierosolymitanam sedem tenente celebratam expresse Evagrius asserit. An suos ibidem legatos habuerit, per eosque subscripserit, incertum est.* Nam subscripserunt tres episcopi vices ejus gerentes hoc modo.

Stephanus misericordia Dei episcopus Rapheotanæ civitatis, vicem agens Eustochii sanctissimi Patriarchæ Hierosolymitanæ civitatis, una cum Georgio & Damiano religiosissimis episcopis, similiter.

Georgius misericordia Dei episcopus Tiberiadis, agens vicem Eustochii SS. Patriarchæ Hierosolymitanæ civitatis, una cum Stephano & Damiano religiosissimis episcopis, similiter.

Damianus misericordia Dei episcopus Sozytanæ civitatis, agens vicem Eustochii SS. Patriarchæ Hierosolymitanæ civitatis, una cum Stephano & Georgio religiosissimis episcopis, similiter.

Benignus misericordia Dei episcopus Heracleotanæ civitatis, quæ est primæ Macedoniæ, agens vicem Eliæ sanctissimi archiepiscopi Thessalonicensium, tam pro illo, quam etiam pro me similiter.

Theodorus misericordia Dei episcopus Cæsareæ primæ Cappadociæ similiter. En subscriptiones octo priorum episcoporum. Porro si Origenes, erroresque ejus speciatim damnati fuerunt in quinta synodo, cum Theodoro Mopsuesteno, Theodoreti scriptis, & Ibæ epistola; vel etiam, si ejus damnatio lata jam à pluribus annis in alia synodo Constantinopolitana sub Menna Patriarcha, renovata fuit & distinctè confirmata in eadem quinta synodo generali, cur Eutychius Patriarcha Constantinopolitanus, cæterique episcopi qui huic synodo interfuerunt, ratasque ha-

A bent expressis verbis in suis subscriptionibus damnationes hominum, errorum, & scriptorum, quæ in eadem synodo ab ipsis peractæ fuerant, nullam de Origene ejusque erroribus faciunt mentionem; solos Theodorum Mopsuestenum, Theodoretum, & Ibam nominant! Probabilissimum itaque videtur, Origenem hujus quintæ synodi judicio minimè fuisse delatum: ac proinde Auctores, qui illum cum Evagrio & Didymo, damnatis in ea quinta synodo Theodoro Mopsuesteno, Theodoreto, & Ibæ accensent, confundere

B quæ antea gesta fuerant sub Menna anno 538. adversus Origenem, cum gestis in quinta synodo generali an. 553. Insuper dicant, cedo, qui hujus synodi acta volunt non integra ad nos pervenisse, sed mutila duntaxat, adeo ut iis exciderint quæcunque pro Origenis, Evagrii, & Didymi, errorumque quos illi in scriptis suis tradiderant, condemnatione, in eo concilio peracta fuerant: an mutilæ quoque censendæ sint Eutychii Patriarchæ Constantinopolitani, ac cæterorum ejusdem concilii episcoporum subscriptiones, in quibus

C uno eodemque tenore recolentes paucis verbis, & confirmantes denuò quidquid pronuntiarant in concilio, ad quorumdam hominum, eorum-ve errorum proscriptionem; altum pariter, ut ejusdem synodi acta, servant de Origenis, Evagrii, ac Didymi condemnatione silentium! Multo sane convenientius asseritur, non minus acta illa, quæ supersunt græcè & latinè, integra esse atque illibata hac in parte, quam subscriptiones istas, ideoque solum in utrisque desiderari Origenis, Evagrii, & Didymi condemnationem, quoniam

D reipsa in synodo quinta generali, de ea condemnatione ne leviter quidem actum fuit.

Me profecto non fugit undecimo quintæ synodi generalis anathematismo, tres ultimos præcedente in quibus tria sigillatim capitula anathemati subjiciuntur, recitari inter varios hæreticos, & anathematizari cum illis etiam Origenem.

XI. *Si quis non anathematizat Arium, Eunomium, Macedonium, Apollinarium, Nestorium, Eutychen, & Origenem cum impiis eorum conscriptis, & alios omnes hæreticos qui con-*

E *demnati & anathematizati sunt à sancta catholica & apostolica ecclesia, & à prædictis sanctis quatuor conciliis, & eos qui similia prædictis hæreticis sapuerunt, vel sapiunt, & usque ad mortem in sua impietate permanserunt, vel permanent: talis anathema sit.* To. 5. conc. Labb. col. 575.

XII. *Si quis defendit impium Theodorum Mopsuestenum, &c.* ibid.

XIII. *Si quis defendit impia Theodoreti conscripta, &c.* col. 578.

XIV. *Si quis defendit epistolam quam dicitur Ibas ad Marin Persam hæreticum scripsisse, &c.* ibid.

Verum advertendum est diligenter, nomen Origenis, non ab ipsis patribus quintæ synodi generalis huic anathematismo undecimo fuisse insertum, sed eidem, post solutam synodum ab aliquo ejus actorum exscriptore obtrusum, qui nimirum existimaverit actis excidisse illam Origenis damnationem, utpote qui diceretur in ea synodo quinta, cum tribus capitulis, fuisse anathematizatus. Id enim sic contigisse non parva est suspicio: primum, B quod Theodorus Ascidas Cæsareæ Cappadociæ episcopus, acerrimus Origenis defensor, (qui ulturus ejus condemnationem in synodo Constantinopolitana anno 538. sub Menna peractam, plurimam operam contulit ut ad condemnationem trium capitulorum ea synodus quinta convocaretur, in qua & ipse memoratur frequenter,) ejusdem actis omnibus sine ulla difficultate episcoporum octavus subscripserit, veluti qui ea perfectè ad mentem suam gesta novisset: deinde, quod Patres ejusdem quintæ synodi in anathema- C tismo objecto innuant, quos recensent hæreticos, jam ab ecclesia catholica in quatuor synodis generalibus anathemate confixos; quum itaque Origenes in nullo ex iis quatuor conciliis anathematizatus fuerit; in eo proinde anathematismo non recensebatur: præterea, quod Evagrius & Didymus, quos ferunt una cum Origene in quinta synodo fuisse nominatim anathematizatos, sicut in actis synodi, & in episcoporum subscriptionibus desiderantur, ita & in eo quoque anathematismo minime extent nominati; quia verosimiliter D ad eam circumstantiam non attenderat qui nomen Origenis, sive ad marginem hujus anathematismi undecimi, ex qua in textum irrepserit, quod rarum non est, sive in textu ipso, reposuit: denique, quod Origenis nomen suo ordine scriptum non sit, ut uniuscujusque cæterorum quibus adjungitur in præfato anathematismo, sed ultimo duntaxat loco, quamvis eos omnes ætate longè præcesserit; quæ levis conjectura non est, cæteris postmodum illud Origenis nomen fuisse subnexum. Certe in prolixo scripto Imper. Justi- E niani adversus tria capitula, anno 550. edito, cujus magnam Baronius partem refert ad annum 546. à *n. 11.* ad *n. 38.* quod composuerat quidem Theodorus Ascidas episcopus Cæsareæ Cappadociæ, sed sub nomine Imperatoris promulgatum fuerat ipso volente; occurrunt quatuordecim anathematismi, quorum tres ultimi tria sigillatim capitula impetunt; qui vero illos præcedit sic exprimitur *ibid. n. 25. Si quis non anathematizat Arium,*

A *Eunomium, Macedonium, Apollinarium, Nestorium, & Eutychen, & eos qui similia eis sapuerunt, vel sapiunt: talis anathema sit.* Nulla mentio Origenis. Extat scriptum illud Græcè & Latinè, cum eo titulo: *Confessio rectæ fidei Justiniani Imperat. adversus tria capitula. In nomine Dei & Patris, & unigeniti ipsius Filii J. C. D. N. & sancti Spiritus. Imperator Cæsar, Christi amans, Justinianus, Alamanicus, Gotthicus, Francicus, Germanicus, Anticus, Alanicus, Wandalicus, Africanus, pius, felix, inclytus, victor, triumphator, semper venerabilis, Augustus, universo cœtui catholicæ & apostolicæ ecclesiæ.* Initium est: *Scientes, &c. to. 5.* concil. Labb. à *col. 683.* ad *col. 723.* Anathematismus autem, de quo supra, legitur *ibid. col. 706.*

Adde, etiamsi admitteretur nullam circa Origenis nomen in undecimo illo quintæ synodi anathematismo advenisse interpolationem, quam tamen profecto valde probabilem allatæ rationes efficiunt; hinc ad summum sequi, Origenem damnatum & anathematizatum sub Menna Constantinopolitano Patriarcha anno 538. denuò cum hæreticis in quatuor prioribus synodis generalibus damnatis anathemati in hac synodo quinta fuisse subjectum: at minime demonstrari de eo ejusque erroribus specialiter actum esse, sicut perperam omnino quis inferendum contenderet, ex eo quod nominantur in eo ipso anathematismo, Arius, Eunomius, Macedonius, & alii, eos eorumque scripta speciale Patrum hujus quintæ synodi subiisse examen, non minus quam subierint tria capitula, quæ ad ipsorum tribunal delata fuerant.

Opponet fortassis aliquis hæc verba Theodori Ascidæ Cæsareæ Cappadociæ episcopi, Joannis episcopi Nyssæ, & Basilii episcopi novæ Justinianopoleos, *tom. 5.* concil. Labb. *col. 482.* A. quæ referuntur ut dicta in collat. 5. synodi quintæ *ibid. col. 490.* A. *Et multos quidem etiam alios invenimus post mortem anathematizatos: necnon etiam Origenem, etsi ad tempora Theophili sanctæ memoriæ vel superius aliquis recurrerit, post mortem inveniet anathematizatum, quod etiam nunc in ipso fecit & vestra sanctitas, & Vigilius religiosissimus Papa antiquioris Romæ.* Verum voce ista *nunc* nihil aliud significari, quam *nuper*, sive *à paucis annis*, anno scilicet 538. vel etiam adhuc recentius; (quia nimirum hanc anathematis sententiam in Origenem mortuum multi ex episcopis præsentibus, vel tulerant Constantinopoli, vel absentes approbarant;) tum persuadent ea omnia quæ hucusque hanc in rem prolata sunt, & specialiter quod dicitur de Vigilio, quem, toto celebrationis quintæ synodi tempore, ei interesse, aut communem

cum episcopis ferre sententiam semper recusasse constat; tum omnino conficere videtur epistola decretalis ejusdem Vigilii Papæ anno 553. data. *Ante sextum idus Decembris imperii D. N. Justiniani æterni Augusti anno 27. post Consulatum Basilii viri clarissimi, anno 12.* Quæ extat *tom. 5.* concil. Labb. à *col. 595.* ad *602.* Græce, ex manuscripto cod. Bibliothecæ Regiæ, cum interpret. Lat. & differt. D. Petri de Marca. In ea enim Vigilii epist. qua confirmantur acta quintæ synodi œcumenicæ, ne verbulum quidem legitur de Origene, Evagrio, & Didymo, totus est summus Pontifex in approbandis quibuscunque in ea synodo gestis adversus tria capitula. *Propterea igitur,* inquit, *col. 596. agnoscat universa ecclesia catholica nos justè & irreprehensibiliter ad ea quæ hac nostra constitutione comprehenduntur devenisse. Unde condemnamus, & anathematizamus, una cum aliis omnibus hæreticis, qui, (ut manifestum est) damnati & anathematizati sunt à prædictis sanctis quatuor synodis, & ab ecclesia catholica, Theodorum olim Mopsuestiæ episcopum, &c.* Quorsum autem Vigilius de Origene, Evagrio, & Didymo siluisset in illa epistola sive constitutione, ac judicium quintæ synodi de iis latum, aut specialiter renovatum approbare omisisset, si de Origenis, Evagrii, & Didymi, non minus quam de trium capitulorum condemnatione in ea synodo quinta actum fuisset: imò si primum & principaliter contra Origenem, Evagrium, & Didymum, ac secundo tantum loco adversus tria capitula illa synodus fuisset convocata, ut Theophanes, & auctor chron. Alexandr. scripsere! Numquid mutila hac in parte, quemadmodum & ipsa synodi quintæ acta, ejusque episcoporum subscriptiones licet paucis lineis exaratæ, hæc quoque Vigilii epistola ejusdem synodi confirmatoria censenda erit! Nonnè rationi multo magis consentaneum videbitur asserere, causa Origenis, Evagrii, & Didymi in illa quinta synodo minime agitata, de tribus solum capitulis propositam, motam, discussam, eorumque condemnatione terminatam fuisse quæstionem! Severinus Binius in notis ad synodum quintam generalem, *tom. 5.* concil. Labb. *col. 738.* A. ait: *In hoc concilio de Origene ejusque scriptis primo loco actum fuisse, colligi ex synodalibus actis* (ex eo nempe quod legitur de Origene collatione quinta, & in anathematismo XI.) *Origenistarum* (tamen) *fraude ac dolo contigisse, ea omnia in actis quintæ synodi desiderari, quæ contra Origenem ejusque sectarios gesta fuerunt.* At numquid pariter delere potuerunt, tum ex episcoporum hujus synodi subscriptionibus, tum ex decreto Vigilii quo eadem synodus confirmatur, quidquid in illis de Origenis, Evagrii, & Didymi condemnatione deest!

Pagius, qui Origenem in quinta synodo generali damnatum fuisse contendit, his nihilominus Baronium, idipsum ex mutilatione actorum hujus synodi quoad istum articulum adstruere satagentem, excipit verbis, quæ notanda sunt. Existimat Baronius, inquit *to. 2. critic. annal.* ad annum 553. *num. 27. pag. 612. col. 1.* acta Græca quintæ synodi ab hæreticis Origenistis vitiata primum & mutilata fuisse, unde postea vitio illo infecta prodierit Latina illa interpretatio: sed ut animadvertit Marca in differt. de synodo quinta, *n. 23.* acta illa adeo absunt à depravatione, ut ex eorum lectione Græci scriptores hauserint quod ab iis solis Latini didicerunt de Origenis & Evagrii damnatione. Neque enim acta Latina, quæ initio delata fuerunt in occidentem, aliud omnino continebant quam trium capitulorum damnationem, de quibus solis agunt uterque Pelagius I. & II. ac Gregorius Magnus, quum referunt decreta quintæ synodi, alioquin de Origene ejusque deliramentis non tacuissent, quum ex eo quinta synodus à schismaticis adeo pertinaciter explosa vehementer commendari potuisset. Sanè beatus Gregorius in epistola ad Joannem Constantinopolitanum, quando profitetur se quinque synodorum fidem amplecti, recensens hæreses à 4. primis damnatas, & tria capitula à quinta synodo reprobata, non omisisset damnationem Origenis, si ex actis Latinis illi ea de re constitisset.

Ita Pagius, qui non advertit, ea ipsa hac observatione, suam de condemnatione Origenis, Evagrii, & Didymi in quinta synodo assertionem penitus subverti. Nam, si in autographo actor. hujus synodi quintæ exemplari Constantinopoli servato scripta extitisset sententia adversus Origenem, Evagrium, & Didymum in ea synodo lata, vel confirmata: imò si hæc sententia in illa synodo quinta, data reipsa vel renovata fuisset; quomodo id Gregorium Magnum latuisset, qui Constantinopoli sub Tiberio Imperatore, & vivente adhuc Eutychio Constantinopolitano Patriarcha, quicum disputationem habuit de tractabili carne in resurrectione resumenda, pluribus annis commoratus est! Quomodo etiam non admonuisset Pelagium Romanum Pontificem, cujus apocrisiarius erat, quemque non ignorabat condemnationis Origenis sub Menna præcipuum fuisse incentorem, ipsius hoc adversus Origenem judicium in synodo quinta fuisse solemniter approbatum, & in Græcis hujus synodi actis id legi; sed Origenistarum fraude deesse in Latina eorumdem actorum translatione! Quum igitur,

igitur, ipſo fatente Pagio, nullatenus ad notitiam, ſive Pelagii I. ſive Gregorii Magni venit, Origenem, Evagrium, & Didymum in ſynodo quinta fuiſſe damnatos, illudque minimè tacuiſſent, ſi noviſſent; quia ipſorum plurimum intererat, ex ea Origenis condemnatione in quinta ſynodo, trium capitulorum defenſores in eamdem ſynodum exaſperatos quadantenus demulcere: illud tum Pelagii I. tum Gregorii Magni ſilentium, abſoluta & totali hujus condemnationis Origenis, Evagrii, & Didymi in quinta ſynodo peractæ ignorantia ſubnixum, nova videtur, ne dicam invicta quoque probatio, ſicut in Latina actorum hujus quintæ ſynodi verſione, ita & in primævo eorumdem actorum exemplari, ſemper defuiſſe penitus Origenis, Evagrii, & Didymi condemnationem, quæ nequaquam in ea ſynodo quinta facta eſt.

Procul autem à vero abeſt, proſequitur Pagius, Baronii *n. 244.* de Eutychio epiſcopo Conſtantinopolitano ſuſpicio, eum nempe cum Theodoro Cappadoce acta quintæ ſynodi decurtaſſe, & in non levem ſuſpicionem Origeniſmi induci potuiſſe: ſanctus enim Eutychius inter præcipuos Origeniſtarum perſecutores ab illius ætatis ſcriptoribus numeratur, uti ab Euſtathio in ejus vita *cap. 4. n. 34.* & à Victore Tunon. in chronico, qui vocat eum damnatorem *Evagrii eremitæ diaconi, & Didymi monachi & confeſſoris Alexandrini.* Idem Pagius aliud quid narrat *ibid. n. 28.* ex ſynodo ſexta ſcitu non indignum, circa Vigilium Papam. Baluzius ſcilicet præfat. in acta concilii quinti *n. 4. & ſeqq.* agit de duabus epiſtolis Vigilii Papæ ad Juſtinianum Imperatorem & Theodoram Auguſtam, inquit Pagius, in quibus damnavit tria capitula, & de epiſt. Juſtiniani ad ſynodum de damnatione eorumdem capitulorum, & ut nomen Vigilii non ſcriberetur in diptychis eccleſiaſticis; oſtenditque eas veras ac genuinas eſſe, & in ſexta ſynodo à Legatis apoſtolicis actionem falſi adverſus eas integras inſtitutam non fuiſſe, ſed tantum adverſus eam partem in qua mentio (fiebat) unius operationis in Chriſto, quæ addita erat à Monothelitis, ut ſuam de una Chriſti voluntate opinionem fulcirent etiam teſtimonio Vigilii Papæ. Neque enim Legati dixerunt has epiſtolas falſas eſſe, quum cœptæ ſunt recitari, ut exiſtimat Baronius *n. 247.* ſed quum ad eam partem ventum eſt, in qua Vigilius ſtatuitur docens unam in Chriſto operationem: tunc quippè illi exclamaverunt: *Non faciat Deus, Domine, non dixit Vigilius unam operationem, non ſunt* (hæc) *libelli Vigilii, falſatus eſt hic liber. Nam, Domine, ſi unam operationem docuit Vigilius, & ſuſceptus eſt à ſynodo,*

A *utique & in definitione ejuſdem ſanctæ ſynodi de una operatione vox habuit comprehendi; dum relecta ergo fuerit, piiſſime Domine, ipſa definitio, invenies omnem veritatem.* Poſt quæ compoſitor geſtorum ait: *conſequenter itaque & ſecundum ordinem relecto eodem libro uſque ad definitionem, ipſaque definitione uſque ad finem relecta, nullo modo aliquid de una operatione in eadem definitione inventum eſt contineri,* ut videre eſt, *tom. 6.* concil. Labb. *col. 623.* Confirmant hanc obſervationem Baluzii, Act. XV. *pag. 980.* epiſcopi qui aiunt Monothelitas B hujus fraudis eſſe auctores, *ex illorum vocabulis malitioſe adverſus recta dogmata hæc interjicientes:* ob eamque cauſam paulo-poſt jubent *libros etiam obelis obduci in locis in quibus depravati ſunt.* Ita Pagius, qui deinde ait: *ibid.* ad annum 554. *n. 3. pag. 614. col. 1.* Antequam Vigilius exilio ſolveretur, conſenſit ſynodo, ut teſtatur Evagrius *lib. 4. c. 38. Vigilius autem per litteras conſenſit concilio, non tamen intereſſe voluit.* At hæc verba Evagrii, quæ *cap. 38.* leguntur, ſunt de conſenſu Vigilii ad hoc ut concilium quintum teneretur, C non vero de conſenſu Vigilii huic concilio jam terminato. *Juſtinianus,* inquit *p. 413.* B. *Eutychium paulo-poſt ad pontificalem urbis regiæ ſedem promovit, Menna ex vivis ſublato. Porro Vigilius per litteras quidem conſenſit, concilio tamen intereſſe noluit. Congregata igitur ſynodo, quum Juſtinianus epiſcopos interrogaſſet quid ſentirent de Theodoro, &c.* Idem Evagr. (id dictum ſit obiter) *pag. ſeq. 414.* A. relata proſcriptione trium capitulorum, ita loquitur de Origenis, Evagrii, & Didymi condemnatione, quaſi hæc ſubſequuta eſſet. *Et aliquanto* D *poſt expoſuerunt quatuordecim capita* (ſunt 14. anathematiſmi) *de recta ac ſincera fide. Et hæc quidem proceſſerunt in hunc modum. Quum autem libelli ab Eulogio, Conone, Cyriaco, & Pancratio monachis, dati eſſent contra dogmata Origenis Adamantii, & contra eos qui impietatem atque errores illius ſequebantur, de his Juſtinianus ſynodum quæ congregata erat conſuluit ſubjecto epiſtolæ ſuæ exemplari ejuſdem libelli, & iis quæ ad Vigilium his de rebus ſcripſerat.... Miſſa eſt igitur relatio à prædicta ſynodo ad Juſtinianum, poſt acclamationes quas* E *contra Origenem & ejuſdem cum illo erroris ſectatores congeſſerant, cujus pars ſic habet: Quum animum poſſideas cœleſtis nobilitatis participem, Chriſtianiſſime Imperat.* Et paulo-poſt. *Fugimus itaque, fugimus iſtam doctrinam; neque enim novimus alienorum vocem, & illum tanquam furem ac latronem anathematis laqueis firmè conſtrictum, procul à ſacris ſeptis ejecimus.* Et rurſus poſt aliqua: *eorum vero quæ à nobis geſta ſunt vim ac virtutem, ex eorumdem lectione cognoſcetis. His adjunxerunt etiam capita quæ-*

cunque Origenis sectatores profiteri à magistris suis didicerunt, ex quibus tum consensus eorum, tum dissensio, ac multiplex & multifidus error deprehenditur. In his quintum caput erat, continens blasphemias quas privati quidam ex nova laura protulerant, quod sic habet: Theodorus Ascidas Cappadox dixit; quando nunc apostoli & martyres miracula efficiunt, & in tanto honore sunt, nisi in resurrectione æquales fuerint Christo, qualis tandem eorum resurrectio futura est? retulerunt etiam iidem Patres multas alias Didymi, Evagrii, ac Theodori (Ascidæ) *blasphemias, quas studiose admodum ex eorum libris excerpserant.* Hucusque Evagrius, cujus hæc ultima verba de Theodori Ascidæ & ejus asseclarum Origenistarum dogmatibus, optimè consonant narrationi Cyrilli Scythopolitani in vita sancti Sabæ, *n. 89. to. 3. monum. eccl. Græc.* Cotel. *pag. 372.* circa divisionem quæ inter monachos Origenistas in Palæstina orta est, de qua nos supra, ubi de Petro Hierosolym. Patriarcha, egimus: *Tunc Deus,* inquit Cyrillus ille, *qui semper ecclesiæ suæ providet, Origenistarum concordiam dispescuit .... nam post Nonni excessum, Firmini lauræ monachi cum Neolauritis dissidendo de suis scitis dogmatibus in mutua impugnatione occupati sunt.... Facile vero est... eorum impietatem animadvertere ex ipsis appellationibus quibus ipsi se mutuo nuncupant. Scilicet Neolauritæ eos qui Firmini sunt* Protoctistas *sive* Tetraditas *vocant: rursusque Firminiotæ Neolauritas nominant* Isochristos (id est assertores æqualitatis sanctorum cum Christo post resurrectionem futuræ, ut explicat Cotel. in notis *col. 624.* B. qui & ab Evagr. modo relato lucem dari advertit.) *Utrique enim,* pergit Cyrillus, *ex propriis impietatis suæ decretis nomina sortiti sunt. Quum ergo Theodorus Cappadociæ reipubl. negotia administraret, ac staret à partibus* Isochristorum, *eosque tueretur, &c.* At hæc omnia, ex eodem Cyrillo, contigerunt vivente adhuc Petro Hierosolymitano, quem mortuum scribit *num. 90.* dum Conon abbas maximæ lauræ Constantinopoli degeret: *Abbas ergo Conon,* inquit, *ejusque comites Constantinopoli diversis ærumnis per Ascidam subjecti, patientia victoriam reportarunt; aliquot enim interjectis diebus, quum è vita discessisset Petrus archiepiscopus, &c.* Petrus autem decessit anno 544. ut tradunt Papebrochius & Pagius, nec ejus mortem ad annum 546. retardavit Baronius, nisi quod existimaret edictum Justiniani adversus tria capitula, cui subscripserat Petrus, eo duntaxat anno fuisse promulgatum. Subinde manifestum videtur, ea quæ gesta fuerant pro condemnatione Origenis ante annum 544. aut eo anno, ad quintam synodum generalem perperam ab Evagrio revocari, in qua tantum abest ut adversus Theodorum Ascidam cæterorum episcoporum zelus exarserit ob Origeniana dogmata, ut è contra inter cæteros ipse singulari auctoritate enituerit. Valeſ. in annotat. ad istud Evagrii *cap. 38.* ait: *Liberatus nihil dicit de Rufo & Conone abbatibus ab Eustochio missis Constantinopolim. Ex adverso autem Evagrius nihil dicit de damnatione illa Origenis, quæ studio Pelagii Romanæ sedis apocrisiarii facta fuerat ab Imperatore Justiniano, & cui omnes Patriarchæ subscripserant.* Scilicet synodum priorem confundit Evagrius cum synodo quinta generali.

Subdit Pagius *ibid.* Marca in dissertatione de epistola Vigilii, pro confirmatione synodi quintæ, refert epistolam Vigilii *ad Eutychium episcopum Constantinopoleos, & ad præjacentem synodum,* quæ dicitur data *ante sextum idus Decembres, Imperii Domini nostri Justiniani æterni Augusti anno 27.* (id est, Christi 553.) *post Consulatum Basilii V. Cl. anno 12.* (ea est, ex cujus silentio circa Origenis damnationem, merito supra intulimus nullum in quinta synodo latum de illa condemnatione fuisse judicium) Eruit eam Marca è veteri mſ. Bibl. Regiæ, existimatque illam esse quam Vigilius pro synodo quinta dedit. Verum hæc epistola aliquibus viris doctis de suppositione suspecta visa est, (sed, quandiu ne leve quidem suppositionis hujus argumentum produxerit Pagius, pro legitima à nobis jure habebitur) & si germana sit, de ea non loquitur Photius quum de Vigilio scribit, *communem Patrum fidem libello comprobavit.* Esto, non sit ille libellus: dicit-ne Photius solum hunc libellum, quem memorat, pro confirmatione synodi quintæ generalis à Vigilio fuisse emanatum? Prosequitur Pagius, ad eumdem annum 554. *num. 4.* Baluzius in nova collectione concil. *pag. 1551.* invenit in veteri codice mſ. Bibl. Colbert. *Constitutum* Vigilii pro damnatione trium capitulorum, hoc anno 554. editum .... in quo Vigilius fuse docteque tria capitula explicat, refellit, & damnat.... Hoc constitutum Vigilii germanum & genuinum libellum quo synodum quintam confirmavit, & Constantinopolim, tam ad Imperatorem, quam ad episcopos misit esse autumo (verba sunt Pagii) nihil enim in eo quod à stylo Vigilii dissentiat.

Extat apud Harduinum *tom. 3.* concil. à *col. 217.* ad *col. 244.* Latinè solum, titulus est: *Vigilii Papæ Constitutum, de damnatione trium capitulorum.* Cura & studio viri clariſſ. Stephani Baluzii prodiit ex mſ. cod. 4064. Bibl. Colbert. quod unicum esse in orbe creditur *Constituti* hujus exemplar, & idem ἀντίγραφον & ἀκέφαλον. Post definitionem fidei

ex Act. quinta concilii Chalcedonensis, & exordium epistolæ Leonis Magni ad Flavianum quod initio præfigitur, hæc sequuntur.

I. Col. 217. C. *Posteaquam beati Chalcedonensis concilii expositionem, vel beati Leonis epistolam de sancta & orthodoxa fide posuimus, quæ una eademque est trium præcedentium synodorum, id est, Nicænæ, Constantinopolitanæ, atque Ephesinæ primæ, &, Deo juvante, in ea nos omni sinceræ mentis devotione persistere fraternitas vestra, & universalis cognoscit ecclesia, necessarium valde credimus, pro ejus servanda per omnia reverentia, de suprascriptis trium capitulorum quæstionibus diligenter debere nos cuncta discutere, & cauta promulgatione sententiæ definire. Arbitramur ergo esse conveniens primum, sicut proposuimus, quid de epistola quæ ab Iba ad Marim Persam scripta dicitur, apertissima demonstratione declarare. Dum igitur Ibas episcopus, &c.*

II. Col. 218. E. *Claret igitur ab ipso initio quo Ibas Edessenæ civitatis episcopus sanctam Chalcedonensem synodum monstratur ingressus, epistolam quæ ad Marim Persam ab eo scripta compingitur, quia sua fuerit denegasse, adeo ut apertissime fateatur in secundi illius Ephesini concilii nefariis gestis injustitiam se, ab Eutyche, & falsa figmenta perpessum, &c.* Tandem, (reliquis numeris omissis, in quibus prava dogmata in tribus capitulis contenta fuse discutiuntur, & confutantur, nulla de Origene, Evagrio, & Didymo mentione facta,) duo ultimi numeri jacent in hunc modum.

XXVII. Col. 243. A. *Pro his igitur omnibus ecclesia universalis agnoscat (cujus utilitati, ne Christi Domini nostri plebs amplius seducatur, nostra servit intentio: quam utilitatem per Theodori nomen atque scripta lædi supra meminimus) juste nos & sine aliqua reprehensione ad ea quæ statuimus descendisse. Et ideo condemnamus & anathematizamus similiter ut alios omnes hæreticos, quos condemnatos & anathematizatos constat à sanctis quatuor conciliis & à catholica ecclesia, & Theodorum qui quondam Mopsuestiæ episcopus fuit, & ejus impia conscripta nihilominus: & quæ Theodoritus conscripsit contra rectam fidem, & contra duodecim sancti Cyrilli capitula, & contra primam synodum Ephesinam, & quæ ad defensionem Theodori & Nestorii ab eo scripta sunt, quia pro* (pro videtur superfluere) *ecclesiasticæ utilitatis causa poposcit etiam memorata Theodoriti scripta damnari; eò quod sæpè dicti Nestoriani, sub ejus episcopi nomine qui à beatæ recordat. Leone Papa, & à sancta Chalcedonensi synodo legitur fuisse susceptus, eadem scripta ad adstruendi sui erroris videntur adhibere suffragium: non adspicientes quod non solum sancti Patres in Chalcedona congregati, damnato*

A *Nestorio cum suis dogmatibus, & ista damnaverint: sed etiam ipse episcopus Theodoritus omnia dicta, quæ beati Cyrilli in Ephesina prima expositis videbantur contraire dogmatibus, in sancta Chalcedonensi synodo aperta professione respuerit, & susceperit definitionem sancti Chalcedonensis concilii, in qua beati Cyrilli in Ephesina prima expositam manifestum est prædicari doctrinam. Et ita, sicut omne concilium sanctæ Chalcedonensis synodi interlocutum est, ab eadem synodo constat fuisse susceptum. Propter quod clarum est nihil novi nos per hanc*
B *damnationem statuere; sed ea anathematizasse quæ & sancta Chalcedonensis synodus respuit, & ipse quoque Theodoritus episcopus illic sua professione damnavit.*

XXVIII. Col. 244. A. *Prædicta igitur tria impia capitula anathematizamus atque damnamus, id est, epistolam quæ dicitur Ibæ ad Marim Persam, in qua nefandæ superius designatæ blasphemiæ continentur: & impium Theodorum Mopsuestenum cum nefandis ejus conscriptis, & quæ impiè Theodoretus conscripsit: & quicunque ea quoquo tempore crediderit*
C *accipienda, vel deferenda, aut conatus fuerit aliquando præsentem damnationem resolvere, pari anathemate condemnamus. Eos autem qui conservantes rectam fidem prædictis quatuor synodis prædicatam memorata tria capitula damnaverunt, vel damnant, fratres & consacerdotes habemus. Quæcunque vero, sive meo nomine, sive quorumlibet, pro defensione memoratorum trium capitulorum, prolata fuerint, vel ubicumque reperta, præsentis nostri plenissimi constituti auctoritate vacuamus. Quas omnes designatas blasphemias absit ab universali eccle-*
D *sia ut quisquam quatuor prædictas synodos, vel unam ex eis asserat suscepisse, vel eos qui talia sapuerunt, atque sequuti sunt: quum constet à sanctis memoratis patribus, & maxime à sancto Chalcedonensi concilio, nullum de quo fuit suspicio fuisse susceptum, nisi qui superius designatas blasphemias, vel his similia, aut hæresim de qua suspectus fuit, respuit; aut blasphemias de quibus de eo dubitatum est, abnegavit atque damnavit. Et ideo eos qui memoratam epistolam ad Marim Persam designatas superius blasphemias continentem, à sancta Chalcedonensi*
E *synodo à præsenti tempore, innotescente sibi hujus nostri serie constituti, asserere voluerint esse susceptam, vel à quocunque eorumdem Patrum in Chalcedona residentium, orthodoxam pronuntiatam nitantur adstruere, pari anathematis pœna percellimus: quoniam non solum sancto ac reverendo Chalcedonensi concilio irrogare moliuntur injuriam; verum etiam incentores ac renovatores sopiti scandali profitentur, per quod universalis rursus concuti possit ecclesia, ut doctoris* (gentium) *Apostoli juste videantur*

feriri sententia, quæ dicit; utinam & abscindantur qui vos conturbant.

Et post subscriptiones. *Data VII. kalendarum Martiarum, Imperante D. Justiniano perpetuo Augusto anno 27. & post Consulatum Basilii V. Cl. anno 13. Constantinopolim.*

Porro hæc iterum data à Vigilio gestorum adversus tria capitula in quinta synodo generali confirmatio, in qua licet amplissima per coll. ferè 28. in fol. ne verbulum quidem de Origene, Evagrio, & Didymo reperitur; nova quoque est & invicta confirmatio, nihil quidquam de Origenis, Evagrii, & Didymi condemnatione actum esse in ea synodo quinta, hancque tribus capitulis, quæ sola ad suum tribunal delata erant, discutiendis, & justo anathemate feriendis unicè vacasse. Ut enim proculdubio ad Latinam actorum Græcorum interpretationem, tunc verosimiliter nondum confectam, in qua desideraretur quidquid ad Origenis, Evagrii, & Didymi errorum ac personarum pertineret censuram, minimè attenderunt episcopi, quando Græcis suæ synodi actis, de prædictis Origene, Evagrio, & Didymo prorsus silentes subscripsere: sic profecto nec Vigilius Papa, quando, in utroque suo eorumdem actorum decreto confirmatorio, tribus capitulis proscriptis Origenem, Evagrium, & Didymum non accensuit. Defuit ergo semper, tam in Græcis, quam in Latinis actorum quintæ synodi exemplaribus, Origenis, Evagrii, & Didymi condemnatio, quæ in ea synodo peracta reipsa non est: nec subinde ex Græcis codicibus hauserunt Græci auctores, ut post col. 224. Marcam existimavit Pagius supra citatus, quod de ea condemnatione tradiderunt; sed manifeste confuderunt synodum coactam sub Menna adversus Origenem, ex Justiniani mandato, ante annum Christi 544. vel eo anno, cum synodo quinta generali adversus tria capitula.

Et certe idem Pagius, qui ad stabiliendam Origenis, Evagrii, & Didymi in quinta synodo condemnationem, quidquid in auctoribus sibi consentientibus, quos recenset, validioris momenti adinvenit, coacervat, *tom. 2. critic. annal.* Baronii, ad annum 538. *n. 18. p. 565. col. 1.* & ad annum 553. *nn. 25. 26. & 27. pag. 611. & seqq.* nihil aliud profert, quam hæc quatuor momenta: primum est, testimonium plurimorum auctorum, quorum nonnulli ipsa quinti concilii ætate vivebant, quibus ipse addit hæc verba secundæ professionis fidei in libro diurno Romanorum Pontif. ubi postquam actum est de quatuor prioribus synodis œcumenicis, subnectitur: *Hæc igitur sancta atque universalia quatuor concilia, etiam sanctum quintum concilium venerandum assequutum est, &c. In hoc Origenes cum impiis discipulis & sequacibus Didymo & Evagrio.... æternæ sunt condemnationi submissi. In eo Theodorus Mopsuestenus auctor Nestorii, pariterque Diodorus, &c. Cum his & epistola quæ Ibæ dicitur ad Marim Persam: & scripta Theodoriti adversus beatissimum Cyrillum cum condemnatione projecta sunt, &c. Inter hæc veneranda universalia quinque concilia, etiam sanctum sextum concilium universale prædicamus, &c.* Verum hi omnes scriptores, quia nec suo numero, nec sua auctoritate efficere valent factum fuisse, quod revera factum non fuerit, præponderare utique non possunt adductis hucusque gravissimis rationibus in contrarium; & iis præsertim quæ ex omissa ubique ea condemnatione Origenis, tum in actis hujus quintæ synodi, tum in subscriptionibus episcoporum ejus, tum in duplici Vigilii Papæ pro eadem synodo approbanda decreto petitæ sunt. Quas tantum abest ut convellat Pagius, ut ne eas quidem, saltem quoad silentium episcoporum & Vigilii modo memoratum, sibi dissolvendas proponat.

Alterum Pagii argumentum desumitur ex verbis Justiniani, in suis litteris ad synodum, quibus eam hortatur ad proscribendos Origenis errores, & personam: sed supra demonstratum est has litteras ad synodum directas fuisse, quam Mennas ex Imperatoris mandato in epistola ad ipsum scripta eas præcedente convocare habebat adversus Origenem, quæque reipsa coacta fuit novem aut amplius annis ante synodum quintam generalem; non vero ad ipsam synodum quintam generalem. col. 214. & seqq.

Tertium & quartum jam supra satis diluimus, quæ nimirum sunt, tum verba quædam Theodori Cæsareæ Cappadociæ episcopi, de Origenis damnatione *nunc* facta, tum nomen Origenis anathematismo undecimo insertum: nec sane alio modo ratio recta utrumque intelligendum suggerit, quam quo exposuimus, stantibus nostris momentis quæ hactenus nemo destruxit. Omnem enim mentis captum superat, synodo quinta generali, in primis & præcipuè, ut tradunt auctor chronici Alexandrini & Theophanes, ad Origenem, Evagrium, & Didymum proscribendos; deinde vero ad condemnationem trium capitulorum peragendam, congregata: perculsisque in ea, æquali anathematis fulmine, iisdem cum Theodoro Mopsuesteno, Theodoreti scriptis quibusdam, & epistola Ibæ attributa; de sola condemnatione trium capitulorum, sive in actis hujus synodi quintæ, sive in episcoporum subscriptionibus, sive in duplici Vigilii Papæ epistola data pro eadem confirmanda synodo, reperiri mentionem. Mira prorsus & hucusque inaudita res; posterorum

cognitioni ſubductum omnimoda diligentia, idque ipſo volente Juſtiniano, aut ſaltem permittente, connivente, aut non advertente, (qui tamen ſpecialibus litteris ad eamdem ſynodum quintam paulo ante ſcriptis epiſcopos ſupponitur hortatus ut ſedulo invigilarent damnationi Origenis, Evagrii, & Didymi, eamque palam facerent,) ſubductum, inquam, ſolertiſſime ab ipſiſmet quintæ ſynodi omnibus univerſim Patribus, quidquid in ea ad illam damnationem ipſos geſſiſſe, multi eruditorum ſentiunt: nihil de illa repoſitum occurrere in hujus ſynodi quintæ actis, tum B Græcis, tum Latinis; nihil de ea expreſſum remanſiſſe in ullis illorum Patrum ſubſcriptionibus. Undenam, quæſo, is ſtupor ignaviæ, ſocordiæ, negligentiæ, erga Origenis, Evagrii, & Didymi condemnationem propalandam, dum tantus ſe prodit ardor in denuntianda ubique proſcriptione trium capitulorum! En hujus ænigmatis alioquin inextricabilis genuinam ſolutionem. Nullum in ſynodo quinta adverſus Origenem, Evagrium, & Didymum latum eſt judicium, quod in ejus actis, epiſcoporum ſubſcriptionibus, & Vigilii decretis C apparere debuerit. Litteræ Juſtiniani ad ſynodum pro ea condemnatione, ad aliam ſynodum directæ erant, ſub Menna celebratam novem aut amplius annis ante quintam generalem, quam cum hac quinta ſynodo auctores plerique, tempora non diſtinguentes, confuderunt: quinta demum ſynodus trium duntaxat capitulorum examini incubuit, quæ ſola ad ſuum tribunal ab Imperatore delata fuerant: hæc ſola anathematibus confixit, hæc ſola in ſuis ſubſcriptionibus ſignificavit ſpecialiter damnata, hæc ſola tunc Juſtinianus gratum habuit fuiſſe, juxta vo- D luntatem ſuam, proſcripta: quid plura! hæc eadem ſola Vigilius, (cujus mentem, ex definitione ad calcem decretorum ejus poſita, Legati apoſtolici, in ſexta ſynodo, eruendam col. 226. eſſe monuerunt, ut ſupra vidimus) hæc ſola, inquam, non tantum in toto contextu duarum epiſtolarum quibus ſynodum quintam approbavit, ſed & in ipſa definitione, declaravit fuiſſe rejecta in illa ſynodo, & à ſe ſimiliter repudiari. Inconcuſſum itaque omnino videtur, Origenis, Evagrii, ac Didymi, E quæ communius adſcribitur quintæ ſynodo generali, condemnationem, eam ipſam eſſe quæ Conſtantinopoli ſub Menna, ex litterarum Juſtiniani ad hunc Patriarcham ejuſque ſynodum tenore, anno 544. aut etiam antea confecta eſt; de eaque in ſynodo quinta renovanda nequaquam actum.

Editores actorum ſanctorum *tract. prælim. ad to. 3. Maii, n. 126. pag. 29.* aiunt Euſtochium Hieroſolymitanum, acceptis quintæ A ſynodi generalis actis, ſynodum Hieroſolymis celebraſſe, eodem utique anno 553. in qua, ut legitur act. 1. concilii Nicæni ſecundi, *quotquot erant Palæſtiniorum epiſcopi, manibus, & pedibus, & ore, ſententiam & ſtatutum ſynodi confirmavere, niſi quod Alexander epiſcopus Abyles contrarium ſenſit, quamobrem epiſcopatu exutus Byzantium ſe recepit.* Joannes Moſchus refert in Prato ſpirituali *num. 4.* apud Cotel. *to. 2. monum. eccl. Græc. p. 343.* quod *quum de abbate Myrogene audiviſſet Hieroſolymorum archiepiſcopus Eutychius* (ſive B Euſtochius) *voluit ad eum mittere quæ ipſi neceſſaria erant: ſed ille nunquam ab eo quidquam accepit. Hoc autem ſolum illi ſignificabat: ora pro me, Pater, ut ab æterno ſupplicio eripiar.* Baronius ad annum Chriſti 561. *num. 1.* ait: eodem tempore, poſt Euſtochium, Hieroſolymorum eccleſiæ ſubſtitutus eſt Joannes, quem tamen alii in locum Macarii iterum reſtituti creatum dicunt. Scilicet, ut monet Valeſius in annotat. ad *cap. 38. lib. 4. hiſt. eccl.* Evagr. *pag. 109. col. 2.* Baronius quidem Macarium in ſedem ſuam reſtitutum eſſe C exiſtimat paulo-poſt ordinationem Euſtochii, ac deinde Euſtochium Hieroſolymitanam ſedem iterum obtinuiſſe, quippe qui quintæ ſynodo generali per legatos ſuos interfuerit anno Chriſti 553.... Verum Baronius, longè à vero aberravit: Macarius enim diu poſt quintam ſynodum, pulſo Euſtochio, in ſedem ſuam reſtitutus eſt, anno 37. Juſtiniani, poſt Conſulatum Baſilii anno 22. (id eſt, Chriſti 563.) ut ſcribit Victor Tunonenſis in chronico, his verbis: *Anno 37. imperii Juſtiniani, Euſtochius Hieroſolymitanus epiſcopus, qui fuerat Macario ſuperſtite ordinatus, ejicitur, &* D *rurſum Macarius reformatur* (ſive reſumitur) ita Valeſius loco citato & in *cap. 39.* Evagr. *ibid. pag. 112. col. 1.* B. Theophanes quoque ſcribit, apud eumdem Valeſium *p. 109. col. 2.* D. Euſtochium fuiſſe depoſitum, eique Macarium ſucceſſiſſe. *Euſtochius veniens Hieroſolymam præ odio quo adverſum Apollinarem* (Alexandrinum Patriarcham) *& Agathonem, ac Macarium flagrabat, novæ lauræ monachos expulit, tanquam Origeniſtas; quamobrem & ipſe poſtea ejectus eſt, & Macarius in ſuam* E *ſedem reſtitutus.* Vidimus ſupra ex Cyrillo col. 210. Scythopolit. quo pacto ſe geſſerit Euſtochius erga illos monachos. Evagrius demum ſimilia tradit *lib. 4. hiſt. eccl. cap. 39.* ubi prænominatis quatuor priorum Patriarchatuum pontificibus, ſubdit: *Macario denique Hieroſolymitanæ eccleſiæ ſacerdotium poſſidente, atque in priſtinam ſedem reſtituto; quum poſt depoſitionem Euſtochii, Origenem, Didymum atque Evagrium ſub anathemate damnaſſet, Juſtinianus ſcripſit id quod Romani edictum*

vocant. De eo edicto loquemur inferius sub A Macario.

Iidem editores actorum SS. *tract. prælim. in to.3. Maii, n. 127. p. 29. col. 1.* observant Nicephorum in chronic. *Macario duos annos, Eustochio unum, Macario iterum quatuor assignare:* sed incredibile esse duobus annis à Macario episcopatum gestum absque assensu Imperatoris: unde aiunt pro duobus annis menses probabilius duos reponendos, ut eodem anno 544. quo electus fuerat expectarit confirmationem suam mensibus Octobri & Novembri: interim vero Eustochius B assumptus fuerit, qui non uno solum anno sederit, siquidem pervenit ad tempora synodi quintæ, sed per annos undecim, inquiunt, depositus scilicet an. 556. agente Theodoro Ascida Cæsariensi in Cappadocia episcopo, qui apud Justinianum plurimum valebat. An hujus Theodori opera, vel etiam quam ob causam Eustochius depositus fuerit, ignotum est: discimus solum ex Victore Tunon. superius recitato (col. 234.) eum, non anno 556. fuisse depositum, qui fuisset trigesimus Justiniani, sed anno ejus imperii trigesimo-septimo, adeo- C que 563. ex quo sequitur Eustochium, non undecim duntaxat annos ecclesiam Hierosolymitanam administrasse, antequam deponeretur, sed novemdecim. Quid vero postea egerit, quo-ve decesserit anno, nos latet.

LII. Macarius.

Jam notum est, ex Cyrillo Scythopolitano in vita sancti Sabæ *n. 90.* apud Cotelerium *tom. 3. monumen. eccl. Græc. pag. 373.* & ex Evagr. *lib. 4. hist. eccl. cap. 37.* Petro in sede Hierosolymitana immediate successisse hunc D *Macarium*, sed qui paulo-post, nondum ab Imperatore confirmatus, ejectus est, eo quod erroribus Origenis diceretur infectus, eique substitutum Eustochium. Eustochio itaque deposito anno ejusdem Imperatoris 37. & Christi 563. Macarius ad sedem Hierosolymitanam iterum assumptus est, quum Origenem, Evagrium, & Didymum damnasset. Hic annus famosus fuit edicto Justiniani Imperatoris pro hæresi Aphthartodocetarum sive Incorrupticolarum dato, *in quo* inquit Evagr. lib. 4. hist. eccl. cap. 39. *corpus Domini* E *incorruptibile appellat, & naturalium atque inculpabilium affectionum capax fuisse negat: Dominum ante Passionem eodem modo comedisse dicens quo post Passionem comedit, quum sacrosanctum ejus corpus jam inde ex quo in utero formatum est, nullam conversionem aut mutationem, nec in voluntariis & naturalibus perpessionibus, nec post resurrectionem acceperit. Porro Justinianus omnes ubique episcopos per vim cogere instituit ut huic opinioni assentirentur. Sed quum universi sententiam Anastasii Antiochensis episcopi* (S. scilicet Anastasii Sinaïtæ cujus memoria colitur die 21. April.) *expectare se respondissent, primum Imperatoris impetum declinarunt. Porro iste Anastasius* (pergit Evagr. cap. 40.) *vir fuit tum in divinis litteris admodum eruditus, tum in moribus & vivendi ratione accuratissimus, adeo ut res etiam levissimas observaret, nec à constantia & firmitate unquam deflecteret, nedum in magni momenti rebus, & quæ ad Deum spectarent. Mores autem suos ita temperaverat, ut neque adeundi & alloquendi ipsum facilitas expositum illum redderet iis quibus minimè oportebat: nec severitas & inclementia inaccessum eum præstaret juri atque rationi. Et in seriis quidem colloquiis aures ei patentes & lingua profluens erat; & quæstiones propositas prudenter & argutè dissolvebat: in sermonibus autem ineptis ac superfluis, aures quidem penitus occlusas habebat, linguam vero quasi fræno quodam comprimebat; ita ut orationem ratio metiretur, & silentium omni oratione præstantius esset. Hunc igitur, tanquam inexpugnabilem murum, omni machinarum genere oppugnare adortus est Justinianus: id scilicet secum ipse cogitans, se, si hoc propugnaculum subruisset, urbem posthæc nullo negotio capturum esse, & rectæ fidei doctrinam in servitutem redacturum; denique oves Christi captivas abducturum esse. Anastasius vero divina quadam animi celsitudine, adeo supra Imperatorem sese extulit, quippe qui fundatus esset supra firmam petram, ut missa ad Justinianum relatione palam ei contradixerit, & manifestissime simul ac disertissime in eadem relatione ei demonstraverit corpus Domini in perpessionibus naturalibus, & quæ in reprehensionem non cadunt, corruptioni obnoxium fuisse, atque ita divinos apostolos & sanctos Patres sensisse, ac posteris tradidisse. Eadem quoque rescripsit ad monachos primæ ac secundæ Syriæ qui ipsum consuluerant, cunctorum animos confirmans & ad subeundum certamen præparans, & quotidie in ecclesia recitans verba illa ab electionis vase prolata;* si quis vobis evangelizaverit præter id quod accepistis, quamvis Angelus ex cœlo fuerit, anathema sit: *(Gal. cap. 1. vers. 8.) Scripta est etiam ab eodem Anastasio oratio ad Antiochenos, qua illis vale dicebat, quum accepisset Justinianum velle ipsum in exilium mittere. Quam quidem orationem merito quis admiretur, tum ob verborum elegantiam, tum ob copiam sententiarum, tum denique ob frequentia sacræ scripturæ testimonia, & ob historiam suis locis apte accommodatam.* Hucusque Evagrius qui statim subdit cap. 41. *Verum oratio illa haudquaquam publicata est, eo quod Deus nobis prospiciens, res nostras in melius commutavit. Etenim Justinianus, dum adversus Anastasium,*

& sacerdotes qui cum illo erant, deportationis sententiam dictaret, invisibili plaga ictus ex hac luce migravit, quum imperasset in universum annos octo ac triginta, & menses octo. Obiit itaque Justinianus anno Christi 565. mense Novembri. Pergit Evagrius lib. 5. cap. 1. *Hunc igitur in modum Justinianus, quum cuncta tumultu ac perturbationibus implevisset, & pro his factis congruam mercedem sub exitum vitæ retulisset.... migravit. Justinus vero sororis ejus filius, quum imperialis palatii custodiam gereret, quem Romani Curopalaten vocant, statim post illius obitum purpuram sumpsit, quum nec obitum Justiniani, nec electionem Justini quisquam adhuc nosset, præter ejus familiares: donec in Circensi spectaculo apparuit, ea quæ Imperatoris sunt acturus simul & suscepturus. Quibus peractis quum nihil prorsus tentatum esset, in palatium regressus est. Primum vero edictum promulgavit quo universi qui ubique congregati erant episcopi ad suas sedes dimittebantur ut consueto more divino cultui inservirent, nulla re circa fidem innovata. Et hoc quidem ejus factum magnopere laudandum est. Sed quod ad vitam ejus ac mores attinet, mollis fuit ac dissolutus.... Adhæc alienæ pecuniæ tam vehementi cupiditate flagrabat, ut iniqui quæstus causa cuncta divenderet, ac ne in sacerdotiis quidem divinum numen revereretur, quæ obviis quibusque pretio vendebat, venalia hæc etiam publicè proponens, &c.* Addo obiter, ex eodem Evagr. *cap. 5.* à Justino Anastasium ex Antiochena sede ejectum fuisse anno 570..... *Dicebatur autem Justinus idcirco infensus fuisse Anastasio, quod, quum pecuniam ab eo ad episcopatum promoto postulavisset, Anastasius eam dare noluerat, &c.* Verum Gregorio qui ipsi subrogatus fuerat nondum mortuo, suæ sedi post tres ac viginti à sua depositione annos restitutum esse, anno subinde Christi 593. ex eodem Evagr. *lib. 6. c. 24.* Obiit anno 599.

Editores actorum SS. *in tract. prælimin. sæpius citato ad to. 3. Maii, n. 128. pag. 29. col. 2.* monent in vita sancti Gregorii Agrigentini, qui in martyrol. Rom. ad diem 23. Novembris colitur, nonnulla tradi de Macario II. Hierosolymitano, ut quod adventum hujus sancti adhuc juvenis divina revelatione cognoverit, ejusque ac sociorum nomina pronuntiaverit, eumque ordinaverit diaconum. Sed hæc vita, inquiunt, multæ fabulositatis suspecta nobis est, neque in testimonium sanctitatis pro Macario adducenda, donec severo examine discussa fuerit. Illum decessisse aiunt iidem actorum sanctorum editores, anno Christi 570. non post quatuor solum annos à sua restitutione, ut scribit Nicephorus in chronico, sed ut ipsi existimant restitutionem hanc assignantes anno Chr. 556. post annos quatuordecim. Quum tamen supra ostensum fuerit ex Victore Tunonensi, (qui ut ait Vales. *in annot. ad c. 38. lib. 4. hist. eccl.* Evagr. *p. 110. col. 1.* A. iisdem temporibus vivebat, nec istud ignorare potuit) anno 37. imperii Justiniani (Christi subinde 563.) Eustochium Hierosolymitanum episcopum.... ejectum esse, & rursum Macarium resumptum: si reipsa Macarius obiit anno 570. dicendum est omnino ipsum hac secunda vice sedisse duntaxat septem annis. At Evagr. *lib. 5. hist. eccl. cap. 16.* hæc habet: *per idem tempus,* (postquam scilicet à Justino declaratus Cæsar Tiberius una cum eo imperii curam gessit)...... *ad Hierosolymitanæ ecclesiæ pontificatum post Macarium evectus est Joannes, qui in Acæmitensi monasterio religiosæ vitæ instituta didicerat.* Unde sequitur Macarium non obiisse ante ann. 574. quo Justinus Tiberium constituit Cæsarem. Refert enim idem Evagr. *cap. 10. & seq.* Justinum, quum audiisset urbem Daram à Cosroë Persarum rege fuisse expugnatam, in phrenesim ac dementiam incidisse, adeo ut nihil eorum quæ gerebantur deinceps intelligeret. *Exinde igitur,* inquit, *rempublicam rexit Tiberius, oriundus ex Thracia,* qui apud Justinum auctoritate & gratia plurimum poterat. Et cap. 13. *Justinus* itaque, *suadente Sophia* (conjuge sua) *sub idem tempus Tiberium Cæsarem renuntiavit. Qua in nuncupatione, ejusmodi orationem habuit quæ omnem historiam transcendit, tam veterem, quam recentiorem: quum clementissimus Deus hoc ei spatium temporis concessisset, tum ad propria delicta confitenda, tum ad salubria consilia suggerenda pro utilitate reipublicæ. Congregatis enim in atrio imperialis palatii, ubi hæc fieri mos est, Joanne Patriarcha una cum sacerdotibus suis, & magistratibus atque honoratis, cunctis denique qui in palatio militabant, Justinus imperatoria tunica & purpurea chlamyde Tiberium vestiens, edita voce ita palam locutus est. Ne te in errorem inducat vestis tuæ magnificentia, nec pompa rerum quæ sub aspectum cadunt; quibus ego in fraudem inductus, imprudens extremis me suppliciis obnoxium reddidi. Sed tu errata mea corrigito, omni cum lenitate ac mansuetudine rempubl. regens. Tum magistratus digito demonstrans: cave, inquit, ne his credas: hi enim in hunc quem vides statum me deduxerunt. Adjecit etiam ejusdem modi alia, quæ summam admirationem omnibus incusserunt, & immensam lacrymarum copiam elicuerunt.* Addit Evagrius *cap. 23.* hæc verba quæ multam difficultatem facessunt. *Porro, ut tempora accuratissime distinguantur, sciendum est Justinum juniorem, solum quidem imperasse annis duodecim, & mensibus decem cum dimidio; cum Tiberio autem collega annis tribus ac*

mensibus undecim. Fiunt itaque in universum anni imperii Justini sexdecim cum mensibus novem ac dimidio: Tiberius vero imperavit solus annis quatuor. Ita, inquam, Evagrius: cujus elucidandi gratia, Valesius *in annot.* ad hoc *cap. 23. pag. 121. col. 2.* ait: hic locus ansam erroris præbuit Baronio, qui in annalibus ecclesiasticis hunc sequutus auctorem annos sexdecim imperii cum mensibus novem Justino juniori tribuit. Sed reliqui chronographi Justino pauciores annos assignant. Nam Joannes quidem Biclariensis undecim duntaxat annos ei tribuit: Cedrenus autem tredecim cum aliquot mensibus; auctor vero Alexandrini chronici duodecim annos eum regnasse dicit, ac menses octo. Postremo Dionysius Petavius diligentissimus temporum scriptor, annos imperii tredecim, uno mense minus, tribuit Justino, quos quidem orditur ab anno Christi 565. mense Novembri, Indictione decima-quarta, qua Justinianum mortuum esse censet cum Theophane ac Baronio. Cujus viri sententiæ lubenti animo subscribo. Certe annum primum Justini junioris, cum Indictione decima-quarta cucurrisse docet ejusdem Justini Novella prima ad Julianum præfectum urbi, quæ hanc habet subscriptionem: *Data decimo-octavo kal. Octobres, Chalcedone, Imperante D. N. Justino PP. Augusto anno primo, Indictione quinta-decima.* Annus enim primus imperii Justini cœpit à mense Novembri, ut inter omnes constat. Quarta-decima igitur tunc fuerit Indictio necesse est; siquidem mense Sept. seq. anni, quinta-decima Indictio numerata est. Etenim si Justinus imperium auspicatus esset Indictione XV. ut Victor Tunonensis, Joannes Biclariensis, & auctor Alexandrini chronici scriptum reliquerunt, & quidem mense Novembri, certe mense Septembri sequentis anni prima cœpisset Indictio. Porro ex his duodecim annis, ac mensibus undecim, quibus integris Justinum regnasse diximus; solus quidem ac sine collega imperavit annis octo & mensibus novem cum dimidio (id est, decem fere mensibus: simul autem cum Tiberio Cæsare regnavit annis quatuor, ac uno fere mense, sive mensibus decem ac diebus 22. die emortuali inclusо, ut scribit Pagius *tom. 2. crit. annal.* Baron. ad annum 578. *n. 3. p. 659. col. 2.*) Tiberius Constantinus à Justino Cæsar factus est Indictione octava, die septima Septembr. ut legitur in chronico Alexandr. Imperium vero auspicatus est Indict. XII. mensis Octob. die 5. (hinc) fiunt anni quatuor, ac dies 28. Cæsareæ potestatis Tiberii. Quod si Theophylactum sequi malimus, qui Tiberium à Justino Cæsarem factum esse scribit Decembris die 7. feria 6. fient anni tres ac menses fere decem, quod est ab anno Christi 574. ad annum 578. Porro notandum est Tiberium Constantinum, post mortem Justini Junioris, annos imperii sui numerasse ab exordio Cæsareæ potestatis, ut discimus ex subscriptione sacræ pragmaticæ ejusdem Tiberii de confirmatione constitutionum Justini Imperatoris, quæ sic habet: *Data tertio idus Augusti, Constantinopoli, Imperatoris D. N. Tiberii Constantini Augusti anno octavo, & post Consulatum ejus anno tertio: & nobilissimi Flavii Tiberii Mauricii felicissimi Cæsaris anno primo.* Hucusque Valesius. Pagius *in crit. annal.* Baron. *to. 2.* ad ann. 574. *n. 4. pag. 652. col. 1.* hæc ait de loco Evagr. supra cit. Locus ille Evagrii, ut nunc fere inter eruditos convenit, à librariis corruptus fuit, neque enim accuratissimus scriptor in rebus sua ætate gestis litteris mandandis in tam graves errores laudatis verbis contentos labi potuit, & *n. 6. col. 2.* Repertum est olim in Vaticano cœmeterio marmor, in quo legitur epitaphium cujusdam pueri, translatum postea in atrium ecclesiæ S. Angeli ubi ad lævam majoris aræ parieti affixum fuit, ex quo cum aliis antiquitatis monumentis collato constat, non tantum Tiberium hoc anno (574.) sed etiam post diem 25. mensis Octobr. participem imperii factum. Habetur illud apud Paulum Aringhum *lib. 2.* Romæ subterran. *cap. 10. tom. 1. pag. 340.* & apud Reinesium in Syntag. Inscriptionum *p. 912.* ex quo hæc excerpsi, omissis ad chronol. non necessariis.

✠ DEP. EST BOETIUS. CL. P. OCT. KAL. NOBR. INDICT. XI. IMP. DOM. N. IUSTINO. PP. AUG. ANNO XII. ET TIBERIO CONST. CÆS. ANNO III. DEP. EST. IN PAC. ARGENTEA. MAT. SS. XIII. KAL. DECEMB. QUI SS. BOETIUS VIXIT ANN. XI. M. VIII. D. XXIII. ET MAT. EIUS VIXIT ANN. XXXVI. M. II. D. XII.

id est, depositus est, ut hujus epitaphii partem reddit infra idem Pagius *n. 9.* Boetius, Octavo Kal. Novemb. Indictione XI. Justini Augusti anno 12. & Tiberii Cæsaris anno 3. Ex egregio hoc epitaphio, pergit Pagius *n. 7.* apparet primum errasse viros doctissimos, qui Justiniani mortem, & Justini Junioris initium cum anno 566. alligarunt: nisi enim anno antecedenti regnare cœpisset, annus Justini duodecimus, neque cum Indict. XI. neque cum anno Christi 577. qui ea à Septembri notatur,

notatur, concurreret, ſed cum Indict. XII. A annoque 578. quum dies ejus natalis in 14. Novemb. inciderit. Apparet ſecundo, Tiberium currenti anno (574.) Cæſarem appellatum poſt diem 25. Octob. ſeu octavum kal. Novemb. in epitaphio memoratum; alioquin anno Chr. 577. eo die, annoque 12. Juſtini, is jam inchoaſſet annum quartum Imperii; ideoque auctorem chronici Alexandr. recte quidem annum inaugurationis Tiberii expreſſiſſe, ſed in menſe erraſſe; ait enim: *hoc octavo* (*octavum* vocat, quia Juſtini Imperium ab anno 566. male exorditur) *Imperii ſui anno,* B *Septembri menſe, die ſeptimo, octava Indictione, morbo correptus Juſtinus Auguſtus Tiberium Cæſarem creavit, nominavitque illum Conſtantinum, & vixit cum illo annos quatuor.* Non ſolum autem Tiberius die 7. Septembr. & die 25. Octobr. hujus anni (574.) nondum Cæſar erat; ſed nec die 13. menſis Decemb. eo honore adhuc affectus fuerat, ut ex clauſula ſubjecta collectaneo ab Eugipio compoſito anno 581. *n. 1.* conſtat: Unus Theophylactus Simocatta *lib. 3. cap. 11.* menſem & feriam rei actæ nos edocuit, poſtquam enim C ſermonem quem Juſtinus ad Tiberium habuit, quo tempore Cæſar ſalutabatur, retulit, ait: *Atque hæc menſe Decembri, ſexta die hebdomadis, Indictione IX.* (reponendum VIII. quæ kal. Septembr. hujus anni auſpicatur) *proloquutus eſt.* Porro poſt diem 13. menſis Decembris, feria ſexta non incidit niſi in diem 14. 21. & 28. ejuſdem menſis; ideoque unus ex tribus illis diebus Tiberii Conſtantini (ad dignitatem Cæſaream) natalitius fuit. Hunc nondum fuiſſe renunciatum Cæſarem 3. die Novemb. anni 574. habemus inſuper D ex ſynodo congregata apud Gradum die 3. Novembr. anni 579. quam refert Ughellus *tom. 5. Ital. Sac. col. 34.* Hujus enim ſynodi initium tale eſt: *In nomine D. N. J. C. &c. Imperante D. ſereniſſimo Tiberio Conſtantino Auguſto, anno Imperii ejus 5.* (ſextus fuiſſet, ſi ante hunc diem anno 574. Cæſarea poteſtate fuiſſet donatus) *eodem Conſule, ſub die 3. Nonarum Novembrium, Indictione XIII.* Juſtinus Junior anno 778. die 5. menſis Octobris obiit. Certum itaque maneat, (concludit Pagius *n. 9. pag. 653.*) Tiberium poſt E diem 13. menſis Decembris hujus Chriſti anni (574.) Cæſarea dignitate exornatum fuiſſe. Si igitur Macario ſucceſſit Joannes, Tiberio jam Cæſare facto, ut Evagr. poſt relatum hoc factum *lib. 5. cap. 13.* ſcribit *ibidem, cap. 16.* non obiiſſe dicendus erit Macarius ante finem anni 574. ſubindeque eccleſiæ Hieroſolymitanæ hac ſecunda vice geſſiſſe curam ad minus per annos undecim.

LIII. JOANNES IV.

Macario ſucceſſiſſe *Joannem* iſtum, poſt declaratum Tiberium II. à Juſtino II. Cæſarem, quod contigit ſub finem anni 574. jam dictum eſt ex Evagr. *lib. 5. hiſt. eccl. cap. 16.* ubi ait: *Per idem tempus, &c. Ad Hieroſolymitanæ autem eccleſiæ Pontificatum poſt Macarium evectus eſt Joannes, qui in Acœmitenſi monaſterio religioſæ vitæ inſtituta didicerat: nec quidquam* (ſcilicet tunc temporis) *rerum novarum in eccleſia tentatum eſt.* Idem auctor inferius, *lib. 6. cap. 24.* quo totam hiſtoriam ſuam claudit, hæc habet: *nec multo poſt Gregorius* (qui in locum Anaſtaſii Sinaïtæ depoſiti ſub Juſtino II. Antiochenæ eccleſiæ epiſcopus datus fuerat) *podagræ morbo quo maxime vexabatur correptus abiit è vita, quum medicamentum ex Hermodactylo confectum, ipſi à medico porrectum, ebibiſſet. Mortuus autem eſt eo tempore, quo ſenioris quidem Romæ Gregorius ſucceſſor Pelagii, junioris autem Romæ Joannes epiſcopatum gerebant: Alexandrinæ eccleſiæ Eulogius, Antiochenæ vero præſidebat Anaſtaſius, poſt tres ac viginti demum annos in ſedem ſuam reſtitutus: Hieroſolymitanæ autem eccleſiæ Joannes Pontificatum adminiſtrabat. Quo non multo poſt mortuo, nemo etiamnum eccleſiæ illius gubernationem ſuſcepit. Atque hic hiſtoriæ noſtræ finis eſto, anno ſcilicet duodecimo principatus Mauricii Tiberii.* Ex quibus verbis colligitur an. Chriſti 593. vel ſequenti 594. Evagrium hæc ſcripſiſſe, nec multo prius contigiſſe quæ ibidem refert. Scilicet Tiberius obiit die 14. Aug. anno 582. eique ſucceſſit Mauricius: ſic enim tradit auctor chronici Alexandr. apud Pagium *tom. 2. critic. annal. Baron.* ad eum annum, *n. 9. pag. 669. col. 1.* Anno 3. poſt Conſulatum Tiberii & Ind. XV. *hoc quarto ejuſdem imperii anno, ægrotavit Tiberius Cæſar, & 5. Auguſti, XV. Indictionis præſentis creatus eſt Cæſar Mauricius Tiberius, ac 13. Auguſti coronatus Imperator, data illi in uxorem à Tiberio novo Conſtantino filia Conſtantina. & 14. Auguſti moritur Tiberius novus Conſtantinus in proceſſo hebdomi, impoſitoque ejus funere in navi defertur Conſtantinopolim: poſteroque die, exequiis celebratis, corpus in æde ſanctorum Apoſtolorum deponitur. Deinde imperavit Mauricius annos 20.* Euſtathius pariter vitæ ſancti Eutychii Conſtantinopolitani Patriarchæ auctor ſcribit Tiberium obiiſſe quatuor menſibus poſt Eutychium, qui ex hac vita migraverat die 6. April. anno 582. Obſervat Valeſius *in annotat. ad iſtud cap. ultimum totius hiſt. eccl. Evagr.* ab auctore chron. Alexandr. mortem Gregorii epiſcopi Antiocheni aſſignari anno Mauricii decimo, Chriſti 592. *hoc anno Anaſtaſius Patriarcha*

Antiochenus (qui depositus fuerat anno circiter 570.) *reversus est Antiochiam post mortem Gregorii Patriarchæ, qui vivus etiam Anastasium receperat.* Anastasium quippe suæ sedi Antiochenæ fuisse restitutum ante diem 25. Mart. anno 593. ostendit Pagius *ibid.* ad ann. 594. *nn. 4. & 5. pp. 698. col. 2. & 699. col. 1.* ex orat. ejusdem Anastasii, quam inter alia ejus opera mss. asservari testatur Lambec. *lib. 7. Bibl. Cæs. pag. 168.* cui titulus est: *Anastasii Patriarchæ Antiocheni oratio, quum post viginti tres annos ad thronum Patriarchalem reverteretur, habita die 25. Mart. fer. 4. sanctæ hebdomad. Indict. XI. imperante piissimo Mauricio:* hi enim caracteres annum 593. quo Pascha die 29. Mart. celebratum est, certo denotant. Eodem anno, sed post hanc 25. diem Mart. decessit Gregorius qui eam sedem occupabat. Hinc recte scribit Evagr. mortuum esse illum Gregorium, *eo tempore quo.... Antiochenæ* (sedi) *præsidebat Anastasius, post tres ac viginti demum annos in sedem suam restitutus:* Recte etiam auctor chronici Alexandr. narrat Gregorium, dum adhuc viveret, Anastasium recepisse, sed perperam *ibid.* asserit, Anastasium post mortem Gregorii Antiochiam rediisse, nec minus recte eamdem Anastasii restitutionem sub Indict. x. reponit, id est anno 592. Quum autem post obitum Joannis Hierosolymitani episcopi, nullum eo usque nominatum fuisse asserat Evagrius, qui ei substitueretur, intelligendum datur, vel hanc Joannis mortem adhuc recentiorem fuisse, vel per aliquod tempus vacasse eam sedem. Nicephori quidem chronicon Joannis præsulatui viginti duos annos tribuit: at melius Theophanis tabulæ viginti duntaxat annos ei adscribunt: si enim à fine anni 574. quo Tiberius ad Cæsaream dignitatem evectus est, vel ab anno sequenti 575. usque ad annum Mauricii 11. Christi 593. vel 12. Christi 594. ecclesiæ Hierosolymitanæ administrationem gessit, utique sederit novemdecim annos, vel viginti non completos. Doctissimus Papebrochius narrat *tract. prælim. ad to. 3. actorum sanctorum Maii, n. 229. pag. 29.* anno 590. qui Guntramni Francorum Regis trigesimus erat, juxta Fredegarium in chron. sive append. ad Greg. Tur. hist. *n. 11. col. 600. Tunicam D. N. J. C. quæ eidem in passione sublata est, & à militibus, qui eum custodiebant, est sortita, inventam esse, prodente Simone filio Jacobi, qui per duas hebdomadas multis cruciatibus affectus, tandem profitetur ipsam tunicam in civitate Zafad* (Joppe) *procul à Hierosolyma in arca marmorea positam esse; quam Gregorius Antiochenus, & Thomas Hierosolymor.* (legendum pro Thoma *Joannes,* non *Amos* Joannis successor ut censuerunt iidem actor. sanctorum

A editores, si quidem ex Evagr. modo relato Joannes non obiit nisi post mortem Gregorii Antiocheni) *& Joannes* (dictus Jejunator) *Constantinopolitanus episcopus, cum aliis multis episcopis, triduanum facientes jejunium, exinde condigne cum arca marmorea, levi effecta quasi ex ligno fuisset, ordine pedestri Hierosolymam cum devotione sanctissima perduxerunt, & eam in loco, ubi Crux Domini adoratur, cum triumpho posuerunt. Eo anno luna obscurata est.* Ea tunica, subdunt iidem actorum sanctorum editores, nunc Treviris religiose asservatur;
B sed quia ignoratur quomodo vel quando allata (fuerit,) invaluit opinio sanctam Helenam, quam Treviris quoque natam fuisse volunt, ipsam misisse cum aliis reliquiis, quod nequaquam crediderim. Qui enim inventæ ab ea crucis clavorumque adeo certam memoriam nobis reliquit Theophanes, non omisisset, puto, etiam meminisse tunicæ, si ea tunc pariter fuisset reperta: neque ignoravisset Fredegarius ipsam jam pridem Treviris coli celeberrimo totius Galliæ Germaniæque concursu. Hæc eruditissimus Papebrochius
C *tom. 3. cit. Maii.* Gregor. Tur. hujus tunicæ mentionem facit, *lib. 1. de gloria Martyr. c. 8. De hac immaculati Agni tunica,* inquit, *quæ à quibusdam audivi, silere nequeo. Ferunt autem in civitate Galatheæ (Galatiæ:* quo nomine, inquit doctissimus Theodericus Ruinart Benedictinus, in nota *ibid.* apposita *c. col. 729. Galatia provincia* potius, quam urbs designaretur. *Galatheam* urbem ex solo Greg. Turon. memorant Ortelius, Ferrarius, &c.) *in basilica, quæ ad sanctos Archangelos vocitatur, retineri. Est enim hæc civitas, ab urbe Constantinopoli-*
D *tana, quasi millibus centum quinquaginta, in qua basilica est crypta abditissima: ibique in arca lignea hoc vestimentum habetur inclusum; quæ arca à devotis atque fidelibus cum summa diligentia adoratur.* Ad quem Greg. Turon. locum sic monet præfatus Theodericus Ruinart in nota subjecta *d.* Hæc eadem tunica in chronico Fredegarii *cap. 11.* dicitur ex civitate *Jafad,* apud Sigebertum *Zaphat,* quam *Jaffam* seu *Joppen* interpretamur, anno 30. Guntramni regis, in sanctam Hierosolymorum urbem translata fuisse. Postmodum
E in Gallias allata est tempore Caroli Magni, & apud Argentolium in agro Parisiensi, ubi Gisela ejusdem Imperatoris soror, ac Theodrada ipsius filia, sanctimoniales erant, deposita fuit. Demum, quum diu ob bellorum tumultus latuisset, sub sæculi duodecimi medium inventa est, ac præsente Ludovico Juniore cum aliis regni proceribus, ab Hugone archiepiscopo Rhotomagensi, compluribusque aliis episcopis & abbatibus, publicæ fidelium venerationi exhibita fuit anno 1156.

Exinde summo populorum concursu celebris fuit ecclesia Argentoliensis, ubi etiam nunc à nostræ Congregationis sancti Mauri monachis Benedictinis religiosissime tam pretiosum cœmelium asservatur & colitur. Addit Pagius *to. 2. crit. annal. Baron.* ad annum 593. *n. 6. pag. 696. col. 1.* quia Fredegarius hanc sacræ Christi tunicæ inventionem consignat anno Guntramni regis 30. quod etiam Aimoinus, *lib. 3. cap. 74.* ideo, secundum Fredegarii supputationem, inventionem hanc contigisse anno Christi 590. non vero 594. ut scribit Sigebertus. Falluntur itaque omnes isti scriptores quando asserunt Gregorium Antiochenum, *Thomam* Hierosolymitanum, & Joannem Constantinopolitanum, episcopos illam tunicam *ordine pedestri* Hierosolymam perduxisse: nam anno 590. Gregorius quidem Antiochenus in vivis erat, sed *Joannes,* non *Thomas,* ecclesiam Hierosolymitanam regebat: anno autem Chr. 594. Amos episcopus Hierosolymorum erat. Præterea Aimoinus & Fredegarius, narrata illa tunicæ Christi inconsutilis inventione, aiunt, *eo anno luna obscurata est:* quæ lunæ eclipsis facta est in Galliis anno 589. die 6. Martii, post mediam noctem, feria 6. ineunte, juxta calculum Calvisii in opere suo chronologico. Hujus proinde inventionis annus (fuisse 589.) ex illo lunari defectu innotescit. Eam Christi tunicam religiose Treviris asservari tradit Browerus *in annalibus* Trevir. *lib. 15.* ubi de ea plura habet.

Quod attinet ad annum, quo historiam suam ecclesiasticam terminat Evagrius, sequentia scribit idem Pagius, ad annum 594. *num. 6. pag. 699. col. 2.* Recte Valesius in annotationibus ad hoc ultimum historiæ Evagrii caput, recte pariter Photius in Bibl. cod. 29. advertunt Evagrium ea non attigisse quæ anno Mauricii 12. die 14. mensis Aug. anni Christi 593. inchoato gesta sunt, sed eo tantum currente anno historiam suam clausisse: fallitur tamen Valesius, quando ait suspicatum esse Baronium Gregorii Antiocheni episcopi mortem anno 12. hujus Imperatoris contigisse. Diserte enim Baronius dicit, Gregorium episcopum Antiochenum anno 595. mortalitatem reliquisse, eodemque anno, quem ipse numerat *decimum* (Mauricii,) non vero *duodecimum,* Evagrium historiæ suæ finem imposuisse. Baronius quippe Mauricii Imperatoris initium repetit ab anno Christi 586. qua in re valde hallucinatur, quemadmodum & quando tradit Photium loco laudato emendare Evagrium, & asserere hunc produxisse historiam suam usque ad annum decimum Mauricii Imperat. In neutra enim Bibliothecæ Photii editione annus decimus Mauricii legitur, sed duodecimus. Denique ipsemet Evagrius *lib. 5. cap. 33.* ait se, quæ in eo capite narrat, scribere anno Antiocheno 641. qui kal. Septembr. anni Christi 592. exorditur. Quare anno duodecimo Mauricii tres etiam sequentes libros exaravit. Verum annus quo suam historiam scripsit, distinguendus est ab anno ad quem eidem finem imposuit. Ejus scilicet historia non progreditur ultra mensem Aug. anni Christi 593. & in lucem data est, vel eodem Christi anno exeunte, vel potius anno 594. quo Mauricii annus duodecimus absolvitur: neque enim tres ultimi historiæ ejus libri tam prolixi sunt, quin intra duodecimum Mauricii Imperatoris annum elucubrari potuerint. De eodem quoque Evagrio observat prædictus Pagius, ad annum Christi 582. *n. 10. p. 669. col. 2.* verum quidem esse, verba hujus auctoris *lib. 5. hist. eccl. cap. 23.* de duratione imperii Justini depravata esse; sed ex iis quæ *ibid. & cap. 24.* de Tiberio & Mauricio scribit, librariorum errorem deprehendi: nam in cap. 23. docet Tiberium post Justini Junioris obitum imperasse annis quatuor, cap. vero 24. Mauricii initium anno Christi 582. assignat, ut ex anno ejusdem Imperatoris duodecimo, quo historiam suam se terminare testatur, manifestum est. Concludendum itaque Joannem Hierosolymitanum Patriarcham, non ante annum Christi 593. sed eo anno probabilius post mensem Martium, vel saltem anno sequenti 594. ante mensem Augustum decessisse.

LIV. Amos.

Quum eo tempore quo historiam suam ecclesiasticam Evagrius finivit, anno Mauricii Imperatoris duodecimo, id est Christi, vel 593. à die 14. Aug. vel 594. usque ad eumdem diem, defuncto Joanni nullus adhuc suffectus fuisset, ut ipse testatur, nos latet ex ea parte quandonam *Amos* proximus Joannis successor ad hanc sedem evectus sit. Tabulæ Theophanis primum ejus annum reponunt anno Mauricii undecimo, sed visibilis est error: renuntiari potuit non multo post quam Evagrius historiam suam clauserit an. Christi 594. Mauricii duodecimo exeunte, vel decimo-tertio incœpto. Apud Nicephorum Callixtum, qui ei octo annos tribuit, appellatur *Neamus.* Doctissimus Papebrochius, *to. 3. Maii, in tract. prælim. pag. 29. n. 129. col. 2.* E. ait: *istius Amos epistolam aliquam ad S. Gregorium Papam vidi, nescio ubi, vidisse tamen notatum reperio in adversariis.* Verum extat hujus SS. Papæ epistola ad eum scripta, quæ sexta est registri ejus epistolarum, *lib. 8. Indict. 1. to. 2. edit. Paris. 1705. col. 899.* In ea epistola Petrum Romanæ ecclesiæ acolythum fugitivum comprehendi jubet, Romamque

mitti. Tenor est: *Gregorius Amos episcopo Jerosolymitano. Quum fraternitatem vestram confidamus canonum statuta, & vigorem diligere disciplinæ, ne clerici nostri vobis ad evitandam districtionem ecclesiastici ordinis falsitas surripere valeat, ejus culpam sanctitati vestræ indicare prospeximus, ut sollicitudine vestra disciplinæ possit submitti quam refugit. Comperimus autem quod Petrus acolythus, quem dilectissimo filio nostro Sabiniano diacono responsa ecclesiastica facienti observare in urbe regia feceramus, fugiens ad vestram ecclesiam venerit. Quod si verum est, in tuto eum facere fraternitas vestra, & inventa huc studeat occasione remittere. Aut si, forte hoc metuens à vestra discesserit ecclesia, & per diversa loca, ne comprehendi valeat, latitet, in omnibus parochiis vestris, ut diligenter requiratur, injungite, & inventum ad nos, sicut præfati sumus, transmittite: quem etiam volumus per vos, quia sit communione privatus, agnoscere; nec Dominici corporis ac sanguinis, quo usque ad nos redeat, audeat mysteria sumere, nisi forte vicino mortis insistente periculo.* Scripta est anno Christi 597. aut 598. *In Prato spirituali cap. 149. to. 2. Bibl. Patr. Græcor. edit. Paris. 1624. pag. 1120.* hæc leguntur: *Quum descendisset abbas Ammos Hierosolymam, & Patriarcha ordinatus esset, venerunt omnes monasteriorum eremi abbates, ut salutarent eum, inter quos affui & ego cum abbate meo. Cæpitque Patriarcha dicere patribus: Orate pro me, Patres, magnum enim onus, & intolerabile mihi injunctum est, sacerdotiique dignitas me terret immodice. Petri enim & Pauli, & similium est regere rationales animas, ego autem infelix peccator sum. Plus autem quam cætera timeo ordinationum sarcinam: nam inveni scriptum, quia beatissimus & æqualis Angelis Papa Leo, qui Romanorum ecclesiæ præfuit, per 40. dies perseveravit ad sepulcrum Apostoli Petri vigiliis & orationibus insistens, petensque ab Apostolo ut pro se ad Deum intercederet, ut dimitterentur sibi peccata sua: impletisque diebus 40. apparuit ei Apostolus Petrus dicens: Oravi pro te, & dimissa sunt tibi omnia peccata tua, præter quam impositionis manuum: hoc enim solum à te requiretur, sive bene, sive fortassis aliter id egeris.* Ex qua narratione colligitur Amos fuisse monachum, & alicujus lauræ sive cœnobii præpositum, priusquam sedem Hierosolymitanam conscenderet. Decessit anno 600. aut 601. ut ex epistola sancti Gregorii Papæ ad Isacium ejus successorem data colligitur. Theophanis tabulæ & Nicephori chronicon illi octo annos regiminis assignant, qui ab anno 593. aut 594. ad annum 600. aut 601. reperiri possunt, ita ut octavus saltem inceptus fuerit, quum fato functus est.

LV. Isacius.

Post Amos *Isacius* renuntiatus est Patriarcha Hierosolymitanus. Annos octo episcopatus ei tribuit Nicephori chronicon; concinunt Theophanes & Eutychius Alexandr. qui illum ab anno 19. Mauricii, id est, Christi 600. vel 601. usque ad annum sextum Phocæ, Christi 608. sedisse ferunt. Mortem ejus assignat auctor chronici Alexandr. anno Phocæ septimo, id est Christi 109. Is synodicam de ordinatione sua, juxta morem, scripsit ad S. Gregorium Papam, cujus responsio extat *To. 2. registri epistolar. hujus Pontificis lib. 11.* (alias 9.) *Indictione IV. epist. 46. (aliàs 40.) col. 1133. novæ edit.* id est an. 600. à mense Septemb. vel anno 601. usque ad eum mensem; titulus est: *Gregorius Isacio episcopo Hierosolymitano.* Sic autem incipit: *Servata veritate historiæ, quid aliud est quod diluvii tempore humanum genus extra Arcam* (Noë) *moritur, ad vitam vero in Arca servatur, nisi hoc quod aperte nunc cernimus, quia infideles quosque extra ecclesiam peccati sui unda perimit; & fideles suos in fide atque in charitate sanctæ ecclesiæ unitas, quasi Arcæ compago custodit, &c. In hujus Arcæ ædificatione vos currere relecta fraternitatis vestræ epistola, rectæ fidei compage gaudemus; magnasque omnipotenti Deo gratias exsolvimus, qui & in mutatis gregis sui pastoribus, fidem quam semel sanctis patribus tradidit, etiam post eos immutatam custodit, &c. Ipse autem per Christum ingreditur, qui de eodem Creatore ac Redemptore humani generis vera sentit & prædicat, prædicata custodit, culmen regiminis ad officium portandi oneris suscipit, non ad appetitum gloriæ transitorii honoris, &c. Tua vero fraternitas spiritaliter edocta rectam per omnia fidem protulit, & quæ quærenda erant subtiliter enarravit. Fides itaque vestra, fides est nostra. Ea tenemus quæ dicitis, ea dicimus quæ tenetis. Quia vero pervenit ad nos in Orientis ecclesiis nullum ad sacrum ordinem, nisi ex præmiorum datione pervenire; si ita esse vestra fraternitas agnoscit, hanc primam oblationem omnipotenti Deo offerat, ut à subjectis sibi ecclesiis errorem simoniacæ hæreseos compescat: nam ut alia taceam, quales esse in sacris ordinibus poterunt, qui ad hos non merito, sed præmio provehuntur, &c! Præterea pervenit ad me quia in ecclesia urbis vestræ Hierosolymorum* (sic scripsit Papebrochius *to. 3.* Actor. SS. Maii, *in tract. prælim. p. 30. col. 1.* A. & sensus planior videtur) *quæ Ælia dicitur, sæpe jurgia nascuntur: unde sanctitas vestra debet sollicite cuncta pensare, & quædam mansuete corrigere; quædam vero quæ corrigi nequeunt æquanimiter tolerare, &c. Sic igitur sanctitas vestra quædam compescendo, quædam*

tolerando mitiget, ut in sancta Hierosolymorum ecclesia pacem cohabitantium per omnia conservet. Scriptum quippe est, pacem sequimini cum omnibus, & sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum (Hebr. cap. 12. v. 14.) *In rixa etenim mentis ipsum lumen clauditur bonæ intentionis .... Et quid jam in nobis boni operis remanet, si pacem ex corde perdimus sine qua Dominum videre non valemus! Vos itaque ita agite, ut, de his quoque qui per jurgium perire poterant, mercedis vestræ lucra colligatis. Omnipotens Deus dilectionem tuam gratia cœlesti custodiat, & de his qui tibi commissi sunt fructum multiplicem, ac mensuram supereffluentem, ad æterna gaudia reportare concedat.* Hunc Isacium Baronius ad annum Christi 601. *n. 14. Hesychium* nuncupat, dicitque eo anno sedem Hierosolymitanam conscendisse. Eumdem vero, ad annum 609. *n. 5.* illo anno obiisse narrat, quum octo annos hanc ecclesiam administrasset.

LVI. Zacharias.

Bollandus *tom. 3.* Februar. ad diem 21. hujus mensis *pag. 247.* ubi de eo *Zacharia* agit, refert ex chronico Alexandr. quod cum 20. imperii Heraclii anno desinit, Zachariam hunc Patriarchatus Hierosolymitani suscepisse regimen anno Phocæ septimo, id est Christi 609. Sic enim loquitur hujus chronici auctor (sed ad annum Phocæ v.) *Moritur vero Isacius Patriarcha Hierosolymorum, in cujus locum sufficitur Zacharias presbyter ac custos sacrorum vasorum ecclesiæ Constantinopolitanæ.* Theophanes quoque in chronographia, anno Phocæ septimo adscribit initium *Sergii Constantinopolitani, Zachariæ Hierosolymitani, & Joannis Alexandrini,* cognomento *Eleemosynarii.* Consonat Anastasius biblioth. dicens: *Anno imperii Phocæ VII. Sergius Constantinopolitanus, Zacharias Hierosolymitanus, & Joannes Alexandrinus habentur antistites.* Nondum sex anni elapsi erant ex quo ad sedem Hierosolymitanam evectus fuerat Zacharias, quum rex Persarum Cosroës, Syria devastata, urbem Hierosolymam cepit, Christianos ibi degentes in vincula conjecit, Judæisque vili pretio tradidit, à quibus, non ut captivi aut servi excepti fuerunt, sed in odium Christi diversis innumerisque cruciatibus interfecti: Patriarcham demum & lignum S. Crucis in Persidem adsportavit. De ea clade chronicon Paschale, sive Alexandrinum, ita loquitur, *edit. D. Du Cange Parif. 1688. p. 385.* (Anno) *IV.* (Heraclii) *Indict. XI. post Consulatum Heraclii Augusti tertium. Hoc anno, circa mensem Junium, malum nobis accidit perpetuo luctu prosequendum. Quum aliis quippe compluribus Orientis civitatibus, Hierusalem à Persis capta est, multis clericorum, monachorum, sanctimonialium, & virginum millibus trucidatis. Incensum etiam Dominicum sepulcrum, & celeberrima Dei templa: &, ut verbo dicam, pretiosa omnia destructa. Veneranda crucis ligna, cum sacris vasis innumeris, capiuntur à Persis, & Zacharias Patriarcha captivus abducitur. Atque hæc omnia, non multa anni parte, nec toto mense, sed intra paucos dies contigere.* Eadem fere scribit Theophanes in chronographia, ad annum quintum Heraclii. Quartus hic erat, (Chr. 614.) sed, ut monet Papebrochius *to. 3. Maii, in tract. prælim. n. 134. pag. 31. col. 1.* A. ille auctor uno anno serius in annis Heraclii res narrat, eo quod primum hujus Imperatoris annum in duos diviserit, quemadmodum pluribus demonstravit idem Papebrochius *in Exegesi prælim. ad tom. 3. Mart. cap. 4. Anno quinto* (legendum *quarto*) *Imperii Heraclii, Persæ Jordanis loca, Palæstinam, & sanctam civitatem armorum vi subegerunt, & manibus, ut quidam asserunt, Judæorum, ad nonaginta Christianorum millia trucidarunt. Capto vero Hierosolymorum Patriarcha Zacharia, pretioso etiam & vivifico crucis ligno locis illis erepto, captivorum hominum multitudinem innumeram in Persidem abduxerunt.* Extat, inquit Papebrochius modo laudatus, *ibid. n. 135.* Francisci Combefisii (Ord. FF. Prædic.) opera, post libellum sancti Joannis Chrysostomi de educandis liberis, aliaque nonnulla, Parisiis anno 1656. Græco-latinè impressa epistola, quam *viduæ sponsæ, civitati regis magni liberis orbatæ, Hierosolymitano gregi Pastorem non habenti: sed & reliquis omnibus in Christo ecclesiis, residuisque in illis filiis orphanis, pastor humilis, solus, captivus, Zacharias minimus* è Perside scripsit, suam, aliorumque captivorum calamitatem commemorans, & meminisse jubens quomodo ipse quidem, quando cum illis erat, in Galilæa dixerit: *Planè, filii, ingentem in vobis video incuriam, multam segnitiem, injustitiam, ignorantiam, fraternum odium, apostolicorum canonum transgressionem atque contemptum; nec scio quonam res nostræ evasuræ sint:* Ipsos vero respondere solitos; *Bonus est Deus, nec nos creavit ut perderet.* Nunc ergo hortatur eos ad pœnitentiam, emendationem morum, misericordiam erga captivos fratres; aut quibus non suppetit quod largiantur, ad preces, jejunia, humicubationes, & lacrymas.

Si quæ autem in tanta calamitate inveniri potuit consolatio temporalis, hæc præcipuè subministrata est à S. Joanne Eleemosynario, tunc temporis Patriarcha Alexandrino, de quo ista scribit ejus vitæ auctor Leontius, apud Baron. ad annum Christi 614. *n. 15. col. 261.*

Quum Persæ populati essent universam Syriam, qui eorum manus potuerunt effugere, tum läici qui magistratum gerebant, & privati, tum clerici cum episcopis confugiunt Alexandriam. Quibus omnibus dives ille & minime angustus convivator quotidie suppeditabat quæ erant ad usum necessaria, non ad indigentium adspiciens multitudinem, ut aliquid faceret quod esset sordidi & illiberalis animi, sed ad eum qui aperit manum, & omne animal implet benedictione. Quum autem Rasmizsus dux exercitus Cosroë vastasset & depopulatus esset veneranda loca Hierosolymorum; postquam hoc audivit ille homo Dei, & quod omnia sancta fuissent igni tradita, deflet quidem, non secus ac Hieremias, id quod factum fuerat. Non hactenus autem constitit ejus commiseratio, sed mittit etiam Chrysippum quemdam virum pium, tradens ei multum auri, frumentumque, & alia alimenta & indumenta, & ad ea vehenda jumenta plurima, tum ut adspiceret vastitatem, tum etiam ut eos qui remanserant ex captivitate satis per ea quæ dicta fuerunt recrearet. Præterea autem Theodorum quoque Amathuntis episcopum, & Anastasium præfectum magni montis Antonii, & Gregorium episcopum Rinocorurorum emittit ad eos recipiendos, qui abducti fuerant in captivitatem, vim auri præbens propè innumerabilem. Addit Papebroch. supra citatus *num. 136.* ex ejusdem S. Joannis vita *n. 33. Ad Hierosolymorum relevationem & reædificationem, misit numismata mille, & mille saccos plenos frumento, & mille legumina* (id est, leguminum mensuras) *mille libras ferri, mille restes siccatorum piscium, mille vascula vini, & mille Ægyptios operarios, addens per litteras ad Modestum scriptas: Da mihi veniam vere Christi operator, nihil dignum templis Christi mittenti. Vellem enim, crede mihi, si esset conveniens, & ego ipse venire, & ipse operari in domo sanctæ Christi resurrectionis.* Hic Modestus ecclesiæ Hierosolymitanæ curam gessit, ut vicarius Zachariæ episcopi, quandiu ille captivus fuit in Perside, eique post mortem successit. Eosdem interim Hierosolymorum incolas suis scriptis sublevare conabatur Antiochus quidam monachus Palæstinus, vitæ sanctitate & doctrina celebris, cujus extant Homiliæ 130. *to. 1. Bibl. Patr. Græc. p. 1026.* In epistola autem præfixa operi, eo titulo insignita, *Epistola Antiochi monachi lauræ Sabæ abbatis, ad Eustathium præpositum monasterii Attalinæ Ancyræ civitatis Galatiæ,* hæc narrat, apud Baronium supra relatum, *n. 26. Quum Ismaëlitæ ad nostrum accessissent monasterium, una septimana antequam sancta civitas fuisset occupata, & universa ecclesiæ sacra vasa jam diripuissent, plerique Patres aufugerunt quam primum: remanserunt autem in monasterio qui fortiores*

A *Christi fuerant servi, sacrum illum locum destituere nullo pacto volentes. Barbari vero quum illos comprehendissent, & multos dies illos inhumane tractassent, & tormentis afflixissent, pecunias hoc pacto sese inventuros putantes, apud quos nihil hujus sæculi reperiebatur. Illi simulatque intellexerunt sua se tandem spe & proposito excidisse, in efferatissimam versi rabiem, ad unum membratim beatos illos conciderunt. Qui & lætitia incredibili perfusi, ac proinde alacri vultu renidentes, omni cum actione gratiarum animas reddiderunt Domino, quippe non* B *ita pridem in votis habuerant resolvi, & esse cum Christo. Corpora vero plusquam tragicè cæsa, quum non paucos dies in humum disjecta sine sepulturæ beneficio jacuissent, ab Arabia illo usque adproperavimus. Et quidem eximius abbas Nicomedes spectaculum illud miserabile cæsorum patrum contemplatus, deliquio animi concidit, atque illinc relatus mortuus prope est. Modestus præterea, & ipse sanctissimus, adventum nostrum quum antevertisset, & sanctorum illorum lustrasset prius habitacula omnia, itidem angore animi contractus, multis se proluit la-* C *crymis, ac sancta quæ eatenus resederant lipsana* (hoc est sanctorum reliquias) *circumplexus in patrum superiorum deposuit conditoriis. Is ad hæc, ubi solennem persolvit ex more sermonem, &c. Unumquemque nostrum hortari cœpit, ne quo emigraremus, loci illius nostri desertores, magis vero eas quæ imminebant tentationes generoso pectore perferremus, Dominicæ illius memores sententiæ, quia* angusta est porta, & arcta via quæ ducit ad vitam, &c. *Hujus itaque admonitioni visum est gerere morem, eoque* (ideoque) *in laura duos prope menses perman-* D *simus.* Loquitur deinde de fuga illinc ad aliud monasterium, & inde ad aliud, ac de aliis hinc inde dispersis; & inferius iterum de monachis à Saracenis occisis agens: *numerus,* inquit, *sanctorum patrum, quos tyrannica sustulit impressio, est quadraginta-quatuor. Horum memoria Maio mense celebratur, decima-quinta mensis die.* Eorumdem Martyrum memoriam colit ecclesia in Martyrologio Romano die 16. Maii, his verbis: *In Palæstina passio sanctorum monachorum à Saracenis in laura sancti Sabæ interfectorum.* Dum vero hi coro- E nabantur, quidam monachus Sinaïta modo terribili lapsus est. Rem sic describit idem Antiochus homil. 84. apud Baronium *ibid. n. 30. Fuit,* inquit, *in monte Sina monachus quidam, qui celebre adeo edidit suæ continentiæ specimen, ut in cellula multos vixerit annos inclusus. Postremo multifariis revelationibus diaboli, & insomniis illusus, ad Judaïsmum delapsus est, & carnis circumcisionem. Quum igitur diabolus huic identidem vera quædam insomnia demonstrasset, & veluti objecta illecebra*

inescasset illius obscuratam mentem; novissime oculis illius objicit copiosam turbam apostolorum, martyrum, aliorumque omnis generis Christianorum densissimis tenebris, & omni dedecore opletam; parte opposita, Mosen, Prophetas, populum quoque Judæorum, Deo alioqui invisum, (sermo est de Judæis nunc temporis) *offert splendida admodum luce conspicuos, inque gaudio & hilaritate vitam traducentes. Hæc quum spectasset miser, è vestigio surrexit, derelictoque sancto illo monte, in Palæstinam usque pervenit, rectaque conscendit in Noara & Libyadem asyla Judæorum. Quum* (vero) *istis denarrasset quæ sibi visæ fuerant diabolicas apparitiones, circumcisus est, ac professus Judaïsmum, accepit uxorem, inque omnium prospectu adversus Christianos edidit dogmata, propugnator factus Judaïcæ superstitionis. Hunc ego vidi,* pergit Antiochus, *ac plerique monachorum, neque enim quatuor anni sunt à morte illius qua misere perruptus est. Catharri enim profluvium aliquando passus, & vermium arrosione contabescens expiravit. Hunc quum vidissemus ego & alii aliquot monachi, correpti timore, ingenti cum luctu lamentati sumus. Erat id sane quam miserabile spectaculum. Vir hic totus incanuerat in monastica exercitatione, consenueratque laboribus attritus, & is tandem cum mulieribus jocabatur, immundarum carnium, nempe Judaïcarum, gustu se defœdabat, & inquinabat, verba loquebatur obscena & impudica, blasphemabat Christum, Spiritum sanctum non tolerandis afficiebat contumeliis: & hunc tamen illi sine lege Judæi secundum vocabant Abraham.* Hæc Antiochus *to. 1. Bibl. Pat. Græc. p. 1161. & seq.*

Cosroes, ut dictum est, lignum sanctæ crucis, quod Hierosolymis servabatur, in Persidem transtulit. Sed plane admiratione dignum illud fuit, inquit Baronius supra citatus, *num. 32.* impium hominem adeo esse reveritum salutis nostræ trophæum, ut nec ausus fuerit ab ipsa theca, qua operiebatur, signaculum amovere, & clave aperire, ut vel illud inspiceret; sed timore perculsum, uti in sacro sancto templi loco asservabatur, eodem modo in Persidem voluisse transferre, veluti demum intactum Hierosolymam reportatum fuit: quod testatus est Modestus Hierosolymorum Patriarcha, item quoque universus clerus ecclesiæ Hierosolymitanæ. Tradit hæc omnia Suidas in Heraclio. Porro observat Baron. idem ad ann. 622. *n. 1.* ex quo sancta Crux capta à Persis fuit, & in Persidem adsportata, hanc sua potentia, imò ejus qui in ea passus est virtute, Romanis plures insignesque contulisse victorias; è contra vero Persas reportatis plurimorum annorum trophæis admodum elatos depressisse, eorumque regem Cosroen horrenda morte mulctasse. Item ad

A annum 627. *num. 25.* Heraclio Imperatori crucis virtute datum, ut longè præclarius quam quivis ante Romanorum Imperator de victore Cosroë, qui & vinci posse non credebatur, triumphaverit, iteratis scilicet per annos septem victoriis, quarum causa per annos singulos singuli erant ipsi decernendi triumphi.

Extat in chron. Alexandr. *pag. 398.* ad annum 18. Heraclii Imperat. Christi 628. epistola hujus Imperat. missa Constantinopolim de nece Cosrois, & pace inita cum B Syroë ejus filio, quæ lecta est die 15. Maii, in quem inciderat festum Pentec. Eo anno Pascha occurrerat die 27. Mart. proindeque Pentecostes die 15. Maii. Eam quoque refert Pagius, *tom. 2. crit. annal. Baron.* ad annum 627. *num. 12. & seqq.* Sic incipit: *Decimooctavo anno imperii Heraclii, post Consulatum 17. &c. 15. Maii mensis die, fer. 1. ipso Pentecostes festo, lectæ sunt ex ambone in sanctissima magna ecclesia litteræ missæ ex Oriente ab Heraclio piissimo Imperatore nostro, quæ Cosroæ casum, & inaugurationem Syroæ Persarum regis* C *nuntiabant, hisce verbis conceptæ. Exultate Deo omnis terra, &c. Lætentur cœli & exultet terra, & omnia quæ in eis sunt. Et omnes Christiani laudantes & benedicentes gratias agamus soli Deo, &c. Cecidit enim superbus & perduellis Dei Cosroes. Cecidit, & præcipitatus est ad inferos, & deleta est de terra memoria ejus. Superbus ille & loquens iniquitatem in superbia & contemptu adversus D. N. J. C. verum Deum, & intemeratam ejus matrem benedictam Dominam nostram Dei Genitricem semperque Virginem Mariam. Periit impius cum* D *sonitu. Conversus est labor ejus in caput ejus, & in verticem iniquitas ejus descendit. Nam 24. Februar. præteriti mensis, prima Indictione, seditione in eum mota ab ipsius filio primogenito Syroë, quemadmodum in alia jussione,* (id est epistola) *vobis exposuimus, Persarum omnibus proceribus ac universo exercitu, copiisque ex variis regionibus conductis, ab execrando Cosroë ad partes Syroæ, cum Gurdanaspa Persici exercitus prius duce transeuntibus, idem Deo invisus Cosroes, dum fugam meditatur, captus, vinctusque in novum Castellum, ab ipsomet ad recon-* E *dendas servandasque ab eo collectas pecunias extructum conjectus est. Vigesima-quinta autem ejusdem mensis Februar. Syroë coronato, & rege Persarum inaugurato, ac 28. ejusdem mensis quum Deo exosus Cosroes quartum jam diem in vinculis, omnibus excruciatus doloribus, exegisset, ingratum illum, & perduellem Dei, superbumque ac blasphemum Cosroen acerbissimo mortis genere Syroes sustulit, uti sciret Jesum ex Maria natum, & à Judæis crucifixum, quemadmodum ipse scripserat, & quem convitiis*

incesserat, omnipotentem esse Deum, illique retribuere, prout à nobis ipsi rescriptum fuerat, &c. In alia autem à nobis data vobis jussione, ex castris nostris ad Canzaca, quæ continebant acta à 17. Octobris, usque ad 15. Martii, significavimus, quo pacto Deus, & Domina nostra Deipara, nobis, Christoque dilectis copiis nostris succurrerit, & quomodo in ipso conspectu nostro Deo exosus, & è tumulo refodiendus (sive è sterquilinio effossus, ut habet Pagius) *Cosroes à Dastagerchosate ad Ctesiphontem usque fugam capessierit, suaque palatia amiserit cum regni Persici provinciis, ac denique hac ratione commovere adversus illum seditionem Syroes potuerit. Post scriptam vero hanc nostram jussionem, eamque missam 15. die præsentis mensis Martii, dum quæ Cosroen inter & Syroen postmodum contigerint explorare satagimus, missis in varia loca, atque ad Siarsura, parvum Zabas, Chalcas & Jesdem, utraque via, tum ex felicissimis castris nostris, tum ex Saracenis pio nostro imperio subjectis, ut quemadmodum præfati sumus, motus qui ibi sunt, certo rescireremus, adduxerunt ad nos excubitores in castra ad Canzaca Persam unum, & alterum Armenium, à quibus porrecta nobis est epistola à quodam Persarum secretario cui nomen est Cosdae & Axiamaranan, ad nos scripta, qua missum se significabat à Syroë in Persarum regem proclamato, cum aliis proceribus, & ipsius Syrois ad nos litteris: quumque ad Arman pervenisset, visum sibi esse ut duos istos viros ad nos mitteret, quo vicissim seque ac socios tutos incolumesque deducerent, à nobis mitterentur. Ut autem illum sibi timere intelleximus, ex eo quod in itinere multa Persarum cadavera, eaque usque ad tria circiter millia à felicissimis copiis nostris interfectorum versus Narban videret, absque conductoribus nos convenire vereretur: 25. ejusdem Mart. mensis ad illos misimus gloriosissimum magistrum militum Eliam cognomento Barsoca, & magnificentissimum Theodotum Drungarium, cum delecta juventute, ac viginti equis dextrariis sella instructis, qui illis occurrerent, eosque ad nos deducerent, &c. Ut vero duos illos viros à Syroë Persarum rege missos recepimus; alterum ex iis, Persam scilicet, una cum aliis ad Barismanem Canzacorum* (præpositum) *qui à quadraginta milliaribus aberat, & in munitum castellum se recluserat misimus, datis ad illum litteris, quibus mandabatur, uti equos septem pro Legatis pararet, quo expedite ac sine ullo impedimento ad Syroen regem possent proficisci. Barismanas vero .... & qui tum cum illo aderant, nos, & Syroen Persarum regem, per multas horas, faustis acclamationibus laudibusque prosequuti sunt. A Legato quippe illo Persa, perduellem Dei Cosroen periisse, regemque Syroen proclamatum certiores erant facti. Rescripsit deinde nobis*

A *idem Barismanas, equos se, sicut à nobis mandatum fuerat, instruxisse, & quum alteram nostram jussionem acceperit, qua legatorum adventus sibi significaretur, se quam primum ad nos accessurum, equisque confestim adductis, officia sua servitiaque omnia præstiturum. Quum igitur in iisdem ad Canzaca positis castris essemus morati usque ad 3. mensis Aprilis diem, qui in Dominicam incidit, advenit Phaiacus regi à secretis, qui & Rharna vocabatur, circa horam secundam, eumdemque hac ipsa hora excepimus, litteris à Cabata Syroë clementissimo Persarum rege, quæ*
B *ejus inaugurationem continebant, quibusque nobiscum, & cum quovis hominum, pacem habere velle significabat, ab illo acceptis. Visum ergo nobis est clementissimi Cabatæ Syrois litterarum exemplar huic nostræ ad vos jussioni subjungere, ut & quid ad illas deinde rescripserimus. Mansimus vero eodem in loco castrorum Canzacis vicinorum usque ad septimum Aprilis, hoc est 27. dies. Octavo autem ejusdem mensis eumdem Phaiacum à secretis, Rharnam appellatum, honorificè, quantum licuit, acceptum, ut & qui cum illo erant, dimisimus, &c. Atque ita confidimus*
C *D. N. Jesum-Christum bonum & omnipotentem Deum, & Dominam nostram Dei genitricem, res omnes nostras secundum eorum clementiam curaturos. Nos porro ejusdem mensis die 8. Deo auspice, castra movimus, in Armeniam iter facturi. Vos autem bene valete, continuasque ac indefessas orationes ad Deum fundite, quo, sicut peroptamus, vos quam primum revisere nobis largiatur.* Huic Heraclii epistolæ subditur in eodem chron. Alexandr. *pag. 402.* pars epistolæ Syrois ad Heracl. Titulus est; *Exemplar commonitorii à Cabata, qui & Syroes dictus est,*
D *clementissimo rege Persarum, missi ad Heraclium piissimum & à Deo servatum nostrum Imperatorem. A Cabata Sadasadasac, Heraclio clementissimo, & à Deo servato Imperatori Romanorum, fratri nostro, plurimam gratiam impertimur. Clementissimo Imperatori Romanorum, & fratri nostro. Nos Dei providentia absque ullo labore insigni diademate donati, patrum ac majorum nostrorum solium sumus consequuti. At quum tam beneficè ab ipso Deo nos dignatos agnoscamus, ut illustrem adeo thronum excepimus ac dominationem, si quid esset quod*
E *humani generis utilitati ac solatio conduceret, quantum in nobis fuit, & prout decuit, id continuo fieri liberaliter beneficeque imperavimus. Quandoquidem igitur ad summam hanc dignitatem & imperium nos Deus evexit, id protinus in animo statutum fuit, ut quotquot homines detinebantur in vinculis, dimitterentur. Sed & si quid erat quod humanæ conditionis ac hujusce vitæ utilitati ac commodo fructum afferret, nobisque statuere liceret, id fieri non modo præcepimus, sed & confectum est. Quin etiam nobis deliberatum*

deliberatum est ac constitutum, uti vobiscum, Romanorum Imperator, frater noster, cumque Romana republica, cæterisque populis, aliisque Regulis qui circa imperium nostrum undique habitant, pacem & amicitiam deinceps colamus. Quod autem fraternitas vestra, Romanorum Imperator, affectam se gaudio dixit, quod nos eumdem thronum obtinuerimus.................
Cætera, inquit Carolus Du Cange, præ vetustate desiderantur in mſ. codice.

Periit itaque Cosroes, justo Dei judicio, manu Syrois filii sui natu majoris, anno Christi 628. die 28. Februar. Quum enim Seleuciæ in dysenteriæ morbum incidisset, operam dedit ut sibi succederet Medarses alter filius suus, quem ex Syra dilecta conjuge susceperat. Quod ubi comperit Syroës, cum optimatibus regni egit, ut de mundo pater tolleretur, usus etiam ad hoc Romanorum auxilio. Cosroes quidem fugere tentavit, sed captus est, valide vinctus, & missus in domum tenebrarum, quam recens ipse ad recondendas pecunias extruxerat. *Aiebat quippe Syroes,* inquit Theoph. *pp. 271. & 272.* & apud Baron. ad annum 627. n. 17. *comedat aurum quod incassum collegit, propter quod etiam multos fame necavit, mundumque delevit. Misit insuper satrapas ad eum injuriis impetendum & conspuendum; adductum etiam Mardazanem,* sive Medarsen, *quem coronare volebat filium ejus coram ipso occidit, & reliquos filios ejus in conspectu ipsius è medio sustulit: & permisit omnibus qui inimici ejus essent, ut omni injuriarum genere eum afficerent, ac verberibus onerarent. Denique per quinque dies hoc facto, jussit Syroes ipsum sagittis confodi, quo in supplicio vitam finivit.* Sic potitus regno Syroes, non immemor pacis quam cum Heraclio inierat, Romanos omnes captivos libertate donavit, inter quos fuit Zacharias Patriarcha, quatuordecim fere annis ex quo in Persidem ductus fuerat, & sacrosanctum crucis lignum restituit. Anno seq. qui Heraclii decimus-nonus erat, Christi 629. *Is recedens Constantinopoli,* inquit Theophanes *pag. 273.* & apud Baron. ad annum 628. *n. 1. ipso veris initio proficiscitur Hierosolymam, preciosa ac vivifica crucis ligna reportans ad gratiarum actiones reddendas. Quumque Tiberiadem adiisset, accusavere Christiani hebræum quemdam nomine Benjamin, quasi sibi mala facientem: erat enim admodum opulentus, qui susceperat Imperatorem & exercitum ejus. In eum commotus Imperator ait: cur molestus es Christianis & fidei Christianæ quam colo? eumdemque admonitum ut crederet, redditumque Christianum, in domo Eustathii Neapolitani, ita nunc Samaria* (vel potius *Sichem*) *dicitur, baptizari voluit; apud eum enim Imperator est hospitatus. Ingressus deinde Imperator*

A *Hierosolymam, restituto jam Zacharia Pontifice, venerandæ crucis vivifica ligna in proprium locum reposuit, plurimasque Deo egit gratias: quin & pulsis Judæis ab urbe sancta, ne ad tertium usque milliarium ei appropinquarent districtè prohibuit.* Ad eam occasionem revocandum, quod legitur in Breviario Romano die 14. Septembr. exaltationis sanctæ Crucis memoriæ consecrata, scilicet quum Heraclius auro & gemmis ornatus lignum Crucis reportaret, ipsum insistere coactum sub porta qua ad Calvariæ montem erat iter; monitumque B propterea à Zacharia, ut eo vestitu deposito, humiliorem assumeret, paruisse Imperatorem, & reliquum viæ citra ullam difficultatem confecisse. Suidas refert Modestum fuisse Hierosolymitanum Patriarcham, quando Heraclius Crucem sanctam in pristinum locum reposuit, quasi jam tunc decessisset Zacharias, sed Theophani qui illo antiquior fuit, potius credendum est. Non tamen diu supervixit Zacharias. Nicephori catalogus ei viginti duos annos regiminis tribuit, qui ab anno 609. ad 631. recte computantur, ita ut C obierit eo anno 631. Addit Papebrochius, *tract. prælim. ad to. 3. Actor. sanctorum Maii, p. 31. n. 137. col. 2.* vitam ejus extendi posse usque ad annum 633. si successor ejus Modestus uno solum anno aut biennio non integro sedem tenuerit. Verum hi 22. vel, ut Latinæ quædam catalogi Nicephori translationes habent, 24. Zachariæ episcopatus anni, perperam omnino ibidem revocantur ad tempus quod ejus captivitatem præcessit. Colitur Zacharias in Menæis Græcorum die 21. Februar.

D

LVII. Modestus.

Zacharia Hierosolymitano Patriarcha abducto in Persidem anno Christi 614. circa mensem Junium, ut supra dictum est, ne pastoris regimine hæc ecclesia careret, ejus administrationem sumpsit (ad id designatus procul dubio ab ipso Zacharia suus per absentiam vicarius, ac de consensu episcoporum provinciæ qui captivitatem effugerant) Modestus, de quo Antiochum in epistola jam citata loquutum vidimus. Is præpositus erat *col. 2521*
E monasterii sancti Theodosii in Palæstina, ex Papebroch. *tom. 2. Mart. ad diem 11. n. 24. pag. 68. col. 2.* quando hæc sedis Hierosolymitanæ cura ei commissa est: insignitum propterea episcopali caractere, licet expresse non tradant auctores, illum vix inficias iverit, qui eumdem, vivente adhuc Zacharia, Hierosolymorum præsulem interdum nominari adverterit. Ea itaque administratione auctus, nominato in prædicti monasterii abbatem Georgio, magno ardore, non iis tantum quæ

ad spiritualem animarum profectum, & monachorum inprimis requiem attinebant prospexit, sed insuper quasi alter Zorobabel, in restaurandis ædificiis, ac templis, quæ igne consumpta fuerant, adversantibus licet tota virtute Judæis, Persisque tyrannicam actu exercentibus in Palæstina dominationem, quod impossibile videbatur, strenuam nihilominus admovit operam. Monachorum qui à Saracenis immaniter trucidati fuerant exe-
col. 252. quias celebrasse jam observavimus, narrante Antiocho, qui sic prosequitur in eadem epistola *pp. 1023. 1024.* & apud Baron. ad ann. 616. *nn. 5. & 6. Nos proinde humiles & abjecti, gratia primum Dei, deinde seria admodum & accurata diligentia præmemorati sanctissimi Modesti, sedentariam hanc exigimus vitam in liberiore & tranquilliore otio.* Et rursus; *gratia item Christi, sed & solerti sedulitate jam dicti venerandi apprime Patris nostri Modesti, cuncta id temporis incoluntur effusæ istius eremi monasteria.* Et paulo-post: *supersunt nuncia aliquot sane quam læta, quorum fideli relatu, & vestra, & omnis sinceriter Christiani anima merito possit exhilarescere. Hæc igitur ex promptu & alacer annuncio vobis: Modestus sanctitatis eximiæ vir, (de quo non semel dictum) non eorum modo providam gerit curam sollicitus, quæ per hanc vastam eremum sparsim disjecta sunt monasteriorum, sed & moderandæ huic civitati, ac universæ circumfinitimæ regioni solerter prospicit, Deo eidem cooperante in omnibus. Hic enim ad vivum nobis exprimit imaginem novi cujuspiam Beseelis, aut certe Zorobabelis. Gratia enim plenus Spiritus sancti, templa Salvatoris nostri Jesu-Christi, quæ quidem barbarico igne conflagrarunt, in sublime erigit omni prorsus digna veneratione, puta ædes sanctæ Calvariæ, ac sanctæ resurrectionis, domum insuper dignam omni honore venerandæ Crucis, quæ Mater ecclesiarum est; sed & sanctæ Assumptionis ædem à fundamentis exædificat: adeo ut per hæc læta initia, de futuris quoque spes amplissimas concipiamus, idque vel ob eos maxime qui huc sperantur venturi ab externis regionibus sancta hæc loca ut adorent, ut omnes in commune glorificemus Deum.* Hæc Antiochus. Papebrochius vero *tract. prælimin. in tom. 3. actorum sanctorum mensis Maii, p. 31. num. 136. col. 1.* postquam retulit verba quædam epistolæ Zachariæ in Perside captivi ad
col. 250. populum Hierosolymitanum, quæ nos supra de Zacharia agentes ex ipso adduximus, subdit: Hanc epistolam, prolixiori alia, planeque ad movendam compunctionem efficaci, ad omnes fideles exhortatione prosequitur Modestus Zachariæ vicarius; & tanquam suum testamentum condens, omnis conditionis, ætatis ac sexus fideles officii sui admonet,

A incipiens ab tristibus iis quæ residui in urbe sancta fideles, post Crucem, Patriarcham & cæteros abductos, viderunt. Laudat in primis Nicodemum ac conjugem Magdalenam, *qui postquam hostes exiissent atque in Persidem rediissent, totam circum urbem ac vicos lustrantes, fratrumque relliquias insepultas jacere conspicientes, projecta sparsim cadavera coacervarunt in specum, quæ est ante portam, ad sexaginta quinque millia.* Et ab iis exquiri jubet, *qua forma atque habitu inveniebantur solo strati beati illi qui sub id tempus meruerunt Hieroso-*
B *lymis occidi.* Quo modo scilicet, *alter à capite ad cor usque vulnus acceperat, alter ab humeris ad usque ventrem, alius quinque vel decem ictus in intestinis habebat, alius dissectus medius inque duo divisus erat, alii ventre ense perfosso intestina omnia effusa fluebant, alium, ovis instar in macello, diri carnifices in frusta plura conciderant, &c.* A Modesto S. Anastasius Persa, qui recens fidem Christi amplexus fuerat, baptismum suscepit Hierosolymis, ut refert hujus temporis scriptor in actis ejus, quæ in secunda synodo Nicæna proposita sunt. Ex-
C tant apud Baronium ad annum 614. *nn. 35. & seqq.* ex Metaphraste sumpta; sed quæ ipse sumpsit ex actis illis vetustioribus in synodo Nicæna secunda allatis, & à Boll. recensitis ad diem 22. Januar. Hæc autem ex Baronio transcribo. *Quum magna civitas Hierosolymorum capta fuisset à rege Persarum, & sacra illa loca, quæ mei Christi viderant conversationem & cruci affixionem & resurrectionem, Medorum lanceæ & igni, iis quos ipse novit modis, essent tradita: & multa alia capta sunt cum civitate; & salutis quoque nostræ trophæum,*
D *mortis solutio, peccati internecio, lignum, inquam, vivificæ crucis illinc translatum est in Persidem, &c.* (hæc sancta Crux) *Persidem evertit, & spoliat falsam religionem, & quæ se dignæ erant captivas abducit animas vere laudabili & longe pulcherrima captivitate: aut, ut magis proprie dicam, à captivitate vocat, & eis rursum pristinam restituit libertatem. Simul ac enim ingreditur Persidem, eam statim totam illustrans radiis suæ gratiæ, ferit quidem animas infidelium, non secus ac sol, qui laborantem oculum ingreditur: fideles autem, non secus ac*
E *fulgor quidam apparens in tenebris, revocat. Ex quibus fuit unus .... Anastasius, etsi nondum quidem cultu* (fidelis) *sed jam moribus & instituto: qui processit è vico qui vocabatur Rasnuni.... in Perside. Erat autem nomen ejus.... Magundat.... Bau filius* (fuit) *qui erat in re magica præstantissimus & eruditissimus.* (Bau autem) *quum præesset communi ludo litterario, & multos haberet adolescentes ad eum ventitantes, captus amore præstigiarum, quum in hoc solum omne suum studium poneret .... rem magicam*

(filium) *tam diligenter docet, ut in ejus cognitione patri nihil esset reliquum, quod non notum quoque esset filio. Quum autem adolescentiæ ætatem jam attingeret, & rex Cosroës novum exercitum in Perside colligeret, ipse quoque cum aliis refertur in numerum tironum. Quoniam vero veneranda Crux Domini totam agitabat & perturbabat Persidem; infidelibus quidem horrorem & terrorem incutiens, fidelibus autem suaviter admodum & placide illucescens: de ea quidem fama quædam per omnes pervadebat, fama, inquam, quæ paulo crassius & indoctius prædicabat, Christianorum Deum adesse Persis. Ad quam hic adolescens repente fuit accensus animo: jam enim occulte eum tangebat ille ignis quem Christus venit jacere super terram, qui quidem non sinebat quiescere pulchram illius adolescentiam, sed statim omnes obibat partes, de eo sciscitans, quam vehementissime poterat, & diligentissime. Quum audiret autem ab omnibus eam esse crucem in qua Christus Dei Filius, qui à Christianis adoratur, fuit crucifixus: veluti ignem igni adjecit, & quæstioni conjunxit quæstionem, & ex responsione accepit occasionem alterius interrogationis; & multo magis sitiebat discere, quemadmodum ex cælo descenderit, quum sit Deus, & quemadmodum etiam factus sit homo, & cur etiam sit ad crucem condemnatus, & à quibus, & an sit ad cælum reversus unde descenderat. Quum autem à* (viris) *piis ei annunciaretur carnis susceptæ .... mysterium, aures quidem pietatis semina libenter suscipiebant, anima vero producebat sensim spicam fidei, & ei desiderium paulatim innascebatur, subibatque æmulatio ejus perpessionum: quæ quum in ejus anima aucta & amplificata essent, eum informant & instituunt ad optimum vitæ genus, clarumque & insignem testem, martyrem, inquam, efficiunt, ut jam procedens declarabit oratio.* Hæc post Surium Baronius, qui addit deinde quomodo ille Anastasius amore suscipiendi baptismatis, relicto Persarum exercitu, se contulerit ad Romanorum copias, & Hierapolim perrexerit, ubi apud argentarium degens genere Persam sed religione Christianum, latius mysteria Christiana didicerit, incensus quoque fuerit ad subeundum martyrium ex martyrum certaminibus quæ parietibus templorum intuebatur depicta; demum Hierosolymam profectus fuerit. Hæc, inquam, sic narrat ex iisdem actis, ad ann. 621. *n. 10. & seqq. Primum quidem* (post fugam ad Romanos) *quum venisset Hierapolim, divertit ad quemdam Persam Christianum, arte argenti conflatorem, & quum artem conflandi argenti exercuisset, manus quidem habebat intentas operi, animus autem semper & cogitatio in Dei amore versabatur .... eumque sibi adhuc magis accendebat, & ab ipso rursus inflammabatur*

A *vehementius. Quamobrem Deum rogabat .... ut divinum baptismum consequeretur, & omnino à prioribus sordibus expurgaretur, & ab illa labe præstigiarum; ut non solum voluntate & electione, sed anima quoque & corpore esset purgatus .... Quum ille autem ex Persis timeret periculum, & ideo morando rem differret .... interim ad divina templa adiens suum solabatur desiderium, visis vero miraculis & certaminibus sanctorum descriptis in templorum, quæ cum socio suo argenti conflatore frequenter visitabat, parietibus; de iis illum diligenter interrogabat. Quum itaque audivisset, qualis eis vita* (fuisset, qui)

B *mores,* (quæ) *virtus, & qualia propter Christum* (subiissent) *certamina .... non poterat amplius continere id quod suus animus parturiebat, sed statuit pergere Hierosolymam, ut baptismum illic consequeretur. Venit ergo in sanctam civitatem, & ad quemdam se recepit argenti quoque conflandi peritum. Ei aperit causam sui adventus, nempe quod vellet ad verum Dei cultum per baptismum initiari. Ille autem eum ducit ad Eliam sanctæ resurrectionis piissimum presbyterum, qui cum supinis* (ut dicitur) *manibus suscepit,*

C *& de eo retulit ad Modestum qui huic sedi præerat apostolicæ* (Zachariæ scilicet captivi vicem gerens, in Græco ὁ τοποτηρητὴς *locum-tenens,* inquit Papebrochius supra citatus) *& sic divinum baptismum assequitur, venerandæ crucis vere pulcher fructus effectus, & Anastasius appellatus, sumpta denominatione à revocatione & ad meliora mutatione à priori infidelitate & præstigiis,* (quæ fuerit quasi resurrectio à morte ad vitam.) *Una etiam cum eo baptizatus est quidam ejusdem patriæ & regionis, qui fuit ejus quoque in passione pro*

D *Christo socius, easdem cum eo Edessæ consecutus coronas.* Anno siquidem Christi 628. die 22. Januarii, quinque duntaxat hebdomadibus & duobus diebus ante Cosroïs obitum, ejusdem jussu, hic Anastasius, qui pluries jam anno superiori Christi fuerat confessus fidem, Cæsarea Palæstinæ, ad eumdem Cosroen missus, magna animi alacritate, dira perpessus tormenta, martyrium tandem cervicis abscissione consummavit: de quo legendus Baronius ad annum 627. *num. 3. & seqq.* ubi *num. 1.* acta ejusdem Anastasii conjicit

E scripta fuisse, vel ab Antiocho monacho, vel à Sophronio qui Modesto in sede Hierosolymitana successit. Bollandus tamen *tom. 2. actorum sanctorum mensis Januarii,* ad diem 22. *pag. 422. n. 4.* sibi videri ait, auctorem vitæ hujus Martyris, fuisse aliquem monachum cœnobii, in quod ipse post baptismum sese receperat, & vitam monasticam amplexus anno Christi 620. annos septem commoratus est: quod infert ex his hujus auctoris verbis *num. 13.* ejusdem vitæ. *Hoc*

autem scimus nos eum mirantem & obstupescentem constantiam sanctorum, nihil fere aliud legere voluisse, nisi quod illum sancti desiderii ardorem nutriret. Zachariæ mortuo anno Christi 131. vel 133. substitutus est Modestus, qui tanta cum laude hanc ecclesiam per quatuordecim fere annos, dum Zacharias Patriarcha detineretur captivus in Perside, administraverat; eam vero dignitatem in plenum sortitus brevi tempore sedisse perhibetur. Papebrochius enim *in tract. prælim. ad tom. 3. Maii sæpius recensito, pag. 31. n. 138. col. 2.* observat à Nicephoro, cui membrana B Rulæana consentit, annum unum regiminis, (utique à morte Zachariæ, cui ex Perside reverso administrationem sibi delegatam restituerat, vel quam fortassis sub illo, ex ipsius consensu, exercere perrexerat) assignari; duos vero annos ab auctore tabularum Theophani insertarum: sed nisi decessor ejus Zacharias, inquit, plusquam 22. annos post suam ordinationem vixerit, nec hi sufficiunt; quum certo constet successorem ejus Sophronium mensis Maii quarta die, Indict. sexta, id est anno 633. interfuisse synodo Alexandrinæ C adhuc privatum monachum, ibique exorsum sua contra monothelismum nascentem certamina, deinde cum litteris Cyri Patriarchæ Alexandrini ivisse Constantinopolim, ad urbis archiepiscopum Sergium; adeo ut multum sit, si ante autumnum reverti potuerit in Palæstinam. Hæc considerans aliquis, prosequitur Papebrochius, & quomodo jam inde à capta sub Cosroë Hierosolyma Patriarchæ vices gesserit Modestus, fortassis volet opinari quod primus istius catalogi auctor qui in Sophronio terminatur nullos ei annos definiens, D voluerit totum tempus quo patriarchatum administravit Modestus, eidem ut vero Patriarchæ adscribere, notatis græcè annis κα', id est, 21. quod alii non intelligentes, nimiumque esse videntes (siquidem post Zachariam brevi satis tempore ille Modestus vixit) omisso κ', retinuerint α', facile annos 21. reperturi, si numerare illos voluissent ab exeunte Maio (vel initio Junii) anni 614. (quo capta est à Persis Hierosolymitana civitas) ad mensem Decembrem anni 634. Sed nihil necesse erit huc recurrere, si Zachariæ E velimus annos 24. relinquere. Tunc enim à Martio anni 633. usque ad Decembrem anni sequentis, dici potest sedisse Modestus. Dico, usque ad Decembrem, quia tali mense die 16. colunt ipsum Græci annua commemorat. in Menæis. Ita Papebrochius citatus. Eutychius Alexandrinus scribit Modestum sedisse novem menses, & post ejus mortem mansisse cathedram Hierosolymitanam sex annis sine Patriarcha. Hæc quidem sex annorum va-

A cantia vera non videtur: nam ab anno 631. quo Zacharias decessit, usque ad 634. quo Sophronius ordinatus est Hierosolymorum episcopus, sex profecto anni non occurrunt, sub quorum etiam duratione Modesti patriarchatus fluxit unius anni vel duorum. At aliquam intercessisse vacantiam, à Modesti obitu usque ad Sophronii inaugurationem, suadent quædam Martini I. Romani Pontif. verba inferius referenda, quæ leguntur in epistolis ejus ad Joannem Philadelphiæ episcopum, & ad Pantaleonem; scilicet viros aliquos *ante Sophronii Patriarchiam*, item *post ejus decessum*, non convenienter fuisse electos in episcopos, vel presbyteros, &c. Præter Modesti epistolam de qua supra, monet Pagius *to. 2. crit. annal. Baronii* ad annum 633. *num. 6. pag. 801. col. 1.* adhuc superesse duas ejus orationes: unam, *in mulieres unguentiferas;* alteram, *in Occursum:* quæ recitantur à Photio in Biblioth. codice 275. Alia quoque oratio extare dicitur, sub ejusdem Modesti nomine, in codice 274. Coisliniano, *part. 2. pag. 389. de dormitione Deiparæ Virginis.* col. 260.

LVIII. SOPHRONIUS.

Hunc Sophronium aliqui Hierosolymitanæ ecclesiæ episcopum sexagesimum-secundum dicunt, verosimiliter quod nonnullos hujus ecclesiæ antistites, qui ei bis aut amplius præfuerunt, ut sunt Narcissus, sanctus Cyrillus, & Macarius II. pluries quoque recenseant. Menæa Græcorum à doctissimis Godefrido Henschenio & Daniële Papebrochio actorum sanctorum editoribus relata, *to. 3. Mart.* ad diem 11. *pag. 72. col. 1.* eum scribunt ex Phœnice thurifera & urbe Damasco originem traxisse, pios & frugales fuisse parentes ejus, quorum nomen erat, patris quidem *Plintas*, matris vero *Myro.* Sacrarum litterarum studium in eo ingens extitisse, insignem quoque peritiam in provectiore ætate assequutum, ac dialecticam fortassis & rhetoricam ipsum docuisse, priusquam monasticæ disciplinæ vacaret, indicare videtur honorifica quæ illi nonnunquam tribuitur *Sophistæ* appellatio. Hoc eum titulo donat Joannes Moschus in Prato spirituali, quod una cum illo scripsisse Sophronius creditur, ut-pote sæpius individui comites, unde & sub Sophronii nomine illud opus citatur, tum à S. Joanne Damasc. in fine libri quem pro imaginibus conscripsit *τὸ λειμωνάριον τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Σωφρονίου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων*, *Pratum sancti Patris nostri Sophronii archiepiscopi Hierosolymorum:* tum à Stephano monacho, qui actu quarta synodi secundæ Nicænæ legit è *Prato sancti Patris nostri Sophronii*, ea quæ ad verbum,

cap. 45. Prati spiritualis continentur. Cum Joanne Moscho amicitiam in Ægypto iniit dum uterque adhuc vita sæculari fungeretur. Plura simul inviserunt Orientis monasteria: & tandem in cœnobio sancti Theodosii in Palæstina uterque Deo sese arctius consecravit. Quid Alexandriæ speciatim egerit Sophronius, partim ex *capp. 77. 110. 111.* aliisque Prati spiritualis discimus, partim ex libro quem ipse scripsit de SS. Cyro & Joanne qui die 31. Januar. coluntur, quorum precibus ab ægritudine oculorum liberatus fuerat, & partim ex vitæ sancti Joannis Eleemosynarii auctore Leontio, qui apud Boll. *tom. 2. Jan. die 23. n. 60.* ait: *Misit ei Deus viros sapientes & semper memorandos Joannem* (Moschum) *& Sophronium; consiliarii enim erant veraciter boni, quibus & tanquam patribus indiscretè obediebat, & gratias agebat tanquam constantibus maximè & viriliter agentibus militibus pro pietate religionis. Etenim sancti Spiritus virtute freti, cum Severianitis ac cæteris circa regionem nostram existentibus immundis hæreticis, sapientia sua ac disputationibus pugnas habentes & conflictum, multa quidem castella, pluresque ecclesias, similiter & monasteria ab ore talium bestiarum, tanquam boni pastores, evellere studuerunt; propter quod & maximè plurimum honorabat sanctos hos ille vere sanctissimus.* De hujus Joannis laudibus Joannes Moschus & Sophronius nonnihil scripsere; nam idem Leontius *num. 2.* hæc habet: *Jam quidem & alii ante nos de hoc admirabili viro & summo sacerdote Joanne* (Eleemosynario) *philosophati sunt, potentes existentes in opere & in sermone. Dico enim Joannem & Sophronium Dei cultores, & amatores virtutum, & pietatis propugnatores. Attamen quamvis tales essent, de dignitate & merito viri istius multa omiserunt.... Deinde vero quia sapientes & potentes in opere & sermone, amatores historiæ erant, sapienter & sublimiter materiam depinxerunt.* Addunt Menæa *in ejusdem S. Joannis obitum Sophronium, de immenso ipsius eleemosynarum thesauro, excellentissimaque virtute, funebrem scripsisse laudationem, ejusque multis lacrymis mortem esse prosequutum.* Cyprum deinde & Romam ivisse Sophronium, cum Joanne Moscho, postquam Persæ Jordanis loca, Palæstinam, urbemque sanctam depopulati sunt, verosimile est. Romæ quidem Joannes senio confectus decessit: Sophronius vero in suum cœnobium S. Theodosii reversus scriptis quibusdam edendis operam dedit, inter quæ numeratur vita S. Mariæ Ægyptiacæ, hanc enim ab illo fuisse compositam Nicephorus tradit *lib. 17. hist. eccl. c. 5.* His etiam fortasse temporibus, typico seu ordini divini officii recitandi instaurando, &

A in meliorem formam redigendo manus admovit: referunt quippe Henschenius & Papebrochius supra citati, ad diem 11. Mart. *n. 25.* & Pagius *to. 2. crit. annal. Baronii* ad annum 636. *nn. 3. & 4. pag. 812. col. 1.* ex Allat. *in dissert. 1.* ubi de libris ecclesiasticis Græcorum loquens, hæc verba adducit Simeonis Thessalonicensis archiepiscopi, qui ante annos sexcentos floruit, in dial. contra hæreses hactenus inedito: *Et hæc quidem constitutio quam maxime necessaria, & patribus convenientissima est: etenim sanctus P. N. Sabas*

B *eam præscripsit à S. Euthymio & Theoctisto acceptam. Hi porro à majoribus, & homologeta Charitone desumpserunt. Sacri vero Sabæ constitutionem, ut audivimus, locis illis* (nempe Palæstinarum) *irruptione Barbarorum* (Persas intelligit qui anno 614. Hierosolymam expugnarunt) *vastatis deperditam sanctus P. N. Sophronius sanctæ civitatis Patriarcha studio laboreque restituit: & post eum rursus divinus & rebus theologicis pertractandis acerrimus Joannes Damascenus renovavit, scriptoque demandatam tradidit.* Eidem quoque Sophro-

C nio tribuit Pagius Menæorum Græcorum accuratiorem collectionem. Et hæc quidem diu in sola Hierosolymitana ecclesia fuere usurpata: postea vero, *reliquis aliarum ecclesiarum ritibus obmutescentibus,* inquit Allatius, *ille qui sancti Sabæ fuisse dicitur, uti melior, & rebus accommodatior, ideoque plausibilior apud Græcos invaluit; quo non tantum qui S. Sabæ regulis nomina dedere, sed cæteri etiam aliorum ordinum sectatores, & sacerdotes in sæculo vitam agentes, & quod maximum est, universa fere Græcia, ad recitanda divina offi-*

D *cia, diriguntur.*

Verum ad præclariora adhuc pro ecclesia opera vocatus à Deo Sophronius nascenti Monothelismo acriter restitit: synodo quam Alexandriæ Cyrus Patriarcha ad hanc stabiliendam hæresim *mensis Maii 4. die Indict. VI.* congregavit, id est anno Christi 633. quamvis tunc esset duntaxat monachus interfuit: ait quippe S. Maximus in epistola ad Petrum illustrem *to. 2. p. 75. col. 1. Divinus Sophronius in Afrorum regione mecum, & cum omnibus peregrinis monachis moras agebat, quum ipsi per-*

E *versitates illas fabricarent adversus omnes.* Et paulo-post *col. 2. Divinus ergo magnusque Sophronius tunc Alexandriam veniens, mox ex prima lectione (dederat enim etiam ipsi Cyrus ad retractandum illa novem impietatis capitula) lugubre quiddam & ingens vociferatus, fontes emittebat lacrymarum, illum fervide obsecrans, supplicans, expostulans, in pavimento ipsius vestigiis provolutus, quo nihil horum super ambonem contra catholicam Dei ecclesiam prædicaret, quippe quum hæc liquido impii essent*

Apollinarii dogmata. Hujus etiam rei testem habemus Sergium in epistola ad Honorium Papam, quæ in act. XII. synodi VI. recitata est, *tom. 6. concil. Labb. col. 921.* & legitur apud Baron. ad ann. 633. *n. 17. & seqq.* ubi *n. 19.* hæc habet: *His itaque provenientibus, Sophronius venerabilis monachus, qui (ut nunc ex uno auditu didicimus) Hierosolymorum præsul est ordinatus (necdum enim hactenus ejus ex more synodicam suscepimus) apud Alexandriam tunc temporis positus, cum præfato sanctissimo Papa* (Cyro) *quando (ut diximus) admirabilem illam circa eos qui dudum hæretici fuerant* (intelligit Monophysitas) *Dei beneplacito unitatem componebat, atque cum eo de iisdem capitulis pertractabat, adversatus est, & contradixit ad unius operationis capitulum, duas omnino operationes Christi Dei nostri dignum inquiens censeri. Prænominato autem sanctissimo Papa præsertim testimonia ei quorumdam sanctorum Patrum proferente, dispersim in quibusdam opusculis suis unam operationem asserentium, ad hæc quoque & ex abundanti inquiente, quod multoties sancti Patres nostri ut lucrarentur plurimarum animarum salutem, dum alia emergerent capitula, Deo placitis dispensationibus.... usi fuisse videntur, nihil de subtilitate rectorum ecclesiæ dogmatum exagitantes; & dicente, quod oporteat utique etiam in præsenti, dum tantorum millium populorum salus præ manibus ponitur, nihil de hoc per contentionem altercari, idcirco quod, sicut dictum est, etiam à quibusdam sacris patribus vox hujusmodi dicta est, nihilque de hoc lædatur rectæ fidei ratio: memoratus Deo amabilis Sophronius talem dispensationem nullatenus accepto tulit. Quia igitur pro hoc cum litteris ejusdem sanctissimi comministri ad nos conjunxit* (venit,) *de hoc quoque etiam apud nos sermonem movendo insistens ut de talibus adimeretur capitulis post factam unitionem vox unius operationis: durum nos hoc arbitrati sumus. Quomodo enim non esset durum & valde onerosum! quando hoc resolvere evertereque erat futuram quidem omnem illam concordiam atque unitatem, quæ bene fuerat effecta, tam apud Alexandrinam magnam civitatem, quam per universas sub ea provincias, quæ nullo tempore usque nunc acquieverant nomen saltem simplex divini atque laudabilis Patris nostri Leonis, aut sancti & magni atque universalis Chalcedonensis concilii mentionem facere; nunc vero præclara & magna voce in divinis missarum arcanis hoc prædicantes. Multis igitur à nobis de hoc motis sermonibus ad prænominatum venerabilem Sophronium, postremo adhortati eum sumus testimonia nobis proferre sanctorum ac probabilium Patrum, illorum videlicet quos omnes communiter doctores confitemur, & quorum dogmata legem sanctæ Dei cognoscunt ecclesiæ, duas nominatim & ipsis verbis operationes in Christo dicendas tradentia: ille autem hoc facere penitus non valuit.* Verum, verba sunt Pagii *tom. 2. crit. annal. Baron.* ad annum 633. *n. 3. p. 800. col. 2.* mera hæc fuit calumnia, nam, ut inquit Stephanus Dorensis episcopus, in concilii Lateran. secretar. 2. *Sophronius superius dictis temeratoribus non tantum in Oriente validissimè contradixit, contestans eos & admonens ut à propria hæresi quiescerent, & ad rectam Patrum fidem remearent: verum etiam in duobus libris sexcenta dedit testimonia Patrum ad evictionem impietatis eorum & veritatis ostensionem.* Sergius post quædam alia prosequitur: *Hanc igitur contentionem incipientem accendi videntes, necessarium judicavimus attritas potius sanctorum Patrum voces, & synodicè definitas semper sequi: & neque quæ raro à quibusdam patribus dicta sunt, & non circa hæc intentionem habentibus, quasi planam & inambiguam de eis doctrinam exponerent, ad regulam, & legem per omnia dogmaticam reducere: quale est & quod de una operatione ab eis dictum est: neque iterum quæ nullatenus dicta sunt à probabilibus patribus, nunc vero à quibusdam proferuntur, duas, inquam, operationes, tanquam dogma ecclesiasticum proferre. Et ad ultimum stetit ac placuit, quatenus prædictus Sophronius venerabilis nullum sermonem de cætero de una sive duabus operationibus movere debeat: sed ei sufficiat præfata cautaque ac trita SS. PP. recta traditio atque doctrina. His itaque contentus sæpe nominatus venerabilis vir, & hæc custodire certificans, petivit nos etiam per epistolam de his ei præbere responsum, quatenus hujusmodi epistolam, ut ait, ostendat iis, qui forsitan interrogare eum de prædicta quæstione voluerint: quod & alacriter egimus. Et ille quidem in his hinc enavigavit.* Hæc Sergius ad Honorium de Sophronio. Addit Maximus in disput. cum Pyrrho, qui in Sophronium rejiciebat causam divisionis excitatæ in ecclesia, dum *tempore inoportuno de operationibus* loquutus est; culpam non Sophronio sed Sergio esse tribuendam: *Ego ex omni parte,* inquit apud Baronium ad calcem *to. 8. annal. col. 781. nescio quam excusationem prolaturos vos expectatis, qui eum qui extra culpam est, tam graviter criminamini. Dic enim mihi, per veritatem ipsam oro, quum Sergius ad Theodorum Pharanitanum scripsit, misso etiam libello quem esse dicit Menæ.... hortans eum ut quid sentiret de una in eo libello operatione & una voluntate aperiret, & rescripsit approbans eas, ubi tunc erat Sophronius! aut quum Theodosiopoli ad Paulum monoculum Severi sectatorem scripsit, misso etiam ad eum libello Menæ & Theodori Pharanitani, cum sua approbatione, &c! aut quando ad Cyrum* (tunc) *episcopum*

Phaſidis reſcripſit de una operatione & duabus ab eo rogatus, miſſo etiam ad eum libello Menæ quem diximus? Quid igitur? poſtquam Sergius multis modis morbum ſuum in commune propoſuit, & maximam partem eccleſiæ corrupit, ac vaſtavit, ſi beatus Sophronius admonuit eum cum humilitate quæ ejus habitum decebat ad veſtigia ejus provolutus, Chriſti Dei paſſionibus vivificis, quæ omnem ſupplicationem continebant, commemoratis, & obteſtans, ne vocem hæreticorum probe olim à ſanctis patribus ſuperioribus extinctam renovaret, fuit ne ipſe auctor hujus ſcandali? Baron. ad ann. 633. *n. 8. & ſeq.* ſemel atque iterum inculcat, inquit Pagius ad eumdem annum *num. 4.* velut ex Act. XIII. ſextæ ſynodi, Sophronium antequam Conſtantinopolim pergeret (ad Sergium, poſt ſynodum Alexandrinam) eamdem rem egiſſe per epiſtolas ei miſſas quæ exciderint. At, reponit ille, ſicuti obſervat Combefiſius in hiſtor. Monothelitarum, Diſp. 1. §. 8. hujuſmodi litterarum nullus meminit, nec congruum ſatis videbatur ut eo modo ageret (tunc) humilis (adhuc) monachus cum urbis regiæ Patriarcha, adverſus opinionem quam is propugnabat, imò & cujus auctor erat. Res itaque ſic ſe habuit. Quum Cyrum inter & Sophronium de una vel duplici operatione in Chriſto conveniri non poſſet, Sophronius ad Sergium Conſtantinopolim profectus eſt, apud eum vivo ſermone acturus cauſam, & ad ſollicitandam ſeptimi capituli (in decreto Cyri Alexandrini contenti, & in ejus ſynodo approbati) abrogationem, in quo una tantum Deivirilis voluntas decernebatur. Ipſemet quidem Sophronius, & alii orthodoxi, vocem *Deivirilis operationis* interdum uſurparunt; ſed longe differunt hæ voces *Deivirilis operatio, & una Deivirilis operatio:* primam ex ſententia Patrum dixerunt orthodoxi; alteram hæretici tantum. Quamobrem ſynodus Lateranenſis ſub Martino I. hanc loquendi formulam damnavit anathemate ſecret. V. *Si quis ſecundum ſceleroſos hæreticos Deivirilem operationem, quod Græci dicunt Θεανδρικὴν, unam operationem inſipienter ſuſcipit; non autem duplicem eſſe confitetur ſecundum ſanctos Patres, hoc eſt, divinam & humanam, aut ipſam Deivirilis, quæ poſita eſt, novam vocabuli dictionem, unius eſſe deſignativam; ſed non utriuſque mirificæ & glorioſæ unitionis demonſtrativam, condemnatus ſit.* Nihil itaque confecit Sophronius Conſtantinopoli apud Sergium circa abrogationem capituli quod in ſynodo Alexandrina Cyri approbatum fuerat: jam enim in gratiam Monotheliſmi obfirmaverat uterque mentem ſuam. Rediit ergo in Palæſtinam Sophronius, & non multo poſt Modeſto Patriarchæ Hieroſolymorum defuncto ſubſtitutus eſt,

A exeunte ſcilicet an. 633. vel ineunte ſeq. 634. Papebrochius *tract. prælim. ad to. 3. actorum ſanctorum menſis Maii, num. 140. pag. 32. col. 1.* A. magis propendet ut ſedere inceperit initio duntaxat anni Chriſti 635. Hujus ſancti Patriarchæ, inquit, acta deduxi 11. (die) Martii, in quibus præterea quæ Modeſtum ſpectant, & annum mortis (Sophronii) mutatum nihil velim. Si placet ejus annos circa initium anni 635. inchoare, uti exiſtimo faciendum, Hieroſolymitanæ urbis obſidio, quam Theophanes adſcribit anno Heraclii B 26. (Chriſti 636.) qui revera numerandus ſolum eſſet 25. (Chriſti 635.) incidit in primum patriarchatus ejus annum: ſic tamen ut ante eam (obſidionem) celebraverit ſynodum contra Monothelitas, cujus acta, ſimul cum ſynodica recentis ordinationis ſuæ, ad Honorium Papam, Sergium, cæteroſque Patriarchas miſit. Cenſet tamen Pagius, ad annum 633. *n. 7. & ſeq.* Sophronium factum fuiſſe epiſcopum ſub finem anni 633. vel ſub initium anni 634. Epiſtola enim Sergii ad Honorium, quam ad annum 633. revocat Baro- C nius, quæque mentionem facit de Sophronio, ut recens ordinato, ſcripta eſt an. Chriſti 634. quia ſcilicet ab illo anno Monotheliſmi exordium, ſive partum, propter hanc Sergii proculdubio epiſtolam, per quam ille error innoteſcere cœpit eccleſiæ Romanæ, repetit S. Martinus Papa in litteris ad S. Amandum Trajectenſem epiſcopum, poſt concilium Later. anno 649. exeunte coactum, ſcriptis, *tom. 6. conc. col. 384.* C. *Credimus ad vos perveniſſe,* inquit, *quomodo in conturbatione rectæ fidei, & eccleſiæ catholicæ conculcatione, ante hos plus* D *minus quindecim annos, à Sergio falſo epiſcopo Conſtant. execranda hæreſis pullulavit.* Dubitat Sirmondus in notis ad illam Martini I. epiſtolam, an exeunte anno 649. an non potius initio anni 650. ſcripta fuerit; Cointius vero eam conſignavit anno 651. Præterea de ejuſdem hæreſis manifeſtatione in Occidente, legati apoſtolici in prima act. VI. ſynodi generalis dixerunt *ibid. col. 610.* E. *Quoniam igitur, ante hos 46. plus minus annos, quaſdam novitates vocum contrarias orthodoxæ fidei, introduxerunt qui pro tempore fuerunt præſules hujus regiæ &* E *à Deo conſervandæ veſtræ civitatis, &c.* Habita eſt prima illa actio menſe Novemb. anni 680. Quia igitur ab initio anni 634. ad finem anni 649. anni quindecim, & ad ann. 680. itidem exeuntem anni 46. completi, & etiam amplius, numerantur; ortus ſubinde Monotheliſmi non citius anno Chriſti 634. ſedi Romanæ per epiſtolam Sergii ad Honorium innotuit. Neque enim exordium hujus hæreſis ab anno deduxiſſent, quo nihil adhuc ſpeciale de ejus novitate didiciſſent. Porro Sophronius, ſtatim

atque Hierosolymitano episcopatu potitus est, synodum congregavit adversus Monothelitas, initio, ut videtur, anni 634. ejusque acta, simul cum epistola quæ recitata est in sexta synodo generali act. 11. & in qua disertissimis sanctorum Patrum auctoritatibus duplicem statuebat Christo inesse voluntatem & operationem, ad Honorium, Sergium, cæterosque Patriarchas misit. Hujus synodi meminit Theophanes ad annum Heraclii 20. ubi quæ ad originem & progressum Monothelismi spectant uno tenore refert, sed *Joannem* perperam loco *Honorii* scribit *p. 274.* D. *Ea tempestate,* inquit, *Sophronius Hierosolymorum episcopus instituitur, qui congregatis quibus præerat episcopis, Monotheliticum dogma condemnavit, synodicaque acta Sergio Constantinopolitano & Joanni* (Honorio) *Romæ episcopo per epistolas transmisit.* Pauca quædam ex ea Sophronii epistola encyclica transcribo cujus magnam Baronius partem refert ad annum 633. *num. 10. & seqq.* legitur integra *tom. 6. concil. Labb. col. 852. & seqq.* Sic incipit: *Domino in omnibus sanctissimo, ac beatissimo fratri & consacerdoti Sergio archiepiscopo & Patriarchæ Constantinopoleos. Sophronius servus inutilis sanctæ Christi Dei nostri civitatis. Papæ! Papæ! beatissimi, quam mihi nunc amabilis quies, optabilis est requies & tranquillitas, & multo quam pridem amabilior, ex quo à quiete à curis vacua in turbam negotiorum veni, & terrenis quibusdam fluctibus obruor. Quam mihi dulcis est nunc exiguitas, ac etiam non paulo quam antea dulcior, ex quo ab stercore & terra, & multa ac majori quam dici possit humilitate ad sedem pontificiam ascendi, & magnam procellam video, & cum procella conjunctum periculum, &c. Quum hæc igitur sic sint, & adhuc acerbiora, & mihi miserrimo necessitas ingens ac vis à clericis, & reverendis monachis, & fidelibus laïcis universis sanctæ civitatis Christi Dei nostri, manu & violentia me cogentibus, nescio quibus judiciis imposita sit. Quæso vos sanctissimos & hortor, ut non solum puris & castis apud Deum precibus mihi vitam in mari agenti, & in periculo versanti, opem feratis, & parvo animo labantem confirmetis, sed & doctrinis divinis ad res agendas instituatis, tum ut parentes & genitores, tum ut fratres & consanguinei. Concedite igitur vos mihi paternè & fraternè quæ jure postulo, &c. Quia vero quædam apostolica & prisca in omnibus cuncti orbis ecclesiis traditio viget, ut qui episcopi fiunt, ad omnes antecessores episcopos referant quomodo sentiant, & quam fidem teneant, &c. Huic igitur consuetudini etiam nos servientes, ac legem optimam arbitrati id omne quod ab antiquis decenter factum est.... scribimus quomodo de fide sentiamus, & vobis sapientia divina*

A *præditis ad probandum mittimus, ne terminos æternos, quos Patres & majores nostri posuerunt, transmovere videamur, &c. Accedam igitur ad dicendum illa quæ à principio in ecclesia sancta catholica collactatus & nutritus didici, & à teneris unguiculis accepi, & vos divine prædicare audivi, &c. Credo igitur, &c.* In ea fidei professione hæc de duabus Christi voluntatibus contra nascentem Monothelismum asserit, apud citatum Labb. *to. 6. concil. col. 872.* E. ....*utriusque naturæ utramque novimus operationem, essentialem dico, naturalem, &*
B *congruam, indivise de unaquaque procedentem essentia & natura, juxta insitam ei naturalem atque essentialem qualitatem, & inseparabilem simulque inconfusam alterutrius essentiæ una secum cooperationem adducentem. Hoc quippe & operationum quæ in Christo sunt differentiam facit, sicut & naturas esse naturarum, &c.* Et post pauca col. 873. B. C. *utramque naturalem confitemur operationem, ne naturas quæ inconfuse unitæ sunt confundamus; siquidem ex operationibus tantum, secundum eos qui sunt talia callentes, naturæ noscuntur, & essentiarum*
C *semper differentiam ex differentia operationum est insitum comprehendere, &c.* Post prolixam autem fidei professionem, ita ipsum ad quem scribit, Honorium, Sergium, aut alium interpellat *col. 896.* A. *Unde paternam sanctitatem vestram rogo, ut has litteras à me abjecto, jure synodico acceptas, paternis oculis adspiciat, & fraterno adspectu contempletur: Et si quid, aut per ignorantiam erratum est, aut per oblivionem prætermissum, aut propter festinationem non animadversum, aut propter brevitatem non expressum.... aut propter linguæ torporem tacitum,*
D *&c. rogo accessionibus impleat, & verbis ac correctionibus impleat ex paterna plenitudine prodeuntibus, corrigat, & robur præbeat amantissimum, fraterno studio satum, & paterno proposito irrigatum; ne quod mancum est semper imperfectum appareat; & ne quod infirmum est, & sæpenumero per ignorantiam excidit, infirmum semper perseveret, & per totam vitam ægrotet, &c. Quamobrem oro atque obsecro ne hic grex ullum detrimentum capiat propter meam imperitiam, & artis pascendi ignorantiam, & propter imbecillitatem, quæ ad regendum com-*
E *mode non sufficit, & tanquam ipse ei nocuerim in die judicii condemner, & supplicium perpetuum subeam eorum qui furantur, mactant, & perdunt oves Christi magnæ æstimationis & pretii, &c. Æquè vehementer vos deprecor, ut supplicationem & preces.... Pro nostris Imperatoribus.... Deo adhibeatis qui gubernacula imperii à Deo acceperunt.... ut sceptra præbeat valida & firma, ad conterendum omnium Barbarorum, ac potissimum Saracenorum supercilium ac superbiam, qui nunc propter peccata nostra ex insperato*

insperato in nos invaserunt, & omnia devastant crudeli & ferino animo, profano & impio ausu. Incursiones illæ Saracenorum, ab anno 633. Palæstinam vexare inceperant: Hinc mirum quod de ea Sophronii epistola ait Papebrochius *in tract. prælim. cit. n. 141. De Saracenis verbum facit nullum, quia scilicet nondum eos senserat.* Pergit Sophronius: *Quin etiam postremo rogamus, ut detis eis* (Leontio & Polyeucto quibus has litteras perferendas commiserat) *litteras quæ fidem nostram rectam illustrent, & mores animæ nostræ candidos faciant, & scientiam pascendi nos doceant.... ut* B *præsidio scientiæ muniti, truculentos & immanes lupos ab ovili nobis concredito baculo vigilantiæ pastoralis arceamus, populumque nobis commissum à periculis liberum ad Deum sistamus, mercedem ab æquissimo judice liberalissimè pro laboribus nostris reportaturi. Omnes sanctos & illustres fratres qui cum vestra sanctitate sunt, nos humiles & parvi, & ii qui mecum sunt, in Christo Deo nostro persalutamus. Vale in Christo, & ora pro me, sanctissime frater.* De Sergio itaque nihil adhuc sinistri suspicabatur Sophronius, cui etiam paulo antea, sicut ad C Honorium scribebat idem Sergius supra recitatus, de una & duplici in Christo voluntate col. 268. silentium suadenti consensit bona fide. Sed nec ab Honorio approbatam imprudenter ejusdem silentii œconomiam per aliquod tempus respuit. Cæterum quum minime quiesceret Cyrus Alexandrinus, unamque perpetuo cum suis asseclis prædicaret in Christo esse voluntatem & operationem, non amplius indicti silentii legibus adstringi se credidit Sophronius, sed eorum sese ausibus fidei ecclesiæ perniciosis fortiter opposuit, dans in D duobus libris sexcenta testimonia Patrum ad evictionem impietatis eorum & veritatis ostensionem. Ita in concil. Later. sub Martino I. testatus est Stephanus Dorensis episcopus, qui olim super his delegatus fuerat ad Honorium ab ipso Sophronio. Is quidem *revocare,* inquit, *minime eos valuit, commovit autem potius contra se ad insidias, & malignam detractionem:* dum scilicet omnium turbarum in ecclesia per ipsos exurgentium causam esse Sophronium clamitarent, qui, ex Pyrrho in disput. cum S. Maximo, *tempore inopportuno* E col. 268. *sermonem de operationibus excitavit:* à qua calumnia illum idem Maximus vindicavit, ostendens omnem culpam refundendam in Sergii *mutabilitatem & inconstantiam, in alias alio tempore transeuntis sententias, & nullo sensu permanentis,* quia utique simul volebat & orthodoxus haberi, & à Monothelismo non recedere. Verum Sophronius, pergit Item to. 6. conc. Labb. col. 104. D. Stephanus apud Baronium ad annum 633. *num. 38. nullo modo propter hoc reveritus est* A *omnino, nec timuit timorem ubi non erat timor, quoniam* justus sicut Leo confidit. *Zelo autem* Prov. 28. *Dei & fiducia repletus, duxit me indignum, & statuit in sancto Calvariæ loco, ubi propter nos.... Dominus noster Jesus-Christus sponte crucifigi secundum carnem dignatus est; & ibi alligavit me vinculis insolubilibus, dicens: Tu dabis rationem ipsi, qui propter nos secundum carnem in hoc sancto loco sponte crucifixus est Deus, quando cum gloria in terribili adventu judicaturus est vivos & mortuos, si distuleris & postposueris fidem ejus periclitantem, licet ego hoc facere corporaliter, ut nosti, propter emersam ex nostris peccatis incursionem Saracenorum præpedior. Quantocius ergo de finibus terræ ad terminos ejus deambula, donec ad apostolicam sedem, ubi orthodoxorum dogmatum fundamenta existunt, pervenias; non semel, non bis, sed multo sæpius aperiens sacris viris ibidem consistentibus omnia secundum veritatem, quæ in istis partibus mota sunt: & non quiescas instantius expetens atque exorans eos, donec ex apostolica prudentia, quæ in Deo est, ad victoriam judicium perducere debeant, & noviter introductorum dogmatum perfectam faciant secundum canones destructionem: & ne (secundum quod* 1. Tim. 2. *beatus Apostolus ait) sicut cancer pascuam in amplius inveniant, depascentes simpliciorum animas. Igitur in his pertimescens ego,* prosequitur Stephanus Dorensis, *atque perterritus, propter impositam mihi terribilem in tremendo & venerabili loco conjurationem, necnon & creditum mihi ex Dei permissu episcopale ministerium considerans, sed & supplicationes omnium pene habitantium Orientalium tractum reverendissimorum episcoporum & Christianorum populorum, consonanter prædicto beatæ memoriæ Sophronio ad hoc me invitantium, utpote primum Hierosolymitanæ diœceseos, pervenire; non dedi, secundum scripturam,* somnum oculis meis & Ps. 131. v. 4. & 5. palpebris meis dormitationem, & requiem temporibus meis, *quatenus adimplere debuissem hujusmodi desiderabilem jussionem: sed absque ulla mora propter hoc ipsum tantummodo huc properavi: à quo tempore tertio visus sum vestris apostolicis adesse vestigiis, expetens ac deprecatus, ut quod ille & omnes libenter postulare noscuntur, hoc est, fidei Christianorum periclitanti manum porrigere* (dignemini.) *Quod addiscentes contrarii, non levibus me implicuerunt afflictionibus, præceptiones propter me per loca & provincias dirigentes, quatenus comprehendi, & ferris constrictus ad eos deberem destinari, sicut omnes cognoscunt. Sed Dominus auxiliatus est mihi, & liberavit me ab omnibus persequentibus me, ideoque ad propositum currentem, & ad bravium properantem vestræ apostolicæ sedis. Neque despexit Deus preces cum lacrymis oblatas supplicum suorum, sed excitavit non equidem*

mediocriter præcessores apostolicosque præsules in commonitione, necnon contestatione prædictorum virorum, licet nullo modo eos flectere potuerint. Hæc Stephanus Dorensis episcopus: quibus addit Baronius *num. 40.* Ubi ita per legationem à Sophronio missam Honorius Papa accepit, haud segnis fuit his omnibus à Sophronio postulatis consulere, nempe silentium omnino imponere Cyro episcopo Alexandrino unam voluntatem & operationem in Christo prædicanti, cujus rei gratia ad ipsum Cyrum de eo argumento litteras dedit: scripsitque pariter ad Sergium Constantinopolitanum episcopum, ut Cyrum de servando de una voluntate & operatione silentio admoneret. Litteræ ad Cyrum ab Honorio scriptæ non extant, sed earum mentio est in litteris ejusdem Honorii ad Sergium datis. Perstitisse quidem in sententia Honorium, ut bono pacis ad vitandas turbas & commotiones populorum, de voce utraque taceretur, dicta ejus epistola posthæc ad Sergium data significat: his etiam & legatum Stephanum, & qui cum eo venit in Urbem acquievisse docet, dummodo Cyrus de unius voluntatis voce æquè taceret. Quædam ejusdem secundæ epistolæ Honorii ad Sergium extracta (*to. 6. conc. col. 968. D.*) leguntur in actis sextæ synodi act. 13. quæ modo asserta probant. Hæc de illa profert Baron. *ibid. n. 41. & seqq. Necnon & Cyro fratri nostro Alexandrinæ civitatis præsuli, quatenus novæ adinventionis unius vel duarum operationum vocabulo refutato, claro Dei ecclesiarum præconio nebulosarum concertationum caligines offundi non debeant vel adspergi, ut profecto unius vel geminæ operationis vocabulum noviter introductum à prædicatione fidei eximatur. Nam qui hæc dicunt, quid aliud nisi juxta unius vel geminæ naturæ Christi Dei vocabulum, ita & operationem vel geminam suspicantur!* Et rursus circa finem epistolæ: *Cæterum quantum ad dogma ecclesiasticum pertinet, quæ tenere vel prædicare debemus propter simplicitatem hominum, & amputandas inextricabiles quæstionum ambages, sicut superius diximus, non unam vel duas operationes in mediatore Dei & hominum definire, sed utrasque naturas in uno Christo unitate naturali copulatas, cum alterius communione operantes, atque operatrices confiteri debemus: & divinam quidem, quæ Dei sunt operantem: & humanam, quæ carnis sunt exequentem; non divise, neque confuse, aut convertibiliter, Dei naturam in hominem, & humanam in Deum conversam edocentes, sed naturarum differentias integras confitentes.* Et post pauca: *Auferentes ergo, sicut diximus, scandalum novellæ adinventionis, non nos oportet unam vel duas operationes definientes prædicare; sed pro una, quam quidam dicunt, operatione, oportet nos unum operatorem Christum Dominum in utrisque naturis veridice confiteri: & pro duabus operationibus, ablato geminæ operationis vocabulo, ipsas potius duas naturas, id est, divinitatis, & carnis assumptæ, in una persona unigeniti Dei Patris, inconfuse, indivise, atque inconvertibiliter nobiscum prædicare propria operantes, &c.* Et tandem: *Scribentes etiam communibus fratribus Cyro & Sophronio antistitibus, ne novæ vocis, id est, unius vel geminæ operationis vocabulo insistere vel immorari videantur; sed abrasa hujusmodi novæ vocis appellatione, unum Christum Dominum nobiscum in utrisque naturis divina vel humana prædicent operantem. Quanquam hos, quos ad nos prædictus frater & coëpiscopus noster Sophronius misit, instruximus, ne duarum operationum vocabulum deinceps prædicare innitatur: quod instantissime promiserunt prædictum virum esse facturum, si etiam Cyrus frater & coëpiscopus noster ab unius operationis vocabulo discesserit.* De Honorio dicere non est hujus loci, observare solum juvat cum Baron. *ibid. num. 32. & seqq.* per plures annos sic se gessisse Sergium, qui postea detectus est vaferrimus fuisse hæresis Monotheliticæ propugnator, sic piè suam Constantinopolitanam sedem rexisse, sic se fidei restaurandæ, ac hæreticorum ad sinum ecclesiæ revocandorum succensum simulasse zelo, ut, quemadmodum Sophronius, qui eum invisit & alloquutus est, nullam suspicionem habuerit propositum ab illo silentium, circa unam & duas in Christo voluntates, fuisse excogitatum in gratiam Monothelismi, quatenus, dum non damnaretur ab ecclesia expresse vox *unius voluntatis*, sententia eum errorem inducens clam latius diffunderetur, sed huic silentio consenserit quod pro bono pacis indictum existimaret; ita à fortiori Honorium Papam, qui longe à Sergio aberat, nec eum aliunde noverat quam ex fama vitæ hactenus laudabiliter transactæ, & ex litteris columbæ speciem exhibentibus pacem denuntiantis, & hæreticorum reditum ad ecclesiam, idem silentium ceu tranquillitati ecclesiæ Orientalis necessarium ex œconomia approbasse. Ignoramus, quantum temporis silentium hoc sibi ab Honorio impositum tenuerit hac vice Sophronius videtur tamen iterum rupisse, fortassis post Honorii mortem, & maxime ex quo Severinus ejus successor, in Monothelismum, quem silentio catholicorum, & hæreticorum sermonibus non modicum progressum fecisse animadverterat, sese erigens, Ecthesim Heraclii damnavit anno 640. Id colligitur, tum ex Theophane qui verbis inferius recitandis testatur Sophronium de *Heraclio, Sergio & Pyrrho trophæa* retulisse, tum

ex synodo sexta, quæ scripta ejus adversus Monothelitas approbavit. Dum vero sedem Hierosolymitanam tam gloriose occuparet, multa vidit mala gentis suæ: nam anno Christi 635. tribus annis post Mahometi obitum, sub Umaro vel Omaro, tertio Califa, Abubecri successore, Saraceni profligata Heraclii acie Damascum Sophronii patriam expugnant, eaque potita & reliqua simul Phœniciæ provincia, inquit Papebroch. *tom. 2. Mart.* ad diem 11. *pag. 71.* quum in ea proprias sedes constituissent, mox in Ægyptum tendunt, & ipsam quoque sibi subjiciunt. Sequenti autem anno (Christi 636.) Umarus in Syriam destinavit Jasdium, & totam Saracenico adjunxit Imperio: per se vero expeditionem suscepit in Palæstinam, in qua quum omnia passim oppida præsidiis occuparet; agros vero viasque haberet latrociniis infestas, non potuerunt sanctæ civitatis incolæ diem natalem Domini in Bethleem solita pietate peragere; sed ad eos Saracenorum metu intra Urbem conclusos habuit orationem Sophronius quæ in magna Patrum Bibliotheca extat, & illius temporis calamitates graphicè enarrat, nusquam tamen obsidionis vel oppugnationis in ea fit mentio: hincque magis movemur ut credamus nonnisi post Januar. anni 636. figendum esse obsidionis principium, qua per biennium continuata, hoc scilicet anno 636. & 637. fortassis toto, saltem juxta Græcos annum à Septembri inchoantes, urbem fide data Umarus obtinuit, ut narrat Theophanes, Umari ingressum describens his verbis: *Sophronius autem Hierosolymorum antistes fidem ab eo pro totius Palæstinæ incolumitate acceperat. Umarus itaque cilicinis camelorum vestibus iisque laceris & sordidis opertus, & hypocrisim plane diabolicam pietatis velamine ostentans sanctam civitatem ingreditur, & mox templum à Salomone constructum, in impietatis & blasphemiæ oratorium illud conversurus, sibi ostendi postulavit. Hunc quum Sophronius vidisset: hæc est vere, inquit, abominatio desolationis à Propheta Daniële prænuntiata, quæ modo stat in loco sancto: multaque simul lacrymarum copia insignis ille pietatis propugnator Christianam gentem deflebat. Intra templi igitur septa dum ille moraretur, precibus apud eum agebat Patriarcha, ut acceptam à se sindonem ac vestem indueret: quam quum assumere detrectasset, episcopus vix exoravit, ut ista gestaret donec solita indumenta lavarentur: & propriis resumptis, statim ista Sophronio restituit.* Elmacinus qui Saracenorum historiam Arabicè scripsit initio sæculi XII. hæc de eodem Umaro scribit, *lib. 1. c. 3. p. 28.* & apud Papebroch. *tract. prælim. ad 3. tom. Maii, n. 146. pag. 33. col. 1. Quum Omar cepisset Hierosolyma, scripsit civibus ejus*

tom. 12. p. 206.

p. 281. C.

A *libellum securitatis, cujus est hoc exemplum. In nomine Dei misericordis miseratoris. Ab Omaro filio Achittabi populo urbis Æliæ conceditur securitas, tum personarum, tum liberorum, tum uxorum, tum facultatum, tum omnium templorum, ne destruantur, aut otiosa sint. Ingressus autem in urbem sedit in medio penetralium templi resurrectionis: dixitque Patriarchæ; Volo orare. Respondit Patriarcha: ô fidelium Imperator, ora in loco tuo. At ille ait, non. Et egressus è templo foras, oravit ad portam templi solus. Deinde sedens dixit Patriarchæ, si orassem in templo, cepissent id post me Muslimi, & dixissent, hic oravit Omar: scripsitque ei privilegium, ne oraret Muslimorum quispiam ad gradum, nisi solus, neque cogerentur in eo preces aut publicarentur super eo.* Et postea: *Hinc dixit Patriarchæ, indica mihi locum in quo extruam delubrum. Unde Patriarcha ei dixit de lapide ad quem loquutus erat Deus cum Jacobo. Ut autem Omar ad eum venit, invenit super eo sordes multas, deque iis in vestem suam accepit. Quumque Muslimi viderent Omarem ferre sordes, non distulit unusquisque eorum ferre veste sua sordes, unde mundatus illico est lapis: jussitque Omar ut delubrum illic ædificaretur. Abiit & Bethleemum, atque ingressus templum ejus oravit ad arcum in quo natus est Dominus Christus; scripsitque privilegium, ne orarent in eo loco Muslimi, nisi singuli post singulos, neque preces ibi cogerentur, aut publicarentur.* Addit Theophanes, de Sophronii obitu, qui juxta ipsum expeditionem Hierosolymitanam propè sequutus est: *In ea rerum calamitate Sophronius præclaris verbis & gestis Hierosolymorum ecclesiam olim amplificans, de Heraclio, & Monothelitarum ipsi addictorum pravitatibus & commentis, deque Sergio & Pyrrho confutatis, clarissima trophæa referens, defunctus est.* Baronius ejus mortem adscribit anno 636. Pagius anno sequenti. Henschenius & Papebrochius, ad diem 11. Mart. anno 638. sed idem Papebrochius *tract. prælim. ad tom. 3. Maii, n. 142. pag. 32. coll. 1. & 2.* eam differendam censet usque ad annum 644. Qui *de Sergio & Pyrrho trophæa retulit*, inquit, quomodo creditur obiisse, non tantum anno illo quo Baronius, sed vel 638. quo ego olim statui, sequutus fidem tabularum Theophanis, quæ solum tres annos patriarchatui ejus assignabant! alium enim nullum invenio ejus numeri auctorem. Quomodo etiam potuit *ecclesiam suam verbis & gestis amplificasse*, qui non alio fere tempore vixerit, quam quo obsessa civitas sancta fuit! Quin igitur uno illo tam incerto calculatore contempto (verba sunt semper Papebrochii ultimum citati) laxemus spatium temporis quo Sophronius sedit, ipsique assignemus (ad minus) sex vel

p. 281. D. & seq. A.

septem annos! Sergius certe Constantinopo- A litanus anno duntaxat 639. (Pagius ad annum 639. *num. 2.* ponit annum 638. inchoata à mense Septembri Indict. XII.) promulgavit Ecthesim Heraclii, qua hæresis Monothelitarum stabilita est, eique eodem anno mense Decembri defuncto suffectus est mense Jan. anni sequentis Pyrrhus: (si ergo *de Sergio & Pyrrho confutatis clarissima trophæa retulit* Sophronius, ut testatur modo recensitus Theophanes, is non solum Sergium Patriarcham, sed etiam ejus successorem Pyrrhum impugnasse, propter ipsorum Monothelis- B mum, dicendus est; adeoque vixisse per aliquod saltem tempus, ex quo Pyrrhus sedem Constantinopolitanam conscenderit.) Porro idem Pyrrhus in disput. cum Maximo, apud Baronium *tom. 8. annal. coll. 364. & 781.* quam mense Julio Indict. III. id est 645. habuit, accusans Sophronium quod *tempore inopportuno sermonem de operationibus inierit,* ait: *Sophronius qui paulo ante fuit Patriarcha Hierosolymitanus,* Σωφρόνιος ὁ μικρῷ πρόσθεν πατριάρχης γενόμενος Ἱεροσολύμων, qua loquendi formula eum non jam à longo tempo- C re defunctum innuit: nam loquutus fuisset aliter si à novem aut circiter annis obiisset. Quamobrem nihil vetat quominus dicatur vixisse Sophronius usque ad mensem Martium anni 644. ac obiisse quum jam decem annos Patriarchatus sui attigisset. Præter scripta ejus superius memorata, quorumdam librorum contra Eunomium pro S. Basilio mentionem facit Photius initio suæ Bibliothecæ. Possevinus *pag. 486.* inter ejus scripta numerat homilias in Exaltationem S. Crucis, in adorat. S. Cruc. in Anastasim, sive pro D dedicat. Templi sanctæ resurrectionis, & de Jejunio. Homiliæ ejusdem de Angelis meminit Baronius ad annum 636. *n. 5.* Plurima alia perierunt. Verum ex paucis, inquit, nobis relictis hujus nobilissimi & devinitus afflati ingenii monumentis, qualis quantus-ve vir fuerit doctrinaque & eloquentia præditus satis intelligi potest, (eumque mereri) ut inter celebriores ecclesiæ Orientalis magistros censeatur. Patres sextæ synodi act. XIII. hoc de illo testimonium tulere: *Pertractavimus & synodica Sophronii venerabilis memoriæ quon-* E *dam archiepiscopi sanctæ Dei Hierosolymorum civitatis, & hæc reperientes cum vera fide convenientia, apostolicisque & sanctorum atque probabilium Patrum doctrinis paria, utpote quæ sunt orthodoxa, recepimus, & ut salubria sanctæ catholicæ ecclesiæ suscepimus, & nomen ejus inseri sanctis diptychis sanctarum ecclesiarum justum esse judicavimus.* Græci pariter & Latini memoriam ejus colunt die 11. Martii, in qua eum obiisse verosimile est.

Sedes Hierosolymitana multos annos vacat in quibus Patriarchæ vices gerunt

STEPHANUS DORENSIS *episcopus,*
JOANNES PHILADELPHIÆ *episcopus,*
THEODORUS *presbyter.*

Eutychius Alexandrinus scripsit Hierosolymorum sedem viginti novem annos proprio episcopo vacasse: at diuturniorem fuisse hanc viduitatem ex eo ipso constat; refert enim in synodo sexta generali anno 680. congregata, non adfuisse episcopum Hierosolymitanum, ea ecclesia episcopo destituta. *Fuit,* inquit, *hujus concilii præses Georgius Patriarcha Constantinopolitanus,* (intererat) *Theophanes Patriarcha Antiochenus, &c. Alexandriæ autem & Hierosolymis Patriarcha non fuit, utraque sede vacante.* Quod concordat cum subscriptionibus, quæ leguntur in hunc modum, *to. 6. conc. Labb. col. 1077. Georgius misericordia Dei episcopus Constantinopoleos novæ Romæ subsignavi. Petrus misericordia Dei presbyter, & vicarius sedis Alexandrinæ magnæ urbis subsignavi. Theophanes misericordia Dei episcopus Theopoleos sive Antiochiæ subsignavi. Georgius humilis presbyter sanctæ Christi Dei nostri Anastaseos, exhibens locum Theodori sanctissimi presbyteri & vicarii apostolicæ sedis Hierosolymorum, similiter subsignavi.* Ita quoque Constantinus Pogonatus Imperat. sanctæ synodi petitioni annuens, ut definitionis fidei, quæ edita erat, exempla quinque patriarchalibus sedibus mitterentur, præcepit unum mitti *sedi sanctæ Christi Dei nostri resurrectionis, id est, Hierosolymorum, obtinente locum* *to. 6. conc. col. 1072. D.* *ejusdem honorabilissimæ sedis Theodoro Deo amabili presbytero, per Georgium presbyterum monachum Sebastenum.* Nulla certe uspiam Patriarchæ qui tunc Hierosolymis sederit extat mentio: nullus, inquam, sive in Theophanis tabulis, sive apud Eutychium præfatum recensetur ante Joannem III. quem idem Eutychius nec sibi, nec cum veritate constans, anno 8. Moaviæ Califæ creatum ait, seu Christi 664. aut 665. ac Justiniano II. Romanis imperante. Verum melius in Theophanis tabulis, primus ejusdem Joannis III. annus cum primo Justiniani II. secundo imperantis Christi 705. concurrit, quo obiit Abdalmalechus, seu Abdelmelicus Califa, Meruani filius, eique successit Valid ejus filius. (hanc illorum Califarum epocham statuit Dionysius I. cognomento Telmarensis, Patriarcha Jacobitarum, apud Josephum Simonium Assemanum, *tom. 2. Bibl. Orient. pp. 104. col. 1. & 105. col. 1.* Renaud. tamen *in hist. Patr. Alexand. Jacobit. p. 179.* scribit hunc Abdelmelicum Califatum gessisse ab

anno Heg. 65. Chriſti 684. uſque ad annum Hegiræ 89. Chriſti 707. Walid autem ejus filium, eo mortuo, Califatum geſſiſſe uſque ad annum Heg. 96. Chriſti 714. quo vita functus eſt.) Cæterum, quum Eutychius ſubdit, *manſiſſe Hieroſolymitanam ſedem, poſt mortem Sophronii, uſque dum ſufficeretur Joannes, ſine Patriarcha, annos viginti novem:* hoc verum eſt, excepto annorum 29. computo. Nec morari debet, quod canonibus Trullanis in concilio quiniſexto anno Juſtiniani II. primum imperantis ſeptimo Chriſti 692. habito conditis ſubſcripſiſſe legatur, *to. 6.* conc. Labb. *col. 1188. Anaſtaſius humilis epiſcopus ſanctæ civitatis Hieruſalem.* Ἀναστάσιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ. Nam Anaſtaſius iſte perinde confictus à Græcis horum canonum aſſertoribus cenſendus eſt ac *Petrus indignus epiſcopus Alexandriæ magnæ civitatis,* Πέτρος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως, qui ibidem quoque ſubſcribens obtruditur: quandoquidem certo certius eſt, nullum tunc extitiſſe Alexandriæ Patriarcham orthodoxum ſeu Melchitam, ut vocant. Baronius ad annum 692. *num. 45.* refert ex Anaſtaſio Bibliothec. tres Orientis Patriarchas, Alexandrinum ſcilicet, Antiochenum, & Hieroſolymitanum huic concilio minimè adfuiſſe: ſic enim loquitur Anaſtaſius in epiſtola ad Joannem VIII. Rom. Pontif. verſioni ſuæ latinæ Actor. ſynodi VII. gener. præfixa: *Sed nec in cæterarum patriarchalium ſedium, licet Græca utantur lingua, reperiuntur archivis* (regulæ Trullanæ:) *nimirum quia nulla earum quum ederentur, aut promulgans, aut conſentiens, aut ſaltem præſens inventa eſt: quanquam eoſdem Patres illas Græci promulgaſſe perhibeant, qui in ſexta ſynodo ſunt inventi; ſed hoc nullis probare certis poſſunt indiciis.*

to. 7. conc. Labb. col. 30. E.

col. 27. A Sophronio Patriarcha Hieroſolym. ad Honorium Papam miſſum fuiſſe *Stephanum* epiſcopum Dorenſem propter cauſam fidei à Monothelitis oppugnatæ, ſupra dictum eſt. Is tertio Romam veniens anno Chriſti 649. quum actu celebraretur, præſidente Martino I. Papa, ſynodus Lateranenſis adverſus eoſdem Monothelitas, libellum Martino & ſynodo huic obtulit, in quo poſt plura quæ ſuperius recitata ſunt, ſic pergit in rem noſtram, exponens videlicet quid ſedi Hieroſolymitanæ contigerit à Sophronii obitu. *Paulus Conſtantinopolitanus antiſtes,* inquit *to. 6. conc. Labb. col. 108.* E. *& ſeqq. ſuaſit clementiſſimo principi noſtro Typum exponere fidei, in quo Typo ſanctorum Patrum doctrinas cum nefandiſſimorum hæreticorum pravitatibus funditus amputaverunt, nec unam, nec duas debere voluntates aut operationes Chriſti Dei promulgantes quempiam confiteri, &c. Igitur*

A *prædictam ſanctam ſynodum* (Chalcedonenſem,) *& omnes ſanctos Patres projicere volentes, hæc eadem dogmatizare & ſcribere contra fidem auſi ſunt. Sed & hoc doceo ſanctitatem veſtram, quia temporis attendentes perturbationem, multos in Oriente per ambitionem decepiſſe noſcuntur. Sergius namque quondam Joppenſis epiſcopus, poſt receſſum gentis Perſarum, loci ſervaturam* (vicariatum) *ſedis Hieroſolymitanæ arripiens, non quidem per eccleſiaſticam auctoritatem, ſed ſæcularem poteſtatem contra canones, ibidem ſub ſedem Hieroſolymi-* τὴν τοποτηρησίαν.
B *tanam pertinentem, aliquos epiſcopos ordinavit; & quum ipſe minimè fuerat confirmatus, alios ordinare præſumpſit. Hi autem propterea ſcientes veraciter inanem eſſe* (id eſt, illegitimam) *ordinationem eorum, per propria ſcripta conſentientes, applicuerunt affectatæ ſe novitati, quæ à Paulo epiſcopo Conſtantinopolitano defenditur; quaſi ex hoc ſperantes enormiter, quod impoſſibile eſt, confirmari. De quibus & antea apoſtolicæ ſedi innotui* (notum feci,) *id eſt, beatæ memoriæ deceſſori veſtro Theodoro: juſſitque mihi indigno per ſacram ſuam præceptionem,*
C *ordinans me loci ſervatorem per apoſtolica ejus ſcripta, quatenus tam ea, quam quæ fuiſſent eccleſiaſtica capitula, peragere debuiſſem: & canonicè, ſi nullatenus emendarentur, qui ſub denominato prætextu ordinati ſunt epiſcopi, deponerem eos. Quod & feciſſe me certum eſt, & præcipuè quoniam in errorem à veritate recedentes ſponte delapſi ſunt: tantumque illos recepi ſecundum juſſionem ejus, qui libellum pœnitentiæ obtulerunt, & profeſſi ſunt in ſcripto, conſervare indeſinenter & amplecti atque prædicare ſanctorum Patrum & ſynodorum doctrinas. Quorum libel-*
D *los nuper deferens obtuli ſacratiſſimæ præſidenti ſanctitati veſtræ, Martino ter beatiſſimo Papæ, ab eo quod aliqui eorum merito recepti & confirmati ſunt, aliqui vero pro tuitione catholicæ eccleſiæ condemnati ſunt. Ideoque exoro, ut minimè deſpiciatis humilitatis meæ & omnium Orientalium orthodoxorum ſacerdotum & populorum, necnon prædicti Domini mei ſanctæ memoriæ Sophronii, ſuper tali capitulo inſtantias aſſiduaſque precationes, veſtræ beatitudini, per meam humilitatem cum lacrymis oblatas, &c.* Cui ſic ſubſcripſit: *Stephanus per Dei miſeri-*
E *cordiam epiſcopus Dorenſis, & primus ſanctæ ſynodi* (Congregationis) *ſub Hieroſolymorum Patriarcha ſede conſiſtentis, præſenti libello à me dictato, manu propria ſubſcribens obtuli die ſexta* (quinta) *Octobris menſis, feria tertia* (quinta) μηνὶ Ὀκτωβρίῳ τῇ ἡμέρᾳ πέμπτῃ, *Indictione octava.* Sergius utique ille Joppenſis hanc poteſtatem ſibi arrogaverat, Heraclii auctoritate fultus, & ante Sophronii ordinationem, & rurſus poſt ejus obitum, ut indicat Martinus Papa in epiſtola ad Joannem

Philadelphiæ episcopum scripta, qua eum constituebat sedis apostolicæ vicarium in sedibus Antiochiæ & Hierosolymorum, eique acta concilii sui Lateranensis publicanda mittebat: *Cujus rei gratia,* inquit, *hortamur canonem observari in iis, qui præter mentem ac scientiam se ipsos elegerunt, vel delecti sunt in Patriarchia beatæ memoriæ Sophronii. Qui sanè ante ipsius Patriarchiam, vel post decessum in Domino, à quibusdam non convenienter electi sunt, propter angustiam.... temporis, vel quod ejus copia non esset, qui judicio adhibito sive juxta canones, eligere deberet, vel permittere, &c.* Nos latet an tempore Lateranensis concilii adhuc in vivis esset Sergius iste Joppensis de quo conquerebatur Stephanus Dorensis, sed ex ejus relatione manifestum est ipsum multa libertate munere sibi injuncto à Theodoro Papa in Palæstina functum esse, ita ut in errore pertinaces ad ordinem redegerit. Voluerat quidem Martinus ei committere vices suas pro eadem ecclesia Hierosolymitana, sicut antea fecerat prædecessor suus Theodorus: sed prævidens eum à quibusdam fore arcendum in hac administratione, qui eumdem jam calumniis coram synodo Lateranensi infamaverant, à quibus tamen sese plene purgaverat Stephanus, præfatum Joannem Philadelphiæ episcopum ea potestate illius loco donavit. Id totum mœrens denuntiat Martinus in epistola ad Pantaleonem *tom. 6. conc. Labb. col. 34.* his verbis: *Semper quidem omnis hominum vita, &c. Quandoquidem errori & amentiæ delicti, castigationis & emendationis medicinam Dei humanitas adjunxit. Quod charitas tua manifeste cognoscens, non debuit ita se gerere adversus eum, qui ab apostolica sede missus esset, Stephanum Deo amabilem episcopum Dorensium civitatis; aut ejusmodi de eo ad nos per propriam relationem transmittere: quum Salvatoris nostri mandatum id non facere jubeat, sed præcipiat invicem sincere diligere. Ecce enim illa diligenter expendentes, vana prorsus invenimus, nec ullis argumentis demonstrata; atque idcirco eum merito ex apostolica justificavimus auctoritate: iis autem qui contra eum scripserunt, crimen dimisimus, canonis rigorem misericordia temperantes, & ad resipiscentiam ipsis sufficere existimantes fabulæ revelationem, &c. Universam enim, quæ istic est, catholicam ecclesiam clauserunt, quantum in ipsis est, qui vel fecerunt vel consenserunt ne memorato episcopo redderentur missa ad eum ab apostolica sede præcepta: quibus ejus vicarius constitutus est, ac jussus, propter temporis angustias, id est, propter pressuram irruentium in nos gentium, canonicè instituere, ad supplementum ecclesiastici ordinis, episcopos & presbyteros & diaconos; quoad potestas nobis*

to. 6. conc. col. 22. D.

δι' ἂν τοποτηρητήν.

A *defuit ad promovendum Patriarcham Hierosolymorum, &c. Quam igitur defensionem habebunt, quum jam propter eos non sint ibi episcopi & sacerdotes, qui jugiter altari insistant, &c. Unde ob hanc potestatem* (quam à Domino accepimus ut populis fluctuantibus humanè ac benignè opitulemur) *mota apostolica sedes nihil prætermisit, quo catholica istic ecclesia* (Hierosolymorum) *per memoratum religiosum episcopum convenienter sacerdotale decus recuperaret; qui vero id prohibuerunt, sibi de eo imputabunt rationem. Cujus causa lugens & contristatus* B *ingredior, dies noctesque bonitatem Dei cum lacrymis obsecrans, ne hereditatem suam usque in finem repellat; sed ostium aperiat, quod illi concluserunt: ut rursum istic sacerdotii ejus, per supplementum episcoporum, splendor & ornamentum exoriatur, ecclesiæ oves cura pastorali servans, & à luporum insidiis vigilanti studio eripiens. De iis, qui non canonicè istic electi sunt in Patriarchia beatæ memoriæ Sophronii, eum canonem inviolabiliter decernimus custodiri, qui à sanctis apostolis & patribus nostris constitutus est de iis qui in alia civitate præter sententiam* C *scientiamque pontificis, qui ei civitati præest, vel eligunt, vel eliguntur, vel consentiunt, vel convocant. Canones enim ecclesiasticos solvere non possumus; qui defensores & custodes canonum sumus, non transgressores. Tametsi utramque sedem illi violarunt: hanc quidem apostolicam sedem, quod creationum præcepta non dederint, ut ante dictum est, sedem vero sancti Jacobi, quod Sophronium celare studuerint; ut cæteri liberè, sicuti ipsi volunt, non sicut sanctus spiritus jubet, electiones sibi arrogarent. Tales propterea ecclesiæ canon castigat; non enim con-* D *fusionis ac turbationis Deus est, sed ordinis & pacis. Qui vero ante ipsius Patriarchiam, aut post dormitionem memorati Sophronii creati sunt; de iis scripsimus, propter temporis angustiam, quæ sic creatis defensionis locum præbet, quum inde ecclesiastico canoni nullo modo præjudicetur: ut quum libellum sinceræ pœnitentiæ sive orthodoxæ fidei dederint ei, qui nuper à nobis ad id istic delectus est* (id est, Joanni Philadelphiæ episcopo) *eos in proprio ordine confirmet; modo hi ex aliis peccatis non prohibeantur confirmari, quæ à canone notata sint.*

E *Joannes* itaque Philadelphiæ episcopus, loco præfati Stephani Dorensis episcopi, delegatus est à Martino Papa, qui curam gereret ecclesiæ Hierosolymitanæ nomine sedis apostolicæ. Hoc munus ei commisit epistola ad eum scripta, ex qua jam supra verba quædam retulimus. In ea autem epistola hæc in rem nostram notanda videntur. Sic incipit: *Fidelis sermo, &c. Dilecte frater, & ex iis quæ ad nos à te scripta sunt, & ab iis qui experimentum jam cœperunt spiritualis tuæ secundum*

to. 6. conc. col. 20.

Deum conversationis, Stephano nempe dilecto coëpiscopo nostro, & comitibus ejus, monachis mansionis sancti Theodosii. Notum enim fecerunt nobis studium te de iis habere, in quibus episcopum esse oportere apostolicus sermo determinat: Sobrium, prudentem, &c. (1. Tim. 3.) *Hæc igitur audientes, gratiam habemus Deo, cui servimus à juventute nostra, qui confortavit vos cum omnibus qui eum diligunt, ut ad mensuram perveneritis hujusmodi Deo amabilis virtutis, &c. Sic igitur.... charitatem tuam exhortamur, religiosissime frater, nostram istic vicem implere, id est, in Orientis partibus, in omnibus ecclesiasticis functionibus atque officiis: ut in hoc maximè, sicut oportet, suscites gratiam Dei, quæ in te est per impositionem sacerdotalis dignitatis, & nostræ apostolicæ vicis.... ad tollendam omnem hæresim, quæ verbo fidei adversatur: & ad omne vitium expugnandum, quod virtuti divinæ contrarium sit: ut sic prosperans in Domino, ea quæ desunt corrigas, & constituas per omnem civitatem, earum quæ sedi tum Hierosolymitanæ, tum Antiochenæ subsunt, episcopos, & presbyteros, & diaconos: hoc tibi omni modo facere præcipientibus nobis ex apostolica auctoritate, quæ data est nobis à Domino per Petrum sanctissimum, & principem apostolorum; propter angustias temporis nostri, & pressuram gentium; ne usque in finem in illis partibus deficiat sacerdotalis decoris eximius ordo.... Nam oportet in hoc maxime tempore pastoribus spiritualibus frequentari ac muniri, quæ ubique sunt Dei catholicas ecclesias, &c. Quocirca ne differas omni modo, dilecte, implere, juxta præceptum nostrum, episcopis, & presbyteris, & diaconis, quæ istic sunt catholicas ecclesias, qui per propriam eorum conversationem in omnibus bonis testimonium habeant. Oportet enim episcopum, sicut beatus Paulus dicit, sine crimine esse, sicut Dei dispensatorem, &c. Dolor enim mihi est magnus, & incessabilis molestia cordi meo, quoad usque per vestrum in Christo studium, hoc opus absolutum videam: quandoquidem hoc & prius apostolica hæc sedes fieri præcepit per memoratum Stephanum* (Dorensem) *dilectum coëpiscopum nostrum. Sed hoc salutare propositum ad effectum venire prohibuerunt, qui talia prohibere dignos se ipsos præstiterunt: qui pro arbitratu suo, ea quæ ædificationis sunt, nota ei omnino non fecerunt, nempe præcepta demandatæ vicis apostolicæ hujus cathedræ; quibus jussus est electiones ibi facere eorum, qui ad curam Christianissimi populi deligendi sunt: solummodo autem ei significarunt de depositione, timorem Domini minime cogitantes.... Quoniam igitur, ut nosti, dilecte frater, in ædificationem magis quam in destructionem à Domino potestatem accepimus; studio tibi sit, ea quæ ædificationis sunt operari, dato tibi per nos ejus discipulos apostolico præcepto & potestate: & gratia dignos promovere nequaquam dubites, ad incolumitatem & securitatem ecclesiæ catholicæ; cum magna dilectione exhortans eos, qui jam depositi sunt, converti ad Dominum: potest enim eos rursum in admirabilem lucem suam adducere, qui hæc facit, & immutat, prout utilius est, &c. Quapropter si virtuti gratiæ mentem obsequentem habebunt, & obedientem aurem, ut persuadeantur, & audiant vocem Domini, ut eum per veram confessionem cognoscant; confirma unumquemque eorum in proprio ordine, scriptos libellos ipsis dantibus de orthodoxa fide: ut fructum Deo ferant, aliorum conversionem & meliorationem: atque ut multum fructum afferentes, majore à Deo honore digni habeantur. Hoc etiam omnino advertet charitas tua, in iis qui ab ipsa confirmantur, aut eliguntur; ne quo modo, præter hæresim quæ ab ipsis dato libello evacuatur, alia quædam peccata, notata canone, eorum impediant vel confirmationem vel electionem. Impossibile enim est, ea contegere vel prætermittere, quæ continentem locum defensionis non habent: sed omnino in iis qui libenter peccant & amant peccare, denegare oportet eam veniam, quæ in hujusmodi lapsibus ex dispensatione datur; ne & ipsi propter canonis contemptum amplius graventur, & nos in culpa simus, injustè agendi iis licentiam permittentes. Defensores enim divinorum canonum & custodes sumus, non prævaricatores .... cujus rei gratia, hortamur canonem observari in iis, qui præter mentem ac scientiam se ipsos elegerunt vel delecti sunt in Patriarchia beatæ memoriæ Sophronii. Qui sane ante ipsius Patriarchiam, vel post decessum in Domino, à quibusdam non convenienter electi sunt, propter angustiam, ut dictum est, temporis, vel quod ejus copia non esset, qui judicio adhibito sive juxta canones eligere deberet, vel permittere: tales datis scriptis libellis confirmari mandamus, nullatenus inde canoni præjudicio facto. Novit enim canon afflictorum temporum persecutionibus veniam tribuere, in quibus contemptus non præcessit, prævaricationem redarguens, sed angustia magis & penuria, quæ propter necessitatem, ex misericordia cogit multam diligentiam prætermittere, &c.* Et sub finem: *Ecce vero in auxilium, ut magno studio, ac sine ullo impedimento, charitas tua ministerium impleat, à nostra apostolica auctoritate tibi commissum; hortati sumus Deo amabiles episcopos, ipsum dico Theodorum Esbuntiorum, & Antonium Bacatorum, adesse in omnibus, ac pro viribus inservire hujusmodi spirituali voluntati tuæ: quibuscum & Georgium dilectum presbyterum & archimandritam, & Petrum Christi amantem Adraensem nempè, ac omnino eos, qui in illis partibus fidem Dei verumque zelum habent; quorum merces plurima erit apud Deum,*

[Margin: καὶ τῆς ἡμετέρας ἀποστολικῆς τοποτηρησίας.]

quum vobis promptitudinem animi studiique sui præstiterint in omni obedientia & gratiæ perfectione. Hæc Martinus Papa ad Joannem Philadelphiæ episcopum, pro regimine ecclesiæ Hierosolymitanæ, *ibid. col. 24.* In epistola vero quam scripsit ad Theodorum episcopum Esbuntiorum, *to. eodem 6. conc. Labb. col. 30.* sic loquitur: *Quæ autem synodaliter à nobis hîc gesta sunt, ad confirmationem defensionemque ecclesiæ catholicæ, id est, paternarum ejus ac synodalium definitionum, nuper misimus ei, qui à nobis vicarius canonicè designatus est, dilecto fratri nostro & episcopo Philadelphensium civitatis; cui bene facitis assentientes, & omnes orthodoxos una vobiscum excitantes ad eorum articulorum implementum, qui ei piè commissi sunt, ad commendationem ecclesiæ catholicæ.* Idem legitur, iisdemque terminis in epistolis Martini, tum ad Antonium episcopum Bacatorum, *ibidem col. 32.* tum ad Georgium archimandritam monasterii sancti Theodosii, *col. 33.* de obedientia scilicet ab iis præstanda constituto à se vicario Joanni episcopo Philadelphiæ. Huic Georgio insuper hæc notanda ait, de Stephano Dorensi episcopo: *qui per proprios monachos nobis eum conservasti, qui à nostra apostolica cathedra missus est, Deo amabilissimum Stephanum episcopum civitatis Dorensium. Pro quo mercedem à Domino habentes, satagite ad certamina pro pietate studiosius vos extendere; & virtutum reginam, sanctissimam nostram fidem omni bono zelo defendere, &c.* Petro similiter illustri, Joannem Philadelphiæ episcopum, iis verbis commendat, *ibid. col. 38. & seq. Sapienter te ipsum constituisti, dilecte: ac merito ea sola cogitas quæ sunt Jesu-Christi, ad perfectam salutem festinans: quam tibi ardenter desideranti nos quoque conciliantes hortamur, ut intentiore studio vires tuas conferas Dei amantissimo episcopo Philadelphensium civitatis: quoniam eum vice nostra, Deo juvante, fungi canonicè jussimus: ut catholicas in illis partibus ecclesias decenter ordinet, in iis omnibus episcopos, & presbyteros, & diaconos creans, permissa ei à Domino per nos minimos, sive per auctoritatem sancti & principis apostolorum Petri, spirituali potestate: ne viduati in tam multis temporibus, talique afflictionis pressura, populi in terram squallidam & infrugiferam vertantur; sed ut magis augeantur ac splendescant, instantia diligentiaque sacerdotum: qui ut constituantur, adjuvans vestra Christi amans claritudo per præfatum dilectum nostrum coëpiscopum, propriæ matris, nempe catholicæ ecclesiæ viscera reficiet, &c.* Demum idem Martinus Papa scribit in hunc modum *ib. col. 41.* E. ad ecclesias Antiochiæ & Hierosolymorum, postquam eis nuntiavit Monothelitarum hæresim in concilio Later. fuisse

A damnatam, ordinationem vero Macedonii pro sede Antiochena, item & Petri pro Alexandrina esse illegitimas, illosque adhortatus fuit ut in fide catholica persisterent: *Catholicam & apostolicam ecclesiam.... nos ædificare properantes in Spiritu sancto, ad majorem ejus stabilitatem convenienter studuimus in præsenti præcipere, secundum potestatem nobis à Domino in gratia datam per sanctum Petrum Apostolorum principem, Joanni dilecto fratri nostro episcopo Philadelphensium civitatis, ut locum nostrum in omnibus ecclesiasticis articulis in* B *partibus Orientis suppleat; & creet in omnibus civitatibus, quæ Antiochenæ sedi, quæque Hierosolymitanæ sacerdotaliter subsunt, episcopos, & presbyteros, & diaconos, &c.* (mandantes) *ut tanquam obedientes filii, unanimiter omnes sacro divinoque studio adjuvetis propositum apostolica auctoritate vicarium nostrum, nempe dilectum episcopum Philadelphensium; ut omnimodis perficiatis opus ministerii hujus ad salutem animarum vestrarum: non configurati inobedientibus aut contradicentibus veritati per inconsistentem ipsorum hæresim; sed secundum* C *eum, qui vocavit vos, sanctum, & ipsi sancti in omni conversatione sitis, per obedientiam & gratiam in eodem verbo fidei, &c.*

Jam supra dictum est, inter subscriptiones episcoporum qui per se, vel per legatos adfuerunt synodo sextæ generali anno 680. habitæ contra Monothelitas, legi subscriptionem Georgii presbyteri & monachi vices gerentis *Theodori* locum tenentis sedis Hierosolymitanæ: hinc enim constat, tunc temporis, vacante adhuc ea sede, Theodorum quemdam huic ecclesiæ commissione vica- D riali præfuisse: sic enim legitur *tom. 6. concil. Labb. coll. 1028. & seq. 1057. & 1077. Georgius humilis presbyter sanctæ Christi Dei nostri resurrectionis, & locum gerens Theodori Deo amabilis presbyteri & locum servantis* sive vicarii *apostolicæ sedis Hierosolymorum, similiter subscripsi.* Theodorum hunc existimaverat olim Papebrochius fuisse Theodori Papæ, Martini prædecessoris, patrem, & post mortem Sophronii ei fuisse suffectum: sed postea contrarium sensit, ut ipsemet declarat *tract. prælim. in acta sanctorum to. 3. Maii, n. 154.* E *pag. 35. col. 1.* his verbis: constat ex eo loco (ex relatione nimirum Stephani Dorensis episcopi in concilio Lateran. sub Martino I. supra adducta) nullum fuisse vere Patriarcham post mortem sancti Sophronii, quare mutatum cupio quod ad commentarium de eodem (Sophronio, ad diem 11. Martii) *num. 41.* insinuavi, fieri potuisse ut *episcopus Theodorus* pater *Theodori de Hierosolyma Romani Pontificis* ordinati anno 649. (dicendum potius 642.) fuerit successor Sophronii

mediatus

mediatus vel immediatus...... Nam id eo minus credi potest, quod prædictus Stephanus à prædicto Papa Theodoro constitutus fuerit apostolicæ sedis locum-tenens seu legatus, ad illegitimas illas ordinationes, (quæ à Sergio Joppensi attentatæ fuerant) vel abolendas omnino, vel corrigendas, reformandasque in gratiam eorum qui se orthodoxos probarent. Quis enim dubitare potest quin si ipsius Theodori (Romani Pontificis) pater tunc Patriarcha (Hierosolymitanus) fuisset, alio prorsus modo processum foret! Quemadmodum vero ἡ τοποτηρησία τοῦ θρόνου, *Locitenentia in throno, à Sergio Joppensi* præter jus usurpata, *Stephano Dorensi* attributa fuit à Romano Pontifice: sic & deinceps credibile est alios atque alios institutos fuisse τοποτηρητὰς locum-tenentes, usque dum iterum resumtus est titulus Patriarchæ, Saracenis pacificam totius Orientis possessionem adeptis. Addit idem Papebrochius *num. seq. 155.* Theodorum locum-tenentem Patriarchæ Hierosolymitani, qui per Georgium presbyterum & monachum legatum suum subscripsit actis synodi sextæ generalis, eum esse qui in Latinis catalogis nominatur post Sophronium, perperam creditus pater Theodori Papæ, & causam errandi fuisse quod Theodorus Papa diceretur *filius episcopi de Hierosolyma,* quasi id foret idem ac *episcopi Hierosolymitani;* quum debuisset intelligi *Theodorus de Hierosolyma,* scilicet natus, *filius episcopi,* alicujus nimirum innominatæ civitatis sub Hierosolymitano Patriarcha constitutæ. Ita Papebrochius ultimum citatus. Tres itaque supra memoratos habemus, videlicet *Stephanum* episcopum Dorensem, *Joannem* Philadelphiæ episcopum, & *Theodorum* presbyterum, qui post Sophronii mortem usque ad synodum sextam generalem, id est ab anno verosimilius 643. vel 644. usque ad finem anni 680. ecclesiam Hierosolymitanam vicaria potestate administraverint. Verum quamdiu post eam synodum vixerit postremus iste *Theodorus,* & an alius ei successerit eodem modo vicarius, usque ad Joannem V. nos latet.

LIX. JOANNES V.

Ex Patriarcharum Hierosolymitanorum numero, supra expungendum ostendimus, *col. 281. Anastasium* quemdam, hominem confictum à Græcis, cujus subscriptio legitur inter cæteras episcoporum canonibus Trullanis appositas anno Christi 692. in hunc modum, *to. 6. concil. Labb. col. 1188. Anastasius humilis episcopus sanctæ civitatis Hierusalem.* Nullibi enim aliàs de eo episcopo vel levis mentio occurrit: testatur vero Anastasius

A Bibliothecarius, nullum Patriarcharum (excepto Constantinopolitano, saltem ut probabile est) concilio quinisexto, ubi canones illi conditi sunt, adfuisse. Post istam itaque 60. circiter annorum ecclesiæ Hierosolymitanæ viduitatem, constitutus tandem est hujus sedis Patriarcha *Joannes V.* quem tabulæ Theophanis ipso primo Justiniani II. restituti anno, id est, Christi 705. renuntiatum ferunt, atque triginta annos episcopatum gessisse: *Hierosolymorum Joannes annos triginta.* Eutychius Alexandrinus Joannem post multos à Sophronii morte annos Patriarcham creatum B quadraginta annis sedisse narrat. Hujus Joannis meminit *S. Joannes Damascenus,* in epist. ad Jordanem archimandritam, quæ extat Græcè & Latinè *tom. 1. operum hujus sancti Joannis, recentioris edit. Paris. 1712. col. 480. de Hymno Trisagio.* In ea enim epistola Joannem istum *divinissimum* & *hominem Dei* appellat, illumque ab Anastasio monasterii S. Theodosii præfecto immerito recenseri ait, ut qui hymnum trisagium soli filio decantari, non autem tribus sanctæ Trinitatis personis, C existimasset. Hunc Damascenus sibi notissimum fuisse asserit: *Quidnam est,* inquit, *quod loquente & vivente sancto viro hæc minimè de eo dicta sint! Ecquis vero illum melius me novit! nemo profectò: quippe qui nullam spiritualem vitam* (seu doctrinam) *spiravit, quam mihi, uti discipulo, non communicaret.* Papebrochius *tract. prælim. in Act. SS. to. 3. Maii, n. 156. pag. 35. col. 2.* E. F. conjicit Damascenum, ab eo Joanne accersitum, presbyterumque ordinatum, aliquandiu apud eum mansisse: epistolam autem modo citatam D scriptam fuisse non multo post Joannis Hierosolymitani Patriarchæ obitum, qui circa annum Christi 735. aut 745. contigit. De eo intelligendus venit Theophanes, quando ad annum 13. Leonis Isauri, Christi 729. narratis quæ adversus hujus Imperatoris conatus in sacras imagines Germanus Constantinopolitanus Patriarcha, Gregorius II. Papa, necnon Joannes Damascenus gesserunt, addit, *& Joannes cum Orientis episcopis anathemati impium supponit:* Id vero eidem principi Damascenus comminatus fuerat in fine E duarum priorum orationum quas pro imaginibus edidit, scilicet fore ut *ex Sion exeat lex, & verbum Domini de Hierusalem,* quo impietas ista proscriberetur. Extat Joanni Damasceno adscripta invectiva in Constantinum Copronymum, quæ in codice regio 2428. *Joannis Hierosolymorum sanctæ civitatis archiepiscopi* nomen defert; sed hujus Joannis fœtus esse non potest, quantumvis supponatur Joannes iste, juxta Eutychii annales, annos 40. sedisse, id est ad ann. Chr. 744. aut 745.

quia lucubratio illa nonnulla Copronymi gesta in sacras imagines commemorat, quæ eam ante annum Christi 754. quo synodum suam adversus easdem Copronymus celebravit, scriptam non fuisse indicant. Hinc etiam non improbabili conjecturæ locus datur, huic Joanni V. fortassis successisse *Joannem* alterum, quem cum illo scriptores confuderint: maximè quum Theodorus vix ante ann. 754. aut 755. ecclesiæ Hierosolymitanæ regimen suscepisse videatur.

LX. Theodorus I.

Papebrochius *tract. prælim. in Acta sanctorum to. 3. Maii, n. 166. pag. 38. col. 1.* A. B. observat, gementibus sub duro Saracenorum jugo ecclesiis Syriæ & Ægypti, atque inprimis Hierosolymitana, neminem fuisse qui in hac postrema sede successionem accuratam traderet, in idque solos inquisiisse Latinos, postquam suis armis liberata urbs sancta est. Exinde enim turmatim effloruere scriptores belli sacri, ea quidem primum narrantes quæ sub ipsorum oculis gesta fuerant, sed nec omittentes, saltem aliquot eorum, notitiam scrutari præcedentium hujus ecclesiæ Patriarcharum, nonnullamque illorum seriem texere. Hoc tamen nec ipsi ita plenè assequi potuerunt, quin eorumdem Patriarcharum aliquot ipsorum diligentiam fugerent. Catalogorum istiusmodi, inquit, unum habemus in collegii nostri Brugensis codice insigni membraneo, ubi post Roberti & Fulcherii Hierosolymitanam historiam, invenitur *descriptio locorum circa Hierusalem adjacentium*, & ad ejus calcem recensentur nomina, primo *episcoporum ac Patriarcharum* usque ad *Fulcherium*: deinde *regum Judæorum ac Latinorum* usque ad *Balduinum III.* tum *principum Edessanorum, Galilææ, ac Tripolitanorum.* Qui omnes finiunt circa annum 1150. Hunc catalogum Latinum sub nomine *manuscripti Brugensis* aut *Rubeæ-vallensis* citandum monet imposterum idem Papebrochius; addit autem *n. 167.* prædictos catalogos in suis manuscriptis, initio perquam imperfectos esse, quippe qui præterierint *locum-tenentes* qui post Sophronii mortem ecclesiam Hierosolymitanam administravere, & ipsum quoque Joannem V. Patriarcham: ut ordinem successionis resumant in *Theodoro* de quo nunc nobis agendum est. Hujus meminit Theophanes ad annum 23. Constantini Copronymi, id est, Christi 764. ubi narrat *pag. 365.* Cosmam Epiphaniæ Syriæ episcopum à civibus suis delatum Theodoro Antiocheno Patriarchæ quod sacra vasa distraxisset, rectæ fidei desertorem factum, in Copronymi sententiam perversam adversus sacras imagines transiisse:

A ob idque ab eodem Theodoro Antiocheno, à Theodoro quoque Hierosolymitano, & à Cosma Alexandrino Patriarchis, ac ab eorum episcopis suffraganeis, die sancto Pentecostes, post evangelii lectionem, ab illorum singulis, in propriis ecclesiis, concordi animo, unaque voce, anathemati fuisse subjectum. Hunc Theodorum Hierosolymitanum, anno tertio Valid Califæ Abdalmaleci filii, Christi 607. ordinatum Patriarcham tradit Eutychius Alexandrinus, errore manifesto, *ac triginta quinque annos sedisse.* Constantinus Pseudo-Pon-
B tifex Romanus, qui Paulo I. defuncto anno 767. sedem apostolicam invasit, ad Pippinum Francorum regem scribens eam epistolam, quæ 29. est codicis Carolini, & refertur à Duchesne *to. 3. hist. Franc. p. 826.* C. recepisse se ait synodicas quas Theodorus Hierosolymitanus ad Paulum mittebat. *Itaque innotescimus* (id est, notum facimus) *excellentiæ vestræ, quod duodecima die præteriti Augusti mensis, quintæ Indictionis, conjuncti* (legendum fortassis *quintæ Indictioni conjuncti) ad nos à sancta civitate quidam religiosus presbyter, Con-*
C *stantinus nomine* (venit,) *deferens synodicam fidei missam à Theodoro Hierosolymorum Patriarcha ad nomen prædecessoris nostri Domni Pauli Papæ, in qua & reliqui Patriarchæ, id est, Alexandrinus, & Antiochenus, & plurimi metropolitani & episcopi Orientalium partium visi sunt concordasse, eamque cum magna lætitia suscipientes, atque amplectentes, in populo in ambone relegi fecimus, cujus exemplar in Latino & Græco eloquio vestræ excellentiæ direximus, ut cognoscatis qualis fervor sanctarum imaginum Orientalibus in partibus cunctis Christianis im-*
D *minet.* Scribebat suam hanc epistolam Constantinus anno 767. Excerptum quoddam ex ea Theodori synodica legitur in epistola Adriani I. Papæ ad Carolum Magnum, pro synodo Nicæna II. scripta probabiliter anno Christi 794. post concil. Francoford. quæ extat *to. 7. concil. Labb. Item,* inquit Adrianus, *ibid. cap. 18. col. 924.* A. *Ex synodica trium Patriarcharum, videlicet Cosmæ Alexandriæ, Theodori Antiochiæ, & Theodori Hierosolymæ, quæ in prædicto concilio* (Romano anno 769. coacto sub Stephano III. Papa)
E *relecta, ab omnibus fideliter honorata, & venerabiliter suscepta est, ubi post multa sanctorum Patrum testimonia, Theodorus Patriarcha Hierosolymorum inquit: Restat mihi tempus enarrandi de Abagaro Edesseno, & alia, aut similia sanctorum Patrum, quæ & vos melius cognoscitis. Persevera, sanctissime Pater, persevera in eadem bona fide, corroboratus super petram fidei, sicut Deiloqua vox affata est Apostolum Petrum:* Tu es Petrus, &c. *Verè non prævalebunt ei in sæculum sæculi. Cognitum facimus tibi sanctissimo*

Domino, ego humilis Theodorus Patriarcha A *Hierosolymorum, & hi qui nobiscum sunt, Cosmas Patriarcha Alexandriæ, & Theodorus Patriarcha Antiochiæ, id ipsum intelligimus, & credimus, sicut & vestræ sanctitati patet.* Superius autem *cap. 2. ibid. col. 919.* D. E. diluens Adrianus quod contra hunc Theodorum objecerant qui synodum Nicænam II. rejiciebant: *Utrum Theodorus archiepiscopus Hierosolymorum rectè sentiat, qui quum Patrem sine principio penitus, & sempiternum se credere dixit, filium, nescio sub qua ambage verborum, non aliud principium quam Patrem agnoscentem,* B *& ex ipso subsistentiam habentem professus sit!* Respondit Adrianus: *Iste Theodorus Patriarcha Hierosolymorum, cum cæteris præcipuis Patriarchis, videlicet Cosma Alexandriæ, & Theodoro alio Antiochiæ, dudum prædecessori nostro sanctæ recordationis quondam Paulo Papæ miserunt propriam eorum rectæ fidei synodicam, in qua & de sacratissimis imaginibus subtili narratione, qualiter una cum nostra sancta catholica & apostolica universali Romana ecclesia, ipsi, cæteri Orientales orthodoxi episcopi, & Christianus populus sentiunt, & in earumdem* C *sanctarum imaginum veneratione sincero mentis affectu ferventes in fide existunt, studuerunt intimandum. Quam synodicam in Latino interpretatam eloquio prædecessor noster sanctissimus Dominus Stephanus Papa, in suo concilio, quod & ipse pro sacris imaginibus, una cum diversis episcopis in partibus Franciæ, seu Italiæ fecit, suscipientes ac relegentes, placuerunt, tam de diversis Francorum Patrum testimoniis, quam de symbolo fidei, ubi facti* (fati) *sunt dicentes: si quis alium terminum fidei, sive symbolum, aut doctrinam habet, præter quod traditum est* D *à sanctis, magnis, & universalibus sex synodis, & confirmatum est ab his sanctis patribus qui in iis convenerunt, & non adorant imaginem sive figuram D. N. J. C. neque humanationem ejus confitentur, sicut qui descendit & incarnatus est propter genus humanum: talem impium anathematizamus, & alienum extraneumque deputamus sanctæ, catholicæ, & apostolicæ ecclesiæ, & cætera quæ longum est enarrari. Et ideo prædictus Theodorus archiepiscopus taliter professus est, sanctorum Patrum sequens doctrinam, &c.* Nec quisquam sibi persuadeat E Theodori epistolam, de qua hic loquitur Adrianus, eam esse ejusdem Theodori epistolam synodicam, quam Orientis monachi Tarasio Constantinopolitano Patriarchæ miserunt, quæque lecta est act. 3. synodi Nicænæ II. *tom. 7. conc. Labb. col. 175.* C. D. Nam, præter quam quod verba ab Adriano recitata non reperiuntur in illa epistola; insuper clarum est ea ab illo referri, quasi ex epistola quam Carolus Magnus, eique consentientes episcopi non legissent in actis synodi Nicænæ II. licet iidem nonnulla epistolæ Theodori, quæ in illis actis extat, minus intellecta sugillassent, ut supra vidimus. In litteris autem quas monachi modo memorati ad Tarasium Patriarcham Constantinopolitanum scripsere, ut ipsi, totique synodo convocandæ, epistolam Theodori ejus fidei professionem continentem transmitterent, hæc aiunt: *Porro ad munitionem humilium litterarum nostrarum, satisfactionemque beatitudinis dominationis vestræ, atque victorum & triumphatorum Imperatorum nostrorum, conspeximus etiam exemplar synodicorum Theodori sanctæ memoriæ Patris nostri & Patriarchæ Hierosolymorum, subjiciendum his quæ scripta sunt à nobis. Hunc autem libellum, secundum solitum ecclesiæ ritum, idem sanctæ recordationis scripsit beatis & almi termini sanctis Patriarchis, Cosmæ scilicet Alexandriæ, & Theodoro Antiochiæ Theopoleos, qui & reciproca synodica eorum, dum adhuc viveret, recepisse dignoscitur. Incolumes vos, &c.* Sequitur deinde: *Exemplar synodicorum Theodori sanctissimi Patriarchæ Hierosolymorum. Credimus igitur, &c.* Incipit nimirum epistola illa synodica ab integra catholicæ fidei professione. Sic vero terminatur *ibid. col. 186. His itaque synodicis nostris libenter acceptis, sanctissimi, si quid inventum fuerit in illis emendatione indigens, sine invidia vestræ Deo plenæ doctrinæ nos participes facite, & ad remittendum ea nobis correcta estote precabiles, ut concorditer ex hoc fidelibus utrisque, id est, vobis & nobis inventis, glorificetur Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, nunc & semper, & in sæcula sæculorum, amen.* Post lectionem autem hujus synodicæ Theodori Hierosolymitani, *Petrus & Petrus Deo amabiles presbyteri, & locum-tenentes sanctissimi Papæ Adriani senioris Romæ dixerunt: Acquiescimus, &c.* Et paulo inferius iidem: *Benedictus Deus, quia Orientis sanctissimi summi sacerdotes concordes in orthodoxa fide, & adoratione venerabilium imaginum, sanctissimis Adriano Papæ Romano, & Tarasio Patriarchæ novæ Romæ inventi sunt.* Ibid. *col. 186.* D. E. Quum autem afferant prædicti monachi Orientis, hanc Theodori Hierosolymitani synodicam, ab illo datam fuisse Cosmæ Alexandriæ & Theodoro Antiochiæ Patriarchis, juxta solitum ecclesiæ ritum; nihil vetat quin eam esse censeamus, quam Theodorus iste, statim ab ordinatione sua, ut tunc ecclesiæ leges & consuetudo ferebant, ad Orientis Patriarchas orthodoxos dederit. Constat itaque Theodorum ad sedem Hierosolymitanam fuisse evectum, dum Cosmas orthodoxus ecclesiam Alexandrinam regeret, & alter Theodorus pariter orthodoxus Antiochenam: At

quonam præcise Christi anno id contigerit, non item constat. Papebrochius *tract. prælim. ad Act. SS. tom. 3. Maii, num. 170. pag. 38. col. 2.* F. *& p. 39. col. 1.* A. ait: Hinc porro facile erit intelligere quo anno Theodorus sedere cœperit. Etenim Elmacinus *lib. 1. hist. Sarac. cap. 17. p. 82. Anno,* inquit, *Heg. 118.* (apud Elmacinum legitur *Hegiræ 108.* qui annus incepit mense Maio anni Christi 726. sed si legi debeat *118.* hic Hegiræ annus cœpit die 20. Januar. anni Christi 736.) *obiit Alexander Patriarcha Jacobitarum Alexandriæ, in cujus locum substitutus est Cosmas, qui ut menses sedit quindecim, vita quoque defunctus est die ultimo Baunæ* (id est, 24. Junii) *dicitur quoque* (Patriarcha) *factus anno ultimo Leonis* (videlicet Isaurici) *regis Romanorum,* defuncti 18. Junii, anno 741. Præfuit ergo Cosmas à mense Martio anni jam dicti, ad mensem Jun. anni sequentis (742.) Porro, si Cosmas ille Alexandrinus Patriarcha sedere cœpit anno Heg. 118. Christi 736. & quindecim mensibus elapsis mortuus est anno sequenti Hegiræ 119. Christi 737. quomodo inaugurari potuit Patriarcha anno ultimo Leonis Isaurici defuncti die 18. Junii anni 741. & decedere anno sequenti?.... Manet interim, subdit Papebrochius, quod Hierosolymitanus Theodorus ordinatus fuerit, saltem anno 742. Verum alius profecto fuit Cosmas ille Alexandriæ Patriarcha, qui tempore hujus Theodori sedebat, utpote qui non Jacobita audierit, nec quindecim duntaxat mensibus suam ecclesiam rexerit, sed adhuc vixerit anno 764. imò & anno 767. Theophanes ad secundum Constantini Copronymi annum (Christi 742.) de Cosma quodam Alexandrino Patriarcha loquitur, qui tunc non recens inauguratus erat. *Eodem etiam anno,* inquit, *pag. 349. Cosmas Alexandriæ Patriarcha cum ipsa civitate, Monothelitarum pravitate à Cyri qui sub Heraclio vixit temporibus eam civitatem obtinente abjurata, & errore cognito, ad orthodoxam ecclesiam rediit.* Doctissimus Renaudot. *in hist. Patr. Alex. pag. 205.* dicit hunc Cosmam primum Patriarcham Alexandrinum fuisse inter Melchitas seu Orthodoxos, ex quo Ægyptus in Arabum potestatem venit. Quum autem, inquit, hæc melius Jacobitis Eutychius scire potuerit, verba ejus apponemus, ex *tom. 2. pag. 385.* quia multum ad obscurissimi illius temporis historiam conferunt: *Anno Califatus Hischami septimo* (Elmacinus *lib. 1. hist. Sarac. cap. 17. p. 83.* habet *anno tertio*) *constitutus est Cosmas Patriarcha Alexandrinus, qui 28. annos sedit, dein mortuus est.* (Idem Elmacinus *pag. 79.* apud Pagium *to. 3. crit. annal. Baron.* ad annum 723. *num. 8.* docet

A Jesidum Saracenorum Califam, anno Heg. 105. die 25. Siaabani, id est, die 4. Februar. anni Christi 724. mortuum esse, & imperasse annos 4. & mensem unum, *& pag. 80.* tradit ei successisse Hisiamum ejus fratrem, qui inter Saracenorum Califas decimus-septimus numeratur. Tertius itaque hujus Califæ annus fuit Christi 726. septimus vero fuit Chr. 730.) *Orabant autem Christiani Melchitæ Alexandriæ in ecclesia S. Sabæ, quum Jacobitæ jam omnes ecclesias occupassent. Cosmas autem qui Patriarcha constitutus est idiota fuit, qui nec legere posset,*
B *nec scribere, quum ars illi esset acus conficere. Huic, quum Damascum ad Hischamum filium Abdelmelic profectus esset, concessæ sunt, ope quorumdam qui in aulico ministerio ab actis & epistolis erant* (non *eruditorum,* ut male in versione Pocockii legitur) *ecclesiæ quas occupaverant Jacobitæ, scripsitque Hischamus ad præfectum Ægypti suum, qui fuit Abdalla filius Gihani Sakuensis, ut ecclesias quæ in manu Jacobitarum erant, repetitas Cosmæ Patriarchæ traderet, & quodcunque earum nomine comprehenderetur. Accepit ergo Cosmas Patriarcha à*
C *Jacobitis ecclesias, atque inter cæteras ecclesiam Kaisariæ. Si quidem ab eo tempore quo Georgius Patriarcha Alexandria Constantinopolim fugit, anno 3. Califatus Omari filii Elkittabi, donec constitueretur Cosmas Alexandriæ Patriarcha anno septimo Califatus Hischami, fuit cathedra Alexandrina absque Patriarcha Melchita, spatio scilicet annorum 97. occupaverantque Jacobitæ omnes ecclesias, tam Ægypti, quam Alexandriæ. Quumque opus haberent Nubii episcopis, ordinavit Patriarcha Jacobitarum ipsis episcopos: atque ex eo tempore Jacobitarum sen-*
D *tentiam amplexa est Nubia: & quotiescunque moreretur in aliqua urbe Ægypti episcopus, alium ipsis constituit Jacobitarum Patriarcha. Adeoque facta est Ægyptus, tam superior quam inferior, Jacobitica; excepta ecclesia Michaëlis quæ est in Kasser Elchema,* hoc est, arce candelarum seu luminum. *Illam scilicet retinuerunt Melchitæ, atque in ea orabant: quumque moreretur ipsis episcopus, ad Tyri metropolitam mittebant, qui ipsis episcopum ordinabat. Neque ita se habere desiit Melchitarum in Ægypto & Alexandria status, usque ad Cosmam Patriar-*
E *cham.* Hæc fusius à nobis descripta sunt ipsius auctoris verbis, subdit Renaudot. quia multa nos docent, quæ apud auctores alios frustra quærerentur: nam qui res Melchitarum descripserit, præter Eutychium, habemus omnimo neminem. (Hanc eamdem historiam refert ex Eutychio Elmacinus supra citatus.) Ex illa autem narratione discimus, per annos 97. aut circiter, nempe ab initio Imperii Muhamedanorum in Ægypto, orthodoxos Alexandriæ nullum habuisse Patriarcham:

neque in tam longa calamitate adduci potuisse A ut cum Jacobitis communicarent, aut eorum episcopis se subjicerent. Annus septimus Hischami est Hegiræ 112. Christi 730. ut jam supra dictum est; quo (tamen) tempore nulla hujus Cosmæ apud Græcos memoria occurrit; tanta fuit rerum in Oriente gestarum per Arabes obscuritas. At circa annum 742. Theophanes scribit Cosmam Patriarcham Alexandrinum cum suis abnegata Monothelitarum hæresi, ad ecclesiæ catholicæ communionem accessisse; quod Eutychius ignoravit, etsi plura quam authores Græci aut Latini, B de prædecessoribus suis scivisse videatur. Neque est quod suspicemur (sunt semper verba Renaudotii) ignotam illi fuisse Monothelitarum sectam, cujus (utique) originem ad *Maronem* quemdam monachum refert, à cujus nomine non aliter eos appellat quam *Maronitas;* reclamantibus tamen recentioribus è Libano *Maronitis*. (Quid porro huic Eutychii Alexandrini auctoritati reponant illi recentiores Maronitæ jure ne, an immerito, vide superius ubi de Maronitis, à *col. 25.* usque ad *col. 31.*) Præfatus Papebrochius, *in hist. chronol. Patr.* C *Alexandr. præfixa Act. SS. tom. 5. mens. Jun. pp. 77. 78. & seq.* relatis supra citatis Theophanis, Eutych. Alexandr. & Elmacini testimoniis, subdit *n. 411.* Meminit etiam Marquardus...... *Cosmi Patriarchæ Alexandrini,* quem reducit ad annum 743. nullo alio Patriarcha, nec ante, nec post hujus tempora nominato. Hæc nos dubitare non sinunt, quin præter Cosmam Jacobitam, quindecim mensium Patriarcham, alter synonymus sederit, Monothelita primum, deinde catholicus; quique annos minimum sexdecim thronum D illum obtinuerit (longè diutius sedit, quippe qui annis Christi 764. & 767. adhuc superstes erat) cæteris, quæ ad eum spectant, scriptorum negligentia prætermissis. Quod ad Theodorum Antiochenum Patriarcham attinet, qui hanc sedem occupabat, sedente simul Alexandriæ Cosma pro Melchitis, quum Theodorus noster ecclesiæ Hierosolymitanæ clavum suscepit; non videtur Theodorus ille Antiochenus ea dignitate fuisse auctus ante annum Christi 752. aut etiam 754. Nam, ut tradit Papebrochius *tract. prælim. in Act. SS.* E *to. 3. Maii, num. 170. pag. 39. col. 1.* A. ex Elmacino, post mortem Joannis constituti anno 1. Hisiami, id est, Christi 723. mansit ecclesia Antiochena sine Patriarcha, usque ad tempora Abdallæ Saffahi 22. Califæ, qui cœpit regnare anno Christi 749. *Dicunt,* inquit Elmacinus, *lib. 1. Saracen. hist. cap. 17. pag. 82. constitutum Antiochiæ Patriarcham, nomine Joannem, post obitum Athanasii Patriarchæ ejus, anno primo imperii Hisiami, contra quem insurrexerunt episcopi sui: at facta deinde pace, obiit: mansitque ecclesia sine Patriarcha ad tempora usque Abdallæ Saffahi.* Item lib. 2. cap. 2. pag. 98. *Tempore autem Saffahi jussit Constantinus* (Copronymus) *episcopum Ishacum constitui Patriarcham Antiochiæ & Orientis, quia is eum adierat, eique ministraverat antequam imperaret, fuitque in mandatis Imperatoris, ut quicunque ei resisteret interficeretur; & occisus ejus causa est Matraninus. Misitque ipse synodicam ad Abnachaïlem Patriarcham Alexandrinum, & epistolam qua jubebat ut eum admitteret, aut ad se veniret. Verum is neque admisit, &* (neque) *ad iter se paravit. Venitque rumor in Ægyptum Ishacum obiisse Antiochiæ, sedemque occupasse quemdam nomine Athanasium, idque subito factum fuisse ante solis occasum. At hoc secundo die mortuo, constitutus est alius nomine Georgius, quem aliquanto post in gratiam episcopi cujusdam sibi amici removit Abugiafar Almansor, episcopo in ejus locum suffecto. Atque hic non scripsit synodicam ad Patriarcham Ægyptiacum.* Episcopus iste non nominatus, verosimiliter Theodorus est, qui subinde sedem Antiochenam non conscenderit ante annum Christi 754. quum Abugiafar Almansor, sub quo promotus dicitur, eo duntaxat anno Califatum obtinuerit. Præterea monet Pagius *tom. 3. crit. annal. Baron.* ad annum 751. *n. 10. pag. 280. col. 1.* Theophanem ad annum 10. Constantini Copronymi, (Christi 751.) hæc habere: *mensis Desii* (id est, Junii) *die 29. sanctissimus Antiochiæ Patriarcha Theophylactus morte obdormiit.* Et anno sequenti (Chr. 752.) *Theodorus vicarii filius è minori Armenia oriundus, Antiochiæ Patriarcha consecratus est.* Anastasius in versione Theophanis dicit Theodorum hunc sedisse *annos sex:* diutius tamen vixisse ex jam supra dictis & modo repetendis manifestum fit. Mittendus hîc ergo est Eutychius *to. 2. annal. pag. 399.* ubi ait, *constitutum esse Theodorum Patriarcham Antiochenum anno* (Califatus Jaafari Almansuri) *vigesimo* (Arabico scilicet, qui inibatur juxta tabulas Gravianas mense Novembri anni Chr. 772.) inquiunt doctiss. Bollandi successores Theologi, *in histor. chronol. Patr. Antioch. tom. 6. actorum sanctorum Julii præfixa, num. 544. pp. 115. F. & 116. A.* Anno Christi 757. in exilium pulsus est. Ut enim scribit idem Theophanes ad annum Copronymi 16. apud eumdem Pagium ad annum 756. *n. 5. p. 302. col. 1. Hoc anno* (Christi 757.) *terræ motus haud levis in Palæstina & Syria contigit mensis Martii die 9. Theodorus Antiochiæ Patriarcha in exilium deportatus est, Arabum invidia, qui frequentioribus litteris ad Imperatorem Constantinum* (Copronymum) *scriptis res Arabum*

eum manifestare criminati sunt. Quare patriarchatus terminis extorrem in provinciam Moabitidem, quæ fuit ejus patria, transferendum, Salem Arabum dux edixit, &c. Restitutus erat suæ sedi anno 23. Copronymi, Christi 764. sui vero patriarchatus 10. aut 12. quo, ut supra dictum est, ex Theophanis chronogr. *pp. 364. & 365.* & refertur à Pagio ad annum 763. *num. 11.* Cosmam Epiphaniæ præsulem, Iconoclastam factum, simul cum Cosma Alexandrino, & Theodoro Hierosolymitano, ac suffraganeis ipsorum episcopis, die sacro Pentecostes, singulis in propria sede residentibus, anathemate perculit. Palam est Elmacinum, de episcopis Antiochenis quos supra citatos recensuit, cum Theophane non convenire qui Theophylacto anno Christi 744. promoto, & anno 751. defuncto subrogatum narrat anno sequenti 752. Theodorum: nisi fortassis episcopi Antiocheni ab Elmacino memorati, ad hanc sedem evecti fuerint, alii quidem opera Constantini Copronymi, alii vero favore Califarum, ut revera ipsemet testatur, dum interim sederet Theophylactus, quem nescio quam ob causam prætermisit Elmacinus. At nihilominus ex his omnibus colligitur, quoad epocham ordinationis Theodori Hierosolymitani constituendam, supposito quod ejusdem Theodori Hierosolymitani epistola à clero Hierosolymitano ad synodum Nicænam secundam & septimam generalem transmissa anno Christi 785. ea ipsa fuerit, quam Theodorus ille ad suos collegas orthodoxos Patriarchas Cosmam Alexandrinum & Theodorum Antiochenum scripsit, ut iisdem, tum ordinationem suam denuntiaret, tum professionem fidei secundum ritum tunc in ecclesia observatum exponeret, quod fere indubitatum videtur; colligitur, inquam, Theodorum istum ecclesiæ Hierosolymitanæ non suscepisse regimen saltem ante annum Christi 752. aut etiam 754. post inaugurationem scilicet Theodori Antiocheni. Colligitur insuper ex anathemate ab ambobus illis Theodoris & Cosma Alexandrino anno Christi 764. in Cosmam Epiphaniæ antistitem lato, tres illos Patriarchas adhuc eo anno fuisse superstites, ac proinde Cosmam Alexandrinum amplius 28. annis sedisse, quidquid secus afferat Eutychius, siquidem ab anno 730. ad 764. non 28. duntaxat anni, sed 34. aut 35. numerantur. Colligitur quoque ex epistola Theodori Hierosolymitani ad Paulum I. Rom. Pontif. anno 767. defunctum directa, quam Constantinus Pseudo-Papa ad Pippinum regem misit, Theodorum hunc eo anno 767. nondum fato functum fuisse. Colligitur demum ex eo quod uterque Theodorus, Antiochenus

A nempe & Hierosolymitanus, ante ann. 752. aut etiam fortassis 754. non fuerint ordinati; Joannem V. Theodori Hierosolymitani prædecessorem, qui anno 705. eam sedem capessivit, hanc non tantum annos 30. tenuisse, aut 40. sed 47. & amplius: vel ab ejusdem Joannis V. obitu, per plures annos viduatam mansisse ecclesiam Hierosolymitanam; vel inter præfatum Joannem & Theodorum, aliquem alium extitisse Patriarcham, qui *Joannes* quoque nominari potuerit, & lucubrationis pro sanctis imaginibus adversus B Constantinum Copronymum superius memoratæ, ubi de Joanne V. in fine, fuerit auctor, licet fortassis illum ab eodem Joanne V. non distinxerint scriptores: ut enim is non ante annum 754. hanc orationem edidisse videtur; ita nec eundem pariter præcessisse annum videbitur Theodori ordinatio. Verum quo usque, ultra annum Christi 767. vixerit Theodorus iste, hactenus nobis incompertum est. Eusebius quidam Hierosolymitanæ sedis antistes memoratur in vita sancti Madelvei Virdunensis episcopi, quum C sanctus iste anno circiter 772. aut 773. perrexit Hierosolymam: At hujus patriarchatus ad minus valde incertus est, ut modo patebit.

LXI. Eusebius.

De eo *Eusebio* multi dubitant, an inter Hierosolymorum antistites computari debeat, quia in indice Latino mss. Patriarcharum hujus ecclesiæ, nulla de eo mentio reperitur, sed Theodori successor assignatur Elias. Prædicti catalogi, inquit Papebrochius infra citandus, *num. 167.* Theodoro successorem sub- D jungunt Eliam. Eusebii itaque nulla aliunde nobis suppetit notitia, quam ex vita sancti Madalvæi sive Madelvei Virdunensis episcopi, cujus memoria colitur die 4. Octobris. In hac scilicet vita ab Hugone Flaviniacensi in chronico, sub finem sæculi XI. descripta, & à Labbeo *to. 1. Biblioth. edita,* refertur Madalvæum abbatem ecclesiæ sancti Vitoni, qui obedientia cunctis subditus erat, justitia insignis, & fortitudine conspicuus, his præcurrentibus meritis ad sedem Virdunensem cunctorum votis fuisse evectum *anno ab Incarn.* E *humani Verbi 753.* inquit Hugo Flavin. apud *Labb. citat. pag. 104.* Pippino jam monarchiam adepto (hanc autem Pippini inaugurationem factam anno Christi 752. multis probat Pagius *tom. 3. crit. annal. Baron.* ad eum annum *n. 1. & seqq.*) Erat autem tunc civitas illa, ob incursiones barbarorum, bellis attrita, obsidionibusque fatigata; ac templis ejus pollutis, officia divina tam diei quam noctis negligebantur. Sed Madalvæus clericos regulariter vivere docuit, Pippinumque

adivit, vastitatem urbis, & plebis calamitatem A illi denuntiavit, auxiliumque ab eo obtinuit. Devotionis deinde causa primum Romam sub Adriano I. qui electus fuerat die 9. Febr. an. 772. petiit, à quo benignè exceptus fuit: deinde Hierosolymam. Quo statim atque appulit, ut legere est pagina ejusdem Labb. modo citati 112. *introivit in tabernacula ejus, omnem locum sanctum fide & amore frequentans, qui est super omnia Dominum in eis adorans, sepulcrum Jesu Nazareni crucifixi lacrymarum imbre die quotidie rigans, Christumque resurgentem à morte, glorificans & adorans.* B *Nuntiatur interea Patriarchæ Eusebio qui tempore illo sanctam gubernabat ecclesiam Sion, Madelvei reverentissimi erga Christum devotio, circa loca sancta diurna jugis pernoctatio, carnis propriæ maceratio. Hic igitur his auditis moram pati nesciens in quærendo, inventum amplectitur continuo, miratus in eo vultum angelicum, sermonem modestum, mitem gressum, habitum reverendum.... Quumque eum retinere cogitaret diebus vitæ suæ omnibus, revelatione est divina admonitus, ne propriis intentus, aliorum invideret utilitatibus, nec vellet habere* C *peregrinum, quem suspirabant filii Patrem angelicum. Hoc tonitruo perculsus, dixit ad eum tremebundus; voluntatis meæ fuit, frater mi, te à me unquam nolle separari: sed quia Deo nequimus reniti, revertere, dilecte mi, egredere, & abi post vestigia gregum tuorum, &c. His dictis multorum pretiosas sanctorum reliquias efferens cum calice crystallino opere mirifico sculpto, ei obtulit dicens: accipe, ô chare meus, hoc mutui amoris pignus: Annuat Christus Dominus his ac reliquis sanctis intervenientibus, ut iterum nos videamus cum gaudio in cælesti-* D *bus. Tandem ora, manus, oculosque alterutrum exosculantes, bona prosperaque sibi imprecantes, ab invicem divisi sunt flentes. Madelveus itaque sepulcrum Domini, locumque Ascensionis ubi steterunt pedes ejus iterum iterumque revisens ac deosculans, nativum solum revisere deliberavit.* Ejusdem Madelvei obitum his verbis narrat præfatus Hugo, apud Pagium ad annum 776. *num. 15. pag. 352. col. 1.* & apud *Labb. citat. p. 117. Anno 776.* (supra dixerat ille auctor apud eumdem Labb. *pag. 116.* anno 777.) *qui erat regni Caroli nonus, obiit Madelvæus* E *episcopus, quum obsideret Caroli exercitus in Tharavisæ Italiæ civitate Stabiliarum Socerum Chrogandi qui contra Carolum rebellaverat.* Addit Hugo: *Erat in eadem civitate* (Tarvisina) *Petrus vir Italicus, à quo tradita est civitas, & ob hoc de Virdunensi episcopatu honoratus est.* Quia tamen semper suspecti sunt traditores, in episcopatu receptus non est ante ann. 788. Mortuus est igitur S. Madalvæus anno septingentesimo septuagesimo-sexto (vel sequenti 777.) cujus felicem transitum tot notis ad eum annum Hugo Flaviniacensis firmavit, inquit Pagius *ibid.* ad annum 767. *n. 7. pag. 326. col. 1.* ut si qui in eo caracteres reperiantur, qui opinioni (de ejus obitu eo anno) refragentur, absque ulla hæsitatione corrigendi sint, ut rectè scribit Cointius anno 776. *num. 35.* quod & de aliis characteribus chronologicis, in quibus is auctor sibi aliquando non constat, etiam asserendum. Quæ enim ad Madalvæum spectant, egregiè calluit, licet quum sub finem sæculi XI. (ut jam dictum est) chronicon suum scripserit, in his quæ ad historiam generalem pertinent, non raro offenderit. Papebrochius tamen (sunt semper verba Pagii) in historia chronologica Patriarcharum Hierosolymitanorum quam tomo 3. SS. mensis Maii præfixit, sequutus Richardum Wassemburgium lib. 2. antiquit. Galliæ Belgicæ, existimat Joannem (V.) inter & Theodorum sedisse *Eusebium*, & Theodorum (præfatum) ad thronum Hierosolymitanum circa annum 741. evectum fuisse. Suspicatur etiam post Theodorum ecclesiam Hierosolymitanam *Basilium* (quemdam) obtinuisse: Basilium enim istum Wassemburgius scriptor sæculi XVI. in vita sancti Madalvæi, Eusebio substituendum contendit. At, quum ex dictis constet, pergit Pagius, Theodorum Joanni (V.) successisse, annoque 766. & currenti (767.) sedem illam adhuc rexisse, manifestum est Wassemburgium, vitam sancti Madelvæi potius perturbasse, quam explicasse, & *Basilium*, quem sine fundamento obtrudit, *episcopum fictitium esse.* Hæc Pagius loco ultimum citato. Videat prudens lector an vita illa Madelvæi, ab Hugone Flaviniacensi in chronico suo descripta, & à Richardo Wassemburgio iterum exarata, sufficiat ut *Eusebius* iste merito Patriarchis Hierosolymitanis annumeretur: &, vel ante Theodorum, cum Richardo Wassemburgio qui iter Madelvæi an. circiter 757. assignat, nulla tamen cur id faciat ratione allata, ut fatetur Papebrochius; vel post Theodorum, cum Hugone Flaviniacensi qui idem Madelvæi iter ad annum 772. aut sequentem 773. circiter refert, tunc Hierosolymis sedisse existimetur.

LXII. ELIAS II.

THEODORUS *sedis invasor.*

Theodoro I. *Eliam II.* in indice seu catalogo Latino Patriarcharum Hierosolymorum, proxime subjungi jam supra dictum est: primum ejus episcopatus annum, decimo-septimo Hisiami Califatus anno, qui fuit Christi 740. adnectit Eutychius Alexandrinus, sed perperam omnino; siquidem Theodorus, qui ante eum ecclesiam Hierosolymitanam rexit, *col. 300.*

vivebat adhuc an. 767. quo synodicam suam de sacris imaginibus ad Paulum I. Roman. Pontif. misit. At certè Elias Patriarcha erat anno 787. in vita enim Tarasii episcopi Constantinopolitani, quam ab Ignatio diacono editam refert Bollandus *tom. 3. Februar.* ad diem 25. legitur, *num. 19. pag. 580. col. 2.* F. *Tarasius quoque* (Nicæam) *venit* (anno 787. ad celebrandam in ea urbe synodum VII.) *ex urbe regia, ex apostolicis sedibus assumens secum eximios quoslibet & præstantissimos* (viros;) *nempe ab Adriano quidem Papa Romano Petrum primum presbyterum, & Petrum* B *monachum & præfectum.... A Politiano* (autem) *sacratissimo Papa Alexandrino Thomam monachum & presbyterum; & à Theodoreto Patriarcha Antiocheno, & ab Elia principe pastorum Æliæ, Joannem monachum presbyterum & syncellum.* Initio Act. VII. *tom. 7. concil. Labb. col. 879.* C. habetur: *Joanne & Thoma religiosissimis presbyteris & monachis, agentibus vicem sedium apostolicarum Orientis diœcesis.* & *col. 887.* D. in fine ejusdem Act. VII. quæ ultima fuit, sic subscribit Joannes, nulla de Thoma mentione facta, quia fortassis aberat, C vel aliàs impediebatur: *Joannes miseratione divina presbyter & assessor patriarchatus, & vices agens trium apostolicorum thronorum Orientis, Alexandriæ, Antiochiæ, & Hierosolymorum, Patrum dogmatibus insistens, & catholicæ ecclesiæ inhærens, definiens subscripsi.* Scilicet statim atque Tarasius ordinatus fuit Patriarcha Constantinopolitanus anno 784. die Nativit. Christi, actum est de synodo œcumenica convocanda, inquit Pagius *to. 3. crit. annal. Baron.* ad annum 785. *num. 4.* quia Tarasius ipse eam dignitatem admittere noluit, nisi D postquam Imperatores (Constantinus & Irene ejus mater) concilii indictionem promisere; ut scribit Ignatius in ejusdem Tarasii vita. Adhuc quidem pax, subdit Pagius *n. 6.* inter Imperatores & Saracenos durabat; facilis tamen accessus non erat ad regiones Saracenis subditas. Tarasius (itaque anno 785. paulo-post suam consecrationem) duos legatos misit ad Patriarchas Antiochenum, Hierosolymitanum, & Alexandrinum, qui eis septimæ synodi indictionem significarent, eosque ut ad eam venirent hortarentur. Le- E gati per omnem Ægyptum & Orientem inter mille pericula iter fecere, quumque Hierosolymam pervenissent, (acceperunt).... Eliam ejus antistitem in exilium à Protosymbolo, sive Califa missum esse. Traditum tamen eis fuit exemplar synodicorum à Theodoro (Eliæ prædecessore) ad reliquos Patriarchas scriptorum, utique quando ordinatus est Patriarcha Hierosolymitanus. Quum autem denuntiatum ipsis esset à monachis Syriæ ad

A quos diverterant, quam periculosum foret adire, sive Antiochenum, sive Alexandrinum Patriarchas; delecti sunt duo præstantissimi monachi Thomas & Joannes, quorum alter Patriarchæ Alexandrini, alter Antiocheni syncellus fuerat, ut Constantinopolim ad Imperatorem & Tarasium secreto proficiscerentur, locumque trium Patriarcharum Orientis in synodo tenerent. Sic igitur, verba sunt Baronii ad annum 785. *num. 41.* quum legatis (à Tarasio missis) eo modo interclusa videretur esse omnino via Patriarchas trium sedium conveniendi, ne eos vacuos redire penitus sinerent monachi illi, synaxim habuerunt; deque his mutuo agentes, una omnium sententia illud decretum est, ut pro excusatione legatorum apologeticas ad Tarasium litteras redderent, quibus pariter de fide catholica trium illorum Patriarcharum eumdem redderent certiorem. Id constat ex ipsorum litteris quæ lectæ sunt Act. tertia synodi Nicænæ II. & ab eodem Baronio referuntur *n. 42. & seq.* ex Anastasio Bibliothecario, extant quoque *tom. 7. conc. Labb. col. 170. & seqq.* Titulus est: *Sanctissimo ac beatissimo Domino Tarasio archiepiscopo Constantinopoleos & universali Patriarchæ, Orientis summi sacerdotes, &* (alii) *sacerdotes, in Domino salutem.* Incipiunt: *Sacratissimis ex divina Deitatis inspiratione libellis apostolicæ ac paternæ sanctitatis vestræ prælectis, beatissimi, nos humiles, & eorum qui desertum incolere gestiunt ultimi, tremore pariter & gaudio sumus detenti, &c.* Et multo post, *ibid. n. 45. Consideravimus igitur, sanctissimi, contaminatæ nationis cognoscentes contra nos infestationem, retinere hos qui missi sunt, & prohibere appropiare iis ad quos destinati sunt, ducentes hos in medium nostrum, & admonentes plurimum ne inducerent turbationem, imò (ut specialius dicamus) exitium quiescentibus, & Dei gratia pacificatis ecclesiis, vel populo miserabiliter jugo servitutis afflicto, & importabilium illatione tributorum oppresso. At illi hæc molestè ferentes, dicebant, quia in hoc destinati sumus, ut tradamus nostras in mortem animas pro ecclesia; & propositum sanctissimi Patriarchæ ac piissimorum Imperatorum perducamus in finem. Sed si in vestras tantum modo animas (diximus ad eos) cohauriretur periculum, haberet forte sermo vester aliquam firmitatem. At vero quia contra commune corpus procedit ecclesiæ, qualis erit profectus! Imò qualis non erit læsio, ædificium construere super putredinem & firmo fundamento privatum! & quomodo, inquiunt, vel qua facie ad eos qui nos miserunt redibimus, nihil eorum quæ secundum votum suum sperabant, omnino ferentes! Ad hæc deficientes nos, scientesque Deo amabiles fratres nostros, Joannem scilicet & Thomam,*

zelo

zelo divinæ orthodoxæ fidei adornatos, atque duorum sanctorum & magnorum Patriarcharum syncellos, quin & sanctificandos silentii amatores, diximus ad eos: Ecce tempus, fratres, acceptum salutis, & silentio excellentius: ite cum viris istis, & pro iis apologiam assumite, & enarrate viva voce quæ per litteras intimare Dominis nostris supra vires esse conjicimus. Nostis enim qualiter per pusillam accusationem exul factus sit à bis millibus signorum ille qui ad regendum thronum fratris Domini sortitus est Jacobi: οἴδατε ὅπως διὰ βραχυτάτης κατηγορείας ἐξόρισος γέγονεν ἀπὸ διχιλίων (μιλίων) σημείων B ὁ τὸν θρόνον λαχὼν διέπειν τοῦ Ἀδελφοθέου Ἰακώβου. (Papebrochius sic ea verba refert *tract. prælim. ad Act. SS. to. 3. Maii, n. 171. p. 39. col. 1. Nostis, fratres, qualiter, per pusillam accusationem, exul factus sit ad duo millia milliarium is qui regendum thronum fratris Domini suscepit Jacobi:* Elias scilicet Hierosolymorum Patriarcha) *Quum autem opus Dei adimpleveritis, & apostolicam traditionem, quæ tenetur in ecclesiis per Ægyptum & Syriam Dominis nostris cognitam feceritis; tunc quod à vobis desideratur,* (silentium nempe) *amplectimini, &c.* C *Qui quum Dei essent amatores, obedientiæ filii apparentes, obedierunt verbo nostro, &c. Verum, ô sanctissimi & beatissimi.... benignè fratres nostros suscipite, & Dominis orbis absque substractione vel timore humano præsentate. Habebitis enim eos scientes liquido trium apostolicarum sedium concinentem & concordantem orthodoxiam. Qui sanctas & universales sex synodos voce consona prædicant, &c.* Et rursus inferius, *ibid. n. 48. Porro ad munitionem, &c.* quæ supra retulimus, ubi de Theodoro I. *col. 294.* Quod autem aiunt illi monachi Syriæ, de D Eliæ Patriarchæ Hierosolymitani exilio, id elucidat Leontius in vita sancti Stephani Sabaïtæ, filii fratris S. Joannis Damasceni, quam Græcè & Latinè nobis exhibent doctissimi actorum sanctorum editores Antuerpiani, *to. 3. Julii,* ad diem 13. *p. 531.* De illo scilicet Leontio hæc observanda præmittunt *num. 23. p. 529. col. 2.* Laudato Biographo nomen Leontius, patria Damascus, vitæ institutio in laura S. Sabæ, scribendi ratio accuratissima, atque idcirco fide historica dignissima, partim collecta materia ex monumentis quæ auctor E à fidelissimis testibus accepit, & perducta usque ad initium *cap. 10. num. 115.* partim deinceps ex iis quæ ipsemet observavit scriptor, spectator, ac testis, sanctoque per annos quatuor discipulus. Quæ probantur ex ejus verbis eodem *n. 115. Et hæc quidem omnia, ut à viris fide dignis collegeram, pauperculus ego abjectusque Leontius conscripsi: quæ autem coram ipse vidi, & hisce auribus audivi jam explanare aggredior. Nam supremum, quod*

A *sacram ejus ex hoc mundo migrationem antecessit, quadriennium in sancti hujus disciplina posui. Id vero qua ratione sit factum, breviter edisseram.* Post hæc à *num. 116.* suam patriam indicat, vitæque professionem, vehementes ac diuturnas luctas, animi perturbationes, gravissimosque ad desperationem impulsus. Subjungit etiam quonam modo à sancto curatus, atque in disciplinam ipsius admissus fuerit, & plura alia, quæ percensere longum esset, & ibidem legi possunt. Quo intelligitur plenissimam ipsum fidem mereri in omnibus
B quæ narrat, quam non mediocriter sibi conciliat, nominando personas, loca, tempora, aliaque, quæ res circumstant adjuncta...... Adde quod scribendi candor, orationis perspicuitas cum aliquo etiam conjuncta nitore, tanta sint, quantam in historico optimæ notæ desiderare quis possit.... Scripsit autem sub initium sæculi IX. ut ex his ejus verbis *n. 136.* colligitur: *Erat tum diaconus, qui modo Theadelphici* (id est Hierosolymitani) *throni gubernacula suscepit, domnus Thomas, &c.* Thomas enim ille Patriarcha jam erat anno 807. ut
C constat ex annalibus Francorum ab anno 741. ad ann. 814. deductis, apud Andr. Duchesne *tom. 2. Francicor. monumentor. pag. 44.* Circa annum igitur 807. scribebat Leontius vitam sancti Stephani Sabaïtæ. Dolent de iis actis præfati editores supra *n. 20. p. 529. col. 1.* A. post Papebrochium, quod sint Acephala in suo codice probatissimo annorum plusquam 600. Petri Seguierii Franciæ Cancellarii, quem descripsit idem Papebrochius anno 1662. nec aliud hactenus sibi occurrerit exemplar quo ista resarciretur jactura. Sic
D itaque Leontius exilii Eliæ exponit causam, *cap. 5. pag. 549. Fuit quidam, Theodorus nomine, rebellis admodum Deo, superbus, atque, ut rerum eventus docuit, infelicissimus; forma habituque monastico, tanquam ovis vellere, externam obtexerat speciem, quum lupus intus rapax lateret, mentemque reconderet immanissimam. Huic amicus quidam erat, cognomento Basilius, proximam namque ei in spudæo* σπουδαίῳ (à σπουδάζω studeo, quia *studium* erat sive *Academia* ordinata ad cleri instructionem) *sanctæ Christi Dei nostri resurrectio-*
E *nis cellam obtinebat. Die igitur quadam Basilium hunc adiit Theodorus...... quamque sibi infestissimus superbiæ spiritus cogitationem suggesserat explicuit hunc in modum: Nosti, candidissime mi, sincerissimam quam tibi semper exhibui dilectionem, quamque etiamnum amicitiam conservo: unde ne animi quidem mei motus intestina mihi acerrimaque bella concitantes celare te potui, imò vero ut aperiam nunc adveni. Ingens miserè me modo excruciat desiderium, & cupido intolerabilis, ut pulso per me, fugatoque*

hierarchica dignitate Domno Elia, Theadelphico Hierosolymitanæ ecclesiæ throno potiar. Sed utinam quid eo negotio futurum sit ante sciam, quam ad illud aggrediendum accingar, ut sic illi me in conficiendo possim accommodare. Non etenim te latet quantum gratia apud Phosati symbolum (id est, arcis præfectum) *valeam; quantoque etiam plus, (neque enim parum interest,) frater apud eumdem meus: medicus est namque, ut scis, utilissimus, scientiaque & fama multos antecellens. Exorari ergo se sinat spiritualis amicitia tua, ac mecum in sancti Patris nostri Sabæ præclaram lauram, ad sanctum Stephanum eremitam comiteris, ut ex eo, quem res quam intendimus eventum sit sortitura, discamus. Hoc igitur adscito comite, (quippe qui, præter animi consilium, ejus tandem adhortationibus cesserat,) ad senem pervenit, tunc quidem per quadragesimam in inferioribus eremi Calamonis recessibus uni sibi attentum; tum sic eum obsecrare simul ambo aggressi sunt: sanctitatem tuam oramus, Pater, ut causam nobis edisserat quæ huc nos adduxit; tum quis futurus sit illius eventus. Quibus senex divina mente præditus: Unde ego, inquit, miser & peccatis plenus, ea quæ sunt in corde possim cognoscere! unde, quæ sunt futura, præscire! Deo utique soli ista conveniunt; & excelsa virtute hominibus, scelerisque puris, & ad illum qui puritas ipsa est accedentibus propius, atque ejus largitione liberali, ac influente perpetuo gratia dignatis: at isto in numero haud quaquam sum ego; sed longissimo illinc absum intervallo, neque ad talem gradum provectus sum. Date igitur mihi, fratres, hanc veniam, neque hæc à me postulate, quæ vires meas nimium excedunt. Quum* (vero) *instarent illi multa prece, hæc senex modestus adjecit: Quoniam nostra flagitationibus urere pergitis viscera, tum si renuntiaveritis quid veelitis, solum fortassis edicere id vobis possum, quid exinde consequuturum sit. At illi:* Neque tu, *neque alius quispiam id unquam ex nobis audiet. Tum iterum ad eos sanctus senex: itaque, ait, trium mihi dierum terminum figite, tum revertimini; expediamque ego vobis, per Dei gratiam, quæ futura sunt. Evoluto igitur hoc spatio quum adessent illi, severissimis his eos sermonibus pro auctoritate sanctus senex increpuit: O miseri atque ærumnosi, hanc ex me rem, saluti renuntiantes vestræ, exquisitum venistis! Tu vero, ô mortalium omnium infelicissime ac dementissime Theodore, eo insaniæ, arrogantiæque devenire potuisti, ut evadere studeas Patriarcha! Eò personatam hanc præfers pietatem, zizaniorum satori, cordiumque corruptori diabolo obsequens, vocis contemptor evangelicæ quæ dicit:* Qui se exaltat humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur. *An ignoras superbæ mentis vitio nihil esse perniciosius! Nescis, per quod erigere se quisque* A *nititur, per illud ipsum confundi, atque omnium oculis abjectissimum exhiberi oportere! Jam oblitus es quæcunque à magistris de superbia tradita sunt! Væ tibi, væ tibi, omnium qui vivunt maximè miserabilis! nam & me, & Christianum quemlibet lugere vices tuas necesse est, nisi à turpi hac ambitione destiteris. Nec tamen hoc facit quominus adductus sim, quanquam propriis debitis onustus, ut hæc dicerem tibi: tenemur enim arguere te, & commonefacere concessum iri tibi ut eo pertingas, non ob tua profecto apud Deum merita, sed ob infinitam vestram socordiam, in-* B *cogitantiam, improbitatem. Voti autem hujus ambitiosi compos tu fies; sed, ut mihi divinitus revelatum est, ne diei quidem unius continget requies: neque tibi, ut speras, prospere fluent negotia, nec ad horam unam cathedræ pro voto præeris; sed illa potitus, brevi ob tuam agendi rationem miserum in modum dejicieris, principatu exueris, oneraberis contumeliis, atque omnium deinde odio dignus habebere: quando in magistratum ecclesiasticum ut lupus non per ostium ingressus fueris, nequaquam etiam ut pastor censeberis. Unde vincet veritas, & in suo* C *ordine luna consistet, legesque suas ac fines nullo pacto pervertet; sanctissimam, dico ecclesiam quæ nullis retro sæculis defecit, impugnata semper & victrix. Quemadmodum enim fluctus nullo unquam tempore mare destituunt, ita neque genuinos sacerdotii principes hostilis incursio. Nam quantumvis pro ineffabili quadam providentiæ ratione commissurum sit divinum numen ut istud eveniat; faciet nihilominus ut suum tandem justitia locum obtineat. Hisce auditis, Theodorus inanem gloriam anteposuit saluti adinstar equi ferocis superbi effrenatè in præcipitium* D *semet ipsum ruentis.... Itaque gravato capite in terram defixo, ter quærebat datum ne sibi esset Theadelphicum omnino primatum aliquandiu obtinere: Quod quum ei senex affirmasset, discessit infelix; symbolumque demereri donis, & in partes suas pertrahere sine mora cœpit, adhibere insuper apud eum amicos, qui una cum fratre causam orarent suam: nec ante destitit, quam per dominantem tyrannidem, exterminato impiè ac sacrilegè Helia sanctissimo Patriarcha, cathedram est adeptus. Vix* (autem) *brevissimum tempus effluxerat, quum & fastu, & sui amore* E *tumenti Theodoro, juxta sancti senis inspiratam divinitus prædictionem, evenerunt omnia: quum ultro sese in altissimam peccatorum voraginem dedit præcipitem, meritisque adeo imprecantium atque execrantium vocibus exagitatus, ac in Perside infelici tandem fato defunctus est. Sanctissimus vero Patriarcha Domnus Helias cum gaudio atque honorifico reditu propriam sedem postliminio repetiit, diuturnaque dignitate Patriarchali ad annos satis multos gavisus est, & quum hinc ad Deum sanctè migraret, Dom-*

num Georgium syncellum suum in cathedram Theadelphicam successorem reliquit. Quadam ergo die Patriarchatum administrante Domno Helia, & vaticinio sancti senis impleto, adeuntes ad hunc Patres aliqui, interrogabant eum dicentes: Quomodo, Pater sanctissime, quum infelicis memoriæ Theodorus ille qui Hierosolymis nuper tam injuste præsedit, mentem tuam aliquando exploraturus veniret, manifestavit tibi Deus quod principatu ejus & episcopatu factum est, etiam antequam eloquutus tibi esset ipse quid quæreret! Quibus quidem quum hujusmodi mysterium aperire gravaretur in principio, postmodum tamen vi multa precum ab iis exoratus ait: Quoniam ille, ô Patres, de quo quæritis importuna me flagitatione fatigabat, expugnari me passus sum, præcepique homini post certos dies ut rediret ad me: è vestigio benignum erga homines Deum orare instituo ut revelet mihi, & qualem ob causam advenisset, & quid ex illa esset eventurum. Instituta ad hunc modum oratione, in ecstasin raptus memetipse contemplor quasi apud Dominum gloriæ, illustri atque infinitæ pleno magnificentiæ loco, cujus splendor inenarrabilis, ac sublimis pulchritudo omnem & sensum exsuperat & cogitationem: erat quippe in illo petra lucidior, præclarior, augustior cæteris quæ videbam. In hac porro locus quidam erat extensus, planus, æquabilis, firmus, & ad sedendum accommodus; ad radicem vero petræ conspicio mendaci nomine Theodorum (quia scilicet Theodorus *donum Dei* seu *à Deo datum* significat) *tumultuantem, commotum, desudantem, obnixeque in eam luctantem evadere; & post multum laboris ascendentem, at non qua firmum aptumque sessioni petra solum præbebat, collocantem sese; sed qua exesa erat ac prærupta fallendisque opportuna vestigiis, præcipitio se exponentem, palmisque & manibus atque artubus omnibus prensare molientem saxa, seseque à lapsu ac ruina quoquo poterat modo tuentem: quumque id ne ad brevissimæ quidem horæ spatium posset, sed inde perpetuo rueret, ubi uncis se digitis applicuerat, nec jam esset in quo posset consistere, tandem ex alto præcipitem ad imum usque collapsum, & miserabiliter contritum aspexi. Hæc igitur ubi contemplatus essem, perpendere cœpi ac visa discutere. Deique statim lumine collustratus sic reputabam: petram quidem illam esse Christianorum fidem; per planum autem illum & commodum verticem, præsulis designari cathedram; Theodori vero laborem improbum ac defatigationem, atque ingentem, ut continere se posset in petra, colluctationem, desiderium ejus fuisse Patriarchali sede potiendi, quam scilicet neque legitima suffragatione, neque electione divina, sed permissione tantummodo potuit involare: quandoquidem non in plano petræ, sed in præcipiti cavoque consedit loco,*

A *ubi solide consistere nequaquam diu potuit; sed è sublimi afflictus* (dejectus) *ad terram est: quia recipere ipsum Dei ecclesia non sustinuit, sed abjicere, & sanctissimum polluto ejus impuroque putore thronum repurgare. Patres itaque puram senis mentem suspicientes, collaudarunt Dominum nostrum Jesum Christum.* Hunc Theodorum Papebrochius *tract. prælim. in Act. SS. to. 3. Maii, n. 172. pag. 39. col. 2.* E. incogitanter asseruit eum esse Theodorum Hierosolymitanum qui ad Paulum I. Rom. Pont. epistolam scripsit de sacris imaginibus anno B 767. non enim Theodorus sedis Eliæ invasor, tunc sedebat Hierosolymis, sed Theodorus Eliæ prædecessor, cujus fidei professionem monachi Syriæ ad Tarasium miserunt; nec duplici Theodoro, sed uni eidemque duplicem illam epistolam, scilicet, tum quæ ad Patriarchas Cosmam Alexandrinum & Theodorum Antiochenum de more fuerat data: tum quæ ad Paulum Papam de sacris imaginibus, tribuit Hadrianus I. in litteris ad Carolum Magnum pro synodo Nicæna II. Vide supra ubi de Theodoro I. *col. 292.* Adde C Pontificatum Theodori intrusi brevissimum fuisse, nullamque ejus utpote omnino illegitimi & valde exosi à catholicis habitam rationem, ita ut in Latinis catalogis, inquit Papebrochius ipse ibidem, nomen hujus Theodori non (reperiatur) expressum, uti nec merebatur. Idem Leontius in præfata S. Steph. vita, *cap. 2. n. 19. pag. 537.* de exilio Eliæ Patriarchæ agens hæc narrat: *Contulit se Pater Christophorus* (monachus mira benevolentia sancto Stephano Sabaïtæ conjunctus) *ad sancti senis hesychasterium* ἡσυχαστήριον (locus D est arctissimæ solitudinis ab ἡσυχάζω *quiesco, taceo.) Multisque adhortatus est eum ut una proficiscerentur ambo ad Arabum Protosymbolum* Περτοσούμβουλον: (Arabum erat dux præcipuus sive Sultanus) *quam id autem ob causam, & in cujus gratiam hic breviter edisseram. Sanctum hunc Stephanum, uti & Patrem Christophorum, impense diligebat Domnus Helias Hierosolymorum Patriarcha, cujus* sors inter sanctos est. Erat vero beatus hic præsul Domnus Helias injustis calumniis, atque iniquis accusationibus delatus ad Protosymbolum, qui eum in* E *Persidem immanissimè expulsum, crudeliter in vincula carceresque sane diuturna compegit. Hinc igitur arrepta occasione, Patri Christophoro, ut cogitaret* (ire) *in Persidem, sanctissimoque Domno Heliæ solatii atque opis afferret aliquid, ac de illo redimendo transigeret, auctores quidam fuere; non Dei, sed propriæ, quam in hisce pariturus ipse esset, utilitatis causa ducti. Fallacibus adeo captus horum consiliis, sic flectere Senem instituit: Æquum est, Pater, utrumque nostrum sanctissimi Patriarchæ nostri*

gratia proficisci: non ignoras etenim, non ignoras quantum ambos amaverit: amici autem probantur in adversis. Et te in primis tanquam charitatis scientem servantemque leges, alacrem hic, imò & nobis, & aliis incitamento esse par est. Quanquam enim eripere illum è custodia non possimus, at omnino certè consolabimur. Ait vero ad hæc senex: æquum est enimvero nos in Patriarchæ nostri doloris laborisque partem venire, totoque pro eo animo, ac totis viribus, etiam ad sanguinem usque decertare: in Persidem tamen ire hanc ob causam non possumus. Nam si ad primates pro eo interpellatum abierimus, non dabitur nobis libere perorandi locus. Quamobrem mihi crede calogere (id est bone, aut belle, sive pulcre senex) *& hic in solitudine & monasteriis nostris nos contineamus, vigiliis ac jejuniis ejus causam agentes, apud universorum Dominum ac Redemptorem Christum qui perpetuum solus obtinet principatum ac potestatem, cum sanctis patribus utpote multum apud eum gratia valentibus: neque enim dubito quin & expugnaturi hostes Dei simus, & Patriarcham nostrum vinculis solutum & carcere, lætumque ac salvum redeuntem visuri. Itaque ne stultos nobis labores consciscamus, Deum nostrum bonum ac beneficum dimittendo, & ad infensos impiosque confugiendo tyrannos, apud quos loqui vix licet; hoc enim si fecerimus, corripiet haud dubiè nos in terribili judicii die justus judex. Hisce ex sene auditis, reponit Pater Christophorus: Non est, ut video, in nobis dilectio, sed ea privati sumus; nec illam omnino potuimus Patriarchæ nostro integram reservare: nihilo tamen minus te obsecro mecum ut discedas; sin aliter visum est, solus ipse proficiscor. Verum sanctus senex placide* (per) *admonita, doctasque institutiones, productis de scriptura sententiis, inhibebat hominem. Quumque etiam hoc magis à sua sententia alienum, ac sacris minus oraculis obsequentem adverteret, hæc insuper ad eum pacatè dixit: Ecce coram Deo, tibi dico, calogere, si me audieris, manebis in spelunca tua, & quiesces; quando prodesse Patriarchæ non potes, nihil apud Protosymbolum confidentiæ tibi est & auctoritatis. At è contrario ea valens plurimum, utpote monachus, apud Dominum dominantium, in cujus manu positum est cor regum terrestrium, consiste in loco tuo, & pro virili parte luctare, noctu ei atque interdiu supplicans, & tum pro Patriarchæ, tum pro totius populi Christiani redemptione intercedens, ut & ipsi & nos hostium insidiis omnibus, omnique tam diabolica, quam humana tentatione liberemur; gaudebis etenim, & ages gratias Deo, nostraque humilitate gloriaberis. Sed scito, si me, quod tamen facies, audire neglexeris, coactum iri me tibi, quæ non velim, obnuntiare. Quum vero hic animam penitus obfirmaret, compulsus ait: Tu*

A *quidem cum Charitone, malo in hac re consiliario tuo, abibis in Persidem; ibique Patriarcham videbis, & huc inde nunquam redibis: redibit vero ad nos Patriarcha, ac propria potietur cathedra, suaque nos præsentia recreabit. Tu autem istic hærebis, neque in Palæstinam reverteris unquam, neque in sancta civitate, neque in circumjectis locis aut tu nos cum Patriarcha, aut nos te conspecturi sumus. Tum ille non intelligens de sua morte dicta hæc esse, sed vaticinatum eum esse existimans fore ut, fixo in Perside domicilio, ibidem commoraretur in mo-*

B *nasteriis, contristatus est admodum, & cum lacrymis dixit: ô sancte Stephane, quid dicas equidem non intelligo. Tantumne tibi scandalum præbui, ut asserere de me debeas in Perside me esse mansurum! Eone me abjectum ac miserum dementiæ atque incogitantiæ devenisse, ut à vita desciscam solitaria, ac Persidem incolam! Tu quid dictum volueris nescio; at ego quum te quidem prophetam esse & sanctum, & justum, & integerrimum complurium testimoniis acciperem, ipsoque sancti Euthymii nomine compellari solitum, imò ipsi judicatum esse parem,*

C *non id ex tenui rumore ac fama, ut fit, in animum induxi credere, sed propriorum deinde oculorum frequenti edoctus experimento, talem te & profiteor & prædico: qua autem ratione hæc de me edixeris, non equidem satis capio: non enim credo prædictionem hanc de me tuam adimpletum iri, quando ne cogitatio quidem unquam suborta est mihi, quæ me à spelunca avocaret mea, ad solumque vertendum impelleret. Reposuit vero hæc ei sanctus senex: quæ mihi divinitus revelata sunt, ea obscure sum eloquutus; quod ingressus in Persidem ibi permansurus sis,*

D *neque ad nos unquam cum Patriarcha rediturus. Sed hic denuo non percepit ænigma, donec mortis imminente jam hora vaticinium sancti senis minimè vanum memoria repetens, non sine ingenti mœrore sic adstantem sibi Patrem Charitonem affatus est: ô Chariton, quid* (de) *me factum est! Tu me, Chariton, decepisti; huc me tu adduxisti. Heu me! heu me! de morte jam præmonuerat sanctus Stephanus, quia in Perside, inquiebat, manebis, nec in sanctam posthac redibis unquam civitatem; neque nos ultra conspicies: at ego non cogitavi demens in meam hæc mortem vaticinari*

E *prophetam hunc & sanctum Dei Stephanum. Postea quam* (autem) *hæc & his plura protulisset, incusassetque Charitonem, ac multis oneraffet querimoniis, in sancti Stephani effusus præconia, ejusque per preces opem efflagitans, spiritum suum Domino tradidit, atque in pace consummatus, in Perside sepultus est. Patriarcha vero cum ingenti gaudio animique lætitia remissus è Perside, in suam restitutus est cathedram; impletumque est ita sancti senis de utroque vaticinium.* Hucusque Leontius, qui de

eodem Christophoro supra *c. 1. n. 7. p. 532.* istum in modum verba profert: *Monachus quidam magnus ac sublimis, genere Ægyptius, cognomento Christophorus spelæum* (speluncam) *incolebat, quod sancti Theoctisti dicebatur, ad Orientales monasterii sancti Euthymii partes situm. Vir Deo gratus, & multorum testimoniis pro asceta sancto habitus. Charitatem, quæ virtutum omnium mater est, ac nutrix, sinceram colebat. Quin & proprium sanguinem profundere in votis erat ei, quo saluti consuleret cujuscunque ad se ventitantis: non enim sic affectus erat erga eos duntaxat qui eamdem secum profitebantur religionem, verum etiam adversus infideles ac barbaros, &c. Genua flectebat per dies singulos bis millies; millies interdiu, ac toties noctu, quibus & pervigilationes nocturnæ, & multa jejunia, & lacrymæ accedere solebant uberrimæ. Opus præterea, ne quid obreperet socordiæ, exercebat manibus.... sanctum* (autem) *Stephanum, ut quolibet Sabbato, si fieri posset, sacris apud se operaretur oravit; nam sacerdotalem* (Stephanus) *tum gradum obtinebat, &c.* Ut citò commeritam pœnam retulerit Theodorus (sedis Eliæ invasor) inquit Papebrochius *tract. prælim. in Act. SS. tom. 3. Maii, num. 172. pag. 39.* C. non tamen etiam citò restitutus Elias fuit. Scripsit enim Leontius supra recitatus, eum *in Persidem expulsum, crudeliter in vincula & carceres* trusum, *diutius* afflictum fuisse ἐπὶ χρόνους ἱκανούς. Unde Pagius *to. 3. crit. annal. Baron.* ad ann. 795. *num. 7.* post relata hæc ejusdem Leontii (sub nomine Theoctisti) in vita sancti Stephani Sabaïtæ verba, *sanctissimus Patriarcha Domnus Elias ad proprium remeavit thronum, festive honorificeque remissus; & Patriarchali dignitate multipliciter fruens per annos complures sanctè ex hac vita migravit, successoremque in Theadelphico throno accepit syncellum suum Domnum Georgium;* subdit: Tempus restitutionis Eliæ ejusque mortis incompertum; ex actis tamen sanctorum 20. monachorum Sabaïtarum, qui anno 796. à barbaris trucidati sunt, liquet biennio post illorum martyrium (dicendum potius, ipso anno illorum martyrii) Eliam adhuc in vivis fuisse, quum scilicet lauras monachorum Hierosolymitanorum Barbari invasere. Hoc (enim) anno, pergit Pagius ad annum 796. *num. 30.* quum dissidium inter Saracenorum Tribus in regione Palæstinæ exortum ad civile bellum processisset, bifariam exercitibus constitutis, varias urbes Saraceni vastavere. *Depopulati sunt frequentissimas urbes non paucas: Eleutheropolim, abductis in captivitatem universis, desertam fecere. Ascalonem, Gazam, & Saripheam, aliasque civitates violenter diripuerunt,* inquit Stephanus monachus Sabaïta in actis sanctorum 20.

A monachorum martyrum Joannis, Sergii, Patricii, & sociorum in laura sancti Sabæ propè Hierosolymam interfectorum. Publicavit ea acta Bollandus ad diem 20. mensis Martii, in quibus dicitur monachos, dum cuncta timoris & desperationis plena essent, lauram S. Sabæ non deseruisse, quamvis tuto possent inde recedere, atque in aliqua urbium salvari. Tandem Barbari, tempore quadragesimæ ad lauram accessere, quumque frustra peterent pecuniam, quam monachi non habebant, telorum imbrem in eos effudere,
B quibus, è patribus, 30. circiter sauciati sunt, lethaliter plerique. Iterum postea in lauram irruerunt, & demum monachos 20. antro inclusos copioso fumo diu cruciarunt & exanimarunt. *Cæterum admiratione non caret,* inquit Stephanus auctor coævus, *quod qui passi sunt, non omnes fuerint scientia & exercitatione virtutis consummati: erant novitii inter eos, erant & idiotæ. Sed nempe perdidiscerant omnes imperare affectibus, atque redigere in servitutem quidquid in homine carnis sapientiam redolens, aut voluptatem facit, aut ipsam vitam,*
C *æstimare atque diligere.* Annum rei gestæ idem auctor his verbis exprimit: *Anno ab orbe condito sexies millesimo ducentesimo octogesimo octavo, juxta accuratissimam, scilicet ecclesiasticam, supputationem: à nato vero secundum carnem Deo ac Domino Salvatore nostro Jesu-Christo septingentesimo octogesimo-octavo, Indictione quinta; quum Hierosolymitanæ ecclesiæ* (præesset) *beatissimus Patriarcha Helias, & magnam hanc lauram S. Patris nostri* (Sabæ) *divino plenus spiritu Basilius venerabilis gubernaret; in regione Palæstinorum inter Saracenorum*
D *Tribus civile bellum exortum est ingens.* Utitur Stephanus, tam æra mundana, quam æra Incarnationis Alexandrinorum, quarum anni ultimi in minori numero semper inter se conveniunt. Alibi demonstravimus (sunt semper verba Pagii *ibid. num. 31.*) ex perpetua methodo, annis Incarnationis, secundum Alexandrinos, septem numeros addendos, ut habeamus annum illum Incarnationis æræ nostræ vulgaris, in quo illi kalendis Septembris (anni præcedentis) exordiuntur. Adhæc æram mundanam Alexandrinorum ab anno
E mundi 5777. cum quo alligatur initium Diocletiani Imperatoris non differre à periodo Græco-Romana, nisi in eo quod anni in hac periodo à kalendis Januariis, in æra vero Alexandrina à kalendis Septembris (anni præcedentis) inchoantur, certis argumentis ostendimus. Quare nullum dubium est, quin uterque annus citatus Mundi & Incarnationis initium sumat die prima mensis Septembris superioris Christi anni (795.) ideoque quin sancti Martyres anno currenti (796.) passi

V iij

sint, quum Barbarorum incursio facta sit per quadragesimam; ac præterea, quin loco *Indictione quinta*, legendum sit *Indictione quarta*, quæ hoc anno (596.) in cursu fuit usque ad Septembrem. Sed Bollandus qui ad methodum à nobis traditam animum non adverterat, & Indictionem mendose descriptam esse non putabat, hoc martyrium in annum sequentem (797.) distulit, sicque utramque æram Alexandrinam cum Dionysiana male copulavit. Hæc Pagius loco citato *pag. 412. col. 1.* Non silendum tamen errorem hujus epochæ, à doctissimis Joann. Bapt. Sollerio, Joanne Pinio, & Guillelm. Cupero è Societ. Jesu presbyteris theologis, *tom. 3. actorum sanctorum mensis Julii, ad diem 13. pag. 528. col. 1. num. 17.* A. fuisse emendatum: quem (annum martyrii 20. monachorum Sabaïtarum à Stephano, eorum actorum descriptore designatum ut supra) nos cum Pagio, inquiunt, innectimus anno vulgari 796. secundum dicta; & consequenter cum eo putamus legendam esse *Indictionem IV.* pro *V.* etiam si *Indictio quinta* in dicto martyrio Græcè excuso ad calcem *tom. 3. Martii* signanter ab auctore exprimatur *num. 3.* sive id contigerit errore ipsius, sive oscitantia amanuensium: quanquam multo facilius sit mutari ex lapsu in aliquo apographo Latino numerum *quintum* in *quartum*, aut contra; quam in Græco πέμπτον in τέταρτον. Ut ut est, Indictio IV. anno 795. inchoata à mense Septembri, currebat mense Martio anni 796. quo dicti martyres interempti sunt, usque ad proximum Septembrem. Hinc corrigendus Papebrochius, in commentar. prævio ad dictum martyrium, *num. 6.* ubi notat annum 797. juxta ea quæ in Exegesi præliminari I. dicto tomo præfixa, de S. Theophanis chronographia disseruerat; præter annos octo (utique incompletos) adjiciens annum alterum Phocæ, ob causam à se in eadem Exegesi indicatam, detractum, ad exæquandam æram Alexandrinam cum vulgari: cujus anni additamento ad Indictionem quintam in martyrio signatam perveniatur; quæ tamen non convenit cum Pascha, quod eodem *n. 6.* signat. Affigit illud (quippe) diei 23. Martii: at per integrum mensem exerrat: quod anno quidem, ut liquet ex dictis (supra *ibid. num. 15.*) 794. incidit in 23. Martii: sed anno 797. in 23. Aprilis. (23. Martii etiam male notatur apud Cangium in tabulis chronologicis expansis glossarii Latini ad vocem *Annus.*) quam Papebrochii inadvertentiam mirum non observasse Pagium in anno martyrii, & Indictione corrigendis satis hic oculatum. Cæterum, sicuti ex puncto unico male fixo consequi solent alia non cohærentia; ita isto numero plura non subsistunt, ad trutinam secundis curis exigenda & reformanda. (Econtra), si juxta nostrum systema martyrium affigas anno 796. Pascha incidente in 3. Aprilis, non video equidem quid obstet quominus notæ chronologicæ in ejusdem decursu expressæ convenienter inter se componantur: cujusmodi sunt istæ *quadragesima præterlabens* παρεκβᾶσα ἐτύγχανεν, *num. 21.* Irruptio Barbarorum in lauram *13. Martii mensis die* ibidem, qui anno 796. incidit in Dominicam. *In crastinum vero .... tota hebdomada illa incessanter orant* Sabaïtæ *num. 27.* puta usque ad 19. Martii; *qua transacta, Sabbato vesperi* Palæo-lauritas monachos nuntios accipiunt *n. 28.* An & quid postea contigerit, quod huc addi possit, fortè sciremus, si pars (actorum hujus) martyrii non intercidisset. Denique *quadragesimalis abstinentiæ tempus exornarunt*, id est martyrium obierunt tempore quadragesimæ *n. 78. ante.... Passionem ejus* (Christi) *passi etiam ipsi*, id est ante hebdomadem majorem Latinis; (*Magnam* vero Græcis, *salutiferæ Passionis*, ac *dies Passionum*, ut videsis apud Allatium *col. 1443.*) Unde post paucos dies *cum eodem salvificum celebrarunt Pascha*, ut ibidem dicitur. Quæ omnia in nostra epocha concinnè ordinari nemo non videt: secundum quam etiam emendari potest id quod habet (idem) Papebrochius *in historia chronologica Patriarcharum Hierosolymitanorum ante 10. 3. Maii, pag. 39.* de obitu sancti Stephani (Sabaïtæ, cujus vitam scripsit Leontius) ubi iterum signat annum 795. (pro 794.) & martyribus laudatis rursum tribuit annum 797. Et infra, *pag. 529. num. 24. col. 2.* F. Dictum martyrium contigit, uti refertur in ejus (actorum) prologo, *num. 3. Quum Hierosolymitanæ ecclesiæ beatissimus Patriarcha Elias* (præesset.) Papebrochius *in hist. Chronol.* (modo citata) .... Eliam vixisse anno 797. (juxta supra dicta 796.) & eodem aut sequenti mox anno obiisse asserit: sed cuperem (sunt semper verba Joan. Bapt. Sollerii, & socior. ejus) id paulo magis probari, Pagio ad annum 795. rectius scribente, tempus Eliæ mortis incompertum esse. Unde non satis etiam videtur constare de tempore ordinationis Georgii successoris ejus. Papebrochius quidem eam innectit anno circiter 799. citans annales Francorum Metenses, sæculo x. scriptos, qui extant apud Andr. Duchesne *to. 3.* Verum quum *ibid. pag. 288.* ad prædictum annum nihil (aliud) habeamus, quam quod *monachus, qui de Hierosolymis veniens, reliquias multas attulit regi* (Carolo Magno,) *ex parte Patriarchæ Hierosolymitani* (porrexerit,) inde non possumus habere, quisnam Patriarcha ille fuerit, Heliasne, an Georgius. Nec

certiora dabit Baron. ad ann. eumdem 799. A (*n. 12.*) si ipsum inspexeris. Annales autem Francorum ab anno 708. ad annum 808. deducti, (apud eumdem Andr. Duchesne) *to. 2. Francicorum à pag. 11.* agunt anno 807. *p. 21.* B. *de monachis Hierusalem, qui legatione Thomæ Patriarchæ fungebantur.* Et ibidem in aliis annalibus Eginhardo adscriptis, *p. 253.* ad eumdem annum idem refertur. Sive autem jam Thomas ille proximè successerit Georgio in Patriarchatu Hierosolymitano, sicut vult Pagius ad dictum annum, *num. 4.* contra Papebrochium; sive cum Papebrochio eidem B Georgio interponas Fortunatum, &c. Hæc Sollerius *ibid. nn. 24. & 25. pp. 529. & 530.* De Fortunato inferius inquiretur. De Elia nihil aliud superest dicendum.

LXIII. Georgius.

Eliæ proximè successisse *Georgium* expresse tradit Leontius in vita S. Stephani Sabaïtæ *tom. 3. Julii,* ad diem 13. apud doctissimos actorum sanctorum editores Antuerpienses, *cap. 5. num. 49. pag. 551.* E. *Sanctissimus Patriarcha Domnus Elias cum gaudio atque hono-* C *rifico reditu propriam sedem postliminio repetiit, diuturnaque dignitate Patriarchali ad annos satis multos gavisus est: & quum hinc ad Deum sancte migraret, Domnum Georgium Syncellum suum in cathedram Theadelphicam successorem reliquit.* Constat quidem, ex supra dictis, Eliam adhuc fuisse in vivis die 20. Martii anni 796. At quonam præcise postea anno obierit, eique successerit Georgius, non liquet. Eutychius Alexandrinus scribit Georgium fuisse ordinatum anno 20. Califæ Abugiafar Almansor, id est Christi 773. quum hic Abu- D giafar fratri suo Abdallæ Saffaho, ex Elmac. *lib. 2. pp. 97. & 100.* anno Arabum sive heg. 136. die solis, decimo-tertio Dulhuggiæ, id est, ut ait Pagius, ad annum 754. *num. 25.* ejusdem Christi anni die 9. Junii, quæ Dominica fuit, defuncto successerit: & triginta annis sedisse. Sed hoc utrumque evidenter falsum est: primum scilicet, quia anno Christi 796. adhuc vivebat Helias: alterum autem quia, dato quod eodem anno 796. post 20. diem Martii, qua occisi sunt sancti Martyres Sabaïtæ, fato functus fuisset Helias; ab eo E anno 796. ad annum 807. quo Thomas ecclesiæ Hierosolymitanæ certo præerat, ut infra videbimus, non occurrunt nisi ad summum anni undecim. Georgium in manusc. Brugensi appellari *Gregorium,* vicino nomine & facile alternabili, *Sergium* vero in manusc. Rubeæ Vallis, monet Papebrochius *in tract. prælim. ad Act. SS. tom. 3. Maii, num. 174. pag. 40. col. 1.* A. Qui etiam censet eum esse *Patriarcham* illum *Hierosolymitanum, ex*

De iis mss. vide supra col. 291. C. D.

cujus parte monachus de Hierosolymis veniens anno 799. reliquias multas attulit regi (Carolo Magno,) ut legere est, *tom. 2. scriptorum hist. Francor. Andr. Duchesne pp. 18. 41. 59. 79. 80. 164. 250. & 251.* Nec certe repugnat quidquam, nisi quod fortassis adhuc superstes fuerit Elias ejus prædecessor. Sic porro metricè rem illam refert Poëta Saxonicus, *ibid. pag. 163.* C. & *164.* A.

Saxonum rebus certo moderamine cunctis
Dispositis, in Aquisgrani se contulit aulam, &c.
Tunc Hierosolyma monachus directus ab urbe,
Immenso nimium spatio terræque marisque
Transcurso, Regi munus preciosius omni
Auro detulerat, mittente pio Patriarcha,
Pignora sancta loci, Christus qui carne sepultus
Morte resurrexit victa, quo gaudia mundo
Angelus hæc cæli missus narravit ab Arce.
Rex quoque Natalem Domini celebravit in aula
Jam dicta, monachumque dehinc remeare volentem
Absolvit, comitemque simul conjunxerat illi
Zachariam: regalis erat qui presbyter aulæ;
Perquem magna locis misit donaria sanctis,
Atque viris inopem vitam ducentibus illic,
Et mala perpessis mundi sub nomine Christi.

Effusam quippe Caroli Magni latè beneficentiam in egentes commendat Eginhardus in ejus vita, apud eumdem Andream Duchesne, *pag. 103.* A. *Circa pauperes sustentandos,* inquit, *& gratuitam liberalitatem, quam Græci eleemosinam vocant, devotissimus, ut qui non in patria sua solum & in suo regno eam facere curaverit; verum trans maria in Syriam, & Ægyptum, atque Africam, Hierosolymis, Alexandriæ, atque Carthagini, ubi Christianos in paupertate vivere compererat, penuriæ illorum compatiens, pecuniam mittere solebat. Ob hoc maxime transmarinorum regum amicitias expetens, ut Christianis sub eorum dominatu degentibus refrigerium aliquod ac relevatio proveniret.* Idem Eginhardus in annalibus ad annum Christi 800. *ibid. pag. 251.* A. enarrans quæ Romæ gesta sunt, dum ibi Carolus magnus eo anno moraretur, ait: *Eadem die* (id est, ut paulo supra habet, *post septem dies ab VIII. kal. Decemb.* quæ erat subinde ipsis kal. Dec.) *Zacharias presbyter, quem rex Hierosolymam miserat cum duobus monachis, quos Patriarcha cum eo ad regem misit, Romam venit. Ii benedictionis gratia claves sepulchri Dominici ac loci Calvariæ cum vexillo detulerunt. Quos rex benignè susceptos per aliquot dies secum detinuit; & redire volentes, remuneratos absolvit.* Mirum sanè, in ea monachi delegationis à Patriarcha Hierosolymitano ad Carolum magnum relatione, apud annalistas omnes, hujus Patriarchæ nomen ubique

desiderari. Baronius quidem, ad annum 795. num. 64. in fine ita scribit: *Hoc eodem anno, ut habetur ex Theophane, Joannes perficitur episcopus ecclesiæ Hierosolymitanæ:* quasi ex Theophane Helias anno 795. obierit, eique proxime successerit iste *Joannes:* & rursus ad annum 800. *num. 22.* hæc refert veluti ex annalibus Francorum in vita Caroli magni: *Zacharias,* inquit, *presbyter qui anno superiori* (799.) *missus fuerat ad loca sancta Hierosolymorum cum eleemosynis, bene perfuncto legationis munere cum duobus monachis, uno de Monte-Oliveti, altero de Sabæ monasterio, de Oriente reversus Romam venit, quos Joannes Patriarcha ad regem misit: qui benedictionis causa claves Sepulchri Dominici ac loci Calvariæ, claves etiam civitatis & Montis-Oliveti cum vexillo detulerunt. Quos rex benignè suscipiens, aliquot dies secum detinuit, & Aprili mense* (sequentis anni) *remuneratos absolvit.* Verum, præterquam quod constat, ex Stephano auctore actorum sanctorum martyrum monachorum Sabaïtarum, illos fuisse occisos, *quum Hierosolymitanæ ecclesiæ beatissimus Patriarcha Helias* (præesset), anno scilicet Christi 796. die vigesima Martii: item ex Leontio auctore vitæ sancti Stephani Sabaïtæ, *quum hinc ad Deum* (Helias) *sancte migraret Domnum Georgium syncellum suum in cathedram Theadelphicam successorem reliquisse,* ut supra dictum est: quibus Joannes excluditur, tum à possessione Hierosolymitanæ sedis anno 795. tum etiam ab immediata ejusdem præfato Heliæ successione: insuper observat Pagius *tom. 3. crit. annal. Baron.* ad annum 795. *n. 7.* neque Anastasium, neque auctorem Miscellæ, & multo minus Theophanem hujus Joannis meminisse, soloque memoriæ lapsu id Theophani adscribere Baronium: Et ad annum 800. *num. 13.* codicem monachi Engolismensis in quo legit Baronius, *quos Joannes Patriarcha, &c.* fuisse interpolatum, nec in genuino ejus codice, apud Andr. Duchesne *to. 2. Francic. pag. 80.* B. nomen Joannis exhiberi: *Eadem die Zacharias cum duobus monachis, uno de Monte-Oliveti, altero de sancto Saba de Oriente reversus Romam venit, quos Patriarcha ad regem misit, &c. Joannis* itaque nomen in eum locum intrusum (manifestum est, quod non reperitur quoque) in aliis exemplaribus laudatæ vitæ Caroli magni, nec in Reginone, nec in Eginhardi exemplaribus, nec in Annalistis Metensi, Bertiniano, aliisque, qui eamdem rem narrant, & Patriarchæ nomen omnes reticent. Porro certum est, (sunt semper verba Pagii) non *Joannem* per hæc tempora ecclesiæ Hierosolymitanæ præfuisse, sed (probabilius) *Georgium* qui Eliæ successit, &c. Fictitius

A igitur iste Patriarcha (*Joannes*) acceptus ex Antiquitatibus San-Dionysianis à Doubleto editis *lib. 4. c. 3.* ubi multa de Carolo magno fabulosa habet. Ait enim Joannem Patriarcham Hierosolymitanum à Saracenis è sua sede pulsum ad Constantinum Imperatorem ejusque filium Leonem Constantinopolim fugisse, conjunctimque cum utroque, quibus novissimam Christianorum in Palæstina calamitatem exposuerat, nuncios ac litteras ad Carolum Imperatorem direxisse cum hac epigraphe: *Servus servorum Dei Joannes urbis*
B *Hierusalem divina misericordia episcopus, &c.* Addit Doubletus, Carolum lectis litteris, & ab archiepiscopo Remensi Tilpino explicatis, præcepisse ut omnes arma sumerent; perrexisse in Orientem, urbem Hierosolymam, totamque terram, quam sanctam cognominant, eripuisse Saracenis, indeque Constantinopolim venisse, & onustum reliquiis Aquisgranum, indeque ad monasterium San-Dionysianum rediisse. Mitto alias res in eadem narratione contentas, quia inter eruditos convenit Carolum nunquam Hierosolymam,
C nec Constantinopolim profectum esse. Cointius hoc anno 800. *num. 28. & seq.* pluribus fabulam illam confutat, quibus superfluum esset aliquid addere. Is tamen perperam *n. 27.* fictitium illum *Joannem* pro vero Patriarcha Hierosolymitano habet, & de isto interpretandos esse censet auctores laudatos qui de Patriarcha Hierosolymitano, ejus non expresso nomine, verba faciunt. Et ad annum 803. *num. 53.* ait, Patriarcham Hierosolymitanum, qui anno Christi 800. legatos ad Carolum magnum misit, nominatum fuisse
D *Joannem. Hierosolymitani Patriarchæ,* inquit, *legatos cum muneribus ad Carolum magnum non semel direxerunt: Joannes anno Redemptoris octingentesimo, Thomas septimo post anno, &c.* Sed ex Patriarcharum Hierosolymitanorum serie à nobis (sunt semper verba Pagii) in hoc opere accurate consignata, manifestum est, nullum *Joannem*, Regni & Imperii Caroli tempore, ecclesiæ Hierosolymitanæ præfuisse. Quoad claves sepulchri Dominici ad Carolum missas, Eginhardus in vita Caroli magni (apud Andr. Duchesne *to. 2. pag. 99.*
E B. C.) hæc habet: *Cum Aaron rege Persarum, qui, excepta India, totum penè tenebat Orientem, talem habuit in amicitia concordiam, ut is gratiam ejus omnium qui in toto orbe terrarum erant regum ac principum amicitiæ præponeret, solumque illum honore ac munificentia sibi colendum judicaret. Ac proinde quum legati ejus, quos cum donariis ad sacratissimum Domini ac Salvatoris mundi sepulcrum, locumque resurrectionis miserat, ad eum venissent, & ei Domini sui voluntatem indicassent, non solum quæ*

quæ petebantur fieri permisit, sed etiam sacrum illum & salutarem locum, ut illius potestati adscriberetur, concessit. Et revertentibus legatis suos adjungens, inter vestes & aromata, & cæteras Orientalium terrarum opes, ingentia illi dona transmisit; quum ei ante paucos annos eum, quem tunc solum habebat, roganti mitteret elephantem. Imperatores etiam Constantinopolitani Nicephorus, Michael, & Leo, ultro amicitiam & societatem ejus expetentes, complures ad eum misere legatos. Cum quibus tamen, propter susceptum à se Imperatoris nomen, & ob hoc ei quasi qui Imperium eis præripere vellet, valde suspectum, fœdus firmissimum statuit, ut nulla inter partes cujuslibet scandali remaneret occasio. Erat enim semper Romanis & Græcis Francorum suspecta potentia. Unde & illud Græcum extat proverbium, τὸν φραγκὸν φίλον ἔχῃς· γείτονα οὐκ ἔχῃς. (id est Latinè, *Francum habeas amicum, vicinum non habeas.)* Monet idem Pagius, *tom. 3. crit. annal.* ad annum 800. *n. 14.* quod hic ab Eginhardo dicitur de elephante *ante paucos annos* misso (ab Aarone regi Carolo magno) locum controversiæ facere, utrum Carolus ex Aaronis munificentia sepulcrum Dominicum hoc anno 800. sub sua potestate tenere cœperit, an vero anno duntaxat 807. quo legatus Aaronis, & cum eo duo monachi de Hierusalem (à Thoma Patriarcha missi,) ad Carolum pervenere, munera deferentes quæ Aaron Califa Saracenorum Imperatori destinaverat .... Cointius hoc anno 800. *num. 27.* totam controversiam auctoritate annalistarum rectè dirimit, rerum gestarum ordine sic observato. Carolus (scilicet) anno 797. tres oratores in Orientem direxit, Lanfridum, Sigismundum, atque Isaacum, & per eos elephantem ab Aarone postulavit. Eodem anno Aaron illos legatos excepit, auditosque remisit in Franciam per Africam cum elephante, duobusque legatis, quos ejusdem itineris socios adjunxit. Anno 799. quum Carolus è Saxonia jam reversus apud Aquisgranum moraretur, *monachus quidam de Hierosolymis veniens, benedictionem & reliquias de loco resurrectionis Dominicæ, quæ Patriarcha regi miserat, detulit. Rex* (eumdem) *monachum reverti volentem absolvens, Zachariam quemdam presbyterum de Palatio suo cum eodem ire jussit, cui & donaria sua ad illa veneranda loca deferenda commisit,* ut inquit Eginhardus in annalibus de Gestis Caroli M. apud præfatum Andr. Duchesne *tom. 2. pag. 250.* B. Ad illam autem legationem referendum quod supra dictum est ex eodem Eginhardo in vita Caroli magni: *Quum legati ejus* (Caroli,) *quos cum donariis ad sacratissimum Domini ac Salvatoris mundi*

A *sepulcrum, locumque resurrectionis miserat, ad eum* (Aaronem) *venissent, & ei domini sui* (Caroli) *indicassent voluntatem, non solum quæ petebantur fieri permisit; sed etiam sacrum illum & salutarem locum, ut illius potestati adscriberetur, concessit.* Postea Zacharias ex sua legatione, *cum duobus monachis quos Patriarcha cum eo ad regem misit, Romam venit,* ubi sub finem anni 800. Carolus magnus degebat *(ibid. pag. 251.* A.*)* iique *benedictionis gratia claves sepulcri Dominici, ac loci Calvariæ cum vexillo detulerunt. Quos rex benignè susceptos*
B *per aliquot dies secum detinuit, & redire volentes, remuneratos absolvit.* Carolus vero anno sequenti (801.) *VII. kalend. Maii* (ibid. B.) *Roma profectus Spoletum....* (Et) *de Spoleto Ravennam venit, & aliquot dies ibi moratus, Papiam perrexit. Ibi nuntiatum est ei legatos Aaron regis Persarum portum Pisas intrasse. Quibus obviam mittens, inter Vercellas & Hipporhediam* (Eporediam) *eos sibi fecit præsentari. Unus eorum erat Persa de Oriente legatus prædicti regis* (nam duo fuerant), *alter Saracenus de Africa legatus Amirati Abraham, qui*
C *in confinio Africæ in Fossato præsidebat. Hic Isaac Judæum, quem Imperator* (Carolus) *ante quadriennium ad memoratum regem Persarum cum Lanfrido & Sigismundo legatis suis miserat, reversum cum magnis muneribus nuntiaverunt: nam Lanfridus & Sigismundus ambo in eodem itinere defuncti sunt. Tum ille misit Erchenbaldum notarium in Liguriam, ad classem parandum, qua elephas, & ea quæ cum eo afferebantur, subvehi possent* (subveherentur.) Ex omnibus itaque his textibus inter se collatis (inquit Pagius supra laudatus *n. 16.)* liquet
D Carolo prius elephantem, quam vexillum ab Aarone missum fuisse; licet Carolus vexillum sibi delatum prius acceperit, quam elephantem ab Aarone sibi missum norit. Præsenti (quippe) anno (800.) mense Decembri, oblatum ei vexillum sepulcri Dominici: (nonnisi autem postea elephantem recepit.) *Anni* (enim 801.) inquit Eginhardus ibidem, *pag. 251.* C. *Mense Octobri Isaac Judæus de Africa cum elephante regressus Portum Veneris intravit, & quia propter nives Alpes trajicere non poterat,* (nam sic legendum monet Andr.
E Duchesne *ibidem, pag. 848.* A.) *in Vercellis hyemavit.* Tandem *anni* (802.) inquit idem Eginhardus *ibid. lin. ult. & pag. seq. 252.* A. *mense Jul. XIII. kalend. Aug. venit Isaac cum elephante, & cæteris muneribus quæ à rege Persarum missa fuerunt, & Aquisgrani omnia Imperatori detulit, nomen elephanti erat Abulabaz,* qui subito mortuus est anno 810. Poëta Saxonicus, eodem anno 802. elephantem adductum canit, nec sepulcrum Dominicum

Caroli ditioni serius adscriptum narrat. *ibid. pag. 167.* A.

* *scilicet 802.*

*Hoc de longinquis Elephas regionibus anno**
Primitus adductus, mira spectacula Regno
Francorum dederat. Persarum denique Princeps
Hunc Aaron (idem fuerat cui subditus, Indis
Exceptis, Oriens totus) curaverat ultrò
Ejus amicitiæ se fœdere jungere firmo:
Ac dignum duxit præ cunctis regibus ipsum
Temporis illius solum, cui munera larga
Præcipui causa transmittere vellet honoris.
Nam gemmas, aurum, vestes, & aromata crebrò
Ac reliquas Orientis opes direxerat illi;
Adscribique locum sanctum Hierosolymorum
Concessit propriæ Caroli semper ditioni.

Nos latet quo ineuntis sæculi anno ex hac vita migraverit Georgius Patriarcha Hierosolymitanus: solum novimus anno 807. hunc non amplius fuisse superstitem, ut ex modo dicendis constabit.

Fortunatus.

LXIV. Thomas.

Papebrochius *in historia Chronologica Patriarcharum Hierosolymitanorum, to. 3. præfixa actorum sanctorum mensis Maii,* ante hunc Thomam recenset quemdam *Fortunatum.* In annalibus, inquit *num. 176. pag. 40. col. 2.* (Francorum) Metensibus, (sæculo x. scriptis, qui extant apud Andream Duchesne *tom. 3. monumentorum Francicorum)* ad annum 802. *pag. 290.* A. B. narratur quomodo *eodem anno, XIII. kalend. Aug. venit Isaac cum elephante, & cæteris muneribus à rege Persarum missis, in præsentiam Imperatoris* (Caroli M.) Anno autem 803. *venit quoque Fortunatus Patriarcha de Græcis, afferens secum inter cætera dona duas portas eburneas mirifico opere sculptas, &c.* Ex quo, inquit Papebrochius, verosimilior fit prolixa de Fortunato Hierosolymitano Patriarcha narratio, contenta in libello de successoribus sancti Hildulphi, ex archiepiscopo Trevirensi, abbatis Mediolacensis (vel potius Medianensis, ut infra dicetur,) in Vosago. In eo autem libello *cap. 4.* hæc de Fortunato traduntur: *Extemplo in electione successoris* (abbatis Maldawini) *multitudini fratrum* (hujus monasterii) *surrepsit discordiæ bilis, sed prævalentibus beati viri hujus* (Maldawini) *meritis insperato divinæ clementiæ jubar ab Oriente destinatur illis. Nam quum bifariam scinderentur mutuæ dissensionis pertinacia ducti, ambarum partium priores pariter ad principem pervenere Carolum. Ubi pacificus princeps sedatu difficile monachorum persensit litigium, concordiæ providere gestiebat quam plurimum.*

A *Mira autem dispositione divinitatis repertus est ibi Fortunatus Patriarcha venerabilis, qui gratia salutandi famosum principem, visendique loca sanctorum quos fama excurrente didicerat, ab Hierosolymis peregrè digressus erat. Is denique ante aliquot annorum curricula animadvertens apud Aaron regem Persarum pluris haberi amorem Caroli, quam quorumcunque principum (quod etiam patefecerat dirigendo ei solum quem habebat elephantem) per diaconem reliquias ligni passionis.... transmiserat illi, multaque prece contestatus exegit, ut prædicto Aaron*
B *legationem per suos inferret hujusmodi: omnimodis tuam clementiam precor pro loco resurrectionis Domini Dei mei sancta Sion, ne tuo laxamento à gentibus passim calcetur; neque religionis Christianæ Pontifici, debitum cultum ibidem exequenti, contradicatur.... Qui chari sibi principis amicabili suggestione adeo delibutus est, quatenus dispositioni ejus adscribi reverendum locum juberet.... Hac pro causa diaconem suum ad Carolum iterato cum munusculis destinavit Patriarcha: tertio autem per semet veniens ipse mutua visione satisfacere communi*
C *affectui, suo videlicet principisque religiosi, offendit apud eum prædictam procellam cœnobitalis dissensionis; cui sedandæ rex æstuans consultum iri, ad hunc quasi ob id divinitus destinatum repentè tota convertitur tractatio regalis consilii, si modo ille præsul maximus posset ad hoc flecti. Regis itaque ac optimatum ejus importunis tentatus precibus vix potuit ad hoc persuaderi, quatenus sanctorum qui tunc forte aderant sacerdotum cedens auctoritati susciperet curam istius monasterii; cujus sanctitatis excellentia priorisque apicis reverentia stirpitus*
D *est sopita claustralis discordia, & sub eo de more effecti sunt monachi cor unum & anima una. Fuisse equidem dicitur recalvaster hic Domini famulus, corpore exilis & exiguus, facie & conversatione angelicus, barba sublonga, canisque respersa decoratus. Prædia in augmentum loci in diebus ejus collata sunt numerosa, chartarum monimento hucusque notissima. Ipsius vero collatione ex cunctis penè instrumentis humanæ conversationi atque passioni aptatis amplexabilia pignora locus hic meruit percipere, pariterque preciosorum martyrum Stephani, Lazari quatriduani*
E *sepulti, Georgii, atque Pancratii cum plurimis; quod nunc longum videtur prosequi.* Cap. v. *Per hæc tempora ab Orientis partibus eidem cœnobio divino ductu destinata sunt duo præclarissima lumina; quidam videlicet inter suos rex, nomine Lazarus, cum filia Aza quæ etiam exstiterat in finibus illis regina. Hi piæ devotionis studio deserentes propria, expetivere peregrina, quatenus in urbe Romulea mererentur attingere Apostolorum limina, & insuper*

adirent memorias sanctorum quos trifida venerabatur Gallia. Quumque plurima peragrando loca sanctorum satisfacerent religiosæ curiositati, tandem subeunt habitationem Mediani monasterii, famæ susurrio jam dudum sibi cogniti; ubi reperientes Fortunatum Patriarcham venerabilem monachorum cœlestia suspirantum choro prælatum, quem olim habuerant non ignotum, compuncti sancta conversatione & admonitione eorum, susceptæ peregrinationis fixerunt circuitum. Denique instantes nimiis precibus ut recludi permitterentur, vix aliquando obtinere quiverunt. Reclusi sunt ergo, rex in cella sibi præparata penes oratorium beati apostoli Petri, regina (vero) *ultra alveum Rabodonis juxta Basilicam beati confessoris Apri, in quibus usque hodie fenestellæ ipsorum possunt videri, per quas suscipiebant necessaria humanæ imbecillitati. Ibidem cum aliquot vixissent annis, solummodo cœlestibus vacantes conditionibus, exuti membris corruptibilibus migrarunt ad palatia incirconscripti spiritus; ob id verius reges dicendi quod minime regnarat peccatum in eorum corpore mortali. Sepulti sunt autem in propriis cellulis: sed postea sacri artus venerandæ reginæ à prioris tumbæ loco relati, sociati sunt artubus venerandi regis: ut qui sanguine, mente, & corpore juncti fuerant, unius sepulcri participes forent. Beatus ergo Patriarcha Fortunatus, meritis tandem & ætate consummatus, huic temporalitati IV. kalend. Mart. est substractus, atque ad perpetem stantium dierum infinitatem perductus. Hujus veneranda gleba post bases altaris beati Papæ Gregorii decenti sepulturæ est tradita: anni vero ejus regiminis Mediani monasterii reperiuntur viginti.* De eodem Fortunato, ejusque cœnobii monachis post illius mortem, hæc leguntur in epistola 3. Frotharii episcopi Tullensis ad Ludov. Pium Imperator. apud Andr. Duchesne, *tom. 2. monument. Francic. pag. 713.* A. B. *Ad aures misericordiæ vestræ reducimus, piissime Imperator, ego Frotharius episcopus, & Smaracdus abba, quod tempore Fortunati Mediolacensis monasterii abbatis, per jussionem vestram Smaracdus ipsius monasterii monachis portionem de abbatia dedit, ut regulariter viverent. Et idcirco bene & secundum regulam vixerunt, quousque Fortunatus recessit. Sed quum suscepisset Hismundus ipsum monasterium, recepit illorum portionem, & promisit se eis omnia necessaria regulariter administraturum. Quod postea sæpius aliter illis evenisse testantur: unde & nunc venerunt ad nos reclamantes & dicentes se nec regulariter vivere interius, nec regulariter alimenta corporis sumere exterius, &c. Quamobrem dedimus eis licentiam ad vos veniendi. Hæc autem vestræ sapientiæ innotuimus* (notum fecimus) *ut priusquam ad vos veniant, causas acclama-*

A *tionis eorum dignoscatis.* Præfatus Papebrochius ait rursus *ibid. pag. 41. col. 1.* A. libello, ut putat, fultus de successoribus S. Hildulphi, initio sæculi XI. composito, hunc Fortunatum in Galliam venisse anno 803. ac vixisse saltem usque ad 823. ideoque existimari posse factum anno 801. Patriarcham Hierosolymitanum qui græco nomine *Eutychius* fortassis, vel *Macarius* appellatus fuerit, sed sumpto postea consilio remanendi in Europa, quietique vitæ monasticæ vacandi, clero suo Hierosolymitano facultatem dederit ut alium
B pro se Patriarcham eligeret. Hæc, inquam, conjicit Papebrochius, qui nihilominus immediate subdit *num. 178. p. 41. col. 1.* A. B. Annales Francorum ab anno 708. ad 808. deducti, & *tom. 2. Francicorum* (Andreæ) *Duchesne* ex Joan. Tillii manuscripto editi, confirmant nomen successionemque hujus Patriarchæ (Thomæ) in catalogis immediate post Georgium relati, *prætermisso Fortunato: forte quia male Græcos habuit eum à patriis ritibus ad Latinos transiisse: nisi quis dubitare malit utrum vere Patriarcha fuerit,* creditus
C tamen sit, eo quod esset Patriarchæ syncellus, seu chorepiscopus. Verum Pagius *to. 3. crit. annal. Baron.* ad annum 803. *n. 4.* contendit hunc *Fortunatum* Patriarcham fuisse Gradensem propè Venetias, non autem Hierosolymitanum. Postquam enim retulit quæ supra recitavimus ex annalista Metensi, *venit quoque Fortunatus Patriarcha de Græcis, &c.* subjungit: Erat *Fortunatus* Patriarcha Gradensis, qui in annalibus Metensibus dicitur *Patriarcha de Græcis,* indicans eum Venetiis venisse, juxta modum loquendi Leonis Papæ III. in
D epist. ordine XI. ad Carolum Magnum, quæ extat conc. Labb. *to. 7. col. 1125. Reperimus in eis* (litteris Caroli) inquit Leo, *quatenus à Gradensi insula, ubi Fortunatus archiepiscopus suam propriam sedem habere videbatur, propter persecutionem Græcorum seu Veneticorum exul esse dignoscitur.* Hic quippè *Venetici,* apud quos *Gradus, Græci* appellantur. Richerius tamen in chronico Senoniensi *lib. 2. cap. 6.* Fortunatum Gradensem, Patriarcham *Hierosolymitanum* fecit; sic enim scribit. *Tempore Caroli Magni, vir quidam venerabilis, Fortunatus*
E *nomine, Patriarcha Hierosolymitanus, corpus sancti Joseph sepultoris Domini, paganos qui tunc terram sanctam vastabant fugiens, apportavit, & ad Medianum monasterium deveniens, ibidem cum ipsis suis reliquiis se collocavit, qui postea ipsius monasterii abbas est ordinatus. Sed postmodum ipsum sancti* (Joseph) *corpus per insolentiam canonicorum qui illum locum possederunt, à quibusdam monachis peregrinis noctu furatum adsportatum est, & ita illud monasterium tali est thesauro viduatum.* Non inficiandum

quidem *Fortunatum*, Patriarcham Gradensem, A in Franciam ad Carolum magnum anno 803. venisse: sed, ut quæ ad ipsum spectant melius intelligantur, hic nonnulla subdenda puto, quæ idem Pagius observat *ibidem*, ad annum 802. *num. 3.* Administratio, inquit, reipubl. Venetæ erat hoc tempore penes Joannem ducem, & annuos tribunos. Christophorus autem homo Græcus, Joanne duce Venetiarum contendente, Olivolensis episcopus constitutus est. Quod quum iniquo animo ferrent tribuni, Joannem Patriarcham Gradensem rogarunt ne Christophorum conse- B craret: quibus quum hic obsequutus esset, Joannes dux adeo exarsit ira, ut Mauricio filio duce assumpto, classem Gradum adduxerit, & civitate primo adventu capta, Joannem Patriarcham ex celsissima turri præcipitarit, ut narrat Sigonius *lib. 4.* de regno Italiæ, ad hunc annum (802.) Olivola insula est quæ partem hodiernarum Venetiarum constituit, in qua sedes primum episcopalis fuit, deinde Patriarchalis quæ ad hodiernam usque diem perseverat. Audito hoc immani scelere Paulinus Foro-Juliensis seu Aquileiensis Patriar- C cha concilium Altini mox celebravit, ut constat ex synodalibus litteris, quarum fragmentum Baronius recitavit, per quas Carolum Imperatorem Paulinus ad ultionem excitabat.... Interim tribunorum Venetorum studio Joanni Patriarchæ Gradensi suffectus est Fortunatus ejus propinquus, cui pallium Leo (III.) Papa concessit, ut liquet ex ejus epistola Fortunato Patriarchæ Gradensi data, quam Cointius anno sequenti (803.) *n. 11. tom. 6. pag. 809.* ex Ughello *to. 5. Ital. Sac. col. 1180.* recitat. In ejusdem epistolæ fine D legitur: *Scriptum per manum Benedicti notarii & scriniarii sanctæ Romanæ ecclesiæ in mense Martio, Indict. XI. benevalete. Datum XII. kal. Aprilis, per manum Eustachii primicerii sanctæ sedis apostolicæ, imperante nostro Domino Carolo piissimo Augusto, à Deo coronato, magno & pacifico Imperatore anno tertio, Indict. XI.* ideoque anno (803.) Eodem anno Fortunatus, idibus Augustis, quum in regio comitatu ad Salam esset, à Carolo magno privilegium obtinuit in rescripto quod referunt Ughell. *col. 1181.* & Cointius *pag. 817. num. 54.* in E eo autem legitur: *Notum sit omnibus fidelibus nostris.... qualiter vir venerabilis Fortunatus Gradensis Patriarcha, sedis sancti Marci evangelistæ, & sancti Hermacoræ episcopus serenitati nostræ petiit, ut tale beneficium circa dictam memoratam sanctam ecclesiam ex nostra indulgentia concedere & confirmare debeamus, quatenus sub immunitatis nomine, tam ipse, quam sacerdotes, & reliqui, necnon servi, coloni qui in terris suis commanent, in Istria, Romandiola, seu in Longobardia, vel ubique, quieto tramite vivere & residere debeant. Cujus petitionem, ejus servitio & meritis compellentibus, denegare noluimus, &c. Signum Caroli gloriosissimi Imperatoris. Hodingus ad vicem.... & Combaldo. Dat. idib.* (id est 13.) *Aug. in sacro palat. nostro, anno 3. Christo propitio, Imperii nostri.* Pergit Pagius ad annum 803. *num. 3.* annalista Lambecianus hoc anno habet: *Ipso anno* (803.) *Imperator Carolus celebravit apud Aquis palatium Pascha & conventum habuit ad Moguntiam:* ubi varia capitula publicavit, quæ *tom. 1. capitularium Reg. Franc.* & *to. 7. conc. Labb.* leguntur. Annalista autem Metensis hoc anno (apud Andream Duchesne *tom. 3. Francic. pag. 290.* B.) scribit: *Missi Imperatoris à Constantinopoli regressi sunt, & venerunt cum eis legati Nicephori Imperatoris.... quorum hæc sunt nomina, Michaël episcopus, Petrus abbas, Calistus & Candidatus* (legendum *& Calistus Candidatus,* unus enim homo fuit ex aliis annalistis) *qui venerunt ad Imperatorem* (Carolum) *in Germania super fluvium Sala, in loco qui dicitur Salzs,* (tunc degentem) *& pactum faciendæ pacis in Christo susceperunt. Inde dimissi cum epistola Imperatoris Romam venerunt: indeque Constantinopolim regressi sunt. Venit quoque Fortunatus Patriarcha de Græcis, afferens secum, inter cætera dona, duas portas eburneas, mirifico opere sculptas.* Rursus idem Pagius ad annum 806. *num. 9.* ex Sigonio: *Nicetas Patricius cum classe in Adriaticum Sinum venit, à Nicephoro* (Imperatore missus) *ad comprimendas intestinas Dalmatarum Venetorumque discordias.* Fortunatus (autem) audito Nicetæ adventu, rursum in Franciam navigavit: interimque Joannes diaconus Patriarcham se dixit Gradensem, ut videre est apud Ughellum *tom. 5. Ital. sac.* ubi de Patr. Gradens. Tunc ecclesia Polana interpontificio laborabat. Carolus ergo à Leone III. petiit ut Fortunatus, donec ecclesiæ Gradensi restitueretur, Polanam regeret, quæ priusquam Istriæ civitates in potestatem Francorum devenirent, ad diœcesim seu provinciam Gradensem pertinebat. Annuit Leo in epistola XI. jam citata, sed ea lege, ut ecclesiæ Polanæ nihil jurium facultatumque subtraheretur. Addit autem *ibid.* in embolo: *Et hoc vestræ serenitati intimare curavimus de præfato Fortunato, ut sicut semper pro illius honore temporali laboratis; ita & de anima ejus curam ponatis, ut per vestrum pavorem, suum ministerium melius expleat: quia non audivimus de eo, sicut decet de archiepiscopo, neque de partibus Franciæ ubi eum beneficiastis. Tamen gratias agimus Deo, quia omnia vobis incognita non erunt. Interrogate quidem fideles vestros, & omnia vobis nota fient, eo quod illi qui vobis*

eum collaudant; hoc per munera & calciaria faciunt. Quid nobis plus amabile est, quam vestra dulcissima anima, &c. Hæc, inquam, Pagius, qui deinde ait, ad annum 810. *n. 6.* Certè Fortunatus Patriarcha ante quadriennium in Franciam profugus, à Francis postea ecclesiæ suæ (Gradensi) restitutus est. Eginhardus insuper in annalibus, ad annum 821. (apud Andr. Duchesne *to. 2. pag. 264.* C.) hæc habet de Fortunato: *Fortunatus Patriarcha Gradensis, quum à quodam presbytero suo, nomine Tiberio, apud Imperatorem* (Ludovicum Pium) *fuisset accusatus quod Liudewitum ad perseverandum in perfidia qua cœperat hortaretur, eumque ad castella sua munienda artifices & murarios mittendo juvaret; & ob hoc ad palatium* (Imperatoris) *ire juberetur: primo velut jussionem impleturus in Istriam profectus est; inde simulato reditu ad Gradum civitatem, nullo suorum, præter eos cum quibus hoc tractaverat, suspicante, nactus occasionem clam navigavit; veniensque Jaderam Dalmatiæ civitatem, Joanni præfecto provinciæ illius fugæ suæ causas aperuit. Qui eum statim navi impositum Constantinopolim misit.* Et postea idem Eginhardus ad ann. 824. *ibid. pag. 268.* A. B. *Illuc* (Rothomagi) *legatos Michaëlis Imperatoris qui ad eum mittebantur, sibi occurrere jussit* (Ludovicus Pius,) *cum quibus & Fortunatus Patriarcha Gradensis Veneticorum regressus ad ejus præsentiam venit, sed legati Imperatoris litteras & munera deferentes, pacis confirmandæ causa se missos esse dicentes, pro Fortunato nihil loquuti sunt. Inter cætera tamen ad legationem suam pertinentia, quædam de imaginum veneratione protulerunt, propter quæ se Romam ire, atque apostolicæ sedis præsulem consulere debere dixerunt. Quos quum, legatione eorum audita, ac responso reddito, absolveret, ut se velle dicebant, Romam ducere jussit. Fortunatum etiam de causa fugæ ipsius percunctatus, ad examinandum eum Romano Pontifici direxit.* (Sic enim legendum monet Andr. Duchesne, *ibid. pag. 852.* A.) Eo igitur modo Fortunatus Patriarcha Gradensis *ex Oriente* in Franciam venit: scilicet ultimo hoc itinere, post quod Romam cum oratoribus Imperatoris Constantinopolitani ex mandato Ludov. Pii pergens, mortuus est in Francia, ut scribunt Sigonius citatus, & Ughellus *to. 5. Ital. Sac.* in Patriarchis Gradensibus. Quare non dubito, inquit idem Pagius ad annum 803. *n. 4.* quin Richerius, qui post medium sæculum decimum-tertium chronicon suum exaravit, Fortunatum (cognoscens ex Oriente cum legatis Imperatoris Constantinopolitani in Franciam venisse, eum) Hierosolymitanum Patriarcham crediderit; quum aliunde complura scribat à veritate dissentanea: quin Papebrochius etiam innixus libello de successoribus sancti Hildulphi Fortunatum Gradensem inter Hierosolymitanos Patriarchas perperam numerarit. Verum hunc Papebrochii errorem emendat doctissimus P. Joan. Bapt. Sollerius, *to. 3. actorum sanctorum Julii,* ad diem 11. ubi de sancto Hildulpho agens, sic loquitur *n. 40. pag. 215.* E. Non equidem diffiteor, Fortunatum illum, qui Madalvino successit (in regimine cœnobii Mediani,) *Gradensem potius quam Hierosolymitanum fuisse Patriarcham,* neque in Franciam venisse, aut ad Carolum Magnum accessisse ante annum Christi 803. ut ex Ughello *Ital. Sac. tom. 5.* Cointio *annal. eccl. Francic. tom. 6.* & Mabillonio *annal. Benedict. to. 2. lib. 26.* colligitur. Porro, quum hic ad Ughellum, Cointium, & Mabillonium remittamur, æquum est ut breviter ea inquiramus & perpendamus quæ de illo Fortunato tradunt. Quædam jam supra ex Ughello retulimus à Pagio recensita: hæc solum addenda supersunt. Fortunatus, inquit *col. 1180.* A. natione Tergestenus, studio tribunorum in necati Joannis Patriarchæ locum, cujus erat consanguineus, substitutus est anno Domini 803. cui etiam Leo Papa III. pallium concessisse reperitur eodem anno, Indict. XI. 12. kalend. Aug. (Aprilis) in hunc modum, apud Andream Dandulum sive Dandolum. Epistolam totam describit, quæ apud ipsum legi potest. Deinde subjungit *col. 1181.* Post hæc Fortunatus de prædecessoris sui occisione graviter dolens, patefacta conspiratione quam adversus iniquitatis duces excitaverat, exulare jussus, accito Obelerio Metamaucensi tribuno, consilium in Franciam adeundi cœpit, ut Carolum Magnum adversus duces incenderet res Nicephori Constantinopolitani Imperatoris majore quam par esset studio complectentes. Quo excepto, id est cognito, consilio, duces subito classem Gradum iterum promoverunt, ac Fortunatum & Obelerium inde excedere coëgerunt. Ii quum se Tarvisium contulissent, Obelerius à Venetis exulibus dux est declaratus, Fortunatus autem in Franciam, ut constituerat, properavit, & Carolum de cæde prædecessoris sui à ducibus illata edocuit, atque animum eorum ad Orientale imperium inclinantem aperuit, & exinde ab eo cultus tale rescriptum elicuit: privilegium est immunitatis, de quo supra mentionem fecimus, & hic totum extat. Pergit *col. 1182.* D. Fortunatus Caroli Imperat. gratiam hanc consequutus, ex Francia reversus, sedem suam repetere instituit, sed, ut ait Dandolus, non audens Venetias intrare, in sancti Cypriani ecclesia plebe Torcellanæ sedis degere cœpit, & Joannem episcopatus invasorem incautè

pergentem captivavit, qui pacta fuga liberatus, ducibus quæ passus fuerat enarrans, eos contra Patriarcham vehementer animavit. Posthæc Niceta patritius (à Nicephoro missus) cum exercitu ad tuenda loca Dalmatiæ venit, & succursum bellicum à Venetis requisitum obtinuit, quem postea (ad) Venetos accedentem Fortunatus Patriarcha præstolare non audens, in Franciam properavit: & Joannes diaconus, qui episcopatum invaserat, in Patriarchali sede subrogatus est. Et *col. 1183.* Fortunatus tandem, Venetorum mitigato furore, ad ecclesiam suam rediit.... Joanne invasore in propriam domum redeunte. *Joannes siquidem qui Patriarchatum invaserat,* inquit Dandolus, *synodali censura depositus est. Tenuit sedem annis quatuor, Fortunatus autem, favente duce, in patriam reversus est. Postmodum contra voluntatem Venetorum in Franciam remeavit. In cujus sede Joannes abbas sancti Servuli intrusus est.* At Fortunatus, anno Domini 818. veteris privilegii sui confirmatione à Ludovico Pio Imperat. recepta, & reconciliata cum Venetis gratia, ecclesiam Gradensem repetiit, ac Joannem abbatem ad monasterium suum redire compulit. Anno vero 821. ut Eginhardus de gestis Ludovici Pii refert, *quum à quodam presbytero suo, nomine Tiberio, &c.* quæ supra recitavimus *col. 329.* A. Permansit Fortunatus Constantinopoli fere annis tribus, ab anno scilicet 821. usque ad annum 824. & cum legatis Michaëlis (Imperatoris Constantinopolitani) regressus, ad Ludovici (Pii) præsentiam ivit anno 824. Ludovicus Fortunatum de causa fugæ ipsius percunctatus, Romam ire jussit, ut à Pontifice examinaretur: haud diu post in Francia defunctus legitur apud Dandulum, atque Sigonium, quum reliquisset ecclesiæ suæ, & cæteris piis locis multa ecclesiastica ornamenta, quæ vivens ipse acquisierat. Sedisse tradit Dandulus, & sæpè citata chronica, in Gradensi ecclesia annis 27. Quod si verum est, illum obiisse oportet afferere anno salutis 830. Ita Ughellus: qui nullibi ait hunc Fortunatum fuisse abbatem Mediani monasterii. Sed notandum in ea epocha 27. annorum, quam ejus regimini tribuunt Dandulus, & chronica ab Ughello recitata, errorem occurrere: Fortunatus quippe in Franciam, Constantinopoli reversus, venit sub finem anni 824. subindeque anno præsulatus 22. ab anno scilicet 803. & *haud diu post* in Francia diem extremum clausit, juxta eumdem Dandulum. Nam, præter quam quod hæc loquendi formula, *haud diu post,* spatium 5. aut 6. annorum exinde elapsorum naturaliter non exprimit, sed tempus aliquod brevissimum; insuper verisimile non est, Fortunatum sic 5. aut 6. annos Romam pergendo insumpsisse, ut nondum relicta Francia decesserit. Mortuus itaque Fortunatus videtur, vel ipso anno 824. exeunte, vel ineunte sequenti 825. anno duntaxat 22. Patriarchatus sui Gradensis. Id certe confirmat Sigonius, *lib. 4. de Regno Italiæ pag. 111.* ubi ad annum 825. Venerii successoris Fortunati meminit. *Ludovicus* (Pius) *paschate Aquis celebrato, Noviomagum.... perrexit: deinde Aquas..... repetiit.... Ibi Venerius, qui in locum Fortunati Patriarchæ Gradensis erat suffectus, missis nuntiis, confirmationem privilegii à Carolo ecclesiæ Gradensi concessi, à Ludovico & Lothario impetravit. Sequenti anno* (826.) *Ludovicus Aquis circa idus Maii egressus, &c.* Non exprimit Sigonius quot annos Fortunatus sederit, sed verbis citatis obiisse clare indicat anno 825. Quod spectat ad Cointium, *to. 6. annal. eccl. Franc.* ad annum 803. *nn. 52. & 53. pag. 817.* totus est eo loci ut confutet Richerii commentum de Fortunati Patriarchatu Hierosolymitano. Ad Carolum Imperatorem, inquit, quum ad Salam fluvium in regio palatio resideret, accessit etiam Fortunatus Gradensis Patriarcha, de quo sic Metensis annalista: *Venit quoque Fortunatus Patriarcha de Græcis, &c.* ut supra *col. 323.* D. Hunc *Fortunatum....* Richerius perperam interpretatus est *Patriarcham Hierosolymitanum,* multaque, quibus fidem habere non possumus nisi graviori muniantur auctoritate, sic enarravit: *Tempore Caroli Magni, &c.* ut supra *col. 326.* E. Hierosolymitani Patriarchæ legatos cum muneribus ad Carolum Magnum non semel direxerunt, *Joannes* (de hoc nomine, vide supra, ubi de Georgio, *col. 319.* A.) anno Redemptoris octingentesimo, *Thomas* septimo post anno, ut Annalistæ, Loiselianus, Laureshamensis, aliique testantur. At ipsummet Hierosolymitanum Patriarcham in Franciam venisse nemo prodit, nec illis temporibus occurrit Hierosolymitanus Patriarcha cui nomen inditum sit *Fortunati.* Corruit igitur Richerii narratio. Statim vero Cointius subjungit privilegium, de quo supra, à Carolo Magno concessum eidem Fortunato, jam Patriarchæ Gradensi; nec dicit, saltem expresse, illum Mediani monasterii factum fuisse abbatem. Mabillonius tandem *tom. 2. annal. Benedict. pag. 340. n. 83.* censet Fortunatum Gradensem eum ipsum esse qui fuit abbas hujus Mediani monasterii; allatumque modo Cointii locum laudat ut suæ opinioni præeuntem. Si bene assignata est, inquit, superius à nobis Mediani monasterii abbatum series, non excessit hunc annum (799.) Madalvinus abbas, qui post annos regiminis duodecim dicitur obiisse 3. idus Martii. Eo

mortuo, de successore deligendo magno partium studio actum est. Re ad Carolum delata, ad componendos diffidentium animos eo missus traditur Fortunatus, quem monachi unanimi tandem consensu abbatem elegerint. Hunc *Patriarcham Hierosolymitanum* dicunt Richerius monachus in chronico Senoniensi, & Joannes de Bayono in historia Mediani monasterii: quibus ejus loci necrologium suffragatur. Verum id stare non potest cum serie Patriarcharum Hierosolymitanorum: siquidem postremis hisce Caroli regis annis nullus invenitur eo nomine illius ecclesiæ Patriarcha. Hæc enim dignitas hoc tempore erat penes *Joannem* (de quo nomine perperam attributo dictum est supra, *col. 319.* A. ubi de Georgio) qui anno sequenti (800.) legationem ad Carolum misit; idemque anno præsenti (799.) munera eidem regi per quemdam monachum afferri curavit: certe, si non ipse, nullus Hierosolymitanus Patriarcha tunc in Franciam venit. Joanni successit *Thomas* qui anno 807. munera Carolo submisit per Georgium abbatem montis Oliveti patria Germanum, & per Felicem monachum, quo tempore Fortunatus abbas Mediano monasterio præerat. Longè verisimilius puto hunc esse Fortunatum Gradensem Patriarcham, qui à ducibus Venetis exagitatus, in Franciam confugit ad Carolum regem: quo agente abbas Mediani monasterii institutus sit: quo forte spectat Leonis Papæ (III.) epistola (XI.) ad Carolum de eo conquerentis; ubi Fortunatum à Carolo in Francia *beneficiatum* dicit (verba supra relata sunt, *col. 328.* E. in qua vox *beneficiastis,* nihil aliud exprimere videtur, quam quod dixerat Carolus in ipso rescripto beneficium scilicet privilegii immunitatis eidem Fortunato concessum, *petiit ut tale beneficium, &c.* Pergit Mabillonius, sanè tempora non malè conveniunt: nam Fortunatus ille ad Carolum se recepit anno 803. & facile, altercantibus inter sese monachis, electio (ab anno 799.) ad id tempus protrahi potuit. Mihi porro rem ita conjectanti succurrit Caroli Cointii *(tom. 6. pag. 817.)* sententia, hanc conjecturam suo calculo confirmantis: (verba ejus paulo supra adduximus, inquibus tamen, ut observatum est, nihil expresse habet de præfectura hujus monasterii quæ Patriarchæ Gradensi data fuerit,) sed non inficias iverim id ex eo Mabillonium inferre potuisse, quod Cointius de illo Fortunato hîc agens quem dixerat Richerius fuisse Patriarcham Hierosolymitanum, & postea constitutum abbatem Mediani monasterii: primum quidem impugnet, contendens hunc Fortunatum fuisse ecclesiæ Gradensis, non Hierosolymitanæ, Patriarcham; alterum

A autem alto silentio premat, quasi Richerio, quantum ad hanc partem assentiatur. Idem quoque de Pagio existimandum videtur: qui pari modo Fortunatum Medianensem præpositum ait, contra Papebrochium, fuisse non Hierosolymorum, sed Gradensem Patriarcham. Pergit Mabillonius: hunc *Patriarcham de Græcis* vocat annalista Metensis; quod forte quum legisset Richerius, aliique, id de Patriarcha Hierosolymitano interpretati sunt, quod de Gradensi dictum erat, &c. In necrologio Senoniensi annorum fere quingen-

B torum, notatur IV. idus Martii, *Fortunatus Patriarcha Hierosolymitanus:* at in kalendario Gregoriani monasterii, ante annos 600. scripto, & in Missali Morbacensi annorum 500. eodem die fit mentio *Fortunati episcopi.* Primus post eum rexit monasterium *Waldo* ex sorore Madalvini abbatis progenitus: secundus, *Ismundus,* dictus *Episcopus, &c.* Ex his vehemens mihi suboritur suspicio (sunt semper Mabillonii verba) Fortunatum abbatem Mediolacensis monasterii, ut in vulgata Frotharii epistola (cujus partem supra descrip-

C simus, *col. 325.* D.) non alium esse à Fortunato abbate Mediano, de quo nunc agimus: tum quia locus iste, cujus abbas erat Fortunatus ille, attinebat ad parochiam Frotharii episcopi Tullensis, ut ex contextu epistolæ patet, à qua longe aberat *Mediolacus* diœcesis Trevirensis: tum quia illius Fortunati successor ab ipso Frothario assignatur *Ismundus,* à Bayone itidem recensitus inter Medianos abbates: denique toto Caroli Augusti principatu, quo Fortunatus ille apud Frotharium abbas erat, nullus Fortunatus invenitur inter

D Mediolacenses abbates. Hucusque Mabillonius, qui *ibid. lib. 28. n. 27. pp. 414. & 415.* eamdem materiam rursus revocans ad examen, non *Mediolacensis,* inquit, sed *Medianensis* in Vosago, ut superius jam diximus, monasterii abbas fuisse videtur Fortunatus ille, de quo Frotharius episcopus in tertia ex suis epistolis agit, quæ res paulo accuratius hoc loco tractanda est. Sub initium principatus Ludovici Augusti, magna simultas orta inter Fortunatum abbatem adventitium, & monachos suos, de portione quæ utrisque

E competere debebat: Fortunatus summo jure totius substantiæ administrationem sibi vindicabat; monachi vero, ut ille erat alieni gregis & instituti, certam sibi portionem assignandam esse contendebant. Res ad Ludovicum delata, commissaque ejus negotii cura Smaragdo abbati sancti Michaëlis ad Mosam, is monachis *portionem de abbatia dedit, ut regulariter viverent.* Et re quidem vera hi *regulariter* vixere, *quousque Fortunatus recessit.* Verum eo mortuo, Hismundus ejus successor

monachorum portionem usurpavit, &c. (ut supra in epistola Frotharii legere est, *col. 325.*) Quid de his statuerit Imperator, nobis haud innotescit. Porro in toto hoc negotio actum videtur, non de Mediolacensi monasterio diœcesis Trevirensis, sed potius de Medianensi, quod intra fines parochiæ Tullensis situm est. Cur enim ad *Frotharium Tullensem* reclamassent illi monachi, & non potius ad *Trevirensem* antistitem, ex abbate Mediolacensi, si Mediolacenses ipsi fuissent? Accedit quod eo tempore Medianum monasterium regebat Fortunatus Patriarcha & abbas, &, interposito post eum Waldone, Ismundus episcopus dictus, quæ omnia prædicto negotio apprimè congruunt, ut jam superius ostendimus. Denique in veterrimo codice, quo usus videtur Chesnius (Andr. Duchesne) in his edendis epistolis, non *Mediolacensis*, sed *Mediolanensis* monasterii adscripta est mentio, ubi forte primitus scriptum fuerat *Medianensis*. Suspicandi locus est, juxta observationem viri eruditissimi hujus temporis, *Mediolanense* monasterium, hic eodem sensu dictum ac *Medianense*, id est *in medio* situm. Cujus significationis elucidationi nonnihil confert illud Valesii in notitia Galliarum *pag. 312. col. 2.* ubi de *Magduno ad Averam*, gallicè *Mehun-sur-Yévre:* Quod (castrum) Gregorium (Turonensem) inquit, sequutus Aimoïnus *in lib. 3. hist. Franc.* (apud Andr. Duchesne *tom. 3. monum. Francic. p. 70. C.*) *castrum Mediolanense* appellat, & sua ætate, (videlicet principatu Roberti Francorum regis) *Magdunum* nuncupatum ait, ut in *lib. 11.* rerum Francicarum observo, *p. 157.* Gregorii in codicibus verba sunt hæc: *(lib. 6. hist. Franc. cap. 31. col. 305.) Biturici vero cum quindecim millibus ad Mediolanense castrum confluunt.* In editis libris legitur *Mecledonense castrum*, mendose (nam *Mecledonense* est *Melun* apud Senones.) Idem Valesius infra *pag. 330. col. 1.* ubi de *Megeni* monasterio, quod illud ipsum est *Medianum monasterium*, notat illud appellari *Medianum*, quod medium sit inter quatuor monasteria. In chronico Senoniensi reperio, inquit, *Medianum monasterium*, seu gallicè *Moyen-Moustier*, ab ipso conditore Hildulpho appellatum esse, propterea quod, ab ortu Senoniense monasterium (gallicè *Senone*) ab occasu Stivagium *(Estivay* sive *Estival:)* à meridie Juncturas sive sanctum Deodatum *(Saint-Diey)* à septemtrione Bodonis monasterium *(Boudonville*, sive *Bousonville)* habebat. Pro *Mediolanensi* autem, in eo sensu scripto vel etiam fortassis *Mediolocensi*, irrepsit verisimiliter *Mediolacense* monasterium, ut enim observat auctor historiæ Mediani monasterii

A impressæ Argentorati 1724. *pag. 173.* Medianum monasterium non raro appellatum reperitur *Medii-loci* cœnobium, & quemadmodum à Mediolacu *Mediolacense* dictum est illud quod ad diœcesim Trevirensem pertinet; sic à medio loco *Mediolocense* istud dici potuit. Cæterum, prosequitur Mabillonius, nullam forte antiquiorem invenias partitionem reddituum factam inter abbatem, & monachos, quam istam, cujus similes in monasteriis Dionysiano & Germanensi ab Hilduino abbate factæ sunt. Quod hucusque

B asseruit doctissimus Mabillonius multum profecto juvat ad dirimendam quæstionem cujusnam Fortunatus, ex duplici illo cœnobio nimirum *Mediolacensi* in diœcesi Trevirensi, vel *Medianensi* in Tullensi; quorum alterutri indiscriminatim scriptores eum præfectum fuisse tradunt, curam susceperit; neve nos utrumque illud cœnobium, locum unum duplici nomine designatum perperam arbitremur. Verum dissimulare nequeo mirum admodum videri, tantum scriptorem, aliosque doctrina non minus celebres viros, non ani-

C madvertisse, nisi fides omnis Dandulo, Sigonio, Ughello, Annalistis, imò Leoni III. Carolo Magno, & his similibus denegetur, stare nullatenus posse *Fortunatum* abbatem Mediani monasterii unum eundemque fuisse hominem cum *Fortunato* Patriarcha Gradensi. Quomodo enim Fortunatus, assiduè incumbens regimini monachorum cœnobii Mediani, ab anno 803. usque ad annum 822. aut 823. quo obiit, fuerit Fortunatus ille Patriarcha Gradensis, in cujus vita nulla occurrit mentio hujusce monasterii, quod scilicet

D curam ejus susceperit unquam aut gesserit: sicut nec in vita Fortunati abbatis ullum legitur verbulum de ecclesia Gradensi cui vel per horam præfuerit? Quomodo, inquam, fuerit Fortunatus ille qui constitutus Patriarcha Gradensis anno 802. aut 803. pallio pro hac ecclesia donatus est anni proximè memorati mense Martio? Qui ejusdem anni mense Augusto, adhuc in Francia degens, quo sese receperat opem Caroli Magni imploraturus ut sede Gradensi ad quam electus fuerat pacificè frueretur, ab illo diploma obtinuit

E privilegii immunitatis pro eadem ecclesia ac territorio adjacenti? In cujus gratiam Carolus Imperator à Leone III. postulavit ut ecclesiæ Polanæ tunc vacanti præesset, donec suæ Gradensis iniret possessionem? Qui exinde sæpius ejectus à Venetis, in Franciam venit ad Carolum, ac filium ejus Ludovicum Pium à quo etiam præfati privilegii impetravit confirmationem? Qui anno 821. ab eodem Ludovico vocatus in judicium, Constantinopolim fugit ne responderet, ibique commoratus est

est usque ad finem anni 824. regressus subinde post biennium fere ab obitu Fortunati abbatis in suo monasterio Medianensi? Qui demum in Franciam reversus cum legatis Michaëlis Imperatoris, Romamque missus cum iisdem legatis à Ludovico Pio, ut Eugenii Papæ examen de sua fuga subiret, in Francia decessit, vel eo anno 824. vel sequenti 825. imò, si, quod post Dandulum aliosque refert Ughellus, ipsum nempe tunc 27. sui præsulatus annum excurrisse verum fuerit, anno 830. nonne his omnibus palam est Fortunatum Mediani monasterii abbatem, alium prorsus fuisse hominem à Fortunato Patriarcha Gradensi? Hinc recte ut viri duo ab Andreo Duchesne *to. 2. monum. Francic.* distinguuntur; dum in indice rerum ac verborum ad calcem posito sub litt. F. habet:

Fortunatus Patriarcha Gradensis. 264. 268.
Fortunatus Mediolacensis abbas. 713.

Author recentioris historiæ Mediani monasterii in monte-Vosago, impressæ Argentorati anno 1724. in notis ad vitam Fortunati abbatis hujus cœnobii, quam transcripsit ex libello cujusdam Anonymi de successoribus sancti Hildulfi ejusdem monasterii conditoris, tertiæ ejus vitæ ab eodem interpolatæ circa initia sæculi XI. addito, (qui extat etiam *to. 3. Thesauri novi Anecdotor. P. Edm. Martenne, pag. 1115.*) confundit pariter hunc Fortunatum abbatem præfati monasterii, cum Fortunato Gradensi Patriarcha. In iis quippe notis recenset, veluti supplementum quo vita Fortunati abbatis elucidatur, quicquid Ughellus, & alii tradunt de Fortunato Patriarcha Gradensi: observationesque interserit quibus conatur ostendere unum esse ac eumdem hominem. Hinc primo, *pag. 154.* quod in vita Fortunati abbatis asseritur ab anonymo *ibid. pag. 152.* hunc virum jubar fuisse *ab Oriente, &c.* notat: per *Orientem* hîc intellige regionem respectu Mediani monasterii *Orientalem.* (Subdit tamen ipse anonymus paulopost, sese clarius explicans, & Scholion annotatoris per antecessum destruens, Fortunatum *ab Hierosolymis* venisse, id est ex ea orbis parte quæ à nobis appellatur Oriens.) Secundò, eo quod anonymus Fortunatum illum *Patriarcham* nominet, (qui probabiliter præfecturam tantummodo alicujus insignis monasterii Hierosolymis vel prope ejus muros siti gerebat; in eodem sensu quo *capite 5.* sequenti *regem* nuncupat, virum quemdam qui dominus duntaxat alicujus loci, vel gubernator civitatis erat, aut simpliciter potens ac dives, juxta explicationem ab ipsomet annotatore *pag. 167.* subministratam) ait, inquam, *pag. cit. 154.* Fortunati Patriarchæ sedem diserte notatam proculdubio non reperit anonymus hujus libelli auctor, quumque cerneret illum ex Orientis partibus adventasse, necnon Patriarchas Hierosolymitanos illius temporis Caroli Magni clientelam & benevolentiam, missis ad eum non semel legatis ac muneribus sibi conciliasse, conjectavit Fortunatum Hierosolymorum extitisse Patriarcham (nusquam tamen adstruit anonymus Fortunatum hunc fuisse Patriarcham *Hierosolymitanum*) suæque conjecturæ nimium indulgens, pergit annotator, pleraque ei tribuit quæ nonnisi Hierosolymitano Patriarchæ conveniunt. (Hæc ille scribit ex præjudicata sua opinione quod Fortunatus abbas, ipsemet Fortunatus fuerit Patriarcha Gradensis, qui subinde non *ex Oriente & Hierosolymis,* sed ex *ditione Venetorum* ad Carolum venerit; verum non ea fuit mens anonymi, ut ex toto ejus contextu patet.) Anonymum, subdit annotator *p. 155.* sequuti sunt Richerius in chronico Senoniensi, & Joannes à Bayono historiographus Medianensis monasterii, sed fidem illis adhibere nos vetat, tum quod in serie Patriarcharum Hierosolymitanorum nullus circa idem tempus invenitur cui *Fortunati* inditum sit nomen; tum etiam quod Hierosolymitanum aliquem Patriarcham tum in Franciam venisse nemo prodit. Longè igitur verisimilius cum Cointio & Mabillonio putamus hunc Fortunatum Gradensem fuisse Patriarcham, qui à ducibus Venetis exagitatus in Franciam confugit ad Carolum Magnum, à quo Mediani monasterii abbas fit constitutus. Nam optime congruunt & Fortunati nomen, & Patriarchalis dignitas, & accessus ad Carolum Magnum, & tempus ejusdem accessus qui anno Christi 803. contigit. (Hæc profecto de uno eodemque homine dici congrueret, nisi alia longe gravioris momenti argumenta repugnarent, totamque hypothesim illam destruerent penitus.) Prosequitur annotator, (nec illud scitu inutile) *Gradus* Italis *Grado,* incolis vero *Grao,* insula est oræ Venetæ ab Aquileiensibus, dum Longobardorum injurias timerent, habitari cœpta; postea vero ob Patriarchatum ab ipsis Aquileiensibus oppugnata, quousque tandem translata Venetias Patriarchali sede, quod anno 1445. contigit, Gradensis civitas ad exiguum redacta est vicum. Vide Ughellum, *Ital. sac. to. 5.* Alia transcribit annotator de Fortunato Gradensi, ex Ughello, quasi de Fortunato abbate dicta essent, quæ jam supra relata sunt, & simul clarissime demonstrant Fortunatum Gradensem de quo asseruntur, alium prorsus fuisse ab eo Fortunato quem Mediano monasterio Carolus Magnus præfecit abbatem. Tertio, recitata Leonis III,

ad eumdem Carolum epiſtola de Fortunato Gradenſi; quod ait Pontifex, inquit, *p. 162.* Fortunatum ab Imperatore in Francia *beneficiatum* fuiſſe, de Mediano monaſterio huic Patriarchæ in beneficium conceſſo haud dubiè intelligendum eſt, nam nullibi legitur in Francia quidquam aliud jure beneficii obtinuiſſe. (Optima applicatio ſi cætera convenirent: legitimum hujus verbi ſenſum ſupra dedimus *col. 333.*) C. Quarto, poſtquam narravit *pag. 164.* ex Ughello, quomodo Fortunatus Patriarcha Gradenſis Conſtantinopoli reverſus circa finem anni 824. & à Ludovico Pio Romam miſſus ut à Pontifice de fugæ ſuæ cauſa examinaretur, haud diu poſt in Francia obierit, hæc habet: quo in Franciæ loco defunctus ſit, non tradunt præfati auctores Dandolus, Sigonius, Ughellus, ſed quum anonymus noſter *cap. ſeq.* diſerte aſſerat illum in oratorio beati Papæ Gregorii quod Mediano monaſterio adjacet, decenti ſepulturæ traditum fuiſſe, vix dubitari poteſt quin etiam in dicto monaſterio obierit. (Id recte de Fortunato abbate dictum, ſed perperam Fortunato Gradenſi adaptatum, qui biennio ſaltem poſt Fortunatum abbatem deceſſit.) Quinto, quia epocha viginti annorum, quam anonymus tribuit regimini Fortunati abbatis, deſinens utique non ſerius anno 823. eum indicat mortuum priuſquam Fortunatus Patriarcha Gradenſis Conſtantinopoli reverteretur, anno 824. viginti illis annis duos alios ex mente propria adjicit *pag. 168.* vel mendum huc irrepſit, inquit, vel male recenſuit anonymus annos regiminis Fortunati: nam quum abbatiam Medianenſem adeptus ſit anno 803. & obierit anno duntaxat 825. (addere debuerat vel etiam 830. quum poſt Dandolum & alios tradat *ibidem* Ughellus de Fortunato Gradenſi, illum ex hac vita migraſſe anno ſui præſulatus 27. qui utique inciderit in illum ann. 830.) ſequitur, pergit annotator, ipſum ea abbatia potitum fuiſſe annis circiter viginti duobus. Hæc ille loquitur ex præjudicata iterum ſua opinione, quam ab auctoribus recentioribus hauſit, exiſtimans utique Fortunatum Mediani monaſterii abbatem, ipſum eſſe Fortunatum qui Gradenſis erat tunc temporis Patriarcha. E Verum id ita latebat anonymum libelli de ſucceſſoribus ſancti Hildulphi auctorem initio ſæculi XI. ut ejus non poſſit trahi ad hanc ſententiam conficiendam contextus, quod ſane ex ipſo annotatore palam fit, quin illum multis in locis, ne dicam in tota fere narratione, corrumpi neceſſe ſit. Conſtat itaque, collata Fortunati abbatis Mediani monaſterii vita quam recenſet ex prædicto anonymo novus hic hiſtoriæ iſtius monaſterii

A ſcriptor, cum ejuſdem notis in illam vitam, Fortunatum abbatem præfati monaſterii, à Fortunato Gradenſi Patriarcha toto cælo differre. Primo enim, Fortunatus abbas, *ex Oriente* ſimpliciter accepto, juxta mentem anonymi, & *Hieroſolymis*, ſua probabiliter patria, miſſis antea pluries legatis ad Carolum Magnum Imperatorem, in Franciam ipſe venit, tum principis hujus inviſendi gratia, tum etiam interceſſionis ejus implorandæ apud Aaronem Califam, ne ulla à Mohammedanis ſanctum Domini ſepulcrum injuria
B afficeretur. Fortunatus vero Gradenſis Patriarcha, ex regione Venetorum, ubi proculdubio natus fuerat, homo proinde Italus, vel ſi malis Græcus, ſecundum quod hujus regionis incolæ tunc interdum dicebantur, ad Carolum Magnum acceſſit, ut ejus ope ſedem Gradenſem ad quam electus erat poſſet conſcendere, quantumvis Venetos eorumque ducem pateretur adverſarios, à quibus exulare cogebatur. Secundo, Fortunatus abbas exhibetur ceu vir ſanctus, qui monaſticæ fovendæ diſciplinæ indeſinenter
C ſtuderet, qui ſuorum profectui religioſorum tanta aſſiduitate invigilaret, ut virtutum illorum longius promanante fama, validiuſque adhuc inducente exemplo, regulus quidam cum ejus filia, id eſt homines nobilitate, divitiis ac auctoritate inſignes, ſæculo nuntium remiſerint, ibique ſub ejus ductu divino reliquos dies mancipaverint obſequio: qui tandem jugi in eo cœnobio præſentia, ſummæque ſanctitatis laude, plurima eidem cœnobio prædia comparaverit. Fortunatus autem Patriarcha Gradenſis Leoni III. Papæ
D ſuſpectus non parum fuit de agendi ratione dignitati ipſius beneficiiſque à Carolo Magno acceptis minime reſpondente: nunquam inſuper detegitur in Mediano monaſterio commoratus, ſicut pariter nec uſquam Fortunatus hujus cœnobii abbas legitur in Italiam perrexiſſe, aut eccleſiæ Gradenſis geſſiſſe curam. Imo anno ipſo 803. quo Fortunatus Gradenſis in hanc ſedem recens promotus ad Carolum venit, beneficium quoddam ille ab eo popoſcit & obtinuit, non pro Mediano monaſterio, de quo ne verbulum quidem in Caroli extat diplomate, ſed pro eccleſia ſua Gradenſi, terriſque adjacentibus, privilegium quippe alicujus immunitatis. Exinde Fortunatus idem, modo in Italiam revertitur, modo in Franciam redit: fugit poſtea Conſtantinopolim, ibique per tres ferme annos moratur. Regreſſus tandem in Franciam cum legatis Michaëlis Imperatoris in fine anni 824. Romamque miſſus à Ludovico Pio ut Pontificis de fuga ſua examen & judicium ſubiret, moritur in Francia, anno 825. ex hypotheſi

tamen quod re vera 27. tunc sui præsulatus annum non numeraverit Fortunatus, secus ac ex Dandolo & aliis refert Ughellus, sed id silet annotator. Non refragarer sane pro 20. annis præfecturæ Fortunati abbatis Mediani monasterii subrogari potuisse 22. annos, ut obiisse diceretur anno 825. si præter hanc circumstantiam, cæteræ utriusque vitæ in unum eumdemque virum evidenter coinciderent. Sed quum è contra duos distinctos homines palam ubique circumstantiæ illæ arguant, sufficientem non suppetere contendo textus anonymi eo loci emendandi rationem, hanc solam, quod Fortunatus Gradensis Patriarcha ante illum annum non obierit; sicut nec conjectandi cum eodem annotatore *pag. 164.* Medianum monasterium locum illum fuisse, quem non nominant Dandolus, Sigonius, & Ughellus, ubi in Francia Fortunatus Gradensis Patriarcha decessit, dum Romanum iter jussu Ludovici Imperatoris perageret; id, inquam, conjectandi sufficientem non subesse rationem dico, quod Fortunatus Mediani monasterii abbas in sacello beati Gregorii ibidem sepultus fuerit. Non solidiori rursum innixus fundamento asserit idem annotator *p. 167.* corrigendum esse anonymum, quum ait ibidem Fortunatum ex hac vita migravisse *IV. kal. Martii,* id est die 25. Februarii, & substituendum *IV. idus Martii,* id est die 12. hujus mensis: observavit, inquit, Mabillonius, quod in Necrologio monasterii Senoniensis annorum fere 500. notatur IV. idus Martii *Fortunatus Patriarcha Hierosolymitanus.* In Calendario autem Gregoriani monasterii ante annos 600. scripto, & in missali Morbacensi annorum 500. eodem die fit mentio *Fortunati episcopi.* Quæ si de Fortunato nostro intelligantur, ut ex trium illorum monasteriorum in vicinia Mediani cœnobii consistentium consensione omnino intelligenda videntur, non *IV. kal.* ut hîc legitur, sed potius *IV. idus Martii,* ut in Necrologio, Calendario, & Missali prædictis habetur, idem Fortunatus obiisse dicendus est, idque anno duntaxat 825. quum ex ante dictis constet illum Ludovici Imperatoris conspectum subiisse sub finem mensis Novembris anni 824. (At Fortunatus ille Constantinopoli regressus, Fortunatus fuit Patriarcha Gradensis, non vero Fortunatus abbas Mediani monasterii, qui biennio fere antea obierat, utique non serius anno 823. die 25. Februarii.) Porro fides haud dubiè major debetur anonymo, utpote antiquiori à 7. sæculis scribenti in ipso Mediano monasterio ubi Fortunatus illius abbas decesserat, quam auctoribus Necrologii, Calendarii, & Missalis, qui illo posteriores sunt, & in aliis monasteriis scripsere. Præterquam quod, ex Nat. Alexand. *tom. 6.* in-fol. *hist. eccl. sæcul. 9. & 10. cap. 3. art. 39. col. 2.* ubi de Flodoardo, hoc argumenti genus nihil evincit, quia, ut scite observat Colvenerius, non iisdem diebus, quibus aliquis ex hac vita discedit, anniversariam commemorationem obitus ipsius in ecclesiis celebrari passim testatur usus, idque ob varia impedimenta (eorum locorum propria.) Maneat ergo inconcussum, Fortunatum abbatem Mediani monasterii, quod cum cœnobio Mediolacensi in diœcesi sito Trevirensi minime confundendum est, primo non fuisse *Hierosolymorum Patriarcham,* sed vel episcopum in Palæstina, vel archimandritam uni, pluribus-ve monachorum cœnobiis præfectum propè Hierosolymam aut in ipsa civitate, fortassis quoque chorepiscopum, vel Patriarchæ Hierosolymitani Syncellum, aut ejus sub ipso vices gerentem. Secundo, hunc etiam non fuisse Fortunatum illum qui ab anno 803. usque ad annum 824. *Gradensi ecclesiæ varia fortuna præfuit.* Denique Fortunatum illum Gradensem Patriarcham modo memoratum, ut minime *Hierosolymitanis præsulibus,* sic nec *Mediani monasterii abbatibus* esse accensendum.

His de Fortunato, quem Hierosolymitanum Patriarcham nonnulli auctores inadvertenter dixerunt, elucidatis, ad *Thomam* verum Patriarcham venimus. Is Georgio Hierosolymitano præsuli mortuo jam suffectus erat ante medium anni 807. Nam in annalibus Francorum, apud præfatum Andream Duchesne, *pp. 82.* C. *& 83.* A. leguntur ejus legati Georgius & Felix anno 807. paulo-post XV. kal. Sept. sive diem 22. Aug. quo eclipsis lunæ facta est, cum legato regis Persarum ad Imperatorem Carolum Magnum pervenisse. Videtur autem fuisse hic Thomas, de quo sequentia tradit scriptor actorum Martyrii 20. monachorum Sabaïtarum apud Bollandum *tom. 3. Mart.* ad diem 20. hujus mensis. Post enim relatam primam Saracenorum irruptionem in lauram sancti Sabæ, sic loquitur, *num. 23. pag. 170.* B. *Ita è patribus, triginta circiter sauciati sunt; lethaliter plerique, alii summa tantum in cute perstricti,* num. 24. C. .... *Omnes vero rigor & tremor cum stridore dentium, & pallor lethalis occupaverat: quos optimus medicus, idemque pientissimus abbas Thomas (is qui postea ordinatus veteris lauræ Hegumenus est,) pro ea quæ aderat facultate reclinans, convenientem cuilibet curationem exhibebat.* Hæc quippe mire conveniunt Thomæ Patriarchæ, de quo mentionem facit Leontius in vita S. Stephani Sabaïtæ, *tom. 3. actorum sanctorum mensis Julii, n. 136. p. 588.* A. Res paulo altius sumenda est. *Est mihi*

nutrix, inquit Leontius ille *ibidem, num. 133. pag. 586.* C. *patris soror, pia & amans Deum. Hæc aliquando, sicut facere sæpe assueverat, in sanctam Hierusalem orationis causa venerat cum ancilla quadam, quam religiosa matrona jugo servitutis exemptam libertate donaverat. Ambæ itaque Hierosolymis sanctam Dominicæ passionis celebritatem transigunt. Inde vero in sanctum Sinaï montem pro sua consuetudine sunt profectæ: quumque sacra ac veneranda istic loca salutassent, in sanctam urbem remearunt: in itinere autem amita mea in morbum incidit. Ubi urbem sanctam tenuerunt, & aliquot ibi dies commoratæ sunt, salutem à Deo & valetudinem expectantes, nihil profecere, protracta in longum ægritudine, ac vertente semper in deterius; quod divina videlicet in rem nostram providentia factum est. Amita ergo mea gravari in dies sese ac deficere, morbum vero invalescere sentiens, ac propè jam abesse, ut putabat, à mortis limine, accersiri me cum aliquo de patribus jubet*, num. 134. *Ego statim ut rescii, accepta à magistro facultate, ad illam me confero. Ut me vidit: crede mihi, ait, fili, nec levi de causa, neque temere hunc ad me veniendi laborem suscipere te volui; sed Dei, operisque præclari ac salutiferi causa. Cæterum ne te macera, si relicta tantisper laura tua, aliquid incommodi senseris; sed utilem negotii finem ante oculos habe. Audio etenim dominantem hîc magistratum tyrannice, perverse, injusteque administrare rem suam, fortunis homines evertere, ac maxime imbecillos, accolas, hospites, tum apud quos occasionem opportune quandam invenerit, spoliare facultatibus suis, &c. Et ego igitur cognatis hîc meis destituta, heredem aliquem, si quidem Deo visum fuerit ad sese ex hac infirmitate evocare miseram, atque afflictam hanc animam, nuncupabo. Nihil enim ita me cruciat, uti misera hæc puella; quippe quam vereor ne, ob exhibitum mihi in comitatu obsequium, contra jus fasque comprehendant; deinde etiam Christianos* (vexent) *qui me exceperunt hospitio. Quamobrem dato te precibus meis, fili, & Arabes mihi viros delectos atque auctoritate præditos adducito, ut eos testes adhibeam nihil hîc omnino me possidere, virginemque hanc liberam esse, ac nulli domino subjectam: tum apud nos mane, donec morbi hujus, qui me graviter vehementerque exercet, eventum videris; atque ita genuinum te fratris mei filium exhibueris.* n. 135. *Postquam ista ex amita intellexeram, consultius esse duxi ab ea non discedere: at exactis istic diebus non paucis pœnitere me facti cœpit; jamque è civitate cogitabam abire & reverti in lauram: sed damnato mox consilio, cohibui memet, & permansi. Ac post tempus satis longum, otium iterum subrepsit ac tædium, placebatque proficisci: sed mea me denuo conscientia inhibuit. Idemque mihi, cogitationibus presso impugnatoque, iterum ac tertio accidit. Tandem inquietus animi adire magistrum statui, atque ex eo quærere, quo res demum esset evasura; ad sanitatem, an ad mortem. Sed utinam istud fecissem ab initio, neque vitam in medio sæcularium otiosam tamdiu segnemque duxissem*, n. 136. *Erat tum diaconus, qui modo Theadelphici throni gubernacula suscepit Domnus Thomas, in quem ægrotantium in urbe cura incumbebat: quippe qui medicus esset dexterrimus, eruditione pariter & experientia clarus, vitamque sanctorum Cosmæ ac Damiani disciplinæ æmulam instituens. Huic igitur beatissimo præstantissimoque viro confisus, quæ habebam consilia exposui, amitaque mea in extremis relicta periculis, noctu lauram repetii. Quum istuc hora circiter diei secunda advenissem, recto cursu ad magistrum meum contendi, amitæ causa admodum festinus. Hesychasterium* Ἡσυχαστήριον (locus erat arctissimæ solitudinis) *ut attigi, ac signum, ut moris erat, exiguo lapillo ter dedi, aperit mihi senex* (sanctus Stephanus) *& manu januam tenens, antequam omnino quidquam loquutus ego essem, ait mihi: optime veneris, ô fili mi, optime veneris: noli te cruciare; non enim ex hac infirmitate morietur amita tua. Ego vero; hoc ipsum, dicebam, ut ex te intelligam modo adveni, ô Pater. Subjecit ille: scio enimvero, scio ea causa te advenisse: itaque pro certo noveris, fili, hoc morbo nequaquam illam extinctum iri. Vide ergo animos ne despondeas, neque te, aut luctu, aut sollicitudine, aut stulta anxietate divexes. Quod quum tertio dixisset, priusquam fecissem ego verbum unum, orsus est recitare Pater noster, & precatione completa, benignè atque amicè me admisit*, num. 137. *Postquam consedissemus, rogavi eum denuo, omni aviditate diligentiaque id scire manifesto expetens, quo amitæ meæ desitura demum esset ægritudo .... vix enim ad lauram pertingere me posse existimabam, quin illa expirasset .... Tum vero ille: etiam hoc rogitas, modicæ fidei! Non id asserui tibi satis ut fidem habeas! .... Quapropter ut remedium tardæ tuæ fidei afferatur, abi ad pistorem, eumque roga, ut hostiam tibi unam conficiat; quia nullam habet paratam, quum dies hæc sit quarta hebdomadæ*, n. 138. *Quumque abiissem, atque hostiam accepissem eadem hora coctam, obtulit eam sanctus senex, absolutoque missæ sacrificio, accedit ad me vultu ad lætitiam composito .... & sic infit: Numquid non dixi tibi, modicæ fidei, amitam tuam ex hac infirmitate interituram non esse! Excute igitur aliquando ex animo obstinatam omnem in credendo duritiem ..... neque me de hac re posthac unquam interrogaveris! itaque sermonibus ejus divina inspiratis gratia persuasus, pedes ei manusque exosculatus sum, Deo as-*

deifero seni impense de hac re gratias agens. Et quum reliquum diem illum serena atque imperturbata illic mente mansissem, postridie revelatam divinitus per os senis.... (sanitatem) *ipsimet amitæ meæ dilectissimæ nunciaturus abscessi. Neque id me turbavit quod eam offenderem in ultimo discrimine; sed illam consolatus, post unum alterum-ve forte diem, concepta de senis oraculis optima spe mentem pascens ac serenans, in lauram reverti. Amita vero mea post dies non multos valetudini restituta, discessit in civitatem suam, & ad hunc usque diem* (quo scilicet hæc scribebat Leontius initio sæculi noni) *per Dei gratiam perpetua sanitate ac viribus pollens hymnum Deo gratiarum actionis exsolvit.* Porro ex hac narratione discimus, Thomam esse probabilissime, ut supra dictum est, & censent quoque doctissimi actorum sanctorum editores Antuerpienses, *to. 3. Mart.* ad diem 20. *num. 24. pag. 170....* *to. 3. Maii, in tract. prælim. pag. 41. n. 178.... & tom. 3. Jul.* ad diem 13. *pp. 530. & 590.* esse, inquam, Thomam illum, monachum Sabaïtam qui in actis martyrum Sabaïtarum, ut medicus insignis laudatur, ejusdemque veteris lauræ sancti Sabæ postea hegumenus sive præfectus traditur factus. Ex eo scilicet munere ad Patriarchalem Hierosolymorum sedem promoveri potuit, siquidem Leontius, qui eum testatur Patriarcham quum ipse vitam scriberet sancti Stephani Sabaïtæ, hanc vitam edidit, compositis jam ab aliquot annis à Stephano monacho Sabaïta ante quam Thomas Patriarcha esset, actis martyrii 20. monachorum Sabaïtarum, qui sub Helia Patriarcha anno 796. à Saracenis occisi sunt. *Testes vero estis etiam vos omnes,* inquit Leontius in ea sancti Stephani Sabaïtæ vita, *n. 177. pag. 607.* F. loquens de *Theoctisto,* qui fuit unus illorum martyrum, cujus gloriam futuram idem S. Stephanus prævia quadam visione nunciarat, *veram hanc visionem fuisse, non solum propter apertam ejus vitæ sanctimoniam, verum etiam quod supremo martyrii baptismate, quod secundas non admittit sordes perpurgatus est: est enim è numero Patrum in maxima sancti Patris nostri Sabæ laura à barbaris interfectorum, quorum vir omni virtute præstans Pater Stephanus, lauræ nostræ decus ingens & ornamentum, historiam concinnavit.* Supra diximus *col. 321.* C. anno Chr. 807. simul cum legato regis Persarum duos monachos à Thoma Hierosolymitano Patriarcha missos venisse ad Carolum Magnum. Hanc legationem, & munera regis Persarum tunc allata, describit auctor annalium rerum Francicarum, qui sunt ab anno 741. usque ad annum 814. Eos ex vetusto exemplari manuscripto Antonii Loiselii (quod postea ad bibliothecam

A transiit illustris viri Francisci Thuani Jacobi-Augusti filii) edidit Andreas Duchesne *to. 2. monum. Francic. à pag. 24. ad pag. 49.* In anno autem 807. hæc habent annales illi, *pag. 44. Iterum mense Augusto XI. kal. Septemb. eclipsis lunæ facta est hora noctis tertia, sole posito in quinta parte Virginis, & luna in quinta parte Piscium. Sicque ab anni superioris Septembrio usque ad anni præsentis Septembrium, ter luna obscurata est, & sol semel.* (De his eclipsibus supra egit) *Ratbertus missus Imperatoris* (Caroli,) *qui de Oriente revertebatur, defun-*

B *ctus est: & legatus regis Persarum, nomine Abdella, cum monachis de Hierusalem qui legatione Thomæ Patriarchæ fungebantur, quorum nomina fuere Georgius & Felix. (Hic Georgius est abba in monte Oliveti, & cui patria Germania est, qui etiam proprio vocatur nomine Engelbaldus) ad Imperatorem pervenerunt, munera deferentes quæ prædictus Rex Imperatori miserat: id est, papilionem, & tentoria atrii vario colore facta, miræ magnitudinis & pulchritudinis. Erant enim bissina, tam tentoria, quam & funes eorum diversis tincta coloribus. Præterea*

C *munera præfati regis pallia serica multa & preciosa, & odores atque unguenta, & balsamum: necnon & horologium ex aurichalco arte mechanica mirifice compositum. In quo XII. horarum cursus ad clepsydram vertebatur, cum totidem æreis pilulis, quæ ad completionem horarum decidebant, & casu suo subjectum sibi cymbalum tinnire faciebant. Additis in eodem ejusdem numeri equitibus, qui per XII. fenestras completis horis exiebant,* (exibant) *& impulsu egressionis suæ totidem fenestras, quæ prius erant apertæ, claudebant. Necnon & alia multa*

D *erant in ipso horologio quæ nunc enumerare longum est. Fuerunt præterea inter prædicta munera candelabra duo ex aurichalco miræ magnitudinis & proceritatis. Quæ omnia Aquis-palatio ad Imperatorem delata sunt. Imperator legatum & monachos per aliquantum tempus secum retinens, in Italiam direxit, atque ibi eos tempus navigationis expectare jussit.* Ad parenthesim initio hujus narrationis attendendum monet Cointius, *annal. eccl. Francor. to. 7.* ad annum Christi 807. *num. 1. pag. 81. (Hic Georgius est abba in monte Oliveti, & cui patria Ger-*

E *mania est, qui etiam proprio vocatur nomine Engelbaldus.)* Hanc enim parenthesim prætermiserunt annalistæ Laureshamensis, Fuldensis, Eginhardus, Ado, necnon incertus auctor in vita Caroli. Annalistæ vero qui eam transcripserunt, ut Bertinianus ac Metensis, monachus Engolismensis, & Regino, usi sunt temporibus imperfecto ac perfecto: Bertinianus; *Georgius erat abbas, patria erat Germania, proprio nomine est vocitatus Egilbaldus.* Metensis & Regino; *abba erat, erat natione Germanus,*

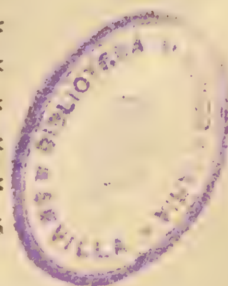
& à parentibus Engilbaldus vocatus est. Monachus Engolismensis, *quorum Georgius abbas, ... patria Germanus, proprio nomine Engelbaldus dicebatur.* Ex hac autem discrepantia, inquit Cointius, liquet auctorem codicis Loiseliani scripsisse quum Georgius abbas in vivis superstes esset, alios vero manum calamo serius admovisse. Annales etiam codicis Tilii, qui ab anno 708. usque ad annum 808. protenduntur, in eodem *to. 2.* Andr. Duch. *à pag. 11. ad pag. 21.* habent similiter, *ibid. p. 21. Hic Georgius est abba in monte Oliveti, & cui Germania patria est:* unde censendi sunt ejusdem quoque temporis. Mabillonius *to. 2. annal. p. 272.* de monasterio Carrofensi sancti Salvatoris, gallicè *Charroux*, in pago Briocensi, gallicè *de Briou*, apud Pictones loquens, hæc ait: Huic monasterio Carolus Magnus prædia quædam non modo concessit, sed etiam ab Ademaro, aliisque perhibetur dedisse Dominicæ Crucis portionem, quam Hierosolymorum Patriarcha, nomine Thomas per Gregorium (Georgium) abbatem de monte Oliveti, & Felicem monachum ipsi submiserat: & deinceps pro reverentia crucis, S. Carrofum appellari placuit.

Anno Christi 809. Leo Papa recepit duas epistolas ex Palæstina per quosdam monachos sibi missos ab eodem Thoma Patriarcha Hierosolymitano; una erat nonnullorum monachorum montis Oliveti, circa altercationem in eo monasterio commotam adversus Francorum fidem de Processione Spiritus sancti ex Filio. Altera vero erat ipsius Thomæ Patriarchæ. Prima extat *to. 7.* Miscellaneorum Baluzii, qui de illa, & symbolo Leonis eam subsequente ita monet in præfat. *Epistola monachorum montis Oliveti ad Leonem Papam III. & istius symbolum fidei missum ad ecclesias Orientales: sunt autem istic multa curiosa & utilia ad rem Christianam & ecclesiasticam illustrandam.* Addit hæc à se edita, *ex veteri codice manuscripto ecclesiæ S. Martialis Lemovicensis.* Quæstio quæ huic epistolæ occasionem dedit, mota est inter monachos montis Oliveti anno Christi 808. ante natalem Domini, sub pontificatu Thomæ, qui eos ipse verosimiliter ad apostolicam sedem remisit. In eum autem modum incipit, *pagina 14. Epistola peregrinorum monachorum in monte Oliveti habitantium ad Leonem Papam III.*

«Sanctissimo ac reverentissimo Domino in » Christo Patri Leoni sommo Pontifici & uni- » versali Papæ sedis sanctæ Apostolicæ urbis » Romæ, congregatio montis Oliveti. Domine » Pater, te dignatus est Dominus exaltare super » omnes sacerdotes, & exaltata est sedes tua » sancta super omnes sedes Christianorum, A quia suo ore dignatus est Christus dicere: *Tu es Petrus, &c.* Benignissime Pater, nos, qui sumus hîc in sancta civitate Jerusalem peregrini, ullum hominem super terra non amamus plusquam vos, & in quantum valemus in istis sanctis locis pro vobis die noctuque Domino fundimus preces prostrati omnes servi tui super terram cum lacrymis. Itaque notam tibi facimus tribulationem nostram quam hîc patimur. Joannes qui fuit de monasterio sancti Sabæ, quem Theodulus Igu- minus (Hegumenus sive Præpositus) servus B vester scit, ipse levatus est super nos dicendo quod Franci qui sunt in monte Oliveti hæretici sunt: & dixit nobis quia omnes Franci hæretici estis, & reprobat fidem nostram dicendo quia non est major hæresis. Et nos ei dicimus, frater sile. Quod si nos dicis hæreticos, de sede sancta Apostolica dicis hæresim. Et usque in tantum nos conturbavit ut in die natalis Domini in sanctam Bethleem, in sancto præsepio, ubi noster Dominus Redemptor humani generis pro mundi salute nasci dignatus est, submitteret laïcos homines C qui nos foras projicere vellent, dicendo quod hæretici estis, & libri quos habetis hæretici sunt. Sed per vestram sanctam orationem & fidem confortavit nos Dominus. Non enim potuerunt nos foras eicere (ejicere). Diximus omnes: hic volumus mori. Nam foras nos non eicietis. Unde & fecimus vocem nostram omnes nos servi vestri pariter dicendo ad sacerdotes qui sunt in sancta civitate: videte, patres & fratres, de isto homine qui contra nos tanta & talia loquitur, & contra fidem sanctam Romanam, quia talia verba nunquam D audivimus de gente nostra. Et posthæc die sancto Dominico congregati sunt sacerdotes cum clero & populo contra sanctum sepulcrum Domini, & inter sanctum Calvariæ locum, & interrogaverunt nos de fide nostra ipsi sacerdotes qualiter crederemus symbolum. Nos autem dicendo quod sic credimus sicut sancta ecclesia Romana, diximus & dicimus in nostra lingua quæ vos non dicitis in Græca: & in *Gloria Patri* non dicitis *sicut erat in principio*, & in *Gloria in excelsis* non dicitis *Tu solus altissimus*, & *Pater noster* alio modo E dicitis, & in symbolo nos dicimus plusquam vos, *qui ex Patre Filioque procedit*, unde dicit iste Joannes inimicus animæ suæ propter hunc sermonem eo quod hæretici simus. Quos Hierosolymitas rogavimus dicentes: nolite odire (audire) hunc hominem, nec dicatis de nobis hæreses. Quod si nos dicitis hæreticos, de throno beati Petri dicitis hæresim. Et si hoc dicitis, peccatum inducitis super vos. Et sacerdotes scripserunt nobis cartam de fide nostra quam licet crederemus, «

» dicendo nobis: creditis-ne ficut fancta Refurrectio Domini? Nos autem diximus quod fic credimus quo modo fancta Refurrectio Domini, & fedes fancta apoftolica Romana. Pofthæc ipfe archidiaconus in fancto Conftantino una nobifcum afcendit in pergo, & legit ipfam cartam in populo. Et nos fervi veftri anathematizavimus omnem hærefim, & omnes qui de fancta fede apoftolica Romana dixerint hærefim. Et nunc, Domine pater benigniffime, cogitare digneris de nobis fervis tuis; qui etfi de longinquo fimus, oves tuæ fumus, & tibi commiffus eft omnis mundus, ficut veftra fanctitas fcit, ficut ait Dominus Petro: *fi diligis me, Petre, pafce oves meas.* Benigniffime pater, dum effem ego Leo fervus vefter ad fancta veftigia veftra, & ad pia veftigia Domni Caroli piiffimi Imperatoris filiique veftri, audivimus in capella ejus dici in fymbolo fidei *qui ex Patre Filioque procedit*, & in homilia fancti Gregorii, quam nobis filius vefter Domnus Carolus Imperator dedit, in parabola octavarum Pafchæ, ubi dixit: *Sed ejus miffio ipfa proceffio eft, qui de Patre procedit & Filio.* Et in regula fancti Benedicti quam nobis dedit filius vefter Domnus Carolus, quæ habet fidem fcriptam de fancta & infeparabili Trinitate dicit: *Credo Spiritum fanctum Deum verum ex Patre procedentem & Filio.* Et in dialogo quem nobis veftra fanctitas dare dignata eft, fimiliter dicit. Et in fide fancti Athanafii eodem modo dicit. Itaque per ipfum Joannem facta eft nobis grandis confufio in fancta civitate, quoniam dicit quod Spiritus fanctus non procedit de Patre & Filio, & de hoc mifit grandem errorem per omnia monafteria, & requirebat fidem noftram & libros noftros, & de Domino Gregorio dicit quod non fint recipiendi ejus libri. Unde iterum atque iterum, fancte Pater, in terram proftrati cum lacrymis poftulamus & rogamus te per Patrem & Filium & Spiritum fanctum qui Trinitas infeparabilis unus dicitur, ut digneris inquirere tam in Græco quam in Latino de fanctis patribus qui fymbolum compofuerunt, iftum fermonem ubi dicitur *ex Patre Filioque procedit*: & in Græco non dicunt ficut nos, fed dicunt *qui ex Patre procedit*, & vident iftum fermonem gravem quem nos dicimus in Latino. Et mandare digneris Domno Carolo Imperatori filio veftro quod nos iftum fermonem in ejus capella audivimus, *qui ex Patre Filioque procedit.* Et nos hic fervos veftros certos facere digneris; quia nulla fpecies hujus facramenti tam nobis amabilis videatur quam fanctus vefter vultus, & fancta oratio & deprecatio feu memoria veftra. Unde & pofcimus, A benigniffime pater, veftram fanctiffimam pietatem, ut hos fervos veftros Joannem presbyterum, &c. quando, Deo gubernante, ad facrofanctam veftram gravitatem pervenerint, benigne fufcipere dignemini & nobis fervis veftris certum mandatum dirigere. Commendamus nos Dominicus, Theodorus, Arimundus, Gregorius, Joannes, Leo, & omnis congregatio de monte fancto Oliveti humilis (humiles) fervi veftri veftris facris ac Deo dignis orationibus. Deus & Dominus nofter te, fanctiffime pater, cum omnibus tuis ad B exaltationem fanctæ fuæ ecclefiæ, & ad falutem animæ tuæ, & ad gaudium noftrum regere, protegere, & pia miferatione in omnibus & per omnia cuftodire dignetur, qui dicitur benedictus in fæcula.» Poft hanc epiftolam immediate fequitur *ibidem, pag. 17.* epiftola Leonis Papæ ad Carolum Imperatorem in hæc verba. «Domino piiffimo & fereniffimo victori ac triumphatori filio amatori Dei & Domini noftri Jefu-Chrifti Carolo Augufto, Leo epifcopus fervus fervorum Dei. Omnia quæ de fingulis partibus nobis C accidunt neceffe eft ut veftræ intimemus imperiali poteftati. Præfenti fiquidem anno (809.) direxerunt nobis epiftolam monachi qui in fancto monte Oliveti morantur fidei (nonnullam) contentionem continentem, quam inter fe habebant. Nos vero fymbolum orthodoxæ fidei illis mifimus, quatenus omnes fecundum hanc noftram fanctam catholicam & apoftolicam ecclefiam rectam & inviolatam teneant fidem. Quam vero epiftolam veftræ imperiali potentiæ mifimus relegendam. Interea revertentes præfentes fideles D fervientes veftri, Agamus videlicet & Roculphus, à Hierofolymis detulerunt nobis epiftolam Thomæ Hierofolymorum Patriarchæ. Quam relegentes reperimus ut per noftram precatoriam epiftolam veftræ pietati eos commendaremus. Qua de re precamur veftram imperialem potentiam, ut ficut foliti eftis fuper omnes fideles veftros impertire fuffragium, ita cum eis mifericordiam facere jubeatis. Ipfam vero epiftolam quam nobis prædicti fideles veftri detulerunt veftræ ferenitati mifimus, &c. *Deinde:* Incipit fymbolum orthodoxæ fidei E Leonis Papæ, *ibid. col. 18.*»

«Leo epifcopus fervus fervorum Dei omnibus Orientalibus ecclefiis. Hoc fymbolum orthodoxæ fidei vobis mittimus, ut tam vos quam omnis mundus fecundum Romanam fanctam catholicam & apoftolicam ecclefiam rectam & inviolatam teneatis fidem. Credimus fanctam Trinitatem, id eft, Patrem, Filium, & Spiritum fanctum, unum Deum omnipotentem, unius fubftantiæ, unius effentiæ, unius poteftatis, creatorem omnium

» creaturarum, à quo omnia, per quem omnia, A
» in quo omnia, Patrem à se ipso, non ab alio,
» Filium à Patre genitum, Deum verum de
« Deo vero, lumen verum de lumine vero,
« non tamen duo lumina, sed unum lumen,
» Spiritum sanctum à Patre & à Filio æqualiter
» procedentem, consubstantialem, coæternum
» Patri & Filio. Pater plenus Deus in se, Filius
» plenus Deus à Patre genitus, Spiritus sanctus
» plenus Deus à Patre & Filio procedens. Non
» tamen tres Deos dicimus, sed unum Deum
» omnipotentem, æternum, invisibilem, in-
» commutabilem, qui totus est ubique præsens, B
» non per partes divisus, sed totus in omnibus,
» non localiter, sed personaliter, qui sine com-
» mutatione sui mutabilia creavit, & creata
» gubernat, semper manens id quod est, cui
» nihil accidens esse poterit, quia simplici di-
» vinitatis naturæ nihil addi vel minui potest,
» quia semper quod est, cui semper primum
» est, cui sempiternum est, cui idem est esse,
» vivere, & intelligere. Et hæc tria unus Deus,
» hæc tria idem Deus & Dominus, vera & sem-
» piterna Trinitas in personis, vera & sempiter-
» na unitas in substantia, quia una est substantia C
» Pater, & Filius, & Spiritus sanctus. Hæc
» vero sancta Trinitas nihil est in tribus personis
» simul nominatis (amplius) quam in una qua-
» libet persona semel dicta, quoniam unaquæ-
» que persona plena est substantia in se, non
» tamen tres substantiæ, sed unus Deus, una
» substantia, una essentia, una æternitas, una
» magnitudo, una bonitas, Pater, & Filius, &
» Spiritus sanctus. Nec aliud est Pater in natura
» quam Filius vel Spiritus sanctus, nec aliud
» Filius & Spiritus sanctus quam Pater in na-
» tura, quibus est una natura. Sed alius est D
» Pater in persona, alius Filius in persona, alius
» Spiritus sanctus in persona. In Patre æterni-
» tas, in Filio æqualitas, in Spiritu sancto æter-
» nitatis æqualitatisque connexio. Unum omnes
» in substantia & essentia, omnipotentia, & di-
» vinitate (dicimus.) Sicut enim eadem sancta
» Trinitas inseparabilis est in substantia, ita in-
» separabilis est in operibus, quamvis opera Dei
» quibusdam personis specialiter conveniant,
» sicut Patri vox illa quæ de cœlo sonuit super
» Christum baptizatum, & ad Filii personam
» humanitatis tantummodo pertinet susceptio, E
» & Spiritus sancti personæ propriè congruit
» illa columba in cujus specie idem Spiritus
» sanctus descendit super eumdem Filium
» secundum hominem baptizatum. Tamen
» absque omni dubitatione illam vocem &
» illam columbam in Christi humanitatem tota
» sancta Trinitas operata est, cujus opera in-
» separabilia sunt. Credimus eumdem Filium
» Dei verbum æternaliter natum de Patre, con-
» substantialem Patri per omnia, temporaliter

natum de Spiritu sancto & Maria Virgine, «
duas habentem nativitates, unam ex Patre «
æternam, alteram ex matre temporalem, qui «
etiam Filius Dei, suæ carnis conceptione «
conceptus est, & suæ carnis nativitate natus. «
Deum verum confitemur conceptum, & «
Deum verum natum, eundem Deum verum, «
verum hominem, unum Christum Filium «
Dei unigenitum, per primum & perfectum «
in duabus naturis in unius personæ singula- «
ritate impassibilem & passibilem, mortalem «
atque immortalem, crucifixum in infirmitate «
nostra, eumdemque semper viventem in vir- «
tute sua, qui mortuus est carnis suæ morte & «
sepultus, atque ab inferis, damnato & spoliato «
principe totius iniquitatis rediens tertia die «
resurrexit, atque cum triumpho gloriæ viden- «
tibus discipulis cœlum ascendit, sedens in «
dextera Patris, id est majestate divinitatis, «
inde jam venturus judicare vivos & mortuos, «
quem impii judicantem videbunt in ea forma «
qua crucifixus est, non in ea humilitate qua «
injuste judicatis (judicatus) est, sed in ea cla- «
ritate qua juste judicaturus est mundum; cujus «
majestatis visio æterna est omnium sanctorum «
beatitudo. Qui secundum hanc fidem rectam «
non crediderit, hunc damnat sancta, catholica «
& apostolica ecclesia quæ fundata est ab ipso «
Jesu-Christo Domino nostro, cui est gloria «
in sæcula, amen.»

Propter hanc quæstionem in Palæstina motam, & Leoni Romano Pontifici delatam, de qua monuerat Carolum idem Leo, celebratum est concilium Aquisgranense an. 809. Eghinardus enim in annalibus ad hunc annum ait, apud Andr. Duchesne, *tom. 2. monum. Francic. pag. 255. Imperator de Arduenna Aquas reversus, mense Novembri concilium habuit de processione Spiritus sancti: quam quæstionem Joannes quidam monachus Hierosolymis primo concitavit. Cujus definiendæ causa Bernharius episcopus Wormacensis & Adelhardus abbas monasterii Corbeiæ Romam ad Leonem Papam missi sunt.* Idem tradunt reliqui annalistæ, inquit Pagius, *tom. 3. crit. annal. Baron.* ad annum 809. *num. 3. p. 454. col. 2.* & Ado in chronico qui tamen loco Bernharii episcopi *Wormaciensis* mendose habet episcopi *Cormaricensis*. Certum enim hoc tempore Bernharium episcopatum Wormaciensem gessisse; ut hoc anno *num. 8. & seqq.* demonstrat Cointius, ubi etiam refellit Sirmondum quod *tom. 2. conc. Gall.* duobus illis legatis adnumerandum censuerit Jessen Ambianensem episcopum; id quidem Sirmondus ait constare ex actis ipsius legationis, hoc est ex collatione cum Papa Romæ à legatis habita, & ex vita Caroli Magni, licet in ista vita fateatur *depravatum nomen* illius

Ambianensis

Ambianensis episcopi legi; intelligit autem vitam Caroli Magni à monacho Engolismensi scriptam, quæ etiam Baronio (ad hunc annum) *num. 52.* erroris ansam præbuit: nam à quo alio id acceperit Baronius non reperio. Verum in illis actis nulla fit mentio Ambianensis episcopi, sed in sola duntaxat inscriptione, qua Jesse episcopus cum Bernhario episcopo, & Adelhardo abbate memoratur, ut videre est apud Baronium qui illam recitat. Hæc verba inscriptionis: *Ratio quæ habita est de symbolo fidei in secretario beati Petri apostoli, inter D. Leonem sanctissimum & coevangelicum Papam urbis Romæ, & Bernharium atque Jesse episcopos, seu Adelhardum abbatem, Missos D. Caroli Imperatoris, per Indict. 11.* Nomen enim Jesse in ea inscriptione ab imperito quopiam positum esse, ut sæpe fit, patet primo, ex initio pontificiarum litterarum ad Riculphum archiepiscopum Moguntiacensem, quas Sirmondus prædictis legationis actis subjecit. Hoc earumdem litterarum exordium. *Leo episcopus servus servorum Dei reverentissimo & sanctissimo Richulfo episcopo. Quum ad limina beatorum principum apostolorum Bernharius venerabilis episcopus, una cum Adalhardo religioso abbate, Missi filii nostri Domni Caroli serenissimi Imperat. conjunxissent.* Patet secundo, inscriptionem illam additamentum esse cujuspiam scioli, quia Indictio secunda cum mense Augusto hoc anno absoluta est, & annalistæ omnes testantur Aquisgranensem synodum mense Novembri congregatam fuisse, ideoque currente (à mense Septembri) Indictione tertia. Per Bernharium & Adelhardum synodi Aquisgranensis legatos Carolus Imperator Leoni Papæ litteras dedit, ab Holstenio primum publicatas, quibus hic præfixus est titulus: *Epistola Caroli Imper. ad Leonem III. Papam urbis Romæ directa, à Smaragdo edita.* In supplemento vero concil. à Lalando collecto, huic epistolæ hæc inscriptio præfigitur: *Epistola Caroli Magni Imp. ad Leonem III. Papam urbis Romæ directa, à Zmaragdo abbate sancti Michaëlis in diœcesi Virdunensi edita, de processione Spiritus sancti,* quam inscriptionem probat Mabillonius *to. 2. vet. analect.* in notis ad chronicon monasterii sancti Michaëlis in pago Virdunensi. Eæ litteræ ita exordiuntur: *Quæstio quæ de Spiritus sancti processione est nuper exorta, jam dudum est diligentissime à sanctis Patribus ventilata. Sed quia jam diu à quærentibus neglecta jacebat, non quievit quasi antiquitus ventilata, sed quasi quædam his temporibus nobis subito emersit occulta; quod divinitus spiratum fideliter credens non dubito. Crebris etenim quæstionum ictibus præsens ecclesia tunditur, ut doctrinis catholicis erudita,*

Tomus III.

A *sanctæque fidei confessionibus elimata, in æternum quandoque hæreditate filiorum percepta vivere cum Domino valeat feliciter regnatura. Sed quia, ut præfatus sum, hæc quæstio diu à quærentibus indiscussa jacebat, voluit omnipotens Deus in eamdem suscitare corda pastorum, ut negligentiæ torpore sublato exercitationis sanctæ brachio cœlestem valeant perfodere thesaurum. Sermonis etenim dominici sarculo sæpius divinarum scripturarum pastores debent proscindere campum, ne zizania satoris iniqui, semenque malignum formosi tritici valeat opprimere fru-* B *ctum, &c. Lectionis etenim sacræ cognitio imbecillis baculum, nervosis arma ministrat, hostium subdolas fortiter premit insidias, & victoribus æternas feliciter promittit coronas. Ergo procul à pastoribus negligentiæ torpor abscedat; procul à mentis acumine inertia damnosa recedat, mollisque lascivia corporis membra relinquat, & altus sopor mollisque somnus in rigidas lucrosasque lectionis emergat excubias, ut ecclesiæ ager opimus, doctorumque semine satus valeat centenos omnipotenti reddere fructus. Jam nunc adgrediar de Spiritus sancti processione;* quam C pluribus postea scripturæ sacræ locis egregiè probat.

Baronius existimat non dubitatum fuisse vel tractatum in Aquisgranensi concilio, num Spiritus sanctus à Patre Filioque procederet, sed quia tum apud Hispanos, tum apud Gallos additæ fuerant symbolo quatuor illæ syllabæ *Filioque:* num id bene factum esset, & ita auctum symbolum in ecclesia caneretur. Verum Cointius laudatus recte arbitratur motam esse quæstionem de ipsa Spiritus sancti processione; utrum scilicet D Spiritus sanctus à Patre tantum, an à Patre Filioque procedat. Nam primo, quotquot scriptores antiqui Aquisgranensis concilii mentionem faciunt, id manifestissime asserunt. Ado qui uberiorem sermonem quam cæteri de hac synodo fecit, ait: *de processione Spiritus sancti quæstio agitatur, utrum, sicut procedit à Patre, ita procedat à Filio.* Monachus Engolismensis in vita Caroli Magni, concilium scribit habitum *de Spiritu sancto procedente à Patre & Filio.* Annalistæ Loisellianus, Fuldensis, Bertinianus, ac Metensis, E Eginhardus in annalibus, necnon incertus auctor in vita Caroli, testantur celebratum fuisse *de processione Spiritus sancti:* nec ullus ex illis verbum facit de prædicto symboli additamento in ecclesia vel canendo, vel non canendo. Secundo, Joannes quidam monachus Hierosolymis quæstionem de hac processione prior commovit, ut scribunt annalistæ prædicti (& constat insuper ex epistola supra relata, quam monachi peregrini montis Oliveti ea de re scripserunt ad Leonem Papam: *col. 347. & seqq.*

Z

hanc non legerat Pagius, siquidem ejus non meminit.) Quæstio itaque, de qua in Aquisgranensi concilio tractatum est, primum Hierosolymis exorta fuerat. Quis autem sibi persuadeat (sunt semper verba Pagii *ibid. n. 5.*) à Græcis disputatum, an in symbolo cantandum esset illud additamentum *Filioque*, quod ipsi non recipiebant. Tertio, Carolus Imper. in suis post Aquisgranensem synodum ad Leonem Papam litteris, licet bene prolixis, quarum initium retulimus, nullum verbum habet de symbolo vel canendo, vel non canendo, sed totus est in conglobandis auctoritatibus ex utroque Testamento, & ex authenticis Patrum scriptis, ut ostendat de Spiritu sancto, quod non à Patre tantum, sed à Patre & Filio procedit. Denique, Theodulphus Aurelianensis episcopus libellum de ea processione jussu Caroli conscripsit. In eo autem opusculo collegit sententias antiquorum Patrum, qui Spiritum sanctum à Patre Filioque procedere scripserunt: eorum indiculus est, Athanasius, Cyrillus, Hilarius, Ambrosius, Didymus, Augustinus, Fulgentius, Hormisda, Leo, Gregorius, Isidorus, Prosper, Vigilius Afer, Proclus, Agnellus, Cassiodorus, Prudentius. Opusculum ipsum consule cum notis Sirmundi, qui Vigilium Thapsensem in Africa, Agnellum Ravennatem in Italia, episcopos agnoscit, & abjudicat Athanasio libros XI. de Trinitate, qui citantur à Theodulpho, & Latino tantum sermone inter Athanasii opera circumferuntur. Theodulphus ipse quid intendat sic exponit in metrica operis ad eumdem Carolum præfatione.

Imperii vestri, rex inclyte, jussa sequutus,
Defero Theudulphus hæc documenta libens;
Quis Patre seu nato procedere Spiritus almus
Adstruitur, legis hoc reboante tuba.
Hoc evangelium, hoc promit apostolus auctor,
Hoc canit unanimis vox pia sacra Patrum.

Et paulo-post quonam tempore hæc quæstio moveri cœperit, ita declarat.

Inclyta sanctorum mecum est sententia Vatum,
Quos benè spiramen Flaminis hujus agit.
Tuque manum injicies, vegetat quem Spiritus ille
Causa tuo cujus tempore cœpit agi.

Agitata est igitur in Aquisgranensi concilio quæstio, utrum Spiritus sanctus, sicut procedit à Patre, ita procedat à Filio, illiusque definiendæ causa directi Romam fuere Bernharius & Adelhardus, quorum collocutio cum Leone, quam integram Baronius recitat ad annum 809. *n. 54. & seqq.* in ann. 810. remitti debet, quum synodus Aquisgranensis mense Novembri anni 809. celebrata fuerit. Finis disputationis sic se habuit: Symbolum cum additamento *Filioque*, quod ei ecclesia Romana nondum inseruerat, à Francis decantari molestè ferebat Leo, id tamen deinceps fieri non prohibuit absolutè, sed rogavit hanc in palatio sive in regia capella consuetudinem intermitti, ratus fore ut morem palatii lubenter omnis postea Francia sequeretur. Ipse vero, ut antiquitatis tenacissimum se præstaret, & ne alienaret Græcos, in Basilica sancti Petri duas tabulas argenteas ad confessionem ejusdem sancti Petri affigendas prudenter curavit, in quarum altera symbolum Græcè scriptum, in altera Latinè exaratum legeretur, utrobique sine additamento *Filioque.* Meminit illarum tabularum Anastasius, cujus verba Baronius, ad annum 809. *n. 62.* refert. Perperam autem scribit Cointius citatus, Patres concilii Arelatensis, quod scilicet anno 813. celebratum est, indicare additamentum illud *Filioque* constanter à Francis in symbolo retentum fuisse, quia hanc de Spiritus sancti processione confessionem ediderunt: *Spiritum vero sanctum, nec creatum, nec genitum, sed procedentem ex Patre & Filio profitemur:* aitque additamentum illud Francis à Clodovæi Magni temporibus traditum. Nam si hoc ultimum verum esset, in actis utique collationis modo memoratæ tacitum non fuisset: primum autem ad rem non facit, quum quæstio in eadem collatione agitata, circa hoc solum versaretur, an illud additamentum *Filioque* in missa decantaretur; de quo nihil apud Patres Arelatenses.

Inter opuscula Theodori Abucaræ, qui primum Photio adhæserat, sed facti pœnitens veniam in synodo octavo petiit & obtinuit, *Act. 2. & 4. concil. Labb. tom. 8. coll. 999. 1003. 1035.* legitur *tom. 1. Bibl. veter. Patrum seu scriptor. eccles. Græco-Lat. edit. Parisiens. 1624.* quarto loco, *pag. 390.* Expositio quædam fidei Thomæ Patriarchæ Hierosolymitani, quam quando exaraverit non liquet. Titulus est: *Epistola continens fidem orthodoxam, missa à beato Thoma Patriarcha Hierosolymitano ad hæreticos in Armenia, Arabicè dictata à Theodoro, cognomento Abucara, episcopo Charan, & à Michaële presbytero & syncello ecclesiæ Hierosolymitanæ in Græcum sermonem translata, per quem & missa est: continens, inquam, solam veramque fidem in concilio Chalcedonensi traditam de Christo Domino, Deoque nostro.* Sic incipit: *Christus Dominus & Deus noster dixit Petro principi Apostolorum; tu es Petrus, &c.* Sic vero terminatur pag. 399. *Hæc est, fratres, descriptio nostræ confessionis: quam quidem latius persequi poteramus, sed nolui esse prolixus.*

Quamobrem comprehensis mente quæ significavimus, & admissis per charitatem erga Christum, adjungite vos nobis, & copulamini, & efficiamur omnes unum per Spiritum sanctum, in hac divinitus revelata confessione Petri principis Apostolorum, cui nos adscripsimus, ut nobis Dominus Deus noster propitius sit, & omnem contrarium incursum, & acerbam afflictionem amoveat, & ad veram beatitudinem nos transferat, & in regno suo nos omnes conjungat, & aptet. Quam ut assequamur omnes, faxit Deus precibus sanctissimæ Reginæ nostræ Deiparæ Mariæ, ac Joannis præcursoris & Baptistæ, ac Petri summi in B *Apostolis, & Jacobi fratris Domini, & cœtus omnium horum sanctorum, amen.*

Anno 817. Theodorus Studita ad Paschalem Romanum Pontificem & ad alios Patriarchas scripsit de statu religionis orthodoxæ, quam Leo Armenus indicto sacris imaginibus bello immaniter vexabat: *Misit etiam vir egregius,* inquit Michaël in hujus Theodori vita, apud Baron. ad annum 817. *num. 20. quatuor Patriarchis epistolas, prudenter admodum atque opportunè, antiquioris dico Romæ, & Hierosolymorum, Antiochiæ,* C *& Alexandriæ. Quæ singulæ commemorabant, quemadmodum Christi imago contumeliose à persecutoribus tractata esset, & orthodoxi omnes in carcerem & exilium missi: tum deinde unumquemque excitabat ad defensionem, opemque ferendam periclitanti fidei ac veritati quam falsitas sic opprimeret.* Extant, inquit Baronius, ipsæ epistolæ magno Dei beneficio hactenus conservatæ ac dignæ quæ singulæ audiantur. Eadem fuit quæ ad Patriarcham Alexandrinum & ad Antiochenum scripta est, sed diversæ ab ea fuerunt, tum quæ ad D Paschalem I. Papam recens electum, tum quæ ad Thomam Hierosolymitanum datæ sunt, licet de eodem argumento. In ea ultima, quam refert idem Baronius *ibid. num. 30. & seqq.* hæc dicit: *Quis annuntiabit Abraham quod lactat puerum Sara! .... & indigno mihi quis nuntiet humilem epistolam meam ad sacras apostolici culminis vestri manus pervenisse! Attamen perveniet, ut spero. Non enim vesana cupiditate, sed necessaria causa impulsus, & epistolam mittere ausus sum, & latorem una fratrem charissimum Dionysium destinare, fide-* E *lem prorsus, & qui supplere per se omnia queat, quæ epistolæ desunt, &c. Tu primus Patriarcharum, licet quintus numereris. Ubi enim episcopus animarum, & Pontifex omnium natus est, & divina omnia operatus, & passus, & sepultus, ubi surrexit & vixit, & assumptus est; illic suprema omnium dignitas procul dubio, &c. Invasit nos persecutio, beatissime, & persecutionum omnium ethnicæ simillima. Postquam enim sensit satanas in januis esse beatam spem &*

A *adventum gloriæ magni Dei & Salvatoris nostri Jesu-Christi, majores hæreseos faces accendit, præludia adventus Antichristi. Quid hoc rei est! Exortam olim sub Leone & Constantino* (Copronymo) *impietatem, diuque debacchatam, sed divina vindicta compressam, nunc iterum cognominis & æquè impius Imperator renovavit tanto conatu ut illorum rabiem obscuret. Expressum pictura Christum insectatur cum matre & ministris, ubicumque nactus ea est, delet, exurit. Hinc eversa altaria, ædes sacræ deformatæ, sacra vasa concremata. Quin si* B *repertus quis fuerit imaginem occultasse, aut librum qui de ea re tractet, rapitur è vestigio, verberatur, & dira alia omnia perpetitur. Hinc terrores ac trepidationes, stuporesque omnium hominum, adeo ut frater fratri valedicat & amicus amicum aversetur. Synodus facta est veterem impiam illam* (sub Copronymo celebratam) *confirmans, & orthodoxam* (Nicænam II.) *anathemate condemnans. Sacerdotes non intellexerunt, Deum non requisierunt, sed quod Achab placuit comprobarunt...... paucis admodum exceptis. Quibusnam illis! Episcopis* C *& præpositis, monachis & monialibus, & ipso, Dei gratia, supremo archiepiscopo nostro. Quorum quidem alii flagellis affecti sunt, alii relegati, atque in carcerem detrusi, alii per hasce pœnas ad Dominum migrarunt, athleticam coronam reportantes. Quid de blasphemia loquar! irridetur veneranda & tremenda imago Christi tanquam abominatio desolationis, idolumque erroris: eodem modo quælibet Dominæ nostræ, & sanctorum. Nunc, inquit, sincera & inculpata fides.... Ad hoc usque tempus, & ejus ecclesia contaminata, &c. Et alii quidem ulti-* D *mum circa fidem naufragium fecerunt: alii, quamvis mente & cogitatione submersi non sint, ipsa tamen hæresis communione una perierunt. Enimvero etiam ii qui recta sentiunt, persecutionis diuturnitate titubant circa veritatem.... Miseranda nobis omnia luctuque digna. Subtrahuntur cantica ab antiquis accepta, in quibus imaginum fit mentio; canuntur pro eis impia nova dogmata palam exposita, quæ & pueris ipsis traduntur à magistris.... Procella hæresis altius in dies assurgens nos aperit* (operit) *nec inventus est qui Christum Deum expergefaciat,* E *ut increpet turbulentum hoc mare. At tu esto nobis unus è duodecim apostolis, beatissime, excitet è somno insomnem oculum dispensativè dormitantem, quia perimus omnino. Si quod est aliud auxilii pharmacum, ad sanandos infirmos, ut peritus,* (id recte ad Thomam dicitur qui optimus erat medicus corporum & animarum) *exurge, deprecamur, sanctissime, obtestamur: membra tua sumus, quandoquidem fideles omnes corpus sunt Christi, & membra de membro. Præcipe & aliis sanctis Patribus*

vestris, intercessoriam manum porrigant, ut multorum interpositu suam nobis Deus misericordiam impertiat. Hunc in finem epistola, & tabellarius ab omnibus animo destinatus, etsi à nobis solis illorum vicem agentibus missus. Ut autem ex parte cognoscat celsitudo vestra cujusmodi sint dogmata impiorum, ea in quaternionibus descripta epistolæ adjeci, quæ aliorum rogatu refutanda imperitus suscepi. Oro autem ut ea inspiciat divina tua sapientia; quod deest suppleat, & veniam tribuat erratis. Atque adeo conservum fratrem nostrum, & litteras aliis quas accepit reddere, & huc postea, Deo volente, redire permittat. Hæc ad Thomam Hierosolymitanum præsulem Theodorus Studita, qui his addidit alias ad abbatem lauræ sancti Sabæ hac inscriptione notatas. *A Deo honorato, dilecto, & spirituali Patri meo, moderatori celebris lauræ beatissimi Patris nostri Sabæ, & iis qui sub eo sunt sanctis patribus, Theodorus minimus presbyter, & præpositus Studiani* (cœnobii.) Alias quoque ad moderatorem lauræ sancti Charitonis, ejusdem pariter argumenti. His acceptis litteris Thomas, selegit ex sancti Sabæ laura à Saracenis tunc temporis non parum vexata, duos egregios monachos, Theodorum & fratrem ejus Theophanem, qui cognominati sunt *Grapti* à litteris ipsorum fronti inustis jussu Theophili Imperatoris Iconoclastæ, eosque misit Constantinopolim ad Leonem Armenum, qui causam sacrarum imaginum coram eo strenuè tuiti sunt. Verum Imperator in iram furoremque actus, *ambos diu flagris cæsos ad Ponti ostia exilio relegandos decernit*, inquit auctor anonymus vitæ Theodori Grapti, apud Pagium *tom. 3. crit. annal. Baron.* ad annum 817. *n. 17.* Idem anonymus auctor paulo fusius supra congressum eorumdem Theodori & Theophanis cum Imperatore exponens ita loquitur: *Arabes quod est ad Orientem colentes, educto adversus Romanos exercitu, multas eorum populati sunt provincias, multaque etiam præsidia diripuerunt, monasteriis quoque in Palæstina ingruebant ac incursabant, quorum primum maximumque divini scilicet Sabæ erat, in quo magnus hic Theodorus exercebatur. Hæc videns divinus ille Hierosolymorum antistes & pastor, esseque hoc peccatorum pœnam, & furoris poculum intelligens, idcirco nimirum quod divinarum cultus imaginum aboleretur, ad zelum protinus excitatur, & quærit modum quo poterit tantum extinguere incendium, & ostendere eos male facere, qui sunt parati nova introducere, & prompti ad transmovendos limites...... Ad hoc ergo admodum aptum S. invenit Theodorum, quod & virtute esset celebratus, & in dicendo exercitatus, & zelum spiraret acrem & juvenilem. Ille autem: ecce me,*

Apud Baronium ad ann. 817. *num. 37. & seqq.*

A *dicit Pontifici; mitte me & proficiscar, & tuis adjutus precibus, pudore afficiam impietatem. Ipsum ergo mittit Patriarcha, quum precibus eum undique muniisset, & spe in Christum totum corroborasset. Ut autem præmittamus ea quæ intercesserunt, quum venisset in regiam secum habens fratrem Theophanem qui eum sequebatur, & quæ erant fraterna sentiebat, & in zelo pro pietate cum eo conspirabat: primum quidem sic intrepide sistit in conspectu ejus qui ecclesiam more prædonis invaserat* (Theodorum Pseudo-patriarcham Constantinopolitanum intelligit)

B *...... & hæresim ei acerbè exprobrat. Deinde ipsi quoque Imperatori ex adverso occurrit.... & non solum eum criminatur quod suam perdat animam; sed etiam quod Dei populum impiè per fraudem evertat. Deinde etiam adhortatur ut relicta hac profana & impia opinione, ejus loco ediscat pietatem. Fortasse enim, inquit, tibi Deus placabitur, & non omnem iram Domini tanquam fæcem aliquam ipse bibes. Quamobrem Imperator, quum & viri esset libertatem admiratus, & præterea verborum opportunitatem, & morum moderationem, & quæ ex animo ad*

C *vultum emanabat illius, ut poterat, animadvertisset alacritatem, eum est reveritus, & moderate tulit ejus reprehensiones. Deinde etiam eum accersit, & familiariter eum est alloquutus, rogans quisnam esset, & unde veniret: & quid sibi vellet illa mira & incauta dicendi libertas. Ille autem & significat patriam, & suum esse ex Palæstina adventum renuntiat, & quod statuebat non oportere, vel apud Imperatorem se à dicendo reprimere; quando videret regem qui est in cœlis affectum injuria. Deinde aperit dogmata, docet honorem divinarum imaginum.... destruit pro-*

D *positas ab illo quæstiones, fide Christi, & virtute sermonis & spiritus. Postquam autem.... Theodori oratio victoriam est adepta, primum miratur Imperator, deinde etiam ei incipit blandiri, toto animo contendens talem virum in suam redigere potestatem, per quem multos esset superaturus. Postquam vero vidit eum à se capi non posse: nam tale quid etiam apud eum adjecerat* (Theodorus Graptus) *oblitus es eorum quæ Deo promisisti, ô Imperator, quorum intercessor fuit magnus Pontifex* (Nicephorus Patriarcha Constantinopolitanus quem Leo in

E exilium detruserat ob cultum sacrarum imaginum) *quando tuo capiti imperatoriam imposuit coronam* (anno Christi 813. 11. die Jul.) *Parce animæ tuæ, & prius ornamentum restitue ecclesiæ, & noli pugnare cum Deo justo judice & forti, etiamsi non quotidie iram inferat propter summam benignitatem. Hæc ille sic ad eum libere est loquutus. Imperator vero soluto prætextu lenitatis, in iram & furorem erupit, & rogavit an esset aliquis ejusdem animi & sententiæ.... cujus erat Theodorus. Postquam autem intellexit de*

ejus fratre Theophane, & quod non minus quam naturam conservabat in dogmatibus cognationem & fraternitatem; ambos diu flagellis cæsos condemnat ut relegentur ad ostium Ponti; jubens neminem eis impertire, nec cibum, nec potum, nec vestimentum, ut mali, inquiebat, sic male atterantur. Leone occiso anno 820. die ipso natali Christi, Theodorus Studita litteras gratulatorias à Thoma Hierosolymitano Patriarcha recepit quæ in manus nostras non pervenerunt; sed quid continerent percipere aliquatenus possumus, ex epistola qua ei idem Theodorus respondit in hunc modum, apud Baronium ad annum 821. *num. 55. Thomæ Patriarchæ Hierosolymorum. Quanto humiles affecti fuerimus gaudio ex sapientissima qua nos per epistolam dignati estis allocutione, perspicere licet supremæ beatitudini vestræ, qui apostolico gradu supereminentes, & fratris Domini per legitimam successionem personam agentes, vel nudo affatu honorare nos inglorios poteratis, nedum tantarum laudum fastigiis, à quibus nos tam longè absumus, ut pene arbitrari non ausimus de nobis dicta hæc à vobis fuisse: sed neque cujuspiam è fortibus viris esse hæc encomia, ut diviniſſimi archipastoris nostri, cui vel omnis omnium laudationum jure congruat oratio, &c.* Et paulo-post: *Quid hoc rei est! quod fervente hæresis persecutione, conveniebat sublimium sedium antistites, tanquam Spiritus adjutores, & apostolici consilii plenos fraterno commoveri, manumque pro veritate certantibus compatiendo porrigere. Et si quid patitur unum membrum, compatiantur alia membra, sive gloriatur unum membrum, congaudeant omnia membra: quia nimirum caput est totius ecclesiastici corporis Christus verus Dominus ac Deus noster. Quod sane Occidentis apostolicus* (Romanus Pontifex) *quum præstitisset, quantum profuerit, quid opus est loqui! partim quidem resistentium* (hæreticis) *mentes summopere confirmans (vel exiguum quippe momentum vim ac robur fessis ac laborantibus addere solet) partim impiorum insolentiam à spiritu profecta reprehensione profligans: Quo quid esse potuit salutarius! At vero qui idem facere quum possent, minime præstiterunt, sed contrarium; dicere miser nequeo beatitudinis vestræ Angeli reverentia, quanta illis debeatur reprehensio.* Cæterum, inquit Baronius ad annum 817. *num. 36.* post relata hæc Theodori Studitæ verba, querela ista magis pertinet ad Patriarchas Alexandrinum & Antiochenum, quam ad ipsum Hierosolymitanum. Siquidem non defuit Thomas noster succurrere, ut potuit, periclitanti sub impio Leone Armeno ecclesiæ Constantinopolitanæ, & misit, ut supra observatum est, ad eum Imperatorem, Theodorum & Theophanem, qui coram aula ejus cultum sanctarum

A imaginum propugnarent. Hi vero Constantinopolim profecti, non solum sub illo Imperatore, sed & sub duobus illius successoribus Michaële Balbo & Theophilo iconoclastis, gloriosa confessione & perpessis pœnis claruerunt. Pergit Theodorus apud eumdem Baronium ad annum 821. *num. 56. Verum hæc, ut omnes audierunt, finem jam cœperunt Deo bono funestum draconem exterminante, & quidem atroci morte & apostasiæ congruente. Nec tamen eo loco sunt* (tam) *præsentia quam suspicata* (quæ in votis sunt) *quoniam hyems* B *quidem transiit, nondum tamen ver exoptatum, nisi quantum serenitas quædam affulget, & hæc per nebulam ab aurora. Sufficit enim, opinor, imagine adumbrari orationem; quia nec doceri opus eximiam prudentiam vestram, neque ego, si tempus permitteret, clariora proferrem. Hæc causa fuit ut sacri apices vestri nihil proficerent. Qui enim proficerent nobis in hunc locum procul ab urbe projectis, uti aliis quoque alio fugatis! Itaque nec collectæ, quemadmodum cupiebamus, factæ sunt, præter eam de qua in pitacio inserto indicatum est, iis qui contulerunt accepisse potius* C *quam dedisse gratiam profitentibus, quod digni fuerint qui sanctissimis locis communicarent, in quibus magnum pietatis mysterium peractum est, Deus in specie nostra apparens. O ineffabile prorsus miraculum! quem quidem etiam pictura expressum, paterna traditione, seu divino præconio, nos, vel potius terra universa, confitemur & adoramus, ab ipsis prædicationis carceribus, & initiis. Aliter enim non confitemur Christum, sicut vos beatissimi docetis; negant vero Judæorum more diri nominis iconomachi tanquam à malo dæmone agitati. Quem tu ipsum Deum* D *flectentibus precibus propitium reddas, ô divinum & sacrum caput! ut populi seductricem hæresim avertat, fideique orthodoxæ solum attollat: deinde ut nos minimos filios tuos foveat beatissimi Patris & præsulis nostri Nicephori* (Patriarchæ Constantinopolitani in exilium ob sacrarum imaginum defensionem pulsi) *vestigiis adhærentes. Faxit. Deservientes vobis Patres, laudatosque fratres nostros, ego, & frater meus Thessalonicæ Deo chariſſimus archiepiscopus plurimum salutamus: ex sancta enim facie tua ante pedes tuos magis benedici* E *ambos, & quotquot nobiscum sunt, dicere congruentius.* Hactenus ad Thomam Patriarcham Hierosolymorum Theodorus Studita. Baronius, inquit Pagius *tom. 3. crit. annal.* hujus Cardinalis, ad annum 821. *num. 16.* ait has Theodori Studitæ litteras Constantinopoli datas. Verum hæc verba (ejus epistolæ) *Qui enim proficerent, nobis in hunc locum procul ab urbe projectis, uti aliis quoque alio fugatis!* Theodorum tunc in exilio egisse indicant. Et certe anonymus in vita S. Nicolai Studitæ,

scribit Michaëlem Imperat. audita Theodori (pro sacris imaginibus) oratione, cum, & qui cum eo erant episcopos *è palatio abire* jussisse, ex quo conjectu pronum est, eos etiam ex urbe pulsos fuisse. Thomas igitur anno Chr. 821. adhuc superstes erat, sed non videtur, pergit Pagius *ibidem*, usque ad imperii Theophili initium (anno scilicet 829.) vitam produxisse, quum Basilius sacrarum imaginum propugnator tunc sedem Hierosolymitanam occuparit. Eutychius Alexandrinus auctor est sub Califa Almamone, qui regnare cœpit anno Heg. 198. die 25. mensis Muharrami, id est die 25. mensis Septembris anni Domini 813. quum propter annonæ penuriam Saraceni urbe sancta excessissent, à Thoma Patriarcha templi sanctæ resurrectionis testudinem nutantem fuisse instauratam, ob id autem postulatum coram Abdalla Saracenorum duce in Palæstina, senis cujusdam Mohammedani consilio cui obtemperavit, evasisse mulctam.

LXV. Basilius.

Idem Eutychius Alexandrinus scribit *pag. 428.* mortuo Thomæ successisse discipulum ejus Basilah, id est *Basilium*, anno Califatus Almamonis septimo, id est anno Christi 819. à die 25. Sept. vel 820. quod verum non est, siquidem, ex supra dictis, Leoni Armeno, die natali Domini anni 820. interfecto, supervixit Thomas. Subdit autem Eutychius 25. annos hunc Basilium sedisse. Certe ecclesiæ Hierosolymitanæ præerat sub Theophilo, qui patri suo Michaëli Balbo successit die 1. Octob. anni Domini 829. & toto annorum duodecim quibus regnavit spatio, cultores sacrarum imaginum immaniter persequutus est. *Basilius* autem, simul cum Patriarchis Alexandrino & Antiocheno, ad ipsum scripserunt, fidei orthodoxæ causam propugnantes; narratio enim, ex diversis historiis collecta *de divina Christi imagine ad Augarum* (sive *Abgarum) regem missa, & ex urbe Edessena Constantinopolim translata*, quam composuit Constantinus Porphyrogenneta, & edidit Combefisius in manipulo originum Constantinopolitanarum, testatur *pag. 90.* (apud Pagium *tom. 3. crit. annal. Baron.* ad annum 833. *num. 2.*) de ea imagine mentionem haberi in epistola ab his tribus Patriarchis data: *Non hæc aures mulcendi causa,* inquit Constantinus in illa narratione, *aut veritati fucum faciendi, nullis testibus, à nobis conficta narratio: quinimo tres simul Patriarchæ Job Alexandrinus, Christophorus Antiochenus, & Basilius Hierosolymitanus ipsi scripserunt, atque hæc sic habere datis Theophilo Imperatori literis, qui sacrarum violator imaginum esset, palam fecerunt: tunc nimirum cum longa disser*tatione divinas imagines sanctas adstruentes, ac ea veneratione habendas, istud quoque tractarunt, ac licet nosse, si quis in multos versus fusam eam epistolam ut legat, in animum induxerit.*

At diligenter observandum, ut supra, ubi de Job Patriarcha Antiocheno monui, hic nomina Patriarcharum Alexandrini & Antiocheni à librario fuisse transmutata, & legi debere; *Christophorus Alexandrinus, Job Antiochenus, &c.* Idem quoque notarunt doctissimi actorum sanctorum editores Antuerpienses, initio *to. 4. Julii, in historia chronologica Patriarcharum Antiochenorum.* Negotium facessit hîc mihi, fateor, inquit R. P. Petrus Boschius, unus ex illis, specialisque historiæ hujus chronologicæ auctor, *num. 576. pag. 122.* C. narratio Constantini Porphyrogennetæ à Combefisio edita, ubi Imperator (Constantinus ille) *pag. 90.* historiæ suæ *de imagine Edessena* testes appellans, (ait) *quinimo tres simul Patriarchæ, Job Alexandrinus, Christophorus Antiochenus, &c.* Imperare cœpit Theophilus, atque imaginum cultores persequi ab anno Christi 829. usque ad 842. quo tempore, nec Christophorus ullus inter Patriarchas Antiochenos, nec inter Alexandrinos notus ullus est Jobus. Sedit quidem Alexandriæ Jacob usque ad annum Christi 830. ineuntem: verum Jacobita is fuit, cujus proinde auctoritatem adducere Constantinum non immerito puduisset. *N. 577.* Quid ergo? dicam id quod sentio: erratum hîc fuisse puto in titulis Patriarcharum; & ita factum ut nomen Alexandrini quod Christophoro debebatur, adscriptum sit Jobo, & titulus *Antiocheni* qui *Jobo* conveniebat, peram *Christophoro* datus sit. Certe ejusmodi permutationem etiam aliàs commissam, supra *num. 489.* & infra *num. 581.* ostendimus. Cur ita censeam facit Eutychius Alexandrinus, juxta quem & Job tempore Theophili (anno scilicet 812. aut 813. ordinatus, usque ad annum 842.) Patriarcha Melchita sedit Antiochiæ, & ab anno circiter 804. usque ad 835. Melchita Alexandriæ Patriarcha Christophorus, *tom. 2. annal. pag. 411.* non adeo ab ipso Eutychio remotus, ut ignorare illum potuerit; sicut nec Jobum ignorasset, si decessor ejus, circa hæc tempora, Alexandriæ Job ullus fuisset (vivebat siquidem Eutychius in fine hujus sæculi, & sequenti sæculo mortuus est.) Accedit, quod hujus etiam *Jobi*, ut notatur in margine, sive *Jacobi*, uti habet textus, meminerit continuator Constantini Porphyrogennetæ, *lib. 2. §. 12.* ubi narrat, tempore Michaëlis Balbi, qui imperavit ab anno Christi 820. usque ad annum 829. Thomam quemdam perduellem in Oriente proclamatum esse Imperatorem *ab Antiochenæ*

(non Alexandrinæ) *tunc ecclesiæ præsule Jacobo* (forte alibi legitur Jobo, uti habet hîc margo: sed notæ Combefisii ad numeros operi, tam hoc loco, quam aliis, inspersos desiderantur.) Videsis, quæ, postquam hæc diu scripseram, accepi ab erudito Assemano, & quæ dedi supra *num. 548.* sententiam enim hanc meam omnino stabiliunt. Hoc porro *num. 548.* sic loquitur: est igitur quo Eutychium refellam, quum ait *tom. 2. pag. 411. Anno Califatus Al-Rashidi octavo constitutus est Theodoritus* (sive Theodoretus) *Patriarcha Antiochenus* (qui annus octavus initium sumebat extremo circiter Junio anni Christi 793. quum certum sit Theodoretum Patriarcham fuisse ante annum Christi 787. quo celebratum est concilium Nicænum II. cui per vicarios suos interfuit, ut testantur non solum Ignatius episcopus in vita S. Tarasii Patriarchæ Constantinopolitani, magistri quondam sui, sed etiam Photius in libello de synodis apud Labb. *to. 7. conc. col. 657.* Nilus Rhodiorum metropolita *ibid. col. 662.* & menologium Græcorum à Canisio editum.) At non perinde suppetit quo (apud eumdem Eutychium) confutem id quod addit: *Qui annos septemdecim sedit* (Theodoretus) *dein mortuus est.* Illud itaque (quod primum ex eo retuli) rejicio: hoc (secundum) admitto; ita tamen ut illos annos 17. inde ab anno circiter Christi 773. quo defunctum statui Theodorum (Theodoreti prædecessorem) exordiar, ut proinde versus annum Christi 790. effluxerint.... Vacasse (tamen) aliquandiu post Theodoretum necesse est sedem Antiochenam, siquidem nemo ei successit ante annum Califatus Al-Mamonis primum, quem Eutychius repetit, non ab obitu Al-Amini die 25. Septembris anni Christi 813. sed à mense Martio anni præcedentis, quo Al-Mamon primum Califa in Chorasan salutatus est, ut constat ex ejusdem *pp. 416. & 435.* Ita enim ille affirmat, & ego negando non sum. Idem sentit fere consultus à me nuper vir clarissimus Assemanus: sic enim interrogaveram: an Theodoreto, qui Theodoro successit anno Christi circiter 773. & sedit usque ad 790. nemo successerit ante Jobum, quem notat Eutychius *to. 2. annal. pag. 428.* constitutum esse anno primo Califatus Al-Mamonis, Christi fere 812. Assemanus ita respondet ex catalogo suo Arabico: *Theodoreto Jobus immediate successit. Quamobrem vel Theodoretus usque ad annum 812. vitam produxit, vel ab anno 790. ad annum 812. sedes* (Antiochena) *vacavit.* Dositheus Hierosolymitanus in prolixo suo de Hierosolymorum Patriarchis opere, *lib. 7. §. 4.* tres illos Patriarchas tradit ex historia ecclesiastica

A Arabicè scripta, Christophorum scilicet Alexandriæ, Jobum Antiochiæ, & Basilium Hierosolymorum, in urbem sanctam ad synodum habendam venisse, ibique adfuisse episcopos 184. monasteriorum præfectos 171. monachos 153. anno mundi 6344. Ind. XIV. mense Aprili, id est anno Christi 836. atque ad Theophilum synodicam pro sacris imaginibus epistolam misisse. Verum, adeo numerosam Hierosolymis congregatam synodum tunc temporis, idque rerum Palæstinæ Syriæ & Ægypti, religionis quoque in Oriente, statum permisisse, vix credibile est. Quamobrem fides esto penes auctores qui hæc referunt. Papebrochius, de nostro Basilio agens *in hist. chronol. Patriarchar. Hierosol. tom. 3. præfixa Actor. SS. mensis Maii,* subjungit *num. 179. p. 41.* in manipulo supra citato Combefisii, post narrationem Constantini Porphyrogennetæ *de Christi imagine Edessena,* sequi epistolam trium Patriarcharum ad Theophilum, quæ male præfert nomen sancti Joannis Damasceni dudum mortui; hanc vero initio mutilam, sic ut in ea non legantur ipsorum Patriarcharum nomina: observatione tamen digna hæc verba quæ in illa extant: *Divinus apostolus atque evangelista Lucas, divinam ac venerabilem castissimæ Dei matris Mariæ adhuc in carne Hierosolymis viventis, atque in sancta Sione morantis imaginem, temperatis coloribus manu & penicillo effinxit in tabula, ac velut in speculo posteris contuendam reliquit.* Et p. 144. *Idcirco ad ejus quam docuimus atque dogmate tradidimus divinæ doctrinæ probationem ac confirmationem, venerandam quoque sanctissimæ Dei genitricis Mariæ, ex eaque incarnati atque infantis Dei-Verbi imaginem, velut fidei gloriationem, & coronam decoris, sceptrumque regium, in confessionis nostræ à Deo confirmati sincerissimi rectæ fidei libelli capite expressimus, ut divinæ vestræ à Deo doctæ majestati divinum ac cœlestem rectæ fidei sensum Orientalis omnis diœcesos significaremus.* In Latino catalogo Patriarcharum Hierosolymitanorum nominatur hic Basilius, licet nec designetur quo præcise anno sedere cœperit, nec quo migraverit ad Dominum.

In libro originum rerumque Constantinopolitanorum manipuli Patris Combefisii 1664. *pag.* 114.

LXVI. SERGIUS.

De eo Patriarcha, & ejus successore Salomone, ait Papebrochius, *in hist. chronol. Patr. Hierosol. præfixa to. 3. actorum sanctorum mensis Maii, num. 180. pag. 41. col. 2.* F. hos quidem reperiri in catalogis Latinis, sed de his nihil alibi haberi. Eutychius Alexandrinus tamen, qui in fine ejusdem sæculi vivebat, nonnulla de illis prodit. Licet autem hic auctor sæpissime hallucinetur, adeo ut frequenter eum emendare necesse sit, quemadmodum supra

multis in locis patuit, nonnulla nihilominus ex illo discimus quæ repudiare nihil cogit, & apud eum solum leguntur. Unde doctiss. P. Petrus Boschius, *in hist. chron. Patr. Antioch.* quæ extat initio *to. 4. actorum sanctorum mensis Julii*, agens de anno mortis Theodori Patriarchæ Antiocheni, qui Cosmæ Alexandrino & Theodoro Hierosolymitano præsulibus coætaneus erat, de quibus supra dictum est, *coll. 364. & 365.* sic de eo scriptore loquitur, *num. 546. p. 116. col. 2.* D. E. *Ego interim, in tanta Neoticorum discrepantia, & veterum auctorum Latinorum Græcorum-ve silentio, Eutychium Patriarcham Alexandrinum sequor, qui* to. 2. annal. pag. 399. *diserte affirmat Theodorum Patriarcham Antiochenum annos 23. sedisse: neque enim piget magis hunc sectari ducem, quum deest alius potior, quam deserere, quum certior adest, quod feci supra non semel. Præfuisse igitur arbitror hunc præsulem ab anno Christi 751. inclinante circiter, usque ad 773. circiter.* Porro Eutychius hæc de Sergio tradit *tom. 2. pag. 444. Anno Califatus Al-Wateki* (sive *Haron Wacici Billæ*, ut eum nominat Elmacinus *lib. 2. hist. Sarac. cap. 10. p. 145.*) *secundo, constitutus est Sergius filius illius Mansoris, qui Moslemiis in capienda Damasco opem tulit (ideoque in cunctis regionibus anathemati devotus fuit) Patriarcha Hierosolymitanus,* (qui) *quum annos sexdecim sedisset, mortuus est.* Hunc Califam Elmacinus laudatus *creatum* ait, *eo die quo obiit pater ejus Mutasimus, die scilicet 18. Rabii prioris anni* (Hegiræ) *227. missaque inauguratione Bagdadum, imperium illic* (ejus) *confirmatum fuisse.* Annus 227. hegiræ cœpit 21. Octob. anni Christi 841. dies vero 18. Rabii prioris hujus anni hegiræ 227. dies est quintus mensis Januarii anni Christi 842. Annus sequens hegiræ, scilicet 228. cœpit die 10. Octobris, ejusdem anni Christi 842. quo solum exeunte incepit hujus Califæ annus secundus; unde Sergii promotio nonnisi ultimis diebus mensis Decembris anni 842. vel anno sequenti 843. contingere potuit, juxta Eutychii assertum. In breviario synodi octavæ generalis, quod à magnæ ecclesiæ clericis descriptum fuit, inter Patriarchas qui Photium & Gregorium Syracusanum anathemate ferierunt, Sergius memoratur *tom. 8. conc. Labb. col. 1423.* D. *Isti igitur novem Pontifices Romani, & alii sex Patriarchæ quatuor catholicorum patriarchatuum, Ignatius Constantinopolitanus, Sophronius & Michaël Alexandrini, Nicolaus Antiochenus, Sergius & Theodosius Hierosolymorum illos communione exsortes fecerunt.* De eodem Sergio mentio fit in actis Pseudosynodi Photianæ, sub Basilio Imperatore, & Joanne Papa VIII. anno Christi 879. in epistola

A Michaëli Alexandrino Patriarchæ supposita ad Basilium, ubi de Elia Sergii apocrisiario sic legitur, apud Harduinum *to. 6. conc. part. 1. col. 262.* D. *Similiter egit etiam impius Elias, ausus & ipse turbas decipere, ac dicere se syncellum esse Sergii Patriarchæ Hierosolymorum, & veniens hac lepra infectus improbam vitam finivit.* Elias qui interfuit synodo octavæ anno Christi 869. & personam gerebat Patriarchæ Hierosolymitani, se subscripsit *Syncellum*, non *Sergii* dudum mortui, sed *Theodosii* ecclesiæ Hierosolymitanæ curam actu gerentis. Testa-
B tus est quidem in eadem synodo, act. V. se à septem annis esse Syncellum ecclesiæ Hierosolymitanæ: *Ego autem,* inquit, *tom. 8. conc. Labb. col. 1042.* B. *quoniam Dei gratia per omnes septem annos Syncellus sum Hierosolymitanorum ecclesiæ.* Sed hi septem anni non citius inceperunt anno Christi 862. proindeque sub *Salomone* tantum, vel sub *Theodosio*, non vero sub *Sergio:* actio prima siquidem concilii octavi generalis celebrata est die 5. Octob. anni Christi 869. ut refertur *ibidem, col. 978.* A. Titulus præfatæ Pseudo-synodi
C Photianæ, cujus ipse Photius acta confinxit, hujusmodi est, apud eumdem Harduinum loco jam citato *coll. 209. & 210. Conciliabulum Constantinopolitanum 383. episcoporum, quo post obitum Ignatii restitutio Photii est confirmata, sancta & œcumenica synodus octava plane abrogata, & è symbolo illa particula* Filioque *sublata fuit, anno Domini 879. tempore Joannis Papæ VIII.* Addit Harduinus: *Hujus Pseudosynodi acta Græcè conscripta continentur in bibliotheca Vaticana & Columnensi, atque etiam, teste Radero, in codice Bavarico Augu-*
D *stano. Per Fed. Metium Latinè translata possedit reverendiss. & illustriss. Cardin. Baronius, qui VII. actiones hujus synodi summatim describit* ad annum 879. *n. 64.* ea acta Græcè & Latinè tradit idem Harduinus *ibid. à col. 214. ad col. 342.* Exordium est: *Pseudosynodus Photiana. Hæc nunc primum prodit ex ms. Græco codice bibliothecæ Vaticanæ, quem S. D. N. Papa Clemens XI. ad preces R. P. Philippi Amyot d'Inville Societ. Jesu, transcribi jussit, & ad P. Joannem Harduinum ex eadem Societ. transmitti. Fragmenta quædam edidit in Anglia,*
E *sed mutila & mendis plurimis inquinata, Beveregius.* Deinde sequitur: *Acta sanctæ synodi Constantinopoli congregatæ sub Photio sanctissimo & œcumenico Patriarcha, pro unione sanctæ Dei & apostolicæ ecclesiæ. Præsidente Photio sanctissimo & œcumenico Patriarcha, in venerabili magno secretario; & confidente Elia religiosissimo presbytero & legato Hierosolymorum, cum Dei amantissimis metropolitis: Procopio, inquam, archiepiscopo Cappadociæ, &c.* Ad calcem vero eorum actorum, *col. 342.* legitur:

legitur: *Concilium hoc è manuscripto Græco Vaticano diligenter exscriptum, & cum archetypo collatum ac recognitum testamur. Romæ, 14. Septembris 1703. Josephus Juvencius S. J. Philippus Amyot d'Inville Societ. Jesu.* Extat ibid. epistola beati Joannis Papæ Romæ, ad sanctissimum Photium archiepiscopum Constantinopoleos. *Joannes episcopus, servus servorum Dei, Photio reverendo & catholico fratri, Patriarchæ Constantinopoleos, gratiam cœlestem ad opera salutaria. Non ignoramus esse quosdam illic non homines pacis, qui de ecclesia quæ hic est, etiam ipsi ad veritatem non respicientes, mala quædam dicunt, in tantum ut parum absit quin tuæ etiam fraternitati non bonas habere de nobis suspiciones, & de iis qui nobis sunt subditi, persuaserint, &c.* Ad marginem notat Harduinus, *confictam à Græculo aliquo Joannis Papæ nomine hanc epistolam esse, recte omnino censet Baronius ad annum 879. nn. 54. & 59.* Finit epistola his verbis: *Vale in Domino, reverendissime & catholice frater.* Porro si Sergius Patriarcha Hierosolymitanus sexdecim annos sedit, ut docet Eutychius, quum anno 843. ordinatus fuerit, obiisse dicendus erit anno 858. vel 859.

LXVII. Salomon.

Hunc *Salomonem* factum Patriarcham Hierosolymitanum ait Eutychius Alexandrinus *tom. 2. annal. pag. 455.* anno decimo Califæ Al-Muttewakkeli. *Anno Califatus ejus decimo*, inquit, *constitutus est Salmun, Zarkum filius, Patriarcha Hierosolymitanus, ubi annos quinque sedit, dein mortuus est.* Pagius *to. 3. crit. annal. Baron.* ad ann. 847. *num. 24.* de obitu Haron Wacici Billæ, & inauguratione successoris ejus Al-Montasen sive Al-Muttewakkeli, hæc habet: Anno Hegiræ 242. (legendum 231.) sex diebus ante finem *Dzulhaggiæ*, qui mensis ultimus est hujus anni Arabici, absolviturque die 16. (aut 17.) Augusti, obiit Haron Wacicus Billa, Califa Babyloniensis, juxta Eutychium, qui hoc tempore vivebat, & Abul-Pharaïum. Eum excepit Al-Montasen. Elmacinus de eodem Muttewakkelo sic loquitur *lib. 2. hist. Saracen. cap. 11. pag. 147. Creatus est Califa Samarræ, eodem die quo obiit frater ejus Wacicus, vigesimo-quarto Dulhiggiæ anni 231.* (Hic annus Hegiræ cœpit die 7. Septemb. anni Christi 845. annus vero sequens 232. cœpit die 28. Aug. anni 846.) Ex quibus colligitur Muttewakkelum ad Califatus dignitatem evectum esse mense Augusto hujus anni 846. Quum itaque Salomon, ex Eutychio, electus fuerit Patriarcha Hierosolymitanus anno hujus Califæ decimo, sedem illam conscendere debuit anno Christi 855. aut ad summum 856. Non tamen conscendisse videtur nisi aliquo ex annis qui fluxerunt, incipiendo ab anno 858. usque ad annum 872. Nam Anastasius bibliothecarius in epistola ad Adrianum II. Romanum Pontificem, de translatione sua Latina actorum octavæ synodi, *tom. 8. concil. Labb. col. 967.* D. Salomonem exemplo Photii, ex laïco factum episcopum prodit. *Tantum hujus* (Photii) *ambitionis pullulavit longe lateque temeritas*, inquit, *ut mox Hierosolymis quidam laïcus nomine Salomon extemplo clericus factus, sit ordinatus antistes: quod nunquam factum est, etiam ab ipso Jacobo qui primus illic episcopus extitit, nisi postquam Photius noviter in clero plantatus est, & confestim præsul factus auditus est.* Hæc certe verba denotant, primo Salomonem ecclesiæ Hierosolymitanæ non præfuisse ante annum Christi 858. quum Photius ordinatus fuerit Patriarcha Constantinopolitanus die nativitatis Domini anni præcedentis 857. secundo præfuisse ante annum 872. quo Joannes VIII. Adriano II. successit. In catalogo Dosithei Patriarchæ Hierosolymitani, *Salamonas* quoque appellatus dicitur, Σαλωμὼν ὁ καὶ Σαλαμωνᾶς. Obiit antequam celebraretur anno 869. synodus octava, & probabiliter anno 863. vel 864.

LXVIII. Theodosius.

In jam citato Dosithei catalogo, post Salomonem recensetur Patriarcha Hierosolymitanus *Theodorus*, qui & *Theodosius*, Θεόδωρος ὁ καὶ Θεοδόσιος. Theodorum etiam illum nuncupat Eutychius Alexandrinus. *Anno primo Califatus Al-Mustaini*, inquit, *constitutus est Theodorus (qui Al-Moklata audit) Patriarcha Hierosolymitanus, qui annos novemdecim sedit, dein mortuus est.* In cæteris hujus ætatis monumentis *Theodosius* appellatur, non *Theodorus*.

Elmacinus *historiæ Saracenorum libro 2. cap. 13. pag. 156.* inaugurationem hujus Califæ describit in hunc modum: *Noluerunt ei* (Califatui) *præesse quemquam filiorum Muttewakkeli; quod metuerent ne eos occideret, ob cædem Muttewakkeli: itaque unanimi consensu elegerunt Ahmedem filium Muhammedis filii Mutasimi, & Califam eum crearunt tempore vespertino diei lunæ, qui sextus erat Rabii posterioris, anni Hegiræ 248. quum natus esset annos 28. & cognominatus fuit Mustainus Billa.* Annus 248. Hegiræ cœpit die 6. Martii anni Christi 862. Rabium autem aut Rabia posterior mensi Junio ejusdem anni correspondebat, teste Pagio ad eumdem annum, *num. 13.* Hinc, si vera est Eutychii narratio, Theodosius ecclesiæ curam suscepit Hierosolymorum eo anno 862. aut sequenti 863. & deseruit

morte cogente anno 881. vel 882. Eum tamen obiisse anno 879. ex infra dicendis patebit.

Biennio circiter antequam celebraretur Constantinopoli synodus octava generalis pro restitutione Ignatii in sedem Patriarchalem hujus regiæ urbis quam Photius invaserat, proindeque anno 867. epistolam scripsit ad eumdem Ignatium Theodosius, quæ lecta est actione I. præfatæ synodi. Nam Helias qui in illa synodo vices ejus gerebat, dixit, *Act. quinta, tom. 8. concil. Labb. col. 1041.* E. *Nobis autem pervenientibus, & degentibus hic per duos circiter annos, anticipantibus sanctissimos vicarios senioris Romæ.* Sic porro incipiunt hæ Theodosii litteræ, *ibid. col. 989.* B. *Per omnia sanctissimo fratri, & comministro Domino Ignatio, gubernacula moderanti nominatissimæ Constantinopoleos, universali Patriarchæ, Theodosius servus Jesu-Christi Hierosolymorum. Honorabilissimis & cultu dignissimis litteris vestræ sanctitatis susceptis, à Deo glorificate, vestris quidem divinitus datis valetudinibus & incolumitatibus magnopere congratulati sumus, prospere conservandos vos ab omni malitia exoptantes: sed dolere nos fecit, & multo dolore replevit ecclesiæ vestræ negotiorum dissonantia, &c.* Et rursus: *Non autem docendo aut admonendo hæc dicere præsumpsi ad virum verbi & operis perfectione corruscantem, sed charitatis copia detentus, suaviter consolatoriis verbis uti proposui. Neque enim fluvius totus semper fluens fonte quolibet opus habet; honorabilitatem tuam aio divina sapientia plenam.* Et col. 987. B. item col. 1283. A. B. *Nosti utique, sanctissime Domine, causam, ob quam neque scribere, neque mittere potuimus ad vos, ne apud principes nostros in suspicionem aliquam vocemur. Nam & benevolentiam erga nos declarant singularem, & templorum excitandorum, & tenendorum sine impedimento morum nostrorum, securitatem præstant. Quoniam vero tam ab Hamera* (Hamir) *qui apud nos est, quam ab hominatoriis* (fortè *dominatoris*) *litteris jussi sumus, transmisimus, sicuti postulavit, oculum nostrum, & syncellum apostolici throni nostri ornatissimum & bonum cultorem Heliam, locum & personam nostram obtinentem, qui distinguere potest & discernere quæ quæruntur secundum rationem. Cum quo & sanctissimum Thomam princeps Saracenorum destinavit præsulatu fungentem urbis Tyri, qui sedis est Antiochiæ, secundum quod hunc quæsistis mitti per honorabiles litteras vestras. Nostis autem utique, sanctissime, quia multa temeritate ac ausu hos transmisimus, præcipitanter ac audacter, ad ereptionem quasi quorumdam Saracenorum apud vos in custodia consistentium. Precamur igitur & rogamus, ut loquaris ad aures à Deo coronati & piissimi Domini nostri, quo donet nobis quotquot voluerit magnifica ejus dominatio Saracenos, ad satisfactionem nostrorum, & insuspectam repræsentationem meorum: quinimo ad salutem nostram, & tegmen omnium nostrum. Si enim, tam ab imperiali, quam vestra providentia non fuerit hoc taliter ordinatum, pavor non modicus erit in omnimodam perditionem nostram, quum opportunitatem invenerint. Præterea sperans penes sacratissimam & solertissimam affectionem tuam, impetrare quæ cordi sunt, poderem, & superhumerale cum mitra, pontificalem stolam sancti Jacobi apostoli & fratris Domini & primi archiepiscoporum, quam antecessores mei Patriarchæ circumamicti, semper in sancta sanctorum ingrediebantur, sacerdotio fungentes, videlicet sanctam memoriam vitæ, & sanctum calciare; quæ & ipse ego indutus sum, eadem gerens tuo desiderabili & honorando mihi capiti ex amore & dilectionis copia transmisi; quatenus sanctifica suavitate, ac tactu sanctorum locorum, utpote dignus perfruaris: simul autem & sacrum vas cimiliorum* (id est reconditarum pecuniarum) *sanctæ resurrectionis, craterem argenteum cum imaginibus in terra Sylem transmisi, cum devoto præceptore ac syncello Helia apostolici throni nostri ad sanctificationem nostræ sanctissimæ ecclesiæ, & memoriam nostræ humilitatis.* Ibidem *coll. 991. 992. 993. & 994.* legitur, *Definitio Thomæ metropolitæ Tyri primi sessoris & primatis sedis Theupoleos Antiochiæ* (quæ vacabat) *& Heliæ presbyteri & syncelli throni Hierosolymorum sanctæ Christi Dei civitatis, locum & personam tenentis Theodosii sanctissimi Patriarchæ Hierosolymorum, habita Constantinopoli, priusquam vicarii pervenissent senioris Romæ.* Incipit: *Vestris ecclesiasticis negotiis confusionem patientibus, &c.* Quia scilicet illi non putabant vicarios Roma mittendos; idcirco definitionem hanc ante ipsorum adventum exposuerunt, quæ nihil aliud continet, quam quod Nicolaus I. multo ante decreverat. Lecta est autem & approbata Act. I. synodi VIII. In subscriptionibus quæ Act. X. hujus synodi leguntur *tom.* eodem *8. concil. Labb. col. 1155.* sic extat subscriptio Heliæ: *Ego Helias misericordia Dei presbyter & syncellus, locum complens apostolici throni, ubi Patriarcha est Theodosius Hierosolymorum sanctæ Christi Dei nostri civitatis, instar cæterorum vicariorum, omnibus quæ in sancta hac & universali synodo gesta sunt concordans & definiens, manu propria subscripsi.*

Hunc Theodosium Patriarcham Hierosolymitanum invisit Bernhardus monachus Francus, quum perrexit ad loca sacra. In descriptione autem ejus itineris quam refert Mabillonius *to. 3. annal. Benedict. pag. 165. nn. 12. & 13.* & in actis sanctorum ordinis

sancti Benedicti, *part. 2. sæc. 3. pag. 524.* nonnulla discimus scitu non indigna. Sub extremum tempus Nicolai Papæ, (qui obiit die 13. Novemb. anni Christi 867.) Bernhardus Francus monachus, inquit Mabill. loco primum cit. ad loca sancta iter aggressus est, comitantibus aliis duobus monachis, uno Hispano, altero Italo.... Itaque Romam profecti, Nicolai Pontificis benedictione & subsidio muniti, ad montem Garganum primo perrexerunt.... Inde progressi ad Barim civitatem, à Saracenis tunc occupatam, litteras fidei publicæ à principe illius civitatis ad principes Alexandriæ ac Babyloniæ obtinuerunt. Hæ litteræ apud principem Alexandriæ non minus valuerunt, quam summa tredecim denariorum, quos singuli eorum ei dederunt, ut similes litteras ad principem Babyloniæ impetrarent. Observat utique Bernhardus, morem esse illorum hominum, *ut quod ponderari potest, non aliter accipiatur, nisi in pondere: unde accidit, ut sex apud nos solidi & sex denarii faciant apud illos tres solidos & tres denarios.* Extra portam Orientalem Alexandriæ tunc extabat monasterium S. Marci cum monachis: quo ex loco Venetii, ait Bernhardus, navigio tulerunt furtim corpus sancti Marci à custode ejus, & in suam insulam deportarunt: quod testimonium hominis fere æqualis validissimum est ad firmandam Venetorum possessionem. Alexandria profecti peregrini, venerunt Babyloniam, ubi eorum litteræ nihil itidem profecerunt apud principem Saracenorum, nomine Adelhachem, à quo in carcerem conjuncti (conjecti) sunt, dum (donec) unusquisque pro se tredecim itidem denarios persolvisset: obtentis ab eo litteris, secure deinceps iter prosecuti sunt usque ad sanctam civitatem Hierusalem. *Ibi,* inquit, *habetur hospitale, in quo suscipiuntur omnes qui causa devotionis illum adeunt locum, loquentes lingua Romana: cui adjacet ecclesia in honore sanctæ Mariæ, nobilissimam habens bibliothecam studio prædicti Imperatoris,* nempe Caroli Magni. Idem Bernhardus quatuor sanctæ civitatis memorat ecclesias insignes: unam in monte Calvariæ; alteram ad meridiem; tertiam ad Occidentem in qua sepulcrum Domini. De quarta non loquitur, nisi hæc sit quam in honore sanctæ Mariæ Virginis constructam modo memoravit, *num. 13.* De illa vero in qua est sanctum sepulcrum observat quod *Sabbato sancto,* (in) *vigilia Paschæ, mane officium incipitur in ecclesia; & post peractum officium Kyrie eleison canitur, donec veniente angelo lumen in lampadibus accendatur, quæ pendent super prædictum sepulcrum: de quo dat Patriarcha episcopis, & reliquo populo, ut illuminent sibi in suis locis.*

A Hujus Bernhardi scriptum legerat Willelmus Malmesburiensis, ut patet ex libro ejus quarto de regibus Anglorum, ubi de Hierosolymis agens hæc habet: *Ibi decenti opere compacta ecclesia sancti sepulcri capax, à Constantino Magno ædificata, nullam unquam ab inimicis fidei tulit injuriam, metu, sicut conjicio, pro igne cœlesti perculsis, qui quotannis in vigilia Paschæ serenus infulget. Quod miraculum quando cœperit, vel si ante tempora Saracenorum fuerit, nullius historiæ cognitione discernitur.* Tum subdit idem Willelmus: *Legi ego in scripto*
B *Bernhardi monachi, quod abhinc annis ducentis quinquaginta, id est anno Incarnationis 870. idem Hierosolymam profectus, ignem illum viderit* (quod tamen, inquit Mabillonius *p. 166.* in ejus itinere non lego) *hospitatusque fuerit in xenodochio, quod idem gloriosus Carolus Magnus construi jusserat, ubi & bibliothecam ingentis expensæ compegerat.* Idem miraculum, subdit Mabillonius, attestantur è Latinis Glaber Rodulfus, *lib. 4. cap. 6.* chronicon Andrense, itidemque Fontanense, quorum alterum in Spicilegii tomo nono, alterum
C undecimo editum est. Sed insigne præ cæteris testimonium est in historia belli sacri, Mus. Ital. *to. 1. pp. 209. & 210.* ab auctore æquali composita: in qua convictus hac de re legitur rex Babylonius, non credens, *quod Sabbato vigiliarum Paschæ ignis ille apud sepulcrum dominicum per semetipsum in lampadibus accendatur:* quod ipsemet experimento probavit, aptatis per se lychnis & oleo repletis, in quibus repente hora nona vigiliæ Paschæ, rege ipso spectante, ignis de more accensus est, & ardere cœpit. Huc spectat quod habetur in
D veterrimo pontificali olim Pictaviensis ecclesiæ, nunc Patrum Minimorum apud Parisios, ubi de vigilia Paschæ: *Eadem nocte Hierosolymis in sepulcro Domini lampas ab angelo illuminatur, ut veracium relatione traditur, qui nostro tempore de Hierusalem venerunt.* Ita vetus codex scriptus ante annos circiter octingentos. De hoc igne allatus est ignis in Floriacense monasterium, ut rubeis litteris adscriptum legitur ad oram martyrologii Usuardi in hæc verba: *Kalendis Junii. Susceptio ignis Paschalis ab Jerosolymis allati:* quo
E tempore, incertum. Pergit Bernhardus dicere de Theodosio Patriarcha Hierosolymorum: *Hic Patriarcha Theodosius* (appellabatur) *qui ob meritum devotionis à Christianis est raptus de suo monasterio quod distat ab Hierusalem quindecim millibus, & ibi Patriarcha constitutus super omnes Christianos qui sunt in terra repromissionis.* In reditu Bernhardus ad Montemaureum, ubi crypta erat habens septem altaria, cujus loci abbas erat domnus Valentinus, de Romana basilica beati Petri Apostolorum

principis id asserit, non esse ei similem in magnitudine ecclesiam in universa terra: Ultima itineris ejus periodus desinit *ad sanctum Michaëlem ad duas Tumbas, qui locus est situs in monte qui porrigitur in mare per duas leucas:* (gallicè *Mont Saint-Michel,* in diœcesi Abrincensi) in cujus montis summitate *est ecclesia in honore S. Michaëlis; & circuitu illius montis redundat mare quotidie duabus vicibus, id est mane & vespere, &c.* Hactenus iter Bernhardi monachi, qui Franciam nativitatis suæ locum esse testatur. Hallucinatur Albericus, quando hoc iter ad annos centum differt.

Vivebat adhuc Theodosius Patriarcha Hierosolymorum initio anni 879. Inter epistolas enim Joannis VIII. Romani Pontificis, quas refert Labb. *tom. 9. concil.* una extat *col. 111.* ad Theodosium Patriarcham Hierosolymitanum, scilicet centesima septuagesima, data VI. nonas Maii, Indict. XII. id est die secunda Maii anni 879. Hujus est tenoris: *Reverendissimo & sanctissimo confratri nostro Theodosio Patriarchæ sanctæ Hierosolymitanæ ecclesiæ. Notum esse volumus sanctitati vestræ, quia præsentes monachi vestri, Theodosius videlicet, David, & Saba, venientes Romam ad limina sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, demorati sunt ibi, eo quod nos pro nostræ ecclesiæ causis & utilitatibus Franciam perrexeramus. At ubi, Deo volente, reversi sumus incolumes, eis ad vestram paternitatem revertendi licentiam dedimus, per quos nimirum, causa charitatis, aliquam licet modicam beati Petri Apostoli benedictionem fraternitati vestræ mandavimus. Quam petimus, ut pro Dei, & ipsius apostolorum principis amore, nostraque dilectione benigne recipiatis: quoniam nimia paganorum oppressione gravati, plura, ut volebamus, dirigere non potuimus. Rogamus præterea sanctam vestram in Domino charitatem, ut in sanctis orationibus vestris nostri semper memores existentes, pro nobis preces Jesu-Christo Domino nostro quotidie fundere alacri animo dignemini, charissime frater. Data sexto nonas Maii.* Epistola 160. hujus Papæ ad Carolum regem *ibid. col. 106.* notatur data tertio nonas April. id est die 3. hujus mensis, Indictione XII. quæ inceperat mense Septembri anni 878. Cæteræ usque ad 170. quam retuli, habent, data *ut supra,* id est, sunt ejusdem diei. Epistola 170. notatur data sexto nonas Maii, id est die 2. hujus mensis. Sequentes epistolæ usque ad 178. habent, data *ut supra.* Sed 178. ad Gregorium primicerium, notatur data sexta die Maii, Indictione XII. proindeque omnes illæ Joannis VIII. epistolæ sunt ejusdem anni 879. Anno præcedente 878. erat Joannes in Francia, ubi concilium Tricassinum II.

A 3. idus Aug. id est die undecima hujus mensis, Indictione XI. celebravit. Eo anno 879. ante mensem Novembrem obiisse oportet Theodosium, si, quoad hoc, pseudosynodi eo anno Constantinopoli habitæ mense Novembri pro Photii restitutione in sedem hujus urbis post sancti Ignatii mortem, actis credimus. In iis quidem actis multa esse ab impostore Photio supposita, Baronius ad annum 879. *n. 63. & seqq.* & Allatius in peculiari tractatu *de octava synodo Photiana* asserere non dubitant: verum poteratne incertum esse Con-
B stantinopoli quo venerat ad synodum Photianam legatus Patriarchæ Hierosolymitani ipsius locum tenens, quisnam tunc temporis esset iste Patriarcha, an Theodosius adhuc in vivis superstes, an qui ei successit Helias! Legatus tamen ille pluries testatur in actis hujus synodi missum se ab Helia Hierosolymorum Patriarcha, qui Theodosio recens defuncto suffectus fuerat.

Acta illius pseudosynodi Græca cum Latina versione tradit, ut supra observatum est *col. 368.* D. P. Harduinus Societ. Jesu, *to. 6.*
C *concil. part. 1. à col. 213. ad col. 342.* Porro in iis actis, act. IV. Helias (qui diversus fuit ab Helia vices supplente Theodosii Patriarchæ Hierosolymitani in synodo VIII.) ait *col. 302. Sanctissimus vero Helias nuper Hierosolymorum Pontifex constitutus, in omnibus sequens Theodosium qui prius eamdem sedem administravit, nunquam ulla ratione venit in partem injuriarum quæ sunt sanctissimo Patriarchæ* (Photio) *illatæ: sed &* (eos) *qui fuerunt legati Saracenorum, & finxerunt se personam illius* (Theodosii) *suscipere* (ipse Theodosius) *anathemati subjecit.*
D *Missus sum igitur etiam ab ipso* (Helia,) *ut sensus ipsius quos ab initio habuit, habetque, & habebit, sanctæ huic synodo manifestem.* Scilicet supra vidimus *col. 371. & seq.* Theodosium in epistola ad Ignatium Patriarcham Constantinopolitanum, quæ lecta est act. prima synodi octavæ generalis, eum rogasse ut suaderet Imperatori, liberos remittere Saracenorum captivorum plurimos quantum ipsi placeret; quia ea solum conditione licentiam obtinuerat à principibus hujus nationis, ut Helias suus syncellus, & Thomas episcopus Tyri
E Constantinopolim venirent. Propterea igitur Photius Heliam, Heliæ Patriarchæ Hierosolymitani vicarium in sua pseudosynodo, dicentem inducit Heliam & Thomam qui synodo octavæ adfuerunt, fuisse legatos *Saracenorum,* non vero *Patriarcharum* sub quorum nomine venerant; & quod pejus est atque falsissimum, Patriarchas eosdem adversus illos reclamasse, eosque anathemate feriisse.

Porro illud admiratione dignum, inquit Baronius ad annum 879. *num. 73.* quod non

sit aliquis ex Græcorum historicis res Basilii Imperatoris prosequutus, qui Photianæ synodi anno 879. habitæ meminerit: quum contra ferme omnes de octava legitima œcumenica, in qua Photius est è throno depositus (eique restitutus Ignatius) mentionem faciant: certe non Curopalates, non Cedrenus, non Zonaras, non Glycas, non Constantinus Manasses, de hujusmodi Photiana synodo vel verbum unum proferunt, quum tamen, si talis fuerit, tamque numerosa, & quæ VIII. œcumenicam damnasset, haud videri possit silentio prætermissa. Unde de ea suspicio augetur, ut tota fuerit Photii stylo conficta, penicilloque mendacii colorata.

Inficiari quidem non ausim aliquam re ipsa synodum Constantinopoli celebratam esse anno 879. cui adfuerint Joannis VIII. Papæ legati, Patriarcharum Orientalium vicarii, multique episcopi Photio addicti, pro hujus restitutione confirmanda, id enim ex inferius laudandis Joannis Papæ litteris anno 880. ad Basilium Imperat. & ad ipsum Photium scriptis constare videtur. At in ea synodo tot convenisse episcopos, omniaque gesta fuisse, ut in ejusdem actis legitur, impostura est Photii manifestissima. Unde merito Baronius ad eumdem annum 879. *n. 63.* subdit: de his (gestis) acturi, illud inprimis contestamur, nos non profiteri omnino, rei veritate gesta esse quæ facta dicuntur, sed quæ facta scriptis reperiuntur asserta, nos integre reddituros. Quis enim ea omnia à Photio falsitatum omnium architecto jure dicendo ordinata, disposita, concinnata, descripta, vera fuisse audeat affirmare!.... Talis plane est conditio (actorum) pseudosynodi Photianæ una cum auctore in imis inferis obruendæ. Ita Baronius.

Post hanc Photianam synodum mense Martio anni Christi 880. absolutam, inquit Pagius *tom. 3. crit. annal. Baron.* ad hunc ipsum annum, *num. 1.* Paulus, Eugenius, & Petrus sedis apostolicæ legati Romam rediere, nihilque aliud retulerunt Joanni Papæ, quam redditam, restitutione Photii, ecclesiæ Constantinopolitanæ pacem, Bulgariam quoque ecclesiæ Romanæ restitutam, & Imperatorem classem mittere, quæ Italiam à Saracenorum incursionibus tueretur, quod Basilii litteræ confirmabant, ut liquet ex epistola 251. Joannis VIII. ad ipsum Basilium & ejus filios data, in qua quidem significat se approbare, quæ pro Photio in synodo Constantinopolitana acta sunt, sed sub sequenti solum clausula: *Et si forrasse nostri legati in eadem synodo contra apostolicam præceptionem egerint, nos nec recipimus, nec judicamus alicujus existere firmitatis. Data idibus Aug. Indict. XIII.* (id est, die 13. Aug. ejusdem anni 880.) Quum

A vero Romanus Pontifex quæ gesta essent Constantinopoli à tribus illis legatis accepit, Marino episcopo, qui sibi postea in sedem successit, misso legato potestatem dedit infirmandi quæcunque legati prævaricatores egissent, Photiumque perpetuo anathemate percellendi, quod Marinus incredibili magnanimitate præstitit; at non ante annum sequentem 881. ut ex laudatis Joannis Papæ litteris colligere est. Quibus conditionibus Photii restitutioni consenserit Romanus Pontifex, ipse aperit in epistola ad eumdem B Photium directa, cujus lator fuit Petrus Cardinalis ad synodum ea de causa Constantinopoli celebrandam missus, ut una cum Petro & Eugenio qui jam in ea urbe erant, huic synodo sedis apostolicæ nomine præsideret. In ea quippe epistola, apud Baronium ad annum 879. *n. 35.* ait: *Et quum non sit reprehensibilis erga correctum quantacunque miseratio, si satisfaciens coram synodo misericordiam secundum consuetudinem postulaveris* (hæc de misericordia quærenda coram synodo abstulit Photius, hic, & alias inferius, C inquit Baronius *ibid.* ad marginem) *ac si evidenti correctione uteris, & peritiæ non oblivisceens, nullius damna moliaris, quin potius auxilia eorum, qui tibi non velle consentire dicuntur, studiose dissolveris, eosque suis ecclesiis & honoribus restitueris: & si (quia spiritualis filius noster Basilius Christianissimus Imperator apud nos pro te multis precibus intervenit) omnes uno voto, uno consensu, & una concordia in tua restitutione convenerint: veniam pro pace sanctæ Constantinopolitanæ ecclesiæ tibi concedimus, communionem quoque & gradum, coram synodo* D *misericordiam quærendo,* (hæc quatuor ultima verba itidem decurtavit Photius, inquit Baronius ad marg.) *nihilominus reddimus, & ut sanctæ Constantinopolitanæ ecclesiæ præesse debeas, consentimus, &c.* At quum hæ conditiones in restitutione Photii minime servatæ fuissent, de hoc conquestus est Joannes in alia epistola ad Photium, apud præfatum Baronium, ad annum 880. *num. 7. Sed quum nos scriptis,* inquit Romanus Pontifex, *& verbis misericorditer tecum specialiter agendum esse decreverimus; mirandum valde est, cur* E *multa quæ nos statueramus, aut aliter habita, aut mutata esse noscantur, & nescimus cujus studio, vel neglectu, variata monstrentur.* Redarguit eum propterea, ut monet Baronius, quod quum scripsisset ab apostolica sede misericorditer cum ipso agendum fore, ob idque ipse coram synodo misericordiam ejus implorare debuisset: non solum id facere neglexisset, sed superbo fastu vane jactasset se nihil perperam egisse, cujus rei gratia misericordia indignus factus esset. *Cæterum scribens*

Ibid. n. 8. & tom. 9. conc. Labb. col. 180. B.

subintulisti, pergit Joannes, *quod, te innuens, nonnisi ab iniqua gerentibus misericordia sit quærenda; quod & nos de his, qui Deum se scire non fantur, licet dispensatorie fatemur: tamen nos, quod lectum est, exaggerare nolumus, ne quod dignum est, judicare cogamur. Ideoque talis excusatio sileat, ne hoc dicentes illa sententia tangat, qua dicitur:* vos estis qui justificatis vos coram hominibus; Deus autem novit corda vestra, quia quod hominibus altum est, abominabile est apud Deum. *Igitur laudabilis tua prudentia, quæ dicitur humilitatem scire, non moleste ferat, quod ab ecclesia Dei miserationem jussa est postulare; quin potius se, ut exaltetur, humiliet & fraternum discat erga sui miserentem servare affectum. Quia nos, si tu debitam devotionem, & fidelitatis incrementa erga sanctam Romanam ecclesiam, & nostram parvitatem observare studueris; & ut fratrem amplectemur, & ut charissimum proximum retinebimus. Nam & ea quæ pro causa tuæ restitutionis synodali decreto Constantinopoli misericorditer acta sunt, recipimus. Et si fortasse nostri legati in eadem synodo contra apostolicam præceptionem egerunt: nos nec recipimus, nec judicamus alicujus exsistere firmitatis.*

Luc. c. 16. vers. 15.

Cæterum postea damnatum fuisse ab ipso Joanne VIII. Photium constat ex Formosi Papæ litteris ad Stylianum, apud Baronium ad annum 880. *num. 11.* in earum siquidem fine, quum ponitur series synodicarum sententiarum & decretorum Romanorum Pontificum, quæ pronuntiata sunt adversus Photium, ubi recitatæ sunt quæ à Nicolao Papa, quæ etiam ab Adriano contra eum promulgatæ sunt sententiæ, ubi ad successorem Adriani *Joannem* ventum est, primo ponitur sententia ab ipso, quum adhuc esset Adriani archidiaconus publicè recitata, deinde quam rursus tulit factus Pontifex. Hæc enim ibi scripta reperiuntur. *Hanc sententiam promulgavit Papa Adrianus, & archidiaconus ejus Joannes, qui illi successor fuit: atque alta voce coram ipso ita proclamavit: in Photio completum videmus, Domine sanctissime & œcumenice Papa, illud psalmi:* Dixit peccator ut delinquat in semetipso, non est timor Dei ante oculos ejus. *Posuit in cælum os suum, & graveolens ejus guttur aperuit Photius adversus Clavigerum apostolicæ sedis. Accendatur itaque ut ignis zelus tuus.... & illos qui eum sequuntur vel tuentur, anathematis vinculo constringe; & nisi propria voce, vel scriptione, ipsum damnaverint, ut neque laïcali communione recipiantur. Qui hæc dixit Joannes, Adriano in sede successit, & anathemate Photium damnavit, quando ille seduxit Eugenium & ejus socios, qui pro rebus Bulgariæ venerant. Quum enim accepisset evangelium, & ambonem conscendisset, omnibus*

Psal. 35. vers. 1.

A *audientibus ita dixit: Quicunque non habet damnatum Photium divina sententia, sicut ipsum reliquit Nicolaus, & Adrianus* (quoque) *sanctissimi Papæ prædecessores mei, sit anathema.* Hæc descripta, inquit Baronius *ibidem*, ex codice Columnensi, ubi cuncta, quæ ad causam Photii spectant, collecta habentur. Et *num. sequenti* 12. subdit: Superius legi in eodem codice: *Damnatur Photius anathemate à novem Romanis Pontificibus, à Leone* (IV.) *Benedicto, antequam Photius esset assumptus in Patriarcham, ob communionem scilicet cum*

B *Gregorio Syracusano: postea vero à Nicolao, Adriano, Joanne, Marino, Adriano altero, Stephano, & Formoso:* Et de Joanne VIII. specialiter. *Joannes vero, occasione Bulgariæ provinciæ, misit Eugenium, & ejus socios, adhuc superstite Ignatio Patriarcha, quos quum detinuisset Photius, & variis modis coëgisset, adduxit eos ut secum communicarent, & alios etiam errare fecerunt: qui Romam reversi, à Joanne in ambone illos anathemate damnante, fuerunt depositi.* Ad quod confirmandum, observat idem Baronius, revera post annum

C 880. usque ad finem 882. quo decessit Joannes VIII. nullam occurrere de Photio mentionem in litteris ab eo Pontifice conscriptis, utpote abrupta penitus ipsum inter & Photium communicatione mutua.

Hunc nihilominus, ut qui indulgentiorem se præbuerit erga Photium, contumeliæ loco *Papissam* dictum arbitratus est Baronius, ad annum 879. *num. 5.* Sicque ansam datam fabulæ *de Joanna Papissa:* quæ Baronii opinio magnis viris placuit: ejusque exemplo Papebrochius, in conatu chronico-historico, con-

D jecit pusillanimitatem, non Joannis VIII. sed Joannis VII. qui ordinatus Papa anno 705. obiit vero anno 707. in non rejiciendis canonibus Trullensibus, prætextum suppeditasse quibusdam prædictæ fabulæ obtrudendæ. Verum, inquit Pagius *tom. 3. crit. annal.* ad annum 879. *num. 9.* neutrum mihi unquam persuadere potui, quum videam (fabulam hanc) à viro rei historicæ imperito excogitatam, & quidem sæculo tantum decimo-tertio. Præterquam quod, qui illam (somniarunt primi) non dixere *Joannam Papissam,* sub ini-

E tium sæculi octavi sedisse, (ut de Joanne VII. assertam) vel sub finem sæculi noni, (ut de Joanne VIII. excogitatam) censeamus, sed Joannam hanc Leoni IV. qui anno Christi 855. decessit, suffectam fuisse narrant.

Supra idem Pagius, ad annum 853. *n. 14.* ita loquitur: Figmentum de Joanna Papissa, inter annum 1278. quo Martinus Polonus obiit, & annum 1342. (dicendum ex Echardo infra citando 1321.) quo Ptolomæus sive Bartholomæus de Luca adhuc vivebat,

procusum. Is enim historiæ suæ ecclesiasticæ, quam post annum 1312. promulgavit, *lib. 16. cap. 8.* de Leone IV. agens, cui fabulatores Joannam Papissam substituere, hæc scribit: *Omnes quos legi, præter Martinum, tradunt, post Leonem IV. fuisse Benedictum III. Martinus autem Polonus ponit Joannem Anglicum VIII.* Ptolomæi ergo Lucensis ætate hæc fabula recens conficta fuerat, & Martino Polono attribuebatur, licet immerito, &c. Lambecius *lib. 2. Bibl. Cæsar. cap. 8.* testatur in ea bibliotheca reperiri quatuor codices mss. chronici Martini Poloni, in quibus fabulæ de Joanna Papissa nec mentio extat, nec unquam extitit; indeque jure merito concludit, Martinum falso haberi pro auctore, vel approbatore absurdissimi hujus commenti, & chronicon illud, nonnisi post ejus mortem, labe illa contaminatum esse. Fatetur quidem Lambecius quatuor alia exemplaria mss. ejusdem chronici inveniri in bibliotheca Cæsarea ea sorde inquinata, sed in pluribus priora (modo memorata) istis quatuor præstare, fuse ostendit. Nec est quod quis dicat, quatuor illa exemplaria, in quibus illa periocha desideratur, mutilata fuisse. Illa enim de Joanna Papissa fabula ita omnium animos occuparat (sunt semper verba Pagii) ut in magnifica ecclesia metropolitana civitatis Senensis, quæ post eam excogitatam quatuor Pontifices Romanos dedit, Pium II. scilicet, Pium III. Marcellum II. & Paulum V. statua Joannæ Papissæ inter alias cæterorum Pontificum Romanorum conspiceretur. Quare librarius Martini Poloni exemplaria, in quibus ea historiola defuisset, sese venumdare non posse credidisset. Adhæc non autumandum, quempiam in proprios usus aliquod hujusmodi exemplar sibi exarandum petiisse; quum hanc fœminam aliquando ecclesiæ Romanæ præfuisse communis tunc opinio ferret. Quatuor itaque codices illi mss. bibliothecæ Cæsareæ, in quibus ea fabula legitur, interpolati fuere, & hac in parte corrupti. Hactenus Pagius citatus.

tom. 2. p. 861.

Auctor dissertationis Gallicæ de Joanna Papissa, quam ex dissertatione Latina similis argumenti Dom. de Spanheim Professoris in Universitate Leidensi descripsit, & edidit Coloniæ 1695. loquens de Mart. Polon. *pag. 74.* qui, ut ait ad marginem, *tantam apud omnes bonos & eruditos gratiam inivit, ut progressu temporis inter tres religiosorum ordines, Benedictinum, Dominicanum, & Cisterciensem de professionis hujus certitudine, contentio nata sit, singulis eum sibi quasi suum vindicantibus. Ex Suffrid. Petri Præf. in Mart. Polon. an. 855.* Auctor, inquam, ille nihilominus scribit *pag. seq. 75.* asseri à P. Chifflet extitisse in bibliotheca Joannis Jacobi Chifflet patris ipsius exemplar antiquissimum manusc. chronici Martini Poloni, in quo nihil legitur de Joanna Papissa. Tradit insuper nihil quoque de ea reperiri in alio ejusdem Martini Poloni exemplari, quod vidit Burnetus episcopus Salisburiensis. De eodem Martino hæc etiam habet Labb. *tom. 8. conc. col. 154.* Martinum Polonum hac fabula adauxit Heroldus Basileensis typographus, ex cujus prælo anno Domini 1550. in lucem prodiit. Extant enim, Suffrido Petri & Josia Simlero attestantibus, plurima mss. exemplaria, à quibus infinitas fabulas abesse animadverterunt, quæ in impresso codice reperiuntur. Verba Suffridi ista sunt: *Satis mirari non possum, unde tot & tam absurdæ ineptiæ in Martinum Polonum illabi potuerint, quas in prioribus editionibus cernere licet, quum earum ne vel minima in manuscriptis vestigia appareant, & verisimillimum sit Martinum Polonum hæc non dicam scripsisse, sed nec unquam præmeditari ausum. Neque enim putandum est auctorem, quantumvis mediocrem, ita turpiter passim lapsum sibi infamiæ labem inurere voluisse, & singulis penè periodis ignorantiæ argumenta amplissima reliquisse.* Hæc ille. *Paulo antequam hæc postrema conciliorum editio emitteretur in lucem,* subdit Labb. *ms. exemplar antiquissimum Martini Poloni hac fabula carens Reverendus in Christo pater ac frater Joannes Cæsar ad me transmisit, ut ad propulsandam à sede apostolica gravem calumniam typis Gerhardi Genarb. expressam toti mundo publicaretur, & apud me tanquam sequestrem aut depositarium manusc. ipsum detineretur: nullam corrupti exemplaris suspicionem esse videbit quisquis apud me illud perlustrare voluerit.*

Ita Labbeus citatus: cui addendum videtur quod observat Allatius in confutatione de Papissa, *n. 5. & seqq.* Unus omnium, inquit, reliquus erat Martinus Polonus, (qui) solus commenti hujusce auctor (censeretur) ideoque à pluribus scriptoribus male habitus; etsi immerito. Chronicon ejus ab aliis pessimè corruptum fuisse olim, deprehenderat Suffridus Petrus; ideoque fide manuscriptorum codicum emendatum, in melioremque formam, ut ipse asserit, redactum edi curavit Antuerpiæ apud Plantinum 1574. Verum Joannam Papissam in ejus historiam ab aliis intertextam fuisse, ope illorum codicum, vel aliorum, nusquam deprehenderat, (utpote quod ii omnes codices ab illo visi ea fabula aucti essent,) quare nihilo immutato fabulam hanc, ut erat (in codicibus illis,) publicavit: notavit tamen codices mss. quod & verissimum est, neque excusos omnes, neque singulos inter se congruere, & in codice Tongerloënsi manus. nec numerum nec nomen

Vide Lambecium supra cit. col. 381.

haberi (Papissæ) in catalogo Pontificum, sed Leoni præcedenti historiam ejus, veluti fabulamentum, appendicis loco adjectam. Exemit dubitationem omnem (codex antiquissimus.) Urbanus (enim VIII.).. Biblioth. Vatic. quam antea multis peregrinorum auctorum manuscriptis codicibus, iisque vetustissimis, optimæque notæ, auxerat, codicem Martiniani chronici asservandum dedit. Erat ille antiquissimus omnium qui in dicta bibliotheca antea erant, charactere non ineleganti, multis tamen in locis, propter vetustatem, visum fugiente. In eo historiæ Pontificum dextra, B læva Imperatorum, ita interstinctæ legebantur, ut quid quoque anno Pontifices, quid Imperatores, quid exteri egissent, unico aspectu poneretur ob oculos. Post præfationem, à natali Christi ad sua usque tempora historiam prosequitur. In eo nihil de quatuor majoribus regnis, urbis Romanæ exordio; nihil de urbis portis, plateis, templis, regimine, aliisque fabulamentis quibus chronicon illud malè audiit, pessumque dederat auctoris nomen: sed omnia plana & recta. Ex quo manifestum est, chronica, quæ sub Martini C nomine, vel typis, vel scripto circumferuntur, ab integritatis suæ gradu, aliorum imperitia vel negligentia, utinam non malevolentia, deturbata fuisse. Unusquisque enim, quæ ipse digna memoria judicabat, addidit; erasitque quæ sibi indigna lectu videbantur. In integerrimo itaque hoc exemplari, post vitam Leonis IV. nulla fit Joannæ Papissæ mentio; neque ex fama aliorum, neque in margine, eadem vel aliena manu, scripta. Et, si totum perlegeris, nullum de hac re verbum invenies, neque aliorum industria quidquam erasum; D quod è serie rerum, & pagellæ tractu clarissimum est; quum Leonis vita in una pagina non finiatur, sed alterius sequentis superiorem partem occupet. Post quam immediate Benedictus III. Patria Romanus, sequitur, & deinceps Nicolaus I. E quibus jam evidens est totum hoc.... Martiniano chronico fuisse innexum; tantique codicis ope, levi suffultum patrocinio mendacium cadere, quod non Martinum, sed alios veteratores (temeratores) quorum nulla fides esse debet, agnoscit. Ita, inquam, Allatius.

Martinum hunc ordinem Prædicatorum E certo professum fuisse demonstrat Echardus *tom. 1. Bibl. scriptor. ejusdem Ord. pag. 362. col. 1.* ex jam relato Tholomæo Lucensi Dominicano, & Martino coævo, qui in prologo suæ historiæ ecclesiasticæ ait: *Sunt etiam & alii auctores historiarum hic introducti, ut est Orosius .... F. Vincentius Belvacensis, F. Martinus Polonus Ord. Præd.* Et *col. 2.* certo, inquit idem Echardus, ordinis Prædicatorum (institutum amplexus est) tum ipsomet (Martino) teste, seu in margarita seu indice decreti, seu in chronico, in quorum prologo ita se vocat in cod. mss. ejus ætatis; tum testibus Tholomæo (præfato) qui una vixit, & Salanhaco qui vidit, & Bernardo Guidonis suppari: ex quibus Ughellum, Arnoldum Wion, Gasparem Jongellinum, & Carolum de Wisch recentiores & sæculi 17. scriptores, qui Cisterciensem, & alios qui Benedictinum, nullo veteri documento fulti contendunt, merito refellas.

Idem Echardus postea, expendens an Martinus Joannæ Papissæ reipsa meminerit in chronico, animadvertit *pag. 365. col. 2.* Martinum Polonum chronicon suum eo modo disposuisse, ut in una pagina, ad lævam nempe exhiberet Pontifices, in altera vero ad dextram Imperatores. Porro unamquamque paginam in 50. lineas dividit, & in margine ad caput cujusque lineæ annum adscripsit, adeo ut in quaque pagina anni sint 50. distincte notati, sicque chronicon per quinquagenas currat, à Christo nato ad electionem Clementis IV. Nomen cujusque Pontificis ad initium lineæ positum est, cui junctus est annus quo iniit Pontificatum, totque sibi vindicat lineas, quot sedit annis, licet non omnes plenas sed quandoque vacuas. Idem de Imperatoribus. Ea ratione scriptum esse codicem Vaticanum Urbani VIII. innuit Allatius, (ut supra dictum est) eadem suum Fabricius, eadem quosdam è Cæsareis Lambecius: eadem Florentinum sanctæ Mariæ Novellæ vidi ipse anno 1681. quum illac transirem (sunt verba Echardi) idque illud est quod auctor in prologo se observaturum promittit, chronicon scilicet *per annos Incarnationis usque ad Clementem IV. Papam deducturum, eo anno Domini quo creati fuerunt ponendo Pontifices, &c.* Deinceps tamen hanc methodum non servavit Martinus. Nam opus suum augens postea, ut novus Pontifex succedebat, codices occurrunt, alii ad Gregorium X. Clementis IV. successorem, alii ad Joannem XXI. alii ad Nicolai III. electionem usque progressi, nec ultra scripsisse Martinum certum est. Propterea vero, hanc editionem, (quæ scilicet in Clemente IV. non stetit, ut in prioribus exemplaribus quæ auctor sic terminaverat: *Clemens IV. natione Provincialis de villa sancti Ægidii sedit annis ....* quia nimirum sub ejus Pontificatu illam exaraverat: hanc, inquam, editionem quæ ad Nicolai III. electionem protenditur,) *alteram* sive *secundam* cum Lambecio appellat Echardus, qui etiam monet in omnibus hujus secundæ editionis exemplis mss. & impressis, ad Clementem IV. legi eam annotationem,

à Clemente

à Clemente prædicto, præsens chronica stylum operis commutavit: nam quum à principio per annos decucurrerit, & quilibet Pontifex anno introitus sui positus fuerit; quia tamen *plures Pontifices uno & eodem anno defuncti fuerunt, & in eadem linea poni non potuerunt, prædictus modus servari non potuit, sed per annos Domini non continuando sicut prius, sed distinctim ponendo statum cujuslibet Pontificis declaravi, sicut patet in Clemente, & consequenter.* Sane quum hæc scriberet auctor, inquit idem Echardus, attendebat ad Innocentium V. Adrianum V. & Joannem XXI. qui eodem anno (1276.) Pontificatum inierunt, nec in eadem linea reponi potuere. Finis Pontificum in codice Navarræo & in pluribus aliis (hujus editionis) est, *Nicolaus III. natione Romanus cœpit anno Domini 1277. sedit annis ....* Quantum autem id valeat, pergit Echardus, ad Martinum à fabula Joannæ Papissæ purgandum mox constabit: at illud imprimis statuendum est, eam ab omnibus codicibus quos dicimus primæ editionis (utique desinentibus sub Pontificatu Clementis IV.) ad artificium auctoris scriptis, à catalogo Pontificum exulare, sed nec in eis locum habere posse. Sic enim sese res habet. Leo V. (ita apud illum dicitur qui re vera est IV. sed rem propius intuenti nulla est difficultas; monet enim auctor Leonem à se dictum III. inter Pontifices non recenseri.) Leo, inquam, à Martino dictus V. in ea linea scriptus est, ad quam è latere scriptus est annus 847. & quum sedisse dicatur annis 8. menses 3. dies 6. debentur ei quatuor anni ultimi vel quatuor ultimæ lineæ quinquagenæ ejus paginæ, & quatuor anni primi seu quatuor primæ lineæ quinquagenæ paginæ sequentis, quas etiam implet in codicibus mox laudatis. Benedictus III. in linea sequenti immediate collocatur ad annum 855. Nulla *Joannis Margantini* mentio, nullus ei locus. Addo non solum in iis codicibus primæ editionis istum Joannem non memorari, sed nec in pluribus editionis secundæ quæ ad Nicolaum III. protenditur. Talis est Navarræus supra laudatus in memb. 400. circiter annorum: nulla in eo Joannis Margantini mentio, nec in ordine Pontificum, nec in margine, nec ullibi, nec unquam fuit, nam nihil erasum, nihil lacerum. Codex eo magis spectandus, quod quum, non ad normam Martinianam scriptus sit, fabulam (de Joanna sub nomine Joannis Margantini, ei) inserere facilius fuisset, quia Pontifices non annorum aut linearum numero ligantur, sed in prima parte codicis Pontifices continenter omnes, in altera Imperatores exhibentur. Conjectu autem pronum hunc ex codice secundæ editionis exscriptum, in quo proinde deerat etiam fabula hæc: nam si semel inserta fuisset, eam notarius non omisisset. Ex quibus merito infero (sunt semper Echardi verba) vivo Martino, qui paulo post Nicolai III. electionem mortuus est, eam fabulam in ipsius chronico non comparuisse. Addo amplius ex ipsis codicibus mss. in quibus adest illa fabula, constare contra auctoris mentem eam intrusam fuisse, & turbatum totum ipsius artificium ut insereretur. Id luce clarius demonstratur ex cod. Victor. 597. & secundæ editionis, & ad amussim Martinianam scripto, hoc est divisis in 50. lineas paginis, & ad quamque lineam annis 50. singulatim notatis. In eo siquidem ut locum inter Pontifices Joannæ reperiret notarius, duas integras paginas perturbavit, Pontifices Leonem præcedentes annis superioribus collocando quam electi fuerint, paucioresque eis lineas & annos concedendo quam sederint, & eadem ratione Leonem subsequentes ad annos inferiores rejiciendo, & eorum pontificatum intra pauciores annos coarctando. Sic Gregorium IV. qui anno 828. tantum collocandus erat, ad 826. ascendere cogit, & quum lineæ sexdecim ei deberentur ceu qui totidem annis sederit, intra duodecim lineas continet. Ex quo fit ut lineis sex in ea pagina obtentis totum Leonis pontificatum in eadem concludat, qui quatuor saltem lineas & annos insequenti (pagina) habere debuisset. Præterea quum Joanna non dicatur sedisse nisi duobus annis & mensibus quinque, duabus aut tribus lineis coercenda erat; at septem & amplius implet, à 850. scilicet in priori pagina, ad 857. in altera. Hinc Benedictus III. qui ad 855. renuntiandus erat, ad 858. relegatur: eumque consequentes Pontifices similiter intra pauciores lineas constringuntur, quam pro numero annorum pontificatus requirerent. Sic Nicolaus I. qui annos novem sedit, ac lineas novem exigebat, intra septem limitatur, & quum ad annum 858. juxta Martinum adscribendus esset, ad 861. rejicitur: & sic de consequentibus, adeo ut in duabus his paginis omnia sint perturbata. Præterea dictæ Papissæ pontificatum in illo ipso codice ut fabulamentum referri, illud arguit, quod non ad caput lineæ nomen ejus adscriptum sit, ut aliorum Pontificum, sed in media linea quinquagesima, ut appendix ad Leonem, neque etiam numerum Pontificum hujus nominis auget: nam Joannes eam sequens ad 872. dicitur VIII. qui alias IX. dicendus erat. Præfectus Bibliothecæ Victor. ante annos 60. circiter in margine superiori hujus paginæ quæ ab anno 851. ad 900. annos 50. expansos exhibet, hanc annotationem adscripsit: *Iberæ sunt næniæ*

quas hic Martinus vendit imperitis & sobriis historiarum lectoribus de Joanne Anglico, quem & natione Maguntinum commemorat; quasi vero duobus locis potuerit nasci. Vide annotatiunculam nostram ad Belleforestii impressos annales minoris nostræ bibliothecæ pag. 83. (nempe Victorinæ) *præter multa quæ tibi Onuphrius suppeditabit.* Qui vir peritus, inquit Echardus, si tantum attendisset ad ordinem Pontificum in duabus illis paginis contra præscripta Martini adeo confusum, non in auctorem innocuum, cui potius indoluisset, sed in corruptorem qui ejus opus tam turpiter laceravit, stomachum erupisset. Nec mihi dubium quin in omnibus codicibus ad artificium Martini diligenter scriptis, id est pro numero annorum 50. in quaque pagina tot numero lineis eadem deprehendatur perturbatio, nec enim fieri aliter potest, si fabula inter Pontifices inserta sit, &c. Itaque contendo, subjungit idem Echardus *pag. 367. col. 1.* ex vero criterio apud omnes harum rerum peritos, tantam, tamque variam in hisce codicibus, contra quam est in sinceris, in Martini chronologia, in hoc centenario (duplici nempe quinquagena duarum paginarum) perturbationem, demonstrationem esse fabulæ illius putidæ in ejus chronicon, post ejus obitum, eoque reluctante & invito, (ut ita loquar, id est omnino contra ejus mentem) intrusæ. Sic autem rem evenisse obvium est. Quum chronicon Martini, ea qua confectum est ratione, commodum in primis videretur & omnes (illud) quærerent: aliunde vero fabula (de Joanna Papissa) jam (tunc) à pluribus annis in vulgus esset sparsa: eam primo ad marginem sub Leone (IV. vel V.) scripserunt, ut ut se res haberet. Sic in codice Florentino sanctæ Mariæ Novellæ citato etiamsi prioris editionis, in margine inferiori paginæ quæ (50.) annos exhibet à 801. ad 850. legitur: cæterum ita refertur, ut nullus ei sit locus in catalogo, Leone quatuor annos ultimos & quatuor ultimas lineas ejus paginæ, ut & quatuor primos annos & quatuor primas lineas paginæ sequentis implente: & Benedicto III. lineam quintam immediate obtinente, adeo ut narratio illa de Joanne Margantino ad marginem non videatur adscripta, nisi ut res tum vulgo decantata. Ejusdem rationis est codex mſ. Parisiensis abbatis Decamps: fabula in margine inferiori extra ordinem scripta. Postea vero illam ex margine in catalogum invexerunt, & ut locum ei facerent, Pontifices Leonem antecedentes & subsequentes loco eis ab auctore dato moverunt, omniaque in duabus illis paginis perturbarunt. Nec ibi cessatum. Nam quum chronicon illud ad normam auctoris

A semper scribere esset molestum, quia id nonnisi in codicibus in-fol. servari poterat, & forma minori scriptum commodius videretur, alii chronologiam omiserunt omnino: sic Colbertini tres, unus regius, & unus ex Navarræis: alii aliquem ex annis cujusque Pontificis annotarunt, non attendentes scrupulosius, an primus, an alter, vel tertius. Sic duo Navarræi codices. Hinc in ejusmodi codicibus tanta chronologiæ varietas ex incuria notariorum. Exinde etiam factum est ut in his exemplaribus adulteratio per intru-

B sionem fabulæ difficilius deprehenderetur: ex quibus tamen nihil adversus Martinum concludere est, siquidem non solum ex sinceris editionis utriusque codicibus fabula carentibus, sed & ex ipsis interpolatis, ac chronologiam integram exhibentibus abunde absolvitur. Quare mirari subit, pergit Echardus *pag. 367. col. 1.* quod domnus Mabillonius, vir nostræ ætatis eruditissimus, qui Marianum Scotum, & Sigebertum Gemblacensem, ex unius aut alterius codicis fide, à turpi illa Joannæ Papissæ fabula eximit, Martinum

C Polonum, quantumvis ipsemet fateatur antiquiora ejus exemplaria illa macula carere, quacumque tandem ratione oneratum velit. Scribit siquidem in Præfat. *part. 2. sæculi 6. Benedict. §. 1. num. 6. pag. 7.* post relatos tres versus poetæ anonymi qui Leoni IV. suffectum fuisse ait Benedictum III. *Ex quo intelligitur, hanc fabulam medio sæculo duodecimo necdum inventam fuisse, quam Martino Polono plerique tribuunt, tametsi in nonnullis ejus exemplaribus, quale est unum apud clariss. abbatem Franciscum de Campis nihil simile habetur. Fa-*

D *tendum est tamen illam tunc temporis, id est sub finem sæculi 13. vulgatam fuisse, eamque apud Joannem Iperium reperiri.* Editio Mabillonii est Paris. anno 1701. Licet, inquam, hæc Mabillonius de Martino Polono fateatur, nihilominus eum esse vel fabulæ de Joanna Papissa primum auctorem, vel saltem continuatorem sive propalatorem contendit. Nam *Itin. Ital. pag. 27.* post allatum Tholomæi testimonium, quod supra recitatum est *col. 381. A. Hinc patet,* inquit, *quod ab aliis jam probatum, Martinum Polonum primum esse hujus*

E *fabulæ, si non auctorem, saltem narratorem, &c.* & postea *pag. 59.* de sella stercoraria loquens, *eam ait fuisse in usu uno sæculo ante natam fabulam de Papissa, id est ante Martinum Polonum, qui primus hanc fabulam vulgavit, ut superius vidimus.* Et tom. 3. annal. Bened. lib. 34. *ad annum 855.* pag. 41. n. 86. *Major est difficultas de Martino Polono, cujus hac in re variant exemplaria; in quibus antiquiora hanc fabellam ejus non habent. At sive is primus auctor est, seu, quod potius crediderim, ejus continuator,*

fatendum est hanc fabulam ejus tempore, id est ab annis fere quadringentis natam fuisse. Antiquiora Martini exemplaria (teste Mabillonio) hoc est quæ eo vivo scripta sunt, fabellam non habent : ergo fabellæ, si non primus auctor est, saltem est continuator. Hanc arguendi rationem sane non capio (verba sunt Echardi *pag. 368. col. 1.*) Ergo corrupti codices Martini, in quibus fabella legitur, sic alius argueret, & arguit re vera Pagius ad annum 853. *num. 19.* à Mabillonio hac in parte verbis expressis recedens, & innocuum prorsus præstans Martinum.

Tholomæus quidem observat solum Martinum Polonum Joannis Anglici VIII. sive Joannæ Papissæ meminisse : verum anno 1313. quo historiam suam Tholomæus ille Guillelmo de Baiona Cardinali, promoto mense Decembri anni præcedentis 1312. nuncupavit, satis fluxerat temporis ut in exemplar Martini corruptum impingeret. Antequam lucem aspiceret Martini chronicon, nonnulla jam sparsa fuerant de muliere Papissa. Nam Stephanus de Borbone, sive de Mediavilla Ord. Præd. qui obiit anno circiter 1261. non quidem historicum agens aut chronologum, sed rem quæ jam ætate sua circumferri incipiebat enarrans, hæc habet in magno suo opere de septem donis Spiritus Sancti, *part. 5. de dono consilii, tit. de prudentia,* ubi differit de cautela in electione Prælatorum, cap. *quod electio debet esse pura* §. *10. cod. Sorb. fol. 574. col. 1. Accidit autem mirabilis audacia, imo insania, circa annum Domini 1100. ut dicitur in chronicis* (sane tunc admodum recentioribus & à Tholomæo nondum visis.) *Quædam mulier litterata & in arte notandi* (divinet lector) *edocta, assumpto virili habitu, & virum se fingens, venit Romam, & tam industria, quam litteratura accepta, facta est notarius Curiæ, post diabolo procurante, Cardinalis, post Papa. Hæc imprægnata quum ascenderet peperit. Quod quum novisset Romana justitia, ligatis pedibus ejus ad pedes equi distracta est extra urbem, & ad dimidiam leucam à populo lapidata, & ubi fuit mortua ibi fuit sepulta, & super lapidem super ea positum scriptus est versiculus : Parce pater patrum Papissæ prodere partum. Ecce ad quam detestabilem finem ducit tam temeraria præsumptio.* Quisnam fuerit illorum chronicorum auctor quem nullus alius citat, non liquet, sed sane fabulam hanc adeo insulse tradit, ut eam solum referre, confutare sit.

Hanc aliter refert auctor operis de vitis Pontificum Romanorum, quod ipse ex Anastasio bibliothecario, Pandolfo Pisano, Martino Polono, recentioribusque aliis compilavit, & usque ad annum 1431. deduxit.

A Opus illud, quantum ad Sergium II. Leonem IV. Joannem Anglicum sive Joannam Papissam, Benedictum III. Nicolaum I. & Adrianum II. Blondellus, in examine quæstionis *de Papa fœmina,* transcripsit ex Bibliothecæ regiæ msf. numero 733. simul advertens, quod de Joanne Anglico ab auctore illo asseritur, non de Anastasio bibliothecario esse sumptum, ut quidam fortassis existimare possent, quippe quum ejus historiæ in totum repugnet, sed ex chronico Martini Poloni, (interpolato scilicet.) Hanc autem fabulam
B sic in eo opere narrari ait *pag. 50. Post hunc Leonem* (IV.) *Joannes Anglicus, natione Moguntinus* (ad marginem apponitur : addiderat Martinus : *qui alibi legitur fuisse Benedictus III.) sedit annis duobus, mense uno* (ad marg. Martinus, ex Mariano, *mensibus quinque) diebus quatuor, & mortuus est Romæ, & cessavit episcopatus mense uno. Hic, ut asseritur,* (ad marg. *Hæc Anastasio* bibliothecario *convenire nequaquam possunt) fœmina fuit, & in puellari,* (ad marg. in Martino *pupillari*) *ætate à quodam suo amasio in habitu virili Athenis* ducta
C sic (ad marg. In Martino, *Athenas ducta fuit, &c. ita ut, &c.* Athenis nulla sæculo nono studia) *in diversis scientiis profecit, ut nullus sibi par inveniretur, adeo ut post Romæ ....* (ad calcem pag. Martinus *triennium,* alias *trivium* legens; quæ verba, Martini sæculo, quo *trivium,* id est, grammatica, rhetorica, logica, triplex studium institutum erat, lectionum cursus per *triennium* fiebat; qui vero cursum compleverant *magistri* solemni more pronuntiabantur, optime conveniunt, non Anastasii ætati, quæ tale nihil usquam vidit)
D *legens, magnos magistros, discipulos & auditores haberet : & quum in urbe vita & scientia magnæ opinionis esset, in Papam concorditer eligitur; sed in Papatu per suum familiarem idem imprægnatur. Verum tempus partus ignorans* (pag. 51.) *quum de sancto Petro in Lateranum* (ad marg. Apud sanctum Petrum ab anno Domini 774. ad 1000. & quod excurrit, non Paparum, quorum in Laterano *Patriarchium* & statum domicilium fuit, sed *Missorum* regiorum fuit habitatio, nec extra Lateranum degentes Pontifices Anastasius vidit, sed Mar-
E tinus) *in Lateranum tenderet, angustiata inter Colisæum* (ad marg. alias Colosseum) *& sancti Clementis ecclesiam peperit, & post mortua, ibidem, ut dicitur,* (ad marg. si in via & peperit, & periit, & sepulta est, quî factum ignorare potuit, & ex incertis aliorum dictis pendere ὁμῆλιξ & præsens Anastasius!) *Sepulta fuit, & quia Dominus Papa, quum vadit ad Lateranum* (ad marg. Hæc Anastasio longe recentior, imo post constitutum in Vaticano Pontificum ordinarium domicilium natus, ex

necessitate scripsit) *quum vadit ad Lateranum, eamdem viam semper obliquat* (ad marg. in qua & *peperisse* & *sepulta fuisse* Joanna fingitur: *viam obliquare* proprie loquendo dici non potest qui eam ne ingressus est Papa) *creditur à pluribus* (ad calcem pag. Hæc rursus recentioris esse necesse est, non Anastasii, qui quod suo tempore factum est, ex aliorum opinione haurire necesse non habuit, proprio experimento edoctus) *creditur à pluribus quod ob detestationem facti hoc faciat: nec ponitur in catalogo Pontificum* (ad calcem pag. Hæc etiam recentioris sunt qui post auctum plurium capitum accessione Paparum catalogum vixit) *propter* muliebris sexus *deformitatem* quantum ad hoc. (ad calcem pag. Martinus: *tam propter muliebrem sexum, quam propter deformitatem facti.*) Subjungit Blondellus, auctorem hujus codicis msf. quem nonnulli ipsummet Anastasium esse aiebant, qui proinde Joannem Anglicum inter Leonem IV. & Benedictum III. sedisse commemoraverit, pergens suggillare: *Benedictus* (ad calcem pag. 51. Hic lineas 6. ex Anastasio transcribit compilator, exinde 8. omisit: rursus 2. arripit, sequentes 8. expungit, tertio 2. exscribit, sequentes 7. præterit.) *natione Romanus ex patre Petro sedit annos duos, menses sex, dies novem, &c.* (ad calcem pag. Hæc ex Anastasio plurimis omissis deflorata) *Leo quidem hac luce substractus præsul occubuit, mox* (enim) *omnis Clerus, &c.* (ad calcem pag. lineas 24. exscribit, exinde 205. omittit, rursus 40. excerpit, 4. sequentes expungit, 3. rursus exscribit, 247. præterit, ac tandem 13. postremas describit. Vox *enim* redundat: proxime vero præcedens *mox* universorum Joannæ patronorum machinamentum funditus evertit. Si enim, quod Anastasius voluit, & expresse scripsit, resque ipsa exigit, *mox* post *substractum hac luce Leonem* Benedictus electus est; post biennium, elatumque Joannæ funus, nec electus est, nec eligi potuit.) Huc usque Blondellus, sed de Anastasio bibliothecario, & Blondelli ad ejus hic historiam observationibus, inferius sermo redibit.

Hanc aliter Pagius supra citatus ad annum 853. *num. 14.* ait fabulam de Joanna Papissa legi in *Speculo histor. Vinc. Bellov. lib. 25. cap. 36.* in codicibus tamen eo vivente exaratis non haberi. At in qua editione eam Pagius legerit testatur præfatus Echardus *ibid. pag. 368. col. 1.* sibi ignotum. Non enim, inquit, in codd. msf. ullis extat, sed nec in ulla ex typo expressis à me visis editione occurrit, *lib. 25. Spec. hist.* qui in Duacensi est *24. cap. 36.* ubi fit mentio tantum cujusdam pseudoprophetissæ Moguntiacæ circa annum 850. eam ecclesiam turbantis, quam forte fabulæ occasionem dedisse Allatius subodoratur. Si tamen verum sit aliquam Bellovacensis editionem ex inserta ea fabula fuisse fœdatam, quam viderit Pagius, novum argumentum esset & inductæ invito & inscio Martino in ejus chronicon corruptelæ. Huc usque ex Echardo.

Mabillonius in Museo Italico *tom. 1. part. 1. pag. 159.* apud Pagium ubi supra *num. 16.* refert, dum Senis ecclesiam metropolitanam inviseret, & statuas indigenarum Pontificum contemplaretur, Joannis Papissæ statuam, quæ inter illas fuisse dicta fuerat, sibi in mentem venisse. Occurrit memoriæ, inquit, id quod in *Colomesii singularibus* legitur, statuam Pseudopapissæ Joannæ inter alias pontificias locum habuisse usque ad annum 1634. quo anno Joannes Launoius doctor Parisiensis Senas profectus, ipsam statuam in cathedrali ecclesia etiam tunc stantem se vidisse asserit in dissertatione *de auctoritate negantis argumenti:* ac proinde Baronio illusum fuisse, quum in litteris ad Florimundum Remundum scriptis, disjectam & comminutam statuam sibi ipse gratulatur. Oculis omnia lustravimus accuratè, nec quidquam de illa statua aut videre, aut rescire potuimus. Rem postea maturius examinavit illustrissimus abbas Jacobus Mignanellus, atque ænigma solvit in litteris quas per Magliabechum nobis transmitti curavit. Quippe statuam illam fabulosæ Joannæ, quæ post refectam sub hæc novissima sæcula basilicam, obtinente fabula, fabricata fuerat, demum Clementis VIII. pontificatu, cooperante cum magno Duce, ad Baronii preces, archiepiscopo loci Cardinale Tarugio, non penitus quidem fuisse comminutam, sed mutatis formæ mulieris lineamentis, ex fœmina factam Zachariæ pontificis figuram, apposito *Zachariæ* nomine, ne qua suspicio in posterum hac de re, ob servatam statuæ memoriam, suboriri posset. En vera ac genuina facti historia. Ita Mabillonius, qui postea *pag. 59.* de visis à se Romæ loquens ait: Dominico die octava sancti Joannis profecti ad Lateranensem basilicam, vidimus in claustro basilicæ adjuncto tres sedes, confuse cum varia suppellectile conjectas. Unam ex marmore albo, olim in porticu basilicæ positam, in qua novum Pontificem collocari mos erat, *stercorariam* appellatam ex versu psalmi qui Pontifice in ea sedente canebatur: *Suscitat de pulvere egenum, & de stercore erigit pauperem.* (Ps. 112. vers. 6.) Hæc etiam dicebatur *fœda loco,* quod in porticu inferiori basilicæ constituta esset: Alias duas porphyreticas, & quidem perforatas, non alia tamen de causa, ut verisimile est, quam quod in antiquis Romanorum thermis repertæ, ob materiæ pretium, non ob formam, aptæ judicatæ sunt, quæ ad novi

pontificis ſeſſionem adhiberentur. Sedes illæ duæ ante capellam ſancti Silveſtri quondam exiſtebant, & in iis itidem ſedebat pontifex recens conſecratus. Quocirca obſervare juverit Pontificem novum eo ritu in Lateranenſis baſilicæ poſſeſſionem induci ſolitum, ut primo ad thronum pontificalem qui in apſide baſilicæ extabat, *omnes epiſcopos & Cardinales,* ut loquitur Cencius, ad oſculum admitteret: *deinde ad ſedem lapideam, quæ dicitur ſtercoria* ſtantem in porticu baſilicæ collocaretur, ut vere dicatur: *ſuſcitat de pulvere, &c.* Poſtea ductus ad capellam ſancti Silveſtri prope Lateranenſe palatium, primo ſederet ad dextram in una ex illis ſedibus porphyreticis, ubi claves baſilicæ à priore ſancti Laurentii acciperet in ſignum regiminis & correctionis: demum ad ſiniſtram in altera ſedens, eaſdem claves eidem priori reſtitueret. Quando primum horum ſedium uſus cœperit non conſtat. De his nihil invenimus ante ſæculum duodecimum, quo tempore illarum fit mentio apud Cencium, uno ſæculo ante natam fabulam de pſeudopapiſſa Joanna, id eſt ante Martinum Polonum qui primus eam fabulam vulgavit, &c. ut ſupra *col. 388.* E. Tandem ritus ille, qui ad altius inſinuandam novo Pontifici humilitatem primum inductus fuerat, poſt receptam apud nimium credulos de pſeudopapiſſa fabulam, ita infamis invaſit, ut ob hoc commentum penitus abrogaretur: quod ſæculo ſuperiore poſt Leonem X. factum putamus. His Mabillonii aſſertis lubentiſſime aſſentitur Pagius *num. 17.* uno articulo excepto, quod nimirum prædictam fabulam Martinus Polonus ſcripſerit.

Expenditur commentum de Joanna Papiſſa.

Adductus huc uſque ſermo, iſtius Papiſſæ hiſtoriam paulo diligentius inveſtigandam ſuadet, quam novis machinamentis ſæculo proximè elapſo D. de Spanheim primarius in Univerſitate Leidenſi Profeſſor, in diſſertatione quadam Latina, alius etiam poſtea ſcriptor anonymus, in diſſertatione Gallica ex ea priori deſcripta, ut ſupra dictum eſt, & Coloniæ edita anno 1695. obtrudere conati ſunt; hoc eſſe unum contendentes ex factis illis quæ paribus ſaltem rationibus, æquo marte, & in utramque partem poſſunt, more problematico, diſceptari. Fœminam hanc ſediſſe communius tradunt, qui de illa ſcripſere, Leonem IV. inter & Benedictum III. medio circiter ſæculo nono. Verum Leoni immediate ſucceſſiſſe Benedictum conſtat, idque ex ſequentibus luce clarius meridiana patebit.

Col. 381. D. E.

Primo enim Anaſtaſius bibliothecarius, qui fuit *abbas monaſterii ſanctæ Dei Genitricis Mariæ Virginis ſiti trans Tiberim,* Nicolai Papæ tempore, ut legitur in vetuſtiſſimo codice biblioth. Vaticanæ, *num. 5696.* & obſervat Ciampinius vir clariſſ. in examine libri pontificalis, ſect. 1. nec ultra annum 882. vitam produxit, quo jam Zacharias epiſcopus Anagninus ſanctæ Romanæ eccleſiæ bibliothecarius erat, ex epiſtola 277. Joannis VIII. Papæ ad Carolum Craſſum Imperatorem, qua ei nuntiat ſe Petrum conſiliarium ſuum, *cum Zacharia venerabili epiſcopo & bibliothecario ſedis* ſuæ ad eum mittere, apud Pagium *to. 3. crit. in annal. Baron.* ad annum 882. *num. 1.* & ad ann. 885. *n. 1.* Hic, inquam, Anaſtaſius, quem tunc viventem electionis ac conſecrationis Benedicti III. teſtem etiam fuiſſe oculatum conjectu pronum eſt, ita de iis loquitur *tom. 8. conc. Labb. col. 223. & ſeqq. Leo quidem ubi hac luce ſubſtractus præſul occubuit* (obiiſſe autem ſuperius eum dixerat in ejus vita, *ibid. col. 29.* C. *XVI. kal. Auguſti,* id eſt die 17. Julii) *mox omnis clerus iſtius Romanæ protectæ ſedis, univerſique proceres, cunctuſque ſenatus ac populus congregati ſunt, Domini clementiam exorantes, ut beatificum illis omnibus demonſtrare dignaretur paſtorem, qui culmen apoſtolatus regere valuiſſet tranquille. Divinitus igitur æthereo tunc lumine inflammati, uno conſenſu, unoque cum conamine Benedictum, pro tantis quibus pollebat ſacris operibus, Pontificem promulgaverunt eligere. Illico vero alacri univerſa ſtudio plebs & populi cœtus ad Callixti titulum properantes, Deo illum omnipotenti, ut ſolitus fuerat, invenerunt fundentem orationem. Surgens autem & populi denſiſſima cernens agmina, rem cognovit & mente concepit. Interea multis cum lacrymis genua flectens omnes deprecabatur taliter dicens: non me à mea deducatis eccleſia, rogo, quia tanti culminis non ſufficio ſuſtinere nec bajulare gravamen. Illi vero nullatenus acquieverunt, ſed.... cum hymnis & canticis ſpiritualibus, ampla exultatione & ineffabili gaudio in patriarchium Lateranenſe perducentes, pontificali ſolio, ut mos eſt pontificum canaque conſuetudo demonſtrat, poſuerunt, &c. His ita peractis, clerus & cuncti proceres decretum componentes propriis manibus roboraverunt, & conſuetudo priſca ut poſcit, invictiſſimis Lothario ac Ludovico deſtinaverunt Auguſtis:* quia ſcilicet eorum conſenſus expectandus erat, antequam ad ordinationem veniretur. Hic fuſe explicat Anaſtaſius quomodo legati, quos clerus, ſenatus, populuſque Romanus ad Ludovicum (quem Lotharius ejus pater regem Italiæ & imperii collegam renuntiarat) direxerant, ab Arſenio Eugubino epiſcopo, ad Anaſtaſii preſbyteri Cardinalis à Leone IV. anno 853. in ſynodo depoſiti & anathemate vincti obedientiam allecti, fidem fefellerint, eumdemque Anaſtaſium in

ſedem apoſtolicam intruſerint, conſentientibus ipſis Ludovici legatis. Verum quum reſiſterent magna conſtantia, uno & altero exceptis, epiſcopi, una cum clero populoque Romano, iidem Imperatoris legati poſt triduum coacti ſunt Anaſtaſium expellere. Poſt indictum autem pro eccleſiæ unitate triduanum jejunium; Benedictus ad baſilicam Salvatoris, ſive Lateranenſem, deſcendit, ex qua in baſilicam ſanctæ Mariæ quæ ad præſepe dicitur, deductus eſt, in qua omnes jejuniis & orationibus tribus diebus vacarunt: expletoque jejunio, omnes qui Anaſtaſio ſe conjunxerant in præfatam baſilicam venerunt, & procidentes veſtigia Benedicti oſculati ſunt, & veniam petiere. *Etiam ipſi imperiales ibidem convenerunt legati,* inquit Anaſtaſius col. 227. D. *qui ſalubribus verbis ac mollioribus cum eodem ſecretius electo* (Benedicto) *confabulabantur. Subito vero omnes epiſcopi, univerſuſque clerus, atque innumera Romani populi multitudo ex eadem eum deducentes baſilica cum hymnis & canticis ſpiritualibus in patriarchium Lateranenſe introduxerunt, & in pontificali ſolio de quo ejectus fuerat, poſuerunt.... Dominico die diluculo in baſilicam beati Petri Apoſtoli ab epiſcopis, clero, & proceribus deductus eſt, & in conſpectu omnium, imperialibus miſſis cernentibus, in apoſtolica ſede, ut mos eſt, & antiqua traditio dictat, conſecratus ordinatuſque eſt Pontifex.*

In Anaſtaſii quidem vulgatis editionibus (verba ſunt Pagii *tom. 2. Breviarii geſtorum Romanorum Pontif. num. 3. pag. 40.*) ceſſatio ſedis poſt Leonis IV. mortem non legitur, ſed in variantibus lectionibus editioni regiæ ſubjectis *pag. 291.* dicitur, in uno exemplari manuſcripto haberi ceſſaſſe ſedem menſes duos, dies quindecim, quod & notatur in duobus catalogis Colbertinis, IV. ſcilicet & VI. & in hiſtoria Platinæ: ſed quum Leo, ex Anaſtaſio, die 17. menſis Julii à vivis exceſſerit, & Benedictus III. die 29. menſis Septembris quæ in Dominicam incidit anno 855. fuerit ordinatus, ſedes ceſſavit tantum menſes duos, & dies 12. Ex quibus liquet Benedictum III. in Leonis IV. ſolio apoſtolico pacificè à die 29. Septemb. anni 855. ſediſſe. Quum itaque Leo IV. obierit die 17. Julii ejuſdem anni, reliquum autem temporis ad diem 29. Septembris, Benedicti electione, ſchiſmatiſque memorati ortu, incremento, & extinctione fuerit conſumtum, non ſupereſt tempus quod Papiſſæ inter Leonem IV. & Benedictum III. valeat aſſignari. Ita rationatur Natalis Alexander diſſert. 3. *in hiſt. eccl. ſæcul. 9. & 10. edit. Pariſ. in-fol. p. 231. col. 1.*

Nec eſt quod reponat auctor diſſert. Gal-
A licæ ex Latina D. de Spanheim confectæ de Joanna ceu vera hiſtoria *part. 3. cap. 3. pag. 160. & ſeqq.* Vitas Romanorum Pontificum opus non eſſe Anaſtaſii biblioth. auctorem vero hujus operis illud non deduxiſſe niſi uſque ad pontificatum Leonis IV. quem nec dedit completum, hiſtoriam denique Papiſſæ in quibuſdam ejus exemplaribus manuſcriptis antiquiſſimis reperiri; & in primis editionibus fuiſſe reſectam. Nam quod primum ſpectat, quidquid ſit de illo auctore, an ſcilicet Anaſtaſius bibliothecarius totum illud opus vita-
B rum Romanor. Pontif. ediderit, cujus certe prima pars perperam Damaſo Papæ attributa eſt; an ſecundam duntaxat ejus partem exaraverit, à Damaſo nempe uſque ad Nicolaum I. an vero, ut ait Baronius ad ann. 867. *n. 139.* collector potius fuerit quam ſcriptor vitarum præteritorum Pontificum: quod ultimum etiam opinatur Natal. Alexand. ſupra citatus *pag. 61. col. 1.* ubi ait: Hiſtoriam, de Geſtis Roman. Pontif. collegit, (Anaſtaſius) auxitque.... & paulo-poſt; Voſſius, & alii plerique ultimam cenſent eſſe ab Anaſtaſio ſcriptam
C Nicolai I. vitam, & à Guillelmo bibliothecario additas fuiſſe vitas Adriani III. & Stephani VI. repugnat Baronius, eidemque auctori illas adſcribit: adhuc ſub judice lis eſt. Ita Nat. Alex. Nec multum recedere videtur ab ea ſententia, quæ Anaſtaſio aliquid ſaltem circa vitas Romanorum Pontif. à multis ſæculis attributum fuiſſe agnoſcit, ille ipſemet auctor diſſert. præfatæ Gallicæ, *part. 2. cap. 2. pag. 57.* (verba Latinè ſic reddo) *Abbo præfectus monaſterii ſancti Benedicti ſuper Ligerim, qui vivebat exeunte ſæculo X. declarat compen-*
D *dioſas vitas Romanorum Pontificum à ſe traditas nihil aliud eſſe quam tranſumptum hiſtoriæ Anaſtaſii.* Centum itaque annis ab Anaſtaſii morte ei jam adſcriptus erat iſte liber. Obiit Anaſtaſius inter annum 878. quo Photii ad ipſum datam epiſtolam refert Baronius ad hunc annum *num. 9.* & annum 882. quo Zacharias epiſcopus Anagninus ſanctæ Romanæ eccleſiæ bibliothecarius erat. Unde vitæ Adriani III. & Stephani VI. utpote poſt ejus mortem electorum, hujus non ſunt. Onuphrius in notis ad Platinam, de Nico-
E lao I. ait: *Ad hunc uſque Nicolaum Romanorum Pontificum vitas quæ adhuc apud me ſunt, ſcripſit Anaſtaſius monachus* (abbas monaſterii ſanctæ Mariæ trans Tiberim) *& ſanctæ Romanæ eccleſiæ bibliothecarius. Quæ ſequuntur conſignavit Guillelmus quidam, alter bibliothecarius, quæ in libro, qui ſub Damaſi nomine circumfertur, extant.* Hæc Pagius *tom. 3. crit. Baron.* ad annum 885. *num. 5.* Sed, ut ut ſit de vero auctore vitarum Leonis IV. & Benedicti III. is profecto illo ipſo tempore vivebat, quippe

quum opus istud non protulerit ultra Nicolaum I. Auctor ergo ille res sua ætate, & verisimiliter sub suis oculis gestas narrat, nec ab ullo scriptore coætaneo reprehenditur ut mendax, imo, ut inferius videbitur, ejus relationi mirè consonant alii ejusdem ævi scriptores, & suppares. Quod autem quædam Anastasii exemplaria manusc. ad Leonem IV. desinant, consequitur duntaxat illa exemplaria mutila esse, quandoquidem alia exemplaria etiam Nicolai I. continent vitam. At quod ab ipso Anastasio, sive ab ipso auctore de quo sub ejus nomine hic agitur, historia Papissæ scripta fuerit, ac inter Leonem IV. & Benedictum III. reposita, quia in nonnullis illius exemplaribus manuscriptis, ut aiunt, antiquissimis legitur: quodque hanc ex illo Marianus Scotus, Sigebertus, & Martinus Polonus, desumserint: id, inquam, æque fabulosum, ac est ipsamet narratio de Papissa, esse contendo, & exemplaria illa mss. in quibus legitur hujusmodi commentum, antiquiora non esse sæculo 13. ubi propalari cœpit. Quis enim auctor, à sæculo 9. ad hæc usque postrema sæcula, in patrocinium veritatis historiæ de Joanna Papissa Anastasium testem unquam adduxit?

Et sanè ipse textus Anastasii de Leone IV. Joanne Anglico sive Joanna Papissa, & Benedicto III. in corruptis ejus codicibus, hiatum illum biennii & aliquot mensium præfatæ Joannæ pontificatus excludit, ut jam supra recitatus *col. 390.* A. demonstravit Blondellus: verba proinde exemplaribus Anastasii inserta de Joanne Anglico, desumta fuerunt ex codice interpolato Martini Poloni, aliisque recentioribus. Id observat Fabrotus *pag. 290.* edit. regiæ, apud Philippum Labb. *to. 8. conc. col. 188. Heic interseritur*, inquit, *vita Joannis Angli in utroque codice* (id est regio, & Mazarinæo, qui fuit Gabriëlis Naudæi) *sed quia fabula hæc jam diu explosa est, ideo heic expungendam duximus, ne male feriati homines exinde calumniandi occasionem raperent: si quis autem ægrè ferat hanc vitam à nobis prætermissam, is regium codicem consulat, ibique Martini Poloni verba interpolata leget, quæ inepti homines Anastasii codicibus inseruerunt.* Subjungenda videntur quæ habet ea de re modo appellatus *Blondellus, p. 45. & seqq. examinis quæstionis de Papa fœmina.* Ex superioribus, inquit, Anastasium (Anastasio) qui *Lothario Imperatore* vivente, *hac luce subtracto Leoni IV. mox* atque *illico* suffectum, ac exinde *Septembris 29. feria 1.* inthronizatum Benedictum III. scripsit, Joannæ fabulam ignotam prorsus fuisse, ab ejusdemque assertione Anastasio longius abesse neminem constare potuit. (Ad marg. apponitur: *Post annos decem addita ab auctore anno Domini 1647.*) Non desunt tamen, ut nominis, sic meriti longe maximi viri, qui eum inter Papissæ præcones familiam duxisse velint, hoc uno argumento freti, quod quum nullos fere nisi à fine mutilos (utpote in Leonis IV. elogium desinentes) Gallia, Germania, Italia, Hispania, Britannia, Belgium, manuscriptos Anastasii codices reconditos habeant, fieri vero nequeat, ut unum idemque ipsis ubique locorum casu vulnus inflictum sit, nonnisi dolo malo, & obliterandæ de Joannæ pontificatu, quam conservasse suspicantur, memoriæ spe corrupti videantur. Ego contra, quamvis pessimo consilio decurtatos fuisse fatear lubens; eo, quem putant, fine, vel detruncatos fuisse, vel detruncari potuisse, hoc ipso nomine pernegare cogor, quod ex integris quotquot supersunt Anastasii codicibus, universisque coætaneis tam Græci quam Latini sermonis scriptoribus, & supparibus, Guillelmo bibliothecario, Flodoardo, Luitprando, Hermanno, &c. quorum omnium conspirantia ad miraculum testimonia mutuo sese patrocinio muniunt, nullam Joannæ, quam nunquam nisi inter *entia rationis* fuisse demonstravi, mentionem vel reipsa à quoquam factam, vel jure fieri debuisse certum est. Nec universa inedita exemplaria maligna tenebrionum male conceptis figmentis suave indormientium manu extrema sui parte deminuta fuisse vel hinc liquet, quod in vetusto Thuanæ bibliothecæ codice, ad imam postremæ, qua Leonis quarti vita clauditur, paginæ oram æque antiquo, imo exscriptoris ipsiusmet charactere, non Joannæ, de qua nec Anastasius, nec exscriptor cogitaverant, sed unius Leoni IV. subrogati Benedicti III. nomenclatura adjecta reperiatur. Si enim pudenda sacrilegæ meretricis in Anastasiano opere expressa vestigia, (ne deinceps apparerent) quomodocunque deterere animus erat, nihil causæ vel in speciem animo effingi poterat cur Benedicti III. & Nicolai, quorum vitas nulla (quod sciamus) infamiæ labes deturpaverat, elogia, una cum proximè præcedentis Papissæ historia à reliquo commentarii corpore evellere, æternisque immeritos cum fonte tenebris damnare necesse esset. Si quis igitur hic conjecturis indulgendi locus esse debeat, à nasutioribus Papissæ patronis destinato consilio resecta sunt ex Anastasiano opere, Benedicti & Nicolai acta, ne ex iis idonea refellendo (quod propugnandum susceperant) commento argumenta acutum cernentes lectores ad manum haberent. Cui enim rationis compoti qui Leoni anno 855. *Julii 17.* denato suffectum *mox* Benedictum, *electionis decretum Lothario Imperatori*, nocte

quæ inter Septemb. 28. & 29. intercessit, 74. à Leonis dormitione die vivis exempto, *destinatum: Leone Papa defuncto Benedictum miræ beatitudinis virum & sacratissimum pontificem superno protectum auxilio Romanæ præpositum sedi,* Anastasio narrante audienti, non è vestigio suboluisset impostura, subornatumque temerè (ut inter Leonem & Benedictum vel invita natura sederet) scortum procul facere jussisset! Alios rudiores tanta dementia cœpit, ut (susquedeque habita Anastasianæ historiæ textura, quæ nullum inter Leonem & Benedictum medium ferre potest) optimè cohærentia à se invicem quo jure quave injuria divellerent, rimamque quam impudenti conamine fecerant, expleturi, inania exinde ac prorsus ἀπροσδιόνυσα verba infarcire certatim auderent. Hinc factum ut nonnulla Anastasii exemplaria manu exarata, à recentioribus imposturam passis interpolata; & Joannæ impertinentem mentionem habeant, & præstantissimis verique studiosissimis viris imposturam usque nunc faciant.

Anno Domini plus minus 1600. quum Augustanæ reipubl. lumen Marcus Velserus Anastasium nunquam antea editum Albino typographo Moguntino excudendum tradidisset, commendatæ editionis procuratores Jesuitas (Jesuitæ) litteris ad amplissimum totaque Europa celeberrimum Marquardum Freherum datis, Heidelbergensium codicum copiam sibi fieri rogarunt, ea lege ut quicquid communicatis codicibus expressum invenirent, bona fide publici juris facerent: voti compotes redditi, conditionem nonnisi in speciem impleverunt, eo nomine à Frehero, os sibi præter spem penissume sublitum querente publico scripto exagitati, cujus hodie (post direptam Palatinam bibliothecam, avectamque librariam prædam) ne minimus apex ostendi potest, sed sola in Freherianæ indignationis testium animis restat memoria. Totum hoc falsi arguit Philippus Labb. *tom. 8. concil. col. 193.* Refert primum verba Maresii quæ hujusmodi sunt: *Quum editores Moguntini obtinuissent à Marquardo Frehero copiam sibi fieri aliquot manuscriptorum Anastasii, quæ tum erant in Palatina bibliotheca cum Joannæ elogio, sub fide data quod publici juris facturi essent quidquid illis contineretur, fucum ipsi fecerunt, submissis quidem duobus exemplaribus editionis suæ cum isto Joannæ elogio in bibliothecam Palatinam inferendis; sed eo suppresso in cæteris, qua de re publice questus fuerit Freherus.* Duo autem illa exemplaria anno 1622. in bibliothecæ Palatinæ direptione perierunt. Sed, inquit Labbeus, quis ab anno 1602. usque ad 1622. ea vel per somnium vidit? quis meminit, A antequam Salmasius (hoc commentum obtruderet!)..... Si Marquardus Freherus Jesuitis reconciliatus, & tantum non catholicus effectus, siluisset, an idem (silentium servassent Protestantium) Ministri.... Heidelbergenses, Marpurgenses, Francofurtenses..... in tota Germania, Belgio, Anglia, Helvetiis, & Geneva in qua vivebat adhuc Theodorus Beza! An non occasio maxima triumphandi de Jesuitis impostoribus!...... An nulli tunc Heidelbergæ, Neostadii, Hanoviæ characteres typographici, refrixerant præla, desierant B nundinarum Francofortensium vernarum & autumnalium catalogi! Tantine erat unam, alteram-ve pagellam excudere, testem imposturæ, vindicem veritatis Papisticæ!.... Ne ipse quidem Salmasius (qui hoc primus asseruit) ausus est dicere se vidisse exemplaria illa Jesuiticæ editionis, aut Anastasii codices Joannæ elogio imprægnatos, licet omnes forulos pluteosque bibliothecæ Palatinæ per multos annos Heidelbergæ commoratus excusserit, legerit, exscripserit. An non illud venerandæ novitatis κειμήλιον, aut in præfa- C tione, aut in notis ad Barlaami ac Nili schismaticorum adversus Romanum Pontificem libellos commode addi aut inseri potuisset anno 1608. si tum in ore omnium sermonibusque fraus illa Jesuitica viguisset! Verum tunc vivebant Velserus & Freherus; tunc adhuc integra erat bibliotheca Palatina, nec dum cunabulis fabulæ illius sat aptus locus. Expectandus erat annus 1622. quo bibliotheca illa direpta; & plerique ex ea in Vaticanum thesaurum avecti codices curante Leone Allatio: quo Velserus & Freherus non D erant super, quo inveteratus malorum Pareus delirabat morti proximus, aut ad plures abierat cum Grutero qui præ studio in Papam ac Jesuitas hactenus suppresserat, nec ulli qui vidisse se dixerit ostentarat, secreti scilicet ac silentii, quo haud dubiè sub grandi & horrendo jurejurando adactus fuerat à Marquardo Frehero, servantissimus.... quo denique vix ullus supererat qui rebus illis præsens interfuisset. Scribantur ista vetulis.... in pistrinis tonstrinisque.... divulgentur: at apud veritatis studiosos atque eruditos lectores æterno silentio, E ut-pote falsissima, obruantur. Addit Labb. *col. 215.* extractum ex Claudii Saravii epistolis ad Claud. Salmasium *pag. 172. edit. Paris.* Data epistolæ est, *Lutetiæ Parisiorum 29. Septembris 1645.* proindeque biennio antequam Blondelli Gallicus liber excuderetur. «Accipe, *inquit in ea epistola Saravius,* quod te non mediocri perfundat statim lætitia; « sed nescio an sincera, aut diuturna. Penes « me jam est è bibliotheca regia codex manu- « scriptus Anastasii bibliothecarii, in quo disertis « verbis

» verbis legitur vita Joannæ Papissæ, quam A
» huic epistolæ cum Deo adtexam. In charta
» pergamena scriptus est manu valde recenti,
» ut-pote quæ Paparum seriem ad Martini V.
» tempora deduxerit. In principio satis belle
» illi convenit cum editione Moguntina anni
» 1602. ex M. Velseri codice procurata: in
» sequentibus multæ reperiuntur varietates, &
» habet plurima editus, quæ in regio deside-
» rantur. In vita Benedicti III. hæc leguntur,
» quæ ex ipso exemplari describam cum suis
» mendis: *Leo quidem hac luce substractus præsul*
» *occubuit. Mox enim omnis clerus, &c.* Hæc B
» sunt molesta; si enim Leone mortuo, *mox*
» clerus, populus ac senatus congregati elege-
» runt Benedictum, quis locus intermedius
» Joannæ relinquatur? Quin inde patet quod
» de ea ibi dictum est, assumentum esse hominis
» otio abusi. In epistola dedicatoria ad Velse-
» rum, typographus Joannes Albinus alios duos
» locos citat ex vita Nicolai I. & Adriani II. qui
» in ejus editione extant *pp. 306. & 329.* quibus
» idem omnino evincatur: Leoni nempè *im-*
» *mediate* successisse Benedictum: at in manusc.
» nostro non comparent. Contractior quippe C
» est narratio gestorum istorum pontificum in
» scripto, quam in edito. Hæc volui nescius ne
essès.» Pergit Blondellus: Illati litterariæ rei-
publicæ damni jacturam restitui posse, despon-
dere propemodum cogebamur; sed simul ac
bibliothecæ regiæ cura Puteanis fratribus in
studiorum omnium commodum natis, suoque
merito illustribus, commissa est, nova resar-
ciendi damni spes, nec frustra, blandiri visa est.
Repertus enim (codex) elegantissima manu,
post Martini (V.) in quem desinit dormitio-
nem, de vitis pontificum scriptus, & cento- D
nario opere ex Anastasio, Pandolfo Pisano,
Martino Polono, recentioribusque aliis, ad
annum usque 1431. quo Martinus V. Fe-
bruar. 21. vivere desiit, consarcinatus: ex
quo ad pleniorem veritatis demonstrationem
ἀποσπασμάτιον sequens cum ἀνακρίσει hic ap-
ponere placuit.

Quædam supra retulimus *coll. 390. & 391.* quæ ex illo exemplari de Joanna Papissa descripsit Blondellus: addo hîc quod idem subjungit, *p. 52. Illico vero alacri studio, &c.* (quæ verba sunt Anastasii de Benedicti III. electione E in eo manusc. contenta: & ad marg. notat: *Si illicò in Callisti titulum* ad Benedictum electum *properavere* Romani; post biennii, & quod excurrit, moram nequaquam dilata est ejus electio.) Et postea: *Nam quum esset electus* (ad marg. hæc [nimirum & quæ sequuntur] exscriptoris sunt, non Anastasii) *factione episcoporum* (ad marg. factio fuit primum Arsenii Eugubini episcopi, qui Nicolaum Anagninum & Mercurium magistrum Romanæ ecclesiæ legatos in partes [Anastasii antipapæ] traxit; hi Hortæ, *Arsenio cogente episcopo,* illo scilicet qui primus sceleris artifex fuerat, cum Adelberto & Bernardo Comitibus Anastasio nomen dederunt. Accessere tandem Radoaldus Portuensis & Agatho Tudertinus) *factione episcoporum Radoaldi Portuensis & Arsenii Hortensis factum est ut à legatis Imperat. Ludovici & Lotharii* (ad calcem paginæ. Quod, ex Anastasii mente, Imperatorum legatos Romam, post electum Benedictum, missos refert interpolator, Joannæ patronorum causam jugulat: quum enim à Lothario, qui 74. post Leonis dormitionem die vita excessit, missi sint, inter Leonem & Benedictum Leoni Lothario vivente suffectum, medius nemo, sive per biennium, sive ad solum momentum sedit, aut sedere potuit.) *Cardinales cogerentur multis injuriis & criminationibus, & gladiorum super se evaginationibus, Anastasium quem IV. Leo deposuerat sibi promovere pontificem.* (Ad marg. *pag. 53.* De *omnibus episcopis* qui *in Æmilianæ titulo* cum clero & plebe Septembris 23. fer. 2. *convenerant,* hæc Anastasius: *Augusti* [Ludovici] *legati, &c. erectis jaculis eos conabantur elidere ensibusque punire.* De Rom. ecclesiæ *Cardinalibus,* nihil: hoc unum ad *Cardinales* ex hodierno usu trahi possit, quod *Ostiæ & Albani antistites introduxerunt, &c. quibus stridula voce dicebant, nullatenus vitam possidere potestis, sed capitali subjacebitis sanctioni, nisi consecrationis Anastasio gratiam dederitis.* Sed hoc nihil ad Joannam.) Postquam autem de Nicolao I. & Adriano II. Blondellus quædam ex eo manuscripto breviter prosequutus est, & observationibus ut supra expendit, sic tandem concludit *p. 54.* Hæc ad specimen, ne quis, sive per se, sive per alios, in manuscriptum regium deinceps incidens, vel sincerum & incorruptum Anastasium se nactum putet, vel ejus qui centones ex Anastasio, aliisque nonnunquam compugnantibus, farcire aggressus est, fidam ubique diligentiam putet, &c. Porro dum opusculum illud suum Blondellus contra Joannam Papissam scribebat, calamum quoque stringebat adversus primatum Romani pontificis, teste auctore præfationis Latinæ dissertatiunculæ affixæ: ex quo manifestum fit, non studio illum catholicæ communionis hominibus placendi hunc insumsisse laborem, sed solo veritatis amore sibi ea in re conspicuæ.

Nec contigit, quod quidam adversarius autumabat, ipsum ob lucubrationem illam minoris factum inter Protestantes, saltem à peritioribus eorum (improbatum:) quin è contra illorum plurimi, præjudiciis retro missis, ejus sententiam fuerint amplexi. Sic idem præfationis citatæ auctor: *Quod revo-*

cantes ad animum multi alii, inquit post medium pag. litt. d 5. inscriptæ, *etiamsi antea credidissent olim Romæ fuisse Papam fœminam, tamen lecto Blondelli libello, & rationibus quas affert maturi judicii lance expensis, non dubitarunt pristinæ sententiæ nuntium mittere, quidam etiam ipsi gratias egerunt quod se ab errore in quo fuerant liberasset, &c. Inter eos qui lucubrationem istam probarunt, primus recenseri meretur clarissimus Boxhornius, qui in historia universali, quum ad tempora venisset quibus Papissa thronum conscendisse dicitur, & retulisset quæ varii auctores de illa prodiderunt, tandem subjungit:* Hæc dum sub prælo sunt, prodit, ecce, viri antiquitatis ecclesiasticæ peritissimi, Davidis Blondelli liber, in quo de hac controversia diligenter & accuratè agitur, an nempe Joannes fœmina in catalogo Pontificum Romanorum, Leonem IV. inter & Benedictum III. locum habere debeat. Hoc autem diserte negat. Controversiam istam ego hic meam non faciam, alibi forte & alias de ea acturus. Unum id modo hic ego pronuntiaverim, non deesse magni ponderis argumenta iis qui falsi hanc historiam arguunt...... Et *in lemmate marginali:* De Joanne VIII. sive fabula, sive historia; nam ut alia jam non dicam, an Athenæ *(ubi de Johanna dicitur litteris operam dedisse)* tunc eædem quæ veteres? quis id affirmare ausit? *Relatum est mihi etiam de duobus doctissimis & integerrimis viris, Academiæ Helmstadiensis professoribus, Georgio Callixto, & Hermanno Conringio, eos Blondelli diatribæ calculum suum adjecisse. Nec dubito quin multi quoque alii, de quibus nihil audivi, idem apud se senserint, nempe omnes docti, qui ad ejus lectionem animum præjudicio & affectibus vacuum attulerunt. Unde apparet à vero alienum esse quod censor objicit, omnes Protestantes offensos isto Blondelli libello fuisse. Si aliquos dixisset, largiremur ultro. Nullum enim ea de re est dubium: quanquam postea examinandum restaret an merito inde offensam cepissent. Nihil enim tam recte dici potest, ut omnium palato arrideat, præsertim si vitioso aliquo humore infectum sit. Sed quod omnes offensos affirmat, falsissimum est, & ab eo magna cum temeritate pronuntiatur; cum forte vix unius aut alterius è mille sententiam norit. Ego inter Protestantes natus & educatus fui, atque in eorum communione in hunc usque diem persevero, & hactenus quod vulgo de Johanna Papissa ferebatur verum esse opinatus sum; nec tamen ex Blondelli libello, quum primum prodiit, ullam offensionem cepi. Sed deposito omni præjudicio, ut serios veritatis indagatores facere oportet, me ad ejus lectionem accinxi, & cum Boxhornio animadverti,* non deesse magni ponderis argumenta iis qui falsi istam historiam arguunt. *Idem fecerunt plurimi alii ex Protestantium numero non indocti viri, quorum aliquos novi; à quibus, etsi contraria imbuti essent opinione, rationes ejus assensum extorserunt, &c.* Et rursus: *Si Deus .... Nicolaum Vignerium ad hæc usque tempora superstitem esse voluisset ut Blondelli opus legeret, nullam etiam inde offensionem concepisset* (ut pote qui ait:) expectans donec tempus hujus facti veritatem apertius revelet, interim cum Onuphrio, Joannem istum (fœminam) è Pontificum catalogo expungam, &c. *Nec offenderetur etiam magnus Chamierus, è Panstratia sua catholica per totum orbem Christianum notus, si nunc in vivis esset. Nam quum aliquando à docto viro verbi Dei ministro esset interrogatus, quid sibi de Johanna Papissa videretur, rotundo ore respondit:* fabula est.... Et iterum: *Quæram, periti-ne an imperiti offensi fuerint? imperitos, credo,* (ille Blondelli censor) *non audebit dicere, quum tales homines ad suffragia non debeant nec soleant admitti; & pluris fieri debeat Vignerii, Chamieri, Boxhornii, quam millenorum aliquot è vulgo judicium. Oportet igitur ut peritos dicat fuisse offensos, si quid promovere velit. Sed hic aqua ipsi hærebit, quum de nullo id probare possit. Nam si doctis tantopere displicuit iste liber, quî factum est, quod ex magno eorum numero non unus saltem in arenam prodierit, & se ad eum refutandum accinxerit? Quid facilius erat, si bona fuisset causa? opusculum est breve, & de trium aut quatuor præcipuorum argumentorum examine tantum agebatur, quibus eversis cætera omnia minutiora corruere necesse est. Quum primum ejus fama ad clariss. Salmasii, diffusissimæ eruditionis, ut omnes sciunt, viri aures pervenisset, excidit ipsi ut parum considerate diceret:* Tradatur, tradatur mihi liber, ego illum uno halitu difflabo. *Quid factum est? Blondellus bonæ causæ confisus, misit ad eum autographum suum, quod unicum habebat; nimirum istud ipsum ex quo typis nunc fuit descriptum, ea lege tradens, ut cum sua responsione, sive ante, sive post, curaret ipsum fideliter, absque ulla mutatione, additione, aut detractione excudi. Accepit conditionem Salmasius, & sex annos in potestate sua habuit, usque dum naturæ debitum persolveret. Sed licet esset in scribendo promptissimus, ne lineam quidem unam adversus ipsum exaratam in schedis suis reliquit. Unde liquet magnum istum virum, scripto Blondelli maturiore cum judicio expenso, agnovisse non ita facile esse refutatu, ut initio opinatus erat, & sententiam, aut universim de quæstione ista mutasse, aut saltem respondendi propositum abjecisse. Quamvis etiam D. Andreas Rivetus editum esse ægre ferret, ut in suis ad me litteris non semel testatus est, & valde cuperet responsum aliquod, sive à Salmasio, sive ab alio quopiam,*

ipsi objici: postea tamen attentius considerans quam solidis niteretur fundamentis, dixit: valde se dubitare an bene ei responderi posset, & cura lectoris cordati satisfactione. *Quum ergo duo tam docti viri solide refutari posse desperarint* (Blondelli opusculum) *quæro jam ex censore, an merito ejus auctor, Protestantium, sive omnium, sive quorumdam, idcirco offensam incurrerit?* Huc usque hujus dissertationis translator de Gallico sermone in Latinum qui eam edidit anno 1657.

Claudius Saravius in epistola ad Claud. Salmasium, data 18. Jan. 1648. *tom. 8. conc. Labb. coll. 216.* E. *& 217.* A. sic illi loquitur: « Noli autem credere primum aut solum è » nostris (Protestantibus) Blondellum ita sen- » sisse. Fuere olim in eadem sententia non ince- » lebres, & adhuc vivunt in hac urbe insignes viri » qui audierunt ex ore Chamerii, se istam histo- » riam vulgo creditam, fabulosis deputare. Vidi » nuper scriptas litteras Petri Molinæi, quibus » idem semper sibi esse visum affirmabat. Multa » certe quum scripserit quibus Romanum sug- » gillaverit pudorem, ab ista tamen fœmina » semper manum abstinuit, & poterat tamen » vir non infacetus alicujus joci inde capere » occasionem. Penes me sunt litteræ Samuelis » Bocharti, quibus testatur sibi esse pro com- » perto vanum esse & fictitium, quidquid ha- » ctenus de ea sit proditum. Quanti autem sit » trium istorum auctoritas, facile intelligis. Po- » teris vicissim, satis scio, innumeros nobis » opponere. Sed vide num illi præcedentium » gregem sequuti, rem minus exacte conside- » raverint. Omnino tutius est, recentioribus » omissis, in antiquis, & coætaneis præsertim, » quid tenendum sit, quærere. Unus Anastasius, » sibi constans, possit rem conficere, &c.» Ex his porro colligitur, multorum inter ipsos etiam Protestantium doctiores viros sententiam esse de Joanna Papissa, historiam hanc nullo reipsa alicujus momenti inniti fundamento, & jure explodendam. Concludendum igitur ex hactenus dictis, sic alienum fuisse ab inserendo Joanne Anglo sive Moguntino, Leonem IV. inter & Benedictum III. Rom. Pontifices, Anastasium bibliothecarium, ut (in ipsis corruptis & interpolatis ejus codicibus mss. historiam Papissæ, ex chronico Martini Poloni maculato similiumque operibus post sæculum duodecimum exaratis, extractam continentibus,) narratio fabulam istam subsequens, hiatum biennii & aliquot mensium hujus fœminæ Pontificatus prorsus excludat. Huic concinunt scriptores alii, tum qui eodem sæculo, tum qui in sequentibus floruere.

Secundo itaque, Hincmarus in epistola 26. ad Nicolaum I. Benedicti successorem, quæ extat *tom. 2. edit. concil. Gall. Sirmundi pag.* 298. In ea, inquam, sic scribit: *cum illa epistola, & cum legatione Imperatoris* (Lotharii) *per præfatum vener. episcopum* (Petrum Aretinum) *Missos meos cum litteris, quarum exemplar habeo, de petitione episcoporum, & de aliis meis petitionibus, Romam direxi; quibus in via nuncius venit de obitu Papæ Leonis. Pervenientes autem Romam cum præfatis litteris* (apud Baronium ad annum 867. *num. 32.* legitur cum *fratris* litteris, sed mendum est exscriptoris vel typographi ex aliis exemplaribus corrigendum, in quibus habetur *præfatis*) *& intervenientibus prædictis episcopis* (Petro Spoletano & Petro Aretino) *Domnus nomine & gratia Benedictus mihi quod nostis, privilegium inde direxit.* Quum igitur missi ab Hincmaro ad Leonem IV. nuntii, qui ejus obitum in via acceperunt, pervenientes Romam electum repererint, non Joannem Anglum seu Papissam, sed Benedictum III. à quo privilegium quod postulabat Hincmarus, obtinuerunt; evidens est statim post Leonis IV. mortem ipsi successisse Benedictum III. non vero post duos ab hinc annos & quinque menses, quibus Joanna sederit. Nam ut argute differit Blondellus *pag. 19.* etsi testudineo, quem grandire (id est velociorem efficere) nemo potuerit, gradu, mediam (illos Missos) nec totam inter Remos Romamque viam permensos fuisse velimus..... (quæ) bimestri tempore facile confici (poterat) quibus in latebris per menses 27. dormierint? Hanc phrasim *grandire gradum* usurpatam observat Labbeus *tom. 8. concil. col. 195.* ex Plauto qui alicubi ait: *Si hodie hercle fustem cepero, aut stimulum in manum, testudineum istum tibi grandibo gradum.* Auctor differt. Gallicæ ex simili latina D. de Spanheim desumtæ, contra hanc Hincmari epistolam objicit, post Maresium Protestantem, cui vix quicquam addit quod jamdudum non diluerit præfatus Labbeus *tom. 8. conc. à col. 187. ad 214.* objicit, inquam, nulla hujus responsionis Labbei, de quo tamen hic loquitur, facta mentione, quasi ipse aliquid novi afferret (præter nonnullas varietates quæ in editionibus hujus epistolæ deteguntur, vitio indubie sive exscriptorum, sive typographorum; vel etiam quod quædam exemplaria mutila sint, aut transumta non integra, ut in codicibus mss. frequentissime occurrit, quæ mutuo ex aliis exemplaribus emendari opus habent) *verisimile esse* (quæ sunt Maresii verba *col. 194.*) *Petrum Aretinum episcopum, & Hincmari Rhemensis archiepiscopi Legatos, accepto in via nuncio de obitu Leonis Papæ, aut substitisse* (per duos utique annos, menses quinque, & dies quatuor, quibus post Leonem IV. sedisse supponitur Papissa) *aut*

Rhemos ad Hincmarum rediisse novorum mandatorum consequendorum gratia.

Verum eos nihilominus Romam se contulisse, Hincmarique litteras Benedicto porrexisse, colligitur ex illis ejusdem Hincmari epistolæ ad Nicolaum I. supra adductis verbis: *Pervenientes autem Romam cum præfatis litteris, &c.* Quoniam tamen interim didicit Hincmarus Leonem obiisse, eique substitutum Benedictum, epistolam aliam protinus & specialem ad Benedictum III. misit, qua confirmationem gestorum in sua synodo Suessionensi anno 853. quam eo usque denegaverat Leo, rursus peteret. Id quidem tunc per subreptionem à Benedicto impetravit Hincmarus, & sub ea lege quod nihil exposuerit nisi verum, quemadmodum ex ipsamet Benedicti epistola responsoria inculcat Nicolaus in suis litteris, tum ad synodum Suessionensem III. anno 866. tum ad ipsum Hincmarum eodem tempore scriptis, & inferius laudandis.

Ad id vero quod subdit idem auctor differt. Gallicæ, apud Mezeræum in historia Gallica Regum Franciæ legi, à Lothario dimissum imperium *aliquot mensibus*, antequam ex hac vita migraret in fine mensis Septemb. anni 855. equidem sic scriptum *tom. 1. fol. edit. Par. 1685. pag. 549.* non inficior, at mendum esse suspicor, quo vox gallica *mois* menses, pro altera *jours* dies, exscriptoris vel typographi incuria posita fuerit; id enim palam est ex pagina superiori 548. in qua auctor iste hæc asserit quæ sensum istum latinè conficiunt. *Honorum mundi pertæsus, Imperiali derepente nuntium remisit dignitati, ejusque insignia in vestem mutavit monachalem, quam induit in Monasterio Prumiensi. At pridie quam in illud monasterium se reciperet, accersitis coram se tribus filiis, illis bona adprecatus est, præclaraque in hunc modum subjunxit monita, &c.* Non dimisit ergo imperium Lotharius, teste Mezeræo, nisi quum monasterium Prumiense ingressus est, in eoque habitum assumsit religiosum: id autem non aliquot mensibus contigit ante ejus obitum, sed in fine mensis Septembris anni præfati 855. & sex solum, sive paucis diebus priusquam moreretur, ut annales Bertiniani, aliique hujus temporis scriptores tradunt, à quibus recedere se Mezeræus minime innuit. Fragmentum extat historiæ Francicæ, à morte Ludovici Pii (anno 840.) usque ad Ludovicum II. dictum Balbum, ex ms. codice bibliothecæ Thuanæ desumtum, apud And. Duchesn. *tom. 2. monum. Franc. pag. 402.* qui ait ad marg. ex Adonis chronico, hist. Aimoini, & quibusdam aliis consarcinatum est. *Lotharius Imperator infirmari se conspiciens, regnum inter filios dividit. Karolo minori Provinciam & par-*

A *tem Burgundiæ; Lothario medio filio sedem suam, Ludovico Imperatori Italiam consignari jubet. Ipse vero Promiæ monasterium, regno temporis se exuens, ingreditur tonsoratus ac monachus effectus, aliquibus diebus interpositis defungitur anno ab Incarnat. Dom. 855. imperii vero 30. atque ibi in basilica sancti Salvatoris à fratribus reverenter humatur.* Et paulo post: *Et Pontifex Romanus Gregorius moritur, atque ejus loco Sergius ordinatur. Illo defuncto Leo succedit. Quo obeunte, Benedictus in sede Apostolica substituitur, jam tamen defuncto Lo-*
B *thario Imperatore,* (quia scilicet Lotharius obiit die 27. aut 28. Septemb. Benedictus vero ordinatus est die 29. ejusdem mensis.) Annales Fuldenses, ab anno 714. ad 900. ex editione P. Pithœi, cum germanica Marq. Freheri collata, & plerisque in locis auctiore reddita, *ibid. à pag. 531. ad pag. 585.* sic habent pag. 553. *Hlotharius Imperator renuntians omnibus quæ habuit, Prumiense monasterium ingressus, effectusque ibi monachus, VI. kal. Octobris mortalem hominem exuit, & ad vitam perrexit æternam.* Annales Bertiniani ab anno
C 741. ad annum 882. ex codice vetustissimo monast. S. Bertini, *tom. 3. Andr. Duch. à pag. 150. ad pag. 261. Lotharius infirmatur,* inquiunt ad annum 855. *pag. 208. qua de re occasio data est Ludovico & Karolo fratribus, ad concordiam redeundi.* Et postea: *Lotharius Imperator morbo correptus, vitamque desperans, monasterium Promeæ in Arduenna constitutum adiit, sæculoque & regno penitus abrenuncians tonsus est, vitam, habitumque monachi humiliter sumens: dispositoque inter filios qui secum morabantur regno, ita ut Lotharius cognomen ejus*
D (id est Lotharii, ut ipse, nomine insignitus) *Franciam, Karolus vero Provinciam obtineret, intra sex dies vita decessit IV. calendarum Octobrium, atque in eodem monasterio sepulturam, ut desideraverat, consequutus est.* Annales Metenses ab anno 687. ad 904. in monasterio sancti Arnulphi Metensis scripti: Ex veteri codice manuscripto P. Sirmundi, *ibid. à pag. 262. ad pag. 333. Anno Dom. Incarn. 855.* inquiunt *pag. 304. Lotharius, convocatis primoribus regni, imperium filiis suis divisit, & Ludovico Italiam tradidit eumque Imperato-*
E *rem appellari fecit. Æquivoco vero suo,* (id est Lothario) *regnum quod ex suo nomine vocatur, concessit. Karolo autem, qui junior natu erat, Provinciæ regnum largitus est. Dispositis itaque atque ordinatis regni negotiis, valedicens suis, sæculum reliquit, atque in Prumium monasterium veniens, comam capitis deposuit, habituque sanctæ conversationis suscepto, in religionis professione diem clausit extremum III. calend. Octobris.* Eadem, iisdemque verbis, Regino Prumiæ abbas anno 892. tomo rerum

Germanic. Joan. Pistorii *pag. 42.* Chronicon Hildensheimense ab anno 714. ad 1138. ex codice membraneo Biblioth. regiæ, *ibid. à pag. 504. ad pag. 539.* (Anno) 855. inquit *pag. 510...... Lutharius rex tonsuram & monachicum habitum suscepit moriturus.* Quum hi annalistæ non conveniant inter se de die mortis Lotharii, quem alius III. cal. Octob. id est, die 29. Septemb. contigisse scribit; alius IV. cal. Octob. id est, die 28. Septemb. & alius VI. cal. Octob. id est, die 26. Septemb. monet Pagius *tom. 3. crit. annal. Baron.* ad annum 855. *num. 13.* verosimilius esse Imperatorem illum obiisse IV. cal. Octobris, id est, die 28. Septembris, pridie quam ordinaretur Papa Benedictus III. & III. cal. Octob. sepultum fuisse. Auctorum vero, alios quidem ad diem mortis ejus, & alios ad ejus sepulturæ diem, quæ sæpe apud scriptores pro die mortis sumitur, respexisse. Addit numerum IV. Romano modo exaratum, frequenter quoque ab exscriptoribus in numerum VI. (& vice versa) per transpositionem litterarum commutari: præter quam quod Lotharius fortasse decesserit, nocte inter IV. & III. cal. Octob. id est, inter diem 28. & diem 29. Septemb. sicque duplicis hujus diei assignationi occasionem præbuerit. Verum hæc testimonia, ni fallor, abunde monstrant Lotharium Imperatorem, licet paulo antea de regno suo disposuerit, non tamen quibusdam ante mortem mensibus imperio nuntium remisisse, ut id factum mense Julio jure dici possit, sed paucis duntaxat ante obitum diebus, quum habitum monachi induit: subindeque Mezeræum qui proculdubio ab annalistis veteribus sine ratione non recessit, de *aliquot diebus* esse intelligendum, non de *aliquot mensibus.* Cæterum nescio an auctor dissertationis Gallicæ de Joanna, qui Mezeræi suffragium tanti videtur facere, adverterit eidem paulo supra, *pp. hujus edit. in-fol. 546. & 547.* totam Papissæ historiam, quam ait à Mariano Scoto primum recensitam undecimo medio sæculo, doctiorum virorum, multorumque Protestantium judicio, ridiculam esse fabulam.

Tertio, Lupus abbas Ferrariensis, *epist. 103.* quæ extat *tom. 2. monum. Francic. Andr. Duchesn. pag. 778.* sic loquitur, ad ipsum Benedictum III. scribens: *Ad Dominum Apostolicum.* Vitilitigat quidem auctor dissert. Gall. de Papissa, ex eo quod in aliqua editione additæ reperiantur voces *Benedictum III.* quæ desunt in manuscripto antiquissimo ex quo Baluzius hanc epistolam typis mandavit, ideoque suspicatur hanc epistolam fortassis scriptam fuisse ad *Joannam Papissam,* à qua, ut pote in humanioribus litteris plurimum erudita, postulat ut sibi mitteret ad tempus opera quædam Ciceronis, Quintiliani, Terentii, &c. Joannis autem nomini substitutum fuisse Benedictum, qui tamen speciali litteraturæ profanæ fama non floruit ut ille Joannes. Sed hæc gratis omnino proferuntur, & nomen Benedicti in quibusdam mss. additum, soli eorum exscriptori esse tribuendum, eo quod epistola hæc revera ad illum Pontificem à Lupo directa fuerit, patet ex editione Duchesniana quam nunc producimus, in cujus titulo deest, *Benedictum III.* & nihilominus constat ad eum fuisse scriptam, sic enim post titulum illa epistola incipit: *Domino præcellentissimo, & omnibus Christianis unice singulariterque venerando, universali Papæ Benedicto, ultimus abbatum Lupus, ex monasterio Galliæ quod vocatur Bethleem, sive Ferrariæ, præsentem prosperitatem & futuram beatitudinem. Tempore decessoris vestri beatæ memoriæ Leonis, functus legatione Romæ, cui auctore Deo præsidetis, & ab eodem antistite exceptus benigne atque tractatus; postquam vos non esse inferiores religione fama declaravit, nec tantum potestatis beatissimi Petri participes, verum etiam humilitatis quam in allocutione Cornelii* (Centurionis) *vulgavit hæredes, vera morum vestrorum expensio certa ratione edocuit; ausus sum ego tantillus cognitioni vestræ sublimitatis me scriptis ingerere, &c.* Ex ea epistola palam est Leoni IV. Benedictum III. immediate successisse, exclusa Joanna.

Quarto, concilium Tullense I. quod ab episcopis provinciarum duodecim, assidentibus Carolo Calvo, ejusque nepotibus Lothario & Carolo regibus, celebratum est in suburbano Tullensi, villa Saponarias, mense Junio, indict. VII. hoc est, anno Christi 859. (quatuordecim post obitum Benedicti III. mensibus,) Nicolai I. (ejus successoris) anno 2. ejusdem Caroli Calvi anno 19. & nepotum fratrum 4. hæc habet in epistola quam scripsit ad episcopos Britonum qui à metropolitano suo desciverant, *tom. 8. conc. P. Labb. col. 695.* C. D. *Sacris instituti canonibus, non ignoramus, metropolitano vestro, charissimo fratri nostro Herardo, competentem reverentiam vos debere, ita ut præter ejus præsentiam aut consensum nullus in regione vestra canonice possit ordinari episcopus, nec vos generale aliquid sine ejus consensu posse sancire. De qua reverentia, salubriter à vobis & à gente vestra metropolitano impendenda, tempore Nomenoii ducis, & reverendissimi Papæ Leonis, & successoris ejus Benedicti, scripta docuerunt, & refragantibus Apostolicæ auctoritati dignam excommunicationis protulerunt sententiam.* Non noverant illi episcopi plus quam quadraginta, inter quos extabat Hincmarus Remensis, biennium pontificatus Joannæ quæ in Leonis locum

immediate suffecta fuerit, antequam Benedictus sedem Apostolicam obtineret.

Quinto, Nicolaus I. immediatus sane Benedicti successor eum expresse testatur in suis epistolis Leoni IV. defuncto substitutum. Sic enim epist. 2. quæ extat ad Michaelem Imperatorem Constantinopolitanum, ait *to. 8. concil. P. Labb. col. 273.* C. D. *Et ut in omnibus rectus ordo servari queat, volumus, ô clemens Auguste, ut Ignatius,* (Patriarcha Constantinopolitanus) *quem sedis supradictæ gubernacula, propria spontaneaque voluntate deseruisse, & totius plebis congregato concilio depositum esse vestris apicibus nobis intimare curastis, in conspectum veniat nostrorum missorum, & universi concilii, vestris quidem imperialibus institutis, quatenus perquiratur, quamobrem spreverit traditam sibi plebem, & instituta antecessorum nostrorum, sanctorumque Pontificum, Leonis videlicet Papæ, atque Benedicti parvipendendo contempserit.* Blondellus *diss. Lat. de Papa fœmina pag. 17.* hanc epistolam scriptam fuisse asserit anno 860. 25. Sept. Idem Nicolaus ait epist. 8. quæ est ad eumdem Imperatorem *to. 8. conc. col. 296.* D. E. *In epistola beatæ memoriæ præsulis Hadriani* (I.) *quantum idem Pontifex illam præsumptionem, qua ex laïcis quidam subite tonsurantur, & in episcoporum numerum exacervate prosiliunt, damnaverit, si diligenter inquisieritis profecto invenietis, si tamen non falsata Græcorum more, sed sicut à sede missa est Apostolica penes ecclesiam Constantinopolitanam hactenus perseverat, & epistolæ diversæ sanctissimis Pontificibus Leoni scilicet & Benedicto decessoribus nostris missæ testantur, &c.* Cur non similiter & illæ quæ missæ fuerint ad Joannam, dum sedebat, & verus Papa existimabatur! Scripta est ex Blondello *ibid.* anno 866. 13. Novemb. indict. XV. Idem rursus Nicolaus I. in epist. 9. quæ est etiam ad præfatum Michaelem Imperat. *ibid. col. 338.* C. *Judicate ergo, mansuetissime Imperator, cui potius obediendum est, Deo, an hominibus: judicate cui potius resistendum sit, potestati quam in Petro Deus omnipotens ordinavit, quamque super cunctam ecclesiam extulit, an ordinationi Gregorii Syracusani, cui dicendum est: væ homini illi per quem in ecclesiam Christi tot scandala venerunt: quique olim, (sicut ipsi scitis) à fratre & comministro nostro Ignatio, & à synodo quæ sub eo erat, depositus est; & ut Apostolica sedes in ejus damnatione consentiret, ab ipso consacerdote nostro postulata est. Sed decessores mei beatæ memoriæ Leo ac Benedictus sedis Apostolicæ moderamina servantes, noluerunt sic unam partem audire, ut alii parti nihil penitus reservarent. Unius quippe mediator non est: quamobrem interim depositio ipsius à sede Apostolica non suscepta, remansit infirma.* Ignatium itaque

A & Nicolaum latuit Leonem inter & Benedictum, Joannem Anglum sedisse per biennium & amplius, qui ut verus Papa de causa Gregorii Syracusani judicium ferre posset. Et postea *ibid. coll. 339.* E. *& 340.* A. *Quoniam & præfati decessores nostri, Leo scilicet & Benedictus beatæ recordat. Pontifices, si tale quid diebus eorum Gregorius, vel complices ejus patrassent..... profecto eos tanquam ministros inquietudinis, & ipsos se sole clarius obnoxios ostendentes, sine quavis retardatione protinus condemnassent, &c.* Certe Joanna toto sui
B pontificatus tempore in maxima omnium oblivione vixit, eodemque prorsus modo sese tunc Romana sedes habuit, ac si Leoni immediate successerit Benedictus. Eadem iisdemque verbis repetit Nicolaus *coll. 365.* A. *366.* C. *1078.* D. *& 1080.* A. & in epist. 10. quæ est ad clerum Constantinopolitanum, data etiam 13. Novemb. anni 866. ex Blondello, quæque lecta fuit anno 869. die 29. Octob. in synodo VIII. act. VII. Idem Nicolaus, in epist. ad episcopos synodi Suessionicæ III. data ex Blondello, die 6. Decemb.
C an. 866. *to. 8. cit. conc. coll. 845.* E. *& 846.* A. *Interea eo voti effectu frustrato, apostolicæ sedis Pontifex Leo, qui fratris Hincmari propositum noverat, ab hac luce substractus est: quumque sanctæ memoriæ Benedictus, vir apostolicus, ei successisset* (non interposito proinde Joanne Anglo) *in ordine Pontificatus, rursus reverendus Hincmarus arma præparat, & eidem summo præsuli, tanquam suarum inexperto versutiarum latenter subripit, & in ipso consecrationis ejus principio suadet, ut concilium quidem ad votum unius hominis congregatum firmaret: non tamen*
D *ei ullo modo subripi aut suaderi potuit, ut à justæ diffinitionis & discretissimæ moderationis tramite vel aliquantulum declinaret. Verumtamen, sicut videre est, & ipsi jam forsitan agnovistis, ita per quoddam ei privilegium concessum illius concilii roboravit institutum, ut auctoritatis summam sedi Apostolicæ reservaret, &c.* Dum in ipso privilegio tenorem præmiserit, *quod sic decretum est ab eo manenda inconvulsa quæ petebantur, si ita essent per omnia, quæ de illa synodo sibi à fratre nostro Hincmaro referebantur. Interposuit enim ancipitem in eo sententiam*
E *dicens: si ita est, nostroque ut scriptis præsulatui intimasti, & gestorum serie demonstrasti, ratas easdem, quin definitiones apostolica promulgamus fore auctoritate, &c.* Porro si Joannes Anglus sive Papissa per biennium & amplius post Leonem & ante Benedictum, ut verus Papa sedem Romanam tenuit, quid impedivit Hincmarum, quominus ab exordio inthronizationis ejus, confirmanda illi suæ synodi Suessionensis statuta, ut postea Benedicto fraudulenter proponeret! Eadem ipsi Hincmaro

ad eum scribens eodem tempore exprobrat Nicolaus, *to. 8. conc. col. 853.* C. *Interea te voti effectu frustrato apostolicæ sedis & beatæ recordationis Pontifex Leo, qui fraternitatis tuæ propositum noverat, ab hac luce subtractus est: quumque sanctæ memoriæ Benedictus vir apostolicus ei successisset in ordine pontificatus, rursus reverentia tua arma præparat, & eidem summo præsuli, tanquam suarum inexperto versutiarum, &c.* ut supra. Hæc Nicolaus, qui minime verebatur ne Hincmarus sibi vicissim Joannæ pontificatum fraude obtentum, de quo ipse tacuerat, exprobraret.

Sexto, Ado Viennensis episcopus, qui in hanc sedem promotus post Agilmari obitum anno 860. pallium, & privilegiorum ecclesiæ Viennensis confirmationem à Nicolao I. anno seq. accepit, & obiit die 16. Decemb. anno 875. hæc tradit in chronico, iisdemque verbis, ac auctor ejusdem ætatis cujus fragmentum refert Andr. Duchesn. *to. 2. p. 402.* supra ex eo descriptum *col. 407.* E. *& 408.* A. Post narratam enim Lotharii in monasterio Prumiensi mortem, addit: *Pontifex Romanus Gregorius moritur, atque ejus loco Sergius ordinatur. Illo defuncto Leo succedit: quo obeunte Benedictus in sede apostolica substituitur, jam tamen defuncto Lothario Imperatore. Nicolaus Papa vir religione præcipuus moritur, ac in atrio ante portas beati Petri non longe à membris Benedicti prædecessoris sui sepelitur. Huic Adrianus in episcopali ordine succedit.* Quis Joanni Anglo Papissæ locus hic relinquitur! Hæc verba Adonis leguntur *to. 8. conc. Labb. col. 173. ex fol. 183. edit. Parif. 1512.* ex qua cæteræ, inquit, deinceps prodierunt. Item *tom. 16. biblioth. Patrum Lugd. 1677. p. 809. col. 1.* & apud Blondellum citat. *pag. 18.* qui observat chronicon hujus episcopi fuisse continuatum ab alio scriptore usque ad annum 923. Ait etiam Nat. Alex. *tom. 6. in-fol. hist. eccl. p. 67. col. 2.* de Adone Viennensi agens, eum edidisse chronicon ab exordio mundi usque ad Imperatoris Lotharii ac Ludovici & Caroli filiorum ejus principatum, ut ipse præfatur: extremam vero partem chronici in editis, ubi refertur divisio regni quam inter filios suos fecit Ludovicus rex Noricorum, alterius esse auctoris, ut recte censet Pater Mabillonius.

Septimo, auctor vitæ Adriani II. sive ille sit Anastasius bibliothecarius, sive Guillelmus itidem bibliothecarius, quod communius asseritur, hæc de electione hujus pontificis narrat *tom. 8. conc. Labb. col. 883.* B. *Sicut post mortem IV. Papæ Leonis, ita post obitum III. Benedicti pontificis, subire summum pontificium, nisi ipse diversis argumentis & exquisitis excusationibus verecunde subterfugisset, cogeretur.* A *Sed quum apostolicæ memoriæ sanctissimus Papa Nicolaus rebus excessisset humanis, & iste impræsentiarum tertio quintum & vigesimum annum transiret,* (post ann. scilicet ætatis 75.) *omnes urbis Romanæ concives, simul & hi quos extrinsecus tunc adesse contigerat.... contemptis omnibus ejus excusationibus, Adrianum desiderant, Adrianum dari sibi præsulem ac pastorem exoptant, &c.* His verbis palam est, defuncto Leone IV. propensa in Adrianum II. fuisse populi vota, sed ipso non annuente, electum Benedictum III. nulla interim Joan- B nis Angli inthronizatione facta, post cujus, ut post Leonis, Benedicti, & Nicolai mortem, Adrianum in Papam expetierint Romani.

Octavo, Leonis IV. immediatum successorem, ipso post ejus mortem, quæ 17. Julii contigit, mense tertio, Benedictum III. fuisse, evincitur ex diplomate quod idem Benedictus in gratiam monasterii Corbeiensis ad Somonam fluvium dedit v. nonas, sive die 3. Octobris anni 855. quarta scilicet die post suam ordinationem die 29. Septemb. peractam, quum nuntius de morte Lotharii Imperatoris, C quæ die 28. aut 29. Septembris acciderat, nondum Romam pervenisset. Circa illud diploma sequentia tradit Mabillonius, *in fine præfat. to. 2. actorum sanctorum sæculi quarti Benedict. pag. 117.* Hoc Benedicti diploma ab Acherio nostro editum est, in Spicilegii tomo sexto, ex *apographo* Corbeiensi, in quo nævi aliquot deprehenduntur: hos nævos correximus, facta collatione cum *autographo*, quo nescio an aliud illustrius extet ejus ævi monumentum. Scriptum est in cortice seu papyro Ægyptiaca, longum pedes unum & D viginti, latum duos. Quatuor priores versus seu lineæ penitus oblitteratæ sunt; in reliquis fugere incipiunt alicubi characteres sane per quam difficiles, sub finem saniores. Idem Mabillon. in opere de re diplomatica Paris. 1681. *lib. 5. pag. 436.* F. exhibet aliquid diplomatis hujus, speciminis causa, & finem præsertim, in propriis ejus characteribus, unicuique voci subjiciens inter lineas voces easdem hodiernis characteribus formatas, ut facilius legi possint, & subdit: Benedicti III. insigne hoc monumentum, sæpe à nobis E laudatum extat in archivo Corbeiensi, scriptum in papyro Ægyptiaca, latum duos pedes, altum viginti, (vel 21.) corio æqualis mensuræ impositum, paucis initio versibus ob materiæ cariem exesis. Editum est instrumentum istud in Spicilegii tomo sexto, sed cum aliquot nævis, quorum præcipuos, facta cum archetypo collatione jam emendavimus in fine præfat. ad partem alteram sæculi IV. Benedict. quod hoc loco repetere juvat. Inprimis *pag. 398.* (Spicilegii citati) ubi

legitur in editis, *Amrelmum* abbatem, scribendum *Anselmum*, qui abbas erat, non Corbeiensis, sed alterius loci ex imperio Lotharii: nam Odo tunc Corbeiæ præerat. Et in consequentibus, *Anselmo*, pro *Amrelmo*. Deinde *p.399.* loco *Imperatoris Lotharii, & Ludovici, ac Caroli mandatum*, in autographo habetur, uti legitur hic, *Imperatoris Hlotharii & Hludouvici mandatum.* Et infra: *gloriosos filios nostros Hlotharium ac Hludouvicum Augustum*, nulla Caroli Calvi (contra quam in editis *p.403.*) mentione facta. In fine reponendum, *Theodori* notarii, pro Theodorici. Et datum, B quod deest in editis, supplendum eo modo quo in Specimine nostro legitur, post *bene valete:* nempe, *datum V. nonas Octubrias per manum Theophilacti secundicerii scãe* (sanctæ) *sedis apostolice, imp. D. n. n. piiss. PP. Aug.* (id est imperantibus Dominis nostris piissimis perpetuis Augustis) *Hlothario à Dõ. coron.* (à Deo coronato) *magno Imp.* (Imperatore) *anno tricesimo nono, & P.C.* (post consulatum) *ejus anno tricesimo nono: sed & Hludouvico novo Imp.* (Imperatore) *ejus filio anno septimo. Ind.* (Indictione) *quarta.* Advertit Pagius C *to.3. crit. annal. Baron.* ad annum 850. *n. 6.* hunc Ludovicum ipso quo coronatus est (sive renunciatus Imperator à patre) die, (anno scilicet 849.) more Orientalium Imperatorum Consulatum perpetuum capessisse, & hac in re patris sequutum exemplum qui vivente Ludovico Pio sese consulem dixit, idque ait à se demonstratum in dissert. Hypatica *part. 3. num. 16. & seqq.* Porro hæ notæ, pergit Mabillonius, in annum 855. coincidunt, qui Benedicti pontificatus primus erat à mense Augusto (vel potius Julio habita ratione D ad electionem ejus paucis post Leonis IV. obitum diebus factam.) Conveniunt anni Lotharii imperii & consulatus de more, ut diximus *in lib. 2. cap. 25. num. 3.* Lotharius vero septimo die (potius 9.) ante nonas Octobris è vivis excesserat, mortuus Prumiæ III. kal. Octobris (id est 29. Septemb.) hujus anni, paucis ante diebus monastica veste suscepta (prius quidem Lotharius, inquit idem Mabillon. *tom. 3. annal. Benedict. pag. 42.* imperium abdicaverat, ut Prumiam se reciperet; at sex duntaxat aut septem ante E obitum diebus:) mortis (autem) ejus nuntium tam cito Romam pervenire non potuit per id tempus. Ludovici filii ejus annus septimus computatur ab anno 849. quo imperii consors à patre factus est; non ab anno 850. quo Romæ coronatus est à Leone IV. ex annalibus Bertinianis. Hic specialis non fit mentio de Ludovici consulatu, quia verisimiliter voces illæ P. C. *post Consulatum*, ut ad Lotharium, sic & ad Ludovicum referuntur, A quorum iste, Consulatus simul & imperii annum septimum numerabat.

Monet etiam idem Mabillonius, *lib. 2. cap. 25. num. 3. pag. 182.* de re diplomatica, præter annos Imperatorum, veteres pontifices nonnunquam exprimere annos P. C. id est *post Consulatum* Imperatorum, hujusque rei multa extare exempla. Mos hic ab Imperatoribus, inquit, usurpari cœpit ab anno 567. quum ante id tempus ab anno 542. *post Consulatum Basilii* computarentur anni.... Anno 567. Justinianus consulatum Imperatori jugem & indesinentem esse voluit. In posterum nemo, nisi Imperator, consul ordinarius fuit. Et sequentes principes, excepto uno Mauricio, consulatum tantum semel in vita inire cœperunt, ab eoque consulatu annos imperii sui numerabant, ut Panvinius in commentar. ad *lib. 3. Fastor.* ad annum 567. observat. Vide Cangii glossar. voce *Consul, & dissert. de numismat. num. 15.* Inde factum est ut deinceps cujuslibet Imperatoris annus primus notaretur ejus consulatu; reliqui vero post consulatum ejus primus, secundus, & sic de cæteris, vel imperii, vel consulatus anni dicerentur, nullo inter imperium & consulatum discrimine. Unde Carolus Magnus legibus novis ad edicta Longobardorum hanc epocham apposuit, *Capitul. Baluz. to. 1. col. 345. Anno ab Incarn. Domini nostri Jesu-Christi 801. Indict. IX. anno vero regni nostri in Francia 33. in Italia 28. consulatus autem nostri primo.* Sed hac in re observare convenit consulatus annos non concurrere cum annis Imperii primis, quos cum patre suo exigebat novus Imperator; sed cum illis quibus solus regnare incipiebat. Unde in designandis annis junioris Imperatoris simul cum patre regnantis nulla fiebat mentio consulatus, quem quisque tunc adire censebatur, quum imperium mortuo patre solus capessebat: ita tamen ut consulatum à kal. Januar. insequentis post initum principatum plerique inirent. Inde ergo numerabantur anni consulatus, atque etiam passim imperii, omissa prioris regiminis recensione quam pauci retinebant. Notandum nihilominus cum Pagio *tom. 3. crit. annal. Baron.* ad annum 680. *n. 4.* Constantinum Pogonatum, qui collega imperii à patre Constante dictus anno 654. ante diem 26. April. ei mortuo, solus deinceps Imperator, successit anno 668. intra diem 16. mensis Septembris & diem 7. Novembris, consulatum perpetuum iniisse ab eo ipso anno 668. statim post obitum patris. Id enim manifestum fit ex prima Act. sextæ synodi generalis, quæ in actis exhibetur cœpta die 7. mensis Novembris 680. anno Constantini 27. & post consulatum ejus 13.

Idem

Idem Mabillonius *ibid. lib. 1. pp. 36. & 40.* & *to. 3. annal. Bened. n. 89. pag. 43.* præfati diplomatis Benedicti III. rursus meminit, quo sane tota Joannæ Papissæ fabula exsufflatur. Quum enim defuncto die 17. Jul. anno 855. Leoni IV. suffectus Benedictus III. initi pontificatus jam acta emitteret die 3. Octobris ejusdem anni, ubinam biennium & amplius Joannæ præsulatus Leonem inter & Benedictum reponi potest? Illud diploma integrum extat, sed cum nævis inde proculdubio exortis, vel quod descriptum fuerit ex apographo Corbeiæ asservato, antiquissimo quidem, at ex autographo ipso ibidem reposito, quibusdam in locis emendando, ut supra explanavit Mabillonius, vel quod nonnullæ voces ejusdem apographi lectu difficiles non bene in transumtis ex illo exemplaribus redditæ fuerint: propter quam quoque verisimiliter causam satius fore duxerit Acherius, si hujus diplomatis clausulam non transcriberet, quam si in illud totum diploma suppositionis ingereret suspicionem, eo quod quædam ejusdem clausulæ voces non recte exaratæ in æram hujus temporis peccassent: diploma, inquam, illud extat Spic. Acherii *to. 6. pag. 39. & seq.* & *to. 8. concil. Labb. col. 235. & seqq.* Qui Labb. supra *col. 183.* B. hæc ait: Nondum de morte Lotharii Imperatoris perlatus Romam fuerat nuntius, quum Benedictus Papa prolixum edidit diploma de rebus ac privilegiis Corbeiensis abbatiæ ad Somonam fluvium sitæ in territorio Ambianensi, ad universos Galliarum episcopos: *Benedictus episcopus servus servorum Dei, &c. Scriptum per manum Theodori notarii & scriniarii sanctæ Romanæ ecclesiæ in mense Octobri Indict. IV. Bene valete.* (Sequentia in Spicilegio omittuntur.) *Actum* (V.) *nonas Octobrias per manum Theophilacti secundicerii sanctæ sedis Apostolicæ, imperante Domino piissimo Augusto Hlothario à Deo coronato magno Imperatore anno 38. sed & Hludovico novo Imperatore ejus filio anno 7. Ind. IV.* Quod diploma pontificium, cum nonnullis ad idem monasterium & quædam alia spectantibus, extat apud nos in mundissimis membranis (apographum est, non ipsum authographum aliter supra à Mabillonio exhibitum) ante annos plus minus octingentos graphicè descriptum. Inde vero, & ex quibusdam aliis observes velim annos Imperatoris Lotharii, aliquando ab anno Christi 817. quo Aquisgrani à Ludovico patre corona donatus est, fuisse numeratos; quum tamen sæpius ab anno 823. quo à Paschale I. Papa Romæ regio diademate & imperatorio nomine fuit insignitus, aut ab ejusdem Ludovici obitu anno 840. soleant numerari. Addit Labbeus se illud diploma edidisse ex *lib. 2. antiq. monast. sancti Dionys. Jacobi Dubletii cap. 6. pag. 453.* Ex his autem plene satisfactum videtur omnibus difficultatibus, quas adversus hoc Benedicti diploma auctor differt. Gallicæ de Papissa acriter coacervavit.

Aliud ejusdem Benedicti Papæ diploma refert Labb. *ibid. col. 242. & seq.* in confirmationem privilegiorum monasterii S. Dionysii in Francia, cujus clausula est, *col. 243.* B. *Bene valete. Scriptum per manum Theodori notarii regionarii sanctæ Romanæ ecclesiæ in mense Maio, Ind. VII.* (legendum V.) *Datum per manum Megisti episcopi & bibliothecarii sanctæ apostolicæ sedis, V. idus* (id est die XI.) *Maii, imperante Domino* (Ludovico) *piissimo perpetuo Augusto, à Deo coronato magno Imperatore, consulatus ejus anno octavo.* Indict. V. non VII. hic enim annus 857. fuit. Duplex illud Benedicti III. diploma edidit Harduinus *tom. 5. conc.* primum quidem *col. 104. & seq.* alterum vero *col. 110.* ubi ad marginem notat: *Ex Dubletii chronico San-Dion. scripta in cortice.*

Mabillonius testatur *to. 3. annal. Benedict.* ad ann. 863. *n. 4. p. 103.* diploma Benedicti III. pro monasterio Corbeiensi, à Nicolao I. fuisse confirmatum anno 863. alio diplomate, in quo prioris expressis verbis meminit. Eodem tempore, inquit, missus Romam Odo Bellovacensis episcopus ad perferenda acta synodi Silvanectensis, in qua Rothadus Suessionensis (episcopus) gradu dejectus fuerat, à Nicolao Papa obtinuit confirmationem privilegii Corbeiensis monasterii, cujus ante episcopatum abbas extiterat. Epistola est 24. Nicolai, quæ revera habetur *tom. 8. concil. Labb. col. 396. & seqq.* Inscribitur *ad Trasulphum abbatem Corbeiensem. Privilegium monasterii Corbeiensis. Nicolaus episcopus, servus servorum Dei, Trasulpho religioso abbati, & per te venerabili monasterio beatorum principum Petri ac Pauli, quod appellatur Corbeia, in perpetuum. Convenit apostolico moderamini, &c. Unde quia non multis intercedentibus annis monasterium beatorum Apostolorum Petri ac Pauli, quod appellatur Corbeia, venerabilis qui tunc fuerat abbas Odo, & gloriosus dilectus filius noster rex Francorum Carolus, decessorem nostrum sanctæ recordationis Benedictum pontificem, directis ad eum tam litteris quam missis postulaverant, ut prædicto monasterio, & rerum suarum liberam concederet dispositionem, & in eligendo de semet ipsis abbate regularem daret canonicamque licentiam. Quorum petitionem ille gratanter accipiens, petita concessit, & ut concessionis ejus perpetuitas servaretur, privilegium monasterio jam dicto fecit. Nunc vero adveniens venerabilis Odo Belvacensis episcopus, qui prius*

abbas monasterii Corbeiensis fuerat, innotuit nobis tam petitionem ipsius benigni principis, quam postulationem tuam, qui præfati monasterii Corbeiæ abbas esse dignosceris, qua postulasti ut quæ prius monasterio illi à decessore nostro beatæ recordat. Papa Benedicto concessa fuerant, auctoritatis nostræ promulgatione firmare non abnueremus. Nos itaque considerantes religiosam esse petitionem tuam, & nihil novi nos constituturos, si prædecessorum decreta sequamur, pastoralis quoque pariter esse officii, servorum Dei jugiter utilitati commodisque prospicere: decernimus ut monasterium Corbeiæ, quod ad laudem Dei, in honorem sanctorum apostolorum Petri ac Pauli constructum esse dignoscitur, & à Baltchilde regina Francorum, (ad marg. Vide tom. 6. pp. 525. & 527.) *filioque ejus Chlothario à principio fundatum, & donariis rebusque necessariis locupletatum, quod est in pago Ambianensi super fluvium Summa situm, rerum suarum liberam in omnibus habeat disponendi regulariter potestatem, &c.* Et col. 399. *Scriptum per manum Leonis notarii regionarii & scriniarii sanctæ Romanæ ecclesiæ, in mense Aprili, Indict. XI. Data IV. kalendas Maias,* (id est die 28. April.) *per manum Tiberii primicerii sanctæ sedis apostolicæ, imperante Domino piissimo Augusto Ludovico à Deo coronato, magno, pacifico Imperatore anno 14. & post consulatum ejus anno 14.* (sic Mabillon. hanc datam refert loco citato, quum apud Labb. legatur, errore manifesto, *& post ejus ann. 14.*) *Indict. XI.* Harduinus quoque *tom. 5. concil. col. 241.* ad margin. apposuit: forte, *& post consulatum ejus.* Hæc autem epocha mirè elucidat ista Benedicti Papæ, pro eodem monasterio Corbeiensi, diplomatis clausulæ verba: *Sed & Hludouvico novo Imperatore ejus filio anno septimo:* recensitamque à nobis supra explicationem valide confirmat, Benedictum nempe, sicut imperii & consulatus Lotharii annos æqualiter 39. numerat ab anno 817. quo Ludovicus Pius ejus pater illum Imperatoris titulo decoravit, ita septem consulatus & imperii Ludovico II. attribuere ab anno 849. quo dignitatis Imperialis consors à Patre factus est. Uterque enim, juxta observationem Pagii memoratam *col. 415.* C. consulatum non à morte patris, sed ab initio imperii sui computabat, adeo ut voces P. C. *post Consulatum* de Lothario assertæ, de Ludovico etiam intelligendæ sint. Et certe quum annus 863. *decimus-quartus* dicatur, tum imperii, tum consulatus Ludovici, in præsenti Nicolai diplomate, palam est imperii & consulatus hujus principis eadem fuisse exordia, quemadmodum & Lotharii ejus patris, subindeque annum ejus imperii septimum, qui assignatur in diplomate Benedicti, *post Consulatum* quoque (id est initum, sive ab initio consulatus perpetui) fuisse *septimum.*

Cæterum ad enodandas difficultates nonnullas circa epocham imperii, tum Lotharii, tum Ludovici filii ejus, quæ diversimode à scriptoribus citatur, & aliquod negotium facessere possent in præsenti quæstione, sequentia observare juvat.

Primo, Lotharii principatus anni repetuntur, quandoque ab anno 817. ad quem annalista Cæsareus, à Lambecio editus, his verbis opus suum claudit, apud Pagium *to. 3. crit. in annal. Baron.* ad eumdem annum *n. 3. Anno IV.* (scilicet Ludovici Pii) *conventum suum habuit Hludiwichus Imperator cum Francis, in Aquisgrani palatio, mense Junio, & indicto* (adde *jejunio* ex chronographo Hildensheimensi qui extat *tom. 3. monum. Francor.* Andr. Duch. *pag. 509.* C.) *ordinatus est filius ejus Hludarius in Imperatorem, ut consors regni fieret cum patre.... eodem anno* (817.) *Ratgarius abbas* (scilicet Fuldensis) *depositus est.* Juxta hanc epocham, Benedictus III. in diplomate privilegii pro monasterio Corbeiensi, an. 855. die 3. Octob. dato, annum ejus 39. computavit. Quandoque ab anno inchoantur 823. quo, die 5. Aprilis, à Paschali Romano pontifice solemniter coronatus est: *Lotharius,* inquit Eginhardus *in annal. tom. 2.* Andr. Duch. *pag. 266.* B..... *in sancto Paschali die apud sanctum Petrum, regni* (nempe Longobardici) *coronam, & Imperatoris & Augusti nomen accepit.* Ab hac die in multis Lotharii diplomatis, ex Pagio ad hunc annum 823, *n. 1.* imperii ejus initium desumitur. Quædam aliæ epochæ ei assignantur, apud eumdem Pagium, qui ad annum 821. *num. 2. col. 2.* sic differit: Ab anno 820. Lotharius, post Ludovici patris mortem, annos regni sui Italici de more deduxit, ut ostendunt complura ejus diplomata, quæ annum imperii sui, à morte patris deducti, (id est à die 20. Junii anni 840.) numero vicenario semper excedunt. Mabillonius *lib. 2. de re diplom. cap. 26. n. 15.* varia hanc in rem exempla profert, uti confirmationem donationis à Lothario factæ cœnobio Grandis vallis *VIII. kal. Septemb.* (id est die 25. Aug.) *anno Imperii Domini Lotharii XII. Pii Imperatoris in Italia XXX. & in Francia X. Indict. XII.* Annus fuit 849. qui Lotharii XII. dicitur, ab anno 838. quo Ludovicus Pius novam partitionem fecit inter Lotharium & Carolum (in conventu Wormatiensi mense Maio.) Lotharii item in Italia regnantis XXX. numeratur, ab anno 820. (quo ante diem ultimum mensis Maii rex Italiæ à Ludovico Pio patre suo renunciatus est.) Lotharii denique in Francia regnantis X. appellatur, à morte Ludovici Pii

patris ejus anno 840. Cæterum cur Lotharius A mortuo patre, sæpius quam antea, ab exordio regni sui in Italia anno scilicet 820. annos suos numeraverit, fatetur Mabillonius loco laudato se nondum assequi potuisse. Hæc de epocha Lotharii Imperatoris.

Secundo, Ludovici filii ejus quatuor reperiri epochas animadvertit præfatus Pagius ad annum 844. *num. 4.* quarum prima ab hoc eodem anno 844. initium ducit, quo à Sergio II. Romano Pontifice Longobardorum rex coronatus est die 15. mensis Junii. Secunda ab anno 849. ante mensem Junium, B quum Lotharius illum sibi in imperii adscivit consortium. Unde in præfatione synodi Romanæ sub Leone IV. celebratæ anno 853. mense Decembri legitur, teste eodem Pagio ad eum annum 853. *n. 12. Anno pontificatus sanctissimi ac coangelici & universalis IV. Papæ Leonis VII. atque invictissimorum Dominorum nostrorum Hlotharii ac Hludovici Imperatorum anno quoque imperii eorum V. & XXXVII. mense Decembri, die 8. Indict. 2.* Quæ verba etiam exprimuntur *to. 8. conc. Labb. col. 119.* E. in actis depositionis Anastasii presbyteri C tituli S. Marcelli qui se postea pro antipapa adversus Benedictum III. electum pontificem erexit anno 855. *Imperantibus Dominis piissimis perpetuis Augustis, Hlothario à Deo coronato, pacifico & magno Imperatore anno 37. sed & Hludovico à Deo coronato ejus filio novo Imperatore, anno 5. mense Decembrio, die 8. Indict. 2. in civitate nova cujus vocabulum Leoniana est, intra ecclesiam ubi corpus beatissimi Petri Apostolorum principis conditum est.* Observat Labbeus *ibid. col. 210. & seq.* novam hanc urbem *Leonianam* Romæ partem fuisse, D (sive suburbium quoddam hujus civitatis, ubi extat basilica sancti Petri Apostoli) hoc quippe suburbium jam novis ædificiis amplificari cœptum à Leone III. ex cujus nomine *civitas Leoniana* dicta est, Leo IV. secundo præsulatus sui anno instaurare aggressus est, ut refert Anastasius bibliothecarius in ejus vita, *ibid. coll. 17. 18. & 19.* ac sexto anno perfecit, sumptus subministrante magna ex parte Lothario cum fratribus, illudque solemni ritu dedicavit anno 852. die 27. Junii. Annus porro 5. qui in actis præfatæ synodi E Romanæ Ludovico II. adscribitur, exordium sumit ab anno 849. Annus vero XXXVII. epocha est Lotharii ab anno 817. petita, ut palam est. Idem Leo IV. super valvas argenteas scribi jussit, *to. 8. conc. Labb. col. 130.* E. *Anno pontificatus sanctissimi ac coangelici & universalis IV. Papæ Leonis septimo, atque invictissimorum Hlotharii ac Hludovici Imperatorum anno imperii quadragesimo-secundo, &c.* Annus est Lotharii XXXVII. cum anno V. Ludovici conjunctus. Juxta hanc duplicem epocham Lotharii & Ludovici legitur etiam in synodo Ticinensi anno 850. habita: *Anno Incarn. Dom. 850. Ind. XIV.* (legendum *XIII.* quæ ante Septemb. currebat) *& Hlotharii atque Hludovici piissimorum Augustorum XXX. atque primo, in urbe Regiaticina* (legendum *in urbe regia Ticino*, ex Pagio ad annum 850. *num. 5.*) *facta synodus, cui præsiderunt Angilbertus Mediolanensis archiepiscopus, &c.* Annus XXX. Lotharii ab anno 820. deducitur, quo die ultimo Maii Lotharius à Ludovico patre suo rex Italiæ renuntiatus fuerat, unde habemus synodum hanc Ticinensem ante diem ultimum Maii fuisse coactam: annus autem primus Ludovici ab anno præcedenti 849. numeratur. Tertia Ludovici epocha repetitur ab anno 850. quo die 2. Decemb. Imperator à Leone IV. Papa Romæ coronatus est. Hanc epocham Mabillonius *in præfat. ad part. 2. actorum sanctorum sæculi IV. Benedict. num. 214.* inquit Pagius citatus, ad annum 844. *n. 4.* cum secunda confundere videtur, eo quod in diplomate Benedicti III. Leonis successoris, dicatur illud datum esse *V. nonas Octubrias, Hludouvico novo Imperatore anno VII. Indict. IV.* anno scilicet Christi 855. Inde enim vir doctissimus deducit Benedictum Papam annum imperii Ludoviciani primum illigare anno 849. *uno anno prius, quam annales Bertiniani.* Verum Benedictus III. annum illum septimum Ludovici Imperatoris ab anno 849. quo imperii socius à patre dictus est, numeravit, ut recte videt ipsemet Mabillonius, non vero ab anno 850. quo annalista Bertinianus scribit Ludovicum Romæ in Imperatorem unctum esse, sicuti antea Leo IV. in concilio Romano anno 853. celebrato, annum V. Ludovici Imperatoris ibidem memoratum ab anno 849. repetierat. Quare Benedictus III. & annalista Bertinianus inter se non discrepant, sed alter ad designationem Ludovici in imperium, alter ad unctionem ejus in Imperatorem respexit, ut postea ipsemet Mabillonius *lib. 5. de re diplom. pag. 440.* exposuit. Quarta demum Ludovici Imperatoris epocha ab anno 855. quo patri Lothario die 28. aut 29. Septembris mortuo successit, deducitur. Deinceps autem anni imperii ejus, modo ab anno 849. modo ab anno sequenti 850. & modo ab anno 855. ob rationem uniuscujusque epochæ supra allatam, in variis diplomatibus computantur. Hinc idem Pagius, in fronte cujuslibet anni, incipiendo ab anno 856. imperii Ludovici II. annos sub tribus illis epochis reponit: verbi gratia ad annum præfatum 856. *Ludovici Imperat. 8. 7. & 2.* Istius explanationis ope, facile conciliantur varia instrumenta, diversis

Lotharii ac Ludovici ejus filii epochis inscripta, quæ alias suppositionis suspicionem vix effugerent.

Nono, Auctor annal. Bertinianorum, cujus jam supra testimonium adduximus *col. 408.* C. pro morte Lotharii Imperatoris, ait *ibid.* id est, apud Andr. Duchesne *tom. 3. monum. Franc. p. 208. Anno 855. Lotharius infirmatur, qua de re occasio data est Ludovico & Carolo fratribus ad concordiam redeundi..... mense Augusto,* (scil. *kal.* Augusti, pro *16. kal.* Augusti scripsit librarius, ex incuria nempe, vel negligentia, præviam kalendarum notam omittens, id est, *16.* quæ est ante *kal.* Augusti, ut sæpissime in aliis contigit, inquit Labb. *to. 8. conc. col. 163.* sed hoc nihil facit contra nos, quibus omnino sufficit, Leoni IV. anno 855. mortuo, eodem anno successisse Benedictum III.) *mense Augusto,* (dicendum Julio) *Leo apostolicæ sedis antistes defunctus est, eique Benedictus succedit. Lotharius Imperator morbo correptus, vitamque desperans, &c.* mortem describit Lotharii quæ eodem anno accidit. Nihil itaque scivit annalista ille, licet coætaneus, de biennio & amplius præsulatus Joannis Angli in sede Romana.

Decimo, Photius, de Joanna Papissa, quæ suo tempore sedisset, nullam mentionem facit, sed Leoni IV. successisse Benedictum III. expressissime asserit *lib. 1. de Spiritus sancti processione adversus Latinos, laudato ab Allatio in confutat. fabulæ de Papissa,* apud Nat. Alex. *tom. 6. in-fol. in hist. eccl. sæc. 9. & 10. diss. 3. pag. 232.* Pontifices enim Romanos qui sua ætate vixerant, enumerans, ait: *Heri, & nondum secunda generatio præteriit, nobilis ille Leo, qui & miraculis editis potest gloriari, omnem omnium excidens prætextum hæreticorum.... sed & mitis & mansuetus, & asceticis certaminibus illustris inclytus Benedictus, post eum* (si Joanna media fuit, non μετ' ἐκεῖνον *post eum,* sed μετ' ἐκείνην *post eam,* in textu Græco Photium scribere oportuit, inquit Blondellus, *pag. 27. diss. Lat. de Papissa,* ad marginem) *in Archieratico throno successor, hoc idem & amplectendo & confirmando haud secundus esse nitebatur, licet tempore secundus esset.* Subjungit in Nicolaum Benedicti successorem, quem tamen non nominat, jurgia; postremo Joannis & Hadriani meminit. Et alio libro, quo probare conatur Spiritum sanctum à solo Patre procedere, *Leo & Benedictus,* inquit, *magni deinceps Romanæ ecclesiæ antistites, Græcè inter sacra Missarum solemnia, Romæ, aliisque ecclesiis Romæ subjectis, fidei symbolum recitari, lege lata, sanxerunt.* Textum Græcum refert Blondellus, *loco modo citato, pp. 26. & 27.* ex duobus mss. quæ Londini postea edita fuisse testatur. Porro quis in

A mentem sibi inducat, Photium, vel ignorasse per biennium & amplius, Leone IV. defuncto, in sedem Romanam suffectum fuisse alium quocunque nomine ille appellaretur, cui deinde Benedictus successerit, vel, si noverit, præsertimque detectum fuisse, maximo ecclesiæ Romanæ opprobrio, non virum extitisse hunc Benedicti prædecessorem, sed infame scortum, id pressisse silentio? Fatetur auctor *diss. Gall. de Papissa pag. 124.* in operibus Photii quæ ad nos pervenerunt, nihil legi de ea Papissa; imo quædam extare unde B hujus Papissæ historia non parum labefactari videatur: nullus quamvis tunc floruerit scriptor, cui Romanis hanc exprobrare Papissam magis congruisset: hujus autem silentii ipse reddere rationem conatur. Sed quænam potest afferri quæ lectori prudenti & veritatem serio quærenti arrideat?

Undecimo, Metrophanes Smyrnæus, qui inter Patres synodi VIII. anno 869. adversus Photium congregatæ adfuit, quemque antea Nicolaus I. epistola 8. laudaverat, libro ms. è Palatina bibliotheca in Vaticanam translato, C quo Spiritus sancti processionem à Patre solo adstruere nititur, Benedictum immediatum à Leonis IV. obitu Pontificem tradit. *Benedictus post eum,* (Leonem IV.) *in Archieratico throno successor.* Verba itidem ejus Græca exscribit Blondellus *pag. 27.* Quî fieri autem potuit ut nullus auctor, sive Latinus, sive Græcus, sive sedi Romanæ addictus, sive ei infestus, qui tunc temporis vixerit, talem hunc, tamque prodigiosum, & hactenus absque exemplo casum, vel deplorando, vel exprobrando, palam fecerit? Si autem ea ætate D nulli prorsus homini compertus fuit: undenam ergo illum habuerunt qui sæculo decimo tertio, id est quatuor integris à sæculo nono medio sæculis, eumdem scriptis suis mandarunt? ostendemus enim inferius, nullum ex iis ipsis auctoribus sæculorum undecimi & duodecimi, quos inter Papissæ assertores profert Blondellus, hujus revera in scriptis non adulteratis meminisse.

Duodecimo, Stylianus Neocæsareæ Euphratesinæ antistes, in epistola quam una cum episcopis qui cum ipso erant, reliquis- E que presbyteris, diaconis ecclesiæ Constantinopolitanæ, omnibusque cœnobiorum præfectis per Orientem & Occidentem, monachis & anachoretis prope innumeris, ad Stephanum V. vulgo VI. misit anno 885. in qua fraudes, dolosque Gregorii Syracusani episcopi, quem S. Ignatius Patriarcha Constantinopolitanus deposuerat, Petri Sardorum, Eulampii Apameæ, aliorumque factionis Photianæ præsulum detegit; Benedictum fuisse Leonis IV. successorem disertè prodit.

Legitur Græcè & Latinè *tom. 8. conc. Labb. coll. 1397. & 1398. & seqq.* Ait scilicet, *col. 1399. Qua propter* (Ignatius) *depositos anathemati subjecit, qui legatos cum litteris ad sanctissimum Papam Romanum beatum Leonem, qui tum pontificatum gerebat miserunt, illum sibi, ac si essent læsi, ultorem petentes. Papa ergo datis ad Ignatium litteris, &c. Itaque eamdem in schismaticos sententiam tulit, quam antea in eosdem tulerat Ignatius. Leone dein ex humanis sublato, rursum illi Benedicto qui Leoni successit de eisdem rebus molesti fuerunt. Enimvero & ipse Benedictus vir sanctissimus, re diligenter excussa, sententiam adversus illos, secundum Ignatium, pronuntiavit.* Quorsum vero episcopi illi in quos latam ab Ignatio damnationis sententiam Leo IV. confirmaverat; post ejusdem Leonis obitum, non ad Joannem Anglicum qui ei successerit, sed ad Benedictum accesserunt, à quo iterum fuerunt damnati; nisi quia figmentum est ille Joannæ Papissæ pontificatus, & in locum Leonis Benedictus immediate promotus fuit! Idem septimo exinde anno cum Photianis societatem iniens sedem Romanam convitiis lacessivit: non habuit tamen quid illi objiceret, præter inconstantiam doctrinæ, ut aiebat, & contradictionem in assertis: scribit enim Stephanum Papam in eadem re & epistola pugnantia edidisse, ut qui in prima parte Photium jure ejectum affirmaverit, in postrema vero eumdem pro legitimo antistite recipiendum duxerit. Nihil de Papissa de qua proculdubio nihil audierat.

Adjungi possunt quatuor libri Græcorum anonymorum, quorum textum Græcum refert Blondellus *pp. 27. & 28.* jam citatis, & Leo Allat. versionem eorum Latinam, apud Augustinum Oldoinum *tom. 1. vitæ Romanor. Pont. & DD. Cardin. coll. 632. & 633.* Extant autem in bibl. Vatic. Primus librorum illorum, tractatus est exaratus contra Latinos, *qua ratione à recto veritatis tramite Latini aberraverint.* In eo ait: *moritur dictus Leo,* (loquitur de Leone III.) *hunc excepit Stephanus, hunc Paschalius, hunc Eugenius, hunc Valentius, hunc Gregorius, hunc Sergius qui & Pelagius dicebatur, hunc Leo, Leonem autem Benedictus.* Et inferius: *Verum beatus Leo Romanæ sedis non mercenarius, sed verus & legitimus Pontifex anceps hærebat.* Et, *sanctissimus hic Leo vita excessit, & hujus successor factus est divinus Benedictus, qui quum maximo rei Christianæ, rectorumque dogmatum propagandorum studio teneretur, ab omnibus Italis, ut fidei symbolum Græcè pronuntiaretur, præcepit.* Liber alter, *de modo quo Latini à Græcis separati primatu ciderint, &c.* ait: *Qui vero post Leonem successit Benedictus, quum à dictis*

A *hæreticis iterum Dei populum lædi cerneret, litteris scriptis cum Græcè, tum Latinè, alta voce ut sanctum symbolum recitaretur, tradidit.* Tertius liber scriptus etiam contra Latinos habet: *Et qui post hunc Leonem Benedictus & ipse Papa.* Quartus, denique dialogus est de Azymis & processione Spiritus sancti inter Orthodoxum & Latinum, ubi post multa subdit auctor: *Qui vero post ipsum* (Leonem de quo immediate antea) *summo sacerdotio præfuit divinus Benedictus, ad omnes Patriarchales thronos datis litteris mandat, nullum*
B *posthac Romanum Pontificem in communionem recipi, ni prius suam fidei confessionem, quæ orthodoxa fuerit, per omnem Christi ecclesiam promulgarit.* Putasne, Lector, inquit Leo Allatius *ibid. col. 633.* auctorem hunc, quisquis ille fuerit, ... injuriam hanc Joannæ fœminæ, sive calumniam, tunc quum omnibus modis (juxta hujus scriptoris genium quod in Romanam sedem admodum exasperatum fuisse patet ex totius libri serie,) dicenda erat, tacuisse! Næ, ego fungus sum, si credam. Concinit libellus alterius anonymi,
C post annum 900. scriptus, qui legitur *tom. 8. conc. Labb. coll. 1421. 1422. & seqq.* Titulus ejus est, *Breviarium synodi VIII. ad ingressum magnæ ecclesiæ, seu in porticu perscriptum.* Initium vero: *Donatus & Stephanus episcopi,* (&) *Marinus diaconus, legati veteris Romæ, sive Hadriani Papæ, una cum sancto & œcumenico concilio in hac florentissima civitate Constantinopolitana in perillustri æde magnæ ecclesiæ celebrato, ex sententia & judicio jam ante in Romana ecclesia à Papa Nicolao & Hadriano illius successore facto, una cum Josepho religio-*
D *sissimo diacono & vicario Patriarchæ Alexandrini, & Thoma Tyri metropolita Patriarchæ Antiocheni locum tenente, & Elia presbytero & syncello Hierosolymitanæ sedis legato, venerandarum imaginum cultum sancimus. Photium autem qui per vim & tyrannidem Constantinopolitanum solium invasit, quique à damnatis & execratis est consecratus, qui pluribus annis ecclesiam Christi perturbavit, Photium, inquam, & inaugurationem ejus prorsus damnamus, omnique dignitate & honore sacerdotii privamus: Ignatium vero sanctissimum Patriarcham*
E *Constantinopolitanum contra jus fasque de gradu suo deturbatum, ut legitimum antistitem, una cum ordinatione sanctissimi Methodii qui illum in patriarchatu præcesserat, confirmamus, &c.* Et postea, *col. 1423.* B. *Photius quadraginta quinque annis ad hodiernum usque diem, à Papa nempe Leone usque ad Formosum* (ab anno 847. inchoandis, inquit Blondellus ad margin. *pag. 28.*) *excommunicatus fuit. Nam annos undecim* (ad 858. inquit idem Blondellus ad margin. *pag. 29.*) *adhuc politicus*

(five laïcus) *excommunicatus fuit, quod cum Gregorio Syracusano communicaret; & alios quatuor supra triginta annos* (Blondellus ad marg. *p. 29.* ab anno Domini 858. ad 891.) *postquam sacris initiatus est. Etenim Leo, Benedictus, & Nicolaus Gregorium propter varias & graves noxas anathemate damnarunt. Ubi vero Photius à damnato consecratus est, cum propter alia illius facinora, tum quod sacris à Gregorio esset initiatus, à novem Pontificibus Romanis* (illis scilicet comprehensis qui eum jam laïcum anathemate ferierant) *Leone, Benedicto, Nicolao, Hadriano* (II.) *Joanne* (VIII.) B *Marino, Hadriano III. Stephano* (V.) *& Formoso, anathematis fulmine est ictus. Nec ullus ex iis qui Nicolaum sunt sequuti, illos* (Gregorium & Photium, *absolverunt: nec enim potestatem habuerunt. Joannes Eugenium & allegatos, &c.* Nulla in his testimoniis Græcis, sicut nec in Latinis supra relatis testimoniis, auctorum licet hujus sæculi noni, Joannæ Papissæ mentio, quam proculdubio non noverant in sedem Romanam fuisse suo tempore evectam.

Joannæ Pontificatui non clarius favent, qui nec etiam de eo quidquam didicerunt, C sæculorum trium subsequentium scriptores. Unde

Decimo-tertio, Flodoardus, quem per syncopen *Floardum* quidam nominant, Sigebertus, & Trithemius *Flavardum,* Pithœus, Papyrius Massonus, Baronius & Mabillonius, *Frodoardum,* presbyter & canonicus ecclesiæ Remensis sæculo decimo, qui postmodum relicto canonicatu vitam monasticam professus est & abbas cœnobii sancti Remigii Remensis creatus; ut non solum asserunt Sigebertus & Trithemius, sed & ipse quoque in D chronico ad annum 963. ubi ait, apud Natal. Alexand. *to. 6. in-fol. hist. eccl. sæc. 9. & 10. cap. 3. art. 39. p. 76. col. 2.* F. *Ego vero fractus ætate, & attritus infirmitate, ministerio me abdicavi prælaturæ coram eodem præside* (Odalrico archiep. Remensi) *qui me hoc absolvens jugo, imposuit illud per electionem fratrum meorum nepoti meo Flodoardo septuagesimo ætatis meæ anno.* Scribit autem ille, *historiæ Remensis ecclesiæ lib. 3. cap. 11.* teste Blondello, *dissert. suæ Latinæ de Papissa, pag. 20. Actio synodi* (Suessionensis) *sedi apostolicæ ab Hincmaro* E *directa, & à Benedicto Papa Leonis successore corroborata est.* Mabillon. *præfat. actorum sanctorum sæculi 2. Bened. num. 64. pag. 47.* hæc nos docet de eo Flodoardo. « Vir clarissimus » Antonius Wionius Herovallius.... me monuit » extare in biblioth. RR. PP. Carmelitar. excalceat. conventus Parisiaci Acta SS. manu » descripta, ex quibus non parum utilitatis accepi. In his deprehendi Frodoardi canonici » Remensis *libros 14.* de variis sanctis metricè

A compositos, in quibus Pontificum Romanorum, aliorumque virorum illustrium egregia « facta, secundum temporis rationem describuntur. Istos libros numero quindecim jam » è bibliotheca Trevirensi indicaverat Joannes « Bonderius in indiculo mss. codd. Belgicor. « & ex eo Gerardus Vossius *in lib. 2. de hist. Lat. cap. 40.* tametsi libros duntaxat quatuordecim præfert exemplar Parisiense, detractis « duobus primis libris cum capite primo tertii « .... Et paulo-post: Duo veniunt observanda, « nempe silentium Frodoardi hominis supparis « de Joanna fabulosa illa Papissa, quæ à nonnullis inter Leonem IV. & Benedictum III. « insulse inseritur. Sic enim Leonis mortem & « Benedicti electionem describit Frodoardus « *in lib. 12. epigr. 1.*

Hinc rebus benè dispositis, portu, urbe, soloque
Ausoniæ tuto, digna mercede potitur (Leo IV.)
Se deflens, patribus claris cum milite junctis
Jesum corde petit prono se munere digno
Solari: nec abest Dominus haurire (audire) *paratus*
Servorum gemitus, dum spirat mentibus uno
Ore simul cunctos Benedictum poscere patrem,
Æthereo qui rore ferax, &c.
His radians meritis in sancto clara senatu
Jura capit, &c.

Idem auctor (quod alterum observatu « dignum) scribit se Romam fuisse profectum « Leone VII. Pontifice, ab eoque benigne exceptum, quo Pontifice etiam tum superstite « librum suum duodecimum absolvit: sic enim « canit: quos Frodoardi versus paulo fusius transcribit Pagius, *tom. 2. Brev. Gestor. Pontif. Roman. pag. 213.*

Septimus exurgit Leo, nec tamen ista volutans,
Nec curans apices mundi, nec celsa requirens:
Sola Dei quæ sunt alacri sub pectore volvens,
Culminaque evitans, oblata subire renutans,
Raptus at erigitur, dignusque nitore probatur
Regiminis eximii, Petrique in sede locatur.
Sed minimè adsuetam linquit decoramine curam
Deditus assiduis precibus, speculamine celsus,
Affatu lætus, sapiens, atque ore serenus.
Qui me visentem ætherei pia limina Petri
Jocunde excipiens, animo quæsita benigno
Admisit, favitque piè, studuitque modestè:
Famina grata ferens, epulis recreavit utrisque
Corporis atque animæ; benedixit, & oscula libans
Ac geminans dono cumulatum muneris almi,
Pergere lætantem amplexu dimisit honoro.
Quem Pater omnipotens alacrem cultuque venustum
Attollat, servetque diu, digno excolat actu:
Et cum præsulibus sanctis, consortia quorum
Promeruit, sedis præstet super æthera sedem,
Cum quibus æternum maneat præclarus in ævum.

Hinc patet, subdit idem Mabillonius, libros « istos à Frodoardo scriptos fuisse ante ann. 939. » quo Leoni VII. successit Stephanus VIII. «

» Frodoardus (tamen) in neutra historia sua, » scilicet in historiæ Remensis ecclesiæ libris 4. » aut in chronico.... Romanæ suæ peregrinationis meminit. Unde forsitan suspicari quis » possit an libri quatuordecim carmin. prælaudati ejusdem sint auctoris, an potius Frodoardi nepotis ejus, de quo in chronico ad annum 963. agit.» Hæc Mabillonius. Verum à quocunque viro exarata sint hæc poëmata, palam est ante annum 939. communem & indubiam fuisse omnium sententiam Leoni IV. immediate successisse Benedictum III. ac subinde nulli hactenus notam extitisse Joannæ Papissæ fabulam.

Decimo-quarto, Hermannus, qui eo quod in infantia membris omnibus contractus esset, nomen Hermanni Contracti sortitus fuit, apud Nat. Alex. *to. 6. in-fol. hist. eccl. sæc. 9. & 10. cap. 4. art. 3. p. 502.* D. *col. 1.* Wolferadi Weringensis in Suevia comitis filius, Augiæ Divitis, ordinis Benedictini monachus: *Vir, ut ait Trithemius abbas, in divinis scripturis eruditissimus, & in secularibus litteris universaliter doctissimus, Philosophus, Poëta, Astronomus, Rhetor, & Musicus, nulli suo tempore secundus, trium linguarum Græcæ, Latinæ, & Arabicæ peritissimus:* multa stricta & soluta oratione composuit, & Græcorum Philosophorum, Arabumque Astronomorum tractatus aliquot Latio donavit. Scripsit chronicon ab ortu Christi usque ad annum 1054. quo & obiit. A Christiano Urstisio tomo unico rerum Germanicarum editum est gemino contextu. Tertiam editionem aliis auctiorem & locupletiorem, unaque emendatiorem ex manusc. codice Augustani cœnobii SS. Afræ & Udalrici in lucem Canisius edidit *tom. 1.* antiquæ lectionis, *à pag. 432. ad 600.* secundum quam editionem bibliothecis Patrum Coloniensi & Lugdunensi insertum est. Hanc varietatem quidam ipsi auctori tribuunt, cui evenerit, quod olim & hodie multis scriptoribus, qui fœtum lambendo formare, variare, & subinde augere solent. Alii descriptoribus, quorum alius nonnulla adjecerit, alius resecuerit, pro suo quisque captu, inquit Aubertus Miræus in notis ad caput 12. libri Honorii Augustodunensis de scriptoribus ecclesiasticis, ubi Hermanni Contracti meminit. Hucusque Nat. Alexand. Blondellus vero *dissert. Lat. de Papissa, pag. 21.* ait: Hermannus Contractus, monachus Augiensis anno Domini 1013. Jul. 18. Wolferado Veringe comite, & Hiltrude natus, anno Domini 1054. Bertholdo Constantiensi teste, edito chronico decessit: quod quum diversim nuper excusum sit, variantium editionum παραλληλισμὸν instituemus. In edit. Francofurtensi anno 1613. ad annum 846. *Leo IV. Papa 105. annis novem* (sedit) *mensibus 3. diebus 6.* (ad marg. Blondellus notat, *p. 22.* Nec 105. Leo, sed 101. nec anno 846. sedere cœpit, sed 847. April. 12. fer. 3.) Ad ann. 848. *Walafridus Strabo abbas Augiensis, vir doctus obiit.* Ad ann. 855. *Benedictus III. Papa 106. annis 2.* (sedit) *mensibus 6. diebus 9. Leo Papa, Trogo, & Rabanus, Hiligart regina obierunt. Lotharius Imperator obiit: pro quo filius ejus Ludovicus imperavit cum fratre Lothario annis 19.* (Ad margin. Blondellus: Leo Julii 17. Drogo Metensis Novemb. 8. Lotharius Septemb. 29. Rabanus anno sequenti decessit: Hildegardis Theodori comitis uxor, *Regina* dicitur, quia Ludovico Pio patre nata est.) Ad annum 857. *Benedictus Papa obiit.* (Ad marg. Blondellus: imò anno 858. April. 8.) Ad annum 858. *Nicolaus Papa 107. doctus, annis 9.* (sedit) *diebus 9.* (Ad marg. Blondellus: imò annis 9. mensibus 6. diebus 20. ab anno Dom. 858. April. 24. fer. 1. ad 867. Novemb. 13. fer. 7.) In editione autem Coloniensi anni 1618. ad annum 846. *Romæ Leo IV. sedit annis 9. &c.* Ad annum 847. *Moguntiæ Otgarius archiepiscopus obiit; pro quo Rabanus Fuldensis abbas, doctissimus archipræsul sedit annis 9.* Ad annum 849. *Walachfridus abbas Strabo obiit pro quo Folcwinus XIII. præfuit annis 9.* Ad annum 855. *Lotharius Imperator relicto mundo, &c. monachum se fecit, &c.* Ad annum 856. *Rabano Moguntinensi archiepiscopo pridie nonas Februar. defuncto, Carolus Pipini regis Aquitaniæ filius, qui è custodia Corbeiensis cœnobii ad patruum Ludovicum transfugerat, archiepiscopus ab ipso promotus præfuit annis 8. Hildigard Regina obiit. Fuldis Hatto abbas obiit, Thietoque successit, &c. Romæ Leone defuncto Benedictus Papa sedit annis 2. mensibus 6.* Ad annum 858. *Romæ post Benedictum Nicolaus Papa sedit annis 9.* In ista lectionum varietate, unum fixum manet in quo & sibi constat utriusque editionis Hermanni chronicon, Leoni scilicet IV. successisse Benedictum III. quem post annos duos & menses sex excepit Nicolaus anno 858. qua certe epocha admissa, biennium Papissæ Leonem IV. inter & Benedictum III. penitus evanescit.

Decimo-quinto, Leo IX. Papa, post Blondellum loquor *pp. 20. & 21.* anno Domini 1054. April. 19. denatus, epistolæ ad Michaëlem Constantinopolitanum Patriarcham, & Leonem Achridæ Bulgarorum archiepiscopum, anno 1053. datæ, *cap. 23.* (ait:) *Absit ut velimus credere quod publica fama non dubitat asserere Constantinopolitanæ ecclesiæ contigisse, ut Eunuchos contra primum sancti Nicæni concilii capitulum passim promovendo, fœminam in sede Pontificum suorum*

ſublimaſſet aliquando. Hoc tam abominabile ſcelus deteſtabileque facinus, etſi enormitas ipſius, vel horror, fraternaque benevolentia non permittit nos credere; conſiderata tamen incuria veſtra erga ſanctorum cenſuram canonum, quia Eunuchos & aliqua parte corporis imminutos, non ſolum ad clericatum, ſed ad Pontificatum etiam indifferenter & ſolemniter adhuc promovetis, fieri potuiſſe penſamus. Si ducentis ante annis, ſubdit Blondellus, Leonis IV. loco Joannam ſediſſe conſtabat, an non inſanus fuiſſet Leo IX. conſimile dedecus ex incertæ famæ rumuſculis hauſtum, Conſtantinopolitanis exprobrare auſus, meritas confeſtim inhumanæ dicacitatis injuria provocatis pœnas daturus? judicent rerum periti. Huic criminationi in Græcos anſam fortaſſis dediſſe Herchempertum conjicit Mabillonius *to. 3. annal. Bened. num. 86. pag. 42.* Is enim ſomnium referens Arechiſi principis Beneventani, illi ait à dæmone in ſomnis fuiſſe ſuggeſtum, Patriarcham qui Conſtantinopoli recens electus fuerat, fœminam eſſe ſub clericali veſte ſexum mentitam, quod Arechiſus, miſſo in illam urbem nuncio, detexerit, idque propudium ab illa ſede repellendi auctor fuerit. Fabula eſt proculdubio: ſed quid Michaëlem Cerularium Patriarcham Conſtantinopolitanum ſedis Romanæ hoſtem infenſiſſimum, Græcorumque ſeparationis ab illa præcipuum incentivum impedivit, quominus fabulam ſimilem de Papiſſa Leoni regereret, niſi quod hæc toti orbi hucuſque eſſet ignota?

Alii ſcriptores ſæculorum XI. & XII. quorum teſtimonia profert Blondellus *pag. 24.* eodem modo, poſt Leonem IV. in ſedem Romanam evectum eſſe Benedictum III. perhibent. Sic Hugo Floriacenſis, qui ante annum Dom. 1059. ſcribebat, ſiquidem eo anno Philippi I. Regis Franciæ coronationi interfuit Rainerius ejus ſucceſſor, hæc ait in chronico *lib. 6. In Romana eccleſia Papæ Gregorio Sergius ſucceſſit, & Sergio Leo IV. & Leoni Benedictus, & Benedicto Nicolaus.* Sic Florentius Vigornienſis monachus, de quo Joannes Pitſeus Anglus, *Relationum hiſtoricar. de rebus Anglicis, to. 1. Pariſ. 1619.* ait *p. 197. Ex Mariano Scoto, & quibuſdam aliis, chronica ſcripſit, in quibus agit de Pontificibus & Imperatoribus Romanis, Marianum quidem abbrevians quodam modo, ſed res plures paucioribus verbis complectens, & multa, de regibus præſertim Angliæ ſuperaddens. Deduxitque hiſtoriam ab initio mundi uſque ad finem vitæ ſuæ, hoc eſt ad annum Domini 1119.* Titulus eſt, *Chronicon chronicorum.* In eo autem chronico, ad annum 843. legitur: *Anno 843. Gregorius Papa obiit. 844. Sergius 101. Papa. 853.* (imò 847. inquit ad margin. *pag. 24.* Blondellus) *Leo Papa 102. poſt Petrum. 855. Benedictus 103. Papa poſt Petrum. 858. ſanctus Nicolaus Papa 104.* Sic Honorius Auguſtodunenſis eccleſiæ preſbyter & ſcholaſticus, in ſerie Pontificum ad annum Domini 1130. continuata; *Sergius junior Roman. 3. annos. Leo IV. Roman. annos 8. menſes 3. dies 6. Benedictus III. Roman. annos 2. menſes 6. dies 6. Nicolaus Roman. annos 9. menſes 6. dies 30.* (20.) Sic Nicolaus Manjacutius catalogo Romanorum Pontificum.

Gregorius quartus, & Sergius, & Leo quartus
Pontifices dicti, poſt quos legimus Benedictum.
Hinc Nicolae tuo tua gaudet Roma decore.

Hos verſus recitat Mabillonius *in præfat. part. 2. actorum ſanctorum ſæc. 6. Bened. §. 1. num. 6.* ut anonymi Poëtæ ſæculi XII. qui ſub pontificatu Eugenii III. mortui anno 1153. florebat. Sic tandem chronicon bibliothecæ regiæ manuſc. numero 1349. teſte eodem Blondello *pag. 26.* in quo duo extant Romanorum Pontificum catalogi, quorum prior deſinit in annum 1124. uterque autem Benedictum III. Leoni IV. ſuffectum notat. Addit Pagius *tom. 3. crit. annal. Baron.* ad annum 853. *num. 14. p. 624. col. 2.* in nullis catalogis Pontificum Romanorum, ſive Vaticanis, ſive Colbertinis, ſive aliis, ante annum 1400. exaratis, Pſeudopapiſſæ Joannæ nomen haberi: quod tamen in variis catalogis poſt eum annum confectis, & à ſe viſis, inſcribitur. De eadem Joanna pariter prorſus ſilent, ex eodem Blondello *pag. 24. & ſeqq.* Conradus à Lichtenaw, abbas Urſpergenſis, cujus chronicon ex vetuſtioribus contextum in annum Dom. 1229. terminatur: Albertus Stadenſis, qui circa annum 1240. chronicon edidit; Albericus qui chronicon ducit uſque ad annum 1241. Vincent. Bellovac. in *Spec. hiſt. capp. 36. & 37.* qui an. 1264. obiit. Guillelmus Nangiacus cujus chronicon non excedit annum 1301. Mathæus Weſtmonaſterienſis in Anglia cœnobii monachus qui florebat anno 1377. Is, licet jam tunc à centum circiter annis fabula Papiſſæ, multorum recentiorum ſcriptorum, ut & vetuſtiorum interpolatorum ac corruptorum quorumdam, operibus ventilaretur, ejus tamen minime meminit: hæc enim habet *lib. 1.* chronici ab exordio mundi uſque ad ann. 1377. Londini 1570. *pag. 303.* Anno gratiæ 847. *Leo Papa ſedit in cathedra Romana annis 8. menſibus 3. diebus 6. & ceſſavit ſedes menſibus duobus.* (Ad margin. Blondellus ait, *pag. 26.* vacationis tempus numero rotundo uſus notavit Matthæus; fuit enim poſt Leonis obitum dierum 73. interpontificium) pergit Matthæus *p. 308. Anno gratiæ 855. Leone Papa defuncto ſucceſſit ei*

successit ei Benedictus annis duobus, mensibus 6. & diebus 10. Et pag. 309. *Anno gratiæ 858. defuncto Papa Benedicto, Nicolaus sedit in cathedra Romana annis 9. mensibus 2.* (lege *6.*) *& diebus 20.* Gobelinus demum Persona Halberstadiensis ecclesiæ præpositus, qui in chronico ad annum 1418. desinente, Benedictum III. Leoni IV. sufficit. His auctoribus à Blondello productis adversus fabulam Papissæ, plures alii ex superioribus sæculis adjungi possent, ut Lambertus Schafnaburgensis cœnobii Hirsfeldensis in diœcesi Moguntina monachus, qui vestem religiosam induit anno 1058. rerumque Germanicarum texuit historiam usque ad annum 1077. editam in collectione illustrium veterum scriptorum rerum Germanicarum à Joanne Pistorio adornata. Hugo Flaviniacensis, hujus cœnobii abbas electus anno 1097. qui in chronico Virdunensi, *tom. 1. novæ biblioth. mss. Labb. p. 120.* ait: *Anno 844. mortuo Gregorio Sergius Papa succedit, & tres annos administrato sacerdotio Leoni III.* (IV.) *dereliquit; & post annos.... succedit Benedictus III. annis duobus. Et* (post hunc) *Nicolaus I. qui exactis in sacerdotio decem annis Adriano sedem reliquit anno ab Incarnat. Dom. 867.* Joannes quoque Iperius monachus sancti Bertini in Belgio, qui in chronico deducto ab anno 590. usque ad annum 1294. apud Edm. Martenne *tom. 3. Thesauri novi Anecdotor. à col. 445. ad col. 776.* ubi legitur, *col. 515.* C. *Sedit Leo annis 8. mensibus 3. diebus 6. Post quem fuit Papa Benedictus III. qui porticum à porta civitatis usque ad sanctum Paulum, & abhinc usque ad sanctum Laurentium restauravit, & sepultus est ad sanctum Petrum, sedit annis 2. mensibus 6. & cessavit sedes diebus 15. cui successit Nicolaus I.* Obiit ille auctor anno 1383. Mitto Leonem Ostiensem, Joannem Cremonensem, &c. ut rem longe gravioris momenti discutiam, num scilicet Marianus Scotus, Sigebertus, Radulphus Haviaci in Bellovacis monachus, Galfridus Arthurus, Otto Frisingensis, & Godefridus Viterbiensis, scriptores XI. & XII. sæculi, quos Blondellus *pag. 2. & seq.* & post ipsum auctor *differt. Gallicæ de Joanna Papissa, à pag. 57. ad 72.* præcipuis Joannæ pontificatus inter Latinos assertoribus accensent, aliquid reipsa de illa Pseudopapissa in genuinis scriptis prodiderint. *Nec Martinus,* verba sunt Blondelli *pag. 63.* de Martino Polono loquentis, *ex incerto rumore, sed ex antiquorum Mariani, Rudolphi, Ottonis, Galfridi, Godefridi, &c. testificatione, Papissæ assertor fuit.*

Primo itaque occurrit Marianus Scotus. Is in Scotia vel Hibernia natus anno 1028. Ordini S. Benedicti Coloniæ nomen dedit anno 1056. & obiit Moguntiæ anno 1086. ætatis 58. Chronicon autem scripsit à Nativitate Christi usque ad annum 1083. à Pistorio inter veteres rerum Germanicarum scriptores editum. Legitur quidem ad ann. Christi 853. Lotharii XIII. *lib. 3. ætat. 6. illustr. scriptor. Germanicor. tom. 1. pag. 442. Leo Papa obiit kal. Augusti,* & ad annum sequentem 854. Lothar. XIV. *Huic successit Joanna mulier annis duobus, mensibus quinque, diebus quatuor.* Blondellus relatis his Mariani verbis, in tabella quæ paginam 44. subsequitur differt. suæ Latinæ, sic ratiocinatur: 1.° *Si postquam Leo IV. kal. Aug. anni 853. decessit, annis 2. mensibus 5. diebus 4. sedit Joanna, ultra anni 856. metas ejus pontificium protrahi nequaquam potest. Fac enim (quod Albertus Stadensis & Westmonasteriensis diserte negant, nec cum feriæ primæ in 29. Septembris incidentis charactere, quo dies incardinationis Benedicti insignitur, aut cum legatione Lotharii Anastasium Benedicti æmulum submoventis componi potest) fac,* inquam, *post mensium 5. interpontificium, anni 854. Januario mense Leoni suffectam Joannam: perierit certe anni 856. mense Junio; vacaveritque ab ejus obitu sedes mensibus ad minimum 6. quod nemo hactenus somniavit.* 2.° (Leonem) *quem pontificatus anno septimo currente decessisse statuit, annis 8. sedisse* (nihilominus,) *perperam secumque pugnans scribit.* 3.° *Nec kalendis Sextilibus anni 853. quo concilium episcoporum 67. Romæ Decembris* (die) *8. congregavit, sed anni 855. Julii* (die) *17. denatus Leo est.* Et postea pluribus interpositis: *Ne igitur insanam Mariano temere omnia turbandi libidinem affingamus, semel eum in Joannæ gratiam somniasse, quam perpetuo delirio laborasse, credere malumus.* Ita Blondellus de Mariano Scoto. Verum quum, ipsomet fatente, Joannæ pontificatus non obstet quin Marianus in chronologia secum plurimum pugnet, & cum aliis scriptoribus, ut etiam constat ex innumeris in chronologia erroribus, quorum non paucos annotat Nat. Alexand. *to. 6. in-fol. differt. 3. pag. 233.* hinc minime sequitur, ipsum de Joanna specialem fecisse mentionem. Et certe, ad annum 857. qui juxta ipsum quartus esset post mortem Leonis, ait: *Benedictus 103. Papa post Petrum sedit annis 2. mensibus 6. diebus 6. Sergium* autem Leonis prædecessorem paulo supra dixerat *101. Papam post Petrum:* ex quibus patet ab ipso Joannam non computari in numero pontificum. Porro hanc de Joanna Papissa relationem non esse ipsius Mariani, sed appendicem ejus textui insertam, idque non ante sæculum decimum-tertium, colligit Leo Allatius *in confutatione fabulæ de Joanna Papissa ex monumentis Græcis, num. 3.* apud

Augustin. Oldoinum, de vitis Romanorum Pontif. & sanctæ Romanæ ecclesiæ Cardinalium, *to. 1. col. 627.* & apud Pagium *tom. 3. crit. annal. Baron.* ad annum 853. *num. 14.* ex eo quod in sinceris Mariani codicibus hanc non extitisse scriptor non ignobilis, qui metropolim Alberti Krantzii notis illustravit, testatus fuerit *lib. 2. p. 100.* edit. Coloniensis anno 1574. curatæ; sed notam, quæ id indicabat, à typographis Francofordiensibus fuisse erasam. Subdit Pagius *ibid.* anno 1654. Lucas Wadingus, suis libris omnibus notus, ostendit mihi veterem codicem manusc. Mariani, ac exemplar quod ex eo describi jusserat, ut illud typis mandare posset; tum quod in titulo Marianus, non *Scotus*, sed *Hibernicus* vocatur: tum quod in libro 3. nulla Joannæ Papissæ mentio habetur. Sed morte (ejus) paulo-post superveniente, consilium illud ad effectum non est perductum; non sine tamen litterarum detrimento, quum in fine laudati manusc. extent variæ epistolæ *de ratione Paschatis,* quas percurrere cogitaveram, ut viderem an Petavius in appendice ad tomum secundum de Doct. Temp. aliquam ex id genus epistolis prætermiserit. Præterea initio ejusdem codicis manuscripti habetur parvum chronicon consulare ad imperium Gallieni spectans. Exemplar istius codicis servatur nunc Romæ in conventu sancti Isidori, sed autographum ad bibliothecam Vaticanam, aut ad aliquam aliam Urbis pertinebat. Observat rursus idem Pagius argumentum magnum esse, in antiquis Mariani Scoti codicibus non reperiri istam fabulam, quod à nullo ex illis qui post ejus tempora præfatæ fabulæ primi meminerunt, ipse Marianus in hujus sententiæ patrocinium adducatur: imò quod Ptolemæus de Luca Ordinis Prædicat. qui non ante annum 1313. suam historiam ecclesiasticam edidit, utpote quam dicavit Guillelmo de Baiona presbytero Cardinali ejusdem Ordinis, ad hanc dignitatem evecto mense Decembri anni 1312. hæc asserat, *lib. 16. cap. 8.* de Leone IV. agens: *Omnes quos legi, præter Martinum* (Polonum, cujus nempe exemplar jam interpolatum in manus ejus inciderat) *tradunt post Leonem IV. fuisse Benedictum III. Martinus autem Polonus ponit Joannem Anglicum VIII.* Legerat porro indubiè Ptolemæus, ad suam historiam conficiendam, Marianum Scotum, Sigebertum, aliosque celebriores qui in simili instituto ipsi præiverant. Vidimus supra *col. 431.* E. Florentium Vigorniensem monachum, qui obiit anno 1119. id est 33. duntaxat annis post mortem Mariani Scoti, cujus chronicon compendiose tradidit, nihil de Joanna asserere, quam utique apud Marianum non

A legerat, sed Leoni IV. Benedictum III. immediate subrogare. De Mariano adhuc, cum Sigeberto, nunc sermo redibit.

Secundo igitur Sigebertus. Is ex Natal. Alexand. *to. 6. in-fol. hist. eccl. sæc. XI. & XII. cap. 6. art. 3. pag. 514. col. 2.* Gemblacensis in Brabantia monachus Ordin. S. Benedicti, multa scripsit, inter quæ non infimum locum tenet chronicon ab anno æræ Christianæ 379. ad annum 1112. obiit autem anno 1113. die 5. Octobris. In illo opere, juxta edit. Joan. Pistorii, illustr. veter. script. German. Fran-
B coforti 1613. *to. 1. pag. 565.* ad annum 853. Lotharii Imper. XIII. & Ludov. filii ejus regis German. IX. legitur: *Normanni per mare Britannicum ostia Ligeris ingressi, urbem Nannetum invadunt, episcopum Sabbato sanctæ Paschæ baptismum celebrantem trucidant, clerum & populum perimunt. Inde Andegavum, deinde Turonos occupant, & ut tempestas omnia diruunt, templum etiam sancti Martini incendunt.* Et statim nihil interposito subsequitur: anno 854. Lothar. XIV. Ludov. X. *Fama est hunc Joannem fœminam fuisse, & uni soli familiari*
C *tantum cognitam, qui eam complexus est, & gravida facta peperit Papa existens. Quare eam inter pontifices non numerant quidam, ideo nomini numerum non facit. Hincmarus Remorum archiepiscopus in Francia claret, qui vitam sancti Remigii scripsit. Benedictus Romanæ ecclesiæ 102. præsidet.* Supra *ibid.* dixerat ad ann. 847. Lothar. VII. Ludov. III. *Leo V.* (id est IV.) *Romanæ ecclesiæ 101. præsidet.* Auctor anonymus *differt. Gallicæ de Papissa pag. 69.* his Sigeberti verbis *fama est, &c.* præmittit: *Joannes Papa Anglus, ex edit. Parif. an. 1513.*
D Item Blondellus *Joannes Anglicus, in tabella ad pag. 44.* Sed palam est hæc verba *Joannes Anglicus,* non fuisse in cod. mſ. quo usus est Pistorius, non enim ea haud dubiè prætermisisset. Nulla autem hic connexio, ut patet, istius assutamenti de Joanne fœmina, vel cum eo quod immediate præcedit, vel cum eo quod statim subjicitur. Assutamentum proinde jure dico, præsertim quum in autographo cœnobii Gemblacensis à Miræo edito prorsus desit. Hinc utique Sandovallii Cardinalis index expurgatorius *pag. 109.* inquit
E idem Nat. Alexand. *ibid. differt. 3. pag. 255. col. 1.* in editionibus Sigeberti, in quibus hæc lacinia extat, hæc ad marginem adscribi jubet: *Hos quinque versus de Papa Joanne suppositios esse, nec reperiri in autographo affirmant viri docti.* Nec levis conjectura est, Joannæ Sigebertum non meminisse in chronico, quod Albericus, *Sigeberti exscriptor,* ut notat ipsemet Blondellus, *pag. 25. de Joanna sileat:* quod Vincentius Bellovacensis, qui, ex eodem Blondello *ibid. Speculi histor. volum. 3.*

capp. 36. & 37. Sigeberti verba mutuatur, non tamen, vel Joannæ, vel Benedicti meminerit: quod etiam Guillelmus Nangiacus sancti Dionysii monachus, ex eodem Blondello *ibid. Sigeberti de Leone IV. & successoribus, nulla Joannæ facta mentione, verba exscripserit.* Difficultatem vidit ipse Blondellus, propter quam in tabella jam memorata sic loquitur: *Vix quicquam in tota hac periocha sani. Nec enim Benedictus ad papatum anno Domini 854. evectus est; nec ei tunc locum fecit Leo, nec nisi defuncto Lothario præsedit, prout nos supra monuit Ado: nec, si vivente Lothario anno Domini 854. præsedisse dicatur, ullus Joannæ pontificio locus reliquus fiet: nec assignata Joannæ eidem 29. mensium sede, ut anno 852. Leoni IV. successisse fingatur, integrum Leoni sexennium superest, quem octennio & quod excurrit clavum tenuisse apud antiquos omnes in confesso est. Quum igitur interjectum, inter Joannæ Benedictique nomen, Hincmari elogium depravati loci suspicionem augeat: in Alberico, Vincentio* (Bellovacensi,) *Guill. Nangiaco, &c. perpetuis Sigeberti exscriptoribus, Joannæ ejusdem desideretur mentio: ipsisque eadem Sigeberti hypothesibus adversari videatur, minus eorum sententiæ repugnandum fuerit, qui Sigeberti manuscriptis, sive à Galfredo Monumethensi, sive ab aliis infartam volunt.* Addit præfatus Natal. Alexander, Papissæ fabulam cum iis etiam cohærere non posse quæ postea habet Sigebertus ad eumdem annum his verbis: *Benedictus Romanæ ecclesiæ centesimus secundus præsidet. Hoc conspiratione malignorum deposito, Anastasius præsulatum invadit: sed Anastasio à legatis Imperatoris Lotharii dejecto, & in carcerem truso, Benedictus honorifice relocatur.* Hæc, inquam, verba fabulam de Papissa destruunt, eamque à Sigeberto assertam non fuisse demonstrant; quia (quum Lotharius obierit eadem die qua Benedictus ordinatus est, 29. Septembris, vel die præcedenti, si tunc Leoni die 17. Julii defuncto successisset Joanna) eo adductus esset Sigebertus, ut eodem tempore Benedictum III. cum Joanne fœmina in sede Pontificia collocaret. Augustinus Oldoinus *tom. 1. hist. Roman. Pontif. & DD. Cardin. col. 637.* monet Sigeberti chronicon corruptum fuisse palam fieri ex mss. antiquissimis ejus exemplaribus, in quibus nihil prorsus de Papa Joanne fœmina habetur. Edidit sane ante nonnullos annos summa diligentia & fide Sigeberti chronicon Aubertus Miræus, is autem sic notat ad annum 854. *Hoc loco, nulla in Gemblacensi, Aquicinctino, Lipsiano, aut Orteliano mss. codicibus, quid tale adscriptum legitur, ut sunt interdum nonnulla recentiore manu ad margines adjecta: itaque certum est hanc de Joanne Papissa fabulam Sigeberto nostro falsissime attribui.* Et vero extat adhuc in Gemblacensi cœnobio, ubi asceta fuit Sigebertus, antiquissimum exemplar ms. quod ipsius Sigeberti autographum esse proditur: at in eo codice præsertim conspiciendo Joannes Molanus celebris ille doctor Lovaniensis, qui hoc ipsum volumen se contrectasse testatus est, asserit nullam penitus Joannis fœminæ fieri mentionem. Author anonymus *dissert. Gall. de Papissa* memorat *p. 70.* codicem antiquissimum Sigeberti in pergameno post chronica Eusebii & Prosperi extare, exaratum anno 1154. ut in principio hujus codicis legitur, qui olim ad monasterium Corbeiense pertinebat, sed nunc juris est biblioth. Leydensis: in eo autem codice nihil dici de Papissa; collatione tamen facta inter hunc codicem, & eum quo usus est Miræus, multa reperiri addita & detracta, nec proinde purum esse Sigeberti exemplar. Verum supponatur, quantum libuerit, unum illorum ex altero fuisse descriptum, quum in neutro exhibeatur historia de Papissa, nihilque erasum appareat in utroque, palam est in duobus illis codicibus Sigeberti antiquissimis, semper defuisse historiam de Papissa, cujus proinde Sigebertus nequaquam meminerit. Tandem Mabillonius *to. 3. annal. Bened. lib. 34. n. 86. p. 41.* de Mariano Scoto & Sigeberto Gemblacensi, hæc animadvertit. Huc intrudunt indocti quidam, & male feriati homines Joannam Pseudopapissam, hancque fabulam Mariani Scoti, Sigeberti Gemblacensis monachi, imò & Anastasii bibliothecarii testimoniis adstruere conantur, quos certum est nihil tale unquam scripsisse, ut ex sinceris eorum libris manifestum est. Vidit Miræus, vidimus & nos post eum, in bibliotheca Gemblacensi quæ nuper incendio consumta est, exemplar autographum Sigeberti: item Mariani chronicon, ipsius Sigeberti ætate exaratum: vidimus & alia plura utriusque chronici in aliis bibliothecis ejusdem fere antiquitatis, in quibus nihil prorsus de Joanna illa commentitia occurrit: neque in Alberico qui eos exscribere solet. Multo minus in Anastasio, in cujus genuinis codicibus, Benedictus *mox* à Leonis obitu uno consensu electus memoratur. Denique Onuphrius Panvinius in annotationibus ad Joannem VIII. seu Papissam de qua mentionem facit Platina de vitis summor. Pontif. ait eo loci *pag. 105.* Primus autem qui hujus fœminæ fabulam tradiderit, fuit Martinus quidam, ut ferunt, Polonus, monachus Cisterciensis, &c. (De eo Martino vide supra *coll. 381. 382. & seqq.*) eam enim in nullo qui ante ipsum scripserit, inveni, præterquam in uno Sigeberti chronico, in quo inter Leonem & Benedictum, ita

ſcriptum eſt: *Joannes Papa Anglicus, fama eſt, &c.* Cæterum hanc rem ex inſertionibus Galfridi monachi qui poſt Martinum vixit, aut Roberti qui Sigebertum ſupplevit, eſſe, teſtimonio eſt, quod in antiquis, veris, & germanis Sigeberti exemplaribus non extat.

Tertio, Radulfus Ordinis Benedict. monachus in cœnobio Flaviacenſi ſive Flaicenſi ſancti Geremari diœceſis Bellovacenſis ſæculo XII. perperam allegatur, ceu qui Joannæ Papiſſæ Pontificatum adſtruxerit. Hunc *doctorem præcipuum, & eximiæ converſationis virum* prædicat vetus codex manuſc. in bibliotheca ſancti Germani à Pratis, teſte Nat. Alexand. *to. 6. in-fol. hiſt. eccl. ſæcul. XI. & XII. cap. 6. art. 14. pag. 534. num. 3. col. 1.* Viginti libros Commentarior. in Leviticum compoſuit, qui extant in biblioth. Patrum edit. Lugd. 1677. tom. 17. *à pag. 47. ad pag. 246.* Præter hos libros, Trithemius ei adſcribit libros 14. in epiſtolas Pauli, librum unum hiſt. Francor. & librum unum chronici brevis. Initio hujus *tom. 17. Bibl. Patr.* de eo auctore dicitur: ſcripſit diverſa opera, ex quibus tantum hic extant lib. 20. in Levit. Philippus Labbeus *ibid. relatus pag. 48.* ait: Viderat chronicon hoc (ſcilicet Alberici) David Blondellus, ideoque in tract. de Joanna Papiſſa Radulfum Flaviaci monachum, non ad ſæculum X. ſed ad XII. retulit, in eo duntaxat hallucinatus, quod anno 1157. defunctum fuiſſe referat, quum tamen Albericus illo duntaxat tempore floruiſſe eum aſſeruerit. Idem Labbeus *to. 8. concil. col. 188.* ad Mareſii pro Pſeudopapiſſa ſcribentis argumenta reſpondens, hæc ſcribit: Falſum eſt quod ſubdit, Radulfum Flaviacenſem Joannæ Pontificatum recenſuiſſe. Proferat enim, amabo, vel verbulum ex libris ejuſdem 20. in Levit. aut aliis operibus. At id habet Blondellus. Eſto; ea enim ſunt ejus verba (pag. 3.) *Radulfus Flaviaci* (in textu Blondelliano legitur, *Haviaci in Bellovacis monachus*) *anno 1157. Alberico teſte, defunctus.* Verum, quod valde notandum eſt, nec verbatim refert ex editis ejus, aut ex calamo exaratis operibus, nec, ut in cæteris facere ſolet, locum indicat, ut mihi valde probabile ſit, lapſum hic fuiſſe Blondellum, & *Rudolfum* (ſic enim vocat *pag. 63.*) Ranulfum, aut Radulfum aliquem alium, cum Flaviacenſi confudiſſe. Quid enim non liceat mihi, quod Mareſio, impoſuiſſe memorioſiſſimo alias viro homonymiam vocis; ac de *Radulfo de Rivo* Tungrenſi Decano, qui non anno 1157. ſed anno 1403. deceſſit, accipiendum id eſſe, quod Flaviacenſi Blondellus attribuit! Et rurſus *ibid. col. 217. Ranulfum* aliquem, *Rudolfum* aut *Rodolfum*, ſub *Radulfi* Flaviacenſis monachi perſona delitefcere ſa-

A gaciter fueram ſubodoratus ſupra *pag. 188.* nunc vero fontem, ſive hallucinationis, ſive malæ fidei, certo certius deprehendiſſe mihi videor, facem allucente Timanno Geſſelio, medico Ultrajectino communionis Calviniſticæ ſacris initiato, qui Blondelli antiquitatis eccleſiaſticæ peritiſſimi argumenta apud doctos non poſſe eſſe parvi ponderis contendit, & cum admiratione vidiſſe ſe ſubjungit Acatholicorum multos hunc viri candidi candorem ægrè ferre & malè interpretari. Facit, ejus ſunt verba, veritati injuriam, qui
B falſi patrocinio illam opus habere putat: non requirit σοφὰ φάρμακα. Erimus ergo nos adeo ὀλιγόπιστοι, imò erga Deum immortalem tam inſigniter injurii, ut veritatem ab ipſo manantem, & ipſum illius verbum de quo dictum eſt: *Cœlum & terra præteribunt, ſed verbum Dei manet in æternum,* niſi mendacio fulciatur, periclitari putemus! abſit, abſit à piis animis tanta amentia: ſed ad rem. Auctor itaque primus apud Blondellum erroris..... fuit Conradus Deckerus in libro cui titulum fecit de Papa Romano & Papiſſa Romana,
C quod Joannes VIII. fuerit mulier & puerpera; Oppenheimii ad Rhenum in 8. an. 1612. ſic enim ibi loquitur, *pag. 430. Deſcripſit Radulfus hanc hiſtoriam in ſuo Polychronico lib. 5. cap. 32. Teſtis locupletiſſimus & omni exceptione major, utpote in quo veritatis hiſtoricæ nulla deſiderantur κριτήρια; & vixit, juxta Trithemium anno circiter 930. ita ut papale hoc puerperium ab iis accipere potuerit qui illud viderunt.* Ex illo (itaque Conradi Deckeri) fonte (qui confundit Ranulphum auctorem Polychronici cum Radulfo Flaviacenſi) promanavit error
D .... Etenim Radulfus, ſeu potius Ranulfus qui ſui Polychronici *lib. 5. cap. 32.* Joannæ Papiſſæ puerperium commemorare dicitur, non fuit Radulfus ille Flaviacenſis in diœceſi Bellovacenſi Ordin. Bened. monachus qui anno 1157. non vero 910. aut 930. florebat; ſed alius ejuſdem Ordin. Bened. in Anglia monachus, cognominatus Higdenus, vel ab Higeden, ſive ab Hykedem, duobus minimum ſæculis Flaviacenſi junior, quem Joannes Balæus, Joannes Pitſeus, (aliique) Angli ſcriptores, ac poſt eos Gerardus Voſſius ce-
E lebrant, docentque ætate confectum obiiſſe regnante Eduardo III. an. Chriſti 1377. Imo Joannes idem Pitſeus relation. hiſt. de rebus Anglicis, Pariſ. 1619. hæc habet de eo Polychronico Ranulfi ab Higeden, *to. 1. p. 516. Hiſtoriam Ranulphi multum quæſitam, nunquam inventam, & mihi non viſam fateor.* Quis ergo ſcit an in illo opere de Joanna Papiſſa reipſa fiat mentio! Hunc nihilominus citat Blondellus inter Joannæ aſſertores *p. 4. Ranulfus ab Higeden Ceſtrenſis, in annum Dom. 1363.*

vivens. Vide Polychronic. lib. 5. cap. 32.

Quarto, de Galfrido hæc Matthæus Paris habet, *in hist. Angliæ* ad annum 1151. *pag. 60. col. 1.* F. *Eodem anno Gaudefridus Arthurus factus est episcopus sancti Asaph in Norwallia, qui historiam Britonum de lingua Britannica transtulit in Latinam.* Apud Joannem Pitseum paulo supra citatum, *to. 1. pag. 217.* hæc de illo leguntur: « Galfredus cognomento Arthurius, quia de rege Arthuro multa scripsit, » natione Britannus, archidiaconus Monimetensis; vir in ecclesiasticis disciplinis insigniter » instructus, doctus etiam maximè in omni genere humanioris litteraturæ, chronographus » etiam non contemnendus. Quod si in historia » Britonum ficta nonnunquam factis, falsa veris, » fabulosa sinceris miscuisse videatur, id ei vitio » vertendum non est: nam historiam illam ipse » non composuit, sed ex Britannico in Latinum » sermonem transtulit, *interpres fidus*, ut scribit » Matthæus Paris ad annum 1151.... Hæc » autem talia Britannica adversaria, ope & » opera Gualteri archidiaconi Oxoniensis accepit Galfredus, & simpliciter vertit, veritatem vel falsitatem, quæ penes auctorem esse » debet, nequaquam examinans. Certe ego » homini multum tribuo: neque enim in Britannicis historiis hoc testimonio ejus, vix aut » ne vix quidem aliquid antiquius, gravius, verisimilius habemus. A Brito Trojano Britonum » rege usque ad Cadwalladrum, qui ultimus ex » illa progenie totius, vel majoris partis Britanniæ tenuit imperium, vel jus tenendi prætendit, historiam deduxit, hoc est, usque ad » annum Christi 690. (qui scilicet 165. annus » fuit ante Papissæ tempora, de qua subinde nec » historia illa quidquam poterat tradere, nec ipse » tradidit similiter Galfredus, simplex & sincerus » ejus duntaxat translator) Has itaque, pergit » Pitseus, antiquitates quod cognoscamus, » hujus Galfredi diligentiæ debemus acceptum » referre: nam intercidissent, nisi ipse convertendo conservasset. Præterea Ponticus Virumnius Italus, vir doctus, hoc opus, quasi » præcisis pilis & unguibus, id est, detractis » quibusdam superfluis, dignum judicavit in » epitomen redigi, & posteritati commendari. » Quod factum apud me non parum auctoritatis tribuere videtur, & ipsi operi, & operis » auctori, & Galfredo translatori. Denique si » talis fabulator esset Galfredus, qualem apud » sese fingunt eum quidam obtrectatores, sane » nunquam intuitu meritorum suorum, & imprimis laudatæ doctrinæ, ad episcopatum » Asaphensem assumtus fuisset.... cujus prima » & simplex versio libros (seu volumina) tantum quatuor comprehendens, nunquam typis » mandata, sed Cantabrigiæ in collegio sancti » Benedicti manuscripta dicitur haberi. Idem

A etiam opus forsan secundum quædam mutatum typis mandatum est libris octo, & operis « procemium incipit: *Quum mecum multa de multis, &c.* Principium operis: *Britannia insularum optima, &c.* Et dicitur haberi manusc. « Cantabrigiæ in bibliotheca publica. Secundum ampliorem denique editionem imprimunt nonnulli sub hoc titulo; nam idem opus « esse existimo: *chronicon vel historiam Britonum, libros duodecim, &c.* » Multa & prosa scripsit, & versu, non pauca etiam ex Britannico in Latinum vertit. Claruit anno 1152.

B Quum Blondellus, qui hunc Galfredum assertores inter Joannæ Papissæ numerat, aliud ejus opus non memoret quam historiam Britonum, eo ipso evidenter indicat illum de ea Papissa non fecisse alibi mentionem. *Galfridus Arthurus Monumetensis*, inquit pag. 3. *Asaphensis ecclesiæ præsul, Britannicæ historiæ consarcinator, & Sigeberti, si Ræmundo* (Florimundo,) *Binio, &c. credamus, interpolator circa annum Dom. 1150. Vide Ræmundi errorem popularem capp. 5. & 32. Binii notas in vitas Pontif. &c.* Ita Blondellus. At nisi, vel C ipse, vel qui quoad hoc ei assentiuntur, ostendant, in hac historia Britonum scriptum fuisse Papissæ pontificatum 165. annis ante quam hæc illum inierit, nunquam profecto constabit illius Galfridum in sua versione Latina meminisse. Saltem proferantur verba, sive historiæ Britonum, sive versionis ejus Latinæ à Galfredo concinnatæ, quibus exhibeatur hæc fabula: aliàs, sicut illa gratis ab eo auctore exarata obtruditur, ita eodem jure nobis id pernegare licebit. Binius, ad quem nos remittit Blondellus, sic loquitur quidem de D Galfredo, apud Labb. *tom. 8. conc. col. 153. quod taceo.... continuator Sigeberti Robertus abbas, ea quæ voluit immutaverit, istamque fabellam, quæ in antiquis* (Sigeberti) *exemplaribus non legitur, more sciolorum intexuerit, acceptaque à Galfrido Anglo Monumetense, prout hac de re non immerito conqueritur Alanus Copus,* (qui obiit circa annum 1580.) *in chronico Sigeberti congesserit.* Verum, inquam ego, minimè probabile videtur à Galfrido interpolatum fuisse Sigeberti chronicon, auctumque ea fabula; tum quia de hoc silet E Matthæus Paris, tum etiam quia ex nullo scriptore sæculi XII. habemus fabulam de Joanna Papissa tunc temporis fuisse notam: tum denique quia sæculo sequenti adhuc in Sigeberti chronico deerat hæc fabella, quam ejus exscriptores, ut supra dictum est, & fatetur ipse Blondellus, Albericus, Vincent. Bellovacensis, & Guillelmus Nangius, suis scriptis non inseruerunt.

Quinto, Otto Frisingensis Henrici IV. Imperatoris nepos, ex Natal. Alexand. *to. 6.*

pag. 535. col. 2. B. *in-fol. hiſt. eccl. ſæc. XI. & XII. cap. 6. art. 15.* Henrici V. ſororius, Conradi regis frater uterinus, Friderici I. patruus, Ordini Ciſtercienſi nomen dedit, abbaſque Morimundenſis in Burgundia, ac demum Friſingenſis epiſcopus creatus eſt. Vir fuit in philoſophicis diſciplinis ac ſacris ſcripturis doctiſſimus. Reliquit *chronicorum libros ſeptem,* ab orbe condito ad annum 1146. quibus addidit *librum VIII. de fine mundi & antichriſti perſecutione.* Hos edidit Chriſtianus Urſtiſius inter illuſtres Germaniæ hiſtoricos. Obiit anno 1158. die 21. Septemb. In catalogo autem Romanorum Pontificum, chronic. *lib. 7. cap. 35.* ſubnexo, *ſcriptor. illuſtr. Germ. pag. 163.* legitur, *Joannes VI. Joannes VII. fœmina. Siſinnius, &c.* Porro Joannes ille VII. ordinatus eſt anno 705. centum & quinquaginta annis ante mortem Leonis IV. prætenſamque Joannæ ad pontificatum promotionem. Hunc Ottonem inter Papiſſæ Latinos aſſertores numerat Blondellus *pag. 3.* ubi ſcribit: *Otto Friſinghenſis epiſcopus, Henrici IV. Imperat. ex Agnete filia, & Lupoldo Auſtriæ Marchione nepos, anno Dom. 1158. Septemb. 22. denatus.* Vide *lib. 7. chron. cap. 35.* Et *pag. 80. De Ottone falſum comperiet* (à Ræmundo ſcilicet Florimundo allegatum) *quiſquis lib. 7. cap. 35. evolverit.* Sed ipſe non animadvertit, catalogum Romanorum Pontificum, qui extat ad calcem præfati *cap. 35.* Ottonis, non ejus, ſed alterius auctoris longè recentioris eſſe fœtum, qui propterea in biblioth. PP. Ciſterc. opera P. Bertrandi Tiſſier ejuſdem Ordin. edita anno 1669. *tom. 8. pag. 96.* prorſus omiſſus eſt cum ſequenti monito: *Sequitur in alia editione* (puta ſcript. illuſtr. in German.) *catalogus Pontificum & Imperatorum: ſed conſtat illum non eſſe Ottonis noſtri, qui & in fine capitis 35. dicit ſe terminum libro VII. imponere. (Omnes hi.... hujus ſeptimi operis terminus exiſtant, &c.) & pluſquam quinquaginta Pontifices in eo catalogo ponuntur Ottonis ævo poſteriorès. Ideo illum hic omittimus: caput quoque ſequens, quod dicitur ultimum, non eſt ejus, quum narret ea, quæ poſt mortem ejus contigerunt.* Et certe catalogus ille Romanor. Pontif. deſinit cum Leone X. ex quo evincitur auctorem illius catalogi ſub hujus pontificatu vixiſſe, proindeque ſæculo decimo-ſexto non eſſe antiquiorem. Eradendus ergo Otto ille Friſingenſis, ex eorum catalogo qui Joannæ Papiſſæ meminerint. Addo ſcriptorem hujus catalogi nobis objecti non videri loquutum de Papiſſa tantopere à ſæculo XIII. celebrata, quæ nimirum Leonem IV. inter & Benedictum III. ſederit anno 855. ſiquidem, nec tempus, nec ulla circumſtantia hanc indigitant. Nihil aliud A ſubinde probabiliter voluit adſtruere hoc verbulo *fœmina* Joanni VII. ſubnexo ille auctor, quam quod conjecit Baronius de Joanne VIII. ſicut nempe hic Pontifex, ob nimiam indulgentiam erga Photium, deriſionis loco & locutione figurata, dictus fortaſſis fuerit *fœmina* ſive *Papiſſa,* ex quo promanaverit fabula de Papiſſa, ita Joannem VII. in eodem ſenſu *fœminam* fuiſſe, eo quod canones Trullenſes, à ſe tamen minimè receptos, non ſatis acriter proſcripſerit. Nam hoc ſolum ait ille auctor, *Joannes VII. fœmina,* Pagius B autem obſervat *tom. 3. crit. annal. Baron.* ad annum 879. *num. 9.* placuiſſe magnis viris Baronii conjecturam, ejuſque exemplo Papebrochium in Conatu chronico-hiſtorico propoſuiſſe an puſillanimitas, non Joannis VIII. ſed *Joannis VII.* eidem fabulæ occaſionem non præbuerit.

Sexto denique, Godefridus *Viterbienſis* à patria cognominatus, ex Nat. Alexand. *to. 6. in-fol. hiſt. eccl. ſæc. XI. & XII. cap. 6. art. 16. n. 5. pag. 537. col. 2.* preſbyter, Conradi III. Frederici I. & Henrici VI. Imperatorum ca- C pellanus & notarius, chronicon univerſale, partim carmine, partim ſoluta oratione intermixtis ſcripſit, ab orbe condito uſque ad annum 1186. Multis fabulis refertum illud opus eſſe critici notant. Hunc nihilominus præcipuis Joannæ pontificatus aſſertoribus inter Latinos annumerat Blondellus, *pp. 3. & 4. Godefridus Viterbienſis, Imperialis Aulæ Capellanus, circa annum Dom. 1186. Vide Pantheonis parte 20.* Et rurſus *p. 31.* Sigebertum, prout vulgo editus eſt, & Godefridum, quos recentiores omnes ſequuti ſunt, diſerte mo- D nentes audiant (de Joanna:) *Nomine numerum non facit, Papiſſa Joanna non numeratur.* Eadem verba *Papiſſa Joanna non numeratur,* ſive *non computatur,* aſſerit legi, in ea Pantheonis Godefridi *part. 20.* inter Leonem IV. & Benedictum III. auctor anonymus diſſert. Gallicæ de Papiſſa, *part. 2. cap. 3. pag. 72.* Extat chronicon illud Godefridi Viterbienſis *to. 2. Germanic. ſcriptor. ex biblioth. Joannis Piſtorii Nidani D. Hanoviæ 1613.* De eo Godefrido, ejuſque chronici editione à ſe concinnata ſic præfatur Baſilius Joannes Heroldus, qui E primus, ut ex ejus verbis colligitur, hoc opus cudi curavit: *Vixit vir ille quadringenteſimum annum ante nos, aut paulo amplius,* (quod deſignat hæc à Baſilio iſto ſcripta ſæculo 16. exeunte aut ineunte ſequenti) *vivit ac volitat nunc per ora virum, vivetque merito in æternum, &c. Cæterum, ut ingenue id quod mihi ipſi perſuadeo proferam, videor mihi nonnihil, ac ex parte quæ debeo patriæ præſtitiſſe, quod hujus auctoris ſcripta indagavi, quod illa in publicum edo, atque doctis viris communico.*

Wolfgango quoque ab Uffighem, viro memoria (quam semper præ omnibus rebus sibi optabat) in libro vitæ dignissimo, quod hunc librum in sua bibliotheca Fuldensi, etiam in maximis bellorum periculis, & sæpius præsenti discrimine sodalitatis suæ, conservarit integrum, eumdemque per me evulgari voluerit, quum litterati homines, quas debent gratias referre nequeant, eas quidem ac maximas agant necesse est Wolfgango Schutzbar (aliàs Milchling) pientissimi illius mei patroni successori optimo, &c. Hic enim in bonos, in studiosos, in pauperes admodum beneficus, hanc editionem ut maturarem reipublicæ bono sæpius admonuit, atque ardenter desideravit. Hæc Basilius Joannes Heroldus. Porro verba quæ anonymus Gallus fabulæ propugnator citat, in Pantheone Godefridi hujus editionis minimè reperiuntur: *Leo Papa*, inquit chronic. *part. 20. col. 576. sedit annis octo, mensibus quinque, sub eodem Lothario & filio ejus Ludovico. Benedictus Papa* (nihil de Joanne aut Joanna) *sub eodem* (Ludovico) *sedit annis duobus. Ludovicus Imperator regnat post patrem suum. Paulus Papa* (fictitius est hic Pontifex sicut & Stephanus quem post eum nominat) *sub eodem Ludovico sedit annis decem, mensibus duobus. Cessat anno uno. Stephanus Papa sedit annis quatuor. Nicolaus Papa sedit annis decem, mense uno.* Finit opus his verbis *col. 580. Urbanus III. Papa sedit similiter imperante Friderico, & regnante filio ejus Henrico: sedet feliciter, amen:* quibus denotat hæc à se scripta inter diem 25. Novembris 1185. quo Urbanus III. electus est, & diem 20. Octobris 1187. quo Pontifex ille obiit. Graviter sane hallucinatur in illa Romanor. Pontif. serie hic auctor: sed quum in tot erroribus ab editore sincero emendatus non est, signum est nec verba nobis objecta de Papissa ab eodem prætermittenda fuisse, si in codice msf. extitissent quo ille usus est: in iis enim illustr. scriptor. voluminibus, quæcumque de Joanna Papissa in codicibus msf. occurrerunt, fide integra edita sunt. Speciminis loco sit, quod legitur *tom. 1.* præcedenti, *Ex eadem bibliotheca Joannis Pistorii Nidani D. Francofurti 1613.* in chronica compendiosa, quæ est compilatio de diversis excerpta, ab initio mundi ad ann. 1474. Ibi enim *p. 731.* hæc habentur: *Sergius hostis Formosi Papa ordinatus brevi tempore sedit.* Deinde titulus: *De Papissa. Fuit & alius Pseudopapa, cujus nomen & anni ignorantur: nam mulier erat, ut fatentur Romani, & elegantis formæ, magnæ scientiæ, & in hypocrisi magnæ vitæ. Hæc sub virili habitu latuit quousque in Papam eligitur. Et hæc in papatu concepit, & quum esset gravida, Dæmon in consistorio publicè coram omnibus prodit factum, clamans ad Papam hunc versum: Papa pater patrum Papissæ pandito partum.* Idem nihilominus hujus compilationis chronologicæ auctor *pag. superiori 730.* post Leonem IV. Benedictum III. memorat, omisso Joanna Papissa. *Anno Dom. 844. Leo Papa 106. ordinatur, sedit annos 8. menses 5. Hic constituit, &c. Anno Dom. 856. Rabanus archiepiscopus Moguntinus migravit ad Christum. Benedictus Papa 107. ordinatur. Sedit annis 2.* Hallucinatur quidem hic scriptor, tum in chronologia quam affert eo loci; tum in eo quod Benedictum inter & Nicolaum I. *Paulum* quemdam fictitium nominet, quem ait sedisse 10. annis, & duobus mensibus; sed consideratione dignum, quod nullam de Joanna hic faciat mentionem. In eodem volumine, alius auctor anonymus, qui historiam texuit de Landgraviis Thuringiæ ait, *cap. 7. p. 912. Sub eodem Carolo* (Imperat.) *Papa Joannes celebravit synodum in Erfordia, tunc Hildeberto existente archiepiscopo Moguntino, anno Dom. 880. Nota. Iste Papa fuit mulier, & esset VIII, si computaretur inter alios.* Historiam deducit ille auctor usque ad annum 1426. At anno 880. sedem Romanam tenebat Joannes VIII, qui restitutionem Photii anno præcedente admiserat, nec fuit dictus *mulier* nisi ad summum metaphoricè & per contumeliam, ut opinatus est Baronius.

Ex his omnibus sequitur nullum suppetere auctorem sæculo XIII. antiquiorem, quem aliquam de Joanna Papissa fecisse mentionem constet. Undenam ergo hauserunt, hanc Leoni IV. successisse, qui quarto duntaxat postea sæculo id scripserunt nullo præeunte duce? Et certe, quod nulli omnino hominum sæculo nono, vel tribus sæculis sequentibus notum fuit, quomodo ad notitiam posteriorum devenit?

Hæc profecto fabula non aliunde promanasse videtur quam quod à quopiam, qua intentione, Deus scit, primo excogitata, rumore deinde per vulgus ad quodcunque novum est suo calculo probandum semper paratum sparso, in orbem sensim invecta sit: vel quod ab aliqua alia historia malè percepta ortum duxerit. Innumeri autem auctores, qui exinde Joannæ meminerunt, de prætenso ejus pontificatu dissertationes minime texuerunt, quibus quid judicandum foret sedulo perquirerent. Sed fabulam à præcedentibus scriptoribus bona fide susceptam, pro data opportunitate posteris transmiserunt: quorum etiam multi ingenuè profitentur, se de ea historia plurimum dubitare.... Sic Æneas Silvius epistola ad Joannem Carvajalium die 20. Aug. anni 1451. *Isthic neque juris error, sed ignorantia facti fuit: neque certa historia est.* Sic sanctus Antoninus *part. 2. chronic,*

tit. 16. cap. 1. §. 6. relata narratione de Papissa prout apud Martinum Polonum interpolatum legitur, subjungit: *Vere valde mirandum, & cum Paulo clamandum;* ô altitudo divitiarum sapientiæ & scientiæ Dei, &c. *Si verum fuit quod vulgo dicitur, ut iste refert: & quoddam signum sculpturæ marmoreæ, in via ubi hoc contigit, ob ejus rei memoriam positum dicitur. Vincentius tamen* (Bellovacensis) *in Speculo historiali, & Joannes de Columna nihil de hoc referunt. Sed, etsi fuit verum, nulli tamen ex hoc salutis præjudicium; quia nec ecclesia tum fuit sine capite, qui est Christus, unde influxum gratiæ percipit, nec ultimi effectus sacramentorum quæ illa conferebat, deficiebant eis qui devote accipiebant ab ea, scilicet gratia. Licet illa, sicut nec aliæ fœminæ, sint susceptibiles characteris alicujus ordinis, nec conficere Eucharistiam, nec etiam de facto ordinare possint, nec absolvere à peccatis; unde ordinati ab ea erant iterum ordinandi, quia nihil ab ea acceperant: gratiam tamen sacramentorum Christus supplebat in recipientibus dignè, ignorantia facti invisibilis eos excusante à culpa.* Addit Augustinus Oldoinus, in vitis summorum Pontif. & DD. sanctæ Romanæ ecclesiæ Cardinal. *tom. 1. col. 638.* Sanctum Antoninum hanc Joannam omisisse in catalogo brevi Romanorum præsulum. Sic demum Platina in libro de vitis Pontificum edit. Lovaniensis 1572. postquam retulit, sub titulo Joannis VIII. inter Leonem IV. & Benedictum III. ex Martino Polono interpolato, eamdem Joannis historiam, *pag. 103.* addit: *Hæc quæ dixi vulgo circumferuntur, incertis tamen & obscuris auctoribus; quæ ideo ponere breviter & nude institui, ne obstinate nimium & pertinaciter omisisse viderer, quod fere omnes affirmant. Erremus etiam nos hac in re cum vulgo: quanquam appareat, ea quæ dixi ex his esse quæ fieri posse creduntur.* Hinc etiam istæ phrases Papissæ assertoribus familiares: *ut asseritur, fama est, creditur, dicitur, fertur, &c.* quæ rem incertam significant. Verum his posterioribus sæculis, quæstione maturius pertractata, & re ab ovo, ut ita loquar, sumta, diligenterque discussa, veritas manifeste patuit, historia de Papissa, à peritiorum maxima parte communi calculo, inter aniles fabulas amandata est.

Rom. cap. 11. v. 33.

Adde factum istud ex genuina traditione minime profectum evinci ipsa diversitate qua ab auctoribus refertur. Nam, ut observat Blondellus, *dissert. Latinæ pag. 11.* 1.° Nonnulli scriptores Leonem IV. *quintum* dicunt, vel quod Gregorium IV. *Leonem IV.* appellent, à cujus nomine *Leonianam* urbem nuncupatam velint: vel quod *Leonem* nescio quem, Hilarii nostri exagitatorem, & Felici II. Liberii Pontificis æmulo anno Dom. 358. suffectum censuerint.... 2.° Quidam alii, vel ex typographorum incuria, vel quia inter Joannem VI. & Joannem VII. quorum utriusque simul administratio ad integrum sexennium vix pervenit, distinctionem non percepere, Joannem hunc septimum, *Joannam* fuisse dixerunt: Jacobum Philippum Bergomatem, Sabellicum, Volaterranum, auctores sæculi 15. & 16. &c. citat....... 3.° Joannam, *anno secundo nondum expleto* decessisse asserit Albertus Krantzius: *biennio pleno, solidoque mense* exactis Platina & Carranza *dies 4.* addunt; eidem *sex* dies ultra biennium Achilles Firminius Gassarus, *septem* dies Lasiardus, qui auctores pariter sunt sæculorum 15. & 16. At reliqui *quinque menses,* præter biennium, ejus pontificatui assignant... 4.° *Joannem Anglicum,* Sigebertus, vel potius ejus interpolator Martinus Polonus, (rectius dixisset Blondellus utriusque interpolatores, quum Joannam à neutro illorum scriptorum fuisse memoratam supra demonstratum sit) Palmerius, Platina, Rolwinck, Sabellicus, Nauclerus, Krantzius, Trithemius, Lasiardus, Textor, &c. vocant. *Natione Anglicum, ex Anglia profectum* Bergomas & Gassarus: *vocatum de Anglia* Theodoricus à Niem putat: *natione Moguntinum* Martinus & Rolwinck; *ex Moguntiaco* Platina: *Moguntiaco oriundum* Sabellicus; *de Moguntia natum* Theodoricus à Niem asserit, sæculorum 15. & 16. scriptores.... 5.° *Joanna* post 106. Papam Palmerio, post *105.* Carranzæ, post *103.* Mariano, post *102.* Sigeberto sedisse fertur.... 6.° *Declinatæ viæ* à Pontificibus Romanis meminit Martinus Polonus (id est ejus interpolator,) *statuæ,* (de qua infra) Theodoricus à Niem anno 1414. *sedis perforatæ* primus Guillelmus Brevinus circa ann. 1470. meminere: aliis post annum 1540. scribentibus *Magiæ deditam, insuper Ludovici II. Imperatoris coronatricem,* Joannam fuisse scribere placuit: ut lambendæ quam informem primus infeliciter excluserat Marianus massæ, verba sunt Blondelli, *p. 12.* 454. annorum periodus vix suffecisse videatur.... 7.° *Agnetem* dictam Hussus, *lib. de Ecclesia,* Galethus apud Æneam Sylvium epist. 130. Fulgosius, Francus, &c. *Gelibertam* Balæus, centuriatores, &c. nominatam fuisse hanc Papissam tradunt. Qui vero *Isabellam,* qui *Margaritam,* qui *Juttam,* qui *Dorotheam,* qui *Joannem IX.* eamdem appellaverint; qui anno sive 857. sive 858. collocaverit præter Bergomatem: qui denique vel anno 904. post Benedictum IV. vel 653. post Martinum I. vel 686. post Joannem V. quicquid post Ræmundum Florimundum Baronius & Binius asseruerint, inquit idem Blondellus *pag. 13.* sive

five ex Proteſtantibus, ſive ex Romanæ eccleſiæ communicatoribus, hactenus innotuit nemo........ 8.° Quum apud omnes qui Papiſſam in natura rerum uſquam fuiſſe crediderunt, poſt Leonem IV. & ante Benedictum III. hanc ſediſſe in confeſſo ſit, quiſquis deinceps annorum 852. & 858. lineas tranſilire in animum induxerit, extra chorum ſaltare, ſingularem, veteribus ignotam, ἄτοπον, quæque iiſdem quibus communis urgetur incommodis obnoxia ſit, ſententiam propugnare merito videbitur. Hæc Blondellus, qui ingenuè agnoſcit, hiſtoriæ Papiſſæ aſſertores, in præcipuis ejus circumſtantiis enarrandis, inter ſe minime eſſe conſonos.

Nec regerat auctor anonymus diſſertationis Gallicæ pro Papiſſa, perperam inferri à nobis, ex eo quod ſcriptores Benedicto III. coætanei vel ſuppares, nihil tradiderint de Joanna quæ ante ipſum poſt Leonis IV. mortem ſedit, hanc ipſorum temporibus minime fuiſſe notam: nam alii quidem, quando aſſeruerunt, *Leone è vivis ſubſtracto, Leone obeunte, poſt Leonem,* promotum fuiſſe Benedictum: non ideo excluſerunt pontificatum Joannæ, ſed hac loquendi formula ſignificare duntaxat voluerunt, *Benedictum poſt Leonem ſediſſe,* licet non immediate, ſicut Romani Pontifices dici conſueverunt *Petri ſucceſſores.* Alii vero, utpote ſedi Romanæ ſcrupuloſius addicti, abhorruerunt à mentione facienda de Papiſſa, ex qua non parum dedecoris in hanc ſedem redundaſſet; ejus inſuper decretis retinebantur diſtrictè vetantibus ne inter Pontifices Romanos Joannes fœmina ullatenus computaretur, eorumque numerum augeret, de quibus proculdubio decretis intelligendus occurrit auctor præfat. ad Indicem Martini Poloni, quum ait: *Niſi obſtarent ſummorum Pontificum decreta, computationes Martini exhiberent viginti duos Joannes Romanos Pontifices.* Alii denique, licet ſedi Romanæ infenſi, ut Photius, pluresque, tum Græci, tum Latini, qui à Romanis Pontificibus graves tulerant injurias, noluerunt tamen hiſtoriam Papiſſæ propalare, ex qua lites ipſorum cum ea ſede minime dirimendas fore perſpicerent, ne in ultionem ſolam ac recriminationem egiſſe putarentur, ſuæque moderationis laudem amitterent.

Verum quam hæc futilia ſint, ut nihil amplius dicam, judicet æquus lector: An, amabo, non eodem ſenſu aiunt ſcriptores à nobis recitati, Leoni IV. ſucceſſiſſe Benedictum III. quo aſſerunt ibidem Gregorio IV. ſucceſſiſſe Sergium II. Sergio Leonem IV. Benedicto III. Nicolaum I. Nicolao Adrianum II. &c. Si igitur omnes illæ ſucceſſiones, ſunt duntaxat mediatæ, interjectis Pontificibus

A quos ſcriptores illi non nominarunt, enarret ipſe anonymus Pontifices illos, & monſtret cur omiſſi fuerint in unaquaque ſucceſſione! Quænam autem ſint decreta ſedis Romanæ, quibus olim prohibebatur ne Joanna locum haberet inter Pontifices, nobis profecto ignotum: ſi amplius non ſubſiſtebant decreta illa poſt tempora Martini Poloni, ut quid ea memorat auctor præfat. in ejuſdem Martini Indicem nobis objectus! Si adhuc vigebant, quorſum ergo accidit, ſæculis Martino poſterioribus, ſilentium prius per quatuor fere B ſæcula diſtrictiſſime ſervatum, ſic ſolutum fuiſſe, ut ab innumeris ab hinc omniſque generis ſcriptoribus, ſine ulla conſcientiæ anxietate, & impunè prorſus, Joanna propalaretur! Alio itaque tendere neceſſe eſt mentem auctoris præfat. in Indicem Martini Poloni, eamque aſſequutum non eſſe auctorem diſſert. Gallicæ de Papiſſa. Concedamus ei nihilominus, quod modo patebit eſſe maxime falſum, nihil non tentatum à ſede Romana quo Joannæ Pontificatus oblivioni æternæ traderetur: id ne in poteſtate ejus C fuit! Infiniti homines per biennium noſſe debuerunt Leoni ſucceſſiſſe quemdam Joannem Anglum; quomodo id ab eorum mente tollendum! Multis toto hoc tempore proculdubio occaſio ſeſe præbuit ejus, ſicut & aliorum qui in dignitate aliqua conſtituuntur, nonnullam in ſcriptis mentionem facere: omnimodaque certo tunc ſuppetebat licentia, ſiquidem nec tunc leviſſima in Pontifice mentiti ſexus ſuberat ſuſpicio: cur ergo nullus illius meminit! potuit ne ſedes Romana omnia ſcripta hæc, magna ex parte ſibi ignota & D extra ſuam poteſtatem poſita, ſic ubique ſupprimere poſt Papiſſæ obitum, ut nullum ex illis lucem unquam adſpexerit! Id impoſſibile fuiſſe prorſus demonſtrant quæ habet idem auctor diſſert. Gallicæ de Papiſſa *p. 133.* per ſedem ſcilicet Romanam non ſtetiſſe, quominus nulli innoteſcerent poſterorum, ſive quæcunque pro Henrico IV. Imperatore adverſus Gregorium VII. exarata ſunt: ſive epiſtolæ Frederici II. quibus impetebatur Honorius III. ſive apologetica Ludovici Bavari: ſive tandem univerſaliter ſtatuta conciliorum tam Orientis E quam Occidentis quæ ſibi non arridebant: nec hanc minori etiamnum diligentia allaborare, ut in Indice operum expurgatorio, Inquiſitorumque vigilantia, de libris cuncta deleantur, quibus præſertim Pontificum Romanorum derogaretur famæ, vel aliorum eccleſiæ miniſtrorum. Porro quid obtinuere unquam, ipſomet judice, hæc ſolertia, ea examina, tot decreta! Ideone omnia illa ſcrinia ſublata ſunt, evanuerunt penitus, non reperiuntur in bibliothecis, non leguntur!

Sed quando historia Papissæ prodire incœpit, exeunte sæculo decimo-tertio; & subsequentibus ubique divulgata est, quid in contrarium præstitit sedes Romana? Multitudo sane auctorum, piissimorumque inter eos, qui de ea Pseudopapissa in scriptis suis mentionem fecere, argumento est, id tunc nullo sedis apostolicæ decreto fuisse vetitum: sprevit illa nimirum putidissimam fabulam, quam nullo sciebat fultam fundamento, speravit ex se ruituram, & à sapientioribus viris explodendam, sicut contigit.

Quid igitur obstitit ne auctores, qui tempore pontificatus Joannæ floruerunt, illius alicubi, fœdique ejus obitus meminerint; nisi quod de ea nihil prorsus audierint? Quî autem fieri potuit, ut illos sine exceptione omnes fugisset factum ita publicum, ipsaque sua singularitate stupendum, si revera Romæ in supplicatione solemni, & coram infinito populo evenisset? Nonne tantæ rei fama statim per Italiam volitare debuerat, indeque per totum orbem sic diffundi, ut omnium ore celebraretur, viæque & compita ubique de Papissæ infamia personarent? Numquid alio modo nunc se res haberet, si unquam accideret quid tale? Nonne hoc catholici de sanctæ sedis Romanæ opprobrio dolore affecti inter se mutuo recitarent, multique illorum in ejusdem sedis scriberent defensionem? Nonne è contra lætitiam non cohibentes suam Protestantium plerique factum istud ubique disseminarent, & catholicis, qua voce, qua libris, non intermitterent exprobrare? Hancne, obsecro, illi erga ecclesiam Romanam, ejusque alumnos, animi modestiam à sua separatione usque in hodiernum diem, exhibuerunt, quam auctor anonymus dissertationis Gallicæ de Papissa, Photio cæterisque Græcis eidem sedi infestis, ac aliis quibuscunque in illam malè affectis, tempore Papissæ tribuit? Numquid eorum illi qui hanc historiam legerunt, statim silentio obruere studuerunt, vetustiorum scriptorum sibi præeuntium exemplo, quibus supponit author anonymus non minus quam ipsis fuisse notam? Idque eo quod, sicut illi probe noverant, ita & ipsi quoque clare perciperent, hujus facti narratione, cujus aliunde nullus Pontifex præter Pseudopapissam reus esset, suarum cum prædicta sede querelarum minime juvari causas? Apage deliramentum. Mirare hypothesim, lector prudens: juxta auctorem differt. Gall. de Papissa, admittendum plane est, ideo apud nullum scriptorum Joannæ coætaneorum, ejus historiam legi: vel quod illi omnes penitus ignoraverint quid illa fuerit, quidque illi acciderit, impediente sede Romana, quominus id ad illorum notitiam perveniret, vel A quod ipsi satius duxerint de illa nihil posteris relinquere; vel quod quidquid de ea scripserunt, ex omnibus eorum operibus sublatum fuerit: quænam enim alia somniari potest ratio tanti silentii à veteribus de Joanna servati, si hæc vere sedem apostolicam occupaverit? At modo demonstratum est impossibile omni impossibilitate fuisse, nisi id Deus insigni miraculo præstitisset, ut Joannæ pontificatus, partus, ac obitus fama, ubique non percrebuerit, quum innumeri horum Romæ interfuissent testes. Non minus quoque B impossibile esse constat, sic omnia auctorum Papissæ coætaneorum opera, in quibus aliquid de ea continebatur, in potestatem sedis Romanæ venisse, ut in iisdem deletum aut correctum fuerit quidquid ipsa voluisset posteros latere. Siquidem id nunquam assequi valuit illa sedes, ipso anonymo fatente, quamcunque adhibuerit vigilantiam, circa tot scripta quæ sibi non arridebant. Superest ergo dicendum, noni & decimi sæculorum scriptores, tam qui Romanæ sedi specialius addicti erant, quam qui majori odio in eamdem ferebantur, C quantovis à se invicem terrarum marium-ve abessent intervallo, in sententiam nihilominus ivisse quasi communi consilio, nullum illorum, sive Judæus extaret, sive Ethnicus, sive Mohammedanus, sive Nestorianus, sive Monophysita, sive Græcus, sive Latinus, quamcunque demum religionem profiteretur, cujuscunque etiam gentis esset, & loquelæ, vel levissimam mentionem facturum illius Joannæ, quæ per biennium Pontifex Romanus existimata, scandalum horrendum publicè parturiendo exhibuerat. Hæc certe tacita D auctorum eodem tempore viventium per universum orbem conspiratio, ad hujusmodi silentium nulla de causa solvendum, rigidaque ejus reipsa observatio, miraculum fuisset omne superans miraculum, & hucusque prorsus inauditum.

Sed si tantus fuit omnium consensus, ad id præsertim satagente sede Romana, ne ulla de Papissa notitia ad posteros transmitteretur; quorsum statua illa, quam aiunt historiæ Papissæ propugnatores Romæ in memoriam ejus erectam in via ubi illa pepererat? Quor-E sum sella peculiaris quam ad explorandum novi Pontificis sexum destinatam comminiscuntur? Quorsum simulacrum Papissæ, inter similia aliorum Pontificum, Senis prostans hisce recentioribus sæculis? Quorsum denique Joannem XXI. qui tantummodo XX. dici debuisset, sic appellatum volunt ob Joannam quam ille censuisset fuisse Pontificem?

De sella jam supra loquuti sumus *col. 392. E.* De simulacro itidem Senensi, quod nonnisi post divulgatam Papissæ fabulam effictum

est, *ante annos fere ducentos,* inquit Blondellus *dissertationis Latinæ de Papissa pag. 70.* id est, sæculo ad summum decimo-quinto, *col. eadem 392.* A.

De statua autem Romæ erecta, quam, eodem teste Blondello *p. 5.* primus memorat Theodoricus à Niem *lib. de privileg. & juribus Imperii,* scribens circa annum 1414. hæc tradunt Pagius *tom. 2. Breviar. gestor. Pontif. Roman. pag. 77.* Natal. Alexand. *to. 6. in-fol. hist. eccl. dissert. 3. pag. 255. col. 2.* & alii, statuam hanc celebrem, quæ olim Romæ visebatur, non præ se tulisse mulieris speciem, nec infantem exhibuisse recens natum, pannis scilicet involutum, vel inter matris brachia positum; sed puerum grandiusculum qui præire videretur. Quamobrem in hac statua repræsentatum fuisse sacerdotem quemdam ethnicorum ad sacra obeunda pergentem præcedente ministro, aut aliquod Gentilium numen, viri antiquariæ rei periti jam pridem observarunt: maxime cum altera manu palmæ ramum humero innixum deferret, quod Romanorum Pontificum non est insigne, qui crucem aut claves manibus gestantes effinguntur. Statuam autem illam, ut & plures alias, auferri jussit Sixtus V. quum viam in qua hæc posita erat, rectiorem fieri & latiorem curavit ad urbis decorem atque ornamentum. Porro vera causa cur Romani Pontifices ab illa via deflexerint, fuit quod comitatui Pontificio continendo non esset tunc idonea, utpote angusta nimis & anfractuosa. Quidam tamen Pontifices, etiam post annum quo fingitur fabulosæ Joannæ partus, per eam viam interdum incederunt, teste Onuphrio Panvinio in notis ad Platinam.

Denique Joannes XXI. sic cognominatus est, non ab his solum, ut putavit Ciaconius, apud Pagium *to. 3. Breviar. gestor. Pont. Rom. num 3. pag. 424. qui fabulosam & commentitiam Joannem fœminam numero Pontificum interserunt;* sed ab ipsis Cardinalibus post mortem hujus Pontificis scribentibus ad Rudolphum Romanorum regem anno 1277. quorum litteras Raynaldus ad eumdem annum *n. 49.* refert, datas Viterbii, apostolica sede vacante. Quare occasio hujus nominis fuit, non fabula Joannæ, nondum fortassis propalata, quum, ut supra dictum est *coll. 381.* A. & *389.* B. Ptolomæus Lucensis, post ann. 1313. nullibi adhuc eam, præter apud Martinum Polonum jam interpolatum, legisset: sed quod Joannes ille, vel Joannem Roberti filium, vel Joannem Placentinum, inter Pontifices Romanos numerandum censuerit. De Joanne enim Roberti filio, qui electus est Papa inter Joannem XIV. & Joannem XV. chronicon Malleacense seu sancti Maxentii

A ad annum usque 1134. perductum, quod extat *tom. 2. Biblioth.* Labbei ex cod. manusc. descriptum, ait, *pag. 204.* ad annum 983. *sequenti anno tres Apostolici apud Romam mortui sunt;* Joannes nimirum XIV. Bonifacius VII. & Joannes filius Roberti, qui omnes anno 985. obierunt. Hic quidem postremus Joannes, ut observat idem Pagius supra citatus, *tom. 2. pag. 253.* in quibusdam catalogis Joannes XV. numeratur; quia tamen, ex pluribus chartis Joannis qui ei successit, constat hunc sese in iis Joannem XV. nuncupasse,
B non vero Joannem XVI. palam est, aut Joannem Roberti filium, fuisse tantum *electum,* non *consecratum:* (eo enim ævo usque ad medium sæculum XI. tempora Pontificum, inquit idem Pagius *ibidem to. 3. n. 2. p. 420.* non ab electionis, sed à Pontificalis ordinationis die numerari solita erant, ideoque licet electus in possessionem Patriarchii statim à sua electione induceretur, non tamen dicebatur simpliciter (Pontifex) antequam ordinaretur;) aut hunc Joannem Roberti filium Pontificem legitimum non fuisse, nec conse-
C quenter Joannem XV. nominandum. Hinc etiam potius credendum venit, Joannem, qui Adriano V. successit anno 1276. appellatum fuisse *Joannem XXI.* non XX. eo quod Joannes Placentinus, (licet antipapa adversus Gregorium V. anno 997.) locum tenuerit inter Romanos Pontifices sub *Joannis XVI.* nomine: Joannes enim qui Silvestrum II. excepit anno 1003. & nuncupandus foret Joannes XVI. quum prædecessor Gregorii V. *Joannes XV.* diceretur, se ipsum nihilominus in rescriptis *Joannem XVII.* nominat: ejus
D pariter successor eodem anno 1003. mense Decemb. se *Joannem XVIII.* inscribit in diplomate *dato IV. non.* (id est die 2.) *Decemb.... Anno 3. Pontificatus Domini Joannis XVIII. Ind. V.* id est an. 1006. apud eumdem Pagium *ibid. to. 2. p. 284.* Quod optima ratione, inquit iterum Pagius *ibid. p. 276.* ab utroque factum existimat Papebrochius in Conatu chronico-historico, his verbis: « Tametsi non fuerit unquam verus Pontifex hic Joannes XVI. tamen « extabant, sub eo nominis numero, sparsæ toto « orbe pro occasionum diversitate epistolæ ac «
E bullæ, quæ ne cum veri deinde Pontificis « (ejusdem nominis Joannis XVI. qui postea « electus foret) actis confunderentur, si hic « quoque diceretur, (Joannes) XVI. necesse « habuit (Silvester II. Gregorii V.) successor permittere, ut (ille qui tempore ejusdem Gre- « gorii sederat Antipapa sub nomine Joannis « XVI.) Joannes XVI. diceretur.» Subdit etiam idem Pagius sibi videri hunc Silvestrum II. Gregorii V. successorem, vel ad preces sancti Nili abbatis, qui nihil prætermiserat ne

Joannes ille antipapa malè tractaretur, quamvis non obtinuerit: vel ut Ottoni III. Imperatori, quem idem Joannes de sacro fonte susceperat, arrideret, indulsisse, ut iste Joannes etiam depositus perseveraret nuncupari Joannes XVI. ex quo contigit, Joannem sequentem sese Joannem XVII. appellasse: Nec carere exemplo, ait idem *ibid. tom. 3. pag. 424.* quosdam alios Pseudopontifices inter legitimos annumerari. Sic enim Leo, qui Damaso II. successit anno 1049. dictus est hujus nominis IX. quamvis inter Leonem VII. & ipsum, unicus fuerit Leo antipapa in locum Joannis XII. quem pseudosynodus Romana sede ejecerat anno 963. ordinatus, dictus nihilominus Leo VIII. Sic etiam Benedictus, qui post Bonifacium VIII. electus est Pontifex, & dicendus foret Benedictus X. quum Benedictus hujus nominis antipapa fuerit anno 1058. Benedictus XI. appellatur.

Verum tantum abest, ut vel leviusculum suspicari quis habeat de sede Romana, quod ad tantum, tamque stupendum vetustiorum scriptorum circa Joannam silentium ipsa contulerit quidquam, quin potius è contra nullum ipsamet confestim non movisset lapidem quo istud Papissæ portentum toti innotuisset orbi. Ad id enim eam coëgisset suæ conservandæ hierarchiæ necessitas: ut scilicet nullius in quacumque terrarum regione degentis, (qui vel à spurio illo Pontifice esset inauguratus, vel à quovis alio quem is consecrasset,) fugeret cognitionem sibi abstinendum fore ab executione hujusmodi ordinum, donec novam validamque ordinationem susceperit. Quum enim ab ordinatione ministrorum in ecclesia pendeat omnium fere sacramentorum validitas; hinc maxima semper ejus sollicitudo fuit, ne quid unquam sacris ordinationibus deesset unde dubiæ evaderent. Hinc sanè tot decretis irritæ & iterandæ declaratæ sunt sæpius, à veris quoque episcopis collatæ ordinationes, quando illi, vel depositi fuerant, vel intrusi; quod multis viris doctis tunc videretur incertum an hujusmodi ordinationes valerent.

En recentissimum exemplum in fine sæculi proxime elapsi. Consulta sedes apostolica ab eminentiss. Cardinali Orsini sive Ursino archiepiscopo Beneventano, qui postea electus est Romanus Pontifex dictus Benedictus XIII. consulta, inquam, de ordinationibus ab episcopo Abellini collatis, sequens tulit decretum: *Fer. 5. die 1. Augusti 1697. in congregatione generali sanctæ Romanæ & universalis inquisitionis habita in palatio apostolico montis-Quirinalis coram sanctissimo D. N. D. Innocentio divina providentia Papa XII. ac eminentiss. & reverendiss. DD. S. R. E. Cardinalibus in tota republica Christiana contra hæreticam pravitatem generalibus inquisitoribus à sancta sede apostolica specialiter deputatis. Proposito iterum, & mature discusso dubio, an ordinationes factæ per episcopum Abellini, qui per se ipsum instrumenta, seu materiam subdiaconis, diaconis, & presbyteris respective non porrexit, sint nullæ, & invalidæ; & an prædicti in ordinibus sacris ordinati, sint absolute iterum ordinandi, vel potius sub conditione tantum! Sanctissimus, auditis votis eminentissimorum, decrevit in casu de quo agitur, tutius esse quod sub conditione reiterentur collationes sacrorum ordinum, ut infra: ideoque rescribendum esse eminentissimo archiepiscopo Beneventano, ut ordinati ad ordines subdiaconatus, diaconatus, & presbyteratus ab episcopo Abellini, non porrecta per ipsummet episcopum materia dictorum ordinum, iterum sub conditione, ac singillatim ad dictos ordines respectivè, servata forma in Pontificali Romano præscripta, ordinentur, etiam extra tempora, & non servatis interstitiis, in tribus diebus Dominicis, vel festivis de præcepto; ac etiam una eademque die quoad curam animarum habentes, prout urgens necessitas arbitrio ordinantis postulaverit; tribuendo eidem Dom. archiepiscopo facultatem dandi licentiam, quoad eos, qui extra sui, ac dicti episcopi Abellini diœcesim morantur, ut à quocunque catholico episcopo gratiam & communionem sanctæ sedis apostolicæ habente, iterum sub dicta conditione extra tempora, non servatis interstitiis, & alias ut supra, reordinari possint: concedendo insuper eidem eminentiss. facultatem convalidandi collationes beneficiorum, etiam curatorum, sic ordinatis factas, eisdemque fructus ex beneficiis receptos remittendi, ac quæcunque officia, etiam regularia convalidandi, ac gesta quæcunque confirmabilia confirmandi, necnon absolvendi. Quo vero ad dubium facti circa eos, qui ordinati fuerint ante annum 1688. inclusivè, quibus porrexisse per se ipsum materiam credit dictus episcopus Abellini, & ipsi ordinati adhuc dubitant, sibi fuisse ab eodem materiam porrectam; idem sanctissimus decrevit, quod sic dubitantes, vel expressè negantes, absque alio juramento ad novam ordinationem sub conditione prædicta, ut supra, admittantur. Ii vero, qui fuerint ordinati ab anno 1688. citra, quibus ex facto præsumitur, non fuisse per episcopum traditam materiam, omnes indistinctè iterum sub dicta conditione ordinentur; & episcopus Abellini graviter reprehendatur, & moneatur: quo vero ad reliqua in casibus particularibus provideri poterit. Joseph Bartolus S. R. E. & universalis inquisitionis notarius.* Hæc refert P. Joa. Mich. Cavalieri Ord. FF. Præd. Galleriæ præsulum ejusdem Ord. *to. 2. p. 248.* qui & addit hoc decretum

fuiſſe executioni mandatum eodem anno 1697. manibuſque D. Cardin. Orſini fuiſſe reordinatos ſub conditione ſubdiaconos 69. diaconos 64. & preſbyteros 54.

Ex quibus manifeſtiſſimum eſt, ſi Joanna, per ſexum nullius ordinationis ſacræ, ſive ſuſcipiendæ, ſive conferendæ capax, duobus annis & amplius ſediſſet, omnes ejus ordinationes, eaſque ſimiliter quas epiſcopi ab ea ordinati contuliſſent, fuiſſe neceſſario reiterandas abſolute; quod quum fieri non potuiſſet, ſervato ſilentio, ideo hujus rei fama, ipſamet denuntiante inprimis ſede Romana cujus plurimum intererat ut tanto malo quantocius efficaciter mederetur, in toto orbe confeſtim pervolaſſet. Quæ autem perquiſitio facta refertur de miniſtris à Joanna, quandiu hæc exiſtimabatur verus Pontifex, ordinatis, ſive Romæ, ſive etiam in aliis regnis, ubi proculdubio ordinati non pauci ab iis quos ipſa conſecraſſet, morabantur? Quis ullibi de novo ordinatus fuit? Quænam alia epiſcopalia munia ab ea muliere incaſſum obita, iterum confecta memorantur? Cur vero non inſurrexit, cur conqueſtus non eſt Photius Conſtantinopolitanus, quod ipſius ſcilicet, qui quantumvis intruſus & illegitime ac contra canones à Gregorio Syracuſano depoſito inauguratus fuerit, vir tamen erat & charactere epiſcopali inſignitus, ordinationes repudiarentur ut ſacrilegæ; quodque eas tum Nicolaus I. tum poſtea ſynodus octava generalis declaraſſent irritas, cujus ſynodi act. x. die ultima Febr. anni 870. canon IV. ad laïcos redigit eos omnes qui à Photio conſecrati aut promoti ſint, utpote qui nec ſit, nec fuerit unquam epiſcopus; & dedicationem eccleſiarum aut altarium ab ipſo, aut iis quos ille conſecravit, irritam & iterandam decernit? cur, inquam, Photius ille non exprobravit Romanis quod hæc contra ſe decreta fuiſſent, dum ſubſiſtere permitterentur ordinationes cæteraque epiſcopalia officia à Joanne fœmina peracta? De facto quippè nihil ſtatutum ullibi invenitur adverſus hanc Papiſſam. Verum non habuit Photius quod ea de re quidquam regereret: ſilentium non ſolum ab ipſo, ſed & ab omnibus & ubique obſervatum eſt maximum; nihil Romæ definitum aut alibi contra Joannam, nulla ejus occaſione ordinatio reiterata. Quorſum vero? quia nec tunc, nec unquam Pontifex fœmina Romæ ſedit. Non enim profecto alio genio donati erant ſæculi noni homines, ac donantur qui ſæculo præſenti vivunt. Nonne autem ipſis cæcis viſibile eſt, ſi nunc hujuſmodi caſus emergeret, Romæ ſtatim pronuntiandum fore nullius roboris, quicquid juris epiſcopalis attentaſſet talis Pſeudopapiſſa? Ad novas ordinationes

A protinus revocandos, in quovis loco degerent, quicunque vel ab ipſa, vel ab aliquo epiſcopo quem illa conſecraſſet, fuiſſent ordinati? A ſede Romana mandata ubique ſpargenda, ut nullus ſic invalide ordinatus ignoraret, ſe à vero epiſcopo denuo conſecrandum? Rem tantam tamque inſolitam omnium ore volitandam? De ea unumquemque, prout affectus eſſet, ſeſe enuntiaturum? Sedem Romanam cachinnis & ludibriis Proteſtantium impetendam? Innumeris ſcriptis, quantumvis prohiberent reges & præſides, Papiſſæ nihilominus B nomen, artes, geſtaque, poſteritati tranſmittenda? Nemo eſt ſanæ mentis, qui non probe intelligat hæc omnia nunc temporis infallibiliter ſequutura, ſi pro Papa unquam eligeretur Papiſſa, cujus poſtea ſexus publicè detegeretur. Cur ergo idem non contigit ſæculo nono? Cur nihil de Joanna dictum, ſcriptum, decantatum, exprobratum, ſibilatum? Cur nihil quod in pontificatu egiſſet reformatum? Niſi quia vere nulla tunc ſederit Papiſſa, de qua ullus homo quidquam prorſus audierit. Ut enim ratiocinatur Labbeus, *tom. 8. conc.* C *coll. 190. & 191.* Mirum omnino atque omni admiratione majus, quomodo factum ſit, ut qui per biennium integrum, & aliquot menſes δοξαστικῶς ſaltem ac ſpecie tenus pontificatum tenuit; nullam toto eo tempore epiſtolam ſcripſerit, nullum emiſerit diploma, à quoquam conſultus non fuerit, nuntium non acceperit: biennium expectarint Gregorius Syracuſanus, aliique epiſcopi Græci ab Ignatio Patriarcha Conſtantinopolitano depoſiti, ut poſt Leonem IV. ad Benedictum III. recurrerent, ſpreto Joanne Anglo inter utrum- D que ſedente: biennium pariter Lupus Ferrarienſis, atque Hincmarus, ut eodem Joanne prætermiſſo ad ſucceſſorem ejus Benedictum ſcriberent: biennium denique innumeri in Gallia totoque Occidente atque Oriente epiſcopi, clerici, imperatores, reges, principeſque per univerſum orbem: ſomnum omnes interea dormierint profundiſſimum; nemo, vel obiter, in conciliis, epiſtolis, libris, tractatibus, ſatyris, invectivis, carminibus, hujus Papiſſæ tunc temporis meminerit. Hæc devoret, quiſquis ſtomachum ad hoc ſibi ſenſerit E ſufficienter robuſtum: ſed nullum æquiore judicio pollentem virum inficiandum puto, quin quæcunque à nobis, ad hujus commenti confutationem hactenus adducta ſunt, ſimul ſumpta, vim plenæ demonſtrationis ſortiantur. Concludendum ſubinde, perperam omnino ab auctore anonymo differt. Gall. de Papiſſa, in Præfatione ſua dictum, Quæſtionem hanc de iis unam eſſe quæ in utramque partem problematicè ventilari poſſunt. Nam quia ipſe nihilominus eam ex utraque illa ſententia

præfert, quæ ſtat pro Papiſſa; numquid, A amabo, alteram quam tuemur amplecteretur ultro, totamque hanc hiſtoriam inter fabulas ipſe nobiſcum amandaret, ſi non aliis fulta eſſet momentis quam quæ ipſe adduxit! Si Joannam inſuper, ex coætaneis & ſupparibus ſcriptoribus, inter cæteros pontifices Romanos poſt Leonem IV. ſediſſe oſtendiſſemus, idque compertum omnibus fuiſſe, uſque ad ſæculum XIII. quo tunc duntaxat, & ſubſequentibus poſtea ſæculis, fabulis cœperit annumerari: ſicut evicimus nullam, de ea Papiſſa, in genuinis omnium auctorum ſcriptis uſque B ad ſæculum XIII. & in poſteriorum adhuc multis, reperiri mentionem; eoſque uno conſenſu omnes agnoſcere & tradere Leoni IV. ſucceſſiſſe immediate Benedictum III. quem deinde Nicolaus I. exceperit. Supervacaneum proinde foret diutius immorari cæteris confutandis quæ idem auctor incaſſum exaggerat. Eo enim ipſo quo manifeſtiſſime omni cordato viro, & veritatem ſincere inquirenti, liquet quidquid de Joanna Papiſſa hucuſque proditum eſt puramputam eſſe fabulam; ſtatim ſponte ruere neceſſe eſt quidquid hic auctor, C cæterique qui ei ſuffragarentur, in hujus Papiſſæ defenſionem coacervare voluerint: ſiquidem quod certo veritati adverſatur, illud à quibuſcunque & quovis numero adſtruatur ſcriptoribus, quantiſlibet etiam muniatur argumentis, ſemper falſum erit.

Claudo itaque totam hanc de Joanna Papiſſa diſſertationem, iiſdem verbis quibus libellum ſuum Latinum de eadem Blondellus finit: *Hinc patet*, inquit, *fieri nullatenus poſſe, ut Joanna ulla, ullo inter Leonem ſive IV. ſive V. Benedictumque III. tempore ſediſſe dicatur;* D *quum certiſſimis ipſaque meridiana luce clarioribus argumentis Anaſtaſium bibliothecarium (in cujus partes Marianus, Sigebertus, &c. velint nolint tranſeunt)* [Meminerit lector Marianum, Sigebertum, & quoſdam alios ſcriptores XI. & XII. ſæculorum, quos Blondellus inter Joannæ pontificatus aſſertores computat, de illa revera in genuinis ſuis operibus mentionem non feciſſe:] quum eos, pergit Blondellus, *vera compertaque de duobus hiſce Pontificibus retuliſſe, Leonem* (ſcilicet) *anno demum 855. Julii 17. hominem exuiſſe:* E *Benedictum menſis ejuſdem 19. feria 6. duobus circiter ante Lotharii Imperatoris ſupremam horam menſibus electum, Septembris 29. feria prima* (id eſt Dominica) *qua elatus Lotharius, incardinatum, conſtet: adeoque impoſturam vel feciſſe, vel paſſos (quicunque tandem illi ſint) decantatæ per ſæcula propemodum ſex* (dicendum potius quatuor) *fabulæ ſive parentes, ſive amatores. Eat igitur tandem aliquando, quo digna eſt, ἐς κόρακας.*

Hæc de ea fabula paulo fuſius egimus, adverſus illos qui in iſto etiam ſæculo, cum auctore anonymo diſſert. Gall. de Papiſſa ſæpius citatæ, hanc veram eſſe hiſtoriam poſſent credere. Huic autem cudendæ, ut jam ſupra obſervatum eſt *col. 380.* C. præbuiſſe fortaſſis occaſionem Joannem VIII. conjecit Baronius, ad annum 879. *num. 5.* ex eo quod facilius Photii reſtitutioni conſenſerit. At conjectura illa merito exploditur à Pagio, *to. 3. crit. annal.* ad annum 879. *n. 19.* laudato, *ibid.* tum quia ſæculo tantum decimo-tertio excogitata hæc fabula videtur, tum etiam quia non refertur ſediſſe Pſeudopapiſſa tempore quo ſedit Joannes VIII. ſcilicet poſt Adrianum II. ab anno Chriſti 872. ad annum 882. ſed poſt Leonem IV. qui anno 855. fato-functus eſt. Nunc de Helia dicendum, qui Theodoſio in ſede Hieroſolymorum ſucceſſit.

LXIX. Helias III.

Jam ſupra obſervavimus *col. 376.* B. hunc *Heliam*, ſi acta pſeudoſynodi Photianæ menſe Novembri celebrari cœptæ anno Dom. 879. fidem aliquam ſaltem ea in parte mereantur, Theodoſio Hieroſolymorum Patriarchæ eodem anno mortuo, ante illum menſem ſucceſſiſſe. Eum porro ceu virum qui Photii adverſus Ignatium partes ſemper amplexus fuerit, Theodoſii prædeceſſoris ſui in hoc ſequutus exemplum, ſæpius exhibet ejuſdem nominis Helias illius vicarius in ea ſynodo. De Theodoſio quidem hoc falſiſſime aſſertum conſtat, tum ex epiſtola ejus ad Ignatium quæ lecta fuit in ſynodo octava generali, tum ex geſtis Heliæ ipſius perſonam repræſentantis in eadem ſynodo, quibus nihil aliud opponere habuit alter Helias Heliæ Theodoſii ſucceſſoris ſyncellus, niſi eum Heliam Saracenorum fuiſſe legatum, non Theodoſii; & propter hunc reatum à Theodoſio fuiſſe excommunicatum: quæ quum ad concilii octavi auctoritatem deprimendam excogitata videantur, rejici omnimo debent. Vide ſupra *col. 371.* A. Verum quód ſpectat ad Heliam Patriarcham, nihil impedit quin credamus, ipſum fortaſſis à Baſilio Imperatore & Photio circumventum, ſicuti pari modo circumventus & deceptus fuit ab iiſdem Joannes VIII. Papa, conſenſiſſe ut Helias à ſe miſſus ad ſynodum, tranquillitatis in patriarchatu Conſtantinopolitano ubi Photius jactitabatur votis omnibus expetitus reſarciendæ gratia, ejuſdem Photii in ea ſede reſtitutionem ſuo nomine admitteret. At quidquid præterea Helias ille Heliæ Hieroſolymitani antiſtitis ſyncellus in actis hujus pſeudoſynodi, de perpetuo ardentique Patriarchæ ſui in Photium affectu, protuliſſe introducitur; id totum veriſimiliter, ex ſe ille

asseruit, ab Imperatore & Photio corruptus, vel dixisse eum Photius falso scripsit. Hinc itaque num Helias Theodosii successor revera Photio, dum Ignatius viveret, adhæserit, necne, affirmare non ausim. Sic de eo Eutychius Alexandrinus *pag. 471. Anno Califatus decimo Al-Motammedi, constitutus est Helias, Mansoris* sive Mansuri *(qui Moslemiis in capienda Damasco opem tulit, ideoque per totum mundum diris devotus est) filius, Patriarcha Hierosolymitanus, ubi quum annos 29. sedisset, mortuus est.* In catalogo Dosithei Patriarchæ Hierosolymorum, dicitur fuisse frater Sergii qui, ante Salomonem Theodosii prædecessorem, sedem Hierosolymitanam conscendit an. 842. aut 843. de cujus etiam patre Mansore eadem, ac in præsenti loco, refert Eutychius; perperam tamen. Quum enim Damascus à Saracenis capta fuerit anno 635. Sophronio extante Patriarcha Hierosolymorum, quomodo Mansoris, qui opem iis tulit ad illam urbem capiendam, filii esse potuerunt, sive Sergius qui post annos exinde fere ducentos electus est Hierosolymitanus antistes, sive adhuc difficilius Helias iste qui factus Patriarcha post annos ab hinc 243. annos ulterius sedit viginti novem? Narrat Elmacinus *lib. 2. hist. Sarac. cap. 15. p. 162.* Anno heg. 255. qui incepit die 20. Decemb. 868. die secundo mensis Ragiab sive Regiebi, ideoque anno Christi 869. medio circiter Junio, ut observat Pagius *tom. 3. crit. annal. Baron.* ad hunc annum *num. 29.* Al-Motazo Califæ Babyloniensi deposito, & paulo-post mortuo successisse Al Mothamedum Bellahi die tertio ejusdem mensis Regiebi. Annus proinde ejus imperii decimus, quo ad thronum Hierosolymitanum Helias III. evectus est, annus esse debuit Christi 879. ante medium Junium.

Extat *tom. 2.* Spicilegii P. Lucæ Dacherii Bened. *p. 372. epistola hujus Heliæ ad Carolum Juniorem Imperatorem* (dictum Crassum) *& ad cunctos episcopos & principes ac nobiles regni Galliæ anno Domini 881. Indict. XIV.* id est ante mensem Septembrem, quæ epistola sic incipit: *Omnibus magnificentissimis, piissimis, gloriosissimis, ex alta stirpe progenitis Domini magnificentissimi summi Imperatoris Caroli, regibus cunctarum regionum Galliarum, seu comitibus, vel sanctissimis archiepiscopis, metropolitanis, & episcopis, abbatibus, presbyteris, diaconibus, subdiaconibus, & sanctæ ecclesiæ ministris; necnon & sacris sororibus, seu nobilibus, vel etiam cunctis Dei cultoribus, fœminis gloriosissimis, principibus, ducibus, atque cunctis Christi cultoribus, fidelibus duntaxat catholicis & orthodoxis, charissimis fratribus, per universum mundum constitutis, Helias servus Domini* A *nostri Jesu-Christi, & Patriarcha Hierosolymorum in Domino salutem. Tribulationes multas, &c.* In ea epistola erogari sibi subsidia instanter postulabat ad ecclesias Palæstinæ reficiendas; cujus rei causa vasa sacra oppigneraverat. Alteram ejusdem Patriarchæ epistolam exhibet Mabillonius, Veter. Analector. *tom. 3. edit. Paris. 1682. pag. 434.* qua episcopi Malaceni in Iberia, & quinquaginta monachorum quos Turcæ in vincula projecerant, luctuosum statum exponit: ei autem epistolæ aliam subjungit idem Mabill. Bened. Pap. IV. B commendatitiam epistolam, de eodem episcopo Malaceno, ex qua colligitur hanc utramque fuisse scriptam post mensem Augustum anni 900. quo Benedictus ordinatus est Papa, & ante mensem Octob. anni 903. quo idem Papa obiit.

Doctissimus Pagius *to. 3. crit. annal. Baron.* ad annum 889. *num. 5.* arbitratus est quemdam eo anno Hierosolymis sedisse Patriarcham nomine *Abel,* qui Papebrochium fugerit in suo de iis Patriarchis catalogo tomo tertio actorum sanctorum Maii præfixo, eo C quod Asserus in vita Alfredi Angliæ regis hæc scripserit: *De Hierosolyma Abel Patriarchæ epistolas & dona Alfredo directas, vidimus & legimus.* Verum, quum eo tempore Heliam sedisse constet, ex ejus duabus epistolis modo memoratis, hic Patriarcha *Abel,* ipsemet *Helias* videtur, dictus Abel quasi Ab-El *Abba Elias:* episcopi enim, iique maxime qui ex cœnobiis assumpti fuerant, nomen Abba nomini proprio sæpè præmittebant, ut multis exemplis notum est.

Eutychius Alexandrinus *pag. 484.* narrat D Nicolao Mystico Patriarcha Constantinopolitano quartis Leonis Sapientis cognominati nuptiis sese totis viribus opponente, Imperatorem scripsisse ad Patriarcham Romanum, Michaëlem Alexandrinum, *Heliam Mansuri filium Patriarcham Hierosolymitanum,* & Simeonem Zarnuki filium Antiochenum, rogans ut ad ipsum accedentes dispicerent an sibi non liceret connubium quartum inire; à singulis vero missos vicarios, quibus sese nonnulli episcopi Constantinopoli jungentes, matrimonium illud vetitum non esse pro- E nuntiarunt. De eo conjugio Simeon Logotheta in annalibus, apud Pagium *tom. 3. crit. annal. Baron.* ad annum 906. *n. 3.* scribit Constantinum Porphyrogennetam filium Leonis, *anno ejus imperii XX.* baptizatum fuisse à Nicolao Patriarcha *in sancto Theophaniorum die.* Et subdit: *Imperii Leonis anno XXI. benedictionem nuptiali ritu consequuti sunt Leo & Zoe post festæ Lucis* (seu Theophaniæ) *peracta solemnia, Thoma presbytero administro, qui & gradu motus est. Uxorem quoque Zoen Leo*

Augustam proclamavit. Hinc ecclesiæ ingressu Leoni interdictum à Patriarcha. Ab aliquot quidem annis Leo Imperator Zoen quartam uxorem duxerat, sed ea *in palatio nondum imperii corona redimita degebat,* inquit Leo Grammaticus *p. 482.* apud eumdem Pagium citatum, *num. 4.* neque ante Constantini baptismum *Augusta* declarata est, indeque Nicolaus, ante ejus coronationem, illam ceu privatam mulierem habebat. At ubi *Augusta* renuntiata fuit, quartas has Leonis nuptias ecclesiæ Orientalis legibus contrarias reprehendit. Hæc omnia anno xx. imperii Leonis, Christi 906. post festum Epiphaniæ peracta, ut patet ex Leone Grammatico, & aliis, qui hæc uno tenore recitant, & uno eodemque anno contigisse innuunt, statimque referunt exilium Nicolai Patriarchæ in Hieriam ubi erat monasterium ab eo conditum. Hieria *palatium* erat Constantini Copronymi, *è regione Constantinopolis, ad subsolanum positum,* teste Nicephoro ad annum 765. Elmacinus de ea re hæc habet *lib. 2. hist. Sarac. cap. 17. p. 180. Tradunt Christianorum historiæ, uxorem Leonis Imperatoris Romanorum* (id est Constantinopolitani) *obiisse, anno Hegiræ 281.* (qui cœperat die 12. Mart. anni Christi 894. *quumque aliam ducere vellet, Nicolaum Patriarcham Constantinopolitanum eum impedivisse, atque dixisse: Tu ministerium habes sacrum, itaque, si uxorem duxeris, ne revertere ut ingrediaris templum. Respondit Leo, utique ego solum cupio uxorem ducere, ut sit mihi filius qui hæres fiat regni post me. Verum quum ille non permitteret, scripsit Imperator ad Patriarchas, in omnibus Christianorum regnis, & rem iis significavit; ac responsum accepit, ut uxorem duceret: quod quum fecisset, filium nactus est quem vocavit Constantinum, Nicolaum autem Patriarcham Constantinopolitanum in exilium misit, & in locum ejus alium substituit.* Præfatus Eutychius Alexandrinus rursus refert *pag. 488.* anno Al-Muctafi Califæ quinto, (à die 4. April.) Christi 906. Hierosolymis ipso magni Sabbati die, (12. April.) Christodulum Haleppensem Alexandriæ designatum Patriarcham, ab Helia filio Mansuri Patriarcha fuisse consecratum: Alexandrinos vero ordinationem hanc repudiasse, ac voluisse ut consecrationis preces iterarentur. Obiit Helias anno Christi 907. qui ex Eutychio præfato, vigesimus-nonus sui præsulatus erat.

LXX. Sergius II.

Hunc *Sergium,* quem catalogi Latini exhibent Heliæ III. in sede Hierosolymitana successorem, *Georgium* appellat Eutychius Alexandrinus, & de eo hæc habet: *Anno Califatus ejusdem* (Al-Muctafi) *sexto consti-*
A *tutus est Georgius Danijani* (in catalogo Dosithei dicitur *Thangian Θαγγίαν*) *filius, Patriarcha Hierosolymitanus, qui annos quatuor & sex menses sedit: dein mortuus est.* Creatum fuisse eum asserit Califam Elmacinus *lib. 2. Sarac. hist. cap. 18. pag. 181.* eo die quo obiit pater ejus (Mutadidus) 22. (Eutychius scribit 21.) Rabii posterioris (id est quinto vel quarto Aprilis) anno (Hegiræ) 289. (qui incœpit die 15. Decembris anni Christi 901.) Califatum subinde obtinuit Muctafis, ut eum nuncupat Elma-
B cinus, die quarta vel quinta Aprilis anni Christi 902. Quum autem Sergius II. in sedem Hierosolymitanam evectus sit anno Califatus ejus sexto, id contigisse oportet anno Christi 907. post quartam aut quintam diem Aprilis: obiit vero anno 911. ante diem 12. mensis Augusti, id enim sequitur ex initio pontificatus Leontii ejus successoris. Unde non intelligo quomodo Sergius, ultra 4. annos, qui finiri non potuerunt ad summum nisi post diem quartam aut quintam Aprilis anni Christi 911. sex insuper menses
C sederit. In ea enim hypothesi non obiisset ante mensem Octobrem ejusdem anni, qui quartus fuisset Califatus Al-Muctadiri à die 12. Augusti, quum tamen Leontius Sergium exceperit anno hujus Califæ tertio, ut modo patebit.

LXXI. Leontius.

Sergium in Indicibus sequitur *Leontius,* qui in catalogo Dosithei *Leo* nominatur. Eum pariter Leonem appellat Eutychius Alexandrinus *annal. pag. 503. Anno Califa-*
D *tus Al-Muctadiri tertio constitutus est Leo Patriarcha Hierosolymitanus, qui annos septemdecim sedit: dein mortuus est.* Pagius *tom. 3. crit. annal. Baron.* ad annum 908. *n. 7.* hæc ait: anno Hegiræ 295. (inchoato die 12. Octobris anni Christi 907.) Muctafis Billa Califa Babyloniensis die solis obiit, juxta Eutychium Patriarcham Alexandrinum; juxta vero Elmacinum *lib. 2. hist. Sarac. cap. 18. pag. 184.* die decimo-tertio Dulkiadæ, qui mensis undecimus est Arabum, hoc autem anno dies ille incidebat in diem duodecimum
E (fer. 6.) Augusti, cujus vespere dies 13. ejusdem mensis Dulkiadæ exordiebatur: eique successit Giafar Abulfadlus ejus filius, (Elmacino frater ejus) qui inter Califas ordine est xxxix. Elmacinus utique scribit ibidem, *pag. 185.* ex Chronologo, Muctafim *obiisse die Sabbati elapsis annis Hegiræ 294. mensibus undecim, & diebus octo: annis autem solaribus mundi 6399. mensibus undecim, & diebus viginti.* Et cap. sequenti 19. *Giafarem Abulfadlum Muctadirum Billam, filium Mutadidi, creatum*

creatum esse Califam Bagdadi, eo die quo obiit frater ejus Muctafis, die scilicet 13. Dulkiadæ anni (Hegiræ) *295*. (proindeque die 12. Aug. anni Christi 908.) *quo tempore annorum erat tredecim: neque ante eum quemquam imperium adeptum esse annis eo minorem*. Ex his porro colligendum datur Leontium, qui anno hujus Califæ tertio thronum Hierosolymitanum conscendit, anno Christi 911. fuisse ordinatum, ante mensem Augustum. Obiisse vero, si quidem ex Eutychio septemdecim annos præsul fuit, anno Christi 927. aut 928.

A

LXXII. ANASTASIUS. *Nicolaus.*

B

Anastasium Leontio suffectum tradunt Latini catalogi Patriarcharum Hierosolymorum, at nulla de eo mentio apud Eutychium Alexandrinum. *Athanasius* dicitur in catalogo Dosithei Patriarchæ, & post eum nominatur ibidem *Nicolaus I.* Hic porro Nicolaus, (si quis reipsa extitit istius nominis Hierosolymorum inter Anastasium & Christophorum I. Patriarcha, qui in catalogis Latinis omissus fuerit) sedit utique ab anno 927. aut 928. quo obiisse videtur Anastasius, usque ad annum quo ipsi Christophorus successit, quique licet sileatur in iisdem catalogis, certe annum 937. præcessit. Vel dicendum Christophorum, expuncto Nicolao aliàs nobis ignoto, anno præfato 927. aut 928. ecclesiæ curam Hierosolymorum suscepisse, nisi fortassis per aliquod temporis spatium ea sedes vacaverit.

C

LXXIII. CHRISTOPHORUS, *sive* CHRISTODULUS, *aut* CHRISTODORUS I.

D

Post Anastasium Latini Indices, alii *Christodulum* exhibent, sicut etiam catalogus Dosithei Patriarchæ, qui eum ait Ascalone oriundum: alii *Christodorum*, ut eum pariter appellat Papebrochius *in tract. prælim. ad tom. 3. actorum sanctorum mensis Maii, pag. 42. num. 182.* observans, in Brugensi quoque manuscripto, *Christodorum* nuncupari, sed in codice Rubeæ vallis *Christophorum*. Eutychius Alexandrinus, qui eum nominat similiter *Christophorum*, non exprimit quo anno promotus fuerit, narrat solum *pag. 531. Moslemios tumultu concitato in ecclesia Hierosolymitana die Hosannæ*, seu Dominica Palmarum, *ecclesiæ Constantini portas australes incendisse, necnon dimidium porticus, anno trecentesimo vigesimo-quinto; fuisse vero tunc Patriarcham quemdam Ascalonensem, nomine Christophorum, cui bini filii erant, totidemque filiæ: incendium porro perpetratum esse primo Paschatis die, vastatumque Calvariæ locum, cum templo resurrectionis.*

E

In istius Christophori patriarchatu Eutychius annales suos absolvit. Ex illa autem hujus auctoris relatione discimus Christophorum anno 325. Hegiræ ecclesiæ Hierosolymitanæ clavum tenuisse; qui annus incepit die 19. Novemb. anni 936. Christophorus itaque Patriarcha erat in festo Paschatis anni sequentis 937. quo decurrebat adhuc præfatus Hegiræ annus 325. Quandonam vero obierit nos latet.

LXXIV. AGATHO.

LXXV. JOANNES VI. *Alter Joannes.*

Neutrum horum Patriarcharum Hierosolymorum in catalogis Latinis inveniri testatur Papebrochius *in tract. prælim. ad to. 3. Maii, pag. 42. n. 183.* Apud Theodoricum Pauli, solius *Agathonis* extare hoc elogium, quod undenam desumpserit ille non exprimitur: *doctrina & sapientia insignis, omnibusque virtutibus ornatus, mirabiliter effulsit; atque post signa virtutum, Deum deorum devote desiderans videre in Sion, migravit feliciter.* De *Joanne* aliquid certius habemus ex Cedreno, qui *tom. 2. hist. pag. 661.* D. primam editionem compendii historici Joannis Scilitzæ Curopalatæ exscribens, ad extremum Nicephori Phocæ annum, Christi 969. tradit Saracenos suorum cladibus efferatos, *post expugnatas in Syria & Cilicia urbes, archiepiscopum Hierosolymitanum Joannem, vivum combussisse, quippe cujus instinctu fore suspicarentur ut ipsos Nicephorus Imperator invaderet. Incenderunt insuper pulcherrimum templum Dominici sepulcri.* Vitam itaque amisit hic Joannes Patriarcha Hierosolymorum circa annum Christi 969. ante Nicephori Phocæ necem. Eum fuisse Joannem illum existimat Papebrochius loco supra citato *num. 184.* & *to. 2. Maii, pag. 109. n. 3.* qui sancti Joannis Damasceni vitam, *ab alio, ut potuit, Arabica lingua & litteris simpliciter scriptam consequutus, in Græcum sermonem curavit vertere ad memoriam posterorum*, multo cum ambitu elegantiaque verborum; qualis edita legitur *tom. 2. Maii*, ad diem 6. *p. 111.* Hæc enim Joannis Damasceni vita *Joannis archiepiscopi Hierosolymitani* nomen in omnibus codicibus præfert.

Apud eosdem doctiss. Bollandianos extat *to. 1.* April. ad diem 10. *à p. 875. ad p. 896.* duplex *vita sancti Macarii archiepiscopi Antiocheni*, in qua fit mentio de quodam *Joanne* Patriarcha Hierosolymitano.

Pagius *to. 4. crit. annal. Baron.* ad annum 1011. *n. 6.* de illo Macario hæc habet: «In priori vita (S. Macarii à doctiss. Bollandianis edita ad diem 10. April.) ubi paucissima « de eo extant, legitur Macarium fuisse Antio- « chiæ archiepiscopum, *quæ urbs Armeniæ flos* «

» *eſt.* Quare quum vicinæ provinciæ ſub Ar-
» menia (etiam) comprehenſæ fuerint, & ibi
» Antiochia Piſidiæ metropolis extiterit, non
» videtur dubitandum, quin in ea Macarius
» ſederit. Nam ſi Patriarcha Antiochenus ex-
» titiſſet, neque Eremboldum abbatem Gan-
» denſem, qui eum viderat, neque monachum
» qui priorem vitam ejus ſcripſit, quemque
» Eremboldus de iis quæ ad ſanctum præſu-
» lem ſpectabant, edocuerat, id latuiſſet, vel
» ab eodem tacitum eſſet.» Addit idem Pagius, ad annum ſequentem 1012. *num.7.* alterum anonymum vitæ ſecundæ ejuſdem S. Macarii poſt ejus obitum 55. annis auctorem, contra fidem prioris anonymi, ſcripſiſſe Macarium in civitate Antiochiæ Syrorum metropoli natum & baptizatum fuiſſe, (ejuſque) poſt Deum creatorem Armeniam extitiſſe procreatricem. Armenia enim longe à Syria poſita eſt, & nihilominus hic auctor Antiochiam Piſidiæ cum Antiochia Syriæ perperam confundit.

Doctiſſ. Bollandi continuatores, *tom. 4. Jul. in hiſt. chron. Patriarch. Antiochenor.* huic tomo præfixa, in ſedem Antiochiæ Patriarchalem Macarium nunquam fuiſſe promotum fatentur: *Verum,* inquiunt *num. 606. p. 128. altera dubitandi cauſa, quam non attigit Pagius, multo gravior erat, nimirum quod eodem tempore quo juxta auctorem vitæ ſancti Macarii ſecundæ, Macarius ſenior, ſive* (etiam) *ſecundus, Antiochiæ Syriæ Patriarcha fuiſſe dicitur, Patriarcham alium, apud Elmacinum* (lib. 3. hiſtor. Sarac. cap. 5. pag. 244.) *offendiſſet, nomine Agabium* (ſive Agapium II.) qui Melchita fuerit, utpote quem laudant Monophyſitæ, quod *Jacobitis nullam moleſtiam creaverit:* ſupra *num. 602. pag. 127.* Et ſubdunt *n. 607.* obiit Macarius *anno Chriſti 1012. 10. April.... poſtquam Apoſtolicis peregrinationibus annos impendiſſet facile 4. aut 5. ut colliges ex vita ſecunda à num. 13. Patriarcham ergo oporteret eum fuiſſe ſaltem initio circiter ſæculi XI.... ſediſſet ergo eodem tempore, quo præfuiſſe demonſtravimus num. 603. & 604. Antiochiæ Joannem III.*

Macarius porro ille poſt longam peregrinationem, in qua Hieroſolymis vidit *Joannem* ſedentem Patriarcham, apud Gandavenſes deceſſit anno 1012. Nihil autem obeſt, inquit Papebrochius *num. 184.* jam laudato, quominus in urbe ſancta Patriarcham invenerit Joannem (VI.) Certe longa ejus peregrinatio non debet neceſſario paucis annis concludi, potuitque potiſſimam vitæ partem varias regiones oberrando duxiſſe, & extrema demum ætate perlatus Gandavum (anno 1011.) ibidem anno (ſequenti) 1012. obiiſſe, (qui poſt Joannis (VI.) mortem 43. fuerit.) In

A vita autem ſecunda S. Macarii Antiocheni, juſſu Sigeri abbatis monaſterii Gandenſis ſive Gandavenſis, à monacho ejuſdem loci ſcripta, poſt elevationem corporis præfati S. Macarii anno 1067. peractam, & ab ejus morte 55. refertur *num. 5. pag. 878.* prædeceſſorem ejus in ſede Antiochena, ejuſdem nominis, cujus erat *conſanguineus,* ea *affinitate oblatum ſibi de fonte baptiſmatis ſuſcepiſſe* hunc *puerulum, tam ex debito propinquitatis, quam ex gratia Chriſtianæ filiationis.* Eum itaque, inquit auctor, *fecit ſibi æquivocum, committens Deo ut quan-*
B *doque faceret & univocum. Et quia grandævus erat fractuſque jam ſenio, loco genitoris retinuit nutriendum & erudiendum ex toto, quatenus ſe ipſum jam deficientem novus hic Macarius renovaret in Chriſto. Nec ſpes eum vana fefellit.... Nullum penitus erat in omni Græca vel Armenica eloquentia ſtudiorum liberalium genus quod aufugere poſſet vivacitatem ingenii ipſius.... Atteſtabatur munditiam cordis ejus jugis meditatio.*

Et n. 6. *Quibus ſtudiis tranſcendens metas adoleſcentiæ, ſolito ſtudioſius cœpit imitari beatum Macarium antiſtitem, & ſupernis intendere,*
C *illecebras mundi declinare, cœleſtia oppetere, & omne ſtudium, quod prius expendebat in liberalibus ſtudiis, in actibus religionis expendere: hocque incœpto non mediocriter profecit, rumores vulgi pro nihilo duxit, ſeſeque totum ad Deo ſerviendum induxit. Lætabatur jam emeritus pater Macarius de tam digna pueri filiatione, gloriabatur de tam liberali moralitate, & quia jam ſenio decedebat, ex integro inducebat animum in ejus ſucceſſione..... Convocari* itaque *jubet ſenior conventum clericorum, dignitatem procerum, turbamque populorum.*

D Et num. 7. *Quibus accitis* dixit.... *Ingredior viam univerſæ carnis, nec aliquantulam præ fama fiduciam habeo de operibus meis: lætius tamen recederem ſi certus eſſem de ordinatione Antiochenæ ſedis. Quod ſi vobis non diſplicet juvenis iſte Macarius, quem de fonte ſuſcepi, nutrivi, & erudivi, bene mihi placet.... Non dignitatis veſtræ partem præjudico, ſed ſententiam & voluntatem meam vobis edico, ſi tamen dignus eſt electionis veſtræ judicio.* Et num. 8. *Talibus ſenex inſtabat; & quia res divinitus fiebat, omnis clerus, auctoritas procerum, & cætera*
E *plebs certatim aſſentiebat.... Ita beatus ſenex.... feliciter migravit ad patriam ſalvationis. Plebs autem tanto paſtore deſtituta.... unicum in Macario magnificè probato ſibi delegit ſolatium, ſequuta magnatum, & totius cleri ſolatium. Qui tanta electionis unitate in Antiochia promotus, moribus honeſtis in juvenili corpore permaturus, non eſt relatu facile in ipſo ſublimitatis faſtu quam humilis apparuit & manſuetus, &c.* Et num. 11. pag. 880. *Erogat eis* (pauperibus) *omnia ſua; hæredes ſuorum eos conſtituit in*

præsenti vita, ut non perdat hæreditatem in futura.

Et cap. 2. num. 12. *Quumque sibi nihil superesset præter dignitatem sedis Antiochiæ, etiam curam ejus commendavit cuidam Eleutherio venerabilis memoriæ, retenta sibi tantummodo episcopali benedictione, sicque omnibus terrenis exoneratus, & inter cæteros pauperes & ipse pauper Christi effectus egreditur fines cognationis, ut ingrediatur terram repromissionis, &c.*

Et num. 13. *Fuitque prima ejus & ipsa satis liberalis intentio, eum requirere locum, Hierusalem scilicet, unde universalis processit redemptio, omnimodis mentem armatus & ipse pro veritate mori, nisi prius deesset tortor, quam assertor veri.... Vadit itaque via gaudiosa & luctuosa: pedibus quidem graditur, sed animo currit cum pietate & misericordia.... festinat terram quondam præsentia Domini insignitam intrare, &c.* Et num. 14. *Prævenerat autem nobilis ejus fama usque ad sanctum Patriarcham Joannem; talis etenim de sanctis fidei ejus thesauris fama processit, ut & Hierosolymitanos in longinquo positos penetraverit, & auditu gratiæ Dei, tanquam oleo lætitiæ, aures eorum impinguaverit: à quibus etiam satis officiose susceptus, & à sancto Patriarcha honorificè detentus, aliquandiu inibi est demoratus. Delectabat enim eum dormitorium Salvatoris & locus Calvariæ, ubi Dominus noster crucifixus salutaris occubuit victima pro omnium redemptione.... Delectabat eum cum Judæis de incredulitate eorum verba miscere, cum Saracenis conflictum habere, si quo modo aliquem eorum lucrari posset ab errore: inter quos assistens per aliquot dies intrepidus veritatis assertor, eorumque resistens erroribus indefessus evangelii propagator, paulatim vincebat eos, utpote invictus Domini præliator, &c.*

Et num. 15. pag. 881.... *Cui non valentes resistere verbis, insistunt verberibus, & suis ei persuadentes communicare erroribus, ad hoc eum inclinare multis laborant terroribus. Sed non cedit, dum cæditur, verbis instat, dum pœnis afficitur: sique interdum non devincit, sed vincitur, nullis ictibus cedit, nullo terrore justi patientia recedit. Nil fuit membrorum quod non captivaverit plaga aspergine vulnerum: ita, proh dolor! plagaverant membra, ut ossa remanerent carnibus pene desolata, salva scilicet, quia non poterat vulnerari, anima pretiosa. Redditur semper asperior ad pugnam, & donec ponat animam non deserit prædicationis curam. Rapitur deinde & segregatur à sodalibus suis, aggregatur in medio iniquæ multitudinis, quibus nolens cedere, retruditur in ergastulo carceris: in modum crucis cujus gloriam prædicabat, supinus super terram extenditur.... inferunt ei....*
A *lapidem nimio fervore candentem super pectus nudatum.... sicque eo recluso cum diligenti custodia discedit illa inutilis conspiratio, confidens.... de victoria, &c.*

Et num. 16. *Apparet pulcrum & grande spectaculum, ut qui dominicæ passionis locum venerat venerari, & trophæum ejusdem sanctæ crucis experiretur, & meritum. Carcerales namque tenebras cœlestis perlustrat illuminatio; in modum crucis jacentem divina erigit miseratio, & eductum de pœnis taliter alloquitur angelica consolatio: esto securus, Macari, assertor veri-*
B *tatis; nec te moveat subita solutio tuæ liberationis, quia taliter suos liberat respectus supernæ miserationis, nec deerit post pugnam felicitatis corona. Exi ergo, exi mecum: nec retrahas ab incœpto pedem tuum, quia crastina die apud incredulos victoria erit tecum. Qui enim tui prius extiterunt maligni persecutores, cras fient veritatis pro te benigni exactores, & omnium quæ docueris vel jusseris promptissimi executores. Talibus armis miles ad pugnam renovatus (ubi cœlestis archiater cœlestes repetivit sinus) hostibus se infert medium, reddita luce lætabundus,*
C *nil sibi dubius de victoria: omnem enim excluserat dubietatem sponsio angelica, & laxata vincula.*

Hærent Judæi, & mirantur Saraceni, seque & ipsum invicem adspiciunt stupefacti. Mirantur liberum quem paulo ante dimiserant reclusum; solutum quem reliquerant ligatum: illæsum quem .... multis plagis reddiderant affectum. Conturbat animos eorum error plurimus, donec accitis sciscitatisque custodibus, narratur eis lux cœlitus emissa, visitatio angelica, curatio & solutio divina. Quibus compuncti tandem assentiunt veri-
D *tati, venerantur Verbi Dei mysterium, licet omnibus modis oppugnatum, nequaquam tamen expugnatum: amplectuntur ejus vestigia, interpellant eum duplici pro misericordia, eorum quæ in eum commiserant venia, & fidei commendandæ gratia. Non invenitur difficilis ad dandum, quod si illi non petissent sibi fuerat ab eis petendum, scilicet ut quærerent indulgentiam errorum.... sicque eorum cordibus commendans fidei verbum, insinuat eis eorum esse regnum cœlorum, qui renascuntur per aquam & Spiritum sanctum. Suscipiunt fidem, currunt ad baptismi*
E *fontem: regenerantur in Christo quotquot prædestinati erant ab eo.*

Et num. 17. *Percurrit fama justi regionem, pervolant alii ad doctrinam, perplures ad videndum doctorem: diversus erat concursus; non idem quippe concurrentium affectus, sed idem omnium oculis paulòpost pervenit effectus. Offerentes ei equidem Eutychianum, nobilem quemdam Saracenum, cui ab anno nativitatis nono, ut sui referebant, usque ad senectutem nimia invaletudo loquendi & audiendi tulerat officium: ex cujus*

recuperatione volebant sibi capere attestationis illius experimentum. Dextera quoque manus ejus deformi unguium & digitorum arefacta involutione, adeo ut sibimet ipsi plus oneri quam usui videretur adesse, inutilem cum cæteris malis efficiebat paganum anima & corpore. Orant omnes instanter pro eo apud Justum, Justus pro se & pro omnibus illis instantius apud Deum, quatenus radicata in eorum cordibus fide, reddita salus Saraceno prædicationi suæ perhiberet testimonium. Oravit, & exoravit. Saracenus se ipsum absolute loquentem audivit, aridæ manus integritatem recepit, & cum aliis plurimis sacro fonte baptismi perfusus Dominum laudavit, sicque etiam apud absentes curationis suæ lingua factus, cum gaudio recessit. Cujus curationis & conversionis gratia, pluribus ad fidem properantibus, causa fuit postmodum infirmitatem & incredulitatem evadendi, ejusdemque præfati magnificandi gloriam. Quantus enim fuerat in subtilitate disputationum, in disputanda sinceritate scripturarum, admirari quidem possumus, definire non possumus. Commendat hoc Judæorum monitis ejus facta ad Deum reversio, Gentilium quoque plurima conversio, & in his qui crediderant multimoda virtutum operatio; quos ubi verbo veritatis fideliter informavit, & in susceptæ fidei perseverantia penitus fundavit, gratificis mandatorum Dei confirmatos sermonibus, Deo Pastori summo commendavit singultinis orationibus.

Et num. 18. *Deinde ut valefaceret, loca tam dignæ perlustrans memoriæ, passionis scilicet, crucis & mortis, Resurrectionis & Ascensionis Domini, Joanni Patriarchæ cum cæteris fidelibus valedicit, sicque cum illo comitatu suo peregrinus & exul, Hierusalem supernam quærere demigravit. Patet ei amplitudo terrarum, sed non aliquis in eo placet locus ad permanendum. Nullam quærit patriam habere, nisi quam sibi placeat amplius non mutare. Lætantur itinera mundi, ubi transitus habetur tanti peregrini. Vadit ad dexteram & sinistram; nullam curat præterire regionem, nisi Syriam & Armeniam: patriam enim & parentes fugiens; Christum imitando, archipræsulatus etiam honorem ducit pro nihilo. Ille sibi tantummodo complacet locus, quem possit pertransire obscurus.*

Post varias diuturnioresque peregrinationes tandem venit Gandavum anno Christi 1011. quumque meditaretur redire in patriam, ubi mater ejus adhuc superstes ipsum à multis annis præstolabatur, pestilentia ictus in cælum migravit Gandavi anno sequenti 1012. die 10. April. fer. 5. post Pascha, multis exinde, sicut & per vitam, clarus miraculis. Hoc ejus elogium refert Henschenius, ad diem 10. April. *num. 3. pag. 874.* C. *Beatæ memoriæ Macarius, Antiochenæ sedis archiepiscopus,*

A *sapientia & morum honestate præclarus: sicut præfatus Otthoboldus abbas,* (quem paulo antea, in eodem *num. 3.* dixerat hujus elogii auctor fuisse electum abbatem hujus monasterii Gandensis, anno 1019. subindeque septem duntaxat annis post mortem Macarii) *utpote ab eo visus & notus testatur, quem post plurima peregrinationis incommoda Gandensi cænobio transmittere dignatus est Dominus: ubi præsentis vitæ molestia exutus, & æterna gloria sublimatus, crebris miraculorum signis postmodum mirificè claruit.* Henschenius *ibid. p. 882.*

B *col. 2.* de Joanne Patriarcha quem Hierosolymis Macarius vidit, loquens in annotatis, ait: *Patriarchas Hierosolymitanos, qui istis temporibus floruerunt, ad principium Maii colligemus particulari tractatu, & reperiemus circa annum 1006. martyrio affectum Orestem, cui potuerit hic Joannes successisse, paulopost anno 1012. successorem habuisse Theophilum.* Ipse nihilominus initio *tom. 3. actorum sanctorum mensis Maii,* ubi hunc catalogum Patriarcharum Hierosolymorum texit, *num. 184. pag. 43.* ut jam supra dictum est, in eam sententiam

C propendet istum Joannem Patriarcham, illum fuisse quem Saraceni combusserunt circa annum Christi 969. Macarium enim, *si velimus,* inquit, *florenti adhuc ætate, honorem & curam pastoralem fugisse, venisseque Hierosolymam, annis ante mortem suam circiter quinquaginta* (certe ab anno 969. ad annum 1012. fluxerunt anni 43.) *nihil obesset quominus in urbe sancta Patriarcham invenerit Joannem de quo agimus; nec propterea opus foret alium inducere in hunc catalogum, qui sederit initio sæculi XI.*

D Si quis tamen malit, quod etiam probabilius videtur, Joannem Patriarcham, quem Macarius Hierosolymis invisit, illo Joanne à Saracenis occiso esse posteriorem, quippe quum vix credibile sit, sive Macarium hunc per quadraginta quatuor circiter annos post Hierosolymitanum iter denuo peregrinatum esse, proindeque usque ad annum vitæ septuagesimum-quintum, aut ulteriorem, quantumvis triginta solum annos natum has peregrinationes suscepisse daremus: sive tunc adhuc vixisse ejus matrem; ut in hac secunda ejus vita

E expresse dicitur: si, inquam, Joannes iste à Joanne illo priori diversus est, & post annum 969. sedit: hic ejus meminimus. Patriarcharum enim Hierosolymorum hujus temporis valde obscura est successio, nec minus perplexa duratio regiminis singulorum. Pagius autem *to. 4. crit. annal. Baron.* ad ann. 1011. *num. 6.* colligit ex illa secunda sancti Macarii vita, 1.° Hunc Hierosolymam venisse ante Dominici sepulcri eversionem à Saracenis peractam anno Christi 1010. sub Patriarcha

Hieremia sive Oreste, ut infra dicetur. 2.° A
Joannem Patriarcham Hierosolymitanum à quo Macarius benigne exceptus est (alterum utique à Joanne quem Saraceni combusserunt circa annum Christi 969.) omissum fuisse à Papebrochio *in tract. prælim. ad to. 3. Maii,* & sedisse ante præfatum Hieremiam, non vero post eum, ut putavit Henschenius in notis ad eamdem posteriorem vitam ejusdem S. Macarii. Addi potest Joannem istum verisimillimè ipsum esse Hieremiam, qui Patriarcha erat ante annum 996. quo obiit Azizus Billa Califa Ægypti, ut infra dicetur: decessit B
autem anno Christi 1010. aut 1011. Quum enim hic Patriarcha, & *Hieremias* & *Orestes* à scriptoribus appelletur, potuit quoque ab auctore vitæ secundæ sancti Macarii appellari *Joannes:* certe in fine sæculi X. & initio XI. Hierosolymis sedebat ille Hieremias, subindeque alium Hierosolymis non vidit Macarius Patriarcham, quum eò peregrinatus est.

LXXVI. Christophorus, *sive* Christodorus II.

Hunc *Christophorum* sive *Christodorum* Patriarcham Hierosolymorum Theodoricus Pauli hoc elogio exornat, sub nomine Christodoli II. apud Papebrochium *in tract. prælim. ad tom. 3. Maii, num. 185. p. 43. col. 1.* quod *rexit ecclesiam suam feliciter, infinitas tribulationes à Paganis sustinens: nam sua mellifluа prædicatione multos convertebat, & tandem felici fine quievit.* Verum non indicat Theodoricus unde hoc eruerit, nec quo anno inceperit, aut desierit tam præclara hujus Christodoli regiminis administratio.

LXXVII. Thomas II.

LXXVIII. Joseph II.

Thomas & *Joseph,* in catalogis Patriarcharum Hierosolymorum, Christophoro seu Christodoro succedunt, primus quidem Thomas, deinde Joseph. Sub Thoma Theodoricus Pauli tunicam Christi inventam esse in Palæstina asserit. At quadringentis fere antea annis id contigerat, anno scilicet Christi 590. sub Joanne IV. Vide supra *col. 243.* D. Joseph in Dosithei catalogo dicitur *philosophus & medicus.* Theodoricus hunc eo elogio exornat apud Papebrochium *ibid. col. 2.* D. quod fuit *vir sanctus, & in maxima persecutione rexit ecclesiam Hierosolymorum in multis bonis, floridus in largiendis eleemosinis: fuit in negotiis ecclesiasticis valde fervidus, & egenis largus, tandem plenus virtutibus migravit.* Nos absolutè latet, quot annos uterque hic Patriarcha ecclesiæ curam Hierosolymorum gesserit.

LXXIX. Alexander.

LXXX. Agapius.

LXXXI. Hieremias *seu* Orestes.

De *Alexandro* & *Agapio* dicemus in fine hujus articuli: *Hieremiam* autem & *Orestem* unum esse eumdemque virum modo patebit. Elmacinus *lib. 3. hist. Sarac. cap. 5. pag. 247.* hæc habet de Hieremia: *Azizus Billa Dominus Ægypti uxorem duxerat Christianam Melchiticam, ex qua & filiam susceperat. Erant*
B *autem ei mulieri duo fratres, quorum alterum nomine Hieremiam constituit Patriarcham Hierosolymitanum, alterum autem Arsenium nomine Patriarcham Melchitarum Alcahiræ & Mitsræ* (id est, Alexandrinum, inquit Pagius *tom. 4. crit. annal. Baron.* ad annum 1009. *num. 6.*) *Atque hi cum Azizo aliquam habebant familiaritatem, quod avunculi filiæ ejus essent, unde & eo imperante promoti sunt.* Regnare inceperat in Ægypto Azizus iste eisdem die & anno Hegiræ quibus obierat pater ejus Muazzus Lidinilla, ex præfato Elmacino *pp. 233. &*
C *234.* scilicet anno 365. Hegiræ, qui inceperat die 10. Septemb. anni Christi 975. die undecimo Rabii prioris, id est die 18. Novemb. ejusdem anni. Obiit autem anno Hegiræ 386. qui incepit die 25. Januar. anni Christi 996. mense Ramadano, id est Octobri ejusdem anni. Unde in eo annorum spatio sedere Hierosolymis incepit Hieremias. Non tamen ut videtur, ante annum Christi 984. quo circiter sororem ejus in uxorem duxerat Azizus Billa, ex qua anno sequenti filium suscepit Hakemum ejus in Califatu succes-
D sorem.

Mortuo autem Azizo Domino Ægypti, pergit Elmac. *ibid. cap. 6. pag. 255. cessit imperium filio ejus Hakemo Biamrillæ tertio Fatimidarum,* quia scilicet, ut habet idem Elmacinus *pag. 227. anno Hegiræ* 358. (inchoato die 25. Novembris anni Christi 968.) *venit Gheuharus minister Muazzi Lidinillæ* (patris Azizi) *qui Dominus erat Cairawani cum exercitu in Ægyptum, & erexit nobilitatem Muazzicam* (id est, sublimiorem fecit) *ita ut populus Muazzo juramentum fidelitatis*
E *præstiterit, & Gheuharus pacta cum eo fecerit. Ingressi sunt autem Gheuharus & exercitus ejus Ægyptum die Martis decimo-septimo Siaabani,* (mensis 8. anni Hegiræ 358. subindeque die circiter 21. Julii anni Christi 969.) Hinc *initium* repetit *nobilitatis Fatimidarum in Ægypto* præfatus Elmacinus, cujus nobilitatis auctor fuit ille Muazzus pater Azizi & avus Hakemi. Prosequitur Elmacinus *pag. 255. cessit imperium.... Hakemo.... tertio Fatimidarum, filio Abulmansoris filii Barari* (id est,

filio Azizi filii Muazzi, ex eodem Elmacino *pag. 234.*) *die Martis 28. mensis Ramadani* (mensis noni anni Hegiræ) *386.* (die circiter 20. Octob. ejusdem anni 996.) *Natus autem erat Alcahiræ in Rabio priori* (mense tertio anni Hegiræ) *375.* (qui incepit 24. Maii anni Christi 985. adeoque natus est Hakemus mense Augusto ejusdem anni) *ita ut quum imperare inciperet, natus esset annos undecim, sed administrabat pro eo imperium Arghuanus minister, jussu patris ejus Azizi Billæ. Afflixit* (Hakemus iste) *Christianos & Judæos,* subdit Elmacinus *ibid. pag. 260. & templa eorum diruit, eosque vexavit: unde multi ex iis Islamismum sunt amplexi, sed, mutata deinde sententia, dedit eis, qui ad Islamismum defecerant,* (licentiam) *eidem renuntiandi, & permisit eis restaurare templa sua. Quin aiunt eum præconi suo dixisse; quot habes in catalogo tuo? hunc autem respondisse: sedecim millia confitentur te esse Deum: paucis; concurrebant in eo atheismus & insania. Occisus est,* ex eodem Elmacino *pag. 258. anno* (Hegiræ) *411.* (qui cœpit die 27. Aprilis anni Christi 1020. *in* (mense) *Siewalum* (decimo mense anni Hegiræ, proindeque occisus est in mense Februario anni Christi 1021.) *quum regnasset annos 25. & dimidium mensem, & natus esset annos 37. Successit* (autem) *ei, ibid. pag. 260. filius suus Alis Abulhasenus die Martis ultimo Siewali, anno Hegiræ 411. sedecim diebus post cædem patris sui Hakemi:* (adeoque die 5. circiter aut 6. mensis Martii anni Christi 1021.) *Natus erat Alcahiræ die Mercurii 14. mensis Ramadani* (noni Hegiræ) *anno* (ejusdem) *395.* qui incepit die 18. Octob. anni Christi 1004. & sic natus erat in mense Julio anni Chr. 1005.) *ita ut annos haberet quum Imperator fieret, sedecim: & cognominatus fuit Tahirus Liizazdinilla.*

Porro Albericus monachus trium Fontium ordinis Cisterciensis, in diœcesi Catalaunensi, in chronico editionis Lipsiæ 1698. *part. 2. pag. 46.* ad annum 1011. & sequentem, hæc refert de persecutione quam intulit Hakemus Christianis locorum sanctorum incolis: *Anno 1011. Guido de oppressione fidelium in Hierosolymis sub dominatione Saracenorum, infra tempus ab Imperatoris Caroli Magni diebus dies istos adusque transactum. Quum per idem tempus inter Persas & Ægyptios pertinax esset de monarchia contentio, tandem Ægyptiorum regnum prævaluit, & usque ad Antiochiam ab Ægypto provincias occupavit, & sanctam Terram cum aliis occupavit. Post hæc Ægyptiorum Achim* (Hakemus) *Soldanus & Califas, (quod interpretatur* heres Mahumeth, *scilicet eorum maximi seductoris, dictus etiam Mulene, quod interpretatur apud ipsos* Dominus noster; *quæ nomina non propria, sed appellativa sunt) prædecessores suos sicut potentia, sic & malitia eos superare conatus est. Etenim Dominicæ resurrectionis ecclesiam, quæ per venerabilem virum, Maximum ejusdem loci episcopum, præcipiente Constantino primo gloriosissimo Augusto constructa fuerat, post eversa per Cosdroë tyrannum Persarum, per Imperatorem vero Heraclytum* (Heraclium) *& Modestum Patriarcham reparata, solo coæquari mandavit: Orestem insuper Patriarcham, maternum avunculum suum* (eumdem proinde hominem ac Hieremiam, quem pater hujus Hakemi Azizus Billa, utpote fratrem uxoris suæ, constituerat Patriarcham Hierosolymitanum) *privatum oculis & captivatum in Babylonem adduxit. Hoc totum factum est in sequenti anno....* Unde paulo inferius. *Anno 1012. ecclesia Hierosolymorum destructa est, & Patriarcha Orestes oculis privatus captivus abductus est. Sequitur Guido: Ab ea die cœpit fidelium in ea civitate multo deterior esse conditio, quod hoc uno de tot millibus probatur exemplo. Quidam ab infidelibus nostros persequentibus odio insatiabili, ut aliquid eis molietur ad mortem, projecit in atrium templi mortuum canem, in cujus munditia conservanda tam custodes quam civitas universa de mandato Califæ non minimam sollicitudinem impendebant. Imputatur hoc piaculum de cane mortuo Christianis: decernitur interitus universis, quumque gladii Christianorum cervicibus imminerent, egregius quidam adolescens, fide & spiritu plenus, annua memoria piæ recordationis animæ suæ petita suppliciter, unanimiterque concessa, coram primatibus & populo civitatis se reum, & alios asserens innocentes, pro fratribus ponitur & exponitur gladiis, aliis absolutis. Hic notandum est, quod supra in anno 970. ubi agitur de Bernardo quodam monacho, Theodosius erat Patriarcha Hierosolymitanus.* (Hic Theodosius anterior est 100. annis, quippe qui Heliam syncellum suum misit Constantinopolim, ut vices suas gereret in synodo octava anno 869. habita.) *Ex tunc usque ad annum hunc* (1012.) pergit Albericus *ibid. p. 47. part. 2. Isti fuerunt Patriarchæ: Helias* (III.) *Sergius, Leontius, Anastasius, Christodolus, Thomas, Joseph, Orestes. Hic est qui à Soldane Achim* (Hakemo) *nepote suo excæcatus, hoc anno ductus fuit in Babylonem, & ibidem occisus. Post hunc fuit Patriarcha Theophilus, deinde Nicephorus, de quo dicemus abhinc per annos triginta septem, quando facta est ecclesiæ Hierosolymitanæ restauratio.* Hucusque Albericus, in cujus catalogo nonnulli præsules Hierosolymorum desiderantur, qui & in Indicibus desunt, de quibus supra aliunde notitiam hausimus.

Willelmus Tyrius *hist. de bello Sac. lib. 1. cap. 4.* eamdem cladem Christianis illatam sub Hakemo Califa sic describit, *pag. 631. lin. 12. Hic, & prædecessorum suorum, & successorum pariter longe vincens malitiam, factus est posteris, & ejus insaniam legentibus solemnis fabula. Adeo enim in omni impietate & nequitia singularis extitit, ut ejus vita Deo & hominibus odibilis, speciales exigat tractatus. Hic inter cætera, quæ perniciosa plurima præceperat, Dominicæ resurrectionis, (quæ per venerabilem virum Maximum ejusdem loci episcopum præcipiente Domino Constantino Augusto ædificata fuerat, postea per reverendissimum Modestum tempore Domini Heraclii reparata,) funditus dejici mandavit. Cujus præcepti rescriptum quidam ejus procurator, præses videlicet Ramulensis, Hyaroë nomine, ad se directum suscipiens, prædicta ecclesia usque ad solum diruta, jussionem regiam effectui mancipavit. Præerat vero ea tempestate eidem ecclesiæ vir venerabilis Orestus* (sive Orestes) *nomine, ejusdem nequissimi regis avunculus, matris ejusdem frater. Hoc autem ideo fecisse dicitur, ut suæ perfidiæ populis infidelibus daret argumentum. Objiciebatur enim ei Christianitatis titulus, eo quod ex matre Christiana natus esset; quam quasi crimen à se volens depellere, prædictum facinus ausus est perpetrare: nihil arbitratus superesse calumniæ, quod in ejus personam impingi posset, quodque ejus æmulis pateret ad morsum, ex quo religionis fontem Christianæ, fidei catholicæ cunabula dejecisset.*

Cap. 5. *Ab ea die cœpit fidelium in eadem civitate multo deterior esse conditio, tum ex dolore justissimo quem ex casu sanctæ resurrectionis ecclesiæ conceperant; tum ex multiplicatis angariis geminata molestia. Nam præter enormitatem tributorum & vectigalium, quæ ab eis præter morem, & contra privilegia à suis prædecessoribus indulta exigebantur, solemnitates etiam interdixerat, quas usque ad illum diem, sub aliis principibus, & in occulto & palam satis libere celebraverant: Quoque dies erat celebrior, eo arctius domiciliorum suorum septis cohibebantur, nec in publicum audebant comparere. Domi etiam non tutum dabatur eis habere refugium, sed jactu lapidum, & sordium immissione, & violentis irruptionibus, quanto dies erat solemnior, tanto amplius molestabantur. Ad hæc pro quolibet verbo levi, ad quamlibet accusatoris alicujus suggestionem, sine causæ cognitione rapiebantur ad cruces & supplicia, bona confiscabantur, auferebantur possessiones, filiique eorum & filiæ rapti de domibus parentum, flagellis aliquando, nonnunquam blandimentis & promissionibus apostatare cogebantur, aut patibulis affigi. Qui autem pro tempore erat illis Patriarcha, is primum injurias excipiebat* A *& opprobria; tum eos & publicè & secretius ad longanimitatem invitans pro temporalibus quæ patiebantur malis coronas promittebat sempiternas. Cujus verbis & exemplo commoniti, transitorias pro Christo contemnentes injurias se invicem mutua charitate consolabantur. Referre per singula longum esset quanta in propriis corporibus prædicti servi Dei pertulerint tormenta, ut hæredes fierent in domo Domini, & ut leges æmularentur paternas, &c.*

Subdit Pagius *tom. 4. crit. annal. Baron.* ad annum 1009. *num. 4.* sacrum Hierosolymorum B templum anno 1010. eversum fuisse, juxta Ademarum in chronico, qui hoc tempore vivebat, in eo tamen peccat, uti & Glaber, cujus verba refert Baronius ad annum 1009. *num. 4. & seqq.* quod id jussu Califæ Babyloniensis factum fuisse affirmet; quum tunc Syriæ & Ægypto, non Califa Babyloniensis, sed Califa Ægypti, qui hoc tempore erat Hakemus, præsideret. Curopalates autem, cujus verba recitat idem Baronius *n. 10.* & legi possunt apud Cedrenum *to. 2. pag. 706.* C. recte quidem hanc cladem principi C Ægypti adscribit, sed illum male Azizium appellat. Hic enim Hakemi pater fuit, jam ab anno Christi 996. fato functus. Verum historici, de iis quæ in longinquis regionibus gesta sunt verba facientes, non raro veris falsa miscent. Sic ergo loquitur de ea clade Ademarus, apud eumdem Pagium modo citatum, & *tom. 2. Bibl. Labb. pag. 174. Ipso anno sepulcrum Domini Hierosolymis confractum est à Judæis & Saracenis, III. kalend. Octobris* (id est 29. Septembris) *MX. ab Incarnatione ejus. Nam Judæi Occidentales & Saraceni* D *Hispaniæ miserunt epistolas in Orientem, accusantes Christianos, & mandantes exercitus Francorum super Saracenos Orientales commotos esse. Tunc Nabuchodonosor Babyloniæ, quem vocant Admirantum, concitatus suasu paganorum in iram, afflictionem non parvam in Christianos exercuit, deditque legem, ut quicunque de sua potestate nollent fieri Saraceni, aut confiscarentur, aut interficerentur. Unde factum est, ut innumerabiles Christianorum converterentur ad legem Saracenam: & nemo pro Christo morte dignus fuit præter Patriarcham Hierosolymorum,* E *qui variis suppliciis occisus est, & duos adolescentes germanos in Ægypto, qui decollati sunt, & multis claruerunt miraculis. Nam ecclesia sancti Gregorii* (Glaber rectius habet *Georgii*) *quæ hactenus à nullo Saracenorum potuit violari, tunc destructa est, cum aliis multis ecclesiis sanctorum, & peccatis nostris promerentibus, basilica sepulcri Domini usque ad solum diruta. Lapidem vero Monumenti quum nullatenus possent comminuere, ignem copiosum superadjiciunt, sed quasi adamas immobilis*

mansit, & solidus. Bethleemiticam ecclesiam, ubi Christus natus est, quum niterentur destruere, subito apparuit eis lux fulgurans, & omnis multitudo paganorum corruens expiravit confestim; & sic ecclesia Dei genitricis intacta remansit. Ad monasterium quoque Montis-Sinai, ubi quingenti & eo amplius monachi sub imperio abbatis manebant, habentes ibidem proprium episcopum, venerunt Saracenorum decem millia armatorum, ut monachos perimentes, habitacula eorum cum ecclesiis diruerent. Propinquantes autem à quatuor fere millibus conspiciunt totum montem ardentem & fumantem, flammasque in cœlum ferri, & cuncta ibi posita cum hominibus manere inlæsa. Quod quum renuntiassent regi Babylonio, pœnitentia ductus tam ipse, quam populus Saracenus, valde doluerunt de his quæ contra Christianos egissent: & data præceptione jussit reædificare basilicam sepulcri gloriosi; tamen redincepta basilica, non fuit amplius similis priori pulcritudine, vel magnitudine, quam Helena mater Constantini regali sumptu perfecerat. Moxque è vestigio super omnem terram Saracenorum fames incanduit per tres annos, & innumerabilis eorum multitudo fame necata est, ita ut plateæ & deserta cadaveribus omnino replerentur, & fierent homines cibus & sepultura feris & avibus. Sequuta est eos gladii vastitas: nam gentes Arabiæ super terram eorum diffusæ sunt, & qui remanserant, fame & gladiis interierunt. Captus est ab eis rex Babyloniæ, qui se contra Dominum erexerat in superbiam, & vivus, ventre dissecto, visceribusque extractis, impiam animam ad barathrum projecit. Venter ejus lapidibus oppletus, consutus est, & cadaver, ligato plumbo ad collum in mare demersum est. Eo anno Radulphus Petragoricæ episcopus, Hierosolymis rediens, retulit quæ viderat ibi infanda, & obiit Petragoricæ. At non confundendum Hakemum Califam Ægypti qui anno duntaxat Christi 1021. ut supra dictum est, *col. 475.* C. obiit, cum isto Babyloniæ Califa. Historici enim Latini, qui de hac persecutione verba habuere, inquit Pagius laudatus *n. 6.* in eo, ut videtur, peccarunt, quod eam Califæ Babylonico attribuerint, quia sæculo elapso Ægyptus ei subdita fuerat; neque adverterunt Ægyptium sibi regem (Muazzum scilicet Hakemi avum, & Azizi patrem) sæculo præcedenti constituisse. Willelmus quidem Tyrius *lib. 1. de bello sac. cap. 4.* hunc errorem vitavit, sed hanc persecutionem in annum 1011. perperam distulit, quam Ademarus modo recitatus, & coætaneus, ad annum 1010. expresse revocat.

Theodoricus Pauli, apud Papebrochium *tract. prælim. in to. 3. Maii, num. 187. p. 43.* hoc Orestis Patriarchæ Hierosolymitani, ex nescio quo auctore, texit elogium: *Orestes*
A *sanctus & martyr pretiosus, illustris genere, qui conversus ad fidem Christi ex Saracenismo, profecit in omnibus virtutibus, ita ut ad summum gradum sacerdotii proveheretur. Erat enim filius præpotentis ducis Abellinæ, qui defuncto sancto Joseph prædecessore suo, electus in Patriarcham Hierosolymitanæ urbis, strenue vixit, exemplum dans cunctis subditis suis bene vivendi. Quum igitur gradatim de virtute in virtutem in dies iret, iratus soldanus Achim* (Hakemus) *nepos ejus, Hierusalem potenter intravit, ac ipsum sanctum Orestem Patriarcham, nolentem fidei*
B *Christianæ renuntiare, flagellatum, lampadibus ustum, & ad trochleas tormentatum, tandem post diversa tormenta constanter tolerata crudeliter martyrizatum decollavit: cujus festum celebratur 17. die Maii.* Florarium autem sanctorum manuscriptum, eodem quo Theodoricus Pauli scribebat tempore exaratum, (de quibus vide supra *col. 142.*) 15. die Maii habet hæc: *Hierosolymis Oresti episc. & mart.* Babylonem autem, subjungit Papebrochius, quo abductum Patriarcham narrant catalogi, non aliam intellexerim quam Ægyptiam, *Alca-*
C *hiram* Saracenis, *Cairum* Europæis vulgo dictam. Rodulfus Glaber, *lib. 3. cap. 7.* apud Andr. Duchesne *monum. Franc. to. 4. p. 32.* tradit Judæos Aureliis ex Gallia per occultas litteras Hakemo significasse; *quoniam nisi celerius domum Christianorum venerabilem* (dominici sepulcri) *subverteret, sciret se in proximum, Christianis regnum ipsius occupantibus, omni penitus dignitate carere....* Verum *everso templo, post paululum manifeste claruit, quoniam Judæorum nequitia tantum nefas sit patratum: utque divulgatum est per orbem uni-*
D *versum, communi omnium Christianorum consensu decretum est, ut omnes Judæi ab illorum terris vel civitatibus funditus pellerentur; sicque universi odio habiti, expulsi de civitatibus, alii gladiis trucidati, alii fluminibus necati, diversisque mortium generibus interempti: nonnulli etiam sese diversa cæde interemerunt; ita scilicet ut digna de iis ultione peracta, vix pauci illorum in orbe reperirentur Romano.*

Cæterum Christianorum persecutio maxima fuit in Ægypto: nam, ut scribit alius quidam Chronol. Arabicus, natione Cophtita,
E Elmacino sæculo circiter uno anterior, quem Abraham Ecchellensis Maronita Latinum fecit, vulgavitque, *Zacharias suffectus est* apud Alexandrinos Patriarcha, *anno 728. martyrum* (Christi 1012.) *Hunc vero crudeliter persecutus est Al-Hakemus, ut septennio latere coactus fuerit. Aliquando leonibus fame laborantibus projectus est, nullam tamen ipsi intulerunt noxam.* Subdit Elmacinus *lib. 3. hist. Sarac. cap. 6. pp. 263. & 264. Aiunt anno 393.* (Hegiræ) *constitutum fuisse Patriarcham* (Alexandr.) *Abuna*

Abuna Zachariam anno 7. imperii Hakemi Domini Ægypti, die solis, 20. (mensis) *Babæ anno 720. martyrum* (Christi 1004.) *& sedisse annos 28. & 7. quidem annos in persecutione. Objectus fuit leonibus jussu Hakemi, una cum Sausana Nubiensi, sed qui, licet famelici, eis tamen non nocuerunt: unde post tres menses dimissi sunt. Latuit autem annos 9. & obiit 8.* (mensis) *Tubæ, anno martyrum 748.* (Christi 1032.) *ac sepultus fuit in Æthiopia: vacavitque post eum sedes 74. dies.* Hunc Zachariam fuisse Patriarcham Jacobitarum Alexandrinorum asserit Doctissimus Renaudotius *hist. Patriarch. Alexandr. pag. 386. & seqq. pag.* quoque *389.* Abunagiah, cujusnunc mortem descripturi sumus, à Jacobitis inter suos martyres numerari. Unde si revera contigerint miracula, quæ in illorum actis narrantur, idem judicium de iis ferendum palam est, ac de iis quæ referunt Socrates & Sozomenus patrata in gratiam Novatianorum: fuisse hæc nimirum testimonia veritatis dogmatum quæ Jacobitæ communia habent cum catholicis, non vero approbationem errorum qui iisdem proprii sunt aut ipsorum sanctitatis. Pergit chronologus Arabicus: *Ecclesiæ vero sub eo clausæ sunt multo tempore, nec quisquam missam celebrare audebat nisi in ecclesia sancti Macarii: & plurimis ærumnis affecti sunt Christiani abs Al-Hakemo, qui etiam appendi jussit cruces collis Christianorum, & vituli caput collis Judæorum. Tandem comprehendit Al-Hakemus scribas Aulæ, & nobiles Christianorum, eisque proposuit, aut fidem amplecti Moslemanicam, aut neci se parare. Qui responderunt ei omnes: Sequemur seniorem Abunagiahum, quoniam ipse est noster primas & major. Cui accersito Moslemanicam proposuit Al-Hakemus religionem. Respondit ipsi senior Abunagiahus: permittat mihi Califa, concedatque hanc noctem, ut animum meum consulere possim; cras autem dabo responsum. Ille autem ad suam profectus domum, valedixit uxori ac liberis, & quas eleemosynas ac sacrificia post ejus obitum essent facturi commendavit, totamque noctem illam in orationibus persolvendis transegit. Illucescente die sese Al-Hakemo sistit. Cui ait ille: Quid tibi senior Abunagiahe, dixit animus tuus? Domine mi, respondit, animus meus optimus ac fortissimus est in mea fide, & religione patrum meorum. Tunc præcepit Al-Hakemus ut loris bubulis mille ictus acciperet absque ulla intermissione. Quum itaque septingentis ictibus percussus esset, dixit, sitio. Tunc milites id ad Califam retulerunt, qui ait ipsis; si Moslemanicam amplectatur fidem, date ei bibendum. Qui dixerunt ei: Moslemanicam amplectere fidem, & dabimus tibi bibendum. Qui respondit eis: Non. Jam Dominus meus Jesus mihi bibendum dedit. Et*

A *viderunt milites barbam ejus & labia aqua madentia, statimque tradidit spiritum. Quod quum relatum esset Califæ, dixit: percutite illum donec complebuntur mille ictus; & percusserunt eum trecentis ictibus post ejus mortem.* Hæc refert Papebrochius supra citatus, *n. 188. p. 44.*

Ad istud tempus referri poterit, quod scribit Nicephorus Calixtus, de translatione quorumdam episcoporum agens, *lib. 14. hist. eccl. cap. 39. pag. 529.* C. sub Basilio Porphyrogenneta qui Constantinopoli regnavit ab anno Christi 975. usque ad annum 1025. B *Alexandrum* ad sedem Hierosolymitanam fuisse translatum. *Agapius,* inquit, *Seleuciæ in Pieria antistes, Antiochiam & ipse translatus est, Basilio Porphyrogenneta Romanis imperante: sub ejusdem imperio Theophylactus Sebastia Rosiam, & Alexander Antiochia Hierosolymam.* De præfato Agapio legitur *lib. 4. Jur. Græco-Romani, cap. 4. pag. 294. sub ejusdem* (Basilii Porphyrogennetæ) *imperio, tempore profectionis* (Bardæ) *Scleri,* (ante ann. 986.) *ut scribit Theodorus episcopus Sebasteæ, Agapius archiepiscopus Seleuciæ civitatis in Pieria sitæ, factus* C *est Hierosolymorum Patriarcha, qui hanc in urbem* (Constantinopolim) *profectus, ministerium sacrum obivit una cum beatissimo sanctissimoque Patriarcha, Domino Nicolao, & cum sacra synodo.* Nicolaus iste, cognominatus *Chrysoberges,* sedit Constantinopoli, ab anno Christi 983. ad annum 995. Verum quum toto illo tempore nulla esset Græcorum Imperatorum in Palæstina potestas, admissi fortassis non fuerunt Hierosolymis *Alexander* & *Agapius,* qui inter Patriarchas Hierosolymorum reipsa non recensentur in Indicibus: fieri D tamen potuit ut sederint ante Orestem, post quem nominatur Theophilus.

LXXXII. Theophilus.

Jam vidimus *Theophilum* Oresti, ceu proximum ejus successorem, subjungi ab Alberico, *part. 2. pag. 47. Post hunc* inquit (Orestem) *fuit Patriarcha Theophilus.* Ita quoque catalogi. Theodoricus Pauli, apud Papebrochium *tract. prælim. 10. 3. sanctorum Maii, num. 189. pag. 44.* hoc eum elogio afficit: *rexit feliciter sanctam suam ecclesiam in grandi pressura &* E *paupertate: ejusque vita virtutibus & miraculis plena per totam terram sanctam refulsit.* Conjicit Papebrochius perbrevem fuisse hujus Theophili episcopatum, paucorumque annorum; quippe quum sub eo cœpta ecclesiæ sancti sepulcri restauratio, Nicephoro, qui ipsum excepit, fere tota adscribatur. In Dosithei Patriarchæ catalogo additur: *Nosse interest Hierosolymitanam sedem Patriarcha vacasse annos XI.* In eodem catalogo post Theophilum recensetur *Nicephorus I.* & post

eum *Oreſtes I. Romano Imperatore ſub quo templum* (ſancti ſepulcri) *inſtauratum fuit.* Verum hæc ſucceſſionum ſeries aliis ſcriptoribus refragatur, qui Oreſtem Theophilo & Nicephoro præponunt; eumque aiunt ſub Hakemo interfectum, ut ſupra dictum eſt.

LXXXIII. Arsenius.

Quamvis de iſto *Arſenio* nullam, inter Patriarchas Hieroſolymorum hujus ævi, catalogi Latini faciant mentionem, nec etiam Albericus in ſuo chronico, qui Theophili ſucceſſorem Nicephorum ſtatuunt; quin tamen Arſenius vere fuerit Patriarcha ante annum 1024. ſive Theophilum præceſſerit, ſive eum exceperit, dubitare non ſinit vita ſancti Simeonis monachi & eremitæ, quæ extat apud doctiſſ. Bollandianos, *to. 6. Julii,* ad diem 26. *pag. 324. col. 2.* Hanc vitam, quam conſcripſit monachus Padolironenſis cœnobii ordin. ſancti Benedicti prope Mantuam, ediderunt ex codice manuſc. Ingolſtadienſi. Refert autem illius vitæ auctor coævus, Patriarcham Hieroſolymitanum Arſenium nomine, aliquid de geſtis hujus ſancti in Armenia oriundi tradidiſſe in epiſtola qua ipſe uſus eſt, eam in compendium redigens, quoad priores ejuſdem ſancti annos.

Notandum porro, inter cætera quæ ad hunc ſanctum, dum viveret, pertinuerant, & ceu reliquiæ in eodem monaſterio ſervabantur, oſtendi aliam epiſtolam Arſenii Hieroſolymitani præſulis, Armenicis ſcriptam characteribus, quam Arnoldus Wion Duacenus in Belgio, & monaſterii ſancti Benedicti in agro Mantuano alumnus Latinè verſam dedit. Eamdem pariter (exhibent,) inquiunt citati modo Bollandiani *num. 12. pag. 321. col. 2.* Hippolytus Doneſmundus *hiſt. Mantuanæ lib. 3. pag. 187.* Eamdem Mabillon. *in Actis SS. Ord. Bened. ſæc. VI. part. 1. à pag. 151.* ad calcem miraculor. Eamdem demum Papebrochius, *tom. 3. Maii in hiſt. Patriarch. Hieroſol. pag. 44. & ſeqq.* ex ſcheda, neſcio unde accepta, peregrini tamen atque exotici characteris, quæ ſic habet: *Arſenius Patriarcha Hieroſolymitanus, pro commendatione ſancti Simeonis monachi & eremitæ. In nomine Domini noſtri Jeſu-Chriſti Nazareni, atque ſanctiſſimi ejus ſepulcri à me indigno famulo ſuo cuſtoditi. Ego Arſenius non meis meritis Patriarcha Hieroſolymitanus, firmo ſigno ſancti ſepulcri omni eccleſiæ catholicæ ſalutem & pacem. Precor autem, ad quorum partes Simeon iſte monachus & ſanctiſſimus Chriſtianus atque eremita iverit, ut ei benefaciat* (Wion legit *beneficiant*) *quia bonus atque electus eſt.* [*Ad ſepulcrum enim Domini ivit; inde venit ad eccleſiam beati Petri Apoſtoli; poſt hinc ad limina beati Jacobi Galli-*

A *ciam perrexit, atque ſic in modum* (Papebroc. legit *morem*) *Apoſtolorum Deo ac Domino noſtro Jeſu-Chriſto ſervientium, circuit totum orbem, & non habuit comitem* (alii *comparem*) *niſi Jeſum-Chriſtum. Ut magis ſtupeas; panem non manducavit, nec carnem, nec adipem, neque caſeum, nec ova.*] *Quicunque imperator, ſive rex vel regina, ſive epiſcopus, ſive abbas, ſive marchio, ſeu comes, vel quicunque Chriſtianus, amore Chriſti ſibi benefecerit, vel eum defenderit, & viam ei oſtenderit, quia non ſcit linguam, ſit benedictus à Patre, & Filio, ſanctoque Spiritu:*
B *conſervet eum Dominus in omni opere bono; benedicat & ſanctificet: In die judicii ad dexteram Chriſtus collocet cum electis, quatenus poſſit audire: Venite, benedicti Patris mei; confirmet Spiritus, & Verbum Dei corde perceptum firmiter atque incommutabiliter teneat, ut ab iniquiſſimo diabolo non poſſit avelli. Qui vero ſibi malefecerit, vel eum injuriaverit, cum damnatis pereat in æternum, amen.* Additur apud Wionem & Doneſmundum eodem charactere: *Simeon iſte monachus eſt, & eremita, atque Armenus.*

C Hanc epiſtolam, pergunt Bollandiani, ubi ſupra *num. 14. pag. 321....* interpolatam ab interprete Latino cenſuit Papebroch. quatenus & continet tanquam præterita, quæ diſcedente Hieroſolymis in Europam Simeone, adhuc erant futura, & Arſenio proinde ignota. Hinc illa, ejus exemplo, uncis incluſimus. Mabillonius dubitat, recte ne ex Armenico in Latinum verſa ſit: quod ſi ita eſt, diverſam putat cenſendam eſſe ab ea de qua in actis ſit mentio, ut infra dicetur. Antonius de Yepes in chronico generali S. Benedicti Hiſpanicè
D ſcripto, ad annum Chriſti 1016. ait: *Hæſi ad hanc epiſtolam. Et primo quidem, qua ratione Patriarcha Hieroſolymitanus inde fidem facit, Simeonem eremitam adiiſſe Gallæciam! Secundo autem pudore ſuffundendus fuiſſe videtur mihi ſanctus, ſi litteras commendatitias circumferret, quibus eum Patriarcha viventem canonizaret, tanquam optimum & ſanctiſſimum, narrando pœnitentiam & auſteram quam tenebat vitæ rationem.* Tum ea ſubdit, unde quivis intelligat, dubiæ prorſus fidei viſum illi eſſe hoc monumentum. Nos id etiam demiramur
E (Bollandianorum verba ſunt *num. 14. p. 322. col. 1.*) cur hujus epiſtolæ autographum.... ſit ſcriptum Armenicè ab Arſenio, ſanctum Italis & Hiſpanis, ad quos ibat, commendante; quum ſciret linguam illam in hiſce partibus ignotam eſſe: nam ſi Simeon, qui Armenus erat, intelligi in Occidente non poterat, ideoque etiam commendandus erat, *quia non ſciebat linguam,* ibi utique notam; quid eum juvare illic poterat ſcriptum Armenicum, multo, quam loquela, perceptu difficilius?

Tum cur de hac epistola nusquam meminit auctor vitæ? Cur tum saltem producta non fuit, quum Romæ tam malè habitus Simeon episcopum nactus esset Armenum, *cap. 2. num. 18?* Subdunt vero, *num. 20. pag. 323. col. 1.* Scimus esse qui affirmarint sancti hujus acta conscripsisse Arsenium Patriarcham Hierosolymitanum: id enim ait Ughellus *in Ital. sac. vet. edit. to. 1. col. 930.* ubi de Joanne II. episcopo Mantuano; & ante hunc Donesmundus *in hist. eccl. Mantuanæ lib. 3. p. 387.* ubi illa dicuntur inveniri in Biblioth. Vatic. Sed intelligendi sunt de illa tantum actorum parte, quæ discessum sancti (Simeonis) ex Oriente præcedit: nam quæ postea contigerunt, nec scripsisse Arsenium scitur, nec scribere potuisse. Sed neque priorem illam vitæ partem ab Arsenio compositam asservari in Bibliotheca Vaticana crediderim: certe qui eam istic viderit, testem hactenus nullum offendimus. Fuisse quidem illam aliquando apud Padolironenses, constat ex auctore nostro (vitæ sancti Simeonis) qui eam redegit in compendium, ut profitetur *cap. 1. n. 7.* quo, item ut *n. 1.* epistola nuncupatur Arsenii Patriarchæ; sed nec ibi nunc illam superesse putem: alioquin enumeranda fuisset inter vetera sancti elogia apud Wionem, multo magis quam hymni illa (epistola Arsenii) recentiores quos profert: imò etiam magis quam alia illa ejusdem, ut fertur, Arsenii epistola, (supra descripta) quam ibi (aiunt) cum reliquiis conservari: nam si altera ex hoc dignior videri potest quod illam circumtulisse sanctus putatur; altera tamen hoc ex capite majoris erat pretii, quod gravissimo auctoris nostri (vitæ sancti Simeonis) testimonio sciretur esse (reipsa) Arsenii; quum de superiori illa dubitantem viderimus etiam auctorem Benedictinum (Antonium de Yepes) historia sui ordinis, quam Hispanicè composuit, ubique celeberrimum.

Mirabitur forsan aliquis, prosequuntur Bollandiani *ibid. num. 21.* quod hic epistolam Arsenii, quam initio sequutus sit auctor noster (anonymus) ab edita (supra recitata) diversam statuamus: sed mirari desinet qui rem attentius introspexerit: vulgata namque brevior est; aliam necesse est fuisse longiorem, utpote cujus tantummodo compendium referatur in actis à *num. 3.* usque ad *num. 8.* quod ipsum compendium multo est, quam epistola excusa, diffusius. Vulgata inscribitur, ut publica solent testimonia quibus ituri peregrè commendantur, *omni ecclesiæ catholicæ, &c.* Aliam autem inscriptam fuisse monachis Padolironensibus testatur anonymus noster *nn. 3. & 7.* Præterea multa sunt ibidem, quæ, ex epistola Arsenii, affirmat idem scriptor, de quibus in vulgata nihil quidquam legitur: ut quod *num. 3.* habetur de Simeonis ætate puerili, rebusque in ea gestis; de adolescentia ejus ac nuptiis: quod *nn. 4. & 5.* de relicta sponsa, parentibus, ac patria, ad amplectendam vitam monasticam: quod *n. 6.* de arrepta sancti Basilii regula.... de abstinentia etiam à piscibus, & de potu modico solius aquæ; de oleo in solemnitatibus adhibito, de cilicio cæterisque vestibus, &c. Certissimum ergo videri debet, aliam esse epistolam, quæ nomine Arsenii etiamnum & servatur, & ex Armenico idiomate in Latinum translata legitur; aliam vero, quæ actorum nostrorum exordio materiam subministravit. Sic enim de ea epistola ipse loquitur auctor hujus vitæ sancti Simeonis, *ibid. num. 3. pag. 325. col. 1. Hic itaque vir beatissimus, Simeon dictus nomine, in partibus natus Armeniæ, monasticæ religionis ab ineunte ætate propositum regulariter tenuit. Diaconatus officio provectus, postmodum virtutum gressibus viriliter ad altiora conscendens, diebus plurimis eremi cultor fuit. Hujus denique parentes non novimus; sed, sicut reverendissimus Arsenius Hierosolymorum Patriarcha, sibi notissimus & familiarissimus, nobis per epistolam retulit, ex clara nobilium stirpe prodiens magistri militum filius fuit, &c.* Et num. 7. ibid. col. 2.... *Hucusque de beati viri Simeonis digna conversatione, qualiter inprimis hujus sæculi pompam deseruit, vel qualiter monasterium petiit, referente nobis per epistolam venerabilis vitæ Arsenio Hierosolymitano Patriarcha, compendiose digessimus.* Constans itaque videtur Arsenium actu sedisse Patriarcham Hierosolymorum anno Christi 1024. ex auctore illo vitæ sancti Simeonis, qui eo anno 1024. canonizationis ejus unus ex promotoribus fuit apud Benedictum VIII. Romanum Pontif. eo anno mortuum, ut colligitur ex ipsomet in tractatu de miraculis Simeonis post ejus obitum, *ibid. cap. 2. n. 16. pag. 337. col. 1.* ait enim: *Tempore, quo pro canonizando ejusdem sancti Simeonis glorioso corpore sanctam apostolicam sedem accessimus, quoddam de eodem sancto viro miraculum claruit, &c.* Se ipsum autem declarat scriptorem tractatus hujus *de miraculis factis post ejus obitum,* iis verbis *cap. 6. num. 57. pag. 334. col. 2. Hæc de beati viri Simeonis virtutibus, quas vivens in sæculo gessit, quas etiam in cedulis scriptas invenimus, seu quas à veridicis testibus referri audivimus, hucusque digessisse sufficiat. Nunc vero nos ad expedienda* (al. *experienda*) *ea, quæ in loco ubi sanctum corpus quiescit, ejus sanctitatis amor seu charitatis ardor accendat.* Epistolam Benedicti Papæ de cultu ei concedendo referunt præfati Bollandiani, *ibid. num. 6. pag. 320. col. 2.* Verum

quandonam Arsenius ecclesiæ Hierosolymitanæ curam susceperit; an sæculo x. an initio sæculi xi. non ita facile est definire.

Præfati Bollandiani *ibid. in commentario historico ad vitam sancti Simeonis, num. 25. pag. 324. col. 2.* putant ipsum in sedem Hierosolymitanam non fuisse provectum nisi post ann. 1010. Si conjecturis locus est, inquiunt *n. 23.* Baronio potius adhærendum videtur, qui locum solitudinis (Simeonis,) quidni & vitæ monasticæ? Palæstinam fuisse credidit, non Armeniam: id enim ex anonymo (vitæ ejus scriptore) utcunque colligitur, qui quum dixisset *num. 3. pag. 325. col. 1. Simeonem in partibus natum Armeniæ,* subdit *num. 5. ibid. col. 2. Patriam, parentesque deseruit.... Et.... Domino gubernante, monasterium petiit:* sic facilius quoque intelligitur, qua ratione Arsenius ei *notus & familiarissimus* esse potuerit, quod *n. 3.* affirmatur; si nempe intra patriarchatus Hierosolymitani fines, à quibus procul aberat Armenia, institutum monasticum ac solitarium servaverit: neque enim tanta familiaritas contracta videtur in ipsa urbe Hierosolymitana, quum ad eam ante discessum in Europam sanctus accessisset, quandoquidem *non multo tempore* tum ibi fuit, juxta *num. 16.* Sed neque verisimile apparet Arsenium, sive Patriarcha jam esset ante discessum Simeonis, sive post ejus discessum, ex Armenia potius patriarchatui Antiocheno subjecta, quam ex quovis loco patriarchatus Hierosolymitani assumtum ad sedem Hierosolymitanam fuisse: hic ergo, non ibi, familiaritati locus fuit & opportunitas, &c.

At inquirendum superest, quo tempore Simeon ex Oriente Romam advenerit. Sic autem habent acta ejus ab anonymo conscripta, *num. 16. pag. 327. col. 1. Solitudinis antra deseruit, & orationis studio Romam peregrinus expetiit. Quumque sanctorum multa corpora circumeundo visitaret.... tandem ad oratorium S. Joannis-Baptistæ Lateranensis ecclesiæ applicuit, ubi sanctæ Romanæ ecclesiæ Pontificem, Benedictum nomine, cum multis religiosis episcopis, orthodoxis viris, in congregata synodo residere invenit.* Porro hoc Pontifice Benedicto, alii quidem hujus nominis septimum, alii vero octavum significari existimant: & utrisque sua suppetunt argumenta. Pro Benedicto VII. stat Ferrarius in catalogo sanctorum Italiæ ad diem 26. Julii: ratio ejus est quod contextus sancti Simeonis vitæ longiorem ejus in Italia videatur exigere commorationem, quam sit ab anno 1012. quo Benedictus VIII. ad pontificatum subvectus est, usque ad annum 1016. quo Simeon in cœlum migravit (die 26. Jul.) præsertim quum ex illo quadriennio non modica pars decerpenda

A esset, ejusdem itineribus interim per Italiam, Hispaniam, Britanniam, & Galliam consumta, antequam in Italia fixum tandem prope Mantuam domicilium elegerit. Addit Mabillonius Simeonem in monasterio Padolironensi jam fuisse residentem quando Parmam invisens à Sigefredo illius urbis episcopo honorificè susceptus est. Auctor enim anonymus ejus vitæ postquam *cap. 5. nn. 42. & 43. ibid. pag. 331.* peregrinationes illius in Gallæciam, Britanniam, Galliam, reditum in Italiam, & secessum ad cœnobium Padolironense, scripsit: *cap. sequenti n. 51. p. 333.* ait: *Per idem quoque tempus inde digrediens, dum civitatem Parmam attingeret, & ejusdem urbis episcopus, Sigefredus nomine, beatæ Feliculæ* virginis *corpus à loco, in quo quiescebat gloriosa celebritate transferens, in ecclesia sancti Pauli Apostoli decentissime conderet; Dei nutu contigit beatum Simeonem eidem translationi interesse. Qua in celebritate Christi servus à præfato reverendo episcopo honorifice susceptus, &c.* At Sigefredus ille obiit ante pontificatum Benedicti VIII. Nam, juxta Ughellum *to. 2. col. 205.* Sergius Papa Benedicti VIII. prædecessor, in quodam privilegio abbatiæ Nonantulanæ indulto, *Elburgum* appellat, Sigefredi in sede Parmensi successorem: diu itaque ante Benedictum VIII. advenerat sanctus ex Palæstina & Hierosolymis, ac subinde Romam intravit sub Benedicto VII. quum ille an. 983. synodum haberet, siquidem hanc solam, eoque anno scitur Benedictus VII. Romæ celebrasse synodum, de qua videri possunt Labbeus vel Harduinus.

Alii tamen, qui Benedictum VIII. arbitrantur fuisse illum pontificem quem sanctus Simeon Romæ nactus est, opponunt, si anno 983. Romam advenit Simeon sub Benedicto VII. suppositam esse oportere epistolam Arsenii Patriarchæ Hierosolymitani quam supra descripsimus, & cum reliquiis asservari diximus in cœnobio Padolironensi. Cedo enim, inquiunt iidem Bollandiani, *to. 6. Jul.* ad diem 26. *num. 25. pag. 324. col. 2.* quo tempore dari potuit (epistola illa brevior Armenicè exarata) Simeoni ab Arsenio? Ante discessum (quum) in Italiam (profecturus erat) quod epistola illa planè exigit; an post illum discessum? Utrumvis dixeris, falsa erit. Etenim si ante discessum, aut in ipso discessu Hierosolymitano datam finxeris, hoc est anno 983. falsum est epistolæ principium: *Ego Arsenius, non meis meritis Patriarcha Hierosolymitanus, &c.* non enim, nisi annis circiter 30. posterius, sedem Hierosolymitanam Arsenius regendam accipere potuit, ut suo loco demonstratum est (intelligunt procul dubio Bollandiani *tractatum chronol. de Patriarchis*

Hierosolymitanis, tom. 3. actorum sanctorum mensis Maii præfixum, ubi de illo Arsenio.) Si post discessum Simeonis, imò post annum 1010. ante quem Arsenius Patriarcha esse non potuit, datam seu missam potius esse velis in Italiam, in qua jam dudum sanctus habitaverit; ipsius epistolæ scopus, tenor, & forma omnino repugnabunt, illudque inprimis falsum erit: *quia non scit linguam*.... Non dubitarem, inquiunt *n. 26.* Bacchinii, aliorumque amplecti sententiam, quæ usque ad Benedictum VIII. Simeonis adventum in Italiam differt, quando jam patriarchatum obtinere poterat Arsenius Hierosolymis; si eam, utcunque probatam, & ab adversariorum (qui aliam sententiam propugnant) argumentis chronologicis, ab eis, vel non lectis, vel neglectis, vindicatam viderem. Quid ergo? Epistolam laudatam prorsus abjudicem? Non ausim. Mabillonii argumentum refellam (de Sigefredo Parmensi episcopo petitum)? Nihil suppetit quo id solide possim. Sequor hunc ergo vel invitus. De epistola, per me licet, quod poterunt, ejus patroni statuant. Hucusque Bollandiani *to. 6.* Julii supra citato.

Illas difficultates hinc inde emanantes, diluendas non suscipio, licet magis arrideat sententia, quæ sanctum Simeonem Hierosolymis profectum anno 983. perhibet, ac epistolam superius descriptam Arsenio abjudicat; utpote cui sententiæ magis consonare videatur tota vitæ series hujus sancti ab anonymo exaratæ, in qua nec prædictæ epistolæ ulla fit mentio. Dicendum itaque probabilius, Arsenium, (cui *notus* fuit & *familiarissimus* sanctus Simeon in Palæstina, quod ibi fortassis uterque simul in eodem cœnobio per aliquot annos vixerint;) ecclesiæ Hierosolymorum non suscepisse regimen, nisi defuncto jam Oreste, vel ipso etiam Theophilo qui brevi duntaxat sedisse existimatur; idque post annum 1010. Et certe præfatus anonymus vitæ sancti Simeonis auctor, agens de ejus itinere Hierosolymam, ab illo Arsenium non ait in urbe Hierosolymitana visum. Quod magnum indicium est Arsenium tunc Hierosolymis non mansisse, cujus subinde præsul nondum fuerat renuntiatus.

Porro hunc Patriarcham Simeoni supervixisse, adeoque nonnisi post annum 1016. defunctum, liquet ex illa alia epistola, quam is ad monachos Padolironenses misit, de anteactis ejusdem sancti annis, priusquam ille è Palæstina discederet; ab ipsis haud dubiè monachis requisitus, quum sanctitate & miraculis hujus eremitæ, tum ad conscribendam ejus vitam, tum ad deferendum ipsi cultum incitarentur. Imò eum adhuc vixisse, dum gesta Simeonis auctor anonymus concinnaret,

A ex eo non inepte colligitur, quod de eo tanquam de viro actu superstite loquatur ille scriptor, nec *beatæ, felicis*, aut *sanctæ memoriæ* Patriarcham appellet, sed *venerabilis vitæ cap. 1. num. 7. pag. 325. col. 2.* quasi qui vitam intemeratam ageret. Sed nec adhuc obierat anno Christi 1023. mense Aprili, si ipse Patriarcha ille fuit Hierosolymitanus, à quo, non nominato, refert Hugo Flaviniacensis, auctor sæculis XI. & XII. florens, in chronico Virdunensi desinente ad annum 1102. apud Labbeum *tom. 1. novæ biblioth. ex ipso auctoris autographo manusc. in bibl. colleg. Clarom. Paris. Societ. Jesu asservato, pp. 178. & 179. nn. 21. & 22.* & apud doctiss. Bolland. *to. 2. Jun.* ad diem 14. *pag. 988. & seqq.* à quo, inquam, refert Hugo ille venerabilem Richardum, cognomento Gratiam-Dei, S. Vitoni Virdunensis monasterii abbatem, humanissimè fuisse susceptum, in itinere suo Hierosolymitano. Illud quidem Richardi abbatis iter, post plura narrata quæ protenduntur usque ad annum 1027. aut 1028. memorat Hugo Flaviniacensis. Verum hunc jam reversum anno 1023. palam fit, ex eo quod post ejus reditum superstes esset Durannus sive Durandus episcopus Leodiensis, qui obiit 10. kal. Februar. sive 23. Jan. anno 1024. (ex Bollandianis die 14. Junii, *num. 64. pag. 993. col. 1.* A. *& p. 994. col. 1.* A. *not.* a. (Interim, inquiunt iidem Bollandiani *ibid. pag. 988. col. 2.* E. *not.* x. cave ne capita sequentia hinc regulanda putes: quum enim supra de Heimonis episcopi meritis egisset Hugo, priusquam *Richardum* Hierosolymam abducat & reducat, prosequitur ordine chronico externa quædam usque ad annum 1027. vel 1028. quum interim peregrinatio illa instituta videatur vivente adhuc Atrebati *num. 6. pag. 978. col. 2.* E. Frederico, ab eaque redivisse anno 1023. &c.) Hæc igitur Hugo ait, apud Bollandianos *ibid. num. 54. pag. 990. col. 2.* D. *occurrit autem ei* (Richardo) *venienti Patriarcha Hierosolymitanus* (verosimiliter, inquiunt *pag. 991. col. 2.* F. *in not.* e. *Arsenius*, qui sancto Simeoni Armeno 26. Jul. anno 1016. Mutinæ defuncto *Formatas* dederat; aut ejus successor *Jordanus*, &c.) *audierat enim famam ejus omnium ore celebratam, & consalutati mutuo, dato pacis osculo, lætati sunt in Domino, &c.* Et num. 55. *Dominica die qua celebratur adventus Domini in Hierusalem, & exceptio ejus à pueris cum hymnis.... urbem ingressus est, &c.* Et num. 57. *Diebus festis reliquis* (Paschalibus) *celebratis in gaudio & tripudio animi, destinavit vir mitissimus cogitare de reditu. Nec rediit vacuus à munere, quia arca cordis ejus repleta erat bona devotione. Quod autem fuit munus illud? Discurrentes pagani*

per munitiora templi ipsa hebdomada ante Pascha, lapides in populum sacra celebrantem jaciebant: casu lapis veniens intra sepulcrum cecidit, quem vir Domini pro magno munere sibi assumpsit, & totis illis diebus, quibus celebratur Passio vel Resurrectio Jesu, intra sepulcrum jacentem, vigiliis & orationibus Domini dedicavit. Hunc recessurus cum magna devotione sustulit, & exosculato loco sancto, quasi totum secum ferret, inter sancta reposuit; & valedicens Patriarchæ prospera ei imprecatus abire decrevit. Ingemuit ille in voce dilecti valedicentis, & proferens reliquias pretiosissimas de ligno Domini, itemque marsupium unum auro textum prægrande reliquiis sanctorum refertum, obtulit seni venerabili, cum gratiarum actione, inquiens; accipe, ô dilecte Domini, munus bonæ voluntatis & devotionis, quod sit mutui pignus amoris; munus quod nunquam consumatur, semper extet, hæreat, amico convivat, quod evanescentem memoriam excitet; jucundum, quod obviam animo veniat, & nunquam labatur à memoria. Præstet Dominus, istis & omnibus sanctis intercedentibus, ut iterum videamus nos in cœlestibus, ubi finis laborum, & remuneratio præmiorum æternorum; ubi nunquam ab invicem separabimur gaudentes, & gustantes quam sit dulce & jucundum habitare fratres in unum. Divisi sunt ergo ab invicem flentes, quibus, si licuisset, convivere & commori libuisset. Et num. 64. pag. 993. col. 1. A. *Nec silendum, quid de Stephano.... actum sit. Quum enim esset idem communis Pater noster* (Richardus) *in expeditione Hierosolymitana, & per annum continuum pene remoratus fuisset, famaque fuisset defunctum eum esse; Durannus Leodiensis episcopus, qui Wolbodoni successerat, Stephanum ad se evocatum ut* (in Lobiensi monasterio) *loco abbatis præesset officio, monuit, & admonendo petivit, &c. Non multo post vir Dei rediit, & audiens quod factum erat, super fratris errore doluit, &c. Aderant & comites* (Stephani) *inter quos erat archidiaconus missus ab episcopo* (qui proinde adhuc vivebat) *poscens patrem piissimum* (Richardum) *ut errori locum daret veniæ, & quod actum erat* (circa Stephanum, dum ipse erat Hierosolymis) *pro suo amore ratum sineret esse & stabile, &c.* Ex quo deducitur Richardum festa Paschalia celebrasse Hierosolymis cum Patriarcha anno 1023. Nam, ut supra observatum est, Durannus decessit anno 1024. die 23. Januar. Quandonam obierit Arsenius iste nos latet.

LXXXIV. Jordanus.

De isto *Jordano*, sicut de Arsenio, nil quidquam reperitur in catalogis Patriarcharum Hierosolymorum, nec apud Albericum, nec etiam apud Theodoricum Pauli, qui eos

A prorsus ignorasse videntur. *Jordani* tamen meminit Glaber Rodulfus auctor coætaneus, historiæ *lib. 4. cap. 6.* ex quo hæc transcripsit Papebroch. *in hist. chron. Patriarch. Hierosol. initio tom. 3. actorum sanctorum mensis Maii, num. 192. p. 45. Anno Incarnati Verbi 1033. ex universo orbe tam innumerabilis multitudo cœpit confluere ad sepulcrum Salvatoris Hierosolymis, quantam nullus hominum prius sperare poterat. Primitus enim ordo inferioris plebis; deinde vero mediocres: posthæc permaximi quique, reges, comites, ac præsules; ad ultimum*

B *vero, quod nunquam contigerat, mulieres multæ nobiles cum pauperioribus illuc perrexerunt.... Eodem tempore Odolricus Aurelianorum præsul illuc pergens, quid viderit, nobisque narraverit non prætermittendum videtur miraculum. Die igitur magni illius Sabbati, quo ignis mirabili Dei potentia veniens ab universo populo præstolatur, ibi cum cæteris idem præsul adstabat, jamque die ipsa in vesperum transeunte, repente penes horam quo sperabatur ignis adfuturus, unus Saracenorum, scurra impudentissimus, ex plurima illorum multitudine quæ annuatim una*

C *cum Christianis semper adesse solet, exclamavit, ut Christianis mos est quum primum videtur, Agios Kyrie eleeson, & cavillanter cachinnum emisit, extensaque manu arripuit cereum de manu cujusdam Christiani, aufugere tentans. Qui illico arreptus à dæmonio turpiter nimium vexari cœpit: quem prosequens Christianus cereum abstulit: ille vero tortus acerrimè, protinus inter Saracenorum manus expiravit. Quod factum omnibus in commune terrorem immisit, Christicolis tamen gaudium & exultationem præbuit. Statim vero, ut assolet, Dei virtute*

D *erumpens ignis ex una lampadarum, quæ septem ibidem pendere cernuntur, cursim eructando cæteras inflammavit. Quam etiam cum suo oleo præfatus episcopus emens auri libra à Jordano, qui tunc præerat Patriarcha, secum detulit, atque in sede propria reponens plurima infirmis contulit beneficia.* De eo igne, vide dicta superius *coll. 373.* E. *& 374.* A. B. *&c.* Quantum sederit Jordanus iste nullibi reperimus.

LXXXV. Nicephorus.

E Post Theophilum, de quo supra, *col. 482.* omissis Arsenio & Jordano, legitur, tum in Latinis Patriarcharum Hierosolymorum catalogis, tum etiam apud Albericum, & Theodoricum Pauli, *Nicephorus.* Sub eo restauratam referunt multi scriptores sancti sepulcri basilicam: sed de tempore hujus reædificationis inter se non conveniunt. Nam Glaber Rodulfus hanc assignat statim post ejus eversionem: ea siquidem clade enarrata, *lib. 3. cap. 7.* his verbis: *Eo quoque tempore, id est*

anno nono post præfatum millesimum, ecclesia, quæ apud Hierosolymam sepulcrum continebat Domini ac Salvatoris nostri, eversa est funditus jussu principis Babylonis, &c. Et quibusdam interjectis, de Judæis qui ad flagitium istud Califam incitaverant, addit: *Eodem nihilominus anno, divina propitiante clementia, cœpit mater ipsius principis, videlicet Ammirati Babylonis* (hanc ecclesiarum Christianorum destructionem mandavit, non Ammiratus iste Babylonis, sed Hakemus, Califa Ægypti, cujus pater Azizus Christianam mulierem sibi desponsaverat. Vide quod supra dictum est, ubi de Hieremia sive Oreste Hierosolymorum Patriarcha, *coll. 478. & 479.*) (mater Ammirati) *mulier Christianissima, nomine Maria, reædificare Christi templum, jussu ejus filii eversum, politis & quadris lapidibus. Nam & vir ipsius, quasi alter Nicodemus, pater hujus scilicet de quo præsens est sermo, habitus occulte Christianus dicitur fuisse* (Azizus Billa.) *Tunc quoque de universo terrarum orbe incredibilis hominum multitudo exultanter Hierosolymam pergentes, domui Dei restaurandæ plurima detulerunt munera.* Cedrenus *histor. to. 2. pag. 729.* narrat *anno mundi 6540. Indict. XV. mense Septemb.* (id est anno Christi 1031.) *Amer Chalepi præfati filium multis cum donis ad Romanum* (Argyrum) *Imperatorem* Constantinopolitanum *venisse, ut fœdus pristinum,* (quod viginti duobus antea annis, anno scilicet 1009. *Ægypti princeps Azizius,* ut dixerat supra *pag. 706.* licet non Azizius iste fuerit qui mortuus erat ab anno 996. sed Hakemus filius ejus) *ob levem causam, & offensas ne relatu quidem dignas ruperat, renovari peteret, & antiquum tributum persolvendum promitteret.* Et p. 731. Nam *vita turpiter defuncto Azizo* (dicendum *Hakemo*) *Ægyptio, qui in Christianos sævierat, templumque Christo Hierosolymis dedicatum everterat, filius ejus natus ex quadam Romana captiva ejus instaurationem liberam fecit.* (Azizus quidem uxorem duxerat Christianam ex qua natus fuerat Hakemus, qui tot mala intulit Christianis, filius autem Hakemi fœdus renovavit cum Romanis) *Ad eam rem suos misit Imperator; sed eo morte prævento successor Michael opus absolvit.*

Albericus *in chron. part. 2.* ad ann. 1048. *pag. 81.* hæc ea de re tradit ex Guidone. *Guido de ecclesia sancti sepulcri Hierosolymis ab Imperatore Constantinopolitano reædificata, supra dicto principe nequam Achim* (Hakemo) *Soldano rebus humanis exempto, filius ejus Daher nomine* (Elmacinus *lib. 3. hist. Sarac. cap. 6. pag. 258.* ait hunc Hakemi filium, *Alim* nomine, fuisse cognominatum *Taherum* Liizazdinillam à sorore Hakemi, quum renunciatus est Califa: hinc profecto nomen *Daher* quod illi tribuunt scriptores.) *Daher itaque regnum obtinens, ad petitionem Imperatoris Constantinopolitani Domini Romani Heliopolitani, vel potius Constantini qui post Isaacum Comnenum imperavit, cum quo, fœdus quod pater ejus Achim perfidus violaverat resarciens, contraxerat amicitiam, reædificandi prædictam ecclesiam fidelibus dedit licentiam. Quam Nicephorus Hierosolymitanus, qualis nunc veneratur in Hierosolymis, reparavit, sumptibus de prædicti Imperatoris ærario ministratis. Factum est hoc anno 1041. ante urbis liberationem* (loquitur haud dubiè de ejus ereptione à Saracenorum jugo, Godefrido Bullonio duce, anno 1099.) *trigesimo-septimo post ejus ecclesiæ destructionem.* Rationem hujus epochæ non capio: nisi Guido, quem describit Albericus, restaurationem Basilicæ sancti sepulcri ad annum 1048. assignans, voluerit dicere annum illum 1048. fuisse quinquagesimum-primum (pro quo malè scriptum fuerit 1041.) ante urbis liberationem per Francos, & trigesimum-sextum, aut inceptum trigesimum-septimum ab ecclesiæ sancti sepulcri destructione. Deniquè Willelmus Tyrius *lib. 1. de bello sac.* post relatam Christianorum Hierosolymis calamitatem sub Hakemo Califa Ægypti, subjungit *cap. 6. Affuit tandem divina clementia, & afflictorum miserta, consolationem intulit non modicam rebus desperatis. Prædicto enim principe nequam rebus humanis exempto, cessavit ex parte quassatio, filio ejus Daher regnum obtinente. Hic siquidem ad petitionem Domini Romani Imperatoris Constantinopolitani, qui cognominatus est Heliopolitanus, cum quo etiam, fœdus quod pater ejus violaverat resarciens, contraxerat amicitiam, prædictam ecclesiam* (sancti sepulcri) *reædificandi fidelibus concessit potestatem. Qua concessa cognoscens plebs fidelium quæ Hierosolymis habitabat, quod ad tanti operis restaurationem eorum vires non sufficerent, missis nunciis ad prædicti Romani successorem* (post Michaelem Paphlagonem) *Dominum Constantinum Monomachum, qui tunc agebat in sceptris, precibus porrectis, humiliter significant in quanto mœrore, & in quanta desolatione post ecclesiam dirutam populus consedisset: orant affectuosissime, ut ad reædificationem ecclesiæ, Imperialis munificentiæ liberalem porrigeret manum. Procurabat autem eorum legationem quidam Joannes cognomento Carianitis, Constantinopolitanus natione, nobilis quidem secundum carnem, sed moribus multo nobilior. Hic postposita sæculi dignitate Christum sequutus, religionis assumpto habitu, Hierosolymis pauper pro Christo habitabat. Missus ergo, debita instantia, sollicitudine non pigra, apud eundem Dominum Imperatorem fideliter elaborans, obtinuit ut ad opus prædicti ædificii de*

proprio fisco idem Deo amabilis Augustus A *sumptus necessarios & sufficientes ministrari præciperet. Impetrata ergo pro voto fidelis populi postulatione, lætus Hierosolymam reversus est. Ubi nuntiato itineris successu, & precum porrectarum exauditione, universum clerum & populum, quasi de gravi ægritudine convalescentes recreavit. Præerat eidem ecclesiæ tunc vir venerabilis Nicephorus Patriarcha. Sic ergo obtenta licentia, & sumptibus de imperiali ærario ministratis, eam, quæ nunc Hierosolymis est, sanctæ resurrectionis ædificaverunt ecclesiam, anno ab Incarnatione Domini 1048. ante urbis* B *liberationem annis 51. trigesimo vero septimo postquam diruta fuerat.* (Eversionem itaque basilicæ S. Sepulcri assignat ad ann. Christi 1011. & Guidoni cæterum consonat, epochamque ejus explicat qualiter & nos supra.) Hæc Willelm. Tyr. *p. 632. edit. Hanov. 1611.*

Porro Califa Ægypti qui tunc Hierosolymis dominabatur, non erat amplius Daher, seu Alis Taherus, filius Hakemi, mortuus, ex Elmacino *lib. 3. hist. Sarac. cap. 7. p. 266.* anno Hegiræ 427. (qui incœperat die 5. Novembris anno 1035.) mense Siaabano (qui C mensis est octavus, adeoque mense Junio anni Christi 1036.) sed filius ejus Maabadus Abuttamimus Mustansirus Billa, natus annos 8. & aliquot menses, quando regnare cœpit, aut secundum alios annos 6. & aliquot menses, natus scilicet die Martis 24. Dulhiggiæ (qui mensis est 12.) anno Hegiræ 420. (inchoato 19. Jan. 1029.) proindeque die 2. aut 3. Jan. anni Christi 1030. & imperium sustinuit annos 60. ex eodem Elmacino *pag. 267.* Cedrenus *hist. to. 2. pag. 739.* scribit: anno ab origine mundi 6544. (juxta æram Constan- D tinopolitanam) Indict. IV. (id est anno 1036.) .... *Amere Ægypti Amermumna* (Ali seu Tahero) *mortuo, uxorem ejus Christianæ religioni deditam, cum filio* (Maabado) *legatos de pace ad Imper.* (Michaëlem Paphlagonem) *misisse, cujus is petitioni assentiens 30. annorum pacem composuit.* Pergit Willelmus, *ibid. lin. 41. Qua constructa, contra imminentia pericula, & mille mortis discrimina, consolationem receperunt. Non tamen cessabant adversus eumdem populum fidelem frequentes injuriæ, & angariarum nova genera; sputa, colaphi, vincula, carceres, ad* E *ultimum, suppliciorum omne genus, quibus populus Dei incessanter affligebatur. Nec solum iis qui in eadem urbe erant, sed etiam iis qui in Bethleem & Thecua, ubi soli habitabant, idem cauterium imprimebatur. Quoties enim novus accedebat præses, & missus à Califa recens dirigebatur procurator, toties contra Dei populum novæ struebantur calumniæ, & varia extorquendi inveniebantur argumenta. Et quoties à Domino Patriarcha, & populo communiter aliquid volebant violenter exigere, si aliquo casu eorum differebatur postulatio, statim minabantur ecclesiam dejicere. Idque pene annis patiebantur singulis, confingentibus præsidibus se hujusmodi rescriptum à regia directum celsitudine habere præ manibus, ut si aliquam difficultatem vel moram in præstandis tributis aut vectigalibus præsumerent annectere, eorum statim usque ad solum dirutæ deponerentur ecclesiæ. Quamdiu tamen Ægyptiorum aut Persarum prævaluit regnum, sub eorum imperio fideles melioribus usi sunt conditionibus. At vero postquam Turcorum invalescere iterum cœpit regnum, & eorum virtus super Ægyptiorum & Persarum fines ampliari, & in eorum urbs sancta decidit potestatem, per triginta octo annos, quibus eam detinuerunt occupatam, majoribus molestiis cœpit populus Dei fatigari, ita ut leve ducerent, quod sub Ægyptiorum vel Persarum jugo pertulerant.* Hucusque Willelmus Tyrius, ex quo, & Alberico, sive potius Guidone, nobis innotescit, anno Christi 1048. Nicephorum ecclesiæ Hierosolymitanæ actu fuisse præfectum, licet ignoremus quonam præcise anno sedere incœperit, vel quonam obierit, vel etiam quot annos fuerit Patriarcha.

MENNAS.

LXXXVI. SOPHRONIUS II.

MARCUS II.

In Dosithei Patriarchæ catalogo Orestem, quem Nicephoro successisse perperam adstruxit, excipit *Mennas* alioqui ignotus; unde nec eum Patriarchis Hierosolymitanis accensere ausim, ipsum hic nominare contentus. Post Nicephorum, in sedem Hierosolymitanam promotum *Sophronium* huic jam sedi anno 1059. præfuisse testatur Albericus, *part. 2. pag. 97. Annis,* inquit, *vix quadraginta priusquam iter aggrederentur Hierosolymitanæ peregrinationis Christiani principes Occidentis. Tunc erat Patriarcha Hierosolymitanus post Nicephorum Sophronius. In hujus ergo tempore venerunt Turci Hierusalem, & pugnaverunt cum Saracenis, & occiderunt omnes in civitate inventos, & obtinuerunt civitatem. Christiani autem remanserunt in civitate subjecti.* Nescio an adhuc sederet Sophronius anno Heg. 469. qui cœpit die 4. Augusti anni Christi 1076. quo accidit Hierosolymis clades ab Elmacino relata his verbis, *lib. 3. hist. Sarac. cap. 8. pag. 282. Quum vero* (Isarus) *Ægyptum accederet, perculsi fuerunt incolæ ejus ita ut Mustansirus Billa Dominus ejus statuerit noctu capere fugam: sed populus Alcahiræ & Saudanæ cum militaribus copiis juncti, contra Isarum prodierunt, eumque superatum in fugam verterunt; etiamsi multa secum agmina duceret. Atque ita debellatus*

debellatus rediit: grassatus tamen fuit in itinere Ramlæ, & quemcunque superare potuit occidit. Tum Hierosolymas concessit, ubi tria hominum millia peremit, & ex improviso judicem & notarios, quum coram eo venissent, interfici jussit: indeque Damascum profectus est.

Ingulphus abbas monasterii Croylandensis in Anglia, refert in historia quam confecit sui monasterii, apud *Rerum Anglic. Scriptores post Bedam, Francof. 1601. p. 904.* quum desiderio Hierosolymitanæ peregrinationis captus, obtenta à Guillelmo duce Normanniæ, cujus secretarius erat, venia, sacrum illud iter suscepisset, Constantinopoli se salutasse Imperat. Alexium, & Hierosolymis Patriarcham Sophronium, à quo perhonorificè exceptus fuit. *Tandem Constantinopolim pervenimus,* inquit lin. 8. *ubi Alexim Imper. ejus adorantes, Agiosophiam vidimus, & infinita sanctuaria osculati sumus. Divertentes inde per Lyciam, in manus Arabicorum latronum incidimus; eviscerati que de infinitis pecuniis, cum mortibus multorum, & maximo vitæ nostræ periculo vix evadentes, tandem desideratissimam civitatem Hierosolymam læto introitu tenebamus. Ab ipso tunc Patriarcha, Sophronio nomine, viro veneranda canitie, honestissimo ac sanctissimo, grandi cymbalorum tonitru, & luminarium immenso fulgore suscepti, ad divinissimam ecclesiam sanctissimi sepulcri tam Syrorum, quam Latinorum solemni processione deducti sumus, &c.* Verum quomodo hæc sibi cohæreant, me fugit: nam se Hierosolymas profectum asserit auctor quum esset in Normannia apud Willelmum nondum regem Angliæ, proindeque ante annum 1066. quo ille Normanniæ dux, rex Angliæ coronatus est, reversum autem in Normanniam, & cœnobii Fontanellensis monachum factum, ab eodem Guillelmo tunc rege Angliæ vocatum fuisse in Angliam anno 1075. abbatemque creatum monasterii Croylandensis; quomodo ergo antea Hierosolymitanum iter conficiens inviserat Ingulphus Constantinopoli Alexium Comnenum Imperatorem, qui imperator renuntiatus est anno duntaxat 1081! Vide compendium Ingulphi vitæ, apud Joannem Pitseum, *De rebus Anglicis to. 1. Parisf. 1619. pag. 193.* Obiit Ingulphus ille anno 1109. sub Angliæ rege Henrico I. In præfato Dosithei Patriarchæ catalogo, Sophronio II. succedit *Marcus II.* cujus aliunde nulla occurrit memoria: nam Latini Indices, Albericus, Papebrochius, & alii, post Sophronium, ad sedem Hierosolymitanam Euthymium evectum scribunt.

LXXXVII. Euthymius.

In quodam codice seriem Patriarcharum Hierosolymorum exhibente legitur, *ad Euthymium, cujus tempore Franci reddiderunt urbem ac ecclesias.* Id nulla parte verum erit, nisi pro voce *Franci* legatur *Turci:* & pro Euthymio legatur Sophronius ejus prædecessor: modo enim vidimus ex Alberico, quod etiam in catalogis Latinis haberi testatur Papebrochius *tract. prælim. ad to. 3. Maii, num. 193. pag. 45. col. 2.* sub Sophronio II. Patriarcha, captis ab Isaro Hierosolymis, Saracenos quidem ejus incolas occisos, Christianos vero relictos, quibus proinde Turci ecclesias reddiderint. Franci quippe anno duntaxat 1099. expugnaverunt Hierosolymam sub Simeone Euthymii successore.

LXXXVIII. Simon *sive* Simeon II.

Patriarcha iste appellatur *Simon* in catalogis Latinis, & *Simeon* à scriptoribus, iisque præsertim qui bellorum sacrorum in Oriente à Francis & Latinis gestorum historias edidere. In catalogo Dosithei Patriarchæ Euthymium præcedit: perperam tamen, utpote qui & in omnibus Indicibus post Euthymium recensеatur, & obierit Patriarcharum Græcorum ultimus, dum urbem Hierosolymam obsiderent Latini anno 1099. *Hierosolymis,* inquit Albericus *Chronici part. 2.* ad annum 1069. *post Nicephorum Patriarcham ordinatur, & præfuit Euthymius, deinde Simeon.* Certe anno 1094. sedebat Simeon, quando Petrus Heremita & sacerdos diœcesis Ambianensis in Gallia, Hierosolymam profectus, sermones cum ipso habuit de occiduarum partium principibus adhortandis ut loca sancta Mohammedanis eriperent. Willelmus Tyrius, *hist. de bello sac. lib. 1. cap. 11.* hæc ea de re scribit: *Audiens vero* (Petrus Eremita) *quod ejusdem civitatis* (Hierosolymorum) *Patriarcha vir esset religiosus & timens Deum, volens cum eo conferre de presenti rerum statu .... accessit ad eum, præsensque constitutus per fidelem interpretem mutuis sunt confabulationibus recreati. Erat autem nomen Patriarchæ Simeon, qui ex verbo Petri colligens quod vir esset circumspectus .... familiarius cœpit exponere universa quæ populum Dei in civitate commorantem acrius affligebant.* Turci scilicet, ut summariè ex eodem Willelmo Tyrio *lib. 1. cap. 9. & seqq.* exponit Pagius *tom. 4. crit. annal. Baron.* ad annum 1095. *n. 11.* jam Syriam, & utramque Ciliciam, Isauriam, Pamphyliam, Lyciam, Pisidiam, Lycaoniam, Cappadociam, Galatiam, & utrumque Pontum, Bithyniam, & Asiæ minoris partem, infra modicum tempus in suam potestatem redegerant, ecclesias dejiciebant, & Christianos magno furore persequebantur. Quod si navium copiam habuissent, Constantinopolim procul omni dubio sibi subjecissent. Neque ad sacra loca

devotionis causa tam Græci quam Latini A proficisci poterant, nisi mille periculis sese exponerent. Christianis Hierosolymis post longam peregrinationem inclusis mors singulis diebus imminebat. Quærenti itaque Petro Eremitæ à Simeone Patriarcha num tot malis superesset aliquod remedium, respondit ille, quoad Græcos nullum ab ipsis sperari posse auxilium, quum & *infra paucos annos plusquam dimidium amisissent imperii:* à solis proinde Latinis opem expectandam. Promisit Petrus, si ille Romano Pontifici, regibus, ac principibus Occidentis tantas ca- B lamitates significare vellet, paratum se esse omnes eos convenire, & ad afferendum aliquod remedium diligenter invitare; quod præstitit Petrus ubi in Occidentem reversus est. Anno 1098. statim atque accepit Simeon Francorum cæterorumque Latinorum cruce signatorum exercitum in Syriam advenisse, obsessamque ab illis Antiochiam, in insulam Cyprum se transtulit. *Migravit ab Hierusalem & sepulcro Domini,* inquit Albertus Aquensis. *Hist. Hierof. lib. 6. cap. 39..... propter minas Turcorum & importunitatem Saracenorum. Fuit* C *quippe vir grandævus, & fidelis Christi servus, qui à prædicta insula plurima charitatis dona duci Godefrido, cæterisque principibus misit in initio obsidionis Hierusalem, interdum fructum arboris, qui dicitur malum granatum, interdum pretiosa poma cedrorum Libani, interdum pavones saginatos, aut laudabile vinum, & quæcunque juxta possibilitatem suam consequi poterat, sperans sub iisdem principibus adhuc, sancta ecclesia restaurata, pacificè & securè ad sepulcrum Domini nostri Jesu-Christi Filii Dei vivi servire atque præesse. Sed recuperata à fidelibus* D *urbe Hierusalem, & sacra illius ecclesia renovata, Christianissimus Patriarcha è vita discessit, sicque ecclesia* (hæc) *suo pastore viduata remansit.* Obiit proinde Simeon anno Christi 1099. circa mensem Julium, quo urbs Hierosolyma expugnata fuit. Urbe igitur capta, acceptoque de morte Simeonis in insula Cypro nuntio, à principibus Francis & Latinis deliberatum est quis in ejus locum promoveretur; & exinde, quandiu Hierosolyma in ipsorum potestate stetit, inter Latinos electi sunt Patriarchæ. Eorum seriem, ut & cæterorum præsulum E Latinorum sedibus Orientalibus eo tempore præfectorum seorsim dabimus; Græcos interim, qui Hierosolymorum Patriarchæ, vel nomine tenus, vel reipsa fuerunt, continuato ordine recensentes. Dositheus Patriarcha hunc *Simeonem II.* ait *adversus azyma Latinorum scripsisse.* Voluminis quidem Simeonis cujusdam adversus azyma nonnulla excerpta refert Leo Allatius, hocque ejus exordium recitat: *Legimus, ô Christi amicissimi Latini, libellum quo sacrificii vestri azyma defenditis, qui à vobis ipsis nobis exhibitus est, ut & epistolam ab aliquo Roma scriptam, quemadmodum aiebat, Papa Silvestro ad quemdam Latinum Constantinopoli agentem:* verum an Simeon, istius operis auctor, sit reipsa Simeon II. Hierosolymorum Patriarcha, asserere non ausim, utpote qui non videatur Latinis fuisse infestus.

Agapius I.

LXXXIX. Sabbas *sive* Sabas I.

In catalogo Dosithei Patriarchæ, Simeonem excipit Euthymius, quem, cum Indicibus, & scriptoribus aliis, fuisse ejus prædecessorem supra diximus *coll. 497. & 498.* Euthymio autem successit *Agapius I.* Agapii cujusdam mentio fit *lib. 4. Juris Græco-Latini, cap. 4. de Translationibus episcoporum, p. 294.* ceu qui de ecclesia Seleuciæ translatus fuerit ad Hierosolymitanam, ut supra observatum est sub *Hieremia* seu *Oreste, col. 482.* C. Verum id contigisse fertur sub Basilio Porphyrogenneta, circa annum Christi 984. Eumdem quoque Agapium Nicephorus Callistus *lib. 14. hist. eccl. cap. 39. pag. 529.* translatum asserit ad sedem Antiochenam. Unde ad sæculi XI. finem aut sequens XII. non pertinet.

Agapium sequitur in eodem catalogo *Sabbas I.* sub Alexio Comneno. Hujus Patriarchæ rursus meminit Dositheus *lib. 3. de Patriarchis Hierosolymitanis, cap. 5. §. 4.* ubi eum Cæsarea Philippi Hierosolymam translatum esse, & quum Constantinopolim perrexisset, ibidem cum Nicolao Patriarcha divina mysteria celebrasse, tum Maroneæ episcopatu donatum, ex cujus reditibus aleretur. In Jure Græco-Romano *lib. 4. cap. 4. de Translationibus episcoporum pag. 295.* hæc habentur: *Imperante Alexio Comneno, Sabas episcopus Cæsareæ Philippi factus est Hierosolymorum Patriarcha, & huc profectus liturgiam peregit una cum sanctissimo Patriarcha Nicolao, & synodo.* Eadem fere habet Nicephorus Callistus *hist. eccl. to. 2. lib. 14. cap. 39. p. 529.* D. de quodam episcopo Tyri quem non nominat: *Et rursum,* inquit, *Tyri episcopus Eunuchus, ut ecclesia ejus à Persis capta est Hierosolyma profugit, & quum thronum ibi vacuum esse, episcopo suo orbatum, contingeret, Hierosolymitæ Persarum principi, ut illi Hierosolymorum ecclesiam committere possent supplicarunt. Qui etiam Constantinopolim 6615. à condito mundo anno, Alexio Comneno imperante adveniens, à sacra synodo susceptus est, quum Nicolaus Theoproblettus Patriarcham ageret.* Nicolaus ille Theoprobletus, idem est ac qui, *Grammaticus* cognominatus, Patriarcha Constantinopolitanus renuntiatus est anno 1084. ut

ostendit Pagius *tom. 4. crit. annal. Baron.* ad A annum 1089. *n. 8.* & ad annum 1117. *n. 27.* Verum anno mundi juxta æram Constantinopolitanam 6615. Christi 1105. vel 1106. Hierosolymis dominabantur, non Persæ aut Turci, sed Franci, & Latini, qui nec Græcis Hierosolymitanis potestatem sui ritus Patriarcham eligendi fecerunt. An non librariorum error fuerit, qui in textu Græco Nicephori, pro 6599. legerint 6615. ut ille Patriarcha anno Christi non 1106. sed 1090. Constantinopolim venerit! Id porro si ita est, alius non fuit Patriarcha iste à Simeone, de quo B nos supra, qui solemni reipsa de sacris imaginibus conventui sub Alexio Comneno, una cum Nicolao Grammatico adstitisse refertur: quo etiam tempore Turci è Perside profecti Urbem sanctam tenebant. Cæterum, licet Nicephorus Callistus hunc prius fuisse asserat *Tyri* episcopum, quam in Patriarcham Hierosolymorum assumeretur, Sabam vero Jus Græco-Romanum episcopum fuisse *Cæsareæ Philippi* tradat: de uno nihilominus eodemque viro utrobique sermo habitus videtur, qui fuit ipse Simeon, ut modo dictum est. Sabbam C omittunt Indices inter illos Patriarchas, qui ante expugnatam à Francis & Latinis urbem Hierosolymam, huic ecclesiæ præfuerunt. Solus, quod sciam, catalogus à Dositheo Patriarcha, editus habet: *Sabbas I. sub Alexio Comneno.* Hunc nominamus, ex hypothesi quod Hierosolymis, ante vel post Simeonem, sederit.

Eucherius I. Macarius III.
XC. Jacobus II.

In Dosithei catalogo Sabbam I. sequitur D *Eucherius I.* quem 99. Patriarcham Hierosolymorum numerat. Nescio an non fuerit quem *Macarium Hierosolymitanum appellat, & cujusdam expositionis contra Latinos* auctorem ait Leo Allatius *lib. 2. de consens. cap. 18. num. 18. p. 871.* Scilicet idem Allatius supra dixerat initio hujus *numeri 18. pag. 870.* de quibusdam auctoribus Græcis, inter quos postea eum *Macarium* recenset, illos esse *nullius auctoritatis ac nominis homines, quorum scripta non ita obvia sunt, ex quibus ætas colligi possit; nec ipsum ea præ manibus habuisse;* unde E *eorum nomina* hic *tantummodo se signare* asserit, *vel titulos quos ex Indicibus collegit.* Eucherium præfatus Dositheus *lib. 7. cap. 22. §. 4.* scribit Patriarchatu Hierosolymitano functum, quo tempore Balduinus rex Ascalonem expugnavit, hoc est anno 1146. Verum, davus sim, ni Dositheus gravi errore *Eucherium* scripserit, pro *Fulchero* Hierosolymorum tunc Patriarcha Latini, non Græci ritus, qui Ascalonensi obsidioni revera aderat, ut suo loco exponemus. Quamobrem abradendus erit Eucherius iste è Patriarcharum albo Græcorum Hierosolymorum. Ei sufficit idem Dositheus *Jacobum* quem *secundum* appellat ob Jacobum fratrem Domini, illumque *centesimum* numerat inter Hierosolymitanos præsules. Nihil aliud de illo mihi compertum est.

XCI. Arsenius II.

Arsenium hunc *primum* nuncupat Dositheus in catalogo, nulla alterius Arsenii, de quo supra egimus *col. 484. & seqq.* facta mentione. Et *lib. 7. cap. 22. §. 4.* asserit eum Gerasimi monachi nescio cujus, insignis tamen viri, testamento, quod in S. Euthymii monasterio Hierosolymitano repertum est, cum aliis præsulibus subscripsisse, anno mundi juxta æram Constantinopolitanam 6654. id est Christi 1146. Hinc porro mirificè confirmatur conjectura supra proposita de *Fulchero* Patriarcha Latino Hierosolymorum anno 1146. recensito à Dositheo sub nomine *Eucherii,* qui sederit eo ipso tempore: alias simul fuissent duo Patriarchæ Græci ritus, *Eucherius* scilicet ille & iste *Arsenius.*

XCII. Joannes VII. *seu* Nicolaus.

In Dosithei Patriarchæ catalogo *centesimus secundus* recensetur *Joannes* iste sub Manuele Comneno: & *lib. 7. cap. 22. §. XI.* aliquot opuscula ei tribuuntur *de Azymis & processione Spiritus sancti* contra Latinos, *Joannis Patriarchæ Hierosolymitani* nomine inscripta. Eadem à Leone Allatio recensentur, tum in libro quo *Hottingerum fraudis & imposturæ convicit, pag. 526.* tum *lib. 2. de consens. cap. 18. num. 18. col. 871.* Cæterum quæ ipse ex eo libro de Azymis recitat, scriptorem indicant de Eucharistico Latinorum sacrificio non malè sentientem. Dositheus *lib. 7. c. 22. laudato,* Joannem hunc Patriarcham scribit interfuisse synodo Constantinopoli habitæ, de Eucharistiæ mysterio, anno mundi 6664. id est Christi 1156. una cum Constantino Patriarcha, sub Manuele Imperatore. At synodo illi eo anno celebratæ die 26. Januar. in causa Soterichi Panteugeni Antiochiæ Patriarchæ designati, præfuit Lucas Chrysoberges Constantini præfati successor; subscripsit vero *Nicolaus* Hierosolymorum Patriarcha, qui proinde idem fuerit ac *Joannes* de quo agimus. Scilicet, dum Patriarchas Antiochenos exponerem, observavi, inquit doctissim. P. Le Quien hujus operis auctor, inter Manuelem Comnenum Imperatorem Græcum, & Balduinum Antiochiæ principem, ex pactis conventis unum caput fuisse, ut Constantinopoli deinceps Patriarcha Antiochenus mitteretur: ex quo à Byzantinis

creari & ordinari cœpisse Antiochenos præsules probabile ipsi apparuit, Latinis interim eam sedem tenentibus: postea tamen idem Balduinus curavit ut Imperator ab hac lege desciscerer. Porro simile quid etiam de Hierosolymitano Patriarcha Græco Constantinopoli attentatum exinde creditu pronum est, quod, subacta à Latinis Palæstina, nullus Hierosolymitanus Patriarcha Græcus occurrat, quem saltem constet pro ea sede fuisse designatum, ante hujus Manuelis Comneni tempora: eo enim imperante, & Luca Chrysoberge Patriarcha Constantinopolitano, Nicolaus profertur Hierosolymitanus antistes numerosissimæ synodo, in urbe regia convocatæ adfuisse. In ea autem synodo Soterichus Panteugenus Antiochenus Patriarcha electus, quum erroris accusaretur quod cruentum crucis incruentumque altaris sacrificium Deo Patri, sed non Christo Deo oblatum censeret, idque pertinacius tueretur, depositionis sententiam subiit, quam *cum Luca, aliisque episcopis tulit Nicolaus Hierosolymorum Patriarcha;* ut legitur in actis Græcis prædictæ synodi. Solius Joannis meminit, omisso Nicolai nomine, Dosithei catalogus.

XCIII. Nicephorus II.

Post Joannem, de quo supra, *Nicephorum secundum* præfatus Dosithei catalogus recenset, sub eodem Manuele Comneno. Interfuit synodo Constantinopoli celebratæ anno mundi juxta æram Constantinopolitanam 6674. Christi 1166. teste Leone Allatio *lib. 2. de consensu cap. 12. num. 4.* qui ejus acta mss. sese habere asserit. In ea synodo quæsitum fuit an orthodoxa esset Alemannorum fides, quum assererent Christum æqualem esse Patri, necnon minorem Patre propter humanitatem; orthodoxam autem esse pronuntiatum est, eorumque accusatores damnati, ceu qui Patrum doctrinæ contradicerent. Vide Joannem Cinnamum *Hist. lib. 6. n. 2.* Nicephorum memorat Theodorus Balsamon in interpretatione canonis 37.

XCIV. Athanasius II.

Mohammedanis denuo factis Hierosolymorum dominis anno Christi 1187. mense Octobri, expulsisque Latinis à Salahadino Babyloniæ rege, Heraclius Patriarcha Latinus Acconem seu Ptolemaïdem secessit, *Athanasius* vero hujus nominis secundus venit Hierosolymam. Refert Baronius sub anno sequenti 1188. *num. 30.* epistolam quam ei scripsit Georgius Corcyræ metropolita, & *num. 31.* responsum Patriarchæ ad hunc Georgium. Eo autem anno obiisse censet prædictum Patriarcham. Id quidem inficiatur Pagius, *tom. 4. crit. in annal. Baron.* ad eumdem annum, *num. 13. Athanasius,* inquit, *ante annum 1193. à Græcis Patriarcha Hierosolymitanus constitui non potuit, ut ex dicendis ibidem constabit. Quare epistola Georgii metropolitæ Corcyræ ad Athanasium Patriarcham Hierosolymitanum, & hujus ad illum responsum, quæ hic à Baronio recitantur, ad illum Christi annum revocanda.* At tantum abest ut steterit promissis Pagius, quin è contra ad illum annum 1193. *num. 10.* Dositheum (Athanasii post Leontium successorem) è sede Hierosolymitana eo anno ad Constantinopolitanam translatum narret. Inconcussa ergo manet assertio Baronii de tempore quo Athanasius ille sedebat. Is proinde fuit Hierosolymitanus ille Patriarcha qui anno 1187. die 10. Sept. feria 4. Indict. v. cum Constantinopolitano & Antiocheno præsulibus synodo adstitit in qua Isaacius Imperator definiri voluit irritas electiones fore, *quæ fierent per absentiam pontificis alicujus in urbe, & in posterum non aliter fieri debere nisi omnes in urbe degentes pontifices arcessiti fuerint, & vel præsentes adfuerint, vel sententias suas exhibuerint,* ut legitur in Jure Græco-Romano *pag. 169.* Vaticanus codex Arabicus 77. ex iis quos doctiss. Josephus Simonius Assemanus Maronita ex Oriente Romam advexit, *Athanasii Patriarchæ Hierusalem homilias 65.* citat: & codex 90. *Athanasii Patriarchæ Hierosolymitani homilias 66.* apud eumdem Assemanum, *Biblioth. Orient. to. 1. pp. 630. col. 1. & 631. col. 2.* An hujus Athanasii fœtus sint, nondum liquet.

XCV. Leontius.

Athanasio *Leontium* successisse scribit Baronius ad annum 1188. *n. 30.* Hunc Nicetas Choniates *lib. 2. hist. num. 4. pag. 259. virum* fuisse asserit *eruditum & virtute celebrem.* Nihil aliud de eo nobis compertum est.

XCVI. Dositheus I.

Hic *Dositheus,* Venetiis Patre Viticlino natus, Constantinopolim profectus, in monasterio Studii disciplinæ regulari incubuit. Quum autem Isaacio Angelo tunc homini privato Imperium prænuntiasset, ille Imperator factus eum ad sedem Hierosolymitanam promoveri curavit, post Leontii obitum, & ante annum 1193. quo eumdem rursus alteri Leontio è Constantinopolitana sede ejecto substituit. Quomodo peracta fuerit hæc translatio sic narrat Nicetas Choniates *lib. 2. hist. num. 4.* apud Baronium ad annum 1193. *nn. 25. & 26. Isaacius Angelus Imperator Hierosolymitanum Dositheum ad œcumenicum patriarchatum evecturus, quum id canones non permittere sciret, Theodorum Balsamonem*

magnæ Antiochenæ episcopum, virum ea ætate jurisconsultissimum astu circumvenit, & in privato colloquio indignationem simulat, quod ecclesia piis & doctis viris ita destituatur, & monastica virtus ita obsoleverit, ut nemo sit qui universalem sedem.... illustret, cœtumque fidelium quam optime gubernet. Hæc & id genus alia non sine dolore præfatus, subjunxit olim fuisse sibi in animo, illum ex Antiochena sede in œcumenicam, ut illustrem legalis puritatis lucernam, transferre; sed ab ea mutatione veterum canonum, & ecclesiasticarum sanctionum interdicto deterreri. Si vero ipse, ut legum & canonum peritissimus, translationes, ut olim, ita nunc quoque habere locum, demonstrare, ac vulgo persuadere possit; se omnino id in lucro deputaturum, eumque (modo liceat) incunctanter designaturum. Hoc modo tractus Theodorus omnia rata fore affirmavit. Postridie concilio pontificum in æde sacra indicto, & quæstione illa agitata, translatio statim concessa, & litteris Imperatoriis confirmata est: ac Antiochenus, ut ante fuerat, ita mansit Antiochenus, Dositheus vero à sede Hierosolymitana Constantinopolim est translatus cum tam frequenti & splendido comitatu, ut haud dubiè regium triumphum æquaret. At primarii sacerdotes, cæterique facundia insignes, qui se canonibus temere violatis deceptos videbant, obstupefacti, quum risum diutius perferre non possent, extraordinaria conciliabula, & plebis conventicula instituunt, alienæ ecclesiæ occupator audit Dositheus, secundo honore abrogato, è sede educitur. Imperator vero ignominiam illam non ferens omnibus modis adversatur, ac nihil non facit ut approbata illa translatio valeat: nec multo post abrogatione sublata, Dositheumque denuo confirmatum per bipenniferos satellites & palatinos proceres in sacram ædem deducit, populi motum veritus. Erat enim Dositheus ob ambitionem, & Imperatoris intempestivam pertinaciam, & parum laudatum sui studium omnibus invisus. Cæterum rursus sede ejicitur, eodemque modo, quo canis Æsopicus, & pontificatum quem tenuerat amittit (nam alius Hierosolymis electus erat) & majori sede excidit, magno vasorum custode Xiphilino Georgio Patriarcha designato. Ejus quoque meminit Nicephorus Callistus, *tom. 2. hist. eccl. lib. 14. cap. 39.* cujus verba modo referemus, sub Marco II. In alterius denique ejusdem nominis Patriarchæ Hierosolymitani sæpius citato recensetur catalogo.

XCVII. Marcus II.

Dositheo ad regendam Constantinopolitanam ecclesiam Hierosolymis accito, ei subrogatus est in sede Hierosolymitana *Marcus* cognomento *Florus*; de quo hæc tradit Nicephorus Callistus *lib. 14. hist. eccl. cap. 39. pag. 530. Desitheus Hierosolymitanus Constantinopolim est translatus: quum Hierosolyma inde Marcus qui Florus dictus est transiisset. Deinde Dositheus rursum Constantinopoli relicta, in Æliæ thronum reversus est, eo qui Florus appellabatur, inde præter jus & æquum omne expulso. Postea vero utraque & Æliensi & Constantinopolitana sede posthabita Dositheus privatus vixit, & decessit. Hæc superioribus temporibus sunt acta.* Hactenus Nicephorus. Quid egerit deinceps Marcus, nos latet.

XCVIII. Theophanes I.

Theophanes ecclesiæ Hierosolymorum regimini præerat sæculo XII. exeunte, vel initio sequentis, ut infertur ex quadam ad eum Marci Alexandriæ Patriarchæ Theodoro Balsamoni coævi epistola. In Dosithei catalogo prætermissus est, in quo Dositheum sequitur Gregorius II. tum inverso ordine Leontius I. jam supra memoratus *col. 534.* C. moxque omissis pluribus quos statim recensebo, Lazarus.

XCIX. Gregorius II.

Georgius Pachymeres *lib. 6. hist. Michaëlis Palæologi cap. 1. tom. 1. pag. 292.* ubi narrat quæ monachi adversus hunc Imperatorem moverint, propter dejectum è patriarchatu Byzantino Arsenium, ait Josephum quemdam à Maria Eulogiæ sororis Michaëlis Imperatoris filia, *ad Æliæ Patriarcham*, ipsis instigantibus, missum, cui schismatis causam aperiret, atque Soldanum qui Palæstinæ dominabatur in Imperatorem sollicitaret. *Mariæ consilium Gregorio Patriarchæ non displicuisse* subdit; quamvis minime dubitaret, quin alii duo Patriarchæ Alexandrinus & Antiochenus in partes Imperatoris transirent. Is Gregorius opusculum scripsit adversus Joannem Beccum, qui Latinorum, & ecclesiæ doctrinam Occidentalis, propugnabat. Extat in Bibliotheca Regia Parisiis, inter codices qui antea fuerant penes clariss. Baluzium.

C. Athanasius III.

Sub eodem Imperatore Michaële Palæologo, *Athanasius III.* Hierosolymorum Patriarcha, dum Byzantii ageret, Græcos cum ecclesia Romana reconciliari sategit. Mox ad ecclesiam suam reversus, Agarenorum petitus insidiis, occisus est, teste Allatio, *lib.* adversus Hottingerum *pag. 475.*

CI. Thaddæus.

In regio codice Græco 1827. opusculum habetur inscriptum: *Thaddæi Pelusiotæ archiepiscopi Hierosolymorum contra Judæos.* Illud exaravit Thaddæus circa ann. Christi 1298. quem ipse ab Ascensione Domini numerabat 1265. Andronico I. Byzantinis imperante.

CII. Sophronius III.

CIII. Athanasius IV.

CIV. Gabriel Brula.

Athanasius *iterum.*

Nicephorus Callistus *to. 2. hist. eccl. lib. 14. cap. 39. de Translationibus episcoporum, pp. 530. & 531.* narratis variorum præsulum ad Alexandrinam & Antiochenam sedes promotionibus, tres Patriarchas memorat, qui alius post alium Hierosolymitanam ecclesiam Græcam rexerunt, *Sophronium* scilicet, *Athanasium* & B *Gabriëlem* Brulam. *Hierosolymis,* inquit, *itidem duos per translationem successisse vidimus. Nam Sophronio defuncto, in locum ejus suffectus est Athanasius Cæsareæ Philippi episcopus, cujus sedem Gabriël quidam Cæsareæ Philippi nuper episcopus renuntiatus dolo rapuit, & paulopost fatis concedens, vel invitus eam rursum Athanasio priori reliquit.* Pachymeres promotionem *Gabriëlis Brulæ* & *Athanasii* fusius explicat in Andronico *lib. 7. cap. 23. p. 429.* D. *Hic* (Andronicus II. Imp. an. circiter 1308.) *veneratione sui Patriarchæ* (Constantinopoli- C tani Athanasii I. anno 1303. in eam sedem restituti) *constrictus ingenti, partem pietatis vel maximam putabat, in cunctis ei obnoxie morem gerere. Carceres ergo & ignominiosæ damnationes, in quantulocunque deprehensos lapsu* (severissimus quippe erat in regimine Athanasius) *certo ac subito quoslibet excipiebant. Commune porro concilium ecclesiæ, ne quis ad id, synodo coacta, suam referri causam aut querimonias posse consideret, in paucissima redactum capita, pene nullum erat; exterminato utique Alexandrino Patriarcha, Antiocheno alienato* D *propter Hodegorum monasterium, Hierosolymitano quoque (cui & ipsi nomen fuerat Athanasius) nuper exauthorato, propter allatas ex illis partibus in urbem accusationes ejus per quendam Brulam* Βϱουλᾶν *nomine, ex Romanis oriundum, Cæsareæ Philippi episcopum: qui convento de criminibus quæ deferebat Imperatore, ipsoque Patriarcha* (Constantinopolitano) *redire jussus unde venerat cum Imperatoris legatis, ad explorandum coram, itane se res haberent uti accusator dixerat; hi, ut ipsis est visum, plene convicti de veritate delatorum, profecti Hierosoly-* E *mam, Patriarcham quidem extruserunt sede, Brulam autem in Æliæ throno collocarunt; per vim id attentantes, & contra Imperatoris voluntatem, qui solo instinctu religiosi, ut putabat, zeli, delata examinari crimina æquum censuerat: non autem excommunicatum prius hominem, qualis Brulas deprehensus postea est, in sacra illa sede constitui. Novo igitur etiam ipso Patriarcha Hierosolymorum Brula, propter anathema, suspenso, quum & antea, ut est dictum,*

A *suspensi pariter fuissent Alexandrinus & Theopolitanus, nullius jam alterius è sacris publicè diptychis recitabatur nomen, nisi Athanasii Constantinopolitani solius Patriarchæ, &c.* Restitutum Athanasium Pachymeres non prodit: sed sua stat Nicephoro Callisto illius ævi scriptori authoritas.

CV. Lazarus.

Gerasimus *intrusus.*

Lazarus *iterum.*

In Dosithei catalogo Gregorium II. proximè sequitur, ut jam supra observavi, *Lazarus.* Is sub Andronico II. senioris nepote sedebat, ejusque in Joannis Cantacuzeni historia frequens est mentio. *Lazarus,* inquit, *Hist. lib. 4. cap. 14. pag. 754. .... à coepiscopis in sancta civitate, ut mos est, electus, postea Byzantium ab Imperatore confirmandus venit. Tum Gerasimus monachus illuc profectus cum aliis quibusdam audaciæ suæ satellitibus, Patriarcham in iis calumniose accusat, ob quæ gradu movendus videbatur. Imperator, nec statim patriarchatum, propter Gerasimi accusationem, ei abrogat: nec audita omnino pro falsis ducit; sed Byzantii manere jubet donec ejus causa cognoscatur. Legatos interim mittit ad Sultànum, cum de aliis necessariis quibusdam, tum de Christianis in Ægypto: nec minus de hoc etiam Patriarcha mittit: & legatis mandat ut quum in Palæstina fuerint, una cum episcopis inquirant de criminibus Patriarchæ impositis. Andronico per id tempus defuncto* (anno 1332.) *belloque contra Cantacuzenum excitato, etiam Lazarus Cantacuzenismi suspectus, à Joanne Patriarcha* (Constantinopolitano) *nec synodum, nec aliquid aliud legibus præscriptorum quærente, indicta causa condemnatur, ejusque in locum Gerasimus accusator ipsius, episcopus sanctæ civitatis contra fas eligitur. Lazarus Patriarcha tali se ignominia prorsus immerentem affectum intuens; Galatam Latinorum oppidum vadens, modum captat quo ad illud pervenire queat. Archontes Byzantii comperta ejus fuga, Patriarcha Joanne conscio, Galatam mittunt, Hierosolymorum Patriarcham dedi postulant. Galatæi optionem illi integram relinquunt, aut secum communicare in dogmatis, & de cætero inter ipsos habitare, quem & ipsi nunc beneficentissimè tractaturi, & Romæ episcopus postea magnis meritis prosequuturus, suisque episcopis annumeraturus sit: aut* (quod minabantur) *petentibus tradi, à quibus immania pateretur. Ille vero non tantum terrebatur comminationibus,* (in schismate Græcorum propugnando pertinax) *quantum eorum ridebat stultitiam, qui minutorum & despicabilium bonorum promissis à patriis eum institutis se aversuros sperarent: contraque*

& ipse pollicebatur, facilius se illos ab adulterinis dogmatis revocaturum, quam ut ipse cum illis, aut ingentium bonorum sponsionibus, aut teterrimorum suppliciorum minis, simul in errorem abriperetur. Galatæi ut obfirmatum ac præfractum viderunt, vinctum petentibus tradiderunt: qui eum ad Patriarcham (Constantinopolitanum) *à quo crudeliter accipiendus putabatur, deduxerunt.*

Is vero virtutem viri reveritus (neque enim nesciebat, quantopere Latinis ad communionem religionis eum allicientibus repugnasset, neque quomodo mori maluerit, quam à Patrum suorum recto sensu discedere) accedenti assurrexit, humaniterque ac leniter salutatum assidere sibi jussit, & amanter cum eo sermonem miscens confessorem appellavit. Post in domum designatam dimisit, nec minimo male volentis animi dato indicio, nulla autem cura dignatus est. Quamobrem paulopost, quum egestate admodum premeretur, ad Imperatorem confugiens, per reliquum belli tempus apud eum diversatus, ejusdem liberalitate procurationeque, etiam Byzantii, postquam ille imperium obtinuit, usus est. Hunc ergo Patriarcham cum Sergopulo postmodum ad Sultanum Ægypti legans, simul alia ab eo petebat pro Christianis illic degentibus; simul ut Patriarcham, dejecto Gerasimo contra jus & fas episcopatum gerente, in sedem suam reponeret. Sultanus & ad cætera quod attinet, honorificè legatos suscepit, & omnia quæ peterent præstitit, multasque ob legationem ad se missam gratias egit.... Patriarchamque ad sanctam civitatem mittens, barbarorum illic magistratui præcepit, Gerasimum expellerent, Lazarum Patriarcham honorarent, nihilque illi episcopum Christianorum per Palæstinam agenti molestiarum facesserent. Idem auctor supra *lib. 3. cap. 92. to. 2. p. 670. & to. 3. pag. 718.* narrat Imperatorem Cantacuzenum ab ipso voluisse coronari Adrianopoli. *Jam vero placuit* (ei) *etiam Imperatorum more coronari, quandoquidem & Patriarcha Hierosolymorum, & episcopi complures coram adessent.... paratis omnibus à Lazaro Patriarcha Hierosolymitano mense Maio* (die scilicet 21. anni Chr. 1341. juxta Lexicon Moreri.)

De Gerasimo autem subdit *lib. 4. cap. 15. pag. 759. Gerasimus throno ejectus, rursum ad Sultanum venire, mendaciisque Patriarchæ depositionem ei persuadere properavit. Cæterum profectus ex urbe sancta, post diem tertium in itinere spiritum edit: sic Deo judicante, ut justa illius morte tentationibus injustis justus liberaretur. Atque ita diu satis Patriarcha suos honores gessit. Porro Sultano illo mortuo, alius in principatu suffectus est, quem nulla causa manifesta ad Christianos persequendos commovit, &c. Tunc barbari solis Jacobitis erant propitii: reliquos Christianos omnes sic premebant, ut complures variis tormentorum generibus excruciatos*

A *è medio tollerent: non paucos etiam à fide in Christum ad sua sacra pellicerent. Dignum sane lacrymis, adeo multos cum fide Christi per opera ad cacodæmonem abripi, & ejusdem gehennæ cohæredes illi evadere. Non enim est, non, inquam, est vitæ integritatem cum vera fide sectantem, aliquando circa fidem, divino auxilio destitutum, naufragari. Tum igitur & Lazarum Patriarcham comprehendentes, primum quidem blanditiis eum captabant, ejusque invictam constantiam labefactare, & à religione Christiana abstrahere nitebantur: confisi, si hunc expugnas-*
B *sent, universos statim Christianos ducis sui exemplum sequentes, ad Christum negandum adacturos: nec ad eos mactandos compulsum iri, siquidem eos à sacris ipsorum dimotos habere vivos, quam nullo cum fructu occidere malebant. Ubi adulatio frustra fuit: omnia siquidem ille potius pro fide Christiana perpeti paratus erat, carnificumque in se manus provocabat, & laniatus, ac membrorum distorsiones exoptare magis videbatur.... Desperata viri mutatione, barbari blandimenta ut supervacanea omittunt, & ad ingenitam amicamque sibi immanitatem*
C *se convertunt. Et Sichun quidem statim illum morte damnat. Sultanus autem, ut accepimus, ne occidatur rogat, sed alio quodam modo de inobedientia puniatur. Non enim ille tam infestus erat Christianis (imò vero eorum neces dolenter ferre dicebatur) quam Sichun, mali illius pejus domicilium; hoc est, ipso dæmone pejor, filius perditionis, qui homicidæ patri suo obsequentissimus, Christianorum cædibus saturari nequibat: sed cruciabatur potius, quod non celeriter Christi nomen è terris eradere posset. Sententia igitur mortis inhibebatur, plagas*
D *autem 50. nervis bubulis nudato corpori Sichun jubebat imponi, quod ad tot verbera minime duraturum putaret; sed ante finem animam emissurum, ad vires humanas videlicet respiciens.*

Carnifices postquam seductum flagellarunt, & illi quidem plagarum quas inferebant numero defecerunt.... tyrannus magis accensus furiis & ira.... totidem alias infligi mandavit. Quod quum illi dicto citius exequerentur, totum pavimentum sanguine rubescebat, & carnes dilaceratæ defluebant, fatiscentibusque compagibus ossa patescebant. Patriarcha tanto crucia-
E *mento deficiens & humi collabens jacebat, paulo adhuc spirans, & barbaris tolerantia tam diræ verberationis stuporem commovebat. Deinde iterum quærunt num Sultani mandatis obtemperans Christi fidem deserere, & cum ipsis communicare velit: libereque recusantem ac dicentem, nihil me à fide in Christum separari poterit, in carcerem quemdam morte damnatis destinatum adsportantes projiciunt, ut si non ex plagis, certe post gladio moriturum. Socii autem carceris, (quorum erant non pauci ex barbaris,*

alii alias ob causas capite damnati) humanitate A *quadam, & miseratione ob naturæ consortium, non modica eum cura dignabantur, peritique hujusmodi affectuum medendorum, paulatim eum persanatis plagarum vulneribus restituerunt. Adhuc sub judicio mortis erat, quum Jacobitarum episcopus, quamquam prius ob sacrorum diversitatem eum odisset, interfectumque cupivisset, præter opinionem servatum conspiciens, nec humanæ id, sed divinæ virtutis monumentum existimans, ex eo ut athletam complecti, omnique honore & observantia colere, & studiose victum quamdiu in vinculis fuit subministrare* B *cœpit. Ac post intervallum longius Sichunti abrupta anima, ipse Patriarcham à Sultano impetratum, è carcere eduxit, qui & Christianæ religionis colendæ potestatem dedit.*

Verisimile est hunc Jacobitarum episcopum, si fuit eorum Patriarcha Alexandrinus, unum fuisse ex his quos Renaudot. memorat *in Hist. Patr. Alexandr. pag. 607. LXXXII. Benjamin ex Democrad oriundus, ordinatus anno Martyrum 1043. J. C. 1327. Heg. 728. Sedit annos undecim, mortuusque est anno 1339. de quo nihil aliud habetur. LXXXIII. Petrus* C *ordinatus anno Martyrum 1056. J. C. 1340. Hegiræ 741. mortuus anno Martyrum 1064. J. C. 1348. Hegiræ 749. LXXXIV. Marcus ex Kelioub, cujus initia non assignavit Abulbircat, nec diem ordinationis, sed mortem anno Martyrum 1079. J. C. 1363.*

Pergit Cantacuzenus, *erat namque Sultanus, ut docuimus, non sua sponte ad persecutionem propensus; sed à Sichunte, vel nolens eo inducebatur: idcirco & post obitum illius statim cessavit, & infamia duntaxat Christianos damnavit. Nam civilibus eos functionibus ex-* D *cludens, atque in captivorum loco habens, certi coloris vestitum pro signo gestare jussit, unde pro Christianis agnoscerentur, quoddam probrum illis hac ratione se inusturum arbitratus ...... Lazarus porro sanctæ civitatis Patriarcha, quum post flagellationem creditum sibi gregem diu pavisset, à Sultano postea legatus ad Imperatorem Joannem Palæologum missus est. Res igitur Hierosolymorum antistitis ab initio ad finem ejuscemodi fuerunt.* Hæc Joannes Cantacuzenus *à pag. 759.* usque ad *pag. 761.* qui addit *p. 906.* coram Callisto Patriarcha Constantinopoli- E tano, *Lazaro Hierosolymorum*, aliisque episcopis quotquot per id tempus Byzantii degebant, sacras stolas indutis, ac toto ordine senatorio præsentibus, Matthæum Cantacuzeni filium, adstante etiam uxore, juramentum præstitisse quod ab ipso exigebatur, de abdicando Imperio. Circa annum 1350. subscripsit Lazarus tomo tertio pro erroribus Gregorii Palamæ adversus Joannem Barlaamum & Gregorium Acindynum in synodo quadam Constantinopolitana edito, cujus meminit Joannes Cantacuzenus *lib. 4. hist. cap. 23. to. 3. p. 800.* textum Græcum hujus tomi cum ejusdem versione Latina refert Harduinus *to. XI. conc. à col. 283. ad col. 346.* legitur autem *col. 286. D. Tomus ille 30. episcoporum subscriptionibus roboratus; quibus consensit subscribens novissime sanctissimus Patriarcha Hierosolymorum.*

Extat apud Raynaldum, ad annum 1367. *n. XI.* epistola Urbani V. Romani Pontificis ad hunc Lazarum, duosque alios Orientis Patriarchas, data die 6. Novembris, ex qua colligere est tum vixisse adhuc eo anno illum præsulem Hierosolymitanum, ac voluisse etiam, an sincere necne, Deus novit, ut de novo ecclesia Orientalis cum sede apostolica uniretur. En tenorem epistolæ: *Prudentibus viris Philotheo Constantinopolitanam, Nifon Alexandrinam, & Lazaro Hierosolymitanam Patriarchales ecclesias, more Græcorum, regentibus, gratiam in præsenti, per quam obtineant gloriam in futuro. Salutaris intentionis vestræ propositum super reductione Græcorum ad sacrosanctæ Romanæ ac universalis ecclesiæ unitatem nobis tam per litteras vestras, quam per venerabilem fratrem nostrum Paulum Patriarcham Constantinopolitanum* (Latini ritus) *ac providos viros Nilos metropolitis, & Theodorum Megatarstophilatas nuntios vestros latores præsentium, reseratum audivimus cum multa lætitia. Proinde devotas gratias referentes altissimo, qui tam laudandum propositum vestris mentibus inspiravit; rogamus vos, & hortamur in Domino Jesu Christo, quatenus in dicto proposito immobiliter persistentes lumen quod in vobis est, in cognoscendo utilitatem vestram, & aliarum innumerabilium animarum & corporum ex reductione præfata indubiè proventuram, non abscondatis sub modio, sed super candelabrum vestræ sinceræ prædicationis & operationis cunctis Græcorum populis ostendatis, ut in ipsius claritate per semitam mandatorum Domini gradiantur; vosque tanto plus apud ipsum Dominum laudari, ac altius super plura constitui mereamini, quanto plures manipulos de credito vobis agro collegeritis, & ad aream Domini afferetis, quantoque de datis vobis talentis datori reportabitis majus lucrum. Cæterum valde gratum habebimus, quod cum magnifico viro Joanne Palæologo Imperatore Græcorum illustri, & cum aliis multis viris litteratis & autenticis de clero & populo Græcorum ad sanctam sedem apostolicam matrem & magistram cunctorum fidelium, ad quam idem Imperator venturum se obtulit, veniatis; ubi vos libenter videbimus, & condignis honoribus prosequemur, ac, dante Deo, tollentur schismata, & alias saluti dictarum providebitur animarum. Datum Romæ apud sanctum Petrum VIII. idus Novembris, Pontificatus nostri anno sexto.* Nihil aliud

aliud nobis compertum est de eo Lazaro. A

CVI. Sophronius IV.

Post Lazarum catalogus Dositheï recenset *Sophronium,* quem ait centesimum decimum, hujusque nominis III. illo scilicet prætermisso Sophronio, quem supra *col. 507.* A. B. ex Nicephoro Callisto, memoravimus. Præsenti Sophronio idem Dositheus *lib. 7. hist. Patriarch. Hierosolym. cap. 22.* annos 46. patriarchatus tribuit; at non video quomodo id verum sit: nam Lazarus ejus prædecessor adhuc superstes erat anno 1367. Dorotheus autem Sophronii B successor dicitur confirmatus ab Imperatore Joanne Palæologo, qui imperio cessit anno 1384. vel 1387. & obiit anno 1391.

CVII. Dorotheus I.

Sophronium in Dosithei catalogo sequitur *Dorotheus I.* cujus confirmationis decretum, ab Imperatore Græco, qui dicitur fuisse Joannes Palæologus, datum, supra retulimus *col. 135. & seq.*

CVIII. Theophilus II.

Hic *Theophilus,* Dorothei filius cui & successit in sede Hierosolymitana; Emanuëlis Palæologi Imperatoris Constantinopolitani qui regnare cœpit anno Christi 1384. vel juxta alios 1387. & filii ejus Joannis qui anno 1419. ævo floruit. Dositheus enim Patriarcha, *lib. 7. hist. cap. 22. §. 4.* refert in libro Menæo Hierosolymis adservato legi, istud *Dimenæum exaratum absolutumque esse, concurrente sanctissimo venerabilissimoque & divino Patre Domino Dorotheo nupero Patriarcha, nuncque patriarchatum gerente sanctissimo Patre* D *Theophilo filio ejus, imperante potente sanctoque Domino Manuele Palæologo sene, ejusque filio Domino Joanne.*

CIX. Theophanes II.

Theophilum excepit, ex eodem Dositheo *lib. 7. hist. Patriarch. Hierosol. cap. 23. §. 1. Theophanes,* quem sedisse ait anno 1430. Balsamon Antiochenus Patriarcha, alter ab eo de quo supra ubi de Dositheo I. *col. 504.* E. huic responsum miserat ad quæstionem, quandonam antityporum transmutatio fieret. E Verum, nullus eo tempore Antiochiæ Patriarcha hujus nominis reperitur, nisi fortassis *Balsamon,* cognomen tantum fuerit, non nomen proprium. Michaël quidem Balsamon Josephum Patriarcham Constantinopolitanum ad Florentinam synodum comitatus est, decretoque unionis subscripsit, & postea reclamavit; at non erat Patriarcha Antiochenus; tunc enim Dorotheus hanc ecclesiam regebat.

CX. Joachim.

Hierosolymitanam sedem occupabat *Joachim* iste tempore Florentinæ synodi, ejusque vices in ea gesserunt Marcus Ephesi & Dositheus Monembasiæ metropolitæ. Hic postremus eum in modum decreto unionis subscripsit: *Humilis metropolita Monembasiæ, & locum tenens apostolicæ sedis sanctissimi Patriarchæ Hierosolymorum Domini Joachim; Dositheus contentus subscripsi.* Tantum abest autem ut Joachim ratam haberet hanc suo nomine datam subscriptionem, quin è contra, ejuraverit quidquid factum fuerat in synodo Florentina, ipsamque Metrophanis, qui in Josephi Constantinopolitani Patriarchæ, Florentiæ, dum celebraretur synodus, mortui, locum promotus est anno 1440. communionem; quod præstiterunt quoque una cum ipso Alexandrinus & Antiochenus præsules: data etiam ad Joannem Imperatorem epistola, qua ei excommunicationem minabantur nisi resipisceret. Has litteras Græcè cum versione Latina edidit Leo Allatius *lib. 3. de consensu* C *utriusque ecclesiæ, cap. 4. col. 939. & seq.*

CXI. Theophanes III.

Joachimo *Theophanem* successisse legitur, apud præfatum Allatium in addendis ad *lib. 3. de consensu cap. 4.* ibi enim *à col. 1380.* acta Græca extant cum translatione Latina schismaticæ cujusdam synodi, Constantinopoli coactæ ad infringendam unionem Florentinam: cui adfuit & subscripsit Theophanes in hæc verba, *col. 1388. Theophanes concessione divina Patriarcha Hierosolymorum.* Exordium eorum est, *col. 1381. Hinc liber initium sumit postremæ Constantinopolitanæ synodi in sanctæ Sophiæ templo congregatæ post exactam pseudosynodum Florentinam unius anni & dimidii intervallo, & post obitum Joannis Palæologi, qui cum Latinis sentiebat, ab Italis sub spe auxilii delusus; ante tamen obitum orthodoxo dogmati assensum præbuerat: sub Constantino orthodoxo illius filio. Extracta est* (hæc synodus) *ex bibliotheca propria manuscriptorum Constantini Lascaris, vere doctissimi, qui satis amplam claramque Grammaticam edidit, jussu sapientissimi Byzantini Patriarchæ Athanasii; & transcripta à Theodoro Zygomala, magnæ ecclesiæ protecdico.* Hic Theophanes is esse videtur quem Dosithei sæpius citatus catalogus ante Joachimum recenset, altero ejusdem nominis omisso qui Joachimo successerit. Dositheus tamen *lib. 1. hist. Patr. Hierosol. cap. 6. pag. 910.* synodi modo memoratæ meminit, illique Theophanem Joachimi successorem interfuisse testatur.

CXII. Abraham.

CXIII. Jacobus III.

CXIV. Marcus III.

Licet nulla occurrat apud Græcos, de tribus istis Patriarchis Hierosolymorum, mentio, Daniel tamen Papebrochius *tract. prælim. in to. 3. actorum sanctorum mensis Maii, n. 282. p. 72. col. 2.* D. E. eos animadvertit sæculo decimo quinto sedisse, ex Theodorico Pauli, qui eodem sæculo scribebat, ut supra dictum est *col. 142. Abraham,* inquit Theodoricus in fine catalogi sui, apud Papebrochium citatum, *vir Christianissimus præfuit ecclesiæ Hierosolymitanæ Patriarcha, in maxima pressura paganorum, tempore Pii Papæ* (II.) *& anno 1468. tandem feliciter migravit.* Hic, nî fallor, ille fuit Hierosolymitanus antistes, qui, una cum Alexandrino & Antiocheno Patriarchis, legationem ad hunc Papam misit, ut unionem cum Romana ecclesia profiterentur: sic refert Raynaldus ad annum 1460. *n. 55.* Decreta est hoc anno, inquit, à tribus Patriarchis Orientalibus, Alexandrino, Antiocheno & Hierosolymitano ad Romanum Pontificem (Pium II.) insignis legatio, qua Moyses archidiaconus Antiochenus perfunctus est: significabant ii admissa abs se decreta concilii Florentini, orabantque Latinos, ut ex eorum cervicibus Mahumeticum jugum depellerent: de quibus hæc tradit Joannes Gobelinus (lib. 4. commentar. Pii II. p. 103.) *Circa hoc tempus adiit Pontificem Moyses archidiaconus Antiochenus, vir Græcis ac Syriacis litteris eruditus, & magni apud Orientales nominis. Hunc tres Patriarchæ miserunt, Antiochenus, Alexandrinus, ac Hierosolymitanus, & plurimi alii principes Christi cultores: legatio ejus hujusmodi fuit: venisse olim ad Pontificem Eugenium, Imperatorem, & Patriarcham Constantinopolitanum, & in concilio Florentino, nomine Orientalis ecclesiæ, cum Occidentali, de processione Spiritus sancti, de igne purgatorio, de pane azymo, de primatu Romanæ ecclesiæ, & aliis plerisque, de quibus antea disceptaverant, convenisse, decretumque deinde fuisse factum, quod tres Patriarchæ, qui se miserant, non suscepissent, satore zizaniorum impediente: deinde bono commotos spiritu, conventu subditorum habito, suscepto per omnia decreto, Romano Pontifici sese commisisse, velleque illi tanquam Jesu-Christi vicario deinceps obtemperare, atque ad ea enuntianda se missum. Audivit Pontifex legationem & privatim & publicè, & collaudatis Patriarchis, scripta quæ Moyses attulerat in Latinum translata, in archiviis ecclesiæ Romanæ recondi jussit, ipsumque donatum ad propria remisit.* Hæc ex Gobelino Raynaldus.

A Secundus quem laudat Theodoricus, *Jacobus* est: *Jacobus,* inquit, *doctor sacræ paginæ, Abrahæ succedens, & in magna egestate regens patriarchatum, cæteris Christianis in Terra sancta tum sub tributo degentibus erat magnum solamen, adjutorio regalis ducis Philippi de Burgundia: qui quidem consensu Soldani renovavit ecclesiam sancti Sepulcri, & annuatim magnam gazam isti Patriarchæ transmisit. Istius tempore Turcorum Imperator, pro parte Arabiam occupavit: quare necessitate coactus episcopus monasterii montis Sinai, in quo corpus re-* B *quiescit sanctissimæ Catharinæ Virginis & Martyris, debuit dare annuatim trecentos ducatos in tributum, & aliam summam pecuniæ in xenium. Quare præfatus Patriarcha misit quemdam monachum ejusdem monasterii ad reges & principes Europæ, cum magnis reliquiis, & cum uno dente sanctæ Catharinæ, ad congregandam illam summam pecuniæ. Tandem iste Patriarcha obiit anno Domini 1482.*

Tertius, eodem Theodorico teste, est *Marcus catholicus & pius, miseratione divina archiepiscopus Bethleem, & Patriarcha sanctæ* C *urbis Hierosolymorum & sanctæ Sion, Syriæ, & Arabiæ, & trans mare Jordanis,* qui *præfuit salubriter.* Quæ prorsus accepta videntur ex nonnullis ejusdem Marci schedis seu diplomatibus, siquidem titulos referunt quos Hierosolymorum Patriarchæ sibi vulgo vindicabant: modo tamen supprimatur vox *Bethleem,* & pro *trans mare Jordanis,* legatur solum, *trans Jordanem.* Vide Imperatorium decretum supra recitatum *col. 135. & seq.* Horum porro trium Patriarcharum Theophanis II. successorum nomina suis catalogis Græci schismatici post D Theophanem probabiliter ea de causa non inseruerunt, quod Romanæ sedis communionem coluerint.

CXV. Gregorius III.

Jam observavimus in catalogo Dosithei, ex duplici Theophane, unum deesse qui post Joachimum sederit. Tribus modo recitatis successisse verisimile est *Gregorium III.* quem asserit idem Dositheus *lib. 7. cap. 22.* ecclesiam Hierosolymitanam rexisse annos triginta sex.

E

CXVI. Dorotheus II.

Gregorio *Dorotheum II.* sufficit præfatus Dositheus, in utroque loco modo citato, eique quadraginta tres patriarchatus annos assignat, ita ut sæculo decimo-sexto jam adulto vitam duxisse videatur.

CXVII. Germanus.

In Dosithei catalogo Dorotheum II. *Germanus* sequitur, qui nempe illo tempore

sedebat quo Hieremias I. Patriarcha Constantinopolitanus obiit. Synodo enim interfuit quæ statim ab ejus morte habita est, in qua statutum, ut *quicunque præsulum vellet ullo modo fieri Patriarcha, absque eo ut cuncti essent congregati pontifices, metropolitæ, archiepiscopi, & episcopi, tum Orientis, tum Occidentis, tum Peloponnesi: hunc illo ipso condemnatum fore, pontificatuque & throno dejectum.* Ita fertur *lib. 2. Turcogr. pag. 165.* Hujus Germani meminit Joasaphus II. Patriarcha Constantinopolitanus in epistola ad Theodosium Zygomalam magnæ ecclesiæ rhetorem, quæ extat *ibid. lib. 3. pag. 290.* ad quem epistolæ locum annotat Martinus Crusius Joasaphum sua sede privatum fuisse anno 1564. anno autem sequenti hanc epistolam Constantinopolim misisse. Sedebat adhuc Germanus, ex Genebrardi chronico, *p. 752.* anno 1572. Sedebat etiam anno 1575. ex præfato Crusio *Turcogr. pag. 492.* imò anno 1579. ex Stephano Lusignano Cyprio Ord. Præd. in catalogo virorum illustrium, ubi de Patriarchis Hierosolymitanis agens ait: *Græcus Patriarcha hoc anno 1579. Germanus.* Verum hoc ipso an. 1579. mundi 7088. quum senio ille confectum se sentiret, patriarchatum abdicavit in sui cleri conventu, coram Silvestro Alexandrino Patriarcha, duobus archiepiscopis Dorotheo & Nectario, Eugenio episcopo montis Sinai, & Simeone episcopo S. Annæ, qui Damasco in urbem sanctam advenerat, ut fert Dositheus *lib. XI. Patr. Hieros. cap. 7. §. 4.* cui secunda die postea Sophronium suffectum narrat.

CXVIII. Sophronius V.

Sophronium itaque Dositheus modo citatus Germano substitutum fuisse asserit hoc ritu: secunda die post dimissum à Germano præfato patriarchatum Hierosolymitanum, Alexandrinus antistes, metropolitæ & episcopi, sortes, ut sancta lege ferebatur, miserunt, infantem quemdam sacro altari admoverunt, qui sacra liturgia peracta, unam è chartulis tribus in eo positis tulit, quæ Sophronii nomine inscripta reperta est. Tum Sophronius, tanquam designatus à Deo, Patriarcha renuntiatus est, necquidquam reclamantibus clericis aliquot, quorum murmura brevi compressa sunt. Peloponnesius erat, dum autem Constantinopoli ecclesiam sancti Nicolai juxta muros, sæcularis presbyter, non monachus, regeret, à Germano Patriarcha Hierosolymam adductus est. Sanctæ civitatis sedem in hunc modum adeptus, mox ecclesiam Constantini & Helenæ in patriarchalibus ædibus positam refecit, quin & Constantinopoli atque Moldoblachia quo deinde petierat anno 1602. regressus, sancti Sepulcri templum instaurandum suscepit, Theophanes vero successor ipsius absolvit anno 1608. Martinus Crusius ejusdem Sophronii epistolam ad Manuelem Capitaneum & præfectum recitat *lib. 4. Turcogr. pag. 296.* sic inscriptam: *Sophronius misericordia Dei Patriarcha sanctæ civitatis Hierusalem omnisque Palæstinæ.* Ad quam epistolam id annotat Martinus Crusius *pag. sequenti 297. Cæterum Hierosolymorum Patriarcha quindecim ecclesias intra eam urbem habet. Ibi etiam Gersemane, ubi sanctæ Mariæ Virginis sepulcrum.* Hæc scribebat Crusius circa annum 1584. siquidem epistola ejus dedicatoria, operi præfixa, data eo anno inscribitur. Anno 1593. mense Februario adfuit Sophronius Constantinopolitanæ synodo, in qua patriarchalia jura, quæ Hieremias II. Constantinopolitanus præsul in majore Russia agens, Moschuensi antistiti paulo antea detulerat, rata habita sunt: in qua etiam synodo, si non in alia circa illud tempus celebrata, rejecta est sancita à Gregorio XIII. Romano Pontifice calendarii ecclesiastici reformatio. Sophronius tandem, Germani prædecessoris sui exemplum sequutus, patriarchatum & ipse ante obitum deposuit, ac in ejus locum Theophanes suffectus est.

CXIX. Theophanes IV.

Theophanes ille è Peloponneso, perinde ac Sophronius, natales ducebat: Hierosolymorum Patriarcha communibus synodi Palæstinæ, ipsiusque Sophronii prædecessoris sui suffragiis electus est anno 1608. ita nempe refert Dositheus, post Nicephorum Melissenum qui, Jacobo Gualterio teste in chronologia ad sæculum decimum-septimum, Theophanem ait fratris sororisve Sophronii filium, anno 1608. patriarchatum capessivisse. Ex quibus corrigendus venit Hottingerus, qui in appendice ad analecta historico-theologica scripsit Theophanem anno 1602. vel 1603. à Cyrillo Lucari, qui Alexandriæ patriarchalem sedem occupaturus pergebat, & à Dorotheo Antiocheno, ordinatum esse; quin & addit, Cyrillum & Theophanem, quum sancta loca lustrarent, sæpissime affirmasse, *sepulcrum, quod Christi nomine venditatur, non esse verum & vetus illud excisum in petra,* (in quo scilicet requievit Domini Servatoris corpus) *sed aliud lapidibus extructum.* Ut enim id asseruisse Theophanem credam, meliorem Hottingero Calviniano desidero auctorem. Hunc siquidem impugnavit Allatius tractatu cui titulus *Joannes Henricus Hottingerus fraudis & imposturæ manifestæ convictus. Romæ 1661.* Porro hic Hierosolymorum Patriarcha, annis aliquot à promotione sua in sancta civitate peractis,

Constantinopolim profectus est, indeque in A Moscoviam venit. Constantinopoli erat anno 1638. quo una cum Cyrillo Berrœensi Byzantino Patriarcha, & Metrophane Alexandrino præsule, interfuit synodo quæ illic celebrabatur, ob Calviniana Cyrilli Lucaris capita, cujus actis subscripsit in hunc modum: apud Allatium *lib. 3. de cons. cap. 11. col. 1079. Theophanes miseratione divina Patriarcha sanctæ civitatis Hierusalem.* In actis synodi Hierosolymitanæ, quæ die 16. Martii anno 1672. sub Dositheo II. Patriarcha, ejusdem Cyrilli Lucaris errores anathemate con- B fixit, mentio fit epistolæ dogmaticæ præfati Patriarchæ Theophanis scriptæ ad *Roxolanos* seu *Russos*, qua eosdem errores confutabat, *tom. XI. concil. gen. Harduini, col. 266.* E. Constantinopoli obiit anno 1646. quum sedisset annos 37. ut tradit Dositheus *lib. 12. Patr. Hieros. cap. 1. §. 10.* sepultusque est in monasterio Deiparæ in insula Chaleos. Hinc autem hallucinari manifestum est Blazium Terzi in Syria sacra, quum scribit anno 1630. Theophani tunc & quindecim postea annos ecclesiam Hierosolymitanam administranti C *Athanasium* quemdam successisse, ignotum insuper tum Dositheo, tum etiam Nectario, cujus Païsius modo referendus proximus prædecessor fuit.

CXX. Paisius.

Dositheus *lib. 12. Patriarch. Hieros. cap. 1. §. 10.* scribit defuncto Theophane Parthenium Constantinopolitanum Patriarcham qui Joanninorum metropolita fuerat, ei subrogare voluisse Joannicium Berrœæ metropolitam; at Hierosolymitas apud Moldaviæ principem D Basilium egisse ne votorum ille compos fieret: consensisse itaque Parthenium, ut *Païsius* monasterii Galatæ Giasiensis tunc præfectus, Basilio principe annuente, assumtus ab illis esset in Patriarcham. Ad quem ordinandum Parthenius præfatus, Larissæ metropolitam, exarchum, aliosque præsules misit. Erat autem Païsius iste Theophanis prædecessoris sui cognatus, Demetzani in Peloponneso oriundus; Hierosolymam olim venerat, sub Sophronio Patriarcha cui se per aliquod tempus addixit, dein monachum professus juxta Jordanem in E sancti Joannis-Baptistæ, ut videtur, cœnobio. Giasium postea accersitus, Deiparæ monasterio Buroski præfuit, exinde vero ad regimen monasterii Galatæ translatus est. Demum Patriarchalem Hierosolymorum sedem conscendit, nonnullis licet reluctantibus in Palæstina, quos tamen conciliavit sibi. In Moldaviam subinde profectus, & in Moscoviam, injurias non paucas sustulit, Parthenio Constantinopolitano præsule instigante, apud Aulæ præsertim Turcicæ proceres: Hierosolymam reversus est donis ab Alexio Michaëlovitse Moschorum Imperatore locupletatus. Non multo post in Moldaviam iterum se conferre coactus est, ut Parthenii mandatum irritum redderet, qui ecclesiam parvulam Constantinopoli sitam ad sanctum Sepulcrum Hierosolymitanum pertinentem claudi voluerat; propter quod, ut & alia plura non laudanda facinora, Parthenius necem pertulit, jussu Turcarum Imperatoris strangulatus. Païsius Constantinopolim petiit, mox Hadrianopolim, ubi in carcerem trusus est. Dimissus, quum Hierosolymam rediret, lethali morbo corripitur in quodam portu inter Asyra & Castellorrizum. Dum ea ægritudine laboraret, omnem recusavit cibum; inconditis vero inconcinnisque vocibus obmurmurans, sinistras de se iis qui aderant suspiciones varias ingessit. Extinctus est anno 1660. die secunda Decembris, & absque honore sepultus: quin & ipsi insultarunt palam episcopi Lyddæ & Bethleem. Nonnulli nihilominus Græci qui in vicinia commorabantur, ei ceu viro sancto parentarunt. Luctuosæ istius mortis Païsii circunstantiæ sunt proculdubio, quæ ansam præbuerint ut tunc temporis dictum sit, eum in extremis positum Judaïcam impietatem fuisse professum. Id quidem præfracte negat Nectarius ejus successor in suo libro περὶ ἀρχῆς τοῦ Πάπα, cæteraque dissimulat & reticet prorsus quæ modo narravi: verum ea refert Dositheus ejusdem Païsii itinerum socius, mortisque ac funeris testis. Vide *historiam ejus de Patr. Hieros. lib. 12. cap. 2.*

CXXI. Nectarius.

Païsii obitu Constantinopoli audito, Moldaviæ princeps, & Parthenius Patriarcha Constantinopolitanus, (non quidem ille de quo supra sub Païsio mentio facta est, qui hujusce nominis secundus circa annum 1644. ad sedem Constantinopolitanam evectus fuerat: sed alius ejusdem nominis quartus, qui ab anno 1657. usque ad annum 1662. hujus ecclesiæ curam gessit: apud doctiss. Bollandianos *to. 1. Aug. in hist. chron. Patr. Constant. pag. 247.* E.) Parthenius, inquam, cum Panagiotte magno Turcicæ Aulæ interprete, aliisque Græcorum proceribus, necnon episcopis qui illic reperti sunt, ac demum monachis sancti Sepulcri Hierosolymitanæ ecclesiæ addictis, agere cœperunt de successore designando. Gabriel autem Lindius Philippopolis antistes auctor fuit ut *Nectarius*, montis Sinai asceta, Hierosolymorum ecclesiæ præficeretur. Huic sententiæ ab omnibus acclamatum est, Gabriëlique provincia injuncta ut Hierosolymam ad eum ordinandum pergeret.

Joppen Gabriel adpulsus accepit Nectarium A Gazam advenisse, quippe qui in sanctam civitatem ibat, ut ibi episcopus montis Sinai, à Païsio quem vivum adhuc putabat, consecraretur. At Hierosolymitæ, accepta electione Nectarii, ipsum ultro in Patriarcham suum admiserunt, & Romeliam seu Romam, una cum Gabriele illi occurrentes, eum ad ecclesiam Dominici sepulcri reduxerunt, ubi Patriarcha nolens ac reluctans ordinatus est Dominica palmarum die 10. April. anno 1661.

Obscuro prope Candiam in Creta insula loco Nectarius oriundus erat, patre Georgio, B cognomento Pelopida, qui ex Peloponneso originem trahebat. Post humaniorum litterarum, ac præsertim poëtices Græcæ studia, ad montem Sinai profectus, monasticam illic vitam egit. Quadragesimo-quinto suæ ætatis anno Theophilum Corydalen philosophiæ præceptorem Athenis audivit, quum illic & in Peloponneso eleemosynas Sinaitis suis colligeret. Quinquagenarius bis & ter convenit Basilium Moldoblachiæ Vaivodam, occasione litis Sinaitarum adversus Joannicium Patriarcham Alexandrinum, qui illos in oratorio C quod in Ægypto habebant sacra facere prohiberet. Quum nihil obtinuisset, ad montem Sinai reversus, historiam scripsit regum omnium Ægypti, à remotioribus usque ad Selimum Sultanum, qui ea in regione Mamalucorum regnum evertit. Obiit tunc extremo senio confectus Joasaphus montis Sinai episcopus; obiit quoque Païsius Hierosolymorum Patriarcha. Hinc vero contigit ut Nectarius, dum à Sinaitis in cœnobii sui præfectum atque episcopum eligeretur, Constantinopoli simul in præsulem Hierosolymitanum, ut D supra dictum est, assumtus fuerit. Anno insequenti per Attaliam Constantinopolim ivit, ibique epistolam scripsit, quæ *orthodoxæ confessioni* Græcæ, à Petro Mogela Ruthenorum metropolita adversus Lutheri & Calvini errores præsertim editæ, subjuncta fuit. Anno 1664. in Moldoblachiam se contulit, ut monasteria quæ illic sancti Sepulcri Hierosolymitani ecclesiæ obnoxia sunt, bene componeret. Inde in Hungaroblachiam transiit stipes quærens. Hadrianopolim licet cholico morbo vexatus venit, deinde Constantinopolim, ac E tandem mense Julio conscensa navi Hierosolymam regressus est, ubi absidem sanctæ resurrectionis ornavit, totumque ferme instauravit monasterium. Duobus exactis annis, (quibus muros lauræ sancti Sabæ in deserto restituit, domosque peregrinis suscipiendis idoneas in Ramel seu Remla Palæstinæ extruxit,) Constantinopolim denuo petiit, ibique, tum quod cum monachis Hierosolymitanis quietè non viveret, tum etiam quod provecta ætate, morbisque frequentioribus non parum debilitaretur, ab Aulæ Turcicæ magnatibus enixè postulavit, ac impetravit, ut sibi patriarchatum dimittere fas esset. Suæ vero statim dignitati renuntians Hierosolymam rediit, vacantisque sedis curam gessit, donec ei alter præficeretur. In monasterio interim Archangeli Michaëlis Hierosolymitano mansit, opusque edidit περὶ ἀρχῆς τοῦ Πάπα *de primatu* aut *principatu Papæ*, ad pugnam provocatus à Franciscano doctore Hispano, cui Petro nomen erat. Hanc lucubrationem successor ejus Dositheus typis Græcis Giasii in Moldoblachia excudendam curavit anno 1682.

Anno 1672. synodo Hierosolymitanæ Bethleemi celebratæ ad proscribenda Calviniana dogmata, quæ Cyrillus Lucaris Constantinopolitanus docuerat, interfuit, & subscripsit ultimus in hunc modum, *tom. XI. concil. P. Harduini Societ. Jesu, col. 271. E. Nectarius Hierosolymorum antehac Patriarcha, affirmo & confiteor hanc esse fidem nostram, & ecclesiæ Orientalis.* Ὁ πρώην Ἱεροσολύμων πατριάρχης Νεκτάριος ἀποφαινόμενος ὁμολογῶ ταύτην εἶναι τὴν πίστιν ἡμῶν καὶ τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας. Eodem anno epistolam scripsit ad Sinaitas monachos qua Calvin. errores confutabat; teste Renaud. *tom. 4. lib. Gallici de Perpet. fid. circa Euch. pp. 128. 564. & 661. & tom. 5. pag. 27.* Quum vero in urbem sanctam, die 15. April. anno 1674. clarissimus Dominus Carolus Franciscus Ollerius de Nointel, Christianissimi regis apud Turcarum Imperatorem Orator, advenisset, volante fama Franciscanos quosdam in sanctæ resurrectionis templo necatos fuisse, Nectarius non solum illi advenienti, ut spes erat, non occurrit, sed pavore nescio quo correptus ad montem Sinai fugit. Ibi rursus præfati Oratoris minis perterrefactus, eo quod, ad ipsius ingressum Hierosolymam, sic fugisset; celeriter per Pelusium rediit ad idem Archangeli monasterium. Quinque vero mensibus elapsis, decimaquinta Julii fato functus est. Dositheus Patriarcha annum ejus obitus, neque hoc loco, neque in operis præfatione assignat, sed πρὸ μικροῦ seu *nuper* obiisse solummodo dicit. Demetrius Procopius, in recensione eruditorum Græcorum, Nectarium Hierosolymorum Patriarcham non omisit.

CXXII. Dositheus II.

Dositheus iste, natione Cretensis, ex ecclesiæ Hierosolymitanæ sanctæ resurrectionis archidiacono, primum Cæsareæ Palæstinæ metropolita anno 1660. ut ipse refert *lib. 12. Patr. Hierosol. pag. 1200.* deinde Nectario successor Constantinopoli de more designatus est anno 1672. Is autem statim & ipso eodem

anno synodum Bethleemi coëgit in encæniis ecclesiæ quam instauraverat, ad condemnanda Calviniana dogmata, quibus Claudius Carentonensis minister assentiri totam Orientalem ecclesiam contendebat. Hujus synodi decretis, die 16. Martii præfato anno 1672. apud Harduin. *tom. XI. conc. col. 267.* E. ita subscripsit: *Dositheus miseratione divina Patriarcha sanctæ Hierusalem & totius Palæstinæ, assero & confiteor hanc esse fidem ecclesiæ Orientalis.* Δοσίθεος ἐλέῳ Θεοῦ πατριάρχης τῆς ἁγίας Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἀποφαίνομαι καὶ ὁμολογῶ ταύτην εἶναι τὴν πίστιν τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας. Et rursus *ibidem col. 271.* E. *Dositheus Patriarcha Hierosolymitanus, manu propria scribimus & affirmamus præsens autographum* (actorum hujus synodi Hierosolymitanæ Bethleemi celebratæ) *prout supra digestum, cum legitimis subscriptionibus, & integra rei gestæ serie in magnum apostolici nostri throni codicem, ad æternam rei memoriam ac firmitatem, fuisse relatum die 20. Martii anni 1672.* τὸ παρὸν ὡς κατ' ἄνωθεν μετὰ θεσιῶν ὑπογραφῶν δηλονότι καὶ πάσης τῆς πραγματείας κατέστρωται τούτῳ τοῦ κατ' ἡμᾶς ἀποστολικοῦ θρόνου κώδικι, εἰς μνήμην αἰώνιον ἅμα καὶ ἀσφάλειαν, Μαρτίου κ. αχοβ. ὁ Ἱεροσολύμων πατριάρχης Δοσίθεος ἰδίᾳ χειρὶ γράφομεν καὶ ἀποφαινόμεθα.

Sic autem, post expositam fidem contra Calvinianos, clauditur illa synodus *ibid. col. 266.* D. E. *& seq. 267.* A. B. C. D. *Sed & fusius juxta ac luculentius de istis dictum est in libro qui* Confessio orthodoxa ecclesiæ Orientalis *inscribitur. Item & ab Georgio Chio in libris de Sacramentis, &c. Item ab aliis innumeris. Sed & ante istos ab Symeone Thessalonicensi de iisdem egregiè scriptum: imò ab omnibus retrò ipsum patribus, synodis œcumenicis, & annalium ecclesiasticorum scriptoribus; quin etiam & ab Christianorum Romanorum auctoribus, qui res passim exteras sunt prosequuti. Quorum omnium una sententia est ab apostolis prædicta omnia dimanasse, quorum traditiones sive scripto, sive verbo per Patres ad nos usque pervenere. Validissimum porro habemus prædictorum, vel ex ipsis hæreticis argumentum. Etenim Nestoriani post annum* (428.) *Item Armeni & Cophtæ & Syri: item Æthiopes, & qui sub æquinoctiali habitant, & trans illum, versus tropicum Capricorni, quos hujusmodi locorum incolæ vulgo Campesios vocant, post annos ab Incarnatione Domini* (......) *ab catholica ecclesia recessere, singuli singularem hæresim amplexi, ut ex œcumenicorum conciliorum actis nemo non intelligit. Verumtamen circa finem numerumque sacramentorum, necnon & circa omnia quæ supra diximus* (*præter singularem suam hæresim*) *cum ecclesia catholica prorsus consentiunt: uti singulis horis videmus ipsi, & sermone atque usu*

A *discimus in hac sancta civitate Hierusalem: in qua ex omni gente quæ sub cœlo est homines tum sapientes (apud illos) cum illiterati, aut habitant, aut peregrinationis ergo commorantur. Taceant igitur inepti narratores & novitatum artifices hæretici; & mutilas tum è scriptura, tum ex patribus adversum nos sententiolas, quibus mendacium exstruant, callide furari ne moliantur, quemadmodum apostatarum & hæreticorum ab initio exstitit consuetudo: atque hoc loquantur unum, sese nimirum, excusationes excusantes in peccatis, injurias in Deum, & in*
B *sanctos evomere blasphemias, instituisse.* Epilogus. *Hæc ex multis pauca dixisse sufficiat, ad plenam calumniæ ab adversariis nostris ecclesiæ Orientali illatæ confutationem: cujus quidem in argumentum supposititia juxta ac impia cujusdam nomine Cyrilli* (Lucaris) *capitula produxere. Ea porro quæ diximus, non solum nostram adversus hæreticos nobis obtrectantes apologiam esse volumus; verum etiam fidei regulæ instar obtinere, ex qua nova illorum emendentur dogmata, & ad catholicam atque apostolicam ecclesiam ipsi reducantur: quandoquidem majores eorum olim*
C *in illa meruerunt, & ecclesiasticis contra hæreticos synodis (quas inique modo calumniantur isti) ac certaminibus interfuerunt. Ab omni quippe ratione longe alienum est eos (maxime quum sibi videantur sapientes) hominibus suimet amantibus & execrandis, ac nequaquam ex Spiritu sancto, se ex mendacii principe loquentibus attendisse; sanctam autem catholicam & apostolicam ecclesiam, quam Filii sui sanguine Deus acquisivit, deseruisse, ab eaque esse fornicatos. Etenim longissimè diverso exitu, separatos ab ecclesia, inferni supplicia una cum ethnicis &*
D *publicanis illos quidem excipient; catholicam vero ecclesiam, qui cunctis ab contrariis eam hucusque protexit, Dominus non derelinquet, cui gloria & imperium in sæcula sæculorum. Amen. Anno salutis 1672. die 16. Martii. Apud sanctam civitatem Hierusalem.* Sequuntur subscriptiones, scilicet octo episcoporum præter Nectarium, & 62. tam archimandritarum, quam aliorum presbyterorum in aliqua dignitate constitutorum. Observandum porro maxime, Græcos illos, quantumvis ab ecclesia Occidentali & sancta sede Romana
E suo schismate divulsos, hanc nihilominus in ecclesia catholica & apostolica comprehensam fateri; siquidem Lutheranos & Calvinistas, qui non ab ecclesia Orientali, sed ab Occidentali & Romana descivere, aiunt ecclesiam catholicam & apostolicam deseruisse, nec posse salutem consequi, nisi, relictis erroribus, ad eamdem revertantur.

Anno 1682. Dositheus Giasii typis Græcis edidit Nectarii decessoris sui volumen περὶ ἀρχῆς τοῦ Πάπα: *de primatu* seu *principatu Papæ,*

libroſque alios Græcorum poſterioris ævi, Symeonis Theſſalonicenſis, Georgii Scholarii qui & Gennadius nuncupatur, Conſtantinopolitani Patriarchæ, &c. diſputationem quoque à ſe conditam ſub nomine *ſcuti fidei orthodoxæ*, in qua ſynodorum contra Cyrillum Lucarim, & Calviniſtas, à Græcorum Patriarchis habitarum decreta cuncta recenſet. Vir clariſſimus Nicolaus Comnenus Papadopolus in prænotionibus myſtagogicis, *pag. 80.* meminit *epiſtolæ* ejuſdem Doſithei Bucoreſtii in Valachia ſcriptæ die 2. Martii anno 1698. Itemque *pag. 4.* illius *epiſtolam* laudat datam anno 1699. die 24. Martii, de Oxonienſis collegii tragœdia ad Græcorum fidem corrumpendam inſtituta; & *pag.* demum *22. Enchiridion* appellat Doſithei Hieroſolymorum Patriarchæ. Scripſit præterea Doſitheus volumen ſpiſſiſſimum hoc titulo: *Hiſtoria de iis qui Hieroſolymorum patriarchatum geſſerunt:* in quo Latinam & Occidentalem eccleſiam continuò laceſſit, Romanos Pontifices totis viribus proſcindit, ſed nec Calvinianis erroribus uſquam parcit. Eo in opere, quantumvis ſe auctor ſexcentorum Latini idiomatis ſcriptorum lectione eruditum oſtentet, ſe critices artis monſtrat imperitiſſimum, quippe qui nullius ponderis libros abſque auctorum delectu data opera confutando, adverſus larvas paſſim pugnare videatur. Bucoreſtii in Valachia excuſum eſt volumen iſtud anno 1715. menſe Octobri, curis ſucceſſoris ejus Chryſanthi. Initio extat vitæ illius ſynopſis, in qua obiiſſe fertur Conſtantinopoli, in ædibus eccleſiæ ſancti Sepulcri Hieroſolymitani, die ſeptima Februar. anno 1707. De illo Patriarcha Demetrius Procopius in ſua Græcorum eruditorum recenſione hæc habet: *Doſitheus Peloponneſius, Hieroſolymorum Patriarcha, ex variis libris qui ipſo curante typis editi ſunt, de variis eccleſiæ Orientalis & Occidentalis rebus, qualis vir fuerit, perſpicuum fiet. Græcæ linguæ leviter peritus, vix ſummo digito guſtavit, ut ipſe ultro profitetur: Latinæ vero omnino ignarus fuit.* Quod certe mirum eſt à Demetrio adſtrui, quandoquidem Doſitheus, in illo ſuo de Hieroſolymorum Patriarchis ampliſſimo volumine, innumeros citat, aut refellere conatur Latinos ſcriptores.

CXXIII. Chrysanthus.

Doſitheum excepit *Chryſanthus* Notaras, germani fratris ipſius Doſithei filius, ut legitur in fine *hiſtoriæ eorum qui Hieroſolymorum patriarchatum geſſerunt*, de qua ſupra. Hunc in minoribus agentem Lutetiæ Pariſiorum multi viderunt, virum apprimè doctum & humaniſſimum, ſuaviſſimaque indole omnibus

A acceptiſſimum. A patruo ſuo Doſitheo metropolita Cæſareæ, & Palæſtinæ exarchus conſtitutus eſt: cui, quum ea dignitate poti-retur, Nicolaus Comnenus Papadopoli, quem jam memoravi, vir mihi nunquam ſine laude appellandus, reſponſionem nuncupavit adverſus hæreticam epiſtolam Hokſtoni Angli anno 1702. Pagina quarta hujus reſponſionis Chryſanthus dicitur vir Græcorum ſapientiſſimus, ſagaciſſimus, atque prudentiſſimus, qui ab Orientalium eccleſiarum Patriarchis bis delegatus fuerat ad Moſchorum Imperato-

B rem. Patriarcha renuntiatus fuit anno 1707. die 8. Februarii craſtina obitus Doſithei. Ei autem multiplici nomine obnoxium me profiteor, verba ſunt P. le Quien auctoris hujus operis, utpote quem erga me munificum prorſus expertus ſim in eo promovendo, quo ſuis, quantum fieri poſſit, numeris abſolutum ederetur, præſertim circa Patriarchas ipſius prædeceſſores. Scilicet ſua ipſe me ditatum lucubratione voluit, quam περὶ τῶν ὀφφικίων, *de officiis* eccleſiæ Orientalis ſcripſit, ex qua præcipuam illam partem excerpſi,

C Latineque reddidi, qua præſens Orientalis eccleſiæ, pro ſingulis patriarchatibus, ſtatus accuratiſſimus exhibetur. De præſtantiſſimo præſule Demetrius Procopius pauca hæc non ita pridem, in ſua Græcorum eruditorum hujus ſæculi recenſione, prodidit, quæ ſic Latinè reddo: *Chryſanthus Notaras Peloponneſius, Patriarcha Hieroſolymitanus, germani fratris Domini Doſithei deceſſoris ſui Patriarchæ filius, ſed non parum illo doctrina, multiplicique eruditione ſuperior; eſt enim linguarum Græcæ Latinæque maxime peritus; Theologiæ item &*

D *Mathematicæ, concionator ſacer, divinarum ſcripturarum gnarus, & in eccleſiæ Patribus bene verſatus, quorum divina ſcripta non ceſſat aſſiduè evolvere, quæque ex illis colligit prædicare, magno ſtudio Chriſtianos ad ſpiritualem fructum edocens. Auſcultavit primum Conſtantinopolitanos magiſtros, tum Italos ſubinde; omnem ſiquidem Europam peragravit. Huic præter alia felicitas hæc obtigit ut ipſo patriarchatum gerente ſuperiore anno* (hoc eſt 1719.) *ſacrum Hieroſolymitanum templum fuerit innovatum, factumque aliquid ad ſancti ſepulcri* (ornamen-

E tum) *potentiſſimo Othomanorum Imperatore concedente. Librum ſcripſit introductorium ad Geographiam; itemque alium De officiis eccleſiæ Orientalis, utrumque vulgari Græcorum recentium dialecto, non veteri lingua Græca. Geographicus liber Pariſiis excuſus typis fuit; alter Bucoreſtii in Hungara Valachia.*

Inter codices Arabicos, quos doctiſſ. Dom. Simonius Aſſemanus Maronita Romam ex Oriente advexit, citatur ab ipſo, *to. 1. Bibl. Orient. p. 631. n. 100.* Chryſanthi Patriarchæ

Hierosolymitani epistola ad suos diœcesanos, de impressione libri continentis homilias 66. Athanasii Patriarchæ Hierosolymitani, & Joannis Chrysostomi homiliam de Paschate resurrectionis, *Græc. Arab. in-fol. Alepi anno 1711.* & *to. 3. pag. 639. col. 2. codice Arabico num. 19.* citatur *epistola synodica Conciliabuli Constantinopolitani*, quod exeunte an. Christi 1722. habitum est à Patriarchis Hieremia Constantinopolitano, Athanasio Antiocheno, & *Chrysantho Hierosolymitano*, præsentibus 12. archiepiscopis & episcopis; transmissa Græcè & Arabicè ad Græcos Antiochenæ diœceseos, in qua errores schismaticorum adversus Latinos hi propugnantur.... 1.° Primatus Petri supra Apostolos, & Romani Pontificis supra reliquos Patriarchas & episcopos, &c. impugnatur, ususque ferendi signatas cruce crepidas damnatur.... 2.° Processio Spiritus sancti ex solo Patre asseritur: & vox illa, *Filioque*, à Latinis symbolo adjecta, rejicitur.... 3.° Fermentum in consecratione Eucharistiæ, azymo rejecto, probatur....... 4.° Purgatorius ignis, locusque à paradiso & gehenna distinctus, exploditur.... 5.° Beatitudo sanctorum, & pœna damnatorum usque ad communem resurrectionem differtur.... 6.° Suffocatorum usus interdicitur.... 7.° Sabbati jejunium perstringitur.... Denique notantur Latini, quod parvulis post baptismum Eucharistiam non porrigunt, neque eos ungunt sacro chrismate; neque oleo ungi permittunt nisi infirmos. *In 4. char. 64. Arabicis litteris & sermone.* Epistolæ duæ Gallicè scriptæ ex urbe Tripoli Syriæ: una quidem Martii die prima, altera vero die 25. ejusdem mensis, anno 1733. Chrysantho successisse narrant Milatheum. At neutra pandit quandonam ante id tempus obierit Chrysanthus Patriarcha.

CXXIV. MILATHEUS.

De eo *Milatheo* nihil aliud novimus, nisi quod, juxta duplicem epistolam modo laudatam, ad ecclesiæ Hierosolymitanæ sedem jam evectus esset mense Martio anno 1733. Priori datæ die prima hujus mensis, subjungit tantum posterior data ejusdem mensis die 25. hunc Milatheum vulgo haberi ceu præsulem mitioris ingenii, nec ita acriter partibus schismaticorum addicti, ac decessor suus Chrysanthus, qui, licet in Academia Patavina studuerit, Græcorum nihilominus separationem & dissensionem à Latinis plurimi se facere passim ostentabat. Atque hæc de Patriarchis Hierosolymitanis.

I. PROVINCIA

I. PROVINCIA PRIMÆ PALÆSTINÆ.

PALÆSTINA olim nonnisi una dicebatur, ut observat Hadrianus Relandus *tom. 1. Palæstinæ illustratæ edit. Trajectens. Batavor. 1714. pag. 205.* quum vel ita ἁπλῶς, vel *Syria Palæstina* dicta est. Ammianus Marcellinus *lib. 14.* eam Syriæ attribuit, scribens *Syriarum ultimam* esse *Palæstinam.* In Indice veteri provinciarum Romanarum, qui ævo Theodosiano adscribi solet, legitur: ORIENTIS PROVINCIÆ. *Syria Cilicia* (viri docti addunt *vicina.* Verum ego, inquit præfatus Relandus, crediderim legendum *Syria Cœle,* & id ab imperito librario in nomen notius esse mutatum, nempe *Ciliciæ:* nam certum est tres has Syrias à veteribus memorari; *Syriam Cœlen, Syriam Phœnicen,* & *Syriam Palæstinam*) Postea autem, circa initia sæculi quinti, mentio fit *Palæstinæ primæ, secundæ, & tertiæ:* uti in leg. 3. cod. Theodos. de erog. milit. annon. *Limitanei milites & possessorum utilitate conspecta, per primam, secundam, & tertiam Palæstinam hujuscemodi norma processit.* Notandum est hanc legem latam esse x. kal. April. (id est, die 23. Mart.) Constantinopoli, Honorio A. VIII. & Theodosio III. A. A. Conss. anno 409. sed in codice Theodosiano à Gothofredo edito male legitur anno 396. uti & Fasti Consulares docent, & inspectio legis sequentis iisdem Consulibus latæ. In notitia quoque Imperii, primo *Palæstina,* dein *Palæstina secunda,* tum *Palæstina salutaris* exprimitur. Creditur autem illa anno æræ Christianæ 427. conscripta. *Palæstinæ utriusque* fit mentio in codice Justinianæo *lib. 1. tit. 9. lin. 17. Judæorum primates qui in utriusque Palæstinæ synedriis dominantur, &c.* Ea lex data est III. kal. Jun. (id est die 30. Maii) Constantinopoli, Florentio & Dionysio Coss. anno æræ vulgaris 429. Nimirum synedria nulla erant in Palæstina tertia, sed tantum in prima & secunda, uti Tiberiade, Jafne, &c. S. Hieronymus de Paula loquens, quæ circa annum 384. Palæstinam intravit, scribit *Proconsulem Palæstinæ,* præmissis apparitoribus, jussisse ei parari prætorium. Scilicet tum nonnisi una adhuc videtur fuisse Palæstina. Zosimus quoque *lib. 4.* Hilarium à Theodosio magno toti Palæstinæ præpositum scribit. Et Euseb. Cæsar. *lib. 1. de vita Constantini cap. 19.* ait: *uti nos eum vidimus* (Constantinum) *transeuntem per gentem Palæstinorum.* Cæterum quum Malala in Chronogr. & Suidas ad vocem Τραϊανὸς aiunt Trajanum à Tiberiano qui erat præfectus *primæ Palæstinæ* ἡγεμὼν τοῦ πρώτου Παλαιστινῶν ἔθνους litteras accepisse de Christianorum constantia, loquuntur de Palæstina, secundum morem sui temporis (quo Palæstina in tres divisa erat.) Hæc Hadrianus Relandus loco citato.

I. ECCLESIA CÆSAREÆ. METROPOLIS.

CÆSAREA, Palæstinæ olim totius, quæ postea in tres divisa est, metropolis fuit. Huic vetus nomen *Turris Stratonis* erat, ut ex Josepho inferius citando constat. In præfat. autem Novellæ 103. apud Hadrianum Relandum, *Palæstinæ illustratæ to. 2. pag. 670.* dicitur *Strato primus eam in formam urbis redegisse, qui mutatis sedibus excedens Græcia, hujus conditor extitit.* Nomen *Cæsareæ* ab Herode huic urbi datum in honorem Octaviani Augusti narrat Josephus *antiq. Jud. lib. 15. cap. 13.* ubi ait: *Quum animadvertisset* (Herodes) *in maritimis locum condendæ urbi opportunissimum, cui pridem Stratonis Turris nomen fuerat, & formam ejus magnificè descripsit, & ædificiis marmoreis totam exornavit accuratissimè, tam regiis palatiis, quam privatorum civium ædibus. Et, quod fuit omnium operosissimum, portum à tempestatibus tutum addidit, magnitudine Piræo parem, stationibus instructum & diversoriis, admirandum structura, eo quod, propter loci naturam, omnis materia tantæ fabricæ aliunde magno sumtu convehenda fuerit. Sita est hæc urbs in Phœnice qua in Ægyptum præternavigatur, Dora inter & Joppen littorales urbeculas, &c. Circum portum ædes continuata serie marmore politissimo extructæ sunt, extante in medio tumulo, in quo templum Cæsaris à longè conspicuum adnavigantibus, & in eo statuæ, Romæ altera, altera Cæsaris, unde nomen Cæsareæ,* ἥτε πόλις αὐτὴ Καισάρεια

ECCLESIA CÆSAREÆ Metropolis.

καλεῖται, & *lib. 1. de bello Judaïco, cap. 16. Quum inter maritimas urbes vidisset unam vetustate laborantem, quæ Stratonis Turris vocabatur,* Στράτων© ἐκαλεῖτο πύργος, *& pro loci natura munificentiæ suæ capacem, totam eam candido lapide reparatam, splendidissima regia decoravit, & in ea maxime innatam sibi animi magnitudinem demonstravit.* Et quum illa maritima regio inepta portui videretur, *rex liberalitate ac sumptibus devicta natura portum fecit Piræo majorem, contra ostium vero portus, in colle, Cæsaris templum magnitudine simul & pulchritudine præcipuum: in eoque colossum Cæsaris constituit non minorem, quam Jovis apud Olympiam.... eamque urbem* Καισάρειαν *Cæsaream nominavit.* Unde ethnicam potius, inquit Cellarius *tom. 2. geogr. ant. lib. 3. cap. 13. pag. 523.* quam Judaïcam condidit, adeo ut etiam sub bellum ultimum (contra Romanos) Cæsareenses ethnici Judæos omnes ea in urbe habitantes interfecerint, ex eodem Josepho *lib. 2. de bello, cap. 19.* Herodem per decennium in ea ornanda laborasse tradit Josephus *lib. 16. ant. cap. 9.* Error itaque est in jam memorata præfatione Novellæ 103. ubi legitur: *Divæ memoriæ Vespasianus celebratissimus ille Imperator, qui piæ memoriæ Titi pater fuit, quod illi ad summam gloriam vel solum potuit sufficere, ipsorum Cæsarum appellatione eam nominavit, quæ antea Stratonis Turris vocaretur, hoc illi honore impenso, eo quod in ea post Judaïcas victorias inter Imperatores adscriptus esset.* Vespasianus quippe huc coloniam Romanam deduxit, sed nomen *Cæsareæ* non dedit. *Divus Vespasianus,* inquit Paulus *leg. 8. ff. de censibus, §. 7.* apud Cellarium & Relandum citatos, *Cæsarienses colonos fecit, non adjecto ut & juris Italici essent, sed tributum capitis his remisit: divus autem Titus, etiam solum immune factum interpretatus est.* Plinius *lib. 5. cap. 13.* de ea urbe ait: *Inde* (scilicet ab Joppe) *Apollonia: Stratonis Turris eadem Cæsarea, ab Herode rege condita, nunc colonia prima Flavia à* (Flavio) *Vespasiano deducta, finis Palæstinæ centum octoginta novem millibus passuum à confinio Arabiæ. Primam* appellat coloniam Plinius, quia Cæsarea milites primæ legionis accepit.

Porro quod ista civitas ante Vespasiani tempora jam *Cæsareæ* nomine donaretur, habemus ex actibus Apostolorum pluribus in locis, *cap. 9. vers. 30. cap. 10. vers. 1. cap. 12. vers. 19. cap. 18. vers. 22. &c.* De ea urbe mentionem faciunt, Tacitus *lib. 2. annal. cap. 79. Haud dubia destinatione discessere, Mucianus Antiochiam, Vespasianus Cæsaream: illa Syriæ, hæc Judææ caput est.* Et Ammianus Marcellinus *lib. 14. hist. cap. 8. Ultima Syriarum* (regionum) *est Palæstina.... civitates habens quasdam egregias, nullam nulli cedentem, sed sibi vicissim velut ad perpendiculum æmulas: Cæsaream, quam ad honorem Octaviani principis exædificavit Herodes, &c.* Cæsaream distare ab Hierosolymis stadiis circiter sexcentis asserunt veteres. Nam Josephus *lib. 1. de bello Jud. cap. 3. Locus neci ejus* (Antigoni) *fato destinatus,* inquit, *Stratonis Turris est: est autem ea hinc* (id est Hierosolymis) *sexcentis stadiis remota* ἀφ' ἑξακοσίων σαδίων. Idem quoque asserit *lib. 13. antiq. cap. 19.* καὶ τῦ χωρίυ μὲν σαδίους ἀπέχοντα νῦν χ. (vel ἑξακοσίυς) *quoniam locus ille abesset* (ab Hierosolymis) *sexcentis stadiis.* Eumdem stadiorum numerum recenset Zonaras *annal. lib. 5. pag. 219.* In Itinerario tamen veteri Hierosolymitano legitur, *ab Hierusalem usque ad Cæsaream per Nicopolim esse milliaria 73.* quæ efficiunt tantum stadia 584. Verum, quum exiguus sit ille 16. stadiorum defectus, respectu sexcentorum, potest retineri numerus 600. à Josepho assignatus; sicut nos vulgo dicimus, *sexcentis annis abhinc,* numero rotundo, *sexcentis perticis inde,* & his similia, licet aliquid in his numeris interdum deficiat. Ita Relandus citatus *tom. 1. lib. 2. pp. 443. & 444.*

Geographus Scherif Ebn Idris, notus nomine *Nubiensis,* sic describit Cæsaream, apud eumdem Relandum *to. 2. lib. 3. pag. 675. Cæsarea maximus est locus, cui mœnia sunt integra, & arx munita: distat à Japha* (Joppe) *30. milliaribus, à Neapoli statione una, à Ramla similiter stationibus duabus exiguis, ab urbe Hepha ad mare sita duorum dierum itinere.* Abulfeda in geographia msf. illam appellat *Cæsaream Syriæ,* & mare ipsum, quod ejus littori adjacet, *mare Syriacum,* notatque inter illam & Ramlam esse milliaria 32. & rursus inter illam & Acconem esse 36. milliaria. Denique in præfatione supra laudata Novellæ 103. hæc leguntur: *Venit autem nobis in mentem & metropolis Cæsarea, quæ in prima Palæstina principatum tenet, quam præ cæteris majore etiam honore perfrui oportebat: propterea quod & quondam proconsul ipsam tenuit, & præfectus illi talis magistratus fuit; licet postea ab ampliore dignitate ad minorem transierit, nimirum quum una prius tota Palæstina esset, ea deinde in tres divisa partes, & neque proconsulatum retinente, sed ad magistratum hunc, ut appellant, ordinarium delata.*

Ecclesiam Cæsareæ, Apostolorum princeps sanctus Petrus, per doctrinam Evangelicam primus condidit, Cornelio centurione ejusque familia ibidem baptizatis: postquam vero Hierusalem, quæ totius Palæstinæ metropolis habebatur, à Romanis capta, & solo æquata est, metropolitica jura ad hanc ecclesiam Cæsariensem ceu nobiliorem translata sunt, in eaque permansere usque ad sæculum quintum medium, quo Juvenalis Hierosolymitanus antistes ea suæ sedi restitui in synodo Chalcedonensi curavit, ut supra expositum est

coll. 110. 111. & 168. In ea civitate celebre templum erat in honorem Apoſtoli Thomæ, ideoque *Apoſtolium* nuncupatum, de quo mentionem facit Cyrillus Scythopolit. in vita ſancti Sabæ *num. 75.* apud Coteler. *to. 3. monum. eccl. Græc. pag. 350.* B. Mitto eamdem urbem innumerorum primis eccleſiæ ſæculis Martyrum ſanguine fuiſſe illuſtratam.

ECCLESIA CÆSAREÆ Metropolis.

CÆSAREÆ ARCHIEPISCOPI.

I. ZACCHÆUS.

SI Conſtitutionibus Apoſtolicis, quæ ſub nomine ſancti Clementis Papæ circumferuntur, fides aliqua adhiberi poſſet, *Zacchæum* publicanum primum hujus civitatis à Petro conſtitutum archiepiſcopum adſtrueremus: in illis quippe id legitur *lib. 7. cap. 47.* ubi Petrus ſic loquens inducitur: *De epiſcopis vero, qui à nobis, dum viximus, ordinati ſunt, certiores vos facimus, hos eſſe, Jacobum epiſcopum Hieroſolymitanum fratrem Domini, & huic poſt mortem ſecundum ſucceſſiſſe Symeonem Cleophæ filium; & huic rurſus tertium Judam Jacobi filium: deinde Zacchæum, qui antea fuerat publicanus, primum epiſcopum Cæſareæ Palæſtinæ: huic ſucceſſiſſe Cornelium; & huic rurſus tertium epiſcopum Theophilum: Evodium epiſcopum Antiochiæ à me Petro ordinatum, cui ſucceſſit Ignatius à Paulo ordinatus, &c.* Ita pariter tradit auctor Recognitionum eidem Clementi ſuppoſitarum, *lib. 3. Tom. 2. Bibl. Patr. Lugduni 1678. pag. 418.* B. C. ſcilicet ſanctum Petrum Cæſarea Antiochiam profecturum, Cæſareæ Chriſtianis Zacchæum epiſcopum aſſignaſſe: *Hæc,* inquit, *& his ſimilia quum Petrus dixiſſet, manibus ſuperpoſitis, Zacchæo oravit ut inculpabiliter epiſcopatus ſui ſervaret officium. Poſthæc duodecim presbyteros ordinavit & diaconos quatuor, & ait: Zacchæum hunc vobis ordinavi epiſcopum, &c.* & inferius 12. horum presbyterorum nomina recitantur: *Quum multa dixiſſet de ratione baptiſmi, dimiſſis turbis, ad ſolitam domum ſe recepit, ibique adſtantibus ſibi duodecim, id eſt, Zacchæo, & Sophonia, Joſepho, & Michæa, Eleazaro, & Phinees, Lazaro, & Elizæo, me Clemente, & Nicodemo, Niceta, & Aquila.....* Et poſtea rurſus *ibidem* D. hæc ſubdit Petrus: *Et ideo volo, ſi tamen etiam vobis juſtum videtur, ut pro Zacchæo quem hic ordinavimus epiſcopum, ſubjiciatur in numero Benjamin filius Saba, & pro Clemente quem mecum ſemper eſſe decrevi, quia ex gentibus veniens audiendi verbi Dei grande deſiderium gerit, Ananias filius Saphra: pro Niceta vero & Aquila qui nuper converſi ſunt ad fidem Chriſti, Rubelus* (ſeu Ruben) *Zacchæi frater, & Zacharias ſtructor. Iſtis ergo quatuor pro his quatuor ſubſtitutis, expleri volo duodecim numerum.* Hæc auctor ille Recognitionum. Verum, quia libri illi tam Conſtitutionum quam Recognitionum opera ſuppoſititia ſunt & apocrypha, eorum aucto-

A ritati nihil deferendum arbitramur, maxime quum Euſebius, Cæſareæ ipſe archiepiſcopus, ſileat prorſus de Zacchæo in ſua hiſtoria eccleſiaſtica: nullum itaque extabat ejus tempore monumentum authenticum, quo ille Zacchæum ſuæ Cæſarienſis eccleſiæ primum fuiſſe ſtatueret antiſtitem. Clemens Alexandrinus *lib. 4. Strom. pag. 488.* A. de Zacchæo loquens, ait eum ab aliquibus dici fuiſſe *Matthiam,* οἱ δὲ Ματθίαν φασίν. At iſtud falſum eſt de Matthia Apoſtolo, ſiquidem Zacchæus paulo ante Chriſti paſſionem converſus eſt:
B Matthias vero unus ex antiquioribus Chriſti diſcipulis fuit. Sanctus Petrus Chryſologus homil. 54. in fine, Zacchæum aſſerit factum fuiſſe epiſcopum, quod de diſcipulo Chriſti creditu non eſt difficile.

II. CORNELIUS.

Beda, Ado, Uſuardus in ſuis Martyrologiis ſcribunt, *Cornelium Centurionem cohortis quæ dicitur Italica* à S. Petro Cæſareæ baptizatum cum tota ſua familia *act. 10.* ordina-
C tum poſtmodum fuiſſe Cæſareæ epiſcopum. Idem quoque legitur in Martyrologio Romano ad diem 2. Februar. *Apud Cæſaream, ſancti Cornelii Centurionis, quem beatus Petrus baptizavit, & apud eamdem urbem epiſcopatus honore ſublimavit.* Auctor Conſtitutionum Apoſtolicarum *lib. 7. c. 47.* poſt Zacchæum, recenſet *Cornelium,* ſed non explicat num ſit iſte Centurio. Euſebius Cæſarienſis nullibi eum perhibet fuiſſe hujus eccleſiæ antiſtitem. Origenes hom. XI. in Numeros, illum quidem
D ait hujus eccleſiæ fuiſſe primitias, at nihil de illius eo loci adſtruit epiſcopatu. Alia vero Græcorum monumenta produnt Cornelium Centurionem Judæa egreſſum, quarumdam Helleſponti eccleſiarum curam geſſiſſe, Scepſis præſertim, ut extat in ejus vita apud Metaphraſtem, quam refert Bollandus die 2. Februarii. Ilii etiam mentio fit in commentar. qui legitur apud Lipomanum *part. 1. p. 311.* & Surium *to. 2.* die 29. Junii, *pag. 353. n. 5.* ibi enim dicitur Petrum, poſtquam è carcere,
E in quem Herodes ipſum conjecerat, eductus ab Angelo eſt, *veniſſe Cæſaream Stratonis, & ex iis qui ipſum ſequebantur presbyteris epiſcopum ibi conſtituiſſe,* & *pag. 354. num. 6.* poſt annos deinde aliquot, multis luſtratis urbibus, veniſſe *Ilium civitatem Helleſponti,* eoque in loco *Cornelium Centurionem* præfeciſſe. Inde fortaſſis revocatus eſt Cæſaream, Zacchæo,

ECCLESIA CÆSAREÆ Metropolis.

seu aliquo alio ejus urbis præsule decedente, si reipsa hujus ecclesiæ fuit aliquando episcopus Cornelius, quod admodum incertum est.

Græci Cornelium solemniter venerantur die 13. Septemb. inquit doctiss. Bollandus ad diem 2. Februar. *num. 8. pag. 280. col. 2.* ut patet ex Menologio & Menæis, ubi tamen Cæsariensis cathedræ mentio nulla. Menæa postquam retulere sanctum Petrum ei catechesi imbuto baptisma impertiisse, subdunt: τὴν προεστασίαν τῆς Σκέψεως πόλεως ἐγχειρίζει, *præfecturam Scepseos urbis illi committit.* Raderus vertit: *illique (Cæsareæ) urbis curam & præfecturam (in rebus fidei) commisit: quam Cornelius quum totam idolis addictam invenisset, per Christi gratiam conversam totam, adeoque ipsum urbis prætorem Demetrium cum tota domo in Christum credentem sacro fonte lustravit. Cornelius demum vita apostolico more peracta ad Dominum emigravit.* At *Scepsim* ei commissam asserunt acta. Fuit autem ea urbs episcopalis in Hellesponto, uti *Troas* & *Ilium.* Eadem Menæa non Cæsareæ substitisse Cornelium, sed varia percurrisse loca tradunt, & quidem cum sancto Petro Apostolo: *Maxima,* inquiunt, *dignatus celebritate nominis, Corneli, cum apostolorum principe ac pluribus aliis discurristi, ubique divinum peragens præconium, per quod & ad lumen perducti, ab ignorantiæ tenebris eruti sumus, &c.* Quin & alia celebrant quæ ab eo Scepsi gesta esse in actis dicuntur. Ejusmodi hæc sunt: *Totus Deo omnipotenti deditus, surdis simulacris cultum non exhibuisti, compellentibus sanguinariis hominibus. Altissimum invisibilem Deum, Corneli, ferventer invocasti, & abominandorum idolorum templum funditus evertisti vehementi hominum admiratione. Omnipotentis servans mandata, & ipse servatus es: vincula sustinuisti, & insipientes homines vinculis superstitionum solvisti, ô Theosophe.*

Mortuus est Scepsi, ibique sepultus, ex ejus vita jam citata & à Bollando relata. Hæc enim habentur *ibid. pag. 294. cap. 4. num. 13. Non multo post autem* (mortem Cornelii) *è vita etiam excessit Demetrius* (Scepseos præfectus à Cornelio ad Christi fidem adductus) *& multi ex iis qui à Cornelio fuerant divino initiati baptismo, ipsi quoque partim è vivis decesserunt, partim autem profecti sunt in alias regiones. Itaque cuidam Silvano viro pio, qui ..... erat episcopus Troadis* (ad Philippopolis quippe ecclesiæ sedem evectus fuerat, deinde ad Troadensem translatus à S. Attico cujus mors *Theodosio juniore XI. & Valentiniano Coss.* id est anno Christi 425. die 8. Januar. contigit,) *quum venisset* (scilicet Silvanus ille) *aliquando in civitatem Scepsæorum, divinus in somnis apparens Cornelius, longo, dixit, tempore hîc habito, & nullus me visitavit, præter eos solos qui à me fuerunt baptizati. Quum itaque interdiu hæc mente consideraret episcopus, & quid sibi vellet somnium non posset conjicere; nocte sequenti ad eum rursus veniens sanctus: Ego sum, inquit, Cornelius Centurio; est autem mihi domus prope templum Jovis in rubo: sed tu ædifica alterum oratorium prope locum Demetrii servi Dei. Vocatur autem locus Pandochium* Πανδοχεῖον (id est *diversorium* inquit Bolland. *in not. c. pag. 295. col. 1.* A. eo quod omnes capiat) *quo in loco sita sunt multa corpora sanctorum fratrum jam consummatorum. Manè ergo episcopus, propterea quod in Pandochio essent omni ex parte infossa multa sepulcra, in animo habuit templum alibi ædificare; sed sanctus non permisit. Quum ergo clerum, qui sub eo erat, congregasset: Filii, inquit, mihi magnus revelatus est thesaurus, sed, adeste, eum tollamus. Hoc quum illi audiissent, prompto & alacri animo omnes processerunt, & episcopum lubenter sunt sequuti. Quum autem pervenissent ad rubum, statim dixerunt clerici episcopo: Gratia quædam huc advolat divina, ô Domine, & multos scimus huc confluxisse, & fuisse liberatos à morbis, & malis dæmonibus, & adscripsisse rubo sanationem: sed, sive sit in rubo, seu sub rubo thesaurus, quis eum poterit excidere, & tollere, quum fieri non possit ut secetur propter magnitudinem, & alioqui non sit attrectatu facilis, ut qui sit multis terribilis propter miraculorum operationem! Quum autem precatus esset episcopus, & crucem fixisset in terram, & manum rubo injecisset, ipsas excidit radices. Animo itaque confirmati clerici, opus continuo sunt aggressi; & convellebatur rubus tanquam herba quædam mollis, neque erat amplius rubus, sed & capsa continuo apparebat, & adhuc valde instabat episcopus urgens fossionem. Quum autem jam adventasset vespera, precatus episcopus rursus jubet clero nocturnam cantare psalmodiam; hymnisque, lampadibus, & suffitibus honorabant capsam. Quum vero sumptuum quoque inopia ad ædificandum templum, sollicitum & animo perplexum teneret episcopum; eam quoque solvit sanctus dubitationem, & cuidam ex divitibus viro pio apparens, cui nomen erat Eugenius, mandat ei templi ædificationem, & describit ei ædificii figuram & magnitudinem. Manè ergo Eugenius veniens ad episcopum ei renuntiat visionem, & operi statim præficit ædificatores, quum eis prius descripsisset & significasset templi altitudinem & longitudinem, & aditum altaris eis jussisset latitudine fieri capsæ æqualem: ei enim visum fuerat deponere capsam intra aram, &c.* Domus Cornelii, sancti Hieronymi ævo, Cæsareæ monstrabatur, ut constat ex ejus epistola 17. sive vita sanctæ Paulæ, ubi maritima Palæstinæ loca enumerans quæ Paula Hierosolymam

tendens lustravit, hanc vidisse observat *Stratonis Turrim ab Herode rege Judææ in honorem Cæsaris Augusti Cæsaream nuncupatam, in qua Cornelii domum Christi vidit ecclesiam. Martyrem* aiunt Menæa Cornelium, fortassis propter tormenta quibus ipsum applicatum fuisse ejus acta memorant, licet in iis vitam non finierit. Sic die 13. Septemb. *sancti Martyris Cornelii Centurionis.*

III. Theophilus.

Constitutiones Apostolicæ, post Zacchæum & Cornelium, recensent *Theophilum lib. 7. cap. 47.* Καισαρείας δὲ τῆς Παλαιστίνης πρότερον μὲν Ζακχαῖος ὁ ποτὲ τελώνης· μεθ᾽ ὃν Κορνήλιος· καὶ τρίτος Θεόφιλος; id est, *Cæsareæ Palæstinæ primus quidem* episcopus fuit *Zacchæus antea publicanus, post ipsum Cornelius, tertius vero Theophilus.* At illius non meminit Eusebius Cæsariensis, nisi hic confundatur cum alio Theophilo, qui in fine sæculi secundi Cæsariensis ecclesiæ curam gerebat, de quo loquitur Eusebius *lib. 5. hist. eccl. c. 23.* Unde non minus dubia est, ne quid dicam amplius, hujus Theophili præfectura Cæsariensis, quæ soli Constitutionum Apostolicarum auctoritati innititur, ac quæ duobus ejus prædecessoribus Zacchæo & Cornelio adscribitur.

Labbeus, qui illos Constitutionum Apostolicarum libros Græcè & Latinè exhibet *to. 1. concil. edit. Paris. anni 1671. hæc annotat ad marg. præfati cap. 47. col. 452.* ubi de Jacobo fratre Domini, Symeone, Juda, Zacchæo, &c. fit mentio: *Hic demum* (Symeon scilicet) *sub Hadriano obiisse dicitur annos natus 120. multis post Joannem cæterosque Apostolos, ipsumque adeo Clementem annis. Qui fieri ergo possit ut successiones istas sanctus Petrus anno Christi 67. defunctus commemoret!* Natal. Alexander *hist. eccl. to. 3. in-fol. sæc. 1. dissert. 19. p. 207.* ait Constitutiones Apostolicas esse apocryphas, ab Apostolorum & ecclesiæ doctrina alienas, Apostolis subinde & Clementi Papæ suppositas, priorum sæculorum Patribus vel prorsus ignotas, vel nullius auctoritatis visas, ut Justino, Irenæo, Clementi Alexandrino, Tertulliano, Origeni, Cypriano, Eusebio, Athanasio, Basilio, Hieronymo, &c. quippe qui occasione data eas nusquam memorarunt: imò Arianorum silentio, ipsorum tempore adhuc eas latuisse ostendi, quandoquidem, licet plurima in iis legantur Arianæ hæresi faventia, nihil tamen ex iis in illius patrocinium protulerunt, quæ S. Athanasius, sicut nonnulla Dionysii Alexandrini verba ab iisdem adducta, explicare opus habuerit. Subdit Alexander *ibid. pag. 209. Apostolorum constitutionem,* cujus meminit S. Epiphan. *lib. de hæresib. hær. 70.* de Audianis, lucubrationem esse diversam à Constitution. Apostolorum, ita ut nonnulla quæ ex illa refert, in istis non reperiantur: & *pag. 208.* idem sentiendum de *doctrina Apostolorum* citata à S. Athanas. vel potius auctore Synopsis script. sacræ: liber enim ille, teste Nicephoro Constantinopolitano Patriarcha in stichometria, ducentos duntaxat versiculos continebat, quum è contra Constitutiones Apostolicæ quas habemus, libris octo constent. Præterea auctorem illum synopsis, de eo libro & quibusdam aliis quos recensuit, hæc subjungere: *Hi omnes cognitionis quidem gratia expositi sunt, cæterum omnino perverse & falso scripti sunt, & nothi ac reprobi.*

IV. Zacchæus II.

Si Prædestinato à Sirmondo edito aliqua posset adhiberi fides, *Zacchæum* quemdam Cæsariensem episcopum recitat auctor ille *capp. 11. & 13.* à quo ait Valentinianos & Ptolemeitas fuisse damnatos. Hic Zacchæus Publicano longè posterior fuit: & si reipsa sedit hujus nominis Cæsariensis antistes sæculo secundo, ansam præbere potuit Constitutionum Apostolicarum scriptori, cur Zacchæum Publicanum huic ecclesiæ præfectum comminisceretur. At, ut de priore, sic nec de isto, quidquam loquitur Eusebius Cæsariensis, quo pateat illos ab ipso inter suos prædecessores fuisse agnitos.

V. Theophilus II.

Theophilum hunc appellamus *secundum*, ex hypothesi quod alter ejusdem nominis illum præcesserit in sede Cæsariensi, quod supra diximus esse valde incertum. Iste autem primus est de quo nobis constet quod hujus ecclesiæ fuerit præsul, licet probabile non sit, ante illum, ab Apostolorum temporibus, urbem ita insignem speciali sibi deputato caruisse episcopo. Verum quinam extiterint, num etiam censeri debeant quatuor supra recensiti, tam altum de illis Eusebii Cæsariensis silentium, quam defectus monumentorum veterum alicujus auctoritatis, asserere non sinunt.

Theophilus, quem nunc memoramus, celebris est in historia præfati Eusebii, ubi de quæstione circa diem quo Pascha fieri uniformiter in tota ecclesia oporteret. *Lib. 5. cap. 22.* tempus assignat quo ille, aliique nonnulli illustriorum ecclesiarum antistites sedebant. *Interea,* inquit, *Commodo decimum annum imperii agente* (id est anno Christi 189.) *quum Eleutherus tredecim annis episcopatum administrasset, Victor in ejus locum successit. Eodemque anno quum Julianus decimum annum*

ECCLESIA CÆSAREÆ Metropolis.

explesset, ecclesiarum Alexandriæ administrationem suscepit Demetrius. Per idem tempus Serapio.... Antiochensis ecclesiæ episcopus successionis ordine octavus ab Apostolis, etiam tum florebat. Cæsareæ vero in Palæstina præerat Theophilus. Narcissus item..... Hierosolymitanæ ecclesiæ sacerdotio fungebatur. Tunc etiam Corinthi in Achaïa Bacchylus, & Ephesi in Asia Polycrates episcopi fuere. Sed & alii præter hos innumerabiles iisdem, ut credibile est, temporibus enituerunt. Verum nos, ut par erat, eorum duntaxat nomina recensuimus, qui rectæ fidei doctrinam scriptis suis proditam nobis reliquerunt. Iisdem temporibus, subjungit idem Eusebius cap. 23. sequenti, *gravi controversia exorta, eo quod omnes per Asiam ecclesiæ vetusta quadam traditione nixæ, quarta-decima luna salutaris Paschæ festum diem celebrandum esse censebant, quo die præscriptum erat Judæis ut agnum immolarent: eaque omnino luna in quemcunque demum diem septimanæ incidisset, finem jejuniis imponendum esse statuebant: quum tamen reliquæ totius orbis ecclesiæ alio more uterentur, qui ex Apostolorum traditione profectus etiamnum servatur, ut scilicet non alio quam resurrectionis Dominicæ die jejunia solvi liceat. Synodi ob id cœtusque episcoporum convenere: atque omnes uno consensu ecclesiasticam regulam universis fidelibus per epistolas tradiderunt, ne videlicet ullo alio quam dominico die mysterium resurrectionis Domini unquam celebretur; utque eo duntaxat die Paschalium jejuniorum terminum observemus. Extat etiamnum epistola sacerdotum qui tunc in Palæstina congregati sunt, quibus præsidebant Theophilus Cæsareæ Palæstinæ, & Narcissus Hierosolymorum episcopus.*

Fragmentum synodi Cæsariensis extat apud Bedam *to. 2. in libro de Vernali Æquinoctio*, cujus hoc est initium: *pag. 232. Papa Victor Romanæ urbis episcopus direxit auctoritatem ad Theophilum Cæsareensis Palæstinæque antistitem, ut quomodo Pascha recto jure à cunctis catholicis celebraretur ecclesiis, inibi fieret ordinatio, ubi Dominus & Salvator mundi fuerat in carne versatus. Percepta itaque auctoritate prædictus episcopus non solum de sua provincia, sed etiam de diversis regionibus omnes episcopos evocavit. Ubi quum illa multitudo convenit, tunc Theophilus episcopus protulit auctoritatem ad se missam Victoris Papæ, & quid sibi operis fuisset injunctum ostendit, &c.* Fragmentum hoc totum refert Labbeus *to. 1. conc. col. 596.* E. Pro genuino quidem scripto illud habent Baronius, Binius, & alii; pro supposito vero & spurio Sambovius apud Tillemontium *to. 3. hist. eccl. pag. 632.* ipsemet Tillem. *ibid.* & quidam alii viri docti, quod etiam annotant Bolland. ad diem 5. Martii, *pag. 362.* E. ubi referunt partem fragmenti modo descriptam. Idem Eusebius, exposita *cap. 24.* ecclesiarum Asiæ dissensione, subdit *cap. 25. Episcopi vero Palæstinæ quos paulo supra memoravimus* (cap. 23.) *Narcissus scilicet & Theophilus, & cum illis Cassius Tyri, & Clarus Ptolemaïdis episcopi, & qui simul cum illis convenerant, postquam de traditione diei Paschalis, quæ jam inde ab Apostolis ad ipsos continua successione manaverat, multa in suis litteris disseruerunt, tandem ad finem epistolæ his utuntur verbis. Date operam ut epistolæ nostræ exemplaria per omnes ecclesias mittantur, ne nobis crimen imputent qui animas suas à recto veritatis tramite facile abducunt. Illud etiam vobis significamus, eodem quo apud nos die Pascha Alexandriæ celebrari. A nobis enim ad illos, & vicissim ab illis ad nos litteræ perferuntur; ita ut uno consensu & simul sacrosanctum peragamus diem.*

Eusebius ille ipse aliquod nobis hic facessit negotium, circa initium pontificatus Victoris Papæ, nec secum quoad hoc satis cohærere videtur; nam supra vidimus eum asseruisse, *lib. 5. cap. 22.* Eleuthero post administrationis tredecim (alii auctores quindecim & aliquot menses communius numerant) annos mortuo successisse Victorem, x. Commodi anno, id est Christi 189. capite autem 28. ejusdem libri quinti ait: *ac de Victore quidem ita se res habet; qui quum decem annis sacerdotium administrasset, Zephyrinus ei successor substitutus est, anno principatus Severi circiter nono*, id est Christi 202. Necesse est ergo, vel Victorem pontificatum tenuisse duodecim & amplius annos, ab anno nimirum 189. Commodi decimo, ad annum 202. Severi nono ante mensem Junium, quo incipiebat annus ejusdem Imperatoris decimus, vel Eleutherium Victoris prædecessorem, qui electus est Papa anno 177. non obiisse ante annum 192. adeoque non tredecim, sed quindecim annos sedisse. Et certe idem Eusebius in chronico Eleuthero *annos quindecim* assignat, usque ad finem scilicet imperii Commodi qui interfectus est die ultima Decembris anni 192. imò ante narrat Pertinacis Commodi successoris necem qui occisus est die 28. Martii anno 193. quam initium præsulatus Victoris constituat, cui imperium Severi subjungit. Victor itaque anno duntaxat 192. aut 193. pontificatum exorsus est. Hæc observant Bolland. ad diem 5. Martii, *pag. 362. col. 2.* D. & Tillem. *to. 3. hist. eccl. pag. 616. col. 2.*

Quandiu autem Theophilus post synodum Hierosolymitanam vixerit non liquet. S. Hieronymus *lib. de scriptorib. eccl. n. 43.* de eo sic loquitur: *Theophilus Cæsareæ Palæstinæ, quæ olim Turris Stratonis vocabatur,*

episcopus, sub Severo principe adversus eos qui decima-quarta luna cum Judæis Pascha faciebant, cum cæteris episcopis synodicam & valde utilem composuit epistolam. De eodem Nicephorus Callistus *lib. 4. hist. eccl. capp. 19. & 36.* mentionem facit. Ejus denique memoriam colit cum isto elogio Martyrologium Romanum, ad diem 5. Martii: *Cæsareæ in Palæstina sancti Theophili episcopi, qui sub Severo principe, sapientia & vitæ integritate conspicuus emicuit.*

VI. Theoctistus.

Theoctistus ecclesiæ Cæsareensis curam gerebat anno Christi circiter 217. ante Antonini Caracallæ Severi filii mortem, qui eo anno interfectus est die 8. Aprilis. Theophilo proximè successisse videtur: certe nullum inter utrumque nominat Eusebius, qui *lib. 6. hist. eccl.* (ante mortem Caracallæ de qua loquitur *cap. 21.*) hæc scribit *cap. 19.* *Sub idem tempus, quum Alexandriæ moraretur* (Origenes,) *miles quidam adveniens, Demetrio ecclesiæ episcopo, & præfecto Ægypti litteras à duce Arabiæ detulit, quibus poscebat ut confestim ad se Origenem mitterent, qui doctrinam suam ipsi communicaret. Missus igitur ab illis Origenes in Arabiam perrexit, nec multo post, perfecto cujus causa venerat negotio, Alexandriam regressus est. Aliquanto post tempore quum Alexandriæ gravissimum bellum excitatum fuisset, clam inde aufugiens, ac ne in Ægypto quidem commorari tutum ratus, Palæstinam petiit, & Cæsareæ domicilium fixit. Ubi etiam ab illius regionis episcopis rogatus est ut publicè in ecclesia dissereret, & divinas scripturas, tametsi nondum presbyter ordinatus, exponeret. Atque id manifestum fuerit, vel ex iis quæ Alexander Hierosolymorum & Theoctistus Cæsareensis episcopus ad Demetrium pro hujus facti defensione scribunt in hunc modum: Quod vero in litteris tuis adjecisti, nunquam antea visum, nec adhuc factum fuisse, ut præsentibus episcopis laïci concionarentur; in eo nescio quomodo à veritate longissime aberrasti. Nam sicubi reperiuntur qui fratribus prodesse possint, eos sancti episcopi ultro adhortantur ut ad populum conciones habeant. Sic Evelpis Larandis rogatus est à Neone; Paulinus Iconii à Celso: Theodorus apud Synnada ab Attico fratribus nostris beatissimis. Idque etiam alibi fieri credibile est, quamvis nos ignoremus...... Sed quum Demetrius per litteras eum revocasset, missisque ecclesiæ suæ diaconis reditum ejus urgere non destitisset; Alexandriam reversus consuetum munus obiit.* Idem Eusebius *ibid. cap. 23.* de Origene pergens loqui, ait: *Hæc dum ita geruntur, Urbanum ecclesiæ Romanæ pontificatu octennio perfunctum excepit Pontianus* (anno Christi 230.) *...... quo tempore Origenes compellente ipsum necessitate ob ecclesiastica negotia in Achaïam profectus, quum per Palæstinam transiret, presbyterii gradum per impositionem manuum Cæsareæ ab illius regionis episcopis accepit.* Ad id porro contulisse ministerium Theoctistum Cæsareensem & Alexandrum Hierosolymorum præsules superius tradidit *capite 8.* his verbis: *Quippe probatissimi & maxime insignes apud Palæstinam antistites, Cæsariensis scilicet & Hierosolymitanus, quum Origenem prærogativa & supremi honoris apice dignum judicassent, manus ei imponentes presbyterum ordinaverant. Tunc igitur quum Origenes ingenti gloria floreret, & apud cunctos ubique mortales virtutis ac sapientiæ causa maximum nomen esset consequutus: Demetrius, quando nihil aliud habebat quod ei objiceret, facinus illud quod adolescens olim patraverat,* (se ipsum faciendo eunuchum) *gravissime criminatus est; illos etiam qui eum ad presbyterii honorem evexerant, accusationibus suis conatus involvere.* Vivebat adhuc Theoctistus anno Christi 252. Idem enim Eusebius *ibid. cap. 46.* agens de Dionysii Alexandrini epistolis, ait: *Scribit præterea ad Cornelium Romanæ urbis episcopum, cujus litteras adversus Novatum scriptas acceperat. In qua quidem epistola significat se ab Heleno Tarsi Ciliciæ episcopo, & à cæteris qui cum illo convenerant: Firmiliano scilicet Cappadociæ, & Theoctisto Palæstinæ provinciæ episcopis invitatum fuisse, ut ad synodum Antiochenam occurreret, in qua quidam Novati schisma confirmare tentabant.* Eumdem ut superstitem inter alios memorat præfatus Dionysius Alexandrinus in epistola ad sanctum Stephanum Papam, qui fuerat electus post mortem Lucii anno 253. Fragmentum hujus epistolæ extat apud Eusebium *lib. 7. cap. 5.* *Scias autem, frater, cunctas per Orientem & ulterius positas ecclesias quæ prius erant discissæ* (ob schisma Novati) *nunc tandem ad unitatem reversas esse; & omnes ecclesiarum ubicunque antistites unum idemque sentire, & ob redditam insperato pacem incredibili gaudio exultare: Demetrianum scilicet episcopum Antiochiæ, Theoctistum Cæsareæ, Æliæ post mortem Alexandri Mazabanem, Marinum Tyri, Laodiceæ vero post Thelymidris obitum Heliodorum, Helenum Tarsi, cunctasque Ciliciæ ecclesias, Firmilianum denique cum universa Cappadocia. Solos enim illustriores episcopos nominavi, ne forte epistola nostra prolixior, & oratio molestior redderetur, &c.* Mortuus videtur Theoctistus sub pontificatu Xysti qui vixit ab anno Christi 257. ad annum sequentem 258. Nam idem Eusebius *lib. 7. hist. eccl. cap. 14.* hæc habet: *Eadem tempestate Romanæ quidem ecclesiæ adhuc præerat Xystus; Antiochenam vero post mortem Fabii*

Edit. Vales. p. 221. D.

ECCLESIA CÆSAREÆ Metropolis.

Demetrianus regebat: apud Cæsaream Cappadociæ Firmilianus: in Ponto Gregorius, fraterque ejus Athenodorus, ambo Origenis discipuli, ecclesias gubernabant. Apud Cæsaream autem Palæstinæ, mortuo Theoctisto, sacerdotium suscepit Domnus.

VII. Domnus.

Ex verbis Eusebii modo relatis constare videtur Theoctisto Cæsareæ Palæstinæ episcopo proximè successisse *Domnum*, anno nimirum 257. aut 258. At de eo nihil aliud tradit, nisi brevi sedisse: *mortuo Theoctisto*, inquit, *sacerdotium suscepit Domnus; quo non multo post ex hac vita sublato, &c.*

VIII. Theotecnus.

Domno brevi mortuo, in ejus Cæsariensem sedem promotum *Theotecnum* scribit idem Eusebius *ibid. lib. 7. cap. 14.* his verbis: *Quo* (Domno) *non multo post ex hac vita sublato, Theotecnus qui ad nostram usque ætatem superfuit, in ejus locum subrogatus est. Hic quoque Origenis auditor fuisse dicitur.* Capite sequenti 15. narrat quomodo quemdam Marinum pro Christo jamjam damnandum, ad martyrium fortiter subeundum excitaverit. *Interea*, inquit, *pace cunctis ubique ecclesiis reddita, apud Cæsaream Palæstinæ, Marinus quidam militari dignitate decoratus, ad hæc splendore generis atque opibus clarus, ob confessionem Christi capite truncatus est hac de causa. Honor quidam est vitis* (quasi insigne aliquod) *apud Romanos*, Τιμὴ τίς ἐστι παρὰ Ῥωμαίοις τὸ κλῆμα, *quam qui adepti sunt, Centuriones dicuntur. Hic locus quum vacaret, Marinus ordine gradus sui ad eam promotionem vocabatur. Verum quum honore illo jamjam potiturus esset; quidam ad tribunal accedens Marinum accusare cœpit, asserens illi quidem, utpote Christiano homini & Imperatoribus sacrificare renuenti, Romanam dignitatem capessere legibus non licere; sibi vero gradum illum competere. Ea re commotus judex Achæus nomine, primum quidem Marinum interrogavit cujusnam esset sententiæ. Cognito deinde quod Christianum se esse constantissimè profiteretur, trium horarum spatium ad deliberandum ei concessit. Proinde quum ex prætorio egressus esset, Theotecnus civitatis episcopus ad illum accedens, & sermocinando longius eum abstrahens, prehensa manu ad ecclesiam perducit: quumque interius ad ipsum altare eum statuisset, reducta tantisper ejus chlamyde, gladium illi quo præcinctus erat ostendens, mox sacrorum evangeliorum codicem ex adverso locat, jubens ut ex duobus utrum mallet, eligeret. Marinus nihil cunctatus protensa dextra codicem quum apprehendisset, his eum verbis Theotecnus compellavit. Adhære*

A *igitur, adhære Deo, ejusque virtute roboratus, consequere quod elegisti. Vade in pace. Posthæc regredientem illum ab ecclesia præco pro foribus prætorii evocare cœpit. Jam enim præstitutum tempus effluxerat. Admotus igitur tribunali, quum majorem quam antea alacritatem fidei ostendisset, statim inde, ita ut erat, ad supplicium abductus, martyrio coronatus est.* Colitur sanctus Marinus die 3. Martii, ejusque elogium his verbis exprimitur in Martyrologio Romano. *Cæsareæ in Palæstina sanctorum martyrum Marini militis & Asterii senatoris in*
B *persecutione Valeriani: quorum prior accusatus à commilitonibus quod esset Christianus, & interrogatus à Judice, quum Christianum se esse voce clarissima testaretur, martyrii coronam capitis abscissione suscepit: quumque Asterius corpus martyris capite truncatum, subjectis humeris, & substrata veste qua induebatur exciperet; honorem quem martyri detulit, continuo ipse martyr excepit.* Hoc quidem Eusebius capite sequenti 16. *Asterii* factum refert quem *Astyrium* nuncupat, *virumque* dicit fuisse, *ex Romanæ urbis Senatoribus, Imperato-*
C *ribus unice carum, & cum ob splendorem generis tum propter divitias omnibus notum;* sed non memorat ideo morte plexum. Eusebio quippe addidit Rufinus ea verba, *honorem quem martyri, &c.*

Anno Christi 264. interfuit Theotecnus synodo Antiochenæ adversus errores Pauli Samosateni ejusdem civitatis episcopi: sic enim prodit Euseb. *ibid. cap. 27. & seq. Sub idem tempus*, (id est anno circiter 260. vel 261.) *defuncto Antiochiæ Demetriano Paulus Samosatensis episcopatum suscepit. Hic quum*
D *adversus ecclesiæ doctrinam nimis abjecte & humiliter de Christo sentire cœpisset, quasi is nihil supra communem hominum naturam habuisset; Dionysius Alexandrinæ ecclesiæ episcopus rogatus ut ad concilium veniret, adventum quidem suum distulit, senectutem & infirmitatem corporis causatus. Cæterum quid ipse de hac quæstione sentiret, per epistolas indicavit. At reliqui ecclesiarum pastores undique exciti, tanquam adversus gregis dominici vastatorem, simul omnes Antiochiam convenerunt.* Et c. 28. *Inter quos maximè eminebant Firmilianus Cæ-*
E *sareæ Cappadocum episcopus, Gregorius* (Thaumaturgus) *& Athenodorus fratres ecclesiarum apud Pontum episcopi: Helenus quoque Tarsi & Nicomas Iconii antistites. Sed & Hymenæus qui ecclesiam Hierosolymitanam regebat, & Theotecnus qui Cæsariensem illi finitimam administrabat. Maximus præterea qui Bostrensem ecclesiam summa cum laude gubernavit. Sexcentos quoque alios qui una cum presbyteris & diaconis eo confluxerunt nequaquam difficile fuerit recensere. Verum hi quos dixi illustres*

præ

ECCLESIA CÆSAREÆ Metropolis.

præ cæteris habebantur, &c. Dum hæc aguntur, Dionysius (Alexandrinus) *extremum diem obiit anno principatus Gallieni duodecimo, quum Alexandriæ episcopatum septemdecim annis obtinuisset, &c.* Hæc epocha annum Christi 264. denotat. Heraclas enim Dionysii prædecessor obiit anno 247. Valerianus autem anno 253. quo Imperator renuntiatus est, Gallienum filium suum Cæsarem & paulopost Augustum creavit. Chronicon Eusebii & simile Hieronymi mortem Dionysii reipsa sub anno 264. reponunt, adeo ut synodus prima Antiochena adversus Paulum Samosatensem, quæ dum celebraretur Dionysius decessit, ad annum Christi 264. revocanda merito videatur. Venit rursus Antiochiam Theotecnus anno 269. vel 270. ubi alia synodus habita est adversus præfatum Paulum Samosatensem, qui fidem post datam errores suos à se ejurari, eosdem nihilominus prædicabat. Ex ea epistolam synodicam ad Dionysium Romanum Pontificem, cæterosque totius orbis episcopos hujus synodi Patres scripserunt, qua denuntiabant ipsis perversa Pauli, quem ab episcopatu ejecerant, dogmata. Sic rem narrat Eusebius *lib. 7. hist. eccl. cap. 29. Hujus temporibus* (Aureliani Imperatoris qui imperium capessivit anno Christi 270.) *postrema synodus innumerabilium fere episcoporum congregata est: in qua auctor ille nefariæ apud Antiochiam hæreseos Paulus, convictus & ab omnibus manifestissimè deprehensus falsi dogmatis reus, ab universa quæ sub cælo est ecclesia catholica eliminatus est, &c.* Et cap. sequenti 30. *Omnes itaque in unum congregati, unam ex communi sententia ad Dionysium Romanæ urbis episcopum* (is obierat anno 269. die 26. Decembris, sed prioribus anni 270. mensibus mors ejus in Oriente verisimiliter nondum innotuerat) *& ad Maximum Alexandrinum scripserunt epistolam: eamque ad omnes deinde provincias transmiserunt, tum ut studium suum ac diligentiam omnibus declararent, tum ut perversum Pauli dogma, confutationes quoque & disputationes adversus illum habitas, cunctamque hominis vitam ac mores exponerent...... Dionysio & Maximo* (initium est hujus epistolæ) *& omnibus per universum orbem comministris nostris, episcopis, presbyteris, & diaconis, & universæ ecclesiæ catholicæ quæ sub cælo est, Helenus & Hymenæus, Theophilus, Theotecnus, &c. & reliqui omnes qui nobiscum sunt vicinarum urbium & provinciarum episcopi, presbyteri, ac diaconi, & ecclesiæ Dei,* ἐκκλησίᾳ τῦ Θεῦ, *charissimis fratribus in Domino salutem, &c. Firmilianus vero quum bis Antiochiam venisset* (hæc verba innuunt hanc postremam synodum, cui non interfuit Firmilianus, tertiam fuisse Antiochenam adversus Paulum Samosatensem coactam) *damnavit quidem dogmatis ab illo invecti novitatem, ut testamur nos qui affuimus, & alii plures perinde ac nos optimè norunt. Sed quum ille mutaturum se sententiam promisisset, credens ei Firmilianus, sperансque sine ullo religionis nostræ probro atque dispendio rem optimè posse constitui, distulit sententiam suam, deceptus scilicet ab homine qui Deum ac Dominum suum negabat, & qui fidem quam antea profitebatur violaverat. Nunc quoque Antiochiam venturus erat Firmilianus, & jam Tarsum usque pervenerat...... Sed quum nos jam convenissemus, dum ejus adventum expectamus, abiit è vita, &c.* Exponunt deinde Pauli dogmata & mores: *In fine* (tandem) *epistolæ hæc adjiciunt. Hunc igitur Deo bellum indicentem, nec cedere volentem, quum à communione nostra abdicassemus, necesse habuimus alium ejus loco ecclesiæ catholicæ episcopum ordinare.... Demetriani scilicet beatæ memoriæ episcopi, qui ante hunc magna cum laude eamdem rexit ecclesiam* (Antiochenam) *filium Domnum, virum omnibus quæ episcopum decent dotibus exornatum. Quod quidem idcirco vobis significavimus, ut & ad eum scribatis, & ab eo communicatorias litteras accipiatis.... Igitur quum Paulus à recta fide simul & episcopatu excidisset, Domnus, ut dictum est, administrationem Antiochensis ecclesiæ suscepit. Sed quum Paulus è domo ecclesiæ nullatenus excedere vellet, interpellatus Imperator Aurelianus rectissime hoc negotium dijudicavit, iis domum tradi præcipiens, quibus Italici Christianæ religionis antistites & Romanus episcopus scriberent. Hoc modo vir supra memoratus* (Paulus) *cum summo dedecore per sæcularem potestatem ab ecclesia exturbatus est.* Idem Eusebius infra *cap. 32. pag. 288.* A. de Anatolio episcopo Laodiceno loquens, ait: *Huic Theotecnus Cæsareæ Palæstinæ episcopus primus manus imposuit, eumque episcopum ordinavit, successorem illum ecclesiæ suæ despondens; ambo certe aliquantisper eamdem ecclesiam simul gubernarunt. Postea vero quum eum synodus adversus Paulum congregata Antiochiam evocasset* (id proinde contigerat ante postremam synodum Antiochenam) *per urbem Laodiceam* τὴν Λαοδικέων πόλιν *iter faciens, à fratribus illius loci, mortuo tunc Eusebio* (eorum episcopo) *detentus est, &c.* Et paulo-post *ibid.* C. subdit Eusebius: *Apud Cæsaream vero Palæstinæ, post obitum Theotecni, qui ecclesiam illam summa cum cura gubernaverat, successit Agapius.* To. I. conc. Philippi Labbei, *col. 843.* extat epistola ad Paulum Samosatensem scripta ante ejus depositionem, cujus titulus est: *Exemplum epistolæ missæ Paulo Samosatensi ab orthodoxis episcopis, priusquam deponeretur.* Præfert autem hæc nomina: *Hymenæus, Theophilus,*

ECCLESIA CÆSAREÆ Metropolis.

Theotecnus, Maximus, Proclus, Bolanus, Initium est: *Jam quidem in congressum & colloquium inter nos venimus, ac fidem nostram ostendimus. Ut vero manifestius fiat quid quisque sentiat, & ea quæ in quæstionem ac dubitationem vocantur, certiorem exitum accipiant; decrevimus fidem scripto edere & exponere quam à principio accepimus, ac habemus traditam & servatam in catholica & sancta ecclesiâ usque in hodiernum diem, &c.* Finis vero est: *Scire volumus an eadem nobiscum sentias & doceas; & nobis significes an iis quæ superius scripsimus assentiaris, an non.* Quot annos sederit, vel quo anno obierit Theotecnus, nos fugit.

IX. Agapius.

Theotecno proximè successisse *Agapium* prodit Eusebius *lib. 7. hist. eccl. cap. 32. pag. 288.* C. D. quamvis non tradat quo anno id acciderit. *Apud Cæsaream Palæstinæ,* inquit, *post obitum Theotecni .... successit Agapius, quem quidem plurimum etiam laborasse, & populi cui præerat commodis benignè consuluisse, cunctosque, ac præsertim pauperes liberalitate sua sublevasse novimus. Hujus tempore Pamphilum virum disertissimum, vitaque & operibus vere philosophantem, in eadem ecclesia vidimus presbyteri honore decoratum, &c.* Hæc tantum de eo Agapio Eusebius.

X. Agricolaus.

Agricolai antistitis Cæsareæ in Palæstina nusquam meminit præfatus Eusebius, qui tamen ejus tempore vivebat, eique probabiliter successit. At inter octodecim episcopos, qui canonibus synodi Ancyranæ an. Christi 314. celebratæ subscripserunt, illius nomen legitur, *tomo 1. conc. Phil. Labb. col. 1475.* D. scilicet secundo loco *Agricolaus Cæsareæ Palæstinæ.* Porro nullo monumento nobis innotescit, vel Agapium ultra ann. 312. vitam produxisse, vel Eusebium ecclesiæ Cæsariensi ante annum 315. præfuisse. Sicut autem silet Eusebius de isto Agricolao, ita silet de Vitali Antiocheno Patriarcha, qui ad eam sedem evectus est post Tyrannum anno 313. pace ecclesiæ reddita; ita de Romanis Pontificibus qui Marcellino successerunt: ita tandem de Alexandro Alexandrino, qui Achillæ substitutus est anno 312. aut 313. licet hi inter episcopos istius ætatis claruerint. Ex quo sequi videtur Eusebium non sibi proposuisse accuratam texere historiam temporis quod persecutionem ecclesiæ subsequutum est. Id observat Tillem. *tom. 6. hist. eccl. pag. 201.* Subjungit etiam *tom. seq. 7. p. 42.* ubi de Eusebio Cæsariensi agit, subscriptiones quidem episcoporum octodecim, quæ extant duntaxat in translationibus latinis synodi Ancyranæ, non esse prorsus indubias: nihil tamen suppetere quo falsæ aut suppositæ demonstrentur: nec ex silentio Eusebii de Agricolao, qui unus fuit ex illis Ancyranis episcopis & immediatus ipsius prædecessor, sequi quod ejus notitiam non habuerit Eusebius, quia id fortassis ortum est quod nihil speciale de eo occurrerit illi dicendum: præterea, quum Eusebius Agapium non asserat postremum fuisse episcoporum Cæsariensium qui tempore persecutionis vixerunt, ut de Stephano ait Anatolii in sede Laodicena successore, *ibid. pag. 288.* A. recte censebitur mortuus anno circiter 303. Agapius, & Agricolaus sedisse usque ad annum 315. quo Eusebius ecclesiæ hujus curam obtinuit. Valesius tamen in vita Eusebii initio historiæ illius ecclesiasticæ præfixa, eum Agapio immediate successisse contendit, expuncto Agricolao. *Inter hæc,* inquit, *mortuo Agapio Cæsariensium episcopo, quum persecutio jam sedata & pax reddita esset ecclesiæ, Eusebius communi omnium consensu in ejus locum substituitur. Alii successorem Agapii ponunt Agricolam, qui Ancyranæ synodo interfuit ac subscripsit anno Christi 314. Ita Baronius in annal. ad annum Christi 314. & Blondellus in apologia pro sententia S. Hieron.* cap. 19. *ubi Eusebium anno Christi circiter 315. administrationem Cæsariensis ecclesiæ post mortem Agricolæ suscepisse scribit. Verum subscriptiones illæ episcoporum quæ in Latinis canonum collectionibus habentur, parum certæ mihi videntur ac firmæ. Nam neque in Græcis codicibus, nec in Latina versione Dionysii Exigui leguntur. Deinde Eusebius* lib. 7. hist. eccles. *recensens præcipuarum sedium episcopos, sub quibus orta & grassata est persecutio, in Agapio Cæsariensium episcopo desinit, quem ait in ea persecutione pro ecclesiæ suæ commodis plurimum laborasse. Hic ergo ad finem usque persecutionis permanserit necesse est. Atqui Eusebius statim post finem persecutionis factus est episcopus, &c.* Huc usque Valesius. Videat prudens lector quid de isto Agricolao sentiendum duxerit, an retinendus, an expellendus.

XI. Eusebius.

Eusebius suis scriptis celeberrimus, in Palæstina ortus creditur: saltem ibi morabatur quum Constantinus adhuc adolescens una cum Diocletiano in Palæstinam venit. Sic enim ipsemet scribit *lib. 1. de vita Constantini* c. 19. p. 417. D. *Quumque transacta pueritia jam adolescentiæ annos ingressus esset* (Constantinus,) *summo in honore apud supra dictos imperatores erat. Cujusmodi nos quoque eum vidimus, quum per Palæstinam provinciam transiret una cum seniore Augusto.* Sub extremis

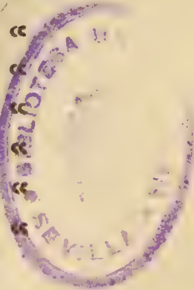
ECCLESIA CÆSAREÆ Metropolis.

Gallieni imperatoris annis, anno circiter 264. A natus colligi poteſt ex eo quod ipſemet de Dionyſio Alexandrino loquens, qui anno XII. Gallieni obiit, Chriſti 264. afferat *lib. 3. hiſt. eccl. c. 28. p. 100.* B. *Quin etiam Dionyſius, qui noſtra ætate Alexandrinæ eccleſiæ epiſcopus fuit.* Et *lib. 7. cap. 26.* B. *Atque hæc ſunt Dionyſii* (Alexandrini) *ſcripta. Verum his jam expoſitis, nunc tandem quæ qualiſque fuerit ætas noſtra, poſterorum notitiæ tradamus.* Deinde *cap. ſeq.* agit de erroribus Pauli Samoſateni, qui in prima ſynodo Antiochena damnati ſunt anno Gallieni XII. ipſo teſte, *cap. 28.* B. C. B (Chriſti 264.) Antiochiæ per aliquod tempus verſatus eſt, ſiquidem *lib. 7. hiſt. eccl. cap. 32. pag. 284.* B. C. ait: *Sub hoc* (Cyrillo Antiocheno Patriarcha) *Dorotheum virum doctiſſimum Antiochenæ tunc eccleſiæ preſbyterum cognovimus:* & quibuſdam interjectis, *hunc nos ſacras ſcripturas in eccleſia non inſcitè exponentem audivimus.*

Dum eccleſiæ Cæſarienſi Agapius præerat, ſanctum Pamphilum martyrem novit, & cum eo ſingularem iniit amicitiam, cujus vitam & virtutes deſcripſit: atque etiam ex eo cognomen C Pamphili ſibi ſumſit. *Hujus* (Agapii ſcilicet) *tempore*, inquit *ibid. pag. 288.* D. *Pamphilum virum diſertiſſimum, vitaque & operibus verè philoſophantem in eadem eccleſia vidimus preſbyteri honore decoratum.... Verum nos ſingula quæ ad illius vitam, & ad ſcholam ab eodem inſtitutam pertinent; varia quoque confeſſionum certamina perſecutionis tempore ab eo tolerata; ac poſtremo martyrium quo coronatus eſt, peculiari opere complexi ſumus.* Quorumdam martyrum agonem ſe conſpexiſſe Tyri & in Thebaïde teſtatur *lib. 8. cap. 7.* D *pag. 299.* A. *Et quoſdam quidem illorum in Palæſtina claruiſſe novimus, quoſdam vero apud Tyrum urbem Phœnices..... nos ipſi præſentes aderamus ubi & divinam potentiam Servatoris noſtri Jeſu-Chriſti, cui tunc martyres teſtimonium perhibebant, præſentem & ſemetipſam manifeſtè martyribus exhibentem perſpeximus.* Et cap. 9. pag. 300. D. *Verum omnem dicendi copiam ſuperant cruciatus ac dolores quos apud Thebaïdem martyres pertulerunt.... Nos quoque, quum in illis partibus degeremus, quam plurimos acervatim uno die, alios quidem capite truncatos,* E *alios vero flammis traditos vidimus.*

Agapio vel Agricolao ſucceſſit in ſede Cæſarienſi anno circiter Chriſti 315. Notum non fuiſſe tunc temporis neceſſe eſt, quod aliqui tradunt ipſi objectum fuiſſe in ſynodo Tyria ab epiſcopis & confeſſoribus Ægyptiis, ſcilicet dum pro fide in carcere detineretur, ipſum idolis cultum aliquem detuliſſe ut ſeſe à periculo tormentorum & mortis liberaret. Quomodo enim Cæſarienſis eccleſiæ factus poſtea fuiſſet epiſcopus? Quomodo rurſus ab Antiochenis ad ſuſcipiendum patriarchatum evocatus? Epiphanius quidem narrat *hær. 68. num. 7. pag. 724.* A. in ſynodo Tyria Potamonem Heracleopolitanum epiſcopum, qui cum Athanaſio & aliquot Ægypti ſacerdotibus illuc advenerat, Euſebio Cæſarienſi ſic loquutum: *Te-ne, Euſebi, ſedere, & innocentem Athanaſium ſtare à te judicandum? Quis hæc pati poſſit? Nonne perſecutionis tempore mecum in cuſtodia fuiſti? Atque ego quidem oculum pro veritate perdidi; tu nulla corporis parte mutilatus es, neque martyrium ſubiiſti, ſed vivus integerque conſiſtis. Quanam ratione è carcere evaſiſti? Niſi quod perſecutoribus noſtris ſpopondiſti te rem nefariam admiſſurum, ac fortaſſe etiam admiſiſti.* At his verbis Potamo, ut palam eſt, Euſebium non inſimulavit quod idola veneratus eſſet, ſed tantum ei objecit quod, ſalvus & integer ex carcere dimiſſus, id de ſe ſuſpicandi præbuiſſet anſam; fieri tamen poteſt Euſebium alio modo ſeſe è vinculis expediiſſe.

Quum Arius Alexandrinus preſbyter hæreſim ſuam propalavit, circa annum 319. ejus patrocinium ſuſcepit Euſebius Cæſarienſis, cum quibuſdam aliis epiſcopis, ob id indubiè ab illo in epiſtola ad Euſebium Nicomedienſem quam refert Theodoretus *lib. 1. hiſt. eccl. cap. 5.* recenſitus inter patronos ſuos qui idem cum ipſo ſentirent. Sic porro iſtud explicat Valeſius, in vita Euſebii Cæſarienſis quam ejuſdem hiſtoriæ eccleſiaſticæ præfixit, poſt medium *p. 4.* « Quum (Arius) nova quædam & impia de Dei filio dogmata publicè in eccleſia prædicaret, & ab Alexandro epiſcopo frequenter admonitus, nihilominus in iiſdem aſſertionibus perſeveraret, tandem una cum erroris ſui ſociis damnatus, pulſuſque eccleſia fuerat. Quam damnationem moleſtè ferens, litteras cum exemplo fidei ſuæ ad omnes vicinarum urbium epiſcopos miſit: quibus querebatur immerito ſe depoſitum ab Alexandro, quum eadem ipſe quæ reliqui Orientis antiſtites prædicaret. His artibus decepti plures epiſcopi, & ab Euſebio Nicomedienſi maximè incitati, qui Arii partibus palam favebat, litteras pro Ario ſcripſerunt ad Alexandrum.... orantes ut Arium in priſtinum locum reſtitueret. Ex eorum numero fuit Euſebius noſter, cujus litteræ ad Alexandrum ſcriptæ extant in actis ſeptimæ ſynodi œcumenicæ.... Euſebii Cæſarienſis exemplum mox ſequuti Theodotus ac Paulinus, alter Laodiceæ, alter Tyriorum epiſcopus, pro reſtitutione Arii apud Alexandrum interceſſere. Quorum epiſtolas, utpote dogmatibus ſuis patrocinantes, quum ubique oſtentaret Arius, & tantorum virorum auctoritate multos in ſocietatem erroris ſui

ECCLESIA CÆSAREÆ Metropolis.

»pertraheret, Alexander & ipse coactus est ad reliquos Orientis episcopos litteras mittere, quibus palam fieret Arium una cum sociis jure damnatum ac depositum fuisse. Extant hodie Alexandri epistolæ duæ; altera ad Alexandrum Constantinopolitanum episcopum, in qua queritur Alexander de tribus episcopis Syriæ, qui Ario consentientes contentionem, quam sedare potius debuissent, magis quam antea inflammaverant. Hi sunt Eusebius, Theodotus, ac Paulinus, sicut ex Arii epistola ad Eusebium Nicomediensem scripta licet colligere.» Alteram Alexandri epistolam ad omnes ubique terrarum episcopos datam refert Socrates *in lib. 1.* His Alexandri litteris penè omnes Orientis subscripserunt episcopi: inter quos principem locum obtinebant Philogonius Antiochiæ, Eustathius Berrhœæ, & Macarius Hierosolymorum antistites. Episcopi vero illi qui ab Arii partibus stare videbantur, quum Alexandri litteris se perstrictos viderent, acrius multo ac vehementius in defensionem Arii incubuere: præcipuè autem Nicomediensis Eusebius. Noster enim Cæsariensis Eusebius, una cum Patrophilo ac Paulino, aliisque Syriæ episcopis, id tantum decrevit, ut Ario presbytero conventus in ecclesia sua agere liceret; subjectus tamen idem esset Alexandro episcopo, ab eoque flagitaret ut ad pacem & communionem admitteretur.

Ad hunc modum dissidentibus episcopis; & his Alexandri Alexandrini episcopi qui Arium damnaverat, illis Arii partes foventibus, contentio supra modum exasperata est.» Cui malo volens mederi Constantinus Imperator primam synodum generalem Nicææ in Bithynia celebrandam curavit. Ejus definitioni subscripsit Eusebius *tom. 2. conc. Labb. pag. 51.* B. quintus legitur subscriptus ex provincia Palæstinæ. At minimè ideo Arium ejusque hæresis sectatores dereliquit. *Et quod mirandum est,* inquit de illo Athanasius in epistola de decretis synodi Nicænæ, apud Valesium citatum, in veterum testimoniis contra Eusebium *pag. 2.* in fine, *Eusebius episcopus Cæsareæ Palæstinæ, quamvis pridie recusasset postridie tamen subscripsit, & ad ecclesiam suam litteras dedit, asserens hanc esse ecclesiæ fidem & Patrum traditionem. Omnibusque manifesto declaravit illos prius errasse & frustra de veritate contendisse. Etsi enim iis tunc verbis uti præ pudore noluit, & prout ipse voluit satisfecit ecclesiæ; in epistola tamen in qua Dei Filium consubstantialem & ex substantia Patris existere non inficiatur, aperte id quod dixi significat. Ac proinde infelix in eo fuit, ut enim se ipsum purgaret, accusavit deinceps Arianos, quod, quum dicerent Filium Dei non exstitisse* A *antequam gigneretur, hoc pacto negarent eum exstitisse ante Incarnationem.*

Hanc Eusebii epistolam refert Theodoretus *lib. 1. hist. eccl. cap. 12. pag. 36. & seqq.* in qua, recensito symbolo Nicæno cui subscripserat, sic loquitur *pag. 38.* D. *Quum hæc ab illis dictata esset fidei formula; id quod ab illis dictum erat,* ex substantia Patris, *&* consubstantialis, *non prætermisimus absque examine. Hinc igitur variæ quæstiones ortæ sunt, & responsiones: & quænam esset eorum verborum sententia accurate expendebatur. Et has quidem* B *voces,* ex substantia, *fassi sunt hoc significare; Filium quidem esse ex Patre, sed non tanquam partem ipsius Patris. Hunc sensum ut nos quoque amplecteremur æquum omnino videbatur, quum pia doctrina prædicet Filium ex Patre esse, non tamen partem esse illius substantiæ. Quamobrem & nos huic notioni assensum præbemus. Ac ne ipsam quidem vocem* consubstantialis *rejicimus, pacis intuitu, & ne à recta intelligentia excidamus. Pari ratione has etiam voces approbavimus,* genitum non factum. *Nam factum Verbum esse dicebant commune reliquis* C *omnibus creaturis quæ per Filium factæ sunt, quibus nihil simile habeat Filius: ac proinde eum non esse facturam, his quæ per ipsum facta sunt similem, sed longe præstantioris quam reliquas creaturas esse substantiæ. Quam quidem ex Patre esse divina docent oracula, arcano quodam generationis modo, qui nec verbis exprimi, nec intelligentia comprehendi ab ulla possit creatura. Sic etiam illud,* consubstantialem esse Filium Patri, *quum allatis rationibus discussum esset, convenit non juxta corporum modum, neque instar mortalium animantium accipi debere. Nam* D *neque per divisionem substantiæ, neque per abscissionem, nec per mutationem paternæ essentiæ atque virtutis, id posse consistere: ingenitam enim Patris naturam ab his omnibus alienam esse. Verum hoc,* consubstantialem esse Patri, *nihil aliud significare, quam Filium Dei nullam cum creaturis ab ipso factis similitudinem habere; sed solius Patris à quo genitus est, per omnia similem esse: nec ex alia quadam hypostasi aut substantia, sed ex Patre esse. Quod quidem quum ita expositum fuisset, jure merito approbandum esse censuimus: quandoquidem nonnullos ex* E *veteribus insignes episcopos & disertos scriptores in explicanda Patris ac Filii divinitate, hoc vocabulo* consubstantialis *usos esse cognovimus.*

Atque hæc dicta sint de fide quæ Nicææ promulgata est: cui quidem consensimus omnes, non leviter & inconsulto, sed juxta sensus allatos, qui coram ipso religiosissimo Imperatore discussi, & ob rationes superius expositas ab omnibus comprobati sunt. Sed & anathematismum, qui post fidei formulam ab illis est promulgatus haud quaquam molestè suscepimus, eo quod

peregrinis & à sacra scriptura alienis vocibus uti prohibeat, ex quibus omnis fere dissensio ac perturbatio ecclesiarum exorta est. Quum igitur nulla divinitus inspirata scriptura istis unquam usa sit vocibus, de non extantibus, *&,* fuit aliquando tempus quum non esset, *& aliis quæ ibidem subjiciuntur; visum est nullatenus rationi consentaneum esse, ut hæc vel dicerentur, vel docerentur. Proinde etiam huic recto ac salubri decreto consensimus, quippe qui nunquam antea hujusmodi vocibus uti consuevissemus. Quin & istud,* priusquam gigneretur non erat, *anathemate damnare haud incongruum duximus, eo* B *quod apud omnes in confesso sit, illum esse Filium Dei, etiam ante corporalem nativitatem. Jam vero Imperator noster Deo charissimus ratiocinando adstruebat, etiam secundum divinam ipsius generationem illum esse ante omnia sæcula. Nam priusquam actu gigneretur, potentia erat in Patre, ingenita quadam ratione: quum pater semper sit pater, rex item semper atque servator; & omnia sit potentia, semperque eodem modo ac similiter se habeat. Hæc vobis necessario scribenda esse duximus, dilectissimi, ut vobis liquido demonstremus, quanto cum judicio, tum dubitatio,* C *tum assensio nostra librata sit: & quod recte atque ordine, primum quidem ad extremam usque horam restitimus, quandiu nonnulla, aliter quam oportuit, scripta nos offendebant: tandem vero ea quæ nihil offensionis habebant, sine contentione amplexi sumus, postquam nobis verborum sententiam candide examinantibus apparuit, ea prorsus cum illis convenire, quæ nos ipsi in fide primum à nobis exposita confessi fueramus.*

Superius exhibuerat Eusebius in eadem epistola *pag. 37.* A. symbolum à se oblatum D synodo, cui & illud quod synodus condidit, & ab episcopis, ac à se, subscriptione firmatum est, recte intellectum, omnino consonare affirmat: *Necessarium putavimus,* inquit, *ad vos mittere, primum quidem eam fidei formulam quæ à nobis proposita est: deinde alteram quam episcopi, quibusdam appendicibus ad nostram adjectis, promulgarunt. Nostra igitur formula, quæ in conspectu Imperatoris Deo charissimi lecta, recte ac probe se habere omnibus visa est, sic habet: Fides à nobis exposita. Sicut ab antecessoribus nostris episcopis accepimus, tunc quum* E *primis fidei rudimentis instructi, & cum salutari lavacro tincti sumus; sicut ex scripturis divinis didicimus, & quemadmodum ipsi tum in presbyterio, tum in episcopali gradu constituti, & credidimus, & docuimus, ita nunc etiam credentes, fidem nostram vobis exponimus. Est autem hujusmodi. Credimus in unum Deum, Patrem omnipotentem, visibilium omnium & invisibilium creatorem; & in unum Dominum Jesum-Christum, Dei verbum, Deum de Deo,* A *lumen de lumine, vitam ex vita, Filium unigenitum, primogenitum omnis creaturæ; ante omnia sæcula ex Deo Patre genitum; per quem omnia facta sunt: qui propter nostram salutem incarnatus est, &c. Horum unumquemque esse ac subsistere credentes; Patrem vere Patrem; Filium vere Filium, & Spiritum sanctum vere Spiritum sanctum, &c. Quum hæc à nobis fides esset exposita, nullus erat contradicendi locus. Sed & Imperator noster Deo charissimus eam rectissimè conceptam esse primus omnium testatus est, atque ita sentire se affirmavit, cunctosque hortatus est* B *ut ei assentirentur atque subscriberent, utque in hanc doctrinam omnes conspirarent, una duntaxat voce,* consubstantialis, *adjecta. Quam quidem vocem ipse quoque interpretatus est, asserens, non juxta corporis affectiones, consubstantialem dici, neque per divisionem aut sectionem quandam Filium ex Patre subsistere. Fieri enim non posse, ut materiæ expers, & intellectualis atque incorporea natura, corpoream ullam affectionem admittat: sed divinis arcanisque rationibus id esse intelligendum. Ac sapientissimus quidem & religiosissimus Imperator ita tum* C *philosophatus est: episcopi vero, occasione vocis illius,* consubstantialis, *hujusmodi formulam conscripserunt. Fides in concilio edita. Credimus in unum Deum, &c.* Hæc itaque gessit in synodo Nicæna, ipso teste, Eusebius Cæsariensis: qui etiam eo circiter tempore, orationem habuit de laudibus Constantini Imperatoris, ut scribit *lib. 1.* de ejus vita *cap. 1. pag. 45.* A. *Nos quoque ipsi nuper eundem victorem ac triumphatorem, cœtu famulorum Dei circumseptum, laudatione in ejus vicennalibus dicta venerati sumus.*

D Anno 331. interfuit synodo Antiochenæ ubi sanctus Eustathius hujus sedis Patriarcha depositus est ab episcopis Arianis, ceu qui Sabellii impietatem adstrueret, sed reipsa quod strenuus esset fidei Nicænæ assertor, quodque *Eusebium Pamphili,* inquit Sozom. *lib. 2. hist. eccl. cap. 19. pag. 469.* B. *Paulinum Tyri, ac Patrophilum Scythopoleos.... tanquam Arianos aversaretur, palamque eos accusaret.* Et paulopost subdit idem Sozomen. *Porro hi qui Eustathium deposuerant, eaque de causa Antiochiæ erant congregati, quum apud se repu-* E *tassent, si ex opinionis suæ sectatoribus aliquem Imperatori probe cognitum, & eloquentiæ ac doctrinæ laude florentem Antiochenæ sedi præficerent, reliquos deinceps facile sibi assensuros esse, commodum fore existimarunt Antiochensis ecclesiæ administrationem Eusebio Pamphili tradere. Scribunt itaque ad Imperatorem ea de re, plebi quoque id gratissimum esse significantes. Hoc enim postulaverant, quotquot, tum ex clero, tum ex plebe, infensi erant Eustathio. Verum Eusebius quidem, scriptis ad Imperatorem*

ECCLESIA CÆSAREÆ Metropolis.

litteris, sedem illam recusavit: Imperator vero detrectationem ejus laudans.... scripsit ad Eusebium, & consilium ejus probans, felicem illum vocavit, qui non unius civitatis, sed totius orbis episcopatu dignus haberetur. Eusebius ipse *lib. 3.* vitæ Constantini *capp. 60. 61. & 62. p. 516. & seqq.* litteras tres hujus Imperat. ea de re scriptas tradit: primam quidem ad populum Antiochenum, tertiam ad synodum in ea civitate congregatam, quibus mandabat ne Eusebium Cæsarea abstraherent, ipso nolente, sed alium Eustathio subrogarent; secundam vero ad ipsummet Eusebium.

Anno 334. synodo Cæsareæ habitæ adversus Athanasium præsens fuit, ut narrat Theodoretus *lib. 1. hist. eccl. c. 28. Persuadent igitur* (scilicet Eusebiani) *Principi, ut Cæsareæ in Palæstina synodum cogat, ubi plures erant infensi Athanasio, ibique causam illius jubeat judicari. Imperator vero fidem illis habens ut sacerdotibus: fraudulenta enim eorum consilia penitus ignorabat, id fieri præcepit. Verum divinus Athanasius, quum perspectam haberet judicum malevolentiam, ad concilium non venit. Hinc validiorem ansam calumniandi arripientes ii qui veritati bellum indixerant, præter alia crimina, tyrannidis etiam & contumaciæ coram Imperatore eum insimulant. Neque vero spe sua prorsus frustrati sunt. Etenim Imperator, alioqui clementissimus, eorum verbis exasperatus, scripsit ad Athanasium, iram suam satis ei prodens, & ut Tyrum pergeret, mandavit. Hic enim synodum congregari jussit, conjectans, ut opinor, suspectam esse Athanasio Cæsaream ob illius urbis antistitem.* Anno itaque sequenti 335. congregata est Tyri synodus, in qua depositioni Athanasii, cum cæteris ejusdem adversariis, subscripsit Eusebius Cæsariensis: quum deinde episcopi qui illuc convenerant jussu Imperatoris Hierosolymam se contulissent, ad celebranda encænia magnæ basilicæ quam ipse in honorem Christi ibidem extruendam magnificentissime curaverat, idem Eusebius hanc solemnitatem variis concionibus ornavit. Qua absoluta, ipse & quinque alii episcopi Constantinopolim profecti sunt de gestis in synodo Tyria adversus Athanasium rationem Imperatori reddituri, quem sic in eum commoverunt, ut illum Treviros relegaverit. Tunc vero Eusebius Cæsariensis orationem coram eodem Imperatore pro ejus tricennalibus pronuntiavit. Obiit circa annum 338. certe ante necem Constantini fratris Constantii, quæ contigit an. 340. Socrates enim *lib. 2. hist. eccl. capp. 4. & 5.* ait: *Inter hæc mortuo Eusebio Cæsareæ Palæstinæ urbis episcopo, cui cognomentum Pamphili, Acacius ejus discipulus episcopatum suscepit, &c. Nec multo post Constantii Imperatoris frater patri cognominis, Junior Constantinus dum* A *in partes Constantis fratris sui natu minoris conatur invadere, conserto cum militibus ejus prælio, interficitur, Consulatu Acindyni & Proculi.*

Eusebius vir incredibilis eruditionis fuit, inquit Natal. Alexand. *to. 4. in-fol. hist. eccl. sæc. IV. cap. 6. art. 5. p. 104. & seq.* ut ejus opera testantur, quæ ipse Nat. Alexander, & adhuc accuratius Tillem. *lib. 7. hist. eccl. p. 48. & seqq.* enumerant. Sunt autem.... 1.° *Chronicon* à nativitate Abrahami usque ad annum tertium Olympiadis 276. Æræ Christianæ B 326. Illud ipse commemorat *lib. 1. hist. eccl. cap. 1.* S. Hieronymus vero Latine reddidit, multisque auctum ad Romanam historiam spectantibus, ad annum usque tertium Olympiadis 289. Chr. 379. perduxit . . . . . 2.° Liber *adversus Hieroclem* Nicomediensem, qui Apollonium Tyaneum multo plura & majora fecisse, quam Christum, impie asserebat.... 3.° *Apologia quam pro Origene* confecit sex libris, partim una cum S. Pamphilo martyre, ut ipse Eusebius testatur, & partim solus post ejus mortem: primus ex illis adhuc C superest Latine translatus à Rufino..... 4.° Tres libri *de vita ejusdem Pamphili martyris,* qui ad nos non pervenerunt.... 5.° *De Evangelica Præparatione*, ad Theodotum episcopum libri quindecim, in quibus tum chronici meminit, tum etiam nonnullorum librorum quos non habemus.... 6.° *De Evangelica demonstratione* libri viginti, è quibus quindecim tantum supersunt. Tillem. *pag. 53.* ait non superesse ex eo opere nisi decem libros; initium autem primi & finem decimi deesse.... 7.° Libri *adversus Porphyrium,* de quibus hæc D observat Valesius in vita Eusebii *p. 8. linea 4.* « Quod subjicit Scaliger in Animadversionibus Eusebianis *edit. ultimæ pag. 250....* tres postremos Evangelicæ demonstrationis libros, 18. scilicet, 19. & 20. ab Eusebio scriptos esse contra Porphyrium, in eo manifeste hallucinatur: scribit quidem Hieronymus, Eusebium tribus voluminibus, hoc est, 18. 19. & 20. respondisse Porphyrio, qui in libro 12. ac 13. eorum quos contra Christianos edidit, librum Danielis Prophetæ convellere tentaverat: sed Hieronymus non libros Eusebii *de* E *demonstratione Evangelica* intelligit, ut putavit Scaliger, sed libros ab eo contra Porphyrium elaboratos; qui ἐλέγχου καὶ ἀπολογίας (id est *Confutatio & Apologia*) inscribebantur, uti colligere est ex Biblioth. Photii (cod. 13.) » .... 8.° *Ecclesiastica historia*, quam licet decem libris à Christo Domino usque ad XX. imperii Constantini annum, id est 325. deducat, propriè tamen finit cum libro nono ad finem persecutionis ecclesiæ post obitum Maximini anno 313. ut advertit Tillem. supra cit. *p. 55.*

Unde liber decimus, appendix potius eſt circa pacem redditam eccleſiæ à Conſtantino, quam vera hiſtoria: in eo enim libro decimo præcipuorum epiſcoporum ſeriem non proſequitur, nihil amplius de conciliis exinde coactis habet, nihil de ipſa ſynodo Nicæna. De hoc Euſebii opere ſic paucis judicium tulit Photius, in Biblioth. cod. 196. *Euſebius cujus gravis eſt in hiſtoria, non item in dogmatibus, fides.* Inter omnes hujus auctoris libros maximè celebratur: «Multi quippe, inquit Valeſius, poſt medium *pag. 8.* ante Euſebium, pro Chriſtianæ fidei defenſione libros conſcripſerant.... ſed qui rerum eccleſiaſticarum hiſtoriam poſteris traderet, nemo ante Euſebium extiterat.... Certe quum multi poſt eum reperti ſint, qui illius exemplo incitati res eccleſiaſticas ſcriptis prodere aggrederentur: omnes tamen ab iis temporibus hiſtoriam ſuam exorſi ſunt, in quibus Euſebius noſter opus ſuum terminaverat; ſuperiorum vero temporum hiſtoriam.... integram ei atque intactam reliquerunt. Quamobrem ſi quis illum *Eccleſiaſticæ hiſtoriæ patrem & conditorem* appellare voluerit, is profecto non abſurde nec immerito id cognomen illi impoſiturus videtur.» Idem Valeſius, hujus edit. *pag. 319.* tractatum Euſebii *de Martyribus Palæſtinæ, lib. 8. hiſt. eccl.* ſubjunctum, & poſt *cap. 17.* poſitum, ſejunxit ab eo libro, uti ſpecialem librum quem Euſebius ipſe promiſerat *lib. 8. c. 13. p. 308.* D. his verbis: *Nos vero ea quibus ipſi interfuimus, alio in opere poſterorum notitiæ commendabimus.* Novis itaque capitibus tractatum illum, poſt *cap. 17.* inſignivit, præmiſſis, tum poſt illud *cap. 17. pag. 316.* D. his verbis: *Finis libri octavi hiſtoriæ eccleſiaſticæ,* tum ſubjunctis *pag. 317.* A. *& ſeq.* B. duabus appendicibus Græcè & Latinè, quarum tituli ſunt, prioris quidem: *In quibuſdam exemplaribus hoc quaſi ſupplementum libri octavi reperitur:* poſterioris vero; *Hoc quoque in quodam exemplari reperimus in libro octavo.* Subdit autem Valeſius *in annotat. pag. 171. col. 2.* C. «Antequam manuſcriptos codices inſpexiſſem, exiſtimabam hæc verba (modo allata) addita eſſe à Roberto Stephano, qui hæc duo ſupplementa octavi libri in quibuſdam codicibus reperiſſet. Sed quum in omnibus mſſ. exemplaribus eadem verba deprehenderim, facile adducor ut credam, omnes illos codices ex uno eodemque exemplari deſcriptos fuiſſe».... 9.° Præfatus Valeſius obſervat in iiſdem *annotationibus pag. 102. col. 2.* C. opus intercidiſſe inſcriptum *Paſſiones Martyrum,* quæ Græcè μαρτύρια dicuntur, ab Euſebio collectas, partim ex actis judicialibus, partim ex epiſtolis fidelium, cujus operis mentionem ipſe facit *lib. 4. hiſt. eccl. cap. 15.* poſt Martyrium ſancti

A Polycarpi, *p. 135.* D. aiens, *quam* (epiſtolam) *nos in opere de priſcis Martyribus, quorum paſſiones collegimus, ordine ſuo inſeruimus.* Item in Prœmio *lib. 5. p. 153.* A. *Et acta quidem ipſa, quibus pleniſſima harum rerum narratio continetur, in opere de Martyribus integra à nobis inſerta ſunt.* Et *cap. 21.* ejuſdem *lib. 5.* ad calcem martyrii quod Apollonius Romæ perpeſſus eſt, *pag. 189.* D. *Porro cuncta ab illo in judicio dicta, & quæcunque Perenni interroganti reſpondit, & orationem illam quam pro fidei noſtræ defenſione in ſenatu habuit,*
B *quiſquis noſſe voluerit, ex antiquorum martyrum paſſionibus à nobis collectis poterit percipere,* ἐκ τῆς τῶν ἀρχαίων Μαρτυρίων συναχθείσης ἡμῖν ἀναγραφῆς εἴσεται. Hoc opus inſcriptum erat ἀρχαίων Μαρτυρίων συναγωγή. *Priſcorum Martyriorum collectio: quod* (opus) *poſtea,* ſubdit Valeſius *ibid. Symeon Metaphraſtes in collectionem ſuam transfudit.* Porro, quum nunc non ſuppetat illud Euſebii opus *de Martyribus* per totum orbem, qui ad notitiam ejus venerant, & ad quod ipſe ſæpius remittit, quo etiam uſus eſt Symeon Metaphraſtes in ſua
C compilatione, (ea tamen pro more ſuo interpolando acta) minime ſequi videtur, vel non extitiſſe, vel notos Euſebio non fuiſſe illuſtriores quoſdam martyres, ex eo quod illorum ipſe non meminerit ſive in hiſt. eccl. ſive in tractatu de Martyribus Palæſtinis, ſive in chronico, aut alibi. Hoc ergo ſit Euſebii opus nonum.... 10.° Quinque libri *adverſus Marcellum Ancyranum,* quem Sabellianum contendebat Euſebius, jure ne an immerito non eſt hujus loci explorare, nec vacat. Horum vero tres ultimi libri *de Theologia*
D *Eccleſiaſtica* inſcribuntur.... 11.° *Vita Conſtantini Imperatoris* quatuor libris, qui ſunt poſt ejus hiſtoriam eccleſiaſticam, in eodem volumine edit. Valeſ.

Plura alia protulit Euſebius volumina. Certe Hieronymus in catalogo ſcriptorum illuſtr. *cap. 81.* hæc de ejus operibus prodit: *Euſebius Cæſareæ Palæſtinæ epiſcopus, in ſcripturis divinis ſtudioſiſſimus, & bibliothecæ divinæ cum Pamphilo martyre diligentiſſimus perveſtigator, edidit infinita volumina. De quibus hæc ſunt:* Εὐαγγελικῆς ἀποδείξεως (Evangelicæ de-
E monſtrationis) *libri viginti.* Εὐαγγελικῆς προπαρασκευῆς (Evangelicæ præparationis) *libri quindecim.* Θεοφανείας (Dei apparitionis) *libri quinque. Eccleſiaſticæ hiſtoriæ libri decem. Chronicorum canonum omnimoda hiſtoria, & eorum* ἐπιτομή, *& de evangeliorum diaphonia, in Eſaïam libri decem, & contra Porphyrium.... libri triginta, de quibus ad me viginti tantum pervenerunt.* Τοπικῶν *liber unus.* Ἀπολογίας *pro Origene libri ſex. De vita Pamphili libri tres. De martyribus alia opuſcula. Et in 150. Pſalmos*

ECCLESIA CÆSAREÆ Metropolis.

eruditissimi commentarii: & multa alia. In procœmio libri de locis Hebraïcis, meminit etiam ejus *Topographiæ terræ Judææ.* Legendus Tillemont. supra citatus, ab articulo V. vitæ Eusebii, usque ad articulum XI.

Quod ad fidem ejus attinet; illam profecto non mediocriter labefactant, tum indivulsa ipsius unio cum pestiferis Arianorum signiferis; tum susceptæ cum illis adversus Eustathium, Athanasium, cæterosque fidei Nicænæ athletas, machinationes, ut eos quibuscumque artibus, fraudibus, & calumniis, deponendos curarent, inque illorum locum episcopos substituerent Arianos: tum denique sexcentæ, ut sic loquar, quibus ejus opera, ipsa etiam quæ concilio Nicæno posteriora sunt, scatent expressiones Ariano errori faventes, quas profecto accuratissime vitare debuisset, utpote qui jam de Ariana hæresi valde suspectus erat, si ea revera hæresi non laborasset. Multas hujusmodi refert Natal. Alexand. *tom. 4. in-fol. hist. eccl. dissert. 17. pag. 240. & seqq.* Sed de Eusebio satis.

XII. ACACIUS.

Eusebio anno circiter 338. mortuo successit *Acacius* ejus discipulus, *qui quidem,* inquit Socrates *lib. 2. hist. eccl. cap. 4. & alios complures edidit libros: & de vita præceptoris sui Eusebii specialiter scripsit.* Idem quoque asserit Sozom. *lib. 3. cap. 2. p. 499.* C. *Quum Eusebius Pamphili migrasset è vita, episcopatum Cæsareæ in Palæstina suscepit Acacius: Qui, utpote studiosus imitator Eusebii, & in sacris litteris ab eodem institutus, & copiosus in sententiis, & in dicendo elegans fuit; adeo ut plurimos libros haud quaquam contemnendos reliquerit.* Multa de eo Cæsariensi episcopo supra dicta sunt, *col. 157. & seqq.* sub Cyrillo Hierosolymitano, quæ hic repetere necesse non est. Anno 341. Antiochenæ synodo habitæ in encæniis ecclesiæ illic à Constantino ædificari cœptæ, & à Constantio filio absolutæ interfuit, præsente ipso Imperatore, Consulatu Marcellini & Probini. *Ibi,* inquit Socrat. *lib. 2. hist. eccl. cap. 8. pag. 85.* A. *Eusebiani ante omnia Athanasium calumniari studuerunt; primum quidem quod contra regulam, quam ipsi tum primum constituerunt, episcopatus sui locum absque decreto communis episcoporum concilii recuperasset. Quippe ab exilio reversus, suopte nutu atque arbitrio ecclesiam occupaverat, &c.*

Anno 347. Sardicam ad concilium quod cogebatur accessit, statimque secessit cum cæteris Eusebianis Philippopolim, eorumque conciliabulo interfuit & subscripsit, *tom. 2. concil. Labb. col. 701.* A. Interim vero cum præcipuis Eusebianorum præsulibus à synodo Sardicensi depositus est, qua sententia contemta, munia episcopalia nihilominus gerere perrexit, & Arianæ hæresi totis viribus ut antea patrocinatus est. Anno 355. synodo Mediolan. adversus Athanasium interfuit & subscripsit. Tabellam recitat Baron. ad ann. 355. *num. 22.* Novam edidit fidei formulam, quam in synodo Seleuciensi legendam obtulit anno 359. apud Socrat. *ibid. cap. 40. pp. 148. & 149.* Sed quum hæc filium Patri similem enuntiaret, *quærebant inter se* (episcopi) subdit idem Socrates *pag. 151.* B. C. *qua in re Filius esset similis Patri. Et Acaciani quidem sola voluntate similem esse dicebant, non autem substantia: reliqui omnes etiam substantia similem Patri esse Filium asserebant. De hac quæstione inter se altercantes, totum diem contrivere; & Acacium confutabant quod in libris quos à se scriptos ediderat, Filium Patri per omnia similem esse dixisset. Quomodo, aiebant, negare nunc audes Filii cum Patre similitudinem secundum substantiam? Tum Acacius; neque ex recentioribus, inquit, neque ex vetustioribus quisquam, ex libris suis judicatus est, &c.* Libellus ille Acacii subscriptus erat à 43. episcopis, quorum 39. nomina profert Harduin. *to. 1. conc. col. 725.* secundus est Acacius in hunc modum *Acacius episcopus Cæsareæ sic fidem exposui, & profiteor ita me sentire, ut scripsi.* Iisdem verbis subscripsit primo loco Georgius Alexandrinæ sedis invasor. Cæteri nomen suum duntaxat & ecclesiæ suæ scripserunt.

Præfatus Socrates *pag. seq. 152.* B. ait Acacium in ea synodo fuisse depositum, quod accersitus se præsentem sistere recusasset, ut rationem redderet cur Cyrillum Hierosolymitanum dejecisset episcopatu. Ipse postea Meletium Sebastæ in Armenia antistitem ad Antiochenam sedem transferendum sategit anno 361. ut significaret, teste Epiph. hær. 78. se à perversa Arianorum sententia abhorrere. Quin & consubstantialitatis dogmati subscripsit anno 363. in synodo Antiochena cui Meletius præerat, sub Joviano Imperatore. Libellum hac in re editum, Imperatori oblatum, & 27. episcoporum subscriptione firmatum, inter quos, sicut Meletii ita & *Acacii Cæsariensis* nomen legitur, recitat idem Socrates *lib. 3. hist. eccl. pag. 203.* D. *& pag. seq. 204.* Quin Philostorgius Arianus, *lib. 5. hist. eccl.* ad calcem *hist. eccl.* Theodoreti & Evagrii, *pag. 498.* D. ait: *Porro Acacius, quum Basilium quidem* (Ancyranum) *ob privatas inimicitias, Aetium vero ob dogmatum discrepantiam deposuisset, & in exilium trusisset; Cæsaream rediens* (anno 360.) *in ecclesiis quæ pastore suo viduatæ erant, eos episcopos constituit, qui consubstantialis fidem profiterentur, &c. Et Meletius ex urbe Armeniæ Sebastia accitus, in Antiochena sede ab eodem Acacio collocatus est*

ECCLESIA CÆSAREÆ Metropolis.

est vice Eudoxii. In Semi-arianorum synodo Lampsaci in Hellesponto congregata circa annum 365. Acacium damnatum fuisse refert Socrates *lib. 4. hist. eccl. cap. 4. pag. 213.* B. *Lampsacum convenere,* inquit, ... *anno septimo post illam synodum quæ Seleuciæ fuerat congregata. Ibi Antiocheni concilii fide denuo confirmata, cui etiam Seleuciæ subscripserant, illam quæ Arimini edita fuerat ab episcopis quibuscum ipsi prius consenserant, anathemate damnarunt. Et contra eos qui cum Acacio & Eudoxio erant, tanquam jure depositos, iterum tulere sententiam.* Obiit Acacius anno circiter 365. aut 366. Ejus autem operum fragmenta tantum supersunt.

XIII. Philumenus.

XIV. Cyrillus *senex.*

XV. Euzoius.

Horum trium episcoporum, *Philumeni, Cyrilli, & Euzoïi,* qui Acacio Cæsareæ in Palæstina præsuli successerunt, meminit Epiphan. *hær. 73. num. 37. pag. 885.* C. ubi ait: *Ex hoc enim grege Cæsariensis Euzoïus prodiit illorum discipulus, qui post Acacium ei sedi præfuit, quum ante Philumenus à Cyrillo Hierosolymitano in illa constitutus fuisset: ac deinde Cyrillus senior ibidem ab Eutychio collocatus: ac demum Gelasius à Cyrillo Hierosolymitano cujus sororis erat filius, rursus esset impositus.* (De *Gelasio* infra agemus, quia post Euzoïum restitutus, pluribus annis ecclesiam Cæsariensem pacifice gubernavit.) *Quum enim hi tres illic ordinati forent, & ob mutuas simultates dignitate cessissent, postmodum Euzoïus sedem illam obtinuit.* De eo Euzoïo Hieronymus in catalogo scriptor. eccles. *cap. 113.* sic loquitur: *Euzoïus apud Thespesium rhetorem, cum Gregorio Nazianzeno episcopo, adolescens Cæsareæ eruditus est, & ejusdem postea urbis episcopus, plurimo labore, corruptam bibliothecam Origenis & Pamphili, in membranis instaurare conatus est: ad extremum sub Theodosio principe ecclesia pulsus est. Feruntur ejus varii & multiplices tractatus, quos nosse perfacile est.* Anno itaque 379. quo Theodosius renuntiatus est Imperator à Gratiano, Cæsariensi ecclesiæ adhuc præerat Euzoïus.

XVI. Gelasius I.

Jam diximus, ex Epiphanio, Philumenum, post Acacii mortem, deinde *Gelasium,* constitutos fuisse, à Cyrillo Hierosolymorum antistite, Cæsareæ in Palæstina episcopos, sed utrumque, ac Cyrillum etiam seniorem quem Eutychius in eadem sede ante Gelasium collocaverat, fuisse dejectos, eisque suffectum Euzoïum Arianum, qui ea dignitate potitus

A est usque ad Theodosii Magni inaugurationem anno Christi 379. Scilicet hujus Imperatoris jussu pulso Euzoïo, Gelasius iterum ecclesiæ Cæsariensis administrationem sumsit. Secundæ synodo generali Constantinopoli habitæ anno 381. interfuit, eique post Cyrillum subscriptus legitur hoc modo, *tom. 2. conc. Labb. col. 955.* C. *Cyrillus Hierosolymitanus. Gelasius* (sive Thalassius) *Cæsariensis.* De illius synodi episcopis loquens Theodoretus *lib. 5. hist. eccl. cap. 8.* ait: *Erant autem viri admirabiles & zelo divino ac sapientia sin-* B *gulari præditi, Helladius scilicet, &c. Cyrillus item Hierosolymorum, & Gelasius Cæsareæ Palæstinæ vir doctrina simul & sanctitate vitæ conspicuus.* Idem Theodoretus dialogo 1. *tom. 4. pag. 31.* C. citat quædam ejus verba ex concione de Apparitione Domini: *Si autem etiam veteres Palæstinos vis audire,* inquit, *præbe aures admirando in primis Gelasio, qui Cæsariensem ecclesiam diligenter excoluit.* Leontius quoque Byzantinus *lib. 1.* operis contra Nestorium & Eutychem, *tom. 9. Bibl. Patr. VI. sæc. Lugdun. 1677. pag. 684. col. 1.* C D. quædam verba refert *sancti Gelasii episcopi Cæsareæ Palæstinæ & confessoris, unius ex Patribus synodi Constantinopolitanæ 150. ex interpretatione symboli.* Vivebat adhuc Gelasius iste anno 394. quo affuit alteri synodo Constantinopoli etiam celebratæ, in qua *causa duorum episcoporum eumdem Bostiensem* (Bostrensem) *episcopatum sibi vindicantium definita fuit,* ut legitur, tum *to. 2. conc. Labb. col. 1152.* B. tum *lib. 4. Juris Græco-Romani pag. 247. In consulatu ...... Flavii Arcadii Aug. III. & Honorii II. 3. kal. Octob. in Bap-* D *tisterio sanctissimæ Constantinopolis ecclesiæ, sedentibus sanctissimis episcopis, Nectario Constantinopolis, Theophilo Alexandrino, Flaviano Antiocheno, Palladio Cæsareæ Cappadociæ, Gelasio Cæsareæ Palæstinæ, &c.* S. Hieron. in catalogo scriptorum eccles. *cap. 130.* ejus meminit ut superstitis: *Gelasius Cæsareæ Palæstinæ,* inquit, *post Euzoïum episcopus, accurati limatique sermonis, fertur quædam scribere, sed celare.* Huic Gelasio, non autem Gelasio Cyziceno qui illo posterior est & scribebat sub Basilisco & Zenone Imperatoribus sæculo E sequenti, attribuenda venit translatio historiæ eccles. Ruffini de Latino in Græcum sermonem, quam Theodoretus, Socrates, & Sozomenus nonnunquam laudant. Nam Photius codice 89. de Gelasii hujus translatione hæc observat: *Gelasii Cæsareæ Palæstinæ episcopi, Prooemium in additamentum ad ecclesiasticam historiam Eusebii Pamphili, &c. Prædicat* (scilicet ille scriptor) *se avunculum habuisse Cyrillum Hierosolymorum episcopum, qui & sibi ad hæc ipsa scribenda auctor fuerit. Alibi autem*

ECCLESIA CÆSAREÆ Metropolis.

legendo hoc quidem comperi Cyrillum ipsum, cum hoc Gelasio, Ruffini Romani historiam in Græcum vertisse sermonem, non vero propriam suam aliquam condidisse. Et rursus: *Hic certe Gelasius diserta quoque dicendi formula ab illo* (Cyziceno) *discrepat, &c.* Obiit Gelasius exeunte anno 394. vel initio sequentis 395. ut modo palam fiet.

XVII. Joannes.

Joannes ad sedem Cæsariensem evectus est initio anni 395. siquidem sanctus Porphyrius promotus ab eo & ordinatus fuit eo anno episcopus Gazensis mense Martio vel Aprili. Id colligit Tillemont. *to. 10. hist. eccl. pp. 705. & 850.* ex ejusdem Porphyrii tempore obitus, quem auctor ejus vitæ Marcus, illius discipulus & per 30. annos socius, his verbis consignat, apud Bollandum *tom. 3.* Febr. die 26. *cap. 12. num. 103. pag. 661. col. 2.* D. *In pace dormiit cum sanctis* (Porphyrius) *secundo mensis Distri* (id est die 26. Febr.) *anno, ut est Gazæorum computatio, quadringentesimo octogesimo* (Bollandus censet esse annum Christi 421. & Tillem. 420.) *episcopatus ab eo gesti vigesimo-quarto, mense undecimo* (Græci in Menæis de mensibus undecim ultra 24. annos exponunt.) Bollandus tamen ordinationem Porphyrii in episcopum Gazæ adscribit anno Christi 396. ejusque mortem anno 421. Porphyrium comitatus est Joannes Cæsariensis quum ille Constantinopolim perrexit, die 18. Decemb. anni 400. petiturus ab Arcadio Imperatore ut sibi liceret templa paganorum Gazæ constructa destruere: reversus est etiam cum illo, obtentis votis, anno sequenti 401. & postquam aliquot dies Gazæ commoratus esset, *profectus est Cæsaream,* inquit auctor vitæ Porphyrii, *cap. 8. n. 62. col. 2.* D. *quem Christiani omnes & sanctus episcopus* (Porphyrius) *deduxerunt usque ad duo milliaria.* Obiit Joannes ante elapsum annum 404. Nam sanctus Joannes Chrysostomus ad Eulogium scripsit ejus successorem illo anno Cucuso loco sui exilii, epistol. 87.

XVIII. Eulogius.

Eulogius anno 404. ut modo dictum est, jam episcopus Cæsareæ in Palæstina erat, quum S. Joannes Chrysostomus epistolam suam 87. ei scripsit, quæ extat *to. 4.* operum Græco-Latin. hujus sancti, Fronton. Ducæi *edit. Par. 1636. pag. 729.* D. *& nov. edit. to. 3. pag. 639.* C. In ea epistola sic loquitur: *Nunc quoque Cucusi manentes, hoc est in desertissimo nostri orbis loco, benignitatem tuam, suavitatem, morum facilitatem, sinceram animi propensionem, acrimoniam, zelum quovis igne* A *ferventiorem, cæteras denique omnes tuas virtutes cum animis nostris reputare, atque ejusmodi cogitationum memoriam summa cum voluptate usurpare, mentisque tuæ firmitatem atque constantiam, quam adversus eos qui veritati bellum intulerunt, orbemque tot scandalis impleverunt, apud omnes prædicare minime desinimus; etiamsi alioqui hoc linguæ nostræ officium minime requiras, quum tu, quavis tuba clarius, apud omnes Orientales, & quam longissime dissitos homines, per res ipsas id promulgaris. Quo quidem nomine gratias tibi agi-* B *mus, teque beatum prædicamus ac suspicimus, atque hortamur ut eumdem zelum præ te ferre pergas, &c.* Et paulo-post: *Quod autem pietate tua ad hunc modum se gerente, omnes Domini mei reverendissimi & religiosissimi Palæstinæ episcopi vestigiis tuis hæsuri sint minime tibi dubium esse credo, &c.*

Verum postea ille iste Eulogius Theophilo Alexandrino, aliisque Joannis Chrysostomi adversariis sese ita adjunxit, ut unus è præcipuis esset qui sanctissimi hujus Patriarchæ amicos insectati sunt. Id Palladius diaconus C explicat in dialogo de vita sancti Chrysostomi non multum longe ante finem: *In tantam vero,* inquit, *acerbitatis insaniam episcopi omnes de communione Theophili per totum Orientem, sicuti monachus rediens retulit, devenerunt, ut ex his plerique non modo debitam humanitatem non exhiberent; verum milites datis muneribus inducerent, ut eos ocius civitatibus pellerent. Sunt autem qui ista gessere, Tarsensis & Antiochenus, & Cæsariensis* (in edit. Emerici Bigotii Lutet. Paris. 1680. pag. 200. *sunt autem qui hæc præcipuè fecere Tarsi & Antiochiæ epi-* D *scopi, atque Eulogius Cæsareæ Palæstinæ,* καὶ Εὐλόγιος ὁ Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης) ..... *partim donis, partim etiam minis militum animos contra eos ita commoventes, ut ne laïcos quidem eos excipere hospitio cupientes permitterent.*

Ejus tempore contigisse censet Tillem. *tom. XI. hist. eccl. pag. 518.* ubi de Palladio agit auctore Lausiacæ hist. quod auctor iste scribit in illa historia *cap. 141. Bibl. Græco-Latin. veter. Patr. edit. Paris. 1624. tom. 2. pag. 1042. & seqq.* de quodam Eustathio E lectore quem episcopus Cæsareæ in Palæstina temere deposuit. Auctor ille scribebat anno 419. aut 420. quinquaginta tres annos natus. *Cujusdam presbyteri filia virgo in Cæsarea Palæstinæ lapsa, ab eo qui ei vitium attulerat docta fuerat, ut quemdam civitatis lectorem calumniaretur; & quod corrupta esset, in eum culpam conferret ..... nominavit lectorem. Hoc quum audiisset presbyter* (pater filiæ seductæ) *conturbatus retulit ad episcopum.... episcopus* (autem) *convocavit concilium sacerdotum, fecitque vocari*

lectorem, deque eo habuit quæstionem, rem examinans. Rogatus autem ab episcopo rem non fatebatur lector: nam quod factum ab ipso non fuerat quomodo dici poterat? ægrè ergo ferens episcopus gravissima voce ei dicebat: Non fateberis lapsum tuum ut agas pœnitentiam, ô infelix & plene immunditia! Respondebat lector: Rogo te, dixi, id quod res est, hanc rem ad me nihil pertinere: plane enim culpa careo, ut qui de ea ne cogitaverim quidem: sin autem vultis audire id quod non est, dicam, feci. Hoc quum ipse dixisset, deposuit eum episcopus ab officio lectoris. Post hoc cadens ad pedes episcopi, rogavit dicens: si hoc tibi visum est, Domine episcope, ut quoniam dixi, Næ, lapsus sum, sim de gradu ecclesiastico dejectus, & non sim dignus esse clericus tuæ sanctitatis, jube ut mihi ab hoc tempore ea detur in uxorem; neque enim ego sum deinceps clericus, neque illa virgo. Quum hæc audiisset episcopus, & presbyter, eam tradidit pater ejus lectori sperans fore ut juvenis bene esset in eam affectus, & alioqui credens non posse eum abstrahi à consuetudine. Quum eam autem adolescens accepisset in manus ab episcopo, & ejus patre, eamque esset consolatus, abduxit & deposuit in monasterio mulierum, rogans eam quæ illic erat prima ministra fraternitatis, ut eam illic tolerarent usque ad partum ejus. Illa vero relicta in monasterio, lector abiens se ipsum inclusit in cella sordida, vitæ summam suscipiens asperitatem, ad Christum accedens in corde contrito cum multis lacrymis & gemitibus. Tu, Domine, meas actiones nosti, qui scis omnia, &c. Est ergo tui justi & immutabilis judicii, jus quoque meum pronuntiare. Efficaciter autem orante adolescente, & in jejunio diligenter perseverante, intra breve tempus adfuerunt dolores ejus (mulieris corruptæ) *partus. Quumque advenisset hora, adfuit etiam justum Dei judicium, afferens vehementem & intolerabilem dolorem ei quæ fuerat calumniata* (lectorem.) *Gemituum immensa multitudo, labores partus inenarrabiles, inferni suppliciorum visiones terribiles, hanc miseram fortiter obsidebant,* (nec poterat parere.) *Præteriit dies primus & secundus, & dolores erant intolerabiliores: adventavit tertius & quartus, & sequutus est dolor multis partubus gravior: quintus & sextus & septimus tenebrosus, & infelix mulier ex multo dolore versabatur in inferis. In omnibus his diebus mansit, neque omnino cibum sumens, nec tantillum somnum videns, sed luctibus & gravissimis dolorum tormentis succedentibus ...... lugubri voce exclamat: Hei mihi misera venio in periculum ne peream, ut quæ in duo mala inciderim, nempe in calumniam & fornicationem ...... Et quum mihi sit ab alio allatum vitium, accusavi lectorem. Quum hæc autem audiissent virgines monasterii, patri ejus omnia renuntiarunt. Pater autem veritus ne condemnaretur ut calumniator, quum non adhiberet fidem dictis, silet duos dies: Rursus autem misera, se invicem excipientibus acerbis affligebatur doloribus, quum non posset deinceps vel vivere, vel mori. Quumque id effugit, oritur dies octavus & rursus nonus, gravissimis perpetuarum vertiginum tenebris eam offuscantes. Quum ergo ejus magnos ejulatus non ferret conventus, hæ cursum festinantes renuntiant episcopo, jam esse nonum diem ...... nec posse parere, quod lectorem sit calumniata. Episcopus autem quum hæc audiisset à virginibus, ad lectorem mittit duos diaconos, ei omnia significans, & ut pro ipsa oraret, ut misera mulier liberaretur .... Egregius autem adolescens, neque eis dedit responsum, nec aperuit ostium, sed à quo die ingressus est in cellam, non exiit, implens consuetam regulam jejunii, & Deo preces fundens. Flexus autem pater, & filiæ suæ misertus, veniens ad episcopum eum valde rogavit ut pro ea orationes fierent in ecclesia. Et quum pro ea preces fusæ essent ab omnibus ad Dominum, ne sic quidem misera liberata est .... Ejus enim qui per calumniam fuerat accusatus orationes Dominum moventes, arcebant ne eorum preces admitterentur. His sic gestis surgens episcopus ivit ad cellam in qua erat lector, & quum pulsasset ostium, nolebat is aperire. Quum diu autem foris fuisset episcopus, ille autem intus, jubet episcopus tolli ostium, & ingressi invenerunt adolescentem in oratione perseverantem, & humi procumbentem. Quem multum rogans episcopus ei dicit, frater Eustathi lector, in apertum prolata calumnia Dei providentia & exauditis tuis orationibus, miserere ejus quæ in te peccavit, quæ tormentorum flagellis fuit excruciata, &c. Quum autem inclytus lector intense oraret simul cum episcopo, statim misera liberata est, enixa infantem, rogans omnes ut ei remitteretur iniquitas, ipsius justi intercessione: & illum egregium virum habuerunt omnes deinceps loco martyris. Nam quum se liberasset ab omni sollicitudine, pervenit ad summum vitæ quæ ex virtute agitur, adeo ut is sit dignus habitus spiritali gratia.* Vivebat adhuc Eulogius in fine anni 415. synodo quippe Diospolitanæ, in qua hæresis Pelagiana damnata est, & absolutus Pelagius, præfuit. Certe S. August. *lib. 1. cont. Julian. cap. 5.* de ea synodo ait: *Habemus alios Orientales episcopos 14. Eulogium* (Cæsariensem) *Joannem* (Hierosolymitanum) *Ammonianum, &c. qui Pelagio judices præsederunt: eumque ut homines, nullo ex altera parte urgente adversario, putantes catholicum, tanquam catholicum pronuntiaverunt.* Hujus synodi acta recensentur *tom. 2. concil. Labb. col. 1529. & seqq.* Obiit, dum Praylius Hierosolymitanæ ecclesiæ præsidebat, id est vel

ECCLESIA CÆSAREÆ Metropolis.

anno 417. vel non multo post: nam Praylius paucis annis sedit.

XIX. Domninus.

De illo *Domnino* nihil aliud nobis compertum est, quam eum, licet digamus esset, à Praylio, qui sedem Hierosolymitanam conscendit ante medium annum 417. & quibusdam duntaxat annis illi ecclesiæ præfuit, fuisse consecratum. Id quippe discimus ex Theodoreto, qui Domno Antiocheno præsuli pro Irenæo quodam ob secundas nuptias ante episcopatum initas exauctorato scribens *to. 3. edit. Græco-Lat. Paris. 1642. epist. 110. pag. 980.* B. inter alia exempla, istud Domnini commemorat: *Eodemque modo,* inquit, *beatus Praylius Domninum Cæsareæ* (ordinavit) *qui digamus item erat.*

XX. Glycon.

In Indice Latino episcoporum qui synodo Chalcedonensi anno 451. per se vel per vicarios affuerunt, & subscripserunt, *to. 4. conc. Labb. col. 788.* C. legitur post *Juvenalem Hierosolymitanum,* inter *episcopos Palæstinæ primæ, Glucon Cæsariensis per Sosinum episcopum Edinensem.* Hic iste esse videtur Glycon qui extat etiam *ibid. col. 83.* B. Act. 1. ejusdem synodi, hoc modo: *Glycone Cæsariensi per Sozimum episcopum Minoidensem:* Sozimus proinde vices ejus absentis gessit. Ea quidem subscriptio desideratur in textu Græco, sed pariter aliorum plurium episcoporum desunt nomina, qui ad istam synodum nihilominus convenerunt.

XXI. Irenæus.

Irenæum Cæsareæ in Palæstina præsulem sedisse, post annos duos à concilio Chalcedonensi, constat ex rescripto synodi Palæstinæ ad ejusdem diœcesis monachos, cui ille subscripsit post Juvenalem Hierosolymitanum, *Irenæus episcopus Cæsareæ, in Domino valere vos opto.* Latinè tantum superest *tom. 4. conc. Labb. col. 889.* D.

XXII. Gelasius II.

Photius in Biblioth. cod. 89. operis cujusdam *Gelasii* episcopi Cæsareæ in Palæstina adversus Anomœos mentionem facit, cujus & dictionem laudat, auctorem vero distinguit, tum à Gelasio quem supra memoravimus *col. 562.* B. tum à Gelasio Cyziceno. *Trium,* inquit, *hactenus Gelasiorum, quos discernere nequeas, Cæsareæ Palæstinæ episcoporum, vel certe duorum libros legimus, quorum quidem librorum unus adversus Anomœos conscriptus est, reliqui duo res continent ecclesiasticas.* Hi duo sunt, *Gelasius I.* Cyrilli sororis filius

A de quo nos supra, qui transtulit de Latino in Græcum sermonem historiam ecclesiasticam Ruffini Aquilegiensis, & *Gelasius Cyzicenus,* de quo post hunc Gelasium modo dicemus, qui tres libros historiæ ecclesiasticæ scripsit sub Basilisco qui, Zenone expulso, tyrannidem arripuit anno Christi 476. De his autem duobus subdit Photius præfato codice 89. *quanquam uterque longe est eo, qui adversus Anomœos scripsit, inferior; qui quidem episcopus & ipse ejusdem Palæstinæ inscribitur, &c.* Citat rursus codice 102. librum *Gelasii Cæ-*
B *sareæ in Palæstina episcopi contra Anomœos. Lectus est,* inquit, *liber singularis Gelasii Cæsareæ Palæstinæ episcopi adversus Anomœos. Hujus oratio minime superflua, sed gravis ac vehemens, Atticis permista vocibus, & axiomatis accuratius instructa, ne ratiocinationibus quidem indigens, per omnia denique insignis est; tantum putide nimis ac pueriliter, quasi nuper dialecticorum libros inspexisset, logicæ artis regulis, ipsisque adeo vocibus abutitur: etsi excusationem intempestivi hujus sermonis scripto suo annectat. Verum id, quod*
C *excusatione post noverat indigere, nec jam inde à principio suscipiendum illi fuerat. Quanquam neque ipse libri ordo reprehensione caret.* Ita Photius. Hujus Gelasii eo loci meminimus, ex hypothesi quod revera ecclesiæ Cæsariensis præsul fuerit: quandonam enim sederit, neque ex Photio, neque ex aliquo alio monumento eruere valuimus.

XXIII. Gelasius III.

Gelasius iste, cognomento Cyzicenus, quod Cyzico urbe Mysiæ in Asia minori ad
D Propontidem versus Æsepi fluvii ostium oriundus esset, scripsit sub tyrannide Basilisci, qui, Zenone expulso, imperium initio anni 476. invasit, tres libros de historia concilii Nicæni. Hunc Cæsareæ in Palæstina fuisse episcopum legi in quibusdam hujus historiæ exemplaribus, testatur Photius cod. 88. suæ bibliothecæ. *Gelasii Cæsareæ Palæstinæ episcopi historiæ eccles. libri tres. Legimus* (sunt verba Photii) *historiæ forma res in Nicæna synodo gestas, libris tribus. Refert auctor Hosium Cordubæ episcopum, &c. Et hæc quidem liber ille*
E *continebat. In alio exemplari, quo eadem prorsus continebantur, hunc titulum libro inscriptum reperi:* Gelasii Cæsareæ Palæstinæ episcopi. *Ipsa porro dictio ad humilem vilemque stylum plus æquo vergere animadvertitur. Verum quis hic Gelasius sit certo non potui cognoscere. Trium enim hactenus Gelasiorum (quos discernere nequeas) Cæsareæ Palæstinæ episcoporum, vel certe duorum libros legimus. Quorum quidem librorum unus* adversus Anomœos *conscriptus est: reliqui duo res continent ecclesiasticas,*

alteriusque horum jam modo est à nobis obiter facta mentio: cujus sane titulus (ubi quidem illum adscriptum invenimus) is est quem antea diximus: Gelasii Cæsareæ Palæstinæ episcopi, ecclesiasticæ historiæ libri tres. *Operis autem ipsius principium ejusmodi est.* Quæ in sancta, magna & universali episcoporum synodo, &c. *desinitque in Constantini magni obitu, &c.* Et paulo-post: *Affirmat hic scriptor, sub Basilisco, qui Zenone pulso tyrannidem occupavit, vixisse se ac legisse concilii acta in antiquis membranis conscripta, dum adhuc paternis in ædibus versaretur: ex horum itaque memoria, & ex aliis præterea scriptis, utilia quæque colligendo, historiam composuisse .... suam patriam esse ait Cyzicum, patremque unum de presbyteris ibidem extitisse.* Hæc Photius, qui etiam supra dixerat codice 15. *Lecta &* primæ synodi actio, *tribus comprehensa libris.* Gelasii *titulum opus præfert: nec tam actio, quam historia est. Sermo vilis & humilis, nisi quod minima quæque in synodo gesta narret.* Extat *to. 2. conc. Labb. à col. 106. ad col. 283.* De eo opere hoc judicium profert Natal. Alex. *in hist. eccl. sæc. IV. dissert. 13.* paulo ante finem: *Levissimi ponderis Gelasii Cyziceni authoritas, nisi aliis cum auctoribus consentiat; siquidem tot erroribus* (quorum plures retulit) *scatet ejus historia.* Hanc pari Ludovicus Morerius in Lexico Gallico inurit censura. Baronius *to. 6. annal.* ad annum 496. *num. 2. & seqq.* Bellarminus de scriptor. eccl. & alii, hunc Gelasium Cyzicenum operis de duabus naturis in Christo adversus Nestorium & Eutychem auctorem arbitrantur, quod Gelasio Papæ tribui solet, & extat *tom. 6. Bibl. Patr. edit. Lugdun. 1677. pag. 700. & seqq.* Conjecturæ à Bellarmino *ibid.* subministratæ sunt.... 1.ª Quod non inveniatur alius Gelasius, cui liber ille assignari possit (fœtus est enim hominis Græci, non Latini)...... 2.ª Quod in hoc auctore nomen conveniant, & tempus.... 3.ª Quod Gelasius Cyzicenus in præfat. suæ historiæ de actis Nicænæ synodi scribat se disputasse cum Eutychianis.... 4.ª Quod, sicut in historia Nicænæ synodi hujus auctoris, valde laudatur Eusebius Cæsariensis, sic & in eo opere tria ejus proferantur testimonia, inter alia SS. Patrum.... 5.ª Demum, quod stylus in utroque illo opere sit omnino similis, simplex, nudusque ornamentis. Porro si Gelasius iste Cyzicenus ecclesiam Cæsariensem Palæstinæ aliquando administraverit, fato functum esse necesse est ante annum 484. quo Timotheus huic ecclesiæ præsidebat.

XXIV. Timotheus.

Hic *Timotheus,* Cæsariensis episcopus erat sub Zenone Imperat. Auctor enim chronici Paschalis sive Alexandrini hæc habet ad ann. Christi 484. *pag. 327. A. Hisce temporibus, arrepta nescio qua occasione, Samaritæ in Palæstina tyrannidem excitavere, Justusa quodam latronum principe Samarita coronato. Is porro Cæsaream ingressus, Circenses* (ludos) *exhibuit, multosque interfecit, Palæstinæ imperans. Sed & concremavit ecclesiam sancti Probi, quum Timotheus Cæsareæ esset episcopus. Confestim vero Asclepiades Palæstinæ dux cum suo præsidio venit, ut & latrunculator, Cæsareæ magistratus, cum Arcadianis: contraque ipsum Justusam profectus, atque cum eo congressus, Justusam capite truncavit, ac illius caput cum eo quo cinctum erat diademate, ad Zenonem Imperatorem transmisit. Idem vero Imperator Zeno illorum synagogam, quæ in loco Gargaride dicto erat, in ædem sacram, eamque ingentem, Dominæ nostræ Deiparæ & semper Virginis Mariæ, statim convertit: instaurata præterea sancti Procopii æde. Edixit etiam ne Samaritæ deinceps militarent, bonis potentiorum omnibus proscriptis: unde & terror est insequutus, paxque firmata.*

XXV. Joannes I.

Hic *Joannes* abbas primum fuit ac presbyter monasterii Chusiba, ut ait Evag. *lib. 4. hist. eccl. cap. 4.* quod situm erat in extremitate vallis ad Septemtrionalem partem viæ publicæ, quæ ab Hierosolymis ducit Hierichuntem; hinc *Chuzibites* cognominatus. Postea vero Cæsariensis in Palæstina episcopus factus est, teste præter eundem Evagrium citatum, Joanne Moscho Prati Spiritualis *cap. 24.* Huic cum Sozima hoc tempore vitæ sanctitate & miraculis illustri anachoreta summa necessitudo intercessit, in cujus specimen refert præfatus Evagrius quod sequitur: *Iisdem temporibus quibus Sozimas, floruit vir quidam, Joannes nomine, paribus cum Sozima virtutum ornamentis insignis, qui in Chuziba laura.... vitam monasticam.... exercuerat, & .... urbis Cæsareæ episcopatum obtinuit. Hic igitur Joannes Chuzibita, quum Arcesilai (viri nobilis & eruditi, qui & honoribus quos gesserat, & reliquis vitæ ornamentis conspicuus habebatur,* ut superius asseruerat idem Evagrius,) *uxorem radio textorio alterum sibi oculum effodisse didicisset, cursu ad ejus domum contendit, vulneris inspiciendi causa. Ubi vero animadvertit pupillam excidisse, & oculum penitus diffluxisse, medico cuidam qui illuc advenerat, præcepit ut spongiam afferret, & oculum dilapsum, quoad fieri posset, in sedem suam reponeret; spongiam denique circumpositam fasciis alligaret. Aberat tunc forte Arcesilaus: versabatur enim eo tempore cum Sozima, in ejus monasterio, quod situm erat in vico Syndenorum, qui ab urbe Cæsarea*

ECCLESIA CÆSAREÆ Metropolis.

quingentis circiter stadiis distat. Statim igitur contentissimo cursu properant qui hæc Arcesilao nunciarent. Sedebat is juxta Sozimam, sermonem cum eo conferens. Qui simul ac casum uxoris suæ didicit, graviter ejulare cœpit, & capillos vellens ac discerpens in aerem projecit. Interroganti autem Sozimæ causam tanti luctus, Arcesilaus id quod acciderat exposuit, lamentis ac fletibus sermonem crebro interrumpens. Mox igitur Sozimas, relicto illic Arcesilao, ad cubiculum quoddam contendit, in quo solus, uti mos est hujusmodi viris, Deum alloqui consueverat. Aliquanto post digressus hilari vultu ac modeste subridens, manumque Arcesilai palpans, Abi, inquit, abi lætus: gratia data est Chuzibitæ; sanata est uxor tua, utrumque oculum habet incolumem, nullum ex casu illo detrimentum passa, quando ita placuit Chuzibitæ. Idque ita evenit, ambobus illis justis simul miraculum perpetrantibus. Hucusque Evagrius loco citato.

Sedebat anno 518. quo defuncto Anastasio Justinus Imperator renuntiatus synodum Chalcedonensem ubique recipi, præsulesque orthodoxos ob fidem in exilium pulsos ad suas ecclesias redire mandavit. Cyrillus Scythopolitanus, in vita sancti Sabæ, apud Cotelerium *to.3. monum. eccl. Græc.* gesta Hierosolymis ea in occasione sic refert *num. 60. pag. 326. Quæ Justini jussa postquam Hierosolymam delata fuissent, infinita multitudo monachorum & laïcorum congregata est; concurrit quoque sanctus Sabas, & episcoporum concilium, celebratoque festo, sexta Augusti mensis, promulgatæ sunt divinæ jussiones, & quatuor synodi in sacris diptychis repositæ sunt, &c.* Et num. 61. *Tunc archiepiscopus Hierosolymorum Joannes suadet sancto Patri nostro Sabæ, transire usque in Cæsaream & Scythopolim, una cum aliis quibusdam eremi hegumenis, ad patefaciendas Imperatoris litteras, & quatuor concilia per urbes sacris diptychis inserenda. Quum autem Cæsaream pervenissent, occurrit iis sanctus Joannes Chuzibita, qui illius urbis pontificatum eo tempore obtinebat; expletisque illic quæ mandata fuerant, etiam Scythopolim advenerunt, &c.* Adfuit Hierosolymitanæ synodo quam eodem anno 518. Joannes Hierosolymitanus Patriarcha celebravit, in qua, recepto Chalcedonensi concilio, anathema Severo Antiochenæ sedis invasori, ejusque asseclis pronuntiatum est: & synodicis ea de re litteris à prædicto Joanne ad Joannem Constantinopolitanum missis subscripsit cæterorum episcoporum primus hoc modo: *Joannes Dei miseratione episcopus Cæsariensis, me bene valere, & Domino bene placere orate, Domini sancti, ac Deo amantissimi & sanctissimi Patres:* eodem verborum tenore subscripserunt reliqui 33. episcopi: *tom. 2. conc. Labb. col. 190. & seq.* Opus aliquod scripsisse videtur iste Joannes adversus eumdem Severum. Nam in synodo Lateran. sub Martino I. anno 649. habita, legitur secret. V. *tom. 6. concil. Labb. col. 315.* C. *Item ejusdem Severi adversus sanctæ memoriæ Joannem episcopum Cæsareæ Palæstinæ,* à quo proinde fuerat aliquo scripto impugnatus: *τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν κατὰ Ἰωάννου τῆς ἁγίας μνήμης ἐπισκόπου Καισαρείας Παλαιστίνης.* Nihil aliud nobis de eo Joanne compertum est. Obiit ante annum 536. saltem completum.

XXVI. Helias.

Helias iste sententiæ in synodo Hierosolymitana latæ adversus Anthimum anno 536. die 19. Septembris subscripsit, post Petrum Hierosolymitanum Patriarcham, in hunc modum: *Helias episcopus Cæsareæ diffinivi & subscripsi.* To. 5. conc. Labb. col. 283. C.

XXVII. Sergius.

Anno 541. Cæsariensi ecclesiæ in Palæstina præerat *Sergius,* ut liquet ex Novella 129. Justiniani Imperatoris, *data XVI. kal. Jul.* (id est die 15. Jun.) *Justin. anno 25.* (legendum 15. ut congruat Basilii Consulatus) *Basilio viro clariss. consule.* In ea enim Novella, postquam in præfat. dixit: *Nullum ita magnum subjectorum nostrorum delictum est, quod non nostra clementia medeatur, &c. Samaritas enim atroces & elatos contra Christianos.... plurimis quidem pœnis afflixiumus, una vero maxime quod neque testamenta ipsi possunt conscribere, &c.* (Vide supra col. 570.) Addit postea cap. I. *Nunc itaque ad moderationem reductos videntes eos, & nobis ipsis indignum esse putantes in hisdem permanere terminis, contra eos qui non similia prioribus languent, præstantes maxime omnium Sergii sanctissimi Cæsariensium metropolis episcopi justis petitionibus quas pro eis facit, testimonium quidem perhibentis meliores eos factos, quietem vero eorum futuro tempore promittentis, ad præsentem sacram nostram venimus legem, per quam sancimus licentiam esse Samaritis jam scribere testamenta, &c.* Edit. Atrebat. 1580. Novellar. col. 277. tit. 12.

XXVIII. Joannes II.

Synodo quintæ generali anno 553. Constantinopoli congregatæ interfuit *Joannes* Cæsareæ in Palæstina episcopus, qui proinde tunc temporis sedebat. Hunc inter alios synodus ad Vigilium Papam misit, ut eum ad suum cœtum invitaret. *Tom. 5. concil. Labb. collat. 2. col. 430.* B. Actis subscriptus legitur *col. 581.* B. *Joannes misericordia Dei episcopus Cæsareæ Palæstinæ.*

ECCLESIA CÆSAREÆ Metropolis.

XXIX. Anastasius.

A sæculo sexto usque ad undecimum, nullum agnoscimus præsulum qui ecclesiæ Cæsariensis curam gesserunt, & deinceps paucos habemus. Huic itaque sedi circa finem sæculi XI. præerat *Anastasius*, cujus tractatus *de jejunio Deiparæ* extat *to. 3.* Cotelerii, *monument. eccl. Græc. pag. 432.* sub hoc titulo: Ἀναστασίου ἐπισκόπου Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης, *Anastasii episcopi Cæsareæ Palæstinæ.* Is in illo tractatu, *ibidem, pag. 436.* C. hæc ait: *Namque Patriarcha Antiochiæ totiusque Orientis, beatæ memoriæ Domnus Petrus, ipse hæc observabat, tradebatque cæteris; simili quoque modo Dominus Theodosius: prætereaque qui nunc patriarchatum tenet sanctissimus Dominus Joannes, hoc omnibus tradidit jejunium, &c.* Hanc autem notam apposuit præfatus Coteler. *pag. 650. col. 2.* C. *Ipse hic dum agit de Patriarchis Antiochenis, indicat ætatem qua vixit, finem videlicèt sæculi undecimi.* Observat etiam *ibid.* B. in doctissimi Lambecii Cæsarea Biblioth. *lib. 6. part. 1. cod. ult.* mentionem fieri operis *Anastasii episcopi Cæsareæ Palæstinæ de septem hebdomadibus jejuniorum Quadragesimæ.* Idem quoque fortassis auctor fuerit opusculi, quod sub nomine *Anastasii Sinaïtæ* legitur, *de sanctis tribus Quadragesimis*, apud eumdem Coteler. *ibid. p. 425.* sic verisimiliter cognominati, quod monasticam disciplinam in monte Sinaï coluerit, priusquam Cæsariensem cathedram conscenderet.

XXX. Dorotheus.

Quum anno mundi 7088. Christi 1579. Germanus Hierosolymitanus Patriarcha, senio confectus, administrationem ecclesiæ B suæ dimisit, ut supra retulimus *col. 517.* C. ex Dositheo *lib. 11. Patriarch. Hieros. cap. 7. § 4.* adfuerunt, præter Silvestrum Alexandrinum antistitem, duo metropolitæ *Dorotheus* & Nectarius, quorum qui prior nominatur, erat verosimiliter Cæsariensis episcopus, utpote primus metropolita Palæstinæ, qui proinde tunc temporis sederit, & Sophronii V. Germani successoris electioni interfuerit.

XXXI. Dositheus.

B Anno Christi 1660. *Dositheus* Cretensis, Cæsareæ Palæstinæ curam suscepit; qui deinde Hierosolymorum factus est Patriarcha, anno 1672. ut supra legere est, *col. 522.* E.

XXXII. Chrysanthus.

Chrysanthus Notaras Cretensis, Dosithei modo memorati fratris filius, Cæsareæ in Palæstina antistes fuit, teste Nicolao Comneno Papadopoli, in responsione qua confutavit epistolam hæreticam Joannis Hokstoni ad ipsum *sacratissimum & sanctissimum præsulem* C *Chrysanthum Notaram, metropolitam Cæsariensem, & Palæstinæ primatem*, Venetiis excusa anno 1702. Ibi etiam *pag. 4.* Chrysanthus dicitur *Græcorum sapientissimus*, & rursum: *Vir sagacissimus & prudentissimus, bis Patriarcharum legatus missus ad potentissimum Moschorum Imperatorem, archiepiscopus primi nominis inter Græcos.* Patruo successit in sede Hierosolymitana anno 1707. die 8. Februar. Obiit anno 1732. aut 1733. Certè eum mortuum denuntiat epistola Gallicè scripta ex urbe Tripoli, die 1. Mart. anni 1733.

II. ECCLESIA DORORUM.

DORA, sive *Dor*, urbs Chananæorum potentissima, cujus Regem, ut alios, vicit & interfecit Josue, *Josue cap. 12. vers. 23.* ad littus maris Mediterranei, Cæsaream inter & Carmelum montem sita est. Hæc in sortem obtigit dimidiæ Tribus Manasse cis Jordanem, *Josue cap. 17. vers. 11.* Græci veteres Hecatæus, Scylax, & alii, quos Plinius etiam sequutus est, *Doron* dixere. *Memoria urbium*, inquit iste *lib. 5. cap. 19. Doron, &c.* Josephus in vita sua *pag. 1000.* eam vocat *Dora* plurali nomine neutro, τὰ δὲ Δῶρα πόλις ἐστὶ τῆς Φοινίκης, *Dora urbs Phœnices.* Hanc urbem *Phœnices* esse dicit, quod ejus ætate ora omnis maritima usque Gazam *Phœnices* censeretur. Eam recentiores feminino genere *Doram* appellant. Stephanus quoque, teste Cellario *to. 2. geogr. antiq. pag. 521.* femineas formas habet hujus nominis Δῶρος, & Δῶρα, indeque quartum casum, τὴν Δῶραν πόλιν, *Doram urbem.* De ea hæc certè scribit Stephanus ille in fragmento quod operi *de Urbibus & Populis* subjunxit, *pag. 747.* (juxta versionem Latinam Hadr. Reland. *Pal. Illustr. tom. 2. pag. 740.*) « Doros
» urbs Phœnices. Hecatæus in Asia (ait:) *Deinde antiquitus Dorus, nunc Dora appellata.* Atque
» ita Josephus eam appellat *lib. 5. Jud. hist. A Jordane usque ad urbem Dora.* Et iterum: *Azoto*
» *& Doris terminati....* Et Claudius Jullus Κλαύδιος Ἰούλλος *lib. 3. Phœnicicorum* (ait:) *Post*
» *Cæsaream sita sunt Dora, exiguum oppidulum ab Phœnicibus habitatum, qui propter saxosum*
» *inferius littus & purpura fecundum ibi convenerunt, & gurgustia sive casas sibi struxerunt, &*

ECCLESIA DORORUM.

» *circumdederunt fossis. Ubi vero hoc bene successit, secuerunt petram & ex lapidibus inde petitis* » *muros fecerunt, & portum navibus commodum, patriaque lingua Dora appellarunt,* (Dor » quippe lingua Hebræa seu Chananæa, quæ Sidoniorum propria erat, *habitationem, casam,* » seu *stationem* significat).... *Græci autem, facilioris pronuntiationis gratia,* (in fœminino genere) » *Δῶραν τὴν πόλιν, urbem nuncuparunt Doram.* Nonnulli narrant Dorum Neptuni filium eam » condidisse. Artemidorus quoque in Epitome XI. lib. Doram urbem agnoscit his verbis: » *Contigua est Stratonis turris* (id est, Cæsarea) *dein sequitur Dora, ἔπειτα ἐνι Δῶρα, oppidum in loco* » *peninsulæ formam habente situm, ubi incipit mons Carmelus.*» Hucusque Stephanus Byzantinus. Observat Cellarius supra citatus urbem *Dor* in textu Hebræo nuncupari interdum *Naphet* vel *Nephet Dor,* Josue cap. XI. vers. 2. & *Naphot Dor,* cap. 12. vers. 23. & 3. Reg. cap. 4. vers. 11. *omne Naphet Dor:* Non convenire vero interpretes in notione hujus vocis *Nephet* sive *Naphet:* Symmachus enim, ut docet Hieronymus, *maritimam* exposuit. Septuaginta, illud vocabulum, quasi nomen proprium esset, reliquerunt in proprio idiomate, εἰς Ναφεθδώρ, Jos. cap. XI. vers. 2. & cap. 12. vers. 23. τοῦ Ναφὰθ Δώρ: Et 3. Reg. cap. 4. vers. XI. Πᾶσα Νεφθαδώρ: de quo loco Euseb. & Hieron. *in locis Hebraic.* Νεφὰθ πόλις ἄρχοντος Σολομῶν: *Nephat civitas unius principis Salomonis.* Nolim negare, inquit Cellar. *pag. 522.* fuisse illius tractus oppidum *Nephet,* à quo regio denominationem acceperit; in dictis (tamen) locis *regionem* potius quam *oppidum* significari, ex Josue *cap. 17. vers. 11.* videtur evinci posse, ubi separatim & interjectis aliis, *Dor* memoratur: & deinde (in textu Hebræo) *tertia Nephetæ,* quod de *oppido* intelligi non potest, sed de *tractu* potius & *regione.* In Vulgata nostra habetur, *tertia pars urbis Naphet,* sed vox *urbis* deest in Hebræo, nec eam suæ versioni Græcæ inseruerunt Septuaginta, τὸ τρίτον τῆς Ναφεθά. (Neque enim) in tribuum sorte definienda, urbes dissectæ fuerunt, sed regiones. Vertit Vulgatæ auctor, ad hanc mentem, Josue cap. XI. vers. 2. *in regionibus Dor,* & cap. 12. vers. 23. *Rex Dor, & provinciæ Dor unus.* Tempore Plinii, initio secundi sæculi, non extabant ejus nisi quædam ruinæ, de ea quippe urbe, & quibusdam aliis scribit *lib. 5. cap. 19. Fuit oppidum crocodilon, est flumen: memoria urbium Dorôn, Sycaminôn, &c.* Nondum instaurata erat in fine sæculi IV. nam S. Hieron. in Epitaphio S. Paulæ viduæ, ait: *mirata ruinas Dor, urbis quondam potentissimæ, &c.* Et in Onomastico: *Dor est oppidum jam desertum in nono milliario Cæsareæ, pergentibus Ptolemaïdem.* Hinc fortassis nullum episcopum novimus, qui in ea urbe sederit, ante sæculi V. finem.

EPISCOPI DORENSES.

I. FIDUS.

PRIMUS, quem sciamus episcopatum A ecclesiæ Dorensis administrasse, est *Fidus* quidam, de quo sæpius mentionem facit Cyrillus Scythopolitanus monachus, in vita sancti Euthymii abbatis, apud Cotelerium *to. 2. monum. eccl. Græc.* Nam *n. 60. p. 249.* narrat *Fidum* Fidi Joppensis episcopi nepotem, Anastasium, qui postea Hierosolymitanus evasit Patriarcha juxta Euthymii prophetiam, comitatum esse ad eumdem Euthymium invisendum euntem: *Quum ergo desiderium videndi hominis* (Euthymii) *in se aleret, Fido Joppes episcopo, & Cosmæ Crucum custodi pulchram illam communicat cupiditatem: atque eos assumens, quin etiam Fidum alterum episcopi Fidi nepotem, (erat autem is adhuc ætate juvenis, & in chorum lectorum cooptatus; qui etiam Cyriaco monacho hæc tradidit & narravit:) cum iis proficiscitur ad magnum Euthymium, &c.* Id contigit ante Juvenalis Patriarchæ Hierosolymitani obitum, cui successit Anastasius modo memoratus anno 458. qui *statim* (ut refertur *ibid. num. 96. pag. 20.*) *Fidum, qui ad lauram cum ipso accesserat, audieratque prædictiones* (Euthymii,) *ordinat diaconum, & rursus ad magnum* (Euthymium) *mittit una cum custode Crucis; tum prophetiæ significans eventum, tum rogans sibi permitti ad eum pergere, &c.* Num. 110. adfuit præsens Euthymii funeribus an. 473. die 20. Januar. defuncti. *Fama celeriter* (mortis Euthymii) *per omnem finitimam regionem sparsa,* inquit Cyrillus ibid. pag. 294. *monachorum & laïcorum multitudo vix numerabilis congregata est: quin etiam Anastasius Hierosolymorum Patriarcha, assumto secum clericorum simul & militum examine, accessit. Aderat quoque Chrysippus, unaque Gabrielius, sed & diaconus Fidus.... cunctos autem in stuporem adducebat continuatio mira-* B *culorum.* Et pag. seq. 295. *Fidum autem diaconum* (Patriarcha) *in laura relinquens, ei ædificandi* (sepulcri Euthymii) *committit negotium.... quo beatæ illæ Euthymii reliquiæ in apto & convenienti loco deponerentur.* Et num. 112. p. 296. *At diaconus Fidus, multa operarum manu collecta, magnoque adhibito studio, speluncam quæ in principio tenuit quietè agentem Euthymium, ædem pulcherrimam & maximam efficit, &c.* Mortuo Anastasio anno Christi 478. Martyrius ejus successor, ad *Imperatorem Zenonem & Acacium Constantinopolitanum episcopum scribit de Aposchistis,* ibid.

ibid. num. 113. pag. 298...... *atque Fido diacono litteris traditis, non pauca viro ore etiam dicenda mandat.* Verum quum navigium ascendisset Fidus, certo naufragio ereptus fuit ab Euthymio quem invocaverat, quique illi apparens, dixit, *n. 114. p. 299. Noli timere; Ego sum Euthymius servus Dei: scias autem tibi bonum non esse hoc iter in conspectu Dei; nullam enim afferet utilitatem matri ecclesiarum. Quapropter oportet te reverti ad eum qui te misit, eique meo nomine denunciare, ne sit ullatenus sollicitus de disjunctione Aposchistarum: non enim diu abhinc, sed sub ejus Pontificatu erit unio, & omnes Hierosolymitani fient unus grex atque sub uno Pastore.* (Veritatem visionis firmavit vaticinii eventus, de quo vide supra *col. 176.*) *Te autem oportet venire ad meam lauram; & fratrum quidem cellas* (dispersas nempe) *diruere ab ipsis fundamentis; cœnobium vero reædificare illic, ubi meum ædificasti cœmeterium. Locum enim Deo placet non lauram esse, sed potius cœnobium, &c.* Et num. 116. pag. 301. *Transiens postea ad Patriarcham, ei omnia renunciavit Fidus. Et ille vehementer admiratus narrationem opinione majorem; profecto, inquit, Dei propheta est magnus Euthymius .... quæ enim ad lauram spectant, ea coram nobis omnibus prædixit, jam in Christo per mortem consummandus. His dictis, ipse etiam Fido committit cœnobii ædificationem, conceditque ei ut illò proficiscatur, simul professus se quoque omnibus viribus opus una esse aggressurum.* Et num. 117. *Fidus itaque, accepta magna manu ministrorum & structorum, cum uno ex mechanicis seu architectis, descendit in lauram: quumque ædificasset cœnobium, septoque & muro in orbem esset complexus, vetus quidem templum attribuit fratribus ad cœnaculum; aliud autem templum ædificat superius. Intra cœnobium vero splendide excitat turrim velut quoddam totius eremi propugnaculum, & in medio cœmeterio collocat, &c.* Et n. 119. *Quum itaque hujusmodi totum cœnobii ædificium simul & ornamentum non opus habuisset plus quam tribus annis ob multas manus intensumque ministerium, volebant quidem divini illi Patres, cum alio ornatu & artificio dedicationem etiam ecclesiæ tribuere; eos autem arcebat rursus aquæ penuria: nam in illa solitudine* E *pluit tantum hyeme.... Itaque Helias præpositus, & diaconus Fidus significant Longino inferioris monasterii præfecto, & Paulo præposito monasterii Martyrii, ut per jumenta eos adjuvent ad aquam ex Pharis* ἀπὸ Φαρῶν *transferendam.* Num. 120. pag. 304. *Sequenti ergo nocte, paratis iis circa diluculum ad iter, jamque congregatis jumentis, apparet nocte illa beato Heliæ magnus Euthymius: Quid hoc sibi vult, rogans, quod hodie jumenta congregetis? Quum is vero* A *respondisset: ut aquam ex Pharis afferamus, eo quod nos nunc omnino defecerit; increpavit ille, dicens: Modicæ fidei homines, quanam de causa Deum non precati estis? Num is qui è prærupta petra inobedientem potavit populum, & aquam ex asini maxilla Samsoni aliquando fecit scaturire, non poterit vobis quoque ad usum suppeditare, dummodo cum fide offeratis petitionem? Deinde eis etiam prohibuit iter ad Pharas* ἐπὶ Φαρὰς, *ut minime necessarium. Aqua enim vobis implebuntur, inquit, vel maximæ cisternæ, ne tribus quidem horis expectatis.* Et n. 121. B *Excitatus è somno ad visionem beatus Helias, statimque ea Fido & reliquis annunciata, jumenta à proposito solvit ministerio: quum nox autem jam transiisset, & sol omnem quantam videt terram radiorum illustraret jaculis, nubes alicunde aërem subito complexa cœnobio incumbentem, erupit protinus in pluviam, & omnia quidem circumcirca simile adhuc puniebat flagellum siccitatis; ii autem soli qui erant in cœnobio, aqua præter opinionem fruebantur: perinde ac si aliquis pluviam circumscripsisset, rursusque non sineret ulterius progredi. Post-* C *quam autem cisternæ fuerunt aqua plenæ, nec ii amplius indigebant imbribus è cælo, statim nubes dissipata est, & vehemens imbrium procella ad serenitatem iterum redacta fuit.* Et num. 122. pag. 305. *Quum vero miraculum brevi totam pervasisset solitudinem, atque ad ipsum etiam archiepiscopum Martyrium jam pervenisset, descendens ille cum multa rerum affluentia ad cœnobium, præclaram agit synaxim & vigiliam, cum multis lampadibus & suffitibus* καὶ θυμιάμασι: *sed & splendidam magnificamque facit dedicationem; deponens* D *sub altari quasdam partes reliquiarum martyrum Tarachi, Probi & Andronici, septimo mensis Maii, anno jam duodecimo post Euthymii mortem* (proindeque Christi 484.) *Quum aliquod autem tempus transiisset, diaconus quoque Fidus accipit episcopatum civitatis quæ vocatur Dora:* proindeque ordinatus est Fidus iste, vel sub finem anni 484. vel anno seq. 485. Quid in præsulatu egerit, & quonam obierit anno nos latet. Constat solum exeunte anno 518. eum non fuisse amplius superstitem.

II. BARACHIUS.

Quum, post mortem Anastasii Imperatoris anno 518. mense Julio, Justinus I. ejus successor synodum Chalcedonensem ubique recipi curaret, Joannes Patriarcha Hierosolymitanus ea de re concilium eodem anno celebravit, cui adfuerunt 33. episcopi, & inter eos *Barachius episcopus Dorensis.* Epistolæ enim synodicæ hujus concilii, quæ extat *tom. 5. concil. Labb. col. 187. C.* præmisso titulo, *Rescriptum Joannis Hierosolymitani,*

& episcoporum qui sub eo sunt, ad Joannem A *Constantinopolitanum,* subscripsit cum cæteris, *col. 191.* E. Βαρόχιος ἐπίσκοπος Δώρων ἐρρῶσθαί με, καὶ τὰ λοιπά. *Barochius episcopus Dororum, valere me, & reliqua:* (id est, ut legitur in prima subscriptione Joannis Hierosolymitani, *col. 190.* E. *Et Domino bene placere orate, Domini sancti, ac Dei amantissimi Patres.*) Tunc itaque ecclesiæ huic Dorensi Barachius iste præsidebat. Sed de eo præterea nihil nobis compertum est.

III. Joannes.

Sententiæ synodali Hierosolymis latæ, præside Petro Patriarcha, anno 536. mense Septembri, adversus Anthimum aliosque hæreticos concilii Chalcedonensis hostes, subscripsit Ἰωάννης ἐπίσκοπος Δοάρων, *Joannes Doarenus, tom. 5. concil. Labb. col. 283.* E. Mendum sane occurrit in vocabulo Δοάρων, & legendum, vel Δόρων *Dororum,* vel Ζοάρων *Zoarorum.* Hæc quidem postrema lectio arrideret, eo quod illo ipso anno 536. *Joannes episcopus Zoarorum,* concilio Constantinopolitano, mensibus Maio & Junio, sub Menna C hujus urbis præsule, interfuerit: verum obstare videtur, quod synodo Hierosolymitanæ in eo casu defuisse dicendum esset *episcopum Dorensem* primum Cæsareæ metropolis suffraganeum, nec adstitisse qui ejus vices gessisset, inter 33. episcopos qui ad hanc synodum venerunt. Probabilius ergo, dum sederet Joannes episcopus Zoarorum, extitisse pariter in Palæstina alium Joannem episcopum Dorensem qui huic synodo Hierosolymitanæ subscripserit, Joannem vero Zoarorum abfuisse. Vide infra, ubi de eo D episcopo, inter Zoaræ antistites, in tertia Palæstina.

IV. Stephanus.

Sub Sophronio I. Hierosolymitano Patriarcha, qui post Modestum circa ann. 634. ad hanc sedem evectus fuit, Dorensi ecclesiæ præerat *Stephanus,* quem ille Romam suppetias postulandi gratia adversus nascentem Monothelismum misit. Is iterum atque iterum & tertia vice, coram Theodoro Papa ejusque successoribus, & postremo coram Martino I. synodum Lateranensem habente anno 649. sese præsentem stitit, huicque synodo inter alios præsules subscripsit in hunc modum, *tom. 6. concil. Labb. col. 367.* A. *Stephanus episcopus sanctæ Dorensis ecclesiæ, ut supra* (id est, ex Martini subscriptione *col. 362.* A. *huic definitioni confirmationis orthodoxæ fidei,* B *& damnationi Sergii Constantinopolitani quondam episcopi, Cyri Alexandriæ antistitis, Theodori item episcopi Pharanitani, Pyrrhi, atque Pauli item Constantinopolitani episcopi, cum hæreticis eorum scriptis, & impiæ Ectheseos, & impii Typi ab ipsis illegitimè promulgatorum, propria manu, statuens subscripsi.*) In Græco textu, *col. 368.* A. Στέφανος ἐπίσκοπος Δώρων, ὁμοίως. De eo plura diximus, tum *col. 129. & seqq.* tum *col. 273. & seqq.* quæ hic repetere necesse non est. Quamdiu autem post annum 649. superstes fuerit iste Stephanus, C hactenus assequi non licuit.

V. Zacharias.

Extat inter opera S. Joannis Damasceni novæ editionis Paris. 1712. *to. 1. p. 655.* A. *epistola sanctissimi Petri Mansur ad Zachariam episcopum Doarum* Δοάρων, de corpore & sanguine Christi. Pro Δοάρων autem legendum arbitror Δώρων *Dororum.* Auctor enim hujus epistolæ, qui non fuit ipse sanctus Joannes Damascenus, cujus nec doctrinam refert, videtur commoratus in Palæstina, quippe qui D *pag. 655.* A. quædam verba recitat ex liturgia sancti Jacobi seu Hierosolymitana. Quum vero non constet quandonam vixerit Petrus ille, pariter etiam hujus Zachariæ ævum definiri accuratè non potest. Ejus porro hic meminimus, ex hypothesi quod reipsa fuerit, aliquo tempore, Dororum in Palæstina episcopus, *Zacharias* nuncupatus.

III. ECCLESIA ANTIPATRIDIS.

ANTIPATRIDIS mentio habetur Act. Apost. *cap. 23. vers. 23. & 31.* Josephus *lib. 16. antiq. cap. 9.* conditam tradit hanc urbem ab Herode, in campo qui dicitur Capharsaba, aquoso & plantis idoneo, etiam amne circumfluente. Vicum scilicet ejusdem nominis jam ibi situm, in urbem auxit præfatus Herodes, &, ex nomine patris sui *Antipatri, Antipatridem* nuncupavit. Id innuit idem Josephus *lib. 13. cap. 23.* his verbis: *fossam duxit* (Alexander) *à Chabarzaba* ἀπὸ τῆς Χαβαρζαβᾶ *incipiens, quæ nunc Antipatris vocatur* ἡ νῦν Ἀντιπατρίς. S. Hieron. in Epitaph. Paulæ Vid. *cap. 3.* de ejus peregrinationibus in Palæstina agens, dicit: *deinde Antipatrida semirutum oppidulum, quod de patris nomine Herodes vocaverat.* An tunc sedes episcopalis extiterit nulla monumenta produnt. Certe unum duntaxat ejus præsulem novimus, qui latrocinio Ephesino anno 449. & postea Chalcedonensi concilio anno 451. interfuit.

EPISCOPI ANTIPATRIDIS.

POLYCHRONIUS.

IN pſeudoſynodo Epheſina anno 449. A
lapſus eſt *Polychronius epiſcopus Antipatridis:* ſed biennio poſt in concilio Chalcedonenſi anno 451. veniam petiit & obtinuit. In hac poſtrema ſynodo nomen ejus pluries invenitur ſubſcriptum. *To. 4. conc. Labb. Act. 1. part. 2. col. 82.* E. *Polychronio Antipatridis:* Item *col. 118.* E. *Et Polychronio Antipatridis civitatis.* Et *col. 788.* D. *Polychronius Antipatridis.* Denique Act. 16. inter cæterorum epiſcoporum ſubſcriptiones, *col. 805.* E. *Polychronius epiſcopus Antipatridis definiens ſubſcripſi,* Πολυχρόνιος Ἀντιπατρίδος ὁρίσας ὑπέγραψα.

IV. ECCLESIA LYDDÆ *ſeu* DIOSPOLIS.

LYDDA, ab Hebræis *Lud,* & à Gentilibus *Dioſpolis* ſive *Jovis civitas* appellata eſt; de qua Theodoretus *lib. 1. hiſt. eccl. cap. 5. pag. 21.* D. edit. Valeſ. Λύδδα δὲ ἐστιν ἡ νῦν καλουμένη Διόσπολις, *Lydda vero civitas eſt quæ nunc Dioſpolis appellatur.* Poſt Judæorum è Babylonia regreſſum à Benjaminitis habitata fuit, ut habetur 2. Eſdr. *cap. XI. verſ. 31. & 34. Filii autem Benjamin à Geba,* (ſeu Gabaa) *Mechmas .... Seboim & Neballat, Lod, &c.* Judææ ſubinde toparchia evaſit, à Samaritide diſtracta, 1. Machab. *cap. XI. verſ. 28. & 34.* Joſephus *lib. 20. antiq. cap. 5.* Lyddam *vicum* dicit *nulli civitati magnitudine cedentem.* Haud procul Joppe diſtabat, ex qua Petrus Apoſtolus accitus Tabitham ſuſcitavit, *Act. cap. 9. verſ. 38. & ſeqq.* Ibidem quoque Æneam ſanavit paralyticum, *verſ. 32. 33. & 34.* Synodo in cauſa Pelagii coacta anno 415. notiſſima facta eſt illa civitas. In notitia Patriarchatuum Nili Doxopatrii, ſcripta anno Chriſti 1151. edita à Le Moine in variis ſacris *pag. 231.* & à Scheltratano *to. 2. antiq. eccl.* quæ apud Hadrianum Relandum in Palæſtina Illuſtrata, edit. Trajecti Batavorum 1714. *to. 1. pag. 220. & ſeq.* legitur, hæc ſunt: *Habet autem* (Patriarcha Hieroſolymitanus) *archiepiſcopatus nemini obnoxios 25. qui nullos ſub ſe habent epiſcopatus, & ſubſunt omnes throno Hieroſolymitano. Primus Dioſpoleos ſive urbis Georgii.* α. τῆς Διοσπόλεως ἤτοι Γεωργίου πόλεως. Addit idem Hadrian. Reland. *to. 2. pag. 960.* templum ſancti Georgii non longè à Rama extitiſſe, ubi olim Lydda fuit, cujus templi pars adhuc ſupereſt: & de illo templo intelligendum cenſet *ibid.* quod ſcribit de Califa Ægypti Joannes Cantacuzenus *lib. 4. hiſtor. cap. 14. pag. 757. Poſt hæc petiit legatus veſter, ut quoddam ruinoſum ædificium veteris templi, ſancti Georgii dicti, vicinum Romanis* (*Ramenſibus,* id eſt, inquit Relandus, incolis Ramæ, puto enim Ραμαίων ſcriptum fuiſſe, non Ρωμαίων ut nunc legitur, voce notiori à librariis ſubſtituta pro ignotiori) *renovaretur, quod etiam conceſſimus.* Urbem hanc *Rama,* quæ & *Ramola* vel *Ramula* ſive *Ramla* dicitur, Abulfeda in Geographia ſua manuſc. ait conditam eſſe à Solimanno filio Abdelmelic, vaſtata urbe Lydda, abeſſe autem ab urbe Hieroſolymitana, itinere unius diei: Sanutus vero in *libro 3.* Secretorum Fidelium Crucis, *part. 6. cap. 4. pag. 152. lin. 46.* eamdem *civitatem Ramam ædificatam ab Arabibus prope Lyddam, quum peregrini primo iverunt ad partes illas, poſt tempora Mahumeti.* Quod Elmacinus confirmat *lib. 1. hiſt. Saracen. cap. 14. pag. 74.* his verbis: *Eodem anno* (98. Hegiræ inchoato die 24. Aug. anni Chriſti 716.) *cœpit Suleiman* (Solimannus) *ædificare Ramlam,* proindeque anno illo 716. vel 717. ante menſem Auguſtum. Ab hiſtoricis bellorum ſacrorum Gallica voce veteri *Sangorge de Rama* nuncupatur. Bernardus Francus monachus qui anno 868. ad loca ſacra Palæſtinæ peregrinatus eſt, ut ſupra retulimus *col. 372.* E. *& ſeqq.* ait in itinerario ſuo: *Deinde venerunt Alarixa, de Alarixa in Ramula juxta quam eſt monaſterium beati Georgii martyris, ubi ipſe requieſcit. De Ramula ad Emmaus caſtellum, de Emmaus ad ſanctam civitatem Hieruſalem.*

EPISCOPI LYDDÆ *ſive* DIOSPOLIS.

I. ZENAS *ſive* ZENO.

DOROTHEUS epiſcopus Tyri, qui tempore B
Licinii Imperatoris martyrium ſubiit, ait in ſynopſi de 70. diſcipulis, quæ ipſi attribuitur, *Zenam* unum illorum Dioſpolis epiſcopum fuiſſe. Ita apud Hadrianum Relandum in Palæſtina Illuſtrata *tom. 2. pag. 879.* Ζηνᾶς ὁ Νομικὸς οὗ καὶ αὐτοῦ ὁ Ἀπόστολος μέμνηται, ὃς καὶ ἐπίσκοπος Διοσπόλεως γέγονεν. *Zenas legis peritus, cujus meminit quoque Apoſtolus,* (Ad Tit. 3. 13.) *epiſcopus Dioſpolis fuit.* Verum, inquit idem Relandus, *pag. 751.* nulla eſt hujus libelli auctoritas qui nomine Dorothei prodiit. Caniſius *tom. 2. antiq. lect. pag. 760.* hæc ex menologio Græcorum recitat, ad

ECCLESIA LYDDÆ *ſeu* DIOSPOLIS.

diem 27. April. *Zeno hic ille eſt quem Paulus Apoſtolus* νομικὸν *appellat ad Romanos* (ad Tit.) *ſcribens, qui quum à beato Petro in Dioſpoli primus epiſcopus eſſet conſtitutus, docebat prædicans Chriſtum eſſe Deum verum. Hi igitur* (Ariſtarchus ſcilicet, Marcus, & hic Zeno) *quum multas ærumnas ab infidelibus pro ædificatione eccleſiarum, & everſione idolorum paſſi, miraculorumque & ſanitatum effectores eſſent, ad Chriſtum Dominum migraverunt.*

II. Aetius.

Unus patronorum Arii, à quo Ariana hæreſis denominata eſt, extitit *Aetius epiſcopus Lyddæ*. Hunc quippe laudat Arius in epiſtola ad Euſebium Nicomedienſem, quam refert Theodoretus *lib. 1. hiſtor. eccl. cap. 5. edit. Valeſ. pag. 21.* A. *Et quoniam Euſebius frater tuus epiſcopus Cæſareæ, & Theodotus, ac Paulinus, Athanaſius, Gregorius, & Aetius, omnes denique per Orientem epiſcopi aſſerunt Deum principii omnis expertem exiſtere ante Filium, &c.* Subdit Theodoretus paulo inferius. *Porro ex iis quos Arius in hac epiſtola recenſet, Euſebius quidem epiſcopus erat Cæſareæ, Theodotus vero Laodiceæ, Paulinus Tyri, Athanaſius Anazarbi, Gregorius Beryti, Aetius autem Lyddæ. Lydda vero civitas eſt quæ nunc Dioſpolis appellatur. Atque hos quidem opinionis ſuæ fautores habere ſe Arius gloriabatur.* Subſcripſit tamen concilio Nicæno *Aetius Lyddenſis, tom. 2. conc. Labb. col. 51.* C. Imò, ſi Philoſtorgio credimus *lib. 3. hiſt. eccl. cap. 12. pag. 485.* C. partes catholicorum poſtea amplexus eſt, brevique divinitus morte mulctatus. *Athanaſius vero,* inquit.... *per urbes tranſiens, ſingulos epiſcopos ad quos acceſſerat, ad conſubſtantialis fidem ſermonibus ſuis excitabat:* Et ſubjungit *alios quidem epiſcopos verbis Athanaſii non obtemperaſſe: Aetium vero epiſcopum Palæſtinæ qui fornicationis reus delatus fuerat, quum per communionem Athanaſii id probrum occultare vellet, ad ejus ſententiam ſe tranſtuliſſe; verum eumdem brevi pœnas dediſſe* morte turpiſſima *qua ex hac luce, vermibus corroſus, ſublatus eſt.* Obiit Aetius, dum adhuc ſederet Hieroſolymis Macarius qui anno 335. vita functus eſt.

III. Maximus *electus*.

IV. * * *

Sozomenus *lib. 2. hiſt. eccl. cap. 20. edit. Valeſ. pag. 470.* D. *& ſeq.* A. B. hæc narrat: *Eccleſiam Hieroſolymitanam poſt Macarium Maximus ſuſcepit. Hunc Dioſpolitanæ eccleſiæ epiſcopum à Macario conſtitutum eſſe memorant; ſed cives Hieroſolymorum eum apud ſe detinuiſſe. Nam quum confeſſionis gloria clarus, & omni ex parte egregius eſſet, plebis judicio tacitè* A *deſignabatur, ut poſt obitum Macarii epiſcopatum illic capeſſeret. Proinde quum plebs moleſtè ferret eripi ſibi hominem, cujus virtutem experta eſſet, & ſeditio intentaretur; commodius viſum eſt, ut Dioſpolitanis quidem alius eligeretur epiſcopus: Maximus vero maneret Hieroſolymis, & una cum Macario epiſcopali munere fungeretur, & poſt ejus obitum eccleſiam gubernaret. Cæterum qui res iſtas accurate examinarunt, affirmant ex ſententia Macarii hæc acta eſſe, & à plebe ſummo ſtudio poſtulata. Aiunt enim pœnituiſſe Macarium, quod Maximum* B *Dioſpoleos epiſcopum ordinaſſet,* φασὶ γὰρ αὐτὸν μεταμεληθῆναι ἐπὶ τῇ Μαξίμου χειροτονίᾳ. *Quippe ordinatione celebrata cogitare cœpit, illum qui & recte de Deo ſentiret, & ob confeſſionem populo acceptus eſſet, neceſſario ſervandum fuiſſe ut ipſi ſuccederet. Etenim verebatur, ne, ſe mortuo, Euſebius & Patrophilus Ariani dogmatis fautores, occaſionem nacti, aliquem ejuſdem dogmatis labe infectum in Hieroſolymitana ſede collocarent. Siquidem Macario adhuc ſuperſtite res novas moliti fuerant; ſed quum ab illo communione privati eſſent,* ἀφορισθέντες δὲ ὑπ᾽ αὐτοῦ, C *ea de cauſa conquieſcebant.* De eo Maximo qui Macario ſucceſſit, vide ſuperius inter Hieroſolymitanos præſules, *coll. 156. & 157.* Ex illa autem Sozomeni relatione diſcimus, hunc *Maximum* pro eccleſia Dioſpolitana à Macario fuiſſe primitus ordinatum: at deinde *alium qui non nominatur,* in ejus locum Dioſpolitanæ ſedi fuiſſe præfectum.

V. Dionysius.

Subſcriptus concilio ſecundo generali D Conſtantinopoli celebrato anno Chriſti 381. legitur *to. 2. conc. Labb. col. 955.* C. *Dionyſius Dioſpolitanus.* Ejus ceu *Confeſſoris* meminit Hieronymus epiſt. 61. quæ eſt ad Pammachium, de erroribus Joannis Hieroſolymitani, non longè ante finem, ubi Joannem adloquens hæc interſerit: *An non tu potius ſcindis eccleſiam, qui præcepiſti Bethleem preſbyteris tuis, ne competentibus noſtris in Paſcha baptiſmum traderent, quos nos Dioſpolim ad confeſſorem & epiſcopum miſimus Dionyſium baptizandos!* Hanc epiſtolam ſcripſit Hieronymus, ex ob- E ſervat. Tillem. *tom. 12. hiſt. eccl. pag. 643. col. 1.* exeunte anno 396. vel initio anni ſequentis 397. quo reconciliatio inter ipſum & Joannem inita eſt. Adhuc itaque vivebat Dionyſius Dioſpolitanus anno Chriſti 396. Paſſum aliquid mali, fortaſſis exilium, fidei orthodoxæ cauſa neceſſe eſt, ſub Valente Imperatore Ariano, quandoquidem ipſum *Confeſſorem* appellat Hieronymus. Annus mortis ejus nos latet, videtur tamen deceſſiſſe ante annum 415. quo Dioſpolitana ſynodus

ECCLESIA LYDDÆ *seu* DIOSPOLIS.

celebrata eſt: nam inter 14. epiſcopos qui huic interfuerunt, & nominantur ab Aug. *lib. 1. cont. Jul. cap. 5. Dionyſius* ſiletur, nec memoratur quis tunc ex illis fuerit Dioſpolitanus antiſtes, niſi is unus ſit ex iis ſex epiſcopis, quorum ſedem ignoramus, ſcilicet *Ammonianus, Zoſimus, Nymphidius, Chromatius, Porphyrius* alter à Gazenſi, demum *Clematius.* Veriſimile quippè non eſt in ſynodo Dioſpolitana abfuiſſe epiſcopum Dioſpolitanum, niſi tunc ſedes illa vacaverit.

VI. Photinus.

In latrocinio Epheſino anno Chriſti 449. Dioſcori Alexandrini Patriarchæ furori ceſſit, ut cæteri fere epiſcopi, *Photinus* Dioſpolitanus præſul: at poſt biennium, in ſynodo Chalcedonenſi anno 451. errorem retractavit, & reconciliatus eſt eccleſiæ, Act. præſertim IV. ubi Leonis Papæ ad Flavianum epiſtolam approbavit, duaſque in una Chriſti perſona naturas confeſſus eſt, *tom. 4. conc. Labb. col. 494.* A. Cæteris demum ſynodi decretis, cum aliis epiſcopis ſubſcripſit hoc modo, *ibidem col. 585.* C. *Photinus minimus epiſcopus Lyddæ, definiens ſubſcripſi:* Φωτεινὸς ἐπίσκοπος ἐλάχιστος Λύδδης, ὁρίσας ὑπέγραψα· & *col. 788.* C. *Photinus Dioſpolitanus.* Baluzius *in nova collect. concilior. col. 1239.* habet *Photinus epiſcopus Lyddæ.*

VII. Apollonius.

Anno 518. ſedebat Lyddæ ſive Dioſpoli *Apollonius,* qui ſynodicæ trium Palæſtinarum epiſtolæ, à Joanne Hieroſolymorum Patriarcha ad Joannem Conſtantinopolitanum antiſtitem directæ, ſubſcriptus legitur *tom. 5. concil. Labb. col. 194.* Ἀπολλώνιος ἐπίσκοπος τῆς Διοσπολιτῶν, *Apollonius epiſcopus Dioſpolitanus.*

VIII. Eustathius.

Leontius diſcipulus & auctor vitæ ſancti Stephani Sabaïtæ, qui eam ſcribebat initio ſæculi IX. hujus *Euſtathii* meminit, apud doctiſſimos Bollandianos *to. 3. actorum ſanctorum* menſis Jul. ad diem 13. *pag. 585. num. 131.* E. *Alias quoque,* inquit, *pervidenti illuſtratus oculo* (Stephanus Sabaïta) *rem nobis dixit ſingularem, quum in Caſtellii ſpelæis tunc verſaretur per dies, quibus ſancti Patris noſtri Sabæ memoria celebratur, præſente eximio plane, ac ſuis claro virtutibus abbate tum, nunc autem Lyddæ, urbis Chriſto dilectæ, epiſcopo Euſtathio, qui ad viſitandum eum venerat. Quum igitur ſub veſperam exiguum quiddam pomorum cœnaſſemus, illico ſenis vultus, ſplendentis inſtar ſolis accenſus, refulſit; dumque oculos in eum intendimus; dico, inquit, vobis,* A *abditam hic in terra juxta oſtium ſpeluncæ jacere pelvim; & ſi quidem rem vultis pernoſcere, fodite, & eam invenietis. Surgit extemplo abbas Euſtathius, & ſine ligone terram egerere manibus occipit, quo ardorem illum cito remittente, ita nos mirificus ſenex increpuit: neque fidem, neque patientiam habetis, miſeri. Incepi ergo & ego ſtatim una fodere cum illo. Jam terram ſimul ambo erueramus, alteque penetraveramus in locum, quum, re nulla detecta, incredulitas nobis ſuborta eſt, & ſuperſedere placuit foſſione. Quare ſenex turbari nos con-* B *ſpicatus, atque explicata non nihil fronte ſubridens ait: ſuſtinete adhuc aliquantulum, modicæ fidei. Eruta igitur, ad imperium Senis, paulo altius humo, in pelvim incidimus antiquam, nihilque continentem. Sed eam ut invenimus, dubitatio ſubiit ac ſuſpicio, an non, vel ipſe abſtruſiſſet eam ibi, vel alius quiſpiam qui id ipſi ſignificaſſet: donec illum interrogavi, noſque ſecuros reddere dignatus eſt, dicens: Teſtis profecto ipſa veritas, neque abſcondiſſe me illam, neque de ea indicium mihi quemquam feciſſe, neque reconditam iſtic eam latere vel cogitaſſe me ante* C *horam hanc, qua indicavi vobis. Tum enimvero manifeſte deprehendi, perſpicaci ductum colluſtratumque mentis intuitu aſſequutum hoc eum fuiſſe; ac Deum laudavi glorificantem famulos ſuos.* De hoc ſancto Stephano Sabaïta, & Leontio vitæ ejus ſcriptore, vide quæ ſuperius dicta ſunt, *coll. 305.* D. *342.* E. *& ſeqq.* Quid egerit Euſtathius iſte in epiſcopatu Lyddenſi, quove anno ſæculi noni obierit, nobis ignotum eſt.

IX. * * *

D Anno 1602. vir illuſtriſſimus Dominus Franciſcus de Breves, Chriſtianiſſimi Regis Henrici IV. apud Turcicam Aulam Orator, in Palæſtinam quum appuliſſet, ut ſacra loca inviſeret, Lyddam ingreſſus ab *hujus urbis epiſcopo* multo honore exceptus eſt. Id indicat Itinerarium ejus Gallicè editum *pp. 100. & 101.*

X. Dorotheus.

In appendice ad librum Nectarii Patriarchæ Hieroſolymitani περὶ ἀρχῆς τοῦ Πάπα, *de* E *primatu Papæ,* qui anno 1682. typis Giaſienſibus prodiit, narratur Païſium, ejuſdem Nectarii qui obiit anno 1660. die 2. Decembris, deceſſorem Conſtantinopoli Hieroſolymam revertentem, navigationis ſocium inter cæteros habuiſſe *Dorotheum Lyddæ epiſcopum,* Δωρόθεος ἐπίσκοπος Λύδδης, qui proinde anno 1660. ſedebat.

XI. Antonius.

Synodo Hieroſolymitanæ, adverſus Calvi-

ECCLESIA LYDDÆ *seu* DIOSPOLIS.

nianos errores, à Dositheo Patriarcha anno A 1672. Bethleemi celebratæ interfuit & subscripsit *humilis archiepiscopus Lyddæ Antonius* ὁ ἐλάχιστος ἀρχιεπίσκοπος Λύδδης Ἀντώνιος, apud Harduin. *to. XI. conc. col. 270.* A.

XII. Nicephorus.

Ante annum Christi 1733. sedebat *Nicephorus archiepiscopus Lyddæ.*

XIII. Leffrendius.

Duplici epistola Gallicè scripta ex urbe Tripoli Syriæ anno 1733. una quidem die 1. Martii, altera vero die 25. ejusdem mensis, moniti fuimus tunc episcopum Lyddæ fuisse *Leffrendium*, de quo nihil nobis aliud innotescit.

V. ECCLESIA JAMNIÆ.

JAMNIA sive *Jabne,* vulgo *Zania,* urbs est antiqua Philistiim, cujus muros, ut & Azoti & Geth, Ozias rex Judæ destruxisse 2. Paral. *cap. 26. vers. 6.* refertur: *Pugnavit contra Philistiim, & destruxit murum Geth, & murum Jabniæ, murumque Azoti.* In censu urbium Judæ, Josue *cap. 15. vers. 45.* juxta translationem 70. Interpr. Ιαμναεὶ post Ἀκκαρὼν extat, quæ hæc videtur *Jamnia.* Scriptoribus antiquis Ἰάμνεια, Ιαμνία, & Ἰέμναα, nomen habet. Stephanus Byzantinus sic de ea scribit. *Jamnia oppidum Phœniciæ, vicus Straboni sic appellatus à Jamno;* ἀπὸ Ἰάμνου· *vel quod* Ἰάμνους *appellabant humidos & floridos locos.* Strabo quippe *lib. 16. pag. 759.* A. Edit. Casaub. ait: *Locus hic adeo hominibus abundavit, ut ex Jamnia proximo vico, & circumvicinis habitationibus, quadraginta hominum millia armarentur.* Ad recitata autem modo Stephani verba subdit Thomas de Pinedo, *annot. 6. pag. 317. col. 1. Quærere etymologiam urbis Judææ seu Phœniciæ à lingua Græca, desipere est.* Verum, cum bona ejus venia dixerim, ita insulsum non apparet, civitatem Judææ, nuncupatam Hebraicè *Jabneh,* à Græcis nominatam fuisse *Jamniam,* juxta sibi proprium idioma, ex voce Græca Ἴαμνος, qua *locus humidus & virens* significatur. Portum habebat Jamnia paulo à se dissitum; unde Plinius duas facit Jamnias: unam in terris, alteram ad mare. *Lib. 5. cap. 13.* Portum hunc Judas Machabæus incendit 2. Mach. *cap. 12. vers. 9.* ubi ab Hierosolymis legitur stadiis 240. abesse.

EPISCOPI JAMNIÆ.

I. Macrinus.

QUo tempore Arius hæresim suam pro- B palare incepit, *Macrinus* Jamniæ episcopus erat. Hunc enim & alios, teste Epiphanio *lib. 2. to. 2. hær. 69. n. 4. pag. 730.* Alexander Alexandrinus Patriarcha de illius impietate per epistolam certiorem fecit. Obierat porro ante synodum Nicænam.

II. Petrus.

Inter episcopos Palæstinæ, qui concilio Nicæno interfuerunt anno Christi 325. legitur *Petrus Jamniensis, tom. 2. concil. Labb. col. 51.* C. Legitur etiam ultimus in subscrip- C tionibus synodi Sardicens. anno 347. inter episcopos Palæstinæ, *Petrus, ibid. col. 679.* D. Item epistolæ synodicæ quam Maximus Hierosolymorum antistes ad populum Alexandrinum misit pro Athanasio, eodem an. 347. aut sequenti, subscripsit, *ibid. col. 727.* A.

III. Ælianus.

Anno 381. Jamniæ sedebat *Ælianus,* qui secundæ synodo generali Constantinopoli habitæ subscripsit *Ælianus Jamniensis, to. 2. conc. Labb. col. 955.* C.

IV. Stephanus.

In vita sancti Euthymii archimandritæ quam accuratè scripsit Cyrillus Scythopolitanus, auctor suppar, & referunt tum Bollandus *to. 2.* Januar. ad diem 20. tum Cotelerius *tom. 2. monum. eccl. Græc.* frequens est mentio de hoc *Stephano.* Sic *num. 41. p. 233.* Cotel. legitur: *Suscipit etiam* (Euthymius inter discipulos suos) *alios tres fratres genere, patria Melitenos,* Μελιτηνοὺς, *consobrinos Synodii illius qui cum Acacio educaverat Euthymium, quorum nomina Stephanus, Andreas, Gaïanus.* Et num. 54. pag. 244. *Quum magna & œcumenica synodus Ephesi tunc primum congregaretur, Synodius, qui cum Acacio fuerat magister Euthymii .... adhuc pueri, in Palæstinam ad adoranda loca venerabilia profectus, accedit etiam ad lauram, quinquagesimo-quarto anno ætatis magni Euthymii, partim ut illum ipsum Euthymium viseret, partim ut salutaret consobrinos suos Stephanum, Andream, & Gaïanum. Videns igitur Euthymium, ei narravit de impiissima hæresi Nestorii, &c. Exposuit etiam ei de Cyrillo Alexandrino, & Acacio Melitenensi, quemadmodum ardentem zelum exhiberent pro fide orthodoxa, & quod œcumenica synodus esset*

mox Ephesi congreganda adversus illum impium. His ergo sic dictis à Synodio, animo lætatus est Euthymius, talia discens de Acacio.... à quo fuerat institutus in exercitio litterarum. Deinde vero quum ei valedixisset Synodius, discedit è laura, assumens Stephanum consobrinum, & abit in sanctam civitatem, atque persuadet ei cui commissa erat ecclesiæ illius gubernatio, (scilicet Juvenali) *ut Stephanum cooptaret in numerum suorum diaconorum. Ille autem una cum eo ordinat quoque Cosmam Cappadocem, & utrumque refert in diaconorum chorum.* Et num. 57. pag. 247. *Juvenalis Stephanum Melitenensem ordinat Jamniæ episcopum* (quibusdam utique annis post celebratam Ephesinam synodum.) Et num. 72. pag. 260. *Cæterum septuagesimo-quinto anno ætatis magni Euthymii, congregata fuit synodus Chalcedonensis.... Huic synodo etiam intererant discipuli præcellentis Euthymii, Stephanus Jamniæ, & Saracenorum episcopus Joannes....* (qui) *postquam fidei decretum* (fuit) *mandatum litteris, eo statim arrepto, quam potuerunt celerrimè ad Euthymium accedunt.... volentes scire an ipse quoque assentiretur iis quæ scripta fuerant.... neque habebant quo modo aut consentirent, aut differrent, antequàm cognoscerent quo vergeret illius sententia. Postquam vero ille legisset, & quæ scripta erant invenisset rectè se habere, & rectæ regulæ veritatis concinere, pervasit repente fama totam solitudinem, quod & magnus Euthymius sequeretur synodum Chalcedonensem.* Subscriptus extat *tom. 4. conc. Labb.* in concilio præfato, *actione 1. col. 82.* E. Στεφάνȣ Γαμνίας, *Stephanus Jamniæ Palæstinæ.* Act. 2. col. 329. A. Eodem modo, *act. 3. ibid. col. 445.* C. hæc de eo referuntur: *Stephanus episcopus civitatis Jamnæorum dixit: His quæ determinata sunt à sanctissimis Patribus super Dioscoro Alexandrinorum quondam episcopo, consentio, & alienum eum judico ab omni sacerdotali ministerio.* Act. 6. ibid. col. 585. C. *Stephanus episcopus Jamniæ definiens subscripsi,* Στέφανος ἐπίσκοπος Γαμνίας, ὁρίσας ὑπέγραψα. Denique *act. 16. col. 788.* D. *Stephanus Jamniensis.* Nihil aliud de eo reperimus.

ECCLESIA JAMNIÆ.

V. ZENOBIUS.

Inter episcopos Palæstinæ qui synodicæ Joannis Hierosolymitani præsulis ad Joannem Patriarcham Constantinopolitanum epistolæ subscripserunt, anno Christi 518. legitur *to. 5. conc. Labb. col. 191.* A. *Zenobius episcopus Jamnianus me benè valere, & reliqua.* Ζηνόβιος ἐπίσκοπος Γαμνίας, ἐρρῶσθαί με, καὶ τὰ λοιπά.

VI. STEPHANUS II.

Anno 536. adfuit synodo Hierosolymis celebratæ contra Anthimum sub Petro Patriarcha, *Stephanus episcopus Jamniæ,* qui & sententiæ adversus eum latæ, cum cæteris trium Palæstinarum præsulibus subscripsit in hunc modum: *To. 5. conc. Labb. col. 286.* D. Στέφανος ἐπίσκοπος τῆς Γαμνιτῶν, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην, *Stephanus episcopus Jamnitanus, diffinivi & subsignavi.*

VI. ECCLESIA NICOPOLIS.

NICOPOLIS, cujus priscum nomen *Emmaus* sive *Ammaus* fuit, ab Hierosolymis viginti duobus milliaribus sive 176. stadiis distabat, ut in Itinerario veteri Hierosolymitano legitur. Unde minime confundenda est hæc civitas cum vico *Emmaus* qui ex Evangelio Lucæ *cap. 22. vers. 13.* erat solum *in spatio stadiorum 60.* Nonnulli tamen, etiam ex veteribus scriptoribus, utrumque illum locum pro uno eodemque sumsere. Distinguendos illos Emmaus duos multis ostendit Hadrianus Relandus in Palæstina illustrata, *to. 1. pag. 426. & seqq.* « De *Emmaunte,* inquit, magis ardua est disquisitio. Si enim *Emmaus* ab Hierosolymis non abfuit, nisi per spatium 60. stadiorum, quomodo sita dicitur 1. Macch. *cap. 3. vers. 40.* in regione campestri? campestris (enim) regio longius aberat ab Hierosolymis occasum versus. Id Itineraria omnia & αὐτόπται uno ore affirmant: (scilicet) decem milliarium Romanorum spatia circiter ab urbe Rama, per quam iter ducit à Joppe Hierosolymas, (&) campis relictis ad montana adscenditur, (extare,) per (quæ) iter continuum fit usque ad Hierosolymas. Notius hoc certiusque quam ut negari possit.... Præterea (illa) Emmaus (quæ) postea Nicopolis dicta est.... aberat Hierosolymis 22. milliaribus Romanis, id est, 176. stadiis, ut in Itinerario veteri Hierosolymitano legitur. Quantum differt hoc spatium à 60. stadiis! (Insuper) multa habentur in scriptis veterum, (quæ miror tot viros doctos non advertisse,) de Nicopoli tradita, quæ nulla prorsus ratione Emmaunti à Luca memoratæ conveniunt.... Duo (quippe) loca sunt disjunctissima maximeque diversa: quod ut clarum fiat ad hæc velim attendi. Primo, Emmaus à Luca commemorata, erat κώμη, vicus, 60. stadiis distans ab Hierosolymis. Josephus idem testatur *lib. 7. de bell. Jud. cap. 27.* χωρίον.... Αμμαοῦς ἀπέχει τῶν Ἱεροσολύμων σταδίους ἑξήκοντα. Emmaus autem, quæ Nicopolis dicta est, urbs fuit,

ECCLESIA NICOPOLIS.

»& Hierosolymis aberat 22. milliaribus Romanis, quæ 176. stadiis paria sunt. Deinde, »Emmaus, dicta Nicopolis, illic erat sita ubi sunt campestria, & ubi montana Judææ » incipiunt consurgere. Ita scribit Hieronymus *comment. in Dan. cap. XI. vers. 44. & 45.* » *Juxta Nicopolin, quæ prius Emmaus vocabatur, ubi incipiunt Judææ provinciæ montana con-* » *surgere.* Hoccine dici potest de loco qui 60. (tantum) stadiis Hierosolymis abest!.... At » ubi Nicopolis erat, 22. milliaribus ab Hierosolymis, & 10. milliaribus à Lydda, illic inci- » piunt montana Judææ consurgere, ubi nunc ostenditur *Castrum boni latronis.* Id omnes » norunt qui iter illud confecerunt, aut itineraria legerunt recentia, &c. Præterea, Emmaus, » Nicopolis dicta, jungitur cum Lydda, Joppe, aliisque locis campestribus. Plinius *lib. 5.* » *cap. 14. Fontibus irriguam* asserit *Emmaum, Lyddam, Joppicam, &c.* Hieronymus, (quem » profecto stupendum est in Epitaph. Paulæ, & *lib. de locis Hebr.* scribere potuisse *Emmaunta* » Lucæ eamdem fuisse atque *Nicopolim*) Hieronymus, inquam, *comment. in Abdiæ vers. 19.* ait: » *Qui autem habitabant in Sephela, id est, in campestribus (Lyddam & Emmaus, Diospolin scilicet* » *Nicopolinque significans) possidebunt Palæstinos.* Et comment. in Ezech. *cap. 48. vers. 21. & 22.* » ita describit regionem Tribus Dan: *Septima Dan usque Joppen, ubi sunt Turres Hailon &* » *Selebi & Emmaus, quæ nunc appellatur Nicopolis.*» Porro perspicuum est.... *Emmaunta,* vicum à Luca memoratum, qui 60. stadiis Hierosolymis aberat, in portione Tribus Dan non fuisse, quæ longius aberat Hierosolymis.

Josephus, pergit Relandus *pp. 428. & 429. Ammauntis* meminit pluribus in locis: *lib. 2. de bell. Jud. cap. 25. In toparchiam Thamnæ missus est qui eam administraret Joannes Essæus. Illi additæ sunt Lydda, Joppe, & Ammaus.* Ἀμμαοῦς & Ἐμμαοῦς Josepho idem locus est, quippe cui dicitur Ἀμμαοῦς *lib. 2. de bell. Jud. cap. 3.* Ἐμμαοῦς vero *lib. 17. antiq. cap. 12.* Superius etiam *lib. 12. antiq. cap. XI.* postquam narravit Gorgiam fuisse in Judæam missum cum exercitu, addit, οἱ δ' ἄχρις Ἐμμαοῦς πόλεως ἐλθόντες ἐν τῇ πεδινῇ κατεστρατοπεδεύοντο, *Illi autem usque ad Emmaunta urbem progressi in regione campestri castrametantur.* Regio autem campestris longius aberat Hierosolymis versus occasum, quam sint 60. stadia vici *Emmaus:* unde palam est Josephum loqui de *Emmaunte,* dicta postea *Nicopoli,* de qua rursus scribit *lib. 5. de bell. Jud. cap. 4.* Vespasianum cum exercitu venisse Antipatrida, inde in Thamniticam toparchiam, & Lyddam & Jamniam, & εἰς Ἀμμαοῦντα. Quis non videt hanc *Emmaunta* viciniorem fuisse Lyddæ, Joppe, & Jamniæ, quam ut credi possit eadem ac vicus *Emmaus* Hierosolymis distans 60. tantum stadiis! Urbs quoque Emmaus, non vicus, memoratur *lib. 1. Machab. cap. 3. vers. 40.* his verbis: *Et processerunt cum universa virtute sua, & venerunt, & applicuerunt Emmaum in terra campestri.* Et cap. 4. vers. 1. *Et assumsit Gorgias quinque millia virorum, & mille equites electos, & moverunt castra nocte, ut applicarent ad castra Judæorum, & percuterent eos subito.... Et audivit Judas* (Machabæus) *& surrexit ipse, & potentes, percutere virtutem exercituum regis* (Antiochi) *qui erant in Emmaum....* vers. 14. *& congressi sunt, & contritæ sunt gentes, & fugerunt in campum. Novissimi autem omnes ceciderunt in gladio, & persequuti sunt usque Geseron, & usque in campos Idumææ, & Azoti, & Jamniæ, &c.* Ad hanc victoriam respicit Hieron. *comment. in Daniel. cap. 8. vers. 14.* ubi ait: *Judæ Machabæi significat tempora, qui de vico Modin, fratribus ac propinquis secum adnitentibus, & multis de populo Judæorum, Antiochi duces superat juxta Emmaus, quæ nunc Nicopolis dicitur.* Idem Josephus *lib. 13. antiq. cap. 1.* munitam esse à Judæis urbem Ἐμμαοῦν scribit, & turres in ea ædificatas. Harum turrium & munitionum, inquit Hadrian. Reland. *pag. 429.* aut illarum quas Romani postea exstruxerunt, reliquias ego suspicor rudera quæ nunc ad latus dextrum viæ publicæ ducentis à Joppe conspiciuntur, & *Castrum boni latronis* solent dici. Spatium certe decem milliarium Romanorum, quod illa rudera absunt Diospoli, & quod Nicopolis abfuisse scribitur, est idem. Subjungit idem Relandus *to. 2. pag. 758. Tria loca esse nomine Emmauntis nota in Palæstina; 1.° Urbem hanc, Nicopolim dictam postea. 2.° Vicum in Evangelio Lucæ memoratum. 3.° Locum vicinum Tiberiadi, qui à thermis nomen videtur traxisse.*

De novo nomine *Nicopolis,* urbi Emmaus imposito hæc scribit M. Aurel. Cassiodorus in chron. ad Consulatum Alexandri & Augusti, apud eumdem Reland. *pag. 759. His Coss. in Palæstina Nicopolis, quæ prius Emmaus vocabatur, urbs condita est:* adeoque, secundum ipsius computum, ante imperium Alexandri Mammææ filii, sub Elagabalo, sive Heliogabalo. Chronicon Paschale ad annum Christi 223. habet etiam: *Nicopolis Palæstinæ, olim Emmaus dicta, condita est, legationem pro ea obeunte illius præfecto Julio Africano scriptore chronicorum.* Hieronymus, de Julio Africano agens in catalogo scriptor. eccles. ita rem narrat: *Julius Africanus, cujus quinque de temporibus extant volumina, sub Imperatore Marco Aurelio Antonino* (id est, Heliogabalo) *qui Macrino successerat, legationem pro instauratione urbis Emmaus suscepit,* quæ

quæ poſtea Nicopolis appellata eſt. Denique Theophanes in chronographia *pag. 41.* fuiſſe tradit fontem propè Emmaus, quem Julianus Apoſtata obturari juſſit: *Nicopoli Palæſtinæ,* inquit, *quæ olim Emmaus vocabatur, fons eſt qui omnibus tam brutorum quam hominum morbis medetur, in eo enim ferunt Deum & Dominum noſtrum Jeſum peracto itinere pedes ſuos laviſſe. Illum* (fontem) *aggeſta terra obſtrui ſceleſtus* (Julianus) *imperavit.* Hucuſque Hadrianus Relandus de Emmaunte ſive Nicopoli. ECCLESIA NICOPOLIS.

EPISCOPI NICOPOLIS.

I. LONGINUS.

IN indice epiſcoporum provinciæ Palæſtinæ, qui ſynodo Nicænæ anno 325. ſubſcripſerunt, legitur: *Longinus Nicopolitanus, tom. 2. concil. Labb. col. 51.* C.

II. RUFUS.

Anno 381. concilio II. generali Conſtantinopoli congregato, ſubſcripſit *Rufus Nicopolitanus,* inter epiſcopos Palæſtinæ, *ibid. col. 955.* C.

III. ZENOBIUS.

Decreto ſynodi Hieroſolymitanæ, ſub Petro Patriarcha anno 536. contra Anthimum, Severum & alios hæreticos, ſubſcriptus habetur inter cæteros trium Palæſtinarum præſules, *Zenobius epiſcopus Nicopolis, tom. 5. concil. Labb. col. 286.* A. *Ζηνόβιος ἐπίσκοπος Νικοπόλεως ὁρίσας ὑπεσημηνάμην, Zenobius epiſcopus Nicopolis diffiniens ſubſignavi.*

IV. JULIUS.

Moyſes Barcepha, id eſt, Cephæ ſive Petri filius, (qui, Maſio teſte in præfat. ad hujus tractatum de Paradiſo, obiit *anno ab Alexandri Magni regno 1224.* (hoc eſt, Chriſti 913.) *die Sabbato, qui tum decimus-tertius erat ejus menſis, quem Syri Sebot, noſtri plerumque Februarii interlunio inchoatum appellant:*) inter auctores quos citat in præfato tractatu, *Julium* recenſet, quem idem Maſius, ut & clariſſimus Fabricius *to. 5. Bibl. Græc. pag. 270.* *Julium Africanum Emmaus epiſcopum* eſſe putant, cujus commentarios Novi Teſtamenti, & chronicon laudat Hebed-Jeſu in catalogo librorum Chaldæorum *n. 15.* & expoſitiones A ſcripturarum ſubinde in catenis allegantur, ac præſertim in catena Corderiana ſuper Joannem, ubi *Julius epiſcopus* vocatur. Hæc doctiſſimus Joſephus Simonius Aſſemanus, *Biblioth. Orient. Clementino-Vatican. tom. 2. pag. 129. col. 1.* qui ſubdit: «Quanquam fortaſſe dubitare quis poſſit, num diverſus ab « *Africano* ſit, quum à Gregorio Bar-hebræo « in *Horreo Myſteriorum* frequenter citetur « *Julius,* aliquando vero *Africanus,* quaſi duo « auctores fuerint, niſi illum utroque nomine « indigitare voluerit.» Dionyſius Barſalibi Meliteneñſis, epiſcopus Amidæ, de grege Jacobitarum, qui obiit initio ſæculi decimi-tertii, B teſtimonia affert in ſuis commentariis ſuper libros ſacros, ex *Africano* epiſcopo Emmaus *in Evang. fol. 33. & 37.* apud eumdem Aſſemanum *ibid. pag. 158. col. 1.* Ita quoque modo relatus Gregorius Bar-hebræus, qui vivebat ſæculo decimo-tertio, in Comment. Scripturar. *ibid. pag. 283. col. 1. Africanum* laudat, & rurſus in hiſtoria Dynaſtiarum, *Africanum,* Andronicum, Euſebium, & Jacobum Edeſſenum, quorum chronica citat C *pp. 4. 11. 24. 27. 33. 54. & 80.* ibid. *p. 310. col. 2.* Demum in chronico Syriaco, *Africanum* ſæpè appellat, apud eumdem Aſſemanum *pag. 313. col. 2.* Verum hic, ſive *Julius,* ſive *Africanus,* unus, vel duo homines, quorum unuſquiſque dicitur epiſcopus *Emmaus,* hic, inquam, diverſus eſſe debet à *Julio Africano,* qui florebat initio ſæculi tertii, utpote quem nec Euſebius, nec ſanctus Hieronymus ſcripſerint fuiſſe epiſcopum *Emmaus* ſive *Nicopolis.* Si autem hanc eccleſiam aliquis *Julius Africanus,* ab iis ſcriptoribus recitatus, revera ante ſæculum decimum adminiſtraverit, ejus, quocunque vixerit ævo, hîc meminimus.

VII. ECCLESIA SOZUSÆ.

SOZUSA, Græcis Σωζοῦσα, urbs Palæſtinæ primæ erat epiſcopatuque inſignis, verba ſunt Hadriani Relandi, in Palæſtina illuſtrata, *to. 2. pag. 1021.* Hujus mentio fit in concilio Chalcedonenſi, & in notitiis eccleſiaſticis veteribus. Stephanus, de ea ait: *Σωζοῦσαι, πόλεις τρεῖς, Φοινίκης..... Sozuſæ, urbes tres, Phœnices, &c.* In notitia Latina, cujus excerptum refert ex Carol. à Sancto Paulo præfatus Hadr. Reland. *to. 1. pag. 222. Sorucis* appellatur. Sozuzam idem Carol. à Sancto Paulo, in mappa ſua Geogr. inter Cæſaream & Samariam collocat.

EPISCOPI SOZUSÆ.

I. BARACHIUS *ſive* BARUCHIUS.

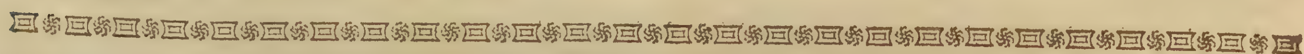
BARACHIUS iſte ſedebat anno 449. Adfuit enim latrocinio Epheſino eo anno congregato, ut legitur in actis ejus quæ inſerta ſunt actis concilii Chalcedonenſis, Βαρούχιος ἐπίσκοπος Σωζούσης Παλαιστίνης, *Baruchius epiſcopus Oruzæ* (Sozuſæ) *Palæſtinæ provinciæ*, tom. 4. conc. Labb. col. 267. B. Βαροὺχ ἐπίσκοπος Σωζούσης, *Baruchius epiſcopus Sozucenæ civitatis*, col. 312. A. *Baruchius epiſcopus eccleſiæ Oruzæ*, col. 320. D. In Latinis codicibus quibuſdam habetur *Oruxæ* B *civitatis Palæſtinæ*. Acta quidem Epheſina Græca Σωζούσης exhibent, at *Oruxæ* ſive *Oruſæ* quoque vox exprimitur in contextu Latino. Veriſimile eſt eum obiiſſe antequam celebraretur anno 451. ſynodus Chalcedonenſis, quippè quum nullum in ea appareat ipſius præſentiæ veſtigium.

II. LEONTIUS.

Litteris ſynodicis Joannis Hieroſolymitani ad Joannem Conſtantinopolitanum adverſus Severum ſedis Antiochenæ invaſorem & hæ- A reticum Monophyſitam, datis anno 518. ſubſcripſit Λεόντιος ἐπίσκοπος Σωζούσης, *Leontius epiſcopus Sozuſenus, to. 5. conc. Labb. col. 191.* E. In actis etiam concilii Hieroſolymitani, ſub Petro Patriarcha, adverſus Anthimum, convocati anno 536. ſubſcriptus legitur, Λεόντιος Σωζούσης, *ibid. col. 284.* D. Subindeque tunc adhuc ſedebat Leontius ille, niſi alius fuerit ejuſdem nominis epiſcopus.

III. DAMIANUS.

E tribus epiſcopis anno 553. Conſtanti- B nopolim ab Euſtochio Patriarcha Hieroſolymitano ad ſynodum V. generalem miſſis qui in ea vices ſuas ſupplerent, unus fuit, *Damianus epiſcopus Sozuſæ:* id ex ejus ſubſcriptione conſtat, *tom. 5. concil. Labb. col. 580.* E. his verbis: *Damianus miſericordia Dei epiſcopus Sozytanæ civitatis, agens vicem Euſtochii ſanctiſſimi Patriarchæ Hieroſolymitanæ civitatis, una cum Stephano & Georgio religioſiſſimis epiſcopis, ſimiliter.* Vide ſupra, ubi de Euſtochio Patriarcha Hieroſolymorum, *coll. 218. & 219.*

VIII.

ECCLESIA GADARORUM.

DUPLEX memoratur *Gadarorum* civitas: una Palæſtinæ primæ, quæ non longè fuit ab Azoto & Jamnia, ut colligere eſt ex Joſepho *lib. 12. antiq. cap. 2.* ubi dicitur Judas perſecutus hoſtes ſuos *uſque ad Gadara* μέχρι Γαδάρων *& campos Idumææ, & Azotum, & Jamniam.* Similiter *lib. 1. Mach. cap. 14. verſ. 34.* legitur, Γαζάρη (quam Joſephus Ζάρα, Γάδαρα & Γαζάρα appellat) ἐπὶ τῶν ὁρίων Ἀζώτου fuiſſe *in finibus Azoti.* Nonnulli exiſtimant hanc urbem eſſe quæ *Gezer* vel *Gazer* nuncupatur in ſcripturis, Joſue *cap. 16. verſ. 3. & 10.* Jud. *cap. 1. verſ. 29.* 2. Reg. *cap. 5. verſ. 25.* & 1. Paral. *cap. 14. verſ. 6.* Idem Joſephus *lib. 8. antiq. cap. 2.* ſcribit de rege Ægypti eum cepiſſe Gazara Γάζαρα urbem regionis Palæſtinorum τῆς Παλαιστινῶν, & filiæ ſuæ Salomoni nuptæ in dotem tradidiſſe. Hæc autem urbs *Gezer* appellatur 2. Reg. *cap. 5. verſ. 25.* & 3. Reg. *cap. 9. verſ. 15.* Altera civitas *Gadarorum*, fuit Palæſtinæ ſecundæ, ad flumen Hieromiacen, teſte Plinio *lib. 5. cap. 18.* Hæc, ex Joſepho *lib. 5. de bell. Jud. cap. 3.* metropolis erat Perææ ad ortum ſita lacus Tiberiadis ab eo diſtans ſtadiis 60. De regione *Gadarenorum* Γαδαρηνῶν γῆ ſive *Gergeſenorum*, mentio occurrit, Matt. *cap. 8. verſ. 28.* Marc. *cap. 5. verſ. 1.* Luc. *cap. 8. verſ. 26.* Thermas Gadarenſes laudat Eunapius Sardianus in libro de vitis Philoſophor. ubi de Iamblicho, *Gadara*, inquit, *Thermæ ſunt in Syria ſecundas tenentes à Romanis quæ Baiis ſunt, quibuſcum nullæ aliæ comparari queunt.* Epiſcopi Gadarenſes in actis conciliorum nominantur, de quibus merito ſubeſt dubium, cujuſnam ex duabus illis urbibus, ſedem unuſquiſque eorum tenuerit. Certè ſynodo Hieroſolymitanæ anno 536. celebratæ contra Anthimum ſub Petro Patriarcha duo epiſcopi *Gadarorum* ſubſcripſerunt, *to. 5. conc. Labb. col. 286.* B. D. Ἀράξιος Γαδάρων *Araxius epiſcopus Gadarenus*, & Θεόδωρος Γαδάρων, *Theodorus epiſcopus Gadarorum.* Propterea hîc epiſcopos conjungimus quicunque *Gadarorum* in ſubſcriptionibus conciliorum nomine inſigniuntur, judicio lectoris relinquentes, ad quam duarum illarum urbium eorum unumquemque aſſignare libeat. Hæc omnia fuſius tradit Hadrianus Relandus, in Palæſtina illuſtrata, *tom. 2. pag. 773. & ſeqq.* uſque ad 780.

ECCLESIA GADARORUM.

EPISCOPI GADARORUM.

I. CAJANUS *five* GAIANUS.

CAJANUS *Gadarenſis* ſubſcriptus legitur concilio primo Nicæno anno 325. *tom. 2. conc. Labb. col. 51.* B. Ob loca adjecta, ſubdit præfatus Relandus, *pag. 776.* videretur hic *Gadara* (in plurali neutro) Palæſtinæ primæ eſſe intelligenda.

II. EUSEBIUS.

Euſebius Gadarenſis, ſolus eſt notatus ex epiſcopis Palæſtinæ, qui ſubſcripſerit ſynodo Antiochenæ anno 341. *tom. 2. concil. Labb. col. 559.*

III. THEODORUS.

Theodorus epiſcopus Gadarorum, Θεοδόρου Γαδάρων, inter illos occurrit qui ſubſcripſere concilio Epheſino anno 431. *Tom. 3. conc. Labb. col. 448.* B.

IV. JOANNES.

Joannes epiſcopus Gadarorum, Ἰωάννου Γαδείρων, ſubſcripſit actis concilii Chalcedonenſis anno 451. *to. 4. concil. Labb. coll. 82.* E. & *329.* A. *Joanne Gadirorum* Ἰωάννου Γαδείρων, ad marg. Γαδάρων. Nec quis exiſtimet, inquit idem Reland. *pag. 777.* (quoniam hîc Γαδείρων ſcribitur, & in notitiis veteribus Γάδειρα etiam appellatur urbs Palæſtinæ ſecundæ, primæ autem Γάδαρα) oportere epiſcopos qui Γαδάρων eſſe dicuntur in actis conciliorum referri ad Gadara (in plurali neutro) Palæſtinæ primæ, & qui Γαδείρων ad Gadara Palæſtinæ ſecundæ: nam verum nomen urbis hujus Palæſtinæ ſecundæ Γάδαρα fuiſſe, non Γάδειρα, conſtat ex ſcriptoribus antiquis, & hi ipſi epiſcopi qui Γαδείρων dicuntur, *Gadarenſes* nuncupantur. Ita in Latina verſione actorum hujus ipſius concilii Chalcedonenſis, *col. 82. E.* ubi in Græco legitur Ἰωάννου Γαδείρων, in Latino eſt *Joanne Gadaræ Palæſtinæ ſecundæ,* & in act. XV. ejuſdem concilii, *to. 4. conc. col. 787.* D. in qua uti ex codice antiquiſſimo deſcripta ſunt epiſcoporum nomina à Sirmondo, legitur *provinciæ Palæſtinæ ſecundæ epiſcopi IV. Severianus, &c. Joannes Gadarenſis.* Quid! quod in ipſo contextu Græco ejuſdem *to. 4. conc. col. 586.* C. idem epiſcopus appelletur Ἰωάννης ἐπίσκοπος τῆς Γαδαρέων. Atque ita etiam in ipſis notitiis veteribus Latinis pro Γάδειρα, legitur *Gadarum.* Hæc præfatus Relandus.

V. ARAXIUS.

VI. THEODORUS.

Jam diximus *Araxium* & *Theodorum* inſcribi eodem tempore epiſcopos *Gadarorum,* in ſententia lata contra Anthimum, anno 536. ita ut unus quidem illorum fuerit epiſcopus *Gadarorum Palæſtinæ primæ,* alter vero *Gadarorum Palæſtinæ ſecundæ;* ſed quis determinatè prioris urbis, quis poſterioris, definire facile non eſt.

IX. ECCLESIA ASCALONIS.

ASCALON vulgo *Scalona,* urbs antiqua, Satrapiæ unius Philiſtinorum caput, Hieroſolymis 520. ſtadiis diſtabat. Hæc gentiliſmo diu addictiſſima fuit, quum vero Julianus Apoſtata deorum cultum revocare niteretur, *preſbyteros & virgines occiderunt,* teſte auctore chronici Paſchalis ad annum 361. *apertaque eorum corpora hordeo repleta porcis* (devoranda) *expoſuerunt.* Expugnata à Francis & Latinis Palæſtina, Aſcalonis epiſcopatus Bethleem tranſlatus fuit.

EPISCOPI ASCALONIS.

I. LONGINUS *ſive* MONGINUS.

AD *Longinum* hunc Aſcalonenſem epiſcopum, quum Arii hæreſis propalari cœpta eſt, epiſtolam ſcripſit Alexander Alexandrinus Patriarcha, de nova ea hæreſi, ut refert Epiphanius *lib. 2. tom. 2. hær. 69. num. 4. pag. 730.* B. Λογγίνῳ ἐν Ἀσκάλωνι, *Monginum Aſcalonis* habet *ibidem* verſio Latina. Obiit Longinus antequam ſynodus Nicæna celebraretur: certè in ſubſcriptionibus præſulum Palæſtinæ nomen ejus non legitur, ſed Sabini.

II. SABINUS.

Sabinus iſte Longino ſucceſſiſſe videtur: nam in indice ſynodi Nicænæ anno 325. celebratæ, extat inter epiſcopos provinciæ Palæſtinæ, *Sabinus Aſcalonitanus, to. 2. conc. Labb. col. 51.* B.

III. AUXENTIUS.

Anno Chriſti 381. ſedebat Aſcalonis epiſcopus *Auxentius;* quippe qui ſynodo ſecundæ generali eo anno Conſtantinopoli habitæ adfuerit & ſubſcripſerit, *Auxentius Aſcalonitanus. Tom. 2. conc. Labb. col. 955.* C.

ECCLESIA ASCALONIS.

IV. Jovinus.

Ex diacono ecclesiæ Ascalonitanæ ad ejus sedem evectus est *Jovinus* Ἰουβῖνος, ante ann. 415. quem *virum pium, & eruditum* appellat Palladius *hist. Lausi. c. 143.* D. *to. 1. Bibl. vet. Patr. Græco-Lat. edit. Paris. 1624.* Synodo Diospolitanæ interfuit prædicto anno 415. & inter 14. episcopos quibus illa constitit numeratur ab Augustino *lib. 1. contra Jul. cap. 5.* Vid. *to. 2. conc. Labb. col. 1532.* D.

V. Leontius.

Ad latrocinium Ephesinum venit *Leontius* iste Ascalonis episcopus, ejusque impiis decretis volens nolensve suffragatus est, anno Christi 449. Sed biennio post in synodo Chalcedonensi anno 451. act. IV. quicquid egerat retractavit, primus aliorum de Palæstina præsulum nominatus, ejusque actis subscripsit *Leontius Ascalonis Palæstinæ*, Λεοντίου Ἀσκαλῶνος· *to. 4. conc. Labb. coll. 82.* D. *118.* D. *266.* D. *311.* B. *320.* D. *460.* E. ubi habetur Λεόντιος ἐπίσκοπος Ἀσκάλωνος, ὁρίσας ἐπὶ τῇ καθαιρέσει Διοσκόρου ὑπέγραψα· *Leontius episcopus civitatis Ascalonæ definiens in damnatione Dioscori subscripsi, coll. 494.* A. *570.* C. *585.* A. *788.* C. *& 801.* A.

VI. Antonius.

Antonius Marciani episcopi Sebasteni filius, ordinatus est episcopus Ascalonensis ab Elia Hierosolymitano Patriarcha, qui ad Hierosolymitanam sedem, post Salustium, promotus fuit anno Christi 494. De ea ordinatione Antonii hæc habet Cyrillus Scythopolitanus in vita sancti Sabæ abbatis *num. 37. tom. 3. monum. eccl. Græc.* Cotel. *pag. 277.* C. *Marcianus quidam presbyter sanctæ Resurrectionis, & sanctæ Sionis præpositus, frequentius ad sanctum patrem nostrum Sabam accedebat.... cum liberis suis Antonio & Joanne.... quem archiepiscopus Elias amore prosequutus, episcopum Sebastæ ordinavit, ut & Ascalonitarum ecclesiæ Antonium* (ejusdem Marciani filium:) καὶ τῆς Ἀσκαλωνιτῶν ἐκκλησίας τὸν Ἀντώνιον. Id contigit ante annum 513. quo Elias in exilium pulsus est ab Anastasio Imperatore propter fidem. Anno 518. Joannes, Antonii frater, qui in locum Eliæ Patriarchæ substitutus fuerat, exceptum in convivio Sabam, mediumque inter utrumque constitutum, ipse cum fratre suo Antonio propriis manibus ingenti solertia inserviebant, ut superius scripsimus *col. 187.* B. C. Eodem anno subscripsit synodicis Joannis Patriarchæ fratris sui litteris contra Severum hæreticum ad Joannem Constantinopolitanum antistitem missis, *tom. 5. conc. Labb. col. 192.* C.

A Demum sub Petro Patriarcha qui Joanni successerat, Justinianus Imperator anno 532. mandata emisit, teste eodem Cyrillo Scythopolitano *ibid. num. 73. pag. 345.* B. C. *ad archiepiscopum Petrum, & Palæstinæ rectores, quæ decernebant ut Antonius episcopus Ascalonis* Ἀντώνιον τὸν ἐπίσκοπον Ἀσκάλωνος, *& Zacharias episcopus Pellæ inspicerent villas primæ ac secundæ Palæstinæ à Samaritanis incensas, atque ex pecunia publica indictionis nonæ & decimæ* (id est, annorum 531. & 532.) *juxta damnum unicuique loco obortum, conce-*
B *derent auri centenaria tredecim. Rursusque eosdem inspicere jussit oratorias ædes quæ combustæ fuerant, & considerare quænam danda essent ad uniuscujusque venerabilis loci instaurationem, eaque aut ex ærario, aut ex Samaritarum facultatibus præberi, per Stephanum clarissimum Comitem, qui etiam jussus est episcopos cum eo quo egerent auxilio tueri.* Porro verbis nunc relatis de *Indictione decima*, quæ actu currebat eo ipso anno 532. usque ad primam diem Septembris, non parum confirmatur assertio nostra quod obierit S. Sabas eodem
C anno 532. die 5. Decembris, Indict. XI. à mense Septembri inchoata: non vero juxta communiorem sententiam anno præcedente 531. Vide supra *coll. 190.* D. *192.* C. *& 195.* B. Nihil aliud de Antonio nobis compertum est, nisi quod desierit vivere ante finem anni 536.

VII. Dionysius.

Dionysius iste subscriptus legitur Διονύσιος ἐπίσκοπος Ἀσκάλωνος, ὁρίσας ὑπεσημειωσάμην. *Dionysius episcopus Ascalonis, diffinivi & sub-* *To. 5. conc. Labb. col. 285. B.*
D *signavi*, sententiæ contra Anthimum hæreticum Monophysitam latæ in synodo Hierosolymitana, sub Petro Patriarcha anno 536. mense Septemb. Dum vero Ascalonensem ecclesiam regeret, mirum quiddam accidit quod sic narrat Joannes Moschus *in Prato Spirituali cap. 176. tom. 2. Bibl. veter. Patr. Græco-Lat. edit. Paris. 1624. pag. 1132. Narravit nobis Palladius*, inquit, *se audivisse narrantem quemdam patrem, Andream nomine, (in cujus congressum & nos venimus,) & dicentem: Quum essem juvenis, indisciplinatus valdè*
E *& inquietus fui. Die ergo quadam, persecutionem passi pro nostra inquietudine, fugimus in Palæstinam ego & novem alii, inter quos unus quidam erat industrius, alius autem Hebræus. Quum ergo venissemus in eremum, infirmatus est Hebræus usque ad mortem, & in magno mœrore constituti eramus, nescientes quid illi faceremus, &c. Decrevimus cum multis lacrymis illum dimittere in eremo.... metuentes ne nos ipsi quoque siti deficeremus. Quum igitur illum in arena plorantes posuissemus, videretque*

nos abire velle; cœpit nos adjurare per Deum qui fecit cœlum & terram, &c. Nolite pati ut Hebræus moriar, sed tanquam Christiani facite mecum misericordiam, & baptizate me, ut Christianus de hac vita exeam, & ad Dominum pergam, &c. Quum ergo (aqua destituti) *in magna hæsitatione essemus, industrius ille, divinitus inspiratus ait nobis, erigite illum, & exuite. Ereximus itaque cum magno labore illum, erectumque tenentes exuimus. Industrius autem ille implens ambas manus suas arena, tertio effudit super caput ejus dicens ita:* Baptizatur Theodorus in nomine Patris, &c. *nobis vero.... respondentibus* Amen, *Dominus Deus testis est, fratres, ita continuo sanavit, & corroboravit eum Christus Deus noster, ut nullum jam in eo pristinæ infirmitatis remaneret indicium..... sed sanus & valens.... quod reliquum erat itineris per eremum ambulavit, semper nos præcedens, &c. Venientes autem Ascalonem adduximus eum ad beatum ac sanctum Dionysium ejus urbis episcopum, narrantes quæ fratri in via contigissent. Quibus auditis sanctus admirandusque Dionysius stupens ad tam novum inauditumque miraculum, convocato clero exposuit ei totum negotium, ut decernerent utrum effusio illa arenæ reputanda esset fratri in baptismum, an non. Et alii quidem dicebant; debere reputari illi in baptismum, propter inauditam miraculi magnitudinem: alii vero dicebant, Non. Theologus quippe Gregorius omnia baptismata dinumerat:* Baptizabat Moyses, &c. *Quo igitur horum iste baptizatus est, ut etiam ipsius baptisma roboremus! &c. Hæc igitur & alia plurima quum dicta essent, visum est beato Dionysio episcopo mittere fratrem illum ad sanctum Jordanem, illicque baptizari. Industrium autem illum, ordinavit diaconum.* Hæc duntaxat de illo Dionysio ad notitiam nostram devenere.

A B C

VIII. * * *

Anno 328. Hegiræ, qui incepit die 18. Octob. anni Christi 939. sedebat Ascalone *episcopus* quidam cujus meminit, nomine tamen tacito, Elmacinus *lib. 3. hist. Sarac. cap. 1. p. 209. Eodem anno,* inquit, (proinde Christi 939. aut 940.) *tumultum excitarunt Muslimi, Ascalone, atque irruerunt in templum quoddam magnum quod ibi erat, vocatum templum viride Mairæ* (fortassis legendum *Mariæ*) *idque destruxerunt, & diripuerunt quæcunque in eo erant, opem iis ad hoc ferentibus Judæis, qui ligna accensa rotis in tectum traxerunt, ita ut totum deflagaverit. Episcopus autem fugit Ramlam,* (propè Lyddam) *atque ibi mansit donec obiit.*

IX. Elias.

Anno 6654. mundi juxta æram Constantinopolitanam, id est Christi 1146. sedebat Bethleem, quo sedes Ascalonitana à quibusdam annis translata fuerat, *Elias.* Dositheus enim Hierosolymorum Patriarcha, *lib. 7. de Patriarchis Hierosolymitanis, cap. 22. §. 4.* refert *Eliam* episcopum Græcum Bethleem, cujusdam Gerasimi monachi, insignis eo tempore viri testamento, quod in monasterio S. Euthymii Hierosolymitano repertum est, subscripsisse, una cum Arsenio Patriarcha, de quo nos supra *col. 502.* A. B. egimus, & quibusdam aliis præsulibus, ritus utique Græci, ὁ ἐπίσκοπος Βηθλεὲμ Ἠλίας.

X. ECCLESIA MAJUMÆ ASCALONIS.

Majuma Ascalonis portus fuit urbis Ascalonis, ab ea aliquatenus dissitus, qui aliam veluti civitatem constituebat. Licet enim ipsa Ascalon ad mare sita fuerit, ἐπὶ θαλάττῃ, uti Philo loquitur; littus ipsum tamen urbis Ascalonis olim aptum portui, lapsu annorum sic ineptum redditum est, ut aliquo inde intervallo portum suum Ascalonitæ constituere opus habuerint. Eodem modo portus Cæsareæ maritimæ, quondam optimus, cujus descriptionem Josephus tradit, nunc nullus est. Certè civitati hujus portus, dictæ Majumæ Ascalonis, præfectus fuit episcopus specialis. Ita Relandus, *in Palæst. illustr. tom. 2. pp. 530. & 590.*

EPISCOPI MAJUMÆ ASCALONIS.

Stephanus.

Episcoporum Majumæ Ascalonis, unus tantummodo occurrit, scilicet in epistola synodica Joannis Hierosolymitani Patriarchæ anno Christi 518. missa ad Joannem Constantinopolitanum præsulem, pro condemnatione Severi, aliorumque concilii Chalcedonensis adversariorum, *Stephanus* quidam Στέφανος ἐπίσκοπος τῆς Μαϊουμᾶ Ἀσκάλωνος, &c. in Latinis codicibus, *Stephanus episcopus Majumæ Ascalonis, &c.* dum simul sederet Antonius episcopus Ascalonis, qui eidem quoque epistolæ subscripsit, ut supra dictum est *col. 599.* E. Vide *to. 5. conc. Labb. col. 192.* B.

D

XI.

ECCLESIA GAZÆ.

GAZA vetuſtiſſima Philiſtinorum civitas fuit. In codice Hebræo veteris teſtamenti *Azza* dicitur, cujus primam litteram, inquit Cellarius *geogr. ant. to. 2. lib. 3. cap. 13. p. 603.* Græci ſæpè, & hos ſequuti Latini per G. expreſſerunt Γάζα *Gaza,* ut in Gomorra, & aliis. Memoratur Gen. *cap. 10. verſ. 19.* Deuter. *cap. 2. verſ. 23.* Joſue *cap. 10. verſ. 41. cap. XI. verſ. 22. cap. 13. verſ. 3.* 1. Mach. *cap. XI. verſ. 61. & cap. 13. verſ. 43.* Tribui Judæ ſorte fuit aſſignata, Joſ. *cap. 15. verſ. 47.* & 1. Reg. *cap. 6. verſ. 17.* In novo Teſtamento ejus tantum ſemel fit mentio, ſcilicet Act. *cap. 8. verſ. 26. via quæ ducit Hieroſolymis Gazam.* Joſephus hujus urbis aliquoties meminit: nam *lib. 5. antiq. capp. 1. & 2.* ſcribit eſſe urbem Tribus Judæ. *Lib. 9. cap. 13.* Hizkiam ait cepiſſe omnes urbes Palæſtinorum à Gaza ad Gath. *Lib. XI. cap. 8.* eam narrat obſeſſam fuiſſe ab Alexandro Magno dum præſidium Perſicum in ea erat. *Lib. 13. cap. 21.* captam rurſus à Ptolemæo; tum ab Alexandro Jannæo qui eam deſtruxit. *Lib. 14. cap. 10.* inſtauratam à Gabinio. *Lib. 15. cap. 2.* Herodi redditam ab Auguſto. Denique *lib. 17. cap. 13.* Archelao regi Judææ non fuiſſe ſubditam. Arrianus *lib. 2. pag. 150.* de Alexandri expeditione, apud Cellarium *to. 2. geogr. antiq. lib. 3. cap. 13. pag. 603.* ſic urbis hujus ſitum deſcripſit: *Diſtat Gaza à mari ſtadiis ſummum viginti, acceſſum ob arenæ altitudinem habens difficilem.... Urbs ampla, & in colle ſita, validoque muro circumdata. Ultima autem colitur, ſi ex Phœnice in Ægyptum tendis, ad initium ſolitudinis poſita.* Strabo de eadem urbe *lib. 16.* ait: *Paulo ſupra portum ad ſeptem ſtadia urbs ſita eſt, illuſtris olim, ab Alexandro autem diruta, manet deſerta.* Spatium Strabo notat, inquit Cellarius citatus, ubi urbs proximè accedit ad mare; Arrianus vero, ubi maximè à mari receſſit, quod pro amplitudine civitatis omnino ad viginti ſtadia patere potuit. Hanc quantumvis Judæi ſibi aliquoties ſubjecerint, nunquam tamen eam à ſuperſtitione ethnica immunem fecerunt, addicta in primis erat cultui Jovis Cretenſis, quem incolæ Marnam, id eſt, Dominum noſtrum nuncupabant. Exiguus fuit in illa primis eccleſiæ ſæculis Chriſtianorum numerus; & quæ ſub Conſtantino Magno erectæ ab iis ibi fuerant eccleſiæ, everſæ ac igne conſumptæ ſunt ſub Juliano, multis martyrio coronatis.

Pag. 759. C. edition. Caſaub.

EPISCOPI GAZENSES.

I. PHILEMON.

DOROTHEUS epiſcopus Tyri, vel potius auctor ſynopſis de Prophetis, Apoſtolis & 72. Chriſti diſcipulis, ejus nomine inſcriptæ, tradit *Philemonem,* ad quem directa extat S. Pauli epiſtola, fuiſſe epiſcopum Gazæ. Legitur ſynopſis iſta, *Magnæ Bibl. vet. Patr. edit. Colon. Agrippinæ 1618. to. 3. à pag. 143. col. 1. ad pag. 150. col. 1.* Verùm hanc ut variis fabulis confertam jam pridem Baronius, Poſſevinus, Bellarminus, Rainaudus, Labbeus, aliique obelo nigro fixerunt, inquiunt doctiſſimi Bollandiani *to. 1. actorum ſanctorum* Jun. ad diem *5. §. 3. pag. 436. col. 1. num. 9.* C. Idem Baronius in notis ad hanc diem 5. Jun. aſſerit ſe *in Bibl. Vatic. eumdem Dorotheum* (ſcilicet auctorem ſynopſis) *abbatem inſcriptum inveniſſe, nec illud ignoraſſe Petrum* (à Natal.) *in catalogo, qui dum eum allegat, abbatem appellat.* Joannes Maria Braſichellenſis Ord. Præd. & ſacri Palatii Apoſtolici Magiſter, in Indice librorum expurgandorum *pag. 230.* cenſet, *multa ineſſe huic libello, quæ fide hiſtorica vacillant, indigna prorſus antiquo illo ſancto martyre Dorotheo: quæque paſſim erroris arguuntur ab his qui puritatem hiſtoriæ ex antiquis hiſtoriis eruunt.* Hæc ille, qui, uti & alii, profert varia A inepta & abſona ſynopſi illi inſerta; per quæ fit, ut plurima, forſan bona & vera, talia haberi nequeant, niſi aliunde confirmentur. Eundem Philemonem Conſtitutiones Apoſt. *lib. 7. cap. 47.* apud Labbeum *tom. 1. concil. col. 452.* C. referunt ordinatum *epiſcopum Coloſſenſem.* Sed hæ Conſtitutiones, ſancto Clementi Romano Pontifici falſo adſcriptæ, ſunt etiam exiguæ auctoritatis.

II. SILVANUS.

De eo *Silvano* Gazenſi epiſcopo, & martyre ſub Diocletiani Imperio, hæc diſcimus B ex Euſebio Cæſarienſi qui tunc vivebat: *Inter martyres autem Palæſtinæ, Silvanus Gazæ urbis epiſcopus* Σιλβανὸς ἐπίσκοπος τῶν ἀμφὶ τὴν Γάζαν ἐκκλησιῶν, inquit *lib. 8. hiſt. eccl. cap. 13. pag. 308.* B. edit. Valeſ. *apud æris metalla quæ ſunt in Phæno* ἐν Φαινῷ, *cum aliis undequadraginta capite truncatus eſt.* Et rurſus, *in tract. de Martyribus Palæſtinæ cap. 7. ibid. pag. 328.* Prolatis his verbis: *Quum vero quintus jam annus perſecutionis volveretur, die ſecundo menſis Xantici, quod eſt ante diem IV. nonas Apriles, ipſo Dominicæ reſurrectionis die, &c.* quibus indicatur dies ſecunda April. anni Chr. 307. nam perſecutio cœperat anno 303. menſe Martio; ſubjungit ineadem *p. 308.* C.

ECCLESIA GAZÆ.

Post hæc die V. *mensis Dii, hoc est, ut Romani dicunt nonis Novembris* (nimirum die V. hujus mensis) *in eadem urbe Cæsarea Silvanus, qui etiam tum presbyter & confessor erat, sed paulo-post ad episcopatus honorem evectus* (anno subinde 308.) *martyrium consummavit, & alii quidam ejus comites; quum pro vera pietate singularem constantiam ostendissent, ad opus in iisdem metallis faciendum ab eo quem dixi præside condemnati sunt: decretumque ut pedum junctura candente ferro prius ipsis debilitarentur.* Demum cap. 13. pag. 343. & seqq. *Septimus*, inquit, *jam persecutionis annus ad exitum vergebat, & res nostræ sensim sine sensu calumniantium molestia liberatæ ad octavum usque annum processerant*, (adeoque Christi 310.) Et infra, D. *Silvanus Gaza oriundus episcopus, vir qui religionis Christianæ absolutissimum quoddam & venerabile exemplum extitit. Hic quum à primo, ut ita dicam, persecutionis die, & per totum deinceps illud tempus, variis confessionum certaminibus inclaruisset, ad id usque temporis servatus fuerat, ut omne illud in Palæstina certamen postremus quasi signaculo clauderet.* Ejus memoria recolitur in Martyrologio Romano die 4. Maii, his verbis. *In metallo Phennensi Palæstinæ natalis beati Silvani Gazæ episcopi, qui in Diocletiani persecutione, Galerii Maximiani Cæsaris mandato, cum plurimis clericis suis, martyrio coronatus est.* In Menologio autem Græco Basilii Porphyrogennetæ ad eamdem diem sic legitur, apud doctissimos Bollandianos *tom. 1. Maii, pag. 468. num. 1. col. 1.* A. B. *Certamen sancti martyris Silvani. Silvanus sacer Christi martyr, fuit ex Gazæorum regione, primum quidem miles, postea vero propter Christum abdicatis terreni regis castris, militiam cœlestis regis Christi assumsit. Quare & sacerdotio magno dignus habitus, primum presbyter, dein & episcopus ordinatus est. Quum vero ecclesiæ sibi creditæ regimini summa tolerantia incumberet, & multos ex ethnicis sua doctrina ad Christum adduceret: deprehensus ab idololatris, & coram Cæsariensi populo in medio constitutus, crudeliter cæsus est, deinde suspensus & flagellis exceptus, ac postea ad æris metalla effodienda damnatus: ubi quum plures ærumnas sustinuisset, ac Christum non solum profiteri non cessaret, sed etiam aliis, & maxime iis qui cum ipso erant ejusdem pœnæ consortes, Christum verum Deum annuntiaret; una cum aliis quadraginta martyribus, qui ab ipso fidem Christi edocti fuerant, capite obtruncatus fuit.*

III. Asclepas *sive* Asclepius.
Quintianus *intrusus.*

Insignis sæculo quarto catholicæ fidei adversus Arianos propugnator fuit *Asclepas* sive *Asclepius* Gazæ episcopus. Huic Alexander Alexandrinus Patriarcha, uti & aliis pluribus episcopis, scripsit de doctrina Arii impia; teste Epiphanio *lib. 2. to. 2. hær. 69. num. 4. pag. 730.* B. Ἀσκληπιῷ ἐν Γάζῃ. Nicænæ synodo interfuit anno 325. celebratæ, & ejus subscriptio legitur inter cæteras, *Asclepius Gazæ, to. 2. concil. Labb. col. 51.* C. Exinde ipsum immani odio persequuti sunt Arianæ hæresis sectatores & fautores. Et primum quidem deposuerunt eum anno 330. aut 331. fortassis in synodo Antiochena ubi Eustathium hujus urbis episcopum exauctorarunt. Nam in epistola, quam ex sua synodo Philippopoli habita sub mendaci nomine synodi Sardicensis, dum legitima Sardicensis celebraretur, scripserunt anno 347. & legitur apud Hilar. *fragmento 3. num. 9. col. 1313.* B. *edit. Parif. 1693.* aiunt: *Decimus* (dicimus) *autem Asclepas* (Asclepam qui) *ante decem & septem annos episcopatus honore discinctus est, &c.* Ei autem *Quintianum* subrogaverunt.

Solam adhæsionem fidei Nicænæ, ejus fuisse, sicut & plurium similium episcoporum, veram depositionis causam testatur Athanasius epist. ad Solitar. *pp. 812.* D. *& 813.* A. *to. 1. edit. Græco-Lat. Parif. 1627. Asclepas Gazæ*, inquit, *Cyrus BerrϾ, &c. episcopi, visi sunt tantummodo hæresim odisse, & id tanti fuit, ut hos sub specie alicujus causæ, illos prorsus sine ulla caussificatione, diplomate Imperatoris exturbatos è civitate aliò transtulerint, suffectis in eorum locum quos impios noverant.*

Adfuit concilio Arianorum Tyrio an. 335. id enim tradit Theodor. *lib. 1. hist. eccl. c. 29.* in fine: *Quum igitur hoc modo episcopi Tyrum convenissent*, inquit, *eo accesserunt, tum alii quidam qui ob perversam doctrinam accusabantur, ex quorum numero fuit Asclepas episcopus Gazæ*, Ἀσκληπᾶς ὁ Γαζαῖος; *tum admirandus Athanasius.* Nihil tamen legitur in ea synodo ulterius actum contra eum. Romam perrexerunt Asclepas, Athanasius, nonnullique alii episcopi Arianorum factione injuste oppressi, ut sedis apostolicæ, & Orientalium patrocinium implorarent. Ita explicat Socrates *lib. 2. hist. eccl. cap. 14. pag. 91.* edit. Valef. *Porro Athanasius post diuturnos labores, ægrè tandem in Italiam pervenit.... Eodem tempore* (anno scilicet 340.) *Paulus quoque Constantinopolis episcopus, Asclepas Gazæ, Marcellus Ancyræ.... Lucius denique Hadrianopolis; alius aliam ob causam accusati, & ecclesiis suis pulsi*, (quamvis enim *Constantinus, Constantius, & Constans*, ut refert Athanasius supra citatus, *p. 814.* C. *post obitum patris sui* Constantini anno 337. *jusserint quemque in suam ecclesiam & patriam reverti, scribentes quidem de singulis ad singulas*

ECCLESIA GAZÆ.

ipsorum ecclesias: eos tamen pro depositis Ariani semper habebant, nec desinebant vexare. Hinc ergo) *in urbem regiam* (id est, Romam) *adventant. Ubi quum Julio Romanæ urbis episcopo causam suam exposuissent; ille, quæ est Romanæ ecclesiæ prærogativa, liberioribus litteris eos communitos in Orientem remisit, singulis sedem suam restituens, simulque perstringens illos qui supra dictos episcopos temere deposuissent. Itaque illi Roma digressi, & Julii episcopi litteris freti, suas quisque ecclesias occuparunt, & epistolas ad eos quibus scriptæ fuerant miserunt. Verum hi acceptis Julii litteris, reprehensionem contumeliæ loco duxere: & convocata Antiochiæ synodo* (anno 341.) *in unum collecti, de communi omnium sententia conscriptis litteris, Julium vicissim acrius insimulant; significantes non debere ab ipso discuti, si quos ipsi ecclesiis suis expellere voluissent: neque enim se contradixisse, tunc quum Novatus ecclesia ejectus est. Et hæc quidem Orientales episcopi Julio Rom. urbis episcopo rescripserunt.*

Idem confirmat quibusdam additis Sozomenus *lib. 3. hist. eccl. cap. 8. Porro,* inquit, *Athanasius Alexandria profugus, Romam venit. Eodem tempore Paulus quoque Constantinopoleos episcopus, & Marcellus Ancyræ: eo accessit & Asclepas Gazæ, qui quum adversaretur Arianis, à quibusdam contrariæ factionis hominibus accusatus quod altare subvertisset, depositus fuerat. In ejus autem locum subrogatus Quintianus, Gazæorum ecclesiam rexit.... Episcopus igitur Romanus, quum singulorum causas cognovisset, omnesque in Nicænæ fidei doctrinam consentientes reperisset, tanquam idem cum ipso sentientes, in communionem recepit. Et quoniam propter sedis dignitatem omnium cura ad ipsum spectabat, suam cuique ecclesiam restituit, &c.*

Julio Papæ assensit synodus Serdicensis sive Sardicensis anno 347. ut enim subjungit idem Sozomenus *cap. 12. Ex altera vero parte congregati qui cum Hosio erant, innocentes pronuntiarunt, primum Athanasium, eo quod episcopi apud Tyrum collecti insidias ei injuste struxissent: deinde Marcellum, utpote qui professus esset se non ita sentire ut accusatores ejus insimulabant: Asclepam item eo quod Eusebii Pamphili,* (proindeque ante annum 339. quo circiter Eusebius ille obierat) *aliorumque multorum judicum sententia episcopatum suum recuperasset, & hæc vera esse actis judicialibus comprobasset.... Et ad singulorum ecclesias scripserunt ut eos pro episcopis suis haberent, ac propediem expectarent. Gregorium vero Alexandriæ, Basilium Ancyræ, & Quintianum Gazæ, ne nominarent quidem episcopos, nec ullam cum iis communicationem haberent, nec omnino Christianos censerent.* Constantius Imperator tunc annuit ut episcopi, quos synodus Sardicensis restituerat, ad suas ecclesias libere redirent. *Imperatorem* (Ariani) *passi sunt ea agere quæ vellet,* inquit Socrates *lib. 2. histor. eccl. cap. 23. pag. 111.* D. *Ille igitur Athanasio, Paulo atque Marcello, Asclepæ item ac Lucio, quorum alter Gazæ, alter Hadrianopolis erat episcopus, sedes suas restituit. Nam & isti à Serdicensi concilio suscepti fuerant: Asclepas quidem quum acta exhibuisset, ex quibus constabat Eusebium Pamphili una cum pluribus aliis de ipsius negotio cognoscentem pristinum dignitatis gradum ipsi reddidisse.*

Accusatio fuerat, ea nempe quam memorant Eusebiani in epistola ad Africam, ex synodo sua adversus Sardicensem Philippopoli coacta an. 347. apud S. Hilarium *fragm. 3. supra cit. col. 1313.* B. *Sed in civitate Gaza,* inquiunt, *provinciæ Palæstinæ, post reditum suum* (mortuo Constantino Magno, adeoque anno 337. aut 338. sanè superstite adhuc Eusebio Cæsariensi) *Asclepas altare comminuit, multasque seditiones effecit.* Cæterum de ea calumnia hæc nos docet Athanasius in apolog. ad Constantium Imperat. *to. 1. supra cit. pag. 762.* D. *Lectæ enim sunt litteræ quas Theognius in fraudem Athanasii, Marcelli & Asclepæ adulteraverat, ut Imperatores in hos viros concitaret, & hoc ita esse, ii qui Theognio per id tempus diaconi fuere, commonstrarunt* (in synodo Sardicensi.) Et rursus *p. 764.* D. *Asclepas autem comminister noster in sacris, prolatis actorum monumentis Antiochiæ confectis, docuit, quum ibi simul & accusatores, & ipse Eusebius Cæsariensis adessent, judiciis episcoporum qui huic causæ præsidebant, se innocentem pronuntiatum esse.* Ex his porro sancti Athanasii pro Asclepa testimoniis patet quid sentiendum sit de relatione Eusebianorum, qui conciliabulum suum Sardicæ celebrare se mentientes, dum Philippopoli illud revera agerent, aiunt in epistola supra citata, inde scripta ad Africam, *col. 1314.* E. *Etenim quum adhuc esset episcopus Athanasius, Asclepam depositum sua sententia ipse damnavit.* Ut enim annotant doctissimi hujus editionis S. Hilarii auctores, *ibid. condemnationis hujus nullum est, aut apud Athanasium, aut apud alios sacræ historiæ scriptores vestigium: hunc nusquam reprehendit Athanasius, passim laudibus extollit.*

Ipsi quoque Patres Sardicenses, in sua epistola synodica ad totius orbis episcopos, apud Theodoretum *lib. 2. hist. eccl. cap. 8. edition. Vales. Paris. 1673. pag. 74.* pro Asclepæ innocentia omnimoda, id est, tam in fide quam in moribus hæc declarant: *pag. 75.* C. *Nam quum in urbem Serdicam advenissent* (Eusebiani) *conspicati fratres nostros Athanasium, Marcellum, Asclepam, & reliquos, in judicium venire sunt veriti. Et vocati non semel atque iterum,*

iterum; sed sæpius, citationibus minime obtemperarunt: quamvis universi qui convenerant episcopi.... ipsos expectarent, hortarenturque ut ad judicium venirent, ut ea quæ adversus absentes collegas nostros scripserant & divulgaverant, ipsis præsentibus possent convincere, &c.

Et pag. 76. C. *Recitatæ sunt enim litteræ Theognii, ejusque consortium, adversus collegas nostros Athanasium, Marcellum, & Asclepam scriptæ, ut Imperatorum animos in illos concitarent: & hoc ita esse demonstrarunt ii qui tunc diaconi fuerant Theognii, &c.* Et pag. 79. D. *Idcirco dilectos quidem fratres & collegas nostros, Athanasium episcopum Alexandriæ, Marcellum episcopum Ancyræ Galatiæ, Asclepam Gazæ, & eos qui cum illis ministri sunt Domini, innocentes ac puros esse pronuntiavimus: scriptis litteris ad uniuscujusque ecclesiam, ut cujusque ecclesiæ populus innocentiam episcopi sui cognoscat; & hunc quidem habeat atque expectet episcopum: eos vero qui luporum instar in eorum ecclesias invaserunt; Gregorium scilicet Alexandriæ, Basilium Ancyræ, & Quintianum Gazæ, nec episcopos omnino, nec Christianos appellent, nec cum illis ullam habeant communionem; & neque litteras ab illis accipiant, neque ad illos scribant.*

Ut autem huic synodo subscripsit Asclepius in hunc modum: *Asclepius à Palæstina de Gaza. Tom. 2. concil. Labb. col. 658.* D. & *col. 662.* D. sic & Quintianus pseudo-synodo Philippopolitanæ eodem tempore ab Eusebianis celebratæ, *ibid. col. 711.* A. *Quintianus episcopus à Taxe* (mendum est interpreti attribuendum, qui ἀπὸ Τάξης legit in Græco, pro ἀπὸ Γάζης, litterarum Τ & Γ, necnon ξ & ζ similitudine deceptus, unde legendum *à Gaza*) *opto vos in Domino bene valere.*

Reversus est ergo Asclepas ad suam ecclesiam eo anno 347. aut sequenti 348. Ipsum *Gazæi*, inquit Socrates loco ultimum citato *pag. 112.* A. *libenter susceperunt.* Quantum postea vixerit nos latet. Ecclesiæ ab eo constructæ in occidentali civitatis suæ parte fit mentio in vita S. Porphyrii Gazensis episcopi, apud Bollandum die 26. Febr. *n. 20. p. 648. col. 2.* E. his verbis: *Quum fuisset autem mane, accepto signo venerandæ Crucis, quod nos præcedebat, egressi sumus cum hymnis ad antiquam ecclesiam, quæ est à parte occidentali civitatis, quam aiunt ædificasse sanctissimum & beatissimum Asclepam episcopum, qui multas sustinuit afflictiones pro fide orthodoxa: cujus vita & facta scripta sunt in paradiso deliciarum.*

IV. Irenio *sive* Irenæus.

Irenio ecclesiæ Gazensis administrationem gerebat anno 363. quum synodus Antiochiæ celebrata est initio imperii Joviani, Juliani Apostatæ successoris, sub Meletio Patriarcha, in qua fides Nicæna confirmata est: subscriptus enim legitur inter cæteros episcopos, *Irenio Gazæ*, Εἰρηνίων Γάζης, *tom. 2. concil. Labb. col. 828.* E. Marcus auctor vitæ S. Porphyrii Gazensis episcopi apud Bollandum die 26. Febr. *num. 11. p. 647.* C. de eo ait: *Irenion, qui ipse quoque fuit civis angelicarum potestatum, cujus laudes fieri non potest ut scribantur in digressione: sed opus esset opere separato ad hoc, ut conscriberemus vitam hujus dicti inclyti Irenionis.* Et num. 18. pag. 648. B. *Profecti autem sumus ad ædes episcopi quas ædificaverat prius nominatus sanctus Ireneon episcopus, simul cum sancta ecclesia quæ vocatur Irenes.... Hunc locum quum invenisset beatus Irenion coli à Gazæis, in eo construxit ecclesiam.* Ejus memoria colitur in Martyrologio Romano die 16. Decembris his verbis: *Gazæ in Palæstina sancti Irenionis episcopi.* Obiit anno circiter 392. aut 393. ut ex modo dicendis patebit.

V. Æneas.

Irenioni successit *Æneas*, teste Marco sancti Porphyrii episcopi Gazensis discipulo & vitæ scriptore, apud Bollandum *tom. 3.* Febr. ad diem 26. *n. 11. pag. 647. col. 1.* C. *Tribus autem annis*, inquit, *postquam fuerat ordinatus* (presbyter Porphyrius) *accidit ut episcopus prædictæ civitatis Gazæ è vita excederet. Is erat Æneas, qui minimo tempore gesserat episcopatum. Ante Æneam autem Irenion, &c.* Obiit exeunte an. 394. aut ineunte sequenti 395.

VI. Porphyrius.

«Vitam *sancti Porphyrii* Gazensis episcopi, inquit doctissimus Bollandus modo citatus, « commentarii prævii *n. 7. pag. 644. col. 2.* F. « proximis ab ejus obitu annis scripsit Marcus « ejus discipulus, ab eo diaconus ordinatus, & « familiaris omnium laborum atque itinerum « per ultimos triginta aut circiter annos socius « ac comes. Est is diligens & veritatis cultor, « & illorum temporum gnarus historicus, vir « admodum eruditus, pius etiam ac sanctus, « uti ex tota vitæ ejus serie accurate deducta « conspicitur.» Eam vitam Latinè redditam ex Græco à Gentiano Herveto exhibet *ibidem* Bollandus à *pag. 645.* ad *pag. 661.* Acta hujus vitæ pluris facit Tillem. *tom. 10. histor. eccl. pp. 703. & 843.* licet fateatur in iis nonnulla occurrere, quæ non modicum negotium facessunt, & ipse explicare conatur. Analysim hujus Porphyrii vitæ exhibet idem Bollandus *pag. 644. n. 3. col. 1.* A. B. quam hic describimus, quibusdam in ea correctis vel illustratis ex diligenti præfati Tillemont. critica. Quot annis vixerit sanctus Porphyrius, inquit, ac

ECCLESIA GAZÆ.

Gazæis episcopus præfuerit, & tandem ad laborum suorum præmium moriens abierit, hoc fere calculo colligimus. Natus est Thessalonicæ, ex insigni genere, circiter annum Christi 353. (Tillem. *pag. 850. not. 2. col. 2.* ait: 352. aut 353.) qui annus, uti & proxime sequentes, ex posterioribus colliguntur.

Absolutis dein humanæ divinæque sapientiæ studiis, anno ætatis circiter 25. Chr. 378. *Divinus eum amor subiit* (vitæ ejus *num. 4. pag. 646. col. 1.* A.) *relinquendi patriam, & splendorem generis, & opes infinitas, & vitam amplectendi monasticam. Quumque navigasset Thessalonica, venit in Ægyptum. Recta autem profectus in sceten, & paucis post diebus dignatur venerando habitu. Et quum illic esset versatus quinque annos cum sanctis Patribus, alius divinus amor eum subiit adorandi sancta & veneranda Dei loca. Quumque illic fuisset & adorasset, abiens in partes Jordanis, habitavit in spelunca. Quum illic autem esset versatus quinque annos cum multa afflictione, ex magna siccitate & inæqualitate locorum illorum, incidit in magnum morbum. Videns vero se adductum in extremum periculum, Dei providentia accersit quemdam ex suis notis, ut eum duceret Hierosolyma. Morbus autem erat scirrus hepatis cum continua febre tenuissima. Hoc ergo morbo invalescente .... ipse non cessabat quotidie obire sancta loca incurvatus .... innitens baculo.*

Et n. 5. *Accidit autem illo tempore ut ego ex Asia navigarem ad adorandum loca veneranda. Quumque in eis essem, diu ibi sum versatus, me alens operando manibus: callebam enim pulchrè scribendi artem. Adspiciens vero sanctum continenter vadentem ad Christi resurrectionem, & ad alia oratoria, mirabar quod in tanta corporis imbecillitate, non dubitaret se sic cruciare. Quodam autem die quum ei occurrissem in gradibus Martyrii* (Martyrium Μαρτύρειον, basilica est sanctæ Resurrectionis, quæ *Martyrii* nomine etiam insignitur à S. Cyrillo Hierosolymitano in catech. 14. quod sit testimonium & fidele præcipui hujus fundamenti fidei nostræ monumentum) *quod fuerat conditum à Constantino Imperatore, non valenti progredi accurrens, & ei manum meam porrigens, rogavi ipsum, ut ei inniteretur, & gradus ascenderet. Ille vero nolebat.... morbum enim adeo contemnebat, ut existimares ipsum habere morbum in alieno corpore ....*

Et n. 6. *Hoc autem eum solum male habebat & mordebat, quod remansissent facultates, & non.... venditæ essent & distributæ pauperibus. Causa autem hujus impedimenti fuit, quod essent ei fratres pueri, quando excessit è patria. Hoc ergo ægrè ferens petit à me, qui jam ei eram familiaris, (ei enim ministrabam propter ejus infirmitatem) ut navigarem Thessalonicam, & dividerem facultates cum suis fratribus; & quum dedisset mihi scriptum mandatum ...... dimisit præbitis mihi minimis impensis: neque enim opes suppetebant, &c. Ostenso quod in scriptis habebam mandato, divisi bona cum ejus fratribus. Vendidi autem quæ mihi obtigerant possessiones ter mille aureis. Vestes vero & argentum mecum tuli, & alios mille quadringentos aureos: & quum omnia collegissem, post tres menses renavigavi. Quum autem spatio duodecim dierum venissem in emporium Ascalonis, & illic jumenta conduxissem, & ea onerassem, ascendi in sanctam civitatem. Quum me autem adspexisset vir beatissimus, me est amplexus cum gaudio & lacrymis.... ego vero ipsum non cognoscebam; habebat enim corpus valde honestum, & faciem rubicundam: volvebam autem meos oculos, frequenter ipsum intuens.* Et num. 7. *Ipse vero quum animadvertisset & subrisisset, placide dixit: ne mireris, frater Marce, me videns sanum & robustum, sed disce causam sanitatis, & tunc admirere Christi benignitatem ineffabilem, &c.*

Ego vero rogavi ipsum ut mihi diceret ..... quemadmodum talem morbum propulsaverit. Ille autem mihi respondit: Quadraginta abhinc diebus, quum ego essem in vigilia sanctæ Dominicæ, me invasit dolor, quem quum non possem ferre, ivi & recubui propè sanctam Calvariam, & quum præ magno dolore essem veluti in ecstasi, video Servatorem clavis affixum in cruce, & unum ex latronibus cum ipso pendentem in alia cruce, & incipio clamare & dicere vocem latronis: Memento mei, Domine, quando veneris in regnum tuum. *Respondens autem Servator, dixit latroni pendenti: Descende de cruce, & serva illum qui recumbit, quomodo tu quoque fuisti servatus. Latro vero descendens de cruce, me complexus fuit, & deosculatus, & porrecta dextera me fecit surgere dicens: Veni ad Servatorem. Et statim surrexi, & cucurri ad eum, & video ipsum descendisse de cruce, & mihi dicere: Accipe hoc lignum & serva. Quumque accepissem & portassem hoc pretiosum lignum, statim ad me redii ab ecstasi: & ab ea hora nullus dolor mihi fuit amplius, neque apparuit locus morbi.*

Et n. 8. *Ego autem his auditis valde sum admiratus, & Deum glorificavi: & de cætero fui in virum magis affectus, & ei inservii diligentius. Revera enim quum renumerassem Dei servo pecuniam, & quum ei restituissem quæcunque attuleram, mansi apud eum, ei inserviens, & fruens spiritualibus ejus orationibus, &c.* Et num. 9. *Quum autem accepisset à me pecunias, & alia quæ attuli, & vendidisset vestes, & conflasset plurimum pecuniæ, reliquam omnem pretiosam supellectilem parvo tempore dedit egentibus, non solum in sancta civitate, sed etiam in aliis civitatibus, vicis, & monasteriis, & maxime iis quæ erant in Ægypto:*

erant enim valde egena illic monasteria...... Quamobrem brevissimo tempore distribuit omnes suas facultates, adeo ut ipse egeret alimento quotidiano: seipsum ergo dedit arti sutoris coriarii, pelles lavans & consuens, & in omnibus imitans divinum illum Apostolum, qui nolebat panem gratis comedere, &c.

Postea, pergit Bollandus, Porphyrius *circiter* XL. *annos natus,* ut *n. 10.* ejus vitæ dicitur *pag. 647.* B. presbyter ordinatus est, (non tamen à Praylio qui post 25. exinde annos sedem Hierosolymitanam conscendit, sed à Joanne Praylii decessore,) qui etiam ei credidit custodiam venerandi ligni crucis, juxta quod illi dictum fuerat *in ecstasi.... Accipe & serva mihi hoc lignum.* Id contigit anno Christi 392. *Hunc autem honorem adeptus,* inquit Marcus ejus discipulus *num. 10. cit. non mutavit mores priores, sed mansit in illa afflictione exercitationis. Erat vero illi alimentum panis sordidus & olera, idque post occasum solis: aliis autem sanctis diebus hora sexta comedebat, accipiens oleum & caseum & madefacta legumena. Sumebat autem etiam unum poculum vini temperati, idque propterea quod se male haberent ejus viscera. Hanc vivendi rationem & regulam perpetuo servavit toto tempore vitæ suæ.* Post tres annos Joannes Cæsareæ archiepiscopus, qui circa finem an. 394. vel initio sequentis 395. Gelasio successerat, eum ad se accersitum, episcopum Gazæ consecravit, mense Martio vel Aprili ejusdem anni 395. Porphyrius episcopus factus ad fidem Christi exhortationibus & nonnullis miraculis, 232. idololatras Gazæos convertit; sed quum cæteri resisterent veritati, ac Christianos, ipsumque episcopum & ejus ministros injuriis non parum afficerent, Marcum, quem diaconum ordinaverat, misit Constantinopolim anno 398. scriptis ad sanctum Joannem Chrysostomum litteris, ut auctoritate Arcadii Imperatoris templa falsorum numinum Gazæ diruerentur. Edictum obtinuit quo jubebatur ut ea clausa manerent, nec ullus simulacra consuleret. Sed quum Gentilium furor cohiberi non posset, Porphyrius volens episcopatum dimittere Cæsaream petivit: à Joanne tamen archiepiscopo Cæsariensi deterritus, simul Constantinopolim perrexere (die 18. Dec. anni 400. ex Tillem. *pp. 709. & 846.*)

Ibi Eudoxiæ Imperatricis opera, cui masculam prolem jamjam edendam ex pii anachoretæ vaticinio prænuntiarant, res pro voto cessit; paucis abhinc diebus filium peperit anno 401. qui Theodosius junior fuit, statim vero atque baptizatus est infans, mense Aprili ejusdem anni, Arcadii & ipsius quoque Theodosii nomine, edictum duobus episcopis concessum fuit, ut destruerentur Gazæ A cuncta idolorum templa, ipsum quoque Marnæ fanum: ecclesia autem in medio Gazæ & xenodoxium construerentur, pro quorum impensis Arcadius & Eudoxia magnas pecuniarum summas erogarunt.

ECCLESIA GAZÆ.

Constantinopoli egressi duo præsules die 18. Aprilis, ejusdem anni 401. pervenerunt prima die Maii in maritimam partem Gazæorum, quæ Majuma appellatur, *nn. 54. 55. 56. & 57.* Erant tunc Gazæ octo falsorum numinum delubra, nempe *Solis, & Veneris, & Apollinis, & Proserpinæ, & Hecates, & quod dice-* B *batur Hierion seu sacerdotum, & Fortunæ civitatis, quod vocabant Tycheon, & Marnion, quod dicebant esse Cretigenæ,* id est è Creta oriundi, *Jovis, quod existimabant esse gloriosius omnibus templis quæ sunt ubique: erant autem alia quoque plurima simulacra in ædibus & pagis, &c. num. 64.* Templa hæc omnia diruta sunt, idolaque igne consumpta, & nova ecclesia ædificata, Eudoxiana appellata, quam post quinque annos Porphyrius solemniter dedicavit anno subinde 406. die Resurrectionis Domini, à *num. 64.* ad *93.* Idololatræ autem ex eo magis C furentes studuerunt malis afficere Christianos, & ante omnes Porphyrium, qui quæsitus non semel ad necem, Deo protegente, per fugam evasit, à *num. 95.* ad *n. 100.*

Interfuit anno 415. Diospolitanæ synodo, in qua Pelagiana hæresis damnata est & Pelagius absolutus. Nam sanctus Augustinus *lib. 1. contra Jul. cap. 5.* quatuordecim episcopos enumerans quibus ea synodus conflata est, duos *Porphyrios* nominat, quorum quidem unius sedes non est comperta, sed alter fuit verisimillime Gazæus noster ea ætate & in D Palæstina degens. Unde *tom. 2. concil. Labb. col. 1532.* D. in notis ad hanc synodum, unus ex illis dicitur *Porphyrius Gazæus.* Tandem obiit sanctissimus anno ætatis circiter 68. antistes, die 26. Febr. anno 420. ut censet Tillem. *pp. 716. & 849.* Bollandus tamen *pag. 644. num. 5.* D. assignat annum 421.

De Porphyrii morte hæc scribit Marcus *n. 103. Beatissimus autem episcopus Porphyrius, quum regulam constituisset ecclesiasticam, & omnem consequentiam, & alios paucos annos* (ab ultima gentilium persecutione sibi suisque illata) E *fuisset superstes, postquam sanctam sanctificasset ecclesiam, in morbum incidens, pium fecit testamentum: in quo quum multis legasset, & omnes Christum amantis populi Deo commendasset, in pace dormiit cum sanctis, secundo mensis Dystri, anno, ut est Gazæorum computatio, quadringentesimo-octogesimo: episcopatus ab eo gesti vigesimo-quarto, mense undecimo,* (dubitat Tillem. *pag. 849.* an menses isti undecim comprehendantur in vigesimo-quarto anno, an vero illum excedant: si primum, asserendum ait

ECCLESIA GAZÆ.

illum obiisse anno 419. Si secundum, anno 420.) *& præclaro peracto certamine adversus idololatras usque ad diem suæ dormitionis. Et nunc est in paradiso deliciarum, intercedens pro nobis cum omnibus sanctis: quorum precibus nostri miserebitur Pater & Deus cum Filio & sancto Spiritu; cui gloria & potentia in sæcula sæculorum, Amen.* In Martyrologio Romano ejus memoria his verbis celebratur, die 26. Februar. *Gazæ in Palæstina, sancti Porphyrii episcopi, qui tempore Arcadii Imperatoris Marnam idolum, ejusque templum evertit, ac multa passus quievit in Domino.*

VII. NETORAS.
Idem, vel alius qui VIII. NATIRAS.
MARINIANUS.
Idem, vel alius NATIRAS *sive* NETIRAS.
PETRUS IBERUS, *intrusus.*

Anno Christi 431. Gazæ sedebat, proximus fortassis sancti Porphyrii successor *Netoras.* Præfato enim anno 431. synodo Ephesinæ adversus Nestorium hoc modo ille subscripsisse legitur, *tom. 3. concil. Labb. col. 541.* A. *col. 692.* E. *& col. 694.* Νετόρας ἐπίσκοπος Γάζας ὑπέγραψα, &c. *Netoras episcopus Gazæ subscripsi, &c.* Anno 449. *Natiras* qui fortassis idem est episcopus ac modo nominatus *Netoras,* adfuit synodo Constantinopoli coactæ mense Aprili ad discutiendum, num acta synodi anno præcedenti 448. coactæ in qua Eutyches damnatus fuerat, essent falsata, ut contendebat Eutyches: initio enim sic inscriptus legitur *to. 4. conc. Labb. col. 236.* A. Νατίρα τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου τῆς Γαζέων πόλεως. *Natiras reverendissimus episcopus Gazenæ civitatis.* In concilio quoque Chalcedonensi anno 451. subscripsit *Natiras, ibid. col. 436.* E. Νατίρας Γάζης, *Natiras Gazæ.* Et act. VI. *col. 585.* B. Νατηρᾶς ἐπίσκοπος πόλεως τῆς κατὰ Γάζαν ὁρίσας ὑπέγραψα. *Natiras episcopus civitatis ad Gazam, &c.* Notanda hæc subscriptio, quasi Gaza tunc temporis non fuerit sita in loco ipso, sed prope locum ubi prior Gaza steterat. Et certe sanctus Hieronymus de locis Hebraïc. ait, *Gazæ civitatis locum vix fundamentorum præbere vestigia, hanc vero quæ nunc cernitur, in alio loco, pro illa quæ corruit, ædificatam.* Item *col. 801.* B. Νατίρας ἐπίσκοπος τῆς κατὰ Γάζαν ἐκκλησίας ὁρίσας, &c. *Natiras episcopus ecclesiæ Gazæ, sive quæ est ad Gazam, &c.* Hic *Natiras* alius esse potuit à *Netora* qui synodo Ephesinæ interfuerat, nam ab anno 431. quo huic synodo subscripsit *Netoras,* ad annum 449. quo *Natiras* in synodo Constantinopolitana primum legitur inscriptus, intervallum fluxit octodecim annorum, non computatis undecim annis, qui jam ab anno 420. quo decessit

A Porphyrius, ad annum 431. quo synodus prima Ephesina celebrata est, elapsi fuerant. Observat Hadrianus Relandus, Palæstinæ illustratæ *tom. 2. pag. 796.* in act. XV. concilii Chalced. *to. 4. conc. Labb. p. 788.* E. sic legi inter episcoporum Palæstinæ tertiæ nomina *Niz Tiras, Marcianus Gazes:* at in nova collectione concilior. edita à Baluzio *col. 1453.* Νετίρας ἐπίσκοπος Γάζης: unde *Marcianus* ille episcopus fuit, non *Gazæ,* sed Γεράρων *Gerarorum* in Palæstina, *to. 4. conc. Labb. col. 585.* C.

Inter subscriptiones episcoporum qui acta B latrocinii Ephesini anno 449. coacti, præside Dioscoro Alexandrino Patriarcha, approbarunt, extat Latinè solum *Mariniani* cujusdam subscriptio iis verbis, *tom. 4. concil. Labb. col. 322.* D. *& to. 2. conc. Harduini col. 272.* B. *Marinianus episcopus Gazæ definiens subscripsi.* Circa quod *Mariniani* nomen, si mendum aliquod non occurrit, dicendum est: 1.° *Marinianum* hunc, Natiræ mortuo vel deposito post synodum Constantinopolitanam anno 449. & ante synodum Ephesinam secundam eodem anno habitam successisse. 2.° Eum- C dem *Marinianum* obiisse ante synodum Chalcedonensem anno 451. congregatam. 3.° demum *Natiram,* qui eidem synodo Chalcedonensi pluries subscripsit, alium fuisse ab eo *Natira* qui an. 449. concilio Constantinopolitano interfuit: nisi hic depositus ut locum *Mariniano* daret, postea, & ante quam synodus præfata Chalcedonensis celebraretur, mortuo vel deposito isto *Mariniano,* sedem suam recuperaverit. Verum hæc omnia, utpote obscura, prudentis lectoris relinquimus judicio.

Zacharias Meletinensis episcopus, *Malela* D sive *Rhetor* ab Evagrio dictus, qui sub Justiniano Imperatore circa annum Christi 550. vivebat, loquens de Theodosio quodam monacho qui post terminatum concilium Chalcedonense anno 451. sedem Hierosolymitanam, pulso Juvenale invasit, de quo vide supra *coll. 116. & 169.* ait, teste doctissimo Assemano *to. 2. Bibl. Orient. pag. 56. col. 1.* hunc statim post ordinationem suam, plures in urbibus trium Palæstinarum intrusisse episcopos, inter quos fuit *Petrus* quidam *Iberus* cui *Gazæ* episcopatus commissus est. Eum E quidem præfatus Evagrius *lib. 2. hist. eccl. c. 5.* non Gazæ sed *Majumæ* episcopum consecratum affirmat, at calami certe lapsu, inquit Assemanus, nam idem postea, *lib. 3. cap. 33.* ubi meminit monasterii Gazam inter & Majumam siti, subdit: *Petrus quoque Iberus, qui ejusdem Gazæ episcopus fuit, &c.* Juvenale restituto ope Marciani Imperatoris anno 453. & episcopis à Theodosio ordinatis suis sedibus deturbatis, solus Petrus Iberus pro quo Imperatrix Eudoxia intercesserat, relictus fuit:

verum angeli monitu, ut comminiſcitur Zacharias, exules cæteros ſponte ſequutus eſt. Is probabiliter in locum ſubrogatus fuit Natiræ epiſcopi Gazenſis orthodoxi adhuc viventis, ſed qui fortaſſis jam obierat an. 453. quando Juvenalis aliique epiſcopi catholici reſtituti ſunt, propter quod obtinuerit Eudoxia ut in eccleſia Gazenſi conſervaretur.

Evagrius *lib. 2. hiſt. eccl. c. 8.* Petrum Iberum memorat adfuiſſe anno 457. ordinationi Timothei Æluri. *Alexandrini,* inquit, *captato tempore, quo Dionyſius dux rei militaris, in ſuperiore Ægypto morabatur, Timotheum quemdam cognomento Ælurum, Alexandrinæ urbis epiſcopum eligunt, qui prius quidem monaſticam vitam excoluerat, poſtea vero in numerum presbyterorum Alexandrinæ eccleſiæ fuerat adſcriptus. Hunc ergo ad majorem eccleſiam quæ Cæſaris dicitur, quum duxiſſent, epiſcopum ſibi conſtituunt, Proterio* (Patriarcha Alexandrino) *adhuc ſuperſtite & epiſcopale munus obeunte. Interfuerunt autem ordinationi, Euſebius epiſcopus Peluſii, & Petrus ex Hiberia oriundus, epiſcopus Majumæ* (legendum *Gazæ*) *quemadmodum commemorat is qui vitam Petri litteris mandavit.* Et lib. 3. cap. 23. *Illico* (Severus hæreticus) *monaſticam vitam amplexus eſt in quodam monaſterio quod inter civitatem Gazam & oppidum Majumam in medio itineris poſitum eſt. Quo in loco Petrus quoque Iberus* Πέτρος ὁ Ἴβηρ, *qui ejuſdem Gazæ epiſcopus fuit, & qui cum Timotheo Æluro in exilium miſſus eſt,* (anno 460.) *monaſticum vivendi genus excoluit, crebriſque hominum ſermonibus celebratus eſt.* In vivis adhuc erat anno 512. quo ſancto Flaviano Antiocheno Patriarcha in exilium miſſo ab Anaſtaſio Imperatore, Severus hæreticus in ejus ſedem intruſus eſt menſe Novembri. Libellus enim monachorum orthodoxorum ad Mennam Conſtantinopolitanum antiſtitem anno 536. oblatus: hæc de Severo aſſerit, *tom. 5. concil. Labb. col. 122. D. Iterum ergo* (Severus) *& Petrum Iberum eodem tempore* (quo ſedem invadit Antiochenam) *ſuſcipit, & communicat cæteris hæreticis, &c.*

IX. Joannes.

In Kalendario Æthiopum Habyſſinorum, die ſexta Aprilis cenſetur inter ſanctos quidam *Joannes epiſcopus Gazæus,* cujus cæterum ætas & geſta ignorantur.

X. Timotheus.

Ex Doſitheo Patriarcha Hieroſolymitano, *lib. 4. Patr. Hieroſ. cap. 18. §. 1. Timotheus Gazæ epiſcopus,* ad Anaſtaſium Imper. miſſus eſt ab Hieroſolymitis, ut ab eo obtineret abolitionem tributi quod *Chryſargyrum* dicebatur, & reipſa ſublatum eſt. De eo tributo hæc

A ſcribit Evagrius *lib. 3. hiſt. eccl. cap. 39. edit. Valeſ. pag. 368. Res præterea eximia ac plane divina ab eodem Imperatore* (Anaſtaſio) *geſta eſt, vectigalis ſcilicet quod Chryſargyrum dicebatur abolitio.... Romanorum reipublicæ tam longè lateque diffuſæ impoſitum erat vectigal miſerabile prorſus, Deoque inviſum, & barbaris ipſis indignum, nedum Chriſtianiſſimo Romanorum imperio conveniens. Quod ad Anaſtaſii uſque tempora neſcio quamobrem neglectum atque toleratum, ipſe regali magnificentia ſuſtulit. Impoſitum autem erat, tum aliis compluribus qui ſtipe*
B *collaticia victitabant, tum mulierculis quæ corpore quæſtum faciebant, & per abdita atque obſcura urbis loca in cellis meritoriis ad ſtuprum proſtabant, maſculis præterea qui muliebria paſſi fuerant, nec naturam ſolum ipſam, verum etiam rempublicam ignominia afficiebant. Adeo ut collatio iſta vice legis proclamaret, licere cuivis inceſtam illam libidinem perpetrare. Porro impium illum ac deteſtandum quæſtum, qui ex hoc vectigali percipiebatur, exactores, qui illud ubique colligebant, quarto quoque anno deferebant ad ſummum magiſtratum imperii Romani: ita*
C *ut non minima pars hæc eſſet magiſtratus, & propria, ut vocant, ſcrinia haberet, & numerarios qui ratiociniis hujuſmodi præerant, viros non obſcuros, qui iſtud munus, perinde ac reliqua, militiam eſſe cenſerent. Quod quum didiciſſet Anaſtaſius, & ad ſenatum retuliſſet, ſcelus hoc eſſe, & novum quoddam atque inſolens piaculum jure merito pronuntians, lege lata ſanxit ut penitus aboleretur, & chartas quæ exactionis hujus notitiam continebant, incendio conſumpſit, &c.* Porro, ſi Anaſtaſius, opera præſertim & hortatu Timothei Gazenſis
D epiſcopi, illud tributum ſuſtulit, ut aſſerit præfatus Doſitheus, nulli dubium eſt quin ex ea abolitione ille Timotheus plurimum laudis apud omnes pios promeruerit, & reportaverit.

XI. Cyrillus.

Synodicis litteris Joannis Patriarchæ Hieroſolymitani ad Joannem Patriarcham Hieroſolymitanum adverſus Severum Antiochenum ejuſque hæreſis aſſeclas anno 518. datis, ſubſcriptus legitur inter alios Palæſtinæ
E præſules Κύριλλος ἐπίσκοπος Γαζαίων, *Cyrillus, epiſcopus Gazæ, to. 5. conc. Labb. col. 191.* E.

XII. Marcianus.

Decreto ſynodi trium Palæſtinarum adverſus Anthimum hæreticum congregatæ Hieroſolymis ſub Petro Patriarcha anno 436. *Marcianus* ſubſcripſit, cum aliis trium Palæſtinarum epiſcopis, in hæc verba: Μαρκιανὸς ἐπίσκοπος Γάζης ὁρίσας ὑπεσημηνάμην, *Marcianus epiſcopus Gazenus diffiniens ſubſcripſi. To. 5. conc. Labb. col. 288.* A.

ECCLESIA GAZÆ.

XIII. Aurelianus.

In bibliotheca Coisliniana olim Segueriana Paris. 1715. dicitur *pag. 393.* in codice 281. olim 197. membranaceo XIII. circiter sæculi foliorum 237. extare fol. 186. verso, liber sub hoc titulo: *Doctrina sancti Barsanuphii, sub Aureliano, vel ad Aurelianum episcopum Gazæ, de Origenis, Evagrii & Didymi sententiis.* Initium Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἅγιον γέροντα τὸν ἀββᾶν Βαρσανούφιον. *Frater quidam interrogavit sanctum senem abbatem Barsanuphium, &c.* refertur Græcè & Latinè opusculum B illud *ibid.* à *pag. 394.* ad *pag. 399.* Titulus illius Græcè est Διδασκαλία τοῦ ἁγίου Βαρσανουφίου ἐπὶ Αὐρελιανοῦ ἐπισκόπου Γάζης περὶ τῶν Ὠριγένους, Εὐαγρίου, καὶ Διδύμου φρονημάτων. *Doctrina sancti Barsanuphii sub Aureliano episcopo Gazæ circa opiniones Origenis, Evagrii & Didymi.* Florebat autem Barsanuphius seculo VI. medio. Hæc enim narrat Evagrius *lib. 4. hist. eccl. cap. 33. Iisdem temporibus* (sub Justiniano Imperatore) *viri plane divini, & admirabilium operum effectores, in variis orbis terrarum locis vixerunt; sed quorum gloria ubique* C *inclaruit, hi fere sunt. Barsanuphius Ægyptius genere, qui in carne vitam carnis expertem transegit in quodam monasterio juxta oppidum Gazam, adeo ut plurima miracula perpetraverit, quæ recensere difficile est; credaturque ab omnibus etiamnum vivere in cellula reclusus, quamvis quinquaginta & amplius anni jam excesserint, ex quo nec visus est à quoquam, nec terrenum quidquam degustavit. Quæ quum falsa esse crederet Eustochius Hierosolymorum antistes, & cellulam in qua vir Dei sese incluserat perfodi jussisset, ignis inde exiliens universos prope-* D *modum qui aderant combussit.* Hæc Evagrius, ex quo, quia finiit suam historiam anno Mauricii Imperatoris duodecimo, Christi 594. quinquaginta & amplius annis postquam Barsanuphius desiverit hominibus esse visibilis, intelligendum datur, Aurelianum episcopum Gazæ, sub quo opusculum præfatum Barsanuphius scripsit, ante illos quinquaginta & amplius annos, anno circiter 540. sedisse, subindeque probabiliter Marciani proximum fuisse successorem.

XIV. Matus.

Dositheus Patriarcha Hierosolymorum refert *lib. 7. hist. Patriarc.* hujus sedis, *cap. 22. §. 4.* testamento Gerasimi cujusdam monachi, viri utique illustris, subscripsisse anno mundi 6654. id est, Christi 1146. una cum Arsenio Patriarcha, aliquos ritus Græci præsules, inter quos ab eo nominatur *Matus episcopus Gazæ,* Μᾶτος Γάζης ὁ ὑπέρτιμος. Vid. supra *col. 502.* B. ubi de Arsenio, & *col. 602.* C. ubi de Elia A episcopo Ascalonis. Gazensem itaque ecclesiam administrabat Matus iste an. Chr. 1146.

XV. * * *

Ante annum 1569. sedebat *episcopus Gazæ* Germani Patriarchæ Hierosolymitani consanguineus. Id enim David Cytræus sibi à Michaele Libadario Thessalonicensi narratum indicat, *oratione de statu ecclesiarum in Græcia, &c.*

XVI. Paysius *seu* Païsius.

B Joannes de Lilienthal sacræ Regiæ Majestatis Sueciæ ad latus magni Ruthenorum ducis constitutus Residens in aula Suecica Moscoviæ, epistolam scripsit die 22. Septembris anno 1666. ad reverendissimum *Paysium metropolitam Gazæ,* de fide Græcorum ab ecclesia Romana separatorum, circa præsentiam realem Christi in Eucharistia, & transubstantiationem: cui respondit Païsius epistola data *in Alexiano Musæo eodem anno salutis 1666. octavo Novembris.* Titulus est: *Humillimus metropolita Gazæ Paysius Ligaridius* C *illustrissimo atque generosissimo Domino Residenti Joanni de Lilienthal salutem plurimam dicit.* Initium est: *Isocratis Atticæ Aicpulæ melleum extat pronunciatum* ἐὰν ἦς φιλομαθὴς ἔσῃ καὶ πολυμαθής, *si eris discendi studiosus multa quoque perdisces, &c.* Subscriptio autem: *Tuæ illustrissimæ dominationi devotissimus ac humillimus cliens Païsius Ligaridius Chius metropolita Gazæ Hierosolymitanus manu propria subscripsi.* Extat utraque hæc epistola Latinè, in volum. de Perpet. fidei ecclesiæ universalis circa Euchar. adversus Claudium Calvinistam D ministrum Charenton. edit. Paris. anno 1669. *lib. 12.* prima quidem, *pag. 58.* altera vero, à *pag. 59.* ad *p. 72.* ex quibus discimus hunc Païsium sedisse anno Christi 1666.

XVII. Christodulus.

Anno 1672. concilio in encœniis Bethleemitani templi habito sub Dositheo II. Patriarcha, *Christodulus* Gazæ archiepiscopus, qui probabiliter Païsio successerat; hujusque synodi decretis adversus Calvinianos Cyrilli Lucaris articulos subscripsit, tam suo nomi- E ne, quam vices insuper gerens Joannicii Dei amantissimi archiepiscopi sanctæ Speluncæ, sive Hebron. Acta hujus synodi extant Græcè & Latinè *to. XI. conc. P. Harduini Societ. Jesu.* Subscriptio autem Christoduli his verbis exprimitur *col. 267.* E. ὁ ταπεινὸς ἀρχιεπίσκοπος Γάζης Χριστόδουλος, καὶ τῶν τόπων (lege τὸν τόπον) ἐπέχων Ἰωαννικίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου τοῦ ἁγίου σπηλαίου θείως ὑπέγραψα, *Christodulus humilis archiepiscopus Gazæ, & Joannicii sanctissimi archiepiscopi sanctæ Cavernæ locum*

tenens, definiens subscripsi. De ea synodo Hierosolymitana vide quæ supra dicta sunt, sub Nectario & Dositheo II. Patriarchis, *col. 520.* D. Præfatus Dositheus, in suorum decessorum historia, testatur se, hujus Christoduli Gazensis opera, Eutychii Alexandrini chronicon Arabicum transtulisse.

XVIII. PANTALEO.

Ex Urbani Cerry relatione de Romanæ ecclesiæ per universum orbem statu, *Pantaleo* Romæ in Græcorum collegio sacras litteras A edoctus in Moschoviam perrexit, ubi de illius regionis ecclesia cum Romana concilianda egit: postmodum vero ab Hierosolymorum Patriarcha, circa finem sæculi elapsi, vel initium præsentis, Gazensis ecclesiæ metropolita constitutus est.

ECCLESIA GAZÆ.

XIX. PARTHENIUS.

Præsenti sæculo decimo-octavo sedebat *Parthenius archiepiscopus Gazæ,* ὁ Γάζης Παρθένιος, de quo nihil aliud ad notitiam nostram devenit.

XII. ECCLESIA MAJUMÆ *juxta* GAZAM.

MAJUMÆ nomen Palæstinis idem sonabat quod *portus* seu *navale* Latinis, suumque Majuma Ascaloni erat, suum Jamniæ, suum quoque Azoto, suum denique Gazæ: verum in hoc differebant Majuma Ascalonis & Majuma Gazæ à cæteris Majumis, quod speciales ecclesias constituerent propriosque haberent episcopos; unde sicut supra *col. 601.* C. Majumam Ascalonis ab Ascalone secrevimus, ita & nunc à Gaza secernimus Majumam Gazæ. Septem duntaxat stadiis à Gaza dissitam fuisse Majumam scribit Strabo *lib. 16.* Verum Arrianus supra recitatus *col. 603* ubi de Gaza, & Sozomenus modo referendus, aiunt Gazam & Majumam sive portum intervallo viginti stadiorum separari. De ea hæc Sozomenus *lib. 2. hist. eccl. cap. 5. pag. 450 edit. Vales.* B. *Quo quidem tempore* (Constantini Imperatoris) *navale urbis Gazæorum, quod Majuma nuncupatur,* ὃν Μαϊουμᾶν, *quod superstitioni admodum deditum erat, & veteres cæremonias antea semper suspexerat, universum repente ad Christi fidem se transtulit. Imperator vero eorum pietati vicem rependens, maximo honore illos affecit; & locum illum, qui antea urbs non erat, civitatem esse jussit, & Constantiam cognominavit: ejus quem ex filiis charissimum habebat nomine locum illum cohonestans ob religionem.* Et rursus *lib. 5. cap. 3. pag. 597.* C. loquens de impietate Juliani Imperatoris, qui Constantio successerat. *Constantiensibus quoque in Palæstina,* inquit, *idem crimen* (religionis Christianæ) *objiciens, urbem eorum Gazæis contribuit. Hanc enim Constantiam, uti supra retulimus, quum navale esset Gazæorum, & Majuma prius diceretur* Μαϊουμᾶν, *Constantinus Christianæ religioni impense deditam esse intelligens, civitatis jure donaverat, & filii sui Constantii nomine appellatam, separatim rempublicam habere præceperat, iniquum esse ratus, ut Gazæis Græcorum superstitioni supra modum addictis contributa esset* (sive subdita.) *Verum ubi Julianus ad imperium pervenit, Gazæi adversus Constantienses litem moverunt. Ipse vero in ea causa judex sedens, Gazæis Constantiam adjudicavit viginti circiter stadiis ab ea dissitam. Atque exinde priore spoliata vocabulo, maritima pars urbis Gazæ appellatur. Ac civiles quidem magistratus, & duumviri, & respublica ambabus communis est. Quod vero ad ecclesiam pertinet, ea solum parte duæ urbes etiamnum videntur. Utraque enim suum seorsum habet episcopum, suum clerum: dies item festos martyrum suorum, & commemorationes episcoporum qui ipsis præfuerunt: vicinorum denique agrorum limites, quibus ecclesiæ ad utrumque episcopatum pertinentes distinguuntur. Nostra igitur ætate quidam episcopus urbis Gazæ, mortuo episcopo Majumitanorum utrumque clerum adunare ac sibi subjicere conatus est, nefas esse dicens ut unius urbis duo essent episcopi. Sed quum Majumitani contradicerent; synodus provinciæ, causa cognita, alterum episcopum ordinavit: prorsus æquum esse judicans, ut qui pietatis causa jus civitatis adepti fuissent, sed pagani principis sententia eo jure excidissent, in iis saltem quæ ad sacerdotium & ecclesiasticum ordinem spectant, concessis sibi præmiis nequaquam spoliarentur.* Hucusque Sozomenus. Quamvis autem vix dubitandum sit, quin Majumensi ecclesiæ, à tempore suæ conversionis ad Christum sub Constantino Magno, usque ad Theodosium per quinquaginta circiter annos aliquot præfuerint episcopi, nullius tamen illorum notitiam adepti sumus, ante Zenonem, quem ideo primum statuimus.

EPISCOPI MAJUMÆ *prope* GAZAM.

I. ZENO.

ZENO iste natus est Gazæ, vel in regione adjacente. De eo hæc narrat Sozomenus, B qui eumdem, jam senem centum annorum, vidit. Scribebat autem sub Theodosio juniore sæculo quinto: *Celebres eodem tempore,* (quo scilicet Epiphanius & Acacius Berrœæ

ECCLESIA MAJUMÆ *juxta* GAZAM.

florebant ſæculo quarto) inquit *lib. 7. hiſt. eccl. cap. 28. pag. 751.* C. *fuere Zeno & Ajax fratres, qui initio quidem non in ſolitudine philoſophati ſunt, ſed in urbe Gaza juxta mare, qui locus etiam Majuma vocatur. Cæterum ambo catholicæ fidei aſſertores acerrimi fuere, Deumque forti animo confeſſi ſunt, adeo ut ſæpenumero à paganis graviſſime & crudeliſſime verberati ſint. Et Ajax quidem, &c. At Zeno, quum adhuc juvenis ſæculo & nuptiis renuntiaſſet, in miniſterio Dei diligentiſſimus fuit. Aiunt certe, imò nos quoque ipſi vidimus, eum quum Majumæ eccleſiam gubernaret, jam ſenem, ac centum circiter annos natum, nunquam à matutinis aut veſpertinis hymnis, aut à reliquo officio divino abfuiſſe, niſi morbus ipſum detineret. Porro quum in monaſtica philoſophia vitam traduceret, lineam veſtem texebat ſuper unica tela: hoc artificio, & ſibi ipſi neceſſaria comparabat, & aliis ſubminiſtrabat. Nec ceſſavit uſque ad exitum vitæ id opus exercere, tametſi reliquos omnes provinciæ illius epiſcopos antiquitate ſuperaret, & eccleſiam tum populi magnitudine, tum divitiis præcellentem regeret.*

Sanctorum martyrum Euſebii, Neſtabi & Zenonis fratrum, qui tempore Juliani Apoſtatæ, irruente in eos turba gentilium, Gazæ in Palæſtina diſcerpti atque necati ſunt, ut refertur in Martyrologio Romano, die 8. Septembris, conſobrinum fuiſſe Zenonem hunc noſtrum prodit idem Sozomenus *lib. 5. hiſt. cap. 9. pag. 606.* B. *Sed tamen non latuerunt diu* (oſſa illorum martyrum) *etenim mulier quædam Chriſtiana .... quæ illic* (Gazæ) *domicilium fixerat, Deo jubente, noctu ea collegit, & in ollam conjecta, Zenoni eorum conſobrino cuſtodienda tradidit. Sic enim Deus in ſomniis præceperat, & locum ubi vir iſte degeret, mulieri indicaverat, ac priuſquam illum vidiſſet ei oſtenderat. Erat enim ignotum mulieri, & ob recens excitatam perſecutionem occultus latebat. Parum ſiquidem abfuerat, quin & ipſe comprehenſus à Gazæis occideretur. Sed dum populus conſobrinorum ejus cædibus intentus eſſet, ipſe opportunitatem nactus, Anthedonem aufugit, urbem maritimam, viginti circiter ſtadiis Gaza diſtantem: quæ quidem eo tempore ſuperſtitioni Gentilium perinde addicta, & ſimulacrorum cultui ſupra modum dedita erat. Ibi quum indicio quorumdam Chriſtianus eſſe proditus fuiſſet, tergo virgis graviter cæſus eſt ab Anthedoniis, & urbe ejectus. Quumque ad Gazæorum navale ſe contuliſſet, illic abditus deliteſcebat. Ibi mulier ei occurrens reliquias tradidit: eas ille domi abditas aliquamdiu ſervavit. Poſtea vero epiſcopatum illius eccleſiæ ſortitus (id autem contigit principatu Theodoſii) baſilicam extra urbem ædificavit, & altare ſublime erexit, & martyrum reliquias depoſuit, juxta Neſtorem confeſſorem, qui cum conſobrinis ſuis, dum viverent, familiariter verſatus, & una cum illis à populo comprehenſus, vincula ac flagella ſimul cum iis pertulerat. Sed inter trahendum ii qui eum raptabant, conſpecta illius pulcritudine, juvenem miſerati ſunt, & extra urbis portas projecerunt, adhuc quidem ſpirantem, ſed qui brevi moriturus ſperabatur. Inde quidam eum tollentes ad Zenonem deportarunt, apud quem dum ulceribus ejus ac plagis medicina adhiberetur, animam exhalavit.* Hujus martyris memoria colitur in Martyrol. Rom. præfata die octava Septemb. *Ibidem* (Gazæ ſcilicet) *ſancti Neſtoris martyris qui ſub eodem Juliano ab iiſdem gentilibus furentibus ſæviſſime cruciatus emiſit ſpiritum.* Zenonis quoque nomen eidem Martyrologio inſcribitur die 26. Decembris, his verbis: *Majumæ ſancti Zenonis epiſcopi.* Obiit probabiliter ineunte ſæculo quinto.

II. PAULIANUS.

In actis ſynodi Epheſinæ primæ anno 431. *tom. 3. conc. Labb. col. 468.* B. legitur: Παυλιανὸς ἐπίσκοπος Μαϊουμᾶ Παλαιστίνης τῆς πρώτης εἶπε, *Paulianus epiſcopus Majumæ primæ Palæſtinæ dixit, &c.* Idem recenſetur etiam *ibid. coll. 500.* A. *541.* A. *& 694.* A. In nonnullis Latinis hujus concilii actis, & apud Marium Mercatorem, *Paulinianus* appellatur.

III. PAULUS. *Petrus Iberus.*

In latrocinio Epheſino anno 449. pro Dioſcoro ſtetit, ac ſancti Flaviani depoſitioni ſubſcripſit *Paulus* epiſcopus Majumæ, ut ejuſdem acta lecta in concilio Chalcedonenſi act. 1. fidem faciunt. Illius nomen habetur *tom. 4. concil. Labb. col. 118.* D. καὶ Παύλου Μαϊουμᾶ, *& Paulo Majumenſis civitatis.* Item *col. 311.* E. Παῦλος ἐπίσκοπος Μαϊουμᾶ, *Paulus epiſcopus Majumæ.*

Petrum Iberum, de quo ſupra inter epiſcopos Gazæ *col. 616.* D. egimus, epiſcopum Majumæ propè Gazam fuiſſe ſcribit Evagrius *lib. 2. hiſt. eccl. cap. 5. pag. 296.* C. *edit. Valeſ.* & *cap. 8. p. 299.* D. At hallucinatus videtur, tum quia Zacharias Malela ſive *Rhetor* quem primo loco deſcribit, *Petrum* hunc ait epiſcopum *Gazæ*, tum etiam quia Evagrius ipſe infra *lib. 3. cap. 33.* præfatum *Petrum* aſſerit epiſcopum *Gazæ.*

IV. PROCOPIUS.

Epiſcopum *Majumæ* ſive portus Gazæorum, alium fuiſſe ab epiſcopo *urbis Gazæ,* clarè indicat hic utriuſque epiſcopi diſtincta ſubſcriptio *Procopii* ſcilicet *epiſcopi Majumæ Gazæ,* Μαϊουμᾶ Γάζης, *tom. 5. concil. Labb. col. 191.* C. & *Cyrilli* epiſcopi *urbis Gazæ,* Γαζαίων, *ibidem* E. uni eidemque epiſtolæ ſynodicæ

ſynodicæ Joannis Hieroſolymitani præſulis ad Joannem Conſtantinopolitanum Patriarcham, adverſus Severum Monophyſitam, anno 518. Hoc modo enim ſubſcriptus legitur huic epiſtolæ *Procopius:* Προκόπιος ἐπίσκοπος Μαϊουμᾶ Γάζης, &c. *Procopius episcopus Majumæ Gazæ.*

V. Cosmas.

Sæculo eccleſiæ octavo medio florebat *Coſmas epiſcopus Majumæ.* Huic ſiquidem nuncupavit ſanctus Joannes Damaſcenus tractatum ſuum Dialecticæ, qui extat *tom. 1.* ejus operum *recentior. edit. Pariſ. anno 1712. pag. 3.* ſub iſto titulo: τῷ ὁσιωτάτῳ καὶ θεοτιμήτῳ Πατρὶ Κοσμᾷ, ἁγιωτάτῳ ἐπισκόπῳ τοῦ Μαϊουμᾶ, ἐλάχιστος μοναχὸς καὶ πρεσβύτερος, ἐν κυρίῳ χαίρειν, *religioſiſſimo & venerabili in Deo Patri Coſmæ, ſanctiſſimo epiſcopo Majumæ, Joannes minimus monachus & preſbyter, in Domino ſalutem.* Vita item ſancti Joannis Damaſceni à Joanne Patriarcha Hieroſolymitano Græcè & Latinè conſcripta, quæ ibidem refertur ante opera ejuſdem ſancti, hæc de eo Coſma habet, *pag. 20. num. 34. Porro ad ejuſmodi labores arripiendos fraterno more adhortatorem habuit, quem in ſpiritu Dei fratrem acceperat, Coſmam ſcilicet virum illum ornatiſſimum, ſermonum ſuorum, inſtitutioniſque & religioſæ exercitationis participem: qui & ipſe ſpirituales Joannis in condendis carminibus labores ingenioſe imitando, concinnos concentus in cithara & voce pſalmi eccleſiæ ſuccinit. Proprium ſiquidem corpus per affectionum compreſſionem, ad inſtar tympani, Deo exhibuerat, ſeque totum uti novum aliquod decachordum pſalterium aptarat, quintuplicem ſenſum, & totidem animi facultates multa arte & ſapientia intendendo. Verum Coſmas quidem ab Hieroſolymitarum Patriarcha Majumæ epiſcopus* Κοσμᾶς ἐπίσκοπος τῆς Μαϊουμᾶ *ordinatur, non ſponte, ſed vi adactus ut cederet: qui quum gregem ſuum præclare, utque Deo gratum erat, rexiſſet, in ſenectute bona migravit ad patres ſuos, imò potius conceſſit ad Deum.* Superius vero *num. 10. pag. 7.* legitur hunc Coſmam à ſancti Joannis Damaſceni patre fuiſſe adoptatum, & cum eodem Joanne in ejus domo quaſi illius fratrem enutritum & eruditum. *Hoc unum te rogo,* inquiebat pater ille ad alium Coſmam monachum quem è Saracenorum vinculis liberari & ſibi tradi ab eorum principe impetrarat, *hoc unum te rogo, vir honorande, ut meum hunc quem à natura ſuſcepi filium, iſtumque alterum, cui idem ac tibi nomen eſt, quemque Hieroſolymis oriundum, & tenera adhuc ætate parentibus orbatum in filium ſpiritualem adoptavi, omni tam peregrina, quam ea qua Spiritus ſancti gratia dignos imbuit, eruditione omni & philoſophiæ, cujus ſcientiam tenes, perquam diligenter inſtituas.* Legenda ad calcem ejuſdem paginæ annotatio 2. in qua obſervatur Coſmam iſtum, (quem Græci, à divinorum qui in eccleſiis ipſorum canuntur hymnorum compoſitione, Μελῳδὸν *Melodum* vocant) adoptatitium fuiſſe Joannis Damaſceni fratrem, etiam teſtimonio Conſtantini Acropolitæ, in paraphraſtico ſermone ſuo.

XIII.

ECCLESIA JOPPES.

JOPPE urbs & navale ſive portus Palæſtinæ. In ſcripturis *Japho* dicitur, Joſue *cap. 19. verſ. 46.* 2. Paral. *cap. 2. verſ. 16.* Jon. *cap. 1. verſ. 3.* 1. Eſd. *cap. 3. verſ. 7.* & alibi. Strabo *lib. 16. pag. 759. edit. Caſauboni,* de ea ait: *Poſtea Joppe eſt, juxta quam littus Ægyptiacum, ante in ortum ſolis porrectum, notabiliter in Septemtrionem flectitur. Ibi quidam fabulati ſunt Andromedam ceto fuiſſe expoſitam.* Et S. Hieron. in *cap. 1.* Jonæ: *Joppen portum eſſe Judææ, in Regnorum & Paralipp. libris legimus, ad quem Hiram quoque rex Tyri ligna de Libano ratibus transferebat, quæ Hieruſalem terreno itinere perveherentur. Hic locus eſt in quo uſque hodie Saxa monſtrantur in littore, in quibus Andromeda religata Perſei quondam ſit liberata præſidio. Scit eruditus lector hiſtoriam. Sed & juxta regionis naturam de montanis & arduis ad Joppen & campeſtria veniens Propheta* (Jonas) *recte dicitur deſcendiſſe.* Joſephus etiam lib. 3. de bello Jud. cap. 29. *Ibi adhuc Andromedæ vinculorum ſigna oſtenduntur, quæ fidem faciunt antiquitati fabulæ.* Cæterum Joppe nomen *ſpeculum gaudii* Hebraïcè ſignificat, ex mente Greg. Naz. apolog. orat. 1. pag. 42. *Et ſpecula lætitiæ relicta,* inquit, *id enim Joppe Hebræis notat.* In lexico Origeniano legitur Ἰόππη, καλλονή, κατασκοπή, *Joppe, pulcritudo, ſpecula.* Idem Hieron. in lib. nom. Hebræor. *Joppe pulcritudo.* Nunc vulgo *Jaffa* dicitur. De ejus antiquitate Pomponius Mela *lib. 1. cap. 11.* ita loquitur: *Eſt Joppe ante diluvium, ut ferunt, condita: ubi Cephea regnaſſe eo ſigno accolæ affirmant, quod titulum ejus, fratriſque Phinei, veteres quædam aræ cum religione plurima retinent. Quin etiam rei celebratæ carminibus ac fabulis, ſervatæque à Perſeo Andromedæ clarum veſtigium, belluæ marinæ oſſa immania oſtentant.* Et Plinius *lib. 5. cap. 13. Joppe Phœnicum, antiquior terrarum inundatione,*

ECCLESIA JOPPES. *ut ferunt: insidet collem præjacente Saxo, in quo vinculorum Andromedæ vestigia ostendunt.* De Joppe pluries sermonem habet Josephus, ut *Antiq. lib. 9. cap. 11. lib. 11. cap. 4. lib. 13. capp. 8. & 23. lib. 14. cap. 17. lib. 5. de bello Jud. cap. 14.* Plinius *loco citato cap. 14. Joppicam toparchiam* memorat in Judæa, & à Samaria distinguit. Quod res Christianas attinet, Petrus Apostolorum princeps in illa urbe aliquandiu moratus est, ut constat ex *Act. Apost. cap. 9. vers. 43. & cap. 10. vers. 5.*

EPISCOPI JOPPES.

I. Fidus.

INter episcopos Palæstinæ qui synodo Diospolitanæ Pelagiani erroris causa habitæ interfuerunt anno 415. *Fidus* quidam memoratur ab August. *lib. 1. cont. Jul. cap. 5.* Hic enim censetur episcopus Joppes *to. 2. conc. Labb. col. 1532.* D. Synodo etiam Ephesinæ primæ anno 431. adversus Nestorium subscriptus legitur Φεῖδος ἐπίσκοπος Ἰόππης, *Fidus episcopus Joppes, tom. 3. conc. coll. 468.* A. *497.* D. *540.* E. *692.* A. Fit etiam mentio de Fido Joppensi, in vita sancti Euthymii, *num. 60.* apud Coteler. *to. 2. monum. eccl. Græc. p. 249.* ubi narratur Anastasium vasorum sanctæ Resurrectionis custodem, cum Fido Joppensi, altero Fido hujus Fidi nepote, & Cosma sanctæ Crucis custode, adiisse sanctum Euthymium, qui hunc Anastasium fore Patriarcham sanctæ civitatis prænuntiavit: nec fefellit eventus: Anastasius enim Juvenali anno 458. successit. Vide supra *coll. 172.* C. *& 575.* A.

Notandum porro in supra dicta *col. 172.* C. dici, hunc Fidum fuisse Jamniæ antistitem, *cum Fido episcopo Jamniæ,* quia scilicet sic legeram verba Cyrilli Scythopolitani, apud Papebrochium *to. 3. actorum sanctorum Maii, in hist. Chronol. Patr. Hierosf. pag. 24. n. 104. col. 1.* B. Verum Cotelerius modo citatus, expresse habet, juxta textum Græcum, in sua versione Latina, *Fidum* fuisse *episcopum Joppes* Φείδῳ τε τῷ ἐπισκόπῳ Ἰόππης, *Fido Joppes episcopo.* Hinc est quod eum supra inter *Jamniæ* episcopos non recensuerim. Et certe tunc temporis Jamniæ episcopus erat *Stephanus* patria Melitinensis, à Juvenale ordinatus, ex eodem Cyrillo *ibid. n. 57. p. 247.* Vide quæ de eo Stephano relata sunt *col. 588.* B. C.

Nescio an Fidus iste Joppensis, alius non fuerit à Fido illo qui adstitit synodo Diospolitanæ anno 415. & jam tunc forsitan à pluribus annis ecclesiam Joppensem administrabat. Fidus enim, de quo in vita Euthymii, non multum ante synodum Chalcedonensem, quæ anno 451. celebrata est, vivebat.

II. Theodotus.

Quum in subscriptionibus episcoporum synodi Chalcedonensis, nullius episcopi Joppensis reperiatur nomen, asserere non ausim, an Fidus de quo supra, adhuc esset superstes

A necne. Refert Evagrius, inter plures episcopos, qui à Theodosio monacho, sedis Hierosolymitanæ adversus Juvenalem statim post solutam synodum Chalcedonensem invasore, ordinati sunt, *Theodotum* consecratum episcopum Joppes. Ex quo manifestum fit Theodotum hunc fidei Chalcedonensis tunc fuisse impugnatorem: sed aliquis suspicandi locus est ipsum postea resipuisse. Ait enim Evagrius *lib. 3. hist. eccl. cap. 6. pag. 339.* D. *edit. Valesf.* ex Zacharia Rhetore: *illinc* (id est, Epheso) *profectus* (Timotheus Ælurus) *venit*

B (sub imperio Basilisci, subindeque ante ann. 477. quo imperium Zeno eo victo recuperavit) *& à cunctis ipsum adeuntibus, ut Chalcedonensem synodum sub anathemate damnarent exigere perseveravit. Recesserunt tamen ab eo, tum alii complures ejusdem factionis, sicut à Zacharia proditum est, tum Theodotus episcopus Joppæ, unus ex eorum numero qui ordinati fuerant à Theodosio illo qui Hierosolymorum episcopus à quibusdam factus fuerat, quum Juvenalis Constantinopolim profectus esset.* Quid exinde egerit Theodotus iste, & quandonam obierit,

C ignoramus.

III. Elias.

Elias iste ecclesiam Joppensem constantissime regebat ab anno 518. ad 536. Duplici enim synodo Hierosolymitanæ interfuit his annis habitæ; priori quidem, sub Joanne, cujus epistolæ ad Joannem Constantinopolitanum Patriarcham, adversus Severum & ejus asseclas, subscripsit, apud Labb. *tom. 5. conc. col. 191.* D. Posteriori vero, sub Petro, cujus sententiæ contra Anthimum pariter

D subscripsit, *ibid. col. 283.* C. Ἡλίας ἐπίσκοπος Ἰόππης, *Helias episcopus Joppes.* Nihil aliud nobis de eo antistite compertum est.

IV. Sergius.

Antequam Sophronius in locum Modesti Hierosolymorum Patriarchæ, circa finem anni 633. mortui, subrogaretur, & iterum post ejusdem Sophronii mortem, *Sergius Joppensis episcopus,* non ecclesiastica, sed Imperatoris Heraclii auctoritate fretus, Hierosolymitanæ sedis vices gerens, episcopos, presbyteros, & diaconos passim in Palæstina ordinavit. Hæc supra explicata sunt *col. 282.* quæ hic repetere necesse non est. Vide etiam

tom. 6. concil. Labb. col. 109. B. In concilio Hierosolymitano seu Bethleemitano, quod anno 1672. celebravit Dositheus II. Patriarcha adversus errores Calvinianos Cyrilli Lucaris, sedit & subscripsit *Germanus* hieromonachus, & exarchus archiepiscopatus Joppes. ECCLESIA JOPPES.

XIV.

ECCLESIA RAPHIÆ.

RAPHIA, quibusdam *Rhama,* urbs est Palæstinæ, sita in tractu maritimo inter Anthedona & Rhinocolura. De ea mentionem faciunt, Josephus *lib. 13. antiq. capp. 21. & 23. lib. 14. cap. 10. lib. 1. de bello Jud. cap. 3. & lib. 5. cap. 14.* S. Hieron. ad Dan. *cap. 11.* Strabo *lib. 16. pag. 522.* Polybius *lib. 5. capp. 80. 82. & seqq.* ubi describit prælium initum propè illam civitatem, inter Ptolemæum quartum dictum *Philopatorem,* & Antiochum Magnum, quorum iste victus est, magna exercitus ejus strage facta.

EPISCOPI RAPHIÆ.

I. ROMANUS.

TEmpore synodi Ephesinæ primæ, scilicet anno 431. sedebat Raphiæ episcopus, *Romanus,* qui sic in ejus actis legitur, Ῥωμανὸς Ῥαφείας, *Romanus episcopus Raphææ* sive *Raphiæ. To. 3. conc. Labb. coll. 449.* A. *540.* E. & *691.* E.

II. EPIPHANIUS.

Anno 518. *Epiphanius* episcopus Raphiæ subscripsit synodicis litteris Joannis Hierosolymitani Patriarchæ adversus Severum ad Joannem Constantinopolitanum præsulem datis. *Tom. 4. concil. Labb. col. 191.* D. Subscripsit quoque anno 536. sententiæ adversus Anthimum latæ in synodo Hierosolymitana sub Petro hujus urbis antistite, *ibid. col. 283.* B C. Ἐπιφάνιος Ῥαφίας, *Epiphanius episcopus Raphiæ.*

III. STEPHANUS.

Stephanus episcopus Raphiæ, unus ex tribus Palæstinæ episcopis fuit, qui Eustochii Patriarchæ Hierosolymorum vices gerens anno 553. in synodo quinta generali, ejus actis subscripsit in hunc modum, ut jam supra relatum est, ubi de Eustochio, *col. 219.* C. *Stephanus misericordia Dei episcopus Rapheotanæ civitatis, vicem agens Eustochii sanctissimi Patriarchæ Hierosolymitanæ civitatis, una cum Georgio & Damiano religiosissimis episcopis.* Similiter Stephani hujus nomen legitur *to. 5. conc. Labb. coll. 416.* B. *430.* A. *509.* A. & *979.* E.

XV.

ECCLESIA SARIPHÆÆ.

SARIPHÆA, in vicinia Gazæ & Ascalonis sita erat: nam in actis viginti martyrum Sabaïtarum à Saracenis occisorum die 20. Martii, anno 796. apud Bollandum ad hunc diem, *tom. 3. Mart.* De Saracenis legitur, *num. 4. pag. 167.* E. *Diversas urbes, easque incolis refertas, depopulati sunt. Eleutheropolim enim plane desertam & inhabitatam reddiderunt: & præterea Ascalona, Gazam, & Sarephæam* Σαρεφάιαν, *necnon alias urbes diripuerunt.* Vide quæ de iis actis supra observata sunt *col. 313. & seqq.* Hadrianus Relandus in Palæstina illustrata, *tom. 2. pp. 987. & 988.* ait hanc Sariphæam, nunc esse vicum *Serphend,* inter Joppen & Ramam, quas inter nulli vici sunt præter Jazur ac Serphend: & Jazur quidem abesse tribus quadrantibus horæ itineris à Joppe, Serphend vero, una hora à Jazur, & dimidia hora à Rama. *Hæc,* inquit, *mihi significavit vir integerrimus Henricus Lub, qui Ramæ diu habitavit. In notitiis veteribus de Sariphæa nihil: quare videtur eo tempore quum illæ conscriptæ sunt, nondum habuisse episcopum.*

EPISCOPI SARIPHÆÆ.

STEPHANUS.

INter episcopos trium Palæstinarum, qui subscripserunt decreto synodi Hierosolymitanæ, præside Petro Patriarcha, mense Septembri, anno 536. adversus Anthimum, legitur Στέφανος ἐπίσκοπος Σαριφαίας. In Latino habetur *Stephanus episcopus Scarphiensis* & *Sariphæensis. To. 5. conc. Labb. col. 283.* C.

XVI.
ECCLESIA ANTHEDONIS.

ANTHEDON, urbs est Palæstinæ primæ, sita ad mare, viginti circiter stadiis à Gaza. Ptolemæus *cap. 16. geogr.* in descript. Palæstinæ Judææ, *tab. 4.* Asiæ, Anthedona recenset inter urbes littorales, & distinguit à Gaza, Jamnia, Lydda, ac Antipatride, in ora quidem maritima sitis, sed non ad mare. Stephanus Byzant. *de urbib. & pop. Anthedon,* inquit, *urbs vicina Gazæ in parte maritima,* & Plinius *lib. 5. cap. 13. Rhinocolura & intus Raphæa. Gaza & intus Anthedon.* Urbs hæc dicta est *Agrippias* ab Herode, uti Josephus tradit *lib. 13. antiq. cap. 21.* quem locum ante oculos habuit eruditus scholiastes Lycophronis Joannes Tzetzes; quamvis vulgo, sed male, Isacio Tzetzæ fratri ejus hic liber tribuatur, quod Joannes amore singulari fratris ductus, nomen ejus fœtui huic suo præposuerit, ut ipse fatetur in epistola, quam primus edidit Ludolphus Kusterus, plurimis veteris ævi monumentis editis atque illustratis optime de re litteraria meritus, in notis ad Suidam, *to. 2. pag. 473.* Sic itaque de Anthedone Tzetzes, ad *vers. 754. Josephus urbem quæ nunc Agrippias dicitur, olim Anthedona nuncupatam fuisse testatur.* Hæc omnia erudite exponit Hadrian. Reland. Palæstinæ illustratæ *to. 2. pp. 566. & 567.* Josephus hujus urbis meminit, non solum *lib. cit. 13. ant. cap. 21.* sed etiam *lib. 14. cap. 10. & lib. 1. de bello Jud. cap. 16.* de Herodis operibus. Observat Cellarius *to. 2. geogr. ant. lib. 3. cap. 13. pag. 609.* nomen *Agrippiæ* vel *Agrippei,* Anthedoni inditum ab Herode, non diu substitisse, saltem communius, post ejus mortem: siquidem Ptolemæus & Plinius eam *Anthedonem* dixerunt; & in nummo Caracallæ apud Patinum *pag. 306.* ΑΝΘΗΔΟΝΟϹ legitur.

EPISCOPI ANTHEDONIS.

I. PAULUS.

ANno 431 synodo generali Ephesinæ A interfuit, & subscripsit *Paulus episcopus Anthedonis* Παῦλος ἐπίσκοπος Ἀνθηδόνος. *To. 3. concil. Labb. coll. 473.* A. *500.* B. *541.* A. *691.* A. Legitur quoque initio actorum synodi Constantinopoli habitæ anno 449. mense Aprili. *Tom. 4. col. 236.* A. Extat demum pluries nomen ejus in actis synodi Chalcedonensis anno 451. celebratæ, *ibid. coll. 82.* E. *329.* A. *458.* D. *494.* A. *585.* C.

II. EUSTATHIUS.

Epistolæ synodicæ Joannis Hierosolymitani ad Joannem Constantinopolitanum adversus Severum subscripsit anno 518. Εὐστάθιος ἐπίσκοπος Ἀνθηδόνος, *Eustathius episcopus Anthedonis. To. 5. conc. col. 192.* A.

III. DOROTHEUS.

Sententiæ adversus Anthimum anno 536. in synodo Hierosolymitana, præside Petro Patriarcha, editæ subscripsit Δωρόθεος ἐπίσκοπος Ἀνθηδόνος, *Dorotheus episcopus Anthedonis. To. 5. conc. col. 286.* E.

XVII.
ECCLESIA ELEUTHEROPOLIS.

DE urbe *Eleutheropoli* hæc observat Cellarius *geogr. antiq. to. 2. lib. 3. cap. 13. p. 579.* Origo ejus ignota est (id est) à quonam & quando fuerit condita, aut novum hoc nomen sortita: nulla siquidem ejus extat mentio, quantum cognitum habemus, ante tempora Christianorum principum: sed tum urbs florens erat & celebris adeo, ut Eusebius ac Hieronymus, ex illa & Ælia, fere omnium oppidorum vicorumque distantias ac positiones metiantur. Josephus & Ptolemæus (ejus) nusquam meminerunt, quod argumento est, illorum ætate posteriorem esse. Haud dubiè tamen sub ethnicis Imperatoribus fuit constituta; in Nicæna quippe synodo subscripsit Eleutheropolitanus episcopus Macrinus. Hadr. Reland. *tom. 1. Palæst. illustr. pag. 208.* hæc de ea urbe observat: « Carolus à Sancto Paulo » *in geogr. sac. (p. 316.)* scribit Eleutheropolim quibusdam *Hebron* credi. Ita quoque Petavius » ad Epiphanium. Sed quum ex Eusebii Onomastico, ubi urbes aliquas describit inter Eleu- » theropolim & Chebronem (sive Hebronem) liqueat non posse esse eandem cum Chebrone; » & ex Itinerario veteri, quod Antonini dicitur, appareat alio loco sitam fuisse Eleutheropolim » quam Chebronem, voluissem hoc illic à viris doctissimis monitum fuisse, ne videretur illa » opinio ferri posse, candem esse Eleutheropolim & Chebronem: quæ, si quæ alia, falsissima est.»

Eleutheropolis patria fuit sancti Epiphanii, qui natus in vita dicitur inter Phœnices, *in agro Eleutheropoleos, tertio ab illa lapide.* Phœnices autem urbs dicitur ea ratione, qua

ECCLESIA ELEUTHEROPOLIS

multi ſcriptores, Phœnicen ad Ægyptum uſque protendunt, non ſolum quoad ea quæ in littore, ſed & in iis quoque quæ littori ſunt propinquiora. Fuit enim procul à mari, ſed minori diſtantia, quam à lacu Aſphaltite.... Sanctus Hieronymus in Abdiæ *verſ. 1. & 5.* Eleutheropolim cum Idumæa conjunxit, ſed laxè Idumæam intelligit, ut omnem auſtralem Judæam comprehendat, &c. Hæc præfatus Cellarius, qui ſubdit *p. 580.* male à quibuſdam Eleutheropolim cum Hebrone confundi, à qua ipſe Hieronymus diſerte (eam) ſeparavit *lib. de locis Hebr.* aiens poſt Euſebium: *In Ceila, nunc villula Ceila, ad Orientalem plagam Eleutheropoleos, pergentibus Chebron* (Hebron) *quaſi octavo milliario,* atque ita in tribu Juda Eleutheropolis fuit, &c. Dictum eſt ſupra *coll. 629. & 630.* ubi de Sariphæa, Eleutheropolim, cum aliis multis urbibus, à Saracenis fuiſſe vaſtatam, anno 796. qui eam *deſertam & inhabitatam reddiderunt.* In Martyrologio Romano, die 25. Januar. legitur de Anania qui ſanctum Paulum baptizavit: *Hic quum Damaſci & Eleutheropoli, alibique evangelium prædicaſſet, ſub Licinio Judice......* (Damaſci) *martyrium conſummavit.*

EPISCOPI ELEUTHEROPOLITANI.

I. Justus.

Si qua poſſet adhiberi fides auctori ſynopſis de prophetis, apoſtolis, & 72. diſcipulis, Dorotheo martyri ſub Licinio attributæ, quæ extat *magnæ Biblioth. veter. Patr. edit. Colon. Agrippinæ 1618. to. 3. à pag. 143. col. 1. ad pag. 150. col. 1. Juſtus* quidam, unus ex 72. diſcipulis Chriſti Domini, dicendus foret primus Eleutheropolis civitatis epiſcopus, *p. 150.* A. *col. 1. Jeſus* (Joſeph) *qui & Juſtus, dicitur & Barſabas, cujus Lucas meminit quod in ſorte cum Mathia conjunctus fuerit, Eleutheropolis epiſcopus factus eſt,* verba Græca ſic refert Hadrianus Relandus *Palæſt. illuſtr. to. 2. pag. 751.* Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰοῦστος, οὗ καὶ αὐτοῦ μέμνηται ὁ Ἀπόστολος ἐν ταῖς πράξεσιν τῶν Ἀποστόλων, ὃς καὶ ἐπίσκοπος γέγονεν ἐν Ἐλευθεροπόλει. Verum, ut ratiocinatur idem Hadrianus Relandus *ibid.* ſi jam tum fuiſſet (primo nimirum eccleſiæ ſæculo) eo nomine (Eleutheropolis) nota (iſta civitas) & epiſcopatu inſignis, feciſſet certe uſpiam (illius) mentionem Joſephus. Subdit idem Relandus, à Dorotheo ſcriptum, (quod tamen in edit. Latina ſupra cit. non inveni) Simonem unum ex duodecim Apoſtolis Eleutheropoli evangelium prædicaſſe. Σιμὼν δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Ἰούδας ἐν Ἐλευθεροπόλει, καὶ ἀπὸ Γάζης ἕως Αἰγύπτου κηρύξας τὸν Χριστὸν θάπτεται ἐν τῇ Ὀστρακίνῃ πόλει τῆς Αἰγύπτου. *Simon, cognomine Judas, Eleutheropoli, & à Gaza ad Ægyptum uſque prædicato Chriſto, ſepultus eſt Oſtracinæ, urbe Ægypti.* Vide *ſupra col. 603.* A. ubi de Philemone inter epiſcopos Gazenſes, quid de ſynopſi Dorotheo martyri ſuppoſita ſentiendum ſit. Menæa Græcor. manuſc. de Juſto eadem habent, apud Bollandianos, *tom. 4. Jun. pag. 67.* ad diem 21. hujus menſis *n. 2. col. 1.* C. *Et Jeſu appellati Juſti epiſcopi Eleutheropolis,* καὶ Ἰησοῦ λεγομένου Ἰούστου ἐπισκόπου Ἐλευθεροπόλεως. Et *n. 3. col. 2.* D. *Memoria.... Jeſu dicti Juſti epiſcopi Eleutheropolis.* Et *n. 4.* F. *Juſtus vero qui & Jeſus appellatus, Eleutheropoli epiſcopus creatus, &c.* Quæ ex ſynopſi Dorothei fere ſunt accepta. Demum aiunt *num. 7. pag. 68. col. 2.* E. ſuſpicari quis poſſet *Eleutheropoli* fuiſſe aliquem epiſcopum nomine *Juſtum,* qui occaſionem dederit eodem trahendi *Jeſum* cognomento *Juſtum* quem *ex circumciſione* fidelem ſibi ſocium laudat Paulus, Roma Coloſſenſibus ſcribens *(cap. 4. verſ. XI. Salutat vos .... & Jeſus qui dicitur Juſtus.... ex circumciſione, &c.)* Quidni libere quo vellet abire permiſſus Paulus, Jeſum iſtum à ſe dimiſerit in Syriam, epiſcopum ordinatum; & ille Eleutheropoli ſibi ſedem ſtatuerit? Quod autem hic Jeſus in catalogo diſcipulorum (Domini) relatus ſit.... non poteſt aliter factum fuiſſe, quam ex vicinia nominum Ἰησοῦ & Ἰωσῆς: unde nata confuſio anſam præbuerit iſtum Pauli diſcipulum faciendi quoque unum ex 70. diſcipulis Domini. Hæc dociſſ. Bollandiani. Ex his proculdubio Græcis fontibus hauſit Doſitheus Patriarcha Hieroſolymorum, in hiſtoria deceſſorum ſuorum, *lib. 1. cap. 2. §. 12. Joſephum* ſeu *Joſen* Jacobi minoris fratrem, è ſeptuaginta duobus diſcipulis unum, quem, inquit, apoſtoli ſtatuerunt cum Matthia, ut Judæ proditoris locum ſortiretur, epiſcopum fuiſſe Eleutheropolis.

II. Macrinus.

In Indice epiſcoporum de provincia Palæſtinæ qui ſynodo primæ Nicænæ interfuerunt anno 325. legitur *Macrinus Eleutheropolitanus epiſcopus. Tom. 2. concil. Labb. col. 51.* C.

III. Aetius.

Epiphanius, in tractatu adverſus hæreſes, hæreſi 40. quæ eſt Archonticorum, meminit cujuſdam *Aetii* epiſcopi, quem veriſimile eſt fuiſſe *Eleutheropolitanum* præſulem. *In Armenia minore,* inquit *to. 1. lib. 1. pag. 291.* A. *lolium iſtud certo ab homine diſſeminatum eſt, qui paulo ante Conſtantii Imperatoris obitum*

(anno 361.) *ex Armenia in Palæstinam profectus est, Eutactus nomine, sive Atactus potius, hoc est moribus perturbatus. Qui quum infelix illud dogma combibisset in patriam reversus profiteri cœpit quod didicerat. Ejusmodi porro velut ab aspide venenum, à sene quodam hauserat, nomine Petro, sed minime hac appellatione digno, qui in Eleutheropolis & Hierosolymorum finibus habitabat, tertio ab Hebrone lapide oppido quod Cabarbaricha nominant. Huic porro seni vestitus erat initio asperitate ipsa horribilis, & ad simulationem affectatus, ac quum extrinsecus ovis pelle esset indutus, lupus erat intus rapacissimus & occultus. Anachoreta quippe esse videbatur in spelunca degens. Qui quidem plerosque abdicatis fortunis omnibus ad sese pertraxit, Paterque vulgo cum ob ætatem, tum ob habitum ipsum appellari solebat. Idem quidquid habebat in egenos distribuere, ac quotidie stipem erogare* (consueverat.) *Sed ab ineunte ætate variis se hæresibus addixerat. Postea ad Aetium episcopum delatus* (utique hujus loci, ac subinde Eleutheropolitanum,) *ac Gnosticorum hæresis convictus, à sacerdotio exauthoratus est: illius quippe loci creatus olim fuerat presbyter. Deprehensus itaque, & ab Aetio pulsus in Cochaben Arabiæ oppidum profectus est, &c.* Is ipse videtur fuisse Aetius ille, qui in concilio Sardicensi anno 347. Athanasii, cæterorumque præsulum ab Arianis suis sedibus dejectorum, causam adjuvit *to. 2. conc. coll. 678.* E. & *679.* D. Nam inter quindecim episcopos Palæstinæ, post Maximum (Hierosolymitanum) *Aetius* legitur. Μάξιμος, Αἔτιος, &c. Hic rursus eodem anno 347. aut sequenti 348. epistolæ synodicæ ad Alexandrinos pro restitutione Athanasii, in concilio Hierosolymitano à Maximo celebrato directæ subscripsit, *ibid. col. 727.* A. Μάξιμος, Αἔτιος, &c. Omnes quidem sexdecim, addito Macrino illis quindecim qui synodo Sardicensi interfuerunt: sed in utroque loco eorum sedes reticentur.

IV. Theophilus.

Ad sedem Eleutheropolitanam evectus est *Theophilus* iste ante annum 359. quo Eutychius ejus successor, ut hujus ecclesiæ præsul, subscripsit synodo Seleuciensi. Ex Eleutheropolitana ecclesia ad Castabalensem in Cilicia transtulerat Theophilum Silvanus Tarsi episcopus, propter quod etiam Acaciani Silvanum ipsum deposuerunt in conciliabulo Constantinopolitano anno 360. Ita refert Sozomenus *lib. 4. hist. eccl. cap. 24. edit. Valesf. pag. 579.* C. *Porro Acaciani, quum aliquandiu substitissent Constantinopoli, episcopos ex Bithynia evocarunt... quumque essent numero 50. in unum collecti, formulam fidei quæ Arimini*

A *recitata fuerat* (anno præcedenti 359.) *suffragiis suis comprobarunt, hoc tantum adjecto, ne quis in posterum substantiam in Deo aut hypostasim diceret* τοῦ λοιποῦ οὐσίαν ἢ ὑπόστασιν ἐπὶ Θεοῦ ὀνομάζειν μηδ᾽ ὅλως: *utque præter hanc formulam reliquæ omnes, tam quæ antea scriptæ, quam quæ postea scribendæ essent, condemnarentur, &c.* Et pag. 582. A. *Post hæc iterum convenientes Silvanum deponunt episcopum Tarsi, &c. Ac Silvanum quidem deposuerunt propterea quod vesaniæ auctor ac signifer cæteris extitisset, tum Seleuciæ, tum Constantinopoli: &* B *quod Castabalensi ecclesiæ Theophilum quemdam præfecisset, qui prius ab episcopis Palæstinensibus Eleutheropolis episcopus fuerat ordinatus, juramentoque sese obstrinxerat nunquam se alium episcopatum suscepturum absque illorum consensu.* Vix dubitandi locus quin Theophilus quoque in eo conciliabulo episcopatu Castabalensi dejectus fuerit: sed verisimile est eum, ineunte imperio Juliani, ad suam ecclesiam rediisse anno 362. Certe hic Theophilus Castabalensis Θεόφιλος Κασταβάλων, una cum Basilio Ancyræ, Silvano Tarsi, & quibusdam C aliis episcopis qui voci *consubstantialis, similem in substantia* de Filio Dei substitui volebant, Joviano libellum anno 363. in hujusce suæ opinionis gratiam porrexerunt: quem quum accepisset Imperator, ipsos sine responso dimisit, inquit Socrates *lib. 3. hist. eccl. cap. 25. pag. 203.* C. *hoc tantum proloquutus: ego contentionem aversor; eos vero qui concordiæ student, diligo, atque observo. Quæ quum ad aures reliquorum perlata essent, impetum eorum qui altercari cupiebant, fregere.* Nihil aliud nobis de illo Theophilo compertum est.

D

V. Eutychius.

Translato, ut dictum est, ad ecclesiam Castabalorum in Cilicia Theophilo suffectus videtur *Eutychius*, qui jam anno 359. in synodo Seleuciensi, Semiarianorum formulæ, inter episcopos 43. tanquam Eleutheropolis episcopus, teste Epiphanio *lib. 3.* adversus hæreses, *hær. 73. to. 1. num. 26. pag. 874.* A. subscripsit, Εὐτύχιος ἐπίσκοπος Ἐλευθεροπόλεως *Eutychius episcopus Eleutheropolis.* Hunc catholicum fuisse asserit idem Epiphanius, sed E aliquando fidem suam dissimulasse. *Eutychius Eleutheropolitanus,* inquit *ibid. n. 23. p. 871.* B. *utpote à B. Maximona* (Maximo) *Hierosolymitano episcopo ac confessore catholicæ fidei institutis edoctus, propter Cyrilli odium, ad Acacium sese non adjunxit* (in societatem scilicet erroris,) *qui quidem aliquanto tempore catholicam fidem amplectens, dignitatis suæ retinendæ gratia dissimulavit, ut & alii Palæstinæ complures episcopi, propter quos Acacius cum suis eadem rabie & infidelitatis furore*

perciti, nihil ad tempus de hisce dogmatibus movere voluerunt, neque aut affirmando aut negando pronuntiarunt. Sed Seleuciæ, &c. In ea nihilominus synodo Seleuciana Eutychius excommunicationis pertulit sententiam, teste Athanasio *lib. de Synodis to. 1. vet. edit. Græco-Lat. p. 881.* B. C. ubi ait: *Acacium quidem.... abdicarunt: nonnullos item ex Asia, Leontium, Theodosium .... communione vero spoliaverunt Asterium.... Eutychium & Magnum, eo quod citati ad causam dicendam de criminibus quibus accusati erant, non comparuerint, censueruntque eos incommunicabiles habendos, donec se legitima defensione puros ostenderent.* Videtur tamen ipsemet Epiphanius Eutychium ad aliquam Arianarum factionum partem interdum revocasse, *ibid. num. 27. pag. 875.* C. D. ait enim: *Jam diximus tres in partes Arianorum sectam esse divisam.... nam quum à se invicem opinione non discreparent, nihilominus certas in factiones divulsi sunt, dum privatas inter se simultates exercent; veluti quod Cyrillus Hierosolymitanus, & Eutychius mutuas inimicitias foverent.* Ex ea scilicet dissensione Eutychii à Cyrillo ortum observat *num. 23. pag. 870.* quod Acacio Cæsariensi eidem Cyrillo infenso se conjunxerit. *Acacius Palæstinus Cæsareæ episcopus,* inquit, *cum Meletio, & Uranio Tyrio, & Eutychio Eleutheropolitano, pro eo quo in Cyrillum Hierosolymitanum odio & invidia flagrabat, se ipsum opposuit Basilio, Georgio Laodiceno, &c.*

Eutychius anno 363. epistolæ synodali concilii Antiocheni sub Meletio celebrati pro consubstantialitate Verbi admittenda, juxta fidem Nicænam, cum ipso etiam Acacio Cæsariensi, & pluribus aliis episcopis, omnibus numero 27. subscripsit. *To. 2. conc. Labb. col. 828.* E. Εὐτύχιος Ἐλευθεροπόλεως, *Eutychius Eleutheropolis.* Mortuo Acacio, Cyrillum seniorem ejus sedi præfectum Eutychii opera tradit idem Epiphanius, *ibid. pag. 885.* C. *Ex hoc grege* (Arianorum) *Cæsariensis Euzöius prodiit illorum discipulus, qui post Acacium ei sedi præfuit, quum ante Philumenus à Cyrillo Hierosolymitano in illa constitutus fuisset, ac deinde Cyrillus senior ibidem ab Eutychio collocatus.* Sanctus Hieronymus, in epistola 61. quæ est ad Pammachium, de erroribus Joannis Hierosolymitani, Epiphanium laudat, quod, *vel presbyter,* inquit, (subindeque ante annum circiter 368. quo ad episcopatum evectus est) *in monasterio ab Eutychio audiebatur* (magni utique nominis aliquo.... episcopo aut abbate, necdum tamen aliunde noto, inquit Papebrochius *tom. 3. actorum sanctorum Maii,* ad diem 12 ubi de S. Epiph. *pag. 38. n. 11. col. 2.* F.) *vel postea episcopus Cypri à Valente non tangebatur: tantæ* A *enim venerationis semper fuit, ut regnantes hæretici ignominiam suam putarent, si talem virum persequerentur.* Hunc porro Eutychium, ipsum fuisse Eleutheropolitanum episcopum de quo agimus, suadent, tum nomen, tum dignitas, Eutychius enim eo tempore erat Eleutheropolitanus antistes; tum denique circumstantia loci, quum in synopsi ad Epiphanii ancoratum, ex eodem Papebr. *ibid. num. 10. col. 2.* D. legatur quod Epiphanius *primam monastici instituti exercitationem in Ægypto suscepit, ibique ad vigesimum usque* B *ætatis annum permansit, donec ad Eleutheropolitanam regionem reversus monasterium in ea condidit.* S. Hieron. in catal. script. eccl. ubi de Lucifero Calarit. eum scribit, *quum nollet sub nomine Athanasii Nicænam damnare fidem, in Palæstinam relegatum.* Tertium hoc Marcellinus & Faustinus, in suo libello precum ad Theodosium Imp. fuisse ejus exilium asserunt in Palæstinam, scilicet *primam ac salutarem,* ad quam pertinet *Eleutheropolitana civitas,* cujus tunc fuisse indicant episcopum *Eutychium hæreticum, sub quo B. Lucifer patiebatur* C *exilium.* (Sunt eorum verba, apud doctissimos Bollandianos, *to. 5. Maii,* ad diem 20. *n. 8. pag. 199.* col. 1.* B.) *qui & ipsum fidem libere vindicantem, multis atrocitatibus afflixit. Sunt adhuc hodie, qui illo tempore pœnas gravissimas dederunt, eo quod cum catholicæ fidei episcopo Lucifero convenirent.* Verum monent iidem Bollandiani, *num. 35. pag. 203.* col. 2.* F. hunc libellum precum Marcellini & Faustini, nonnisi cum cautela legendum esse, propter graves calumnias in Damasum Papam, aliosque nonnullos catholicos episcopos, quorum D facta vel invidiosius traducuntur, vel malitiose aggravantur adjunctis Arianorum facinoribus, catholicam fidem externa solum professione simulantium. Quandonam fato functus fuerit Eutychius nos latet.

ECCLESIA ELEUTHEROPOLIS.

VI. TURBO.

Præfati Marcellinus & Faustinus Luciferiani, addunt in eodem suo libello, *Turbonem,* qui Eutychii diaconus erat, dum ille Luciferum orthodoxosque ei consentientes tam immaniter Eleutheropoli persequebatur, E *ex tunc,* quum nempe ipsi scriberent, Theodosio nimirum imperante, *se catholicum* dixisse, quamvis nihilominus *in catholicos,* hoc est Luciferianos, sævire non destiteret. De ea vexatione fides sit penes auctores illos, ea in causa non parum suspectos: nos autem ex illorum narratione eruimus duntaxat, Turbonem Eleutheropolitanæ ecclesiæ sub Eutychio diaconum, ad illam sedem, & probabiliter quidem post illius mortem immediate fuisse assumtum, & tempore Theodosii

ECCLESIA ELEUTHEROPOLIS.

Magni, hanc ecclesiam administrasse. Obiit sub eo Imperatore, ut ex modo dicendis patebit.

VII. Zebennus.

Sozomenus *lib. 7. hist. eccl. cap. 29. p. 752.* C. D. refert, sub finem imperii Theodosii Magni, *Zebenno Eleutheropoleos episcopo* revelata fuisse divinitus corpora Prophetarum Abacuc & Michææ: *Abacuc,* inquit, *nec multo post eum Michæas, ex primis illis Prophetis, circa id tempus reperti. Amborum autem corpora per divinam in somnis visionem, sicut accepi, ostensa sunt Zebenno, qui tunc Eleutheropolitanæ ecclesiæ pontificatum gerebat. Locus porro in quo repertus est Abacuc vocabatur Cela, olim vero Ceila civitas dicebatur. Berathsatia vero locus est decem circiter stadiis distans ab urbe, juxta quem locum erat sepulcrum Michææ: quod quidem incolæ, ignorantes quid dicerent, monumentum fidelium appellabant, Nephsameemana patrio sermone nominantes. Atque hæc quidem ad Christianæ religionis gloriam amplificandam idonea, hujus Imperatoris* (Theodosii) *temporibus contigerunt. Cæterum post partam de Eugenio victoriam, Imperator Theodosius, dum Mediolani degeret, morbo correptus est, &c.* Hunc Zebennum, Theophanes in chronico ad annum Theodosii 15. Chr. 393. *p. 63.* A. A *Bezenum* nuncupat. *Eodem anno,* inquit, *Abacum & Michææ Prophetarum reliquiæ Bezeno episcopo Eleutheropolis Palæstinæ* Βεζένῳ τῷ ἐπισκόπῳ Ἐλευθεροπόλεως τῆς Παλαιστίνης divinitus revelatæ, *in duobus pagis Eleutheropolitani agri inventæ sunt.* Vivebat adhuc Zebennus anno 415. quo synodo Diospolitanæ adversus hæresim Pelagianam celebratæ interfuit, & unus fuit 14. episcoporum quos nominat Augustinus *lib. 1. cont. Jul. cap. 5. To. 2. conc. Labb. col. 1532.* D.

VIII. Gregorius.

Ex subscriptionibus episcoporum Palæstinæ, epistolæ synodicæ Joannis Patriarchæ B Hierosolymorum, anno 518. ad Joannem Constantinopolitanum, adversus Severum hæreticum, missæ, nobis innotescit *Gregorius Eleutheropolitanus episcopus,* Γρηγόριος Ἐλευθεροπόλεως. *To. 5. conc. Labb. col. 192.* B.

IX. Anastasius.

Anno 536. synodo Hierosolymitanæ mense Septembri habitæ contra Anthimum & alios heterodoxos, sub Petro Patriarcha, adfuit *Anastasius Eleutheropolitanus episcopus,* Ἀναστάσιος Ἐλευθεροπόλεως. Eodem *tom. 5. col. 284.* D.

XVIII. ECCLESIA HEBRONIS *sive* CHEBRONIS.

HEBRON, urbs antiquissima fuit, quæ ante Moysis tempora dicta fuerat *Arbee,* ut legitur Gen. *cap. 23. vers. 2.* Arbe autem fuit pater τοῦ Enac, Josue *cap. 15. vers. 13. Hebronis* nomen invaluit, quod septuaginta interpretes Χεβρὼν *Chebron* sine flexione casuum scripsere. In Vulgata communius *Hebron* appellatur: *Chebron* tamen 1. Mach. *cap. 5. vers. 65.* Septem annis ante Zoan seu Tanim urbem Ægypti condita est, *Num. cap. 13. vers. 23.* Juxta eam in spelunca duplici sepultos esse Abrahamum, Saram, Isaac, Jacob, aliosque veteres sanctitate celebres tradit scriptura: propter quod etiamnum ecclesia Hebronis nuncupatur ἅγιον σπήλαιον, *sancta spelunca.* Sita erat Hebron in Chananæa australi, non longè à lacu Asphaltide. Eusebius *lib. de locis Hebraïcis,* ad vocem Ἀρκώ, hanc docet Hierosolymis distare versus austrum 22. milliaribus. Eam in Orientem, ab Hierosolymorum meridiano declinasse asserit post Lighfootum Cellarius *geogr. ant. tom. 2. lib. 3. cap. 13. pag. 566.* At Hadrianus Relandus Palæstinæ illustratæ *to. 2. lib. 3. p. 710.* illam existimat ad Occidentem potius, quam ad Orientem declinasse, quia via per eam Gazam tendit, nimisque vicina mari mortuo statuitur. Haud procul ab ea urbe ostendebatur *locus,* Græcè ἡ δρῦς *quercus* Mamre sive Mambre juxta quem Abrahamus habitavit, Gen. *cap. 13. vers. 18. & cap. 23. vers. 19.* Ibi quoque terebinthus, de quo Josephus *lib. 4. de bello Jud. cap. 31. Cernitur sexto ab urbe* Hebron *stadio terebinthus maxima, quam dicunt à creatione mundi usque hæc tempora permanere.* Et Sozom. *lib. 2. hist. eccl. cap. 4. p. 447.* B. *Locus hic est quem hodie terebinthum vocant, à Chebron quidem, quæ sita est ei ad meridiem, quindecim stadiis distans, ab Hierosolymis vero ducentis circiter stadiis & quinquaginta.* Addit ibi quotannis Palæstinos & finitimos conventum agere, non modo mercatus causa, verum etiam religionis, quia ille locus & Judæis sacer fuit, & Christianis, ipsis quoque ethnicis, propter Angelos qui ibi Abrahamo apparuisse pari omnium consensu tenebantur. Hunc locum à prophanorum rituum & sacrificiorum spurcitiis expurgari, ibique ecclesiam Deo construi jussit Constantinus Magnus, ex eodem Sozom. *ibid. p. 448.* B. C. Sanutus, in Secretis Fidelium Crucis, *pag. 148.* ait: *Ibi ilex quæ usque ad tempora Theodosii Imperatoris permansit, teste Hieronymo, & suum esse dilatavit,*

dilatavit, & ex illa hæc fuiſſe perhibetur, quæ in præſenti (ſcribebat ſæculo 12.) *ab illic præſentibus videtur, & chara tenetur, quæ licet arida, medicinalis tamen probatur: ſi enim equitans de ea ſecum portaverit, animal ſuum non infunditur.* Hieroſolymis ab exercitu Chriſtianorum Cruce ſignatorum expugnatis anno Chriſti 1099. vicinaque regione ſubacta, Hebron ſedes epiſcopalis facta eſt, cui Latini ſui ritus præſulem aſſignarunt, de quibus Hebronis antiſtitibus Latinis ſuo loco poſtea ſermo erit. Poſt ejectos vero è Palæſtina Latinos, eidem Hebronis eccleſiæ epiſcopos Græci præfecerunt, quorum unus duntaxat ad notitiam noſtram venit. Hebronem à paucis annis ſedem deſtitiſſe eſſe epiſcopalem colligitur ex notitia illuſtriſſimi Chryſanthi Patriarchæ Hieroſolymitani, in qua Hebron omittitur.

ECCLESIA HEBRONIS *ſive* CHEBRONIS.

EPISCOPI HEBRONIS.

JOANNICIUS.

ANno 1672. eccleſiam Hebronis adminiſtrabat *Joannicius.* Actis enim ſynodi eo anno in encœniis Bethleemitani templi habitæ ſub Doſitheo II. Patriarcha Hieroſolymorum, in qua adverſus Calvinianos Cyrilli Lucaris articulos pronuntiatum eſt, Chriſtodulus Gazæ archiepiſcopus, tam ſuo, quam Joannicii hujus præſulis nomine ſubſcripſit in hunc modum, *to. XI. concil. P. Hard. Societ. Jeſu, col. 267.* E. ὁ ταπεινὸς ἀρχιεπίσκοπος Γάζης A Χριςόδουλος, καὶ τῶν τόπων (lege τὸν τόπον) ἐπέχων Ἰωαννικίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου τοῦ ἁγίου σπηλαίου ὁρίσας ὑπέγραψα, id eſt, *Chriſtodulus humilis archiepiſcopus Gazæ, & Joannicii ſanctiſſimi archiepiſcopi ſanctæ Cavernæ locum tenens, definiens ſubſcripſi.* Ibid *col. 271.* A. legitur Γεώργιος ἱερεὺς καὶ Ἐφημέριος τοῦ ἁγίου σπηλαίου, *Georgius ſacerdos & Ephemerius ſanctæ Speluncæ.* Et rurſus *ibid.* Ἴσας ἱερεὺς καὶ Ἐφημέριος τοῦ ἁγίου σπηλαίου, *Iſas ſacerdos & Ephemerius ſanctæ Speluncæ.* De ea ſynodo vide ſupra *coll. 523. & 524.*

XIX.

ECCLESIA BETHLEEM.

BETHLEEM prius nominabatur *Ephrat* ſive *Ephrata,* ut Gen. *cap. 35. verſ. 19. & cap. 48. verſ. 7.* clare proditum eſt: *Ephrata, hæc eſt Bethleem:* utrumque nomen conjungitur Mich. *cap. 5. verſ. 2.* & tanquam ſynonyma alterum alteri reſpondet ita ut videatur Ephrata oppidi potius quam regionis nomen fuiſſe, niſi quis velit ab oppido, regiunculam quoque in qua illud ſitum erat, eamdem appellationem ſortitam: ſic enim, poſt Euſebium, ejus interpres Hieronymus *lib. de locis Hebraïcis,* ait: *Ephrata, regio Bethleem civitatis David.* Dicitur etiam *Bethleem Juda,* Jud. *cap. 17. verſ. 7. cap. 19. verſ. 1.* & Matth. *cap. 2. verſ. 5.* ad diſtinctionem alterius *Bethleem* in tribu Zabulon, cujus mentio fit Joſue *cap. 19. verſ. 15.* De Bethleem Ephrata ſive Juda hæc habet præfatus Hieronymus loco ſupra allegato: *Bethleem civitas David in ſorte tribus Judæ, in qua Dominus noſter atque Salvator natus eſt, in ſexto milliario ab Ælia, contra meridianam plagam, juxta viam quæ ducit Chebron, ubi & ſepulcrum Jeſſe & David oſtenditur.* In verſione Græca ſeptuaginta interpr. Joſ. *cap. 15. verſ. 60.* legitur *Bethleem* cum aliis decem oppidis tribui Judæ aſſignatis, quæ undecim deſunt in textu Hebræo, ut monet idem Hieron. in Mich. *cap. 5. verſ. 2. Legimus,* inquit, *juxta ſeptuaginta duntaxat interpretes, in Jeſu Nave, ubi tribus Judæ urbes & oppida deſcribuntur, inter cætera etiam hoc ſcriptum:* Theco, & Ephrata, hæc eſt Bethleem, & Phagor, & Ætham, & Culon, & Tatami, & Soris, & Carem, & Gallim, & Bæther, & Manocho, civitates undecim, & viculi earum; *quod nec in Hebraïco, nec apud alium invenitur interpretem: & ſive de veteribus libris eraſum ſit malitia Judæorum, ne Chriſtus de tribu Juda ortus videretur; ſive à ſeptuaginta additum, nequaquam liquido cognoſcentes, certum quid novimus.* Eraſum ex ſacro codice à Judæis oppidum Bethleem præfractè negat Hadrianus Relandus, Palæſtinæ illuſtratæ *to. 2. lib. 3. pag. 644.* rationeſque affert quas lectori injucundum non fore arbitror hîc ipſius judicio ſubjici. Major eſt, inquit, eorum veneratio & ſuperſtitio erga ſacrum codicem, quam ut illum vitiaſſe conſulto & de induſtria cenſeri poſſint, tantum ut hoſtibus ſuis, id eſt, nobis nocerent. Ideone illi unicum gentis ſuæ κειμήλιον ſacrilegè corrupiſſent damno nunquam reſarciendo, & ſe iræ divinæ expoſuiſſent ſcientes volentes! Non puto. Quod ſi vel maximè illos credamus eò ſtultitiæ & impietatis devenire potuiſſe, apertiora de Chriſto teſtimonia quæ adhuc leguntur in codicibus eorum inde eraſiſſent, & quibus jam Chriſtiani contra eos utebantur; uti de gloria templi ſecundi Agg. *cap. 2. verſ. 10.* de 70. hebdomadibus Danielis, de ſtatu Meſſiæ abjecto Iſaïæ *cap. 53.* de Bethleem patria Meſſiæ futura Mich. *cap. 5. verſ. 2.* Adde quod quidam inter ipſos in Gem. Hieroſ. Beracoth *fol. 5. 1.* fateantur Bethleem Meſſiæ fore patriam, uti in Echa Rabbati *fol. 72. 1.* legitur Meſſiam

ECCLESIA BETHLEEM. nasciturum *in Birath Arba in Bethleem Judæ.* De Birath Arba glossator notat esse nomen loci in Bethleem Judæ. Profecto pluris intererat rei Judaïcæ erasum esse Micheæ vaticinium de Bethleem ex qua egressurus esset dominator in Israel, quam comma illud (versiculum) 60. in *cap. 15.* Josue, ubi solum recensetur Bethleem inter urbes Judæ, & unde Christiani nihil causæ suæ præsidii quærere possunt: nam si quis dicat, inde demonstrari posse Bethleem sitam fuisse in Juda, adeoque Christum ex Juda fuisse: Primo quidem ex loco nativitatis non sequeretur illum ex Juda fuisse: sed quum historia Evangelica nos doceat Mariam, quia erat de familia Davidis, atque adeo Judæ, ascendisse Bethleemum urbem Davidis, inde docemur Christum ex Juda fuisse. Deinde Bethleem in Juda fuisse non erat necesse ut ex hoc loco edoceremur, quia Jud. *cap. 17. vers. 7.* Bethleem Judæ appellatur, sicut *&* Mich. *cap. 5. vers. 2.* Et si vel maxime voluissent Bethleem ex illa serie tollere, quid commeruerant decem urbes adjectæ? Cur illæ quoque exturbari debuere? Dices, quia numerus subjunctus undecim urbium detegeret sacrilegium, si sola Bethleem ejiceretur, quum sic decem tantum remanerent. Verum qui audet nomen Bethleem tollere ex codice sacro, an non auderet pro undecim substituere decem? Maximè quum interesset summo opere gentis Judaïcæ urbes omnes nosse quæ olim in terra eorum fuerant. Hæc Relandus, qui etiam ait *ibid. initio pag. 644.* In manuscripto codice bibliothecæ nostræ Trajectinæ legitur, *Theco, & Ephrata hæc est Bethleem, & Fagor, & Ethan, & Caulon, & Dathan, & Sores, & Corem, & Salim, & Tether, & Manocho, civitates undecim, & viculi earum.* Ex quibus omnibus colligitur nos æquè latere, sive cur in codice Hebræo libri Josue *cap. 15.* à primis ecclesiæ sæculis totus versiculus desideretur, in quo de civitate Bethleem, & decem aliis, sit mentio; sive undenam septuaginta interpretes illum eruerint, ut in sua translatione reponerent. Oppidum Bethleem episcopali sede caruit ad tempora usque belli sacri quod Franci nostri & Latini in Palæstina Godefrido Bullonio duce gesserunt. Eo autem defuncto, Balduinus frater ejus episcopum in eo constitui curavit, qui Hierosolymorum Patriarchæ obnoxius seu suffraganeus esset. Latinos hujus ecclesiæ præsules nunc mitto.

EPISCOPI BETHLEEM.

I. RAGUEL.

MANUELE Comneno Imperatore, & Amalrico Hierosolymorum rege, *Raguele itidem sanctissimo episcopo Bethleem,* anno mundi (æræ Constantinopolitanæ) 6677. Christi 1169. instauratum templum sancti præsepis, opera Ephraim monachi & historiographi, fert inscriptio quæ in eadem sancta æde etiamnum legitur; teste Dositheo Patriarcha Hierosf. *in hist. pag. 1213.*

II. ATHANASIUS.

Temporibus Theophanis (IV.) Patriarchæ Hierosolymitani, subindeque ante ann. 1646. quo ille obiit, sedebat *Athanasius* metropolita Bethleem sanctæ sedis (Hierosolymorum) illo absente procurator. Ita Dositheus Patriarcha *lib. 12. hist. Patr. Hierosf. cap. 1. §. 6.*

III. NEOPHYTUS.

Anno 1660. quo exeunte, post mortem Païsii Patriarchæ Hierosolymitani, Nectarius A Constantinopoli electus est qui illi succederet, vel anno sequenti 1661. quo ordinatus est die 9. Aprilis, metropolita Bethleem *Neophytus* erat, ab eo institutus ecclesiæ suæ curator, dum mox Constantinopolim profecturus abesset. Anno 1672. synodo Bethleemi coactæ à Dositheo II. Patriarcha Hierosolymorum, ad proscribenda Calviniana dogmata, interfuit, & in hunc modum subscripsit *to. XI. conc. Hard. col. 267.* E. ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης ἁγίας Βηθλεὲμ Νεόφυτος ὑποφαίνομαι, *Neophytus humilis metropolita sanctæ Bethleem, ita affirmo.*

B IV. MALACHIAS.

Præsenti sæculo ante annum 1733. sedebat *Malachias,* de quo nihil aliud scimus.

V. ANNANIA.

Epistola gallicè scripta die 1. Martii anno 1733. ex urbe Tripoli Syriæ, nos certiores fecit, ecclesiæ Bethleemitanæ actu episcopum esse quemdam nomine *Annaniam,* qui residebat in vico Valachiæ.

XX. ECCLESIA DIOCLETIANOPOLIS.

DIOCLETIANOPOLIS urbs fuit Palæstinæ primæ, cujus mentio fit in notitiis veteribus ecclesiasticis, & in conciliis. Quodnam fuerit priscum illius nomen, vel quo Palæstinæ loco steterit, mihi hactenus incompertum. Doctissimus Harduinus Soc. Jesu *to. XI. concil. in indice geograph. episcopatuum, col. 714.* tres urbes hujus nominis distinguit, quarum

episcopi in variis conciliis leguntur.... 1.° *Diocletianopolis in Thracia*, ex notitiis Græcis, in quibus est Διοκλητιανȣ́πολις sub metropolita Philippopolitano: hujus Diocletianopolis episcopi, *Bassus* in concilio Sardicensi anno 347. *Cyriacus* in conciliabulo Ephesino sub Joanne Antiocheno anno 431. & *Epictetus* in concilio Chalcedonensi anno 451. subscripsere.... 2.° *Diocletianopolis in Palæstina prima*, ex notitia Græca, in qua est ibi Διοκλητιανȣ́πολις ἀρχιεπισκοπή· hujus episcopi *Elissæus* in conciliabulo Seleuciensi anno 359. & *Elias* in conc. v. generali anno 553. subscripserunt.... 3.° demum, *Diocletianopolis in Phrygia Pacatiana*. In notitia Græca ibi Διοκλία est: & in Echtesi ὁ Διοκλείας. *Constantinus* Diocletianopolis conc. Ephesino anno 431. interfuit. Κωνςαντῖνος ἐπίσκοπος τῆς Διοκλητιανῶν πόλεως *Constantinus Diocletianopolitanus episcopus*. Hanc urbem omisit Carolus à Sancto Paulo in indice urbium episcopalium Palæstinarum.

EPISCOPI DIOCLETIANOPOLIS.

I. Elissæus *sive* Elisæus. Epictetus.

Inter episcopos 43. ab Epiphanio *lib. 3.* adversus hæreses, *hær. 73. n. 26. p. 874.* D. recensitos, qui anno 359. formulæ Semiarianorum subscripserunt, legitur Ἐλισσαῖος ἐπίσκοπος Διοκλητιανȣπόλεως, *Elissæus episcopus Diocletianopolis.*

Hadrianus Relandus, Palæstinæ illustratæ *to. 2. pag. 736.* hujus Diocletianopolis censere videtur episcopum fuisse *Epictetum* illum, qui interfuit synodo Chalcedonensi an. 451. ut videre est *tom. 2. concil. Labb. coll. 82.* E. Ἐπικτήτȣ Διοκλητιανȣπόλεως, *Epicteto Diocletianopolis, 329.* A. *373.* C. *436.* D. Ἐπίκτητος Διοκλητιανȣπόλεως, *Epictetus episcopus Diocletianopolis, 451.* E. & *585.* C. Verum, quia Epictetus iste aliquot annis postea epistolæ Valentini episcopi Philippopolis, ad Leonem A Imperat. pro concilio Chalcedonensi, subscripsit; probabiliorem reor P. Harduini supra citati opinionem, hunc scilicet Epictetum, non Diocletianopolis in Palæstina ecclesiam administrasse, sed Diocletianopolis in Thracia sub Philippopolitana metropoli. Epistola illa Valentini extat *to. 4. conc. Labb. col. 909.* B. subscriptiones autem *col. 910.* C. in hunc modum: *Valentinus episcopus Philippopolitanæ metropolis sanctissimæ ecclesiæ, manu mea sub-* B *scribens, his quæ sunt scripta, consentio. Epictetus episcopus Diocletianopolis, similiter.*

II. Elias.

Anno 553. synodo quintæ generali adfuit *Elias* episcopus Diocletianopolis, cujus nomen legitur *tom. 5. conc. Labb. col. 583.* A. *Elias misericordia Dei episcopus Diocletianopoleos, similiter.*

XXI.
ECCLESIA NEAPOLIS.

Licet *Neapolim* in Palæstina & *Sichem* multi etiam veterum pro eadem urbe habeant, & modo *Sichem*, modo *Neapolim* appellent, ut Epiphan. *lib. 3.* adversus hæreses *to. 1. pag. 1055.* ἐν Σικίμοις, τȣτ' ἔςιν, ἐν τῇ νυνὶ Νεαπόλει. *Sicimis, id est, Neapoli, uti nunc dicitur:* & *pag. 1068.* ἐν Σικίμοις ἐν τῇ νυνὶ καλουμένῃ Νεαπόλει, *Sicimis, quæ nunc appellatur Neapolis:* alii tamen, veteres quoque, Sichem à Neapoli distinguunt, ut Euseb. Cæsariens. in Onomastico ad vocem τερέβινθος, qui scribit illam esse ἐν Σικίμοις, πλησίον Νέας πόλεως, *Sicimis, prope Neapolim.* Et in voce Συχέμ: Δείκνυται ὁ τόπος ἐν προαστείοις Νέας πόλεως, *Locus* (urbis Sychem) *monstratur in suburbanis Neapolis.* Et in voce Λȣζα: παρακειμένη Συχὲμ ἀπὸ γʹ σημείȣ Νέας πόλεως, ubi Hieronymus rectius videtur legisse, *juxta Sichem in tertio lapide Neapoleos.* Ita observat Hadrian. Reland. Palæst. illustr. *to. 2. pp. 1004. & 1005.* qui addit: lapsu temporis aliæ partes urbis *Sichem* periisse potuerunt, ad alias (vero) nova accessio facta, ut tandem ipsa urbs *Neapolis* ab loco antiquæ *Sichem* aliquo intervallo distaret. Quod illustrari posset, inquit, ex urbis Trajecti ad Rhenum situ, quæ olim propior fuisse vico, nunc *Veehten* dicto, creditur, ubi arcis Romanæ vestigia conspiciuntur, & nummi veteres, gemmæ, urnæ, tegulæ, annuli, fibulæ, aliaque antiquitatis Romanæ monumenta quotidie eruuntur.

Sichem occurrit mentio, Gen. *cap. 12. vers. 6. cap. 37. vers. 12.* Jos. *cap. 24. vers. 1. 25. & 32.* Jud. *cap. 8. vers. 31. cap. 9. vers. 1. & 49.* 3. Reg. *cap. 12. vers. 25.* Joa. *cap. 4. vers. 5. Sichar* nuncupatur: ad quod nomen *Sichar*, ait Hieron. in Epitaph. Paulæ *cap. 4. Transivit* (Paula) *Sichem, non, ut plerique errantes legunt, Sichar, quæ nunc Neapolis appellatur:* & Quæstion. in Gen. *cap. 48. num. 22. Sicima juxta Græcam & Latinam consuetudinem declinata est; alioquin hebraïce Sichem dicitur, ut Joannes quoque Evangelista testatur: licet vitiose, ut*

ECCLESIA NEAPOLIS.

Sichar legatur, error inolevit. Cellarius tamen *geogr. ant. tom. 2. lib. 3. cap. 13. pag. 515.* ait codices omnes, interpretesque antiquissimos Sirum & Arabem, non M, sed R, in fine hujus dictionis habere: & subjungit *pag. seq. 516.* novum nomen *Neapolis* ei fuisse inditum à Vespasiano vel Tito post Hierosolymorum excidium. Plinius enim, qui sub Tito decessit, *lib. 5. cap. 13.* eam hoc nomine donat. *Intus Samariæ oppida: Neapolis quod antea Mamortha dicebatur: Sebaste in monte.*

Nomen istud *Neapolis* diutissime perseveravit, sic ut neglecto vetustiori *Sichem, Neapolim* nuncupaverint Judæi, Christiani, Græci, Latini, ipsique Mohammedani qui nunc Palæstina potiuntur & *Naplousam* illam appellant. In nummis antiquis *Flavia Neapolis* nominatur: Titi nummo, & simili Domitiani, inscriptum legitur ΦΛΑΟΥΙ. ΝΕΑΠΟΛ. ΣΑΜΑΡ. *Flaventium Neapolitanorum Samariæ.* Et in Faustinæ junioris nummo ΦΛ. ΝΕΑC. ΠΟΛ. ΣΥΡ. ΠΑΛΕCΤΙ. hoc est, Φλαουίας Νέας πόλεως Συρίας Παλαιστίνης, *Flaviæ Neapolis Syriæ Palæstinæ.* Ex hac urbe S. Justinus martyr se fatetur oriundum, etsi genere Samaritanus non erat, *Apol. 2. pag. 41.* Ἰουστῖνος.... ἀπὸ Φλαουίας Νέας πόλεως τῆς Συρίας Παλαιστίνης: *Justinus.... ex Flavia Neapoli Syriæ Palæstinæ. Salem* dicitur eadem urbs Gen. *cap. 33. vers. 18.* ubi refertur Jacob venisse *Salem oppidum Sichem, & ad faciem urbis* tabernaculum fixisse: unde Hieron. de locis Hebr. ait: *Salem civitas Sicimorum, quæ est Sichem.* Verum, ut animadvertit supra citatus Cellarius *pag. 516.* certum non est, imò maximè dubium, ibi *Salem* urbis nomen esse, quum & uterque Chaldæus, & Judæi interpretes omnes, illud *Salem,* non pro nomine proprio, sed appellativo habeant, ut sensus sit Jacob venit *Salem,* id est, *Salvus & incolumis* ad urbem Sichem.

Locus quem hæc urbs tenere debet in mappa geographica, juxta laudatum Hadrianum Relandum *pag. 1007.* & situs ejus inde colligitur, quod Eusebius & Hieronymus scribant Schilo abesse à Sichem sive Neapoli decem milliaribus. Schilo autem erat inter Bethel & Sichem Jud. *cap. 21. vers. 19.* Porro distabat Sichem ab urbe Hierosolymitana milliaribus quadraginta: In itinerario enim veteri Hierosolymitano hæc distantia ponitur; *Inde* autem à puteo Samaritanæ, *millia viginti octo euntibus Hierusalem: in sinistra parte viæ est Bethan,* (Bethel) *& inde duodecim millia usque ad Hierusalem.* Ita quoque Eusebius & Hieronymus dicunt Bethel abesse à Hierusalem milliaribus duodecim. Sæculo sexto Antonius martyr in Itinerario suo hæc refert: Vidimus *civitatem quæ nuper appellata est Samaria* (Sichem) *nunc vero Neapolis, in qua puteus est ubi Dominus à muliere Samaritana aquam petiit, ibique facta est basilica in honorem sancti Joannis, & ipse puteus ante cancellos altaris, & situla de qua dicitur quod de ea bibit, multique ægri veniunt, & sanantur.* Codinus *de orig. Constantin.* tradit eum lapidem, cui Christus fatigatus insedit, allatum fuisse Constantinopolim tempore Justiniani Imperat. Phocas qui loca sacra invisit anno 1185. ita hujus urbis situm describit: *Metropolis Samaritanorum Sichar postea dicta Neapolis, sita inter duos colles quorum pedibus ipsa fundamentis suis qua se longius extendit inhæret....* Et mox: *Ad radices montis* (Garizim) *est ager quem Jacob Josepho filio suo dedit, in quo est puteus Jacob.* Nullam mentionem facit ecclesiæ supra puteum. Neapolis antistes nunc archiepiscopi titulo ornatur, necnon præsulis Sebastiæ, quæ Samaria vetus est, & in eumdem episcopatum coaluit.

EPISCOPI NEAPOLIS.

I. GERMANUS.

GERMANUS hic subscriptus legitur synodo Ancyranæ anno 314. *to. 1. conc. Labb. col. 1475.* E. *Germanus Neapolis Palæstinæ.* Eodem quoque anno synodo Neocæsariensi, *ibid. col. 1488.* C. & Nicænæ I. anno 325. *to. 2. col. 51.* B.

II. TEREBINTHUS.

Procopius *lib. 5. de ædificiis Justiniani, cap. 7.* narrat, imperante Zenone, Neapolitanos Samaritas impetum fecisse in Christianos Pentecosten celebrantes, & episcopum *Terebinthum* sacræ mensæ adstantem manuum digitis truncasse: qui ad Imperatorem confugiens ejus opem imploravit. Huic annuens

A Zeno Samaritanos monte Garizim expulit, & in culmine ejus ecclesiam sanctæ Mariæ condidit à Christianis adeundam. Et templo illi murum specie, sed maceriam tantum revera circumdedit. Infra autem in urbe præsidium constituit validum, ad murum vero superiorem nonnisi decem milites posuit. Samaritani tunc quidem quieverunt, sed postea, imperante Anastasio, montem vi oc-

B cuparunt, per prærupta ascendentes; quum enim via quæ illuc ex urbe duceret, ab altera parte præsidio militum defenderetur, non poterat adscensus ibi tentari. Præses provinciæ plures illorum morte mulctavit: Justinianus vero muro ecclesiæ Garizimitanæ alterum addidit planè inexpugnabilem, & quinque templa Christianorum in eadem urbe incensa

restituit. Regnavit Zeno ab anno 475, usque ad annum 491. Hæc Hadrianus Relandus *pp. 1009. & 1010.*

III. PROCOPIUS.

Anno 518. epistolæ synodicæ Joannis Hierosolymitani Patriarchæ ad Joannem Constantinopolitanum præsulem, adversus Severum hæreticum, subscripsit Προκόπιος ἐπίσκοπος τῆς Νεαπολιτῶν, *Procopius episcopus Neapolis. To. 5. conc. Labb. col. 192.* B.

IV. AMMONAS *sive* SAMMONAS.

Cyrillus Scythopolitanus, in vita S. Sabæ abbatis *num. 70.* apud Cotel. *tom. 3. monum. eccl. Græc. pag. 339.* scribit, *quarto post Theodosii abbatis obitum mense,* qui ad Deum migraverat die 11. Januar. anno 529. Palæstinæ Samaritanos multa nefaria in Christianos perpetrasse, episcopum insuper Neapoleos *Ammonam* sive *Sammonam* jugulasse τότε δὴ τὸν μετ' ἐπίσκοπον Νεαπόλεως Ἀμμωνᾶ (aliàs Σαμμωνᾶ) κατέσφαξαν. Id subinde contigit eo anno, circa mensem Maium. Vide *supra col. 190.* D. E. ubi de Petro Patriarcha Hierosolymitano.

V. JOANNES.

Anno 536. *Joannes* Neapolis in Palæstina episcopus interfuit synodo Hierosolymitanæ, quam Petrus Patriarcha convocavit adversus

A Anthimum hæreticum, mense Septembri, & sententiæ excommunicationis contra eumdem latæ subscripsit in hunc modum: Ἰωάννης ἐπίσκοπος Νέας πόλεως, *Joannes episcopus novæ civitatis,* id est, *Neapolis. To. 5. concil. Labb. col. 286.* C. qui addit ad margin. *Moreæ* sive *Famagoræ.*

VI. CHRISTOPHORUS.

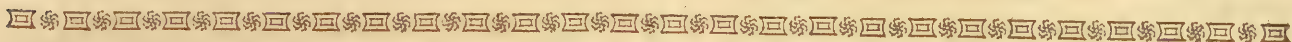
Christophorus iste subscriptus legitur in actis synodi Hierosolymitanæ Bethleemi celebratæ, sub Dositheo II. Patriarcha, anno 1672.
B ad condemnanda Calviniana dogmata Cyrilli Lucaris. *Tom. XI conc. P. Hard. col. 270.* A. Χριστοφόρος ἁμαρτωλὸς ἀρχιεπίσκοπος Νεαπόλεως, καὶ πρόεδρος Σεβαστείας, ὑπέγραψα, *Christophorus peccator archiepiscopus Neapoleos, & Sebastæ præsul, subscripsi.*

VII. LEONTIUS.

Præsenti sæculo sedebat *Leontius* ecclesiæ Neapolis in Palæstina archiepiscopus ὁ Νεαπόλεως Λεόντιος, de quo nihil aliud scimus, nisi eum obiisse ante mensem Martium anni
C 1733.

VIII. LEVENDIUS.

Ex epistola gallicè scripta die prima Martii 1733. ex urbe Tripoli Syriæ, didicimus eum qui tunc *Naplousæ* sive *Neapolis* in Palæstina ecclesiæ præerat, nominari *Levendium.*

XXII. ECCLESIA SEBASTES *sive* SAMARIÆ.

SAMARIÆ nomine donata fuit, tum urbs quædam specialis Palæstinæ, tum tota ipsa regio cujus urbs illa caput erat. Hæc regio, una è tribus terræ cis Jordanem sitæ partibus Σαμαρεῖτις, *Samaritis* dicitur 1. Mach. *cap. 10. vers. 30.* Sic vero eam describit Josephus *lib. 3. de bello Jud. cap. 2. Samariensis regio inter Judæam quidem & Galilæam sita est: incipiens enim à vico in planicie* (sive *Campo magno*) *posito, cui nomen est Ginæa, in Acrabatenam desinit toparchiam: sed natura nihil à Judæa discrepat; nam utræque montosæ sunt & campestres, &c. Harum confinium est Anvath vicus, qui etiam Borceos appellatur, Judææ limes à Septemtrione. Meridiana vero pars ejus, si in longitudinem metiare, adjacenti vico Arabum finibus terminatur, cui nomen est Jarda. Latitudo sanè à Jordane flumine usque ad Joppen explicatur.*

De Samaria urbe, Procopius Gazæus *comment. ad lib. 3. Reg. cap. 16.* ait: Ἀπὸ τοῦ Σεμὴρ τὸ ὄρος ἐκλήθη Σομόρων, ἀπὸ δὲ τοῦ ὄρους ἡ πόλις Σαμάρεια, ἡ νῦν Σεβάστη προσηγορευομένη: id est, *à Schemer dictus est mons Schomrom, & à monte Samaria, quæ nunc Sebaste appellatur,* Σεβάστη ἡ Παλαιστίνης, *Sebaste Palæstinæ* dicitur ab Epiphan. *lib. 3. adversus hæreses pag. 874.* Eadem quoque esse videtur Σεβαστόπολις quam in Samaria collocat, *in lib. de vitis Prophetar. to. 2. pag. 238.* A. Apud Josephum varia leguntur de illa urbe; scilicet *lib. 8. antiq. cap. 7.* hanc olim dictam fuisse Μορεών: postea de nomine Σαμάρου à quo Omri (Amri, & Amarinus Josepho) montem in quo urbs sita est emerat, appellatam *(Samariam.)* Addit *lib. 13. cap. 18. Sebastem* deinde fuisse nuncupatam, urbemque munitissimam extitisse, hanc tamen postmodum sic vastatam fuisse ab Hircano, inductis eo torrentibus, ut ne vestigium quidem hujus urbis remanserit. Et *lib. 14. cap. 10.* à Gabinio de novo restitutam. Et *lib. 15. cap. XI.* munitam fuisse ab Herode, qui *Sebasten* appellavit. In ea urbe fuisse condita sancti Præcursoris ossa tradit Hieron. *comment. in Ozeæ cap. 1. vers. 5. Samaria, quæ & ipsa altera urbs fuit metropolis decem tribuum, quæ postea ab Augusto Cæsare appellata est Augusta, id est,*

ECCLESIA SEBASTES *sive* SAMARIÆ.

Σεβαςῆ, *in qua ossa Joannis-Baptistæ condita sunt.* Et rursus *comment.* in Abdiam *cap. 1. vers. 1. Sepulcrum ejus* (Abdiæ) *usque hodie cum mausolæo Elizæi Prophetæ, & Baptistæ Joannis in Sebaste venerationi habetur, quæ olim Samaria dicebatur. Hanc Herodes rex Judææ Antipatri filius, in honorem Augusti Cæsaris Græco sermone vocavit Augustam.* Theodoretus *lib. 3. hist. eccl. cap. 7.* refert Paganos, sub Juliano Apostata, *Sebastæ.... Joannis-Baptistæ arcam aperuisse, & ossibus igne consumptis, cineres hac & illac dispersisse.* A Christianis tamen plura sacrorum illorum ossium fuisse præservata ab incendio, colligitur ex verbis Hieronymi modo adductis, necnon ex epitaphio Paulæ, *cap. 6.* ubi ait: *Inde* (Neapoli) *divertens, vidit duodecim Patriarcharum sepulcra, & Sebasten, id est, Samariam, quæ in honorem Augusti ab Herode Græco sermone Augusta est nominata. Ibi siti sunt Helisæus & Abdias prophetæ, & quo major inter natos mulierum non fuit, Joannes-Baptista: ubi multis intremuit consternata mirabilibus, &c. Et sicut erat invalida, ascendit pedibus montem;* in cujus duabus speluncis, *persequutionis & famis tempore, Abdias propheta centum prophetas aluit pane & aqua.* Philippus diaconus *Act. Apost. cap. 8. vers. 5. & seqq.* multos in hac urbe ad Christum convertit, quos subinde Petrus & Joannes Spiritus sancti signaculo confirmarunt. De Samaria tam urbe, quam regione, vide quæ supra dicta sunt *coll. 121. & 122.*

EPISCOPI SEBASTENI.

I. NICOLAUS.

HIPPOLYTUS Thebanus tradit à *Nicolao* illo, qui ex septem primis diaconis unus fuit, & Nicolaïtarum hæresim fertur condidisse, ecclesiam Sebastenam fuisse gubernatam. At viris eruditis scriptoris hujus qui post Metaphrasten vixit futilis est auctoritas.

II. MARIUS *sive* MARINUS.

In indice episcoporum de provincia Palæstinæ qui synodi primæ Nicænæ anno 325. celebratæ actis subscripserunt legitur *Marius Sebastenus.* Alii eum appellant *Marinum. To. 2. conc. Labb. col. 51.*

III. EUSEBIUS.

Inter episcopos qui Semi-arianorum formulam sua subscriptione firmarunt in synodo Seleuciensi anno 359. recenset Epiphan. *lib. 3. adversus hæreses hær. 73. to. 1. num. 26. pag. 874.* C. *Eusebium episcopum Sebastæ Palæstinæ*, Εὐσέβιος ἐπίσκοπος Σεβαςῆς τῆς Παλαιςίνης, qui proinde eo anno sedebat.

IV. PRISCIANUS.

Anno 381. concilio generali Constantinopolitano interfuit & subscripsit *Priscianus Sebastensis, tom. 2. concil. Labb. col. 955.* C. Is etiam delegatus est ab hujus concilii patribus eodem anno cum Cyriaco episcopo Adanorum Ciliciæ & Eusebio episcopo Epiphaniæ Syriæ ad Damasum Papam. Ibidem enim *col. 964.* A. episcopi qui Constantinopoli convenerant ad concilium, scribentes Damaso, Ambrosio, aliisque præsulibus Romæ convocatis, aiunt.... *Oravimus reverendissimos honoratissimosque fratres & collegas nostros episcopos Cyriacum, Eusebium & Priscianum, ut laborem ad vos proficiscendi suscipere non gravarentur.*

V. ELEUTHERIUS.

A Inter episcopos quatuordecim ab Augustino nominatos *lib. 1. cont. Jul. cap. 5.* quos professione fidei suæ subdola delusit Pelagius in Diospolitana synodo anno 415. legitur *Eleutherius. To. 2. conc. Labb. col. 1532.* D. Hunc enim fuisse *episcopum Sebastes*, & eodem anno una cum Joanne Hierosolymitano præsule, & Eleutherio altero sive Eutonio Hierichuntis episcopo, S. Stephani Protomart. reliquias in civitatem sanctam transtulisse testatur Lucianus presbyter in epist. quam scripsit de revelatione sibi facta.
B *To. 10. edit. vet. operum sancti Augustini Paris. 1586. pag. 631.* D. *Statim ergo renuntiavi episcopo, quum esset in Lydda, quæ est Diospolis, synodum agens. Qui assumsit secum duos alios episcopos, Eleutherium de Sebaste, & Eleutherium de Hiericho, & venerunt ad locum, &c.*

VI. CONSTANTINUS *sive* CONSTANTIUS.

In concilio prædatorio Ephesino anno 449. pro Eutychiana hæresi stetit *Constantinus* sive *Constantius episcopus Sebastes*, Κωνςαντῖνȣ Σεβαςῆς: *To. 4. conc. Labb. col. 118.* D. Κωνςαντῖος
C ἐπίσκοπος Σεβαςείας. *Ibid. col. 312.* E.

VII. MARCIANUS.

Marcianus iste episcopus Sebastes constitutus est ab Elia I. qui Hierosolymitanæ ecclesiæ post mortem Salustii suffectus anno 494. ei præfuit usque ad finem anni 513. quo in exilium propter fidem ejectus fuit ab Anastasio Imperatore. Cyrillus Scythopolitanus hæc de hujus Marciani ordinatione prodit in vita sancti Sabæ abbat. *num. 37.* apud Cotel. *to. 3. mon. eccl. Græc. p. 277.* C. *Marcianus* Μαρκιανὸς *quidam presbyter sanctæ Resurrectionis & sanctæ Sionis præpositus frequentius ad sanctum patrem Sabam accedebat,*

ECCLESIA SEBASTES sive SAMARIÆ.

tum multa ei afferens, tum propriis manibus, A *qui fide ageretur, cum liberis suis Antonio & Joanne laborans, laborantesque adjuvans in* (cœnobii speluncæ).... *ædificiis; tanta erat viri fides: quem archiepiscopus Elias amore prosequutus episcopum Sebastæ* ἐπίσκοπον ἐχειροτόνησε Σεβαστῆς *ordinavit, ut & Ascalonitarum ecclesiæ Antonium; Joannem vero sanctæ Resurrectionis diaconum fecit.*

VIII. PELAGIUS.

Sententiæ adversus Anthimum, & alios hæreticos latæ anno 536. in synodo Hierosolymitana, Petro Patriarcha præside subscripsit *Pelagius episcopus Sebastensis,* Πελάγιος ἐπίσκοπος Σεβαστῆς. *To. 5. conc. Labb. col. 286.* C.

IX. CHRISTOPHORUS.

De eo *Christophoro,* qui *Neapolis* simul & *Sebastes* in Palæstina præsul erat anno 1672. jam supra diximus inter episcopos Neapolitanos, *col. 650.* B.

X. NASTRI.

In nuntiis publicis gallicè exaratis anno 1731. die 7. April. narratur *pag. 164.* ex urbe Roma scriptum die 15. Martii, reverendissimum *Samariæ* archiepiscopum Græcum, nomine *Nastri,* qui tunc Romæ commorabatur, postquam diutissimè missionarium egisset in Oriente; uno ex curribus, quibus stipatus supremi equitum Melitensis ordinis magistri legatus solemnem ingressum in urbem conficiebat, prostratum fuisse, sicque B graviter vulneratum, ut die sequenti obierit. Quum autem corpus ejus per quatuor dies expositum in basilica collegii *de propaganda fide* sudore diceretur perfundi suavem odorem spirante, Romanum Pontificem Clementem XII. eo suos medicos atque chirurgos misisse, quorum relatione audita, corpus illud in eadem basilica sepultum est juxta tumulum Cardinalis Turnonii.

XXIII.

ECCLESIA HIERICHO.

HIERICHO, Ἱεριχὼ sive *Hierichus* Ἱεριχοῦς, urbs est Palæstinæ antiquissima, cujus sæpè scriptura utriusque testamenti meminit. Hæc prima civitas fuit quam Israelitæ Jordanem transgressi expugnaverint, Jos. *cap. 6. vers. 20.* eam autem penitus destruxerunt *vers. 24.* necnisi longo postmodum tempore, gravi ipsius instauratoris damno, de novo ædificata est ab Hiel de Bethel sub rege Achab 3. Reg. *cap. 16. vers. 34.* Exinde discipulis prophetarum hospitium præbuit, 4. Reg. *cap. 2. vers. 4. 5. 15. &c.* Ipsique Christo Domino apud Zacchæum publicanum venienti, Luc. *19. vers. 6.* Distat ab urbe Hierosolyma 150. stadiis, & à Jordane fluvio 60. ut Josephus tradit *lib. 5. de bello Jud. cap. 4.* qui & ait hanc urbem esse in planitie sitam cui mons nudus ac sterilis imminet qui à borea ad agros Scythopolitanos; à meridie usque ad terram Sodomiticam, & Asphaltitis lacus terminos, extenditur.... tractum vero Hierichuntinum irrigari fonte largissimo.... & proferre mel, opobalsamum, Cyprum & myrobalanum μυροβάλανον, sic quod θεῖον χωρίον *divina regio* mereatur appellari. De Hierichunte hæc scribit Strabo *rerum geographicar. lib. 16. p. 763.* B. *edit. Casauboni Paris. 1620. Hierichus* Ἱεριχοῦς *est planities montibus circumdata quæ in theatri speciem ad ipsam alicubi declinat. Ibi est palmetum cui aliæ stirpes hortenses permixtæ sunt, locus ferax palmis abundans, centum stadiorum spatio, totus irriguus est & habitationibus plenus. Ibi & regia est, & balsami paradisus* καὶ ὁ τοῦ βαλσάμου παράδεισος, *quæ planta aromatica est fruticosa cytiso & terebintho persimilis: hujus corticem scindentes, succum in vasis suscipiunt tenaci lacti persimilem, &c.* Succinit Justinus *lib. 36. hist. cap. 3. Est namque vallis, quæ continuis montibus, velut muro quodam, ad instar castrorum clauditur; spatium loci ducenta jugera: nomine arcus* (sive Hierichus) *dicitur. In ea* (valle) *sylva est & ubertate & amœnitate insignis, siquidem palmeto & opobalsamo distinguitur.* Ex eo haud dubie palmeto Hiericho *civitatis palmarum* nomen habet Deut. *cap. 34. vers. 3.* & 2. Paral. *cap. 28. vers. 15.* Ambitum ejus fuisse plusquam 20. stadiorum narrat Epiph. *lib. 2. adversus hæreses 10. 1. p. 702.* qui dicit etiam *tom. 2. lib. de ponderib. & mensur. pag. 174.* in Hiericho ἐν Ἱεριχῷ septimo anno imperii Caracallæ (id est Christi 217.) inventam esse, in doliis quibusdam, quintam editionem Græcam veteris testamenti, quam suis Hexaplis Origenes inseruit.

EPISCOPI HIERICHO.

I. JANUARIUS.

IN indice Patrum synodi Nicænæ I. anno C 325. celebratæ legitur *Januarius Hierichuntinus. To. 2. conc. Labb. col. 51.* C.

II. MACER.

Anno 381. concilio generali secundo interfuit & subscripsit *Macer Hierichuntinus. To. 2. conc. Labb. col. 955.* C.

ECCLESIA HIERICHO.

III. Eleutherius.

Synodo Diospolitanæ anno 415. celebratæ, & statim postea reliquiarum sancti Stephani protomartyris inventioni ac translationi præsens fuit *Eleutherius episcopus Hierichuntis*, ut jam supra observatum est *col. 652*. A. ubi de Eleutherio Sebastensi.

IV. Joannes.

Epistolæ synodicæ Joannis Hierosolymitani ad Joannem Constantinopolitanum Patriarcham, adversus Severum hæreticum sedis Antiochenæ invasorem, scriptæ anno 518. subscriptus inter alios legitur *Joannes episcopus Hierichuntinus*, Ἰωάννης ἐπίσκοπος Ἱεριχοῦντων. *To. 5. conc. Labb. col. 191*. B.

V. Gregorius. Basilius.

Gregorius iste anno 536. ratam sua subscriptione habuit condemnationem Anthimi & aliorum hæreticorum in synodo Hierosolymitana peractam, præside Petro Patriarcha, Γρηγόριος ἐπίσκοπος Ἱεριχοῦντων, *Gregorius episcopus Hierichuntis. Tom. 5. concil. Labb. col. 283*. D.

Basilius, de quo infra inter episcopos Tiberiadis, exeunte sæculo octavo, vel initio noni, ecclesiæ Hierichuntinæ aliquandiu curam suscepit, priusquam episcopus Tiberiadis constitueretur. Asserere non ausim, an hanc Hierichuntis ecclesiam administraverit, ceu qui verus esset ejus antistes, ut postea Tiberiadi præfuit, necnè: non enim hujus ecclesiæ nuncupatur *episcopus*, sicut Tiberiadis: id tamen refert hanc in rem Leontius vitæ S. Stephani Sabaïtæ scriptor accuratus, *num. 55*. apud Bollandianos *tom. 3. Jul.* ad diem 13. *pag. 554*. A. *Basilius .... prævisione hac* (episcopatus à præfato Stephano sibi denuntiati) *ad apicem impleta, eaque pluribus narrata, Hierichuntinæ ecclesiæ administranda suscepit negotia: atque inde sanctum eundem senem* (Stephanum) *invisit Tiberiadis dilectæ Christo civitatis per id tempus episcopus, &c.*

XXIV.

ECCLESIA LIBYADIS.

LIBYAS sive *Livias*, vel etiam corruptè *Regium Lutas*, olim *Betharampta*, & *Bethara*, ut colligitur ex Eusebio Cæsariensi & sancto Hieronymo de locis Hebraïcis: *Bethara, civitas tribus Gad juxta Jordanem, quæ à Syris dicitur Betramthaphta* (Eusebius Βηθεαμφθά) *& ab Herode in honorem Augusti* (ex secunda ejus uxore *Livia*) *Libias cognominata est. Urbis Betharan* fit mentio Num. *cap. 32. vers. 36.* & Jos. *cap. 13. vers. 27.* Ille locus, inquit Cellar. *tom. 2. geogr. antiq. lib. 3. cap. 13. pag. 651. & seq.* ex septemtrione, ubi vulgares tabulæ habent, in austrum deducendus est. Ptolemæo latitudinem habet quindecim scrupulis majorem quam Hierosolyma, quod australem ejus positionem confirmat. Hanc etiam Hieronymus tradit *comment. in Joel. cap. ult. vers. 18. Pro torrente funiculorum, sive spinarum, Symmachus interpretatus est vallem spinarum. Est autem* (hic) *locus juxta Liviadem trans mare mortuum, sexto ab ea distans milliario, ubi quondam cum Madianitis fornicatus est Israel.* Positionem denique Libyadis in austro stabilit maris mortui, montium Abarim, Nebo, Pisga, ac urbis Esbon vicinitas: ait siquidem idem Hieronymus *de locis Hebr. in Abarim: Abarim mons, in quo mortuus est Moses. Dicitur autem & mons esse Nebo* (sive Nabo) *in terra Moab contra Hiericho supra Jordanem in supercilio Phasga, ostenditurque ascendentibus de Libyade in Esbum.* Hanc Libyadem Josephus appellat *Juliadem*, Ἰουλιάδα, *lib. 5. de bello Jud. cap. 3.* ut & Liviam Augusti conjugem nominat semper *Juliam*: nullibi tamen asserit hanc urbem ab Herode in honorem Augusti fuisse ita nuncupatam. *Edit. Genev. 1611. p. 890. A.*

EPISCOPI LIBYADIS.

I. Letoius.

ANno 431. synodo Ephesinæ generali interfuit & subscripsit Λητόϊος ἐπίσκοπος Λιβυάδος, *Letoïus episcopus Libyadis. Tom. 3. conc. Labb. coll. 475*. A. *500*. C. *545*. C. *& to. 4. col. 283*. D.

II. Pancratius.

Synodo alteri Ephesinæ dictæ prædatoriæ, sub Dioscoro Alexandrino Patriarcha, convocatæ anno 449. adfuit, & ad ejusdem Dioscori voluntatem pro Eutychiana hæresi, & adversus Flavianum cæterosque episcopos orthodoxos sententiam dixit Παγκράτιος ἐπίσκοπος Λιβυάδος, *Pancratius episcopus Libyadis. To. 4. conc. Labb. coll. 118*. E. (nomen *Pancratii Libyadis* hîc deest in Græco textu, tam apud Labb. quam apud Harduin. *to. 2. conc. col. 85*. C.) *268*. C. *& 313*. C. Erratum tamen suum agnovit postea, & cum multis aliis episcopis, qui pariter lapsi fuerant in eo latrocinio, retractavit anno 451. in synodo Chalcedonensi, ubi veniam obtinuit. *Tomo* eodem

eodem *4. concil. col. 82.* D. *330.* A. (ubi habetur Παγκρατὶς Λιβιάδος: & ad marg. legitur, non Λιβυάδος, nam in eo conſtanter mendoſa ſunt exemplaria. Idem obſervat Hard. *to. 2. conc. col. 277.* A.) *494.* B. *585.* B. *& 808.* E.

III. Zacharias.

Sedebat Libyadis epiſcopus anno 536.

A Zacharias, qui ſententiæ in Anthimum alioſque hæreticos latæ à Petro Hieroſolymorum Patriarcha in ſynodo trium Palæſtinarum, ſubſcriptus legitur in hunc modum, Ζαχαρίας ἐπίσκοπος τῆς Λιβισιῶν, *Zacharias epiſcopus Libyſianus,* id eſt, *Libyadis, to. 5. concil. Labb. col. 286.* C.

ECCLESIA LIBYADIS.

XXV. ECCLESIA SYCAMAZONIS.

DE eo oppido hæc monet Hadrianus Relandus in Palæſtina illuſtrata, *tomo* quidem *1. pag. 212.* «Certi nihil liquet de ſitu hujus urbis: fuiſſe in Palæſtina prima patet ex notitia Græca Patriarchatuum.» *Tomo* autem *2. pag. 1023.* «Non invenio hujus urbis mentionem „ factam ante annum 431. quo concilio Epheſino interfuit & ſubſcripſit epiſcopus hujus urbis.» *Et pag. ſequenti:* «In notitiis veteribus eccleſiaſticis hæc inter urbes Palæſtinæ primæ memoratur. Errant qui Palæſtinæ ſecundæ attribuunt.» Oppidi cujuſdam Συκάμινον *Sycaminon* in Judæa Joſephus meminit *lib. 13. antiq. cap. 20.* Euſeb. Cæſarienſis ad vocem Ἰαφὲθ ſcribit vicum, cui nomen ἡ Συκάμινος, eſſe maritimum inter Cæſaream & Ptolemaïdem prope montem Carmelum, & Ἡφὰ *Epha* dici ipſius tempore: Strabo *lib. 16.* D. *pag. 758. edit. Caſauboni,* locum hunc appellat Συκαμίνων πόλιν *urbem Sycaminorum,* ſitamque tradit inter Ptolemaïdem, & Turrim Stratonis ſive Cæſaream. *Poſt Acam* Ἄκην (id eſt, Ptolemaïdem) *eſt Stratonis Turris, quæ ſtationem habet: in medio eſt Carmelus mons, & oppidula, quorum præter nomina nihil reſtat, ut Sycaminorum urbs, & Bubulcorum, & Crocodilorum, & hujuſmodi alia.* Quibus verbis innuit Strabo prædicta oppida non amplius ſuperfuiſſe ſua ætate, ſcilicet ſub imperio Tiberii. Inſtaurata poſtmodum fuit Sycaminon civitas, ſiquidem in Itinerario Antonini dicitur diſtare à Ptolemaïde 24. milliaribus paſſuum, & à Cæſarea 20. In Itinerario autem Hieroſolymitano, à Ptolemaïde 15. & à Cæſarea 16. Hæc porro vox *Sycaminon* arborem *morum* ſignificat, qua abundabat Judæa, ut & ſycomoris: nam idem Joſephus *lib. 8. ant. cap. 2.* de Salomone ſcribens ait: τῶν κεδρίνων ξύλων οὐ πρότερον ὄντων ὥσπερ καὶ τῶν δένδρων τῶν Συκαμίνων πλήθει τὰ τῆς Ἰουδαίας πεδία, hoc eſt, *cedros arbores antehac nunquam in Judæa viſas in campis ejus adeo multiplicavit, ut moros numero æquarent.* Et Theodoretus *comment. in Eſai. pag. 45.* τὰς δὲ Συκαμίνους Συκομόρους ἔφασαν οἱ λοιποὶ, καὶ λίαν εἰκότως· τούτων γὰρ ἡ Παλαιστίνη πεπλήρωται, καὶ ἐκ τῶν ξύλων τῶν τοιούτων ὀροφοῦσι τὰς οἰκίας. *Pro Sycaminis* (id eſt *moris*) *reliqui dixerunt Sycomoros, & valde probabiliter: his enim plena eſt Palæſtina, & lignis iſtiuſmodi domos tegunt.* Hæc Hadrian. Reland. *tom. 2. pag. 1024.* qui tamen non ait *Sycaminon* idem fuiſſe oppidum ac *Sycamazon:* nec aliunde quicquam occurrit ex quo id adſtruam. Certè *Sycaminon* ſedes non videtur exſtitiſſe epiſcopalis; ſaltem nullus reperitur qui illius fuerit antiſtes: at *Sycamazonis* nonnulli epiſcopi in actis conciliorum generalium ſubſcripſere.

EPISCOPI SYCAMAZONIS.

I. Aianes *ſive* Joannes.

IN actis Græcis ſynodi Epheſinæ primæ anno 431. celebratæ, *to. 3. concil. Labb. col. 448.* B. legitur Αἰηνοῦ Συκαμαζόνος, *Aieno epiſcopo Sycamazonis,* & *col. 540.* E. Αἰάνης *Ajanes, &c.* Baluzius in nova collectione conciliorum *col. 452.* hunc appellat *Joannem.* In ſerie epiſcoporum, quæ ex codice manuſcripto regio deſcripta eſt, quamque idem Baluzius inſeruit collectioni ſuæ *col. 511.* habetur Αἰάννης ἐπίσκοπος Συκαμιζῶνος ὑπέγραψα, *Aiannes epiſcopus Sycamizonis ſubſcripſi.* In actis ejuſdem ſynodi quæ idem Baluzius recenſet, Latinè legitur ſeſſione ſexta *col. 528. Joanne Sycamazonis,* & *ibid. col. 539. & tom. 3. concil. Labb. col. 692.* A. *Joannes epiſcopus Sycamazonis ſubſcripſi.* Item B eodem modo *Joannes* ſcribitur in concilio Chalcedonenſi, ubi hæc nomina relecta ſunt, *tom. 4. conc. Labb. col. 283.* D. *Joanne Sycamazonenſi.* Sed quum nomina illa hîc nonniſi Latine tradantur, facile potuit nomen notum *Joannis,* pro ignotiori *Ajane* uſurpari. Hæc Hadr. Reland. Palæſt. illuſt. *to. 2. pag. 1023.*

II. Dionysius.

Anno 449. latrocinio Epheſino interfuit, & Dioſcoro Alexandrino Patriarchæ adhæſit pro hæreſi Eutychiana *Dionyſius epiſcopus Sycamazonis,* Διονυσίῳ ἐπισκόπου Συκαμαζόνος. *Tom. 4. concil. Labb. col. 118.* D. In

ECCLESIA SYCAMAZONIS.

col. quidem *267.* E. habetur Διονύσιος ἐπίσκοπος Συσαμαζόνος, ſed legendum Συκαμαζόνος, ut ſupra, & ut *col. 312.* D.

III. Alphius.

Alphius Sycamazonis epiſcopus ſubſcripſit anno 518. epiſtolæ ſynodicæ Joannis Patriarchæ Hieroſolymitani ad Joannem Conſtantinopolitanum antiſtitem, adverſus Severum hæreticum. Ἀλφειὸς Συκαμαζόνος. *To. 5. conc. Labb. col. 192.* C.

IV. Basilius.

Anno 536. ſententiæ adverſus Anthimum alioſque hæreticos latæ, in ſynodo Hieroſolymitana, ſub Petro Patriarcha ſanctæ civitatis, ſubſcripſit Βασίλειος Συκαμαζόνος, *Baſilius epiſcopus Sycamazonis. Ibid. col. 286.* C.

XXVI. ECCLESIA AZOTI.

AZOTUS urbs fuit antiquiſſima & celeberrima. In Hebræis codicibus *Aſchdod* ſive *Aſdod* nuncupatur, quod nomen per *Azotum* Ἄζωτος à Græcis interpretibus ubique redditur, quos etiam Hieronymus imitatus eſt, & vetus interpres Latinus. Tribui Judæ fuit aſſignata Joſ. *cap. 15. verſ. 47.* ſed diu fuit una ex quinque Philiſtæorum ſatrapiis. Stephanus Byzantinus de urbibus & populis ſic urbem illam deſcribit: *Azotus urbs Palæſtinæ. Hanc ædificavit unus è profugis qui rediere à mari rubro, & de nomine uxoris ſuæ Azam nuncupavit, id eſt Capram, quam Azotum interpretati ſunt.* Herodotus *lib. 2. cap. 157.* ſingulare quidpiam de ea narrat: *Pſammitichus,* inquit, *in Ægypto regnavit annos 54. è quibus per annos novem & viginti magnam Syriæ urbem obſedit, quam tandem expugnavit. Hæc eſt Azotus, quæ diutiſſimè inter urbes omnes quas novimus obſidionem ſuſtinuit.* Eam dicit *Syriæ* urbem, quia, ut norunt eruditi, olim ſub *Syria* comprehendebatur Palæſtina, Judæa, Phœnicia, & Idumæa: *Syriæ partes,* inquit Strabo *geogr. lib. 16. pag. 749.* B. *edit. Caſauboni, ab Cilicia & Amano incipiendo ponimus Commagenam, & eam quæ Seleucis Syriæ appellatur: poſtea Cœleſyriam, ſive cavam Syriam in mediterraneis, ultimam Judæam in ora Phœnices. Nonnulli totam Syriam in Cœleſyros & Phœnices partiuntur, hiſque dicunt quatuor nationes eſſe permixtas, Judæos, Idumæos, Gazæos, & Azotios, qui agriculturæ quidem, ut Syri & Cœleſyri: mercaturæ* (vero) *ut Phœnices, operam navant.* Hieronymus *comment. in Joel. cap. 2. verſſ. 18. 19. & 20.* ait Azotum ſitam eſſe in littore maris: *mare autem noviſſimum, hoc quod ad Occidentem eſt, & quod ducit in Ægyptum; in cujus littore Gaza, & Aſcalon, Azotuſque, & Joppe, & Cæſarea, & cæteræ urbes maritimæ ſitæ ſunt.* Verum ut Gaza paulo remotior erat à ſuo portu, qui dicebatur Majuma Gazæ; ſic & de Azoto ſentiendum videtur Hadriano Relando *Palæſt. illuſt. to. 2. pag. 606.* Nam duplex erat Azotus, ex notit. Græc. patriarchat. apud eumdem Hadrian. Reland. *tom. 1. pp. 215. & 216.* una, quæ παράλιος ſive πάραλος (id eſt, *maritima*) altera, quæ Ἱππίνος, (in tranſlat. Lat. *Azotus Hippinus*) cognominabatur. Sita autem erat Azotus hæc mediterranea inter Jamniam & Aſcalonem, ſic ut Jamnia fuerit Azoto ſeptemtrionalior. Nunc vicus eſt nuncupatus Arabicè *Eſdud* & vulgo *Azdot,* inter *Lod & Jebna,* id eſt Dioſpolim & Jamniam, propior tamen Dioſpoli quam Jamniæ. Hæc ſibi narrata teſtatur præfatus Hadrianus Relandus *to. 2. pag. 608.* ab Henrico Lub, qui in Palæſtina annos ſeptemdecim commoratus eſt. Inter Azotum & Jamniam, ſubdit idem Relandus *ibid.* decem milliaria collocantur in tabula veteri Peutingeriana: verum huic opponimus Diodorum Siculum, Itinerarium Antonini & Hieroſolymitanum, ex quibus liquet 34. milliaria fuiſſe inter Gazam & Azotum, & 36. à Gaza (uſque ad) Jamniam, ſic ut decem milliaria poni non poſſint inter Jamniam & Azotum, niſi Azotus nimium removeatur à mari ortum verſus, & extra viam quæ Jamnia duceret Gazam. Sic etiam nimis longè abeſſet à portu, vel Azoto maritima.

EPISCOPI AZOTI.

I. Silvanus.

IN indice epiſcoporum qui ſynodo Nicænæ primæ interfuerunt anno 325. exſtat inter præſules de Palæſtina, *Silvanus Azotius. To. 2. conc. Labb. col. 51.* C. Idem quoque videtur fuiſſe epiſcopus ille hujus nominis qui cum aliis 14. de Palæſtina, in concilio Sardicenſi anno 347. Athanaſii, cæterorumque præſulum ab Arianis ſuis ſedibus dejectorum, innocentiam approbavit, *to. 2. conc. Labb. col. 679.* D. Et rurſus eodem anno aut ſequenti, cum iiſdem epiſcopis Palæſtinis, quibus adjunctus eſt Macrinus, epiſtolæ ſynodicæ ad Alexandrinos, pro reſtitutione ejuſdem Athanaſii, à Maximo Hieroſolymitano directæ ſubſcripſit, *ibid. col. 727.* A. in Græco textu. Nominantur quidem in utroque loco illi epiſcopi *Palæſtini,* ſed ſedes illorum in neutro exprimuntur. Si tamen

Silvanus iste alius fuit à Silvano Azotio, hujus hîc meminimus, quæcunque fuerit illius in Palæstina sedes. Quindecim cæterorum nomina sunt: *Maximus* Hierosolymitanus, *Aëtius, Arius, Theodosius* sive *Theodorus* (Θεοδόσιος enim in Sardicensi concilio legitur, Θεόδωρος vero in Hierosolymitano,) *Germanus, Paulus, Claudius, Patricius, Elpidius, Germanus* alter, *Eusebius, Zenobius, Paulus* alter, *Petrus, &* *Macrinus.*

II. Charisius.

Anno 359. formulæ Semiarianæ synodi Seleuciensis subscripsit Χαρίσιος ἐπίσκοπος Ἀζώτου, *Charisius episcopus Azoti;* apud Epiphanium *lib. 3. adverſ. hæreſ. hær. 73. n. 26. pag. 874.* D.

III. Heraclius.

In Ephesino latrocinio anno 449. sedit & iniquis Dioscori Alexandrini Patriarchæ ausibus suffragatus est Ἡράκλειος ἐπίσκοπος Ἀζώτου *Heraclius episcopus Azoti,* ut constat ex hujus synodi actis in synodo Chalcedonensi relectis anno 451. *to. 4. conc. Labb. coll. 118.* D. *&* *312.* B. Sed in ea ipsa synodo Chalcedonensi erratum confessus est, & veniam obtinuit: *ibid. coll. 82.* E. *329.* A. *494.* A. *585.* C. *& 808.* A. Animadvertit Hadrian. Reland. *Palæſt. illuſtr. to. 2. pag. 550.* ubi de Agathopoli, in actis concilii Chalcedonensis, act. XV. inter nomina episcoporum Palæstinæ primæ, uti illa à Sirmondo ex codice manuscripto antiquissimo Maffæi traduntur, extare hæc

A duo vocabula, *Prælius Agathopolitanus.* Sed non dubito, inquit, corruptum esse utrumque, & legendum *Heraclius Azatopolitanus.* Et ut perspici possit quam certa sit conjectura, videamus primum indicem episcoporum ex codice Maffæano. Ibi sic legitur: *Provinciæ Palæſtinæ primæ epiſcopi IX. Juvenalis Hieroſolymitanus. Glucon Cæſarienſis per Sozimum epiſcopum Edinenſem,* lege *Minoïdenſem.* Nam in actis hujus concilii *to. 4. concil. Labb. pag.* (*col.*) *80. & ſeqq.* legitur in versione Latina B *Glycone Cæſarienſi per Zoſimum epiſcopum Minoïdenſem. Leontius Aſcalonitanus. Photinus Dioſpolitanus. Paulus Anthedonenſis. Prælius Agathopolitanus. Pancratius Enodenſis,* in aliis *Abiadenſis:* propius ad veram lectionem, nam legendum est *Libyadenſis. Polychronius Antipatridenſis. Stephanus Jamnienſis.* Conferamus hæc cum serie episcoporum quæ legitur in nova collectione conciliorum Baluzii *pag. 1239.* ubi hoc ordine recensentur: *Leontius epiſcopus Aſcalonis. Photinus epiſco-* C *pus Lyddæ. Paulus Anthedonis. Heraclius Azoti.* (Non *Prælius Agathopolitanus.*) Constans itaque videtur hîc mendum irrepsisse, & legendum *Heraclius Azotopolitanus.*

IV. Lazarus.

Synodo trium Palæstinarum Hierosolymis celebratæ anno 536. sub Petro Patriarcha, adversus Anthimum & alios hæreticos, adfuit & subscripsit *Lazarus epiſcopus Azoti,* Λάζαρος ἐπίσκοπος Ἀζώτου. *To. 5. conc. Labb. col. 283.* D.

ECCLESIA AZOTI.

XXVII. ECCLESIA GERARORUM.

GERARA vetus civitas Palæstinorum, quæ temporibus Abraham & Isaac metropolis fuit, ac sedes regia Abimelech, Gen. *cap. 20. verſ. 1. & 2.* Hieronym. post Euseb. *de locis Hebr.* de ea urbe hæc tradit: *Gerara, ex cujus nomine nunc Geraritica vocatur regio trans Daromam, procul ab Eleutheropoli viginti millibus, & quinque ad meridiem. Erat autem olim terminus Chananæorum ad auſtralem plagam, & civitas metropolis Palæſtinæ* (id est Philisthææ:) *Scriptura commemorat fuiſſe eam inter Cades & Sur, hoc eſt, inter duas ſolitudines, quarum una Ægypto jungitur, ad quam populus trans fretum rubri maris pervenit: altera vero Cades uſque ad Saracenorum eremum extenditur.* Posterioribus sæculis sub potestatem regis Æthiopum venerat, siquidem 2. Paral. *cap. 14. verſ. 14.* refertur, ab Aza rege Juda, qui Zaram regem Æthiopum fuso ejus grandi exercitu devicit, omnia circa Geraram vastata fuisse. Idem Hieron. *comment. in* Gen. *cap. 22. verſ. 3.* ait: *Notandum quod de Geraris uſque ad montem Moria, id eſt, ſedem templi, iter dierum trium ſit.* Et Theodoret. *in lib. 2.* Paral. *cap. 14. verſ. 13. Eſſe hæc Gerara* (in neutro plurali) *Palæſtinæ ſi dixerim, nemo, opinor, contradicet: circa enim urbem nuncupatam Eleutheropolim eſt Salton* Σάλτον (frequens est ea vox in notitiis ecclesiasticis) *Gerarenorum in hunc uſque diem appellatum.* Est autem in Palæstina prima tractus (sive Saltus) Gerariticus, inquit Hadrian. Reland. *Palæſt. illuſtr. to. 2. pag. 804.* In Talmude pro *Gerar,* legitur aliquando *Gerarieu.* Id videtur natum illo tempore quo Salton Gerariticon Σάλτον Γεραριτικὸν dixere (illud oppidum.) In Bereschit Rabba, sectione 65. *Geradike* legitur pro *Gerar.* Adde Resch, quod in Talmude geminatum exstat, & veram scriptionem Γεραριτικὸν habebis. Hæc præfatus Hadr. Reland. *ibid.* qui etiam *to. 1. p. 215.* in nota XI. super hæc verba notitiæ Græcæ, Σάλτων Γεραιτικὸς ἤτοι Βαρσάμων, *Salton Geraiticus*

ECCLESIA GERARORUM. five *Barfamorum*, fcribit: lege Γεραριτικὸς ἤτοι Βαρσάβων, *Tractus Gerariticus* five *Berfchabæ.* De qua re non finunt nos dubitare hæc verba Theodoreti *quæft. 1. in lib. 2. Parap.* περὶ τὴν καλουμένην Ἐλευθερόπολιν Γεραρηνῶν Σάλτον μέχρι τοῦ παρόντος ὠνόμασαι. *Circa Eleutheropolin eft Salton Gerarenorum ufque in hunc diem appellatum.*

EPISCOPI GERARORUM.

MARCIANUS.

Actionibus prima & fexta fynodi Chalcedonenfis anno 451. celebratæ, inter Jamniæ & Azoti epifcopos *Marcianus Gerarorum*, Μαρκιανὸς Γεράρων recitatur. *Tom. 4. concil. Labb. coll. 82.* E. *329.* A. *& 585.* C. In hoc ultimo loco quidam codices Latini habent *Gerrhæ*, fed in textu Græco legitur Γεράρων A *Gerarorum.* Actione XV. ejufdem fynodi, *col. 688.* E. exftant inter epifcoporum Palæftinæ tertiæ nomina *Niz Tiras, Marcianus Gazes:* fed non dubito legendum, inquit fupra relatus Hadrianus Relandus *pag. 796. Netiras Gazæ, Marcianus Gerarон* Μαρκιανὸς Γεράρων. Vide fupra, ubi de Netira Gazæ, *col. 616.* A.

XXVIII.

ECCLESIA PETRÆ.

DUPLICEM fuiffe urbem hujus nominis exiftimant nonnulli, unam in Palæftina, in Arabia alteram. His affentitur Cellarius *geogr. ant. to. 2. lib. 3. cap. 14. pp. 679. & 683.* Loco tamen ultimum citato, huic fententiæ non parum ineffe difficultatis agnofcit, & S. Hieronymum ait utramque illam civitatem confundere. « An vero inquit *pag. 683.* etiam » nobilis illa *Petra* metropolis Arabiæ, Edomitarum fuerit, & in facris æquè fcripturis me- » morata, in quæftionem folutu non facillimam adducitur. Utramquè quæftionis partem » Hieronymus affirmat. *Petra*, inquit, *civitas Arabiæ in terra Edom, quæ cognominata eft* Jectaël, *& à Syris* Recem *dicitur.*» (Scilicet qui duplicem *Petram* diftingunt, illi eam quam in Palæftina collocant, volunt fuiffe quæ cognominata eft *Jectaël*, & differre à Petra in Arabia fita, quæ *Recem* five *Rekem* dicebatur.) Pergit Cellarius: « Confundit Hieronymus » *Petram Amalechitarum* ad fines Judææ pofitam, cum hac metropoli Arabiæ longè ab illa » in auftrum reducta. Ea enim *Sela*, five, ut Græci vocant, *Petra*, quam rex Amafias (*lib. 4.* » *Reg. cap. 14. verf. 7.*) devictis Idumæis in valle *Salinarum* expugnavit, eique nomen indidit » *Jectaël* (Jectehel,) non procul à valle illa, fede victoriæ, fuit: vallis autem *Salinarum* five *Salis* » (erat) propè mare *Salis* five *Salfiffimum*, (quod in) facris litteris *mare mortuum* feu *Afphaltites* » appellatur. Nec vero inficiamur illam *Petram* (Jectaël) tum temporis etiam *Edomitarum* fuiffe, qui deletis Amalechitis in Judæam ufque fines (fuos) protulerunt.» Superius dixerat idem Cellarius *pag. 679.* «*Petra* autem illa Amalechitarum videtur Jud. *cap. 1. verf. 36.* » notari, *(fuit autem terminus Amorrhæi ab afcenfu Scorpionis, Petra, & fuperiora loca,)* quia » fuit *ad adfcenfum Scorpionis*.... (&) etiam (fuiffe quæ memoratur) 4. Reg. *cap. 14. verf. 7.* » ubi *Jectaël* (Jectehel) cognominatur. Diverfa ergo eft à celebriore illa urbe *Petra*, quæ *Petrææ Arabiæ* nomen dedit, à *Scorpionis adfcenfione* longius remota.» Hæc, inquam, Cellarius.

Verum, ut obfervat Cornelius à Lapide, *in cap. 1. Judic. verf. 36. p. 104. col. 2.* ea verba explicans *ab afcenfu Scorpionis*, feptuaginta, & alii, *Acrabbim*, (fcribunt) id eft, *locum Scorpionum.* Eft enim, inquit, nomen loci ita dicti, quod *Acrabbim*, id eft, *Scorpionibus* abundaret, juxta Lyran. Abulenf. Dionyfium Ariam, & alios. Ab hoc *Acrabbim*, id eft, *loco Scorpionum*, dicta eft *Acrabatena* urbs, & *Acrabatenæ* regio, quæ fuit una ex undecim Judææ Toparchiis, eratque terminus Samariæ, & confinium Amorrhæorum. Vide de ea S. Hieronymum *in locis Hebr.* Jofeph. *lib. 2. de bello Jud. cap. XI.* Adricom. & alios Chyrographos Terræ Sanctæ. In fynopfi quoque Criticor. *tom. 1. col. 744.* in Numeror. *cap. 34. verf. 4.* legitur: *Per afcenfum Scorpionis:* (Hic) variant (interpretes) 1.° Similitudo eft: q. d. flectentur termini veftri ficut flectuntur in gyrum Scorpiones. 2.° Aliis eft nomen loci: ita Lyran. Eftius, Menochius, Tirinus, Paulus Fagius, Vatablus, Toftatus qui & Abulenfis, David Kimhi, Arias Montanus, Mercerus, & alii: & patet ex *lib. Judic. cap. 1. verf. 36.* fic dictus (autem) erat (locus ille *Acrabin*,) vel à Scorpionum multitudine, ut indicatur Deut. *cap. 8. verf. 15.* nam *Acrab* Hebraïcè *Scorpionem* fignificat; vel à collium & cacuminum curvitate; vel à fpinis qui acritate Scorpionum aculeos referunt. Et *col. 1069. in Judic. cap. 1. verf. 36. Afcenfus Scorpionis* locus erat in auftrali parte Chananææ, ut patet ex Numer. *cap. 34. verf. 4.* & Jofue *cap. 15. verf. 3.* In Hebr. habetur Judic. *cap. 1. verf. 36.*

ECCLESIA PETRÆ.

Et terminus Emoræi ab ascensu Scorpionum (Acrabin) *à Petra, & supra.* Septuaginta verterunt Græcè καὶ τὸ ὅριον τοῦ Ἀμοῤῥαίου ἀπὸ ἀναβάσεως Ἀκραβὶν ἀπὸ τῆς Πέτρας καὶ ἐπάνω, id est; *& terminus Amorrhæi ab ascensu Acrabin* (hoc vocabulum ut nomen proprium sumserunt) *à Petra & supra.* Paraph. Chald. *Et terminus Æmorrhæi in ascensu Ghakrabim à Petra & supra.* Versio Syr. *ab acclivi Acron, à rupe & supra.* Versio demum Arab. *ab acclivi Acron, ab radice rupis sursum tendendo.* Ascensus itaque Scorpionis locus quidam fuit, juxta quem erat *Petra,* non *urbs,* sed *rupes.* Petra illa, fatente Cellario, ea ipsa fuit, quam postea cœpit Amasias, & appellavit *Jectaël* sive *Jectehel,* 4. Reg. *cap. 14. vers. 7. Ipse* (Amasias) *percussit Edom in valle Salinarum, decem millia, & apprehendit Petram* (in Hebræo *Selah*) *in prælio, vocavitque nomen ejus Jectehel usque in præsentem diem:* porro *Petram* hanc *rupem* duntaxat fuisse, aut, ad summum, *arcem* in rupe sitam, non vero *urbem* aliquam in Palæstina, liquet ex *lib* 2. Paral. *cap. 25. verss. 11. & 12.* ubi narratur eadem Amasiæ expeditio: *Amasias confidenter eduxit populum suum, & abiit in vallem Salinarum, percussitque filios Seir decem millia: & alia decem millia virorum ceperunt filii Juda, & adduxerunt ad præruptum cujusdam Petræ, præcipitaveruntque eos de summo in præceps, qui universi crepuerunt.* In Hebræo exstat: *Et Amasiahu roboratus est, & eduxit populum suum, & abiit* (in) *vallem Salis, & percussit filios Sehir decem millia, & decem millia vivos captivos duxerunt filii Jehudah, & adduxerunt eos ad caput Petræ, & projecerunt eos à capite Petræ, & omnes hi rupti sunt.* Septuaginta autem verterunt.... *Et ducebant super summitatem præcipitii, & præcipitabant eos à summitate præcipitii, & omnes disrupti sunt.* Versio Syriaca fert.... *Et adduxerunt eos ad caput lapidum.* Versio demum Arabica: *Cœpitque decem millia captivorum quos omnes catenis vinctos adduxerunt Judæi ad caput lapidis.* En genuinam hujus *Petræ* notionem. Profecto intellectu arduum est, si hæc fuit civitas aliqua, nullam de illa reperiri mentionem in urbium enumeratione quas vel Moyses vel Josue Tribubus Israel distribuerunt. Jam laudatus Cornelius à Lapide *in lib. 4.* Reg. *cap. 14. vers. 7. pag. 449.* ait de præfato Amasiæ facto: *Cœpit rupem hostium celsam & munitam, ex qua præcipitavit alia decem millia Idumæorum, ut dicitur* 2. Paral. *cap. 25. vers. XI. & sequenti.* Subdit tamen à nonnullis existimari hanc *Petram,* fuisse urbem hujus nominis in Arabia. Verum, ut recte arguit Cellarius, vallis Salinarum, in qua vel propè quam erat *Petra* quæ cognominata est *Jectaël,* longe aberat ab Arabia. Ex his autem sequi videtur, adversus sententiam ejusdem Cellarii de duplici urbe Petra, quarum una fuerit in Palæstina, altera in Arabia; nec *Scorpionem* qui memoratur Jud. *c. 1. v. 36.* & alibi, fuisse constellationem hujus nominis, nec *Petram* loco Jud. cit. & 4. Reg. *cap. 14. vers. 7.* necnon 2. Paral. *cap. 25. vers. 12.* enuntiatam, aliud fuisse quam rupem, collem, aut montem aliquem excelsum & præruptum, vicinum loci illius qui appellabatur *Acrabim,* sive *Scorpionum.*

Huic Cellarii, quem tamen non nominat, opinioni adversatur Hadr. Reland. Postquam enim retulit *to. 1. Palæst. illustr. pag. 210.* sententiam Caroli à Sancto Paulo abbat. Fuliens. de duplici urbe Petra, subdit: « Ego autem non video duas Petras statuendas esse; sed illam Petram in finibus Moab (sitam) commentum esse puto. » Et *tom. 2. pag. 926. & seqq.*
» (Petra Arabiæ) « appellatur etiam urbs *Palæstinæ* in notitiis veteribus ecclesiasticis. Ita
» (quoque) Stephanus Byzantinus Πέτρα, πόλις νῦν τῆς τρίτης Παλαιστίνης, *Petra, urbs nunc*
» *Palæstinæ tertiæ.* Suidas: Πέτρα, πόλις τῆς Παλαιστίνης, *Petra, urbs Palæstinæ.* Eusebius in
» Onomast. ad voces Κάδδης βαρνὴ, *in Petra urbe Palæstinæ,* Πέτρᾳ πόλει τῆς Παλαιστίνης, quod
» (Παλαιστίνης) mutandum esse in Ἀραβίας existimat in notis suis ad hunc locum Joannes
» Clericus, *quia,* inquit, *constat Petram fuisse, non Palæstinæ, sed Arabiæ urbem.... Itaque hoc*
» *fuerit mendum oscitantis librarii; notior enim fuit hæc urbs quam ut situs ejus Eusebio ignotus*
» *esset.* Idem de Hieronymo circa urbem *Ailam* in Arabia juxta *Petram,* habet Bonfrerius in
» Onomast. *pag. 18. Illud mirum,* inquit, *quomodo Ailam Hieronymus ponat* in extremis finibus
» Palæstinæ: *Satis enim constat eam ad Palæstinam nihil pertinuisse, & ab ea satis procul abfuisse*
» *deserto interjecto: crediderim ab Hieronymo scriptum,* in extremis finibus Idumææ. Ego autem,
» prosequitur Relandus *pag. 927.* in Eusebio aut Hieronymo nihil esse mutandum censeo, &
» recte eos scripsisse *Petram* & *Ailam* fuisse urbes *Palæstinæ.* Palæstina (scilicet) ætate Eusebii
» & Hieronymi usque ad Sinum Arabicum fuit porrecta. (Certe) in ipso concilio Nicæno I.
» (anno 325.) cui interfuit Eusebius, *Aila* inter urbes *Palæstinæ* recensetur: (&) *Petra,*
» urbs *Palæstinæ* nuncupatur ab Eusebio in eodem libro (jam laudato) ad vocem Ἀρκὲμ:
» Πέτρα πόλις ἐπίσημος τῆς Παλαιστίνης, *Petra, urbs clara Palæstinæ:* & ad vocem Πέτρα, eamdem
» *Arabiæ* dicit; ut & Suidas ad vocem Θεὺς ἄρης, ἐν Πέτρᾳ τῆς Ἀραβίας *apud Petram Arabiæ*
cultum ait fuisse Martis simulacrum. »

Quibusdam deinde interpositis, subjungit idem Relandus, « *Petram Palæstinæ* esse
» distinctam à *Petra Arabiæ* metropoli, (quæ) postea tertiæ etiam Palæstinæ metropolis evasit,

ECCLESIA PETRÆ.

persuasum est nonnullis, propter verba Athanasii in epist. ad Solitarios *to. 1. pag. 635.* E. *(vet. edit. Græco-Lat. anni 1600.)* ubi ait: καὶ Ἀρείον μὲν, καὶ Ἀστέριον τὸν μὲν ἀπὸ Πετρῶν τῆς Παλαιστίνης, τὸν δὲ ἀπὸ τῆς Ἀραβίας, ἐπισκόπους, τοὺς ἀποπηδήσαντας ἀπ' αὐτῶν: *Et Arium quidem & Asterium, illum Petrarum Palæstinæ, hunc ex Arabia, episcopos, qui ab ipsis desciverant.*» Notandum in versione Latina, quæ exstat ibidem, legi: *alterum in Petra Palæstines, alterum in Petra Arabiæ episcopum:* licet in textu Græco vox *Petra* semel legatur: ex ea autem repetitione malè posita adducti fuere multi ut adstruerent *Petram Palæstinæ* distinctam à *Petra Arabiæ* expresse reperiri apud Athanasium. Id profitetur Thomas de Pinedo Lusitanus, in notis ad Stephanum Byzantinum, ubi de urbe *Petra pag. 546. not. 52. Duas,* inquit, *fuisse hujus nominis urbes, Petram Arabiæ, & Petram Palæstinæ, elucescit ex Athanasio in epist. ad solitar. vitam agentes: alterius enim episcopum Arium, alterius Asterium nominat: at Petræ Palæstinæ, apud neminem alium, quod sciam, fit mentio.* Eamdem Athanasii auctoritatem urget Carolus à Sancto Paulo, *geogr. sac. pp. 316. & 317. edit. Paris. 1641.*

Sed sic rem explicat præfatus Relandus *pag. 928.* «Fateor (quidem) in hoc loco non memorari duas *Petras,* (ut inde jure inferatur *Asterium* fuisse episcopum *Petræ in Arabia,*) sed (istud) aliunde liquet: nam idem Athanasius in epist. ad Antiochenses scribit *pag. 452.* A. *Asterius Petræ Arabæorum* Ἀστέριος Πετρῶν τῆς Ἀραβίας: Apologia autem secunda *pag. 595.* A. ubi *Arium* appellat *Macarium* (quod procul dubio duplici hoc nomine nuncuparetur) ait: Μακαρίου ἀπὸ Παλαιστίνης, καὶ Ἀστερίου ἀπὸ Ἀραβίας, *Macarii ex Palæstina, & Asterii ex Arabia:* (hic nempe de illorum sedibus silet.) .... Certe mirum esset, si in *Palæstina* urbs *Petra* fuisset (Athanasii ævo) episcopatu insignis & distincta à *Petra Arabiæ,* nullam plane ejus mentionem in tot subscriptionibus conciliorum fieri, aut in notitiis veteribus ecclesiasticis scriptisve Eusebii, Hieronymi, ac aliorum qui Athanasii temporibus proximi fuere. Adeoque unicum hunc locum Athanasii non arbitror sufficere, ut statuamus *Petram* aliquam ab illa notissima urbe Arabiæ, vel metropoli Palæstinæ tertiæ quæ eadem est, distinctam. Crediderim, (verba semper sunt Relandi) illud Πετρῶν (in epistola ad Solitarios) loco suo motum (id est, positum esse à librario ante τῆς Παλαιστίνης, quum esse debuerit ante τῆς Ἀραβίας) & legendum τὸν μὲν ἀπὸ τῆς Παλαιστίνης, τὸν δὲ ἀπὸ Πετρῶν τῆς Ἀραβίας, *illum quidem ex Palæstina; hunc vero Petrarum in Arabia:* vel, omissa utrobique urbis *Petrarum* mentione, uti in apolog. 2. τὸν μὲν ἀπὸ τῆς Παλαιστίνης, τὸν δὲ τῆς Ἀραβίας; *illum quidem ex Palæstina, hunc vero ex Arabia.* Quorsum enim unum ab urbe denominasset, & alterum non? maximè quum in epistola ad Antiochenses scribat Asterium episcopum esse *Petrarum in Arabia* Πετρῶν τῆς Ἀραβίας. (Itaque, si Arium præmisisset Athanasius in epistola ad Solitarios episcopum esse Petrarum in Palæstina, addidisset de Asterio, eum esse episcopum *alterius urbis Petrarum sitæ in Arabia,* nedum nomen hujus urbis in suo textu Græco reticeret.) Sed, opinor aliquem ad marginem (textus Græci Athanasii) apposuisse Πετρῶν (quod utrobique aberat) quum legisset apud (eumdem) Athanasium (in epist. ad Antioch.) Asterium fuisse episcopum Πετρῶν, ut jungeretur cum τῆς Ἀραβίας, (sive ut intelligeretur cujusnam urbis, juxta eumdem Athanasium, Asterius hic episcopus fuisset) & (quemdam) alium id junxisse (perperam) cum τῆς Παλαιστίνης: quod eo facilius fieri potuit quod *Petra* (Arabiæ) sequentibus sæculis *Palæstinæ tertiæ* metropolis fuerit. Adde apud Hilarium *in fragmento operis historiæ col. 1288.* D. *edit. Paris. 1693.* appellari eosdem *Arium ex Palæstina & Stephanum de Arabia.* Pro (voce) *Stephanum* legi debere *Asterium* certum est. Sic (rursus) *ibid. pag. 1293.* C. *Arius à Palæstina, Asturus* (Asterius) *ab Arabia. Petræ* nulla illic mentio, nedum duarum.» Hucusque Hadrianus Relandus, ex cujus erudita dissertatione colligitur valde incertum esse, num *Arius* sive *Macarius,* cujus meminit Athanasius, episcopus fuerit alicujus *Petræ in Palæstina,* profecto non fuit *Petræ in Arabia.* Quia tamen, ex eodem Athanasio, episcopus fuit alicujus loci in Palæstina, qui nos latet, ideo hic de illo mentionem faciendam ducimus.

ARIUS *sive* MACARIUS,

dictus episcopus Petræ in Palæstina.

ARIUM hunc Patres Sardicenses, in epistola sua synodica ad totius orbis episcopos, Sardicæ scripta anno 347. quam refert Theodoretus *histor. eccl. lib. 2. cap. 8. Macarium* appellant, ut & Athanasius in apolog. 2. ad Constantium Imperat. *Et quum Serdicam venirent* (episcopi Eusebiani) *synodos certis* A *in locis & pacta inter se fecerunt* (verba sunt hujus epistolæ *p. 79.* A. *edit. Vales.*) *adjectis comminationibus, ut quum Serdicam venissent, nec omnino ad judicium accederent, nec simul & in eumdem locum cum sacrosancta synodo convenirent: sed ut postquam urbem ingressi essent, ac dicis causa* (id est, ut apud sanctum Athanasium legitur loco infra citando *p. 595. lin. 4. pro perfunctoria specie purgationis,* sive *purgationis suæ gratia,* ut habetur operum

Theodoreti *edit. Græco-Lat. Pariſ. 1642. tom. 3. pag. 593.* D.) *præſentiam ſuam tantummodo oſtendiſſent, ſtatim ſe fuga proriperent. Hæc enim ad notitiam noſtram perlata ſunt per collegas noſtros,* Μακαρίου ἀπὸ Παλαιστίνης, καὶ Ἀστερίου ἀπὸ Ἀραβίας, *Macarium Palæſtinæ, & Aſterium Arabiæ epiſcopos,* (omittuntur urbium nomina) *qui cum ipſis quidem advenerunt, ſed ab ipſorum perfidia receſſerunt. Hi quum ad ſanctam ſynodum veniſſent, & vim quam paſſi fuerant conqueſti ſunt: & nihil rectè atque ordine apud illos geri affirmarunt; illud quoque adjicientes, multos illic eſſe qui rectam fidem retineant, ſed prohiberi ab illis ne huc veniant, partim pollicitationibus, partim minis adverſus eos qui ab ipſorum partibus vellent recedere. Hujus rei cauſa omnes in una domo ſimul manere ſtuduerunt, ne modico quidem tempore cuiquam permittentes privatim degere, &c.* Eamdem ſynodi Sardicenſis epiſtolam & adducta nunc ex ea verba, legere etiam eſt apud Athanaſium *tom. 1. vet. edit. Græco-Lat. 1600. pp. 594.* E. *& 595.* A. qui & addit in epiſt. ad ſolitariam vitam agentes, *ibid. pag. 634.* A. B. *Cæterum, ubi jam reipſa experiebantur eccleſiaſticum morem* (in ſynodo Sardicenſi) *tantummodo obſervari, & ex ſingulis eccleſiis civitatibuſque accuſatores ibi præſto eſſe, & documenta, rerumque probationes adverſus ſe in promptu eſſe, conſpicatique ibidem Arium & Aſterium venerabiles epiſcopos, una quidem ſecum ex Oriente profectos, ſed diverſo itinere ingreſſos, nobiſque in veniendo comites factos, eoſdemque memorantes vafriciem ipſorum.... inter ſe conſuſurrarunt.... prorſus futurum eſt ut condemnemur, &c.* Et *pag. 635.* E. *Imperatore vero prompto ad omnia quæ ipſi vellent, effecere, ut ab Alexandria in Armeniam duo preſbyteri & tres diaconi relegarentur. Arium porro & Aſterium, alterum in Petra Palæſtines, alterum in Petra Arabiæ* (jam ſupra obſervavimus *coll. 667. 668.* in textu Græco deeſſe iſtud ſecundum *in Petra*) *epiſcopum, qui ab ipſis deſciverant, non ſolum in ſuperiorem Africam relegarunt, ſed ut contumelias paterentur operam dedere.* Unus fuit *Arius* ille, ex quindecim iis Palæſtinæ epiſcopis, qui, tum actis ſynodi Sardicenſis, tum eodem anno 347. vel ſequenti, epiſtolæ ſynodicæ Maximi Hieroſolymitani præſulis ad populum Alexandrinum, pro reſtitutione Athanaſii, ſubſcripſerunt. *To. 2. conc. Labb. coll. 659.* A. *663.* A. *679.* D. *& 727.* A. Memoria ejus colitur in Martyrol. Rom. ad diem 20. Jun. his verbis: *Petræ in Palæſtina, ſancti Macarii epiſcopi, qui ab Arianis multa paſſus, & in Africam relegatus, quievit in Domino.*

XXIX. ECCLESIA MENOIDIS.

EUSEBIUS de locis Hebraïcis ad vocem Μηνεβηνὰ, *Menoïdem* notat oppidum ſive Caſtrum propè Gazam, ἔστι νῦν κώμη Μηνοῒς πλησίον Γάζης, πολίχνη; quæ Hieronymus vertit: *Et nunc eſt Menois oppidum juxta civitatem Gazam.* Urbem hanc in Palæſtina prima ſitam prætererierunt Carolus à Sancto Paulo, & Holſtenius in notitia epiſcopatuum hujus Palæſtinæ, & collocarunt in Palæſtina ſecunda. Holſtenius quidem credidit eam fuiſſe eamdem cum urbe *Mennith* trans Jordanem. Sed alia eſt *Minois* urbs vicina Gazæ.... alia *Mennith.* Id liquet ex Euſebii Onomaſtico. Vide notitias Imperii. Carolus autem à Sancto Paulo *pag. 312.* ulterius vagatur ad quærendam Minoïda, conjicitque eſſe Minoam urbem in Creta vel Inſula quadam ante Megaram. Sed nihil eſt certius quam Minoïda propè Gazam fuiſſe. Hæc Hadr. Reland. *Palæſt. illuſtr. to. 1. pag. 209.* Cellarius *to. 2. geogr. antiq. lib. 3. cap. 14. pag. 673.* Mennith reponit in Arabia Petræa, & ait dici Jud. *cap. XI. verſ. 33. Mennith viginti civitates* quaſi proprio nomine, (ut *Decapolis*) quia in regione illa erant viginti civitates. In notitia dignitatum Imperii Romani memorantur *Equites promoti Illiriciani Menoïdæ,* ſub diſpoſitione ducis Palæſtinæ, apud eumdem Relandum *to. 1. pag. 229.* Cellarius *geogr. ant. to. 2. lib. 3. cap. 13. pp. 587. & 608.* cenſet *Menoin* eſſe *Mœnænum caſtrum* illud quod lege 30. codicis Theodoſiani, *de erogatione militaris annonæ* exprimitur: jungitur enim cum caſtro *Verſabini,* id eſt, *Berſabe* in Palæſtina. V. autem & B. in legibus frequenter permutantur. Menois fuit ſedes epiſcopalis, cujus aliquot epiſcopi in actis concil. leguntur.

EPISCOPI MINOIDIS.

I. ZOSIMUS.

IN ſynodo prædatoria Epheſina anno 449. Dioſcoro Alexandrino Patriarchæ adverſus Flavianum Conſtantinopolitanum, alioſque præſules orthodoxos adhæſit *Zoſimus Menoïdis epiſcopus,* Ζωσίμου Μινοΐδος & Μηνοείδης, ut teſtantur ejuſdem ſynodi acta in concilio Chalcedonenſi, anno 451. relecta, *tom. 4. concil. Labb. coll. 118.* D. *267.* A. *311.* E. Verum in eodem concilio Chalcedon. cum multis aliis præſulibus ſimiliter lapſis, erratum

ECCLESIA MENOIDIS. retractavit, & non solum pro se *col. 494.* B. sed & pro Glucone Cæsariensi, subscripsit, *ibid. coll. 83.* B. *& 788. Glycon Cæsariensis per Zosimum episcopum Menoïdensem.* Vide supra, ubi de Heraclio episcopo Azoti, *col. 662.* A.

II. JOANNES.

Epistolæ synodicæ Joannis Hierosolymitani ad Joannem Constantinopolitanum, adversus Severum aliosque hæreticos Monophysitas, subscripsit anno 518. *Joannes episcopus Menoïdis,* Ἰωάννης Μονοΐδος (legendum Μηνοΐδος.) *To. 5. conc. Labb. col. 192.* C.

III. STEPHANUS.

Decretum synodi trium Palæstinarum sub Petro Patriarcha Hierosolymitano anno 536. adversus Anthimum & alios hæreticos sua subscriptione approbavit *Stephanus Meniatenus* vel *Menytanus* procul dubio *Menoïdis,* Στέφανος τῆς Μηνυτῶν, id est, Μηνοΐδων vel Μηνοΐδος. *To. 5. conc. Labb. col. 283.* E.

XXX. ECCLESIA BETHELIÆ *sive* BETYLII.

OPPIDUM *Betheliæ,* quod *Estomason* sive *Estilion* corruptè aliquando dictum, pro *Betilion,* observat Hadr. Reland. *to. 1. Palæst. illustr. pag. 223.* non longe ab urbe Gaza videtur fuisse situm: de eo enim hæc tradit Sozomenus *lib. 5. hist. eccl. cap. 15. pag. 617.* A. *edit. Vales. Licet ille* (Julianus Imperator) *palam non persequeretur* (Christianos,) *per vicos tamen & civitates passim fugiebant, cujus fugæ tum alii ex majoribus meis consortes fuere, tum avus meus: nam quum patre gentili natus esset, ipse cum universa domo, omnesque simul qui ex gente erant Alaphionis, primi fidem Christi susceperunt Betheliæ,* Χριστιανοὶ πρῶτοι ἐγένοντο ἐν Βηθελία κώμη Γαζαία, *qui vicus est Gazæorum, abundans incolarum multitudine, templaque habet tum ob vetustatem, tum ob structuram, indigenis veneranda: præcipuè vero Pantheon, colli cuidam manufacto, velut arci, impositum, & supra universum pagum undequaque eminens. Unde etiam hunc locum nomen accepisse conjicio, & ex Syrorum lingua in Græcam conversum, deorum domicilium vocari ob illud fanum Pantheon. Porro familias eorum quos supra dixi, ad Christianam religionem conversas esse perhibent ab Hilarione monacho. Nam quum Alaphion ille dæmonio vexaretur, Pagani quidam & Judæi, incantamentis & magicis quibusdam maleficiis diutius usi, nihil profecerunt. Sed quum Hilarion solo Dei nomine invocato dæmonem expulisset, illi ad Christianam religionem se transtulerunt. Et avus quidem meus in exponendis sacris voluminibus excelluit, &c. Libro 7. præced. cap. 32. pag. 689.* D. dixerat de quatuor fratribus inter monachos claris: *quo quidem tempore* (sub Valentis imperio) *Salamones, Phuscon, Malchio, & Crispio fratres, in illis monasteriis inclaruerunt. Degebant autem juxta Betheleam* Βηθελέαν, *qui vicus est in agro Gazæorum.... Magistrum porro hujus disciplinæ* (monasticæ) *habuerant Hilarionem.* Estne (Bethelia ista sive Bitulion aut Bitelion) inquit Hadr. Reland. *Palæst. illustr. to. 2. pag. 664.* notissima urbs *Bethel!* nam Ælia & Neapolis, inter quas duas urbes media sita fuit Bethel, urbes fuere Palæstinæ primæ, adeoque & Bethel videtur sub Palæstina prima fuisse censita: an vero *Betulia* Hieronymi, & *Bethelia* Sozomeni prope Gazam?.... Βιτύλιος scribitur in notitia veteri ecclesiastica, recenseturque inter urbes Palæstinæ primæ. Idem Hadr. Reland. de *Bethel* & *Bethelia,* nihilominus, tanquam de duobus locis diversis, sigillatim differit *to. 2. pp. 636. & 638. Betuliæ* vero, ut ipse animadvertit *pag. 639.* meminit & Hieronymus in vita præfati Hilarionis, quem narrat *cum infinito agmine prosequentium venisse Betuliam; & inde quinto die Pelusium.* P. Harduin. Soc. Jesu, *to. XI. conc. col. 680.* ait oppidum *Bithilii in Palæstina,* locum fortassis esse *qui* Βιτυλιὸς *in Palæstina prima scribitur in notitia Græca.*

EPISCOPI BETHELIÆ *sive* BETYLII.

I. AJAX.

QUum prædicatione sancti Hilarionis oppidum præsertim *Betheliæ* sive *Betylii* fidem Christianam receperit tempore Juliani Imperatoris, id est, circa annum 362. ut modo ex Sozomeno didicimus, qui se satis innuit hujus territorio oriundum: *Ajax* videtur primus fuisse illius loci episcopus: de eo autem hæc tradit idem Sozomenus *lib. 7. hist. eccl. cap. 28. pag. 751.* C. *edit. Vales. Celebres eodem tempore* (sub Theodosio Magno) *fuere* B *Zeno & Ajax fratres, qui initio quidem, non in solitudine philosophati sunt,* Ζήνων καὶ Αἴας ἀδελφοί, οἱ δὲ τὸ πρὶν ἐφιλοσόφουν (hoc est studio sapientiæ & virtutis incubuerunt) *sed in Gaza juxta mare, qui locus etiam Majuma vocatur. Cæterum ambo catholicæ fidei assertores acerrimi fuere, Deumque forti animo confessi sunt, adeo ut sæpenumero à Paganis gravissime & crudelissime verberati sint. Et Ajax quidem.... uxorem duxisse dicitur.... tresque ex ea liberos sustulisse;*

ECCLESIA BETHELIÆ sive BETYLII.

sustulisse; posthæc vero ab uxore .... separatus A zomeno (supra recitato,) *Deorum domus. monasticam duxisse vitam: atque ex filiis, duos quidem ad studium rerum divinarum & ad cœlibatum instituisse, tertium vero ad matrimonium. Ipse præclare admodum & moderate ecclesiam Botolii gubernavit,* τὴν τοῦ Βοτωλίου ἐκκλησίαν ἐπετρόπευσε. Illud Βοτωλίου ex Βηθελία natum suspicatur Hadr. Reland. *Palæst. illustr. to. 2. pag. 800.* hoc enim nomen, inquit, magis exprimit significationem ei attributam à Sozomeno (supra recitato,) *Deorum domus.*

II. MANUEL.

Sententiæ adversus Anthimum latæ in synodo Hierosolymitana anno 536. sub Petro Hierosolymorum antistite, subscripsit, inter cæteros trium Palæstinarum episcopos, Μανουήλιος ἐπίσκοπος τοῦ Βιτυλίου, *Manuel episcopus Bitylii. To. 5. conc. Labb. col. 286. A.*

XXXI. ECCLESIA ZABULONIS.

DE *Zabulone,* quæ Græcè Ζαβουλὼν scribitur, hæc tradit Hadrian. Reland. *Palæst. illust. to. 1. pag. 129. & to. 2. pag. 1062. & seq.* Urbs est munita Galilææ, quæ Ptolemaïdem dirimit à gentium terris. Josephus *lib. 2. de bello Jud. cap. 22.* ait: Κέστιος ὥρμησεν ἐπὶ πόλιν καρτερὰν τῆς Γαλιλαίας Ζαβουλών, ἣ καλεῖται ἀνδρῶν· διορίζει δὲ ἀπὸ τοῦ ἔθνους τὴν Πτολεμαΐδα. *Cestius in validissimam Galilææ civitatem contendit Zabulon, quæ appellatur virorum, & à Judæorum* (videtur interpres Latinus τῶν Ἰουδαίων legisse) *finibus Ptolemaïda discernit:* Et ibidem notat oppidum hoc domos habuisse θαυμαστοῦ κάλλους, &c. *admirabili pulcritudine, & simili modo quo Tyriæ, Sidoniæ, & Berytiæ erant, exstructas.* Et rursus *lib. 3. cap. 2. inferioris Galilææ longitudinem* ducit *à Tiberiade usque ad Zabulon, cui in tractu maritimo vicina est Ptolemaïs.* Μέχρι Ζαβουλών, ἧς ἐν τοῖς παραλίοις γείτων τὸ μῆκος ἐκτείνεται. Ita quidem legendum censeo, quum in editis codicibus male legatur Χαβουλώνης. Videlicet pro Χαβουλώνης substituendum est Ζαβουλών, uti liquet ex altero testimonio Josephi supra allato, & versione Rufini qui *Zabulon* legit. Nam Χαβουλώνη, ut pro regione accipiatur, huc non pertinet, sita in finibus Tyriorum, licet & Χαβαλὼν γῆ *in antiq.* & Ζαβουλὼν *lib. 1. cont. Appion.* ab eo, vel potius à librariis scribatur. Deinde vox Χαβουλώνης in duas dividenda est Χαβουλὼν ἧς, & ἧς referenda ad sequentia ἧς ἐν τοῖς, &c. Atque hinc obiter discimus Ptolemaïdis & Tiberiadis fere eamdem latitudinem geographicam esse, quum illa ad occasum, hæc ad ortum, terminus fuerit Galilææ inferioris.... Urbs *Zebulun* in *Ascher* (Aser) de qua Jos. *cap. 14. vers. 27.* posset esse eadem. Hactenus Hadr. Reland. *tom. 2. pp. 1062. & 1063.* Carolus à Sancto Paulo Fuliens. *geogr. sac. pag. 316.* Zabulonem, de qua Josephus *lib. 2. de bello Jud. capp. 21. 22.* meminit, ipse collocat in Palæstina prima. Verum dubitat idem Hadr. Reland. *to. 1. p. 212.* an ad eam pertineat, quia Ptolemaïs ipsa non ad Palæstinam, sed ad Phœnicen pertinuit. Hæc vicinitas Ptolemaïdis facit, inquit Cellarius *geogr. ant. to. 2. lib. 3. cap. 13. pag. 506.* ut (urbem Zabulon) etiam *Chabulonem* sive *Chabolonem* dictam fuisse credamus, nisi (apud Josephum) in alterutra voce (Zabulonis & Chabulonis) error sit: nam in vita sua *pag. 1015. edit. Genev. 1611.* legitur εἰς Χαβουλὼ κώμην Πτολεμαΐδος μεθόριον οὖσαν, *in vicum Chabulonem Ptolemaïdi conterminum:* & ibi ex castrorum situ colligitur Chabulonem à Ptolemaïde 60. circiter stadiis abfuisse. Hadr. Reland. *tom. 2. pag. 701.* legendum putat in eo loco Josephi, pro Χαβουλὼ vel Χαβωλώ, Ζαβουλών. Fatetur tamen apud eumdem Josephum *ibid. pag. seq. 1016.* legi Χαβαλὼ & Χαβαλών, cui affine est nomen *Cabul,* de qua urbe dicitur in Talmude Echa Rabbati 75. 4. quod vastata fuerit propter contentiones. Hæc idem Reland. *ibid. pag. 668.*

EPISCOPI ZABULONIS.

HELIODORUS.

IN indice Latino episcoporum qui anno 325. synodo Nicænæ primæ interfuerunt de provincia Palæstinæ, legitur *Heliodorus Zabulonites.* Quidam codices habent *Diabulonites* vel *Diabolitermites:* sed mendum esse videtur librarii Latini, qui pro *Za* scripsit *Dia. To. 2. conc. Labb. col. 51. C.*

XXXII. ECCLESIA ARCHELAIDIS.

ARCHELAIS inter urbes Syriæ Palæstinæ sive Judææ, ab occasu Jordanis fluvii, recensetur à Ptolemæo *geogr. lib. 4. cap. 16.* Condita est ab Archelao Herodis filio, de quo Josephus *lib. 17. antiq. cap. 15.* ait: *vicum ædificiis ornat, & Archelaïdis nomen ei imponit,*

ECCLESIA ARCHELAIDIS. Ἀρχελαΐδα ὄνομα αὐτῇ τίθεται. Convallem adjacentem Plinius *lib. 13. cap. 4.* Archelaïdem quoque appellat, his verbis: *nobilitas* (Caryotis) *in Judæa, nec in tota, sed Hierichunte maxime: quanquam laudatæ & Archelaïde, & Phaselide, atque Liviade, gentis ejusdem convallibus.* In tabulis Peutingerianis collocatur Hierichunta inter & Scythopolim, *Archelaïde:* in sexto enim casu, sive ablativo, vetusta itineraria locorum nomina efferunt: & sæpe etiam in aliis scriptoribus sic ea leguntur, ut videre est apud Salmasium ad Vopiscum *pag. 434.* Hæc Cellar. *to. 2. pag. 551.* & Hadr. Reland. *to. 2. p. 576.* Addit autem iste *pag. seq. 577.* inter urbes quæ sedes episcoporum fuerunt in Palæstina non haberi nomen *Archelaïdis.* Eam quoque censet *tom. 1. pag. 208.* fuisse, quam *Aracleam* vel *Heracleam* appellat Carolus à Sancto Paulo Fuliens. *geogr. sac. p. 316.* his verbis: *Araclia sive Haraclea Palæstinæ* (primæ) *urbs in limitibus Phœniciæ, Tyri archiepiscopo subdita apud Guillelmum Tyrium, olim forte sub Cæsarea, quum hujus nulla memoria sit in notitiis antiquis Phœniciæ. Procopius Heracleotanus qui dicto concilio Hierosolymitano* (anno 536. sub Petro Patriarcha) *subscripsit, fortè hujus antistes erat.* Sed quo fundamento id prædictus Carolus à Sancto Paulo asserat, nescio. Crediderim hoc nomen *(Araclia)* in quibusdam codicibus legi, sed depravatum pro nomine *Archelaïdis.* Procopius quidem episcopus Helenopolis in Palæstina secunda, subscripsit in synodo Hierosolymitana præfata: hunc vero probabile est esse *Procopium* illum quem memorat Carolus à Sancto Paulo, quique per mendum dictus fuerit in aliquibus codicibus, *Heracleotanus.* Hæc Relandus laudatus.

EPISCOPI ARCHELAIDIS.

I. Timotheus.

In duabus synodis Constantinopoli convocatis quarum prior anno 448. sub Flaviano Patriarcha, posterior vero anno sequenti 449. præside Thalassio Cæsareæ Cappadociæ episcopo pro revisione actorum in causa Eutychis hæresiarchæ confectorum, sedit *Timotheus reverentissimus episcopus Saracenorum civitatis provinciæ Palæstinæ,* Τιμοθέυ τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου τῆς Ἀρκινῶν πόλεως ἐπαρχίας Παλαιστίνης. *Tom. 4. concil. Labb. col. 233.* D. Licet autem in Latina translatione legatur *Saracenorum civitatis* in Palæstina, quia tamen nulla extitit hujus nominis in Palæstina civitas; probabilius videtur hunc Timotheum Archelaïdis, quæ interdum appellatur *Arce,* ut modo dicetur, fuisse episcopum; idque confirmat textus Græcus modo recitatus Ἀρκινῶν.

II. Antiochus.

Synodo Chalcedonensi anno 451. celebratæ adfuit *Antiochus episcopus Archelaïdis* A *Palæstinæ, tom. 4. conc. Labb. col. 82.* D. ut legitur in actis hujus synodi Latinis. In Græcis tamen habetur hîc & *coll. 327.* E. & *586.* B. Ἀντίοχου & Ἀντίοχος Ἄρκης, *Antiochus Arces* sive *Arcensis.* Et *col. 460.* B. *Antiochus episcopus Arcæ civitatis.* Verum eo ipso quod synodo huic una cum Antiocho subscripserint *Heraclitus* sive *Heraclius Arces in Phœnice prima,* Palæstinæ adfini, *col. 787.* E. & *Joannes Arcæ* sive *Arces in Armenia secunda,* ibid. *col. 592.* A. videtur sequi hunc *Antiochum Arces,* illum ipsum fuisse qui in Latinis codicibus dicitur *Antiochus Archelaïdis, coll. 82.* D. & *585.* B. In eodem concil. Chalced. *to. 2. conc. P. Harduini, col. 375.* D. E. legitur Ἀντίοχος ἐπίσκοπος Ἀλκηνῶν, &c. *Antiochus episcopus Alcenensis civitatis, &c.* Sed, ut observat idem Hard. *tom. XI. col. 628. Alcenensis,* videtur esse pro *Arcensis* è Phœnicia, quum ibi *Byblon* (sive episcopum Byblensem) antecedat. At, inquam ego, nonne probabilius diceretur *Alcenensem* sive *Arcensem* hic poni pro *Archelaïde!* siquidem *Arcensi* ecclesiæ in Phœnicia tunc Heraclius præerat.

XXXIII.

ECCLESIA ELIÆ.

De ea urbe hæc animadvertit Hadrianus Relandus *to. 1. Palæst. illustr. pag. 207. Aelia* nonnunquam scribitur *Elia,* unde Hieronymus ait *comment. in Isai. cap. 64. vers. XI. Templum in toto orbe celebratum versum in sterquilinium urbis novæ quæ à conditore appellabatur Elia.* Est porro hæc eadem cum *Hierosolyma,* quam Hadrianus Imperator Αἰλίαν Καπιτωλίναν ὠνόμασε *Aeliam Capitolinam appellavit,* teste Xiphilino in epitome Dionis *pag. 262.* Si quis de ea re dubitet, ex hoc ipso libro plura veterum testimonia colligere poterit. Putavit tamen Carolus à S. Paulo Fuliensis eam urbem ab *Hierosolyma* diversam esse: nam quum, inter urbes Patriarchatus Hierosolymitani, *Hierusalem* recensuisset *p. 315. geogr. sacræ,* mox *pag. 316.* inter urbes Palæstinæ primæ *Eliam* memorat his verbis: *Elia, Antonino Palæstinæ oppidum inter Neapolin & Ascalonem. Teoctistus diaconus pro episcopo Eliæ*

ECCLESIA ELIÆ.

ſubſcripſit dicto concilio Hieroſolymitano (ſcilicet ſub Petro Patriarcha anno 536.) Holſtenius in notis ſuis ad hunc locum nihil habet. Eſt tamen meo judicio, verba ſunt Relandi, inſignis error, & eo magis indicandus, quod in libro iſtius argumenti, quemque aliquis incertus de ſitu alicujus loci in re dubia inter primos conſideret, inveniatur. Quid! quod in mappa geographica patriarchatus Hieroſolymitani, ab eodem ſcriptore (Carolo à Sancto Paulo) oppidum aliquod *Elia* legatur inter Hieroſolymam & Lyddam; nec tamen ignoravit is ſcriptor Hieroſolymam *Aeliam* dictam fuiſſe, nam *pag. 309. num. 3.* id fatetur, ſed neſcio qua ratione inductus credidit aliam fuiſſe *Eliam* vel *Aeliam* in Antonini itinerario, & concilio Hieroſolymitano memoratam, aliam *Hieroſolymam.* Hæc porro annotanda duximus, ne urbs *Elia* à nobis prætermiſſa cenſeretur. Morari autem non debet ſubſcriptio Theoctiſti à Carolo Fulienſi adducta: ſubſcripſit enim Theoctiſtus iſte pro epiſcopo nominato *lEia* qui immediate ante recenſetur, non vero pro epiſcopo loci alicujus dicti *Eliæ. Tom. 5. concil. Labb. col. 283.* E. *Elias epiſcopus Hadrianopolis* (ſive Ariopolitanus) *diffinivi & ſubſcripſi.* Deinde: *Theoctiſtus minimus notarius & diaconus ſanctiſſimi epiſcopi Eliæ, ſubſcripſi pro ipſo, juxta ejus mandata in ſcriptis data.* Θεόκτιστος ἐλάχιστος διάκονος καὶ νοτάριος τοῦ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου Ἡλία ἔγραψα ὑπὲρ αὐτοῦ, κατ' ἐγγράφους ἐντολὰς αὐτοῦ. Elias ſcilicet quamvis præſens ſubſcripſit per manum Theoctiſti. Ἡλίας ἐπίσκοπος Ἀρεοπόλεως, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην, aliàs Theoctiſtus nomen epiſcopi tacuiſſet pro quo ſubſcribebat, quod inſolitum.

XXXIV. ECCLESIA ONUS.

IN notitiis Græcis Patriarchatus Hieroſolymitani extat inter cæteras ſedes Palæſtinæ primæ, Ὀνοῦς *Onus* ſive *Ono*, ut legere eſt apud Hadrian. Reland. *Palæſt. illuſtr. tom. 1. pag. 215.* qui addit *tom. 2. pp. 912. & 913.* hanc urbem conditam fuiſſe à Benjaminitis, 1. Paral. *cap. 8. verſ. 12.* ubi legitur de Samad hujus tribus, *hic ædificavit Ono, & Lod, & filias ejus.* A Lydda ad *Ono* ſunt tria milliaria. In Talmude narratur Rabbi Jacobum Ben Doſthai ante diluculum aliquando eo profectum ad talos uſque in melle ficuum ambulaſſe. In notitiis antiquis *geograph. ſacræ* Caroli à Sancto Paulo ſubjunctis, inter Palæſtinæ primæ eccleſias recenſetur *Onus,* tum *pag. 5.* tum etiam *pag. 73.* Verum nullus epiſcoporum hujus eccleſiæ nobis hactenus innotuit.

XXXV. ECCLESIA APATHOS *ſive* PATOS.

DE ea eccleſia, hæc tantum occurrunt: 1.° In notitia Græca Patriarchatuum *edita à Luca Holſtenio ex manuſcripto Vaticano, & ſubjuncta geographiæ ſacræ Caroli à S. Paulo Fulienſis Amſtelodami anno 1704. pag. 6. inſerta quoque corpori Hiſtoriæ Byzantinæ, editaque anno 1648. Pariſ. una cum Codino Curopalata de officiis & officialibus Curiæ Conſtantinopolitanæ,* cujus excerptum tradit Græcè & Latinè Hadrianus Relandus *tom. 1. Palæſt. illuſtr. pag. 214. & ſeqq.* inter eccleſias Palæſtinæ primæ, recenſetur Ῥεγεὼν Ἀπαθοῦς, *Regeon Apathos* (Ῥεγεὼν, inquit Reland. *ibid. pag. 215.* in nota 5. eſt *Regio,* & in nota 4. Ἀπαθοῦς, an eſt Ἀμαθοῦς! At illa videtur ad ſecundam Palæſtinam potius referenda.) 2.° In notitia Latina, cujus excerptum refert idem Reland. *ibid. p. 222.* legitur *Regium Patos.* 3.° Ab eodem Relando *ibid. pag. 208. Apathus* appellatur. 4.° Ab eodem rurſus Relando, *tom. 2. pag. 571.* de eo loco ſcribitur: Ῥεγεὼν Ἀπαθοῦς. Mentio ejus fit inter Sebaſten & Hierichunta in notitiis veteribus eccleſiaſticis. Erat in Palæſtina prima. 5.° In notitiis antiquis *geographiæ ſacræ* Caroli à Sancto Paulo ſubnexis habetur inter ſedes Palæſtinæ primæ *Regium Apathos, pag. 5.* & *Regium Patos, pag. 73.* Cæterum nullus nominatur ex ejus epiſcopis.

XXXVI. ECCLESIA TRICOMIÆ.

TRICOMIAS urbs fuit Palæſtinæ primæ, cujus mentio fit in notitiis veteribus eccleſiaſticis, Τρικωμίας, *tom. 1. Palæſt. illuſtr.* Hadriani Relandi *pag. 215.* Si ex ordine, quo recenſetur, aliquid colligere liceat, videtur circa Gazam quærenda. Memoratur etiam Tricomia in notitia Imperii ſub diſpoſitione ducis Arabiæ. Hæc idem Relandus *to. 2. p. 1046.* *qui pag. præcedenti 1045. Tricomim* laudat, quam tamen non dicit fuiſſe *Tricomiam.* Tricomis, inquit, urbs Palæſtinæ, cujus meminit Cedrenus in compend. *hiſt. pag. 135.* A. & Τρικώμιν

ECCLESIA TRICOMIÆ. τῆς Παλαιςίνης appellat, *Tricomin Palæstinæ*. Et mox *ibidem* C. *Postquam Tricomin* Τρικωμιν *pervenissent* (Scythæ, qui Iphigeniam persequebantur) *& intellexissent eos quos insequebantur jam inde abiisse, ibi remanserunt, & urbe, cui Scythopolis nomen est, condita, domum reversi non sunt.* Nullum quoque habemus, sive *Tricomiæ*, sive *Tricomis* episcopum.

XXXVII. # ECCLESIÆ TOXI, ARACLEÆ, BASCHAT, &c.

TOXUS urbs fuit Palæstinæ primæ, cujus meminit Hadrian. Reland. tum in notitia Græca, *tom. 1. Palæst. illustr. pag. 215.* Τόξος Σαλτῶν, *Toxus Salton* (*Salton* in notitiis ecclesiasticis sæpius legitur, & videtur significare territorium,) tum etiam *tom. 2. pag. 1045.* ubi scribit *Quintianum* episcopum *à Taxe* recenseri ab Hilario *edit. Paris. 1693. col. 1323.* qui concilio Sardicensi subscripserit. Verum hic *Quintianus* Arianus fuit, & in sedem *Gazæ* intrusus pro Asclepa hujus sedis orthodoxo episcopo, quem Ariani deposuerant: nec *Quintianus* subscripsit legitimo concilio Sardicensi, sed pseudo-synodo Philippopolitanæ: vox autem *à Taxe* mendum est. Unde editores Hilarii ibidem in nota b. sic observant: leg. *à Gaza:* is enim est qui Asclepæ sedem usurparat, & de quo fragmentum (2. loquitur) superius, *num. 8. col. 1289.* C. id est, epistola concilii Sardicensis ad universas ecclesias in eo fragmento relata, ubi legitur, *Gregorium in Alexandria, Basilium in Ancyra, & Quintianum in Gaza, neque nomen habere episcopi, neque communionis omnino eorum habere participatum, &c.* Vide supra, inter episcopos Gazenses, *col. 607.* D. E. Nullus itaque etiam sedis Toxi in Palæstina suppetit episcopus.

Nonnullæ adhuc occurrunt sedes episcopales Palæstinæ primæ, in notitiis ecclesiasticis apud Carolum à Sancto Paulo, & Hadrianum Relandum: videlicet *Araclea* sive *Heraclia, Baschat, Assur, Regium Lutas, Parabas* sive *Paliternum, Estomason* sive *Estilion, Eucomazon, Saltium, Constantiniaquis* sive *Salton Constantiniaces,* & *Salton Gerariticus Barsamorum.* At observare est, hæc esse, vel vocabula corrupta quorumdam locorum nomina, de quibus jam supra mentionem fecimus: vel oppida sive oppidula nunc prorsus ignota. Nam 1.° *Araclea* sive *Heraclia,* quam memorat Carolus à Sancto Paulo *geogr. sac. pag. 316.* videtur Relando *to. 1. Palæst. illustr. p. 208.* nomen esse depravatum *Archelaïdis,* de qua nos supra *col. 674.*

2.° *Baschat,* reposita in prima Palæstina à Carolo à Sancto Paulo, *p. 316.* est *Bacatha* urbs Arabiæ, de qua inferius agetur inter sedes Palæstinæ tertiæ.

3.° *Assur,* apud eumdem Carolum *in notit. antiq. pag. 73.* alia non est ab *Apollonia,* ut Hadrian. Reland. *to. 2. pag. 569.* monet his verbis: « Dicitur vulgo (Antipatris) esse *Assur* » vel *Arsuf,* oppidum maritimum in loco sylvis condensis amœno & pascuis herbosis fœcundo, » uti scribit Jacob. de Vitriac. *hist. Hierosol. cap. 23.* & Guillelmus Tyrius. Sed nauci non est hæc traditio statuens Antipatrida fuisse urbem maritimam,» &c. *& pag. seq.* « Si in loco *Assur* rudera urbis antiquæ conspiciuntur, crederem potius esse illa *Apolloniæ.*» Hæc autem *Apollonia* Palæstinæ, (quam Cellar. *geogr. ant. to. 2. lib. 2. cap. 13. p. 524.* inter Cæsaream & Joppen fuisse ait, propiorem tamen Joppe) non recensetur in notitiis veteribus ecclesiasticis. Addit idem Hadr. Reland. *ibid. pag. 596.* ubi de *Ascher,* quæ ex itinerario veteri Hierosolymitano extat inter Scythopolin & Neapolin: « An hæc sit urbs *Assur,* cujus mentio in notitia eccle- » siastica Latina, quæri posset: verum putem nomine *Assur* indicari urbem *Arsuf* dictam ab aliis, haud longè ab Jamnia, post quam recensetur *Assur.*» Et in indice, qui ad calcem *tomi 2.* extat: *Assur,* inquit, nomen (est) corruptum loci.

4.° *Regium Lutas,* est *Livias* sive *Libyas,* ex eodem Relando, *tom. 1. pag. 223. in not.* f. De Libyade vide supra *coll. 655. 656.*

5.° *Parabas* sive *Paliternum* locus est, de quo nihil aliud quam quod hoc nomen habeat tradunt Carolus à Sancto Paulo *notit. antiq. pag. 73.* & Hadr. Reland. *to. 1. p. 223.*

6.° De *Estomasone* vel *Estilione* scribit idem Reland. *ibid. in annot.* h. *& Betilion,* significans hanc urbem esse *Betilion* sive *Betheliam,* de qua nos supra *coll. 671. 672.*

7.° Pro *Eucomazon,* legendum Συκομάζον *Sycomazon* asserit idem Reland. *ibid. pag. 215. in not. 9.* De *Sycomazone* vide supra *coll. 657. 658.*

8.° Ad *Saltium, Constantiniaquis,* habetur apud Carolum à Sancto Paulo, *in notit. antiq. pag. 73. ad marg.* Pro his duabus urbibus, unam legit (Guillelmus) Tyrius, quam vocat *Salton Constantiniaces.* Porro nos quid locus iste fuerit ignoramus.

9.° Tandem de *Saltone Geraritico* sive *Barsamorum,* vide supra, ubi de ecclesia *Gerarorum, coll. 661. 662.*

II. PROVINCIA PALÆSTINÆ SECUNDÆ.

I. ECCLESIA SCYTHOPOLIS, METROPOLIS.

DE *Scythopoli*, olim *Besthchean* ſive *Bethſan*, mentio fit Jud. *cap. 1. verſ. 27. Manaſſes quoque non delevit Bethſan.* Huic autem voci *Bethſan* Græcè Βαιθσὰν ſeptuaginta interpretes addiderunt ἥ ἐςὶ Σκυθῶν πόλις, *quæ eſt Scytharum urbs.* Hadrianus Relandus *tom. 2. Palæſt. illuſtr. pag. 992.* de ea additione ſuſpicatur, hanc ex margine in contextum irrepſiſſe: *Nec enim*, inquit, *ab antiqua illa Scytharum irruptione in Palæſtinam, cujus meminit Herodotus lib. 1. illud nomen* (Scythopolis) *arceſſendum eſt, quæ planè ficta multis videtur.* Ipſe autem probabilius putat, ex celebriori loco *Succoth* ſive *Soccoth*, de quo legitur Gen. *cap. 33. verſ. 17. Et Jacob venit in Socoth; ubi ædificata domo, & fixis tentoriis, appellavit nomen illius Socoth, id eſt tabernacula:* regionem, in qua extabat locus ille, idem nomen *Succoth* eſſe ſortitum; urbem pariter *Bethſan* in ea regione ſitam, ex eodem nomine *Succoth*, dictam eſſe *Succothopolim*, & exinde *Scuthopolim* ſive *Scythopolim*, quaſi urbem primariam regionis *Succoth.*

Verum, quia nomen *Scythopolis* urbi *Bethſan*, non à Judæis impoſitum fuit, ſed à Græcis, teſte Joſepho *lib. 12. antiq. cap. 12. pag. 418.* A. *edit. 1611. Trajecto Jordane in magnum Campum veniunt, qua ſita eſt urbs Bethſana, à Græcis dicta Scythopolis*, πόλις Βεθσάνη, καλουμένη πρὸς Ἑλλήνων Σκυθόπολις: quia etiam narratio Herodoti, de irruptione Scytharum in Palæſtinam, duobus ferè ſæculis præcedit tempus quo ſeptuaginta interpretes verſionem ſuam Græcam ſcripturarum confecerunt; ſcilicet 277. annis circiter ante æram noſtram, nihil obſtare videtur, quominus, tum additionem laudatam ipſiſmet ſeptuaginta interpretibus apud quos ſimiles non raro occurrunt tribuamus: tum nomen *Scythopolis*, à Scythis qui eam urbem aliquandiu occupaverint, cenſeamus derivatum.

Et certe Herodotus, patria Halicarnaſſenſis, antiquiſſimus fuit hiſtoricorum Græcorum, utpote quem tradit Voſſius *lib. de hiſtoricis Græcis*, anno 3. Olympiadis 84. id eſt annis ante Chriſtum natum 442. quum ipſe jam eſſet 42. annorum, libros ſuos Athenis in Panathenæorum panegyri recitaſſe. Ita refert Nat. Alexander *in hiſt. eccl. vet. teſt. tom. 2. in-fol. pag. 273. col. 2. num. 12.* Idem etiam aſſerit Georg. Matthias Konigius *Biblioth. vet. & nov. edit. Altdorfienſis anno 1678. pag. 398. col. 1.* ubi addit: « Eum Tullius *lib. 1.* de legibus,
» *hiſtoriæ parentem* appellat. Inſigni injuria optimum hiſtoricum afficiunt qui *patrem fabularum* vocant: quod ipſum convitium facundiſſimo dialogo refutavit Henricus Stephanus. » Citat inſuper pro Herodoto Konigius Gerh. Joh. Voſſium *de nat. Rhet. p. 67.* Jonſium *de S. H. P. pag. 335.* & Thomaſium de Plagio, §. 458.

De nomine *Scythopolis* obſervat itidem Cellarius *to. 2. geogr. antiq. lib. 3. cap. 13. p. 518.* nihil in hiſtoriis reperiri, quod huc referri poſſit, niſi illud Scytharum in Aſia imperium, quod Herodotus *lib. 1. cap. 105. p. 45. edit. Genev. anno 1618.* deſcripſit; nimirum *Scythas*, victis Medis, omnem Aſiam occupaſſe: indeque profectos adverſus Ægyptum, *quum veniſſent in Palæſtinam Syriam* ἐπεὶ ἐγένοντο ἐν τῇ Παλαιστίνῃ Συρίῃ, *Pſammiticum Ægyptiorum regem obvium habuiſſe, qui muneribus precibuſque ne ulterius progrederentur effecerit.* Licet autem poſt 28. annos expulſi fuerint (trucidatis eorum principibus) ex Media, & reliqua cultiori Aſia, à Cyaxare rege Mediæ, ut idem Herodotus prodit *cap. ſeq. 106.* in Palæſtina tamen, & in una ejus urbe videntur remanſiſſe qui forte debiles ac vulnerati inibi collocati fuerant de exercitu. Hæc, inquam, Cellarius.

Porro, quas de hac Scytharum irruptione in Palæſtinam fabulas ſuis immiſcuerunt hiſtoriis nonnulli auctores Herodoto poſteriores, eas profecto illi apud Herodotum ipſum non hauſerunt, in quo prorſus deſiderantur; ut quod habet Plinius *lib. 5. cap. 18. Scythopolim, antea Niſam, à Libero Patre ſepulta nutrice ibi Scythis deductis*, ſic fuiſſe nuncupatam.

ECCLESIA SCYTHOPOLIS.

Quodque non minus leviter Cedrenus in compendio *histor. pag. 135.* C. *Postquam Tricomim Palæstinæ pervenissent* (Scythæ qui Iphigeniam persequebantur) *& intellexissent eos quos insequebantur, jam inde abiisse, ibi remanserunt, & urbe cui Scythopolis nomen est condita, domum reversi non sunt.* Hæc Cedreni verba refert Hadrian. Reland. *tom. 2. pag. 1045.* ubi de urbe Tricomi, & propter illa fortassis Herodoti narrationem ut suspectam fictionis sprevit: sed, ut dictum est, id non scripsit Herodotus. Eusebius vero *lib. 1. chronic. citato* à Thoma de Pinedo *annot. 95.* ad Steph. Byzant. *pag. 610. col. 1.* ait: *Scythæ Palæstinam depopulabantur, & Basan* (Bethsan) *possederunt, ex eisdem vocatam Scythopolim* Σκυθόπολιν. Stephanus quoque *Scythopolis Palæstinæ urbs, vel Nissæ* (Nissa) *Cœlesyriæ, Scytharum urbs* Σκυθῶν πόλις. Ante eos auctor *lib. 2.* Machab. *cap. 12. vers. 29. & seqq.* scripsit de Juda Machab. & ejus copiis: *Inde ad civitatem Scytharum abierunt, quæ ab Hierosolymis sexcentis stadiis aberat. Contestantibus his, qui apud Scythopolitas erant, Judæis, quod benigne ab eis haberentur, etiam temporibus infelicitatis, quod modeste secum egerint: gratias agentes eis, & exhortati etiam de cætero erga genus suum benignos esse, venerunt Hierosolymam.* Item *lib. Judith. cap. 3. vers. 14.* juxta textum Græcum 70. interpretum *Scythopolis* appellatur *Scytharum urbs* Σκυθῶν πόλεως. Denique Georgius Syncellus *pag. 214.* C. sub tempore regis Josiæ, ait: *Scythæ Palæstinam incursionibus populantur, & Basan* (Bethsan) *occupant, de eorum nomine dictam Scythopolim* Σκυθόπολιν· Hæc verba Relandus adducit *pag. 993.* quæ profecto ipsius opinioni non favent. Non malè itaque, nî fallor, ex iis omnibus testimoniis colligitur nomen *Scythopolis* potius à *Scytharum* nomine, quam à loco *Succoth* esse repetendum.

Josephus urbis *Bethsan* sive *Scythopolis* meminit, non solum *lib. 12. ant. cap. 12.* supra laudato, sed etiam *lib. 3. de bello Jud. cap. 4. Galilæam,* inquit, *à meridie disterminat Samaritana regio & Scythopolis:* & *cap. 16. Scythopolim* (mittit) *quæ est maxima Decapoleos, & Tiberiadi vicina.* Item *lib. 5. antiq. cap. 1.* hanc tradit terminum esse regionis Manassis ad boream. *Lib. 13. cap. 18.* Judæis fuisse proditam ab Epicrate. *Lib. 14. cap. 10.* instauratam à Gabinio. Et in vita sua *p. 1025. edit. Genev. 1611.* ait Tiberiadem abfuisse ab Hippo 30. stadiis, à Gadaris 60. à Scythopoli 120. & sitam ad lacum Gennesareth. Adeoque nisi Tiberias ad unum extremum lacus collocetur, quum is tantum habuerit longitudinem 100. aut, ut alii volunt, 140. stadiorum, Scythopolis ad lacum hunc non potest collocari, uti à quibusdam fit; & ita collocanda est, ut distantiæ Tiberiadis ab Hippo & Gadaris conveniat. Situm longe alium & à vero quam maxime diversum urbi huic dedit Bochartus, qui in mappa geographiæ Syriæ & Ægypti, non tantum ad ortum Jordanis eam collocat, sed & *lib. 3. geogr. sac. cap. 13.* scribit: *numquid ea est Scythopolis urbs in Aulone seu Scythopolitana valle nobilis, ad Orientem lacus Tiberiadis, quem Syri vocant mare Ginnosar! &c.* Ita præfatus Relandus *pag. 994.* qui subdit *pag. 995.* «Non existimo multis mihi laborandum esse ut hunc » errorem refutem, quum ex sacro codice liqueat Bethsan ad Occidentem Jordanis fuisse, & « (Josephus) hunc situm adeo confirmet, ut nihil in universa geographia Palæstinæ certum, si hoc non sit, Scythopolim ad Occidentem Jordanis esse collocandam.» Urbs porro fuit Palæstinæ secundæ episcopatu insignis sæculo quarto, sed ejus incolarum multitudo magna sic superstitioni idololatriæ diutius addicta fuit, ut Christiani sæpè in ea gravioribus persecutionibus afflicti memorentur: unde plurimorum martyrum sub Imperatoribus ethnicis triumpho decorata est. Quo autem tempore Franci & Latini Palæstinam occupaverunt sæculo XI. Scythopolis jura sua metropolitica amisit, quæ *Nazareth* patriæ Domini concessa sunt; ea tamen postmodum à Græcis Hierosolymorum Patriarchis recuperavit.

EPISCOPI SCYTHOPOLIS.

I. PATROPHILUS.

PATROPHILUS Scythopolis episcopus, interfuit concilio Palæstino anno 318. juxta Baluzium in nova collectione conciliorum *pag. 23.* teste Hadriano Relando *Palæst. illustr. tom. 2. pag. 996.* Inter subscriptiones episcoporum synodi Nicænæ I. legitur *Patrophilus Scythopolis, to. 2. conc. Labb. col. 51.* C. Hic, & Eusebius Cæsariensis, dicuntur à Nicæta *in thesauro fidei orthodoxæ V. T.* ex Philostorgio, soli episcoporum Palæstinæ qui pro Ario steterint. Eum sane Theodoretus *lib. 1.* A *hist. eccl. cap. 7. pag. 26.* A. *edit. Vales.* inter Arii defensores huic concilio præsentes recenset: *Pauci vero,* inquit, *quorum superius mentionem feci, & præter illos.... Patrophilus Scythopolitanus* καὶ ὁ Σκυθοπολίτης Πατρόφιλος, *Theognius ipsius Nicææ episcopus, &c. Apostolicæ doctrinæ adversabantur, Ario patrocinantes.* Antiochiam cum cæteris Eusebianis venit anno 331. ad depositionem Eustathii illius urbis episcopi conficiendam. Id refert idem Theodoret. *ibid. cap. 21. pag. 52.* A. *Profectus est una cum illo* (Eusebio Nicomediensi) *etiam Theogonius* Θεογόνιος *episcopus Nicææ....*

Qui quum Antiochiam venissent, amicitiæ spe- A *ciem præferentes, summo cultu atque honore excepti sunt. Veritatis enim defensor magnus ille Eustathius omnem illis fraternam charitatem exhibuit. Inde quum ad sacra loca pervenissent, & eos qui idem cum ipsis sentiebant vidissent, Eusebium videlicet Cæsariensem, Patrophilum Scythopolitanum* καὶ τὸν Σκυθοπολίτην Πατρόφιλον, &c. *& alios Ariana labe contaminatos; consilium suum eis aperiunt, & una cum illis Antiochiam contendunt, &c. Libro etiam 5. cap. 7. pag. 205.* D. Patrophilum insignioribus Arianæ hæresis propugnatori- B bus accenset: *Orientalis vero imperii portio multis in locis hanc labem contraxit. Primo enim Arius, &c. Eusebius deinde* (Cæsareensis) *& Patrophilus* Πατρόφιλος *atque Aëtius Palæstini, &c. male jactis seminibus incrementum præbuere, &c.* Adfuit Patrophilus synodo Tyriensi adversus Athanasium anno 335. *tom. 2. concil. Labb. col. 436.* B. Inde cum cæteris episcopis Hierosolymam se transtulit dedicandæ causa novæ sanctæ resurrectionis ecclesiæ. Quum autem ibi litteras à Constantino recepissent sibi non admodum gratas: C *complures quidem ex illis*, inquit Socrates *lib. 1. hist. eccl. cap. 35. pag. 71.* A. *edit. Vales. ad proprias civitates reversi sunt. Eusebius vero & Theognis ac Maris atque Patrophilus cum Ursacio & Valente Constantinopolim profecti, non amplius de calice confracto, nec de mensa subversa, nec de cæde Arsenii inquisitionem fieri permiserunt: sed ad aliam conversi sunt calumniam, imperatori suggerentes comminatum esse Athanasium prohibiturum se ne annona mitteretur, quæ quotannis ex urbe Alexandria Constantinopolim vehi consueverat, &c.* Qua ca- D lumnia circumventus Imperator *Athanasium in exilium relegavit, & Gallias incolere præcepit.* Eusebium Vercellensem episcopum Scythopolim in exilium missum anno 355. indignissime habuit Patrophilus, ut legere est in ejusdem Eusebii epistola, apud Baronium ad annum 356. *num. 92. & seqq.* Anno 359. depositionis sententiam perpessus est in synodo Seleuciensi; *Patrophilum quoque episcopatu abdicarunt*, inquit præfatus Socrates *lib. 2. hist. eccl. cap. 40. pag. 152.* C. *eò quod à Dorotheo presbytero accusatus, & ab ipsis ad* E *causam dicendam citatus, non obtemperasset.* Fato functus fuerat anno 361. quo furentes gentiles, ut refertur in chronico Paschali *edit. D. Du Cange Paris. 1688. pag. 295. Patrophili quoque Scythopolitanæ ecclesiæ episcopi* (in textu Græco ἐπὶ δὲ τοῦ ἁγίου Πατροφίλου ἐπισκόπου τῆς ἐν Σκυθοπόλει ἐκκλησίας) *aperto tumulo, corporis alia quidem disperserunt, calvam vero* κράνιον *in usum veluti lichni suspensam contumeliose infixerunt.*

ECCLESIA SCYTHOPOLIS.

ASTERIUS.

II. PHILIPPUS.

III. ATHANASIUS.

Hieronymus *Asterium* quemdam *Scythopolitanum* laudat *epist. 84. ad Magnum vet. edit.* non longe ante finem, his verbis: *Quid in illis* (scriptoribus) *indoctum, imò quid non è media philosophia est! Hunc* (Clementem Alexandrinum) *imitatus Origenes decem scripsit Stromateas, &c. Extant & Julii Africani libri, &c. Eusebii quoque Emiseni, & Triphillii Cyprii, & Asterii Scythopolitæ, & Serapionis confessoris, &c.* Et epist. 89. ad Augustinum: *Porro quod dicis non debuisse me interpretari post veteres, & novo uteris syllogismo: aut obscura fuerunt quæ interpretati sunt Septuaginta, aut manifesta, &c. tuo tibi sermone respondeo. Omnes veteres tractatores, qui nos in Domino præcesserunt, & qui scripturas sanctas interpretati sunt, aut obscura interpretati sunt, aut manifesta. Si obscura; quomodo tu post eos ausus es disserere, quod illi explanare non potuerunt! Si manifesta, superfluum est te voluisse disserere, quod illos latere non potuit, maxime in explanatione psalmorum, quos apud Græcos interpretati sunt multis voluminibus, primus Origenes, secundus Eusebius Cæsariensis, tertius Theodorus Heracleotes, quartus Asterius Scythopolitanus, quintus Apollinarius Laodicænus, sextus Didymus Alexandrinus.* Eam epistolam scripsit Hieronymus exeunte anno 404. Verum incertum est num Asterium istum Hieronymus *Scythopolitanum* nuncupet ex præsulatu hujus urbis, quem gesserit, an ex loco originis ejus, sive domicilii, uti Clementem *Alexandrinum* dicit, & Didymum *Alexandrinum*, qui tamen nunquam fuerunt *Alexandriæ* episcopi: non enim expresse asserit Asterium illum fuisse episcopum. Aliunde negotium non modicum facessit, quandonam episcopatum Scythopolitanum capessiverit: siquidem Epiphanius *to. 1. lib. 3. adversus hæreses, hær. 73. num. 24. pag. 872.* A. *edit. Colon. 1682.* Patrophilo asserit Philippum successisse. *Erant enim inter illos*, inquit, *Patrophilus Scythopolitanus, & Philippus qui hujus successor constitutus illic fuerat.* Philippus autem iste sic recens decesserat, quum hunc librum de hær. Epiphanius anno circiter 376. aut 377. scripsit, ut de eo quasi adhuc viveret, licet successorem ejus etiam recenseat, loquatur, *ibid. num. 37. p. 885.* D. *Ex eisdem & illis Gemellinus extitit. Indidem & Philippus Scythopolitanus: necnon & Athanasius Scythopolitanus. Qui quidem non occultè, sed palam & audacter, velut bonitatis omnis expertes, non Arii solum decreta docent, sed & suam ipsorum propugnant hæresim, ac veritatis*

ECCLESIA SCYTHOPOLIS.

professores insequuntur. Tillemontius *tom. 10. monument. ad hist. eccl. pp. 407. & 799.* difficultatem sensit, ad quam enucleandam ait Asterium factum fortassis fuisse episcopum Scythopolitanum post Athanasium Patrophili successorem, imò post Saturninum qui anno 381. concilio generali Constantinopolitano interfuit. Sed quia Hieronymus hunc Asterium, ceu antiquiorem prodit, utpote quem reponat inter Theodorum Heracleotem qui non excessit annum 355. & Apollinarium Laodicænum de quo nihil reperimus post annum 382. eumdemque Asterium *quartum* computet libri Psalmorum interpretem, *quintum* vero Apollinarium, & *sextum* Didymum; conjicit præfatus Tillemontius, sub Joviano Imperatore, qui Juliano successit anno 363. & fato functus est anno sequenti, hunc Asterium, qui probabiliter orthodoxus erat, ab orthodoxis Scythopolitanis suum fuisse constitutum episcopum, dum simul Philippus Arianus suos Arianos regeret. At istud ariolari est, quum Epiphanius, qui Patrophilum, Philippum & Athanasium Arianos episcopos Scythopolitanos memorat, Asterii ejusdem urbis illo ipso tempore antistitis orthodoxi nullatenus meminerit. Satius itaque duco Asterium hunc *Scythopolitanum* dici ab Hieronymo, non quod illius ecclesiæ episcopus fuerit; sed quod vel ex urbe Scythopoli oriundus esset, vel in ea urbe diutius commoratus sit.

De *Philippo* & *Athanasio* Scythopolitanis præsulibus Arianis nihil aliud nobis notum est, quam quod supra retulimus ex Epiphanio, ex cujus verbis colligendum datur priori circa ann. 376. aut 377. mortuo successisse posteriorem. Hic autem jam obierat anno 381. ut modo patebit.

IV. SATURNINUS.

In indice Latino Patrum synodi secundæ generalis anno 381. Constantinopoli celebratæ sub Theodosio Magno, extat *Saturninus Scythopolitanus*, qui probabiliter Athanasio Ariano, sive mortuo, sive deposito successerat. *To. 2. conc. Labb. col. 955.* C.

V. THEODOSIUS.

Inter episcopos Orientis qui Joannis Chrysostomi amicitiam coluerunt, etiam dum exilio mulctaretur, è præcipuis fuit *Theodosius Scythopolitanus episcopus*, ad quem anno 404. ille scripsit epistolam 89. Θεοδοσίῳ Σκυθοπόλεως, eumque laudat ceu præsulem magni meriti, ecclesiisque valde utilem iis difficillimis temporibus. Legitur hæc epistola *tom. 4. operum Græco-Lat. Joan. Chrysost. Fronton. Ducæi edit. Paris. 1636. pag. 730.* B. *& nov. edit. tom. 3. pag. 640.* D.

VI. ACACIUS.

Dum Cyrillus Alexandrinam ecclesiam administraret, sedebat Scythopoli *Acacius*, sive ante synodum Ephesinam I. anno 431. habitam, cui non videtur interfuisse, sive post hujus synodi celebrationem: Acacio enim episcopo Scythopolis Ἀκακίῳ Σκυθοπόλεως scripsit epistolam Cyrillus *de Capro emissario.* Extat hæc epistola Græcè & Latinè, operum Cyrilli Alex. *to. 5. part. 2. edit. Paris. 1638.* inter ejus epistolas *pag. 121. ad Acacium episcopum* πρὸς τὸν Ἀκάκιον ἐπίσκοπον, non dicitur cujus loci; sed Photius *in biblioth. cod. 169. pag. 379. edit. Rothom. 1653.* ait: *Erat & hic epistola ad Acacium Scythopolitanum de emissario Capro* πρὸς Ἀκάκιον ἐπίσκοπον Σκυθοπόλεως. Ephræmius quoque Patriarcha Antiochenus citat, apud eumdem Photium *ibid. cod. 229. pag. 796.* aliud scriptum Cyrilli Alexandrini *ad Acacium Scythopolitanum episcopum,* πρὸς Ἀκάκιον Σκυθοπόλεως ἐπίσκοπον.

VII. SEVERIANUS *Martyr.*

Inter episcopos Palæstinæ secundæ qui subscripserunt concilio Chalcedonensi anno 451. commemoratur in indice Latino *Severianus Scythopolitanus, tom. 4. conc. Labb. col. 788.* D. sed nulla in actis Græcis de eo mentio occurrit. Hunc Theophanes ad ann. 5945. æræ Constantinopolitanæ, Chr. 452. Imperatoris Marciani tertium, interfectum refert ab impio Theodosio sedis Hierosolymitanæ adversus Juvenalem, peracta synodo Chalcedonensi, invasore: *Severianum autem,* inquit *pag. 92.* B. *edit. Paris. 1655. Scythopoleos episcopum,* Σευηριανὸν δὲ τὸν ἐπίσκοπον Σκυθοπόλεως, *quum ipsius pravis erroribus assentiri nollet, civitate expulsum interfecit.* Ipse quoque Imperator Marcianus in epist. 8. ad Alexandr. monachos, *to. 4. conc. col. 852.* E. ait: *Severianus piæ memoriæ episcopus Scythopolis, una cum aliis pro illo* (id est, in locum Juvenalis) *nefarie interemptus, vesaniæ Theodosii fuit parergon:* Σεβηριανὸς δὲ ὁ τῆς εὐλαβοῦς μνήμης ἐπίσκοπος τῆς Σκυθοπολιτῶν, ἅμα ἑτέροις ἀντ᾽ ἐκείνου δυσσεβῶς ἀναιρεθεὶς, πάρεργον τῆς Θεοδοσίου κατέστη μανίας. Et in epistola 9. ad Aeliæ monachos, *ibid. col. 857.* B. *Proficientibus autem ad pejora .... Juvenalem sanctissimum episcopum, & alios reverentissimos sacerdotes per quendam ad hoc destinatum interficere voluistis. Quum vero is qui missus fuerat, fuisset spe sua deceptus, fine effectu suam vesaniam & eorum à quibus missus fuerat esse non finens, Severianum sanctæ memoriæ episcopum gladio percutiens, neque his qui erant cum eo pepercit.* Denique in epist. 15. ad sanctam synodum in Palæstina congregatam, *col. 880.* A. *Severinum* Σευηρῖνον *sanctissimum Scythopolitarum*

Scythopolitarum episcopum, una cum iis qui cum ipso erant, interfecit (Theodosius.) De eo Theodosio vide supra *coll. 116.* B. *& 165.* C. D. In Martyrol. Rom. colitur Severiani memoria die 21. Febr. his verbis: *Scythopoli in Palæstina S. Severiani episcopi & martyris.*

VIII. Olympius.

Severiano anno 452. pro fide Chalcedonensi, ut supra dictum est, occiso, suffectum fuisse ab orthodoxis in sede Scythopolitana *Olympium* istum verisimile est. Ad eum, ut ad plures alios metropolitanos & episcopos, eamdem epistolam scripsit Leo Imperator anno 457. post necem Proterii Alexandrini Patriarchæ, de concilio Chalcedonensi, quam legere est cum nominibus præsulum ad quos missa fuit, tum apud Labbeum *tom. 4. concil. col. 889.* E. tum apud Harduinum *tom. 2. col. 689.* C. Notandum tamen, præterquam quod in serie episcoporum quam recenset Labbeus tres desunt episcopi qui exstant in serie Harduini, insuper in serie Labbeana haberi: *Basilio episcopo Seleuciæ Isauriæ. Olympio episcopo Constantiæ Cypri. Joanni episcopo Patrensi.* In Harduina vero, *Basilio, &c. Olympio episcopo Scythopoleos. Savino episcopo Constantiæ Cypri. Joanni episcopo Patrensi.* Ex quibus colligitur in serie Labbeana, ex duobus episcopis unum conflatum fuisse, ita ut nomen prioris conjunctum sit cum sede posterioris. Obiit Olympius circa finem anni 466. paulo-post beati Theoctisti in Palæstina abbatis mortem: sic enim refert Cyrillus Scythopolitanus in vita sancti Euthymii *tom. 2. monument. eccles. Græc.* Coteler. *num. 100. pag. 284.* B. C. *Quum vero Patriarcha* (Anastasius) *cognovisset apud Theoctistum assidere Euthymium, idque existimasset occasionem esse non inopportunam ad eum veniendi, jam beato Theoctisto ad Deum profecto, tertia die mensis Septembris, accedit ad eum, & communiter ab iis facta est corporis sepultura.* Et num. 103. p. 286. C. *Statim autem post magni Theoctisti obitum, quum Olympius Scythopolitanus episcopus vitam reliquisset, Cosmas quidem custos crucis pro illo ordinatur episcopus.*

IX. Cosmas.

Olympio mense Septembri vel Octobri anni 466. mortuo successit *Cosmas* modo memoratus, de quo hæc scribit præfatus Cyrillus in vita citata sancti Euthymii, scilicet *num. 40. pag. 231.* C. *Accedunt ad eum* (Euthymium) *quidam numero tres, fratres secundum carnem; qui germina quidem erant Cappadocum regionis, in Syriæ autem tractu educati, illic in virtute & doctrina se exercuerant, Cosmas, Chrysippus, & Gabrielius. Is autem faciens ut consueverat, nec eos admisit, ætatem causans juvenilem, mutuumque naturæ amorem, qui etiam solet, ut plurimum, avocare à contentione exercitationis; & maxime quod esset Gabrielius adhuc adolescens ac imberbis.... Ea vero nocte venit ad ipsum in somnis aliquis, mandans tum ut fratres exciperet, sunt enim, inquit, ab ipso Deo ad te missi: tum ut deinceps paratus esset ad susceptionem cujuslibet accedentis & volentis. Manè igitur præclaram illam fraternitatem & cognationem suscipiens, ut ei jusserat visio, ait Cosmæ, qui primus erat ætate inter fratres: sic ego jam feci, juxta ea quæ mihi à Deo mandata fuerunt, atque vos in hanc domum admisi, &c. verum non puto te longo tempore hîc vitam acturum; sed ecclesiæ Scythopolitanæ præfecturam propediem accipies. Num. 54. pag. 245.* C. refert idem Cyrillus Cosmam à Juvenale Patriarcha Hierosolymitano ordinatum fuisse diaconum, circa tempora synodi Ephesinæ primæ, quæ anno 431. celebrata est. *Et num. 57. pag. 247.* C. ab eodem in ordinem presbyterorum fuisse ascitum, eique mandatam sanctæ Crucis custodiam. Denique *num. 103. pag. 286.* C. constitutum esse ab Anastasio Patriarcha Juvenalis successore episcopum ecclesiæ Scythopoleos post mortem Olympii, juxta Euthymii prædictionem. *Et quidem B. Cosmas,* inquit, *quum totos triginta annos in eo principali munere permansisset, magnis in secunda Palæstinorum provincia claruit meritis. Chrysippus autem frater ejus, ubi duodecim annos obiisset ministerium custodiendæ crucis* (quod ipsi post Cosmam præstitum fuerat) *scriptis relictis & numero multis, & ob tractationem laudabilibus, vita excedit. Horum* tandem *frater Gabrielius, presbyter,* (factus) *& monasterii* (S. Stephani. Protom.) *per 24. annos præfectura functus, postea breve sibi ædificavit monasterium in valle venerabilis templi ad orientem, quod nomine sanctæ Ascensionis donatum fuerat, &c. moritur autem octogesimo ætatis anno in* (illo) *monasterio: & illic fit viro sepulcrum in signis maximis illustri.* Decesserit oportet ex hac vita Cosmam Scythopolitanum antistitem anno 496. aut sequenti, utpote qui à fine anni 466. per 30. annos sederit.

X. Joannes.

Cosmam probabiliter excepit circa annum 496. *Joannes,* quem Sophronius Patriarcha Hierosolymitanus in epistola synodica ad Honorium, teste Photio *codice 231. col. 890. edit. Rothomag. 1653.* inter varios Patres citat contra Monothelitas: *& beatus Joannes antistes Scythopolitanus, qui doctè & piè de synodo Chalcedonensi scripsit.* Idem Photius *cod. 95. col. 250.* recenset *Joannis Scythopolitæ*

lib. 12. contra Eutychianos. *Lectus est*, inquit, *Joannes Scythopolita scholasticus*, Ἀνεγνώσθη Ἰωάννου Σκυθοπολίτου σχολαστικοῦ, *adversus ecclesiæ desertores, sive contra Eutychen & Dioscorum, ejusdemque sectæ asseclas*. Quum hunc Joannem *episcopum* non appellet Photius, nescio an non sit *Joannes* ille *scholasticus Scythopolita Expelleutæ filius*, cujus meminit Cyrillus Scythopolitanus in vita sancti Sabæ *num. 61. tom. 3. monum. eccl. Græc.* Coteler. *pag. 327*. B. C. qui confundendus non est cum *Joanne episcopo Scythopolitanò*, si quidem vivebat ille sub Theodosio Joannis episcopi successore. Porro Joannes grammaticus Scythopolita, diversus à Joanne episcopo, is esse videtur qui calamum strinxit adversus Basilium Cilicem Nestoriano errori nimium indulgentem, & à quo ipse vicissim multis scriptis exagitatus est, ut narrat idem Photius *cod. 107. col. 282*. Agatho Papa in epistola ad Constantinum Pogonatum, quæ lecta est in synodo VI. generali act. IV. *tom. 6. concil. Labb. col. 664.* Joannem episcopum Scythopolitanum laudat: *Non desunt autem*, inquit, *& aliorum venerabilium Patrum probatissima testimonia .... beatæ memoriæ Joannes Scythopolitanus episcopus, Eulogius Alexandrinus, &c.* Fato functus fuerat Joannes iste an. 518. ut modo patebit.

XI. Theodosius.

Anno 518. sedebat *Theodosius* Scythopolitanus antistes, quum Justinus Imperator litteras encyclicas ubique misit pro concilio Chalcedonensi; sic enim refert Cyrillus Scythopolitanus in vita S. Sabæ *num. 61. Tom. 3. monum. eccl. Græc. pag. 327*. A. *Tunc archiepiscopus Hierosolymorum Joannes suadet sancto Patri nostro Sabæ transire usque in Cæsaream & Scythopolim, una cum aliis quibusdam eremi hegumenis, ad patefaciendas illas Imperatoris litteras, & quatuor concilia per urbes sacris diptychis inserenda, &c. Etiam Scythopolim advenerunt: atque in occursum eorum cuncti cives, una cum sanctissimo metropolita Theodosio prodiere ad sancti Thomæ apostolium, sive templum, &c. Erat porro quidam Scythopoli scholasticus Joannes Expelleutæ filius, vir bonus & animo illuminatus, qui accedens ad sanctum Sabam in episcopalem domum, sermonem multum de quodam Silvano Samarita habuit.... quibus auditis, sanctus Pater noster Sabas Spiritu sancto repletus, dixit tum episcopo, tum iis qui aderant: Ecce veniunt dies, ait Dominus, & complementum in Silvano accipiet Psalmus Davidis quinquagesimus primus, ut ipse in media civitate igne comburatur.* Quod tredecim aut quatuordecim annis postea, anno scilicet 531. aut sequenti completum fuit, ut legere est supra *col. 191*. A. Subscripsit Theodosius eodem anno 518. epistolæ synodicæ Joannis Hierosolymitani adversus Severum Antiochenum, Θεοδόσιος ἐπίσκοπος τῆς Σκυθοπολιτῶν, *Theodosius episcopus Scythopolitanus, tom. 5. conc. Labb. col. 191*. A. Hunc rogavit sanctus Sabas anno 532. paulo ante suam mortem, ut Cyrilli ipsius vitæ scriptoris, qui adhuc puer erat, curam gereret. Vide supra *col. 193*. E. Anno 536. synodo Hierosolymitanæ, sub Petro Patriarcha, adversus Anthimum & alios hæreticos interfuit: ejus subscriptio exstat *tom. 5. conc. Labb. col. 283*. C. his verbis: Θεοδόσιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Σκυθοπόλεως, *Theodosius.... episcopus Scythopolitanus*. Quandonam abhinc obierit nos latet, sed mortuus videtur ante Petrum Patriarcham, quem decessisse communius asserunt scriptores anno 544.

XII. Theodorus.

Theodorus hic Theodosio probabiliter successit. In Origenistarum monachorum tumultibus post mortem S. Sabæ exortis, de quibus vide supra *col. 196. & seqq.* Origenistis se adjunxit, unde Theodoro Ascidæ factus acceptissimus, Scythopolitanus præsul creatus est. Audiendus Cyrillus Scythopolitanus in vita sancti Sabæ *num. 89. to. 3. monum. eccl. Græc. pag. 373*. A. *Quum ergo Theodorus* (Ascidas) *.... staret à partibus Isochristorum, eosque tueretur, multosque ipsorum episcopos Palæstinæ ac hegumenos constitui fecisset; necnon Theodorum novæ lauræ præpositum procurasset fieri crucis custodem, & Scythopolitanorum metropolitam, procellæ atque tempestates comprehenderunt non solum nostrum gregem, sed etiam eum qui impiissimo Protoctisto dogmati adhærebat, quique præfectum habebat Isidorum, &c.* Id refert Cyrillus ante Petri Patriarchæ Hierosolymitani obitum, de quo *ibid.* loquitur *num. sequenti 90*. C.

In bibliotheca Coisliana olim Segueriana, *pp. 86. & 94.* legitur ex codice 34. olim 43. membranaceo, sæculo circiter XII. scripto, constante fol. 212. *fol. 22.* opusculum hujus Theodori. Initium est: *Libellus Theodori episcopi Scythopoleos, religiosissimo Domino Justiniano, & beatissimis Patriarchis Eutychio, Apollinario, Domnino, & Eustochio; Theodorus misericordia Dei episcopus Scythopolitanorum. Quoniam nuper, utpote homo, quædam sentiebam ab atheo & impio Origene prolata circa præexistentiam & restitutionem: nunc autem lectis accuratius divinis scripturis, & sanctis deiferisque patribus, clarè edoctus ejusmodi impia dogmata cum Græcorum stultitiis, & Manichæorum fabulis consentire, imò etiam cum Arianicis blasphemiis, & Judaïcis quæ à Nestorio, sive ab impio Theodoro* (Mopsuesteno) *excogitatæ sunt; quumque compererim vos*

ECCLESIA SCYTHOPOLIS.

piissimos, sanctissimos, beatissimos archiepiscopos & Patriarchas, Eutychium hujusce imperialis urbis antistitem, Apollinarium Alexandrinorum, Domninum Theopolitarum seu Antiochenorum, & Eustochium Hierosolymitanorum, ejusmodi dogmata, utpote execranda, jure abhorrere ac omnino ejicere; ac in more sit eos qui pœnitentiam agunt ac errorem confitentur suum, à sancta Dei catholica & apostolica ecclesia recipi; ideoque ego gratiam maximam profiteor Deo, vestræque piissimæ serenitati, necnon memoratis beatissimis Patriarchis, qui mihi procurarunt ut ab hoc animæ pernicioso damno liberarer & omnino eruerer, &c. *Quamobrem imperio vestro, ac præfatis beatissimis Patriarchis obtemperans profiteor ea quæ subjiciuntur.* (Sunt duodecim anathematismi Justiniani Imperat. adversus errores Origeni adscriptos, tacito tamen ubique ejus nomine.) Deinde sic concludit: *Anathema Origeni Adamantio, qui hæc exposuit, cum detestandis & maledictis ejus dogmatibus; omnique personæ hæc sentienti, aut docenti, aut prædicanti, aut quæ secundum quidpiam quovis tempore hæc defendere ausa sit, aut quæ à præsenti tempore hæc non detestata fuerit. Theodorus misericordia Dei episcopus Scythopolitanorum præsentem libellum feci, & totum manu mea descripsi.*

Porro observandum diligenter, Theodorum in eo libello, quem, Eutychio Constantinopolitano, Apollinario Alexandrino, Domnino Antiocheno, & Eustochio Hierosolymitano Patriarchis, qui omnes anno 553. actis v. synodi generalis, tres quidem manu propria, Eustochius vero per tres vicarios subscripserunt, adhuc sedentibus edidit, (subindeque intra illud spatium temporis quod fluxit ab an. 552. quo, mense Aug. exeunte, Mennæ defuncto Eutychius suffectus est, ad annum 559. quo Domninus obiit illorum primus mense itidem Augusto,) nihil omnino eloqui de Origenis damnatione in illa quinta synodo generali peracta; nec Didymum & Evagrium vel leviter nominare, quos vulgo scriptores una cum Origene in ea synodo v. perhibent damnatos. Numquid solemnem hanc tacuisset Theodorus Origenis proscriptionem, ex qua tantum laudis redundasset in Justinianum Imperatorem, præfatosque Patriarchas, si latam fuisse novisset? Hæc certe mentio præsenti materiæ nec extranea erat, nec à Theodoro negligenda: præsertim quum ea proscriptio plurimo dedecore dogmata Origeniana quæ ejurabat, aspergeret. Scriptum autem hoc opusculum Theodori post quintam synodum generalem palam fit ex silentio Cyrilli Scythopolitani, qui licet lucubrationem suam de vita sancti Sabæ ultra tempus hujus synodi generalis cujus meminit, producat; nihil tamen dicit de reditu Theodori Scythopolitani præsulis ad sanam doctrinam, iis rejectis Origenianis erroribus, propter quorum professionem, ipso teste, Theodorus Ascidas maximus Origenistarum monachorum protector, eumdem ad illam sedem promoveri curaverat. Posterior itaque fuit retractatio illa Theodori, nondumque facta fuerat quando Cyrillus opus suum de vita sancti Sabæ absolvit. Hinc vero non parum corroborari videtur assertio supra ventilata, *col. 210. & seqq.* qua statuimus gravioribus momentis, in synodo v. generali nihil reipsa de Origene, Didymo & Evagrio damnandis propositum, tractatum, aut definitum fuisse. Tillemont. *to. 10. monument. ad hist. eccl.* in Didymo, ait *pag. 397.* de damnatione ejus cum Origene & Evagrio per synodum quintam generalem, *non ignorari multa suppetere dicenda,* quæ ad sæculum sextum pendenda remittit: his utique verbis innuens damnationem illam Origenis, Evagrii & Didymi, summis involvi difficultatibus, nec certam sibi videri. In indice episcoporum hujus synodi quintæ, Theodorus iste Scythopolitanus non legitur, nec aliud quicquam de eo nobis compertum est.

XIII. Germanus.

Gerasimi monachi testamento, quod in monasterio sancti Euthymii Hierosolymitano asservatur, subscripsit anno mundi juxta æram Constantinopolitanam 6654. id est Christi 1146. post Arsenium Patriarcham, *Germanu* metropolitas *Basan*, seu *Bethsan* ὁ Βάσων, id est *Scythopolis* (notat scilicet Hadr. Reland. *to. 2. Palæst. illustr. pag. 997.* nomen *Bethsan* ab Hebræis constanter usurpari.) Ita habet Dositheus Patriarcha, *lib. 7. hist. Patr. Hierosf. cap. 22. §. 4.* Vide supra ubi de Arsenio, *col. 502.* B.

II. ECCLESIA NAZARETH.

De *Nazareth* Domini nostri Jesu-Christi patria, hæc tradit Hieronymus, in locis Hebr. *Nazareth, unde & Dominus noster Salvator Nazaræus vocatus est...... est autem usque hodie in Galilæa viculus contra Legionem in quinto decimo ejus milliario ad Orientalem plagam juxta montem Thabor, nomine Nazara.* Recentiores ab occasu montis Thabor oppidum istud Nazareth aiunt situm duabus aut tribus ab eo leucis, 16. aut amplius à Capharnaum milliaribus,

ECCLESIA NAZARETH. colli impositum est, ex quo Christum præcipitare volebant impii cives, Luc. *cap. 4. vers. 29.* Addit Hadr. Reland. *to. 1. Palæst. illustr. pp. 497. & 498.* Nazareth dici ab Hieronymo esse *contra Legionem*, quamvis sat magno intervallo inde remota sit, quia per planitiem interjectam urbem illam respicit.

Post subactam Latinorum armis Palæstinam, Nazareth episcopali sede ab ipsis donata est, metropoliticisque pro Scythopoli, quæ tunc fere deserta erat, juribus ornata. A Græcis itidem, postquam recessissent Latini, inter metropoles conservata est, licet nihilominus sua Scythopoli reddita jura videantur.

EPISCOPI NAZARETH.

I. Pachorus.

Pachorus post medium sæculum proximè elapsum antistes fuit *Nazareth*, ex qua assumtus fuit ad Alexandrinam sedem occupandam. Obiit Smyrnæ anno 1685. terræ motu obrutus. An ante vel post Parthenium ecclesiæ Nazareth præfuerit, ignoramus.

II. Parthenius.

Anno 1672. metropolita Nazareth sedebat *Parthenius*, quo synodo Bethleemitanæ à Dositheo II. congregatæ adfuit, erroresque Calvinianos damnavit die 16. Martii: ὁ ἁγίας Ναζαρὲθ μεζοπολίτης Παρθένιος, *Parthenius metropolita sanctæ Nazareth. Tom. XI. concil. P. Harduin. col. 267.* E.

III. Dorotheus.

Dorotheus iste regebat ecclesiam Nazareth anno 1733. ut certiores nos fecerunt epistolæ duæ Gallicè scriptæ eo anno, mense Martio, ex urbe Tripoli Syriæ.

III.

ECCLESIA MONTIS THABOR.

Mons *Thabor* memoratur Jos. *cap. 19. vers. 22. Jud. 4. vers. 6. & Ps. 88. vers. 13.* In tribus quidem his locis septuaginta interpretes Θαβὼρ *Thabor*, ut in Hebræo est, scripserunt: at Ozeæ *cap. 5. vers. 1.* mutarunt nomen in Græcam formam Ἰταβύριον *Itabyrion.* Unde Hieronymus in hunc locum ait: *Expanditis rete super montem Thabor, quem septuaginta* Ἰταβύριον *transtulerunt, hanc habentes consuetudinem, ut Hebræa nomina Græco sermone declinent; sicut Edom, hoc est, Esau; & Seir semper Idumæam interpretantur. Est autem Thabor mons in Galilæa, situs in campestribus, rotundus atque sublimis, & ex omni parte finitur æqualiter.* Ex hac versione habemus *Itabyrion* Josephi *lib. 4. de bell. Jud. cap. 6.* (2.) esse montem Thabor, de quo sic loquitur: *Vespasianus autem inter curas obsidionis* (Gamalensis civitatis) *subcisivum opus adgreditur adversus eos qui montem Itaburium* Ἰταβύριον *occupaverant, inter campum magnum & Scythopolim medium: cujus altitudo 30. stadiis assurgit, Septemtrionali latere inaccessa: in vertice planities 26. stadiorum patet, tota muro circumdata.* Eusebius in Onomastico, juxta translationem Hieronymi, hæc de eo monte scribit: *Thabor, terminus Zabulon; est autem mons in medio Galilææ, mira rotunditate, sublimis, distans à Diocæsarea decem millibus contra Orientalem plagam, qui confinium quoque inter tribum Issachar & Nephtalim fuit.* In colle quindecim & amplius stadiis alto, propè montem Thabor, urbs quædam fuit ejusdem nominis, cujus mentio fit 1. Paral. *cap. 6. vers. 77.* Illam Polyb. *lib. 5. cap. 70.* *Atabyrion* appellat, de Antiocho rege narrans: *Cæteris quæ ceperat præsidio firmatis ad Atabyrium accessit* πωρὼν ἐπὶ Ἀταβύριον. *Id in colle situm est leniter se attollente, adscensum habens plusquam 15. stadiorum. Usus vero tum insidiis & stratagemate, oppidum occupavit.* Ita refert Cellarius *geogr. antiq. to. 2. lib. 3. cap. 13. pag. 500.* qui & hæc subdit *pag. sequenti.*

« An *Thabor* sive *Itabyrius* sit mons ille excelsus in quo Christus cœlestem claritatem adsumserit, licet plurimi affirment, sunt tamen etiam eruditi viri qui negatum eant. Antiqua traditio est hunc ipsum montem *Thaborem* esse, in quo sanctissimi viri Moses & Elias colloquuti cum Servatore sunt. Hieronymus epist. 17. ad Marcellam Paulæ & Eustochii nomine: *Pergemus ad Itabyrium, & tabernacula Salvatoris, non ut Petrus quondam voluit, cum Mose & Helia, sed cum Patre cernemus & Spiritu sancto.* Idem rursus Epitaph. Paulæ, sive epist. 27. *scandebat montem Thabor, in quo transfiguratus est Dominus.* Ita Cyrillus, Beda, & alii: unde constans nata opinio. Nec vero defuerunt qui aliter sentirent, sed rationibus destituti: (His vero momentis) Lightfootus in Marc. *cap. 9.* vulgarem opinionem adgreditur. *Christus*, inquit, *in historia proxime antecedente fuit in finibus Cæsareæ Philippi*, Matt. *cap. 16. vers. 13.* Marc. *cap. 8. vers. 27.* Luc. *cap. 9. vers. 18. nec, quod ex Evangelistis elici potest, locum mutavit ante hanc historiam. Intercesserunt quidem sex dies, in quibus, in quies, proficisci potuit*

ECCLESIA MONTIS THABOR.

» *Christus à Cæsarea Philippi ad Thaborem. Potuit quidem, sed nullam loco mutationem innuunt*
» *Evangelistæ, tantum dicentes, quod tres ex discipulis suis duxerit in montem. Quum descenderet*
» *de monte, sanavit puerum dæmoniacum,* Marc. cap. 9. verſ. 26. *Inde in domum introïvit,* verſ. 27.
» *ex qua profectus cum discipulis prætergrediebantur Galilæam,* verſ. 29. *& venerunt Capharnaum,*
» verſ. 32. quam in via reliquiſſet ſi ex Cæſarea illa ad Thaborem montem fuiſſet profectus.
» Tandem colligit Lightfootus *consonantius videri historiæ evangelistæ Christum transfiguratum*
» *fuisse in monte aliquo propè Cæsaream Philippi, isto forsan, qui teste Josepho altissimus ipsissimis*
» *fontibus Jordanis imminebat, atque ad pedem cujus sita erat illa Cæsarea.* Hæc ſpecioſe ita
» differuntur, ſubjungit Cellarius *pag. 502.* neque improbabiliter: nec vero propterea exploſam velim vulgarem opinionem, quam nominati Patres utique ab antiquioribus acceperant.» Hadr. Reland. qui *tom. 1. Palæst. illustr. pag. 334.* in ſententiam vulgari contrariam ſe propendere indicat, nihil tamen occurrere fatetur quod vulgarem evellere atque evertere queat.

Adamnanus ſcriptor ſæculi ſeptimi, ait de ſitu hujus montis, *lib. 2. de locis Sanctis,* apud eumdem Hadr. Reland. *ibid. pag. 333. Mons Thabor in Galilæa tribus millibus à lacu Chenereth distat, mira rotunditate ex omni parte collectus, à parte boreali respiciens supra dictum stagnum, herbosus valde & floridus. In cujus amœna summitate ampla planities silva prægrandi circumcincta habetur, cujus in medio campo monachorum inest grande monasterium, & plurimæ eorumdem cellulæ, nam illius montis campestris vertex non in angustum coarctatur cacumen, sed in latitudinem dilatatur stadiorum 24. altitudo autem ejus 30. stadiis sublimatur.* In ſancti Willibaldi itinerario, fœtu ſæculi octavi, legitur: *Ibi est nunc monasterium monachorum, & hæc ecclesia Domino est consecrata, & Moysi, & Heliæ, & illi cives nominant illum locum, montem age,* (id eſt ſanctum.) Duos tantum hujus eccleſiæ archiepiſcopos novimus.

EPISCOPI MONTIS THABOR.

I. Leontius.

PRæſenti ſæculo, ante annum 1733. ſedit quidam *Leontius episcopus Montis Thabor,* ὁ Θαβωρίου ὄρους Λεόντιος.

II. Levendius.

Epiſtola Gallicè ſcripta ex urbe Tripoli Syriæ, menſe Martio, anno 1733. tradit epiſcopum *Montis Thabor* qui tunc ſedebat, *Levendium* nominari.

IV. ECCLESIA PELLÆ.

PELLAM urbem Decapolis & aquis divitem eſſe ſcribit Plinius *lib. 5. cap. 18.* Hieronymus & Euſebius in *Asiroth & Jabes Galaad,* aliquid de ſitu ejus produnt, nimirum Jabes eſſe *prægrandem villam à civitate Pella sex millibus distantem pergentibus Gerasam:* ſed neutro loco addunt, inquit Cellarius *to. 2. geogr. antiq. lib. 3. cap. 13. pp. 643. & seq.* in quam plagam, Orientem an Septemtrionem: quo fit ut in dubio poſitio ejus maneat, præſertim quod nec certiſſima ipſius ſit Geraſæ. Si fides Ptolemaïcis numeris eſſet, confici res facile poſſet: ſed nimis hic diſcrepant Latini à Græcis.... His ergo ſi ſtare licet Geraſa à Pella 35. millibus in ortum recedit, quinque autem ab eadem in Septemtrionem inclinat. Pellam *diruit* Alexander Jamnæus, teſte Joſepho *lib. 13. antiq. cap. 23. eo quod ejus incolæ recusarent Judæorum ritus recipere.* Idem *lib. 2. de bello Jud. cap. 19.* jungit Geraſa, Pellam & Scythopolim. Euſeb. *lib. 3. hist. eccl. cap. 5. pag. 75.* A. *edit. Valef.* hæc narrat de fuga Chriſtianorum verſus Pellam, inſtante obſidione Hieroſolymorum à Veſpaſiano: *quum universa plebs fidelium ecclesiæ Hierosolymitanæ ex oraculo quod viris quibusdam sanctissimis divinitus editum fuerat, ante initium belli ex civitate migrare, & oppidum quoddam trans Jordanem, Pellam nomine,* Πέλλαν αὐτὴν ὀνομάζουσιν, *incolere jussa fuisset; jamque omnes qui in Christum crediderant, relictis Hierosolymis, sedes suas Pellam transtulissent, &c.* Idem tradit Epiph. *lib. 1. adversus hæreses, hær. 29. num. 7. pag. 123.* B. *& lib. de ponder. & mens. n. 15. pag. 171.* A. Ea itaque primordia fuerunt eccleſiæ Pellenſis, cujus tamen præſules nulli ſuppeditantur ante ſæculum quintum.

EPISCOPI PELLÆ.

I. Zebennus.

PRædatoriæ ſynodo Epheſinæ interfuit *Zebennus* anno 449. Ζέβεννος ἐπίσκοπος πόλεως Πέλλης, *Zebennus episcopus civitatis Pellæ, tom. 4. conc. Labb. coll. 118.* D. *268.* C. & *313.* A. Erratum duobus abhinc annis, anno ſcilicet 451. retractavit & eccleſiæ reconciliatus eſt in ſynodo Chalcedonenſi, cujus actis ſubſcripſit, *ibid. coll. 82.* D. *328.* E.

ECCLESIA PELLÆ.

* 2.° Quia bis ponuntur nn. 459 & 460. in hoc tomo Labb.

460. B. * 494. B. 585. B. & 808. D.

II. PAULUS.

Anno 518. epistolæ synodicæ Joannis Hierosolymitani præsulis adversus Severum Antiochenum nomen suum apposuit Παῦλος ἐπίσκοπος Πέλλης, *Paulus episcopus Pellius* sive *Pellæus*. *To. 5. conc. Labb. col. 191*. C.

III. ZACHARIAS.

Pellensem ecclesiam administrabat *Zacharias* iste anno 532. Quum enim eo anno S. Sabas Constantinopolim missus fuisset à Petro A Patriarcha Hierosolymorum ad Justinianum Imperat. ut miserum ei Palæstinæ statum exponeret, Zacharias Pellæ episcopus ab Imperatore nominatus est cum Antonio episcopo Ascalonis, qui regionem illam lustrarent: vide supra, ubi de Antonio episcopo Ascalonis, *col. 600*. A. Superstes adhuc erat Zacharias anno 536. quo subscripsit sententiæ contra Anthimum & alios hæreticos ab eodem Petro Patriarcha latæ mense Septembri in synodo Hierosolymitana. Ζαχάριας ἐπίσκοπος τῆς Πελλαίων, *Zacharias episcopus Palleonus* sive *Pellæorum*. *To. 5. conc. Labb. col. 283*. E.

V. ECCLESIA GERASÆ.

PLINIUS *lib. 5. cap. 18.* in Decapoli *Galasam* numerat prope Pellam, quod *Galasæ* nomen, quia aliis scriptoribus ignotum est, depravatum videtur ex *Gerasa*. Quibus enim oppidis Plinius suam *Galasam* conjunxit, cum iisdem Josephus & Ptolemæus *Gerasam* composuerunt. Josephus quidem *lib. 1. de bello Jud. cap. 5. vicos Syrorum*, & his finitimas regiones vastaverunt, *Philadelphiam & Gerasam* Γέρασαν, *& Pellam ac Scythopolim: deinde in Gadaram & Hippon irruerunt*. Ptolemæus vero *lib. 5. cap. 15. Hippus.... Scythopolis, Gerasa* Γέρασα, *Pella, Dium, Gadora, Philadelphia, Canatha*. De situ hujus oppidi gravis est controversia, quum ad Arabiam alii in Orientem illud transponant, alii propinquum mari Galilæo constituant. Hieronymus de locis Hebraïc. *in Gargasi*, cum Eusebio: *Gerasa*, inquit, *urbs insignis Arabiæ*. Et in Abdiæ *vers. 19. Benjamin possidebit Arabiam, quæ prius vocabatur Galaad, & nunc Gerasa nuncupatur*. Hic regionis nomen est, sed ab urbe *Gerasa* subortum. Quod si ita est, longius remota fuit à mari *Galilæo*: mons quippe Galaad non contingebat proxime mare illud, neque limes erat Arabiæ desertæ. Alii credunt esse *Gergesenorum* oppidum, cujus Matt. *cap. 8. vers. 28.* fit mentio; vicinum *Gadaræ*, quoniam Marcus *cap. 5. vers. 1.* & Lucas *cap. 8. vers. 26. Gadarenorum* agrum dicunt qui Matthæo est *Gergesenorum*: hisque favet vulgatus interpres, *Gerasenorum*, ut in Matthæo, sic & in cæteris Evangelistis scribens. Verum oppidum istud *Gerasenorum* idem non fuisse videtur ac *Gerasa* illa Arabiæ: quod etiam post Eusebium, in *Gargasi* sive *Gergesa*, non obscure innuit Hieronymus: *Hæc* (Gergesa) *esse nunc dicitur Gerasa, urbs insignis Arabiæ* λέγεται, inquit, quasi asserere velit; *dicitur esse eadem, sed revera non est*: quia *Gergesa* est mari finitima, *Gerasa* autem ad fines Arabiæ, atque ita extra limitem Judaïcæ regionis. Et certe, teste Josepho *lib. 2. de bello Jud. cap. 35.* quum aliæ Judæis extraneæ civitates ipsos interficerent, *Geraseni* Judæis qui apud se manere delegerant nihil intulerunt mali, & egredi volentes *usque ad fines suos deduxerunt*.

Quod spectat ad *Gergesenos* de quibus Matt. *cap. 8. vers. 29.* fit mentio, fuerunt quidem inter Chananæos *Gergesæi*, at incertum est an reliquiæ illorum singulare oppidum trans Jordanem incoluerint & suo nomine *Gergesam* appellaverint. Quidam apud Matthæum non *oppidum* sed *regionem Gergesenorum* memorari putant, in qua urbs *Gadara* fuit; verum adversatur quod subulci dicantur *cap. 8. vers. 33.* εἰς τὴν πόλιν in *oppidum Gergesenorum* fugisse. Eusebius supra citatus, de *Gargasi* sive *Gergesa*, hanc ait à nonnullis ipsam esse *Gadaram* existimari: quæ duplici proinde nomine designaretur. Et certe eadem regio & *Gadarenorum* reperitur dicta, & *Gergesenorum*: probabilius tamen est *Gergesam* aliquod fuisse singulare oppidum, subjectum *Gadaræ*, eique vicinum ac finitimum, & Galilæo mari æquè aut magis propinquum, in quod impulsu dæmonum grex porcorum sese præcipitaverit. Hæc habet Cellarius *to. 2. geogr. antiq. lib. 3. cap. 13. pag. 645. & seqq.*

Oppidulum *Gergesæ* non videtur sedes fuisse episcopalis, sed ad ecclesiam *Gadarorum* pertinuisse, unde nec in notitiis trium Palæstinarum legitur. *Gerassa* vero sive *Gerasa*, (cujus episcopus *Placo* in actis concilii Chalcedonensis legitur) exstat quinta numero in notitiis provinciæ Arabiæ. Græcè quidem Ἐπαρχία Ἀραβίας.... 5. Γέρασα. Latinè vero *provincia Arabiæ.... Gerassa*: Apud Hadr. Reland. *to. 1. Palæst. illustr. pp. 217. & 219.* Juris itaque non est ecclesiarum Palæstinæ.

VI. ECCLESIA GADARORUM.

JAM supra diximus *coll. 595. 596.* duplicem fuisse in Palæstina civitatem *Gadara* in plurali dictam: unam in Palæstina prima, alteram in secunda: quia vero in actis conciliorum non exprimitur cujusnam præcise utriusque hujus sedis fuerint episcopi *Gadarenses*, qui illis subscripsere, de utraque ea ecclesia & earum præsulibus, ibi loquuti sumus. Quare hîc nihil amplius de iis dicendum superest.

VII. ECCLESIA GABARUM *seu* GABORUM.

HADRIANUS Relandus *to. 2. Palæst. illustr. pag. 772.* tradit *Gaben* fuisse urbem parvam distantem à Cæsarea 16. milliaribus, & adjacentem magno campo Legionis. Nulla *Gabe* legitur inter sedes episcopales Palæstinæ, sed Γαδαὶ *Gada:* quum tamen nullus episcopus Γάδων in actis conciliorum exstet, Γαδαὶ fortassis irrepsit pro Γάβαι. Certe episcopus Γάβων in Palæstina subscripsit in concilio Hierosolymitano, ut modo patebit. Observat idem Hadr. Reland. *ibid. pag. 768. & seq.* fuisse quoque in tribu Benjamin urbem *Gabee,* de qua Jos. *cap. 18. vers. 24.* quam multi putant esse eamdem ac *Geba lib. 2.* Esdr. *cap. 7. vers. 30.* exstare etiam nummos inscriptos Γαβηνῶν *Gabenorum,* quos ad Gaben nonnulli referunt. Verum & in Cœlesyria (distincta à Palæstina) erant *Gabeni,* quorum episcopus Γαβηνῶν subscripsit concilio Nicæno primo anno 325.

EPISCOPI GABORUM.

I. RUFFINUS.

INter episcopos Palæstinæ qui Ephesinæ synodo anno 431. interfuerunt, legitur *Ruffinus Taborum,* Ῥουφῖνον ἐπίσκοπος Τάβων: *to. 3. concil. Labb. coll. 497.* E. *540.* E. Sed quum nulla fuerit in tribus Palæstinis hujusce nominis episcopalis sedes, palam est T. emendandum in Γ. & legendum Γάβων, *Gaborum.* Sic etiam habent index Latinus *ibid. col. 691.* E. aliique codices Latini in collectione concil. A Baluzii, *coll. 539. 609. & 632. Ruffinus episcopus civitatis Gabarum, Gabon, & Gaborum.*

II. ANASTASIUS.

Anno 536. sententiæ in synodo trium Palæstinarum Hierosolymis, præside Petro Patriarcha, adversus Anthimum & alios hæreticos latæ, subscripsit *Anastasius episcopus Gabenorum, Gaborum,* Ἀναστάσιος ἐπίσκοπος Γαβῶν. *To. 5. conc. Labb. col. 283.* C.

VIII. ECCLESIA ABELÆ *sive* ABILÆ.

IN notitiis ecclesiasticis inter Palæstinæ secundæ episcopales sedes recensetur Ἄβιλα, *Abila,* apud Hadrianum Relandum *to. 1. Palæst. illustr. pp. 215. & 216.* quæ civitas apud eumdem *to. 2. pag. 529.* nuncupatur etiam in litteris synodicis Palæstinæ Ἀβίλη & Ἀβέλη. Ubi autem fuerit, inquit ille in loco ultimum citato, non patet, nisi sit eadem ac *Abila Batanææ,* de qua Hieronymus loca Hebraïca exponens ait: *alia quoque est civitas nomine Abela vini fertilis, in duodecimo à Gadaris milliario contra Orientalem plagam.* Polybius ejus meminit *lib. 5. hist. pag. 414. edit. Casauboni Paris. 1609.* ubi ait *Abila* (in plurali numero neutrius generis) capta fuisse ab Antiocho κύριος ἐγένετο Ἀβίλων. Hanc urbem omisit Carolus à Sancto Paulo.

Non est autem confundenda hæc *Abila Batanææ,* sive cum *Abila Perææ,* sive cum *Abila ad Libanum.* Nam prior, quam Josephus *lib. 5. de bello Jud. cap. 3.* jungit cum *Liviade* sive *Libyade & Besimoth,* à Jordane 60. stadiis aberat, ex eodem Josepho *lib. 4. antiq. cap. 7. & lib. 5. cap. 1.* Posterior vero in Libano vel ad Libanum sita erat, ad plagam septemtrionalem Damasci urbis Syriæ. In tabula itineraria veteri, quæ vulgo Peutingeriana dicitur, urbs ista Abila inter Heliopolim & Damascum collocatur. Suidas Phœnices fuisse scribit. Hieronymus *Abela vinearum* nuncupat & ab Abila Batanææ secernit his verbis: *Abela vinearum, ubi dimicavit Jephte in terra filiorum Ammon; nam & usque in præsentem diem in septimo lapide Philadelphiæ villa Abela cernitur vinetis consita: alia quoque est civitas nomine Abela vini fertilis, &c.* ut supra. Abela Perææ verisimiliter perierat temporibus Eusebii &

ECCLESIA ABELÆ *five* ABILÆ.

Hieronymi, ſiquidem nulla ejus mentione facta urbes tantum duas nomine *Abila* commemorant, unam 12. milliaribus à Gadaris diſtantem, quam cenſemus eſſe Abilam Batanææ, & alteram inter Paniadem & Damaſcum, quæ eſt Abila ad Libanum. Hujus poſtremæ epiſcopus fuiſſe videtur *Jordanes* ille qui in ſynodo Chalcedonenſi inter alios Phœnices epiſcopos poſt Heliopoleos præſulem recenſetur, *Jordanes* ſive *Jordanus Abilæ Syriæ. Tom. 4. concil. Labb. coll. 83.* D. *&* *329.* E. Hæc monet Hadr. Reland. *tom. 2. pp. 524. 527. 528. & 529.*

EPISCOPI ABILÆ.

I. Solomon.

Epiſtolæ ſynodicæ Joannis Hieroſolymitani antiſtitis ad Joannem Conſtantinopolitanum Patriarcham, adverſus Severum Antiochenum an. 518. ſubſcripſit *Solomon epiſcopus Abilæ,* Σολόμων ἐπίσκοπος Ἀβέλης. *To. 5. conc. Labb. col. 192.* E.

II. Nicostratus.

Synodo trium Palæſtinarum Hieroſolymis convocatæ, ſub Petro Patriarcha, adverſus Anthimum anno 536. interfuit & ſubſcripſit *Nicoſtratus epiſcopus Abilæ,* Νικόστρατος ἐπίσκοπος Ἀβίλης. *To. 5. conc. Labb. col. 283.* D.

III. Alexander.

Nicoſtrato veriſimile eſt ſucceſſiſſe circa annum 538. *Alexandrum* iſtum, qui ſub Juſtiniano Imperatore, quum à Menna Byzantino præſule ejuſque ſynodo proſcripti fuiſſent A multi Origenis errores, huic damnationis ſententiæ, aſſentiri recuſavit, unde & depoſitus eſt. Sic rem narrat Cyrillus Scythopolitanus in vita S. Sabæ *num. 85.* apud Cotel. *to. 3. monument. eccl. Græc. p. 365. Imperator edictum adverſus Origenis errores tulit, cui ſubſcripſit Mennas.... una cum ſynodo ſua, &c.* Et num. 86. pag. 366. *Ubi ergo edictum adverſus Origenem latum, evulgatum fuit Hieroſolymis, cunctique Palæſtinæ epiſcopi & ſolitudinis abbates eidem ſubſcripſere, uno excepto Alexan-* B *dro epiſcopo Abilæ.* Et num. 90. pag. 374. *Poſtquam vero Imperator acta ſynodi Hieroſolymam miſiſſet, omnes per Palæſtinam epiſcopi manu & ore ea confirmarunt, præter Alexandrum Abilæ, qui ideo ab epiſcopatu dejectus eſt, ac* (poſtea) *Byzantii* (quo ſe receperat) *à terræ motu obrutus fuit.* Vide ſupra, ubi de Petro & Euſtochio Hieroſolymorum Patriarchis, *coll. 198.* D. E. *&* *210.* B. C.

IX. ECCLESIA MAXIMIANOPOLIS.

Hanc urbem ſic appellant Hieronymus, notitia vetus eccleſiaſtica, aliique, quam tamen nonnulli *Maximinianopolim* dici præferunt. Olim dicta fuit *Hadadrimmon*, ſita juxta Jezraëlem. *Adadremmon,* inquit Hieronymus *comment. in Zach. cap. 12. verſ. 11. pro quo Septuaginta tranſtulerunt* Ῥοῶνος, *urbs eſt juxta Jezraëlem, quæ hoc olim vocabulo nuncupata eſt, & hodie vocatur Maximianopolis in campo Mageddon:* & adhuc clarius comment. in Oz. cap. 1. verſ. 5. *ſupra diximus Jezraëlem, quæ nunc juxta Maximianopolim eſt,* ex quibus poſterioribus verbis palam fit *Maximianopolim* eſſe quidem propè *Jezraëlem,* ſed non eſſe ipſam Jezraëlem. In itinerario Hieroſolymitano Maximianopolis abeſſe dicitur 17. millibus à Cæſarea, & 10. à Jezraële, quæ eſt Eſdraëla. Ita Hadr. Reland. *to. 2. pag. 891.*

EPISCOPI MAXIMIANOPOLIS.

I. Maximus. II. Paulus.

In indice Latino Patrum Nicænæ ſynodi anno 325. celebratæ, recenſetur inter epiſcopos de provincia Palæſtinæ, *Maximus Maximianopolitanus,* & ſtatim poſt ipſum *Paulus Maximianopolis, tom. 2. concil. Labb. col. 51.* C. quamvis duplex non exſtet in Palæſtina hujus nominis epiſcopalis ſedes: unde conjectu pronum, vocem *Maximianopolitani,* vel *Maximianopolis* in alterutro loco pro alia voce mendoſe fuiſſe poſitam, vel alterum ex duobus illis præſulibus alteri in perſequutionibus priſtinis exulanti ſubrogatum fuiſſe. In C ſynodo Sardicenſi anno 347. inter 15. epiſcopos Palæſtinæ ſubſcripti leguntur, non deſignatis eorum ſedibus, duo *Pauli. To. 2. conc. Labb. col. 679.* D. & in ſynodo Hieroſolymitana eodem anno vel ſequenti habita pro reſtitutione Athanaſii, duo item *Pauli* cum cæteris epiſcopis Palæſtinæ qui ſynodo Sardicenſi adfuerant, & Macrino qui ſupervenit, epiſtolæ ſynodicæ Maximi Hieroſolymitani ad populum Alexandrinum ſubſcripſerunt, *ibid. col. 727.* A. Fortaſſis unus ex illis *Paulis* idem fuit qui ad ſynodum Nicænam acceſſerat. Nomina horum 16. præſulum exſtant ſolum in Græco.

III. Megas.

III. MEGAS.

Maximianopolis in Palæstina episcopus erat A *Megas* anno 518. quo epistolæ synodicæ Joannis Hierosolymitani præsulis ad Joannem Constantinopolitanum Patriarcham, adversus Severum Antiochenum, initio imperii Justini Anastasii successoris, subscripsit in hunc modum Μέγας ἐπίσκοπος τῆς Μαξιμιανȣπολιτῶν, *Megas episcopus Maximianopolis. To. 5. conc. Labb. col. 192.* E.

IV. DOMNUS.

Anno 536. *Domnus episcopus Maximianopolis* interfuit, tum synodo Constantinopolitanæ sub Menna, *to. 5. conc. Labb. coll. 51.* B. *59.* E. *& 74.* A. tum synodo Hierosolymitanæ sub Petro Patriarcha, sententiamque in Anthimum utrobique latam sua subscriptione approbavit. Δόμνος ἐπίσκοπος Μαξιμιανȣπόλεως, *ibid. col. 286.* C.

X. ECCLESIA TIBERIADIS.

TIBERIAS urbs ultima est ad oram lacus hujus nominis in australi parte sita. Hanc *Herodes* Antipas *Tetrarcha*, teste Josepho *lib. 18. ant. c. 3. edit. Genev. 1611. p. 619.* D. *in amicitiam Tiberii receptus condidit, & de ipsius nomine Tiberiadem nominavit, electo ad hoc optimo agro Galilææ in ora lacus Gennesarethici.* Idem Josephus in vita sua *p. 1025.* E. Justum Tiberiensem æmulum & historicum adloquens, ait: *Tua vero, Juste, patria sita ad lacum Gennesarethicum, & distans ab Hippo 30. stadiis, 60. à Gadaris, & à Scythopoli centum & viginti.* Ex quibus intelligitur non longè à Jordane ubi in lacum effluit, distare Tiberiadem, quia Hippos trans flumen, sed prope illud, sita erat. Plinius *lib. 5. cap. 15.* de oppidis lacum *Genesaram,* ut ipse vocat, cingentibus, eum *ab Oriente* scribit circumseptum *Juliade* (id est Libyade) *& Hippo: à meridie Tarichæa, quo nomine aliqui & lacum appellant; ab Occidente Tiberiade aquis calidis salubri.* Fueritne de novo condita Tiberias, an reparata & instaurata ex veteri oppido, disputatur inter eruditos. Hieronymus in Ezech. *cap. 48. vers. 21.* ait: *Tiberias olim appellabatur Chenereth.* Si id ab aliquo fide digno accepit, certiores erimus de nomine maris *Cinereth* sive *Chenereth,* & de ipso ejusdem nominis oppido, quod utrumque in obscuro latere videbatur. Talmud codice Megillah *fol. 5. col. 2.* scribit: *& certum nobis est Rakkath esse Tiberiadem:* porro *Rakkath* illa Jos. *cap. 19. vers. 35.* cum *Chinereth* conjungitur: potuerunt itaque *Rakkath* & *Chenereth* oppida sic olim fuisse deleta, ut novam in loco eorum Herodes Antipas urbem condiderit, quæ non tam instaurata vetus, quàm plane nova ædificata censeretur. Ita monet Cellarius infra citandus. Verum refragatur Relandus infra pariter citandus, his verbis: « Sunt qui illam Tiberiadem olim *Kinnereth* dictam » putent, aut *Raccath,* aut *Chammath:* sed quum *Raccath, Chammath,* & *Kinnereth* urbes fuerint » Naphtaliticæ, & Capernaum urbs Tiberiade septemtrionalior in confiniis Zebulonis & » Naphtali sita fuerit, Tiberias non potuit esse *Chammath, Raccath,* aut *Kinnereth. Tiberiada* esse » urbem *Kinnereth* hinc puto fuisse creditum, quia lacus cui adjacet dicebatur *mare Tiberiadis,* » & *mare Kinnereth,* unde sibi persuaserunt multi *Tiberiada* & *Kinnereth* fuisse urbem eamdem. »

A Judæis solum, maximè Galilæis, exclusis Samaritanis, ethnicis, & Christianis, habitabantur Tiberias, nonnullæque aliæ urbes, usque ad tempora Constantini magni. At postquam Ellel seu Hillel Patriarcha ipsorum, ut modo dicetur, baptizatus fuit, Josephque Comes Christi fidem publicè professus est, is à Constantino impetravit permitti sibi ecclesias iis in urbibus construere, in quibus nullæ antea fuerant, & præsertim Tiberiade, Diocæsareæ, Nazarethi, & Capharnaumi. Quocirca Tiberiade vetustum templum, quod ab Hadriano Imperatore inceptum Ἀδριανεῖον dicebatur, in ecclesiam Christianorum commutari curavit. Hæc refert Epiph. *to. 1. lib. 1. adv. hær. pp. 128. 136. & 137. edit. Coloniens. 1682.* Quibus elucidatur quod memorat Lampridius in Alexandro Severo: scilicet *Christo templum facere voluisse* (Alexandrum istum) *eumque inter Deos recipere: quod & Hadrianus cogitasse fertur, qui templa in omnibus civitatibus sine simulacris jusserat fieri: quæ hodie, idcirco quia non habent numina, dicuntur Hadriani,* sive *Hadriania.* Tiberiade, doctorum Judæorum scholam diu perseverasse omnes norunt. Lege Cellarium *tom. 2. geogr. antiq. lib. 3. cap. 13. pp. 496. & 497.* & Hadr. Reland. *to. 1. Palæst. illustr. pag. 161. & to. 2. p. 1036. & seqq.*

EPISCOPI TIBERIADIS.

I. ***

SUb Constantino Magno, qui obiit anno 337. Imperii 32. quidam erat *Tiberiadis episcopus,* cujus nomen nobis ignotum est. Is videtur non Tiberiade habitasse, ubi solis Judæis commorari licebat, sed in aliquo vico propè Tiberiadem, ubi Christianorum in

ECCLESIA TIBERIADIS.

regione adjacente degentium curam gerebat. A
Accersitus autem ab Hillel Judæorum Patriarcha in extremis agente, eum baptizavit. Sic rem narrat Epiphanius supra citatus *pag. 127. D. num. 4. & pag. seq.* A. B. C. *Fuit Josephus quidam, non historiæ ille scriptor antiquus, sed Tiberiadensis alter, qui beatæ memoriæ Constantini senioris Imperatoris ætate vixit, à quo etiam Comitivam* (id est, dignitatem Comitis) *accepit, cum ea potestate, ut cum in urbe ipsa Tiberiadis, tum Diocæsareæ, Capharnaumi, ac vicinis aliis in oppidis ecclesias in Christi honorem exstrueret, &c. Hic Josephus* B
ex illorum erat ordine qui apud Judæos principem locum dignitatis obtinent, quos quidem secundum Patriarcham apostolos nominant. Assident hi Patriarchæ, &c. Erat tum Patriarchæ nomen Ellel, &c. Moriens Ellel vicinum episcopum Tiberiensem arcessit, τελευτῶν δὲ ὁ Ἐλλὴλ ἠξίωσε τὸν κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ἐπίσκοπον πλησιόχωρον τῆς Τιβερίων ὄντα, *ab eoque lotione sacra sub vitæ exitum, per medicinæ speciem expiatur. Quum enim episcopum, per Josephum, velut medicum evocasset, facessere jussis omnibus,* καὶ ποιήσας πάντας ἔξω γενέσθαι, *supplex illum inter-* C
pellat his verbis: Quæso te mihi ut Christi signum impertias. Tum accitis ministris aquam inferri jubet, tanquam ægrotanti Patriarchæ morbi quoddam ex aqua remedium parare vellet. Illi quid strueret ignari imperata faciunt. Inde verecundiam simulans, & universos abire jubens Patriarcha sacro baptismate ac divinis mysteriis initiatus est, &c. Num. 6. pag. 129. D. & 130. A. *Quum itaque Patriarcha baptismo hunc in modum initiaretur, ego, inquiebat* (Josephus) *per januæ commissuram furtim intro spectans, omnia quæ ab episcopo Patriarchæ fierent obser-* D
vabam... ubi inter cætera Patriarcha vim quandam auri non mediocrem tenens hanc episcopo porrexit, & pro me, inquit, offerto: Scriptum est enim (quæcunque) *à sacerdotibus Dei alligari solvique in terris* (contigerit) *omnia & eadem in cælo soluta fore vel alligata. Posthæc apertis foribus, sciscitantibusque de Patriarcha qui aderant, quemadmodum ex eo remedio valeret, percommode se habere respondit: quid enim diceret præclare noverat. Biduo dehinc vel triduo, adeunte sæpius per medici speciem episcopo, felici ex hac vita exitu Patriarcha decessit,* E
quum prius Josepho & alteri cuidam honestissimo viro tenerrimæ adhuc ætatis filium commisisset. Mihi vero, inquit Epiphanius *ibid. n. 5. pag. 128. D. hæc, uti dixi, omnia Josephus ipse narrabat. Hæc non aliunde quam ex ipsomet illius ore didici, quum affecta jam ætate foret, ac septuagesimum plus minus annum ageret,* (circa annum 355. juxta Tillemont. *tom. 7. monument. ad hist. eccl. pag. 298.*)

II. Joannes I.

Synodo secundæ Ephesinæ prædatoriæ dictæ interfuit & cum multis aliis episcopis lapsus est, anno 449. *Joannes episcopus Tiberiadis, to. 4. conc. Labb. coll. 118.* D. *267.* D. *& 312.* C. Sed erratum agnovit biennio post in conc. Chalced. anno 451. ejusque definitionibus adversus Eutychen & in Dioscorum subscripsit. *Tom. eodem 4. concil. coll. 82.* D. *328.* E. *460.* B. *494.* B. *585.* B. *& 808.* E. Ἰωάννης ἐπίσκοπος πόλεως Τιβεριάδος, *Joannes episcopus Tiberiadis civitatis.*

III. Joannes II.

Anno 518. *Joannes* alter episcopus itidem Tiberiadis subscripsit epistolæ synodicæ Joannis Hierosolymitani ad Joannem Constantinopolitanum Patriarcham contra Severum Antiochenum, Ἰωάννης ἐπίσκοπος Τιβεριάδος, *Joannes episcopus Tiberiadis, to. 5. conc. Labb. col. 191.* A. Superstes adhuc erat anno 536. Sententiæ enim adversus Anthimum hæreticum, & alios, in synodo Hierosolymis eo anno præside Petro celebrata latæ subscripsit Ἰωάννης Τιβεριάδος, *Joannes episcopus Tiberiadis. Ibid. col. 283.* C.

IV. Georgius.

Synodo v. generali anno 553. habitæ interfuit, & cum duobus aliis præsulibus Palæstinis Eustochii Patriarchæ Hierosolymitani vices in ea gessit *Georgius episcopus Tiberiadis,* ut constat ex ejus subscriptione in hunc modum: *Georgius misericordia Dei episcopus Tiberiadis, agens vicem Eustochii sanctissimi Patriarchæ Hierosolymitanæ civitatis, una cum Stephano & Damiano religiosissimis episcopis, similiter. To. 5. conc. Labb. col. 579.* E. Legitur etiam *ibid. coll. 416.* B. *430.* A. *509.* A. *& 549.* B. Vide supra ubi de Eustochio, *col. 219.* C.

V. Basilius.

Basilius iste vivebat exeunte sæculo octavo: fuit primum monachus, cellamque habebat Hierosolymis, propè templum sanctæ Resurrectionis, in loco dicto *Spudæo* ἐν τῷ σπουδαίῳ à σπουδάζω studeo, quod ibi studium esset ad cleri monachorumque instructionem erectum. Hunc Theodorus, qui sedem Hierosolymitanam, sua opera dejecto & in exilium pulso Helia II. invasit ante celebratam anno 787. septimam synodum generalem, comitem sumsit ad invisendum sanctum Stephanum Sabaïtam, ut ab illo disceret num intento proposito corresponderet eventus. Id supra explicatum est *col. 306. & seqq.*

Leontius vitæ ejusdem Stephani diligentissimus scriptor, quæ exstat Græcè & Latinè

apud doctissimos Bollandianos *tom. 3.* Julii ad diem 13. hæc addit de eo Basilio, *num. 53. pag. 552.* B. C. *Rursum alio tempore abbas, cujus paulo ante memini, Basilius, fatuo Theodoro quondam familiariter usus, deinde vero propter ejus audaciam impiamque præsumptionem proscribendo à se illum ac facessere jubendo, sapienter adversatus; ex quo nempe vaticinantem de eo præscium futuri senem audierat: hic, inquam, Basilius deiferum senem adiit, orans ac dicens: Sanctissime Pater Stephane, obsecro te ut expedias mihi quanam huc de causa accesserim; tum quid illa pertendat: novi etenim, novi, quidquid à Deo postulas, dari tibi. Ac primo quidem tergiversabatur senex; postmodum tamen bona ejus propensaque voluntate exorari se passus, duorum ab eo dierum intervallum dari sibi petiit: post quod revertenti ait sanctus presbyter: Ad episcopatum rogaris, eoque huc jam recurris, quod scire aveas numnam id expediat; qua propter edico tibi:* Num. 54. *Episcopatum quidem ingentem ac sublimem, supraque mundi dignitates positum, supernis æternorum bonorum remunerationibus eos honorare, qui ad ministerium suum castè integreque obeundum incumbunt, & concreditam sibi navim prudenter tranquillum in portum dirigunt, ac præstant incolumem. Rerum omnium nihil est summo sacerdotio melius; nimirum quod ad supremum virtutum apicem eos attollit, qui religiose ac sanctè com-*

A *missa sibi ecclesiastica gubernacula moderantur. Verumtamen, si me audis, cavebis illos sequi qui te requirunt, gravissimoque hoc premendam jugo inclinare cervicem; sed leve illud, quod gestas modo, servare in perpetuum perges; nam episcopum agere non expedit tibi. Scio tamen, quantumvis inhibeam, nequaquam acquiesces, sed ultro admittes episcopatum: quippe nec imponitur tibi necessitas, nec vis affertur, sed honor volenti oblatus est.* Num 55. pag. 553. *Demiratus hæc itaque abbas Basilius ait: Quid hoc*
B *sibi velle dicam, pater sanctissime, quod edoctus à Deo episcopum omnino fore me, prohibes tamen hortarisque ne fiam! Cui senex reposuit: quodcunque divinitus ostensum est mihi, non te celavi, quum te dixi, neque vi, neque necessitate ad honores, sed tua voluntate adductum esse, & significavi vitam istam, quam agis modo, magis tibi, quam episcopatum expedire, &c.* Et n. 58. pag. 554. *Quibus quidem perculsus Basilius bonorum datori, ac Deo nunquam sat laudando Eucharisticum carmen direxit, stupendam senis*
C *virtutem extollens: nam prævisione hac ad apicem impleta, eaque pluribus narrata, Hierichuntinæ ecclesiæ administranda suscepit negotia, atque inde sanctum eundem senem invisit, Tiberiadis dilectæ Christo civitatis, per id tempus episcopus, deiferi senis indigno me tunc agente discipulum, &c.* Nihil aliud de eo Basilio novimus.

XI. ECCLESIA HIPPI.

Hippos, Græcè Ἵππος, triginta stadiis à Gadaris distabat, & totidem à Tiberiade, propè ripam Jordanis lacu egredientis in Decapoli. Lighfootus chorogr. Matt. *c. 77.* conjicit hanc esse eam urbem quam Hebræi *Susitham* appellarunt. Nulla Hippi in sacris paginis occurrit mentio, nisi nomen aliud olim habuerit sub quo recenseatur. Josephus tamen Hippi multis in locis meminit. Narrat quippe *lib. 14. antiq. cap. 8.* Herodi redditas fuisse urbes Hippos, Gadara, & Samariam. *Lib. 17. cap. 13.* Gadara, Hippon, & Gaulanitida vastata à Judæis. *Lib. 3. de bello Jud. cap. 2.* urbes *Hippenen,* Gadara & Gaulanitida, esse terminos Galilææ ad ortum. In vita sua *pag. 1001. edit. Genev. 1611.* Gadarenorum & Hippenorum vicos qui in confiniis Tiberiadis & agri Scythopolitani siti erant, incensos à Justo Tiberiade egresso, quam ob causam, *pag. 1030.* ille à primatibus Decapolitanis apud Pompeium accusatus fuit. *Et pag. 1010.* se per lacum Tiberiadis navi assumpta in confinia Hippenorum trajecisse. Hippus in notitiis veteribus ecclesiasticis inter sedes episcopales secundæ Palæstinæ recensetur, cujus nonnulli in actis conciliorum suppetunt præsules.

EPISCOPI HIPPI.

I. PETRUS.

Conciliabulo Seleuciensi anno 359. interfuit & subscripsit Πέτρος ἐπίσκοπος Ἵππου Παλαιστίνης, *Petrus episcopus Hippi in Palæstina.* Ita Epiphanius *tom. 1. hæres. 53. pag. 874.* Non dubitat Hadr. Reland. *tom. 2. Palæst. illustr. p. 821.* quin idem fuerit qui concilio Antiocheno subscripsit anno 363. teste Socrate *lib. 3. hist. eccl. cap. 25. pag. 204. edit.*
D *Vales.* ubi nunc legitur, post Titum episcopum Bostrenum, Πέτρος Σίππων, *Petrus Sipporum.* Legendum scilicet ait Ἵππων, *Petrus Hippenorum* sive Hipporum.

II. CONON.

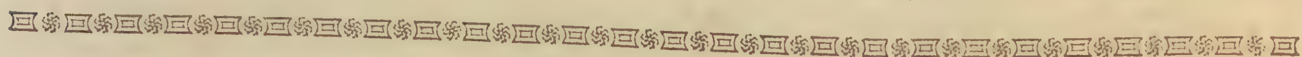
Litteris synodicis Joannis Hierosolymorum episcopi ad Joannem Constantinopolitanum præsulem contra Severum Antiochenum subscripsit anno 518. *Conon episcopus*

ECCLESIA HIPPI.

Hipponius, Κόνων ἐπίσκοπος Ἵππων. *To. 5. conc. Labb. col. 192.* E.

III. THEODORUS.

Sententiæ adversus Anthimum latæ in synodo Hierosolymitana, sub Patriarcha Petro, an. 536. subscripsit Θεόδωρος ἐπίσκοπος Ἱππηνῶν, *Theodorus episcopus Iptenorum. Tom. 5. concil. Labb. col. 286.* E. Ait autem Hadr. Rel. *to. 2.* A *Palæst. illustr. pag. 534. In quibusdam Latinis* (indicibus legitur) Ipsenorum, *puto pro* Hippenorum Ἱππηνῶν. Harduinus quoque *to. XI. conc. col. 749.* de illa ecclesia Hippi hæc habet: *Hipponius in Palæstina secunda, ex notitia Græca, in qua est ibi* Ἵππος, Plinio *lib. 5. c. 15. In Judæa est Hippos.... Theodorus Iptenorum, (pro Hippenorum) in conc. Hierosf. anno 536.*

XII.

ECCLESIA JOTABÆ *sive* JOTABES.

JOTABÆ, Græcè Ἰωτάβη, urbs Palæstinæ episcopatu insignis, quæ tamen in notitiis veteribus ecclesiasticis non recensetur. Vox affinis est *Jotape* Ἰωτάπη, cujus Josephus meminit in vita sua *pag. 1024. edit. Genev. 1611.* sed hæc *Jotape* Josephi, videtur esse *Jotapata,* urbs sita in Galilæa, & omnium munitissima, quæ fere tota rupes vallibus profundissimis cincta, nonnisi à septemtrione adiri poterat. Hanc expugnavit arcem Vespasianus, non obstante valida ejusdem Josephi qui eam defendebat resistentia, & destruxit. Vide Josephum ipsum *lib. 3. de bello Jud. à cap. XI. ad 24.* At nullum suppetit momentum ex quo eruamus Jotaben, de qua hîc agitur, fuisse Jotapen sive Jotapatam Josephi.

EPISCOPI JOTABÆ.

I. MARCIANUS.

IN actis synodi Chalcedonensis anno 451. B celebratæ, refertur act. IV. *to. 4. conc. Labb. col. 494.* C. sexdecim episcopos Palæstinæ ibidem nominatos, quorum ultimus erat *Marcianus episcopus Jotapæ*, subinde, ut alii, etiam ipse in Palæstina episcopus, ex charta quam dictaverant per Anianum episcopum Capitoliadis in Palæstina, significasse se assentiri tribus præcedentibus conciliis generalibus, & epistolæ Leonis ad Flavianum, C καὶ Μαρκιανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἰωτάπης, *& Marcianus reverendissimus episcopus Jotapæ, ex charta quum dictassent per Anianum episcopum Capitoliadis dixerunt, &c.* Idem videtur fuisse, qui post act. XV. legitur subscriptus inter episcopos Palæstinæ tertiæ, *ibid. col. 788.* D. In indice Latino, *Marcianus Diotanus* pro *Jotabenus,* errore codicis sive librarii.

II. ANASTASIUS.

Anno 536. concilio Constantinopolitano sub Menna, mense Maio, interfuit, & post Domnum Maximianopolitanum secundæ Palæstinæ legitur, *Anastasius Jotapæ,* Δόμνου Μαξιμιανουπόλεως τῆς δευτέρας Παλαιστίνης, Ἀναστασίου Ἰωτάβης. *To. 5. conc. Labb. coll. 51.* B. *59.* E. *& 74.* A. Item *ibid. col. 99.* A. *col.* autem *259.* C. subscripsit Ἀναστάσιος ἐπίσκοπος νήσου Ἰωτάβης, *Anastasius episcopus Insulæ Jotabæ,* ante Domnum Maximianopolitanum. Subscripsit etiam libello qui refertur in eodem concilio Constantinopolitano *ibid. col. 43.* D. Ἀναστάσιος ἐπίσκοπος Ἰωτάβης, *Anastasius episcopus Jotabæ,* ante eumdem Domnum. Item inter episcopos trium Palæstinarum, qui eodem an. 536. mense Sept. sententiæ adversus Anthimum hæreticum & alios latæ Hierosol. in synodo sub Petro Patriarcha subscripsere, exstat Ἀναστάσιος ἐπίσκοπος Ἰωτάβης, *Anastasius episcopus Jotapæ* sive *Jotabæ. Ibid. col. 286.* A.

XIII.

ECCLESIA HELENOPOLIS.

HELENOPOLIS, sic nuncupata fuit de nomine *Helenæ* matris Constantini Magni, ut tradit Sozomenus *lib. 2. hist. eccl. cap. 2. pag. 443.* D. *edit. Vales.* his verbis: *Habent etiam tempora ventura perenne pignus memoriæ ejus* (Helenæ) *urbes duas de nomine ejus dictas, alteram in Bithynia, alteram in Palæstina.* Hanc omisere Carolus à Sancto Paulo Fuliensis, & Holstenius in notitia episcopatuum Palæstinæ secundæ. Recensetur tamen in notitia Græca patriarchatuum. At quod prius nomen urbis illius fuerit, ignotum est.

EPISCOPI HELENOPOLIS.

PROCOPIUS.

ANno 536. Helenopolitanæ ecclesiæ in Palæstina præerat *Procopius:* quandoquidem interfuit synodo Hierosolymitanæ sub Petro Patriarcha contra Anthimum. *Tom. 5. conc. Labb. col. 286.* B. Προκόπιος ἐπίσκοπος Ἑλενουπόλεως, *Procopius episcopus Helenopolitanus.*

XIV. # ECCLESIA DIOCÆSAREÆ.

DIOCÆSAREA, etiam *Sepphoris* appellata eſt, & à Rabbinis *Zippori*. Fuit Galilææ primaria & munitiſſima in medio illius regionis. Diſtabat 10. milliaribus à monte Thabor, & 18. milliaribus à Tiberiade. Joſephus tradit *lib. 13. antiq. cap. 21. & lib. 17. cap. 12.* Sepphori adfuiſſe unum ex quinque Synedriis totius terræ Judaïcæ: quatuor vero reliqua Hieroſolymis, Hierichunte, Gadaris & Amathunte. *Et lib. 18. cap. 3.* Captam hanc urbem à Varo: deinde caput Galilææ conſtitutam ab Herode Antipa. Ejus etiam meminit *lib. 2. de bell. Jud. cap. 37. & lib. 3. c. 3.* Quum autem Judæi Diocæſareæ habitatores adverſus Romanos arma ſumpſiſſent, Conſtantius Gallus, quem Conſtantius Imperator ornaverat Cæſaris dignitate, miſſo exercitu eos profligavit, civitatemque Diocæſaream ſolo æquari præcepit: ita referunt Socrat. *lib. 2. hiſt. cap. 33. pag. 128.* B. *edit. Valeſ.* & Sozom. *lib. 4. hiſt. cap. 7. p. 545.* B. Id contigit anno 353. At non multo poſt fuiſſe reædificatam colligitur ex epiſtola Petri Alexandrini S. Athanaſii ſucceſſoris apud Theodoret. *lib. 4. hiſt. eccl. cap. 22.* Narrat enim *pag. 185.* A. B. *edit. Valeſ.* à Lucio Ariano ſedis Alexandrinæ invaſore, agente magno Comite largitionum, epiſcopos undecim Ægypti orthodoxos & virtute celeberrimos Diocæſaream relegatos fuiſſe, *urbem quæ à Judæis Domini interfectoribus colitur.* In *Midras Schir Haſſchirim* hæc legi *fol. 35. num. 2.* de ſartore quodam nomine Juſto, teſtatur Hadr. Reland. *tom. 2. Palæſt. illuſtr. pag. 1001. & ſeq. Juſtus, ſartor Sepphorienſis, ad Romanos abiit, & eo uſque favorem Imperatoris impetravit, ut juberet eum petere quodcunque vellet. Petiit Juſtus ut præficeretur ditioni patriæ: quod quum obtinuiſſet, rediit Sepphorim. Populares ejus, qui vix ſibi perſuadere poterant Sartorem ad hanc dignitatem eſſe evectum, contendebant inter ſe, eſſetne hic Juſtus ipſe, necne. Tandem alicui hoc venit in mentem: videamus, inquit, quum in publico procedit an tranſiens illum locum, ubi olim conſidens Sartorem egit, reſpiciat. Si reſpiciat, ſignum erit hunc eundem eſſe. Quid fit? eò tranſiens Juſtus reſpexit locum, & pro eo agnitus eſt, & dixit illis: an vos miramini fortunam meam? Ego magis eam ipſam miror.* Recenſetur Diocæſarea, in notitia Græca patriarchatuum, inter ſedes epiſcopales Palæſtinæ ſecundæ. Eam tamen Carolus à Sancto Paulo in ſua ſerie omiſit.

EPISCOPI DIOCÆSAREÆ.

I. MARCELLINUS.

ANno 518. epiſtolæ ſynodicæ Joannis Patriarchæ Hieroſolymitani ad Joannem Conſtantinopolitanum præſulem adverſus Severum Anthimum & alios hæreticos, ſubſcripſit *Marcellinus*, Μαρκελλῖνος ἐπίσκοπος Νεοκαισαρείας, legendum certe Διοκαισαρείας, quum nulla fuerit in Palæſtina urbs *Neocæſarea*, ſed *Diocæſarea*, *Marcellinus epiſcopus Diocæſareæ.* Sic obſervat Hadrianus Reland. *Palæſt. illuſtr. to. 2. pp. 530. & 1001.* Vide A *tom. 5. conciliorum Labb. col. 192.* B.

II. CYRIACUS, *ſive* DOMINICUS.

Quum epiſcopi trium Palæſtinarum ſynodum Hieroſolymis celebrarunt contra Anthimum & alios heterodoxos, præſide Petro Patriarcha, anno 536. Diocæſarienſis eccleſiæ præſul *Cyriacus*, interfuit & ſubſcripſit in hunc modum: Κυριακὸς ἐπίσκοπος Διοκαισαρείας, in Latina ſerie *Dominicus epiſcopus Diocæſarienſis. To. 5. conc. Labb. col. 286.* B.

XV. # ECCLESIA EXALENSIS.

EXALUS, Græcè Ἐξάλους, videtur eſſe Ἐξάλους Euſebii in Onomaſtico ad vocem ἀχσάφ, ſicque apud eum, (non vero Ἐξάδους, ut nunc) legiſſe Hieronymum, qui vertit..... *Appellatur hodie villula Chaſalus in octavo lapide Diocæſareæ ad radicem montis Thabor in campeſtribus* verſus ortum. De Caſaloth mentio fit Joſ. *cap. 19. verſ. 18.* Non exſtat quidem Exalus ſive Chaſalus in notitiis veteribus eccleſ. ei tamen præerat epiſcopus ſæculo ſexto.

EPISCOPI EXALENSES.

PARTHENIUS.

INter ſubſcriptiones ſynodi Hieroſolymitanæ ſub Petro Patriarcha ex epiſcopis trium Palæſtinarum anno 536. congregatæ legitur Παρθένιος ἐπίσκοπος Ἐξάλους, *Parthenius epiſcopus Epalanus*, ſic quidem in indice Latino, *to. 5. conc. Labb. col. 286.* D. Sed legendum

ECCLESIA EXALENSIS. est *Exalensis*, vel *Exalanus*, juxta textum Græcum Ἐξάλοις. Pro illo subscripsit, Theodorus episcopus, (nî fallor, Gadarorum, qui statim pro se subscripsit:) nam immediate post verba modo recitata Παρθένιος, &c. *Parthenius, &c.* subsequitur: Θεόδωρος ἐπίσκοπος ἔγραψα ὑπὲρ αὐτοῦ, διὰ τὸ ἀσθενεῖν αὐτόν. *Theodorus episcopus subscripsi pro ipso, eò quod ipse infirmaretur.*

XVI. ECCLESIA AMATHUNTIS.

AMATHUS, Græcè Ἀμαθοῦς, urbs fuit munita in regione trans Jordanem. Eusebius de locis Hebr. ad vocem *Æmath*, & ex illo Hieronymus: *Et nunc Amathus villa dicitur* (addit Eusebius *in Peræa inferiore*) *in vicesimo primo milliario Pellæ ad meridiem.* Josephus *lib. 13. antiq. cap. 21. & lib. 1. de bell. Jud. cap. 3.* scribit Theodorum Zenonis Philadelphiæ tyranni filium Amathunte thesauros suos condidisse, ex quo infertur Amathuntem non longè fuisse ab urbe Philadelphia.

EPISCOPI AMATHUNTIS.

I. THEODOSIUS.

INter episcopos Palæstinæ qui anno 449. synodo Ephesinæ prædatoriæ dictæ adstiterunt, recensetur *Theodosius episcopus Amathuntenus. To. 4. conc. Labb. coll. 270. C. & 320. D.* Θεοδοσίῳ Ἀμαθοῦντος.

II. SERGIUS.

Cyrillus Scythopolitanus in vita S. Sabæ abbatis, *num. 27. tom. 3. monum. eccl. Græc.* Coteler. *pp. 257. C. & 258. A.* mentionem facit de *Sergio* quodam Theodori abbatis fratre, qui ad ecclesiæ Amathuntis regimen assumptus est. *Paulo autem mortuo*, inquit, (quem Sabas monasterio Castellii præposuerat) *gubernationem tenuit Theodorus, propriumque fratrem Sergium & Paulum patruum* (sive avunculum) *suum admisit genere Melitinos, qui postquam Castellio per aliquod tempus præclare præfuissent, Amathuntis & Ailæ episcopatum exceperunt.* Id contigit sæculo quinto exeunte, vel sæculo sequenti.

III. PROCOPIUS.

Epistolæ synodicæ Joannis Hierosolymitani antistitis ad Joannem Constantinopolitanum Patriarcham, adversus Severum Antiochenum subscripsit anno 518. *Procopius episcopus Amathuntis*, Προκόπιος ἐπίσκοπος Ἀμαθοῦντων. *To. 5. conc. Labb. col. 191. E.*

IV. DIONYSIUS.

In subscriptionibus libelli synodi trium Palæstinarum anno 536. exstat *Dionysius episcopus Amathuntis*, Διονύσιος ἐπίσκοπος Ἀμαθοῦντων. *To. 5. conc. Labb. col. 286. E.*

XVII. ECCLESIA CAPITOLIADIS.

PTOLEMÆUS tradit urbem Ἱεροσόλυμα Hierosolymam eamdem esse quæ Καπιτωλιὰς *Capitolias* dicitur: sed quum antea inter Hippon & Gadara urbem Capitoliada collocaverit, videtur librariis potius quam ipsi adscribendum esse errorem, & legendum Hierosolymam dici *Capitolinam* Καπιτωλίναν, uti & Dioni-Cassio nuncupatur. Certe hanc Capitoliadem differre ab Ælia Capitolina sive Hierosolymis palam est, tum ex nummis ubi Capitolias αὐτόνομος, id est, *suis legibus utens* profertur, ad discrimen Æliæ Capitolinæ, quæ, ut-pote colonia Romana, legibus non suis sed Romanis utebatur, tum ex actis conciliorum Nicæni I. & Chalcedonensis, ubi recensentur episcopus Hierosolymorum & præsul Capitoliadis. *Capitolias, Capetolissa* & vulgo *Sunete* appellatur. Constituitur quidem in itinerario Antonini inter Gadara & Damascum; at in tabula Peutingeriana, inter Gadara & Adraa. Ita Hadr. Reland. *to. 2. Palæst. illustr. p. 693.*

EPISCOPI CAPITOLIADIS.

I. ANTIOCHUS.

IN indice Latino Patrum synodi Nicænæ, inter episcopos Palæstinæ recensetur *Antiochus episcopus Capitoliensis* vel *Capitoliadis*, qui subinde anno 325. sedebat. *To. 2. conc. Labb. col. 51. C.*

II. ANIANUS *sive* ANANIAS.

Synodo Chalcedonensi anno 451. celebratæ adfuit *Anianus episcopus Capitoliadis*, Ἀνιανὸς ἐπίσκοπος Καπετωλιάδος, & interdum Ἀνανίας, ut act. IV. ubi chartam sive libellum scripsisse dicitur, nomine sexdecim episcoporum Palæstinæ, quo rectam de duabus Christi Domini naturis fidem profitebantur, & Leonis Papæ ad Flavianum epistol. approbabant. *To. 4. conc. Labb. col. 494.* B. In translat. tamen Lat. dicitur *Anianus*. Subscripsit demum, cum

cæteris hujus synodi præsulibus, cunctis ejusdem decretis, *ibid. coll. 82.* D. *328.* E. *459.* A. *494.* B. *585.* A. *788.* D. *& 808.* D.

III. Bassus.

In subscriptionibus episcoporum Palæstinæ epistolæ synodicæ Joannis Hierosolymitani antistitis ad Joannem Constantinopolitanum Patriarcham anno 518. missæ adversus Severum Antiochenum, legitur Βάσσος ἐπίσκοπος Καπιτωλιάδος, *Bassus episcopus Capitolianus. To. 5. conc. Labb. col. 192.* C.

IV. Theodosius I.

Synodo trium Palæstinarum, quæ, Petro Patriarcha præside, habita est mense Septembri anni 536. contra Anthimum & alios hæreticos, interfuit & subscripsit *Theodosius episcopus Capitoliensis,* Θεοδόσιος ἐπίσκοπος Καπιτωλίου. *To. 5. conc. Labb. col. 286.* E.

V. Theodosius II.

Sæculo sexto exeunte, vel sæculo sequenti, episcopus Capitoliadis fuit *Theodosius* alter, à quo nonnulla de gestis quorumdam abbatum se accepisse testatur Joannes Moschus in Prato Spirituali, dum ipse in cœnobio sancti Theodosii archimandritæ monachus degeret. *To. 2. Bibl. Patr. Græco-Lat. edit. Parif. 1624. Narravit nobis in cœnobio sancti Patris nostri* A *Theodosii,* inquit *cap. 104. pag. 1099. abbas Theodosius, qui fuit episcopus Capituliadis, de abbate Nonno presbytero, &c.* Et *cap. 9. ibid. pag. 1104. De abbate Sergio, Patre monasterii abbatis Theodosii, narravit nobis abbas Theodosius ejus discipulus, bonus ac mitis & humilis, qui fuit episcopus Capitoliadis, quod duodecim annos observasset eum, si vel semel turbaretur, & nunquam turbatum vidit.* ECCLESIA CAPITOLIADIS.

VI. Petrus.

Synaxarium Basilii Imperat. ad diem 4. B Octob. *Petrum* martyrem memorat, qui ex Gentili Christianus factus, & postea *Capetolii* sive *Capitoliadis episcopus ordinatus,* quum multos ad Christi fidem converteret, à præfecto, erutis primum oculis, naribus amputatis, manibus ac pedibus nervo fractis, in crucem tandem actus, pro tortoribus Deum deprecari non cessabat. Aliud menologium vetus, quod Henricus Canisius *tom. 2. antiq. lect.* edidit, eodem die meminit *sancti Petri Capitolii* presbyteri, qui Damascum ductus ab Hagarenis, seu Saracenis, effossis oculis, cruci affixus, capite demum truncatus, in ignem projectus est. In utroque illo menologio eumdem Petrum designari palam videtur: at non ita clarum, num Capitoliadis reipsa episcopus fuerit, & quandonam martyrium subierit. Vid. Ughellum *tom. 6. Ital. sac. vet. edit. col. 1091. n. 84.* C.

XVIII. ECCLESIA CAPARCOTIÆ *sive* CAPHARCOTIÆ.

CAPHARCOTIA urbs Galilææ est, Ptolemæo dicitur Καπαρκότια. De ea loquitur Hadr. Reland. *tom. 1. Palæst. illustr. pag. 461. & to. 2. pag. 687.* In hoc secundo loco addit: *Caparcotani* legitur inter Scythopolim & Cæsaream Palæstinæ in tabula veteri Peutingeriana. Supra dixerat *tom. 1. pag. 211.* Caparcotiam, juxta Carolum à Sancto Paulo *geogr. sac. pag. 316.* esse Ptolemæi interpretibus *Caparnaum,* hancque ab ipso collocari in mappa sua geographica patriarchatus Hierosolymitani ad latus septemtrionale maris Galilææ. Verum urbs (illa) fuit inter Scythopolin & Cæsaream, nec quidquam est quod suadeat (id) de *Capernaum* esse cogitandum, præsertim quum plurima Palæstinæ loca nomen *Caphar* (quod *vicum* significat) præpositum habeant. *Caparcotiam* Palæstinæ secundæ idem Carolus à Sancto Paulo adscribit, quæ tamen non memoratur in notitiis veteribus ecclesiasticis: ejusque præsulem fuisse tradit *Demetrium* quemdam, qui synodo Hierosolymitanæ anno 536. interfuit & subscripsit in hunc modum Δημήτριος ἐπίσκοπος Χαραχμώβων, *Demetrius episcopus Chartnianus,* vel *Carpathenus,* pro quo legendum ipse censet *Caparcotenus.* Verum hic Demetrius episcopus fuit *Characmobæ* in tertia Palæstina, ut infra dicetur. Unde nullum novimus Caparcotiæ episcopum.

XIX. ECCLESIA MYRI.

IN notitia Patriarchatuum Nili Doxopatrii, scripta anno æræ Christianæ 1151. edita à le Moine in variis sacris *pag. 231.* & à Schelstratano *tom. 2. antiq. eccl.* cujus excerptum refert Hadr. Reland. *tom. 1. Palæst. illustr.* Græcè quidem *pag. 219. & seq.* Latinè vero *pp. 220. & 221.* exstat sedes decima-quarta τῶν Μύρου (sive Μύρων) *Myri.* Item in notitia Latina, sub Scythopoli metropoli secundæ Palæstinæ, legitur *ibid. p. 223. Mirum.* Cæterum nihil aliud de ea urbe mihi notum est.

ECCLESIA MYRI.

EPISCOPI MYRI.

SERENIANUS, *sive* HERENNIANUS, *vel* BERENNIANUS.

IN actis synodi Ephesinæ I. anno 431. celebratæ adversus Nestorium, post *Suidam episcopum Phœnûs in Palæstina* subscripsit Σερενιανὸς ἐπίσκοπος Μυρέων πόλεως, *Serenianus episcopus civitatis Myreorum. Tom. 3. concil. Labb. col. 541.* B. & *col. 690.* C. *Herennianus episcopus Myrôn.* In subscriptionibus tamen Græcis quas clarissimus Baluzius edidit *in nova collect. concilior. col. 511.* legitur Βερ̀ρενιανὸς ἐπίσκοπος τῆς Μυρέων πόλεως, *Berrenianus episcopus civitatis Myrensis.* Ita etiam in codicibus quibusdam Latinis. Carolus à S. Paulo in notitia episcopatuum Patriarchatus Constantinopolitani *pag. 242.* recenset ex ea notitia, quandam urbem *Myrum*, in provincia Phrygiæ salutaris, & Megalum (vel potius Philippum) *Myrenorum* episcopum subscripsisse ait concilio quintæ generali. Nam exstat *to. 5. conc. Labb. col. 416.* E. *Philippo religiosissimo episcopo Myrorum.* Et *col. 581.* C. *Philippus misericordia Dei episcopus Myrensium metropoleos Lydiæ provinciæ.* Fortassis hujus Myri in Phrygia *Serenianus* episcopus fuit, non *Myri* in Palæstina.

XX.

ECCLESIA TETRACOMIÆ.

TETRACOMIA, Græcè Τετρακωμία, urbs vel vicus fuit in Palæstina secunda. Hujus quidem fit mentio in notitiis veteribus ecclesiasticis; sed nullus memoratur qui ei præfuerit episcopus. Vide Hadr. Reland. *to. 1. Palæst. illustr. pag. 215. & to. 2. pag. 1029.* Eam omisit Carolus à Sancto Paulo.

XXI.

CLIMA GAULAMES.

IN notitiis veteribus patriarchatuum, sedibus episcopalibus Palæstinæ secundæ *Clima Gaulames* inseritur, apud Hadrian. Reland. *tom. 1. Palæst. illustr. pag. 215.* Κλίμα Γαυλάμης, qui de hac urbe nihil aliud ait *ibid. in nota 15.* nisi in *hist. Byzant.* de ea mentionem fieri. Eam omisit Carolus à Sancto Paulo in sua episcopatuum serie Palæstinæ secundæ. Nullus nominatur ex ejus episcopis.

XXII.

NAIS, &c.

KΩ΄μη Ναῒς *vicus Naïs* inter urbes Palæstinæ secundæ recensetur in notitia veteri ecclesiastica, ut tradit Hadr. Reland. *to. 1. Palæst. illustr. pag. 215. & to. 2. pag. 905.* qui *pag. præced. 904.* ait esse vicum Samaritidis situm in magno campo, cujus Josephus meminit *lib. 20. antiq. cap. 5.* quem etiam *lib. 2. de bell. Jud. cap. 2.* Γημὰν appellat. Hunc vicum omisit Carolus à Sancto Paulo in sua serie episcopatuum Patriarchatus Hierosolymitani. Nullum habemus ex episcopis qui ei præfuerunt. Inter subscriptiones archimandritarum, & aliorum in dignitate aliqua constitutorum qui synodo Bethleemiticæ adfuerunt anno 1672. adversus dogmata Calviniana Græcis imputata à Claudio Ministro Charentonensi subscripsit ὁ ἐφημέριος τοῦ ἁγίου ὄρους Θαβώρ, καὶ διοικητὴς τῆς κώμης αὐτοῦ, καὶ κώμης Ναῒν, καὶ τῶν πέριξ, ἤτοι Πασχάλης ἱερεὺς ὑπέγραψα. *Paschalis sacerdos ephemerius sancti montis Thabor, & administrator oppidi ejusdem nominis, & oppidi Nain, necnon & adjacentium, subscripsi. Tom. XI. conc. Harduini col. 272.* A.

In notitia Latina subjuncta geographiæ sacræ ejusdem Caroli à Sancto Paulo, *pag. 59.* cujus quoddam excerptum refert præfatus Hadr. Reland. *to. 1. pag. 223.* legitur de sedibus secundæ Palæstinæ: *Sedes secunda Scythopolis, id est, Bethsan: sed hodie translata est sedes ad Nazareth ob reverentiam Annunciationis Dominicæ & Nativitatem beatæ Mariæ Virginis. Sub hac sunt episcopatus novem, Capitoliadis* scilicet, *Mirum, Gadarum, Pelonvillus, Ypopopulus & Wilippus, Terratomias, Clima Gaulanis, Comanas, Tiberias. Ibi sunt adhuc Bethsaïda, Naun, & Capharnaum, sed alio nomine vocitantur, nec habent episcopos.*

III. PROVINCIA

III. PROVINCIA PALÆSTINÆ TERTIÆ.

I. ECCLESIA PETRÆ METROPOLIS.

JAM supra *coll. 663. 664.* de episcopis primæ Palæstinæ differentes, diximus urbem quandam *Petram* à nonnullis scriptoribus in illa Palæstina prima reponi, & distingui à *Petra* metropoli tertiæ Palæstinæ; ostendimus autem ex Hadriano Relando, *Petram* hanc esse probabilissime ipsammet *Petram* Arabiæ, de qua nunc agendum suscipimus: unde etiam episcopos alterutri adscriptos hic recensebimus, ut hujus solius Petræ, quæ tertiæ Palæstinæ metropolis fuit, veros præsules, excepto duntaxat *Ario* sive *Macario*, de quo, ut-pote alicujus quidem loci in Palæstina nobis ignoti, sed non hujus Petræ episcopo, loquuti sumus *ibid. coll. 667. & 669.*

Petra itaque, vulgo dicta *Krach* & *Arach*, urbs est Arabiæ celeberrima, ex qua tota regio illa *Petrææ* nomen sustulit. De ea Eusebius & Hieronymus in locis Hebr. ad vocem *Petra*, aiunt, *Petra civitas Arabiæ in terra Edom.* Et ad vocem Ῥεκὲμ, *illa est Petra urbs Arabiæ.* Scilicet Arabiæ nomen tunc dabatur regioni quæ olim *Edom* dicta est. Hinc post Eusebium idem *Hieronym.* apud Hadr. Reland. *tom. 1. Palæst. illustr. pag. 71. & seqq. Idumæa regio Esau, quæ ex eo quod ille Edom vocabatur, nomen accepit. Est autem circa urbem Petram, quæ nunc dicitur Gebalene,* sive Gabalene (*Gebalene* nomen est regionis istius, & significat *regionem montanam.*) Et *pag. 84.* ex eodem Hieron. *Regio Idumæorum, quæ nunc Gabalene dicitur, vicina Petræ civitatis.* Josephus *lib. 2. antiq. cap. 1. pag. 36.* D. *edit. Græc. Lat. Genev. 1611.* loquens de filiis Esau hæc habet: *Hi habitaverunt Idumææ regionem, quæ Gobolitis* Γοβολῖτιν *dicitur, & eam quæ de Amaleci nomine Amalecitis est appellata: quondam enim late patentem terram Idumææ nomen complectebatur.* Et *lib. 3. cap. 2. p. 74.* B. ait de urbe Petra: *Præcipui vero hujus expeditionis instigatores erant qui Gobolitidem* Γοβολῖτιν *regionem & urbem Petram* Πέτραν *incolunt, vocanturque Amalecitæ, inter eas gentes pugnacissimi.* Et *lib. 4. cap. 4. pag. 110.* B. *Quumque venisset* (Moyses) *in agrum urbis Arabum primariæ, quæ olim Arce* Ἄρκην, *nunc Petra* Πέτραν *nominatur, &c.* & infra *cap. 7. pag. 117.* E. *Tanta Madianitarum multitudo est cæsa.... ne regibus quidem servatis. Hi fuere Ochus, Sures, Robeas, Ubes, & quintus Recemus, à quo deductum nomen primaria urbs Arabum & hodie retinet, Receme* Ἀρεκέμη *dicta, quam Græci Petram* Πέτρα *vocare malunt.* Porro, licet *Petra* in Arabia sita fuerit, eam nihilominus asserit post Eusebium Hieronymus, commentario in Esayæ *cap. 42. vers. XI.* urbem esse Palæstinæ: *Et habitatores Petræ, quæ & ipsa urbs Palæstinæ est.* Quia scilicet Palæstina Eusebii & Hieronymi temporibus usque ad sinum Arabicum sese extendebat. Palæstinæ tertiæ metropolim eam recenset notitia vetus Græca, apud Hadr. Reland. *tom. 1. pag. 215.* Ἐπαρχία Παλαιστίνης Γ'. Πέτρα μητρόπολις, *Provincia Palæstinæ tertiæ, Petræ metropolis.*

Petræ situs ut distinctius cognoscatur, (verba sunt ejusdem Hadr. Reland. *to. 2. pag. 929.*) notandum ab Aila vel Elath, portu sinus Arabici, abfuisse tantum decem milliaria Romana. Vicinam certe Petram Ailæ fuisse etiam ex eo colligimus quod Hieronymus *comm. in Abd. vers. 5.* Idumæorum regionem ab una parte Eleutheropoli, ab altera Petra & Aila terminet: *Omnis,* inquit, *australis regio Idumæorum de Eleutheropoli usque ad Petram & Ailam, (hæc est enim possessio Esau) in specubus habitatiunculas habet.* Unde in mappis nostris spatium terræ inter sinum Arabicum & lacum Asphaltiten multo est angustius quam in aliis mappis geographicis. A lacu autem Asphaltite remota fuit Petra stadiis 300. uti liquet ex Diodoro Siculo *lib. 19. cap. 108.* Sed tamen incertum manet an ad Orientem, an vero ad austrum lacus sita fuerit. Videtur ad Orientem, vel certe inter Orientem & austrum, collocanda, quia Josephus *lib. 5. de bell. Jud. cap. 4.* scribit montem, cingentem τὸ μέγα πεδίον *campum magnum* ab Oriente, protendi à Juliade, sive Libyade, usque ad Somorram in finibus Petræ. Præterea ducimur huc à Strabone *lib. 16. pag. 779.* C. *edit.*

ECCLESIA PETRÆ.

Casaub. tradente à Petra, metropoli Nabatæorum (ita hanc appellat) usque ad Hierichuntem breviſſimum iter eſſe trium dierum aut quatuor. Quia (enim) ad ſitum Petræ declarandum urbem Hierichunta eligit Strabo, videtur illa inter urbes Judææ celebres proxima Petræ fuiſſe. Quod ſi verſus occidentem lacus Aſphaltitis, aut etiam recto ductu ad auſtrum lacus ſita fuiſſet, dixiſſet eam ab Hieroſolymis, vel Gaza, aliiſve urbibus vicinis disjunctam fuiſſe per tot vel tot ſtadia: ſed quum à Hierichunte ejus ſitum ſuſpendat, tuto creditur illam inter urbes celebres Judaïcas Petræ proximam fuiſſe. Inſuper non plane negligenda ſunt quæ Strabo addit de itineris trium aut quatuor dierum ſpatio quod reponit inter Hierichuntem & Petram; hinc quippè patet non ad orientem recta via Petram remotam fuiſſe à lacu Aſphaltite, ſed ita ut ad auſtrum quoque ejus lacus fuerit, id eſt, plagam euro-auſtralem. Nam extremitas auſtralis lacus Aſphaltitis aberat Hierichunte præter propter ſexcenta ſtadia. Trium vero dierum iter eſt ſtadiorum ſexcentorum & quadraginta; quatuor autem dierum ſtadiorum octingentorum & quinquaginta, ſi ſequamur rationes Procopii Cæſarienſis, qui iter unius diei tradit eſſe ſtadiorum ducentorum & decem. Atque adeo colligimus Petram ab Hierichunte remotiorem fuiſſe extremitate auſtrali lacus Aſphaltitis, &c. Strabo *ibid.* Petram deſcribit ſitam in regione plana, & hortis fontibuſque inſtructam, cinctam tamen rupibus undequaque; ultra quas deſerta ſunt maximam partem, præcipuè verſus Judæam, ad cujus φοινικῶνα *Palmetum* iter eſt dierum quinque. Id Palmetum ſinui Arabico adjacet, & diſtinguendum eſt à Phœnicone ſeu palmeto Hierichuntino cujus ante Strabo meminerat.*

* Hadr. Relandus *to. 2. pag. 929. & ſeqq.*

Petram olim Ἄρκην *Arce* dictam fuiſſe ſupra vidimus ex Joſepho *lib. 4. antiq. cap. 4.* qui tamen poſtea *cap. 7.* eam aſſerit Ἀρεκέμην *Araceme* appellatam de nomine Ῥεκέμου: unde vel Ἄρκη capitis quarti mendum eſt pro Ἀρακέμη; vel idem eſt Ἄρκη & Ἀρεκέμη, ut tradit Bochartus *lib. 1. cap. 45.* & Ἄρκη ex Ἀρεκέμη per apocopen fit. Euſebius, & etiam poſt ipſum Hieron. *Recem* Joſephi aiunt eſſe *Petram:* ſic enim uterque habet in Onomaſtico Locorum, Ἀρκέμ. καὶ Ἰώσηπον αὕτη ἐστὶ Πέτρα πόλις ἐπίσημος τῆς Παλαιστίνης. *Arcem. Refert Joſephus hanc eſſe Petram urbem nobilem Palæſtinæ.* Joſephus, quia hæc pars regionis, ubi Petra ſita erat, *Arabia* dicebatur, Petram *Arabiæ* tribuit, uti *lib. 14. ant. cap. 2. p. 469.* F. Cæterum nomen priſcum Petræ Ἀρεκέμη eſt, ſive *Recem,* quo nomine eam notari in ſcripturis multi Hebræorum exiſtimant, ut *Num. cap. 31. verſ. 8. Reges .... Evi, & Recem, &c.*

Plinius *lib. 6. cap. 28.* de Petra urbe hæc obſervat: *Nabatæi oppidum incolunt Petram nomine in convalle, paulo minus duorum millium paſſuum amplitudinis, circumdatum montibus inacceſſis, amne interfluente: abeſt à Gaza oppido littoris noſtri ſexcentis millibus, à ſinu Perſico 122. millibus. Huc convenit utrumque bivium, eorum qui Syriæ Palmyram petiere, & eorum qui ab Gaza venerunt.* Numeros eſſe corruptos clarum eſt, quum Petra multo propior fuerit Gazæ quam ſinui Perſico: videturque permutatio numerorum inſtituenda, quod recte advertit Cellarius *to. 2. geogr. antiq. pag. 418. (pag. eſt 684. edit. Lipſiæ 1706.)* Atque ita melius convenit cum iis quæ ipſe Plinius de Gazæ & ſinus Elanitici diſtantia 150. millibus paſſuum dixerat. Videtur itaque à ſinu Elanite abfuiſſe 15. milliaria. Hieronymus dicit Elath regionem & civitatem à Petra decem milliaribus abfuiſſe. Hactenus præfatus Reland. *to. 2. pp. 931. & 932.* qui etiam addit *pag. 933.* nomen hodiernum hujus urbis, illudque vetus, eſſe Ἄγρα *Agra,* ex quo nomen *Hagarenorum* dimanavit. *Agræorum* certè Arabum meminit Strabo *lib. 16. pag. 767.* D. *propter adjacentes Arabum gentes, Nabatæos ſcilicet, Chaulotæos, & Agræos.* Διὰ δὲ τῶν παρακειμένων Ἀράβων ἐθνῶν Ναβαταίων τὲ, καὶ Χαυλοταίων, καὶ Ἀγραίων. Petram Arabiæ metropolim fuiſſe, & dictam olim *Hadrianam* ex nomine Hadr. Imper. indicant, tum quidam nummi veteres in quibus ΑΔΡΙΑΝΗ ΠΕΤΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ legitur; tum Dio-Caſſius qui ſcribit *lib. 68.* hanc Romanis à Palma præfecto Syriæ, imperante Trajano, ſubjectam, & *Hadrianam* appellatam. Id refert idem Hadr. Reland. *pag. 931.* Porro eam urbem ſtatuunt tertiæ Palæſtinæ metropolim notitiæ veteres eccl. & plures ejus præſulum in actis conciliorum memorantur.

EPISCOPI PETRÆ.

I. ASTERIUS.
GERMANUS *intruſus.*

DE eo *Aſterio Petræ in Arabia* epiſcopo jam plura ſuperius dicta ſunt *coll. 667. & 669.* quæ hic repetere neceſſe non eſt. Hujus Aſterii ſæpius meminit ſanctus Athanaſius *to. 1. edit. Commel. an. 1600.* ut *pp. 447.* E. *448.* A. B. A *451.* D. *452.* A. *595.* A. *596.* B. *634.* A. *635.* E. Primum quidem adhæſerat Aſterius iſte Euſebianis contra Athanaſium; ſed in concilio Sardicenſi anno 347. ab iis diſceſſit, illorumque fraudes ipſe & Arius ſive Macarius epiſcopus in Palæſtina declaravere, & tandem ſententiæ quam pro Athanaſio ac cæteris præſulibus orthodoxis tulerunt Sardicenſes Patres

ſubſcripſerunt. Quia autem Petra tunc non- A dum recenſebatur inter ſedes epiſcopales Palæſtinæ, nomen Aſterii legitur in ſubſcriptionibus hujus concilii, non cum epiſcopis Palæſtinæ, apud Athanaſ. *pag. 597.* B. ſed cum aliis epiſcopis *pag. 596.* B. Ἀστέριος.

Porro Euſebiani, Aſterium & Arium, auctoritate Conſtantii, in Africam relegarunt. Redierintne ab illo exilio, vel ærumnis in Africa confecti vitam præſentem in æternam commutaverint, definire non audent doctiſſ. Bollandiani *to. 4.* Jun. ad diem 20. *num. 3. pag. 11. col. 1.* eo quod, inquiunt, nihil ultra B de illis ſcripſerit Athanaſius, nec in Græcorum Synaxariis ullo uſpiam die illorum memoria fiat, ſicut nec in Latinorum antiquis Martyrologiis. Recens quippe Martyrologio Romano nomen Aſterii Baronius inſeruit ad diem 10. Junii, his verbis: *Petræ in Arabia, ſancti Aſterii epiſcopi, qui ob fidem Catholicam ab Arianis multa perpeſſus, & à Conſtantio Imperatore in Africam relegatus, confeſſor glorioſus occubuit.* Attamen conſtat, ſaltem Aſterium, poſt Conſtantii mortem, ex Africa reverſum, concilio Alexandriæ habito anno C 362. interfuiſſe. Id ſiquidem teſtatur jam ſupra laudatus Athanaſius in epiſtola ad Antiochenſes ex illo ipſo concilio exarata, *pag. 447.* E. *neceſſarium viſum eſt ut ea, quæ à nobis noſtriſque dilectis ſcripta eſſent Euſebio* (Vercellenſi) *& Aſterio* Εὐσέβιος τε καὶ Ἀστέριος, *veſtræ bonitati inſinuare, &c.* Et paulo ante finem, *p. 452.* A. *Ego Athanaſius cæterique in hoc conventu præſentes epiſtolæ ſubſcripſimus, &c. Epiſcoporum nomina ad quos epiſtola conſcripta eſt* (id eſt, ad quos ejus executio commiſſa eſt) *ſunt hi.... Aſterius Petræ Arabæorum,* D Ἀστέριος Πετρῶν τῆς Ἀραβίας, *Cymatius Palti Cœloſyriæ, Anatolius Eubϣæ. Cæterum qui epiſtolam ſcripſerunt, ſunt iſti: Papa Athanaſius, & qui cum illo Alexandriæ fuerunt, ipſe quoque Euſebius inter eos eſt, Aſterius item,* Ἀστέριος, καὶ οἱ λοιποὶ, &c. *His etiam Euſebius latinè ſubſcripſit, quorum hæc interpretatio: ego Euſebius epiſcopus, &c. Ego Aſterius ſuperioribus ſcriptis adſtipulor, & vos in Chriſto benè valere precor.* Veroſimile eſt Aſterium, ſynodo Alexandrina ſoluta, Antiochiam, cum Euſebio Vercellenſi, perrexiſſe, tum ut de- E creta hujus ſynodi promulgarent, tum etiam ut ſchiſma Antiochenum ad finem perducere conarentur. Quid exinde Aſterius egerit, & quandonam obierit nos latet.

Vivente adhuc Aſterio, & probabiliter quando in exilium ab Imperatore Conſtantio miſſus eſt, Ariani ejus ſedi Petrarum *Germanum* quemdam præfecerunt. Anno enim 359. in conciliabulo Seleucienſi, formulæ fidei cum aliis 42. epiſcopis ab Epiphanio nominatis ſubſcripſit penè ultimus, in hunc modum: Γερμανὸς ἐπίσκοπος Πέτρων, *Germanus epiſcopus Petrarum.* Epiphan. *lib. 3. adverſus hæreſes, hær. 73. to. 1. num. 26. p. 874.* D. *edit. Colon. 1682.*

II. Joannes.

In indice metropolitanorum Orientis, ad quos Leo Imperator poſt necem Proterii Alexandrini Patriarchæ anno 457. ſcripſit, legitur *Joannes* Petrenſis. *Joanni reverendiſſimo epiſcopo Petrenſi. To. 4. conc. Labb. col. 891.* A.

III. Theodorus.

Theodorus iſte ſancti Theodoſii archimandritæ, qui obiit anno 529. die 11. Januarii, diſcipulus fuit, ejuſque vitæ ſcriptor. Petrarum autem epiſcopus erat anno 536. quo ſynodo trium Palæſtinarum Hieroſolymis congregatæ adverſus Anthimum, alioſque hæreticos, præſide Petro Patriarcha, interfuit, & ſubſcripſit. Θεόδωρος Πετρῶν, *Theodorus epiſcopus Petrarum. Tom. 5. concil. Labb. col. 286.* A. Obſervat Hadr. Reland. *tom. 2. Palæſt. illuſtr. pag. 933. Germanum* & hunc *Theodorum* ſe ſubſcripſiſſe epiſcopos Πετρῶν *Petrarum,* quia ſcilicet nomen hujus urbis ſcribitur Græcè Πέτραι in plurali & Πέτρα. Unde Suidas, ad vocem Γενέθλιος ait: Γενέθλιος, Παλαιστῖνος ἐκ Πετρῶν, σοφιστής, &c. *Genethlius, Genethlii filius, Palæſtinus, ex urbe Petrarum, Sophiſta.* Et Malala *in chronico pag. 116.* ἐξωρίσθη εἰς Πέτρας, πόλιν οὕτω καλουμένην, οὖσαν τῆς τρίτης Παλαιστίνης, *relegatus eſt Petras, urbem ſic appellatam, quæ eſt tertiæ Palæſtinæ.* Sic quoque Πέλλα & Πέλλαι, *Pella:* Ἄρκη & Ἄρκαι *Arce:* Ῥαφανέα & Ῥαφανέαι *Raphanea,* in ſingulari utique & plurali numero exarantur.

IV. Athenogenes.

Hic *Athenogenes* Damianæ abbatiſſæ filius, Petræ epiſcopus fuit circa finem ſæculi ſexti vel initium ſequentis. Ab ejus ſiquidem matre Damiana, Joannes Moſchus qui obiit ſæculo ſeptimo non multum adulto, ſe ea didiciſſe ſcribit quæ ipſe refert, *in Prato ſpirituali capp. 127. 128. & 129. Narravit nobis,* inquit, *cap. 127. to. 2. Bibl. Veter. Patr. Græco-Lat. edit. Pariſ. anni 1624. pag. 1111.* A. *Abbatiſſa Damiana ſolitaria, mater abbatis Athenogenis, epiſcopi Petrenſis, dicens, &c.* Διηγήσατο ἡμῖν ἡ Ἀμμὰ Δαμιανὴ ἡσυχάστρια, ἡ μήτηρ τοῦ ἀββᾶ Ἀθηνογένους τοῦ ἐπισκόπου Πετρῶν, λέγουσα, &c. Et *cap. 128. pag. 1112.* A. *Audivi, referente abbate Athenogene epiſcopo Petræ, filio abbatiſſæ Damianæ, &c.* Et *cap. 129. p. 1113.* A. *Abbas idem Athanaſius narravit nobis audiviſſe ſe narrantem abbatem Athenogenem epiſcopum*

ECCLESIA PETRÆ. *Petræ, &c.* ὅτι ἀκήκοεν τοῦ ἀββᾶ Ἀθηνογένους τοῦ ἐπισκόπου Πέτρου, &c. Nihil aliud de eo episcopo nobis compertum est.

V. DOROTHEUS.

Anno 1672. actis synodi Bethleemi celebratæ sub Dositheo II. Patriarcha, ad proscribenda Calviniana dogmata, quæ Cyrillus Lucaris Patriarcha Constantinopolitanus propugnaverat, subscripsit *Dorotheus* in hunc modum: ὁ Πέτρας Δωρόθεος ὁρίσας ὑπέγραψα, *Dorotheus episcopus Petræ definiens subscripsi. To. XI. conc. Hard. col. 267. E.*

II. ECCLESIA AUGUSTOPOLIS.

AUGUSTOPOLIS inde nobis duntaxat innotescit, quod in notitiis ecclesiasticis recenseatur inter sedes episcopales Palæstinæ tertiæ, & quod aliqui ejus episcopi in actis conciliorum memorentur. Quocirca, nec quando urbs illa nomen istud acceperit, nec an aliud vetustius nomen habuerit, asserere ullatenus ausim.

EPISCOPI AUGUSTOPOLIS.

I. JOANNES I.

ANno 431. synodo Ephesinæ I. adfuit, & subscripsit *Joannes episcopus Augustopolis,* Ἰωάννης ἐπίσκοπος Αὐγουστουπόλεως. *To. 3. conc. Labb. coll. 473. B. 500. B. 540. E. 692. E. & to. 4. coll. 283. E.*

II. JOANNES II.

Libello synodico Petri Patriarchæ Hierosolymitani contra Anthimum & alios hæreticos, subscripsit anno 536. *Joannes episcopus Augustopolis,* Ἰωάννης ἐπίσκοπος Αὐγουστουπόλεως. *To. 5. conc. Labb. col. 283.* D.

III. ECCLESIA ARINDELÆ *sive* ARINDELORUM.

NOTITIÆ veteres, *Arindela* in neutro plurali, inter sedes episcopales Palæstinæ tertiæ, recensent Ἀρίνδηλα. Stephanus Byzantinus, de urbibus & populis, ejus meminit: Ἀρίνδηλα τρίτης Παλαιστίνης. Γλαῦκος δὲ κώμην αὐτὴν καλεῖ. *Arindela* (urbs) *tertiæ Palæstinæ: Glaucus vero eam vicum appellat.* Thomas de Pinedo Lusitan. ait in hunc Stephani locum *nota 29. pag. 107. col. 1. Sed de ea urbe nulla apud alios* scriptores, *quod sciam, fit mentio.* Hi occurrunt ejus episcopi.

EPISCOPI ARINDELORUM.

I. THEODORUS.

SYnodo Ephesinæ primæ anno 431. adversus Nestorium celebratæ interfuit, & subscripsit Θεόδωρος ἐπίσκοπος Ἀριβήλων, vel etiam Ἀρβήλων & Ἀρβήλων, pro Ἀρινδήλων, *Theodorus episcopus Aribelorum, Arbelorum, Aribdilæ, Aribdelensi,* id est, *Arindelorum: Non* (enim) puto, inquit Hadr. Reland. *tom. 2. Palæst. illustr. pag. 581.* hic de *Arbelis* esse cogitandum, (de quo nihil in notitiis) sed esse.... urbem.... Ἀρινδήλων, Arindelorum. Vide *to. 3. conc. Labb. coll. 472. E. 497. D. 541. A. 694. C. & to. 4. col. 283. D.*

II. MACARIUS.

Anno 536. sententiæ contra Anthimum & alios hæreticos latæ Hierosolymis in synodo episcoporum trium Palæstinarum, præside Petro Patriarcha, subscripsit Μακάριος ἐπίσκοπος Ἀρινδήλων, *Macarius episcopus Arindelorum. To. 5. conc. Labb. col. 286.* C.

IV. ECCLESIA ARAD.

PROCOPIUS Gazæus *comment. ad lib. Judic.* ait, teste Hadr. Reland. *to. 1. Palæst. illustr. pag. 501. Arad urbs Amorrhæorum est vicina deserto Cades, hoc est, Pharan. Hac autem tempestate vicus est ad quartum lapidem à Malathis, ab Chebrone vero ad vicesimum.* Eadem leguntur apud Eusebium & Hieronymum, quibus auctoribus eum usum fuisse patet ex eo quod sæpe illos nomine citet, uti & Ἑβραίων ὀνομάτων ἑρμηνείαν. Addit autem Hieronymus abesse Arad sive Arath, si de eadem urbe, uti videtur, inquit idem Reland. *ibid. pag. 482.* sermo est, ab Chebrone millibus viginti *ad meridiem.* Hujus oppidi meminit scriptura Num. *cap. 21. vers. 1. Quod quum audisset Chananæus rex Arad, qui habitabat ad meridiem,*

ECCLESIA ARAD.

venisse scilicet Israël.... pugnavit contra illum, & victor existens duxit ex eo prædam. At Israël voto se Domino obligans.... Exaudivitque Dominus preces Israël, & tradidit Chananæum, quem ille interfecit subversis urbibus ejus. Item Josue cap. 12. vers. 14.... rex Hered unus. Et cap. 15. vers. 3. Ascendens ad Addar. Addar hic scriptum est pro Arad, propter similitudinem litterarum Daleth & Resch. Verterunt septuaginta Ἀράδ, & Ἀρέδ. Et Judic. cap. 1. vers. 16. Filii autem Cinæi cognati Moysi, ascenderunt.... cum filiis Juda in desertum sortis ejus, quod est ad meridiem Arad. Hæc porro civitas exulat à notitiis.

EPISCOPI ARAD.

STEPHANUS.

Inter subscriptiones episcoporum Palæstinæ quæ exstant ad calcem epistolæ synodicæ Joannis Patriarchæ Hierosolymitani adversus Severum Antiochenum, anno 518. legitur Στέφανος Ὀράων, *Stephanus Oranus*. Item inter similes inscriptiones episcoporum trium Palæstinarum, qui sententiam adversus Anthimum in synodo Hierosolymitana pronuntiatam anno 536. præside Petro Patriarcha, approbant, exstat Στέφανος Ἀράδων, in Latino indice *Stephanus Aradorum*. Unde Hadr. Rel. *tom. 2. Palæst. illustr. pag. 574.* ubi de *Arad*, sic loquitur: Hanc suspicor esse urbem cujus episcopus Stephanus in actis concilii Hierosolymitani an. 536. appellatur Στέφανος Ἀράδων. Latini (quidem) codices habent *Aradorum*. (At) *Aradus* huc nil facit, aut Ἄδραα, *Adraa*: nam series illa episcoporum, in qua Stephanus *Aradorum* episcopus legitur, non complectitur nisi episcopos Palæstinarum, & *Aradus* non erat in Palæstinarum ulla, sed in ἐπαρχίᾳ Φοινίκης, *in provincia Phœnices;* Adraa (vero) in ἐπαρχίᾳ Ἀραβίας, *in provincia Arabiæ*. Carolus à Sancto Paulo Fuliensis qui *geogr. sac. p. 317. Arad* reponit in tertia Palæstina, ait pariter: *Stephanus Aradorum est in eodem concilio* (scilicet Hierosolymitano.) Idem fortassis conjiciendum de Stephano *Orano*, qui subscripsit epistolæ synodicæ Joannis Hierosolymitani anno 518. pro *Orano* videlicet, à loco in Palæstina ignoto, legendum fore *Aradano* ab *Arad*, librariorum errore, ΟΡΑΩΝ posito pro ΑΡΔΩΝ. Porro si *Stephanus* iste qui sedebat anno 518. non est idem ac *Stephanus* qui subscripsit anno 536. duo erunt Stephani hujus sedis Aradensis præsules, quorum probabiliter priori successerit posterior. Vide *to. 5. conc. Labb. coll. 192.* E. *& 283.* D. Item præfatum Reland. *to. 2. pag. 531. nota 6.*

V. ECCLESIA CHARACMOBÆ.

Characmoba, Græcè Χαραχμῶβα, urbs fuit Palæstinæ episcopatu insignis. De ea urbe Theodoretus in Esai. *cap. 15. vers. 1. tom. 2. edit. Paris. 1642. pag. 66.* D. ad illud: *Verbum quod contra Moabitidem*, ait: *Hi genus ducunt à Loth; metropolim autem olim habebant eam quæ nunc dicitur Charachmoba*, μητρόπολιν δὲ εἶχον πάλαι τὴν νῦν καλουμένην Χαραχμῶβα. Recensetur inter urbes Arabiæ Petrææ à Ptolemæo, & Palæstinæ tertiæ adscribitur in notitia Græca, sive Diatyposi Leonis Augusti, ut eam appellat Jacobus Goar, qui illam corpori historiæ Byzantinæ inseruit, & cum manusc. contulit, teste Hadr. Reland. *tom. 1. Palæst. illustr. pag. 216.* ubi legitur Græcè quidem *p. 217.* Ἐπαρχία Παλαιστίνης Γ..... 4. Χαραγμοῦχα Latinè vero *pag. 218. Provincia Palæstinæ tertiæ.... Charagmucha.* Qui etiam paulo supra *pp. 212. & 213.* sic notat: *Characmoba. Fuisse in Palæstina tertia, patet ex notitia Græca secunda* (ea scilicet quæ modo relata est) *& episcopum habuisse ex concilio Hierosolymitano liquet: quare inter urbes episcopales hujus Palæstinæ recenseri debuisset à Carolo à Sancto Paulo in geographia sacra pag. 309.* Addit idem Hadr. Reland. *to. 2. pag. 705.* in notitiis veteribus ecclesiasticis hanc urbem nuncupari Παραχμοῦχου, sed in aliis rectius Χαραγμοῦχα, quod idem est ac *Characmoba*. Stephanus Byzant. *de urbib. & popul.* hæc habet: *Characmoba*, Χαράκμωβα, *urbs tertiæ nunc Palæstinæ, quam celebrat Ptolemæus in geographicis lib. 5. in Arabicis cap. 17. Fide ille dignus est in talibus. Laborem enim posuit in describenda accurate Arabia. Dicunt & Mobocharax*, καὶ Μωβουχάραξ φησίν. Hujus oppidi etiam meminit M. Niger Asiæ *comment. 4.* qui nunc Castellum, olim urbem fuisse tradit. Ita refert Thomas de Pinedo Lusitanus in notis ad Stephanum, *pag. 716. edit. Amstelodam. 1678. not. 52.*

EPISCOPI CHARACMOBÆ.

I. DEMETRIUS.

Sententiæ latæ contra Anthimum in synodo trium Palæstinarum Hierosolymis congregata an. 536. sub Petro Patriarcha subscripsit Δημήτριος ἐπίσκοπος Χαραχμώβων, *Demetrius*

ECCLESIA CARACMOBÆ.

episcopus Carpathenus (ad marg. Charachmobeus) *tom. 5. conc. Labb. col. 283.* In indice Latino, apud P. Hard. *to. 2. conc. col. 1418.* E. legitur *Demetrius episcopus Charthnianus:* Et ad marg. *Ita ms.*

II. JOANNES.

Exeunte sæculo octavo, vel ineunte nono ecclesiæ Characmobæ curam suscepit *Joannes* quidam sancti Stephani Sabaïtæ discipulus, de quo Leontius in vita hujus sancti, apud doctiss. Bollandianos, *to. 3. Jul. ad diem 13.* nonnulla memorat. Quam fidem mereatur hic Leontius supra indicatum est *col. 305.* D. Is itaque scriptor, *cap. 4. num. 35. pag. 544. & seqq.* hæc de eo Joanne tradit: *Fratres Deo chari tres ex eorum numero, quorum testata religio est, Damascum .... incolebant. Horum unus, quum sæculo vale dicens in hac maxima laura habitaret, hæc mihi commemoravit: quod vir quidam insignis, Joannes dictus, qui & multa edebat miracula, quorum viri complures, studiosissimi veritatis, fecere periculum, huic beatæ memoriæ Seni* (Stephano Sabaïtæ qui obiit anno 794.) *discipulus fuisset, ac deinde illustris gloriosæque Characmoborum,* πόλεως Χαραχμοβῶν, *urbis creatus est episcopus. Vir sublimis, probatæque, ut erat, virtutis habebatur, & ob negotia quædam necessaria, cum politica, tum ecclesiastica ad Symbolum* Σύμβολον, id est præfectum *Damasci, atque ad judicem frequenter itans, domi nostræ hospitium sibi delegerat. Multum vero ex sermonibus ejus ac relationibus utilitatis ac beneficentiæ spiritualis percepimus. Die autem aliqua sub multam vesperam, superque mensam, cui tres fratres una cum ipso accumbebamus, recensuit nobis quod sibi à magistro contigerat prodigii.*

Num. 36. pag. 545. *Quum sub viri hujus divini disciplina, inquit, essem, accidit ad monasterium proficisci me, quod Churam appellant. Iter emensus, valens istuc integerque perveneram, quando ægritudo me aliqua invasit, & gravis admodum & plena periculi.... Aliquantò post reparatis.... confirmatisque viribus, viam, quæ per solitudinem ad lauram ducebat, arripui, pauculis, iisque siccis, panibus onustus. At æstu vehementer ingravescente.... solaribus radiis ac siti oppidò fatigabar.... in angustiis multis consiliique inopia, Deum & sancti Senis* (Stephani) *invocabam preces, donec divina misericordia in istis me ærumnis ope sua præveniens, eò.... pastores aliquot Arabes deduxit, qui contemplati me rogitabant ecquid haberem. Ubi vero panes illis exhibui, questusque sum sitim, panes quidem abstulerunt sibi; aquam autem aiebant hic inpromptu non esse, cæterum mittemus qui viam te doceat, locumque assignet ubi rivus decurrit non longè admodum dissitum.* Num. 37. *Mi-*

A *tunt ergo truculentum ac terribilem Æthiopa.... &, si mores spectares, nihil à diabolo diversum.... Hunc ergo, urente siti, volens nolens ducem sequebar. Dum ad justum una spatium processissemus, sistit me ad alveum torrentis, aquas continentem, & ait: bibe, homo Dei, & securè quantum lubet, quantumque opus habes, te satia. Labore itaque fessus, parvum quod gestabam epirriptarium* ἐπιῤῥιπτάριον, id est mantellum, *deposui, ac bibere tentavi per otium & minimè propere. Vix fonti caput subjeceram, quum injecta est mihi suspicio, exitialem illum Æthiopa* B *sinistri aliquid in me cudere ac machinari; & sublato nonnihil capite, hominem.... saxo, quantum capere manus poterat, armatum conspicor, oculisque torvis ac sanguineis, & ignis instar collucentibus, in fatalem clam mihi ictum suspensum. Verum ego erectus extemplo, spirituque illicò ac præter mentem inflammatus; quam ob causam, aiebam, istuc facere meditaris, miser? Fac sane periculum, si quid penitus vales: nam & robore equidem te sum superior, & magis ad dimicandum accinctus. At ille simul hæc audiit, lapidem tremebundus abjecit è manu,* C *arreptoque furtim, quod jacebat humi, epirriptario, festinato se atque ingenti cum trepidatione proripuit.*

Num. 38. pag. 546. *Persoluta Deo gratiarum actione, ad Arabes unde abieram reverti metuebam.... Tandem statui inviam solitudinem facere perviam, per eamque, si quomodo possem, ad lauram penetrando saluti vitæque consulere.... Per horas ita complures consilio destitutus & animis, Deo opitulante vocem exaudio, quasi ex remoto longè spatio quodam ad me delatam, & me nomine compellantem, quasique viam suo* D *sonitu commonstrantem; audere vero jubentem & nihil quicquam extimescere, imò dicentem: Pater Joannes,* Ἀββᾶ Ἰωάννη. Num. 39. *Principio commovebar quidem, ac dæmonis phantasma audire me suspicabar. Ergo pia precatione, ut par est, instituta, recitataque oratione Dominica, nihilominus persistebat vox & resonabat distinctius, & tanquam ex propinquo audiebatur, illudque iterabat: Pater Joannes, huc accede, & timorem omnem omitte; adeo ut sonum discernere jam possem, & senem esse, qui me appellabat, conjicere. Incredibilis mihi res* E *videbatur & nequaquam cohærens: nam qui hucusque, aiebam, venisse is potest? Et terror me revera corripuit & mentis abalienatio in casu tam paradoxo, quoad ipsum per se hominem divinum conspexi, animos addentem mihi, & ad rectam me viam reducentem, consuetasque monachis auspicantem preces. Dicto Amen, me alloquitur. Quid, fili Joannes, etiam terrere te potuit infelix ille & parricida Æthiops, quum diffindere tibi caput volebat? Usque adeo id male te habuit quod epirriptarium suffuratus est*

tibi! Neutiquam id tibi sit curæ; sic enim habeto, ipsa hora qua manus afferre tibi violentas sceleratus ille tentabat, pro te Christo Salvatori me supplicasse.... Confide igitur, nec quicquam verere, sed ad hesychasterium ἡσυχαστήριον (locus erat arctissimæ solitudinis) *pergamus. Hic admiratio me perculit major: lætus itaque cum eo processi donec ad ejus hesychasterium perventum est.*

Num. 40. *Quod autem rursus me dicere necesse est, non celabo, sed ad Dei gloriam vestramque utilitatem edisseram. Quum eo, quem dixi, morbo tentatus, in monasterium Chura dictum, venissem, ægrotavi; tum vehemens quædam & ardens suborta est mihi appetitio elixo pisce salso cum sinapi ad satietatem vescendi.... sed quoniam per illud tempus nihil istic esset ejusmodi, affectioni huic indulgere intra me, ac æstuare impotentius desiderio perrexi. Verum ubi venerabile illud, ut dixi hesychasterium attigimus, elapsa prima quidem, vel etiam secunda vigilia, post fusas præterea, ad quas antiqua traditaque à Patribus consuetudine tenebamur, preces; sedeto, Pater Joannes, infit senex. Dum sedeo, intrat ipse in interiorem, quæ istic erat, hesychasterii speluncam: quum, ecce, mihi nec* A *opinanti, adest patrator mirabilium Pater lancem afferens pisce sale macerato, addito insuper sinapi instructam, &: En tibi, inquit, frater, quod appetis: paravi enim istud tibi, dum rediisses. Quin comede ac satura te; neque Dei unquam imposterum auxilio subsidioque diffide. Dum autem rem tam inopinatam obstupescens mecum ipse recogito, unde tali hora istiusmodi apud eum repertum esset obsonium, aliud nihil incidit, nisi Christum, qui sanctis Apostolis post resurrectionem apparuit apud mare, prunasque & pulmentarium impositum ac panem vere ipsis* B *præbuit, eumdem, inquam, Christum famulo suo ac discipulo appetitum revelasse meum, & quod desiderabatur, attulisse. Comedi itaque, & saturatus sum* (id est appetitum replevi ut deinceps quiesceret) *ac..... Eucharisticum Deo etiam ex hoc capite carmen accinui.* Numeris 41. 42. & 43. pp. 547. & 548. quædam alia mirabilia à Deo per sanctum Stephanum Sabaïtam patrata quorum ipse testis fuerat, refert. Ex quibus colligitur hunc quoque Joannem insignem fuisse servum Dei. At quid in episcopatu suo Characmoborum gesserit nos latet.

VI.

ECCLESIA AREOPOLIS.

AREOPOLIM, Sozomenus *lib. 7. hist. cap. 15. pag. 725.* C. *edit. Vales.* Arabiæ attribuit secundum morem illorum temporum, quibus tota Palæstina tertia, *Arabia* appellatur: *Adhuc tamen*, inquit, *in aliquot urbibus, Pagani pro templis suis acriter dimicabant*, scilicet imperante Theodosio Magno, *in Arabia quidem Petræi & Areopolitæ: in Palæstina Raphienses & Gazæi, &c.* Nomen Areopolis compositum videtur ex vocabulo *Ar*, quod ipsum nomen fuerit hujus urbis, & vocabulo πόλις, urbs, id est *urbs Ar*: hanc olim *Ariel* appellatam tradit Theodoretus *comment. in Isai. cap. 15. vers. 9. tom. 2. edit. Paris. 1642. pag. 67.* D. Ἀριὴλ τοίνυν ἐστὶν ἡ νῦν καλουμένη Ἀρεόπολις, *Ariel ea est quæ nunc Areopolis nuncupatur.* Et rursus *ibid. cap. 29. vers. 1. p. 84.* B. Ἀριὴλ ἡ Ἀρεόπολις καλεῖται, ἡ δὲ Μωαβίτιδος ἐστὶν αὐτὴ ἐπίσημος, *Ariel appellatur Areopolis, est autem urbs insignis Moabitidis.* Censet Hadr. Reland. *tom. 2. Palæst. illustr. pag. 577.* illam sitam fuisse ad latus australe fluvii Arnon, quia Ar filiis Loth (Moabitis) à Deo fuit data: Deut. *cap. 2. vers. 9. Dixitque Dominus ad me* (Moysen): *Non pugnes contra Moabitas, nec ineas adversus eos prælium; non enim dabo tibi quidquam de terra eorum, quia filiis Loth tradidi Ar in possessionem.* At Israëlitarum regio erat usque ad eumdem fluvium ex ea parte: unde subdit eos errare qui urbem *Aroër* Israëlitis assignatam *ibid. vers. 36. cap. 3. vers. 12. & cap. 4. vers. 48.* eamdem esse ac urbem *Ar* existimant. Et *pag. seq. 578.* ait: situs ejus haud ita certus est, ut in mappa geographica locari queat. Eusebius & Hieronymus in Onom. ad vocem Ἀρνῶν scribunt ad septemtrionem Areopolis ostendi *locum vallis in prærupta demersæ, in quo & militum præsidia distributa sunt.* Atque inde est quod in notitia dignitatum imperii legatur: *Cohors tertia Alpinorum apud Arnona.* Et *Cohors tertia felix Arabum in ripa vadi Apharis fluvii in castris Arnonensibus.* Et *Equites Mauri Illyriciani Areopoli.* Et forsitan id quod sequitur: *Equites promoti indigenæ speluncis* fuit præsidium in isto *satis horribili loco vallis in prærupta demersæ*, cujus Eusebius & Hieronymus modo citati meminerunt. Iidem, in voce Μωὰβ hæc loquuntur: Μωὰβ πόλις τῆς Ἀραβίας, ἡ νῦν Ἀρεόπολις· καλεῖται δὲ Μωὰβ καὶ ἡ χώρα, ἡ δὲ πόλις Ῥαββὰθ Μωάβ: *Moab civitas Arabiæ, quæ nunc Areopolis dicitur; vocatur autem Moab* (ex nomine urbis) *& regio, & ipsa civitas Rabbath Moab.* Verum refragatur Cellarius *to. 2. geogr. antiq. lib. 3. cap. 14. pag. 675.* ubi urbs (aliqua) inquit, simpliciter *Moab* dicatur, ut Eusebius asserit, exemplum, quod clarè probet, non occurrit, sed *Moab gentis* nomen est, & *regionis*: probabilius alterum nomen

ECCLESIA AREOPOLIS.

Areopolis, quod idem Eusebius scribit suo tempore νῦν obtinuisse, quo & ipse usus est in Ἀρνῶν & Λουείθ. Eadem ergo urbs *Ar, Areopolis, & Rabbath Moab,* dicta est, adeo ut vox *Moab* addita fuerit, ne cum Rabbath Ammonitarum confunderetur. Hanc *Rabathmoma* appellat Stephanus Byzant. *de urbib. & popul. pag. 571.* Ῥαβάθμωμα πόλις τρίτης Παλαιστίνης, ἡ νῦν Ἀρεόπολις, *Rabathmoma, urbs tertiæ Palæstinæ, quæ nunc Areopolis.* Ad quæ verba sic observat Thomas de Pinedo Lusit. *ibid. not. 1.* Pro Ῥαβάθμωμα puto legendum Ῥαμάθμωβα, *Ramathmoba,* quæ, ut ipse ait, *Areopolis* dicitur. Tertia Palæstina huic auctori vocatur *Arabia Petræa.* Memoratur Ptolemæo *lib. 5. cap. 17.* Rhabathmoba vero videtur nomen deflexum ex Hebræo *Rhabathmoab,* id est, *magna urbs Moabitidis:* ejus nomen erat *Armoab,* ut apparet ex *lib. Num. cap. 21. vers. 28. Ignis egressus est de Hesebon, flamma de oppido Sehon, & devoravit Ar Moabitarum, & habitatores excelsorum Arnon.* Unde Græcis factum est *Areopolis.* Idem Stephan. *pag. 481.* ubi de *Moba: Moba,* inquit, *pars Arabiæ. Uranius Arabicor. lib. 2. Habitantes Mobeni* dicuntur *& fœmin. gen. Mobenæ. Videtur vero deesse primum* (A.) *Erat enim Moaba* Ἦν τὸ Μώαβα. *Gentile Moabites. fœm. Moabitis.* Thomas autem de Pinedo, *ibid. not. 32. Moba* contractè, ut videtur, pro *Moabia....* Hebraïcè dicitur *Moab,* ac si diceres *Meab,* id est, *ex Patre:* ob incestum scilicet filiarum Loth cum patre suo.

EPISCOPI AREÓPOLIS.

I. Anastasius.

SEcundæ synodo Ephesinæ anno 449. interfuit Ἀναστάσιος ἐπίσκοπος Ἀρεοπόλεως sive Ἀρειουπόλεως, *Anastasius episcopus Areopolitanus,* qui & ejusdem synodi prophanis decretis subscripsit. *Tom. 4. conc. Labb. coll. 118.* D. *311.* C. *320.* D.

II. Polychronius.

In subscriptionibus epistolæ synodicæ Joannis Hierosolymorum Patriarchæ ad Joannem Constantinopolitanum antistitem,
A adversus Severum & alios hæreticos an. 518. legitur Πολυχρόνιος ἐπίσκοπος Ἀρεοπόλεως, *Polychronius episcopus Areopolis. Tom. 5. concil. Labb. col. 191.* A.

III. Helias.

Synodo trium Palæstinarum Petro Patriarcha Hierosolymitano præside, anno 536. adfuit, & sententiæ adversus Anthimum latæ subscripsit Ἡλίας ἐπίσκοπος Ἀρεοπόλεως, *Helias episcopus Hadrianopolis* sive *Areopolitanus. To. 5. conc. Labb. col. 283.* E.

VII.

ECCLESIA ELUSÆ.

ELUSA tribuitur tertiæ Palæstinæ in notitia Græca & à Stephano Byzant. *de urbib. & popul. pag. 261.* Ἔλουσα πόλις τῆς νῦν μὲν Παλαιστίνης τρίτης, πάλαι δὲ Ἀραβίας. *Elusa urbs nunc quidem tertiæ Palæstinæ, olim vero Arabiæ.* In versione tamen Latina act. primæ synodi Chalced. *tom. 4. conc. Labb. col. 82.* D. dicitur esse *secundæ Palæstinæ.* At in textu Græco solum legitur Ἀρέτα Ἐλούσης, *Areta Elusæ* episcopo. Sanctus Hieronymus ejus meminit in vita sancti Hilarionis: *Vadens,* inquit, *in desertum Cades ad unum de discipulis suis visendum cum infinito agmine monachorum pervenit Elusam, eo forte die, quo anniversaria solemnitas omnem oppidi populum in templum Veneris congregaverat. Colunt autem illam ob Luciferum, cujus cultui Saracenorum natio dedita est. Sed & ipsum oppidum ex magna parte semibarbarum est propter loci situm.* Elusam Ptolemæus collocat inter urbes Idumææ ad occidentem Jordanis.

EPISCOPI ELUSÆ.

I. * * *

SAnctus Nilus monachus, quem *in utraque philosophia magno Chrysostomo usum præceptore* asserit Nicephor. Callist. *lib. 14. histor. eccles. cap. 53.* describit in historia cædis monachorum montis Sinai à Saracenis occisorum suo tempore, quorum memoria colitur in Martyrologio Romano die 14. Januar. quomodo filium suum Theodulum, à Barbaris quidem captum, & venditum, sed ab *episcopo Elusæ*
B redemptum, qui eum ad quosdam ordines promoverat, apud eumdem episcopum repererit, à quo uterque, licet invitus, sacerdotio postmodum initiatus fuit. Vide Bollandum *to. 1.* Januar. ad diem 14. præsertim à *n. 51. pag. 964. col. 1.* usque ad finem. *Eorum autem qui illic erant,* inquit *num. 61. pag. 966. coll. 1. & 2. vere pius & religiosus episcopus quum nos diu curasset, & à priori afflictione nos non parum recreasset, rogabat non mediocriter ut nos apud eum maneremus, benigneque pollicebatur se nostri*

se nostri curam habiturum in omnibus. Ne vide- A *retur autem vim afferre, quod reputaret pretium datum pro filio, nec nimis jure domini exigere ut maneremus, permisit ut faceremus quidquid videretur ex nostra animi sententia: in hoc solo in nos exercens tyrannidem, quod sacri ordinis jugum vel invitis nobis imposuerit, &c.* Et num. 62. *Volentes autem discedere, & domum proficisci, liberali viatico prosequutus, ut-pote quod longa esset via, & ut Dei gratia nos comitaretur precatus quæ deinceps nobis pacem conciliaret, sic dimisit: quum nec de dominio se arroganter jactasset, ut aliquis fortasse alius,* B *ejus quem emerat, auctoritatem prædicans; sed etiam quod videbatur fuisse infortunium, levasset multa consolatione; & opinionem insolentiæ vitasset moderatione.* Id videtur Tillemontio *tom. 14. monum. ad hist. eccl. pag. 205.* contigisse initio sæculi V. sed definiri non posse ait quonam præcisè tempore: Saraceni enim solitudines regionis Thecuæ in Palæstina peragrarunt, ibique plures occiderunt monachos circa annum 395. & rursus an. 411. Hic proinde Elusæ præsul, cujus nomen ignoratur, florebat, vel exeunte sæculo IV. C vel sæculo sequenti quinto.

II. THEODULUS, *sive* ABDELLAS.

Inter episcopos Palæstinæ qui synodo Ephesinæ anno 431. interfuerunt, recensetur Θεόδουλος ἐπίσκοπος Ἐλούσης Παλαιστίνης, *Theodulus episcopus Elusæ. To. 3. conc. Labb. coll. 456.* B. *457.* A. *465.* E. & *540.* D. *Ampellas* quidem scribitur Ἀμπέλλας Ἐλούσης. *Act. I. col. 448.* C. Sed legendum prorsus est Ἀβδέλλας, *Abdellas,* ut ferunt Latinæ translationis codices, apud Baluzium *pag. 452.* Vox autem *Abdellas* idem Arabicè & Syriacè resonat atque Θεόδουλος, id est *Dei servus.* Hic unus trium episcoporum fuit quos Patres Ephesini ad Nestorium accersendum secunda vice delegarunt, *col. 456.* B. Vide insuper *col. 694.* C.

III. ARETAS.

Synodo Chalcedonensi anno 451. adfuit *Aretas* episcopus Elusæ, qui act. IV. *tom. 4. conc. Labb. col. 494.* C. suo, & aliorum quindecim præsulum Palæstinæ nomine, chartam obtulit tunc lectam, in qua rectam de duabus in Christo naturis fidem profitebantur, nec-non Leonis Papæ epistolam ad Flavianum suscipiebant. Ἀρέτας Ἐλούσης, *Aretas episcopus Elusæ.* Act. I. *col. 82.* D. dicitur in Latina versione episcopus *Elusæ Palæstinæ secundæ,* sed mendum est: nam in notitiis veteribus ecclesiasticis *Elusa* Palæstinæ *tertiæ* adscribitur, non *secundæ.* Item act. XV. ejusdem synodi Chalcedonensis, *col. 788.* D. *Aretas Elusitanus* recensetur inter episcopos *Palæstinæ tertiæ.* De eo vide insuper *coll. 570.* C. *585.* B. & *800.* E.

IV. PETRUS.

Epistolæ synodicæ Joannis Hierosolymorum antistitis adversus Severum Antiochenum, aliosque hæreticos, subscripsit anno 518. Πέτρος ἐπίσκοπος Ἐλούσης, *Petrus episcopus Elusæ. To. 5. conc. Labb. col. 192.* B.

V. ZENOBIUS.

Anno 536. synodo episcoporum trium Palæstinarum Hierosolymis coactæ adversus Anthimum & alios hæreticos interfuit Ζηνόβιος ἐπίσκοπος Ἐλούσης, *Zenobius episcopus Elusæ,* qui & subscripsit sententiæ ibidem latæ à Petro Patriarcha. *Tom. 5. conc. Labb. col. 286.* A.

ECCLESIA ZOARORUM *sive* SEGOR.

ZOARA olim *Bela* sive *Bala* & *Segor* nuncupabatur, *Gen. cap. 14. vers. 8.... necnon & rex Balæ, quæ est Segor.* Unde Hieron. in Isai. *cap. 15. vers. 5.* ait: *Appellatur Bala, id est, absorpta, tradentibus Hebræis quod tertio terræ motu prostrata sit: ipsa est quæ hodie Syro sermone vocatur Zoora, Hebræo Segor, utroque parvula. Zoara* dicitur tum in singulari fœm. gen. tum etiam in plur. neutr. gen. Eusebius ad vocem Βαλά, *Bala,* de locis Hebr. testatur eam suo tempore habitatam fuisse, & præsidio militum Romanorum munitam, imminere autem mari mortuo. Meminit etiam ejusdem oppidi ad vocem Βηλά, scribens illud esse in limite Orientali *Judææ,* non *Idumææ:* ita enim legit Hieronymus: Ζώαρα à Græcis scribitur & Ζώορα, uti & Σεγώρ vel Σηγώρ; *Zoara* scilicet *Zoora* & *Segor,* ab Hebræis vero *Tsoar.* Josephus *lib. I. antiq. c. 12.* de ea dicit Ζόωρ ἔτι καὶ νῦν λέγεται, καλοῦσι γὰρ οὕτως Ἑβραῖοι τὸ ὀλίγον, *Zoor nunc usque vocatur, sic parvum Hebræorum lingua significante.* Eamdem *lib. 5. de bell. Jud. cap. 5.* Ζοάρων τῆς Ἀραβίας, *Zoara Arabiæ* appellat, & eo usque tradit se extendere lacum Asphaltitem. Præfatus Eusebius ad vocem Θάλασσα ἡ ἁλυκὴ scribit mare mortuum esse inter Hierico & Zoaram: & ad vocem Λουείθ *Luith,* hanc esse inter Areopolin & Zoaram, μεταξὺ Ἀρεοπόλεως καὶ Ζοόρων. Et ad vocem Νεμηρείμ (ita enim pro Νεκηρείμ legendum est) Βενναμαρὴμ *Bennamarem* sive *Benamerium,* vicum Moabitidis esse ad septemtrionem

ECCLESIA ZOARORUM SEGOR.

Zoaræ. Quum autem Moabitis fuerit ad ortum maris mortui, etiam Zoara, ad cujus ſeptemtrionem loca Moabitica fuerunt, eo vergere cenſenda eſt. Idem Hieronymus in Iſai. *cap. 15. verſ. 5.* ſcribit *Segor in finibus Moabitarum ſitam eſſe, & dividere ab iis terram Philiſthiim.* Stephanus Byzant. *de urbib. & popul. pag. 290. edit. Amſtelod. 1678.* ait: *Eſt etiam vicus magnus, Caſtellum in Palæſtina juxta Aſphaltitem mare, Zoara neutro genere* Ζόαρα ὐδετέρως. *Significat vero Hebræorum lingua parvum, quò Lot fugit, ac ſalvus evaſit à Sodomitica ira.* Idem Stephanus *pag. 612.* ubi de *Sodoma* Segor vicina: *Sodoma,* inquit, *metropolis erat decem urbium* (quinque tantum nominat ſcriptura, nempe cum *Sodoma, Gomorram, Adamam, Seboim* & *Balam* ſive *Segor,* Gen. *cap. 14. verſ. 8.* ipſaque regio *Pentapolis* dicitur, Sap. *cap. 10. verſ. 6.* niſi fortaſſis alia quinque minora oppida his quinque ſubjecta fuerint) *quæ in Aſphaltite lacu ſubverſæ ſunt.* Joſephus *lib. 5. de bell. Jud. cap. 5.* hæc habet de ea regione: *Vicina eſt Sodomitis* Σοδομῖτις (id eſt urbs *Sodoma*) *ipſi* (paludi Aſphaltiti) *olim quidem terra felix, tum propter fructus, tum propter civitatum abundantiam, nunc autem tota exuſta. Aiunt vero quod ob habitatorum impietatem fulminibus combuſta fuerit. Sunt denique etiamnum reliquiæ divini ignis, & quinque civitatum umbras videre licet, necnon in fructibus renaſcentes cineres, qui colorem habent edulibus ſimilem, carpentium autem manibus in fumum diſſolvuntur & cinerem.* Adſtipulatur Cornelius Tacitus *lib. 5. hiſt. cap. 7. Haud procul inde campi, quos ferunt olim uberes, magniſque urbibus habitatos, fulminum jactu arſiſſe; & manere veſtigia, terramque ſpecie torridam, vim frugiferam perdidiſſe: nam cuncta ſponte edita, aut manu ſata, ſive herba tenus aut flore, ſeu ſolitam in ſpeciem adolevere, atra & inania velut in cinerem vaneſcunt. Ego ſicut Judaïcas quondam urbes igne cœleſti flagraſſe conceſſerim, ita halitu lacus infici terram, corrumpi ſuperfuſum ſpiritum, eoque fœtus ſegetum & autumni putreſcere reor, ſolo cœloque juxta gravi.* Strabo *lib. 16. geogr. pag. 704. C. edit. Caſauboni Pariſ. 1620.* ſimilia fere tradit de Sodoma & adjacentibus terris: *Ab indigenis prædicantur, in hoc loco tredecim urbes olim habitatas fuiſſe, quarum caput Sodoma adhuc ſexaginta ſtadiorum habeat ſuperſtitem ambitum: terræ autem tremoribus, & ignis aquarumque calidarum, & bituminoſarum ac ſulphurearum eruptione extitiſſe lacum, ſaxa ignem concepiſſe, urbium alias abſorptas, alias ab iis quicunque fugere potuerunt, derelictas. Eraſtothenes contra ſentit, regionem ſtagnis intus conceptis ſubductam, maxima ejus parte factis eruptionibus retectam fuiſſe, quemadmodum & mare, &c.*

Vulgo creditur lacum Aſphaltiten natum eſſe eo tempore, quo Sodoma, Gomorra, Adama, & Seboim à Deo ſubverſæ ſunt, ita ut aquis illius lacus textæ & immerſæ fuerint. Verum ea opinio Hadriano Relando *tom. 1. Palæſtinæ illuſtr. pag. 254. & ſeqq.* firmis non videtur rationibus niti. « Scio, inquit, huc referri quod de regibus Sodomorum, Gomorræ, » Adamæ, Seboim, & Balæ ſive Segor ſcribitur Gen. *cap. 14. verſ. 3.* ipſos ſcilicet *conveniſſe,* » *in vallem Silveſtrem,* (Hebraice *Siddim*) *quæ nunc eſt mare ſalis.* Sed hic nihil dicitur niſi » hanc vallem, olim appellatam *Siddim,* poſtea factam fuiſſe *mare ſalis* ſive *mare mortuum;* quod » (aſſerit quidem Hieronymus *lib. Quæſtionum Hebraicarum in Gen. cap. 14. verſ. 3. Vallis autem ſalinarum,* inquit, *in qua fuerunt ante putei bituminis, poſt Dei iram & ſulphuris pluviam, in mare mortuum verſa eſt, quod à Græcis* λίμνη Ἀσφαλτῖτις, *id eſt, ſtagnum bituminis, appellatur.* Et ego) « non inficior: potuit enim illa vallis vicini maris aquis inundata fuiſſe, » aut exuberante fluvio Jordane, aut aquis ſubterraneis, aliiſve, de quibus, quia incertum eſt » quomodo & quando contigerit, nihil addere neceſſe eſt. (Verum) non dicit ſcriptor » ſacer, urbes illas quinque ſitas fuiſſe in valle *Siddim;* imò contrarium poteſt ex eo colligi, » quod reges illarum quinque urbium, exercitu coacto, ſe contulerint *verſus vallem Siddim,* » ut fert textus hebræus. Quod ſi quis *in valle* interpretari velit, eodem nihilominus redibit » res. Erit enim vallis Siddim, in qua congregati ſunt quinque Reges, diverſa ab illa regione » in qua eorum urbes quinque erant ſitæ.... Præterea in toto ſacro codice nulla plane fit mentio » ſubmerſionis harum quinque urbium, nec eo ipſo loco ubi narratur ipſa hiſtoria, Gen. *cap. 19.* » nec alibi. Gen. quippè *cap. 19. verſ. 24. & ſeq.* dicitur *Deus pluiſſe ſuper Sodomam & Go-* » *morram ſulphur & ignem de cœlo, & ſubvertiſſe civitates has, & omnem circa regionem, univerſos* » *habitatores urbium, & cuncta terræ virentia.* Et verſ. 28. *Intuitus eſt* (Abraham) *Sodomam* » *& Gomorrham, & univerſam terram regionis illius; viditque aſcendentem favillam de terra quaſi* » *fornacis fumum.* Nihil hic de eluvie, nihil de inundatione: ſed contraria omnia, *ſulphur,* » *ignis, fumus, ſubverſio.*

» Ad id elucidandum maxime facit quod legitur Deut. *cap. 29. verſ. 23. Sulphure & ſalis* » *ardore comburens, ita ut ultra non ſeratur, nec virens quippiam germinet, in exemplum* (id eſt, » ad inſtar) *ſubverſionis Sodomæ & Gomorrhæ, Adamæ & Seboim, quas ſubvertit Dominus in* » *ira & furore ſuo.* Minatur hîc Deus ſe urbes Iſraëlitarum (ſi ad idololatriam diverterint)

» subversurum, & terras adjacentes redditurum similes regioni Sodomorum, ita ut sulphure
» & sale multo combustæ, non producant ultra herbas. Si planities Sodomitica & circum-
» jacens aquis obruta fuisset, non dixisset, opinor, Moyses, de regione quæ facta illi foret
» similis, hanc non amplius serendam, nec germinaturam, ea præcisè causa addita quod
» sulphure & sale inepta imposterum culturæ & productioni efficeretur. Quid enim planius,
» quam terram aquis submersam, & in vastum lacum quasi mare mutatam, non posse de
» cætero seri, nec ex ea fructus ullos decerpendos? Eumdem in modum vaticinatur Sophonias
» *cap. 2. vers. 9.* in nomine Dei: *Propterea vivo ego, dicit Dominus exercituum Deus Israël, quia*
» *Moab ut Sodoma erit, & filii Ammon quasi Gomorha, siccitas spinarum, & acervi salis, &*
» *desertum usque in æternum.* Quid clarius, si Sodoma aquis immersa est, cur hîc nihil de aquis,
» sed contra *siccitas* prædicitur? Item Amos *cap. 4. vers. XI.* legitur: *Subverti vos, sicut subvertit*
» *Deus Sodomam & Gomorrham, & facti estis quasi torris raptus ab incendio.* Quid, urbes aquis
» obrutæ, sunt ne titioni similes? Eadem minatur Deus, adducto exemplo de Sodoma &
» Gomorrha, Jerem. *cap. 49. vers. 17. & erit Idumæa deserta.... vers. 18. Sicut subversa est*
» *Sodoma & Gomorrha, & vicinæ ejus, ait Dominus: non habitabit ibi vir, & non incolet eam*
» *filius hominis.* Et cap. 50. vers. 35. *Gladius ad Chaldæos, ait Dominus, &c.* vers. 38. *Siccitas*
» *super aquas ejus erit, & arescent, quia terra sculptilium est, & in portentis gloriantur.*
» vers. 39. *Propterea habitabunt dracones cum faunis sicariis: & habitabunt in ea struthiones; &*
» *non inhabitabitur ultra usque in sempiternum, nec extruetur usque ad generationem & generatio-*
» *nem.* vers. 40. *Sicut subvertit Dominus Sodomam & Gomorrham, & vicinas ejus, ait Dominus:*
» *non habitabit ibi vir, & non incolet eam filius hominis.* Hîc tantum abest ut, in similitudinem
» Sodomæ, enatis aquis submergendam terram Babyloniorum prænuntiet Propheta, quin
» potius exsiccandas fore eorum aquas minetur. In libris novi testamenti nulla pariter inun-
» dationis memoria occurrit. Christus Dominus Luc. *cap. 17. vers. 29. Qua die autem exiit*
» *Lot à Sodomis, pluit ignem & sulphur de cœlo, & omnes perdidit.* S. Petrus 2. epist. cap. 2.
» v. 6. *Et civitates Sodomorum & Gomorrhæorum in cinerem redigens.* Judas quoque Apostolus,
» suæ epist. vers. 7. *Sicut Sodoma & Gomorrha, & finitimæ civitates .... factæ sunt exemplum,*
ignis æterni pœnas sustinentes.» Confirmant omnino hanc sententiam Josephus & Cornelius Tacitus, quorum testimonia supra allata sunt. Idem etiam videtur sensisse Basilius citatus ab Anastasio Sinaïta *in quæstionibus de variis argumentis, quæst. 17. to. 9. Biblioth. Patrum. edit. Lugdun. 1677. pag. 985. col. 2.* H. ubi ait: *Sodomitarum gens, quum malitia eorum summum apicem attigisset, deleta est, atque ita & Ægyptiorum & Chananæorum; illa quidem igne exusta, altera aquis obruta, tertia in bello hostibus tradita.* Hæc præfatus Hadrianus Relandus, nec improbabiliter, ut videtur; de cujus tamen rationibus judicium esto penes lectorem.

Lacus vicinus Sodomæ cæterarumque urbium igne cælesti subversarum, appellatur *Asphaltites* à bitumine quod in eo reperitur diciturque bitumen Judaïcum, ex eodem Hadr. Reland. *pag. 240. & mare mortuum; mare* quidem, *quod omnis congregatio aquarum,* (verba sunt Hieronymi lib. quæst. Hebraic. in Gen. cap. 1.) *sive salsæ sint, sive dulces, juxta idioma linguæ Hebraïcæ, maria nuncupentur.* Mortuum vero, quia pisces non alit. Facit enim, inquit idem Reland. *p. 243.* eximia aquarum salsedo, ut pisces eum (lacum) fugiant. Unde rursus Hieronymus *comment. in Ezech. cap. 47. vers. 8.* ait: *Mare mortuum in quo nihil poterat esse vitale, & mare amarissimum, quod Græcè* Λίμνη Ἀσφαλτῖτις*, id est, stagnum bituminis vocatur....* Et paulo-post: *Re vera, juxta litteram, hucusque nihil quod spiret, & possit incedere, præ amaritudine nimia in hoc mari reperiri potest: nec cochleolæ quidem parvique vermiculi & anguillæ, & cætera animantium sive serpentium genera, quorum magis corpuscula possumus nosse, quam nomina. Denique si Jordanis auctus imbribus pisces illuc influens rapuerit, statim moriuntur, & pinguibus aquis supernatant.* Maundrellus tamen αὐτόπτης observavit conchylia quædam sive cochleolas ad littus ejus nunc reperiri, quæ à Jordane eo deferri non potuere, quia nimis longè inde locus est ubi Jordanes in hunc lacum influit. Addit idem Hadr. Reland. *p. 244.* alium esse lacum Asphaltiten circa Babylonem, quem cum lacu Asphaltite Palæstinæ confundunt scriptores multi, uni tribuentes quod alteri convenit. *Babylone,* inquit Vitruvius lib. 8. cap. 3. *lacus amplissima magnitudine, qui Limne Asphaltitis appellatur, habet supernatans liquidum bitumen; quo bitumine & latere testaceo structo muro Semiramis circumdedit Babylonem.* De eo lacu Xiphilinus ait in Trajano *pag. 252. Ibi Trajanus vidit lacum bituminis unde mœnia Babylonis ædificata sunt: cujus tanta vis est, ut permixtum cum lateribus aut minutis lapidibus quovis ferro aut saxo sit durius. Ostium quoque ejus spectavit, unde tam gravis halitus surgit, ut eum nulla animantia terrestria aut volatilia ferre possint, sed solo olfactu intereant.* Josephus situm lacus Asphaltitis sic describit *lib. 5. de bell. Jud. cap. 5. Hujus lacus longitudo est quingentorum & octoginta stadiorum secundum quam usque ad Zoara Arabiæ extenditur, latitudo*

ECCLESIA ZOARORUM *sive* SEGOR.

autem centum & quinquaginta. Maundrellus in itinerario scribit longum esse 24. leucis, & sex latum; quod cum Josepho congruit, modo leucam statuamus tria milliaria Romana complecti, sive 72. stadia. Nam stadia octo efficiunt mille passus sive unum milliare Romanum: atque adeo 150. stadia efficiunt milliaria Romana 18. & paulo plus, non tamen 19. milliaria. Ita explicat Hadr. Reland. *to. 1. pp. 442. & 451.* Eumdem lacum distare ab Hierosolymorum finibus trecentis stadiis tradit præfatus Josephus *lib. 15. antiq. cap. 9.*

Mirum profecto quod *Severus* episcopus *Sodomorum* commemoretur in subscriptionibus Patrum concilii Nicæni I. inter præsules Arabiæ, *to. 2. conc. Labb. col. 52.* A. Vecors esset, inquit idem Hadr. Reland. *tom. 2. pag. 1120.* qui hic Sodoma à Deo eversa & nunquam postea habitanda intelligi posse sibi persuaderet. Quem ergo locum hic latere suspicabimur? Non *Zoara,* quæ Palæstinæ urbs fuit, non vero Arabiæ; non etiam Sycamazona, quæ & ipsa non urbs Arabica, sed Palæstinarum erat. In indice Arabico, post *Gennadium Iabrudorum,* legitur: *Severus Zuzumaon,* quæ potuit esse urbs aliqua Arabiæ sub metropoli Bostris, puta quæ *Zozoyma* aut *Zoraima* in quibusdam notitiis ecclesiasticis scribitur. Porro in notitiis Græco-Latinis quas exhibet P. Goar ad calcem operis Georgii Codini Curopalatæ *de officiis magnæ ecclesiæ & aulæ Constantinopolitanæ, edit. Parif. 1648.* exstat sub provinciæ Lyciæ, *pag. 344. n. XI. Sitymorum* ὁ Σιτύμων & ad marg. *Sidymorum: Item p. 388.* sub throno 20. Myræ totius Lyciæ metropolis, *num. 10.* Myra non computata, *Sydemorum* ὁ Συδήμων. Et superius sub provincia 19. Lyciæ *num. XI. pag. 374. Sidymorum* ὁ Σιδύμων. Hæc fortassis est ecclesia, quæ per mendum scripta fuerit *Sodomorum.* Circa fines autem australes lacus Asphaltitis urbem *Sodomorum* sitam fuisse verisimile est. Certe non longe distabat ab urbe *Segor* sive *Zoara,* siquidem Loth surgente aurora Sodoma egressus, sole oriente Segor ingressus est, Gen. *cap. 19. verss. 15. & 23.*

EPISCOPI ZOARORUM.

I. MUSONIUS.

Synodo Ephesinæ secundæ anno 449. interfuit *Musonius* iste Μουσώνιος ἐπίσκοπος Ζοάρων, fidemque prodidit, Dioscori Alexandrini Patriarchæ partes amplexus. At biennio post, in concilio Chalcedonensi anno 451. ipse, multique alii episcopi ejusdem Dioscori factione similiter in errorem inducti, ad ecclesiam redierunt, delicti veniam postulantes, & actis hujus synodi subscripserunt. *To. 4. conc. Labb. col. 82.* D. dicitur *Musonius episcopus Zoaræ secundæ Palæstinæ.* Mendum est, corrigendum tum ex textu Græco, ubi legitur solum Μουσωνίου Σηγώρ: tum etiam ex act. XV. ubi Musonius episcopus Zoroanensis inter Palæstinæ tertiæ antistites recensetur. Vide *ibid. coll. 118.* D. *267.* D. *312.* C. *328.* E. *494.* C. *788.* D. *809.* A.

II. ISIDORUS.

In subscriptionibus epistolæ synodicæ Joannis Hierosolymorum præsulis ad Joannem Constantinopolitanum Patriarcham missæ anno 518. initio Imperii Justini, adversus Severum quem ille Antiochena sede exturbaverat, subscripsit cum aliis multis Palæstinarum episcopis Ἰσίδωρος ἐπίσκοπος τῆς Ζωορηνῶν, *Isidorus episcopus Zoorenus. To. 5. conc. Labb. col. 192.* D.

III. JOANNES.

Joannes iste Zoarorum ecclesiæ præerat anno 536. ut-pote qui eo anno *epistolæ sive* A *libello orthodoxorum episcoporum Orientalium contra Anthimum, Severum, aliosque Acephalos, oblato Agapeto* Papæ, subscripsit post Domnum episcopum Maximianopolis, Ἰωάννης ἐπίσκοπος Ζωοάρων ἀξιώσας ὑπέγραψα, *Joannes episcopus Zoorum supplicando subscripsi. To. 5. conc. Labb. col. 43.* E. Rursus eodem anno interfuit synodo Constantinopolitanæ, præside Menna Patriarcha, mensibus Maio & Junio congregatæ, adversus præfatos hæreticos, ejusque singulis actionibus subscripsit: primæ quidem, sexto Nonas (id est, die secunda) Maii. *Ibid. col. 6.* A. Secundæ vero, pridie Nonas (id est, die 6.) Maii. *col. 51.* B. Tertiæ, sexto Idus (id est, die 10.) Maii. *col. 59.* E. Quartæ, duodecimo kalendas Junii (id est, 21. Maii.) *coll. 74.* A. & *95.* A. Quintæ demum, pridie Nonas (id est, die 4.) Junii. *coll. 99.* A. & *259.* D. In eo ultimo loco legitur, Ἰωάννης ἐπίσκοπος Ζωοάρων τῆς τρίτης Παλαιστίνης ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα, *Joannes episcopus Zooranus tertiæ Palæstinæ provinciæ diffiniens subscripsi.*

In actis synodi Hierosolymitanæ eodem anno 536. mense Septembri, contra eosdem hæreticos, à Petro Patriarcha, ex episcopis trium Palæstinarum coactæ, exstat subscriptio *Joannis Doareni* Ἰωάννης ἐπίσκοπος Δοάρων, *Joannes episcopus Podaleanus,* in ind. Latino, *tom. 5. conc. Labb. col. 283.* E. ubi ad marg. notatur *Doarenus. Tom.* autem *2. concilior. Hard. col. 1418.* E. legitur in Latino indice, *Joannes Posdonus,* & ad marg. *Ita manusc. at Græcè Doarenus.* Idem Harduinus *tom. XI.*

col. 715. & *seq.* de episcopatu Doareno hæc observat: *Doarenus* (episcopus) *in Cappadocia, ex notitiis Græcis, in quibus est ibi* Δώαρα *&* Ῥεγεδόαρα, *hoc est, Regio Doara. Basilio in epist. 10. & 395.* Δώαρα κώμη (Doara vicus.) Et paulo-post: *Joannes Doarenus. In concilio Hierosolymitano anno 636. To. 2.* (edit. suæ) *col. 1418.* E.

Procul dubio vocabula Δωάρων, *Podaleanus, Posdonus, & Doarenus,* mendum sunt, pro quibus legendum videtur, in Græco quidem textu vel Δώρων, vel Ζοάρων, sive Ζωορῶν: In Latina autem versione, *Dororum* vel *Zoarorum* sive *Zoororum. Dororum* lectionem suadet, quod alias episcopus hujus ecclesiæ, post Cæsaream primæ Palæstinæ metropolim primariæ, huic synodo Hierosolymitanæ non interfuisset, nec alius vices ejus gessisset. *Zoarorum* vero lectioni favet, quod episcopus *Joannes* nuncupatus, ex supradictis, eo anno præfuerit huic Zoarorum sedi, qui aliàs eidem synodo Hierosolymitanæ non subscripserit, licet plures alii præsules Palæstinarum, ut Domnus Maximianopolis, & Anastasius Jotabæ, qui similiter concilio Constantinopolitano sub Menna adfuerant, synodo etiam Hierosolymitanæ quæ quarto postea mense celebrata est, nihilominus interfuerint: Sed

A nullo modo probabile est, loco episcopi, sive *Dororum,* sive *Zoarorum in Palæstinis,* legendum esse *Joannem episcopum Doarorum* in Cappadocia, cujus ecclesia patriarchatui Hierosolymorum minimè subjiciebatur. Δοάρων manere posset, inquit Hadr. Reland. *tom. 2. Palæst. illustr. pag. 532. in annot. 5.* si non constaret hos omnes fuisse episcopos Palæstinarum; nam in Cappadocia secunda urbs est Δόαρα, (cujus) episcopus, (dictus) Δοάρων, nuncupatur in concilio (VI. generali anno 680.) *To. 6. conc.* (Labb.) *coll. 1042. 1068.* B *& 1202.* (quum) tunc (etiam) esset episcopus Δοάρων. Verum, si ex subscriptione *Joannis* episcopi, qui vel *Dororum* vel *Zoarorum* ecclesiæ præfuerit tempore concilii Hierosolymitani anno 536. colligi certè non possit *Joannem* Zoarorum præsulem, de quo hîc agimus, ei concilio interfuisse, constat nihilominus, ex concilio Constantinopolitano sub Menna, eo ipso anno 536. *Joannem* hunc Zoarorum ecclesiam administrasse: quod autem simul sederint *Joannes* Dororum, & *Joannes* Zoarorum in Palæstina, quorum alteruter synodo Hierosolymitanæ adfuerit, profecto nullatenus repugnat. Vide supra, ubi de episcopis Dororum, *col. 579.* B. C.

ECCLESIA ZOARORUM *sive* SEGOR.

IX. ECCLESIA PHÆNUS *vel* PHÆNON.

PHÆNUS sive *Phænon,* Græcè Φαινῶν, olim urbs Idumææ, postea vicus fuit inter urbem Petram & Zoaram, teste Eusebio *de locis Hebr.* ad vocem Φινῶν, unde Hieronymus: *Phænon.... Fuit quondam civitas principum Edom, nunc viculus in deserto ubi æris metalla damnatorum suppliciis effodiuntur inter civitatem Petram & Zoaram.* Ex Cellar. *tom. 2. geogr. antiq. lib. 3. cap. 14. pag. 682.* Idem Eusebius ad vocem Δαιδὰν, juxta translationem Hieronymi, *Dedan in regione Idumææ, super qua scribit Hieremias* (cap. 49. vers. 8.) *est in quarto milliario à Metallofeno contra Aquilonem. Metallofenon* hîc appellat Hieronymus vicum quem Eusebius *Phanam* nuncupat τῇ Φαινᾷ. Porro « si originis Græcæ (Phænon) vox esset, » inquit Hadr. Reland. *to. 2. Palæst. illustr. pag. 951.* posset credi aliquid commune habere » cum Γεωφάνιον, quo nomine Græci locum nuncupant è quo metalla effodiuntur, (vide » Harpocrationem & Hesychium) aut cum Φαύνῳ. *Faunus* enim Pici filius primus fodinas » auri & argenti, vel metalla auraria & argentaria, ut Plinii verbis utar *lib. 34. cap. 18.* invenit. » Vide Suidam ad vocem Μεταλλεῖς, Hesychius προσφανῆ, Θεοφράστος ἐν μεταλλικῷ. (Vide de hoc Meurs. *in comm. ad Apollonium Dyscolum pag. 147.*) Χρυσοῦ συῤῥόας.» S. Athanas. *in epist. ad Solitar. vitam agentes pag. 658.* A. *edit. Græco-Lat. Ex officina Commelin. 1600.* ait de Eutychio. *In metalli fodinam eum mitti curaverunt* (Eusebiani,) *nec in metalli fodinam solum, sed illam speciatim quæ Phæno nuncupatur, in qua homicida damnatus nonnisi ad paucos dies superesse potest.* Tempore persecutionis Maximini II. Imperatoris multi martyres ad metalla eruenda damnati sunt à præside provinciæ, ut narrat idem Eusebius *lib. de Martyribus Palæst. cap. 7. post lib. 8. hist. eccl. pag. 328.* B. *edit. Vales. Inde* (præses) *ad reliquos Christi Confessores se transferens,* inquit, *omnes ad æris metalla quæ sunt apud Phænum Palæstinæ damnavit:* τοῖς κατὰ Φαινὼ τῆς Παλαιστίνης χαλκοῦ μετάλλοις τοὺς πάντας παραδίδωσιν. Petrus Alexandrinus Athanasii successor, in epistola quam scripsit de his quæ Alexandriæ gesta sunt, dum Lucius hujus sedis invasor, tyrannidem suam in orthodoxos ipsius communionem repudiantes exerceret, apud Theodoretum *lib. 4. hist. eccl. cap. 22.* hæc refert *p. 183.* D. *edit. Vales. Omnes posthæc in media urbe publicè & privatim singuli gementes .... ne flere quidem permissi sunt, vetante id Palladio præfecto urbis Alexandriæ, qui dæmonum cultui erat addictissimus.*

ECCLESIA PHÆNUS. vel PHÆNON.

Multi enim ex flentibus rapti, ac prius custodiæ mancipati, deinde verberati, lacerati, torti, ad Phennensia τὰ Φενησίοις *& Proconnesia metalla damnati sunt, viri qui pro ecclesiæ defensione divino zelo incensi pugnaverant. Plerique enim erant monachi, accuratioris ac districtioris vitæ studio solitudinem incolentes, tres ac viginti numero. Cum quibus paulo-post diaconus quoque.... manibus post tergum revinctis publicè à carnificibus ductus est.... Qui.... lapidibus ac plumbatis cervice diu verberata, navigium in mari conscendit sicut cæteri, divinæ crucis signo frontem suam consignans, omnique cura & solatio destitutus, ad æris metalla datus est quæ sunt in Phenne,* τὰ κτ̀ Φεννὴς παρεδόθη μετάλλοις. Epiphanius *lib. 2. advers. hæres. pag. 719.* Φαινήσια μέταλλα commemorat. In notitia veteri ecclesiastica Græca urbs Phænon non legitur inter urbes Palæstinarum: sed inter urbes provinciæ Arabiæ *to. 1. Palæst. illustr.* Hadr. Reland. *p. 218.* ubi undecima exstat Φένυτος, *Phenutus*, quam ipse non dubitat *tom. 2. pag. 952.* esse hanc *Phænon*, cujus nonnulli in actis conciliorum recensentur episcopi.

EPISCOPI PHÆNON *sive* PHÆNUS.

I. SAIDAS.

SYnodo generali Ephesinæ anno 431. adfuit, & pro Cyrilli ad Nestorium litteris sententiam dixit Σαΐδας ἐπίσκοπος Φαίνὺς τῆς Σαλυταρίας Παλαιςίνης, *Suidas episcopus Phænus Salutaris Palæstinæ*, qui & ejusdem synodi decretis omnibus subscripsit. *Tom. 3. concil. Labb. coll. 473.* B. *500.* C. *541.* A. & *692.* D. In actis synodi Chalcedon. idem Saidas episcopus Phænensis nominatur *tom. 4. conc. col. 283.* E.

II. CAJUMAS.

Alteri synodo Ephesinæ, prædatoriæ dictæ, anno 449. interfuit, & Dioscoro Alexandrino Patriarchæ adstipulatus est *Cajumas episcopus Phænus*, Καΐυμας ἐπίσκοπος Φαινὺς, Καϊύμου Φαίνὺς *Cajumo Phænus, tom. 4. concil. Labb. coll. 118.* D. *268.* A. *312.* D. & *320.* E.

A Legitur in subscriptionibus Latinis: *Cajumas episcopus Phænicensis* (sive *Phænensis*) *definiens subscripsi per coepiscopum meum Dionysium* (Sycamazonis) *propterea quod litteras ignorem*, Græcas scilicet. *Ibid. col. 320.* E.

III. PETRUS.

Anno 518. epistolæ synodicæ Joannis Hierosolymorum Patriarchæ adversus Severum Antiochenum subscripsit *Petrus episcopus* B *Phænus* Πέτρος ἐπίσκοπος Φενὺς. *Tom. 5. conc. Labb. col. 191.* D.

IV. JOANNES.

Sententiæ adversus Anthimum & alios hæreticos latæ in synodo Hierosolymitana, præside Petro Patriarcha, subscripsit cum cæteris trium Palæstinarum episcopis Ἰωάννης ἐπίσκοπος Φαινὺς, *Joannes episcopus Phænus. To. 5. conc. Labb. col. 286.* B.

X. ECCLESIA PHARAN *sive* MONTIS SINAI.

NOTISSIMUM est ex divinis paginis desertum Pharan, Hebraïcè *Paran* in Arabia Petræa. Israëlitæ post transitum maris rubri primum in solitudinem *Sur* venerunt, Exod. *cap. 15. vers. 22.* Hieronymus *de locis Hebr.* ait: *Sur, ubi invenit Angelus ancillam Saræ Agar inter Cades & Barad: extenditur autem desertum Sur usque ad mare rubrum, quod ad Ægypti confinia pervenit.* Deinde Israëlitæ profecti sunt in desertum *Sin*, Exod. *cap. 16. vers. 1. & cap. 17. vers. 1.* Postea in desertum *Sinaï*, Exod. *cap. 19. vers. 1.* Ex *Sinaï* vero in desertum *Paran* sive *Pharan*, Num. *cap. 10. vers. 12. & cap. 13. vers. 4.* In ejus extremitate ad terram Chanaan situm erat *Cadesbarne*, quod videtur fuisse oppidum. Atque hinc exploratores terræ Chanaan, nunc ex deserto *Pharan* dicuntur emissi, Num. *cap. 13. vers. 3.* nunc ex *Cadesbarne, cap. 32. vers. 8.* & Deut. *cap. 9. vers. 23.* Hoc oppidum *Cadesbarne* in terminum australem terræ promissæ incidebat, Num. *cap. 34. vers. 4.* & Jos. *cap. 15. vers. 3.* & dicitur aliquando *Cades* simpliciter; Gen. *cap. 16. vers. 14. & cap. 20. vers. 1.* nec confundi debet cum altero *Cades* in deserto *Zin*, Num. *c. 20. verss. 1. & 16.* Sinus Arabicus in summitate sua in duos alios sinus fissus est, quorum unus, *Heroopolitanus* dictus, altero latere per Ægyptum fluit, & in vertice urbem *Heroum* habet, unde & denominatur, & per hunc sinum Israëlitæ ex Ægypto suspensis utrimque aquis pertransierunt: alter vero sinus hinc in ortum solis recedens *Elaniticus* nuncupatur. Uterque, hic totus, ille in parte, Arabiam Petræam alluit. Prior Straboni *lib. 16. p. 759.* C. ὁ πρὸς Αἰγύπτῳ κτ̀ τὴν Ἡρώων πόλιν κόλπος, *sinus ad Ægyptum juxta Heroum civitatem*: Ptolemæo *lib. 5. cap. 17.* κόλπος ὁ Ἡρωοπολίτης, *sinus Heroopolites*: Plinio *lib. 5. cap. XI. Heroopoliticus sinus*; in cujus ora Arabica nihil est memorabile usque in angulum fissionis seu initium sinus Elanitici. Angulus enim promontorium habet supra

quod in plano ſitum eſt *Phara* Ptolemæi, qui lineam terminalem duxit μέχρι τοῦ κατὰ Φαρὰν ἀκρωτηρίου, *uſque ad promontorium juxta Pharan*, quæ ibidem, ex Palatino codice, ἡ Φαρὰ κώμη, *Phara vicus* dicitur, ut fere Arabum oppida fuerunt. Stephano Byzantino *de urbib. & popul.* eſt Φαρὰν *Pharan* primo caſu: Φαράν πόλις μεταξὺ Αἰγύπτου καὶ Ἀραβίας, *Pharan eſt oppidum inter Ægyptum & Arabiam*, videlicet ſecundum Ptolemæi lineam ad promontorium, qua ſinus Heroopolitanus Ægypto relinquitur. Salmaſius *in Solin. p. 344.* dicit, ab Iſmaëlitis conditum, Hieronymi auctoritate. Rem non negabo, quia latè habitarunt Iſmaëlitæ: at de conditu nihil Hieronymus, ſed tantummodo Iſmaëlem *habitaſſe in deſerto Pharan*, ex Gen. *cap. 21. verſ. 21.* Hæc Cellarius *to. 2. geogr. antiq. lib. 3. cap. 14. pp. 685. 686. 691. & 692.* Hieronymus de *Pharan* ait in locis Hebr. *Pharan, nunc oppidum eſt trans Arabiam contra auſtralem plagam junctum Saracenis qui in ſolitudine vagi errant. Per hoc iter fecerunt filii Iſraël, quum de monte Sina caſtra moviſſent. Eſt ergo, ut diximus, trans Arabiam contra auſtralem plagam, & diſtat ab Aila contra* (id eſt, verſus) *Orientem itinere 3. dierum.* Nec quiſquam exiſtimet celebrem illam lauram quæ *Pharan* dicebatur, ex oppido *Pharan*, de quo nunc ſermo, nomen habuiſſe: nam laura hæc in Palæſtina prima ſita erat, ſex duntaxat ſtadiis ab urbe Hieroſolyma, ut expreſſe tradit Cyrillus Scythopolitanus in vita S. Euthymii, *num. 10. tom. 2. monument. eccleſ. Græc.* Cotel. *pag. 209.* A. *Pharan* vero Arabiæ in tertia Palæſtina fuit. ECCLESIA PHARAN ſive MONTIS SINAI.

In notitia excerpta ex Nili Doxopatrii, ſcripta anno 1151. & edita à D. Le Moine in Variis Sacris *pag. 231.* & à Schelſtratano *to. 2. antiq. eccl.* apud. Hadr. Reland. *to. 1. Palæſt. illuſtr. pag. 219. & ſeqq.* Græcè & Latinè, mentio fit montis Sinaï. His enim præmiſſis, *pag. 220. Poſtea autem novo honore mactatus eſt* (id eſt, ad nobiliorem gradum erectus) *thronus Hieroſolymitanus, avulſus à diœceſi ac poteſtate Alexandrini* (id falſum videtur) *& ipſe caput evaſit, ad eamdem dignitatem cum tribus aliis thronis promotus. Sancitum tamen eſt, ut ordine inferior eſſet Antiocheno & poſt illum honoraretur, referretur in diptychis, & ſedem occuparet. Patriarcha etiam vocatus eſt epiſcopus Hieroſolymitanus, licet antea epiſcopus eſſet ſub Cæſarienſi Palæſtinæ, quum illius metropolis eſſet Cæſarea, & Hieroſolyma Cæſareæ ut epiſcopatus metropoli ſubeſſet. Habuit vero & alias metropoles quæ varios epiſcopos ſub ſe habebant, nempe ſecundam Scythopolin ſive Baſan* (Bethſan,) *tertiam Petram, quartam Boſtram ſive Arabiam. Habet autem archiepiſcopatus nemini obnoxios viginti quinque, qui nullos ſub ſe habent epiſcopatus, & ſubſunt omnes throno Hieroſolymitano.* Obſervat autem Hadrianus Relandus *ibid. pag. 219. annot.* a. Nilum hunc explicare ſuperius *pag. 228.* quo ſenſu epiſcopatus illi dicantur archiepiſcopatus: nempè *ſi urbes eſſent in eadem provincia in qua metropolis erat, magnitudine præſtantes, & parum ab illa differentes*, ἐποίουν ταύτας ἀρχιεπισκοπὰς, αἳ τινες οὐκ εἶχον ἐπισκοπὰς ὑφ᾽ ἑαυτὰς, conſtituerunt eas archiepiſcopales, quæ nullos epiſcopatus ſub ſe haberent. Illorum archiepiſcopatuum ultimus eſt *montis Sinaï.* Scilicet *p. 221.* 1. *Dioſpoleos, ſive urbis Georgii.* 2. *Aſcalonis.* 3. *Joppes.* 4. *Gazæ.* 5. *Anthedonis.* 6. *Diocletianopoleos.* 7. *Eleutheropoleos.* 8. *Neapoleos.* 9. *Sebaſtes.* 10. *Jordanis.* 11. *Tiberiadis.* 12. *Diocæſareæ.* 13. *Maximianopoleos.* 14. *Capitoliadis.* 15. *Myri.* 16. *Gadari.* 17. *Nazareth.* 18. *Montis Thabor.* 19. *Cyriacopoleos.* 20. *Adriæ.* 21. *Gabalorum.* 21. *Æliæ.* 23. *Pharæ.* 24. *Helenopoleos.* 25. demum *Montis Sina.* Recolendum notitiam hanc opus eſſe duodecimi ſæculi medii. Cæterum in notitiis anterioribus, nec Pharan recenſetur, nec mons Sinaï: ſuppetunt nihilominus aliquot, tum Pharan, tum montis Sinaï præſules; ſedes quippe quæ primum Pharan extabat, videtur poſtea (vaſtato nempe eo oppido) tranſlata fuiſſe ad *monten Sinaï:* hincque fortaſſis contigiſſe præpoſitum hujus celebris monaſterii, à pluribus ſæculis in epiſcopum eſſe ordinatum, & *epiſcopi* imò *archiepiſcopi* nunc temporis titulo ornari. Certe montem Sinaï, ſæculo ſexto, ditionis fuiſſe eccleſiæ Pharan colligitur ex libello *Mariani monachi & archimandritæ monaſterii beati Dalmatii ac primatis venerabilium monaſteriorum urbis regiæ, & ipſius archimandritarum, necnon & archimandritarum & monachorum Hieroſolymitanorum & ſancti montis Sinaï, ac ſecundæ Syriæ in ipſa congregatorum* ad Juſtinianum Imperatorem, lecto Conſtantinopoli, in ſynodo anno 536. habita ſub Menna præſule, act. 1. die 2. Maii. Inter ſubſcriptiones enim huic libello legitur, *tom. 5. concil. Labb. col. 15.* E. *Theonas Dei miſeratione preſbyter & legatus ſancti montis Sina, & eremi Rhaithu, ac ſanctiſſimæ eccleſiæ de Pharan faciens pro omnibus ſupraſcriptis, ſupplicavi, & ſubſcribens porrexi.* Θεώνας ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀποκρισιάριος τοῦ ἁγίου ὄρους Σινᾶ, καὶ τῆς ἐρήμου Ῥαϊθοῦ, καὶ τῆς κατὰ Φαρὰν ἁγιωτάτης ἐκκλησίας. In Menologio Græcorum juſſu Baſilii junioris Imperat. Conſtantinopolitani ante annum 984. conſcripto, quod Latinè verſum à Petro Arcudio, primus edidit Ughellus ad calcem *to. 6. Ital. ſac. vet. edit. col. 1049. & ſeqq.* extat die 18. Febr. *col. 1223. n. 397.* B. commemoratio cujuſdam *Agapiti epiſcopi Sinaï*, de quo dicitur, quod Diocletiano & Maximiano Impp.

Cappadox Christianis parentibus natus monasticam disciplinam amplexus fuerit, claueritque miraculis, sed à Licinio Imperatore invitus & reluctans militiæ adscriptus, post ejus obitum, ab *episcopo Sinay* presbyter ordinatus sit, eique mortuo successerit in ea sede. Verum esto fides penes illos qui hæc primitus scripserunt.

EPISCOPI PHARAN *sive* MONTIS SINAI.

I. NETRAS *sive* NATERAS.

Ex monacho montis Sinaï *Netras* iste episcopus Pharan evasit. De eo enim refertur in libro qui *Verba Seniorum* seu *Apophthegmata Patrum* inscribitur, apud Cotel. *to. 1. monum. eccles. Græc. pag. 579.* A. B. *Narraverunt de abbate Netra* Νέτρᾳ, aliàs Νατήρᾳ *discipulo abbatis Silvani, quod quando in cella sua sedebat in monte Sina, moderate se ipsum regebat ad corporis necessitatem, postquam vero factus est episcopus in Pharan,* ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπίσκοπος εἰς Φαρὰν, *multum se austeriori vita constrinxit. Quocirca dicit ei discipulus ejus; abba, quum essemus in eremo non adeo asceticè vivebas. Excepit senex, illic solitudo erat, quies, silentium, paupertas: placebatque moderari corpus, ne in infirmitatem inciderem, & ea quærere cogerer quibus carebam. Nunc vero mundus adest, occasiones adsunt: quod si hic ægrotavero, est qui succurrat mihi. Ne monachi propositum amittam.* Nihil aliud de eo nobis compertum est, nec quo sæculo vixerit.

II. MACARIUS.

Macarium hunc fuisse episcopum Pharan, circa ann. 451. aut aliquo ex proxime sequentibus, colligendum videtur ex sacris litteris Marciani Imperatoris ad sanctam synodum à Juvenali Patriarcha, post recuperatam sedem Hierosolymorum, congregatam anno 454. in quibus Imperator significabat se scripsisse ad Macarium reverendissimum episcopum, & ad archimandritas qui in sancto monte Sinaï degunt, de ejiciendo Theodosio impiissimo monacho sedis Juvenalis invasore. *Tom. 4. conc. Labb. col. 880.* B. *Quod quum sensisset,* inquit (Theodosius) *Hierosolymis aufugit, ac vitat Palæstinam universam, quam multis malis affecerat, sicuti ipsis oculis sanctitas vestra accepit: se ipsum vero in Sina monte* ἐν δὲ τῷ Σινᾷ ὄρει, *una cum quibusdam scelestorum consiliorum participibus occultat, eo se quasi in latibulum, inque ferarum cubicula abdens, ac comparans se adversus veritatem. Quumque vellet conatus suos ad exitum adducere, simpliciorumque illic animas mendaciis suis captivare, obtrectans sanctæ synodo* (Chalcedonensi) *quædam contra eam effutivit, vel potius contra salutem suam, quæ impiæ ipsius solius menti & linguæ consentanea sunt. Quamobrem studio sanctissimæ nostræ fidei invigilans pietas nostra.... ad Macarium reverendissimum episcopum,* πρὸς

A Μακάριον τὸν εὐλαβέστατον ἐπίσκοπον, *& ad archimandritas, monachosque omnes qui in præfato monte degunt, sacras litteras misit, scelerati Theodosii vesaniam & impietatem redarguens, exhortans fugere ejus commenta, falsosque sermones, simplicem vero & inculpatam fidem colere.... & eum ejicere è prædictis venerabilibus locis, ne ipsa quoque polluantur Theodosii scelere: vel etiam eum tradere una cum ipsius satellitibus provinciæ præfecto, &c.* Palam est Macario huic cœnobium montis Sinaï, ut
B suo episcopo subjacuisse, qui subinde fuerit episcopus Pharan, vel ejusdem montis. De Theodosio illo nefario monacho, vide supra *coll. 116.* B. *& 165.* C. D.

III. PHOTIUS.

Ante sæculi sexti medium, imperante Justiniano, ecclesiæ Pharan vel montis Sinaï, curam gerebat *Photius,* de quo hæc habet Joannes Moschus *in Prato spirituali cap. 127. to. 2. Bibl. Græco-Lat. vet. Patr. edit. Paris.*
C *1624. p. 1111. Narravit nobis abbatissa Damiana solitaria mater abbatis Athenogenis episcopi Petrensis dicens: Erat quidam abbas in sancto monte Sina, nomine Georgius, magnæ virtutis & abstinentiæ vir. Huic abbati Georgio magni Sabbati die sedenti in cellula sua venit desiderium faciendi sacrum diem Resurrectionis in sancta civitate, & sumere veneranda mysteria in sancta Christi Dei nostri resurrectione. Per totam ergo diem senior hujusmodi cogitatione sollicitabatur & orabat. Quum itaque sero factum esset,*
D *venit discipulus ejus dicens ei: jube, pater, ut eamus ad synaxim. Senex autem respondit ei: vade, & tempore sanctæ communionis veni ad me, & pergam. Mansit itaque senex in cellula. Quum autem advenisset tempus sanctæ communionis in sancta resurrectione inventus est senex prope archiepiscopum beatum Petrum, qui præbuit illi cum presbyteris sanctam communionem. Videns igitur eum Patriarcha, dixit Menæ assessori suo: Quando venit abbas montis Sinaï! Respondit ille: Per orationes vestras, Domine, non vidi*
E *illum nisi nunc solummodo. Tunc ait Patriarcha: Dic illi ut non recedat; volo enim ut mecum sumat cibum. Ille vero profectus id dixit seni. Qui ait: voluntas Dei fiat. Quum ergo senex dimisisset synaxes, adorato sancto monumento, inventus est in cellula sua, & ecce discipulus ipsius pulsavit, & dixit: Pater, veni ut communices. Senex vero profectus in ecclesiam cum discipulo suo, iterum sumpsit veneranda mysteria.*

Petrus

Petrus autem archiepiscopus contristatus quod illi inobediens fuisset, post solemnitatem misit ad episcopum Phari abbatem Photinum, καὶ πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Φαρὰν τὸν ἀββᾶ Φώτιον Photium, *& ad Patres Sina, ut abbatem ad se mitterent. Quum ergo venisset qui attulerat litteras, dedissetque illas, misit & senex tres presbyteros, abbatem scilicet Stephanum Cappadocem.... & abbatem Zosimum.... & abbatem Dulcitium Romanum ad Patriarcham, purgavitque se ipsum senior scribens.... Absit à me, mi Domine sanctissime, ut sanctum angelum vestrum contempserim. Scripsit etiam & hoc ad eum: ut sciat beatitudo vestra, post sex menses Christo Domino ac Deo nostro simul occursuri sumus, & illic adorabo vos,* κἀκεῖ ὑμᾶς προσκυνήσω. *Egressi itaque presbyteri dederunt Patriarchæ litteras. Dixerunt autem & hoc ei: quoniam senex multos annos habebat, ex quo non venerat in Palæstinam. Ostendebant quoque litteras episcopi Phari* τοῦ Φαρὰν, *simul contestantes, quod ferme septuaginta annos haberet senex, ex quo de sancto monte Sina non exierat. Sanctus vero ac mitissimus Petrus afferebat testes eos qui tunc affuerant episcopos & clericos, dicentes: Vere nos senem vidimus, & omnes osculo sancto illum salutavimus. Postquam igitur impleti sunt sex menses, requieverunt in pace senex & Patriarcha, juxta scilicet ipsius senis prophetiam.* Petrus Patriarcha Hierosolymorum, obiit, ut tradunt communius scriptores, anno 544. licet Baronius ejus mortem differat ad annum 546. & Cyrillus Scythopolitanus in vita sancti Sabæ abbatis, eam memoret quibusdam narratis quæ anno 548. contigerant. Vide supra *coll. 195.* E. *196.* A. *203.* A. *207.* E. & *208.* B.

IV. THEODORUS.

Sæculo septimo sedebat episcopus Pharan *Theodorus* qui antesignanus fuit unusque ex præcipuis hæresis Monotheliticæ assertoribus, propter quam proscriptus est & anathemati subjectus, tum in synodo Lateran. anno 649. sub Martino Papa, *to. 6. conc. Labb. col. 355.* E. tum etiam in synodo sexta generali anno 680. *Ibid. col. 1117.* B. & primus utrobique nominatur.

V. SIMEON.

Inter codices Arabicos, sub Innocentio XIII. in bibliothecam Vaticanam translatos, quadragesimus sextus extat, Antiochi monachi lauræ sancti Sabæ pandecte divinæ scripturæ; sive compendium totius religionis Christianæ & sacrarum scripturarum doctrinæ capitibus 130. comprehensum in-fol. parvo bomb. 258. Arabicis litteris & sermone exaratus pro *Simeone episcopo montis Sinai.*

A Apud doctissimum Josephum Simonium Asseman. *to. 2. Bibl. Orient. pag. 511. col. 1.* Nos latet quandonam Simeon iste vixerit.

VI. JORIUS.

Tom. 1. Annalium Belgicorum idiomate Hispano exaratorum, quorum titulus, *Anales de Flandes, dedicados a la Catholica Magd. del Señor Rey Don Phelipe IV. nuestro Señor, Compuestos por Emanuel Sueyro Cavallero del habito de Christo, &c. En Anvers. En casa de Pedro, y Juan Beleros, 1624.* mentio fit, B sub regimine Balduini de la Barba Hermosa, sive Barbati, ad annum Christi 1033. de *Jorio* quodam episcopo montis Sinaï. Sic enim legitur *p. 73. col. 2.* paulo ante medium: *Llegò à Boloña Jorio Obispo del monte Sinay, facilitando su devocion los trabajos del largo viaje: cumplio il voto, haviendo venerado en esta ciudad la imagen milagrosa de la Virgen, passo à Bethuna; pero la misma noche murio en la casa de un amigo, que por conocerle le aloiò; este, por haver succedido la muerte tan de repente, temiò alguna molestia del Juez, y enterro secretamente* C *el cuerpo; descubriose la sepultura por muchas apariciones, y assi le dieron sepulchro mas digno en la Iglesia de san Bartholome, dedicandose à su nombre la capilla aunmas adornada por los milagros.* Id est, latinè vertendo: *Bononiam venit Jorius episcopus montis Sinaï, cui itineris difficultates devotio suà explanaverat: soluto voto, quum veneratus esset in illa civitate miraculosam Virginis Imaginem, Bethunam ivit. Verum eadem nocte vita functus est apud quemdam amicum à quo hospitio fuerat receptus. Veritus hic ne tam subita mors molestiam sibi* D *apud Judices crearet, corpus secreto inhumavit. At sepultura per multas apparitiones in cognitionem hominum venit, unde sepulchrum illi dignius assignatum est in ecclesia sancti Bartholomæi, in qua etiam dedicatum ejus nomini sacellum, quod postmodum ob miracula ibi perpetrata magis ac magis ornatum est.*

Doctissimi Bollandiani, ad diem 26. Julii, *tom. 6.* hujus mensis *pag. 340. col. 2.* F. hæc referunt de eo Jorio, ex Joanne Molano, vel potius Petro Louvio, qui ex Molani jam vita defuncti schedis Natales sanctorum Belgii E collegit: *Die 26. Julii, de S. Jorio episcopo, ex iis, quæ contulit Jacobus Franchus, Bethuniensis, Sac. Theol. Baccalaureus. Bethuniæ Natalis B. Jorii peregrini, qui montis Sina episcopatum tenuit: cujus festum in choro canonicorum sancti Barptolomæi est magnum duplex, &c. In parvo lapide albo, qui cum sacris ossibus reconditus fuit, insculptum est, beatum episcopum venisse ex Armenia majore, parentes habuisse Stephanum & Helenam; fratres septem, inter quos Macarius fuit, (&) obiisse anno 1033.*

Perantiquus autem codex habet solum, testi- A bus canonicis Bethuniensibus ea de re consultis, *ibid. pag. 341. col. 1.* C. *Obiit beatus VII. KL.* (Kal.) *Augusti. Venit de Armenia majore; & fuit episcopus de monte Sinaï. Pater ejus Stephanus, & mater ejus Helena: VII. fratres fuerunt Macarius. Ab Incarnatione mill. trigesimus III.* Ex ea porro differentia utriusque hujus inscriptionis colligunt Bollandiani nunc citati, *col. 2. num. 5.* D. E. interpolatam esse apud Molanum inscriptionem lapidis; & pro genuinis hisce vocibus, *VII. fratres fuerunt Macarius,* suggestas à Franco non satis B fideliter esse has, *fratres VII. inter quos Macarius fuit, &c.* « Mihi certè, pergunt Bollandiani, non probatur inscriptio illa sic explicata, ut eam offert Molanus, ita ut *Macarius* referatur ad *fratres VII.* tanquam unus ex illis: quis enim hunc sensum extundat ex his verbis, *septem fratres fuerunt Macarius!* Imò, nisi aliquid accedat, voces illæ sic conjunctæ nullum omnino vel sensum vel syntaxim exhibent. Existimo igitur, (quandoquidem nefas est interpolare quidquam) legenda esse separatim hæc verba ad hunc modum: *Obiit B.* C *Jorius, &c. Pater ejus Stephanus, & mater ejus Helena: VII. fratres fuerunt. Macarius, ab Incarnatione, &c.* ita ut *Macarius,* quisquis demum ille fuerit, non censeatur ad inscriptionem pertinere, sed ad inscriptionis subscriptionem; quasi dicat: *Ego Macarius testor, hanc inscriptionem esse veram;* vel: *Ego Macarius beatum sepeliri, ejusque sepulcro hunc lapidem ad æternam ejus memoriam exculptum imponi curavi.* Hic sensus planus est & plenus, atque in ejusmodi inscriptionibus usitatissimus, nec aliam exigit mutationem, quam D solius interpunctionis, quæ passim in vetustis inscriptionibus vel omnino non adhibetur, vel solis punctis, quibus voces singulæ inter se distinguantur, exprimi solet.... aut certe punctum illud, quod inter vocem *Macarius* & eas quæ hanc præcedunt sensus exigit, vel in ipso lapide detritum esse (oportet,) vel ab exscribente non observatum.»

Advertunt præterea iidem Bollandiani *n. 6.* F. *sanctum Macarium episcopum Antiochenum,* de quo nos supra *col. 466.* E. *& seqq.* quique Gandavi obiit anno 1012. & ibidem colitur, E non fuisse *Macarium* illum qui in lapidis hujus inscriptione legitur, tum quia prioris parentes nuncupantur in ejus vita anno circiter 1067. composita, *Michaël & Maria,* ita ut Jorii *frater* haberi non possit; tum etiam quia viginti & amplius annis ante Jorium defunctus, ejus epitaphio subscribere non valuit. Cæterum Molanus, quem appellant quotquot de B. Jorio mentionem aliquam fecere, sic de eo loquitur, apud eosdem Bollandianos, *n. 7. pag. 342. col. 1.* A. *Bethuniensium traditio habet, eum voti & religionis causa invisisse Boloniæ memoriam Deiparæ Virginis; inde propter viciniam loci divertisse Bethuniam, ad quemdam, qui ei aliquando famulatus fuerat. Apud quem, nemine conscio, nocturno tempore ad lucem æternam migravit. Famulus morte deprehensa* (Jorii,) *& sibi ex ea metuens à judice molestiam, corpus* (ejus) *intra domesticos parietes sepelivit: sed res per crebras apparitiones detecta fuit. Unde viro sancto dignior data est sepultura, quæ adhuc cernitur intra ecclesiam* B *sancti Bartholomæi, in sacello quod postea in honorem ipsius Jorii Deo dicatum est. Quum autem eo etiam in loco memoria ejus miraculis crebresceret, caput, decenter ornatum, repositum est in sacrario: reliqua sacra pignora in summum altare. In hujus autem rei memoriam utriusque sepulturæ locus religiose colitur. Nam & privatæ illæ ædes annuè exornantur in die Natali: caput sacrum eò defertur, & ad sepulcrum piè concurritur; circa quod multam lucem divinitus apparentem sese conspexisse testantur multi superstites. Conservantur ibidem inter ecclesiæ* C *sacra vasa, duæ ejus cistulæ, & duo fulcra pedum equestria.*

VII. EUGENIUS.

Sæculo decimo-sexto labente, ad Maximilianum Imperat. & Carolum Austriæ archiducem supplices litteras scripsit *Eugenius* eo titulo inscriptas: *Potenti ac divinitus coronato Regi* (sive Imperatori Βασιλεῖ) *Domino nostro, Domino Maximiliano, cum summa reverentia Viennam; Eugenius episcopus & antistes sancti montis Sinaï,* τῷ κραταιῷ καὶ Θεοστέπτῳ Βασιλεῖ D Μαξιμιλιανῷ Εὐγένιος ἐπίσκοπος καὶ καθηγούμενος τοῦ ἁγίου ὄρους Σινᾶ, *cum omnibus suis hieromonachis, & monachis, in Domino salutem. Ignosce Imperator, &c. Data in monte Sinæo, anno, ab Incarnata Christi dispensatione, 1569. die Martii 20. Ind. XII. Humilis episcopus Eugenius montis Sinaï & Rhaithi,* ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος τοῦ ἁγίου ὄρους Σινᾶ, καὶ Ῥαϊθοῦ. In ea subsidium ab Imperatore postulabat, quo possent Imperatori Turcarum ingentem pecuniarum summam suis monasteriis impositam solvere. Extat illa epistola Græcè cum E translat. Latina, apud Martinum Crusium in Academia Tybingensi Græcum & Latinum professorem, *Turco-græciæ lib. 3. pp. 261. & 262.* qui etiam ita annotat ad istam epistolam, *p. 263.* «Acceperam (hanc) 16. Mart. 1579. à D. D. Chytræo, Restochio. Monasterium montis Sinaï magnum est.... Situm est ad radicem illius montis. Conditor ejus Imperator Justinianus (hallucinatur Crusius, siquidem sæculo quinto medio jam subsistebat, ex supra dictis, ubi de Macario episcopo Pharan.) In

montis vertice, ubi Deus tabulas Moysi dedit, reliqui (maceriæ) templi, ab eodem Imperatore extructi, cernuntur. In eo monasterio sunt plus centum Græci monachi. Eugenius *ἀρχιεπίσκοπος, καὶ ἡγούμενος τοῦ Σιναίου ὄρους, τῷ Ἱεροσολύμων πατριάρχῃ ὑποτεταγμένος.* E regione montis Sinaï, est alter mons *τὸ Ἁικατερίνης ὄρος*, sanctæ Catharinæ mons: ubi & templum ejusdem Martyris. Rhaithi, antiquitus Ἔλιμ, locus est, aut *κώμη* (vicus): distans bidui à monte Sinaï. Ibi est S. Georgii templum. Sic audivisse se D. Theodosius *παρὰ Ἱερομονάχων Σιναῒ τοῦ* ait.» Hæc præfatus B Martinus Crusius. Superstes adhuc erat anno mundi 7087. Christi 1579. Eugenius episcopus montis Sinaï, quum Germanus Patriarcha Hierosolymitanus hanc sedem dimisit, teste Dositheo, *lib. XI. de Patr. Hierosol. c. 7. §. 4.* (Vid. supra *col. 517.* C. ubi pro 7088. lege 7087.) Idem Crus. *p. 234.* dixerat de S. Catharina: «In montis Sinaï monasterio 120. monachi Græci sunt: in quod, ex monte sanctæ Catharinæ, hujus corpus, metu Arabum, translatum est: cujus adhuc restant ambæ manus integræ propè chorum templi.» C

VIII. JOASAPH.

IX. NECTARIUS *electus.*

Joasaph iste, ex Renaudotio, obiit in extrema senectute circa annum 1661. siquidem eo anno ei successor electus est in sede montis Sinaï *Nectarius*, qui eodem tempore Constantinopoli nominabatur Patriarcha Hierosolymitanus post Païsii obitum. Unde consecratus est, non in episcopum montis Sinaï, sed in Hierosolymorum præsulem, die 10. Aprilis ejusdem anni. Vide supra *col. 520.* E. D De eo loquitur Dositheus *lib. 12. Patriarch. Hieros. cap. 3. §. 1.*

X. ANTONIUS.

In Nectarii locum probabiliter suffectus est episcopus montis Sinaï *Antonius*, qui certè A sedebat anno 1665. Eo enim anno, cum Macario Antiocheno, & Païsio Alexandrino præsulibus, in Moschoviam petiit ad Imperatorem Basilium, ut gentis illius Patriarcham ad ordinem redigeret. Ita refert D. de la Croix, *Turchie Chrestienne, pag. 181.*

XI. JOANNICIUS I.

Responsioni Nectarii quondam Patriarchæ Hierosolymitani adversus ministrum Claudium Calvinistam anno 1672. mense Junio subscriptus legitur *Ἰωαννίκιος ἀρχιεπίσκοπος τοῦ* B *ἁγίου ὄρους Σιναῒ*, *Joannicius archiepiscopus S. montis Sinaï.* Quatuor post annis, id est anno 1676. hæc Nectarii responsio è monte Sinaï, D. Carolo Francisco Olier de Nointel Christianissimi regis apud Turcarum Imperatorem oratori missa est, teste doctiss. Renaudot. *to. 4. Perpet. fid.* circa Euchar. *pag. 128.*

XII. COSMAS.

Cosmas, qui fuit renuntiatus Patriarcha Constantinopolitanus post Cyrillum hujus nominis V. erat archiepiscopus montis Sinaï C quum eam sedem conscendit. Qua deinde abdicata, ad montem Sinaï rediit, ibique procul à vitæ tumultibus cibum suavissimasque delicias habuit divinarum scripturarum meditationem, ut refert Demetrius Procopius. Vide supra *tom. 1. col. 348.* D. E. Præerat ecclesiæ montis Sinaï ante annum 1720. quo ejus successorem in sede Constantinopolitana Hieremiam III. à paucis diebus exauctoratum fuisse tradiderunt Amstelodamenses publici commentarii ad diem 14. Maii ejusdem anni 1720. ex litteris Constantinopoli D datis die 26. Febr. Vide rursus supra *ibid. col. 349* A.

XIII. JOANNICIUS II.

Hoc eodem sæculo decimo-octavo præsul montis Sinaï perhibetur *Joannicius* alter, de quo nihil aliud novimus.

XI. ECCLESIA AILÆ.

AILA, quæ & *Ailath* sive *Elath* appellatur, Deut. *cap. 2. vers. 8.* & 4. Reg. *cap. 14. vers. 22.* fuit urbs Idumæorum, quibus devictis à Davide, in possessionem Judæorum venit, 3. Reg. *cap. 9. vers. 26.* & 2. Paral. *cap. 8. vers. 17.* Eam postea ab Idumæis recuperatam Azarias rex Juda suæ ditioni iterum adjunxit, 4. Reg. *cap. 14. vers. 22.* usquequo à Rezin rege Syrorum capta est, 4. Reg. *cap. 16. vers. 6.* De ea Hieronymus in locis Hebr. ait: *Ailath in extremis finibus Palæstinæ, juncta meridianæ solitudini, & mari rubro: unde ex Ægypto Indiam, & inde ad Ægyptum navigatur. Sedit autem ibi legio Romana cognomento decima: & olim quidem Ailat à veteribus dicebatur, nunc vero appellatur Aila.* Porro ex ea urbe sinus maris in quo sita est dicitur *Elaniticus.* Meminit quoque hujus Theodoretus *quæst. 44. in lib. 4.* Reg. *Quænam civitas est Ailon* Αἰλών? Et respondet: *Quæ nunc nominatur Aila* Αἰλάν, *sita est autem in ostio sinus Arabici, quem mare rubrum nuncupant.* Et in Jerem. *cap. 49. vers. 35. Ailam urbs est in ore maris rubri sita: olim erat emporium insigne, unde nunc*

ECCLESIA AILÆ.

etiam solvunt qui navigant ad Indos. Ante eos observaverat Eusebius ad vocem *Elath,* hanc urbem *decem milliaribus abesse à Petra versus ortum.* Petra autem aberat à lacu Asphaltite trecentis stadiis. Ab Elath vero usque ad Gazam 150. milliaria Romana numerari testatur Plinius *lib. 5. cap. 17.* imò 1260. stadia, Strabo & Marcianus Heracleota, quæ efficiunt 157. milliaria Romana. Tradit Epiphanius *lib. 2. advers. hæres. pag. 618.* Ailam unum esse è tribus Portubus maris rubri: *Portus,* inquit, *mare rubrum varios habet, quibus ad Romanum limitem aditus diverse patet. Horum unus Aelam* Ἀιλᾶν *spectat, quam sacræ litteræ Aelon* Ἀιλὼν *appellant.... Alius est portus ad Castrum Clysmatis obversus* ἐπὶ τὸ Κάστρον τοῦ Κλύσματος. *Tertius in superioribus Ægypti partibus ad Berenicen* ἐπὶ τὴν Βερνίκην *pertinet, qua ad Thebaïdem pervenitur.* Id elucidatur ex Philostorgio *hist. eccl. lib. 3. cap. 6. pag. 478. D. edit. Vales. post hist. eccl. Theodoreti & Evagrii.* Dicit enim: *Rubrum quidem mare* (intellige sinum Arabicum) *maxime in longum porrectum, in duos sinus dividitur. Et alter quidem eorum versus Ægyptum tendit, & Clysma secundum nomen loci in quo desinit, appellatur* Χωρεῖ Χλύσμα. *Per hunc sinum Israëlitæ quondam fugientes Ægyptios, sicco pede transgressi sunt. Alter vero in Palæstinam fertur, juxta urbem quæ jam inde à priscis temporibus Aila* Ἀειλὰ *vocatur.* Procopius item *lib. 1. de bell. Persic. cap. 19.* scribit: *Fines Orientales Palæstinæ pertingunt ad mare rubrum, quod ab India quidem incipit, in ea vero Romanæ ditionis ora terminatur. Est littori urbs apposita, nomine Ailas* Ἀιλὰς, *ubi mare.... desinens, in sinum arctatur angustissimum; quem qui intrant ex illa parte, à dextra montes Ægyptiorum versus meridiem procurrentes habent, à læva solitudinem quæ ad septemtrionem longissime patet. Porro introrsum vectis apparet utrinque tellus, donec pervenerint ad insulam Jotaben, stadiis haud minus mille ab urbe Aila dissitam; cujus incolæ Hebræi, quum sui jam inde olim juris fuissent, Justiniani principatu Romanum jugum acceperunt.* Vide Cellar. *tom. 2. geogr. antiq. pp. 686. & 687.* & Hadr. Reland. *to. 2. Palæst. illustr. pp. 554. & seqq.*

EPISCOPI AILÆ.

I. PETRUS.

INter episcopos Palæstinæ qui Nicænæ synodo anno 320. subscripserunt, legitur in indice Latino, *Petrus Ahilæ. Tom. 2. concil. Labb. col. 51.* C. Ex quo inferimus, jam tempore Eusebii, urbem Ailam ad Palæstinam pertinuisse, quæ postea, divisis in tres Palæstinis, tertiæ adscripta est, ut patet ex notitiis veteribus ecclesiasticis: Ἐλὰς sive Ἀιλὰ ad sinum Arabicum.

II. BERYLLUS.

In synodo Chalcedonensi anno 451. sedit Βήρυλλος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀιλὰ τῆς Παλαιστίνης τρίτης, *Beryllus reverendissimus episcopus Ailæ Palæstinæ tertiæ. To. 4. conc. Labb. col. 494.* B. In codicibus Latinis legitur *Alalæ civitatis,* in aliis *Aili, Ahilæ & Eliensis.* Item in Græcis quibusdam Ἀλοῦ, Ἀίλου, Ἀιλὰ: sic ut non videatur dubitandum quin sit ipsa urbs *Aila.* Id fortassis Carolum à S. Paulo Fuliens. in errorem induxit, ut *geogr. sac. p. 316. Eliam* ab urbe *Hierosolymorum* dicta olim *Aelia* distingueret, & in prima Palæstina reponeret. Vide supra *col. 675.* De eo Beryllo in eadem synodo mentio fit, *coll. 82.* D. *328.* E. *585.* B. *788.* D. & *800.* E.

III. PAULUS I.

Paulus iste frater patris vel matris fuit A Theodori, quem sanctus Sabas monasterio suo Castellii præposuerat abbatem exeunte circiter sæculo quinto. Hic postea renuntiatus est episcopus Ailæ, subindeque vel sub finem ejusdem sæculi, vel sequenti sæculo non admodum adulto. Ita refert Cyrillus Scythopolitanus in vita sancti Sabæ *num. 27.* apud Cotelerium *tom. 3. monum. eccl. Græc. pp. 257.* C. & *258.* A. *Paulo autem mortuo,* inquit, (Castellii abbate) *gubernationem tenuit Theodorus, propriumque fratrem Sergium &* B *Paulum patruum* (sive avunculum) *suum admisit, genere Melitinos, qui postquam Castellio per aliquod tempus præclare præfuissent, Amathuntis & Ailæ episcopatum exceperunt. De* Sergio episcopo Amathuntis, vide supra *coll. 715. 716.* De Paulo nihil aliud superest dicendum.

IV. PAULUS II.

Anno 536. sententiæ contra Anthimum & alios hæreticos latæ in synodo Hierosolymitana, præside Patriarcha Petro, subscripsit C Παῦλος ἐπίσκοπος τῆς Ἀιλᾶ, *Paulus episcopus Ailæ, to. 5. conc. Labb. col. 286.* D. Ibidem etiam legitur *coll. 116.* D. & *141.* E. Joannes quidam presbyter & monachus, qui subscripsit in concilio Constantinopolitano, eodem anno 536. sub Menna, pro omnibus monasteriis *in Aila tertiæ Palæstinæ,* ἐν τῷ Ἀιλᾷ τῆς τρίτης Παλαιστίνης.

XII. ECCLESIA METROCOMIAS *sive* BACATHORUM.

ΜΗΤΡΟΧΩΜΗΣ, in notitiis veteribus Græcis, memoratur ut sedes episcopalis, tertiæque adscribitur Palæstinæ: istud nomen Μητροκώμης, unde Latinum *Metrocomes* & *Metrocomia*, significat *præcipuum vicorum.* Uti enim *metropolis*, inquit Hadrian. Reland. *tom. 1. Palæstinæ illustr. p. 215.* caput est urbium alicujus provinciæ, ita *Metrocomia* caput est vicorum. Hîc autem eo nomine denotari *Bacatha* in neutro plurali colligitur ex Epiphanio, qui hunc locum *Metrocomiæ* appellatione donat, his verbis, *tom. 1. in Synopsi lib. 2. adversus hæres. pag. 397.* D. & *tom. 2. in Anacephalæosi pag. 145.* D. Οὐαλήσιον.... οἱ τὴν Βακάθων κατοικοῦντες, Μητροκωμίαν τῆς Ἀραβίας τῆς Φιλαδελφίας, *Valesii Bacathum incolunt, vicum primarium Arabiæ Philadelphiensis.* Intelligit autem per *Arabiam Philadelphiæ* eam regionem quæ circa illam urbem sita erat, & cujus eadem urbs erat præcipua, quemadmodum Arabiam Petræam à Petra, Syriam Antiochenam ab Antiochia, & Galliam Narbonensem à Narbone, nuncupamus. *Bacatha* in plurali nominat *lib. 2. advers. hæres. pag. 489.* C. ἐν Βακάθοις τῆς Φιλαδελφηνῆς χώρας πέραν τοῦ Ἰορδάνου, *qui in Bacathis Philadelphenæ provinciæ trans Jordanem habitant.* Quum itaque nonnulli episcopi in actis conciliorum extent *Bacathorum*, nulli vero *Metrocomiæ*: & aliunde non *Bacatha*, sed *Metrocomiam* ferant notitiæ veteres, probabilissimum videtur his nominibus unum & eumdem locum significari. Posset objici *Bacatha* vicum fuisse, adeoque ineptum ut ibi episcopus præesset: sed respondet Sozomenus *lib. 7. hist. eccl. cap. 19. pag. 734.* C. *edit. Vales.* Apud alios populos *etiam vici habent consecratos episcopos, uti in Arabia & insula Cypro animadverti. Bacatha* porro erant in Arabia, secundum communem loquendi modum illorum temporum, & ipsius Sozomeni, qui *Areopolin Palæstinæ tertiæ urbem Arabiæ* appellat, *ibid. cap. 15. pag. 725.* C. Ita præfatus Hadrian. Reland. *to. 2. pp. 612. & 613.* Carolus à Sancto Paulo Fuliensis *geogr. sac. pag. 316.* inter urbes Palæstinæ primæ quoddam oppidum *Baschat* recenset: *Baschat*, inquit, *Palæstinæ primæ locus, cujus memoria est in Josue cap. 15. Gregorius Baschatanus subscriptus legitur in rescripto Joannis Hierosolymitani & episcoporum Palæstinæ qui sub eo erant, ad Joannem Patriarcham Constantinopolitanum.* Verum illud *Baschat* aliud non fuit à vico *Bacathorum* sito trans Jordanem, qui proinde ad primam Palæstinam non pertinebat, nec est urbs illa Baschat in Tribu Juda constituta, quæ memoratur Josue *cap. 15. vers. 39.* Hæc rursus Hadr. Reland. *tom. 1. pag. 208.*

EPISCOPI BACATHORUM.

I. Alypius.

In secunda synodo Ephesina anno 449. inter Palæstinæ episcopos sedit, sententiamque pro Eutyche dixit *Alypius* episcopus Bacathorum, per Auxilium episcopum gentis Saracenorum. In actis quidem hujus synodi lectis in Chalcedonensi concilio, nominatur Ἀλύπιος Βάκτρων, *Alypius episcopus Bactrorum*, *tom. 4. concil. Labb. coll. 118.* D. *313.* B. & *321.* A. At substituendum esse Βακάθων, nec *Bactra* hîc locum habere posse liquet, tum ex iis ipsismet actis *col. 268.* D. ubi appellatur Ἀλύπιος ἐπίσκοπος Βακάθων: tum etiam ex nonnullis codicibus Latinis, in quibus legitur Alypius episcopus *Bacatensis, Bacnatensis*, & *Bacantensis.* Ita Hadr. Reland. *to. 2. p. 612.*

II. Gregorius.

Synodicis litteris Joannis Hierosolymitani præsulis adversus Severum Antiochenæ sedis invasorem, aliosque concilii Chalcedonensis hostes anno 518. initio imperii Justini, subscripsit Γρηγόριος ἐπίσκοπος Βακάθας, *Gregorius episcopus Bacathanus, tom. 5. conc. Labb. col. 192.* E. Hic est Gregorius episcopus Baschat cujus meminit Carolus à Sancto Paulo, ut paulo supra dictum est.

III. Barachus.

Sedebat Bacathorum episcopus *Barachus* anno 532. quo Justinianus Imperator ad preces sancti Sabæ mandatum dedit ut Hierosolymis construeretur ecclesia in honorem beatæ Virginis Deiparæ, cui operi præfecit hunc Barachum. Sic enim refert Cyrillus Scythopolitanus in vita sancti Sabæ *num. 73.* apud Cotelerium *tom. 3. monum. eccl. Græc. pag. 346.* B. *Multum quoque*, inquit, *adhibuit studium* (Imperator) *in exequendo quarto senis* (Sabæ) *postulatu, misitque Hierosolymam Theodorum quemdam machinarium & architectum, qui novam beatæ Deiparæ semperque Virginis Mariæ ecclesiam ædificaret, ac præcepit Palæstinæ tractatoribus uti aurum ad ædificium subministrarent. Tum Petro archiepiscopo* (Hierosolymorum) *summam ea in re auctoritatem tribuit, Barachum autem Bacathorum episcopum,*

ECCLESIA METROCOMIAS, *sive* BACATHORUM.

Βαράχῳ δὲ τῷ ἐπισκόπῳ Βακάθων, *ædificationis operibus præesse mandavit: atque ita multa manu & diligentia, spatio annorum duodecim constructa fuit ecclesia laudatissimæ Dei Genitricis, omnique ornatu instructa. Cujus venerandæ ædis magnitudinem, ac resplendentem gloriam, ornamentorumque magnificentiam enarrare superfluum est, quum nostris pateat oculis, cunctaque superet vetera spectacula & monumenta quæ mirantur homines, quæ Græci in historiis conscripta reliquere, &c.* De ecclesia illa consulendus Procopius Cæsariensis, *lib. 5. de ædif. cap. 6. pag. 102.* C. *edit. Paris. anni 1663.* Interfuit idem Barachus synodo totius Palæstinæ Hierosolymis congregatæ sub præfato Petro anno 536. contra Anthimum & alios hæreticos Monophysitas, eique subscripsit in hunc modum: Βάραχος τῆς Βακάνων (videtur legendum Βακάθων) *Barachus episcopus Bacenorum*, legendum *Bacathorum. To. 5. conc. Labb. col. 286.* B. Nihil aliud de eo episcopo scimus.

IV. ANTONIUS.

Anno 649. Bacathorum ecclesiæ regimini invigilabat *Antonius* iste, ut discimus ex epistola v. Martini I. Papæ sub finem hujus anni, vel initio sequentis 650. scripta ad Joannem Philadelphiæ episcopum, *tom. 6. conc. Labb. col. 20.* A. in qua, ait *ibid. col. 24.* B. *Ecce vero in auxilium, ut magno studio, ac fine ullo impedimento, charitas tua ministerium impleat, à nostra apostolica auctoritate tibi commissum; hortati sumus Deo amabiles episcopos... dico Theodorum Esbuntiorum, & Antonium Bacathorum* Βακάθων *adesse in omnibus, ac pro viribus inservire hujusmodi spirituali voluntati tuæ, &c.* Specialem ad hunc Antonium ea de re scripsit Martinus epistolam, quæ septima est, *ibid. col. 31.* C. Vide supra *col. 284.* E. *& seqq.* ubi de Patriarchis Hierosol. Ex ea autem postrema epistola palam fit Antonium illum à Monothelitarum errore resipuisse, ipsi enim gratulatur de reditu ad orthodoxam fidem. Incipit: *Decipi quidem & falli commune est propriumque humanæ infirmitatis; at in melius commutari solius opus est gratiæ .... quod in vobis cum omni satisfactione evenisse, religiosissime frater, vestræ litteræ significarunt, asserentes, per veram de Domino confessionem, bonam vestram bonique odoris fidem: quam in spiritu suscipientes, & secundum Deum ea delectati, sacerdotalis dignitatis unguentum ei* (fidei) *retribuimus ex auctoritate apostolica signatum: vos semper hortantes, ut in verbo gratiæ permaneatis, ut exemplo aliis esse studeatis, eorum excitetis studium, & vestro zelo ad meliorem mentem omnes convertatis, qui super inductam novitatem sequuti, in Domino resurgunt, &c.* Quandonam obierit Antonius iste, & quinam ei successerint, nos latet.

XIII. ECCLESIA PAREMBOLES, *sive* CASTRI SARACENORUM.

VOx Græca Παρεμβολὴ, Latinè *Castra* sonat. Hîc nobis sermo est, non de civitate quapiam eo nomine designata; sed de Castris Saracenorum quorumdam, qui, quum nullas urbes incolerent, nullasque sedes haberent fixas, sed hinc inde vagantes per Arabiam desertam, in tentoriis habitabant, *Nomades* sive *Scenitæ* appellabantur. De iis Strabo *lib. 16. pag. 765.* B. *edit. Casaub. Paris. 1620.* ait: *Ulterior Euphratis regio, quæ ad ejus ostia est, à Babyloniis &* (Chaldæis) *incolitur: quæ* (vero regiones) *Mesopotamiæ succedunt usque in Cœlesyriam flumini propinqua, & Mesopotamiæ, Arabes Scenitæ obtinent, perparvas quasdam ditiones in sterilibus locis propter aquarum inopiam nacti. Agriculturam aut parum aut nihil exercent, omnis generis pecus, præsertim camelos pascunt.* Plinius quoque *lib. 5. cap. 16. Prospicit eum* (Asphaltiten lacum) *ab Oriente Arabia Nomadum.* Et cap. 24. de regione circa Euphratem loquens à Syriæ latere: *Oppida Europum, Thapsacum quondam,* (quæ) *nunc Amphipolis, Arabes Scenitæ* (incolunt,) Et lib. 6. cap. 28. *Nomadas, infestatoresque Chaldæorum, Scenitæ claudunt, & ipsi vagi, sed à tabernaculis cognominati, quæ ciliciis metantur, ubi libuit.*

Quoddam istorum Scenitarum agmen ad Palæstinæ plagam meridionalem deveniens, religionem Christianam suscepit circa initia sæculi v. Quam novæ hujus ecclesiæ institutionem sic refert Cyrillus Scythopolitanus in vita sancti Euthymii *num. 18.* & *seqq. tom. 2. monum. eccl. Græc.* Coteler. *pag. 216.* B. C. *& seqq. Nobis autem jam deinceps incipit oratio pergere ad res antiqui Terebonis; quas cuncti quidem seniores Patrum mihi concordi voce narrarunt: accuratius vero Terebon ille, veteris istius Terebonis nepos, qui Tribui apud Saracenos præfuit, & in eis maximum nomen reliquit ad claritatem. Oportet autem ab alto ordiri principium narrationis, ut sic perspiciatur facilius sermo noster. Erat apud Persas quidam Græcus, nomine Aspebetus, qui factus fuerat princeps Tribus Saracenorum. Mota* (interim) *per magos, circa finem regis Isdegerdis, persecutione adversus Christianos, illi ducentes opus esse summo studio*

contendendum, ut cunctos venarentur Christianos, omnes Tribuum præfectos ditionis suæ, ipsumque etiam Aspebetum, in diligentes viarum custodes ubique constituunt, quo nullus Christianus posset clanculum confugere ad imperium Romanorum. Is itaque Aspebetus videns ingentem hanc in Christianos incursionem & insaniam, motus misericordia eorum calamitatis, non modo non prohibuit fugam, sed & manum potius præbuit non mediocriter adjutricem. Qua de causa accusatus apud regem Isdegerdem, & illius veritus crudelitatem, assumptis protinus suis facultatibus, cum cognatis ac Terebone puero, ad Romanos transfuga venit. Quos excipiens Anatolius (is enim tunc erat præfectus Orientis) collocat in Arabia; & Saracenorum præfecturam, quæ illic Romanis suberat, tradit Aspebeto; sic exhibens illi securam omnisque doli expertem susceptionem. ECCLESIA PAREMBOLES, *sive* CASTRI SARACENORUM.

Num. 19. pag. 217. *Quum is ergo sic ad Romanos accessisset, puer quidem Terebo.... percussus erat flagello dæmonis, ut qui partem corporis ex dimidio dexteram haberet siccam, mortuisque similem.... à capite usque ad pedes; adeo ut licet pater multum facultatum consumpsisset in medicorum manus, nullum Terebon ex arte illorum acceperit adjumentum. Postquam vero migrarunt in Arabiam, videt puer in somnis aliquid; & ad visionem expergefactus eam patri narrat, qui citra moram ullam assumens puerum multosque ex ei subjectis Barbaris, pergit ad Euthymii & Theoctisti speluncam: eò enim ut veniret præcipiebat quæ apparuerat visio. Atque fratres quidem, tantam multitudinem videntes, invasit anxietas & metus, nec compertum habebant quidnam esset. At beatus Theoctistus, ejecto ex eorum animis timore illo, descendit fidenter ad barbaros, & rogat quænam necessitas eos adduxisset? Responderunt illi: Venimus ad videndum Euthymium. Tum beatus Theoctistus: ille, inquit, nunc in secessus quiete degit, neque omnino usque ad Sabbatum in cujusquam conspectum venturus est.... Tunc Aspebetus manum Theoctisti prehendens, ostendit ei filium semiaridum, & dextera parte veluti mortuum; deinde puero annuit superciliis. Et ille incipiens rem omnem narrat ordine.*

Num. 20. pp. 218. & 219. *Ego, inquit, in Perside afflictus hac plaga, multisque medicis & magicis artibus contritus, nihil amplius fructus percepi, nisi solum ut damnarem, & non haberem valde illis confidere. Deinde ubi in hanc Arabum venimus regionem, hîc quoque rursus cum priori luctabar calamitate, & malis vexabar similibus. Noctu autem aliquando attendens mihi ipsi, & considerans an usquam à morbo aliquam invenirem liberationem, quia nullam ex nostris cernebam mali curationem.... Deum ardentissime precatus sum, & ab eo petii à morbo liberationem: atque vicissim ipse pollicitus sum repensurum me vitæ mutationem, & Christianum fore.*

Num. 21. pp. 219. & 220. *Dum vero.... talem ad Deum deferrem supplicationem, paulatim in somnum deductus, mihi videbar quemdam cernere monachum promissa densaque barba jam senescentem.... qui interrogabat me quisnam esset morbus? quidnam mali nos invasisset? Quumque ego ei morbum ostendissem; ille, implebis-ne, inquit, tu, quæcunque Deo es pollicitus? Quum ego iterum promisissem me prompto & alacri animo omnia impleturum: ego, inquit, sum Euthymius, qui ad Orientalem solitudinem habito in torrente, ad australem partem viæ quæ Hierichuntem ducit, sito, decem millibus dissitus à Hierosolymis. Si vis ergo invenire mali solutionem, veni ad me, ait, & per nos sanabit te Deus. Hæc in somnis postquam vidissem, essemque excitatus, patri statim narravi. Et ecce omnibus postpositis, huc, ut jussit visio, venimus nunc, teque valde & enixe rogamus, ut nobis ostendas vere divinum & admirabilem illum medicum qui per visionem nobis indicatus fuit.*

Num. 22. pp. 220. & 221. *Hæc audiens beatus Theoctistus, & quomodo visio apertum Dei gratiæ esset indicium, admiratus, Euthymio interrumpit quietem, eique omnia ordine, pueri morbum, neminem qui curaret inventum, promissa communi Domino ab eo facta, somnum illum, visionem ostensam, uno verbo nihil non singulatim recenset. Qui ipse quoque persuasus rem illam divino geri consilio, statim descendit ad Barbaros, & ardentibus pro puero fusis precibus, factaque super illum crucis figura, non aliquo opus habuit tempore, non majore in orando perseverantia, sed eum valentem & omnino sanum statim efficit.*

Num. 23. pag. 221. *Percellit Barbaros id quod factum fuerat, & citius quam ægroti corpus, eorum quoque curantur animæ, seu magis animæ sanitatem communiter accipiunt, fiuntque statim fideles. Quocirca proni in solum projicientes se, rogant sanctam illam animam, ut Christi obsignentur signaculo, partemque ac nomen Christianorum consequantur.*

Num. 24. pp. 221. & 222. *Non erat autem omnino viri pii & Deum amantis cunctari in rebus hujusmodi. Neque ergo fuit Euthymio ulla cunctatio: sed videns eos corde magis quam ore sacrum baptisma postulare, jubet parvam piscinam in quodam speluncæ angulo ex tempore fieri; quæ quidem usque in hunc diem subsistit: & consuetas orationes pronuntians, ac cunctis quæ lex præcipit super illos peractis, primo quidem Aspebetum baptizat, Petrum transnominans; deinde autem Marim fratrem uxoris Aspebeti, ambos claros genere, & amplissimis divitiis instructos, seu potius qui prudentia & virtute ornarent divitias, aut etiam qui ipsas opes facerent materiam*

ECCLESIA PAREMBOLES, *five* CASTRI SARACENORUM.

virtutis: postea vero Terebonem, dein reliquos; quos utique & quadraginta dies apud se retinuit, & multa monuit, piumque religionis cultum accurate docuit, atque omni modo firmis tutisque redditis quæ ad salutem pertinent, dimisit in pace, &c.

Num. 25. pag. 222. *At Maris, Terebonis avunculus, non amplius voluit.... discedere à monasterio, sed ei consecratis omnibus facultatibus.... soli Deo adhæret, & per totam ætatem sub eo vivere statuit, magno utens ductore.*

Num. 26. pp. 222. & 223. *Ubi autem miraculum dispersum est per multas partes solitudinis, multi morbis & ægritudinibus correpti ad divinum Euthymium undequaque confluebant, sicque curationem sine mercede ac facilem colligentes, revertebantur læti, &c.*

Numeris sequentibus usque ad 36. refert Cyrillus Scythopolitanus Euthymium, quod humanam adversaretur gloriam, priorisque meminisset suæ solitudinis & quietis, Domitiano uno ex discipulis suis secum assumpto, clam fugisse, diversasque solitudines adiisse. Quum autem esset in Ziphorum deserto, quosdam Manetis erroribus infectos propè degentes, ab ipso ad rectam fidem fuisse adductos, ex quo factum est ut multi ad eum quotidie confluerent. Assumto itaque rursus Domitiano Euthymium ad fratres quos reliquerat rediisse. His narratis pergit Cyrillus.

Num. 36. pp. 228. & 229. *Quum autem ejus* (Euthymii) *adventus nescio quomodo fuisset significatus Aspebeto, qui fuit cognominatus Petrus, licebat statim videre examen Agarenorum* (sive Saracenorum) *congregatum. Ille enim multis eorum omni ex genere & ætate collectis, ut qui ipse primus bonum gustasset, & studeret ut illi quoque essent participes dulcedinis, adducit eos ad Euthymium: qui adductione valde delectatus, virosque hilaribus oculis intuitus, pronuntiatis super eos solitis precibus, deduxit ad fratres & monasterium. Deinde quum eos illic baptizasset ac instituisset, atque ex illo tempore septem dies cum eis esset versatus.... ad consuetam iterum redit solitudinem, &c.*

Num. 38. pp. 229. & 230. *Agarenorum vero multitudo, quæ, ut prius dixi, fuit ab eo baptizata.... non amplius, ne minimum quidem, ab eo discedere sustinebat; sed acriter precabatur ut apud ipsum maneret.... Ille vero, qui sibi conservabat indivulsum quietis bonum, eos non sivit hic versari; sed alio eos ducens, quum templum & tabernacula eis circumscripsisset, (est autem locus inter duo monasteria) jussit ut exstruant juxta descriptionis figuram & magnitudinem, atque inibi habitent. Quo quidem in loco postquam sibi ædificarunt domos, & in eis deinceps assiduè perseverarunt, frequenter magnus ventitabat Euthymius, & quemadmodum se haberent semper visebat. Sciebat enim quantum ex eo lucri sibi compararet. Nec prius destitit hoc facere donec illorum animas purgavit & exercuit, effecitque ut presbytero ac diaconis subessent. Quamobrem illic lubenter manserunt, non ii soli qui fuerant priores baptizati, sed etiam multi alii ex iis qui quotidie ad eum veniebant & baptizabantur.*

Num. 39. pp. 230. & 231. *Quum ergo usque adeo multiplicarentur filii Agar, & ad veram traducerentur nobilitatem, inque diversa increscerent castra, mittit divinus Euthymius ad Juvenalem Hierosolymorum Patriarcham, postulans ut eis ordinaretur episcopus. Ille vero ad eum mittit Petrum patrem Terebonis, ut-pote idoneum qui præesset animabus, easque deduceret ad salutem. Sic itaque Petrus episcopus Castrorum* (sive *Paremboles* Παρεμβολῶν ἐν Παλαιστίνῃ) *in Palæstina primus ordinatur. Saracenorum autem multitudo, non secùs ac fluviorum perennium fluenta, affluebat; & qui accedebant adjiciebantur prioribus: iique omnes, signati signaculo baptismi, connumerabantur cum grege Christianorum.* Hæc fuere exordia hujus ecclesiæ.

EPISCOPI PAREMBOLES *sive* CASTRI SARACENORUM.

I. PETRUS.

MOdo diximus *Petrum* istum, illum fuisse A qui prius Aspebetus nominabatur, pater Terebonis ab Euthymio sanitate donati. Hunc, postquam à Juvenale episcopus consecratus est, rogavit Euthymius, ut quibusdam suis discipulis recens admissis *parvas cellas construeret, & templum scite admodum adornaret,* unde factum est ut *brevi illic* nova *laura constitueretur, illa quæ erat in Pharan nullatenus inferior.* Ita Cyrillus Scythopolitanus citatus, *num. 41. pag. 233.* C. qui etiam supra *n. 37. p. 229.* B. eundem Petrum narrat priusquam fieret episcopus, quum videret Euthymium *sine tecto & inopem sedere in loco deserto, pro maximis beneficiis* ab illo susceptis, *baptismo* scilicet *& salute, ut mediocrem referret gratiam, ædificatoribus multis mercede arcessitis, magnam cisternam duo habentem ostia fodisse in horto.... ad quam construi curavit panificii officinam, & cellas tres cum oratorio: adeo ut nullius eorum, quæ ad usum necessarium pertinebant, egeret Euthymius.* Interfuit Petrus an. 431. synodo Ephesinæ, quem ad eam proficiscentem hortatus est Euthymius, *ibid. num. 55. p. 246.* A. *ut adjungeret se ad Cyrillum Alexandriæ & Acacium Melitenes* episcopos, *& quæ eis viderentur,*

viderentur, ea quoque comprobaret. Quod ille A præſtitit: quin unus è tribus præſulibus fuit, quos delegarunt Patres, tum ad Neſtorium *tom. 3. conc. Labb. col. 453.* D. tum etiam ad Joannem Antiochenum, *ibid. col. 639.* A. ut illos ad ſynodum invitarent. Omnibus tandem decretis hujus ſynodi ſubſcripſit: Πέτρος ἐπίσκοπος Παρεμβολῶν ὑπέγραψα, *Petrus Parembolarum epiſcopus ſubſcripſi, ibid. coll. 541.* A. & *692.* E. *Peracta ſynodo reverſus ad Euthymium ei omnia narravit quæ in ea evenerant, & quonam proceſſerint*, inquit præfatus Cyrillus Scythopolitanus loco mox citato. Obiit autem B ante ſynodum Epheſinam II. quæ anno 449. coacta fuit.

II. Auxilaus *ſive* Auxolaus.

Petro ſucceſſit, ex eodem Cyrillo Scythopolitano, *num. 72. pag. 260.* B. *Auxolaus* Ἀυξολάου, qui in ſynodo ſecunda Epheſina *Dioſcoro adhæſit* anno 449. nec multo poſt *inviſus Euthymio vitam finivit.* In actis hujus ſynodi in concilio Chalcedonenſi relectis, Αὐξίλαος ἐπίσκοπος Σαρακηνῶν τῶν ὑποσπόνδων, *Auxilaus epiſcopus Saracenorum fœderatorum* C inſcribitur. *Tom. 4. concil. Labb. coll. 118.* E. *268.* D. *313.* D. & *321.* A.

III. Joannes.

Auxilaum excepit *Joannes*, ante ſynodum Chalcedonenſem anno 451. celebratam, in qua damnavit quæcunque deceſſor ſuus Epheſi male geſſerat; cunctis vero Chalcedonenſibus decretis ſubſcripſit. *Tom. 4. conc. Labb. coll. 83.* E. *332.* A. & *788.* B. Ἰωάννου ἔθνους Σαῤῥακηνῶν, *Joanne gentis Sarracenorum.* Sedebat quoque in eadem ſynodo, *ibid. col. 458.* B. *Euſtathius* aliorum Saracenorum epiſcopus, de quo dictum eſt in Patriarchatu Antiocheno, & provincia Oſroëna. Terminata autem ſynodo Joannes iſte cum Stephano epiſcopo Jamniæ, *fidei decreto arrepto, quam potuerunt celerrime ad Euthymium accedunt*, inquit præfatus Cyrillus Scythopolit. *num. 72. pag. 260.* C..... *volentes ſcire an ipſe quoque aſſentiretur iis quæ ſcripta fuerant. Non mediocriter enim terrebat eos, quod Auxolao contigerat: neque habebant quomodo aut conſentirent, aut differrent, antequam cognoſcerent quo vergeret illius ſententia. Poſtquam vero ille legiſſet, & quæ ſcripta erant inveniſſet recte ſe habere, & rectæ regulæ veritatis concinere, perVaſit repente fama per totam ſolitudinem, quod magnus Euthymius ſequeretur ſynodum Chalcedonenſem. Hoc autem omnes prope modum monachos ad eam attraxiſſet, niſi Theodoſius* (impius ille monachus de quo ſupra dictum eſt, *coll. 116.* B. *165.* C. D. & *688.* C. D.) *omnia ſuis calumniis perturbaſſet.*

IV. Petrus II.

Alterum Saracenorum Scenitarum in Arabia Petræa epiſcopum, *Petrum* nomine, exhibet Malchus Rhetor Philadelphienſis in hiſtoria. Hunc enim ait ab Amorceſa Perſa delegatum fuiſſe ad Leonem Imperatorem, anno ejus decimo-ſeptimo, Chriſti 473. ut pacta fœderis cum Romanis feriret, & Saracenis qui Arabiam Petræam incolebant, Phylarchia concederetur. Mittit igitur, inquit, ad Leonem Romanorum Imperatorem, Petrum tribus ipſius epiſcopum, qui, ſi qua ratione poſſet, hæc ab Imperatore impetraret. Petrus Leonem convenit à quo perhonorifice receptus cuncta pro voto obtinuit.

V. Valens.

Synodicis litteris Joannis Patriarchæ Hieroſolymorum, adverſus Severum hæreticum Monophyſitam, ejuſque ſocios, ſubſcripſit anno 518. Οὐάλης ἐπίσκοπος τῶν Παρεμβολῶν, *Valens epiſcopus Parembolanus. Tom. 5. conc.* D *Labb. col. 192.* D.

VI. Petrus III.

Anno 536. ſententiæ, adverſus Anthimum & alios hæreticos Monophyſitas, in ſynodo trium Palæſtinarum Hieroſolymis habita latæ ſub Petro Patriarcha, ſubſcripſit Πέτρος ἐπίσκοπος τῶν Παρεμβολῶν, *Petrus epiſcopus Parembolanus. To. 5. conc. Labb. col. 286.* C.

XIV.

ECCLESIA MEDABÆ.

MEDABA ſive *Medba*, urbs in portione Tribus Ruben, & quidem regione ejus auſtrali, nam Joſ. *cap. 13. verſ. 16.* ad Medabam ejus fines eſſe dicuntur: *Fuitque terminus eorum ab Aroër, quæ ſita eſt in ripa torrentis Arnon, & in valle ejuſdem torrentis media: univerſa planities quæ ducit Medaba, & Heſebon.* Ex quibus verbis colligit Cellarius *to. 2. geogr. antiq. lib. 3. cap. 13. pag. 659.* (quoniam Aroër ad Arnonem ſita erat in tribu Gad, atque ita in ortum hibernum ab Heſbon;) oppoſitam Medbam ab eadem in occaſum æſtivum receſſiſſe. Ptolemæus *lib. 5. cap. 17.* habet Μήδαυα *Medava* in Arabia Petræa, quæ ipſa eſt *Medaba*: hanc enim urbem cum Eſbunta, id eſt Eſbon ſive Heſebon, conjungit, quam etiam in eadem Arabia poſuerat: & Hieronymus de locis Hebr. *Medaba uſque hodie urbs Arabiæ antiquum nomen retinens juxta Heſebon.* Arabes quippe auſtralia Petrææ loca poſteriori ævo

ECCLESIA MEDABÆ. tenuerunt. Unde 1. Mach. *cap. 9. verss. 35. & 36.* Μηδαβᾶ *Medaba* sive *Madaba* dicitur esse juxta *Nabatæos:* & Stephano Byzantino Μήδαβα πόλις τῶν Ναβαταίων, *Medaba urbs Nabatæorum est.* At Straboni *lib. 16. p. 776.* D. *edit. Casaub.* Nabatæi *Arabes* erant. Ex Plinio itidem *lib. 6. cap. 28. Nabatæi oppidum incolunt Petram nomine in convalle.* Ex Diodoro quoque Siculo *lib. 3. cap. 43. sinus Aelanites circa quem vici sunt Arabum qui Nabatæi dicuntur.* Medaba celebris fuit victoriâ quam de Ammonitis Joab apud eam obtinuit 1. Paral. *cap. 19. vers. 7.* necnon nece Joannis Judæ Machabæi fratris, ex Josepho *lib. 13. antiq. cap. 1.* qui etiam scribit *cap. 17.* eam captam fuisse ab Hircano, & *cap. 23.* traditam fuisse Judæis quum esset sub Moabitarum potestate, & *lib. seq. 14. cap. 2.* Arabibus fuisse ereptam à Judæis. Ejus mentio fit in Scripturis *lib. Num. cap. 21. vers. 30.* Jos. *cap. 13. vers. 16.* 1. Paral. *cap. 19. vers. 7.* & Isai. *cap. 15. vers. 2.* In notitiis nulli trium Palæstinarum adscribitur: sed in ea quæ ex diatyposi Leonis Augusti excerpta est, quamque refert Hadr. Reland. *tom. 1. Palæst. illustr. pag. 216. & seqq.* Græcè quidem Μεδάυα recensetur sub provincia Arabiæ *num. 4. p. 217.* & Latinè *Medava pag. 219.* Ejus rursum meminit idem Hadr. Reland. inferius *pag. 464.* ubi notat apud Ptolemæum *lib. 5. cap. 17. tab. 4.* Asiæ, legi Μηδοῦνα *Meduna*, sed Μηδαυα *Medava* esse in cod. msf. quo usus est Hudsonus, nec dubitandum eam esse veram lectionem, quia & ita habetur Μηδαυα inter Πέτραν & Βόστρα, *Petram* & *Bostra* in tabula Ptolemaïca urbium insignium ab eodem edita *pag. 36.* Et *to. 2. p. 893.* addit: «πόλις Μηδάβων appellatur in concilio Chalcedonensi, & episcopatu erat insignis.» Ait etiam Carolus à Sancto Petro, *geogr. sac. pag. 305.* sub Arabia Petræa, *num. 3. Medava. Ptolem. ibid. vulgo Medavon Guillelmo Tyrio: aliis vero Medbad. Cajanus hujus episcopus in concil. Chalced. nuncupatur.* Cyrillus Scythopolitanus in vita sancti Euthymii, scribit Gaïanum quemdam, unum ex hujus Sancti discipulis, factum fuisse episcopum *Medaborum.* Itaque

EPISCOPI MEDABÆ.

GAIANUS.

GAIANUS iste patria Melitinus fuit: hæc autem de eo narrat præfatus Cyrillus Scythopolitanus *num. 41.* apud Cotel. *to. 2. monum. eccl. Græc. pag. 233.* A. B. *Post eos* (quos jam susceperat Euthymius) *se ipsum permisit ingredi cupientibus, eratque deinceps ad excipiendum paratissimus. Etenim excipit quemdam Domnum, ex Antiochena quidem civitate oriundum, Joannis vero qui illi præerat* (& postea pro Nestorio seorsim à patribus Ephesinis conventus suos cum triginta episcopis anno 431. tenuit) *ex sorore nepotem. Suscipit etiam alios tres fratres genere, patria Melitenos, consobrinos Synodii illius qui cum Acacio* (Melitenensi episcopo) *educaverat Euthymium; quorum nomina, Stephanus, Andreas, & Gaïanus,* καὶ Γαϊανὸς.... *Quum ergo eos admisisset, Petrum adhortatur episcopum* (Parembolės, sive Saracenorum recens ad fidem Christi conversorum) *ut eis parvas cellas construat, & templum scite admodum adornet. Atque ita brevi illic lauram constituit, illa quæ est in Pharan nihilo inferiorem.* Et n. 54. pp. 244. & 245. *Quum magna & œcumenica synodus Ephesi... congregaretur, Synodius, qui cum Acacio* (Melitenensi) *fuerat magister Euthymii adhuc pueri, in Palæstinam ad adoranda loca venerabilia profectus, accedit etiam ad lauram, 54. anno ætatis* (ejusdem) *Euthymii, partim ut illum ipsum Euthymium viseret, partim* (quoque) *ut salutaret consobrinos suos Stephanum, Andream, & Gaïanum, &c.* Et *n. 97. p. 281.* B. C. *Terebon Saracenorum tribus præfectus,* de quo supra *coll. 763. 764. quum aliqua de causa venisset Bostras, & à quodam compræfecto delatus esset ad eum cui commissa fuerat regionis administratio, comprehensus fuit & carcerem habitare condemnatus per longum quod intercessit tempus. Cognito autem calumniæ actu magnus Euthymius scribit ad Antipatrum, qui tunc Bostrensem regebat ecclesiam, una cum litteris mittens Gaïanum fratrem Stephani Jamniæ episcopi, ut omnem adhiberet diligentiam quo à vinculis Terebon eriperetur. Hic vero acceptis litteris, susceptoque Gaïano, quum Terebonem ab omni liberasset accusatione, eique sumptum ad profectionem necessarium suppeditasset, eum mittit ad magnum,* ἐπὶ τὸν μέγαν (puto subintelligi Euthymium.) *At Gaïanum veluti scintillas quasdam doctrinæ Euthymii, statuit retinere, & episcopum Medaborum* Μηδάβων *civitatis ordinat.* Quid in præsulatu gesserit Gaïanus, & quandonam obierit, incertum est. In actis concilii Chalcedonensis ad calcem act. VI. *to. 4. conc. Labb. col. 605.* B. C. ita legitur: *Constantinus episcopus metropolis Bostrorum, & pro religiosissimis episcopis sub me constitutis, Placo civitatis Gerasæ, Zosio civitatis Esbuntorum, &c. Cajano* (sive *Gaïano*) *civitatis Medaborum* Γαϊανοῦ πόλεως Μηδάβων, *Severo Maximianopolis, &c. consentiens subscripsi.* Ex quibus verbis colligitur hunc Gaïanum anno 451. superstitem fuisse, non tamen ivisse ad synodum Chalcedonensem, & tunc temporis ecclesiam Medabensem metropoli subjacuisse Bostrorum.

QUÆDAM ALIÆ ECCLESIÆ MINUS NOTÆ, vel recentius additæ.

IN notitiis veteribus ecclesiasticis aliquot occurrunt urbes, veluti sedes episcopales Palæstinarum, de quibus tamen nulla alibi mentio extat: quædam quoque posterioribus temporibus in sortem Patriarchatus Hierosolymitani transierunt. De his nunc breviter agimus.

Parochmuchi. Locus hic in notitia Græca, cujus excerptum refert Hadr. Reland. *tom. 1. pag. 215.* tertiæ Palæstinæ adscribitur, Παρωχμούχου *Parochmuchi.* De ea autem urbe sic ipse annotat *ibidem: Puto esse Χαρακμώβα Characmoba,* & tom. 2. pag. 705. *Recensetur inter urbes Arabiæ Petrææ à Ptolemæo, & Palæstinæ tertiæ in notitiis veteribus ecclesiasticis Παραχμούχου, sed in aliis rectius Χαραγμούχα, quod idem est ac Characmoba.* De *Characmoba,* vide supra *coll. 729. 730.*

Mapses, Græcè Μάψης. Legitur in notitia veteri Græca, apud præfatum Hadr. Reland. *to. 1. pag. 215.* qui subdit *to. 2. pag. 887. Μάψης inter urbes Palæstinæ tertiæ recensetur in notitia veteri ecclesiastica. Μάψις alii, alii denique Νάψις legunt. Sed Ptolemæus confirmat lectionem priorem: ibi enim Μάψη legitur, diciturque esse urbs Idumææ ad occidentem Jordanis.* Nihil aliud de ea mihi compertum est.

Sodoma. Idem Hadr. Reland. *to. 2. pag. 1120.* ait hanc urbem, quæ à Deo subversa est una cum Gomorrha, Adama, & Zeboim, sive Seboim, circa fines australes lacus Asphaltitis fuisse sitam, prope Zoara sive Segor, ad quod oppidum Loth se transtulit: *Severum* autem, qui dicitur episcopus *Sodomorum* in indice Latino synodi Nicænæ, *to. 2. conc. Labb. col. 52.* A. fuisse profecto episcopum alterius loci, pro quo substitutum fuerit vocabulum *Sodomorum.* Vide supra, ubi de ecclesia *Zoarorum coll. 743. 744.*

Birosabon. Hoc solum de ea urbe reperi apud Hadr. Reland. *to. 1. pag. 217.* hanc scilicet recenseri nonam in Palæstina tertia. 9. Βιρόσαβων.

Pentacomia. Una est ex sedibus episcopalibus tertiæ Palæstinæ, in notitia Græca, quam refert idem Hadr. Reland. *tom. 1. pag. 215.* Græcè Πεντακόμια. Item *pag. 218.* inter sedes Arabiæ in alia notitia extat altera Πεντακόμια, *Pentacomia.*

Mamopsora, tertiæ etiam Palæstinæ attribuitur in notitiis veteribus ecclesiasticis, apud præfatum Hadr. Reland. *to. 1. pp. 215. 217. & 218.* qui insuper *to. 2. pag. 886.* observat in quibusdam legi Μαμῶ & dein Ψορὰ, ac si duæ urbes essent: *Sed siquidem,* inquit ipse hoc postremo loco, *Palæstinæ tertiæ tribui debent urbes episcopales 14.* (addita Petra metropoli,) uti dicitur (tom. 1.) *p. 223.* Μαμῶ & Ψορὰ *unam vocem debent constituere, nam si divellantur, erunt 15.* Et certe Μαμόψορα legitur uno verbo in Græca notitia, quam idem Relandus *pag. 215.* refert, ubi quoque urbes 14. Palæstinæ tertiæ assignantur: sic & *Mamapson* legitur, (in indicibus Latinis, &, ut quidem videtur, pro *Mamopsora.*) *ibid. pp. 223. & 226.*

Salton Ieraticon sive *Saltus Hieraticus,* Græcè Σάλτον Ἱερατικὸν, in notitia veteri Græca, inter sedes episcopales tertiæ Palæstinæ recensetur, *tom. 1.* ejusdem Hadr. Reland. *pp. 215. & 217.* qui nihil addit amplius.

Cyriacopolis, Græcè Κυριακούπολις, extat in notitia Græca Nili Doxopatrii anno 1151. scripta, cujus excerptum habet Hadr. Reland. *to. 1. pag. 219.*

Adria, Græcè Ἀδρία sive Ἀδράα, in eadem notitia Nili Doxopatrii loco 20. recensetur, *ibid. pp. 220. & 221.* Verum ad provinciam Bostrorum pertinebat, ut colligitur ex præfato Relando *tom. 2. pp. 547. 548. & 549.*

Phara, Græcè Φαρὰ, *ibid.* nominatur loco 23. nec quidquam de ea addit Relandus.

In indice episcoporum qui synodicæ Joannis Patriarchæ Hierosolymitani, contra Severum & alios hæreticos Acephalos anno 518. subscripsere, extat locus vacuus unius episcopi Palæstinæ, cujus scilicet desiderantur, tum nomen proprium, tum sedes. In Græco quippe textu una linea prorsus deest, in sequenti vero linea legitur duntaxat: καὶ τὰ λοιπὰ διὰ Ῥωμαϊκῶν γραμμάτων. In Latina autem versione, prima linea habet: *Pres .... episcopus ....* deinde *valere me, & reliqua, per litteras Latinas.* Ita extat *tom. 5. conc. Labb. col. 191.* D. & apud Harduin. *to. 2. conc. col. 1346.* C. Ignoratur subinde quis fuerit ille episcopus Palæstinus, qui tamen eo anno 518. vivebat & subscripsit.

Si quis discere aveat hodiernum sedium episcopalium in tribus his Palæstinis statum, legat ea quæ observarunt doctissimi actorum Sanctorum editores Antuerpienses, *tom. 2.* mensis Maii *p. 805.* ubi aiunt: *Nunc gementibus sub Turcarum jugo qualibuscunque Christianis; & Constantinopolitanis Imperatoribus, à quibus solebant episcopi peti, pridem extinctis; eò res devenit, ut quum nuper præterito anno 1672. congregari synodum placuisset adversus Calvinistas pro reali Christi præsentia in Eucharistia, exemplo aliarum quæ fuerant super eadem causa Constantinopoli celebratæ anno 1637. & 1642. (quarum omnium acta Græco-Latina recenter accepimus impressa Parisiis) soli septem reperti sint qui ad Dositheum tunc Patriarcham convenire possent, scilicet metropolitæ Petræ, Ptolemaïdis & Polisidonis (qui etiam Cæsareæ præsulem se dicebat,) Nazareth, Bethleem, cum archiepiscopo Gazæ (qui etiam locum tenebat absentis archiepiscopi sancti Spelæi) & archiepiscopo Neapoleos atque Sebastæ, necnon cum episcopo Lyddæ; subscripseruntque decreto fidei ibidem constitutæ, una cum 60. hegumenis monasteriorum, ecclesiarum œconomis, hieromonachis, presbyteris, ac diaconibus, cæterisque ecclesiæ Hierosolymitanæ ministris, aliquam tituli dignitatem habentibus.*

Michaël Antonius Baudrand *tom. 1. geogr. edit. Paris. anni 1682. pag. 180. col. 1.* scribit urbem Bostram, nunc esse Patriarchatus Hierosolymitani: *Bostra,* inquit, *Arabiæ Petrææ urbs, Ammiano, Stephano, & in libro notitiæ, Colonia Bostra olim dicta, & Bostra Legio, Philippi Imperatoris patria, unde ab eo Philippopolis dicta fuit, teste Zonara, nunc Bussereth, Guillelmo Tyrensi, Bochardo, & aliis, urbs archiepiscopalis sub Patriarcha Hierosolymitano quum prius esset sub Antiocheno. 60. mill. pass. à mari Tiberiadis distat in ortum. Dicta fuit etiam Colonia Alexandrina in nummis Alexandri Severi Imperat. & matris* (ejus) *Mammææ.* Inter subscriptiones episcoporum & aliorum plurium in dignitate aliqua ecclesiastica constitutorum, synodo Bethleemitanæ ad proscribenda Cyrilli Lucaris dogmata Calviniana celebratæ anno 1672. legitur: ὁ Φιλήμων ἱερομόναχος καὶ ἀρχιμανδρίτης, καὶ διοικητὴς τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Βοστρῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα, *Philemon hieromonachus & archimandrita, & procurator sanctissimæ metropoleos Bostrorum, definiens subscripsi. Tom. XI. concil. Harduin. col. 269.* E.

Ex iisdem actis liquet episcopatus *Ptolemaïdis & Polisidonis,* nunc sedi Hierosolymitanæ esse subjectos: nam *col. 268.* E. extat hæc subscriptio: ὁ Ἰωάσαφ ἐλάχιστος μητροπολίτης Πτολεμαΐδος, καὶ Πολισιδῶνος, καὶ πρόεδρος Καισαρείας Παλαιστίνης, ὑπέγραψα· *Joasaph humillimus metropolita Ptolemaïdis & Polisidonis, & præsul Cæsareæ Palæstinæ, subscripsi.* De *Polisidone* nihil aliud novimus: at de *Ptolemaïde* tradit Hadr. Reland. *to. 2. pag. 534. & seqq.* nomen urbis hujus antiquum fuisse *Acco,* in regione tribus Aser: ut colligitur ex Jud. *cap. 1. vers. 31. Aser quoque non delevit habitatores Accho, & Sidonis, &c.* In Græca versione inseritur etiam Dor: Ἀκχὼ, Δὼρ, Σιδών. Inter urbes Ascheriticas Jos. *cap. 19. vers. 25.* nulla fit mentio urbis Acco; verum in Græca versione video (verba sunt Hadriani Relandi) *vers. 30.* post Ecdippam, scriptum Ἀρχὼβ, & in aliis codicibus Ἀκὼμ, quæ non multum abeunt ab Ἀκχώ. Et *pag. 536.* «Græci, quamvis nomen recens Ptolemaïdis frequentaverint, non ignorarunt » nomen pristinum *Acco,* quod Ἄκη pronuntiarunt, more suo Græcam originem huic voci » tribuentes. Ita (enim) legitur in Etymologico magno: Ἄκη, πόλις Φοινίκης, ἡ νῦν καλουμένη » Πτολεμαῒς, &c. *Ace, urbs Phœnices, quæ nunc Ptolemais appellatur: quidam dicunt arcem* » *Ptolemaïdis appellatam esse Acem* Ἀκὴν, *quod Hercules à serpente ictus, & illic sanatus à voce* » ἀκεῖσθαι *eum locum ita nuncupaverit.* Stephanus Byzant. ad vocem Ptolemais: *Ptolemais urbs* » *Phœnices, olim Ace appellabatur à curatione plagæ Herculi inflictæ à serpente.* (Et *pag. 537.*) » Harpocration in Lexico, & (ex illo) Suidas...... *Demetrius propriè arcem Ptolemaïdis olim* » *Acen dictam scribit.* A scriptoribus Romanis *Ptolemais* dici consuevit. (Hieron. *comment. in* » *Amos cap. 1. vers. 2. Carmelus juxta Ptolemaïdem, quæ prius vocabatur Acho, mari imminens.*) » In nummis (autem) appellatur *Colonia Ptolemais.* Erat enim colonia Claudii Cæsaris, teste » Plinio (*lib. 5. cap. 19. Colonia,* inquit, *Claudii Cæsaris Ptolemais, quæ quondam Ace.*) Postea, » (idem Reland. *pag. 538.*) neglecto nomine *Ptolemaïdis,* postliminio vetus nomen *Acconis* » (huic) urbi restitutum est. Solent (quippe) Mohammedani vetustissima urbium nomina pro » recentibus substituere, uti *Aeliam* pro *Hierosolymis, &c.* Tempore belli sacri *Acra* nuncu- » pata est, & *Accaron,* & *sancti Joannis de Acra.* Arabes nunc illam *Acca* nominant.... Sita » vero est ad latus septemtrionale sinus quem mare mediterraneum efficit, sic ut ad latus » occidentale & meridianum mari cingatur. Sinus hic vulgo nunc nautis nostris dicitur *de* » *baay van S.t Jan d'Acre,* & inter montem Carmelum atque urbem Acco est, olimque videtur totus in regione tribus Ascher fuisse.» Hæc Relandus *p. 539.* qui etiam hanc ejus descriptionem refert *pag. 541.* ex Josepho desumptam *lib. 2. de bello Jud. cap. 9. Adjacet*

hæc urbs Galilææ, ad mare sita, & in magno campo exstructa. Cingitur autem montibus; ad plagam quidem Orientalem montibus Galilææ, ad australem Carmelo inde remoto 120. stadiis, ad septemtrionalem altissimo monte qui Scala Tyriorum vocatur, 100. inde stadiis disjunctus. Duorum stadiorum intervallo ab urbe amnis Belus labitur, exiguus omnino, ad quem sepulcrum est Memnonis vicinum, habens locum qui nonnisi centum cubitorum spatium occupat, & admiratione dignus est: est enim rotundus & cavus, egerens arenam vitriariam, quam licet plurimæ naves exhauriant, denuò locus repletur. Ptolemais olim sub Tyro metropoli erat.

Auctor cujusdam epistolæ Gallicè scriptæ die prima Martii anno 1733. ex urbe Tripoli Syriæ, has Palæstinæ sedes exhibet, ab episcopis Græcis actu occupatas, scilicet:

Bethleem, cujus archiepiscopus *Ananias,* in vico Valachiæ commorabatur.

Montem Thabor, cujus episcopus appellabatur *Levendius.*

Nazareth, cujus episcopus *Dorotheus,* vulgo *Dorothaoux.*

Naplousam, cujus episcopus *Levendius.*

Lyddam, cujus episcopus *Leffrendius.*

Elcarak trans Jordanem, cujus episcopus *Taoussani.*

Monet insuper *Cæsareæ, Acconis, Jaffæ* sive *Joppes, Gazæ, Agelonis* trans Jordanem, *montis Sinaï,* denique *Hozelis,* prope illum montem, cujus præsul se independentem autumat à jurisdictione Patriarchæ Hierosolymitani, episcoporum nomina hactenus sibi fuisse ignota.

Inter subscriptiones episcoporum qui synodo Sardicensi anno 347. adfuerunt pro causa Athanasii, hi recensentur episcopi Palæstinæ, omissis eorum sedibus, *Maximus* (qui archiepiscopus erat Hierosolymitanus) *Aetius, Arius, Theodorus, Germanus, Silvanus, Paulus, Claudius, Patricius, Elpidius, Germanus* alter, *Eusebius, Zenobius, Paulus* alter, & *Petrus. Tom. 2. conc. Labb. col. 679.* A.

Iidem Palæstini episcopi, addito *Macrino,* subscripserunt epistolæ, quam eodem anno 347. vel anno sequenti 348. præfatus Maximus antistes Hierosolymorum ad ecclesiam Alexandrinam, pro restitutione ejusdem Athanasii, misit. *Ibid. col. 727.* A. Ex illis episcopis, ubi aliquorum sedes aliunde potuimus nosse, de iis sedibus agendo, ipsorum quoque meminimus: cæterorum nomina hic data saltem indicant anno Christi 347. præsules iis nominibus insignitos in Palæstina sedisse, & Catholicæ fidei, adversus Arianos, strenuos fuisse pugiles.

Atque hæc sunt quæ de ecclesiis trium Palæstinarum patriarchatui Hierosolymitano subjectis, earumque præsulibus Græcis, nobis innotescere licuit.

APPENDIX.

Columna 381. A. & *coll. seqq. hujus to. 3.* pluribus demonstratum est, id quod in Chronico Martini Poloni legitur *de Joanna Papissa muliere,* inter Leonem IV. (sive V. ut ipse eum nominat) & Benedictum III. ad annum 855. non esse illius fœtum, sed ejus operi, post ejusdem mortem, fuisse insertum, exeunte sæculo XIII. vel ineunte XIV. Reperi abhinc insuper in Bibliotheca nostri conventus SS. Annuntiat. Paris. in Collect. Scriptor. German. *to. IX. Rerum Germanicarum, Argentorati anno 1685.* editionem chronici Martini Poloni, de Romanis Pontificibus & Imperatoribus, se extendentis usque ad finem Pontificatus Clementis IV. defuncti anno 1258. in qua editione deest omnino Papissa, sed immediate post *Leonem CVIII. Papam,* sequitur *Benedictus CIX. pag.* scilicet *363.* Ad latus vero ibidem intra hanc eamdem paginam, ita monet Joannes Cæsar, hujus voluminis probabiliter editor.

JOANNES CÆSAR, *Lectori.*

» Candide lector, ne mireris hoc loco prætermitti Joannem, quem vocant VIII. Fœminam, » ortam, ut fabulantur, Moguntiæ. Non erasimus è codice nostro, ut fortassis criminaberis: » verum, candide, ea quæ scripta invenimus, edimus. Nihil plane addidimus, nihil etiam » substraximus, solum demptis erroribus manifestissimis librarii manu commissis, quos fideliter, ubi visum fuit, sustulimus.»

En novum argumentum, quo evincitur nihil de Joanna Papissa à Martino Polono in genuino suo chronico fuisse exaratum; quod autem de illa fœmina in eo opere jam à multis sæculis legitur, puram esse interpolationem huic obtrusam.

Item *col. 445.* B. hæc de Godefrido Viterbiensi dixeram: *Porro verba quæ Anonymus Gallus fabulæ propugnator citat, in Pantheone Godefridi hujus editionis minime reperiuntur.* Tunc, fateor, quodam catalogo, quo Pantheonis Godefridi pars 20. totumque chronicon terminatur, reperto, ubi nulla mentione facta de Papissa, Leoni IV. immediate assignatur successor Benedictus III. hunc illum ipsum esse bona fide existimavi, quem Joannæ patroni opponebant, & Blondellus quoque recitabat. Neque enim vel leviter suspicatus sum, initio hujus partis 20. alium inesse catalogum in quo occurrerent verba objecta, *Papissa Joanna non numeratur.* Et certe quis sibi in mentem prima fronte adducat, apud aliquem auctorem, in eadem operis sui parte, paucis ab invicem paginis, duplicem existere ejusdem argumenti tractatum! Idipsum fortassis & nostros similiter fefellit adversarios, qui lecto in limine partis 20. Pantheonis catalogo cui innituntur, alterum ad calcem hujus operis non cogitarunt extare, quem etiam propterea siluerint. Ut ut sit, lectores non monent illi de duplici eo catalogo, nec aiunt verba ab ipsis allata legi in illorum priori, non in posteriori.

Sciant ergo lectores, quod à paucis duntaxat diebus ego detexi, duplicem apud hunc Godefridum, Pantheonis parte 20. suppetere Romanorum Pontificum & Imperatorum catalogum, unum initio hujus partis à *col. 535.* usque ad *col. 549. edit. Pistorianæ Hanov. 1613.* alterum in fine, à *col. 563.* usque ad *col. 580.*

In priori quidem catalogo haberi, *col. 543. lin. 30.*

» Leo IV. Papa, sedit annis 8. mensibus 5.
» Papissa Joanna non numeratur.
» Benedictus Papa, sedit annis duobus. »

In posteriori vero nihil prorsus inveniri de Papissa, *ibid. col. 57.* post *lin. 30.*

Leo Papa, sedit annis 8. mensibus 5. sub eodem Lothario & filio ejus Ludovico.

Benedictus Papa, sub eodem (posueram intra duas parentheses ea verba referens suprà *col. 445.* B. *Ludovico,* sed de Lothario adhuc vivente & cum filio imperante intelligendum modo patebit,) sedit annis duobus.

Distinctio temporum. (Duo hæc vocabula sæpius recurrunt in isto catalogo, nullatenus autem in altero.)

Ludovicus Imperator regnat post patrem suum. (Obiit quippe Lotharius ea ipsa die 29. Septemb. 855. qua Romæ jam à duobus mensibus & amplius electus in Papam Benedictus ordinatus est.)

Dicent proculdubio fabulæ propugnatores, saltem palam esse ex priori Godefridi catalogo, ejus ævo non ignotam fuisse Papissæ historiam, sæculo nimirum XII. exeunte, contra quod tam fidenter asserueram, hanc apud nullum scriptorem legi sæculo XIII. anteriorem.

Verum mihi omnino constat, priorem illum catalogum, genuinum non esse Godefridi fœtum, sed illi adscititium quid, ab alio recentiori auctore, ex ejus catalogo posteriori, concinnatum: unde iisdem sæpius verbis exprimitur, & sub Urbano III. Papa & Henrico VI. rege pariter desinit. Id profecto plura & gravissima momenta evincere videntur.

1.° Enim, ut quid Godefridus in eadem sui chronici parte 20. duos, non longè ab invicem, Romanorum Pontificum & Imperatorum catalogos contexuerit! Ingeniose profecto ad rem suam fabulæ patroni de duplici catalogo siluerunt, si noverant, soliusque meminere prioris quasi unicum scriptor ille confecisset. Adverterunt utique viri perspicaces, duplici memorato catalogo in cujus posteriore nequicquam investigaretur Papissa, se prorsus causa casuros cordati lectoris judicio, qui statim conjiceret alterutrum ex illis catalogis Godefrido supponi, cumque probabilius in quo verba ab ipsis objecta reperiuntur. Cur enim utrobique non extarent!

2.° Duos illos catalogos ab uno eodemque calamo non processisse, colligitur ex illorum discrepantia ab invicem circa durationem regiminis plurimorum Pontificum & Imperatorum: nam si hæc varietas ab ipso utriusque scriptore originem duceret qui unum altero fecisset emendatiorem, quorsum utrumque, nulla monitione præmissa, suo inseruisset Pantheoni! Nonne dictabat vel sola ratio naturalis, quidquid ipse in uno ex illis catalogis censura & correctione dignum duxerat, id minime deberi lectorum oculis in altero subjacere, qui

exinde perplexi fierent quisnam præcise illorum, in iis quæ inter se non cohærere deprehenduntur, foret præferendus! Hujus diversitatis nonnulla speciminis ergo juvat proferre exempla.

Prior.	*Posterior.*
Petrus Apostolus sedit (Romæ) annis 25. mensibus 5. diebus 4. *col. 535. lin. 10.*	Petrus Apost. &c. Romæ autem in Papatu, sedit annis 25. mensibus 2. diebus 4. *col. 563.* ante *lin. 10.*
Evaristus Papa, sedit annis 9. mensibus 5. diebus 10. *ibid.* post *lin. 20.*	Evaristus Papa, sedit annis 9. mensibus 10. diebus 2. *ibid.* post *lin. 30.*
Anicetus, annis 10. mensibus 4. diebus 3. *ibid.* post *lin. 30.*	Anicetus, annis 11. mensibus 6. diebus 3. *col. 565.* ante *lin. 30.*
Eleutherus, annis 11. mensibus 9. diebus 3. *ibid. lin. 40.*	Eleuth. annis 15. mensibus 9. diebus 3. *ibid.* ante *lin. 40.*
Fabianus, annis 12. mensibus 2. diebus 11. *col. 537.* post *lin. 10.*	Fabianus, annis 14. mensibus 11. diebus. 11. *col. 566.* post *lin. 40.*

Inter Imperatores vero:

Claudius (I.) annis 14. mensibus 5. *col. 536. lin. 10.*	Claudius, annis 14. mensibus 8. *col. 563. lin. 20.*
Decius, anno uno, *col. 538. lin. 20.*	Decius, annis 3. *col. 567.* post *lin. 10.*
Claud. (II.) anno uno, *ibid.* ante *lin. 10.*	Claud. anno uno, mensibus 9. *col. 568.* ante *lin. 10.*
Constantinus (id est Constantius) cum Constantino & Constante fratribus, an. 34. m. 5. d. 23. *ibid. lin. 50.*	Constantius cum Constantino & Constante, annis 24. mensibus 5. diebus 23. *col. 570. lin. 10.*

Plura alia hujusmodi prætereo, quibus, nî fallor, palam omnino fit, duos illos catalogos duplicis esse concinnatoris fœtus, quorum unus recentior, Pontifices & Imperatores promiscuè extantes in Godefridi catalogo secundum quod simul vixerunt, ipse in suo distinctis columnis collateraliter exhibuit, ut facilius lectori adstarent; tempora etiam quibus præfuerunt, aliter in multis illorum censuit ordinanda, & quia post enatam Papissæ fabulam scribebat, proindeque non citius sæculo XIII. hanc inveniens omissam inter Leonem IV. & Benedictum III. in Godefridi catalogo, ubi revera deest, ipse eam omissionem notavit appositis his verbis: *Papissa Joanna non numeratur:* quæ subinde nihil aliud significant, quam cæteris illam non accenseri Pontificibus in Godefridi catalogo.

3.° Nonnisi unum Godefridus, in præfatione ad suum Pantheonem, pollicetur Romanorum Pontificum & Imperatorum catalogum, quem iis indigitat signis quæ illorum posteriori & totius operis coronidi conveniunt, non priori. Sic quippe loquitur *pag. 3.* » Materia totius libri est, universum vetus & novum Testamentum, & universi Imperatores, » Reges, & regna, quæ fuerunt, vel sunt ab initio mundi usque ad tempora nostra, quorum » omnium notamus originem & finem, nomina, ætates, & gesta. Sola itaque nomina » regnorum, ad majorem evidentiam, in præsenti procemio duximus subroganda: Babylo» niorum regnum, Assyriorum, &c.» (quæ tamen hîc non exhibet eo ordine quo sunt in » suo chronico:) & post eam enumerationem subdit: « Similiter post omnes reges, posuimus » etiam historias Imperatorum; item omnium Pontificum Romanorum gesta, & annos, & » menses, & dies, nominaque eorum: à beato Petro usque ad venerabilem Urbanum III. » Papam: & usque ad Dominum Imperatorem Fridericum I. & ad filium ejus Dominum regem Henricum VI. feliciter. Amen.» Sic finit ejus præfatio. Stat quidem promissis Godefridus in catalogo posteriori, quo historiam diversorum regnorum, & totum opus terminat: at minime in priori, qui illam historiam à *col. 549.* ad *col. 562.* contentam antecedit; nihil enim in eo de gestis Pontificum ac Imperatorum recenset. Posteriorem igitur solum sibi proposuit conficere & reipsa edidit catalogum Godefridus, non vero alterum, cujus consequenter aliquis alius parens est.

4.° Demum, Gobelinus Persona, quem Henricus Meibomius junior, in præfatione ad chronicon hujus scriptoris, *tom. 3. Rerum Germanicarum Helmestad. 1688.* ait natum anno 1358. in antiqua Saxonia nunc Westphalia dicta, quemque ex Godefridi Viterbiensis chronico quædam excerpsisse agnoscit. Hic, inquam, Gobelinus Leonis IV. immediatum successorem designat Benedictum III. prætermissa prorsus Papissa, licet hæc suo tempore minimè ignoraretur. En ejus verba, ætate VI. *pag. 245.* « Leo IV. natione Romanus, sedit » annos 8. menses 3. &c. Benedictus, natione Romanus, sedit annos duos, menses quinque. » Contra illum electus est Anastasius, sed legatus Lotharii Imperatoris, capto Anastasio, » Benedictum restituit. Nicolaus sedit annos 9. menses duos, dies 15.» Inferius autem, *pag. 253.* factum quoddam referens quod contigit imperante Othone III. « Otto Imperator, » inquit, prout in quadam chronica, (notat Meibomius intra duas parentheses, vide *Godefridum Viterbiensem parte chronici 17.*) legitur, &c.» Gestum istud revera extat fusius &

verſibus exaratum, Pantheonis Godefridi *part. 17. col. 481. & ſeq. Item de III. Othone Imperatore, verſibus ſubrogatur:*

Eſt juxta Mutinam, Comitis domus, Amula dicta, &c.

Gobelinus ergo iſte qui Pantheonem Godefridi evolverat, alium in eo non reperit catalogum, quàm poſteriorem à quo exulat Papiſſa, prior ſubinde, vel tunc conflatus non erat, vel deerat in exemplari quo ipſe utebatur, vel ab illo ut ſpurius parentiſque recentioris proles rejectus eſt.

Maneat itaque inconcuſſum, Godefridi ævo, ſæculo ſcilicet XII. exeunte, nondum lucem aſpexiſſe Joannæ Papiſſæ fabulam, quam nec ipſo ineunte ſæculo XIII. ſcriptoribus notam, evidens videtur ex Foſſæ Novæ chronico, Joanne Ceccano auctore, apud Ughellum ad calcem *tom. 1. Ital. ſac. vet. edit. col. 449.* qui pervetuſtum exemplar manuſcripti hujus cœnobii chronicon illud continens primus edidit: incipit autem à Chriſto, & cum anno 1217. deſinit. In eo nihil de Joanna Papiſſa. Sed ita legitur *col. 458.* B. C.

» 847. Indict. X. Leo IV. ſedit annis 8. menſibus 3. diebus 6. & ceſſabit (ceſſavit, id eſt
» vacavit ſedes,) menſibus duobus, & diebus quindecim.
» 850. Indict. XIII. Lotharius cum Ludovico filio imperavit annis 5.
» 855. Indict. III. (ſcilicet uſque ad menſem Septembrem) Ludovicus imperavit annis
» decem & novem.
» 856. Indict. IV. Benedictus III. annis duobus, menſibus ſex, diebus decem, & ceſſavit
» diebus quindecim.
» 858. Indict. VI. Nicolaus I. ſedit annis 8. menſibus 2. diebus 20.»

Ex his omnibus concludo, ſi in exemplari manuſc. Pantheonis Godefridi Viterbienſis, quod typis mandavit Baſilius Joannes Heroldus, prior catalogus Romanorum Pontificum & Imperatorum, ubi de Joanna Papiſſa fit mentio, eadem manu exaratus reperiatur, illud exemplar certiſſime interpolatum eſſe, nec antiquius ad ſummum ſæculo XIII. exeunte, & poſt enatam jam Papiſſæ fabulam, de qua nullus auctor qui prius ſcripſerit, ſe vel leviſſimam indicavit habuiſſe notitiam.

PATRIARCHATUUM

PATRIARCHATUUM ORIENTIS PRÆSULES RITUS LATINI.

DISSERTATIO PRÆLIMINARIS.

Ratio operis.

I. DE singulis hucusque Patriarchatibus Græci ritus Orientis, eorumque appendicibus, multa fusè dicta sunt; de illorum scilicet primordiis, institutione, amplitudine, ecclesiastico regimine, aliisque ad eos spectantibus; successiones quoque Patriarcharum, ac præsulum inferiorum, prout ad unumquemque Patriarchatuum pertinebant, subjunctæ. Quia tamen episcopi Latini ritus, earumdem ecclesiarum plurimas gubernarunt, à sæculi XI. exitu, & deinceps per nonnulla sæcula; aliæque item sedes passim per Orientis plagas à B Latinis institutæ sunt, suscepti operis ratio exigit ut de eo Latinorum regimine eadem fere methodo nunc agamus. Latinos itaque Patriarchas exhibebimus, qui, occasione bellorum sacrorum, Antiochiæ, Hierosolymis, Constantinopoli & Alexandriæ præfuerunt, unàque metropolitas & episcopos quos illi ditionum suarum urbibus præfecere. Sed prius, de novorum ejusmodi Patriarcharum instituendorum causa, de illorum jurisdictione, ac de singularum diœceseon administratione, quædam prælibanda videntur.

Quandonam Patriarchæ ritus Latini in Oriente institui cœperunt.

II. Patriarchæ ritus Latini creari cœperunt in Orientis partibus, post expugnatam à Francis & Latinis urbem Antiochiam anno 1098. Huic quidem ecclesiæ tunc præerat Joannes III. Græci ritus Patriarcha: at quia sibi non arridebant Latinorum mores & ceremoniæ, dimisit eam sedem intra biennium, & Constantinopolim secessit. Ipsi itaque principes exercitus Cruce signatorum præsulem Latinum suffecerunt. Simili modo, Symeone Patriarcha D Hierosolymorum, quo tempore urbs sancta ab iisdem Cruce signatis obsidebatur, defuncto in Cypro insula quo se Mohammedanorum metu receperat, Godefridus Bullonius, Hierosolymis expugnatis, rex à principibus exercitus proclamatus, Patriarcham Latinum, ex iis electum qui expeditionis sacræ comites fuerant, illi subrogari curavit. Denique quum initio sæculi XIII. urbs Constantinopolitana in potestatem devenisset Cruce signatorum qui in Palæstinam pergebant, illi quoque in ea urbe Latinum sibi præfecerunt Patriarcham.

Alexandrinæ ecclesiæ non reperitur tunc datus Patriarcha Latini ritus.

III. Quod ad Patriarchas Latinos Alexandriæ attinet, hinc inde quidem hujusmodi Patriarcharum mentio aliqua occurrit apud scriptores: verum quandonam institui cœperit Latinus iste Patriarchatus, quisve primus illorum Patriarcharum fuerit constitutus, obscurissimum est; non enim Latini principes Alexandria urbe potiti sunt, nisi anno 1365. quo eam Petrus rex Cypri cœpit, & statim reliquit, ita ut nullus antistes ritus Latini in ea urbe reipsa unquam sederit. Sæculo autem decimo-tertio ineunte hujus ecclesiæ Melchitis Nicolaus præsidebat, qui Innocentii III. Papæ fovebat communionem, ut ex epistolis constat quas sibi mutuo scripserunt. Raynald. C ad annum 1223. *num. 9.* refert ejus epistolam ad Honorium III. cujus titulus est: *Reverendo Patri ac Domino Honorio Dei gratia sanctæ Romanæ ecclesiæ summo Pontifici, & universali Papæ, Nicolaus eadem gratia Alexandrinæ sedis humilis Patriarcha, tam promptam quam debitam reverentiam.*

Damiata Latinis brevi tempore subdita.

Damiatam quidem maritimam Ægypti urbem anno 1219. die 5. Novembris, sibi Cruce signati subjecerunt, sed eamdem paulopost recuperarunt Saraceni. Hanc rursum à S. Ludovico Francorum rege anno 1249. præfatis infidelibus ereptam, brevi admodum sub archiepiscopi titulo præsul administravit Latinus, eam enim Mohammedanis restituere coactus est Ludovicus; præsul vero ad Tyri metropolim tunc vacantem transiit.

Patriarcha Antiochenus, è Græco ritu, consentiente Boamundo, decernitur assumendus inposterum.

IV. Boamundus, qui princeps Antiochiæ, ea capta, à Ducibus Cruce signatorum renuntiatus fuerat, pacem iniit anno 1108. cum Alexio Comneno Imperatore Constantinopolitano, inter cujus articulos unus fuit, ut Antiochenus Patriarcha deinceps, non ex gente Francica vel Latinorum, sed de Græca, & de Byzantinæ ecclesiæ clero assumeretur. Formam juramenti refert Anna Comnena, Alexiados *lib. 13. edit. Possini Soc. Jesu, Paris. anno 1651. pag. 413.* A. in hunc modum Συμφωνῶ δὲ καὶ ἐπόμνυμι τὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ Ἀντιόχου πρεσβευόμενον Θεὸν ὡς οὐκ ἐκ τοῦ ἡμετέρου B γένους Πατριάρχης ἔσται Ἀντιοχείας, ἀλλ' ὃν ἂν προβαλεῖται ἡ βασιλεία ὑμῶν, ἐκ τῶν θρεμμάτων τυγχάνοντα τῆς κατὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν μεγάλης ἐκκλησίας· ὁ τοιοῦτος γὰρ καὶ τοῦ θρόνου τοῦ κατὰ τὴν Ἀντιόχου ἐπιβαίη καὶ πάντα πράξει ἀρχιερατικῶς, ἔντε χειροτονίαις, καὶ ταῖς λοιπαῖς ἐκκλησιαστικαῖς ὑποθέσεσι, κατὰ τὰ τοῦ θρόνου τοῦδε προνόμια. *Promitto etiam & jurans testor eum qui in ecclesia Antiochiæ oratur & adoratur Deum, non futurum Antiochiæ Patriarcham ex nostro genere: sed eum quem vestra Majestas in eam dignitatem promoverit, delectum è numero alumnorum* C *magnæ Constantinopolitanæ ecclesiæ. Hic talis ejusmodi observatione electus ascendat thronum Antiocheni Patriarchatus, & quæ summo loci ejus antistiti competunt in impositionibus manuum, & in cæteris ecclesiasticis functionibus, juxta ritus ejus ecclesiæ legitimos obeat.*

Id à Latinis observatum non fuit, qui Latinum præsulem Antiochiæ præficere non destiterunt.

Hoc pacti conventi caput, licet, ut tradit Cynnamus *lib. 4. hist. capp. 18. & 20.* sub Manuële Comneno Alexii nepote denuo sancitum, minime observatum fuit à Latinis. Imperatores autem Constantinopolitani aliquem è suis Græcis in Antiochenum Patriar- D cham eligi & apud se ordinari curarunt, saltem quo ad titulum, ne antistitum Græcorum hujus sedis interrupta series censeretur: eodem quoque modo ecclesiæ Hierosolymorum providerunt de Patriarcha Græco. Isti porro Patriarchæ Græci, vel Constantinopoli, vel in vicinis quibusdam monasteriis degebant: qui mos perseveravit usquequo Franci & Latini à Mohammedanis Antiochia, Syria, ac omni Palæstina ejecti fuere sub finem sæculi decimi-tertii.

Dispositio ecclesiarum sub Patriarchis Latinis.

V. Non eadem vero fuit, sub Latinis, E ecclesiarum dispositio in Patriarchatibus Antiocheno & Hierosolymorum, quæ antehac sub Græcis: nam ab antiquo quidem tempore Tyrus cum omni Phœnice prima, cujus hæc metropolis erat, Antiochenæ diœcesis prima sedes numerabatur; at ubi hæc à Balduino II. Hierosolymorum rege Veneticæ classis auxilio Latinis parta fuit, Hierosolymitanæ sedi subdita est, assentiente Innocentio II. Papa, ea tamen lege ut episcopatus tres A Tyro metropoli auferrentur, ac Antiocheni Patriarchæ juris remanerent, Byblus scilicet, Anteradus, & Tripolis Syriæ.

VI. Exordium Patriarchatus Constantinopolitani Latini ritus jam supra dictum est *num. 2.* initio sæculi decimi-tertii statuendum. Postquam enim Cruce signati an. 1204. hac regia urbe expugnata, Balduinum Flandriæ Comitem in Imperatorem Orientis elegere, novum quoque sui ritus erexerunt Patriarchatum, cujus jurisdictioni assignatæ sunt regionum illarum ecclesiæ quæ tunc eorumdem B armis subactæ fuerunt: [inter quas nihilominus Innocentius III. ut refertur *in tract. de gest. ejus, to. 1. epistol. hujus Papæ, edit. Baluz. p. 64. col. 2.* eas excepit, quæ antea non fuerant sedi Constantinopolitanæ subjectæ: *Subsequentem vero petitionem,* inquit, ad Thomam respondens primum Constantinopolitanæ sedis Patriarcham, *qua ecclesias illas tibi subjici postulabas, quæ priusquam Constantinopolitana civitas caperetur Constantinopolitano Patriarchæ minimè respondebant, duplici ratione non duximus admittendam, &c.*] Quænam vero fuerint C hujusmodi provinciæ, ex chronico Alberici colligitur ad annum 1205. *pag. 439.* ubi ait: *Apud Constantinopolim uno tantum anno Imperator Balduinus imperavit. Ultra brachium sancti Georgii apud Nicænam, unde dicta est synodus Nicæna* (hîc nonnulla desunt de Græcorum eo ævo Imperatore qui Nicæam se receperat.) *Uno similiter anno regnum obtinuit Comes Ludovicus. Et Marchio Montisferrati apud Thessalonicam rex est constitutus. Otto de Rupe cujusdam nobilis Pontii de Rupe in Burgundia filius, quodam miraculo fit dux Athe-* D *niensium atque Thebanorum. Gaufridus de Villa Harduini Joannis filius, nepos Gaufridi Campaniæ marescalli Montionis insulam, id est, Sicyonis, & Achaïam, & civitatem Mycenas obtinuit. Lacedemonia & Corynthus, Andrenopolis* (Messinopolis) *& Philippis civitates Græciæ licet à nobis fuerint acquisitæ, postea tamen fuerunt perditæ. Similiter quædam insula non longe à Constantinopoli ultra brachium vocatur Azycum* (Cizicum) *sive Kyzicum, id est, Eskisia* (Eskisin) *metropolis erat, cujus suffraganea fuit Troja sive Troada, & ad duas die-* E *tas continuatur Mitilenensis insula, quæ episcopum* (archiepiscopum) *habet.* Hucusque chronicon, in quo regiones ad septemtrionem positas, Thraciam, Rhodopen, & alias Bulgariam usque novam, quin etiam Bithiniæ partem omisit auctor ille quem Albericus exscribebat. Eas igitur provincias Constantinopolitanus antistes Latini ritus administravit, quandiu Constantinopoli sedere fas ei fuit, hoc est, usque ad annum 1261. quo Michaël Palæologus regiam hanc urbem

Exordium Patriarchatus Latini in urbe Constantinopolitana.

recuperavit. Achaiam autem, Peloponnesum, & insulas Ægæi maris, Latini retinuerunt, ad tempora usque grassationis Tamerlani, aliaque etiam Græcorum loca adhuc diutius.

Quænam auctoritas Patriarcharum Latinorum.

VII. Quum summa esset Patriarcharum Græcorum in omnes diœcesium suarum sedes auctoritas, & præsertim præsulis Constantinopolitani, quæ ab ea non discrepabat, qua Romani Pontifices per omnes occiduarum gentium regiones jus dicebant: Patriarcharum Latinorum jurisdictio ad angustiores longè terminos coarctata fuit. Hujus administrationis formam disertissime exponit Innocentius III. litteris suis apostolicis, quibus præfati *Thomæ* in primum Patriarcham Constantinopolitanum Latini ritus electionem confirmavit, *Tractatus de ejusdem Papæ gestis præfixi to. 1. edit. Baluz. pag. 60. col. 2. n. 98.* Recepto enim ab eo fidelitatis & obedientiæ juramento, sub tenore antiquo & approbato, quo primates & metropolitani pallium suscipientes uti solent, privilegium Patriarchale his verbis ei concessit.

Privilegia Patriarcharum ritus Latini.

» Prærogativa dilectionis & gratiæ quam » apostolica sedes exhibuit ecclesiæ Byzantinæ, » quum eam in Patriarchalem sedem erexit, » ecclesiasticæ plenitudinem potestatis, quam » non homo, sed Deus, imò verius Deus homo » in beato Petro ecclesiæ Romanæ concessit » evidenter attestatur, &c. Licet autem eadem » ecclesia interdum ab obedientia sedis apostolicæ declinaverat; quia tamen ad eam per Dei » gratiam humiliter est reversa, tuis precibus » annuentes, eamdem ecclesiam, cui, Deo » actore, præesse dignosceris, sub beati Petri & » nostra protectione suscipimus, & præsentis » scripti patrocinio communimus. Præterea » quascunque possessiones, & quæcunque » bona eadem ecclesia inpræsentiarum juste » & canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, &c. *usque* adipisci; firma tibi, tuisque successoribus & illibata consistant. Libertates etiam & immunitates ejusdem ecclesiæ, ac consuetudines rationabiles, » & antiquas, quæ apostolicæ sedis non obviant » institutis, ratas habemus, & eas perpetuis temporibus illibatas permanere sancimus. Palleum quoque, insigne videlicet plenitudinis » Pontificalis officii, fraternitati tuæ apostolicæ » sedis liberalitate largimur, quo intra ecclesias » tuæ jurisdictioni subjectas, in solemniis missarum utaris diebus inferius denotatis: videlicet in Nativitate Domini, festivitate Protomartyris Stephani, Circumcisione Domini, » Epiphania, Hypapante, Dominica in ramis » palmarum, Cœna Domini, Sabbato Sancto, » Pascha, feria secunda post Pascha, Ascensione, Pentecoste, tribus festivitatibus sanctæ

A Mariæ, natali sancti Joannis-Baptistæ, solemnitatibus Apostolorum, commemoratione « omnium Sanctorum, dedicationibus ecclesiarum, episcoporum consecrationibus, ordinationibus clericorum, principalibus festivitatibus ecclesiarum tuarum, & anniversario « consecrationis tuæ die, & tam Imperatoris, « quam aliorum magnatum & principum sepulturis. Ad indicium etiam gratiæ plenioris, « auctoritate tibi præsentium indulgemus, ut « archiepiscopis suffraganeis tuis usum pallei « præsentis indulgentiæ auctoritate concedas, « B ab eis pro te quod canonicum fuerit, pro « nobis autem & ecclesia Romana sponsionem « obedientiæ recepturus. Porro crucem, videlicet vexillum Dominicum, per quemcunque « locum te transire contigerit, excepta urbe « Romana & loco in quo fuerit Romanus antistes, ante te deferendi licentiam impartimur, & in processionibus tuis tibi concedimus usum nacci. Præsenti scripto nihilominus « statuentes, ut universi clerici cujuscumque « nationis & gentis in civitate vel diœcesi Constantinopolitana ecclesias vel ecclesiastica be- C neficia obtinentes, tibi, & ecclesiæ Constantinopolitanæ reverentiam exhibeant debitam « & devotam: salva tamen in omnibus apostolicæ sedis auctoritate, reverentia, & honore. « Data est apud sanctum Petrum III. kalend. Aprilis (id est die 30. Martii) anno pontificatus ejus octavo (Christi 1205.)

Quædam alia privilegia.

Aliis litteris, *ibid. pag. 61. col. 2.* eidem Thomæ Innocentius III. concessit, ut subditos suos, qui in clericos, & alios viros religiosos manus injecerint violentas, auctoritate & vice ipsius, secundum ecclesiæ for- D mam, absolveret, nisi forsan ita enormis fuerit excessus, ut meritò credat eos ad sedem apostolicam destinandos. Falsariorum quoque absolutionem ejus fraternitati commisit, si forsan in sigillo vel ipsius vel subditorum vitium commiserint falsitatis. Ei etiam personaliter indulsit, ut si qui reges Constantinopolitano Imperio subditi, fuerint inungendi, modo tamen ab eo inunctio postuletur, & imperialis assensus accedat, illos inungere posset: utque in diebus Dominicis, & præcipuis solemnitatibus, quum necesse E fuerit, personas idoneas in subdiaconos valeret promovere.

Patriarchæ Latini ritus pallium à Romano Pontifice petere tenebantur.

Usum pallii à Romano Pontifice petere tenebantur Patriarchæ Latini ritus, & ab eodem recipere: unde quum Rudolphus secundus Patriarcha Antiochenus pallium de altari beati Petri in sua ecclesia sumere attentasset, pro more verisimiliter decessorum suorum Græci ritus, id ægrè tulit Innocentius II. Papa, qui voluit ut Romam veniret, dimissoque illo pallio, aliud reciperet de

corpore beati Petri. Ita refert Willelm. Tyr. *de bello sac. lib. 14. cap. 10. & lib. 15. cap. 13.*

Præcipua Patriarcharum Latini ritus prærogativa.

VIII. Præcipuam Patriarcharum Latini ritus prærogativam in eo constitisse liquet ex dictis, quod suarum diœcesium metropolitanos & archiepiscopos, tum ordinarent, tum pallio donarent, accepto ab illis prius sacramento, quo sancte sponderent, non Patriarchæ duntaxat suo, sed Romanæ inprimis sedi obedientes futuros, quemadmodum apud nos fit. Episcoporum itaque & metropolitanorum electio ad ecclesiarum capitula de B prisco jure spectabat, episcoporum autem confirmatio & consecratio ad metropolitanos, sicut metropolitanorum ad Patriarcham. Atque hæc consuetudo duravit pro uno quoque Patriarchatu, quandiu Patriarchæ singuli suarum regionum ecclesias reliquiasve tenuerunt.

Facultas eligendi Patriarchas Latini ritus capitulis postea sublata.

IX. Post Palæstinam omnemque Syriam Mohammedanorum armis iterum subactas, Francis ac Latinis inde ejectis, Antiochenæ atque Hierosolymitanæ ecclesiarum canonici C Latini ritus aliò se receperunt, atque, ut apparet, in insulam Cyprum, ibique Patriarcharum ejusdem ritus qui nuper occubuerant successores more pristino elegerunt. At Bonifacius VIII. x. kal. Jan. id est die 23. Decemb. anno 1301. ejus Pontif. 7. cavendum ducens ne aliqui in Patriarchas renunciarentur qui ad id muneris minus essent idonei, unde Patriarchæ nomen & dignitas summa vilesceret, illorum electionem capitulis ademit, sibique reservavit, Romanisque D Pontificibus inposterum, quandiu illæ regiones in infidelium vel schismaticorum potestate remanerent. Apud Raynald. ad annum 1301. *num. 24.*

Translationes episcoporum Patriarchis Latini ritus interdictæ.

X. A Patriarchis Latini ritus potestas sublata est transferendi episcopos suæ ditionis de una sede in aliam. Id namque vetuit Innocentius III. ipso primo sui Pontificatus anno, Christi 1198. epistola 50. ad Antiochenum Patriarcham, apud Baluzium *to. 1. epistolar. hujus Papæ, lib. 1. pag. 28. col. 2.* E Quum enim Patriarcha ille, *prædecessoris sui exempla sequutus qui motu propriæ voluntatis Mamistanum* (præsulem) *in Tharsensem* (ecclesiam) *dicebatur transtulisse, La. quondam Apamiensem* (episcopum) *in Tripolitanam ecclesiam transtulisset,* ait Innocentius, *ex illo generali privilegio quod beato Petro, & per eum ecclesiæ Romanæ Dominus noster indulsit, canonica postmodum emanasse instituta continentia majores ecclesiæ causas esse ad sedem apostolicam perferendas: ac per hoc translationes episcoporum, sicut depositiones eorum, & sedium mutationes, ad summum Apostolicæ sedis antistitem de jure pertinere: nec super his præter ejus assensum aliquid debere attentari, &c.* Data est *Laterani XVI. kal. April.* (id est, die 17. Martii) anno 1198.

Græci præsules à Patriarchis Latinis ritu Romano consecrandi decernuntur.

XI. Ex quo complures Orientis regiones in Francorum Latinorumque potestatem venere, multi præsules Græci, Latini nominis odio, suas ultro sedes reliquerunt; nonnulli tamen, solum vertere nolentes, archiepiscopis Latini ritus sese subjecerunt, ac communionem amplexi sunt Romanam. Quum vero Orientales episcopi in ordinationibus suis unctiones non adhibeant, Innocentius Papa quæsitus à Patriarcha Constantinopolitano, num Pontifices Græci chrismate sacro inungendi essent, ei respondit *epist. 23. lib. XI.* apud eundem Baluz. *to. 2. pag. 146. col. 2. Episcopos Græcos ad Patriarchæ obedientiam redeuntes,* (qui) *præstito ipsi corporaliter juramento, & sibi* (Papæ) *obedientia promissa, inungi renuunt juxta consuetudinem Latinorum.... quod si ii qui jam consecrati sunt induci nequeunt ut recipiant unctionem, id in hac novitate sub dissimulatione possit pertransire; consecrandos vero nullatenus consecret, nisi more Latino voluerint consecrari, quum nos ipsi,* inquit, *Græcos nonnisi juxta nostram consuetudinem consecremus.* Data fuit *Laterani VIII. Idus* (id est die 8.) *Martii anno XI.* (Christi 1208) Id quoque definit pro Bulgaris in epistola ad Trinovitanum archiepiscopum, quem ipsis primatem, & quasi Patriarcham præfecerat, *lib. de gestis Innoc. III. ibid. initio to. 1. num. 75. pag. 37. col. 1.*

Non recensentur præsules in partibus infidelium.

XII. Porro illos duntaxat, tam Patriarchas, quam inferiores episcopos Latini ritus hîc recensere juvat, qui, vel reipsa episcopales Orientalium regionum sedes occuparunt, vel ad eas aliquando regendas data opera destinati erant, quandiu spes fuit eas iterum Latinorum armis subigendas fore. Neque enim omnino interesse duxerim indices scribere tot episcoporum, qui inpræsentiarum, sine clero & populo, sub ecclesiarum Orientalium titulis ordinati, *in partibus Infidelium* dicuntur, & in aliorum præsulum Occidentis diœcesibus, vice ipsorum, pontificalia obire munia solent: quanquam non omittendum episcoporum istud genus, à primis illis episcopis Latinis, qui bellorum sacrorum temporibus instituti sunt, esse derivatum.

PATRIARCHÆ CONSTANTINOPOLITANI LATINI RITUS.

PRIUSQUAM de Patriarchis Constantinopolitanis ritus Latini differamus, hæc pauca iis quæ fusè dicta sunt initio tomi I. istius operis addenda ducimus de urbe Byzantio sive Constantinopoli, ex Mich. Ant. Baudrand desumpta *geogr. tom. I. pag. 201. col. I. & pag. 295. coll. I. & 2.*

Byzantium, urbs Thraciæ Straboni, Polybio, & aliis, *Constantinopolis* postea nuncupata, eo quod à Constantino magno instaurata & valde aucta fuerit, nunc *Stamboul* Turcis, & *Constantinopolis* Italis appellatur. Sita est ad B Bosphorum Thracicum, è regione Asiæ minoris, contra Chalcedonem Bithyniæ urbem, cum portu amplissimo & tutissimo, inter Propontidem cui fere insidet ad meridiem, & Pontum Euxinum, à quo 16. aut 17. milliar. distat. Cingitùr ab oriente Bosphori faucibus, ab occidente Thracia, & à meridie Propontide. Circuitus ejus est 14. circiter milliarium, dicunturque in illa quingenta fere millia incolarum numerari, sed incendiis sæpius & pestilentia deformata multum defecit. Dissita perhibetur C ab urbe Roma in ortum 900. milliar. Tabresium versus sive Tauris in regno Persarum 1250. & à Candia in septemtrionem 510. Primum condita fuit à Pausania rege Spartarum anno mundi 3469. In ea urbe quatuor celebrata sunt concilia generalia: unum scilicet anno 381. adversus impugnantes divinitatem Spiritus sancti. Alterum anno 553. ad tria capitula proscribenda Nestorianæ hæresi faventia. Tertium anno 680. adversus Monothelitas. Quartum denique anno 869. ad- D versus Photium sedis patriarchalis hujus urbis invasorem. Turcis impræsentiarum subest eorum facta regia, ab anno 1453. quo illam Græcis eripuerunt die 27. Maii, everso penitus Imperatorum Orientis solio. His præmissis, undenam occasionem nacti sunt Latini ut Patriarchas sui ritus sedi Constantinopolitanæ præficerent, breviter exponimus.

Anno Christi 1203. Indict. VI. Francis Venetisque apud Jaderam hiemantibus, ad eos venit Alexius quindecim annorum adolescen- E tulus, filius Isaacii Angeli Imper. Græcorum quem deponi & excæcari curarat frater ipsius Alexius senior, hujus Alexii patruus; ex cujus manibus sese subripiens Alexius junior ad eos confugit, quibusdam conditionibus hinc inde acceptis. Id Francos Venetosque movit, ut Constantinopolim navigarent adversus Alexium tyrannum. Francorum quidem copiæ A erant viginti millium militum, equitumque octo millium; Venetorum autem classis sexaginta triremibus, septuaginta onerariis, & centum viginti hippaginibus constabat: Francis terra, Venetis mari rem impigrè agentibus, post multa certamina, Græcis ingenti armatorum numero peditum equitumque urbem propugnantibus, capta nihilominus est Constantinopolis octavo obsidionis die, mense Julio ejusdem anni 1203. magna hominum strage & ædificiorum ruina, Alexio B tyranno interim fuga elapso, quum imperasset annos octo, menses tres, dies decem. Mox Isaacius senex tyranni frater è carcere eductus proclamatus rursum est Imperator una cum filio suo Alexio juniore, cunctaque approbavit pater quæ filius suus Francis Venetisque promiserat ut ipsorum ope imperium recuperaret.

Anno sequenti 1204. Indict. VII. dum Latinorum exercitus apud Constantinopolim hiemaret, Francis in castris ex adverso urbis, C interjacente portu, & Venetis in navibus suis, donec Isaacius & Alexius promissis datis stetissent, tempusque navigationi in Syriam opportunum advenisset; gravissimam seditionem in urbe excitarunt Græci, Francis & Venetis ingentem pecuniarum summam conferri ægrè ferentes, ignem inprimis subministrante Alexio Duca, *Murtzuphli* dicto ob conjuncta supercilia & velut oculis imminentia, quem juvenis Alexius amplissima Protovestiarii dignitate nuper ornaverat. Ad D finem itaque vergente Jan. hujus anni 1204. seditiosi conviciis utrumque Imperatorem insectantes, primo adolescentem quemdam, *Nicolaum Canabum* nomine, invitum proclamarunt Imperatorem; deinde Alexium juniorem, qui in palatium Marchionem Montisferrati consanguineum suum, Latinorumque copias advocare satagebat, (animam quippe interim Isaacius agebat senior, sive dolore, sive alia occultiore causa ad extrema redactus,) Ducas Murtzuphli in teterrimum carcerem E conjecit, arreptisque confestim imperialibus insignibus, Canabum à suis mox derelictum custodiæ mancipavit, Alexium vero veneno bis frustra tentatum, laqueo demum propriis manibus necavit, post sex menses & octo dies à recuperato imperio. Postea autem milites in Francos eduxit, quo prælio Græci fusi fugatique sunt, ac in urbem magna ipsorum cæde facta compulsi, capta insuper est, una

cum vexillo Imperatorio, imago B. Virginis quam Imperatores Constantinopolitani secum in expeditionibus, tanquam belli sociam, deferre consueverant. Ita refert Justinianus *lib. 2. histor. Venetæ.* Verum ex litteris Innocentii III. datis die 13. Januarii anno 1207. apud Raynaldum ad eum annum *nn. 19. & 20.* discimus imaginem hanc B. Virginis, quæ dicitur à S. Luca depicta, quæque in sacrario Basilicæ S. Sophiæ Constantinopoli asservabatur, à Venetis quibusdam anno 1206. fuisse sublatam, sententiamque in illos latam à Thoma Patriarcha ob facinus istud, eum Pontificem confirmasse. Eam imaginem nunc Venetiis in sancti Marci ecclesia coli testatur præfatus Justinianus.

Sic itaque reportata victoria statuerunt Franci & Veneti communi consilio Constantinopolim armis iterum aggredi, totumque subigere Græcorum imperium, pactis quibusdam conventis quidquid in ipsorum potestatem veniret æquis inter ipsos portionibus fore dividendum. Ex hoc igitur per 60. dies sic urbem terra marique acriter oppugnarunt, ut Murtzuphlus, duobus mensibus & diebus sexdecim imperio potitus, saluti suæ fuga consulendum putaverit, & Theodorus Lascaris Alexii Angeli tyranni gener, qui in Murtzuphli locum tumultuarie cleri suffragio renuntiatus fuerat Imperator, Latinos urbe propellere non valens, se substraxerit quoque fuga, ac urbem illis diripiendam reliquerit. Hanc denuò Franci & Veneti ceperunt pridie idus (id est die 12.) Aprilis ejusdem anni 1204. fer. 2. post Passionem Domini, testibus Niceta, Villarduino, &c.

Cæterum urbe recepta, rebusque pro tempore compositis, de creando Imperatore consultatio procerum est habita, nominatisque ex conventione nonnullis, quibus illius eligendi jus esset ac potestas, uno illorum consensu electus est Balduinus Flandriæ Comes die 9. Maii, & Dominica sequenti die 16. ejusdem mensis corona aliisque insignibus Imperialibus ornatus, quum annum duntaxat ætatis 32. ageret. Post hanc vero electionem, ad Patriarcham Constantinopolitanum constituendum processerunt, &, juxta quod Francos inter & Venetos statutum fuisse tradunt Auctor Gestorum Innocentii III. Blondus, Sabellicus, & alii: scilicet ex una gente Imperatore assumpto, ex altera gente Patriarcham eligendum, is Latinorum primus denuntiatus est Thomas Venetus, de quo nunc nobis sermo erit. De his omnibus legendus Henricus Spondanus Appamiarum in Gallia episcopus, *to. 1. annal. edit. Paris. 1641.* ad annum 1201. *num. 9. p. 21. col. 2.* ad annum 1203. *num. 1. pag. 27. col. 1.* & ad

A annum 1204. *num. 1. & seqq. pag. 29. col. 1. & seqq.*

I. Thomas Maurocenus.

Superstite licet adhuc Patriarcha Constantinopolitano Græco Joanne Camatero, qui capta urbe à Francis & Venetis, una cum Niceta, aliisque plurimis, inde recessit, electus est anno 1204. primus ejusdem urbis Patriarcha ritus Latini, *Thomas Maurocenus* sive *Moresini*, nobilis Venetus, quod sic explicat Andreas Dandulus in chronico, apud
B doctiss. actor. SS. editores Antuerp. *tom. 1. Augusti, tract. prælim. de Patriarch. Constant. pag. 147. col. 2. num. 882.* E. *Clerus postea catholicus Venetorum canonicos in ecclesia S. Sophiæ præfecit, qui venerabilem virum Thomam Mauroceno, genere nobilem & moribus circumspectum, Patriarcham Constantinopolitanum concorditer elegerunt: electus quoque electioni consentiens cum imperialibus & Ducis nuntiis pro obtinenda confirmatione Romam perrexit.*

Suffragatur Paulus Rhamnusius *in hist. de*
C *bello Constant. edit. Venet. anno 1634. lib. 3. pag. 144. & seqq.* relatus *ibid. num. 883.* F. & *pag. 147. col. 1.* A. *Balduino*, inquit, *Imperatore coronato, juxta seriem pactorum, in quæ Galli & Veneti ante urbem captam consenserant, Thomas Maurocenus à Venetis sacerdotibus, privato suffragio, Constantinopolitanus Patriarcha vetere Orientis more in divæ Sophiæ æde, ubi dudum Græci metropolitæ, qui in Constantinopolitani imperii ditione censentur, solemnibus auspiciis Patriarcham designare consueverant, absens nec ambiens, sola probitatis &*
D *eruditionis opinione declaratur, totique Orientis ecclesiæ præficitur.* Et quibusdam interjectis subdit: *Cæterum Maurocenus Venetiis patricia familia natus, quum supra generis antiquum decus, amplissimam ex sacris studiis laudem spectaret, plane adolescens abdicata Maurocenæ gentis præclara nobilitate, & spreto demum omni patrimonio, quum rerum humanarum satietas illum cepisset, amore religionis in Portuensis cœnobii, quod virorum sanctitate illustrium Seminarium fuit, sacratis septis se inclusisse dicitur. Ibi vitæ duritiem perferens, nec à suscepta pro-*
E *fessione vel paululum discedens, tantam eo sæculo ab universa Italia & Venetia* (forsan *Veneta*) *regione pietatis laudem promeruit, ut cæteris præteritis & repulsam ferentibus, Patriarchatum omnibus Venetorum suffragiis adipisceretur.* Hanc tamen electionem Innocentius III. nullam primo congressu declaravit, ut-pote contra canones à clericis ad id potestatem non habentibus, & à laïcis factam: Thomam nihilominus sibi optimè notum, precibus Balduini Imperat. motus, justasque

alias ob causas, sua authoritate renuntiavit Patriarcham, ac suis manibus consecravit anno sequenti 1205.

Thomas Roma discedens Venetias petiit, ibique, compulsus à Venetis, certa quædam cum iis pacta iniit, juramentoque firmavit, inter quæ illud unum erat, quod beneficia ecclesiastica ipse non conferret nisi Venetis. Id porro Innocentius statim atque cognovit, ut injustum rescidit anno 1206. die 21. Jun. In gestis ejus, *num. 99.* Constantinopolim appulsus Thomas clericos Gallos ipsius inthronizationi sese opponentes feriit anathemate, sed Benedictus Romanæ sedis legatus dissidium compescuit. Eodem anno pacta conventa sancita sunt Balduinum inter & Patriarcham, quæ Innocentius rata habuit die 5. Aug.

Georgius Acropolita huic tempori proximus scribit, apud præfatos actorum sanctorum editores, *ibid. pp. 146. col. 2.* F. & *147. col. 1.* A. *Italos urbe potitos civibus potestatem fecisse, ut qui vellent manerent, ac subdititii essent: qui nollent, libere quo vellent, proficiscerentur.* Sed Theodorus Lascaris Nicæam se contulit, ibique imperii sui constituit sedem. Patriarcha quoque Græcus Joannes Camaterus, Constantinopoli recessit; de quo hæc legimus *to. 1. Juris Græco-Romani pag. 303. Joannes diaconus & chartularius Camaterus, eodem Alexio imperante* (floruit,) *præfuitque ad captam usque urbem, annis quinque, mensibus octo,* (&) *diebus septem: vixit & post captam urbem annis duobus, mensibus duobus,* (&) *diebus quatuordecim. Capta fuit urbs Indictione septima die 13.* (juxta alios scriptores 12.) *Aprilis..... Anno mundi sexies millesimo septingentesimo duodecimo.* Is annus in annum Christi 1204. incidit. Ut enim habet Spondanus, ad annum 1204. *pag. 30. n. 4. col. 2.* quum ex Zonara *tom. 3. hist.* constet annos urbis Constantinopolitanæ numerandos esse ab anno mundi, ut ipsi numerabant, 5838. & Nicetas dicat captam fuisse anno 6712. si ab hoc posteriori numero priorem sustuleris, restabunt 874. quibus si junxeris 330. qui fluxerunt à Christi Nativitate ad dedicationem urbis Constantinopolitanæ, reperientur 1204. Tunc quippe cœptos esse numerari annos ab urbe Constantinopolitana condita, quum dedicata est ignorat nemo. Hic igitur *Patriarcha* (Joannes) pergit auctor citatus Juris Græco-Romani, *in* (urbe) *Didymoticho* (quo perrexerat) *diem obiit,* (&) *vacavit thronus* (viduatus pastore Græco) *annum unum,* (&) *menses decem.* Philippus Cyprius, circa sedis ac vitæ annos hujus Joannis Camateri, cum isto catalogo Juris Græco-Rom. plane concordat.

Thomas autem Patriarcha Latinus huic Græco suffectus in sede Constantinopolitana, Henricum Balduini fratrem, qui post ejusdem decessum in Bulgaria, Imperator Constantinopolitanus renuntiatus fuerat, corona imperiali anno 1206. probabiliter, ut mos erat, redimivit. Præfatus namque Balduinus anno præcedenti 1205. Adrianopolim urbem Thraciæ amplam atque munitam, Latinis rebellem, quo plerique Græcorum Latinis infensorum confugerant obsidens, advenientique Joannicio sive Calo-Joanni Bulgarorum regi obsessis suppetias ferenti obviam progressus die 15. Aprilis, ab eo captus fuit, & in Misiam (inferiorem,) quæ est Bulgaria, vinctus adductus, in carcere periit decimo-quinto suæ detentionis mense. Nicetas Choniates auctor Græcus tradit Balduinum Calo-Joannis jussu, post longum carcerem, brachiis cruribusque truncatis in profundam vallem præcipitatum ibi die tertia expirasse. Ut ut sit de modo quo Balduinus decesserit, (nam Calo-Joannes ab Innocentio III. instanter rogatus ut ipsum dimitteret liberum, respondit ad id fas sibi non esse quia ille jam debitum carnis in carcere exsolverat:) Henricus certè Balduini frater sic egregiè interim rempublicam administravit, ut principes proceresque Latini, audita Balduini morte, in Imperatorem eum elegerint mense Augusto ejusdem anni 1206. Indict. IX. cujus electionis occasione hæc ait Nicetas Choniates: *Audiant hæc Romani* (id est Novæ Romæ sive Constantinopolitani proceres) *qui & eodem tempore Imperatorem inaugurant, & qui inauguratum evertat animis concipiunt.* Ita Spondanus ad annum 1205. *nn. 3. & 4.* & ad annum 1206. *num. 1.*

Porro dum Henricus ille, nondum creatus Imperator, moderatorem imperii ageret anno 1206. Innocentius III. epistola data nonis (id est die 5.) Aug. compositionem factam inter ipsum ejusque Barones ac populum ex una parte, & Thomam Patriarcham clerumque Constantinopolitanum ex altera, super divisione possessionum ac bonorum temporalium ecclesiarum, solutione decimarum, immunitate, &c. hujusmodi, ratam habuit.

Plures occurrunt epistolæ Innocentii ad hunc Thomam, vel de ipso, scriptæ, tum in gestis hujus Papæ *à f. 96. usque ad 104. edit. Baluz. to. 1. pag. 59. & seqq.* tum in ejusdem Papæ regesto *to. 2.* prædictæ editionis Baluz. videlicet 16. & seqq. 76. & seqq. Lib. XI. anno 1208. 79. 113. 116. 117. 140. & seqq. Lib. XII. anno 1209. & 18. 44. 145. 146. 153. 166. & seqq. 184. & 342. Lib. XIII. anno 1210. de variis negotiis, quæ hic recensere longius foret.

De hoc Patriarcha sic loquitur, apud Raynaldum ad annum 1206. *num. 6.* jam supra laudatus Nicetas Choniates: « Is patrio vestitu » indutus erat qui corpus ita adstringebat, ut » acubus illi assutus videretur, manibus dun- » taxat & pectore aperto: malis ita rasis, ut » quemadmodum in impuberi puero nullum pili vestigium cerneretur. » Obiisse Thomam Thessalonicæ anno 1211. circa mensem Junium colligitur ex epist. 97. Lib. XIV. Innocentii III. data eo anno die 5. Aug.

II. GERVASIUS *sive* EVERARDUS.

Odoricus Raynaldus, ad annum 1211. *n. 24.* de Thomæ successore in eum modum scribit: *Hoc anno, defuncto Thoma Mauroceno Constantinopolitano Patriarcha, Innocentius* (III.) *convulsis, quæ minus legitime erant gesta ab iis ad quos ea electio pertinebat; quorum alii ejus ecclesiæ decanum, in locum demortui subrogarant, alii tres alios renuntiarant, electionem ad leges canonicas revocari jussit.* Spondanus pariter, ad annum 1215. *n. 12. Post obitum,* inquit, *Thomæ, primi hujus ecclesiæ Patriarchæ, quem ex regesto Innocentii Pontificis reperimus decessisse Thessalonicæ circa mensem Junii anni ejusdem Innocentii Pontificatus decimi-quarti, nempe Christi 1211. fuisse* (discimus) *magnam pro electione successoris inter Venetos ac cæteros ejus ecclesiæ clericos dissensionem, quæ diutinam induxit sedis vacationem. Exstatque etiam in collectione decretalium* (& apud Baluz. *to. 2. epistolar. Innoc. III. lib. 15. pag. 622.*) *ejusdem Innocentii Constitutio,* (quæ est epistola 156. lib. 15.) *de lite ea de re vertente inter archiepiscopum Heracliensem, & L. plebanum sancti Pauli Venetiarum; quum nihilominus ex Regesto constet, etiam alios hinc inde diversis vicibus electos tumultuose fuisse.* Legenda epist. 112. lib. 16. epistolar. Innoc. III. data *Signiæ XIV. kal. Octob. Pontif.* ejus *anno 16.* id est 18. Sept. anno Christi 1213. Doctissimus Guillelmus Cuperus Presb. & Theol. Soc. Jesu, *in dissert. de hist. chronol. Patriarch. Constant. tom. 1. præfixa actorum Sanctorum mensis Augusti, p. 149. num. 891. col. 1.* quædam commemorat hanc in rem scitu non indigna. « Nonnulli scriptores apud » Cangium *in Hist. Constant. Paris. anno 1657.* » *Gallicè impressa, lib. 2. num. 20.* tradunt, Fan- » tinum Dandulum Thomæ Mauroceno suc- » cessisse, sed eorum opinio erroris convincitur » ex Alberico, Synchrono Trium-fontium mo- » nacho, qui in suo chronico editionis Leibnit- » zianæ ad annum 1227. ita scribit: *Patriarcha* » *Constantinopolitanus erat hoc anno Matthias,* » *tertius illorum qui de Latinitate in eadem sede* » *assumti sunt. Primus eorum dictus est Thomas,* » *de Venetia natus; secundus Gervasius suis* A (forsan *fuit*) *de Tuscia assumtus.* Menckenius « *tom.* rerum Saxonicar. *col. 84.* pro *Gervasius* « legit *Gerartius.* Idem Cangius *ibid.* affirmat « præsulem Heracleensem, & Parochum sancti « Pauli de patriarchatu Constantinopolitano « contendentes, hujus litis causa Romam ve- « nisse eo tempore quo Innocentius III. con- « cilium IV. Lateranense celebrabat, electio- « nem utriusque in synodo fuisse examinatam, « & ambobus rejectis, hunc Gervasium electum « esse, qui tanquam Patriarcha Constantino- « politanus reliquo concilio interfuerit. Certè « B Godefridus monachus coævus in annalibus « suis, inter scriptores rerum Germanicarum « è bibliotheca Freheriana editis, ad annum « Christi 1215. *(pag. 283.)* occasione synodi « Lateranensis de hac re sic scribit: *Eodem* « *etiam anno Papa Romæ concilium habuit ....* « *Constantinopoli duo in Patriarcham electi Ro-* « *mam venerunt, quos ambos consilio Cardinalium* « *deposuit, & tertium substituit, & investivit, &* « *ad sedem propriam remisit.* Conradus abbas « Urspergensis, aliique chronographi ad eum- « dem annum tradunt Patriarcham Constanti- « C nopolitanum huic concilio Lateranensi inter- « fuisse; quod cum Cangio optime concordat. «

Ex his concludo, pergit Cuperus, Gerva- « sium mense Novembri anni 1215. ad sedem « Constantinopolitanam evectum fuisse. Hoc « (certè) initium confirmatur ex ipsis Gervasii « litteris, quæ apud Camuzatum in Promptua- « rio sacrarum antiquitatum Tricassinæ diœ- « cesis fol. 313. verso, sic incipiunt: *Gervasius* « *permissione divina sanctæ Constantinopolitanæ* « *ecclesiæ Patriarcha, dilecto filio Guerrico priori* « *sancti Salvatoris Mothonensis diœcesis, salutem* « D *& Patriarchalem benedictionem, &c. Datum* « *Corinthi anno Domini 1216. quarto kal. Junii* « (id est die 29. Maii,) *Pontificatus anno primo.* « (Hunc appellat *Everardum*) Raynaldus ad « annum 1217. *num. 17. pag. 262. col. 1.* De « Honorio III. quippe loquens ait: *Ut vero* « *bene meritos beneficiis est prosequutus, ita Phi-* « *lippensem principem, qui episcopum suum per* « *summam impietatem sævitiamque interemerat,* « *animadvertit. Everardo enim Patriarchæ, ac* « *suffraganeis provinciam imposuit ut anathemate* « *ipsum percellerent.... donec crimen ritè expiasset.* « E Hic agitur de Patriarcha Constantinopoli- « tano, quem Raynaldus ex litteris Honorii III. « in margine notatis *Everardum* nominat. « (Eumdem quoque præsulem *Everardum* « nuncupat Thomassinus, ecclesiæ disciplinæ « *part. 1. lib. 1. cap. 26. num. 5.* dum hæc de « eo scribit: *Non his se finibus continebat Ever-* « *hardus, qui Thomæ in thronum regiæ urbis* « *ecclesiæ successerat. In provincias legatos à latere* « *missitabat, non minus plena instructos potestate,* « *quam qua suos Papa armabat, quascunque* « *causas*

» *causas definiendi, excommunicandi & absolvendi subditos aliorum episcoporum, eis inconsultis; novos creandi archiepiscopos, quantumvis inde in metropolitanos emergeret detrimenti; appellationibus ad Apostolicam sedem factis haud cedendi; percussores clericorum, eoque canonicis innodatos censuris, exsolvendi: denique Lateranensis concilii canones ad beneficiorum collationem spectantes licenter & impunè prætergrediendi. Summa hæc sunt capita querelarum excerpta ex epistola Honorii III. ad Patriarcham Constantinopolitanum, qui cum sole cœloque Constantinopolitano videbatur una haufisse ingenium illud indocile impatiensque jugi, & vel æquissimæ obedientiæ insolens, quæ fuerat hujus urbis priscorum Patriarcharum indoles.* Quare Honorius apud Raynaldum ad annum 1218. *num. 28. pag. 281. col. 1.* eumdem Patriarcham post alia increpat his verbis: *Si hæc ita se habent, quæ sunt specialiter Romani Pontificis usurpando, & aliorum justitiam, ipsos multipliciter opprimens, invadendo, videris, non pastoralis curam regiminis, sed thronum superbiæ ac pestilentiæ cathedram conscendisse. Quum igitur quantacunque dignitate præfulgeas, te nobis scias esse subjectum, qui tempus accepimus justitiam judicandi, & quantumcunque tibi deferre velimus, dissimulare non possumus nec debemus talia contra Deum.* »

Spondanus se ignorare testatur ad ann. 1215. *num. 12. pag. 86. col. 1.* quis fuerit Thomæ Mauroceni proximus successor. Facta enim mentione de controversia quæ post mortem Thomæ inter varios sedis Constantinopolitanæ agitata est competitores, hæc subdit: *Quis vero demum thronum obtinuerit, non adeo invenimus, quum tamen existimemus prævaluisse Venetos; sed ita ut alius quispiam fuerit electus; quum legerimus in chronico manusc. Andreæ Danduli ducis Venetiarum, Robertum Imperatorem Constantinopolitanum coronatum fuisse post quinque abhinc annos à Matthæo Patriarcha, quem & natione fuisse Venetum indicare videtur.* Verum ex dictis liquet ante hunc Matthæum, *Gervasium* sive *Everhardum* sedisse, natione Tuscum, qui obiit anno 1220. Ipso quippe mortuo, ac electoribus iterum diffidentibus, lis de successore substituendo ad apostolicam sedem delata est: & mense Martio anni 1221. de Patriarcha Constantinopolitano Romæ jam provisum fuerat.

III. Matthæus *sive* Matthias.

Cangius *lib. 3. hist. Constant. num. 2.* ut refert præfatus P. Cuperus *Tract. de histor. chronol. Patr. Constant. tom. 1. Aug. præfixo, pag. 150. n. 898. col. 1.* A. scribit Robertum Imperatorem Constantinopolitanum, die 25. Mart. anno Christi 1221. solemniter in templo sanctæ Sophiæ à *Matthæo* Patriarcha coronatum fuisse. Andreas quoque Dandulus in suo chronico ait: *Robertus pubes factus, post decessum parentum, per Hungariam & Blachiam Constantinopolim perrexit, & coronatus est à Matthæo Patriarcha.* Id autem contigisse anno 1221. discimus ex diplomate ipsius Roberti, quod Raynaldus ad hunc annum *n. 26. p. 314. col. 1.* exhibet, in quo tempus imperii ita exprimitur: *Actum mense Junii, anno Domini 1221. imperii nostri anno primo.* Suffragatur Thomassinus *in veteri & nova eccles. discipl. part. 1. lib. 1. cap. 26. num. 5. Post Everhardi mortem,* inquit, *clerus Constantinopolitanus consentire non potuit in unum aliquem Patriarcham; itaque dari sibi postulavit idoneum aliquem ab Honorio III. Electus ab eo est Matthæus, Aquilæ episcopus, antiquisque donatus prærogativis: præ cæteris autem ut novi imperii reges* (id est novo Imperatori Constantinopolitano subditos) *regiis ornaret insignibus, si tamen assentiretur Imperator, utque vetaret ne obviam illis clerus solemni, qua solet, pompa procederet, aut osculandum afferret Evangeliorum codicem, nisi in ecclesia sacro ante chrismate delibuti essent.* De ea dissensione cleri Constantinopolitani, & electione Matthæi ab Honorio, citat Raynaldus ad annum 1221. *n. 27. p. 314. col. 1.* ejusdem Honorii Papæ epistolam, quæ 397. est libri V. *ad capitulum clerumque Constantinopolitanum.* Hunc appellat *Matthiam* Albericus ad ann. 1227. *p. 523.*

Observat idem P. Cuperus *n. 901.* Thomassinum falli dum dicit Matthæum fuisse antea *Aquilæ episcopum. Episcopus* quidem *Equilinus* fuit in ditione Veneta, at non *Aquilanus.* Certe Raynaldus ad ann. 1221. *n. 27. pag. 314. col. 1.* eum appellat *episcopum Equilinum:* & Ughellus *to. 10. Ital. sac. nov. edit. col. 80.* eumdem inter *episcopos Equilinos* recenset.

Cæterum prima hujus Matthæi sive Matthiæ gesta in munere Patriarchali minimè laudabilia fuisse colligitur ex epistola Honorii III. data anno 1222. *Alatri XV. kalend. Jul.* (id est die 17. Jun.) in qua ait: « Timemus ne de te dicere nos oporteat, pœnitet nos hominem hunc fecisse. Quum enim hujus rei gratia te ad Constantinopolitanæ ecclesiæ regimen vocassemus, ut quasi lucerna super candelabrum luceres in domo Domini, proficiendo verbo tuis subditis & exemplo, tuusque esset super tuos humeros principatus, ac prodesses potius quam præesses: tu, sicut ad audientiam nostri apostolatus pervenit, non factus forma gregis ex animo, sed in clero potius dominans, factus es multis offendiculum per exemplum. *Et infra:* Mercenarium «

» te exhibes potius quam pastorem, quum lac » & lanam quærens ex ovibus, vagas non reducas ad caulas, nec lentas stimules, & languidas » non sustentes, prædicationi minime insistendo, qua ipsas arguere, obsecrare, ac increpare » deberes in omni patientia & doctrina. Missarum vero solemnia rarissime celebras, & excommunicatis communicare non metuis, & » cum Venetis, ut haberi à fama publica dicitur, » iniisti contra nationes alias illicitas pactiones, » & ut quasi velis ab Aquilone tuum solium » collocare, excommunicatos à legato Apostolicæ sedis passim absolvis, & appellationibus » legitime interpositis ad eamdem deferre contemnis. *Et infra:* Ne igitur tacti dolore cordis » intrinsecùs dicere compellamur, delebimus » hominem quem creavimus, fraternitatem » tuam monemus & exhortamur in Domino, » per apostolica tibi scripta mandantes, quatenus in his, & aliis, te ipsum taliter corrigas, » & emendes, insistens sollicite officio pastorali, » evangelistæ opus adimplens, ut securim infructuosæ arbori apponere non cogamur. » Utinam autem sic objurgatio hæc circa infructuosam ficulneam foderit fimo correctionis apposito, quod fructum afferat requisitum, & succidi non debeat in futurum.» Ita apud Raynald. ad ann. 1222. *nn. 22. & 23.*

»Nescio an Matthæus, verba sunt P. Cuperi, *num. 903.* post hanc reprehensionem » resipuerit: cætera enim ipsius gesta apud antiquos auctores non invenio, si excipias Andream Dandulum, qui in chronico hæc » pauca de eo memorat: *Matthæus Patriarcha Constantinopolitanus ad petitionem Angeli Gradensis Patriarchæ declaravit, ut Venetorum ecclesiæ per totum imperium Romaniæ à jurisdictione sua intelligantur exemptæ, ut fuerant tempore Græcorum.* Etiam ignoro determinatum tempus quo Matthæus Patriarcha ex hac vita migravit.» Illum nihilominus ante finem anni 1226. obiisse constat ex Honorii litteris, quarum excerptum Raynaldus ad annum Christi 1226. *n. 59.* refert, *Dat. Later. X. kal. Jan.* (id est, 23. Decemb.) *Pont. anno XI.*

JOANNES *electus.* IV. SIMON.

Constantinopolitana sede anno Christi 1226. vacante post Matthæi obitum, nec convenientibus inter se electoribus de successore nominando, Honorius III. huic ecclesiæ *Joannem* præsulem Bisuntinum, egregii meriti virum, præficiendum duxit, ut patet ex his ejus litteris ad præfatum Joannem, apud Raynald. loco modo citato. » Quum nuper nobili ecclesia Constantinopolitana pastore vacante, capitulum, & alii ad » quos electio pertinet, in substitutione Patriarchæ futuri concordare nequivissent, aliis postulantibus venerabilem fratrem nostrum « episcopum Belvacensem, aliis appellantibus « contra eos: tandem utriusque partis procuratoribus in nostra præsentia constitutis, & « nolentibus, vel non valentibus in unam consentire personam, postulationem non duximus admittendam. Sed nos sollicite cogitantes, qualiter tam celebri, tam insigni « (ecclesiæ) possemus de persona idonea providere, demum post tractatus multiplices, « deliberato fratrum nostrorum consilio, te ad « Constantinopolitanam ecclesiam de Bisuntina providimus transferendum, non tam « personæ in ecclesia, quam ecclesiæ in persona utiliter nos consulere arbitrantes, &c.» *Dat. Later. X. kal. Jan. Pont. nostri anno XI.*

Verum præsul Bisuntinus Byzantinam sedem recusavit: sic enim narrat Albericus, *tom. 2.* chronici ad annum 1227. *pag. 523. Tertius iste Matthias* (Matthæus) *iterum Venetianus, quo sedente,* (forsan *cedente* vel *decedente,*) *& electoribus vota sua per consilium transferentibus, & in magistrum Joannem archiepiscopum Bisuntinensem consentientibus de voluntate Domini Papæ, dictus archiepiscopus Romam adiit, postulatus onus illud subire, non consensit attentare: unde Dominus Papa Cardinalem eum instituit, & secum retinuit, dans ei Sabinensem episcopatum; in Constantinopoli vero factus est Patriarcha Simon archiepiscopus de Tyro.* Ad elucidationem hujus loci Alberici, (qui Papam quidem non nominat, sed id scribit relatis tum Honorii III. obitu, tum Gregorii IX. electione subsequuta) dicendum reor, vel Joannem archiepiscopum Bisuntinum, cujus electio ad Patriarchatum Constantinopolitanum confirmata fuerat ab Honorio III. die 23. Decemb. anni 1226. Romam non accessisse nisi post mortem hujus Pontificis, quæ contigit die 18. Martii anni sequentis, vel si eum adhuc superstitem repererit, ab illoque obtinuerit ut hanc sedem conscendere non cogeretur, ipsum tamen creatum fuisse Cardinalem, non ab Honorio III. sed à Gregorio IX. ejus successore. Id enim constat ex Necrologio ecclesiæ Ambianensis, quæ Deiparæ sacra est, ad diem 23. Septemb. ubi de illo Joanne hæc leguntur: *Obitus felicis memoriæ Joannis de Abbatisvilla, quondam decani nostri, postea archiepiscopi Bisuntini, vocati per Dominum Honorium, tunc summum Pontificem, ad Patriarchatum Constantinopolitanum: sed pro suæ probitatis & scientiæ reverentia à Domino Gregorio nono detenti apud sedem apostolicam, in qua factus est Cardinalis episcopus Sabinensis. Pro cujus memoria, quoniam ecclesiam nostram multipliciter honoravit in sanctorum reliquiis & ornamentis ecclesiasticis multis, & sui regimine*

decanatus, &c. Ita Josephus à Jesu Maria, A Carmelita discalceatus *in hist. Gallica Abbatisvillæ lib. 1. cap. 92.* ubi etiam citat plures scriptores, qui de Joanne isto electo Constantinopolitano Patriarcha meminere. Hæc tradit præfatus P. Cuperus *in hist. chronolog. Patr. Constant. præfixa to. 1. actorum sanctorum mensis Augusti, num. 904. pag. 150. col. 2.* F. Dignitatem itaque sibi delatam Joanne isto recusante, ad eam assumtus est *Simon* anno 1227.

Hunc quoque Patriarcham ignoravit Spondanus, quippe qui ad annum 1222. B *num. 5. pag. 117. col. 2.* ait: *Quinam vero è Latinis interea Constantinopoli præsiderent haud adeo nobis exploratum, nisi quod ex Danduli chronico superius* (ad annum 1215. *num. 12.*) *Matthæum retulimus, & in quadam constitutione Innocentii IV. anni ejus tertii reperimus subscriptum Nicolaum; ac denique in amissione urbis Constantinopolitanæ Pantaleonem Justinianum: credimusque omnes semper Venetos fuisse ex primæva pactione occupationis urbis; nec forte alios præsedisse, quam quos nominavimus.* Porro hujus Simonis nec patriam novimus, C nec gesta: sed procul dubio fuit *Patriarcha* ille *Constantinopolitanus,* sedis apostolicæ legatus, ad quem Gregorius IX. epistolam scripsit anno 1231. die 8. Maii, teste Raynald. ad eum annum, *num. 57.* de Joanne qui ex rege Hierosolymitano electus fuerat Imperator Constantinopolitanus. Cangius *historiæ Constantinopolit. lib. 3. num. 17.* hunc asserit vita functum anno 1232. Albericus vero, auctor coævus, mortis ejus meminit ad ann. 1233. *Constantinopoli,* inquit *to. 2. chron. pag. 547. post mortem Patriarchæ Simonis, vacavit sedes* D *per annum & ultra; & Dominus Papa de consensu illorum, Spoletanum episcopum in Patriarcham consecravit, & eis transmisit, magistrum* (scilicet) *Nicolaum de Placentia, qui fuit vicecancellarius Papæ.* Obiit igitur Simon anno 1232. vel 1233. & vacavit sedes usque ad annum 1234.

V. Nicolaus I.

Ughellus *to. 1. Ital. sac. vet. edit. col. 176. num. 37.* B. initium hujus Patriarchæ circumcirca eruit ex quodam diplomate Gregorii IX. E *Nicolaus,* inquit in serie episcoporum Spoletanorum, *à Gregorio IX. electus* (ad ecclesiam Spoletanam regendam) *anno 1230. translatus inde ad Patriarchatum Constantinopolitanum anno 1235. Exstat in registro Vaticano Gregorii IX. epistola directa priori & capitulo basilicæ Salvatoris Lateranensis, in qua controversia inter Nicolaum episcopum Spoletanum, tunc electum Constantinopolitanum, & inter priorem & capitulum Lateranense dirimitur, Kalendas Maii,* (vel numerus præcedens vocem *Kalendas* intercidit, vel legendum *Kalendis*) *Pontificatus nono.* Itaque epistola ista Gregorii IX. (quæ 105. est fol. 36.) scripta fuit mense Aprili, vel die prima mensis Maii, anno 1235. quum jam annus nonus Gregorii Papæ flueret: ex quo sequitur Nicolaum saltem eo anno in Patriarcham electum fuisse, quod tamen non officit, ut observat P. Cuperus *in hist. Patriarch. Constant.* initio *to. 1. actorum sanctorum mensis Maii, n. 908. p. 151. col. 2.* D. quin jam ab aliquot mensibus, (& fortassis) ante medium anni 1234. ad eam dignitatem fuerit designatus; priusquam autem Constantinopolim proficisceretur, nonnulla suæ Spoletanæ ecclesiæ negotia confecerit: adeoque anno 1234. ad cathedram Constantinopolitanam evectus sit. Raynald. ad annum 1234. *num. 27.* testatur ex litteris Gregorii IX. ad Syros scriptis patere hunc Papam eo anno antistitum conventum Spoleti habuisse de sacra militia adversus infideles Asiaticos, cui interfuerunt Patriarchæ *Constantinopolitanus,* Antiochenus, atque Hierosolymitanus. Waddingus item *tom. 6. annal. Min.* ad annum 1261. *pag. 500. num. 24.* ait Gregorium IX. consecrasse anno 1234. ecclesiam S. Pauli urbis Spoleti, assistentibus Cardinale episcopo Tusculano, *Patriarcha Constantinopolitano, &c.* Hic procul dubio *Nicolaus* fuit, qui proinde jam tunc, ut minus, nominatus erat *Patriarcha.*

Sub pontificatu istius Nicolai, res Latinorum Constantinopoli in pejus ruere cœperunt: quare Patriarcha expensis in subsidium imperii facultatibus suis, ad summas angustias redactus est. Id discimus ex epistola Gregorii IX. ad præsules in Peloponeso habitantes, data *Interamnæ x. kal. Decemb.* (id est die 22. Novembris) *anno* Pontif. *x.* Christi 1236. quam profert Raynald. ad eum annum *n. 70.* In ea enim sic loquitur Papa: *Venerabilis frater noster Patriarcha Constantinopolitanus sua nobis petitione mandavit, quod, quum ipse propter guerrarum discrimina, & Græcorum malitiam, fere omnes redditus, & alia amiserit bona sua, & ea quæ habuit expenderit pro subsidio imperii Romaniæ, nec sibi remanserit unde valeat sustentari: universitatem vestram rogandam duximus.... quatenus sic ei in necessariis providere curetis, quod idem in illis partibus ad utilitatem præfati imperii valeat remanere, & nos devotionem vestram dignis possimus in Domino laudibus commendare.* Hunc Innocentius IV. anno 1243. gerenda in Cruce signatorum exercitu sedis Apostolicæ legati dignitate ornavit, ut refert Raynaldus ad eum annum, *num. 49.* Eumdem quoque Patriarcham Matthæus Parisius, *in histor. Angl.* ad

annum 1245. scribit eo anno Lugdunensi A concilio interfuisse, ibique ecclesiæ suæ calamitates exposuisse, quæ ad id redacta erat, ut quum 30. olim suffraganeos obtinuisset, jam vix tres numeraret: Ita præfatus Raynald. ad eum annum, *num. 26.* Subscriptus etiam legitur *Nicolaus Patriarcha Constantinopolitanus* cuidam diplom. Innocentii IV. Pap. dat. *Lugduni tertio idus Jul. Pontif.* ejus *anno 3.* id est 13. Jul. anno 1245. ex libro cujus titulus est, *Gesta Dei per Francos. Hanoviæ 1611. p. 1195.* Obiit Nicolaus anno 1251. nam Tristanus Calchus *in histor. Mediolan.* B *lib. 15.* ad hunc annum exponens quomodo Innocentius IV. Papa Mediolanum ingressus fuerit, de morte Nicolai hæc habet: *Comitabantur eum* (Papam) *sex Cardinales, & Nicolaus Patriarcha Constantinopolitanus, quem genere Placentinum ex familia de Castro Arquato oriundum fuisse in Placentinis annalibus legi.* Deinde postquam laudavit varia pietatis ac doctrinæ Innocentii specimina, addit: *Nicolai quoque Patriarchæ, qui per idem tempus obiit, exequias, sua, & Cardinalium præsentia honestare, dum is in cœnobio Minorum* C *sepeliretur, haud dedignatus est.* Item Petrus Maria Campi, *in hist. eccl. Placent. part. 2. pag. 206.* citat duplex chronicon msſ. quod utrumque eundem annum adstruit. Primum quidem continet: *Anno Domini 1251. Patriarcha Constantinopolitanus, nomine D. Nicolaus de Castro Arquato obiit.* Alterum vero: *Anno 1251. obiit D. Nicolaus de Castro Arquato de Porta, Patriarcha Constantinopolitanus.* Ex quibus emendandus venit Waddingus, qui in annalibus sui ordinis ad annum 1251. *n. 3.* scribit Corium habere Mediolani, *tunc* D *mortuum Manuëlem II. Patriarcham* (Græcum) *Constantinopolitanum, & apud Minores sepultum.* Corius enim *in hist. Mediolan. part. 2. fol. 109. verso,* Patriarcham Constantinopolitanum, tunc Mediolani defunctum, diserte *Nicolaum* appellat (non Manuëlem.) Hæc præfatus P. Cuperus loco supra allegato.

VI. Pantaleo Justinianus.

Videtur ecclesia Constantinopolitana, post mortem Nicolai, per unum alterumve annum vacasse; siquidem Raynaldus ad ann. Christi E 1253. *num. 53.* de electione Pantaleonis ita disserit: *Absolvamus hujus anni periodum, collocatis hoc loco Orientalis imperii rebus, quæ quum, ingravescente Græcorum potentia, fractæ admodum essent, Innocentius* (IV.) *ad eas erigendas apostolicas curas intendit: quum enim Pantaleonem Justinianum patricium Venetum, capellanum suum, ad Patriarchatum Constantinopolitanum extulisset, mox illi excitandi pro concione ad induendam crucem Veneti populi munus demandavit, ut comparatis validissimis copiis ad fulciendum imperium cum quo res Christiana grave adibat discrimen, prosilirent.... Tum permisit eidem Patriarchæ ut ad cogenda pro sustinendis bellicis sumtibus aliqua pecuniarum subsidia, mille nimirum marchas sterlingorum mutuo accipiendas, bona ecclesiarum Constantinopolitani imperii oppigneraret. Illum vero & ob egregias virtutes quibus ornatus erat, & ad enixissimam Venetorum commendationem, ad Patriarchatum evectum ostendunt litteræ pontificiæ, quibus Innocentius nobilissimæ illius reipublicæ strenua in sedem apostolicam studia ita collaudavit:* « Ut in te providæ circumspectionis deflectamus intuitum, hæc specialiter suggerunt inter multa; devotio videlicet Veneti populi, unde te natales conspicui produxerunt, quæ ecclesiæ Romanæ fœdere inconcusso cohærens, ab ejus obedientia nunquam avelli funditus potuit, inundatione quacunque in fundamentum catholicæ fidei pro tempore irruente. » *Tum excurrit in Patriarchæ laudes, quem legati apostolici in exercitu Christiano, atque in imperio Constantinopolitano, munere decoravit; ea tamen lege, ut ab eo obeundo abstineret, quum legatus à latere eò se contulisset, quo argumento ad archiepiscopos, episcopos, cæterosque ecclesiasticos litteras exaravit.* Si litteræ istæ Innocentii IV. an. 1253. scriptæ fuerunt, ut ex eo colligere est quod hoc illarum excerptum sub eo anno referat Raynaldus, conjectu pronum Pantaleonem illo anno ad Patriarchatum Constantinopolitanum evectum fuisse.

Dum autem Pantaleo ecclesiæ suæ curam gereret, sic invaluere Græci, ut frequentes eorum incursus, maximam reddituum ipsius partem abstulerint, unde ad Alexandrum IV. Innocentii successorem recurrere coactus est, qui præsulibus & abbatibus Romaniæ per ministrum provincialem Fratrum Minorum mandavit ut necessitati ejus subvenirent, & *eidem Patriarchæ, tanquam eorum capiti, annuatim, quousque prætacti Patriarchatus sui redditus quiete percipere valeat, quingentas marchas argenti pro sua sustentatione ministrare procurent.* Hæc Alexandri epistola legitur apud Waddingum *tom. 2. annal. Minor. in Regesto Pontif. pag. 57.* & data est *Viterb. Idibus* (id est die 15.) *Julii, anno tertio* Pontif. ejus, qui in annum Christi 1257. incidit.

Tandem Pantaleo urbem Constantinopolitanam deserere compulsus fuit anno 1261. quo juxta exactiores chronologos à Græcis hæc recuperata est. Tunc enim Balduinum II. Imperatorem, & Pantaleonem Patriarcham è manibus eorum elapsos esse plerique scriptores tradunt. Mariana *lib. 13. de rebus Hispan. cap. 16.* narrat Imperatorem *Balduinum &*

Pantaleonem *Justinianum Patriarcham, Michaëlis Palæologi armis Græcia pulsos, à Sultano Ægypti interceptos in fuga* fuisse, & munificentia regis Alphonsi *anno hujus sæculi sexagesimo-octavo* libertatem obtinuisse. Addit tamen prudenter: *Hujus narrationis quidam scriptores fidem elevant, negantque Balduinum à Sultano Ægypti captum. Nostrarum nobis historiarum consentiens auctoritas potior fuit; tametsi non ignoremus pleraque sæpè supra verum famæ prædicatione augeri.* At nobis potior, inquit P. Cuperus jam sæpius citatus, *num. 916. p. 152. col. 2.* D. *hist. chronol. Patr.* B *Constant. initio to. 1. actorum sanctorum mensis Augusti,* esse debet indubitata veterum monumentorum auctoritas, de qua Spondanus ad annum Christi 1261. *num. 10. pag. 298. col. 2. Captam per proditionem Constantinopolim, ac Pantaleonem Justinianum Patriarcham una cum Balduino Imperatore manus Græcorum effugisse, & in Italiam incolumes pervenisse Latini consentiunt..... Qui vero Balduinum una cum Patriarcha interceptum in fuga à Sultano Ægypti fuisse, & post septennium ambos argenti pondo viginti millibus ab Alphonso Castellæ rege* C *precibus Augustæ solutis liberatos tradiderunt;* (citat Spondanus ad marg. Roder. Sant. Rer. Hispan. part. 4. cap. 2. & Marian. lib. 13. cap. 16.) *næ illi res suas insigni vanitate contra cæterorum omnium tam Græcorum, quam Latinorum, cunctarumque aliarum gentium fidem, prædicari ambiunt. Quum & insuper extent litteræ Urbani* (IV.) *Pontificis scriptæ ad Provincialem Minorum in regno Franciæ* (ad marg. *Reg. Vatic. num. 129.* & apud Waddingum *annal. Minor. tom. 2.* hoc anno) *paulo-post amissam proditionaliter, ut loquitur* (Papa), *Con-* D *stantinopolim scriptæ; quibus narrat Balduinum Imperat. & ducem Venetorum per nuntios suos ipsi Pontifici significasse, se copias terra marique parare adversus Palæologum; hortaturque prædictum Provincialem* (Minorum) *ut tam per se ipsum, quam per alios fratres ordinis* (sui) *populos ad eamdem expeditionem excitet.* Hanc quoque epistolam refert Raynald. ad annum 1262. *num. 34. & seqq.* Interfuit Pantaleo concil. II. Lugdun. anno 1274. *to. XI. conc. Labb. col. 956.* B. Demum obiit circa annum 1286. eo quippe anno Honorius IV. x. kal. E Sept. id est die 23. Augusti, electionem Petri successoris ejus confirmavit.

VII. PETRUS I.

Quamvis urbs Constantinopolitana ab anno 1261. non amplius esset in potestate Latinorum, nec proinde in ea resideret Patriarcha eorum ritus; quia tamen in nonnullas adhuc provincias & insulas Orientis principes Latini jus dicebant, Pantaleo ejusque successores per aliquod tempus iis quoque præfuerunt in spiritualibus. Pantaleoni itaque suffectus est Petrus, cujus confirmationem ab Honorio IV. factam refert Raynaldus ad annum 1286. *n. 35.* Diploma datum est hoc anno die 23. Aug. Hic fuit procul dubio *Petrus* ille *Patriarcha Constantinopolitanus,* ad quem Waddingus *tom. 3. annal. Minor.* ad annum 1302. *num. 7. p. 8.* narrat Bonifacium VIII. scripsisse adversus Francum Liberatum ejusque socios Minoritas, in quadam insula Achaïæ degentes extra obedientiam Ministri Generalis Ordinis Minorum. Tunc quidem Venetiis erat Patriarcha, sed reversus Nigropontum, bis ad requisitionem Fratrum Minorum Romaniæ, publicam excommunicationis sententiam in illos tulit, nisi ordinis auctoritati sese subjicerent. Id contigisse oportet ante finem anni 1301. Nam isto anno obiisse Petrum modo patebit.

VIII. LEONARDUS.

Hucusque Patriarcha Constantinopolitanus ritus Latini electus vel petitus fuerat à capitulo canonicorum ejusdem ritus, qui ecclesiam sanctæ Sophiæ Constantinopoli administrare habebant. Eo modo Petrum illi canonici licet post captam hanc urbem, aliò migrati, Pantaleoni defuncto substituerunt. Verum sequutis temporibus sic dispersi fuere, ut Petro qui succederet ab uno duntaxat ex illis tunc superstite nominatus sit. Hinc Bonifacius VIII. anno 1301. electionem quatuor Patriarcharum Orientis, sibi, suisque successoribus reservavit, quandiu istæ ecclesiæ sub potestate schismaticorum forent. In constitutione autem ea de re lata, quæ incipit *Sancta Romana ecclesia, &c.* & extat in sexto decretalium, *lib. 1. Extravag. Communium, de Electione, cap. 3.* Ita loquitur Bonifacius: *Sancta Romana ecclesia, quæ, disponente Domino, super omnes alias ordinariæ potestatis obtinet principatum à Deo, utpote mater universorum Christi fidelium & magistra, quatuor Patriarchales sedes..... multis prærogativis & honoribus, ac privilegiis decoravit: de quarum provisionibus, quum eas vacare contingit, tanto est accuratius cogitandum, & attentius providendum, quanto majoris eminent altitudine dignitatis, & periculose erraretur in provisionibus earumdem. Super hoc igitur cum fratribus nostris habita deliberatione matura, inter alia nostræ considerationi occurrit, quod omnes, proh dolor! prædictarum sedium Patriarchalium civitates, aut sunt destructæ, aut occupatæ ab infidelibus, vel à schismaticis detinentur, ipsarum capitulis seu conventibus & canonicis dispersis undique extra civitates ipsas, per alias regiones seu loca à civitatibus ipsis remota. Ex*

quo contingit, (ſicut experientia nuper nos docuit) quod vacante Conſtantinopolitana eccleſia per mortem bonæ memoriæ Petri Patriarchæ, ſolum per unum duntaxat ejus canonicum fuit de novo paſtore electio celebrata, aliis canonicis ſuis agentibus in remotis: dictus tamen electus juri, ſi quod ſibi ex electione hujuſmodi competebat, in noſtris manibus ſponte ac libere reſignavit. Ideoque de eorumdem fratrum conſilio, & apoſtolicæ poteſtatis plenitudine ſtatuimus, ut quamdiu civitates ipſæ, ſchiſmaticorum, aut infidelium ſubſunt, aut ſuberunt ditioni, aut detinebuntur per eos, canonici dictarum Patriarchalium ſedium, quum eas vel ipſarum aliquam ſeu aliquas vacare contigerit, ad electionem, poſtulationem, ſeu quamvis proviſionem de præficiendo ſibi Patriarcha vel paſtore nullo modo procedant, quouſque ad apoſtolicæ ſedis notitiam deducatur. Nos enim, à data præſentium, decernimus irritum & inane, ſi ſecus per prædicta capitula, conventus, vel canonicos, aut quemvis alium, vel alios, ſcienter vel ignoranter fuerit attentatum, nonobſtantibus quibuſcunque ipſarum eccleſiarum, vel alicujus earum, conſuetudinibus vel ſtatutis, juramento, confirmatione dictæ ſedis, vel quacunque alia firmitate vallatis, &c. Data Later. X. kal. Januar. (id eſt, die 23. Decembris) *Pontif. noſtri anno VII.* Chriſti 1301. Leonardum autem promovit ad ſedem Conſtantinopolitanam iſte Pontifex anno ſequenti 1302. ut conſtat ex ejus diplomate dato Laterani pridie kal. April. (id eſt die 31. Mart.) .... anno VIII. quod legere eſt apud Raynaldum ad eum annum, *num. 27.* Addit *ibid.* Raynaldus, quum Conſtantinopoli ſedere non poſſet Leonardus, ei à Bonifacio eccleſiæ Cretenſis adminiſtrationem fuiſſe commiſſam. Fuit is veriſimiliter *Patriarcha* ille *Conſtantinopolitanus* in inſula Cretenſi reſidens, ad quem Clemens V. encyclicas ſuas litteras miſit datas anno 1307. die 12. Aug. ut ipſum & plures alios præſules ad concilium generale Viennæ in Gallia celebrandum invitaret, *tom. XI. concil. Labb. part. 2. col. 1549.* B. Ipſi quoque, vel fortaſſis Nicolao ejus ſucceſſori, redditæ ſunt aliæ ejuſdem Clementis V. litteræ datæ anno 1310. die 4. April. quibus concilium præfatum anno ſequenti convocandum ſignificabat. An Leonardus iſte, vel Nicolaus ejus ſucceſſor, huic concilio interfuerit, nos latet.

IX. Nicolaus II.

Raynaldus ad annum 1314. *nn. 9. & 10.* refert epiſtolam Clementis V. datam *Montiliis Carpentoratenſis diœceſis XIX. kal. Febr. anno Pontif. IX.* (id eſt, die 14. Januar. anno 1314.) ſcriptam *venerabili fratri Patriarchæ Conſtantinopolitano,* qua ei mandabat ut omni ſtudio & opera Catalanos duces & milites quandam ſocietatem iniquitatis conflantes, monitis, precibus & cenſurarum incuſſa religione induceret ad erepta reſtituenda Gualtero de Caſtellione alterius Gualteri de Brenna ducis Athenarum ab iis nequiter occiſi leviro, regni Gallici equitum magiſtro. At nihil profuere Pontificis ac Patriarchæ monita ut injuſto bello parta reſtituerent Catalani iſti, quos Gregoras *lib. 7.* ex iis initiis ditionis ſuæ terminos latius proferre perrexiſſe uſque ad tempora ſcribit. Inde autem Hiſpanos reges varia ſucceſſione, Athenarum & Neopatriæ ducatus nomina, nunc quidem inania umbramque, ſuis aliis titulis adjeciſſe Mariana agnoſcit *lib. 15. cap. 15.* Ita Raynaldus *n. XI.* ſubjungens, hunc Patriarcham Conſtantinopolitanum Latinæ gentis, fuiſſe *Nicolaum,* cui ob Conſtantinopolim ab Andronico occupatam, extra eam degere coacto, Clemens, defuncto Gualchero Negroponti olim Eubœæ epiſcopo, hujus eccleſiæ adminiſtrationem ac vectigalia tradidit ad ſuſtinendam Patriarchalem dignitatem: quam etiam eccleſiam inpoſterum cum Patriarchatu conjunctam juſſit fore. Quandiu poſtea vixerit Patriarcha iſte, quove anno obierit, ignoramus.

X. Petrus II.

Ughellus *to. 1. Ital. ſac. vet. edit. in Averſanis epiſcopis, col. 552. n. 20.* D. hæc ſcribit de eo Petro: « *Petrus de Boloneſio,* canonicus Belvacenſis, Caroli Siciliæ regis capellæ ma- « giſter, à capitulo electus, confirmatur à Cle- « mente V. anno 1309. *ex Reg. Vatic.* Factus « eſt inde Patriarcha Conſtantinopolitanus & « eccleſiæ Averſanæ commendatarius per ceſ- « ſionem Leonardi epiſcopi Cardinalis Alba- « nenſis. Obiit anno 1324.» Hic Petrus probabiliter eſt *Patriarcha* ille *Conſtantinopolitanus Latinus,* quem cum archiepiſcopo Patracenſi Joannes XXII. invigilare juſſit, ne Latini qui in Achaïa morabantur cum Græcis ſchiſmaticis in divinis communicarent. Ex Auguſtino Oldoïno *hiſt. Rom. Pontif. & DD. Cardinal. tom. 2. edit. Rom. 1677.* ſub Joanne XXII. *col. 403.* E. Vide etiam Rayn. ad ann. 1323. *num. 4.*

XI. Cardinalis.

Petro ſucceſſiſſe in dignitate Patriarchali, quemdam nomine *Cardinalem* colligitur ex Odorico Raynaldo, ad annum 1335. *n. 63.* «Nec modo, inquit, ad hæreticorum, verum etiam ad ſchiſmaticorum nefaria conſilia eli- « denda, navata eſt à Pontifice (Benedicto XII.) « opera. Miſerat in Cretam Græcus Patriarcha « Conſtantinopolitanus (Latinus *tunc enim* erat « Gotius, quem hoc anno Benedictus XVIII. «

» kal. Julias, *id est die 14. Junii,* illi ecclesiæ, » vita functo *Cardinale* Patriarcha cui *Cardinalis* nomen erat, præfecerat) miserat, in» quam, in Cretam Græcus Patriarcha Constantinopolitanus episcopum schismaticum, » ut eos populos inficeret.... (At) Pontifex » Franciscum Dandulum ducem ac senatum » Venetum exoravit, ut nefarium hominem » tollerent, fideique dignitatem tuerentur. » Epistola hæc data est *apud Pontem Sorgiæ* » *Avin. diœcesis, XIII. kal. Aug.* (id est die 20. Jul.) *anno primo* (Christi 1335.)» Patriarcha hic Cardinalis nomine verisimiliter est *Patriarcha* ille *Constantinopolitanus* Latinus cui Joannes XXII. litteris datis anno 1330. die 14. Junii, & quibusdam aliis episcopis injunxit, ut religiosam militiam professuros crucis symbolo distinguerent.

Vide Raynald. ad annum 1329. *n. 3.* & ad ann. 1330. *n. 54.*

XII. Gotius.

Gotius sive *Goctius, Gochius, Gosius* & *Goïsius,* ut varii variè eundem appellant, *de Battagliis* cognominatus erat, ex familia scilicet *Battaglina,* quam hodie inter primores Ariminenses locum obtinere testatur Augustinus Oldoïnus *tom. 2. hist. Rom. Pontif. & DD. Cardin. edit. Rom. 1677. col. 473.* D. & è Battaglia ortum ducere ex antiquis & authenticis tabulis constat. Is natus est Arimini in parochia S. Agnetis, ut ferunt acta fundationis capellæ illic conditæ sub titulo S. Priscæ legenda apud Raphaëlem Adimarium *lib. 2. hist. Arimin. pag. 609.* & apud Ughellum *tom. 2. Ital. sac. edit. Rom. 1652. coll. 428. & 429.* Ita doctiss. Baluzius *in vitis Papar. Avenion. edit. Paris. anno 1693. to. 1. col. 810. & seq.* Juris utriusque professor fuit, juxta inscriptionem Ariminensem, pluraque alia vetera monumenta, collectanea inprimis Petri Puteani de dissidio Bonifacii VIII. & Philippi Pulchri regis Francorum, *pp. 370. 371. 390. 394. & 399.* ubi insignitur *utriusque juris professor, & doctor.* Unus extitit illorum qui anno 1310. Bonifacii VIII. memoriam suscepere defendendam adversus accusationes Guillelmi de Nogareto.

Guillelmus Cardinalis anno 1326. quo suum testamentum condidit, illi legavit centum florenos: *Domino Gotio auditori suo centum florenos.* Anno 1335. XVIII. kal. Jul. id est, die 14. Junii, creatus est Patriarcha Constantinopolitanus ritus Latini à Benedicto Papa XII. ex Odorico Raynaldo ad eum annum, *num. 63.* Anno 1336. idem Rom. Pontifex volens certas quasdam ordinationes sancire FF. Minoribus, quorumdam ad id Cardinalium, aliorumque virorum doctrina præstantium usus est consilio, inter quos numerabatur Gotius Patriarcha Constantinopolitanus. Bulla data est *Avin. IV. kal. Decembris anno 2.* id est, die 28. Novembris anno 1336. & refertur à Raynaldo ad eum annum, *num. 65. & seqq.* Circa ea tempora, ex Baluzio, *col. 723.* Gaucelinus factus Pœnitentiarius major corrigi curavit formularium pœnitentiariæ, quod legitur tum in codice 1892. biblioth. regiæ, tum etiam in bibliotheca imperatoria ut scribit Petrus Lambec. *lib. 2. biblioth. Vindobonensis pag. 932.* initium est: *Incipit novum formularium pœnitentiariæ D. Papæ correctum & reformatum de speciali mandato D. Benedicti Papæ XII. per reverendos in Christo Patres Dominos Gaucelinum episcopum Albanensem, Gotium Patriarcham Constantinopolitanum, Jacobum, &c. professores juris canonici & civilis.*

Anno 1338. die 18. Decembris, feria 6. quatuor temporum, Gotius ad Cardinalatum assumtus est, cum quinque aliis, ex auctoribus vitæ Benedicti XII. apud Baluzium supra citatum *coll. 209. 216. 235. & 242.* qui addit *col. 811.* hunc, quia absens erat, diu fuisse sine titulo, dari non solito nisi præsentibus; & *col. seq.* ait: *Difficile est certo statuere de tempore quo datus ei est titulus Cardinalis. Etenim quum is.... in Italica legatione fuerit eo tempore quo dignitate illa ornatus est, & nullibi reperiamus eum rediisse Avenionem quandiu Benedictus XII. fuit in humanis, affirmare non possumus titulum illi datum fuisse à Benedicto: imo proclivius est existimare eum non deposuisse provinciam ante mortem ejus.... quo consequitur titulum ei datum à Clemente* (VI. Benedicti successore). Verum non capio quo pacto asserere potuerit Baluzius, à se nullibi repertum rediisse Gotium Avenionem adhuc superstite Benedicto XII. siquidem auctor tertiæ vitæ Clementis VI. scribit apud eumdem Baluz. *ibid. col. 281.* ad quam columnam ipsemet remittit Baluzius, in indice ad calcem hujus voluminis ubi de Gotio, scribit, inquam, de Petro Rogerio qui postea fuit Clemens VI. *Per eundem Dominum Benedictum Papam ad apicem Cardinalatus assumitur, & de Parisius ad Romanam curiam tunc Avinione manentem capellum nigrum in rubeum commutaturus accedit; ubi simul cum Domino Goso* (id est Gotio) *qui velut apostolicus nuntius factus Cardinalis de Italia redibat, cum debita solita solemnitate per Papam & Cardinales excipitur, &.... capelli rubei flamine decoratur, sub quo per annos quasi tres, &c.* Id subinde contigit anno 1339. post mensem Maium: anno quippe 1342. die 7. Maii, Petrus Rogerius electus est in Papam. Quocirca nihil obstat quin Gotius, qui cum Petro Rogerio absens creatus fuerat Cardinalis à Benedicto XII. pileum deinde ab eodem, & S. Priscæ

titulum receperit hoc anno 1339. una cum A præfato Rogerio. Hunc tamen ideo ſpecialiter in ea cæremonia non memorat auctor ille, quia Rogerii vitam deſcribebat, non Gotii.

Anno igitur 1338. delegatus fuerat Gotius in Siciliam cum Raterio epiſcopo Vaſionenſi, ad res inter Robertum & Petrum reges componendas, ut ex bulla hujus commiſſionis conſtat apud Raynaldum ad eum annum, *n. 35. & ſeqq.* cujus initium eſt: *Benedictus, &c. venerabilibus fratribus Gotio Patriarchæ Conſtantinopolitano & Raterio epiſcopo Vaſionenſi A. S. N.* (id eſt, apoſtolicæ ſedis nun- B tiis) *in agro dominico, &c.* Finis vero: *auctoritate apoſtolica, qua plene vos in hac parte fungi volumus, procedatis ſicut videritis expedire, nonobſtantibus quibuſcunque privilegiis, &c. Data Avin. IV. Non.* (id eſt, die 4.) *Julii, anno IV.* Protulerunt autem illi ſententiam judiciariam anno ſequenti 1339. adverſus Petrum cæteroſque rebelles, quæ ſic incipit, *ibid.* ad eum annum, *num. 44. Gotius Dei gratia ſanctæ Romanæ eccleſiæ preſbyter Cardinalis* (titulum non exprimit quem tunc nondum receperat) *olim Patriarcha Conſtantino-* C *politanus, & Raterius eadem gratia epiſcopus Vaſionenſis apoſtolicæ ſedis nuntii, commiſſarii & executores ad infra ſcripta per ſedem apoſtolicam ſpecialiter deputati: univerſis & ſingulis hujus proceſſus ſeriem inſpecturis, ad certitudinem præſentium, & memoriam futurorum. Dudum de menſe Septembris proximè præteriti, nos Gotius & Raterius commiſſarii & executores præfati contra Dominum Petrum primogenitum quondam Domini Frederici olim regis Trinacriæ, & alios natos & hæredes ipſius Domini Frederici, &c.* Sic autem clauditur, D *num. 58. Civitates vero, caſtra, ſeu loca cætera, & univerſitates eorum qui ſcientia ſecus fecerint, in his ſcriptis eccleſiaſtico ſupponimus interdicto, &c. Sub anno à Nativ. Dom. 1339. Indict. VII. die ſeptima menſis Aprilis, Pontificatus ejuſdem ſanctiſſimi Patris Domini Benedicti Papæ XII. anno 5.* Fazellus *lib. 9.* poſterioris decadis, hanc legationem narrat ſub annum 1340. proindeque *non loco ſuo, quod ſæpe ei contingit,* inquit Spondanus ad annum 1338. *num. 10.* Id patet ex temporibus quibus datæ ſunt bulla Benedicti & ſententia E ejus legatorum modo citatæ. Gotii & Raterii meminere, tum Clemens VI. in diplomate dato *Avin. kal.* (id eſt, die 1.) *Martii anno 7.* Chriſti 1349. apud præfatum Raynaldum, ad eum annum, *num. 9.* tum Innocentius VI. Clementis ſucceſſor, in diplomate dato *Avin. X. kal. Decemb. anno 2.* id eſt, die 22. Nov. anno 1354. *ibid.* ad hunc annum, *num. 15.* Ex quibus omnibus monumentis errare liquet Ciaconium, quem Oldoinus ſupra recenſitus ſcripſiſſe tradit Gotium ex epiſcopo Vaſionenſi ad cardinalatus dignitatem eſſe evectum. Obiit Avinione, ex eodem Oldoino, non anno 1344. ut habet idem Ciaconius, nam ex teſtamento ejus condito anno ſequenti 1345. palam fit ipſum illo anno adhuc in vivis fuiſſe; ſed eodem anno 1345. ut ſcribit Ughellus *to. 2. Ital. ſac. col. 430. B. vet. edit.* vel etiam, ut Cotelorio placet, die 10. Junii, anno 1348. Præfatum hujus Cardinalis teſtamentum referunt Raphael Adimarius, & Cæſar Clementinus in hiſtoria Ariminenſi, cujus exemplar authenticum ſe vidiſſe teſtatur idem Ughellus, Scipionis de Battaglinis nobilis Ariminenſis humanitate. Gotii cineres Avenione Ariminum tranſlati fuere, & in ſacello S. Stephani Proto-martyris ab ipſo erecto in eccleſia S. Agnetis reconditi. Omnibus & fere ſingulis Ariminenſibus templis pretioſam ſupellectilem diſtribuit.

XIII. HENRICUS.

Gotio inter Cardinales cooptato anno 1338. menſe Decembri ſubſtitutus videtur *Henricus* ad titulum Patriarchæ Conſtantinopolitani. Is certe ea dignitate inſignitus erat anno 1341. Huic quippe Odoricus Raynaldus ad eum annum, *num. 130.* Catalanos (qui à Nicolao Patriarcha Conſtantinopolitano, juſſu Clementis V. Papæ, anno 1314. cenſuris eccleſiaſticis innodati fuerant, ob Gallici generis Latinos ab ipſis injuſte oppreſſos,) ſignificaſſe, in gratiam ſe Romani Pontificis redire velle narrat: excerptumque tradit epiſtolæ Benedicti XII. ad eum Patriarcham his verbis: *Te pridem de Romana recedente curia, & ad tuam Nigropontenſem eccleſiam accedente, quum per partes ducatus Athenarum tuum iter proſequendo tranſires, ex parte illorum, qui de magna ſocietate ſe faciunt nominari, tibi expoſitum extitit reverenter, quod ipſi reconciliationem & reductionem ſuam ad gremium ſanctæ matris eccleſiæ, ac noſtram & apoſtolicæ ſedis gratiam, devotionem, & obedientiam ſummis deſideriis affectabant, quædam quæ pro defenſione fidelium & fidei, ac eccleſiarum & perſonarum eccleſiaſticarum partium illarum utilitate non modica, ſtatuque pacifico confovendo admodum utilia eſſe poſſent offerentes nihilominus, teque rogantes inſtanter, ut ſuper hoc nobis ſcribere procurares. Sanè quia nos, quibus deſuper cura gregis dominici eſt commiſſa, non ſolum illos, ſed quoſvis oberrantes alios reduci cupimus ad ovile dominicum, extra quod non eſt alicui gratia, neque ſalus, ſi procuratores ſuos mandatis munitos ſufficientibus ad ſedem apoſtolicam duxerint ſuper iis deſtinandos, eos libenter & favorabiliter audiemus, &c. Dat. Avin. IV. id. Febr. anno 7.* (id eſt

die 2.

die 2. hujus mensis, anno 1341.) Quum vero, A ad comparandam classem adversus Turcas, Clemens VI. Benedicti successor regem Cypri, Rhodios Equites, Venetos ac Genuenses concitasset, Henrico Patriarchæ Constantinopolitano apostolicæ sedis legato, qui huic operi plurimum incubuerat, idem Papa gratulatus est epistola data VIII. kal. Aug. (id est, 25. Julii) hujus anni, teste eodem Raynaldo ad annum 1344. *num. 2.* Ne tamen Græci Latinorum armis territi sese Turcis adjungerent in ea expeditione, eumdem Henricum, suum iis in regionibus legatum, B monuit Clemens, ut cruce signatos à Græcorum oppugnatione averteret, & universos impetus in solos Turcas effundendos curaret. Epistolam ejus ad Henricum, datam *apud Villamnovam Avinionensis diœcesis XIV. kal. Octob.* (id est, 18. Septemb.) *anno 3.* Christi 1344. transcribit idem Raynaldus præfato *num. 2.*

Conjunctioni Græcorum resarciendæ cum Romana ecclesia tunc temporis favebat Imperatrix Joanna Andronici Junioris uxor, ex ducum Sabaudiæ stirpe catholica sata, ad quam C anno 1337. ea de causa scripserat Benedictus XII. Eodem etiam anno ipse Andronicus Græcorumque proceres Turcico flagello vexati ejusdem Pontificis opem flagitarant, spem missis oratoribus dantes, fore ut, si militibus ac stipendiis Latinorum ad amissa recuperanda adjuvarentur, ecclesiæ Romanæ sese aggregarent, paratos se declarantes statim atque cognoscerent errare se in aliquo fidei articulo errorem hunc revocare. Datas ea de re à Benedicto epistolas legere est apud Raynaldum ad præfatum annum 1337. *num. 31.* D *& seqq.*

Unionem denuo ecclesiæ Græcæ cum Romana anno 1339. Andronicus proposuit, missis ad Benedictum Papam Barlaamo abbate & Stephano Dandulo oratoribus suis, qui ei significarent Græcorum votum, iis tamen legibus ut in synodo œcumenica de processione Spiritus sancti orthodoxum dogma concertationibus theologicis illustratum communi consilio stabiliretur, & ante hujusmodi synodi celebrationem auxilia Græcis subministrarentur, quibus quatuor urbes principales E sibi à Turcis ereptas in Asia recuperarent. Confectas de eo tractatu fusiores tabulas, & epistolam Benedicti ad Philippum regem Franciæ eo de argumento datam Avin. 2. sive pridie Non. Septemb. anno 5. id est die 4. hujus mensis anno Christi 1339. transcripsit Raynald. ad eum annum, *num. 19. & seqq.*

Andronico mortuo die 15. Junii anno 1341. Joannes Palæologus ejus filius novennis successit, Cantacuzenus vero imperii habenas moderabatur, ex eodem Raynaldo ad hunc annum *num. 129.* Is itaque Joannes anno 1343. vel potius consiliarii ejus, quum Græci non solum Turcarum, sed etiam Tartarorum armis opprimerentur, ad Clementem VI. Benedicti successorem confugerunt, qui ad Joannem respondens, epistola data *Avin. XII. kal. Novemb. anno 2.* id est, die 21. Octob. anno Christi 1343. apud Raynald. ad eum annum, *num. 12.* ait..... *quumque tam per ipsas litteras, quam* (per) *ea quæ idem nuntius* (Philippus de Sancto Germano ab Imperatore missus) *verbo.... explicavit, affectum magnæ devotionis & reverentiæ nobis & Apostolicæ sedi obtuleris; ac.... præstari tibi, & eisdem Græcis adversus Turcorum.... potentiam & malitiam, galearum & vasorum navigabilium armatorum, & munitorum Latinis hominibus, subsidium per nos & Romanam ecclesiam postulaveris; eidem magnificentiæ* (tuæ) *breviter super iis respondemus, quod nos dudum..... non valentes pietatis paternæ viscera claudere.... certum galearum & vasorum hujusmodi sufficienter armatorum & munitorum ordinavimus subsidium exhibendum; volentes indubie te tenere, quod si tu ac Græcorum clerus & populus, rejecta infectione illius execrandi ac damnandi schismatis, quod eos damnabiliter à sacro-sancta Romana ecclesia matre omnium fidelium & magistra divisit, per unionem salutarem, Deo placibilem, mundo acceptabilem, & saluti animarum multipliciter fructuosam, ad matrem rediretis eamdem; & diligenter attento, quod D. N. J. C. unicum esse ovile ovium suarum, & unum pastorem esse voluit..... vos sub eodem ovili, extra quod non est alicui gratia neque salus, reducere curaretis; nos & ipsa ecclesia, vobis gaudiosis amplexibus occurrentes, intra nostra reciperemus præcordia, & ad defensionem vestram, non solum contra Turcas..... sed Tartaros, & alios vestros & fidei catholicæ inimicos & hostes, quantum possemus, defendere ac tractare tanquam prædilectos & charissimos filios amplis favoribus & opportunis gratiis proculdubio studeremus, &c.* Scripsit etiam eodem die Pontifex ad Alexium Megaducam, commendavitque illi Bartholomæum Romanum canonicum Negropontensem, sive quemcumque alium ab Henrico patriarcha Constantinopolitano ritus Latini apostolicæ sedis legato mittendum, ut operam atque industriam ad aggregandum Romanæ ecclesiæ Imperat. poneret. Item ad magistratus Peyræ, quæ ex adverso Constantinopoleos littore in Asia jacet, *VII. kal. Decembris,* id est die 25. Novemb. ejusdem anni 1343. scripsit, ut Demetrio Græciæ despotæ, si ad Romanæ ecclesiæ conjunctionem rediret, opera &

consilio non deessent, & Henrico patriarchæ A Constantinopolitano, apostolicæ sedis legato, vel aliis ab eadem sede aut Patriarcha missis ad tractandam Græcorum cum Romana ecclesia reunionem, studium suum impenderent. Dum hæc ergo gererentur, idem Clemens anno sequenti 1344. mandavit Henrico patriarchæ Constantinopolitano in partibus transmarinis apostolicæ sedis legato, ut cruce signatos à Græcorum oppugnatione abduceret, & universos impetus in Turcas erumpendos curaret. Epistolam profert Raynaldus ad eum annum *num. 2.* ex B qua discimus, Martinum Zachariam classis pontificiæ præfectum, privati commodi spe delinitum, apparatum belli sacri in rei suæ utilitatem convertere voluisse, ut Chium scilicet insulam quæ ab Andronico Juniore sibi per proditionem sublata fuerat, in potestatem redigeret. Verum Henrici studio dissipatum est istud Zachariæ propositum, vertentesque cruce signati in Asiam arma, Smyrnam urbem munitissimam, Turcarum propugnaculum, expugnandam suscepere, quæ die 28. Octobris ipsis subdita est.

Anno sequenti 1345. Marbassanus Turcarum ductor exercitus videns se non posse vincere vi aperta, quum Smyrnam collectis ingentibus copiis obsidione cinxisset, convertit se ad dolos: relictis enim in castris aliquot turmis se subduxit, & florentissimo alio exercitu stipatus in montibus delituit. Voto potitus est, Christianosque incautos subito rediens oppressit. Sic rem describit Cortusiorum historia apud eumdem Raynald. ad hunc annum *num. 1. Cum maxima multitudine armatorum se posuerunt juxta Smiras,* D *& cum trabuchis intrinsecos infestabant in opprobrium sanctæ crucis. Christiani vexillo crucis præmisso exierunt subito pugnaturi, & de Turcis habuerunt victoriam, & eorum machinas combusserunt. Dum vero christiani vagarentur, colligentes eorum spolia, & Dominus legatus* (Henricus Constantinopolitanus Patriarcha) *missam solemniter celebraret, Morbassan, (qui se scribit Dominum Achaiæ, & Imperatoris Orchani collateralem & pugilem,) cum multitudine equitum supervenit, contra quem nobiles caporales pugnaverunt egregie,* E *quasi ab universo vagante populo destituti.* Paucisque interjectis, ut sub multitudine succubuerint, subdit: *Sic eo die capita Dominorum legati, Petri Zeni, Martini Zachariæ de Janua, Capitanei etiam Rhodi, & aliorum viginti nobilium Morbassano Turcorum Domino præsentantur. Isti nobiles Christi pugiles..... vivunt in æternum. Fuit hoc 1345. die 17. Januarii.*

XIV. Stephanus.

Ughellus, *tom. 8. Ital. sac. vet. edit. in archiepiscopis Beneventanis, col. 231.* C. refert *Stephanum Patriarcham Constantinopolitanum,* Beneventanæ ecclesiæ præsulem renuntiatum esse à Clemente VI. anno 1346. die 17. Novembris, *ex reg. Vatic. in lib. obligat. Prælat.* & obiisse anno 1350.

XV. Guillelmus I.

XVI. Georgius.

Stephano probabiliter successit anno 1346. *Guillelmus Pustrella,* de quo Spondanus ad annum 1362. *num. 17. pag. 775. col. 1.* ita scribit. « Titulum Patriarchæ Constantinopolitani habuisse hoc tempore ex Latinis « *Guillelmum Pusterlium* Mediolanensem archi- « episcopum Onuphrius ponit. » De eodem etiam præf. Ughellus *to. 4. Ital. sac. vet. edit. col. 361.* B. in archiep. Mediolanensibus, « *Guillelmus Pustrella,* rerum experientia, & « claritate sanguinis vir illustris, ex Modœtiæ « archipresbytero factus Constantinopolitanus « C patriarcha: mox archiepiscopus Mediolanensis evasit anno 1361. Sedit (Mediolani) « annos 9. decessitque anno 1370. »

Substitutum quidem refert Bollandus *to. 2.* Jan. ad diem 29. *pag. 993. col. 1. n. 18.* B. *Petrum Thomæ* sive *Thomasium,* Carmelitam, Guillelmo, *qui,* Genebrardo teste, *Callisto & Philotheo Græcis Patriarchis & schismaticis, annos decem adversariam, sed legitimam tenuit cathedram.* Verum *Georgium* quemdam hujus B. Petri fuisse prædecessorem in tituli Patriarchæ Constantinopolitani possessione constat *ex libro obligationum Prælat. sub Urbano V.* in quo sic legitur apud Danielem à Virg. Maria Carmelitam, *to. 2. Speculi Carmelitani, part. 5. lib. 3. p. 949. num. 3338. col. 2. Fr. Petrus Patriarcha Constantinopolitanus recognovit 13. Julii 1364. pro Georgio prædecessore, & pro ecclesia Coronensi.* In magnorum quippe sumptuum subsidium quos subire cum oportebat, redditus illi concessit Pontifex ecclesiarum Coronensis & Nigropontensis.

Verisimillimum itaque est, Guillelmo Pustrella ad sedem Mediolanensem promoto anno 1361. adeoque non decimo, sed decimo-quinto sui patriarchatus titularis anno, collatum fuisse *Georgio* hunc patriarchatum qui illo potitus fuerit usque ad annum 1464. sive is tunc obierit, sive ad aliam sedem fuerit assumptus.

XVII. Petrus III.

B. Petri cognominati *Thomæ* sive *Thomasii* vitam à Philippo Mazzerio, regni Cypri

Cancellario, ejusque itinerum & laborum ultimis annis socio, scriptam doctissimus Bollandus refert *to. 2.* Jan. ad diem 29. à *p. 995.* ad *1022.* cujus hæc summa est. In Ducatu Aquitaniæ, & diœcesi Sarlatensi (adeoque post annum 1317. quo Petragoricensi Sarlatensis avulsa est à Joanne XXII.) primam lucem adspexit Petrus iste de parentela inferioris conditionis; grandiusculus factus relicta domo paterna, in castrum *Mampesier* (sive *Montis-pensierii*, ut appellat Waddingus in vita hujus Petri), se contulit. Ibi emendicans panem scholasque frequentans, brevi sic studuit, ut effectus sit puerorum magister. Deinde venit in civitatem Agennensem, ibique per aliquot annos humaniores litteras, logicam & dialecticam didicit, ex eleemosinis interea & labore victum sibi comparans: *nec* enim *in tota vita sua,* inquit Philippus Mazzerius, *num. 2. à patre vel domo propria unquam habuit valorem viginti florenorum.* Docuit postea pueros provinciæ grammaticam & logicam usque ad vigesimum ætatis suæ annum.

Prior, & Lector conventus Carmelitarum hujus civitatis, duxerunt eum Lectoram, ubi per annum perrexit docere pueros grammaticam & logicam. Quum vero Prior Carmelitarum urbis Condomii eò veniens, subtilitatem ejus ingenii & morum integritatem novisset, eum duxit in suum conventum, ibique induit habitu religioso. Post factam professionem docuit fratres juvenes per duos annos. In urbem Agennensem postea missus, legit per tres annos logicalia, & ad sacerdotium promotus est. Legit quoque in multis conventibus suæ provinciæ, & Parisiis ubi laurea doctorali in theologia ornatus fuit. Procurator deinde generalis electus sui ordinis, Avenione in Curia Romana sub Clemente VI. apud Papam & dominos Cardinales scientia & pietate mirum in modum effulsit. Concionabatur, legebat theologiam, quæstionesque solvebat cum omnium applausu. Ipsum non minoris fecit Innocentius VI. Clementis successor, qui sedem apostolicam conscendit die 18. Decembris anni 1352. Multiplici legatione sub eo pontifice & sub Urbano V. præclarè functus est. Ut verò majori auctoritate polleret, hunc primum episcopum Pactensem & Lipparïensem in Sicilia creavit Innocentius VI. die 16 Novembris anni 1354. & postea transtulit ad ecclesiam Coronensem die 10. Maii anno 1359. Eundem successor ejus Urbanus V. anno 1363. die 5. Martii, Cretensi ecclesiæ præfecit; & tandem anno 1364. renuntiavit Patriarcham Constantinopolitanum ritus Latini, simul addens, tum ecclesias Coronensem & Negropontensem, ut ex earum redditibus aleretur, tum etiam decem florenos quotidianos. Sic legi in *lib. 1. provis. Prælat. hujus Papæ anno 2.* testatur Daniel à V. M. *tom. 2. Speculi Carmel. part. 5. lib. 3. p. 949. n. 3338. Constantinopolitana ecclesia vacat.... providetur ei de persona Petri archiepiscopi Cretensis III. Non.* (id est die 5.) *Julii.*

Raynaldus ad annum 1364. *n. 24.* profert diploma Urbani V. datum eo anno die 10. Julii. Piissime obiit Petrus Famagustæ in insula Cypro anno 1366. die 6. Januarii.

XVIII. Guillelmus II.
XIX. Paulus.

Waddingus *tom. 4. annal. Min.* ad annum 1366. *num. 18. p. 117.* meminit, his verbis, cujusdam *Guillelmi* Patriarchæ Constantinopolitani: « ad Dimitacen. Sub Patriarcha Constantinopolitano, per obitum Joannis, « Fr. Joannes (Minorita) assumptus à *Guillelmo* « Patriarcha: sed quum id ratum non haberet « Pontifex (Urbanus V.) sua eum promovit « auctoritate VII. kal. Febr. » (id est die 26. Januar.) Hunc subinde Guillelmum renuntiatum fuisse oportet eodem mense Januario quo obierat Petrus.

Guillelmo suffectus videtur *Paulus* in titulo Patriarchæ Constantinopolitani, illo ipso anno 1366. vel sequenti, quippe quem appellat Urbanus V. *Patriarcham* in quibusdam suis litteris anno 1367. Is ecclesiam Smyrnensem gubernabat anno 1355. quo eum Constantinopolim advocavit Joannes Palæologus Imperator Græcorum, ut ipsorum reunionem cum sede apostolica jam sub Cantacuzeno agitatam, ad finem perducere satageret. Solemni itaque sacramento spopondit coram illo, Pontifici se Romano, catholicorum principum cæterorum more, futurum obedientem: prosequuturum debitis honoribus legatos apostolicos, daturumque operam revocandis ad Romanæ ecclesiæ obsequium Græcis adhuc schismate ab illa divisis: præterea se filium Manuëlem hæredem imperii ad aulam apostolicam missurum, palatium etiam legato apostolico Constantinopoli concessurum, ac dignitates ecclesiasticas, juxta illius arbitrium, Græcis doctrina & morum innocentia conspicuis conferendas fore. A Pontifice autem simul postulavit, ut exercitum adversus Turcas, eosque perduelles Græcos qui Matthæi sui æmuli, filii Cantacuzeni, partibus adhærebant, in Orientem transmitti procuraret, cujus ipse dux & vexillifer ecclesiæ nomine crearetur. Hæc tunc inter Joannem Palæologum, & Paulum Smyrnensem archiepiscopum sedis apostolicæ nuntium, Constantinopoli firmata sunt, & i-

publicis tabulis conscripta, *anno à constitutione mundi 6864. à nativitate autem Domini 1355. die 15. Decembris,* quæ ad Innocentium VI. transmissæ sunt. Eas refert Raynaldus ad eum annum *num. 34. & seqq.* ex libro privilegiorum Romanæ ecclesiæ quem unà cum aliis pene innumeris (archivis) singulari Innocentii X. beneficentia evolvendum habuit.

Anno sequenti 1356. Paulus cum aliis Avenionem venit à Joanne Imperatore missus ad Innocentium VI. ut refertur in manuscripto Vaticani, apud Raynald. ad eum annum, *num. 32.* his verbis: *Anno 1356. infra octavas Pentecostes nuntii Imperatoris Constantinopolitani cum parva galea applicant juxta ecclesiam B. Mariæ de miraculis Avenionensis, offerentes Dominum suum rediturum ad ecclesiæ unitatem, ut sibi ab ecclesia subsidium fieret contra Turcas.* Quibus benigne receptis Innocentius, Petrum Thomasium Carmelitam, de quo supra, tunc Pactensem in Sicilia episcopum, & Guillelmum Sisopolitanum antistitem legavit in Græciam, eos Hugoni regi Cypri, Ludovico regi Hungariæ, Rogerio è Pinibus Rhodiorum equitum magistro, Francisco Ctelusio Genuensi Mitilenes principi, & Patriarchæ Constantinopolitano Græci ritus commendans. Scripsit etiam eo anno, tum Imperatori Palæologo, tum Patriarchæ Græco Constantinopoleos litteras quas legere est *ibidem nn. 33. & 35.*

Anno 1366. vel seq. 1367. Urbanus V. Innocentii VI. successor, Paulum archiepiscopum Smyrnensem qui tanta prudentia res ecclesiæ annis præcedentibus gesserat, Patriarchæ Constantinopolitani titulo ornavit. Certe anno 1367. ea dignitate auctus erat, quum Viterbium venit ad Urbanum à Joanne Palæologo iterum missus, ob reunionem Græcorum cum sancta sede apostolica: *Urbano adhuc Viterbii existente,* inquit vitæ hujus pontificis auctor, apud præfatum Raynaldum, ad eum annum, *num. 5.* & apud Baluz. *to. 1. Papar. Aven. edit. Parisi. 1693. col. 380. venerunt ad ipsum Amedeus comes Sabaudiæ, Patriarcha Constantinopolitanus* (Paulus scilicet ut infra patebit,) *& aliqui alii viri notabiles, missi pro parte Imperatoris Constantinopolitani, pro sui parte eidem Papæ promittentes ipsum rediturum ad Romanæ ecclesiæ unitatem; & super hoc breviter personaliter venturum ad ipsum Papam.* Ex quibus colligendum datur Imperatorem Græcum hactenus promissis suis non stetisse, conjunctionemque ecclesiæ Orientalis cum sede Romana, quam anno 1356. se velle tantoperè testatus fuerat, nondum anno 1366. fuisse confectam. Observat porro Raynaldus *num. 7.* nulla multorum annorum fluxu submissa fuisse Joanni Palæologo idonea auxilia quibus Turcica tyrannis posset comprimi, principibus nimirum Christianis perpetuo inter se bello diffidentibus. Quinimo Orchanes Turcarum Imperator, ob Cantacuzenum & Matthæum ejus filium ad vitam monasticam redactos, quibus arctissimo erat junctus fœdere, deinde etiam Amurates maximis cladibus Græcorum imperium affecerant, usque ad annum 1365. quo tandem Amedeus comes Sabaudiæ, collecto Urbani V. auspiciis cruce signatorum exercitu, Palæologo consanguineo suo in subsidium veniens, Gallipolim Græciæ portum munitissimum, in quem ex Asia Turcæ trajicere, & Christianorum Europæorum tristia spolia convehere soliti erant, expugnavit, huicque Imperatori tradidit, teste eodem Urbani vitæ scriptore. Recuperata itaque Gallipoli, Joannes Palæologus in spem obterendæ, Latinorum copiis, Amuratis Turcarum principis potentiæ, erectus, misit ad Urbanum octo oratores amplissimos, quibus Amedeus Allobrogum princeps, & Paulus..... (Patriarcha Constantinopolitanus) socios se addiderant, pollicitus expetitam tot annorum votis Orientalis ecclesiæ conjunctionem confecturum, Romamque vere proximo accessurum. Auditis his legatis Viterbii Urbanus V. tantæ rei ad finem perducendæ cupidus, scripsit ad Joannam Siciliæ reginam, ut totis viribus obstaret ne qua Palæologo mare Siculum sulcaturo injuria conferretur. Epistola data est die 6. Nov. anno 1367. apud Raynaldum ad hunc annum, *num. 7.* Dum autem Paulus Patriarcha Latinus Constantinopolitanus pontificia legatione in ea urbe fungebatur, congressum habuit cum Cantacuzeno de erroribus Palamitarum, quem sic ipse explicat, apud Raynald. modo citatum, *n. 12. Paulus miseratione divina Patriarcha Constantinopolitanus, omnibus in Christo fidelibus, &c.* & infra: *Ne posteros veritas rerum prætereat, oportere censui quæ inter Imperatorem Cantacuzenum & me disputari contigit, scripturæ tradere. Quoniam enim ad Dominum Papam Urbanum V. & ejus Cardinales nonnulli Græci retulerunt, commemoratum Imperatorem Cantacuzenum & ecclesiam Græcorum multas suo dogmate divinitates inducere supereminentes & remissas, eò quod asserant, quæ Deo insunt realiter inter se differre, & unumquodque horum deitatem distinctam in infinitum à divina substantia distare: quum nosse verum hujus doctrinæ cuperem, Constantinopoli degens, quando ad Imperat. Palæologum à commemorato summo pontifice missus fui, quæsivimus istud scire, non autem potuimus verbo vel re aliquid certi de hac opinione & impia doctrina comprehendere. Tandem Imperator*

A *ipse Cantacuzenus de hac opinione mecum verba fecit. Quamvis autem à principio videretur mihi non recte sentire, qui ex ejus verbis eum distinctionem realem ponere suspicabar; tamen post aliquos dies sermone protracto dixit, se non sentire realem distinctionem inter ea quæ Deo insunt, sed tantum ratione & conceptu mentis. Tunc veluti gavisus dixi, bene eum dicere, & cum B. Ambrosio convenire. Postea dicta colloquia scriptis mandavit, quibus nonnulla inseruit, quæ dubitationem pariunt, utrum rationis tantum, an etiam realem distinctionem esse contendat:* B *quæ profecto scripta summo Pontifici ostendam ut ea vel improbet vel confirmet, &c. Deinde scripsit de lumine, quod apparuit in monte Thabor, asserens illud esse increatum, & non esse Dei essentiam, sed quandam divinam operationem, quod ne auditu quidem ferendum est: nihil enim est increatum præter divinam essentiam, & omne increatum sempiternum est: nullum porro sempiternum visibile est, quæ enim cernuntur, temporanea sunt. Quare si diceret, illud visibile lumen symbolum fuisse invisibilis & increati luminis, utique recte saperet: dicere autem lumen* C *quod corporalibus oculis visum est, esse increatum, omnino extra terminos fidei est contra omnem rationem. Hæc igitur volumus præsenti scripto esse manifesta, ut rei veritas inposterum conservetur.* Ita reipsa sensisse Cantacuzenum patet ex historia ab eodem Cantacuzeno scripta. *Lib.* quippe *2. cap. 40.* hujusmodi errores de Thaborio lumine, ut fidei dogmata proponit. Adventum Joannis Palæologi Romam anno 1364. fideique professionem quam in ea urbe emisit legere est apud præfatum Raynaldum ad eum annum *num. 1. & seqq.*

D Nihil amplius de eo Paulo Constantinopolitano Patriarcha nobis compertum est, cui successor datus erat anno 1372.

XX. Ugolinus.

Ugolinus de Malabranca cognominatus, ex Urbe veteri oriundus, ordinis Eremitarum sancti Augustini alumnus fuit, cujus & Prior extitit Generalis, teste Thoma de Herrera scriptore ejusdem ordinis in alphabeto suo Augustiniano *tom. 2.* littera V. *pag. 500. col. 1.* & *pag. 502. col. 1.* Refert autem *pag. 503. c. 1.* ex Gregorii XI. regesto, epistolam datam E *Avenione V. kal. Januarii pontificatus ejus anno 2.* id est, die 28. Decemb. anno Christi 1372. ad illum cum ea inscriptione: *Venerabili fratri Ugolino Patriarchæ Constantinopolitano;* in qua agitur de Francischino de Imola Dominicano, & Bartholomæo de Grasis Franciscano, qui à se invicem circa aliquid doctrinæ dissidebant, sese mutuo de certis conclusionibus minus catholicis arguentes. Quum ergo venisset Avenionem ad Gregorium Bartholomæus, & negaret se conclusionem protulisse quam Ugolinus ipsum asseruisse contendebat, eidem Ugolino Pontifex illa epistola mandat ut quidquid ea de re sibi compertum esset, renuntiaret, atque Bartholomæi scripta, si quæ haberentur, ad se studeret destinare.

Mirum est auctores, in assignando hujus Ugolini Patriarchatus ævo, sic deviasse ut Antonius Sabellicus, Ciaconius & alii eum ad annum 1286. assignaverint, Trithemius ad annum 1290. & Bzovius ad annum 1291. Quod in causa fuit cur alii, ipseque Thomas de Herrera, Ugolinos duos, ambos Constantinopolitanos Patriarchas ritus Latini, ambos de Malabranca dictos, ambos Augustinianos professione, ambos Urbevetanos patria, ambos demum Ariminenses commemoraverint episcopos, quorum unus floruerit sæculo decimo tertio exeunte, alter sub Gregorio XI, ut modo expositum est: verum, præterquamquod id superet omnem fidem, obest insuper series Patriarcharum Latinorum qui sub finem sæculi decimi tertii vixere. Vide supra ubi de Petro & Leonardo Patriarchis Constantinopolitanis, *col. 809. & seqq.* Non dissimulandum tamen Thomam de Herrera hæc addere *p. 501. col. 2. Me minus certum reddunt* (duos esse viros ab invicem distinguendos) *& quod in nullo nostrorum chronographorum mentio est nisi Ugolini Prioris Generalis circa annum 1370. & quod opuscula indubitata Ugolini Generalis alteri Ugolino attribuantur.* De hoc ultimo Ugolino &, ut quidem videtur, unico, ait idem Thomas Herrera, *ibid. pag. 502. col. 1.* illum Romanæ provinciæ filium fuisse, Doctorem Parisiensem, & in lectura Gregorio Ariminensi pariter Augustiniano successisse. Ughellus *to. 2. Ital. sac.* ubi de Ariminensibus episcopis, *col. 432.* de Ugolino ita scribit: *Quum Patriarcha Hierosolymitanus* (dicendum Constantinopolitanus) *esset, Ariminensis antistes declaratus est anno 1371. rexitque illam ecclesiam annos tres, tametsi absens multoties, quippe qui à Pontificibus gravibus explicandis negotiis sæpissime adhiberetur. Dum digressus Parisiis Romam reverteretur, in oppido Aquæpendentis excessit è vivis anno 1374. cujus deinde cadaver Urbem veterem delatum, in D. Augustini templo translatum est.*

XXI. Jacobus.

Jacobus iste Campanus erat in Italia, natus scilicet in ea parte Italiæ quæ *Campania* dicitur, in qua sitam esse civitatem Fundorum scribit Theodoricus à Niem *lib. 1. de Schismate cap. 9.* cui adjacet castrum de Itro, unde Jacobus *de Itro* cognominabatur. Joannes Villanius *lib. 12. cap. 74.* ait castellum de Itro esse prope Gaietam, quod etiam liquet ex

epist. Joannis XXII. apud Waddingum *to. 3. annal. Min. in Regesto pag. 153.* Quia autem *Campanus* fuisse legitur hic Jacobus in prima Clementis VII. vita, *to. 1. Papar. Avenionens. Baluz. col. 490.* hinc ortus videtur error eorum qui illum existimarunt fuisse Gallum ex Campania oriundum. Verum in vita secunda Gregorii XI. *ibid. col. 465.* dicitur expresse Italicus de Comitatu Fundorum. In vita prima Clementis VII. *ibid. col. 490.* de promotione Jacobi ad Cardinalatum hæc narrantur: *Die 18. mensis Decembris anni prædicti 1378. quæ fuit feria sexta quatuor temporum, sex novos creavit* (Clemens) *presbyteros Cardinales, videlicet D. Jacobum de Itro Campanum tunc Patriarcham Comstantinopolitanum, D. Petrum, &c.* De Jacobo sequentia docet Baluzius *ibid. in notis col. 1249. & seqq.* Initium dignitatum & honorum illi fuit episcopatus Isclanus in regno Neapolitano, è quo ad Marturanensem in Calabria translatus est anno 1359. Factus postea archiepiscopus Hydruntinus anno 1363. Anno 1367. tempore quadragesimæ erat in regno Neapolitano cum Ægidio Albornotio Cardinale, quem Bzovius ad annum 1366. *num. 6.* ait Siciliæ legatum fuisse. Illic *in generali Parlamento regni* ut ipse ad Urbanum V. scripsit, orationem coram Joanna Regina & eodem legato habuit jussu prælatorum. Hanc testatur Baluzius extare in codice 758. bibliothecæ Colbertinæ. Anno 1370. idem Urbanus eum visitatorem apostolicum monasteriorum Ordinis sancti Basilii in regno Siciliæ instituit VII. idus, (id est, die 7.) Junii, apud Bzov. ad hunc annum 1370. *num. 7.* Anno 1376. XV. kal. Febr. (id est, die 18. Jan.) Gregorius XI. eum fecit Patriarcham Constantinopolitanum, simulque ecclesiam Hydruntinam illi commisit. Vicarium habuit in dignitate Patriarchali Antonium Balistarium Franciscanum archiepiscopum Athenarum, ut docent istius litteræ in collectione opusculorum Petri de Marca *pag. 405.* Anno 1378. die octava Aprilis Bartholomæus archiepiscopus Barensis, electus est Papa, & Urbanus VI. appellatus. Inter illos vero qui ei reverentiam exhibuerunt nominatur inprimis iste Patriarcha in depositione Stephani episcopi Tudertini apud Raynaldum ad hunc annum 1378. *num. 26. Vidi maritum reginæ, Comitem Fundorum,* (&) *Patriarcham qui nunc est Cardinalis, adorare istum, & exhibere sibi reverentiam tanquam Papæ.* Postea apud Anagniam (ab eo defecit.) Cardinalium partes amplexus qui Clementem ibi elegerunt, propter quod anathematizavit eum Urbanus VI. ut scribit idem Raynaldus ad hunc annum *num. 112.* Die autem 18. Decembris ejusdem anni absens creatus est

A Cardinalis à Clemente dicto VII. Bullam profert Waddingus *to. 4. annal. Min. in Reg. p. 163.* Vulgo traditur illum habuisse primo titulum sanctæ Priscæ, postea vero sanctæ Praxedis: sed de primo parum constat, nam paulo-post ejus promotionem appellatur Cardinalis *tituli sanctæ Praxedis,* in vita prima Clementis VII. apud præfatum Baluzium *tom. 1. col. 494.* Quum vero Clemens profectus esset Neapolim, adeo tumultuatum est adversus eum, ut subito eò unde venerat oportuerit remeare, ut ait auctor vitæ ejus.
B Excedens itaque Italia, hunc Jacobum in ea regione reliquit, ubi *post multas afflictiones,* inquit idem auctor vitæ Clementis, *ibid. col. 502. vitam velut martyr consummavit.* Hinc colligit Baluzius *col. 1251.* falsum esse quod scribit Ciaconius, illum è carcere dimissum Avenionem ivisse, illicque obiisse. Scilicet anno 1381. post captam à Carolo Duracio Neapolim, ipse & Cardinalis Leonardus de Giffono, qui Clementi adhærebant, inciderunt in manus Gentilis de Sangro Cardinalis, legati Urbani VI. in carcerem vero uter-
C que conjectus, coactus est abjicere insignia Cardinalatus, quæ in medio templo sanctæ Claræ Neapoli sunt tradita flammis, apud Raynaldum ad annum 1381. *num. 26.* & Wadding. *in annal. Min.* ad annum 1378. *num. 7. pag. 238.* Eductum tamen (Jacobum fuisse) è carcere, verba sunt Baluzii, *ibid.* & *col. 1262.* facile crediderim.... ex quodam tractatu (præfati) Leonardi Cardinalis de Giffono, ubi *duorum Cardinalium carceratorum quinquennium* commemoratur (desinens utique ad finem anni 1386. aut initium se-
D quentis 1387.) At Jacobus ultra non vixit, siquidem auctor (modo recitatus) vitæ Clementis testatur illum eam consummasse inter has ærumnas; (conjectu subinde pronum) mortem ei obvenisse anno 1387. ut tradit idem Ciaconius. Ait quidem Cotelerius, eum enuntiari defunctum die 30. Martii anno 1393. in litteris hujus Clementis: at istud referri debet ad mentionem de Jacobi morte in litteris Clementis factam tali die, non vero ad diem quo ille extinctus est.

E

XXII. Guillelmus III. *electus.*

Quum Clemens VII. qui adversus Urbanum VI. electus fuerat anno 1378. die 20. Septembris, Jacobum de Itro, Patriarcham Constantinopolitanum, ad Cardinalatus in sua obedientia dignitatem eodem anno mense Decembri evexisset; ei anno sequenti 1379. die 21. Januar. substituit in titulo hujus Patriarchatus & in administratione ecclesiæ Hydruntinæ sive *Otranto, Guillelmum* Ordinis Minorum episcopum Urbini. Diploma refert

Waddingus *tom. 4. annal. in Regest. Pontif. pag. 163.* dat. Fundis XII. kal. Febr. anno I. De eo Guillelmo legi etiam potest apud Baluzium *to. 2. Papar. Aven. col. 878.* epistola Caroli V. regis Francor. ad ipsum scriptam anno 1379. ex codice 356. biblioth. Colbert. quæ sic incipit: *Karolus Dei gratia Francorum rex, venerabili in Christo Patri Patriarchæ Constantinopolitano amico nostro charissimo, salutem cum dilectione sincera. Amice dilectissime, &c.* Finis: *Nobis rescribentes præterea, amice charissime, quæ placita fuerint votis vestris. Nam majestas regia minimè ingrata exauditione tepebit. Datum apud Montem Argi die 26. Sept.* cui epistolæ jungitur, *col. 879.* altera quæ est responsio Guillelmi ad superiorem epistolam, in qua sic exorditur: *Serenissime ac gloriosissime rex, veridicè plusquam illustris. Cum quantis reverentia & humilitate (hoc decet me semper flexis poplitibus, vultu demisso, humo proclivum reverentius) commendando vestros mellifluos apices cordis jubilo amplectendo, totus attonitus fere in ecstasi, plurimum admiror quod ingens vestri celsitudo mei tam infimi sui, rex, incolæ minimè immemor persistat, &c.* Finis est: *Scriptum Avinioni die.... Octobris. Ejusdem præcelsæ majestatis servitor minimus, supplex orator, ac obnoxius perpetuus capellanus, frater G. Patriarcha Constantinopolitanus, ecclesiarum Idrontinæ & Nigropontensis administrator.* Hunc postea Urbanus VI. omni honore spoliavit, ex Ughello *tom. IX. Ital. sac. vet. edit. col. 79.* D.

XXIII. Matthæus II.

Probabile admodum est Urbanum VI. exauctorato Guillelmo, Clementi VII. Papæ Avenion. asseclâ, in ejus locum renuntiasse Patriarcham Constantinopolitanum, virum aliquem in sua obedientia degentem, qui nobis ignotus sit. Bonifacius IX. Urbani successor concessit hunc titulum *Matthæo Bandello* Ordinis Prædicat. juxta Fontanam, *in Theatro Dominic. 1. part. cap. 4. de Patriarch. tit. 1. pag. 43. col. 1. num. 1.* ubi ait quemdam *Matthæum* nomine, cujus familiam patriamque tenebris involvunt scriptores, fuisse Patriarcham Constantinopolitanum certum esse; at quo tempore, & sub quo pontifice Romano incertum: quibus subjungit hæc Lusitani verba, id est, *Antonii Senensis* ejusdem ordinis in sua bibliotheca (sive chronico hujus Ord. Præd. ad annum 1430. fol. 239.) *Frater Matthæus, qui fuit aliquando Patriarcha Constantinopolitanus, vir admodum gravis, & eximia eruditione fulgens, & tam in Christiana, quam in sæculari philosophia insigniter instructus, suum nomem apud posteros celebre reddidit scribendo libros quatuor quibus totam scripturam*

A

redegit in locos communes. Incipit liber: Omnia poma nova, &c. Hunc porro Matthæum clarius exhibet Rovetta Dominicanus, *in sua biblioth. chronol. illustr. viror. provinc. Lombard. Ord. Præd. edit. Bonon. 1691.* ad ann. 1400. *pag. 61. coll. 1. & 2.* «Fr. Matthæus Brixiensis, inquit, ex nobilissima familia Dominorum Equitum de Bandellis, vir in omni fere disciplinarum genere eruditissimus, qui expletis provinciæ Lombardiæ in insignioribus conventibus lecturis, primo ad sacræ theologiæ magisterium promotus, deinde ad Constan-

B

tinopolitanam ecclesiam regendam præfectus fuit, idque sub pontificatu SS. in Christo Patris Bonifacii Papæ IX. anno 1398. in quo munere circa sacrarum paginarum studium tali ardore se applicavit, ut brevissimo tempore perspicacissimi ingenii dignissimum partum in lucem ediderit; *Grande, atque elaboratissimum volumen locorum communium totius sacræ scripturæ in quatuor libros miro ordine quadripartitum, cujus initium est:* Omnia poma nova, &c. Quod opus ex Sixto Senensi, in bibliotheca sancta, *lib. 4.* & aliis scripto-

C

ribus fide dignis in bibliotheca conventus Bononiensis servatur.... Familia de Bandellis (agnoscit) præfatum Matthæum Patriarcham .... eodem stipite provenientem, uti declarat ejus effigies in domibus eorum.» Verisimile est eum obiisse sub pontificatu ejusdem Bonifacii IX. subindeque ante exitum an. 1404. ut modo patebit.

XXIV. Angelus.

Angelus iste fuit, qui postea, durante schismate Occidentali, Papa factus, Gregorius

D

XII. appellatus est. Natus erat Venetiis ex familia Coraria, patricia; hinc *Angelus Corarius* ante pontificatum dictus: ab ineunte ætate studiis ita acriter incubuit, ut eximius sacræ theologiæ evaserit magister. Illum Bonifacius IX. ex episcopo Castellano, sive urbis Venetiarum, Patriarcham Constantinopolitanum creavit, cum Chalcidensis sive Negropontensis sacerdotii in Græcia commendatione, teste Oldoino *tom. 2. hist. Rom. Pont. & DD. Card. edit. Rom. 1677. coll. 749. & 780.* Id contigisse an. 1390. asserit Ughellus

E

to. 5. col. 1352. num. 44. D. Angelum misit idem Papa sedis apostolicæ nuntium ad regem Ladislaum, ut Neapolim rebellem, & Ludovici Andegavensis ducis partibus adhærentem in Ladislai fidem reduceret, ecclesiamque Neapolitanam quæ tum pastore vacabat administraret, maxima cum facultate omnia sacerdotia conferendi, & ad suam obedientiam redeuntes absolvendi. Innocentius VII. qui Bonifacio IX. die 1. Octobris anni 1404. defuncto substitutus fuerat à Cardinalibus

hujus obedientiæ die 17. ejuſdem menſis, Angelum anno ſequenti 1405. die 12. Jun. Cardinalem tituli ſancti Marci renuntiavit, & in eadem legatione, aucta etiam poteſtate, confirmavit. Mortuo Innocentio anno 1406. die 6. Novemb. ipſe in illa obedientia Papa electus eſt die 30. ejuſdem menſis. Pontificatui tandem ceſſit anno 1415. die 4. Julii per Carolum Malateſtam, Arimini Domicellum, pro bono pacis & ſchiſmatis exterminio, in concilio Conſtantienſi. Sederat ab electione ſua annos 8. menſes 7. & dies 5. ex ſynodi autem decreto conſtitutus eſt epiſcopus Cardinalis Tuſculanus, ſacri collegii decanus, & Piceni perpetuus legatus, cunctis ejus actis confirmatis. Cardinales quoque viventes quos ipſe creaverat, in cæterorum collegium adſcripti ſunt. Obiit abhinc biennio Recineti anno 1417. paulo ante Martini V. electionem, quæ die XI. Novembris peracta eſt: corpus ejus in eccleſia cathedrali Recanatenſi ſepultum fuit.

XXV. Antonius.

Angelo Corario ad Cardinalatum evecto anno 1405. ut dictum eſt, titulus Patriarchæ Conſtantinopolitani quem ille gerebat, *Antonio Corario* ejus fratris filio conceſſus fuiſſe videtur. De eo enim Oldoinus *tom. 2. hiſt. Rom. Pont. & DD. Cardin. edit. Rom. anno 1677. c. 765.* A. B. hæc ſcribit: « Antonius » Corarius ſeu Corrarius, Patricius Venetus, » Philippi Gregorii XII. fratris filius, canonicus » cong. S. Georgii in Alga, cujus fuerat auctorum unus, epiſcopus primo Bononienſis, mox » *Patriarcha Conſtantinopolitanus,* ſeu Hieroſolymitanus, » (Hieroſolymitanus non fuit. Nam anno ſequenti Piſanæ ſynodi actis ſubſcripſit *Hugo de Robertis* ut Patriarcha Hieroſolymitanus: Antonium præterea dicunt *Patriarcham Conſtantinopolitanum* Ciaconius *hiſt. Rom. Pontif. & DD. Cardinal. edit. Rom. 1630. c. 1068.* D. & Spondan. *to. 2. annal. ad annum 1408. num. 6. pag. 153. col. 1.*) « (deinde) eccleſiæ Romanæ camerarius (à » præfato) Gregorio declaratur..... (Quibuſ» dam poſtea annis, ſcilicet die 9. Maii anno » 1408.) inter preſbiteros Cardinales cooptatur, titulo, non *S. Chryſogoni,* neque *S.* » *Gregorii,* ut referunt Panvinius, Ciaconius, » & alii, ſed ex diariis, & diplomatibus ipſius » Gregorii, *S. Petri ad vincula,* alias *Eudoxiæ,* » & *Cardinalem Bononiæ* ſe nominavit. Epiſco» pus deinde Portuenſis, demum Oſtienſis ab » Eugenio IV. renuntiatus, eccleſiam Bono» nienſem, annua redditúum parte ſibi reſervata, » dimiſit. Conſtantienſi concilio interfuit, in » quo inter purpuratos annumeratus, Martini » V. partes ſincere deinceps ſequutus eſt. Legationis munere pro Gregorio patruo in « Gallia & Germania, ac ſub Martino V. apud « Senenſes & Peruſinos functus eſt. Eccleſiam « Civitatis novæ, ſeu Acmonenſem an. 1420. « uſque ad annum 1421. commendatarius « rexit. Deinde anno 1435. eccleſiam Cer« vienſem regendam ſuſcepit, cui paulo-poſt « nuntium remiſit. Abbas etiam commenda« tarius fuit Abbatiæ S. Zenonis Veronenſis. « Scripſit, ut Garimbertus narrat, ſui temporis « hiſtoriam quæ mſ. olim Venetiis aſſervabatur. « Vitam cum morte commutavit Patavii in « cœnobio S. Joannis ſui ordinis, ſacri collegii « decanus, die 19. Januar. anno 1445. & « Venetiis, ut mandaverat, ſepultus eſt apud « S. Georgium in Alga. »

XXVI. Franciscus I.

Antequam *Franciſcus Landus* ſive *Laudus* aut *Laudo,* Patriarcha Gradenſis, titulo Patriarchæ Conſtantinopolitani donaretur, hunc alicui nobis ignoto fuiſſe collatum anno 1408. à Gregorio XII. quum Antonium Corarium eo ornatum Cardinalem creavit, admodum veriſimile eſt. Nullus tamen ea dignitate patriarchali inſignitus legitur in ſubſcriptionibus concilii Piſani anno 1409. celebrati: ſed quatuor iſti duntaxat Patriarchæ *tom. XI. conc. Labb. part. 2. col. 2216.* D. *R. P. D. Simon Patriarcha Alexandrinus. R. P. D. Wenceſlaus, Patriarcha Antiochenus. R. P. D. Hugo de Robertis, Patriarcha Hieroſolymitanus. & R. P. D. Franciſcus Laudo Patriarcha Gradenſis.* Is fortaſſe partes Gregorii acriter tuitus, huic concilio noluerit adeſſe aut ſubſcribere: propter quod etiam Alexander V. in illo concilio electus Papa eodem anno ſtatim titulum Patriarchæ Conſtantinopolitani, ceu vacantem, *Franciſco Laudo* Patriarchæ Gradenſi contulerit: ſiquidem probabile non videtur hujus patriarchatus titulum ab Antonio Corario dimiſſum, quando ipſum Gregorius XII. ad cardinalatum evexit anno 1408. die 12. Jun. nemini fuiſſe datum ab eodem Gregorio. Ut ut ſit, *Franciſcus* iſte *Landus* ſive *Laudus* aut *Laudo* Venetus erat, teſte Ughello *t. 5. Ital. ſac.* in Gradenſibus Patriarchis, *col. 1219. vet. edit. num. 62.* C. « & præcipua nobilitate, ac rerum experientia clarus. Gradenſi (autem) Patriarchatu auctus « eſt anno 1408. qua dignitate exornatus in« terfuit concilio Piſano anno 1409. Deinde « ab Alexandro V. tranſlatus fuit ad Conſtan« tinopolitanam eccleſiam eodem anno, & à « Joanne XXIII. preſbyter Cardinalis tituli S. « Crucis in Hieruſalem creatus (anno 1411.) « concilio Conſtantienſi aſſedit, &c. » & *t. 1.* in epiſcopis Sabinenſibus *col. 206. n. 54.* D. « A Martino V. deinceps factus eſt epiſcopus « Cardinalis

» Cardinalis Sabinus. Deceſſit Romæ 1427. *VII. kal. Jan.* (id eſt die 26. Decembris) ſepultuſque eſt apud S. Mariam Majorem, prope majus altare.»

XXVII. Joannes I.

Vid. Rayn. ad annum 1414. *num.* 10. ad ann. 1415. *num.* 26. & ad ann. 1420. *n.* 19.

Inter ſubſcriptiones illorum qui in concilio Conſtantienſi anno 1416. die 4. Febr. ſolemni ſacramento approbarunt capitula in eodem concilio ſancita, legitur *tom. 12. conc. Labb. col. 184.* A. *Joannes Patriarcha Conſtantinopolitanus,* qui proinde Franciſco Lando ad cardinalatum evecto à Joanne XXIII. B anno 1411. in eo patriarchali titulo ſucceſſiſſe videtur.

XXVIII. Joannes II.

Poſt aſſumptionem Martini V. ad ſummum pontificatum anno 1417. die XI. Novembris in ſynodo Conſtantienſi factam, *Joannes de Rupeſciſſa* (viculo duobus circiter milliar. ab urbe Lugduno diſtante) qui huic ſynodo interfuerat, epiſcopus tunc exiſtens Gebennenſis, & electorum unus nominatus eſt nationis Gallicæ, qui in iſtam promotio- C nem cum Cardinalibus ſuffragium ferret, ab eodem Papa renuntiatus fuit Patriarcha Conſtantinopolitanus, teſte Oldoïno *tom. 2. hiſt. Rom. Pontif. & DD. Cardin. edit. Rom. anno 1677. col. 841. num. 8.* D. ubi hæc habet: «*Joannes de Rupeſciſſa, &c.* natione Gallus, » juris utriuſque doctor, ex puero chorali Lugdunenſi, fit curiæ Rothomagenſis eccleſiaſticæ » judex, & litterarum apoſtolicarum corrector. » Deinde Genevenſem epiſcopatum primo, » mox Sancti-Pauli, & Bituricenſem ſeu Biſuntinum obtinuit....» (A DD. Sammarthanis D *to. 1. Gall. Chriſt. edit. Pariſ. 1656.* non accenſetur archiepiſcopis *Bituricenſibus,* ſed *Biſuntinis:* aiunt enim *pag. 132. col. 2. n. 8.* «*Joannes de la Rochetaillée* Cardinalis Rhotomagenſis, dictuſque *de Rupeſciſſa* à natali » ſolo, &c. officialis Rothomagenſis, & variis » temporibus Genevenſis, Pariſienſis, Rothomagenſis, Biſuntinus..... demum Patriarcha » Conſtantinopolitanus, &c.) Interfuit archiepiſcopus Bituricenſis (id emendandum ex » modo dictis) conſilio Caroli VI. regis anno » 1395. pro acceptione urbis Genevenſis in E » dominium Franciæ habito. Poſt aſſumptionem Martini (V.) renuntiatur *Patriarcha » Conſtantinopolitanus,* ac perpetuus eccleſiæ » Pariſienſis adminiſtrator denominatur, uti » habetur in ſtatutis collegii Marchiani à Guillelmo *de la Marche* canonico Tullenſi Pariſiis » erecti.... A Pariſienſi ad Rothomagenſem » cathedram promovetur, & poſt duos annos » (anno ſcilicet 1426. die 24. Maii) preſbyteris » Cardinalibus titulo ſancti Laurentii in Lucina A à Martino adſcribitur, & ſanctæ Romanæ « eccleſiæ Vicecancellarius conſtituitur. Archipreſbyteri munere functus eſt in baſilica « Liberiana, ut habemus ex tabulis ejuſdem « baſilicæ. Bononiæ ſedis apoſtolicæ partes « ſuſtinuit ſub Eugenio (IV.) Martini ſucceſſore; qua in legatione, Dominica in Palmis « die 24. Martii, anno 1437. è vita exceſſit. « Corpus Bononia delatum ad cathedralem « eccleſiam Lugdunenſem, ibi in choro jacet « ſub humili ſaxo, ſine ulla ſepulchrali inſcriptione.»

XXIX. Franciscus II.

Ughellus *tom. 5. Ital. ſac. vet. edit.* in epiſcopis Veronenſibus, *col. 940. num. 97.* B. ſcribit *Franciſcum Condulmerium,* patritium Venetum, Eugenii IV. nepotem, ab eo pontifice creatum eſſe preſbyterum Cardinalem (anno 1431.) Camerarium, ac Vicecancellarium ſanctæ Romanæ eccleſiæ, *Patriarcham Conſtantinopolitanum,* & archiepiſcopum Biſuntinum (quando ſcilicet per obitum Joannis de Rupeſciſſa, anno 1437. titulus iſte patriarchalis, & eccleſia Biſuntina vacarunt) demum Veronenſem conſtitutum præſulem anno 1438. XII. kal. Novemb. (id eſt die 21. Octob.) Diu quidem obſtitere Veronenſes ne is ſuæ eccleſiæ iniret poſſeſſionem, utpote quum ab illa ſemper abeſſe cogeretur: vicit tamen auctoritas, annoque 1442. die 15. Septemb. ſede illa potitus eſt. At titulum Patriarchæ Conſtantinopolitani dimiſiſſe videtur ante adventum Græcorum ad ſynodum Florentinam; etenim ejus actis nullus præſulum Latinorum ſubſcripſit ut *Patriarcha Conſtantinopolitanus.* Romæ deceſſit anno 1453. die 5. Septemb.

XXX. Joannes III.

XXXI. Gregorius.

XXXII. Isidorus.

Tres iſtos Patriarchas Pius II. commemorat ſequenti diplomate, apud Odoricum Raynaldum ad annum 1459. *num. 84.* «Venerabili fratri Iſidoro epiſcopo Sabinenſi, « ſalutem, &c. Cooperante Dei miſeratione « in œcumenica ſynodo generali Florentina « tempore felicis record. Eugenii Papæ IV. « prædeceſſoris noſtri congregata, ſedato ſchiſmate, ſtatutum & ordinatum fuit, ut quam « primum aliquam ipſarum duarum partium « dicti patriarchatus per ceſſum, vel deceſſum, « aut alia quavis dimiſſione illi tunc præſidentis « vacare contingeret, patriarchatus ipſe & eccleſia Conſtantinopolitana reintegraretur, & « deinceps unus tantum eidem eccleſiæ tam « Latinorum quam Græcorum Patriarcha «

præesset; successive vero altera parte ejusdem patriarchatus, videlicet Latinorum, cui bonæ memoriæ *Joannes Contareno* Patriarcha Constantinopolitanus inter Latinos, dum viveret, præsidebat, per obitum ipsius Joannis Patriarchæ extra Romanam curiam defuncti vacante, piæ memoriæ Nicolaus Papa V. etiam prædecessor noster statutis, & ordinationibus dicti concilii se conformans voluit, quod bonæ memoriæ *Gregorius* Patriarcha Constantinopolitanus, qui alteri parti, videlicet Græcorum, præfuerat, & tunc præerat, pro vero & unico Patriarcha Constantinopolitano haberetur & reputaretur, necnon illi ecclesiam Nigropontensem hujusmodi per se tenendam, regendam, & gubernandam in spiritualibus & temporalibus sub certis modo & forma commendavit: *Et infra:* Quum itaque præfata ecclesia Constantinopolitana per obitum ejusdem Gregorii Patriarchæ, qui nuper apud sedem apostolicam diem clausit extremum, apud ipsam vacaverit, & vacet ad præsens, nullusque de illa præter nos hac vice se intromittere potuerit, sive possit: *Et infra:* De persona tua eisdem Constantinopolitanæ & Nigropontensi (conjunctæ enim fuerant donec Constantinopolis à Latinis recuperaretur) ecclesiis providimus, teque illis præfecimus in Patriarcham & pastorem, &c. Datum Senis anno 1459. XII. kal. Maii (id est die 20. April.) pontificatus nostri anno primo.»

Subdit Raynaldus *num. 85.* commendatam fuisse à Pio eidem Cardinali Nicosiensem ecclesiam, adeo ut unà cum ea episcopatum Sabinensem, Nigropontensem archiepiscopatum, & Patriarchatum Constantinopolitanum gereret. Hic Isidorus, teste Ughello *to. 1. Ital. sac. vet. edit. col. 208. num. 59.* C. patriâ fuit Thessalonicensis, sancti Basilii monachus, abbas sancti Dominici in Constantinopolitana urbe, Ruthenorumque archiepiscopus, qui quum, Bessarione sibi adjuncto comite, ad concilium Florentinum venisset, ac utriusque virtus pietasque toti A concilio maximè probaretur, ab Eugenio IV. ambo creati sunt Cardinales anno 1439. & Ruthenus quidem titulo SS. Marcellini & Petri, missusque est Constantinopolim, ut concordiam fœdusque Christianæ fidei, quam Græci cum Latina ecclesia Florentiæ professi erant, sua adhortatione ac præsentia stabiliret. Verum Græcis in hæresim & schisma iterum relapsis, urbeque Constantinopoli à Turcis non multo post expugnata, anno scilicet 1453. Ruthenus commutatis per tumultum cladis cum jacente cadavere vestiB bus, fugiens captus est, & in duram servitutem redactus, donec aliquando, Deo dante, se etiam ex illa calamitate exsolvit, pervenitque Romam, ubi tandem Cardinalis & Constantinopolitanus Patriarcha decessit anno 1464. Oldoïnus *to. 2. hist. Cardin. col. 904.* C. ait ex *libro Divisionum* in Vatic. biblioth. servato, eum obiisse non die 8. Mart. 1464. sed die 27. April. 1463. & in ecclesia sancti Petri sepultum esse.

XXXIII. Bessarion. C XXXIV. Petrus IV.

Spondanus *to. 2.* annal. ad annum 1463. *n. 16. p. 574.* refert Isidoro Rutheno defuncto suffectum fuisse eodem anno à Pio II. in titulo Patriarchæ Constantinopolitani *Bessarionem* Cardinalem. Id quoque asserit Raynaldus ad eum annum *num. 58.* qui etiam subjungit ad ann. 1472. *n. 11.* post hujus mortem, quæ eo anno accidit, titulum Patriarchæ Constantinopolitani *Petro Riario* ord. Min. Sixti IV. sororis filio & Cardinali, ab eo Papa fuisse collatum. Obiit Petrus iste anno 1474.

D Cæterorum deinceps Patriarcharum Constantinopolitanorum omittimus nomina, & ad archiepiscopos, præsulesque ritus Latini qui Constantinopolitano ejusdem ritus Patriarchæ paruerunt, transimus. Ut autem aliqua procedamus methodo, metropoles alphabetico prosequemur ordine, singulisque ecclesias in earum provinciis constitutas subjungemus.

PROVINCIA ATHENIENSIS.

MOX à capta Francorum & Venetorum A armis Constantinopoli anno 1204. Balduinus renuntiatus Imperator, subactis vicinis regionibus Thraciæ, Macedoniæ, & Thessaliæ, Athenas obsidione cinxit, sed irrito conatu. Eam postea expugnarunt Bonifacius Marchio Montisferrati, & Otho de Rocca sive de Rupe: de quibus hæc pauca leguntur in chronico Alberici monachi Trium-Fontium, *edit. Lipsiæ 1698. part. 2. pag. 439.* ad annum 1205. *Et Marchio Montisferrati apud Thessalonicam rex est constitutus. Otto de Rupe cujusdam nobilis Pontii de Rupe in Bur-* B *gundia filius, quodam miraculo fit dux Atheniensium atque Thebanorum.* Tunc vero constitutus est Athenis præsul ritus Latini, ejusque jurisdictioni adscripsit Innocentius III. undecim episcopatus, quos ipse enumerat *epist. 256. lib. XI. edit. Baluz. Paris. 1682. to. 2. pag. 267. col. 1.* his verbis: *Episcopatus quoque inferius annotatos ecclesiæ tuæ* (Atheniensi) *ab antiquis temporibus metropolitico jure subjectos, tibi, tuisque successoribus nihilominus confirmamus, videlicet episcopatum Ægripontis, Cermopilensem, Davaliensem, Abelonensem,* C *Zorconensem, Caristiensem, Coroniacensem, Andrensem, Megarensem, Squirensem, & Cheensem:* hoc est, ut vera plurium ecclesiarum illarum nomina ab amanuensibus corrupta restituantur, *Nigripontensem, Thermopylensem, Diauliensem, Aulonensem, Coronensem, Scyrensem, & Ceensem.* Titulus hujus epistolæ est: *Berardo Atheniensi archiepiscopo, ejusque successoribus canonicè substituendis in perpetuum.* Finis autem: *Datum Laterani per manum Joannis sanctæ Mariæ in Cosmidin diaconi Cardinalis, sanctæ Romanæ ecclesiæ Cancellarii, idibus* (id est die 13.) *Februar. Ind. XI. Incarnat. Domini anno 1208. pontificat. verò D. Innocentii Papæ III. anno XI.* Ejusdem Pontificis extat alia epistola scripta *Nobilibus viris Balmo Thessalonicensi Comestabulo, Ottoni de Rocca Domino Athenarum, ... Marchioni.... Domino Nigripontis, T. de Ostremuncout, & aliis principibus Romaniæ.* Data est: *Laterani IX. kal. Februar. anno XI.* id est die 24. Jan. anno 1208. *ibid. pp. 261. & 262.*

Archiepiscopo & capitulo Athenarum concessit idem Pontifex, *epist. 113. lib. XI. pag. 193. col. 1.* ut consuetudines ecclesiæ Parisiensis sequerentur. *Quia igitur à nobis cum reverentia debita postulastis ut vestram ecclesiam dignaremur secundum institutiones Parisiensis ecclesiæ ordinare, ac ejus consuetudines faceremus firmiter observari, vobis portiones legitimas possessionum suarum, redditFuum, & proventuum assignantes, certo canonicorum numero, quem dilectus filius noster Benedictus, tituli sanctæ Susannæ presbyter Cardinalis, tunc apostolicæ sedis legatus ibidem instituit, in suo robore remanente, nos postulationi vestræ grato concurrentes assensu, universitati vestræ concedimus, quatenus, si fieri potest absque detrimento ipsius ecclesiæ ac justo scandalo cleri & populi ac terræ illius principis, eam secundum consuetudinem Parisiensis ecclesiæ liberè ordinetis. Dat. apud S. Germanum 2.* (sive pridie) *idus* (id est die 14.) *Julii, anno XI.* Christi 1208.

I. ECCLESIA ATHENARUM.

REGIO Atheniensium *Attica* dicta est, de qua Plinius *lib. 4. cap. 7.* Attica, *antiquitus Acte vocata.* Et Pausanias *Attic. cap. 2. Nominant Atticam regionem, quæ prius vocata fuit Actæa.* Terminos habet, ab occasu Megaridem, à septentrione Bœotiam, ab austro Saronicum sinum, ab ortu Ægæum mare. *Athenæ* ejus caput erat, quam asserit Michaël Antonius Baudrand *in Lexico geogr. to. 1. pag. 116. col. 1.* vix mille passibus distare ab ora præfati sinus, 44. autem à Corintho in ortum, 24. à Megara, 50. à Thebis in meridiem, & 120. à Sparta in septentrionem. Olim *Cecropia* nuncupabatur, quod nomen postea illius arci mansit, teste præfato Plinio *lib. 7. cap. 56.* Verum arx illa omnem urbem veterem complectebatur, ut refert Thucidides *lib. 2. pag. 3. Ante Thesea, quæ nunc summa urbs est, urbs fuit, & id præcipuè quod sub ea spectat meridiem.* Carolus à Sancto Paulo *geogr. sac. pag. 199. edit. 1641.* ait in Diatyposi Patriarchatus Constantinopolitani Leoni Imperatori

ECCLESIA ATHENARUM. tributa apud Leunclavium legi, Athenarum metropolitano exarcho Helladis subjectos fuisse decem episcopatus, scilicet *Euripi, Dauliæ, Coroneæ, Andri, Orei, Scyri, Carysti, Porthmi, Aulonis,* & *Syræ,* eumque avulsum esse à Romano Patriarchatu, sicut & Thessalonicensem, Syracusanum, Corinthium, Rhegium, Nicopolitanum & Patrensem, ut Constantinopolitano Patriarchæ subjiceretur. Et paulo-post subdit: « Attamen Atheniensem » episcopum jura omnia metropolitæ, & suffraganeos ante finem sexti sæculi obtinuisse abso- » lutè non dixerim, maximè quum inter suffraganeos Corinthi subscribat in actis concilii Chalcedonensis. »

In notitia Latina ex bibliotheca regia, quæ extat ad calcem ejusdem operis, legitur *pag. 77. Archiepiscopus* (Atheniensis) *hos habet suffraganeos: Thermopilensem, Nigripontensem, Megarensem, Davaliensem, Abelonensem, Eguincum, Saloniensem, Reonensem.* Vide quæ de Athenis dicta sunt *to. 2.* hujus operis, *coll. 167. 168.* Quod spectat ad antistites ritus Latini urbis Athenarum, hi duntaxat nobis innotuere.

ARCHIEPISCOPI LATINI ATHENARUM.

I. Berardus.

Captis Athenis à Bonifacio Marchione Montisferrati, recessit Michael Choniates præsul Græcus, teste Niceta ejusdem cognominis ejus fratre, libro ultimo. Atque hinc contigit, ut ei subrogaretur *Berardus,* de quo & duobus aliis episcopis Latinis recens electis, hæc ait Innocentius III. *in epist. 35. lib. 10.* data die 30. Mart. anno 1207. *Licet à venerabili fratre nostro .... Patriarcha Constantinopolitano fuerit confirmatus, non tamen ab eo poterat consecrari, pro eo quod coepiscopos non* B *habeat. Unde oportuit ipsum* (Verisiensem)..... *Atheniensem & .... Thebanum electos, pro consecrationis munere obtinendo in Syriam destinare. To. 2. edit. Baluz. epistolar. Innoc. III. pag. 17. col. 1.* Plures ejusdem Papæ litteræ ad *archiepiscopum Atheniensem,* de variis negotiis scriptæ annis 1208. 1209. 1210. & 1212. occurrunt apud eumdem Baluzium: in nullis quidem earum, excepta epistola 256. *lib. XI.* data die 13. Febr. anno 1208. quæ est *Berardo Atheniensi archiepiscopo,* nomen ejus reperitur; at hunc esse eundem Berar- C dum, inde colligimus, quod nunquam innuant, *archiepiscopum* ad quem diriguntur, *Berardo* fuisse posteriorem, vel recens creatum. Odoricus Raynaldus in annalibus, ad annum 1223. *num. 13.* scribit Honorium III. Romanum Pontificem, *Athenarum archiepiscopo,* (qui hîc non nominatur) *absolvendi provinciam commisisse redeuntes ad ecclesiam piratas, quibus vulgo Capelletis nomen erat.* Nihil impedit quominus archiepiscopum istum adhuc fuisse Berardum existimemus, de quo nos latet, vel quot annos sederit, vel D quo anno obierit.

II. * * *

Refert idem Raynaldus ad annum 1243. *num. 50.* quum effudisset præ cæteris Orientis ecclesiis Constantinopolitana opes suas ad corroborandum Latinorum imperium à A Græcis oppugnatum, ad ejus sublevandam inopiam missas litteras ab Innocentio IV. *archiepiscopo Atheniensi,* & quibusdam aliis, ut ecclesiarum in Morea, Negreponto, insulisque adjacentibus imperio obnoxiis sitarum decimas Patriarchæ Constantinopolitano solvi operam darent.

III. * * *

Urbe Constantinopolitana à Michaele Palæologo Latinis erepta anno 1261. mense Julio, ejectoque Balduino II. eorum Imperatore, Urbanus IV. qui mense Augusto sequenti electus est Romanus Pontifex, incitandis ad arma sacra principibus Christianis, tum pro ea urbe recuperanda, tum etiam pro juvandis Orientalis imperii Latinis principibus, quorum res maximè periclitabantur, plurimam navavit operam. Raynaldus, ad annum 1263. *num. 21.* testatur id haberi ex Urbani litteris « ad Patracensem, Corynthiensem, *Atheniensem* & Thebanum archi- « episcopos, Coronensem, Olonensem, Lace- « dæmonium, & Nigropontensem episcopos, « abbates, cæterosque earum regionum præ- « sules, ut ad commune arcendum pericu- « lum communes opes Willelmo Villarduino « Achaiæ principi bello à Palæologo lacessito « ad contrahendas copias præberent. » Nihil aliud scimus de eo archiepiscopo Atheniensi.

IV. Stephanus.

Rerum Dominicanarum scriptores, *Stephanum* quemdam, cognomine *Mangiaterum,* Romanæ provinciæ alumnum, perhibent constitutum fuisse archiepiscopum Atheniensem: sed quo tempore, silent. Id contigisse circa annum 1300. refert Fernandez in archiepiscop. Italorum Ordinis Prædicat. catalogo, quod, si verum est, Atheniensis ille præsul esse potuerit, ad quem scripsisse Bonifacium VIII. anno 1302. ait Waddingus ad eum annum, *to. 3. num. 7. p. 8.* adversus F. Liberatum ejusque socios Minoritas in

quadam insula Achaiæ degentes, extra obedientiam Ministri Generalis Minor. Sunt qui Thebanam Stephano præfato ecclesiam assignent. Vide Michael. Cavalieri *Galler. Dam. edit. Benevent. 1696. to. 1. pag. 58. n. 173.* & Fontanam *in Theatro Domin. p. 58. col. 2.* Huic, vel ejus successori, missa est epistola encyclica Clementis V. data Pictavis pridie idus (id est die 12.) Aug. anno 3. Chr. 1307. qua invitabat præsules ad concilium Viennense. *In eodem modo archiepiscopo Atheniensi, &c. quatenus vos fratres archiepiscope, &c. to. XI. conc. Labb. part. 2. col. 1548.* C. Item alia epistola similiter encyclica, data die 4. April. anno 1310. *Ibid. col. 1553.* A.

V. Antonius I.

VI. Franceschinus.

« *Franciſchinus* monachus & abbas cœnobii Sanævallis de Folina, Ord. Cisterciensis, (in diœcesi Cenetensi sub Aquileiensi Patriarcha, fundati anno 1146.) creatus est archiepiscopus Athenarum anno 1339. in locum defuncti *Antonii de Talentis,* Florentini, qui ad eam dignitatem vocatus fuerat ex abbate sancti Hilarii de Galerata, Ord. S. Benedicti Ravennatensis provinciæ, ut notatur *in lib. Obligat. Prælat. fol. 254.* » Hæc Ughellus *to. 5. Ital. sac. vet. edit. in episcopis Cenetensibus, col. 207. num. XI.* B. C.

VII. Nicolaus.

Daniel à Virgine Maria, Carmelita, refert *in Speculo Carmelitarum, to. 2. p. 933. n. 3268.* in conventu Cabilonensi sui Ordinis asservari exemplar authenticum electionis Joannis Bononiensis ejusdem Ordinis ad Andrensem episcopatum, consecrationisque illius in majori ecclesia civitatis Nigripontensis, peractæ à *Nicolao* Atheniensi metropolitano, die 14. Augusti, anno 1345. Qui subinde archiepiscopus ille *Atheniensis* fuerit quem Raynaldus ad annum 1345. *num. 6.* narrat, Humberto sive Imberto Delphino Viennensi Cruce signatorum in Turcas exercitus duce renuntiato à Clemente VI. monitum fuisse, cum aliis præsulibus hujus regionis, ut ei consilio & opera non deessent. Idem fortassis fuit, vel alius ejus successor, ad quem, aliosque horum tractuum archiepiscopos, scripsit epistolam Innocentius VI. anno 1559. die XI. Maii, quæ extat apud eumdem Raynaldum, ad hunc annum, *num. 16.* ut religionem Christianam adversus Turcarum conatus conservari curarent.

VIII. Franciscus.

Anno 1365. *Franciſcus* Ordinis Minorum provinciæ Romanæ Minister, electus est ab Atheniensi capitulo archiepiscopus hujus ecclesiæ, quam electionem Urbanus V. nescio qua de causa approbare noluit, eum tamen auctoritate apostolica huic sedi suffecit XII. kal. Septembris, (id est die 21. Augusti) ejusdem anni 1365. Wadding. *in annal. Min. to. 4. num. 5. pag. 105.*

IX. Joannes.

X. Antonius II.

Post obitum *Joannis* Atheniensis archiepiscopi, *Antonium Baliſtarium* ejusdem Ordinis Min. sacræ theologiæ bacchalaureum, fuisse renuntiatum hujus ecclesiæ præsulem ab Urbano V. VI. kal. April. (id est die 27. Mart.) refert præfatus Wadding. ad ann. 1370. *n. 19. pag. 142.* Scripserat nihilominus ad annum præcedentem 1369. *n. 1. p. 121.* Joannem Palæologum Imperatorem Græcum, Romanam fidem Romæ quo venerat, professum esse, die 18. Octobris hujus anni, Ind. VII. coram Nicolao Aurenopolitano, & *Antonio Atheniensi,* utroque Ordinis Minor. Ex quo sequi videtur Antonium istum jam fuisse episcopum Atheniensem anno 1369. Antonius fortassis fuit *Atheniensis* ille *episcopus,* ad quem, omisso nomine, litteris suis significavit Gregorius XI. ex eodem Waddingo ad annum 1376. à se evectum esse ad episcopatum Andrensem Benedictum de Nigriponte Franciscanum. Wadding. *to. 4. in Reg. Pontif. p. 155.*

XI. Antonius III.

Antonius de Genebreda Hispanus, Ordin. Prædic. ex provincia Aragoniæ, vir doctus, constitutus fuit archiepiscopus Atheniensis anno 1382. ab Urbano VI. Obiit vero sub eodem Papa, ut in illius regestis legitur. Ita Vincentius Fontana, *in Theatro Domin. p. 59. col. 1.* ex Diago & Plodio ejusdem Ordinis scriptoribus.

XII. Ludovicus.

Ughellus, *to. 1. Ital. sac.* in episcopis Volaterranis, *col. 375.* * *n. 56.* A. *vet. edit.* hæc scribit de isto Ludovico: « *Ludovicus Alliottus,* Pratensis, filius Bartholomæi sacrorum canonum doctoris, *Athenarum* antea *archiepiſcopus,* generalisque sanctæ ecclesiæ thesaurarius, ad episcopatum Volaterranensem translatus est anno 1409. IV. kal. Jun. (id est die 29. Maii.) Interfuit concilio Pisano eodem anno. In Britannia spoliorum collectoris munere functus est, decessitque anno 1411. Hic, quod Athenarum antea fuisset archiepiscopus, pallio utebatur, unde postea nonnulli falso existimarunt Volaterranos præsules usum pallii habuisse. »

ECCLESIA ATHENARUM.

ANDREAS *electus.*

Huic Ludovico, quum ad Volaterranam ecclesiam transiit, designatus successor in sede Atheniensi videtur *Andreas Nicolai de Luca,* Carmelita, sacræ paginæ professor, ex consistor. regestis Alexandri V. die 6. Sept. 1409. Quia tamen in capitulo generali Carmelitarum Bononiæ anno 1411. celebrato, Procurator generalis hujus ordinis est factus, jure dubitatur an Atheniensis archiepiscopus consecratus fuerit. Ita censet Daniel à Virg. Mar. *in Specul. Carmel. tom. 2. pp. 909. & 910. n. 3162.*

XIII. ANGELUS.

XIV. ANTONIUS III.

Anno 1450. vacante sede Atheniensi per obitum *Angeli* ejus præsulis, *Antonius de Omossa* vel *de Ommessa* Ordin. Prædic. huic sedi præfectus est à Nicolao V. die 16. Decembris; & anno sequenti, XVI. kal. April. id est die 17. Mart. ad Acciensem in Corsica translatus, *ex ejusdem Nicolai V. Regestis.* Ita Fontana *in Theatro Domin. p. 59. col. 1.* Addit autem doctiss. P. Antoninus Bremond, *Bullar. Ord. Præd. to. 3. Rom. edit. an. 1731.* « *Accia,* in Corsica (est) sub archiepiscopo » Genuensi. Istius episcopi meminit Ughellus » in episcopis Accien. *to. 4. Ital. sac. pag. 909.* » *edit. II.* Sed silet quod alumnus fuerit Ord. » Prædic. Hinc à nostratibus inter *Accienses* » episcopos non recensetur. *Astanensi* sedi » præficitur à Fontana *pag. 133.* (aiente) quod hæc *Astanensis* sedes est in Corsica.» (Advertendum tamen Fontanam sese emendare in appendice subjecta suo Theatro Dominic. hæc enim habet *pag. 681. Hunc pastorem sub tit. 58. Astanen. posuimus, quæ ecclesia in Corsica non est, nec in Regest. Cancellariæ Apost. nominatur.... Qua de re consule abbatem Michaëlem Justinianum in epistolis memorabilibus, epistola ad Carolum de Vechis archiepiscopum Athenienseṁ.* Ita, inquam, Fontana.) Pergit P. Bremond: «Quia vero hujusce nominis episcopatus ibidem non est, Cavalerius (*Galleriæ Domin.*) *tom. 1. pag. 254. num. 149.* « censet Antonium episcopum *Astensem* fuisse, « in ejusdem nominis comitatu Italiæ, sub « archiepiscopo Mediolanensi.» Emendandus etiam Ughellus in *Acciensium* episcoporum serie; ubi Antonium Alberto nostro de Casinis successisse scribit; non enim huic fuisse substitutum, sed Agnello Ordinis Carmelitarum, liquet ex diplomate dato die 16. Nov. eo anno 1450. quod ibidem profert R. P. Bremond.

XV. ANTONIUS IV.

Waddingus, *tom. 8. annal. Min. ad annum 1511. num. 13. pag. 191.* sub Julio II. Papa, scribit *Fr. Antonium Tubetam* sive *Trombettam* hujus ordinis, virum doctissimum, ad ecclesiam Urbinatem fuisse promotum eo anno die 7. Novembris, & ut talem subscripsisse novem sessionibus concilii Lateranensis; sed sessioni decimæ anno 1515. subscripsisse ut *archiepiscopum Athenarum.* Addit idem Waddingus, *pag. 292. n. 47.* eum obiisse Patavii anno 1517.

XVI. CAROLUS.

Tempore abbatis Michaelis Justiniani, quidam *Carolus de Vechis* archiepiscopus Atheniensis vivebat, ad quem, in epistolis ejus memorabilibus, unam extare ab eo abbate scriptam ait Fontana *in appendice ad calcem Theat. Dom. pag. 681. linn. 10. & 11.*

II. ECCLESIA NEGROPONTENSIS.

EUBŒA, Græcè Εὔβοια, insula est oblonga, ab Attica ad Thessaliam usque, quam à Bœotia Euripi fretum dirimit. *Ad meridiem,* inquit Plinius, *lib. 4. cap. 12. promontoriis duobus, Geræsto* (scilicet) *ad Atticam vergente,* (&) *ad Hellespontum Caphareo, insignis* (est); *à septentrione Cenæo* (itidem promontorio): *nusquam latitudinem ultra 40. millia passuum extendit, nusquam intra viginti millia contrahit: sed in longitudinem universæ Bœotiæ, ab Attica Thessaliam usque, prætenta in 150. millia passuum; circuitu vero trecenta sexaginta quinque.* Inter præcipua hujus insulæ oppida, recensetur *Chalcis,* teste Cellar. *to. 1. geogr. pag. 1255. & seq.* Græcè Χαλκὶς; hodie *Negroponte* Italis, *Egripos* vero Turcis & Græcis incolis appellatur, ex Anton. Baudrand *in Lexico geogr. tom. 1. pag. 260. col. 1.* ad vocem *Chalcis.* Strabo *lib. 10. pag. 448.* B. *edit. Casaub.* de ea ait: *Sane nostra ætate Chalcis citra controversiam principem dignitatem obtinet, & primaria Euboicarum urbs dicitur.* Propter situs commoditatem, & munimentorum robur, una ex tribus urbibus fuit, quas rex Philippus, Demetrii filius Πέδας Ἑλληνικὰς, *compedes Græciæ* appellasse fertur, apud Polyb. Excerpt. *lib. 17. cap. XI.* Erant autem tres illæ urbes *Demetrias, Chalcis, & Corynthus.*

Quandiu Imperatoribus Constantinopolitanis Francici generis subdita fuit Negroponte, Latini ritus episcopum habuit, quem inter suffraganeos archiepiscopi Atheniensis assignavit

Innocentius III. ut supra dictum est *col. 837.* B. C. Ejus vero redditus adeo ampli erant, ut post recuperatam à Græcis Constantinopolim, sedis ejus administratio Patriarchæ Constantinopolitano Latino commissa fuerit, ut vitam dignitatemque sustentaret. Ex sede episcopali postea metropolis evasit. Porro urbs est, ut observat præfatus Baudrand, probè culta & munita, cum duplici castro ad Euripum, & continenti Achaiæ, ob freti illic angustiam 50. tantum passuum, ponte partim ligneo conjungitur. Portu gaudet capaci & valde tuto. Sub dominio fuit reipublicæ Venetæ, quæ ipsam receperat à Rabano Carcerio ejus Duce, sed erepta illis est à Mahumete II. anno 1470. Turcisque subjicitur cum tota insula ejusdem nominis Negroponti. Distat autem 16. milliaribus à Thebis in ortum, & 50. ab Athenis in Boream, Aulidi excisæ proxima, Euripo tantum intercedente. Ita, inquam, laudatus Baudrand. Vide quæ de Chalcide dicta sunt *to. 2.* hujus operis, *coll. 212. 213.*

EPISCOPI NEGROPONTENSES.

I. Theodorus.

II. * * * *electus.*

Theodorus iste episcopus Græcus ecclesiæ Negropontensis, quum civitas illa in ditionem Latinorum transiit initio sæculi XIII. Romani Pontificis communionem sponte amplexus est, propter quod in sua sede permansit. Verum hunc postea dejecit Berardus archiepiscopus Atheniensis, eo quod unctionem Latinorum in consecratione episcopali apud Græcos non usurpatam, accipere renuisset. Ejus autem patrocinium suscipiens Innocentius III. hæc pro illo scripsit *archiepiscopo Neopatrensi, & episcopo Davaliensi, & abbati Sancti-Lucæ Nigripontensis diœcesis,* to. 2. epist. Innoc. III. edit. Baluz. pag. 228. col. 1. *Sua nobis venerabilis frater noster Theodorus episcopus Nigripontis fecit conquestione monstrari, quod, licet coram dilecto filio Benedicto, tituli sanctæ Susannæ presbytero Cardinale, tunc apostolicæ sedis legato sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ canonicam obedientiam promiserit exhibere præstito juramento, & idem legatus episcopatum ipsum auctoritate qua fungebatur confirmarit eidem; archiepiscopus tamen Atheniensis metropolitanus ipsius, occasione assumta ex eo quod idem inungi nolebat juxta consuetudinem Latinorum, præsertim quum idem archiepiscopus mandatum super hoc non haberet apostolicum speciale, ipsum pro suæ voluntatis arbitrio præsumpsit destituere, juris ordine prætermisso, & alium in episcopum loci ejusdem eligi fecit in ejus præjudicium & gravamen. Quum igitur dictus episcopus tam nobis quam ipsi archiepiscopo paratus sit, sicut asserit, canonicam obedientiam exhibere, discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus, quatenus, si est ita, ipsum ad episcopatum prædictum mediante justitia, sublato cujuslibet appellationis obstaculo, restitui faciatis, nec permittatis eumdem super eo indebite molestari, contradictores per censuram ecclesiasticam compescentes, &c. Datum Laterani VI. idus* (id est die 8.) *Decemb. Pontificatus nostri anno XI.* Christi 1208. Hunc Theodorum, licet A Græcum genere & ordinatione, inter episcopos Latini ritus recensemus, quia is Latinis præsulibus sese adjunxit, & quasi Latinus à legato sedis apostolicæ confirmatus est, ab ipso etiam Innocentio Papa eidem sedi restitutus fuit. Quid autem deinceps ei contigerit, quandonam ille excesserit è vita, quotque habuerit successores usque ad annum 1263. nos latet.

III. * * *

Raynaldus ad annum 1263. *n. 21.* scribit B Urbanum IV. pro rebus Latinorum in Oriente resarciendis, post recuperatam à Græcis Constantinopolim plurimam dedisse operam: «Nec modo, inquit, pro erigendo imperiali solio everso Balduini, Pontifici laborandum erat; verum etiam pro fulciendis reliquis Orientalis imperii Latinis principibus, quorum res à (Michaele) Palæologo concussæ atque in periculum abductæ erant; ut docent.... Urbani litteræ ad Patracensem, Corinthiensem, Atheniensem, & Thebanum archiepiscopos, Coronensem, Olonensem, C Lacedæmonium, & *Nigropontensem* episcopos, &c.» Quodnam episcopo huic Nigropontensi nomen fuerit ignoramus.

IV. * * *

Oldoinus, *hist. Rom. Pont. & DD. Card. to. 2.* sub Nicolao III. *col. 230. num. 9. edit. Rom. 1677.* ubi de Jacobo Columna, Cardin. refert inscriptionem olim in ecclesia sanctæ Mariæ in Via Lata affixam, & ex Vaticano codice editam à Floravante Martinello, in qua legitur: «In nomine Domini, Amen. D Anno Domini 1295. pontificatus Domini Bonifacii VIII. PP. (anno 1.) Indict. IX. mense Decembris, die 6. in festo S. Nicolai, consecratio istius altaris sancti Nicolai, facta fuit per *episcopum Nigropontensem* de mandato D. Jacobi de Columna diaconi Cardinalis sanctæ Mariæ in Via Lata, cui ista ecclesia erat in temporalibus & spiritualibus commendata, &c.»

ECCLESIA NEGROPONTENSIS.

V. GUALCHERUS *sive* GUALTERUS.
VI. NICOLAUS.

Gualcherus sive *Gualterus* iste episcopus Nigropontensis, is esse videtur, ad quem, ut ad multos alios præsules, Clemens V. suas direxit litteras encyclicas datas Pictavis pridie idus (id est die 12.) Augusti anno 3. Christi 1307. ut eos invitaret ad concilium Viennense: *In eodem modo archiepiscopo Atheniensi, & episcopis, &c. Mandamus, quatenus vos fratres archiepiscope, & Nigropontensis & Reonnensis episcopi, &c. To. XI. concil. Labb. part. 2. col. 1548.* C. Obiit anno 1313. aut 1314. Clemens enim, audita ejus morte, Nigripontensis ecclesiæ administrationem *Nicolao* Patriarchæ Constantinopolitano ritus Latini contulit, ut ex ejus redditibus suam posset Patriarchalem sustinere dignitatem: hanc etiam sedem inposterum cum eo patriarchatu voluit conjungi, quandiu Constantinopolis sub schismaticorum Græcorum potestate detineretur. Ita refert Raynaldus ad annum 1314. *num. XI.*

VII. ANGELUS.

Augustinus Oldoinus, jam supra laudatus ubi de IV. præsule Nigriponti, ait *ibid. to. 2. col. 720. num. 3.* C. & *col. 750.* sub Gregorio XII. A. *Angelum Corarium,* Venetum, qui Pontifex postea fuit, dictus Gregorius XII. renuntiatum esse à Bonifacio IX. ex episcopo Castellano Venetiarum, Patriarcham Constantinopolitanum cum Chalcidensis (sive Nigripontensis) sacerdotii in Græcia commendatione. Id contigit ante mensem Octobrem anni 1304. cujus prima die obiit Bonifacius. Vide quæ de Angelo dicta sunt inter Patriarchas Constantinopolitanos, *col. 830.* D.

III.

ECCLESIA THERMOPYLENSIS.

THERMOPYLÆ sunt angustus transitus inter mare & præruptos montes, silvis imperviis horrendos, ex Thessalia in Locridem & Bœotiam. Sic describit locum hunc Herodotus *lib. 7. cap. 176.* apud Cellar. *geogr. ant. to. 1. lib. 2. cap. 13. pag. 1121. Thermopylarum, quod ad occidentem vergit, mons est inaccessus & præalti præcipitii, procurrens usque ad Œtam: quod autem viæ in ortum vergit, id à maris excipitur illuvie.* Ex Mich. Anton. Baudrand *in Lexico geogr. tom. 2. pag. 309. col. 2.* distant 90. milliaribus à Chalcide sive Negroponte in occasum æstivum, & 70. à Chrissæo sinu in septentrionem.

De Thermopylis hæc tradit Abraham Ortelius, ad vocem *Thermopylæ* in suo *Thesauro geogr. edit. Antuerp. Plantin. 1596.* «*Thermopylæ,* Θερμοπύλαι, angustiæ sunt, ut à Strabone » *lib. 9.* describuntur, Œtæ montis, qui est inter Macedoniam & Thessaliam. Aditus hujus, » inquit, *Pylæ,* id est, *Portæ* vocantur; item *stena,* sive *angustiæ:* ac *Thermopylæ,* à calidis » lavacris. *Thermopylas* ab aliis Græcis; *Pylas* vero ab incolis & vicinis dici scribit Suidas. » *Scelos* nunc vocari scribit Joannes Lydus. *Terremoto* nostra tempestate vocari tradit Bo- » nacciolus in suo Strabone ex Græco in Latinum verso. *Bocca di Lupo* Nardus in suo Livio » Italico. Latius tamen interdum *Thermopylarum* vocabulum extendi apud alios auctores » constat.... sed quæ Livio (lib. 36. cap. 15.) *Thermopylæ* sunt, Strabonis *Œta* videtur: sic » enim de eo, (monte Strabo) Ænianes *Œtam* accoluerunt. Is mons à Thermopylis & ortu » porrigitur usque ad sinum Ambracium, & occasum. His descriptionibus si quis Græciæ » tabulam adhibeat, perspicuè videt Livii *Thermopylas,* & Strabonis *Œtam* synonyma ejusdem » montis esse: Item *Pylas* horum (esse) partem, nempe ubi eorum transitus patet ad sinum » Maliacum. Ulpianus in Demosthenem scribit hunc transitum 25. pedum tantum spatio fuisse, &c.» Hucusque Ortelius. Eò autem loci fuisse ejusdem nominis *Thermopylarum* civitatem, cui sæculo decimo-tertio, post captas à Francis & Venetis Constantinopolim & circumjacentem regionem, episcopi Latini ritus præfecti sunt, ut Atheniensis sedis suffraganei, colligitur ex sequentibus episcopis *Thermopylarum* dictis.

EPISCOPI THERMOPYLARUM.

I. ARNULFUS.

INter epistolas Innocentii III. Papæ, quæ extant apud Baluzium *tom. 2. epistolar.* hujus Pontificis nonnullæ occurrunt ad *episcopum Thermopylensem* scriptæ annis 1208. & 1210. Is quidem præsul interdum *Fermopylensis* & *Cermopylensis* in iis dicitur; sed id amanuensium incuria videtur contigisse. Illas brevitatis gratia hic indicabo tantum. Sunt scilicet *epist. 152. lib. XI.* an. 1208. & *6. 13. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 114. 151. & 192. lib. 13.* an. 1210. In his quidem epistolis, quæ de variis negotiis scriptæ sunt, nomen istius episcopi desideratur, verum detegitur fuisse *Arnulphus,* ex *epist. 57. lib. 15.* ejusdem Papæ, in qua

Arnulphum

Arnulphum ex Thermopylensi ecclesia ad A metropolitanam Sarrensem transtulit. Titulus est: *Arnulpho Sarrensi archiepiscopo, ejusque successoribus canonicè substituendis in perpetuum.* Post pauca: *Quocirca, venerabilis frater in Christo, tuam volentes personam propensius honorare, te ad Sarrensem metropolim ab ecclesia transtulimus Thermopylensi, teque apud sedem apostolicam constitutum palleo insignivimus, &c.* Finis est: *Datum Laterani, per manum Joannis sanctæ Mariæ in Cosmidin diaconi Cardinalis sanctæ Romanæ ecclesiæ, VIII. kal. Jun.* (id est die 25. Maii) *Indict. XV.* B *Incarnationis Domini anno 1212. Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ III. anno quintodecimo.* Quis illi successerit in Thermopylensi ecclesia nos fugit: nec subsequentes episcopos magis novimus, usque ad sæculum XV.

II. Silvester.

Silvester Calbus de Corono, Ord. Prædic. episcopus Thermopylensis in Romania provincia Atheniensi, à Gregorio XII. creatus est, *VIII. idus* (id est die 6.) *Junii, anno 6.* qui fuit C Christi 1412. Ita quædam manuscripta Bzoviana, apud Fontanam, *in Theatro Dominicano pag. 305. col. 2. tit. 580.*

III. Petrus.

IV. Joannes I.

Waddingus, *to. 6. annal. Min.* ad annum 1466. *num. 5. pag. 661.* scribit, ad Thermopylarum sedem in Græcia, sub archiepiscopo Athenarum, per obitum *Petri* ejus præsulis vacantem, evectum fuisse eo anno pridie kalend. Decembris, (id est die ultima Nov.) à Paulo II. *F. Joannem de Hemburg,* Minoritam, Baccalaureum in theologia.

V. * * *

Ex eodem Waddingo, *to. 7. n. 52. p. 19.* Thermopylensi ecclesiæ, sub archiepiscopo Atheniensi, *N.* sacræ theologiæ professor Ord. Min. à Sixto IV. anno 1476. III. kal. Januar. (id est die 30. Decemb.) præfectus est. Is fortassis fuit *Joannes* qui modo sequitur, ex hypothesi tamen quod alius ab eo fuerit, ejus hic meminimus.

VI. Joannes II.

VII. Stephanus.

Ecclesia Thermopylensi vacante an. 1484. per obitum *Joannis* ejus episcopi, de quo nihil aliud novimus, *Stephanum Kanor* Ord. Præd. ei substituit illo anno Innocentius VIII. Papa, ut constat ex duobus ejus diplomatibus datis, primum quidem die 17. Nov. alterum vero die 15. Decemb. Apud doctiss. P. Bremond, *to. 4. Bull. Ordin. Præd. edito Romæ anno 1732. pp. 76. & 77.*

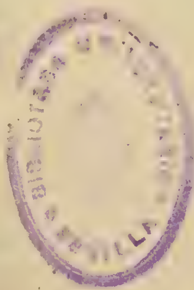
VIII. Joannes III.

IX. Alphonsus.

Ecclesia Thermopylarum vacante per obitum *Joannis* ejus episcopi, illi præfecit Innocentius VIII. IV. Non. (id est die 2.) Decembris anno 1491. *Fr. Alphonsum de Spina* Ord. Min. quem Waddingus id referens ad eum annum, *to. 7. num. 69. pag. 274.* censet auctorem fuisse *Fortalitii fidei.*

X. Ludovicus.

Anno 1521. die 2. Octobris, episcopus Thermopylarum renuntiatus est à Leone X. *Ludovicus Galteri*, Ordin. Præd. ex ejusdem Pontificis diplomate quod refert præfatus R. P. Bremond, *tom. 4. Bullar. pag. 405.*

IV. ECCLESIA MEGARÆ.

Megarensium regio, dicta *Megaris,* Græcè Μεγαρὶς, Plinio *lib. 4. cap. 7.* Atticæ pars est; aliis tamen, ut ei proxima & contigua ab Occidente habetur. Illius caput est *Megara,* Græcè τὰ Μέγαρα neutro genere, civitas nobilis quæ contra Athenienses & Corinthios sæpius præliata est. De ea hæc tradit Stephanus Byzantius: *Urbs est circa Isthmum* (Corinthiacum) *media inter Peloponnesum, & Atticam, & Bœotiam. Cujus navale Nisæa. Sic vero denominata fuit à Megareo filio Apollinis, vel* (potius) *Ægei filii Pandionis, filii Erechthei, filii Vulcani. Vel* (etiam) *propter regionis asperitatem .... Megareus fuit Theognis qui Paræneses scripsit. Erat vero inibi Schola philosophorum* Megarensium *dicta, quæ recepit Euclidem Megarensem Socraticum,* ut narrat Strabo *lib. 9.* (his verbis: *Multas habuit mutationes Megarensium urbs; tamen etiamnum durat: habuit aliquando & Philosophorum Scholam, qui Megarici dicebantur, successores Euclidis Socratici, patriâ Megarensis.*) Postea quum Megarenses, ut observat Thomas de Pinedo *in notis ad præfatum Stephanum, pag. 450. annot. 17. col. 2.* ab Atheniensibus defecissent, illis interdictum fuit portubus in ditione Atheniensium sitis, auctore Thucidide *lib. 1.* Quapropter Euclides muliebri vestitu ad Socratem se conferebat, teste Aulo Gellio *Noct. Attic. lib. 5. cap. 10. Peloponnesii,* ex Velleio *lib. 1. cap. 2. digredientes finibus Atticis Megaram, mediam Corintho Athenisque urbem,*

ECCLESIA MEGARÆ.

condidere. Quæ colonia tandem Romana facta est, unde Plinius supra citatus, ait: *appellatur Megaris,* (ipsa regio) *à colonia Megara.* Nunc parvam esse admodum scribit Mich. Anton. Baudrand *in Lexico geogr. to. 1. p. 640. col. 2.* duobusque milliaribus distat à sinu Saronico, ab Athenis vero 26. milliaribus in occasum, & totidem à Corintho in ortum æstivum.

Hujus civitatis, præter modo memoratos, meminere Scylax in Μέγαρα, Ptolemæus *lib. 3. cap. 15.* Pausanias *lib. 1.* & T. Livius in diversis locis. Duplici arce instructa erat, quarum alteri quidem *Nisææ,* alteri vero ab Alcathoo ejus conditore *Alcathoe* nomen fuit, necnon navali Nisæa quoque dicto, ad quod usque Athenienses longos muros ædificaverant. Vide Abrahamum Ortelium *in Thesaur. geogr.* & Cellar. *t. 1. geogr. antiq. l. 2. c. 13. p. 1167.*

EPISCOPI MEGARÆ.

I. GRATIADEUS

ANno 1303. sedebat *episcopus Salvin.* id est, *Megarensis,* sic dictus ex *Salvia,* quam esse *Nissæam* sive *Nisæam* Megarensium portum tradit Baudrand *tom. 2. geogr. pag. 26. col. 1.* Hunc *Megarensem* fuisse episcopum doctiss. P. Bremond observat *tom. 2. Bullar. nota XI.* in bullam XIV. Benedicti XI. quem ut beatum quotannis die ejus anniversaria 7. Julii in diœcesibus Tarvisina & Perusina, & toto Prædic. Ordine, officio colendum ecclesiastico sacra Congreg. rit. & SS. Papa Clemens XII. die 29. Novemb. anno 1738. decrevere. Is quippe Gratiadeus, pluresque alii in præfata Benedicti bulla nominati præsules, inter quos & Leonardus Patriarcha Constantinopolitanus, Benedicto, qui tunc Nicolaus Cardinalis episcopus Ostiensis erat, Patavii templum FF. Præd. solemni ritu die 11. April. consecranti adstiterunt.

II. FRANCISCUS.

Ughellus, *tom. 4. Ital. sac. veter. edit. in episcopis Albensibus, col. 409. num. 29.* D. narrat de Lazarino episcopo Albensi sub Mediolanensi metropoli, hunc anno 1357. concessisse *Francisco episcopo Magarensi* (Megarensi) facultatem conferendi ordines apud Dianum suæ diœcesis locum.

III. FAUSTINUS.

Bonifacius IX. Papa Megarensis ecclesiæ episcopum constituit *F. Faustinum de Richettis,* Brixiensem, Ordin. Prædic. IV. Nonas (id est die 4.) Martii, anno 1392. de cujus promotione Bzoviana manuscripta hæc referunt, apud Fontanam *in Theatro Dominicano p. 232. tit. 376. col. 1. Faustinus de Richettis de Brixia Ordin. Præd. episcopus Megaren. à Bonifacio IX. quarto Non. Martii anno 3.*

IV. JOANNES.

V. NICOLAUS.

Post obitum *Joannis* episcopi Megarensis, qui probabiliter Faustino successerat, huic ecclesiæ præfecit idem Bonifacius IX. Papa die 10. Decemb. anno 1400. *Nicolaum de Pilsva* vel *Pilsna,* ut à nonnullis appellatur

A Ordin. Prædic. Id constat ex diplomate ejus promotionis, apud doctiss. P. Antoninum Bremond. *t. 2. Bullar. Ordin. Præd. p. 404.*

VI. LAURENTIUS.

Laurentius Alphonsi, Lusitanus, Ordin. Eremit. S. August. Megaræ episcopus designatus est à Joanne XXIII. Papa anno 1410. VII. idus (id est die 9.) Julii. Ita ex Regestis Consistorialibus refert Thom. de Herrera *Alphab. Augustin. to. 2. pag. 13. col. 2.*

VII. ANDREAS I.

Ughellus, *tom. 3. Ital. sac. vet. edit. in* B *episcopis Adjacensibus, col. 596. num. 13.* D. de eo Andrea ita scribit: « *Andreas,* ex episcopo Civitatensi, huc (id est ad ecclesiam « Adjacensem) translatus est anno 1422. pridie « Nonas (sive die 4.) Septemb. Deinde anno « 1427. III. Non. (id est die 5.) Maii, ad « episcopatum Megarensem. » Dubitat Ughellus *ibid.* an Andreas iste non sit ille Andreas Hispanus monachus Benedictinus, de quo paulo supra *col. 595. num. 3.* D. mentionem fecit, quique ex episcopo Civitatensi, factus est episcopus Adjacensis. Licet enim hujus meminerint Trithemius *lib. 4. de scriptoribus eccles. cap. 44.* & Wion *lib. 2. Ligni vitæ,* non C tamen indicant tempus quo floruerit.

VIII. ANDREAS II.

Andreæ præfato, ni fallor, successit *Andreas* alter, *Dias* cognominatus, Ulissiponensis, Ord. Præd. qui quum hanc ecclesiam sanctè administrasset ab anno 1432. quo fuerat consecratus, in conventum suum Ulissiponensem regressus est, ubi reliquum vitæ piissimè transegit. Unionis decreto in synodo Florentina anno 1439. condito subscriptus legitur iis verbis, *tom. 13. concil. Labb. col. 1169.* A. *Ego Andreas Hispanus Portugal-* D *lensis, episcopus Megarensis, subscripsi.* Citat Fabricius, *tom. 10. pag. 435. & seq. Andreæ Megarensis episcopi tractatum de Græcis errantibus eorumque erroribus,* quem ait exstare in bibliotheca Cardinalis Sirleti. Andreæ meminere (præter P. Echard. *in indice to. 1. script. Ord. Præd. præfixo, p. 26. col. 1.* qui tamen

ignoravit hoc ejus opus modo citatum, unde hunc inter scriptores ejusdem Ordinis non recensuit:) Ludov. Souza, *hist. prov. Portug. Ord. Præd. edit. 1623. part. 1. lib. 3. cap. 36. fol. 193. verso.* & alii.

IX. PETRUS.

Initio sæculi XVI. Megarensis episcopus erat *Petrus Aureacella.* Ab anno 1505. usque ad annum 1512. ecclesiam Monteregalensem in Sicilia administravit vice Alphonsi II. de Aragonia ejus præsulis, Ferdinandi Hispaniarum regis filii illegitimi. Ita Rocchus Pirrus *tom. 1. Sicil. sac. in archiepiscopis Monteregalensibus, pag. 426. num. 22.*

X. JULIUS *sive* JULIANUS.

Julius Stamiranus vel *Staniranus* Ordin. Prædic. episcopus Megarensis constitutus est anno circiter 1561. à Pio IV. ut catholicorum in insula Cypro curam gereret. Sic enim in actis consistorialibus legitur: *Die 24. Oct. referente Cardinale Amulio, providit Pontifex ecclesiæ Megarensi in partibus infidelium, de persona fratris Julii Stanirani, Armeni, totius populi in insula* (Cypri) *existentis, ac etiam tam majoris, quam cæterarum omnium ecclesiarum Armenorum ejusdem insulæ curam ei com-* A *mittendo; ita quod ipse in his tanquam suffraganeus archiepiscopi Nicosiensis, curam & regimen hujusmodi suscipiat, & exerceat.* Hæc refert doctiss. P. Bremond, *to. 5. Bullar. FF. Præd. Romæ edito anno 1733. pag. 104.* ubi & subdit opinari se hunc esse Julianum illum episcopum Armenorum de quo R. P. Echard, *to. 2. scriptorum Ord. Præd. in indice episcopor. pag. 31.* ait: *Julianus episcopus Armenorum in Cypro à suis electus, & à Pio IV. confirmatus, Cypro insula* (post modum) *à Turcis invasa, à Pio V. positus est episcopus Bovensis in Cala-* B *bria sub Rhegiensi.*

XI. * * *

In nuntiis publicis per annum 1642. Gallicè scriptis, fit mentio de quodam *episcopo Megarensi,* & suffraganeo episcopi Constantiensis, qui creatus est episcopus eo anno die 16. Decemb. & die 22. ejusdem mensis Romæ consecratus à Cardinale Rocci, *pp. 54. & 69.*

XII. VINCENTIUS.

Ex iisdem nuntiis per annum 1727. pag. 188. eo anno die 17. Mart. *Vincentius Magnati* renuntiatus est episcopus Megarensis in Macedonia, à SS. Papa Benedicto XIII.

V. ECCLESIA DAVALIÆ *sive* DIAULIÆ, DAULIÆ *aut* DAULIDIS.

DAVALIA illud fuisse oppidum videtur quod à priscis scriptoribus *Daulium,* Græcè Δαύλιον, à Polybio *lib. 4. cap. 26.* & *Daulis,* Græcè Δαυλὶς, ab Homero, Livio, Pausania, Stephano appellatur, & urbibus Phocidis regionis annumeratur. *Dauliæ* Thucydides meminit *lib. 2.* ἐν Δαυλίᾳ τῆς Φωκίδος ὤκει, *in Daulia Phocidis* (Tereus) *habitabat.* De ea urbe hæc habet Strabo *lib. 9. pag. 423.* B. *editionis Casaubonis, Paris. 1620. Jam in mediterraneis fermè versus ortum solis à Delphis, oppidulum est Daulis, ubi ferunt Tereum illum Thracem dominatum fuisse, eodemque fabulam de Procne & Philomela referunt. Thucydides Megaram locum rei quæ narratur assignat. Loci nomen videtur ductum à densitate, quod Daulos* Δαυλοὺς *vocarent olim loca stirpibus consita. Porro quam Homerus Daulidem* Δαυλίδα *vocat, posteriores Dauliam dixerunt,* οἱ δ' ὕστερον Δαυλίαν. Thomas de Pinedo Lusitanus, in notis ad Stephanum Byzantium *pag. 225. col. 2. annot. 56.* observat in verbis Græcis Stephani, pro voce Δαυλῖ, legendum esse ex Strabonis *lib. 9.* Δαυλίαν..... Et pergit: sed sicut ex Strabone correximus Stephanum, sic etiam ex Stephano corrigendus est Strabo, apud quem..... pro Δαυλοὺς lege Δαῦλα (neutrum scilicet pro masculino in plurali) Δαῦλον enim, ut scribitur apud Stephanum est τὸ δασὺ densum, asperum, hirsutum; quod confirmatur ex Hesychio, qui eodem modo inquit Δαῦλον, δασύ. Pausanias scribit in *Phoc. cap. 4.* Daulidem abesse ab oppido Panopeo septem stadiis, & propinquam Parnasso, sic tamen ut ex Daulide in Parnassum ascendatur longiore via, sed minus difficili, quam quæ ex Delphis est. Vide Cellar. *geogr. antiq. to. 1. lib. 2. cap. 13. pag. 1129.* De Daulide hæc observat Mich. Anton. Baudrand *in Lexico geogr. to. 1. pag. 327. col. 1.* Daulis, urbecula Phocidis in Achaia Ptolemæo.... episcopalis sub archiepiscopo Atheniensi, in excelso tumulo sita, 15. milliar. à Delphis distat in septentrionem Elatæam versus. *Daulia* etiamnum dicitur in vicum redacta, ut quidam credunt. In notitia Græcorum episcopatuum P. Goar, quæ extat ad calcem Codini *de Officiis, num. 2.* assignatur sub throno 28. Athenarum Græciæ, ὁ Διαυλείας, *Diauliæ, pag. 391.* Sæculo XII. præsule Latini ritus donata est,

ECCLESIA DAVALIÆ *sive* DIAULIÆ, *aut* DAULIDIS.

EPISCOPI DAVALIÆ *sive* DAULIDIS.

I. * * *

A

EPiscopi *Davalienſis*, nomine ejus tacito, plurima mentio occurrit in epiſtolis Innocentii III. *to. 2. edit. Baluz.* quarum nonnullæ ad ipſum ſcriptæ ſunt de variis negotiis, puta 179. 191. & 252. lib. XI. anno 1208. 102. 110. 136. 154. 155. 156. & 192. lib. XIII. anno 1210. 29. 53. 60. 77. & 78. lib. XV. anno 1212. & 97. lib. XVI. anno 1213.

II. ANTONIUS I.

III. PHILIPPUS.

Anno 1376. vacante per obitum cujuſdam *Antonii*, Davalienſi ſede, ad eam promotus eſt à Gregorio XI. v. kal. Febr. id eſt die 28. Jan. *Philippus de Ardizoni* Minorita. Wading. *to. 4. annal. Minor. p. 220. n. 6.*

IV. ANTONIUS II.

V. NICOLAUS.

Bonifacius IX. anno 1392. eccleſiæ Davalienſi per obitum *Antonii* epiſcopi vacanti, præfecit VIII. idus (id eſt die 6.) Novemb. *Nicolaum de Neritano Ord. Min.* Ex eodem Wadding. *to. 4. pag. 298. n. 16.*

VI. JOANNES.

B Patavii obiit anno 1441. ſepultuſque eſt *Joannes*, Eremita ſancti Auguſtini, epiſcopus Davalienſis, cujus ſepulcro hæc inſcriptio appoſita eſt: *Sepultura R. Domini Joannis, epiſcopi Davalenſis anno M. CCCC. XXXXI. die 6. Jul. Ordin. fratrum Eremitarum ſancti Auguſtini.* Ita Thomas de Herrera, *Alphab. Auguſt. to. 1. pag. 432. col. 1.*

VI.

ECCLESIA AVELENSIS *ſive* AVALONENSIS.

QUÆ à Latinis noſtris *Avalonenſis* vel *Avelenſis* civitas dici ſolet, cenſetur eſſe illa *Aulon*, de qua Stephanus Byzantius de urbibus & populis ait, Αυλὼν, πόλις Λακωνικὴ, μία τῶν ἑκατὸν, *Aulon, urbs Laconica, una ex centum.* Memoratur à Strabone *lib. 8. p. 350. A. edit. Caſaub.* Mich. Anton. Baudrand *in Lexico geogr. to. 1. pag. 126. col. 2.* de illa urbe hæc ſcribit: « *Aulon* urbs Taulantiorum in Macedoniæ ora occidentali & in Pelaſgoniæ tractu, » teſte Plinio; Aulon navale dicta à Ptolemæo, nunc *La Valona* Italis, urbs eſt Albaniæ » ſuperioris, alias epiſcopalis ſub archiepiſcopo Athenienſi, poſtea ſub Dyrrachino: deinde » metropolis & ipſa effecta à Græcis. Probe munita eſt cum arce & portu ampliſſimo, ſeu » verius ſinu quem duo caſtra muniunt ad ejus oſtium. Sedes eſt præfecti Turcarum in con» finio Epiri inter Apolloniam ad ſeptentrionem & montes Acroceraunios ad meridiem, juxta » fauces maris Adriatici.... & 70. milliar. diſtat ab Hydrunto urbe Italica in ortum. »

EPISCOPI AVALONENSES.

I. * * *

INter epiſtolas lib. XIII. Innocentii III. *tom. 2. edit. Baluz.* extant 13. 47. & 102. cuidam *electo Avelenſi epiſcopo*, & 192. *epiſcopo Avalonenſi*, ſcriptæ anno 1210. ad quem etiam dirigitur anno ſequenti epiſtola 112. lib. XIV. *Epiſcopus* iſte *Avalonenſis*, nonnullique alii Latini Præſules Orientis, interfuerunt anno præfato 1210. pactis conventis cum Thoma Mauroceno primo Patriarcha Conſtantinopolitano ſancitis de ſervandis bonis, juribus & privilegiis eccleſiarum, ut conſtat ex bulla Honorii III. data Signiæ pridie Non. (id eſt die 4.) Septemb. anno VIII. Chriſti 1223.

II. NICOLAUS.

Nicolaus epiſcopus Vallonenſis (La Valona) unus fuit Præſulum qui B. Nicolao de Tarviſio Ord. Præd. tunc Cardinali epiſcopo Oſtienſi, & poſtea ſummo Pontifici ſub nomine Benedicti XI. baſilicam cœnobii Pata-

C vini ejuſdem Ordinis ſolemni ritu die 11. April. anno 1303. conſecranti aſtiterunt. Id habetur ex duobus hujus Benedicti de ea conſecratione diplomatibus, datis, uno quidem die modò laudato dum Cardinalis eſſet, altero autem anno ſequenti 1304. die 4. Februar. dum eſſet Papa, quæ exhibet R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. pp. 86. & 87.*

III. JACOBUS.

Daniel à V. M. *Speculi Carmelit. tom. 2. pag. 930. num. 3256.* refert iſtud epitaphium legi Venetiis in eccleſia Carmelitarum: *Hic* D *eſt ſepultus venerabilis Pater & DD. Fr. Jacobus de Venetiis, Ordinis beatæ Mariæ de Carmelo, epiſcopus Evellonenſis, qui obiit anno Domini 1345. die penultima Octobris.* Hæc porro ſedes *Evellonenſis*, ipſa eſt veroſimiliter *Avelonenſis.*

IV. JOANNES.

V. GUILLELMUS.

VI. STEPHANUS.

Anno 1437. tranſlato *Joanne Raphael*, qui

reginæ Franciæ à confessionibus fuit, à sede Avelonensi ad Silvanectensem in Gallia, episcopus Avelonensis renuntiatus est eodem anno VI. idus (id est die 10.) Maii, *Guillelmus Aucupis* Ordin. Minor. ab Eugenio IV. teste Wadding. *in annal. Min. to. 5. num. 34. p. 320.* Verum probabilissimum est, utrumque hunc episcopum, titulum duntaxat ecclesiæ Avelonensis gessisse, nec ad eamdem regendam perrexisse. Idem sentiendum de *Stephano Paris,* Gallo, Ord. Præd. constituto episcopo Avelonensi à Jul. III. anno 1551. & suffraganeo archiepiscopi Rotomagensis, cujus meminere Fontana *in Theat. Domin. pag. 112. tit. 2.* ex Actis Consist. Jul. III. Cavaler. *to. 1. pag. 398. num. 157.* P. Jacob. Echard. *to. 2. script. Ord. Præd.* & R. P. Bremond, *to. 5. Bullar. ejusd. Ord. p. 37.*

ECCLESIA AVELENSIS *sive* AVALONENSIS.

VII. ECCLESIA ZORCONENSIS.

EPISTOLA Innocentii III. ad Berardum primum Atheniensem metropolitam ritus Latini, de qua mentio facta est supra *col. 837.* C. ecclesiam *Zorconensem,* inter alias undecim, eidem archiepiscopo subjicit. De ea tamen, ejusve episcopis, nihil aliunde reperi.

VIII. ECCLESIA CARISTYÆ.

EUBŒA, Græcè Εὐβοία, insula est oblonga, ab Attica ad Thessaliam, & à Bœotia Euripi freto dirimitur. Hujus oppidorum maxime celebratur Κάρυστος *Carystus,* quod Ptolemæus *lib. 3. cap. 15.* posuit inter Caphareum & Geræstum. Hæc Strabo post initium *lib. 10.* de eo oppido habet: *Carystus sub monte Ocha sita est; in propinquo Styra & Marmarium, ubi Carystiæ columnæ exscinduntur.* Suffragatur Stephanus Byzantius aiens: *Carystus urbs sub Ocha civitate Eubœæ,* ὑπὸ τῇ Ὄχῃ πόλει τῆς Εὐβοίας· (ad quæ verba Thomas de Pinedo Lusitanus *ibid. pag. 361. num. 61.* ait: Quum Ocha non fuerit *urbs,* sed *mons,* apud Stephanum pro πόλει, lege fidenter ὄρει τῆς Εὐβοίας, id est, *monte Eubœæ,* quod etiam ipse in eadem sectione confirmat) Pergit Stephanus: *A Carysto Chironis filio* (hoc nomen sumpsit) *Theodoridas* Chironiam Χειρωνίαν *eam vocat; jacet vero prope Myrtoum pelagus, sub monte* ὑπὸ τῷ ὄρει *Ocha.... In hac urbe* (Carysto) *nascitur lapis qui raditur & texitur, sic ut linteolum textura fiat, quod, quum sordidum est, in flammam injicitur, ac mundatur à sordibus, ac si fuisset lotum.* (Id Stephanus *ex Strabone lib. 10.* inquit laudatus Thomas de Pinedo, *pag. 362. n. 63.* Sed *apud Strabonem pro* τὰ ὑφάσματα, *lege ex nostro auctore* τῇ ὑφῇ: *genus istud lini Latini vocant* amiantum, *Græci* ἄσβεστον, *de quo videsis* Coel. Rhodigen. *antiq. lect. lib. 8. cap. 16.* Pancirol. *rer. memorab. tit. 4.* & Leonicum *de varia historia lib. 1. cap. 93.*)

Mich. Anton. Baudrand, *in Lexico geogr. to. 1. pag. 236. col. 2.* ita loquitur de Carysto: «Eubœæ insulæ Straboni, quæ & *Carystos,* nunc etiam *Carysto* incolis, teste Sophiano, » *Castelrosso* Italis, & *Chasteauroux* Gallis, teste Babino: Est autem urbecula episcopalis sub » archiepiscopo Chalcidensi, versus Caphareum promontorium in ora Orientali insulæ, » 60. milliar. distans à Chalcide (sive Negroponto) in ortum, & 15. à Geresto in septentrionem. Marmore abundat quod Carystium nominatur.» In notitia Græcorum episcopatuum, quæ extat ad calcem Codini *de Officiis,* sub throno 28. Athenarum Græciæ septimo loco recensetur ὁ Καρύστου, *Carysti p. 391.* Hanc, inter cæteras, Atheniensi metropoli Innocentius III. assignavit in epistola ad Berardum jam multoties laudata. Nullus tamen hujus ecclesiæ præsulum Latini ritus nobis innotuit. Discimus tantum ex doctiss. P. Antonino Bremond, *tom. 6. Bullar. Ord. Præd. Romæ edito anno 1735. pag. 520. Fr. Maginum Ventalliol, hujus Ordinis cœnobii Barchinonensis alumnum, episcopum Carystensem in Eubœa, sub archiepiscopo Atheniensi,* fuisse constitutum anno 1718. à Clemente XI. *& Fokiensis provinciæ Sinensis Apostolicum administratorem missum.* Testem vero appellat R. P. Dominicum Ponsi, in vita R. P. Antonini Cloche Magistri Generalis Ordin. Præd. *cap. 8. pag. 215. n. 57.*

IX. ECCLESIA CORONENSIS.

CORONEA, urbs Græciæ in Bœotia regione, Plinio & Straboni, nunc *Corone* dicta, teste Pineto, loco edito sita, prope lacum Copaïdem ubi Cephissus fluvius in eum influit, episcopalis est sub archiepiscopo Atheniensi, sed parva admodum, & in vicum

ECCLESIA CORONENSIS.

redacta sub dominio Turcarum, inter Cherroneas ad occasum, & Copas ad ortum, 20. milliaribus ab urbe Thespiis distans. Hæc Michael Antonius Baudrand *in Lexico geogr. tom. 1. pag. 301. col. 2.* In notitia Græcorum episcopatuum P. Goar, quæ extat ad calcem operis Codini *de Officiis, &c. edit. Parif. 1648.* legitur *pag. 391.* sub throno 28. Athenarum Græciæ, *num. 3. γ.* ὁ Κορωνείας, 3. *Coroniæ. Coroniacensem* ecclesiam, inter alias Athenarum suffraganeas recenset Innocentius III. in epistola ad Berardum, ut supra dictum est *col. 837.* C. Verum neminem ex ejus præsulibus ritus Latini reperimus ante sæculum decimum-quartum, aut decimum-quintum.

EPISCOPI CORONENSES.

I. Paulus.

II. Petrus.

Waddingus, *tom. 4. annal. Minor.* ad annum 1367. *num. 9. pag. 120.* scribit *Coronensi* ecclesia, *in Peloponneso, sub archiepiscopo Atheniensi,* vacante per translationem *Pauli* ejus præsulis ad ecclesiam Castellanam, ei suffectum fuisse *F. Petrum Cornarium,* Ord. Minor. nobilem Venetum, eo anno 1367. XVIII. kalend. Maii, id est die 14. April. ab Urbano V. At Paulum Petri hujus prædecessorem non memorat Ughellus *to. 1. Ital. sac. vet. edit.* inter episcopos ecclesiæ Castellanæ. Præterea nescio an duo illi episcopi non potius sederint *Coroneæ* sub Patracensi archiepiscopo, quam *Coroneæ* sub Atheniensi: Nam idem Waddingus, qui *Coroneam* eo loci dicit esse sub archiepiscopo Atheniensi, dicit etiam esse *in Peloponneso. Coronea* porro urbs *Peloponnesi,* Patracensi archiepiscopo subest, non Atheniensi; & reipsa duæ occurrunt Coroneæ, sedes episcopales, in notitia relata, una quidem *Bœotiæ* subjecta throno 28. *Athenarum Græciæ, num. 3.* ὁ Κορωνείας, *Coroniæ* sive *Coroneæ, pag. 391.* altera vero subdita throno 32. *Patrarum Peloponnesi* metropoli, *n. 3.* ὁ Κορώνης, *Coronæ, ibid. pag. 392.* Hîc autem istorum præsulum meminimus, ex hypothesi quod *Coroneæ* metropolis Atheniensis suffraganeæ præfecti fuerint.

III. Martinus.

IV. Proculus.

Anno 1419. ecclesiæ *Coronamensis,* sive ut observat R. P. Antonin. Bremond, *tom. 2. Bullar. Ordin. Prædic. pag. 702. Coroneæ,* in A Bœotia sub archiepiscopo Atheniensi, *Martinus* curam gerebat, cui defuncto successor designatus est anno 1420. die 15. Januar. à Martino V. *F. Proculus de Lepays,* Ordin. Præd. Diploma profert idem R. P. Bremond *ibid. pag. 575.* Hunc autem episcopum ignorarunt scriptores Ord. Præd.

V. Franciscus.

VI. Matthæus.

Francisco episcopo *Coroneæ in Peloponneso, sub archiepiscopo Atheniensi,* viam omnis carnis B ingresso, ei substitutus est ab Eugenio IV. anno 1435. die 22. Septemb. *F. Matthæus de Sirinno,* Ordin. Minor. in theologia Baccalaureus, & Pœnitentiarius D. Papæ. Ita Wadding. ad hunc annum, *num. 16. tom. 5. annal. pag. 272.* qui etiam exhibet *in Regest. Pontif. pag. 223.* diploma hujus promotionis, *Attentæ considerationis, &c.* Sed hallucinatur ipse, ut supra in Paulo & Petro Coronensibus episcopis monuimus, sive dum ait *Coroneam* hanc esse *in Peloponneso,* sive dum eam subjicit *metropoli Atheniensi.* De his itaque duo- C bus præsulibus idem esto judicium, ac de duobus præfatis Paulo & Petro. Matthæum probabile est, illum fuisse episcopum Coronensem, ad quem Albertus Sarthianensis Vicarius Generalis Ord. Min. epistola sua x. data ex Padua die 16. Mart. anno 1443. scribit, se, propter ipsius, & episcopi Ariminensis suffragium, fratrem aliquem ejusdem Ordinis extremo supplicio mulctandum, mitissimè punivisse. Extat ea epistola *tom. 3. Veter. Scriptor. RR. PP. Edm. Martenne & Ursini Durand Bened. Congr. S. Mauri, edit. Parif. 1724. coll. 801. & 802.*

X. ECCLESIA ANDRENSIS.

Andrus freto dirimitur ab Eubœa australi, & alio angustiore ab insula Teno, ex Cellar. *geogr. antiq. to. 1. lib. 2. cap. 14. pp. 1083.* & 1084. Stephanus Byzantius de ea ita loquitur: *Andros* Ἄνδρος, *insula una Cycladum, sic denominata fuit ab Andro Eurymachi, vel Anani fratre, Œnotroporum patre; quem* (Andrum) *aliqui dicunt Andrieum* Ἀνδρέα, *& Anani filium.* Quibus hanc notam subnectit Thomas de Pinedo, *num. 33. p. 82.* « Cyclades » insulæ dictæ fuere, quod circa Delum in orbem sitæ fuerint, (teste) Plinio *lib. 4. hist. nat.* » *cap. 12.* qui etiam asserit primam earum cognominatam fuisse, ex Myrsilo quidem *Cauron,* » deinde *Antandron,* ex Callimacho autem *Lasiam,* ex aliis demum *Nonagriam, Hydrussam* &

Epagrin.» Hanc scribit Mich. Anton. Baudrand *tom. 1. pag. 59. col. 2.* nunc subesse archiepiscopo Naxiensi, portum vero habere satis tutum, & 60. vicos in quibus degunt 6000. Christiani. Duos hic existere præsules, Latinum unum, Græcum alterum. Insulam autem alias fuisse sub dominio Sanutorum nobilium Venetorum, antequam anno 1538. occuparetur à Turcis; illam distare 55. milliaribus à Cea insula, 4. à Teno in occasum, & 15. à Geresto Eubœæ promontorio in ortum. Denique circuitum ejus esse 70. milliaribus. Ecclesiam Andrensem Atheniensi metropoli subjectam declaravit Innocentius III in epistola sæpius citata ad Berardum archiepiscopum Atheniensem. Nullus tamen ejus præsulum ritus Latini ad notitiam nostram devenit, qui sederit ante annum 1272. In notitia Græcorum episcopatuum, quæ extat ad calcem Codini *de Officiis*, 4. loco assignatur sub throno 28. Athenarum: ὁ Ἄνδρου *Andri*, *pag. 391.* ECCLESIA ANDRENSIS.

EPISCOPI ANDRENSES.

I. PLACIDUS.

MILENSIUS in *Alphabeto Augustiniano*, teste Thoma de Herrera in opere ejusdem nominis, tradit ex bulla quadam indulgentiarum, quæ apud Augustinianos Ratisponenses asservatur, anno 1272. *Placidum* hujus ordinis alumnum Andri episcopatum gessisse, & post biennium Lugdunensi concilio secundo interfuisse. Ita præfatus Thomas de Herrera *Alphabeti August. to. 2. pag. 259. col. 1.*

II. JOANNES.

Anno 1345. *Joannes de Sancta Catharina* dictus, Carmelita Bononiensis, electus in episcopum Andrensem, die 14. Aug. consecratus fuit in ecclesia majore Nigropontensi à Nicolao Atheniensi archiepiscopo. *Specul. Carmelit. to. 2. pag. 933. num. 3268.*

III. NICOLAUS.

IV. BENEDICTUS I.

Sede Andrensi vacante anno 1376. per obitum *Nicolai*, suffectus est illi à Gregorio XI. Papa *Benedictus* de Nigroponte Ordinis Min. XVI. kalend. Jul. (id est die 16. Jun.) cujus promotionem archiepiscopo Atheniensi denuntiavit. Wadding. *tom. 4. annal. Min. pag. 220. num. 6.*

V. FRANCISCUS.

VI. MELILLUS.

VII. BENEDICTUS II.

VIII. JACOBUS.

Post obitum *Francisci*, qui probabiliter Benedictum exceperat, *Melillus de Sabinice* Augustinianus anno 1390. VIII. kal. Octob. (id est die 24. Septemb.) ecclesiæ Andrensis administrationem suscepit. Qui, vel in eo præsulatu parum vixit, inquit Thomas de Herrera *Alphabeti Augustiniani to. 2. p. 75. col. 2.* vel ad aliam ecclesiam brevi translatus est. Anno enim 1396. II. idus (id est die 14.) Julii, *Jacobus de Urbe*, Augustinianus, per obitum *Benedicti* (alterius profecto à Bene- A dicto Minorita) ad eamdem ecclesiam Andrensem promovetur.

IX. MICHAEL.

Ab Innocentio VII. creatus est, post obitum Jacobi, episcopus Andrensis, pridie Idus (id est die 12.) Febr. anno 1406. *Michael de Terminis* vel *de Tornicis* Ord. Præd. præfuitque bonus pastor pluribus annis. Ita Fontana *in Theat. Domin. tit. 32. num. 1. p. 123. Ex lib. Provision. Innocentii VII.* Et in Append. *pag. 620. ex mss. Bzovianis.* Bzovius quippe B *in hist. ms.* habet: *Michael de Tornicis Ord. Præd. ab Innocentio VII. episcopus Andrensis in provincia Athenarum pridie idus* (id est die 12.) *Febr. anno 2.* scilicet ejus Pontificatus. Quandonam obierit Michael iste me latet.

X. GUILLELMUS.

XI. ANDREAS.

Michaeli probabiliter successit *Guillelmus*, de quo nihil aliud compertum est, nisi quod excesserit è vita circa finem anni 1426. aut C initio seq. 1427. cujus die 28. Martii, renuntiatur episcopus Andrensis à Martino V. Papa, Andreas de *Aurea*, vulgo *Doria*, Genuensis, Ord. Præd. Id totum discimus ex diplomate ejusdem Pontificis, apud doctissimum P. Antoninum Bremond, *to. 2. Bullar. pag. 676.* Hinc autem emendandi occurrunt scriptores qui docent Andream anno 1419. ad sedem hujus ecclesiæ fuisse evectum. Observat idem P. Bremond, *ibid. p. 707.* scripsisse Fontanam *in Theatro Dominic. pag. 123. Atheniensis archiepiscopi suffraganeum fuisse Andream;* D verum in Andrensi ecclesia tunc temporis duos sedisse episcopos, *Græcum* unum sub Atheniensi metropoli, *Latinum* alterum sub Naxensi seu Naxiensi. Cavalieri tradit *Galler. Domin. t. 1. p. 232. n. 57.* Andream interfuisse concilio Basileensi, (in cujus tamen actis nulla ejus extat memoria,) ipsumque obiisse anno 1436. Illi attribuit Rovetta, *in biblioth. scriptor. provinc. Lombard. Ord. Præd. edita Bonon. anno 1691. p. 69. col. 1.* Sermones

ECCLESIA ANDRENSIS.

varios ad populum ordinatos, Tractatum brevem de censuris, & nonnulla alia opuscula. Sed quæ ubi serventur, fatetur se ignorare.

XII. LOMBARDUS *sive* LEONARDUS *vel* LAMBERTUS.

Andream excepit *F. Lombardus de Solis,* ab Eugenio IV. renuntiatus anno 1436. die 28. Novemb. teste Fontana *in Theat. Domin. pag. 123. tit. 32. ex Regest.* ejusdem Eugen. Papæ. Waddingus *tom. 5. annal. Minor.* ad annum 1436. *num. 14. pag. 302.* successorem Andreæ ait fuisse *Lombardum de Salis* Ord. Minor. *Andriensis,* inquit, *sub archiepiscopo Naupactensi frater Lombardus de Salis, per obitum Andreæ de Doria, IV. kal. Decembris.* Porro, quod observandum, præsulem hunc non asserit Fontana fuisse Ordin. Præd. imò ex eo Ordine non fuisse assumtum, satis indicat eo ipso quod, quum illum dixerit successisse Andreæ de Doria, quem secundum ex Ordin. Prædic. retulit ecclesiæ Andrensis fuisse episcopum, statim designet in tertium hujus Ordinis, qui aliàs quartus esse debuerat, Dominicum Bolanum. R. P. Echard. *tom. 1. scriptor. Ord. Præd. in indice præsulum hujus Ordinis pag. 26. col. 2.* & rursus *p. 790. col. 2.* ubi agit de Andrea Doria, cum supponit fuisse Ord. Præd. & ait *Leonardum* ac *Lambertum de Solis* à nonnullis nominari, sed ad solum Fontanam remittit. R. quoque P. Bremond *to. 3. Bull. pag. 220.* eumdem, quem *Leonardum* sive *Lambertum* appellat, Ordin. Præd. dicit: at Cavalierum tantummodo qui nullius auctoris prodit testimonium, & P. Echardum modo laudatum citat. Unde probabilius videtur *Lombardum de Solis* Fontanæ, *Leonardum* sive *Lambertum de Solis* Cavalieri, Echardi, & R. P. Bremond, & *Lombardum de Salis* Waddingi, iisdem die & anno ad sedem Andrensem promotum, unum eumdemque fuisse hominem, potiusque Minoritam, quam Ordin. Præd. Dominicum Bollanum hîc non recensemus inter episcopos Andrenses, quia non hujus ecclesiæ antistes fuit, quidquid adstruat Fontana, sed Agiensis & Cydoniensis in Creta insula, ut infra patebit.

XIII. FRANCISCUS.

Franciscus Bertinus, Lucensis, episcopus Andriensis, nobis innotescit ex nonnullis Jacobi Ammannati Picolominei, dicti Cardinalis Papiensis, epistolis. Epistola enim ejus 161. edit. Francof. 1614. *pag. 586.* data Romæ die 7. Octob. 1465. *Francisco electo Andrien.* scripta est, quæ sic incipit: « Francisce mi, age gratias Deo, non eo tantum » quod ecclesiam Andriensem es assequutus, » quam quod tanto pontificis (Pauli II.) & communis Domini beneficio accepisti. Ad « satisfactionem te compara. Ea est, ut Deum « timeas, ut merita augeas, ut dignus fias credito « ministerio. Memineris sarcinam tibi « impositam, in qua non tua tantum, sed « animæ omnium illigentur, quarum factus es « pastor. Non tam honoris quam oneris præ- « sulatus est nomen. Opus bonum, si regatur « ut convenit, &c.» Epistola 282. *ibid. p. 666.* in titulo habet: *Fr.* (id est *Francisco*) *Bertino, Lucensi, episcopo Andriensi,* cumque certiorem facit de sententia à Paulo II. anno 1466. die 25. Decemb. lata sive promulgata adversus Georgium Podiebratium Bohemiæ regem Hussitarum errorum reum. Eidem quoque scripta est epistola 291. qua illi indicat, se Roma egressum, ne pestis ibi acriter sævientis subjaceret periculo, Pientiam (vulgo *Pienza* in agro Senensi) petiisse. Utraque anno 1468. exarata videtur, quum similes aliæ, tum anteriores ut epistola 280. *pag. 661.* tum posteriores, ut 284. *p. 669.* 305. *p. 677.* & plures aliæ, usque ad 313. Romæ datam die 15. Febr. anno 1469. *pag. 680.* annum 1468. referant. Hujus præsulis Andrensis extat ibidem, *pag. 723.* epistola ad Cardinalem illum, qua ei varia narrat de rebus Angliæ & Galliæ: epistola est 379. Titulus: *Fr. episcopus Andriensis Cardinali Papiensi.* Ad calcem: *Hesdini XI. Octob. 1470.* Denique idem Cardinalis huic *Fr. Bertino episcopo Andriensi* epistolam suam 384. direxit, datam Romæ 1471. *ibid. pag. 728.* in qua, commentaria sua designans, ait: *Scribimus de temporibus his, à Pii* (II.) *obitu, neque Italica modo, sed & Trans-Alpina, & Græca, &c.* Porro Franciscum hunc episcopum fuisse *Andrensem* in Græcia, non vero civitatis *Andriæ* sub archiepiscopo Tranensi in regno Neapolitano, colligitur ex Ughello *tom. 7. Ital. sac.* qui in episcopis *Andriæ col. 1263. nn. 21. & 22.* B. C. *vet. edit.* scribit Rogerum de Atella ecclesiarum unitarum Andriensis & Montis Pelusii antistitem, munus adiisse anno 1463. Huic vero successisse Martinum de Soto-majore Hispanum, qui decessit anno 1477.

XIV. PAULUS.

Paulus Pucchiarellus, Ordin. Præd. conventus Querquensis Viterbiensis in Romana provincia alumnus, episcopus Andrensis renuntiatus est à Gregorio XV. Papa, anno 1621. die 17. Maii. Ita Fontana, *in Theat. Dominic. tit. 32. pag. 124. col. 1. Ex Actis Consistor. ejusdem Pontificis:* qui addit præsulem hunc, quum oves sibi commissas in fide operibusque bonis constabilisset, quievisse in Domino sub Urbano VIII. circa ann. 1630.

Serius

Serius tamen ex hac vita migrasse Paulum hunc colligit Michaël Cavalieri, *Galler. Dom. tom. 1. pag. 578. num. 59.* ex mandato ipsi dato à Cæsarino Cardinali anno 1632. ut inquireret de violenta morte quam Turcæ P. Andreæ Garga Ordin. Prædic. episcopo Scyrensi intulerant; id vero ne exequeretur, ejus obitus paulo-post adveniens impedivit. Decessit itaque Paulus Pucchiarellus illo anno 1632. aut sequenti 1633.

XV. DOMINICUS.

Leo Allatius in opere *de Eccl. Occident. & Orient. perpet. consens. lib. 3. cap. 10. num. 3. col. 1057. edit. Colon. anno 1648.* inter quosdam episcopos Latinos in Oriente sedentes tunc temporis, recenset *Dominicum* Andrensi ecclesiæ præfectum. « Chii, inquit, ut ex relationibus apostolicis liquet, Latinorum « decies mille capita numerantur. Hac ætate, « episcopi sunt, Naxi Raphaël Schiattinus « Chius, Chii Andreas Stephanus Chius, « *Andri Dominicus de Grammatica Chius, &c.* » Nihil aliud nobis de eo Dominico compertum est.

XI. ECCLESIA SCYRENSIS.

SCYROS sive *Scyrus* & *Scyra*, Græcè Σκῦρος una est ex insulis Cycladibus Maris Ægæi, medio fere itinere inter Lesbon & Eubœam. Hujus meminere Plinius *lib. 4. cap. 12.* Strabo *lib. 9.* & Ptolemæus *lib. 3. cap. 13.* Σκῦρος, inquit hic ultimus apud Cellar. *geogr. antiq. tom. 1. lib. 2. cap. 14. pag. 1290.* νῆσος καὶ πόλις, *Scyros insula & oppidum.* Clara est exilio & morte Thesei Atheniensis regis, de quo Valerius Maximus *lib. 5. cap. 3.* ait: *Thesei submoti ab Atheniensibus Scyros, exsule minor insula, ossa mortui cepit.* Hæc de ea insula scribit Baudrand *tom. 2. pag. 217.* « *Scyros*, insula maris Ægei Straboni, Plinio & Melæ, quæ & » *Scyrus* dicta fuit, nunc *Skiros* Græcis & incolis, *Schiro* Italis, & *Squire* Gallis, circuitus est » 80. mill. pass. estque satis culta, licet montuosa. Urbecula (ibi extat) ejusdem nominis (quæ » sedes est) episcopalis sub archiepiscopo Atheniensi, sed à Nautis Italis dicitur etiam *San* » *Georgio di Schiro*, ab ecclesia (ibi constructa) sub invocatione hujus sancti. 40. milliar. » distat ab Eubœa insula in septentrionem, uti à Caphareo promontorio, & 70. à Magnesia provincia Macedoniæ in ortum. » In notitia Græcorum episcopatuum ad calcem Codini de officiis, sextum locum obtinet sub throno 28. Athenarum, ὁ Σκυρῶν, *Scyri, pag. 391.* Vide quæ de ea dicta sunt *to. 2.* hujus operis, *coll. 232. 233.*

EPISCOPI SCYRENSES.

I. PETRUS.

Circa annum 1350. Scyri episcopus sedebat *Petrus Gau*, Ord. Præd. Hispanus, Urgellensis cœnobii in Catalaunia alumnus, testibus Fernandez, Michaële Pio, Diago, Fontana, Cavalieri, aliisque rerum ejusdem ordinis scriptoribus.

II. FRANCISCUS.

Wadding. ad annum 1523. *to. 8. num. 54. p. 394.* scribit ad ecclesiam *Cyrenensem* (probabiliter *Scyrensem*) *sub archiepiscopo Atheniensi*, promotum esse *F. Franciscum Marturanum*, Ord. Min. die 19. Decemb. & suffraganeum fuisse episcopi Crotoniensis.

III. UBERTINUS.

Idem Waddingus, *ibid.* ad annum 1538. *num. XI. pag. 631.* auctor est, ad Scyrensem ecclesiam sub archiepiscopo Athenarum certo modo vacantem, *Fr. Ubertinum N.* Minoritam conventualem, à Paulo III. eo anno fuisse evectum.

IV. BENEDICTUS.

Benedictus Stepsius, Chiensis, Ord. Præd. à Gregorio XIII. Papa, anno 1583. die 2. Augusti, Scyrensis episcopus renuntiatus est, *ex Regest. Cancell. Apost.* Ita Fontana *in Theat. Domin. tit. 571. pag. 303. col. 1.*

V. ANDREAS.

Anno 1607. *Andreas Garga*, Venetus, Ordin. quoque Prædic. episcopus Scyrensis creatus est à Paulo V. Papa, ut tradit præfatus Fontana, *ex Actis Consist. hujus Pontificis*, & *Regest. Cancell. Apost. ibid.* Qui etiam addit *pag. 684. in appendice:* « Is quum bonum certamen certasset, multosque infideles & schis- « maticos ad catholicam fidem perduxisset, in « patibulo suspensus (à Turcis,) migravit ex « hac vita circa ann. 1626. » De cujus preciosa morte inquiri Romæ cœptum, in ordine ad beatificationem, nonnulla sac. Rit. congreg. decreta indicant, apud eumdem Fontan. *ibid.*

VI. DOMINICUS.

Leo Allatius meminit cujusdam *Dominici* actu episcopi Scyrensis, dum ipse scriberet opus suum *de Eccles. consensu editum Colon. anno 1648.* Scyri inquit, *ibid. lib. 3. cap. 10. num. 3. col. 1057.* (sedet) *Dominicus Marengus Chius* (sive Chiensis.)

ECCLESIA SCYRENSIS.

VII. Joannes I.

VIII. * * *

Daniel à V. M. *to. 2. Spec. Carm. part. 5. lib. 3. pag. 937. num. 3287.* scribit hæc legi in Actis Consistor. Alexandri VII. *Ecclesia Syrensis.... vacans per liberam cessionem Joannis Michaëlis de Curtis ultimi episcopi providetur, die 2. August. anno 1655.* Hunc Joannem testatur P. Daniel fuisse sui ordinis, cognominatum *Cucuzza,* Neapolitanum, in lingua Hebraica peritum, renuntiatum vero episcopum Syrensem anno 1647. die 6. Maii, & obiisse anno 1656. die 27. Junii. Nomen ejus successoris in ea sede non indicat præfatus Daniel.

IX. Joannes II.

Anno 1730. *D. Joannes Franciscus Bossi,* episcopus *Syrensis,* ad Paro-Naxiensem eccle- A siam translatus est à Clemente XII. die 2. Octob. Ex nuntiis publicis Gallicè scriptis per hunc annum, *pag. 523.*

X. Antonius.

D. Joanni Francisco Bossi probabiliter successit in sede Syrensi, *F. Antonius Matuit,* Ord. Min. qui ex iisdem nuntiis per annum 1731. *p. 258.* propositus est Romæ eo anno die 30. April. ad eum episcopatum in con- B sistorio coram Clemente Papa.

XI. Emanuel.

Anno 1733. die 13. April. præfatus Clemens XII. renuntiavit in consistorio episcopum Syrensem, *D. Emanuelem Caranzam,* qui erat philosophiæ professor in collegio *de Propaganda Fide.* Ex iisdem nuntiis per eum annum, *pag. 236.*

ECCLESIA CEÆ *sive* CEOS.

Cea, ex Mich. Anton. Baudrand, *tom. 1. pag. 251. col. 1.* Insula est maris Ægei, quæ *Cea* à Plinio, *Cia* à Ptolemæo, *Ceos* à Tullio & Strabone, *Hydrussa* à Græcis, & nunc vulgo *Zea* appellatur, una Cycladum, prope Atticam regionem, & Helenam insulam sive Santerini. Circuitus ejus olim erat 60. milliarium, nunc vix 40. constat, magna ejus parte in mari absorpta. 20. milliaribus distat ab Eubœa insula in meridiem, uti 35. ab Andro. Oppidum continet in quo per dimidium annum commoratur episcopus Theræ sive Thermiæ, qui Ceæ quoque præest hisce posterioribus sæculis, sub Paro-Naxiensi metropoli, ut infra dicam ubi de Thera.

EPISCOPI CEENSES.

I. Puricivallis.

II. Simon.

Post obitum *Puricivallis episcopi Ceensis,* Gregorius XI. Papa ad hanc sedem promovit anno 1376. *Simonem de Aretio,* Ordin. Min. litteris *Apostolatus officium, &c.* datis XVI. kal. Jul. (id est die 16. Jun.) Ita Wadd. *to. 4. annal. Min. pag. 220. num. 6.*

III. Franciscus I.

IV. Franciscus II.

V. Franciscus III.

Idem Waddingus *tom. 5.* ad annum 1422. *num. 17. p. 151.* testatur *Franciscum Andreæ, Venetum,* Ordinis Minor. *episcopum Crensem* (id est Ceensem) *in insula Zea* (Cea) *sub archiepiscopo Atheniensi,* à Martino V. Papa, *III. Nonas* (id est die 5.) *Julii,* fuisse creatum.

Addit rursus *ibid.* ad annum 1445. *n. 11. pag. 474. Crensis & Terminiarum* (id est Ceæ & Termiarum) *sub archiepiscopo Atheniensi,* (ecclesiis vacantibus) *per obitum Francisci* (probabiliter alterius ab eo qui modo memo- C ratus est, quum eum Waddingus, nec *Fratrem* appellet, nec asserat fuisse sui ordinis alumnum, suffectum esse) *Fr. Franciscum* (Minoritam,) *pridie Nonas* (id est die 4.) *Junii.*

VI. Dionysius.

VII. Constantinus.

Dionysium hunc extitisse origine Græcum, & Ordinem Minorum amplexum, scribit præfatus Waddingus, *to. 8. annal.* ad annum 1529. *num. 40. pag. 489.* factum deinde episcopum *Fulminen.* (legendum procul dubio D *Thermien.* id est insulæ *Theræ* sive *Thermiæ*) in Archipelago à Clemente VII. eo anno die 9. Februar. suffraganeumque (sive Vicarium datum) archiepiscopo Nicosiensi. Et ad annum 1538. *num. XI. pag. 631.* eumdem translatum fuisse eo anno die XI. Decemb. ab ecclesiis Zianen. & Firmen. (id est *Thermien.* modo recensita & Ceensi ipsi unita) ad Melipotamensem & Chironensem pariter unitas, sub archiepiscopo Cretensi.

Huic Dionysio in sede Thermiensi & Zianensi substitutus est *Constantinus Justinianus* Chiensis, Ord. Præd. à Paulo III. anno 1540.

die 27. Aug. ex Actis Consistor. istius Papæ, A quæ citat Fontana *in appendice* ad calcem *Theat. Domin. p. 682.* Supra dixerat *p. 305. tit. 579.* eum Constantinum ex patritiis Januensibus, & Dynastis Chiensibus ortum esse circa annum 1500. sextoque sui episcopatus anno obiisse Romæ in conventu S. Mariæ super Minervam, scilicet anno 1546. Ait tamen Cavalerius *tom. 1. Galler. Domin.* esse qui velint illum non esse mortuum nisi anno 1550.

VIII. JACOBUS.

Leo Allatius *lib. 3. de utriusque Ecclesiæ consensu cap. 10. n. 3. col. 1057. edit. Colon. anni 1648.* inter episcopos aliquot ritus Latini, qui, quum hæc scribebat, in Oriente degebant, *Jacobum* Thermiorum, (subindeque Ceæ insulæ) præsulem commemorat. Hac ætate, inquit, episcopi sunt Naxi, &c. *Thermiorum Jacobus della Roccha,* Chius.

XIII.

ECCLESIA ÆGINÆ.

ATHENIENSI metropoli, ac undecim ecclesiis ei assignatis ut suffraganeis ab Innocentio III. in epistola ad Berardum sæpius memorata, nonnullæ aliæ hic addendæ videntur, quas auctores Innocentio posteriores aiunt Atheniensi subditas.

Ab *Ægina* incipimus, quam sic describit Anton. Mich. Baudrand, *to. 1. geogr. pag. 17. col. 2.* « *Ægina,* insula parva Græciæ in mari Ægæo & sinu Saronico, teste Strabone, » *Egina* vulgo sive *l'Egina,* sub Attica censebatur, & urbeculam habet episcopalem cognominem in ora australi sub archiepiscopo Atheniensi, nunc paucis constantem incolis, cum » arce à Turcis excitata in colle, in tutelam sinus Saronici, ab ea *le Golphe d'Egine* Gallicè, » (id est Latinè *sinus Æginensis*) dicti. 20. milliar. distat ab Athenis in meridiem, inter Epidaurum Peloponnesi urbem 28. mill. & Megaram 20.... Circuitus (ejus) est 36. mill.» Multitudine navium Atheniensibus vix inferiores erant, ut apparuit in prælio ad Salaminam adversùs Persas commisso. Urbs hujus insulæ primaria, *Œnopia* priùs nuncupabatur, sed ab Æaco, cujus patria & regnum fuit, nomine *Æginæ* matris ipsius donata est. Unde Ovidius, *Metamorph. lib. 7. vers. 472. & seqq.*

Œnopiam Minos petit, Æacideïa regna,
Œnopiam veteres appellavere; sed ipse
Æacus Æginam genitricis nomine dixit.

Præter Æacum, protulit hæc quoque Achillem, Patroclum, Ajacem, Neoptolemum, & Paulum insignem medicum, ut observat Thomas de Pinedo Lusitanus in notis ad Steph. Byzant. *pag. 35. col. 2. annot. 37.* Vide quæ de ea insula dicta sunt, *tom. 2.* hujus operis, *coll. 226. & 227.* Habuit porro ista civitas quosdam episcopos Latini ritûs, ex quibus sequentes ad notitiam nostram devenerunt.

EPISCOPI ÆGINENSES.

I. ANTONIUS.

UGHELLUS, *to. 3. Ital. sac. veter. edit. col. 331. num. 37.* de isto *Antonio* sic loquitur: « *Fr. Antonius Cipollonus,* Nicolai » filius, Florentinus, ex Ord. Prædic. sacræ » theologiæ magister, episcopus Fesulanus » effectus est anno 1383. translatus deinceps ad » Volaterranensem ecclesiam anno 1390. inde » ad episcopatum *Æginensem,* post etiam ad archiepiscopatum Turritanum in Sardinia.» Hunc ad Æginensem transportatum sedem à Bonifacio IX. anno 1396. IX. kal. Jun. (id est die 24. Maii,) asserunt idem Ughellus, *to. 1. Ital. sac. in episcopis Volaterranis, col. 374. num. 54. veter. edit.* Fontana, *Theat. Domin. pag. 188. col. 2. tit. 232.* & Mich. Cavalieri, *Galler. Domin. tom. 1. p. 194. & seq.* quorum hic postremus scribit eum ad B archiepiscopatum *della Torre* in Sardinia promotum circa annum 1398. (vel potiùs anno 1397.) & mortuum in illa urbe anno 1403.

II. THOMAS.

Thomas Vicecomes Mediolanensis, creatus est episcopus Brixiensis anno 1386. deinde translatus ad ecclesiam Cremonensem anno 1390. postea ad suam Brixianam reversus, ad *Æginensem* migravit ann. 1397. v. kal. April. C (id est die 28. Mart.) *ex lib. provis. Prælat.* Ita Ughellus, *tom. 4. col. 752. n. 87.* C. D.

III. JOHANNES I.

Waddingus, *tom. IV. annalium Min.* ad annum 1400. *num. 3. pag. 368.* Fr. Paulum, hujus Ordinis alumnum, factum fuisse refert archiepiscopum Nazarenum in regno Neapolitano, *ob translationem Johannis* (hujus

ECCLESIA ÆGINÆ.

sedis episcopi) *ad ecclesiam Eguinensem*, (id est *Æginensem*) *V. idus* (id est die 9.) *Febr. eo anno 1400.*

IV. Bertrandus.

V. Berengarius.

VI. Johannes II.

VII. Reginaldus.

Bertrandus de insula, Minorita, teste eodem Waddingo *tom. V.* ad annum 1420. *num. 5. pag. 132.* eo anno, XVII. kal. Febr. (id est die 16. Januar.) à Martino V. Papa ad Eguinensem (sive Æginensem) ecclesiam in Achaïa assumptus est.

Huic autem *Fr. Berengarius Perrinus* ejusdem Ord. successit, Æginensis episcopus renuntiatus à Martino V. per litteras *Apostolatûs officium, &c.* anno 1428. *III. Non.* (id est die 3.) *Novemb.* ex eodem Waddingo ad hunc annum, *num. 3. pag. 197.* ubi tamen Bertrandum illum, cui suffectus est Berengarius, nec *Fratrem* appellat, nec *Minoritam*, sed simpliciter *Bertrandum*, quasi alius fuerit à *Bertrando de insula*, sui Ordin. quem supra asseruerat ad sedem Æginensem fuisse evectum.

Fr. demum *Reginaldus Polet*, etiam Minorita, post obitum *Johannis* cujusdam qui Berengarium probabiliter exceperat, episcopus Æginensis ab Eugenio IV. Papa, anno 1436. electus fuit, ut constat ex hujus Papæ litteris *Pastoralis officii, &c. V. kal. April.* (id est die 28. Martii) quas Wadd. memorat *ibid.* ad hunc annum, *num. 14. p. 302.* & exhibet *in Regesto Pontif. p. 230.*

XIV. ECCLESIA CITHONIÆ, *sive* SITHONIÆ.

CYTHNUS, Græcè Κυθνός, Plinio & Melæ *Cythnos*, ex Stephano Byzantio insula est juxta Dryopidem Cycladum (quæ) à *Cydno* conditore (nomen sumpsit.) Appellabatur vero *Ophiosa* & *Dryopis*. Hanc sic describit Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 319. col. 1.* «*Cythnus* » insula est maris Ægæi Plinio & Tacito, nunc *Gaura* dicitur, teste Sophiano, versùs oram Atticæ, inter Ciam & Delum insulas.... Tota montuosa est, & raros incolas habet.» Posteriori ævo Cithonia nuncupata est, factaque sæculo XIII. episcopi sedes Latini.

EPISCOPI CITHONIÆ, *sive* SITHONIÆ

I. * * *

INter epistolas Innocentii III. variæ occurrunt de variis negotiis ad *episcopum Cithoniensem*, scilicet 153. lib. XI. anno 1208. 47. 151. 161. *& seqq.* & 170. *& seqq.* lib. XIII. anno 1210. 69. 73. 75. 76. & 80. lib. XV. anno 1212. *tom. 2. edit. Baluz.*

II. Philippus.

III. Antonius.

Anno 1353. die 4. April. post *Philippi* episcopi Cithoniensis mortem, ad eam sedem evectus est ab Innocentio VI. Papa, *Fr. Antonius de Fario, Ord. Min.* Ita Wadding. ad hunc annum, *tom. 4. num. 6. pag. 32.*

IV. Gregorius.

Gregorius, Eremita Augustinianus, episcopus erat Cithoniensis anno 1389. quo ipsi à Capitulo Generali hujus Ordinis concessa facultas fuit die 24. Febr. retinendi apud se duos ejusdem instituti fratres. Id sub corrupto nomine *Siconiensis* refert Thom. Herrera *Alphab. Augus. tom. 1. pag. 295. col. 1.* ex Registris Generalium sui Ordinis.

XV. ECCLESIA SALONIENSIS.

SALONA olim *Amphysa*, ut observat Mich. Anton. Baudrand *in Lexico geogr. tom. 1. edit. Paris. 1682. p. 53. col. 1.* ad vocem *Amphissa*, quo nomine donatur à Strabone Plinio & Plutarcho, *Amphysa* quoque dicta à Claudiano; urbs Græciæ est, Locrorum Ozolarum caput in Livadia provincia. Appellabatur autem *Amphissa* ex Stephano Bizant. *in Tract. de urbibus & populis*, quod utrimque montibus vallata sit. Distat 10. milliarib. ab ora sinus Crissæi in septentrionem, & episcopatu insignitur sub archiepiscopo Atheniensi.

De urbe *Amphissa* hæc tradit Cellarius, *tom. 1. geogr. antiq. lib. 2. cap. 13. pag. 1117.* «Primaria Ozolarum urbs *Amphissa* fuit. Pausanias Phoc. *cap. 38.* (ait) Δελφῶν δὲ ἀπωτέρω » σταδίοις εἴκοσι καὶ ἑκατόν ἐστιν Ἄμφισσα μεγίστη καὶ ὀνομαστοτάτη πόλις τῶν Λοκρῶν, *Delphis CXX. sta-* » *diorum itinere Amphissa abest, Locrorum urbs maxima & nobilissima.* (At) Æschines contra » Ctesiphonem, *p. 449.* (scribit) οἱ Λοκροὶ οἱ Ἀμφισσεῖς ἑξήκοντα στάδια ἄπωθεν οἰκοῦντες Δελφῶν, » *Locri Amphissenses sexaginta stadiis absunt à Delphis.* En quantus dissensus! Ille 120. habet

ſtadia, hic 60. ſed Æſchines non de urbe loquutus eſt, verum de Amphiſſenſibus qui à « finibus ſuis Athenienſes arcebant. Ex qua parte vero Delphorum, lævane an dextra, « Amphiſſa ſita fuerit, non eſt omnino apertum. Plinius, *lib. 4. c. 3.* in Phocide ponit; quo fit « ut in dextrum latus, quod ortum ſolis ſpectat, aut in boream, remota ab urbe Delphis « fuerit, quia hi in extremo Phocidis, prope Locrorum fines, fuere poſiti. Contra Ptole- « mæus, & Scylax, & Stephanus, & Harpocration in Locride Ozolarum cenſent, ut Delphos « à dextra & orientem verſus adſpexerit Amphiſſa.» Thomas de Pinedo, nota 13. in Stephanum Bizant. *p. 79.* cum Stephano iſto non conſentit de etymologia nominis *Amphiſſæ*, vultque eo nomine donatam ex *Amphiſſa* Macarei Æoli filia, cujus monimentum adhuc ætate Pauſaniæ erat in ea urbe, ut ipſe refert, *lib. 10.* Amphiſſam autem commigrarunt Ætoli ab Aug. Cæſare ſuis ſedibus pulſi, teſte eodem Pauſania in lib. citato. Hanc Strabo ait amplius non ſtetiſſe ſuo tempore. «(Amphiſſenſes) qui de corpore ſunt Locrorum Ozolarum, inquit *lib. 9. pag. 419.* A. *edit. Caſaub.* quum, irruptione facta, Criſſam occu- « paſſent, campum ab Amphictyonibus conſecratum rurſus culturæ ſubjecerunt.... Itaque « Amphyctiones de iis ſupplicium ſumpſerunt, agrumque deo reddiderunt.» Et *pag. 426.* D. «Locrorum urbes fuerunt Amphiſſa & Naupactus, de quibus Naupactus reſtat.» Denique, *pag. 427.* B. «Amphiſſa in extremitate campi Criſſæi ſita fuit; (ſed) everſa, ut diximus, eſt ab Amphictyionibus.»

Verum, licet de urbe Amphiſſa, ceu de loco celebri mentio occurrat, tum apud veteres ſcriptores, tum etiam *lib. 2. de Thematib.* Conſtantini Porphyrogennetæ, *Them. 5. pag. 24. B. tom. 1.* Imperii Orientalis Domni Anſelmi Banduri Bened. *edit. Pariſ. 1711.* & in Hieroclis Synecdomo, *ibid. pag. 34.* in notitiis tamen non recenſetur, nec ullus ejus memoratur epiſcopus qui conciliis interfuerit. Neque enim confundenda eſt *Salona* illa Græciæ cum alia urbe *Salona* in Dalmatia, cujus ſedes Metropolitana tranſlata eſt anno 650. ad civitatem *Spalatro*, inde 4. aut 5. milliar. diſtantem; quum ſic diruta fuerit à Slavis anno 641. ut hodie viculus ſit tantummodo, qui nec inter ipſos Spalatrenſis epiſcopatus ſuffraganeos enumeretur. Ita monet doctiſſ. abbas de Commanville *in Tractatu geogr. & chronolog.* de omnibus orbis ſedibus epiſcopalibus, Gallicè exarato Rothomag. 1700. *pp. 205. & 221.*

EPISCOPI SALONIENSES.

I. * * *

ANno 1345. extabat quidam *epiſcopus Saulonienſis* (Salonienſis) Ord. Præd. de quo fit mentio *in bibliotheca Cluniacenſi Domni Martini Marrier, edit. Pariſ. 1614. coll. 345. 346.* in excerpto ſcilicet ex chartulario Silviniacenſi (Gallicè *Sauvigny en Bourbonnois*) de tranſlat. corporis S. Odilonis à Rogerio Bituricenſi archiepiſcopo facta, ubi ſic legitur: «Rogerius, permiſſione divinâ, Bituricenſis archiepiſcopus, univerſis Chriſti » fidelibus ſalutem in Domino ſempiternam. » Noveritis quod de licentia & mandato SS. » in Chriſto Patris D. N. D. Clementis, digna » Dei providentia, Papæ VI. Nos una cum » reverendis in Chriſto Patribus Domnis Capitulien. Auguſtinorum & *Saulonien. Præd.* » *Ordin. epiſcopis*, & quamplurimis abbatibus, » &c. in eccleſia Silviniacenſi Cluniacenſis » Ordinis Claromontenſis diœceſis congre- » gatis, venerabile corpus almi confeſſoris B. » Odilonis, de loco in quo hactenus ibidem » tumulatum extitit, ſolemniter relevavimus, » &c. *Datum apud Tolon.* Claromontenſis diœ- » ceſis, noſtram provinciam viſitantes, die 21. Junii, anno Dom. 1345.» Idem excerptum extat apud Bollandum, *tom. 1. Jan. pag. 77.* A at nullibi occurrit nomen hujus epiſcopi Salonienſis, cujus nec meminere Ord. Præd. ſcriptores.

II. JOANNES I.

Thomas de Herrera, *in Alphab. Auguſtin. tom. 1. pag. 427. col. 1.* de quodam *Joanne* ait: «*Joannes*, epiſcopus Salonenſis in Dalmatia (legendum ex dictis *in Græcia*) anno « 1390. inter vivos agebat. Ei enim (utpote « B Ordinis Auguſtiniani alumno) die 19 Au- « guſti Prior Generalis (ejuſdem Ordinis) « poteſtatem fecit retinendi continue unum « Capellanum, vel ſocium Fratrem noſtri « Ordinis, prout libuerit, & eumdem permu- « tare, ſecundum temporum occurrentiam.»

III. JOANNES II.

IV. GERARDUS.

Waddingus, *t. 5. annal.* ad annum 1429. C *num. 6. pag. 203.* tradit ad Salonen. in Dalmatia (legendum, ut ſupra, *in Græcia*) *Fr. Gerardum* (Baccalaureum formatum in theologia) per obitum *Joannis* (alterius fortaſſis ab eo qui ſupra, ejuſque ſucceſſoris, quum exinde fluxerint anni ferme quadraginta) à Martino V. promotum v. idus (id eſt die 11.) Mart. ejuſque diploma *Apoſtolatûs officium* ſubjungit *in Regeſt. Pontif. pag. 175.*

ECCLESIA SALONIENSIS.

A

V. JOANNES III.

VI. JOANNES IV.

Idem Wadding. ad annum 1457. *n. 66. tom. 6. pag. 399.* scribit Saloniensi ecclesiæ sub archiepiscopatu Naupactensi (legendum Atheniensi, nulla enim ecclesia Saloniensis metropoli Naupactensi subjicitur) vacanti per obitum *Joannis Stanterbich,* præfectum esse *Fr. Joannem Freyn,* Minoritam à Callisto III. eo anno die 29. Aug.

VII. JOANNES V.

Idem Waddingus *ibid.* ad annum 1461. *num. 19. pag. 499.* ait hoc anno occurrere sibi memoriam *Joannis episcopi Salonen. in partibus infidelium sub archiepiscopo Atheniensi,* suffraganei episcopi Frisingensis.

VIII. ANTONIUS.

Idem Waddingus, *tom. 5.* ad ann. 1448. *n. 44. p. 551.* refert templum Clarissarum Mediolanensium exterius & interius anno 1471. sub nominibus SS. Claræ, Antonii & Bernardini Deo dicatum, consecratum esse ab *Antonio Cattaneo episcopo Salonensi,* Stephani de Forolivio archiepiscopi Mediolanensis suffraganeo.

IX. JOANNES VI.

X. PHILIBERTUS.

Joanni episcopo Salonensi mortuo substitutus est anno 1474. die 29. Jul. *Fr. Philibertus Willodi, Ord. Præd.* cujus promotionis diploma datum à Sixto IV. profert R. P. Bremond, *tom. 3. Bullar. p. 635.* ut & aliud ejusdem Pontificis datum die 2. Augusti, B in quo hæc ecclesia *Salonensis* dicitur archiepiscopo Atheniensi subjecta.

XI. ERASMUS.

Idem Waddingus, *tom. 7.* ad ann. 1482. *num. 82. pp. 137. & 138.* sub Sixto IV. hæc habet: « Ad Salonen. in Græcia sub archiepiscopo Atheniensi vel Naupactensi per « obitum *Joannis,* etiam Minoritæ, suffraganei, « uti diximus, episcopi Frisingensis, *Fr. Eras-* « C *mus Pechenger,* in theologia licentiatus, VIII. « Idus (id est die 6.) Novemb. » Verum non capio quo pacto ista cohæreant cum eo quod supra asseruit *tom. 5.* de Antonio Cattaneo: non enim Joanni qui Antonium præcessit, succedere potuit Erasmus; nisi fortassis Joannes ille titulo Saloniensis ecclesiæ bis fuerit potitus, scilicet ante Antonium præfatum, & post Philibertum. Sed hallucinatum Waddingum satius duco.

XVI. ECCLESIA REONENSIS.

NULLAM aliam habeo notitiam ecclesiæ Reonensis, quam ex quibusdam præsulibus ei assignatis sub Athenarum metropoli.

EPISCOPI REONENSES.

I. ***

INter præsules quos Clemens V. litteris encyclicis datis Pictavis die 12. Augusti anno 1307. vocavit ad concilium generale Viennæ in Galliis celebrandum, extat *episcopus Reonensis.* « In eodem modo archiepi- » scopo Atheniensi & episcopis, &c. man- » damus quatenus vos fratres, archiepiscope, » & Nigropontensis & *Reonnensis* episcopi, &c. » *tom. XI. conc. Labb. part. 2. col. 1548. C.*

II. JOANNES.

III. PETRUS.

Waddingus *to. 8.* ad annum 1521. *n. 24.* D *pag. 351.* tradit ad *Reonensem* ecclesiam in insula Ægæi maris, sub archiepiscopo Atheniensi, post obitum *Joannis,* fuisse promotum à Leone X. eo anno die 6. Sept. *Fr. Petrum à Corduba,* Minoritam.

Hunc Fontana *Theat. Domin. pag. 279. tit. 491.* fuisse ait Ord. Præd. & promotum die 13. Septemb. Subdit vero: « Licet hæc ecclesia inter infideles sita sit; tamen tunc « temporis multi clerici & laïci ibidem de- « gebant, ut dicitur in actis Consistorialibus « ejusdem Pontificis Maximi. »

PROVINCIA CÆSAREENSIS IN CAPPADOCIA.

ECCLESIA CÆSAREÆ METROPOLIS.

ECCLESIA CÆSAREENSIS.

CELLARIUS *tom. 2. geogr. antiq. lib. 3. c. 8. pag. 346.* observat urbi, cui olim nomen *Mazaca*, postea novum sub Tiberio *Cæsareæ* nomen additum. Sic autem situm ejus describit Strabo *lib. 12. pag. 539. B. C. edit. Casaub.* « Absunt *Mazaca* (in neut. plur.) » à Ponte versus meridiem stadiis circiter 800. ab Euphrate paulominus duplo, à Ciliciis portis itinere sex dierum....à Cybistris 300.»

Cæsarea temporibus belli sacri, Latinos nonnullos incolas habuit, quibus se adjunxerunt alii ejusdem ritus Antiochiâ eò fugientes. Iis præfuerunt aliquot archiepiscopi.

ARCHIEPISCOPI CÆSAREENSES *in Cappadocia.*

I. HENRICUS I.

CAVALERIUS asserit *tom. 1. Galler. Dom. pag. 153. n. 220.* quemdam *Fr. Henricum* Ord. Præd. natione Germanum, renunciatum esse archiepiscopum Cæsareensem in Asia, & floruisse circa annum 1365. Idem referunt alii ejusdem Ordinis scriptores.

II. JOANNES.

Daniel à V. M. *tom. 2. Spec. Carmelit. pag. 935. num. 3276.* testatur *F. Joannem Fabri* Carmelitam, ex archiepiscopo Calaritano in Sardinia factum esse archiepiscopum Cæsareensem anno 1440. ab Eugenio IV. & citat librum provisionum prælat. sub eo Papa.

III. GALESIUS.

Galesius, ex sede archiepiscopali Nicosiensi, in cujus possessionem ne veniret obstabat Joannes Rex Cypri, translatus est ad Cæsareensem ab Eugenio IV. anno 1445. ut narrat Raynaldus ad eum annum *n. 20.*

IV. HENRICUS.

Fr. Henricus Kaltysen sive Latinè *Frigidum Ferrum*, natione Germanus, Ordinis Prædic. hæreticorum hostis acerrimus, qui Basileensi concilio interfuit, & 8. volumina mss. suorum operum reliquit, recensita à R. P. Echard *tom. 1. pag. 829.* ad archiepiscopatum Nidrosiensem in Norvegia evectus est à Nicolao V. die 28. Februar anni. bissext. 1452. Dicitur etiam fuisse archiepiscopus Cæsareensis in suo epitaphio apud FF. Præd. Confluentinos in diœcesi Trevirensi ubi decessit anno 1465. die 2. Octob. Vide Fontanam *Theat. Dom. p. 66. tit. 25. & pag. 91. tit. 70.* R. P. Echard laudatum *pag. 828.* & R. P. Bremond, *tom. 3. Bullar. pp. 122. & 328.*

PROVINCIA CORCYRENSIS.

CORCYRA, vulgo *Corfu* sive *Corfou*, insula maris Ionii vix 4. milliarib. distans ab Epiri ora à parte boreali, extenditur à septentrione ad meridiem ad 55. milliar. Porcaccio teste: ejus autem circuitus est 120. milliar. inter Acroceraunios montes ad Boream & Leucadem insulam ad austrum; subest dominio Venetorum ab anno 1386. urbem habet cognominem, parvam, sed duplici arce fortissimam. Hæc Baudrand, *tom. 1. geogr. p. 298. col. 2.* Ecclesia est archiepiscopalis, cujus sequentes præsules ad notitiam nostram devenere.

ARCHIEPISCOPI CORCYRENSES.

I. GADDUS.

GADDUS, Pisanus, Ordin. Præd. renuntiatus est episcopus insulæ maris Adriatici, quam *Corcyram Nigram* seu *Melanam* appellamus, sub archiepiscopo Epidaurio ante annum 1331. quo decessit Bernardus Guidonis qui ejus meminit. Inde translatum hunc anno 1341. à Benedicto XII. ad metropolitanam Corcyrensem asserunt Cavaler.

ECCLESIA CORCYRENSIS.

to. 1. pag. 121. num. 118. & R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. pp. 205. & 221.* Fuit fortaſſis archiepiſcopus ille *Corcyrenſis,* ad quem alioſque præſules Latinos Orientis ſcripſiſſe Clementem VI. refert Raynaldus ad annum 1345. *num. 6.*

II. JOANNES I.

Si *Joannes* iſte cognomento *de Porta* non præceſſit Gaddum in ſede Corcyrenſi, eum certè proximè ſubſequutus videtur, utpote quem Ughellus, *tom. 6. Ital. ſac. veter. edit. col. 427. num. 34. B.* & *t. 9. col. 49 n. 36. B.* ſcribit *olim archiepiſcopum Corphienſem* fuiſſe, annoque 1348. die 30. Maii tranſiiſſe ad ſedem Brunduſinam, & poſtea anno 1352. ad Capuanam, ex *Reg. Vatic.* demum obiiſſe anno 1357.

III. FRANCISCUS.

Franciſcus de Aptis, nobilis Tudertinus, inſignis ſacrorum canonum doctor, ex eccleſia Corcyrenſi ad Cluſinam in Italia tranſlatus eſt anno 1348. die 17. Septemb. deinde ad Caſſinenſem anno 1353. die 15. Jul. & ad Florentinam anno 1355. Hunc anno ſequenti Innocentius VI. Cardinalem creavit tituli S. Marci. Obiit Franciſcus anno 1361. Hæc Ughellus, *tom. 7. in Append. ad tom. 3. col. 1426. num. 26.* C.

IV. * * *

Innocentius VI. anno 1359. die XI. Maii epiſtolam ſcripſit cuidam *archiepiſcopo Corphienſi,* & 13. aliis metropolitanis, eorumque ſuffraganeis, quam legere eſt apud Raynaldum ad eum annum *num. 16.*

V. JOANNES II.

Joannes de Aurelia, ſic dictus ex patria ſua Gallicè *Aureille,* æquali ferme ſpatio inter Arelatem & Avenionem, teſte Baluzio de Pap. Aven. *tom. 1. col. 1243.* archiepiſcopus erat Corcyrenſis ante annum 1378. quo eum Urbanus VI. menſe Septembris renuntiavit Cardinalem. Verùm quum poſtea veniſſet in ſuſpicionem proditionis adversùs eum Pontificem, illius juſſu captus eſt Luceriæ anno 1385. die XI. Januar. & tandem Genuæ cum quatuor aliis Cardinalibus mortem violentam ſuſtulit. De eo conſulendi Baluzius modò laudatus, & Oldoinus *in vitis Rom. Pont. & DD. Card. t. 2. col. 633.* E. F.

VI. MARCUS.

Daniel à V. M. *tom. 2. Speculi Carmelit. pag. 942. num. 3311.* refert hoc epitaphium extare in baſilica ſui Ordinis Venetiis: *Hic jacet F. Marcus Contareno Ordinis Carmelitarum, archiepiſcopus Corphienſis, qui obiit anno M. CCCCX. die 14. Novemb.* Verùm dimiſſam fuiſſe ab ipſo hanc eccleſiam pluribus ante annis quàm diſcederet è vita, ex modò dicendis patebit.

VII. ALBANUS.

VIII. HILARIUS.

IX. GEORGIUS *ſive* GREGORIUS.

Ughellus, *tom. 5. Ital. ſac. col. 435. n. 89. A. B. vet. edit.* ſcribit *Albanum Michaëlem* nobilem Venetum, archiepiſcopum Corphienſem, ad Patavinam eccleſiam tranſiiſſe anno 1406. die 8. Martii, & obiiſſe anno 1409. ipſi autem ſucceſſiſſe in ſede Corphienſi *Hilarium,* juris utriuſque peritiſſimum, qui deceſſit anno 1414. & poſt hunc renuntiatum eſſe præſulem Corphienſem *Georgium de Cadolfino Ord. Præd.*

Hunc non *Georgium,* ſed *Gregorium* appellant Fontana *Theat. Dom. p. 70. tit. 32.* Caval. *t. 1. p. 207. n. 439.* & R. P. Bremond, *t. 2. Bullar. p. 528.* aiuntque promotum anno 1414. die 28. Septemb. poſt obitum Hilarii.

X. * * *

Ambroſius præpoſitus Generalis Ordinis Camaldulenſis, qui interfuit concilio Florentino, & obiit anno 1439. meminit cujuſdam *archiepiſcopi Corcyrenſis* in epiſt. XIII. lib. X. ſuarum epiſtolar. *tom. 3. Veter. Script. ampl. collect. col. 321.* C.

XI. PETRUS.

Petrus, Venetus, Ord. Præd. anno 1458. ad ſedem Corcyrenſem evectus eſt, & anno ſequenti admiſſus eſt ad gratias ejuſdem Ord. in capitulo generali apud Noviomagum (*Noyon.*) Ita refert Fontana, *Theat. Domin. pag. 70. tit. 622.*

XII. ISIDORUS.

Oldoinus *hiſt. Rom. Pont. & DD. Card. tom. 2. col. 904. Iſidorum* Cardinalem ait præfuiſſe eccleſiis *Corphienſi* & Nicoſienſi. Vide ſupra inter Patriarchas Conſtantinopolitanos ritus Latini *col. 834.* D.

XIII. CHRISTOPHORUS.

Anno 1516. *Chriſtophorus Marcellus,* Corcyrenſis archiepiſcopus electus, ſacrarum ceremoniarum editionem libris tribus typis Venetis prodire curavit, & Leoni X. nuncupavit. Refert Raynaldus ad annum 1522. *num. 22.* fragmentum epiſtolæ Petri Delphini ad eum, datæ die 7. Jun.

XIV. ANDREAS.

Andreas Vendrominus, ex Ord. Equitum S. Joannis

S. Joannis Hierosolymitani, archiepiscopus Corcyrensis erat anno 1524.

XV. JACOBUS.

Annis 1546. & 1547. *Jacobus Cauchus*, Venetus, archiep. Corcyrensis, interfuit concilio Tridentino sub Paulo III. ut constat ex ejus subscriptionibus, *t. XIV. conc. Labb. coll. 745.* E. *749.* B. *771.* A. *773.* E. *788.* E. *& 790.* A.

XVI. ANTONIUS.

Antonius Caucus, similiter Venetus, archiepiscopus Corcyrensis creatus anno 1560. die 29. Mart. adstitit postremis concilii Tridentini sessionibus, quibus subscripsit anno 1563. *tom. XIV. conc. Labb. col. 924.* B.

XVII. JOANNES.

Ex Ughello, *tom. 7. Ital. sac. vet. edit. col. 941. num. 33. D. Joannes Petrus Fortiguerrus*, Pistoriensis, ex episcopo Corcyrensi factus est Bituntinus antistes anno 1579. die 19. April. & obiit anno 1593.

XVIII. BERNARDINUS.

Leo Allatius, *lib. 3. de consens. c. 16. col. 1253. num. 1.* refert Paulum Grysaldum, Perusinum, Ord. Præd. in gratiam *Bernardini Suriani archiepiscopi Corcyrensis, edidisse Malleum* sive *decisiones fidei catholicæ*, ad errores Græcorum refellendos. Opus illud Venetiis prodiit anno 1582. teste R. P. Echard, *t. 2. p. 368. col. 2.* ex quo sequitur Bernardinum hoc anno esse anteriorem.

XIX. ALPHONSUS.

Alphonsus Paleottus, archiepiscopus Corcyrensis renuntiatus est anno 1591. die 13. Februar. ac coadjutor archiepiscopi Bononiensis, cui successit anno 1597. & obiit anno 1610. Ita Ughellus, *tom. 2. Ital. sac. col. 59. num. 2.* D.

XX. * * *

In nuntiis publicis Gallicè scriptis per annum 1633. narratur *pag. 373.* Romæ die 25. Augus. festo S. Ludovici Regis Francorum, decantatam fuisse in ejus honorem Missam in basilica ei sacra ab *archiepiscopo Corcyrensi*, adstantibus DD. Cardinalibus, maximaque prælatorum ac nobilium caterva.

XXI. LABIA.

XXII. MARCUS ANTONIUS.

Labiâ ex archiepiscopo Corcyrensi ad sedem Adriensem in Lombardia migrante anno 1677. mense Septemb. ei suffectus est *Marcus Antonius Barbarigo*, Venetus, anno sequenti mense Maio, quem postea anno 1686. Innocentius XI. Cardinalem creavit die 2. Augusti & ad ecclesiam Montefiasconensem transtulit anno 1687. mense Junio. Piissimè obiit anno 1706. die 27. Maii. Ex iisdem nuntiis, *anno 1677. pag. 775. anno 1678. pag. 521. anno 1686. pp. 304. & 504. anno 1687. p. 372. & anno 1706. p. 306.*

XXIII. * * *

In præfatis nuntiis per annum 1689. refertur *pag. 21.* anno præcedente mense Decemb. *archiepiscopum Corcyrensem* Venetias petiisse.

XXIV. NICOLAUS.

Anno 1706. ad ecclesiam Corcyrensem promotus est die 15. Novembris *Nicolaus Zeno*. Ex iisdem nuntiis per hunc annum, *p. 628.*

XXV. AUGUSTUS.

Augustus Zacco, archiepiscopus Corcyrensis, ex ea sede transiit ad Tarvisiensem anno 1723. Ex similibus ejusdem anni nuntiis, *pp. 115. & 626.*

XXVI. ANGELUS.

Angelus Maria Quirini, Ord. S. Benedicti in congreg. Montis Cassini alumnus, ex archiepiscopo Corcyrensi præsul Brixiensis evasit die 30. Jul. anno 1727. Postea Cardinalis renuntiatus est eodem anno die 26. Novembris, ut tamen jam creatus *in petto* annò præcedenti die 9. Decemb. Ex iisdem nuntiis anno 1723. *p. 626.* & anno 1727. *pp. 415. & 621.*

XXVII. VINCENTIUS.

XXVIII. PETRUS.

Fr. Vincentius Maria Mazzoleni, Ordin. Præd. Bergomi natus, ad archiepiscopatum Corcyrensem promotus est anno 1727. die 26. Novemb. ad Parentinam sedem postea transiit anno 1731. die 18. Jun. de quo legendus R. P. Bremond, *tom. 6. Bullar. pp. 707. & 748.* Huic autem probabiliter successit *Petrus Antonius Foscarini*, Clericus regularis congreg. sancti Salvatoris, qui anno 1732. die 29. Mart. consuetum pro ea sede Romæ subiisse examen refertur in nuntiis Gallicis ejusdem anni, *pag. 152.*

Ecclesiæ Corcyrensi, his recentioribus sæculis subjectæ sunt, ut suffraganeæ, sedes Cephaleniæ & Zacynthi in unum episcopatum conjunctæ, de quibus sub provincia Corinthiensi agemus, quippe quas Corintho metropoli adscripserit Innocentius III. sæculo XIII.

ECCLESIA CORINTHIENSIS.

I. PROVINCIA CORINTHIENSIS.

CORINTHUS, quam *lumen totius Græciæ* appellat Tullius in Orat. pro lege Manilia, urbs est Peloponnesi in Achaia, Isthmo insidens ex ejus nomine dicto *Corinthiaco. Isthmos* enim Græci nuncupant quascumque terræ angustias per quas è peninsula ad continentem itur. Cellarius, *tom. 1. geogr. ant. lib. 2. c. 13. p. 1171.* hanc, quia inter duo maria Ionium scilicet ac Ægæum sita est, à Latinis *Bimarem* dici observat. Duos autem portus habuit, *Lechæum*, Græcè Λεχαῖον ad Crissæum sinum seu occidentalem plagam, & *Cenchreas* Græcè Κεγχρεαὶ ad Saronicum sinum, de quibus mentionem facit Strabo *lib. 8. pag. 380.* A. *edit. Casaub.*

Urbs illa, quibusdam annis post captam à Francis & Venetis anno 1224. Constantinopolim, Gaufrido de Villaharduini in possessionem cessit, qui princeps Achaiæ dictus est; postea ad ditionem Venetorum transiit, quibus erepta est à Mahumete II. anno 1458. Distat 80. milliar. ab urbe Patris in ortum, teste Baudrand, *tom. 1. geogr. p. 300. col. 1.* Athenas versus 40. à Lacedæmone 85. in septentrionem, & 25. ab urbe Argos.

ARCHIEPISCOPI CORINTHIENSES.

I. H.

EX Innocentii III. epistola 6. lib. XIII. *archiepiscopo Atheniensi, & Thermopylensi & Sidoniensi episcopis*, data *Later. IV. Non.* (id est die 4.) *Martii, anno XIII.* Christi 1210. *tom. 2. edit. Baluz. pag. 409. col. 2.* non modica conjiciendi ansa porrigitur, quemdam, cujus nomen à littera H. incipiebat, Corinthiensi ecclesiæ datum esse primum præsulem Latini ritus. Hæc quippe ait Pontifex: *De cura Corinthiorum sollicitudinem decet nos gerere pastoralem, ut quum eorum civitas ad dominium Latinorum credatur in proximo perventura, vel jam forsitan pervenisse, oves Domini quæ sunt ibi....ad unum redeuntes pastorem, & cognoscant eum....& cognoscantur ab ipso. Quocirca fraternitati vestræ per apostolica scripta præcipiendo mandamus, velut ex relatis rumoribus spem concepimus, dilecto filio nobili viro G. Romaniæ Senescalco reddere se contingat, aut jam reddidit seipsam, & aliquis archiepiscopus est in ea, prudenter & efficaciter inducatis eumdem, ut ad obedientiam & reverentiam apostolicæ sedis ac nostram humiliter convertatur, juramentum exhibens super hoc quod exhiberi à talibus consuevit. Qui si forsan id perficere recusaverit, vos, eo ab administratione pontificali prorsus amoto, quum pro rei novitate non possit, ex more aliarum ecclesiarum, ad usitatum electionis modum procedi, dilectum filium H. Decanum Cathalaunensem, virum utique vita, fama & scientia commendabilem, ecclesiæ civitatis ejusdem, autoritate nostra, sublato cujuslibet contradictionis & appellationis obstaculo, in archiepiscopum assignetis: idipsum facturi si forsan, ut accepimus, eamdem ecclesiam inveneritis, defuncto archiepiscopo, destitutam, monendo clericos, si qui fuerint, ut ei reverentiam* A *& obedientiam debitam ac devotam impendant. Alioquin eidem Decano potestatem auctoritate apostolica conferatis, amotis illis* (Clericis) *instituendi tales in locis ipsorum qui sibi studeant, sicut membra capiti, per devotam obedientiam cohærere, &c.*

Scilicet, ut observat Bosquetus in notis ad epistolas Innocentii III. *suæ edit. Tolos. anno 1635. pag. 10.* cessit primo impetu Francis omnis Græcia, at resumptis postea animis, acriter sese defendit. Corinthus itaque, cui Leo Scurus tyrannus dominabatur, à Bonifacio marchione Montisferrati obsessa, non multa vi quidem capta est, sed B restitit aliquandiu Acrocorinthus arx ejus, Scuro opem ferente. Corinthi archiepiscopus tunc sedebat Nicolaus, quem Scurus ille, quasi ipsi, depositis pristinis odiis, perfecte reconciliatus, suæ mensæ accitum, effossis oculis, de rupe præcipitari jussit, teste Niceta Choniate in annalibus, ubi de Balduino Imperat. *edit. Græco-Latin. Paris. anno 1647. pag. 410.* B. Occiso interim anno 1206. dum adversus Bulgaros dimicaret, Bonifacio, Gaufridus de Villaharduini Corinthum & arcem ejus sibi subdidit. Quum autem tunc temporis ea civitas Græco suo pastore destitueretur, illi præfectum, ut mandaverat C Innocentius Papa, Cathalaunensem Decanum H. probabile admodum est.

II. GUALTERUS.

Gualterum hunc anno 1212. ad sedem Corinthiensem promotum colligimus ex epistola 58. lib. XV. epistolar. Innocentii III. *ipsi Gualtero Corinthiensi archiepiscopo, ejusque successoribus canonice substituendis in perpetuum*, data *Laterani per manum Joannis S. Mariæ in Cosmidin Diac. Cardin. S. R. E. Cancellarii, XI. kal. Junii* (id est die 22. Maii)

indict. XV. Incarn. Dom. anno 1212. Pontif. anno XV. quæ extat *tom. 2. edit. Baluz. pag. 622. col. 1.* In ea siquidem ait: *Tuam volentes personam propensius honorare, propriis manibus consecravimus in Pontificem, & palleo insignivimus pontificali, &c.* Deinde, ad ejus petitionem, jura, privilegia possessionesque hujus metropolitanæ sedis confirmat, ecclesiasque suffraganeas recenset. *Episcopatus quoque,* inquit, *inferius annotandos ecclesiæ tuæ metropolitico jure subjectos tibi, tuisque successoribus nihilominus confirmamus: videlicet Cephalonen. Jachint. Damelant. Malavesia, Argos, Gilas & Gimenes.* Hæc autem omnia præsulem recens constitutum indicant. Anno sequenti 1213. scripsit idem Pontifex Patracensi archiepiscopo, ut Cephalonensem episcopum ab archiepiscopi Corinthii, qui verisimiliter adhuc erat hic Gualterus, molestiis eximeret. Epist. est 92. lib. XVI. *to. 2. Baluz. pag. 793. col. 2.* De eo antistite nihil ulterius occurrit.

III. ***

Alter à Gualtero fortassis fuit *Corinthiensis ille archiepiscopus,* in cujus gratiam Honorius III. Petro Constantinopolitano Patriarchæ scripsit anno 1218. de usu pallii, *quatenus eidem archiepiscopo utendi eo libere tribueret facultatem.* Epistola data est *Later. IV. kal. Novemb.* (id est die 29. Octob.) *anno III.* apud Raynald. ad hunc annum, *num. 25.*

IV. ***

Scribit idem Raynaldus, ad annum 1263. *num. 21.* pro erigendo Imperatoris Constantinopolitani Balduini solio, quod Michael Palæologus, captâ urbe regiâ, plurimum deturbaverat, simulque fulciendis reliquis Orientis Latinis principibus, missas ab Urbano IV. eo anno litteras ad Patracensem, *Corinthiensem,* aliosque archiepiscopos & episcopos, abbates, ac cæteros earum regionum præsules, ut, ad commune arcendum periculum, subsidia Willelmo Villarduino Achaiæ principi bello à Palæologo lacessito ad contrahendas copias suppeditarent.

V. ***

Anno 1272. Gregorius X. Papa, *archiepiscopum Corinthi* in Gallias misit ad Philippum Regem sancti Ludovici filium, ut auxilia ab illo ipsius nomine in gratiam terræ sanctæ postularet. Transumptum ejus epistolæ refert Raynaldus ad eum annum, *n. 5.* Si archiepiscopus hic Corinthiensis idem non est ac ille cui, aliisque episcopis novem antea annis scripserat Urbanus IV. quod nomina propria utrobique omissa sub dubio relinquunt, ejus impresentiarum specialiter meminimus.

Alius fortassis ab isto non fuit *archiepiscopus* ille *Corinthiensis,* cui, quinto exinde anno, Christi scilicet 1276. post mortem Adriani V. Papæ, quæ die 18. Aug. contigerat, Viterbii agenti, à Cardinalibus ibidem quoque congregatis tradita provincia est promulgandæ constitutionis ejusdem Adriani, qua altera Gregorii X. de reclusione Cardinalium in conclavi suspensa declarabatur. Verum à Viterbiensibus pessime habitus fuit, qui sacrum collegium in duriorem atque arctiorem custodiam redegerunt. Ita præfatus Raynaldus ad eum annum, *num. 28.*

VI. GUILLELMUS I.

Guillelmus de Moerbeka sive *Morbeka,* à loco natali, quod oppidulum est vernacule *Meerbeke,* ab oppido *Ninive* nuncupato, vulgo *Ninove,* tribus circiter milliar. dissitum in Brabantiæ & Flandriæ confiniis, Ordin. Præd. amplexus est, & ut vir erat zelo animarum æstuans, linguam Græcam & Arabicam, præter Latinam, familiares sibi fecit. Anno 1268. apud Clementem IV. Viterbii degit, cujus capellanus & pœnitentiarius fuit, sicut & successoris ejus Gregorii X. cui individuus adstitit in concilio secundo Lugdunensi; nec parum profuit. De eo enim ita legitur in actis hujus synodi, *t. XI. conc. Labb. col. 958. Patriarcha* (Gregorius) *cum omnibus Græcis archiepiscopis de Calabria, & Frater W.* (Willelmus) *de Morbecca de Ordine Fratrum Præd. & F. Joannes de Constantinopoli de Ordine FF. Min. pœnitentiarii D. Papæ, qui linguam Græcam noverant, cantaverunt solemniter & alta voce prædictum symbolum, &c.* Ad sedem Corinthiensem promotum illum ante finem anni 1277. liquet ex codice antiquo, qui est LV. *fol. mag. memb. à fol. 92. ad 116. in Bibl. Colbert.* ut refert R. P. Echard. *tom. 1. scriptor. Ord. Præd. p. 390. col. 2.* ad calcem quippe tractatus Galeni de alimentis, habetur: *Explicit liber Galeni de virtutibus alimentorum, translatus è Græco in Latinum à D. F. Guillelmo de Morbeka Ord. Præd. archiepiscopo Corinthiensi, absolutus Viterbii* (anno) *1277. XI. kal. Novemb.* (id est die 22. Octob.) A Joanne XXI. proinde circa finem anni 1276. aut primis sequentis anni mensibus, non vero à Nicolao III. qui electus est Pontifex die 25. Novemb. anno 1277. Guillelmus constitutus fuit archiepiscopus Corinthius, quamvis ei pallium, per manus Jacobi Cardinalis tituli S. Mariæ in Cosmedin, à Nicolao concessum fuisse V. idus (id est die 9.) April. anno 1278. ut tradit Bzovius ad eum annum, *num. 33.*

ECCLESIA CORINTHIENSIS.

nihil vetet. Bernardus Guidonis de eo ait inter prælatos Ordinis Præd. *F. Guillelmus de Morbecha fuit archiepiscopus Corinthi.* Ad sponsam suam quamprimum convolavit, annisque 1280. & 1281. ibidem commorabatur. Nam ad finem Procli Diadochi, *de decem dubitationibus circa providentiam,* legitur: *Expleta fuit translatio hujus libri Corinthi à F. Guillelmo de Morbeka archiepiscopo Corinthiensi anno Dom. 1280. die 4. Febr.* (id est stylo novo 1281.) Quamdiu postea vixerit, & ubi, quove die & anno obierit, non constat. Verisimile est decessisse eum Corinthi, nec ad annum 1300. pervenisse.

VII. Matthæus.

Guillelmum proxime excepit *Mathæus de Osenio,* ut extat apud Bernardum Guidonis, in episcopis provinciæ Græciæ, non autem *de Costino* vel de *Constino,* ut mendose habent S. Antoninus *lib. 3. hist. tit. 23. cap. 11. pag. 680. col. 1.* C. Leander Albertus, *fol. 104.* B. Fontana *in Theat. Domin.* & alii. Ita præfatus P. Echard. *ibid. p. 389. col. 2.* Hunc doctiss. P. Antoninus Bremond, *t. 2. Bullar. Præd. pag. 71.* ad annum circiter 1294. revocandum censet, & ad pontificatum Bonifacii VIII. qui tamen electus est Papa die tantum 24. Decemb. hujus anni 1294.

VIII. Guillelmus II.

Alphonsus Fernandez Ordinis Præd. in concertatione prædicatoria edita Salmanticæ anno 1618. ubi de archiepiscopis Italis ejusdem Ord. agit, *p. 453.* D. post recensitum Guillelmum de Morbeka archiepiscopum Corinthi, cujus nos supra meminimus, statim subdit: *F. Guillelmus alter archiepiscopus item Corinthi* (anno) *1310.*

IX ***

Epistolam Joannis XXII. datam anno 1329. die 7. Maii *archiepiscopo Corinthiensi* & pluribus aliis præsulibus, adversus Petrum de Corbaria Antipapam, exhibet Raynald. ad hunc annum, *num. 3.* qui etiam scribit ad annum seq. *num. 54.* eumdem Pontificem mandasse eo anno die 14. Junii, archiepiscopis *Corinthi,* Patrarum, & Hydruntino, ut militiam religiosam professuros crucis symbolo distinguerent.

X. Jacobus.

XI. Franciscus.

Jacobus iste archiepiscopus Corinthiensis erat ante annum 1349. & probabiliter præsul ille fuit, ad quem & novem alios metropolitas eorumque episcopos suffraganeos, epistolam

A scripsit Clemens VI. Papa anno 1345. teste Raynaldo ad eum annum, *num. 6.* qua eos monebat ut Humbertum sive Imbertum, exercitus cruce signatorum contra Turcas ducem constitutum, totis viribus adjuvarent. Eo autem de ecclesia Corinthiensi translato ad Tarentinam, anno 1349. *Fr. Franciscus de Massa Ord. Min.* ad hanc Corinthiensem promotus est à Clemente VI. ut ex ejus diplom. *Officii nostri debitum, &c. dat. IV. kal. April.* (id est die 29. Martii) tradit Wadd. ad eum annum, *tom. 3. annal. Min. num. 11.* B *pag. 566.* Is Franciscus fortassis fuit, ad quem aliosque illarum regionum præsules scripsit Innocentius VI. epistolam, datam Aven. V. idus (id est die 11.) Maii anno VII. Christi 1359. apud Raynaldum, ad hunc annum, *num. 16.* de vindicanda adversus Turcas religione christiana.

XII. Stephanus.

Idem Wadding. *tom. 4. annal.* ad annum 1390. *num. 12. pag. 387.* scribit *Stephanum* episcopum Nimociensem in insula Cypro C fuisse translatum ad ecclesiam *Corinthiensem* (anno 1305.) & in ejus locum sedi Nimociensi præfectum eodem anno XIII. kal. Octob. (id est die 19. Septemb.) à Bonifacio IX. Fr. Bartholomæum Gaium Minoritam.

XIII. Petrus I.

Petrus Joannes de Baraballis, nobilis Neapolitanus, archiepiscopus Acheruntinus ad ecclesiam Corinthiensem translatus est anno 1395. *Ex lib. obligat. Prælat. sub Bonifacio IX.* Ita Ughellus, *tom. 7. Ital. sac. col. 69.* D *num. 21. D. vet. edit.*

XIV. Joannes.

Idem Ughellus, *tom. 9. col. 69. num. 12. C. D.* refert *Joannem Petrum* episcopum Cephalonensem ad sedem Corinthi migrasse anno 1401. *ex lib. Provis. Prælat.*

XV. Antonius.

XVI. Petrus II.

Post obitum *Antonii* archiepiscopi Corinthiorum, qui fortassis Joanni Petro suc- E cesserat, huic sedi præpositus est anno 1421. die 14. Febr. *Petrus Raynaldi de Ripa Fransona* in Piceno, Ordin. Præd. ut constat ex diplomate Martini V. apud R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. pag. 597.* ex quo emendandi veniunt qui hunc anno 1415. asseruere promotum ad hanc ecclesiam.

XVII. Hugo. *Thomas.*

XVIII. Julius.

Hugo Rethut Burgensis (vel Brugensis)

Ord. Præd. creatus est archiepiscopus Corinthiensis à Nicolao V. anno 1450. teste Fontana, *Theat. Dom. pag. 70. tit. 33.* At Fernandez quem citat, hunc Hugonem, *pag. 453.* & *Thomam Seraphinum* ejusdem Ordin. *pag. præcedenti 452.* recenset; unumquemque autem pro illo ipso anno 1450. R. P. Bremond, *tom. 3. Bullar. pag. 328.* solum Hugonem commemorat, omisso Thoma. Cavaler. utriusque meminit Hugonis quidem, *tom. 1. pag. 250. num. 128.* sub anno 1450. Thomæ vero *ibid. p. 328. num. 375.* sub anno circiter 1516. Quia tamen anno 1514. die 5. Maii sess. IX. conc. Lateranens. subscripsit *R. P. D. Julius Corinthiensis* præsul, *t. 14. conc. Labb. col. 204.* D. dicendum omnino Thomam Seraphinum, si reipsa præfuit aliquando ecclesiæ Corinthiensi, vel ante Julium sedisse, vel post ipsum.

XIX BELLARINI *sive* BALSARINI.

Quum Veneti, inter plura alia Moreæ oppida, etiam Corinthum Turcis eripuissent anno 1687. huic in archiepiscopum dederunt sub finem anni 1698. D. *Bellarini* qui antea fuerat ecclesiæ Chiensis antistes. Is nonnunquam *Balsarini* nuncupatur, & obiit Naupliæ (Napoli de Romania) anno 1700. Ex nuntiis Gallicis anno 1699. *pag. 7.* & anno 1700. *pag. 165.*

XX. ANGELUS.

Angelus Maria Carlini, Ord. Præd. suffectus est in sedem Corinthi eodem anno 1700. Ex præfatis nuntiis eo anno *p. 340.* & anno 1703. *pag. 18.* Hujus quoque meminit R. P. Bremond, *to. 6. Bullar. p. 517.*

II. ECCLESIA CEPHALENIÆ *sive* CEPHALONIÆ.

CEPHALENIA, sive *Cephallenia,* aut *Cephalonia,* Græcè Κεφαληνία & Κεφαλληνία, insula mediocris est maris Ionii inter Ithacam & Zacynthum.

Cephallenia Latinos præsules habuit sub Corintho metropoli sæculo XIII. ut ex epistola Innocentii III. constat Gualtero Corinthiensi archiepiscopo data die 22. Maii anno 1212. cujus supra meminimus, *col. 884.* In unum postea cum Zacynthensi ecclesia episcopatum coaluit sub archiepiscopatu Corcyrano, postquam Corinthus in Turcarum potestatem venisset. Ditionis est nunc Reipubl. Venetorum ab aliquot sæculis, & villas tantum ac pagos habet cum castro in colle *Cephalenia* dicto, sive *Cefalonia,* à quo ad sex milliaria inest portus *Argostoli* peramplus in ora australi insulæ, cujus habitatores Græcos ritus servant. Hæc afferit Mich. Anton. Baudrand *in Lexico suo geogr. edit. Paris. 1682. tom. 1. p. 255. col. 2.* Additur *in Lexico Gallico Morerii edit. Paris. 1712. p. 161.* insulæ hujus circuitum esse 170. milliar. & dividi in septem partes, dictas *Argostoli, Liscuri, Finea, Erisso, Pillaro, Samo & Lucato.* Erectum episcopatum in illa insula cum canonicorum collegio à Marchione de Tocchis qui princeps erat Achaïæ sæculo XII. A Gaïo eamdem insulam Venetis dono concessam anno 1224. captam à Turcis anno 1479. in potestatem Venetorum rediisse anno 1499. à quibus anno 1595. castrum *Asso* constructum est in colle sublimi, ut populo insulæ esset in præsidium.

EPISCOPI CEPHALENIÆ.

I. ***

PRæfatus Innocentius Papa in epist. 64. lib. XV. ipsimet *episcopo Cephaloniæ* data *Laterani XV. kal. Jun. anno. XV.* id est die 18. Maii, anno Christi 1212. *t. 2. edit. Baluz. pag. 623. col. 2.* ei mandat ut Corinthiensi archiepiscopo recens promoto, Gualtero scilicet, suo metropolitano obediret.

Fuit verisimiliter episcopus ille Kephalonensis de quo hæc scripsit idem Innocentius anno sequenti 1213. Patracensi archiepiscopo, *pag. 793. col. 2. epist. 92. lib. XVI. Exhibita nobis ex parte venerabilis fratris nostri Kephalonensis episcopi petitio continebat, quod quum Kephalonensis ecclesia ad apostolicam sedem immediate spectaverit ab antiquo, & distet per septem dietas, duobus archiepiscopatibus mediis, à Corintho, venerabilis frater noster Corinthiensis archiepiscopus per quasdam litteras ad te contra Kefalonensem ecclesiam super impendenda obedientia impetratas, ipsum indebita molestatione fatigat. Quocirca fraternitati tuæ per apostolica scripta mandamus, quatenus, inquisitâ & cognitâ veritate, non permittas eumdem super hoc indebite molestari, &c. Datum Signiæ nonis* (id est die 5.) *Augusti anno XVI.* Non liquet quænam molestia illa fuerit episcopo Cephalenicensi à Corinthiensi archiepiscopo illata.

II. G.

Ughellus, *tom. 1. Ital. sac.* in Humanatensibus episcopis, *col. 806. num. 9.* C. *vet.*

ECCLESIA CEPHALENIÆ.

edit. ita ſcribit: « G.... quondam epiſcopum » Ceſalonenſem huc (id eſt ad eccleſiam » Humanatenſem) tranſtulit Innocentius IV. » anno 1252. pridie kal. Julii (id eſt die 30. Jun.) ex Reg. Vat. *ep. 1. fol. 196. anni x.*»

III. Blasius.

Anno 1389. *Blaſius* Ord. Eremit. ſancti Auguſtini, epiſcopus erat Cephalonenſis in inſula maris Ionii, ditionis Venetorum, anno 1391. ut ex Regiſtris Generalium ejuſdem Ord. colligit Thom. de Herrera, *in Alphab. Auguſt. tom. 1. pag. 106. col. 2.*

IV. Joannes I.

V. Gregorius.

VI. Antonius.

VII. Dominicus.

VIII. Joannes II.

Ughellus, *to. 9. Ital. ſac. vet. edit. col. 69. num. 12.* C. D. refert *ex lib. Proviſ. Prælat.* tranſlato *Joanne Petro* epiſcopo *Cephalonenſi* ad archiepiſcopatum Corinthienſem anno 1401. in locum ejus ſubrogatum eſſe à Bonifacio IX. Gregorium Velliternenſem.

Porro *Gregorius* iſte Velliternenſis ille ipſe videtur *Gregorius* epiſcopus *Cephaludenſis* (legendum procul dubio *Cephalonenſis*) in Patracenſi provincia, quem idem Ughellus, *tom. 1. col. 152. num 32.* C. ad Signinenſem eccleſiam tranſlatum ait die 28. Novemb. anno 1427. *ex actis conſiſtorial. Martini V.* Gregorium, *tom. 9.* ex eccleſia *Cephalonenſi* ad Signinenſem tranſiviſſe narrat, & hoc ſolum diſcrimen occurrit, quod, *tom. 9.* die menſis omiſſa, annum 1430. aſſignet; ſed annum 1427. *tom. 1.* præferendum reor, ex modo dicendis.

Antonio quippe *de Morellis*, nobili civi & canonico Florentino, qui Gregorio Velliternenſi in ſede Cephalonenſi ſuffectus fuerat, ſucceſſit in ea ſede anno 1430. teſte ipſomet Ughello, *tom. 9.* nunc citato, Dominicus.

De eo autem *Dominico* nihil hîc aliud profert Ughellus, quam nomen & obitum anno 1437. Verum ex diplomate Martini V. dato Romæ x. kal. April. (id eſt die 23. Mart.) Pontif. anno XIII. Chriſti 1430. apud doctiſſ. P. Antonin. Bremond, *tom. 2. Bullar. Ord. Præd. pag. 708.* diſcimus præſulem iſtum Ordin. Præd. alumnum fuiſſe, ac evectum ad ſedem, non *Cephaleditanam* in Sicilia, ut exiſtimarunt Fontana & Cavalerius, ſed *Cephalonenſem*, tunc ſub Patracenſi archiepiſcopo, nunc vero ſub Corcyrenſi. Eo igitur mortuo anno 1437.

Joannes, canonicus Monopolitanus, qui anno 1423. VIII. kal. Novemb. (id eſt die 25. Octobris) datus fuerat præſul eccleſiæ Hoſtunenſi Brundiſinæ ſuffraganeæ, ex ea tranſlatus eſt ab Eugenio IV. ad Cephalonenſem præfato anno 1437. V. kal. Martii (id eſt die 25. Febr.) Poſt recenſitos ſupra dictos epiſcopos, ſubdit Ughellus: « Hæc *ex lib. Proviſ. Prælat.* licuit hic breviter enarrare, « quum non deſint qui ſcribant hos *Cephaludenſes* in Sicilia fuiſſe præſules; ſed *Cephalonenſes* revera fuerunt antiſtites.»

De cæteris *Cephaloniæ* epiſcopis agemus inter *Zacynthi* præſules, utpote qui *Cephaloniæ* & *Zacynthi* eccleſiarum unitarum curam geſſerint.

III.

ECCLESIA ZACYNTHI.

ZACYNTHUS inſula maris Ionii, verſus oram occidentalem Peloponneſi. Hanc aſſerit Plin. *lib. 4. c. 12. aliquando adpellatam Hyriam;* unde minus recte Hyriam à Zacyntho diſtinxit Mela. Scylax in ea inſula *oppidum & portum* eſſe teſtatur.

EPISCOPI ZACYNTHI.

I. * * *

INNOCENTIUS III. anno 1207. die 18. Septembris per epiſtol. 128. lib. x. mandat *archiepiſcopo Patracenſi, tom. 2. edit. Baluz. pag. 73. col. 2.* ut cuidam epiſcopo Græco Zacynthi, niſi ille reſipiſceret, alium qui procul dubio ritus Latini foret, ſubſtitui curaret: *Ad noſtram noveris audientiam perveniſſe, quòd in inſula Zacyntho quæ ad dilecti filii nobilis viri Majonis Comitis Kephaloniæ pertinet ditionem, quidam epiſcopus Græcus non ſolum ſedi apoſtolicæ inobediens & rebellis exiſtit, ejus diſpoſitionibus omnino parere contemnens, verum etiam vitam ducit in multorum ſcandalum diſſolutam. Quocirca fraternitati tuæ per apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus, ſi eſt ita, eumdem epiſcopum moneas attentius, & inducas ut ſedi apoſtolicæ omnimodam obedientiam & reverentiam ſtudeat exhibere, vitam & mores ſuos in melius commutando, prout gravitas officii Pontificalis expoſcit. Si vero monitis tuis acquieſcere forte contempſerit, tu, ipſo ab eccleſiæ ſuæ cura prorſus amoto, facias eidem eccleſiæ de perſona idonea, ſublato appellationis obſtaculo, canonice provideri,*

contradictores vel rebelles per censuram ecclesiasticam, monitione præmissâ, compescens. Datum Viterbii XIV. kal. Octob. anno X. Latet quisnam fuerit hujus negotii exitus.

Anno 1212. die 18. Maii, scripsit idem Pontifex *episcopo de Zacyntho,* qui fortassis episcopo huic Græco, sive deposito, sive mortuo, successerat, ut archiepiscopo Corinthiensi tanquam suo metropolitano obedientiam præstaret. Epistola est 63. *lib. XV. tom. 2. edit. Baluz. pag. 623. col. 2.*

II. Joannes I.

III. Joannes II.

Waddingus, *tom. 6. annal. FF. Minor. p. 617.* ad annum 1463. *num. 120.* scribit, *Joanne* (qui forsitan non est Joannes ille anno 1437. promotus, de quo postremam fecimus mentionem inter episcopos Cephaloniæ) episcopo ecclesiarum Cephalonensis & Zacyntinæ unitarum mortuo, anno 1463. ei subrogatum fuisse eodem anno à Pio II. XII. kal. Novembris, id est die 21. Octob. *Fr. Johannem Antonium Scardameti,* Minorit.

IV. Joannes III.

Posterioribus sessionibus synodi Tridentinæ interfuisse legitur, *tom. XIV. conc. Labb. col. 928.* B. *Johannes Franciscus Commendonus,* Venetus, episcopus Zacynthi & Cephaleniæ, electus mense Octob. anno 1555. qui Cardinalis creatus est anno 1565. die XII. Martii, obiitque Patavii die XXVI. Decemb. anno 1584.

V. Johannes IV.

Commendono successit in episcopatu ecclesiarum Cephaleniæ & Zacynthi *Johannes Petrus Delphinus,* itidem Venetus, canonicus regularis S. Salvatoris, electus die 2. April. anno 1560. qui synodo quoque Tridentinæ adfuit sub Pio IV. & subscripsit ut episcopus Cephaleniæ & Zacynthi *secundus,* vivente nimirum Commendono, cui ad honorem, dimissa sede, titulus relictus fuerat. *Ibid. col. 930.* B.

VI Raphael.

Oldoinus, *hist. Rom. Pont.* & DD. Card. *tom. 4. Rom. edit. 1677. col. 227.* A. sub Gregorio XIV. refert à Paulo Æmilio Sfondrato qui creatus fuerat Cardinalis ab eo Pontifice anno 1590. die 19. Decemb. cum titulo S. Cæciliæ, & postea Albanensis episcopus evasit, ad hanc ecclesiam diligentius regendam, adjutorem assumptum, ex Pauli V. consensu, *Raphaëlem Invitiatum Zacynthi episcopum,* sic etiam post dimissam ecclesiam illam nuncupatum, qui ab Urbano

A VIII. Pontifice præceptor Xenodochii S. Spiritus in Saxia constitutus, ibi religiosissime decessit, morum candore & multiplici doctrina conspicuus.

VII. Constantinus.

In nuntiis publicis Gallicè conscriptis per annum 1634. *pag. 353.* legitur die 24. Jul. hujus anni propositum à Cardinali Barberino pro episcopatu Zacynthi sub ditione Venet. *P. Dom. Constantinum,* Rossanum.

B

VIII. Joannes.

In iisdem nuntiis per annum 1640. *pp. 845. & 846.* legitur *Joannem Rossi* examen subiisse coram Urbano VIII. die 29. Octob. hujus anni, pro episcopatu Zacynthi sub dominio Venetorum.

IX. Gozzadinus.

Anno 1654. die 22. Mart. *D. Gozzadinus* episcopus Zacynthi consecratus est à Cardinali Franciotti, ex iisdem nuntiis per hunc annum, *pag. 397.* Vivebat adhuc, & Za-

C cynthi commorabatur anno 1666. nam Josephus de Sancta Maria Carmelita discalceatus, Vicarius apostolicus, scribit se ex India orientali Romam redeuntem ab ipso perhonorifice exceptum eo anno in insula Zacyntho.

X. Hyacinthus.

Hyacinthus Maria Conigli, Venetus, Ord. Præd. alumnus provinciæ Lombardiæ, Prior erat conventus S. Dominici Venetiis, quum piissimus adolescens Gravinensium Dux D.

D Petrus Franciscus Ursinus, mundum calcans sub pedibus, ad ipsum accessit, ut veste ejusdem Ord. indueretur, quem ultro cum suis religiosis admisit pro eodem conventu anno 1668. mense Augusto. Is fuit qui postea sacram Cardinalium purpuram sub nomine *Vincentii Mariæ Orsini,* ipsamque sedem apostolicam sub nomine *Benedicti XIII.* heroicis virtutibus plurimum illustravit. Porro Fr. Hyacinthus Maria Conigli, celebris concionator, postea renuntiatus est à Clemente X. die 6. Maii, anno 1675.

E suæ ætatis 55. episcopus Cephaloniæ & Zacynthi, atque consecratus à præfato Vincentio Maria Orsini qui jam Cardinalis erat ab anno 1672. & à tribus mensibus archiepiscopus Manfredoniæ. Primus autem fuit tot episcoporum quibus deinceps eminentissimus ille Orsini manus sacras imposuit; quod tunc contigit eodem mense Maio Gravinæ in ecclesia monialium S. Francisci. In visitatorem apostolicum delegatus fuit Hyacinthus Maria Conigli per totam regionem

ECCLESIA ZACYNTHI. Moreæ à Venetis recens ereptam Turcis. Tandem exacto vigesimo vigilantissimi regiminis anno, dignitate dimissâ, ad suos fratres in conventu sancti Dominici Venetiis se recepit mense Maio anno 1695. ubi reliquum vitæ sanctè peregit. Superstes adhuc erat anno 1696. quo Michaël Cavalieri de eo hæc scribebat. Legendus *tom. 1. Galler. Domin. pag. 676. num 196.* & *tom. 2. §. 6. pag. 21. num. 6.* præfato anno editis.

XI. JUNELLI.

Hyacintho Mariæ Conigli successit *P. Junelli* Ordinis S. Benedicti, de quo nuntii publici Gallicè conscripti die 17. Septemb. 1695 ex litteris Roma missis die 23. Aug. eodem anno hæc tradunt, *p. 436. Die 18. SS.* (Innoc. XII.) *interfuit congregationi sancti Officii, die vero sequenti, examini episcoporum, in quo P. Junelli Benedictinus interrogatus fuit.*

XII. JOHANNES VI.

Johannes Chrisostomus Calvi, Ord. Præd. creatus est à Clemente XI. episcopus Cephaloniæ & Zacynthi anno 1718. Deinde transiit ad ecclesiam Feretranam seu Leopolitanam, sub archiepiscopo Urbinatensi in Italia, die 7. Septembris anno 1729. Ita R. P. Antoninus Bremond, *tom. 6. Bullar. Præd. pp. 521.* & *710.*

XIII. JOSEPHUS.

Joanni Chrisostomo Calvi ad ecclesiam Feretranam translato anno 1729. substitutus est eodem an. *Fr. Josephus Caccia,* Venetus, Ordin. Minor. qui Romam veniens mense Novembri, de theologia & jure canonico examen consuetum subiit coram SS. Papa Benedicto XIII. Ex nuntiis publicis per eum annum Gallicè scriptis, *pp. 597. 598.* & *622.* & per annum 1731. *p. 65.*

XIV. CÆSAR.

Ex iisdem nuntiis anno 1730. *pag. 464.* anno 1731. *pp. 65.* & *150.* & anno 1736. *pag. 101.* discimus Casciam sive Cacciam ad sedem Traguriensem (Traw) sub Spalatro metropoli in Dalmatia migrasse anno 1730. eique in ecclesia Zacynthi suffectum eodem anno *D. Cæsarem Bonajutti,* qui fisci ecclesiæ Patriarchalis Venetiarum tunc curam gerebat; anno autem 1731. Cæsarem Bonajutti Romæ consecratum à Cardinali Otthoboni die 24. Martii, & postea ad ecclesiam Liesenensem sub dominio Venetorum translatum anno 1736. mense Febr.

XV. PIETRUCINI.

Cæsari Bonajutti suffectus est in sede Zacynthi, eodem anno 1736. mense Febr. *D. Pietrucini Romondivi.* Ex iisdem nuntiis per hunc annum, *pp. 125.* & *140.*

IV. ECCLESIA MALVASIÆ.

MALVASIA olim appellabatur *Epidaurus Limera.* Tres autem *Epidauri* nomine insignitas civitates reperimus: unam in Dalmatia, quæ nunc *Ragusium* dicitur: alteram in Peloponnesi Argia regione ad Saronicum sinum: tertiam ad Argolicum sinum in Laconica ditione. De tribus illis urbibus agit Mich. Anton. Baudrand, *to. 1. pag. 364. col. 2.* & de tertia quidem hæc habet: « *Epidaurus Limera,* id est Pratensis (sive Portuensis) urbs » Peloponnesi in Laconia regione Thucydidi, Ptolemæo & aliis, postea *Monembasia* dicta, » & archiepiscopalis facta, vulgo *Malvasia* (nuncupatur) Gallis *Malvoisie,* ubi nobile vinum: » nunc in Traconia regione sita est in ora littorali ad initium sinus Argolici in rupe in » modum insulæ undique mari cincta, & ponte tantum ligneo oblongo jungitur lingulæ » terræ in mare excurrenti: portum habet capacem, & arcem munitam in colle vicino à » Turcis constructam, ubi antea sita erat urbs antiqua Epidaurus, teste Sagredo. Aliàs sub» erat dominio Reipub. Venetæ, sed pace cum Turcis sancita, eis concessa fuit anno 1537... » Vix 50. milliar. distat à Sparta in ortum, & 65. à Scyllæo promontorio in meridiem, (&) Maleam promontorium versus 30. circiter. »

EPISCOPI MALVASIÆ.

I. SYBERTUS.

ANno Domini 1359. XI. kalend. Octobris, (id est die 21. Septemb.) obiit *Sybertus de Bospardia* de Troistorp, Carmelit. episcopus Malvasiensis, ut epitaphii ejus inscriptione ferri in Bospardiæ ejusdem Ord. conventu dicit Daniel à Virg. Maria Carmel. *tom. 2. Specul. Carmelit. pag. 953. num. 3353.*

II. ANDREAS.

Concilio Lateranensi, anno 1514. sub Leone X. Papa, interfuit reverendus pater *Andreas Monembasiensis episcopus, tom. XIV. conc. Labb. col. 204.* E.

ECCLESIÆ

ECCLESIÆ DAMELANTENSIS, GILAS & GIMENES.

V. ECCLESIÆ DAMELANTENSIS,

GILAS ET GIMENES.

TRES illas ecclesias simul jungimus, quod, licet eas cum aliis quibusdam, Corinthi metropoli ut suffraganeas, Innocentius III. assignaverit in sua epistola ad Gualterum supra memorata, nullus tamen ex præsulibus Latini ritus, qui illarum ecclesiarum susceperint curam, nobis notus sit: imo quæ fuerint loca illa, corruptis vel mutatis nominibus, vix ariolando conjicere possimus.

VI. ECCLESIA ARGOLICA.

ARGOS celeberrima urbs est Peloponnesi, de qua hæc habet Strabo, *l. 8. geogr. p. 376.* D. *edit. Casaub. Omnium quæ in Peloponneso sunt urbium, illustrissimæ fuerunt, suntque etiamnum Argos ac Sparta.... Antiquitus quidem fama Argos superabat; sed inferioribus temporibus Spartani omnibus modis superiores fuerunt, libertatem suam perpetuo servantes: nisi quod exiguis quibusdam in rebus deliquerunt.* Supra dixerat idem auctor, *pag. 368.* B. *Post Maleas Argolicus sequitur sinus & Hermionicus, quorum ille usque ad Scyllæum versus ortum & Cycladas porrigitur; hic magis adhuc in Orientem vergit usque ad Æginam & Epidauriam. Primas Argolici sinus partes Lacones, reliqua Argivi, tenent, &c. Argivorum sunt Prasiæ & Temenium, ubi sepultus est Temenus: & prior eo locus per quem fluit Lerna fluvius paludi cognominis Hydræ fabula celebri. A Temenio Argos usque supra mare sunt stadia 26. ab Argis Heræum stadia 40. atque hinc Micenas 10. &c.* & pag. 370. C. *Urbs Argos majore sui parte sita est locis planis, arcem habet Larissam collem mediocriter munitum.... Prope urbem fluit Inachus amnis, &c.*

Urbs Argos simul cum Neapoli in Morea anno 1388. à Maria illius principatus hærede, Venetis vendita est, ut refert Raynald. ad hunc annum *n. 5.* ex auctore append. mss. ad historiam Andreæ Danduli, quum grave periculum immineret ne eæ urbes in Turcarum potestatem laberentur. Olim episcopalis sedes erat sub archiepiscopo Corinthio, sed Isaac Angelus Imperator Græcus, qui Constantinopoli regnare cœpit ab anno 1185. & mortuus est anno 1204. eam ad dignitatem ecclesiæ metropolis evexit: hanc tamen postea Innocentius III. in epist. ad Gualterum Corinthiensem archiepiscopum, de qua superius, *col. 885.* B. fecimus mentionem, inter Corinthi suffraganeas recenset. Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 92. col. 1.* asserit eam hodie esse metropolim, quanquam in vicum redacta sit, paucisque constet incolis: venditam autem fuisse Venetis à Theodoro Spartæ Duce, iis vero ereptam deinde à Turcis, & rursus à Mahomete II. Turcarum Imperat. sed fuisse recuperatam à Venetis anno 1686. iisque remansisse, pace inita inter ipsos & Turcas anno 1699. Plures episcopos Latini ritus in eam sedem promotos invenimus, qui non *archiepiscopi,* sed *episcopi* dicuntur.

EPISCOPI ARGOLICENSES.

I. * * *

ANno 1255. Alexander IV. litteris ad *episcopum Argolicensem* aliosque præsules, datis *Neapoli IV. Nonas* (id est die 2.) *Januar. anno 1.* iis mandavit ut, quum Achaiæ & Moreæ regiones Latinis subditæ, Græcorum armis oppetitæ, in grave periculum adducerentur, universos archiepiscopos, episcopos, aliosque ecclesiarum prælatos, procuratores cathedralium ecclesiarum vacantium, necnon cæteros clericos beneficiatos, omnes quoque religiosos tam exemptos quam non exemptos monerent, & efficaciter inducerent ut ad dictarum regionum conservationem adversus hostiles insultus congrua subsidia largirentur. Excerptum hujus epist. refert Raynald. ad annum 1255. *num. 74.*

II. * * *

Anno 1264. Urbanus IV. Coronensi atque *Argolicensi* episcopis, provinciam contrahendi Cruce signatorum exercitus, pro recuperando imperio Constantinopolitano, quod Francis Græci abstulerant, demandavit: ex Raynald. ad hunc annum, *num. 57.*

III. * * *

Inter archiepiscopos & episcopos quos Clemens V. litteris suis encyclicis, datis

pridie idus (sive die 12.) Augusti anno 3. A Christi 1307. invitavit ad concilium Viennense, *episcopus* fuit *Argolicensis:* legitur enim, *tom. XI. conc. Labb. part. 2. col. 1547.* D. *In eodem modo archiepiscopo Corinthiensi & episcopis, &c. mandamus, quatenus vos, fratres archiepiscope & Argonensis episcope, &c.*

IV. VENTURINUS.

V. NICOLAUS.

Venturinus præsul erat *Argolicensis* anno 1356. quo IV. idus (id est die 10.) Decemb. translatus est ad ecclesiam Bellicastrensem in B Italia ab Innocentio VI. *ex ejus epistol. 65. fol. 10. in Regest. Vatic.*

Iisdem vero anno & die, ex sede Bellicastrensi ad Argolicensem promotus est *Nicolaus*, qui priori ecclesiæ, ex episcopo Bituntino, præerat ab anno 1349. kal. (id est die 1.) Januar. Ita Ughellus, *tom. 9. Ital. sac. vet. edit. col. 695. nn. 4.* & *5.* B.

VI. JACOBUS.

Jacobus Petrus de Pigalordis, Gallus, Ord. Præd. doctor Paris. Argolicensis episcopus C renuntiatus est ab Urbano V. VI. idus (id est die 8.) Novemb. anno 1368. *ex lib. 3. Provision.* hujus Pontificis, & Ughello *in mss.* Ita Fontana *in Theat. Domin. pag. 130. tit. 50. num. 1.*

VII. JOANNES.

VIII. CONRADUS I.

Johanne, episcopo Argionensi (sive Argolicensi) sub archiepiscopo Corinthio in Romania Moreæ, sive Saconia, anno 1395. mortuo, ei suffectus est eodem anno die 29. D Novembris à Bonifacio IX. Papa, *F. Conradus Fader*, (non vero *Flander*, ut nonnulli scripsere.) Hunc fuisse Ordinis Præd. patet ex diplomate ejusdem Pontificis legendo apud R. P. Antonin. Bremond, *to. 2. Bullar. Ord. Præd. pag. 354.*

IX. SIGUNTONANES.

In chronico brevi, quod post Michaëlis Ducæ historiam Græcè Latinèque editum est, *pag. 199. edit. Paris. 1651.* ad annum mundi 6929. Christi 1421. hæc habentur: E Indict. XIV. Januar. 21. fer. 3. *Siguntonanes* Σιγουντονάνης *episcopus Latinorum, sanctissimi Petri Nauplii & Argorum episcopi pretiosas reliquias ab urbe Argis Nauplium, quæ episcopalis sedes est, transtulit. Qui tunc illic præsentes adfuerunt, asseruere terram, quum sanctum monumentum illud apertum fuit, motu concussam fuisse: odor etiam suavis admodum dimanavit* (qui) *locum illum, & totum aërem complevit; & monumentum luminibus splendere visum est. Pretiosæ reliquiæ in honesto & venerabili loco depositæ sunt, quarum particulas quum fideles aliquot accepissent, plurimi illis sanati sunt.* Hinc discimus Argolicensem Latinam ecclesiam in episcopatum unum cum Naupliensi sive Napoli de Romania aliquando fuisse conjunctam. At *Siguntanensis* nomen ibi à scriptore Græco mendose exaratum est, ut observat Bullialdus, *pag. 280. in Annotat.* ad annum 1421. & forte legendum ait *Secundus Nanus:* gens quippe *Nannorum* apud Venetos celebris est.

X. CONRDUS II.

Fontana *in Monumentis Domin. pag. 316. col. 2.* ad annum 1424. refert ex Ughello *F. Conradum Feden. Ord. Præd.* Argionensi ecclesiæ fuisse præfectum à Martino V. Papa anno Pontif. VII. qui cadit in eum annum.

XI. FRANCISCUS.

XII. BARTHOLOMÆUS I.

Conradum probabiliter excepit *Franciscus* in sede Argolicensi, cui, post ejus obitum, suffecit Eugenius IV. anno 1434. die 16. April. *F. Bartholomæum de Rimbertinis* Ord. Præd. de quo legendus doctiss. P. Antonin. Bremond, *tom. 3. Bullar. sui, pag. 216.* ubi hunc observat in duos tresve homines perperam multiplicari à multis scriptoribus Dominicanis, certoque fuisse renuntiatum episcopum Argolicensem anno 1434. ex diplomate quod ipse *ibid.* profert, nec assumptum à *magisterio sacri palatii*, cujus munere nunquam potitus fuerat, sed à *magisterio scholarum sacri palatii apostolici*, à Prædicatoribus, Minoribus, aliisque administrato, qui scholas illas habebant in sacro Palatio, priusquam in gymnasio illo, cui à *Sapientia* nomen est, reponerentur. *Ad te Ordin. F. Prædic... ac magistrum scholarum palatii apostolici, &c.* inquit Eugenius Papa in diplomate promotionis ejus ad ecclesiam Argolicensem. Interim autem magister sacri palatii erat Joannes de Turrecremata, eo munere potitus usque ad annum 1439. quo creatus est Cardinalis.

Bartholomæus ex Argolicensi ecclesia translatus est ad Cortonensem in Italia an. 1440. die 14. Jan. ex Ughello, *tom. 1. Ital. sac. col. 669. num. 12. veteris edit.* & rursus ad Coronensem, non tamen anno 1449. ut asserit Ughellus *ibid.* sed longe citius; nam S. Antonin. archiepiscopus Florentinus, Bartholomæo coævus, eum appellat episcopum Coronensem sub anno 1445. *hist. part. 3. tit. 22. cap. XI.* ubi ait: *Ille tamen* (Marcus) *Ephesinus, acerrimus disputator, permanens in perfidia sua, cum aliis ad veritatem fidei reverti*

noluit. Verum ad patriam rediens, quum Cardinalis Venetus destinatus legatus in regionem illam Constantinopoli moram traheret, & in ejus societate esset venerabilis episcopus Coronensis D. Bartholomæus de Florentia sacræ theologiæ professor egregius & Græci idiomatis non ignarus, placuit eidem Imperat. Græcorum (Joanni Palæologo) *& proceribus ejus ut fieret publica concertatio inter episcopum Ephesinum præfatum, & Coronensem episcopum jam fama ibi celebrem. Quo facto, Ephesinus præfatus iterum ab eo superatus & confusus est, & tanta ab eo absorptus est tristitia, ut intra paucos dies expiraverit cum sua perfidia.* Quæ verba etiam recitat ad annum 1445. *num. 17.* Raynaldus. Marcus autem Ephesinus post hunc annum & ante 1448. obiit.

Coronensem ecclesiam dimisit Bartholomæus anno 1457. ut colligitur ex diplomate Callisti III. dato die 8. Jun. hujus anni, quo statuit annuam pensionem ipsi solvendam ex redditibus Coronensis ecclesiæ. In eo enim ait Pontifex: *Quum itaque tu nuper regimini & administrationi ecclesiæ Coronensis, cui tunc præeras.... sponte & libere concesseris, &c.* Diploma illud totum refert R. P. Antonin. Bremond, *tom. 3. Bullar. Præd. pag. 364.*

Obiit Bartholomæus in conventu S. Mariæ Novellæ sui Ord. Florentiæ anno 1466. die 21. Jun.

XIII. Bartholomæus II.
XIV. Paulus I.
XV. Jacobus.

Ughellus, *to. 9. Ital. sac. col. 705. n. 14. B. vet. edit.* scribit *Bartholomæum episcopum Argolicensem* translatum esse ad ecclesias Geruntinensem & Cariatensem unitas an. 1440. die 27. Januar. ex quo intelligendum datur Bartholomæum de Rimbertinis ex sede Argolicensi ad Cortonensem migrasse ante diem 14. Januar. anni 1440. quicquid secus asserat idem Ughellus supra laudatus. Aliàs duo Bartholomæi, ineunte eo anno, simul fuissent episcopi Argolicenses, ex qua ecclesia unus quidem ad Cortonensem die 14. Januar. alter vero ad Geruntinensem die 27. ejusdem mensis transiisset.

Bartholomæo hujus nominis II. in sede Argolicensi probabiliter successit *Paulus* quidam, post cujus obitum, episcopus renuntiatus est anno 1458. die 5. Maii *Fr. Jacobus Richei* Ord. Præd. ut constat ex diplomate Callisti III. quod profert R. P. Bremond, *tom. 3. Bullar. pag. 374.*

XVI. Augustinus.

Thomas de Herrera, *Alphab. Augustin. tom. 1. pag. 41. col. 2.* testatur in Registris sui Ordinis mentionem fieri de *Augustino à Magdalena episcopo Argolicensi,* annis 1479. 1496. & 1501.

XVII. Tripho.
XVIII. Paulus II.

Idem Thomas de Herrera, *to. 2. p. 268. col. 1.* refert *ex Actis Consistorial.* absoluto *D. Triphone* à vinculo ecclesiæ Argolicensis anno 1504. die 20. Mart. *Fr. Paulum Zabarellam* Eremitam Augustinianum in ea sede fuisse suffectum, qui obiit Patavii anno 1525. die 25. Jul. Ita quoque Ughellus, *tom. 5. col. 441. num. 100. D.*

VII.
ECCLESIA LACEDÆMONIS.

Quamvis ecclesia Lacedæmonis non recenseatur in epist. Innoc. III. ad Gualterum Corinthien. supra memorata *col. 885.* A. B. inter ecclesias huic sedi metropolitanæ subditas, imo in notit. Græc. *metropolis Laconiæ* dicatur ad calcem *geogr. sac.* Caroli à S. Paulo *p. 23.* Λακεδαίμων μητρόπολις τῆς Λακωνικῆς ἡ πρὶν Σπάρτη, *quæ prius Sparta*, Italorum tamen principum qui Peloponneso potiti sunt ætate, sedes duntaxat *episcopalis* fuit, &, ut observat Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 547. col. 1. archiepiscopo Corinthio* obtemperabat, qui hanc etiam ait nunc *Misitram* nuncupari, testibus Sophiano & Nigro, sed parvam esse admodum cum castro in colle adjacenti: hanc autem 30. milliaribus distare à Megalopoli in ortum hybernum, & 120. ab Athenis in meridiem, uti 90. à Corintho, versus sinum Laconicum 20. circiter. Giraldus Gallus, qui illas oras pluries lustravit, existimat Lacedæmonem omnino destructam esse, (& extitisse) eo in loco qui nunc *Palæochori* dicitur, id est, vetus vicus in planitie, 4. aut 5. milliaribus à Misitra, quæ crevit ex ejus ruinis: id vero satis probabile videri ex utriusque situ. Theodorus I. Despota Achaïæ eam Theodoro II. fratris vel sororis suæ filio, morte reliquit sæculo XV. Hic conjugem ex familia Malatestæ in Italia accepit; unde & principes hujus domus *Lacedæmonis domini* etiamnum dicuntur. At Mahometus II. anno 1460. eam urbem sibi subjecit, quam tertio exinde anno Sigismondus Malatesta captam, quum arcem subigere nequiret, incendit anno 1463. Hanc Veneti postea, anno scilicet 1687. Turcis eripuere, simulque magnam Moreæ regionis partem. Vide quæ de ea urbe scripta sunt supra, *tom. 2. coll. 189. 190.*

ECCLESIA LACEDÆMONIS.

EPISCOPI LACEDÆMONII.

I. *** *fortaſſis* HAYMO.

URBANUS IV. teſte Raynaldo, ad annum 1263. *num. 21. col. 2.* eo anno, ad plures archiepiſcopos & epiſcopos in Græcia morantes, inter quos *epiſcopus Lacedæmonius* recenſetur, litteras ſcripſit ſuppreſſo eorum omnium nomine, quibus eos monebat ut ad commune arcendum periculum ex Græcorum armis imminens, ſubſidium Willelmo Villarduino Achaïæ principi præberi satagerent.

Is fortaſſis vel ejus ſucceſſor fuit *Haymo* ille de quo Wadding. *tom. 2. annalium* ad annum 1278. *num. 33.* refert Nicolaum III. epiſt. *Tranſmiſſa nobis,* data eo anno XV. kal. Septemb. (id eſt die 18. Auguſti) mandaſſe epiſcopo Olonenſi, priori Prædic. & guardiano Min. de Clarentia ejuſdem diœceſis Olonenſis, ut *Haymonem* epiſcopum Lacedæmoniæ in Peloponneſo à Græcis occupatæ, ad eccleſiam Coronenſem etiam in Peloponneſo & Meſſaniæ tractu ſitam, à Capitularibus poſtulatum, in eadem auctoritate apoſtolica admitti, & à prioris eccleſiæ vinculo abſolvi curarent.

II. JACOBUS.

Fontana ſcribit, *Theat. Domin. pag. 209. tit. 310. col. 1.* ex Bzovio de rebus geſtis in provincia Poloniæ Ord. Præd. *c. 6. Jacobum* Polonum hujus Ordinis, & ſacræ theologiæ laureatum, Lacedæmonium epiſcopum renuntiatum eſſe ab Innocentio VIII. Papa anno 1491. ſuffraganeumque eccleſiæ Plocenſis in Polonia datum. Idem teſtatur Dominicus Frydrychowicz in S. Hyacintho Poloniæ patrono *pag. 221.* apud R. P. Bremond, *tom. 4. Bullar. pag. 84.* ubi etiam obſervat legendum 1491. non 1401. & ſedem hanc nunc metropolitanam eſſe.

III. JOANNES.

Fontana modo laudatus addit *ibid.* ex eodem Bzovio, *Johannem* Cracovienſem Ord. Prædic. magiſtrum in theologia, catholicæ fidei propugnatorem acerrimum, egregiumque concionatorem, ob vitæ probitatem ac morum, ad Lacedæmonienſem eccleſiam poſt præfatum Jacobum promotum fuiſſe, & ſuffraganeum quoque aſſignatum eccleſiæ Plocenſi in Polonia. Florebat itaque circa annum 1500.

VIII. ECCLESIA MAYNÆ *ſive* MAINÆ.

MICHAEL Antonius Baudrand *geogr. tom. 1. pag. 571. col. 2.* de *Maina* hæc habet ad vocem *Leuctrum:* « *Leuctrum* ſeu *Leuctra* oppidum Peloponneſi maritimum in Laconia provincia Pauſaniæ & Ptolemæo; nunc *Maina,* teſte Nigro cum aliis, extat in ora ſinus Meſſeniaci, inter Abæam oppidum Meſſeniæ ad boream 15. milliar. & Tænarium promontorium ad auſtrum 35. eſtque in tractu aſpero & montuoſo admodum, ad radices Taygeti montis ſub dominio Turcarum: ſed tamen aliqua fruitur libertate propter aſperitatem regionis. Hinc tractus adjacens *il braccio di Marina* dicitur; incolæ autem *Mainotæ, les Mainottes* ſeu *Magnottes* appellantur in Tzaconia tractu. » Et *p. 609. col. 1.* ad vocem *Maines:* « *Maines,* inquit, urbs Peloponneſi in Laconia tractu & in ora Laconiæ ad *Maleam* promontorium, teſte Porphyrogennetâ, ubi nunc etiam caſtrum *Maina* dictum. » In notitia Græco-Lat. epiſcopatuum Græcorum, ad calcem Georgii Codini Curopalatæ *de Officiis magnæ eccleſiæ & aulæ CP.* ſub throno 27. Corinthi Peloponneſi, ſeptimo loco recenſetur ὁ Μαΐνης, *Mainæ* p. 391. Huic oppido epiſcopos Lat. rit. præfectos duos reperimus.

EPISCOPI MAYNÆ.

I. RAYNERIUS.

WADDINGUS, *tom. 2. annal. Minor.* ad annum 1255. *num. 17. p. 114.* ſcribit *Raynerium* virum ſui Ord. eo anno renuntiatum fuiſſe ab Alexandro IV. epiſcopum Maynæ, quæ Pauſaniæ & Ptolemæo *Leuctrum* eſt Laconicæ regionis urbs in Peloponneſo ad ſinum Meſſeniacum, conceſſumque ipſi ab eodem Pontif. ut, quandiu proventus hujus eccleſiæ ab infidelibus detinerentur, poſſet in Italia vel alibi degere.

II. JACOBUS.

Thomas de Herrera *in Alphab. Auguſtin. tom. 1. pag. 424. col. 1.* hæc de quodam *Jacobo* hujus Ordin. habet: « *Jacobus* epiſcopus Mainenſis, ut Milenſius *in Alphabeto* tradit, interfuit Lugduni generali concilio anno 1274. indulgentiaſque Ratiſponenſi monaſterio noſtro, capellæ Domini, feſtis quibuſdam diebus adjecit IV. kalend. Jun. » (id eſt die 29. Maii.)

ECCLESIA CHRISTIANOPOLIS.

ECCLESIA CHRISTIANOPOLIS.

CHRISTIANOPOLIS, olim *Megalopolis* dicta, teste Curopalate, & Arcadiæ præcipua, in Meditullio Peloponnesi juxta Strabonem & Polybium ex ea oriundum, nunc *Leondari* appellatur ex Sophiano & aliis, estque vicus tantummodo nullius fere nominis in Tzaconia provincia prope Alpheum fluvium, sub Turcarum potestate; distat autem 40. milliar. circiter à Lacedæmone in occasum æstivum, & 25. à sinu Messeniaco in septentrionem, Corinthum versus 75. ad montium radices. Sedes episcopalis fuit sub archiepiscopo Corinthio, deinde metropolis effecta est. Hæc Mich. Anton. Baudrand *tom. 1. geogr. p. 267. col. 2. & pag. 640. col. 2.* In notit. Græcor. episcopat. Leonis sapientis, quæ extat ad calcem *lib. de Officiis Georgii Codini edit. Paris. 1648.* inter metropoles loco 76. recensetur *p. 380.* οϛʹ. Η Χριστιανούπολις. *76. Christianopolis, & pag. 402. num. 48.* legitur: μηʹ. Ο Χριστουπόλεως· καὶ αὐτὴ θρόνος οϛʹ. ἦσα, εἰς μηʹ. προεβιβάσθη. *48. Christianopoleos metropolis ex loco 76. ad 48. pervenit.* Vide quæ de illa urbe & ecclesia scripta sunt *tom. 2.* hujus operis, *coll. 187. 188.* Ea porro civitas à Græcis auctoribus interdum Μεγάλη πόλις duplici vocabulo, quasi *magna urbs* scribitur, interdum vero unâ voce Μεγαλόπολις: *Megalopolis.* Hæc paucis mensibus post prælium Leuctricum condita perhibetur, & ex multis parvis oppidis coaluisse, ut sic magna civitas effecta, hostiles impetus validius contunderet. Ita Cellar. *t. 1. geogr. ant. l. 2. cap. 13. p. 1225.* Urbs autem *Christianopolis* neque cum *Chrisopoli* sive *Christopoli* metropoli Philipporum subdita confundenda est, neque cum altera *Chrysopoli* provinciæ Bostrorum in Arabia, de quibus infra suis locis agemus.

EPISCOPI CHRISTIANOPOLIS.

I. GERARDUS.

II. JOANNES I. *electus.*

III. CONRADUS.

GERARDO episcopo Christinopolitano sive Christianopolitano mortuo anno 1392. Bonifacius IX. huic ecclesiæ suffecerat die 8. Januar. anni sequentis *Fr. Joannem Coctorem* Ordin. Minor. Verum quum Joannes ille litteras apostolicas intra terminum requisitum super hujusmodi provisione & præfectura obtinere, vel saltem in cancellaria apostolica reponere neglexisset, ne diuturnior fieret præfatæ ecclesiæ vacatio, ei substituit idem Papa anno 1396. die 29. Novembris A *F. Conradum Lindin de Wecslaria* Ord. Præd. Id constat ex diplomate hujus Pontif. apud doctiss. P. Antonin. Bremond, *t. 2. Bullar. p. 360.* qui ejusdem Conradi meminit etiam *pag. 466.* ubi ait civitatem *Christinopolitanam* sive *Christianopolitanam,* eam esse quæ nunc *Leondari* & *Leontari* dicitur, olimque *Megalopolis* sub archiepiscopo Corinthio.

IV. HENRICUS.

Wadding. *tom. 5. annal.* ad annum 1422. *num. 17. pag. 151.* scribit creatum esse à Martino V. *Metropolitam Christinopolitanum Fr. Henricum de Villa Color. XIII. kal. Junii* (id est die 20. Maii.)

PROVINCIA CRETENSIS.

I. ECCLESIA CANDIÆ METROPOLIS.

CRETA insula est Græciæ inter mare Ægæum & Cyrenaicum, à Peloponneso pene usque ad Asiæ fines protensa. Hæc initio sæculi XIII. in Montisferrati Comitis ditionem cessit, qui eam vendidit Venetis, teste Spondano *t. 1. annal.* ad annum 1204. *n. 8.* Exinde autem præsules Latini ritus in hac insula creati sunt, sed pro *Gortina* veteri metropoli, cujus vix rudera quædam supersunt, *Candacum* sive *Candia* in ejus agro constructa sedes archiepiscopalis evasit. Urbs illa ea ipsa est quæ *Matium* à Plinio appellatur *lib. 4. c. 12.* *Candia* ab Italis & *Candax* à Græcis, nunc primaria hujus insulæ, portu, arce & armamentario celebris, sub dominio Turcarum qui hanc Venetis eripuere anno 1669. ex quo tempore paucos habet incolas. Duplex est: *Vetus* quæ restrictior, & *Nova* quæ major & elegantior, veterem etiam complectens. Distat à Rhitymna 35. milliar. in ortum, & à Spinalonga 40. circiter in occasum. Hæc Baudrand *tom. 1. geogr. pag. 219. col. 2. & pag. 633. col. 2.*

ARCHIEPISCOPI CANDIÆ.

I. ***

INter præsules quos Innocentius III. litteris encyclicis datis anno 1213. die 19. April. ad concilium Lateranense vocabat anno 1215. celebrandum, legitur *archiepiscopus Cretensis tom. XI. conc. Labb. part. 1. col. 125.* D. *In eodem modo* (archiepiscopo & episcopis) *per Cretensem* (provinciam) *constitutis*.

II. JOANNES I.

Ughellus, *to. 2. Ital. sac. col. 581. n. 38.* C. *vet. edit.* scribit *Joannem Quirinum*, nobilem Venetum, *olim archiepiscopum Cretensem,* Philippo Fontanæ episcopo Ferrariensi successisse anno 1252. die 17. Jul. *ex Reg. Vatic.*

III. ANGELUS.

Idem Ughellus, *tom. 5. col. 1212. n. 44.* C. refert *Angelum Maltraversum*, Venetum, Ordinis Prædicat. *archiepiscopum Cretensem,* ab Alexandro IV. ad sedem Gradensem translatum anno 1255. die 28. Maii. Obiit anno 1271.

IV. LEONARDUS I.

Jam diximus supra *col. 811.* D. quum Leonardus Patriarcha Constantinopolitanus ritus Latini, in hac urbe à Græcis recuperata ann. 1261. amplius residere non posset, ei à Bonifacio VIII. datam ecclesiæ metropolitanæ insulæ Cretensis administrationem, ut narrat Raynaldus ad annum 1302. *num. 27.* Is subinde, nisi jam obierit, præsul ille fuit quem Clemens V. encyclicis suis litteris datis anno 1307. die 12. Aug. ad concilium Viennense A invitavit: «In eodem modo *Patriarchæ Constantinopolitano* ac dilectis filiis electis, &c. « per Constantinopolitanam & Cretensem pro- « vinciam constitutis mandamus, quatenus vos « fratres *Patriarcha* cum duobus suffraganeis « patriarchatus tui Constantinopolitani, quos « ad hoc duxeris eligendos; & (tu) episcope « Arianensis suffraganeæ ecclesiæ Cretensis quæ « *Constantinopolitanæ ecclesiæ per sedem aposto-* « *licam ad ipsius sedis beneplacitum est unita,* « reliquis vestrum (in provincia vestra rema- « nentibus) &c.» *tom. XI. conc. Labb. part. 2. col. 1549.* C.

V. ALEXANDER I.

B Thomas de Herrera *in Alphab. Augustin. tom. 1. pag. 37. col. 2.* de illo *Alexandro* hæc tradit: «*Alexander de S. Elpidio*, scriptis celebris, quem Coriolanus in chronica, *ma-* « *gistrum luculentissimum, & ecclesiasticæ digni-* « *tatis defensorem acerrimum* vocat, anno 1312. « Augustinianæ religionis Generalis eligitur. « Eo munere dum spatio 13. annorum fun- « gitur, varias summi Pontificis Joannis XXII. « ad varios principes fertur obiisse legationes. « Anno 1325. si nonnullis auctoribus assen- « C timur, archiepiscopus Ravennas instituitur: « at hoc valde difficile. Verius, ut Roman *in* « *notis mss.* affirmat, fuisse electum primo *ar-* « *chiepiscopum Cretensem*, & deinde Amalphi- « tanum. Quanto tempore ecclesiam suam re- « xerit, nemo quem viderim, tradidit, præter « Hieronymum Roman, qui loco citato affir- « mavit Alexandrum, ut in Registris Ordinis « habebatur, paucis mensibus supervixisse.»

Nihil quidem obstare videtur quin hic Alexander ab anno 1325. ad annum 1327.

Cretens. ecclesiam administraverit. At quod ex ea ad Amalphitensem translatus fuerit, anno saltem 1327. nullatenus dici potest: nam Andreas de Alanco hujus ecclesiæ archiepiscopus renuntiatus anno 1294. à Cælestino V. & confirmatus ab ejus successore Bonifacio VIII. anno seq. 1295. IV. kal. April. (id est die 29. Mart.) annos 36. hanc sedem occupavit, mortalitatem exutus anno 1330. ipsumque excepit an. sequenti 1331. F. Landulphus Neapolitanus Ord. Min. qui obiit circa annum 1351. Vide Ughellum, *tom. 7. Ital. sac. vet. edit. col. 309. & seqq.*

VI. Alexander II.

Hic *Alexander* Ordinis Prædic. alumnus, Ungarus gente, variæ litteraturæ vir præclarisque dotibus ornatus, Cretensem sedem conscendit, Joanne XXII. promovente, anno 1327. Ita Fontana *Theat. Domin. pag. 71. tit. 35. col. 2. ex Regest.* Joannis XXII. Ferrario, & Olmeda.

VII. Ægidius.

Ægidius de Galluiiis Ordinis etiam Præd. Alexandro successisse videtur in sede Cretensi. Ughellus, *tom. 5. Ital. sac. veter. edit. col. 1443.* hæc de eo habet: « Torcellanus » fuit episcopus anno 1322. *ex Tabulis* ejus» dem ecclesiæ, narratque (istud) Seraphinus » Razzi, &c. Cæterum hujus nulla mentio » extat *in lib. oblig. Prælat.* Quamobrem apud » præfatos auctores de hujusmodi re fides esto. » Non tamen me latet hunc Ægidium *Cretæ* » fuisse archiepiscopum, Bononiæque decessisse anno 1340. »

VIII. Franciscus I.

Ughellus, *tom. 2. Ital. sac. veter. edit. col. 385.* narrat quemdam *Franciscum Michaelium,* natione Venetum, primo renuntiatum fuisse à Benedicto XII. archiepiscopum Ravennæ anno 1334. cujus ministerium iniit anno sequenti 1335. deinde anno 1342. translatum esse ad archiepiscopatum *Cretensem.* Legimus etiam apud Raynald. ad ann. 1345. *n. 5.* eo anno floruisse archiepiscopum Cretensem, qui post Henrici Patriarchæ Constantinopolitani Latini ritus, de quo disseruimus *col. 816.* C. necem, initio ejusdem anni sic strenue se gessit ad confirmandos catholicos, ut ipsi eo anno Clemens VI. vices legati apostolici contulerit, scripseritque litteras quas prodit *ibidem* Raynaldus, datas *Avenione XV. kal. Aug.* (id est die 18. Jul.) *an. IV.* Transiit ad sedem Patracen. an. 1349.

IX. Ursus I.
X. Ursus II.

Ursus Delphinus, Venetus, ex rectore S.
A Jacobi de Rivo alto creatus est episcopus Justinopolitanus sub Aquileiensi Patriarcha anno 1347. deinde Cretensi ecclesiæ per Francisci ejus præsulis translationem ad Patracensem vacanti suffectus anno 1349. die 30. Mart. Ita Ughellus, *tom. 5. Ital. sac. col. 358. vet. edit.* qui addit *col. 1218. num. 56.* hunc ex archiepiscopo Cretensi ad sedem Gradensem transiisse anno 1355.

Hinc itaque alterum ejusdem nominis fuisse oportet *Ursum* illum archiepiscopum Cretensem, ad quem Raynaldus sub anno
B 1359. *num. 16.* Innocentii VI. de abrogato ipsi legationis apostolicæ officio & in Petrum Thomasium transmisso extare diploma tradit. Obiit Ursus iste, vel ad aliam sedem migravit anno 1363. ut modo palam fiet.

XI. Petrus I.
XII. Franciscus II.

Teste Philippo Mazerio vitæ B. Petri Thomasii Ordin. Carmelit. scriptore, *considerans* (Innocentius VI.) *recte vivendi consuetudinem & melius institutum* (hujus) *Petri, summosque*
C *sumptus quos in legatione fecisset, archiepiscopatum Cretensem ei contulit in sui status augmentum.* Id contigisse anno 1363. asserit Daniel à V. M. Carmelit. *tom. 2.* Speculi Carmel. *pag. 949. n. 3338. ex lib. 3. Provis. Prælat.* Urbani V. anno I. ubi perhibet legi: *Cretensis ecclesia vacat, providetur ei de persona Petri episcopi Coronensis II. Non.* (id est die 6.) *Mart.* (anno 1363.) Raynald. *to. 16.* ad annum 1364. *n. 4.* refert quasdam pacis formulas, Bernabonem nobilem Mediolanensem inter & ecclesiæ fœderatos, datas
D anno 1364. die 3. Mart. sed quæ non fuerunt observatæ, in quibus habetur.... *Ambaxiatoribus dicti domini* (Petri) *Regis Cypri, videlicet reverendo in Christo Patre domino Petro archiepiscopo Cretensi, &c.* Ecclesiam proinde Cretensem adhuc administrabat Petrus anno 1364.

Scribit tamen Ughellus, *tom. 5. col. 358.* C. *veter. edit. num. 13. Franciscum Quirinum,* Venetum, plebanum S. Mariæ de Formoso, qui electus fuerat episcopus Justinopolitanus sub Aquileiensi Patriarcha an. 1349. III. kal.
E April. (id est die 30. Mart.) inde translatum esse ad *archiepiscopatum Cretensem* an. 1363. III. Non. (id est die 5.) Jul. *ex Regest. Vatic.* Mendum fortassis subrepsit, & pro 1363. legendum foret 1364. quo reipsa Urbanus V. Petrum appellat non *Cretensem archiepiscop.* sed *Constantinopolitanum Patriarcham* in epist. ad ipsum data die 10. Jul. apud Raynaldum *n. 24.* Præfatum Franciscum Ughellus *ibid.* in Patriarchis Gradensibus *col. 1210. n. 57.* C. narrat ad hanc sedem ex Cretensi transiisse

ECCLESIA CANDIÆ. anno 1367. pridie kal. Jun. (id est die 31. Maii) *ex Reg. Vat.* & obiisse circa an. 1372.

XIII. URSUS III.

XIV. PETRUS II.

Ecclesiæ Cretensis curam gerebat anno 1367. *Ursus* quidam duobus supra memoratis posterior, qui Gerardum Eremitam Augustinian. eo anno Ariensem episcopum renuntiavit in illa insula, ut postea dicemus inter episcopos Arienses. Ad ipsum probabiliter scripta fuit epistola Urbani V. *Venerabilibus fratribus archiepiscopo Cretensi, ejusque suffraganeis, data apud Montemfiasconem V. kalend. Aug.* (id est die 28. Jul.) *anno VI.* Christi 1368. in qua hæc ait Pontifex: *Fraternitati vestræ per apostolica scripta mandamus, quatenus quilibet vestrum in suis civitate & diœcesi auctoritate nostra districte inhibeat, ne aliquis scholaris, seu laicus litteratus Græcus de insula supradicta insigniatur de cætero charactere clericali, vel promoveatur de cætero ad quoscumque ordines, nisi per Latinum episcop. aut Græcum catholicum, per cujus litteras de sua promotione faciat plenam fidem; & ii qui ex talibus fuerint in presbyteros ordinati, missas & alia divina officia juxta ritum quem præfata Romana servat ecclesia, debeant celebrare: adjicientes quoque inhibitioni jam dictæ, quod nullus Calogerorum, seu sacerdos Græcus, præfatum ritum non servans, de cætero audeat confessiones audire, vel populo prædicare, &c.* Raynaldus ad hunc annum *num. 20.*

Ursum istum vel mortuum, vel ad aliam ecclesiam translatum jam exceperat *Petrus* alter anno 1375. Quum enim eo anno die 29. Martii Gregor. XI. decreto sanxisset ut sedes suas episcopi singuli repeterent, segniorem se præbuit Petrus archiepiscopus Cretensis, quem ideo Pontifex gravissimis litteris perstrinxit, intentatoque anathemate, ei præcepit ut gregem suum evolvendo ab acceptis litteris mense præsens curaret. Hujus præsulis eo magis desiderabatur præsentia, quod in ecclesiam Cretensem plures irrepsissent abusus, eamdemque schismatici pervertere niterentur: conferebatur enim Græcis schismaticis ecclesiarum administratio, sacerdotiorumve vectigalia locabantur, ex quibus timenda graviora adhuc incommoda. Hinc ergo Pontifex, incusso anathemate, ipsos ab hujusmodi muneribus deturbari jussit. Eidem procul dubio ejusque suffraganeis scripta fuit epist. quæ *venerabilibus fratribus archiepiscopo Cretensi, & Kyronensi, Siciensi, Aichadiensi, Calomonensi, Agriensi, Kissimensi, Canicensi, Ariensi & Milopotamensi episcopis,* data est *Aven. XV. kal. Maii anno V.* (id est die 17. April. anno 1375.) apud præfatum Raynald. ad eum annum *num. 25.* qua iis injungebat ut à Græcis hujus insulæ consuetam fidei professionem exigerent.

XV. LEONARDUS II.

Leonardus Delphinus, Venetus, Patricius, & archiepiscopus Cretensis, Thomæ Falerio episcopo Castellano sive Venetiarum successit in ea sede anno 1392. die 29. Aprilis. Ita Ughellus, *tom. 5. Ital. sac. col. 1354. num. 46.* D. *vet. edit.*

XVI. FRANCISCUS III.

Idem Ughellus *ibid. col. 908. & seqq.* litteras profert à Michaële Steno Venetiarum Duce ad Anton. Luschum, nobilem Vicentinum oratorem suum apud Innocentium VII. scriptas anno 1406. die 19. Jun. in quibus mentio fit de quodam *Francisco,* qui ex episcopo Chironensi Cretensis archiepiscopus evaserat.

XVII. PETRUS III.

Waddingus, *t. 3.* ad annum 1342. *n. 35. p. 493.* narrat *Petrum* archiepiscopum Cretensem, virtute diplomatis Martini V. dat. anno 1421. die 14. Febr. duobus fratribus Minoritis, Romæ adjudicasse legitimam possessionem ipsorum cœnobii Baruthani in Syria Damasci & urbe Barutho. Vide eumdem Wadd. *ibid. num. 32. pag. 491.* & *10. 5. in Reg. Pontif. pag. 85.*

Hic Petrus probabiliter est ille *Petrus Marcellus,* nobilis Venetus, quem Ughellus *t. 5. col. 435. n. 90.* C. refert ex Cenetensi episcopo sub patriarchatu Aquileiensi ad Patavinam ecclesiam translatum an. 1409. die 6. Nov. & postea ad Cretensem à Martino V. promotum, ac demum obiisse anno 1428. Quia tamen addit *col. seq. 436. num. 91.* A. B. Petrum Donatum Venetiarum præsulem Petro Marcello in sede Patavina fuisse subrogatum anno eodem 1428. die 17. Maii, intelligendum datur Petrum Marcellum ex Cretensi ecclesia ad Patavinam ante obitum rediisse.

XVIII. PETRUS IV.

Petrus Donatus modo memoratus, Petro Marcello successit in sede Cretensi ante an. 1323. vel saltem eo anno ineunte. Donatum enim archiepiscopum Cretensem hoc anno die 22. Februar. designatum à Martino V. unum ex præsidibus concilii generalis Papiæ eodem anno celebrandi scribit Raynaldus ad illum annum *num. 3.* ubi partem exhibet diplomatis pontificii dati VIII. kalend. Mart. anno VI. De eo quoque mentio fit *ibid.* ad annum 1424. *n. 4.* in alio diplomate hujus Pontificis

Pontificis dato hoc anno die 12. Mart. sed ad sedem Castellanam Venetiarum translatus est anno 1426. die 12. Februar. & post duos annos ad Patavinam, ut jam supra observatum est. Vide Ughell. *tom. 5. col. 1357. num. 49.* B. Obiit anno 1447. ex eodem Ughello *ibid. col. 436. num. 91.* C.

XIX. FANTINUS.

XX. PHILIPPUS.

Ughellus nunc laudatus scribit *col. 375. num. 43.* C. *Fantinum Vallaressum*, nobilem Venetum, Latinæ & Græcæ linguæ eruditissimum, ac multiplici doctrina virum clarissimum, à Joan. XXIII. Parentino præsuli mortuo suffectum fuisse anno 1412. eumdemque, quum Joannes pontificatu se abdicasset in synodo Constantiensi, adlectum iterum ad illam ecclesiam anno 1418. die 1. Februar. à Martino V. qui etiam apostolica auctoritate supplevit ætatis defectum, ipso tunc vix excedente 25. annos, cui postquam præfuit multa cum laude usque ad annum 1426. Petro Donato successit in sede Cretensi. Actis concilii Florentini subscripsit anno 1439. *tom. XIII. conc. Labb. col. 1168.* D. Ad Patavinam ecclesiam translatus est anno 1448. die 8. Jan. obiit tandem anno 1459. Vide adhuc Ughellum *ibid. coll. 436. & 437.* & Raynald. ad annum 1439. *n. XI.* ubi profert epistolam Eugenii IV. ad ipsum datam eo anno die 18. Septembris.

Fantino in ecclesia Cretensi subrogatum *Philippum Parutam*, nobilem Venetum, Eremitam Augustinian. subindeque anno 1448. testatur Thom. de Herrera, *Alphab. August. tom. 2. pag. 266. col. 1.* Decessit anno 1458. Hujus etiam meminit Ughell. *t. 5. Ital. sac. col 1446. num. 48.* inter episcopos ecclesiæ Torcellanæ, cui præfuerat Philippus annis 26. antequam ad Cretensem transferretur.

XXI. HIERONYMUS.

Philippo successit *Hieronymus*, Venetus, anno 1459. Hunc Pius II. Papa legatum misit cum Francisco Toletano sacrarum litterarum professore ad Georgium Podiebratium regem Bohemiæ qui, quamvis ecclesiæ se velle obsequi assereret, in publico tamen conventu catholicum se profiteri subterfugiebat, Bohemosque catholicos non desistebat opprimere. Refert Raynaldus ad hunc annum 1459. *num. 22.* diploma hujus Pontificis ad legatos præfatos, quo ipsis mandabat ut potissimum paciscendo Georgium inter ac Wratislavienses fœderi operam navarent, eosdemque ad arma in Turcas convertenda excitarent. Titulus est: *Venerabili fratri Hieronymo archiepiscopo Cretensi, ac dilecto filio Francisco de Toleto sacræ theologiæ professori in ecclesia Hispalensi archidiacono de Astigia nuntiis, & oratoribus nostris.* Datum est *Mantuæ anno 1459. XII kal. Oct. anno 2.* (id est die 20. Septembris.) De ea legatione mentionem facit Pius II. in diplomate dato anno 1463. die 29. Mart. quod exhibet idem Raynald. ad eum annum *num. 96. & seqq.*

Dlugossus, *tom. 2. edit. Lipsiæ anno 1712. col. 256.* refert nuntios illos Senas venisse ad Pium II. qui eò se contulerat ex urbe Mantua anno 1460. mense Januar. Porro valde probabile est Hieronymum hunc archiepiscopum Cretensem, fuisse *Hieronymum* illum *Landum*, Venetum, quem idem Pius anno 1463. in Poloniam nuntium apostolicum misit, & ad quem epistolam scripsit, apud Bzovium ad eum annum *n. 55. p. 452.* ejus titulus est: *Pius, &c. venerabilibus fratribus, Cretensi, ad regnum Poloniæ terramque Silesiæ ac Prussiæ nuntio & oratori sedis apostolicæ, & Gnesnensi archiepiscopis salutem, &c. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnat. Domin. 1463. IV. kal. April.* (id est die 29. Mart.) *Pontificat. nostri anno V.* Subdit enim Bzov. *ibid. num. 59. pag. 457.* Cretensem archiepiscopum quem supra dixerat missum in Poloniam, fuisse *Hieronymum Landum*, qui Polonos contra Turcas excitaret, eosdemque inter & Crucigeros ac Pruthenos pacem componeret; verum, ortâ inter Polonos & legatum apostolicum acerbâ contentione, rebus infectis hunc rediisse Romam ad Pontificem. Hieronymi archiepiscopi Cretensis meminit etiam Raynald. *tom. 19.* ad annum 1463. *nn. 1. & 4.* Jacobus Picolominus, dictus Cardin. Papiensis, scribit *lib. 1. Commentar. pag. 354. edit. Francof. 1614. lin. 34.* mense Jun. anni 1464. quo apud Anconam Pius II. migravit ex hac vita die 14. Augusti, allatas huic Pontif. Hieronymi antistitis Cretensis litt. *quibus significabatur magnam cruce signatorum multitudinem Anconam confluere, identidemque lamentari, quod Pontificem qui se trajiceret, non invenissent, &c.* Inter ejusdem Cardinalis Papiensis epistolas, *ibid.* 34.ª *p. 479.* à se nomine Pii II. *Hieronymo Lando archiepiscopo Cretensi* denotatur scripta (anno 1463.) Item epistola 311. *ibid. pp. 679. & 680. Hieronymo Lando episcopo Cretensi, legato Perusino*, hæc ad ipsum de ipso prodit circa finem: *Sed illud etiam addo, gratulari me multum, quod in isthac difficillima Perusiæ administratione ita prædicetur dexteritas tua, ut nihil intempestivum aut improvidum agere judiceris. Ita etiam commendetur vitæ institutio, ut adsit semper, & sine scurrilitate comitas, & sine asperitate gravitas. Retine usque in finem laudem hanc inchoatam, atque illud cogita*

ECCLESIA CANDIÆ. *semper, raros fuisse etiam summæ virtutis viros, quorum in tam fervida civitate similes initiis exitus fuerint. Ego, mi Cretensis, sum tuus, & tibi omnia summa desidero. Vale. Romæ 23. Decemb. 1468.* Quid exinde gesserit Hieronymus, quove anno obierit, nos latet.

XXII. MICHAEL.

Cavalerius, *tom. 1. Galler. Dom. pag. 302. n. 303.* recenset quemdam *Michaëlem* Ord. Prædicat. archiepiscopum Cretensem anno 1491. ex Ambros. Altamura, ad eum annum *in sua Biblioth. p. 23.* Hunc autem ipse putat præsulem illum Cretensem fuisse, cujus meminit Lopez *part. 3. lib. 3. cap. 1. pag. 184.*

XXIII. PETRUS.

Petrus Landus, Venetus, archiepiscopus Cretensis renuntiatus anno 1535. mense Mart. à Paulo III. subscripsit actis concilii Trident. anno 1563. *tom. 14. conc. Labb. col. 923.* C.

XXIV. * * *

R. P. Bremond, *to. 5. Bullar. pag. 476.* profert diploma Sixti V. *Venerabili fratri archiepiscopo Cretensi,* datum die 29. Januarii A anni 1588. quo eum certiorem facit de electione Fr. Dominici Bolani Ordin. Præd. ad ecclesiam Agiensem in ea insula.

XXV. LUCAS.

Ughellus, *t. 5. Ital. sac. col. 449. n. 110.* B. *veter. edit.* scribit *Lucam Stellam,* Venet. Patavinæ academiæ nobilem alumnum, successive ad ecclesias Rethimi, Jadeæ, *Candiæ,* Vicentiæ & Patavii fuisse promotum, obiisse tandem anno 1642.

XXVI. MOZZENIGO.

B *D. Mozzenigo,* præfectus recens ecclesiæ Cretensi, pallio donatus pontificali legitur in nunciis publicis Gallicè scriptis per annum 1633. *pag. 417.* Migravit ex hac vita in ea insula anno 1644. ex iisdem nuntiis eo anno, *pag. 402.*

XXVII. QUERINI.

Ex iisdem rursus nunciis per ann. 1645. *p. 150.* ad ecclesiam Cretensem evexit anno præcedenti 1644. die 13. Decemb. *D. Querini* Innocentius X. pallioque ornavit die 16. Januar. anni sequentis 1645.

II. ECCLESIA CHIRONENSIS.

EPISCOPUS Chironensis legitur in titulo epistolæ Gregorii XI. de qua mentionem fecimus, *col. 911.* E. ubi de Petro II. archiepiscopo Cretensi. Verum quænam sit civitas *Chironensis* nos latet, nisi ipsa sit *Cherronesus* sive *Chersonesus* vulgo *Chironis,* de qua hæc scribit Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 263. col. 2.* « *Chersonesus* urbs Cretæ insulæ littoralis » Ptolemæo, episcopalis sub archiepiscopo Candiæ, in ora septentrionali, nunc, teste Marco » Boschino cum aliis, est *Spinalonga,* arx probè munita, scopulo affixa, & tantisper à continenti » insulæ separata, cum portu capaci & securo.... in provincia seu territorio Candiæ; sed ejus » episcopatus suppressus fuit, & *Sitiæ* unitus à multis annis. 150. milliarib. distat à Candia (urbe,) in ortum Sitiam versus 30.» Chironenses aliquot episc. occurrerunt, qui sequuntur.

EPISCOPI CHIRONENSES.

I. FATIUS *sive* BONIFACIUS. *Bonifacius alter.*

FATIUS sive *Bonifacius,* cognomento *Donoraticus* ex illa sua familia nobilissima in Tuscia, Ordin. Præd. primum episcopus Sagonensis sub metropoli Pisarum, certe ante diem 18. Mart. anni 1298. qua basilicam hujus Ordin. Senensem quibusdam indulgentiis ditavit, deinde translatus ad ecclesiam *Chironensem* anno circiter 1306. tum ad Coronensem circa annum 1320. In monumentis conventus Pisani habetur eum obiisse an. 1333. De illo legendi Ughellus, *tom. 3. Ital. sac. col. 608.* B. *vet. edit.* Fontana *Theat. Dom. pp. 169. 179. & 281.* Caval. *t. 1. p. 65. n. 200.* & R. P. Bremond, *t. 2. Bullar. pp. 73. & 127.*

C Alter *Bonifacius* Ord. quoque Præd. sedi Chironensi illegitime præfectus fuit à Petro de Corbaria adversus Joannem XXII. Antipapa sub nomine Nicolai V. à quo etiam pseudocardinalitia purpura ornatus, eodem ad ordinem redacto, similem & ipse fortunam secutus est.

II. JOANNES I.

D Ughell. *to. 7. Ital. sac. pag. 1244. n. 14.* D. scribit quemdam *Joannem* ab Innoc. VI. anno 1358. ecclesiæ Salpensi in Italia datum præsulem ejusque jussu consecratum; quum vero innotuisset falsum fuisse nuncium de morte episcopi Salpensis, hunc *Hieronensem* (procul dubio *Chironensem*) nominatum eodem anno die 1. Decemb. *ex Reg. Vatic.*

ECCLESIA CHIRONENSIS.

III. * * *

Gregorius XI. epistolam scripsit an. 1375. die 17. April. Petro II. archiepiscopo Cretensi ejusque suffraganeis, inter quos recensetur *Chironensis* præsul, de cogendis Græcis hujus insulæ ad emittendam fidei catholicæ professionem, ut supra dictum est, *col. 911.* E.

IV. FRANCISCUS.

Ughellus, *tom. 5. Ital. sac. veter. edit.* in episcopis Veronensibus *col. 908.* C. & *coll. seqq.* recitat litteras quasdam Michaëlis Steni Ducis Venetiarum, ad Anton. Luschum, suum apud Innocentium VII. oratorem, scriptas anno 1406. die 19. Jun. *indict. XV.* in quibus mentio fit alicujus *Francisci,* prius episcopi *Chironensis,* tunc vero translati ad archiepiscopat. Cretensem. Verba sunt: *Quod D. Franciscus Pavono, qui erat episcopus Chironensis, nunc translatus & prolatus ad archiepiscopatum Cretensem, &c.* col. 911. B. De eo jam egimus supra inter archiepiscopos Cretenses, *col. 912.* B.

V. VINCENTIUS.

VI. DIONYSIUS.

Waddingus, *tom. 8. annal. Ord. Min.* ad

A annum 1538. *n. XI. pag. 631.* scribit translatum fuisse ab ecclesiis Zianen. & Firmen. unitis ad Melipotamen. & *Chironen.* pariter unitas, sub archiepiscopo Cretensi, *F. Dionysium* Minoritam, post obitum *Vincentii de Masseriis,* hoc anno die XI. Decembris. Is interfuit concilio Tridentino sub Paulo III. annis 1546. & 1547. in cujus pluribus sessionibus subscriptus legitur *R. D. Dionysius*

B *episcopus Chironensis & Melopotamenus, Græcus,* tom. 14. concil. Labb. coll. 745. E. 749. E. 771. C. 774. C. 788. E. 790. A. & 793. B. Utramque hanc ecclesiam postea dimisit Dionysius, Chironensem quidem ante medium annum 1549. ut modo patebit, Milopotamiensem vero ante medium an. 1555. unde subscripsit tanquam *Milopotamiensis senior* actis ejusdem concilii sub Pio IV. anno 1563. *ibid. col. 925.* A.

C VII. JOANNES II.

Joannes Franciscus Verdura, Messanensis, Dionysio ecclesiam Chironensem dimittenti suffectus est à Paulo III. die 7. Jun. anno 1549. Adstitit concilio Trident. sub Pio IV. & subscripsit in hunc modum: *Joannes Franciscus Verdura, Messanensis, episcopus Chironensis,* tom. XIV. conc. Labb. col. 926. D.

III. ECCLESIA SITIENSIS.

CYTÆUM urbs Cretæ insulæ in ejus ora septentrionali Ptolemæo & Stephano, nunc Bellonio & aliis est *Setia* Italis, *Sitia* Græcis, urbs episcopalis sub archiepiscopo Cretensi. Distat 80. milliar. à Matio seu Candia urbe in ortum, Samnonium promontorium versus 30. circiter, teste Boschino. In modum peninsulæ pro majori parte mari Cretico cingitur, & portum habet. Ita Mich. Anton. Baudrand, *to. 1. pag. 319. col. 1.* Huic præfuerunt episcopi aliquot ritus Latini.

EPISCOPI SITIENSES.

I. ANDREAS.

II. JOANNES I.

VAcante Sitiensis ecclesiæ sede per obitum *Andreæ,* ei præfecit Clemens VI. *Joannem de Clavaxio* Ord. Min. datis litteris *Pastoralis officii,* x. kalend. April. (id est die 23. Mart.) anno 1351. Wadd. ad hunc annum, *tom. 4. num. 42. pag. 22.* & *in Regest. Pont. pag. 2.*

III. JOANNES II.

Post hunc Joannem, Sitiæ episcopatum gessit *alter ejusdem nominis,* sed Ordin. Præd. ex Fontana *Theat. Dom. pag. 295. tit. 547.* «In Candia, inquit, sub metropolitana Cretensi est Sichiensis (*Sitiensis*) ecclesia, cui » præfectus est episcopus ab Urbano V. Papa » *F. Joannes de Senis,* ab eodem Pontif. postmodum deputatus judex in causa Azolini

D Malavoltæ Senensis episcopi, ut constat ex « instrumento rogato die 14. April. an. 1364. « existente in archivio hospitalis majoris dictæ « civitatis, (apud) Ugurger. *in Pomp. Senen.* « *tit. 7.*» Is ille fortassis fuit episcopus *Sitiensis,* qui in titulo epistolæ Gregorii XI. die 17. April. anno 1375. Petro archiepiscopo Cretensi ejusque suffraganeis episcopis scriptæ, legitur, de qua nos supra, *col. 911.* B.

IV. DOMINICUS. Victor *electus.*

E Anno 1395. *Dominicus de Dominicis,* Carmelita, Ordinis sui Procurator in curia Romana generalis, pridie kal. Maii (id est die 30. April.) renuntiatus est episcopus Sitiensis, *ex lib. obligat. prælat.* sub Bonif. IX. anno 6. *fol. 57.* deinde translatus fuit anno 1399. die 24. Novemb. ad sedem Milopotamiensem in locum *Victoris* transmutati ad

ECCLESIA SITIENSIS.

Sitiensem, *ex lib. 2. de Regular.* sub Bonif. IX. anno XI. *fol. 203.* Ita Daniel à Virgine Maria Carmelit. Flander, *to. 2. Speculi Carmelit. pag. 919. num. 3206.* qui simul addit: « Fuit autem Dominicus noster suffraganeus » in diœcesi Mantuana, neque unquam ad » suam sedem accessisse verosimile est, sicuti » & incertum quo anno obierit. Ad annum » tamen circiter 1409. supervixisse satis pro- » babiliter colligitur ex verbis Mich. Pio in » opere Ital. de nobili progenie S. Dominici » (part. 1. lib. 2. c. 67. p. 243. edit. Bonon. » 1618.) ubi eum appellat *Fr. Dominicum de* » *Cremona Carmelitam, episcopum Sitiensem &* » *suffraganeum Mantuæ.* Eadem leguntur *in hist. Placentina* (to. 2. lib. 24. p. 189.») Verum hunc ad Milopotamiensem ecclesiam nova provisione assumptum fuisse anno 1405. ex modo dicendis patebit; adeo ut Victor Milopotamiensem suam sedem servasse usque ad hunc ann. quo fortassis mortuus est, & Dominicus pariter suam Sithiensem, videantur.

V. MATTHÆUS.

Matthæum de Rethimo vel *Recimo* Ordin. Eremit. S. Augustini, ad Sitiensem ecclesiam gubernandam renuntiatum III. Non. (id est die 3.) Junii anno 1405. translato ad Milopotamiensem Dominico de Dominicis, *ex Regest. Vatic.* Bonif. IX. narrat Thomas de Herrera *Alphabeti Augustin. tom. 2. pag. 76. col. 1.*

VI. JOANNES III.

VII. LEO.

Post obitum *Joannis* episcopi Sitiensis, *Leo de Naxia* Ordinis Minor. litterarum peritia celebris huic ecclesiæ præsul datus est à Paulo II. anno 1467. VI. kal. April. (id est die 17. Mart.) Ita Wadding. *tom. 6. annal. Min.* ad hunc annum, *num. 21. pag. 678.*

VIII. GEORGIUS.

In nunciis publicis Gallicè scriptis per annum 1634. habetur *pag. 401.* hoc anno die 21. Aug. *Georgium Minotti* fuisse Romæ in consistorio à Laudivio Zacchia Cardinali sancti Sixti proclamatum pro episcopatu Sithiensi insulæ Cretensis.

IV. ECCLESIA ARCADIÆ.

ARCADIA urbs Cretæ insulæ in ejus ora occidentali versus Cisamum, *Arcades* etiam appellatur, Græcè Ἀρκάδες. Hanc memorat Xenion in Creticis, teste Stephano Byzant. *de urbibus & populis, pag. 109.* Seneca autem, *lib. 3. quæst. nat. cap. 11.* apud Cellar. *geogr. ant. tom. 1. lib. 2. cap. 14. pag. 1275.* ex Theophrasto narrat, *circa Arcadiam, quæ urbs in Creta insula fuit, fontes & lacus substitisse, quia desierit coli terra, dirutâ urbe; postquam vero cultores receperit, aquas quoque recepisse.* In notitia eccl. Græca ὁ Ἀρκαδίας episcopus legitur sub metropolitano Cretensi ad calcem *geogr. sac.* Caroli à S. Paulo abbat. Fuliens. *pag. 13.*

EPISCOPI ARCADIÆ.

I. RAPHAEL.

II. RAPHAEL *alter.*

ANno 1349. die 10. Jul. Arcadiensi sede in Creta insula vacante per obitum cujusdam *Raphaelis, Raphael* alter Ordin. Min. provinciæ Græciæ minister, hujus ecclesiæ præsul renuntiatus est à Clemente VI. ex Wadd. *tom. 3.* ad annum 1349. *num. 12. pag. 566. & in Regest. Pontif. pag. 388.*

III. ANDREAS.

Anno 1369. *Andreas* Ord. Eremitarum S. Augustini, Arcadiensi in Creta insula ecclesiæ præfectus est ab Urbano V. die 23. Julii, teste Thoma de Herrera *Alphabeti Augustin. tom. 1. pag. 38. col. 2.* qui hunc etiam ait ex Regestis generalium præpositorum ejusdem Ord. in humanis adhuc egisse anno 1391. Ex quo probabile fit ipsum fuisse episcopum illum *Arcadiensem* qui in titulo epist. Gregorii XI. sæpius memoratæ legitur.

IV. MICHAEL.

V. PETRUS.

Michaele episcopo Arcadiensi defuncto anno 1424. successor ei assignatus est eodem anno die 18. Decemb. *Petrus de Ceno* Ord. Prædicat. à Martino V. ut constat ex ejus diplomate, *Apostolatus officium, &c.* apud R. P. Antoninum Bremond, *tom. 2. Bullar. pag. 648.*

V. ECCLESIA CALAMONÆ.

DE hujus urbis situ nihil certum reperi: fuisse in insula Creta colligitur ex epistola Gregorii XI. ad episcopos Latinos hujus insulæ, apud Raynald. ad annum 1375. *n. 25.* cujus titulo cum aliis præsulibus præfigitur *Calamonæ* episcopus. Cavalerius *Galler. Domin. to. 1. pag. 360. num. 74.* vicinam esse Retimo Calamonam scribit, & *pag. 427.* in episcopatum unum cum sedibus Ariensi & Chisamensi in eadem insula coaluisse anno 1551. decreto Julii III. die v. Octob. quod etiam asserit Fontana *Theat. Dom. pag. 150. tit. 119.*

EPISCOPI CALAMONÆ.

I. LEO.

LOTHERIUS II. qui Thomæ successerat in sede Verulanensi anno 1280. Romam profectus anno 1287. obtinuit ab undecim episcopis tunc in curia commorantibus, ut suæ cathedrali ecclesiæ singuli quadraginta dies indulgentiarum concederent, statutis diebus. Inter illos autem episcopos legitur *Leo Chalamonensis*. Diploma, cui hac de re subscripserunt, datum est Romæ Honorii Papæ IV. anno II. (non V. nam in pontificatu vixit duos annos tantum & duos dies, obiitque die 3. April. anno 1287.) (dies & mensis desunt, sed mensis debuit unus esse ex tribus primis hujus anni mensibus.) Id refert Ughellus, *tom. 1. Ital. sac. in episcopis Verulanensibus, col. 299.* * *num. 29.* D. *veteris editionis.*

II. JULIANUS.

Fontana *Theat. Domin. p. 299. tit. 562. num. 1.* asserit Fr. Petrum de Anagnia Ord. Prædic. ab Urbano V. creatum esse die 16. Decemb. 1365. episcopum ecclesiæ Stephanensis, quæ vacabat per translationem *Juliani* ejus episcopi ad *Calamonensem* in insula Cretensi. *Ex lib. 2. Provision. Prælat.* sub eo Pontifice. Is probabiliter episcopus ille est Calamonensis, qui in epistola Gregorii XI. ad Petrum archiepiscopum Cretensem, supra memorata, de reducendis Græcis schismaticis hujus insulæ ad Roman. ecclesiæ obsequium, data anno 1375. die 17. Aprilis, inter alios ejusdem archiepisc. suffraganeos recensetur.

III. BARTHOLOMÆUS.
IV. ALBERTUS.

De *Bartholomæo* nihil aliud nobis compertum est, nisi ipsum fuisse Alberti prædecessorem in sede Calamonensi, & decessisse anno 1537. In Actis enim Consistorialibus Pauli III. habetur sub die 29. Octob. hujus anni, teste Fontana *in Theat. Dom. pag. 150. tit. 119. Die 29. Octob. Pontifex instituit episcopum ecclesiæ Calamonen. vacantis per obitum Bartholomæi Averoldi, F. Albertum Ordinis Prædicatorum, cum retentione omnium, &c.*

Albertus porro iste, cognominatus *Paschaleus*, patria & professione *Utinensis*, moribus ac litteris clarebat an. 1516. quo sic scribebat de eo Leander Albertus *fol. 154. Albertus Bellunensis seu Utinensis est, poëticam non minus quam philosophiam ac cæteras bonas artes callet, prout ejus carmina protestantur.* Hujus fama permoti Venetiarum senatores, Patavium vocarunt, ubi publico Reip. stipendio metaphysicam professus est ab anno 1520. ad 1531. ut refert Tomasinus Gymnas. Patav. *p. 287.* Ea tempestate scripsit elegans opusculum hoc titulo: *De optimo philosophorum genere*, editum Venetiis anno 1532. Exinde à Paulo III. anno 1537. die 29. Octob. ad ecclesiam Calamonensem, in Creta insula fuit evectus; & postea ab eodem ad infulas *Claudiæ Fossæ*, vernaculè *Chiozza*, translatus est kal. April. anno 1541. de quo Ughellus inter episcopos Clugienses (sive Claudiæ Fossæ) *tom. V. Ital. sac. vet. edit. col. 1423.* ait: *Albertus Paschalius Utinensis, sacræ theologiæ doctor insignis, successit Joanni anno 1541. prima die April. Is etiam synodum celebravit in cathedrali, plurесque leges condidit ecclesiasticæ utilitati profuturas. Obiit anno 1541.* Utini diem clausisse extremum asserit Mich. Pio in scripto *della progenie di S. Domenico in Italia,* lib. 2. pag. 382. col. 2. eum tamen *Pandaleonem* cognominat. Ei attribuit Cherubinus Forni, Venetus, *in suis memorialibus mss.* tractatum *de potestate Pontificis, & varia carmina;* sed non prodit ubi serventur. Ita R. P. Jacobus Echard, *tom. 2. scriptor. Ord. Præd. pag. 122. col. 1.*

V. VINCENTIUS.
VI. TIMOTHEUS.

Vincentius Quirinus episcopus erat Calomonæ in Creta insula anno 1551. quo ecclesiam hanc dimisit, ad quam eodem anno evectus est à Julio III. *Timotheus Justinianus* Ord. Prædic. patritia Justinianorum insulæ Chiensis in Ægæo mari Toparcharum de stirpe satus, ad annum circiter 1502. Is in ea civitate & insula natus est patre Jacobo, &

ECCLESIA CALAMONÆ.

Bernardi primo nomen habuit, quod postea in *Timothei* mutatum est, quum vestem Dominicanam induit. Pietate & eruditione clarus factus, Congregationis peregrinantium in eodem Ord. Præd. institutus est vicarius generalis anno 1548. deinde anno 1550. die 21. Jun. à Julio III. ad ecclesiam Ariensem in Creta insula promotus fuit, cui anno seq. 1551. die v. Octobris idem Pontifex *Calamonensem* vicinam conjunxit. De his ecclesiis sic legitur in actis consistorialibus, quæ scitu non extranea sunt, quum aliàs ecclesiæ illæ nobis obscuriores sint: *Die Veneris prima die Junii anno 1520. SS. D. N.* (Leo X.) *univit ecclesiam Ariensem in insula Cretæ, ecclesiæ* Cysamensi *in eadem insula, reditus floren. 200. &c.* Et postea: *Romæ die Mercurii mense.... 1526. referente RR. D. Card. Farnesio, univit* (Clemens VII.) *ecclesiæ Ariensi, quæ est valoris tantum ducatorum XII. quia bona occupantur ab infidelibus, ecclesiam Cheronensem in insula Cretæ, prædictæ ecclesiæ Ariensi cum dismembratione ab ecclesiis Drerapretensis* (fortassis Hierapetræ) *& Monobarianensi pinguioribus, &c.* Denique: *Romæ die V. Octob. anno 1551. sanctitas sua* (Julius III.) *univit ecclesiam Calamonensem, tunc per cessionem R. Vincentii Quirini vacantem, ecclesiæ Ariensi, quæ sede episcopali caret, & à civitate Rethimi* (Rhitymna) *in qua episcopus Calamonensis, pro tempore existens, & ibi ecclesiam cathedralem habens, personaliter residere consuevit, per 16. milliaria, vel circa, distat, & cui R. P. D. Timotheus episcopus Ariensis præesse dignoscitur, cujusque mensæ episcopalis fructus fere nulli, seu admodum pauci sunt, quandiu idem Timotheus episcopus illi præfuerit, &c.* Exinde Timotheus Calamonensis duntaxat, non Ariensis dictus, ad suam hanc ecclesiam se transtulit, vigilantissimique præsulis partes implevit, nec inde discessit, nisi vocatus ad concilium Tridentinum sub Pio IV. cui interfuit, & cum aliis subscripsit exeunte anno 1563. *to. 14. conc. Labb. col. 926.* E. Anno sequenti 1564. defuncto Paulo de Flisco Chiensi præsule, ad hanc ecclesiam promotus est à præfato Pontifice die 14. Aprilis, ad quam ille mox se contulit. Verum dum patriam paterno vere gubernabat animo, urbs insulaque Chiensis à Piali Bassa Solimani genero & architalasso, Christianis eripitur die 17. April. anni 1566. Suorum sortis miseratus gentilium Timotheus, Constantinopolim cum præcipuis insulæ civibus profectus est, & à Selimo Sultano Chiensibus christianis religionis suæ liberum obtinuit exercitium. Deinde Romam veniens anno 1568. ad Pium V. ab eo Strongulensi in Calabria ecclesiæ adstrictus fuit, de quo sic in actis consistorialibus: *Anno 1568. die lunæ V. April. proponente SS. D. N. sanctitas sua absolvit R. P. Timotheum Justinianum episcopum Chiensem à vinculo quo ecclesiæ Chiensi tenebatur, quum ipsa à Turcarum tyranno occupata sit, neque spes sit eam ab ipso recuperari posse, eumque transtulit ad ecclesiam Strongulensem vacantem per translationem, &c.* Hanc ultimam sponsam tribus quatuorve annis coluit, mortuus anno 1571. & sepultus in ecclesia cathedrali. Scripsit, teste Ughel. *to. 9. Ital. sac. vet. edit. col. 736. relazione breve del isola di Scio*, id est, *brevem relationem de insula Chiensi.* Hæc refert P. Echard laudatus, *pag. 217. col. 1.*

VI. ECCLESIA AGRIÆ *sive* AGIENSIS.

Ecclesia *Agriensis* memoratur in titulo supra laudatæ epist. Gregorii XI. ad Petrum Cretensem archiepiscopum, de exigenda à Græcis hujus insulæ fidei catholicæ formula. Sed nulla nobis aliunde suppetit de hac ecclesia notitia, nisi Cidoniensi unita sit. De urbe autem Cidonia hæc docet Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 316. col. 2.* « *Cydonia*, urbs Cretæ » insulæ Straboni, *Cydon* Plinio, antiquissimis temporibus dicta *Apollonia;* (*Apollonia* tamen » & *Cydon* commemorantur à Plinio, *lib. 4. c. 12.* ut duæ distinctæ urbes in insula Cretensi,) » nunc *la Canea* (nuncupatur) Græcis & Italis, episcopalis sub archiepiscopo Candiæ. Urbs » est quadrata & (una) ex quatuor præcipuis insulæ, probè munita cum portu capaci in ora » & in tractu seu territorio Cydoniæ ab ea dicto, in parte occidentali insulæ.... Distat 28. » milliar. à Ciamo promontorio in ortum Rhitymnum versus 40. & Candiam seu Matium 90. circiter, teste Boschino.»

EPISCOPI AGRIENSES.

I. JACOBUS *electus.*

Ughellus, *tom. 6. Ital. sac. veter. edit. col. 1025. n. 6.* B. scribit *Jacobum* quemdam, canonicum Cretensem, jam *electum Agiensem episcopum*, translatum fuisse à Clemente V. ad Bisaciensem ecclesiam in Italia, vacantem per translationem Francisci ejus præsulis ad sedem Asculanam in Apulia anno 1310. & obiisse Avenione anno 1328.

ECCLESIA AGRIÆ *sive* AGIENSIS.

II. THOMAS.

Anno 1325. *Thomas* episcopus Gerapetrensis sive Hierapetrensis in Creta insula, translatus est ad Agiensem sive Agriensem in eadem insula, à Joanne XXII. ut refertur in diplomate *Regimini universalis,* dato idib. Febr. cujus meminit Wadd. (id est die 13.) *tom. 3. annal. Min.* ad annum 1325. *n. 25. pag. 332.* quodque exhibet *in Regest. Pontif. pag. 157.*

III. ANTONIUS.
IV. RAYMUNDINUS.

Post obitum *Antonii* episcopi Agiensis sive Agriensis in Creta insula, ad hanc ecclesiam ex Ariensi in eadem insula an. 1351. translatus est à Clemente VI. diplomate *Æterni Regis,* dato VIII. kalend. Jun. (id est die 25. Maii,) *F. Raymundinus* Ord. Min. Ita idem Wadding. *tom. 4.* ad annum 1351. *num. 42. p. 22.* qui refert diploma illud *ibid. in Regest. Pontif. pag. 11.* Is fortassis fuit, cui 24. annis postea, scilicet anno 1375. die 17. Aprilis, Gregorius XI. epistolam, ut & cæteris Cretensis insulæ præsulibus scripsit, tacitis eorum nominibus, præter solius Petri ipsorum metropolitani. Si tamen diversus fuit a Raymundino episcopus iste, ejus hîc meminimus.

V. MARCUS.
VI. CATHARINUS.

Marcus episcopus Agriensis sive Agiensis in insula Cretensi obiit anno 1390. cui successit *Catharinus Barbo,* Venetus, Ord. Min. eodem anno huic ecclesiæ suffectus à Bonifacio IX. litteris datis IV. idus (id est die 12.) Octobris. Ita refert idem Wadding. ad hunc annum, *tom. 4. annal. Min. n. 10. p. 286.*

VII. ANDREAS.
VIII. PAULUS.

Waddingus, *t. 5.* ad annum 1402. *pp. 8. & 9.* narrat Bonifacium IX. scripsisse eo anno ad *Andream* episcopum *Agiensem,* injungens illi, tum ut permitteret ædificari in oppidulo *Caneæ* (ejus proinde episcopatus) monasterium Clarissarum, tum ut earumdem basilicam consecraret. Hæc epist. data est die 30. Augusti eo anno, quam profert *ibid.* Wadd. *in Regest. Pontif. pag. 8.*

De Andrea isto & *Paulo* ejus successore tradit Ughell. *to. 5. Ital. sac. col. 453. n. 11.* A. B. *vet. edit.* priore, qui episcopus fuerat primum Crapulanus, deinde Petinensis sub Aquileiensi Patriarcha anno 1394. die 16. Feb. postremo Agenensis (Agiensis) in Creta insula an. 1396. mortuo ibidem anno 1411. ei subrogatum *Paulum Barocchium,* nobilem A Venetum, qui ipse decessit anno 1418.

IX. LUCAS.
X. MICHAEL.

Lucâ ecclesiæ Agiensis præsule viam universæ carnis ingresso, huic in ea sede substituit Nicolaus V. anno 1451. die 1. Octob. *Fr. Michaelem de Candia,* Ord. Præd. « Ipse est, inquit R. P. Bremond, *tom. 3. Bullar. pag. 334. Michael Græcus,* quem Cavalerius, *t. 1. p. 287. n. 244.* præficit ecclesiæ Cydoniensi vulgo *la Canea:* episcopatus (quippe) B est insulæ Cretensis, cui sedes Agiensis unita fuit. Hinc episcopus *Caneæ* dicitur à Fontan. *Theat. Domin. pag. 154. tit. 132.* » Diploma Nicolai V. in quo Michael iste Ordini Præd. adscribitur, profert idem R. P. Bremond: unde perperam Wadding. Michaelem hunc suis accenset Minoritis, *tom. 6.* ad annum 1451. *num. 55. pag. 33.* Obiit anno 1479. juxta Mich. Pio, Razzium, Fernandez & Fontanam, vel 1491. juxta Altamuram & Cavalerium.

XI. ANTONIUS.

C Ughellus, *tom. 5. Ital. sac. col. 976.* A. *veteris editionis,* de quodam *Antonio Urso* episcopo Agiensi meminit, qui Joanni Michaelio Cardinali S. Angeli dicto, Romæ defuncto anno 1503. insignem in basilica sancti Marcelli erexit tumulum, cujus inscriptioni hæc addita à Jacobo Urso Antonii fratre leguntur: « *Antonius Ursus,* Venetus, secretarius apostolicus, *episcopus Agiensis,* familiaris pientiss. sicuti fide ac singulari amore totius suæ vitæ tempore adstitit, ita & in morte ab hac luce gratiss. subjectione inse- D paratum se videri cupiens, conditorium domino suo, seque sub illo tumulari testamento mandavit. Qui Innocentii VIII. Alexandri VI. Pii III. Julii II. Pont. referendarius, summa integritate, doctrina, religione, justitia, vixit annos 72. (&) decessit 28. Sept. 1511. Jacobus Ursus frater bene merentibus P. (id est posuit.»)

XII. FRANCISCUS.

Wadding. *to. 8.* ad annum 1523. ... 54. E *pag. 394.* scribit ad Agriensem ecclesiam sub archiepiscopo Cretensi promotum ab Adriano VI. eo anno die 24. Jul. *Fr. Franciscum de Molendina,* Minoritam.

XIII. ALOYSIUS.
XIV. DOMINICUS.

Defuncto *Aloysio* episcopo Agiensi seu Cydoniensi anno 1587. vel initio sequentis, in ejus locum subrogatus est à Sixto V. Papa *Fr. Dominicus Bolanus,* Ord. Præd. an. 1588.

ECCLESIA AGRIÆ *five* AGIENSIS.

die 29. Martii, de cujus promotione duo hujus Pontificis diplomata exhibet R. P. Bremond, *to. 5. Bullar. p. 476.* Vide Fontan. *Theat. Dom. pp. 115. 123. 132. 154. & 640.* Caval. *tom. 1. pag. 541. num. 359.* & R. P. Echard, *tom. 2. pag. 396.* ubi etiam monet obſervari à Michaele Pio, *part. 2. col. 308.* epiſcopatum Agenenſem (Agienſem) eumdem eſſe ac *Caneæ*. Vivebat adhuc Dominicus Bolanus anno 1615.

XV. Bernardus.

Bernardus Flores, ex Ord. Cruciferorum, epiſcopus *Agienſis* erat an. 1642. quo tranſlatus eſt die 26. Maii ab Urbano VIII. ad eccleſiam Jadrenſem. Ita Ughellus, *tom. 5. Ital. ſac. col. 1466. num. 31.* C. qui *ibid. in erratis pag. ultima col. 1. n. 42.* Bernardum A hunc aſſerit *Caneæ* fuiſſe epiſcopum, non *Agienſis* eccleſiæ. At nos ſupra animadvertimus eumdem eſſe Caneæ & Agienſem epiſcopatum.

XVI. Bency.

Bernardo in ſede Agienſi ſive Cydonienſi aut Caneæ ſucceſſit *D. Bency,* qui dum Turcæ Cydoniam obſiderent anno 1645. ibidem degebat, populumque ad ſtrenuam urbis defenſionem hortabatur; ſed, ipſa nihilominus à Turcis expugnata, eccleſiæ Novienſi in Italia præfectus eſt ab Innocentio X. anno 1646. menſe Febr. ex nunciis publicis Gallicè ſcriptis anno 1641. *pag. 967.* anno 1642. *pag. 585.* anno 1645. *pag. 943.* & anno 1646. *pag. 186.*

VII. ECCLESIA CISSAMIÆ.

CISSAMIA ſive *Ciſamus* oppidum eſt Cretæ inſulæ ad littus maris prope Apteram, cujus navale eſſe dicitur à Strabone, *lib. 10. geogr. pag. 479.* B. *edit. Caſaub.* Plinius, *lib. 4. cap. 12.* in oppidis Cretæ *Cyſamum* commemorat. In notitia Græca extat ὁ Κισάμου, *Ciſami* (ſcilicet epiſcopus:) hodie appellatur *Chiſamo.* Ita Cellar. *tom. 1. geogr. ant. lib. 2. c. 14. pp. 1262. & ſeq.* Urbem hanc in ora boreali Cretæ inſulæ ſitam aſſerit Mich. Anton. Baudrand, *geogr. tom. 1. pag. 273. col. 2.* prope Camaram amnem in territorio Cydoniæ 15. milliar. à Ciamo promontorio in auſtrum Corycum verſus totidem, & 25. à Cydonia in occaſum; antea epiſcopalem ſedem fuiſſe, ſed nunc oppidulum eſſe *Caſtel Chiſſamo* dictum. Aliquot habuit *Latinos antiſtites.*

EPISCOPI CISSAMIÆ.

I. Belletus.
II. Guillelmus I.

BELLETUS epiſcopus *Ciſſamiæ* ſive *Chiſſimenſis* eccleſiæ in Creta inſula, obiit anno 1346. eique ſucceſſor datus eſt à Clemente Papa VI. eo anno *Guillelmus Mauracocchius* Ord. Min. pridie kal. Octob. (id eſt die 30. Sept.) diplomate *Inter ſollicitudines varias,* cujus meminit Wadding. *tom. 3. annal.* ad annum 1346. *num. 10. pag. 539.* quodque exhibet *ibid. in Regeſt. Pontif. pag. 348. ex lib. 3.* in append. epiſt. 36. Hunc miſit ſedis apoſt. nuncium idem Pontifex anno 1349. ad Joannem *Cantacuzenum* Conſtantinopolitanum Imperatorem pro eccleſiarum Græcarum cum Romana unione. Clementis ea de re epiſtolam referunt Waddingus ad eum annum, *num. 7. pag. 564.* & Raynaldus ad annum 1350. *num. 28.* datam anno 1350. die 13. Februarii.

III. Nicolaus.
IV. Guillelmus II.

Ughellus, *tom. VII. Ital. ſac. prioris edit. col. 1180.* B. tradit, Eliæ Saguini Ord. Præd. B defuncto an. 1349. ſucceſſiſſe in epiſcopatu Veſtano, eccleſiæ Sipontinæ ſuffraganeo, *Nicolaum* Ord. Min. tranſlatum ex eccleſia Kiſemenſi XIV. kal. Jul. (id eſt die 18. Jun.) an. 1350. Quocirca brevi admodum eccleſiæ Chiſimenſi præfuit Nicolaus iſte, quippe qui anno, non 1350. ſed 1349. (cujus initio huic ſedi adhuc præerat Guillelmus Mauracocchius) ex ea ad Veſtanam in regno Neapolitano tranſierit. Id conſtat ex Waddingo qui *tom. 3. annal.* ad annum 1349. *num. 12. pag. 566.* ſcribit ad Kiſſaurenſem (ſive Chiſſimenſem) eccleſiam ſub archiep. Cretenſi, C vacantem per tranſlationem *Nicolai* (quem non ait fuiſſe Ordinis Min.) ad Veſtanam, promotum eſſe *Fr. Guillelmum Emergavi,* ſacræ theologiæ magiſtrum, Ordinis Min. à Clemente VI. Papa, diplomate *Eccleſiarum omnium regimini,* dato die 17. Jun. an. 1349. quod profert idem Waddingus *ibid. in Reg. Pontif. pag. 386.*

V. Joannes.

Guillelmo Emergare ſive Emergavi fortaſſis ſucceſſit *Joannes* iſte, de quo Ughellus, *to. 1. Ital. ſac. in epiſcopis Hortanis, col. 781. num. 31.*

num. 31. D. *veter. edit.* hæc ait: « *Joannes,* A
» antea episcopus *Kissanensis,* ad hanc eccle-
» siam (Hortanam) translatus est anno 1362.
» die vero 16. mensis Aug. solita pensione atque tributo apostolicam cameram veneratus est.»

VI. Aicardus.

Aicardus Ordin. Eremitar. S. Augustini, legitur in Registro Pontificali (Urbani V.) renuntiatus episcopus Chisimensis VI. idus (id est die 8.) Jun. anno 1366. teste Thoma de Herrera ejusdem Ord. *Alphab. Augustin. tom. 1. pag. 38. col. 2.* B

Is ille fortassis episcopus fuit *Kissimensis,* cui, ut & cæteris Cretæ insulæ præsulibus, scripsit epistolam Gregorius XI. Papa die 17. April. anno 1375. de reducendis hujus insulæ Græcis ad ecclesiæ Romanæ fidei obsequium, apud Raynaldum ad eum annum *num. 25.* ut jam supra sæpius dictum est.

VII. Jacobus.

VIII. Martinus.

Ecclesiâ *Lissamensi* (potius *Kissamensi*) vacante per obitum *Jacobi* ejus præsulis, de quo nihil aliud nobis notum est, *Martinus Vannis de Esculo,* Ord. Eremit. S. Augustini, qui ex Registris hujus Ordinis erat die 2. Jul. anni 1387. cœnobii Romani conventualis, & postea factus fuerat Domini Papæ pœnitentiarius, demum ad eam ecclesiam evectus est IX. kal. Febr. (id est die 24. Januar.) à Bonifacio IX. anno 1392. Ita Thomas de Herrera *Alphabeti Augustiniani to. 2. p. 75. col. 2.* C

IX. Angelus.

Cissamiæ episcopum fuisse exeunte sæculo decimo quinto *Angelum* illum probabile est, de quo mentionem facit Ughellus, *tom. 5. Ital. sac. in Venetiarum Patriarchis, col. 1353.* D. aiens initio congregationis canonicorum S. Georgii de Alva Venetiis erectæ, clericos in ea receptos, obtenta Bonifacii IX. licentia, ab illo Angelo in canonicos fuisse ordinatos, & cœnobium S. Augustini in collegiatam canonicorum sæcularium transmutatum. « Quod quum fecisset, inquit, *Angelus episcopus Chysamensis,* Bonifacii Pontificis « delegatus anno 1394. robur & incrementum « sancta hæc congregatio tantum accepit, ut « viri ex ea clarissimi ac sanctimonia insigni (præ- « stantes) ad nostra usque sæcula claruerint, « &c.» Is videtur fuisse ille Angelus Barbadico translatus ad ecclesiam Veronensem an. 1406. die 2. Septemb. de quo Ughell. *ibid. col. 912.* B. C. meminit.

X. Prosper.

Augustinus Oldoinus, *hist. Rom. Pont.* & DD. Card. *edit. Roman. 1677. tom. 3.* sub Pio IV. de *Prospero Publicola* Sancta-Crucio Card. agens, hunc refert, *col. 952.* B. dum unus erat ex consistorialibus advocatis, à Paulo III. episcopum *Chysamensem* renuntiatum, missumque ad Ferdinandum Romanorum regem, ut, eo intercessore, Carolus V. Imperator citius ac facilius ad urbis Placentiæ restitutionem moveretur. Id contigit anno circiter 1548. Obiit autem anno 1589.

VIII. ECCLESIA CANTIÆ.

Cantia, cujus episcopum *Canticensem* cæteris Cretæ insulæ præsulibus jungit Gregorius XI. in epistola ad eos scripta die 17. Aprilis anno 1375. fortassis est urbs illa Cretæ dicta *Cantanus* à Stephano Byzant. & *Cantanum* à Carolo à S. Paulo, *geograph. sac. pag. 210.* Vide supra *tom. 2. coll. 273. 274.*

EPISCOPI CANTIÆ.

D

I. * * *

II. Franciscus.

Episcopo cuidam *Cantiæ,* cujus nomen ignoramus, mortuo anno 1346. suffectus est à Clemente VI. eodem anno die 21. Aug. *Fr. Franciscus* Ordin. Min. Ita Waddingus, *tom. 3.* ad annum 1346. *num. 10. pag. 539.* qui diploma profert *ibid. in Regest. Pontif. pag. 347.*

III. * * *

Præsul iste, cujus nos latet nomen, ipse est episcopus *Cantiensis* memoratus in titulo epistolæ Gregorii XI. datæ die 17. Aprilis anno 1375. de qua superius mentio multoties facta est, quæque extat apud Raynald. ad eum annum, *num. 25.*

IX. ECCLESIA ARIENSIS.

ARIENSEM Cretæ insulæ civitatem, inter alias Cretensis archiepiscopi ritus Latini ecclesias suffraganeas recensuit Gregorius XI. in epistola modo citata; huic deinde propter suam paupertatem Leo X. die 1. Jun. anno 1520. ecclesiam *Cysamensem* sive *Cissamiæ* in eadem insula univit: illi rursus Clemens VII. anno 1526. *Cheronensem* sive *Kironensem* conjunxit: denique Julius III. die v. Octobris anno 1551. ejusdem jurisdictioni ecclesiam *Calamoniensem* subdidit, ut supra dictum est, ubi de Vincentio & Justiniano Calamonæ episcopis, *col. 923.* B. C.

EPISCOPI ARIENSES.

I. * * *

ANno 1307. episcopum Arianensem (sive Ariensem) in Creta insula Clemens V. suis litteris invitavit ad concilium Viennense. Vide supra *col. 908.* A. ubi de archiepiscopis Cretensibus.

II. LAZARUS.

III. RAYMUNDUS.

Post obitum *Lazari*, episcopum Ariensem Clemens VI. renuntiavit anno 1349. die 8. Julii *Fr. Raymundum de S. Lucia*, Minor. Ita Wadd. *tom. 3.* ad hunc annum, *num. 12. pag. 566.*

IV. RAYMUNDINUS.

Raymundinus Ord. Min. episcopus Ariensis ad Agiensem translatus est anno 1351. die 25. Maii. Vide supra *col. 925.* B.

V. GERARDUS.

Ursus archiepisc. Cretensis, de quo supra inter metropolitanos hujus insulæ egimus, *col. 911.* A. B. sede Ariensi per negligentiam capituli hujus ecclesiæ diutius vacante, ei *Gerardum*, Ordin. Eremitarum sancti Augustini alumnum, sua auctoritate præfecit: verum promotionem istam Urbanus V. irritam declaravit, non tamen alium quam illum ipsum *Gerardum* renuntiavit præsulem diplomate dato Romæ VI. idus (id est die 8.) Novemb. anno VI. Christi 1367. Ita refert Thomas de Herrera *Alphab. Augustin. tom. 1. pag. 294. col. 2.* Gerardus iste probabiliter fuit præsul ille *Ariensis*, quem fert titulus epistolæ Gregorii XI. ad episcopos Cretenses, de Græcis schismaticis hujus insulæ ad unitatem reducendis, datæ 17. April. anno 1375.

VI. FRANCISCUS.

VII. ROLANDUS.

VIII. FRANCHIONUS.

Gerardo in sede Ariensi fortassis successor datus est *Franciscus* ille, Carmelita, quem A Daniel à V. M. *to. 2. Spec. Carmel. p. 921. n. 3218.* asserit sexagenarium adhuc vixisse anno 1418. die 17. Decemb. quum jam ab annis circiter 30. præsul esset. *Ex lib. 1. de diversis formis* Martini V. anno 2. *fol. 7.* Verum, ut id cohæreat cum promotione nonnullorum antistitum hujus ecclesiæ interim facta, oportet Franciscum hunc ab an. 1388. circiter consecratum sedis Ariensis episcopum, & mortuum anno 1418. eamdem dimisisse ante annum 1410. & ad suos Carmelitas rediisse, ut apud ipsos reliquum vitæ B transigeret.

Post obitum quippe *Rolandi* Ariensis ecclesiæ in insula Creta episcopi, qui Franciscum Carmelitam excipere potuit, ad hanc sedem evectus est à Joanne XXIII. die 28. Julii anno 1410. *Franchionus Secretus*, Cretensis, Ordin. Min. ex Wadding. *tom. 5.* ad annum illum, *num. 14. pp. 71. & 72.*

IX. BERTRAMINUS.

Præfato Franchione translato ab eodem Papa de Ariensi ecclesia ad Milopotamensem, die 30. Jul. anno 1414. ei suffectus est C in ecclesia Ariensi *Bertraminus de Seraphinis*, vir nobilis, ejusdem Ordinis Minor. cui Martinus V. concessit anno 1418. ut in aliquo conventu sui Ordinis provinciæ Januensis commorari posset, quamdiu in sua ecclesia ab infidelibus detenta residere ipsi non liceret. Hæc refert idem Waddingus *ibid.* ad annum 1414. *num. 8. pag. 88.* Obiit anno 1437.

X. ANTONIUS *electus*.

XI. JOANNES I.

Antonius Guidius, Florentinus, Ord. Præd. D & sacræ theologiæ professor, electus est episcopus Ariensis in insula Cretensi à Martino V. die 14. Decemb. anno 1419. quia scilicet, ut palam fit, hanc sedem dimiserat eo anno Bertraminus. Fontana *in Theat. Dom. tit. 51. pag. 130.* citat acta consistor. hujus Pontificis, & ait Guidium annis pluribus cum insigni creditarum sibi ovium profectu Ariensem ecclesiam rexisse. Id etiam asserit

Cavaler. *Galler. Dom. t. 1. p. 226. num. 44.* A Verum ex Constitutione Martini V. data die 21. April. anni 1421. quam profert R. P. Antonin. Bremond, *tom. 2. Bull. Ord. Præd. pag. 597.* constat ab Antonio Guidio episcopatum hunc fuisse recusatum, priusquam consecraretur, ipsique substitutum *Joannem de Chorono,* ejusdem Ordinis, de quo iidem prorsus silent.

Antonium Guidium præfatus Cavalerius ait *loco citato* renuntiatum fuisse episcopum die 14. Decemb. anni 1419. & obiisse circa annum 1430. quod potest esse verum, non tamen quod addit, *tom. 2. pag. 13. §. IV. num. 12.* eum ad annum circiter 1427. ecclesiæ Ariensi jus dixisse. Nihil aliud de his duobus viris compertum est.

XII. JOHANNES II.
XIII. NICOLAUS.

Johannes de Vanno, Ordinis Min. Joanni de Chorono, ut probabile est, in sede Ariensi succeffit; vita vero functus est anno 1433. quo *Nicolaus Salma* ejusdem Instituti Min. ex insula Creta oriundus, ad sedem illam promotus fuit diplomate Eugenii IV. dato die 16. Novemb. hujus anni 1433. Ita Wadd. *tom. 5.* ad eum annum, *num. 14. pag. 257.* Obiit autem anno sequente.

XIV. BENEDICTUS.
XV. ANTONIUS.

Nicolao episcopo Ariensi defuncto, idem Eugenius Papa *Benedictum de Paconeto,* Ord. D Prædic. de provincia regni Neapol. ad eam sedem evexit die 10. Septemb. anno 1434. *Ex lib. Provis. Prælatorum Eugenii IV.* teste Fontanâ *Theat. Dom. pag. 130. tit. 51.* qui eum subjungit, *pag. 136. col. 2. tit. 72.* ex Taëgio *in monum. Ord. Præd.* & ex Ughello, *tom. 1. Ital. sac. vet. edit. col. 568.* D. postea ad ecclesiam Balneoregiensem in Tuscia ab eodem Eugenio fuisse translatum die 10. Maii anni 1438. & decessisse anno 1445.

ECCLESIA ARIENSIS.

Benedicto autem in sede Ariensi subrogatus est *Antonius Mina,* Cretensis, Ordinis Min. die 2. Novemb. præfati anni 1438. ab eodem Eugenio IV. Hæc Waddingus ad eum annum, *tom. 5. num. 25. pag. 343.*

XVI. BARTHOLOMÆUS.
XVII. LUDOVICUS.

Anno Christi 1526. Ariensis episcopus erat *Bartholomæus Abraham,* cui Clemens VII. hoc anno die 22. April. apostolicum B breve dedit, pro typis edenda ejus translatione Latina actorum Græcorum synodi Florentinæ.

Probabile est Bartholomæum hunc esse *Bartholomæum Sirigo,* Cretensem, quem ex Ariensi episcopo translatum ad ecclesiam Castellanetensem in Italia à Paulo III. anno 1536. die 9. Nov. scribit Ughell. *to. 9. Ital. sac. veteris edit. col. 214. num. 24.* D. & in ea sedisse usque ad annum 1544. quo illam C dimisit.

Wadd. *t. 8. annal. Min.* ad annum 1537. *num. 22. pag. 622.* asserit Bartholomæo in sede Ariensi substitutum esse eo anno die 5. Decemb. *Ludovicum de Martinis,* Minoritam.

Verum nescio an Ludovicus iste de Martinis non sit præsul Ariensis hujus nominis & Ordinis Prædicat. conventus SS. Joannis & Pauli Venetiis, in cujus epitaphio coram altari majore legitur, teste Mich. Pio *de progenie S. Dominici in Italia,* lib. 2. cap. 31. pag. 350. col. 2. *Fr. Ludovicus de Martinis, Venetus, Ord. Præd. episcopus Ariensis obiit* (anno) *1541.*

XVIII. TIMOTHEUS.

Ariensi, Calamonensi, Cisamensi & Cheronensi ecclesiis in unam sedem episcopalem coadunatis, ut supra expositum est, *col. 923.* B. C. præfectus est *Timotheus Justinianus,* Ordin. Præd. à Julio III. Papa die 21. Jun. anno 1550. De eo supra egimus inter episcopos Calamonenses, *col. 922.* D.

X. ECCLESIA MILOPOTAMIÆ.

MILOPOTAMON urbem insulæ Cretæ, Niger *geogr. Comment. 11.* apud Thomam de Pinedo, *annot. 38.* in Stephanum Byzantium, *pag. 527. col. 1.* eam esse tradit quam *Pantomatrium* veteres appellant, quæque à Ptolemæo, *lib. 3. cap. 17.* inter septentrionalis lateris Cretæ civitates recensetur. Ultra *Dium* promontorium, esse *Pantomatrium* Ptolemæi, Plinii, & Stephani scribit Cellarius *geogr. antiq. tom. 1. lib. 2. cap. 14. pag. 1267.* Ecclesia Milopotamiensis cum Rithymnensi conjuncta est in unum episcopatum, ex Baudrand, *to. 2. geogr. pag. 420. col. 2.*

ECCLESIA MILOPOTAMIÆ.

EPISCOPI MILOPOTAMIÆ.

I. MICHAEL.
II. NICOLAUS. *Petrus.*

ANno 1344. episcopus Milopotamiensis erat *Michael de Verona,* Ord. Præd. quem eo anno Clemens VI transtulit ad ecclesiam Fossæ Clodiæ seu Clugiensem, vulgo *Chiozza* in statu Venetiarum, 15. ab urbe Veneta milliario.

De eo episcopo sic loquitur Fontana *Theat. Domin. pag. 239. tit. 396.* « Fr. Michael de Verona Molopotamiensem sedem episcopalem adeptus est, ex qua Non. (id est die 7.) Oct. anno 1342. transfertur à Clemente VI. ad Clugiensem. » Et supra, *p. 174. tit. 190. num. 2.* « Michael de Verona, quum Molopotamiensis episcopus esset, à Clemente VI. Nonis Octob. anno 1342. sui pontificatus primo ad Clugiensem sedem translatus est, in qua duobus tantum annis sacrum jus dixit, ad reddendam rationem villicationis suæ, à Christo vocatus. » Citat autem Ughellum, qui reipsa similiter ait, *tom. 5. Ital. sac.* ubi de episcopis Clugiensibus, *col. 1421. veter. edit. num. 15.* « Fr. Michael episcopus Molopotamiensis (cujus Ordinis incertum) ad hanc sedem translatus legitur *in Reg. Vatic.* anno 1342. Non. (id est die 7.) Octobris. » Fortassis, inquam ego, hîc recensetur electio hujus Michaelis ad sedem Milopotamiensem, non vero ejusdem translatio ex Milopotamiensi ad Clugiensem: hanc quippe non nisi anno 1344. factam esse constat ex diplomate Clementis VI. dato eo anno die 23. Junii, quod profert Wadd. *t. 3. in Reg. Pont. p. 303.*

Scilicet de *Nicolao* hæc tradit Waddingus *ibid.* ad annum 1344. *num. 6. pag. 525.* « Fr. Nicolaus, Minorita, ad Milopotamen. sub archiepiscopo Cretensi (promotus est) per translationem Michaelis (quem non ait fuisse sui Ordin. Fontana vero & alii asserunt fuisse Ord. Præd.) ad Clugiensem. Hic misit ad Pontificem anno 1346. quasdam querelas de bonis suæ ecclesiæ occupatis à laïcis, quas Pontifex misit ad Andream Dandulum, Ducem Venetum, cui tunc insula Cretensis parebat. » Eumdem Nicolaum sic memorat Ughellus supra laudatus, *num. 16.* « Nicolaus hujus ecclesiæ (Clugiensis) præsul post Michaelem, inde translatus ad Molopotamiensem ecclesiam anno 1344. VIII. kalend. Jun. (id est die 25. Maii,) *ex Regest. Vatic.* » Et *n. seq. 17.* subdit, « *Petrus* successit Nicolao (in sede Clugiensi) anno 1344. translatus deinde est ad ecclesiam Molopotamiensem, pauloque post fuit episcopus Concordiensis, *ex Reg. Vatic.* »

A Verum hallucinatur graviter in his duobus episcopis *Nicolao* & *Petro* Ughellus: nam tantum abest ut *Nicolao* in sede Clugiensi *Petrus* successerit die 25 Maii anno 1344. ex qua postmodum translatus sit ad Milopotamiensem, quin è contra nec Clugiensi ecclesiæ unquam præfuit Nicolaus, nec Milopotamiensi Petrus, saltem post annum 1344.

De Nicolao res manifesta est: is enim ex Brumacensi sede, ob quam falso existimatam B vacantem, fuerat consecratus episcopus, ad Milopotamiensem dimissam à Michaele de Verona translato ad Clugiensem, promotus est anno 1344. die 23. Junii; eamque, ex laudato diplomate Clementis VI. administravit usque ad obitum suum anno 1349. quo Fr. Jacobus, Minorita, ipsum excepit, ut infra dicetur. Nunquam igitur fuit episcopus Clugiensis.

Petrum quoque non minus constat sedi Milopotamiensi non præfuisse, saltem post C annum 1344. (fortassis Michaelem de Verona in hujus ecclesiæ regimine præcesserit, adeoque ante annum 1344. quo Michael iste ex ea sede ad Clugiensem translatus est, id tamen nullibi reperi.) Ecclesia quippe Milopotamiensis ab anno 1344. quo Michaeli de Verona ejus præsuli suffectus est Nicolaus, usque ad annum 1349. quo huic Nicolao successit Jacobus Minorita; eumdem Nicolaum episcopum habuit, totoque illo tempore varias Petrus in Italia occupavit sedes, ex ipsomet Ughello, nimirum 1.° *Clugiensem,* D *to. 5. col. 1421. n. 17.* quanquam non anno 1344. die 25. Maii, ut asserit ibi Ughellus, quia eo anno die 23 Jun. ex ecclesia Milopotamiensi ad hanc Clugiensem transivit Michael de Verona, qui & ejus curam gessit adhuc duobus annis, ac subinde usque ad annum 1346. 2.° *Melphiensem,* anno 1347. die 12. Decembris, *tom. 1. col. 1008. num. 20.* 3.° demum *Concordiensem* anno 1348. die 30. Maii, *tom. 5. col. 334. num. 25.* Ex ea autem postrema ecclesia ad aliam Petrum E migrasse non scribit Ughellus, sed *num. 26. seq. Guidonem* recenset, quem anno 1369. die 23. Jan. à sede Concordiensi ad Cerviensem translatum commemorat. Non ergo post annum 1344. præfectus est Petrus ecclesiæ Milopotamiensi, imo nunquam probabiliter ejus antistes fuit.

III. JACOBUS.

Narrat Waddingus, *tom. 3. annal. Min* ad annum 1349. *num. 12. pag. 566.* « ad Milopotamen. sub Cretensi (Archiepiscopo) «

» per obitum Nicolai Minoritæ, *Fr. Jacobum* » *de Ponto* (ejusdem Ordinis Min. diplomate » Clementis VI.) *Pastoralis officii debitum* VIII. idus (id est die 8.) Julii (promotum fuisse.») Quod diploma *ibid.* profert *in Regest. Pontif. pag. 387.*

IV. * * *

Nisi Jacobus de Ponto modo memoratus adhuc superstes fuerit die 17. Aprilis 1375. ad alium Milopotamiensis ecclesiæ præsulem epistolam suam direxit eo anno Gregorius XI. de Græcis schismaticis insulæ Cretæ ad unitatem ecclesiæ reducendis, in cujus titulo legitur inter alios hujus insulæ episcopos, *& Milopotamensi.* Apud Raynald. ad eum annum 1375. *num. 25.*

V. VICTOR.

VI. DOMINICUS *electus.*

Victor episcopus ecclesiæ Milopotamiensis erat anno 1390. quem eo anno translatum esse ad Sitiensem à Bonifacio IX. ipsique subrogatum *Dominicum de Dominicis* episcopum Sitiensem, Carmelitam, refert Daniel à Virg. Maria, Carmel. *tom. 2. speculi Carmel. pag. 919. n. 3206.* Vide supra inter episcopos Sitienses, *col. 918.* E.

VII. FRANCHIONUS.

Franchionus iste Ord. Min. de quo jam supra dictum est, *col. 931.* D. inter episcopos Arienses, ex ea ecclesia ad Milopotamiensem translatus est à Joanne XXIII. die 30. Jul. anno 1414. teste Waddingo ad eum annum, *tom. 5. num. 8. pag. 88.*

VIII. FRANCISCUS.

Franciscus Milopotamiensi ecclesiæ præerat anno 1512. interfuit enim eo anno synodo Later. sub Julio II. *t. 14. conc. Labb. col. 29.* A. Item anno 1514. sub Leone X. *ibid. col. 207.* A.

IX. VINCENTIUS.

X. DIONYSIUS.

Vacante sede Milopotamiensi per cujusdam *Vincentii de Massuriis* obitum an. 1538. ad eam assumptus est à Paulo Papa III. *Dionysius* Ord. Min. litteris datis die XI. Decemb. ex Waddingo, *tom. 8. pag. 631. num. XI.* Ille procul dubio hic Dionysius est qui interfuit concilio Trid. tum sub Paulo III. annis 1546. & 1347. tum sub Pio IV. anno 1563. ut supra dictum est, ubi de episcopis Chironensibus, *col. 918.* A. B. *To.* quidem *14. conc. Labb. col. 925.* A. legitur in margine quod Dionysius ille factus fuerit præsul mense Februar. anno 1529. sed id intelligendum de ecclesiis Cianensi & Thermiensi unitis, quibus præfuit antequam ad Milopotamiensem transiret. Vide supra *col. 868.* C. D.

ECCLESIA MILOPOTAMIÆ.

XI. JACOBUS II.

Dionysio, qui Milopotamiensem ecclesiam dimiserat, suffectus est à Paulo IV. die 26. Jul. anno 1555. *Jacobus Suretus*, de quo inter subscriptiones concilii Trid. sub Pio IV. anno 1563. *tom. 14. conc. Labb. col. 928.* B. extat: *Jacobus Suretus, Græcus, episcopus Milopotamiensis junior.*

XII. LUCAS.

Lucas Stella, Venetus, episcopus urbis Retimi (Milopotamiensi ecclesiæ unitæ) primum fuit, idque ante annum 1615. quo ad Jadrensem archiepiscopatum die 16. Nov. à Paulo V. translatus est. Paulo post evasit archiepiscopus Cretensis; inde ad sedem Vicentinam anno 1632 die 24. Nov. transiit, & ex illa demum ad Patavinam anno 1639. die XI. Jul. Ita Ughellus, *tom. 5. veter. edit. coll. 447. num. 110.* B. *1155. num. 76.* C. & *1465. num. 28.* D. Vide supra *in archiepiscopis Cretensibus, col. 916.* A.

XIII. ZERBINUS.

Idem Ughell. *ibid. in episcopis Feltrensibus, col. 354. n. 44.* B. scribit *Zerbinum Lugum*, Bassani Vicentinæ ditionis oppidi, *episcopum Milopotamiensem*, ad ecclesiam Feltrensem translatum esse die 9. Januar. anno 1639. & obiisse anno 1647. mense Jan. relictâ existimatione quod præclaris animi dotibus insigniores æquasset sui temporis præsules.

XIV. GOZZADINUS.

D. Gozzadinus, Bononiensis, Angeli Gozzadini episcopi civitatis Castellanæ frater, renuntiatus est episcopus ecclesiæ Rethimnensis Milopotamiensi unitæ, ab Urbano VIII. die 12. Aug. an. 1641. Ex nunciis publicis Gallicè scriptis per hunc annum, *p. 613. & seq.*

XI. ECCLESIA HIERAPETRÆ.

LICET in epistola Gregorii XI. ad Cretenses episcopos data die 17. April. anno 1375. de Græcis schismaticis hujus insulæ ad concordiam cum Romana ecclesia revocandis, quam supra sæpe citavimus, episcopus *Hierapetrensis* non memoretur; quia fortassis ea ecclesia tunc vacabat, vel absens ab ea erat ejus antistes: hanc nihilominus fuisse episcopalem

ECCLESIA HIERAPETRÆ.

præsulis Latini ritus sedem tunc temporis, & antea, liquet ex hujus episcopis modo recensendis, qui ad nostram venerunt notitiam. De ea autem urbe hæc habentur apud Mich. Anton. Baudrand, *to. 1. geogr. p. 480. col. 2.* « *Hierapetra,* urbs Cretæ insulæ Ptolemæo, » quæ *Hierapytna* Straboni & Plinio, *Hierapydna* Dionysio, id est, *Sacrapetra*, vulgo *Gerapetra* Sophiano, sive etiam *il Castel di Gerapetra*, castrum (est) cum portu utcumque tuto » in ora meridionali insulæ Cretæ & in territorio Sitiæ: aliàs episcopali dignitate insignis, sed » postea ejus episcopatus Sitiæ unitus fuit. Sedet prope montem *Malaura,* vix 10. milliar. ab ora septentrionali insulæ, & 26. à Setia in occasum. » In notitia episcopatuum Græcor. inter Cretenses episcopos extat Ἱεραπύδνης *Hierapidnæ*, ad calcem *geogr. sac.* Caroli à S. Paulo, *pag. 12.* Stephanus plura ejus nomina memorat, *pag. 322.* ubi ait: *Hierapytna* Ἱερὰ πύτνα *urbs Cretæ, quæ prius Cyrba, postea Pytna, deinde Camirus, deinde sic Hierapytna* Ἱερὰ Πύτνα.

EPISCOPI HIERAPETRÆ.

I. THOMAS.
II. GERARDUS.

JOANNES XXII anno 1325. *Thomam* Hierapetræ episcopum ad Agiensem sedem in insula Creta transtulit die 13. Febr. De eo Thoma jam egimus inter episcopos Agrienses sive Agienses, *col. 925.* A.

Huic autem substituit idem Pontifex *Fr. Gerardum,* Minoritam, cujus meminit Waddingus, *tom. 3.* ad annum 1325. *num. 25. pag. 332.* & diploma profert *ibid. in Regesto Pontif. pag. 157.*

III. DOMINICUS.
IV. JULIANUS.

Dominico Hierapetrensi episcopo ad Maurianensem ecclesiam translato ab Urbano V. anno 1364. ei suffectus est ab eodem Pontifice in sede Hierapetrensi die 29. Augusti *Fr. Julianus Angeli* seu *de Angelis*, Ordinis Prædicat. apud Fontanam *in Theat. Domin. pag. 197. tit. 265.* qui citat *librum Provision. Prælat.* Urbani V. hancque ecclesiam appellat *Giropetiensem* seu *Geropetiensem,* ac *in monum. Dom. pag. 231. col. 1. Hiropetiensem*; simul A vero advertit de eo Juliano profundum haberi silentium à scriptoribus Dominicanis.

V. FRANCISCUS.
VI. JOANNES.

Waddingus, ad annum 1390. *tom. 4. num. 12. pag. 287.* ait, vacante Hierapetrensi ecclesia per obitum *Francisci, Fr. Joannem Quirinum,* Minoritam, nobilem Venetum, ad eam die 23. Novemb. eo anno à Bonifacio IX. fuisse promotum.

VII. HIPPOLYTUS.

B *Hippolytus Arivabenus*, Mantuanus, à Paulo III. die 21. Decemb. anno 1542. renuntiatus est episcopus Hierapetrensis. Adfuit concilio Tridentino sub Pio IV. & ejus actis subscripsit anno 1563. *tom. 14. conc. Labb. col. 925.* D.

Waddingus, *to. 8.* ad annum 1530 *n. 18. pag. 500.* meminit cujusdam *Fr. Jacobi N.* Minoritæ creati episcopi *Badicensis* sub archiepiscopo Cretensi à Clemente VII. eo anno die 23. Septemb. Verum hæc ecclesia mihi ignota est: quippe quæ nullibi inter Cretensis metropolis suffraganeas recensetur.

PROVINCIA CYZICI.

I. CYZICUS METROPOLIS.

ECCLESIA CYZICI.

UT omnis præcaveatur confusio circa regionem *Mysiæ*, in qua extat Cyzicus, & distinguatur à Moesia, observandum cum Cellar. *tom. 1. geogr. ant. lib. 2. cap. 8. pag. 569. Mœsiam* à Græcis plerisque scribi Μυσίαν *Mysiam*, quod & nomen regionis in Asia est. « Idcirco, inquit etiam Dio Cassius, *l. 49. p. 413.* discriminis causa dicit ἡ ἐν τῇ Ἐυρώπῃ Μυσία, » *Mysia Europea.* Raro Latini Græcos imitantur. Inscriptio 9. *pag. 446.* apud Gruterum, » LEG. LEG. VII. CL. IN MYS. INFERIOR. Et alia apud eumdem *pag. 521. num. 7.* NAT. » MYSIA SUPERIORI. Et *cod.* Theodos. *lege VII. de Lusor. Danub. in Mysiaco limite:* ac *leg. III.* » *de milit. veste, Scytia & Musia*, id est, Mœsia secunda, Latino more *y* in *u* mutato. » Ovidius quoque *l. 4. Pont. epist. 9. vers. 77. Mysas* dixit *Mœsos.* (Verum) alibi semper Latino » ore est *Mœsia* (illa, scilicet, regio Europæa quæ Pannoniæ in ortum adjacet, incipiens post » Taurunum, ex Ptolemæi dispositione) diphthongo sonans, qua à Mysia Asiæ distinguatur.

De hac autem *Mysia* Asiatica ita differit idem Cellar. *tom. 2. lib. 3. c. 3. pp. 35 & 36.* « Mysia juxta Olympum, quæ inde *Olympena* cognominatur, & olim *Minor* fuit censa, ac etiamnum ab eruditis *Minor* adpellatur; sita est ad Propontidem, inde in Mediterranea » procurrens. Ptolemæus quidem non habet in Græco nomen Μικρᾶς *minoris;* adposuit vero » interpres Latinus, nec male. Urbes (enim) hujus partis recenset *Cyzicum, Parium, Lampsacum:* fluminum ostia *Aesepi* Αἰσήπου & *Granici.* Urbs prima *Cyzicus* vel Cyzicum, in Asiæ » civitatibus nobilissima (est) in insula Propontidis eodem nomine sita, de qua hæc ait Strabo » *lib. 12. p. 575.* B. C. *edit. Casaub. Insula Cyzicus duobus pontibus continenti adjuncta, virtute* » *præstans admodum, ambitu ad 500. stadia: urbem ejusdem nominis habet ad ipsos pontes, duosque portus qui claudi possunt, & navalia 200.* (continere:) *pars urbis in plano est, alia monti* » *adjacet: mons* (ille) *Ursorum mons* ἄρκτων ὄρει *dicitur; supra hunc est alius, Dindymum, uno* » *cacumine: in eo monte fanum est Dindymenes deorum matris, dedicatum ab Argonautis. Hæc* » *urbs comparari potest cum principibus Asiæ urbibus, ob magnitudinem, pulchritudinem, & legum* » *bonitatem, bello pacique juxta accommodata, videtur iisdem ornamentis prædita, quibus Rhodiorum, Massiliensium, Carthaginensiumque urbes antiquitus fuerunt decoratæ* ». Huc usque Strabo. Pergit Cellarius, « Plinius (quoque) *lib. 5. c. 32.* (scribit:) *Ultra* (urbes supra memoratas extat) *insula quam continenti junxit Alexander, in qua oppidum Milesiorum Cyzicum, antea vocitatum Arctonesos, & Dolionis, & Dindymis, cujus à vertice mons Dindymus,* » *&c.* Clarior Cyzicus facta, quum Mithridatis obsidionem sustinuit, liberata deinde à Lucullo ». Hanc anno orbis conditi 2953. & post Romam 70. ædificatam tradit Baudrand, *tom. 1. geog. pag. 319.*

In notitiis Græco-Latinis quæ sunt ad calcem Codini *de officiis*, sæpius commemoratur *Cyzicus*, scilicet, *pp. 337. 341. 365. 369.* & *383.* Eominus probabile est *Cyzico* non præfuisse antistites Latini ritus, dum Latini in Oriente dominabantur, quod nonnullis ejus ecclesiis suffraganeis quosdam hujusmodi datos reperiamus in episcopos: non tamen occurrit, nisi fortassis unus qui sequitur.

ARCHIEPISCOPI CYZICENI.

* * *

IN secundo diplomate Sixti IV. de promotione *Fr. Gutterii de Quinonnes*, Ord. Præd. ad ecclesiam Libariensem, dato anno 1477. die 29. Novembr. quod profert R. P. Bremond *tom. 3. Bull. pag. 541.* fit mentio *archiepiscopi Aquisicen.* qui verisimiliter fuit præsul *Cyzicenus:* « Præterea volumus, &c. » (inquit Pontifex) quodque per hoc venerabili fratri nostro *archiepiscopo Aquisicen.* cui A præfata ecclesia (Libarien.) metropolitico jure subesse dignoscitur, nullum in posterum « præjudicium generetur, &c. ». Corruptionem « in hoc vocabulo *Aquisicen.* agnoscit R. P. Bremond, & legendum putat *Aquelicen.* seu *Anchialen.* ab urbe *Anchialo* in Thracia. Verum quia pluries asseverat Wadd. ut infra patebit, ecclesiam *Libariensem* suffraganeam fuisse *Archiepiscopi Cyziceni in Hellesponto*, potius crederem legi oportere *Cyzicen.* cui præerat subinde anno 1477. antistes ritus Latini.

ECCLESIA ADRIMITANA.

ECCLESIA ADRIMITANA.

II. ME fugit quid sit ecclesiâ *Adrimitana,* nisi sit *Adrianotheras* sive *Hadrianotheras,* quæ ex Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 15. col. 2.* urbs est Mysiæ, ab Hadriano Imperatore ob fœlicitatem venationis condita, ut Dio observat. Addit autem abbas de Commanville *in indice alphabetico episcopat. totius orbis, pag. 117. Hadrianotheram* sive urbem venationum Hadriani, per corruptionem *Adrane* dictam, aut *Achyrae* in Hellesponto & Exarchatu Asiæ, etiamnum vicum esse Natoliæ, *Endrenos* appellatum, sub Turcarum potestate. Ait quoque laudatus Baudrand, *ibid. col. 1. Adrane* urbem esse Mysiæ inferioris ad Rhodium fluvium in Asia minori, & *Adrani* appellatam ad Prusam urbem, nuncque *Endrenos* nuncupari à Turcis, teste Leunclavio. Demum Carolus à S. Paulo monet, *pag. 239.* Adrianotheræ Cedrenum & Notitiam Græcam meminisse, hujusque episcopum, Patricium nomine, subscripsisse concilii Chalcedonensis actionibus 1. & 16. necnon epistolæ synodali provinciæ Cyzicinæ ad Leonem Imperatorem. Wadding. *in annalibus Minorum,* aliquos nobis suppeditat episcopos *Adriamitanos* & *Adrimitanos* qui fortassis huic ecclesiæ præfuerunt, quum præsertim ipse *Adrimitanos* sub Cyzico reposuerit. Extat quidem *Adramytteum* in Mysia majore, ad Caicum flumen; verum urbs illa Epheso metropoli subest, non Cyzico.

EPISCOPI ADRIMITANI.

I. HENRICUS.

II. JOANNES I.

DOctiss. P. Bremond, *to. 3. Bull. p. 219.* diploma exhibet Eugenii IV. Papæ, datum an. 1436. die 10. Febr. quo discimus, ecclesia *Adrimitana* vacante per obitum *Henrici,* ei præfectum fuisse *Fr. Joannem Heyterbach,* Ordinis Prædicat. quem non noverunt Fontana, Cavalerius, aliique rerum Dominicanorum scriptores.

III. JACOBUS.

IV. UDALRICUS.

Waddingus, *to. 6. annal.* ad annum 1474. A *n. 21. pag. 815.* scribit *Fr. Udalricum de Ulma,* Minoritam, episcopum *Andriamitan.* renuntiatum fuisse à Sixto IV. eo anno, post obitum *Jacobi* hujus ecclesiæ præsulis.

V. ***

VI. JOANNES II.

Idem Waddingus, *tom. 7.* ad annum 1481. *n. 22. pag. 95.* asserit *Fr. Joannem Welmechier,* Ordinis Minor. eo anno die 18. Jul. à præfato Pontifice episcopum *Andrimitan. sub archiepiscopo Cyziceno,* esse constitutum post obitum *N.*

ECCLESIA LIBARIENSIS.

III. ECclesia Libariensis, vel post exaratas Notitias Græcorum episcopatuum metropoli Cyzico addita est, vel in iis sub alio aliquo nomine delitescit. Huic autem præfuere nonnulli Latini ritus præsules.

EPICOPI LIBARIENSES.

I. JACOBUS.

II. JOANNES I.

THomas de Herrera, *Alphab. Augustin. tom. 1. pag. 427. col. 2.* hæc nos de duobus istis episcopis docet: « *Joannes de Quinque-Ecclesiis* (Augustinianus) per obitum *Jacobi* fit » in Regesto Pontificio episcopus Labariensis » vel *Libariensis,* Nonis (id est die 5.) Jun. » anno 1392. & in Registro Ordinis (Augustiniani) die 3. Jun. anno 1387. in cœnobio » Senensi sacræ theologiæ studens assignatur.»

III. JOANNES II.

Waddingus, *to. 6. annal.* ad annum 1455. B *num. 66. pag. 399.* ait *Fr. Joannem de Dertheren,* Ord. Min. sacræ theologiæ lectorem, ad *Libarien.* ecclesiam *in Hellesponto, sub archiepiscopo Cyziceno,* à longo tempore vacantem, eo anno die 27. April. à Calixto III. fuisse assumptum.

IV. JOANNES III.

Idem Waddingus *ibid.* ad annum 1465. *num. 8. pag. 655.* testatur occurrere hoc anno *in Registro Vaticano* mentionem *Joannis episcopi Libarien. in Hellesponto sub archiepiscopo Cyziceno,* cui Pontifex concedit facultatem disponendi de rebus suis mobilibus, quantumvis fuerit Minorita, prid. Non. (id est die 6.) Jul.

V. GUTTERIUS.

ECCLESIA LIBARIENSIS.

V. Gutterius.

Ecclesiâ Libarienſi ſic dudum vacante poſt obitum ſui præſulis, ut de hujus vacationis initio anno 1477. certa notitia non haberetur, Sixtus IV. ad illam promovit eo anno *Fr. Gutterium de Quinnones,* aliàs *de Leon,* Ord. Præd. die 28. Novemb. Id conſtat ex tribus diplomatibus hujus Pontificis à R. P. Bremond, *to. 3. Bull. pag. 641.* tranſcriptis; B in quorum quidem ſecundo ea eccleſia dicitur ſuffraganea archiepiſcopi *Aquiſicen.* Sed vocem hanc corruptam cenſet idem R. P. Brèmond, & legendum *Achelicen.* ſeu *Anchialen.* vulgo *Achelo* & *Anchialo* in Thracia. At quidni potius exiſtimemus legendum *Cyzicen.* cujus antiſtiti ſubditam hanc *Libarien.* A eccleſiam teſtatur toties Waddingus! Vide ſupra, ubi de ea metropoli, *col. 941.* A.

VI. Alphonsus.

Anno 1492. die 3. Decemb. *Libarienſis* epiſcopus conſtitutus eſt ab Alexandro VI. *Fr. Alphonſus à S. Cypriano,* Hiſpanus, Ord. Præd. Diploma exhibet præfatus R. P. Bremond, *tom. 4. pag. 193.*

VII. Antonius.

Waddingus, *t. 8.* ad annum 1502. *n. 34. pag. 31.* ſcribit *Fr. Antonium Gard,* Minoritam, ad ſedem *Libarien. in Helleſponto ſub archiepiſcopo Cyziceno,* ab Alexandro VI. eo anno die 5. Jul. fuiſſe evectum.

IV. ECCLESIA PRÆCONNESI *ſive* MARMORÆ.

Proconnesus ſeu, & melius, *Præconneſus,* ut legitur in vetuſtiſſimis codicibus Græcis mſſ. *biblioth. regiæ,* inſula eſt Aſiæ minoris in Propontide, & in ora Myſiæ minoris Plinio & Ptolemæo, quæ *Elaphonneſus* etiam & *Neuris* dicta fuit, teſte eodem Plinio, nunc *Marmora* appellatur à marmore inde aſſumpto. Circuitus ejus eſt 20. milliarium, & probè culta, urbem habens parvam in parte occidentali. Vix 6. milliar. diſtat à Cyzico in occaſum Helleſpontum verſus, & ex ea marmor eruitur, Cyzicenum dictum. Huic inſulæ adſunt quinque portus ſatis tuti, & adjacet ad occaſum *Camara* inſula parva. Ita Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 139.*

Carolus à S. Paulo, *pag. 239.* hæc ſcribit de Præconneſo ſub Helleſponto: «*Præconneſus* inſula Ptolem. *lib. 3. c. 11.* vulgo *Marmora.* Joannis epiſcopi *Præconneſi* meminit Socrates « *hiſt. Eccleſ. lib. 7. c. 37.* & Acacius *Præconneſi* legitur inter ſuffraganeos epiſcopos Cyzici « *in concilio Chalcedonenſi, Act. XVI.*» Unus duntaxat ex ejus præſulibus Latinis ad notitiam noſtram devenit.

EPISCOPI MARMORENSES.

Garterus.

R. P. Echard *in indice epiſcopor. Ord. Præd.* initio *to. 1. ſcriptor. pag. 27. col. 1.* de quodam Gartero Dominicano hæc tradit: «*Garterus* » *de Argentina,* epiſcopus Marmorenſis. Sic C Pignon ſcribebat anno 1394. ex quo habuit « Sampaio. Corruptè à noſtris vocatur *Batterius,* & perperam ad annum 1450. aman- « datur.» Ejus quoque meminit R. P. Bremond, *t. 2. Bullar. p. 463.* ad annum 1391.

V. ECCLESIA PARII.

Parium, urbs Myſiæ minoris in Aſia minori Straboni & Ptolemæo, quæ *Parion* & *Adraſtia* Pomponio Melæ, *Pariana colonia* Plinio, *Pario* adhuc dicta, teſte Sophiano, *Paradiſo* autem Nigro, nautis & aliis, in Propontide. 20. milliar. diſtat à Lampſaco in ortum, Cyzicum verſus 30. circiter. Portu gaudet non ignobili. Ita Baudrand, *to. 2. geogr. p. 81. col. 1.* Hanc urbem eo nomine donatam tradit Stephan. Byzant. *à Pario* Jaſionis Ἰασίωνος filio, quod & Euſtathius ad Odyſſ. *lib. 5.* habet, teſte Thoma de Pinedo in Stephanum Byzant. *annot. 65.* de urbe *Pario,* pag. 530. col. 2. qui etiam ſubdit: « Ciceroni epiſtolarum lib. XIII. ad C. Memmium & cæteros epiſt. 53. dicitur *Pariana civitas,* Plinio, *lib. 5. c. 32.* « *Pariana colonia,* quam Homerus *Adraſtiam* appellavit. Straboni vero, *lib. 13.* (pag. 588. « A. edit. Caſaub.) & (Stephano in Ἀδράστεια) diverſæ ſunt urbes *Adraſtia* & *Parium.* (Ait « quippe Strabo: *Sita eſt urbs Adraſtea inter Priapum & Parium, &c.*»)

« Circa Parium autem Crates Pergamenus apud Plinium, *lib. 7. cap. 2.* tradit fuiſſe genus hominum quos Ophiogenes appellat, ſerpentum ictus contactu levare ſolitos, & manu «

ECCLESIA PARII.

» imposita, venena extrahere corpori. Sed præstat & de urbe Pario, & de horum hominum » genere, audire Strabonem, *lib. 13.* (pag. 588. C. D.) *Parium quoque*, inquit, *urbs est ad » mare, portum habens quam Priapus majorem, & quidem rebus Priapenis aucta est: nam Pariani » Attalicis regibus operam suam navantes, quibus suberat Priapena civitas, illorum permissu multa » hujus ad se traxerunt. Ibi locorum fabulantur Ophiogenes* Ὀφιογενεῖς *esse, qui cum serpentibus » quamdam habeant cognationem: nam mares eorum medicari aiunt iis qui à vipera morsi sunt, » continenter tangendo, tamquam incantatores solent, ac primum in se transferre livorem, deinde » inflammationem etiam doloremque sedare. Ferunt principem ejus generis è serpente in heroem » fuisse mutatum: fortassè unus è Psyllis Afris fuit: facultas* (autem) *ea aliquandiu eo in genere mansit.*» Hæc Strabo. Plinius vero, *lib. 7. c. 2.* ait: *Varro etiam nunc esse paucos ibi, quorum salivæ contra ictus serpentum medeantur. Similis & in Africa gens Psyllorum fuit, ut Agatharcides scribit, à Psyllo rege dicta, cujus sepulcrum in parte Syrtium majorum est. Horum corpori ingenitum fuit virus exitiale serpentibus, ut cujus odore sopirent eos. Mos vero liberos genitos protinus objiciendi sævissimis eorum, &c.*

Cellarius, *tom. 2. geogr. antiq. lib. 3. cap. 3. pag. 37.* de situ Parii in ordine ad urbes vicinas observat Ptolemæum ponere Granici amnis ostia infra Parium; Strabonem è contra Granicum ponere supra Parium, cui ipse, ut hujus regionis peritiori, magis assentitur: ait enim Ptolemæus, *lib. 5. cap. 2. Æsepi hic ostia, Parium, Granici hic ostia.* Strabo (vero) citatus, *pag. 587. C. inter Æsepum & Priapum Granicus fluit, majori parte per Adrasteæ campum.* Et post Priapum: *Deinde regio est finitima Parianorum & Lampsacenorum.* Ab Æsepo itaque primum Granici ostia ponit, deinde Priapum, postea *Parium*, denique Lampsacum, cui ordini suffragatur quoque Plinius, *lib. 5. c. 32.* Oppida illa ab austro in septentrionem enumerans, *Percote oppidum & Lampsacum, Parium colonia, oppidum Priapos, amnis Æsepus.* Flumen Granicum mox separatim exposuit. Coloniam autem fuisse *Parium* Italici juris, Paulus *lege VIII. de censibus* testatur: *In provincia Asiæ duæ sunt juris Italici, Troas & Parium.* Idem habetur ex veteri inscriptione apud Sponium, *pag. 173.* COL. IUL. PARIANÆ. Et in nummo Imperat. Marci COL. PARIA. IUL. AUG. unde etiam auctorem coloniæ cognoscimus. Pario præfuerunt aliquot episcopi Latini, quorum nobis unus tantummodo innotescit.

EPISCOPI PARII.

* * *

ANno 1209. sedebat quidam *episcopus Parii*, quem Innocentius III. commemorat epistola 144. lib. XII. *archiepiscopo Eracliensi & Salimbriensi episcopo, & decano de Blakerna Constantinopolitano*, data eo anno die 23. Novembris, *tom. 2.* epistolarum hujus Pontificis, *edit. Baluz. pag. 387. col. 2.* «Venerabilis, inquit, frater noster Constantinopolitanus Patriarcha nostro apostolatui reseravit » quod, quum homines de Spigant, ubi nunquam episcopus extitit, dari sibi episcopum » postularent, idem hoc facere metuens absque nostra licentia speciali, ad eorum instantiam episcopatui de Pario commisit eosdem.

A Quumque postmodum *episcopum de Pario* « accedentem ad ipsos admittere recusassent, « in ipsos post admonitionem sæpius iteratam « Patriarcha præfatus excommunicationis sententiam promulgavit, quam auctoritate petiit « apostolica confirmari. Quocirca discretioni « vestræ per apostolica scripta mandamus, quatenus dictam excommunicationis sententiam, « sicut rationabiliter est prolata, faciatis auctoritate nostra usque ad satisfactionem condignam, appellatione postposita, firmiter observari. Qod si non omnes, &c. duo vestrum, « &c. Datum Laterani IX. kalend. Decembris, « anno XII. » Nos latet quis hujus rei fuerit exitus.

PROVINCIA DYRRACHIENSIS.

I. ECCLESIA DYRRACHII.

DYRRACHIUM, Græcè Δυῤῥάχιον, urbs Illirica, prius *Epidamnus* dicta fuit, nunc *Durazzo* Italis, *Drazzi* Turcis, *Duras* Gallis nomen habet; etiamnum satis ampla est, & archiepiscopalis in Albania regione, sub dominio Turcarum; arce prædita est, & portu in ora maris Adriatici ad ostia fluvii *l'Argentaro*. 40. millibus pass. distat à Lissio in meridiem, Aulonem versus 65. à Brundusio 120. in ortum æstivum, & 200. à Thessalonica in occasum. Hæc Baudrand *geogr. tom. 1. pag. 349. col. 1.* à quo insuper, *tom. 2. pag. 429. col. 1.* assignantur ut sedes huic metropoli suffraganeæ, Alexiensis, *Alessio*, Lissensis, *Liis*, Bendensis, *Benda*, Canoviensis, *Canovia*, & Croiensis, *Croia*. Initio sæculi XIII. Dyrrachio præfici cæperunt Latinis eò degentibus archiepiscopi ritus Latini.

ARCHIEPISCOPI DYRRACHII.

I. M.

INNOCENTIUS III. epistola 94. lib. XII. apud Baluz. *tom. 2. epistolar.* hujus Pontificis, *pag. 355.* anno 1209. die 18. Aug. mandavit Paduano & Cenetensi episcopis, & abbati S. Martini de colle Cenetensis diœcesis, ut archiepiscopum Dyrrachii recens promotum, in possessionem hujus ecclesiæ inducerent. Porro à littera M. nomen hujus præsulis Dyrrachiensis incepisse discimus ex epistola 92. lib. XIV. ejusdem Papæ, *ibid. pag. 549. col. 2.* data anno 1211. die 2. Septemb. de ejus morte & electione successoris, ubi ait: « Ex litteris dilectorum filiorum capituli Dyr» rachiensis accepimus quod bonæ memoriæ » M. ipsorum archiepiscopo viam universæ carnis ingresso, &c.» Brevis itaque fuit antistitis hujus Dyrrachiensis præfectura.

II. A. * * *

Ex posteriore epistola Innocentii III. modo laudata constat anno 1211. in locum præsulis Dyrrachiani mortui electum fuisse archiepiscopum, cujus nominis prima littera erat A. Pergit enim Pontifex, Patriarchæ Gradensi & episcopo Castellano scribens: « Idem, ne dicta ecclesia, quæ jam dudum per » tempora ex defectu pastoris lapsum gravem » senserat & ruinam, patris absentiam diutius » deploraret, convenientes in unum, & Spiritus » sancti gratia invocata, dilectum filium A. » Constantinopolitanum præpositum Venetiis » existentem sibi elegerunt concorditer in pas» torem, nobis humiliter supplicantes ut, quia » Constantinopolitana ecclesia noscitur nunc » vacare (Thoma primo ejus Patriarcha mor» tuo) à qua fuerat confirmationis gratia expe» tenda, & ipsam electionem confirmare auc» toritate apostolica dignaremur, & electo sace-

A remus munus consecrationis impendi. Quo- « circa, &c. Datum Laterani IV. Non. (id est « die 2.) Septembris anno XIV.»

III. PETRUS I.

Petrus iste sedi Duracensi præerat anno 1303. die XI. April. quo B. Nicolao de Tarvisio Cardinali episcopo Ostiensi, qui postea eodem anno die 22. Octob. electus est summus Pontifex, Benedictus XI. basilicam cœ-
B nobii Patavini Ordinis Prædic. solemni ritu consecranti adstitit cum pluribus aliis præsulibus, ut ex duplici ejusdem, unius ut Cardinalis, alterius ut Papæ diplomate constat, apud R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. pp. 86. & 87.*

IV. MATTHÆUS. *Augerius electus.*

V. PETRUS II.

Anno 1340. mortuo *Matthæo*, archiepiscopo Dyrrachiensi, irritaque declarata *Fr.*
C *Augerii* Ordin. Minor. electione, *Fr. Petrus de Gironsa*, ejusdem Ordinis, ad eam sedem promotus est à Benedicto XII. cujus diploma datum eo anno die 23. Mart. memorat Waddingus, *tom. 3. pag. 465. num. XI.* & profert *ibid. in Regest. Pontif. pag. 259.* Hic Petrus probabiliter fuit archiepiscopus ille Dyrrachinus non nominatus, cui & novem aliis metropolitis eorumque episcopis suffraganeis scripsit Clemens VI. anno 1345. ut Hum-
D berto sive Imberto Delphino Viennensi Duci constituto cruce signatorum exercitus contra Turcas totis viribus adessent, teste Raynaldo ad eum annum, *num. 6.*

VI. ANGELUS.

VII ANTONIUS I.

Post obitum *Angeli* archiepiscopi Dyrrachiensis, ad eam sedem translatus est ex

ECCLESIA DYRRACHII.

Hierapolitana à Clemente VI. die 25. Maii an. 1349. *F. Antonius de Duratio,* Minorita. Ita Waddingus, *tom. 3. annalium Minor.* ad hunc annum, *num. 11. pag. 566.* qui *ibid. in Regest. Pont. p. 384.* diploma Pontificis refert. Extat apud Raynaldum, *tom. 16.* ad annum 1351. *num. 20.* epistola Clementis VI. *venerabilibus Fratribus Antonio Duracensi,* & Eliæ Ragusino archiepiscopis, &c. data eo anno die 1. Septemb. adversus errores Græcorum. Verisimile est fuisse *archiepiscopum* illum *Duracensem,* cui non nominato & 13. aliis metropolitis eorumque episcopis suffraganeis, Innocentius VI. anno 1359. die 11. Maii, de vindicanda contra Infidelium conatus christiana religione, epistolam scripsit, quam profert Raynaldus ad illum annum, *num. 16.*

VIII. * * *

Alius probabiliter ab Antonio modo laudato extitit *archiepiscopus Dyrrachiensis,* cui Urbanus V. anno 1370. quosdam episcopos Minoritas in Albaniam missos commendavit, ex Raynaldo ad eum annum, *num. 8.*

IX. STEPHANUS I.

Stephanus iste archiepiscopus erat Dyrrachiensis anno 1392. quo ad Potentinam ecclesiam in Italia translatus est: sed quum neglexisset litteras suæ translationis obtinere, Benedictus de Arpino, Minorita, ad hanc sedem promotus est. Ita Ughellus, *tom. 7. Ital. sac. col. 186. num. 21.* D. *vet. edit.*

X. STEPHANUS II.

Fr. Stephanus Guillelmi de Neapoli (Carmelita) *pænitentiarius apostolicus, electus est archiepiscopus Duracenus in Dalmatia III. Non.* (id est die 3.) *Jun. anno 1394.* Ex lib. Provis. prælat. Bonifacii IX. anno v. fol. 84. apud Daniel. à V. M. *tom. 2. Spec. Carmel. p. 454. num. 3359.* Dicitur autem fortassis sedes ista *in Dalmatia,* quod, ut tradit Baudrand, *to. 1. geogr.* de Albania agens, hæc regio, in qua Dyrrachium sita est, terminetur *Dalmatia* à septentrione.

XI. JOANNES I.

Ughellus, *tom. 7. Ital. sac. col. 671. n. 13.* C. scribit *Joannem Bonifacii de Panella,* Neapolitanum, *Duracensem archiepiscopum,* ad ecclesiam Caputaquensem in Italia translatum esse anno 1399. die 19. Aprilis.

XII. MINOR.

XIII. JOANNES II.

Post *Minoris* archiepiscopi Dyrrachiensis obitum, huic sedi Joannes XXIII. præfecit *F. Joannem de Duratio,* Dominicanum, quem

A perperam Fontana *Theat. Dom. p. 73. tit. 41.* cognominat *de Duranol,* & adhuc pejus Cavaler. *tom. 1.* in duos homines dividit, *Joannem de Durazzo,* episcopum alicujus ecclesiæ in Dalmatia tempore Bonifacii IX. *pag. 186. num. 244.* & *Joannem de Duranol,* archiepiscopum Duracensem in Albania die 1. Oct. anno 1412. *p. 206. num. 428.* Verum litem dirimit diploma Joannis XXIII. datum iis die & anno, quod subministrat R. P. Bremond, *tom. 3. Bullar. pag. 515.* ubi præsul ille dicitur *Joannes de Duracio, electus Dura-* B *censis, & in sacerdotio* tunc solum *constitutus,* ut anterior aliquis episcopatus ejus excludatur. Obiit anno 1421. aut 1422.

XIV. NICOLAUS.

Huic Joanni in sede Duracensi successit *Fr. Nicolaus Cosinæ,* Minorita anno 1422. *ex diplomate* Martini V. quod Waddingus citat, *tom. 5.* ad eum annum, *n. 17. p. 151.* & exhibet *ibid. in Regest. Pontif. pag. 94.*

XV. PAULUS.

C Raynald. *to. 19.* ad annum 1460 *nn. 103. & 104.* meminit cujusdam *archiepiscopi Duracensis,* ad quem & Antibarensem archiepiscopum Pius II. epistolam scripsit anno præcedenti 1459. die 18. Febr. Porro is probabiliter *Paulus Angelus Dyrrachinus episcopus* fuit, ex cujus & Veneti oratoris consilio Scanderbeghum arces in Albania fortissimis præsidiis munivisse narrat idem Raynaldus ad annum 1465. *num. 18.*

XVI. * * *

XVII. LUDOVICUS.

D Wadding. *tom. 8.* ad annum 1540. *n. 27. p. 660.* refert post obitum *archiepiscopi Dyrrachiensis,* quem non nominat, huic sedi præfectum esse *Fr. Ludovicum Bianchum,* Venetum, Minoritam regularis observantiæ, eo anno die 16. Aprilis.

XVIII. ANTONIUS II.

Antonius Provana, Dyrrachiensis archiepiscopus, Taurinensis renuntiatus est archipræsul ab Urbano VIII. anno 1631. die 2. Novemb. E & obiit anno 1640. die 25. Jul. Ita Ughellus, *tom. 4. Ital. sac. col. 1487. num. 10. vet. edit.*

XIX. * * *

Ex nunciis publicis Gallicè scriptis per annum 1640. *pp. 749. & 805.* quidam *episcopus* Albaniæ ad sedem *Dyrrachiensem* translatus est eo anno die 10. Septemb. qui fortassis, vel ejus successor, constitutus est ab Alexandro VII. anno 1660. die 8. Octobris vicarius apostolicus, ut præesset populo

ECCLESIÆ KERNICENSIS & PRISCÆ.

provinciæ de Chimara in Albania, communionem ecclesiæ Romanæ amplectenti per duos legatos, ad id ab eodem populo Romam missos, ut refertur in similibus nunciis anni præfati 1660. *pag. 1123.*

A

XX. PETRUS III.

Petrus Scurra, archiepiscopus Dyrrachiensis, pallio donatus est ab Innocentio XIII. anno 1722. die 23. Septembris. Ex iisdem nunciis per hunc annum, *pag. 524.*

II.

ECCLESIA KERNICENSIS.

INTER epistolas Innocentii III. à Baluzio, *to. 2.* editas, una extat, *pag. 796. col. 2.* scilicet nonagesima octava lib. XVI. cujus titulus est: *Episcopo Amyclensi, electo Kernicensi, & priori Patracensi.* Iis autem mandabat Pontifex ut sententias interdicti à Thessalonicensi archiepiscopo, & Sidoniensi sive Sithoniensi ac Cardicensi episcopis latas contra detentores bonorum ecclesiasticorum, præstito prius juramento de iis restituendis, revocarent. Data est Signiæ VII. kal. Septemb. anno XVI. (id est die 26. August. anno 1213.) Ex ea porro epistola discimus aliquem ecclesiæ *Kernicensi,* nobis aliunde ignotæ, sed non longius remotæ ab aliis Achaiæ ecclesiis ibi nominatis, puta *Patracensi, Philippensi, Sarrensi, Thessalonicensi, Neupatrensi* sive *Neopatrensi, Thebana, Athieniensi* & *Corinthiensi,* sub ditione Gaufridi de Villa Arduini Achaiæ principis constitutis, episcopum Latini ritus illo anno 1214. fuisse designatum præsulem.

III.

ECCLESIA PRISCÆ.

R. P. Antoninus Bremond, *tom. 2. Bullar.* Ord. Præd. *pag. 470.* ait ecclesiam *Priscensem* eamdem esse ac *Justinianam primam,* nonnullis *Lochrida,* Turcis *Giustandil,* quæ nunc archiepiscopalis est. Abraham Ortelius *in Thesaur. geogr.* ad vocem *Tauresium,* scribit urbem illam Tauresium à Procopio, *lib. 4. de Ædif. Justiniani Imperatoris,* dici fuisse natalem istius principis, ab eoque instauratam, & quatuor turribus munitam, unde & Τετραπυργία *Tetrapyrgia* nuncupata est; proximè vero apud eam ædificatam fuisse aliam urbem, quam *Justinianam primam* Imperator ille appellavit. Et certe Nicephorus Callistus, *lib. 16. hist. Eccles. cap. 37.* patriam hujus Imperatoris *Achridum* & *Justinianam primam* appellat, eamque describit in excelso tumulo sitam prope lacum *Lychnidum,* antiquitus *Dassaritem* dictum. Hæc civitas procul dubio ea ipsa Lychnidus est, quam Ptolemæus, *lib. 3. cap. 13.* reponit in Macedoniæ regione Dassaretiorum, quam nunc *Lochrida* nuncupant multi.

Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 542.* observat Justinianam primam, nunc *Lochrydam,* esse etiamnum amplam Macedoniæ regionis urbem in excelso colle sitam ad lacum Lychnidum in limite Albaniæ, sub dominio Turcarum, hancque 80. milliarib. distare à Dyrrachio in ortum Thessalicum versus. Habuit autem aliquos episcopos ritus Latini, è quibus sequentes ad notitiam nostram devenerunt.

EPISCOPI PRISCENSES.

I. ANDREAS.
II. GEORGIUS.

ANno 1404. mortuo *Andrea* episcopo Priscensi & Bodensi, ei suffectus est à Bonifacio IX. *Georgius Pandusius,* Ord. Præd. ut constat ex diplomate hujus Pontificis, dato eo anno die 12. Maii, quod profert R. P. Anton. Bremond, *t. 2. Bullar.* ejusdem Ord. *p. 457.*

Porro civitas *Bodensis* seu *Bendensis,* de qua fit mentio in præfato diplomate, ea est,

B

teste R. P. Bremond, *pag. 470.* quæ vulgo *Benda* nominatur. Benda autem, ut de ea Michael Baudrand observat, *to. 1. pag. 156. col. 2.* urbs est Macedoniæ in Albania regione, & sedes episcopalis sub archiepiscopo Dyrrachino; nunc in ruinis jacet sub dominio Turcarum: ejus episcopus commorabatur in castro *Mammoli* dicto, & ab ea tractus adjacens etiamnum nuncupatur *la Benda,* sub quo censetur *Sermenica* regiuncula versus Croiam.

IV.

ECCLESIA CROIÆ.

CROIA urbs est Albaniæ caput, ex Mich. Anton. Baudrand supra laudato, *p. 309. col. 2.* Hæc *Crua* à Chalcondylo, *Croia* ab Italis, & *Croie* à Gallis nuncupatur, juxta Lisanam fluvium. Olim *Antigonia* sive, ut alii malunt, *Eribæa* dicebatur, eratque munitissima. Prope mænia ejus Georgius Castriotus, vulgo Scanderbegh, Turcarum potentiam pluries retudit;

ECCLESIA CROIÆ. ſed poſt ejus obitum à Turcis capta, ipſis etiamnum ſubeſt cum toto tractu. Vix 25. milliar. diſtat ab ora maris Adriatici in ortum, & 35. à Dyrrachio.

EPISCOPI CROIÆ.

I. GREGORIUS.

II. ANDREAS.

WADDINGUS, *tom. 4. annalium Min.* ad annum 1366. *num. 18. pag. 117.* refert, eccleſiâ Croienſi ſub archiepiſcopo Dyrrachino *Gregorii* paſtoris ſui ſolatio deſtitutâ per ejus obitum, electum fuiſſe à capitulo *F. Andream* Ordinis Minor. ſed irrita electione declarata ab Urbano V. illi nihilominus hunc datum eſſe epiſcopum apoſtolica auctoritate eodem anno 1366. die 8. Junii.

III. ANTONIUS.

Idem Waddingus ad annum 1425. *tom. 5.* A *num. 7. pag. 166.* ſcribit *F. Antonium Venturam de S. Blaſio,* Minoritam, eidem eccleſiæ Croienſi fuiſſe præfectum à Martino V. die 10. Octobris.

IV. ***

Anno 1649. menſe Maio *epiſcopus Croiæ* unà cum præſule Liſſienſi, convocatis ſuis diœceſanis, irruerunt in aliquas Turcarum turmas, quæ adverſus habitatores de Montenegro Venetis ſubditos procedebant, & ex illis tria millia in fugam verterunt. Ex nunciis publicis Gallicè ſcriptis per annum 1649. *pag. 678.*

V.

ECCLESIA LISSIENSIS.

LISSUS ſive *Eliſſus,* urbs eſt Illyrici, in Prævalitana provincia Polybio & Straboni, quæ *Lyſſus* Plinio in Macedoniæ confinio, nunc autem, teſte Sophiano, *Aleſſio* dicitur, urbs Albaniæ regionis in colle arduo ſita, duobus milliaribus ab ora maris Adriatici prope oſtia Drilonis fluvii, qui inibi ſe exonerat in ſinum Illyricum, ab eo fluvio *il Golfo dello Drino* nuncupatum ſub dominio Turcarum. Diſtat autem 20. milliaribus à Nymphæo promontorio in ortum, 25. à Croia in ſeptentrionem, & 35. à Dyrrachio Scodram verſus, media fere inter Epidaurum urbem Dalmatiæ ad ſeptentrionem, & Aulonam urbem Macedoniæ ad meridiem: ſedes eſt epiſcopalis ſub archiepiſcopo Dyrrachino. Hæc Mich. Anton. Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 581. col. 2.* Thomas de Pinedo in Stephanum Byzant. *pag. 425. nota 13.* obſervat Liſſum à Ptolemæo, *lib. 2. cap. 17.* memorari inter Dalmatiæ civitates; quia ſcriptores Dalmatiam & Illyriam, utpote contiguas, frequenter confundunt. Aliquot Liſſus epiſcopos ritus Latini habuit.

EPISCOPI LISSIENSES.

I. BLASIUS.

BLASIUS *de Albania,* Ord. Præd. *Liſienſis* ſive *Liſſienſis* epiſcopus erat anno 1475. de quo *in Regeſtis* Leonardi de Manſuetis Magiſtri Generalis ejuſdem Ord. *fol. 210.* legitur ad præfatum annum: *R. D. Blaſius de Albania ex noſtro Ordine epiſcopus Liſien. habuit licentiam aſſumendi duos ſocios quos voluntarios invenerit, dummodo habeant licentiam à ſuis prælatis.* Ita Fontana *Theat. Dom. pag. 216.* C *tit. 338.*

II. GEORGIUS.

III. MICHAEL.

Georgio epiſcopo Liſienſi ſive Liſſienſi mortuo, ei ſuffectus eſt anno 1513. die 25. April. à Leone X. *F. Michael de Natera,* Ordinis Præd. quem omittunt Fontana, Cavalerius, aliique rerum hujus Ordinis ſcrip- B tores: at diploma ejus promotionis exhibet R. P. Antonin. Bremond, *t. 4. Bullar. p. 397.*

IV. BERNARDINUS.

Huic ſedi præfectus fuiſſe videtur *Bernardinus* ille *de Grouama,* Ordinis Minor. quem Waddingus, *tom. 8. annal.* ad annum 1518. *num. 23. p. 301.* ad *Alexienſem* epiſcopatum ſub archiepiſcopo Dyrrachino fuiſſe evectum refert eo anno à Leone X. die 17. Maii.

V. ***

In nunciis publicis Gallicè ſcriptis anno 1649. legitur, *pag. 678.* epiſcopos *Liſſienſem* & Croienſem, quorum hîc deſunt nomina, ſuis diœceſanis congregatis, tria circiter millia Turcarum qui adverſus Montenegrenſes, ut eos à Venetis ſejungerent, procedebant, fortiter aggreſſos, in fugam illos vertiſſe.

VI. ECCLESIA CANDAVIÆ.

DE Candavia hæc tradit Michael Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 219. col. 1.* «Regio est
» Macedoniæ ad occasum Cæsari & Ciceroni, ubi montes *Candaviæ* dicti; hodie *la
» Canovia* etiamnum dicitur, estque regiuncula Albaniæ intra montes, ubi incolæ plerumque
» christiani, & urbs fuit ejusdem nominis, episcopalis sub archiepiscopo Dyrrachino, sed ex-
» cisa manet ab aliquot sæculis, & diœcesis complectitur tantum 24. parochias cum ecclesia
» cathedrali S. Joanni dicata in monte & oppidulo *Babuichi* dicto in ora littorali, ut didici ex
» incolis illius tractus. 75. milliar. circiter distat à Dyrrachio in boream. Hinc saltus Candaviæ
à Scardo monte initium sumentes, & in austrum extensi.»

EPISCOPI CANDAVIÆ.

THOMAS.

DANIEL à V. M. Carmelita Flander, *to. 2. Speculi Carmel. pag. 933. num. 3268.* testatur inter instrumenta conventus sui Ordinis in A urbe Semuriensi legi cœmeterium hujus domus fuisse benedictum die 16. Octob. anno 1362. à *Thoma* de Candevia, ex Ordine Carmelitarum.

PROVINCIA EPHESI.

I. ECCLESIA EPHESI METROPOLIS.

MICHAELI Antonio Baudrand *geogr. tom. 1. pag. 364. col. 1. Ephesus* urbs est Asiæ minoris, maritima in Ionia provincia. Pherecydes antiquus scriptor, narrat apud Strabon. *lib. 14. geogr. pag. 632.* C. *edit. Casaub.* Androclum Codri Atheniensium regis filium legitimum & ducem coloniæ Ioniorum, Ephesum condidisse. Ipse autem Strabo ait, *p. seq.* C. Smyrnâ ædificatâ ab Ephesiis, ipsam Ephesum *Smyrnæ* nomen gessisse; ita ut Callinus *in oratione* ad Jovem, Ephesios Smyrnæorum vocabulo exprimat, Σμυρναῖυς δ' ἐλέησον, *Smyrnæos miserere.* Ephesus Herodoto, *lib. 1. cap. 142. Lydiæ* urbs est; quia scilicet, ut observat Cellar. *tom. 2. geogr. antiq. lib. 3. cap. 3. pag. 80. Lydia* olim fuerat, quæ à colonis nuncupata est *Ionia*, vel quia pars *Lydorum* regni fuit, licet non *Lydiæ* propriæ, quam in mediterraneo (tractu) definivit Ptolemæus.

ARCHIEPISCOPI EPHESINI.

I. CORRADUS.

CORRADUS, Ord. Min. vir doctus & in linguis Orientalibus versatus, ad archiepiscopatum Ephesinum promotus est à Constantinopolitano Patriarcha Latini ritus, qui tunc erat *Petrus II.* vel *Cardinalis*, de quibus supra egimus, *col. 812.* C. D. E. Hanc vero dignitatem ei confirmavit Joannes XXII. anno 1318. die IV. Jul. diplomate: *Decet & expedit, &c.* quod citat Waddingus, *tom. 8.* ad B eum annum, *num. 31. pag. 228.* & refert *ibid. in Regesto Pontif. pag. 77.*

II. DOMINICUS.

III. FREDERICUS.

Idem Waddingus, *tom. 5.* ad annum 1411. *num. 3. pag. 76.* testatur se eruisse *ex libris consistorialibus, F. Dominico* præsuli Ephesino mortuo suffectum fuisse die 2. Januar. anno 1411. à Joanne XXIII. *F. Fredericum Mons.* Minoritam.

II. ECCLESIA PERGAMI.

PERGAMUS, Græcè Πέργαμος, urbs Mysiæ majoris mediterranea in Asia minori Ptolemæo & Josepho, *Pergamo* adhuc dicta, teste Sophiano: nunc semi-diruta extat sub potestate Turcarum. Fuit olim Attalicorum regum sedes, quam Eumenes rex, Romanis junctus adversus Antiochum magnum, valde auxit, & bibliothecis exornavit: hujus filius

ECCLESIA PERGAMI. Attalus nomine III. sine liberis decedens, Romanos fecit hæredes regni sui, qui illud in provinciæ formam redegerunt. Patria fuit Galeni insignis medici sub Trajano, Adriano, & Antonino Pio Imperatoribus. Ab ea urbe Pergamena Charta nomen accepit. Hæc porro civitas in ipso limite Lydiæ sita est, inter Adramittium ad occasum æstivum 55. milliar. & Thyatiram ad ortum hybernum 25. à Sardibus 66. circiter & 35. à Smyrna: eam intermeat Selinus fluvius, & præfluit Caicus, estque in planitie ad radices montis: sedes olim fuit episcopalis sub archiepiscopo Ephesino, postea vero metropolis effecta. Hæc Michael Anton. Baudrand *geogr. tom. 2. pag. 93. col. 1.*

EPISCOPI PERGAMI.

AGNISIUS.

PERGAMO præfectus est episcopus à Bonifacio VIII. circa annum 1297. *Agnisius* Pergamensis, Ordinis Prædic. cujus nempe A Olmeda meminit in vita B. Nicolai Tarvisini ejusdem Ordinis Magistri Gener. IX. postea Cardinalis, demum summi Pontificis sub nomine Benedicti XI. Ita refert Fontana *in Theat. Dom. pag. 262. tit. 460.*

III. ECCLESIA DIMITRIENSIS.

DIMITRIENSE oppidum, de quo hîc agitur, est verisimiliter *Antandros,* de qua Abraham Ortelius *in Thesauro geogr.* ait: Ἀντανδρὸς Ptolemæo Asiæ minoris oppidum est in Mysia regione, ad mare Ægæum, quod ut apud Plinium est, *lib. 5. cap. 30. Edonis* prius vocatum, deinde *Cimmeris* & *Assos,* item & *Apollonia;* hodie *S. Dimitri,* Sophiano scriptore, dicitur. *Antandros* & *Asson* duo diversa sunt Ptolemæo oppida. *Antandrus* autem Solino saxum est in hoc tractu, quod procul visentibus capræ simile creditur: extat in ora sinus Adramytteni inter Scepsim & Adramyttium fere media, prope ostia Cillei fluvii: sedes est episcopalis sub archiepiscopo Ephesino, ex Baudrand, *tom. 1. pag. 66. col. 1.*

EPISCOPI DIMITRIENSES.

I. GEORGIUS.

ANno 1392. Bonifacius IX. episcopum *Dimitriensem* sive *Demetriensem* renuntiavit *Georgium de Argentina,* Ord. Præd. Ita refert Fontana ex Bzovii *mss. in append. ad Theat. Dom. p. 623. col. 1.* Hunc autem *Gregorium* appellat Cavaler. *tom. 1. Galler. Dom. p. 182. num. 322.* sed neuter eorum exprimit cuinam civitati Dimitriensi ille præfuerit, num ei quæ dicitur *Antandros* in Phrygia sub metropoli Ephesina, an vero *Demetriadi* urbi Thessaliæ sub metropoli Larissena, quæ & ipsa postea in metropolim erecta est. Doctiss. P. Antonin. Bremond eum episcopis S. Dimitri in Mysia adscribit. « Fr. Georgius Argentinensis, in- B quit, episcopus Dimitriensis seu Antandrensis, vulgo *S. Dimitri,* in Mysia sub archiepiscopo Ephesino, » *tom. 2. Bullar. pag. 463.*

II. RODERICUS.

Huic Georgio, vel alteri ejusdem nominis, nisi post prioris mortem aliquandiu vacaverit ecclesia Demetriensis, substituit Eugenius IV. anno 1437. die 4. Februar. diplomate, *Divina disponente clementia,* vacante sede per obitum *Georgii, Fr. Rodericum Regamiam,* Ord. Min. Ita Wadd. ad hunc annum 1437. *tom. 5. annal. Min. num. 34. pag. 320.* qui diploma illud profert *in Regest. Pontif. ibid. pag. 246.*

IV. ECCLESIA AURELIOPOLIS.

AURELIOPOLIS, urbs Asiæ minoris, episcopalis sub archiepiscopo Ephesino, Miræo teste, in Lidia regione, 60. milliar. distat ab Epheso in boream. Hæc Baudrand *geogr. tom. 1. pag. 128. col. 1.* De ea autem hæc habet Carolus à S. Paulo abbas Fuliens. *geogr. sac. edit. Paris. 1641. pag. 230.* « *Aureliopolis* notitiæ antiquæ Græcæ, quæ & *Aurelianopolis* » dicitur, quibusdam in Lydia est Asiæ finitima, sed certius in provincia Asiæ locandam esse » censeo cum notitia Græca, quæ facit eam Ephesinæ metropolis suffraganeam. » *In notit. Græcor. episcopat.* ad calcem Codini *de Offic. pag. 340.* in provincia Asiæ recensetur decimo quinto loco Ὁ Αὐρηλουπόλεως *Aureliopoleos.* Altera etiam ejusdem nominis ponitur *ibid. pag. seq. 341.* in provincia Lydiæ, sexto loco Ὁ Αὐρηλιουπόλεως *Aureliopoleos.* Eodem modo in alia *notit. pp. 368. & 370.* Eodem quoque modo *in notit.* Leonis Sapientis, *pag. 382.* sub

throno

throno secundo Ephesi Asiæ, loco decimo tertio, & *pag. 384.* sub throno sexto Sardium Lydiæ, quinto loco *Aureliopolis*, ὁ Αὐρηλιουπόλεως. Ex quibus patet fuisse duplicem hujus nominis sedem episcopalem, unam sub Epheso metropoli, alteram sub Sardensi. Porro ad quamlibet illarum pertineant episcopi sequentes, eos hîc recensemus, quos *Aureliopolis* invenimus præsules, non designata Sardium metropoli. ECCLESIA AURELIOPOLIS.

EPISCOPI AURELIOPOLIS.

I. Nicolaus.

WADDINGUS, *tom. 4. annalium Min.* ad annum 1369. *num. 1. pp. 120. & 121.* refert Joannem Palæologum Imperat. Græcorum, professionem fidei Romæ emisisse eo anno, *Indict. VII.* die 18. Octob. præsentibus Paulo Patriarcha Constantinopolitano ritus Latini, *Nicolao episcopo Aurenopolitano* (legendum videtur *Aurelianopolitano* vel *Aureliopolitano*) & Fr. Antonio Atheniensi Ord. Min. deputatis auctoritate apostolica, ut quæcumque ille dixisset, interpretarentur: linguam enim A Græcam & Latinam optime callebant.

II. Ferdinandus.

Ex eodem Waddingo, *t. 8.* ad annum 1531. *num. 13. pag. 511. Fr. Ferdinandus Vaqueirus*, Minorita, ad sedem Aureliopoliensem in Asia sub archiepiscopo Ephesino, & suffraganeus seu proepiscopus in insulis & locis Indiæ orientalis dominio regis Lusitaniæ subjectis renuntiatus est à Clemente VII. anno 1531. die 27. Novemb. de quo legendus Maffeius *de rebus Indiar. lib. X.* versus finem. Obiit circa annum 1537.

PROVINCIA HADRIANOPOLITANA.

I. ECCLESIA HADRIANOPOLITANA METROPOLIS.

ECCLESIA HADRIANOPOLITANA.

HADRIANOPOLIS, urbs Thraciæ Ptolemæo, quæ prius *Uscudama*, ut Ammianus, & *Oresta*, ut Lampridius, vel *Orestias*, ut Zonaras scribunt, appellabatur; vulgo Turcis *Endrem*, Italis vero *Andrinopoli* dicitur, ad Hebrum fluvium sita: capta fuit à Turcis anno 1402. factaque eorum sedes regia ante expugnatam Constantinopolim, à qua distat 150. milliar. in occasum Philippopolim versus, & 80. à mari Ægæo in septentrionem. Hæc Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 458. col. 1.* Sedes est archiepiscopalis sub Patriarcha Constantinopolitano.

ARCHIEPISCOPI HADRIANOPOLITANI.

* * *

TEmpore Innocentii III. præfectum fuisse Hadrianopoli antistitem Latini ritus colligitur ex epistola encyclica hujus Pontificis, data anno 1213. die 19. April. qua præsules invi- B tabat ad concilium Lateranense anno 1215. celebrandum: inter cæteros enim recensetur Hadrianopolitanus, *to. XI. part. 1. conc. Labb. col. 125. E. In eodem modo archiepiscopo & episcopis per Andrinopolitanam provinciam.* Cæterum hujus archiepiscopi nomen nos latet.

II. ECCLESIA SOZOPOLIS.

SOZOPOLIS, ex Mich. Anton. Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 257. col. 2.* urbs parva est Thraciæ ad Pontum Euxinum, teste Gregora: sedes episcopalis unà cum Agathopoli fuit sub archiepiscopo Hadrianopolitano; sed an extet hodie incertum est. Vide quæ de ea ecclesia dicta sunt supra, *tom. 1. coll. 1181. & 1182.*

EPISCOPI SOZOPOLIS.

Guillelmus.

WADDINGUS, *tom. 4. annalium Min.* ad annum 1356. *num. 1. p. 47.* scribit Petrum C Thomæ sive Thomasium Ordinis Carmelit. episcopum tunc Pactensem, & *Guillelmum*, Minoritam, episcopum Sizopolitanum, delegatos fuisse eo anno Constantinopolim ab

ECCLESIA SOZOPOLIS. Innocentio VI. ad Joannem Palæologum, Imperatorem Græcorum, ut illum ad eam fidei professionem coram omnibus, præsente etiam Patriarcha, in basilica S. Sophiæ, vel alia insigni, emittendam inducerent, quam ipsemet Imperator ad sedem apostolicam mi- A serat. De ea legatione loquitur Raynaldus ad eumdem annum 1356. *nn. 33. & 34.* ubi totam epistolam hujus Pontificis ad Joannem Palæologum datam die 21. Julii eo anno refert.

III. ECCLESIA SCOPELI.

DE *Scopelo* hæc scribit Baudrand, *tom. 2. pag. 213. col. 2.* « *Scopelus*, urbs Thraciæ, » mediterranea Cedreno, (sedes) episcopalis à Leone Imperat. effecta sub Hadrianopoli- » tano archiepiscopo, Develto urbi finitima, ab ea Hadrianopolim versus recedens, *Ischeboli* vulgo, teste Leunclavio, *Scopi* dici videtur apud Stephanum.» Hæc aliquos habuit Latini ritus episcopos, è quibus nobis innotescunt qui sequuntur.

EPISCOPI SCOPELENSES.

I. JOANNES I.
II. JOANNES II.

JOANNES *de Constantia*, Ordinis Prædic. episcopus *Scopulensis* seu *Scopelensis*, sub archiepiscopo Hadrianopolitano in Thracia, florebat anno 1307. sub Clemente V. teste Bernardo Guidonis, scriptore coævo, in episcopis provinciæ Græciæ, ex quo emendandi occurrunt, tum Cavalerius cum auctoribus quos citat, *tom. 1. pag. 254. nn. 145. & 146.* quasi ille vixerit anno circiter 1451. tum etiam Fontana *Theat. Domin. pag. 292.* qui insuper in eo hallucinatur, quod Joannem istum inter episcopos *Scopienses* recenseat. R. P. Echard *in indice episcoporum*, ad limen *tom. 1. scriptor. Ord. Præd.* apposito, *pag. 25. col. 2.* de Joanne hæc monet: « *Joannes de* » *Constantia*, episcopus *Scopiensis*, ut habet » Laurent. Pignon, vel ut fert hujus epitaphium » Coloniæ apud FF. Præd. *Scopulensis*, anno » 1298. electus (sub Bonifacio VIII.) obiit » 17. Octobris 1321. Fuit suffraganeus Colo- B niensis. Sic (Joan. Henr.) Heister in suffrag. Coloniens. *pag. 98.*» Verum, teste doctiss. P. Antonin. Bremond, *tom. 2. Bull. p. 127. Scopiensis* civitas alia est à *Scopelo*: prior enim dicitur *Scupi*, Italis *Scopia*, Turcis *Uschub*, in Mœsia superiori, nunc in Servia, in confinio Macedoniæ, olim sedes episcopalis, nunc metropolis: posterior vero, sive *Scopelus*, est in Thracia mediterranea. Ipse Joannem hunc censet *Scopulensem* sive *Scopelensem* fuisse episcopum, non *Scopiensem*.

C Ejusdem ecclesiæ, ut quidem videtur, *Scopelensis* episcopus fuit, Joannisque successor *Joannes* alter ejusdem Ordinis Præd. suffraganeus quoque archiepiscopi Coloniensis ab anno 1321. ad 1331. ex præfato Heister, de quo postremo Joanne ait R. P. Echard *ibid.* «Forte ille est qui à Laurent. Pignon dicitur *Joannes de Limengaublie* episcopus *Scopiensis*, « qui certo sedebat ante 1394. ac proinde à « nostris (scriptoribus) non recte amandatur ad « annum 1451.»

IV. ECCLESIA AGATHOPOLIS.

EX Mich. Anton. Baudrand *geogr. to. 1. p. 25. col. 1.* hæc *Agathopolis* urbs est Thraciæ, sedesque episcopalis sub archiep. Hadrianopolitano in Hæmimonte. Abbas de Commanville *in Tabula alphabetica episcoporum totius orbis*, *p. 7.* hanc ait nunc appellari *Gotopoli*, & esse viculum tantum, ac unicum suffraganeum metropolis supra memoratæ. *In notit. Græcor. episcopat.* Imper. Leonis Sapientis, ad calcem Codini *de Offic. pag. 395.* extat sub throno quadragesimo Hadrianopolis Hæmimontis, secundo loco, β'. ὁ Ἀγαθοπόλεως. 2. *Agathopolis*.

EPISCOPI AGATHOPOLIS.

I. LEONTIUS.
II. THOMAS.

WADDINGUS, *tom. 6. annalium Min.* ad annum 1463. *num. 120. p. 617.* scribit, post mortem *Leontii* episcopi *Agathopolis* in Hæmimonte, sub archiepiscopatu Andrianopo- D litano, renuntiatum esse hujus loci præsulem à Pio II. anno 1460. VI. Nonas (id est die 2.) Mart. *Fr. Thomam Buelduer*, Minoritam, sacræ theologiæ professorem, qui postea anno 1463. VIII. kal. Octob. (id est die 24. Sept.) assignatus est suffraganeus Buchardi episcopi Constantiensis.

PROVINCIA HERACLEENSIS.

I. ECCLESIA HERACLEÆ METROPOLIS.

MICHAEL Anton. Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 472. col. 1.* ad vocem *Heraclea*, de ea civitate ita loquitur: « *Heraclea*, urbs Thraciæ Ammiano, quæ & *Perinthus* Ptolemæo, & antea *Migdonia* dicta, nunc *Araclea*, testibus Leunclavio & Sophiano, urbs archi- « episcopalis, sed male culta, cum portu capaci & tuto in ora Propontidis, deficit in dies. « Distat autem 52. milliar. à Constantinopoli in occasum, & 70. à Callipoli in septentrionem.» Et, *tom. 2. pag. 93. col. 2.* ad vocem *Perinthus*: « Urbs est Thraciæ in Corpialica provincia Ptolemæo & Zozimo, quæ *Heraclea* Ammiano, nunc etiam *Heraclia* dicta Nigro, Sophiano « & Ortelio, seu *Araclia* Leunclavio & aliis.... distat 48. milliar. ab Apris in ortum, & 20. à « Rhodosto in septentrionem, &c. Anno ab urbe Roma condita 153. ædificata fuit, ut qui- « dam tradunt.»

ARCHIEPISCOPI HERACLEENSES.

*** *fortassis* FANTINUS.

ANno 1208. die 17. April. Innocentius III. scripsit epistolam suam sexagesimam octavam lib. XI. *electo Heracleensi, tom. 2. edit. Baluz. pag. 171. col. 1.* Epistolæ etiam 144. lib. XII. anno 1209. 38. lib. XIII. anno 1210. & 84. lib. XIV. anno 1211. directæ sunt *Heracliensi archiepiscopo.*

Hunc Heracliensem metropolitam postulatum fuisse ad sedem Constantinopolitanam post mortem Thomæ Mauroceni primi Patriarchæ ritus Latini, refert præfatus Innocentius epist. 112. lib. XVI. *ibid. pag. 801.* A *col. 2. Albanensi episcopo apostolicæ sedis legato*, data Signiæ XIV. kal. Octobris anno XVI. (id est die 18. Septemb. anno 1213.) Inter epistolas ejusdem Pontificis encyclicas, invitandis præsulibus ad concilium generale Lateranense scriptas, una erat *archiepiscopo & episcopis per Yracliensem provinciam constitutis*, data Laterani XIII. kal. Maii anno XVI. (id est die 19. April. anno Christi 1213.) ut observat Labbeus, *tom. XI. conc. part. 1. col. 125.* C. In his omnibus locis nomen istius archiepiscopi Heracleensis desideratur; sed Paulus Rhamnusius, *lib. 4. de Deliciis Italicis* scribit illum appellatum fuisse *Fantinum.*

II. ECCLESIA PANIDENSIS.

QUÆ sit ecclesia *Panidensis* obscurum est: extabat tamen tempore Innocentii III. *episcopus Panidensis*, ut modo dicetur. Urbs est fortassis *Panis*, de qua Michael Anton. Baudrand sic paucis loquitur, *tom. 2. pag. 76. col. 1. Panis, urbs Thraciæ in Europa provincia, ex synodo sexta Constantinopolitana.* Abrahamus Ortelius *in Thesauro geogr.* ad vocem *Panium*, ait: « *Panium* Πάνιον, promontorium Europæ, parallelum Cyaneis insulis, ut illud ex Dyonisio Byzant. describit Gyllius; hodie *Phanorion* vulgo vocatur. Hujus Panii meminere quo- « que Zonaras, Nicetas & Cedrenus. Suidæ castrum circa littus est in finibus Heracleæ.» Carolus quoque à S. Paulo *geogr. sac. pag. 233. edit. 1641. Panium* seu *Phanorion* constituit sub Heraclia in Thracia provincia Europæ.

EPISCOPI PANIDENSES.

I. ***

INNOCENTII III. tres epistolæ occurrunt anno 1208. scriptæ, scilicet 13. 17. & 77. lib. XI. *tom. 2. edit. Baluz.* in quorum titulo episcopus Panidensis inter alios legitur, sed non nominatur.

B

II. JACOBUS.

Thomas de Herrera *Alphabeti Augustiniani tom. 1. pag. 425. col. 2.* hæc scribit de quodam *Jacobo* hujus Ordinis: « *Jacobus de Bononia* erat anno 1314. episcopus *Pavidensis* « seu *Panidensis*, ut constat ex instrumento.... « quod extat in archivo urbis Bononiensis, in «

ECCLESIA PANIDENSIS.

» archivo Cameræ actorum urbis, & in uno » libro memorialium contractuum & ultimarum voluntatum, scripto de anno 1314. per » Bartholomæum Andreæ Bartholomæi notarium ad dictum officium memorialium. Ibi » *fol. 17.* sic habetur: *Instrumentum permutationis quorumdam bonorum facta per R. P. Fr. Jacobum de Bononia capellæ SS. Vitalis & Agricolæ, Ordinis Fratrum Eremitarum S. Augustini, ecclesiæ sancti Jacobi, episcopum Pavidensem; factum de dicto anno 1314. die 14. mensis Sept.* »

III. JOANNES.

IV. BERTALDUS.

Si eadem sit *Panadensis* ac Panidensis ecclesia, *Joanne* episcopo *Panadensi* mortuo, Paulus II. ei substituit in illa sede *Bertaldum de Oberk,* Ordinis Præd. anno 1468. die 13. Maii. Hujus quidem episcopi meminerunt Fontana *Theat. Dom. pag. 259. tit. 449.* & Cavaler. *tom. 1. Galler. Dom. p. 276. n. 208.* At circa nomen & cognomen ipsius erravere. Ab utroque enim *Benedictus* nuncupatur, & à priore dicitur *de Othert,* à posteriore vero *de Oberich,* & natione Scotus; quo tamen nomine & cognomine donatus fuerit, constat ex diplomate Pauli II. quod profert R. P. Antonin. Bremond, *tom. 3. Bullar. Ord. Præd. pag. 478.* ubi nominatur *Bertaldus de Oberk.*

III. ECCLESIA SELYMBRIÆ, *sive* SALIMBRIÆ.

SELYMBRIA, ex Michaele Anton. Baudrand, *tom. 2. pag. 224. col. 1.* urbs est Thraciæ ad Propontidem Plinio, *lib. 4. cap. 11.* quæ *Selybria* Ptolemæo in Urbana provincia, sedes olim episcopalis fuit sub archiepiscopo Heracleensi, sed nunc metropolis est. *Selivrea* dicitur, teste Sophiano, Gallis *Selivrée,* urbs etiamnum ampla sub dominio Turcarum, quamquam fere sine mœnibus; distat autem 50. mill. à Byzantio in occasum, Perynthum versus 25. Martinus Crusius Turco-græc. *lib. 7. pag. 507.* ait *Selybriam 7. milliar. Germanicis à Byzantio distare, & in monte sitam esse in mare proxime subjectum despiciente.* Strabo hanc tradit, *lib. 7. pag. 319.* B. *edit. Casaub.* antea *Selyn* appellatam, postea vero additam esse vocem *Bria,* quæ Thracum lingua *urbem* significat. Dividitur hodie in superiorem & in inferiorem, portu instructas parum tuto.

EPISCOPI SALIMBRIENSES.

I. * * *

ANno 1207. & seqq. aliquis sedebat *episcopus Salimbriensis:* plures enim Innocentii III. epistolæ *episcopo Salimbriensi* scriptæ annis 1207. 1208. 1209. 1210. 1211. & 1212. leguntur *tom. 2. edit. Baluz.* scilicet epistola 125. lib. x. Epistolæ 15. 35. 41. & 171. lib. xi. Epistolæ 115. & 144. lib. xii. Epistola 185. lib. xiii. Epistola 90. lib. xiv. denique epistola 33. lib. xv. In hac postrema, quæ data est xviii. kalend. Maii anno xv. (id est die 14. April. anno 1212.) *Salimbriensi episcopo,* ait Pontifex: *Quum Buccæ Leonis & de Blakerna ecclesiæ ad Romanam ecclesiam nullo pertineant mediante, fraternitati tuæ per apostolica scripta mandamus, quatenus chrisma, oleum sanctum & alia ecclesiastica sacramenta, quum necesse fuerit, studeas ipsis liberaliter exhibere.* Cæterum in his omnibus Innocentii Papæ epistolis Salimbriensis hujus episcopi abest nomen.

II. * * *

Anno 1221. sedebat aliquis *episcopus Salimbriensis,* alius fortassis ab illo cujus modo meminimus, ejusque successor quem, tacito etiam nomine, Honorius III. in epistola eo anno die 8. Mart. ad Matthæum Patriarcham scripta, cum ipso invigilare jubet, ut constitutio synodalis à Pelagio episcopo Albanensi edita tempore legationis suæ, in his regionibus servaretur, qua cautum erat ne ulli principi, nisi sacro oleo inunctus foret, agmen religiosorum honoris gratia obviam procederet, neve lecto evangelio liber ei osculandus deferretur, ne tandem sacris ordinibus initiati, tabellionis munus obirent. Ita refert Raynald. ad annum 1221. *nn. 27.* & *28.*

III. FRANCISCUS I.

R. P. Echard de quodam *Francisco* Ord. Præd. ista habet *in indice episcopor. t. 1. scriptor. ejusdem Ord. præfixo, p. 22. col. 1.* « *Franciscus* episcopus Salubriensis (Salimbriensis) « Leodiensis episcopi suffraganeus, & vices gerens, florebat anno 1294. quo ædem sacram « nostram (Ord. Præd.) Trajecti ad Mosam de « dicavit. *Ex Tabulis ejus domus.* Omittitur à « Fontana & aliis nostris. » Addit vero doctiss. P. Bremond, *t. 2. Bull. Præd. p. 38.* circa annum 1294. « *Fr. Franciscus de S. Georgio,* sic ab ejusdem nominis patria in diœcesi Bono- « niensi sita nuncupatus, episcopus Salubriensis « in Græcia sub Patriarcha Constantinopoli- « tano, vices gerens Leodiensis fuit. (Citat) *Ber-* « *nardum Guidonis in episcopis provinciæ Græciæ,* «

ECCLESIA SELYMBRIÆ, *sive* SALIMBRIÆ.

» Cavalerium, *to. 1. pag. 118. num. 113.* R. P. » Echard. *to. 1.* &c. Quo anno decesserit è vivis, » vel inauguratus fuerit Franciscus (iste) incer- » tum. Id unum scimus, (ut) inquit Cavalerius, » ipsum vixisse, sedente Benedicto XII. circa » 1340. & Bononiæ mortuum, ibi enim visitur » sepulchrum, ubi hoc breve epitaphium: *Fratris Francisci episcopi Salubriensis.*» Scilicet post recuperatam à Græcis Constantinopolim anno 1261. vix ullus Selimbriensis episcopus ritus Latini Selimbriæ sedere potuit.

IV. JOANNES.

V. FRANCISCUS II.

Anno 1396. *Joannes* episcopus Salubriensis (Salimbriensis) sub Patriarcha Constantinopolitano migravit ex hac vita, eique suffecit Bonifacius IX. eodem anno die 3. Jul. *Fr. Franciscum de Sancto-Patre,* Ord. Min. Ita refert Waddingus ad eum annum 1396. *to. 4. num. 2. pag. 310.*

VI. NICOLAUS.

Nicolaus episcopus erat Wladimiriensis seu Wlodimiriensis, vulgo *Wlodzimierz* in Polonia anno 1400. quo à Bonifacio IX. die 17. Febr. ex ea sede ad *Salubriensem* diplomate *Apostolatus officium* translatus est, eique suffectus Gregorius de Butzkow, Ordinis Præd. Diploma istud legitur apud R. P. Antonin. Bremond, *tom. 2. Bull. Ord. Præd. pag. 393.*

VII. FRANCISCHINUS.

VIII. ROGERUS.

Gregorius. Rogerius.

Post obitum *Francischini* episcopi Salimbriensis, renuntiatus est hujus ecclesiæ præsul à Martino V. anno 1420. die 16. Decemb. *Rogerus* Ord. Præd. ut scribit R. P. Bremond, *to. 2. Bullar. p. 703.* ubi monet *Solubriensem, Selymbriensem, Selybriensem* & *Selombriensem* ecclesiam, unam & eamdem esse, vulgo *Selivrée* dictam, *Selivream, Selombriam* & *Selibriam* in Thracia sub Heracleensi archiepiscopo, quæ nunc metropolis est; legitur autem apud eum diploma Martini V. *ibid. p. 595.* Waddingus, *tom. 6.* ad annum 1461. *n. 19. p. 499.* inter aliquot præsules, quorum dicit eo anno occurrere memoriam, *Gregorium* & *Rogerium de Arella* recenset: « (Memoria) » *Rogerii de Arella,* inquit, episcopi *Solubrien.* » ecclesiæ in confinibus Hungariæ sub Pa- A triarcha Constantinopolitano, paulo antea « ab infidelibus occupatæ, per obitum *Gregorii* « xv. kal. Januar. (id est die 18. Decembris) « conceduntur ei fructus ecclesiæ Salpiensis « unitæ mensæ archiepiscopali Tranensi. » At Rogerii non meminit Ughellus *in episcopis Salpensibus, tom. 7. veter. edit. col. 1244.* qui hanc ecclesiam Salpensem ait, *col. seq. n. 22.* fuisse unitam Tranensi à Martino V. & rursus à Tranensi divulsam anno 1523. Verum, quia ab anno 1420. & antea usque ad annum 1463. ecclesiæ Selimbriensi præfuere Francischinus, Rogerus, & Simon sine ulla interB ruptione, Simoni autem successit Ingueran- dus anno 1464. non video ad eam sedem promoveri potuisse *Gregorium* & *Rogerium de Arella* circa annum 1461.

IX. SIMON.

X. INGUERANDUS.

Rogero successit anno 1439. in sede Selimbriensi *Simon de Lande,* ejusdem Ordinis Prædic. ut constat ex diplomate Eugenii IV. dato eo anno die 14. Octob. quod profert R. P. Bremond, *tom. 3. Bullar. p. 225.* Hunc tamen Waddingus, *tom. 5.* ad annum 1439. C *num. 56. pag. 369.* episcopis sui Ordinis accenset, sed non refert diploma Pontificium. « Salubrienſ. inquit, in patriarchatu Constantinopolitano, petente duce Burgundiæ *Fr.* « *Simon de Lande* IX. Octobris.» Alterum diploma recitat laudatus R. P. Bremond, datum VI. kal. Nov. (id est die 27. Octob.) eodem anno, in quo is & Dominicanus asseritur, & à confessionibus fuisse Isabelis ducissæ Burgundiæ. R. P. Echard *in indice episcopor. Ord. Præd. tom. 1. scriptor. ejusdem Ord. præfixo, pag. 23. col. 2.* hæc monet de isto Simone. D « Simon de Lande patria & professione Duacensis, Philippi Boni ducis Burgundiæ con- « fessarius, episcopus titularis Salubriensis.... « promotus ab Eugenio IV. an. 1439. die 27. « Octobris) anno IX. quarum exemplum mihi « est præ manibus. Obiit vero anno. 1463. Non « fuit suffraganeus Atrebatensis, ut quibusdam « visus est. »

Huic successit *Fr. Inguerandus Sugnart,* etiam Ordinis Præd. anno I. Pauli II. electi anno 1464. translatus est deinde ad ecclesiam Antisiodorensem die 21. Mart. anni 1473. Obiit demum Parisiis anno 1485. die 22. Mart. Fontana *Theat. Dom. pag. 126. tit. 39.* & *pag. 283. tit. 508.*

IV. ECCLESIA MISINI.

BAUDRAND, *tom. 1. geogr. p. 660. col. 1.* ad vocem *Mizinum,* de ea urbe hæc scribit: « *Mizinum* seu *Misinum* urbs Thraciæ episcopalis, quæ & *Drusipara* seu *Drysipara.*»

ECCLESIA MISINI.

EPISCOPI MISINI.

I. FRANCISCUS.
II. NICOLAUS.

FRANCISCO episcopo Misinensi mortuo circa annum 1397. Bonifacius IX. substituit *Nicolaum Tzymernan*, Ord. Præd. die 17. Oct. hujus anni, ut constat hujus Pontificis diplomate, quod profert R. P. Bremond, *tom. 2. Bull. p. 366.* qui etiam observat *ibid. p. 466.* hunc minus recte *Misnensis* ecclesiæ sub Magdeburgi archiepiscopo in Saxonia superiori dici fuisse præsulem à Fontana & Cavalerio, qui *Misinensem* in Thracia non noverant.

III. PETRUS.
IV. JOANNES.

Anno 1476. vel initio sequentis, sedi Mi- A sinensi vacanti per obitum *Petri* præfecit Sixtus IV. anno 1477. die 30. Jan. *Fr. Joannem Tidelu*, Ordin. Præd. diplomate quod extat apud præfatum R. P. Bremond, *to. 3. Bullar. pag. 640.*

V. LUDOVICUS.

Joanni modo memorato, vel alteri ejusdem nominis mortuo, successit in sede Misinensi *Fr. Ludovicus de Sighen*, Minorita, promovente Alexandro VI. die 20. Maii anni 1502. teste Waddingo, *tom. 8.* ad hunc annum, *num. 34. pag. 31.* Obiit die 13. Febr. anno 1508. *ibid.* ad hunc annum, *num. 19. pag. 155.*

V. ECCLESIA CALLIPOLIS.

CALLIPOLIS, urbs Thraciæ Chersonesi Ptolemæo, Straboni, & Stephano Byzantio; nunc *Gallipoli* nostris, & *Geliboli* Turcis, teste Leunclavio; sedes est tum episcopalis sub Heracleensi archiepiscopo, tum etiam præfecti maris sub dominio Turcarum; portu & arce pollet, atque armamentario probe instructo, ad Hellespontum qui ab ea *Gallipolitanus sinus* dicitur, è regione Asiæ minoris à qua distat tantum 5. milliarib. in occasum, & vix duobus à Propontide, à Byzantio autem 110. in meridiem. Hæc Mich. Anton. Baudrand ad vocem *Callipolis, tom. 1. geogr. pag. 211. col. 2.*

EPISCOPI CALLIPOLIS.

I. * * *

TEmpore Innocentii III. sedebat Callipoli episcopus cujus ignoramus nomen: in titulo enim epistolarum ejus 17. & 24. lib. XI. anno 1208 & 44. lib. XIII. anno 1210. extat inter alios *episcopus Kallipoliensis*.

II. DANIEL. *Marchio. Franciscus.*

Daniel de Leodio, Ordinis Præd. episcopus Gallipolen. à Bonifacio IX. Nonis (id est die 5.) *Aug. anno XII.* Christi 1401. Ita Bzoviana mss. quædam servata in archivo Ord. Præd. lecta à Fontana, ut ipse testatur *Theat. Dom. pag. 195. tit. 257.* ubi etiam subdit eum huic ecclesiæ præfuisse tribus annis. *Gallipolitanam* quidem appellat sub metropolitana Hydruntina, unde & miratur quod ab Ughello omissus fuerit Daniel iste inter hujus ecclesiæ episcopos, *tom. 9. Ital. sac. col. 136.* Verum ex illo ipso Ughelli silentio infert post Cavalerium, *tom. 1. Galler. Domin. p. 197. n. 391.* R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. pag. 469.* Danielem præsulem fuisse, non *Gallipolitanum* in regno Neapolitano, sed *Callipolitanum*, nostris *Gallipoli*, Turcis autem *Geliboli* in Thracia sub Heracleensi metropoli. Id porro constare videtur quia Ughell. laudatus scribit, B *num. 10. & tom. 6. col. 1028. nn. 6. & 7.* Joanne Gallipolitano in Italia ad ecclesiam Laquedonensem à Bonifacio IX. anno 1396. IX. kal. Febr. (id est die 24. Jan.) *ex lib. oblig. Prælator.* translato, Guillelmum ex episcopo Laquedonensi ad hanc Gallipolitanam eodem die & anno transiisse, & sub Joanne XXIII. diem clausisse extremum, cui successit Guillelmus de Fonte, Ordinis Min. anno 1412. C IV. kal. Febr. (id est die 29. Januar.) quod refert quoque Wadding. *to. 5. annal. num. 2.* Ex his enim sequitur Guillelmum, qui prius fuerat Laquedonensis episcopus, Gallipolitanam in regno Neapolit. sedem occupasse ab anno 1396. usque ad annum 1411. aut 1412. quæ proinde non vacabat anno 1401.

Negotium tamen facessit quod idem Waddingus *ibid.* ad annum 1402. *num. 12. pag. 8.* tradat *F. Franciscum de Vussen.* Minoritam, D eo anno renuntiatum fuisse episcopum *Gallipolitanum* VII. kalend. Octob. (id est die 25. Septemb.) per obitum *Marchionis*: nam licet subjungat: « Nescio an (Gallipoli) in Thracia sub archiepiscopo Herackensi (Heracleensi) « an vero in regno Neapolitano sub archiepi- « scopo Hydruntino, » non solvitur difficultas, quia nullus locus reperitur huic utrique episcopo assignandus, sive in sede Gallipolitana

ECCLESIA CALLIPOLI.

regni Neapolitani, cui ab anno 1396. usque ad annum 1412. præfuisse unicum Guillelmum Ughellus testatur, & duos illos prorsus silet, sive in sede Callipolitana Thraciæ, si hanc vere tenuit Daniel Ordinis Prædic. per tres annos, nempe ab anno 1401. usque ad 1404. Præfuerunt fortassis ecclesiæ Callipolitanæ in Thracia, post Bernardum qui sequitur.

III. BERNARDUS.

Bzoviana mss. supra citata habent ex eodem Fontana *ibid. p. 196. n. 2. Bernardus Arcuficis, Ord. Præd. episcopus Gallipolen. ab Innocentio VII. VII. kal. Mart.* (id est die 23. Februar.) *anno 1.* Christi 1405. Hunc omisit Ughellus inter episcopos Gallipolitanos in Italia, indeque colligit Cavalerius, *tom. 1. pag. 197. num. 397.* nec levi fundamento, inquit R. P. Bremond, *to. 2. Bullar. p. 480.* Bernardum hunc sedisse *Callipoli* vulgo *Gallipoli* in Thracia sub Heracleensi archiepiscopo.

IV. ANTONELLUS.

De eo *Antonello* Ordin. Min. hæc scribit Waddingus, *tom. 6. annal.* ad annum 1451. *num. 55. pag. 33.* « Galliopolis in Thracia sub » archiepiscopo Heracleensi *Fr. Antonellus de* B *Joanneto,* VIII. idus (id est die 8.) Octob. »

V. HIERONYMUS.

VI. JOANNES I.

Mortuo *Hieronymo* episcopo Calipolensi seu Callipolensi in Thracia suffectus est à Callisto III. anno 1458. die 14. Jul. *Johannes de Cocedorio,* Ordinis Prædic. Id constat ex diplomate hujus Pontificis, quod profert R. P. Antonin. Bremond, *to. 3. Bullar. p. 375.* Hunc omisere Fontana, Cavalerius, & alii Ordinis Præd. scriptores.

VII. DIDACUS.

Didacus Minorita, sacræ theol. magister, ab Innocentio VIII. anno 1485. die 28. Jun. ecclesiæ Callipolensi sub archiepiscopo Heracleæ præfectus est. Ita Waddingus ad hunc annum, *tom. 7. num. 14. pag. 190.*

VIII. JOANNES II.

Anno 1518. die 23. Jul. episcopus Callipolensis in Thracia renuntiatus est à Leone X. *Johannes Kiperia,* Ord. Præd. Diploma hujus Pontificis refert R. P. Bremond, *to. 4. Bullar. pag. 403.* Hunc non noverunt Fontana, Cavalerius, &c.

VI. ECCLESIA CHERSONESI.

CHERSONESUS sive *Cherronesus,* ut Græci appellant, idem est ac *peninsula,* à voce Χέῤῥος *terra,* & Νῆσος *insula,* id est pars aliqua terræ non ab omni parte mari cincta, sed brachio aliquo adhærens continenti. Quatuor autem imprimis celebrantur Cherronesi, Thracica scilicet, de qua Ptolemæus, *lib. 3. cap. XI. Cimbrica* quæ hodie *Dania, Taurica* prope Mæotin paludem, & *Aurea* in India, quæ *Malaca* esse creditur. Hæc Thomas de Pinedo in Stephan. Byzant. *pag. 719. nota 73.* Stephanus vero *ibid.* urbes hujus nominis recensens, de secunda quam nunc memoramus ita loquitur: « Est secunda urbs in Thracia *Cherronesus... Apsinthiis ad meridiem contermini sunt Cherronesitæ* (qui) *ex turribus, quod fiebat, Athenien-* « *sibus significavere.* » In notit. Græcor. episcop. ad calcem Codini *de Officiis, pag. 341.* in provincia Europæ sub Heraclea Thraciæ extat (episcopatus) *Cherronesi* ὁ Χεῤῥονήσου. Et in alia *ibid. pag. 369.* ὁ Χερσονήσου *Chersonesi.*

EPISCOPI CHERSONESI.

PETRUS.

WADDINGUS, *tom. 8. annal.* ad annum 1527. *num. 16.* scribit ecclesiæ Chersonensi C sub archiepiscopo Heracleæ eo anno die 18. Februar. *Fr. Petrum Fugetium,* Ordinis Min. à Clemente VII. fuisse præfectum.

VII. ECCLESIA REDÆSTI.

REDÆSTUM, quæ & *Bisanthe,* urbs Thraciæ est ad Propontidem Ptolemæo, *Resiston* Plinio, nunc *Rodosto* Sophiano & aliis, sedes episcopalis sub archiepiscopo Heracleensi, portu gaudet, estque probe culta & emporium celebre. Distat 20. milliarib. ab Heraclea in meridiem, & itinere duorum dierum à Selymbria: extat ad radices collis juxta sinum parvum cognominem. Ita Mich. Anton. Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 162. col. 1.* In notit. Græcor. episcop. ad calcem Codini *de Officiis, pag. 341. edit. Paris. 1648.* in provincia Europæ loco

ECCLESIA REGÆSTI. sexto ὁ Ῥαιδεστοῦ *Rædesti* legitur. Et, *pag. 369.* in provincia itidem Europæ, loco septimo ὁ Ῥοδοστοῦ *Rhodosti.* Denique, *pag. 382.* sub throno tertio Heracleæ, Thraciæ & Macedoniæ, loco secundo ὁ Ῥαιδεστοῦ *Rhædesti.*

EPISCOPI REDÆSTI.

A

I. Henricus.

Daniel à Virgine Maria, *tom. 2. Speculi Carmelit. pp. 926. & 927. num. 3243.* scribit *Henricum Juvenis,* Carmelitam, Conradi à S. Georgio anno 1295. prædecessorem in provincialatu Allemaniæ, eo verisimiliter anno ad episcopatum Redæstonensem fuisse assumptum. Vivebat adhuc anno 1310. quo die 22. Novembris consecravit Coloniæ capellam quamdam dictam *ad Olivas.*

II. Elias.

Idem Daniel à Virgine Maria, *ibid. p. 907. num. 3155.* hæc habet de *Elia* sui Ordinis alumno, *ex monumentis conventus Mechliniensis:* « *Elias* episcopus Redestensis. Iste sæpe fuit in conventu & filius conventus Mechli- « niensis ante annum 1384. sicut patet in libro « septimanalium: sæpe prædicavit in conventu, « & obiit post annum 1420. »

VIII.

ECCLESIA PERISTACII.

Peristacium urbs est Thraciæ ad Propontidem, *Peristasi* nunc dicta, inter Hexamilium seu Lysimachiam, à qua 16. milliar. & Myriophytum, à qua 12. milliar. distat, sedes episcopalis sub archiepiscopo Heracleensi. Hæc Mich. Anton. Baudrand, *to. 2. p. 93. col. 2.* In notitia Græcor. episcopat. secundum dispositionem Imperat. Leonis Sapientis, ad calcem Codini *de Officiis edit. 1648.* extat sub throno tertio Heracleæ, Thraciæ & Macedoniæ, loco sexto *pag. 383.* ϛ´ ὁ Περιστάσεως. *6. Peristasis.*

EPISCOPI PERISTACII.

Cæsar.

Waddingus, *tom. 8. annal.* ad annum 1526. *num. 34. pag. 446.* scribit *Fr. Cæsarem* B *N.* Minoritam, ad Peristacien. vel Perischarien. in patriarchatu Constantinopolitano sub archiepiscopo Heracleæ, eo anno die 18. Mart. à Clemente VII. fuisse promotum.

IX.

ECCLESIA BIZYÆ.

Carolus à S. Paulo, *geogr. sac. pag. 234. edit. Paris. 1641.* reponit *Bizyam* in provincia Europæ Thraciæ sub Heraclea metropoli. Cæterum *in notitiis Græcis* recensetur inter sedes illas archiepiscopales, quibus nullæ ecclesiæ subjiciuntur. De ea urbe hæc habet Mich. Anton. Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 170. col. 1.* « *Bizya,* urbs Thraciæ Ptolemæo, » *Byze* Suidæ, *Bizus* Arriano in Periplo, *Vize* nunc Leunclavio, cis Rhodopen, archiepi- » scopalis in mediterraneis, olim in Cœnica tractu, & postea in Europa regione sic dicta, ad » fontes Atyræ fluvii, ubi Terei regia fuit, nunc sedes præfecti Turcarum quibus paret. Di- » citur etiam *Bizona* Straboni & Melæ, 45. milliaribus distans ab Apris in septentrionem, Peronticum versus & Salmydessum 40. & 85. à Constantinopoli in occasum. » Hujus urbis rector fuit Anselmus de Caioco, de Morinorum gente, ab Henrico Balduini Imperatoris fratre constitutus.

EPISCOPI BIZYÆ.

Balduinus.

Balduinus de Adria, Senogalliæ antistes, omissus tamen ab Ughello in hujus C sedis episcopis, fertur translatus fuisse ad Bizyæ ecclesiam, & archiepiscopi titulo donatus; sed non dicitur quonam anno aut saltem sæculo id contigerit.

PROVINCIA

PROVINCIA HIERAPOLITANA.

I. ECCLESIA HIERAPOLIS.

HIERAPOLIS, de qua hîc agitur, urbs Phrygiæ magnæ Straboni, *lib. 12. p. 579. A. edit. Casaub.* & Plinio, *lib. 2. cap. 93.* prope Mæandrum fluvium in Asia minori, primum episcopalis, postea archiepiscopalis fuit sub Patriarcha Constantinopolitano, proxima Laodiceæ, uti & Tripoli, nunc à Turcis dicta *Bambouck-Kale*, quasi turris Gossipii, teste Ricautio, quamquam Tavernerius interpretetur *Aphiom-Carasar*, ex conjectura: est autem hodie diruta, ita ut plurima supersint ejus antiquitatis vestigia. Distat locus iste à Philadelphia urbe Lydiæ 35. milliar. in meridiem, in confinio Cariæ, ibique puteus amplus extat, unde vapores noxii exoriuntur. Hæc Mich. Anton. Baudrand ad vocem *Hierapolis, to. 1. p. 480. col. 2. Hierapolis* sonat *sacram urbem*, quæ sic appellata est, ex Stephano Byzantio, quod templa multa haberet.

ARCHIEPISCOPI HIERAPOLITANI.

I. ANTONIUS.

II. STEPHANUS.

WADDINGUS, *tom. 3. annalium Min.* ad annum 1346. *num. 10. pag. 539.* refert archiepiscopum Hierapolitanum in Phrygia Capatiana sub Patriarcha Constantinopolitano constitutum fuisse à Clemente VI. *F. Antonium de Alexandria*, Minoritam, eo anno die 31. Julii diplomate, *Summi dispositione Rectoris, &c.* quod inferius exhibet *in Regist. Pontif. pag. 346.* Hujus archiepiscopi, sub nomine *Antonini*, meminit Raynaldus ad annum 1348. *num. 29.*

Antonius iste translatus est ad ecclesiam A Dyrrachianam anno 1348. eique successit in sede Hierapolitana *F. Stephanus de Larolo*, pariter Minor. ab eodem Clemente renuntiatus diplomate, *Prudentia Regis æterni, &c.* anno 1349. VIII. kal. Jun. (id est die 25. Maii.) Ita præfatus Wadding. *ibid.* ad hunc annum, *num. 11. p. 566.* & *in Regest. Pontif. pag. 384.* De eo Antonio vide supra inter episcopos Dyrrachianos, *col. 951. A.*

Quosdam alios Hierapolitanos præsules, sed simplices episcopos nobis subministrant Dominicani Ordinis monumenta, qui subinde alteri Hierapoli, non vero isti præfuerunt, quos hîc prætermittendos censemus.

II. ECCLESIA ANGURIENSIS.

BAUDRAND, *tom. 1. geograph. pag. 57. col. 2.* scribit *Ancyram*, seu potius *Angyram* ex codice Græco, Ptolemæo urbem esse Asiæ minoris in Phrygia Pacatiana. Hanc autem sedem esse episcopi sub metropoli Hierapolitana, cujus fit mentio *in conciliis*, & extare in limite Mysiæ 30. milliar. à Nicæa in austrum. *In notitia Græcor. episcop.* ad calcem Codini *de Officiis*, *Ancyra* locum tenet quintum inter suffraganeas ecclesias Hierapolis, *pag. 395.* ε ὁ Ἀγκύρας, *5. Ancyræ.* Ad eam promoti sunt nonnulli ritus Latini antistites.

EPISCOPI ANGURIENSES.

I. FRANCISCUS.

II. GUNDISALVUS.

FRANCISCO Augurienſi (probabiliter *Angurienſi*) episcopo defuncto substituit Eugenius IV. anno 1434. die 22. Decemb. *Fr. Gundisalvum de Curiola*, Ord. Præd. Hunc B quidem non noverunt rerum Dominicanarum scriptores; sed diploma ejus promotionis se vidisse testatur R. P. Bremond, *tom. 3. Bull. pag. 218.* eosque *Angurienses* fuisse episcopos censet, id est, civitatis Ancyranæ, vulgo *Anguri* dictæ in Phrygia sub archiepiscopo Hierapolitano.

ECCLESIA LARISSENSIS.

PROVINCIA LARISSENSIS.

I. ECCLESIA LARISSENSIS METROPOLIS.

LARISSA urbs est Macedoniæ, Thessaliæ præcipua in Pelasgiotide regiuncula Ptolemæo & Pausaniæ, patria Achillis fuit; extat ad Peneum fluvium in planitie montibus circumdata, nunc etiam urbs clara est & archiepiscopalis, *Larizza* dicta, teste Sophiano. Distat 28. milliar. à sinu Thermaïco in occasum, & 25. à Pharsalo in septentrionem, Dium versus totidem, teste Antonino, & 200. leucis à Constantinopoli in occasum. Ita Michael Anton. Baudrand, *tom. 1. pag. 556. col. 2.* Huic post captam Constantinopolim à Francis & Venetis initio sæculi XIII. præfuerunt nonnulli antistites Latini ritus.

ARCHIEPISCOPI LARISSENSES.

I. ***

INitio sæculi XIII. sedebat *archiepiscopus Larissensis,* de quo legendæ, *to. 2. edit. Baluz.* Innocentii III. epistolæ 114. 122. 153. 160. 171. 244. & 252. lib. XI. anno 1208. 105.

A 106. 152. 161. 170. & 192. lib. XIII. anno 1210. denique, 73. lib. XV. anno 1212. In his epistolis Innocentius varia ei negotia injungit, quæ longius foret recensere. Quandonam autem ille obierit, quive post illum huic ecclesiæ præfuerint, nos latet.

II. ECCLESIA CARDICENSIS.

ECCLESIÆ Cardicensis sæpius meminit Innocentius III. in epistolis suis, *tom. 2. edit. Baluz.* hanc autem fuisse sub metropoli Larissena ex eo colligitur, quod archiepiscopus Larissenus eam Dimitriensi ecclesiæ univerit in sua provincia. Aliàs nihil de illa ecclesia reperi, quæ aliquot tamen ritus Latini habuit episcopos.

EPISCOPI CARDICENSES.

I. BARTHOLOMÆUS.

INNOCENTIUS III. epist. 105. lib. XI. inscripta *Bartholomæo Cardicensi episcopo,* hunc præsulem sub speciali sedis apostolicæ protectione suscipit. Data est Ferentini III. Non. (id est die 5.) Octob. anno XI. Christi 1208. De eodem episcopo extant epistolæ 101. 106. 113. & 120. lib. XIII. anno 1210. & 69. 71. 72. & 80. lib. XV. anno 1212. In epistola autem 72. *p. 627. col. 2.* quæ *archiepiscopo Larisseno* scripta est die 25. Maii, hæc ait Pontifex: *Venerabilis frater noster Cardicensis episcopus proposuit coram nobis, quod tu ad mandatum nostrum Dimitriacensem ecclesiam cum suis pertinentiis eidem multam inopiam patienti liberaliter contulisti. Volentes igitur factum tuum per te ipsum fortius stabiliri, fraternitati tuæ per apostolica scripta præcipiendo mandamus, quatenus quod per te auctoritate nostra provide noscitur esse factum, firmiter facias observari.* Ad hunc Cardicensem episcopum nonnullæ extant Innocentii III. epistolæ. Verum quandonam ille obierit, quive ejus

B fuerint toto sæculo decimo tertio successores, nos latet.

II. BENEDICTUS.

Thomas de Herrera, *Alphab. Augustiniani to. 1. p. 105. col. 2.* hæc scribit: « *Benedictus* Icenus seu Nordovolgicus Anglus, (Ordinis « Eremit. S. Augustini) celebris suo tempore « prædicator, & aliquorum opusculorum editor, *Episcopus Cardicensis,* & Antonii episcopi « Nordovicensis suffraganeus fuit. Quidam ad « annum 1340. alii 1342. obiisse eum tradunt. « Crusenius & Pamphilius sub anno 1354. illum « C reponunt, & Nordovi sepultum affirmant. »

III. JULIANUS.
IV. LUCAS.

Ughellus, *tom. 4. Ital. sac. vet. edit. in episcopis Nebiensibus, col. 1410. n. 9.* C. scribit *Julianum episcopum Cardicensem* translatum esse ad Nebiensem ecclesiam anno 1363. cui successit in episcopatu Cardicensi doctissimus quidam vir *Lucas* Ord. Servorum B. Mariæ. *Ex Regest. Vatic.*

V. MARTINUS.

Thomas de Herrera scribit *Alphab. August. tom. 2. pag. 75. col. 2.* « *Martinum de Torba* A (Eremitam Augustinianum) per obitum « *Lucæ* institutum *in Registris Vaticanis* epi- « scopum Cardicensem v. idus (id est die 9.) « Novembris anno 1389. »

III.

ECCLESIA DIMICENSIS.

DIMICUS, quam Michael Anton. Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 349. col. 1. Domocum & Domonicum* appellat, est, ipsomet teste, urbs Thessaliæ, episcopalis sub archiepiscopo Larissæo, cujus fit mentio *in libris conciliorum*. Lormiæ autem & Pharsalo finitima est, nunc paucis constans incolis, & *Domochi* dicitur. Sæculo decimo tertio ei præpositi fuere præsules aliquot Latini ritus.

EPISCOPI DIMICENSES.

GUALO.

ANno 1208. sedebat quidam *episcopus Dimicensis*, cui ob paupertatem consensit Innocentius III. adjungi episcopatum Calidoniensem Dimicensi contiguum. *Si fieri possit absque detrimento ecclesiæ utriusque, ac sine justo scandalo cleri, & populi, & terræ illius principis .... & ejus curam utiliter administret.* Id constat ex epistola 114. lib. XI. epistolar. hujus Pontif. *to. 2. edit. Baluz. p. 193. col. 2.* quæ *Dimicensi episcopo* inscribitur, & data est apud S. Germanum II. idus (id est die 14.) Julii anno XI. Christi 1208. *Gualo* nominabatur: nam, Francisco Bosqueto Narbonensi jurisconsulto teste *in notis* ad epistolas Innocentii III. *edit. Tolos. 1636. pag. 181.* ubi de epist. 48. *lib. III. Regest. XV.* « Anonymus, » *lib. de mirac. S. Mamantis in biblioth. Floriac.* » *cap. 5.* circa hæc tempora Philippi Augusti » (vivens) nomen hujus episcopi nobis indicat, » (dum ait:) *Quod quum per Dei gratiam cog-* » *novisset Gualo de Domna Petra, vir honestæ* » *vitæ & boni testimonii, dilectus Deo & homi-* » *nibus, in exercitu Latinorum non minimus, ut* » *postmodum claruit, quia in episcopum Dimi-* » *censem unanimiter est assumptus.* Male (autem) » corrigitur (in) *Damascensem* & *Diniensem*, » apud Robertum *in Gall. Christ. in Lingonens. episcop. num. 61.* » De episcopo Dimicensi mentionem facit idem Papa epistola 120. *ibid. pag. 194. col. 1. Nobili viro Comestabulo Thessalonicensi*, data die 14. Julii anno XI. Christi 1208. Sed epistola 104. lib. XIII. *Sidoniensi & Cardicensi episcopis, &c.* ibid. pag. 464. col. 2. de eodem episcopo conqueritur. *Significarunt nobis*, inquit, *venerabilis frater noster Larissenus archiepiscopus, & dilecti filii procurator & canonici Dimicensis ecclesiæ, quod* B *venerabilis frater noster episcopus Dimicensis post tertium consecrationis suæ diem ab ecclesia Dimicensi recedens, bona ejus quæ ad ipsum spectant, reliquit in manibus nobilis viri Comestabuli Romaniæ; ad quam redire, quum jam trium annorum spatium præterierit, hactenus non curavit: propter cujus defectum ad tantam devenit eadem ecclesia paupertatem, quod vix possunt in ea tres clerici sustentari. Ideoque discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus, quatinus, si est ita, episcopum ipsum ut ad suam ecclesiam revertatur, monitione præmissa, per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita,* C *compellatis. Datum Later. III. Non.* (id est die 5.) *Jul. anno XIII.* Christi 1210. Anno 1212. archiepiscopus Larissensis de mandato Innocentii Papæ ecclesiam Calidoniensem episcopo Sidoniensi gubernandam concessit: hinc vero episcopus Dimicensis, cui prius concessa fuerat, ut supra dictum est, ad sedem apostolicam appellavit, sed appellationem hanc nec per se nec per alium est legitime prosequutus. Quamobrem Innocentius Papa epist. 48. lib. XV. *ibid. pag. 618. col. 1. archiepiscopo, & B. archidiacono, & P. cantori* D *Thessalonicensibus* inscripta, & data Laterani XV. kal. Jun. (id est die 18. Maii) anno XV. iis mandavit, *quatinus, partibus convocatis, audirent causam, &, appellatione remota, fine canonico deciderent.* Ecclesiam tamen Calidoniensem ejus administrationi tunc non fuisse substractam, exinde inferre licet, quod epist. 54. data ab eodem Papa tertio abhinc die, id est, die 21. ejusdem mensis Maii, ecclesia Nazarocensis sive Nazorescensis episcopo Sidoniensi commissa fuerit. Nihil autem aliud de episcopo Dimicensi nobis notum est, nec de ejus in sede Dimicensi successoribus.

ECCLESIA DEMETRIACENSIS.

IV.

ECCLESIA DEMETRIACENSIS.

DEMETRIAS, urbs Thessaliæ maritima in Magnesia regiuncula, episcopalis olim sub archiepiscopo Larissæo, postea metropolis evasit. Juxta sinum Pelasgicum sita erat, & aliquandiu regia Macedonum principum, & navale fuit: nunc etiam *Dimitriada* dicitur, teste Sophiano, Pagasis proxima. 25. milliar. distat à Thebis Phthiotidis in ortum æstivum, & 90. à Thebis Bœotiæ in septentrionem, Thessalonicam versus 100. circiter. Ita Mich. Anton. Baudrand *Lexico geogr. tom. 1. pag. 329. col. 2.* Stephanus distinguit Demetriadem Macedoniæ à Demetriade Thessaliæ: verum Thomas de Pinedo Lusitanus, ad hunc Stephani locum, *p. 232. edit. Amstelod. anno 1678. annot. 1. col. 2.* ait eamdem fuisse civitatem, quam alii Thessaliæ, alii Macedoniæ adscripserunt: Macedonia enim comprehendebat Thessaliam, ut videre est apud Ptolemæum, *lib. 3. cap. 13.* & ipse quoque Ptolemæus inter Macedoniæ urbes eam numerat, *ibid.*

EPISCOPI DEMETRIACENSES.

I. ***

ANno 1208. sedebat quidam episcopus *Demetriacensis,* qui archiepiscopo Larissensi debitam obedientiam denegabat. Id constat ex epistola 189. lib. XI. Innocentii III. eo anno data die 8. Decembris, *tom. 2. editionis Baluz. pag. 236. col. 1.*

II. B.

III BARTHOLOMÆUS.

Idem Innocentius III. epist. 42. lib. XV. data anno 1212. die 7. Maii quemdam *B.* recens electum episcopum Demetriacensem, qui hanc ecclesiam dimittere volebat, ab ejus vinculo à se absolutum fuisse declarat. *Ibid. pag. 616. col. 2.*

Altera epistola, cujus supra meminimus, ubi de *Bartholomæo* Cardicensi, *col. 979. B.* data anno eodem 1212. die 25. Maii, ratam habuit Pontifex possessionem ecclesiæ Demetriacensis huic episcopo concessam à Larisseno archiepiscopo.

A

IV. GUILLELMUS.

V. JOANNES III.

Waddingus, *to. 5. annal.* ad annum 1447. *num. 65. pag. 529.* asserit *Demetriacensem* in provincia Larissena episcopum constitutum à Nicolao V. eo anno die 1. Sept. post obitum *Guillelmi, F. Joannem de Portiaco,* Minoritam, & diploma exhibet *in Regesto Pont. pag. 357.*

VI. RODERICUS.

B

Idem rursus Waddingus, *to. 6.* ad annum 1461. *num. 19. p. 499.* testatur hoc anno sibi occurrere memoriam *Roderici Demetriaden.* in Thessalonica sub archiepiscopo Larisseno.

VII. ***

VIII. JOANNES IV.

Ecclesiâ Demetriacensi vacante per obitum sui præsulis, ei datus est episcopus *Fr. Joannes de Quemada,* Ord. Min. à Sixto IV. an. 1478. die 6. April. Ita præfatus Waddingus, *tom. 7.* ad eum annum, *num. 71. pag. 57.*

V.

ECCLESIA SIDONIENSIS.

ECCLESIA *Sidoniensis,* de quâ hîc agimus, ea non est quæ vicina erat urbis Tyri, sed altera in Thessaliâ, & probabiliter suffraganea archiepiscopi Larisseni.

EPISCOPI SIDONIENSES.

I. ***

EPiscopum *Sidoniensem* exprimunt, sed nusquam nominant Innocentii III. epistolæ 6. 104. 109. & seqq. 114. & 192. lib. XIII. anno 1210. scriptæ, item 48. & 54. lib. XV. anno 1212. & 97. lib. XVI. anno 1213. die 24. Octob. In ista porro hæc de Sidoniensi episcopo habet: *Dilecti filii decanus & cantor Nazarocensis ecclesiæ suis nobis litteris intimarunt, quod quum olim curam ejusdem ec-*

C *clesiæ* Sidoniensi episcopo *duxerimus committendam, idem ecclesiam ipsam frumento, animalibus, possessionibus, & rebus aliis spoliare præsumens, & muris obstrui faciens portas ejus, eam in usum cellarii, reverentia divini cultus posthabita, redigere non expavit, præfatis decano, cantore, aliisque fratribus ejectis penitus ab eadem. Quumque propter hæc, & alia nonnulla gravamina, nostram audientiam appellassent, ipse appellationi nequaquam deferens eorumdem, quinimo in apostolicæ sedis injuriam*

& contemptum eos durius aggravans & affligens, tantæ persecutionis sævitiam exercuit in eosdem, quod in præfata ecclesia nisi unus ex præfatis canonicis non remansit. Ideoque discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus, quatenus, si est ita, præfatum episcopum, ut ea quæ abstulit ecclesiæ memoratæ, restituat universa, per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compellentes, ecclesiæ sæpedictæ capitulo eligendi sibi personam idoneam canonicè in pastorem tribuatis auctoritate nostra liberam facultatem, &c. Nihil aliud de eo Sidoniensi episcopo nobis notum est.

II. * * *

III. Pontius.

Waddingus, *tom. 5. annal. sui Minorum Ordinis*, ad annum 1446. *num. 16. pag. 493.* narrat, post obitum *præsulis Sidoniensis* in provincia Larissena, ad hanc sedem promotum fuisse *F. Pontium Gaufredi*, Minoritam, ab Eugenio IV. eo anno die 30. Novemb.

IV. Joannes I.

V. Ludovicus.

Sedi Sidoniensi in Græcia sub archiepiscopo Larisseno brevi admodum præfuisse necesse est Pontium modo recensitum: scribit enim idem Waddingus *ibid.* ad annum 1448. *num. 21. p. 546. Joanne* (qui proinde Pontio jam successerat) mortuo, in ejus locum eo anno die 2. Sept. à Nicolao V. episcopum Sidoniensem fuisse renuntiatum *Ludovicum*, & diploma profert *in Regest. Pontif. pag. 368.*

ECCLESIA SIDONIENSIS.

VI. Alexander.

Ughellus, *tom. 1. Ital. sac. col. 211. n. 48. D. veteris edit.* hæc scribit: « *Alexander Angelus*, antea *Sidoniæ* episcopus, ad ecclesiam « hanc (Terracinensem) translatus est die 23. « mensis Novemb. anno 1534. Decessit (anno) « 1540. Ejus cum laude meminit Horatius « Turcellinus, *lib. 3. Lauret. hist. cap. 2.* »

VII. Joannes II.

Alexandro fortassis successit in sede Sidoniæ *Joannes Bratianus*, Minorita regularis observantiæ, quem Waddingus, *tom. 8.* ad annum 1535. *num. 39. pag. 601.* ait eo anno die 21. Jun. electum esse episcopum Sidoniensem in Thessalonia sub archiepiscopo Larisseno.

VI.

ECCLESIA NAZORESCÆ.

De ecclesia *Nazorescæ* pluries mentio occurrit in epistolis Innocentii III. Aliquot episcopos ritus Latini habuit, Larissensis archiepiscopi suffraganeos, ut ex eo inferre licet, quod hujus cura episcopo Sidoniensi demandata fuerit, ex supra dictis.

EPISCOPI NAZORESCÆ.

I. * * * *electus.*

II. W.

Anno 1208. recens electus erat vir quidam in *episcopum Nazorescensem*, ad quem, & ad duos alios episcopos scripsit Innocentius III. eo anno die 8. Decemb. epistolam 189. lib. XI. Eidem *electo Nazorescensi* epistolam 190. dedit Innocentius die sequenti, qua ejus ecclesiam Nazorescensem sub sedis apostolicæ protectione suscipit, & rursus epistolam 247. die 25. Januar. anno 1209. adversus quosdam ejus ecclesiæ Nazorescensis canonicos, qui personaliter deservire detrectabant.

Haud scio an idem sit, & anno 1210. adhuc duntaxat *electus*, an vero alius recens etiam *electus*, propter electi præcedentis sive translationem ad aliam ecclesiam, sive resignationem, sive obitum, Nazorescensis antistes, ad quem scripsit idem Innocentius epistolas 103. & 104. lib. XIII. anno 1210. Is probabiliter est *Willelmus* ille, quem à Nazarocensi (id est Nazorescensi) ecclesia idem Pontifex ad Philippensem metropolim transtulit anno 1212. & ad quem epistolam 56. libro XV. scripsit sub hoc titulo: *Willelmo Philippensi archiepiscopo ejusque successoribus canonicè substituendis in perpetuum*, datam *Laterani XI. kal. Jun. anno XV.* (id est die 22. Maii an. 1212.) in qua ait: *Memor semper illius gratiæ specialis quam tibi dignanter impendimus, quum à Nazarocensi ecclesia te transtulimus ad metropolim Philippensem, teque propriis manibus consecravimus in Pontificem*, &c. Idem enim Papa in epistola 86. quam paulo post *priori & capitulo Dominici Sepulcri* dedit, nimirum die 26. ejusdem mensis, recitat epistolam archiepiscopi Thessalonicensis, qui testabatur se prudentum virorum usum esse consilio, videlicet Ar. Cermipolensis episcopi Sarrensis postulati, *W. Nazarocensis electi Philippensis postulati*, &c. ad ineundam compositionem quam confirmari sedis apostolicæ auctoritate petebat.

II. * * *.

Quum itaque anno 1212. vacaret ecclesia Nazorescensis, hujus administrationem commisit Innocentius III. *episcopo Sidoniensi*,

ECCLESIA NAZORESCÆ.

idque declaravit epiſtola 54. lib. XV. *clero & populo Nazarocenſi*, data eo anno die 21. Maii.

III. * * *.

Verum epiſcopo Sidonienſi modo memorato eccleſiæ Nazareſcenſis ſive Nazoreſcenſis clerum & populum valde vexante, illis permiſit idem Innocentius Papa, ut ad electionem alterius præſulis canonicè procederent. Id patet ex ejus epiſtola 97. lib. XVI. *epiſcopo, archidiacono & cantori Davalienſibus*, data die 24. Auguſti anno 1213. quam ſupra retulimus, *coll. 284.* C. & *285.* A. Ignoramus autem quis tunc illi eccleſiæ præfectus fuerit.

IV. FRANCISCUS.

V. NICOLAUS.

Poſt obitum *Franciſci* epiſcopi Nazarotenſis ſub archiepiſcopo Lariſſano in Theſ- A ſalia, Bonifacius IX. anno 1393. die 3. Decembris ei eccleſiæ præfecit *F. Nicolaum Wenceſlai*, Ord Præd. ut conſtat diplomate hujus Pontificis, quod refert R. P. Antonin. Bremond, *tom. 2. Bullar. pag. 339. ex archivo Apoſt. lib. 45. fol. 51.*

VI. JOANNES.

Idem R. P. Bremond, *to. 4. Bullarum Ord. Præd. pag. 212.* nonnulla exhibet diplomata B Alexandri VI. data XIV. kal. Septemb. (id eſt die 19. Aug.) anno 1502. quibus conſtat eo anno *Fr. Joannem Fanelli*, Ord. Præd. (qui omittitur à Fontana, Cavaler. &c.) ad eccleſiam *Nazarenſem* ſeu, inquit P. Bremond, *Nazarotenſem* ſub archiepiſcopo Lariſſeno in Theſſalia fuiſſe promotum, & archiepiſcopi Byzuntini ſuffraganeum.

VII. ECCLESIA CALIDONIENSIS.

ECCLESIÆ *Calidonienſis* meminit Innocentius III. in quibuſdam ſuis epiſtolis, de quibus vide ſupra, *coll. 981.* B. & *982.* C. D. ubi de eccleſia Dimicenſi, cujus epiſcopo hanc adjungi conceſſit. Hæc Calydonienſis eccleſia per corruptionem fortaſſis una eſt ex duplici *Colydro* ὁ Κολύδρυ, quæ *n. 8.* & *n. 22.* recenſetur in notitia Græcor. epiſcopatuum ſub Lariſſa metropoli ſecundæ Theſſaliæ, ad calcem operis Georgii Codini Curopalatæ *de Officiis, edit. Pariſ. 1648. pag. 393.* Certe vicina erat diœceſibus Dimicenſi & Sydonienſi in provincia Lariſſena, ex ſupra dictis.

Michael Antonius Baudrand, *to. 1. geogr. pag. 213. col. 1. Calydonem* memorat, ſed quæ alia urbs eſſe videtur, utpote quæ civitas ſit Græciæ in Ætolia provincia, cujus caput exiſtit, & ſedes epiſcopalis ſub archiepiſcopo Naupactenſi, in edito monte ſita prope Evenum fluvium, 3. milliar. à ſinu Corinthiaco diſtans, & 7. à Naupacto in occaſum. Nullum autem Calydonienſis eccleſiæ epiſcopum ſpecialem ritus Latini novimus.

VIII. ECCLESIA LÆDORICENSIS.

IN notitia Græcorum epiſcopatuum modo laudata extat *ibid.* ſub Lariſſa metropoli, *n. 5.* ὁ Λοιδορικίυ *Lædoricii* ſedes, quæ probabiliter eſt eccleſia illa *Lidoricenſis*, ad quam promotum nobis ſubminiſtrat Fontana unum epiſcopum Ordinis Prædicatorum.

EPISCOPI LÆDORICENSES.

WENCESLAUS.

FONTANA *Theat. Dom. pag. 215. tit. 333.* ſcribit *F. Wenceſlaum Spouer*, Ord. Præd. à Joanne XXIII. Lidoricenſem epiſcopum eſſe renuntiatum die 7. Auguſti, teſtibus mſſ. Bzovianis, in quibus legitur: *Wenceſlaus Spouer Ordinis Præd. epiſcopus Lidoricenſis à* C *Joanne XXIII. VII. idus* (id eſt die 7.) *Aug. anno IV.* Fontanam Cavalerius excipit, *to. 1. p. 215. num. 206.* ſed mendum interceſſiſſe exiſtimat in nomine epiſcopatus. Utrumque demum citat R. P. Antonin. Bremond, *to. 2. Bullar. pag. 530.* ubi & ſubdit: *Quiſnam ſit epiſcopatus iſte me fugit.*

IX. ECCLESIA THEBARUM *ſive* ZITONIS.

INTER plures urbes *Thebarum* nomine inſignitas, quinque præſertim commemorat Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 306. col. 2.* Una eſt urbs Ægypti, altera oppidum Troadis ſive Phrygiæ minoris, tertia oppidum Brutiorum in Italia, quarta Bœotiæ caput, ultima demum,

ECCLESIA THEBARUM *sive* ZITONIS.

cujus nunc meminimus, de qua ipse sic loquitur: «*Thebæ* urbs Phthiotidis in Thessalia Livio, Straboni & Ptolemæo, postea *Thebæ Philippi* Polybio ad sinum Maliacum, nunc *Ziton*« dicta, teste Sophiano, olim episcopalis sub archiepiscopo Larissæo, nunc & ipsa archiepi-« scopalis effecta, à Larissa urbe 40. milliarib. distans in meridiem; parva (est) & male culta« sub Turcis.»

In serie episcopatuum, juxta dispositionem Leonis Sapientis, qui exeunte sæculo nono florebat, extat ad calcem Codini *de Officiis, pag. 393.* sub throno 34. Larissæ, loco tertio *γ' ὁ Ζητωνίου Zetonii.* Abbas de Commanville in sua serie episcopat. totius orbis, *pag. 206.* sub Larissa recenset loco tertio *Thebas Phthioticas*, quæ *Zetunæ* sive *Zeiton* dicitur. Aliquot *Zetonis* præsules Latini ritus occurrerunt.

EPISCOPI THEBARUM *sive* ZITONIS.

A

I. Nicolaus.

UGHELLUS, *tom. 4. Ital. sac. veter. edit. col. 1258. num. 4.* C. scribit *Nicolaum* episcopum *Zitoniensem* huc (ad ecclesiam Acciensem) fuisse translatum anno 1344. v. kal. Junii (sive die 28. Maii.) *ex Regesto Vatic.* & decessisse Avenione anno 1348.

II. Jacobus.

Anno 1362. *Fr. Jacobus de Florentia,* Ordinis Min. archiepiscopus Zaitonensis, & Fr. Guillelmus Campanus, itidem Minorita, pro fidei christianæ confessione occisi sunt à Saracenis in Medorum imperio. Ita Waddingus, *tom. 4.* ad annum 1362. *n. 4. p. 83.*

PROVINCIA MACRENSIS.

EPISCOPATUS *Macræ* ὁ Μάκρης, recensetur in provincia Rhodopes sub Trajanopoli metropoli in notitia episcopatuum Græcor. ad calcem Codini *de Officiis, p. 394.* Subjungitur autem, *p. 404.* hanc urbem *Orthagoriam & Stagiram* olim dictam, *nunc Macre* appellari, Ὀρθαγορεία & Στάγειρα ἡ νῦν Μάκρη. De ea hæc scribit Michael Anton. Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 261.* ad vocem *Stagira:* «Oppidum (est) Macedoniæ in Amphaxitide tractu Plinio, Straboni, Dioni, & Stephano, quod *Stantira* Ptolemæo, in agro Olinthiaco « & in ora sinus Strymonici ad montis Athi radices, patria Aristotelis: nunc *Libanova* dicitur, « teste Sophiano, sive *Macra,* teste Niceta, 16. milliarib. distans à Singitico sinu in septen- « trionem, & hodie paucis constat incolis.» Hanc urbem factam fuisse archiepiscopalem & metropolitanam provinciæ ex ea dictæ Macrensis colligitur ex litteris encyclicis Innocentii III. ad provincias Orientis, ut illarum præsules invitaret ad synodum Lateranensem, datis Later. XIII. kal. Maii anno XVI. (id est die 19. April. anno 1213.) legitur enim, *tom. XI. part. 1. conc. Labb. col. 126.* A. *In eodem modo archiepiscopo & episcopis per Macrensem* (provinciam constitutis.) Cæterum nullum novimus ex episcopis ritus Latini hujus provinciæ. Harduin. *tom. XI. conc. col. 773. 774. med.* observat geminas poni *Macræ* nominis urbes in Pseudosynodo Photiana, quarum unius *Nicolaus* antistes extiterit, *tom. VI. edit. Hard. col. 215.* D. alterius vero *Antiochus, ibid. col. 218.* & addit: *Unam habet in Lycia vetus Ecthesis,* ὁ Μάκρης.

ECCLESIA MITYLENES.

PROVINCIA MITYLENENSIS.

I. ECCLESIA MITYLENES METROPOLIS.

PROVINCIA Mitylenensis intra insulam Lesbos unam Cycladum continetur. Est autem Lesbos insula Asiæ minoris in mari Ægæo Straboni, *lib. 13. pag. 616.* C. *edit. Casaub.* Plinio, *lib. 5. cap. 31.* & aliis, versus oram Troadis & Mysiæ majoris ab ea sex milliar. distans in meridiem, & 12. à Cana promontorio in occasum, dictaque fuit etiam *Mitylene*, nunc vero *Mitylin* à Turcis nuncupatur, *Metelino* ab Italis, testibus Sophiano & Porcaccio, ab ejusdem nominis urbe quæ archiepiscopalis est in parte orientali insulæ, habetque duas alias urbes parvas cum totidem episcopis. Circuitus insulæ est 140. milliar. & extenditur à septentrione in meridiem ad 40. milliar. Dicta etiam fuit *Hemerte*, *Lasia*, *Ægira*, *Pelasgia*, *Æthiope* & *Marcaria*. Paruit aliàs hæc insula Catalusiis qui origine Genuenses erant, illamque per sæculum integrum possederunt, nempe ab anno 1355. (quo, teste Raynaldo ad eum annum, *n. 32.* ex Matth. Villano, *lib. 4. c. 46.* Joannes Palæologus, Francisci Catalusii Genuensis opera, imperium Constantinopolitanum recuperavit: cujus beneficii memor Palæolog. ipsi sororem suam matrimonio conjunxit, eidemque Lesbum insulam ac successoribus ejus jure fiduciario tribuit.) Sub potestate autem Catalusiorum remansit Lesbos usque ad annum 1462. quo erepta fuit Dominico Catalusio à Mahumete II. ut refert Leunclavius, & exinde dominio Turcarum subjicitur. Hæc Michael Anton. Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 569. col. 1.* Vide quæ supra dicta sunt de Mitylene, *tom. 1.* hujus operis *coll. 953. 954.* Aliqui præsules ritus Latini urbi illi præfuerunt, ex quibus occurrunt sequentes.

ARCHIEPISCOPI MITYLENENSES.

I. JOANNES.

ALBERICUS *in Chronic. edit. Lipsiæ 1698. t. 2. p. 440.* ad annum 1205. narrata Balduini Imperatoris Constantinopolitani nece, subjungit: Ad hoc etiam quod in Tornoa fuerit occisus, consentit Dominicus *archiepiscopus Joannes Mitylinensis*, &c. Non explicat autem Albericus an Joannes iste Græci ritus præsul fuerit, an vero Latini: si Latinus fuit, hìc de eo meminimus.

II. AMBROSIUS.

Mitylenensium deinceps præsulum nullus occurrit usque ad *Ambrosium de Abiate*, Ord. Præd. Mediolanensem, qui à Bonifacio IX. anno 1402. huic ecclesiæ Mitylenensi præfectus est: ex Fontana *Theat. Dom. pag. 238. tit. 394.*

III. ANGELUS.

IV. HUGHECTUS.

Doctissimus P. Antonin. Bremond, *to. III. Bull. Ord. Præd. pag. 208.* ad annum 1431. diploma refert Eugenii IV. datum hoc anno VI. kal. Octob. (id est die 26. Septembris) quo constat *Angelo* archiepiscopo *Mitilmen.* defuncto, (Amanuensis autem incuria hoc nomen *Mitilmen.* aliàs ignotum, scriptum

A fuisse existimat pro *Mitylenen.* vulgo *Metelin* in ejusdem nominis (sive Lesbi) insula maris Ægæi,) ipsi substitutum esse *F. Hughectum de Valentia*, Ord. Præd. præsulem ab hujus Ordinis scriptoribus prætermissum. *Ex archivo apostolico, lib. VIII. fol. 196.*

V. DOROTHEUS.

VI. LEONARDUS.

Hughecto probabiliter successit in sede B Mitylinensi *Dorotheus* iste, cui mortuo suffectus est ab eodem Eugenio Papa an. 1444. *Leonardus Chiensis*, Ordinis Prædic. Nam Fontana *in Theat. Dom. pag. 81. tit. 55.* scribit, vacante ecclesia Mitylinensi per obitum *Dorothei* ejus archiepiscopi, assumptum esse ab Eugenio IV. *Fr. Leonardum de Chio*, Ord. Præd. Annum quidem non indigitat: at ipsum curam hujus ecclesiæ suscepisse ante diem 1. Jul. anni 1444. colligitur ex duobus C præfati Eugenii diplomatibus, quæ profert R. P. Bremond, *tom. 3. Bullar. pp. 210. & 211.* datis die 1. Jul. eo anno, quibus jam ei concessum pallium declaratur. Hunc postea delegavit Pontifex circa annum 1446. unà cum Isidoro Rutheno Cardinali, ad Constantinum Palæologum Imperat. Græcorum, sancitæ in concilio Florentino ecclesiæ orientalis cum Latina restituendæ firmandæque

concordiæ

ECCLESIA MITYLENES.

concordiæ cauſa, qui tandem effecerunt ut unio illa fieret die 12. Decemb. anno 1452. Verum id ſerius contigit, quam Græcorum rebus expediſſet: neglecto enim ab illis antea Papæ ac occidentalium principum auxilio, anno ſequenti à Mahomete II. capta eſt Conſtantinopolis; ex cujus ſtrage ſe ſurripientes Cardinalis & Leonardus, ille quidem Romam, hic vero Chium petiit, ex qua inſula Nicolaum V. certiorem fecit die 16. Aug. eodem anno 1453. de omnibus in hac expugnatione geſtis. Porro præter relationem iſtam, quam Bzovius edidit *tom. 17. annal.* ad annum 1453. *n. 6.* à *p. 84.* A. ad *p. 90.* B. ſcripſit etiam idem Leonardus tractatum apologeticum adverſus Carolum Poggium Florentinum, Eugenii IV. ſecretarium, anno 1446. die 27. Decemb. Mitylenæ, & concionem amplam, cujus meminit Echardus *ibid.* Leſbum reverſus, ibi manſit uſque ad annum 1458. quo, juxta Boſium, aut ad annum 1462. quo, juxta alios, inſula hæc in dominium Turcarum cecidit: tunc enim à præfato Mahomete II. incolas Latini ritus partim diriſſime interfectos, maxime nobiliores, inter quos probabile eſt involutum fuiſſe piiſſimum antiſtitem, partim in ſævam redactos ſervitutem ſcribit abbas Michael Juſtiniani.

VII. LEONARDUS II.
VIII. ANGELUS.

Waddingus, *tom. 7. annalium Minor.* ad annum 1482. *num. 82. p. 137.* ſub Sixto IV. hæc ſcribit: « Ad *Mutilenſem* per obitum » *Leonardi Fr. Angelus de Barbianis,* regularis A obſervantiæ profeſſor, de nobili & baronum genere (ita habet Regeſtum pontificium) procreatus (evectus eſt) XIV. kal. Septemb. (id eſt die 19. Auguſti.) Hunc epiſcopatum non invenio in provinciali Romano, neque in libris Conſiſtorialibus; quid ſi ſcribendum *Mutinenſis* in Lombardia, vel *Mytilenſis* (id eſt *Mitylenenſis*) archiepiſcopatus in Leſbii inſula & mari Ægæo! »

Profecto, inquam ego, hæc eccleſia *Mutilen.* non fuit ipſa Mutinenſis: nam Ughellus, *tom. 2. Ital. ſac. veter. edit. coll. 168. & 169.* B *num. 56.* refert *Nicolaum Sandonninum,* Lucenſem, ſedi Mutinenſi præfuiſſe ab an. 1465. uſque ad annum 1479. quo ad eccleſiam Lucenſem tranſlatus eſt; & *num. 57. Joannem Andream de Bociaciis,* Regienſem, eccleſiam Mutinenſem rexiſſe ab eodem anno 1479. uſque ad annum 1497. quo Romæ deceſſit. Hic ſubinde Joannes ſedem Mutinenſem occupabat anno 1482. non *Leonardus,* non *Angelus.*

Quod ſpectat ad eccleſiam *Mitylenenſem,* C nihil obſtat quod illam uterque aſſignato tempore adminiſtraverit; ſed tunc *Leonardus* iſte alius fuerit à Leonardo ſupra memorato, quem periiſſe tradunt ſcriptores anno 1458. aut ſaltem 1462.

Idem Waddingus, *to. 6.* ad annum 1456. *num. 26. pag. 217.* meminit cujuſdam *Fr. Joannis de Falconeio,* epiſcopi Berratinenſis ſive Bernitinenſis in Leſbia inſula ſub archiepiſcopo Mitylenæo, eo anno die 9. Jul. & ſuffraganei epiſcopi Atrebatenſis.

PROVINCIA NAUPACTENSIS.

I. ECCLESIA NAUPACTI METROPOLIS.

NAUPACTUS, urbs Ætoliæ in Græcia Cæſari, Livio & aliis, nunc vero *Epactos* indigenis, *Einebacti* Turcis, *Lepanto* Italis, teſte Leunclavio. Livadiæ propriæ dictæ caput exiſtit in ora ſinus Corinthiaci, qui ab ea *ſinus Lepanti* cognominatur, prope ejus fauces & Antirrhium promontorium. Diſtat 95. milliaribus à Nicopoli Epiri in ortum hybernum, Corinthum verſus 85. circiter, & 12. ab urbe Patras in ſeptentrionem: ſita eſt ad radices montis cum arce in ſummo ejus vertice atque portu parvo. A Turcarum principe Bajaceto Venetis erepta fuit anno 1499. ex quo tempore eorum dominio ſubjicitur. Non procul ab ipſa prælio maritimo Turcæ victi fuerunt à Chriſtianis anno 1571. Vide quæ de ea urbe dicta ſunt *to. 2.* hujus operis, *coll. 197. 198.* ubi quidem habetur in notitia Græca Leonis Sapientis *Naupactum* ſortiri *locum trigeſimum ſextum* inter metropoles patriarchatus Conſtantinopolitani; verum id emendandum: nam in ea notitia, prout illam refert P. Goar ad calcem libri *de Officiis* Georg. Codini Curopal. *edit. Pariſ. 1648. trigeſima quinta* aſſignatur *pag. 379.* λε̄ Η. Ναύπακτ☉-. *35. Naupactus,* & *pag. 394.* Θρόνος τριακοστὸς

ECCLESIA NAUPACTI.

πέμπτος; τοῦ Ναυπάκτου Αιτωλίας: *thronus trigesimus quintus; Naupacti Ætoliæ.* Demum in *expositione Imperatoris Domini Andronici Palæologi senioris, quem locum nunc teneant metropoles quæ Constantinopolitano throno subjectæ sunt:* ibid. *pag. 401. num. 42.* μβ' ὁ Ναυπάκτου· ὃ αὐτὸς λέ. ὢν θρόνος, εἰς μβ'. κατῆλθεν. Et *ad marg.* additur γέγονεν. *42. Naupacti metropolis, quæ quum trigesimum quintum thronum possideret, ad quadragesimum secundum redacta est.* Huic porro ecclesiæ nonnulli præfecti sunt ritus Latini præsules.

ARCHIEPISCOPI NAUPACTENSES.

I. Rostangus.

Rostangus Candola, Gallus, Narbonensis, Ordinis Prædic. doctor celebris, ex ecclesia Sidoniensi, ad quam eum promoverat F. Petrus de Plana-Cassano, Ordin. Min. legatus apostolicus in Orientem missus, (quem etiam asserit Marianus, *cap. 3.* fuisse Patriarcham Hierosolymitanum) translatus est anno 1307. à Clemente V. ad metropolitanam Naupactensem. De eo hæc scribit Taëgius *in suis monumentis Ord. Præd.* teste Fontana *in Theat. Domin. pag. 91. tit. 68. Eodem anno* (scilicet 1307.) *F. Rostangus Candola factus est archiepiscopus Neupoten.* (id est Naupactensis) *in Achaia per D. Clementem præfatum ante festum omnium Sanctorum. Hic erat episcopus Sydonis, factus per provisionem D. Patriarchæ Hierosolymitani, anno præcedenti ante Natale.* Hujus meminit S. Antoninus, *part. 3. tit. 23. c. XI. p. 680. col. 1.* C. at non dicunt quanto tempore ecclesiam Naupactensem administraverit. Souëgius in præfatione primæ partis mensis Julii anni Dominicani, ubi de ecclesia Nigripontensi, pro Naupactensi *Nigripontensem* scribit, & Bernardum Guidonis citat: omnes tamen auctores, quos R. P. Antonin. Bremond, *tom. 2. Bullar. pag. 125.* laudat, scilicet ipsemet Bernardus Guidonis, Cavalerius, Taëgius, Olmeda, Plodius sive Michael Pio, S. Antoninus, Lusitanus, & A Fontana, hunc constanter aiunt *Neupactensem* seu corrupte *Neupotensem* fuisse archiepiscopum: unde hallucinari Souëgius videtur.

II. Joannes.

III. Eustachius.

Joanne archiepiscopo Naupactensi defuncto, ei substitutus est à Clemente VI. die 26. Junii anno 1345. *F. Eustachius de Ancona*, Ordinis Minor. tunc guardianus Clarentiæ, diœcesis Olenensis in Romania. B Ita Waddingus, *tom. 3.* ad annum *1345. num. 8. pag. 531.* & *in Regest. Pontif. ibid. pag. 322.* ubi diploma refert Clementis.

IV. Hermannus.

Anno 1366. sedebat *Hermannus*, Eustachii fortassis successor, qui Lazarinum Minoritam eo anno Buthroti ecclesiæ sibi suffraganeæ episcopum designavit. Ita Waddingus, *to. 4. annal. Min.* ad hunc annum 1366. *num. 18.* C *pag. 117.*

V. Antonius.

In nunciis publicis Gallicè scriptis per annum 1731. mentio fit, *pag. 534.* de *Antonio Maria Palavicini* archiepiscopo *Lepanti*, qui eo anno die 7. Octobris Cardinalem Otthoboni ecclesiæ patriarchalis S. Joannis Lateranensis archipresbyterum, dum eam ecclesiam lustraret, comitatus est.

II.

ECCLESIA BUTHROTI.

Buthrotum seu *Botrontum*, Græcis Βουθρωτὸν, Italis vero *Butrinto* sive *Botronto*, Naupactensis ecclesiæ suffraganea, in notitia Græcor. episcopatuum, juxta dispositionem Leonis Sapientis, octavo loco ponitur sub throno trigesimo quinto ὁ Βουθρωτοῦ *Buthroti* ad calcem libri *de Officiis* Codini, *pag. 394. edit. Paris. 1648.* & inferius, ubi: *Quæ urbes nomen ultimò mutaverunt:* pag. 405. *Epirus nunc Butrotum* Ἤπειρος τὸ Βοθροντόν. Oppidulum est autem Albaniæ in Chimara provincia, teste Mich. Antonio Baudrand, *tom. 1. geogr. p. 199. col. 2.* & in ora littorali maris Ionii & Buthroti sinus, ægre habitatum; subest dominio Turcarum. Vix sex milliaribus distat à Corcyra insula in ortum, 10. vero ab urbe ejusdem nominis in ortum æstivum, & 100. stadiis ab Acrocerauniis montibus in meridiem Nicopolim versus. Eò multi piscatores confluunt. Nonnullos autem ritus Latini habuit episcopos.

EPISCOPI BUTRHOTI.

I. Nicolaus.

Nicolaus iste Ordinem Præd. amplexus est, & Henrico VII. Lucemburgio Imperatori Romam petenti ut ibi coronaretur, D comes individuus, pro cujus gerendis negotiis magna subiit vitæ discrimina. Relationem hujus itineris ab ipso compositam, *ex cod.*

mſ. 9920. biblioth. Reg. Pariſ. fol. med. chart. A typis dedit clariſſimus Baluzius Papar. Aven. *tom. 2.* à *col. 1146.* ad *1230.* ſic incipit: *Nicolai epiſcopi Botrontinenſis relatio de itinere Italico Henrici VII. Imperat. ad Clementem V. Papam,* nempe ab an. 1310. ad annum 1313. In ea autem ait, *col. 1171. Ab Imperatore miſſus Brixiam, à militibus Brixianorum ſtipendiariis captus.... petivi quare me ceperant, quum eſſem frater Prædicator, & epiſcopus, & in via eundi ad Cardinales,* &c. Opus curioſum eſt, & merito legendum, inquit P. Echard. *to. 1. ſcriptor. Ord. Præd. pag. 522. col. 2.* B Addit R. P. Antonin. Bremond, *tom. 2. Bullar. p. 129.* de eo agens: *Illum crediderim* (fuiſſe) *Nicolaum de Ligny coadjutorem Tullenſis epiſcopi, quem Cavalerius* (Galler. Dom.) *to. 1. p. 78. n. 245. ex Souëgio, ſedente Joanne XXII. circa annum 1316. floruiſſe docet.*

II. Franciscus.

III. Lazarinus. *Antonius.*

Franciſco Buthrotenſi epiſcopo mortuo, *Lazarinus* Ord: Min. huic eccleſiæ ſuffectus C eſt ab Hermanno archiepiſcopo Naupactenſi: verum Urbanus V. ea electione poſthabita, illum ſua auctoritate ad hanc ſedem evexit die 9. Febr. anno 1366. Hæc Waddingus, *tom. 4.* ad hunc annum, *num. 18. pag. 117.*

Ex actis capituli generalis Ordinis Præd. Noviomagi anno 1459. die 13. Maii celebrati, diſcimus tunc ſediſſe *Antonium de Rhegio* epiſcopum *Botudinenſem*, ejuſdem Ord. alumnum, qui receptus eſt ad ſuffragia D hujus Ordinis. Hunc R. P. Echardus ſupra laudatus cenſet fuiſſe *Buthroti* epiſcopum, & erratum eſſe ex notariorum oſcitatione vel ignorantia, legendumque *Botruntinenſem* vel *Buthrotinum*: vult etiam hallucinatum Ughellum, qui *Botudinenſem* eccleſiam non inveniens, putavit ſubſtituendum eſſe *Bituntinam.* Ughellus reipſa, *tom. 7. Ital. ſac. veter. edit. col. 939. num. 21.* de Antonio ita ſcribit: « *Fr. Antonius de Rhegio*, Ord. Præd. verbi Dei inſignis concionator, egregiuſque theologus, Calliſto III. in paucis charus, ab ipſo *Bituntino* epiſcopatu (in regno Neapolitano ſub archiepiſcopo Barenſi) ornatus eſt die 4. Maii 1457. (cui) præfuit laudabiliter aliquot annos. » Duos autem Fontana diſtinguit *Antonios de Rhegio in Theatro Domin.* unum, quem epiſcopum *Bituntinum* in Appulia, *pag. 143. tit. 94.* facit ex Ughello: alterum, quem *Botudinenſem,* non expreſſa regione, appellat, *pag. 145. tit. 101.* Aſſerit quoque in utroque loco unumquemque illorum à Calliſto III. fuiſſe promotum, & in capitulo generali apud Noviomagum habito an. 1459. ad gratias Ordinis admiſſum: unus tamen duntaxat in actis hujus capituli legitur iis verbis quæ ipſe refert ſecundo loco: *Recipiuntur, ad gratias & beneficia Ordinis, FF. epiſcopi. Inprimis acceptamus F. Petrum de Venetiis archiepiſcopum Corphienſem, D. Antonium de Rhegio epiſcopum Botudinenſem,* &c. Verum leviori fundamento nixam hanc diſtinctionem merito explodit R. P. Antoninus Bremond, *tom. 3. Bullar. pag. 371.* ad annum 1457. Bituntiniſque epiſcopis regni Neapolitani Antonium adjudicat Diploma Calliſti III. quod *ibid.* exhibet, hujuſmodi eſt: *Calliſtus epiſcopus,* &c. *dilecto filio Antonio electo Botontin. ſalutem,* &c. *Dudum ſiquidem bonæ memoriæ Paulo epiſcopo Botontino,* &c. *Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnat. Domini 1457. IV. Non.* (id eſt die 4.) *Maii, pontificatus noſtri anno III. ex archivo apoſt. lib. 28 fol. 273.* Porro concordat cum iſto diplomate Ughellus, qui loco citato, *col. 938. n. 20.* prædeceſſorem Antonii in ſede Bitontinenſi Paulum aſſignat. « Paulus de Alfatatis, inquit, antea epiſcopus Polinianenſis, ad hanc Bitontinam eccleſiam tranſlatus eſt XVIII. kal. Jun. 1424. Sedit in hac ſede annis 32. (&) obiit anno 1457. » *Bituntinus* itaque in Italia præſul *Antonius* iſte dicendus, non *Bothruntinus* in Græcia, nec ob quædam amanuenſium errata in duos antiſtites dividendus.

Ecclesia Buthroti.

III. ECCLESIA NICOPOLIS.

Nicopolis, ex Mich. Anton. Baudrand, *to. 1. pag. 23. col. 1.* urbs eſt Epiri Ptolemæo & aliis in Caſſiopeia tractu ad oſtium Ambracii ſinus contra Actium promontorium, ſedeſque epiſcopalis ſub archiepiſcopo Naupactenſi, nunc *la Preveſa* dicta, teſte Sophiano & aliis, prope oram maris Ionii, inter Corcyram & Leucadem inſulas, & ab Auguſto poſt devictum Marcum Antonium condita fuit, & *Nicopolis* appellata, id eſt, *urbs victoriæ,* ut refert Suetonius in ejus vita. Nonnullos epiſcopos ritus Latini ad Nicopolitanam ſedem promotos reperio: ſed quia præter Nicopolim ſub Naupactenſi metropoli, quædam aliæ extant hujus nominis urbes; puta una in Palæſtina ſub Patriarcha Hieroſolymitano, alia in Armenia minori ſub archiepiſcopo Sebaſtenſi, alia demum in Myſia, ut obſervat R. P. Antoninus Bremond, *tom. 2. Bull. pag. 530.* definire non auſim an omnes præſules quos ſubjicio, Nicopoli de qua agimus, præfuerint.

ECCLESIA NICOPOLIS.

EPISCOPI NICOPOLIS.

I. LUCAS.
II PETRUS.

POst obitum *Lucæ* episcopi Nicopolis, renuntiatus est ejus successor à Bonifacio IX. *Petrus de Alba-Regali,* Eremita Augustinian. IV. kal. Decemb. (id est die 28. Novemb.) anno 1390. *Ex Registro Vatic.* Ita Thomas de Herrera ejusdem Ordinis *in Alphabeto Augustiniano, tom. 2. pag. 261. col. 2.* ubi subjungit hunc sine dubio esse illum Petrum episcopum Nicopoliensem, cui in Registris hujus Ordinis die 17. Maii anno 1391. conceditur fratrem unum ejusdem Ordinis secum retinendi licentia.

III. LEONARDUS.
IV. MARTINUS.

Thomas de Herrera modo citatus observat *ibid.* Petrum sui Ordinis, vel paucis post præsulatum susceptum annis obiisse, vel ad aliam sedem fuisse translatum, utpote quum *ex Regist. Vaticano* constet per obitum *Leonardi* (utique Petri successoris) designatum fuisse episcopum Nicopoliensem *Martinum Jacobi,* Minoritam, pridie idus (id est die 14.) Octob. anno 1394. Id quoque refert Waddingus ad hunc annum, *tom. 4. num. 5. pag. 306.* sub Bonifacio IX. & nominat speciatim sedem Nicopoliensem sub patriarchatu Constantinopolitano.

V. JOANNES.

Martino Minorita mortuo, ei successit in sede Nicopoliensi *Joannes Cecchi Offidanus,* ejusdem Ord. Min. suffectus à præfato Bonifacio IX. IV. idus (id est die 10.) Jan. an. 1396. Ita Wadding. laudatus, *to. 4.* ad hunc annum, *num. 2. pag. 310.* Is ecclesiam Fabrianensem sui Ordinis solemniter dedicavit anno 1398. die Dom. ante nativitatem S. Joannis Bapt. ex eodem Waddingo, *to. 3.* ad annum 1322. *num. 25. pag. 274.* & *tom. 4.* ad annum 1398. *num. 2. pag. 320.*

VI. FRANCISCUS.
VII. IVO.

Post obitum *Francisci* episcopi Nicopoliensis renuntiatus est à Joanne XXIII. hujus sedis antistes *Ivo Nerocii de Senis,* Ord. Præd. anno 1412. die 31. Augusti. Diploma pontificium profert doctissimus P. Antoninus Bremond hujus tenoris, *tom. 2. Bull. p. 514. Joannes,* &c. *dilecto filio Ivoni Nerocii de Senis, electo Nicopolensi salutem,* &c. *per ipsius Francisci obitum,* &c. *ad te Ordinis FF. Prædic. professorem,* &c. *Datum Romæ apud S. Petrum* *II. kal. Septemb. pontificatus nostri anno III. Ex archivo apostolico lib. 17. fol. 34.* Hunc Ivonem censuit Minoritam Wadding. *to. 5. annal.* ad hunc annum 1412. *num. 2. pag. 78.* sed diploma relatum litem dirimit.

VIII. PETRUS II.
IX. MICHAEL.

Si eamdem sedem Nicopolensem tenuerunt duo isti præsules, ac Ivo Nerocii modo memoratus, hunc oportet vel brevi decessisse, vel ad aliam sedem post paucos menses fuisse translatum, ipsumque *Petrum* qui ipsi successerit, ex hac vita fere statim migravisse: nam idem Waddingus ad annum 1413. *to. 5. num. 6. pag. 82.* scribit *Fr. Michaelem Jacobi,* sui Ordinis, regimini Nicopolitanæ ecclesiæ sub Patriarcha Constantinopolitano per obitum *Petri* vacantis, à Johanne XXIII. præfato fuisse admotum.

X. HERMANNUS.

Raynaldus ad annum 1417. *num. 10.* de Bohemis agens, ita scribit: « Aucta vero est hæreticorum (Hussitarum) improbitas, quum « *Hermanno* episcopo Nicopolensi sua infudere « venena. Is enim à Conrado archiepiscopo « Pragensi renuntiatus, ut vices illius gereret, « hæreticorum multitudinem sacerdotio initiavit, « atque ob id scelus munere exauctoratus est à (præfato) Conrado, cujus litteræ « (datæ sunt) *Rudnitz anno Domini 1417. die* « *15. mensis Martii.* Captus est postea Hermannus « à Zenkone è Wartemberg, & ab eo « sacerdotalibus sacris initiati, munere sacerdotali « interdicti à Constantiensibus Patribus, « nisi à sede apostolica ea censura solverentur. » Inter viginti quatuor articulos præscriptos in eo concilio ad reducendos ab Hussitana hæresi Bohemos, decimus tertius his verbis exprimitur: *Ut presbiteri, vel alii ordinati per dominum Hermannum suffraganeum archiepiscopi Pragensis, captum per dominum Zenkonem de Wartemberg, cum eis non dispensetur, sed ad sedem apostolicam remittantur.* Ita Joannes Cochlæus Germanus *histor. Hussitar. lib. 4. pag. 167. edit. S. Victoris prope Moguntiam 1549.* qui etiam recitat, *pag. 169.* epistolam Conradi archiepiscopi Pragensis & apostolicæ sedis legati, qua præfatum Hermannum episcopum Nicopolensem, & suum in pontificalibus vicarium generalem, ab officio hujusce vicariatus amovet, ordinatosque per eumdem ab executione ordinum susceptorum suspendit. Addit Cochlæus, *p. 172. Fratres Ordinis Prædicatorum, qui per solidam sancti Thomæ Aquinatis theologiam hæreticis acerrime*

resistere solent, præ cæteris invisi erant Hussitis. A

XI. WENZESLAUS.

XII. HUGO.

Sede Nicopolensi vacante per obitum *Wenzeslai* ejus episcopi, ei præfecit Eugenius IV. anno 1437. die 9. Augusti *F. Hugonem* *de Stenheim*, Ord. Præd. quem omiserunt hujus Ordinis scriptores. Id tamen constat ex diplomate pontificio, quod legitur, *to. 3. Bullar.* R. P. Antonin. Bremond, *pag. 221.*

Aliquot alios non recenseo, qui solo Nicopolitano titulo potiti sunt.

ECCLESIA CRONENSIS.

IV.

ECCLESIA CRONENSIS.

DE ecclesia Cronensi nihil aliud compertum est, quam quod à Waddingo reponatur sub Naupactensi metropoli, hujusque duo memorentur præsules.

EPISCOPI CRONENSES.

I. * * *

II. MATTHÆUS.

PRæfatus Waddingus, *tom. 5. annal. Min.* ad annum 1433. *num. 14. pag. 257.* ait ad Cronensem (ecclesiam) sub archiepiscopo B Naupactensi *Fr. Matthæum*, Minoritam, lectorem sacræ theologiæ in conventu Quinque Ecclesiensi, eo anno II. Non. (id est die 4.) Sept. ab Eugenio IV. Papa fuisse evectum, post mortem *N.* ejus præsulis.

V.

ECCLESIA ACTONENSIS.

ECclesiam Actonensem, aliàs nobis ignotam, reponit Waddingus sub archiepiscopo Naupactensi, ejusque duos episcopos memorat.

EPISCOPI ACTONENSES.

I. THEODORICUS.

II. HERMANNUS.

ECclesiæ Actonensi vacanti per obitum *Theodorici, aliàs G. Fabri,* in præsulem datus C est anno 1415. die 6. Mart. tempore synodi Constantiensis, *Fr. Hermannus Burburonde*, Ord. Min. Ita præfatus Waddingus, *tom. 5.* ad eum annum, *num. 21. pag. 101.*

PROVINCIA NAXIENSIS.

NAXUS, insula Græciæ in mari Ægæo, & Cycladum una Straboni, quæ & *Naxos* dicta, & olim etiam *Strongyle, Callipolis, Dionysia* & *Sicilia minor,* Plinio teste, nunc vulgo *Naxia* & *Nacsia* Sophiano & aliis, *Nicsia* quoque quibusdam, satis ampla est, & probe culta propter fertilitatem: figuræ est fere quadratæ, & circuitus 88. milliarium. Urbem habet cognominem, eamque archiepiscopalem cui præest duplex archiepiscopus, Græcus nimirum unus, Latinus alter, & octodecim pagos. Erat aliàs ducatus titulo insignita, in ditione Sanutorum nobilium Venetorum, nunc autem subest Turcis. Hinc autem marmor olim eruebatur *Serpentinum* dictum, seu Ophites Plinio, viride, sed maculis lividis aspersum. Paro proxima est, 7. aut 8. milliaribus ab ea distans, & 30. circiter à Delo & à Mycono in meridiem. Hæc Mich. Anton. Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 13. col. 2.* Modo memorata *Paros* insula, quæ olim episcopatus erat sub archiepiscopo Naxiensi, huic metropoli unita est ab anno mundi 6591. juxta æram Constantinopolitanam, Christi 1083. sic enim Græcè & Latinè extat ad marginem notitiæ Græcorum episcopat. ad calcem Codini *de Officiis, pag. 395. Paros & Naxia unitæ sunt, & una metropolis facta mense Maio, indictionis sextæ, anno 6591.* Recensetur *ibid. pp. 394. & 395.* sub throno 38. *Rhodi Cycladum insularum, nn. 4. & 6.* De insula *Paros* ita loquitur præfatus Baudrand, *ibid. pag. 82. col. 1.* « *Paros,* insula maris Ægæi Straboni & Ptolemæo, una Cycladum, prius *Pactya* & *Minoa,* teste Plinio, « dicta *Demetrias, Zacynthus, Hyria* & *Cabarnis* Stephano, nunc *Paris* vulgo, teste Sophiano, « *Paro* aliis. Circuitus ejus est 50. milliar. portu gaudens optimo, duobus castris *Kephalos* & «

ECCLESIA NAXIÆ. » *Agosta,* pluribus vicis, & 6000. (circiter) incolis. Milliar. distat 20. à Delo in meridiem: » fuit sub dominio Venieræ gentis Venetæ; nunc paret Turcis ab anno 1538. Candido » marmore Pario dicto celebratur, & lapide quo veluti Lydio probatur aurum. Ei altera » insula adjacet *Antiparos* dicta, vulgo *Antiparis,* quæ etiam culta est, & 18. milliar. habet in circuitu.»

Stephanus Byzantius, ad vocem *Paros,* postquam observavit in insula hujus nominis extare quoque urbem ejusdem nominis, quod à *Paro* Parasii filio, Arcade viro, dicitur provenisse, scribit à *Parianis* ortam parœmiam τὸ ἀναπαριάζειν, id est, *more Pariorum pacta frangere.* Ut enim Ephorus narrat lib. x. *Miltiades, alias quidem insulas, quum ad eas appulisset, vastavit: Parum vero fœlicissimam, ac maximam Cycladum diu obsidebat, commeatus, qui ei mari poterant inferri, arcebat, ac terra tormentis premebat: jam vero cadentibus muris, ac pacifcentibus (incolis) urbem tradere, sylva quædam fortuito circa Miconum incensa Parii existimantes Datim ipsis signum dare ne urbem traderent, pacta mentiti sunt, ac urbem Miltiadi non tradidere: unde qui pacta mentiuntur* ἀναπαριάζειν, id est, *Parios imitari* dicuntur.

Præfatus Baudrand, *ibid. pag. 429. col. 2.* Naxiæ ecclesiæ suffraganeas accenset *Thinensem Tine* in insula cognomine sub Venetis, exemptam tamen, *Milensem Milo, Scirensem Sira, Chiensem Scio, Andrensem Andro, Therasiensem Santorini, & Therammiensem* seu *Termiam.* Andrensis porro & Scirensis, de quibus jam supra dictum est, *coll. 859. 860. & 865. 866.* à provincia Atheniensi avulsæ fuerunt; Thinensis autem, Milensis & Chiensis infra sub provincia Rhodi exponentur. Vide *tom. 1.* hujus operis, *coll. 937. 938.*

ARCHIEPISCOPI NAXIÆ & PAROS,

sive PARO-NAXIENSES.

I. * * *

ANno 1345. intentus Clemens VI. auxilio Christianorum in oriente, Imbertum sive Humbertum Delphinum Viennensem, qui postea sæculo valedicens, Ordinem Prædic. amplexus est, exercitus cruce-signatorum ducem creavit, simulque ad archiepiscopos ecclesiarum Cretensis, Patracensis, Atheniensis, Thebanæ, Corcyrensis, Colocensis, *Nicsiensis* (id est, ut videtur, *Naxiensis,* siquidem *Naxia* ab aliquibus nuncupatur etiam *Nicsia*) Dyrrachinæ, Neopacensis, & Neopatrensis, eorumque suffraganeos scripsit, ut consilio & opera illum juvarent. Ita Odoricus Raynaldus ad hunc annum, *num. 6.*

II. * * *

Clementis successor Innocentius pariter VI. ad coërcendos Turcarum impetus adversus Catholicos in oriente degentes, litteras dedit inscriptas: Venerabilibus fratribus Petro episcopo Coronensi apostolicæ sedis legato, necnon Patriarchæ Constantinopolitano, ac Nicosiensi, Cretensi, &c. *Nixiensi,* &c. archiepiscopis, eorumque suffraganeis, &c. datas Avin. v. idus (id est die 11.) Maii anno VII. Christi 1359. quibus mandabat, ut contra illos zelum Christianorum accenderent. Harum excerptum refert idem Raynaldus ad hunc annum, *num. 16.* Si archiepiscopus iste *Nixiensis* sive *Naxiensis,* alius fuit ab eo qui supra memoratus est, ejus hîc meminimus.

III. * * *

Anno 1372. Gregorius XI. solemnes Chris- A tianorum conventus Thebis indixit, quibus Neopatriæ & *Nixiensem* archiepiscopos interesse jussit, ut in iis Orientales Occidentalesque uniri possent ad compescendam Turcarum potentiam. Id legere est apud Raynaldum ad hunc annum, *num. 29.*

IV. * * *

Paro-Naxiensis archiepiscopus fuisse omnino videtur *præsul* ille *Nichissiensis,* ad quem Martini V. diploma de promotione F. Joannis de Nardo, Ordinis Præd. ad sedem Santeri- B nensem Naxiensis suffraganeam, anno 1423. die 27. Octob. directum legitur apud doctissimum P. Antoninum Bremond, *tom. 2. Bullar. p. 628.* Vide infra, ubi de eo Joanne, inter episcopos Santerinenses.

V. * * *

Anno 1488. die 28. Jul. epistolam scripsit Innocentius VIII. ad *archiepiscopum Naxiensem* de promotione *Fr. Marci Stella,* Ordinis Præd. ad ecclesiam Milensem sive *Melos,* tunc C ejus suffraganeam. Legitur hæc epistola *to. 4. Bullar.* R. P. Bremond, *pp. 78. 79.*

VI. ROBERTUS.

Robertus de Noe vel *de Nola,* Apulus, Ord. Præd. vir doctrina & pietate clarus, primum præfectus est ecclesiæ Minerbini sub archiepiscopo Bariensi, ab Innocentio VIII. die 23. Januarii anno 1492. deinde translatus ad Acerranensem in regno Neapolitano ab Alexandro VI. anno 1497. die 15. Maii. Demum ecclesiarum unitarum *Naxiæ* &

Paros curam suscepit anno 1504. die 15. April. *ex Actis Consistorialibus* Julii II. Ita Ughellus, *tom. 6. col. 257. num. 21.* D. Fontana & alii.

Joannes. VII. PAULUS.

Roberto probabiliter successit in sede Paro-Naxiensi circa annum 1515. *Paulus Zabarella*, Eremita Augustinianus, de ecclesia Argolicensi ad istam translatus, de quo vide quæ supra dicta sunt, *col. 902.* D. inter episcopos Argolicenses.

R. P. Bremond, *tom. 4. Bullar. Ord. Præd. pag. 273.* refert diploma Julii II. datum VI. kal. Septemb. (id est die 27. Augusti) anno 1508. *Fr. Joanni* Ord. Præd. archiepiscopo *Nazariensi.* Ait vero hanc ecclesiam *Nazariensem* esse *Naxensem*, quæ vulgo *Naxia* & *Nacsia* nuncupatur in ejusdem nominis insula maris Ægæi, vel fortassis *Nazareth* in Palæstina. Subscriberem libenter pro sede Naxensi, nisi obstaret quod ex Cavaler. *to. 1. pag. 328. num. 373.* anno 1508. Naxiensi præsideret Robertus supra memoratus, qui non obiit nisi circa annum 1515. nec dicitur antea translatus ad aliam ecclesiam. Hinc itaque is Joannes, quem omiserunt inter Ordinis Præd. præsules Fontana, Cavalerius, &c. archiepiscopis Paro-Naxiensibus accensendus non videtur; sed potuit esse episcopus Nizariensis sub metropoli Rhodiorum.

VIII. JACOBUS.

IX. JOSEPHUS.

Waddingus, *tom. 8. annalium Minor.* ad annum 1538. *num. 11. pag. 631.* scribit assumptum esse eo anno ad archiepiscopatum Naxiensem & Pariensem in Archipelago *Fr. Josephum de Montanaris*, Minoritam conventualem, per obitum *Jacobi de Cupis*, die 23. Septembris, ipsumque ex hac vita migrasse anno 1540.

X. SEBASTIANUS.

Sebastianum hunc *Leccavellam* cognominatum, hominem Græcum, & Ord. Præd. ad præsentationem ducis Archipelagi, prout in Actis Consistorialibus fertur, Naxiensis & Pariensis ecclesiarum unitarum archiepiscopum Paulus III. creavit anno 1540. die 12. Maii. Is concilio Trident. interfuit, & Bononiæ, quo illud sese receperat propter pestem Tridenti grassantem, missam coram eo solemniter celebravit die 21. April. anno 1547. promulgavit quoque decretum, *ibid.* editum, teste Cavalerio, *tom. 1. pag. 408. num. 178.* Postea à Pio IV. ad Litterensem ecclesiam in regno Neapolit. translatus est anno 1562. die 16. Decembris, quam sponte dimisit, ut reliquum vitæ tempus sub regulari sui Ordinis disciplina transigeret. Obiit Romæ, ex præfato Cavalerio, anno 1566. die 13. Novemb. ætatis suæ 51. fuitque sepultus in ecclesia S. Mariæ super Minervam.

XI. ANTONIUS.

XII. FRANCISCUS.

Translato ad Litterensem ecclesiam Sebastiano Leccavella an. 1562. die 16. Decemb. à Pio IV. ut modò dictum est, statim iisdemque die & anno ab eodem Papa ad ecclesiam Paro-Naxiensem evectus est *Antonius Justiniani*, Græcus, qui in insula & urbe Chiensi an. 1505. de gente Patritia, & Justinianorum stirpe satus Ordinem Præd. amplexus fuerat Januæ in conventu S. Mariæ del Castello die 5. April. anno 1524. Is insignis evasit concionator & theologus. Quæsitor etiam fidei institutus est in insula Chiensi à Julio III. anno 1550. ex quo munere ad dignitatem archiepiscopalem supra memoratam ipsum promovit Pius IV. Verum quia Joannes Crispus dux Naxiensis molestè tulerat quod *Franciscus Pisani*, vir quidem probus, sed natalibus ortus illegitimis, & illiteratus, huic ecclesiæ non fuisset præpositus, ejus votis obsecundans Pius Papa, ad sedem Lipparitanam in Sicilia, quamvis tantummodo episcopalem, Antonium transtulit die 12. Maii anno 1564. & *Franciscum* præfatum ecclesiæ Paro-Naxiensi præfecit, quem Ughell. *tom. 5. Ital. sac. col. 1424. num. 35.* A. *vet. edit.* ad Clugiensem ecclesiam translatum anno 1569. die 29. Jul. & obiisse anno 1573. refert.

Quod ad Antonium attinet, concilio Tridentino adfuit sub postremis ejus sessionibus; ecclesiam deinde Liparitanam strenuè administravit usque ad obitum suum anno 1571. & in cathedrali sepultus est. Vide Ughellum in Append. *to. 2. Ital. sac. vet. edit. col. 1058. num. 39.* D. Cavalerium, *tom. 1. pag. 431. num. 208.* & P. Echardum, *tom. 2. scriptor. Ord. Præd.* ad annum 1571. *pag. 214. col. 2.*

XIII. ANGELUS.

De isto Angelo hæc nos docet Ughellus, *tom. 1. Ital. sac. col. 804. num. 56.* A. *veteris editionis.* « *Angelus Gozadinus*, Bononiensis, archiepiscopus Nixiensis & Pariensis, archiepiscopatus Bononiensis suffraganeus pro Cardinali Ludovisio: sublectus est episcopus Castellanus atque Hortanus à Gregorio XV. anno 1621. » Eo adhuc superstite, hæc scribebat Ughellus, cujus hic tomus editus est Romæ anno 1644.

XIV. NICEPHORUS.

Nicephorus Melissenus Comnenus, Neapoli

ECCLESIA NAXIÆ. natus patre Theodoro Æni Despota, in oriente Dynasta ex Byzantinorum Imperatorum stirpe oriundo, Romam progressus, in sancti Athanasii Græcorum collegio linguæ Græcæ philosophicisque ac theologicis studiis multa cum laude incubuit. A Paulo V. in Orientem missus ad rem christianam propagandam, innumeras pene oves ad pascua salutis, ipsumque Constantinopolitanum Patriarcham, ad ecclesiæ unionem reduxit. Hinc Paulus illum *Naxiensem* archiepiscopum & apostolicum in Oriente visitatorem declaravit. Quum autem à Turcis in carcerem trusus, tandem liber dimissus esset, in Italiam reversus est, Galliamque & Hispanias peragravit, ubique honorifice receptus. Ex Naxiensi ecclesia ad Crotoniensem in Italia translatus est ab Urbano VIII. anno 1628. die 29. Maii. Obiit die 5. Febr. anno 1635. Ita Ughellus, *to. 9. Ital. sac. veteris editionis col. 535.* & *seqq. num. 45.* D.

XV. RAPHAEL.

Quo tempore Leo Allatius libros de utriusque ecclesiæ occidentalis & orientalis perpetua consensione scribebat, anno 1648. editos, Naxiæ archiepiscopatum gerebat *Raphael Sciattinus Chiensis.* Sic enim testatur, *lib. 3. cap. 12. col. 1057. In maris Ægæi insulis archiepiscopum unum & sex episcopos, omnes Latinos, Latino ritu quem ipsi sequuntur ordinatos, Romano Pontifici obnoxios* (ecclesia Latina) *habet. Qui præest Naxo, archiepiscopi; qui Chio, Andro, Scyro, Sanctæ Irenæ, Milo, & Thermiis, episcopi titulum sibi vindicant. Singuli subjectos populos ex ritu Latino regunt. Chii, ut ex relationibus apostolicis liquet, Latinorum decies mille capita numerantur. Hac* A *ætate episcopi sunt, Naxi, Raphael Sciattinus, Chius: Chii,* &c.

XVI. * * *

Anno 1673. *Paro-Naxiensis archiepiscopus,* Latinus, in Naxia insula degens, adfuit in templo RR. PP. Capucinorum hujus insulæ solemniis ibi peractis in gratiarum actionem pro victoriis christianissimi regis Francorum Ludovici XIV. Ita refertur in nunciis publicis Gallicè scriptis per eum annum, *p. 227.*

XVII. PETRUS.

B *F. Petrus Martyr Justiniani,* Ord. Præd. Chiensis, nobili progenie ortus, alumnus conventus S. Dominici Genuensis in provincia Lombardiæ, sacræ theologiæ professor, qui fuerat vicarius conventus Peræ in suburbio Constantinopolis, item conventus Chiensis, ad archiepiscopatum Paro-Naxiensem evectus est anno ætatis 45. Christi 1691. die 10. Decemb. ab Innocentio XII. Vivebat adhuc anno 1696. Ita Cavalerius, *tom. 1. pag. 687. num. 214.* Ejus quoque meminit doctissimus P. Antonin. Bremond, *tom. 6. Bullar. pag. 434.*

C XVIII. JOANNES.

Joannes Franciscus Bossi, episcopus Scyrensis, refertur in nunciis publicis Gallicè scriptis per annum 1730. renuntiatus Naxiensis præsul eo anno die 2. Octob. Romæ in consistorio coram Clemente XII. *p. 523.*

XIX. ANTONIUS.

Anno 1733. die 13. April. *Antonius Maturi* à præfato summo Pontifice Clemente XII. præsul Naxiensis in Archipelago renuntiatus est. Ex iisdem nunciis per eum annum, *p. 236.*

II.

ECCLESIA SANTERINI.

SANTERINI, sive *Sant-Erini* Græcis & Italis, & *Saint Erin* Gallis, quasi *Sanctæ Helenæ*, olim *Therasia* nuncupata, insula est maris Ægæi, & una Sporadum Straboni & Plinio, satis culta, cum 1500. incolis: habet 30. milliaria circuitus, octo vicos & aliquot castra, quorum præcipuum *Scaro* dicitur, & duo alia *Acortiro* & *Nebio.* Distat ea insula 18. milliar. ab insula Io, 40. à Melo in ortum, & 36. ab ora proximiori Cretæ insulæ in septentrionem: est vero duplex, nempe magna, *Santerini* nunc appellata, & parva, quæ antiquum fere nomen retinet, *Tiresia* dicta. Hæc priori adjacet ad occasum, à qua anno 1507. terræ motu divisa fuit, & utraque terræ incendiis posteriobus temporibus non parum afflicta est. Turcis subjicitur Santerini insula, in qua duo sunt episcopi, Græcus & Latinus, Paro-Naxiensis archiepiscopi suffraganei. Hæc Mich. Anton. Baudrand, *tom. 2. geogr.* ad vocem *Therasia*, *pag. 308. col. 2.*

EPISCOPI SANTERINI.

I. JOANNES I.

II. JOANNES II.

MOrtuo *Joanne* Santerini episcopo, ei suffectus est anno 1423. die 27. Octobris D *Joannes* alter dictus *de Nardo*, Ordinis Præd. ex R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. pp. 627. 628.* ubi 4. diplomata Martini V. leguntur. Tertium quidem illorum *archiepiscopo Nichissiensi*, ut metropolitano, scriptum est, quem corrupte

ECCLESIA SANTERINI.

corrupte pro *Nicosiensi* positum censet præfatus R. P. Bremond, *pag. 628. nota 3.* & *p. 704.* Verum (pace ejus dixerim) *Nixiensis* potius adstruendus ille videtur, id est *Naxiensis* sive *Paro-Naxiensis*; tum quia in epistolis Clementis VI. Innocentii VI. & Gregorii XI. quarum supra meminimus, *coll. 1003.* C. & *1004.* A. B. archiepiscopus Naxiæ *Nixiensis* appellatur; tum quia Cyprus insula, quæ Patriarchatus est Antiocheni, non Constantinopolitani, longius distat ab insulis Cycladibus, ut *Santerini* illarum una, *Nicosiensis* metropolis in Cypro suffraganea existimari debeat; tum denique quia nusquam *Santerini*, sicut nec cæteræ insulæ Cycladum, recensita in provincia *Cypri* reperitur, vel sub *Nicosia* metropoli, sed in provincia harummet *insularum*, prius sub *Rhodo* metropoli, deinde sub *Naxiensi*. Ita enim Ferrarius ab ipso R. P. Bremond, *pag. 628. nota 3.* citatus: ita etiam Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 308. col. 2.* & *pag. 429. col. 2.*

III. DOMINICUS.

Anno circiter 1483. *Fr. Dominicus Terdonensis*, Ord. Præd. renuntiatus est episcopus Santerinensis, teste Fontana *Theat. Domin. pag. 285. tit. 514. ex Regest.* Salvii Cassetæ magistri generalis ejusdem Ordinis.

IV. JACOBUS.

Fr. Jacobus Calatayud, Ord. quoque Præd. Santerinensi ecclesiæ præfuit anno 1521. à Leone X. promotus. Hæc Fontana *in monum. Domin.* ad eum annum, *pag. 431.* & R. P. Bremond, *tom. 4. Bullar. pag. 405.*

V. MARCUS.

Fr. Marcus Laureus, ejusdem Ordinis, episcopus Santerinensis creatus est à Paulo IV. anno 1555. die 16. Decemb. *ex Reg. Cancell. apostolicæ*; deinde translatus fuit ad ecclesiam Campaniensem in Italia à Pio IV. an. 1560. & decessit anno 1571. Hujus meminere Ughellus, *tom. 7. vet. edit. col. 655. num. 3.* D. Fontana *Theat. Dom. pag. 285. tit. 514.* & R. P. Bremond, *tom. 5. Bullar. pag. 55.*

VI. BERNARDUS *sive* BERNARDINUS.

Anno 1565. *Fr. Bernardum* sive *Bernardinum*, Tropeiensem in Calabria, Ord. Præd. ecclesiæ Santerinensi præfectum à Pio IV. referunt præfati Fontana, *ibid.* & R. P. Bremond, *ibid. pag. 108.*

VII. ANGELUS.

Fr. Angelus Calepius, Cyprius, Ord. Præd. post varias fortunas ad episcopatum Santerinensem evectus est anno 1583. die 7. Nov. Obiit Neapoli anno 1594. die 19. Augusti. De eo legendus R. P. Echard. *tom. 2. script. pag. 310. col. 2.*

VIII. ANTONIUS.

Fr. Antonius de Marchis, Chiensis, ejusdem Ordinis Præd. episcopus Santerinensis evasit circa finem sæculi XVI. vel initium sequentis, & obiit anno 1611. ex Cavalerio, *tom. 1. pag. 537. num. 349.* & Fontana *Theat. Dom. p. 684.* qui citat abbatem Mich. Justin. *in Scio sacra.*

IX. PETRUS.

Fr. Petrus de Marchis, etiam Chiensis & Ord. Præd. Antonio successit anno 1611. die 18. Aprilis. Ad ecclesiam Smyrnensem translatus est ab Urbano VIII. circa annum 1640. Obiit anno circiter 1645. De eo agit R. P. Echard. *tom. 2. script. pag. 547. col. 2.* Hunc asserit Fontana *Theat. Dom. pag. 100. tit. 91.* Fr. Antonii de Marchis fuisse nepotem.

X. ANDREAS.

Petro substitutus est anno 1640. in ecclesia Santerinensi *Andreas Sophianus*, Chiensis, qui anno sequenti ad Chiensem transiit, ex abbate Mich. Justin. *in Scio sacra pag. 203.*

XI. HIERONYMUS.

Leo Allatius, *lib. 3. de consens. cap. 10. num. 3. col. 1057.* testatur *Sanctæ Irenæ* sive *Santerini* episcopum fuisse *Hieronymum Paduanum*, dum ipse scriberet illud opus, editum anno 1648.

XII. GUARCHI.

In nunciis Gallicis anni 1731. *pag. 139.* legitur D. Julium de Turris in episcopum eo anno die 18. Febr. consecratum ab archiepiscopo Antiocheno, assistentibus Bovæ & *Santorini* præsulibus. Hic postremus fortassis est ille *D. Guarchi, episcopus de Santorino*, qui anno 1734. die 10. Febr. sacrum solemniter celebravit in collegio de propaganda fide, coram DD. Cardinalibus hujus Congreg. pro recens defuncto Cardinale Falconierio. Ex nunciis hujus anni 1734. *pag. 126.*

ECCLESIÆ THERÆ *five* TERMIÆ & CEÆ.

III.

ECCLESIÆ THERÆ *five* TERMIÆ & CEÆ, *unitarum.*

THERA, teste Mich. Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 308. col. 1.* insula est maris Ægæi, quæ olim *Callista* appellata fuit: eam Bordonius interpretatur *Antimilo....* sed aliis est *Termia* insula circuitus 40. milliar. prope Seriphum, à qua distat 8. milliar. & 10. à *Zea* sive *Cea* insula. *Thera* minime confundenda est cum *Therasia* sive *Santerino:* de iis enim, ut distinctis insulis, loquitur Strabo, *lib. 1. pag. 57.* C. D. *edit. Casaub. anni 1620.* «Si quis » referat, inquit, quæ *Theræ* & *Therasiæ* περὶ Θήραν & Θηρασίαν evenerunt, insulis in freto sitis, &c.» Potuerunt quidem olim duæ istæ insulæ unam conflare ecclesiam, ut colligitur ex *tom. 1.* præsentis operis, *coll. 941. & 942.* at hisce posterioribus sæculis specialem habuere episcopum Latinum sub Paro-Naxiensi metropoli: unde Leo Allatius, *lib. 3. de consens. cap. 10. num. 3. col. 1057.* ait: «Qui præest *Naxo,* archiepiscopi; qui Chio, Andro, Scyro, » *Sanctæ Irenæ* (id est *Santerino* sive *Therasiæ*) Milo, Termiis (id est *Theræ*) episcopi titulum sibi vindicant.» Et Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 429. col. 2.* episcopatus recensens, nunc metropoli Paro-Naxiensi subditos, *Therasiensem* Santorini, & *Therammiensem* Termiam commemorat.

De *Ceensi* ecclesia, nunc conjuncta cum *Therammiensi* sive *Termiensi,* ac identidem de utriusque præsulibus Latinis jam supra egimus, *coll. 867. & 868.* sub metropoli Atheniensi, cujus *Cea* olim suffraganea erat.

PROVINCIA NEOPACENSIS.

ECCLESIA NEOPACENSIS METROPOLIS.

DE ecclesia *Neopacensi* nihil aliud nobis compertum est, nisi quod illi præfuerint sæculo XIV. nonnulli præsules Latini.

EPISCOPI NEOPACENSES.

I. * * *

ANno 1345. Humberto sive Imberto Delphino Viennensi exercitus crucesignatorum adversus Turcas constituto duce, scripsit Clemens VI. Cretensi, *Neopacensi,* &c. archiepiscopis, ut ipsum consilio & opera juvarent. Ita Raynaldus ad eum annum, *num. 6.*

II. * * *

A præcedenti alter fortassis fuit, *cui,* ut & aliis in Græcia morantibus præsulibus Latinis mandavit Innocentius VI. anno 1359. die XI. Maii, ut contra Turcas religionem catholicam strenue propugnari curarent. Apud eumdem Raynaldum ad eum annum, *n. 16.*

III. DONATUS.

Fr. Donatus de Benevento, Eremita Augustinian. archiepiscopus *Neopacensis* creatus est anno 1366. die 19. Jan. *Ex Reg. Vatic.* Ita Thomas de Herrera *Alphab. Augustiniani tom. 1. pag. 196. col. 2.*

IV. JOANNES.

Anno 1394. ecclesiæ Neopacensi præerat *Joannes* quidam sedis apostolicæ nuntius in Achaia, cui Bonifacius IX. per epistolam datam eo anno die 3. Januar. injunxit ut per se, vel per alios ad hoc idoneos, in regnis Dalmatiæ, Croatiæ, Bosinæ, & Sclavoniæ crucis signa attolleret in Turcas, Achaiam & Athenarum ducatum depopulantes. Hanc epistolam profert Raynaldus ad hunc annum, *num. 23.*

PROVINCIA NEOPATRIÆ.

I. ECCLESIA NEOPATRIÆ METROPOLIS.

IN Leonis Imperatoris notitia, quæ extat Græcè & Latinè ad calcem voluminis Codini *de Officiis,* duæ distinguuntur metropoles *Patrarum:* una quæ *Patrarum Peloponnesi* τῶν Πατρῶν Πελοποννήσου, sub throno trigesimo secundo, *pag. 392.* quæ etiam appellatur *Patræ veteres:* altera quæ *novarum Patrarum Græciæ* τῶν νέων Πατρῶν Ἑλλάδος, sub throno quinquagesimo, *pag. 397.* In expositione etiam Imperatoris Andronici Palæologi senioris mentio de utraque habetur, *pag.* quidem *401. num. 39. Veterum Patrarum metropolis, quum thronus trigesimus secundus esset, trigesimus nonus evasit.* λθ΄. Ὁ παλαιῶν Πατρῶν· ϗ αὐτὴ λβ΄. οὖσα εἰς λθ΄ ὑποβιβάσθη. *pag.* vero *402. num. 61. Novarum Patrarum metropolis ex quinquagesimo loco ad sexagesimum secundum devenit.* ξα΄. Ὁ νέων Πατρῶν· ϗ αὐτὴ ν΄. οὖσα, εἰς ξβ΄. ὑποβιβάσθησαν.

Constat itaque *novas Patras* à *veteribus Patris,* sive *Patris* simpliciter, toto cælo differre.

ARCHIEPISCOPI NEOPATRENSES.

I. *** *fortassis* JOANNES I.

PLures suppetunt Innocentii III. epistolæ *archiepiscopo Neopatrensi* datæ, scilicet epistolæ 179. & 189. lib. XI. anno 1208. 13. 47. 101. 102. 103. 112. 113. 116. 120. 136. 137. 152. 154. & 192. lib. XIII. de variis negotiis anno 1210. Anno sequenti 1211. idem Papa episcopum Zaratoniensem cum decano Thebano & cantore Davaliensi, epistola 98. lib. XIV. data apud Cryptam Ferratam die 21. Augusti commisit, qui diligenter inquirerent de multis excessibus quorum accusatus fuerat archiepiscopus Neopatrensis à decano & capitulo ecclesiæ suæ apud sedem apostolicam. Quis fuerit exitus hujus litis nos latet; subindeque pariter latet an archiepiscopus ille Neopatrensis sit *Joannes* quidam Neopatrensis archipræsul, quem Molanus in SS. Belgii refert post Lateranense concilium anno 1215. celebratum, cui interfuit, reliquias sacras aliquas, præsertimque duos digitos S. Nicolai, ad Gemblacense monasterium ex quo fuerat assumptus, misisse. Inter metropolitas porro quos idem Innocentius III. datis encyclicis litteris die 19. Aprilis an. 1213. ad præfatum concilium Lateranense vocavit, *archiepiscopus Neupratensis* reperitur: fortassis mendum est pro *Neopatrensi. In eodem modo* (archiepiscopis & episcopis) *per Neupratensem* (provinciam constitutis) *tom. XI. conciliorum Labb. part. I. col. 126.* A.

II. ***

Raynaldus, *to. 15.* ad annum 1320. *n. 48.* scribit à Johanne XXII. Papa *Neopatrensi archiepiscopo* datam provinciam, ut ad Cepha-

A loniæ comitem qui Græcorum schisma amplexus erat, ad Latinum ritum revocandum operam impenderet.

III. ***

Anno 1345. Clemens VI. scripsit ad plures metropolitanos eorumque suffraganeos Latini ritus in Græcia degentes, inter quos *archiepiscopus Neopatrensis* memoratur, ut eos certiores faceret Humbertum Delphinum Viennensem crucesignatorum exercitus adversus Turcas constitutum esse ducem, qua-
B tenus ipsi consilio & ope adessent. Ita Raynaldus ad eum annum, *num. 6.*

IV. ***

Eidem fortassis, si adhuc superstes erat, vel *ejus successori* in sede metropolitana Neopatrensi, Innocentius VI. scripsit, ut & multis aliis archiepiscopis eorumque suffraganeis, anno 1359. epistolam datam Avin. die 11. Maii, qua eos acerrime hortatur ne religioni catholicæ graviter periclitanti ob Turcarum impetus deficerent. Extat apud eumdem Ray-
C naldum ad annum 1359. *num. 16.*

V. FRANCISCUS.

Anno 1372. sedebat Neopatrensis archiepiscopus quidam *Franciscus* nomine, quem narrat Raynaldus ad eum annum, *num. 29.* à Gregorio XI. missum, ut Græcorum Imperatorem aliosque principes incitaret ad ineundum fœdus inter se contra Turcas. Ea etiam de re litteras scripsit idem Gregorius ipsi Imperatori Joanni Palæologo, datas *Avin. die 13. Novemb. anno 1372.*

ECCLESIA NEOPATRIÆ.

VI. Matthæus.

Vacante per Francisci obitum Neopatrensis ecclesiæ sede, illi suffectus est à Gregorio XI. *Matthæus* Ord. Min. die 6. Febr. anno 1376. Ita Waddingus, *to. 4. annal.* ad hunc annum, *num. 6. pag. 220.*

VII. Joannes II.

Thomas de Herrera, *Alphab. Augustiniani tom. 1. pag. 428.* ad annum 1394. hæc habet de quodam *Joanne* sui Augustiniani Ordinis alumno. « *Joannes Ruis,* de provincia Ara- » goniæ, erat circa annum 1394. episcopus » *Neupatrensis* in Græcia, ut legi in archivo præsulum Bertusiensium. » (*Neupatrensis* probabiliter hic ponitur per mendum amanuensis pro Neopatrensis.) Pergit Thomas. « Cele- » bravit enim Ordines Bertusæ anno 1379. » 1380. & 1399. referturque in Registris anni » 1381. fuisse Johannem provisum de ecclesia » Neupatrensi per Patriarcham Constantino- » litanum, ejusque provisionem de mandato » summi Pontificis à D. Cardinali Prænestino » confirmatam, eumque à D. episcopo Segobricensi solemniter consecratum. » Hæc Thomas de Herrera, in quibus tamen provisio, confirmatio & ordinatio Joannis pro episcopatu Neopatrensi sub anno 1381. evidenter contradicerent collationi Ordinum sacrorum, quæ dicitur facta ab eodem Joanne, ut præsule Neopatrensi, annis 1379. & 1380.

A nisi eædem provisio, confirmatio & ordinatio, licet sub anno 1381. scriptæ in Registris, quia fortassis ex incuria superius omissæ fuerant, accipiantur tanquam de re præterita jam ab aliquibus annis. Ab hoc Joanne autem dimissam fuisse necesse est sedem Neopatrensem ante annum 1399. quo adhuc superstes erat: nam anno 1393. sedebat alter Joannes, ex Ordine Min. assumptus, ut modo patebit.

VIII. Joannes III.

B Waddingus, *to. 2.* ad annum 1292. *n. 42. pag. 639.* & *tom. 4.* ad annum 1393. *num. 1. pag. 302.* scribit ex Monte Luponum in Piceno ortum, & hujus conventus alumnum *Fr. Joannem,* Minoritam, archiepiscopum Neopatrensem, ecclesiam S. Francisci Montis Ulmi consecrasse anno præfato 1393.

IX. Luchinus.

Ughellus, *to. 4. Ital. sac. vet. edit. col. 1403.* C *num. 9.* A. scribit *Luchinum,* Naulensem episcopum, ex Ordine Minorum à Bonifacio IX. ad ecclesiam Neopatrensem fuisse translatum anno 1396. *Ex lib. 1. Provis. Prælatorum.*

X. Benedictus.

Idem Ughellus, *tom. 7. col. 186. num. 21.* D. ait *Benedictum de Arpino,* ejusdem Ordinis Minor. ex episcopo Potentino ad ecclesiam Neopatrensem transiisse anno 1402. *Ex lib. Solut. Prælatorum.*

II. ECCLESIA LAVATENSIS.

De ea ecclesia nihil aliud nobis notum est, nisi quod Waddingus, *tom. 3. annalium Min.* hanc memoret ut metropolis Neopatrensis suffraganeam, duosque episcopos ei assignet ad annum 1329. *num. 17. pag. 370.*

EPISCOPI LAVATENSES.

I. Joannes.
II. Henricus.

Waddingus modo laudatus sic scribit: « *Fr. Henricus de Apoldia* (Minorita) ad *La-* D *vatensem* sub archiepiscopo *Neopatrensi* per « mortem *Joannis* (promotus est à Joanne « XXII. diplomate,) *Summi dispositione Rec-* « *toris,* IV. Non. (id est die 4.) Julii. » Diploma illud refert *ibid. in Regest. Pontif. pag. 197.*

PROVINCIA NICOMEDIENSIS.

I. ECCLESIA NICOMEDIENSIS METROPOLIS.

NICOMEDIA, urbs Asiæ minoris in Bithynia Ptolemæo & Pausaniæ, olim clarissima, vulgo *Comidia* Europæis, & *Isnigimid* Turcis, per abbreviationem vero *Ismid*, teste Leunclavio, prope Propontidem & sinum Astacenum, qui ab ea nunc dicitur Gallicè *le Golfe de Comidia*, hodie pene deserta est. Extat inter Byzantium ad occasum, & Nicæam ad ortum, ut narrat Busbequius testis oculatus. Ita Mich. Antonius Baudrand *in Lexico geogr. tom. 2. pag. 23. col. 1.*

ARCHIEPISCOPI NICOMEDIENSES.

I. * * * *electus.*

ANno 1208. electus fuerat in archiepiscopum Nicomediensem *vir quidam*, ad quem simul & alios de variis negotiis Innocentius III. direxit epistolas 41. & 54. lib. XI. datas die 10. Martii & die 17. Aprilis. Me fugit autem qua de causa electus adhuc duntaxat, & nondum consecratus, migraverit ex hac vita anno 1211. ut ex modo dicendis patebit.

II. S.

Hujus præsulis nomen à littera S. incepisse novimus ex epist. 90. lib. XIV. Innocentii III. data VII. kalend. Augusti anno XIV. id est die 26. Jul. anno 1211. in qua hæc scripsit Pontifex *episcopo Salimbriensi, & Varisiensi electo, & Theodorico canonico Constantinopolitano:* « Tam ex litteris dilectorum filiorum » capituli Nicomediensis ecclesiæ, quam cha- » rissimi in Christo filii nostri .... illustris Cons- » tantinopolit. Imperatoris accepimus quod.... » ejusdem loci *electo* viam universæ carnis in- » gresso, iidem capitulum convenientes in » unum, dilectum filium S. ejusdem ecclesiæ » thesaurarium, sancti Spiritus gratia invocata, » elegerunt unanimiter in pastorem; sed quum » electionem ipsam à bonæ memoriæ Patriar- » cha (Thoma Mauroceno) Constantinopoli- » tano petierint confirmari, ipse nihil objiciens » quare id fieri non deberet, eamdem confir- » mare penitus recusavit. Unde quum tam à » prædicto Imperatore, quam (ab) aliis exo- » ratus, ipsam, hujusmodi adjecta conditione, A voluerit postmodum confirmare, ut sibi par- « tem possessionum ejusdem ecclesiæ retineret, « ipsi, deliberatione præhabita, id facere penitus « recusantes, dictum S. ad sedem apostolicam « destinarunt, electionem ipsam auctoritate « postulantes apostolica confirmari. Quocirca « discretioni vestræ per apostolica scripta man- « damus, quatenus, si electionem eamdem de « persona idonea repereritis canonice celebra- « tam, vos eam auctoritate nostra, sublato « cujuslibet contradictionis & appellationis ob- « staculo, confirmetis, &c.»

B Ab illo archiepiscopo Nicomediensi, vel fortassis ab ejus successore, Honorius III. rogatus anno 1223. quomodo sese gerere deberet erga quosdam Græcorum monachos, qui Romanæ ecclesiæ fidos ac obsequentes se fore polliciti, alicui nihilominus Græco Patriarchæ Nicæno appellato obedientiam detulissent, respondit eos censuris ecclesiasticis, atque implorato etiam magistratuum auxilio, si res posceret, ad obsequium ecclesiæ Ro- C manæ reducendos. Ita Raynaldus ad eum annum, *num. 13.*

III. ALBERTUS.

Ex Ughello, *tom. 8. Ital. sac. vet. edit. in episcopis Lesinensibus, col. 445. num. 5.* B. C. *Albertus* Ordinis Min. à Clemente VI. ex episcopo *Nicomediensi* translatus est ad ecclesiam Lesinensem anno 1348. die x. Novemb. Pontif. VII. *in Reg. Vatic. epist. 41. fol. 56.* Obiit anno 1351.

II. ECCLESIA CHALCEDONIS.

CHALCEDON, urbs Asiæ minoris in Bithynia Plinio, Straboni & Ptolemæo, *Chalcedonia* Livio, perantiqua est, anno post Romam 148. condita; nunc vicus Turcis *Calcitiu* dictus, *Calcedona* exteris. Extat in ora Propontidis, ex adverso Byzantii milliario distans, Bosphoro intercedente. Hæc, teste Plinio, urbs *Cæcorum* nuncupata fuit, eo quod locum

ECCLESIA CHALCEDONIS.

eligere nescissent hujus oppidi conditores. Narrat enim Strabo, *lib. 7. pag. 320. C. ferri Apollinem iis qui, condita jam Chalcedone à Megarensibus, Byzantium condiderunt, oraculum sciscitantibus mandavisse ut è regione cæcorum urbi locum caperent, cæcorum nomine notantem Megarenses, quod quum priores ad ista loca navigassent, omissa in ulterius littus navigatione, in quo tanta esset commoditas* (piscationis Pelamydis piscis delicatissimi) *deteriora loca occupaverint. Ad eorum* quippe *portus,* ut paulo supra asseruit idem Strabo *ibid. Pelamys non appellit.* Vide Mich. Anton. Baudrand, *pp. 259. & 260.* & *tom. 1.* præsentis operis, *coll. 599. 600.* Archiepiscopalis est, sed sine suffraganeis, ut expresse dicitur in notitia Græcor. episcopat. Leonis Sapientis, ad calcem Codini *de Officiis, pag. 385.* thronus nonus. *Chalcedonis Bithyniæ metropolitæ nullus thronus est subjectus.* Θρόνος ἔννατος. τοῦ Χαλκηδόνος Βιθυνίας θρόνος ὑποκείμενος οὐκ ἔστι. Id honoris sedi Chalcedonensi redditum à Patribus Chalcedonensibus, concilium IV. generale in ea urbe celebrantibus anno 451.

EPISCOPI CHALCEDONIS.

I. PAULUS I.

ANno 1345. à Clemente VI. *Fr. Paulus Lapus de Bolenziis,* Ord. Præd. conventus Florentini S. Mariæ Novellæ alumnus, Chalcedonensis archiepiscopus renuntiatus est: Hunc memorat Fontana *in Theatro Domin. pag. 150. tit. 120.* Eumdem obiisse tradit Cavalerius, *tom. 1. pag. 140. num. 178.* circa annum 1353.

II. PAULUS II.

Ughellus, *tom. 2. Ital. sac. col. 495. n. 25. B. veteris edit.* meminit cujusdam *antistitis Chalcedonensis,* qui vivebat anno 1370. « Fr. Bernardus de Guasconis, Florentinus, Ord. Minor. & episcopus Concordiensis, electus episcopus Cerviensis (anno) 1370. III. kal. April. (id est die 30. Mart.) Hic à S. Andrea Corsino in Florentina cathedrali inauguratus fuit die 27. Maii ejusdem anni, assistentibus jussu Pontificis, Lucio episcopo Cæsenate, ac *præsule Chalcedonensi.* » Idem Ughell. *to. 7. col. 1190. num. 12. B.* refert Benedictum de Cavalcantibus, Etruscum, Ordinis Minor. episcopum Rapollanum, munus consecrationis accepisse Florentiæ ex dispensatione apostolica à S. Andrea Corsino episcopo Fesulano, anno 1371. die 6. April. assistentibus Lucio Cæsenatensi, & *Paulo Chalcedonensi* episcopis. Ex quibus inferre licet episcopum Chalcedonis anno 1370. modo commemoratum, hunc fuisse *Paulum.*

III. PAULUS III.
IV. ALPHONSUS.

Paulus iste anno 1398. ecclesiæ Chalcedonensi præerat: scribit enim Raynaldus ad annum 1398. *num. 40.* & ad annum 1399. *n. 1.* Bonifacium IX. permotum Græcorum gemitibus ob Turcarum oppressionem, *Paulo episcopo Chalcedonensi* promulgandæ sacræ in Turcas militiæ provinciam dedisse an. 1398. die 1. April. idemque munus iterum ei contulisse anno 1399. ampliori diplomate, cujus

A titulus est: *Venerabili fratri Paulo episcopo Chalcedonensi apostolicæ sedis nuntio.* Datum die 6. Mart. 1399. quod ipse refert ad eum annum, *nn. 2. 3. & 4.*

De eo Paulo intelligendus procul dubio Wadding. quum scribit, *t. 5.* ad annum 1403. *num. 5. pag. 10.* translato *Paulo* archiepiscopo Chalcedonis in littore Asiatico sub Patriarcha Hierosolymitano (legendum Constantinopolitano) ad ecclesiam Arborensem in Sardinia, *Fr. Alphonsum à Sancta Cruce,* Mi-
B noritam, ad sedem Chalcedonensem fuisse promotum à Bonifacio IX. VII. idus (id est die 7.) April. anno 1403. verum huic ecclesiæ brevissimo tempore præfuit Alphonsus, paulopost vel mortuus, vel ad aliam sedem assumptus.

V. JACOBUS.
VI. PETRUS.

Alphonso probabiliter successit *Jacobus* iste, quo mortuo anno 1404. *Petrus Matthæi de Senis,* Eremita Augustinianus, eodem anno
C die 13. Aug. à præfato Bonifacio IX. ecclesiæ Chalcedonensis renuntiatus est præsul. Ita Thomas de Herrera *in Alphab. Augustiniano, tom. 2. pag. 263. col. 1.*

VII. * * *
VIII. MATTHÆUS.

Idem Thomas de Herrera, *tom. 2. pag. 76. col. 2.* refert ex Pamphilo, *fol. 80. suæ chronicæ,* sub anno 1443. *Matthæum Luthum,* Senensem, Eremitam Augustinianum, fuisse
D *episcopum Chalcedonensem, & Senis obiisse,* ubi *in templo S. Augustini sepultus jacet sub monumento marmoreo, effigie sua & litteris sui nominis insculpto.* Subdit autem: « Præcesserat (hunc) Matthæum in eadem sede Chalcedonensi *ante aliquot annos, Petrus Matthæi de Senis,* &c. » Quibus verbis innuit inter Petrum Matthæi & Matthæum istum, sedi Chalcedonensi præfuisse *aliquem alium,* qui nobis ignotus sit.

ECCLESIA CÆSAREÆ.

III.

ECCLESIA CÆSAREÆ.

INTER Rhyndacum amnem & Olympum montem in Bithynia, haud longe à mari, Ptolemæus *Cæsaream* ponit, quæ ante dicta fuerat Σμυράλεια *Smyralea* sive, ut in Palatino est, Σμυρδιανὴ *Smyrdiana*. Sed ignotum vetus nomen, quocumque modo scribatur: neque novum multo notius, nisi quod in notitiis episcopatuum & conciliis, ejus mentio habetur in Bithynia. Hierocles decimam Bithyniæ urbem numerat Καισάρειαν *Cæsaræam*: & in alia notitia ὁ Καισαρείας, *Cæsareæ episcopatus*, itidem in Bithynia. Hæc tradit Cellarius *geogr. ant. tom. 2. lib. 3. cap. 8. pag. 299.*

EPISCOPI CÆSAREÆ.

I. ARNOLDUS.

CAVALERIUS, *Galler. Dom. to. 1. p. 58. num. 176.* refert ex Mich. Pio, *2. part. lib. 1.* *Arnoldum Federicum,* Ordinis Præd. ecclesiæ Cæsareensi fuisse præfectum à Bonifacio VIII. circa annum 1300. Non distinguit quidem Michael Pio cuinam *Cæsareæ* præfuerit: at fuisse *Cæsaræam* in Bithynia sub archiepiscopatu Nicomediensi, censent tum idem Cavalerius, tum etiam doctiss. P. Antoninus Bremond, *to. 2. Bull. p. 74.* ad annum 1300.

II. ULRICUS.
III. THOMAS.

Waddingus, *tom. 5. annalium Minor.* ad annum 1412. *num. 2. pag. 78.* scribit ad Cæsariensem episcopatum in Bithynia sub metropolitano Nicomediensi, per obitum *Ulrici* promotum fuisse à Joanne XXIII. *F. Thomam* Ordinis Minor. eo anno 1412. die 17. Martii.

IV. JOANNES.

Oldoinus *in vitis Summorum Pontificum & DD. Cardinalium, tom. 2. col. 941.* C. hæc habet de quodam *Joanne,* qui *Cæsariensis præsul* renuntiatus est à Nicolao V. circa annum 1449. « *Joannes, de Villa Vezzosa cognominatus,* natione Hispanus, patria Segobiensis, » theologus illius ævi clarus, archidiaconus » Ovetensis, interfuit concilio Basileensi, & » unus ex Hispanis electoribus in comitiis suffragium pro Felice (V.) tulit: à quo in secunda » Patrum (Cardinalium) enunciatione inter » presbyteros Cardinales tituli S. Mariæ trans » Tyberim cooptatus, Felicis V. nomine legationis munere functus est in conventu Bituricensi. Cardinalis titulum unà cum purpura » dimisit post abdicationem Felicis. S. Antonin. » scribit Joannem hunc Ord. Præd. alumnum » fuisse, ac statim adepta purpura, è vita excessisse. (Hic hallucinatur Oldoinus: nam » S. Antoninus loquitur de *Joanne de Ragusio,* » Ord. Præd. qui cum Joanne isto Cardinalis » creatus est à Felice;) Sed Æneas Sylvius *in*

A *hist. concilii Basileensis* apertis verbis affirmat « virum hunc (Joannem scilicet Segobiensem) « litteris & pietate illustrem, purpuram deposuisse in manus Nicolai (V.) post Felicis abdicationem, & episcopatum Cæsareæ...... « obtinuisse. Quidquid sit, certum tamen est, « dimissa purpura, & mortalibus rebus valere « jussis, secessisse in solitudinem, ac reliquum « vitæ in Dei obsequium sanctissime duxisse. « Hic Alchoranum...... in Latinam linguam « convertit, ejusque mendacia veris rationibus « B & argumentis explosit. Concordantias insuper « partium orationis indeclinabilium in bibliis « collegit, duoque volumina de actis concilii « Basileensis edidit. » Hucusque Oldoinus.

Hunc Æneas Sylvius *in gestis istius concilii, lib. 2. pag. 48.* F. *edit. Basileensis 1571.* nuncupat *Joannem de Segovia, archidiaconum de Villa Vissosa in ecclesia Metensi.* Et *in hist. de Europa, cap. 42.* versus finem, *pag. 440.* D. de illo ait: « Joannes Segobiensis, homo Hispanus, moribus & doctrina illustris, qui « quum summos theologiæ præceptores doc- « C trina æquaret, ab Amedeo, dum se Papam « dixit, cardinalatus eminentiam acceperat. Et « deinde unioni consentiens, (à) Nicolao Pont. « Max. cardinalatus dimisso titulo, *Cæsariensi* « ecclesiæ præfectus fuerat: in altissimis recon- « ditus montibus, parvo monasterio contentus, « vocatis ex Hispania legis Arabicæ magistris, « librum quem vocant Alchoram, &c. »

Joannes Albertus Fabricius *in bibliotheca mediæ & infimæ Latinitatis, tom. 5. editionis Hamburgi 1735. lib. 9. pag. 414. in nota 1.* observat Joannem hunc Segobiensem dis- D tinguendum esse ab alio Joanne Segobiensi, Ordinis Prædic. longe juniore, & defuncto anno 1594. qua de re ad *tom. 2. scriptorum ejusdem Ord.* Jacobi Echard remittit. Porro citatus P. Echard de posteriore Joanne Segobiensi agens, *pag. 312. col. 2.* ait: « Monendus hîc lector non erat, hunc nostrum « Joannem longe alium esse ab ejusdem cog- « nomine, qui Basileensium Felici V. Papæ « adhæsit, ab eodem Cardinalis creatus, eaque « dignitate postea spoliatus anno 1449. nisi «

ECCLESIA CÆSAREÆ.

» hunc sæculo integro fere antiquiorem, & » *Gonzales de Contreras* gentilitio agnomine » dicendum, Oldoinus ex S. Antonino (part. 3. » tit. 22. cap. 10. §. 4.) pravè intellecto, nostris » accensuisset.... Nam hic Segobiensis, (verba » sunt ejusdem P. Echard, *tom. 1. pag. 798.* » *col. 2.* ubi opera Joannis de Ragusio, Ord. » Præd. discutit) non regularis, sed archidiaconus de Villa-Vitiosa fuit.» A quo etiam in libro concordantiarum nihil aliud præstitum testatur, *ibid. pag. 206. col. 2.* & *pag. 207. col. 1.* nisi quod concordantiam vocum quarumdam indeclinabilium bibliorum à Joanne A de Ragusio jam elaboratam, ordine distribuerit alphabetico, præfixoque prologo in lucem dederit. Merito itaque Fontana, P. Echard, & R. P. Antoninus Bremond Joannem de Segobia, archidiaconum de Villa-Vitiosa, & episcopum Cæsariensem, non computant inter episcopos vel scriptores Ordinis Præd. Cavaler. tamen in errorem adductus auctoritate Oldoini quem describit, ejus meminit, ut hujus Ordinis alumni, *tom. 1. pag. 237. n. 75.* illumque asserit mortuum anno 1440. qui profecto anno 1449. adhuc superstes erat.

PROVINCIA PATRARUM VETERUM.

I. ECCLESIA PATRACENSIS METROPOLIS.

PATRÆ, teste Mich. Antonio Baudrand *geogr. tom. 2. pag. 85. col. 2.* colonia & urbs Achaiæ in Peloponneso Straboni & Plinio, antea *Aroe* dicta, vulgo *Patras,* Turcis autem *Batra,* & *Balubatra,* id est, *Veteres Patræ,* ex Leunclavio. Archiepiscopalis est, & etiamnum satis culta, sub dominio Turcarum: in colle sita est & arce munita prope Rhium promontorium, ad fauces sinus Corinthiaci. Distat à Corintho in occasum 90. milliaribus. Celebris fuit, & post Corinthum *alia metropolis* Peloponnesi, ut tradit Constantinus Porphyrogenneta, *lib. 2. Themat.* ubi de Peloponneso, *Them. 6. pag. 24.* D. *edit. Paris. 1711.* A Patreo quodam Πατρεὺς, qui hanc urbem amplificavit, *Patræ* in plurali nuncupata est, veteri tamen *Aroe* nomine cum illo interdum conjuncto in quibusdam nummis COL. A. A. PATR. id est, *Colonia Augusta Aroe Patrensis.* Ita Cellar. *geogr. ant. to. 1. lib. 2. c. 13. p. 1179.*

ARCHIEPISCOPI PATRARUM VETERUM.

I. * * *

ANno 1207. sedebat archiepiscopus Patrarum *vir quidam,* cujus nomen nos latet, inopia vero ea fuit, quod quum sua debita solvendi impos esset, Innocentius III. eo anno epist. 49. lib. X. *episcopis, abbatibus, prioribus, & universis clericis per Achaiam constitutis,* data Later. IV. kal. Maii (id est die 28. Aprilis) anno X. mandaverit, ut ipsi *charitativis studerent auxiliis subvenire,* quatenus ille *suorum debitorum obligationibus expeditus, eorum commodis expeditius valeret insudare, tom. 2. edit. Baluz. epistolar. hujus Pontif. p. 23. col. 2....* Illi iisdem die & anno epistolam 50. scripsit Innocentius, *ibid.* qua jubebat ne clericos suæ provinciæ sineret proventus ecclesiasticos percipere, nisi personaliter residerent....

Extat quoque *ibid.* epistola 51. ad eum præsulem data XIII. kal. Maii anno X. id est, die 19. Aprilis anno eodem 1207. in qua hæc habentur scitu non indigna: « Ex tuæ devotionis » insinuatione recepimus, quod quum Latini » regionem Achaiæ occupassent, quidam epi- B scopi Græci suffraganei tui, timore perterriti, « de locis propriis fugientes, suas ecclesias re- « liquerunt; quorum quidam, licet sæpius mo- « niti, ad sedes tamen suas redire contemnunt; « nonnulli propter guerrarum discrimina per « certos nequeunt nuntios commoneri. Unde « nobis humiliter supplicasti ut super hoc tibi « salubriter consulentes, qualiter circa illos & « ipsorum diœceses procedere debeas, tibi scri- « bere dignaremur. Nos igitur attendentes quod « propter novitatem mutationis illius terræ & « novitatum eventus, sit cum maturitate plu- « C rima procedendum, devotioni tuæ taliter « respondemus, ut illos non semel, sed sæpe, « videlicet primo, secundo & tertio citare pro- « cures; & si comparere noluerint, sed in sua « voluerint contumacia perdurare, nisi forte « se appellationis clypeo duxerint muniendos, « quam infra tempus legitimum prosequantur, « ipsos per suspensionis & excommunicationis « sententias ad tuam obedientiam venire com- « pellas. Quod si nec sic ipsorum duritia poterit « emolliri, eos dilectus filius B. (Benedictus) « titulo sanctæ Susannæ presbyter Cardinalis « apostolicæ

» apostolicæ sedis legatus, ab episcopatuum administratione removeat, & quibus præsunt ecclesiis, de personis idoneis faciat provideri, sed in eos degradationis sententiam non promulget, ut cum eis misericorditer, si expediat, facilius agi possit. In ecclesiis autem eorum qui se fraudulenter absentant, nec ad ipsos valet citatio pervenire, trinæ citationis edictum facias publicari. Et si nec sic curaverint obedire, seu etiam ultra sex menses suas deseruerint ecclesias, ut juxta canonicas sanctiones eis debeant merito spoliari, contra eos quoque, sicut præscriptum est, procedatur. Postulasti præterea per sedem apostolicam edoceri, utrum clericos illos, qui ad partes Achaiæ sine commendatitiis litteris veniunt, permittere debeas celebrare. Super quo tibi taliter respondemus, quod nisi legitime tibi constiterit, sive per litteras, sive per testes, de illorum ordinatione canonica qui penitus sunt ignoti, non debes ipsos permittere tuis plebibus celebrare. Sed si forsan eorum aliqui secreto ex devotione celebrare voluerint, poteris sustinere.» Has probabiliter Innocentii Papæ litteras non recepit præsul iste, mortuus illo ipso mense Aprili, vel etiam fortassis jam mense Martio, ut ex modo dicendis patebit.

II. A. * * *

Vix epistolam relatam miserat Innocentius III. quum stetit coram illo alius Patrarum archiepiscopus jam præcedentis defuncti successor, à capitulo hujus ecclesiæ electus. Rem memorat ipse Papa epistola 56. lib. x. data die 24. Aprilis anni ejusdem 1207. *tom. 2. edit. Baluz. pag. 29. col. 2.* Scripsit quoque Pontifex Thomæ Mauroceno Patriarchæ Constantinopolitano, *tom. 1. ejusdem edit. Baluz.* in gestis hujus Papæ, *pp. 65. & 66. n. 103.* epistolam in qua nomen archiepiscopi Patracensis designat sub littera A. *ut dilectum filium A. electum S. Andreæ de Patras,* &c. Auctor vero horum gestorum Innocentii præmittit eumdem fuisse natione *Burgundum.*

Huic archiepiscopo Patracensi directæ extant de variis negotiis epistolæ, scilicet 128. lib. x. anno 1207. die 18. Septembris, 152. lib. XI. anno 1208. die 4. Octob. 24. 159. 165. & 167. lib. XIII. anno 1210. 47. & 61. lib. XV. anno 1212. demum 92. lib. XVI. anno 1213.

III. BERNARDUS.

Innocentius IV. anno 1243. quum orta fuisset in ecclesia Patracensi de præsulis electione contentio, electum explosit, *Bernardumque* subdiaconum ac notarium suum, hominem hujus dignitatis gerendæ idoneum, in eam sedem evexit: quam sic extollit in litteris de ea promotione ad clerum Patracensem directis: *Velut paradisum voluptatis dextera divina plantatam Beatus Andreas Apostolus quasi quadripartito flumine irrigavit, dum illam evangelicis doctrinis edocuit, informavit exemplis, illustravit miraculis, & tandem passione mortis in crucis patibulo decoravit.* Ita Raynaldus ad eum annum, *num. 50.*

IV. * * *

Idem Raynaldus ad annum 1263. *num. 21.* testatur datas esse eo anno ab Urbano IV. litteras ad *Patracensem* aliosque præsules illarum regionum, ut à communi arcendo periculo subsidia Willelmo Villarduino bello à Palæologo lacessito, qui jam Constantinopolim Latinis eripuerat anno 1261. ad contrahendas copias conferrent.

V. RAYNERIUS.

VI. FRANCISCUS *electus.*

VII. GUILLELMUS.

Quum aliqui Minoritæ qui, duce F. Liberato ejusdem Ordinis, juxta concessam sibi à Cælestino V. licentiam ut seorsim ab obedientia ministri generalis Min. quasi Eremitæ, austeriorem vitam incolerent, in insula quadam Achaiæ commorarentur, Bonifacius VIII. ad quem delati fuerant, ceu homines qui eum non reputarent verum Pontificem, scripsit adversus illos Petro Constantinopolitano Patriarchæ ritus Latini, & archiepiscopis Atheniensi & *Patracensi* anno 1302. ut sollicite circa hæc inquirerent, & errantes corrigerent. Ita refert Waddingus ad eum annum, *tom. 3. num. 7. p. 8.* qui *Petrum* appellat Patriarcham illum Constantinopolitanum, ad quem Bonifacius scripsit anno 1302. Sed Petrus ille obierat anno 1301. Vide supra de eo *col. 869.* E. Unde vel legendum *Leonardum* Petri successorem, vel dicendum hanc epistolam scriptam fuisse ante 1302. *Patracensis* autem ille archiepiscopus probabiliter *Raynerius* fuit per cujus obitum huic ecclesiæ vacanti suffecit Joannes XXII. die 3. Jan. anno 1317. *Fr. Guillelmum*, Minoritam, ut modo dicetur. Potuit tamen archiepiscopus Patracensis qui sedebat anno 1302. fuisse Raynerii prædecessor, quia nos latet quo præcise anno hujus ecclesiæ regimen Raynerius susceperit. Idem Raynerius, vel cui ipse successerit, archiepiscopus ille fuit Patracensis, quem, ut & plures alios præsules, Clemens V. litteris suis encyclicis datis die 12. August. anno 1307. ad synodum Viennensem generalem vocavit: *In eodem modo venerabilibus fratribus archiepiscopo Patracensi,*

ECCLESIA PATRACENSIS.

ac episcopis & dilectis filiis electis, abbatibus, A *prioribus, decanis,* &c. *per Patracensem provinciam constitutis,* &c. *mandamus, quatenus vos fratres, archiepiscope, ac Motonensis & Coronensis episcopi,* &c. *tom. XI. conc. Labb. part. 2. col. 1547.* E. Ad eumdem quoque tum alias de eadem re litteras, datas die 4. April. anno 1310. *In eodem modo archiepiscopo Patracensi & ejus suffraganeis, ibid. col. 1552.* C. tum rursus sententiam de extinctione Templariorum in concilio Viennensi latam die 2. Maii anno 1311. direxit. *In eodem modo Patriarchæ Constantinopolitano & archiepiscopo* B *Patracensi ac episcopo Olenensi, ibid. col. 1562.* D. Obiit Raynerius anno 1316.

Eo igitur defuncto, canonici ecclesiæ sancti Andreæ Patracensis elegerunt in suum præsulem *Franciscum Savoloca* ejusdem ecclesiæ decanum; sed ob scientiæ in archiepiscopo requisitæ defectum repulsus fuit à Joanne XXII. Papa, qui auctoritate apostolica *Fr. Guillelmum,* Minoritam, archiepiscopum Patracensem renuntiavit diplomate: *Cœlestis dispositione consilii,* dato die 3. Januar. anno 1317. Ita Waddingus ad eum annum, *to. 3.* C *num. 56. pag. 212.* & *in Regesto Pontificio, pag. 53.*

Is probabiliter fuit ad quem, & ad Patriarcham Constantinopolitanum ritus Latini scripsit Joannes XXII. die 1. Oct. anni 1322. ut deterrerent Latinos in Achaia degentes à communione fovenda in divinis cum Græcis schismaticis, ut etiam Alphonsum ducem rectoresque alios Catalanæ cujusdam societatis, ac nonnullas similes personas à quibus Galli in Oriente graviter vexabantur, cohiberi curarent. Duas illas Joannis epistolas D legere est apud Raynaldum ad eum annum, *nn. 48. & 49.*

Idem adhuc fortassis, vel ejus successor fuit, cui ac Constantinopolitano Patriarchæ, duobusque aliis præsulibus mandavit præfatus Pontifex anno 1330. die 14. Jun. ut militiam religiosam professuros crucis symbolo distinguerent, ex Raynaldo ad eum annum, *n. 54.* quem etiam certiorem fecit anno 1332. de promotione Alvari Pelagii, Minoritæ, ad ecclesiam Coronensem, teste Waddingo, *to. 3. annal. in Reg. Pont. pag. 223.* E

Idem denique, vel ejus successor fuit, cujus tempore obsessa Patracensi urbe anno 1338. à Bertrando è Baucio, quem provinciæ Achaiæ præfecerat Catharina titulo tenus Imperatrix Constantinopolitana dicta, quod è Balduinorum sanguine sata esset, Catharinam hanc & Robertum Siciliæ Regem monuit Benedictus XII. ut Bertrandum ad solvendam obsidionem cogerent. De quibus consulendus Raynald. ad eum annum, *n. 34.*

VIII. * * *

Anno 1345. Clemens VI. scripsit ad *archiepiscopum Patracensem,* & ad plures alios in Oriente præsules, ut Humberto Delphino Viennensi cruce signatorum contra Turcas duci, consilio omnique opera præsto essent. Ex eodem Raynaldo ad illum annum, *n. 6.*

IX. NICOLAUS I.

Nicolaus Canalius ex sede Ravennatensi ad Patracensem translatus est à Clemente VI. anno 1347. De quo vide Ughellum, *tom. 2. Ital. sac. col. 386. num. 95.* C. *veteris edit.* & Waddingum, *to. 3.* ad eum annum, *n. 13. pag. 546.* qui etiam *in Reg. Pont. pag. 356.* diploma profert Clementis.

X. FRANCISCUS.

Franciscus Michaelius, Cretensis archiepiscopus, ad Patracensem transiit anno 1349. die 30. Martii. Ex Ughello, *tom. 2. Ital. sac. col. 286. num. 94.* C. *vet. edit.*

XI. NICOLAUS II.

XII. RAYNALDUS.

Patracensi ecclesiæ per obitum *Nicolai* (qui Francisco utique successerat) vacanti præfecit Clemens VI. die 4. Januar. anni 1351. *Raynaldum* Hydruntinum præsulem. Ita idem Ughellus, *tom. 9. col. 79. num. 23.* A. Is probabiliter est, cujus meminit Innocentius VI. in epistola data anno 1353. die 1. Decemb. apud Raynaldum ad hunc annum, *num. 19.*

XIII. JOANNES I.

Joannes Ursinus, Romanus, episcopus Patavinus, ex ea sede ad Patracensem translatus est ab Innocentio VI. anno 1359. Is vel ipsius prædecessor fuit, cui multisque aliis mandavit iste Papa eo anno die XI. Maii, apud Raynald. *n. 16. & n. 19.* ut religionem catholicam adversus Turcas protegendam satagerent, censuris quoque promulgarent illigandos quicumque infidelibus arma deferrent.

XIV. BARTHOLOMÆUS.

XV. ANGELUS.

Bartholomæus, quem *de Carbone* cognominat Toppius *biblioth. Neapolit. pag. 350. de Papazurris* vero Ughellus, *tom. 6. Ital. sac. col. 721. num. 23.* D. *vet. edit.* Ordinis Præd. primum episcopus Theanensis evasit anno 1349. postea Theatinus anno 1353. demum ad Patrarum sedem translatus est ab Urbano V. anno 1362. die 12. Aug. in qua dignitate obiisse ferri *in lib. Provis. Prælat.* anno 1365. asserit idem Ughellus, *ibid. col. 928.* D. qui nihilominus ait, *tom. 7. col. 201. n. 13.* D.

Angelum episcopum Tricaricensem ad Patracensem ecclesiam regendam per obitum Bartholomæi vacantem, missum ab Urbano V. anno 1364. sed augenda modo difficultas.

XVI. BONJOANNES.

Præfatus Ughellus, *t. 2. col. 784. n. 44.* D. scribit *Bonjoannem*, Placentinum, ex Bosnensi episcopo Firmanum factum an. 1349. deinde *ad archiepiscopatum Patracensem* translatum esse *anno 1363.* Porro quomodo hæc cohæreant non capio: scilicet Bartholomæo defuncto in præsulatu Patracensi anno 1365. B successisse Angelum anno 1364. ad quam ecclesiam tamen ex Firmana translatus sit Bonjoannes iste an. 1363. Necesse est itaque, vel circa præsules relatos, vel circa annos assignatos, aliquem occurrere errorem, quem emendare non valeo.

XVII. JOANNES II.

Idem Ughellus, *tom. 2. col. 722. & seqq. n. 26.* narrans quid præstiterit Joannes Numaius episcopus Sassenatensis, pro recuperandis ecclesiæ suæ juribus, instrumentum C exhibet sententiæ in ejus gratiam latæ anno 1372. in quo instrumento *Joannes de Placentinis* commissarius hac de re datus dicitur, quum episcopus Cerviensis esset, ex qua sede ad Patavinam, & ab ea ad *Patracensem* transierat. « Coram R. P. & DD. *Joanne de Placentinis,* tunc episcopo Cerviensi, & demum » episcopo Paduan. & *de præsenti archiepiscopo Patracensi* commissario, &c.» Is anno 1379. ad Castellanam Venetiarum translatus est, & postea Cardinalis creatus à Clemente VII. tempore schismatis anno 1385. die 12. Jul. D Decessit tandem die 9. Maii 1404. Hæc præfatus Ughellus, *to. 2. col. 494.* D. *num. 24. & tom. 5. col. 432. num. 84.* C. *& col. 1351. num. 42.* B. in quibus tamen locis ipsum aliquando præfuisse silet ecclesiæ Patracensi.

XVIII. PAULUS.

Paulus iste sedebat Patracensis archiepiscopus anno 1387. quo Urbanus VI. diplomate dato die 6. Septemb. quod legere est apud Raynaldum ad eum annum, *num. 8.* E sic eum alloquitur: « De fraternitate tua sumentes in Domino fiduciam specialem te.... » Principatus Achaiæ pro nobis & ecclesia Romana in temporalibus generalem vicarium & » gubernatorem usque ad nostrum beneplacitum auctoritate apostolica tenore præsentium facimus, &c.»

XIX. STEPHANUS.

De *Stephano* præsule Patracensi mentionem facit Martinus V. in epistola sua ad Emma- A nuelem Græcorum Imperatorem, quam Raynaldus ad annum 1422. *num. 3.* exhibet. Ait quippe Papa: « Quamvis non dubitemus dilectum filium nostrum, natura tuum, ex- « cellentem principem Theodorum Despotum « Moreæ, & sua benignitate, & nostris exhor- « tationibus, servaturum eam pacem, quam « nuper fecit cum venerabili fratre nostro Ste- « phano archiepiscopo Patracensi, tamen cu- « pimus ut ad hoc etiam tuæ Serenitatis auc- « toritas intercedat, &c.»

XX. PANDULPHUS.

Anno 1429. ecclesiæ Patracensis curam gerebat *Pandulphus Malatesta,* præsul Latinus, cujus pluries meminit Georgius Phranza *in chronico, lib. 2. capp. 6. 7. & 8.* Sed merito dubitari potest an à Pandulpho isto diversus non fuerit, ejusque fortassis successor, *archiepiscopus* ille *Patracensis,* quem, omisso ejus nomine, refert, *lib. 3. cap. 28.* à Turcis necatum anno 1467. eo quod suspicarentur ipsum in causa fuisse cur classis Venetorum eò advenisset.

Ex his autem palam fit delendum totum articulum XI. * * * qui extat inter archiepiscopos Patracenses Græcos, *tom. 2.* hujus operis, *col. 181.* C. ubi supponitur metropolitam Patrarum, de quo agit Phranza, *lib. 2. capp. 6. 7. & 8.* hominem *Græcum* fuisse, & ab illo nomen ejus omitti. Hunc enim Phranza appellat *Pandulphum Malatestam, cap. 8.* & tota sua narratione hominem fuisse Latinum indicat, qui pro Latinis adversus Græcos staret.

XXI. SIMON.

Ughellus, *tom. 5. Ital. sac. col. 360. n. 22.* A. *vet. edit.* scribit *Simonem de Montana,* qui ecclesiam Justinopolitanam sub Aquileiensi Patriarcha suscepit regendam anno 1475. fuisse etiam *Patracensem archiepiscopum,* & Romæ obiisse anno 1482. mense Augusto.

XXII. BAPTISTA.

Ughellus, *tom. 4. Ital. sac. col. 437. vet. edit. num. 22.* D. hæc scribit de eo præsule: « *Fr. Baptista de Judicibus,* à Finali Liguriæ, Ord. Præd. vir longe doctissimus, ad hanc « ecclesiam (Albintimiliensem) assumptus est « à Paulo II. anno 1469. x. kal. Maii (id est « die 22. April.) quam administravit usque ad « annum 1483. die 6. April. Deinde translatus « est ad archiepiscopat. Amalphitanum; anno « vero 1484. *ad ecclesiam Patracensem.* Romæ « è vivis exemptus est, atque apud S. Mariam « supra Minervam tumulatus cum hoc epita- « phio: *Baptistæ ex Judicibus humanæ divinæque* « *doctrinæ professori, Pontifici Intemiliensi, post Pa-* « *tracensi, qui vixit annos 55. Julianus Cardinalis* «

» *S. Petri ad vincula familiari opt. & B. M.* A
» Reliquit autem Baptista sui ingenii egregia
» monumenta, hoc est, super Evangelia com-
» mentaria, aliaque opera doctis omnibus
probatissima.» Hucusque Ughellus qui addit, *tom. 7. col. 331. num. 29.* B. ipsum ex dimissione Joannis translatum fuisse ad Amalphitanam ecclesiam die 3. April. 1483. & per aliquot menses Amalphitani archiepiscopi titulum tenuisse, eoque dimisso, ad primam rediisse sponsam, deinde factum archiepiscopum Patracensem, & in ea dignitate Romæ obiisse. *Ex Actis Consistorialibus.*

II.

ECCLESIA AMYCLARUM.

AMYCLÆ quæ & *Taygeta*, urbs Græciæ in Peloponneso & in Laconia provincia, Pausaniæ olim *Lemnæ* dicta, prope Eurotam fluvium, nunc *Vordonia*. [Sedes fuit episcopalis sub metropoli Veterum Patrarum loco sexto, in notitia Philippi Cyprii Franequeræ edita anno 1679. *pag. 32. num. 31.* VI. *Amyclei.* Græcè autem, *pag. 26.* ϛʹ ὁ Ἀμυκλεύς. At hodie] subest archiepiscopo Spartano sive Lacedæmoniensi: extat ad montis Taygeti radices, & distat 5. circiter milliar. à Sparta in ortum, ac 22. à Laconico sinu in Boream; ex ea ortos referunt Castorem & Pollucem. Hæc Baudrand, *to. 1. geogr. p. 54. col. 2.* Stephanus Byzantius *de urbibus & populis*, ait hanc urbem unam fuisse ex centum quas regio Laconica habuisse traditur, & ab Amycla Lacedæmonis filio esse conditam. Hujus ecclesiæ sedem conscenderunt aliquot ritus Latini præsules.

EPISCOPI AMYCLARUM.

I. IMBERTUS *electus*.
II. GILIBERTUS.

INNOCENTIUS III. epistola 29. lib. XIII. *to. 2. edit. Baluz. p. 422. Oddoni Patracensi, & Terrico, & W. de Mirabello canonicis Thebanis*, data Later. VIII. kal. April. anno XIII. (id est die 25. Mart. anno 1210.) hæc nos docet de duobus istis episcopis: « Dilecti filii
» canonici Amyclenses gravem nobis expo-
» suere querelam, quod venerabilis frater noster
» archiepiscopus Patracensis (A. de quo supra
» *col. 1025.* C.) *Gilibertum* quondam abbatem
» de Flaviniaco, propter suos enormes excessus
B apud sedem apostolicam condemnatum, in «
episcopum Amyclensem, *Imberto* ejusdem «
loci *electo* vivente, post inhibitionem cano- «
nicorum ipsorum, illicite consecrare præ- «
sumpsit. Quocirca, &c.» Probabile est autem *Imbertum* episcopatu potitum esse, *Giliberto* repudiato, huncque præsulem esse illum Amyclensem, ad quem idem Pontifex scripsit epistolas 174. ejusdem lib. XIII. præfato anno 1210. 61. lib. XV. anno 1212. & 98. lib. XVI. anno 1213. de variis negotiis, quæ hîc recensere longius foret. Nihil aliud nobis de episcopis Amyclarum compertum est.

III.

ECCLESIA METHONENSIS.

METHONE, ex Michaele Antonio Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 652. col. 1.* urbs est Peloponnesi in ora meridionali Messeniæ, quæ nunc *Modon* dicitur, Sophiano teste, *Mutune* Turcis juxta Leunclavium, etiamnum locus celebris & emporium in provincia *Belvedere*. Arce gaudet munitissima, portuque amplissimo ac tuto, sub dominio Turcarum à temporibus Bajacethi II. 15. milliaribus distat à Corone in occasum hybernum, 120. à Nauplia, 72. à Tænario promontorio in occasum, & 120. ab urbe Patris in meridiem: sedes est episcopalis sub archiepiscopo Patracensi, & aliquot habuit ritus Latini præsules.

EPISCOPI METHONENSES.

I. JO.

ANno 1210. sedebat episcopus quidam *Motonensis* sive (Methonensis) cui & quibusdam aliis episcopis inscribuntur Innocentii III. epistolæ 24. & 174. lib. XIII. anno 1210. *tom. 2. edit. Baluz.* Dum autem episcopus ille de licentia Innocentii devotionis ergo, peregrinaretur Compostellam ad S. Jacobi C Apostoli visitandas reliquias, nonnulli diœcesum Mothonensis, Coronensis, & Amyclensis, possessiones ejusdem Mothonensis ecclesiæ occuparunt, quas idem Pontifex restituendas præscribit epistola 44. lib XV. *Atheniensi & Thebano archiepiscopis, & decano de Thebis*, data v. idus (id est die 11.) Maii anno XV. Christi 1212. Eadem die ipsi *episcopo Mothoniensi* mandavit ut canonici qui non

residerent in ipsius ecclesia, substractione suorum beneficiorum mulctarentur. Eodem etiam anno 1212. Innocentius epistola 55. *Jo. episcopo Mothoniensi, ejusque successoribus canonice substituendis in perpetuum,* data XIII. kal. Maii (id est die 19. April.) ecclesiam Mothoniensem ejusque bona sub sedis apostolicæ protectionem recepit. Ex qua ultima epistola discimus nomen hujus Mothonensis præsulis incepisse à litteris *Jo.* ac probabiliter fuisse *Joannem.*

II. Leonardus.

Ughellus, *to. 1. Ital. sac. vet. edit. col. 552. num. 18.* C. D. hæc scribit: « *Leonardus Patrassus,* Bonifacii VIII. patruus, episcopus Alatrinus, mox Aversanus, translatus ab eodem ad Capuanam ecclesiam VIII. kal. Aug. (id est die 25. Jul.) anno 1300. pauloque post factus episcopus Card. Albanensis, &c. Idem fuit *episcopus Motonensis.* Iterum ecclesiam Aversanam accepit in commendam anno 7. Bonifacii VIII. » Obiit Lucæ in Etruria, ex Ptolemæo Lucensi, anno 1311.

III. Ægidius.

De *Ægidio* Ferrariensi hæc scribit Ughellus, *to. 5. Ital. sac. vet. edit. col. 1214. num. 48.* D. « *Ægidius* Ferrariensis, Ord. Præd. insignis alumnus, ad sedem Gradensem assumptus est à Bonifacio VIII. anno 1295. XIV. kal. Jun. (id est die 19. Maii.) Is anno 1308. à Clemente V. una cum fratribus Lapo Ordinis Præd. & Attanasio Ord. Min. legatus missus est ad Regem Rassiæ Urosium, de quo legendus Odoricus Raynaldus, *tom. XV.* (ad annum 1308. num. 26.) translatus deinde est ab (eodem) Clemente ad Alexandrinum Patriarchatum anno 1310. ut *in Reg. Vatic.* habetur. » Addit Fontana *in Theat. Domin. pag. 241. tit. 404. num. 1.* in antiquis mss. archivi Ord. Præd. legi: *Ægidius Ord. Præd. creatur Patriarcha Gradensis anno 1. Bonifacii VIII. Fuit iste postea Patriarcha Alexandrinus, & commendatarius ecclesiæ Mothonensis.*

IV. Angelus I.

Idem Ughellus, *ibid. n. 49.* D. ait: « *Angelus episcopus Motonen.* successit Ægidio (in sede Gradensi) anno 1310. idibus (id est die 15.) Octobris, brevique Pontifex fuit, decessitque anno 1313. » Conjiciunt aliqui eum fuisse *Angelum de Leuti,* Ord. Præd. Ut ut sit, probabiliter is fuit, quem cum aliis pluribus præsulibus Clemens V. litteris suis encyclicis, datis Pictavis II. idus (id est die 12.) Aug. anno III. Christi 1307. ad synodum generalem Viennensem vocavit. *In eodem modo archiepiscopo Patracensi & episcopis, &c. mandamus, quatenus vos fratres, archiepiscope, ac Motonensis & Coronensis episcopi,* &c. *tom. XI. conc. Labb. part. 2. col. 1547.* E.

V. Thomas.

Ughellus, *to. 5. Ital. sac. col. 1354. n. 45.* B. *veteris editionis,* scribit *Thomam Falerium,* Venetum, paulo antea *Metonensem episcopum,* ad ecclesiam Venetiarum translatum esse anno 1390. die 30. Novembris. *Ex lib. obligat. Prælat.* & obiisse anno 1392.

VI. Ludovicus I.

VII. Antonius I.

VIII. Laurentius.

IX. Paulus.

X. Franciscus.

XI. Jacobus.

XII. Martinus.

XIII. Gabriel.

XIV. Marcus.

XV. Angelus II.

Seriem Methonensium præsulum Latini ritus ab anno 1391. ad annum 1459. nobis suppeditat Leo Allatius *in Exercit. part. 1.* adversus Robertum Creygtonum Anglum, Romæ 1665. *Exercit. IX. pag. 157.*

« Electi sunt, inquit, Methonenses episcopi Latini à summis Pontificibus: »

« *Ludovicus Maurocenus,* Venetus, episcopus Justinopolitanus, transfertur ad *Methonensem* episcopatum anno 1391. XI. kal. Decemb. » (id est die 21. Novemb.) Ejus meminit Ughellus, *tom. 5. Ital. sac. col. 358. num. 14.* D. *vet. edit.*

« *Antonius* eligitur anno 1405. » De eo mentionem facit Raynaldus, *tom. 17.* ad annum 1407. *nn. 3. 6. 13. & 23.*

« Per obitum Antonii eligitur *Fr. Laurentius,* Venetus, Ord. Præd. anno 1410. idib. Jun. » De eo Laurentio hæc scribit Fontana *Theat. Dom. pag. 241. tit. 404.* « *Laurentius Venerius,* Venetus, à Joanne XXIII. idibus (id est die 15.) Julii anno 1411. creatur *episcopus Motonensis,* qui plures annos *ibid.* vixit, arguendo, obsecrando, increpando in omni patientia & doctrina. *Ex lib. Provis. Prælat.* » Ex quibus patet de anno & mense promotionis hujus Laurentii differre ab invicem Allatium & Fontanam.

Paulum memorat Ughellus, *tom. 5. Ital. sac. vet. edit. col. 1422. n. 23.* A. his verbis: « *Paulus Joannis,* ecclesiæ Castellanæ archidiaconus, eligitur Clugiensis episcopus à Bonifacio IX. anno 1401. V. kal. Mart.

» (id est die 25. Februarii.) Hujus mentio » habetur in monumentis cœnobii S. Thomæ » de Torcello Ord. Cisterciensis anno 1406. » (die) 26. Febr. Translatus deinde fuit ad » *Metonensem* ecclesiam anno 1410. die 24. Januar. *Ex lib. oblig.*» Hic *Paulus* omittitur in serie Allatii, & procul dubio translatus fuit ad sedem *Metonensem* à Gregorio XII. qui post Innocentium VII. Bonifacii IX. successorem, Pontifex in ea obedientia electus fuerat. Unde etiam Joannes XXIII. Alexandri V. eo anno 1410. die 3. Maii defuncti successor, post obitum Antonii, nulla ratione habita translationis hujus Pauli, præfatum Laurentium Venerium renuntiavit Metonensem præsulem eodem anno 1410. die 13. Jun. juxta Allatium, vel juxta Fontanam anno solum sequenti 1411. die 15. Julii. Prosequitur Allatius.

« *Franciscus de Franciscis* eligitur anno 1415. idibus (id est die 13.) Junii.»

Idem Ughellus, *tom. 1. col. 1122. n. 30.* D. *Jacobum* Fulginatem, Ordinis Præd. ex ecclesia Nucerina ad *Motonensem* translatum ait à Martino V. subindeque post annum 1417. quo Martinus sedem apostolicam conscendit die XI. Nov. Hunc etiam prætermisit Allatius, qui post Franciscum Motonensi ecclesiæ *Martinum* adscribit.

« *Martinus*, inquit, eligitur anno 1428. (die) 13. Junii.»

« Post Martinum *Gabriel de Gabriellis*, no- » bilis Venetus, anno 1433. (die) 10. Julii, » qui postea anno 1448. XIII. kal. Junii (id est » die 20. Maii) transfertur ad episcopatum Jus- » tinopolitanum. Sedit in Methonensi usque » ad (præfatum) annum 1448. cui successit » *Marcus* eodem anno (die) 11. Decem- » bris.... Marco successit *Angelus* anno 1459. (die) 10. Decembris.» Hæc, inquam, Leo Allatius.

XVI. LUDOVICUS II.

Ludovicus Longus, Venetus, Ord. Præd. Angelo probabiliter suffectus est in sede Methonensi, à Paulo II. renuntiatus anno 1466. die 4. Novembris, quo in munere annos 9. pastor egregius vixit, quievitque in pace anno 1475. Ita Fontana *in Theat. Dom. pag. 241. tit. 404. num. 3.*

XVII. OREWIN.

Fr. Orewin ejusdem Ordinis Præd. ad ecclesiam Methonensem evectus est à Sixto IV. anno 1476. die 26. Aprilis. Diploma refert Pontificium doctiss. P. Antonin. Bremond, *tom. 3. Bullarum Ordinis Prædic. pag. 637.* Hunc censet idem R. P. Bremond, *ibid.* esse episcopum illum *Montonensem*, quem, post Taegium & Mich. Pio, Cavalerius, tacito ejus nomine, ait receptum ad gratias Ordinis sui in capitulo generali anno 1508. Verum alius non fuit anonymus iste ab *Antonio II.* modo recensendo.

XVIII. ANDREAS.

XIX. ANTONIUS II.

Andrea Falconis, episcopo Methonensi mortuo, *Fr. Antonius de Avila*, Ord. Præd. Cyprius, an. 1506. die 9. Martii renuntiatus est à Julio II. episcopus Methonensis, cui etiam concessit ut pontificalia munia obiret in ecclesia Nicosiensi in insula Cypro, de licentia hujus archiepiscopi. Id constat ex diplomatibus quæ profert præfatus R. P. Bremond, *tom. 4. Bullar. pp. 279. & 280.* Data sunt anno 1505. stylo Bullarum hujus temporis, id est, 1506 ante diem 25. Martii.

Tunc autem ecclesiam Methonensem Corinthiensi metropolitano fuisse subditam liquet ex alio diplomate, eodem die dato, in quo legitur: *Quodque per hoc venerabili fratri nostro archiepiscopo Corinthiensi, cui præfata ecclesia* (Mothonen.) *metropolitico jure subesse dignoscitur, nullum in posterum præjudicium generetur*, &c.

IV. ECCLESIA CORONENSIS.

CORONE, urbs Peloponnesi in Messenia Straboni & Plinio, olim colonia Thebanorum in ora sinus Messeniaci, *Coron* dicta à recentioribus in provincia Belvedere, & prius *Pedasum*, sita est sub Thematia monte cum portu capaci & tuto, inter Methonem, à qua distat 12. milliar. ad ortum æstivum, & Messenem ad ortum æstivum. Sedes fuit episcopalis sub archiepiscopo Patracensi, sed nunc est metropolis. Ita Mich. Antonius Baudrand *in Lexico geogr. tom. 1. pag. 301. col. 2.* Hujus urbis meminit Stephanus Byzantius. *Secunda* (Coroneæ nominis) *urbs Peloponnesi inter Sicyonem & Corinthum.* Ad quem locum observat Thomas de Pinedo, *pag. 379. nota 74.* hanc Coroneam dici *Messeniacam* à Strabone, *lib. 9.* (p. 411 D. edit. Casaub.) ut eam à Coronea *Bœotica* secerneret: & quamvis hæc secunda Coronea Peloponneso assignetur à Stephano, & Messeniæ à Strabone, esse nihilominus unam & eamdem urbem; quia auctores Peloponnesum & Messeniam, quas Achaia

comprehendebat, sæpius confundunt. Hanc urbem, quam Venetis eripuit Bajazeth II. anno 1500. & Turcis Carolus V. Imperator an. 1532. qui eam illis dimisit anno 1534. recuperarunt Veneti anno 1685. Ex nunciis publ. per eum annum Gallicè conscriptis, *pp. 569. & 580.* ECCLESIA CORONENSIS.

EPISCOPI CORONENSES.

I. * * *

ANno 1210. *electo Coronensi episcopo* duas epistolas scripsit Innocentius III. scilicet 23. & 24. lib. XIII. datas Laterani XI. kal. April. (id est die 22. Mart.) anno XIII. *tom. 2. edit. Baluz. pp. 420. col. 2. & 421. col. 1.* Posterioris titulus est: *Patracensi archiepiscopo & episcopo Motonensi, & Coronensi electo.*

II. * * *

Urbanus IV. pro erigendo Balduini II. imperiali solio, & juvandis reliquis principibus Latinis in Oriente adhuc dominantibus, episcopum *Coronensem*, cæterosque earum regionum præsules scriptis litteris graviter hortatus est anno 1263. ut ad commune arcendum periculum, communes opes impenderent, Willelmoque Villarduino Achaiæ principi bello à Mich. Palæologo lacessito, ad contrahendas copias, auxilium ferrent. Hæc narrat Raynald. ad eum annum, *n. 21.* Anno sequenti 1264. *Coronensi*, qui probabiliter idem erat, & Argolicensi episcopis provinciam demandavit Urbanus contrahendi exercitus cruce signatorum, pro recuperando imperio Constantinopolitano. Idem Raynald. ad hunc annum, *num. 57.*

III. HAYMO.

Waddingus, *to. 2.* ad annum 1278. *n. 33.* refert Nicolaum III. epistola *Transmissa nobis*, data eo anno die 18. Aug. mandasse episcopo Olonensi, Priori Præd. & Guardiano Minor. de Clarentia ejusdem diœcesis Olonensis, ut *Haymonem* episcopum Lacedæmoniæ in Peloponneso à Græcis occupatæ, ad ecclesiam *Coronensem*, etiam in Peloponneso & Messaniæ tractu sitam, à capitularibus postulatum in eadem auctoritate apostolica admitti, & à prioris ecclesiæ vinculo absolvi curarent.

IV. * * *

Inter episcopos quos Clemens V. per litteras datas Pictavii die 12. Aug. anno 1307. ad concilium Viennense vocavit, extat *Coronensis*: legitur enim, *tom. XI. conc. Labb. part. 2. col. 1547.* E. « In eodem modo archi- » episcopo Patracensi & episcopis, &c. man- » damus, quatenus vos fratres, archiepiscope, ac Motonensis & *Coronensis* episcopi, &c. »

V. FATIUS.

Fatius sive *Bonifacius*, cognomento *Donoraticus* ex familia sua nobilissima in Tuscia, Ord. Præd. primum episcopus Sagonensis sub Pisana metropoli creatus est à Bonifacio VIII. anno 1297. deinde ad Chironensem ecclesiam in insula Cretensi transiit anno 1306. denique *Coronensem* administravit circa annum 1320. simulque commendatam habuit ecclesiam S. Petri ad vincula Pisanam. Vide supra de eo inter episcopos Chironenses, *col. 915.* C.

VI. ALBERTINUS.

Franciscus electus.

VII. ALVARUS.

Sede Coronensi vacante per obitum *Albertini*, ad illam promovit Joannes XXII. anno 1332. die 16. Jun. *Alvarum Pelagium*, Minoritam celeberrimum, Hispanum, Romanæ ecclesiæ pœnitentiarium, qui præfati Joannis Papæ partes adversus Petrum Corbarium Antipapam strenue tutatus erat, librique *Planctus ecclesiæ* extitit auctor.

Elegerant quidem canonici Coronienses *Franciscum de Luca*, Patracensem canonicum; sed hanc electionem ratam non habuit Pontifex, ac pro illo Alvarum renuntiavit. Is vero anno sequenti 1333. transiit ad ecclesiam Sylvensem in Algarbiis Lusitanorum. Alvari meminere Raynaldus & Waddingus ad annum 1332. prior, *num. 30.* posterior, *tom. 3. num. 7. pag. 392.* qui etiam *in Reg. Pontif. pp. 222. & 223.* diploma Joannis profert, eumque subdit in eumdem modum scripsisse archiepiscopo Patracensi (utique metropolitano) & Joanni principi Achaiæ.

VIII. ISRAEL.

Alvaro probabiliter successit in sede Coronensi anno 1333. *Fr. Israel* Ordinis Præd. quem post Michaelem Pio, *part. 2. lib. 3. col. 180.* Cavalerius, *tom. 1. p. 131. n. 148.* huic ecclesiæ præfuisse asserit: aiunt quidem id contigisse circa annum 1347. verum quia anno 1346. Joannes qui sequitur, jam eum exceperat, dicendum omnino Israelem sedisse intra annos 1333. & 1346. Is subinde episcopus ille *Coronensis* fuit, cui ut & Olenensi injunxit Benedictus XII. anno 1337. die 16. Septembris, teste Raynaldo ad eum annum, *num. 34.* ut, objecta censurarum religione, Bertrandum è Baucio Achaiæ præfectum, qui urbem Patracensem obsidebat, à cœptis deterrerent, & ad oppida, si quæ Patracensi ecclesiæ eripuisset, restituenda compellerent.

ECCLESIA CORONENSIS.

IX. JOANNES I. *electus.*

X. PHILIPPUS.

XI. JOANNES II.

Pro tuendæ in Armenia fidei studio Clemens VI. Antonium, Minoritam, episcopum Cajetanum, & *Joannem electum Coroniensem* in eas regiones legavit anno 1346. Litteras ejus, datas Aven. die 30. Novemb. referunt Raynaldus & Waddingus; ille, *num. 67.* iste, *tom. 3. num. 2. pp. 533. & 534.* Ad Pisanam ecclesiam translatus est Joannes anno 1349. B die 24. Jun. ex Ughello, *tom. 3. Ital. sac. col. 545. n. 58.* B. C. *vet. edit.* Obiit tandem Pisis anno 1363.

Idem Ughellus, *tom. 9. col. 79. num. 24.* ait vacanti ecclesiæ Coronensi per modo dictam Joannis translationem præfectum esse à Clemente VI. *Philippum de Lanzano,* canonicum Rheginensem, anno 1348. die 10. Jul. (legendum ut supra:) ei autem postea translato ad ecclesiam Hydruntinam in regno Neapolitano substitutum ab eodem Pontifice anno 1351. die 20. Maii, *Fr. Joannem Raolecum,* Minoritam. Ita etiam Wadding. *to. 4.* ad eum annum, *num. 42. pag. 22.* & *in Reg. Pont. pp. 7. & 8.*

XII. LUDOVICUS.

XIII. PETRUS I.

Daniel à V. M. *to. 2. Spec. Carmel. p. 218. num. 776.* exhibet diploma, quo Innocentius VI. promovit *B. Petrum Thomæ* sive *Thomasium,* Carmelitam, episcopum Pactensem, ad ecclesiam Coronensem, translato *Ludovico* ex ea sede ad Aquileiensem an. 1359. die 10. D Maii. De Petro jam egimus, tum inter Patriarchas Constantinopolit. *col. 820.* E. tum inter Cretenses archiepiscopos, *col. 910.* B. C.

Ludovicum autem tradit Ughellus, *to. 5. col. 120. num. 73.* B. C. *veteris edit.* cognominatum fuisse *Turrianum,* Mediolanensem patria, & ex episcopo Coronensi ad sedem Aquileiensem migrasse anno 1358. VI. idus (id est die 10. Mart.) *Ex Reg. Vatic. epist. 18. fol. 28.* Anno VII. (ex quo anno VII. colligitur hunc fuisse 1359. fortassis quoque legendum *Maii,* ut in diplomate quod profert Daniel à Virgine Maria, non *Martii.*) Obiit anno 1364. ante mensem Septemb.

XIV. PAULUS.

XV. PETRUS II.

Ughellus modo laudatus scribit, *col. 1350. num. 41.* C. D. *Paulum Foscharum,* nobilem Venetum, ex ecclesia Coronensi translatum fuisse ad Castellanam Venetiarum an. 1367. die 5. April. eique in episcopatu Coronensi A successisse *Petrum Cornarum* seu *Cornelium,* Venetum, Ordinis Minor. illo ipso anno die 14. Aprilis.

Duorum istorum episcoporum jam meminimus inter episcopos Coronenses sub Atheniensi metropoli, *col. 859.* A. ubi & dubium nostrum aperuimus, cuinam ecclesiæ Coronensi assignandi essent, eo quod ex modo loquendi Waddingi utraque ea ecclesia inferri possit.

XVI. BARTHOLOMÆUS I.

Bartholomæus Dominici de Senis, Ordinis Præd. Coronensis episcopus renuntiatus est circa annum 1413. Obiit Arimini an. 1417. die 3. Jul. Ejus meminere Fontana *Theat. Domin. pp. 179. & 180. tit. 203.* & R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. pag. 530.*

XVII. FRANCISCUS.

XVIII. MATTHÆUS.

De his duobus Coronensis ecclesiæ episcopis *Francisco* & *Matthæo* idem ferendum videtur judicium, ac de Paulo & Petro II. supra memoratis. Certum quidem ex diplo- C mate Eugenii IV. *Attentæ considerationis,* dato anno 1435. die 22. Septembris, quod refert Waddingus, *tom. 5.* ad eum annum, *n. 16. p. 272. Francisco* episcopo Coronensi mortuo suffectum esse illo anno in ea sede *Matthæum de Sirinno,* Minoritam, hujus Pontificis pœnitentiarium; at cuinam Coronensi præfuerint dubium. Waddingus designat *Coronensem in Peloponneso sub archiepiscopo Atheniensi:* verum ejus pace dixerim Coroneam urbem, quæ extat in Peloponneso, metropoli Patracensi subjacere, non Atheniensi; eam autem quæ Atheniensi paret, esse in Bœotia, non in Peloponneso. Vide supra *col. 859.* B. C.

XIX. CRISTOPHORUS.

Christophorus iste sedebat Coronensis episcopus an. 1437. quo missus est ad Joannem Palæologum Græcorum Imperatorem, ut ipsum ad concilium Florentinum invitaret. Diploma Eugenii IV. datum eo anno die 8. Jul. transcripsit Raynaldus, *n. XI.* Legendi tum Labbeus, *tom. XIII. conc. coll. 845.* B. C. E *850.* E. & *1160.* C. ubi hæc extat ejus subscriptio. *Ego Christophorus episcopus Coronensis subscripsi,* tum Raynaldus ad annum 1437. *num. 12.* & ad annum 1443. *num. 16.*

XX. BARTHOLOMÆUS II.

De eo *Bartholomæo* Ord. Præd. jam supra dictum est inter episcopos Argolicenses, *col. 900.* C. D. Hîc brevi repetere satis erit eum primò Argolicensi ecclesiæ fuisse præfectum anno 1434. die 16. April. ab Eugenio IV. deinde

ECCLESIA CORONENSIS.

deinde translatum ab eodem Pontifice ad sedem Cortonensem anno 1440. die 14. Januar. demum anno 1445. vel etiam antea, in Coronensem præsulem datum; ea autem sede dimissa anno 1457. obiisse Florentiæ in conventu S. Mariæ Novellæ ejusdem Ordinis anno 1466. die 21. Jun.

XXI. * * *

Raynaldus, *to. 19.* ad annum 1459. *n. 42.* mentionem facit de quodam *episcopo Coronensi,* qui eo anno die 1. Jun. in urbe Mantua coram Pio II. & toto congressu, de Pontificis suscepto consilio, conventus causa, & tyrannidis Turcicæ atterendæ necessitate, fuse disseruit.

XXII. Vincentius.

Anno 1507. *Vincentius* quidam episcopus Segni in Campania Romana, translatus est à Julio II. die 4. Aug. ad ecclesiam Coronensem, eique subrogatus in Segniensi Fr. Ludovicus de Viterbio, Ordinis Prædicat. Diploma pontificium extat, *tom. 4. Bullar.* R. P. Bremond, *pag. 284.*

XXIII. Aloysius *sive* Ludovicus II.

Ughellus, *tom. 1. Ital. sac. col. 828. n. 51.* A. *vet. edit.* scribit *Aloysium de Apera,* Panormitanum, antea Coronensem episcopum, ad ecclesiam Humanatensem translatum esse à Julio II. anno 1509. die 7. Septembris; Laterano concilio interfuisse anno 1512, demum obiisse anno 1520.

XXIV. * * *

Angelus Calepius, Cyprius, Ord. Præd. de quo egimus inter episcopos Santerinenses, *col. 1010.* A. refert *in tractatu de expugnatione Nicosiæ à Turcis anno 1570.* qui extat Gallicè ad calcem historiæ generalis regni Cypri Stephani Lusiniani, *edit. Paris. 1604.* à *fol. 237.* verso, ad *272.* refert, inquam, *fol. 271.* tunc interfectum esse cum aliis multis de clero *reverendissimum episcopum Coronensem,* suffraganeum Nicosiæ.

V.

ECCLESIA OLENI.

Olenus sive *Olonus,* urbs Achaïæ in Peloponneso Straboni & Ptolemæo, quæ *Olenum* Plinio, & ab *Oleno* Vulcani filio condita dicitur, nunc, teste Nigro & aliis, nuncupatur *Caminitza,* estque oppidulum tenue ad Pirum fluvium (quem *Melas* Strabo appellat) vix tribus milliar. distans ab ora maris Ionii medium inter Patras, cui ut metropoli subest, & Araxum promontorium. Hæc Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 49. col. 2.*

EPISCOPI OLENI.

I. Guillelmus.

Michaele Palæologo Græcorum Imperatore, post recuperatam anno 1261. Constantinopolim, novam expeditionem parante adversus Latinos principes in Achaïa morantes, ut eos inde dejiceret, Urbanus IV. *episcopo Olenensi,* aliisque præsulibus & abbatibus illarum regionum litteras scripsit anno 1263. ut ad commune arcendum periculum Willelmo Villarduino Achaïæ principi auxilia pecuniarum præberent. Ita Raynaldus ad hunc annum, *num. 21.* in fine.

Is erat *Guillelmus de Pontoise,* Ordinis Cluniacensis, Caritatis ad Ligerim Prior, inde abbas Cluniaci, qui, ut fertur in chronico hujus archimonasterii jussu abbatis Jacobi de Ambasia conscripto, *regere cœpit anno 1244. rexit* (autem) *annis fere 14. & in episcopatum Olenensem assumptus est:* adeoque anno 1258. In catalogo tamen abbatum Cluniacensium dicitur creatus episcopus *Olenensis* an. 1250. his verbis: *Anno 1244. Hugo abbas in Lingonensem episcopum assumptus est, & Guillelmus Prior de Caritate electus est. Anno 1250. D. Guillelmus resignavit, & in episcopum Olivensem* (Olenensem) *assumptus est.* In præfato chronico additur: *Is obiit XV. kal. Jan.* (id est die 18. Decembris) *1263. Jacet apud S. Martinum Parisius.* Ita doctissimus Dionys. Sammarthanus, *tom. 2. Galliæ Christ. edit. Paris. 1720. col. 918.* A. ubi etiam observat *Guillelmum* hunc cum alio *Guillelmo* episcopo Aginnensi perperam confundi à clarissimis Sammarthanis *in sua Gallia Christ.* abbatem vero Cluniaci non fuisse episcopum Aginnensem, sed *Olenensem.*

II. * * *

Anno 1278. die 18. Aug. Nicolaus III. scripsit cuidam *episcopo Olonensi* (Olenensi) ut unà cum Priore Præd. & Guardiano Min. de Clarentia, ejusdem diœcesis Olonensis, Haymonem episcopum Lacedæmoniæ in Peloponneso à Græcis occupatæ, ad ecclesiam Coronensem, etiam in Peloponneso & Messaniæ tractu sitam, à capitularibus postulatum, auctoritate apostolica admitti, & à prioris ecclesiæ vinculo absolvi curaret. Ita refert Waddingus, *to. 2.* ad hunc annum, *n. 33. p. 453.*

ECCLESIA OLENI.

III. * * *

Inter cæteros præsules, ad quos Clemens V. litteras direxit, datas Viennæ VI. Nonas (sive die 2.) Maii anno 1311. de extinctione Templariorum, *Olenensis* commemoratur, *tom. XI. conc. Labb. part. 2. col. 1562.* D. « In eodem modo Patriarchæ Constantino- » litano, & archiepiscopo Patracensi, ac *episcopo Olenensi.* »

IV. Nicolaus.

V. Joannes.

Ughellus, *tom. 8. Ital. sac. vet. edit. n. 14. col. 272.* D. scribit quemdam *Nicolaum* episcopum *Olonensem* ad sedem Abellinensem sub Benevento metropoli fuisse translatum die 17. Jun. anno 1334. successorem vero habuisse in ecclesia *Olonensi Joannem* Ordinis Cisterciensis monachum, eodem anno die 18. Aug. *ex Reg. Vatic.* & Nicolaum obiisse anno 1351.

Joannes iste, vel fortassis ejus successor, ille fuit *Olonensis episcopus,* cui refert Raynaldus ad annum 1337. *num. 34.* injunctam provinciam à Benedicto XII. eo anno, ut, objecta censurarum religione, Bertrandum è Baucio solvere obsidionem ab urbe Patracensi cogeret.

VI. Petrus.

VII. Antonius.

Fontana *in Theat. Dom. tit. 433. p. 251.* refert ex mss. quibusdam Bzovii, *Petrum Nicolai,* Ordinis Præd. renuntiatum esse episcopum Olenensem à Bonifacio IX. x. kal. Febr. (id est die 23. Jan.) anno 1391.

Verum, vel non multo post suam promotionem obiit iste Petrus, vel ad aliam ecclesiam translatus est, vel Olenensem dimisit: nam eo ipso anno 1391. *Antonius de Macerata,* Eremita Augustinianus, huic ecclesiæ præfectus fuit ab eodem Bonifacio III. idus (id est die XI.) Augusti. *ex Regesto Vaticano,* teste Thoma de Herrera *Alphab. Augustinian. tom. 1. pag. 39. col. 1.*

VIII. Theodorus.

Anno 1421. *Theodorus Chrysonergi,* Constantinopolitanus, ejusdem Ordinis Prædic. sedebat episcopus Olenensis, quippe qui eo anno constitutus fuit à Fr. Joanne de Chorono, Ordinis quoque Præd. suus procurator specialis, ut per ejus manus dimitteret ecclesiam Ariensem in Creta insula, ad quam renuntiatus fuerat. Id constat ex diplomate *Romani Pontificis, &c.* Martini V. dato Tibure idib. (sive die 13.) Aug. eodem an. 1421. apud R. P. Bremond, *to. 2. Bullar. pag. 599.* Memoravimus supra Joannem de Chorono, inter episcopos Arienses, *col. 933.* A.

IX. Raymundus.

Fr. Raymundus Lizoli, Mediolanensis, Ord. Præd. episcopus Olenensis renuntiatus est ab Innocentio XII. anno 1696. ex Caval. *tom. 1. Galler. Dom. pag. 692. num. 229.* & ex Dominico Ponsi in vita R. P. Antonini Cloche magistri generalis ejusdem Ordinis, *cap. 8. p. 212. num. 25.* Hujus quoque meminit R. P. Jacobus Echard. *tom. 2. scriptor. p. 31. indicis episcoporum,* & creatum asserit episcopum Aulonensem (dicendum Olenensem) anno 1697. mense Januar. Vicarius apostolicus fuit Raymundus iste in missionibus Sinensibus, uti liquet ex Fr. Francisco Gonzalez à S. Petro ejusdem Præd. Ordinis in narratione eorum quæ gesta sunt in iis missionibus. Ita R. P. Bremond, *to. 6. Bull.* ad annum 1696. *pag. 435.*

De ecclesia *Christianopolitana,* quam sub *Patris Veteribus* recenset abbas de Commanville *in sua serie episcopatuum totius orbis Gallicè scripta, edit. Rotomag. 1700. p. 209.* quæque nunc est metropolis ad honorem, jam supra disseruimus, *coll. 905. 906.* sub metropoli Corinthiensi, cujus antea suffraganeam fuisse scribit Baudrand, *tom. 1. geogr.* ubi de Christianopoli & Megalopoli.

VI. ECCLESIA ANDREVILLÆ.

De ecclesia Andrevillensi Innocentius III. mentionem facit in epistola 25. lib. XIII. quæ est *thesaurario Thebano, & R. Atheniensi & T. Thebano canonicis* data IX. kalend. April. anno XIII. (id est die 24. Mart. anno 1210.) « Preces, inquit, dilecti filii nobilis viri » Gaufridi principis Achaiæ recepimus, supplicantis ut archidiaconatum vacantem in An- » drevillensi ecclesia dilecto filio magistro Joanni capellano suo.... concedere dignaremur, &c. » Huic præfuere nonnulli præsules ritus Latini sub Patracensi Metropolitano.

ECCLESIA ANDREVILLÆ.

EPISCOPI ANDREVILLÆ.

I. JOANNES.

WADDINGUS, *tom. 3.* ad annum 1342. *num. 4. pag. 480.* narrat à *Joanne Tolono*, Minorita, genere Catalano, episcopo Andravillæ (Andrevillæ) Peloponnesiacæ civitatis, coronatum fuisse hoc anno regio diademate Ludovicum Trinacriæ regem: citat vero Fazellum, *Decad. 2. lib. 9.* in principio.

II. THOMAS.

Andrevillensis ecclesiæ præsul renuntiatus est à Bonifacio IX. anno 1391. VII. kal. A Febr. (id est die 26. Jan.) *Thomas Renda* de Trepano, Ord. Præd. Ita Fontana *in Theat. Domin. pag. 620. col. 2.* ex mss. quibusdam Bzovianis.

III. AUGUSTINUS.

Augustinum de Plumbino, Eremitam Augustinianum, constituit idem Papa Andrevillensem episcopum anno 1396. II. kalend. Aprilis (id est die 31. Martii.) *Ex Regesto Vatic.* teste Thoma Herrera, *tom. 1. Aphab. Augustiniani, pag. 39. col. 1.*

PROVINCIA PHILIPPORUM.

PHILIPPI, urbs Macedoniæ in Ædonum tractu & in Thraciæ confinio Plinio & Ptolemæo, in prærupto tumulo sita, dicta fuit olim *Datum* & *Crenides*, ut refert Appianus; postea in gratiam Cæsarum, dicta est colonia Julia Philippi, ad montis Pangæi radices: hodie *Philippo* nuncupatur, & urbs est archiepiscopalis, sed nunc à paucis inhabitata, sub dominio Turcarum. Vix 12. milliar. distat ab ora maris Ægæi in septentrionem, & 33. ab Amphipoli in ortum Neapolim (sive Christopolim) versus. Hîc campi Philippici, ubi Brutus & Cassius qui Julium Cæsarem interfecerant, ab Augusto victi fuere. Ita Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 104. col. 1.* Urbs Philipporum archiepiscopo Latini ritus subdita est statim atque Latino principi obtemperavit, eique assignavit ecclesias suffraganeas Innocentius III. quæ sequuntur, sed corruptis nominibus, scilicet in epistola 56. lib. XV. data die 22. Maii anni 1212. « Episcopatus quoque inferius annotandos ecclesiæ tuæ metropolitico » jure subjectos tibi tuisque successoribus nihilominus confirmamus, videlicet *Eleutheropolim, Castropolim, Polistrios, Vilikios* (&) *Morenos:* » quæ ecclesiæ fortassis sunt *Alectryopolis* sive *Alectoroso, Cæsaropolis, Polystilius, Belicia* & *Smolenorum*, de quibus fit mentio in notitia Græco-Latina sub Philippis ad calcem Codini *de Officiis, pag. 391.*

EPISCOPI PHILIPPENSES.

WILLELMUS.

WILLELMUS iste ille est, ad quem modo laudatam epistolam, scilicet 56. lib. XV. Innocentius III. scripsit, & de qua nos supra, *col. 986.* C. inter Nazorescenses episcopos sub Larissena metropoli sermonem habuimus: hunc enim præfatus Pontifex ex ea sede, pro qua hactenus electus tantum fuerat, ad Philippensem transtulit anno 1212. ac propriis manibus consecravit, pallioque insignivit, ut ipse in ea epistola testatur, *edit. Baluz. tom. 2. pag. 620. col. 2.* Huic præter illam 56. datæ sunt eodem anno 1212. epistolæ 50. 69. & 78. jam recitati libri XV. Probabile est autem illum fuisse antistitem eum *Philippensem*, quem anno 1217. princeps hujus loci per summam B impietatem sævitiamque interemit, ob cujus cædem Honorius III. eo anno Everardo Patriarchæ Constantinopolitano ac episcopis Philippensi metropoli suffraganeis, provinciam imposuit, ut anathemate ipsum percellerent, ejusque ditionem tandiu ecclesiastico interdicto mulctarent, donec is tantum scelus rite expiasset; si vero impœnitentem sese prodere pergeret, aliorum principum potentiam ad pertinaciam ejus infringendam implorarent, quos etiam ipse Pontifex datis litteris excitavit, ut Patriarchæ atque præsulibus modo recensitis in tali ulciscendo crimine suppetias ferrent. Ita Raynaldus ad annum 1217. *n. 17.* in fine. De archiepiscopis Philippensibus nihil aliud nobis compertum est.

ECCLESIA VALACENSIS.

II. ECCLESIA VALACENSIS.

INNOCENTIUS III. meminit cujusdam ecclesiæ *Valacensis* in epistola 192. lib. XIII. ut modo palam fiet: cæterum urbs hujus nominis aliunde nobis incomperta est.

EPISCOPI VALACENSES.

* * * *electus.*

EPistola 192. lib. XIII. epistolarum Innocentii III. *tom. 2. edit. Baluz. pag. 496. col 2.* data Later. XII. kal. Jan. anno XIII. (id est die 21. Decemb. anno 1210.) qua confirmantur resignationes ecclesiarum factæ per nobiles terræ Thessalonicensis, hunc titulum præ se fert: «Atheniensi, Neopatrensi, & A Larisseno archiepiscopis, & Davaliensi, Fer- « mopilensi, Avalonensi, Sydoniensi, Casto- « riensi, & Zaratoriensi episcopis, & Thebano, « Citrensi, Nazorescensi, & *Valacensi electis.* « Quum à nobis petitur quod justum est, &c.» Hinc patet eo anno exeunte aliquem fuisse electum in episcopum ecclesiæ Valacensis: at quodnam fuerit ejus nomen, quosve successores habuerit, ignoramus.

III. ECCLESIA CHRISTOPOLIS.

CHRISTOPOLIS, ex Mich. Anton. Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 268. col. 1.* urbs est Macedoniæ Gregorio Turonensi in Thraciæ confinio, episcopalis olim sub archiepiscopo Philippensi, nunc metropolis, quæ eadem putatur cum *Amphipoli,* de qua hæc idem habet, *pag. 53. col. 1.* «*Amphipolis,* urbs Macedoniæ Thucydidi, quæ postea *Christopolis* à » Græcis appellata (vulgo Christopolis) hodie *Emboli* Turcis, teste Leunclavio, aliis autem » *Chrisopoli,* seu & melius *Chisopoli,* urbs archiepiscopalis Macedoniæ versus Thraciam, in » Odomantice tractu ad Strymonem fluvium paulo supra ejus ostia (quibus) in mare Ægæum » (demergitur,) Serris proxima, & sinui Strymonico: dicta (autem) fuit Amphipolis, quod » illam Strymon (præfatus) circumfluit & ambit; est autem inter Philippos ad ortum, & » Apolloniam ad occasum ad 30. milliar. & 75. à Thessalonica in ortum, sub dominio Turcarum.» Et rursus, *tom. 2. pag. 15. col. 1.* ubi de Neapoli in Macedonia: «*Neapolis,* inquit, » urbs Macedoniæ Ptolemæo, quæ postea *Christopolis,* nunc *Christopoli,* Sophiano teste, antea » episcopalis sub archiepiscopo Philippensi, postea metropolis effecta, ad Strymonicum sinum » inter ostia Strymonis & Nessi fluviorum, forsan eadem est quæ Amphipolis, ut quidam credunt.» Thomas de Pinedo in Stephan. Byzantium, *pag. 78. annot. 10.* urbem hanc ait olim appellatam *Acram, Novem vias, Crademnam* & *Anadræmum:* at postquam ab Agnone Atheniensium duce capta fuit, dictam esse *Amphipolim;* & *pag. 619. annot. 63.* Strymonem, quem *fluvium Amphipolis* Stephanus nuncupat, & de cujus nomine hodierno inter auctores non convenit, Thraciæ & Macedoniæ assignari, quod, juxta Ptolemæum *lib. 3. cap. 13.* ex montibus Thraciam & Macedoniam dividentibus originem sumat. Huic urbi præfuere nonnulli antistites Latini.

EPISCOPI CHRISTOPOLIS.

I. MARTINUS.

MARTINUS *de Soleta,* Helvetius, Ord. Præd. & sacræ theologiæ magister in facultate Coloniensi, refertur à Fontana *in monum. Domin. pag. 224.* ex fide Lucarini ejusdem Ordinis, ut qui floruerit circa annum 1354. ac adversus hæreticos grande volumen scripserit *de catholicæ fidei veritate:* propter quod à Nicolao V. *Chrispolitanus* episcopus promotus fuerit, & episcopo Basileensi suffraganeus datus. Subdit autem eum obiisse quum ad apostolicam curiam accederet. Verum errorem occurrere oportet, vel in nomine Pontificis, vel in assignatione temporis: sedit B enim Nicolaus V. ab anno 1447. ad annum 1455. Præterea ecclesia *Chrispolitana* nullibi legitur in notitiis; dicendum itaque videtur hunc Martinum renuntiatum fuisse episcopum vel *Christopolis* in Macedonia sub Philippensi metropoli, vel *Chrysopolis* in Arabia sub Bostrensi, idque contigisse tempore Innocentii VI. aut aliquorum ex ejus successoribus, si revera sæculo decimo quarto medio floruerit iste Martinus; vel ipsum sequenti tantum sæculo vixisse, si ipsum Nicolaus V. nominaverit præsulem. Has movet difficultates R. P. Echard. *tom. 1. scriptorum Ordinis Præd. pag. 729. col. 1.* Ad sæculum tamen potius decimum quartum quam ad decimum

quintum revocandus videtur, utpote quod scribat Waddingus infra laudandus, Joanni defuncto substitutum fuisse Michaelem sui Ordinis in sede Christopolitana à Nicolao V. anno illo ipso 1454.

II. HERMANUS.

Hermanus Wolf, Ordinis Prædic. electus est episcopus *Chrispolensis* sive *Christopolensis* in Macedonia sub archiepiscopo Philippensi ab Innocentio VI. extremis sui Pontificatus diebus, & ab Urbano V. ejus successore confirmatus die 8. Novemb. anno 1362. *Ex lib. Provis. Prælat. utriusque Pontif.* Ita Fontana *Theat. Dom. pag. 182. tit. 209.* Cavalerius, *to. 1. pag. 149. num. 202.* & R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. pag. 263.* ad annum 1362.

III. ADALBERTUS.
IV. JOANNES I.

Waddingus, *tom. 4.* ad annum 1394. *n. 5. pag. 305.* refert, ecclesia *Christonopolitana* A (probabiliter *Christopolitana*) sub Patriarcha Constantinopolitano vacante per obitum *Adalberti, Fr. Joannem Zacous,* Minoritam, eo anno 1394. die 17. Jul. huic præfectum esse à Bonifacio IX.

ECCLESIA CHRISTOPOLIS.

V. THOMAS.

Joanni præfato anno 1395. & probabiliter priusquam consecraretur, defuncto, substitutus est ab eodem Bonifacio IX. *Fr. Thomas Buttylerus,* Ordinis quoque Min. Ita rursus B Waddingus, *ibid.* ad annum 1395, *num. 2. pag. 308.*

VI. JOANNES II.
VII. MICHAEL.

Post obitum cujusdam *Joannis* episcopi Christopolitani in Macedonia, *Fr. Michael Castault,* Ordinis Minor. ad hanc sedem à Nicolao V. evectus est die 8. Martii anno 1454. Ita Vaddingus, *to. 6.* ad hunc annum, *num. 64. pag. 129.*

PROVINCIA RHODI.

RHODUS, insula Asiæ minoris in mari Carpathio, & Cariæ ad meridiem fere adjacens Straboni, Plinio & Ptolemæo, variis nominibus quondam dicta est; prius *Ophiusa, Telchinis, Asteria, Æthræa, Trinacria, Corymbia, Pœessa, Atabyria, Macaria* & *Olœssa:* circuitus ejus fertur 130. milliar. quidam dicunt 110. Urbs ejus primaria *Rhodus* permunita est & archiepiscopalis, in parte orientali hujus insulæ sita, qua tendit ad septentrionem: portum habet & emporium celeberrimum, ubi olim steterat Colossus seu statua Solis, opus inter septem totius orbis mirabilia celebratum, de quo sic Plinius loquitur, *lib. 34. cap. 7. Ante omnes fuit Solis Colossus Rhodi, quem fecerat Chares Lindius Lysippi discipulus. 70. cubitorum altitudinis fuit. Hoc simulacrum post 56. annum terræ motu prostratum, sed jacens quoque miraculo est: pauci pollicem ejus amplectuntur; majores sunt digiti quam pleræque statuæ: vasti specus hiant de fractis membris.* Capta fuit quarto ab oppugnatione anno, die scilicet 15. Augusti anno 1310. à Fulcone Willaretio Gallo, magno magistro equitum S. Joannis Hierosolimitani, qui inde appellati fuere *Rhodii equites,* eamque servarunt usque ad annum 1522. Tunc autem eis erepta est à Solimano Turcarum Imperatore, ex quo tempore Turcis subjicitur. Distat à Cypro insula in occasum 260. milliar. ab Alexandria in septentrionem Constantinopolim versus 500. circiter, 20. milliar. à littore Cariæ inter Cretam ad occasum 134. & Chelidonias insulas in ortum 160. Ita Baudrand, *tom. 2. pp. 171. & 172.*

Præsules hujus urbis interdum *Colossenses* dicuntur ob famosum ejus *Colossum,* qui subinde confundendi non sunt cum archiepiscopis Colocensibus in Pannonia.

ARCHIEPISCOPI RHODII *sive* COLOSSENSES.

I. VIDO.

VIDO, natione Græcus, professione Dominicanus, dicitur fuisse archiepiscopus Colossensis sive ecclesiæ metropolis insulæ Rhodi anno 1238. Ejus meminere Fontana *monum. Dom. p. 42. col. 2.* Cavaler. *tom. 1. pp. 11. & 12. n. 5.* & R. P. Bremond, *to. 1. Bull. p. 113.*

II. * * *

Raynaldus, *to. 16.* ad annum 1336. narrat C Benedictum XII. scripsisse eo anno ad præsules insularum Siciliæ, Cypri, *Rhodi, &c.* ut sacram militiam suscitarent contra Infideles.

Idem fortassis fuerit, quem monuit Clemens VI. anno 1245. ut Imberto sive Umberto Delphino Viennensi duci exercitus cruce signatorum consilio & opera præsto esset.

ECCLESIA RHODI.

III. * * *

Archiepiscopi *Colossensis* meminit Innocentius VI. in epistola data anno 1353. die 1. Decemb. apud Raynaldum, *num. 19.* qui etiam probabiliter eidem archiepiscopo, ut & pluribus aliis præsulibus mandavit litteris datis die 11. Maii anni 1359. ut fideles protegerent adversus Turcas, *ibid.* ad eum annum, *num. 16.* Non alius fortassis fuit ille, ad quem duosque alios scripsit Urbanus V. anno 1363. die 16. Junii, de restituendis ipsorum cura bonis quibuscumque Fr. Petro Fanensi Minoritæ Converso ablatis. Hanc epistolam profert Waddingus, *tom. 4. annal. in Regest. pag. 80.*

IV. Guillelmus.

Idem Waddingus, *ibid.* ad annum 1365. *num. 5. pag. 105.* scribit, *Guillelmo* episcopo Niseriensi ad *Colossensem* archiepiscopatum translato, ei suffectum esse in sede Niseriensi eo anno die 2. Martii Fr. Thomam de Nigroponte, Ordinis Min.

V. Joannes.

Joannes Fardinas, Ordinis Præd. archiepiscopus Colossensis in insula Rhodo ab Urbano V. renuntiatus est anno 1370. *Ex lib. Provisionum Prælat. hujus Pontificis.* Ita R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. pag. 263.*

VI. Matthæus.

Matthæus de Empoli, Ord. Præd. alumnus provinciæ Romanæ, archiepiscopus Rhodius creatus fuit à Bonifacio IX. circa annum 1396. Ita Fontana *Theat. Domin. pag. 97. tit. 81.* ubi ait eum obiisse anno 1400. & R. P. Bremond, *pag. 460.*

VII. Andreas.

Andreas, Rhodius vel *Colossensis* dictus, quod metropolis insulæ Rhodi archiepiscopus fuerit, Græcus erat natione. In actis concilii Basileensis agnominatur *de Petra* (ea fortassis oriundus, quæ extat in Macedonia ad oram maris Ionii ad Dyrrachium.) In schismate à parentibus educatus, Græcorum theologiam perfecte didicit; sed sibi comparata lingua Latina, Patribusque utriusque ecclesiæ sedulo lectis, afflante divino numine, schisma ejuravit, & Ordinem Prædicatorum professus est; deinde ad sedem Rhodiorum seu Colossensem assumptus, affuit concilio Constantiensi. De eo hæc scribit Sylvester Sguropulus scriptor schismaticus, *hist. conc. Florent. sect. 2. c. 5.* «... quum noster esset origine (Andreas) » nostraque litteratura ac eruditione plenissime » instructus, nescio quo œstro percitus, à nobis A ad Latinos transfugit, eorumque doctrinam « ac mores amplexus, & ab illis ad dignitatem « episcopalem evectus, omnem in posterum « operam ac industriam conferebat, ut alios « ad eamdem sententiam pertraheret, quam « ipse intime imbiberat, maximamque sibi fe- « licitatem reputabat, si omnes æque ac se do- « ciles suique sequaces reperiret.»

Anno 1416. die 4. Febr. in sessione 20. synodi Constantiensis Andreas, tum suo, tum Sigismundi Romanorum regis nomine, subscripsit concordatis Narbonæ initis die 13. B Decembris anno præcedenti Legatos inter hujus synodi & ambassiatores regum qui Benedicti XIII. obedientiam fovebant. Martinus V. anno circiter 1430. Andream misit Constantinopolim, ut unionem utriusque ecclesiæ, ad quam Manuel Joannesque ejus filius Imperatores Græci propendere videbantur, promovere studeret. Ex ea legatione reversus paulo ante Martini mortem, apud illum ejusque successorem Eugenium IV. substitit. Obortis inter præsules concilii Basileensis & Eugenium Papam gravioribus C dissidiis, ab isto ad illos delegatus est nuntius & orator, ut eosdem ad partes summi Pontificis adduceret, eaque de re gravem & elegantem anno 1432. die 22. Aug. orationem habuit: verum responso à Basileensibus die 3. Sept. accepto, quum die 6. ejusdem mensis in sess. 6. præsentem se synodo exhibuisset, repulsam passus, rediit ad Eugenium.

Concilio primum Ferrariæ, deinde Florentiæ coacto pro reconciliatione Græcorum cum ecclesia Romana interfuit, Marcumque Ephesinum, & Bessarionem Nicænum, an- D tistites pro Græcis disputantes, sæpius confutavit. Andream quidem arguit Græcus concilii interpres, quasi extra chorum saltaverit, nec de re proposita dixerit; at secus refert Andreas à S. Cruce præsens in concilio, qui & ejusdem historiam seu diarium concinnavit: notat quoque Horatius Justinianus plenam Græco scriptori vel ejus corruptori non esse adhibendam fidem. Subscripsit synodo inter Latinos archiepiscopos quartus anno 1439.

Perstitit Florentiæ Andreas usquequo Ar- E meni & Jacobitæ fidem Romanam amplexi sunt: tum vero ab Eugenio missus est in insulam Cyprum, ut devios adhuc ibi & dissidentes ad frugem revocaret. Extat apud Raynaldum ad annum 1441. *n. 6.* diploma hujus Pontificis, datum *archiepiscopo Colossensi* Florentiæ eo anno die 5. Novemb. quo ei mandat, ut habita ratione decreti unionis in concilio promulgati, & in insula Cypro accepti, omni cura & diligentia procuret ne deinceps Latini in ea insula à communione

Græcorum abstineant. Legendum insuper aliud diploma ejusdem Pontificis, datum Romæ anno 1445. mense Augusto, *tom. 13. conc. Labb. col. 1225.* D. & *tom. 13.* Raynaldi ad annum 1445. *num. 21.* Ex quo infert P. Echard. *tom. 1. scriptor. Ord. Præd. pag. 803. col. 1.* eo anno Andream adhuc fuisse superstitem, quum nullum ibi ejus mortis indicium suggeratur. Eum in Oriente reliquum vitæ suæ exegisse tempus, qua confirmandis in recenti unione, qua ad eam revocandis aut inducendis multis regionum illarum incolis, conjicit idem P. Echard. qui præter acta ejus in conciliis Constantiensi, Basileensi & Florentino, quædam opuscula Græcè scripta in Vaticanis mss. servari ait, videlicet, 1.° *Andreæ Rhodi archiepiscopi apologiam demonstrativam de divina essentia & operatione ex S. Thomæ commentariis, ad Bessarionem Nicææ archiepiscopum.* 2.° Andreæ Rhodi & Marci Ephesii dialogum, cui occasionem dederat *epistola* quædam Marci Ephesii *ad Georgium Scholarium contra ritus & sacrificia Romanæ ecclesiæ,* teste Allatio, *de utriusque ecclesiæ consensu, lib. 3. cap. 3. col. 935.*

VIII. LEONARDUS.

Waddingus scribit, *tom. 8. annalium* ad annum 1506. *num. 84. pag. 128. Leonardum de Balestrinis,* Minoritam, ad archiepiscopatum Colossensem sive Rhodium eo anno die 7. Septemb. à Julio II. fuisse promotum. Sub ejus præsulatu Solymanus Turcarum Imperator Rhodum equitibus Rhodiis anno 1522. eripuit. Rocchus Pirrus, *Sicil. sac. tom. 2. pag. 621. num. 13.* Leonardum ait Romæ obiisse anno 1524.

IX. MARCUS.

Marcus Cathaneo, Januensis, Ord. Præd. vir doctrina & facundia tam in scholis quam in sacris pulpitis celebratissimus, à Clemente VII. Bononiæ tunc agente, sedi Colossensi per obitum Leonardi vacanti præfectus est anno 1529. die 24. Augusti, ut fidem facit hujus Pontificis diploma, quod refert R. P. Bremond, *tom. 4. Bullar. pag. 527.* Decessit Januæ anno 1546. mense Maio. De eo meminere Leander *Descritt. d'Italia, fol. 16.* A. Fontana, Cavaler. R. P. Echard. & plures alii.

II. ECCLESIA NIZERIÆ.

NIZERIA procul dubio est *Icaria,* de qua Michael Antonius Baudrand, *geogr. tom. 1. p. 503. col. 1.* hæc scribit: «*Icaria,* insula maris Ægæi Ptolemæo, quæ *Icaros* Plinio & Stephano, nunc vulgo *Nicaria,* seu etiam *Nicouri* dicta, ut quidam tradunt, oblonga est & culta, urbeculam habens episcopalem sub archiepiscopo Rhodio. Sic appellata est ob Icarum, quem volantem ibi decessisse fabulantur, quum prius *Pergamus* nominaretur, teste Pausania in Bœoticis. Ejus circuitus est 40. milliar. circiter, inter Samum insulam ad ortum 28. milliar. & Naxum ad occasum 60. inter Chium vero ad septentrionem 40. & Pathmum ad meridiem 25. longius autem à Delo. Olim suberat Justinianis Genuensibus Chii insulæ dominis; sed à duobus sæculis sub potestate Turcarum est.»

EPISCOPI NIZERIÆ.

I. JOANNES I.

II. GUILLELMUS I.

WADDINGUS refert, *tom. 4.* ad annum 1353. *num. 6. pag. 33.* ecclesia Nizeriensi in Rhodiorum insula vacante per obitum *Joannis,* assumptum fuisse ad ejus regimen ab Innocentio VI. eo anno die 19. Julii *Guillelmum Alboni,* Minoritam, per diploma *Pastoralis officii,* quod exhibet *ibid. in Regest. Pontif. pag. 30.*

III. GUILLELMUS II.

IV. THOMAS.

Ex eodem Waddingo, *ibid.* ad annum 1365. *n. 5. p. 105.* Guillelmo episcopo Nizeriensi translato ad Colossensem ecclesiam, in ejus locum suffectus est ab Urbano V. eo anno die 2. Mart. *Fr. Thomas de Nigroponte,* Minorita. Si *Guillelmum* Waddingus diceret sui Ordinis fuisse alumnum, vel *Fratrem* nuncuparet, eum facile crederem esse *Guillelmum* illum *Alboni* superius memoratum; sed de eo loquitur veluti de extraneo.

V. GUILLELMUS III.

Guillelmus Capellerii, Eremita Augustinian. renuntiatus est episcopus Nisariensis (id est Nizeriensis) anno 1426. die 30. Augusti à Martino V. Ita Herrera *Alphabeti Augustiniani tom. 1. pag. 296. col. 2.*

VI. JOANNES II.

R. P. Bremond profert, *tom. 4. Bullar. pag. 273.* diploma quoddam Julii II. datum anno 1508. die 27. Augusti, quo *Fr. Joannem* Ord. Præd. promovet ad ecclesiam *Nazariensem.* Hanc sedem quæ nullibi reperitur,

ECCLESIA MELOS.

censuit ille fuisse vel *Nazareth* in Palæstina, A vel *Naxiensem:* at quia tunc neutra illa ecclesia vacabat, non temere fortassis existimaretur *Nazariensem* hìc legi per amanuensis errorem pro *Nizeriensi,* subindeque Joannem illum, de quo silent scriptores Dominicani, fuisse ecclesiæ Nizeriensis episcopum. Vide supra inter Paro-Naxienses antistites, *col. 1005.* B.

III. ECCLESIA MELOS.

Melos insula est maris Ægæi seu Cretici Straboni & Plinio, olim *Zephiria* ab Aristotele dicta, & *Mimallis* à Callimacho, nunc *Milo:* fere rotunda est, circuitus 60. milliarium, fertilis admodum & culta, portu gaudens capacissimo cum tribus castris, & urbe ejusdem nominis, episcopali sub archiepiscopo Rhodiorum in ejus parte meridionali, cum duplici episcopo, Latino nempe & Græco. Distat autem 36. milliarib. à Cydonia & Rhitymna urbibus Cretæ in septentrionem, Sunium promontorium Atticæ versus 90. & 70. à Scyllæo promontorio Peloponnesi in ortum hybernum, eique adjacet ad meridiem insula parva *Antimilo* dicta, & ad ortum, alia *Cimolos* appellata. Hæc Baudrand, *tom. 1. geogr. p. 644. col. 1.* Episcopum Latinum hujus insulæ archiepiscopo Paro-Naxiensi parere tradit abbas de Commanville *in Tab. episcopatuum totius orbis, pag. 154.* Hi porro Latini præsules istius loci ad notitiam nostram venerunt.

EPISCOPI MELENSES.

I. Jacobus I.

Jacobus Navellus sive *Novellus,* Ordinis Prædic. renuntiatus est episcopus Melensis, sive urbis & insulæ Melos, à Clemente VI. circa annum 1349. Ita post Cavalerium, *to. 1. pag. 138. num. 170.* doctissimus P. Bremond, *tom. 2. Bullar. p. 241.* Ejus meminit Valerius Moscheta, Ordinis Præd. *in vita B. Joannis Vicentini,* ejusdem Ordinis, *num. 33.* apud doctiss. Bollandianos, *tom. 1.* Jul. ad diem 2. *pag. 475. col. 1.* B. *Fr. Jacobus Novellus* (Tarvisinus Ordinis Præd.) *episcopus Milenensis claruit 1350.*

II. Albertus.

Albertus de Ussi, ejusdem Ordinis Præd. dicitur à Fontana *in Theat. Dom. pag. 235. tit. 386.* fuisse episcopus *Miltonensis* in Hungaria sub archiepiscopo Colocensi ab Urbano V. renuntiatus an. 1364. ex mss. Bzovii. Verum quia episcopatum ejusmodi nominis nec in Hungaria, nec ullibi reperire est, fortassis legendum censet præfatus P. Bremond, *ibid. pag. 702.* episcopus *Milonensis* seu *Melonensis,* id est, ecclesiæ *Melos* sub archiepiscopo Rhodio, sæpe *Colossensi* appellato. D

III. Vitalis I.

Vitalis de Faventia, Eremita Augustinianus, anno 1391. erat episcopus Milensis, quo in registris præfati Ordinis datur ei die 25. Sept. facultas retinendi secum continue in capellanum vel socium, unum Fratrem ejusdem Ordinis, eumdemque permutandi, prout libuerit. Ita Herrera *Alphabeti Augustiniani tom. 2. pag. 503. col. 2.*

IV. Vitalis II.

Waddingus, *tom. 5.* ad annum 1411. *n. 4.* B *pag. 77.* scribit *Fr. Vitalem* sui Ordinis alumnum, ex Milenensi ecclesia ad Abiensem sub Patriarcha Constantinopolitano translatum fuisse anno 1399. in eaque diem extremum clausisse anno 1411. Is fortassis fuerit Vitalis immediate supra recensitus: quo in casu Augustinianus esset, non Franciscanus.

V. Henricus.

VI. Joannes I.

Idem Waddingus, *ibid.* ad annum 1418. *num. 35. pag. 121.* asserit, ecclesia Milonensi in insula Archipelagi vacante per obitum C *Henrici,* ei datum esse *Fr. Joannem de Medicis,* Cretensem, Minoritam, eo anno à Martino V. die 2. Maii.

VII. Gerlacus.

VIII. Joannes II.

Gerlaco Milonensi episcopo viam omnis carnis ingresso, substituit præfatus Martinus V. anno 1419. die 27. Novemb. *Fr. Joannem Botesach,* Ord. Præd. diplomate, *Apostolatus officium,* quod profert R. P. Bremond, *to. 2. Bullar. pag. 570.*

IX. Joannes III.

X. Nicolaus.

Fontana *Theat. Domin. pag. 235. tit. 383.* refert *ex lib. Provis. Prælat.* Callisti III. *Joanni* Milenensi sive Milensi episcopo mortuo suffectum fuisse ab eo Pontifice anno 1455. die 21. April. *Fr. Nicolaum Langen,* Ordinis Præd. Joannis hìc specialiter meminimus, quia fortassis alius est à Joanne præcedenti, quum ab anno 1419. ad finem anni 1455. computentur anni 36.

XI.

ECCLESIA MELOS.

XI. Jacobus II.

XII. Marcus.

Jacobo episcopo Melensi hanc ecclesiam resignante inter manus Innocentii VIII. anno 1486. die 28. Julii, ad illam iisdem die & anno promovit Pontifex *Fr. Marcum Stellam*, Ordinis Prædic. Legi possunt duo ejus diplomata, unum ad Marcum Stellam, alterum ad archiepiscopum Naxiensem, tunc temporis metropolitanum, data eodem die 28. Jul. apud doctissimum P. Bremond, *tom. 4. Bullar. pag. 78.*

Franciscus *electus*.

XIII. Joannes IV.

XIV. Gregorius.

Franciscus Rhodius, quum fuisset electus episcopus Milenensis sive Milensis an. 1541. antequam inauguraretur, eam ecclesiam dimisit. Huic subinde substitutus est à Paulo III. die 4. Februarii (anno, ut videtur, 1542.) *Joannes Petrus Ferettus,* Ravennas, vir eruditissimus, sed in amœnioribus præcipue litteris summam apud sui ævi doctos existimationem consequutus, & præfato Paulo III. admodum charus: ei ecclesiæ quum præfuisset annos quatuor, episcopali Romæ se muneri substraxit; sed anno 1550. coactus est præsulatus iterum subire onus in sede Lavellina. Plura ingenii sui monumenta reliquit manuscripta, quæ in Vaticana bibliotheca asservantur.

Gregorius Casella seu *Castagnola,* Ordinis Præd. theologus insignis, Joanni Petro Feretto successit anno 1545. die 6. Novembris.

Hæc de tribus istis episcopis scripserat Ughellus, *tom. 1. Ital. sac. vet. edit. col. 1040.* A *nn. 39. 40. & 41. sub Militensibus episcopis:* verum postea in Appendice quæ extat ad calcem *tom. 9. col. 916. lin. ult. & col. 917.* A. ita advertit: « Eadem pagina, inquit, (1040. tom. 1.) nn. 39. 40. & 41. dele omnia quæ « de *Francisco Rhodio, Joanne Petro Ferretto,* « *& Fr. Gregorio Corella* (Casella) Dominicano « diximus; quum revera ii tres episcopi, non « *Militenses,* sed *Milenses* in insulis Ægæi maris « fuerint episcopi: & nos hallucinati, tum ex « B nominis episcopatuum affinitate, cum ex « amanuensis inscitia, gratis in *Militensium* ap- « posuimus serie, quum *Milenses* fuissent. » Sessioni VIII. concilii Tridentini anno 1547. die 11. Martii subscripsere *Joannes Petrus Ferretus & Gregorius Castagnola,* uterque ut *episcopus Milensis, tom. XIV. conciliorum Labb. col. 786.* C. D.

XV. Antonius.

C Leo Allatius, *lib. 3. de utriusque ecclesiæ consens. cap. 12. col. 1057.* testatur suo tempore, id est, ante annum 1648. quo tractatus iste editus est, episcopum Latinum Melensem in ea insula degentem fuisse *Antonium Serram,* Chio oriundum. Is probabiliter ille est, qui, tacito nomine, refertur consecratus Romæ die 28. Septembris à D. Cardinali Pallotta in templo S. Silvestri anno 1642. episcopus Milensis (Millo) in nunciis publicis hujus anni D Gallicè scriptis, *pag. 1061.*

XVI. * * *

In nunciis Bruxellensibus anni 1658. Gallicè pariter scriptis, fit mentio, *p. 451. episcopi Milensis,* suppresso ejus nomine, quem Turcæ interfecerunt eo anno. Fortassis alius est à præcedenti.

IV. ECCLESIA SCARPATENSIS.

Carpathus, insula Asiæ minoris in mari Ægæo Straboni & Plinio, vulgo *Scarpanto* appellatur, Sophiano teste & aliis, estque inter Rhodum insulam ad ortum 50. milliar. & Cretam ad occasum 60. milliar. Asiæ minori & Cariæ propior: ejus circuitus est 50. milliar. Oppidum habuit *Posidium,* nunc *Scarpanto* dictum, castrum tenue cum portu *Porto Tristano* nuncupato in ora orientali. Ibi commoratur episcopus Græcus. Hæc Baudrand, *tom. 1. pag. 234. col. 1.* Aliquot præsules Latini ritus ei præfecti fuere.

EPISCOPI SCARPATENSES.

I. Nicolaus I.

II. Nicolaus II.

Waddingus, *tom. 3.* ad annum 1326. *n. 10. pag. 339.* refert Scarpatensi ecclesiæ in Græcia sub Patriarcha Constantinopolitano vacanti per obitum cujusdam *Nicolai* Venetiis defuncti, datum esse in episcopum à Joanne E XXII. eo anno die 26. Maii *Fr. Nicolaum de Machilona,* Minoritam, diplomate, *Summi dispositione,* quod ipse exhibet *ibid. in Regest. Pontif. pag. 167.*

III. Nicolaus III.

Nicolaus Sorbolus, Venetus, Ord. Carmel. episcopus Scarpatensis, obiit anno 1368.

ECCLESIA SCARPATENSIS.

die 25. Sept. ex P. Daniele à V. M. ejusdem Ordinis *Spec. Carmel. to. 2. p. 945. n. 3325.*

IV. Nicolaus IV.

Nicolaus Abrahæ, Ord. Præd. recensetur in mss. Bzovianis renuntiatus episcopus hujus ecclesiæ à Bonifacio IX. die 19. Novembris anni 1400. Ita Fontana *Theat. Dom. p. 292. tit. 535.*

V. ECCLESIÆ TENI & MYCONI.

Bonifacius IX. ecclesias *Thinnarum* & *Michinarum*, ut ipse eas appellat, jam fuisse unitas anno 1400. testatur in diplomate, *Dudum siquidem*, eo anno dato die 31. Martii, apud R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. Ordinis Præd. pag. 394.* Hæ autem Cycladum duæ insulæ sunt, de quibus seorsim Mich. Antonius Baudrand ita loquitur: « *Tenos* insula est » maris Ægæi, inquit, *tom. 2. pag. 299. col. 1.* & una Cycladum Ptolemæo, ab Aristotele » *Hydrussa* dicta ob aquarum copiam, teste Plinio, (qui etiam appellari ait ab aliquibus » *Ophiussam*) nunc *Tine* à Sophiano, & ab aliis omnibus. Extenditur ad 15. milliar. Circuitus » vero ejus est 35. cum oppidulo & arce permunita in monte excelso, sub dominio Reipublicæ » Venetæ à tribus sæculis, quum omnes aliæ illarum partium (insulæ) Turcis subsint. Epi- » scopum habet ritus Latini, estque Andro proxima ad 7. milliar. 18. à Scyro, & 12. à Mycono insula in septentrionem, uti à Delo. Ejus meminit Ovidius, *lib. 7. Metamorph.* »

De *Mycono* vero ait, *tom. 1. pag. 687.* « *Myconos*, insula maris Ægæi una Cycladum » Ptolemæo & Plinio, quæ *Mycone* Virgilio, nunc *Micone* dicta, prope Tenon insulam, teste » Sophiano. Circuitus ejus est 30. milliar. cum oppido & duplici portu sub dominio Turcarum » ab uno sæculo & ultra, quum antea Venetis obtemperaret. 4. milliar. distat à Delo, & inter » utramque inest scopulus *Tragonisi* dictus ab incolis, & *Dragonera* Italis. Vix 5. milliaribus à Teno dissita est in ortum. » Hæc, inquam, Baudrand. Ecclesiam Thiniensem sub Naxiam & sub Rhodum, ut suffraganeam utriusque, diversis temporibus reponit abbas de Commanville *in sua serie episcopat. pp. 104. & 235.* sed nunc Naxiæ subjectam monet, *ibid. pag. 232.*

EPISCOPI TENI & MYCONI.

I. Joannes.

II. Marcus I. *electus*.

III. Jacobus I.

Ex diplomate Bonifacii IX. dato an. 1400. die 31. Mart. quod exhibet doctissimus P. Bremond, *tom. 2. Bullar. pag. 394.* discimus, quodam *Joanne episcopo Tynnarum & Michimarum ecclesiarum invicem canonicè unitarum defuncto*, renuntiatum fuisse ab eo Papa *Fr. Marcum de Palmerio*, Ord. Præd. hujus sedis præsulem. Quum vero Marcus iste litteras apostolicas super hac provisione infra tempus debitum expediri neglexisset, ipsi *Fr. Jacobum Gudrigetti de Lavazola*, ejusdem Ord. Præd. ab eodem Pontifice fuisse substitutum.

IV. Antonius.

Waddingus, *tom. 5.* ad annum 1418. *num. 35. pag. 121.* & ad annum 1428. *n. 3. pag. 197.* scribit *Fr. Antonium Tiburtinum*, Minoritam, creatum fuisse à Martino V. anno 1418. die 11. Augusti episcopum Thienensem & Michonensem, postea vero ab eodem Papa translatum esse anno 1428. die 21. Maii ad ecclesiam Civitatis novæ in Istria sub Patriarcha Aquileiensi. Diploma profert postremæ promotionis *in Reg. Pontif. pag. 160.*

V. Jacobus II.

In modo laudato diplomate Martini V. declaratur, ecclesia Thinarum & Michonarum vacante per translationem Antonii ad sedem Civitatis novæ, *Fr. Jacobum*, Venetum, ejusdem Ordinis Min. huic ecclesiæ præfici eo anno 1428. die 21. Maii. Obiit anno 1430.

VI. Marcus II.

Præfato Jacobo defuncto successit anno 1430. *Fr. Marcus Sclavus de Candia*, ejusdem Ordinis Min. ex diplomate Martini V. *Dum ad universas*, dato eo anno die 25. Oct. quod citat Waddingus, *to. 5.* ad illum annum, *num. 32. pag. 225.* & transcribit *ibid. in Reg. Pontif. pag. 184.*

VI.

ECCLESIA CHII.

MICHAEL Anton. Baudrand, *to. 1. geogr. pag. 266. col. 1.* hæc scribit de insula Chio: « *Chios & Chius* Straboni & Plinio, *Scio* nunc, seu etiam *Chio*, à Turcis *Sakizadasi* (appellatur,) id est, insula mastices, insula est Asiæ in mari Ægæo & Icario, Ioniæ fere « adjacens, ab Argeno promontorio vix 12. mill. pass. recedens in occasum. Circuitus (ejus) « est 100. milliar. Distat (vero) 45. milliar. à Samo insula in septentrionem, Lesbum versus « totidem. Dividitur in duas partes, nempe in superiorem seu Apanomeream, & inferiorem « seu Catomeream: tota fere montuosa est: urbem habet cognominem in ora orientali insulæ « ex adverso Ioniæ, cum portu capaci & tuto, & arce munita. Suberat antea dominio Justi- « nianorum Genuensium ex dono Andronici Palæologi Imperatoris Constantinopolitani (qui « regnare cœpit anno 1283.) sed à Turcis occupata contra fidem anno 1565. ipsis etiamnum « paret..... Aliàs erat episcopalis sub archiepiscopo Rhodiensi; postea metropolis effecta, « archiepiscopatum habet Græci ritus cum 200. ecclesiis, & episcopum Latinum cum 30. « ecclesiis. Incolæ hujus insulæ sunt fere omnes Christiani, & in ea (numerantur) 60. castra « seu vici.» Episcopum Latini ritus subesse Naxiensi metropoli ait abbas de Commanville *in Tabul. episcopatuum, pag. 69.*

EPISCOPI CHII.

A

I. MANFREDUS.

ANno 1363. Chiensis episcopus sedebat *Manfredus* Ordinis Minor. cui Urbanus V. concessit eo anno, ut duos sodalitii sui fratres apud se teneret; eidem quoque illo anno, simulque archiepiscopis Colossensi sive Rhodio & Smyrnensi injunxit, ut quæcumque Fr. Petro de Fano, Minoritæ, ablata fuerant in urbe Smyrnensi, ipsi restitui satagerent. De quibus legendus Waddingus, *tom. 4. annal. num. 18. pag. 83.* & rursus *in Regest. Pontif. pag. 80.*

II. JOANNES I.

Joannes Baptitus, nescio cujus Ordinis religiosi alumnus, episcopus Chiensis, pacta conventa inivit anno 1391. die 24. Maii cum Justinianis, tunc hujus insulæ dominis, quibus cautum erat ut è trecentis florenis sibi antea assignatis, ducentos tantum reciperet in futurum, & de residuis centum, quinquaginta quidem expenderentur in ecclesiæ restaurationem, quinquaginta vero uni vicario & uni capellano solverentur. *Scio sacra pag. 31.*

III. CAROLUS.

Joannis hujus successor fuit *Carolus Justinianus*, Januensis, patre Francisco Justiniani Januensi Comite Palatino, & Reipublicæ Januensis apud Sigismundum Imperatorem quondam oratore, & matre Theodora Leonardi Montaldi Januensis Reipublicæ Ducis filia ortus. Is quum sexdecim annos numeraret, electus est episcopus Chiensis à Bonifacio Papa, qui etiam cum illo de ætate dispensavit. Verum non multo post junior præsulatum dimisit. *Scio sacra pag. 38.*

IV. THOMAS.

In Caroli locum suffectus est *Thomas Palavicinus*, Patricius Januensis, *ibid. pag. 39.*

V. LEONARDUS.

Anno 1409. synodo Pisanæ interfuit *Leonardus Palavicinus*, episcopus Chiensis, qui obiit anno 1421. *ibid.*

VI. ANTONIUS I.

Leonardum excepit *Antonius* de eadem Palavicina domo, qui exiguo tempore ecclesiam Chiensem administravit, ut modo palam

B fiet. *Scio sacra pag. 39.*

VII. LUDOVICUS.

Anno 1423. sedebat *Ludovicus*, Eremita Augustin. cui generalis ejusdem Prior concessit eo anno die 26. Sept. & rursus die 28. Febr. anno 1434. ut posset tenere tres fratres sacerdotes in ecclesia episcopatus sui, juxta facultatem quam à sede apostolica obtinuerat. Is Fr. Angelum de Alexandria vicarium suum instituerat, sed illum ab hoc officio removit Prior generalis anno 1426. die 12. Martii,

C quod fratres Prædicatores indigne vexaret. Ita Thomas de Herrera *Alphab. Augustiniani to. 2. pp. 13. & 14.* Huic episcopo epistolam scripsit anno 1427. die 2. Mart. Martinus V. pro Fr. Francisco de Spinola, Minorita, quam refert Waddingus, *tom. 5. in Regest. Pontif. pag. 142.*

VIII. ANTONIUS II.

IX. HIERONYMUS I.

Ecclesia Chiensi vacante per obitum *Antonii*, *Fr. Hieronymus de Camulio*, Ordinis

ECCLESIA CHII.

Min. ei præfectus est anno 1470. die ultima Decembris. Idem Waddingus, *to. 6.* ad eum annum, *num. 8. pag. 708.*

X. Paulus I.

Paulus de Monelia sive *Moneglia*, è Justinianorum Januensium stirpe *de Moneglia* dictorum oriundus, patre Pellegro hujus Reipublicæ aliquando apud Mediolanensem Ducem legato & oratore, natus anno 1444. Ordinem Prædic. amplexus est anno 1463. Hunc Innocentius VIII. sacri Palatii magistrum constituit anno 1490. & Alexander VI. episcopum Chiensem renuntiavit anno 1499. die 1. Febr. atque mox in Hungariam misit nuntium apostolicum, quo in munere Budæ obiit anno 1502. Ita R. P. Echard. *to. 2. Scriptorum Ord. Præd. pp. 3. & 4.* qui addit relicta ferri ab eo *in sacra biblia*, vel *universa*, vel *plura saltem, erudita commentaria*, sed quæ ubi serventur nemo prodit. Ejus meminere abbas Justinianus *in Scio sac. p. 90.* Fontana *Theat. Dom. pag. 167. tit. 167.* & R. P. Bremond, *tom. 4. Bullar. pag. 207.*

XI. Benedictus I.

Ex actis consistorialibus Alexandri VI. ad Chiensem sedem per obitum Pauli vacantem promotum esse eodem anno 1502. *Benedictum* constare scribit præfatus P. Echard. *pag. 4. col. 1.* Erat Cardinalis Laurentii de Mari archiepiscopi Beneventani nepos: interfuit concilio Lateranensi, tum sub Julio II. anno 1512. tum etiam sub Leone X. annis 1514. & 1515. Ejus subscriptio legitur, *tom. 14. conc. Labb. coll. 29.* A. *206.* C. & *281.* B. Obiit anno 1533. *Scio sacra p. 97.*

XII. Hieronymus II.

Waddingus ad annum 1534. *to. 8. n. 77. pag. 581.* refert ad episcopatum Chiensem in Archipelago sub archiepiscopo Colossensi sive Rhodio evectum fuisse à Clemente VII. eo anno die 14. Jan. *Fr. Hieronymum Viginum*, Minoritam, sacræ theologiæ magistrum.

XIII. Paulus II.

Paulus, de Fiescorum gente, Patricius Januensis, à Julio III. anno 1550. die 21. Jun. renuntiatus est episcopus Chiensis. *Scio sac. pag. 110.*

XIV. Timotheus.

Timotheus Justinianus, Ord. Præd. de quo jam supra dictum est inter episcopos Calamonenses sub Cretensi metropoli, *col. 922.* D. ex ea Calamonensi sede ad Chiensem translatus est à Pio IV. anno 1564. die 10. April. Concilio Tridentino sub eodem Pontifice interfuit, eoque terminato, ad suam ecclesiam se contulit, quam dum eximiæ pietatis laude regeret, contigit hujus insulæ expugnatio à Turcis anno 1565. Uno autem ex illis sacram Pixidem in S. Petri æde profanis manibus arripiente, ut, projectis hostiis, eas pedibus conculcaret, procidit coram illo pius antistes, rogans ut sibi prius vitam adimeret, quam pretiosum Christi Domini corpus tanta injuria affici cerneret: quibus verbis permotus barbarus, à proposito destitit. Sua sic sede deturbatus Timotheus, Romam petiit, quem humanissime suscipiens SS. Papa Pius V. ad Strongulensem ecclesiam in Italia promovit anno 1568. die 5. April. ubi quarto sui regiminis anno, Christi 1571. decessit. Hæc Fontana *Theat. Dom. pag. 168. tit. 167. ex Actis Consistorial.* Pii V. & *ex Regest. Cancell. apost.* Laudat etiam Ughellum, *tom. 9. Ital. sac. in Strongulensibus episcopis*, & abbatem Justinianum *in sua Scio sacra.*

XV. Benedictus II.

Anno 1579. die 30. Jan. à Gregorio XIII. Chiensis episcopus creatus est *Benedictus Garettus*, Chiensis, qui Christianis Latini ritus in ea insula provideret. Obiit anno 1597. Illius meminere abbas Justinianus *in Scio sac.* & Allatius, *lib. 3. de consens. c. 10. col. 1060.*

XVI. Hieronymus III.

Hieronymus Justinianus, Chiensis, Ordinis Præd. anno 1597. episcopus Chiensis renuntiatus à Clemente VIII. quum aliquot annos suam ecclesiam administrasset, podagra supra modum laborans, eam dimisit circa annum 1604. seseque recepit in conventum S. Catharinæ de Formello Neapoli, cujus erat filius. Obiit in castro Grottariæ in Calabria an. 1618. Fontana, *ibid.* ubi citat abbatem Justinianum *in Scio sac.* & Mich. Pio, *part. 2. lib. 4.*

XVII. Marcus.

Hieronymo Justiniano substitutus est ab eodem Papa Clemente VIII. anno 1604. die 31. Maii, ad petitionem Cardinalis Justiniani, *Fr. Marcus Justinianus Massonus* de Chio, Ordinis Præd. provinciæ Lombardiæ. Is ecclesiæ Chiensi præfuit usque ad annum 1640. Decessit prope centenarius, relicta ex licentia summi Pontificis fratribus suis Chiensibus bibliotheca libris plurimis referta. Abbas Justinianus, Michael Pio, & Fontana supra citati. De eo hæc scribit Allatius, *lib. 3. de consens. cap. 3. num. 4. col. 1059.* « Vidi ipse Chii Marcum Justinianum Latinorum « episcopum, in monasterio monachorum « Græcorum.... præsentibus monachis Græcis « cum eorum Hegumeno (abbate) & opem «

» ferentibus, in medio majoris ecclesiæ ante imaginem Virginis, à qua nomen monasterio est, de novo erecto altari portatili, sacrum solemni Latinorum ritu celebrasse, postmodum Græcos ibidem sua officia prosequutos, &c. »

XVIII. Andreas.

Andreas Sophianus, Chiensis, ex ecclesia Santerini ad Chiensem suam patriam translatus est ab Urbano VIII. anno 1641. Hunc Allat. *lib. 3. de consens. c. 10. n. 3. col. 1057.* testatur Chii sedentem, dum librum illum ipse scriberet, qui fuit editus anno 1648. De eo pariter mentionem facit abbas Justinianus *in Scio sacra.*

XIX. * * *

XX. * * * *coadjutor.*

In commentariis qui inserti habentur nunciis publicis Gallicè scriptis per annum 1674. legimus, *pag. 76.* Comitem de Nointel christianissimi regis Ludovici XIV. legatum, post renovata pacta cum aula Turcica, in insulam Chio ivisse, ubi ab *episcopo Latino,* ab ejusdem *coadjutore,* qui verisimiliter illi postea successit, à clero, à religiosis cœtibus, & ab urbis proceribus perhonorifice exceptus est mense Octob. anni præcedentis 1673.

ECCLESIA CHII.

XXI. Bellarini *sive* Balsarini.

Ante annum 1698. *Bellarini* iste sive *Balsarini* præsul fuerat *Chiensis,* ut refertur in nunciis Gallicis anni 1699. *pag. 7.* Is fortassis alius fuit à *coadjutore* illo de quo supra. Anno autem 1698. renuntiatus est Bellarini archiepiscopus Corinthi. Ex iisdem nunciis.

XXII. Avestrelli.

Anno 1720. die 30. Sept. proclamatus est à Cardinali Barberino pro episcopatu Chiensi in Archipelago, coram SS. Papa Clemente XI. consistorium habente, *D. Avestrelli,* ut refertur in nunciis Gallicis hujus anni, *p. 524.*

Ecclesiam *Andrensem* sive insulæ *Andros* unius Cycladarum jam recensuimus, *coll. 859. 860.* sub Atheniensi metropoli, cui hanc Innocentius III. inter plures alias, suffraganeam assignavit epist. 256. lib. XI. anno 1208.

Monitum de Ecclesia Chiensi.

LEO Allatius, *lib. 3. de utriusque ecclesiæ consens. edit. Coloniensis 1648. cap. 10. col. 1059. num. 4.* nonnulla refert de Græcis Chiensibus, exeunte sæculo decimo sexto, & sequenti medio, quæ lectori fortassis scitu non indigna videbuntur. « Græci etiam ipsi, inquit, ut plurimum, in iisdem regionibus Latini nominis amantissimi, quæ Latinorum sunt fovent, « & animo deosculantur, summique Romani Pontificis majestatem venerantur, & promiscue « cum Latinis, quemadmodum Latini cum Græcis, in ecclesiis utriusque ritus sacra audiunt, « officia celebrant, neque à mutuis matrimoniis abhorrent. Vidi ipse Chii Marcum Justinianum « (de quo nos *p. præced. col. 1064.* D. E.) Latinorum episcopum, in monasterio monachorum « Græcorum.... sacrum solemni Latinorum ritu celebrasse; postmodum Græcos ibidem sua « officia prosecutos: (deinde) meridie in cella Hegumeni episcopum, Hegumenum, & spectatissimos atque honestissimos monachos, preces prius Latinè effundente episcopo, convivatos. « A prandio exorarunt episcopum, ut summo Pontifici, quando jam ille non multo post « Romam petiturus esset, monasterium commendaret, animum monachorum, tantæ dignitatis « observantissimum, exponeret, excommunicationemque impetraret contra rerum monasterii « occupatores, qui Latini omnino non sunt, sed Græci: Græcis enim eorum administratio « committitur. Quare eam non à suo Patriarcha, quando cum Græcis res erat, procurarunt? «

Timentne igitur Græci diras Pontificis Romani? Maxime vero. Et ut rem certissimam cer- « tissimo quoque exemplo firmem, solent mercaturæ gratia in eamdem insulam (Chium) plures « è Calvini hæresi appellere. Quidam ex iis, negotiis ita ferentibus, cum cive Chio (nomini « parco, ne ea familia diffametur,) familiaritatem contraxit. Quum sæpe loquuntur inter « epulas etiam bene poti, de auctoritate summi Pontificis & concilii Tridentini sermo factus « est. Eam Calvinista miro verborum apparatu deprimere (cœpit.) Res non displicuit civi; & « in forum progressus, quæ audierat optime edoctus, palam inter alios civitatis principes viros « eloquitur. Cives primum admirati, deinde bile mota, in eum verbis & factis obloquuntur. « Quidam, qui inter ipsos scientior erat, elata voce: Calvinus (Calvinianus) es, clamat, & « Calvini nobis dogmata pandis. Nec mortuis verba fecit; statim enim per totam urbem rumor « increbrescit, talem Calvinum esse, & Calvinum ab omnibus appellari. Omnes tum cives, « etiam mulieres, & ex infima plebe potior pars, hominis commercium refugiunt, & cujus « familiaritatem execrantur, aspectum non sustinent. Affligatur interim ille infortunio, quum « nullum ullius sortis hominem, etiam prægrandi oblata pecunia, conducere posset. Quare & « campi & vineæ incultæ mœrebant, & domesticus cultus imminuebatur, quum non esset qui « operam præstare vellet, tantum erat omnibus Calvini nomen exosum. Quum obsistere malo « non valeret, in summum discrimen adductus, ad episcopum Latinum (erat is Benedictus «

ECCLESIA CHII.

» Garettus, *col. 1064.* C.) accurrit, qui, ne aliis similia in insula attentandi ansa daretur, dixit » eum excommunicatum esse, non posse se, nisi prævia pœna, absolvere. Offert se ad pœnam » libens. Hinc episcopus, die dominico, quum omnis Latinorum populus in ecclesiam ad » sacrum.... audiendum venit, jubet eum extra portas ecclesiæ, genuflexum, & cervice curvata, » caput in corbem paleis aliisque pabulis armentorum plenum, inclinare: frænum ori ad- » aptaverat, cujus lora per cervices in humeros defluebant. Ita vir iste, sane vir, qui tantæ » potestatis rigore non est perterritus, per totum sacrum solemne, omnibus aspectantibus & » admirantibus, nonnullis etiam parum æquis dicteriis ipsum incessentibus, immotus perstitit. » Absoluto sacro, Pontifex, uti moris est, absolvit, & dum ille delicti pœnitentiam poscit, Pon- » tifex in lacrymas effusus: Sat, ait, te pœnituit; sat pœnarum datum est, ac laudatum coram » omnibus dimisit.... Quotidie cernimus eosdem Græcos, filios suos Romam, & in alias La- » tinorum provincias, non sine sumptu mittere; tantum ut litteris imbuantur, & doctrinam » veram hauriant: qui postea perdocti, & in Græciam reversi, maxima apud omnes sunt in » existimatione; quibus à Græcis episcopis facultas fit ut, quam didicerunt doctrinam, alios » doceant, & palam populo annuntient. Quod aliter fit de iis qui in Angliam, aut alium de » hæresi suspectum locum profecti, instituti sunt: illi enim, uti suspecti semper rejiciuntur, » neque similibus muneribus præficiuntur. Taceo sodalitates & confraternitates, in quibus » certatim Græci & Latini conveniunt, quum tantum à Latinis institutæ sint, & ab illis re- » gantur, & exercitationibus, quibus Romana ecclesia suos solet exercere, delectentur; iis (vero) saniores redditi, schisma & hæresim deponunt.» Huc usque Leo Allatius.

PROVINCIA SARDIUM.

I. ECCLESIA SARDIUM METROPOLIS.

SARDIS, urbs Lydiæ in Asia minori Plinio, quæ *Sardes* Straboni, Xenophonti & aliis, olim regia Crœsi Lydorum regis, archiepiscopalis fuit, cui plurimæ ecclesiæ suffraganeæ erant. Hanc *Tarnam* esse Homeri nonnulli existimant, nunc excisa jacet, & in vicum redacta, qui *Sardo* appellatur, cum castro antiquo, & aliquot antiquitatis vestigiis ad Tmolum montem, unde Pactolus fluvius auri ramentis celebris defluens, illam interluit. Thyatira 36. milliar. & Philadelphia 26. distat. Ita Mich. Anton. Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 202. col. 2. Sardeis* aut *Sardes* plurali numero nuncupatur vulgo à Latinis, fuitque una de septem ecclesiis quarum meminit Joannes Apostolus, *Apocal. cap. 3.* In notitiis Græcorum episcopatuum ad calcem Codini *de Officiis*, metropolis est Lydiæ, & sextum locum occupat, *pp. 336. 365. & 379.* Επαρχίας Λυδίας ὁ Σαρδέων ς'. *In provincia Lydiæ, Sardium VI.* eique assignantur 27. sedes suffraganeæ. *pp. 341. 342. 369. 370. & 384.*

ARCHIEPISCOPI SARDIUM.

I. JACOBUS.
II. FRANCISCUS.

JACOBO ex ecclesia Sardensi translato ad A Gisarclen (nescio in qua regione) ad Sardensem promotus est *Fr. Franciscus de Domossole*, Ord. Min. anno 1396. die 13. Sept. Ita Wadding. *t. 4.* ad eum annum, *n. 2. p. 310.*

II. ECCLESIA TRIPOLIS.

TRIPOLIS ista urbs est Asiæ minoris ad Meandrum fluvium. Ex Baudrand, *tom. 2. pag. 335. col. 2.* In provincia Lydiæ sub metropoli Sardium legitur ad calcem Codini *de Officiis, pp. 341. 370. & 384.* ὁ Τριπόλεως *Tripolis.* Nonnullos episcopos invenio Latini ritus ipsi adscriptos.

ECCLESIA TRIPOLIS.

EPISCOPI TRIPOLIS.

I. MARTINUS.

DANIEL à V. M. *tom. 2. Specul. Carmel. pag. 943. num. 3315.* scribit *Fr. Martinum de Soto-Majori,* Carmelitam, electum esse episcopum Tripolitanum titularem in provincia Philippensi sub Patriarcha Constantinopolitano IX. kal. Octobris (id est die 23. Septemb.) anno 1440. *Ex Actis Consistorial.* Eugenii IV. Quum in notit. Græc. episcopat. A nulla *Tripolis* extet in provincia Philippensi, sed in provincia Lydiæ, ut dictum est, de ea Tripoli hîc sermo esse videtur.

II. BARTHOLOMÆUS.

Ex Waddingo, *tom. 7.* ad annum 1479. *num. 16. p. 70. Fr. Bartholomæus de Gisulfis,* Minorita, eo anno die 10. Decemb. promotus est à Sixto IV. ad ecclesiam Tripolitanam in Lydia sub archiepiscopo Sardæorum.

PROVINCIA SEBASTES.

I. ECCLESIA SEBASTES METROPOLIS.

SEBASTE, olim *Cabira* in neutro plurali, in Mithridatico bello plurimum celebratur. Hæc est, inquit Cellarius, *tom. 2. geogr. antiq. lib. 3. pag. 332.* illa *Sebaste* Armeniæ in Martyrologiis V. idus Jan. III. Non. Febr. & VII. idus Mart. laudatæ (quæ sic dicitur) quia in Armeniæ finibus, minoris videlicet, posita est. Eam Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 218. col. 1. Sebastiam* nominat, aitque urbem esse Asiæ minoris in Cappadocia Plinio & Ptolemæo in Colopena tractu, quæ *Sebaste* Antonino, nunc *Saustia* dicta, teste Castaldo, prope montem Argæum, & archiepiscopalem sedem esse, cui Sebastopolis subest, à qua 70. milliar. recedit in ortum, & 80. à Setala in meridiem Cæsaream Mazæam versus 90. circiter. Alia est *Sebaste* in Palæstina sub Cæsarea metropoli, & alia in Cilicia sub Tharso.

In notitiis Græcor. episcopat. ad calcem Codini *de Officiis, Sebastea,* de qua hîc agimus, caput est Armeniæ primæ, & inter metropoles locum XI. servat: ὁ Σεβαστείας. *pp. 338. 343. 366. 372. 379. & 385.*

ARCHIEPISCOPI SEBASTES.

I. * * *

ANno 1210. sedebat præsul quidam *Sebastiensis,* de quo Innocentius III. epistola 40. lib. XIII. *Heracliensi archiepiscopo, & Cardicensi & Fermopilensi episcopis* data eo anno die 30. Mart. *to. 2. edit. Baluz. p. 424. col. 2.* hæc ait: « Quum dilectus filius Benedictus, &c.
» tunc apostolicæ sedis legatus, *Sebastiensi* episcopo, salvo mandato nostro, custodiam monasteriorum Montis sancti (scilicet Montis Athos, sic dicti ob multitudinem cœnobiorum ibi conditorum) quæ ad sedem apostolicam immediate pertinere dicuntur, duxerit committendam, & ipse illa multipliciter aggravarit, easque committat enormitates, quæ non sunt dignæ relatu, fraternitati vestræ, &c. mandamus, quatenus ipsum à custodia monasteriorum ipsorum penitus amoventes, &c. » Jubet itaque Pontifex, ut ei alius in illa monasteriorum cura, assumpto Imperatricis Mariæ, Bonifacii marchionis Montisferrati B & regis Thessalonicæ viduæ consilio, substituatur.

II. JOANNES I.

III. EVERARDUS.

Waddingus, *to. 5. annal.* ad annum 1412. *num. 2. pag. 78.* refert, ecclesia Sebastensi in Armenia sub Patriarcha Constantinopolitano vacante per obitum *Joannis,* ei præpositum fuisse à Joanne XXIII. eo anno die 17. Martii *Fr. Everardum,* sui Ordinis alumnum.

IV. JOANNES II.

C Everardo fortassis successit *Fr. Joannes de S. Facundo,* ejusdem Ordinis Minor. quem præfatus Waddingus, *ibid.* ad annum 1425. *num. 7. pag. 166.* scribit ad *Sebastenensem* ecclesiam in Armenia à Martino V. eo anno die 25. Maii fuisse evectum.

V. MARTINUS.

VI. HENRICUS.

Idem Waddingus, *tom. 2.* ad annum 1292.

ECCLESIA SEBASTES.

n.28.p.236. agens de cœnobio Leonano sive Lunano sui Ordinis, Feretrinæ diœcesis in ducatu Urbini, hæc ait: « Primum fratrum » habitaculum erat extra oppidum, sed trans- » latum est ad interiora oppidi anno 1362. In » hoc recentiori floruerunt.... magister Mar- » tinus Madronius episcopus Sebastensis, ma- gister, &c.» Nullibi indicat Waddingus, saltem quod in annalibus ejus repererim, vel quandonam post eum annum 1362. vixerit Martinus iste, vel cujusnam Sebasteæ præsul fuerit, an quæ in Palæstina, an quæ in Armenia, aut in Cilicia. Fortassis *Martinus* ille fuerit, per cujus obitum, *ex Actis Consistorialibus* Eugenii IV. anno 1436. *Fr. Henricum*, Eremitam Augustinianum, diœcesis Caminensis, institutum fuisse episcopum *Sebastensem* refert Thomas Herrera *Alphab. Augustinian. tom. 1. pag. 343. col. 1.*

Hunc autem Henricum scribit Thomas de Herrera, cognominatum *Wogghersin* sive A *Wughersin*, filium conventus Tangliniensis provinciæ Saxoniæ, electum esse 1435. episcopum Sebastenum, & de eo legi in Registris Ordinis eo anno ad diem 14. Decemb. *Dedimus licentiam Fr. Henrico Wughersin, ut possit assumere dignitatem episcopalem.* Et die 25. Jun. anno 1436. *Concessimus D. Henrico Wughersin Ord. FF. Eremit. &c. Dei gratia episcopo Sebastensi, ut possit tenere F. Henricum Fabri, sui conventus Tangliniensis.*

VII. Georgius.

B Jam laudatus Waddingus, *tom. 6.* ad annum 1459. *n. 33. p. 451.* testatur occurrere mentionem eo anno sub XIV. kal. Jul. (id est die 18. Jun.) *in Regesto* Pii II. de *Fr. Georgio*, Minorita, olim theologiæ professore, *episcopo Sebasteno.* Verum non indicat, sicut nec Herrera de Henrico, cujusnam Sebasteæ illi fuerint præsules.

II. ECCLESIA SEBASTOPOLIS.

De Sebastopoli hæc scribit Michael Antonius Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 218. col. 1.* « *Sebastopolis*, urbs Cappadociæ in Asia minori Plinio, episcopalis sub archiepiscopo » Sebastensi, nunc *Suvas* dicta à Castaldo, hodieque ampla & præclara, in qua sedes præfecti » Turcarum in Amasia regione in mediterraneis, & vix 50. milliar. ab Amasia urbe in ortum hybernum. » In notitiis supra laudatis, ubi de Sebaste verba egimus, Sebastopolis prima suffraganea hujus metropolis ponitur.

EPISCOPI SEBASTOPOLIS.

C

I. Petrus.

Anno 1330. quidam *Petrus Geraldus* creatus est episcopus Sebastopolis à Joanne XXII. teste Raynaldo, *tom. 15.* ad hunc annum, *num. 57.* ubi ait: « Demandata » etiam est Sevastopolensis ecclesia *Petro Ge-* » *raldo* episcopo designato, ut Evangelium propagaret. »

II. Joannes.
III. Paulus.

Vacante ecclesia Sebastopolitana in Armenia sub Patriarcha Constantinopolitano per obitum *Joannis*, ei datus est episcopus à Martino V. anno 1428. die 23. Jul. *Fr. Paulus Francisci*, Minorita. Ita refert Waddingus, *tom. 5.* ad hunc annum, *num. 3. pag. 197.*

III. ECCLESIA BERISSES.

Carolus à S. Paulo *geogr. sac. p. 256. edit. Paris. 1641.* ecclesiam *Berisses* Sebasteæ metropoli Armeniæ primæ quartam suffraganeam assignat. Certe in notitiis Græcorum episcopatuum ad calcem Codini *de Officiis, pp. 343. & 372.* sub provincia Armeniæ & Sebaste metropoli, *Berissè* constituitur, sed modo *Cerissè* ὁ Κηρισσῆς, modo *Biressæ* ὁ Βιρησσῆς; demum *pag. 385. Berissè* ὁ Βηρίσσης, & *ad marg.* Μηρίσσης *Merissè* nuncupatur. Duos nobis ex ejus præsulibus Latinis suppeditavit Waddingus.

EPISCOPI BERISSES.

I. Joannes.
II. Libertus.

Waddingus, *tom. 6. annal.* ad annum 1470. *n. 7. p. 708.* scribit, ecclesia Berissensi D in Armenia sub archiepiscopo Sebasteno vacante per obitum *Joannis*, ad eam promotum esse eo anno à Paulo II. die 10. Decembris *Fr. Libertum de Brœhun*, Minoritam.

PROVINCIA

PROVINCIA SERRARUM.

I. ECCLESIA SERRARUM METROPOLIS.

DE *Serris* hæc pauca tradit Baudrand, *tom. 2. geograph. pag. 229. col. 2.* « *Serræ*, urbs « Macedoniæ Nicetæ & Cedreno, nunc etiam *Serès* dicta, teste Leunclavio, archiepi- « scopalis loco Amphipolis, inter ipsam, Thessalonicam & Philippos, estque ampla & culta « cum castro semi-diruto in colle ei adjacente. »

In notitia episcopatuum Græcorum, juxta dispositionem Leonis Sapientis qui, mortuo Basilio patre suo, solus regnare cœpit anno 886. inter octoginta metropoles Patriarchæ Constantinopolitano subjectas extat quinquagesima octava *Serræ* νη΄ Σέῤῥαι; *pag. 380.* ad calcem Codini *de Officiis*. Item *ibid. pag. 401. in exposit.* Andronici Palæologi senioris, qui imperium auspicatus est anno 1283. habetur, *num. 46. Serrarum. Hæc ex quinquagesimo octavo loco ad quadragesimum sextum ascendit.* μς΄. ὁ Σεῤῥῶν· ἡ αὐτὴ νη΄. ὤσα, εἰς μς΄. ἀνήχθη.

ARCHIEPISCOPI SERRARUM.

Arnulphus.

INter epistolas Innocentii III. una extat *Arnulpho Sarrensi archiepiscopo ejusque successoribus canonice substituendis in perpetuum*, data anno 1212. die 25. Maii, qua hanc ecclesiam recens ad communionem Romanam reversam sub protectione sedis apostolicæ A recipit. In ea autem epistola, quæ quinquagesima septima est lib. XV. *in editione Baluz. tom. 2. pag. 621. col. 2.* declarat Pontifex à se translatum esse hunc Arnulphum *ab ecclesia Thermopilensi ad Sarrensem metropolim.* De eo Arnulpho jam supra egimus inter episcopos Thermopilenses sub metropoli Atheniensi, *col. 847.* C.

II. ECCLESIA ZICHNARUM.

ZICHNÆ urbs Macedoniæ, vulgo etiam *Zichne*, teste Leunclavio, episcopalis prius sub archiepiscopo Serrano, postea archiepiscopalis effecta, Serris proxima est ex Curopalate. Ita Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 414. col. 2.*

In notitia Græcorum episcopatuum ad calcem Codini *de Officiis, pag. 408.* inter episcopatus qui archiepiscopatus honorem obtinuerunt, legitur, *num. 26.* κς΄. ἀπὸ τῶ Σεῤῥῶν, ὁ Ζιχνῶν. *Ex Serrarum* (suffraganeis) *præsul Zichnarum.*

EPISCOPI ZICHNARUM.

Lucas.

LUCAS *Manellus*, Ordinis Præd. de conventu Florentino sanctæ Mariæ Novellæ, philosophiæ ac theologiæ doctrina clarus, Ziconensis episcopus creatus est à Clemente VI. initio sui pontificatus, subindeque anno 1342. Translatus est deinde ad ecclesiam Auximanam in Piceno ab eodem Papa anno 1345. die 5. Novemb. ex ea autem trans- B migravit ad Fanensem anno 1360. Obiit Florentiæ anno 1363. vel sequenti. Ita Fontana *Theat. Dom. p. 191. tit. 241. pag. 329. tit. 655. & pag. 621.* in Append. ex Ughello *tom. 1. Ital. sac. in episcopis Auximanis.* Ejus quoque meminere R. P. Echardus, *tom. 1. Scriptorum, pag. 642. col. 1.* & doctissimus P. Bremond, *tom. 2. Bullar. pag. 254.* ad annum 1358.

PROVINCIA SMYRNENSIS.

I. ECCLESIA SMYRNÆ METROPOLIS.

DE Smyrna hæc tradit Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 252. col. 2.* « *Smyrna,* urbs Ioniæ » regionis in Asia minori Ptolemæo, Straboni & Plinio, prius *Naulochos* dicta, à Tantalo » ædificata, postea *Smyrna* vocata à Smyrne Amazone, teste Sophiano, & Homeri patria, » cujus ibi statua fuit, ut Varro ait; nunc vulgo etiam *Smyrne* dicitur ab Europæis, & *Ismir* » à Turcis... Est (autem) archiepiscopalis, perampla & probe culta, sedes præfecti Turcarum, » quibus subest à tribus sæculis: sita est, partim in monte, partim in planitie ad Melem fluvium » cum portu capaci & tuto in ora maris Ægæi & sinus Smyrnæi, estque emporium celebre » cum castro antiquo in monte, & duplici arce in ora, 40. milliaribus distans ab Epheso in septentrionem, & totidem à Chio in ortum.» Strabo, *lib. 14. pag. 646. A. edit. Casaub.* duplicem Smyrnam, veterem scilicet & novam commemorat. «Inde alius sinus, inquit, in quo vetus Smyrna 20. stadiis à nova (dissita) est.»

In notitiis episcopatuum Græcorum ad calcem Codini *de Officiis, pp. 338. & 366.* inter archiepiepiscopos Autophalos, id est, ut *p. 338.* exponitur, qui proprii sunt juris, recensetur quinto loco *Smyrnæ in provincia Asiæ,* Ἐπαρχία Ἀσίας ὁ Μύρνης, *& ad marg.* ὁ Σμύρνης. De ea quoque fit mentio *pp. 380. 396. & 402.*

Anno 1344. classis Latinorum navibus copiisque Clementis VI. regis Cypri, Venetorum, Genuensium, & equitum Rhodiorum conflata, maritimam Asiæ oram lustrans, in Ioniam appulsa, Smyrnam subita oppugnatione subegit die 28. Octobris, cæsis ad internecionem incolis, quæ in Latinorum potestate multis annis permansit, & exinde nonnulli hujus ritus præsules ei præpositi sunt. In potestatem Turcarum rursus venit sub Tamerlane anno 1404. Subdita est iterum Latinis anno 1472. sed à Venetis, opibus captivisque abductis, incendio deleta est, teste Raynaldo ad eum annum, *nn. 42. & 43.*

ARCHIEPISCOPI SMYRNÆ.

I. * * *

SMYRNA Saracenis erepta exeunte anno 1344. ut modo dictum est, provisum ei esse à Clemente VI. de antistite Latino, quam citius id fieri potuit, credendum est, quamvis quis ille fuerit nos fugiat. Certe exordio anni 1346. jam sedisse Smyrnæ antistitem Latinum discimus ex Leandro Alberto *de viris illustribus Ord. Præd. lib. 5.* apud Raynaldum ad hunc annum, *n. 71.* Ait enim Venturinum Bergomatem, hujus Ordinis alumnum, eo anno cum *episcopo Smyrnæ* Smyrnam tendisse quo kal. Martii pervenit. Is autem præsul verisimiliter *archiepiscopus* ille *Smyrnensis* fuit, cui anno 1348. unaque *Barnabæ de Parma Domicello Parmensi Capitaneo civitatis Smyrnensis,* litteras scripsit præfatus Clemens, datas Avin. XVI. kal. Septemb. anno VII. (id est die 17. Augusti anno 1348.) quas exhibet Raynaldus ad eum annum, *num. 28.* gratulatorias de reportata victoria adversus Marbassanum Turcarum ducem, qui Smyrnam obsidebat, cujusque nece & copiarum ejus clade ea urbs liberata est, & Latinis conservata.

A Haud scio autem an idem fuerit archiepiscopus ille Smyrnensis, cujus ex culpa maximum periculum Smyrna incurrerat an. 1350. unde & in ipsum laudatus Papa diligentis faciendæ inquisitionis provinciam Raymundo episcopo Morinorum sedis apostolicæ legato injunxit litteris datis Avin. idibus (id est die 13.) Jan. anno IX. Christi 1351. apud Raynaldum ad eum annum, *num. 21.* Quis fuerit exitus hujus inquisitionis ignoramus.

II. PAULUS I.

B Alter prorsus à modo memorato Smyrnensi archiepiscopo, cujus nomen nos latet æque ac sors, fuit *Paulus* iste, qui sedebat anno 1355. & præclara gessit sæpius missus, tam à Joanne Palæologo Imperatore Græco ad Innocentium VI. & Urbanum V. quam ab illis Pontificibus ad Joannem, pro redintegranda unione Græcorum cum sede apostolica. Translatus est ad ecclesiam Thebanam anno 1358. deinde ad dignitatem Patriarchæ Constantinopolitani Latini ritus assumptus ab Urbano V. Vide supra inter illos Patriarchas, *col. 822. C.*

A

III. Petrus I.

Paulo ad Thebanam ecclesiam transmisso, *Fr. Petrus Placentinus*, Ord. Min. Smyrnensis archiepiscopus renuntiatus est ab Innocentio VI. anno 1358. die 22. Jan. Ita Waddingus, *tom. 4.* ad eum annum, *num. 5. pag. 72.* qui diploma Innocentii exhibet, *ibid. in Regesto Pontificio, pag. 50.*

Is probabiliter ille est *archiepiscopus Smyrnensis*, cui Urbanus V. unaque archiepiscopo Colossensi sive Rhodio, & episcopo Chiensi injunxit, data epistola anno 1363. die 16. Jun. ut bona Fr. Petro Fanensi, Minoritæ, suo in civitate Smyrnensi quoad temporalia vicario erepta, reddi providerent. Scilicet Petrus iste Fanensis, cognomento *Patricelli*, frater erat conversus Ordinis Min. cui, teste præfato Waddingo, *tom. 3.* ad annum 1347. *num. 12.* olim concesserat raro exemplo Clemens VI. eo anno 1347. facultatem conscribendi milites, eosque conducendi ad partes ultramarinas adversus Saracenos; quippe qui jam eos frequenter, priusquam religiosus fieret, armis represserat, aggregato competenti bellatorum numero, inter quos ex uno supra viginti ipsius consanguineorum, vitam amisere duo ejus fratres, unus nepos, & quinque alii in diversis præliis, ut fert pontificium diploma laudatæ concessionis à Clemente, incipiens: *Zelus amoris*, datum VII. idus (id est die 7.) Junii eo anno 1347. *ibid. in Regesto Pontif. pag. 355.* Id itaque in causa fuerat cur hunc fratrem conversum tum ipse Clemens VI. tum ejus etiam successor Innocentius VI. vicarium suum in temporalibus crearint urbis Smyrnarum, ut nempe diligentius aliis ejus conservationi prospiceret. Innocentii diploma, datum an. 1353. die 12. Decemb. extat apud eumdem Waddingum, *tom. 4.* ad eum annum, *num. 3. pag. 31.*

IV. Joannes.

Daniel à V. M. *tom. 2. Speculi Carmelit. p. 936. n. 3281.* scribit *Joannem Leycestrum*, Ordinis Carmel. alumnum, archiepiscopum Smyrnæ in Ionia anno 1398. fuisse renuntiatum à Bonifacio IX. *ex lib. de Regularibus* sub ejus pontificatu, anno IX. *fol. 99.* obiisse vero anno circiter 1424.

V. Paulus II.

VI. Franciscus.

Joannem supra memoratum, diu antequam diem extremum clauderet, dimisisse oportet Smyrnensem ecclesiam, si reipsa, ut Waddingus asserit ad annum 1412. *tom. 5. annal. num. 2. pag. 78.* eo anno die 4. Jan. jam vacante per obitum *Pauli* Smyrnensi sede, ad eam *Fr. Franciscus de Monte Granelli*, Minorita, à Joanne XXIII. evectus sit.

VII. Eugenius.

B

Eugenius, Eremita Augustinianus, qui coram Patribus concilii Tridentini sub Pio IV. plures conciones habuit, creatus est à Gregorio XIII. archiepiscopus Smyrnensis anno 1575. Obiit vero anno 1580. Herrera *Alphab. Augustin. tom. 1. pag. 213. col. 2.*

VIII. Petrus II.

Petrus de Marchis, Chiensis, Ord. Præd. vir doctrina, pietate, agendorumque peritia clarus, à Paulo V. ad ecclesiam Santerini in Archipelago promotus est anno 1611. die 18. Aprilis; deinde anno 1621. missus fuit à Gre-

C

gorio XV. visitator apostolicus Constantinopolim, Capham, in insulas Archipelagi, ac per Tartariam; exinde ab Urbano VIII. ad ecclesiam Smyrnensem translatus est circa annum 1640. & tandem obiit circa annum 1645. Ita R. P. Echard. *tom. 2. Scriptor. pag. 547. col. 2.* Vide supra inter episcopos Santerinenses, *col. 1010.* C.

IX. Hyacinthus.

Hyacinthus Subianus, Aretinus, Ordinis

D

Præd. missionarius apostolicus in Orientem perrexit anno 1640. ibique per plures annos saluti animarum incubuit. Interim archiepiscopus Edessæ ab Urbano VIII. renuntiatus est circa annum 1643. & coadjutor ecclesiæ Smyrnensis, in qua deinde successit Petro de Marchis anno circiter 1645. Romam postmodum reversus anno 1655. obiit anno sequenti die 15. Octob. in conventu S. Mariæ super Minervam, anno ætatis suæ 63. grassante lue extinctus. Fontana *Theat. Domin. pp. 74. & 75. tit. 44.* & *pag. 100. tit. 91.*

II.

ECCLESIA PHOCÆÆ.

PHOCÆA urbs Æolidis in Asia minori, & in limite Ioniæ Straboni & Tito-Livio, sedes est episcopalis sub Smyrnarum metropoli. *Phocis* appellatur Melæ, nunc autem vulgo *Fochia* seu *Fojavechia*, teste Sophiano, estque vicus tenuis sub Turcis cum portu capaci in ora sinus Smyrnæi versus ostia Hermi fluvii, inter Cumam ad boream & Smyrnam ad austrum, à qua 20. milliar. distat, & ad duo milliaria ab ipsa inest altera *Phocæa*, *Fochia nova*

ECCLESIA PHOCÆÆ.

dicta, urbs satis culta cum arce & portu. Hæc Baudrand, *tom. 2. pag. 106. col. 1.*

Thomas de Pinedo in Stephanum Byzantium, *pag. 707. annot. 62. & 63.* ait *Phocidem* regionem fuisse circa Parnassum, ejusque incolas Φωκεῖς dici à Græcis, urbis autem Phocææ cives Φωκαεῖς & Φωκαιεῖς; dictosque similiter à Latinis, prioris quidem *Phocenses*, posterioris vero *Phocaënses* & *Phocæenses*: in quibus, inquit, cespitant viri etiam eruditissimi. Phocæam tum veterem, tum novam, nobiles Genuensium colonias, Tamerlanes Turcarum Imperator evertit anno 1404.

R. P. Bremond observat, *tom. 2. Bullar. pag. 706.* ubi Fr. Nicolai de Tuderto meminit episcopi Foliarum, Phocæam, urbem Æolidis in ora maris Ægæi sub archiepiscopo Smyrnensi, *Foliarum* aliquando nomine designari, utpote quæ *Foïa Vechia, Foglia & Fochia Vecchia* appellatur. Aliquot autem occurrunt hujus ecclesiæ sub diversis istis nominibus Latini præsules.

EPISCOPI PHOCÆÆ.

I. Bartholomæus.

A

WADDINGUS, *tom. 3.* ad annum 1346. *n. 10.* scribit, post diutinam ecclesiæ *Foliensis* vacationem, ei præfectum esse à Clemente VI. eo anno die 14. Maii *Fr. Bartholomæum de Cassino*, Januensem, Ordinis Minor. & diploma *Attenta meditatione* exhibet *ibid. in Regesto Pontif. pag. 343.*

II. Joannes I.

B

Daniel à V. M. *Speculi Carmelit. tom. 2. pag. 939. num. 3296.* meminit cujusdam *Joannis* Ordinis Carmelit. episcopi *Foliensis*, qui aderat Genuæ die 19. Febr. anno 1383. Videtur autem fuisse *Phocææ* antistes, quippe quæ *Foïa* & *Foglia* nominatur.

III. Joannes II.

IV. Nicolaus.

C

Ecclesia Phocææ vacante per obitum *Joannis Rubei*, Martinus V. anno 1427. die 10. Jan. ei præfecit *Fr. Nicolaum de Tuderto*, Ordinis Prædic. Diploma promotionis ejus profert R. P. Bremond, *tom. 2. Bull. p. 675.* in quo uterque dicitur episcopus *Foliarum* & *Cumæ*. Nomine autem *Cumæ* intelligendam existimat idem P. Bremond, *ibid. pag. 706.* *Foïam novam* in Æolide. Cæterum Nicolaum hunc ignorarunt omnes qui de rebus Ordinis Prædicatorum scripsere.

V. Ludovicus.

De *Ludovico* isto hæc tradit R. P. Jacobus Echardus *in indice episcoporum Ord. Præd. præfixo tomo 1. Scriptorum ejusdem Ordinis, pag. 26. col. 1.* « *Ludovicus de Foro*, (Ordinis Præd.) professione Wesaliensis, episcopus *Fogiensis* circa 1450. ex chronica Wesaliensi antiqua msf. à nostro Henrico Hilden, S. T. M. Coloniensi visa. Omittunt, aut non norunt nostri. » Non explicat R. P. Echardus quis, vel ubi sit episcopatus ille *Fogiensis*; verum existimat R. P. Bremond, *to. 3. Bull. p. 333.* ad annum 1450. esse urbis *Phocææ*, vulgo *Foïa* dictæ sub archiepiscopo Smyrnensi.

VI. Stephanus.

Fr. Stephanus Chaan, Ord. Præd. episcopus creatus est *Folianensis* seu *Foliarum* in Æolide sub archiepiscopo Smyrnensi anno 1457. Ita Fontana *Theat. Dom. pag. 193. tit. 247. ex lib. Provis. Prælat.* sub Callixto III. Cavalerius, *tom. 1. pag. 259. num. 169.* & R. P. Bremond, *tom. 3. Bullar. pag. 373.*

VII. Ægidius.

Sede Foliensi vacante per obitum Stephani, ei præfectum esse à Sixto IV. anno 1475. die 28. Maii *Ægidium de Portu*, Minoritam Lusitanum, scribit Waddingus, *tom. 6. annal. pag. 831. num. 29.*

PROVINCIA THEBANA.

I. ECCLESIA THEBARUM METROPOLIS.

THEBÆ, urbs Bœotiæ caput in Græcia Plinio, Thucydidi, & aliis, ad Iſmenum fluvium, archiepiſcopalis cum arce Cadmæa dicta, nunc *Thiva* ſive *Stives*, paucis conſtans incolis, in loco edito ſub dominio Turcarum, paucis milliaribus diſtat ab Aſopo fluvio, 50. ab Athenis in occaſum æſtivum, 16. à Chalcide ſive Negroponto in occaſum, & 40. à Megara in ſeptentrionem. Ita Baudrand, *to. 2. pag. 306. col. 2.* Thomas de Pinedo in Stephanum Byzantium, *pag. 307. col. 1. annotat. 54.* ait eam urbem appellatam eſſe *Heptapylos*, quod ſeptem portas haberet, ad quas alludens Juven. *Satyr. 13.* canit:

Rari quippe boni, numero vix ſunt totidem, quot
Thebarum portæ, & divitis oſtia Nili.

In ſerie eccleſiarum Patriarchæ Conſtantinopolitano ſubjectarum, juxta diſpoſitionem Leonis Sapientis, ad calcem Codini *de Officiis, pag. 380.* inter metropoles extat loco 57. νζ΄. Αἱ Θῆβαι *Thebæ.* Et rurſus in ordine earumdem metropolitanarum ſedium ſancito ab Andronico Palæologo ſeniore *ibid.* legitur, *pag. 402. num. 68. Thebarum, ex quinquageſimo ſeptimo loco ad ſexageſimum nonum devenit.* ξη΄ ὁ Θηβῶν· καὶ αὐτὴ νζ΄. οὖσα, ξθ΄. γέγονεν.

Poſt captam à Francis & Venetis Conſtantinopolim initio ſæculi XIII. & ipſa Thebarum civitas Latinis ſubdita eſt, hujuſque ritus præſules accepit.

ARCHIEPISCOPI THEBARUM.

I. * * *

INitio anni 1207. electus eſt in archiepiſcopum Thebarum vir Latini ritus, cujus nobis nomen ignotum eſt. Nam Innocentius III. epiſtola 56. lib. X. data *capitulo Patracenſi* eo anno die 24. April. de Patracenſi recens præſule verba habens, Thebani quoque meminit, ut recens ordinati. *Quum idem Patriarcha* (Conſtantinopolit. Thomas Maurocenus) inquit, *tom. 2. edit. Baluz. pag. 29. col. 2. tunc temporis eum* (Patracenſem) *conſecrare nequiverit, quia coepiſcopos non habebat. Unde Athenienſem & Thebanum electos ad ſuam præſentiam accedentes in Syriam deſtinavit, conſecrationis munus inibi recepturos.* Idem Papa epiſtola 116. lib. XI. data anno ſequenti 1208. die 14. Julii, *nobilibus viris Dominis Thebarum* injunxit ut perſolvi decimas curarent eccleſiæ Thebanæ. Eodem anno *archiepiſcopo Thebano* directæ ſunt epiſtolæ 152. 154. & 171. præfati lib. XI. Huic rurſus, ut & Veriſienſi & Lariſſenſi præſulibus, mandavit idem Innocentius anno ſequenti 1209. epiſtola 114. lib. XII. data die 2. Novembris, ut Henrico Conſtantinopolitano Imperatori fidelitatem exhiberi ſatagerent a prælatis omnibus, tam Græcis quam Latinis earum regionum. Demum eidem Thebano archiepiſcopo datæ ſunt epiſtolæ 15. & 110. lib. XIII.

A anno 1210. at eo anno ejus obitu vacavit eccleſia Thebana, ut modo patebit.

* * * *electus.* II. A.

Anno 1210. electus eſt in archiepiſcopum Thebanum *A.* capellanus Henrici Imperatoris Conſtantinopolitani. Sic rem narrat Innocentius III. epiſtola 138. lib. XIII. *capitulo Thebano* data die 4. Octobris. «Thebana
dudum eccleſia viduata paſtore, A. archidia- «
B conus veſter cum Gerardo de Beſentuno & «
J. cognato ſuo propria vota direxit in vene- «
rabilem fratrem noſtrum Davalienſem epi- «
ſcopum pro veſtro Pontifice poſtulandum, «
appellationem ad ſedem apoſtolicam inter- «
ponens, ne cæteri canonici procederent ad «
electionem aliam faciendam. Qui tandem «
convenientes in unum, appellatione hujuſ- «
modi pro inutili reputata, dilectum filium A. «
capellanum chariſſimi in Chriſto filii noſtri «
C Conſtantinopolitani Imperatoris illuſtris con- «
corditer in archiepiſcopum elegerunt. Poſt- «
modum autem electione ipſius venerabili «
fratri noſtro Conſtantinopolitano Patriarchæ «
præſentata de more, quum ſibi demum per «
teſtes ab archidiacono & ejus ſociis intro- «
ductos de appellatione interpoſita conſtitiſſet, «
negotium ipſum ad noſtram præſentiam deſ- «
tinavit. Conſtitutis itaque partibus coram «
nobis, & quæ fuerunt hinc inde propoſita, «

ECCLESIA THEBARUM.

» plenius intellectis, postulationem de memorato episcopo, tantummodo factam à tribus, quamquam persona commendabilis haberetur, non duximus admittendam; electionem vero de capellano præfato à sexdecim regulariter celebratam, quia studiis & meritis potioribus juvabatur, justitia confirmavimus exigente. Quocirca, &c.» Castoriensi & Zaratoriensi episcopis ecclesiæ Thebanæ suffraganeis iisdem die & anno epistolam 139. scripsit in eumdem modum, ut huic electo Thebano archiepiscopo obedientiam præstarent.

Is nondum consecratus erat, nescio qua de causa, die 21. Decembris hujus anni: in titulo enim epistolæ 192. lib. XIII. ipsi & aliis præsulibus directæ, *electus* duntaxat appellatur; at epistolæ 111. lib. XIV. anno 1211. & 26. 29. 44. 53. 60. 73. & 75. lib. XV. anno 1212. ipsi, ut *Thebano*, de variis negotiis datæ sunt.

III. * * *

Anno 1241. sedebat *archiepiscopus Thebanus*, cui Gregorius IX. unaque Priori Ord. Præd. hujus urbis, necnon archidiacono de Nigroponte epistolam scripsit, datam eo anno die 29. Maii, qua iis mandabat ut *ecclesias cathedrales metropolitanorum & episcoporum, tum deinde omnes alias prælatorum & cœnobiorum sive Græci sive Latini ritus, sive denique quocumque modo exemptorum ad decimandum censerent, & ad solvendum ex universo patriarchio compellerent Patriarchæ Constantinopolitano, qui per id temporis maximos sumptus fecerat ob defensionem Imperatoris Balduini, & ad extremam fere inopiam redigebatur.* Ita refert Bzovius, *to. 13. annal.* ad annum 1241. *num. 11. col. 475.*

IV. * * *

Quum Michael Palæologus, recuperata anno 1261. urbe Constantinopolitana, expeditionem pararet in Achaïam vicinasque provincias, ut ex iis principes Latinos expelleret, Urbanus IV. litteras dedit anno 1263. *archiepiscopo Thebano,* pluribusque illarum regionum præsulibus ritus Latini, ut ad commune arcendum periculum Guillelmo Willarduino Achaïæ domino opem ferri curarent. Ex Raynaldo ad eum annum, *num. 21.*

V. Nicolaus I.

Quum Henricus rex Cypri, & Almaricus ejus frater princeps Tyri, de regni administratione contendentes, suos ea de re ad Clementem V. oratores misissent, Pontifex *Nicolaum Thebarum archiepiscopum*, ac Raymundum è Pinibus capellanum suum delegavit in Cyprum insulam, ut ad concordiam eos revocarent; aut saltem, si pax inter eos sanciri non posset, totius hujus negotii circonstantias explorarent, & sibi Papæ diligentius referrent. Diploma ejus legere est sub hoc titulo: *Clemens,* &c. *venerabili fratri Nicolao archiepiscopo Thebano,* &c. *dat. Pictavis X. kal. Febr. anno III.* (id est die 23. Januar. an. 1308.) apud Raynaldum ad eum annum, *n. 37.* Hoc eodem anno vel obiit Nicolaus iste, vel ad aliam ecclesiam translatus est.

VI. Isnardus.

« *Fr. Isnardus* (Tacconus) Papiensis (Ord. Præd.) teste Bernardo Guidonis, fuit factus archiepiscopus Thebanus per Clementem Papam V. anno Domini 1308. circa festum Pentecostes, qui fecerat eum prius pœnitentiarium. Ei (hic) frater notus erat, quia in necessitate magna itineris sibi adstiterat, quum esset Burdigalensis archiepiscopus, & quasi ignotus & solus per partes transiret Lombardiæ anno Domini 1302.» Lateranensi ecclesia incendio fere consumpta anno præfato 1308. die 6. Maii, Romam missus est Isnardus, pontificii vicarii officio functurus. Dum autem ibi degeret, mandatum accepit ab eodem Papa litteris datis die 28. Junii anni 1313. quas profert Raynald. *to. 15.* ad annum 1310. *n. 37.* eos examinandi qui Bonifacium VIII. hæresis insimulabant. Patriarchatum Antiochenum cum administratione ecclesiæ Papiensis ad Papæ beneplacitum accepit idem Isnardus anno 1311. die 5. Novembris: at apud Joannem XXII. anno 1319. accusatus crimine rebellionis, omni ab eo dignitate exutus est. Illum tamen ipsemet Joannes ad sedem Thebanam denuo evexit anno 1325. datis litteris *Aven. kal.* (id est die 1.) *Augusti anno IX.* ut scribit Bzovius, *to. 14.* ad annum 1325. *num. 12.* Certe refert Raynaldus ad annum 1328. *num. 85. Isnardo archiepiscopo Thebano* à Joanne Papa demandatam esse provinciam incitandi Philippum Tarentinum & Joannem Achaïæ principes, ut sese adjungerent Roberto Siciliæ regi & Venetis adversus Turcas. De eo proinde intelligendus Sanutus Torcellus, *epist. 20.* ad calcem lib. cui titulus est: *Gesta Dei per Francos,* &c. *edit. Hanov. 1611.* ubi hæc habet, *p. 313. lin. 30.* « *D. & R. P. D. archiepiscopus Thebanus* qui, ut scire potestis, fuit *Patriarcha Antiochenus,* qui venit ex parte summi Pontificis ad requirendos Venetos, habere ab ipsis auxilium de galeis armatis pro facto Turcorum: & dicit quod D. Papa debet eis mittere litteras super hoc, quæ nondum venerunt, & ignoro si venient, de quo multum doleo, quia sperabam quod aliquod bonum fieret in subsidium insularum Romaniæ. Et si litteræ prædictæ non venerint

» per totum mensem Februarii, vel ante, credo A
» quod archiepiscopus prædictus ad suum regredietur archiepiscopatum.» Data est epistola hæc *Venetiis die 18. Januarii.* Annus siletur, sed fuit 1328. aut 1329. nam in epistola sequenti, data Venetiis anno 1329. ait idem Sanutus, *ibid. p. 314. lin. 44.* «*Archiepiscopus*
» *Thebarum* est adhuc Venetiis, & tractat quantum plus potest, conservationem illarum terrarum de Romania occasione Turcorum, & etiam piratarum de mari, qui multum infestant insulas & partes alias Romaniæ, & credo quod B
» finaliter sapientia & probitas ipsius D. archiepiscopi ducet ad executionem negotia hujusmodi, quæ eidem recommandata fuerunt.» Idem Sanutus epistolam sequentem, scriptam Venetiis illo anno 1329. die 28. Octob. *ibid. p. 315. lin. 13.* sic exorditur: «Noscat vestra
» reverenda paternitas per præsentes, quod nuper recepi litteras à reverendo D. D. *archiepiscopo Thebano,* olim Patriarcha Antiocheno,
» qui est in illis partibus Romaniæ, qualiter Turchi, &c.» Ex quibus colligitur Isnardum fuisse *archiepiscopum* illum *Thebanum,* ad quem aliosque præsules extat Joannis XXII. epi- C
stola, data anno 1329. die 7. Maii, apud Raynaldum ad eum annum, *num. 3.* Hunc obiisse eo anno tradunt nonnulli scriptores.

VII. * * *

Anno 1344. sedebat *Thebanus archiepiscopus* vir quidam, de quo mentionem facit Clemens VI. eo anno in litteris quas *venerabili fratri Henrico Patriarchæ Constantinopolitano in partibus transmarinis A. S. L.* scripsit die 18. Septemb. apud Raynaldum ad eum annum, *n. 2.* in iis enim ait Pontifex: *Et nihilominus* D
tam ipse quam venerabilis frater noster archiepiscopus Thebanus, tuus delegatus seu commissarius, dilectum filium magistrum hospitalis S. Joannis Hierosolymitani, & Cyprenses etiam requisiverunt instanter, ut ad hoc suas galeas destinarent, eosdem Cyprenses ad id præfatus archiepiscopus per excommunicationis sententias compellendo, &c. Is fortassis fuit *Thebanus* ille *archiepiscopus,* cujus meminit Innocentius VI. in epistola data anno 1353. die 1. Decemb. *ibid. num. 19.*

VIII. PAULUS I. E

Paulus, de quo supra dictum est, tum inter Patriarchas Constantinopolitanos ritus Latini, in præsenti *tomo 3. col. 822.* C. tum inter archiepiscopos Smyrnenses, *col. 1076.* B. ex ea Smyrnensi sede translatus est ad Thebanam ab Innocentio VI. anno 1358. die 22. Januar. ut constat ex diplomate *Dum juxta pastoralis,* quod exhibet Waddingus, *tom. 4. annal. in Regesto Pontif. pag. 59.* Hunc ait Rocchus Pirrus, *tom. 1. Sicil. sac. pag. 349. num. 16.* indulgentias concessisse anno 1361. die 11. Maii monasterio monialium Catanensium S. Benedicti. *Ex lib. Proton.*

IX. SIMON *sive* SIMEON.

Ughellus, *to. 9. Ital. sac. vet. edit. col. 548. n. 13.* B. scribit *Simeonem* Constantinopolitanum Basiliani Ordinis monachum, datum esse episcopum Hieracensi ecclesiæ à Clemente VI. anno 1348. die 4. Aug. Postquam vero diœcesanam synodum ibi celebrasset, translatum esse ad Thebanam sedem anno 1366. die 3. Augusti, *ex Regesto Vaticano.* Anno 1374. jussus est Simon archiepiscopus Thebanus à Gregorio XI. operam dare, cum nuntiis quos Constantinopolim mittebat, ad redintegrandam ecclesiæ orientalis cum occidentali unionem, teste Raynaldo ad eum annum, *num. 2.*

Simonem hunc appellant auctores *Jacumæum* vel *Sacumæum,* vel etiam *Tacumæum:* Leo autem Allatius eum dicit fuisse Ordinis Præd. *lib. 2. de consens. c. 15. n. 11. col. 774.* & in Diatriba de Simeonum scriptis, *p. 202.* sed videtur ipse tres *Simones* in unum hominem conflasse, scilicet *Simonem Constantinopolitanum,* Ordinis S. Dominici, qui obiit circa annum 1325. *Simonem Cretensem,* ejusdem Ordinis, qui florebat circa finem synodi Constantiensis, & *Simonem Jacumæum,* de quo hîc agimus, & qui probabiliter ad finem sæculi decimi quarti non pervenit. Legendus R. P. Echard. *tom. 1. Script. pag. 737. col. 1.* ubi dubitat an Simeon iste Jacumæus Ordinem Præd. amplexus sit, eo præsertim quod nec Sixtus Senensis, nec Augustinus Justiniani, qui Dominicani erant, ejus scripta in Biblia sacra recensentes, taceant *Dominicanum* fuisse.

X. PAULUS II.

Rocchus Pirrus, *tom. 1. Sicil. sac. in archiepiscopis Montis Regalis, pag. 420. & seqq. num. 15.* meminit cujusdam *Pauli* patria Romani, cujus institutum ignorabat, ecclesiæ Æserniensis in Italia primum antistitis, deinde ad archiepiscopatum Montis Regalis promoti ab Urbano VI. anno 1379. sed postmodum ejecti à Clemente VII. Papa Avenionensi tempore schismatis. «Carebat, inquit, interim *Fr. Paulus* suæ ecclesiæ proventibus: ea de «
causa Bonifacius IX. Pontifex (Urbani VI. «
successor) commendæ nomine ei dedit *The-* «
bensis archiepiscopatus jura & proventus (circa «
annum 1396.) Anno autem 1407. 21. April. «
Gregorius XII. largitus est (ei) prioratum «
S. Eusebii Romæ Ord. Cœlestinorum... Tra- «
ditus deinde est anno 1418. Fr. Paulo Thes- «
salonicensis archiepiscopatus à Martino V.»

XI. ANDREAS.

Andreas Furnarius, Pisanus, Ordinis Præd. renuntiatus est à Gregorio XII. archiepiscopus Thebanus, qui dum ad ecclesiam suam pergeret, diem clausit extremum anno 1409. Ita Fontana *Theat. Domin. pag. 104. tit. 102. ex antiquis monumentis cœnobii Pisani.*

XII. NICOLAUS II.

Waddingus, *to. 5.* ad annum 1410. *n. 14. pag. 71.* refert *Fr. Nicolaum* Trivisanum, Venetum, Ordinis Præd. sacræ theologiæ professorem, electum fuisse ab Alexandro V. eo anno die 4. Aprilis *archiepiscopum Thebanum.*

A

XIII. JACOBUS.

XIV. JOANNES.

Sede Thebana vacante per obitum *Jacobi*, huic præfectus est à Martino V. die 19. Febr. anno 1418. *Fr. Joannes de Pontremulo*, Minorita, in sacra pagina magister. Ita præfatus Wadding. *ibid.* ad eum annum, *n. 35. p. 121.*

XV. ZANETUS.

Idem Waddingus, *tom. 6.* ad annum 1475. *n. 7. p. 822.* scribit *Fr. Zanetum*, Utinensem, Minoritam, eo anno archiepiscopum Thebanum renuntiatum esse à Sixto IV. Papa. Addit vero *to. 7. p. 153.* eum obiisse an. 1483.

II. ECCLESIA CASTORIÆ.

SUPRA vidimus sub archiepiscopis Thebanis ritus Latini epistolam 139. lib. XIII. epistolarum Innocentii III. scriptam fuisse *Castoriensi & Zaratoriensi episcopis ecclesiæ Thebanæ suffraganeis* die 4. Octobris anno 1210. de obedientia ab ipsis præstanda suo metropolitano archiepiscopo Thebano recens promoto. De Castoria mentio fit *in historia belli sacri, n. 9. tom. 1.* Musæi Italici Mabillon. *pag. 145.* Castoriam abbas de Commanville *in serie episcopatuum totius orbis, p. 208.* sub Thebis cum Zaradonia & Pelope recenset. Alterius quoque Castoriæ meminit, *pag. 216.* sub Achrida seu Justiniana prima, de qua facit quoque mentionem Mich. Anton. Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 242. col. 1.* & *Castoria Castra* nuncupat. Cæterum *Castoria* præsentis loci jam à primis sæculi XIII. annis episcopos aliquot ritus Latini habuit.

EPISCOPI CASTORIÆ.

* * *

ANno 1208. sedebat *episcopus Castoriæ*, cui eo anno, ut & Atheniensi & Thebano episcopis scripsit Innocentius III. epistolam 154. lib. XI. datam IV. Nonas (id est die 4.)

B Octob. pro viris ecclesiasticis de Larce diœcesis Larissiensis, quos nobilis vir Guillelmus indebite vexabat. Eidem etiam, aliisque præsulibus datæ sunt epistolæ 139. & 192. lib. XIII. anno 1210. Quandonam ille obierit, quive fuerint ipsius successores ignoramus.

III. ECCLESIA ZARATORIÆ.

DE *Zaratoria* nihil amplius ac de Castoria nobis compertum est. Huic scimus duntaxat initio sæculi decimi tertii præfuisse episcopum Latini ritus, ad quem, vel de quo extant nonnullæ Innocentii III. epistolæ, ipsum vero Thebani ejusdem generis archiepiscopi fuisse suffraganeum.

EPISCOPI ZARATORIÆ.

* * *

REcens evecto ad ecclesiam Thebanam præsule, episcopis Castoriensi & *Zaratoriensi* ejusdem suffraganeis scripsit Innocentius III. epistolam 139. lib. XIII. datam Later. IV. Non. (id est die 4.) Octobris anno 1210. ut ipsi tanquam metropolitano morem gererent. Iisdem die & anno Davaliensi & *Zaratoriensi* episcopis, & electo Nazorescensi exarata legitur epistola 153. ejusdem libri XIII. pro fratribus militiæ Templi adversus dominum

C Nigripontis, à quo illi vexabantur. Eodem quoque anno 1210. epistola 192. data est XII. kal. Januarii (id est die 21. Decemb.) Atheniensi, Neopatrensi, & Larisseno archiepiscopis, & Davaliensi.... Castoriensi, & *Zaratoriensi* episcopis, & Thebano, Citrensi, Nazorescensi, & Valacensi, de resignationibus factis per nobiles Thessalonicenses.

Notandum porro obiter, ex epistola 155. hujus libri XIII. data VII. kal. Novemb. (id est die 26. Oct.) quæ inscribitur: Cardicensi & Davaliensi episcopis, & *electo Zaratoriensi*, minime

minime esse inferendum eo anno 1210. post A diem quartam mensis Octobris, episcopo *Zaratoriensi* mortuo, vel ad aliam ecclesiam translato, novum præsulem fuisse substitutum; quia mendum hîc occurrere evidens est, & legendum *electo Nazorescensi,* ut in epistola 154. præcedenti, data die 20. Septembris, & in modo laudata 192. Id porro constat ex epistola 111. lib. XIV. anno 1211. die 30. Septembris, data *archiepiscopo & decano,* & alii *canonico Thebanis;* de re eadem ac in illa ipsa epistola 155. lib. XIII. Ibi enim habetur: « Venerabiles fratres nostri Davaliensis & » Cardicensis episcopi per suas nobis litteras » intimarunt, &c. inter dilectos filios fratres B » militiæ Templi ex parte una, & venerabilem » fratrem nostrum Patracensem archiepiscopum ex altera vertebatur, *eis & dilecto filio* » *Nazarocensi* (id est *Nazorescensi*) *electo* duxerimus committendam, &c. »

Anno 1211. *episcopo Zaratoniensi* inquirere contra archiepiscopum Neopatrensem jussit Innocentius epistola 98. lib. XIV. data die 21. Augusti.

Anno sequenti 1212. Thebano archiepiscopo injunxit idem Pontifex epistola 26. lib. XV. data VI. idus (id est die 8.) Aprilis, ut Zaratoniensi episcopo inopi opem ferret. Quum vero idem Thebanus præsul variis molestiis Zaratoniensem episcopum afficeret, modo ejus diœcesanos ab ipso rationabiliter excommunicatos, recipiendo Thebis ad divina, modo ejusdem ditionis loca nonnulla occupando; quin etiam decanus & canonici, ac laici quidam Thebani, *in domum ipsius irruentes, & manus temerarias in illum injicientes, hominem, quem propter eorum sævitiam brachiis tenebat propriis amplexatum, capere præsumpserunt, & arctæ custodiæ manciparunt:* ad inquirendum de his gravaminibus episcopo Zaratoniensi injuste illatis, epistolas 28. 29. & 30. lib. XV. datas diebus 7. 8. & 9. April. anni 1212. scripsit Innocentius Papa, quæ extant *tom. 2. edit. Baluz.* Thebanum tamen & Zaratoniensem antistites paulopost fuisse ad invicem reconciliatos exinde colligere est, quod sequenti mense eos simul cum Davaliensi episcopo circa aliquot negotia commiserit ipse Pontifex, tum epistola 60. lib. XV. data die 21. Maii, tum etiam epist. 77. data die 25. ejusdem mensis. An præsul iste Zaratoniensis successores habuerit nos latet.

ECCLESIA ZARATORIÆ.

PROVINCIA THESSALONICENSIS.

I. ECCLESIA THESSALONICÆ METROPOLIS.

THESSALONICA, urbs ampla Macedoniæ in Amphaxiti tractu & in ora littorali Plinio, Straboni & Stephano Byzantio, olim *Therme* dicta, ut quidam existimant, nunc *Salonichi* incolis & Italis, muris antiquis cincta & probe culta, ad radices collis, cum arce in monte & portu commodo in intimo recessu sinus cognominis, olim *Thermaici* dicti: est autem emporium celebre, & pro maxima parte à Judæis inhabitatur, prope ostia Echedori fluvii. Vendita fuerat anno 1423. Reipublicæ Venetæ à Joanne Palæologo Constantini ultimi Græcorum Imperatoris fratre, eo quod illam Græci nullomodo possent adversus Turcas defendere; sed anno 1431. Sultanus Amurathes II. eam obsedit, & tandem Venetis eripuit. Distat 220. milliar. à Dyrrachio in ortum Byzantium versus 350. à Sardica 120. in meridiem, & itinere 38. horarum à Larissa. Hæc Baudrand, *to. 2. geogr. p. 310. col. 1.*

In notitiis Græcorum episcopatuum, quæ extant ad calcem Codini *de Officiis,* legitur, *pag. 350. Thessalonicam* & quasdam alias diœceses à Romana sede fuisse avulsas, & throno Constantinopolitano mancipatas. De ea etiam fit mentio, *pp. 372. 379. & 406.*

Post expugnatam à Francis & Venetis Constantinopolim, Thessalonicam occupavit Bonifacius comes Montisferrati, acceptaque in matrimonium Maria vidua Isaaci Imperatoris Græcorum, regnum Thessalonicense Latinum auspicatus est, quod magna parte provinciarum orientalis Illyrici constabat. Exinde archiepiscopi Latini ritus Thessalonicæ præfuerunt.

ARCHIEPISCOPI THESSALONICÆ.

I. NIVELO.

NIVELO de Cherisy, patre Girardo de Chirisiaco, Chirisiaci & Mureti domino, & matre C Agnete, quondam Longipontis domina, natus, ad Suessionensem sedem promotus est anno 1175. & consecratus eodem anno die IX. Augusti. Gaufridus Villarduinus Marescallus

Campaniæ, refert in chronico expeditionis Constantinopolitanæ, ipsum præfuisse duodecim proceribus qui Balduinum Flandriæ Comitem in Imperatorem Constantinopolitanum anno 1204. elegerunt. Anno sequenti 1205. ipse creatus est archiepiscopus *Thessalonicensis*. Quum autem Constantinopolim reverteretur, multosque ex omni Gallia in auxilium Latinorum collectos milites secum deduceret, apud Barrum in Italia diem supremum clausit anno 1207. die 14. Septemb. quo die fit mentio ejus obitus in abbatia monialium S. Joannis in Bosco. Albericus in chronico mortem illius sub anno 1205. perperam recitat, quippe quum supersint illius adhuc viventis instrumenta eo anno posteriora in archivis Longipontis. Hæc Sammarthani *Gall. Christ. edit. Paris. anno 1656. in episcopis Suessionensibus to. 2. part. 2. pag. 1051. col. 1. num. 57.* Raynaldus, *tom. 13.* ad annum 1206. *num. 8.* refert concessum fuisse ab Innocentio III. Niveloni, ut retenta sua Suessionensi ecclesia, ad Thessalonicensem promoveretur, ut novo Imperatori Constantinopolitano Henrico præsto esset, donec ejus stabiliretur imperium. Hinc procul dubio eum *Suessionensem* duntaxat *episcopum* nominat præfatus Albericus *chronici part. 2.* ad annum 1205. *p. 441.* dum ait: « Nevelo Suessionensis episcopus à Constantinopoli reversus in Gallias, plurimas Sanctorum secum ferens reliquias, qui quum esset in itinere positus, obiit in Appulia, sepultusque fuit in Barrensi sancti Nicolai ecclesia. Reliquias vero quas habebat, sub testamento designavit ad diversas ecclesias: ecclesiæ Catalaunensi dedit cubitum sancti Stephani, & episcopus Garnerus misit Trecas caput Philippi Apostoli. »

II. Petrus *electus*.

Innocentius III. epistola 106. lib. XI. data V. kal. Julii (id est die 27. Junii) anno 1208. *tom. 2. edit. Baluz. pag. 188. col. 2.* cuidam *episcopo Yporiensi* scripsit in hunc modum: « Quum Thessalonicensis metropolis, quæ in regno Græcorum quasi præcipua post Constantinopolitanam sedem habetur, pastoris sit regimine destituta, nos ei volentes paterna sollicitudine providere, personam tuam, quam multiplici dote virtutum reputamus idoneam, ejus regimini duximus deputandam, terræ Potestatis (id est Domini) accedente consensu, quin etiam desiderio concurrente, &c. »

Yporiensis autem episcopus iste in Thessalonicensem archiepiscopum electus an. 1208. alius fuisse non videtur à *Petro*, de quo ita scribit Ughellus, *tom. 4. Ital. sac. vet. edit. in Eporediensibus episcopis, col. 1498. n. 24.* B. « Petrus, natione Pedemontanus, monachus Ordinis Cisterciensis, & abbas cœnobii Firmitatis (la Ferté) Cabilonensis diœcesis, vir potens in opere & sermone.... à capitulo Eporediensi episcopus electus anno 1205. & confirmatus, quum ad ecclesiam sibi creditam accessisset, post paucos dies, quieti & contemplationi intentus, illa absque Romani Pontificis venia relicta, fugit in abditis nondum consecratus. (At) Innocentius III. doctissimam ei scripsit epistolam, qua Patrum canonumque auctoritate plenissime docuit electum aliquando episcopum haud à sponsæ vinculo absolvi & divelli posse absque Romani Pontificis auctoritate, non secus ac si consecrationis munus recepisset. » Hanc epistolam, datam Later. XII. kal. Nov. anno IX. (id est die 21. Octob. anno 1206.) exhibet Ughellus, & statim subdit, *col. 1501.* D. « Paruit Petrus summi Pontificis mandato, &... ad sponsam reversus, in episcopum consecratur, & veluti lucidissimum sidus ecclesiam suam, provinciamque totam inradiavit, &c. Anno 1209. Antiochenus Patriarcha in Oriente creatus, cujus mentio est in epistolis Innocentii. » Reipsa, in epistola 8. lib. XII. hujus Pontificis, *Patriarchæ Hierosolymitano apostolicæ sedis legato* data III. Non. (id est die 5.) Mart. anno XII. Christi 1209. legitur. « Attendentes, &c. postulationem quam dilecti filii canonici Antiocheni de venerabili fratre nostro *Yporiensi episcopo*, tuo studio mediante, fecerunt, de consilio fratrum nostrorum duximus approbandam, &c. » Item in epistola 38. ejusdem libri, *decano & magistris R. & P. canonicis Antiochenis, & universis clericis in castro Cursarii commorantibus*, data Viterbii VII. kal. Jun. (id est die 26. Maii) eodem anno, ait: « Hinc est siquidem quod quum Antiochena ecclesia proprio viduata pastore venerabilem fratrem nostrum *Petrum*, nunc Patriarcham Antiochenum, *tunc Yporiensem episcopum postulaverit in pastorem*, &c. »

Ughellus quidem eò loci nullum verbum habet de electione hujus Petri in archiepiscopum Thessalonicensem; verum quum asserat *Petrum* ecclesiæ Yporiensi ab anno 1206. usque ad 1209. præfuisse, constet etiam ex epistola 106. lib. XI. Innocentii supra laudata, Yporiensem episcopum fuisse electum *Thessalonicensem præsulem* anno 1208. sequitur omnino præsulem hunc ipsum Petrum fuisse, qui tamen electioni suæ non consenserit, utpote qui anno 1209. ex sede Yporiana ad patriarchatum Antiochenum fuerit translatus. Obiit in Oriente anno 1217.

III. Guarinus.

Guarinus ex ecclesia Verisiensi, (ad quam

eum electum confirmaverat & consecrarat A Innocentius III. ut ipse testatur epistola 35. lib. x. data die 30. Martii anno 1207.) ad Thessalonicensem transiit. Recusante enim Petro episcopo Yporiensi anno 1208. hanc sedem, Verisiensem archiepiscopum sibi dari in præsulem postularunt ab Innocentio Papa non solum canonici sanctæ Sophiæ Thessalonicensis, sed etiam Maria vidua Bonifacii marchionis Montisferrati, aliique regni Thessalonicensis proceres. Id indicat Innocentius epistola 171. lib. xi. data eodem anno 1208. die 1. Novembris, qua *Larisseno & Thebano archiepiscopis* injungebat ut de ea postulatione sedulo inquirerent. Diu de ea postulatione B litigatum videtur, siquidem anno duntaxat 1210. Guarinus ecclesiæ Thessalonicensis possessionem inire permissus est epistola 13. lib. XIII. Innocentii Papæ, archiepiscopo Neopatrensi & Cermopilensi episcopo, & electo Avelelensi data eo anno die XI. Mart.

Is anno 1212. ecclesiæ suæ Thessalonicensis privilegia à sede apostolica confirmari obtinuit epistola 18. lib. xv. præfati Innocentii, *G. Thessalonicensi archiepiscopo ejusque successoribus canonice substituendis in perpetuum,* C data eo anno die 7. April. In ea suffraganeas Thessalonicæ ecclesias recensens ait: « Ad » hæc ipsi Thessalonicensi metropoli suam » confirmamus provinciam, in qua subscriptos » episcopatus specialibus nominibus duximus » exprimendos, videlicet *Citrensem, Beriensem,* » *Campaniensem, Vardariensem, Serviensem,* » *Petrensem, Platomonensem, Langardensem,* » *Adrameriensem, Nerisiensem & Cassandrensem.* » Quæ probabiliter eædem sunt sedes ac in notitiis, *pag. 379.* sed quarum nomina D magna ex parte amanuensium incuria corrupta sunt. Eidem scriptæ hoc anno 1212. de variis negotiis occurrunt epistolæ, scilicet 42. 69. 75. & 80. lib. xv. Item in epistola 86. ejusdem Papæ exhibetur quædam epistola hujus archiepiscopi Thessalonicensis ad ipsum Papam. Nil autem vetat quin fuerit ille Thessalonicensis præsul, quem & ejus episcopos Pontifex ad concilium Lateranense vocavit. *In eodem modo* (archiepiscopo & episcopis) *per Thessalonicensem* (provinciam constitutis) *tom. XI. conc. Labb. part. 1. col. 125.* C. Idem E quoque fortassis extitit, de quo Raynaldus, *tom. 13. annal.* ad annum 1222. *n. 25. p. 322.* hæc ait: « Theodorus (Angelus Comnenus) » potiundi imperii ambitione æstuans, quum » Demetrius Thessalonicæ rex ad contrahenda » auxilia venisset in Italiam, ut Gregoras scribit » (lib. 2. cap. 2.) occasione usus, expugnatis » pluribus arcibus urbibusque, Thessalonicam » regni principem in suam potestatem redegit, » ac mox ea victoria elatus, imperialia signa corripere meditatus, quum *Thessalonicensem* « *archiepiscopum,* ut iis ipsum redimiret, ad- « ducere non potuisset, ea à Bulgariæ archi- « episcopo eblanditus, Imperatorem se gessit. » In indice ad calcem hujus voluminis Raynaldi *pag. 73. col. 3.* ubi de hoc Theodoro, additur: *Archiepiscopum Thessalonicensem detrectantem ipsum inungere, pellit in exilium.*

IV. * * *

Ex Alberici chronico, *part. 2. pp. 572. & 573.* ad annum 1239. expeditione in Palestinam à Francis suscepta, « juvenis Imperator Balduinus (hujus nominis II.) Petri Comitis « Antissiodorensis filius ultimus, habuit in co- « mitatu suo viros nobiles, Thomam de Marla « fratrem Ingelrami de Coci de parentela sua, « Humbertum de Bellojoco cognatum suum, « Josserannum Grossum de Burgundia, *quem-* « *dam archiepiscopum qui fuerat Thessalonicensis,* « &c. »

V. Ludovicus I.

Waddingus, *to. 3.* ad annum 1345. *n. 8. p. 531.* refert ad Thessalonicensem ecclesiam in Thessalia sub Patriarcha Constantinopolitano dudum vacantem, *Fr. Ludovicum de Urbe veteri,* Minoritam, evectum fuisse à Clemente VI. 30. Jul. eo anno per diploma, quod ipse profert *in Reg. Pontif. pag. 324.*

VI. Ludovicus II.

Ughellus, *tom. 3. Ital. sac. col. 550. vet. edit. num. 64.* B. scribit *Ludovicum Bonetum,* Siculum, patria Agrigentinum, ad ecclesiam Panormitanam evectum esse ab Urbano VI. anno 1383. deinde translatum successive ad plures alias, scilicet ad Antibarensem anno 1395. à Bonifacio IX. *ad Thessalonicensem* anno 1396. die 22. Maii, ad Bergomensem in Insubria anno 1399. die 5. Septembris, ad Pisanam anno 1400. die 15. Novembris ab eodem Pontifice; denique ad Tarentinam ab Innocentio VII. anno 1406. eumdem Cardinalium quoque purpura ornatum fuisse à Gregorio XII. anno 1408. die 18. Septemb. obiisse tandem Arimini anno 1413. die 13. Septembris.

VII. Paulus.

Idem Ughellus, *tom. 6. Ital. sac. vet. edit. col. 502. n. 27.* D. de quodam Paulo hæc ait: « *Fr. Paulus de Urbe,* Ordinis Min. successor datus est (in Æserniensi sede) Philippo ad « Tiburtinam ecclesiam translato eodem anno « 1367.... eoque munere se absolvit anno 1376. « ac deinde ab Urbano VI. translatus est ad « archiepiscopalem sedem Montis Regalis in « Sicilia die 13. Februarii 1379. Varia deinde «

ECCLESIA CITRI.

» fortuna in ea dignitate vixit ad annum usque » 1418. quo à Martino V. ad Thessalonicensem ecclesiam translatus est; antea Thebanam habuerat commendatam, ut *in lib. oblig.* observavimus.» Hunc Waddingus non A recenset inter præsules sui Ordinis, Rocchus autem Pirrus de eo agens inter archiepiscopos ecclesiæ Montis Regalis in Sicilia, *tom. 1. Sicil. sac. pag. 420. num. 15.* se nescire fatetur cujus instituti religiosi Paulus iste fuerit.

II. ECCLESIA CITRI.

CITHRON sive *Citrum*, urbs Macedoniæ Straboni, quæ postea *Pydna* dicta in Pieria, olim episcopalis sub archiepiscopo Thessalonicensi, deinde metropolis effecta, in ora sinus Thermaici, nunc etiam *Chitro* dicta, teste Sophiano, ab urbe Thessalonica distat 40. circiter milliar. in meridiem. Ita Baudrand, *tom. 1. geogr.* ad vocem *Citron, pag. 274. col. 1. & tom. 2. pag. 151. col. 1.* ad vocem *Pydna*.

EPISCOPI CITRI.

I. ***

ANno 1208. episcopo *electo Citriensi* permisit Innocentius III. epistola 115. lib. XI. data die 14. Jul. ut propter ipsius inopiam, simul cum Citriensi ecclesia, Platamonensem quoque ei contiguam administraret. Eidem ut electo inscripta est, tum epistola 244. ejusdem libri, data die 23. Jan. anni sequentis, tum epistola 252. data die 6. Februarii de diversis negotiis.

Is nondum consecratus erat, nescio qua de causa, anno 1210. quo adhuc *Citrensis electus* memoratur in quibusdam epistolis lib. XIII. præfati Pontificis, scilicet 103. & 111. B datis diebus 2. & 10. Jul. 151. & 152. datis die 18. Septembris, & 192. data die 21. Decembris. Nihil aliud circa illum præsulem mihi occurrit.

II. JOANNES.

III. HERMANNUS.

Joanne quodam episcopo Citrensi mortuo, ei suffectus est anno 1432. die 26. Martii ab Eugenio IV. *Fr. Hermannus de Gherden*, Ordinis Præd. cujus non meminere præsulum hujus Ordinis nomenclatores; sed id constat ex præfati Pontificis diplomate *Summi dispositione Rectoris*, quod exhibet R. P. Bremond, *tom. 3. Bullar. pag. 213.* ad annum 1432.

PROVINCIA TRAJANOPOLIS.

I. ECCLESIA TRAJANOPOLIS METROPOLIS.

TRAJANOPOLIS, urbs Thraciæ Antonino & Ptolemæo, antea *Zernis* dicta, adhuc *Trajanopoli* appellatur, & archiepiscopalis est ad Hebrum fluvium, 25. milliar. distans à Cypsella in septentrionem, uti 40. ab ora maris Ægæi, Hadrianopolim versus vix 45. estque nunc parva admodum & male culta. Ita Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 326. col. 2.* In notitiis Græcorum episcopatuum ad calcem Codini *de Officiis, pp. 338. & 366.* inter cæteras throno Constantinopolitano subditas, loco trigesimo recensetur Trajanopolis. *In provincia Rhodopes, Trajanopoleos XXX.* Ἐπαρχίας Ροδόπης, ὁ Τραϊανοῦ πόλεως λ'.

ARCHIEPISCOPI TRAJANOPOLIS.

I. LADISLAUS.

II. BENEDICTUS.

WADDINGUS, *tom. 7. annalium Min.* ad annum 1493. *num. 39. pag. 314.* refert post C obitum *Ladislai* archiepiscopi Trajanopolis, ad eam sedem promotum esse *Fr. Benedictum de Zegedino*, Minoritam, eo anno die 2. Januarii ab Alexandro VI.

II.

ECCLESIA RUSII.

RUSIUM, urbs Thraciæ cis Rhodopen Cedreno, quæ *Topiris* Ptolemæo, & *Doberus* Thucydidi, episcopalis sub archiepiscopo Trajanopolitano, nunc *Rusio* dicitur, teste Sophiano. [Certe in notitiis ad calcem Codini *de Officiis, pag. 404.* legitur *Topirus nunc Russium.*] Hæc civitas 8. milliar. distat ab ora maris Ægæi in septentrionem, 90. vero ab Hadrianopoli in occasum hybernum. Hæc Baudrand, *tom. 2. pag. 185. col. 1.*

EPISCOPI RUSII.

I. JOANNES.

FR. Joannes Carnutensis, Gallus, Ordinis Prædic. insignis theologus, Laureatus Parisiensis, linguarum peritia excultus, ab Urbano V. Rusionensi ecclesiæ episcopus datus est anno 1368. Ita Fontana *Theat. Domin. p. 280. tit. 498.* ex Nicolao le Febvre ejusdem Ordinis in Manuali ecclesiastico historico *in-8.° edit. Rupellæ 1646.* ad annum 1368. Addit Fontana *in monum. Domin.* ad annum 1366. A *p. 232. col. 1.* ab eo Joanne multos Græcos ad communionem Romanam fuisse perductos.

II. HENRICUS I.

III. HENRICUS II.

Sede Rusionensi vacante per obitum *Henrici*, renuntiatus est hujus ecclesiæ præsul à Bonifacio IX. anno 1391. die 29. Decemb. *Henricus Ringourt*, Ordinis Min. alumnus, teste Waddingo, *to. 4.* ad eum annum, *n. 3. pag. 289.*

PROVINCIA TRAPEZUNTINA.

ECCLESIA TRAPEZI METROPOLIS.

TRAPEZUS, urbs ampla Asiæ minoris in Cappadocia, cujus caput existit, Straboni, Plinio & Melæ, Sinopensium colonia, nunc *Tarabosan* dicta incolis & Turcis, teste Leunclavio, & *Trebisonda* Italis, urbs etiamnum clara, præfecturæ Trapezuntinæ caput, cum portu capaci in ora Ponti-Euxini: aliquando etiam Imperatorum Græcorum sedes fuit, Imperatoresque sibi proprios è gente Lascara per annos 200. habuit, nempe ab anno 1261. usque ad annum 1460. quo tandem sub Davide à Mahumete II. Imperatore Turcarum vastata est. Ejus regibus suberant Cappadocia & Colchis. Ipsa vero sita est ad radices montis, ubi ora in boream Colchos versus flecti incipit, vix 40. milliar. distans in septentrionem à confinio Armeniæ minoris, 35. à confinio Colchidis in occasum Polemonium versus. Archiepiscopalis est (translata nempe ad eam metropolitica Phæsidis nunc dirutæ dignitate.) Ita Baudrand, *tom. 2. geogr. pp. 102. col. 2. & 329. col. 2.*

Inter metropoles Patriarchæ Constantinopolitano subjectas *Trapezus* servabat locum 33. juxta dispositionem Leonis Sapientis, ut constat ex notitiis Græcorum episcopatuum ad calcem Codini *de Officiis, pag. 379.* λγ΄. Ἡ Τραπεζοῦς, *33. Trapezus.* Et *pag. 392.* sub throno 33. τλ΄ Τραπεζοῦντος Λαζικῆς *Trapezuntis Lazicæ* (provinciæ.) At eadem Trapezus ex dispositione Andronici senioris, de loco 33. ad 40. descendit, *ibid. pag. 401. num. 40.* In anterioribus autem notitiis de Trapezunte nulla fit mentio, sed provinciæ Lazicæ *Phazis* dicitur metropolis, eique assignatur locus 28. Ἐπαρχίας Λαζικῆς, ὁ τοῦ Φάσιδος κη΄. *In provincia Lazicæ, Phasidis XXVIII. pp. 338. 348. 366. & 377.* Trapezuntis non pauci suppetunt præsules Latini, utique tum propter Venetos & Genuenses ibi degentes, tum etiam propter eos qui opera missionariorum ad fidem Romanam iis in regionibus convertebantur.

ARCHIEPISCOPI TRAPEZI.

I. ANTONIUS.

WADDINGUS, *tom. 3.* ad annum 1344. *num. 2. pag. 523.* profert epistolam Cle- B mentis VI. Guidoni regi Armeniæ datam III. idus (id est die XI.) Septemb. eo anno, in qua hæc ait Pontifex: « Pridem ad nostram venientes præsentiam, & tuæ celsitudinis «

ECCLESIA TRAPEZI. » litteras præsentantes venerabiles fratres nos- A » tros Joannem Mascarensem & *Antonium* » *Trebesonensem* episcopos, ac dilectos filios » Danielem Armenum Ordinis FF. Min. & » nobilem virum Gregorium de Sargiis militem » ambaxiatores & nuntios regios benigne recepimus, &c.» Probabile videtur duos illos episcopos ejusdem fuisse ritus & communionis ac Fr. Danielem, Minoritam, eorum in hoc itinere socium: missi utique fuerant ab illo rege, qui fidem Romanam profitebatur, & pleniorem de ea instructionem à Clemente expetebat. Hujus Guidonis meminit Raynaldus ad eum annum, *num. 7*. Cæterum mihi perspectum non est quænam fuerit ecclesia *Mascarensis*, cui tunc *Joannes* præerat. *Antonii* vero hîc meminimus ex hypothesi quod præsul Latinus extiterit.

II. MATTHIAS.

Anno 1346. *Matthias* episcopus erat Trapezundæ, qui eo anno ecclesiam & altaria Clarissarum monasterii loci dicti *Condendoerster* in Opbrussella Cameracensis diœcesis consecravit ex commissione Pontificis, teste eodem Waddingo, *ibid.* ad annum 1344. *num. 15. pag. 528*.

III. ALEXANDER.

IV. JOANNES.

V. BARTHOLOMÆUS.

Ex jam laudato Waddingo, *tom. 4.* ad annum 1390. *num. 12. pag. 287*. ecclesia Trapezundensi ad mare Euxinum sub Patriarcha Constantinopolitano vacante per translationem *Alexandri* ad Caffensem die 9. Novemb. D eo anno, ei suffectus est *Fr. Joannes Mundel*, Minorita à Bonifacio IX.

Thomas Herrera, *Alphab. Augustin. to. 1. p. 106. col. 2.* scribit *Bartholomæum Joannis*, Eremitam Augustinianum, renuntiatum esse episcopum Trapesundensem an. 1390. die 15. Novembris. At non video quomodo id cohæreat cum promotione Fr. Joannis Mundel die 9. ejusdem mensis facta, nisi Joannes iste suæ electioni consentire noluerit.

VI. * * *

VII. MICHAEL.

VIII. NICOLAUS.

Trapesundarum in Lazica urbis archiepiscopum *Fr. Michaelem* (Ordinis Minorum) sedis apostolicæ pœnitentiarium, per obitum *N.* anno 1409. die 23. Octobris (renuntiavit Alexander V.) Ita præfatus Waddingus, *to. 5.* ad eum annum, *num. 15. pag. 64.* qui statim subdit: *Trapezusarum (urbs est mediterranea Ponti Cappadociæ) Fr. Nicolaum de Gummidia,* B *sacræ theologiæ magistrum, per obitum N. die 2. Decemb.* Me fugit quænam sit hæc *Trapezus* diversa à priori. Fortassis eadem est, cui Gregorius XII. vel Benedictus XIII. ratam non habentes ab Alexandro V. peractam Michaelis promotionem, Nicolaum hunc præfecerit.

IX. PAULUS.

Idem Waddingus, *ibid.* ad annum 1414. *num. 8. pag. 88.* ait: «Trapesundensem archiepiscopum ad mare Euxinum sub Patriarcha « Constantinopolitano *Fr. Paulum Marklini,* « C per obitum Nicolai de Gummidia, etiam « Minoritæ, (die 31. Januar. eo anno instituit « Joannes XXIII.)» Quibus verbis roborari videtur conjectura modo allata: quem enim *Trapezurarum* asseruerat præsulem Nicolaum Waddingus, hîc *Trapesundensem* archiepiscopum fuisse scribit, nullo locorum adducto discrimine.

X. MARCUS.

Martinus V. anno 1427. die XI. Aprilis *Fr. Marcum Viarum,* Venetum, Minoritam, ad Trapezundarum archiepiscopatum in mari Euxino evexit. Ita laudatus Waddingus, *ibid.* ad eum annum, *num. 20. pag. 190*.

XI. GREGORIUS.

Anno 1437. *Gregorius de Corsanego* de Pera, episcopus erat Trapesundensis: de eo enim mentionem fieri eo anno in Registris Generalium Ord. Eremitarum S. Augustini testatur Herrera, *Alphabeti Augustinani to. 1. p. 297. col. 1.* qui exinde colligit Gregorium hunc ejusdem Ordinis fuisse alumnum.

PROVINCIA VERISIENSIS.

I. ECCLESIA VERISIENSIS METROPOLIS.

IN epistolis Innocentii III. frequens de ecclesia Verisiensi occurrit mentio, quæ extabat in Macedonia, vel Thracia, non longe à Thessalonica, Thebis, similibusque harum regionum urbibus; at de ea alibi nihil potui detegere. Haud scio an de illa accipiendum sit quod legitur ad calcem *geogr. sac.* Caroli à S. Paulo, *edit. Paris. 1641. pag. 76. in notitia antiqua Latina regiæ bibliothecæ. Archiepiscopus Verisiensis hos habet suffraganeos, Rusiorensem, Aptensem, Kiptalensem.* Huic autem metropoli sæculo decimo tertio nonnulli præfuerunt Latini ritus antistites.

ARCHIEPISCOPI VERISIENSES.

I. GUARINUS.

GUARINUS iste ad sedem Verisiensem evectus est exeunte anno 1206. vel initio anni sequentis. Id colligitur ex epistola 35. lib. x. epistolarum Innocentii III. *clero & populo Verisiensi* data die 30. Mart. anno 1207. *tom. 2. edit. Baluz. pag. 17. col. 1.* Epistola autem 37. eodem die data illi permisit ut, «quum Constantinopolitanum imperium » nondum sit adeo solidatum, quin adhuc ex » magna parte fluctuet, &c. beneficia quæ in » prænominata civitate (Constantinopolitana) » antequam ad onus pastoralis officii fuisset as- » sumptus, canonice fuerat assequutus, cum » omnimoda integritate retineret, donec sibi » (Papæ) & successoribus suis visum fuerit expedire.» Eidem quoque scriptæ fuerunt de variis negotiis epistolæ 36. & 125. ejusdem libri x. anno præfato 1207. epistolæ itidem 13. 16. 18. 35. 41. & 77. lib. xi. anno 1208. similiter epistolæ 114. & 115. lib. xii. anno 1209. Electus est anno sequenti 1210. in A archiepiscopum Thessalonicensem, ut supra dictum fuit, *col. 1092.* E. & *col. 1093.* A.

II. * * *

Guarino è sede Verisiensi ad Thessalonicensem translato suffectus est aliquis, cujus nomen ignoramus. Is electus quidem erat die 7. Decemb. anno 1210. ut modo patebit, at non consecratus fuit, nisi post diem 26. Julii anni sequentis 1211. epistola enim 90. lib. xiv. Innocentii III. iis die & anno data, inscripta est *episcopo Salimbriensi, & Varisiensi* B *electo*, &c. quos scilicet committit Pontifex, ut de validitate electionis præsulis Nicomediensis inquirerent, eamdemque, si rite factam reperirent, auctoritate apostolica confirmarent.

Is probabiliter fuit, quem idem Pontifex suis litteris encyclicis, datis die 19. Aprilis anno 1213. ad synodum Lateranensem anno 1215. celebrandam vocavit. *In eodem modo archiepiscopo & episcopis per Verisiensem* (provinciam *constitutis*) *to. XI. conc. Labb. part. 1. col. 126.* A.

II. ECCLESIA MEDENSIS.

DE ecclesia Medensi nihil aliud nobis compertum est, nisi hanc initio sæculi decimi tertii Verisiensis metropolis fuisse suffraganeam, & anno 1210. eidem Verisiensi unitam esse ab Innocentio III. Id constat ex ejus epistola 185. lib. xiii. data eo anno die 7. Decemb. in qua hæc legere est: «Quum ecclesia Verisiensis, quæ metropolitica est prædita dignitate, « in redditibus sit exilis, ne præ nimia paupertate in ea nomen episcopale vilescat, nobis fuit « humiliter supplicatum ut Medensem ecclesiam in ejus provincia constitutam, eidem adjun- « gere dignaremur, quum nondum quisquam ejus regimini sit præfectus. Quocirca discretioni « vestræ per apostolica scripta mandamus quatenus, si eam vacare, ac de ipsius provincia esse « constiterit, curam ejusdem dilecto filio Varisiensi electo auctoritate apostolica committatis, « ut eam teneat commendatam, donec de illa nos vel successores nostri aliter duxerimus dis- « ponendum; ita quod distrahendi vel alienandi quoquomodo possessiones ipsius nullam habeat penitus potestatem, &c.» Quid circa illam ecclesiam deinceps ordinatum fuerit nos latet.

PROVINCIA ZICHIÆ *sive* ZECHIÆ
IN SCYTHIA.

CAROLUS à S. Paulo *geogr. sac. edit. Parif. anni 1641. p. 235.* scribit tres in Scythia sedes episcopales erui ex notitia Græca, scilicet *Chersonum*, *Bosphorum* & *Zicchiam.*

Chersonus eadem est verisimiliter, ac *Chersonesus* in Taurica Chersoneso.

Bosphorus sive *Vosprus* extat pariter in Taurica Chersoneso.

Zicchia demum, ut caput provinciæ ejusdem nominis recensetur in notitiis Græco-Latinis, ad calcem Codini *de Officiis*, sic *pag. 403. num. 93. Zecchiæ civitas, quum archiepiscopatus esset, ad metropolitani honorem evecta est:* sic etiam superius, *p. 339. In provincia Zicchiæ* (episcopus) *Chersonis.*

Zecchiæ quidem archiepiscopum Latini ritus sub *Zecchiæ* nomine adhuc reperi neminem; at probabile est archiepiscopum *Matrigensem* in regno *Zecchiæ*, cui assignatos infra videbimus quosdam suffraganeos episcopos Latinos, vel fuisse ipsum *Zecchiæ* metropolitam, vel in ejus locum successisse. Certe una ex notitiis laudatis inter archiepiscopos Autophalos, omissa Zecchia, habet *Metracha, pag. 381. num. 39.* Urbs porro *Metracha* apud abbatem de Commanville, *pag. 227.* cum Zichia, Tomis, Chersone, Bosphoro, Alania, Litbadia, Nicopsi & Monte Caucaso, sub Caffa seu Theodosia metropoli in Scythia & Chersoneso Taurica legitur: ita ut extra omnem rationem non fuerit, ex sede *Metrachensi Matrigensem* archiepiscopum esse denominatum.

In Taurica autem Chersoneso & locis adjacentibus nobis occurrerunt præsules Latini Caffenses, Soldayenses, Saraënses, Camacenses sive Cumuchenses, Symbolienses, Tanenses, Chersonenses, Vosprenses, Matrigenses, Sybenses & Lucucenses, de quibus sigillatim nonnihil dicendum.

I. ECCLESIA CAFFENSIS.

CAFFA sive *Capha*, ex Mich. Anton. Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 205. col. 2. & tom. 2. pag. 308. col. 1.* urbs est Tartariæ minoris in Taurica Chersoneso, ampla & probe culta, cum portu & emporio in ora Ponti-Euxini, sub dominio Turcarum: antea episcopalis erat nemini suffraganea. Vulgo creditur esse, quæ antiquitus dicebatur *Theodosia* seu *Theudosia*: censet tamen D. Sanson *Theodosiam* fuisse olim, quæ nunc *Tusba* appellatur; *Caffam* vero fuisse *Cavum*, ubi Tauro-Scytharum portus, & crevisse ex Theodosiæ ruinis, à qua 30. milliaribus distat in occasum.

EPISCOPI CAFFENSES.

Joannes. I. HIERONYMUS I.

CAVALERIUS, *tom. 1. pag. 28. num. 67.* & P. Echardus, *tom. 1. in indice episcoporum p. 26. col. 2.* asserunt quemdam *Fr. Joannem*, Rotomagensem, Ord. Præd. à Clemente IV. ecclesiæ Caphensi fuisse præpositum circa annum 1268. Verum quia urbem hanc in sedem episcopalem erexit Joannes XXII. anno 1317. vel sequenti, primumque ejus episcopum constituit Fr. Hieronymum, Minoritam, dicendum Joannem hunc videtur, si unquam ecclesiæ præfuit Caffensi, Hieronymo isto esse posteriorem.

Hieronymus autem unus fuerat ex episcopis Minoritis missis in Tartaria à Clemente V. absque titulo alicujus ecclesiæ, quem Joannes XXII. erecta villa Caphensi diœcesis Cam-

A baliensis in civitatem & sedem episcopalem, ei in episcopum præfecit anno 1318. Certe in diplomate *Exultavit*, dato eo anno die 28. Mart. quod profert Raynald. ad illum annum, *nn. 13 & 14.* nominatur *episcopus Caphensis.* Vivebat adhuc anno 1323. quo constitutioni ejusdem Pontificis, latæ die 12. Novembris de paupertate Minoritarum, subscripsit, teste eodem Raynaldo ad eum annum, *num. 63.*

B Legendus Waddingus, *tom. 3. annalium* ad annum 1320. *n. 7. p. 246.* & ad annum 1323. *num. 3. pag. 295.* & *in Regesto Pontif. pag. 116.* Legenda quoque epistola 8. Sanuti Torcelli ad hunc Hieronymum scripta anno 1324. ad calcem libri *Gesta Dei*, &c. *pag. 299.*

II. THADDÆUS.

Ante mensem Octob. anni 1323. ecclesiæ Caffensi

Caffensi desierat præesse Hieronymus. Id A constat ex litteris, quas *Vidimus* appellant, Bullæ canonizationis S. Thomæ de Aquino in conventu FF. Prædicatorum Tiburtino servatis, in quibus habetur: « Nos fratres » Guillelmus Dei gratia Soldaniensis archiepi- » scopus, & *Thaddæus Caffensis episcopus*, notum » facimus, &c. Anno Nativitatis Dom. 1323. » Indict. VI. die 2. mensis Octobris, pontif. Joannis XXII. anno XIII. » Apud Fontanam, *Theat. Dom. p. 680.* ubi tamen pro anno XIII. legendum anno VIII. quo erat Indictio VI. nam annus XIII. fuit 1328. Christi, qui cum B Indictionis anno XI. concurrebat. Is togam Dominicanam assumpserat, plurimamque cum Bartholomæo Parvo ejusdem Ordinis, reductioni Armenorum ad S. Romanæ ecclesiæ communionem, navavit operam, post cujus obitum, congregationis Fratrum unitorum in Armenia promotor & tutor extitit. Vide P. Echardum, *tom. 1. pag. 537. col. 2.* & *pag. 538. col. 1.* *Episcopi Caffensis* meminit Raynaldus ad annum 1354. *num. 31.*

III. CONRADUS.

Thaddæo mortuo suffecit Innocentius VI. C in sede Caffensi *Fr. Conradum de Pregoantia*, Minoritam, anno 1358. die 29. Januarii, teste Waddingo, *to. 4.* ad eum annum, *n. 5. pag. 72.* & *in Regesto Pontif. pag. 59.*

IV. ALEXANDER.

Alexander præsul Trapezundensis ad Caphensem translatus est à Bonifacio IX. anno 1390. die 9. Decemb. ex eodem Waddingo ad eum annum, *num. 12. pag. 287.*

V. BARTHOLOMÆUS.

Anno 1391. die 27. Febr. *Bartholomæus* D *Ventura*, Dominicanus, ab eodem Bonifacio IX. renuntiatus est episcopus Caffensis. Ita Fontana ex mss. Bzov. *Theat. Dom. p. 622.*

VI. JOANNES.

Waddingus ad annum 1398. *n. 2. p. 320.* refert hoc anno varia privilegia collata esse cuidam *Fr. Joanni*, Minoritæ, episcopo Caphensi, à præfato Bonifacio IX. cujus diploma subministrat, *ibid. in Regesto Pontif. pag. 207.*

VII. HIERONYMUS II.

Fr. Hieronymus de Genua, Ord. Præd. ecclesiæ Caffensis antistes consecratus est circa annum 1404. ex P. Echard. *t. 1. p. 799. col. 1.*

VIII. GIFREDUS.

IX. JACOBUS.

Raynaldus ad annum 1439. *n. 17.* epistolam profert Eugenii IV. *episcopo Caphensi* scriptam eo anno die 15. Decemb. de archiepiscopo Armenorum non molestando. Is episcopus Caffensis probabiliter *Gifredus fuit*, cui amoto substituit idem Pontifex anno 1441. die 23. Januarii *Fr. Jacobum* Ord. Præd. diplomate quod legi potest apud R. P. Bremond, *to. 3. Bullar. pag. 228.*

Is fortasse vel ejus successor fuit *episcopus* ille *Caphensis*, qui, teste Ænea Sylvio, postea Pio II. Papa *in hist. de Asia minori, pag. 356. D. edit. Basil. 1571.* sub Callisto III. (electo anno 1455. & defuncto anno 1458.) florebat. *Episcopus Caphensis*, inquit, *Callisto Pontifici Maximo, nobis præsentibus, hæc enarravit, qui tunc transitum per Mitylenem fecerat, ab ecclesia sua Romam petens.*

X. ALBERTUS I.

Fr. Albertus Szczecin, Ordinis Præd episcopus Theodosiensis seu Caffensis creatus est ab Alexandro VI. anno 1493. Ita R. P. Bremond, *tom. 4. Bullar. pag. 193.* ex Dominico Frydrychowicz, in S. Hyacintho Poloniæ patrono, *pag. 213.*

XI. ALBERTUS II.

Alberto memorato verisimiliter successit *Albertus* alter, *à Secinia* dictus, & ejusdem Ordinis Prædic. circa annum 1502. Hujus meminere Fontana *Theat. Dom. pp. 307.* & *364.* Cavalerius, *tom. 1. pag. 313. num. 338.* & R. P. Bremond, *tom. 4. Bullar. pag. 212.*

XII. SIGISMUNDUS.

Ecclesiæ *Theodosiensis* (quæ probabiliter Caffensis est) administrator renuntiatus est & episcopus Chersonensis ab Urbano VIII. anno 1643. *Fr. Sigismundus Miaszkowski*, Polonus, Ordinis Præd. ex Fontana *Theat. Dom. pag. 167. tit. 165.* & ex R. P. Bremond, *tom. 6. Bullar. pag. 142.*

II. ECCLESIA SOLDAIÆ.

MICHAEL Antonius Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 658. col. 2.* scribit *Soldadiam* vel *Soldaïam* esse, quæ appellatur *Lagyra* oppidum Tartariæ minoris. Lagyram autem ait, *to. 1. p. 551. col. 1.* urbem esse Tauricæ Chersonesi Ptolemæo, in ejus parte meridionali, quæ nunc quibusdam est *Soldadia* urbecula, inter Criumetopon promontorium ad occasum, & Theodosiam (sive Capham) urbem ad ortum: aliis vero est *Camba* oppidum cum portu

ECCLESIA SOLDAIÆ.

in viciniis, ut didici, inquit, ex nautis qui illas partes pluries lustrarunt. Diœcesis quidem *Soldaïensis* in quodam diplomate Eugenii IV. infra memorando, sita dicitur *in Armenia majore*; sed doctissimus P. Bremond, qui illud recitat, *tom. 3. Bullar. p. 214.* simul observat hîc *Armeniam majorem* late sumi, *ut nonnullis*, inquit, *antiquis familiare fuit*. Ei præfuerunt aliquot antistites Latini.

EPISCOPI SOLDAIÆ.

I. LUDOVICUS.
II. AUGUSTINUS.

LUDOVICO episcopo Soldaïensi mortuo, illi substituit Eugenius IV. Papa anno 1432. die 23. Jul. *Fr. Augustinum de Capha*, Ordinis Prædic. Id constat ex diplomate pontificio, quod profert modo laudatus R. P. Bremond. Licet enim in eo diplomate uterque nominetur *episcopus Soldagiensis*, in altero tamen, dato die 18. Augusti ejusdem anni, & ibidem quoque recensito, Augustinus dicitur *episcopus Soldayensis*. En verba: « *Venerabili* » *fratri Augustino episcopo Soldayensi*, &c. Tuis » itaque in hac parte supplicationibus inclinati, » (concedimus) ut unum de quacumque domo A Ordinis FF. Prædicatorum, in sacerdotio « constitutum, ad hoc tamen voluntarium, « quum, sicut asseris, *in partibus Armeniæ ma-* « *joris, in quibus Soldaïensis ecclesia, cui præesse* « *dignosceris, sita est*, catholici sæculares com- « mode haberi non possunt, recipere, & in « tuum capellanum, & socium pro dicendis « horis canonicis, & divinis celebrandis officiis, « retinere; dictusque frater domum (domo) de « qua ipsum receperis, absque sui superioris « licentia exire, tecumque in dicta ecclesia re- « sidere, libere & licite valeat: ita tamen quod « idem frater habitum dicti Ordinis retinere, & « juxta illius instituta regularia vivere teneatur, « &c. »

III. ECCLESIA SARAENSIS.

WADDINGUS, *tom. 4. annal. Ordinis Min.* ad annum 1400. *num. 25. pag. 395.* tradit cœnobia Tanæ & de Sarai sive Sarar, sui Ordinis, fuisse de custodia Saraiæ vicariatus Tartariæ Aquilonaris. Dixerat autem, *tom. 3.* ad annum 1345. *num. 8. pag. 530.* urbem Tanensem esse in extimis terminis Ponti-Euxini: ex quibus colligere est urbem Saraënsem fuisse etiam in illis regionibus. Idem rursus meminit, in locis infra citandis, ecclesiæ *Saraïcensis Armenorum, & Saraënsis Tartarorum*, quæ fortassis eadem est. Baudrand ait de *Sara*, *tom. 2. geogr. pag. 450. col. 2.* hæc pauca duntaxat: *Sara, Sala, urbs Armeniæ majoris*. Cæterum de ea nihil aliud mihi compertum est, nisi huic sub alterutro nomine duos præfuisse episcopos Minoritas.

EPISCOPI SARAENES.

I. STEPHANUS.
II. COSMAS.

EX præfato Waddingo, *tom. 3.* ad annum 1321. *num. 38. pag. 266.* Joannes XXII. Papa renuntiavit eo anno episcopum *Saraïcensem Armenorum F. Stephanum*, Minoritam.

B Idem scriptor, *tom. 4.* ad annum 1370. *num. 1. pag. 133.* refert *F. Cosmam*, præfati Ordinis alumnum, eo anno translatum esse ab Urbano V. ex ecclesia Cambaliensi (Cambalu sive Pekin in regno Sinarum) ad *Saraënsem in Tartaria*.

IV. ECCLESIA CAMACHÆ.

CAMACHUS, ex Baudrand, *to. 1. geogr. p. 213. col. 1.* urbs est Ciliciæ, teste Balsamone. A Leone Sapiente (sede archiepiscopali) ornata fuit sub patriarchatu Constantinopolitano; nunc vulgo *Chemach* dicitur, teste Leunclavio, estque parva admodum sub dominio Turcarum in Armeniæ minoris confinio. In notitia Græcorum episcopatuum, quæ extat ad calcem Codini *de Officiis, edit. Paris. 1648. pag. 396.* legitur sub throno 46. *Camachi Armeniæ.* τοῦ Καμάχου Ἀρμενίας, cum octo suffraganeis ei assignatis. Item *pag. 402. num. 58. Camachi: ex sede 46. quinquagesima nona facta est.* νή ὁ Καμάχου ϰαὶ αὐτὴ μς΄. ἔσω, νθ΄. γέγονεν. Waddingo, *tom. 5.* ad annum 1422. *num. 17. pag. 151.* extat in Tartaria circa montes Caspios.

EPISCOPI CAMACHÆ.

A

I. EMERICUS.

THOMAS de Herrera, *tom. 1. Alphabeti Augustiniani pag. 213. coll. 1. & 2.* narrat *Fr. Emericum*, Eremitam Augustinianum, in Registris Generalium hujus Ordinis notari ad annum 1391. ut *Camocensem* (fortassis *Camacensem* sive *Camachæ*) episcopum, cui conceditur unum fratrem secum retinere.

II. JOANNES.

III. AMBROSIUS.

Waddingus supra laudatus refert ecclesiæ Cumuchensi (Camachensi) in Tartaria vacanti per obitum *Joannis*, præfectum esse à Martino V. Papa an. 1322. die 24. Novemb. *Fr. Ambrosium Scipionis de Cassa* (fortassis *Cassa* seu *Capha*) Minoritam, & diploma pontificium exhibet, *ibid. in Regesto pag. 91.* ubi ea ecclesia dicitur *circa montes Caspios sub dominio Tartarorum.*

V. ECCLESIA SYMBOLIENSIS *sive* SIBULÆ.

SYMBOLON portus est Tauricæ Chersonesi Ariano, Straboni, & Plinio, qui à Strabonis interpretibus *Pactorum portus* dicitur, prope Eupatoriam urbem ad fauces sinus Carcinitis & Chersonum urbem, nunc *Sibula* dictus, teste Mercatore. Ita Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 277. col. 2.* qui etiam *pag. 656. col. 1.* hæc pauca addit: *Sibula, Symbolon, Symbolorum portus, Pactorum portus, oppidum & portus Tartariæ minoris.*

EPISCOPI SYMBOLIENSES *sive* SIBULÆ.

I. JOANNES.

II. MICHAEL.

R. P. Antoninus Bremond, *tom. 3. Bullar. Ord. Præd. pag. 438.* ad annum 1462. refert post obitum *Joannis, Fr. Michaelem de Rentelem*, hujus Ordinis professorem, ecclesiæ *Simbaliensi*, fortassis *Symboliensi*, inquit, oppidi vulgo dicti *Sibula* in Taurica Chersonesi, præfectum esse à Pio II. Papa eo anno 1462. die 9. April. hunc vero arbitratur esse procul dubio illum *Fr. Michaelem Ruthelem*, virum

B Græcum Ord. Præd. quem Fontana *Theat. Dom. pag. 184. tit. 213.* & Cavalerius, *Galler. Domin. tom. 1. pag. 270. num. 192.* scribunt post Plodium sive Michaelem Pio, *part. 2. lib. 3.* & Fernandez, ecclesiæ *Cunabulensis* in Græcia, nobis prorsus ignotæ, fuisse à Pio II. renuntiatum episcopum circa annum 1460. & quum illam pluribus annis singulari pietate, doctrina ac prudentia ornatus optime gubernasset, decessisse anno circiter 1465. Diploma pontificium ibidem exhibet laudatus R. P. Bremond.

VI. ECCLESIA TANENSIS.

TANENSES nonnulli occurrunt episcopi ritus Latini modo recensendi, qui jus dixisse, non civitati *Tanis* Ægypti sub patriarchatu Alexandrino videntur, utpote quam uno duntaxat anno & paucis mensibus tenuerint Latini initio sæculi XIII. sed potius urbi Tanæ, quam Caffensi proximam ad littora Ponti-Euxini innuit Martinus V. in epistola data an. 1425. die 3. Jun. in qua hæc ait: «In partibus ultramarinis, præsertim in *Caffensi & Tanensi civitatibus*, &c.» apud Raynaldum ad eum annum, *num. 19.* hanc vero Waddingus scribit, *tom. 3. annal.* ad annum 1345. *num. 8. pag. 530.* in extimis Ponti-Euxini terminis sitam, ad Tanaim fluvium. Ex quo probabiliter nomen *Tanæ* accepit, ut & *Tanaitæ* hujus regionis incolæ. Tanam reponit Cellarius, *tom. 1. geographiæ antiq. pag. 494. in sua Mappa*, juxta paludem Mæotidem & fluvium Tanaim. Lege Raynaldum ad annum 1443. *num. 22.* Alia est urbs *Thana* in India orientali, cum ista minime confundenda.

EPISCOPI TANENSES.

I. RAYNOLDUS.

RAYNOLDUS sive *Reginaldus de Spoleto*, Ordinis Præd. Tanensis episcopus fuit circa finem sæculi XIII. vel initium sequentis, cujus meminit Bernardus Guidonis inter episcopos

C provinciæ Græciæ, teste R. P. Bremond, *to. 2. Bullar. p. 38.* qui tamen hunc censet ecclesiæ *Tanis* in Ægypto præfuisse.

II. HENRICUS.

Ad Tanensem ecclesiam in extimis Ponti-

ECCLESIA TANENSIS. Euxini jam dudum vacantem, *Fr. Henricus*, Minorita, à Clemente VI. anno 1345. die 15. Augusti promotus est. Ita Waddingus, *to. 3.* ad hunc annum, *n. 8. p. 530.* & *in Regesto Pontif. pag. 329.*

III. MATTHÆUS.

IV. ANTONIUS.

Post obitum *Matthæi* episcopi Tanensis, huic ecclesiæ præpositus est à Martino V. anno 1423. die 3. Jul. *Fr. Antonius de Levanto,* Dominicanus. Id constat ex hujus Pontificis diplomate, quod profert R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. pag. 608.*

V. FRANCISCUS.

VI. BASILIUS.

Vacanti per obitum *Francisci* ecclesiæ Tanensi præfecit Eugenius IV. anno 1439. die 11. Novemb. *Fr. Basilium,* Ordinis Min. ex Waddingo, *tom. 5.* ad eum annum, *n. 56. pag. 369.* & *in Regesto Pontif. pag. 269.*

VII. ECCLESIA CHERSONESI.

CHERSONESUS, urbs Tauricæ Chersonesi in ora occidentali, aliàs etiam *Heraclea* dicta, & *Cherso,* nunc *Topetorkan* à recentioribus appellatur, S. Clementis Papæ exilio ac martyrio celebris est. Episcopalis sedes fuit, postmodum metropolitana. Distat autem 50. milliar. à promontorio *Fronte-Arietis* in septentrionem, Carcinem urbem versus 70. & 120. à Taphris in meridiem prope Parthenium promontorium. Hæc Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 263. col. 2.*

EPISCOPI CHERSONESI.

I. RICHARDUS.

RAYNALDUS, *tom. 15. annal.* ad annum 1333. *n. 17.* narrat Andronicum Græcorum Imperatorem attritum Turcarum incursionibus, reducendæ ad S. R. ecclesiæ obsequium orientalis suæ aliquam demonstrasse voluntatem, eaque de re contulisse cum duobus antistibus Dominicanis ad Joannem XXII. revertentibus, post amplificatam inter Zichos & Gochos longe lateque fidem catholicam, quorum unus *Richardus* fuit *episcopus Cersonensis,* ut eum appellat Joannes XXII. in epistola responsiva ad hunc Imperatorem, data eo anno die 4. Augusti, quæ apud eumdem Raynaldum legi potest.

II. SIGISMUNDUS.

Fr. Sigismundus Miaszkowski, Polonus, Ord. Præd. episcopus *Chersonensis* & administrator ecclesiæ Theodosiensis (sive Caffensis) constitutus est ab Urbano VIII. anno 1643. testibus Fontana *Theat. Dom. p. 167. tit. 165.* Dominico Frydrychowicz, *pag. 232.* & R. P. Bremond, *tom. 6. Bullar. pag. 142.* Obiit circa annum 1650.

VIII. ECCLESIA VOSPRI *sive* BOSPORI.

VOSPRUS ipsa est *Bosporus* vel *Bosphorus,* urbs Tauricæ Chersonesi in ora Bosphori Cimmerii, quæ nunc *Vospero* dicitur, portu gaudens capaci versus Mæotim paludem. Ita Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 179. col. 2.*

EPISCOPI VOSPRI.

FRANCISCUS.

FRANCISCUS iste, Ord. Præd. præsul *Vosprensis,* alter antistes fuit, qui cum Richardo episcopo Chersonensi ab Andronico Græcorum Imperatore ad Joannem XXII. missus est, cujusque meminit Pontifex in epistola sua responsiva ad hunc Imperatorem, de quibus vide Raynaldum ad annum 1333. *nn. 17. 36. 37.* & *seqq.*

IX. ECCLESIA MATRIGENSIS.

DE sede Matrigensi in provincia Zecchiæ nihil mihi compertum est, nisi sit urbs Metracha, de qua, ut supra observatum est, *coll. 1103. 1104.* mentio fit, tum in notitiis Græcis, tum apud abbatem de Commanville, qui hanc addit *in Tab. Alphab. pag. 157.* esse nunc oppidulum dirutum Chersonesi Tauricæ, cui insidet archiepiscopus ad honorem sub Constantinopolitano Patriarcha.

ARCHIEPISCOPI MATRIGENSES.

JOANNES.

WADDINGUS, *tom. 3.* ad annum 1349. *num. 11. pag. 565.* scribit promotum à Clemente VI. eo anno die 23. Aprilis ad Matrigensem ecclesiam in regno Zecchiæ sub Patriarcha Constantinopolitano, *Fr. Joannem*, Minoritam, ex iis partibus oriundum, & per Minoritas in fide catholica instructum. Diploma refert, *ibid. in Regesto Pontif. pag. 381.*

X.

ECCLESIA SYBENSIS.

SYBENSEM ecclesiam erexit Clemens VI. anno 1349. sub Matrigensi archiepiscopo, ut modo palam fiet.

EPISCOPI SYBENSES.

I. THOMAS.

II. THEALDUS.

AD Sybensem ecclesiam in regno Zecchiæ in civitatem & cathedram erectam anno 1349. die 30. April. sub archiepiscopo Matrigensi, evexit Clemens VI. iisdem die & anno *Fr. Thomam de Birago*, Minoritam, qui primus ejus antistes fuit. Ita Waddingus, *tom. 3.* ad eum annum, *num. 11. pag. 565. & in Regesto Pontif. pag. 383.* Obiit anno 1367.

Thomæ substituit Urbanus V. eodem anno die 16. Novembris *Fr. Thealdum* ejusdem Ordinis Min. ex præfato Waddingo, *tom. 4.* ad eum annum, *num. 9. pag. 120.*

XI.

ECCLESIA LUCUCENSIS.

CLEMENS VI. iisdem die & anno, quibus locum Sybæ ad dignitatem civitatis episcopalis extulit, simili quoque vicum *Lucucensem*, inde duntaxat nobis notum, in regno Zecchiæ, honore decoravit, teste eodem Waddingo, *tom. 3.* ad annum 1349. *n. 11. p. 565.*

EPISCOPI LUCUCENSES.

JACOBUS.

WADDINGUS nunc citatus tradit à Clemente VI. anno 1349. die 23. April. primum *Lucucensis* ecclesiæ præsulem sub archiepiscopo Matrigensi, renuntiatum esse *Fr. Jacobum de Ponteturno*, Minoritam, & diploma profert, *ibid. in Regesto Pontif. pag. 384.*

Sedes quædam episcopales hactenus non recensitæ.

ECCLESIAS infra referendas huc reservavimus, vel quod satis compertum non habeamus cuinam metropoli obtemperarint, vel quod earum metropoles præsulibus Latinis caruerint, vel quod non constet an Patriarchæ Constantinopolitano unquam subditæ sint. Eas autem ordine alphabetico proponemus.

A.

I.

ECCLESIA ABIENSIS.

ECCLESIA *Abiensis* duplex est Waddingo, una sub Constantinopolitano Patriarcha, altera sub Antiocheno. At ubinam urbes hujus nominis sitæ sint nec indicat, nec alibi reperire licuit. Hic de episcopis Abiensibus prioribus nobis sermo est.

EPISCOPI ABIENSES.

I. VITALIS.

II. CONRADUS.

WADDINGUS, *to. 5.* ad annum 1411. *n. 4. pag. 77.* scribit *Fr. Vitalem*, Minoritam, ex ecclesia Melensi ad *Abiensem* sub Patriarcha Constantinopolitano à Bonifacio IX. translatum fuisse anno 1399. & post ejus obitum huic sedi suffectum esse à Joanne XXIII. anno 1411. die 28. Novembris *Conradum*.

II. ECCLESIA AJACIENSIS.

AJACIUM in Ciliciæ extrema ora maritima ſitam tradit Raynaldus, *tom. 15. annalium* ad annum 1318. *n. 15.* ibique refert epiſtolam Joannis XXII. *Oſſinio regi Armeniæ datam Avin. VI. idus* (id eſt die 8.) *Jun. anno II.* Chriſti 1318. in qua ait Pontifex: «.... Providendo celerius, ut certa loca in regno tuo, & præcipue *in civitate Ajacii,* prædictis Dei famulis « (Ord. FF. Præd.) aſſignentur, &c.»

EPISCOPI AJACIENSES.

NICOLAUS *ſive* JOANNES.

WADDINGUS, *tom. 3.* ad annum 1328. *num. 23. pag. 357.* meminit *Fr. Nicolai,* quem tamen *Joannem* appellat Joannes XXII. in diplomate ejus promotionis, dato eo anno A die 17. Novemb. *ibid. in Reg. Pont. pag. 190.* in quo hæc leguntur: «... *Ajacienſi eccleſiæ*... providemus; teque illi, necnon omnibus & « ſingulis Armenis & Latinis degentibus *in ci-* « *vitate & diœceſi Ajacienſi* præfecimus in epi- » ſcopum, &c.»

III. ECCLESIA ARCÆ.

ARCA urbs fuit provinciæ ſecundæ Armeniæ ſub Melitene metropoli. In notitiis Græco-Latinis, quæ ſunt ad calcem Codini *de Offic.* poſt Melitenem legitur ὁ Ἀρκως *pp. 342. 372. & 386.*

EPISCOPI ARCÆ.

THOMAS.

THOMAS Ordinis Min. creatus eſt epiſcopus *Archenſis* in regione Melitenes in B Armenia à Nicolao V. anno 1449. die 5. Jul. ex Waddingo, *tom. 5.* ad hunc annum, *num. 32. pag. 567.*

IV. ECCLESIA AVENETENSIS.

ABYDUS, nunc *Aveo,* & Turcis *Aidos,* urbs eſt Phrygiæ minoris ſeu Miſiæ in ora Boſphori Thracici contra Seſton urbem Thraciæ, mari ad 40. ſtadia interfuſo: olim epiſcopalis erat ſub Cyzico metropoli inde 21. milliar. in auſtrum diſtanti, nunc metropolis effecta eſt. Ita Baudrand, *tom. 1. geog. pag. 6. col. 1.*

EPISCOPI AVENETENSES.

I. PETRUS.
II. JOANNES.
III. LUDOVICUS.

ECcleſiæ Avenetenſi, *Petro* mortuo, in epiſcopum datus eſt à Sixto IV. anno 1477. die 16. Aprilis *Fr. Joannes Robillerius,* Ordinis Prædic. Diploma extat *tom. 3. Bullar.* C R. P. Bremond, *pag. 640.*

Fontana *Theat. Domin. pag. 134. tit. 63.* ſcribit *Fr. Ludovicum Combonet,* Gallum, ejuſdem quoque Ordinis, renuntiatum eſſe *Avenetenſem* paſtorem in partibus Infidelium, & ſuffraganeum Coriſopitenſem in Britannia majori, à Paulo III. anno 1528. die 28. Jul. *Ex Actis Conſiſtorialibus* hujus Pontificis.

V. ECCLESIA AUGURIENSIS.

DE eccleſia *Augurienſi* mentio reperitur in diplomate quodam Eugenii IV. dato anno 1434. die 22. Decemb. teſte R. P. Bremond, *tom. 3. Bullar. pag. 218.* Fontana modo citatus, *tit. 64.* & quidam alii hanc cenſent extare in Anglia. Verum quia nulla hujus nominis ſive ſedes epiſcopalis, ſive etiam civitas legitur in eo regno, conjicit præfatus R. P. Bremond eſſe *Ancyram,* vulgo *Anguri,* & rectius *Angyram* in Phrygia ſub archiepiſcopo Hierapolitano.

Ancyram quidem, ſeu potius *Angyram* ex codice Græco Ptolemæi, urbem Aſiæ minoris in Phrygia Pacatiana epiſcopalem ſub archiepiſcopo Hierapolitano memorat Baudrand,

tom. 1. geogr. pag. 57. col. 2. esseque ait in limite Mysiæ, 30. milliaribus ab urbe Nicæa in austrum. At aliam esse quæ *Anguri* sive *Angouri*, & Turcicè *Engouri* nuncupatur, observat paulo supra, *Ancyram* scilicet Galatiæ metropolim. Alterutrius autem ex duabus illis ecclesiis duos nobis præsules suppeditat diploma Eugenii IV. cujus modo meminimus. ECCLESIA AUGURIENSIS.

EPISCOPI AUGURIENSES.

I. FRANCISCUS.

II. GUNDISALVUS.

Cuidam *Francisco* episcopo *Auguriensi* (probabiliter *Anguriensi* sive *Angyriensi*) substituit Eugenius IV. anno 1434. die 22. Decemb. *Fr. Gundisalvum de Curiola*, Ordinis Præd.

A Hunc appellant *Consalvum* Fontana, & alii, & *Anglum* fuisse dicunt, fortassis quod sedem *Auguriensem* in Anglia sitam existimarent. R. P. Bremond asserit, *ibid.* diploma hujus promotionis haberi in archivo Ordinis Præd. Romæ. *Ex Archivo Apost. lib. 51. fol. 249.*

B.

ECCLESIA BACCOVIÆ.

Baccovia sive *Backow*, urbs est Moldaviæ ad Ararium fluvium, 30. milliar. distans à Targovisco in septentrionem, Stephanopolim versus paulo plus, estque in limite Walachiæ & satis culta, sed male in Tabulis recentioribus appellatur *Brackovia* & *Braslow* à quibusdam. Sedes episcopalis evasit, ad eam translata Ceretensi sub Clemente VIII. teste Miræo cum aliis. Ita Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 135. col. 1.*

EPISCOPI BACCOVIÆ.

I. JOANNES-BAPTISTA.

Anno 1633. die 18. Jul. ecclesiæ Baccoviensi præpositus est ab Urbano VIII. *Fr. Joannes-Baptista Zamoyski*, Ordinis Præd. de provincia Russiæ, qui quum annos 15. hanc pie prudenterque rexisset, obiit anno 1649. Ita Fontana *Theat. Domin. pag. 135. tit. 70. Ex Reg. Cancel. Apost.* & Simone Okolski *in Russia Florida.*

II. JACOBUS.

Fr. Jacobus Goreschi, ejusdem Ord. Præd. propositus fuit Romæ in Consistorio coram SS. Papa Innocentio XI. ad episcopatum Baccoviensem anno 1678. mense Februario. Ex nunciis publicis Gallicis hujus anni, *p. 190.*

III. JOANNES.

IV. ARNALDUS.

V. DAMASCENUS.

VI. THOMAS.

VIII. RAYMUNDUS.

Renuntiati sunt episcopi Baccoviæ

B *Joannes Franciscus Lousony* ab Innocentio XI. die 23. Septembris.

Fr. Arnaldus sive *Amandus* & *Arnandus Victorinus Ciesyko*, Vilnensis, Ordinis Prædicatorum, ab Innocentio XII. anno 1694. die 15. Martii.

Fr. Joannes Damascenus Lubienski, Polonus, Ordinis Prædicatorum, qui erat theologus collegii Casanatensis, à Clemente XI. anno 1711.

Fr. Thomas Szklubiczaleski, Polonus, Ordinis Prædicatorum, qui erat Prior cœnobii C Luceoriensis, à Clemente XII. die 13. Aprilis.

& *Fr. Raymundus Jesierski*, Polonus, Ord. Præd. ab eodem Pontifice anno 1737. die 23. Decembris. Ita discimus de *secundo* quidem & *tertio*, ex R. P. Bremond, *tom. 6. Bullar. pp. 435. & 519.* de *primo* autem, *quarto*, & *quinto*, ex nunciis Gallicè scriptis anno 1680. *pag. 564.* anno 1733. *p. 236.* & anno 1738, *pag. 31.*

C.

ECCLESIA CERETI.

Sæculo decimo quarto Latsko dux Moldaviensis prædicatione quorumdam Minoritarum schisma Græcorum ejuravit, petiitque ab Urbano V. Papa, ut ad religionis catholicæ propagationem sedes episcopalis in *Ceretensi* oppido sui ducatus institueretur. Id constat ex diplomate hujus Pontificis, archiepiscopo Pragensi, & Wratislaviensi & Cracoviensi episcopis dato anno 1370. die 24. Jul. apud Raynaldum ad eum annum, *num. 7.*

ECCLESIA CERETI.

EPISCOPI CERETI.

I. ANDREAS.

RAYNALDUS ſcribit ad annum 1370. *n. 8.* injunctam provinciam ab Urbano V. eo anno ſupra dictis præſulibus, ut *Fr. Andream è Cracovia,* Ordinis Min. Moldaviæ epiſcopum ordinarent. Addit autem ad annum 1372. *n. 32.* quia epiſcopus Halicienſis Græcorum ſchiſmate laboraret, huic Andreæ epiſcopo Ceretenſi commiſſam eſſe eo anno à Gregorio XI. Catholicorum iſtius regionis curam. Ad eccleſiam Vilnenſem in Lithuania tranſlatus eſt ab Urbano VI. anno 1386. Hujus meminere Dlugoſſus *hiſt. Polon. l. 10. coll. 47. & 112.* Cromerus, *lib. 13. pag. 228.* & *lib. 15. pag. 243.* & Waddingus, *tom. 4.* ad annum 1386. *num. 2. pag. 271.*

II. STEPHANUS I.

R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. pag. 304.* narrat *Fr. Stephanum Rutenum,* Ord. Præd. renuntiatum eſſe epiſcopum Ceretenſem in Walachia inferiori ab Urbano VI. circa annum 1380. Verum hunc ſucceſſiſſe oportet Andreæ, quando ad eccleſiam Vilnenſem tranſlatus fuit anno 1386. ſubindeque vel eo anno vel ſequenti.

III. JOANNES I.

IV. STEPHANUS II.

Stephano veriſimiliter ſubſtitutus eſt in ſede Ceretenſi *Joannes,* quem mortuum excepit *Stephanus* alter cognominatus *Martini* anno 1394. die 8. Junii. Diploma Bonifacii IX. legi poteſt apud R. P. Bremond, *ibid. p. 344.*

Nicolaus. V. JOANNES II.

Ceretenſis fortaſſe præſul fuit *Nicolaus* quidam Ord. Præd. corrupte *Ciethenſis* antiſtes dictus in Bzovianis mſſ. hoc modo, teſte Fontana *Theat. Dom. p. 623. col. 1. Nicolaus Ord. Præd. epiſcopus Ciethenſis à Bonifacio IX. II. kalend. Decemb. anno XII.* (id eſt die 30. Nov. anno 1401.) Latet enim nos eccleſia Ciethenſis, à Ceretenſi diſtincta.

Joannem quidem *Sartorium Rutenum,* ejuſdem Ordinis Præd. creatum *Ceretenſem* epiſcopum à Bonifacio IX. circa annum 1400. tradit R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. p. 468.* ſed promotionem hanc, de cujus anno incertum ſe ipſe innuit, protelari ad annum 1402. aut 1403. quid vetat? Fontana enim *Theat. Dom. pag. 165. tit. 160.* de Joanne Ruteno ſolum ait, eum eccleſiæ S. Joannis Ceretenſi indulgentiam aliquam conceſſiſſe anno 1403. Obſervat R. P. Bremond, *ibid.* *Joannem Sartorium* & *Joannem Rutenum* duos nonnullis eſſe epiſcopos *Ceretenſes:* ſic profecto cenſuiſſe Fontanam citatum ex eo colligitur, quod poſt laudatum, *n. 2.* Joannem Rutenum, ut modo dictum eſt, eidem ſedi

A aſſignet, *n. 4. Sartorium de Cracovia.* Subdit tamen, quo tempore is ſederit non exprimi in mſſ. Bzovianis: doctiſſimo itaque P. Bremond unum virum aſſerenti ſuffragandum videtur.

VI. STEPHANUS III.

Fr. Stephanus Zajaches vel *Zarazech,* Polonus, Ordinis Prædic. eccleſiæ Ceretenſi præerat anno 1412. quo accedente apoſtolica auctoritate, omnia ſua Cracovienſi conventui poſt obitum reliquit, ex Bzovio *de rebus geſtis* B *in Polon. c. 6.* apud Fontanam, *ibid. num. 3.* Hujus quoque meminit R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. pag. 529.*

VII. THOMAS I.

Idem Fontana, *ibid. pag. 623.* refert *Fr. Thomam Erneber,* Ordinis Præd. à Joanne XXIII. eccleſiæ Ceretenſi præpoſitum eſſe anno 1413. menſe Aug. ex mſſ. Bzovianis.

VIII. NICOLAUS.

IX. JOANNES III.

Waddingus, *tom. 5.* ad annum 1433. hæc ſcribit: « *Cereten.* an forte *Cariaten.* in regno C Neapolitano unita Geruntenſi ſub archiepi- « ſcopo Roſanenſi vel Tereten. (S. Severinæ) « *Fr. Joannes,* Minorita, per obitum *Nicolai* « IV. kal. Jan. (id eſt die 29. Decembris) ſub « Eugenio Papa IV. » Verum eccleſia *Cariaten.* ab anno 1429. ad 1437. non vacavit, juxta Ughellum, *tom. 9. Ital. ſac. col. 705. A. vet. edit.* Eccleſiæ igitur Ceretenſi in Moldavia præfuiſſe cenſendi ſunt *Nicolaus* & *Joannes.*

X. JOANNES IV.

Quum epiſcopatus Ceretenſis erectus fuerit ut hujus eccleſiæ præſul omnium fidelium D curam gereret, qui in Moldavia degebant, ex ſupra dictis ſub Andrea primo Ceretenſi antiſtite, idem videtur fuiſſe qui *Ceretenſis,* & qui *Moldavienſis.* Hujuſmodi extitit *Joannes Roſa,* Ordinis Præd. epiſcopus Moldavienſis conſtitutus anno 1451. ex R. P. Bremond, *tom. 3. Bullar. pag. 334.*

XI. SIMON.

XII. THOMAS II.

Simoni epiſcopo Moldavienſi mortuo ſuffectus eſt ab Alexandro VI. anno 1497. E die 20. Septemb. *Fr. Thomas de Zagrodino,* Ordinis Præd. Diploma pontificium exhibet R. P. Bremond, *tom. 4. Bullar. pag. 203.* Exinde alii non occurrunt epiſcopi ſive *Ceretenſes* ſive *Moldavienſes* uſque ad *Joannem-Baptiſtam,* qui, tranſlata *Ceretenſi* ſede ad eccleſiam *Baccoviæ* à Clemente VIII. exeunte ſæculo XVI. vel ineunte ſequenti, huic eccleſiæ Baccovienſi præfuit anno 1633. ut dictum eſt *pag. præcedenti col. 1117. B.*

ECCLESIA

II. ECCLESIA CUMANORUM.

SPONDANUS, *tom. 1. annal.* ad annum 1220. *num. 9. pag. 109.* scribit à Roberto archiepiscopo Strigoniensi in Hungaria baptizatum esse eo anno *Cumanorum* proximæ gentis regem, cum filio ejus & quindecim aliorum millibus: in reliquis autem Cumanis ad fidem Christi convertendis plurimam à FF. Prædicatoribus navatam operam. Hæc de ea gente habet R. P. Bremond, *tom. 1. Bullar.* ad diploma XXIV. Gregorii IX. *nota 2.* « Quinam fuerint Cumani.... haud plane compertum. Arridet tamen nonnullorum sententia, qui ex Comania Asiæ regione Georgiam inter & Tanaim fluvium sita suis forsitan sedibus expulsos, ad fines Hungariæ profectos, ibi tandem consedisse Cumanos autumant.» Favet Gregorius IX. qui in epistola data anno 1228. die 21. Mart. *Priori FF. Prædicatorum* apud eumdem R. P. Bremond, *ibid. pag. 26.* eos appellat *gentem vagam.*

EPISCOPI CUMANORUM.

THEODERICUS.

THEODERICUS Ord. Præd. constitutus est à Gregorio IX. anno 1227. vel sequenti, primus Cumanorum episcopus, de quo legendæ hujus Pontificis epistolæ, quas profert idem R. P. Bremond, *ibid. pp. 22. 26. & 27.*

A Num vero post hunc Theodericum Cumanorum genti aliquis præfuerit episcopus nos latet. Legendi tum Waddingus, *tom. 1.* ad annum 1245. *num. 7. pag. 643.* & *tom. 2.* ad annum 1278. *num. 12. pag. 442.* & ad annum 1288. *n. 23. pag. 537.* tum etiam Raynaldus ad annum 1279. à *num. 35.* ad *num. 42.*

D.

I. ECCLESIA DIONYSIOPOLIS.

DIONYSIOPOLIS sive *Dionysopolis* in Mœsia inferiori, antea *Crunos* appellata, nunc quibusdam *Varna* dicitur. Urbs est autem Bulgariæ ad Zyram fluvium, qui paucis milliaribus infra in Pontum-Euxinum labitur: paucis leucis distat à confinio Thraciæ in septentrionem, 180. milliaribus à Byzantio, & 25. à Mesembria urbe Thraciæ extrema. Dionysiopolim Niger censet esse *Chaliacra* in ora littorali Bulgariæ. Ita Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 336. col. 1.*

Dionysiopolim non solum existimari eamdem esse ac *Varnam* à multis, quibus assentitur Cromerus, *hist. Polon. lib. 21. pag. 326.* B. sed etiam eamdem esse ac *Tiberiopolim*, colligitur ex notitia Græca ad calcem Codini *de Officiis, pag. 407.* quæ sic habet: « *Varna,* ut quidam sentiunt, est *Tiberiopolis:* propterea in expositione non comparet, neque inter metropoles, « neque inter archiepiscopatus, neque inter episcopatus; sed antistes Varnensis idem est ac Ti- « beriopolitanus.» Si itaque *Dionysiopolis, Varna* & *Tiberiopolis* differunt ab invicem, saltem in uno & eodem episcopatu comprehenduntur.

EPISCOPI DIONYSIOPOLIS.

I. JOANNES I.

II. NICOLAUS I.

ECclesia Varnensi vacante per obitum *Joannis* ejus episcopi, ei præfecit Bonifacius IX. anno 1393. die 24. Jan. *Fr. Nicolaum Staynecker,* Ord. Præd. Ita R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. pag. 336.* ubi & diploma pontificium exhibet.

III. ANTONIUS.

Thomas de Herrera *Alphab. Augustin. to. 1. p. 39. col. 1.* refert *Fr. Antonium de S. Cantiano,* Eremit. Augustin. creatum esse à Bonifacio IX. episcopum *Varmensem* (probabiliter *Varnensem*) die 5. Oct. anni 1396. *ex Reg. Vatic.*

B

IV. NICOLAUS II.

Nicolaus de Marciariis Perusinis Calliensem rexit ecclesiam ab anno 1398. usque ad annum 1414. quo translatus est ad *Dionysiensem, ex lib. Provis. Prælat.* Hæc Ughellus, *tom. 2. Ital. sac. col. 904. num. 35.* C. *vet. edit.*

V. ARNOLDUS.

VI. JOANNES II.

Post *Arnoldi* Dionysiensis episcopi obitum huic sedi præpositus est à Sixto IV. an. 1476. die 24. Maii *Fr. Joannes de Ilten,* Ord. Præd. Id constat ex duplici hujus Pontificis diplomate, quæ profert R. P. Bremond, *tom. 3. Bullar. pag. 637.*

II. ECCLESIA DIMITACENSIS.

ECCLESIÆ *Dimitacensis* alia mihi non est notitia quam ex Waddingo nunc citando.

EPISCOPI DIMITACENSES.

I. JOANNES I.

II. JOANNES II.

WADDINGUS, *tom. 4.* ad annum 1366. *num. 18. pag. 117.* de duobus istis episcopis *Joannis* nomine insignitis hæc nos docet: A « Ad *Dimitacensem* sub Patriarcha Constantinopolitano per obitum *Joannis, Fr. Joannes* « (Minorita) assumptus à Guillelmo Patriarcha: « sed quum id ratum non haberet Pontifex « (Urbanus V.) sua cum promovit auctoritate « VII. kal. Febr. » (id est die 26. Januarii.)

H.

ECCLESIA HIERAPOLIS.

IN Phrygia Salutari sub Synnada, cui nullum invenimus præfuisse archiepiscopum Latinum, extat urbs *Hierapolis,* quæ præsulum aliquot Latinorum sedes fuit. Phrygia Salutaris, teste Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 108. col. 1.* provincia est Asiæ minoris, sese extendens à *Comopoli,* quæ dicitur *Merus,* usque ad Iconium. Observat autem Cellarius, *to. 2. geogr. antiq. lib. 3. pp. 172. & 173.* divisionem *Phrygiæ magnæ* in *Phrygiam Capatianam,* sive *Pacatianam* & *Phrygiam Salutarem,* esse medii ævi, & ad illius temporis geographiam pertinere, ideoque nunc in usu esse, ut ex qua parte notitiarum sedes aliqua desumpta esset, distinctius palam fieret.

Carolus à S. Paulo *geogr. sac. pag. 242. edit. Paris. anni 1641.* unam duntaxat *Hierapolim* in Phrygia commemorat, quam in Phrygia Pacatiana recenset, atque metropolim factam. Verum huic eruditi viri duas Hierapoles in unam conflantis sententiæ refragari videtur, quod in omnibus notitiis Græcis ab anno 886. usque post annum 1283. exaratis, quas P. Goar exhibet ad calcem Codini *de Officiis edit. Paris. anni 1648.* præter *Hierapolim* in provincia Phrygiæ Salutaris sub Synnada metropoli, alia extet *Hierapolis* unius partis Phrygiæ Pacatianæ in duas provincias ecclesiasticas divisæ metropolis, dum altera pars Laodiceæ subesset. Legi possunt *pp. 346. 349. 375. 376. 377. 378. 389. 390. 395. & 402.* Nunc autem nobis sermo est de episcopis Latinis illius *Hierapolis,* quæ Synnadam metropolim habet.

EPISCOPI HIERAPOLIS.

I. JOANNES I.

II. GERLACUS.

DIutius post mortem *Joannis* episcopi *Hierapolis* vacavit ista ecclesia, cui tandem Nicolaus V. præfecit anno 1449. die 24. Jan. *Fr. Gerlacum Gildehuisen,* Ordinis Præd. qui Leydensium Sanctimonialium sacellum consecravit anno 1450. mense Julio. Diploma profert R. P. Bremond, *to. 3. Bullar. p. 330.*

III. JUDOCUS.

IV. JOANNES II.

V. ULRICUS.

Gerlaco successit *Fr. Judocus Bar,* ejusdem Ordinis Præd. anno 1453. die 14. Maii, ex diplomate præfati Nicolai V. apud R. P. Bremond, *ibid. p. 336.* Obiit anno 1470. die 25. Julii, sed pluribus antea annis ecclesiam hanc B dimiserat: nam Waddingus, *tom. 6.* ad annum 1456. *num. 243. pag. 356.* scribit ad sedem Hierapolitanam in Phrygia sub archiepiscopo Synnadorum promotum esse à Calixto III. eo anno die 23. Julii post obitum *Joannis,* qui subinde Judoco jam successerat, *Fr. Ulricum Anmeir,* Minoritam.

VI. GOSWINUS.

De eo Goswino hæc scribit Daniel à V. M. C *Specul. Carmel. tom. 2. pag. 923. num. 3227.* » *Fr. Goswinus* Ord. Carmel. sacræ theologiæ professor, eligitur episcopus Hierapolitanus « XI. kal. Julii (id est die 21. Junii) anno 1469. « Quum vero ad ecclesiam prædictam propter « Infideles non detur accessus, conceditur ei « usus pontificalium in diœcesi Trajectensi. « Obiit Ultrajecti, ubi hoc epitaphium: *Conditur hic D. Goswinus, & Ordinis hujus Fratrum conventus, qui fuit eximius doctor Parisius,* «

præsul Hierapolit. Loenhout quem genuit, proh dolor! hic obiit an. D. 1475. ultima die Mart.

VII. Guillelmus.

Fr. Guillelmus Turin, Ordinis Prædic. sedi Hierapolitanæ præpositus est anno 1478. à Sixto IV. cujus tria diplomata refert R. P. Bremond, *tom. 3. Bullar. pp. 642. & 643.* dubitans tamen an huic præfuerit Hierapoli, an vero alteri in Arabia sub archiepiscopo Petracensi.

VIII. Vincentius.

Anno 1490. die 20. Decembris *Fr. Vincentius,* Minorita, renuntiatus est episcopus Hierapolitanus in Phrygia sub archiepiscopo Synnadæ, ab Innocentio VIII. teste Waddingo, *tom.7.* ad eum annum, *n. 20. p. 247.*

K.

ECCLESIA KIOVIÆ.

Licet præsul diœcesis *Kioviæ* à sæculo IX. exeunte aut sequenti, suffraganeus sit ecclesiæ Leopoliensis, ipsa tamen Kiovia olim sedes metropolitana fuit, cui civitas Leopoliensis suberat.

Kiovia autem, *Kiow* incolis, qui *Kiout* pronuntiant, & *Kiaff* Germanis, est, teste Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 545. col. 1.* urbs regni Poloniæ in Ukrania, seu Palatinatu ab ea *Kioviensi* dicto, ad Borystenem fluvium cum arce munita. Condita fuit à Kio principe quondam Russico anno 861. & ab eo tempore caput extiterat Tauro-Scythiæ ex Cinnamo: deinde facta est sedes imperii Russici in Russia Rubra late sumpta; postea principes habuit proprios. Anno 1604. capta est & vastata à Turcis, varias exinde experta vices, nunc subest Moscis. Distat porro 40. milliar. Polonicis à confinio Moscoviæ in occasum, Camenecium versus 70. & Varsoviam 100. circiter.

Ejus meminit notitia Græco-Latina, quæ est ad calcem Codini *de Officiis, pag. 399.* S. Hyacinthus Ord. Præd. ejusque socii ac discipuli strenuam operam navarunt sæculo XIII. ut ecclesiam Kioviensem, cæterasque harum regionum gentes ad obsequium sedis apostolicæ inducerent, de quorum adventu in Poloniam hæc tradit Cromerus, *lib. 7. hist. pag. 125.* B. *edit. Basil. 1568.* «Vincentio (episcopo Cracov.) qui successit Ivo Sauli filius.... Romam « profectus, ac Dominici Calaguritani, qui tunc novæ sectæ & sodalitatis, quam à studio « concionandi *Prædicatorum* vocant, auctor florebat, doctrinam vitamque admiratus, *Jacicum* « sive *Jacinctum* gentilem suo de territorio Oppoliensi canonicum Cracoviensem, atque tres « alios de comitibus suis, à Dominico institutum vitæ illius edoctos atque professos Cra- « coviam secum reduxit. Novæ sodalitati primarium in urbe Cracoviensi templum, quod « Trinitatis nomine appellatur, attribuit, copiosam suppellectilem templo dicavit, victum « vestitumque sodalibus suppeditavit. Parœciam vero inde ad templum Virgini Matri Dei « Mariæ dicatum, ob id tunc à se constructum, transtulit: complura deinde eidem sodalitati « cœnobia in Polonia condita sunt. *Quin Kioviam quoque & Haliciam ea paulopost colonias* « *suas deduxit; sed non potuit eam ferre Kioviæ Dux Volodomirus, veritus ne ab ea Russi sui à* « *schismate & ritibus Græcorum abstraherentur.*» Addit Fontana *Theat. Dom. pag. 77. tit. 48.* ex Bzovio *in annal. eccl.* ad annum 1233. *num. 4.* Fr. Bernardum, Polonum, Dominicanum, qui Infidelium & Schismaticorum conversioni in his plagis strenue incumbebat, *Haliciensi* ecclesiæ præfectum esse à Gregorio IX. annoque 1233. crudele subiisse martyrium, serra dissectum, & in ignem disjectum.

Idem Cromerus, *lib. 20. pag. 308.* B. scribit Jagellonem regem Poloniæ, qui obiit anno 1434. die 31. Maii, basilicas Chelmensem atque Kioviensem in Russia instituisse, & episcopis attribuisse; quod, stricte loquendo, verum omnino non videtur, quandoquidem apud Raynaldum legitur, *tom. 16.* ad annum 1375. *num. 28.* Chelmensem ecclesiam eo anno, tempore Ludovici regis Poloniæ Jagellonis prædecessoris, à Gregorio XI. fuisse erectam, nisi fortassis Jagello has sedes jam quidem erectas destinatione, sed nondum occupatas, ipse præsulibus tradiderit.

EPISCOPI KIOVIÆ.

I. Henricus.

Ante præfatam ecclesiæ *Kioviensis* in sedem episcopalem ritus Latini à Gregorio XI. erectionem, si cum Chelmensi eam ipse constituit, antistites quosdam ei præfectos, saltem quoad nomen, innuit Spondanus, *to. 1. annal.* ad annum 1321. *n. 3.* ubi sic loquitur

ECCLESIA KIOVIÆ.

ex Bzovio: «Et *Kioviæ* in confinibus Rutenorum & Tartarorum episcopum restituit (Joannes XXII.) quum propter schisma Græcanicum, pastorem & clerum catholicum, quin & populum habere desiissent; hoc autem tempore opera FF. Præd. ad fidem reverti cœpissent.» Certe *Fr. Henricus Dacus,* hujus Ordinis alumnus, episcopus *Kioviensis* fuit ante annum 1394. ex Laurent. Pignon, teste P. Echard. *in indice episcoporum initio tom. 1. Scriptor. pag. 25. col. 1.* Hujus etiam meminit R. P. Bremond, *tom. 2. Bull. pag. 209.* sub annum 1321. ubi citat Dominicum Frydrycowicz, *pag. 125.* & Simonem Okolski, *pag. 58.* Addit vero hunc esse verisimiliter *Henricum* illum *de Dacia,* quem Sampaio, Mich. Pio, Fontana & Cavaler. *episcopum Birionensem* per corruptionem dicunt.

II. Jacobus.

Fr. Jacobus ejusdem Ordinis, *Kioviensis episcopus,* Leopoli sepultus fuit anno 1377. ut ex ejus epitaphio constare scribit Simon Okolski in Russia Florida, *pag. 58.* De eo mentionem facit post Fontanam Cavalerius. Ita R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. pp. 294. & 295.*

III. Philippus.

Fr. Philippus, etiam Dominicanus, circa annum 1387. ecclesiæ Kioviensi præfuit. Ex Fontana *Theat. Domin. pag. 209. tit. 309.* & R. P. Bremond, *ibid. pag. 306.*

IV. Michael I.

Post obitum Philippi *Fr. Michael Treska,* ejusdem quoque Ordinis, renuntiatus est *Kioviensis episcopus* à Joanne XXIII. anno 1410. die 19. Novemb. cujus diploma profert R. P. Bremond, *ibid.*

V. Andreas.

Fr. Andreas, pariter Dominicanus, ecclesiæ Kioviensi præerat anno 1420. quo partem ligni S. Crucis cœnobio Lublinensi sui Ordinis dedit. R. P. Bremond, *ibid. pag. 702.*

VI. Michael II.

Michael alter, ejusdem Ordinis, sedit anno 1439. R. P. Bremond, *tom. 3. Bull. pag. 225.*

VII. Joannes.

Fr. Joannes episcopus Kioviensis, Dominicanus, subscripsit Casimiro unà cum Janussio episcopo Vilnensi, ex Simone Okolski, qui tempus silet. Ita Fontana, *ibid. pag. 209.* Porro Casimirus iste regnavit in Polonia ab anno 1447. usque ad 1492. quo obiit die 7. Junii.

VIII. Clemens.
IX. Albertus.

Martinus Cromerus horum episcoporum meminit, *lib. 28. p. 408.* B. «*Clemens* quoque Kioviensis episcopus, inquit, homo plebeius, sed probus, eo anno (1473.) defunctus, *Albertum Narbutum,* equestri apud Lithuanos familia ortum, successorem accepit. Tartari vero Mescenenense territorium Kioviæ vicinum depopulati, ad septingentos homines captivos abegerunt.»

X. Stanislaus I.
XI. Michael III.

Vacante ecclesia Kioviensi per obitum *Stanislai,* ei præfecit Innocentius VIII. an. 1487. die 22. Jun. *Fr. Michaelem de Leopoli,* Ord. Præd. Triplex diploma exhibet R. P. Bremond, *tom. 4. Bullar. pag. 80.*

Tempore hujus Michaelis simul sedebat *Kioviæ* Josephus antistes Græcus, qui quum ipse, aliique ejusdem ritus præsules in Lithuania & Russia à catholicis episcopis vexarentur, eo quod synodum Florentinam non reciperent, Niphonem Patriarcham Constantinopolitanum consuluit quid de ea synodo sibi sentiendum esset. Responsum Patriarchæ refert Raynaldus ad annum 1486. *num. 62.* merito hîc transcribendum.

«Nipho, &c. piissimo & Dei dilecto Josepho fratri & conservo metropolitæ Kioviensium & totius Russiæ salutem, &c.

Accepimus litteras dilectionis tuæ scriptas humilitati nostræ, quibus significas Romanorum ecclesiæ episcopos Rutenos & Lithuanos vobis molestos esse, vosque compellere ad unitatem ecclesiasticam Florentiæ decretam, unde metuis ingentia pericula, amissionem privilegiorum & libertatis, quæ illo tempore, quando unio decreta est, à regibus Poloniæ vobis concessa sunt. Postulas itaque à nobis auxilium, & ad vestrum potentissimum regem commendatorias. Desideras insuper scire de hac synodo, quomodo fuerit transacta, ut possis reddere rationem omnibus persequentibus & compellentibus ad unionem. Scias igitur eam synodum legitime fuisse congregatam, & magnifice totius orbis lætitia & consensu comprobatam, idque præsentibus illustri Imperatore nostro Joanne Palæologo, & SS. Patriarcha Constantinopoleos B. mem. Josepho, non ita pridem ante nos sedente, & vicariis sex legatis fratrum nostrorum Patriarcharum, archiepiscoporum & principum orientalem ecclesiam repræsentantium, præsente quoque episcopo Romano unà cum suis. Cæterum quum nonnulli gentis nostræ, qui domi remanserant, noluissent decretam

» amplecti unionem, forte ex odio in Latinos, A » ideo apud nos confusio & nullus ordo, quando » oves nobis concreditæ imperium & arbitrium » in nos sibi usurpant, quorum pervicaciæ re- » sistere non possumus. At quis scit si non ideo » divinæ iracundiæ furor in nos desævit, & in » dies desævire non intermittit, quod sanctam » unitatem respuerimus, ut prætercam, quod » subsidia Latinorum non tantum amiserimus, » sed etiam eos offenderimus? Quamobrem » neque mirari oportet, si etiam vobis sunt » difficiles, quamvis non injustam excusationem B » habeas, dum inscio Patriarcha Constantino- » politano quidquam tibi licere dicis. Nos certe, » quamquam maxime cuperemus, nihil facere » possumus eorum quæ nobis expediunt. Ergo » illi minime de nobis conquerantur, sed potius » calamitatibus nostris compatientes, Deum » nobis propitium reddant, ut à tyrannica ser- » vitute liberati, denuo uniamur, divina favente » clementia. Tu vero ne nimium reluctaveris, » sed amice cum Latinis versare: nam & nostris » sacerdotibus in dominio Veneto degentibus C » nos utique injunximus, ut unà cum iisdem » Latinis, servato tamen ecclesiæ orientalis ritu, » simul orent & congregentur; sed ritus patrios » observa. Namque non prius majores nostri in » unionem Florentinam consenserunt, quam » privilegia nostra fuissent confirmata. Scrip- » simus principibus & antistibus Rutenis, ac » Lithuanis nostri ritus, ut tibi in omnibus ad » nutum sint. Anno septies millesimo die 5. April. Indict. XI. (id est Christi 1492.»)

XII. MOYSES.

Moyses Ordinis Prædic. ad Kioviensem episcopatum assumptus est anno 1514. Ita Fontana, *ibid.* ex Actis provinciæ Poloniæ Luceoriæ habitis.

XIII. * * *

In nunciis publicis Gallicis anni 1641. *pag. 233. quidam non nominatus* propositus ad episcopatum Kioviensem eo anno die 18. Martii Romæ in consistorio coram SS. Papa Urbano VIII. refertur.

XIV. STANISLAUS II.

In nunciis similibus anni 1679. *pag. 214.* extat *D. Stanislaum Witwiski* eodem modo ad eam sedem fuisse promotum eo anno die X. Aprilis.

XV. * * *

Ex nunciis quoque Gallicis anni 1699. *p. 284. episcopus Kioviensis* (qui alius fortassis à Stanislao fuit) translatus est eo anno die 18. Maii ad ecclesiam Posnaniensem.

XVI. JOANNES II.

D. Joannes Tarlot, episcopus Kioviensis, transferendus ad sedem Posnaniensem relatus est Romæ anno 1723. diebus 20. Jan. & 15. Mart. Ex nunciis hujus anni, *pp. 91. & 187.*

XVII. SAMUEL.

Eodem anno 1723. die 30. Septembris *D. Samuel de Ossa-Ozga* ecclesiæ Kioviensi præficiendus oblatus fuit Romæ in consistorio. Ex præfatis nunciis, *pag. 477.*

M.

ECCLESIA MOSCOVIÆ.

MOSCOVIA, quæ & *Russia magna* ac *nigra* dicitur, *Ruska-Ziemia* & *Moskva* Polonis, *Russenland* Germanis, *Muscovi* Anglis, *Rusland* Belgis, & *Russa* Turcis, regio amplissima est Europæ versus septentrionem, olim maximam partem Sarmatiæ Europeæ continens cum aliqua parte Asiaticæ. Terminatur à septentrione mari concreto sive glaciali & freto Vaigatio, quo separatur à nova Zembla: ab ortu dividitur à Tartaria magna, fluviis Peisida, Obio & Jaicio: à meridie fluviis Tanai minori, vulgo Donetz, Desna & Psola, quibus separatur à Tartaria minori. Denique ab occasu à fluviis Borysthene & Narva, quibus dividitur à Poloniæ regno.

Totius regionis primaria urbs est *Moscua* seu *Moscha*, à qua *Moscoviæ* nomen deductum est, non vero à *Moschis* populis ultra Pontum-Euxinum, Cholchis finitimis, apud quos Russi rerum aliquando potiti sunt, à *Roxolanis* Ptolemæo Sarmatiæ Europeæ populis, forte deflexo paululum nomine, oriundi: eos quippe observat Cromerus, *lib. 1. c. 8. pag. 9.* A. pro *Roxolanis* vel *Roxanis* appellari *Rossos* à Græcis recentioribus, ab aliis *Russos, Rutenos* quoque vulgo à Latinè scribentibus. Russorum principes imperii sui sedem, primo Novogardiæ, deinde Kioviæ, postremo Volodimiriæ, antequam *Moscuam* transferretur, ex qua proinde *Moschi* sive *Mosci* & *Moscovitæ* dicti sunt. Ab ea etiam una ex hujus imperii provinciis *Moscoviæ* ducatus nuncupatur, cujus ipsa caput est, sedesque magni Ducis Russorum. Extat porro urbs ista, ubi Moscus fluvius recipit Neolinam & Jayusam: distat 170. milliar. Polonicis à confinio Lithuaniæ in ortum, 54. à Smolensko, 280. à Novogardia parva in occasum hybernum, & 370. à Novogardia magna in ortum hybernum. Ita Baudrand, *to. 1. geogr. pag. 680.*

ECCLESIA MOSCOVIÆ.

Abbas de Commanville *Tab. Alphab. p. 163.* scribit Moscuam, quæ saltem à sæculo XIV. archiepiscopalis erat ad honorem, erectam esse in sedem patriarchalem totius Moscoviæ anno 1588. eique subesse refert, *part. 3. cap. 2. pp. 306. & 307.* metropoles *Novogardiam magnam, Rostovium, Casanum & Cæsaris castellum;* archiepiscopatus *Vologdam, Resaniam, Susdalam, Tweriam, Fubolscam, Astracanum, Plescoviam, Archangelopolim, & Smolenscum:* denique episcopatus *Columnam & Viatkam.*

Narrat Raynaldus, *tom. 13.* ad annum 1227. *num. 8. pag. 371.* Russiæ proceres ad Guillelmum Mutinensem episcopum, sedis apostolicæ legatum, oratores misisse, qui paratos se significarent ad Christi castra transvolare ab erroribus quibus ob præconum evangelicorum inopiam involuti erant: Honorium III. vero, eo accepto nuncio, illis pollicitum esse, si in illa voluntate perseverarent, & legatum peterent ab apostolica sede, ipsorum se votis minime defuturum. Litteras pontificias *ibid.* exhibet, datas die 17. Januar. eo anno.

Russiæ regem schisma Græcorum deserendi propositum aliquod præ se tulisse anno 1231. discimus ex epistola Gregorii IX. data eo anno die 18. Julii apud eumdem Raynaldum, *ibid. num. 43.*

EPISCOPI MOSCOVIÆ *sive* RUSSIÆ.

I. ALBERTUS.

ALBERTUS iste ex Armachana sede ad archiepiscopatum Prussiæ, Livoniæ & Estoniæ in oris septentrionalibus translatus fuerat ab Innocentio IV. ineunte anno 1246. ex Raynaldo ad eum annum, *num. 28.* Is etiam postea curam suscepit *Russiæ*, ejus *archiepiscopus* dictus ab eodem Raynaldo ad annum 1249. *num. 15.* scilicet, ut ipse scribit loco primum citato. « Procubuere in Romanæ » ecclesiæ obsequium Russi anno 1246. qui, » licet antea evangelica luce essent collustrati, » in Græcorum tamen schismate atque erroribus mersi jacuerant: quorum conversionem » Longinus, non tam Danielis ipsorum principis pietati, quam ambitioni tribuit. Quum » enim amplissimis opibus subditarum gentium » multitudine polleret, *Ducis* nomine abjecto, » ad *regiam* dignitatem assurgere in animum » induxit; quam ut conciliaret sibi, oratores » ad Opizonem abbatem è Mezano in Polonia, » legatum maxima auctoritate à sede apostolica instructum misit, obtulitque se populos » sibi subditos ad Romanæ ecclesiæ obsequium » adducturum, viresque ad propulsandos Tartaros cum cæteris catholicis conjuncturum, » si *regium* sibi diadema imponeret: illum vero » & divinæ gloriæ amplificandæ, & illustrandæ » legationis suæ cupidum, renitentibus (licet) » Polonis præsulibus, quos invidia agi putabat, » regiis ornamentis Danielem sacramento adactum se suosque sedi apostolicæ obsequentes » futuros induisse, &c. Hoc nuntio excitatus » Innocentius IV. Prussiæ archiepiscopum, » quem ex Armachana ad illam sedem ineunte » anno transtulerat, apostolicæ sedis legati dignitate ornatum ad Russos misit, redeuntibusque ad ecclesiæ (Romanæ communionem) » gratulatoriis litteris fausta precatus est.» Has litteras, datas eo anno die 3. Maii, profert Raynaldus, *ibid. num. 29.* ut & alias eidem

A archiepiscopo datas die 19. Mart. & die 26. Aprilis eodem anno 1246. *nn. 30. & 31.* Item ad annum 1247. *num. 28.* alias eidem præsuli, datas eo anno die 7. Septembris.

Verum anno 1249. ad vomitum rediit Daniel, & *Albertum Armachanum olim episcopum, tunc Russiæ archiepiscopum,* verba sunt Raynaldi ad eum annum, *num. 15.* ad se missum ab Innocentio IV. indigne ejecit. Litteras Alexandri IV. ad Danielem, datas anno 1257. die 13. Febr. refert idem Raynaldus B ad eum annum, *nn. 26. 27. & 28.* sed incassum: hunc enim resipuisse nemo narrat. Obiit autem, juxta Cromerum, *lib. 9. p. 160.* B. (qui de ejus perfidia loquitur, *p. 159.* A.) circa annum 1264. & juxta Raynaldum ad annum 1266. *num. 40.* eo anno.

II. JACOBUS.

Ughellus, *tom. 5. Ital. sac. col. 191. n. 44.* A. *veteris editionis*, scribit *Jacobum de Bruna*, Bohemum, *rectorem* fuisse *ecclesiæ patriar-* C *chalis in Moscovia diœcesis Olmiciensis* (verisimiliter ut Catholicorum ibi degentium curam gereret à summo Pontifice delegatus) ex quo munere ad episcopatum Bellunensem in Italia translatus est ab Innocentio VI. anno 1353. die 21. Novemb. *Ex Reg. Vatic.* Obiit vero anno 1369.

III. * * *

Joannes Basilius Russorum Dux solemnem ad Sixtum IV. legationem misit anno 1472. D de qua ait Raynaldus ad eum annum, *n. 48.* « XXII. Maii vocati sunt in concilium Patres. Vocationis (autem) causam præbuerunt oratores Joannis Ducis albæ Russiæ: ii venerunt « ut venerarentur primo Romanum Pontificem, inde desponderent filiam Despoti olim « Peloponnesi, quæ Romæ unà cum duobus « fratribus patria profugis, pietate sedis apostolicæ alebatur, &c. Dictæ sententiæ sunt, «

» decretum conjugium: permissum quoque ut » sponsalia, sicut postulabatur, in basilica SS. » Apostolorum Petri & Pauli.... fierent, &c. » Harum rerum allatæ rationes, quod Rutheni » olim concilium Florentinum acceperint, & » *archiepiscopum Latinum à sede Romana ha-* » *buerint*: nam Græcis à Patriarcha Constanti- » nopolitano mos erat accipere, & oratorem » ad se mitti nunc postulant, qui fide eorum » omnium inspecta, rebus etiam cognitis, si » quid devium est, in viam rectam reducat, & » an ad profitendam etiam obedientiam accesse- rint, &c.» Hæc ex ms. Vaticano Volaterrani transcripsit Raynaldus, qui subjungit ad annum 1484. *num. 26.* «Non perfecta est Mos- » coviticæ ecclesiæ cum Romana conjunctio, » quæ ad augendas christianas vires, Mahume- » ticamque superstitionem obterendam, ad- modum erat necessaria, &c.»

Sigismundus Liber Toparcha *in comment. Moscoviticis, p. 12. lin. 9. edit. Francof. 1600.* hæc scribit: «Sunt qui principem Moscowiæ » *Album regem* nuncupant. Ego quidem causam » diligenter quærebam cur *regis Albi* nomine » appellaretur, quum nemo principum Mos- » cowiæ eo titulo antea esset usus, imo consi- » liariis ipsis sæpe, data occasione, & aperte dixi,

A nos non *regem*, sed *magnum Ducem* agnos- « cere. Plerique tamen hanc *regii* nominis ra- « tionem esse putabant, quod sub imperio suo « reges haberet: *Albi* vero rationem nullam « habebant. Credo autem, ut Persam nunc » propter rubea tegumenta capitis *Kisilpassa*, id « est, *rubeum caput* vocant, ita illos propter alba « tegumenta, *Albos* appellari.» Nihil aliud novimus de *archiepiscopo Latino*, qui Russis à Romano Pontifice ad eorum petitionem post synodum Florentinam datus fuerit. De Moscovitis legendus idem Raynaldus, *tom. 20.* ad annum 1519. *n. 60.* ad annum 1524. *n. 72.*
B ad annum 1525. *nn. 67. & 73.* ad annum 1553. *num. 40.* & ad annum 1561. *nn. 17. & 29.* Verum nihil tunc, nec deinceps, pro ecclesiæ Moscoviticæ cum Romana unione confectum est.

ECCLESIA MOSCOVIÆ.

Daniel à V. M. *tom. 2. Speculi Carmelit. pag. 926. num. 3241.* scribit *Fr. Henricum de Brommelsheim*, Carmelitam conventus Manænawensis provinciæ Allemaniæ inferioris, anno circiter 1473. assumptum in episcopum *Astarcanensem* & suffraganeum Hildesiensem; apud Munsterum autem legi, *Astarcan* sive *Astracam* urbem esse ditionis Moscoviticæ, haud procul à mari Caspio.

N.

I. ECCLESIA NATURENSIS.

IN notitia quadam quatuor patriarchatuum, quam ex bibliotheca regia edidit Carolus à S. Paulo in fine suæ geographiæ sacræ, *pag. 76.* legitur: «Constantinopolitana ecclesia hos habet suffraganeos & metropolos, Solumbriensem, *Naturensem*, &c.» At, nec ipse Carolus, nec ullus alius, quod sciam, indicat ubinam sit urbs *Natura* dicta, cui tamen à sæculo XIV. nonnullos antistites ritus Latini præfuisse reperimus.

EPISCOPI NATURENSES.

I. THEODORICUS I.

P. ECHARDUS *in indice episcoporum*, quem præfixit *tom. 1. Scriptor.* hæc scribit, *pag. 26. col. 2.* «*Theodoricus de Wischel*, Teuto, (Ord. » Præd.) conventus Wesaliensis alumnus, *epi-* » *scopus Naturensis*, circa (annum) 1350. cœ- » nobium suum Wesaliense die 7. August. casu » totum igne consumptum, suis curis & largis- » simis eleemosinis reparavit. Sic refertur in » quodam codice antiquo ms. cui titulus *Chro-* » *nica Wesaliensis*. Hunc non norunt nostri. » Ecclesia Naturensis in antiqua notitia eccle- » siastica ms. quam habeo præ manibus, ponitur sub Constantinopolit. Patriarcha immediate.»

II. THEODORICUS II.

III. ANTONIUS I.

Waddingus, *to. 4.* ad annum 1392. *n. 32.*

C *p. 225.* refert post obitum Theodorici (qui probabiliter alius à præcedente fuit) *Fr. Antonium de Fremonia*, Monasteriensem, Minoritam, renuntiatum esse ecclesiæ Naturensis sub Patriarcha Constantinopolitano episcopum à Bonifacio IX. eo anno die 15. Jan.

IV. JOANNES I.

Antonio successit *Joannes*, Eremita Augustinianus, per ejus cessionem, anno 1402. die 18. Januar. Ita Thomas Herrera *Alphab.*
D *Augustinani tom. 1. pag. 428. col. 2.*

V. ERASMUS I.

«Naturensis ecclesia in Romania sub Cons- tantinopolit. patriarchatu episcopum habuit « *Fr. Erasmum Villis* (Ord. Præd.) à Joanne « XXIII. creatum IV. Non. (id est die 4.) « Mart. anno 1414. de quo mss. Bzoviana, &c.» Hæc Fontana *Theat. Dom. p. 245. tit. 413.*

ECCLESIA NATURENSIS.

VI. JOANNES II.
VII. JOANNES III.

Waddingus, *to. 5.* ad annum 1430. *n. 32. pag. 225.* narrat *Joanni* episcopo Naturensi mortuo suffectum esse à Martino V. eo anno die 30. Octobris, *Joannem* alterum cognomento *Fabri*, Minoritam, Paderbornensem, & diploma exhibet, *ibid. in Reg. Pont. p. 184.*

VIII. ERASMUS II.
IX. JOANNES IV.

Post obitum *Erasmi* episcopi Naturensis, A Eugenius IV. huic sedi præfecit anno 1434. die 30. Novemb. *Fr. Joannem Joannis*, Minoritam, ex eodem Waddingo, *ibid.* ad hunc annum, *n. 4. p. 264. & in Reg. Pont. p. 219.*

X. JOANNES V.
XI. ANTONIUS II.

Idem Waddingus scribit, *tom. 6.* ad annum 1469. *num. 16. pag. 700. Joanni* (quem non dicit fuisse Minoritam) successisse eo anno die 30. Jun. *Fr. Antonium Nicolai*, Ordinis Minor. qui suffraganeus fuit archiepiscopi Gnesnensis.

II.

ECCLESIA NEÆ *sive* NIO.

NEA, teste Baudrand, *to. 2. geogr. p. 14. col. 2.* insula est parva admodum maris Ægæi, inter Lemnum & Hellespontum. *Nio* apud Nigrum appellatur ex Ortelio.

EPISCOPI NEÆ.

I. HECTOR.
II. MICHAEL.

HECTORE episcopo Niocensis ecclesiæ mortuo, hujus sedis episcopus renuntiatus est ab Eugenio IV. anno 1443. die 4. Nov. *Fr. Michael de Padrolo*, Ordinis Prædic. ut constat ex ejus diplomate, quod profert R. P. Bremond, *tom. 3. Bullar. pag. 231.*

III. PETRUS.
IV. HIERONYMUS.

Fontana *Theat. Dom. pag. 249. tit. 424.* tradit ex Regestis apostolicæ cancellariæ, & ex quibusdam Ughelli mss. *Fr. Petrum de Xaque*, Hispanum, Ord. Præd. præfectum esse ecclesiæ Niocensi à Pio IV. anno 1560. die 4. Septembris.

B Mich. Pio in Append. ad *2. part. col. 404.* meminit sub anno 1304. *Fr. Petri Xaquez*, Ord. Præd. episcopi *Niochensis*.

Idem *ibid. lib. 3. col. 74.* sub anno 1486. *Fr. Petrum Pagne*, Ord. Præd. commemorat episcopum *Neoginensem*, ex Steph. Sampaio.

Denique Joannes Lopez, *4. part. lib. 2. cap. 2. pag. 329. col. 1.* inter episcopos Ord. Præd. qui florebant anno 1553. recenset *Fr.* C *Petrum Xaquez* episcopum *Niquensem*. Hos autem conjicit Cavalerius, *tom. 1. pag. 404.* tres fortassis fuisse episcopos *Niocenses*, qui diversis illis temporibus vixerint.

Utut sit, Petro de Xaque successit *Fr. Hieronymus Clavigo*, ejusdem Ordinis Prædic. anno 1564. die 28. Augusti. *Ex Reg. apost. Cancell.* apud Fontanam, *ibid.*

III.

ECCLESIA NELIENSIS.

STRABO, *lib. 9. pag. 436.* B. *edit. Casaub.* meminit cujusdam *Neliæ* in Thessalia. Verum me fugit an huic præfuerit episcopus qui sequitur.

EPISCOPI NELIENSES.

PETRUS.

DANIEL à V. M. scribit, *tom. 2. Speculi Carmel. pag. 949. n. 3341. ex lib. 3. Provis.* D *Prælat.* sub Urbano V. anno I. *Fr. Petrum Ordinis Carmelitarum, in sancta Pagina* magistrum, institutum esse episcopum *Neliensem XII. kal. Aug.* (id est die 21. Jul.) *anno 1363.*

P.

ECCLESIA PERGETENENSIS.

COMPERTUM mihi non est quænam sit ecclesia *Pergetenensis* in Lycaonia, cujus meminit Waddingus modo citandus.

ECCLESIA PERGETENENSIS.

EPISCOPI PERGETENENSES.

JOANNES.

WADDINGUS, *tom. 5.* ad annum 1412. *num. 2. pag. 78.* refert *Fr. Joannem de Strans,* A Minoritam, ecclesiæ *Pergetenensi in Lycaonia* sub Iconio metropoli, præfectum esse hoc anno die 18. Aprilis.

R.

ECCLESIA RUTENORUM.

RUTENI populi sunt Europæ, Russiam rubram incolentes, quæ *Russia* quoque proprie dicta, & *Roxolania* nuncupatur, inter Poloniam propriam & Moscoviam. Hi etiamnum religionem Græcam ejusque ritum servant: sed regio ipsa à Casimiro II. Poloniæ rege huic regno acquisita est anno 1345. Ita Baudrand, *tom. 2. geogr. pp. 185. & 186.*

EPISCOPI RUTENORUM.

I. GERARDUS.

GERARDUS Ord. Præd. ex Provinciali Poloniæ creatus est à Gregorio IX. primus Rutenorum episcopus circa annum 1233. de quo hæc habet Cromerus, *lib. 9. p. 153.* A. « Anno sequenti (id est 1254.) Prendota » episcopus Cracoviensis sacri corporis ejus » (S. Stanislai) reliquias solemni pompa de » sepulcro levavit, & hominum venerationi ex- » posuit. Interfuere autem ei celebritati archi- » episcopus (Gnesnensis) & episcopi Poloniæ, » quicumque per valetudinem potuerunt; item- » que *Gerardus Russorum* (ad marg. *Russorum* » *episcopus catholicus*) & Vitus Lithuanorum » (ad marg. *Lithuanorum episcopus primus*) epi- » scopi. Nam & hi (Lithuani) ad religionem » christianam jam accedebant, & illi (Russi) » ad societatem ecclesiæ catholicæ sese ad- junxerant. »

De eodem Gerardo addit Spondanus, *tom. 1.* ad annum 1231. *num. 7. pag. 155.* « Hoc item anno quum apud Russos sive » Rutenos negotium fidei catholicæ opera FF. » Præd. felices progressus fecisset, Gregorius B Pontifex eis antistitem vitæ sanctimonia & « ecclesiæ administrandæ peritia insignem præ- « ficere rogatus, *Gerardum* ejusdem Ordinis « professorem, Provincialis Poloniæ officio « nuper egregie perfunctum, primum ei genti « constituit episcopum. » *Vitus*, de quo supra, Dominicanus quoque fuit.

II. HENRICUS.

III. THEODERICUS.

Sede Rutenensi vacante per obitum *Henrici*, renuntiatus est episcopus ab Urbano V. anno 1367. die 30. April. *Fr. Theodericus de* C *Indagine*, Eremita Augustinianus. Ita Thomas de Herrera *Alphab. Augustinian. tom. 2. pp. 448. & 449.*

IV. JOANNES.

« *Joannes Hoppe*, Ordinis Præd. episcopus Rutenensis in Livonia provincia Rigenensi « à Bonifacio IX. IV. Non. Maii anno XIV. » (id est anno 1403. die 4. Maii.) Ex mss. Bzovianis apud Fontanam *Theat. Dom. pag. 280. tit. 499.* Ejus meminit R. P. Bremond, *to. 2. Bullar. pag. 470.*

S.

I. ECCLESIA SCOPIENSIS.

SCOPIA sive *Scupi*, *Uschub* Turcis, urbs Mœsiæ superioris, Dardaniæ caput, in Macedoniæ confinio versus Scardum montem, sub dominio Turcarum, 10. milliar. distat à Thessalonica in occasum æstivum, 80. à Sophia in occasum, 60. à Philippopoli, Scodram versus paulo plus. Episcopalis sedes fuit, postea metropolis effecta. Hæc Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 216. col. 1.*

EPISCOPI SCOPIENSES.

I. JOANNES.

II. FREDERICUS.

HIc *Joannes* duos omittimus, qui proba- D bilius sedi *Scopelensi* præfuerunt sub archiepiscopo Hadrianopolitano, de quibus vide supra inter archiepiscopos Scopelenses, *col. 963.* B. Waddingus, *to. 4.* ad annum 1351. *n. 42.*

ECCLESIA SCOPIENSIS.

pag.22. refert, ecclesia Scopiensi vacante per obitum *Joannis*, ei præpositum esse à Clemente VI. eo anno die 8. Jun. *Fr. Fredericum de Retersberck*, Minoritam, & diploma exhibet *in Regesto Pontif. pag.13.*

III. HERMANNUS.

IV. ANTONIUS.

Post obitum *Hermanni* episcopi Scopiensis sub archiepiscopo Præstamensi, creatus est hujus ecclesiæ præsul à Bonifacio IX. anno A 1400. die 5. Jul. *Fr. Antonius de Terano*, Minorita, ex Waddingo, *to.4.* ad hunc annum, *num.3. pag. 368.*

V. HYACINTHUS.

Fr. Hyacinthus Macripodanus, Ord. Præd. Chiensis, Scopiensis antistes renuntiatus est ab Innocentio X. anno 1649. die 11. Octob. *ex Regestis Cancellariæ apost.* Hujus meminit Fontana *Theat. Domin. pag. 169. tit. 168.* & *pag. 292. tit. 536.*

II. ECCLESIA SMOLENSCENSIS.

SMOLENSCIUM, *Smolensko*, urbs Lithuaniæ & Russiæ albæ ad fluvium Borysthenem, prope fines Moscoviæ, olim Russicis Ducibus cum tota regione paruit: sed anno 1403. Vitondus magnus Dux Lithuaniæ eam sibi subjecit; capta est deinde à Casimiro rege Poloniæ anno 1452. ac postea à Moscis anno 1514. Eamdem recuperavit Sigismundus III. rex Poloniæ anno 1611. post duorum fere annorum obsidionem, sicque Polonici juris mansit usque ad annum 1654. quo expugnata est die 13. Octobris ab Alexio Michaelitio magno Moscoviæ Duce, & exinde Moscis subditur. Distat 20. milliar. Polonicis à Vitebscia in ortum hybernum, 150. à Varsovia in ortum, 100. à Vilna, Moscuam versus 54. circiter, & 150. à Kiovia in septentrionem. Episcopatum Latini ritus in ea urbe constitui à summo Pontifice curaverat Wladislaus (VI.) Poloniæ rex, ex destinatione patris sui Sigismundi III. (qui obiit anno 1632. ipseque diem clausit extremum anno 1648.) Ita Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 252. col. 2.* In notitia Græcorum episcopatuum, quæ extat ad calcem Codini *de Officiis*, legitur *pag. 399.* Græcè & Latinè, sub Russia minori loco septimo τὸ Μολέσμον *Molesmum*, & ad marginem utrobique Σμολενκόν *Smolencum.*

EPISCOPI SMOLENSCENSES.

I. PETRUS.

IN notitiis publicis Gallicè conscriptis per annum 1636. legitur, (sic autem Latinè reddo) « Die 1. Septemb. eo anno proposita fuit in » consistorio (coram SS. Papa Urbano VIII.) » erectio sedis episcopalis in urbe Smolenscio, » à paucis annis Moscovitis erepta à Poloniæ » rege (Sigismundo III.) primusque ejus epi- » scopus (ritus Latini) renuntiatus est *Petrus Parazenski*, Polonus. »

II. CAROLUS.

Carolus Petrus Pancerzinski, antea episcopus *in partibus Infidelium*, pro episcopatu Imolensko (Smolensko) in Lithuania pro- C clamatus est anno 1721. die 14. Septembris Romæ. Is deinde anno 1724. die 12. Jun. & die 11. Septemb. propositus est ad ecclesiam Vilnensem in Lithuania transferendus. Hæc ex nunciis præfatis anno 1721. *pag. 527.* & anno 1724. *pp. 363. & 520.* In postremo autem loco *Carolus* iste *Pancerzinski* dicitur *episcopus Smolensko.*

D III. BOGISLAUS.

Diebus 20. Decembris anni 1724. & 29. Februar. anni sequentis 1725. Romæ denunciatus est ad ecclesiam Smolenscensem promovendus *Bogislaus Corvinus Goziewski.* Ex nunciis anni 1725. *pp. 32. & 103.*

Monitum. CASU omissus fuit supra, *col. 1070.* C. inter præsules *Sebastes* in Armenia, post *IV. Joannes II.* antistes nomine *Paulus*, Minorita, de quo Waddingus ita loquitur, *tom. 5.* ad annum 1428. *num.3. pag. 197.* « *Fr. Paulus Francisci*, episcopus Sebastenus in Armenia, per obitum Joannis x. kal. Aug. » (id est die 23. Jul. eo anno.)

PATRIARCHATUS ALEXANDRINUS
RITUS LATINI.

QUÆ ad Patriarchatum Alexandrinum qualitercumque spectant, jam exposita fuere *tomo 2.* hujus operis, *col. 329.* & sequentibus: unde pauca duntaxat hîc subjiciam de urbe Alexandria, ut ad Patriarchas ritus Latini, aliosque præsules ipsis obtemperantes, deveniam.

Inter urbes octodecim *Alexandriæ* nomine donatas in diversis orbis partibus, quas recenset Stephanus Byzantius *in tractatu de urbibus & populis, edit. Amstelod. 1678. pag. 61.* præeminet omnimodo *Alexandria* Ægypti caput, quæ primis ecclesiæ sæculis secunda fuit sedes patriarchalis immediate post Romanam; emporium quoque celeberrimum quo merces, & præsertim aromata per universam Europam distribuenda advehebantur. Hæc appellata est olim *Libyssa, Rhacatis, Pharos, Leontopolis, Sebaste*, id est, *Augusta, Julia, Claudia, Domitiana*, nunc vero à Turcis *Scanderik* sive *Scanderia,* ex nomine corrupto Alexandri magni, à quo condita refertur olympiade 112. annis circiter 330. ante Christi nativitatem.

Alexandria hodie majori sui parte in ruinis jacet sub dominio Turcarum, qui basilicam S. Athanasii, olim Patriarcharum sedem, in Moschæam vertere: unde templum pervetustum S. Catharinæ virginis & martyris ei à Græcis substitutum est. At ecclesia Francorum ibi cæteris præcellit Orientis Catholicorum.

Antequam Mahumetanis subjiceretur præclara hæc civitas, valde florebat: sed ab Amro expugnata, post obsidionem tredecim mensium anno Christi 640. exeunte, cœpit exinde paulatim minui. Distat autem à Cairo 125. milliar. in occasum æstivum, 12. milliar. à Nili ostio Canopico in occasum, 460. milliar. in boream à Syene ultima Ægypti urbe meridionali, 150. à Pelusio in occasum, Cyrenen versus 60. Hæc Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 36. col. 1.*

Willelmus Tyrius, *lib. 19. c. 24. & seqq.* pluribus refert Amalricum III. Hierosolymorum regem Alexandriam obsidione cinxisse, ac tandem occupasse, *Soldano in sua administratione confirmato*, anno 1167. ante XII. kal. Septemb. (id est diem 21. Aug.) Quam expeditionem sic paucis narrat Robertus de Monte in chronico ad annum 1168. apud R. P. Pagi, *tom. 4. crit. annal. Baron.* ad annum 1167. *num. 32. pag. 630. col. 2.* « Amalricus rex Hierusalem evocatus ab Amiralio Babyloniæ (seu procuratore & præfecto, *Siracono* à Tyrio appellato) « cui confœderatus erat, obsedit Alexandriam, quæ caput est Ægypti, & cepit, & reddidit « eam Amiralio, qui pepigit ei singulis annis tributum de eadem civitate, quinquaginta septem « millibus (videtur deesse *aureis Byzantiis*) quos habet de Babylone. »

Eamdem urbem Alexandriam cepit Petrus rex Cypri anno 1365. ut scribit Philippus è Mazeriis, testis oculatus, in vita S. Petri Thomasii Patriarchæ Constantinopolitani ritus Latini, Ordinis Carmelitarum, apud Raynaldum, *tom. 16. annal.* ad annum 1365. *num. 10.*

Verum in his expeditionibus datus non videtur Alexandriæ Patriarcha Latinus, qui in ea urbe vel tantisper sederit: nam in prima quidem Amalricus non sibi aut Latinis eam cepit, sed Soldano Babyloniæ, cui statim eam remisit: certe non multo post Nicolaus Græcus huic præerat Patriarcha Melchita, qui Innocentii III. & Honorii III. communionem fovebat, ad eos litteras scribens benevolentia & veneratione refertas, de quibus legendæ tum Innocentii epistolæ 146. 147. & 148. lib. XIV. anno 1211. mense Januario, & 34. lib. XVI. anno 1213. qua eum invitabat ad concilium Lateranense, tum ipsius Nicolai epistola ad Honorium, quam profert Raynaldus, *tom. 13.* ad annum 1223. *n. 9. pag. 328. col. 2.* In secunda vero circa Alexandriam expeditione, hanc vix aliquot diebus Latini detinuerunt, eam statim deserentes, frustra obsistentibus Petro rege Cypri, & B. Petro Thomasio, Carmelita.

D. abbas de Commanville *in Tabula Alphab. Gallica episcopatuum totius orbis, pag. 10.*

Alexandriæ præfuiſſe aſſerit Latinos præſules, dum Latini in Oriente bellum Turcis intulerunt. Quod licet inficiari non auſim, non tamen mihi conſtat quandonam inceperit illa Patriarcharum Alexandrinorum ritus Latini ſeries, quiſnamve fuerit eorum primus. Eos itaque ſubjiciam, qui à ſæculo XIV. hac dignitate inſtructi à ſcriptoribus perhibentur.

PATRIARCHÆ ALEXANDRINI RITUS LATINI.

Athanaſius. I. ÆGIDIUS.

A *ATHANASIUS* quidam Patriarcha Alexandrinus ſæculo XIII. non multum adulto commemoraturapud doctiſſimosBollandiſtas in *hiſt. chronol. Patriarch. Alexandr.* præfixa tom. 5. Junii *pag. 105. col. 1. num. 575.* ubi *Additamentum. De Patriarchis pleriſque Latinis, ex magno Lexico biblico Simonii, edito Lugduni anno 1703.* De qua Patriarcharum ſerie ſic ipſimet ſcribunt: *Quam vero à recta chronologia paſſim auctor ille deficiat per te, lector, judicare poteris, ſi Simonii laciniam cum noſtro tractatu conferas.* In ea autem legitur, *num. LIII. S. Athanaſius Claromontanus pro Latinis 1219.* Verum eo anno ſedebat Patriarcha Alexandrinus Græcus Melchita *Nicolaus,* cui profectò, utpote eccleſiæ Romanæ addicto ex paulo ſupra dictis, alium Patriarcham Romani Pontifices non ſubſtituerunt. Daniel à V. M. Carmelita, *tom. 2. Speculi Carmel. p. 353. num. 1250.* refert ex Lezana in annalibus Carmelitarum, cuidam ſynodo Hieroſolymis congregatæ an. 1222. adfuiſſe præſules Syro-Græcos 36. & inter eos *Athanaſium de Claromonte, Patriarcham Alexandrinum.* At de ea ſynodo fides ſit penes illos, qui eam celebratam tradunt.

Quod ſpectat ad *Ægidium* (quem ideo primum aſſigno Patriarcham Alexandrinum ritus Latini, quia me fugit quis fuerit alius eo antiquior in illa dignitate,) Ughellus *in Patriarchis Gradenſibus, tom. 5. Italiæ ſacræ col. 1214. vet. edit. num. 48.* D. hæc de eo habet: «*Fr. Ægidius,* Ferrarienſis, Ordinis » Præd. inſignis alumnus, ad ſedem Gradenſem » aſſumptus eſt à Bonifacio VIII. anno 1295. » XIV. kal. Jun. (id eſt die 19. Maii.) Is anno » 1308. à Clemente V. Papa, unà cum FF. » Lupo Ord. Prædic. & Athanaſio Ord. Min. » legatus miſſus eſt ad regem Raſciæ Vroſium, » de quo legendus Odericus Raynaldus, *to. 15.* » Tranſlatus deinde eſt Ægidius à Clemente V. » ad Alexandrinum Patriarchatum anno 1310. ut *in Reg. Vatic.* habetur.» Eſt autem *Raſcia,* teſte Baudrand, *to. 2. geogr. pp. 159. & 160.* regio ſeptentrionalis Serviæ, ſic dicta à fluvio *Raſca* per eam labente, extenditurque ubi olim Dardania in Mœſia ſuperiori. Quandonam obierit Ægidius ille non reperio, ſed annum 1322. non exceſſit.

II. OTTO *ſeu* ODO.

Otto ſeu *Odo* & *Oddo de Sala,* è primaria Piſanorum nobilitate, Ordinis Præd. doctor UniverſitatisParıſ. epiſcopus autem ſucceſſive Teralbenſis in Sardinia, Polenſis, Arborenſis, & Piſanus, demum Alexandrinus Patriarcha creatus à Joanne XXII. anno 1322. die 22. Maii. Montis Caſſini adminiſtrator renuntiatus eſt eodem anno die 2. Maii, ibique obiit anno ſequenti 1323. die 9. Novemb. Ejus meminere Fontana *Theat. Dom. p. 44. tit. 2.* Ughellus, *tom. 2. col. 1032. num. 1.* B. *& tom. 3. col. 529. num. 55.* C. *veteris edit.* Cavalerius, *tom. 1. pag. 89. num. 25.* & R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. pag. 205.*

III. JOANNES I.

Joannes iſte, filius Jacobi II. regis Aragonum, anno ætatis 17. factus archiepiſcopus Toletanus, ſic dono ſcientiæ & gratia prædicationis floruit, ut nullus illo ævo in hoc ei ſimilis crederetur. Carnem ſuam jejuniis & ciliciis macerabat. Anno autem ætatis 28. creatus Patriarcha Alexandrinus & adminiſtrator eccleſiæ Tarraconenſis, conſtructo monaſterio *Scala Dei* dicto, Ordinis Carthuſienſis, in iſta diœceſi, piiſſime obiit die 19. Aug. anno 1334. ætatis ſuæ 33. quem Deus tam in vita quam poſt mortem multis miraculis illuſtravit. Hæc deſumpta ſunt ex ejus epitaphio in baſilica Scalæ Dei, quod exhibet Diego de Caſtejoni Fonſeca, *tom. 2. hiſt. Toletanæ eccleſ. editæ Madriti anno 1645. part. 3. c. 18. p. 795.* Extat apud Raynaldum ad annum 1329. *num. 83.* epiſtola Joannis XXII. Papæ, data pridie idus (id eſt die 14.) Octob. pontificatus anno XIII. Chriſti ſubinde 1328. cujus titulus eſt: *Joannes, &c. Joanni olim archiepiſcopo Toletano in Patriarcham Alexandrinum electo.* Ex quo colligitur hunc eo anno titulo illo fuiſſe ornatum. Leguntur *tom. 4. theſauri novi Anecdot. edit. Pariſ. an. 1717.* à *col. 283.* uſque ad *col. 323.* Acta IV. conciliorum Tarraconenſium *ſub Joanne Patriarcha Alexandrino & adminiſtratore eccleſiæ Tarraconenſis,* quorum primum celebratum eſt *anno 1329. IV. kal. Mart.* (id eſt die 26. Febr.) Waddingus ad annum 1331. *num. 9. p. 383.* refert epiſtolam, quam *venerabilibus,* &c. *FF. Minorum Generali miniſtro, cæteriſque fratribus apud Perpinianum in generali capitulo congregatis, Joannes proviſione divina ſanctæ ſedis Alexandriæ Patriarcha, & adminiſtrator ſanctæ eccleſiæ Tarraconenſis,* ſcripſit *propria manu Gerundæ die Martis poſt*

Ascensionem Domini (id est die 14. Maii) A depopulabatur. Hanc profert Raynaldus ad *anno 1331.* De eo insuper legi potest præfatus Raynaldus ad annum 1328. *nn. 53. & 66.* ad annum 1330. *num. 26. & pag. 3.* ante finem ejusdem tomi XV. *col. 2.* paulo ante medium. Item *tom. 16.* ad annum 1336. *num. 47.*

IV. GUILLELMUS.

Guillelmus de Chanac, nobilis Lemovicensis, episcopus Parisiensis, qui collegium B S. Michaelis, aliàs de Chanaco, Parisiis fundavit, creatus est Patriarcha Alexandrinus anno 1342. & obiit die 3. Maii anno 1348. Ita DD. Sammarthani, *tom. 1. Galliæ christ. edit. Paris. anno 1656. pag. 452. col. 2. n. 83.* C. & *pag. 453. col. 1. num. 84.* C.

V. HUMBERTUS.

Serenissimus princeps *Humbertus*, Delphinus Viennensis, terreno principatu in C Joannem Philippi regis Francorum filium natu majorem, tunc Normanniæ Ducem, transmisso, votisque solemnibus Ord. Præd. cooptatus, Alexandrinus Patriarcha renuntiatus est à Clemente VI. initio anni 1351. & anno sequenti administrationem perpetuam ecclesiæ Rhemensis suscepit. Obiit apud Clarummontem in Arvernia anno 1355. die 22. Maii, indeque corpus ejus Lutetiam delatum est, & in æde Dominicanorum sepultum.

VI. ARNALDUS.

Oldoinus, *tom. 2. hist. Rom. Pont. & DD. Card. edit. Romæ anno 1677. col. 566. n. VI. D.* refert *Arnaldum Bernardi de Montemajori*, natione Gallum, ex *Patriarcha Alexandrino* presbyterum Cardinalem & S. R. E. Camerarium ab Urbano V. renuntiatum esse, non in secunda, ut scribit Frizonius, sed ex Conterio & Ciaconio, in tertia Cardinalium creatione, anno 1368. die 22. Septembris. Viterbii peste periit anno 1369. Meminere E hujus Regesta Urbani V.

VII. JOANNES II.

Anno 1372. titulo Patriarchæ Alexandrini fruebatur *Joannes* quidam, ad quem epistolam scripsit Gregorius XI. datam eo anno VII. kal. Aug. (id est die 26. Jul.) adversus Bernabonem de Vice-comitibus, militem Mediolanensem, qui multas Italiæ civitates depopulabatur. Hanc profert Raynaldus ad eum annum, *num. 1.*

VIII. PETRUS I.

Petrus Amelii de Brenaco, Ordinis Eremit. S. Augustini, conventus Limosi Narbonensis diœcesis alumnus, ex sacrista pontificio episcopus Senogalliensis constitutus, deinde episcopus Tarentinus, & anno 1388. vel seq. Patriarcha Gradensis; demum *Alexandrinus Patriarcha* & administrator ecclesiæ Aquensis in Vasconia, vixit usque ad tempora Bonifacii IX. Hæc Thomas de Herrera *Alphab. Augustin. to. 2. p. 261. col. 2. & p. 262. col. 1.*

IX. PETRUS II.

Petro modo laudato fortassis successit alter *Petrus* cognominatus *Alexander*, quem præfatus Papa Bonifacius transtulit anno 1400. ex sede patriarchali Gradensi ad Alexandrinam. Hanc enim translationem testatur ipsemet Pontifex in diplomate quo ipsi sufficiebat in ecclesia Gradensi Fr. Joannem Benedictum Ordinis Præd. ipsique hanc dignitatem recusanti subrogavit Petrum Canche Castellanæ diœcesis, eo anno die 22. Septembris, apud R. P. Bremond, *to. 2. Bull. pp. 459. & 460.*

X. LEONARDUS.

Leonardus Delphinus, Venetus Patritius & D archiepiscopus Cretensis, ad ecclesiam Venetiarum transiit anno 1392. die 29. April. quam administravit usque ad annum 1401. tunc quippe eum transtulit Bonifacius IX. ante diem 27. Aug. ad patriarchalem Alexandrinam. Ita Ughell. *to. 5. Ital. sac. col. 1354. num. 46. D. vet. edit. ex lib. oblig. Prælat.*

XI. UGO.

Ugo de Robertis de Tripoli, Regiensis, primum episcopus Adriensis, deinde per commutationem cum Joanne, Patavinus anno 1393. demum ex ea sede ad patriarchatum Alexandrinum pervenit anno 1402. Idem Ughellus, *ibid. col. 433. num. 87. D.*

Cæteros qui deinceps Patriarcharum Alexandrinorum titulo potiti sunt, mitto, ut ad paucas illas deveniam hujus patriarchatus ecclesias, quibus præfuerunt antistites aliquot Latini.

ECCLESIA DAMIATÆ.

I. BAUDRAND, *tom. 2. geogr. pag. 91. col. 1.* observat ex ruinis Pelusii redacti in vicum *Belbaïs* nuncupatum, testibus Tyrensi, Nigro, & aliis, crevisse *Damiatam* urbem, ei fere adjacentem in adversa Nili Pelusiaci ripa, quæ ei successit in sede archiepiscopali sub Patriarcha Alexandrino, unde etiam sæpius, sed male à recentioribus pro ipsa Pelusio

ECCLESIA DAMIATÆ. sumitur. Hanc porro sic describit Jacobus de Vitriaco, *lib. 3. n. 6.* apud R. P. D. Edmund. Martenne, *tom. 3. thes. nov. Anecdot. col. 274.* B. « In terra illa ubi major pars Nili recipitur » in mari, inter ripas Nili & littus maris sita est Damiata civitas pulcherrima & firmissima, 32. » turribus altis & aliis infinitis minoribus decorata, habens contra fluvium murum, & sic versus » terram, & unum fossatum interius & exterius bene pavatum. Est autem in medio Nili ante » Damiatam firmissima turris erecta, à cujus pede duæ maximæ catenæ ferri usque ad muros » civitatis contra turrim Sodanni protenduntur, ne pateat navigio intrantibus vel egredientibus » Ægyptum, nisi de licentia Sodanni. Hac enim via exeunt naves cum speciebus aromaticis » oneratæ ab India venientes, & tendentes versus Antiochiam, Syriam, Armeniam, Græciam » & Cypriam, &c. Hæc civitas clavis est & caput totius Ægypti: ab hac civitate sunt octo » dietæ usque ad montem Synai, ubi requiescit corpus B. Catharinæ. In magna veneratione tenent locum illum Sarraceni, & monachos ejusdem loci. »

Ibidem etiam, *col. 303.* C. extat epistola IV. Jacobi de Vitriaco, in qua ad Honorium III. scribens de expugnatione Damiatæ per Christianos die 5. Novemb. anni 1219. ait: « Purgata » autem civitate, dominus legatus & Patriarcha (Hierosolymitanus) cum clero & universo » populo accensis candelis & luminaribus, cum hymnis & canticis, cum laudibus & gratiarum » actione, in die Purificationis B. Mariæ processionaliter ingressus est civitatem. Fecerat autem » dominus legatus præparari maximam basilicam, in qua in honorem B. V. Mariæ cum » lacrymis & devotione magna, populo circumstante, celebravit: *in qua sedem archiepiscopalem* » *instituit*, multis etiam aliis infra ambitum civitatis constitutis ecclesiis, ejecto perfido Ma- » chomete, divinum officium diebus ac noctibus ad honorem Dei & Sanctorum ejus jugiter » adimpletur, & diversis in ecclesiis diebus singulis à sacerdotibus illic constitutis, Patris Filius offertur. » Et nonnullis interjectis: « Nec solum istam (Damiatam) sed civitatem » (quoque) *Thanaos* cum sua diœcesi.... nobis Deus subjecit, (quæ) sub Damiata metropoli continetur. »

Verum Damiata & Thanais iterum in Saracenorum potestatem venere anno 1221. die 9. Septembris. De qua Latinorum clade legi possunt *chronicon* Lamberti Parvi à Reinero monacho continuati, *tom. 5. veterum Scriptor. & monum. ampl. collect. col. 63.* D. *chronicon* Joannis Iperii, dictum *S. Bertini, tom. 3. thes. novi Anecdotor. col. 703.* D. & *chronicon* Alberici ad annum 1221. *part. 2. pag. 507.*

Anno autem 1249. eamdem urbem S. Ludovicus rex Franciæ miraculose subegit ante diem 20. Novembris, quo ex ea recessit, ut adversus copias Sarracenorum præliaretur, ipso teste in epistola, quam ad proceres Galliarum scripsit anno sequenti mense Augusto, apud Raynaldum, *tom. 13.* ad annum 1250. *num. 13.* sed die 5. April. hujus anni 1250. victus est & captus piissimus rex, nec, nisi Damiata restituta, sibi suisque libertatem potuit impetrare. « Sane, inquit rex in præfata epistola, *ibid. num. 19.* post captionem nostram, per dies » aliquot jam dictus Soldanus requiri nos fecit de treugis faciendis, petens instanter, non sine » minis & austeritate verborum, quod sublato moræ dispendio, faceremus sibi restitui Da- » miatam cum omnibus rebus ibidem inventis, & resarciremus omnia damna, & expensas quas fecerat usque ad tempus illud, à die qua receperant Damiatam Christiani, &c. » Me fugit an urbibus Tani & Damiatæ dati fuerint præsules, quando in ditionem Latinorum transierunt exeunte anno 1219. quamvis hanc postremam in archiepiscopalem cathedram, alteram vero in episcopalem ei suffraganeam, tunc erexerit Pelagius sedis apostolicæ legatus. At Damiatæ præfectum esse archiepiscopum Latini ritus anno 1249. nunc palam fiet.

ARCHIEPISCOPI DAMIATÆ.

ÆGIDIUS.

Statim atque S. Ludovicus rex Francorum Damiatæ possessionem iniit anno 1249. ibi ipse præsuli qui constitueretur, aliisque sacri altaris ministris, certos proventus assignavit, ut legere est in charta hujus fundationis, apud clariss. Baluzium, *tom. 4. Miscellan. pag. 491.* Porro qui tunc in archiepiscopum electus est, quemdam fuisse *Ægidium* colligitur ex Guillelmi Tyrii continuatore, qui hæc scripsit ad annum 1253. in lingua Gallica sui temporis: *Morurent li rois Henry de Chipre, & A l'evesque de Jaffe Gui de Nimars.... & Nicolas Larcat arcevesque de Sur: après luy fu postulé à arcevesque Giles, qui fu de Damiete, tom. 5. veterum Scriptor. & monum. ampliss. collect.* B. R. P. D. Martenne Benedict. *col. 735.* B. quod Latinè sonat: *Anno 1253. decesserunt Henricus rex Cypri, & episcopus Joppensis Vitus.... & Nicolaus Larcat archiepiscopus Tyri, in cujus locum postulatus est Ægidius, qui Damiatæ præfuerat.* Nicolaus iste Larcat paulo supra ab eodem scriptore *Petrus* Larcat appellatur, *ibid. col. 734.* E. De *Ægidio* itaque intelligendus videtur S. Ludovicus in epistola

quæ extat apud præfatum Baluzium, *p. 495.* ubi ait: «Ludovicus, Dei gratia Francorum » rex, notum facimus quod Nos attendentes, » quod dilectus ac fidelis noster E. Dei gratia » *Damiatanus episcopus* factus erat pauper prop- » ter Christum, & etiam propter gratum ejus » servitium, quod nobis impendit in partibus » cismarinis, dedimus & concessimus eidem » ducentas libras annui reditus, quandiu vixerit » sine episcopatu vel archiepiscopatu, perci- » piendas in festo omnium Sanctorum annua-

A tim in coffris nostris, ita quod post ejus de- « cessum, vel postquam provisum fuerit ei de « episcopatu vel archiepiscopatu, idem reditus « ad nos & hæredes nostros libere revertatur, « &c. Actum in castris juxta Joppen anno « Domini 1252. mense Julii.» Alii non occurrerunt Damiatæ archiepiscopi, nisi sæculo proxime elapso, qui proinde solo ejus titulo potiti sunt, sine ulla spe Damiatæ unquam sedendi.

II. ECCLESIA TANIS *sive* THANIS.

TANIS, urbs Ægypti Straboni & Ptolemæo, quæ *Thanis* Antonino, & *Thamna* Egesippo, ad Tanaiticum ostium Nili, urbs quondam magna & Pharaonis regia, ubi Moyses tot signa edidit, teste Isidoro. Vocem enim Hebraicam *Tsoan, Numeror. cap. 13. vers. 13. Isay. cap. 19. versib. 11. & 13.* & *Ps. 78.* (77.) *versib. 13. & 44.* Græci interpretes reddiderunt, per vocem Τάνις *Tanis;* ita etiam paraphrastes Chaldaicus *Isay. c. 19. vers. 13.* Dicitur *Thampnis* in historiis belli sacri: nunc *Tanes* nuncupatur, 18. milliaribus distans à Pelusio in occasum hybernum. Ita Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 285. col. 2.* Vide quæ de ejus, ut & Damiatæ captione anno 1219. scripsimus paulo supra, *pagina præcedenti.*

EPISCOPI TANIS.

I. RAYNOLDUS.

RAYNOLDI cujusdam, sive *Reginaldi de Spoleto*, Ordinis Præd. & *episcopi Tanensis*, meminit Bernardus Guidonis in episcopis provinciæ Græciæ, teste R. P. Bremond, *to. 2. Bullar. pag. 38.* qui eum existimat episcopum fuisse ecclesiæ *Tanis* in Ægypto, idque ante annum 1331. quo obiit Bernardus. Nescio tamen an non potius præfuerit Raynoldus iste

B ecclesiæ Tanensi juxta Pontum-Euxinum, ubi jam de eo mentionem fecimus, *col. 1109.* C.

II. NICOLAUS.

Waddingus, *tom. 5. annalium Minor.* ad annum 1425. *num. 7. pag. 166.* scribit *Fr. Nicolaum de Troja*, Minoritam, renuntiatum esse episcopum Thanensem in Ægypto sub archiepiscopo Damiatæ à Martino V. Papa, eo anno XIII. kal. Aug. (id est die 20. Jul.)

III. ECCLESIA CAIRI *sive* MEMPHIS.

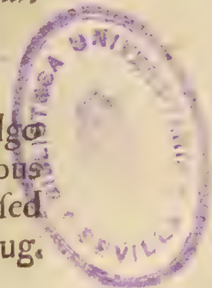
MEMPHIS urbs fuit Ægypti regia, quæ Hebræis *Maph* vel *Noph*, & *Migdol* ad Nilum fluvium ex adverso Babylonis, ab Osyride condita, testibus Plinio, Ptolemæo & aliis. Excisa fuit ab Amro Alasi filio, qui in opposita Nili ripa *Fustatam* condidit, ubi nunc *Cairus, le Caire* Gallis dicta, *Alcairo* & *Cairo* Italis, quæ caput est Ægypti & regia. Hæc ex Mempheos ruinis crevit: nunc autem sensim deficit, ex quo pro Calipha præfectum duntaxat habet sub dominio Turcarum, quibus subest ab anno 1517. cum tota regione. In ea innumeræ sunt Mesquitæ, Græcorum sex ecclesiæ, duæ Catholicorum in domibus consulis Franci & consulis Veneti, cum hospitio Franciscanorum & Capucinorum. Distat 80. milliaribus ob ora maris mediterranei in austrum, & 120. ab Alexandria. Ita Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 206. col. 2. & pag. 645. col. 1.* Hos duntaxat Latini ritus *Cairi* reperi præsules.

EPISCOPI CAIRI.

I. JACOBUS.

DANIEL à V. M. *tom. 2. Speculi Carmel. pag. 930. n. 3257.* refert *Jacobum Wemmers*, Belgam, Carmelitam, qui præfectus Æthiopicæ missionis electus fuerat anno 1640. à Congregatione de Propaganda Fide, postea

C renuntiatum esse episcopum *Memphis*, vulgo Cairi, & vicarium apostolicum in partibus Æthiopiæ anno 1645. die 24. Aprilis; sed obiisse Neapoli eodem anno die 21. Aug.

II. FRANCISCUS.

Ex eodem Daniele à Virgine M. *p. 921.*

ECCLESIA CAIRI. *sive* MEMPHIS.

num. 3218. Fr. Franciſcus Suarez de Villegas, Luſitanus, Carmelita, electus eſt epiſcopus Memphis ſeu Cairi anno 1649. die 6. Decembris. In Cairum profectus, ibi per aliquot annos degit: poſtmodum venit Romam (ubi die 17. Auguſti anni 1659. morabatur, teſte A Ughello, *tom. 9. Ital. ſac. col. 64. n. 63. D. vet. edit.*) Obiit tandem Pariſiis anno 1664. die 17. April. De eo mentio fit in nunciis publicis Gallicè ſcriptis, tum per annum 1649. *pag. 1194.* tum etiam per annum 1661. *pag. 1178.*

IV. ECCLESIA CYRENENSIS.

CYRENAICA regio extat in Libya Ptolemæo, mari mediterraneo expoſita, ab eo terminata ad ſeptentrionem, ab ortu regione Marmarica, ab occaſu Tripolitana, & à meridie Garamantibus, ubi nunc pars occidentalis regni dicti *Barca* in Barbaria. In ea eſt Pentapolis provincia, quæ nunc *Meſtrata* à quibuſdam nuncupatur, & nautis *littus Droceanum.* In ejus parte ſeptentrionali exiſtit urbs *Cyrene,* olim totius regionis primaria, ſed nunc Barcæ præcipua. *Cairoan* vulgo appellatur, teſte Poſtello; ſedet in monte, diſtatque 32. milliaribus ab ora maris mediterranei, 25. leucis Gallicis à Barca ſeu *Barce* in ſeptentrionem, Phycantem promontorium verſus 30. & 125. ab Ammonis templo ad occaſum, licet Plinius 400. milliaria numeret. Condita fuit, ut quidam tradunt, à Batto rege anno mundi 3563. urbis autem Romæ 143. & à Cyrene Penei filia nomen ſumpſit. Dominio Turcarum cum tota regione ſubjicitur, & in dies deficit. Hæc Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 318. coll. 1. & 2.* Porro Cyrene archiepiſcopalis ſedes eſt, cujus aliquot præſules Latini recenſentur.

EPISCOPI CYRENENSES.

I. MATTHIAS.

EX Daniele à V. M. Carmelita, *tom. 2. Speculi Carmelit. pag. 944. num. 3319. Fr. Matthias Emich,* Germanus, ejuſdem Ord. epiſcopus Cyrenenſis fuit renuntiatus & ſuffraganeus Moguntinus, anno 1477. Obiit vero anno 1480. die 24. Maii.

II. HENRICUS.

III. JOANNES I.

Waddingus, *tom. 7. annalium Minor.* ad annum 1482. *n. 82. p. 137.* refert, vacante eccleſia Cyrenenſi in partibus Infidelium per obitum *Henrici* ejus antiſtitis, ad eam promotum eſſe à Sixto IV. *Fr. Joannem Spenner,* Minoritam, eo anno pridie Nonas (id eſt die 4.) Novembris.

IV. JOANNES II.

Anno 1485. XVII. kal. Jun. (id eſt die 16. B Maii) *Fr. Joannes de Beerſel,* Ord. Min. ad Cyrenenſem eccleſiam ſub Patriarcha Alexandrino evectus eſt, teſte eodem Waddingo ad eum annum, *num. 14. pag. 190.*

V. NICOLAUS.

Fr. Nicolaus Melchioris, Ordinis Prædic. promotus eſt ad eccleſiam Cyrenenſem in partibus Infidelium à Leone X. anno 1518. die 18. Aprilis, ſimulque conſtitutus ſuffraganeus S. Pontii Tomerarium in Gallia. Ita C Fontana *Theat. Dom. pag. 185. tit. 216.* ex Actis Conſiſtor. hujus Pontificis, qui addit eum obiiſſe anno 1535.

VI. JOANNES III.

Rocchus Pyrrus, *tom. 1. Sicil. ſac. p. 433. n. 26.* meminit cujuſdam *Joannis Petri Fortiguerra,* epiſcopi Cyrenenſis anno 1557.

Monitum. WADDINGUS, *tom. 8.* ad annum 1514. *n. 31. p. 219.* ſcribit *Fr. Antonium de Garay,* Minoritam, Hiſpanum Burgenſem, poſtquam annis 20. Antillæ in Ægypto prope Alexandriam epiſcopum *Tamacenſem* egiſſet, huic præſulatui Romæ ceſſiſſe. Addit autem *Tamam* oppidum eſſe in Ægypto ad Nilum prope Hieroſycaminum.

Nihil aliud reperi de Patriarchatu Alexandrino Latini ritus.

PATRIARCHATUS

PATRIARCHATUS ANTIOCHENUS
RITUS LATINI.

QUUM de Patriarchatu Antiocheno multa jam dicta fuerint *tomo 2.* hujus operis, *col. 669. & seqq.* novus itidem ejus status post captam à Francis & Latinis Antiochiam anno 1098. die 28. Junii, expositus, *col. 694. num. 28.* hîc duntaxat seriem subjungimus Patriarcharum Latinorum hujus ecclesiæ, cæterorumque præsulum ejusdem ritus his Patriarchis subditorum toto tempore quo Latini in Oriente contra Moammedanos bella gesserunt.

Porro *Antiochia* cognomento *Magna*, urbs Syriæ regionis quondam primaria fuit. *Theopolis* etiam dicta, & ab Antiocho patre Seleuci condita perhibetur: *Antachia* nominatur à Turcis, & *Anthakia* ab Arabibus; sedet partim in clivo & partim in plano juxta Orontem fluvium, qui ibi ponte lapideo trajicitur. Muri urbis adhuc extant fere integri; at ipsa semi-diruta paucos habet incolas. Duodecim leucis distat à mari mediterraneo in ortum, 16. à Laodicæa, 22. ab Aleppo in occasum hybernum, & 120. à Tarso in ortum hybernum, estque ferme media inter Byzantium & Alexandriam Ægypti, itinere terrestri distans 700. milliar. ab Alexandria in ortum æstivum, & paulo plus à Byzantio in ortum hybernum: nunc sedet Damasci Patriarcha ejus Græcus. Ita Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 68. col. 1.*

PATRIARCHÆ ANTIOCHENI LATINI RITUS.

I. BERNARDUS.

QUando Antiochia in Latinorum potestatem venit anno 1098. ut supra dictum est, Patriarcha Græcus sedebat Joannes, qui egregius nominis Christi sub Saracenis fuerat confessor. Hunc perseverare in sua dignitate ultro permiserunt Latini; verum *vix evoluto biennio, videns ipse quod non satis utiliter præesset Græcus Latinis*, inquit Willelmus Tyr. *lib. 6. cap. 23. urbe cedens, Constantinopolim abiit.* Itaque *post ejus discessum convenientes ejusdem civitatis clerus & populus, Artasiensem episcopum, Bernardum nomine, natione Valentinum* (id est Valentia ortum in Gallia) *qui in eadem expeditione D. Podiensem episcopum & legatum sequutus fuerat capellanus ejus, sibi præfecerunt Patriarcham.* Huc usque Tyrius. Antiochenam sedem adiit Bernardus iste anno 1100. medio circiter, quam ex eodem Tyrio, *lib. 14. c. 10.* administravit 36. annis.

Anno mundi juxta Græcos 6617. Christi 1108. Boamundus Antiochiæ princeps Constantinopolim petiit, paciscendi cum Alexio Comneno Imperatore fœderis causa, inter cujus præcipua capita hoc etiam unum fuit, ut Antiochenus Patriarcha non de Latino sed de Græco genere, & de clero magnæ ecclesiæ Constantinopolitanæ in posterum assumeretur. Formam juramenti ea in re à

A Boamundo præstiti supra retulimus Græcè & Latinè, *col. 787.* B. C. hujus tomi 3. At observatum minime fuit pactum istud, licet sub Manuele Comneno Alexii nepote, Cinnamo teste, *lib. 4. capp. 18. & 20.* denuo sancitum, qui etiam scribit, *cap. 21.* quum Manuel Antiochiam venisset, eum ab hujus urbis Pontifice sacris induto vestibus perhonorifice exceptum.

Præfatus Willelmus Tyrius, *lib. XI. c. 27.*
B narrat Balduinum Hierosolymorum regem à Paschali II. per nuntios postulasse ut quascumque urbes *sibi posset vendicare, omnes ditioni & regimini Hierosolymitanæ ecclesiæ subjacerent:* quod obtinuit rescripto, dato *Laterani V. idus* (id est die XI.) *Julii.* Gibelino quoque Hierosolymorum Patriarchæ concessit Papa litteris nullo quidem die aut mense notatis, sed quæ videntur eodem die datæ ac rescriptum modo memoratum, idque fortassis an. 1111. quo exeunte Gibelinus obiit:
C concessit, inquam, ut ad patriarchatum ipsius pertinerent urbes & provinciæ, *quæ gloriosi regis Balduini, ac exercituum eum sequentium sanguine per Dei gratiam acquisitæ sunt.* Eas habet post Tyrium, *lib. XI. cap. 28.* Baronius ad annum 1108. *nn. 11. & 12.* Porro Bernardus Antiochiæ præsul apud Paschalem de illata ecclesiæ suæ eo pontificio decreto injuria graviter conquestus est, qui litteris,

datis *Laterani VII. idus* (id est die 7.) *Augusti*, & à Tyrio ibidem recitatis, ipsi respondit, actum id esse propter ignorantiam & locorum prolixam longinquitatem, seque jus & honorem quibusque ecclesiis conservaturum. Baronius ad annum 1113. *num. 2.* refert alias litteras Paschalis ad Bernardum, datas *Beneventi XV. kal. Aprilis* (id est die 18. Martii) quibus ait se jam revocasse concessionem factam *felicis memoriæ Gibelino Hierosolymitano Patriarchæ*. Eadem die Balduino Hierosolymorum regi scripsit, quod *Hierosolymitanæ ecclesiæ sint jure contenti* (Patriarchæ hujus sedis;) *nec injuste aut procaciter usurpare ea contendant, quæ certo sciuntur ad jus Antiochenæ ecclesiæ pertinere.* Datæ sunt *Laterani XV. kal. April.* sed legendum est *Beneventi*, quum uno eodemque die Paschalis II. Romæ & Beneventi esse non potuerit. Ita advertit Pagius, *tom. 4. crit. Baron.* ad annum 1113. *nn. 6. & 7.* Has postremas litteras recitat Baronius laudatus, *n. 3.* Honorius II. Paschalis successor, litteris datis *in territorio Barensi VIII. idus* (id est die 8.) *Julii*, quarum Baronius meminit ad annum 1127. *num. 22.* Bernardo mandavit, ut præsuli Tyrensi suffraganeos ejus ecclesiæ restitueret. Bernardus obiit ex Tyrio, *lib. 14. c. 10. trigesimo sexto sui patriarchatus anno:* subindeque an. 1135. aut 1136. Cangius tamen in librum XIII. Alexiados Annæ Comnenæ, *pag. 400.* A. monet ex tabulario Manoscensi seu Manuescano in Provincia haberi eum potitum patriarchica dignitate usque ad annum 1134.

II. Radulphus.

De hujus *Radulphi* inthronizatione Willelmum Tyrium audire juvat. « Post obitum » (Bernardi) inquit, *lib. 14. c. 10.* quum universi illius amplissimæ sedis suffraganei, tam » archiepiscopi, quam episcopi de more convenissent, ut ecclesiæ pastoris destitutæ solatio » utiliter providerent..... Radulphus quidam » Mamistanus archiepiscopus, de castro Damfrunt oriundus, quod in confinio Normanniæ & Cenomanensis diœceseos situm est, » vir militaris, magnificus & liberalis plurimum, » plebi & equestri admodum acceptus ordini, » absque fratrum & coepiscoporum conscientia, » solo populi, ut dicitur, suffragio electus est, » & in cathedram principis Apostolorum inthronizatus. Quod audientes, qui ad hoc ut » sibi Patriarcham, auctore Domino, præficerent convenerant, timentes furentis & vociferantis populi indiscretos impetus, divisi » sunt, ab invicem ei quem non elegerant obedientiam exhibere recusantes. Ille tamen » nihilominus ecclesiam & palatium occupans, » statim sine mora pallium de altari B. Petri, nulla ad ecclesiam Romanam habita reverentia, sibi assumpsit. Processu quoque temporis nonnullos de suffraganeis ecclesiæ (Antiochenæ) in suam attraxit communionem.» Is scilicet Romanum Pontificem parem sibi, non superiorem autumabat; dicens, inquit idem Tyrius, *lib. 15. c. 13. utramque* (Antiochenam & Romanam) *Petri esse cathedram, eamque* (Antiochenam) *quasi primogenitæ insignem prærogativa.* Horum itaque aliorumque facinorum ab æmulis suis actus reus, ab Antiochiæ principe compulsus est accusatores suos Romam sequi: ubi tamen amicorum opera honorifice exceptus, damnationis sententiam elusit. Cæterum Innocentius II. Papa eum jussit pallium dimittere, quod Antiochiæ sibi sumpserat, aliudque de B. Petri corpore accipere more solito: tum deinde redire Antiochiam, causam illic dicturum coram sedis apostolicæ legato qui in Orientem mittebatur.

Radulphus in Syriam reversus, à principe & clero non nisi post longas moras admissus est: legatus interim, Petrus nimirum Lugdunensis archiepiscopus, in Palæstinam quum appulisset, Hierosolymis Antiochiam profectus, Accone sive Ptolemaïde obiit; cujus morte Romæ nuntiata, Albericus Cardinalis episcopus Ostiensis, natione Gallus, in ejus locum legatus Antiochiam missus est, qui anno circiter 1136. vocatis in eam urbem episcopis Palæstinæ & Syriæ, inprimisque Willelmo Hierosolymitano Patriarcha, & Fulcherio Tyri archiepiscopo, concilium celebravit, in quo Radulphus ter accersitus, nec comparens, depositionis subiit sententiam, nullaque mora palatio extractus, vinculisque constrictus, carceri in S. Simeonis monasterio traditus est. At inde clam elapsus, Romam fugit: dum vero sedis apostolicæ indulgentiam impetraturus putaretur, obiit, veneno, ut fertur, necatus. Hæc omnia gesta sunt à morte Bernardi usque ad annum 1142. unaque serie leguntur apud Willelmum Tyrium, *lib. 14. c. 10. & lib. 15. à cap. 12. ad 17.*

III. Aymericus.

Præfatus Tyrius, *lib. 15. cap. 18.* hunc *Aymericum* sic nobis describit: « Clerus Antiochenus, & maxime qui in depositione D. » Radulphi conspiraverant, instinctu & suggestione (Raymundi) principis (Antiocheni) & » maximorum, ut dicitur, interventu munerum, elegerunt sibi quemdam ejusdem ecclesiæ subdiaconum, *Aymericum* nomine, » Lemovicensem natione, hominem absque » litteris.... quem prædictus D. Radulphus, arbitrans eum sibi reddere obligatiorem & fideliorem amplius, in decanum ejusdem ecclesiæ » promoverat, spe frustratus. Nam ab ea die

» cum ejus adversariis dicitur convenisse, & A
» in benefactoris sui, fidelitatis immemor,
consperasse depositionem. » Electus videtur Aymericus adulto jam anno 1142. siquidem anno ejus pontificatus XX. Christi 1162. *duodecimo kal. Martii* (id est die 18. Febr.) Amalricus fratri suo Balduino regi Hierosolymorum *die 8. post* (ejus) *obitum* successit, teste eodem Tyrio, *lib. 19. cap. 1.* Mendum quippe est, quod ibidem legitur Amalricum Balduino suffectum esse *anno ab Incarnat. Dom. 1163.* capite enim præcedenti dixerat B Balduinum obiisse *anno ab Incarn. Dom. 1162. quarto idus* (id est die 10.) *Februar.* Adde ex eodem Tyrio, *lib. 16. c. 3.* quando Balduinus regnum auspicatus est die natali Domini anno 1142. id gestum esse, *præsidente...... ecclesiæ...... Antiochenæ D. Aymerico.*

Anno 1182. Maronitarum multitudinem non parvam ab erroribus Monothelitarum ad fidem & communionem Romanæ ecclesiæ traductam ab Aymerico narrat idem Tyrius, *lib. 22. cap. 8.* Quod licet de tota Maronitarum gente ipse asserere videatur, de aliqua C tamen duntaxat eorum parte, quæ libro hæretico cujusdam Thomæ Haranitis, Monothelitæ, episcopi Caphartabensis, seducta fuerat, intelligendum supra observavimus in dissertatione speciali de Maronitis, *num. 26. col. 34. & seqq.* hujusce III. voluminis.

Vivebat adhuc Aymericus anno 1187. ut constat ex ipsius epistola ad Henricum II. Angliæ regem, data eo anno, dum Saladinus urbem sanctam obsideret mense Septembri, quam legere est apud Rogerum Hovedenum in Henrico II. versus finem, & apud Baron. D ad eum annum, *num. 5.* At non diu postea in humanis fuit. Illo ipso anno mortuum scribunt Onuphrius, Genebrardus, & alii.

IV. RADULPHUS II.

Onuphrius Panvinius, Genebrardus, aliique recentiores, imo & catalogus Arabicus clarissimi viri Assemani, cujus meminerunt doctissimi Bollandistæ *in histor. chronol. Patriarch. Antioch. præfixa tom. 4. Jul. pag. 239. col. 1. n. 659.* A. *Radulphum* quemdam Aymerico subjungit in patriarchatu Latinorum Antiocheno, rectene an secus, pronuntiare E non ausim: at errasse, quotquot illi 33. annos regiminis assignant, certo certius est, ut ex infra dicendis modo patebit. Si enim Radulphus iste aliquando sedit, non profecto ultra annum 1200. qui solum decimus tertius suæ præfecturæ extitisset, à fine scilicet anni 1187. vel ab anno sequenti 1188. Panvinius duplicem Petrum omittit, qui in eo 33. annorum spatio Antiochenam ecclesiam administrarunt.

V. PETRUS I. *** *Græcus intrusus.*

Petrus iste sedebat Patriarcha Antiochenus anno 1201. quo juxta Sanutum, *lib. 3. part. 2. c. 1.* Raymundus, Comes Tripolitanus, principatum Antiochenum adiit: is tunc enim huic Patriarchæ sese obstrinxerat jurejurando. Verum anno 1208. ex eodem Sanuto, *c. 3. civitas Antiochena ad inductionem Patriarchæ principi* (Raymundo) *rebellavit, & expulsi per* (eum) *principem milites* (Armeni) *rediere. Comes vero* (Tripolitanus) *assumptis armis de castro descendens, communitatem ejusque auxiliarios superans, Patriarcham non dubitavit carcere includere, ibique affligendo perimere.*

Hujus odii Raymundi in Petrum Patriarcham causa fuit, quod is Leonis Armeniæ regis, ac nepotis ejus Rupini quem post præstitum sibi homagium ligium *de corporali possessione civitatis totiusque principatus Antiocheni Patriarcha sanciverat,* ut ipse Leo ad Innocentium III. scribit apud Raynaldum ad annum 1205. *n. 37.* partes amplexus sit. Id etiam testatur Innocentius Papa in epistola quam refert idem Raynaldus, *ibid. num. 28.* Controversiam autem hanc sic explicat Raynaldus, *ibid.* ad annum 1199. *n. 67.* « Emer-
serat, inquit, ingens ea discordia ex immatura «
Rupini majoris natu filii Raymundi (patris «
Raymundi Comitis Tripolitani) Antiochiæ «
principis morte. Is enim, suscepto ex Aliza «
uxore Leonis Armeniæ regis nepte filio, in «
extremis vitæ confiniis patrem obsecravit ut «
principatum Antiochenum, qui naturæ jure «
in se transfundendus erat, si superstes foret, «
in filium eumdemque ipsius nepotem trans- «
mitteret. Sublato in ipso ætatis flore Rupino, «
tristis pater, filio justis persolutis, nepotem «
suum, qui filium ipsi redivivum referebat, «
Antiocheno principatu ornavit, atque ut «
hæredi legitimo nobiles populumque sacra- «
mento adegit. Rem tulit graviter Tripolitanus «
Comes defuncti frater, atque ad invadendum «
principatum Hospitalariis ac Templariis ful- «
tus se comparavit, subornatis civibus, Antio- «
chiam occupavit, eosque, priori sacramento «
abjurato, novo alio sibi devinxit: quo facto «
non modo Raymundo parenti, verum etiam «
Leoni Armeniæ regi, cujus neptis filius pa- «
tria hæreditate exuebatur, gravissimam inju- «
riam intulit. Armenus igitur, Templariis atque «
Hospitalariis paulopost Tripolitanum dese- «
rentibus, ejectum.... restituit, atque Inno- «
centium rogavit, ut apostolicam in tanta re «
auctoritatem adhiberet, ac jura Rupini de- «
functi filii, avumque à Tripolitani conatibus «
vindicaret; cui Innocentius, ut melius dubia «
explicarentur, & æqua ferri posset sententia, «
legatos in Orientem se missurum respondit. »

Incarcerationem hanc Petri Patriarchæ moleſte ferens Innocentius III. ita ſcripſit epiſtola 214. lib. x. data die 13. Februarii an. 1207. ad Hieroſolymitanum Patriarcham ſedis apoſtolicæ legatum, *tom. 2. edit. Baluz. p. 130.* « Specialiter autem nobilis vir Comes » Tripolitanus, ſicut ex quam plurium litteris & » relatione multorum accepimus, in Chriſtum » Domini venerabilem fratrem noſtrum Pa- » triarcham Antiochenum, dominum ſuum, » cujus eſt homo juratus, compater & filiolus, » ſacrilegas manus miſit, & ipſum, imo Chriſ- » tum in eo, cum duobus ejus nepotibus in gravi non metuit cuſtodia detinere. »

Ipſo adhuc vivente, intruſum eſſe aliquem *Græcum*, quem deponi curavit Innocentius, habetur ex ejus epiſtola 9. lib. XI. data die 4. Mart. anno 1208. *Patriarchæ Hieroſolymitano apoſtolicæ ſedis legato, t. 2. edit. Baluz. p. 142. col. 2.* Quod etiam eruitur ex epiſtola 2. ejuſdem Papæ lib. XVI. data die 28. Febr. anno 1213. *Regi Armeniæ, ibid. pag. 734. col. 2.* in qua ait Pontifex, *pag. 735. col. 1.* « Quum » enim venerabilis frater noſter Patriarcha Hie- » roſolymitanus apoſtolicæ ſedis legatus quem- » dam, *qui ſe Patriarcham Antiochenum appellat*, » de ſpeciali mandato noſtro duxerit, exigente » juſtitia, deponendum, & in omnes qui eidem » tanquam Patriarchæ intenderent, excommu- nicationis ſententiam promulgarit, &c. » Deceſſit autem in carcere Petrus ante diem 12. Jul. anni 1208. Idem enim Papa epiſtola 110. lib. XI. iis die & anno data ad præfatum ſuum legatum, *ibid. pag. 190.* de ejus morte hæc habet: « .... appoſuit Tripolitanus Comes » mittere manum ſuam in Chriſtum Domini » piæ memoriæ Patriarcham Antiochenum, » patrem ac dominum ſuum, carceri mancipando, in quo tandem miſerabiliter expiravit. » Hunc Patriarcham nominatum fuiſſe *Petrum* indicat Innocentius iſte epiſtola 181. lib. XV. data die 10. Octobris anni 1212. *ibid. p. 685.* In ea quippe ait: « Felicis memoriæ *Petrus....* » qui propter juſtitiam non ſolum perſecutionem paſſus eſt, ſed & mortem, &c. »

VI. PETRUS II.

Innocentius III. accepto Petri Patriarchæ Antiocheni obitu, ejus continuo ſucceſſoris electionem Patriarchæ Hieroſolymitano, ſedis apoſtolicæ legato, maturandam commendavit epiſtola 110. lib. XI. data anno 1208. die 12. Jul. *tom. 2. edit. Baluz. pag. 190.* In eam curam legatus haud ſegniter incubuit. Convenere tandem canonicorum Antiochenorum ſuffragia in alterum *Petrum*, tunc Yporienſem epiſcopum, qui paulo ante ad Theſſalonicenſem eccleſiam electus, conſenſum ſuum recuſarat. Hunc pallio de B. Petri

A corpore ſumpto donatum, ac prolixis laudibus exornatum idem Innocentius Antiochiam miſit, præcipiens clero ac populo Antiocheno, ipſi etiam Comiti Tripolitano, ut ei debitam reverentiam & obedientiam exhiberent. Vide Innocentii III. epiſtolas 110. lib. XI. anno 1208. 38. & 39. lib. XII. anno 1209. 63. & 70. lib. XIV. anno 1211. 179. & 205. lib. XV. anno 1212. & 177. lib. XVI. anno 1213. item Raynaldum, *tom. 13. annal.* ad annum 1211. *num. 26.* & ad annum 1213. *n. 4.* Ad concilium Lateranenſe anno 1215.
B celebratum gravi languore detentus venire non potuit, ſed præſulem Antaradenſem in ſui locum miſit, teſte Pariſio aliiſque. Jam vivere deſierat Petrus iſte die 31. Octobris anni 1217. ut ex litteris ab Honorio III. ad decanum & capitulum eccleſiæ Antiochenæ iis die & anno datis, colligit Spondanus, *to. 1. annal.* ad annum 1219. *num. 11.* quamquam id perperam referat ad obitum Radulphi II. omiſſo duplici Petro. De poſteriori jam ſupra egimus inter archiepiſcopos Theſſalonicenſes, *col. 1091.* D.

C Is utique fuit *abbas* ille *Petrus de Ludio in Lombardia, & poſtmodum Primarcha Antiochenus*, quem recenſet Albericus in chronico ad annum 1204. *part. 2. p. 437. edit. Lipſiæ 1698.* inter duodecim electores Balduini I. Imperatoris Conſtantinopolitani.

Petrus. VII. RAYNERIUS.

Ab obitu Petri eccleſia Antiochena vacavit uſque ad annum 1219. Interim tamen ejus regimini præfecerat Honorius III. *Petrum* quemdam Capuanum, quem quum hoc ipſo
D anno 1219. Cardinalem nominaſſet, *Raynerium* S. R. E. Vicecancellarium ad patriarchatum Antiochenum promovit. Id conſtat ex epiſtola hujus Pontificis, data eo anno die 7. Septembris, cujus fragmentum extat apud Raynaldum ad illum annum, *num. 20.* Deceſſit Raynerius anno 1226. Eo quippe anno, ut refert idem Raynaldus citans epiſtolam 356. lib. x. Honorii ad hunc annum, *n. 59.* Antiochenis canonicis præcepit Pontifex, ut menſis ſpatio ab acceptis ſuis litteris Patriarcham ſibi deſignarent.

E VIII. ALBERTUS.

Apud Onuphrium Panvinium in chronico ſuo eccleſiaſtico legitur, teſtibus doctiſſ. Bollandianis *in hiſt. chron. Patriarch. Antioch. præfixa tomo 4. Jul. pag. 545. n. 671.* « Anno « Chriſti 1239. *Helias Robertus* Regienſis, ex « epiſcopo Brixiano ſextus ex Latinis Antio- « chenus Patriarcha ſedit annos VIII. » Et inferius ad annum 1247. « Quis poſt Heliam « ex Latinis Patriarcha Antiochenus fuerit, « incompertum. »

Verum jam ab anno 1226. Raynerio successisse aliquem ex supra dictis colligitur: hunc vero nominatum fuisse *Albertum* plura indicant. Scilicet 1.° quod inter Brixienses episcopos hujus ævi nullus occurrat *Helias Robertus* apud Ughellum, *tom. 4. Ital. sac.* bene vero *Albertus, ibid. col. 743. n. 68.* C. *vet. edit.* qui huic ecclesiæ præfuit ab anno 1213. successoremque habuit, quando ad sedem Antiochenam translatus est, *ibidem n. 69.* A. Fr. Guallam, unum ex sociis S. Dominici Ordinis Præd. institutoris, anno 1229. vel etiam, teste Marchesio, *to. 5. sacri Diarii Domin.* ad diem 3. Septembris anno 1228. 2.° quod Albericus, hujus temporis scriptor, sic habeat in chronico ad annum 1233. *p. 548.* « Post Patriarcham Antiochiæ Petrum » fuit Patriarcha quidam Renerus (Raynerius) » de Tuscia, & post eum diebus istis sedem » obtinebat *Albertus*, episcopus quondam Brixianus. » 3.° quod bullæ ab Innocentio IV. in concilio Lugdunensi I. editæ anno 1245. expressis verbis subscripsit *Albertus Patriarcha Antiochenus, lib. de gestis Dei per Francos, pag. 1195.* Denique, quod *tom. 4. thes. novi Anecdotorum col. 1386.* inter statuta capituli generalis Ordinis Cisterciensis anni 1246. octavum istud referatur. « Bonæ memoriæ » *D. Alberto, quondam Patriarchæ Antiocheno,* » qui existens in curia D. Papæ, ex maxima devotione quam habebat ad Ordinem, in domo » Cistercii, quæ est mater nostra, suam elegit » sepulturam, conceditur plenarium officium per universum Ordinem. » Constat itaque *Albertum* hunc ecclesiæ Antiochenæ præfuisse post Raynerium ab anno 1226. aut 1227. certe ante completum annum 1228. usque post concilium Lugdunense I. absolutum, & obiisse anno 1245. aut 1246. Ex quibus recte infertur ad eum *Albertum* spectare quidquid de *Patriarcha Antiocheno*, tacito ejus nomine, tradit Raynaldus sub annis 1232. *num. 45.* 1234. *num. 27.* 1235. *nn. 13. & 43.* 1238. *n. 34.* 1243. *n. 50.* & 1245. *n. 25.*

IX. Elias.

Alberto in curia Romana mortuo subrogatus est *Fr. Elias*, Dominicanus, non quidem anno 1240. ut habet Rodericus de Acuña, Bracarensis in Lusitania archiepiscopus, *tract. de primatu Bracarensi pag. 202. edit. 1632.* qui scribit *Eliam Regiensem ex Ordine Præd. Patriarcham Antiochenum sedisse ab anno 1240. ad 1250.* sed anno duntaxat 1245. aut 1246. quo obiit ejus antecessor, ex supra dictis. Ita R. P. Echardus, ex quo id refert R. P. Bremond, *tom. 2. Bull. pag. 112.*

X. Christianus.

Anno 1268. quo Christianis à Soldano, A Babyloniæ die 29. Maii juxta Sanutum, *lib. 3. part. 12. c. 9.* Antiochia erepta est, sedebat Patriarcha *Fr. Christianus* Ordinis Præd. qui coram altari sacris vestibus indutus Infidelium gladio occubuit cum quatuor sui Ordinis fratribus. Hujus, ut Dominicani, sed tacito ejus nomine, meminit Nicolaus Trevetus, ejusdem Ord. scriptor, ineunte sæculo XIV. in suo chronico ad annum 1267. At Bzovius ad annum 1269. *n. 12.* Raynaldus ad eumdem annum, *num. 53.* Leander Albertus, *lib. 1. de viris illustribus Ordinis Præd.* & alii B ipsum appellant *Christianum.* Hic probabiliter fuit *Antiochenus* ille *Patriarcha*, de quo, suppresso ejus nomine, mentionem facit Raynaldus sub annis 1255. *num. 74.* & 1256. *nn. 45. & 49.* qui etiam narrat, *n. 45.* nunc laudato, quum ob hostium incursiones vectigalia Antiocheni patriarchatus adeo fuissent imminuta, ut sustentandæ dignitati paria non essent, ab Alexandro IV. cujus epistolæ III. idus (id est die XI.) Febr. anni 1256. datæ, fragmentum refert, Nimosiensis in Cypro ecclesiæ administrationem esse collatam.

C XI. Opizio. *Othobonus.*

Quamvis ab anno 1268. Antiochia Latinorum dominio subjici desiisset, huic nihilominus Patriarchas Latinos præficiebant Romani Pontifices, qui fidelium ejusmodi ritus in Syria degentium curam gererent. *Opizio* post Christiani necem ita renuntiatus videtur. Is certe anno 1274. concilio Lugdunensi II. interfuit, apud Labb. *tom. XI. conc. part. 1. col. 956.* & Raynaldum ad illum annum, *n. 3.* Ughellus, *tom. 4. Ital. sac. col. 1229. num. 7.* D *D. vet. edit.* refert Nicolaum IV. anno 1287. Opizionem (quem Obizonem appellat) tunc Antiochenum Patriarcham, in administratorem Januensis ecclesiæ elegisse, quousque eidem ecclesiæ provideretur; & citat epistolam 70. ejus, eidem Obizoni scriptam die 4. Jun. 1288. Addit, *col. seq. 1230. num. 8.* A. Obizzonem hunc è Flisca Januensi nobilissima gente oriundum, Innocentii IV. & Adriani V. summorum Pontificum fuisse nepotem; quum vero Antiochenus Patriarcha factus, à Saracenorum secta, sua sede detur-E baretur, Tranensis primum ecclesiæ curæ admotum, deinde ad patriæ suæ sedem administrandam vocatum; obiisse demum anno 1292. Idem fuisse videtur ac *Othobonus*, de quo idem Ughellus, *tom. 7. col. 1229. n. 17. D. veter. edit.* ita loquitur: « *Othobonus Antiochenus Patriarcha*, factus est hujus sedis « (Tranensis) administrator à Nicolao III. anno « 1280. kal. Aprilis.... Epistola est *num. 34.* « *fol. 28.* anni III. *in Regesto Vaticano.* »

XII. Isnardus.

Post Opizionem nullum reperimus Antiochenum Patriarcham ritus Latini ante *Isnardum Tacconum*, Papiensem, Dominicanum, de quo jam egimus inter archiepiscopos Thebarum, *col. 1084*. B. Hic dicere sufficiet ipsum jam præsulem Thebanum factum anno 1308. à Clemente V. renuntiatum deinde Patriarcham Antiochenum ab eodem fuisse anno 1311. die 5. Novembris, B quamvis patriarchatus iste vacaret jam ab anno 1307. ut ex eo colligitur, quod Clemens præfatus encyclicis suis litteris eo anno die 12. Augusti datis, præsules Latinos in Oriente degentes ad synodum Viennensem vocans, *Patriarcham Antiochenum*, ut & Alexandrinum prætermittat. Titulo Patriarchæ, & simul administratione ecclesiæ Papiensis potitus est Isnardus usque ad annum 1319. quo Joannes XXII. ipsum omni dignitate C privavit. Anno tamen 1325. idem Pontifex illum ad ecclesiam Thebanam denuo evexit, & legatum misit in Orientem, non tamen ei concessit titulum Patriarchæ Antiocheni, qui vacavit ab anno 1319. usque ad annum 1342. ut infra patebit. Isnardum obiisse anno 1329. tradunt scriptores Dominicani. Ejus meminit Raynaldus, *tom. 15*. ad annum 1311. *num. 74*.

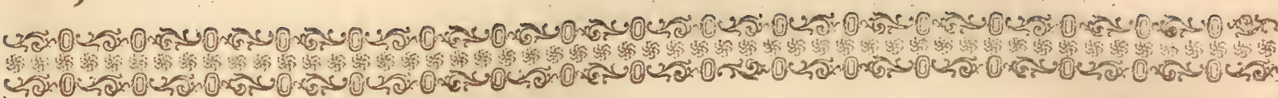
A

XIII. Geraldus.

Geraldus Odonis sive *Ottonis*, Ordinis Min. Generalis Minister, in Hungariam missus apud Carolum regem à Benedicto XII. quum inde reverteretur anno 1340. per Bosniam Caroli hortatu iter direxit, à cujus Bano sive principe Stephano honorifice exceptus, ipsum cognovit optime affectum erga ecclesiam Romanam, modo eumdem Papa & Carolus adjuvarent, teste Raynaldo ad eum annum, *num. 73*. Duobus postea annis, anno scilicet 1342. die 27. Novemb. Clemens VI. Geraldum renuntiavit Patriarcham Antiochenum litteris quas exhibet Waddingus, *to. 3. in Reg. Pontif.* ad eum annum, *p. 276.* in quibus ait Pontifex in rem nostram. « Quum autem ecclesia Antiochena ex eo jam dudum pastoris « regimine destituta, quod dictus Joannes « (XXII.) prædecessor noster bonæ memoriæ « Isnardum archiepiscopum Thebanum, tunc « Patriarcham Antiochenum, ex certis causis « patriarchali dignitate amovit; nos considerantes, « quod nullus de ipsa Antiochena ecclesia, « de qua sic vacante Joannes & Benedictus « præfati, dum vixerunt, minime ordinarunt, « &c. » Huic Geraldo Clemens Catanensem ecclesiam in Sicilia administrandam præbuit, cujus redditibus sustentaretur.

Patriarchas posteriores mitto, solo titulo, absque ulla spe recuperandæ sedis, potitos.

PROVINCIA ANTIOCHENA.

POST ereptas Saracenis Antiochiam aliasque Orientis urbes, huic ecclesiæ patriarchali ut suffraganeæ assignatæ sunt *Laodicea, Gabala, Antaradus, Tripolis* & Byblus, de quibus nunc agendum est. Cæteras deinde subjungemus ab eodem patriarchatu dependentes.

I. ECCLESIA LAODICEÆ.

LAODICEA Syriæ, sola ex urbibus Antiochiæ vicinis, bellorum sacrorum tempore ditioni Imperatoris Græcorum subdita remanserat, teste Tyrio, *lib. 7. cap. 16. p. 738.* Hanc Balduinus Godefridi Bullonii frater occupavit, cui exinde Latini ritus antistes datus est, sed sub episcopi duntaxat titulo, primique suffraganei sedis Antiochenæ. De ea urbe scribit Stephanus Byzantius, hanc prius Λευκὴ ἀκτὴ (id est *Album littus*) dictam, & antehac *Ramitha*, quia fulmine ictus pastor quidam dixit *Ramanthas*, hoc est, *ab alto Deus. Raman* enim *altitudinem*, *Athas* vero *Deum* significat, sic Philo: subdit quoque eamdem urbem appellari *Laodiceam* à *Laodice* matre Seleuci Nicatoris, & esse vini optimi feracem, cæterisque fructibus abundantem. Observat demum ibidem aliam esse Laodiceam Lydiæ, aliam Licaoniæ, & aliam Mediæ. Strabo, *lib. 16. pag. 749.* D. *edit. Casaub.* tradit « Antiochiam (quæ extat) apud Daphnen, Seleuciam in Pieria, Apameam, & Laodiceam, propter con- « cordiam sorores cognominatas; conditas vero fuisse à Seleuco Nicatore, (qui) maximam « à suo patre Antiocho *Antiochiam* denominavit; *Seleuciam* munitissimam à seipso; *Apameam* « ab uxore sua Apama, & *Laodiceam* à matre. » Thomas de Pinedo in locum allatum apud Stephanum, *not. 48. p. 416. col. 2. edit. Amstel. 1678.* ait « nomen *Rhamitha* (olim Laodiceæ impositum) videri derivatum à voce Syriaca *Rama*, ex qua prodierit *Ramatha*, id est, *ex-* « *celsa*, quod est nomen urbium in illis regionibus haud infrequens, ut norunt qui in sacris « libris non sunt hospites: etsi (Stephanus) ejus etymologiam aliter afferat ex Philone, qui « Sanchoniathonem antiquissimum rerum scriptorem ex Phænicio in Græcum sermonem « transtulit. » Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 554. col. 2.* hanc urbem ita describit: « *Laodicea*, urbs Syriæ Ptolemæo & Straboni, *Rhamata* Hebræis, in ora littorali maris Syriaci, archi- « episcopalis & metropolitana sub Patriarcha Antiocheno, in Theodoriade tractu.... nunc « *Lyche* incolis, teste Moletio, & *Ladikia* Arabibus, à Strabone *Laodicea ad Libanum* dicta, « urbs amplo gaudens portu, inter Antiochiam ad septentrionem & Tripolim ad meridiem, « ante Scabens castellum, quod est Platanus Antonini, teste Gollio in notis ad Alferganum, « estque parva, & sensim deficit. » Laodiceam Græcis ereptam à Tancredo ante annum 1103. refert Willelmus Tyrius, *lib. x. cap. 23.*

EPISCOPI LAODICEÆ.

I. GERARDUS.

GERARDUS Laodiceæ episcopus erat, quum Albericus sedis apostolicæ legatus conventum episcoporum habuit Antiochiæ pro causa Radulphi hujus sedis Patriarchæ discutienda anno 1136. de qua vide supra *col. 1156.* C. ubi de Radulpho egimus. Willelmus quippe Tyrius, *lib. 15. cap. 16. Gerardum Laodicensem* inter alios recenset, aitque pro canonicis Antiochenis stetisse contra Patriarcham. Subdit idem scriptor, *lib. 18. cap. 23.* Rainaldum principem Antiochenum, « *Gerardo venerabili Laodicensium episcopo* sibi » facto itineris consorte, in Ciliciam, ubi do- » minus Imperator (Manuel Comnenus) erat.... » ad urbem Mamistram pervenisse, ubi.... Im- A periali reconciliatus est excellentiæ, &c. » Id refert Tyrius, regnante Hierosolymis Balduino III. qui obiit anno 1162. mense Febr. Quarumdam Gerardi lucubrationum meminit Simlerus, *pag. 237.*

II. PETRUS.

Urbanus IV. paulo ante suam mortem, quæ contigit anno 1264. die 2. Octobris, B *Fr. Petrum de S. Hilario*, Ordinis Præd. renuntiarat episcopum Laodiceæ. Hanc vero promotionem confirmavit successor ejus Clemens IV. & eumdem Petrum consecrari curavit per episcopum Bethleemitanum (Thomam Agni de Lentino.) Id constat ex quatuor Clementis diplomatibus, datis an. 1265. die 21. Septemb. quæ citat R. P. Bremond,

tom. 1. Bull. p. 448. & profert, *ibid. pp. 456.* A *& 457.* In iis omnibus locis appellatur *Petrus de S. Ylario.*

III. Augustinus.

Pithæus in libro de scriptoribus Angliæ tradit *Augustinum*, Minoritam, Guillelmi qui ex Eboracensi canonico Franciscanum Ordinem amplexus est germanum fratrem, Laodiceæ factum episcopum à Clemente V. qui obiit anno 1314. die 20. Aprilis. De hujus tamen episcopatu Waddingus ait ad annum 1334. *num. 27. pag. 419.* nullam se B alibi invenisse mentionem.

IV. Simon.

Anno 1366. episcopus erat Laodiceæ *Simon* quidam, Dominicanus, de quo hæc leguntur in vita B. Petri Thomæ Ordinis Carmelitarum, scripta per Joannem Carmassonum magistrum in sacra theologia, & ministrum Ord. Min. Terræ Sanctæ, *cap. 12.* apud Danielem à V. M. *tom. 2. Spec. Carmel. p. 189. n. 679.* « Anno D. N. J. (C.) 1366.
» die 14. mensis April. IV. Indict. in civitate C
» Famagustæ R. in Christo P. & DD. *Fr. Simon*
» *Ordinis Præd.* Dei & apostolicæ sedis gratia
» *episcopus Laodicensis*, vicarius ecclesiæ Fama-
» gustæ, de requisitione illustrissimi & perfectæ
» fidei triumphatoris ac DD. Petri (de Luzi-
» gnano) Dei gratia regnorum Hierusalem &
» Cypri regis, eidem D. vicario facta per no-
» bilem & sapientem virum D. Philippum de
» Mazzeriis militem, dicti D. regis cancella-
» rium, fecit ut requireret, congregaret, &
» uniret videlicet in sacristia B. M. de Carmelo
» doctores canonicos, assisios, & sacerdotes D
» religiosos, & nobiles infra scriptos, &c. Et
» fecit prædictus D. vicarius inquisitionem de
» aliquibus manifestissimis miraculis factis per
» bonæ memoriæ reverendissimum in Christo
» patrem P. & D. Fr. Petrum Thomæ Dei &
» apostolicæ sedis gratia Patriarcham Constan-
» tinopolitanum, & pro passagio Terræ Sanctæ
in partibus cismarinis legatum, &c. » Ad quem locum ita observat præfatus Daniel à V. M. *in not. f. col. 1.* « Pro *Laodicena* Maz-
» zerius & Waddingus (in vita B. Petri Thomæ)
» habent *Laudensi:* sed tenenda est hæc lectio E
» *Laodicensi.* (Ita) ad hunc locum vitæ anno-
» tavit P. Godefridus Henschenius Societatis
» Jesu, qui eam (lectionem) nobis commu-
» nicavit: hinc mendum, quod vitio Ama-
» nuensium in alteram vitam per Philippum
» Mazzerium, *num. 120.* irrepserat, est corri-
» gendum, & pro episcopo *Laudunensi*, scri-
» bendum *Laodicensi;* & delenda est notatio
» litteræ D. quæ indicabat episcopum *Laudu-*
nensem, qui tunc temporis vivebat. Inter «
quatuor autem urbes episcopales *Laodiceas* «
appellatas, & in geographia sacra Caroli à «
S. Paulo indicatas, videtur intelligenda *Lao-* «
dicea Syriæ, è regione insulæ Cypri in re- «
gione littorali, ubi Laodicea à Latinis occu- «
pata fuerat sedes episcopalis sub Patriarcha «
Antiocheno. » Hucusque Daniel à V. M. Simon iste extremam unctionem B. Petro Thomæ administravit, apud Bollandum, *t. 2. Jan. die 27. pag. 1019. num. 120. col. 1.*

Simonem præfatum non fuisse episcopum Laudunensem in Gallia anno 1366. palam fit insuper ex Sammarthanis qui, *tom. 2. Gall. Christ. edit. Paris. 1656. fol. 623. col. 4. n. 62.* C. D. *in episcopis Laudunensibus*, scribunt *Gaufridum le Meindre de Boucicaut*, factum episcopum Laudunensem anno 1363. & obiisse Bononiæ in Italia anno 1370. circa festum S. Andreæ, cui successit Petrus Aiscelin die 10. Jan. anni 1370. (id est 1371. ante festum Annuntiationis, vel ante Pascha.)

V. Martinus I.
VI. Andreas.

Waddingus, *tom. 4.* ad annum 1396. *n. 2. pag. 310.* refert post obitum *Martini* episcopi Laodicensis in Syria sub Patriarcha Antiocheno, huic sedi præfectum à Bonifacio IX. *Fr. Andream Petri de Monte Laterano*, Minoritam, eo anno die 7. Januarii.

VII. Martinus II.
VIII. Benedictus.

Idem Waddingus, *ibid.* ad annum 1400. *num. 3. pag. 368.* scribit ecclesiæ Laodicenæ in Syria sub Patriarcha Antiocheno vacanti per obitum *Martini* suffectum esse à præfato Bonifacio eo anno die 28. April. *Fr. Benedictum Nicolai*, Minoritam.

Cæteros dimitto solo titulo potitos, præter *Eduardum*, qui missionarius apostolicus fuit in Indiis.

IX. Eduardus.

Ut apud orientales Indos degeret episcopus, qui & pontificalia exerceret, & sacramentalia ministraret, ad preces Lusitaniæ Regis missus est illuc ab Alexandro VI. Papa, *Fr. Eduardus Nunius, episcopus Laodicenus*, Ordinis Præd. eximius verbi Dei præco, qui cum sociis suis Dominicanis messem multam in horrea ecclesiæ congregavit, & in regno Coulan maxime, aliisque adjacentibus locis gentiles plurimos ad fidem Christi convertit. Hæc Fontana *in monumentis Domin.* ad annum 1503. *pag. 403. col. 2.*

ECCLESIA

ECCLESIA GABALÆ.

II. ECCLESIA GABALÆ.

GABALA sive *Gabula* urbs est Cœlesyriæ in ora littorali maris Syriaci Ptolemæo, episcopalis sub Patriarcha Antiocheno, hodie *Gibel* dicta, prope montem Anticassium, 46. milliaribus ab Antarado in boream. Ita Baudrand, *tom. 1. pag. 416. col. 1.* Willelmus Tyrius, *lib. 7. hist. cap. 17.* hujus urbis meminit. « Egressus igitur, inquit, è Laodicia Syriæ exercitus, receptis his quos in eadem urbe repererant.... oram legentes maritimam, ad urbem « *Gabulensem*, quam vulgari appellatione *Gibellum* dicunt, quæ à prædicta Laodicia duodecim « distat milliaribus, pervenerunt, &c.» Hanc quidem tunc obsederunt crucesignati, anno videlicet 1098. sed statim jussi à Comite Tolosano obsidionem solvere, ab ea recesserunt. Postmodum tamen in Latinorum potestatem venit, & episcopi ejusdem ritus administrationi subjecta est ineunte sequenti sæculo.

EPISCOPI GABALÆ.

I. WILLELMUS.

DE quodam *Willelmo* hæc nos docet post annum 1115. Gauterius cancellarius in lib. cujus titulus: *Bella Antiochena.* « *Willermus*, » inquit, *pag. 446.* voluminis dicti, *Gesta Dei* » *per Francos, episcopus Gibellensis*, vir per om- » nia laudabilis, populum à Deo sibi commis- » sum verbis & exemplis eidem festo (Exalta- » tionis Sanctæ Crucis mense Septembri) congruentibus instruxit, monuit & armavit, &c.»

II. HUGO.

Concilio Antiocheno pro discutienda Radulphi Patriarchæ hujus sedis inthronizatione congregato anno 1136. interfuit *Hugo* episcopus Gabulensis, ibique canonicis Antiochenis contra eumdem Radulphum patrocinatus est. Ita refert Willelmus Tyrius, *lib. 15. cap. 16.* Vide supra, ubi de eo Radulpho, *col. 1156.* C.

III. ***

Alter fortassis fuit à præfato Hugone *episcopus* ille *Gabulensis*, de quo hæc leguntur in Alberici chronico, *part. 2. pag. 307. edit. Lipsiæ 1698.* ad annum 1145. (ex Ottone Frisingensi lib. 7. cap. 33.) « Vidimus etiam » ibi tunc prætaxatum de Syria *Gabulensem episcopum*, cujus præcipue opere ad plenum An- » tiochia Romanæ sedi subesse cœpit, tam de » Patriarcha suo Antiocheno, & de principis » matre Balduini Hierosolymitani quondam » regis filia querimoniam facientem, quam » de spoliis Saracenis ablatis, jure antiquitatis » decimas, exemplo Abrahæ, qui eas.... Mel- » chisedech dedit, exigentem, ac super hoc » apostolicæ sedis auctoritatem requirentem. » Audivimus eum periculum transmarinæ ec- A clesiæ post captam Edissam lacrymabiliter « querentem, & ob hoc Alpes transcendere ad « reges Romanorum & Francorum pro flagi- « tando auxilio volentem, &c.» Nihil aliud nobis de eo episcopo notum est.

IV. W.

Inter episcopos qui anno 1179. concilio III. Lateranensi sub Alexandro III. celebrati interfuerunt, & quorum nomina exhibentur Spicilegii Dacheriani, *tom. 12. pag. 643.* extat *provinciæ Cœlesyriæ. W. Glambulcpcensis* B *episcopus.* Mendum est Amanuensium, & legendum probabiliter *Gabulensis* in Cœlesyria.

V. GUALTERUS.

Bzovius, *tom. 13. annal.* ad annum 1264. *num. 10. col. 706.* scribit *Fr. Gualterum*, Calabrum, Ordinis Prædic. Gabulensi ecclesiæ præfectum esse ab Urbano IV.

VI. ADAMUS.

Ex Waddingo, *tom. 3.* ad annum 1345. *num. 8. pag. 530.* ad Gabulensem ecclesiam sub Patriarcha Antiocheno jam dudum va- C cantem promotus est eo anno die 28. Jun. à Clemente VI. *Fr. Adamus*, Minorita.

VII. HENRICUS.

R. P. Echardus *in indice episcoporum initio tomi 1. Scriptor. pag. 25. col. 1.* recenset ex Laurentio Pignon *Fr. Henricum de Henreberch*, Dominicanum, episcopum *Gabanligensem* ante annum 1394. & subdit: *Quæ hæc ecclesia! an Gabulensis!* Gabulensem censeo, donec altera ad prioris nomen propius accedens occurrat.

III. ECCLESIA ANTARADI.

ANTARADUS, urbs Phœniciæ in ora maris Syrii Plinio & Ptolemæo, quæ postea *Orthosia* dicta, nunc *Tortosa*, episcopalis sub Patriarcha Antiocheno, olim vero archiepiscopi Tyrensis suffraganea, aliquando *Constantia* ex nomine Constantini magni appellatur

ECCLESIA ANTARADI. in libro conciliorum. Extat inter Balaneam sive Balaneas ad boream, & Tripolim ad meridiem, inde 34. hinc 28. milliar. dissita. In ruinis fere deserta jacet sub dominio Turcarum, juxta quam inest modica insula, ubi antiqua urbs *Arados,* quæ nunc quoque in ruinis jacet. Ita Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 66. col. 1. Antaradum* nihilominus & *Orthosiam* ut duas urbes episcopales sub Tyro metropoli recensent Willelmus Tyrius ad calcem suæ historiæ, *pag. 1044.* in volumine, *Gesta Dei per Francos,* Carolus à S. Paulo *geogr. sac. pag. 304. edit. 1641.* & abbas de Commanville, *episcoporum totius orbis pag. 268.* Fortassis utraque ad eamdem diœcesim Antaradensem pertinebat temporibus præsulum Latinorum, ut & *Aradiensis* & *Maracleensis,* quibus, teste Willelmo Tyrio, *lib. 14. cap. 14.* episcopus Antaradi jus dicebat.

Antaradum habitatoribus vacuam repertam occuparunt crucesignati, dum, capta Antiochia, Palæstinam versus tenderent anno 1098. cessitque in sortem Willelmi Jordani, qui Bertramni Tripolitani Comitis consanguineus erat, seque Boamundi Antiochiæ principis clientem sacramento professus est. Exinde sedi Antiochenæ addicta mansit Antaradus, licet hanc Innocentius II. Tyro metropoli Hierosolymitani regis ditionis factæ, suffraganeam declaraverit. Sæculo autem XIV. medio unita est sedi Famagustanæ in Cypro insula. Vide *coll. 827. 828. tom. 2.* hujus operis.

EPISCOPI ANTARADI.

I. R.

TEmpore Innocentii II. qui electus est in Romanum Pontificem anno 1130 die 17. Febr. *Tortosæ* sive *Antaradi* sedebat episcopus, cujus nomen incipiebat à littera R. Willelmus enim Tyrius, *lib. 14. c. 13.* profert epistolam hujus Pontificis, datam die 17. Jan. annus desideratur, qua Gerardo Tripolitano, *R. Tortosano,* & H. Bybliensi episcopis, mandabat, ut Tyrensi archiepiscopo suo metropolitano parerent.

II. Petrus.

Synodo Lateranensi sub Innocentio III. anno 1215. interfuit, vicesque gessit Petri Antiocheni Patriarchæ *Petrus* alter episcopus *Antaradensis.* Is fortassis *episcopus* fuit *Anteradensis,* cujus meminit præfatus Innocentius epistola 186. lib. x. data anno 1208. die 9. Januar. *edit. Baluz. tom. 2. pag. 105. col. 1.* & epistola 177. lib. XVI. data anno 1213. die 27. Jan. *ibid. pag. 832. col. 1.* Apud Raynaldum, *tom. 13.* ad annum 1211. *num. 23.* extat pars quædam epistolæ ejusdem Innocentii, datæ eo anno die 17. Maii Patriarchæ Hierosolimitano, in qua de episcopo Antaradensi mentio fit.

III. * * *

Quum mos esset Antiochiæ principem *à Patriarcha investituram recipere per vexillum, juramentumque fidelitatis ipsi & ecclesiæ Antiochenæ præstare,* princeps novus anno 1238. *à vestigiis prædecessorum suorum pro sua voluntate recedens, non solum* (hanc) *investituram* (à Patriarcha Alberto) *recipere, ac fidelitatis præstare* (nolebat) *juramentum, sed etiam adversus.... ecclesiam Antiochenam se extollens, usque ad gravamina & injurias* extendebat *illicite manus suas.* Quocirca Acconensi & A *Antaradensi* episcopis partes imposuit Gregorius IX. epistola data eo anno die 31. Jul. ut censurarum incussa religione, principem ad officium reducerent. Hanc epistolam profert Raynaldus, *to. 13.* ad eum annum, *n. 35.*

IV. Guillelmus.

Anno 1247. die 1. Octob. sedebat *Guillelmus* Ordinis Præd. episcopus Antaradensis: diploma enim Innocentii IV. iis die & anno datum RR. PP. Carmelitis pro approbatione B correctionis factæ ex sua auctoritate in eorum regula, per Hugonem Cardinalem S. Sabinæ Ordinis quoque Præd. & per præfatum *Guillelmum,* quem appellat *episcopum Anteradensem,* exhibet R. P. Bremond, *tom. 1. Bullar. pag. 177.* Item Bernardus Guidonis apud R. P. Echard. *tom. 1. Script. pag. 121. col. 2.* de Innocentio IV. loquens in chronico summorum Pontificum, ait: « Anno Domini 1247. in kal. Oct. Innocentius Papa ponti- « C ficatus sui anno quinto confirmavit regulam « fratrum Ordinis de Carmelo modificatam ex « commissione ejusdem per D. Hugonem pres- « byterum Cardinalem tituli S. Sabinæ, & per « Fr. Guillelmum episcopum Anteradensem « ex prima regula ipsorum, quam dederat eis « Albertus Patriarcha Hierosolymitanus.»

V. * * *

Matthæus Paris ad annum 1249. memi- D nit his verbis cujusdam episcopi Tortosæ *edit. Parisf. 1644. p. 512. col. 2.* B. « Eodem tempore episcopus de Tortusa, cujus epi- « scopatus est in Syria, Anglicus natione, & « frater de Ordine Prædicatorum, venit in « Angliam gratia natalis soli, & si quos haberet « parentes visitandi. Erat enim non procul à « Redingo.... Hic assertione certissima con- « ventui de Radingo, ubi in die inventionis «

» S. Crucis majorem missam celebrarat, enar- A ravit, &c.»

VI. DANIEL I.

Quum Willelmus Tyrius asserat, *lib. 14. cap. 14.* episcopum Antaradensem ecclesiæ Aradiensis suo tempore gessisse curam, præsulibus Antaradensibus accenseri posse videtur *Daniel,* Carmelita, quem Daniel alter à V. M. *tom. 2. Speculi Carmel. p. 917. n. 3196.* scribit episcopum fuisse *Aradiensem* sub me- B tropoli Tyrio, & suffraganeum Henrici à Gueldria episcopi Leodiensis, qui Daniel obiit circa annum 1274. Dionysius Sammarthanus *Gall. Christ. tom. 3. edit. Paris. 1725.* de Henrico Othonis III. Comitis Gueldriæ fratre agens, qui anno 1247. die 10. Octob. Leodiensis episcopus renuntiatus est, hancque ecclesiam primis duodecim annis, nec sacerdos, nec episcopus, sed solo *electi* titulo rexit, ait, *col. 888.* C. « Primus, ut tradunt, » episcopum titularem in muneribus Pontificis C » vicarium sibi substituit anno 1249. *Danielem* » *Carmelitam,* quod exemplum amplexi sunt ejus successores. » Episcopus ille probabiliter in Orientem non perrexit.

VII. BARTHOLOMÆUS.

Ex veteri continuatore Gallico historiæ Willelmi Tyrii, *tom. 5. veter. Script. ampliss. collect. edit. Paris. anno 1729.* Tortosæ præerat quidam *Bartholomæus* nomine an. 1274. D Sic enim legitur, *coll. 747. & 748. num. 20.* « A MCCLXXIV. &c. morut Beumont » prince d'Antioche, & Cuens de Triple (Tri- » poli) à XX. jors de Mars, & fu fait prince » Beumont son fils, qui alla en la Hermenie » (l'Armenie) por estre chevalier de la main » du roy d'Hermenie son oncle, par le conseil » de la princesse sa mere, & de *Berthelemeu* » *evêque de Tortouse,* qui gouvernoit tout son fait, parce qu'il estoit menor d'aige.»

VIII. * * *

Raynaldus, *to. 4.* ad annum 1278. *n. 81.* scribit eo anno ab *Antaradensi* præsule crudeliter adeo exagitatum fuisse Tripolitanum episcopum, ut ob insidias vitæ suæ comparatas fugere compulsus fuerit. Quare Nicolaus III. Sidonis & Beriti episcopis injunxit ut Antaradensem hunc antistitem ad Romanam curiam proficisci compellerent.

IX. MARCUS.
X. ITERIUS.

Marcus Famagustanus & *Anteradensis* episcopus dicitur in actis synodi Nicosiensis celebratæ anno 1340. die 27. Januar. *tom. XI. conc. Labb. part. 2. col. 2432.* C. sub Helia II. archiepiscopo Nicosiensi, de qua synodo infra agemus, ubi de eo Helia.

Huic autem Marco post ejus obitum successisse in utraque sede, Anteradensi nimirum & Famagustana, anno 1346. die 26. Jun. *Fr. Iterium de Nabinallis,* Minoritam, scribit Waddingus, *tom. 3.* ad eum annum, *num. 10. pag. 539.* & diploma Clementis VI. exhibet, *ibid. in Reg. Pont. pag. 344.*

XI. LUCIANUS.
XII. DANIEL II.

Idem Waddingus, *tom. 5.* ad annum 1412. *num. 2. pag. 78.* refert sedi Atteradensi (Anteradensi) post *Luciani* obitum vacanti, *Fr. Danielem de Castagnolo,* Minoritam, fuisse præfectum eo anno die 26. Maii.

XIII. SALOMON.

Præfato Daniele mortuo, successor datus est à Martino V. anno 1420. die 16. Decemb. *Fr. Salomon Cardon,* Ord. Præd. ut constat ex diplomate hujus Pontificis apud R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. pag. 595.*

IV. ECCLESIA TRIPOLIS.

TRIPOLIS, urbs Syriæ in Phœnicia, sic dicta quod tribus urbibus stadio inter se distantibus olim constaret, teste Stephano Byzantio, nunc *Tarabolos scham* Turcis & incolis, juxta clivum se porrigit potiore sui parte, à dextra habens planitiem peramplam: in clivo autem arx ipsi imminet. Portu gaudet satis capaci, estque inter Orthosiam ad septentrionem, & Byblum ad meridiem: illi præfuerunt, totique ditioni cognomini, belli sacri temporibus, principes proprii, qui *Tripolitani Comites* dicebantur. Hæc Baudrand, *tom. 2. geogr. p. 335. col. 2.* Vide *coll. 821. & 822. tom. 2.* hujus operis, & *coll. 79. & 80. præsentis tomi 3.*

Tripolim ceperunt Latini anno 1099. ante festivitatem Paschalem, quam in ea celebrarunt, subditaque fuit Patriarchæ Antiocheno, quasi metropolitæ. Statuit quidem postea Innocentius II. ut hæc Tyrensi archiepiscopo obnoxia foret, ac Palæstinæ diœcesis censeretur; verum ea constitutio non videtur fuisse executioni mandata: observat autem Willelmus Tyrius, *lib. 14. cap. 14.* episcopum Tripolitanum jus dixisse ecclesiis Botriensi, Archensi & Artuscensi.

ECCLESIA TRIPOLIS.

EPISCOPI TRIPOLITANI.

I. Gerardus.

Fortassis ante hunc *Gerardum* aliquis ecclesiæ Tripolitanæ præfuerit nobis ignotus: cæterum sedebat iste tempore Innocentii II. anno 1130. in Papam electi. Profert enim Willelmus Tyrius, *lib. 14. cap. 13.* epistolam hujus Pontificis, inscriptam *venerabilibus fratribus Gerardo Tripolitano*, &c. datam die 17. Jan. omisso anno, qua illi & episcopis Tortosano & Bybliensi injungebat, ut Tyrensem archiepiscopum pro suo metropolitano haberent. Captus fuit Gerardus à Saracenis ante annum 1137. *ibid. cap. 23.*

II. Romanus.

Concilio Lateranensi III. sub Alexandro III. anno 1179. interfuit cum quibusdam aliis præsulibus ritus Latini *Romanus episcopus Tripolitanus*, teste præfato Tyrio, *lib. 21. c. 26.* Eorum subscriptiones leguntur *Spicil.* Dacher. *tom. 12. pag. 643.*

III. La.

Initio pontificatus Innocentii III. &, ut quidem videtur, anno 1198. vir quidam, cujus nomen incipiebat à litteris *La.* archiepiscopus electus Apameensis, sed nondum consecratus, translatus est ab Antiocheno Patriarcha (qui fuit vel Radulphus II. vel Petrus I.) propria auctoritate ad ecclesiam Tripolitanam. Id ægre tulit Innocentius Papa, ideoque Patriarcham suspendit ab episcoporum confirmatione, usquequo super hoc aliud ipse statuisset. Epistola ejus 50. lib. I. data die 17. Mart. legenda est *tom. 1. edit. Baluz. pag. 28. col. 2. & pag. 29. col. 1.* In ipsum quoque La. quod huic translationi, inconsulta sede apostolica, operam dedisset, sententiam suspensionis ab officii pontificalis executione pronuntiavit idem Innocentius epistola 51. ad eum scripta, *ibid.* De hac duplici epistola sua mentionem facit ipsemet Innocentius epistola 117. lib. I. data die 27. April. *ibid. p. 67. col. 1.* A prædicta tandem suspensione archiepiscopum Apameensem electum *La.* absolvit, & auctoritate apostolica ad sedem Tripolitanam transtulit Innocentius eo anno die 31 Decemb. ut constat ex ejus epistola 502. *ibid. pag. 287. col. 2.* Absolvit similiter Patriarcham Antiochenum epistola 508. eadem die, *pag. 249. col. 1.* injunxit postea episcopo & capitulo Tripolitano epistola 529. data eadem die, *ibid. pag. 300. col. 1.* ut primo vacaturum canonicatum cuidam Raymundo conferrent. Is probabiliter fuit *Tripolitanus* ille *episcopus*, A cujus meminit præfatus Papa in epistola 186. lib. x. *Patriarchæ Hierosolymitano* data die 9. Jan. anno 1207. *tom. 2. edit. Baluz. p. 105. col. 1.* Item in epistola data anno 1211. die 17. Maii Patriarchæ Hierosolymitano, apud Raynaldum, *tom 13.* ad eum annum, *num. 25.* Denique in epistolis 162. lib. xv. anno 1212. die 18. Septemb. *tom. 2. laudatæ edit. Baluz. pag. 680. col. 2.* & 177. lib. xvi. anno 1213. die 29. Jan. *ibid. pag. 832. col. 1.*

IV. Gaufridus.

B In chronico Alberici, *parte 2.* ad annum 1211. *pag. 458.* legitur: « Prosecutor dictæ causæ (inter archiepiscopum Turonensem & « episcopum Dolensem) archidiaconus *Gau-* « *fridus*, electus est post aliquot annos in episco- « pum *Tripolitanum* ultra mare, qui Gaufridus « sororem habuit Flandriam nomine, sanctam « matronam, quæ etiam narratur quædam fe- « cisse miracula. » Is subinde extitit, quem quasi archipræsulem Innocentius III. encyclicis suis litteris ad concilium Lateranense anno 1215. C celebrandum invitavit. *In eodem modo* (archiepiscopo & episcopis) *per Trimepolitanam* (Tripolitanam) *provinciam* (constitutis) *tom. XI. conc. Labb. part. 1. col. 126. A.*

V. * * *

Anno 1234. Innocentius IV. mandavit archiepiscopo Tyrensi, & *episcopo electo Tripolitano*, ut in Bybliensem episcopum nullius litteraturæ hominem, & Patriarchæ Antiocheno rebellem inquirerent, & ad ipsum referrent. Ita Raynaldus, *to. 13.* ad eum annum, D *num. 50.*

VI. Willelmus.

Idem Raynaldus, *tom. 14.* ad annum 1263. *num. 12.* scribit ex epistolis 45. & 76. lib. II. epistolarum Urbani IV. *Willelmum* Tripolitanum (episcopum) Ordinis Præd. ad hunc Pontificem accessisse, ut ei exponeret Terræ Sanctæ discrimina.

VII. Paulus.

E Anno 1274. sedebat episcopus Tripolitanus *Paulus.* Ord. Min. quippe qui eo anno concilio II. Lugdunensi adfuit, ex Waddingo, *tom. 2.* ad illum annum, *num. 10. pag. 321.* & *tom. 7. num. 14. pag. 103.* Is probabiliter *episcopus* ille *Tripolitanus* fuit, qui anno 1278. ab Anteradensi episcopo graviter vexatus, ob insidias vitæ suæ comparatas fugere compulsus est, teste Raynaldo ad eum annum, *num. 81.* Anno sequenti 1279. ei imposita provincia est à Nicolao III. ut ad Radulphum regem

Romanorum se conferret pro coeundo fœdere inter ipsum & Carolum regem Siciliæ, ex eodem Raynaldo ad eum annum, *num. XI.* qui subdit, *ibid. num. 49.* ab illo Pontifice susceptam episcopi *Tripolitani* causam, quem Boamundus Comes Tripolitanus, iniquis impulsus consiliis, Tripoli pepulerat, scriptamque eo anno die 1. Junii huic Comiti epistolam refert, in qua ait: « Ad audientiam » apostolatus nostri pervenit quod tu non at- » tendens, ut convenit, quod venerabilem » fratrem nostrum *P. episcopum Tripolitanum* te » decet tam ratione officii pontificalis quo præ- » eminet, quam etiam consanguinitatis qua » sibi nosceris conjunctus, &c. dictum epi- » scopum, præter atroces injurias & gravamina » per te ac tuos sibi suæque familiæ irrogata, » &c. ab episcopali sede Tripolitana ausu sacrilego ejecisti, &c. » Hunc appellat *Romanum* Sanutius, ad annum 1275. fortassis ex ipsius genere. *Quia*, inquit, *episcopus Tripolitanus Romanus Romanos defendebat.*

VIII. CYNTHIUS *electus.*

Ughellus, *to. 6. Ital. sac. col. 419. n. 24.* D. *vet. edit.* tradit *Cynthium de Pinea*, nobilem Romanum, *ex electo Tripolitano episcopo*, ab Honorio IV. sublectum esse archiepiscopum Capuanum die 28. Maii anno 1286. obiisse demum anno 1290.

IX. B.

Expugnata Tripoli à Soldano Babyloniæ Melec-Messor anno 1289. die 27. Aprilis, scripsit Nicolaus IV. *episcopo Tripolitano* eodem anno die 1. Septemb. injungens ei ut pro concione populos Occidentis ad bellum sacrum adversus Saracenos concitaret. Epistolam profert Raynaldus ad eum annum, *n. 66.* Idem videtur, ad quem extat ejusdem Pontificis epistola, data anno sequenti 1290. die 20. Octob. *ibid.* ad eum annum, *num. 8.*

X. VIDO.

Ughellus, *tom. 2. Ital. sac. col. 304. n. 61.* D. & *col. 385. num. 93.* D. scribit *Vidonem Abisium* sive *Albaisium*, Regiensem civem & episcopum, antea *Tripolitanum* præsulem, ad archiepiscopatum Ravennatem translatum esse anno 1332. obiisse vero Bononiæ anno sequenti 1333. mense Septembri.

XI. JOANNES I.

Joanne episcopo Tergestano sub Patriarcha Aquileïensi ad ecclesiam *Tripolitanam* transeunte, *Fr. Nicolaus de Caturis*, Minorita, ei in sede Tergestina successit anno 1409. die 9. Augusti. Ita Waddingus, *tom. 5.* ad eum annum, *num. 15. pag. 63.*

XII. PETRUS I.

XIII. SIMON.

Idem Waddingus, *ibid.* ad annum 1414. *num. 8. pag. 88.* ait ecclesiæ Tripolitanæ in Syria vacanti eo anno per obitum *Petri*, præfectum esse die 28. Januar. *Fr. Simonem*, Minoritam.

XIV. PETRUS II.

XV. NICOLAUS.

Ex eodem Waddingo, *ibid.* ad annum 1435. *num. 16. pag. 273. Petro* Tripolitano præsuli mortuo substitutus est eo anno die 14. Nov. *Fr. Nicolaus del Nevo*, Ord. Min. Diploma Eugenii IV. profert *in Reg. Pont. pag. 224.*

XVI. ANTONIUS.

XVII. BENEDICTUS.

Anno 1451. sede Tripolitana in Syria vacante per obitum *Antonii*, renuntiatus est hujus ecclesiæ episcopus *Fr. Benedictus de Adoaria*, Minorita, eo anno die 21. Maii. Idem Waddingus, *tom. 6.* ad eum annum, *num. 55. pag. 33.*

V.

ECCLESIA BYBLI.

BYBLUS, teste Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 200. col. 2.* urbs Syriæ in Phœnicia, *Byblos* Plinio, *Giblet* hodie sive *Zibellet*, in excelso loco sita in ora littorali, ubi Adonis fluvius nunc Canis dictus, sub mœnibus in mare labitur: antiquitus *Evea* nuncupata fuit. Distat à Botry 10. milliar. ad meridiem, inter Tripolim ad septentrionem, & Beritum in meridiem; ab illa quidem urbe 30. milliar. ab ista vero 24. Vide *tom. 2.* hujus operis, *coll. 819. 820.* & *coll. 89. 90. hujus tom. 3.* Hæc porro civitas post captam Tripolim in Bertramni Comitis etiam potestatem venit, & ab Antiocheno Patriarcha Latinum recepit episcopum, qui ipsi immediate subderetur.

EPISCOPI BYBLI.

I. H.

TEmpore Innocentii II. in summum Pontificem electi anno 1130. sedebat episcopus E Bybli vir quidam, cujus nomen incipiebat à littera H. Id constat ex epistola hujus Papæ, data die 17. Januarii, omisso anno, apud Willelmum Tyrium, *lib. 14. cap. 13.* in titulo

ECCLESIA BIBLI. enim ejus legitur: *Gerardo Tripolitano, R. Tortosano, & H. Bybliensi episcopis.* Injungebat scilicet illis, ut archiepiscopo Tyrensi obtemperarent. A

II. * * *

Anno 1198. die 23. Decembris scripsit Innocentius III. Sidoniensi, Beritensi & *Bybliensi* episcopis, de solutione decimarum. Epistola est 516. lib. I. *tom. I. edit. Baluz. pag. 296. col. 2.* quæ rursus repetitur *p. 564. col. I.* Trium quoque istorum episcoporum meminit idem Papa epist. 257. lib. II. *p. 508. col. I.* Patriarchæ Hierosolymitano, Tyrensi archiepiscopo, & Acconensi episcopo, data die 15. Decembris anno, ut probabile est, 1199. non enim ibi exprimitur, sicut nec ullibi nomen hujus episcopi Bybliensis. B

III. * * *

Anno 1243. Innocentius IV. scripsit archiepiscopo Tyri & Tripolitano electo, ut in episcopum *Bybliensem,* virum illiteratum, Patriarchæ Antiocheno inobsequentem, censuras spernentem, ecclesiæ suæ bona dissipantem, aliaque perpetrantem impune facinora, inquirerent, certioremque hujusmodi rerum se facerent, quatenus justis ipsum pœnis percelleret. Ita refert Raynaldus, *tom. 13. annal.* ad eum annum, *num. 50.* C

IV. GARZIAS.

In dormitorio cœnobii SS. Joannis & Pauli Ord. Præd. Venetiis, teste Cavalerio, *tom. I. pag. 311. nn. 328. 329.* extat pictura plures Cardinales ejusdem Ordinis repræsentans, & unum episcopum cum ea inscriptione. *Fr. Garzias de Martinis, primo conversus, professus, clericus, sacerdos, tandem factus episcopus Bybli, obiit anno 1382.* Nihil aliud nobis de eo notum est.

V. VOLKERUS.

VI. JACOBUS I.

Volkero episcopo Bybliensi mortuo substituit Bonifacius IX. anno 1396. die 19. Jan. *Fr. Jacobum de Wesep,* Ord. Præd. Id constat ex diplomate hujus Pontificis, *tom. 2. Bullar.* R. P. Bremond, *pag. 357.* qui ejus etiam meminit, *pag. 466.*

VII. SOLKERUS *sive* FOLKERUS.

VIII. ULRICUS.

Idem R. P. Bremond exhibet, *ibid. p. 462.* diploma aliud præfati Pontificis, datum anno 1400. die 8. Novemb. quo ecclesiæ Gybeldensi sive Bybliensi per obitum *Solkeri,* qui & *Folkerus* infra appellatur, vacanti præficit *Fr. Ulricum Galgari,* Ordinis Præd.

IX. JACOBUS II.

X. JACOBUS III.

Fr. Jacobus de La, Gandavensis, Ordinis Præd. episcopus erat Bybliensis sive Gybeldensis anno 1422. quo decessit. Ex R. P. Echardo *in indice episcoporum initio I. tom. Scriptorum Ordinis Præd. pag. 25. col. 2.* & R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. pag. 703.*

Huic autem Jacobo successit eodem anno die 23. Jan. *Jacobus* alter *de Wesp.* Ordinis Præd. de quo sic loquitur Fontana *in monum. Domin. pag. 313. col. 2.* ad annum 1422. « Promovit Pontifex (Martinus V.) ad custodiendas Christi oves in ecclesia Gasbeldensi « à malignantium hæreticorum pressuris, pravisque dogmatibus, P. Jacobum de Wesp. « per apostolicas litteras creatum, expeditas « x. kal. Febr. quæ in archivo Ordinis sunt.» Quæ sit ecclesia illa *Gasbeldensis* nos latet: R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. p. 704.* hunc Jacobum de Wesp. ait episcopum fuisse *Gybeld. Gybeleten.* sive *Bybliensem, Gibel Giblet* in Phœnicia sub Patriarcha Antiocheno, & remittit ad Fontanam nunc relatum.

VI.

ECCLESIA SELEUCIÆ.

DUPLEX *Seleucia* fuit archiepiscopalis sub patriarchatu Antiocheno; una in provincia Isauriæ, hæcque *Trachæa* sive *Aspera* dicta est, *Albia* quoque & *Hyria,* teste Stephano, nunc autem *Seleschia* appellatur, quæ distat 12. milliar. ab ora maris Cilicii in septentrionem, 70. à Tarso in occasum, 15. à Coryco in occasum æstivum, & 170. à *Seleucia Pieria,* quæ altera est urbs hujus nominis in provincia Syriæ primæ, & *Portus S. Simeonis* dicitur in historia Willelmi Tyrensis de bello sacro, nunc vero *Seleuche Jelber,* distans ab Antiochia 10. milliar. & 3. ab ostio Orontis fluvii in septentrionem. Hæc habet de utraque ea urbe Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 223. col. I.* Vide *tom. 2.* hujus operis, *coll. 777. & 1009.* Aliquot archiepiscopi occurrerunt ritus Latini Seleucienses sub patriarchatu Antiocheno, quos, quum ignoremus cuinam earum præfuerint, hic recensemus.

EPISCOPI SELEUCIÆ.

I. Pontius.

Waddingus, *tom. 3.* ad annum 1345. *num. 7. pag. 531.* scribit *Fr. Pontium*, Minoritam, eo anno die 7. Aug. promotum esse ad ecclesiam Seleuciensem sub patriarchatu Antiocheno. Apud Raynaldum legitur, *t. 16.* ad annum 1346. *n. 70.* epistola Clementis VI. archiepiscopo Soltaniensi ejusque suffraganeis data II. kal. Aug. (id est die 31. Jul.) eo anno, in qua judicium intendit *Pontio archiepiscopo Seleuciensi*, qui Pseudominoritarum asserta circa paupertatem Christi & Apostolorum, composita postilla quadam super evangelium S. Joannis, & in linguam Armenam translata, spargere in Perside annitebatur: dat autem provinciam illis præsulibus, ut, comperta re, eum ad ejurandum publice errorem adigerent, detrectantique diem assignarent, ut apostolico conspectui præsentem se sisteret. Hujus Pontii meminit Galanus, *tom. 1. conciliat. eccl. Armenæ cum Romana, cap. 30. num. 15. pag. 512.*

II. Martinus.

III. Christianus.

Idem Waddingus, *tom. 4.* ad annum 1394. *n. 5. p. 306.* refert ecclesiæ Seleuciensi sub patriarchatu Antiocheno vacanti per obitum *Martini* ejus archiepiscopi, *Fr. Christianum Bellemares*, Ordinis Min. præfectum fuisse eo anno die 18. Septembris.

PROVINCIA CILICIÆ PRIMÆ.

ECCLESIA TARSI METROPOLIS.

Latinorum exercitu per Asiæ minoris sive, ut hodie loquuntur, Anatoliæ provincias Syriam versus pergente, Tancredus Boamundi Tarentini consanguineus in Ciliciam devenit, ejusque metropolim Tarsum obsedit, Christianis habitatoribus, Armenis & Græcis refertam, præter Saracenos exiguo satis numero. Urbem brevi subegit anno 1098. ut colligitur ex auctore anonymo historiæ belli sacri, *tom. 1. num. 31. Musæi Ital.* Mabill. *pp. 157. 158. & 163.* Hæc nunc *Terassa* dicitur incolis, *Tersis* Turcis, & *Tarso* Italis. Hanc Cydnus fluvius mediam secat: media est autem inter Seleuciam asperam ad occasum, & Cæsaream penes Anazarbum ad ortum, sexque milliar. tantum distat ab ora maris. Ita Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 289. col. 2.*

ARCHIEPISCOPI TARSI.

I. Rogerius.

Auctor supra citatus historiæ belli sacri, *n. 135. ibid. pag. 231.* refert ad annum 1100. Dayberto in Patriarcham Hierosolymitanum sublimato, « ordinatos (ante festum Paschæ) » episcopos quatuor, scilicet *Roggerium Tarsi*, » Mamystæ Bartholomæum, Bernardum Artasii, & Benedictum Edessæ, qui cum Boamundo & Baldoyno in presbyteratus officio » positi venerant: expleta (autem) solemnitate » paschali, Boamundum (principem Antiochiæ) cum tribus suis patribus reversum; » Baldoynum quoque cum suo archiepiscopo » Benedicto Edessam, cujus ipse comitatum tenebat, rediisse. » Is videtur fuisse *episcopus* ille *Tarsi*, qui cum septemdecim aliis præsulibus affuit cuidam synodo Hierosolymis coactæ adversus præfatum Daibertum, teste Alberto Aquensi, *lib. 9. hist. Hierosolymitanæ cap. 16.* qui etiam *episcopi Tarsensis* meminit, *lib. XI. cap. 40.*

II. Stephanus.

Synodo Antiochenæ anno circiter 1136. habitæ pro examinanda Radulphi hujus sedis Patriarchæ inthronizatione, interfuit *Stephanus* archiepiscopus Tarsi, partesque canonicorum adversus eum propugnavit, ex Willelmo Tyrio, *lib. 15. cap. 16.* Vide supra, ubi de Radulpho inter Patriarchas Antiochenos, *col. 1156.* C.

III. Aubertus.

Anno 1190. sedebat *Aubertus* archiepiscopus Tarsi, de quo mentio fit in quodam privilegio, quod Januensibus concessit eo anno Boamundus princeps Antiochiæ, apud Ughellum, *to. 4. Ital. sac. coll. 1215. & 1216. vet. edit.* legitur enim ad calcem: « Actum est

ECCLESIA TARSI.

» hoc privilegium anno Incarnationis Dom. A
» M. C. XC. Indict. VIII. prima die mensis
» Septemb. Datum per manum *Auberti Tarsensis archiepiscopi & principalis curiæ cancellarii*, &c. »

IV. N.

Innocentius III. epistola 50. lib. I. data die 17. Mart. omisso anno, sed probabiliter primo sui pontificatus, Christi 1198. *Patriarchæ Antiocheno, tom. I. editionis Baluz. p. 29. col. 1.* refert Patriarcham, hujus prædecessorem, motu propriæ voluntatis archiepiscopum *Tharsensem* ad Mamistanam ecclesiam B transtulisse: istius porro præsulis nomen incepisse à littera N. colligitur ex epistola 502. ejusdem lib. I. data die 31. Decemb. *episcopo Tripolitano, pag. 287. & seqq.* In ea enim ait Pontifex: « Sane quum ad apostolatus nostri
» notitiam luce clarius pervenisset, quod venerabilis frater noster Antiochenus Patriarcha,
» *prædecessoris sui exempla sequutus, qui motu*
» *propriæ voluntatis N. Tharsensem in Mamistan. dicitur transtulisse*, &c. »

V. * * *

Raynaldus, *to. 13. annal.* ad annum 1205. *num. 36.* profert epistolam Leonis regis Armeniæ ad Innocentium III. Papam eo anno scriptam, in qua legitur, *n. 38.* « Postquam
» vidimus dominum Patriarcham (Antiochenum Petrum I.) fecisse judicium & justitiam,
» concessimus ei restituere *Tarsensem ecclesiam*
» cum omnibus.... suis, in qua diu suo orbata
» pastore *consecratus est archiepiscopus venerabilis cantor Antiochenæ ecclesiæ*, &c. »

VI. * * * *electus.*

Anno 1213. idem Innocentius III. epistola 2. lib. XVI. data *regi Armeniæ* die 28. Februar. *tom. 2. edit. Baluz. pag. 134.* eum graviter arguit, non solum quod Patriarcham Græcum sedi Antiochenæ intrusum, de quo nos supra, *col. 1159.* B. pro legitimo Patriarcha habuerit, sed etiam quod, archiepiscopo *electo Tharsensi* sublato de medio, quum Patriarcha (Petrus) speraret ut juxta regis ipsius promissionem archiepiscopus instituerctur (Latinæ communionis;) è contrario, redditibus & casilibus hujus ecclesiæ militibus suis sacrilega præsumptione divisis, & Latinis clericis expulsis ab eadem, Græcos illuc intruserit. Attamen ex ejusdem Papæ epistola 7. *ibid. p. 738.* colligi posse videtur, regem illum ab incepto aliquatenus resipuisse. Utut sit, inter epistolas encyclicas, quibus Innocentius præsules Latinos Orientis ad concilium suum Lateranense vocabat, nulla legitur pro archiepiscopo Tarsensi, quasi hæc tunc adhuc vacaret.

VII. * * *

Honorius III. anno 1224. die 17. Decemb. Hierosolymitano Patriarchæ sedis apostolicæ legato scripsit, ut archiepiscopos *Tarsensem* & Mamistanum, ab Armenis suis sedibus pulsos, iis restitui curaret. Ita Raynaldus, *tom. 13. annal.* ad eum annum, *num. 27.*

VIII. JOANNES I.

IX. DANIEL.

Ecclesia Tarsensi vacante per obitum *Joannis* ipsius archiepiscopi, Clemens V. Papa anno 1310. die 22. Junii *Fr. Danielem de Terdona*, Minoritam, ad eam sedem electum confirmavit, teste Waddingo, *tom. 3.* ad annum 1311. *num. 3. pag. 128.* qui diploma pontificium exhibet, *ibid. in Regesto, p. 41.* Hujus Danielis meminit Raynaldus, *to. 15.* ad annum 1311. *num. 74.*

X. * * *

Idem Raynaldus, *to. 16.* ad annum 1341. *n. 46.* refert à Benedicto XII. sollicitatum C *Tarsensem archiepiscopum* cum præsulibus S. Thadæi in majori Armenia, Navarzanensi, & Soldaniensi, ut curarent Armenorum Patriarcham synodum celebrare, multosque errores damnare, qui Armenis imputabantur.

XI. PONTIUS.

XII. JOANNES II.

Waddingus, *to. 4.* ad annum 1366. *n. 18. pag. 117.* scribit eo anno die 26. Novemb. *Pontio* Tarsensi archiepiscopo mortuo suffectum esse ab Urbano V. *Fr. Joannem*, D Minoritam.

XIII. JOANNES III.

XIV. JULIANUS.

Idem Waddingus, *ibid.* ad annum 1396. *num. 2. pag. 310.* refert Tarsensi ecclesiæ in Cilicia vacanti per obitum *Joannis*, quem non dicit fuisse sui Ordinis alumnum, successisse eo anno die 17. Maii *Fr. Julianum Hectoris*, Pisanum, Minoritam.

E XV. JOANNES IV.

Joannes quidam archiepiscopus Tarsensis, Paphensis ecclesiæ in insula Cypro administrator creatus est à Joanne XXIII. per ipsum, quoad viveret, tenendæ & gubernandæ, cui vita functo substitutus est in sede Paphensi Fr. Angelus Narniensis, Ord. Min. à Martino V. anno 1428. die 5. Maii. Ex Waddingo, *tom. 5.* ad annum 1427. *num. 20. pag. 190.* qui etiam diploma hujus Pontificis profert *in Regesto, pag. 159.*

XVI.

XVI. Jacobus.

Fr. Jacobus de Clusio, Ordinis Præd. ex Romana provincia anno circiter 1449. renuntiatus est à Nicolao V. Tarsensis archiepiscopus, qui quum linguarum peritia polleret, plurimos Infideles ad Christi fidem convertit. Ita Fontana *Theat. Dom. p. 303. tit. 573.* ubi citat Ugurgerium in Pompis Senens. *tit. 7.* Fernandez ad annum 1450. & A Plodium sive Michaelem Pio, *part. 2. lib. 3.*

XVII. Thomas.

XVIII. Ubertinus.

Waddingus, *to. 6.* ad annum 1460. *n. 34. pag. 480.* narrat sedi Tarsensi vacanti per translationem *Thomæ* ejus præsulis ad archiepiscopatum Tarentasiensem, subrogatum esse eo anno die 6. Febr. *Fr. Ubertinum de Monte-Callerio*, Minoritam.

PROVINCIA OSRHŒNES.

ECCLESIA EDESSÆ METROPOLIS.

EDESSA, urbs Mesopotamiæ, *Rhoa*, *Rohas* & *Orrhoai* Arabibus dicta, ampla & archiepiscopalis, quam à Nembrot conditam tradit Isidorus, media est inter Aleppum ad occasum, & Amidam ad ortum, uti inter Euphratem fluvium ad occasum, & Chaboram ad ortum: distat vero 49. milliaribus à Samosata in ortum, & 45. ab Hierapoli. Comites habuit proprios tempore belli sacri & regum Hierosolymitanorum. Ita Baudrand, *tom. 1. geogr. pp. 353. & 354.* Albertus Aquensis hæc de subjectione hujus urbis spontanea Latinorum ditioni post ingressum eorum in Syriam scribit, *lib. 3. hist. Hieros. cap. 19.* « Fama Baldewini (Balduini fratris Godefridi Bullonii primi Hierosolymorum regis) longe lateque « crebrescente, & bellorum suorum virtute super omnes hostes suos divulgata, Dux civitatis « *Kohas*, quæ dicitur *Edessa*, sita in regione Mesopotamiæ, episcopum (utique Græcum) « ejusdem urbis cum duodecim majoribus civitatis, quorum consilio omnis status regionis « fiebat, ad ipsum Baldewinum misit, quatenus cum Gallis militibus ad urbem descenderet, « terram adversus Turcorum infestationes defenderet, & cum Duce communi potentia & « dominio universos reditus & tributa obtineret. Qui tandem consilio accepto, acquievit, « &c.» Deinde narrat usque ad caput 25. quomodo Edessam, occiso suo Duce, quem non diligebant, Balduinum hujus necis minime participem, ac renitentem, Ducem suum crearint. Id contigit anno 1097. ante obsidionem Antiochiæ.

ARCHIEPISCOPI EDESSÆ.

I. Benedictus.

BENEDICTUS iste archiepiscopo illi Græco successisse videtur, qui Balduinum acciverat. Hunc consecravit Daibertus Patriarcha Hierosolymitanus, statim atque ipse patriarchatum auspicatus est an. 1100. circa festum Paschæ, teste auctore anonymo historiæ belli sacri, apud Mabillonem, *tom. 1. Musæi Ital. pag. 231. num. 135. Daybertus.... inquit, in patriarchatum Hierusalem sublimatur*, &c. *Ordinantur ibi quatuor episcopi, scilicet.... Benedictus Edessæ*, &c. *Expleta itaque solemnitate paschali*, &c. *Baldoynus quoque cum suo archiepiscopo Benedicto Edessam, cujus ipse comitatum tenebat, rediit.* Anno 1104. ut refert Fulcherius Carnotensis, *lib. 2. hist. Hieros. c. 26.* captus est Benedictus à Turcis. *Quem quum de reculis suis & utensilibus ut jumentum Turci onerassent, patrocinio cujusdam militis* B *armipotentis, qui pro eo animam suam charitative posuit, opitulante Deo, de manibus eorum miro suo ausu eum eripuit.* Ejus etiam meminit Albertus Aquensis, *lib. 9. capp. 39. & 40.*

II. Hugo.

Anno 1142. exeunte præerat sedi Edessanæ *Hugo*, qui ea civitate capta à Saracenis, cum pluribus aliis ejus incolis periit. « Tantus (enim) in introitu concurrentium populo- « rum factus est tumultus, inquit Willelmus « C Tyrius, *lib. 16. historiæ cap. 5.* ut præ turba « comprimente multi miserabiliter suffocati « interirent; inter quos & *reverendissimus vir* « *Hugo, ejusdem civitatis archiepiscopus*, cum « quibusdam clericis suis eodem dicitur modo « occubuisse, &c.» Id evenisse refert chronicon Alberici, *part. 2. p. 306.* ipso natalis Dominici die.

PROVINCIA SYRIÆ SECUNDÆ.

I. ECCLESIA APAMEÆ METROPOLIS.

APAMEA urbs Syriæ, inter Antiochiam ad boream, & Emesam ad austrum sita est, 40. milliar. à mari Syriaco in ortum; nunc *Hamous* vel *Hama* dicitur, ex Baudrand, *tom. 1. pag. 71. col. 2.* Vide *tom. 2.* hujus voluminis, *coll. 909. 910.* Fulcherius Carnot. *lib. 2. hist. Hierosol. cap. 43.* ad annum 1111. civitatem hanc scribit Tancredi jam dudum juris fuisse, utpote ab eo expugnatam.

ARCHIEPISCOPI APAMEÆ.

I. PETRUS.

GAUTERIUS cancellarius, cujus elucubratio *de bellis Antiochenis* extat in volumine dicto, *Gesta Dei per Francos*, à *pag. 441.* ad *466.* cujusdam *Petri* archiepiscopi Apamiensis meminit, primam duntaxat exprimendo ejus nominis litteram P. sedentis anno 1119. quo Rogerus princeps Antiochiæ in prælio contra Turcas interfectus est. Ait enim, *pag. 451. lin. 40. Actumque est, P. archiepiscopo Apamiensi consulente, ut omnes unà, facto edicto per exercitum, ante lucem ad capellam conveniant, quatinus ibi vita & moribus emendati, cibo potuque cælesti refecti, in Dei servitio & in nomine ejus, ut decet milites, vivere & mori valeant*, &c. Et *pag. 452. lin. 50. Quem* (Rogerum) *archiepiscopus vice beati Petri suscipiens ab omnibus peccatis absoluturus, in nomine Domini & in nomine veræ pœnitentiæ præcipit bellum præsens aggredi, & agere vel recipere quod divinæ majestati placeret: mori vel vivere*, &c. Hunc archiepiscopum Willelmus Tyrius, *lib. 12. hist. c. 10.* C ad annum 1119. diserte *Petrum* nuncupat: loquens quippe de eadem morte Rogeri, hæc habet: *Dicitur tamen quod in ea expeditione, qua confessus interiit, apud dominum Petrum, venerabilem virum, Apamiensem archiepiscopum, qui eidem necessitatis articulo præsens interfuerat, corde contrito & humiliato delicta sua coram Deo confessus fuerat, promittens, auctore Domino, pœnitentiæ fructus condignos: & sic vere pœnitens, prælii discri-* D *men ingressus est*, &c.

II. SERLO.

In concilio Antiocheno, quod anno circiter 1136. Radulphi I. Patriarchæ causa celebratum est, sedebat *Serlo Apamiensis* præsul qui, *licet ei ab initio adversarius fuisset*, inquit Willelmus Tyrius, *lib. 15. conversus ad eum,* A *domino Patriarchæ suum manifeste* (præstitit) *patrocinium.* Et non multo post: *Interim Serlo Apamiensis episcopus in choro Pontificum sine veste residens nuptiali: non enim more aliorum indutus erat pontificalibus: à domino legato* (sedis apostolicæ) *convenitur, quare reliquis fratribus non consonaret, & quare ad accusandum* (Patriarcham) *sicut aliquando fecerat, non procederet. Respondit:* «Quod aliquando feci, inconsulto calore & contra « salutem animæ meæ...... operatus sum, & « B nunc ab errore devio me, auctore Domino, « revocans, nec eum accusare, nec judicare « præsumptuose tentabo; sed pro ejus statu & « incolumitate paratus sum usque ad mortem « decertare.» *Præcipitur ergo exire, & data in eum sententia excommunicationis simul & degradationis, sive injuste, sive aliter, ab omni officio sacerdotali & pontificali depositus est,* &c. *Serlo igitur, sive de facto, sive de jure depositus, Antiochia egrediens, in suam diœcesim se contulit, perveniensque ad castrum Harene, ægritudine præventus, & curarum anxius pondere, lecto decubuit, & conversus ad parietem, injuriarum enormitatem non ferens, expiravit.*

III. LA. *electus.*

Initio pontificatus Innocentii III. &, ut videtur, ipsomet anno I. Christi 1198. vir quidam, cujus nomen incipiebat à litteris *La.* jam electus archiepiscopus Apamiensis, ab ea ecclesia, inconsulta sede apostolica, à Patriarcha Antiocheno translatus fuit ad Tripolitanam: propter quod utrumque suspensionis sententia mulctavit præfatus Pontifex: «Licet enim, inquit epistola 50. lib. I. data die 17. Mart. Antiocheno Patriarchæ, *tom. 1. edit. Baluz. pag. 29. col. 1:* nondum fuisset « in archiepiscopum consecratus, confirma- « tionis tamen munus receperat, & archiepi- « scopalia, quantum ei licuerat, ministrarat, « sicut ipsius nobis relatione innotuit, qui se «

» Valeniensem episcopum, quum in nostra » esset præsentia constitutus, asseruit confirmasse. » Eum tamen postea ad Tripolitanam sedem transferri consensit Innocentius, ut supra inter Tripolitanos præsules observavi, *col. 1175.* C.

IV. * * *

Quum graves querelas apud sedem apostolicam Albertus, Antiochenus Patriarcha, A adversus Armeniæ Catholicum suæ obnoxium auctoritati attulisset, illum scilicet præter morem ab Antiocheni patriarchatus obsequio se divulsisse, Gregorius IX. Papa ad *Apamiensem* & Mamistranum archiepiscopos scripsit anno 1238. die 26. Junii, ut ipsum ad officium revocarent. Epistolam profert Raynaldus, *tom. 13.* ad hunc annum, *n. 34.*

II.

ECCLESIA BALANEÆ.

BALANEA, quæ *Balanaæ* Ptolemæo, *Balaneæ* Stephano, *Valania* Nigro, *Bagnias* Postello nuncupatur, in Theodoriade ad ostia Eleutherii fluvii in ora maris Phœnicii, media inter Gabalam ad septentrionem 27. milliar. & Antaradum ad meridiem 24. milliar. distans, à Tripoli vero 74. in boream: sedes episcopalis fuit sub archiepiscopo Apameno; sed nunc ista sedes Maroniensi unita est. Ita Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 138. col. 2.* Urbem *Valeniam* sub oppido Margat in littore maris sitam asseruit Willelmus Tyrius, *lib. 7. historiæ, cap. 17.*

EPISCOPI BALANEÆ.

* * *

VIdimus paulo supra *episcopum Valaniensem* (sive *Balaneæ*) ab archiepiscopo Apameno *La.* dicto esse confirmatum circa initia pontificatus Innocentii III. teste eodem Papa epistola 50. *lib. 1. tom. 1. edit. Baluz. pag. 29. col. 1.* Is probabiliter episcopus ille *Valeniensis* est, cui, & Patriarchæ Antiocheno, ac archiepiscopo Nazareno præfatus Innocentius quædam mandata injunxisse se adversus Fratres Militiæ Templi scribit epistola 567. *Magistro & Fratribus Hierosolymitani Hospitalis* data die 8. Febr. *ibid. pag. 325. col. 2.* ubi ait: « Quod si forte noluerint, venerabilibus » fratribus nostris Patriarchæ Antiocheno, ar» chiepiscopo Nazareno, & *Valeniensi episcopo* » dedimus in mandatis, ut eos ad præstandum » hujusmodi juramentum per censuram eccle- B siasticam, appellatione remota, compellant, « &c. » Annus omittitur, quem fuisse conjicimus Christi 1199. aut 1200.

Idem rursus fortassis, vel ejus successor, episcopus ille extitit, qui per mendum *Valaciensis* pro *Valaniensi* dicitur in epistola 186. lib. x. ejusdem Innocentii III. *Patriarchæ Hierosol. A. S. L.* data v. idus (id est die 9.) Jan. anno 1207. super provisione archidiaconatus Antiocheni facienda idoneo viro. In ea enim C epistola legitur, *tom. 2. edit. Baluz. pag. 105. col. 1.* « Præterea supradictus (Petrus Cardinalis tituli S. Marcelli) legatus Antiochenos « canonicos, quos pro eo quod ordinationi « suæ contumaciter restiterunt, suspensionis « primo, & postmodum excommunicationis « sententia innodarat, per *Valaciensem episcopum* « & collegas ipsius recepta juratoria cautione, « mandavit absolvi, &c. »

III.

ECCLESIA ARTESIÆ.

URBS tractus Antiocheni, quæ à belli sacri scriptoribus *Artasium* sive *Arthesia* dicitur, omissa *Arethusa,* eadem fuisse *Arethusa* videtur, nunc *Fornacusa* appellata, haud procul ab Apamea, & episcopalis sub archiepiscopo Apameno. Hanc occuparunt Latini anno, ut videtur, 1097. utpote ante obsessam eo ipso anno Antiochiam: illam enim expeditionem isti præmittit Albertus Aquensis, *lib. 3. hist. cap. 28.*

EPISCOPI ARTESIÆ.

I. BERNARDUS.

BERNARDUS iste, Valentiæ in Gallia natus, & Podiensis episcopi sedis apostolicæ legati capellanus, eum in expeditione Hierosolymitana sequutus est. Hunc Daibertus Patriarcha Hierosolymitanus consecravit epi- D scopum Artasii, teste auctore historiæ belli sacri, apud Mabillonem, *tom. 1. Musæi Ital. pag. 231.* circa festum Paschæ, dum adhuc viveret rex Godefridus Bullonius, subindeque anno 1099. Anno sequenti primus constitutus est Antiochenus Patriarcha, de quo vide supra *col. 1153. A.*

II. * * *

Gauterius cancellarius in libro *de bellis Antiochenis* prælium describens Rogeri principis Antiocheni adversus Turcas, in quo ipse periit anno 1119. meminit cujusdam *episcopi Artesii*: extat in volumine cujus titulus *Gesta Dei per Francos*, &c. *pag. 451.* A *lin. 54. Actum*, inquit, *ut vasa pretiosa & omnis suppellex honerosa, nocte ad turrem Artesii, episcopo commendanda deferrentur*, &c. Et *pag. 452. lin. 8. Princeps publice.... voluptatibus præteritis, præsentibus, & futuris abrenuntiando, Deo & episcopo pro lege Domini moriturum, ut decet Christianum, eisdem galeæ suæ laqueis se servum tradidit*, &c.

IV.

ECCLESIA ALBARIÆ.

ALBARA sive *Albaria* episcopalis sedes erat sub Apamea metropoli, quam Bernardus primus Antiochiæ Patriarcha ad dignitatem archiepiscopalem erexit. De ea hæc scribit Willelmus Tyrius, *lib. 7. hist. c. 8.* «Comes Tolosanus cum suo comitatu & multo » pauperum populo egressus Antiochia, ne interim otiosus torpesceret, Albaram urbem » munitissimam in Appamiensi provincia constitutam, ab Antiochia quasi duorum dierum itinere distantem, obsedit, & obsessos in ea cives violenter compulit ad ditionem, &c.» Huic autem episcopum præfici statim curavit anno, ut videtur, 1098.

EPISCOPI ALBARIÆ.

I. PETRUS.

PRæfatus Willelmus post verba modo relata subdit: «Urbe vero capta, & adjacente » sibi cum universis suburbanis subjecta regione, quemdam *Petrum*, Narbonensem ge» nere, de suo comitatu, virum honestæ con» versationis & valde religiosum, in ejusdem » loci elegit episcopum, cui statim dimidium » civitatis & universi contulit territorii, Deo » gratias exhibens, quod per ejus operam & » studium Oriens episcopum haberet Latinum: C » qui Antiochiam ut suæ consecrationis munus » susciperet, de mandato Comitis profectus, » pontificalis adeptus est plenitudinem potes» tatis. Postmodum vero Antiochena ordinata » ecclesia, per dominum Bernardum ejusdem » civitatis Patriarcham Latinorum primum, » suæ metropolis in eamdem ecclesiam trans» tulit dignitatem, suscepto ab eodem pallii genio, factus archiepiscopus.» Hunc tamen B ejusque successorem appellat Tyrius laudatus solummodo *episcopum Albariensem*, *ibidem capp. XI. XVII. XVIII. XIX. & XX.* & *lib. 9. cap. I.*

II. WILLELMUS.

Idem Willelmus Tyrius, *lib. 8. cap. 19. Willelmum* episcopum Albariensem, Petri subinde, quacumque id ratione contigerit, successorem, adfuisse narrat expugnationi urbis Hierosolymorum anno 1099. mense Julio. «Ingressus est igitur, inquit, Tolosanus Comes, &.... *Willelmus de Sabran episcopus Albariensis*, & alii multi nobiles.... Hi « omnes unanimiter, junctis agminibus, ad « unguem armati, per mediam urbem discur- « rentes, stragem operati sunt horrendam, « &c.» De *episcopo Albariensi*, sive Petro, sive Willelmo, tacito nomine, frequens mentio occurrit in volumine cui titulus *Gesta Dei per Francos*, puta *pp. 23. 123. 161. 168. 341. 367.* &c.

V.

ECCLESIA LARISSÆ.

LARISSA nunc *Laris*, urbs Syriæ, extat inter Apameam, cujus suffraganea est, & Epiphaniam, habuitque episcopos aliquot ritus Latini.

EPISCOPI LARISSÆ.

I. JOANNES I.

F. JOANNES *Faber*, Ordinis Minor. ad ecclesiam Larissæ in Syria promotus est anno 1437. die 13. Septembris ab Eugenio IV. Papa. Ita Waddingus, *to. 5.* ad eum annum, *num. 34. pag. 320.*

D

II. JOANNES II.

III. WERBOLDUS.

Idem Waddingus, *to. 6.* ad annum 1470. *n. 7. p. 708.* refert mortuo *Joanni* episcopo Larissensi sub patriarchatu Antiocheno substitutum esse à Paulo II. *Fr. Werboldum de Heyss*, Minoritam, eo anno die 10. Decemb.

VI. ECCLESIA MARIAMMES.

MARIAMME urbs est suffraganea Apameæ in Syria sub Patriarcha Antiocheno, quam Stephanus *Mariammiam* appellat, & dicit urbem esse Phœnicum. De ea vide *tom. 2.* præsentis operis, *coll. 919. 920.*

EPISCOPI MARIAMMES.

I. DIONYSIUS.
II. DURANDUS.

Ex Waddingo, *tom. 5.* ad annum 1450. *num. 17. pag. 587. Dionysio* episcopo Mariammes sub sede Apameæ mortuo, ad eam ecclesiam evectus est à Nicolao V. Papa, *Fr. Durandus Sapelli*, Ord. Min. eo anno die 6. Novembris.

PROVINCIA EUPHRATENSIS.

I. ECCLESIA HIERAPOLIS METROPOLIS.

HIERAPOLIS urbs est Syriæ, *Bambyce* Plinio dicta, postea *Menba* sive *Manba* ab Orientalibus nuncupata, & *Menbigium* à Latinis, vulgo *Menbigz*, sed fere diruta est & in vici formam redacta, teste Gollio in notis ad Alferganum. Ab Aleppo bidui itinere distat, & ab Euphrate vix die uno. Hæc Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 480. col. 2.* Vide *tom. 2.* præsentis operis, *coll. 925. 926.* Hierapolim subegere Latini exeunte sæculo XI. vel ineunte sequenti, eique præfici curarunt sui ritus archiepiscopum.

ARCHIEPISCOPI HIERAPOLITANI.

FRANCO.

ANno 1136. circiter, quo agitata est in concilio Antiocheno, legato apostolico præside, inthronizatio Radulphi hujus urbis Patriarchæ, sedebat *Franco* archiepiscopus Hierapolitanus, qui præfato concilio interfuit, & Patriarchæ causam adversus canonicos totis viribus propugnavit. « Favebant prædicto Patriarchæ, inquit Willelmus Tyrius, *lib. 15. cap. 14.* illius regionis episcopi, & tanquam dominum & patrem devote venerabantur, Edessanus videlicet, Coriciensis, & *Hierapolitanus* archiepiscopi, &c. » Et *c. 16.* « *Franco* autem *Hierapolitanus*, & Coriciensis.... domino Patriarchæ suum manifeste præstabant patrocinium, &c. » Hierapolim amiserunt Latini ante annum 1152. saltem elapsum: nam idem Willelmus Tyrius, *lib. 17. cap. 17.* post annum 1148. & ante 1152 ait: « Decesserunt itaque ecclesiæ Antiochenæ in partibus illis tres archiepiscopi, Edessanus, *Hierapolitanus*, & Coricensis, quorum ecclesias etiam nunc infidelitas detinet, & gentilis superstitio, licet invitas. »

II. ECCLESIA CYRRHI.

CYRRHUS sive etiam *Cyrrhos*, urbs Syriæ in Cyrrestica Ptolemæo & Stephano, *Cyrus* quoque à Cyro rege conditore, nunc vero *Quars* seu *Carin*, distat 45. milliaribus à Zeugma in occasum hybernum, & totidem ab Euphrate fluvio in occasum, 25. autem infra Berrœam seu Aleppum in septentrionem. Fuit primum episcopalis sub archiepiscopo Hierapolitano; postea metropolis evasit sub Patriarcha Antiocheno. Ita Baudrand, *tom. 1. pag. 318. col. 2.* Vide *tom. 2.* præsentis operis, *coll. 929. 930.*

ECCLESIA CYRRHI.

EPISCOPI CYRRHI.

I. PETRUS.

F. PETRUS *de Consleto* vel *Conflitto*, natione Burgundus, Ord. Præd. archiepiscopus Cyrensis in Syria, de quo Bernardus Guidonis in episcopis provinciæ Græciæ ait: *Fr. Petrus de Consleto, Burgundus, archiepiscopus Cyrensis, sepultus in S. Dionysio.* Florebat Petrus iste anno 1271. quo adfuit capitulo generali sui Ordinis apud Montem-Pessulanum, ut constat ex hujus capituli Actis: postea autem archiepiscopus Cyrensis A creatus est circa annum 1272. Hæc R. P. Bremond, *tom. 1. Bull. p. 538.* ad annum 1272.

II. SIFFRIDUS.

Fr. Siffridus, Teuto, Ord. Præd. episcopus Cyrrhi, vulgo Quars, ante annum 1459. creatus est, quo obiit Theodoricus archiepiscopus Moguntinus, cujus suffraganeus fuit. Adeas R. P. Echard. *tom. 1. Script. pag. 820. col. 1.* & R. P. Bremond, *to. 3. Bull. p. 220.* ad annum 1436.

III. ECCLESIA VENECOMPONENSIS.

ECCLESIAM *Vencoporiensem*, quæ eadem videtur ac *Venecomponensis* sive *Venetopolitana*, sed alias nobis ignota est, ait Waddingus infra laudandus esse in Armenia sub archiepiscopo Sergiopolensi. Porro Sergiopolis, teste Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 229. col. 1.* urbs est Syriæ in Euphratesia provincia ad Euphratem fluvium, sic à S. Sergio martyre dicta, quum antea Barzalium nuncuparetur, à Justiniano Imperatore instaurata, & sita inter Melitam ad septentrionem, & Samosatam ad meridiem, non longe à Sura. Olim episcopalis erat sub Hierapoli, sed postmodum in sedem archiepiscopalem erecta est, cui subinde probabiliter inter suffraganeas assignata est ecclesia Venecomponensis.

EPISCOPI VENECOMPONENSES.

I. ARTICUS.

VALERIUS Muscheta, Ordinis Præd. in vita B. Joannis Vicentini, ejusdem Ordinis, quæ extat apud doctissimos Bollandistas, *tom. 1.* Julii ad diem secundam, inter præsules Dominicanos ex cœnobio Tarvisino assumptos nominat, *cap. 3. pag. 476. n. 33. col. 1.* B. *Fr. Articum Bandachinum episcopum Venetopolitanum* (qui) *decessit anno 1326.*

II. BONIFACIUS.

Daniel à V. M. *to. 2. Spec. Carmel. p. 915. num. 3186.* scribit hoc legi epitaphium in templo Carmelitarum Venetiis: *Hic jacet venerabilis P. & D. frater Bonifacius Ordinis divæ Mariæ de Carmelo, episcopus Venecomponensis, qui obiit anno 1374.* (die) *26. mensis Aprilis.*

III. CONRADUS.

Idem Daniel à V. M. *ibid. p. 916. n. 3191.* aliud refert epitaphium, quod extat in basilica Carmelitarum Coloniensium. Est hujusmodi: *Anno Domini 1433. die ultima mensis Julii, obiit quondam R. P. & DD. Conradus de Arnsberg, Dei gratia episcopus Venecomponensis, Ordinis Carmelitarum, reverendissimi in Christo Patris & Domini nostri D. Theodorici de Morsa, eadem gratia S. Coloniensis ecclesiæ* B *archiepiscopi in pontificalibus vicarius generalis, hic sepultus,* &c. Electus fuit anno 1397.

IV. JOANNES.

Ex Waddingo, *tom. 5.* ad annum 1434. *num. 5. pp. 263. & 264. Venecoporiensis* (ecclesiæ) *in Armenia sub archiepiscopo Sergiopolis* (sedis) *Fr. Joannes Slechter* (Minorita) *sacræ theologiæ professor, per obitum Conradi* (diplomate Eugenii IV.) *Apostolatus officium,* C *VI. kal. Nov. anno IV.* (id est die 27. Octob. anno 1434) quod exhibet idem Waddingus, *ibid. in Regesto Pontif. pag. 217.*

V. HENRICUS.

Henricus de Rubenach (Ord. Præd.) episcopus Venecomponensis, sacræ theologiæ magister, Roberti Bavari archiepiscopi Coloniensis suffraganeus ab anno 1458. Roberto abdicante, & ipse abdicavit: deinde Coloniæ D legit publice theologiam, & decanus fuit gymnasii theologici, & obiit anno 1484. Sepultus ad Prædicatores. Sic Heisler *in suffraganeis Coloniensibus, pag. 98.* à nostris *de Ravennato* vel *Rivenio* corrupte dictus. Hæc R. P. Echard. *in indice episcopor. tom. 2. Script. p. 25. col. 1.* Ejus meminit Fontana *Theat. Dom. p. 67. tit. 27. num. 2. & p. 318. tit. 622.*

PROVINCIA CILICIÆ PRIMÆ.

ECCLESIA CORYCI METROPOLIS.

CORYCUS, urbs Ciliciæ in Aſia minori, quæ à quibuſdam *Corycium* dicitur, nunc *Carachiſar* Turcis, *Churco* & *Churc* nautis, in Caramania regione, cum portu capaci & arce munita in ora maris Cilicii, 25. milliaribus diſtat à Pompeiopoli in occaſum, 60. à Tarſo (cujus ſuffraganea fuit) & 46. ab ora proximiori Cypri inſulæ in ſeptentrionem. Ita Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 303. col. 1.* Vide *tom. 2.* præſentis operis, *coll. 879. 880.* Hanc urbem cum omni regione occupaverant Franci & Latini ſub finem ſæculi XI. vel initio ſequentis, ſedemque archiepiſcopalem ad honorem conſtituerat Patriarcha Antiochenus, ſed medio eodem ſæculo in Turcarum poteſtatem unà cum Edeſſa & Hierapoli rediit, ut paulo ſupra obſervatum eſt ex Willelmo Tyrio, *lib. 17. hiſt. cap. 17.*

ARCHIEPISCOPI CORYCI.

GERARDUS.

IN concilio Antiocheno pro cauſa Radulphi I. ipſi patrocinatus eſt *Gerardus Coriciensis archiepiſcopus*, teſte præfato Willelmo Tyrio, *lib. 15. capp. 14. & 16.* Vide ſupra, ubi de Francone archiepiſcopo Hierapolitano, *col. 1193. B.*

PROVINCIA CILICIÆ SECUNDÆ.

ECCLESIA MAMISTRÆ METROPOLIS.

MAMISTRA ſive *Malmiſtra*, ipſa eſt *Mopſueſtia* urbs Ciliciæ in Aſia minori, quæ *Mopſus* Plinio dicitur. In mediterraneis extat ad Saronem fluvium, à quo in duas partes dividitur, veterem & novam. Hæc Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 677. col. 1.* Vide *to. 2.* præſentis operis, *coll. 889. 890.* Obſervandum autem, *col. 891.* ubi de Theodoro II. epiſcopo Mopſueſtiæ, *lin. 10.* B. delendam eſſe vocem *Sedebat*. Ea urbs in poteſtatem Latinorum venit, antequam Antiochiam obſiderent anno 1097. Hanc ad ſedem epiſcopalem evexit Patriarcha Antiochenus.

ARCHIEPISCOPI MAMISTRÆ.

I. BARTHOLOMÆUS.

ANno 1100. circa feſtum Paſchæ, Daybertus Hieroſolymitanus Patriarcha præſules quatuor conſecravit, inter quos fuit *Bartholomæus* pro eccleſia Mamiſtræ. Ita auctor hiſtoriæ belli ſacri, *tom. 1. Muſæi Ital.* Mabillon. *num. 135. pag. 231.* Hic ſubinde fuit *epiſcopus* ille *de Mamiſtra*, quem Albertus Aquenſis, *lib. 9. cap. 16.* affuiſſe ait cuidam concilio Hieroſolymitano adverſus præfatum Daybertum Patriarcham coacto prioribus ſæculi duodecimi annis.

II. RADULPHUS.

Radulphus iſte, de quo jam mentionem fecimus inter Antiochenos Patriarchas ritus Latini, *col. 1155. D.* utpote qui eam ſedem obtinuit anno 1134. aut 1135. poſt obitum Bernardi Patriarchæ primi, ex eccleſia *Mamiſtrana* ad hanc patriarchalem tranſivit.

III. * * *

Inter regum & principum epiſtolas XXVIII. quæ extant in volumine dicto *Geſta Dei per Francos*, à *pag. 1172.* uſque ad *pag. 1185.* epiſtola 4. quæ eſt Amalrici Hieroſolymorum ab anno 1162. regis, ad Ludovicum VII. regem Franciæ ſcripta, hujus latorem indicat *archiepiſcopum Mamiſtræ*. « De cætero, inquit rex Amalricus, *pag. 1174. lin. 20.*

ECCLESIA MAMISTRÆ.

» vestræ commendamus paternitati præsentium latorem magnæ honestatis virum & venerabilem *Mamistriæ archipræsulem*, ad omnia bene agenda strenuum, quatinus eum benigne recipiatis, & ei sicut ori nostro credatis, &c.» Idem Amalricus in epistola 9. *ibid. pag. 1176.* auxilium petens à præfato Ludovico, ait: «Et negotii illius pro quo venerabilis *archiepiscopus Mamistrensis* Galliarum partibus destinatus est, memores sitis, quoniam in instanti plus quam lingua queat exprimi, necesse est fieri. Præterea ex quo *Mamistrensis archiepiscopus* à nobis discessit, &c.»

I V. N.

V. * * *

Innocentius III. epistolis 50. & 502. lib. I. *tom. 1. edit. Baluz. pp. 29. & 287.* meminit cujusdam archiepiscopi Tharsensis *N.* (fortassis *Nicolai*) qui ab Antiocheno Patriarcha, prædecessore illius Patriarchæ ad quem tunc ipse anno circiter 1198. scribebat, ad *Mamistranam* ecclesiam propria auctoritate translatus fuerat. Vide supra de eo inter episcopos Tharsenses, *col. 1183.* A. B.

Alter fortassis ab eo fuit *archiepiscopus* ille *Mamistanus*, de quo idem Innocentius laudata epistola 50. hæc loquitur: «Sciturus, quod nos ab exauditione petitionis quam pro *venerabili fratre nostro archiepiscopo Mamistano* porrexeras, revocavit, &c.»

V I. * * *

Quum anno 1224. Armeni Tarsensem & *Mamistanum* archiepiscopos, cæterosque earum regionum clericos expulissent, Honorius III. Papa injunxit Hierosolymitani Patriarchæ suffraganeis, ut eorum catholicon, aliosque Armeniæ proceres pro viribus inducerent ad restituendas illis archiepiscopis & capitulis suas ecclesias. Epistolam hanc, datam eo anno die 17. Decembris, exhibet Raynaldus, *tom. 13. annal.* ad illum annum, *num. 27.*

VII. * * *

Idem Raynaldus, *ibid.* ad annum 1238. *num. 34.* scribit à Gregorio IX. injunctum Apamiensi & *Mamistano* archiepiscopis, epistola data hoc anno die 26. Jun. ut Armeniæ catholicon, qui Antiocheni patriarchatus se substrahebat obsequio, ad officium revocare conarentur.

VIII. CONSTANTINUS.

Clemens V. in epistola quam Gregorio Patriarchæ & Leoni regi Armenorum de copiis auxiliaribus ad eos trajecturis scripsit anno 1306. die 2. Jul. apud præfatum Raynaldum, *to. 15.* ad eum annum, *n. 13.* *Constantinum archiepiscopum Mamistanum* commemorat. «Sicut primo, inquit, per venerabilem fratrem nostrum *Constantinum archiepiscopum Mamistanum*, & deinde per dilectos filios magistrum Joannem Antiochenum, & Colozanum, & Ægidium nuntios vestros accepimus, &c.»

PROVINCIA

PROVINCIA CYPRI.

HIS quæ de Cypro insula fuse dicta sunt *tom. 2.* hujus operis, *coll. 1037. 1038. & seqq.* & *coll. 83. & 84.* præsentis *tom. 3.* subjungenda duntaxat ducimus pauca quædam ex Baudrand, *tom. 1. geogr. p. 317. col. 2.* «*Cyprus*.... multis olim nominibus appellata (est) teste Plinio, *Acamantis, Amathusa, Aspelia, Cerastis, Colinia, Cryptus* & *Macaria.* « Extenditur (vero) ab ortu in occasum, inter mare Cilicium ad septentrionem, (mare) « Syriacum ad ortum, (mare) Ægyptiacum ad meridiem, & (mare) Pamphilium ad occasum. « Ejus longitudo est 220. milliar. inter Acamantem promontorium occidentale, & Clides « promontorium orientale: latitudo vero est 60. milliarium. Dicta fuit etiam *Chitim* & terra « *Citim*, ut Ziegletus scribit, & *Chetima* à Josepho; (nunc).... *Kubros* Turcis (&) *Kubrus* « Arabibus (nomen habet,) 75. milliar. distans ab ora Syriæ in occasum, & vix 50. ab ora « Ciliciæ & Amathus, Salamis & Paphos: nunc totius insulæ caput est Nicosia, olim Leu- « cosia.... Hæc insula habet duas urbes metropoles, sive archiepiscopales secundum alios, « unam Græcorum, quæ olim *Salamis* & postea *Constantia* dicta est, cui episcopi suffraga- « bantur quatuordecim, &c. alteram Latinorum, (scilicet) *Leucosia* sive *Nicosia*, cui suffra- « gantur *Hamacostos* (sive *Famagosta*) *Paphos*, & *Neapolis* (Nimesi) episcopatus Latini, &c.» Quibus etiam addenda videtur *Ceraunia* sive Gallicè *Cerines*, ob nonnullos ejus Latini ritus præsules.

I. ECCLESIA NICOSIÆ METROPOLIS.

DE Nicosia urbe hæc tradit præfatus Baudrand, *tom. 2. pag. 23. col. 2.* «*Nicosia*.... urbs Cypri insulæ, archiepiscopalis & permunita, in meditullio insulæ.... in planitie « admodum irrigua, 36. milliar. distans à Famagusta in occasum, & 30. à Pedalio promon- « torio in septentrionem.» Olim *Leucosia* nuncupabatur, *Ledra* quoque plurali numero sive *Ledrum*, & *Leutheon*, ut præfato *tom. 2.* præsentis operis, *coll. 1075. 1076.* observatur. Hæc totius regni Cyprii caput facta est à Guidone Lusinianorum regum primo, qui obiit anno 1194. Scribunt quidem Stephanus Lusinianus *hist. gener. regni Cyprii cap. 19. fol. 85.* & Henricus Giblet, *pag. 31.* Alisiam uxorem Hugonis I. regis Cypri, dum ipse absens erat, adversus Turcas bellum gerens, legatum misisse cum litteris ad Innocentium III. & synodum Lateranensem, quibus enixe petebat ut, quemadmodum olim, Salamina destructa, sedes ejus archiepiscopalis ad urbem Famagustam translata fuerat, sic quoque ex ea ad urbem Nicosiam transferretur; quod consequuta est: verum translationem hanc esse antiquiorem, & in ipsis fortassis regni Cyprii exordiis sub Guidone, vel ejus fratre ac successore Amalrico Hugonis I. patre obtentam, arguere videtur de *archiepiscopo Nicosiensi* mentio non semel occurrens ante annum 1215. ut ex modo dicendis palam fiet: quamvis præfatam translationem in synodo Lateranensi confirmari potuisse non inficier.

ARCHIEPISCOPI NICOSIÆ.

I. *** *Durandus electus.*

II. ***

RAYNALDUS, *tom. 13.* ad annum 1206. *num. 6.* refert *Nicosiensem archiepiscopum* hoc ipso anno in jus vocatum esse ab Innocentio III. epistola 145. lib. IX. ut cognosceretur an Constantinopolitano Patriarchæ subjici deberet, an non. Is autem probabiliter Latinus fuit, primusque hujus ritus in insula Cypro archipræsul, qui obiit ante annum 1211. elapsum.

A *Durandus* quippe ecclesiæ Nicosiensis thesaurarius in archiepiscopum à capitulo ejusdem ecclesiæ eo anno electus est; sed quia vir quidam nobilis aliquid contra eum scripserat ad Innocentium III. quod ipse electus falsum esse protestabatur, Papa commisit Patriarcham Hierosolymitanum, qui ea de re diligentius inquireret; si vero deprehenderet insontem, illum faceret consecrari, pallioque quod illi mittebat, eumdem ornaret. Epistola est 134. lib. XIV. data die 30. Decemb. anni 1211. *tom. 2. edit. Baluz. p. 570.*

ECCLESIA NICOSIÆ.

col. 2. Hanc tamen electionem irritavit Patriarcha, *non personæ, sed electionis vitio,* verba sunt Papæ in epistola 206. lib. XV. *capitulo Nicosiensi* data die 15. Januarii anno 1212. *pag. 706. col. 1.* cujus hanc rationem ipse profert epistola 204. *illustri regi Cypri* data die 13. Jan. *p. 705. col. 2. Ecce Nicosiensem ecclesiam tam duræ conditionis subicere* (subjicere) *jugo laboras, quod ei non pateris per electionem canonicam de persona idonea provideri, ejusdem canonicis eligendi necessitatem indicens illum quem de duobus tibi nominandis ab ipsis tu primo duxeris eligendum,* &c.

Porro nisi Durandus iste iterum electus sit eo anno 1212. alius fuit nobis ignotus, quem & ejus episcopos Innocentius III. vocavit ad concilium Lateranense litteris suis encyclicis, datis anno 1213. die 19. Aprilis. *In eodem modo* (archiepiscopo & episcopis) *per Cyprum* (constitutis) *tom. XI. conc. Labb. part. 1. col. 125.* B.

III. EUSTORGIUS.

Eustorgius, ex Stephano Lusiniano *in viris illustribus,* consecratus fuit ab Innocentio III. eo anno in concilio Lateranensi archiepiscopus Nicosiensis, qui subinde archiepiscopus ille Nicosiensis fuisse videtur, quem Jacobus de Vitriaco, *lib. 3. hist. Hierosf.* refert ad annum 1217. transiisse cum pluribus aliis episcopis in Terram-Sanctam. Anno autem sequenti ipse cum Joanne rege Hierosol. Duce Austriæ, Patriarcha item Hierosolymitano, aliisque præsulibus scripsere de obsidione Damiatæ à Latinis epistolam, cujus fragmentum tradit Raynald. ad annum 1218. *num. 6.* De eo Eustorgio hæc ait etiam Albericus in chronico ad annum 1219. *part. 2. p. 505.* « Episcopo Roberto de Podio occiso succedit Bernardus de Monteacuto, nepos ex fratre *Eustorgii de Alvernia Nichosiensis archiepiscopi,* & episcopi (Limiconiensis) Fulconis, &c.» Et infra ad annum 1239. *p. 574.* de ejus morte. « Mortuus est archiepiscopus Nicosiensis in Cypro *Eustorgius,* qui fratrem habuit Fulconem Limiconiensem episcopum.» Legendus Raynaldus ad annum 1222. *num. 10.* ad annum 1225. *num. 9.* & ad annum 1226. *num. 57.*

IV. ELIAS I.

Eustorgium probabiliter excepit *Elias,* de quo, tacito nomine, hæc nos docet Raynaldus præfatus ad annum 1240. *num. 44.* « *Archiepiscopus Nicosiensis* apostolico jussu, ut Græcum clerum in Cypro ad hæresim omnem evomendam, atque ad sedis apostolicæ accipienda imperia impelleret, egregiam operam navarat, reluctantibusque anathema

A intentarat. At Græci clerici, petito ad deliberandum spatio, magna ex parte expilatis ecclesiarum suarum ac monasteriorum opibus, in Armeniam profugerant, atque anathema in eos intorserant, qui Latino archiepiscopo parerent. Qua de re admonitus Nicosiensis archiepiscopus, Romanum Pontificem (Gregorium IX.) quid facto opus esset consuluit; qui illi ut viduis ecclesiis idoneos pastores præficeret imperavit.» Epistolam Papæ refert, *num. seq.* datam eo anno die 13. April. Idem narrat ad annum 1248.

B *num. 33.* quum S. Ludovicus rex Francorum in Palæstinam iter dirigens, ad insulam Cyprum eo anno applicuisset, Græcum archiepiscopum hujus insulæ, qui se à *Latini archiepiscopi* obsequio subduxerat, esse reversum, atque alios qui anathemate defixi fuerant, in ecclesiæ gratiam restitutos, & ad gaudii publici cumulum, Sarracenos plures qui in vinculis tenebantur, post ardentissimas eorum preces undis baptismalibus lustratos.

Tom. XI. conc. Labb. part. 2. col. 2400. A. extat constitutio Heliæ archiepiscopi Nico-

C siensis, de Canonicis supernumeratis, quæ sic incipit: « In nomine Domini. Amen. Nos frater *Helias,* Dei & apostolicæ sedis gratia, *archiepiscopus Nicosiensis,* &c.» Et infra *ibid.* D. E. « Ordinationes seu institutiones D. Odonis Tusculani episcopi, A. S. L. in regno Cypri anno 1248. Considerantes, &c. tam venerabilem P. *E.* (Eliam) *archiepiscopum*.... adstrinximus juramento, &c. Actum anno 1248. mense Martio.» *Ibid. col. 2405.* C.

Anno 1250. Cyprii Græci plures à fidelium communione alieni Innocentio IV. se

D subjecerunt, quibus ille nonnulla beneficia exposcentibus, scilicet ut suæ nationis præsules quatuordecim episcopatibus, pro more antiquo, præficerentur, nec subessent Latinis præsulibus, sed pari cum ipsis libertate sedi apostolicæ tantum essent obnoxii, hæc liberaliter indulsit. Ita idem Raynaldus ad annum 1250. *num. 41.* ubi & profert epistolam Pontificis, episcopo Tusculano (Odoni) A. S. L. ea de re datam illo anno die 21. Jul. Obiit Elias eodem anno, vel initio sequentis 1251.

V. HUGO.

E *Hugo* iste archiepiscopus Nicosiensis erat initio anni 1251. nam *tom. XI. conc. Labb. part. 2. col. 2400.* A. in fine cujusdam constitutionis, qua declarantur & denuntiantur excommunicati, habetur: « Recitata sunt prædicta populo in magno cœmeterio Nicosiensis ecclesiæ, in die Palmarum, tempore *D. Hugonis Nicosiensis electi* consecrati anno Domini 1251. Non. idus April. (Fortassis redundat vox *idus,* & legendum *Nonis* April.

id est die 5. mensis hujus: in nullo enim mense plures numerantur idus quam VIII.) Extat etiam, *ibid. col. 2382.* B. statutum legati Odonis, *venerabili P. H. Dei gratia archiepiscopo Nicosiensi: Odo,* &c. *datum in Joppe anno Dom. 1252. Nonis* (id est die 5.) *Jan.* Item aliud, *Nihilominus,* &c. *datum in Joppe anno D. 1252. IV. Non.* (id est die 4.) *Mart. ibid. col. 2383.* A. B. Item anno Domini 1253. XIV. kal. Jul. (id est die 18. Jun.) in synodo ab eodem D. Hugone Nicosiensi archiepiscopo in Nicosiæ ecclesia publicatæ fuerunt duæ constitutiones, &c. *ibid.* B. C. Item *col. 2405.* C. « Constitutio Odonis legati contra Simoniacos lata in concilio provinciali Syriæ anno 1254. cujus initium: *Venerabili in Christo P. H.* (Hugoni) *Dei gratia archiepiscopo Nicosiensi, vel ejus vicariis,* &c. » Finis autem: « *Actum in Accon anno Dom. 1254. VIII. idus* (id est die 6.) *Aug.* » *ibid. col. 2409.* C. De eo vide insuper *coll. 2384.* D. E. *2385.* E. & *2386.* C.

Hujus Hugonis tempore gravis inter ipsum & Germanum, Græcorum ejusdem insulæ archiepiscopum, exarsit controversia de Latini metropolitæ auctoritate in Græcos Cyprios. Germanus quippe se legitime electum à Græcis episcopis de licentia Innocentii IV. Papæ contendebat: id è contra inficiabatur Hugo, asserens post subactam à Latinis Cyprum insulam, unam ejus metropolim esse à Cœlestino III. institutam, cui cæteri episcopi, tum Latini, tum Græci parerent: unde Germanum ut contra leges promotum archiepiscopali gradu deturbabat. His autem petitus injuriis Græcus antistes, ad Alexandrum IV. anno 1260. confugit; qui, cognita causa, Hugoni quidem indulsit, ut post Germani obitum sive cessionem nullus deinceps metropolita Græcus ejus in locum ordinaretur, quatuor etiam solummodo Græci ritus episcoporum sedes forent, *Soliensis* nimirum in diœcesi Nicosiensi, *Arsinoënsis* in Paphensi, *Carpasiensis* in Famagustana, & *Leucarensis* in Nimosiensi: hi vero speciali sacramento Latinorum episcoporum clientes se profiterentur. At Germanum, quandiu superstes esset, archiepiscopi Græcorum honore & juribus potiturum; sic tamen ut vel in urbe Soliorum, cujus præsul ad urbem Arsinoën tunc vacantem transiret, vel in monasterio S. Barnabæ Soliensi moraretur. Constitutionem Alexandri Papæ, ea de causa datam anno 1260. die 3. Jul. legere est *tom. XI. conc. Labb. part. 2.* à *col. 2352.* C. ad *col. 2359.* C.

VI. RAPHAEL.

Hugoni successisse videtur *Raphael,* cujus una constitutio pro instructione Græcorum, his verbis incipiens: *Ecce isti de longe venient,* &c. refertur eodem *tom. XI. Labb. col. 2386.* E. Plura capitula continet sancita in quodam concilio provinciali, cui præfuerat iste Raphael: nam in conclusione legitur, *ibidem col. 2388. Hæc & multa alia considerantes nos Raphael, miseratione divina Nicosiensis archiepiscopus,* &c. Tacetur autem quo anno ea edicta fuerint. Fortassis fuerit archiepiscopus ille Nicosiensis, de quo ita loquitur Raynaldus ad annum 1264. *n. 66.* « Diuturnas Græcos inter ac Latinos regni Cypri præsules controversias deciderat Alexander (IV.) sed Græci ac Syri non stetere pontificiæ sententiæ, atque à *Nicosiensi archiepiscopo* insulæ metropolita defecere: quumque archiepiscopus infanda crimina, quæ Nicosiæ patrabantur, plectere meditaretur, magistratuumque auxilio destitutus, impunita relinquere cogeretur, vitia in dies pullulabant. Quo audito, Pontifex (Urbanus IV.) ad regiæ aulæ procuratorem ac proceres scripsit, ut archiepiscopo Græcos Syrosque ad officium revocanti, immaniaque crimina..... punienti opem explicarent; ni facerent, se archiepiscopi eorum auxilio destituti in eos latas sententias firmas justasque habiturum. » Partem epistolæ Pontificis exhibet ibid. Raynaldus.

VII. RANULPHUS.

VIII. JOANNES I.

Sede Nicosiensi vacante per obitum *Ranulphi* ejus archiepiscopi, Nicolaus IV. duobus rejectis qui à capitulo, suffragiis dissidentibus, electi fuerant, *Joannem,* Minor. renuntiavit hujus ecclesiæ præsulem anno 1288. die 20. Octobris. Ita Waddingus, *tom. 2.* ad hunc annum, *num. 37. pag. 542.* qui diploma, *Sponso cœlesti* profert, *ibid. in Regesto Pontif. pag. 182.*

IX. GERARDUS.

Joanne, illo probabiliter quem modo memoravimus, ad Turritanam ecclesiam ex Nicosiensi translato anno 1295. ut habet Ughellus, *tom. 2. col. 1052. num. 16.* D. *vet. edit.* in ejus locum assumptus est *Gerardus,* qui anno 1298. synodum provincialem Nimocii celebravit die 22. Septemb. ejusque acta promulgavit ibidem die sequenti. Vide *tom. XI. conc. Labb. part. 2. coll. 2409.* D. & *2417.* E. Hujus meminit, tacito nomine, Bonifacius VIII. in epistola Henrico regi Cypri data anno 1299. die 10. Junii apud Raynaldum ad eum annum, *num. 38.* Is anno 1303. in Galliis morabatur, regisque Philippi Pulchri adversus Papam simultatum habebatur fautor, propter quod Bonifacius, diplomate dato eo anno Anagniæ die 15.

ECCLESIA NICOSIÆ.

Aug. eumdem ab administratione bonorum omnium spiritualium & temporalium ecclesiæ Nicosiensis suspendit. Diploma illud, in quo appellatur *Gerardus*, transcripsit idem Raynaldus ad eum annum, *num. 37.* Non alius ab eo fortassis fuit archiepiscopus ille *Nicosiensis*, quem Clemens V. litteris encyclicis, datis anno 1307. die 12. Aug. invitavit ad concilium Viennense, *tom. XI. conc.* supra cit. *col. 1548.* C. *Nicosiensi* & Paphensi; quem etiam aliis litteris, datis anno 1311. die 29. Aug. quas exhibet præfatus Raynaldus ad eum annum, *num. 53.* de causa Templariorum certiorem fecit.

X. JOANNES II.

Joannes de Polo, quem Ughellus *de Provincialibus* cognominat, *tom. 3. Italiæ sac. col. 528. num. 54.* B. C. *veter. edit.* Pisanus, Ord. Præd. ad sedem Pisanam evectus est anno 1299. die 13. Febr. à Bonifacio VIII. & ex ea ad Nicosiensem in Cypro translatus à Clemente V. anno 1213. die 10. Maii. Has autem ex ejusdem ecclesiæ Nicosiensis constitutionum codice ms. optimæ notæ refert Labb. *tom. XI. conc. part. 2.* à *col. 2424.* B. ad *col. 2431.* C. D. scilicet anno 1320. die 7. April. constitutiones 19. Anno 1321. die 17. Jun. alias constitutiones. Anno 1323. die 31. Augusti alias. Denique anno 1325. die 30. Mart. alias constitutiones. Ita R. P. Echard. *tom. 1. Script. pag. 559.* ad annum 1325. *coll. 1. & 2.* qui supra, *p. 418.* agens de Joanne Columna archiepiscopo Messanensi, ad annum 1290. observat Stephanum Sampayo delusum ex Laurentio Pignon male intellecto, alios in errorem induxisse. Dixit enim Pignon tantummodo, *Fr. Joannes Romanus* (ipse est *Joannes de Polo*, quem *Romanum* nuncupat, eo quod esset Romanæ provinciæ alumnus) *fuit archiepiscopus Nicosiensis. F. Joannes Columna Provincialis Tusciæ archiepiscopus Messanensis.* Sampayo autem utrumque cognominavit *de Columna.* Hinc porro Rochus Pirrus *Sicil. sac. to. 1. p. 335. num. 5.* post Mich. Pio, quem citat, scribit *Joannem de Columna*, archiepiscopum Messanensem, ad *Nicosiæ* ecclesiam in Cypro insula anno 1262. translatum esse, ibique obiisse anno 1264. Joannes quippe de Columna archiepiscopus Messanensis fuit, at nunquam Nicosiæ. *Giovanni dal Conte Arcivescovo di Cypro* meminit Henricus Giblet, *pag. 290.* ad annum 1324. qui subinde ipse est, quem nunc laudamus. Obiit anno 1332.

XI. HELIAS II.

Helias de Nabinallis, Ordinis Min. Gallus Petragoricensis, post Joannis obitum in Nicosiensem archiepiscopum electus est anno 1332. die 16. Novembris. Ita Waddingus, *tom. 3.* ad eum annum, *num. 7. pag. 392.* qui etiam diploma Joannis XXII. *Militanti* refert *in Regesto Pontif. pag. 227.*

Tom. XI. conc. Labb. part. 2. col. 2431. E. extat hujus Heliæ Nicosiensis archiepiscopi constitutio sine nota temporis: incipit, *Quum laudandæ,* &c. quam subsequuntur acta concilii Nicosiæ celebrati ab Helia archiepiscopo, ejusque suffraganeis anno 1340. Initium est, *col. 2432.* B. C. « Congregato & convocato provinciali concilio regni Cypri in aula archiepiscopatus Nicosiensis per R. in Christo P. & DD. Fr. Heliam, Dei & apostolicæ sedis gratia archiepiscopum Nicosiensem, metropolitanum regni prædicti, unà cum suffraganeis suis RR. in Christo PP. dominis Odone Paphensi, Lambertino Nimociensi, & Fr. Marco Famagustano & Anteradensi episcopis; & præsentibus, & eidem concilio interessentibus venerabilibus in Christo Patribus Fr. Leondio de Solia Nicosiensis, Fr. Matthæo de Larsino Paphensis, Fr. Clemente de Lescara Nimociensis, & Fr. Michaele de Carpasio Famagustanæ diœcesum Græcorum episcopis; & Fr. Georgio Maronitarum (*Georgius* hic Maronitarum præsul in insula Cypro, omissus fuit inter antistites Maronitarum, *col. 83.* C. hujus tomi, ubi locum habere debuerat, ante *Joannem* qui primus recensitus est Maronitarum archiepiscopus) & Fr. Gregorio Armenorum præsulibus & episcopis; & aliarum nationum, videlicet Nestorinorum & Jacobitarum rectoribus; & aliorum clericorum Latinorum & Græcorum & dictarum nationum multitudine copiosa: præfatus D. archiepiscopus, &c.» Deinde *col. 2433.* A. legitur: «Confessio fidei, *Quoniam in regno Cypri,* &c.» Qua recitata, subjungitur, *col. 2435.* E. « Memorati Græcorum, Maronitarum & Armenorum episcopi, & præmissarum aliarum nationum majores pro se & subditis suis, intellectis omnibus & singulis supradictis, & super singulis articulis fidei, &c. Singuli singulariter, & universaliter universi.... clare, aperte, distincte, & singulariter & explicite recognoverunt.... & devota confessione professi, illa omnia & singula in dicti scripti serie comprehensa vera esse, & quod illa omnia & singula firmiter credebant.... quod ita erat ab omnibus catholicis absque dubietate credendum, & quod sacrosancta Romana ecclesia erat mater omnium fidelium, & magistra super omnes ecclesias plenum principatum obtinens & primatum; & quod SS. in Christo P. D. Benedictus, divina Providentia Papa XII. successor B. Petri, & in terris vicarius J. C. erat cunctorum

» fidelium pater, & paſtor, & dominus, cui
» ſinguli prælati eccleſiarum omnium debent
» reverentiam humilem, ipſique reverentiam
» eidem & obedientiam promittebant. Petentes
» humiliter quod eis liceret in ſuis ritibus fidei
» non contrariis permanere, ac deprecantes
» dictum D. archiepiſcopum, ut devotionem
» eorum intimare domino ſummo Pontifici di-
gnaretur, &c.» *ibid. col. 2436.* A. B. «Lectæ,
» &c. Et ſcriptum per me Notarium infra
» ſcriptum ſub anno à nativitate Domini 1340.
Indict. VIII. die Lunæ 17. menſis Januar.»
ibid. col. 1439. B. C. De eo Helia intelligendus eſt Raynald. *to. 16.* ad annum 1335. *num. 35.* & ad annum 1336. *num. 41.* quem reipſa *Eliam* appellat ad annum 1338. *n. 71.* additque ad annum 1342. *num. 24.* à Clemente VI. Hieroſolymorum Patriarcham creatum, relicta nihilominus ipſi eccleſiæ Nicoſienſis adminiſtratione: legendus quoque Waddingus, *tom. 3.* ad annum 1342. *num. 4. pag. 480.* qui etiam diplomata Clementis VI. *Romana eccleſia* & *Cum eccleſiarum,* data die 12. Jul. eo anno exhibet, *ibid. in Regeſto Pontif. pag. 265.* Eodem rurſus anno die 20. Septembris Helias renuntiatus eſt Cardinalis, & demum obiit anno 1367. die 4. Octobris.

XII. PHILIPPUS I.

Heliæ ſucceſſit in ſede Nicoſienſi *Philippus,* qui an. 1350. & ſeqq. conſtitutiones 4. edidit legendas *tom. XI. conc. Labb. part. 2. coll. 2439.* D. & *2441.* A. B. C. Raynaldus ad annum 1350. *num. 37.* epiſtolam Clementis VI. tranſcribit, datam *venerabili fratri Philippo archiepiſcopo Nicoſienſi* eo anno die 16. Septemb. qua ipſi injungebat ut errores quoſdam ab Armenis ejurari curaret. Anno ſequenti 1351. eidem ejuſque ſuffraganeis epiſcopis mandavit epiſtola, data die 22. Septembris, ut ſapientem aliquem virum catholicæ fidei ſtudio ſuccenſum ad Armenorum Catholicum abſque mora tranſmitterent, ex eodem Raynaldo ad hunc annum, *num. 19.* qui etiam ad annum 1353. *num. 25.* epiſtolam refert Innocentii VI. datam *venerabili fratri Nerſes archiepiſcopo Maneſguerdenſi* die 1. Octob. hujus anni, in qua Philippi archiepiſcopi Nicoſienſis meminit.

XIII. RAYMUNDUS.

Anno 1367. *Raymundus* iſte ſedebat Nicoſienſis archiepiſcopus, quem, præfato Raynaldo teſte ad eum annum, *n. 14.* Urbanus V. juſſit incumbere opportune importune, precibus, mandatis, blanditiis, minis, apud Petrum regem Cypri, ut conjugem ſuam quam ejecerat, revocaret, atque ab Occidente A repetendo ad monomachiam committendam cum Florimundo Spartæ regulo deterreret. Ad Petrum ipſe quoque ſcripſit Pontifex eo anno die 2. Decemb. cujus epiſtolam ibidem legere eſt.

ECCLESIA NICOSIÆ.

XIV. CONRADUS I.

Idem Raynaldus, *to. 17.* ad annum 1396. *num. 3.* epiſtolam profert Bonifacii IX. *venerabili fratri Conrado archiepiſcopo Nicoſienſi Camerario noſtro,* &c. datam *Romæ VI. idus* (id eſt die 8.) *April. anno VII.* Chriſti 1396. B adverſus quemdam Franciſcum epiſcopum Segobienſem Benedicti XIII. fautorem, à quo ipſe proditus fuerat.

XV. CONRADUS II.

Conradus Caracciolus, Neapolitanus, ad Romanam curiam acceſſit, ſedente Urbano VI. à cujus ſucceſſore Bonifacio IX. quum eccleſiæ S. Stephani prope Aquileiam præpoſitus fuiſſet, ſubdiaconus apoſtolicus factus eſt & Procamerarius. Deinde anno 1402. VI. Non. (id eſt die 2.) Oct. archiepiſcopus C Nicoſienſis in inſula Cypro evaſit, poſtea Melitenſis epiſcopus cum ejuſdem archiepiſcopatus commendatione. Eumdem Innocentius VII. anno 1405. Cardinalem preſbyterum tituli S. Chryſogoni creavit. Is interfuit ſynodo Piſanæ anno 1409. & obiit anno 1411. die 15. Februarii. Ita Oldoinus *hiſt. Roman. Pontif. & DD. Card. tom. 2. col. 718. num. 1.* D.

XVI. STEPHANUS.

Ughellus, *to. 5. Ital. ſac. col. 434. n. 88.* D B. *veter. edit.* ſcribit *Stephanum* è clariſſima gente Carrara Patavii domina, electum eſſe archiepiſcopum Nicoſiæ ab Innocentio VII. Hunc dixerat, *tom. 1. col. 407. n. 27.* C. D. ex archiepiſcopo Nicoſienſi ad ſedem tranſiiſſe Aprutinam anno 1412. die 3. Octob. & obiiſſe anno 1449. die 10. Julii.

XVII. UGO II.

Waddingus, *tom. 5.* ad annum 1420. exhibet epiſtolam Martini V. venerabilibus Patriarchæ Gradenſi, & *Nicoſienſi,* ac Colo- E cenſi archiepiſcopis datam VII. idus (id eſt die 9.) Jul. eo anno in gratiam FF. Minorum Terræ Sanctæ. Is *Hugo* fuit *Luſignanus,* Græcus, filius Jacobi regis Cypri, & frater Jani ſimiliter regis Cypri, qui propter nonnullas cum fratre ſuo ſimultates Italiam petiit, priuſquam conſecrationem reciperet; anno autem 1413. in Cyprum reverſus, ibidem de more ordinatus fuit. Hunc Martinus V. renuntiavit Cardinalem anno 1426. die 24. Maii. Diem clauſit extremum in Sabaudia

ECCLESIA NICOSIÆ.

anno 1442. mense Augusto. De eo Hugone legendi Henricus Giblet, *lib. 9. pp. 543. & 566.* & *lib. 10. pag. 580.* & Oldoinus, *lib. 2. col. 660. num. XVI.* C.

XVIII. GALESIUS.

Raynaldus ad annum 1445. *n. 20.* scribit *Galesium,* quum archiepiscopali sedi Nicosiæ esset præpositus, in hujus ecclesiæ possessionem venire prohibitum à Joanne rege Cypri: illum vero ad Eugenium IV. confugisse, qui controversiæ dirimendæ provinciam dedit Joanni episcopo Prænestino, B & Joanni S. Laurentii in Lucina Cardinalibus, ut nonnullas ad archiepiscopum regemque conciliandos leges constituerent, quas ipse auctoritate apostolica firmavit, traduxitque Galesium à sede Nicosiensi ad Cæsariensem in Cappadocia. Quia vero rex ecclesiæ Nicosiensis vectigalia aliaque prædia invaserat, Urbevetanum episcopum ejus administrationi præfecit, regemque cogi jussit censuris ad illa restituenda. Urbevetanus iste præsul erat Jacobus Benedictus è Luceriana sede ad illam nuper ab Eugenio, Ughello C teste, *to. 1. Ital. sac. col. 394. n. 47.* C. translatus. Tandem Joannis Lastici Hierosolymitanæ Religionis Magistri opera, Nicosiensis ecclesiæ regimen Galesio permissum est, qui post paucos menses è vivis excessit circa annum 1447. ut refert Henricus Giblet, *lib. 10. pag. 580. & seqq.*

XIX. * * *

Quum accepisset Nicolaus V. nonnullos ex Chaldæis in insula Cypro commorantibus ad veteres errores esse reversos, *Nicosiensi* D *archiepiscopo* mandavit epistola data Romæ anno 1450. quam refert Raynaldus, *tom. 18.* ad eum annum, *num. 14.* ut eos moneret officii, pertinacesque à fidelium communione depelleret.

Jacobus. XX. ELIAS III.

XXI. ISIDORUS.

Henricus Giblet, *lib. 10. hist. de Re. Lusignani* ad annum 1459. *pag. 588. & seqq.* narrat *Jacobum* filium illegitimum Joannis regis Cypri, anno ætatis 17. in archiepiscopum Nicosiensem designatum esse, qui, E mortuo patre, regnum Cyprium invasit, relicto præsulatu, quum solum subdiaconatum suscepisset. Raynald. *to. 18.* ad annum 1459. *num. 85.* ita de eo loquitur: «Commendata » est à Pio (II.) eidem Cardinali *Isidoro* (Græco) » Nicosiensis ecclesia, adeo ut unà cum ea » episcopatum Sabinensem, Nigropontensem, » & patriarchatum Constantinopolitanum ge- » reret. Exambiverat Nicosiensem sedem *Jacobus* Joannis Cyprii regis filius nothus, cui « A reginæ Cypri Helena & Carlotta adversatæ « sunt, scripsereque ad Pontificem, indignum « illum ecclesiastico fastigio, ut qui manus « humano sanguine inquinasset; quas litteras « quum intercepisset Jacobus, efferatus odio, « contracta valida factiosorum manu, Nicosiam ingressus est, ac sibi infensos contrucidavit, illiusque urbis imperium occupavit, « donec adventu Ludovici Ducis Sabaudiæ « filii, qui ad Carlottæ viduæ thorum Cypriorumque solium vocabatur, territus ad « Sultanum Ægypti profugit. Porro Ludovicus.... ad Sultanum (quoque) Ægyptium « veluti illius imperii vectigalis oratores misit, « ut regias vestes ab illo impetraret: jamque « Sultanus ei dandas decreverat, quum Amiræ « ac Mamaluchi, qui Jacobo studebant, ut « qui, juxta Mahumeticam impietatem, licet « spurius sorori legitimæ præferendus esset, « obstiterunt: Mahumetes etiam II. Turcarum « Imperator hortatus est Sultanum Ægyptium « ut Jacobum Carolæ præferret, cujus vir « (Ludovicus) Gallico cretus sanguine, Gallos « in Syriam inducere posset; quibus permotus « Sultanus, Jacobum regem Cypri pronuntiavit, quum prius illum impio & nefandissimo sacramento sibi obstrinxisset, ac regiis « vestibus ac diademate insignitum per urbem « circumduci jussit. Tum *Eliam* pseudocarmelitam (vel Eremitam Augustinianum, ut « asserit Stephanus Lusinianus *hist. gener. Cypri* « *pag. 167.*) qui nefaria hæc omnia consilia « suggesserat, religionis christianæ hostem, « archiepiscopum Nicosiensem renuntiavit, « armisque Ægyptiis Ludovicum Sabaudum « cum Carola depellendum sanxit.»

Isidoro Cardinali commendata videtur ecclesia Nicosiensis in locum Jacobi Cyprii, cujus electionem sedes apostolica minime probaverat. At Jacobus, postquam Cairi proclamatus rex Cypri fuit à Soldano Ægypti, sibi substituit in sede Nicosiensi *Fr. Eliam Guinemæum* anno 1460. qui ipsum in adeptione regni Cyprii plurimum adjuverat, teste præfato Stephano Lusiniano, *foll. 167. 168. 173. & 174.* Obiit Elias iste anno circiter 1463. aut 1464. Hunc suis Augustinianis non accenset Thomas de Herrera in Alphabeto Augustiniano.

XXII. ANTONIUS.

XXIII. JOANNES III.

Post mortem Isidori, dum sedebat Elias, quem Jacobus II. sibi subrogaverat in sede Nicosiensi, Pius II. cui inthronizatio utriusque minime placuerat, probabiliter *Antonium & Joannem* successive archiepiscopos Nicosienses renuntiavit. Nam 1.° Rocchus

Pyrrus, *tom. 2. Sicil. sac. pag. 181. num. 84.* & *pag. 222. num. 12.* refert Andream II. de Tolomæis Senensem, datis litteris an. 1464. die 14. Februarii, concessisse, ut *Antonius Tanetus* sive *Tunetus* archiepiscopus Nicosiensis in insula Cypro ædem monialium Benedictinarum sub vocabulo S. Salvatoris Neti in Sicilia consecraret. 2.° Ughellus, *tom. 9. Ital. sac. col. 475. num. 31.* D. *vet. edit.* scribit *Joannem Franciscum Brusalum*, Veronensem, ex favore Bartholomæi Rovereliæ Cardinalis, cujus erat ex sorore nepos, evasisse episcopum Cassanensem anno 1463. die 15. Aug. pauloque post translatum ad sedem Nicosiensem, & obiisse Romæ an. 1477.

XXIV. Fabricius.

Stephanus Lusinianus *hist. Cypri foll. 199. & 181.* item Henricus Giblet, *p. 717.* mentionem faciunt de quodam *Fabricio* archiepiscopo Nicosiensi, fratre Joannis Perez Fabricii, nobilis Hispani, quem præfatus rex Jacobus Comitem Joppe & Carpassi creaverat. Hunc autem Eliæ successisse post illius obitum, missumque fuisse ab eodem Jacobo ad Pium II. Papam (proindeque ante diem 14. Augusti anni 1464. quo decessit Pius) expresse asserit citatus Lusinianus, *fol. 181.*

XXV. Guillelmus.

Thomas de Herrera *Alphab. Augustiniani tom. 1. pag. 298. col. 2.* tradit *Guillelmum Gonem* de Cypro, Eremitam Augustinianum, qui fuerat sacræ theologiæ lector anno 1434. ecclesiæ Nicosiensis administratorem in temporalibus factum à Paulo II. anno pontificatus III. subindeque Christi 1466. aut 1467. sed certe jam electum esse in archiepiscopum die 16. Maii anni 1467. eique concessam die 27. ejusdem mensis à Generali Ordinis præfati curam conventuum Rhodi, Cretæ & Cypri: *quia fuit nostræ religionis professus,* inquit, *aliàsque, dum in Ordine extitit, illorum conventuum regimen habuit, & bonum.* Hujus Guillelmi Ordinis Augustiniani alumni meminit Stephanus Lusinianus citatus, *foll. 158. & 165.* eumque *Guinemeum* cognominat, ac dicit Joannis regis Cypri patris Jacobi fuisse confessarium, licet taceat, nescio qua de causa, archiepiscopum evasisse Nicosiensem. Illum quidem fuisse Augustinianum *Connemme* cognominatum, Nicosiæque archipræsulem scribit Henricus Giblet, *pp. 605. 651. 699. & 715.* sed omisso prorsus Elia: ei autem tribus post obitum Jacobi regis Cypri mensibus, adeoque mense Septembri anni 1473. defuncto successisse asserit *Fabricium* Joannis Perez Fabricii fratrem, *pag. 717.* Verum *Fabricium* prædecessorem Guillelmi fuisse oportet, si tempore Pii II. jam ecclesiæ Nicosiensis gerebat curam, teste Lusiniano citato, qui Henrico anterior est.

ECCLESIA NICOSIÆ.

XXVI. Ludovicus.

Joannes Perez Fabricius, nobilis Hispanus, Joppe & Carpassi Jacobi II. regis Cypri liberalitate Comes factus, cujus frater, ut supra dictum est, archiepiscopus Nicosiensis fuit, ex Apollonia nobilissima fœmina uxore sua liberos habuit Ludovicum, Carolam, Elizabetham, Ursulam, & Lucretiam. Ursula autem sibi desponsavit Eugenium, nobilem Cyprium, fratrem *Ludovici Podocatoris* sive *Podochararii,* Nicosiensis, Cardinalis, suæque patriæ archiepiscopi, teste Stephano Lusiniano, ubi de Comitibus Carpassi, *fol. 60.* Ludovicum hunc renuntiatum esse episcopum Caputaquensem à Sixto IV. anno 1483. die 14. Novembris refert Ughellus, *tom. 7. Ital. sac. col. 673. num. 26.* B. *veteris edit.* deinde translatum ad sedem Beneventanam à Julio II. anno 1503. (1504.) die 20. Jan. *tom. 8. col. 254. num. 41.* B. Hunc Oldoinus scribit *hist. Rom. Pont. & DD. Card. tom. 3. col. 197. num. XXX.* A. creatum esse Cardinalem ab Alexandro VI. anno 1500. die 28. Septemb. Omisere quidem Ughellus & Oldoinus illum fuisse archiepiscopum Nicosiensem: sed, quo ad hoc, eo magis Stephano Lusiniano credendum videtur, quod ex ipsomet, *ibid. in hist. Cypri fol. 181.* Philippus suus avus paternus uxorem duxerit Elizabetham sororem istius Ursulæ, quæ Eugenium sibi desponsavit hujus Ludovici fratrem.

Hinc porro colligitur, 1.° Ludovicum renuntiatum esse archiepiscopum Nicosiensem, antequam ad ecclesiam Caputaquensem assumeretur an. 1483. 2.° esse præsulem illum *Nicosiensem* Guillelmi anno 1473. mortui successorem, quem Henricus Giblet existimavit fuisse Fabricium fratrem Joannis Perez Fabricii Joppe & Carpassi Comitis: denique esse illum *Nicosiensem,* qui unà cum nobilibus quibusdam Hispanis plurimam navavit operam, ut Catharina Veneta Jacobi II. recens vidua, ejusque filii posthumi Jacobi III. mater, nuptias contraheret cum Ferdinando rege Neapolitano: Carola itidem *præfati* Jacobi II. filia illegitimo thoro procreata filio spurio ejusdem Ferdinandi nuberet; quibus conjugiis sperabant regnum Cypri ad reges Hispaniæ quandoque devolvendum. Quæ quum Cypriis proceribus bene multis minime arrisissent, archiepiscopo ejusque asseclis sibi celeri fuga providendum fuit, ne quid deterius immineret, ex eodem Lusiniano postremum citato, *fol. 185.* Obiit Ludovicus Mediolani anno 1506. die 25. Jul. ætatis 75.

ECCLESIA NICOSIÆ.

corpusque ejus Romam translatum est, & in templo S. Mariæ del popolo sepultum.

XXVII. SEBASTIANUS.

Ughellus, *tom. 9. Ital. sac. col. 53. n. 53. C. veteris edit.* narrat Hieronymum Aleandrum, qui archiepiscopus Brundusinus fuit, Venetias accitum esse anno 1498. ut litteras Græcas, quibus apprime pollebat, *Sebastianum Priolum* archiepiscopum Nicosiensem edoceret.

XXVIII. ALDOBRANDINUS.

Waddingus, *tom. VII.* ad annum 1500. *n. 21. pag. 438.* scribit *Aldobrandinum* archiepiscopum Nicosiensem & dominum oppidi Morlupi diœcesis Nepesinæ eo anno, Minoritis illic ex modico tugurio commodum cœnobium fecisse. Is concilio Lateranensi sub Julio II. & Leone X. interfuit annis 1513. & 1517. *tom. 14. conc. Labb. coll. 133. C. & 325. B.*

XXIX. GUIDO.

Fr. Guido Brunellus, Ordinis Præd. Cortoniensis, renuntiatus est archiepiscopus Nicosiensis in insula Cypro à Clemente VII. circa annum 1530. Ita Fontana *Theat. Dom. pag. 91. tit. 69.* ex monumentis cœnobii Cortoniensis.

XXX. PHILIPPUS II.

Anno 1560. mense Martio sedi Nicosiensi præfectus est *Philippus Mocenicus,* nobilis Venetus, qui anno sequenti interfuit concilio Tridentino, cujus subscripsit actis an. 1563. hoc modo: *Philippus Mocenicus, Venetus, regni Cypri Primas, & legatusnatus, archiepiscopus Nicosiensis. To. 14. conc. Labb. col. 924.* A Germanus frater erat Ludovici Mocenici Venetæ Reipublicæ Ducis. Obiit an. 1577. nimirum septimo post expugnatam an. 1570. die 9. Septemb. Nicosiam à Turcis, qui totam insulam sibi subjecerunt, capta Famagosta anno sequenti 1571. die 5. Augusti. Unde Philippus iste ultimus est Nicosiæ archiepiscopus ritus Latini, qui Nicosiensi ecclesiæ jus dixerit.

XXXI. JULIANUS.

Julianus iste, natione Armenus, Ordinis Præd. à suis Armenis in Cypro, licet schismaticis, ipsorum episcopus electus, Romam B venit ad Pium IV. à quo confirmationem suam accepit. Redux Armenos insulæ Cypri sibi obtemperantes ad communionem Romanam adduxit, pluribusque erroribus ac superstitionibus liberavit. Hunc, capta Nicosia à Turcis anno 1570. SS. Papa Pius V. transtulit ad ecclesiam Bovensem in Calabria Græcis refertam, quorum linguam Julianus non minus bene ac Armenam callebat. Adhuc vivebat piissimus antistes anno 1578. quo hæc de eo scripsit Stephanus Lusinianus, ejus itinerum socius, *hist. gener. Cypri edit. Gall. in-4.° Paris. 1604. cap. 16. fol. 72.* C Is probabiliter ille ipse est, quem Ughellus, *tom. 9. Ital. sac. col. 462. nn. 20. & 21. A. veter. edit.* in duos dividit viros, utrumque Bovensem episcopum, quorum prior ex episcopo Maguensi translatus est ad Bovensem ecclesiam die 19. Mart. 1571. & obiit anno 1577. posterior vero electus est die 2. Oct. 1577. & Romæ decessit septima die à sua promotione, quum nondum esset consecratus. Sed major fides ea in re Stephano Lusiniano testi oculato adhibenda videtur.

Monitum. ERUDITISSIMUS abbas Joseph Simonius Assemanus, *tom. 3. parte prima Biblioth. Orient. Clementino-Vatic. edit. Rom. 1725. pag. 638. col. 1. num. 8.* mentionem facit de quodam *Georgio archiepiscopo Cypri,* qui probabiliter vivebat sæculo XV. subindeque alius fuit à *Georgio* florente anno 1340. cujus supra meminimus, *col. 1208. C.* « Codex, » inquit, olim pertinuit ad Thomam monachum, deinde ad *Georgium archiepiscopum Cypri,* » demum ad Abraham monachum ac presbyterum orientalem.... qui notam hanc apposuit anno Græcor. 1812. (Christi 1501.) » Idem Assemanus initio *part. 2.* seriem refert aliorum codicum Syriacorum mss. quos *D. Gabriel Eva archiepiscopus Cypri Syro-Maronita* SS. Papæ Benedicto XIII. obtulit. Omissi fuere hi duo præsules inter archiepiscopos Maronitas Cypri in præsenti *tom. 3.* prior quidem, *col. 85. E.* ante *III. Gabriel;* posterior vero, *col. 88. C.* post *VIII. Petrus.*

II. ECCLESIA PAPHENSIS.

PAPHOS urbs Cypri insulæ, quæ *Neapaphos,* id est, *nova Paphos* Plinio appellatur, ad distinctionem *veteris Paphi, Palæpaphos* dictæ à Strabone & eodem Plinio, versus Drepanum promontorium, cujus ruinæ nunc etiam *Basso distructa* nomen habent. Paphos autem nova, *Basso* hodie nuncupata, parva admodum est, distans 7. milliar. in septentrionem à veteri

à veteri Papho. Castro pollet in ora occidua insulæ cum portu versus Acamanthem promontorium, & ante insululas *les Mullis* dictas. Ita Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 78. col. 1.* Porro ex quo tempore Cyprus insula Latinorum principum ditionis facta est sub Lusiniani generis regibus, Paphos curæ Latini episcopi sedis Nicosiensis suffraganei subjacuit, quorum sequentes ad nostram notitiam devenere.

EPISCOPI PAPHENSES.

Bartholomæus. I. NICOLAUS.

IN epitaphio recentiori *B. Bartholomæi de Bragantiis,* Ord. Præd. in templo Vicentino ejusdem Ordinis, testibus doctissimis Bollandianis, *tom. 7. Maii pag. 703.* legitur:

Unde fit pastor Paphensis, *Nemonicensis,*
Et Vicentinus, patria plaudente, creatur.

De Nemosicensi quidem illius episcopatu in insula Cypro constat; at de *Paphensi* nulla alibi memoria: fortassis, dum Nimosiensi præerat ecclesiæ, cura ipsi per aliquod tempus & *Paphensis* sive vacantis, sive absente ejus episcopo, injuncta fuerit. De illo infra dicemus inter episcopos Nimosienses, *col. 1225.* A.

Anno 1298. die 22. Sept. *Nicolaus* episcopus Paphensis interfuit synodo Nimausiensi sub Gerardo Nicosiensi archiepiscopo celebratæ, cujus supra meminimus, *col. 1206.* E.

II. ROBERTUS.

Fr. Rubertus seu *Robertus,* Normannus, Ordinis Præd. episcopus fuit Paphensis circa annum 1304. Ita R. P. Antonin. Bremond, *tom. 2. Bullar. p. 103.* ex Bernardo Guidonis in episcopis provinciæ Terræ-Sanctæ, Plodio sive Michaele Pio in Appendice ad *part. 2.* Fontana, & Cavalerio.

III. JACOBUS I.
IV. AYMERICUS.

Waddingus, *to. 3.* ad annum 1322. *n. 72. pag. 293.* scribit ad Paphensem ecclesiam, vacantem ob mortem *Jacobi, Fr. Aymericum,* Minoritam, electum esse à capitulo, & confirmatum à Joanne archiepiscopo Nicosiensi, forsan ignaro quod hujus ecclesiæ provisionem sibi reservasset Joannes XXII. hanc tamen confirmationem ab eo Papa ratam habitam, ut patet ex ejus diplomate *Apostolicæ sedis benignitas,* dato eo anno die 18. Jul. quod legi potest, *ibid. in Regesto Pontif. pag. 138.* Ejusdem quoque meminit, *tom. 7. pag. 469. num. XI.* Item Raynaldus, *to. 15.* ad annum 1323. *num. 13.* & ad annum 1324. *num. 43.* & Henricus Giblet ad annum 1324. *pag. 290.*

V. ODO.

Odo iste sedebat episcopus Paphensis anno 1340. quo adfuit synodo Nicosiæ ab Helia II. archiepiscopo coactæ die 17. Januar. de qua

A vide supra *col. 1208.* B. Extat apud Waddingum, *tom. 4.* ad annum 1351. *num. 3. pag. 3.* epistola Clementis VI. *venerabilibus fratribus Guillelmo Patriarchæ Hierosolymitano, & Philippo archiepiscopo Nicosiensi, & Odoni Paphensi,* &c. data eo anno die 22. Septembris. De Odone legendi Raynaldus, *tom. 16.* ad annum 1350. *n. 37.* 1351. *n. 19.* & 1353. *num. 25.* & Waddingus, *tom. 3.* ad annum 1347. *num. 2. pag. 541.*

B

VI. PINUS.

Anno 1394. die XI Mart. *Pinus* episcopus Paphensis ad ecclesiam Cerviensem in Italia translatus est: decessit autem anno 1402. ex Ughello, *tom. 2. Ital. sac. col. 495. num. 29.* D. *veteris editionis.*

VII. BERTRANDUS.
VIII. JOANNES *administrator.*
IX. ANGELUS.

C

Waddingus, *tom. 5. in Reg. Pont. p. 159.* profert epistolam Martini V. datam *dilecto filio Angelo de Narnia* (Minoritæ) *electo Paphen.* III. Non. (id est die 5.) Maii, anno XI. Christi 1428. in qua de his tribus episcopis Paphensibus sic loquitur: «... Joannes XXIII.
venerabilem fratrem nostrum *Bertrandum* «
(episcopum) S. Flori, tunc *Paphensem episcopum,* licet absentem, à vinculo.... absolvens, «
ipsum ad ecclesiam S. Flori Ordinis S. Bene- «
D dicti tunc vacantem duxerat transferendum, «
&c. Eamdem ecclesiam *Paphensem* sic vacan- «
tem, bonæ memoriæ *Joanni* archiepiscopo «
Tarsensi, per eum, quoad viveret, tenendam, «
regendam, & etiam gubernandam commen- «
daverat, &c. Quum itaque dictus Joannes «
archiepiscopus nuper fuerit.... vita functus, «
&c. nos ad provisionem, &c. »

X. GUILLELMUS.
XI. ANTONIUS.

E

Guillelmus, Eremita Augustinianus, sedebat episcopus Paphensis an. 1472. quo eum die 30. April. teste Thoma de Herrera *Alphab. Augustiniani tom. 1. pag. 299. col. 1.* Jacobus de Aquila hujus Ordinis Generalis, quibusdam locis & fratribus in regno Cypri reformandis præfecit. Obiit anno sequenti: nam Waddingus, *tom. 6.* ad annum 1473. *n. 14. pag. 789.* vacanti per obitum Guillelmi

ECCLESIA PAPHENSIS. Paphensi ecclesiæ in Cypro, præpositum *Fr. Antonium Mazonium*, Minoritam, die 17. Septembris commemorat.

XII. SIMON.

Simon de Balcinola, Ord. Præd. Paphensem ecclesiam regendam suscepit circa annum 1485. Ita Fontana *Theat. Domin. pag. 627. col. 1.* ex Sampaio *de viris illustribus Ordinis Præd. part. 2. lib. 3.*

XIII. JACOBUS.

Raynaldus, *to. 19.* ad annum 1502. *n. 19.* refert pontificiæ classi adversus Turcas præfectum esse eo anno *Jacobum* episcopum Paphensem, eique injunctum ab Alexandro VI. epistola data eo anno die 20. Aprilis, *ibid. legenda*, ut illam milite & bellico apparatu instructam ad Petrum Aubussonium S. R. E. Cardinalem, ac Rhodiorum equitum Magistrum, sacrique exercitus Imperatorem, duceret. Interfuit concilio Lateranensi sub Julio II. & Leone X. ex subscriptionibus episcoporum, *tom. 14. conc. Labb. col. 153.* D. &c.

XIV. PETRUS.

XV. FRANCISCUS.

Concilio Tridentino anno 1563. subscripsere duo episcopi Paphenses *Petrus Contarenus*, Venetus, qui ad hunc episcopatum promotus fuerat anno 1557. mense Julio, *tom. 14. conc. Labb. col. 928.* E. & *Franciscus Contarenus*, Venetus, ecclesiæ Paphensi, quam procul dubio Petrus dimiserat, anno 1560. die 4. Mart. præpositus, *ibid. col. 932.* C. Is postremus in expugnatione Nicosiæ à Turcis anno 1570. periit, ex narratione Angeli Calepii, ad calcem historiæ generalis Cypri Stephani Lusiniani Gallicè scriptæ, *fol. 271.* Ex quo tempore solo titulo potiti sunt Paphenses episcopi Latini ritus.

Observandum pro Coronide episcopum Paphensem Græcum, qui anno 1733. sedebat, & fortassis adhuc sedet, *Dionysium* nominari.

III. ECCLESIA FAMAGUSTÆ.

FAMA-AUGUSTA seu *Hamacostos*, *Famagosta* incolis & Italis, *Famagouste* Gallis, urbs permunita Cypri insulæ, in ejus ora orientali olim *Arsinoe* dicta, gaudet portu capaci, 35. milliar. distat à Nicosia in ortum. A Turcis post obsidionem decem mensium capta est die 9. Augusti. Hæc Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 377. col. 1.* De ea ecclesia vide quæ dicta sunt *tom. 2.* hujus operis, *coll. 1065. 1066.*

EPISCOPI FAMAGUSTÆ.

I. CÆSAREUS.

ANno 1211. sedebat *episcopus Famagustanus*, quem memorat Innocentius III. in epistola data eo anno die 17. Maii, apud Raynaldum, *tom. 13.* ad illum annum, *n. 25.* Idem etiam probabiliter fuit, quem præfatus Papa epistola encyclica, data anno 1213. die 19. April. inter alios Orientis præsules, ad concilium Lateranense anno 1215. celebrandum invitavit. *In eodem modo* (*archiepiscopo* & episcopis) *per Cyprum* (constitutis.) *Tom. XI. conc. Labb. part. 1. col. 125.* B. Is autem fuisse videtur *Cæsareus* ille *de Alagno*, Amalphitanus, quem Ughellus, *tom. 7. Ital. sac. col. 594. num. 15.* D. *veteris edit.* scribit ex Famaugustano episcopo in Cypro insula translatum esse ab Honorio III. anno 1225. ad ecclesiam Salernitanam, & à Pontifice suis litteris commendatum capitulo Salernitano, datis VII. kal. Octob. pontificatus X. (id est die 25. Septemb. anno 1225.) *in Reg. Vatic. n. 550.* Obiit Cæsareus Amalphiæ an. 1263.

II. VALASCUS.

Fr. Valascus, Minorita, sedebat episcopus Famagustanus in insula Cypro anno 1267. quo translatus est ad sedem quamdam in Lusitania die 17. Septemb. Ita Waddingus, *tom. 2.* ad hunc annum, *num. 8. pag. 304.* qui diploma Clementis IV. profert *in Reg. Pont. p. 108.*

III. GUIDO.

Anno 1298. quo Gerardus Nicosiensis archiepiscopus concilium tenuit die 22. Septemb. apud Nimocium, ut supra dictum est, hic *col. 1206.* E. *episcopus Famagustæ*, qui non nominatur, aberat, tunc in remotis agens. At probabiliter fuit *Guido* ille, cujus meminit Henricus Giblet in historia regum Lusinianorum Cypri insulæ, *p. 238.* quemque obiisse anno 1308. ac virum fuisse eximiæ virtutis religionisque specimen testatur *pag. sequenti 239. edit. Bonon. 1647.*

In Kalendario ms. S. Sepulchri Hierosolymitani ad diem 7. Septemb. leguntur, ab ipso originali scriptore exarata ante annum 1315. hæc verba: *Obitus Guidonis de Ybelino anno 1308.* quæ probabiliter de eo Guidone intelligenda sunt: *Ybelina* enim domus nobilissima est in insula Cypro.

IV. Antonius.

Guidoni successit in sede Famagustana, moribus valde dissimilis, *Antonius Sauranus,* qui mox septuaginta millia Byzantiorum, construendo monasterio à prædecessore destinata, aliaque ecclesiæ suæ bona expilavit, ex eodem Henrico Giblet, *pag. 240.*

V. * * *

Anno 1311. *episcopo Famagustæ,* & quibusdam aliis præsulibus injunxit Clemens V. epistola data eo anno die 29. Augusti apud Raynaldum ad eum annum, *num. 53.* ut de Templariis gravissimorum scelerum accusatis diligenter inquirerent. Ipse fortassis fuit, cujus meminit Henricus Giblet ad annum 1324. *pag. 290.*

VI. Marcus.

VII. Iterius.

Anno 1340. sedebat episcopus Famagustanus & Antaradensis *Marcus,* qui mense Januario interfuit synodo Nicosiensi, sub Helia II. archiepiscopo coactæ, ut supra dictum est, *col. 1208.* B. Obiit anno 1346. eique successit in utraque ecclesia tunc unitis *Fr. Iterius de Nabinallis,* Minor. eodem anno, ex Waddingo, *to. 3.* ad eum annum, *n. 10. pag. 539.* qui diploma Clementis VI. datum eo anno die 26. Jun. exhibet, *ibid. in Reg. Pont. pag. 344.* Hujus probabiliter meminit Innocentius VI. in epistola data anno 1354. die 14. Octob. apud eumdem Waddingum, *tom. 4. in Reg. pag. 46.*

VIII. Bertrandus.

Bertrandus de Alaneo, episcopus Famagustanus, ac S. R. E. capellanus, sacri etiam palatii auditor, translatus est ad ecclesiam Eugubinensem in Italia anno 1390. die 12. Octob. & postea ad Amalphitanam an. 1401. Obiit anno 1408. die 15. Jun. Ita Ughellus, *tom. 1. Ital. sac. col. 696. n. 59.* D. *vet. edit.*

IX. Georgius *electus.*

Henricus Giblet, *hist. regum Lusinianorum in insula Cypro lib. 9.* ad annum 1398. *p. 532.* meminit cujusdam *Fr. Georgii electi episcopi Famagustæ* eo anno: *Mandando al Rè col mezzo di F. Georgio eletto Vescovo di Famagosta,* &c.

X. Petrus.

XI. Lucianus.

XII. Joannes.

Waddingus, *to. 5.* ad annum 1409. *n. 15. p. 64.* tradit *Luciano* episcopo Famagustano

A defuncto substitutum esse eo anno die 4. Septemb. *Fr. Petrum,* Minoritam, episcopum Ventimiliensem. At hîc transposita *Petri* & *Luciani* nomina videntur; ita ut non Luciano Petrus, sed Petro Lucianus successerit. Id suadet omnino 1.° quod *Petrus episcopus Famagustanus* interfuerit & subscripserit synodo Pisanæ anno 1409. ante diem 4. Septemb. *Tom. XI. conc. Labb. part. 2. col. 2219.* B. 2.° quod anno 1412. die 26. Maii *Luciano* mortuo subrogatus sit *Fr. Joannes de Montenigro,* itidem Minorita, ex eodem Waddingo
B ad eum annum 1412. *num. 2. pag. 78.* qui quum ad illam transpositionem non attenderit, difficultatem inde nascentem solvere conatur, aiens *Petrum,* vel obiisse fortassis, vel aliò translatum esse ante adeptam ecclesiæ Famagustanæ possessionem. *Petrum* itaque *Lucianus* excepit anno 1409. & Lucianum *Joannes* anno 1412. non vero Petrus mortuus anno 1409. ante diem 4. Septembris, Lucianum anno duntaxat 1412. mortuum.

XIII. Nicolaus I.

C *Nicolaus de Tenda,* Ordinis Prædic. qui Sigismundi regis Hungariæ consiliarius & orator missus ad christianos principes pro gravioribus negotiis, quibus etiam in muneribus Jano sive Joanni inservivit, episcopus Famagustanus renuntiatus est à Martino V. anno 1417. die 20. Decemb. & obiit anno 1427. die 15. Jan. Ita Fontana *Theat. Dom. p. 190. tit. 240.* Ejus meminit R. P. Echard. *tom. 1. Script. pag. 779.*

XIV. Nicolaus II.

XV. Jacobus.

D Anno 1441. die 23. Januar. post obitum *Nicolai* episcopi Famagustani, qui procul dubio alius à præcedente fuit, nisi 14. annis integris vacaverit ea sedes, ad illam promovit Eugenius IV. *Fr. Jacobum* Ord. Præd. quem omiserunt hujus Ordinis scriptores; sed diploma pontificium legere est apud R. P. Bremond, *tom. 3. Bullar. pag. 228.*

XVI. Augustinus.

XVII. Dominicus.

E Ecclesiæ Famagustanæ vacanti per *Augustini* ejus præsulis mortem præpositus est à Callisto III. anno 1455. die 23. Jul. *Fr. Dominicus de Pera,* Ordinis Præd. ex ejus diplomate quod profert præfatus R. P. Bremond, *ibid. p. 369.* Ipse est profecto, quem Fontana *Theat. Dom. pag. 191. tit. 240.* appellat *Michaelem de Perei:* hunc enim *Augustino* in sede Famagustana substitutum à Callisto III. anno 1455. die 23. Jul. commemorat.

ECCLESIA FAMAGUST. I. 2.

XVIII. Petrus II.
XIX. Franciscus.

Idem Waddingus, *to. 6.* ad annum 1473. *num. 14. pag. 789.* scribit, vacante ecclesia Famagustana per obitum *Petri* ejus episcopi, renuntiatum esse eo anno die 30. Martii à Sixto IV. *Fr. Franciscum de Pernisiis de Vicheria*, Ordinis Minor.

XX. Mathias.

Mathias Ugonius sedebat episcopus Famagustanus anno 1514. quo synodo Lateranensi sub Leone X. interfuit die 5. Maii. *Tom. 14. conc. Labb. col. 207.* A. Is anno 1434. librum de synodorum auctoritate, *Sinodium Ugonium* dictum, *SS. & Clementissimo D. N. D. Paulo III. Pont. Max.* nuncupavit, editum *Brixiæ XIII. mensis Novembris*, cui ipse subscripsit *humillimus pedum S. V. servulus Mathias Ugonius episcopus Famagustanus*. Hunc librum suo jussu ad examen revocatum Pontifex approbavit litteris datis die 17. Decemb. eodem anno 1534. Volumen quoque aliud composuit Ugonius *de præstantia patriarchali*.

XXI. Philippus.

Concilio Tridentino adfuit anno 1547. sub Paulo III. *Philippus Bonus*, Venetus, episcopus Famagustanus. *To. 14. conc. Labb. col. 775.* C.

A

XXII. Francischinus.
XXIII. Hieronymus.

Ughellus, *tom. 4. Ital. sac. col. 714. n. 66.* A. B. *veteris editionis*, refert *Hieronymum Ragazzonum*, Venetum, Pii IV. cubicularium, 26. ætatis suæ anno episcopum Nazianzenum renuntiatum esse, & coadjutorem *Francischini episcopi Famagustani* in Cypro datum, cum spe futuræ successionis (die 15. Januar.
B anni 1561.) Interfuit concilio Tridentino, cujus actis subscripsit. *Tom. 14. conc. Labb. col. 931.* B. Posthæc in Cyprum transfretavit, pervenitque ad propria, defuncto Francischino; dumque clerum ad normam concilii instituere cœpisset, Famagustam à Turcarum exercitu vallatam vidit. Ipse per mediam ipsorum classem transiens, ad Venetam Rempublicam celeri cursu properavit ut suppetias peteret; sed dum auxilia parabantur Venetiis,
C Famagusta expugnata, totum regnum Cyprium in Turcarum potestatem venit. Eum Gregorius XIII. ad Chisamensem ecclesiam transtulit in Creta insula, deinde anno 1577. die 19. Jul. ad Bergomensem in Italia. Romæ obiit anno 1592. die 7. Mart. & in templo S. Marci sepultus est.

Hieronymus iste *Chisamensibus* episcopis accensendus venit, supra prætermissus suo loco post *X. Prosper, col. 930.*

IV.

ECCLESIA NEMOSIÆ.

A Mathunte Cypri insulæ civitate antiqua diruta, quæ *Lemissus* etiam appellata fuit, *Neapolis* vicina urbs in *Lemissum novam* assurrexit, quæ à diversis scriptoribus diversis nominibus expressa est, *Limocium* scilicet, *Limiconium*, *Nemonicium*, *Nimecium*, *Nemosia*, ac demum *Limisso* vel *Lemissus*, aut *Lemissum*. Annis 1425. & 1537. à Saracenis ingentia sustulit damna. Hac in urbe anno 1298. concilium provinciæ habuit Gerardus archiepiscopus Nicosiensis, cujus acta leguntur *tom. XI. conc. Labb. part. 2. col. 2417.* E.

EPISCOPI NEMOSIÆ.

I. Fulco.

Stephanus Lusinianus, *hist. gener. regni Cyprii cap. 19. fol. 85.* & Henricus Giblet, *p. 32.* referunt in synodo Lateranensi anno 1215. ad petitionem Alisiæ reginæ Cypri, translata metropoli (vel potius confirmata ea translatione) ex urbe Famagusta ad Nicosiam caput regni, archiepiscopum Nicosiæ & episcopos Papho, Famagustæ, & Nemosiæ ritus Latini datos esse atque ordinatos. Hujus postremæ ecclesiæ præsulem fuisse *Fulconem* fratrem Eustorgii tunc consecrati archiepiscopi Nicosiensis non male fortassis colligitur ex iis chronici Alberici monachi Cisterciensis ad annum 1239. *part. 2. pag. 574.* verbis: « Mortuus est archiepiscopus Nicosiensis in
D Cypro Eustorgius, qui fratrem habuit *Fulco-* « *nem Limiconiensem* (probabiliter *Limissensem*) « *episcopum.* »

Verum anno 1211. jam sedebat *episcopus Nemosiæ*, sive ille *Fulco* fuerit, sive alius ejusque in ea sede prædecessor. Nam Innocentius III. in epistola ad Patriarcham Hierosolymitanum, data Laterani XVI. kal. Junii anno XIV. (id est die 17. Maii anni præfati) apud Raynaldum ad eum annum 1211. *n. 25.* ait se venerabilibus fratribus Patriarchæ Antiocheno, & archiepiscopo Tyrensi, & Sidoniensi, Tripolitano, & Anteradensi, *Nimotiensi*, & Famagustano episcopis, dedisse in præceptis suis litteris, ut auctoritate sua excommunicationis sententiam publicarent. &c.

ECCLESIA NEMOSIÆ.

II. BARTHOLOMÆUS.

Bartholomæum hunc *de Bragantia* dictum esse, quod reipsa è Comitum *de Bragantia* sive *Bregantia* nobili urbis Vicentiæ in Italia stirpe originem duceret, discimus ex antiquo nobilium hujus civitatis familiarum elencho, edito *tom. VIII.* operis, cui titulus est: *Rerum Italicarum Scriptores,* cura ac labore eruditissimæ Societatis Palatinæ, Mediolani erectæ typis mandati anno reparatæ salutis 1726. Elenchus enim iste, in Scriniis Herculis Fortitiæ diu servatus, ita testatur, *pag. 92.* «Hæ » sunt familiæ quæ in civitate nostra (Vicen» tina) nobiles erant: Comites de Auzignano, » &c. *Comites Bregantiorum, ex quibus fuit* » *episcopus Bartholomæus Vicentinus de Ordine Prædicatorum,* &c.» De eo autem instrumento doctissimus D. Philippus Argelatus, hujus Societatis Palatinæ moderator, requisitus à R. P. M. T. Ord. Præd. respondit per epistolam datam die 18. Jul. anni 1730. in hæc verba: «Te monitum volo, non aucto» ritate Herculis Fortitiæ, sed *antiqui codicis,* » qui penes illum servabatur, cujus exemplar » inextat in bibliotheca Ambrosiana, *libere te* » *asserere posse beatum Bartholomæum episcopum* » *Vicentinum à Comitibus Bregantiarum originem traxisse.*» His obiter elucidata arbitror, quæ adversus Bartholomæi ex ea familia natales opposuerant sagacissimi Bollandistæ, *tom. 1. Jul. die 1. pag. 280. num. 16. col. 2.* F. & *pag. sequenti col. 1.* A. & *tom. 7. Jul. p. 854. col. 1.* B. Eum porro Bartholomæum habitum religionis è manibus S. Dominici probabiliter suscepisse, deinde vero eximium divini verbi evasisse præconem, individuumque fuisse B. Joannis Spledonis Vicentini, ejusdem professionis viri inclyti, in eo munere collegam, ac Ordinem militarem sub titulo & auspicio SS. Virginis, pacificandis urbium Italiæ tumultibus, instituisse, ab Urbano IV. confirmatum anno 1262. die 1. Januar. tradit R. P. Echardus, *tom. 1. Script. p. 254.* Magistri sacri palatii muniis functum Romæ & Lugduni sub Innocentio IV. scribit Leander Alberti, *lib. de viris illustribus Ord. Præd. fol. 115.* Renuntiatus fuit Bartholomæus episcopus Nemosiensis, non an. 1246. aut 1250. ut variis placuit auctoribus, sed anno 1248. quo feria sexta post Pentecosten, S. Ludovicus rex Francorum, ex Jovillæo, iter transmarinum arripuit. Id satis expresse innuit ipsemet Bartholomæus in instrumento quodam apud Ughellum, *tom. 5. col. 1130. num. 41.* D. *vet. edit.* & R. P. Echard. loco laudato, ubi ait: «Rex christianus, cum re» gina & fere tota domo regia, christianæ » religionis amore, mare transiit, *tempore quo* A *nobis licet indignis Nimonicensis civitatis quæ* « *in regno Cypri est pontificatum apostolica sedes* « *contulit,* &c.» Refert Bzovius, *tom. 13.* ad annum 1260. *num. 13. col. 665. edit. Colon. 1621.* tantam Bartholomæo cum S. Ludovico interfuisse necessitudinem, ut quas rex piissimus vereretur ne admisisset noxas, eas non alteri quam Bartholomæo in confessione aperiret. Confessarium ejus fuisse, sive ordinarium, sive extraordinarium Bartholomæum agnoscunt pariter Fernandez Concertat. prædicat. Salmant. 1618. *pag. 484.* B qui & annum circiter 1240. assignat, Anton. Mallet, *de viris illustribus cœnobii San-Jacobæi Paris. edit. 1634. pag. 344.* & D. Archon, *p. 130.* ubi doctissimum quoque Sirmondum appellat. Bartholomæo ut episcopo Nemosiæ Innocentii IV. litteras datas an. 1252. die XI. Maii exhibet R. P. Bremond, *tom. 1. Bullar. p. 227.* de eodem insuper, *pp. 263. & 412.* legendus. Ex ea postmodum ecclesia ad Vicentinam patriam suam translatum Bartholomæum die 18. Januarii anni 1256. ex Alexandri IV. epistola 741. *fol. 10. in Reg. Vatic.* docet præfatus Ughellus, *ibid.* Obiit C demum Vicentiæ venerabilis præsul paucis diebus, juxta R. P. Echard. à confecto die 22. Septemb. anni 1270. testamento suo; vel, juxta Barbaranum, *hist. Vicent. p. 148.* die 1. Julii anni sequentis 1271. sed, secundum omnes, relicta magna suæ sanctitatis opinione. De eo iterum infra sermo redibit inter Patriarchas Hierosolymitanos.

III. CHRISTIANUS *administrator.*

Raynaldus, *to. 14.* ad annum 1256. *n. 45.* refert Alexandrum IV. Papam litteris ad Pa- D triarcham Antiochenum datis eo anno die XI. Febr. scripsisse, quia ob hostium incursiones vectigalia Antiocheni patriarchatus adeo imminuta erant, ut sustentandæ dignitati paria non essent; ideo se illi Nemosiensis in Cypro ecclesiæ administrationem contulisse.

Is porro Patriarcha Antiochenus videtur fuisse *Christianus* ille Eliæ successor ab anno circiter 1250. quem supra recensuimus, *col. 1162.* A.

IV. BERARDUS.

E Anno 1298. quo celebratum est Nemosiæ à Gerardo archiepiscopo Nicosiensi concilium provinciale die 22. Septembris, inter cæteros aderat *Berardus* episcopus Nemosiensis. *To. XI. conc. Labb. part. 2. col. 2417.* E. Vide supra inter archiepiscopos Nicosienses, *col. 1206.* E.

V. PETRUS I.

Waddingus, *tom. 7. annal.* in Append. ad

tom. 3. pag. 469. num. XI. ait addendum ad annum 1314. *n. VIII.* post verba *per omnia sectari:* « Hoc anno misit Henricus (II.) rex *episcopum Nimociensem*, Hugonem de Beduinis, & Fr. Aymerium, Minoritam.... legatos ad Jacobum II. regem Aragoniæ, ut de sorore sua Maria, Jacobo desponsanda, ultimas tabulas conficerent: quod quidem feliciter præstiterunt, &c. » Is probabiliter alius non est à *Petro de Herlant*, episcopo Limissensi in Cypro insula, cujus meminit Henricus Giblet, *hist. regum Lusinianorum* ad annos 1304. 1305. & 1307. *pp. 213. 224. & 238.*

VI. Guillelmus.

Fr. Guillelmus, Ordinis Carmelitarum, sedebat episcopus Nemosiensis anno 1324. quo die 21. Febr. translatus fuit ad ecclesiam civitatis Castellanæ, & inde rursus ad Æserniensem anno 1332. die 15. Octobris. *Ex Regesto Vaticano.* Ita post Ughellum, *tom. 1. col. 637. num. 15.* D. *veteris edit. & tom. 6. col. 501. num. 25.* B. Daniel à V. M. *Specul. Carmel. pag. 925. num. 3237.*

VII. Raymundus *administrator.*

Fr. Raymundus Bequin, Tolosanus, Ord. Præd. doctor Parisiensis, ex Magistro sacri palatii, quem ab an. 1321. egerat, Patriarcha Hierosolymitanus renuntiatus est à Joanne XXII. anno 1324. data simul eidem (quia Hierosolymis ob Saracenorum tyrannidem sedere non poterat) *ecclesiæ Nemosiensis administratione.* Eò mox se contulit, partesque implevit vigilantis pastoris usque ad annum 1328. quo excessit è vivis. Legendus Raynaldus ad annum 1324. *num. 44.* & 1326. *num. 28.* Ita R. P. Echardus, *tom. 1. Script. p. 561. col. 1.* ubi emendat Razzium, Fontanam & Percinum, Dominicanos, circa hunc Raymundum varie hallucinatos.

VIII. Petrus II. *administrator.*

Raynaldus, *tom. 15.* ad annum 1329. *n. 94.* scribit *Petrum è Palude*, ejusdem Ord. Præd. Raymundo, qui in Cypro obierat eo anno, subrogatum in sede patriarchali Hierosolymitana, eidemque etiam ad hanc dignitatem sustentandam, ecclesiæ Nimosiensis in Cypro administrationem traditam. Is postmodum, relicta Nemosia ecclesia, Conseranensis in Galliis administrator extitit, ut constat ex instrumento anno 1337. confecto, quod citat R. P. Echardus, *tom. 1. p. 606. col. 1.* Obiit Parisiis anno 1342. die 31. Januarii, ibique sepultus est in ecclesia FF. Prædicatorum.

IX. Lambertinus.

Concilio Nicosiensi ab Helia archiepiscopo
A celebrato anno 1340. die 17. Jan. interfuit *Lambertinus* episcopus Nemosiensis. *Tom. XI. conc. Labb. part. 2. col. 2432.* C. Vide supra inter archiepiscopos Nicosienses, *col. 1208.* B. Hunc appellat Ughellus, *tom. 4. Ital. sac. col. 750. n. 78.* D. *Lambertinum Balduinum della Cecca*, aitque Bononiensem fuisse, & ad sedem Brixianam translatum anno 1344. die 3. Novemb. ex epistola 3. Clementis VI. *in Reg. Vatic.* denique obiisse anno 1348. die 3. Septembris.

B

X. Iterius.

Lambertino translato ad ecclesiam Brixianam, subrogatus est in sede Nemosiensi *Fr. Iterius de Nabinallis*, Minorita, præfati Heliæ archiepiscopi Nicosiensis consanguineus. Diploma Clementis VI. *Inter sollicitudines*, datum anno 1344. die 3. Novemb. extat apud Waddingum, *tom. 3. annal. in Reg. Pont. p. 304.* qui ejusdem Iterii quoque meminit, *ibid.* ad annum 1344. *n. 6. p. 525.*

XI. Leodegarius.

C Idem Waddingus ad annum 1351. *n. 3. pag. 3.* epistolam refert Clementis VI. inscriptam: « Venerabilibus fratribus Guillelmo Patriarchæ Hierosolymitano, & Philippo archiepiscopo Nicosiensi, & Odoni Paphensi, & *Leodegario Nimociensi* episcopis, datam x. kal. Octobris (id est die 22. Septemb.) anno x. (Christi 1351.») Legendus etiam Raynaldus, *tom. 16.* ad eum annum, *n. 19.* & ad annum 1353. *num. 25.*

XII. Thomas.

D *Thomas Ammanatus*, Pistoriensis, sedebat episcopus Nemosiæ anno 1380. quo à Clemente VII. sic dicto in sua obedientia, tempore schismatis occidentalis, archiepiscopus Neapolitanus renuntiatus est. Obiit Avenione anno 1396. die 6. Decemb. Ita Ughellus, *to. 6. Ital. sac. col. 201. n. 30.* B. C. *vet. edit.*

XIII. Stephanus I.

Stephanus Gobemus sive *Gobernus* ecclesiam Nemosiensem administrabat an. 1390. quo translatus est à Bonifacio IX. ad ecclesiam
E Corinthiensem, ex qua iterum transiit anno 1395, ad Acheruntinam, deinde anno 1402. die 6. Novemb. ad Calvensem. Obiit demum anno 1413. Ita Ughellus, *tom. 6. Ital. sac. col. 602. num. 21.* C. *veteris edit. & tom. 7. col. 70. n. 22.* A. De eo jam supra loquuti sumus inter archiepiscopos Corinthienses, *col. 888.* B. C. *XII. Stephanus*, ubi *lin. 2.* pro *387.* legendum est *287.* & *lin. 5.* pro *1305.* legendum *1390.*

XIV. BARTHOLOMÆUS.

Stephano in sede Nemosiensi suffectus est anno 1390. die 19. Sept. à Bonifacio IX. *Fr. Bartholomæus Gaius*, Minorita, ex Waddingo, *tom. 4.* ad eum annum, *n. 12. p. 287.*

XV. NICOLAUS.

Circa annum 1461. sedebat episcopus Nemosiensis *Nicolaus*, quem à Carola Ludovici regis Cypri uxore ad Emirum Sultani Ægypti delegatum refert Steph. Lusinianus, *hist. gener. regni Cypri c. 21. fol. 171.* ut Sultani ope jus sceptri adversus Jacobum II. sibi reconservaretur: sed prævaluit Jacobus, regnumque Cyprium invasit. Vide *col. 1211.* E.

XVI. SALOMON.

XVII. STEPHANUS II.

Salomon Cardona, Ordinis Præd. ex Fernandez inter episcopos Græcos, & Plodio sive Michaele Pio *part. 2. lib. 3.* Nemosiæ episcopus electus est circa annum 1480. cui successit, ex iisdem scriptoribus, anno circiter 1486. *Stephanus*, Ordinis quoque Præd. Ita Fontana *Theat. Domin. pp. 248. & 249. tit. 423.*

XVIII. NICOLAUS II.

Ughellus, *tom. 5. Ital. sac. col. 152. n. 84.* D. *veter. edit.* scribit *Nicolaum Donatum*, Patritium Venetum, Nemosiensem episcopum, intrusum esse à senatu in locum Hermolai Barbari Patriarchæ Aquileiensis in exilium missi; quod contigit intra annum 1491. quo Hermolaus renuntiatus fuerat Patriarcha, & annum 1494. quo Hermolaus Romæ obiit.

XIX. PAULUS.

Idem Ughellus, *ibid. col. 1388.* C. profert bullam Clementis VII. datam anno 1524. de processu canonizationis sancti Laurentii Justiniani Patriarchæ Venetiarum, in qua dicitur Adrianum VI. (qui electus est Papa anno 1522. & decessit anno 1523.) *venerabilibus FF. Thomæ Feltrensi & Paulo Nemosiensi episcopis.... mandasse ut processum istum*, &c. Is jam sedebat anno 1517. quo synodo Lateranensi sub Leone X. *to. 14. conc. Labb. col. 326.* A. interfuit.

XX. ANDREAS I.

Andreas Centanus, Venetus, episcopus Nemasiensis (Nemosiensis) subscripsit concilio Tridentino sub Paulo III. anno 1546. *ibid. col. 750.* C.

XXI. ANDREAS II.

Andreas alter cognominatus *Mocenicus*, etiam Venetus, qui creatus est episcopus Nemosiensis à Pio IV. anno 1560. die 3. Maii, adstitit eidem concilio sub eo Papa, *ibid. col. 930.* Vivebat adhuc anno 1567. quo Vicarii ejus munus gessit Stephanus Lusinianus, ut ipse refert *hist. Cypri, fol. 211.*

XXII. SERAPHINUS.

Seraphinus Fortibraccia, Famagustanus, Ordinis Præd. ecclesiæ Nemosiensis incumbebat regimini annis 1570. & 1571. quibus expugnatæ sunt à Turcis Nicosia & Famagusta. Posterioris hujus urbis obsessæ incolis & militibus omnimodam opem ferens periit anno 1571. teste Angelo Calepio, ad calcem historiæ Stephani Lusiniani, *fol. 279.* Ejus meminit R. P. Echard. *tom. 2. in indice episcoporum, pag. 31. col. 1.*

XXIII. STEPHANUS III.

XXIV. STEPHANUS IV.

Fontana *Theat. Dom. pag. 249. tit. 423. col. 1.* refert *Stephanum Luzinianum*, Ordinis Præd. (qui est auctor historiæ regni Cypri, & aliorum operum apud R. P. Echardum, *to. 2. Script. pp. 300. col. 2. & 998. col. 1.*) ex nobilissima regum Luzinianorum stirpe satum, ad ecclesiam Nemosiensem promotum esse à Sixto V. anno 1588. die 27. April. post obitum alterius *Stephani. Ex Actis Consistorialibus* ejusdem Pontificis.

V. ECCLESIA CERAUNIÆ.

CERAUNIA, urbs Cypri insulæ Ptolemæo, *Ceronia* Polybio, *Cirynia* Plinio, nunc oppidulum *Cerines* dictum; hæc episcopalis est sub archiepiscopo Nicosiensi, in ejus ora boreali Ciliciæ obversa cum portu peramplo, inter Carpasiam ad ortum, & Lapithum ad occasum. Ita Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 256. col. 2.* Nonnullos ejus episcopos reperi Latini ritus.

EPISCOPI CERAUNIÆ.

I. JORDANUS.

R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. pag. 216.* meminit *Jordani* cujusdam *de Miramonte*, E Ordinis Præd. episcopi *Sernensis* (fortassis *Cerinensis*) de quo Percinus *monum. convent. Tolosani* ad annum 1301. *p. 67. col. 1.* hæc loquitur: «Fr. Jordanus de Miramonte de

ECCLESIA CERAUNIÆ.

» prædicatione (id est domo FF. Prædic.) » Tolosana hoc anno numeratur in mſ. inter » episcopos Sernenses (qui) electus (est) à » Papa Joanne XXII. promovente rege » Roberto, de quo (Jordano) nihil amplius reperi.»

II. EVERHARDUS.

Daniel à V. M. *Speculi Carmelit. tom. 2. pag. 920. num. 3209.* scribit *Fr. Everhardum,* sui Ordinis alumnum, ex Patritia apud Ubios familia de Musgen, id est, de Musculorum gente, episcopum *Caronensem* (fortassis *Ceronensem*) sub patriarchatu Antiocheno fuisse promotum, & factum suffraganeum archiepiscopi Coloniensis, ac obiisse Coloniæ anno 1397. Ex Ægidio Gelenio.

III. ANDREAS.
IV. JOANNES.

Quum ecclesia Cerinensis post obitum *Andreæ* sui præsulis per annum & amplius vacasset, *Fr. Joannes de Rysterscheyt,* Ordinis Prædic. ei præfectus est à Martino V. Papa anno 1420. die 4. Sept. Ita R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. pag. 703.* qui diploma pontificium exhibet, *ibid. p. 592.* Hunc Fontana *in monum. Dom. p. 310.* appellat episcopum *Chermensem;* at legendum *Cerinensem* constat ex diplomate laudato.

V. SYFRIDUS.
VI. DIONYSIUS.

Syfridus Piscatoris, Ordinis Præd. Joanni post ejus obitum suffectus est ab Eugenio IV. anno 1446. die 6. Mart. cujus promotionis decretum exhibet R. P. Bremond, *tom. 3. Bullar. pag. 234.* Idem prorsus est, ac quem *Goffredum* episcopum *Corinensem* appellat Fontana *Theat. Domin. pag. 180. tit. 204.* aitque successisse Joanni eo anno Nonis Mart. quem etiam *Guffridum* appellat Sixtus IV. diplomate dato anno 1474. die 9. Maii, apud præfatum R. P. Bremond, *p. 635.* quo ei defuncto substituit in sede Cyrenensi (Cerinensi) *Fr. Dionysium Bard,* ejusdem Ordinis Præd. aliàs nobis ignotum.

VII. HIEREMIAS.

Ughellus, *to. 1. Ital. sac. col. 546. n. 32. veteris edit.* scribit *Hieremiam Coutugium,* Volaterranum, Cardinali Soderino familiaritate conjunctum, ab Alexandro VI. ad ecclesiam Assisiensem promotum anno 1496. die 8. Febr. ex ea vero post annos 13. subindeque anno 1509. ad Cirinensem transiisse; quumque rediisset in patriam, decessisse Assisii, & in templo S. Francisci sepultum esse.

VIII. ARNALDUS.

Ex Thoma de Herrera *Alphab. Augustin. tom. 1. p. 45. col. 1. Fr. Arnaldus de Arceto,* Eremita Augustinianus, ad instantiam episcopi Adurensis (*Ayres* in Gallia sub archiepiscopo Ausciensi *Auch*) declaratus est episcopus Cirinensis, & Adurensis suffraganeus, à Leone X. anno 1517. die 20. Aprilis.

IX. BALTHASAR.

Fr. Balthasar de Eredia, Hispanus, Ord. Præd. ecclesiæ Cirinensi certo modo vacanti præfectus est à Paulo III. anno 1535. die 24. Febr. cujus promotionis diploma extat *to. 4. Bullar.* R. P. Bremond, *pag. 676.*

X. LUGARA.
XI. JERASIMUS. *Joannikius.*

Anno 1646. mense Decemb. *D. Lugara,* episcopus Cirinensis in Cypro, professionem fidei, in qua unioni Græcorum cum ecclesia Latina consensum præbebat, emisit coram sacra Congregatione *de Propaganda Fide,* antequam in Cyprum progrederetur, quo ibat munitus litteris commendatitiis, quibus subsidium quarumdam pecuniarum Constantinopoli reciperet, sibi ab eadem sacra Congregatione concessum ad utilitatem religionis catholicæ in iis regionibus. Ita legitur in nunciis Gallicè scriptis per annum 1647. *pag. 18.* Hunc quidem verisimile est fuisse episcopum Græcum, qui Romæ schisma ejuraverit suæ nationis; sed quia omissus fuit *tom. 2.* hujus operis, *col. 1074.* D. ejus hîc meminimus. *Monitum.*

Accepimus etiam ex litteris ab Oriente missis anno 1733. ecclesiæ *Cirinensis* præsulem Græcum, tunc sedentem, *Jerasimum* appellari; *Larnicensis* vero in eadem insula *Joannikium.*

Monitum. DUM de episcopis Latinis agimus, qui in insula Cypro ecclesias administrarunt, quædam observanda occurrunt circa S. Lazarum à Christo Domino suscitatum, de quo sic habetur *tom. 2.* hujusce operis, *col. 1055.* D. «In Kalendario Æthiopum Habessinorum » die 22. Maii, memoria legitur *sancti Lazari episcopi* Cypri, qui secunda vice mortuus est, » inquiunt, postquam nempe à Domino à mortuis fuerat excitatus. In Menologiis Græcorum » ad diem 17. Octobris *Citii episcopus* fuisse dicitur, ejusque corpus Constantinopolim trans- » latum est anno 890. Habessinorum, qui hoc à Cophtis Ægypti acceperunt, cum Menæis Græcorum consensus nonnullam veri speciem huic Cypriorum traditioni præbet.» Hæc

nimirum

nimirum elucidatione sive emendatione quadam indigere videntur. Nam 1.° neque in Menologio Græcorum edit. 1628. neque in ejus versione Latina, quam edidit Canisius, *tom. 2. Lect. antiq.* quidquam reperitur de *episcopatu Citiano sancti Lazari;* sed fit duntaxat mentio ad diem 17. Octob. de *translatione reliquiarum sancti Lazari ex urbe Citio* Constantinopolim jussu Leonis Sapientis, hoc modo: « Eodem die relatio reliquiarum *sancti & justi Lazari*, quas reliquias celeberrimus & fidelissimus Imperator Leo, divino zelo commotus in templo pulcherrimo sub ejus sancti viri nomine dicato, ex urbe Citiensi Constantinopolim translatas in argenteis loculis reposuit. » Extat apud Bolland. *tom. 3.* Febr. ad diem 23. *pag. 393. num. 10.* D. 2.° Expresse asserunt viri doctissimi Tillemont. *tom. 2. hist. Eccles. pag. 33.* & Baillet. *tom. 3. vit. SS. pag. 245. §. 2.* D. nullibi legi in operibus Græcorum S. Lazarum fuisse *episcopum* aut martyrem. « Comme *aucun des Grecs,* verba sunt Tillemontii, *n'a remarqué ces deux circonstances,* elles ne peuvent pas estre bien assurées. » « Quelques-uns, inquit Bailletus, veulent mesme qu'il y ayt esté évesque (in Cypro insula,) & d'autres ne font point difficulté d'adjouster le titre de martyr à cette qualité, mais sans aucun fondement, & *sans que les Grecs paroissent en avoir rien sçû.* On se contentoit encore au IX. siecle de dire que le corps de saint Lazare reposoit en Cypre, sans parler ni de son *épiscopat* ni de son martyre prétendu. » Quin etiam 3.° idem Bailletus, *ibid.* ex silentio sancti Epiphanii Cypri IV. sæculo metropolitæ, (qui, licet ex traditione quadam sui temporis scripserit sanctum Lazarum anno vitæ trigesimo à Christo suscitatum adhuc 30. annos vixisse, nihil tamen loquutus est de ejus incolatu & obitu in Cypro insula,) colligit traditionem Cypriorum de adinvento hujus Sancti tumulo juxta urbem Citium sæculo IX. nullius esse auctoritatis. « On croyoit au IV. siecle, inquit, qu'il avoit vêcu 30. ans depuis sa résurrection, & qu'il en avoit deja 30. lorsque J. C. le resuscita. Mais on peut assûrer que *nous connoissons encore moins le lieu* que le temps de sa mort. Si l'on en croit les Grecs, il mourut dans l'isle de Cypre, & fut enterré à Citie ville fort connuë de cette isle; mais cette opinion ne paroist née que depuis le siecle de saint Epiphane, qui estoit metropolitain de cette isle, & qui n'auroit *peut-estre pas oublié d'en parler,* comme il a fait de celle de son âge, *s'il l'avoit sçuë.* Elle a passé dans l'Occident, où elle a esté reçûë long-temps sans contradiction, &c. » Traditioni quidem ab Epiphanio laudatæ eò magis deferendum observat Tillemontius supra citatus, quod ipse vixerit in insula Cypro, ubi Græci recentiores perhibent sepultum fuisse S. Lazarum. « Il pourroit, inquit, estre mort l'an 63. de l'ere commune, selon saint Epiphane; & *la tradition que cite ce Pere merite d'autant plus de croyance, que les Grecs disent que son tombeau estoit à Citie ville assez celebre dans l'isle de Cypre, dont saint Epiphane estoit metropolitain.* Quelques autheurs Latins confirment la mesme chose, &c. » Sed totum hoc Tillemontii ratiocinium evidenter supponit, ex solo Cedreni & Zonaræ auctorum Græcorum XI. & XII. sæculorum, quos nonnulli exceperunt Latini, testimonio, *sanctum Lazarum certo decessisse in Cypro insula,* quantumvis de eo obitu Epiphanius, IV. sæculo florens, dum annos ejus vitæ ex quadam ævi sui traditione commemoraret, tacuerit. Quod profecto stupendum, quum ipsemet hujusmodi Græcos sublestæ fidei millies insimulet, penitusque floccifaciat quidquid ab eis adstruitur, de sæculis præsertim longe anterioribus, nisi id aliunde aliquo momento solidiori fulciatur. Tantum abest itaque ut ex narratione illa istorum Græcorum traditio Epiphaniana de 30. annis, quibus sanctus Lazarus suæ resurrectioni supervixerit, credibilior evadat; quin potius ex silentio Epiphaniano de extante sepulcro sancti Lazari juxta urbem Citium suo tempore, sequatur, ut recte animadvertit Bailletus, verum non fuisse Sancti hujus tumulum, quem ii repertum aiunt in insula Cypro sub finem sæculi IX. At hîc non immoror: eo enim sancti Epiphanii silentio, 4.° contendo, non suaderi duntaxat utcumque, sed & demonstrari invincibiliter, episcopatum, incolatum, & obitum sancti Lazari in ea insula ipsis fuisse prorsus ignotos Cypriis IV. sæculo. Æquum lectoris appello judicium. Dico igitur quod, si illo ævo innotuisset in Cypro insula, ibi sanctum Lazarum episcopatum gessisse, aut vixisse, diemque clausisse ultimum, ac sepultum fuisse, id non modo forsitan (*peut-estre,*) ut cum Bailleto loquar, non prætermisisset Epiphanius, sed & expressissime protulisset; ex quo nimirum plene confutasset Manichæos, contra quos eo loci disputabat. Illi quippe traditionem de 30. annis vitæ Lazari post resurrectionem suam, quantumlibet hæresim ipsorum jugulantem de corporibus nostris, ut cæteris visibilibus, à dæmone confectis, & per se malis, eam traditionem, inquam, in hunc præcise finem illic ab Epiphanio adductam, repudiare, si non quoad *30.* saltem quoad *multos annos* resurrectionis constantis & perseverantis ejusdem Lazari, ea evidentia convicti, minime potuissent. En Epiphanii textum juxta Dionysii Petavii translationem Latinam, *in tract. de hæresibus hæresi 45.* sive *66.* quæ est Manichæorum,

tom. 1. pag. 652. A. B. C. « Cur enim non & hominem (à dæmoniorum legione liberatum)
» in mare cum porcis præcipitare & extingui passus est, quo universas animas, tam hominis
» scilicet quam porcorum, repurgaret ac servaret? Verum longe aliter istud intelligimus: si-
» quidem Lazarum è monumento quatriduanum evocat atque excitat, & in mundum reducit.
» Nec utique mali quidquam eo facto conciliare voluit, aut absurdum ei aliquid ineptumque
» facere: *amabat enim Lazarum,* ait scriptura *(Joan. 11. 36.)* Quem igitur amabat, cur in
» carnem, si ea mala est, regredi voluit? Cur non mortuum illum semel exsolutumque cor-
» pore, ita uti erat, reliquit? Nec est quod sibi quisquam persuadeat Lazarum subinde esse
» mortuum. Hoc enim evangelium aperte declarat, accubuisse postea Jesum, & cum eo
» Lazarum similiter accubuisse. Quin & illud inter traditiones reperimus, triginta tum annos
» natum fuisse Lazarum, quum à mortuis excitatus est; atque idem ille postea triginta aliis
» annis vixit, atque ita mortuus ad Dominum rediit, & cum illustri nominis fama vocatus est,
» ut & cæteri homines, ad ultimæ resurrectionis usque tempus, quando, ut pollicitus est,
» unigenitus Dei Filius corpus animæ, corporique restituet animam, & *unicuique, prout gessit, sive bonum sive malum (2. Cor. 5. 10.)* rependet.» Nihil ille eo de argumento amplius.

Porro ipsis cæcis conspicuum est incolatum diuturniorem sancti Lazari in Cypro insula post resurrectionem suam, ejusdemque ibi episcopatum per plures annos, ac tumulum juxta urbem Citium, Epiphanii ratiocinio tantam vim contulisse adversus errorem Manichæorum, quem impugnabat, tamque ineluctabile subministrasse de perdurante Lazari resurrectione momentum, ad cujus evidentiam nihil illi reponere habuissent, ut eo nunquam certissime omisisset ipsorum os obstruere, si novisset. Didicerat quidem Epiphanius ex illa traditione, cujus etiam propterea meminit, sed quam ab ipso nulla aliunde probatione fultam Manichæis explodere facile erat, Lazarum suæ resurrectioni supervixisse adhuc triginta annos; at quibusnam in locis commoratus sit toto illo tempore, ubinam decesserit, ubinam servaretur ejus sepulcrum; quæ proferre ipsius tantum intererat, id, inquam, omne illo ævo tam ipsum Epiphanium latebat, quam cæteros Cyprios. Hoc solummodo indicat ipso suo silentio Epiphanius, qui Eleutheropolitanus erat in Judæa non longe Hierosolymis, qui Metropolita Cypri, Lazari corpus sua ætate, nec in *Bethania,* nec in *insula Cypro* fuisse asservatum.

Exinde autem inferendum videtur, 1.° recentiorum Græcorum traditione, quam nullo niti fundamento ultro ipsemet agnoscit Bailletus supra laudatus, Massilienses sua possessione circa sanctum Lazarum minime deturbari: præsertim quum in Anglia jam notum fuerit sæculo XII. ex traditione utique anteriori, sanctum Lazarum ecclesiæ Massiliensis fuisse *episcopum, olimque in ea urbe quievisse.* Id quippe ut rem suo tempore indubitatam refert Rogerus sive Rogerius de Hoveden, scriptor Anglus XII. sæculi, qui, teste Joanne Pitseo, *to. 1. Relationum historicarum de rebus Anglicis edit. Paris. 1619. p. 272.* florebat anno 1204. sub Joanne rege Angliæ, & exaravit annales Anglorum diligentissime, non solum annos notando, sed etiam menses, & nonnumquam horas. Hujus quoque meminit Raynaldus, *tom. XIII. annal.* ad annum 1201. *num. 43.* Is igitur Rogerus annalium Anglorum, quos ab anno circiter 730. usque ad finem anni 1200. deducit, hæc habet *part. poster. pag. 671. lin. 53. edit. Francofort. 1601.* « Deinde pervenerunt (crucesignati) usque ad Marsiliam,
» quæ distat per 20. milliar. ab introitu Rhodani. Marsilia est civitas episcopalis sub potestate
» regis Arragoniæ. *Ibi fuerunt reliquiæ sancti Lazari fratris sanctæ Mariæ Magdalenæ & Marthæ, qui ibidem septem annis episcopatum tenuit, postquam Jesus suscitavit eum à mortuis.*» Et paulo inferius: « Ex altera parte portus (Massiliæ) ex opposito est abbatia S. Victoris.... Et ibi (inter alias reliquias quas enumerat) extat & *maxilla S. Lazari.*» In relatione Gallica de invento Augustoduni à x. vel XII. circiter annis sancti Lazari corpore, legebatur pariter huic tantum defuisse *maxillam* Massiliæ conservatam. Massiliensium traditioni etiam non parum favet quod de ea scribit Dionysius Sammarthanus, *tom. 1. Gall. Christ. edit. Paris. 1715. col. 631.* B. « Communis est, non solum apud vulgus, verum etiam inter eruditos in
» Provincia viros, primum qui fidem christianam Massiliæ & in locis finitimis disseminavit,
» fuisse sanctum Lazarum à Christo Servatore nostro è mortuis excitatum.... Hujus reliquias à Burgundionibus sibi ablatas, & Augustodunum delatas queruntur Provinciales, &c.»

2.° Reliquias sancti Lazari prope urbem Citium sub finem sæculi IX. repertas, & Constantinopolim translatas, alterius fuisse Sancti à Lazaro quem suscitavit Dominus. Certe in Menologio Græcorum supra memorato dicitur duntaxat Lazarus ille *sanctus & justus,* sed non *à Christo suscitatus: Relatio pretiosarum reliquiarum sancti & justi Lazari, quas reliquias, &c.* Exuviæ fortassis fuerunt *S. Lazari monachi* & egregii pictoris à Theophilo Imperatore

sævissime cruciati ob cultum sacrarum imaginum, cujus scilicet corpus, quum ille Romam adiens in itinere decessisset, non improbabiliter in Cyprum insulam adsportatum fuerit, ibique sepultum.

3.° Tandem sanctum Lazarum à mortuis excitatum, perperam supra *tom. 2. episcopis Citii* in insula Cypro fuisse annumeratum, auctoritate præcise ac testimonio Habessinorum Æthiopum, Cophtorum, & Græcorum, ævo sancti Epiphanii longe posteriorum; maxime nulla de præfato ejusdem sancti Epiphanii, hac in re tanti ponderis, silentio mentione facta.

Aliæ quædam Ecclesiæ Patriarchatus Antiocheni.

NONNULLIS ecclesiis, præter recensitas, præpositos reperi aliquot Latini ritus episcopos. Sunt autem sequentes ordine alphabetico.

A.

I. ECCLESIA ABIENSIS.

JAM observatum est supra, *coll. 1113. 1114.* D. duplicem Waddingo esse *Abiensem* ecclesiam, unam sub Patriarcha Constantinopolitano, alteram sub Antiocheno, de quibus nihil aliud occurrit, nisi aliquot illis datos fuisse præsules. De posterioris hîc agemus.

EPISCOPI ABIENSES.

I. ADAMUS.

II. JOANNES.

PRæfatus Waddingus, *tom. 3.* ad annum 1349. *num. 12. pag. 566.* scribit *Adamo* episcopo Abiensi sub patriarchatu Antiocheno, A ad sedem Catarensem translato, substitutum fuisse eo anno die 8. Julii à Clemente VI. *Fr. Joannem de Montesono,* Minoritam. Diploma autem exhibet, *ibid. in Regesto Pontif. pag. 388.*

II. ECCLESIA ALEPPENSIS.

ALEPPUS urbs est Syriæ in Cyrrhestica regione, quæ *Berrhœa* Ptolemæo, *Berœa* Plinio, *Beroa* Antonino, *Beroe* Stephano dicitur; nunc vero *Aleppo* Italis & *Alep* Gallis. In Jure orientali legitur *Berrœa sive Chalepo.* Hæc Baudrand, *tom. 1. geogr. p. 161. col. 1.* ad vocem *Berrhœa.* Vide supra *coll. 81. 82. & tom. 2. coll. 781. 782.*

EPISCOPI ALEPPENSES.

I. VINCENTIUS.

VINCENTIUS *de Mazuelo*, Ord. Præd. renuntiatus est præsul *Bericensis* (sive Berrœensis aut Aleppensis) ut explicat R. P. Bremond, *to. 4. Bull. p. 205.* ab Alexandro VI. cujus diploma profert, datum anno 1498. die 6. Aprilis.

II. PETRUS.

Ecclesiæ Aleppensi vacanti per præfati Vincentii obitum præfecit idem Alexander VI. B Papa an. 1500. die 11. Decemb. *Fr. Petrum de Monimo,* Ord. Præd. Ita R. P. Bremond laudatus, *tom. 4. pag. 208.* ubi tria exhibet hujus Pontificis diplomata.

III. BALDUINUS.

Anno 1645. duobus diebus ante festum Assumptionis B. V. M. mense Augusto, consecratus est archiepiscopus Aleppi in Syria *Fr. Balduinus,* Minorita de Observantia. Ex nunciis Gallicis per hunc annum, *pag. 883.*

Monitum. PRÆTERMISIMUS inter præsules Aleppenses Maronitarum, *col. 81.* B. *Fr. Joannem-Baptistam*, natione Maronitam, & professione Dominicanum, qui circa annum 1613. archiepiscopus Maronitarum Aleppi degentium creatus est, cujus meminit R. P. Bremond, *tom. 5. Bullar. pag. 719.* aiens quamdam ejusdem epistolam accenseri litteris eminentissimi D. Cardinalis du Perron, *edit. Paris. anni 1623. p. 701.* Is proinde ante *Gabrielem de Blausa* primo loco reponendus erit, adeoque expungendum quod legitur, *col. 74.* A. & *col. 81.* B. Gabrielem hunc fuisse primum Maronitarum Aleppensium archiepiscopum.

ECCLESIA CONSTANTIÆ.

C.

ECCLESIA CONSTANTIÆ.

IN notitia Græca, quæ est ad calcem Codini *de Officiis*, &c. *edit. Parif. 1648. p. 358.* in provincia Osroënes sub Edessa metropoli, tertio loco computata ipsa Edessa, recensetur *Constantia* Κωνςάντια. Item *p. 361.* in provincia Arabiæ sub Bostra metropoli loco 12. computata Bostra, extat *Constantine* Κωνςαντίνη, quam alii *Constantinam* & *Constantiam* nuncupant. Prior quidem, ex Cellario, *tom. 2. geogr. antiq. lib. 3. cap. 15. pp. 713. & 714.* olim appellabatur *Nicephorium:* altera vero, ut scribit M. A. Baudrand, *to. 1. geogr. p. 294.* urbs fuit episcopalis Cœlesyriæ sub archiepiscopo Bostrensi, ex libris conciliorum. Aliquot episcopos reperi sæculo XIV. præfectos *Constantiæ sub Patriarcha Antiocheno,* de qua quum non declaretur utrâ illarum fuerit, eos hîc subjicio, ad quamcumque pertinuerint.

EPISCOPI CONSTANTIÆ.

I. PETRUS.

WADDINGUS, *tom. 3. annal.* ad annum 1346. *num. 10. pag. 539.* refert *Fr. Petrum,* Minoritam, eo anno die 31. Jul. episcopum Constantiæ sub Patriarcha Antiocheno à Clemente VI. esse renuntiatum.

II. JOANNES.

Fr. Joannes Lupi, Ordinis Carmelitarum, A creatus est episcopus Constantiensis sub Patriarcha Antiocheno, & suffraganeus ecclesiæ Veronensis ante annum 1376. Ita Daniel à V. M. *tom. 2. Spec. Carmel. p 333. n. 3283.* Ejus meminit Ughelius, *tom 5. Italiæ sacræ col. 881.* D. in quodam instrumento confecto die 19. Maii anni præfati, quod Masquardus Patriarcha Aquileiensis confirmavit anno sequenti 1377. die 2. Januarii.

D.

ECCLESIA DIOCÆSAREÆ.

DIOCÆSAREA urbs est Ciliciæ asperæ in Asia minori inter Aphrodisiam & Philadelphiam, 20. milliaribus distans ab ora maris mediterranei in septentrionem, & 10. in occasum à Seleucia Isauriæ, cujus suffraganea est. Ita Baudrand, *to. 1. geogr. p. 335. col. 2.*

EPISCOPI DIOCÆSAREÆ.

I. LUDOVICUS.

II. THEODORICUS.

WADDINGUS, *tom. 5.* ad annum 1448. *n. 21. pag. 546.* scribit ecclesiæ Diocæsareæ B sub archiepiscopo Seleucienſi vacantis per obitum *Ludovici* ejus præsulis administrationem suscepisse, promovente Clemente VI. eo anno die 15. Aprilis *Fr. Theodoricum Curshum,* Minoritam.

O.

ECCLESIA ORTOSIENSIS.

ORTOSIAS sive *Sarchaïs* urbs est Phœniciæ sub archiepiscopo Tyri & Patriarcha Antiocheno, quam Baudrand, *tom. 2. geogr. p. 62. col. 2.* cum *Antarado* confundit, aiens eam prius *Antaradum* appellatam, & nunc *Tortosam* dici. In notitia tamen Græc. episcopat. quæ extat ad calcem Codini *de Offic. p. 360.* in provincia Phœnices Paraliæ sive littoralis sub Tyro metropoli, *Ortosias* & *Antaradus* ut duæ urbes ab invicem distinguuntur, loco quidem octavo Ὀρτωσιάς *Ortosias:* loco autem duodecimo Ἀντάραδος *Antaradus.*

EPISCOPI ORTOSIENSES.

ARNALDUS.

EX Waddingo, *tom. 3.* ad annum 1345. *num. 7. pag. 531. Fr. Arnaldus,* Minorita, ecclesiæ Ortosiensi sub patriarchatu Antio- C cheno præpositus est à Clemente VI. Papa, eo anno die 3. Julii.

Atque hæc de patriarchatu Antiocheno Latini ritus.

PATRIARCHATUS HIEROSOLYMITANUS
RITUS LATINI.

JACOBUS de Vitriaco episcopus Aconensis, & postea S. R. E. Cardinalis, hæc tradit de Patriarchatus Hierosolymitani statu sub Patriarchis & regibus Latinis, *Historiæ Hierosolymitanæ cap. 55.* in volumine inscripto *Gesta Dei per Francos, Hanov. 1611. pag. 1077. lin. 24.* «Habet (Hierusalem) sub se quatuor metropolitanos, quorum primus est *Tyrensis.* continens sub se quatuor suffraganeos episcopos, scilicet *Acconensem, Sydoniensem, Berytensem, & Paneadensem.* Est autem *Paneas* civitas illa quæ nunc vulgariter *Belinas* nuncupatur, ad radices Libani montis sita; Damascenæ civitati satis vicina est, & est terminus terræ promissionis. Secundus metropolitanus.... est *Cæsariensis,* unum solum subjectum habens suffraganeum, episcopum videlicet *Sebastensem. Sebasta* alio nomine olim dicebatur *Samaria,* &c. Civitas autem quæ dicitur *Cayphas* sive *Porphyria,* non habet episcopum; subest autem immediate archiepiscopo Cæsariensi. Tertius metropolitanus est *Nazarenus,* unum solum habens suffraganeum *Tiberiadensem* episcopum, &c. Fuit autem quondam sedes archiepiscopalis in urbe Scythopoli.... sed propter dignitatem loci, & reverentiam Dominicæ Conceptionis translatus est archiepiscopatus ad civitatem Nazarenam. Quartus autem metropolitanus est *Petracensis,* unum solum habens suffraganeum episcopum Græcum in monte Synaï, ecclesiæ B. Virginis Catharinæ, & monachis ejusdem monasterii præfectum. Est autem *Petra* civitas munitissima, quæ vulgari nomine hodie dicitur *Crac, & Petra deserti* ultra Jordanem in finibus Moab, in monte sublimi sita, secundæ Arabiæ metropolis, &c.»

«Habet præterea Hierosolymitanus Patriarcha quosdam episcopos suffraganeos sibi, nullo mediante, subjectos, scilicet *Bethleemitanum, & Ebronensem, & Lyddensem.* Fuit autem ecclesia Bethleemitica Prioratus canonicorum regularium usque ad tempora Balduini I. regis Latinorum in Hierusalem. Rex vero (ille) propter loci dignitatem & Dominicæ Nativitatis præcellentiam, eam cathedrali dignitate sublimavit, constituens in eam episcopum de mandato & voluntate bonæ memoriæ Paschalis (II.) Papæ, qui etiam *Ascalonem* civitatem eidem immediate subjecit. Similiter *Ebronensis* ecclesia, quæ prius fuerat Prioratus, propter loci dignitatem in quo sepulti sunt Adam & Eva, & tres Patriarchæ Abraham, Isaac & Jacob, cum Sara & Rebecca in, spelunca duplici... ad episcopalem sublimata est dignitatem... *Lydda* autem civitas, quondam *Diospolis....* nunc ad *S. Georgium* nuncupatur.»

«Habet insuper prædictus Patriarcha abbates & priores sibi subjectos, insignia pontificalia, baculos scilicet & mitras, annulos & sandalia ex privilegio dignitatis habentes, domino Patriarchæ in ministerio reverenter assistentes. Patriarchalis siquidem ecclesia, quæ est *Dominici sepulchri* sub monte Calvariæ, canonicos habet regulares, secundum habitum & regulam B. Augustini viventes: habent autem Priorem, ad quem cum prædictis canonicis pertinet eligere Patriarcham, qui est eis loco abbatis. In ecclesiis autem *templi Domini, & montis Sion, & montis Oliveti* sunt abbates & canonici, secundum regulam prædictam B. Augustini Domino ministrantes: in ecclesiis vero seu monasteriis de *Latina & Vallis Josaphat* sunt abbates cum monachis nigris, secundum regulam B. Benedicti Domino servientes: in *Bethania* vero, quæ est castellum Mariæ & Marthæ & Lazari fratris earum, & distat ab Hierusalem quindecim stadiis, ultra montem Oliveti in declivi ejusdem montis est abbatia *sancti Lazari,* quæ dicitur *de Bethania,* in qua est abbatissa nigra, & moniales sancti Benedicti regulam & instituta profitentes. Est autem alia *Bethania* trans Jordanem, ubi erat Joannes baptizans. Ejusdem autem Ordinis & professionis est abbatia *S. Annæ* genitricis matris Domini, juxta portam quæ dicitur Josaphat, juxta probaticam piscinam sita, in quo loco B. Virgo Maria nata fuisse perhibetur, in qua est abbatissa cum monialibus nigris. Abbatia insuper *S. Mariæ,* monialium in Hierusalem cum abbatissa & monialibus nigris sub sancti Benedicti regula Deo servientibus, &c. In *monte Thabor* est abbatia nigrorum monachorum

» sub metropolitano Nazareno. *Joppensis* autem civitas non habet episcopum, sed immediate » subest Priori & canonicis Dominici sepulchri: similiter civitas *Neapolis*, quæ in evangelio » dicitur *Sichar*, ubi est puteus Jacob, juxta quem Dominus loquutus est Samaritanæ mulieri, » episcopo caret; pertinet autem ad abbatem *Dominici templi*. Multæ etiam aliæ sunt civitates » in terra promissionis, quæ licet ante tempora Latinorum proprios haberent episcopos Su- » rianorum & Græcorum, Latini tamen propter multitudinem & paupertatem eorum, ne » dignitas episcopalis vilipenderetur, plures ecclesias cathedrales & civitates uni cathedrali subjecerunt.» Hactenus Jacobus de Vitriaco, cujus descriptioni addo quod Willelmus Tyrensis habet de principatu civili Syriæ & Palæstinæ iisdem temporibus.

«Orientalis Latinorum tota regio, inquit, *lib. 16. hist. cap. 29. ibid. pag. 908. lin. 21.* » quatuor principatibus erat distincta. Primus enim ab austro erat *regnum Hierosolymorum*, » initium habens à rivo qui est inter Byblium & Berytum urbes maritimas provinciæ Phœ- » nicis, & finem in solitudine quæ est ultra Darum, quæ respicit Ægyptum. Secundus erat » versus septentrionem *comitatus Tripolitanus*, à rivo supradicto habens initium, finem vero » in rivo qui est inter Maracleam & Valeniam, urbes similiter maritimas. Tertius erat *prin-* » *cipatus Antiochenus*, qui ab eodem rivo habens initium, usque in Tarsum Ciliciæ versus » occidentem protendebatur. Quartus (demum) erat *comitatus Edessanus*, qui ab ea sylva quæ dicitur Marrim, in Orientem ultra Euphratem protendebatur.» Vide quæ de *patriarchatu Hierosolymitano* dicta sunt initio hujus tomi III. à *coll. 101. 102.* & de illius regimine sub præsulibus Latinis, *ibid. num. 32. & seqq. col. 131.*

Urbem Hierosolymam sic commendat Michael Antonius Baudrand, *tom. 1. geogr. edit. Paris. 1681. p. 481. col. 1.* «*Hierosolyma*, urbs Palæstinæ notissima, & Judææ caput Plinio, » Straboni, & aliis, &c. *Ælia* (dicta ab Ælio Hadriano Imperatore, à quo restaurata fuit) nunc » (vero) *Jerusalem* Gallis, *Gierusalem* Italis, & *Elkods* Turcis, id est, *urbs sancta*, teste Mi- » chaele Nau, &c. Eam sacro Dei cultui restituit Constantinus magnus, & præclaris multis » operibus ornavit, inter quæ maxime eluxit templum sepulchri D. N. J. C. quod olim extra » urbem erat. Hujus Imperatoris exemplo Omar Saracenorum Imperator, urbe sui juris facta, » novum templum in monte Moriah, ubi quondam extitit Salomonis, extruxit suis, quod » uti novum templum extremum Arabes dixerunt, teste Gollio. Subest autem dominio Tur- » carum ab anno 1515. circiter, quum antea pareret Soldano Ægypti; sed parvi est circuitus, » & vix decem millia incolarum continet. A Turcis ad arcendos Arabes mœnibus cincta, » deficit in dies.... Capta est à Christianis die Veneris 15. Jul. anno 1099. sub Urbano II. » summo Pontifice, & Philippo I. Francorum rege, ipsisque postea paruit fere per sæculum » (id est usque ad annum 1187.) sub propriis regibus. Distat 25. milliar. à Joppe & à littore » maris Syrii in ortum, mare mortuum versus 30. estque inter Damascum & Cayrum. De » hac urbe plurimi scripsere; sed ejus loca sacra fuse descripsit & delineavit Bernardinus » Amicus à Gallipoli Ordinis S. Francisci; & notandum quod religiosi hujus Ordinis habent » loca sacra urbis Hierosolymitanæ cum aliquot aliis in Terra-Sancta, ex liberalitate Roberti » regis Neapolitani ex familia Andegavensi ab anno 1325. & etiamnum servant sub clientela regum Francorum, ut dignoscitur ex pontificiis diplomatibus.» Hucusque Baudrand.

PATRIARCHÆ HIEROSOLYMORUM RITUS LATINI.

ARNULPHUS *vice-præsul.*

I. DAIBERTUS.

POstquam urbem Hierosolymam expugnavere Latini an. 1099. die 15. Jul. Godefrido Bullonio duce, hunc quidem principes exercitus crucesignatorum in primum regem elegerunt; deinde, accepto ex insula Cypro Simeonis Patriarchæ Hierosolymorum Græci obitu, de successore illi subrogando deliberatum. «Dilatio (tamen) facta est, inquit » Albertus Aquensis, *lib. 6. Hist. Hieros. c. 39.* » donec inveniretur aliquis qui ad hoc ponti- » ficale officium foret idoneus, & tantum *Ar-* » *nulphum de Rohes*, clericum miræ prudentiæ » & facundiæ, cancellarium sanctæ ecclesiæ » Hierosolymitanæ, procuratorem sanctarum A reliquiarum, & custodem eleemosinarum fi- « delium, constituerunt. Promoto nunc Ar- « nulpho ad hanc dignitatem sanctæ & novæ « ecclesiæ, donec eligeretur Patriarcha, &c.» Id factum eo anno die 1. Augusti testantur scriptores, qui tamen pro vario affectu vel *Patriarcham*, vel *vice-præsulem* tantum, hunc *Arnulphum* tunc fuisse asserunt, ut observat doctissimus Pappebrochius *in Histor. chronol. Patriarcharum Hierosol. præfixa tom. 3. Maii, pag. 46. n. 195.* A. Sed de eo iterum redibit B sermo, quum illam ecclesiam Latinorum tertius obtinebit.

Constat enim, illo ejecto, maxime eo quod filius sacerdotis erat, eo ipso anno 1099. post diem Domini natalem, si fides habeatur laudato Alberto Aquensi, *l. 7. c. 7.* & Fulcherio

Carnotensi, *lib. 1.* ad hunc annum, vel anno sequenti circa festa paschalia, ex auctore anonymo belli sacri, *tom. 1. Musæi Ital.* Mabill. *num. 135. p. 231. Daibertum,* quem *Daimbertum, Dagobertum,* & *Theodebertum* nominatum à diversis legimus, jam Pisanum episcopum, virum doctrina & facundia celebrem, qui multis navibus stipatus Joppen venerat, in Patriarcham Hierosolymorum, juvante Boamundo, fuisse electum. Is autem Godefrido regni Hierosolymitani, & Boamundo Antiocheni principatus investituras, à se ut Patriarcha humiliter deposcentibus, contulit, ex Willelmo Tyr. *hist. lib. 9. c. 15.*

Verum quum defuncto die 18. Jul. ejusdem anni 1100. Godefrido germanus ejus frater Balduinus successisset, hic Arnulphi supramemorati, qui archidiaconi officio fungebatur, artibus Daibertum sic insectatus est, ut, patriarchali domo relicta, secesserit in ecclesiam montis Sion. Reconciliatus postmodum cum Balduino anno 1101. ipsum solemniter coronavit in ecclesia Bethleemitica die natalis Domini. At recrudescentibus denuo inter utrumque simultatibus, Daibertus ad Boamundum confugit, à quo honorifice susceptus, ecclesiam sancti Georgii administravit anno 1103. Anno autem sequenti cum eo Romam petiit, ut coram Paschali Papa causam suam exoraret: diutius vero expectatis nec comparentibus, qui adversus ipsum aliquid objicerent, sententia Romani Pontificis sedi suæ, quam Ebremarus invaserat, restitutus est; sed quum reverteretur, obiit Messanæ in Sicilia an. 1107. die 14. Maii. Hæc omnia Willelmus Tyrius, *lib. X. hist. cap. 25.* & *lib. XI. capp. 1. & 4.*

EBREMARUS *intrusus.*

II. GIBELINUS.

Daiberto sancta civitate egresso anno 1103. Arnulphus apud Balduinum regem egit ut ipsius loco, quasi episcopatum abdicasset, *Ebremarus* constitueretur. « Is in prima venerat expeditione, inquit Willelmus Tyrius, » *lib. X. c. 26.* honestæ conversationis merito » cunctis acceptus; sed in hoc crassam nimis & » supinam inventus est ignorantiam habuisse, » quod, vivente Patriarcha, sedem ejus licere sibi credebat usurpare. » Et *lib. XI. cap. 4.* « Ebremarus (autem) audiens quod prædictus » Daibertus cum plenitudine gratiæ revertebatur, sedem suam recepturus, antequam de » obitu ejus instrueretur, ad eamdem Romanam transfretare decrevit ecclesiam, allegaturus de sua innocentia, quomodo invitum » & renitentem in eamdem sedem eum locaverant. Quo perveniens, nihil impetrare potuit, quam ut cum eo dirigeretur legatus, qui de causa ejus, Hierosolymis constitutus, « plenius posset cognoscere. Designatus est « autem ad id munus prosequendum dominus « Gibelinus, vir senior & grandævus, Arelatensis archiepiscopus, qui de mandato domini Papæ Hierosolymam profectus, convocato episcoporum regni concilio, de causa « domini Ebremari cognovit plenius. Quumque ei constitisset per testes idoneos, sufficientes & majores omni exceptione, quod « dominus Daibertus absque causa legitima, « Arnulphi factionibus & regia violentia fuerat « expulsus, & quod Ebremarus adhuc viventis « Pontificis, & ecclesiæ Romanæ habentis « communionem, sedem occupaverat, auctoritate qua præeminebat, eum à patriarchatu « deposuit. Sed considerans multam viri religionem, & simplicitatem miram, Cæsariensem, quæ tunc vacabat, ecclesiam concessit « habendam. »

« Postmodum vero, dum de substituendo ecclesiæ Hierosolymitanæ Patriarcha clerus « & populus disceptaret, constituta ad hoc specialiter die, ut super eo negotio de more « tractaretur, post multas hinc inde deliberationum partes, in dominum *Gibelinum* apostolicæ sedis legatum unanimiter conveniunt, « & eum in sedem locant patriarchalem. Hoc « etiam prædictus Arnulphus malitiose dicitur « construxisse, ut homo senex & decrepitus in « illa sede diu vivere non posset. Eodem anno, « qui erat ab Incarn. Domini 1107. &c. »

Gibelinus iste anno 1094. jam sedens archiepiscopus Arelatensis, ecclesiam simul Avenionensem per aliquod tempus administravit, ut constat ex litteris ejus, quæ extant apud doctiss. Dionysium Sammarthanum, *tom. 1. Gall. Christ. edit. Paris. 1715.* inter instrumenta ecclesiæ Avenionensis, *p. 140. col. 2.* Item anno 1103. interfuit cum pluribus aliis præsulibus Gallo-provinciæ solemni dedicationi ecclesiæ sancti Salvatoris à Petro III. Aquensi archiepiscopo peractæ, cujus rei instrumentum, ceu prorsus legitimum & in nullo de suppositione aut interpolatione suspectum, exhibet idem Dionysius Sammarthanus, *ibid. p. 66. col. 2.* In eo autem ita legitur: « Anno D. N. J. C. 1103. Petrus Aquensis archiepiscopus, congregatis « quibusdam comprovincialibus (id est ejusdem « regionis, quæ *Provincia* sive *Gallo-provincia* « nuncupatur) episcopis apud Aquas, videlicet *domno Gibelino Arelatensi archiepiscopo,* « Johanne Cavellicensi, Berengario Forojuliensi, & Augerio Regiensi episcopis, &c. « statuit consecrare ecclesiam Domini Salvatoris, scilicet hic noviter fundatam inter duas « ecclesias, videlicet adversus septentrionem ecclesiam Dei genitricis sitam; versus meridiem «

« vero ecclesiam B. Joannis-Baptistæ positam, « oratorio quoque ejusdem Domini nostri Salvatoris versus orientem constructo. Hanc « denique consecrationem domnus Petrus archiepiscopus, &c. sed quoniam earumdem « ecclesiarum quas superius exaravimus B. Maximinus & B. Maria Magdalena primi fundatores extiterunt, in eadem ecclesia Salvatoris « à supradictis religiosissimis viris in honore « B. Maximini & B. Mariæ Magdalenæ altare « dedicatum est, cujus consecrationis dies est « VII. idus (id est 7.) Augusti, quatenus futuris « temporibus, absque ulla dubitatione, in ecclesia illa dies ista celebris annuatim celebretur. » Ibidem etiam Paschalis II. in diplomate dato anno sequenti 1104. die 25. Februarii, inter festa solemnia quibus idem Petrus Aquensis archiepiscopus pallio quod ipsi mittit, uteretur, festivitates recenset SS. Mariæ Magdalenæ & Maximini episcopi. Ex quibus ob iter notare est, jam sæculo XI. subindeque ducentis annis ante adinventas anno 1279. S. Mariæ Magdalenæ in sancti Maximini fano reliquias, notum fuisse in Gallo-provincia, quod eò Sancta hæc & S. Maximinus advenissent. Obiit tandem Gibelinus anno exeunte IV. teste Willelmo Tyrio, qui *lib. XI. Hist. capp. 14. & 15.* ita loquitur: « Capta est autem prædicta civitas » (Sydon) anno ab Incarn. Domini MCXI. » mense Decemb. 19. die mensis. Per idem » tempus mortuus est dominus Gibelinus bonæ memoriæ Hierosolymorum Patriarcha, &c.»

III. ARNULPHUS.

Arnulphus, quem jam supra diximus, *col. 1243.* B. ecclesiæ Hierosolymitanæ in *vicepræsulem* datum anno 1099. die 1. Augusti, donec eligeretur Patriarcha, eam tandem obtinuit post Gibelini obitum, *invita Divinitate*, inquit laudatus Tyrius, *lib. XI. cap. 15.* subjungens: « Arnulphus... Hierosolymitanus » archidiaconus, qui vulgo cognominatus est » *Malacorona*.... sicuti & prius, seipsum continuans, multa pessima gessit opera. Nam inter » cætera neptem suam, apud dominum Eustachium Grener unum de majoribus regni » principibus, nobilium duarum urbium dominum, Sydonis videlicet & Cæsareæ, nuptui » collocavit, cum ea conferens ecclesiastici patrimonii optimas portiones, Hiericho videlicet, cum omnibus pertinentiis suis, cujus » hodie redditus annualis quinque millium dicitur esse aureorum, &c. » Et infra. « Ordinem quem primi principes studiose & cum » multa deliberatione in ecclesia Hierosolymitana instituerant, regulares canonicos introducendo, commutavit, &c. » Et *cap. 26.* ad annum 1115. « Eodem tempore dominus Papa, auditis enormitatibus Arnulphi Patriarchæ... legatum dirigit ad partes Syriæ... « Aurasicensem episcopum, qui ad partes nostras perveniens, convocato universi regni « concilio, prædictum Arnulphum coram se « adstare præcepit, tandemque, meritis exigentibus, auctoritate sedis apostolicæ ab officio « pontificali deposuit. Ille vero adhuc fiduciam « habens in suis præstigiis, quibus pene universorum subvertebat animos, transfretare « coactus, ad Romanam perrexit ecclesiam, « ubi domini Papæ.... religionem circumveniens, cum gratia sedis apostolicæ remeavit « ad propria, sedem obtinens Hierosolymitanam eadem vivendi licentia, qua prius « meruerat depositionem, &c. » Obiit anno 1118. mense April. postquam Balduinum II. in regem Hierosolymorum die 2. ejusdem mensis, licet jam æger, inunxisset, ex Alberto Aquensi, *lib. XII. capp. 29. & 30.* qui tamen hunc Arnulphum iis atris coloribus non depingit, quibus Tyrius.

IV. GORMUNDUS.

Laudatus Willelmus Tyrius, *lib. XII. c. 6.* ad annum 1118. hæc ait de morte Arnulphi, & promotione *Gormundi*. « Per eosdem dies mortuo Arnulpho Hierosolymarum Patriarcha, viro inquietissimo, & officii sui sanctimoniam negligente, substitutus est ei vir « simplex ac timens Deum, dominus *Gormundus*, natione Francus, de episcopatu Ambianensi, de oppido Pinqueniaco (Piquiny.) « Hujus diebus, & meritis etiam, ut creditur, « multa magnifice ad regni consolationem & « incrementum operari dignatus est Dominus, « &c. » Inter quæ merito censetur Templariorum Ordinis institutio, quam idem Tyrius describit, *ibid. cap. 7.* Anno 1123. instrumentum dedit Gormundus, sua & aliquot præsulum atque abbatum subscriptione munitum, de pactis conventis inter Venetos & principes regni Hierosolymitani, quod legitur, *ibid. cap. 25.* Tandem decessit Sydone anno 1128. quum per annos circiter decem Hierosolymorum ecclesiæ præfuisset, teste præfato Tyrio, *lib. XIII. c. 25.* Is est procul dubio, qui *Guillelmus Patriarcha Hierosolymitanus* nuncupatur in chronico Alberici ad annum 1118. *part. 2. pag. 235.*

V. STEPHANUS.

Gormundo successit *Stephanus*, abbas S. Joannis de Vallea in urbe Carnotensi, ipse Carnotensis genere, regisque Balduini consanguineus. De quo hæc habet Willelmus Tyrius, *lib. XIII. c. 25.* « Hic ejusdem civitatis, ante conversionem suam, in equestri » Ordine, & habitu fuerat Vice-dominus: » postmodum

» postmodum sæculo renuncians, habitum reli-
» gionis in prædicto claustro suscepit. Demum
» suffragantibus meritis, ad regimen ejusdem
» ecclesiæ (cœnobii) promotus est, in adoles-
» centia sua liberalibus disciplinis convenienter
» instructus. Qui quum orationis gratia & de-
» votionis intuitu Hierosolymam venisset, ibi-
» que transitum expectans, moram faceret,
» contigit quod post exequias D. Gormundi
» Patriarchæ, dum clerus & populus de substi-
» tuendo pastore tractarent, communi om-
» nium voto electus est, &c. Erat autem homo
» magnificus, in proposito constans, honestæ
» conversationis, juris sui sollicitus prosecutor
(in civitates Joppensem & Hierosolymita-
» nam:) unde inter eum & D. regem graves
» exortæ sunt inimicitiæ, quarum tamen mors
» immatura finem dicitur fecisse. Nam non
» completo biennio in fata concessit. Opi-
» nantur nonnulli eum veneno dato interiisse;
» sed nos pro certo id compertum non ha-
» bemus. Traditur tamen, quod dum in lecto
» supremæ decubaret ægritudinis, & rex (Bal-
» duinus II.) ad eum visitandum esset ingressus,
» & ab eodem de ejus statu quæreret, ita res-
» ponderit: *Sic est nobis in præsenti, domine Rex, sicuti vultis.*» Obiit anno 1130. Porro monasterium Carnotense, cui ante assumptionem ad patriarchatum præerat Stephanus, canonicorum regularium fuit ab Ivone episcopo Carnotensi erectum anno 1099. Alberto autem primo abbati successerat.

VI. Willelmus *sive* Guillelmus I.

Willelmus ille, ex eodem Tyrio, *lib. XIII. cap. 26.* ad annum 1130. *Prior* erat *Dominici sepulcri, vir simplex, modice litteratus, forma decorus, moralitate commendabilis, Flamingus natione, de eo loco qui dicitur Mecine; regi, regnique principibus, & populo universo plurimum acceptus.* Anno sequenti 1131. Fulconem Balduini II. generum, ejusque successorem in regno Hierosolymorum, corona regia redimivit die 14. Septembris. Adfuit deinde tum concilio Antiocheno, in quo Arnulphus hujus sedis Patriarcha depositus est, tum synodo Hierosolymitanæ, ad quam venerat maximus Armenorum Pontifex, qui *Catholicus* dicitur, & multa plenius instructus in fide sua correxit, *ibid. lib. XV. capp. 16. & 18.* Item anno 1142. Fulcone mortuo mense Novemb. Balduinum III. ejus filium tredecim annorum, die natali Domini in regem, cum Milisinde regina matre ejus, solemniter inunxit, *ibid. lib. XVI. cap. 3.* Obiit tandem die 27. Septembris, sui præsulatus anno XV. *ibid. c. 17.* subindeque, ut videtur, anno 1145. Is proinde ille ipse est, qui *Fredericus* appellatur in Alberici chronico ad

A annum 1141. *parte secunda, pag. 288.*

VII. Fulcherius.

Post mortem Willelmi vacavit patriarchalis sedes Hierosolymorum usque ad diem 25. Januar. anni sequentis 1146. quo substitutus est ipsi *Fulcherius* Tyrensis archiepiscopus. Ita refert Willel. Tyr. *l. XVI. c. 17.* Is Conradum Imperatorem Germaniæ, deinde Ludovicum VII. regem Franciæ, qui in auxilium regni Hierosolymitani cum exercitu crucesignatorum in Orientem venerant, in sanctam civi-
B tatem solemniter introduxit. Interfuit etiam generali curiæ apud urbem Acconensem indictæ, ut de fructu ex ea Occidentalium principum peregrinatione suscepta percipiendo tractaretur: sed irritus labor, *ibid. cap. 29.* Adstitit anno 1152. cum pluribus aliis episcopis obsidioni urbis Ascalonæ, quæ capta est à Balduino rege anno 1154. die 12. Augusti, *ibid. lib. XVII. capp. 21. 23. & 30.* Quare emendandus error qui supra irrepsit, *col. 501.* E. & pro *anno 1146.* legendum est *anno 1152.* Anno 1155. aut 1156. verno *Monitum.*
C tempore Fulcherus, licet longævus, & fere centenarius, ad summum Pontificem Adrianum IV. venit, pluribus episcopis sibi subditis stipatus, ut adversus fratres Hospitalis sancti Joannis nonnihil expostularet; verum reverti, infecto negotio, necesse habuit, *ibid. lib. XVIII. capp. 6. 7. & 8.* Decessit autem anno patriarchatus XII. die 20. Novembris, adeoque Christi 1157. *ibid. cap. 19.*

VIII Amalricus.

Fulchero, opera tum sororis reginæ Mi-
D lisendis, tum etiam Sibillæ sororis regis Balduini III. substitutus est in sede Hierosolymitana *Amalricus ecclesiæ Dominici sepulchri Prior* (verba sunt præfati Willelmi Tyr. *l. 18. cap. 20.*) *natione Francus, de episcopatu Noviomensi, de oppido Neella, vir commode litteratus, sed simplex nimium, & pene inutilis.* Ejus electioni contradixerunt Cæsariensis & Bethleemitanus præsules, & ad sedem apostolicam appellarunt. Sed Patriarcha Fredericum episcopum Acconensem Romam misit, qui adversarios præveniens, ab Adriano IV.
E Papa pallium Amalrico obtinuit. Id probabiliter contigit anno 1158. Quædam extant illius epistolæ ad Ludovicum VII. Francorum regem, in libro cui titulus, *Gesta Dei per Francos, pag. 1172. & seqq.* Anno 1162. (ut habet idem Tyrius, *lib. XVIII. cap. 34.* nam quod legitur, *lib. seq. XIX. cap. 1 anno 1163.* mendum est, ex ibid. adjunctis corrigendum) Balduino III. die 10. Febr. absque liberis mortuo successit frater ejus Amalricus, quem regio chrismate inunxit Amalricus

Patriarcha die 18. ejusdem mensis, eoque viam omnis carnis ingresso die 11. Jul. anni 1173. filium ejus Balduinum IV. coronavit die 15. Julii, ex prædicto Willelmo Tyrio, *lib. XX. cap. 33.* & *lib. XXI. cap. 2.* Obiit demum Amalricus anno 1180. die 6. Octob. patriarchatus sui anno XXII. mense sequenti à morte Ludovici VII. Francorum regis, *ibid. lib. 22. cap. 2.*

IX. Eraclius *sive* Eracleus.

Amalrico intra decem dies subrogatus est *Eraclius* Cæsareensis archiepiscopus, teste laudato Tyrio. Hunc Marinus Sanutus, *lib. 3. part. 6. c. 24.* versus finem voluminis dicti *Gesta Dei per Francos, edit. Hanov. 1611. p. 172. lin. 33. tam perniciosi exempli* fuisse ait, *ut procedentem ornatissimam mulierem, quam publice tenebat, vulgus Patriarchissam vocaret, & in ejus electione publice dictum* fuerit, *sub Eraclio amittendam esse crucem, sicut sub Heraclio Imperatore recuperata fuerat: quod & accidit.* Anonymus scriptor qui Willelmi Tyrii historiam Gallico idiomate sæculo XIII. labente transtulit, & ad sua usque tempora continuavit, Eraclium tradit Arvernum fuisse in Gallia, forma decorum: Hierosolymitana autem sede donatum, agente Sibilla Guidonis, qui an. 1186. rex Hierosolymorum evasit, uxore: Willelmum Tyri archiepiscopum ejus electioni obstitisse, ac prænuntiasse futurum ut, ipso patriarchatum gerente, civitas sancta in Infidelium denuo potestatem veniret. Missus est à Balduino IV. Antiochiam cum aliquot episcopis & proceribus, ut Boamundum Antiochiæ principem, quem Aymericus Patriarcha Antiochenus à communione segregaverat, eo quod, relicta uxore sua Theodora Manuelis Imperatoris Græcorum nepte, Sibillam quamdam duxisset, cum illo Patriarcha reconciliaret; sed nihil confecerunt, ex præfato Willelmo Tyrio, *lib. 22. cap. 7.* Anno 1184. in Gallias venit Eraclius, auxilia Terræ-Sanctæ graviter periclitanti à Philippo Augusto rege petiturus. In Angliam quoque transiit. Post biennium Hierosolymam reversus, vidit mala gentis suæ; regem scilicet Guidonem, qui post mortem Balduini IV. & filii ejus Balduini V. quorum prior obiit anno 1185. posterior vero anno sequenti, in regem promotus fuerat, captum à Salahadino Ægypti Soldano, profligato ejus exercitu prope Tiberiadem, sanctamque postea civitatem Christianis ab eodem Salahadino ereptam anno 1187. De qua strage legenda historia Hierosolymitana volumini *Gesta Dei per Francos* inserta, *pag. 1150.* Porro Patriarcha, cum Sibilla regina, Templariis, Hospitalariis, & numeroso populo, Antiochiam petiit, *ibid. pag. 1155. lin. 1.*

Obiit tandem Eraclius, dum Acon obsideretur à Christianis, quæ, eò advenientibus Philippi Augusti regis Francorum & Richardi regis Angliæ classibus, capta est anno 1191. die 12. Jul. Exinde usque ad annum 1291. quo in Saracenorum denuo rediit potestatem, sedes fuit tum Patriarcharum Latinorum, tum etiam regum Hierosolymorum, qui Hierosolymis amplius degere non poterant.

X. Sulpitius. *Cyrillus.*
XI. Michael *electus.*

Theodoricus Pauli (de quo vide supra *col. 141.* C.) *Sulpitium* quemdam recenset, Eraclii in patriarchatu Hierosolymitano successorem, teste Papebrochio *in hist. chronol. Patriarcharum Hierosolymorum, tom. 3. Maii præmissa pag. 51. num. 213.* D. *col. 2.* ubi etiam subdit, *ibid.* à Palæonidoro tradi in vita S. Cyrilli Prioris tertii Carmelitarum, hunc *Cyrillum* anno 1191. à Cœlestino III. Papa electum esse in Patriarcham Hierosolymitanum; ipsum vero huic muneri suscipiendo non præbuisse consensum. Sed ipse Papebrochius hanc electionem pro valde incerta habet. Idem Theodoricus Pauli, *ibid. n. 214.* F. de Michaele ita loquitur: «Anno 1194. *Michael,* Parisiensis decanus, vir in regendis scholis Parisiensibus eximius, & in largiendis eleemosinis, & in aliis pluribus bonis floridus, *in Patriarcham Hierosolymorum est electus:* sed post quindecim dies à clero Senonensi electus, & in archiepiscopum Senonensem est consecratus: & sic alius electus in Patriarcham fuit, cujus nomen non reperi.» In chronico Alberici ad annum 1194. legitur pariter, *pag. 403. Magister Michael, decanus Parisiensis, vir theologus & religiosus, in Patriarcham Hierosolymam* (Hierosolymorum) *est electus; sed antequam illuc iter arriperet, factus est Senonensis archiepiscopus.* Extat *t. 2.* Miscellaneorum Baluzii, *pag. 242. epistola J. episcopi Lyddensis ad magistrum Michaelem decanum ecclesiæ Parisiensis, & electum Patriarcham Hierosolymitanum,* qua eum invitabat ut patriarchatum acciperet, & veniret quantocius.

XII. Monachus.

Michaele ad sedem Senonensem promoto, ut nunc dictum est, ecclesiam Hierosolymitanam suscepit vir quidam venerabilis, nomine *Monachus,* de Florentina civitate oriundus. Scilicet is, quum Hierosolymam devotionis causa venisset, à Patriarcha primùm cancellarius, deinde archiepiscopus

Cæsariensis creatus fuerat: ex qua ecclesia ad Hierosolymitanam transiit anno 1194. & obiit anno 1203. De eo legendum instrumentum super translationem brachii sancti Philippi Apostoli Florentiam anno 1205. exaratum ante annum 1230. quod extat *to. 1.* Actorum SS. Maii, *p. 15. col. 2. num. 1.* D. E. Monachum Cæsariensem archiepiscopum electum, missum Antiochiam cum Eraclio Patriarcha Hierosolymitano, & aliquot aliis episcopis à Balduino IV. ut Boamundum principem cum suo Patriarcha Aymerico reconciliare conarentur, refert Willelmus Tyrius, *lib. 22. c. 7.* Ad hunc Patriarcham spectant nonnullæ epistolæ Innocentii III. *tom. 1. edit. Baluz.* puta 11. 73. 505. & 518. lib. I. anno 1198. *pagg. 6. 40. 290. & 297.* Item 189. 257. & 273. lib. II. *pagg. 459. 508. & 521.* Ejus quoque meminit Albericus in chronico ad annum 1153. *p. 324.* ubi eum dicit Tuscum fuisse, & successisse Eraclio. Vide insuper Ughellum, *to. 3. Ital. sac. col. 487.* C. *vet. edit.* & *t. 4. col. 1097.* B.

XIII. SOFFREDUS *electus*. *Simon.* XIV. ALBERTUS.

In instrumento de translatione brachii S. Philippi Apostoli modo laudato hæc habentur, *pag. 16. col. 2. n. 5.* E. « Tumulato » corpore tanti Patris (Monachi Patriarchæ » Hierosolymorum,) venerabilis Cardinalis » *Soffredus* (qui creatus est Cardinalis anno » 1182. & decessit anno 1211.) qui tunc in » Ultra marinis partibus legationis officio fun» gebatur, *fuit in Patriarcham electus:* sed ille » postea electioni renuntiavit. Verum universi » ad quos spectabat electio, de consensu regis » elegerunt *episcopum Vercellensem* (Albertum) » ad quem reducendum (Rainerus ortu Flo» rentinus, ecclesiæ primùm S. Resurrectionis » Hierusalem, tunc Joppensis) Prior fuit legatus principaliter constitutus. » Odericus Raynaldus, *to. 13. annal.* ad annum 1203. *n. 10.* refert excerptum epistolæ Innocentii III. ad Soffredum Cardinalem, qua illum vehementer hortabatur ut oblatum patriarchatum susciperet: subdebatque se alteri legato pallium mittere, ut ab ipso illud acciperet, ac legationem unà cum patriarchatu gerat, suique consilii esse, ita ecclesiæ Hierosolymitanæ ipsum conferre, ut tamen Romanæ auferre nolit: at non acquievit Soffredus.

Simonis cujusdam Patriarchæ Hierosolymitani ante Albertum meminit Albericus in chronico ad annum 1214. *p. 475.* his verbis: « Patriarcha Hierosolymitanus post *Simonem* » & Albertum dicebatur Galterus, qui hoc » anno à quodam pessimo christiano cultello occisus est. » Verum *Simon* iste alius non fuit à *Monacho*, vel fortassis *Soffredo*, post quorum prioris quidem obitum, posterioris vero recusationem, *Albertus* electus est Hierosolymorum Patriarcha.

Hic autem Albertus, de Castro Gualterii Parmensis diœcesis, nobili prosapia ortus, è canonico regulari cœnobii Mortariensis, inter Paduam & Vercellas siti, Bobiensis episcopus electus est anno 1184. eodemque anno translatus ad Vercellensem ecclesiam, cujus regimini per 20. circiter annos diligentem impendit operam. Deinde anno 1204. ad patriarchatum Hierosolymitanum assumptus, pallium ab Innocentio III. recepit, munusque legati apostolici per quadriennium exercendum. Eumdem anno sequenti 1205. in Syriam transfretantem præfatus Papa litteris datis die 16. Junii, cunctis archiepiscopis, episcopis, abbatibus, &c. in Hierosolymitana provincia constitutis plurimum commendavit, teste Raynaldo, *tom. 3.* ad illum annum, *num. 27.* Multæ occurrunt hujus Papæ epistolæ ad eum scriptæ: scilicet 186. & 214. lib. X. anno 1207. 9. 108. & 110. lib. XI. anno 1208. 8. & 28. lib. XII. anno 1209. 126. lib. XIII. anno 1210. 64. 104. 134. & 147. lib. XIV. anno 1211. 185. lib. XV. anno 1212. 7. 36. 90. & 150. lib. XVI. anno 1213. *tom. 2. edit. Baluz.* Ea etiam legi potest, qua ipsum monet Pontifex, ut electioni de se factæ consensum impertiatur, extat *in tractatu de gestis Innocentii III. præfixo tom. 1. edit. Baluz. num. 88. p. 48. col. 2.*

Hujus Patriarchæ acta in Vercellensis ecclesiæ monumentis reperta, ipsum ferunt, dum in Oriente per octo annos tam sancte & laudabiliter vixisset, ut non solum à Christianis, verum etiam à Saracenis in magna veneratione haberetur, à viro quodam de loco Caluxii Eporediensis diœcesis, quem de suis excessibus corrigebat, occisum anno 1214. die sacra Exaltationis Sanctæ Crucis mense Septembri, Accone, in processione quam cum suo clero solemniter agebat. Fratribus Montis Carmeli regulam concinnavit, in multis postea correctam, ad illorum preces, ab Hugone de S. Charo Cardinali, & Guillelmo episcopo Antaradensi Dominicanis, jussu Innocentii IV. qui hanc correctionem approbavit anno 1247. De eo Alberto consulendi Ughellus *tom. 4. Ital. Sacræ in Vercellensibus Episcopis col. 1086. n. 64. D. vet. edit. & in Bobiensibus ibid. col. 1295. n. 11. c.* & Papebroch. *tom. 1. April. ad diem 8. pag. 769. & sequent.* Albertum hunc cum Alberto Bethleemitano episcopo confusum ab Auberto Miræo nonnullisque aliis auctoribus, observat idem Ughellus *col. 1096. D.*

XV. Gualterus *sive* Lotharius.
XVI. Radulphus *sive* Rodulphus.

Anno 1212. Aconensis episcopus sedebat *Gualterus*, cujus, unàque Alberti Patriarchæ documentum quoddam plumbeo signo munitum Acone datum eo anno asservatur in archivo Januensis ecclesiæ, teste præfato Ughel. *ibid. col. 1198. B. C.* Hunc quidem Alberto successisse ait chronicon Alberici supra memoratum his verbis: « Patriarcha Hierosoly- » mitanus post Simonem & Albertum dicebatur » *Galterus*, qui hoc anno (1214.) à quodam » pessimo christiano cultello occisus fuit: cui » successor factus est magister *Radulphus*, qui erat in Sarepta Sydoniorum episcopus. » Verum non Galterus sive Gualterus hoc modo vitam amisit, sed Albertus, ut dictum est, cui subrogatum Radulphum, prætermisso Gualtero, tradit Marinus Sanutus, *lib. 3. part. XI. c. 5.* « Anno 1214. inquit, Albertus » Patriarcha Hierosolymitanus in processione mortuus est, cui successit *Rodulphus.* »

Porro Gualterus fuisse videtur, quem *Lotharium* idem Ughellus appellat *tom. 3. col. 498. num. 48. C.* aitque Vercellensi ecclesiæ præfuisse post Albertum, deinde translatum esse ad sedem Pisanam anno 1209. quum vero *in Orientem illic bellantibus Christi fidelibus opem laturus cum suis Pisanis transiisset, Patriarcham Hierosolymorum creatum anno 1216.* pro quo legendum esse, non 1215. cum ipsomet Ughello *tom. 4. col. 1101. A.* sed 1214. colligitur ex epist. Innocentii III. *Patriarchæ Hierosolymitano* data *X. kal. Mart. Pontif. anno XVII.* (id est die 20. Februarii anno 1215.) *tom. 2. edit. Baluz. p. 838. col. 1.* in qua Pontifex alterius epistolæ meminit à se scriptæ Alberto *bonæ memoriæ prædecessori ejus.*

Huic autem Gualtero sive Lothario probabiliter successit *Radulphus* episcopus Sareptæ, quem memorant supra laudati Albericus & Sanutus, sed non assignant quo anno. Unde, quoniam ex eodem Alberico ad annum 1215. *p. 488.* concilio Lateranensi eo anno interfuerunt Patriarchæ Constantinopolitanus & Hierosolymitanus, palam est Gualterum vel Radulphum huic synodo affuisse. Gualterum quoque vel Radulphum spectant, quæcunque de *Patriarcha Hierosolymitano* habet Raynaldus *tom. 13.* ad annos 1217. *num. 31.* 1218, *nn. 6. & 14.* & 1222. *nn. 8. & 9.* Horum Patriarcharum posterior obiit anno 1225. ex præfato Alberico ad illum annum, *p. 518.*

XVII. Giroldus *sive* Geraldus.

Raynaldus *tom. 13.* annal. ad annum 1220. A *num. 43.* hæc transcribit de Giraldo, ex chronico Cluniacensi manuscripto: *Giroldus sive Girondus, anno 1220. ex abbate Cluniacensi fit episcopus Valentinensis, & postea fuit Patriarcha Hierosolymitanus. Obiit VII. idus* (id est die 7.) *Septembris: jacet juxta sepulcrum Domini Hierusalem: cujus anno secundo congregatus est exercitus Domini in Accon, & antequam prædicarent crucem in Saxonia, apparuit triplex forma crucis in aëre, & in medio illarum apparuit crucis patibulum figuram hominis habens in eo suspensam, cum infixione clavorum* B *in manibus & pedibus, & capite incoronato.* Porro Giroldus ille anno 1222. delegatus est ab Honorio III. qui de sanctitate vitæ & miraculis S. Roberti abbatis Molismensis & fundatoris Ordinis Cisterciensis, cum quibusdam aliis, inquireret. Anno autem 1224. donationem accepit nomine suæ ecclesiæ, à Guidone Adomaro, *Gall. Christ. to. 2. part. 2. p. 1113. n. 41. edit. Par. 1656.* Anno demum sequenti 1225. ex jam supra laudato Alberici chronico, post obitum Radulphi, Patriarcha Hierosolymitanus creatus est: is proinde videtur esse C *Patriarcha ille* quem, teste Raynaldo ad hunc annum *num. 8.* Honorius III. Papa pluribus commendavit litteris, eaque ornavit prærogativa, ut in alienis provinciis pallio uteretur: certe Gregorius IX. epist. ad omnes Christi fideles data anno 1227. die 23. Dec. pro accelerando subsidio, apud Matthæum Paris, *p. 234. col. 1.* A. litteras refert, quas Giroldus Patriarcha Hierosolymitanus, aliique præsules, ipsi de eo argumento scripserant. Altera ejusdem Patriarchæ epistola extat *ibid. p. 247. col. 1.* C. D. ad annum 1229. D cujus titulus est: *Geroldus Patriarcha Hierosolymitanus universis Christi fidelibus, &c.* qua scilicet graviter conquerebatur de treuga ab Imperatore Frederico cum Soldano inita. Hujus treugæ capitula legere est apud Raynaldum ad hunc annum 1229. *n. 15.* Verum an. 1232. Giroldum à Frederico Imperatore motæ seditionis accusatum Gregorius IX. accersivit in Occidentem, monuitque ut à novandis rebus in Fredericum absisteret, ne illius odio egisse putaretur: abrogatum etiam illi legati apostolici munus est, & delatum E Alberto Patriarchæ Antiocheno, quatenus adversas partes inter se reconciliari satageret. Obiit Giroldus anno 1239. ex chronico Alberici, ad hunc annum, *pag. 574.*

Jacobus *postulatus.*
XVIII. Robertus *sive* Guido. *Epicius.*

Gregorius IX. litteris datis die 14. Maii anno 1240. quas profert Raynaldus ad hunc annum *n. 47.* ait: *Vacante ecclesia Hierosolymitana*, postulatum esse ab ejus capitulo *bonæ*

memoriæ Tuſculanum epiſcopum (Jacobum de Vitriaco Cardinalem) quia tamen *ejus præſentia non ſolum Romanæ, ſed etiam eccleſiæ generali apud ſedem apoſtolicam utilis habebatur*, ſe eam electionem non confirmaſſe: ſed quum proceſſu temporis ad ſe (Papam) fuiſſet hæc proviſio devoluta, *epiſcopum Nannetenſem* à ſe ad illam ſedem patriarchalem transferri. Is ſeipſum *Robertum* nuncupat in epiſtola quam ad Galliæ & Angliæ epiſcopos ſcripſit Accone die 25. Novemb. anno 1244. apud Matthæum Paris, *pag. 427. col. 1.* D. Eum nihilominus Alberici chronicon ad annum 1241. *Guidonem* appellat *pag. 577. Epiſcopus Guido Nannetenſis in Britannia, inquit, fuit Patriarcha Hieroſolymitanus.* De eo legi poteſt Raynaldus *t. 13.* annal. ad annos 1243. *n. 52.* & 1244. *nn. 8. & 13.* In caſtris Sancti Ludovici regis Francorum aderat Robertus, captaque Damiata & mundata, in eam cum rege nudis pedibus ingreſſus eſt, ibique miſſam celebravit. Obiit tandem anno 1254. die 8. Junii.

Epicii cujuſdam meminit continuator Gallus hiſtoriæ Willelmi Tyrii, *vet. Script. & Monum. ampl. collect. tom. V. edit. Pariſ. 1729. col. 735.* C. *A. MCCLIV.... & à VIII. jors de Juing morut Robert Patriarche de Hieruſalem: & arriva à Acre Epice Patriarche.* Verum Epicius iſte, aliàs nobis ignotus, non expreſſe hîc dicitur Patriarcha *Hieroſolymorum*, ſed ſimpliciter *Patriarcha*: unde mentionem de eo facimus, ex hypotheſi ſolum quod Jacobum præceſſerit, de quo nunc agendum eſt.

XIX. JACOBUS.

Jacobus Pantaleon, Gallus Trecenſis, primùm Leodienſis archidiaconus, ubi plurimum contulit ut feſtivitas SS. Corporis Chriſti de novo celebraretur: deinde Virdunenſis epiſcopus creatus an. 1252. quum è Pomeranica legatione feliciter adminiſtrata revertiſſet ad Alexandrum IV. Papam, renuntiatus eſt ab eo Hieroſolymitanus Patriarcha, ſimulque ſedis apoſtolicæ legatus, duobus diplomatibus datis anno 1255. die 7. Decemb. quæ profert Raynaldus, *tom. 16. annal.* ad hunc annum, *n. 66.* Acconem venit anno 1256. ex continuatore Gallo hiſtoriæ Willelmi Tyrii ſupra laudato aiente, *col. 735.* E. *A. MCCLVI.... le tiers jor de Juing vigile de Pentecoſte vint en Acre le Patriarche de Jeruſalem, maiſtre Jacques, qui fu éveſque de Verdun.* Ejus meminit præfatus Raynaldus ad annos 1256. *num. 46.* & 1260. *num. 32.* Anno autem ſequenti 1261. Jacobus Viterbium venit ad curiam Romanam pro ſuæ eccleſiæ negotiis promovendis, ibique ſummus

A Pontifex electus eſt die 29. Auguſti, Urbanus IV. dictus. Obiit Peruſii anno 1264. die 2. Octobris.

XX. BARTHOLOMÆUS *electus*.
XXI. HUMBERTUS *electus*.

De iſto *Bartholomæo*, patria Vicentino, familia Bragantino, profeſſione Dominicano, jam ſupra actum eſt inter epiſcopos Nemoſienſes in Cypro inſula, *col. 1225.* A. Hîc rationem reddo cur illum *Patriarcham Hieroſolymitanum electum* velim. Non quidem B eum dico cum doctiſſ. Papebrochio, *to. VII. Maii, pag. 705. col. 1.* A. in Palæſtinam profectum, relicta Vicentina ſede cui præerat, ut Patriarchæ Hieroſolymorum muniis fungeretur: ſed nec etiam eumdem, cum non minori eruditionis laude præſtante R. P. Sollerio, Papebrochii in actis Sanctorum concinnandis ſocio & ſucceſſore, *tom. 1. Jul. p. 280. col. 1.* A. ad hanc eccleſiam patriarchalem aſſumptum inficior. Verum non improbabile duco Bartholomæum Urbano IV. (qui ex Patriarcha Hieroſolymitano electus C Papa anno 1261. die 29. Auguſti, virum idoneum quærebat, quem ſibi in regenda ea eccleſia ſubſtitueret,) apprime notum, & qui in eam regionem olim navigaverat, ab ipſo ad hanc ſedem renuntiatum eſſe diplomate aliquo, quod, ut alia hujuſmodi non pauca, injuria temporum exciderit: illum tamen, quia jam ætate provectus erat, aſſiduiſque laboribus ac itineribus pro eccleſiæ utilitate feliciter geſtis fractus, eam dignitatem, cum onere cui tunc imparem ſe judicabat, recuſaſſe. Iſtius autem noſtræ ſententiæ fulcrum illud ipſum D eſt, cui innixus epitaphii Bartholomæi vetus auctor poſt annum 1354. ab ejuſdem obitu circiter 83. huic epitaphio promotionem illam, nemine refragante, inſcripſit, veluti rem ibi, ſive ex ſcriniis graviſſimis, ſive ex traditione adhuc vigente, compertiſſimam. *Hieruſalem Patriarcha fuit, dilexit & omnes.* Ex 26. namque carminibus magna nunc ex parte detritis, quibus epitaphium illud vetus conſtabat, quinque verſus integri remanſerunt, & inter eos quem modo recenſuimus: *Hieruſalem Patriarcha fuit, &c.* teſtibus Bar- E barano, *hiſtor. Vicentinæ pag. 148.* & citato P. Papebrochio, *pag. 703. col. 2.* F. Hinc etiam R. P. Echard. *tom. 1. Script. pag. 257. col. 2.* ait *hanc forſan oblatam ei ſedem* ab Urbano IV. *ſed quam conſtanter recuſaverit.* Nec officit ipſiuſmet Bartholomæi de illa promotione ſilentium in ſuo teſtamento, quippe qui, in eo eccleſiarum illarum præciſe meminerit, quarum incubuerat regimini, quales fuerant *Nemoſienſis* duntaxat & *Vicentina*, non vero *Hieroſolymitana*, ad cujus

administrationem suscipiendam ne consensum quidem præbuerat. Quod autem de illo tacuerit Bernardus Guidonis inter Hierosolymorum Patriarchas ex Ordine Prædicatorum assumptos, id probabiliter ortum est, quia hæc Bartholomæi electio in Italia peracta, statimque frustrata effectu, ad illum in Galliis scribentem non pervenerit: fatetur enim ipsemet, apud R. P. Antoninum Bremond, *tom. 1. Bullar. pag. 261.* nonnullas præsulum hujus Ordinis infulas à se prætermissas, quod illæ ipsum fugerint. Certe Fr. Joannem à S. Maxentio archiepiscopum Tyrensem omisit, de quo nos infra. Porro relati epitaphii auctoritatem tanti fecit, rigidissimus licet, si quis alius, similium instrumentorum trutinator D. Castellanus, ut in suo Martyrologio Gallicè exarato absolute dixerit die 1. Jul. *p. 324.* juxta translationem Latinam R. P. Sollerii, *tom. 1. Jul. pag. 278. col. 1.* B. «Vicentiæ, venerabilis Bartholomæi de Bragantia, *Patriarchæ Hierosolymitani,* qui Parisiis existens sacram spinam de manu sancti Ludovici recepit; unde Vicentiæ sacræ coronæ templum fundavit.»

Ante vel post delatam Bartholomæo Hierosolymitanam sedem, quam ille recusavit, oblata quoque fuisse videtur *Humberto* Magistro generali Ordinis Prædic. de quo Salanhacus auctor coævus, titulo de Fratribus ejusdem Ordinis qui oblatas dignitates recusarunt, apud P. Jacobum Echard. *tom. 1. Script. p. 142. col. 2.* sic habet: *F. Humbertus de Romanis, Magister Ordinis V. renuit patriarchatum sanctæ civitatis Hierusalem, & episcopatum postea.* Quibus hæc subdit idem P. Echard. «Quando vero id factum fuerit non addit. Conjectu autem pronum patriarchatum ei oblatum fuisse, non, ut habet Leander Albertus, à Nicolao III. qui sedem Romanam non ascendit nisi 27. Novemb. 1277. quo jam mortuus erat Humbertus: sed ab Urbano IV.... qui mox ut Pontifex Romanus electus est (die 29.) Aug. 1261. hominem quæsivit sedi Hierosolymitanæ congruum, nec aptiorem invenit quam Humbertum, tum ob eximias ejus dotes, tum quia res ejus ecclesiæ optime perspectas habebat, ceu qui in Terram-Sanctam aliquando transfretaverat, & totam visitaverat, &c.» Idem observat, *pag. 256. col. 2.* ubi ait Urbanum IV. quem in sede Hierosolymitana sibi successorem institueret, non subito invenisse. Et certe Guillelmus qui hujus ecclesiæ administrationem suscepit, Acconem non appulit nisi anno 1263. die 25. Septembris. Quare nihil repugnat, sicut Humberto, ita & Bartholomæo de Bragantia hanc dignitatem, priusquam Guillelmo conferretur,

A oblatam fuisse, & ab utroque recusatam.

XXII. Guillelmus.

Guillelmus iste (quem veteres Sammarthani confuderunt cum alio *Guillelmo* dicto *de Pontoise,* monacho Cluniacensi, Caritatis ad Ligerim Priore, inde vero abbate Cluniaci, demum episcopo, non Aginnensi, sed Olenensi, & mortuo Parisiis anno 1263. ut observat doctissimus P. Dionysius Sammarthanus, *Gall. Christ. tom. 2. edit. Paris. 1720. col. 918.* A. B. C.) jam sedebat episcopus B Aginnensis anno 1247. ex tabulario Aginnensi, cui ecclesiæ adhuc præerat *anno 1263. quinta die in exitu* (id est fortassis ante exitum) *Februarii, in charta Bellæ-Perticæ, & in membranis tabularii regii,* inquit præfatus P. Dionysius, *col. 919.* C. ubi subdit: *Legimus eum fuisse Patriarcham Hierosolymitanum post Jacobum Pantaleonem* (Urbanum IV.)... *ex regesto anni secundi* (ejus pontificatus) *capp. 9. 36. & 37.* Tunc porro sedi Hierosolymitanæ Acconensis ecclesiæ administratio conjuncta fuit, teste Nicolao IV. in epistola C data anno 1288. die 30. April. quam refert Papebrochius *in hist. chronol. Patriarcharum Hierosol. præfixa to. 3. Maii, p. 58. n. 340.* A. his verbis: «Quum felicis recordat. Urbanus Papa IV. primò de fratrum suorum consilio ecclesiam Acconensem, de qua bonæ memoriæ Magistrum Florentium ad Arelatensem ecclesiam tunc vacantem duxerat transferendum, Patriarchæ Hierosolymitano, qui erit pro tempore, decreverit committendam, & ab eo unà cum dicta Hierosolymitana ecclesia tamdiu in temporalibus D & spiritualibus gubernandam, donec eadem Hierosolymitana ecclesia, bonis ejus recuperatis, possessionem habuerit eorumdem, &c.» (Ex ea autem epistola obiter colligitur adversus P. Dionysium Sammarthanum, *to. 1. Gall. Christ. anno 1715. col. 570.* D. E. Florentium reipsa ex sede Acconensi ad Arelatensem fuisse translatum, nec ad hanc posteriorem fuisse promotum anno 1260.) Extat epistola ad Guillelmum à Benedicto episcopo Massiliensi scripta an. 1263. die 9. Augusti, quam ex Baluz. Miscellan. E *tom. 6. pag. 351.* exhibet R. P. Echard. *to. 1. Scriptor. pag. 256. col. 2.* Acconem venit Guillelmus eo anno die 25. Septembris, ex continuatore Gallo historiæ Willelmi Tyrii, *vet. Script. & Monum. ampliss. collect. tom. V. num. 6. col. 738.* C. *A. MCCLXIII.... & vint en Acre au 25. jor de Septembre legat & Patriarche de Hierusalem, & Ministre de l'Eveschié d'Acre Guillaume qui avoit esté Evesque d'Argense* (d'Agen.) Anno 1267. aderat in Cypro insula, ubi die natali Domini

regem Hugonem coronavit, *ibid. num. 12.* A *col. 742.* E. *A. MCCLXVII... morut Hugues hoir du royaume de Chypre en Novembre, & fu coroné a roy Huges de Lesignen le jor de Noël par la main* (de) *Guillaume Patriarche de Hierusalem qui estoit la alé por visiter les yglises & le royaume de Chypre.* Obiit Guillelmus anno 1270. *ibid. col. 744.* C. *En cet an morut en Acre Guillaume Patriarche de Jerusalem a XXI. jor d'Avril.* De eo Patriarcha intelligendus venit Raynaldus, *t. 14. annal.* ad annos 1264. *num. 69.* 1265. *n. 37.* & 1267. *n. 69.* Ejus quoque meminit Gregorius X. in epistola data anno 1272. die 24. Novemb. quam refert idem Raynald. ad eum annum, *n. 19.* B

XXIII. Thomas.

Guillelmi in sede Hierosolymitana successor fuit *Fr. Thomas Agni*, Siculus, *de Lentino* cognominatus, sive *de Leontino* civitate Siciliæ, Ordinis Prædicatorum, qui quum Neapolitani cœnobii Prior esset, S. Thomam Aquinatem anno 1243. teste R. P. Echardo, *tom. 1. Script. pag. 358. col. 2.* C religionis veste induit. Romanæ provinciæ moderator electus anno 1247. hanc usque ad annum 1255. rexit, & per id tempus S. Petri martyris, ejusdem Ordinis, qui ad cœlum anno 1252. evolarat, vitam scripsit. Bethleemitanæ ecclesiæ postea præpositus est, legationisque apostolicæ per omnem Syriam munere donatus ab Alexandro IV. Hunc Romam reversum ad Cusentinam sedem archiepiscopalem in Calabria promovit Clemens IV. anno 1267. die 18. Aprilis. A Messanensis ecclesiæ capitulo Thomam D hunc fuisse postulatum, mortuo Bartholomæo Pignatelli illius civitatis præsule, scribit Ughellus, *to. 9. Ital. sac. vet. edit. col. 296. n. 15.* C. Ut-ut sit, Gregorius X. ex sede Cusentina ad Hierosolymitanam ipsum transtulit anno 1272. mense Martio, ut constat ex ejus epistolis datis eo anno diebus 29. & 31. Martii, apud R. P. Bremond, *to. 1. Bull. pp. 503. & 505.* Eumdem quoque sedis apostolicæ legatum creavit in toto Oriente, ex Raynaldo, *to. 14. annal.* ad annum 1272. *n. 17.* Ad urbem Acconem appulit Thomas E eo anno die 8. Octobris, teste continuatore Gallo historiæ Willelmi Tyrii, *tom. 5. veter. Script. & Monum. ampl. collect. tom. V. n. 17. col. 746.* B. *A. MCCLXXII... & a 8. jors d'Octembre arriva en Acre Frere Thomas de l'Ordre des Freres Prescheors Patriarche de Hierusalem, & legat de toute Surie, & évêque d'Acre...* Et paulo inferius: *Et le Patriarche en sa venuë amena as deniers de l'yglise cinq cens hommes, qu'a pied, qu'a cheval.* Eum obiisse anno 1276. asserit præfatus Ughellus. At Bernardus Guidonis in catalogo prælatorum Ord. Præd. ejus mortem assignat ad annum 1277. Doctissimus Papebrochius *in Historia chronol. Patriarch. Hierosol. præfixa tom. 3. Maii, pag. 58. num. 239.* C. *Thomam Agni* alium censuerat à *Thoma de Lentino:* verum id ipsemet revocavit in Appendice ad acta SS. Maii, *tom. VII.* ejusdem mensis, *col. 714.* De illo Thoma inferius redibit sermo inter episcopos Bethleemitanos.

Guido. XXIV. Aiglerius *electus.*
XXV. Joannes *electus.*

Stephanus Lusignanus in catalogo virorum illustrium, ubi de Hierosolymorum Patriarchis, post Thomam de Lentino, *Guidonem de Soliaco,* Gallum, Ord. Præd. memorat, quo id auctore me latet: nam Guido iste Bituricensis Patriarcha fuit, non Hierosolymitanus.

Papebrochius initio *tom. 3. Maii, p. 58. n. 241.* scribit Nicolaum III. dejecta *Aiglerii,* quem Spondanus *Angelum* nuncupat, archiepiscopi Neapolitani electione ad patriarchatum Hierosolymitanum, huic præfecisse, non Fr. Hieronymum Asculanum Ministrum generalem Ordinis Min. quem jam creaverat Cardinalem anno 1277. sed *Fr. Joannem de Vercellis,* Magistrum generalem Prædicat. ad quem extat epistola data anno 1278. die 1. Octob. ut ipsius consensum eliceret, apud Raynaldum ad eum annum, *num. 80.* Ipsi tamen enixe deprecanti, ut à gerendo isto munere liber renuntiaretur, id concessum per Breve datum die 4. Febr. anno 1279. cujus meminit Bzov. *to. 13.* ad eum annum, *n. 12.*

Palmerius. XXVI. Elias.
XXVII. Nicolaus.

Cavalerius *Galler. Domin. tom. 1. pag. 36. num. 98.* refert ex Lopez *part. 5. hist. lib. 1. cap. 14. Fr. Palmerium*, Eugubinum, Ord. Præd. datum esse in Patriarcham Hierosolymitanum à Nicolao III. sed ipsum statim honori & oneri cessisse, & paulo post obiisse an. 1278. (vel potius 1279.) Hujus quidem Palmerii ut viri mira sanctitate pollentis meminit Bzovius, *to. 13.* ad annum 1279. *n. 10.* At de ejus patriarchatu nihil habet.

Idem Nicolaus III. anno 1279. *Eliam* renuntiavit Patriarcham Hierosolymitanum, & ecclesiæ Acconensis administratorem. Ita testatur Nicolaus IV. in epistola supra laudata, *col. 1260.* C. D. verbis enim ibi relatis subjungit: « Et postmodum etiam piæ memoriæ Gregorius X. primo Thomæ (de « Lentino) & subsequenter Nicolaus III. Ro- « mani Pontifices prædecessores nostri *Eliæ* Pa- « triarchis, &c. » Gaufridus episcopus Hebronensis se dicit *Eliæ Patriarchæ Hierosolymitani*

vicarium, in epistola sua ad Eduardum I. Angliæ regem, de statu Terræ-Sanctæ, quæ extat in libro inscripto, *Antiquæ constitutiones regni Angliæ*, &c. *col.1232.* Extant etiam litteræ quibus indulgentias 40. dierum concedit, datæ anno 1287. Pont. Honorii IV. anno 2. *t.1.Thes. Anecd. ed. Par.1717. col. 1230.*F.

Obiit eo anno vel sequenti: nam *Fr. Nicolaus de Hanapis*, Gallus, de Remensi diœcesi, Ordinis Prædicatorum, à Nicolao IV. renuntiatus est Patriarcha Hierosolymitanus anno 1288. die 30. April. Diploma profert Raynaldus ad eum annum, *n.41.* Eumdem insuper sedis apostolicæ legatum creatum asserit, pro Syria, Palestina, Cypro & Armenia, *ibid.* Ejus quoque meminit ad annum 1289. *n.*69. Verum anno 1291. obsessa & tandem expugnata Accone à Soldano Babylonis, periit Patriarcha, qui durante obsidione cives exhortari ad pœnitentiam non cessaverat. Quum enim capta urbe plures civium maris periculis natando expositos videret, tot eorum intra navem suam recepit, ut hæc fuerit submersa. De eo legendus R. P. Echard. *tom. 1. Script. pag. 422. & seqq.* qui etiam observat, *pag. 427. col. 1.* Fr. *Nicolaum de Hancinis* Ord. Præd. à nonnullis scriptoribus hujus ordinis inter Patriarchas Hierosolymitanos recensitum, alium non esse à *Nicolao de Hanapis.*

XXVIII. Radulphus II.

Bernardus Guidonis in episcopis Terræ-Sanctæ ex ordine Præd. assumptis, hæc tradit de isto Radulpho: « *Fr. Radulphus*, Gallicus, Burgundus, (Joannes Canonicus Victorinus *in memoriali histor. cod. Victor. 448.* apud R. P. Echardum, *tom. 1. pag. 425. col. 1.* eum dicit *Normannum de Grandivilla natum*)
» fuit factus Patriarcha Hierosolymitanus per
» Cœlestinum Papam V. anno Domini 1294.
» domino Carolo rege Siciliæ procurante.
» Hic Fr. Radulphus fuit Prior Provincialis
» Terræ-Sanctæ. Hîc obiit anno 1304. mense Nov. patriarchatus sui anno x. completo. » Hinc colligitur sedem Hierosolymitanam ab obitu Nicolai de Hanapis vacasse usque ad annum 1294. Narrat Guillelmus de Nangiaco ad eum annum: *Radulphum de Grandivilla fratrem ordinis Prædicatorum, qui jussu Cœlestini Papæ depositi apud Parisius in Patriarcham Hierusalem consecratus fuerat*, (quum) *Romam venisset, à Papa Bonifacio* (VIII. esse) *degradatum.* At ipsum paulo post restitutum oportet: nam ex Petro de Alliaco *lib. 11. cap. 16. vitæ S. Petri Cœlestini*, is ad Bonifacium deductus est, comitante honoris gratia inter alios *Patriarcha Hierosolymitano.* Affuit quidem etiam Guillelmus Estendardus magnus regni Siciliæ comestabularius in eo itinere, sed non erat Patriarcha Radulpho subrogatus, utpote laicus qui tertiam uxorem duxit anno 1302. teste Ferrante della Marra, *Famiglie di Napoli, pag. 400.* Raynaldus ad annum 1295. *num. 48.* scribit præfectum à Bonifacio VIII. eo anno Hierosolymitanæ sedi *Landulphum:* verum Landulphus iste alius non est à Radulpho, ex dictis.

Refert Ughellus, *tom. 9. Ital. sac. vet. edit. col. 48. n. 30.* A. translato Andrea Pandono ex Brundusina ecclesia ad Capuanam, prioris capitulum in partes divisum duos elegisse qui Andreæ succederent, decanum scilicet ecclesiæ Capuanæ, & Guillelmum Ebraudi regni Siciliæ cancellarium: sed rejecto utroque datam esse ecclesiam Brundusinam à B. Benedicto XI. Papa in administrationem Radulpho Patriarchæ Hierosolymitano ad sedis apostolicæ beneplacitum, die 5. Junii anni 1304. ex *epist. Regest. Vatic. 745.*

XXIX. Antonius.

De eo *Antonio* ita loquitur Joannes Pitseus, Anglus, *tom. 1. de rebus Anglicis, edit. Paris. 1619. in append. pag. 825.* « *Antonius Beccus* sacerdos Anglus, vir pius & littera- «
tus.... virtutis & eruditionis intuitu evectus «
est ad episcopatum Dunelmensem (in An- «
glia) & anno Domini 1305. electus Pa- «
triarcha Hierosolymitanus, & à Clemente «
Papa V. confirmatus.... Obiit anno 1310. » Raynaldus quoque ejus meminit, *tom. 15.* annal. ad annum 1306. *num. 14.* his verbis: « Dum parantur pro Armenis auxilia, pro- «
fessus est inter cœteros religiosam militiam, «
accepto crucis symbolo, *Antonius* Dunel- «
mensis episcopus, idemque Patriarcha Hie- «
rosolymitanus superiore anno (1305.) à «
Clemente (V.) ea dignitate exornatus, cujus «
eximium zelum Pontifex commendavit, &c.» Verum ea expeditio peracta non est.

XXX. Petrus I.

Hunc Petrum commemorat laudatus Raynaldus ad annum 1314. *n. 12.* « Consuluit «
etiam, inquit, Hierosolymitanæ patriarchali «
ecclesiæ (Clemens V. eo anno) quæ quum «
Antonio Patriarcha eoque episcopo Dunel- «
mensi defuncto, pastore esset orbata, eam «
dignitatem Petro Ruthenensi (in Gallia) «
episcopo contulit, cui ob Hierosolymas ab «
infidelibus oppressas Ruthenensis ecclesiæ «
vectigalibus potiri, ejusque administratio- «
nem gerere permisit, ut apostolicum diploma «
docet Montiliis (in Carpentoratensi diœcesi) «
IV. kal. Mart. (id est die 26. Febr.) ponti- «
ficatus anno IX. (Christi 1314.) exaratum. «
Commendavit

» Commendavit eumdem Patriarcham regi » Cypri, ut ipsum regio studio prosequeretur. » Quem quidem gessisse apostolicæ sedis legationem in exercitu, quo Rhodus Saracenis » erepta est, atque suo zelo de Orientali ecclesia » optime meritum, superius vidimus (ad annum scilicet 1309. *num. 33.*) »

Is cognominabatur *de Cassano*, seu *de Plana*, ordinemque Minorum amplexus fuerat, teste Waddingo, *tom. 3.* annal. ad annum 1309. *num. 1. pag. 102.* Obiit anno circiter 1322.

XXXI. PETRUS II.

XXXII. RAYMUNDUS.

Petro successit anno 1322. alter *Petrus*, quem præfatus Raynaldus ad eum annum, *num. 46.* ait fuisse canonicum Nicosiensem, & confirmatum in Patriarcham Hierosolymitanum isto anno, XIII. kal. Jul. (id est die 19. Jun.) à Joanne XXII. Papa, qui etiam ad regem Cypri litteras dedit in recentioris Patriarchæ gratiam. Ejus iterum meminit ad annos 1323. *num. 13.* & 1324. *num. 44.* quo posteriore anno obiit Petrus: Ibi enim ita loquitur Raynaldus:

« Erepto è vivis Petro Patriarcha Hierosolymitano, Pontifex (Joannes XXII.) » *Raymundum* (*Bequin*, Tolosanum) Dominicanæ familiæ, virum religiosum, eo titulo » exornavit, eique contulit Nimociensis ecclesiæ administrationem, quum Hierosolymis » ob infidelium tyrannidem sedere non posset. » Denique ipsum à Guillelmo episcopo Sabinensi sacrari, & pallio à Neapoleone.... ac » Bertrando.... diaconis cardinalibus ornari, » fideique sacramento adigi jussit: factaque » abeundi potestate clero Hierosolymitano & Henrico regi Cypri eum commendavit. »

Anno 1326. Hugoni regi Cypri scripsit Joannes Papa ut ad exscindendas hæreses in ea insula gliscentes Raymundo Patriarchæ regiam opem porrigeret: ex eodem Raynaldo ad hunc annum, *num. 29.* Obiit anno 1328. De eo vide supra inter episcopos Nemosienses, *col. 1227.* C.

XXXIII. PETRUS III.

Idem Raynaldus ad annum 1329. *n. 94.* scribit consultum eo anno lapsæ in Syria religioni, præfectumque patriarchatui Hierosolymitano *Petrum de Palude* Ordinis Præd. theologicæ scientiæ laude florentem, & Raymundo, qui in Cypro obierat, subrogatum, (eo anno die 2. Martii) cui etiam ad dignitatem sustentandam ecclesiæ Nemosiensis in Cypro administratio tradita est. De eo autem hæc habet continuator Guillelmi de Nangis, apud Papebrochium in *Histor. chronol. Patr. Hierosf.* initio *to. 3. Maii, p. 70. n. 273.* B. C.

A « Post Raymundum Fr. Petrus de Palude, de Ordine Prædicatorum, vir utique magnæ « vitæ & famæ, Doctor in Theologia, Ave- « nione existens, Patriarcha Hierosolymitanus « per summum Pontificem ordinatur: (qui) « circa principium Julii (anno 1329.) una cum « episcopo Mimatensi & nuntiis regis Cypri, « ducentes secum filiam comitis Claromontis « filio regis Cypri desponsandam, cum multis « aliis peregrinis, accepta licentia à Domno « Papa per portum Marsiliæ ad Insulam Cypri « tendunt, sperantes D. N. Jesu Christi auxilio, « B ab illo loco usque ad Hierusalem transfretare, ut D. N. Jesum Christum verum Deum « adorarent in loco ubi steterunt pedes ejus. » Ivit deinde Petrus ad Ægypti Soldanum, « ad sciendum, utrum via posset inveniri, qua Terra-Sancta recuperaretur: » sin minus, ut indiceret bellum Philippi regis nomine. Inde autem reversus accepit à Pontifice litteras, inscriptas sibi universisque archiepiscopis per regnum Franciæ constitutis, datas Nonis (id est die 5.) Decembris an. pontificatus XVI. (Christi 1331.) ad prædicandam crucem pro C expeditione sacra, post biennium ab instanti mense Martio computandum, sed in fumum abiit hic conatus per bellum quod rex Angliæ Eduardus regi Francorum intulit anno 1336. Hæc laudatus Papebrochius. Raynaldus quoque ad annum 1331. *num. 30.* refert ex aula Soldani regressum esse Petrum Paludanum eo anno, & exhibet litteras Joannis XXII. de quibus mentio modo facta est.

Petrus postea, relicta administratione ecclesiæ Nemosiensis sive Nimociensis in Cypro insula, Conseranensis in Aquitania sub Ausciensi archiepiscopo administrationem suscepit, D retento nihilominus patriarchatus Hierosolymitani titulo. Id constat ex quodam ejus statuto, de quo mentionem facit R. P. Echard. *tom. 1. Script. pag. 606. coll. 1. & 2.* Hujus enim principium est: « Ego Fr. P. Ord. Præd. permissione divina & apostolicæ « sedis gratia Patriarcha Jerusalem & admi- « nistrator Conseranensis ecclesiæ in spirituali- « bus & temporalibus ab eadem sede specialiter « deputatus, &c. Datum anno Domini 1337. « die Martis post Dominicam in qua cantatur, « E (Evangelium) *Ego sum Pastor bonus*, in quo « fuit festum S. Joannis ante portam Latinam. » Quæ omnia huic anno conveniunt. Demum obiit Parisiis 1342. die 31. Jan. De eo ejusque operibus legendus præfatus P. Echard. loco citato.

XXXIV. ELIAS II.

Wadding. *t. 3. annal. Min.* ad annum 1342. *n. 4. pag. 480.* refert ad patriarchatum Hierosolymitanum vacantem per obitum Petri,

assumptum esse Fr. *Eliam de Nabinallis*, Minoritam, archiepiscopum Nicosiensem in Cypro insula, die 12. Jul. eo anno à Clemente VI. qui illi nihilominus reliquit ejusdem ecclesiæ Nicosiensis administrationem, fecitque potestatem dispensandi cum Petro Lusignano regis Cypri filio, ut in matrimonium duceret Ecchinam Rupini Monfortii filiam ipsi sanguinis gradu vetito conjunctam. Eodem anno 1342. mense Septemb. Eliam inter Cardinales adscripsit Clemens Papa, cujus diplomata duo profert laudatus Waddingus, *ibid. in Regest. pag. 265.* Eliæ etiam meminit Raynaldus, *tom. 16.* ad annum 1342. *nn. 24.* & *29.* Vide supra ubi de archiepiscopis Nicosiæ, *col. 1207.* E.

XXXV. GUILLELMUS III.

Anno 1351. titulo Patriarchæ Hierosolymitani potiebatur *Guillelmus* quidam, ut constat ex epistola Clementis VI. *Sicut in litteris, &c. Venerabilibus fratribus Guillelmo Patriarchæ Hierosolymitano, & Philippo archiepiscopo Nicosiensi, & Odoni Paphensi, & Leodegario Nimociensi, episcopis,* data *X. kal. Octobris* (id est die 22. Septembris) *anno pontificatus X.* apud Waddingum, *tom. 4. annalium* ad eum annum, *num. 3. p. 3.* De ea epistola mentionem quoque faciunt Raynaldus, *tom. 16.* ad illum annum, *num. 19.* & Innocentius VI. Papa in epistola data anno 1353. die 1. Octob. ibid. ad eum annum, *num. 25.*

XXXVI. PHILIPPUS.

Philippus de Cabassole, ortu Cabellicensis in Gallia, sed genere Avenionensis, ex antiqua & nobili familia; sedem Cabellicensem adeptus est anno 1334. die 3. Augusti. Hunc deinde Patriarcham Hierosolymitanum renuntiatum esse anno 1361. censet Dionys. Sammarth. *to. 1. Gall. Christ. edit. Paris. 1715. col. 949.* C. Waddingus tamen, *tom. 4.* annal. ad annum 1366. *n. 18. p. 117.* ait ad Cavallicensem ecclesiam promotum esse Fr. Franciscum de Cardaliaco, Minoritam, *per translationem Philippi ad patriarchatum Hierosolymitanum VIII. kal. Octob.* (id est die 24. Sept.) Scribit quoque præfatus Dionysius Sammarthan. *col. 951.* C. Franciscum de Cardaillaco, Ord. Minor. assumptum esse ad regendam ecclesiam Cavallionensem sive Cabellicensem anno 1366. mense Octobri. Dixerat quidem supra, *col. 949.* C. « Hanc autem dignitatem (Patriarchæ Hierosolymorum) putamus ei « collatam anno 1361. *quo tempore in cathedra* « *Cavellicensi successor ei datus est.* » At in animadversionibus ad primum tomum, quæ *tom. 2.* præfixæ sunt, legendum monet *datus dicitur:* Verum reipsa datus non *fuit*, inquam ego, nisi anno 1366. quippe quum, ex ipsomet Dionysio Sammarth. *col. 951.* B. Philippus in actis concilii Aptensis, cui interfuit anno 1365. appelletur *Patriarcha Hierosolymitanus & Cavellicensis ecclesiæ administrator perpetuus.* Unde colligitur adversus Waddingum (qui præterea confundit ecclesiam Cabellicensem cum *Cabilonensi* sub archiepiscopo Lugdunensi) Philippum fuisse *patriarchatu Hierosolymitano* donatum ante annum 1366. quo hanc sedem Cabellicensem dimisit, & administrationem tunc suscepit ecclesiæ Massiliensis, cui incubuit usque quo creatus est anno 1368. ab Urbano V. Cardinalis tituli SS. Marcellini & Petri, mutati deinde in Sabinensem anno 1371. Decessit tandem Philippus Perusii an. 1372. ejusque corpus ex Italia advectum, in æde Carthusiæ Boni-passus Cavallicensis diœcesis sepultum est. « Scripsit, inquit Dionys. Sammarth. ibid. *col. 950.* D. de vita & mira- « culis S. Mariæ Magdalenæ, cujus reliquias à « monachis Veziliacensibus suo vindicari mo- « nasterio ægre fert: quod opus asservatur in « Victorina bibliotheca apud Parisios. »

XXXVII. GUILLELMUS IV.

Guillelmus Militis, Andegavensis, de nobilissima familia *de Militibus* ortus, Ordinis Præd. ab Urbano V. ad patriarchatum Hierosolymitanum promotus est die 29. Junii anni 1369. obiit vero anno 1374. de quo legendi, Fontana *Theat. Dom. p. 47. tit. 4. num. 8.* R. P. Echard. *tom. 1. Script. p. 674. col. 2.* & Ughellus, *tom. 1. Ital. sac. p. 282.* * *num. 57. vet. edit.* Quibus præivit Laurent. Pignon suppar.

A cæteris Patriarchis Hierosolymorum posterioribus recensendis supersedeo, utpote qui deinceps nullam spem suæ sedis recuperandæ habuerint.

PROVINCIA HIEROSOLYMITANA.

JAM supra observavimus, ubi de Patriarchatu Hierosolymitano, *coll. 1241. 1242.* ex Jacobo de Vitriaco, tres ecclesias Hierosolymitanæ quasi metropolitanæ immediate fuisse subditas tempore Latinorum, scilicet *Hebronensem, Lyddensem, & Bethleemitanam.* Incipimus ab Hebronensi.

I. ECCLESIA HEBRONENSIS.

ECCLESIA HEBRONENSIS.

DE *Hebrone* multa diximus, *coll. 939. 940.* ibidem legenda: hîc tantum addimus ex Michaele Baudrand, *to. 1. geogr. p. 466. col. 2.* hanc nunc oppidum esse satis cultum, quod ab indigenis *Elkhalil* appellatur, in memoriam Abrahæ Patriarchæ, quem hîc sepultum fuisse existimant: est autem partim in colle, & partim in planitie ad ejus radices, sed sine muris, teste Michaele *Nau*, & 20. milliar. distat ab Hierosolymis in meridiem. Willelmus Tyrius, *hist. lib. 20. cap. 3.* ad annum 1167. de institutione nonnullarum ecclesiarum sub Amalrico Hierosolymorum rege, hæc nos docet: « Eodem anno nihil pene memoria dignum in regno accidit, nisi quod circa quadragesimale tempus duæ ecclesiæ in regno, « susceptis episcopis, ordinatæ sunt: quarum altera ab ingressu Latinorum.... Latinum non « habuerat Pontificem, videlicet Petracensis.... altera vero *Hebronensis* videlicet, ut dicitur, « nunquam; sed tempore Græcorum Prioratus fuerat, &c. *Hebronensis* quoque, intuitu ser- « vorum Dei.... Abraham videlicet, Isaac & Jacob, eadem tunc dignitate primùm meruit « insigniri, &c.» Castellum *S. Abrahæ* nuncupatur ab Alberto Aquensi, *lib. 12. cap. 30.*

EPISCOPI HEBRONIS.

I. RAINALDUS.

PRæfatus Willelmus Tyrius ibidem sic pergit loqui: « Præficitur ergo..... *Hebronensi* » (ecclesiæ) Dominus *Raynaldus*, Domini » Fulcherii piæ recordationis Patriarchæ (Hierosolymitani) nepos.» Is probabiliter ille fuit *R. Hebronensis*, qui Bibliothecæ Cluniacensis *col. 1432.* B. testis adfuisse legitur an. 1170. quum Guillelmus Acconensis episcopus chartam exaravit de condendo in sua parochia hujus ordinis cœnobio.

II. * * *

Obsidioni Acconis sive Ptolemaidis anno 1190. in castris Christianorum aderat, & periit, inter plures alios, *episcopus de S. Abraham.* Ita Rogerus de Hoveden, *Historiæ Anglorum, part. poster. pag. 685. lin. 28. edit. Francofurt. 1601.*

III. GAUFRIDUS.

Fr. Gaufridus, Anglus, Ord. Præd. renuntiatus est episcopus Hebronis anno 1268. ex continuatore Gallo *Hist. Willelmi Tyrii, vet. script. & monum. ampl. collect. t. 5. col. 743.* C. *n. 13.* ad annum 1268. *Et fu fait Evesques de Saint-Abraham frere Giefroy de l'Ordre* A *des Prescheors.* Is Eliæ Patriarchæ Hierosolymorum vicarius fuit, ipsomet teste in epistola quæ extat apud auctorem operis dicti *Antiquæ constitutiones regni Angliæ,* &c. *col. 1232.* Hujus enim inscriptio est: « Excellentissimo & serenissimo domino Edwardo « illustri, Dei gratia regi Angliæ, suo domino « speciali. *Frater Gaufridus, de Ordine Prædi-* « *catorum, miseratione divina Hebron episcopus,* « B *R. P. D. Heliæ divina providentia Patriarchæ* « *Hierosolymitani vicarius,* cum Terræ-Sanctæ « recommendatione seipsum, & fœlicis desi- « derii complementum. Apicibus, &c.» Scripta est ante annum 1288. quo Eliæ successor datus est Nicolaus de Hanapis.

IV. MAMMIMETRUS.

Fr. Mammimetrus, Italus, Ordinis Præd. florebat episcopus Hebronis in Palæstina sub C pontificatu Clementis VI. an. circiter 1347. Ita Cavalerius, *tom. 1. Galler. Dom. p. 130. num. 147.*

V. LUDOVICUS.

Waddingus, *tom. 4.* ad annum 1365. *n. 5. pag. 105.* ait *Fr. Ludovicum,* Minoritam, ab Urbano V. Papa eo anno die 29. Octobris condendi testamenti facultatem obtinuisse.

II. ECCLESIÆ LYDDÆ & RAMULÆ *unitæ.*

LYDDA & *Ramula* in unum epiſcopatum coaluerunt ſub Latinis, ut refert Willelmus Tyrius, *lib. 7. hiſtoriæ cap. 22.* De utraque jam loquuti ſumus ſub eccleſia *Lyddæ, coll. 581. 582.* In chronico Alberici, *part. 2. pag. 174. edit. Lipſiæ 1698.* hæc leguntur ad annum 1099. «De Sur (Tyro) venerunt ad Acram (crucеſignati) & inde ad caſtellum Caïphas, & juxta Cæſaream, ubi die Pentecoſtes IV. kal. Jun. (id eſt 29. Maii) quieverunt. Inde ventum eſt ad Ramulam, juxta quam civitatem honorabilis monſtratur eccleſia, in qua pretioſiſſimum B. Georgii martyris corpus quieverat. Ibi epiſcopum de novo conſtituerunt, cui decimas facultatum ſuarum obtulerunt, quia non habebat unde viveret. Ramula à Jeruſalem 24. milliaribus diſtat, &c.»

EPISCOPI LYDDÆ & RAMULÆ.

I. ROBERTUS.

WILLELMUS Tyrius ſupra laudatus hæc ſcribit de præpoſito duobus iſtis oppidis epiſcopo, ſtatim atque in poteſtatem Latinorum devenerunt, ante obſeſſam ab iiſdem Hieroſolymam anno 1099. «Inde.... *Lyddam* quæ eſt *Dioſpolis,* ubi & egregii martyris Georgii glorioſum uſque adeo ſepulchrum oſtenditur.... pervenerunt.... Compertum autem habentes quod in vicino nobilis quædam eſſet civitas *Ramula* nomine.... accedentes ad urbem propius.... portas quas patentes repererunt ingreſſi ſunt, urbem penitus reperientes vacuam.... ibi continuum exegerunt triduum, epiſcopum eidem eccleſiæ præficientes quemdam *Robertum,* Normannum genere, de epiſcopatu Rothomagenſi, cui utramque urbem, *Lyddam* videlicet & *Ramulam* cum adjacentibus ſuburbanis, jure perpetuo poſſidendas contulerunt, primitias laborum ſuorum cum omni devotione egregio martyri dedicantes.» Ab eo Roberto Dagobertum ſive Daibertum, electum Patriarcham Hieroſolymitanum, conſecratum eſſe narrat Albertus Aquenſis, *lib. 7. hiſt. cap. 8.* Adfuit Robertus ſynodo Hieroſolymis coactæ, ubi ejuſdem Patriarchæ cauſa diſcuſſa eſt, ex eodem Alberto Aquenſi, *lib. 9. c. 16.* Is quoque probabiliter ille *epiſcopus Lyddenſis* fuit, quem præfatus Willelmus Tyrius, *lib. 10. cap. 22.* aſſerit, audita & prope conſpecta eorum qui (anno 1102.) in Ramulenſi præſidio capti fuerant ſtrage, relicta eccleſia ſua, Joppen confugiſſe. Obiit ante annum 1120.

II. ROGERUS *ſive* ROGERIUS.

Anno 1120. Gormundus Hieroſolymorum Patriarcha conventum apud Neapolim (Naplouſe) urbem regionis Samariæ habendum curavit, cui cum rege Balduino II. multiſque regni proceribus ac eccleſiarum prælatis interfuit *Rogerus Lindenſis* (Lyddenſis) *epiſcopus,* ex Willelmo Tyrio, *lib. 12. c. 13.* qui etiam, *c. 25.* refert inſtrumentum quoddam pactorum inter Venetos & regni Hieroſolymitani principes confectum apud Acconem anno 1223. cui ſubſcripſit *Rogerius Lyddenſis ſancti Georgii epiſcopus.*

III. CONSTANTINUS.

Fulchero Patriarchæ Hieroſolymitano anno 1155. aut 1156. in Italiam proficiſcenti ad Adrianum IV. ob quædam negotia, *Conſtantinus Lyddenſis epiſcopus* unus præſulum fuit qui ipſum in eo itinere comitati ſunt, teſte eodem Tyrio, *lib. 18. cap. 6.*

IV. RAYNERUS *ſive* RENERTUS.
V. BERNARDUS.

Præfatus Willelmus Tyrius, *lib. 20. c. 13.* ſub anno 1168. hæc de utroque eo epiſcopo loquitur: «Domino rege (Amalrico) in regnum reverſo, nil memoria dignum prima illius anni parte geſtum eſt, niſi quod, defuncto *Raynero* bonæ memoriæ Lyddenſi epiſcopo, *Bernardus* abbas eccleſiæ Montis Thabor in eadem eccleſia (Lyddenſi) inthronizatus eſt.»

Raynerus iſte eſt procul dubio, qui *Renertus* appellatur in quodam inſtrumento Willelmi Acconenſis epiſcopi, apud Ughellum, *tom. 7. in Amalphitanis archiepiſcopis, col. 267. num. 8.* B. C. *vet. edit.* ubi legitur: «Hujus igitur conceſſionis paginam, ut ſtabilis & rata permaneat, auctoritate ſigilli noſtri confirmavimus, teſtibus ſubnominatis qui adfuerunt, Fridericus Tyrenſis archiepiſcopus, *Renertus Lyddenſis epiſcopus,* Hugo abbas templi Domini H. &c. (anno) Incarn. Dom. 1161.»

Quod ſpectat Bernardum hujus Rayneri ſucceſſorem, ejus denuo meminit laudatus Willelmus Tyrius, *ibid. c. 20.* Is anno 1170. Accone ſubſcripſit chartæ Willelmi Acconenſis epiſcopi de condendo in ſua parochia cœnobio Ordinis Cluniacenſis, *B. Lyddenſis.* Hoc diploma extat in libro dicto *Bibliotheca*

Cluniacensis, edit. Paris. 1614. col. 1432. B. Adhuc sedebat Bernardus anno 1174. de quo quippe in Martyrologio cœnobii Grandimontis habetur: « Anno MCLXXIV. » tempore Guillelmi VI. Prioris susceptio vi- » vificæ crucis pridie kal. Junii (id est die 31. » Maii,) quam.... rex Amalricus cum aureo » contulit Philacterio, & divina inspiratione » illuminatus eamdem per *Bernardum vene-* » *rabilem Lyddensem episcopum* apud Grandimontem direxit. »

VI. * * *

Radulphus Coggeshalensis cœnobii in Anglia abbas, qui obiit circa annum 1228. ait in suo chronico Terræ-Sanctæ, *tom. V. vet. Script. & Monum. ampl. collect. col. 552.* E. & *col. 553.* B. C. *n. 7.* anno 1187. quum Saraceni Syriæ ingentem exercitum congregassent adversus Christianos Palæstinæ, istos misisse ad (Eraclium) Patriarcham Hierosolymorum, ut ipse cum ligno sanctæ crucis ad castra properaret. Qui, « quoniam lumen » oculorum cordis, inquit, jam dudum ami- » serat, sicut Heli Silonites Ophni & Phinees » filios suos, scilicet *episcopum Lyddensis eccle-* » *siæ,* & episcopum Accon, constituit ut essent » portitores Dominicæ crucis & custodes..... » sperans.... sibi aditum evadendi patere: sed.... » cecidit retro de sella quam forte indignus possederat, &c. » Et *col. 557.* C. « Inter hæc » Syri irruerunt per millenos & millenos super » Christianos, sagittando & interficiendo eos. » Interim episcopus Accon, bajulator crucis » Dominicæ, vulneratus est ad mortem, atque » *episcopo Lyddensi* crucem gestare reliquit, &c. » Et *col. 558.* C. « Quid plura? Capta » est crux, & rex Hierosolymorum (Guido,) » & Magister militiæ templi, & *episcopus Lyd-* » *densis,* & frater regis, & Templarii, & Hos- » pitalarii, & Marchio de Mont-ferrat, atque omnes vel mortui vel capti sunt, &c. »

VII. J.

Tom. I. edit. Baluz. epist. Innocentii III. *pag. 198. col. 1.* extat epistola 343. lib. I. *episcopo Lyddensi* data Spoleti III. kal. Septemb. (id est die 30. Augusti) de qua mentionem facit Raynaldus, *tom. 13. annal.* ad annum 1298. *num. 85.* Epistola sequens data kal. (id est die 1.) Septemb. *eidem* quoque scripta est, quibus illi pluribusque aliis injunxit, ut militiam sacram pro recuperanda Hierosolyma prædicarent. Is probabiliter *episcopus* ille est *Lyddensis,* cujus nomen incipiebat à littera *J.* qui anno 1294. ad Magistrum Michaelem decanum ecclesiæ Parisiensis electum in Patriarcham Hierosolymitanum, epistolam scripsit, ut ipsum invitaret ad onus

A illud subeundum. Hanc refert Baluz. *tom. 2. Miscellan. pag. 242.* Idem fortassis fuerit *episcopus Lyddensis,* quem cum Hierosolymitano Patriarcha ac Hierosolymitani hospitalis & militiæ templi Magistris præfatus Innocentius Papa commisit epistola 189. lib. II. *pag. 459. edit. Baluz.* laudatæ, qui collectam transmissamque eleemosinam quibus oporterit fideliter distribuerent.

VIII. R.

Tom. I. Thesauri novi Anecdotor. editionis B *Paris. 1717. col. 1012.* C. D. extat *epistola Prælatorum & Baronum Terræ-Sanctæ ad Theobaldum regem Navarræ, de observandis in profectione ad Terræ-Sanctæ subsidium,* cujus initio inscribuntur « E. miseratione divina Nicosiensis domini Patriarchæ Hiero- « solymitani vicarius, & H. Dei gratia Naza- « rensis archiepiscopi, & R. Acconitidis, & *R.* « *Liddensis* episcopi, & H. abbas Templi, &c. « Datum Accon pridie Nonas (id est die 6.) « Octobris. » Ad marg. legitur: *Circa annum 1239. ex cartario Campaniæ biblioth. regiæ.*

C

IX. * * *

Alius fortassis fuit *episcopus* ille *S. Georgii de Rama,* quem anno 1244. occisum à Turcis die 18. Octobris, una cum Petro archiepiscopo Tyri, narrat continuator Gallus historiæ Willelmi Tyrii, *tom. V. vet. Script. & Monum. ampl. collect. coll. 729.* E. *& 730.* B. his verbis: « Et i fûrent occis Pierre de Sergines qui estoit Arcevesque de Sur, & *l'E-* « *vesque de S. Georges de Ramés*.... Cette des- « confiture fu par un mardy en l'an de l'In- « carnation Notre Seignor J. C. MCCLIV. « D u mois d'Octembre; & fu le jor de S. Luc « l'Evangeliste. »

In hac porro nota *anni* mendum occurrere, & legendum esse *MCCXLIV.* palam fit ex eo ipsomet auctore, qui statim subjungit gravissimam sancti Ludovici regis Francorum ægritudinem, quæ sub finem anni MCCXLIV. aliaque plura quæ annis MCCXLVIII. MCCL. &c. contigerunt. Annum pariter *MCCXLIV.* huic stragi assignant, tum Fredericus Imperator in epi- E stola ad Richardum Cornubiæ in Anglia Comitem scripta die 27. Februarii anni sequentis, apud Matthæum Paris, *edit. Paris. 1644. pag. 419. col. 1.* tum Sanutus, *lib. 3. part. XII. cap. 1.* ad calcem voluminis *Gesta Dei per Francos, edit. Hanov. 1611. p. 217.* Adde diem 18. Oct. in diem Martis cecidisse anno 1244. in Dominicam vero anno 1254.

X. Guillelmus.

Dionysius Sammarthanus, *tom. 2. Galliæ*

ECCLESIÆ LYDDÆ & RAMULÆ unitæ.

Christ. edit. Paris. 1720. in ecclesia Aginnensi, col. 919. D. hæc habet de Guillelmo IV. episcopo Aginnensi. « *Guillelmus,* quondam » *Liddensis episcopus,* ad Aginnensem eccle- » siam per translationem Guillelmi (hujus sedis » episcopi) facti Patriarchæ Hierosolymitani » vacantem evocatur, ex Regesto anni II. Ur- » bani IV. *cap. 36.* (qui) solemnem in hanc » urbem (Aginnensem) ingressum facit die Do- minica in festo S. Magdalenæ an. 1263. &c.»

XI. * * *

Gregorius X. in epistola archiepiscopo Nazareno, Bethleemitano & Paneadensi episcopis, data IX. kal. Novemb. anno 2. (id est die 24. Octob. anno 1272.) conqueritur de *episcopo Lyddensi,* quod ex mandato Guillelmi Patriarchæ Hierosolymitani, non obstante appellatione Mariæ ad sedem apostolicam, Hugonem regem Cypri in regem Hierosolymorum coronasset. Hanc epistolam profert Raynaldus, *tom. 14. annalium* ad hunc annum, *nn. 19. & 20.*

XII. ANDREAS I.

Anno 1295. archiepiscopi & episcopi numero 23. qui Romæ convenerant, inter quos est *Andreas Lyddensis,* quasdam indulgentias largiti sunt in gratiam monasterii Glanderiensis. Diploma hujus concessionis legitur *to. 1. Thes. novi Analector. edit. Paris. 1717. col. 1271.* B.

XIII. ANDREAS II.

XIV. JOANNES.

Andreæ episcopo Lidinensi, id est, *Lyddensi* sive *S. Georgii de Lydda* sub Patriarcha Hierosolymitano, ut observat R. P. Antoninus Bremond, *tom. 2. Bull. pag. 466.* post ejus obitum, substitutus est à Bonifacio IX. *Fr. Joannes Celli,* de Tuderto, Ord. Præd. anno 1397. die 28. Septemb. Litteras hujus promotionis superius retulerat, *pag. 365.*

III. ECCLESIÆ BETHLEEM & ASCALONIS *unitæ.*

BETHLEEM, de qua passim in scripturis, quæ & *Lehem,* seu *Lahem,* & *Ephrata,* quæque *Bethleem Judæ* ad discrimen alterius dicta est, ab Hierosolymis 5. milliar. in austrum Hebron versus distat. Hanc Paschalis II. Papa in sedem episcopalem erexit, sub Patriarcha Hierosolymitano: sed nunc excisa est manente tantum cœnobio, ejus vero episcopatu ritus Latini constituto apud Gallos in xenodochio ad Clametium oppidum, Nivernensis provinciæ, & Antissiodorensis diœcesis, ad Icaunum fluvium. Hæc Mich. Ant. Baudrand, *tom. 1. geogr. p. 162. col. 2.* Vide quæ de *Bethleem* supra scripsimus hoc tomo 3. *col. 641.*

Ascalon autem, ex eodem Baudrand, ibid. *p. 106. col. 1.* urbs est Palestinæ in ora maris Syriaci Straboni, quæ *Ascalo* Plinio, una ex quinque primis Philistinorum urbibus, postea episcopalis sub Patriarcha Hierosolymitano, nunc etiam *Scalona* dicitur, sed paucis constans incolis, sedi episcopali Bethleemiticæ juncta, estque inter Azotum ad septentrionem, & Gazam ad meridiem 18. milliar. ab Azoto dissita. Vide supra in præsenti tomo, *col. 597.*

Scilicet, quum oppidum Bethleem in potestatem venisset Latinorum simul cum Hierosolymis anno 1099. Etsi illud hactenus episcopatu cohonestatum non fuisset, ob ejus proximitatem ad Hierosolymam, anno tamen 1110. sub Balduino I. Godefridi de Bullonio fratre, sedes episcopalis evasit. Sic enim scribit Willelmus Tyrius, *lib. XI. Hist. cap. 12.* « Anno » sequenti, qui erat ab Incarnatione Domini 1110. sollicitus rex, & curam gerens pervigilem » quomodo sibi regnum à Deo commissum posset honorare, & Deo protectori suo aliquid » acceptione dignum offerre, proposuit, de pio mentis fervore, *ecclesiam Bethleemiticam, quæ usque ad illum diem Prioratus tantum fuerat, ad cathedralem sublimare dignitatem.*» Et subjungit chartam ejusdem piissimi regis, de illa erectione, quæ confirmata est auctoritate Paschalis II. Papæ, per Gibellinum Arelatensem archiepiscopum, ejus legatum ad hoc in Palæstinam missum, & in Patriarcham Hierosolymitanum assumptum. Illuc autem translata fuit sedes episcopalis Ascalonis à Saracenis tunc adhuc occupatæ, quæ nimirum anno duntaxat 1154. iis erepta fuit, & Bethleemiticæ unita, ex eodem Willelmo Tyrio, *lib. 17. cap. 30.* Ejectis postea è Palæstina Latinis, quum Græci ecclesias hujus regionis sibi vindicassent, sedem episcopalem ecclesiæ Bethleem servaverunt.

At præsul Latinus, ut referunt Sammarthani, *tom. 2. Gall. Christ. edit. Paris. 1656. pag. 297. col. 2. B. in episcopis Antissiodorensibus,* ab infidelibus extorris factus, in Galliam adductus est à Guidone Nivernensi Comite anno 1223. & donatus Hospitali diversorio cum jure & titulo episcopali, in loco suburbano Clameciaci diœcesis Autissiodorensis, in comitatu Nivernensi. Is itaque præsul ad nominationem Principum Nivernensium, & confirmationem

summorum Pontificum, promovendus, caret omni territorio vel diœcesi, decimis, populo vel clero, aliisve juribus, nec aliud quicquam habet nisi quod præfectus istius Hospitalis nuncupetur *episcopus Bethleemitanus*. Qua de re legi possunt Aubertus Miræus, in *Geogr. ecclesiastica*, Renatus Chopinus, *lib. 2. cap. 4. n. 20.* & Guido Coquillæus, in *Hist. Nivernensi*. ECCLESIÆ BETHLEEM & ASCALONIS unitæ.

EPISCOPI BETHLEEM & ASCALONIS.

I. ASCHETINUS *sive* ASQUITINUS.

BALDUINUS I. Hierosolymorum rex in charta paulo superius memorata erectionem ecclesiæ Bethleemiticæ in episcopalem sic exponit: « Propterea à me, clero simul &
» populo, gaudenter susceptus (Gibelinus Are-
» latensis archiepiscopus, Paschalis II. Papæ
» legatus) .... in Bethleemitica ecclesia, *Asche-*
» *tinum*, virum illustrem eamdem gubernan-
» tem; quem Hierosolymitanum capitulum
» ejusdem ecclesiæ cantorem, me cum meis
» proceribus & populo volente, Ascalonæ ele-
» gerat atque statuerat episcopum (id est designaverat pro tempore quo in potestatem Latinorum veniret quod contigit an. 1154.)
» obtinere primatum episcopalem decrevit,
» Bethleemiticæque sedi pro præcepto (id est de mandato Paschalis Papæ) & considera-
» tione nostra, Ascalonæ ecclesiam parochiali
» jure subjugavit (id est subjecit) &c. Facta est
» autem hæc concessionis vel confirmationis
» nostræ inscriptio, rerumque gestarum de-
» signatio (in hac charta) anno ab Incarn.
» Domini 1110. Indict. III. præsidente Ro-
» manæ ecclesiæ Papa Domno Paschale II.
» Hierosolymis vero Gibelino Arelatensi archi-
» episcopo, sedis apostolicæ vicario, in Patriarcham electo, &c.»

Albertus Aquensis, *lib. 9. Hist. Hierosol. cap. 16.* ait *episcopum de Bethleem* unum fuisse ex 18. præsulibus qui Hierosolymis convenerunt, jussu Balduini regis, adversus Dagobertum, seu Daibertum Patriarcham, qui depositus est, & Evermerus (sive Ebremarus) in ejus locum subrogatus anno 1102. At ex charta modo relata constat primum Bethleemitanum episcopum electum fuisse anno duntaxat 1110. tribus annis post obitum Daiberti, qui *sederat in pace annis quatuor*, ex Willelmo Tyrio, *lib. XI. cap. 4. in exilio vero tribus.* Dicendum itaque videtur *Aschetinum* nondum episcopum Bethleemitanum, ea dignitate designari per anticipationem ab Alberto Aquensi, nisi in ejus textum error fortassis de eo episcopo irrepserit.

Adfuit Aschetinus concilio quod Gormundus Patriarcha Neapoli in Samaritica regione anno 1120. celebravit, teste præfato Willelmo Tyrio, *lib. 12. cap. 13.* Subscripsit demum cum pluribus aliis Accone an. 1120. pactis conventis inter Venetos & principes regni Hierosolymitani, his verbis: *Ego Asquitinus Bethleemita similiter confirmo, ibid. cap. 25.*

II. ANSELMUS.

Anselmus sedebat Bethleemitanus antistes, quum agitata est Antiochiæ Radulphi hujus sedis Patriarchæ causa, anno circiter 1136. in concilio cui præsidebat Albericus sedis apostolicæ legatus & episcopus Ostiensis, ex Willelmo Tyrio, *lib. 15. cap. 16.* qui subjungit, *capp. 21. & 23.* quum Joannes Comnenus Imperator Græcorum in Palæstinam sacrorum locorum honorandorum specie iter arripuisset, obviam ei à Fulcone Hierosolymorum rege delegatos processisse *Anselmum Bethleemitanum episcopum*, Gaufridum abbatem templi Domini Græca lingua peritum, & Roardum arcis Hierosolymitanæ castellanum, qui significarent aditum ipsi liberum fore, dummodo decem duntaxat hominum millia secum duceret, eo quod regio illa amplioris numeri copiis alendis esset impar: cui conditioni obtemperare noluit Imperator, mortuus paulo post anno 1137.

III. GERALDUS *sive* GERARDUS I. *Absalon.*

Anno 1147. *Geraldus* sive *Gerardus* Bethleemitanus episcopus interfuit cum pluribus aliis præsulibus generali curiæ, quam christiani principes Accone habuerunt. Ita Willelmus Tyrius, *lib. 17. cap. 1.* qui præterea refert, *cap. 30.* urbe Ascalone à Balduino III. Hierosolymorum rege capta anno 1154. Fulcherum Patriarcham certum in ea numerum canonicorum instituisse; *episcopum* quoque *quemdam* nomine *Absalonem* ecclesiæ Dominici sepulcri canonicum regularem, reclamante multum Geraldo Bethleemita episcopo, ordinasse: postmodum vero per appellationem causa ad Romani Pontificis audientiam delata, prædictum Bethleemitam episcopum obtinuisse, eo excluso quem Patriarcha ibi consecraverat, Ascalonitanam ecclesiam cum possessionibus suis sibi & ecclesiæ Bethleemiticæ jure perpetuo possidendam.

IV. RADULPHUS.

De *Radulpho* isto multa discimus ex Willelmo Tyrio variis in locis: nam 1.° ex *lib. 16. cap. 17.* Anglus erat, regisque Angliæ cancellarius, vir utique litteratus, sed sæculi moribus nimis addictus: quum vero post translationem Fulcheri de sede Tyrensi ad

ECCLESIÆ BETHLEEM & ASCALONIS unitæ.

patriarchalem Hierosolymorum anno 1146. ab eligentium parte capituli Tyrii postulatus esset in Fulcheri successorem, etsi ab altera repudiatus parte, ecclesiam hanc nihilominus & ejus bona invasit, posseditque per biennium, quousque scilicet ab Eugenio III. Papa, præsentibus partibus, lis decisa fuerit, & factum cancellarii in irritum deductum. Radulphus tamen postea, favente sibi Adriano IV. Papa gentili suo (anno 1154. electo, & anno 1159. mortuo) ad ecclesiam Bethleemitanam assumptus est & ordinatus episcopus. 2.° Ex *lib. 18. c. 20.* Radulphus tunc Bethleemitanus præsul totis viribus obstitit, ne Fulchero Patriarchæ mortuo anno 1157. Amalricus substitueretur, sed nequicquam: Amalricus enim pallium obtinuit ab Adriano IV. Papa. 3.° Ex *lib. 19. cap. 24.* idem Radulphus adfuit prælio Amalrici regis Hierosolymorum cum Siracono Soldani Ægypti prætore anno 1167. ibique graviter vulneratus sua omnia amisit. 4.° Ex *lib. 20. cap. 28.* gestavit crucem Dominicam in exercitu ejusdem regis Amalrici, dum Noradinus Sultanus Petram obsideret. 5.° Tandem de ejus morte hæc ait præfatus scriptor, *ibid. c. 32.* «Vere » proxime subsequuto (anno 1173.) venerabilis frater dominus Radulphus felicis memoriæ Bethleemita episcopus & regius cancellarius, vir liberalis & benignus admodum, » diem fatalem ingressus est, in capitulo ecclesiæ suæ honorifice sepultus: post cujus » obitum, dum in eadem ecclesia de pastore » substituendo tractus haberetur, votis dissonis » deciderunt in quæstiones difficiles, quæ domini Balduini successoris domini Amalrici » (regis) & filii ejus vix terminatæ sunt anno 2. » quæ prædictam ecclesiam (Bethleemitanam) ad multa traxerunt dispendia.» Is utique fuit qui in libro, cui titulus *Biblioth. Cluniacensis edit. Paris. 1614. col. 1432.* B. subscriptus legitur instrumento cuidam Accone confecto anno 1170. Indict. III. hoc modo. *R. quoque Bethleemita.*

V. ALBERTUS.

Hic *Albertus,* quem multi perperam confundunt cum alio Alberto ex Vercellensi ecclesia ad Hierosolymitanam translato, ut observat Ughellus, *to. 4. Ital. sac. col. 1097.* C. *vet. edit.* Petri Eremitæ nepos fuit. Bethleemitanæ autem sedi præfectus est an. 1175. ex supra recitatis Willelmi Tyrii verbis, qui addit, *lib. 21. c. 22.* ab eo gestatam crucem in certamine Balduini IV. adversus Salahadinum Ægypti Soldanum (anno circiter 1176.) Ejus etiam meminit, *lib. 22. cap. 7.* Interfuit Albertus concilio Lateranensi, quod Alexander III. anno 1179. celebravit, & subscriptio ejus legitur *to. XII. Spicileg. p. 643. Provinciæ Palæstinæ I. Albertus Bethleem episcopus.* Ubaldus archiepiscopus Pisanus ei concessit anno 1186. die 23. Decemb. ecclesiam S. Martini prope Pisas, cujus diploma extat apud præfatum Ughell. *t. 3. col. 485.* C.

VI. R.

Circa primordia Innocentii III. *R.* subdiaconus Romanæ ecclesiæ, & P. canonicus sepulcri Dominici, electi fuerant ad sedem Bethleemitanam, quorum primus à Hierosolymitano Patriarcha confirmatus est, alteri autem Rex Hierosolymorum favebat. Re ad Innocentium delata, Pontifex commisit Cardinales P. [a] tituli Basilicæ XII. Apostolorum J. [b] tituli S. Stephani in Cœliomonte, & G. [c] S. Mariæ in Porticu, qui de ea duplici electione inquirerent, & ad ipsum referrent. Hinc sufficienter instructus, utramque irritavit, sed præfatum *R.* subdiaconum qui se ostenderat per sæcularem potentiam spoliatum, restituendum decrevit. Diploma istud pontificium legitur *tom. 1. edit. Baluz. epistolar. Innocentii III. titulo 27. de restitutione. Idem canonicis Bethleemitanis. Cum super electione Bethleemitanensi, &c. pag. 585. col. 2.* Et ad margin. citatur cap. *Cum super.* de cav. poss.

[a] (*Id est Pandulphum Mascam, Pisanum, qui creatus est à Lucio III. anno 1182. & obiit circa an. 1201.*)
[b] (*Id est Joannem Salernitanum, qui creatus est à Calestino III. anno 1191. & obiit circa an. 1210.*)
[c] (*Id est Gregorium Galganum; qui creatus est à Clemente III. anno 1188. & obiit post an. 1225.*)

VII. PETRUS I.

Ughellus, *to. 4. Ital. sac.* in episcopis Vercellensibus, *col. 1097.* C. D. *vet. edit.* illo quem modo recensuimus prætermisso, tradit Alberto Bethleemitano episcopo successisse *Petrum* sedis apostolicæ legatum, qui unus fuit ex 12. electoribus Balduini I. Imperatoris Latini Constantinopoleos anno 1204. *Episcopum Bethleemitanum* revera, sed omisso ejus nomine, inter eos electores computant tum Balduinus ipse in epistola sua ad Innocentium III. apud Raynaldum, *to. 13.* annal. ad annum 1204. *num. 15.* tum Albericus in chronico ad eumdem annum, *part. 2. pag. 437. edit. Lipsiæ 1698.* Præfatus Ughellus, *tom. 3.* in archiepiscopis Pisanis, *col. 490.* D. instrumentum quoddam exhibet confectum anno 1205. Indict. VIII. mense Sept. cum inscriptione Rivelonis Suessionensis, G. Trecensis, & *P. Bethleemitani* episcoporum.

VIII. REGNERIUS.
IX. GODEFRIDUS.

Anno 1223. Honorius III. Papa celebrem in Campania de subsidiis in Terram-Sanctam ferendis, conventum habuit, cui Fridericus Imperator, Patriarcha & rex Hierosolymorum, *Bethleemitanus* quoque *episcopus,* Religiosorum Equitum Magistri, aliique viri celebres

celebres interfuerunt, ut ipsemet Honorius testatur in epistola sua ad Philippum regem Francorum, quam profert Raynaldus, ad hunc annum, *n.3.* Is porro episcopus alius non fuisse videtur à *Regnerio*, quem Sammarthani *to.2. Gall. Christ. pag.297. col.2.* B. C. *edit. Paris.1656.* tradunt sedisse an.1223.

X. Thomas.

Thomas Agni de Lentino, sive *de Leontio*, cujus jam supra meminimus inter Patriarchas Hierosolymorum, *col.1261.* B. ad Bethleemitanam sedem evectus est ab Alexandro IV. anno 1255. ex Bernardo Guidonis in episcopis Dominicanis Terræ-Sanctæ. De eo mentionem facit Guillelmus Tripolitanus, Ord. Præd. in libro *de statu Saracenorum*, ad Gregorium X. anno 1273. cujus fragmentum extat *tom.5. Histor. Francor.* Andr. Duchesne, *p.433.* B. *Tempore illo*, inquit, *Fr. Thomas erat Behelivitanus* (Bethleemitanus) *episcopus, apostolicæ sedis legatus in Accon, qui factus est postmodum Patriarcha Hierusalem.* Benedictus Massiliensis episcopus tractatum suum de Trinitate & fide catholica ad eum misit, epistola data, *Reverendissimo Domino T. Dei providentia episcopo Bethleemitano, apostolicæ sedis legato*, &c. *Accone anno 1261. in festo S. Matthæi*; apud Baluz. *t.6. Miscellan. pag.350.* Continuator Gallus hist. Willelmi Tyr. *to.5. vet. Script. & Monum. ampl. collect. col.737.* ait sub eo anno 1261. *num.26.* C. *Après celle guerre vint en Acre legat frere Thomas de Lantil Evesque de Bethleem*; & *col.738.* C. *A. MCCLXIII....* S'en retourna à Rome li legat Thomas *qui estoit evesque de Bethleem* Scilicet, ad Urbanum IV. invenit gravissima Terræ-Sanctæ pericula imminentia expositurus, ex Raynaldo, *tom.14.* annal. ad annum 1263. *num.12.* qui etiam subdit ad annum 1264. *n.21. & 23.* Bethleemitano episcopo commissas in plebem Romanam ab eo Papa vices pontificias, dum ipse apud Urbem veterem moraretur, injunctum quoque mandatum ut crucis signa adversus Manfredum attolleret. Extat *fol.1321.* libri cui titulus, *Antiquæ constitutiones regni Angliæ, Londini 1672.* epistola quædam quam de malis Terræ-Sanctæ impendentibus, *Excellentissimo ac christianissimo principi D. Henrico* (III.) *illustri regi Angliæ, Fr. Thomas, de Ordine Prædicatorum, miseratione divina Bethleemitanus episcopus, apostolicæ sedis legatus, ejus ad Deum orator assiduus*, scripsit cum nonnullis aliis, *Acton.* (Accone) *quarto die mensis April. sexto* (anno) *Indictionis*, (id est anno 1263.) antequam nimirum in Occidentem reverteretur. Hunc autem Clemens IV. Urbani IV. successor ad ecclesiam Cusentinam in Calabria transtulit anno 1267. die 18. Aprilis, & ex illa Gregorius X. ad Hierosolymitanam & Acconensem unitas anno 1272. mense Martio. En quod de eo præsule habet breviter Bernardus Guidonis in *catalogo Prælator.* apud P. Echardum, *tom.1. Scriptor. p.359. col.1.* *Frater Thomas Agni de Lentino fuit Patriarcha Hierosolymitanus & episcopus Acconensis. Hic fuit à Domino Deo suo semper & ubique directus: qui, quum esset prior provincialis Romanæ provinciæ, episcopatum Bethleemitanum compulsus est recipere, & legatus in Terra-Sancta factus, multum bene se habuit; deinde ad archiepiscopatum Cosentinum translatus, multo melius: tandem ad patriarchatum electus, bono principio optimum finem adjunxit. Hic obiit anno Domini 1277.*

Ecclesiæ Bethleem & Ascalonis unitæ.

XI. Gailhardus.

Thomæ Cosentiam translato anno 1267. successit ejusdem Dominicani Ordinis alumnus alter *Gailhardus de Ursi-saltu (d'Oursault)*, Gallus, Vasco, ex priore Tarasconensi episcopus factus Bethleemitanus, teste præfato Bernardo Guidonis, apud R. P. Bremond. *tom.1. Bullar. pag.413.* Hugone rege Cypri & Maria Antiocheni principis filia de Hierosolymitano regno contendentibus, quum ille coronatus fuisset à Lyddensi episcopo ad hoc deputato à Guillelmo I. Hierosolymorum Patriarcha, non obstante appellatione Mariæ ad sedem apostolicam, Gregorius X. ea de re epistolam scripsit anno 1272. die 24. Octob. archiepiscopo Nazareno, *Bethlehemitano*, & Paneadensi episcopis, quam refert Raynald. *to.14.* ad annum 1272. *n.19.* Ex dictis porro tam de eo præsule Bethleemitano, quam de prædecessore ejus Thoma Agni, palam fit emendandos quotquot Gailhardum hunc anno 1256. ad sedem Bethleemitanam promotum asserunt, quæ ab anno 1255. ad annum 1267. non vacavit.

XII. Hugo.

Ughellus, *tom.1. Ital. sac. col.238. n.12.* A. *vet. edit.* scribit *Fr. Hugonem*, patria Neapolitanum, Ord. Præd. electum fuisse episcopum Trojanum in Italia anno 1278. IV. kal. Aug. (id est die 29. Jul.) & deinde translatum ad *Betalemitanam* (*Bethleemitanam*, ut legitur in diplomate Nicolai III. apud Waddingum, *tom.2. annal. in Reg. Pontif. pag.147.*) anno sequenti 1279. VII. idus (id est die 9.) Octobris. Honorius IV. anno 1285. Martini IV. prædecessoris sui vestigia sectatus, qui totius Italiæ decimas, ad comprimendam Petri Aragonii pervicaciam, ad triennium Carolo regi Siciliæ concesserat; earum colligendarum

ECCLESIÆ BETHLEEM & ASCALONIS unitæ.

Hugoni Bethleemitano episcopo, inquit Raynaldus, *tom. 14.* ad annum 1285. *num. 16.* provinciam tradidit. Sammarthani, *tom. 2. Gall. Christ. edit. Par. 1656.* scribunt, *p. 297. col. 2.* B. C. *Hugonem monachum*, ex Andr. Duchesne *in hist. domus Monmorencianæ* (inter probationes, *p. 131.*) *interfuisse* (Parisiis) *ad Luparam* (in camera palatii regii) *consilio* (Philippi Pulchri) *cum pluribus aliis præsulibus, anno 1291.* (die 12. Jan.) *quando Petrus Flota, eques, litteras quasdam Guidonis Flandriæ comitis recitavit.* Eumdem quoque episcopum *legatum fuisse apud ducem Austriæ cum priore fratrum Dominicanorum Parisiensium, ex compoto baillivorum Franciæ de termino omnium Sanctorum 1295. Recenseri &* (in anno) *1297.* Verum licet is titulo *episcopi Bethleemitani* adhuc tunc temporis ornaretur, dimissa videtur ab illo fuisse ea sedes saltem ab anno 1287.

XIII. PETRUS II.

Petrus de Sancto Maxentio, Gallus, Ord. Prædicat. sub Honorio IV. Papa, qui obiit die 3. April. 1287. electus est *episcopus Bethleemitanus,* ex Bernardo Guidonis in episcopis provinciæ Terræ-Sanctæ. Is Christianis in Palæstina, quam fere totam Saraceni sibi subdiderant, degentibus erudiendis plurimam navavit operam.

XIV. JAGARDUS *sive* GERARDUS II.

Idem Bernardus Guidonis meminit *Jagardi*, quem alii *Gerardum* appellant, Ord. Præd. qui sub Bonifacio VIII. electo Papa anno 1294. die 24. Decemb. sedebat; quem subinde immerito scriptores istius Ordinis ad Bonifacii IX. tempora uno sæculo posterioris differunt.

XV. WULFRANNUS.

Vulfrannus de Abbatis-villa (Abbeville) ex ea urbe Pontivi in regione Picardiæ capite oriundus, Ord. Præd. recensetur à laudato Bernardo Guidonis inter episcopos Bethleemitanos ejusdem Ordinis. Is Carolo II. regi Siciliæ admodum charus fuit, ad cujus petitionem Bethleemitanus episcopus creatus est à Bonifacio VIII. circa annum 1301. In Galliam regressus adfuit solemni dedicationi ecclesiæ collegiatæ sanctæ Mariæ d'Escoüys diœcesis Rothomagensis, factæ à Nicolao de Freauville Dominicano & S. R. E. Cardinali, anno 1313. ut constat ex bulla Clementis V. Papæ. Ita Sammarthani, *tom. 2. Gall. Christ. pag. 297. col. 2.* & P. Echard. *in indice episcoporum præfixo tom. 1. Script. pag. 23. col. 2.* Et rursus *pag. 557. col. 1.*

XVI. GERARDUS III.

Præfati Sammarthani, *ibid.* mentionem A faciunt cujusdam *Gerardi de Gisors*, episcopi Bethleemitani, quem aiunt obiisse Parisiis, circa annum 1321. & apud Carmelitas Maubertinos jacere.

XVII. JOANNES I.

R. P. Echard. *in indice* paulo supra laudato, *pag. 25. col. 2.* de eo *Joanne* hæc loquitur: « *Joannes de Heglescliff,* Anglus (Ord. Præd.) *Helchistede* corrupte dictus à Laurent. « Pignon, corruptius à Fontana, & aliis nostris « B (Dominicanis) *Helchisades*, episcopus pri- « mum *Bethleemitanus ;* tum Conorrensis in « Hibernia: demum anno 1323. mense Sep- « temb. Landavensis in Anglia. Obiit Bishonæ « anno 1346. (die) 2. Januar. sepultus apud « Prædicatores Cardiffæ. (Hunc) perperam « amandant nostri (scriptores) ad (annum) « 1483. cujus meminit Pinon (Laurentius « Pignon) anno 1394. scribens.»

Hîc porro non omittendum, ex eodem R. P. Echardo, *tom. 1. Script. p. 620. col. 2.* anno 1348. in capitulo generali Ord. Præd. Lugduni celebrato die 8. Junii admissa fuisse C duo nova cœnobia, unum construendum Hierosolymis, alterum Bethleemi.

XVIII. PETRUS III.

Ughellus, *tom. 1. Italiæ sac. in Signinis episcopis, col. 151.* * *n. 23.* D. *vet. edit.* hæc pauca de eo Petro habet: « Fr. *Petrus* fuit adlectus (ad ecclesiam Signiensem) an. 1346. « VI. kal. Jul. (id est die 26. Jun.) ex *Regest.* « *Vatic. epist. 26.* translatus ad *Betalemitanam* « (*Bethleemitanam*) ecclesiam (anno) 1347.»

D XIX. HUGO II.

Hugo iste, Ord. Præd. Gallus, Turonensis patria & professione, episcopus Bethleemitanus fuit sæculo decimo quarto, utique ante annum 1394. quo Laurentius Pignon catalogum suum præsulum Dominicanorum, cui eum inseruit, concinnabat. Ita laudatus P. Echard. *in indice pag. 22. col. 2.*

XX. DURANDUS.
XXI. ADIMARUS.

Fontana *Theat. Domin. pag. 141. tit. 88.* E *num. 4.* scribit, vacante Bethleemitana sede per obitum *Durandi, Fr. Adimarum de Rupe,* Ordinis Prædic. ad eam fuisse evectum ab Urbano V. anno 1363. die 13. Novemb. ex *lib. Provis. Prælatorum* hujus Pontificis, & Ughello in mss.

XXII. JOANNES II.

Ughellus, *tom. 1. Italiæ sac. in episcopis Lucensibus, col. 882. num. 74. vet. edit.* ait *Fr. Joannem Salvutium,* Fucinatem, Ordinis

ECCLESIÆ BETHLEEM & ASCALONIS *unitæ.*

Min. *Bethleemitanum episcopum,* ad ecclesiam A Lucensem translatum esse anno 1383. & obiisse anno 1394.

XXIII. Guillelmus.

Guillelmus de Valen sive *de Vallone,* Ord. Præd. Caroli regis Francorum confessarius, ejusque eleemosinarum dispensator an. 1383. ut constat ex diario Cameræ computorum Parisiensium, promotus est eo anno ad episcopatum Bethleemitanum, deinde translatus circa annum 1389. ad Ebroicensem. Ita Sammarthani, *tom. 2. Gall. Christ. editionis Paris. 1656. p. 298. col. 1.* A. Ejus meminit P. Echard. *in indice episcopor.* initio *tom. 1. Script. pag. 22. col. 1.*

XXIV. Joannes III.

R. P. Antoninus Bremond, *tom. 2. Bull. p. 463.* ait *Joannem de Genence,* Flandrum, Ordinis Prædicat. creatum esse episcopum Bethleemitanum circa annum 1391. certe ante 1394. utpote quem eo anno Laurentius Pignon inter episcopos Bethleemitanos ex Ordine Prædic. assumptos numeret. De eo mentionem quoque facit laudatus modo P. Echardus.

A cæteris Bethleemitanis præsulibus recensendis supersedeo, quum deinceps Latinis nulla spes amplius Palæstinam recuperandi affulserit.

PROVINCIA PRIMÆ PALÆSTINÆ
SUB LATINIS.

I. ECCLESIA CÆSAREÆ METROPOLIS.

De ecclesia *Cæsareæ* supra disseruimus, *coll. 529. 530.* Addimus nunc, ex Michaele Antonio Baudrand, *tom. 1. geogr. p. 204. col. 2.* hanc urbem hodie *Caisar* appellari, & 30. milliar. distare à Ptolemaïde in meridiem, Joppen versus 36. & 45. ab Hierosolymis versus septentrionem, teste Adricomio. Expugnata est Cæsarea à Balduino I. Godefridi Bullonii fratre, & in regno Hierosolymitano successore anno 1101. post Pascha. Willelmus Tyrius, *lib. 10. histor. cap. 15.* Cæsaream ait aquarum fluentium & hortorum irriguorum amœnitate decorari, sed portu carere, licet Herodes senior multis sumptibus elaborasset, ut tutam ibi navibus præberet stationem.

ARCHIEPISCOPI CÆSAREÆ.

I. Balduinus I.

Præfatus Willelmus Tyrius, *ibid. cap. 16.* scribit regem Balduinum, capta Cæsarea, quum moram ibi faciendi diuturniorem commodum non haberet, revocantibus ipsum aliis negotiis, *electo archiepiscopo quodam Balduino,* qui cum D. Duce Godefrido in expeditione venerat, relictis etiam ad custodiam civitatis de exercitu nonnullis, cum cæteris Ramulam festinasse, quam habitatoribus vacuam reperiens occupavit. Interfuit Balduinus Cæsariensis synodo Hierosolymitanæ, ubi Daybertus Patriarcha depositus est, teste Alberto Aquensi, *lib. 9. hist. c. 16.* Obiit demum anno 1107.

II. Ebremarus.

Ebremarum jam memoravimus inter Hierosolymorum Patriarchas, ad quam sedem evectus est, vivente Dayberto qui ad Pascha- B lem II. anno sequenti confugit. At mortuo illo Patriarcha Messanæ, dum Roma Hierosolymam reverteretur, Gibelinus Arelatensis archiepiscopus, & sedis apostolicæ legatus, de Paschalis mandato Hierosolymam adveniens concilium ibi regni episcoporum convocavit, ut de causa Ebremari cognosceret. Gibelinus itaque, postquam sibi constitit Daybertum Arnulphi archidiaconi Hierosolymitani factionibus & regia violentia immerito C fuisse expulsum, & Ebremarum subinde sedem occupasse viventis adhuc Pontificis qui ecclesiæ Romanæ communionem habebat, eum à patriarchatu deposuit. Considerans tamen quanta ille religione polleret, miramque ejus simplicitatem, Cæsariensi ecclesiæ, quæ tunc vacabat, ipsum præposuit. Id autem contigit anno 1107. Hæc Willelmus Tyrius, *lib. XI. hist. cap. 4.* Adfuit Ebremarus anno 1120. synodo apud Neapolim (Naplouse olim Sichem) coactæ à Gormundo

ECCLESIA CÆSAREÆ.

Patriarcha, ubi convenerunt Balduinus II. rex Hierosolymorum, & plures episcopi, abbates, ac regni Proceres, de sancienda disciplina, *ibid. lib. XII. cap. 13.* Anno tandem 1123. pacta conventa inter Venetos & regni Hierosolymitani principes, cum aliis & ipse sua subscriptione firmavit: *Ego Ebremarus Cæsariensis archiepiscopus, hæc eadem similiter confirmo. ibid. cap. 25.*

A

III. GAUDENTIUS.

Gaudentius archiepiscopus Cæsareæ in Palæstina sedebat an. 1136. quo interfuit, cum pluribus aliis episcopis regni Hierosolymitani & principatus Antiocheni, concilio Antiochiæ congregato in causa Radulphi, hujus sedis Patriarchæ, qui ibidem depositus est. Ex Willelmo Tyrio, *lib. XV. hist. cap. 16.*

B

IV. BALDUINUS II.

Anno 1147. Accone celebrata est curia generalis, ut de modo quo procederent crucesignati ad percipiendum ex tanta peregrinatione fructum in ea deliberaretur. Huic conventui, inter plures alios regni Hierosolymitani præsules, adstitit *Balduinus Cæsariensis archiepiscopus*, apud præfatum Willelmum Tyr. *lib. 17. cap. 1.* qui eum quoque accenset, *cap. 21.* cæteris episcopis & Proceribus anno 1152. præsentibus, dum obsideretur urbs Ascalon à Balduino III. rege Hierosolymorum, quæ anno 1154. in ejus potestatem venit. Idem Balduinus episcoporum unus fuit qui Fulcherum Patriarcham Romam petentem ut de fratribus Hospitalis Hierosolymitani conquereretur, comitati sunt an. 1155. aut 1156. sed non multo post obiit.

C

V. ERNESIUS *sive* ERNESTUS.

Ernesius jam sedebat archiepiscopus Cæsareæ anno 1157. utpote qui una cum Radulpho Bethleemitano episcopo ad Romanum Pontificem Adrianum IV. provocaverit, ne Amalrici Fulcheri Patriarchæ Hierosolymitani eo anno mortui successoris electio rata fieret. Vicit tamen Amalricus. Anno 1167. Ernesius, & Odo de S. Amando tunc regius Pincerna, Constantinopolim missi sunt à rege Amalrico ad Manuelem Comnenum Græcorum Imperatorem, qui in uxorem eidem Amalrico peterent Mariam Joannis Protosevasto nepotis Imperatoris filiam, quam Tyrum deduxerunt, ubi ejus coronationis & desponsationis solemnia peracta sunt. Anno sequenti 1168. missus iterum est Ernesius in occiduas partes cum Willelmo Acconensi episcopo, ut subsidia Terræ-Sanctæ peterent: sed orta tempestate fractis navigiis, vix incolumis cum suis reversus est. Obiit demum Ernesius anno 1174. Hæc omnia habet Willelmus Tyrius, *lib. 18. hist. cap. 20. lib. 20. capp. 1. & 13.* & *lib. 21. cap. 10.* Hinc autem patet C. archiepiscopum Cæsariensem, qui anno 1170. Accone subscripsit chartæ Willelmi episcopi Acconensis pro construendo cœnobio Ord. Cluniac. quæ extat in libro dicto *Bibl. Cluniac. col. 1432.* B. hunc esse Ernesium, & legendam ibi litteram majusculam E. pro littera majuscula C.

D

VI. ERACLEUS *sive* ERACLIUS.

Laudatus modo Willelmus Tyrius scribit, *lib. 21. hist. cap. 10.* dum Balduinus IV. rex Hierosolymorum expeditionem quandam perageret adversus Damascenos anno primo sui regni, quem inceperat die XI. Jul. anno 1173. obiisse Ernesium Cæsariensem archiepiscopum (anno, ut videtur, 1174. ante mensem Julium) inque loco ejus *Eracleum* Hierosolymitanum archidiaconum electum esse atque consecratum. Is interfuit an. 1179. concilio Lateranensi III. sub Alexandro III. anno 1179. cui subscripsit hoc modo: *Palestinæ secundæ. Eraclius Cæsariensis archiepiscopus. Spicileg. tom. 12. pag. 643.* Ex ea sede ad patriarchalem Hierosolymorum transiit anno 1180. ut supradictum est, *col. 1251.* B.

VII. MONACHUS.

Eracleo in Patriarcham electo, Cæsariensis archiepiscopus evasit *Monachus*, qui diploma Conradi Marchionis Montis-Ferrati filii datum anno 1187. mense Octobri Indict. VII. approbavit: apud Ughellum, *tom. 3. Ital. sac.* in Pisanis archiepiscopis, *col. 487.* C. Is etiam ad patriarchatum Hierosolymorum evectus est an. 1194. Vide supra *col. 1252.* E.

E

VIII. * * *

Extat *tom. 2. edit. Baluz.* epistolarum Innocentii III. *pag. 838. col. 2.* una epistola hujus Pontificis *ad archiepiscopum Cæsariensem*, data Laterani x. kal. Martii pontificatus anno 17. (id est die 20. Febr. anno 1214.) qua ei, & Priori sancti Sepulcri, ac cantori Acconensi mandat, ut Erardi de Brena & Philippæ Henrici Campaniæ Comitis filiæ nuptias, quæ in orientis partibus contractæ fuerant, irritas esse declararent, ob amborum consanguinitatem in Galliis manifestam. De quibus nuptiis vide Baluzium, ibidem *pag. 837.*

IX. * * * *fortassis* PETRUS.

Anno 1222. quum in regno Cypri nonnulli Græci præsules Romanæ ecclesiæ inobedientes, se gererent ut Pontifices in episcoporum Latinorum diœcesibus, Hugoni

regi Cypri, qui concordiæ alendæ causa ab Honorio III. postularat ut eos præsules Græcos Græcis præesse permitteret, scripsit ille Papa se Patriarchæ Hierosolymitano, Tyrensi quoque & *Cæsariensi* archiepiscopis, mandasse, ut eos Græcos morari de cœtero velut præsules in dictis diœcesibus nullatenus paterentur. Excerptum hujus epistolæ, quæ data est III. kal. Jan. anno VI. (id est die 30. Decemb. anni 1222.) refert Raynaldus, *tom. 13. annal.* ad eum annum, *nn. 8. & 9.* Injunxit etiam idem Honorius archiepiscopis Nicosiensi & *Cæsariensi* litteris datis Later. XIV. kal. Mart. anno X. (id est die 16. Februarii anni 1226.) *ibid.* ad eum annum, *num. 57.* ut Comitem Tripolitanum, gravium scelerum reum & contumacem, anathematis sententia irretitum declararent.

Is autem probabiliter fuit *Petrus* ille archiepiscopus Cæsariensis, cujus meminit Gregorius IX. in epistola quam scripsit ad omnes Christi fideles anno 1227. die 23. Decembris, apud Matthæum Paris ad eum annum, *pag. 233. col. 2.* C. & *pag. 234. col. 1.* A. his verbis: « Noverit universitas vestra nos
» de partibus transmarinis sub hac forma litteras suscepisse : G. miseratione divina Pa-
» triarcha Hierosolymitanus, humilis & indi-
» gnus apostolicæ sedis legatus, *P. Cæsariensis,*
» N. Nazarensis, & N. Narbonensis archiepiscopi, &c. » de infelici Terræ-Sanctæ statu.

A Hunc enim P. Cæsariensem archiepiscopum nominatum fuisse *Petrum*, colligitur ex continuatore Gallo hist. Willelmi Tyrii, *tom. 5. vet. Script. & Monum. ampl. collect. col. 710. n. 14.* C. ubi sic loquitur : « Et iluec fûrent tant qu'il auint que Girart le patriarche de «
Hierusalem & *Pierre l'Arceuesque de Ce-* «
saire, &c. se partîrent d'Acre & alêrent à «
Baruth. » Et infra, *col. 712. n. 17.* D. « Le jor que cele besoigne auint fu par un mardy le tiers jor de May l'an de l'Incarnation nostre B Seignor J. C. 1232. »

X. J. *electus.*

Epistola Roberti Patriarchæ Hierosolymorum & aliorum episcoporum Palestinæ ad regnorum Franciæ & Angliæ præsules, de cladibus Terræ-Sanctæ, data Acone die 25. Novemb. anno 1244. apud Matthæum Paris, ad eum annum, *pag. 427. col. 1.* D. præfert in titulo nomen *J. Cæsariensis electi.*

C XI. Lociamus.

Ex laudata historia gallice conscripta habemus quemdam nomine *Lociamum* archiepiscopum Cæsareæ diem clausisse extremum anno 1266. En ejus verba ibidem, *col. 742. n. XI.* C. « A. MCCLXVI.... En ce tans morut Johan d'Ibelin cuens de Jaffe u mois «
de Loier, & *Lociaulmes Arceuesque de Ce-* «
saire u mois de Janvier. »

II. # ECCLESIA SEBASTES.

SEBASTE in Palæstina ea urbs est quæ olim dicebatur *Samaria,* regionis ejusdem caput, solaque sub Latinis Cæsareæ fuit metropolis suffraganea. His autem quæ de ea urbe jam supra dicta sunt, *coll. 649. 650.* addere tantummodo juvat, ex Mich. Anton. Baudrand, *tom. 1. geogr. p. 197. col. 1.* hanc nunc prorsus excisam jacere, 35. milliar. ab Hierosolyma in septentrionem, & 8. à Neapoli (Naplouse) quæ crevit ex ejus ruinis.

EPISCOPI SEBASTENI.

I. Renerus.

FULCHERO Patriarcha Hierosolymorum Romam pergenti an. 1155. aut 1156. comes adstitit *Renerus Sebastenus episcopus,* ex Willelmo Tyrio, *lib. 18. histor. cap. 6.* Albertus autem Aquensis, *lib. XII. histor. cap. 30.* quæ extat in lib. *Gesta Dei per Francos, pag. 379. lin. 56.* refert de Balduino II. rege Hierosolymorum, qui regnavit ab anno 1118. ad annum 1131. ipsum subdidisse suo imperio civitates Neapolim, *Samariam,* Joppen, Caypham, Castellum S. Abrahæ (id est Ebronem) Ptolemaidem (id est Acconem) Sagittam (id est Sidonem) Tabariam, & cæteras civitates & loca quæ erant de regno Hierosolymitano, atque eorum redditus partim assignasse D prælatis, partim suæ mensæ. Sub eo itaque Balduino ante annum 1131. videtur præfectus esse primus Sebastenus episcopus *Renerus* iste, quo anteriorem alium non legimus.

II. Radulphus.

Anno 1179. interfuit *Radulphus* Sebastenus episcopus concilio Lateranensi III. sub Alexandro III. cui & subscripsit. *Tom. 12.* E *Spicil. Dacher. pag. 643.* & apud Willelmum Tyrium, *lib. 21. cap. 26.*

III. Jacobus.

IV. * * *

De duobus illis episcopis Sebastenis Ord. Præd. hæc nos docet Fontana *Theat. Dom. pag. 292. tit. 539.* « *Fr. Jacobus de Mileto*

ECCLESIA SEBASTES. » Sebastensis ecclesiæ episcopus suffectus est, A » qui quum gregem sibi commissum per salutis semitam dirigere curaret, ab Alexandro » Papa IV. ad Millevitanam translatus est anno » 1259. alio fratre *Dominicano* Sebastensi episcopo in ejus locum creato, prout habetur » in bulla hujusmodi translationis existentis in » archivo regii conventus S. Dominici de Neapoli nobis insinuata.»

V. CHRISTOPHORUS.

Christophorus Minii de Tolomæis, Senensis Ordinis Prædic. ex Provinciali Romano à B Roberto rege Neapolitano capellanus major eligitur anno 1313. deinde Sebastenus episcopus renuntiatur. Ita Fontana *Theat. Dom. pag. 293. tit. 539. num. 2.* ex Ugurgerio in Pompa Senensi, *tit. 6.*

VI. EVERHARDUS.

Everhardus de Westerheym seu *Westrum* in Westphalia, Ord. Præd. episcopus Sebastenus, & vicarius ecclesiæ Coloniensis, obiit anno 1392. & sepultus est Coloniæ in ecclesia S. Crucis FF. Præd. ubi hoc ejus epitaphium extat. *Anno Domini MCCCLXXXXII. die III. mensis Maii dominus Fr. Everhardus de Westerheym episcopus ecclesiæ Sebastiensis Ordinis FF. Præd. Anima ejus requiescat in pace. Amen.*

VII. MATTHÆUS.

VIII. BERTRANDUS.

Waddingus, *tom. 4. annalium Minor.* ad annum 1400. *n. 3. pag. 368.* scribit ecclesiæ Samaritanæ vacanti per obitum *Matthæi*, præfectum esse à Bonifacio IX. *Fr. Bertrandum de Pagiis*, Minoritam, die 16. Maii.

IX. ANDREAS.

Ex eodem Waddingo, *tom. 5.* ad annum 1403. *num. 5. p. 10. Andreæ* archiepiscopo Spalatensi in Dalmatia ad ecclesiam Samaritanam translato suffectus est in sede Spalatensi Fr. Peregrinus de Aragonia, Ordinis Minor. die 18. Aprilis.

III. ECCLESIA JOPPES.

QUAMVIS Jacobus de Vitriaco supra recitatus, *coll. 1241. 1242.* Joppensem ecclesiam inter illas non recenseat, quæ proprio episcopo Latini ritus donata fuerit, aliquot tamen ejus præsules occurrerunt illo scriptore posteriores. « *Joppe* autem, ex Mich. Anton. » Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 527. col. 1.* urbs (primæ) Palæstinæ est, olim episcopalis sub » archiepiscopo Cæsariensi.... nunc *Jafa* dicta. Excisa fuerat à Salahadino, & postea reparata » est à S. Ludovico rege Francorum anno 1252.... Nunc satis inhabitatur, præsertim versus » portum.... (à) mercatoribus & peregrinis, qui ex Europa Hierosolymam tendunt, teste » Michaele Nau S. J. qui illas partes lustravit. 35. milliaribus distat à Cæsarea in austrum, » Ascalonem versus 47. à Lydda autem 6. in occasum, & ab Hierosolymis recedens circiter 24. teste Adrichonio.» Vide supra *coll. 625. 626.*

EPISCOPI JOPPES.

I. GUIDO.

JOPPEN occupaverunt Christiani anno 1100. adhuc vivente Godefrido primo Hierosolymorum rege, ex Alberto Aquensi, *lib. 7. cap. 12.* in volumine dicto *Gesta Dei per Francos, pag. 297. lin. XI.* sed nullum ei præfectum episcopum reperi ante *Guidonem*, quem mortuum anno 1253. scribit continuator Gallus historiæ Willelmi Tyrensis, D *tom. 5. vet. Script. & Monum. ampl. collect. col. 735.* B. *num. 3.* « A. MCCLIII..... » morûrent li rois Henry de Chipre, & *l'Evesque de Jaffe Gui de Nimars.*» Nihil aliud mihi de eo notum est.

II. * * *

Sedebat anno 1273. quidam *episcopus Joppensis*, C cujus meminit, tacito nomine, præfatus continuator Gallus, *ibid. col. 747.* A. *n. 19.* his verbis. «En l'an de MCCLXXIII. &c. alêrent au concile au Lion por Sire « Hugues de Liseignen roy de Chipre, & por « Chrestienté de la mer messages l'Arceuesque « de Sur, *l'Eueque de Jaffe*, &c.»

III. JOANNES.

Anno 1365. Leodii in natali Domini missam tertiam majorem solemniter celebravit *Joannes de S. Martino*, Ord. Carmel. episcopus Joppensis & suffraganeus ecclesiæ Leodiensis. Ita chronicon Cornelii Zantfliet ad annum 1365. *tom. 5.* præfato *vet. Script. &c. col. 286.* D. Hunc obiisse anno 1374. die 23. Decemb. refert Daniel à V. M. *to. 2. Spec. Carmel. pag. 937. num. 3285.*

IV. ECCLESIA SABÆ.

LOcus iste mihi solum innotescit ex continuatore Gallo historiæ Willelmi Tyrensis, qui *lib. 23. num. 5.* meminit *episcopi* ejus, quem non nominat, hanc vero civitatem Sabam ait duobus milliaribus distare à Neapoli *Naplouse*, quæ erat sub Cæsarea metropoli. Marinus Sanuto Torcellus, *lib. 3. Secret. Fidel. S. Crucis, part. 7. c. 1.* ad calcem voluminis, cujus titulus *Gesta Dei per Francos, p. 174. lin. 40.* scribit *episcopum Sabadoit,* inter cæteros Palæstinæ præsules ac principes, suppeditasse ad bellum sacrum de armigeris *centum* viros.

EPISCOPI SABÆ.

* * *

COntinuator Gallus modo memoratus, *tom. 5. vet. Script. & Monum. amplis. collect. coll. 599.* C. & *600.* A. narrat Belianum *d'Ibelin,* anno 1190. die 1. Maii, qua magna Christianorum strages contigit, egressum Neapoli de nocte, venisse ad civitatem appellatam *Sabat,* inde 2. milliar. distantem, ejusque *episcopum* adhuc in lecto quiescentem excitasse, ut missam posset audire, priusquam ulterius progrederetur. « Or vous dirons de Beleen qui a Naples estoit remes.... Quant il ot erré deux milles, il vint a une cité qui a nom *le Sabat..... Il torna a la maison de l'Euesque, si le fit leuer, & parlerent tant ensemble que la guette corna le jor. Lors fit l'Euesque reuestir un sien chapelain qui li chanta,* &c. Lors allerent vers Nazareth, &c. Et saches que si Beleen ne fu torné au Sabat por oir Messe, il fu bien venu a point a la bataille, &c. »

PROVINCIA PALÆSTINÆ SECUNDÆ
SUB LATINIS.

I. ECCLESIA NAZARETH METROPOLIS.

JAM observavimus, *coll. 695. 696.* hujus *tomi III.* post subactam Latinorum armis Palæstinam initio sæculi XII. translatam esse ab ipsis ex urbe Scythopoli Palæstinæ secundæ metropoli, quæ tunc fere diruta erat, dignitatem archiepiscopalem in oppidum Nazareth sub Patriarcha Hierosolymitano. Hæc nunc etiam *Nazareth* nuncupatur, sed fere excisa est, & in pagum redacta, ac 7. milliar. distat à monte Thabor in occasum, paulo plus à Naim, 26. à Ptolemaide sive Accone in meridiem, Hierosolymam versus 70. circiter. Porro post ejectos è Palæstina à Saracenis Latinos exeunte sæculo XIII. archiepiscopatus Nazarenus translatus fuit ad urbem *Barlettam* diœcesis Tranensis in Appulia, eique perpetuo unitus fuit episcopatus Montis-viridis. Hæc Michael Antonius Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 14. col. 1.* ex Ughello elucidanda, qui *tom. 1. Ital. sac. col. 1039.* B. C. *vet. edit.* scribit haud procul à Baruli sive Barlettæ mœnibus ecclesiam B. Mariæ de Nazareth in metropolim cum juribus & dignitate archiepiscopali erectam esse, successuque temporis, præter alias parochiales ecclesias quæ illi subjectæ fuerunt, duas etiam cathedrales ei conjunctas esse, Cannensem scilicet anno 1455. & Montis-viridis anno 1534. hanc vero ecclesiam Nazarenam, quum bellorum injuriis æquata solo esset, jussu SS. Papæ Pii V. intra oppidum Barlettam in abbatiali ecclesia S. Bartholomæi cum juribus, privilegiis, ac S. Mariæ Nazarenæ titulo constitutam esse. Cæterum Nazareth civitati Palæstinæ sub regibus Hierosolymitanis unicus duntaxat suffraganeus episcopus assignatus est, urbis videlicet Tiberiadensis, utpote quæ tunc sola staret ex iis omnibus quæ olim archiepiscopo Scythopolis morem gerebant.

ECCLESIA NAZARETH.

ARCHIEPISCOPI NAZARENI.

I. BERNARDUS.

BERNARDUS primus est qui occurrat Nazarenæ ecclesiæ præsul, utpote qui concilio Neapoli in regione Samariæ à Gormundo Patriarcha Hierosolymorum coactæ interfuerit an. 1120. & Accone subscripserit anno 1123. pactis conventis Venetos inter & principes regni Hierosolymitani, ex Willelmo Tyrio, *lib. 12. hist. capp. 13. & 25.*

II. WILLELMUS.

Anno 1129. *Willelmus* sedebat archiepiscopus Nazarenus, qui eo anno testis fuit cujusdam donationis à Willelmo Tyrensi præsule factæ ecclesiæ sancti Sepulchri. Ita Ughellus, *to. 7. Ital. sac. col. 1039. n. 2.* C. Obiit circa annum 1138.

III. ROBERTUS.

Robertus electus archiepiscopus Nazarenus præsens adstitit anno 1138. donationi à Fulcone rege Hierosolymorum factæ Petro Priori sancti Sepulchri. Hunc anno 1142. Balduinus III. suæ in Bostram Arabiæ urbem expeditionis socium assumpsit, ubi crucis Dominicæ, quam Robertus gerebat, virtutem experti sunt Infideles. Idem præsul subscripsit anno 1144. chartæ qua Balduinus rex abbatiæ S. Lazari in Bethania erectionem ratam habebat. Acconensi quoque conventui interfuit anno 1147. Obiit tandem circa annum 1151. Vide Willelmum Tyrium, *lib. 16. cap. XI.* & *lib. 17. cap. 1.* & Ughellum supra laudatum, *num. 3. col. 1039.* D. & *col. 1040.* A. *vet. edit.*

IV. ROBERTUS II.

Roberto successit *Robertus* alter, qui nempe jam *electus* adfuit anno 1151. ex eodem Ughello, *num. 4. col. 1040.* B. testis donationis nonnullorum bonorum quibus regina Milisendis, Fulconis Hierosolymorum regis vidua, abbatiam S. Lazari in Bethaniam ditabat. Idem in castris Christianorum versabatur anno 1152. quo cœpit obsidione cingi ab illis Ascalon civitas. Ex præfato Willelmo Tyrio, *lib. 17. cap. 21.*

V. AITARDUS *sive* ATTARDUS.

Anno 1155. die 24. Jan. *Aitardus* archiepiscopus Nazarenus testis similiter fuit concessionis cujusdam factæ ab Hugone de Hibelino & Hermengarde sorore ejus, ecclesiæ S. Sepulcri, ex Ughello supra citato, *num. 5. col. 1040.* B. C. Obiit anno 1158. Constantinopoli, quo miserat ipsum Balduinus III.

A Hierosolymorum rex, ut sibi uxorem à Manuele Imperatore postularet. Ejus vero corpus ad ecclesiam Nazarenam relatum est, ibique honorifice sepultum, ut refert Willelmus Tyrius, *lib. 18. capp. 16. & 22.*

VI. LOTARDUS *sive* LETARDUS *aut* LEOTARDUS.

Letardus ex Priore canonicorum Ordinis Præmonstratensis, qui tunc Nazarenæ ecclesiæ cathedrali inserviebant, electus est an. 1158. ejusdem ecclesiæ archiepiscopus:
B de cujus promotione sic loquitur Willelmus Tyr. *lib. 18. cap. 22.* « .... successit dominus *Letardus*, ejusdem ecclesiæ Prior, vir man- « suetus, admodum affabilis, & benignus, qui « hodie (quum hæc scribebat) etiam eidem « præest ecclesiæ, vicesimum tertium habens « in pontificatu annum. » Is anno 1170. subscripsit in hunc modum *L. Nazarenus archiep.* chartæ Willelmi Acconensis episcopi, pro construendo cœnobio Ordinis Cluniacensis, in libro cui titulus, *Bibliotheca Clu-*
C *niacens. edit. Paris. 1614. col. 1432.* B. Ejusdem quoque Letardi fuisse epistola videtur, quæ extat CCC. inter epistolas Alexandri III. Papæ, *tom. 2. vet. Script. & Monum. ampliss. collect. col. 864.* cujus epistolæ titulus est: *L. archiepiscopi Nazareni ad Henricum archiepiscopum Remensem* (qua) *commendat ei Willelmum canonicum ecclesiæ suæ* (Nazarenæ, hujus epistolæ latorem.) Deest quidem epocha temporis, sed Henricus ille præfuit ecclesiæ Remensi ab anno 1162. ad annum 1175. quo obiit die 13. Novemb. Letardus etiam re-
D peritur inscriptus monumento cuidam Guarini abbatis de monte Thabor, in gratiam ecclesiæ S. Sepulchri Hierosolymitani Prioris & canonicorum anno 1175. ex Ughello, *tom. 7. Ital. Sac. col. 1040. num. 6.* C. qui & subdit illum quoque anno 1187. die 17. Octob. Indict. VI. testem fuisse donationis factæ Pisanis populis à Comite Tyrensi Conrado, cujus instrumentum ipse exhibuit, *tom. 3. Ital. sac. in Pisanis archiepiscopis, col. 487.* C. Decessit tandem an. 1190. nam Rogerus de
E Hoveden, *part. poster. suorum annal. p. 685. edit. Francof. 1601.* inter Magnates qui in obsidione urbis Acconis à Christianis facta obierunt anno 1190. recenset *archiepiscopum de Nazareth.*

VII. * * *

Innocentius III. initio sui pontificatus, & probabiliter ipso anno 1198. quo electus est, de quodam archiepiscopo Nazareno mentionem facit, in epistola sua 73. lib. 1. qua injungit

injungit Magiſtro & fratribus Hoſpitalis Hierosolymitani, ut eccleſiam de Nephin unà cum decimis reſignarent eccleſiæ Tripolitanæ eodem modo quo eas habuerat: *Antequam*, inquit, *per venerabilem fratrem noſtrum Nazarenum archiepiſcopum.... occaſione mandati prædeceſſoris noſtri, prædictarum rerum poſſeſſio vobis adjudicata fuiſſet*, &c. *tom. 1. edit. Baluz. epiſtolar. hujus Pontificis, pag. 40. col. 1.* *Archiepiſcopi Nazarenſis* etiam meminit in epiſtola 517. ejuſdem *lib. 1. Acconenſi epiſcopo* data *Later. x. kal. Jan.* (id eſt die 23. Decemb.) *ibid. p. 297. col. 1.* Anno, ut videtur, ſequenti ſcilicet 1199. VI. Idus (id eſt die 8.) Febr. epiſtolam ſcripſit idem Papa, quæ eſt 567. *lib. 1. ibid. p. 324. col. 2.* præfatis magiſtro & fratribus hoſpitalis Hieroſolymitani, qua ipſos jubet cauſam ſuam contra fratres militiæ Templi non vi, ſed jure proſequi. In ea autem epiſtola hæc habet, *pag. 325. col. 2.* « Quod ſi forte noluerint, venerabilibus noſtris Patriarchæ Antiocheno, *archiepiſcopo Nazareno*, & Valenienſi epiſcopo dedimus in mandatis, ut eos ad præſtandum hujuſmodi juramentum per cenſuram eccleſiaſticam appellatione remota compellant, nec liceat partibus ab iis ante ſententiam appellare, &c. » Demum idem Innocentius in epiſtola ſua 273. *lib. II. ibid. p. 520. col. 2.* Tyrenſi archiepiſcopo & epiſcopo Sydonienſi directa, qua illos committit finem impoſituros cauſæ jamdudum pendenti inter eccleſiam Tripolitanam & Hoſpitalarios, ait, *pag. 521. col. 1.* « .... de fratrum noſtrorum conſilio Tripolitanam eccleſiam in eum ſtatum poſſeſſionum decrevimus integrè reducendam, quam ante habuerat, quam *per venerabilem fratrem noſtrum Nazarenum archiepiſcopum*, &c. præmiſſarum rerum poſſeſſio ipſis Hoſpitalariis adjudicata fuiſſet, &c. »

VIII. * * *

Anno 1213. ſedebat *archiepiſcopus Nazarenus*, ejus quem modo memoravimus fortaſſis ſucceſſor, quem, ut & plures alios in Oriente præſules, Innocentius III. litteris encyclicis datis Laterani XIII. kal. Maii anno pontificatus XVI. (id eſt die 19. Aprilis anni præfati) ad concilium Lateranenſe anno 1215. celebrandum invitavit. *In eodem modo archiepiſcopo & epiſcopis per Nazarenſem* (provinciam conſtitutis.) *Tom. XI. conc. Labb. part. 1. col. 126.* D.

IX. N.

Apud Matthæum Paris, *edit. Pariſ. 1644. pag. 223.* G. & *224.* A. extat epiſtola Gregorii IX. Papæ, data Later. x. kal. Januarii anno I. (id eſt die 23. Decemb. anno 1227. in qua ipſe aliam epiſtolam profert ad ſe ſcriptam per *N. archiepiſcopum Nazarenſem*, & alios quoſdam præſules, de calamitatibus quas in Palæſtina Chriſtiani perpetiebantur. « Gregorius epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, omnibus Chriſti fidelibus ſalutem. Noverit univerſitas veſtra nos de partibus transmarinis ſub hac forma litteras ſuſcepiſſe: G. miſeratione divina Patriarcha Hieroſolymitanus, humilis & indignus apoſtolicæ ſedis legatus. P. Cæſarienſis, *N. Nazarenſis*, & N. Narbonenſis archiepiſcopi. P. Wintonienſis & W. Exonienſis epiſcopi, &c. » Fortaſſis *Nicolaus* appellabatur *Nazarenſis* iſte archiepiſcopus.

X. * * * *fortaſſis* HENRICUS I.

Raynaldus, *to. 13. annal.* ad annum 1236. *n. 25.* obſervat diſcordiam inter Fridericum Imperatorem & cives Acconenſes aliosque Chriſtianos regni Hieroſolymitani, Gregorii IX. opera ex æquo & bono extinctam eſſe, ut pontificiæ litteræ ad *archiepiſcopum Nazarenſem*, epiſcopum Acconenſem, ad Fridericum ipſum, &c. exaratæ demonſtrabant. Porro *archiepiſcopus* iſte *Nazarenſis*, alius eſſe potuit à præcedente, quod certum ſi ille fuit cujus nomen à littera *H.* incipiebat, in epiſtola Prælatorum & Baronum Terræ-Sanctæ ad Theobaldum regem Navarræ ſcripta circa annum 1239. *tom. 1. theſ. anecdotor. col. 1012.* C. D. principium quippe ejus eſt: « Nobilibus viris, &c. E. miſeratione divina Nicoſienſis domini Patriarchæ Hieroſolymitani vicarius, & *H. Dei gratia Nazarenſis* archiepiſcopi, & R. Acconitidis, & R. Lyddenſis epiſcopi, &c. Datum Accone pridie Nonas (id eſt die 6.) Octobris. »

Is autem probabiliter fuit *Henricus* qui Accone an. 1233. die 25. Novemb. ſcripſit una cum Roberto Patriarcha Hieroſolymitano, aliiſque præſulibus Palæſtinæ, de cladibus Terræ-Sanctæ illatis à Saracenis: in cujus epiſtolæ titulo inter cœteros, poſt Patriarcham, *Henricus archiepiſcopus Nazarenus.* Apud Matthæum Paris ad eum annum, *pag. 427. col. 1.* D.

XI. HENRICUS II.

Ughellus, *tom. VII. Italiæ ſacræ col. 1041.* A. *vet. edit.* profert diploma Clementis IV. Papæ, datum Viterbii die 7. Maii, pontificatus illius anno I. Chriſti 1265. quo *epiſcopum Nazarenum* eo privilegio ornabat ut ante ipſum ubique terrarum crux geſtaretur. Hunc autem admodum probabile eſt fuiſſe *Henricum* archiepiſcopum Nazarenum, qui diem clauſit extremum anno 1268. ex continuatore Gallo hiſt. Willelmi Tyrii, *tom. 5. vet. Script. & Monum. ampl. collect. col. 743.* C.

ECCLESIA NAZARETH. ad eum annum. « Baudocdar Soudan de A » Babilone, &c. ala en Antioche, & la prît » sans nulle défense à 27. jor de May, &c. & *morut Henry archeuesque de Nazareth, &c.* » Unde ab Henrico præcedenti videtur fuisse diversus.

XII. * * *

Anno 1272. die 24. Octob. Gregorius X. *archiepiscopo Nazareno*, & Bethleemitano, ac Paneadensi episcopis mandavit, ut de juribus Hugonis Lusiniani regis Cypri, & Mariæ Boemundi principis Antiocheni filiæ, B ad titulum coronæ Hierosolymitanæ inquirerent. Epistolam Papæ exhibet Raynaldus, *tom.* 14. ad eum annum, *num. 19.*

XIII. Yvo *sive* Guido.

Ughellus, *tom. 7. Ital. sac. col. 1043. n. 9.* A. *vet. edit.* de eo præsule ait: « *Guido* Nazarenus archiepiscopus, defunctus est anno 1298. » Et *to. 9.* in Append. *col. 1038.* sub titulo *Nazareni*: « *Guido*, Ord. Præd. ab Ascanio Senensi vocatur *Fr. Yvo*, Gallus; sed » in Regesto Vaticano *Guido* legitur, defunc- C tus anno 1398. (1298.) » R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. p. 35.* ad annum 1290. eum dicit *Yvonem* vel *Guidonem*, Gallum, & citat Bernardum Guidonis in episcopis provinciæ Terræ-Sanctæ Ord. Præd. Fontana quoque ejus meminit, *Theat. Dom. p. 88. tit. 66.* eum aiens ad Nazarenam sedem assumptum esse circa annum 1290. illoque elogio honestari à Taëgio, in monumentis Ordinis Prædic. *Fr. Yvo, Gallus, de provincia Provinciæ, vir apprime eruditus, & fama præclarus, factus est archiepiscopus de Nazareth in provincia* D *Terræ-Sanctæ per provisionem D. Patriarchæ Hierosolymitani.*

XIV. Guillelmus II.

Idem Ughellus, *tom. 7.* laudato, *num. 10.* A. subdit de isto Guillelmo: « *Guillelmus de* » *S. Joanne*, Hierosolymitani Templi miles, » à Nicolao IV. (dicendum potius à Bonifa- » cio VIII.) in mortui Guidonis locum archi- » episcopus Nazarenus electus anno 1298. » kal. (id est die 1.) Jun. pontif. I. (Fuit IV. E » nam Bonifacius VIII. cathedram S. Petri » conscendit anno 1294. die 24. Decemb.) Ex *Reg. Vatic. epist. 84. fol. 21.* »

XV. Petrus I.

Petrus archiepiscopus Nazarenus erat anno 1326. ex tabula marmorea apposita sub porticu extra urbem S. Laurentii urbis Patavinæ, in qua tabula extat, teste præfato Ughello, *ibid. num. XI.* B. *MCCCXXVI. Indict. IX. II. mensis Junii in festo S. Barnabæ, consecrata fuit ista ecclesia, &c. per venerabiles Patres Petrum archiepiscopum Nazaretanum, Salionem episcopum Adriensem*, &c.

XVI. Petrus II.

Petro successit anno 1330. *Petrus* alter, Ordinis Prædic. vir egregia virtute illustris, inquit idem Ughellus, *ibid. n. 12.* D. (qui) laudabiliter per annos 15. Nazarenam ecclesiam rexit, (&) obiit anno 1345. ex *Regesto Vaticano.*

XVII. Durandus.

XVIII. Richardus.

XIX. Guillelmus III.

XX. Joannes I.

XXI. Joannes II.

Hos præsules, vix ulla spe potitos Nazarenam suam ecclesiam in Palæstina unquam adeundi, breviter expedio.

Durandus de Sermino, Carmelita, à Clemente VI. renuntiatus est anno 1345. die XI. Maii, ex *Regest. Vatic. epist. 895. fol. 57.* anno III. Obiit autem Vasione anno 1348. Idem Ughellus, *tom. 7. col. 1043. n. 13.* D.

Richardus, Ordinis Min. ad Nazarenam sedem promotus est VI. idus (id est die X.) Octob. juxta Ughellum, *ibid. num. 14.* ex *Reg. Vat. epist. 203.* Clementis VI. *fol. 95.* anno VII. Waddingus tamen, *tom. 3.* ad annum 1348. *n. 9. p. 559.* de ea promotione citat diploma *In Eminenti*, datum VI. idus (id est die 8.) *Decemb.* illudque exhibet in *Regesto Pontif. ibid. pp. 374. & 375.*

Guillelmus Belvaysius, ejusdem Ord. Min. huic sedi præfuit anno 1366. die 28. Jan. post obitum Richardi, ex Ughello laudato, *n. 15.* B. qui addit hunc Guillelmum translatum esse ad ecclesiam Turritanam anno 1368. Ejus quoque meminit Waddingus, *tom. 14.* ad annum 1366. *n. 18. p. 117.*

Joannes Salamonius, Ord. Præd. creatus est ab Urbano V. anno 1368. die 29. Octob. Obiit vero circa annum 1388. ex Fontana *Theat. Dom. pag. 88. tit. 66. num. 3.*

Demum *Joannes de Urbe* à Bonifacio IX. electus fuit anno 1390. die 15. Febr. ex *lib. Obligat.* & postea translatus die 9. Februarii anni 1400. ad ecclesiam Æginensem sub metropoli Atheniensi, ubi eum memoravimus supra, *col. 870.* C. Ita etiam Ughellus, *to. 7.* citato, *n. 17.* B. Cæteros posteriores mitto, de quibus idem Ughellus, *ibid.*

II. ECCLESIA TIBERIADIS.

TIBERIAS urbs est Palæstinæ in Galilæa, episcopalis sub archiepiscopo Nazareno, nunc *Tabarie* dicitur ab incolis, teste Nigro, & *Tiberiade* Europæis, sed parva admodum, semi-diruta, & à paucis inhabitata propter frequentes Arabum incursiones; castro antiquo munitur in ora occidentali maris Galilææ, seu lacus ab ea dicti *Tiberiadis.* Distat autem 30. milliar. à Nazareth in ortum, & 5. à Jotapata, ad radices montis. Ita Mich. Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 314. col. 2.* Vide quæ de ea urbe supra dicta sunt in isto tomo 3. *coll. 705. 706.*

Porro urbs illa in potestatem Christianorum venit anno 1099. aut 1100. vivente adhuc Godefrido primo Hierosolymorum rege, à quo Tankradus illius regimen obtinuit. Sic enim legitur apud Albertum Aquensem, *lib. 7. hist. cap. XVI.* in volumine dicto *Gesta Dei per Francos, p. 298. lin. 36.* « Arx autem hæc Tabaria sita est juxta locum quem appellant mare Tiberiadis, duo milliaria habens in longitudine, & duo in latitudine. Hanc à Duce christianissimo subjugatam cum præsidio restructo Tankradus obtinuit in beneficio, eo quod gratiam in oculis ipsius invenerit, in officio militari probus, & quia adversariis Christianorum indeficiens ad resistendum videretur. » Ei præfectus est etiam episcopus Latinus sæculo duodecimo.

EPISCOPI TIBERIADIS.

Ugo. I. HERBERTUS.

DIplomati cuidam Balduini I. Hierosolymorum regis, quod refert Ughellus, *tom. 4. Italiæ sacræ veteris edit. col. 1168.* B. dato anno 1109. in gratiam ecclesiæ cathedralis S. Laurentii Januensium, subscripsit *Hugo de Tabaria,* hujus loci fortassis episcopus.

Willelmus Tyrius, *lib. 18. hist. c. 6.* refert *Herbertum* episcopum Tiberiadensem Gormundo Patriarchæ Hierosolymitano eunti ad curiam Romanam socium se itineris, cum pluribus aliis præsulibus, præbuisse anno circiter 1155. aut 1156.

II. R.

Anno 1170. quidam *R. episcopus Tiberiadis* subscripsit chartæ confectæ à Willelmo Acconensi episcopo pro construendo cœnobio Ordinis Cluniacensis in ipsius parochia. Hanc legere est in libro dicto *Bibliotheca Ord. Cluniac. edit. Paris. 1614. col. 1432.* B.

III. * * *

Rogerus de Hoveden, scriptor Anglus, *part. poster. suorum annal. pag. 685. editionis Francofurti 1601.* inter magnates Accone defunctos anno 1190. dum eam obsideret Salahadinus, recenset *episcopum de Tabaria,* quo nomine frequenter urbem Tiberiadem appellant belli sacri scriptores.

IV. * * *

V. * * *

Innocentius III. in epistola 257. lib. 11. *to. 1. edit. Baluz. pag. 508. col. 1.* Patriarchæ Hierosolymitano, & Tyrensi archiepiscopo,

A & Aconensi episcopo, data Later. XVIII. kal. Januar. (id est die 15. Decembris) anni, ut videtur, 1199. mentionem facit de *episcopo Tiberiadensi,* qui pecuniæ summam aliaque bona deposuerat apud Magistrum & Fratres quosdam militiæ Templi, quæ *episcopus* alter *Tiberiadensis* hujus successor ab illis tunc repetebat. Prior duorum illorum præsulum Tiberiadensium is fortasse erat qui mortem oppetiit Accone anno 1190. Si autem alius B fuerit, utriusque hîc meminimus.

At posterior esse ille potuit, ad quem ejusdem Innocentii extat epistola, *ibidem pag. 604. col. 2.* quæ etiam Juri canonico inserta est, *cap. VIII. de Divort.* Quum enim Tiberiadensis ille episcopus ab ipso quæsiisset, utrum Pagani qui ad fidem christianam multi conversi fuerant, deberent ab uxoribus in secundo, tertio, vel ulteriore C gradu sibi antea conjunctis separari, in ea epistola respondet: « Quod quum Sacramentum conjugii apud Infideles existat, « quemadmodum ostendit Apostolus, dicens: « *Si quis frater infidelem habet uxorem, & hæc* « *consentit habitare cum illo, non dimittat illam;* « & in præmissis gradibus à Paganis quoad eos « licite sit contractum, qui in constitutionibus « canonicis non arctantur, *(Quid enim ad nos,* « secundum eumdem Apostolum, *de his qui* « D *foris sunt, judicari!)* in favorem præsertim « christianæ religionis & fidei, à cujus per- « ceptione per uxores deseri se timentes viri « possent facile revocari, fideles hujusmodi « matrimonialiter copulati libere possunt & « licite remanere conjuncti, quum per Sacra- « mentum baptismi non solvantur conjugia, « sed crimina dimittantur. » Addit Pontifex,

[1. Cor. 7. 12.] [Ibid. 5. 12.]

ECCLESIA TIBERIADIS.

licet de hoc ab illo episcopo non fuisset re- A quisitus: « Et quoniam Pagani circa plures insimul fœminas affectum dividunt conjugalem; utrum post conversionem omnes, vel quam ex omnibus retinere valeant, non immerito dubitatur. Quia vero tam Patriarchæ quam alii viri justi ante legem pariter & post legem multas uxores insimul habuisse leguntur, nec contrarium apparet in evangelio vel lege præceptum; neque Pagani subjiciuntur institutis canonicis post inventis, quemadmodum est præmissum, videtur (id est *videri posset*: nam objectio est quam ipse postea diluit) quod & nunc juxta ritum suum licite contrahant cum diversis, quorum conjunctiones legitimas unda sacri baptismatis non dissolvit, & ita Patriarcharum exemplo ad fidem Christi Pagani conversi conjugiorum pluralitate gaudebunt. Verum absonum hoc videtur & inimicum fidei christianæ, quum ab initio una costa in unam fœminam sit conversa, & Scriptura divina testetur, quod
Gen. 2. 24. *propter hoc relinquet homo patrem & matrem,*
Matth. 19. 5. *& adhærebit uxori suæ; & erunt duo in carne una.* Non dicit, *tres*, vel *plures*, sed *duo*. Nec dicit, *adhærebit uxoribus*, sed *uxori*. Unde Lamech qui plures simul uxores legitur habuisse, reprehenditur in Scripturis eo quod ipse primus reprobandam bigamiæ speciem introduxit. Licet autem de hujusmodi non quæsieris, volentes tamen tam te quam alios super his etiam reddere certiores, & quod veritas prævaleat falsitati, sine dubitatione qualibet protestamur quod nulli unquam licuit plures insimul uxores habere, nisi cui divina fuit revelatione concessum, quæ mos quandoque interdum etiam fas censetur, per quam sicut Jacob à mendacio, Israëlitæ à furto, & Sanson ab homicidio, sic & isti ab adulterio excusantur. Sane juridica hæc sententia probatur etiam testimonio veritatis
Matth. 19. 9. in evangelio protestantis: *Quicumque dimiserit uxorem suam nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, mœchatur.* Sic ergo uxore dimissa, duci alia de jure non potest. Fortius etiam ipsa retenta. Per quod evidenter apparet pluralitatem in utroque sexu, quum non ad imparia judicentur, circa matrimonium reprobandam. Cœterum prolem de hujusmodi conjunctionibus natam, quæ secundum opinionem eorum matrimoniali contrahuntur affectu, post fidem receptam, utilitate publica suadente, legitimam volumus reputari. Qui vero secundum ritum suum legitimam repudiavit uxorem, quum tale repudium Veritas in evangelio reprobaverit, nunquam, ea vivente, aliam licite poterit, etiam ad fidem Christi conversus, habere, nisi post conversionem ipsius illa renuat habitare cum ipso, aut etiam si consentiat, non tamen absque contumelia Creatoris, vel ut eum pertrahat ad mortale peccatum, in quo casu restitutionem petenti, quamvis de injusta spoliatione constaret, restitutio negaretur; quia secundum Apostolum
frater aut soror non est in hujusmodi servitute subjectus. 1. Cor. 7. 15.
B Quod si conversum ad fidem & illa conversa sequatur, antequam propter causas prædictas legitimam ille ducat uxorem, eam recipere compelletur. Et quamvis
secundum evangelicam veritatem, *qui duxerit dimissam mœchetur,* non tamen dimissor poterit opponere fornicationem dimissæ, pro eo quod nupserit alii post repudium, nisi aliàs fuerit fornicata.» Extractum istud transcripsi ob ejus utilitatem. Matth. 19. 9.

VI. * * *

C Idem Innocentius III. litteris suis encyclicis datis die 19. April. anni 1213. *episcopum Tiberiadensem*, utpote unicum ecclesiæ Nazarenæ suffraganeum, ad concilium Lateranense vocavit anno 1215. celebrandum. *In eodem modo archiepiscopo & episcopis per Nazarenam* (provinciam constitutis.) *Tom. XI. conc. Labb. part. 1. col. 126.* D.

VII. Eustorgius.

VIII. Guillelmus I.

IX. Guillelmus II.

D Continuator Gallus hist. Willelmi Tyrii ad annos 1273. & 1274. *tom. 5. vet. Script. & Monum. ampl. collect. col. 747. num. 19.* B. & *col. 748. num. 20.* B. scribit *Eustorgio* episcopo Tabariæ mortuo successisse an. 1273. *Guillelmum de Salonica*, archidiaconum ecclesiæ S. Georgii Lyddæ, quem defunctum anno sequenti excepit alter *Guillelmus* cognomento *Pilosus*, cantor ecclesiæ S. Georgii
E Lyddæ & cancellarius regni Armeniæ. *En l'an de MCCLXXIII. &c. & morut Estorgue Euesque de Tabarie, & fu fait Euesque en son lieu Guillaume de Salonique Arcediacre de S. Jorge de Lidde. A. MCCLXXIV. &c. & morut Guillaume de Salonique Euesque de Tabarie, & fu fait en son lieu Guillaume li Velus Chantre de S. Jorge de Lidde & Chancelier d'Ermenie.*

PROVINCIA PALÆSTINÆ TERTIÆ SUB LATINIS.

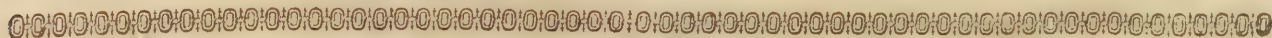
I. ECCLESIA PETRÆ METROPOLIS.

PETRA urbs Arabiæ ab illa dictæ *Petrææ*, olim Moabitarum regia, quæ ab ipsis *Rabath* & *Arraba*, id est, *Petra deserti* nuncupabatur, teste Holstenio: appellata etiam *Cyriacopolis* & *Krach*, versus confinia Palæstinæ, & prope torrentem Zareth. Ita Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 98. col. 2.* Vide quæ de ea jam supra observata sunt in hoc tomo 3. *coll. 721. 722.* Fuit sedes archiepiscopi Latini sub Patriarcha Hierosolymitano, dum Palæstina Latinis obtemperaret.

ARCHIEPISCOPI PETRÆ.

GUERRICUS.

DE promotione *Guerrici* primi *Petræ* præsulis Latini ritus hæc discimus ex Willelmo Tyrio, *lib. 20. hist. cap. 3.* « Eodem anno » (1167.) nihil pene memoria dignum in » regno (Hierosolymorum sub Amalrico rege) » accidit, nisi quod circa quadragesimale tem» pus duæ ecclesiæ in regno, susceptis epi» scopis, ordinatæ sunt: quarum altera ab in» gressu Latinorum (anno 1199.) in Terram » Promissionis, Latinum non habuerat Pon» tificem; videlicet *Petracensis*, quæ ultra Jor- A danem in finibus Moab sita est, secundæ « Arabiæ metropolis: altera vero, Ebronensis « videlicet, &c. *Præficitur ergo Petracensi ecclesiæ, & secundæ Arabiæ metropolitanus efficitur* « *dominus Guerricus, canonicus regularis in tem-* « *plo Domini.* » Idem *lib. 22. c. 5.* de Philippo loquens domino Arabiæ secundæ, ait: *Quæ est Petracensis, qui locus hodie vulgo Krach* (nominatur.) Qui fuerint Guerrici hujus successores hactenus non reperi, præter aliquot nudo hujus ecclesiæ titulo potitos, quos mitto.

II. ECCLESIA MONTIS SINAI.

SINA, mons Arabiæ Petrææ excelsus, qui *Sinæus* Justino, *Sinæus* Josepho, *le Mont Sinay* Gallis, *il Monte-Sina* Italis, & *d'Gibel Mousa* Turcis, id est *Mons Moysis*: dicitur etiam sæpius ab Europæis *Mons S. Catharinæ*, quod in eo corpus hujus sanctæ virginis & martyris conditum sit. Ad radices hujus montis extat monasterium, quod à pluribus sæculis episcopali dignitate insignitum fuit sub archiepiscopo Petræ. Vix 200. milliar. distat ab Hierosolymis in meridiem, & 300. à Pelusio in ortum hybernum, 60. vero à sinu Arabico in ortum. Hæc Michael Antonius Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 239. col. 2.*

Porro non videtur huic unquam ecclesiæ præfectus Latini ritus antistes. Nam Jacobus de Vitriaco, *lib. 3. Hist. Orient. n. XI.* apud D. Edm. Martenne, *tom. 3. Thes. novi Anecdot. edit. Paris. 1717. col. 277.* D. ait: *Archiepiscopum Petratensem nullum habere* (episcopum suffraganeum) *nisi Græcum in monte Sinaï.* Item Marinus Sanutus Torsellus, *lib. 3. Secretor. fidel. crucis, part. VII. cap. 2.* ad calcem voluminis dicti *Gesta Dei per Francos, pag. 176. lin. 42.* « Quartus (archiepiscopatus sub Patriarcha Hierosolymitano) *Patracensis*, inquit, unum habens suffraganeum *episcopum Græcum in monte Sinaï*, in ecclesia pretiosæ virginis « Katherinæ monachis præsidentem. Distat autem mons Sinaï à Jerusalem 12. dietis; à « Damiata 8. Est autem Petra juxta urbem antiquissimam quæ dicitur Rabath, ante quam « civitatem Urias occubuit, procurante David. » Attamen D. Abbas de Commanville, *in Serie sua Gallica episcopatuum, edit. Rothomagensis 1700. pag. 163.* scribit, dum Latini versarentur in Palæstina, ab ipsis nominatum fuisse episcopum ejusdem ritus qui monti Sinaï præficeretur sub archiepiscopo Latino Petræ. Verum nullus mihi occurrit hujusmodi episcopus Latinus.

PROVINCIA ARABIÆ.

I. ECCLESIA BOSTRORUM METROPOLIS.

BOSTRA in neutro plurali, & etiam in singulari fœminino dicitur, & in veteribus notitiis assignatur metropolis Arabiæ: distat vero ab urbe Adraorum 24. milliar. Romanis, & adscribitur à nonnullis Trachonitidi regioni. Ita Hadrian. Reland. *tom. 2. Palæst. illustr. edit. Trajectens. Batavor. 1714. pag. 655.* Vide quæ de illa urbe dicta sunt, *tom. 2.* præsentis operis, *coll. 853. 854.* ubi recte observatur Philippum Imperatorem, qui in agro Bostrensi natus erat, locum illum in urbem erexisse suo nomine Philippopolim appellandam, subinde à Bostris ipsis diversam, reveraque tertiam positam sub Bostris in notitia: Quod animadvertit quoque adversus Scaligerum & Holstenium Cellarius, *to. 2. geogr. antiq. lib. 3. cap. 14. pag. 694.* Vide etiam supra in hoc tomo 3. *coll. 775. 776.* Cæterum Latini ritus alium non inveni qui Bostris præfuerit, nisi fortassis sequentem.

ARCHIEPISCOPI BOSTRORUM.

DANIEL.

EX Raynaldo, *tom. 16. annal.* ad annum 1346. *n. 70.* «Propagandæ religionis ardore » permotus Clemens VI. præfecit nonnullis » inter infideles ecclesiis constitutis præsules, » inter quos duos Minoritas, *Danielem nimirum* » *Bosraënsem in Arabia majore* (fortassis *Bos-* » *traënsem*) & Antonium de Alexandria Hie- » rapolitanum in Phrygia archiepiscopos crea- A vit.» Idem asserit de isto Daniele Waddingus, *tom. 3.* ad hunc annum, *num. 10. pag. 539.* qui etiam diploma *In supremæ dignitatis*, ea de re datum die 29. Jul. exhibet, *ibid. in Reg. Pontif. pag. 345.* illamque ecclesiam tunc ditionis fuisse Patriarchæ Antiocheni innuit, subjungens: *In eumdem modum Patriarchæ Antiocheno* scriptum, Geraldo scilicet anno 1342. promoto.

II. ECCLESIA CHRYSOPOLIS *sive* CHRISTOPOLIS.

CHRYSOPOLIM urbem fuisse episcopalem Cœlesyriæ sub archiepiscopo Bostrensi, ex libris conciliorum scribit Mich. Anton. Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 268. col. 2.* In serie sedium patriarchatui Antiocheno subditarum, quæ extat ad calcem historiæ Willelmi Tyrii in volumine cujus titulus *Gesta Dei per Francos, edit. Hanoviæ 1611. pag. 1044. col. 2. Christopolis* legitur sub Bostro, loco 17. Vide *tom. 2.* hujus operis, *col. 867.*

EPISCOPI CHRYSOPOLIS.

I. CORRADUS *sive* CONRADUS.

F. *Corradus* sive *Conradus de Wecfloria*, Ord. Præd. renuntiatus est episcopus Chrysopolitanus in Arabia majore sub archiepiscopo Bostrensi anno 1297. die 29. Novemb. ex Regesto Bonifacii VIII. & quibusdam Ughelli mss. quæ citat Fontana *Theat. Dom. pag. 167. tit. 171.* Ita R. P. Bremond, *to. 2. Bull. p. 74.* Is subinde alius fuit à *F. Conrado Linden de Wecflaria*, ejusdem Ordinis, creato episcopo *Christianopolitano* sub metropoli Corytho à Bonifacio IX. anno 1396. die 29. Novembris, cujus supra meminimus in hoc tom. 3. *col. 905.* A. Distant enim ab invicem 100. annis duo illi præsules.

B

II. MATTHÆUS.

Leo Allatius, *lib. 3. de consensu utriusque eccl. edit. Colon. 1648. c. 10. n. 3. col. 1059.* meminit cujusdam *Matthæi de Castro*, Chrysopolitani actu viventis, dum ipse scribebat. «Plura, inquit, possent dici de utraque India « orientali & occidentali, necnon Armenia « septentrionali, in quas etiam sacra congre- « gatio ex Capucinis, Minoritis Observantibus, « Dominicanis, Augustinianis, & clericis re- » gularibus, quos Theatinos appellant, cum « archiepiscopo sub Myrensis titulo, viros « probos atque idoneos amandavit. (Sic) Fran- « ciscus Antonius à S. Felice Goæ expectat « donec facultas facta fuerit Sinenses adeundi: « sic etiam *Matthæus de Castro Chrysopolitanus* « *episcopus sedem fixit in regno Idalcam.*»

ECCLESIA DIONYSIENSIS.

III. ECCLESIA DIONYSIENSIS.

PRÆTER Dionysiopolim in Mœsia inferiori, de cujus episcopis Latinis supra egimus, *coll. 1121. 1122.* alia extat *Dionysias* dicta in provincia secundæ Arabiæ sub Bostrensi metropoli & Patriarcha Hierosolymitano, cui præfectos reperi aliquot præsules Latini ritus.

EPISCOPI DIONYSIENSES.

I. JOANNES I.

II. DOMINICUS.

F. Joannes le Tellier, Carmelita, electus est episcopus Dionysiensis titularis in VI. sede Arabiæ III. Nonas (id est die 5.) Maii anno 1441. ex Actis Consistorialibus Eugenii IV. Obiit anno 1449. Ita Daniel à V. M. *tom. 2. Specul. Carmel. pag. 396. num. 3280.*

Huic successit anno 1449. idib. (id est die 13.) Augusti *Fr. Dominicus Pulchrifili*, Ordinis Prædic. promovente Nicolao V. ex lib. Provis. Prælat. sub eo Pontifice. Fontana *Theat. Dom. pag. 186. tit. 224.*

III. JOANNES II.

IV. ARNOLDUS.

Waddingus, *to. 6.* ad annum 1465. *n. 8.* A *p. 655.* scribit ecclesiæ Dionysiensi in Arabia sub Patriarcha Hierosolymorum vacanti per obitum *Joannis*, præpositum esse à Paulo II. eo anno die 4. Novemb. *Fr. Arnoldum de Rotensen*, Minoritam.

V. LUINUS.

VI. JOANNES III.

Ex Regestis Leonardi de Mansuetis Ma- B gistri generalis Ordinis Præd. discimus, teste supra laudato Fontana, *ibidem*, *Fr. Luinum Brunstorp*, Halberstadiensis conventus, & *Fr. Joannem Ermannum*, Dionysienses episcopos ad gratias & suffragia ejusdem Ordinis receptos; priorem quidem anno 1476. die 12. Jan. posteriorem vero anno 1478. die 22. Aprilis.

PROVINCIA PHŒNICES.

II. ECCLESIA TYRI METROPOLIS.

DIŒCESIS Orientis, sub Antiocheno Patriarcha, primaria metropolis olim fuit *Tyrus*, cujus Pontifex Πρωτόθρονος Orientis dicebatur: Ea vero urbe Balduini II. regis Hierosolymorum anno 1124. ditionis facta, hæc cum suis juribus ad Palæstinam diœcesim transiit, quantumvis reluctaretur Antiochenus præsul: Quum enim utriusque Patriarchæ causa ad Innocentium II. Papam relata esset, ab ipso decretum est, quod, quia Paschalis II. Balduino I. concesserat quamcunque is subigeret urbem, hanc sedi Hierosolymitanæ fore obnoxiam, Tyrensis ecclesia cum sex suffraganeis, quibus tunc constabat, eamdem conditionem sortiretur. Duplicem hujus Innocentii epistolam die 17. Januar. anno non expresso, scriptam, unam quidem episcopis *Tripolitano*, *Tortosano* sive *Antaradensi*, & *Byblitano*: alteram autem *Berytensi*, *Sydoniensi* & *Ptolomaïdensi* sive *Acconensi*, quibus eos jubebat Tyrensi archiepiscopo suo metropolitano obedientiam præstare, refert Willelmus Tyrius, *lib. 14. hist. cap. 13.* Verum paulo post civitatibus Tripolitana, Antaradensi, & Bybliensi, in principis Antiocheni potestatem devolutis, has suæ sedi subjecit Patriarcha Antiochenus. Cæterum ejectis Latinis ex omni Syria & Palæstina à Mohammedanis, Tyri metropolita Græcus Patriarchæ Antiocheno subditus denuo est cum omnibus suis suffraganeis. Vide *to. 2.* præsentis operis, *coll. 801. 802.* & hujus tomi 3. *coll. 77. 78.*

De Tyro hæc tradit Mich. Anton. Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 350. col. 1.* « *Tyrus*, urbs Syriæ, & Phœniciæ caput Straboni, Plinio, & aliis, in ora maris Syrii, olim clarissima, « & insula, sed ab Alexandro Magno expugnata, & continenti aggeribus juncta, ut Quintus « Curtius scribit. Olim *Sarra* dicta, teste Festo, & ab Agenore Phœnicum rege condita: « nunc *Sur* incolis & Italis, & *Sour* Gallis. Ampla fuit, & munita in saxo undique prærupto, « cum portu capaci & tuto, & pro majori parte à mari circumdatur. Capta fuerat à Francis «

ECCLESIA TYRI. » anno 1124. post 5. mensium obsidionem, sed postea Christianis erepta fuit anno 1291. & nunc in ruinis jacet cum 15. domibus tantum & castro antiquo, inter Sidonem ad septentrionem, & Ptolomaïdem ad meridiem. Ejus archiepiscopo suffragabantur (olim) 14. urbes episcopales sub Patriarcha Antiocheno; nempe *Porphiria, Ptolemais, Cæsarea Philippi* sive *Paneas, Sarepta, Sidon, Berytus, Byblus, Botrus, Tripolis, Artusia, Archis, Arados, Antaradus*, & *Marathea*, (sive *Maraclea*) teste Willelmo ejus archiepiscopo.» Verum sub Hierosolymitanis Patriarchis Latini ritus quatuor duntaxat episcopi archiepiscopo Tyrensi obtemperabant; videlicet Sidonensis, Berytensis, Acconensis, & Paneadensis: de quibus ecclesiis post Tyrensem agemus.

ARCHIEPISCOPI TYRI.

I. Odo.

Post jam tentatam frustra anno 1111. à Balduino I. Hierosolymorum rege urbis Tyri expugnationem, Balduinus II. ejus successor illi præficiendum curavit *Odonem*, an. 1122. Fulcherius Carnotensis primam Tyri obsidionem describit, *lib. 2. Hist. Hieros. cap. 44.* apud Andr. Duchesne, *tom. 4. Hist. Francor. pag. 860.* A. B. Electionem vero Odonis narrat, *lib. 3. c. 10. ibid. pag. 868.* C. & *pag. 869.* A. his verbis: *Anno Dom. Incarn. 1122. præficitur in Hierusalem ecclesiæ Tyriæ archiepiscopus, Odo nomine, primus de gente Latina.* Verum is dum rursus obsideretur Tyrus diem clausit extremam anno 1124. ex Willelmo Tyrio, *lib. 13. histor. cap. 13. Dicitur autem,* inquit, *in eadem expeditione* (iteratæ obsidionis Tyri) *vita decessisse vir venerabilis Odo nomine, qui ad titulum ejusdem ecclesiæ, urbe adhuc ab hostibus detenta, ordinatus fuerat metropolitanus, & à Patriarcha Hierosolymitano* (Gormundo) *consecratus dicebatur.*

II. Willelmus I.

Anno duntaxat quarto post Odonis mortem ei de successore provisum est. De qua diuturniore mora sic loquitur Willelmus Tyrius, *lib. 13. cap. 23.* «Vere demum proxime subsequuto quarto anno postquam civitas fidei restituta est christianæ, rex (Balduinus II.) cum domino Patriarcha (Gormundo) & majoribus regni principibus apud Tyrum convenientes, de Pontifice eidem ecclesiæ ordinando cœperunt habere tractatum: tandemque dominum *Willelmum*, virum venerabilem, ecclesiæ Dominici Sepulchri Priorem, natione Anglicum, vita & moribus commendabilem, eidem urbi præficiunt.... Admirantes.. illius temporis prudentiam, hæremus in nobis ipsis quasi temeritatem reputantes. Nam qui biennio antequam prædicta civitas christianæ restitueretur libertati, episcopum ibi consecraverant sibi, postmodum supina & crassa prudentia usque in quartum annum distulerunt eidem antistitem providere, &c. Porro... dominus Willelmus, suscepto consecrationis suæ munere à D. Hierosolymitano Patriar-

A cha, ut pallium reciperet, invito & renitente eodem suo consecratore, Romam profectus est: ubi à D. Papa Honorio II. (anno 1127.) benigne susceptus, quod petebat obtinuit, &c.» Obiit anno circiter 1132. aut 1133.

III. Fulcherius *sive* Fulcherus.

De obitu Willelmi & promotione *Fulcherii* hæc tradit idem Willelmus Tyrius, *lib. 14. cap. XI.* «Per eosdem dies (exorti schismatis inter Innocentium & Petrum Leonis) migravit ad Dominum, carnis onere deposito,

B noster prædecessor Willelmus, primus Latinorum, Tyrensium archiepiscopus, post urbis liberationem. Nam dum adhuc ab hostibus detineretur, ordinatus fuerat ad titulum ejusdem ecclesiæ quidam Odo, qui ante ejusdem urbis liberationem vita decesserat...cui substitutus est D. *Fulcherus* bonæ memoriæ, Aquitanicus natione, patria Engolismensis, vir religiosus ac timens Deum, modice litteratus, sed constans & amator disciplinæ. Hîc apud suos abbas extiterat canonicorum regularium, in monasterio cui

C *Cella* nomen. Sed postmodum tempore prædicti schismatis.... sumpta licentia à fratribus, orationis gratia Hierosolymam venit, tandemque in claustro ecclesiæ Dominici Sepulchri regularem vitam... professus, ad ecclesiam Tyrensem vocatus est. Rexit autem eamdem ecclesiam strenue & feliciter annis 12. quartus ante nos qui nunc eidem ecclesiæ, non electione meriti, sed sola Domini dignatione & patientia, præsidemus, &c.» De Fulchero etiam mentionem facit, *lib. 15. capp. XI. & XVI. & lib. 16. capp.*

D *3. & 17.* In hoc posteriori loco translationem ejus memorat ab ecclesia Tyrensi ad patriarchalem Hierosolymorum. «Per idem tempus, inquit, D. Willelmus bonæ memoriæ Hierosolymorum Patriarcha... obiit v. kal. Octobris (id est die 27. Septembris anno, ut videtur, 1145.) pontificatus ejus anno XV. cui postmodum subsequente Januario VIII. kal. Febr. (id est die 25. Jan.) substitutus est D. Fulcherus Tyrensis archiepiscopus, &c.» Vide supra inter Patriarchas Hierosolymorum ritus Latini, *col. 1250.* A.

Radulphus.

Radulphus. IV. PETRUS I.
V. FREDERICUS.

Capitulo Tyri diffidente, *Radulphus* regis Angliæ cancellarius ab una parte electus eſt, & ab altera repudiatus quæ ad ſedem apoſtolicam appellavit. Is nihilominus Balduini III. regis Hieroſolymorum ſibi faventis benevolentia fretus, eccleſiam hanc ejuſque bona toto biennio poſſedit. Verum illo ſententia Eugenii III. dejecto, in ſede Tyrenſi « de communi omnium conſenſu, inquit Willelmus Tyrius, *lib. 16. cap. 17....* B ſubſtitutus eſt vir miræ ſimplicitatis & manſuetudinis, timens Deum & recedens à malo, cujus memoria in benedictione eſt apud Dominum & homines, D. *Petrus,* eccleſiæ Dominici Sepulchri Prior, de .... civitate Barchinona (in Catalonia) nobilis ſecundum carnem, ſed ſpiritu nobilior: cujus vita & converſatio longiores & diligentiores poſtulant tractatus, &c. » Adfuit Petrus iſte obſidioni Aſcalonis anno 1152. *ibidem, lib. 17. capp. 21. & 23.* Deinde Fulcherum Patriarcham comitatus eſt Romam euntem, *lib. 18.* C *cap. 6.* crucem quoque Domini geſtavit in prælio contra Noradinum Damaſcenorum regem, qui victus eſt à Balduino III. an. 1157. *ibid. cap. 21.* In ſchiſmate autem Antipapæ Victoris adverſus Alexandrum III. iſtius poſterioris cauſam in Oriente ſtrenue tutatus eſt anno 1160. *ibid. c. 29.* De ejus denique obitu, & promotione ſucceſſoris, ita loquitur, *lib. 19. cap. 6.*

« Per idem tempus D. Petrus, venerabilis Tyrenſium archiepiſcopus, piæ in Domino recordationis, anno ſecundo D. regis (Amal- D rici qui regnare cœperat anno 1162. menſe Februario) prima die menſis (Martii) viam univerſæ carnis ingreſſus eſt (anno ſubinde 1163.) Cui intra paucos dies eodem menſe ſubſtitutus eſt, domino rege plurimum ad id adſpirante, ejuſdem eccleſiæ ſuffraganeus D. videlicet *Fredericus* Acconenſis epiſcopus, vir ſecundum carnem nobilis, corpore procerus admodum, natione Lotharingus, modice litteratus, ſed militaris ultra modum, &c. »

Hæc quidem Willelmus Tyrius, in quibus E tamen non capio quo pacto Fredericus iſte ad ſedem Tyrenſem ex Acconenſi tranſlatus fuerit anno 1163. quippe quum ex diplomate Willelmi ejus in eccleſia Acconenſi ſucceſſoris, dato anno 1161. coram illo ipſo Frederico jam Tyrenſi archiepiſcopo, quod extat apud Ughellum, *tom. 7. Ital. ſac. veter. edit. col. 267.* B. C. & extractum dicitur ab ipſo exemplari archivi eccleſiæ Amalphitanæ vetuſtate pene obſoleto, Willelmus ille IV. A Latinorum Acconenſis eccleſiæ epiſcopus cum capituli ſui aſſenſu locum in cœmeterio eccleſiæ S. Nicolai Acconæ in uſum Amalphitanorum Manſoni & Sergio Amalphitanis civibus conceſſerit, eoſdemque ad ſocietatem Acconenſis eccleſiæ admiſerit. Verum ſatius videtur, ſi in eo anno 1161. laudati tranſumpti mendum aliquod occurrere ſuſpicemur, ita ut legendum ſit ad minus 1163. quam ſi Willelmum Tyrium in relato promotionis Frederici prædeceſſoris ſui anno oſcitantiæ arguamus. Adfuit Fredericus obſidioni Alexandriæ Ægypti per regem Amalricum factæ an. 1167. ſed diſenteria preſſus, priuſquam urbs illa caperetur, domum repetere coactus eſt, *lib. 19. c. 27.* Miſſus poſtea in Galliam ſubſidia Chriſtianis Palæſtinæ imploraturus, biennio conſumpto, nihil obtinuit, *lib. 20. cap. 13.* Deceſſit tandem anno 1173. die 30. Octob. Neapoli (Naplouſe) in Samaria, corpuſque ejus Hieroſolymam delatum, in capitulo templi Domini, ubi prius fuerat canonicus regularis, ſepultum eſt, *lib. 21. cap. 4.*

VI. WILLELMUS II.

Fredericum in Tyri archiepiſcopatu excepit *Willelmus* hujus nominis II. & nobiliſſimus belli ſacri ſcriptor, quem ſæpius citavimus. Hunc Hieroſolymis ortum ſcribit ejus hiſtoriæ continuator Gallus, *tom. 5. vet. Script. & Mon. ampl. collect. col. 604.* E. « L'Arceueſque de Sur (de Tyr) ot nom Guillaume & fu né de Jeruſalem. Si ne ſavoit l'on meillor clerc de la terre. » Archidiaconatum eccleſiæ Tyrenſis à Frederico archiepiſcopo prædeceſſore ſuo recepit circa annum 1167. deinde poſt obitum Radulphi epiſcopi Bethleemitani, regni cancellarii, hanc ei rex cancellarii tradidit dignitatem, ipſomet teſte, *lib. 21. cap. 5.* Tandem præfato Frederico in ſede Tyrenſi ſucceſſit anno 1174. de qua ſua promotione ſic ipſe loquitur, *ibid. c. 9.* « Eodem menſe (Maio,) quum Tyrenſis eccleſia ſeptem vacaſſet menſibus continuis, conſonante cleri & populi voto, regis quoque (Balduini IV.) ut moris eſt, conveniente aſſenſu, Dei patientia potius, quam meritis noſtris, ad regimen illius eccleſiæ vocati ſumus, & infra decem dies in eccleſia Dominici ſepulcri, per manus domini Amalrici Hieroſolymitani Patriarchæ munus conſecrationis VI. idus (id eſt die 8.) Jun. auctore Domino, ſuſcepimus licet indigni. » Anno 1179. interfuit concilio Lateranenſi ſub Alexandro III. ejuſque actis ſubſcripſit. *Spicileg. tom. 12. pag. 643.* De qua ſynodo hæc ipſe habet, *lib. 21. cap. 26.* « Per idem tempus (anno 1179.) Romæ celebrata eſt ſynodus »

ECCLESIA TYRI.

» in basilica Constantiniana, quæ dicitur » Lateranum, trecentorum episcoporum, » pontificatus domini Alexandri anno 20. » mense Martio, Indictionis XII. quinta die » mensis. Cui (cujus) si quis statuta & episco- » porum nomina, numerum & titulos scire » desiderat, relegat scriptum quod nos ad pre- » ces sanctorum Patrum, qui eidem synodo » interfuerunt, confecimus diligenter: quod » in archivo sanctæ Tyrensis ecclesiæ, inter » cæteros quos eidem contulimus ecclesiæ li- » bros, cui jam sex annos præfuimus, jussimus collocari.» Soluto concilio, ivit Willelmus Constantinopolim à Manuele Græcorum Imperatore subsidia Terræ-Sanctæ petiturus, ibique non inutiliter commoratus est septem mensibus. Inde Antiochiam veniens, « com- » pletis, inquit, *lib. 22. cap. 4.* injunctis nobis » ab imperiali Excellentia cum domino prin- » cipe (Antiochiæ) & cum domino Patriarcha » mandatis, domino rege (Balduino) apud » Berithum invento, eoque terrestri itinere » Tyrum properante, nos propitia Divinitate, » continua navigatione, pridie Nonas (id est » die 6.) Julii, post annum & menses decem, » ex quo ad synodum profecti eramus (anno » 1178.) ad Tyrensem reversi sumus ecclesiam (anno 1180.»)

Quum eo anno mense Octobri obiisset Amalricus Patriarcha Hierosolymorum, & in ejus locum substitutus fuisset Eraclius, ejus promotioni obstitit Willelmus, ad Romanum Pontificem provocans; iter etiam postea arripuit in Italiam, ubi, re nondum confecta, veneno extinctus est, teste laudato ejus historiæ continuatore Gallo, *col. 605.* C. D. E. his verbis: « En tele maniere fut » Eracles Patriarche de Hierusalem. Quant il » fu Patriarche, il commanda as Arceuesques » & as euesques de la terre qu'il li feissent obe- » dience, & il li firent tuit, fors l'arceuesque » de Sur (de Tyr.) Cil apela a Rome & dit » qu'il mostreroit raison, par quoy il ne deuoit » pas estre Patriarche. Quant l'arceuesque ot » fait son apel, si appareilla son erre & ala a » Rome. L'Apostole fu mult lie de sa venüe & » li Cardinal. Puis fit il tant vers le Pape & » vers les Cardinaux, que s'il eu tans vescu que » le Patriarche fu venu a Rome, il eust esté » déposé. Si vos dirai coment il fu mort ainsi » que le Patriarche venist là. Quant le Patriar- » che Eracle sot que l'Arceuesque de Sur fu » alé a Rome por luy greuer, bien sout que si » viuoit longuement, qu'il seroit déposé, por » ce dit a un sien fuisicien qu'il alast apres, & » qu'il l'empoisonast, & cil si fist, si fu mort. » Apres ala le Patriarche a Rome & fist ce qu'il vout, si s'en retourna en Jerusalem.»

Non exprimit ille auctor quo præcise anno A Willelmi contigerit obitus: sed is assignandus non videtur ante annum 1184. utpote quum Willelmus suam historiam deducat, *lib. 22. capp. 29. & 30.* usque ad finem circiter anni 1183.

VII. JORICUS *sive* JOSIUS JORSIUS *vel etiam* JOSEPHUS.

Ughellus, *tom. 4. Ital. sac. veteris edit. col. 1097.* D. *Jorsium* episcopum Aconensem qui adfuerat concilio Lateranensi III. sub Alexandro III. anno 1179. Willelmo Ty- B rensi successisse ait. Hinc probabiliter *archiepiscopus* fuit ille *Tyrensis,* quem Oldoïnus, *tom. 1. hist. Roman. Pontif. & DD. Cardin. col. 1125.* F. *Josephum* appellat his verbis: « Calamitatem orientalis ecclesiæ, & Hiero- solymorum expugnationem audivit Urbanus « (III.) quam urbem X. obsidionis die à Sa- « lahadino VI. Nonas (id est die 2.) Octobris « anno 1187. *Josephus Tarensis* (Tyrensis) « *archiepiscopus* captam nuntiaverat.» De archiepiscopi Tyrensis quippe itinere in Occidentem, tacito ejus nomine, ita loquitur C laudatus Willelmi Tyrii continuator Gallus, *ibid. col. 624. num. 32.* A. « Ci vous lairons un petit de Salahadin, & si vous dirons de « *l'Arceuesque de Sur* qui vint a l'Apostole en « message. Noueles aporta dela grant dolor « qui estoit auenüe en la terre de promission. « Il arriua en la terre le Roy de Cesile & de « Calabre & de Puille. Cil Roy Guillaume « auoit une fille (que) le Roy d'Angleterre « (auoit) a fame, qui auoit nom Johanne. « L'Arceuesque de Sur si sout que le Roy estoit « pres d'iluec. Il vint a luy, & li conta le grant « damage qui estoit auenu u Royaume de Je- « D rusalem. Le Roy en fu mult dolent, & pensa « qu'il estoit auques coupable de la perdition « de la terre, &c.» Id sibi imputabat *rex Siciliæ Guilielmus* quod, ut asserit Albericus in chronico ad annum 1186. *part. 2. pag. 369. guerram habens contra Isaacum Imperatorem Græcorum, omnibus Christianis peregrinis crucesignatis portus Apuliæ interdixerit, & ista fuerit una de specialibus causis vel occasionibus quare postea perdita sit Jerusalem.* Subdit idem auctor ad annum 1188. *pag. 375. Venit.... legatus* (Henricus Albanensis) *cum* E *archiepiscopo de Tyro, id est, de Sur, apud Yvodium* (Yvoix in ducatu Luxemburgensi) *ad colloquium regis* (Francorum Philippi Augusti) *& Imperatoris* (Frederici.)

Certe Joricus sive Jocius archiepiscopus Tyrensis, exposcente Conrado Marchione Montisferrati, & accedente capituli suæ ecclesiæ assensu, Januensibus concessit ut capellam in urbe Tyro ædificare possent, jusque nominandi in eam capellam parochi in

canonicos Januenses perpetuò transtulit diplomate confecto *apud Tyrum præsentibus,* &c. *anno ab Incarn. Dom. 1190. Indict. VIII.... XVIII. kal. Maii* (id est die 14. Aprilis,) pluribus sigillis obsignato, & servato in archivo canonicorum Januensium, teste præfato Ughello, *ibid. col. 1212. n. 3.* C. D.

Idem, vel fortassis ejus successor, *archiepiscopus* fuit ille *Tyrensis,* cujus meminit Innocentius III. epistola 74. lib. I. *tom. 1. edit. Baluz. p. 40. col. 2.* Vide supra, ubi de VII. archiepiscopo Nazareno, *col. 1296.* E. Epistolæ pariter 513. & 515. ejusdem libri I. B *Tyrensi archiepiscopo* datæ sunt die 30. Decemb. (1198.) & diebus 2. & 5. Jan. (1199.) *ibid. pp. 295. & 296.* Epistola quoque 257. lib. II. data die 15. Decemb. (1199.) *ibid. pag. 508.* Patriarchæ Hierosolymitano, & *Tyrensi archiepiscopo,* &c. inscribitur, de qua vide etiam superius, ubi de IV. episcopo Tiberiadis, *col. 1301.* D. Epistola demum 275. ejusdem libri II. *Tyrensi archiepiscopo,* &c. *Ibid. pag. 520.* circa idem argumentum versatur ac laudata epistola 74. lib. I. & probabiliter scripta fuit anno 1199. aut 1200. C Raynaldus, *tom. 13.* ad annum 1206. *num. 8.* narrat Innocentium III. *Tyrensi archiepiscopo* notam fecisse querimoniam quamdam de ipso perlatam à Duce Venetiarum, eum simul monendo ut mores emendaret. Quæ omnia nescio an Joricum spectent, an quemdam alium qui illi successerit.

VIII. * * *

Anno 1213. die 15. Decemb. scripsit Innocentius III. Patriarchæ Hierosolymorum (Alberto) & *Tyrenensi archiepiscopo* epist. 150. D lib. XIII. *tom. 2. edit. Baluz. p. 820.* qua illos jubebat prohibere sub pœna excommunicationis, ne Erardus de Brena matrimonium contraheret cum Philippa ipsi intra gradus consanguinitatis vetitos conjuncta. Qua de re extant legendæ, præter annotationem laudati Baluzii, duæ quæ eam sequuntur Innocentii III. epistolæ datæ anno 1215. die 20. Febr. *ibid.* in Append. *pag. 837. & seqq.* Vide etiam supra, ubi de VIII. *** archiepiscopo Cæsariensi, *col. 1288.* D.

IX. Simon.

Ex chronico Andrensi ad annum 1217. *Spicileg. tom. 9. pag. 624. Simon Tyriensis archiepiscopus de mandato domini Honorii Papæ* (III.) *venit in Galliam pro commutandis votis humilium & debilium personarum crucesignatarum, ut pauperes & debiles, & præcipue mulieres, missa in subsidium Terræ-Sanctæ pecunia, à voto crucis absolveret, & ab illis quos in partem suæ sollicitudinis adsciverat, absolvi* A *faceret.* Is utique fuit *archiepiscopus* ille *Tyrensis,* quem cum Patriarcha Hierosolymitano & archiepiscopo Cæsariensi commisit idem Honorius epistola data anno 1222. die 30. Decembris, ut Græcos episcopos reprimerent, qui in Cypro insula præesse suis Græcis volebant in diœcesibus præsulum Latinorum, apud Raynaldum, *tom. 13.* ad eum annum, *num. 8.* Eumdem memorat Fridericus II. Imperator in epistola ad Honorium III. scripta anno 1226. die 29. Augusti, quam refert idem Raynaldus ad illum annum, *num. 21.* Anno demum 1227. ex ecclesia Tyrensi ad sedem Constantinopolitanam transiit, teste Alberico in chronico ad hunc annum, *pag. 525. edit. Lipsiæ 1698.* ubi ait: *In Constantinopoli vero factus est Patriarcha Simon archiepiscopus de Tyro.* Vide supra in præsenti tomo inter Patriarchas Constantinopolitanos, *col. 804.* B.

X. Petrus II.

Simoni in sede Tyrensi fortassis successit *Petrus* iste, cognominatus *de Sergines,* qui anno 1244. dum erat episcopus Tyri, occisus est in infelici prælio à Christianis adversus Soldanum Babylonis prope Ascalonem gesto, ut habet continuator Gallus historiæ Willelmi Tyrii, *to. 5. vet. Script. & Monum. ampl. collect. col. 729.* E. *Et y furent occis Pierre de Sergines qui estoit Arceuesque de Sur, & l'Euesque de S. George de Ramés.* Et *col. sequenti 730.* B. *Cette desconfiture fu par un mardi en l'an de l'Incarnation notre Seignor J. C. MCCLIV. u mois d'octembre: & fu le jor de Saint Luc l'Euangeliste.* Porro legendum esse *MCCXLIV.* pro *MCCLIV.* supra observavimus inter episcopos Lyddenses, *col. 1274.* D. Fredericus Imperator in epistola ad Richardum Cornubiæ in Anglia Comitem die 27. Febr. anni 1245. scripta, apud Matthæum Paris, *p. 417. col. 1.* hunc Petrum *archiepiscopum Tyrensem* ait *ex illatione vulnerum non periisse, sed carceri fuisse mancipatum.* Alius probabiliter ab eo Petro non fuit *archiepiscopus* ille *Tyrensis,* cui atque electo Tripolitano episcopo provinciam dederat Innocentius IV. anno præcedenti 1243. E inquirendi de scientia & moribus episcopi Bybliensis, ex Raynaldo ad eum annum, *num. 50.*

XI. Nicolaus *sive* Petrus III.

Anno 1251. ad sedem Tyrensem evectus est *Petrus Larcat,* quem *Petrum & Nicolaum* intra 17. lineas appellat continuator Gallus historiæ Willelmi Tyrii, *tom. 5. vet. Script. & Mon. ampl. collect. col. 734.* E. *A. MCCLI. ferma* (id est munitionibus firmavit) *le Roy*

ECCLESIA TYRI.

de France (S. Ludovicus) *Cesaire* (Cæsaream) *& fu fait Arceuesque de Sur* (Tyri) *Pierre Larcat.* Et *col. 735.* B. *A. MCCLIII..... morûrent li rois Henry de Chipre.... & Nicolas Larcat Arceuesque de Sur.* Is videtur fuisse *Fr. Nicolaus* Ordinis Præd. quem Bernardus Guidonis, in episcopis ex provincia Terræ-Sanctæ hujus Ordinis assumptis, asserit fuisse archiepiscopum Tyri ante Fr. Bonacursium (qui electus est anno 1272. ut infra dicetur.) *Fr. Nicolaus,* inquit, *fuit archiepiscopus de Tyro. Fr. Bonacursius,* &c. Ex R. P. Echard. *tom. 1. Script. pag. 159. col. 1.*

XII. ÆGIDIUS.

Ægidius iste, qui Damiatæ creatus fuerat archiepiscopus post ejus expugnationem à S. Ludovico rege Francorum, ipsaque paulo post Saracenis reddita, absque præsulatu remanserat, Nicolao Tyrensi antistiti defuncto suffectus est an. 1253. Sic enim testatur modo laudatus Willelmi continuator, *col. 735.* B. « *Apres luy* (Nicolas Larcat) *fu postulé a Arceuesque Giles qui fu de Damiete.* » Raynald. *tom. 14.* ad annum 1263. *num. 12.* ait Urbanum IV. litteris significasse S. Ludovico Francorum regi illo anno die 7. Januarii, instructum à se *Tyrensem archiepiscopum* auctoritate, ut colligeret in Galliis pro subsidio Terræ-Sanctæ centesimam quinquennalem summam, quam rex ipse piissimus imposuerat; & *n. seq. 13.* præpositum *Ægidium archiepiscopum Tyrensem,* qui in Franciæ regno, ac Metensi, Tullensi, Virdunensi, Leodiensi, & Cameracensi provinciis, fidelibus religiosam militiam professuris Symbolum crucis conferret, partemque transcribit epistolæ Urbani Papæ, ad hunc *Ægidium* datæ illo ipso anno die 25. Maii. Ad eumdem Clemens IV. epistolam scripsit an. 1265. die 28. April. quæ extat *tom. 2. Thes. novi Anecdot. col. 127.* B. C. Obiit Ægidius anno sequenti 1266. quo idem Papa die 16. Jun. Simoni Cardinali A. S. L. injunxit, ut collecta aut colligenda à bonæ memoriæ Æ. Tyrensi archiepiscopo pro subsidio Terræ-Sanctæ reciperet, *ibid. coll. 355.* C. D. *383.* E. F. *& 421.* C. D.

XIII. JOANNES.

XIV. BONACURTIUS.

Ante annum 1272. sedebat *Joannes è Sancto Messano* sive *Maxentio,* Ord. Præd. quem omisit Bernardus Guidonis, nec etiam cognoverunt alii scriptores Dominicani, præter RR. PP. Jacobum Echardum, *tom. 2. in indice episcoporum, pag. 30.* & Antoninum Bremond, *tom. 1. Bullar. pag. 500.* ad annum 1272. qui eum memorant ex his verbis continuatoris Galli Willelmi Tyrii auctoris coævi, *to. 5. vet. Script. & Mon. ampl. collect. col. 746. n. 17.* C. « A. MCCLXXII.... & a VIII. jors d'Octembre arriua en Acre « Frere Thomas de l'Ordre des freres Pres- « cheors Patriarche de Jerusalem.... *& morut* « *frere Johan de Saint Messan de l'Ordre des* « *Prescheors Arceuesque de Sur, & fu fait Ar-* « *ceuesque en son lieu frere Bonacourt de Gloire.* » Et paulo supra: « *En cel an meisme* (1272.) *fu fait Arceuesque de Sur frere Bonacourt de* « *l'Ordre des Prescheors fil Henry de Gloire.* » Hujus posterioris meminit Bernardus Guidonis in episcopis Terræ-Sanctæ, apud R. P. Echardum, *tom. 1. Script. pag. 159. col. 1. Fr. Nicolaus fuit archiepiscopus de Tyro. Fr. Bonacurtius ultramarinus fuit archiepiscopus ibidem.* Is autem dicitur *Ultramarinus;* quia scilicet in Syria vel Palæstina natus erat: unde minime confundendus est cum *Fr. Joanne Bonacurtio,* Bononiensi in Italia, aliquorum operum auctore, ejusdemque Ordinis Præd. alumno, de quo agit laudatus P. Echardus, *tom. 1. pag. 156. col. 2.* & à præsule Tyrensi diversum fuisse monet, *ibid. pag. 159. col. 1. Notandum,* inquit, *eadem circiter ætate, hoc est, inter 1250. & 1280. alterum ejusdem nominis* (Bonacursii) *sed provinciæ Terræ-Sanctæ sodalem claruisse,* &c. De Bonacursio Tyrensi archiepiscopo mentio fit ad calcem cujusdam instrumenti relati ab Ughello, *tom. 4. Ital. sac. veteris edit. in Januensibus archiepiscopis, coll. 1215. & 1216.* A. B. C. Privilegium est à Boemundo principe Antiocheno concessum Januensibus anno 1190. die 1. Sept. exscriptum ab authentico exemplari servato in canonicorum Januensium archivo, cui subjungitur: « Ego Joannes Amici de Suxilia auctoritate imperiali notarius, au- « thenticum præsentis privilegii vidi & legi « bullatum, &c. & ad majorem cautelam præ- « sens transumptum (contuli) cum originali « prædicto coram venerabilibus Patribus *D.* « *Fr. Bonacursio de Ordine Præd. Dei gratia* « *archiepiscopo Tyrensi,* D. Bartholomæo, &c. »

II. ECCLESIA SIDONIS.

SIDON apud scriptores belli sacri *Sagitta* sæpe nuncupatur: est autem urbs Phœniciæ in Syria in ora littorali, etiam *Sydon* dicta, & hodie *Seyde & Sayd,* parva admodum ad radices collis, cum castro antiquo in saxo, & portu in ora maris Mediterranei. Restaurata

ECCLESIA SIDONIS.

fuerat, cum aliis quibusdam civitatibus, à S. Ludovico rege Francorum, dum in Oriente versaretur, anno 1250. sed postea à Saracenis capta est anno 1292. & nunc Turcis subest. Distat autem 35. milliar. à Beryto in meridiem, Tyrum versus 24. & à Damasco 55. in occasum. Sydonii primi fuere qui maria navibus sulcare cœperint. Hæc Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 190. col. 2.* & *pag. 235. col. 2.* Urbem illam Balduinus I. Hierosolymorum rex Moammedanis eripuit anno 1110. mense Decembri, ex Fulcherio Carnotensi ad eum annum: cujus historia extat in volumine dicto *Gesta Dei per Farncos, p. 422.* Vide *tom. 2.* hujus operis, *coll. 811. 812.* & supra in præsenti *tom. 3. coll. 87. 88.*

EPISCOPI SIDONIS.

I. Bernardus.
II. Amalricus.

A

ANno circiter 1131. Innocentius II. Papa litteras apostolicas dedit XVI. kal. Februar. (id est die 17. Januar.) Balduino Berycensi (Berytensi) *Bernardo Sydoniensi,* (&) Joanni Ptolemaïdensi episcopis, quas refert Willelmus Tyrensis, *lib. 14. histor. cap. 13.* Ægre scilicet illi hactenus tulerant Phœniciam primam, cujus Tyrus erat metropolis, Hierosolymitano Patriarchæ subjici: unde Fulchero Tyrensi archiepiscopo renuebant obtemperare. Paruerunt tamen deinceps. Idem Bernardus adfuit concilio Antiocheno an. 1136. *ibid. lib. 15. cap. 16.* Fulchero Tyrensi archiepiscopo in Patriarcham Hierosolymorum promoto anno 1145. Radulphi, quem, divisis electoribus, pars una in præsulem Tyrensem deposcebat, Bernardus cum altera parte promotioni obstitit, & ad apostolicam sedem appellavit, ut supra dictum est inter Bethleemitanos episcopos, *col. 1278.* E. & inter Tyrios antistites, *col. 1313.* A. Adstitit quoque Bernardus anno 1147. solemni conventui Accone habito, de quo mentionem faciunt auctor gestorum Ludovici VII. regis Galliæ, *cap. 18. tom. 4. Script. hist. Francor.* Andreæ Duchesne, *pag. 404.* A. & laudatus Willelmus Tyrius, *lib. 17. cap. 1.* Obiit dum obsideretur Ascalon à Balduino III. scilicet intra annum 1152. usque ad 1154.

«Per idem quoque tempus, inquit Willelmus Tyrius, *ibid. cap. 26. mortuo domino* » *Bernardo bonæ memoriæ Sidoniensi episcopo,* » substitutus est ei *Amalricus,* piæ in Domino » recordationis, abbas canonicorum regula- » rium, Ordinis Præmonstratensis, in eo loco » qui dicitur S. Abacuc sive S. Joseph, qui » cognominatus est ab Arimathia; vir simplex » ac timens Deum, & egregiæ conversationis: » qui in ecclesia Liddensi per manum D. Petri » felicis memoriæ, Tyrensis archiepiscopi, mu- » nus consecrationis dicitur recepisse: quo- » niam ab urbe obsessa nulli longius abscedere dabatur licentia.» Is Fulchero Patriarchæ Hierosolymorum Romam eunti anno 1155. aut 1156. comes itineris fuit, ex eodem Willelmo Tyr. *lib. 18. c. 6.* Obiit an. 1175.

III. Odo.

Amalrico successit in sede Sidoniensi *Odo,* quem sic memorat laudatus Willelmus Tyr. *lib. 21. c. XI.* «Eodem anno (1175.) mense Maio, secunda mensis die, per nostrum mi- « nisterium in ecclesia Tyrensi munus consecra- « tionis susceperunt *dominus Odo Sidoniensis* « *electus, qui ejusdem ecclesiæ Tyrensis fuerat* « *præcentor,* & dominus Raynaldus Berythensis « B electus.» Vivebat adhuc anno 1187. nam apud Ughellum, *tom. 3. Ital. sac. vet. edit. col. 487.* C. extat instrumentum Conradi filii, Marchionis Montisferrati, in quo legitur: «.... consilio & consensu Magistri Monachi Cæsariensis archiepiscopi, & D. Leotardi « Nazareni archiepiscopi, & *D. Odonis episcopi* « *Sidoniæ,* anno 1187. mense Octobri, &c.» Odo iste probabiliter fuit, quem periisse anno 1190. dum obsideretur à Christianis C Accon, narrat Rogerus de Hoveden, *histor. Anglor. parte posteriore pag. 685. edit. Francof. 1601.* Titulus est: «*Nomina Magnatum qui eodem anno* (1190.) *in obsidione Accon* « *obierunt.* Heraclius Patriarcha Jerusalem.... « archiepiscopus de Nazareth.... *archiepiscopus* « *de Sidone, id est, de Saëta,* &c.»

IV. * * *

Innocentius III. epistola 73. lib. I. *tom. 1. edit. Baluz. pag. 40. col. 1.* initio sui pontifi- D catus scripta, proindeque, ut videtur, anno 1198. mentionem facit de *episcopo Sidoniensi.* «Noveritis autem, inquit, nos venerabilibus fratribus nostris Tyrensi archiepi- « scopo, & *episcopo Sidoniensi* mandasse, &c.» Epistola 516. ejusdem libri I. *ibid. pag. 296. col. 2.* & *pag. 564. col. 1.* data Later. X. kal. Januarii (id est die 23. Decembris) *episcopo Sidoniensi,* Berytensi & Bybliensi episcopis inscripta est. Idem Papa valde conqueritur E epistola 257. lib. II. data Later. XVIII. kal. Januarii (id est die 15. Decemb. anni verisimiliter 1199.) de *episcopo Sidoniensi,* contra quem inquirere, &, si reus deprehendatur, suspensionis ferre sententiam, Patriarcham Hierosolymitanum, Tyrensem archiepiscopum, & Acconensem episcopum jubet, *ibid. pag. 508. coll. 1. & 2.* & *pag. 509. col. 1.*

ECCLESIA SIDONIS.

Epistola 273. ejusdem libri II. *ibid. pag. 520. col. 2.* & *pag. 521. col. 1.* quæ est de eodem negotio ac epistola 73. lib. I. supra laudata, Tyrensi archiepiscopo, & *episcopo Sidoniensi* dirigitur: fortassis nonnullis ex præcedentibus anterior ista fuit; deest enim illi tempus quo exarata est.

V. * * *

Alius ab episcopo Sidoniensi, cujus modo meminimus, esse potuit *episcopus* ille *Sidoniensis,* de quo idem Innocentius III. mentionem facit in epistola 64. lib. XIV. data *Patriarchæ Hierosolymitano* (Alberto) Later. XV. kal. Jun. pontificatus anno XIV. (id est die 18. Maii anni 1211.) *tom. 2. edit. Baluz. p. 535. col. 2.* his verbis: «.... Venerabilibus » fratribus nostris Patriarchæ Antiocheno, & » archiepiscopo Tyrensi, & *Sidoniensi,* Tripo- » litano, Anteradensi, Nimociensi, & Fama- » gustanensi episcopis damus nostris litteris in præceptis, &c.» Huic eidem *Sidoniensi* & Acconensi episcopis scripta est probabiliter epistola 164. lib. XV. data Lateran. IV. kal. Octob. anno XV. (id est die 28. Septembris anni 1212.) Venit is Romam illo anno, teste eodem Papa in epistola 211. lib. XV. data Later. V. idus (id est die 9.) Jan. anno XV. Christi 1213. *illustri regi Hierosolymitano* (Balduino I.) in qua ait: *Venientem ad apostolicam sedem venerabilem fratrem nostrum Sidoniensem episcopum consueta benignitate recepimus,* &c. *ea quæ idem episcopus super tuis ac regni tui negotiis sollicite ac prudenter, sicut vir providus & fidelis, proposuit coram nobis, quantum decuit, curavimus exaudire,* &c. Denique in epistola 177. lib. XVI. data *Patriarchæ & capitulo Antiochenis,* Later. IV. kal. Februar. anno XVI. (id est die 29. Jan. anni 1213.) legitur: *Alioquin venerabili fratri nostro Sidoniensi episcopo,* &c. *damus nostris litteris in mandatis,* &c.

VI. * * *

Anno 1244. sedebat *episcopus Sidoniensis,* qui legitur in titulo epistolæ Roberti Hierosolymorum Patriarchæ, nonnullorumque Palæstinæ præsulum ad archiepiscopos, episcopos, &c. in regnis Franciæ & Angliæ constitutos, de cladibus Terræ-Sanctæ illatis à Chorasminis, Acone scriptæ die 25. Novembris. Extat apud Matthæum Paris, ad eum annum, *pag. 427. col. 1.* D.

VII. ADAMUS.

Anno 1274. Sidoniensi ecclesiæ præfectus est *Adamus de Romery,* Patriarchæ Hierosolymitani (Thomæ Agni de Lentino) baillivus sive seneschallus, & Sidoniensis ecclesiæ decanus. Ita refert continuator Gallus hist. Willelmi Tyrii, *tom. 5. veterum Scriptor. & Monum. amplis. collect. col. 748.* B. *num. 20.* «A. MCCLXXIV. &c. Et morut Oliuiers de Termes a XII. jors d'Aoust.... *& fu fait* « *Euesque de Sajete* (id est *Sagittæ* sive *Sido-* « *nis*) *Adam de Romery, qui estoit baillis du* « *Patriarche, & deens de cel meismes yglise de* « *Sajete.*» Is probabiliter episcopus ille Sidoniensis fuit, cui, & episcopo Beryti injunxit Nicolaus III. anno 1278. ut episcopum Antaradensem cogerent ad Romanam curiam proficisci, apud Raynaldum, *tom. 14. annal.* ad eum annum, *num. 81.*

VIII. ROSTANGUS.

Rostangus, oriundus è nobili familia *de Candole,* quæ Massiliæ etiamnum floret, Ord. Præd. primus Tolonensis Prior, renuntiatus est episcopus Sidoniensis sub archiepiscopo Tyrensi anno 1305. Ita R. P. Antoninus Bremond, *tom. 2. Bullar. pag. 126.* ad annum 1305. ubi citat Bernardum Guidonis in episcopis provinciæ Terræ-Sanctæ, Fontanam *Theat. Dominic. pag. 295. tit. 548.* Cavalerium, *tom. 1. Galler. Domin. pag. 70. n. 221.* & alios. Is ad sedem metropolitanam Naupacti translatus est à Clemente V. anno 1307. Vide supra de eo inter archiepiscopos Naupactenses, *col. 995.* A. ubi tamen corrigendum est quod diximus, Rostangum promotum esse ad ecclesiam Sidoniensem à *Fr. Petro de Plana-Cassano,* Ordinis Min. legato apostolico in Orientem misso: anno enim 1305. quo Rostangum aiunt scriptores ad eam sedem evectum à Patriarcha Hierosolymitano, istum patriarchatum iniit *Antonius-Beccus* Radulphi successor. Hunc itaque Patriarcham fuisse *Radulphum* ipsum immerito aiunt Fontana & Cavalerius, utpote qui obierat anno 1304. mense Novemb. ex Bernardo Guidonis supra relato, *col. 1263.* D. Non fuit etiam Patriarcha ille *Petrus de Plana-Cassano:* nam eum Clemens V. primùm creavit legatum apostolicum in Cypro & Rhodo insulis, in Armenia quoque minori, & in Alexandrino, Antiocheno atque Hierosolymitano patriarchatibus, diplomate dato XII. kal. Jul. anno IV. (id est die 20. Jun. anno 1309.) apud Raynaldum, *to. 15. annalium* ad eum annum, *num. 33.* deinde Patriarcham declaravit anno 1314. die 26. Febr. *ibid.* ad eum annum, *n. 12.* Patriarcha igitur qui Rostangum ecclesiæ Sidoniensi præfecit, alius esse non potuit ab Antonio Becco episcopo Dunelmensi in Anglia, qui ad patriarchatum Hierosolymitanum assumptus est anno 1305. Verum de his Patriarchis jam disseruimus, *coll. 1263.* C. & *1264.* C.

Monitum.

III. ECCLESIA BERYTI.

BERYTUS Phœniciæ urbs Ptolemæo, & aliis, *colonia fœlix Julia* dicta à Plinio, *lib. 5. c. 20.* nunc *Beirut* incolis, *Barut* Gallis, *Baruti* Italis, in ora maris Syrii, inter Byblum ad arctos 34. milliar. & Sydonem in austrum 30. à Tripoli 70. ex Itinerario Antonini; sed apud recentiores inter Tripolim 40. ad boream, & Damascum 60. ad ortum. Ita Baudrand, *to. 1. geogr. p. 161. col. 2.* Hanc sibi subdidit Balduinus I. rex Hierosolymorum anno 1111. die 27. April. teste Willelmo Tyrio, *lib. XI. cap. 13.* qui de ea urbe ita loquitur: «Romanis » quondam acceptissima fuit; ita ut, jure Quiritium civibus concesso, inter colonias reputa- » retur: de qua Ulpianus in Digestis, titulo de censibus.... *Est & Berytensis colonia in eadem* » *provincia* (Phœnice) *Augusti beneficiis gratiosa*, & ut divus Adrianus in quadam oratione » ait: *Augustiana colonia quæ jus Italicum habet.* Nec solum jus Italicum, verum etiam & » docendi jus, quod raris concessum fuit urbibus, ab eodem Augusto obtinuit potestatem, » sicut in primo Codicis, ea constitutione quæ incipit *Cordi nobis est*, in qua legitur: *Et* » *Berytensium doctorem Dorotheum.*» Vide *tom. 2.* hujus operis, *coll. 815. 816.* & in præsenti *tom. 3. coll. 89. 90.*

EPISCOPI BERYTI.

I. BALDUINUS.

INNOCENTIUS II. Papa, composita lite, qua Antiochenus & Hierosolymitanus Patriarchæ de Tyro sibi vindicanda contendebant, eaque urbe cum suis suffraganeis sedi posteriori adjudicata, mandavit *Balduino Berytensi*, Bernardo Sidoniensi & Joanni Ptolemaidensi, epistola data Later. XVI. kalend. Februar. (id est die 17. Jan.) quam profert Willelmus Tyrius, *lib. 14. hist. c. 13.* ut Fulcherio archiepiscopo Tyrensi suo metropolitano morem gererent. Interfuit Balduinus concilio Antiocheno anno 1136. in causa Arnulphi ejus Patriarchæ, *ibid. lib. 15. c. 16.* Eum Boloniensem ad mare fuisse colligitur ex his duobus versibus, qui leguntur apud DD. Edmundum Martenne & Ursinum Durand, doctissimos Benedictinos, *tom. 5. veterum Scriptor. & Monum. ampliss. collect. col. 540. A. de viris illustribus diœcesis Tarvanensis qui in sacra fuere expeditione:* versus sunt 18. & 19.

Fulcho Gisnensis urbem tenuit Baruth, in qua
Antistes sedit Balduinus Boloniensis.

II. JOANNES.

Quum, Fulchero ad patriarchatum Hierosolymorum assumpto, Radulphus proponeretur ab una parte capituli ecclesiæ Tyrensis, qui illi in ea sede succederet initio anni 1146. Joannes Pisanus hujus ecclesiæ archidiaconus, qui postea Cardinalis fuit, Bernardus Sydoniensis, & *Joannes Berytensis* episcopi, ipsius promotioni restitere, ad Eugenium III. Papam appellantes, qui & ipse Radulphum abjecit, ex eodem Willelmo, *lib. 16. cap. 17.* Vide supra inter Bethleemi- A tanos episcopos, *col. 1278.* E. & inter Tyrios antistites, *col. 1313.* A.

III. WILLELMUS.

In solemni conventu Accone celebrato anno 1147. de modo quo gereretur bellum adversus Saracenos pro conservatione Terræ-Sanctæ, deliberavit cum cæteris *D. Willelmus Berytensis episcopus.* Ita laudatus Tyrius, *l. 17. c. 1.* & auctor gestorum Ludovici VII. regis B Galliæ, *cap. 18. tom. 4. Script. hist. Francor.* Andreæ Duchesne, *pag. 404.* A.

IV. MAINARDUS.

V. RAYNALDUS.

VI. ODO.

Annum duntaxat obitus hujus Mainardi novimus ex Willelmo Tyrio, *lib. 21. cap. 9.* «Iisdem diebus, inquit, (scilicet anno 1174. C qui primus erat Balduini IV. regis Hierosolymorum à die 15. Julii anni præcedentis) *D. Mainardus*, bonæ memoriæ, Berytensis « episcopus, dum in urbe Berytensi languore « correptus aliquantulum ægrotasset, morte « præventus est VII. kal. Maii (id est die 25. « Aprilis.)»

Raynaldum ejus successorem consecravit Willelmus ipse Tyrius, qui eodem mense Aprili quo Mainardus decessit, Tyrensi ecclesiæ præfectus est. «Eodem anno (scilicet D secundo Balduini IV. Christi vero 1175.) inquit, *lib. 21. cap. XI.* mense Maio, secunda « mensis die, per nostrum ministerium in eccle- « sia Tyrensi munus consecrationis susceperunt « D. Odo Sydoniensis electus.... & *D. Rai-* « *naldus Berytensis electus.*» Obiit anno 1181.

Post Raynaldum Berytensis ecclesiæ electus est præsul *Odo*, ex eodem Willelmo Tyrio

ECCLESIA BERYTI.

sic loquente, *lib. 22. cap. 7.* « Eodem anno » (1181.) mense Augusto, 27. die mensis, » pontificatus ejus anno 23. D. Alexander » Papa III. viam universæ carnis ingressus est, » &c. Eodem quoque tempore venerabilis in » Christo frater noster, piæ in Domino recor- » dationis dominus *Raymundus* (Rainaldus) » ecclesiæ Berytensium episcopus, idibus (id » est die 13.) Septemb. ex hac luce substractus » est, lucis perpetuæ, prævia Domini gratia, » præmiis perenniter potiturus. Cui postmo- » dum in eadem ecclesia substitutus est vir » honestus & litteratus magister *Odo*, ecclesiæ » nostræ (Tyrensis) archidiaconus, cui nos, in » jejuniis Decembris, & sacerdotii gradum, & » pontificalem, auctore Domino, contulimus dignitatem. » Is probabiliter ille est *episcopus de Baruth*, quem Rogerus de Hoveden, *hist. Anglorum parte posteriori, pag. 685.* ait in obsidione Acconis interiisse cum multis aliis anno 1190.

VII. * * *

Innocentius III. Papa die 23. Decemb. anno, ut videtur, 1198. episcopis Sidoniensi, *Berytensi*, & Bybliensi epistolam scripsit, quæ 516. est. lib. I. *tom. 1. edit. Baluz. pag. 296. col. 1.* de solutione decimarum.

VIII. Gualtranus *sive* Walerannus.

Raynaldus, *to. 13. annal.* ad annum 1245. *num. 28.* narrat *Gualtrannum* Berytensem episcopum à Syriæ Christianis missum in Occidentem, qui auxilia ipsis imploraret, lugubres litteras lacrymisque imbutas concilio I. Lugdunensi eo anno coacto porrexisse, quæ ab Arnulpho Dominicano in sessione prima lectæ, Patrum commiserationem plurimum moverunt. Extant apud Matthæum Paris ad annum 1244. *p. 427. col. 1.* D. & datæ sunt Accone die 25. Nov. anni 1244. In iis autem aiunt, *ibid. pag. 428. col. 2.* E. *Mittimus ad præsentiam vestram venerabilem Patrem Biritensem* (Berytensem) *episcopum, & religiosum virum Ordinis Præd. qui seriem veritatis fideliter & plenarie referent paternitati vestræ*, &c. Et paulo post, *ibid.* G. ait Paris: *Commiserunt prælati ac magnates Terræ-Sanctæ D. episcopo Biritensi, nomine Waleranno, & F. Arnulpho de Ord. Præd.* (hanc

A epistolam) *ad Cismarinos sub omni qua possent festinatione deferendam.*

IX. Bartholomæus.

Tempore Bonacursii, Ordinis Prædicat. archiepiscopi Tyrensis electi anno 1272. de quo supra egimus, *col. 1320.* B. sedebat episcopus Berytensis nomine *Bartholomæus*, ut constat ex diplomate ibidem memorato, in quo legitur: « Et ad majorem cautelam præsens transumptum cum originali prædicto « (contuli) coram venerabilibus Patribus D. « B Fr. Bonacursio de Ordine Præd. Dei gratia « archiepiscopo Tyrensi, *D. Bartholomæo, Dei* « *gratia episcopo Berytensi*, &c. » Apud Ughellum, *tom. 4. Ital. sac. veter. edit. coll. 1215. & 1216.* A. B. C. Bartholomæus iste probabiliter ille fuit *Beryti episcopus*, ad quem, & ad episcopum Sydonis Raynaldus, *tom. 14. annalium* ad annum 1278. *num. 81.* refert Nicolaum III. eo anno scripsisse, ut Anteradensem præsulem ad Romanam curiam proficisci compellerent.

C

X. Robertus.

XI. *Emmanuel electus.*

XII. Matthæus.

Ex Waddingo, *tom. 3. annal.* ad annum 1323. *num. 42. pag. 310.* ad ecclesiam Berytensem per obitum *Roberti* vacantem, canonici ejusdem ecclesiæ, Nicosiæ in Cypro congregati, quia in sua propria à Saracenis occupata convenire non poterant, primùm elegerunt *Fr. Emmanuelem Longum*, Minoritam, qui, antequam confirmaretur sua electio, obiit: unde in ipsius locum subrogarunt D iidem *Fr. Matthæum*, etiam Minoritam, cujus promotionis diploma datum à Joanne XXII. Papa eo anno 1323. die 18. Febr. extat, *ibid. in Regesto Pontif. pag. 141.*

XIII. Jacobus.

XIV. Blasius.

Idem Waddingus, *tom. 4.* ad annum 1397. *n. XI. pag. 316.* scribit eo anno post mortem *Jacobi* episcopi Berytensis ad illam ecclesiam promotum esse à Bonifacio IX. Papa die 9. Jul. *Fr. Blasium de Clusiano*, Ordinis Minor.

Monitum. CLARISSIMUS abbas Joseph Simonius Assemanus initio *tom. 3. part. 2. Bibl. Orient. edit. Rom. 1728. num. 5.* mentionem facit de cod. Syr. msſ. *in-fol.* Bombicino, qui exaratus fuit fer. 4. die 10. Januar. anno mundi 7118. Christi 1610. ab Isa filio Jacobi ex oppido Garzur diœcesis Bybliensis, monacho cœnobii Hamaturæ in monte Libano, diebus *Joachimi archiepiscopi Berytensis*, &c. Is *Joachim* omissus est supra in præsenti tomo 3. *coll. 89. 90.* ubi de ecclesia egimus *Beryti Maronitarum.*

ECCLESIA

IV. ECCLESIA ACONIS.

ACON, nunc *Acca* Turcis, *Acre* ſive *Saint Jean d'Acre* Gallis, *Acri* Italis, olim probe culta, *Ptolemaïs* dicta, urbs maritima Phœnices in Syria. Portum habet etiamnum ab Europæis frequentatum in ſinu parvo ad radices montium. Diſtat 15. milliar. à promontorio Albo inter Tyrum ad ſeptentrionem, & Cæſaream Palæſtinæ ad meridiem. Regum Hieroſolymorum, poſt amiſſam anno 1187. Hieroſolymam, ſedes fuit, donec ipſa Chriſtianis erepta eſt anno 1291. Hæc Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 10. col. 1.* ad vocem *Acon*, & *tom. 2. pag. 149. col. 1.* ad vocem *Ptolemaïs*. Vide *tom. 2.* hujus operis, *coll. 813. 814.* & *tom. 3.* ſupra *coll. 775. 776.*

EPISCOPI ACONENSES.

I. JOANNES I.

INNOCENTIUS II. circa annum 1133. ſcripſit Balduino Berytenſi, Bernardo Sidonienſi, & *Joanni Ptolemaïdenſi* (ſive Aconenſi) epiſcopis die 17. Januarii. Hanc epiſtolam profert Willelmus Tyrius, *lib. 14. hiſt. c. 13.* Vide ſupra, ubi de Bernardo & Balduino, *coll. 1321.* A. & *1325.* A.

II. RORGO *ſive* ROGERUS.

Idem Willelmus Tyrius, *lib. 17. c. 1.* inter epiſcopos qui interfuerunt ſolemni conventui anno 1147. Acone coacto de modo quo gereretur bellum contra Infideles, *Rorgonem Aconenſem epiſcopum* recenſet. Hunc *Rogerum* appellat auctor geſtorum Ludovici VII. regis Francorum, *cap. 18. tom. 4. Script. hiſt. Francor.* Andreæ Ducheſne, *pag. 404.* A.

III. FREDERICUS.

Fredericus Aconenſis epiſcopus in caſtris Chriſtianorum degebat cum multis aliis Palæſtinæ præſulibus anno 1152. dum à Balduino III. Hieroſolymorum rege urbs Aſcalon obſideretur. Capta ea urbe anno 1154. miſſus eſt Fredericus ab eo rege Antiochiam ad Rainaldum de Caſtellione hujus urbis principem, ut ipſum cum Aymerico Patriarcha Antiocheno, quem graviſſimis injuriis afficiebat, reconciliare conaretur. An. 1155. aut 1156. verno tempore Fulchero Patriarchæ Hieroſolymitano Romam eunti comes itineris fuit. Idem, delegatus ab Amalrico Fulcheri ſucceſſore cujus promotioni ſeſe oppoſuerant Herneſius Cæſarienſis archiepiſcopus & Radulphus Bethleemitanus antiſtes, Romam iterum venit, & pro eo pallium ab Adriano IV. impetravit. Ad eccleſiam Tyrenſem tranſiit anno 1163. menſe Martio, ut ſupra inter archiepiſcopos Tyrenſes, *col. 1313.* D. dictum eſt. Hæc omnia refert Willelmus Tyrius, *lib. 17. cap. 21. lib. 18. capp. 1. 6. & 20.* & *lib. 20. cap. 1.*

IV. WILLELMUS I.

Fredericum in Aconenſi ſede excepit A *Willelmus* Tyrenſis eccleſiæ archidiaconus; cujus archidiaconatus Willelmo Tyrio belli ſacri ſcriptori collatus eſt, ipſo teſte, *lib. 20. cap. 1.* Willelmus ille Aconenſis epiſcopus anno 1167. miſſus eſt cum Herneſio Cæſarienſi archiepiſcopo in Occidentem ad principes, auxilium Terræ-Sanctæ petituri, *ibid. c. 13.* Octavo autem anno regni Amalrici, adeoque an. 1169. quum is regnare cœpiſſet anno 1162. menſe Febr. « Willelmus Aconenſis epiſcopus, inquit laudatus Willelmus « Tyrius, *ibid. c. 27.* ab urbe Conſtantinopo- « B litana (quo perrexerat) à D. rege in Italiam « directus, peragratis ejus partibus, & omni « via ad obtinendum quod petebat, prudenter « fideliterque prætentata, dum in redeundo ad « propria remenſo itinere ad dominum Imperatorem « (Conſtantinopolitanum) ex condicto « rediturus apud Adrianopolim ſecundæ Thraciæ « claram metropolim perveniſſet, caſu ſiniſtro « mortem immeritus ſubiit inauditam. « Nam dum hora meridiana longo fatigatus « itinere poſt ſumptum cibum membra ſopori « C conceſſiſſet, quidam Robertus de comitatu « ejus, quem ipſe ad ſacerdotium provexerat, « & inter familiares receperat, in eodem in quo « dominus epiſcopus conclavi jacens, jam de « longa ægritudine qua plurimum laboraverat « convaleſcens, furia invectus, dominum epiſcopum « dormientem, arrepto gladio pluribus « inflictis vulneribus, lethaliter confodit. « Quem quum ſui, qui exterius erant, clamantem « audirent.... oſtio ab intus firmiter « obſerato, ingredi non potuerunt. Tandem « effracto violenter oſtio, dominum ſemianimem, « D & adhuc circa præcordia modicum « ſpiritus habentem, repererunt. Volentes igitur « prædictum maleficum vinculis mancipare..... « voce & manu prohibuit, orans & « petens ut pro remedio animæ ſuæ ei plenior « fieret indulgentia, nec ad mortem ei præſens « factum imputaretur poſtulans enixius, ultimum « Domino tradidit ſpiritum III. kal. Jul. « (id eſt die 29. Jun.) &c. » Id non contigiſſe niſi anno 1171. aut 1172. colligendum

ECCLESIA ACONIS.

videtur ex instrumento quo concessit Willelmus ille Stephano abbati Cluniacensi anno 1170. ut construeretur in sua diœcesi cœnobium hujus Ordinis. Extat instrumentum illud in libro dicto *Bibliotheca Cluniacensis, edit. Paris. 1614. col. 1432.* B. & sic habet: *Privilegium Willelmi Aconensis episcopi de construendo in parochia sua monasterio. Willelmus Dei gratia Aconensis ecclesiæ Latinorum episcopus quartus, Stephano Cluniacensis ecclesiæ R. abbati, &c. Factum est hoc in Aconensi civitate anno ab Incarnat. Dom. 1170. Indict. III. in præsentia domni Patriarchæ Amalrici, & domni regis Amalrici,* (de) *consensu capituli Aconensis ecclesiæ. Interfuerunt autem ibi viri venerabiles C.* (E. scilicet Ernesius) *Cæsariensis, L. Nazarenus archiepiscopi. R. quoque Bethleemita, B. Lyddensis, R. Tiberiadensis, R. Ebronensis episcopi: & plures alii religiosi viri.*

V. Joscius *sive* Jocius *&* Joricus.

Joscius iste, qui his variis nominibus reperitur scriptus, ut jam de eo observatum est inter archiepiscopos Tyrenses, *col. 1316.* A. Willelmo in sede Aconensi successit. « Eodem anno, inquit Willelmus Tyrius, *lib. 20. cap. 27.* quidam *Joscius*, ejusdem ecclesiæ canonicus, & subdiaconus, IX. kal. Decemb. (id est die 23. Novemb.) in eadem ecclesia substitutus est. » Is anno 1179. adfuit concilio Lateranensi sub Alexandro III. Papa, ejusque Actis subscripsit. *Spicileg. tom. 12. pag. 643. Jocius Aconensis episcopus.* Ad ecclesiam Tyrensem transiit post mortem Willelmi belli sacri scriptoris.

VI. Rufinus.

Joscio ad Tyrensem ecclesiam post annum 1183. translato, ejus sedem Aconensem obtinuit probabiliter *Rufinus* ille, quem periisse anno 1187. narrat Radulphus Anglus cœnobii Coggeshalensis abbas in chronico Anglicano, *tom. 5. veter. Script. & Monum. ampliss. collect. col. 812.* A. « Hoc anno, &c. Tandem Tekedinus nepos Salahadini Guidonem regem Jerusalem fugam arripientem cepit cum cruce Dominici ligni, *interfecto Rufino episcopo de Achon, qui eam contra consuetudinem loricatus portavit;* & hoc Dei judicio, qui magis in armis terrenis, quam cælestibus confidentiam habuit. »

VII. * * *

Anno 1190. in Christianorum castris Aconem obsidentium decessit *novus episcopus de Acon*, ex Rogero de Hoveden, *hist. part. poster. p. 685. lin. 28. edit. Francof. 1601.*

VIII. * * *

Idem Rogerus, *ibid. pag. 827. lin. 27.* alterius *episcopi Aconensis* meminit, qui anno 1200. *navi confracta in maritima Tripolis ante Byblium,* ipse *& plures viri honestissimi sub aquis perierunt.* Is probabiliter fuit *episcopus* ille *Aconensis,* ad quem diriguntur epistola 440. lib. I. Innocentii III. data IV. Nonas (id est die 2.) Decembris anno, ut videtur, 1198. *tom. I. edit. Baluz. pag. 261. col. 2.* & epistola 517. ejusdem libri I. data die 23. Decemb. *ibid. pag. 297. col. I.* Item epistola 257. lib. II. data die 15. Decemb. an. 1199. *ibid. pag. 509. col. I.* & *pag. 599. col. 2.*

IX. Joannes II.

Ad annum 1202. memoratur in chronico Alberici *edit. Lipsiæ 1698. part. 2. pag. 426.* quidam *Joannes episcopus Aconensis electus.* « Adjuncti sunt, inquit, (principibus ad expeditionem Constantinopolitanam pergentibus) episcopus *Joannes Aconensis electus,* &c. » Idem nondum adhuc consecratus, unus fuit ex 12. qui Balduinum I. post captam Constantinopolim in Imperatorem elegerunt anno 1204. *ibid.* ad eum annum, *pag. 437.* « Duodecim electores de communi assensu sunt constituti, scilicet, &c *Magister Joannes Aconensis electus,* &c. »

X. Tedaldus.

Ughellus, *to. 4. Ital. sac. vet. edit. col. 1097.* D. observat tempore Petri I. Bethleemitani episcopi (de quo nos supra, *col. 1280.* C. D.) sedisse Tedaldum Aconensem episcopum. « Ejusdem Petri, inquit, mentio habetur anno 1205. mense Septembri, & sequenti anno. *Acconensis ecclesiæ episcopus tunc erat Tedaldus* successor Jorsii (non tamen immediatus) in concilio Lateranensi anno 1179. noti, inde Tyrensis archiepiscopi Guillelmi belli sacri scriptoris successoris. Tedaldus successorem excepit Gualterum. »

XI. Gualterus.

Anno 1212. Acconensis præsul erat *Gualterus,* ut patet ex instrumento Alberti Patriarchæ Hierosolymorum, & Gualteri Acconensis episcopi, circa negotia quædam inter Januenses & Pisanos confecto, apud laudatum Ughellum, *ibid. col. 1099.* A. Titulus est: *Albertus, Dei gratia Patriarcha Hierosolymitanus, Gualterus episcopus Acconensis, & Andreas Vicecomes Venetorum.* Finis: *Datum Accone in palatio episcopali, anno Incarnationis Dom. 1212. II. idus* (id est die 12.) *April. Indict. XV. ibid. col. 1100.* C. Idem probabiliter fuit, ad quem & ad Sidoniensem episcopum

dirigitur epistola 164. lib. XV. Innocentii III. data Later. IV. kal. Octob. anno XV. (id est die 28. Septemb. eodem anno 1212.)

XII. Jacobus.

XIII. Joannes III.

XIV Rodulphus.

Jacobus de Vitriaco, qui celebris extitit multorum operum scriptor, è vico Argentolio prope Lutetiam Parisiorum ortus est, cujus municipii presbyter quoque fuit: in cœnobio deinde S. Nicolai ad Sabium fluvium Brabantiæ, diœcesis Namurcensis, olim Leodiensis, canonicorum regularium suscepit institutum. Crucem adversus Albigenses anno 1212. & sequentibus incredibili zelo prædicavit. Anno 1216. episcopus Aconensis electus est, ex chronico Alberici ad eum annum, *part. 2. pag. 494.* Sic enim ibi legitur: *Magister Jacobus de Vitriaco religiosus prædicator factus est in partibus transmarinis Aconensis episcopus; sive Ptolemaïdis dicatur, sive Acon, ipsa est quæ Acra nunc vocatur.* In Orientem profectus Christianis Terræ-Sanctæ maximo fuit adjumento: adstitit colloquio Joannis regis Hierosolymorum cum Ægypti Soldano de Damiata Saracenis reddenda anno 1221. ipseque cum eodem rege obsides apud Infideles mansere, donec iis restitueretur urbs illa, ex continuatore Gallo historiæ Willelmi Tyrii, *tom. 5. vet. Script. & Monum. ampliss. collect. coll. 693.* E. *& 694.* D. *nn. 83. & 84.* In Occidentem postea venit; certe Rhemis aderat initio anni 1227. ex laudato Alberici chronico ad eum annum, *pag. 522.* ubi subditur, *pag. 523.* eum *Romam abiisse cum festinatione evocatum à summo Pontifice* (Gregorio IX.) *& paulo post mare transivisse.*

Idem auctor ad annum 1229. *pag. 530.* hæc habet de Jacobo & duobus ejus successoribus: « Magister Jacobus, dimisso episcopatu suo (Aconensi) in partes Leodii reversus, & inde Romam à Papa accersitus, fit Cardinalis episcopus Tusculanus. » (Ughellus, *tom. 1. vet. edit. col. 268. num. 17.* D. id contigisse asserit anno 1228.) Anno autem 1239. aut 1240. idem Jacobus de Vitriaco in Patriarcham Hierosolymorum electus fuit, sed eum confirmare noluit Gregorius IX. ut supra observatum est inter Patriarchas Hierosolymitanos, *col. 1236.* E. Obiit (Jacobus) ex laudato Alberici chronico ad annum 1240. *pag. 575. Romæ, kal.* (id est die 1.) *Maii: ejus vero ossa post aliquantulum temporis translata sunt apud Oignies Leodiensis diœcesis, & ibi honorifice tumulata.* Ughellus tamen loco citato eum decessisse scribit anno 1244. die 30. Aprilis.

A Idem Albericus ad annum 1229. *p. 530.* hæc de duobus Jacobi in ecclesia Acconensi successoribus habet: « Post quem fuit Romæ consecratus in episcopum Aconensem Magister *Joannes de Pruvino*, decanus Parisiensis, qui mare transivit, & infra biennium obiit: & ita post ipsum electus est Magister *Rodulphus Tornacensis.* » Migravit itaque ex hac vita Joannes de Pruvino anno 1230. aut 1231. nec quicquam aliud de eo scimus.

ECCLESIA ACONIS.

Quod ad *Rodulphum* attinet, is utique fuit *episcopus* ille *Aconensis*, ad quem scripsit B Gregorius IX. anno 1236. pro sedanda discordia inter Aconenses cives & Fredericum Imperatorem, teste Raynaldo ad eum annum, *num. 25.* Videtur etiam fuisse *R. Aconiidis*, qui initio epistolæ Prælatorum & Baronum Terræ-Sanctæ ad Theobaldum regem Navarræ, &c. datæ Acone die 6. Octobris anno circiter 1239. legitur, *tom. 1. Thes. novi Anecdotor. col. 1012.* C. D. Item *R. episcopus Aconensis*, qui præfixus extat epistolæ Roberti Patriarchæ Hierosolymorum, datæ Acone die 25. Novemb. anno 1244. C apud Matth. Paris ad eum annum, *p. 427. col. 1.* D.

Porro dum Aconensi ecclesiæ præerat Rodulphus iste, sepultus est in templo FF. Præd. hujus civitatis, venerabilis *Fr. Jordanus*, ejusdem Ordinis primus post S. Dominicum generalis Magister, cujus vitam sanctitate & miraculis claram legere est *tom. 2. Februar. Actor. SS.* doctiss. Bolland. à *pag. 720.* ad *pag. 739.* Hæc autem de ejus obitu & sepultura scripsit Cornelius Zanfliet, monachus Benedictinus S. Jacobi Leodiensis, in suo D chronico ab anno 1230. ad annum 1461. *tom. V. vet. Script. & Monum. ampliss. collect. edit. Paris. 1729. col. 71.* A. B. « Eodem anno (1236. stylo veteri, fuit 1237.) idibus (id est die 13.) Februarii, Magister Jordanus pastor totius Ordinis FF. Prædic. obiit in mari. Dum enim in Terram-Sanctam ad visitandum fratres & loca sancta pergeret, inundante maris sævitia galeam in qua fuerat cum duobus fratribus & 90. personis ad littus perpellente, Pater cum illis submersus est: quumque corpora jacerent inhumata, lumi- E naria de cœlis super illos effulserunt, sed & cruces multæ super illos à multis visæ sunt: ad quod miraculum incolæ loci confluentes, tanti odoris fragrantiam hauserunt, ut usque ad decem dies odor ille suavissimus à manibus eorum qui sepelierunt eosdem, non recederet, sed per sepulturæ circuitum suavitas ejusdem odoris latius emanabat. Verum fratres de Accon cum barka venerunt, & illos in ecclesiam suam transtulerunt, ubi etiam dictus Pater miraculis coruscat infinitis. »

Addit Stephanus de Lusiniano, Cyprius, A Ord. Præd. in historia generali Cypri, *c. 19.* anno 1572. exarata, & Gallicè versa, ipsomet curante, anno 1578. *edit. Par. 1604. p. 90.* sepulcrum Jordani adhuc sua ætate esse in veneratione singulari, etiam apud Saracenos: non quidem quod ibi orationes fundant; sed quod, destructa jamdudum ecclesia cum cœnobio FF. Prædicat. ei tegumentum imposuerint, quo innotescat esse ibi quid sacrum. «Le conuent ou monastere principal de la prouince de la Terre-Sainte entre les FF. B Prêcheurs, dit-il, est celuy de S. Jean d'Acre ou de Ptolomaide, auquel S. Jordan est enseueli auec ses deux Freres, qui fut le premier General de l'Ordre apres S. Dominique, desquels encore pour lejourd'huy les Sarazins honorent le sepulcre, jaçoit qu'ils n'y fassent aucunes prieres, le gardant par grande singularité. Et combien que ce monastere ait esté destruit par eux, comme beaucoup d'autres, toutefois il y a au coing de l'Eglise un petit lieu couuert, sous lequel est mis ce sepulcre.» C

XV. Gualterus II.

XVI. Florentius.

XVII. Guillelmus II.

Rodulpho verisimiliter successit in sede Aconensi *Gualterus,* quem continuator Gallus historiæ Willelmi Tyrensis, *lib. 26. n. 3. tom. 5. vet. Script. & Monum ampliss. collect. col. 735.* B. obiisse asserit anno 1253. *Gautier l'Euesque d'Acre.* Hunc vero excepisse videtur *Florentius,* qui Romæ consecratus episcopus Aconensis, cò appulit anno 1256. D ex eodem auctore, *ibid.* E. *A. MCCLVI.... apres le jor de S. Johan vint en Acre Maistre Florent Euesque d'Acre sacré a Rome.* Is translatus est ad Arelatensem ecclesiam ab Urbano IV. anno 1263. ubi obiit an. 1266. die 30. Maii, ex necrologio S. Andreæ Avenionensis. Ipsi autem eodem anno 1263. in sede Aconensi, cujus etiam tunc administratio unita fuit patriarchatui Hierosolymitano, subrogatus est *Guillelmus* ecclesiæ Aginnensis in Gallia episcopus, de quo vide supra inter Patriarchas Hierosolymorum, *col. 1260.* A.

Urbs Acon exinde usque ad annum 1291. quo Christianis erepta est à Saracenis, Patriarcharum ac regum Hierosolymorum sedes fuit, cui præfuere antistites qui sequuntur, videlicet, XVIII. Thomas. XIX. Elias. XX. Nicolaus I. XXI. Nicolaus II. XXII. Gualterinus. XXIII. Ludovicus. XXIV. Rodericus.

De *Thoma Agni de Lentino, Elia,* & *Nicolao de Hanapis* Patriarchis Hierosolymorum, simulque *Aconensibus episcopis,* quorum primus & tertius fuerunt Ordinis Prædic. jam dictum est, *coll. 1261.* B. *1262.* E. & *1263.* A.

Nicolaus alter, cognomento *de Arluno,* Ordinis Carmelitarum, episcopus Acconensis renuntiatus est circa annum 1367. & obiit anno 1392. Ita Daniel à V. M. *tom. 2. Spec. Carmel. part. 5. lib. 3. pag. 945. num. 3323.* qui etiam observat, *ibid.* cum in nonnullis instrumentis dici episcopum *Azotensem.*

Waddingus, *tom. 4. annal. Min.* ad annum 1392. *num. 16. pag. 298.* scribit ecclesiæ Acconensi in Syria sub archiepiscopo Tyrensi vacanti per obitum Nicolai (utique quem modo memoravimus) suffectum esse à Bonifacio IX. eo anno die 6. Novembris *F. Gualterinum de Sorrezana,* Minoritam.

Fontana *Theat. Domin. pag. 114. tit. 8. n. 2.* refert *Fr. Rodericum Alvarum,* Ordinis Præd. post obitum cujusdam *Ludovici* Acconensis episcopi, huic ecclesiæ præfectum esse à Bonifacio IX. anno 1397. VIII. idus (id est die 6.) Januarii. Ejus quoque meminit R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. pag. 466.* ad eum annum; sed dicit eum promotum fuisse VIII. idus (id est die 6.) Junii. Et revera diploma pontificium quod protulit *p. 363.* datum est VIII. idus Junii.

A cæteris episcopis Aconensibus recensendis supersedeo, quibus deinceps suæ sedis adipiscendæ spes omnis evanuerit.

V. ECCLESIA PANEADIS.

PANEAS est *Cæsarea Philippi* in Trachonitide regione. Hanc urbem Philostorgius fuisse olim appellatam *Dan* existimat; verum Dan à Paneade distinguit S. Hieronymus in locis Hebraicis. *Dan viculus est in quarto à Paneade milliario euntibus Tyrum; qui usque hodie sic vocatur, terminus Judææ provinciæ contra septentrionem.* Quod Paneadem spectat: hanc quidem Herodes senior, *auctus à Cæsare* (Augusto) *nova regione* (Trachonitide scilicet) verba sunt Josephi, *lib. 1. de bello Jud. cap. 17. etiam in illa ipsa templum ei* (Augusto) *juxta Jordanis fontes posuit. Panium ille locus nuncupatur* καλεῖται δὲ Πάνιον ὁ τόπος. At filius ejus Philippus, hæres Trachonitidis factus, Paneadem oppidum condidit, sive ampliavit ornavitque, & *Cæsaream* appellavit, quæ ex eo dicta est *Cæsarea Philippi. Philippus,* inquit laudatus Josephus, *lib. 2. de bello Jud. cap. 13. juxta Jordanis fontes in Paneade* ἐν Πανεάδι

(regiuncula) *urbem condit Cæsaræam. Paneas* utique non hujus oppidi tantùm nomen fuit, sed & *parvæ regionis,* ac etiam *fontis,* ut observat Plinius, *lib. 5. cap. 15.* ubi ait: « Jordanis amnis oritur *è fonte Paneade,* qui cognomen dedit Cæsareæ (Philippi.) » Et *c. 18.* « Intercursant cinguntque has (Decapoleos) urbes tetrarchiæ, regionum instar singulæ, & in regna contribuuntur, Trachonitis, *Paneas in qua Cæsarea cum supradicto fonte.* » Mons quoque, ad cujus radices Cæsarea Philippi sita erat, *Paneum* nuncupabatur, ex Eusebio, *lib. 7. hist. Eccl. cap. 17.* his verbis: « Apud Cæsaream Philippi, quam Phœnices *Paneada* » nominant Πανεάδα ad pedes *Panii montis* Πανείȣ ὄρȣς, fontes visuntur, ex quibus profluit Jordanis. » Ita Cellarius, *tom. 2. geogr. antiq. lib. 3. c. 13. pp. 484. 619. & 620.* Scriptores belli sacri Cæsaream istam tradunt *Paneadem* & *Belinam* suo tempore communius fuisse appellatam. Nunc excisam jacere docet M. A. Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 204. col. 2.* & ante ipsius portas confluere fluviolos *Jor* & *Dan* fluvium Jordanem efficientes: ipsam vero extare inter Tyrum ad occasum 40. milliar. & Damascum ad ortum paulo minus; demum distare Hierosolymis 110. milliar. Vide *tom. 2.* hujus operis, *coll. 831. 832.* & *Palæstinam illustratam* Hadriani Relandi *edit. Traject. Batav. 1714. tom. 2. pag. 918.*

EPISCOPI PANEADIS.

I. ADAM.

Civitate Paneade capta à Fulcone Hierosolymorum rege an. 1132. aut 1133. *Adam* ei præfectus est, cujus promotionem sic describit Willelmus Tyrius, *lib. 15. hist. c. XI.* « Nostri vero civitate recepta, D. Patriarcha » (Willelmo) id procurante, dominoque Fulchero Tyrensi archiepiscopo, ad cujus jurisdictionem Paneadensis ecclesia jure metropolitico certum erat pertinere id concedente » & electionem approbante, *dominum Adam,* » archidiaconum Acconensem, in episcopum » ejusdem loci eligunt, & curam fidelium illic » commorari volentium committunt spiritualem, &c. » Is anno 1147. solemni conventui Acone congregato pro sanciendo modo bellum utiliter gerendi contra Saracenos, affuit cum aliis Palæstinæ præsulibus, apud auctorem gestorum Ludovici VII. regis Galliæ, *cap. 18. tom. 4. Script. hist. Francor.* Andreæ Duchesne, *pag. 404.* A. & apud laudatum Willelmum Tyrium, *lib. 17. c. 1.*

II. JOANNES I.

Anno 1169. sedebat *Joannes Paneadensis episcopus,* quem, teste præfato Willelmo Tyr. *l. 20. c. 13.* Fredericus Tyrensis archiepiscopus missus eo anno in Occidentem ab Amalrico rege secum duxit. Verum episcopus ille *statim apud Parisios ultimum clausit diem.*

III. J. *fortassis* JOANNES II.

Joannis modo memorati successor pro- A babiliter fuit ille *J.* quem, vivente adhuc Amalrico rege qui obiit anno 1173. die XI. Jul. Ludovico VII. regi Francorum Amalricus Patriarcha Hierosolymorum plurimum commendavit. Nam inter epistolas 28. à diversis scriptas huic Galliæ regi, in libro cujus titulus *Gesta Dei per Francos,* à *col. 1172.* ad *col. 1185.* sexta extat ab Amalrico Patriarcha præfato ad eum regem directa, in qua legitur, *col. 1172.* « Habemus autem in finibus pa- B triarchatus nostri in civitate Paneadensi quæ « dicitur *Belinas,* ecclesiam quamdam, &c. « Novissime autem temporibus nostris suscitavit « Deus spiritum servi sui J. venerabilis « fratris nostri in eadem civitate de novo ordinati « & constituti episcopi, qui multo corporis « labore, multa rerum suarum impensa, « eamdem ecclesiam ad pristinum statum revocare « cupiens, per varia pericula maris & « terræ transitum faciens, ad genua charitatis « vestræ tandem elapsus est, ut calamitatem & « C mendicitatem tantæ & tam reverendissimæ « ecclesiæ vobis insinuet, &c. »

IV. * * *

Gregorius X. archiepiscopo Nazareno, Bethleemitano & *Paneadensi* episcopis, epistolam scripsit anno 1272. die 24. Octobris, ut de coronatione regis Cypri cognoscerent, &c. Hanc Raynaldus refert, *tom. 14. annal.* ad eum annum, *num. 19.*

VI. ECCLESIA SAREPTÆ.

Sarepta, urbs Palæstinæ Plinio, quæ *Sarepta Sidoniorum* Livio, & *Sarapta* Stephano; in ora maris Syriaci, & in confinio Phœnices, episcopalis sub archiepiscopo Tyrensi in planitie, estque fere media inter Sidonem ad septentrionem, & Tyrum ad meridiem, 10. milliaribus circiter utrinque distans, nunc diruta jacet *Tsarphand* nuncupata à Nubiensi Geographo, *Saraphendi* Gistello, & *Sarphat* Zieglero. Hæc M. A. Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 202. col. 2. Sareptha* Σαρεπϑὰ à Græcis interpretibus, *lib. 3. Reg. cap. 17. vers. 9.* & à Josepho, *lib. 8. Antiq. cap. 7.* appellatur, *Zarpath* vero sive *Tsarphathah* in textu Hebræo.

ECCLESIA SAREPTÆ. In agro Sidoniorum sita erat, hospitiumque olim fuit Eliæ Prophetæ apud pauperculam viduam, cujus filium suscitavit à mortuis. Dicitur Græcè Σάρεπτα, *Luc. cap. 4. vers. 26.* Ejus vinum celebrat Sidonius Apollinaris Carmine XVII.

Vina mihi non sunt Gazetica, Chia, Falerna,
Quæque Sareptano palmite missa bibas.

Vide Hadrianum Relandum, *tom. 2. Palæst. illustr. edit. Trajecti Batav. 1714. coll. 985. & 1057.* Cellarium, *tom. 2. geogr. antiq. lib. 3. cap. 13. pp. 451. & 452.* & Thomam de Pinedo in Stephanum Byzantium, *edit. Amstelod. 1678. pag. 587. annot. 50. col. 2.* Urbs Sarepta in notitiis Græcis non memoratur; quod signum est hanc ad episcopalem sub Tyro cathedram non fuisse evectam, nisi sæculo XII. aut XIII. sub Latinis. Willelmus Tyrius, *lib. 14. hist. cap 14.* eam fuisse testatur ditionis præsulis Sidoniensis: *Sidoniensis*, inquit, *detinebat, sicut & nunc etiam detinet, Sareptanum* episcopatum. Aliquot tamen habuit Sarepta antistites proprios ritus Latini post hujus Willelmi tempora.

EPISCOPI SAREPTÆ.

I. RADULPHUS.

RADULPHUS episcopus erat *Sareptæ*, antequam evaderet Hierosolymorum Patriarcha post Gualterum initio sæculi XIII. Ejus enim meminit Albericus in chronico ad annum 1214. *part. 2. p. 475. edit. Lips. 1698. Cui* (Gualtero,) inquit, *successor factus est Magister Radulphus qui erat in Sarepta Sidoniorum episcopus.* De eo vide supra inter Patriarchas Hierosolymorum, *col. 1255.* D.

II. BARTHOLOMÆUS.
III. JACOBUS.

Thomas de Herrera, *tom. 1. Alphabeti Augustin. pag. 105. col. 2.* narrat *Fr. Bartholomæum de Dorbato*, Eremitam Augustinianum, à Bonifacio IX. anno 1390. die 24. Mart. ecclesiæ Sareptanæ esse præfectum. Is profecto *Bartholomæus* ille est, post cujus obitum eodem anno idem Pontifex *Fr. Jacobum de Ockembrocke*, Ordinis Prædic. renuntiavit episcopum Sareptanum, diplomate dato die 14. Novembris, quod exhibet R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. pag. 314.*

A Waddingus quidem, *tom. 4. annalium* ad annum 1391. *num. 3. pag. 289.* scribit ad sedem Sareptanam, vacantem per obitum *Bartholomæi*, evectum esse à Bonifacio IX. eo anno 1391. die 14. Septemb. *Fr. Jacobum de Octebrobre*, Minoritam, sed non profert diploma pontificium: quare ii *Bartholomæus* & *Jacobus* non alii esse videntur à modo memoratis, quorum proinde posterior Dominicanus fuit, non Franciscanus; ejus autem promotio ad annum præcedentem 1390. pertinet, non ad annum 1391.

B IV. WENCESLAUS.
V. NICOLAUS.

Brevi potitum sede Sareptana oportet Jacobum istum, sive ad aliam transierit, sive cito decesserit: nam laudatus Waddingus, *ibid.* ad annum 1394. *num. 5. pag. 306.* ait Sareptensem episcopum post mortem *Wenceslai* creatum esse à præfato Bonifacio IX. eo anno die 17. Jul. *Fr. Nicolaum de Bezminz*, Ordinis Minorum.

Atque hæc de Patriarchatu Hierosolymorum sub præsulibus ritus Latini.

Monitum. AD calcem *coll. 1139. 1140.* observatum est, *casu omissum fuisse, col. 1070.* C. *inter præsules Sebastes in Armenia Fr. Paulum Francisci, Ord. Min. cujus meminit Waddingus, tom. 5. annal. ad annum 1428. num. 3. pag. 197.* Porro deleri debet observatio hæc tota: quia reipsa *Paulum* illum recensuimus, *col. 1072.* ubi de episcopis *Sebastopolitanis* Sebastes suffraganeis egimus, quibus, non vero Sebastenis, accensendum ipsum constat ex diplomate Martini V. *Divina disponente*, dato eo anno die 23. Jul. quod exhibet præfatus Waddingus, *ibid. in Reg. Pont. pag. 160.* Ansam autem erroris præbuerunt verba ista ejusdem Waddingi *pag. 197. supra laudata:* « Creati sunt hoc anno (1428.) episcopi, Sevastopolitanus, seu *Sebasteæ in Armenia*, sub Patriarcha Constantinopolitano, *Fr. Paulus Francisci*, &c. »

Dissertationi supra positæ, *coll. 1231. 1232.* addendum reor, reliquias Lazari Citio Constantinopolim translatas, eo probabilius fuisse *S. Lazari monachi Constantinopolitani*, quòd in Menologio Græcorum de ea translatione legatur: *Relatio pretiosarum*, &c. Vox enim ista *Relatio* evidenter supponit reliquias illas fuisse cujusdam *Lazari*, qui Constantinopoli commoratus fuerat. Certe eodem modo in præfato Menologio, *tom. 2. vet. Lect.* Canisii *pag. 735.* ad diem 27. Jan. de translatione corporis S. Joannis Chrysostomi extat: *Relatio reliquiarum S. Joannis Chrysostomi*, &c.

APPENDIX
AD ORIENTEM CHRISTIANUM.

ECCLESIÆ ORIENTALIS TRACTUS, A LATINIS CONDITÆ *vel* ADMINISTRATÆ.

DUM res Christianorum in Syria & Palæstina sæculo decimo tertio in dies pessum irent, viri apostolici, inter quos plures extitere Ordinum Prædicatorum & Minorum alumni, in terras Infidelium per Orientem evangelium Christi invexerunt, novasque condiderunt ecclesias, quas sub beneplacito Romani Pontificis gubernabant. Honorius III. in epistola data anno 1225. die 7. Octob. apud Waddingum, *tom. 1. annal.* ad hunc annum, *pag. 338.* & R. P. Antoninum Bremond, *tom. 1. Bullar. Ord. Præd. pag. 16.* ad quosdam ex utroque Ordine assumptos missionarios ita loquitur: *Vos in regnum Miramolinum sedis apostolicæ transmittit auctoritas, ut evangelizantes illic Dominum J. C. quantum ipse dederit, convertatis incredulos, erigatis lapsos, sustenteris debiles, pusillanimes consolemini, & fortes nihilominus confortetis,* &c. Refert idem R. P. Bremond, *ibid. pag. 58.* litteras Gregorii IX. *Dominicanis in terras Saracenorum & Paganorum proficiscentibus,* &c. datas an. 1233. die 26. Jul. & *p. 73.* alias ejusdem Pontificis, FF. Ord. Præd. *in terris Infidelium & Schismaticorum constitutis,* &c. datas anno 1235. die 15. Februar. item *pag. 136.* epistolam Innocentii IV. *Magistro* (præfati Ordinis Prædic.) *& Priori provinciæ Terræ-Sanctæ,* datam anno 1244. die 22. Martii, in qua legitur.... *quod fratres vestri Ordinis, qui à vobis, vel altero vestrum deputantur ad prædicandum Jacobitis, Nestoritis, Georgianis, Græcis, Armenis, Maronitis, & Mosollinis,* &c. & *pag. 237.* aliam ejusdem Innocentii, datam anno 1253. die 23. Julii *dilectis filiis de Ordine Præd. in terris Saracenorum, Paganorum, Græcorum, Bulgarorum, Cumanorum, Æthiopum, Syrorum, Iberorum, Alanorum, Gazarorum, Gothorum, Zicocorum, Ruthenorum, Jacobitarum, Nubianorum, Georgianorum, Armenorum, Indorum, Mosilicorum, Tartarorum, Hungarorum majoris Hungariæ, Christianorum captivorum apud Tartaros, aliarumque infidelium nationum Orientis, seu quarumcumque aliarum partium proficiscentibus,* &c. Ad illas omnes regiones missos esse & penetrasse Dominicanos sæculis XIII. XIV. & XV. ex earum simili enumeratione in litteris Clementis IV. Nicolai III. Nicolai IV. Joannis XXII. Gregorii XI. & Martini V. palam est *tom. 1. Bullar.* R. P. Bremond, *pp. 482. & 559.* & *to. 2. pp. 22. 136. 154. 184. 280. & 552.* Item ex Raynaldo, *to. 15.* ad annum 1318. *n. 7.*

Narrat idem Raynaldus, *tom. 13. annal.* ad annum 1253. *num. 48.* Innocentium IV. Odoni Cardinali episcopo Tusculano sedis apostolicæ legato, ad preces S. Ludovici regis Francorum, qui amplificandi christiani nominis modos omnes studiosissime inquirens, suos ea de causa oratores ad Tartaros direxerat, injunxisse, ut è Prædicatorum & Minorum Ordinibus religiosos viros pietate & doctrina præstantes episcopos crearet, qui fidem christianam inter Tartaros disseminarent. Pontificis litteras profert, *ibid. num. 49.*

His porro temporibus institutas esse in utroque Ordine Præd. & Minor. missionariorum congregationes, dictas *Fratrum Peregrinantium propter Christum,* tradit Jacobus Scrobissevius in suo opere *de episcopis Halicienfibus, cap. 9.* cujus hæc verba transcribit Waddingus, ad calcem *tom. 4. annal. Min.* in additionibus ad *to. 2. p. 17. n. 3.* « Constat Innocentium IV. posteriori tempore, anno nimirum 1252. instituisse societatem *Fratrum Peregrinantium propter* « *Christum* ex religiosis B. Dominici & S. Francisci, cujus institutum erat excurrere ad terras « Infidelium & Schismaticorum, ad prædicandam & propagandam fidem Christi. Ea societas, « Domino cooperante, brevi ita crevit, ut non solum per Poloniam, Russiam, Podoliam, « Wolhiniam, Lithuaniam, Walachiam utramque; verum etiam per varias Orientis & Septen- « trionis Infidelium & Schismaticorum nationes proferens uberes religionis & fidei christianæ « fructus, dilatata & propugnata fuerit, &c. » Ad vicarium fratresque hujus congregationis Ordinis Præd. data extat epistola Gregorii XI. anno 1375. die 28. Januarii, qua concedit ut in usum illorum cedant conventus Chiensis, Caphensis, Trapesundensis, & Peyræ in suburbio urbis Constantinopolis, quibus jam fuerant potiti; sed in ditionem postea provinciæ Græciæ devenerant. Hanc exhibet laudatus R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. pag. 287.*

ut & Waddingus pariter epistolam Bonifacii IX. vicario & fratribus Minoritis societatis Peregrinantium anno 1399. datam die 6. Januar. *tom. 4.* ad eum annum, *num. 2. pag. 323.* In iis congregationibus Peregrinantium adfuisse archiepiscopos & episcopos colligitur ex epistola Joannis XXII. Papæ, data anno 1329. die 1. Octobris, quam refert præfatus R. P. Bremond, *tom. 2. pag. 184.* in qua ait Pontifex: « Joannes XXII. servus, &c. venerabilibus FF. archiepiscopis & episcopis, necnon dilectis filiis FF. Ordinis Præd. in terris » Saracenorum, &c. Gratias agimus, &c. Liceat quoque vobis, fratres archiepiscopi & episcopi Ordinis fratrum Præd. professoribus, & successoribus vestris archiepiscopis & episcopis qui erunt pro tempore in illis partibus ordinati, &c.» Similem citat epistolam anno 1318. 1. Maii, Waddingus ad calcem *tom. 4. pag. 18. num. 3.* Metropolitanos quidem harum regionum renuntiabant Romani Pontifices; at illis potestatem faciebant, ob distantiam locorum, subditos sibi præsules ordinandi, & episcopales erigendi sedes, ubi sufficiens christianæ plebis multitudo reperiretur. De iis itaque ecclesiis nonnihil dicendum duxi pro coronide totius hujus operis.

ECCLESIÆ TARTARIÆ & SINARUM.

De Tartaria majori hæc tradit Michael Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 290. col. 1. edit. Parif. 1681.* « Pars est Asiæ amplissima, magis ad boream extensa, ubi aliàs Scythia » intra & extra Imaum (montem maximum) & Serica regio, secundum recentiores. Dividitur » à quibusdam in quatuor partes, nempe in *Tartariam veram*, quæ ad septentrionem & ad » ortum extenditur, *Tartariam desertam*, quæ ad occasum, *Zagatayam*, quæ versus Persiam, » & *Turchestaniam*, quæ ad meridiem versus Indiam propriam. Alii autem, & melius, uti » Arabes, dividunt Tartariam magnam in plures partes Europæis vix nomine notas: quarum » præcipuæ sunt *Thibetum* regnum, ubi forsan aliàs pars australis Scythiæ extra Imaum; *Trans* » *Oxiana* sive *Mauralnaharia, le Maurenaher, le Mawaralnahra*, ubi olim Jaxartæ & Sogdiana » pro majori parte; *Olgaria* seu *Kalmuchi* populi, ubi forte aliàs Orgasi populi Scythiæ intra » Imaum; *Chazalgitæ*, ubi olim Sacæ populi Scythiæ intra Imaum; *Chaulachitæ*, ubi Alani » Scythæ intra Imaum; *Mongalia, Mongal* seu *Moal*, & *Magog*, ubi forsan olim Hyperborei » Scythæ; *Kaimachitarum* seu *Naimanorum* perampla regio, ubi aliàs pars septentrionalis Scy- » thiæ extra Imaum, & Sericæ regionis; *Tangutum* regnum, ubi pars meridionalis Sericæ » regionis, ut credunt recentiores; *Niucanum* regnum seu *Tenduc*, ubi minor pars Sericæ » australis; & *Yupia* regio maxime in ortum extensa, ut quidam existimant: & de his omnibus » pauca dici possunt, quum in his raræ sint urbes. De his Abulfeda fusius. Subest Tartaria » plurimis regibus, ex quibus reges Niucani Sinarum imperium devastarunt (sæculo proxime » elapso) & etiamnum occupant ex magna parte. Terminatur autem Tartaria magna à septen- » trione mari Boreali seu Scythico, ab oriente mari Kaimachitarum, ab occidente Moscovia, » & à meridie Persiæ, Indiæ, & Sinarum imperiis. Hujus urbes, secundum recentiores, sunt » *Asmirea* sive *Chacan Kaimach, Baghata, Camulum* sive *Xamo, Casgarium, Issedon* Scythica » sive *Carocoram, Issedon* Serica sive *Suchur, Maracanda* sive *Samarcand*, & *Ottorocora* sive *Tuluphan*.» Earum regionum populis nomen *Tartarorum* inesse ait Raynaldus, *tom. 13. annal.* ad annum 1241. *num. 1.* sive à fluvio hujus nominis, quo Scythiæ Asiaticæ extrema pars ad Orientem longe submota proluitur; sive à *multitudine* quæ apud eos *Tartar* appellatur: immani enim armatorum numero vastissimas oras inundarunt.

Fontana in monumentis Dominicanis ad annum 1245. *pag. 52.* scribit ex Bzovio, *n. 13.* decretum esse in concilio 1. Lugdunensi mittendos fore ad Tartarorum Imperatorem fratres Prædicatores & Minores, ut gentes illas ad catholicam fidem perducerent: delectos autem ad hoc ministerium ex Dominicanis fratres Anselmum, Alexandrum, Simonem & Albertum, Andream quoque missum nunc patebit; & ex Minoritis Joannem, Benedictum, & duos alios. Dum S. Ludovicus rex Francorum in insula Cypro degeret, ad eum venerunt Ercalthay magnarum apud Tartaros opum atque auctoritatis viri oratores cum litteris Persico & Arabico idiomate exaratis; illas autem ab *Andrea religiosæ Præd. familiæ viro ex iis quos Pontifex* (Innocentius IV.) *ad Tartaros legarat*, inquit Raynaldus ad annum 1248. *num. 34. traductas in Latinum sermonem ad reginam Blancham misit.* Innocentius ipse in epistola *regi & populo Tartarorum* data anno 1245. die 5. Mart. iis Fr. Laurentium de Portugallia & socios ejus Ordinis FF. Minor. hujus latores plurimum commendat, *ibid.* ad eum annum, *nn. 16. & 17.* Idem Raynaldus ad annum 1247. *num. 78.* refert hunc Papam religiosorum alios in septentrionalem Tartariam misisse, alios vero in Persidem & Indias, partemque decerpit relationis fratris Simonis Ordinis Præd. quæ extat apud Vincentium Bellovacensem, *lib. 31. Spec.*

Spec. histor. cap. 40. Assentitur doctissimus Assemanus, *tom. 3. Biblioth. Orient.* Clementino-Vatic. *part. 2. p. 132. edit. Rom. 1728.* ubi ait: *Ita in propaganda apud Nestorianos Tartaros, Indos, Persasque, Minores cum Prædicatoribus laudabili æmulatione certabant: nec in Oriente duntaxat, sed etiam in Aquilone ejus gentis conversionem pari studio procurabant, ut testis est Joannes XXII. in suis epistolis ad Mussaydam seu Boyssethan Tartarorum Imperatorem, ad Abuscanum filium Cotogani regis, ad Zopan Regilay regem, & ad Neophitos Aquilonares, Caphensis archiepiscopi ac Prædicatorum & Minorum opera ad christianam fidem adductos.* His ergo vastissimis regionibus christiana fide imbuendis summopere allaborarunt operarii evangelici à Romano Pontifice missi, qui & nonnullas sedes vel instaurarunt vel erexerunt, quarum ex præcipuis fuit *Cambaliensis,* à Joanne de Monte-Corvino Ordinis Minorum gubernata.

I. ECCLESIA CAMBALIENSIS METROPOLIS.

CAMBALUM, quæ *Cambalu* Europæis, & *Chambalech* Arabibus dicitur, id est, urbs Domini, in Asia est, & Cataiæ regionis caput, de qua scripsit Marcus-Paulus Venetus. Hanc eamdem esse cum Pekino urbe Sinarum regia existimant eruditi, quam opinionem pluribus probant Nicolaus Trigautius in libro *de Christiana expeditione apud Sinas,* Martinus Martinius *in generali Descriptione Sinarum,* Jacobus Gollius *in notis ad Alferganum & in Dissertatione de Cambalu,* Thevenotius, & alii. Ita Mich. Anton. Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 214. col. 1.* qui addit, *tom. 2. pag. 87. col. 2. Pechinum, Peking,* id est, *Palatium regium septentrionale,* urbem esse amplissimam, Pechinensis provinciæ præcipuam, & totius imperii Sinarum caput ab anno 1404. quo sedes regia eò translata fuit è Nanquino ab Imperatore Taisungo. Distat 100. milliar. in meridiem à celebri muro Sinensi, & 70. à sinu Gango in occasum, estque in parte septentrionali totius imperii sub dominio Tartarorum. Hanc urbem etiam *Jons* appellari ex nomine familiæ *Yven,* unde erat Coblaïus hujus instaurator, observat doctissimus abbas Assemanus, *tom. 3. part. 2. Biblioth. Orient. pag. 513.*

EPISCOPI CAMBALIENSES.

I. JOANNES.

JOANNES de *Monte-Corvino,* sic dictus quod ex uno duorum oppidorum hujus nominis, in Apulia Daunia scilicet, vel in Piceno prope Salernum oriundus sit, Ordinem Minor. amplexus, maximam vitæ suæ partem consumpsit in Oriente, functionibus apostolicis impigre vacans, quibus innumeros Infideles & Schismaticos ecclesiæ catholicæ aggregavit. Hunc anno 1272. misit Michael Palæologus Imperator Græcorum ad Gregorium X. Papam, ut ipsi de adepto pontificatu gratularetur, apud Waddingum, *to. 2. annal.* ad hunc annum, *nn. 3. & 4. p. 351. & seqq.* Rediit in Orientem, unde venit denuo anno 1288. ad Nicolaum IV. cum litteris Argonis regis Tartarorum, quibus significabatur Magnum Cham, ut appellant, optasse ut aliqui Latini christianæ fidei magistri ad se venirent. Annuit libentissime Papa, eumdemque Joannem ac socios necessariis facultatibus munitos remisit anno sequenti 1289. in Orientem, scriptis litteris ad Cobilam Magnum Cham, Argonem regem, Caydonum principem, Iolum Pisanum nobilem & potentem ibi commorantem; item ad regem Armeniæ, & ad Mariam sororem ejus, quas refert laudatus Waddingus ad annum 1289. *num. 2. & seqq. p. 546. & seqq.*

Idem Waddingus, *to. 3.* ad annum 1305. *nn. 10. & 11.* duas exhibet epistolas Joannis de Monte-Corvino eo anno scriptas, quarum quidem priori deest titulus, posteriori vero finis. Istius titulus est: *Reverendo in Christo Patri Fratri N. N. Vicario generali Ministro Ordinis Fratrum Minorum, & Vicario fratrum & Magistro Ordinis Prædicatorum, & Fratribus Ordinis utriusque in provincia Persarum manentibus,* &c. In earum prima hæc leguntur, non indigna scitu: « Ego frater Joannes de Monte-Corvino de Ordine FF. Minorum « recessi de Thaurisio civitate Persarum anno « Domini 1291. & intravi in Indiam, & fui « in contrada Indiæ ad ecclesiam S. Thomæ « Apostoli mensibus 13. & ibi baptizavi circa « centum personas in diversis locis, & socius « fuit meæ viæ Fr. Nicolaus de Pistorio, de « Ordine FF. Prædic. qui mortuus est ibi, & « sepultus in eadem ecclesia. Et ego ulterius « procedens perveni in Katag regnum Imperatoris Tartarorum, qui dicitur Magnus Cham, « ipsum vero cum litteris D. Papæ ad fidem « D. N. J. C. catholicam invitavi, qui tamen « nimis inveteratus est idololatria, sed multa « beneficia præstat Christianis, & ego sum «

» apud eum jam ante duos annos. Nestoriani quidam christianitatis titulum præferentes, » sed à christiana religione plurimum deviantes, tantum invaluerunt in partibus istis, quod non permittant quempiam Christianum alterius ritus habere quantumlibet parvum oratorium, nec aliam, quam Nestorianam publicare doctrinam. Ad has siquidem terras nec aliquis Apostolus, nec Apostolorum discipulus pervenit, & ideo præfati Nestoriani per se, & per alios pecunia corruptos, persecutiones mihi gravissimas intulerunt.... Ita persæpe ad judicium fui tractus cum ignominia mortis. Tandem per cujusdam confessionem, Deo disponente, Imperator cognovit meam innocentiam & malitiam æmulorum, quos cum uxoribus & liberis exilio relegavit. Ego vero solus in hac peregrinatione fui sine socio annis undecim, donec venit ad me frater Arnoldus Alemannus de provincia Coloniæ, nunc est annus secundus. Unam ecclesiam ædificavi in civitate Cambaliech, ubi est præcipua residentia Regis, quam ante sex annos complevi, ubi etiam feci campanile, & ibi tres campanas posui. Baptizavi etiam ibidem, ut existimo, usque hodie circa sex millia personarum, & nisi fuissent supradictæ infamationes, baptizassem ultra triginta millia, & sum frequenter in baptizando, &c. Quidam rex illius regionis Georgius de secta Nestorianorum, qui erat de genere illustri magni Regis, qui dictus fuit presbyter Joannes de India, primo anno quo huc ego veni mihi adhæsit, & ad veritatem veræ fidei catholicæ per me conversus, minores Ordines suscepit, mihique celebranti regiis vestibus indutus ministravit. Sed quidam alii Nestoriani ipsum de apostasia accusaverunt: tamen ipse magnam populi sui partem ad veram fidem catholicam adduxit, & ecclesiam pulchram secundum regiam magnificentiam construxit, ad honorem Dei nostri, sanctæ Trinitatis & D. Papæ, vocans eam ecclesiam *Romanam*. Qui rex Georgius ante sex annos migravit ad Dominum verus Christianus, relicto filio hærede ferme in cunabulis, qui nunc est annorum novem. Fratres tamen ipsius regis Georgii, quum essent perfidi in erroribus Nestorii, omnes quos ille converterat, post regis obitum subverterunt, ad schisma pristinum reducendo. Et quia fui solus, nec potui recedere ab Imperatore Cham, ire non potui ad illam ecclesiam, quæ distat ad 20. dietas: tamen si venerint aliqui boni coadjutores & cooperatores, spero in Deo quod totum poterit reformari; nam adhuc habeo privilegium prædicti regis Georgii defuncti, &c. Ego jam senui, & canus factus sum potius laboribus & tribulationibus, quam ætate: sum enim annorum 58. Didici competentem linguam & litteram Tartaricam.... & jam transtuli in linguam illam & litteram totum Novum Testamentum & Psalterium, &c. Data in civitate Cambaliech regni Catan, anno Domini 1305. die 8. mensis Januar. »

Porro quum tantus fructus evangelicæ prædicationis in Tartaria ad aures Clementis V. pervenisset anno 1307. Joannem de Monte-Corvino Cambaliensem archiepiscopum & metropolitam creavit eo anno, septemque Minoritas ei adjunxit in episcopos suffraganeos, scilicet *Fr. Gerardum, Fr. Peregrinum, Fr. Andream de Perusio, Fr. Nicolaum de Bantra* sive *de Apulia,* Ministrum provinciæ S. Francisci, *Fr. Petrum de Castello, Fr. Andrutium de Assisio,* & *Fr. Guillelmum de Franchya* sive *de Villalonga* aut *Villanova*; quorum tres primi successive fuerunt episcopi ecclesiæ cathedralis erectæ in Cayton: tres qui sequuntur mortui sunt in ingressu Indiæ; postremus demum, vel in Orientem non perrexit, vel regressus est in Italiam, ubi ad ecclesiam Sagonensem assumptus est anno 1323. diplomate *Cum pastoralis officii,* Joannis XXII. dato eo anno die 28. Februarii, apud Waddingum, *tom. 3. in Regesto Pontif. p. 142.* Hæc omnia refert idem Waddingus ad annum 1307. *num. 6. & seqq. pag. 60. & seqq.* qui etiam subdit, *ibid.* ad annum 1311. *num. 3. pag. 125.* ab eodem Clemente eo anno datos alios tres Minoritas Joanni de Monte-Corvino in episcopos suffraganeos & laborum evangelicorum socios, scilicet *Fr. Thomam, Fr. Hieronymum,* & *Fr. Petrum de Florentia*: & diplomata pontificia refert, *ibid. in Reg. Pont. pp. 42. & 44.* Id etiam narrat Raynaldus, *tom. 15.* ad annum 1311. *n. 74.* Obiit Joannes de Monte-Corvino anno circiter 1330. ut colligitur ex Cambaliensium Christianorum epistola ad Benedictum XII. quam profert laudatus Waddingus ad annum 1338. *n. 3.* eo anno scriptam, in qua aiunt: « Hoc autem sanctitati vestræ sit notum, quod longo tempore fuimus informati in fide catholica, & salubriter gubernati, & consolati plurimum per legatum vestrum fratrem Joannem, valentem, sanctum, & sufficientem virum, qui tamen mortuus est ante octo annos, in quibus fuimus sine gubernatore, & sine spirituali consolatione; licet audierimus quod providistis de alio legato, ille tamen nondum venit, &c. »

II. Nicolaus.

Joannes XXII. accepto obitus Joannis de Monte-Corvino nuncio anno 1333. *Fr. Nicolaum,* Minoritam, scientia & virtute spectatissimum, ipsi substituit, eique adjunxit

laborum socios viginti sacerdotes & sex laicos ejusdem Ordinis, quos per varias litteras datas die 1. Octobris hujus anni, Magno Cham Tartarorum Imperatori, & reliquis illius gentis regibus ac principibus, Leoni regi Armenorum, & Jacobo Catholico eorumdem commendavit. Has legere est apud Waddingum ad eum annum, *n. 1. & seqq. p. 394. & seqq.* & apud Raynaldum, *to. 15.* ad eumdem annum, *num. 32. & seqq.*

Nicolaus tamen, nescio qua de causa, ad suam Cambaliensem ecclesiam non videtur accessisse nisi anno 1338. quo de illius fausta receptione Benedictus XII. Magno Cham gratias agit in epistola data die 15. Jun. apud laudatum Waddingum ad eum annum, *n. 7.* ait enim: « Venerabilem fratrem nostrum *Nicolaum archiepiscopum*, & dilectos filios fratres » Ord. Min. dudum ad partes illas per felicis » recordationis Joannem Papam XXII. prædecessorem nostrum transmissos recepisti fa- » vorabiliter & benigne, ad ipsos manum liberalem & munificam extendendo, & etiam » pro Dei reverentia concedendo licentiam » reparandi destructas ecclesias, & novas etiam » construendi, & prædicandi libere audire vo- » lentibus verbum Dei, super quibus tuæ celsitudini gratiarum referimus actiones, &c. »

III. Cosmas.
IV. Guillelmus.

Observat doctissimus abbas Joseph Simonius Assemanus Maronita, *tom. 3. Biblioth. Orient.* Clementino-Vatic. *part. 2. pp. 516. & 535.* binis Tartarorum in Sinarum regiones irruptionibus, imperium Sinense ad duplicem transiisse familiam Tartaricam: primam quidem *Yven* dictam, auctore Xi-çu Imperatore, ab an. 1280. usque ad an. 1369. quo familia *Mim* Sinensis, pulsis Tartaris, regnare cœpit; alteram vero *Cim* appellatam, autore *Cum-ti* seu *Tson-ti* Tartarorum provinciæ Tenduch rege ab anno 1645. quo rursus Tartari Sinarum terras occuparunt, & tenent usque in præsentem diem. Addit autem, *p. 535.* in ea Tartarorum Imperatorum ejectione, quæ contigit anno 1369. fratres quoque Minores coactos ex urbe Cambaliensi & regno Chatajæ egredi; ita ut nullus Nicolai archiepiscopi Cambaliensis aut episcoporum Caytonensium successor legatur. Ex quo inferendum *Cosmam & Guillelmum*, cæterosque deinceps recensendos, *Cambalienses* titulo duntaxat tenus fuisse antistites, qui licet in Tartariam missi, ibi convertendis hæreticis, schismaticis & gentilibus incumberent, non tamen in urbe Cambaliensi residere poterant.

De *Cosma & Guillelmo* modo memoratis tradit Waddingus, *tom. 4. annal.* ad annum 1370. *num. 1. pag. 133.* vastissimæ gentis Tartarorum salutis procurandæ zelo ardentem Urbanum V. quum audiisset obiisse ferme omnes Minoritas à suis prædecessoribus in regiones illas delegatos, & multos ab eis ad veram fidem conversos pastore carere per translationem *Fr. Cosmæ* Ord. Min. ad ecclesiam Saraensem, destinasse ad eos *Fr. Guillelmum Pratensem*, ejusdem Ordinis alumnum, sacræ theologiæ magistrum Parisiensem, quem ecclesiæ Cambaliensi præfecit, & vicarium instituit regionis Catayæ, multisque privilegiis ornavit. Socios autem ei assignavit duodecim fratres Minoritas, & postea alios circiter sexaginta. Dixerat Bzovius, *tom. 14. annal.* ad annum 1370. *num. 9.* his Minoritis associatos etiam fuisse aliquot Dominicanos: id præfracte negat Waddingus, contendens ex litteris pontificiis, quas *ibid.* ipse exhibet, constare solos Minoritas Guillelmo fuisse adjunctos. Verum in prima illarum epistolarum Urbani V. ipsi *Fr. Guillelmo archiepiscopo Cambaliensi*, data Romæ eo anno die 31. Mart. legitur.... *ipsosque ab omnibus transgressionibus regulæ ac constitutionum Ordinis Prædicatorum, sicut potest Generalis Minister, absolvere*, &c. Quæ verba profecto intelligi non possunt nisi de Dominicanis, quibus proinde, ut & Minoritis sociis, Guillelmus superior constitutus fuerit. De Guillelmo isto, privilegiisque ei concessis vide Raynaldum, *tom. 16.* ad annum 1270. *num. 9.*

V. Joseph.
VI. Dominicus.

Idem Waddingus, *to. 5.* ad annum 1403. *num. 5. pag. 3.* scribit ecclesiæ Cymbaliensi (Cambaliensi) vacanti per obitum *Josephi*, præfectum esse *Fr. Dominicum*, Minoritam, à Bonifacio IX. eo anno die 9. Augusti.

VII. Corradus.

Anno 1405. die 22. Decemb. Innocentius VII. Cambaliensem antistitem renuntiavit *Fr. Corradum*, Dominicanum, ut habetur in ejusdem Innocentii Papæ *lib. Provis. Prælat.* teste Fontana *Theat. Dom. p. 151. tit. 122. F. Corradus Scopper Ord. Præd. fit episcopus Cambaliensis sive Simsalicensis XI. kal. Januar.* Doctissimus P. Antoninus Bremond, *to. 2. Bullar. pag. 480.* ad annum 1405. observat pro *Simsalicensi* rectius legendum *Sin-Sericensem*, ex Sina Serica.

VIII. Jacobus.

Corrado fortassis in sede sive titulo ecclesiæ Cambaliensis successit *Fr. Jacobus* Ord. Præd. quem Martinus V. ad eam dignitatem

ECCLESIA CAMBALIENSIS.

evexit anno 1427. die 12. Januarii. Hujus promotionis diploma refert R. P. Bremond, *ibid. pag. 706.* in quo adjudicat Pontifex illi præsuli ecclesiam parochialem S. Laurentii Caphæ, non excedentem decem florenos aureos, *per ipsum unà cum ecclesia Gambalien.* (Cambaliensi) *quæ inter Infideles & Tartaros consistit*, &c. *tenendam, regendam, & etiam gubernandam*, &c.

IX. LEONARDUS.
X. BARTHOLOMÆUS I.

Leonardo Cambaliensi archiepiscopo defuncto suffectus est anno 1448. die 15. April. à Nicolao V. *Fr. Bartholomæus de Caponibus*, Ordinis Min. Ita Waddingus, *tom. 5.* ad eum annum, *num. 21. p. 546.* qui diploma pontificium profert, *ibid. in Regesto pag. 365.*

XI. BERNARDUS.
XII. JOANNES II.

Idem Waddingus, *to. 6.* ad annum 1456. *num. 243. pag. 356.* scribit ad archiepiscopatum Cymbaliensem (Cambaliensem) in Tartaria, post obitum *Bernardi*, promotum esse à Callisto III. Papa eo anno die 1. Mart. *Fr. Joannem Pelletz*, Minoritam, qui etiam A die 14. ejusdem mensis datus est suffraganeus Jacobo de Rosembergh electo Wratislaviensi episcopo.

XIII. BARTHOLOMÆUS II.
XIV. ALEXANDER.

Ex laudato Waddingo, *ibid.* ad annum 1462. *num. 81. pag. 550.* Pius II. ecclesiæ Cambaliensi archiepiscopali in Tartaria, post B obitum *Bartholomæi Caponis de Pera*, præfecit eo anno die 1. Decemb. *Fr. Alexandrum de Caffa*, Minoritam, quem commendatum voluit protectoribus..... S. Georgii urbis Januensis. Is est probabiliter frater ille *Alexander de Capha*, quem idem Waddingus, *tom. 7.* ad annum 1485. *num. 14. pag. 190.* asserit, exactis 7. annis duræ servitutis apud Turcas, à quibus captus fuerat in direptione C urbis Caphensis, ineunte hoc anno liberatum, consecrasse eodem anno ecclesiam Minorum urbis Collis in Etruria, ut in ejus fronte incisum ære fertur his verbis: *Reverendissimus in Christo D. Alexander* (de) *Capha, Ord. Min. & episcopus Cymbaliensis, hoc templum consecravit anno 1485. die 2. Jul. Prima die à 1. vesp. usque ad 2. sequentis diei, omnibus illud visitantibus 40. dierum indulgentias concessit.*

Appendix ad Ecclesiam recentiorem Sinarum.

DOCTISSIMUS abbas Joseph Simonius Assemanus Maronita, *tom. 3. Biblioth. Orient.* Clementino-Vatican. *part. 2. pag. 535. edit. Rom. 1728.* scribit, bellis Tartaros inter ac Sinenses ingruentibus anno 1369. Tartaros & unà cum illis fratres Minores è Sina recedere coactos esse: tunc vero non Latinos solum, sed ipsos etiam Nestorianos, qui plurimum apud Imperatores Tartaros valuerant, à Sinensibus Idololatris vexatos, vel aliò migravisse, vel ibi delituisse, & paulatim ex pastorum defectu christianam religionem fere exuisse; ita ut, teste clarissimo & de republica litteraria optime merito Renaudotio *in relationibus antiquis Indiarum & Sinarum, pag. 270.* « Quum Lusitani, Fernando Perez de Andrada Duce, qui » primus ad urbem Cantoniensem appulit, in Sinam anno 1517. venissent, nullum ibi chris- » tianismi vestigium deprehenderint: & primi quoque ejusdem nationis præcones evangelici, » simulque Hispani qui ex insulis Philippinis eò se contulerant, non alios ubique præter idolo- » latras invenerint. Cruces (autem) nonnullæ, & alia quædam signa, quæ postea reperta sunt, » quum inscriptionibus & epocha carerent, lucem huic rei nullam afferre potuerunt usque ad annum 1625. quo inscriptio (quædam).... patefacta est, &c.» Hanc inscriptionem Latinè versam refert præfatus Assemanus, *ibid. pp. 482. & 538. & seqq.* de qua, *tom. 2. pag. 255. in annot. 2.* ad calcem paginæ, sic ipse loquitur: «Episcopos ac presbyteros à Nestoriano » Chaldæorum Patriarcha in vastissimas Indiarum Sinarumque regiones, disseminandi evan- » gelii causâ, jam ab octavo Christi sæculo allegatos fuisse, liquet ex monumento lapideo » eruto in provinciæ Xensi metropoli anno 1625. cujus exemplar Sinicè & Syriacè impressum » in folio volubili extat in nostra bibliotheca Vaticana inter libros Sinicos à P. Couplet Soc. » Jesu Innocentio XI. Pont. Max. dono oblatos: ubi inter verba Sinico charactere impressa, » quibus nomina 70. evangelii præconum (non *ex Palæstina*, ut Latinus interpres in titulo » perperam adnotavit, sed *ex Assyria* seu *Chaldæa* in Sinarum regnum missorum) recensentur.... *Anno Græcorum 1092.* (Christi 781. *Mar Jagedhuzid*, &c.»

Idem Assemanus, *tom. 3. laudato, pag. 521. num. 8.* ait ex eo monumento Syro-Sinico plerosque scriptores colligere fidem Christi in Sinas invectam anno 636. non ab orthodoxis evangelii præconibus, sed à Nestorianis, Jesuabo Gadalensi eorum patriarchatum gerente: ante illum vero annum nullam reperiri christianæ religionis in Sinarum regno memoriam,

documentum nullum. Porro ab anno 1369. Europæis hominibus aditu illius regionis intercluso, pergit Assemanus, *pag. 537.* « expeditionem Sinicam.... anno 1517. Lusitani instaurarunt, &c. (Postea) Matthæus Ricius (Soc. Jesu) aliique circa annum 1600. illuc « penetrarunt. (Atque hinc quando) Trigautius aliique communiter affirmant primos evan- « gelii prædicatores anno Christi 1552. vel 1600. è Societate Jesu in Sinam penetrasse, id « de instaurata ab iis antiqua missione intelligendum est.» Hæc, inquam, Assemanus.

Non quidem inficias iverim *S. Franciscum Xaverium* Societatis Jesu maximo evangelium prædicandi apud Sinas æstuasse voto, quod morte præventus in Sanciano insula die 2. Decemb. anni 1552. exequi non potuit: exinde autem ejusdem Societatis viros *RR. PP. Michaelem Rugerium* & *Matthæum Ricium* ad Sinarum regnum appulisse anno 1582. At veritatis candor obstat ne taceam duobus istis præconibus præivisse *Fr. Gaspardum à Cruce*, Lusitanum, Ordinis Præd. qui quum anno 1548. mense Martio Goam pervenisset cum undecim Dominicanis, ibique conventum sui Ordinis erexisset, in Camboiæ regnum se contulit, deinde Sinam ingressus est anno 1556. multaque ab iis Infidelibus, quibus fidem Christi annuntiabat, pertulit mala: id quippe ipsemet narrat in relatione sua, quam sub titulo *Tradado em que se contam muito por estenso as cosas ol a China com sus particularidados e assi do Reyno de Ormus*, regi Sebastiano dicavit, editam Eboræ anno 1569. *in-4.°* teste Antonio Hispalensi *in Biblioth. Hispana, tom. 1. pag. 401. col. 1. edit. Rom. 1672.* Observat etiam R. P. Echard. *tom. 2. Script. pag. 210. col. 2.* ex Dominico Navarrette, *tom. 2. tract. 8. cap. 1. FF. Martinum de Rada* & *Hieronymum Marin*, Eremitas Augustinianos, in Sinam accessisse anno 1575. adeoque ante annum 1582.

Porro his posterioribus sæculis nonnulli episcopi quibusdam urbibus aut provinciis Sinensis regni præpositi sub nomine vicariorum apostolicorum occurrunt, inter quos recenseri possunt qui sequuntur.

EPISCOPI SINENSES RECENTIORES.

I. JACOBUS.
II. IGNATIUS.
III. GREGORIUS.
IV. FRANCISCUS I. *electus.*
V. CICERI.
VI. ANTONIUS.
VII. EMANUEL.
VIII. FRANCISCUS II.
IX. PETRUS.
X. POLYCARPUS.

R. P. Bremond, *tom. 3. Bullar. pag. 648.* ad annum 1483. refert diploma Sixti IV. quo sedi *Xousiensi* (fortassis *Xuntiensi*) certo modo vacanti præficitur eo anno die 31. Januarii *Fr. Jacobus de Grangia*, Ordinis Præd. Discimus autem ex M. A. Baudrand, *tom. 2. geogr. p. 408. col. 1. Xuntam Xunte* quintam esse urbem regni Sinarum in Pekinensi provincia, & ab ea pendere octo alias urbes: hanc vero sedere ad radices montium versus imperii confinia, teste Martinio.

Ignatio Cosolendi episcopo Mitellopolitano in partibus, quem Alexander VII. qui obiit anno 1667. mense Maio, constituerat vicarium apostolicum in regno Sinensi, suffectus est in eadem administratione à Clemente X. diplomate apud Fontanam *in monum. Dom.* ad annum 1674. *pp. 697. & 698.* extante, cujus partem modo describemus.

A *Fr. Gregorius Lopez.* Is regno ipso Sinensi oriundus, & Ord. Præd. alumnus, primum creatus est à Clemente X. anno 1673. mense Septembri episcopus Basilitanus titularis in Africa sub Carthagine: deinde anno sequenti die 4. Januar. ab eodem Pontifice datus qui succederet præfato Ignatio in apostolico vicariatu super plures provincias regni Senensis, ut constat ex hoc ejus diplomate: « Clemens Papa X. Dilecte fili, salutem, &c. super ca- « thedram, &c. Quum itaque, sicut accepimus, « B bonæ memoriæ *Ignatius Cosolendi*, dum vi- « xit episcopus Mitellopolitanus, quem felicis « recordat. Alexander Papa VII. prædecessor « noster vicarium apostolicum Nanchini in « Sina cum nonnullarum provinciarum admi- « nistratione deputaverat, ab humanis jam- « pridem decesserit, & sicut venerabiles fratres « episcopi vicarii apostolici Chinæ, Tunkini, & « Cozincinæ nobis nuper exponi fecerunt, ipsi « te qui patria Sinensis existis, ob egregium « tuum orthodoxæ fidei & christianæ religionis « zelum, dicto Ignatio episcopo in vicariatu « C apostolico subrogari plurimum desiderent, « &c. te qui professionem regularem in pro- « vincia sanctissimi Rosarii insularum Philippi- « narum Ord. Præd. expresse emisisti, & quem « ecclesiæ Basilitanæ in partibus Infidelium « consistenti in episcopum.... præfecimus, &c. « de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. « Cardinalium negotiis propagandæ fidei præ- « positorum consilio, te Nanquini in Sina « cum administratione provinciarum Pechini, «

» Xantii, Xantung, Honan, Xensii, & Coreæ
» vicarium apostolicum, &c. ut postquam mu-
» nus consecrationis, juxta alias nostras in si-
» mili forma Brevis litteras super præfectione
» & provisione dictæ ecclesiæ Basilitanæ de tui
» persona à nobis factas (factis) emanatas, re-
» ceperis, & non prius, tota jurisdictio dicto
» Ignatio episcopo Mitellopolitano ab hac
» sancta sede antea attributa, in te de facto
» transferatur, &c. Cæterum tibi prohibemus
» ne particulares tuæ religionis FF. Præd. ritus
» & cæremonias, sed universales ecclesiæ Ro-
» manæ, tum in officio recitando, tum in
» missa celebranda, & in cæteris functionibus
» usurpes, ut ecclesiæ Sinensis capita, non so-
» lum in doctrina, sed etiam in ritibus & cære-
» moniis ecclesiasticis ad Christianorum ædifi-
» cationem unanimes sint, & uniformes, &c.
» Datum Romæ apud S. Mariam Maj. sub
» annulo Piscatoris die 4. Jan. MDCLXXIV.
pontif. nostri anno IV. J. G. Slusius.» Non fuit tamen consecratus Gregorius iste nisi anno circiter 1686. Piissime obiit Nanquini aliquibus postea annis. De eo legendi Fontana supra laudatus, *pp. 671. 693. & 697.* Cavalerius, *tom. 1. Galler. Domin. pag. 641. n. 161.* R. P. Echard. *tom. 2. Script. p. 708. col. 2.* Balthasar de la Cruz, *tom. 2. historiæ provinc. Philipp. pp. 124. 239. 279. 305. 311. & 448.* & Dom. Navarette, *historiæ Sinens. tom. 1. pp. 1. & 354.*

Fr. Franciscus Varo, Hispanus, ejusdem Ordinis Præd. celebris missionarius in regno Sinensi, episcopus Basilitanus, vel, ut alii aiunt, Lyddensis creatus est ab Innocentio XI. & vicarius apostolicus constitutus. Hunc nondum consecratum obiisse anno 1687. asserit præfatus R. P. Echard. *pag. 714. col. 2.* In nunciis tamen Gallicè conscriptis currente anno 1688. legitur, *pag. 404.* renuntiatum Romæ fuisse mense Julio ab Innocentio XI. A episcopum in regno Sinensi *Fr. Varo*, Hispanum, Ord. Præd. à longo tempore missionarium in regno Sinensi, quibus certe indiciis ipsemet Franciscus Varo, utique adhuc superstes, vel vivens existimatus eo anno, designari videtur.

Ex iisdem rursus nunciis per annum 1694. *p. 102.* eo anno præconizatus refertur die 25. Januarii Romæ coram Innocentio XII. ad ecclesiam Nanquinensem in regno Sinensi B *R. P. Ciceri* Societatis Jesu.

Mense Septembri anno 1718. consecratus fuit episcopus Nanquinensis ab Ulissipponensi Patriarcha *D. Antonius Paës Godinho*, Lusitanus. Ita in similibus nunciis hujus anni, ad diem 29. Septembris, *pag. 521.*

Ex iisdem quoque nunciis per annum 1721. *pag. 238.* Ulissippone *Emanuel à Jesu Maria*, concionator apostolicus, in seminario missionariorum de Varateïo consecratus C est die 30. Mart. hujus anni episcopus Nanquinensis.

In iisdem pariter nunciis an. 1725. *p. 139.* legitur renuntiatus episcopus Pekinensis in regno Sinensi Romæ die 21. Febr. *Fr. Franciscus à Purificatione*, Eremita Augustinianus.

Anno circiter 1729. SS. Papa Benedictus XIII. episcopum creavit & vicarium apostolicum in regno Sinensi *Fr. Petrum Martyrem Sans*, alumnum provinciæ Aragoniæ Ord. Prædic. Ita R. P. Bremond, *tom. 6. Bullar.* D *pag. 629.*

Demum *R. P. Polycarpus Sousa*, Societatis Jesu, rhetoricæ professor in collegio Conimbricensi, quem in episcopum Rosaliæ in partibus rex Lusitaniæ proposuerat mense Jul. an. 1738. ut præesset missionibus regni Sinarum, renuntiatus in Pekini præsulem habetur mense Nov. à SS. Papa Clemente XII. ex laudatis nunciis eo anno Gallicè conscriptis, *pp. 428. 476. 477. & 599.*

II. ECCLESIA CATAIÆ.

CATAIA, Gallicè *le Catay*, regio Asiæ est, de qua Marcus Paulus Venetus, plurima scripsit, & quam Europæi hucusque crediderant esse regnum amplissimum, Tartariæ magnæ partem, inter oceanum septentrionalem & Sinarum partem borealem: sed deprehensum est esse partem septentrionalem imperii Sinarum, quam Arabes, Persæ, Tartari, & alii Orientales sic nuncupare solent, ut pluribus probant Nicolaus Trigautius, Martinus Martinius, Jacobus Gollius ex Abulpheda, Thevenotius, aliique. Ita M. A. Baudrand, *to. 1. geogr. pag. 246. col. 2.*

Doctissimus abbas Assemanus, *tom. 3. Biblioth. Orient. part. 2. pag. 504.* de ea regione hæc tradit: «*Chataia* Sinam Borealem significat, quam Orientales *Sinæ* nomine absolute
» appellant: habet autem Turchestanam ad occasum, Sinam (meridionalem, quam *Masinam*
» nuncupant, ex *pag. præced. 503.*) ad austrum, terram & mare Esonis, vulgo de Jesso, ad
» ortum, & Tartariam veram (seu magnam) ad septentrionem. Sericæ antiquæ pars est, ut
» ex Ptolemæo scribit Cellarius (*tom. 2. geographiæ antiq. lib. 3. cap. 24. pag. 888.*) nimirum
» ultra Emodos montes.... ubi celebres illi muri incipiunt, qui Tartaros à Sinis excludunt.

ECCLESIA CATAIÆ.

Recentioribus vero appellatur *Chataia, Cataia, Cataium, Chathai, & Chatha....* Abulpharagius ejus regionis populos *Chethæos* seu *Cethæos* appellat.... Aytonus, *lib. de Tartaris, cap. 1.* (regni Cathay) fines sic describit: *Regnum Chatay est in Oriente ab uno capite, & in illa parte nulla est aliarum habitatio gentium, ut refertur; ex parte occidentis suos habet confines cum regno Tarsæ; ex parte septentrionis cum deserto de Belgian; ex parte vero meridiei sunt insulæ maris Oceani....* De Cathai Marcus Paulus Venetus, *lib. 2.* à *cap. 10.* plura (disserit, cujus regiam urbem) Cambalu esse testatur.... Urbes alias (hujus provinciæ) memorat, *Tainfu, Geogui, Pianfu, Chincui, Cianfu, Quenquinafu, Cunchi, Achalechmangi, & Sindinfu....* Coblaius (Sinarum Imperator) utramque Sinam... seu borealem & meridionalem, in 15. provincias distribuit, quarum sex *Chataiæ*, & novem *Mangi* seu *Masinæ* attribuit. Nomina provinciarum *Chataiæ* sunt hæc, *Pechinensis, Xansia, Xensia, Xantonia, Honania, & Suchuensis:* nomina vero provinciarum *Mangi* sunt, *Nanquinensis, Huquania, Chekianensis, Kiansia, Fochiensis, Quantunia, Quansia, Junnania, & Queichea....* (Sic) metropolis *Mangi* (est) *Nanquinum:* metropolis (vero) *Chataiæ, Pekinum* seu *Cambalu, &c.*» Subdit Assemanus, *pag. 511.* Coblaii inaugurationem contigisse anno Hegiræ 658. Christi 1260.

Urbi *Cayton* in regno Cataiæ præfuerunt nonnulli episcopi Latini, ut modo palam fiet. Hæc autem urbs *Cayton* illa ipsa esse videtur, quam M. A. Baudrand, *tom. 2. geogr. p. 155. col. 1. Queitum, Queite,* appellat, & dicit esse urbem Sinarum, & secundam Honaniæ provinciæ, in planitie prope fluvium Cium & in limite Xantoniæ provinciæ; ab ea vero urbe pendere octo urbes minores, teste Martino Martinio. Honania enim provincia una est regni Cataiæ.

EPISCOPI CAYTONIS.

I. Gerardus.

II. Peregrinus.

III. Andreas.

IV. Jacobus.

Jam diximus supra, *col. 1348.* B. Joanni de Monte-Corvino, Minoritæ, ad Cambaliensem archiepiscopatum evecto an. 1307. à Clemente V. datos esse eodem anno septem Minoritas in suffraganeos, ex quibus unus rediit in Italiam, ubi Sagonensi ecclesiæ præfectus est an. 1323. Tres in ingressu Indiarum aëris intemperie decesserunt, tres demum alii, scilicet *Gerardus, Peregrinus, & Andreas de Perusio,* successive ecclesiam Caytonis gubernarunt: de quibus hæc habet ipse *Andreas* in epistola quam an. 1326. Guardiano sui conventus Perusini scripsit, apud Raynaldum, *tom. 15.* ad eum annum, *num. 30.*

«Frater Andreas de Perusio de Ordine Min. divina permissione vocatus episcopus R. P. E. Guardiano, &c. Novistis me cum bonæ memoriæ fratre *Peregrino* coepiscopo, & meæ peregrinationis individuo comite.... demum, Deo juvante, ad Cambaliensem civitatem, quæ sedes est imperii Magni Chanis (Cham) anno Dominicæ Incarn. 1308. ut credo, pervenisse: ubi secundum mandatum à sede apostolica nobis datum, archiepiscopo consecrato, moram ibi per quinquennium fere contraximus. Infra quod temporis spatium procuravimus alafa ab Imperatore magnifico pro victu & vestitu octo personarum. Est autem alafa, impensa quam Imperator tribuit nuntiis magnatum, oratoribus, bella-

A toribus, diversarum artium artificibus, jaculatoribus, pauperibus, & diversis diversarum conditionum personis: quæ impensæ plurium Latinorum regum introitus & expensas transcendunt, &c.» Et infra: «Est quædam magna civitas juxta mare oceanum, quæ vocatur lingua Persica Cayton, in qua civitate una dives domina Armena ecclesiam erexit præclaram satis & grandem, quam quidem de ipsius voluntate per archiepiscopum

B in cathedralem erectam cum competentibus dotibus, fratri *Gerardo* episcopo & fratribus qui cum eo erant donavit in vita, & in morte reliquit; qui primus eamdem cathedram suscepit. Mortuo autem dicto episcopo, ibique sepulto, voluit archiepiscopus in eadem ecclesia me facere successorem; sed hujusmodi locationi & successioni me non præbente assensum, ipsam contulit fratri *Peregrino* epi-

C scopo memorato, qui illuc, habita opportunitate, se contulit, & postquam paucis annis rexit eamdem, anno Domini 1322. in crastino octavæ Apostolorum Petri & Pauli (die 7. Jul.) diem clausit extremum. Ante cujus discessum per quatuor fere annos ego, qui in Cambaliech non eram consolatus ex aliquibus causis, procuravi quod dicta alafa seu eleemosyna imperialis mihi daretur in præfata

D civitate Caytonis, quæ distat à Cambaliech itinere hebdomadarum fere trium.... & cum octo equitibus ab Imperatore mihi concessis ad eamdem civitatem cum magno honore perrexi... adhuc fratre Peregrino præfato vivente: & in quodam nemore proximo civitati ad quartam partem unius milliarii ecclesiam convenientem & præclaram ædificari

ECCLESIA CATAIÆ.

» feci cum omnibus officinis sufficientibus » pro 22. fratribus, & cum quatuor cameris, » quarum quælibet esset pro quocumque præ- » lato sufficiens. In quo quidem loco moram » traho continuam, & vivo de eleemosyna re- » gia memorata, quæ juxta mercatorum Ja- » nuensium æstimationem ascendere potest » annuatim ad valorem centum florenorum » aureorum vel circiter: & de hac eleemosyna » magnam partem in ædificatione loci præ- » dicti expendi, cui similem in eremitoriis in » tota nostra provincia nullum scio quoad pul- » chritudinem & omnem amœnitatem.

» Denique non longo elapso tempore post » obitum fratris Peregrini, recepi decretum » archiepiscopi de locatione nostra in memo- » rata ecclesia cathedrali, cujus locationi as- » sensum præbui, causa rationabili suadente: » & nunc in loco vel ecclesia civitatis, nunc » in eremitorio moram facio juxta meæ libi- » tum voluntatis, &c. Sane in isto vasto im- » perio sunt gentes de omni natione quæ sub » cælo est, & de omni secta, & conceditur » omnibus & singulis vivere secundum sectam A suam. Est enim hæc opinio apud eos, seu « potius error, quod unusquisque in sua secta « salvatur; & nos prædicare possumus libere « & secure: sed de Judæis & Saracenis nemo « convertitur. De idololatris baptizantur quam « plurimi, sed multi ex baptizatis non recte « incedunt per viam christianitatis. Quatuor « nostri fratres martyrizati fuerunt in India à « Saracenis, quorum unus bis in ignem co- « piosum injectus illæsus evasit: & tamen ad « tam stupendum miraculum nullus est à sua « perfidia permutatus, &c. Datum in Cayton « B anno Domini 1326. in mense Januar.» Id tantum nobis innotescit de eo Andrea episcopo Caytonis.

Waddingus ad calcem *tom. 4. annal.* in additionibus ad *tom. 3. pag. 32. n. 6.* scribit *Fr. Jacobum Sottoripam,* Ord. Min. *episcopum in Tartariæ regione* (non exprimit locum) interfuisse anno 1317. translationi solemni reliquiarum SS. Prothi, Hyacinthi, & Eugeniæ in civitate Comensi, teste Francisco Bellarino ejusdem urbis historiographo.

III. ECCLESIA ARMALECH.

WADDINGUS urbis *Armalech* meminit, *tom. 3. annal.* ubi ad annum 1338. *num. 10. pag. 482.* refert relationem F. Paschalis de Victoria, Hispani, Ordinis Min. datam ex ea urbe eo anno die 10. Decemb. in qua ille ait: *Ecce gratiose ductus sum in Armalech civitatem in medio ipsorum Medorum in vicaria Catay,* &c. Huic tunc præerat episcopus ejusdem Ordinis.

EPISCOPI ARMALECH.

RICHARDUS.

APud laudatum Waddingum, *ibid. num. 8. p. 450.* extat epistola Benedicti XII. Papæ, *Dilectis filiis nobilibus viris Carasmon & Johanan principis Chamsi Imperatoris Tartarorum de medio imperio familiaribus,* data *idib.* (id est die 13.) *Jun. anno IV.* Christi 1338. in qua hæc leguntur.... *unum fundum vestrum optimum cuidam episcopo de Ordine fratrum Minorum in civitate Armalech deputato pro consola-* C *tione vestra, & Christianorum ibidem degentium donatione libera concessistis, in quo ad laudem divini nominis talis pulchra ecclesia est constructa,* &c.

Is probabiliter est *episcopus* ille *Armalech,* nomine *Richardus de Burgundia,* Ordinis Minorum, quem idem Waddingus refert ad annum 1342. *num. 7. pag. 480.* hoc anno, circa festum S. Joannis Baptistæ, gloriosum, cum pluribus aliis Minoritis, martyrium subiisse in civitate Armalech vicaria Tartariæ.

IV. ECCLESIA SOLTANIÆ METROPOLIS.

DE *Soltania* sive *Sultania,* dicta olim *Tigranocerta,* hæc habet M. A. Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 317. col. 1.* «*Tigranocerta* urbs Armeniæ majoris Plinio, Straboni & Pto- » lemæo, (quæ) *Tigranopetra....* Appiano, ad Nymphæum fluvium, versus confinia Assyriæ, » inter Arthemitam ad ortum æstivum, & Amidam ad occasum hybernum, 100. milliar. à » Nisibi distans in septentrionem. (Hanc tamen à Nisibi distare 37. solum milliaribus scribit » Tacitus, *lib. 15. cap. 5.*) *Sultania* dicitur à Jovio, sed ab aliis creditur *Bitlis,* urbs munita Armeniæ sub dominio Turcarum.» *Tigranocerta,* neutro plurali & etiam fœminino singulari apud

ECCLESIA SOLTANIÆ.

apud auctores, à Tigrane rege Armeniæ Mithridatici belli temporibus constructa est, de qua Strabo, *lib. 12. pag. 532.* B. C. *edit. Casaub.* ita loquitur: «.... Syriam etiam transmisso Euphrate ac Phœnicem vi occupavit (Tigranes.) Eò usque elatus, urbem condidit vicinam « Iberiæ, inter hanc & Zeugma quod est ad Euphratem, quam *Tigranocerta* Τιγρανόκερτα « nominavit, conducens in eam homines è XII. quas evastaverat Græcanicis urbibus. Sed « supervenit Lucullus qui Mithridatem bello presserat, habitatoribusque domum suam di- « missis, opus semi-perfectum subvertit, exiguumque pagum reliquit, &c.» *Kerta* scilicet Armenis & Syris idem sonat ac *urbs*, teste Cellario, *tom. 2. geogr. antiq. lib. 3. cap. XI. pag. 392.* unde *Tigranocerta* est *urbs Tigranis*, Græcè *Tigranopolis* Τιγρανούπολις, ut observat Stephanus Byzantius. Licet autem Lucullus hanc urbem semi-ædificatam diruerit, eamdem nihilominus postea in amplam excrevisse civitatem colligitur ex Tacito qui, *lib. 15. cap. 4.* eam describit *copia defensorum & magnitudine mœnium validam.* «Sita erat, inquit laudatus Cellarius, *p. 391.* ultra Tigris fontes, Taurum montem versus, in excelso monte in parte « Armeniæ australi.»

D. Joseph Simonius Assemanus, *tom. 3. part. 2. Biblioth. Orient. p. 780.* ait *Soldaniam* esse urbem Adorbiganæ, à Taurisio distantem itinere octo dierum, quam conditam (sive restauratam) à Charbanda Algiaptu Argoni Tartarorum Imperatoris filio, (qui regnare cœpit, ex eodem Assemano, *ibid. p. 127.* anno Christi 1303. & obiit, *p. 128.* anno 1317.) imperiique sedem effectam tradunt Abulpheda, *Tab. geogr. n. 434.* & Herbelotius, *p. 827.* Hanc vero Joannes XXII. Papa, anno 2. Abusaïdi filii Charbandæ, Christi 1318. in sedem archiepiscopalem erexit, creato primo ejus præsule Franco Perusino Ord. Præd. cui etiam aliquot assignavit suffraganeos. «Franco successit Joannes de Core anno 1330. inde in provinciam Naxuanam translata est sedes archiepiscopalis, quam in præsentem usque diem « administrant fratres Ord. Præd. quos olim summi Pontifices legare in Persidem consueverant, « ut Nestorianos, Jacobitas, & Armenos ad catholicam ecclesiam revocarent.» Hæc, inquam, doctissimus Assemanus, quæ tamen nonnulla emendatione indigere ex infra dicendis palam fiet. Est porro *Aderbigiana* seu *Aderbigian*, teste post Gollium M. A. Baudrand, *tom. 1. pag. 14. col. 1. & pag. 638. col. 1.* regio Asiæ in Perside, unaque olim ex Mediæ provinciis.

ARCHIEPISCOPI SOLTANIENSES.

I. FRANCUS.

FRANCUS, origine Perusinus in Italia, professione Dominicanus, ineunte sæculo XIV. perrexit in Persidem & Tartariam, quum vero ibidem innumeros Infideles religione Christi imbuisset, misit Avenionem ad Joannem XXII. Papam Fr. Guillelmum Adæ, ejusdem Ordinis, itineris sui ac laborum socium, qui hæc ipsi nuntiaret: quibus intellectis, Pontifex sedem archiepiscopalem in urbe Soltania constituit, eique *Francum* præfecit diplomate dato Aven. die 1. Maii anno 1318. quod extat apud Raynaldum, *tom. 15.* ad eum annum, *n. 4.* eo tenore: «Joannes, » &c. Dilecto filio F. Franco Perusino Ordinis » FF. Præd. electo Soltaniensi. Pridem gratis » relatibus intellecto, quod in partibus Persidis, » & terris aliis circumpositis, sub magni Impe- » ratoris Tartarorum Persidis imperio consti- » tutis.... novella plantatio.... regenerata unda » baptismatis, nomen veneratur Altissimi, &c. » Propter quod villam Soltaniensem in eisdem » partibus & dominio constitutam, inter alias » villas dictarum partium, prout fide dignorum » habet assertio, insignem, nobilem, & famo- » sam, ac habentem populum copiosum, de » fratrum nostrorum consilio, & apostolicæ » plenitudine potestatis, in civitatem metro-

A politanam duximus erigendam, ac ad perso- « nam tuam evangelizantem in illis partibus « verbum Dei, de cujus sanctitate vitæ, litte- « rarum scientia, & aliis copiosis virtutum me- « ritis, magna nobis & eisdem fratribus fide « digna testimonia sunt relata, oculos dirigen- « tes, te Ordinis Prædicatorum professorem.... « ecclesiæ dictæ civitatis in archiepiscopum « præfecimus & pastorem; curam & adminis- « trationem & sollicitudinem animarum om- « B nium existentium in eisdem partibus, quæ sub- « duntur præfati Imperatoris, necnon Chaydo, « (id est, teste R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. p. 138. annot. 2. magno Regi*, lingua antiqua « Persarum) & Æthiopiæ ac Indiæ regum seu « principum dominiis, tibi plenarie commit- « tentes, &c. Volentes igitur ut catholicæ fidei « veritas semper de bono in melius, auctore « Domino, in illarum partium latitudine, ex- « pulsis tenebris, elucescat, sex de fratribus « C dicti Ordinis, videlicet Geraldum Calven- « sem, Guillelmum Adæ, Bartholomæum de « Podio, Bernardum de Placentia, Bernardum « Moreti, & Bartholomæum Abaliati, in lege « Domini eruditos, vita & religione præclaros, « & multarum virtutum titulis commendatos... « assumpsimus, & præfecimus in episcopos & « pastores, ipsosque in adjutorium commissæ « tibi sollicitudinis pro majori animarum salute «

ECCLESIA SOLTANIÆ.

» in præfatis partibus duximus deputandos, &c.»

Addit Raynaldus, *ibid. nn. 5. & 6.* Joannem Papam imposuisse eidem Soltaniensi archiepiscopo provinciam, ut si pluribus episcopis ad proferendos evangelii limites opus esset, (ipse aliquos,) excitis duobus catholicis antistitibus, sacris pontificalibus initiaret auctoritate apostolica: & constituisse, quum illos è vivis excedere contigisset, ut Prædicatorum sodalitia earum partium ecclesiarum curam gererent: pallium denique transmisisse per Guillelmum Adæ & Joannem è Florentia, quos illud consignare jussit episcopo, cujus partium erat Soltaniensem archiepiscopum consecrare, ut ipsum in Romani Pontificis verba solemni sacramento adactum eo ornaret. «Nec ad Tartaros modo, inquit » ibid. Raynaldus, *num. 7.* Pontifex præcones » evangelicos ex Ordine Præd. verum etiam ad » alias nationes, toto orbe diffusas, veterique » superstitione, aut schismatis & hæresis erro- » ribus imbutas, collustrandas divina luce trans- » misit, quos ad excolendam vineam Domini instruxit auctoritate subjectis litteris,» (quas profert datas iisdem die & anno sub hoc titulo:) *Joannes,* &c. *dilectis filiis fratribus Ordinis Prædicatorum in terris Saracenorum, Paganorum, Græcorum, Bulgarorum, Cumanorum, Iberorum, Alanorum, Gazarorum, Gothorum, Ruthenorum, Jacobitarum, Nubianorum, Nestorianorum, Georgianorum, Armenorum, Indorum, Mocolitarum, aliarumque non credentium Orientis & Aquilonis, seu quarumcumque aliarum partium proficiscentibus. Gratias agimus,* &c.

His non contentus Joannes Pontifex, scripsit Ossinio regi Armenorum, ut fratri Raymundo Stephani Ord. Præd. & quibusdam aliis ejus sociis certa loca assignaret in regno suo, & præsertim Ajacii, in quibus *confluentem plebem instruere, & Latini sermonis copiam* pueris *valerent ministrare.* Litteras ea de re datas *Avin. VI. idus* (id est die 8.) *Jun. anno 2.* Christi 1318. legere est apud eumdem Raynaldum ad illum annum, *n. 15.*

R. P. Echardus, *tom. 1. Script. pag. 574. col. 1.* conjicit *Raymundum* istum *Stephani* auctorem esse operis, cujus titulus est: *Directorium ad faciendum passagium transmarinum, editum per quemdam F. Ord. Præd. scribentem experta & visa potius quam audita, quod dirigitur serenissimo principi & DD. Philippo regi Francorum, compilatum anno Domini 1333.* quod extat in bibliotheca Colbert. *n. 2104. cod. ms. memb. fol.* Observat quoque idem P. Echard. *pag. 574. col. 1.* hunc auctorem anonymum factum postea archiepiscopum in Oriente perhiberi, in Regesto quodam Cameræ regiæ computorum, *volum. 2. Bibl.* olim Seguer. nunc Coislin. quod incipit ab anno 1300. In eo enim extat: *Dans une deliberation du chemin a tenir pour aller en la Terre-Sainte par le Roy de France, neveu du Roy de Naples,* &c. *Item est bien a voir que aucuns avis ont esté baillés au Roy sur cette besogne par maniere de livre que l'on dit qu'un sage Prélat, qui jadis fut de l'Ordre des Precheurs, & est a present Archevesque en l'empire de Constantinople, & ez marches delà, a composé & l'a envoyé,* &c. Hujus archiepiscopi, aliàs nobis ignoti, hîc obiter meminimus, qui fortassis fuerit archiepiscopus Soltaniensis, & Joannis I. infra memorandi successor.

Sed ut revertamur ad Francum, is anno 1323. cessit præsulatu, procuratoris opera ad sedem apostolicam missi, quo liberius cælestium rerum contemplationi vacaret. Cessionem admisit Joannes Papa, eique concessit usum insignium pontificalium, excepto pallio, in iis *partibus,* in quibus *pro salute fidelium & ampliatione catholicæ fidei conversari* pergebat, ut legitur in ejus epistola data Aven. eo anno die 1. Jun. apud eumdem Raynaldum ad eum annum, *num. 8.*

II. Guillelmus II.

Joannes XXII. admissa, ut modo dictum est, spontanea Franci Soltaniensis archiepiscopi cessione, in ejus locum *Fr. Guillelmum Adæ,* ejusdem Ordinis Præd. subrogavit: de cujus promotione hæc habet præfatus Raynaldus, *ibid. n. 7.* «Emersere è tenebris perfidiæ Armeniæ inferioris populi, divinaque luce collustrati litteras & oratores ad Romanum Pontificem misere, ut incorruptæ fidei formam à sede apostolica veluti purissimo fonte peterent. Delibutus itaque Joannes (XXII. Papa) magno lætitiæ sensu apostolicum studium ad revocandos in gremium ecclesiæ Armenos qui in Perside versabantur, contulit, legavitque in Persidem *Guillelmum,* magnæ religionis virum, quem Soltaniensem archiepiscopum creavit, & Constantinum Patriarcham Armenorum ad conjungendam cum archiepiscopo in ea re operam, zelumque in animarum salute promovenda explicandum incitavit litteris datis Avin. kalend. (id est die 1.) Jun. anno VII. (Christi 1323.) quas ibidem legere est.»

Hunc Guillelmum Adæ censet R. P. Echardus, *tom. 1. Scriptorum, pag. 2. col. 537.* auctorem operis, cujus titulus est: *Notitia regiminis Magni Caan Cathai Tartarorum Imperatoris, cum descriptione vastissimi ejus regni, jussu Joannis XXII. ab archiepiscopo Soltaniensi Latinè scripta:* quæ è Latino Gallicè versa à F. Joanne le Long de Ypris monacho sancti

Bertini Audomarisani anno 1351. extat Parisiis in bibliotheca regia, *cod. ms. 8389. memb. fol. max.* Guillelmus anno 1323. die 2. Oct. testimonium reddidit unà cum Thaddæo Caphensi episcopo, se vidisse ipsummet exemplar bullæ canonizationis S. Thomæ Aquinatis. Quod testimonium asservatur in archivo conventus FF. Prædic. S. Blasii de Tibure, & exhibetur à Fontana *Theat. Dom. pag. 680.* in Appendice. Vide supra inter episcopos Caphenses, *col. 1105.* A. Obiit Guillelmus anno 1329.

III. Joannes I.

Idem Joannes XXII. Papa ecclesiæ Soltaniensi vacanti præfecit anno 1330. *F. Joannem de Core,* Dominicanum, ut ipsemet testatur in litteris huic *Joanni de Core electo Soltaniensi,* datis Avin. XVI. kalend. Mart. anno XIV. (id est die 14. Febr. anno 1330.) apud Raynaldum ad eum annum, *n. 57.* in quibus ait Pontifex: « Te de fratrum nostrorum consilio Soltaniensi ecclesiæ in imperio » Imperatoris Persidis constitutæ tunc vacanti » providimus præficientes te illi in archiepiscopum & pastorem, curam & administrationem » ipsius & sollicitudinem animarum quæ subduntur eidem, tibi in spiritualibus & temporalibus plenarie committentes, prout in nostris » litteris inde confectis plenius continetur. Ut » igitur, postquam munus consecrationis, Deo » auctore, susceperis, pallio.... etiam decoreris, &c. » Subjungit Raynaldus *ibidem.* quum Joannes Papa accepisset in Soltaniensi archiepiscopatu præsules ecclesiarum administrationem ritu canonico non accepisse, alios vero sacris Ordinibus non rite initiatos, ipsum, ut his mederetur malis, Soltaniensi archiepiscopo & suffraganeis episcopis partes dedisse, ut apostolica auctoritate non admotos canonice ecclesiis orthodoxæ fidei, nuncupata professione è formula præscripta, iisdem vel aliis ecclesiis præficerent: alios vero sacris Ordinibus non rite initiatos consecrarent. Porro ex dictis hactenus constare videtur hunc Joannem successisse immediate, non *Franco Perusino,* sed *Guillelmo,* qui Francum jam exceperat, secus ac asserit eruditissimus D. abbas Assemanus, *to. 3. part. 2. pp. 131. & 780.* Vide supra *coll. 1361. 1362. lin. 22.*

Alius fortassis ab isto Joanne fuit *archiepiscopus* ille *Soltaniensis,* quem aliosque archiepiscopos Orientis Benedictus XII. an. 1341. die 1. Augusti hortatus est, ut Patriarchæ Armenorum damnandis in synodo erroribus huic nationi imputatis præsto essent. Epistola Pontificis ea de re huic Patriarchæ dicto *Catholico* scripta extat apud præfatum Raynaldum, *tom. 16.* ad eum annum, *num. 46.*

A ad cujus calcem ait Benedictus: *Porro litteras, quas quibusdam prælatis Armeniæ super præmissis dirigimus, tua prudentia è vestigio mittere non postponat.* ECCLESIA SOLTANIÆ.

Soltaniensi quoque *archiepiscopo* Benedicti successor Clemens VI. mandatum dedit anno 1346. tum ut quosdam Tephelicensem episcopum injuriis lacessentes censuris ecclesiasticis reprimeret, tum etiam ut Pontium archiepiscopum Seleuciensem nefariis suis scriptis patrocinantem Fraticellorum erroribus ipse suique suffraganei ad ejurandos illos B errores adigerent, ac detrectanti diem dicerent. Epistola hæc posterior, data eo anno die 31. Julii, legitur *ibid.* ad illum annum, *num. 70.*

Joannem I. vel ejus successorem, non improbabile videtur fuisse archiepiscopum illum Ordinis Præd. supra memoratum, *col. 1364.* A. B. cujus & nomen & sedes tacentur.

IV. Antonius.

Clemens Galanus Surrentinus, clericus regularis ex sacra Theatinorum congregatione, missionarius apostolicus ad Armenos, C meminit, *to. 1. conciliationis ecclesiæ Armenæ cum Romana cap. 30. n. 60. pag. 528.* cujusdam libri contra Mahometanos à F. *Antonio* episcopo de Sultanæa compositi; verum non indicat quandonam floruerit Antonius iste. Fontana ejus meminit ad annum 1347. in *monum. Dom. pag. 217. col. 1.*

V. Bonifacius I.

Waddingus, *tom. 4.* ad annum 1393. *n. 1. pag. 302.* scribit, *Bonifacio* Vernensi antistite ad ecclesiam Soldanensem (Soltaniensem) D translato, ei successisse in sede Vernensi Fr. Antonium Petri de Malliano, Minoritam, eo anno 1393. die 3. Junii.

VI. Joannes II.

Ex litteris pontificiis Bonifacii IX. F. Stephano Petri de Seghes (Minoritæ) electo Nachuanensi (episcopo) datis XIII. kal. Novembris anno XI. (id est die 20. Octob. anni 1400.) quas profert R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. pag. 460.* discimus *Joannem* Ordinis Prædic. hujus Stephani prædecessorem, ab E ecclesia Nachuanensi ad Soltaniensem ab ipso translatum esse VII. kal. Septemb. anno IX. (id est 26. Augusti anni 1398.) Huic idem Bonifacius concessit privilegium litteris datis anno 1400. die XI. Decemb. ut Neophytis quibusdam earum regionum licentiam posset facere eligendi confessarium, à quo in morte absolverentur à casibus etiam summo Pontifici reservatis, teste Fontana in *monum. Dom.* ad annum 1397. *pag. 264. col. 1.*

ECCLESIA SOLTANIÆ.

VII. NICOLAUS *electus.*

VIII. WILLELMUS II.

IX. JOANNES III.

Bonifacius. Joannes.

Nicolaus Robertus episcopus Ferrariensis ad sedem Soltaniensem translatus est anno 1401. mense Jan. *ex lib. Provis. Prælat.* teste Ughello, *tom. 2. Ital. sac. col. 586. n. 54.* D. *vet. edit.* Verum in diplomate Bonifacii IX. dato anno 1403. die 5. Febr. apud R. P. Bremond, *tom. 2. Bull. pag. 454.* legimus hunc Nicolaum dejectum esse, quod litteras apostolicas infra tempus præfixum expediri neglexisset, substitutumque ipsi ab eodem Pontifice *Fr. Willelmum Belcts,* Anglum, Ord. Prædic. Quod tamen non video quomodo conciliari possit cum alio hujus Bonifacii diplomate dato anno 1402. die 26. Jul. *ibid. pag. 450.* quo ecclesiæ Nachuanensi vacanti ob translationem *Joannis* ejus episcopi ad ecclesiam *Soltaniensem,* præficitur F. Joannes Lycens Ord. Præd. nisi fortassis successerit *Joannes* ille *III.* Willelmo Belcts anno 1404. ita ut legendum sit in posteriori diplomate *Anno pontif. XV.* pro *Anno XIII.*

Cæterum Joannes iste III. probabiliter fuit *Soltaniensis* ille *archiepiscopus,* cui Martinus V. Papa anno 1423. die 13. Octobris commendavit Petrum Ordinis Unitorum à se promotum ad Nascivanensem ecclesiam *præfato tom. 2. Bull.* R. P. Bremond, *p. 625.* qui superius observarat nota 4. ad bullam 37. hujus Pontificis, *pag. 564.* Nachuanensem sedem juris factam fuisse Soltaniensis metropolis ex constitutione ejusdem Martini V. data anno 1419. die 27. Novembris. Obitus ejus huic Pontifici innotuit exeunte anno 1423. ut modo palam fiet.

Waddingus, *tom. 5.* ad annum 1401. *n. 4. pag. 4.* scribit *Soltamensem in Media archi-*

A *episcopum F. Joannem Grenlaw,* (Minoritam, creatum esse eo anno) *post obitum Bonifacii, XII. kal. Octob.* (id est die 20. Septembris.) Verum ex modo dictis, *col. 1367.* A. B. initio ejusdem anni ad sedem *Soltaniensem* ex Ferrariensi translatus fuerat *Nicolaus Robertus,* cui subrogatus est *Willelmus Belcts* anno 1403.

X. JOANNES IV.

XI. THOMAS.

Joanne archiepiscopo Soltaniensi mortuo, B huic ecclesiæ præfecit Martinus V. an. 1423. die 12. Decembris alterum *Joannem* Ordinis Unitorum, diplomate quod exhibet R. P. Bremond, *tom. 2. pag. 628.* hujus tenoris: « Martinus, &c. dilecto filio *Joanni electo Soltaniensi.* Romani Pontificis, &c. Quum itaque, sicut fide dignis percepimus relatibus, ecclesia Soltaniensis, cui bonæ memoriæ *Joannes archiepiscopus Soltaniensis,* dum viveret, præsidebat, per ejusdem obitum, &c. C ad te Ordinis FF. Præd. *Unitorum* nuncupatorum (fuerant Ordinis S. Basilii, sed opera FF. Præd. schisma ejurarant, huicque postea Ordini sese adjunxerant) professorem, in sacerdotio constitutum, quem, ut asseris, nonnulli ex dictis fratribus, (id) asserentes juxta quædam privilegia apostolica desuper concessa eis licere, post hujusmodi obitum, in archiepiscopum Soltaniensem duxerunt eligendum, &c. direximus oculos mentis nostræ... teque illi præficimus in archiepiscopum, D &c. Per hoc autem hujusmodi privilegiis, si quæ sint, derogare in aliquo non intendimus, sed illa nihilominus in suo volumus robore permanere. Datum Romæ II. idus Decemb. pontif. nostri anno VII. » Obiit Joannes iste anno 1425. eique substituit eo anno præfatus Martinus die 19. Decemb. diplomate quod extat *ibid. p. 660. Fr. Thomam de Abaraner,* ejusdem Ordinis Unitorum.

V. ECCLESIA TEPHLIS.

TEPHLIS urbs est Georgiæ regionis primaria in Carduelia provincia. Ea urbs, olim *Artaxata* dicta, ampla & munita nunc paucis constat incolis sub dominio Persarum. Ita M. A. Baudrand, *tom. 2. pag. 299. col. 2.* Cellarius, *tom. 2. geogr. antiq. lib. 3. cap. XI. pag. 389.* scribit *Artaxata* in neutro plurali metropolim fuisse & regiam sedem regum Armeniæ, quam ad Araxem fluvium Hannibal condidit pro rege Artaxia, ex Strabone, *l. XI. pp. 528.* E. *& 529.* A. *edit. Casaub.* & Plutarcho in vita Luculli, *p. 513.* R. P. Echard. *tom. 1. Script. pag. 583. col. 1.* ait in urbe Tephli sive Tiphli, nunc *Tebile Cala* dicta, sedere tum Georgianorum Patriarcham, tum episcopum ejusdem ritus, tum episcopum alterum Armenorum sub Patriarcha Ecsmiasin; institutum autem fuisse sæculo XIV. ibid. episcopum Latinum à Joanne XXII. sed domum Ordinis FF. Præd. jam in ea civitate extitisse ante annum 1240.

Porro *Georgia,* ex laudato Baudrand, *tom. 1. pag. 431. col. 2.* quæ *Gurgistan* indigenis, *Chiurgistan* Turcis, *la Giorgia* Italis nuncupatur, regio est Asiæ, inter marc Caspium ad

ortum, & Pontum-Euxinum ad occasum protensa, quæ terminatur ab occidente mari nigro, à septentrione Circassia, Comania, & ditione Magni Ducis Moscoviæ, ab oriente Tartaris Daghestaniæ, & à meridie Scituania provincia Persidis, Armenia majori & Asia minori ex parte. Ejus regiones sunt, Mengrelia sive Odisci, Guria sive Guriel, & Imeretia sive Imereti vel Bassa-Siouch ad occasum, ubi olim Colchis, Abassia sive Abbassa ad septentrionem, Carduelia sive Carduël & Cartuël, ac Gaguetia sive Gagheti ad ortum, ubi olim Iberia; denique Samsea sive Samsché ad meridiem versus Armeniam. ECCLESIA TEPHLIS.

EPISCOPI TEPHLICENSES *sive* TEPHELICENSES.

I. JOANNES I.

DE *Joanne è Florentia*, sic nuncupato ex loco originis, hæc habet chronica cœnobii S. Mariæ Novellæ Ordinis Præd. in ea urbe, *fol. 40.* A. apud R. P. Jacobum Echardum, *tom. 1. Scriptor. pag. 583. col. 1.* « Litteris » ardenti desiderio cœpit insistere (Joannes iste » ad habitum Conversorum primùm receptus) » nec ulli labori parcens die noctuque vertebat » libros, donec ad eam tandem devenit littera- » rum peritiam, quod omnibus miraculo erat. » Propterea datus illi fuit clericorum habitus, » & sacris fuit initiatus. Claruit prædicatione, » humanitate, & gratia apud omnes, quousque, » volente Deo, ad Thephalicensem promotus » fuit episcopatum. Obiit Peræ anno 1348. » quum multos Orientalium ad verum Dei cultum sua prædicatione duxisset. » Clemens Galanus Theatinus, *tom. 1. conciliat. ecclesiæ Armenæ cum Romana edit. Rom. 1650. c. 30. n. 59.* quinque ecclesias Armeniæ enumerans olim à Dominicanis administratas, de illarum secunda ait: « Secunda Teflicensis cui præ- » fuit D. F. Joannes episcopus, qui unus fuerat » ex sociis B. Bartholomæi (de quo infra age- » mus in ecclesia Maraghæ) ut constat ex libro » quodam ab eodem F. Joanne traducto, in cujus fine hoc ipsum legitur adnotatum. »

Anno 1318. ex Oriente reversus Joannes Avenione versabatur apud Joannem XXII. Papam, qui per ipsum, & Fr. Guillelmum Adæ, pallium misit ad Francum Perusinum designatum archiepiscopum Soltaniensem, ut supra dictum est, *col. 1363.* B. Quum autem præfatus Pontifex urbem Tephlicensem in sedem cathedralem anno 1329. erexisset, primum ejus episcopum Joannem hunc nominavit, diplomate dato eo anno die 19. Octob. hujus tenoris, apud Raynald. *tom. 15.* ad hunc annum, *n. 94.* « Joannes, » &c. dilecto filio *Joanni de Florentia electo* » *Tephelicensi.* Nuper ad dilatationem fidei chris- » tianæ, &c. locum insignem Tephelicensem » nuncupatum, &c. in civitatem ereximus, » ipsamque, &c. decrevimus, &c. dignitatis » episcopalis titulo decorandam, &c. In te » Ordinis FF. Præd. professorem, in sacerdotio » constitutum, in sacra pagina eruditum, qui » conditiones & qualitates illarum partium

A præsentialiter & palpabiliter expertus, & per « tuam sationem verbi divini multorum jam « fidelium lucri fecisse animas diceris Domino « Jesu Christo, cuique sacræ religionis zelus, « &c. suffragantur, oculos convertimus nostræ « mentis, &c. Dat. Avin. XIV. kal. Novemb. « anno XIV. » Joannes de Cherna abbas monachorum Armenorum, meminit Joannis Tephlicensis episcopi in epistola sua ad fratres Unitos, apud præfatum Galanum, *c. 30. num. 41. pag. 521.* his verbis: « Quapropter (Roma) in Orientem reversus, ego & socii « mei votum fecimus vivendi religiose juxta « B regulam S. Augustini, & constitutiones sancti « Dominici, quem & habere proposuimus tan- « quam patrem, fundamentum ac principium « nostræ congregationis; emissaque religionis « professione in manu cujusdam D. Joannis, « genere Latini, qui à Romano Pontifice mis- « sus fuerat cum plenitudine potestatis epi- « scopus urbis Theflis, electus fui à sociis juxta « facultatem ab eodem episcopo nobis tradi- « tam, Superior Provincialis nostri Ordinis « Unitorum. »

Is procul dubio fuit *episcopus* ille *Tepheli-* C *censis,* in cujus gratiam scripsit Clemens VI. anno 1346. tum archiepiscopo Soltaniensi, tum populo Tephelicensi. Rem sic exponit Raynaldus, *tom. 16.* ad eum annum, *n. 70.* « Curavit etiam Pontifex rem christianam in regnis quæ Infidelium servituti erant obno- « xia. Quum enim Tephelicensis episcopus à « Joanne XXII. ad inferendam gentibus evan- « gelii lucem, atque hæreticos & schismaticos « ad sinum Romanæ ecclesiæ traducendos mis- « sus, plures Infideles christianis sacris imbuis- « set, aliosque fide parum excultos instruxisset « egregie, nonnulli scelerati perciti livore, neo- « D phytos ab illo abalienare, atque alios ad pie- « tatem affectos retardare moliti sunt. Quibus « injuriis lacessitus episcopus, confugit ad su- « premum religionis christianæ antistitem Cle- « mentem VI. qui Soltaniensi archiepiscopo, « cujus suffraganeus Tephelicensis erat, im- « peria dedit ut censuris ecclesiasticis nefarios « homines hostes pietatis reprimeret. Univer- « sos (quoque) fideles Tephelicensis diœcesis « litteris apostolicis monuit, ut episcopo me- « morato tanquam pastori animarum ac patri « obsequerentur. »

ECCLESIA TEPHLIS.

His subdit Raynaldus epistolam ejusdem Pontificis, *venerabilibus fratribus archiepiscopo Soltaniensi ejusque suffraganeis*, datam eodem anno die 31. Julii adversus Pontium archiepiscopum Seleuciensem, qui scriptis quibusdam in Perside disseminatis errorem Fraticellorum de Christi & Apostolorum paupertate fovebat.

II. Bertramus *sive* Bertrandus.

Fr. Bertramus sive *Bertrandus*, Teuto, Ordinis Præd. episcopus Tephelicensis fuit, ante annum 1366. quo Dom. 4. Quadrag. eo titulo indutus, & Theodorici de Poppart electi episcopi Metensis anno 1364. suffraganeus, sacellum quoddam dedicavit Metis. Urbano VI. tempore schismatis semper adhæsit. Ejus epitaphium, quod extat in odeo ecclesiæ Confluentinæ FF. Præd. hæc continet, teste Friderico Stell, apud R. P. Jacob. Echard. *tom. 1. Script. pag. 689. col. 2. Hæc sepultura est fratris Bertrami episcopi Thefelicensis fratris hujus conventus Confluentini, dimissa sepultura sua quam fieri fecit* (fecerat) *in conventu Metensi ad sinistram chori. Obiit anno Domini 1387. die 20. mensis Januar.*

III. Kenardus.

De eo *Kenardo* nihil aliud scimus quam hæc pauca, quæ ex Bzovianis quibusdam scriptis refert Fontana *Theat. Dom. p. 305. tit. 576. num. 3. Kenardus de Villaco Ord. Præd. episcopus Tephelicensis à Bonifacio IX. VIII. idus* (id est die 8.) *Martii anno secundo:* subinde Christi 1391.

IV. Alexander.

Idem Fontana, *ibid. n. 4.* scribit *Fr. Alexandrum*, Italum, Ord. Præd. eidem Tephelicensi ecclesiæ præfuisse circa annum 1450. teste Plodio sive Mich. Pio, *part. 2. lib. 3.*

V. Henricus I.
VI. Henricus II.

Waddingus, *tom. 6. annal. Ord. Min.* ad annum 1462. *n. 81. p. 550.* tradit ecclesiæ Tephelicensi in Media, vacanti per obitum *Henrici*, præfectum esse eo anno die 31. Decemb. à Pio II. Papa *F. Henricum Wonst*, Minoritam, qui obiit anno 1469.

VII. Joannes II.

Anno 1469. die 10. Julii *Fr. Joannes Iminch*, Eremita Augustinianus, creatus est à Paulo II. episcopus Tephelicensis, & suffraganeus ecclesiæ Paderbornensis: vivebat adhuc anno 1475. Ita Thomas de Herrera, *to. 1. Alphab. August. p. 434.* qui perperam scribit hanc sedem esse *sub archiepiscopo Moguntino.* Certe laudatus Waddingus ait, *ibid.* Joannem istum suo Henrico Wonst successisse anno 1469. VI. idus Julii.

VIII. Albertus.

Ex eodem Waddingo, *tom. 7.* ad annum 1493. *num. 39. pag. 314.* mortuo Joanni (illi probabiliter qui supra) suffectus est in sede Tephelisiensi in Media *Fr. Albertus Engel*, Ordinis Min. eo anno die 19. Maii, & designatus itidem suffraganeus Hermanni archiepiscopi Coloniensis.

VI. ECCLESIA COLUMBENSIS.

Columbum sive *Columbo* urbs Indiæ est intra Gangem, cum arce probe munita in parte occidentali insulæ Ceylan, & regni cognominis caput. Distat 28. leucis à Candea urbe in occasum hybernum, & 43. à Commaria promontorio in ortum. Hæc M. A. Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 288. col. 1.* qui superius, *pag. 259. col. 1.* de *Ceylan* dixerat, hanc esse insulam peramplam Asiæ in India citeriori, quæ Antiquorum *Taprobana* fuisse creditur. Hæc autem insula ab Indis *Tenarisin* nuncupatur, id est, *terra deliciarum*, & ab Arabibus *Zeylan Dive* seu *Ceylanum insula*, quæ vix 60. leucis distat à promontorio Comorini in ortum, & circuitus est 250. leucarum circiter, ubi continentur regna *Candeæ* in meditullio, *Columbi*, cujus oppidum cum arce subest dominio Belgarum Fœderatorum, *Iaulæ*, &c. Ecclesiam Columbensem Soltaniensi suffraganeam factam discimus ex epistola Joannis XXII. *Joanni de Core electo Soltaniensi* archiepiscopo, data Avin. XVI. kal. Mart. anno XIV. (id est die 14. Febr. anno 1330.) in qua Semiscatensem & *Columbensem* episcopos ipsius suffraganeos appellat, apud Raynaldum, *tom. 15.* ad eum annum, *num. 57.*

EPISCOPI COLUMBENSES.

Jordanus.

Jam à pluribus annis *Jordanus* quidam Ord. Præd. evangelium Christi in Perside aliisque circumjacentibus regionibus disseminabat, quum anno 1321. die 9. April. quatuor fratres Minores Thomas, Jacobus, & Petrus presbyteri, ac Demetrius Tephelicensis Conversus eorum interpres, qui ipsius in hoc ministerio socii erant, martyrium subiere in

urbe Thana. Jordanus de ea re duplicem epistolam scripsit, *RR. in Christo Patribus & Fratribus Prædicatoribus & Minoribus in Thaurisio, Diagorgano & Morga commorantibus:* quarum prior data in urbe Carga eo anno 1321. die 12. Octob. extat apud R. P. Jacobum Echard. *tom. 1. Scriptor. pp. 549. & 550.* posterior vero data in urbe Thana Indiæ anno 1323. die 20. Jan. apud Waddingum, *tom. 3. annalium* ad annum 1321. *num. 14. pag. 255.* qui insuper laudat, *ibid. num. 1.* epistolam Francisci de Pisis, Dominicani, missionarii quoque in Perside cum præfato Jordano, de qua Francisci Pisani epistola hæc transcribit: « Isti quatuor FF. Min. » cum F. Jordano de Ordine Præd. à Thaurisio » versus Cathag iter dirigere statuerunt. Nave » conscensa, ut irent Polumbum (Columbum) » mari tempestuoso & nautarum dolo qui navi- » gabant ad ecclesiam S. Thomæ Apostoli, de- » portati sunt præter spem & voluntatem in » civitatem Thanam, quæ est ultra Thaurisium » itinere trium mensium. Illic invenerunt quin- » decim domus Christianorum, sed Nestoria- » norum, quorum unus grato animo fratres » excepit hospitio. Dum illic commorarentur » per dies octo, persuadebant Nestoriani ut ex » illis unus iret in urbem Paroth, in qua plu- » rimi habitabant Christiani, nomine potius » quam fide, eosque in fide instruerent & bapti- » zarent. Inito consilio & communi consensu » statuit illuc ire Jordanus, qui cæteris melius » callebat linguam Persarum. Assumptis (ita- » que) secum duobus Christianis Nestorianis, » quorum unus Indorum linguam optime no- » verat, & ut incognita interpretaretur semet » exhibuit, navem ascendentes venerunt Su- » peram, in qua urbe prædicavit S. Thomas » Apostolus, & ecclesiam construxit, quam » Pagani demoliti sunt, sed postea refecerunt » Christiani. Hîc catechizavit, baptizavit, & » sacra communione refecit (Jordanus homi- » nes) ferme 90. dum per dies quindecim » moram traheret: sed dum ad destinatam » urbem Paroth ulterius pergere desideraret, cum nautis pepigit ut veheretur. » Verum in littore stans jamjam navem conscensurus, hæc nullis fluctibus acta in altum recedit. « Stupens ad rem insolitam (Jordanus)..... » judicavit non esse Dei voluntatem ut elon- » garetur à consociis, quibus decrevit scribere » per illos Christianos quos secum duxit...... » deinde abiit in prædictam ecclesiam, ubi..... » Dominum orabat ut consociorum actus di- » rigeret. Erat autem feria 6. ante Ramos Pal- » marum (die 10. April.) & die antecedente » hi pro quibus orabat gloriosum consumma- » rant agonem. Nocte sequenti occurrerunt » pavidi Christiani, & quos instruxit discipuli dicentes supervenisse nuncium qui refert in « carcerem actos Thanæ consocios, & sua- « debant ut quantocius aufugeret: at ille res- « pondit.... se Thanam reversurum, & coram « Mellicho (urbis præfecto) pro cæteris lingua « quam noverat Persica responsurum. Regressus « Thanam invenit in quodam hospitio procul « ab urbe quem miserat epistolæ latorem, & « alios Christianos magno timore perculsos, « qui narraverunt jam suos sodales fuisse cru- « deliter interemptos.... Urbem ingressus (cog- « novit) rem omnem, uti nunc narro, conti- « gisse. » Jordanus quatuor martyrum Franciscanorum corpora, juvante Genuensi quodam juvene, secum Superam adsportavit, ibique in ecclesia S. Thomæ, ea qua potuit veneratione, reposuit.

ECCLESIA COLUMBENSIS.

Ipse Jordanus quæ postea sibi evenerunt in urbe Thana exponit epistola secunda supra citata, cujus nonnulla verba refero... « F. Jordanus Præd. Ordinis, omnium minimus, &c. « Noverit omnium vestrum paternitas vene- « randa, me solum sine socio in India pauper- « culum & peregrinum esse, &c. Maneo solus « in civitate præfata (Thana) & circumadja- « centi provincia per annos duos cum dimidio « ingrediens & egrediens, &c. Quis enarrare « valeat cuncta quæ passus sum postmodum « adversa! Nam captus sum à piratis, incarce- « ratus à Saracenis, accusatus, maledictus.... in « camisia sola viliter tempore longo totaliter « sine habitu mei S. Ordinis usque hodie de- « relictus. O qualem famem, sitim, frigus, « calores, ardores, maledictiones, corporis in- « firmitates, paupertates, persecutiones, falso- « rum Christianorum detractiones, aëris in- « temperies, & infinita alia passus sum, &c! « Sed & his majora usque ad mortem paratus « sum ferre propter dulcem Jesum, &c. Ultra « tamen 130. utriusque sexus feliciter bapti- « zavi, fieretque fructus gloriosus, si fratres « sancti venirent, qui se ad omnem patientiam « & felix martyrium præpararent, &c. Notifico « vobis, quod nomen nostrum Latinorum « majus est apud Indos, quam apud nos ipsos « Latinos: sed & Latinorum continue expec- « tant adventum sive passagium, quia ferunt « in ipsorum libris penitus esse scriptum. Nec- « non & suo more tota die rogant Dominum, « quod Latinorum acceleret optatum adven- « tum. O quis hoc Papæ sanctissimo nuntiabit! « Peregrinus ego penitus nequeo, sed vobis « Patribus sanctis totum commendo, &c. »

Observat R. P. Echard. *tom. 1. pag. 550. col. 1.* ante priorem epistolam Jordani (quæ extat in *cod. ms. Colbert. 5496. memb. ejus ætatis*) aliam esse Fr. Bartholomæi Custodis Thaurisii Ord. Min. ad Fr. Galeranum ejusdem Ordinis Ministri Vicarium generalem,

ECCLESIA COLUMBENSIS.

qui ad calcem sic loquitur: «Vicarius vero FF. Præd. Fr. Nicolaus Romanus videns litteram sui fratris (Jordani) testimonium perhibentis (penuriæ præconum) iter arripuit & versus Indiam properavit.» Hæc Bartholomæi epistola data est Thaurisii in crastino Ascensionis Domini. (Annus deest, sed probabiliter labebatur annus 1323. quo epistolam posteriorem scripserat Jordanus die 20. Januarii, adeoque hæc data fuerit die 6. Maii.)

Addit præfatus Echardus, *ibidem col. 2.* «Videtur acceptis & lectis Jordani epistolis vel anno 1323. vel sequenti Franciscus de Pisis (Ordinis Præd. auctor epistolæ de qua supra, ejusque in India orientali consocius) jam in Asia & forte in Persia agens, ad eum accurisse, ac in ministerio verbi strenuum se illi adjutorem præstitisse, &c.»

Venit Jordanus Avenionem ad Joannem XXII. Papam anno 1329. Fuit enim, ni vehementer fallor, *Jordanus* ille *Catalani*, Ordinis Præd. quem eo ipso anno 1329. vel initio sequentis 1330. hic Papa creavit episcopum *Columbi*, & per quem transmisit pallium, quo ornaretur archiepiscopus Soltaniensis ejus metropolitanus. Certe Joannes scribens Joanni de Core electo Soltaniensi archiepiscopo anno 1330. die 14. Febr. apud Raynaldum, *tom. 15.* ad eum annum, *n. 57.* ait: «...... pallium...... de corpore B. Petri sumptum per venerabiles Fratres nostros Thomam Semiscatensem, & *Jordanum Columbensem episcopos suffraganeos tuos*, &c. duximus destinandum, &c.» Item in alia epistola data eodem anno 1330. die 8. April. *ibid. n. 55. Nobili viro domino Nascarinorum* (gens est Indiæ citerioris, ubi urbs Columbo in insula Ceylan, inquit R. P. Bremond, *to. 2. Bull. pag. 191. annot. 1. col. 1.*) *& universis sub eo Christianis Nascarinis de Columbo,* hæc loquitur: «.... Ideoque universitatem vestram rogamus, &c. quatenus *venerabilem fratrem nostrum Jordanum Catalani, episcopum Columbensem, Præd. Ordinis professorem, quem nuper ad episcopalis dignitatis apicem auctoritate apostolica duximus promovendum,* quemque ad partes ipsas, velut fructuosum futurum & utilem, ut speramus, ad messem nationum ipsarum partium in horrea Dominica inferendam, ad dictas partes providimus personaliter destinandum; necnon dilectos filios fratres Prædicatorum & Minorum Ordinum in dictis partibus commorantes, vel illuc venientes.... habere velitis propensius commendatos: attendentes quod per tam longas maris terræque distantias præfatus episcopus & fratres, non absque magnis laboribus & periculis, pro sola cooperatione divinorum obsequiorum ad partes illas accedunt, &c.»

Waddingus narrat, *tom. 3. annalium* ad annum 1330. *num. XI. pag. 376.* missos hoc anno ad Malabarica regna in India orientali plures operarios ex Ordinibus Præd. & Min. simul cum *Jordano Catalani episcopo Columbensi ex Prædicatoribus assumpto,* quos repetitis litteris Pontifex Christianis Nestorianis, & iis qui commorabantur in Molephatanis regionibus commendat eo anno die 22. Jan. Litterarum Joannis Papæ ad Molephatanos meminit Raynaldus, *num. 55.* Quid postea egerit Jordanus iste nos latet, ut & similiter an habuerit successores.

VII. ECCLESIA SEMISCATENSIS.

SEMISCATA sive *Gemiscata* erecta est in sedem episcopalem, & in suffraganeam data archiepiscopo Soltaniensi à Joanne XXII. anno circiter 1329. Hanc sitam fuisse in regionibus Chorazanæ vel Turquestiæ sub ditione Imperatoris Tartarorum colligi posse videtur ex quadam epistola ejusdem Papæ inferius memoranda.

Porro *Chorazana*, Gallicè *le Chorazan*, ex M. A. Baudrand, *tom. 1. geogr. p. 267. col. 1.* regio est Persiæ perampla, versus Tartariam extensa, inter Mawaralnahram, Sablistaniam, Carmaniam, & Tabristaniam, ubi olim regiones, Aria, Bactriana ex parte, Margiana, & Paropamisus. Charazanæ nomen latiori significatu ulteriores quoque plagas designat, quæ Mawaralnahræ seu Transoxianæ regionis sunt & Turkestanæ, uti ab Alfergano, & sæpe à Persis sumitur, teste Gollio in notis ad Alferganum.

Turchestia autem, Gallicè *le Turquestan*, ex eodem Baudrand, *tom. 2. pag. 345. col. 1.* pars est ampla Asiæ in Tartaria, inter Tartariam veram seu magnam ad septentrionem, & imperium Magni Mogolis ad meridiem, ut fere omnes narrant in historiis illius tractus. Sunt tamen, subdit ille, multi recentiores qui credunt nullam esse Turchestaniam, sed in illo tractu esse regnum *Thibet* seu *Tobat* cum urbe primaria cognomine: quod extenditur, inquit *ibid. pag. 310. col. 2.* ab ortu in occasum inter Tartariam magnam ad septentrionem, & Indiam propriam ad meridiem, uti inter regnum Tangutum ad ortum & Mawaralnahariam ad occasum: erat aliàs in eo tractu pars Scythiæ extra Imaum montem.

EPISCOPI

ECCLESIA SEMISCATENSIS.

EPISCOPI SEMISCATENSES.

THOMAS.

F. *Thomas Mancasola,* Ordinis Præd. jam episcopus erat *Gemiscatensis* sive *Semiscatensis* exeunte anno 1329. Nam Raynaldus, *to. 15. annalium* ad eum annum, *num. 96.* refert epistolam Joannis XXII. Papæ, *dilectis filiis Jeretanny, & universis Christianis Ungaris, Malchaytis & Alanis,* datam *Avin. III. kal. Octob. anno XIV.* (id est die 29. Septembris anno 1329.) in qua hæc ait Pontifex: « Cupientes igitur, ut Christi familia ubique locorum incrementa suscipiat, sed maxime in ipsis partibus dilatetur, venerabilem fratrem nostrum *Gemiscatensem episcopum,* vobis notum, ad partes ipsas cum nostræ benedictionis gratia providimus destinandum. Quocirca devotionem vestram monemus & hortamur in Domino J. C. quatenus sacris instructionibus, quas idem *Thomas* & alii episcopi catholici, necnon dilecti fratres Prædicatorum & Minorum Ordinum, in ipsis partibus commorantes, in doctrina catholicæ fidei vobis fecerint, mentales aures devotius adhibentes, animos vestros veritati ejusdem fidei & sanctorum Patrum auctoritati coaptetis, &c. » Hic Thomas missus fuerat ab Elchigadano Imperatore Tartarorum ad apostolicam sedem, qui ejus nomine sacerdotes & episcopos ad Tartaros in fide christiana excolendos quos FF. Prædicatores & Minores ab errorum tenebris eruerant, deposceret. Id palam fit ex responso Joannis XXII. *ibid. num. 97. Magnifico viro Elchigadan Imperatori Tartarorum Corassan & Turquestan ac Indostan, gratiam in præsenti, quæ perducat ad gloriam in futuro.* « Pastoralis officii, &c. personam tuam eo specialius lucrifacere Domino cupimus, mentisque tuæ oculos cognitione veræ & catholicæ fidei illustrare, quo propter beneficia & multa solamina quæ in terris dominio A tuo subjectis exhibes Christianis, te magis præcipua affectione prosequimur, &c. Quod tu dilectos filios fratres Prædicatorum & Minorum Ordinum, fideles operarios J. C. in partibus Orientis evangelizantes in fervore spiritus verbum Dei, benigne suscipis, devote pertractas, & officium eis hilaris hospitalitatis impendis. Colligimus etiam ex aliis tuorum laudabilium operum floribus tuæ devotionis insignia, qui nuper duos fratres ejusdem B Ordinis Prædicatorum, *venerabilem fratrem nostrum Thomam nunc episcopum Seniscantensem,* cum uno socio ejusdem Ordinis speciales nuncios tuos ad apostolicam sedem devote & humiliter destinasti, petens & cupiens tibi per litteras apostolicas benedici, ac etiam de fide catholica informari. Laudabilia igitur vota tua gratis affectibus complectentes, *eumdem Thomam ad statum proveximus pastoralem,* curam animarum quas ad gregem C suum in civitate Seniscantensi cælestis pietas jam vocavit, vel vocabit in posterum, eidem Thomæ episcopo auctoritate apostolica committentes, &c. Dat. Avin. IV. Nonas (id est die 2.) Novemb. anno XIV. (Christi 1329.) »

Anno sequenti *universis conversis ad fidem catholicam, & catholicis Christianis habitantibus inter infideles & schismaticas nationes in partibus Aquilonis, & etiam Orientis, & specialiter in imperio Usbech & Elchigaday* epistolam scripsit idem Pontifex, *ibid.* ad annum D 1330. *num. 55.* datam Avin. eo anno die 22. Januar. in qua, teste eodem Raynaldo, illis commendat *Thomam Mancasolam* episcopum Semiscatensem, ac Prædicatorii Ordinis religiosos viros, qui in eas oras ad evangelium disseminandum properabant. R. P. Bremond, *to. 2. Bull. p. 189. in annot. 3. ad bullam 77.* Joannis XXII. ait florere etiamnunc Placentiæ *Mancasolam* gentem nobilem.

VIII.

ECCLESIA DIAGORGANENSIS.

DIAGORGANAM esse in Perside discimus, tum ex diplomate Joannis XXII. modo subjiciendo, tum etiam ex epist. F. Jordani Ord. Præd. cujus meminimus, *col. 1373.* A. ubi de ecclesia Columbi: at non æque liquet in quanam vasti hujus imperii parte sive regione sita erat, silentibus ea de re communiter Geographis. Huic tamen episcopum Latinum præfecit anno 1329. præfatus Pontifex.

EPISCOPI DIAGORGANENSES.

BERNARDUS.

RAYNALDUS, *tom. 15.* ad annum 1329. *n. 95.* post relatam epistolam Joannis XXII. Trapesundarum Imperatori, datam Aven. eo E anno die 1. Decemb. hæc subjungit: « Conceptæ sunt eadem formula litteræ hortatoriæ ad Rasciorum, Tephelicensium in Georgia, & Choracicensium reges, atque ad Solagay, Misserquis, Tephelicenses principes, tum

ECCLESIA DIAGORGANENSIS.

„ Carpi & Aliquis regulos, quos omnes ad „ repetendum Romanæ ecclesiæ sinum excitavit: tum Prædicatores & Minoritas, qui „ iis in oris circumferebant evangelium, tum „ *Bernardum è Gardiola episcopum Diagorganensem* enixe commendavit. „

Extat apud R. P. Bremond, *to.* 2. *Bullar. pag.* 183. alia epistola ejusdem Pontificis, *dilectis filiis universis Christianis in imperio Persidis constitutis*, &c. data die XI. Septemb. anno 1329. in qua mentio fit de eo Bernardo his verbis: « Votis zelamus, &c. ideoque » universitatem vestram rogamus, monemus, » & hortamur, &c. quatenus venerabilem fratrem nostrum *Bernardum de Gardiola episcopum Diagorganensem*, quem nuper ad episcopalis dignitatis apicem auctoritate apostolica duximus promovendum, quemque ad partes ipsas velut fructuosum futurum & utilem, ut speramus, ad messem nationum ipsarum partium in horrea Dominica inferendam, ad dictas partes providimus personaliter destinandum: necnon dilectos filios fratres Prædicatorum & Minorum Ordinum in illis partibus commorantes, vel illuc venientes.... habere velitis propensius commendatos, &c.» Me latet quando obierit, quemve habuerit successorem Bernardus iste.

IX. ECCLESIA SUDENSIS.

De ecclesia *Sudensi* sive *Sunensi* nihil aliud mihi occurrit, nisi hanc fuisse Soltaniensis aliquando suffraganeam, eique præfuisse nonnullos ritus Latini episcopos.

EPISCOPI SUDENSES.

I. FRANCISCUS.

II. GUALTERUS.

Waddingus, *tom.* 4. ad annum 1398. *n.* 2. *p.* 320. refert *Francisco* episcopo Sudensi mortuo suffectum esse à Bonifacio IX. Papa eo anno die 21. Augusti *Fr. Gualterum de Polema*, Minoritam.

III. NICOLAUS.

Daniel à V. M. *tom.* 2. *Speculi Carmelit. p.* 946. *n.* 3326. scribit ex Actis Consistor. Martini V. haberi, *F. Nicolaum*, Carmelitam, renuntiatum esse episcopum *Sudensem* anno 1419. die X. Januarii.

IV. JOANNES.

Anno 1524. die 6. Jan. decessit in urbe Senonensi *Fr. Joannes de Medina*, Ordinis Minor. episcopus *Sudensis* sive *Sunensis in Media sub archiepiscopo Soltaniensi*. Hæc Waddingus, *tom.* 8. ad annum 1524. *n.* 33. *pag.* 410. quem etiam, *tom.* 4. *in addit. ad tom.* 2. *p.* 23. *n.* 29. dixerat fuisse Tristandi archiepiscopi Senonensis suffraganeum.

X. ECCLESIA TAURISII.

Quæ *Tauris* vulgo appellatur, *Tebris* vero Persis, & Latinè *Tabresium* seu *Tauresium*, urbs est regni Persarum perampla, in provincia *Adirbuitzan, Echbatana* olim dicta, & Mediæ regionis primaria Nigro, Masio, ac aliis recentioribus; sed multum defecit, & ideo sedes regia ex ea à multis annis Aspahamum translata est. Distat autem 1100. circiter milliar. ab urbe Constantinopoli in ortum, Maracandam versus 900. estque in vasta planitie ad radices montium, juxta fluviolum Scheinkaio qui paulo infra cadit in fluvium cui Aggisou nomen est. Ita M. A. Baudrand, *tom.* 2. *pag.* 280. *col.* 2.

EPISCOPI TAURISIENSES.

I. GUILLELMUS.

F. Guillelmus de Cigiis, Ordinis Prædic. an. 1329. renuntiatus est episcopus Taurisii in Perside à Joanne XXII. Papa, ut discimus ex ejus epistola, *venerabili F. Zachariæ archiepiscopo S. Thaddæi Apostoli de Coratesia in imperio Persidis*, data *Avin. III. idus* (id est die XI.) *Sept. pontif. anno XIV.* Christi 1329. Ex Waddingo, *to.* 3. ad eum annum, *n.* 13. *pag.* 367. & R. P. Bremond, *tom.* 2. *Bullar. pp.* 182. & 183. In ea sic loquitur Pontifex: « Divina, ut firmiter credimus, est ordinatione provisum, ut ad terras imperii Persidis, licet ab aliis terris quas regenerat unda baptismatis..... magna maris terræque distantia separatas, licet plurium infidelium & hostium fidei interstitiis impeditas, nonnulli Prædicatorum & Minorum Ordinum fratres, tanta terrarum & locorum latitudine & distantia peragrata, viri utique illuminati doctrina veræ fidei quam sacrosancta Romana catholica

ECCLESIA TAURISII.

« & universalis tenet ecclesia, &c. Ideoque fra-
« ternitatem tuam rogamus... quatenus... vene-
« rabilem fratrem nostrum *Guillelmum de Cigiis*
« *episcopum Taurisiensem,* Ordinis Præd. profes-
« sorem, quem nuper ad episcopalis dignitatis
« apicem apostolica auctoritate promoventes,
» &c. benigne suscipias, &c. eumque episco-
» pum, atque fratres (Ordinum Præd. & Min.)...
habeas propensius commendatos, &c.»

Refert Raynaldus, *to. 15.* ad annum 1330. *n. 56.* epistolam ejusdem Pontificis, *universis Christianis habitantibus in montibus de Albors,* datam *Avin. X. kal. Febr. anno XIV.* (id est die 23. Jan. anni 1330.) in qua ait: «Ecce „ igitur vestris in hac parte desideriis annuentes, „ &c. venerabilem fratrem nostrum *Guillelmum* „ *de Cigiis episcopum Taurisiensem,* & dilectos „ filios fratres Ord. Præd. viros utique magnæ „ religionis & vitæ, & in lege Domini eruditos ad vos providimus destinandos, &c.» Iisdem die & anno datis litteris Maphrianum Jacobitarum (procul dubio Gregorium IV. de quo vide supra *to. 2.* hujus operis, *col. 1554.* B. C.) hortatus est Joannes Papa, ut creditos ipsius pastorali curæ populos ad unionem cum Romana ecclesia induceret, & FF. Præd. ac Min. ad gentes missis faveret. «.... dilectos „ filios, inquit (ibid. n. 57.) fratres Prædica- „ torum & Minorum Ordinum ad partes ipsas „ venientes, vel morantes in eis, vel per illas „ transitum facientes charitative recipias.... & „ maxime venerabilem fratrem nostrum *Guillelmum de Cigiis episcopum Taurisiensem,* quem „ ad Dei laudem & gloriam, & pascendum gregem fidelium in partibus illis prædicationis „ verbo pariter & exemplo ecclesiæ Taurisiensi præfecimus in pastorem, &c.» Nihil aliud de eo episcopo nobis innotescere licuit.

II. BARTHOLOMÆUS.

Fontana *Theat. Dom. pag. 304. tit. 575. num. 3.* scribit ex chronico ms. conventus Urbevetani Ord. Præd. *Fr. Bartholomæum de Abagliatis,* ejusdem Ordinis, nobilem Senensem, præfuisse ecclesiæ Taurisiensi in Perside, sed ibidem, ut & apud Ugurgerium *in Pompis Senensibus, tit. 7.* sileri quo tempore id contigerit. Porro, quum inter sex episcopos Ordinis Prædic. Franco Perusino primo archiepiscopo Soltaniensi assignatos socios à Joanne XXII. Papa in diplomate dato anno 1318. die 1. Maii, ut supra retulimus, ubi de eo Franco, *col. 1362.* C. nominetur *Bartholomæus Abaliati,* nihil prohibere videtur quin sit iste *Bartholomæus de Abagliatis,* Senensis, qui proinde Guillelmo in sede Taurisiensi successerit.

III. JOANNES.

Anno 1375. *Joannes* quidam Ord. Præd. A sedebat episcopus Taurisiensis in Perside, qui eo anno Avenionem venit ad Gregorium XI. Ut enim narrat Fontana *in monum. Domin.* ad eum annum, *pag. 239.* Joannes ille per urbem Constantinopolim transiens ipse aliique fratres Ord. Præd. disputationem habuere cum Joanne Cantacuzeno ex Imperatore facto monacho, & cum doctoribus Græcis, de primatu sedis Romanæ super quoscumque Patriarchas, etiam Constantinopolitanum, qui caput ecclesiæ Græcæ se venditabat. Convictus autem Cantacuzenus B eumdem primatum confessus est. Id contigisse anno superiori 1374. scribit Raynaldus, *tom. 16.* ad annum 1375. *num. 1.* & profert, *num. 2.* epistolam Gregorii Pontificis *Joanni dicto Cantacuzeno Ordinis S. Basilii professori,* datam *Avin. V. kal. Februar. anno V.* (id est die 28. Jan. an. 1375.) in qua hæc leguntur: «Inter desideria, &c. Sane quia venerabilis " frater noster *Joannes episcopus Taurisiensis,* " lator præsentium, nobis exposuit quod in " quadam disputatione, quam nuper tu & qui- " dam alii Græci, tam prælati quam alii, cum " C quibusdam FF. Ord. Præd. quos ad partes " Armeniæ majoris ad conservationem fide- " lium & conversionem dictarum partium mit- " tebamus, super his in quibus Græci à Latinis " discordare noscuntur, in civitate Constanti- " nopolitana habuistis, non immemor verbi " Salvatoris nostri, qui dixit B. Petro, cujus " sumus divina permissione successor: *Tu es* " *Cephas,* &c. Sponte confessus te credere & " tenere sanctam Romanam ecclesiam, quæ " mater est omnium fidelium & magistra, super " omnes orbis ecclesias obtinere primatum; & " D quod ad hoc defendendum, si expediret, " morti exponeres corpus tuum. Cujus qui- " dem episcopi, uti fide digni, relationi hujus- " modi nos fidem indubiam adhibentes, quam- " plurimum sumus de dicta confessione lætati, " &c. Quum enim hujusmodi primatus nega- " tio, olim præsumpta per Græcos eosdem, dis- " sidii Latinorum & ipsorum Græcorum fuerit " causativa, & conservativa schismatis subse- " cuti; tuque, prout fama publica prædicat, sis " vir magnæ prudentiæ, &c. speramus in Deo... " quod effectu obedientiæ & concordandi cum " E dictis ecclesia & Latinis in aliis in quibus hac- " tenus discordasti, donum pretiosius largietur; " nec, si voles, solus accedes ad arcam Domini, " sed innumerabiles manipulos præsentabis ei- " dem, &c.» Cum ea epistola, duas alias ejusdem Gregorii XI. iisdem die & anno datas, *Joanni* scilicet *Palæologo,* & *Emanueli* ejus filio, quas exhibet Raynald. *ibid. nn. 4. & 5.* Constantinopolim portavit Joannes ad suam ecclesiam Taurisiensem revertens.

Is Joannes fortassis fuit *Joannes* ille *de*

ECCLESIA TAURISII.

Rothomago, Ordinis Præd. quem Cavalerius, *tom. 2. Galler. Domin. pag. 28. num. 67.* & R. P. Jacobus Echard. in *indice episcoporum Ordinis Præd. initio tom. 1. Scriptor. pag. 26. col. 2.* asserunt fuisse episcopum Caphensem & Taurisiensem, sed quem perperam assignant ad annum circiter 1268. quum ecclesia Caphensis erecta fuerit in sedem episcopalem anno duntaxat 1317. à Joanne XXII. Papa, qui ei primum antistitem præfecit F. Hieronymum, Minoritam, ut supra dictum est inter episcopos Caphenses, *col. 1103.* A. B. R. P. Echardus laudatus censet Joannem illum ex ecclesia Taurisiensi ad Caphensem migrasse. Si id ita sit, & fuerit Joannes iste ipse Taurisiensis episcopus sub Gregorio XI. florens, de quo agimus impræsentiarum, successerit utique post annum 1375. in sede Caphensi *III. Conrado,* Minoritæ, quem memoravimus, *col. 1105.* Ab ejus quippe promotione anno 1358. die 29. Jan. usque ad annum 1390. die 9. Decembris, neminem reperimus qui Conradum exceperit.

IV. FRANCISCUS.

Fr. Franciscus Cinquinus, Pisanus, Ordinis Præd. zelo fidei succensus in orientales oras perrexit, ibique fuit episcopus Taurisiensis sæculo decimo quinto. Plurimis autem ad religionem catholicam adductis, rediit in patriam. At grassante lue in urbe Pisana, infirmorum obsequio sese devovit, quibus quum sacramenta & cibum assidue ministraret, ipse extinctus est cum fama sanctitatis; adeo ut populus ingenti concursu funus ejus cohonestaverit. Hæc Fontana *Theat. Dom. p. 304. num. 575.* ex monumentis cœnobii Pisani, quæ tempus non expressere; sed Mich. Pio, *part. 2. lib. 3.* & Fernandez *in episcopis Ital.* de eo Francisco sub anno 1450. loquuntur.

XI. ECCLESIA SALMASÆ *sive* SALMASTRI.

SALMASA, Abulphedæ *Tab. geogr. num. 413. Salamas,* urbs Aderbiganæ seu Mediæ antiquæ, in ejus finibus ad occasum posita, à Geographo Nubiensi *Clim. 4. part. 6.* in Armenia collocatur, olim episcopalis sub metropolitano Arbelensi, deinde sub metropolitano Aderbiganæ; postea metropolitana & ipsa. Masius in epistola ad Augerium Busbeckium apud doctissimum abbatem Assemanum, *tom. 1. Bibl. Orient. pag. 525. col. 1.* hanc appellat *Salmastum,* aitque dierum circiter octo itinere à Ninive distare versus Orientem. Hæc idem Assemanus, *tom. 3. part. 2. pp. 773. & 774.*

EPISCOPI SALMASÆ *sive* SALMASTRI.

I. THOMAS.

II. WILLELMUS.

EX Waddingo, *tom. 5. annal.* ad annum 1402. *num. 12. pag. 8. Thoma* episcopo Samastensi in partibus Infidelium translato ad aliam ecclesiam, quam ipse non nominat, ei suffectus est à Bonifacio IX. eo anno die 6. Novembris *Fr. Willelmus de Wildenhotcz,* Ordinis Minorum.

III. MARCUS.

Anno 1430. die 19. Jun. renuntiatus est à Martino V. Papa episcopus Salmastrensis in Persia sub Patriarcha Muzal in Assiria *Fr. Marcus de Pera,* etiam Minorita. Ita laudatus Waddingus ad eum annum, *n. 32. p. 225.* Extat *ibid. in Regesto Pontif. p. 172.* epistola quædam hujus Romani Pontificis, sic inscripta: *Dilecto filio Nicolao de Tibure Ordinis* C *Minorum professori, capellano nostro, apostolicæ sedis nuntio, & in Caphensi, Chiensi, Metellinensi, Symbaliensi, & Salmastrensi civitatibus & diœcesibus, & in terra Peræ diœcesis Constantinopolitanæ, jurium, fructuum, reddituum, & proventuum Cameræ apostolicæ collectori,* &c. *Ex fideli,* &c. Data est die 26. Jan. anno 1429. Ex ea autem inscriptione discimus iis in locis ævo illo adhuc plurimos extitisse fideles ritus Latini, quibus subinde nihil vetat D præfuisse ejusdem ritus episcopos.

IV. HENRICUS.

Fontana *Theat. Dom. pag. 284. tit. 510.* scribit ex Plodio, id est, Mich. Pio, *part. 2. lib. 3.* & Fernandez *in episcopis Germanicis,* ecclesiæ Salmestensi datum esse in præsulem *Fr. Henricum de Praga,* Ordinis Præd. circa annum 1460.

ECCLESIA S. THADDÆI.

XII. ECCLESIA S. THADDÆI.

EX notitia episcopatuum diœcesis Armeniæ, *Macu* archiepiscopatus magnus est in provincia Artaz, in cujus cathedrali ecclesia corpus est S. Thaddæi: habetque sub se episcopatus quinque, *Auhar, Hoi, Jormi, Maratha,* & *Salmasta* sive *Salmasam:* ex quo discimus *Macu* ipsam esse urbem quæ *S. Thaddæi* dicitur Christianis. Vide *tom. 1.* hujus operis, *coll. 1445. 1446.*

EPISCOPI S. THADDÆI.

I. CACHANA. *Zacharias.*

RAYNALDUS, *tom. 15. annal.* ad annum 1321. *num. 5.* scribit, constituendis Tartariæ ecclesiis intentum Joannem XXII. Papam, quum nonnullos in Camelesia ad dignitates ecclesiasticas irrepsisse illegitime accepisset, aliquos etiam sacris Ordinibus rite initiatos non esse, ut his mederetur malis archiepiscopo *S. Thaddæi* è Camelesia provinciam dedisse, ut, vel sacros Ordines, vel auctoritatem necessariam, pontificio nomine, hujusmodi promotis conferret. Extat *ibid.* Joannis Papæ ea de re epistola inscripta: *Venerabili fratri Cachanæ archiepiscopo S. Thaddæi Apostoli de Camelesia, & dilectis filiis Vicario Prædicatorum & Custodi FF. Minorum in imperio Tartarorum consistentibus. Quum, sicut accepimus,* &c. *Dat. Avin..... idus Octobris anno V.* (id est eo mense anno 1321.)

Eodem tempore alius erat S. Thaddæi archiepiscopus, nomine *Zacharias,* Armenus, qui fidem catholicam amplexus, Christianis Armenis probabiliter præerat, non Latinis. Idem enim Raynaldus, *n. 6.* epistolam exhibet præfati Joannis XXII. *venerabili fratri Zachariæ archiepiscopo S. Thaddæi, Datum Avin. X. kal. Decemb. anno VI.* (id est die 22. Novemb. anno 1321.) in qua ait Pontifex: «Sane, dilectissime frater, de te multæ lætitiæ causam & exultationis habemus, quia tu in ejusdem fidei veritate spiritu beatæ considerationis inductus, pro divini nominis gloria stabiliter perseverans, pro ipsius observatione fidei ab æmulis ejus multas te perpessum angustias, multosque te percepimus pertulisse labores, &c. Profecto quod tu ad hanc fidei veritatem zelo devotionis afficeris, quod ipsam devotus amplecteris, quod ad unitatem & observantiam ejus cunctos tibi subditos exemplo laudandæ imitationis inducis; sciens cum Apostolo quod, sicut unus est Dominus, unumque baptisma, sic cunctorum debet esse fidelium una fides, &c.» Illum identidem monet, ne Sacramentum confirmationis administrari, vel oleum infirmorum consecrari à simplicibus presbyteris pateretur. Ad eumdem quoque Zachariam scripsit Joannes

A Papa anno 1329. die XI. Septemb. epistolam cujus superius meminimus sub Guillelmo de Cigiis episcopo Taurisiensi, *col. 1379.* C.

De eo S. Thaddæi præsule ejusque ecclesia hæc refert Joannes Chernacensis Armenus in epistola sua ad fratres Armenos Unitos, apud Clementem Galanum, *tom. 1. conciliat. eccl. Armenæ cum Romana, cap. 30. nn. 29. & 30. pag. 517.* «Ex istis autem Prædicatoribus missi fuere aliquot à SS. Pontifice Joanne XXII. cum litteris pontificiis ad domnum Constantinum Cæsariensem, Ar-
B meniæ Patriarcham, necnon ad regem Oscinum (sive Ossinium); qui quidem Patriarcha, convocans quotquot potuerat, suæ diœcesis episcopos ac præsules, unà cum ipso rege Oscino ac principibus regni, concilium celebravit (concilium fuit Adanense, cujus acta exhibet idem Galanus, *ibid. cap. 29. p. 472. & seqq.*) in quo Armeni, peracta jam cum S. R. E. unione, obedientiam Romano Pontifici promisere. Inter episcopos autem qui ad concilium convenere, adfuit etiam *archiepiscopus Zacharias qui præerat ecclesiæ sancti*
C *Thaddæi Apostoli,* ubi est ejus sepulcrum, versus Orientem, trans fluvium Araxem, in confinibus regionis Parthorum, haud procul à celebri monte Ararat in quo, secundum constantem Armenorum traditionem, requievit arca Noemi.»

II. * * *

Benedictus XII. Papa scripsit anno 1341. die 1. August. *Catholico Armenorum* litteras, quibus eum hortabatur ut diligentiam in celebranda synodo adhiberet, atque errores in libello quem ei mittebat descriptos confutatosque damnaret. Sollicitavit etiam aliis
D litteris archiepiscopos *S. Thaddæi in majori Armenia,* Navarnazensem, Tarsensem, & Soltaniensem, ut in illud opus studia sua conferrent. Ita Raynaldus ad eum annum, *n. 46.* ubi litteras Pontificis ad Catholicon Armenorum exhibet. Porro archiepiscopus iste S. Thaddæi alius esse potuit à *Cachana* vel *Zacharia* supra memoratis. Sed ipse, & præfatus *Cachana* videntur fuisse præsules Latini ritus, quidquid secus asseratur, *to. 1. col. 1446.* B. C.

ECCLESIA S. THADDÆI.

III. BERTUCIUS.
IV. JOANNES-BAPTISTA.

R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. pag. 449.* refert diploma Bonifacii IX. Papæ, datum anno 1402. die 5. Maii, quo post obitum *Bertucii* archiepiscopi S. Thaddæi in Armenia, huic ecclesiæ præficitur *Fr. Joannes-Baptista de Insula,* Ordinis Præd.

V. HIERONYMUS.
VI. JOB.

Hieronymo archiepiscopo S. Thaddæi apostata facto, Martinus V. Papa in ejus locum substituit *Fr. Job de Macho,* Ordinis Præd. Id constat ex diplomate pontificio dato anno 1424. die 13. Mart. apud laudatum R. P. Bremond, *ibid. p. 643.* in quo hæc leguntur: «*Dilecto filio Job de Macho electo Machoensi,*

A &c. Quum itaque ecclesia S. Thaddæi Machoënsis, ex eo quod nos nuper iniquitatis filium *Hieronymum,* de cujus persona dudum præfatæ ecclesiæ tunc vacanti fuerat apostolica auctoritate provisum, quique in vi provisionis hujusmodi possessionem pacificam assecutus, abnegata palam catholica fide Jesu Christi Redemptoris & Domini nostri, blasphemus notorius est factus, de fratrum nos- B trorum consilio dicta ecclesia, ac ejus regimine & administratione declaramus esse privatum, & sententialiter privavimus & amovimus ab eisdem, vacaverit & vacet ad præsens, &c. demum ad te Ordinis FF. Præd. &c. quique ex illis partibus oriundus, illis verbo prodesse poteris, direximus oculos mentis nostræ, &c. Dat. Romæ apud S. Petrum III. idus Mart. pontif. nostri anno VII.»

XIII. ECCLESIA NAVARZANENSIS *sive* NAHARVANENSIS.

NAVARZANA probabiliter eadem est ac *Naharvana,* de qua sic loquitur Assemanus, *tom. 3. part. 2. pag. 766.* «*Naharvanæ* urbs est episcopalis in Babylonia, Kosræ conjuncta, ad provinciam patriarchalem (Syro-Nestorianorum) spectans, de qua hæc Abulpheda *Tab. geogr. n. 282. Naharvana, nomen oppidi est, & fluminis quo intersecatur: estque urbecula à Bagdado quatuor parasangis distans.* Ab Herbelotio, *pag. 658.* inter Bagdadum & Vasetam ponitur.»

EPISCOPI NAVARZANENSES.

* * *

ANno 1341. sedebat quidam præsul *Navarzanensis,* quem, ut & archiepiscopos sancti Thaddæi, Tarsensem & Soltaniensem, sollicitavit eo anno Benedictus XII. Papa die 1. C Aug. ut Catholico Armenorum opem ferrent, ad proscribendos, congregata synodo, errores aliquos qui Armenis imputabantur. Apud Raynaldum, *tom. 16.* ad eum annum, *num. 46.*

XIV. ECCLESIA DIATAGERENSIS *sive* DIATARAGENSIS.

FONTANA *Theat. Dom. p. 72. tit. 39.* scribit Diatagerensem ecclesiam fuisse in Perside, tituloque archiepiscopali potitam, cujus unum præsulem subministrat.

EPISCOPI DIATAGERENSES.

GERARDUS.

GERARDUS *de Monte-Pessulano* in Gallia, Ord. FF. Præd. ex laudato Fontana, divino spiritu inflammatus, cum pluribus aliis ejusdem Ordinis in Persidem contendit, catholicam fidem in vastissimis illis regionibus annuntiaturus: quum vero plures ibidem ad Christi ecclesiam adduxisset, decessit in urbe D Taurisio die 1. Novemb. anni 1322. De eo Leander Albertus, *lib. 3. de viris illustribus Ordinis Præd.* ita loquitur, *pag. 121.* «Cum Superioribus præclarissimis connumerabimus *Geraldum* ex Monte-Pessulano oriundum, virum sanctum, & devotum antistitem in urbe Diataraga provinciæ Persidis, cujus obitus fuit Taurisii 1322. kal. Novemb. Porro post mortem is celeberrimis miraculis claruit.»

ECCLESIA BASSOREN. 818.

XV. ECCLESIA BASSORENSIS.

De urbe *Bassora* hæc tradit Mich. Antonius Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 140. col. 1.* « *Balsera* seu *Bas-ra*, & *Bassora*, olim *Teredon*, urbs Asiæ & emporium celebre Arabiæ desertæ, in confinio Chaldææ seu provinciæ *Yerach* dictæ, ad fluvium Arabum *Schat-el-Arab*, seu ad Tigrim & Euphratem fluvios simul unitos, bidui itinere infra Bagdatum in meridiem, & 12. leucis distans in septentrionem à sinu Persico, qui ab ea dicitur etiam à multis sinus Balseræ. Gaudet portu capaci & tuto, estque caput præfecturæ seu principatus cognominis cum castro munito.» Subjungit autem, ad vocem *Teredon*, *to. 2. p. 299. col. 2.* «*Teredon*, urbs Babyloniæ Ptolemæo & Æliano, quæ ab aliis Arabiæ tribuitur, nunc *Bassora* dicitur, sive *Balsera* & *Bas-ra*, estque hodie urbs Arabiæ desertæ, in confinio Arabiæ felicis, testibus Philippo à S. Trinit. Thevenotio, & aliis, versus confinia provinciæ *Hierach*, &c. Distat à Babylone navigatione 15. dierum, Armusium versus 600. milliar. circiter, &c.» Observat Cellarius, *to. 2. geogr. antiq. lib. 3. cap. 16. pag. 759.* Ptolemæum posuisse urbem Terebonem inter ostia Tigris intus, seu reductius à mari; Strabonem vero conjunxisse bis illam cum ostio Euphratis, item Dionysium in Periegesi. *Forsan*, inquit, *inter Euphratem & Tigrim circa ostia fuit Teredon sita. Ex iisdem etiam adparet Euphratem olim in sinum Persicum peculiari ostio exisse, licet fossis postea, & variis deductionibus, mutata rerum facies fuerit: ideoque Ptolemæus silentio id ostium præterierit.* Unum præsulem reperi Bassorensem Latini ritus.

EPISCOPI BASSORENSES.

Rogerius.

Ante annum 1363. *Fr. Rogerius*, Siculus, è Platia, Ord. Min. Friderici III. capellanus, episcopus *Bassorensis* fuit, urbis scilicet *Basoræ* (sive Bassoræ) *mercatu celebris haud procul à sinu Persico.* Deinde ad ecclesiam Mazarensem in Sicilia translatus est, de quo, ut Mazarensi præsule, mentio extat die 6. Oct. anni præfati 1363. Indict. 11. in Tabulis Montis S. Juliani. Obiit Mazaræ anno 1383. die 13. Januar. Ita Rocchus Pirrus, *volum. 2. Sicil. sac. pp. 105. num. VII. & 508. num. 23.*

XVI. ECCLESIA ASPAHAMENSIS.

Aspahamum, aliàs *Aspa* & *Hispahan*, urbs est Persidis præclara in provincia Hierach sive Yerach: à multis *Asaphan* & *Haspachan* dicitur, à Persis vero *Spahan.* Sita est in planitie perampla montibus circumsepta, & rigatur fluvio Zenderoud, qui à monte Rimavend delatus ipsam in duas partes secat. Hæc M. A. Baudrand, *tom. 1. geogr. p. 110. col. 2.* Assemanus, *tom. 3. Bibl. Orient. part. 2. p. 725.* ait Aspahanensem ecclesiam metropolitano Nestorianorum Persidis subjacuisse, licet in Tabula Eliæ Damasceni non recenseatur. Huic ab uno circiter sæculo præfecti sunt nonnulli antistites ritus Latini.

EPISCOPI ASPAHANENSES.

I. Timotheus.

II. *fortassis* Timotheus *alter.*

III. Joannes.

Rocchus Pirrus, *volum. 2. Siciliæ sacræ p. 554. post med.* tradit *M. Timotheum Perez*, Siculum Mazarensem, Carmelitam, à Romano Pontifice anno 162.. (creatum esse) *episcopum Aspahanensem in Persia:* (qui tunc quum scilicet ipse hæc scribebat ante annum 1646.) suffraganeus erat Toleti.

Nescio an alius ab isto non fuerit Carmelita ejusdem nominis, cujus meminit Daniel à V. M. *to. 2. Spec. Carmel. p. 957. n. 3368.* B hunc enim dicit *Hispanum de Malacha.* «*Timotheus Perez*, inquit, *Hispanus de Malacha*, institutus est episcopus Babylonis seu Bagdat die 2. Aug. 1632. simulque destinatus coadjutor cum futura successione *episcopi Aspanensis* (Aspahanensis) in Regia Persarum: unde dicitur *episcopus Aspanensis.* Postmodum titulum ecclesiæ Lystriensis in Lycaonia habuit, sub quo obiit Toleti die 5. Aprilis anno 1651.»

In nunciis Gallicis anni 1632. legimus, *pp. 409. & 451.* Romæ proclamatum esse eo anno die 6. Sept. & die 19. ejusdem mensis consecratum à Cardinali Spada in templo *del anima*, pro episcopatu *Aspahanensi*, *Joannem*

ECCLESIA ASPAHAMENSIS.

Thaddæum, Carmelitam discalceatum, Hispanum, ut statim in Persidem pergeret, ipso rege Persarum in id consentiente.

IV. BARNABAS.

R. P. Bremond scribit, *to. 6. Bull. p. 620.* ex P. Jacobo Echard. in indice episcoporum initio *tom. 2. Scriptor. pag. 31. col. 2.* & ex P. Dominic. Ponsi in vita R. P. Antonini Cloche Magistri Generalis Ordinis Prædic. *cap. 8. pag. 215. num.* L. *Fr. Barnabam de Fidelibus*, Ordinis Præd. alumnum Congreg. A S. Sabinæ, renuntiatum esse *episcopum Aspahanensem* in Perside à Clemente XI. an. 1716. quem promotum die 8. Jun. asserit laudatus Echardus.

V. PHILIPPUS.

Ex nuntiis Gallicis anni 1732. *pp. 402. & 439.* proclamatus est Romæ die 21. Julii à Cardinali Zondodari *R. P. Philippus Maria de S. Augustino*, Carmelita discalceatus, pro episcopatu *Aspahanensi* in Perside, quò paulo-post perrecturus erat ut missionarius apostolicus.

XVII. ECCLESIA BAGDADI *sive* BABYLONIS.

BAGDADUM, aliàs *Baudras*, teste Pineto, & etiam *Seleucia* ab Antiocho Seleuci filio ex patris nomine, nunc *Bagdad* & *Baghdet*, urbs Asiæ dives, ampla & valde munita provinciæ Iracæ *Yerach* caput ad Tigrim fluvium, antea Califarum sedes, deinde regibus Persarum subdita fuit usque ad annum 1638. quo in Turcarum cecidit potestatem. Crevit ex ruinis *Babylonis*, cujus hodie pauca quæ supersunt rudera ad Euphratem, unius diei itinere inde distant in septentrionem. Extructa fuit ab Almansore Abugiafar XXIII. Calipha & Abbasidarum XI. anno 762. & nuncupata *Bagdad*, id est, *hortus Dadi*, quod Persa quidam hujus nominis hîc amplum possideret hortum. Abest autem ab urbe Aspahamo 400. milliar. in occasum, 140. à Ninive in meridiem, vix 200. ab ostiis Tigridis in septentrionem, 280. à Susa in occasum, & 500. ab Echbata in meridiem. Porro Babylon, cujus sedes archiepiscopalis ad urbem Bagdadum translata est, caput extitit Chaldaicæ regionis, quæ *Babylonia* ab ea dicebatur. Nembrod seu Belus eam urbem condiderat circa Noe obitum: postea eamdem Semiramis regina mœnibus cinxit tam latis ut quadrigæ obviæ sese non impedirent, unde & inter septem orbis miracula computabantur. Hæc Mich. Antonius Baudrand, *tom. 1.* ad vocem *Babylonis, pag. 133. col. 2. & Bagdadi, pag. 137. col. 1. & tom. 2.* ad vocem *Seleuciæ, pag. 223. col. 1.*

ARCHIEPISCOPI BAGDADI *sive* BABYLONIS.

I. TIMOTHEUS.

TIMOTHEUS *Perco*, Siculus, Carmelita discalceatus, *archiepiscopus Babylonis* proclamatus est Romæ anno 1632. die 6. Septemb. & die 19. ejusdem mensis consecratus unà cum Joanne Thaddæo de S. Elizæo, Hispano, episcopo Aspahanamensi, Carmelita pariter discalceato, à Cardinali Spada in basilica *del anima*. Die vero sequenti pallium ei concessum est. Roma demum uterque exivit ante diem 9. Octob. ut in Persidem se transferrent, de consensu regis Persarum. Ex nuntiis Gallicis hujus anni 1632. *pp. 409. & 451.*

II. BERNARDUS.

Bernardus de S. Theresia, Gallus, natus Clamessii in diœcesi Antissiodorensi anno 1597. die 22. April. Ordinem Carmelitarum discalceatorum amplexus est Parisiis anno 1614. Antistes Babylonis renuntiatus Romæ an. 1637. & consecratus ibidem à Cardinali Pallotta, in Persidem perrexit anno 1639. Aspahamum appulit anno sequenti. In Gallias reversus anno 1647. obiit Parisiis cum B sanctitatis fama in seminario Missionariorum die XI. April. anno 1669. Ita relatio quædam de ejus vita Gallicè scripta, quæ extat in nuntiis itidem Gallicis anni 1669. *num. 48. pag. 355.*

Bernardi hujus meminit Leo Allat. *lib. 3. de consens. utriusque eccles. edit. Colon. 1648. col. 1058. cap. 10. n. 3.* ubi ait: «Sic etiam in aliis patriarchatibus orientalibus Alexandrino, Antiocheno, & Hierosolymitano, multi catholici vitam agunt, quos partim in Asia & Ægypto per suos curat cogitatque Guardianus Hierosolymitanus, partim Ma- C ronitarum Patriarcha cum suis archiepiscopis & episcopis, partim *Babyloniæ episcopus Bernardus, Carmelitanus discalceatus*, cum aliis ad id missis, Augustinianis, Carmelitanis, Capucinis, & Dominicanis, cum eorum episcopo Ascevan Latino nomine Augustino: (ii Latinum) servant ritum, sed in lingua Armena.»

III. PLACIDUS.

Ex similibus nuntiis anni 1661. *pag. 721.* eo anno mense Jun. *R. P. Placidus Ludovicus du*

du Chemin, Benedictinus Congreg. S. Mauri in Gallia, renuntiatus est episcopus Neocæsareæ & *coadjutor archiepiscopi Babylonis,* & in hunc finem consecratus Romæ à Cardinali Antonio Barberino in basilica S. Ludovici Francorum.

IV. PIDOU.

Anno 1687. sub finem mensis Novemb. *R. P. Pidou,* clericus regularis, Theatinus, quem jam sacra congregatio de Propaganda Fide in missionarium apostolicum elegerat, proclamatus est Romæ pro archiepiscopatu *Babylonis* à Cardinali Altieri. Ex iisdem nuntiis hujus anni, *pag. 689.*

ECCLESIA BAGDADI *sive* BABYLONIS.

XVIII.

ECCLESIA MARAGÆ.

DOCTISSIMUS abbas Assemanus Maronita, *tom. 3. Biblioth. Orient. part. 2. pp. 761. & 762.* hæc nos docet de urbe Maraga, quam vel omisere Geographorum plerique, vel sub alio nomine descripsere. « *Maraga* Aderbiganæ urbs, ad occasum Taurisii posita, ab ea 17. parasangis distans, juxta Abulphedam *Tab. geogr. num. 417.* Ibi archivum celebre « librorum Syriaco, Arabico, & Persico sermone exaratorum, unde annales suos Abulpharagius « se collegisse testatur. Frequentes in ea urbe sub Tartaris Christiani, cum Jacobitæ, tum « Nestoriani, quorum Patriarcha Jaballaha domicilium ibidem habuit. Est & Marga urbs epi- « scopalis sub metropolitano Adiabenico: an eadem (sit) cum superiori non ausim definire. « Thomas (Margæ) episcopus qui IX. sæculo ineunte claruit, eam in Assyriæ seu Adiabenæ « finibus inter Aderbiganam regionem & urbes Solecen atque Dasenam ponit, in ea Zabæ « majoris minorisque parte quæ initium Mediæ seu Aderbiganæ respicit.... qui videtur esse « *Maragæ* situs. Sed obstat utriusque nomen (diversum Syriacè & Arabicè.) Præterea (Marga) « in ditione Mosulana.... collocatur ab Amro.... *Maraga* vero non paucis inde parasangis abest, « ut ex tabulis geographicis apparet.» Idem Assemanus supra, *pag. 423. num. 6.* ait: «Media à Madaï filio Japhet (Gen. x. 2.) dicta, inter Parthiam & Hircaniam ad ortum, Armeniam « majorem ad occasum, Assyriam Susianamque ad meridiem, & mare Caspium ad boream, « eas olim regiones complectebatur, quas recentiores (Herbelot. *Biblioth. Orient. pag. 790.*) « vocant *Scirvan* & *Adhorbigian.* Urbes præcipuæ sunt Tabriz (Taurisium) Ardebil, *Maraga,* « Salmas, &c.» Maragæ antistites aliquot Latini præfuere sæculo XIV.

EPISCOPI MARAGÆ.

I. BARTHOLOMÆUS.

BARTHOLOMÆUS, cognomento *Parvus,* Bononiensis, Ordinis Prædicatorum, initio sæculi XIV. sic præclaris dotibus erat conspicuus, ut, illis auditis, Joannes XXII. Papa eum ad se Avenionem accersiri fecerit, & *Maragensem* constituerit episcopum. Id contigisse anno circiter 1320. ex modo dicendis colligere est. De eo quippe hæc scribit Clemens Galanus, Theatinus, missionarius apostolicus ad Armenos, *tom. 1. conciliat. eccles. Armenæ cum Romana, Rom. 1650. cap. 30. p. 508. n. 1.* ex scriniis Armenis in Armenia apud Dominicanos servatis.

« Florebat, inquit, tempore Joannis Papæ » XXII. in religione FF. Prædic. cum vitæ » sanctimonia, tum divinarum humanarumque » scientiarum peritia, ob quam ad magisterii » gradum jam evehi promeruerat, B. Bartholo- » mæus Bononiensis, cujus virtutum fama per- » motus idem summus Pontifex, consecravit » eum episcopum, non Armeniæ quidem, ut » communiter dicitur, sed *provinciæ Maraga- » censis,* sic à primaria ejus urbe *Maraga* nuncu- » patæ, quæ inter Armenorum Parthorumque confinia sita est. Incolebat autem tunc tem- « poris non solum Armeniam, sed multas etiam « Persidis urbes, ingens Christianorum schis- « maticorum multitudo, quos bonus pastor uti « aberrantes in viam veritatis adduceret, vel « cum vitæ dispendio, si necessarium foret, diu « noctuque animo revolvebat. Quum tandem « linguam Persicam didicisset, ac plurimos, « Deo dante, ad catholicam perduxisset fidem... « extruxit unà cum aliquibus sociis in monte « quodam monasterium Eremiticum.... (cujus « cellulæ) usque adhuc videntur: talem denique « in reducendis pascendisque Christi ovibus se « exhibuit, ut virtutis doctrinæque ejus auditio « jam in multas dimanare cœperit regiones. «

Interim anno post Christum natum 1328. « clarus inter Armenos monachos, ac totam « per Armeniam celeberrimus erat magister « quidam insignis, nomine Isaias, qui in suo « ubi præerat cœnobio non longe à civitate « Eravan, trecentos septuaginta ex discipulis « suis magisterii dignitate.... condecoraverat; « atque unus fuerat ex istis.... magister Joannes « Chernacensis, qui & ipse in provincia Erin- « ciach, nunc vulgo dicta Alincia, præerat « monasterio prope oppidum Cherna, cujus «

ECCLESIA MARAGÆ.

» princeps erat dominus Georgius, ipsius » Joannis avunculus. Audiens igitur magis» ter Isaias prædicationis ac vitæ famam B. Bar» tholomæi, hortatus est per nuntios discipu» lum Joannem, ut iret ad illum, ac videret » quænam esset ejus doctrina: erant quippe » omnes, non tam per contumaciam, quam » per ignorantiam schismatici, &c.

» Itaque è vestigio ad conventum B. Bartho» lomæi profectus, quò pervenit post 4. dies » itineris, talia vidit audivitque, ut statim ad » ecclesiæ Romanæ obedientiam se reducere » in animo proposuerit. Mansit autem apud » illum per sesqui annum, quo tempore didicit » inter alia etiam Latinam linguam, docuitque » B. Bartholomæum ac socios ejus Armeni» cam: ex iis insuper quæ ibi..... didicerat, » multa in unum congessit sermonum & ca» suum conscientiæ librum Armeno compo» situm idiomate, in cujus præfatione præsen» tem narrat historiam, quæ in aliis etiam Ar» menis codicibus.... latius continetur.

» Adveniente autem anno 1330. idem ma» gister Joannes eruditissimas misit epistolas, » à B. quidem Bartholomæo Armenicè com» positas, sed ab ipso elegantiori stylo concin» natas, ad multos magistros condiscipulos suos » in variis tunc degentes provinciis, quibus » inter alia eos hortabatur, ut ad aliquod con» venientes concilium, de unione cum catho» lica ecclesia, atque obedientia Romano Pon» tifici exhibenda, deliberarent, firmiorique » quam antea stabilitate cœptum illud, in præ» teritis olim conciliis Armeniæ toties absolu» tum, ac iterum postea dissolutum, ad finem » perducerent. Harum ergo epistolarum co» hortationibus annuentes præ aliis duodecim » magistri, congregati sunt in oppido Cherna... » quò etiam convenere ipse magister Joannes, » ac B. Bartholomæus cum socio quodam F. » Petro Tarraconensi laico; eorumque om» nium sumptus necessarios per mensem inte» grum, quo disputationes de cunctis Arme» niorum erroribus inter ipsos habitæ sunt, » sustinuit antedictus princeps Georgius.

» Itaque diremptis intra id temporis de fide » controversiis, atque improbatis rejectisque » erroribus universis, omnes unanimi consensu » orthodoxam fidem professi sunt, Romano» que Pontifici tanquam vero ac legitimo to» tius ecclesiæ capiti obedientiam promisere: » quorum quidem exemplo alii quamplures » Armeni in ecclesiæ catholicæ gremium sese » postea receperunt.

» Stabilita jam fidei veritate, tantum inde » gaudii percepit D. Georgius, ut intra 60. dies » magnificam in ipso conventu de Cherna ec» clesiam à fundamentis erexerit. Nepos vero » ejus magister Joannes, animadvertens insti-

A tutum monachorum S. Basilii per Patriar« cham Niersensem Ghelaïensem in Armeniam « olim introductum, tunc penitus ad relaxa« tionem.... pervenisse, conceperat animo ad « pristinam illud observantiam restituere: sed « re postea diligentius considerata, illi melius « videbatur, si novum institueret Ordinem, « quo catholica jam ab Armenis recepta fides « conservaretur, ac magis magisque dilataretur. « Quamobrem divino innixus auxilio.... fun« davit Ordinem quemdam, dictum *Unitorum* « *S. Gregorii Illuminatoris* ad ecclesiam catho« B licam, sub regula S. Augustini & constitutio« nibus FF. Præd. mutato Armenorum mona« chorum habitu in habitum S. Dominici, cum « scapulari tamen & caputio nigro: qui quidem « Ordo, confirmatus deinde à Joanne XXII. « per orientem ac septentrionem longe late« que propagatus est. «

Videntes (autem,) subdit Galanus, *p. 524. n. 49.* prædicti fratres anno 1356. se omnes « pene ritus Dominicanæ religionis habere, ac « etiam fuisse nedum ad paucitatem, sed pau« pertatem ac miseriam extremam perductos, « C miserunt Romam duos procuratores, vide« licet F. Thomam & F. Eleutherium, ambos « Ciahuchenses & germanos, ad impetrandum « à Romano Pontifice, ut, annuente FF. Præd. « Patre Generali, ipsorum Ordo Dominicanæ » familiæ uniretur, & in omnibus ac per omnia « eidem Generali subjiceretur. Quo quidem « per apostolicum illis Breve concesso, F. Eleu« therius primus fuit Provincialis Superior, qui « ex urbe ad Nascivanensem gubernandam pro« vinciam missus est.»

Sed ut ad Bartholomæum revertamur: ita D pergit idem Galanus, *p. 512. n. 14.* «Interea « B. Bartholomæus & F. Joannes Anglus, unà « cum Armenis magistris Joanne & Jacobo, « ad translationem sacrorum librorum ex La« tino in Armenum idioma sese totos dedere; « quibus etiam F. Petrus laicus in iisdem ex« scribendis libris maximo adjumento fuit. Et « quidem tantum in hoc laboris ac studii con« tulerunt, ut mirabile dictu sit, quot quanta« que traduxerint volumina spatio trium anno« rum, quibus post dictam unionem vixit B. « Bartholomæus: qui tandem virtutibus ac « E meritis opimus migravit ad Dominum anno « salutis 1333. Ejus sepulcrum innumeris hac« tenus clarum miraculis in Armenia ab ipsis « etiam infidelibus magna colitur veneratione.»

Reductionem hujus ecclesiæ Armenæ ad fidem & obsequium sanctæ Romanæ sedis, & quidquid ad id contulerit Bartholomæus archiepiscopus Maragæ, exposuit præfatus Joannes Chernacensis in epistola quadam ad suos Fratres Unitos, quam in gratiam lectoris transcribere hîc non piget ex laudato Galano,

ECCLESIA MARAGÆ.

qui illam refert Armenè cum translatione Latina, à *pag. 513. to. I. n. 18.* ad *pag. 523. num. 46.*

« Frater Joannes à Cherna, indignus sacer- » dos, ac servus Jesu Christi Salvatoris nostri, » omnibus qui consimili gloria sortiti estis fi- » dem & religionem in justitia Salvatoris nostri » Jesu Christi Dei, atque in unione sanctæ » Romanæ ecclesiæ. Gratia vobis, & pax, & » continuum religionis augmentum multipli- » cetur. Memor sit fraternitas vestra verbi Do- » mini dicentis: (Matth. 18. vers. 7.) *Væ mundo à* » *scandalis; necesse est enim ut veniant scandala:* » *verumtamen væ homini illi per quem scandalum* » *venit.* Quare autem necesse est ut veniant » scandala ostendit Apostolus dicens: *ut electi* » *probentur.* Quoniam sicut ignis necessarius » est ad probandum aurum, ita similiter tribu- » lationes & persecutiones ad electos Dei pro- » bandos. Verumenimvero quicquid ipsis elec- » tis ad probationem confert & electionem, » idipsum reprobis qui hunc diligunt mun- » dum, ad scandalum ac perditionem facit, juxta » idem verbum: *Væ mundo,* nempe mundanis, » *propter scandala.* Hæc siquidem semitæ veri- » tatis ingressuique ad gloriam cœlestem impe- » dimento sunt.

» Quocirca tres ecclesia passa est terribiles » persecutionum procellas: primam à Judæis; » secundam à Gentibus; tertiam ab Hæreticis: » jam quartam ab Antichristo futuram expectat » ultro ac timet. Quamvis porro quælibet ea- » rum scandalum multis & ruinam attulerit, » præ cæteris tamen tertia multo pluribus causa » fuit perditionis. Quapropter, multiplicatis » hæreticis, videlicet Ario, Sabellio, Apolli- » nari, Macedonio, ac Nestorio, Dioscorus & » Eutyches, qui eorum, non secus ac belluæ » belluarum, alumni extitere, Armeniorum » nationem veneno suo coinquinarunt. Licet » enim iidem Armeni tempore S. Silvestri Pa- » pæ, Magno imperante Constantino, strenuo- » que in Armenia Tiridate regnante, illuminati » fuerint opera S. Gregorii Illuminatoris, & » ad fidem conversi, postea tamen tempore » S. Leonis Papæ, à quo Chalcedonense con- » cilium convocatum fuit & confirmatum, ab » unione Romanæ ecclesiæ segregati sunt, ac » prædictorum hæreticorum, qui unam tan- » tum in Christo naturam mixtam & confusam » asserere ausi fuerant, vestigia sectati sunt; » quamvis nunc Eutychen, quod Christum » sanctissimæ matri ejus consubstantialem ne- » gaverit, detestentur. Et quemadmodum, ut » divus ait Gregorius, peccatum quod statim » per pœnitentiam non deletur, alia trahit se- » cum peccata: ad eumdem prorsus modum » ex uno errore facile quis in alios permultos » dilabitur, ut Armeniorum contigit nationi,

A quæ deinde in errores prope infinitos di- « lapsa est. Præcipui autem sunt hi sequentes. «

1. Asserunt unam esse tantum naturam « in Christo, juxta hæresim Dioscorianam. «

2. Spiritum Sanctum à Filio non proce- « dere, secundum errorem Græcorum. «

3. Sanctorum animas ante finale judicium « in regnum cœlorum non ingredi, neque pec- « catorum in infernum; sed omnes in medio « aëris judicium illud expectare. «

4. Non esse purgatorii locum, neque in- « ferni. «

B 5. Ecclesiam Romanam super reliquas ec- « clesias primatum non obtinere. «

6. Detestantur S. Leonem Papam, & con- « cilium Chalcedonense. «

7. Non celebrant Dominicas festivitates « juxta ordinem ab ecclesia Romana servatum, « præsertim Nativitatem Domini. «

8. Non servant jejunia secundum eccle- « siasticos canones. «

9. Non habent omnia septem ecclesiæ « Sacramenta, Confirmationem & Extremam « Unctionem omittentes, aliorumque Sacra- « C mentorum essentiam ignorantes. «

10. Non infundunt aquam in Calicem, « dum divinum illud Missæ sacrificium per- « agunt. «

11. Asserunt Eucharistiam populo imper- « tiendam non esse, nisi sub utraque specie: « unde Christi Corpus, sacro ipsius Sanguine « prius intinctum in Calice, distribuunt. «

12. Celebrant in Calicibus ex ligno aut « luto confectis. «

13. Quilibet sacerdos pœnitentes absolvit « à quolibet peccato sine ulla reservatione, « etiam extra casum necessitatis. «

D 14. Subduntur duobus Patriarchis, quo- « rum quilibet totius Armeniæ sibi patriarcha- « tum adscribit. «

15. Parochi & episcopi fiunt hæreditario « jure per consanguineorum violentiam. «

16. Pretio emunt ac vendunt ecclesiæ Sa- « cramenta. «

17. Faciunt inter virum & uxorem divor- « tium sine causa propter pecuniam, contra « evangelii præceptum, & sacros canones. «

18. Non conficiunt oleum Chrismatis, « neque Infirmorum. «

E 19. Tribuunt sacram Communionem par- « vulis ante rationis usum. «

His itaque, aliisque multis erroribus, natio « Armeniorum à via veritatis longo jam aber- « raverat tempore, sine ulla resipiscentia in te- « nebris residens ignorantiæ; quum novissime « placuit Domino Jesu Christo, juxta id quod « & ipse dixerat Petro (Luc. 22. vers. 32.) *Et tu* « *aliquando conversus confirma fratres tuos;* im- « mittere in cor sanctissimi Pontificis Romani, «

ECCLESIA MARAGÆ.

» ut destinaret ad omnes schismaticorum na-
» tiones prædicationis ministros, qui eas ad
» veram Christi fidem, beato Petro ac succes-
» soribus ejus commendatam, adducerent. Ex
» istis autem Prædicatoribus missi fuere aliquot
» à sacrosancto Pontifice Joanne XXII. cum
» litteris pontificiis ad domnum Constantinum
» Cæsariensem, Armeniæ Patriarcham, nec-
» non ad regem Oscinum: qui quidem Pa-
» triarcha convocans, quotquot potuerat, suæ
» diœcesis episcopos ac præsules, unà cum ipso
» rege Oscino ac principibus regni concilium
» celebravit, in quo Armeni, peracta jam cum
» sancta Romana ecclesia unione, obedientiam
» Romano Pontifici promisere.

» Inter episcopos autem qui ad concilium
» convenere, adfuit etiam archiepiscopus Za-
» charias (de quo vide supra *col. 1386.* A. B.)
» qui præerat ecclesiæ S. Thaddæi Apostoli,
» ubi est ejus sepulcrum, versus orientem, trans
» fluvium Araxem, in confinibus regionis Par-
» thorum, haud procul à celebri monte Ara-
» rath, in quo, secundum constantem Arme-
» norum traditionem, requievit Arca Noëmi.
» Interfuit etiam magnus magister Joannes
» Zorzorensis, aliique plures cum eo.

» Ego igitur Joannes Chernacensis, quum
» diu litteris operam dedissem in Academia
» magni Magistri Isaïæ, qui ab Armeniis velut
» oraculum habebatur; atque ex ejus manibus
» baculum cum libro, nempe magisterii digni-
» tatem, accepissem: audiens omnia hæc, ea-
» que assidua recolens consideratione, ardenti
» desiderio cupiebam testem me fieri oculatum
» reductionis meæ nationis ad veram salutem.
» Exquirens autem ad hæc operam Latinorum,
» suspiriis ex intimo corde avulsis, atque gemi-
» tibus ex animi profundo extractis, testimo-
» nium multoties perhibentibus oculis, veram
» cum sancta Romana ecclesia unionem sum-
» mopere expetebam. Quum ergo in dies magis
» ac magis hoc in me desiderium augeretur,
» adeo me spes afflixit (fortassis affecit,) ut
» tandem egressus sim inquirendo, si forte ali-
» quem offendere potuissem ex apostolicis mis-
» sionariis.

» Accidit porro, ut veniens de industria in
» civitatem Maraga (neutro plurali) quæ distat
» à magna urbe Tauris milliaria sex supra tri-
» ginta, invenissem ibi dominum fratrem Bar-
» tholomæum, Ordinis Prædicatorum S. Do-
» minici, virum plane sanctitate vitæ conspi-
» cuum; apud quem manens per annum ac
» dimidium, ex ejus sapientiæ fonte ita affluen-
» ter, tanquam cervus sitibundus, expletus fui,
» ut per idem temporis spatium, interprete
» linguæ Persicæ mediante, librum septem Sa-
» cramentorum, aliaque opuscula, ex Latino
» in Armenum convertissemus: quibus sane

A omnibus magis ipse confirmatus, deliberavi «
meam cum sancta Romana ecclesia unionem «
perficere. «

Quum autem considerarem me, non meæ «
tantum, verum etiam omnium meorum sa- «
luti studium ac laborem debere, adhuc intra «
me dolebat cor meum. Quare assumens præ- «
dictum dominum fratrem Bartholomæum, «
adduxi illum in oppidum Cherna, in quo «
multi etiam ex Armenis magistris, mei quon- «
dam in studiis condiscipuli, congregati fue- «
rant, quorum nomina sunt sequentia: Ma- «
B gister Marcare ex oppido Ozzuopa. Mag. «
Jacobus ex oppido Cherna. Mag. Hairabiet «
ex oppido septem fontium. Mag. Joannes «
ex oppido Zuani. Mag. Simeon ex oppido «
Pasensi. Mag. Nierses ex provincia Tarsensi. «
Magistri Arracchial & Eal ex provincia Arta- «
zunensi. Mag. Gregorius ex oppido Abra- «
goni. Magistri Constantinus & Joannes ex «
provincia Clesuanensi. Mag. Simeon ex pro- «
vincia Sanctæ-Crucis. Et plures alii, quorum «
nomina sunt in libro vitæ. «

Igitur omnes isti, è quibus postea plerique «
C fuerunt ad episcopatum promoti, tum pro «
se, tum pro suis monasteriis ac provinciis obe- «
dientiam Romano Pontifici spoponderunt. «
Quo peracto, cœpimus omnes per universam «
Armeniam prædicare unionem cum sancta «
Romana ecclesia ad salutem necessariam esse: «
Quapropter nostra *Unitorum* Congregatio «
magis per Dei gratiam augebatur, ac fidelium «
numerus crescebat in dies: immo quo magis «
in fide confirmabamur, & quo plura ex La- «
tino traducebantur volumina, eo magis illu- «
minabantur mentes nostræ, nostræque natio- «
D nis defectus clarius apparebant. Unde perspi- «
cientes nos antea nil aliud christianæ fidei nisi «
nomen tantummodo habuisse, stupefacti, ac «
pudore suffusi, non secus ac muti, silentio «
tenebamur. «

Triennio autem post editam unionem, vir «
Dei Bartholomæus, magister ac pastor bonus, «
nec sanctitate minus quam sapientia singu- «
laris, tot tantisque exantlatis laboribus, ad «
Christum ex hac vita migravit: post cujus «
obitum, ut multiplicabatur Unitorum cre- «
dentium numerus, ita pariter persecutionum «
E ac tribulationum crescebant procellæ. Tunc «
ego, ad Latinos in occidentem profectus, «
petii almam urbem Romam, ubi postquam «
plurima præsens vidi & audivi, quibus plene «
de totius nostræ fidei veritate, quam sancta «
Romana profitebatur ecclesia, certior factus «
fui: animadverti, non modo populum nos- «
trum à rectis christianæ fidei semitis, verum «
nostros etiam monachos à canonibus sancto- «
rum Patrum aberrantes, non habere Ordi- «
nem, neque regulam, non constitutiones, «

ECCLESIA MARANÆ.

» neque capitula, nec paupertatis & obedientiæ vota; sed quemlibet eorum negotiationibus atque usuris addictum, ultro citroque pro voluntate circumvagare: ita denique inculte ruditerque vivere, ut carerent comitiis tum Provincialibus, tum Conventualibus, nec Provinciales Superiores haberent, neque Priores, neque Visitatores, nec ullos demum sui Ordinis zelatores, sed unusquisque pro suæ voluntatis desiderio regeret semetipsum.

» Videns ergo omnia ista apud Latinos perfectissime observari, deficere vero in nostris monachis, nimio zelo affectus sum, ac diu noctuque cogitabam quonammodo potuissem monachorum Armeniæ, eorumque monasteriorum & constitutionum reformationi prospicere. Quapropter in Orientem reversus, ego & socii mei votum fecimus vivendi religiose secundum regulam S. Augustini & constitutiones S. Dominici, quem & habere proposuimus tanquam Patrem, fundamentum, ac principem nostræ Congregationis, emissaque religionis professione in manu cujusdam domini Joannis, genere Latini, qui à Romano Pontifice missus fuerat cum plenitudine potestatis episcopus urbis Theflis, electus fui à sociis, juxta facultatem ab eodem episcopo nobis traditam, Superior Provincialis nostri Ordinis Unitorum.

» Quum igitur nostræ reductionis ad veram fidem, atque reformationis nostrorum monachorum auctores extiterint Fratres Prædicatores S. Dominici, eaque de causa Congregatio nostra super Ordinem eorum fundata est; volumus idcirco ut Fratres prædicti à nobis tanquam patres, auctores, & magistri nostri habeantur, eisque honor præcipuus à toto Ordine nostro exhibeatur: ac insuper, quod nihil inter nos fiat, nisi per instructionem & definitionem ipsorum; neque sine illorum præsentia ullum à nobis capitulum celebretur: immo pro viribus curabimus ut in cunctis nostris monasteriis semper aliquot eorum resideant, habentes tanquam Patres cum honore debito prima loca. In omnibus denique dubiis ad fidem pertinentibus, dummodo ad sanctam sedem apostolicam recursus haberi nequeat, pro ipsorum sententia stabimus.

» Et quoniam Ordo noster fuit potissimum institutus propter unionem cum sancta Romana ecclesia, unde & nomen accepit, ac dictus est *Ordo Unitorum*; idcirco cum omni reverentia & amore easdem nostras regulas & constitutiones à prædicta sancta Romana ecclesia, matre omnium ecclesiarum, suscipimus, tanquam à capite, fundamento, ac principio cujuscumque alterius Ordinis & Constitutionis, ut illa, quemadmodum ipsi videbitur, de nobis semper disponat. »

Ex ea porro Joannis Chernacensis epistola innotescit quis esset status ecclesiæ Armenæ in illa regione Persidis, quum sæculo XIV. sub Joanne XXII. Papa, ejectis pristinis erroribus, unionem cum sancta sede apostolica amplexa est, in qua etiamnum perseverat sub cura archiepiscopi Nascivanensis, & Fratrum Prædicatorum provinciæ Persidis, in quorum Ordinem eodem sæculo XIV. Fratres Uniti cooptari voluerunt, ut supra observatum est, *col. 1396.* B. C.

Subdit autem Galanus, *p. 523. n. 47.* de ea Congregatione: « Sic.... (illa) inter Armenos fundata, multa Fratres Uniti, non solum in Armenia ac Georgia monasteria extruxerunt; sed trans Pontum-Euxinum ad Scythiæ quoque Chersonesum provecti, in ejus primaria urbe Theodosia, vulgo dicta Caffa, quæ tunc ditioni Genuensium subdebatur, universale studium collegium erexerunt, ex quo deinde haud pauci egressi sunt viri doctissimi. Dilatato postea magis Turcarum atque Persarum imperio, tot fuerunt in eos ex Infidelibus, Hæreticisque persequutionum tempestates exortæ; adeoque ad parvum numerum redacti sunt, ut Scythia ac Georgia relictis, in provinciam solum Nascivanensem majoris Armeniæ sese omnes receperint, ubi ad hæc usque tempora in duodecim Armenorum catholicorum oppidis, inter Paganorum & Schismaticorum spineta, rosam orthodoxæ fidei illibatam cum Romano etiam ritu conservant. »

II. * * *

Qui fuerint Bartholomæi successores in sede Maragensi nos latet usque ad annum 1375. quo Gregorius XI. gratulatus est *Marraghaensi episcopo* de susceptis in Armenia laboribus apostolicis ad evangelii dilatationem & salutem animarum, teste Raynaldo, *to. 16.* ad eum annum, *num. 1.*

XIX. ECCLESIA NASCIVANENSIS.

« *Naxuana*, verba sunt M. A. Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 14. col. 1.* urbs Armeniæ » majoris Ptolemæo, nunc etiam *Nak Sivan* & *Nascivan* dicta, archiepiscopalis est, sub » dominio regis Persarum, ad radices montis Ararath, media inter Caspium & Lychnitem » paludem. Hujus urbis archiepiscopus semper desumitur ex Ordine S. Dominici ad electio- » nem populi diœcesis ab anno 1300. Ejus sedes est conventus Abaranensis totius provinciæ » præcipuus. Illius diœcesis longitudo est 120. milliarium, latitudo vero 60. & in eo sunt 12. » oppida Armenorum catholicorum, nempe Abaranum *Abaraner* ad ripam fluvii Alingeaci, » Carnum *Carne,* Coskakenum *Coskaken* in clivo montis Bolu dicti, Abracunium *Abraconis,* » Saltacum *Saltac,* Ciahukium *Ciahuk,* Sciabunum *Sciabonis,* Canzakum *Canzak,* Zuorzurium » seu Chezuchum *Zuorzor* vel *Chezuc,* Carafchusium *Caracuz,* cum duobus aliis, ut pluries » didici ab incolis harum partium. Hæc urbs media est inter Erivanum ad occasum, atque Tabrisium ad ortum, & pessime habita fuit à Turcis, sed nunc in dies restauratur. »

De ecclesiis Armeniæ à præsulibus ritus Latini conditis vel administratis hæc scribit Clemens Galanus, *tom. 1. conciliat. eccles. Armenæ cum Romana, cap. 30. num. 58. pag. 527.* « Quamvis constans traditio sit apud Armenos catholicos, septem ipsorum ecclesias in Oriente » ab episcopis ex Dominicano Fratrum Unitorum Ordine assumptis fuisse solitas gubernari, » vix tamen quinque earumdem ecclesiarum nomina ex nonnullis vetustis codicibus hactenus » apud illos extantibus.... hauriri potuerunt. Prima est ecclesia *Maragacensis,* cujus fuit epi- » scopus, ut supra dictum est, B. Bartholomæus. Secunda *Tephlicensis* apud Georgianos.... » Tertia est ecclesia *de Capha* apud Scythas (de qua jam egimus, *coll. 1103. 1104.*).... Quarta » est ecclesia magnæ civitatis *de Sultanea* in Perside, ubi erant olim Christianorum templa 25. » nunc vero vix extant in ea domus aliquot Infidelium cum ecclesia majori in spurcitiam » Mahometicæ superstitionis conversa.... Quinta demum est ecclesia *Nascivanensis* in majori » Armenia, cujus quidem episcopi longa sibi invicem serie succedentes, quum reliqui cæterarum ecclesiarum per earum deletionem defecerint, ad hæc usque tempora perseverant, &c. »

EPISCOPI NASCIVANENSES.

I. Thomas.

Scriptores Ordinis Præd. communius primum Nascivanensem archiepiscopum recensent *Bartholomæum Parvum* jam à nobis laudatum, quem ex ecclesia Maragæ ad hanc transiisse asserunt. Verum quum id non reperiatur, sive in epistola Joannis Chernacensis ex Clemente Galano supra relata, *col. 1397.* A. sive apud eumdem Galanum, qui, *n. 63. pag. 528. Fr. Thomam* in capite cæterorum hujus sedis præsulum nominat, nos quoque Thomam istum primum existimamus qui ecclesiæ Nascivanensis specialiter consecratus fuerit antistes, cujus antea fortassis curam gesserint Fratres Uniti, vel F. Thaddæus episcopus Caffensis, de quo egimus, *col. 1105.* A.

Narrat scilicet Galanus, *pag. 524. n. 50.* anno 1356. Eleutherium, quem cum illo Thoma Fratres Uniti ad Innocentium VI. miserant, unione facta ipsorum congregationis cum Ordine Prædic. primum hujus provinciæ Provincialem constitutum fuisse, *Thomam* vero *initiatum esse ejusdem provinciæ archiepiscopum.* Et subdit, *num. 61. pag. 528.* « Solent autem, idque de more veteri, ad » episcopatum (Nascivanensem) ex Dominica- » na familia promoveri per electionem populi, atque fratrum, deinde accedentes ad urbem « (Romam) confirmantur à summo Pontifice, « & consecrantur. Horum igitur episcoporum « series, (paucis intermissis, quorum nulla re- « peritur traditio neque scriptura,) ex prædictis « libris extracta, sic se habet: Dominus *F. Thomas Ciahuchensis,* Armenus, consecratus fuit « archiepiscopus Nascivanensis anno à Virginis « partu 1356. »

II. Joannes I.

III. *Franciscus electus.*

IV. Stephanus I.

Anno 1398. die 26. Augusti translatum fuisse ex sede Nachuanensi (quæ ipsa *Nascivanensis* videtur) ad Soltaniensem, *Joannem* Ord. Præd. testatur Bonifacius IX. in litteris *F. Stephano Petri de Seghes,* Minoritæ, datis anno 1400. die 20. Octobris, quibus ipsum substituit in locum *Francisci de Taurisio,* Dominicani, qui promotus, immo & consecratus episcopus hujus ecclesiæ Nachuanensis, diploma provisionis infra annum sibi expediri non curaverat. Eas Bonifacii Papæ litteras profert R. P. Bremond, *tom. 2. Bull. p. 460.*

V. Joannes II.

VI. Joannes I I.

Idem R. P. Bremond, *ibid. pag 450.* alias

exhibet litteras præfati Bonifacii, datas anno 1402. die 26. Jul. quibus ecclesiæ Nachuanensi vacanti ob translationem *Joannis* ejus episcopi ad Soltaniensem, præficit *Joannem* alterum, cognominatum *Lycens,* Brugensem in Flandria, Ordinis Præd. Verum fortassis id contigerit anno 1404. Vide supra in episcopis Soltaniensibus, *col. 1367.* B. C.

VII. MICTAREUS.

VIII. MARTINUS.

IX. PETRUS.

Martinus V. Papa diplomate *Ex pastoralis,* dato Florentiæ VII. idus (id est die 9.) Octob. anno II. Christi 1419. quod legere est apud laudatum R. P. Bremond, *ibid. pag. 562. Mictareo* episcopo Nachuanensi mortuo subrogat *Martinum de Chiari,* Ord. Unitorum, quibus etiam diplomate *Circumspecta charitas,* dato die 21. dictorum mensis & anni, *ibid. p. 563.* episcopi Nachuanensis eligendi largitur facultatem. Martino autem mortuo, in ejus successorem confirmavit idem Papa *Petrum,* Ordinis quoque Unitorum, an. 1423. die 13. Octobris, illumque Soltaniensi archiepiscopo commendavit, *ibid. pag. 625.*

X. MATTHÆUS I.

Matthæus Avenicensis, Ord. Unitorum, Armenus, sedem Nascivanensem conscendit an. circiter 1438. promovente Eugenio IV. Papa, & in Cypro insula obiit. Ita Fontana *Theat. Dom. pag. 55. tit. 9. num. 6.*

XI. JOANNES IV.

Joannem, Armenum, ab anno 1462. usque ad 1477. ecclesiam Nascivanensem rexisse refert, post Galanum, *tom. 1. p. 528. n. 63.* Fontana *Theat. Dom. pag. 56. tit. 9. num. 7.* Is fortassis fuerit *Joannes* ille *Simonis,* quem laudatus Fontana scribit, *ibid. p. 246. tit. 415. Nazovanensis* (Nascivanensis) ecclesiæ in partibus Infidelium creatum (sive potius confirmatum) pastorem à Paulo II. anno I. sui pontificatus, qui fuit humanæ salutis (1464. aut) 1465. in qua dignitate quum pluribus annis vixisset, in pace quievit. *Ex lib. Provis. Prælat. ejusdem Pontificis.*

XII. BENEDICTUS I.

Benedictus, Armenus, ecclesiæ Nascivanensi jus dixit ab anno 1478. usque ad annum 1492. quo obiit. Ita Galanus, *ibid.* & Fontana *Theat. Domin. pag. 56. num. 8.* qui etiam observat de eo mentionem fieri in Regestis Magistrorum Ordinis Præd.

XIII. JOANNES-BAPTISTA V.

Joannes-Baptista, Armenus, Benedicto A successit in sede Nascivanensi, ejus electione confirmata ab Alexandro VI. anno 1492. & ex hac vita migravit anno 1501. Ex iisdem Galano & Fontana laudatis.

ECCLESIA NASCIVANENSIS.

XIV. BENEDICTUS II.

Benedictus, hujus nominis II. post obitum Joannis-Baptistæ ecclesiam Nascivanensem gubernavit, mortuus ipse anno 1509. aut 1510. Hunc omisit Galanus, sed exhibet Fontana, *pag. 56. num. 10.*

XV. GREGORIUS.

B *Gregorius,* Armenus, post electionem suam in Italiam venit, petiitque Bononiam, ubi tunc Julius II. Papa versabatur, à quo benignissime receptus est & confirmatus. Per interpretem loquebatur; omnia tamen ad Latinos ritus spectantia observabat. Pontifici Armenæ suæ ecclesiæ statum aperuit, à quo multis donariis & sacris vestibus ditatus, in Armeniam rediit anno 1511. Obiit autem anno 1538. Ita post Galanum, Leandrum, Plodium sive Michaelem Pio, Fontana qui C ipsos citat, *ibid. num. XI.*

XVI. BENEDICTUS III.

Benedictus, Armenus, Gregorii successor electus, Romam venit cum electionis suæ litteris Pontifici Maximo directis, quas in publico consistorio legit Cardinalis Burgensis. Has refert laudatus Fontana *Theat. Domin. pag. 56. num. 12.* lectu non indignas.

« In consistorio apud S. Petrum die 20. Octob. 1542. congregato, Cardinalis Burgensis litteras ecclesiæ Naxciovanensis in Armenia ad Sanctissimum transmissas, legit se- D quentis tenoris. «

In nomine Unigeniti Filii Dei, qui sua gratia & misericordia de Virgine nasci dignatus est. Anno Domini 1540. in die B. Andreæ Apostoli fuimus congregati, P. Beatissime, nos qui sumus oves vestræ, & provinciæ in spiritualibus subjectæ vestræ Sanctitati. Vos autem caput nostrum estis, & in hoc sæculo omnibus superior, & nos sub V. S. obedientia: Vos vero cœlestem potestatem habetis, & gratiam à Deo ad regendum mundum, & E Angeli cœlestes in societate vestra, & prælatorum totius mundi; & estis vicarius Christi in omni loco ubi fidem ejus duodecim Apostoli prædicaverunt, & vos veram & rectam retinetis fidem, ad cujus sedem omnes fideles & catholici Christiani concurrunt.... & estis verus successor S. Petri, qui mundum universum manu continetis, & quodcumque ligatis & solvitis in terra, ligatum similiter & solutum erit in cœlis, & estis fundamentum totius ecclesiæ Dei. O Pater sancte, quem «

» mundus in partibus nostris non cognoscit, A
» Nos F. Andreas Vicarius Casalis seu villæ
» quæ dicitur Gianech, & Subprovincialis
» totius provinciæ Armenorum catholicorum.
» F. Azarias Prior villæ Sabonis. F. Joan. Prior
» Abbaraner. F. Joan. Prior Cascasini. F. Joan.
» Prior Abaracundis. F. Zacharias Prior Sali-
» tad. F. Thomas Prior Charna. Omnes isti
» Christiani catholici & Fratres Ordinis Præd.
» S. Dominici, subjecti & filii obedientissimi
» S. V. parati ad omnia exequenda. Et Petrus
» de Gianech. Petrus Joannes de Sabonis. Mi-
» rans de Abbaraner. Saphar de Cascasini. Ac- B
» chic Abaracundis. Putach de Carva. Aga-
» bech Salitath. Silvan de Gansa. Laici omnes
» & capita, seu Priores villarum suprascripta-
» rum omnes filii Sanctitatis Vestræ.

» O Pater sancte, mortuus est episcopus
» noster, & alium pastorem & caput loco ejus
» cupimus substitui nobis: conferentes autem
» inter nos, invenimus virum idoneum, F. vi-
» delicet *Benedictum* filium Berzati de Naxscio-
» van Ordinis S. Dominici, quem adire fecimus
» regionem & urbem vestram, quem elegimus
» in episcopum nostrum post biennium à mor- C
» te prænominati & prædicti Naxsciovanensis
» episcopi nostri, die videlicet & anno supra-
» scriptis. O Pater sancte Papa Paule, conservet
» vos Deus omnipotens, & S. Petrus, & S. Pau-
» lus, & omnes Sancti cœlestis Curiæ, & ita
» commendatum habeat V. Sanctitas electum
» nostrum, qui est bonus & catholicus Chris-
» tianus, qui neque Latinam loqui linguam,
» neque Italicam novit; unde compatiatur ei-
» dem Sanctitas V. O Pater sancte, quidquid
» boni facietis huic fratri Benedicto electo
» nostro, retribuent S. V. sancti Dei Apostoli D
» Petrus & Paulus. Nos Infidelibus subjecti
» sumus, à quibus ipse jam electus, captus &
» catenatus est, & in vinculis & catena per no-
» vem menses habitus; unde ut ipsum redime-
» remus, paramenta ecclesiæ, & calices, & cru-
» ces vendere coacti sumus. Et ita eum tre-
» centis aureis redemimus, & venit in sanctam
» civitatem vestram. Nunc autem S. V. tantum
» boni ipsi contribuat, quantum illi Deus in
» mentem dederit: & ille qui scripsit osculatur
» pedes S. V. F. Joannes ab Aracundis supra
» nominatus, filius Cosigian.

» Quibus perlectis, Sanctitas Sua confir- E
» mavit dictam electionem de præfata ecclesia
» Naxsciovanensi vacante per obitum Gregorii
» filii Arazator, id est, Deodati, & providit de
persona dicti F. Benedicti.»

Hæc in consistorialibus Actis Pauli III. registrata se legisse, & propria manu exscripsisse testatur laudatus Fontana, qui subjungit, *pag. 57.* Benedictum istum pluribus ecclesiasticis ornamentis donatum, consecratione suscepta, dum in suam ecclesiam proficisceretur, obiisse anno sequenti 1543. in Cypro insula. Ejus quoque meminit Galanus loco citato.

XVII. Stephanus II.

Stephanus, Armenus, Benedictum excepit, & Romam venit à Paulo III. electionis suæ confirmationem consequuturus, quæ ipsi anno 1546. die 15. Jan. concessa est. In patriam reversus, decessit anno sui regiminis XIV. subindeque anno 1559. aut 1560. Ita idem Fontana, *ibid. p. 57. n. 13.* ex Actis Consist. Galano, & Plodio sive Mich. Pio.

XVIII. Nicolaus.

Nicolaus, Armenus, anno 1560. die 25. Octobris Romæ à Pio IV. electionis suæ ad sedem Nascivanensem recepit confirmationem, à quo & DD. Cardinalibus sacra suppellectili plurimum ditatus ad ecclesiam suam se contulit. Sub SS. Papa Pio V. anno 1568. item sub Gregorio XIII. Romam venit. Multa à Turcis & Persis passus, tandem senio confectus obiit anno 1598. Ex Galano, & Fontana supra citatis.

XIX. Azarias.

Azarias Fridonis, Armenus, qui jam sub Sixto V. Romam venerat, à Nicolao suo prædecessore missus, in episcopum Nascivanensem post ejus mortem assumptus, sedi apostolicæ præsentem se iterum exhibuit, ut suæ electionis confirmationem impetraret, quum prius multa perpessus esset à Turcis, pluribusque invitatus muneribus à Patriarcha Armeno schismatico ut sibi adhæreret, quæ incorrupto animo rejecit. Romam pervenit anno 1602. die 15. Aug. undecim mensibus in itinere consumptis. A Clemente VIII. Papa honorifice receptus, ei de Latinis ritibus plene satisfecit. Verum quum à Cardinali Asculano consecratus esset anno 1604. paulopost Romæ decessit, ibique sepultus est in ecclesia Armenorum. Hæc idem Fontana, *pp. 57. & 58. num. 15.*

XX Marcus.

XXI. Matthæus II.

XXII. Matthæus III. *electus.*

Laudatus Fontana, *pag. 58. n. 16.* scribit *Marcum,* Armenum, Azariæ successorem, Romæ pariter obiisse, ex Actis Consistorialibus, in quibus legitur: *Die 22. Octob. 1607. F. Matthæus, Armenus, Ordinis Præd. electus Naxciovanensis archiepiscopus in Armenia, per obitum F. Marci in Curia.* Marcum omisit Galanus loco citato.

Dum

ECCLESIA NASCIVANENSIS.

Dum vero *Matthæus* iste, *Erasmus* cognominatus, Armenus, in Italia tunc degens, à Paulo V. ut modo dictum est, Marco substituebatur & consecrabatur Romæ, Armeni, audito nuntio de morte sui præsulis, alium, *Matthæum* quoque nomine, elegerunt, qui ubi cognovit Matthæum Erasmum Romæ fuisse inauguratum, acquievit ejus promotioni, & post aliquot menses è vivis excessit. Matthæus autem Erasmus in Armeniam perrexit, ibique post sanctam administrationem viam universæ carnis ingressus est anno 1620. Hæc Fontana, *pag. 58. n. 17. ex Regest. Cancell. Apost.* & Galano.

XXIII. Paulus I.

Paulus Maria Citadinus, Bononiensis, Ord. Præd. ex provincia Lombardiæ, multarum linguarum, & præcipue Armenæ peritissimus, à Paulo V. Myrensis archiepiscopus, & coadjutor Nascivanensis ecclesiæ cum futura successione creatus est anno 1621. Hunc antea apostolicum missionarium ivisse in Persidem cum Matthæo Erasmo archiepiscopo Nascivanensi: deinde ad Myrensem suam ecclesiam sese contulisse, acceptoque, dum ibi resideret, multaque Christianis hujus loci præstaret pietatis opera, præfati Matthæi obitu, in Armeniam properasse scribit Fontana in *Monum. Dom.* ad annum 1621. *pag. 599.* Ipsum refert Galanus, *n. 66.* è Carthusianorum Ordine, ad quem, suo Prædicatorum dimisso, migrarat, esse assumptum ad archiepiscopatum Myrensem: at major fides ea in re Fontanæ adhibenda videtur, ita loquenti *Theat. Domin. pag. 58. num. 18.* « Arctioris » vitæ desiderio tentus (Paulus è Perside re- » gressus) transiit ad Carthusianos in Neapoli- » tana civitate; dum (vero) probationis annum » tereret, reclamante apud Pontificem Maxi- » mum Paulum V. nostro Magistro Generali » P. Seraphino Sicco, eo quod inconsulto ipso » ad talem Ordinem transiisset, ex apostolico » decreto ad nostros reversus (anno 1620.) in » conventu S. Sixti de Urbe per annum, non » tamen completum, mansit, *prout omnes nostri* » *Patres antiquiores adhuc superstites, qui eumdem viderunt & agnoverunt, testantur.*» Non itaque professionem emisit inter Carthusianos Paulus, qui ad suum Prædicatorum Ordinem jam redierat, quum archiepiscopus Myrensis renuntiatus est an. 1621. Decessit autem anno 1627.

XXIV. Augustinus.

Augustinus Bagiensis, Armenus, electus fuerat pro more ab Armenis Nascivanensis archiepiscopus post Matthæi Erasmi mortem: sed Romam veniens ut suam confirma- A tionem ac consecrationem à sede apostolica impetraret, comperit *Paulum Mariam Citadinum,* de quo modo egimus, promovente Paulo V. in locum Matthæi jam substitutum. Hunc Gregorius XV. qui Paulum V. exceperat, in Myrensem archiepiscopum ordinandum constituit cum futura successione ad sedem Nascivanensem, quando illam contingeret vacare. Sic ergo in patriam remeavit Augustinus, & post præfati Pauli obitum anno 1627. ecclesiam Nascivanensem summa prudentia & zelo rexit usque ad annum 1653. B quo ipse è vivis excessit die 16. April. Hæc Galanus qui, ipso adhuc vivente, scribebat, *pp. 529. & 530. num. 66.* Fontana, *Theat. Dom. pag. 58. num. 19.* Cavalerius, *tom. 1. pag. 605. num. 197.* & R. P. Echard. *tom. 1. Scriptor. pag. 572. col. 2.* qui subdit ipsum exarasse Armenè *Itinerarium suum per Asiam & Europam, & Tractatum de Pœnitentia.*

XXV. Paulus II.

Paulus Pyromallus, Calaber, Ord. Præd. Siderni natus, Magister Novitiorum fuit in C cœnobio S. Mariæ super Minervam Romæ annis 1629. & 1630. Anno autem sequenti 1631. à sacra Congregatione de Propaganda Fide missionarius apostolicus in Persidem & magnam Armeniam delegatus, innumeras calamitates, vincula atque carceres in iis regionibus expertus, plurimos ad ecclesiam catholicam reduxit, & inter alios Cyriacum Vartabiet Patriarcham Armenorum, cum duobus ejus præcipuis doctoribus. Quum autem Romam reverteretur, captus à piratis Turcis prope Siciliam, atque Tunetum per- D ductus, & conjectus in carcerem, à suo Prædicatorum Ordine redemptus est, & ab Alexandro VII. ecclesiæ Nascivanensi Augustino præsule suo viduatæ præfectus anno 1655. Hanc sedulo administravit usque ad annum 1664. quo ad Bissianensem (Bisignano sub Rossanensi in regno Siciliæ) translatus est die 15. Decemb. Scripsit ad instantiam Persarum regis anno 1656. libellum, cui titulus: *Œconomia Salvatoris nostri explicans ex solis Prophetis ineffabile Incarnationis Sacramentum:* & alterum, cui titulus: *Apologia de duplici* E *natura Christi divina & humana, ex S. Cyrillo Alexandrino petita, contra Simonem Armenorum doctorem,* qui Viennæ Austriæ typis prodierunt. In eo postremo indicat Paulus, teste R. P. Echard. *tom. 1. Script. pag. 622. col. 1.* ex suis scriptis *Galanum pleraque quæ habet de erroribus Armenorum, ut & monumenta SS. Patrum & conciliorum Armenè reddita accepisse.* Obiit Paulus Pyromallus anno 1667. Hæc Fontana, tum *Theat. Domin. pag. 58. num. 20.* tum in *Monum. Domin.* ad

ECCLESIA NASCIVANENSIS.

annum 1654. *pag. 664. col. 2.* & ad annum 1656. *pag. 668. col. 1.* Cavalerius, *tom. 1. pag. 624. n. 137.* & laudatus R. P. Echard.

XXVI. MATTHÆUS IV.

Paulo Pyromallo successit in sede Nascivanensi *Matthæus de Avanic,* Armenus, sacræ theologiæ magister, quem ex ejusdem ecclesiæ vicario generali Clemens Papa IX. archiepiscopum renuntiavit anno 1668. die 14. Maii. Is antea fuit Prior Provincialis, & missionarius apostolicus à sacra Congregatione de Propaganda Fide designatus; quæ munia dum strenue adimpleret, mentem omnem superat, quot labores susceperit, quot pericula adierit, à vivicomburio, ad quod ipsum damnaverant Infideles ob conversos ad Christum sex Mohammedanos, sola Dei providentia ereptus, qui corda aliquorum ex iis Infidelibus movit, ut pro eo intercederent. Electus à suis Armenis post Pauli Pyromalli obitum archiepiscopus Nascivanensis, Romam venit, ubi à Clemente IX. humanissime exceptus, de ejus mandato consecratus est in ecclesia S. Mariæ super Minervam anno præfato 1668. die 24. Maii. In patriam rediit legationibus Romani Pontificis, Ludovici XIV. regis Franciæ, Reipublicæ Venetorum, & Magni Ducis Tusciæ ornatus, ut ipsorum nomine Persarum regem ad bellum Turcis inferendum concitaret. Persarum rex, receptis Clementis, aliorumque principum litteris, misit FF. Azariam de S. Joanne & Antonium Nazarium, Dominicanos, in Europam, qui Romam ingressi anno 1673. tres ejus epistolas Clementi X. porrexerunt. Eas ex Persico idiomate in Italicum translatas legere est apud Fontanam in *Monum. Domin.* ad illum annum, *pp. 694. 695. & 696.* Iidem Roma discedentes ad regem Franciæ accessere, Persarum quoque litteras Suæ Majestati tradituri. De quorum adventu mentio fit in nuntiis Gallicis hujus anni 1673. ad diem 1. Sept. *pag. 921.* Interim Matthæus noster, insigni, potente, & numerosissima Charamoniorum familia ad obedientiam sedi Romanæ exhibendam adducta, à rege Persarum obtinuit ut Hispahami ædes FF. Prædicatoribus construeretur, in qua tres hujus Ordinis alumni sacras litteras docerent, & prædicationi, ac animarum saluti omnimodo procurandæ darent operam. Quum autem fidei catholicæ æmuli in ecclesiam ejus Nascivanensem atrociter desævirent, regem Persarum Matthæus adiit, quem illi verentes ne propitium haberet, Matthæum veneno interemerunt anno 1674. die 14. Julii, cujus corpus è civitate Casbinensi ad urbem Abbaraner itinere 15. dierum distantem, summa pompa delatum est, & in ecclesia sua cathedrali, lugente populo, sepultum. Ita Cavalerius, *to. 1. p. 637. & seqq. num. 157.*

XXVII. THOMAS II.

XXVIII. SEBASTIANUS.

Thomas Jatumensis, Armenus, sacræ theologiæ magister, & provinciæ suæ Armeniæ Prior Provincialis, annos jam natus 60. post mortem Matthæi de Avanic, electus pro more archiepiscopus Nascivanensis, Romam venit, & à Clemente X. Papa confirmatus est anno 1676. die 27. April. Obiit anno 1691. Ita Cavalerius, *tom. 1. pag. 653. num. 182.*

Verum jam anno 1681. in archiepiscopum Nascivanensem electum *F. Sebastianum Knab,* Germanum, refert R. P. Bremond, *tom. 7. Bull. pag. 533.* ex auctore vitæ Gallicæ clarissimi præsulis Francisci Picquet. Is quidem auctor asserit ab obitu F. Matthæi sedem Nascivanensem annis octo vacasse: at nihil obstat quominus F. Thomas Jatumensis, à Clemente X. anno 1676. die 27. Aprilis, teste laudato Cavalerio, confirmatus, inter utrumque sederit. Sebastianus ille utique fuit hic *archiepiscopus Nascivanensis,* quem innominatum legimus in nuntiis Gallicis an. 1683. *pag. 185.* Viennæ in Austria die 21. Martii hujus anni, à Cardinali Bonvisio, qui in illa curia vices nuntii apostolici gerebat, solemni ritu ornatum pallio in ecclesia FF. Præd. Is igitur Thomæ successor fuit, & ex hac vita migravit anno 1691.

XXIX. PAULUS III.

Paulus-Baptista Avenicensis, Armenus, Nascivanensis electus archiepiscopus anno ætatis 45. dum erat Prior Provincialis provinciæ suæ Armeniæ, Romam accessit anno 1692. ibique confirmatus est ab Innocentio XII. die 24. Maii. Obiit autem anno circiter 1702. Cavalerius, *pag. 688. num. 215.*

XXX. STEPHANUS III.

XXXI. JOANNES VI.

Stephanus Sciranus, Nascivanensis archiepiscopus confirmatus est à Clemente XI. anno 1703. die 15. Januarii.

Ipsi successit ab eodem Pontifice renuntiatus *Joannes Vincentius Castelli,* Lombardus, Ord. Præd. anno 1709. die 15. April. qui eodem anno, dimissa ea ecclesia, electus est die 19. Junii archiepiscopus Marcianopolitanus in secunda Mœsia, & ecclesiarum Orientis visitator, indeque translatus anno 1714. die 21. Mart. ad ecclesias S. Angeli in Vado & Urbaniensem unitas. Hæc R. P. Echardus *in indice episcoporum* initio *tom. 2. Scriptor. pag. 31. col. 1.* & R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. pag. 518.*

XXXII. Petrus Martyr.

Anno 1709. die 6. Maii Joanni Vincentio modò memorato suffecit Clemens XI. in sede Nascivanensi *Petrum Martyrem* de Parma, Ordinis Præd. & Congregationis S. Sabinæ alumnum, ex R. P. Echard. *ibid. col. 2.* & R. P. Bremond, *ibid.* Obiit anno circiter 1722.

XXXIII. Archangelus.
XXXIV. Dominicus.

Laudatus R. P. Bremond scribit, *tom. 6. Bullar. pag. 533.* anno 1722. renuntiatum esse archiepiscopum Nascivanensem *F. Archangelum Feni,* Ordinis Prædic. Italum è A Barissia, ejusdem Congregationis S. Sabinæ. Is proclamatus refertur à Cardinali Barberino eo anno diebus 23. Mart. & 2. April. coram SS. Papa Innocentio XIII. in nuntiis Gallicis hujus anni, *pp. 211. & 259.*

Huic successit creatus archiepiscopus Nascivanensis anno 1731. die 30. April. *F. Dominicus Maria Salvini,* Italus, præfatæ Congregationis S. Sabinæ alumnus, qui consecratus est anno sequenti 1732. die 24. Aug. & pallio donatus die 3. Septemb. teste eodem R. P. Bremond, *ibid. p. 747.* De eo quoque mentio fit in nuntiis Gallicis anni 1732. *pp. 402. & 432.*

XX. ECCLESIA DANCALÆ.

DANCALA, teste M. A. Baudrand, *tom. 2. geogr. pag. 38. col. 1.* urbs est primaria Nubiæ regionis extantis versus Nilum & Nubiam fluvios, & undique montibus vallatæ, quæ terminatur à septentrione Ægypto & deserto Barcæ, ab occasu Zaara regione, & ab ortu ac meridie Æthiopia superiori seu Abyssinia, extenditurque ad 300. fere leucas Gallicas.

EPISCOPI DANCALÆ.

Bartholomæus.

CAVALERIUS, *to. 1. Galler. Dom. p. 137. n. 169.* scribit *F. Bartholomæum de Tivoli* in Italia, Ord. Præd. virum pietate & doctrina insignem, renuntiatum esse episcopum *Dancalæ* urbis capitis Nubiæ à Joanne XXII. B Papa, consecratum vero Romæ, qua profectus est an. 1330. cum duobus FF. sui Ordinis Florentio & Subiaco, ut in iis regionibus fidem catholicam disseminarent. Obiit circa annum 1350. Ejus meminere R. P. Souëgius, *part. 1. Jul. Anni Domin. pag. 182.* & R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. pag. 215.*

XXI. ECCLESIA OCHIÆ *in Japonia.*

JAPONIA, sive Japonicæ insulæ, regio ampla Asiæ in oceano orientali sive Sinico, *Niphon* indigenis dicta, *Gepuen* Sinis, id est, Oriens, *Japaon* Lusitanis, *Japan* Anglis & Belgis, *il Giapone* Italis, & *le Japon* Gallis, terminatur ab occidente oceano Sinico, quo separatur à Corea insula & à Sinarum imperio: ad boream dividitur à regione Esonis oceano orientali & freto Sangario; ad ortum vero & meridiem alluitur oceano orientali. Complectitur tres insulas, *Niphoniam,* quæ amplissima est, *Saicocam* & *Xicocam,* in quibus numerantur 68. regna sub dominio regum 21. qui ea possident uti feuda sub clientela Imperatoris Japoniæ. Nunc Japonia cum insulis adjacentibus dividitur in septem partes, quarum nomina sunt, *Jamaistera, Jetsenga, Jetsesena, Ochia, Quantoa, Saïcoca,* & *Xicoca.* Porro *Ochia* sive *Ochio* est in insula Niphonia, & extenditur maxime ad septentrionem & orientem, ejusque primaria urbs est *Jedum,* nunc Japoniæ sedes regia. Hæc Michael Antonius Baudrand, *tom. 1. geogr. pag. 499. col. 1.* & *tom. 2. pag. 43. col. 2.*

EPISCOPI OCHIÆ.

Guillelmus.

MICHAEL Pio, *part. 2. historiæ Ordinis Præd. lib. 2. col. 176.* ad annum 1345. scribit C *F. Guillelmum,* Gallum, hujus Ordinis alumnum, *episcopum Ochiensem* eo tempore floruisse. Nihil aliud de eo nobis notum est.

ECCLESIA SENASCOPOLENSIS.

XXII.

ECCLESIA SENASCOPOLENSIS.

URBEM *Senascopolim* ad littus maris Pontici tradit Waddingus infra laudandus: hujus autem aliquot præsules ritus Latini occurrerunt.

EPISCOPI SENASCOPOLENSES.

A

I. GOTHUS.

II. BERTOLDUS *electus*.

III. NICOLAUS.

R. P. Bremond, *tom. 2. Bullar. pp. 426. & 427.* refert diploma Bonifacii IX. datum anno 1401. die 23. Decemb. in quo legitur *Gotho* episcopo Senascopulensi (Senascopolensi) defuncto suffectum fuisse *F. Bertoldum Volo,* Ordinis Præd. huic vero, eo quod non curasset expediri tempore debito apostolicas provisionis litteras, substitutum *F. Nicolaum Posseck,* ejusdem Ordinis.

IV. JOANNES.

V. GEORGIUS.

Waddingus, *to. 5.* ad annum 1450. *n. 17. pag. 587.* scribit ecclesiæ *Senascopolensis ad mare Ponticum* vacanti per obitum *Joannis,* præfectum esse eo anno die 5. Jun. à Nicolao V. Papa, *F. Georgium de Regibus,* Minoritam.

Atque hæc sunt quæ de præsulibus Latinis in Oriente ad notitiam nostram venerunt, finemque imponent toti immenso Operi Posthumo R. P. MICHAELIS LE QUIEN, cui titulus, *ORIENS CHRISTIANUS.*

FINIS.

INDEX,

NOMINA URBIUM EPISCOPALIUM, PATRIARCHARUM, PRÆSULUM, ABBATUM,

Et Presbyterorum delegatorum, tam Græci quam Latini ritus, in hocce volumine tertio recensitorum, complectens, qui alicujus Ecclesiæ regimini quoquo modo præfuerunt.

ECCLESIA MARONITARUM DE MONTE LIBANO.

MARONITÆ nomen istud sortiti sunt à *Marone* sanctissimo abbate IV. & V. sæculi. *col. 4. n. 4.* D. quod subinde tantum abest ut alicujus hæresis fuerit protestativum. *5. num. 5.* D. quin è contra publica professionis catholicæ adversus errores Nestorianorum & Monophysitarum in istis regionibus esset tessera. Quia enim ad cœnobium S. Maronis, per illos monachos de vera fide instruendi, vel in illa confirmandi, confluebant quotquot eam servare illibatam satagerent; hinc ipsos quoque, quasi fidei Maronitarum monachorum sectatores præcipuos, nuncupare solebant *Maronitas. 29. n. 22.* E. qua etiam nomenclatura Heraclium Imperatorem ante enatum Monothelismum donarunt. *30. num. 24.* D.

Maronitas tamen recentiorum plerique, Eutychii præsertim Patriarchæ Alexandrini sæculo X. & Willelmi Tyrii scriptoris sæculi XII. auctoritati innixi, reos faciunt *Monophysismi* & *Monothelismi*, contendentes à *Marone* quodam illorum sectæ antesignano, qui alio Marone longe recentior fuit, hæresim imprimis *Monotheliticam* adinventam, quam ii demum sub finem sæculi XII. ejuraverint. *1. & seqq. nn. 1. 2. & 3.* Verum Eutychius ille nullam fidem evidenter meretur, quippe qui putidissimis passim scateat mendaciis, & quoad hoc totam trium sæculorum anteriorum pessumdet historiam. Narratio autem Willelmi de Maronitarum reditu ad ecclesiam suo tempore, omnino restringenda est ad aliquam illorum partem, paucis duntaxat annis antea viru Monothelitico infectam. *26. & seqq. usque ad 40. num. 21. & seqq. ad 31.*

Maronitæ Antiochenis Patriarchis paruisse videntur, donec proprium habuerunt in fine sæculi VII. aut initio sequentis. Is primùm degit in monasterio castelli *Caphar-Haï* agri Botrensis. *11. n. 10.* B. deinde ante annum 1445. in monasterio *Kanubin. 63.* D. Præest quinque metropolitis, *Tyriensi* videlicet, *Damasceno*, *Tripolitano*, *Aleppensi*, & *Nicosiensi*; pluribus quoque episcopis, qui omnes ipsi immediate subdùntur, eumdemque eligunt, adstantibus aliquot magnatibus. *46. num. 40.* D.

Apud Maronitas, non tantum clerici, sed etiam sæculares, mulieres quoque, divinis officiis diu ac noctu ut plurimum intersunt. Tribus hebdomadibus ante Quadragesimam à Dominica Quinquagesimæ incipientem, funduntur preces pro defunctis: in prima quidem pro his qui fuerunt de clero: in secunda vero pro monachis: in tertia demum pro omnibus aliis. Iidem per quatuordecim dies ante festum SS. Petri & Pauli, per totidem ante festum Assumptionis, & per viginti ante Nativitatem Domini, abstinent à carne & lacticiniis. *47. nn. 42. & 43.* C. D.

Ecclesiæ Maronitarum ordine alphabetico.

Accura, ad meridiem Libani, sedes episcopalis. *coll. 93. 94.*

Aleppus, olim *Berhœa*, inter Hierapolim & Antiochiam, sedes metropolitica. *81. 82.*

Algigæi archiepiscopus erat *Cyrillus* quidam anno 1404. *100.* A.

Sancti Antonii monasterium Congregationis Aleppinorum monachorum, quorum institutor extitit & primus abbas in cœnobio S. Elizæi *Abdalla* sive *Abdula*, in sedem episcopalem erectum est, nescio quo anno, sed ei præfuit, ut episcopus, idem Abdalla post Josephum, quem in Patriarcham elegere Maronitæ anno 1733. *100.* C. D.

Arca sive *Arce*, urbs Phœnices, Alexandri Imperatoris patria, sedes episcopi Maronitæ, cujus ecclesia S. Arsenii nomen gerit. *95. 96.*

Berytus, urbs quoque Phœnices, quam à Saturno conditam ferunt, scholâ antiquâ celebris, colonia Juris Italici. Ejus episcopus Maronita præest regimini Catholicorum in ea degentium. *89. 90.*

Bisrai, urbs & provincia in Monte Libano, sedes episcopalis Maronitarum. *97. 98.*

Botrys Roma & Carthagine antiquior, cujus episcopo Maronitæ subsunt omnes Christi fideles in hoc loco. *91. 92.*

Bsiarrai, urbs circa Libanum, regioni vicinæ nomen tribuens, cui olim præerat princeps specialis. Episcopus Maronita Christianorum hujus nationis curam gerit, etiam in terris adjacentibus. *95. 96.*

Byblus, urbs Phœnices antiquissima, sedes est episcopalis Maronitarum. *89. 90.*

Chsaya monasterium est, cujus abbas & episcopus erat anno 1733. *Josephus* quidam. *100.* C.

Damascus, urbs Syriæ & Soldani olim regia, quæ una est ex quinque metropolitanis Maronitarum sedibus. *77. 78.*

Eden sive *Paradisus*, ad orientem Tripolis, sedes episcopalis Maronitarum. *91. 92.*

Edlun, cujus episcopus nomine *Gabriel* sedebat anno 1733. *76.* B. & *100.* C.

Hhadeth, nunc pene orbata populo, celebratissima est in Maronitarum chronicis, quod per annos septem à Saracenis oppugnata sese strenue defenderit. *97. 98.*

Hesron, urbs Phœnices, quæ vetus Syriacum seu Chaldaïcum, non solum in officiis ecclesiasticis, ut cæteræ hujus regionis urbes usurpant, sed & pro lingua communi habent, sedes est episcopalis Maronitarum. *95. 96.*

Kanubin sive *Canobin*, monasterium est Maronitarum sub nomine S. Mariæ extructum à Theodosio magno ad radices Montis Libani; illud ex sede episcopali quam primus tenuit *Petrus* quidam. *63.* E. *100.* B. patriarchalis evasit sub Joanne Algigæo 43. Maronitarum Patriarcha ante annum 1445. *63.* E.

Domum illam ab omni vectigalis gravamine exemit *Alzaher Barcuch* Orientis & Ægypti Soldanus, incisis ea de re in lamina ærea caracteribus. *63.* D.

Sedebat prius Patriarcha Maronitarum in monasterio *Caphar-Haï*, quod *Joannes Maro* primus eorum Patriarcha nobis notus ædificaverat ad radices præfati Montis Libani, & *S. Maronis* abbatis IV. & V. sæculo florentis nomine donarat, in memoriam scilicet cœnobii ejusdem nominis à Romæis sive Constantinopolitanis destructi. *11.* A. B.

Kfarfu, cujus episcopus *Theodorus* ab Hieremia Patriarcha Maronitarum Romam pergente suus vicarius constitutus est anno circiter 1200. *col. 99.* D.

Nicosia, urbs Cypri insulæ, una ex sedibus quinque metropolitanis Maronitarum, qui è Palæstina & Phœnice ejecti sæculo XII. à Salahadino, huc fugerunt. *83. 84.*

Sarepta, urbs Phœnices inter Tyrum & Sidonem, sedes episcopalis Maronitarum. *89. 90.*

Sciadra, oppidulum & sedes episcopalis Maronitarum. *97. 98.*

Sidon, urbs antiquissima Phœnices, quæ à Sidonio Chanaani primogenito condita fertur, sedes episcopalis Maronitarum. *87. 88.*

Tripolis, urbs Phœnices, sic dicta quod olim tribus coloniis, *Aradiorum* videlicet, *Sidoniorum*, & *Tyriorum* ab invicem sejunctis, coalesceret, una est ex quinque ecclesiis metropolitanis Maronitarum. *79. 80.*

Tyrus, urbs Phœnices clarissima, inter quinque metropolitanas Maronitarum sedes primum locum obtinens. *77. 78.*

Index Patriarcharum Maronitarum.

archiepiscopo ad sedem patriarchalem promotus est anno 1704. die 11. Maii. Obiit anno sequenti die 31. Octob. 73. E.

LVIII. Jacobus III. Avodius de Hesron etiam in Monte Libano patriarchatum obtinuit anno 1605. die 5. Novemb. Hunc episcopi Maronitæ quibusdam annis postea, congregati in quodam monasterio provinciæ Kesrovanensis, deposuerunt, & in ejus locum subrogarunt *Joseph Benedictum*, quem pallio donare semper recusavit Clemens XI. Papa. Mortuo isto Joseph Benedicto, restitutus est Jacobus Avodius suæ sedi in curia Romana. Obiit anno 1733. die 12. Februarii. 74. C.

LIX. Joseph IV. in Patriarcham electus est post gravia dissidia anno 1733. mense Martio. 76. A.

Index Præsulum Maronitarum ordine alphabetico.

Præsules anonymi Maronitarum.

De Patriarchatu Hierosolymitano.

HIERUSALEM, urbs sancta, Judaïcæ olim Reipublicæ caput ac metropolis, novi quoque fœderis prima ecclesia, quam Christus perennis sacrificii sanctione ac prima oblatione sacravit, & in qua voluit Apostolos suos illapsu Spiritus sancti linguas omnium gentium edoctos, opus evangelicæ prædicationis ordiri. Hæc cæterarum, quandiu stetit, Palæstinæ fuit ecclesiarum mater, cui Jacobum minorem, dictum fratrem Domini, in primum episcopum dederunt Petrus, Jacobus alter, & Joannes. *col.* 101. A. Ea urbe à Romanis exercitibus subversa, ducibus Vespasiano & Tito, Christiani ejus incolæ, qui ad montana trans Jordanem jam fugerant, in Peræa regione ac Pellæ præsertim constitere. 102. C. Quindecim primi Hierosolymorum antistites ex Judaïca gente assumpti fuerunt: sed quum, oppido quod in ejus ruinis surrexerat iterum capto & diruto à Romanis sub Ælio Hadriano Imperatore, alia urbs ex ejus nomine *Ælia* appellata, cujus ingressu Judæi origine arcebantur, constructa esset, Gentiles ad Christum conversi, qui in illa degebant, sibi in episcopum elegerunt unum ex suis *Marcum* nomine, dum *Judas*, Hebræorum ultimus, fortassis adhuc viveret, suamque ex Judæis fidelibus conflatam ecclesiam gubernaret. à 102. D. *ad* 107. A.

Porro *Cæsarea*, quæ post Hierosolymam celeberrima fuerat civitatum Palæstinæ, ea solo æquata, metropolis evasit Christianorum totius regionis, urbis etiam Æliæ ejusque præsulum, per quatuor fere sæcula. 107. A. An vero in Palæstina Patriarcha Antiochenus jurisdictionem aliquam exercuerit obscurum est: nam non ab eo Cæsariensis antistes, sed ab episcopo Æliæ, ceu digniore suorum suffraganeorum, consecrari solebat. 108. C. Nonnullis aliis prærogativis interim gaudebat idem Æliæ præsul, ob Hierosolymæ prioris memoriam, quas ei libentissime confirmarunt Patres Nicœni, servata nihilominus Cæsariensi ecclesiæ dignitate metropolis. 107. C. & 109. A.

At Hierosolymitano patriarchatui erigendo prælusisse visi sunt eodem sæculo IV. Macarius, Cyrillus, & Joannes Æliæ episcopi, occasione accepta ex Ariana hæresi, cui impense favebant Eusebius & Acacius Cæsarienses: quorum enim illi communionem aversabantur, horum nolebant auctoritati subjici: unde & contendere cœperunt suam ecclesiam esse *Apostolicam*, cæterarumque totius Palæstinæ matrem, utpote quæ ipsa esset Hierosolyma sub nomine *Æliæ* restaurata. 109. D. 110. A. Juvenalis deinde, Joannis post Praylium paucorum annorum antistitem successor, petiit in synodo Ephesina anno 431., & viginti abhinc annis in Chalcedonensi assequutus est, ut sedes sua Hierosolymorum Palæstinæ, olim uni, sed tunc in tres Palæstinas divisæ, quarum metropoles erant, primæ quidem *Cæsarea*, secundæ vero *Scythopolis*, tertiæ demum *Petra*, jus diceret.

à 109. D. ad 116. B. Is inde dicendus venit novæ urbis Hierosolymorum primus Patriarcha, qui scilicet istius sedis jure toti Palæstinæ, *Judæam*, *Samariam*, & utramque *Galilæam* olim complectenti, præfuerit. à 117. C. ad 127. B.

Hujusmodi Patriarcharum, Saracenis Palæstinas devastantibus sæculo VII. interrupta fuit series, post Sophronii obitum, per 60. & amplius annos. Verum interim ecclesia Romana varios commisit episcopos, inter quos noti sunt Stephanus Dororum, & Joannes Philadelphiæ, qui ipsius vice toti huic regioni prospicerent. à 129. A. ad 131. D.

Capta Hierosolyma à Latinis an. 1099. illique præposito ejusdem ritus Patriarcha, Imperatores Byzantini, non tamen ante annum 1142. Patriarchas Hierosolymitanos sui ritus nominarunt, qui Constantinopoli morabantur quandiu Hierosolyma Latinis paruit; in eam autem urbem regressi sunt postquam hæc iterum in Saracenorum devenit potestatem anno 1187. sed illuc schisma Byzantinum invexere, quo nunc, non secus ac cæteræ sedes patriarchales, laborat. à 131. D. ad 136. B.

Index Ecclesiarum Patriarchatus Hierosolymitani, ordine alphabetico.

adversus concilium Chalcedonense commovit, invasitque ipsiusmet Juvenalis sedem, quam per viginti menses, prædonum more, omni scelerum genere deturpavit. Sed Marciani Imperatoris opera restitutus est Juvenalis anno 453. Theodosius vero in Synæum montem profugit. Decessit Juvenalis anno 458. *à 111.* C. *ad 117.* C. & *à 164.* A. *ad 168.* B.

XLV. Anastasius, S. Passarionis abbatis discipulus, & S. Resurrectionis vasorum sacrorum custos, Juvenali successit anno 458. Non constat ipsum Basilisci Imperatoris litteris subscripsisse. Obiit anno 478. *à 168.* B. *ad 171.* D.

XLVI. Martyrius Cappadox ad S. Euthymium venit quum Timotheus Ælurus ecclesiam Alexandrinam conturbaret. Ad sedem Hierosolymitanam evectus anno 478. litteras Petri Mongi ceu catholici delusus recepit, suasque ad eum communionis indices misit, sed absque fidei suæ dispendio. Obiit anno 486. *à 171.* E. *ad 174.* B.

XLVII. Salustius, factus Hierosolymorum Patriarcha anno 486. Henotico Zenonis Imperatoris fovendæ pacis gratia subscripsit. Obiit anno 494. *à 174.* B. *ad 176.* C.

XLVIII. Elias I. Arabs natione, qui cum Martyrio in Palæstinam ad Euthymium se contulerat, Salustio suffectus est anno 494. In nonnullis quidem, is & Flavianus Antiochenus Patriarcha, Anastasio Imperatori Monophysitæ connivere visi sunt; at fidem Chalcedonensem ab ipsis minimè rejectam colligitur ex utriusque exilio ejusdem Imperatoris jussu, in quo piissime decesserunt an. 518. *à 176.* C. *ad 185.* A.

XLIX. Joannes III. in locum Eliæ substitutus anno 513. quanquam Olympio Anastasii Imperatoris Præfecto pollicitus fuerat, se communione jungendum cum Severo, & concilium Chalcedonense damnaturum, S. Sabæ tamen, aliorumque monachorum hortatu deterritus, neutrum præstitit: immo adversarios fidei Chalcedonensis publicè diris devovit anno 514. Defuncto Anastasio anno 518. sacra Justini ejus successoris in gratiam concilii Chalcedonensis data libentissime suscepit, curavit & promulgari: congregavit etiam synodum ea de causa ex toto suo patriarchatu, cui ipse præfuit eodem anno. Obiit anno 524. *à 185.* A. *ad 189.* E.

L. Petrus, Eleutheropoli oriundus, promotus est ad sedem Hierosolymitanam anno 524. Mollius se gessit adversus monachos Origenismi sectatores, qui tumultus magnos suscitabant in Palæstina; Anthimum quoque hæreticum Monophysitam facilius ad suam communionem admisit: sed eumdem paulo post, ab Agapeto Papa reprehensus, convocatis suæ ditionis episcopis, proscripsit anno 536. Edicto deinde Justiniani contra errores Origenis subscripsit, ut & alteri ejusdem adversus tria capitula. Assignatur obitus ejus communius ad annum 544. *à 189.* E. *ad 209.* A.

LI. Eustochius, manu trium episcoporum suæ ditionis, quos Constantinopolim miserat, vices suas impleturos in synodo V. generali anno 553. ejus actis subscripsit. In ea quidem synodo, una cum tribus capitulis, damnatos Origenem, Evagrium & Didymum, asserunt Cyrillus Scythopolitanus vitæ sancti Sabæ scriptor, Evagrius, Theophanes, Cedrenus, &c. quibus omnes fere suffragantur recentiores: verum hæc damnatio Origenis peracta fuisse videtur ante eam synodum, in altera Constantinopoli coacta sub Menna intra annum 538. & annum 544. ejusque acta actis V. synodi diu post istam synodum ob argumenti similitudinem fuisse adjuncta. *Legatur dissertatio specialis ea de re à 210.* E. *ad 233.* E. Cæterum Eustochius, qui in locum Macarii prius electi, sed à Justiniano non admissi, post Petri mortem assumptus fuerat, depositus est anno 563. & Macarius restitutus. *à 209.* A. *ad 235.* C.

LII. Macarius itaque II. ad sedem Hierosolymitanam iterum promotus est ejecto Eustochio anno 563. Quum autem Justiniano hæresim Aphthartodocetarum sive Incorrupticolarum sub finem vitæ suæ propugnanti palam resisteret Anastasius Sinaïta Patriarcha Antiochenus, hujus sequuti sunt exemplum alii Orientis episcopi, subindeque Macarius. Obiit iste exeunte an. 574. *à 235.* C. *ad 242.* A.

LIII. Joannes IV. anno 574. aut 575. electus Hierosolymorum Patriarcha, obiit anno 593. aut sequenti. Sub ipsius regimine inventa est anno 590. in civitate Joppe tunica Christi inconsutilis. *à 242.* A. ad *246.* D.

LIV. Amos sive *Neamus*, prius monachus, deinde Hierosolymorum antistes, obiit anno 600. aut 601. *à 246.* D. *ad 248.* A.

LV. Isacius, quem *Hesichium* Baronius appellat, ab anno 600. vel 601. ad 608. sedisse fertur. Extat responsio sancti Gregorii Magni ad ejus synodicam. *à 248.* A. *ad* 249. C.

LVI. Zacharias, custos vasorum sacrorum ecclesiæ Constantinopolitanæ, ad sedem Hierosolymitanam evectus an. 609. hanc urbem captam à Chosroë, Persarum rege, vidit sexto sui regiminis anno, ipseque cum innumera Christianorum multitudine & sacro ligno crucis in Persidem abductus est. Victo in multis præliis Chosroë ab Imperatore Heraclio, paceque inita cum Syroë Chosrois filio & successore, cujus refertur pars epistolæ ad Heraclium lectu dignæ, *256.* D. crux sacra restituta est, & in patriam rediere Zacharias, cæterique captivi. Obiit Zacharias anno 631. aut ad summum 633. *à 249.* C. *ad 258.* D.

LVII. Modestus, abbas monasterii sancti Theodosii in Palæstina, abducto in Persidem Zacharia vices ejus per 14. fere annos ejusdem licentia præclare gessit. Sanctum Anastasium Persam & martyrem Hierosolymis baptizavit. Zachariæ reverso anno 628. administrationem hujus ecclesiæ restituit, vel fortassis mutuo consensu simul cum illo gerere perrexit usque ad annum 631. aut 633. quo ipsi mortuo suffectus, brevi sedit; decessisse enim videtur anno 633. exeunte. *à 258.* D. *ad 264.* C.

LVIII. Sophronius, clarissimus fidei catholicæ adversus nascentem Monothelismum defensor, primùm monachus, deinde Hierosolymorum Patriarcha sub finem anni 633. aut ineunte 634. Nihil non fecit apud Cyrum Patriarcham Alexandrinum, Sergium Patriarcham Constantinopolitanum, & Honorium Papam, ut Monothelismus in cunis præfocaretur. In hoc præclaro certamine obiit anno circiter 644. *à 264.* C. *ad 280.* A.

Sedes vacat. *Saracenis Palæstinas devastantibus, sanctæ sedis Romanæ auctoritate Patriarcharum Hierosolymitanorum vices gesserunt*

Stephanus, Dorensis episcopus, quem opposuit Theodorus Papa *Sergio* Joppensi episcopo Monothelitæ, qui ante ordinationem Sophronii, & post ejus obitum, Heraclii Imperatoris auctoritate fultus, ceu Patriarcha esset, episcopos in toto patriarchatu consecrabat. *à 280.* A. *ad 283.* A.

Joannes, Philadelphiæ episcopus, ex commissione Martini I. anno 649. aut 650. *à 283.* A. *ad 288.* C.

Theodorus demum presbyter, cujus nomine anno 680. actis synodi VI. generalis subscripsit ab eo missus *Georgius humilis presbyter S. Christi Dei nostri Resurrectionis, & locum gerens Theodori Deo amabilis presbyteri & locum servantis apostolicæ sedis Hierosolymorum, &c. 280.* C. *& 288.* C.

Anastasius quidam, subscriptus etsi legitur actis synodi Trullanæ anno 692. fictitius est, & omnino expungendus. *281.* B. *& 289.* E.

LIX. Joannes V. anno 705. ad sedem Hierosolymitanam evectus est. Hujus meminit S. Joannes Damascenus. Successorem fortassis habuit aliquem ejusdem nominis, quem cum ipso nonnulli confuderint scriptores. *à 289.* E. *ad 291.* B.

LX. Theodorus I. ecclesiæ Hierosolymorum regimen suscepit anno 752. aut etiam 754. *299.* D. Vivebat adhuc anno 767. *à 291.* B. *ad 300.* C.

LXI. Eusebius innotescit ex vita duntaxat sancti Madalvæi sive Madelvei, Virdunensis episcopi, sub finem sæculi XI. ab Hugone Flaviniacensi scripta, quæ extat apud Labbeum *T. 1. Biblioth.* In ea enim legitur hunc episcopum, qui obiit an. 776. ab *Eusebio* Patriarcha Hierosolymitano benignissime exceptum, quum eò ad sacra loca visenda perrexisset. *à 300.* C. *ad 302.* E.

LXII. Elias II. sedebat Patriarcha Hierosolymorum anno 787. ex vita S. Tharasii; sed quum in exilium pulsus esset à Saracenis, opera cujusdam *Theodori,* qui in ejus locum subrogari cupiebat, & obtinuit; synodo Nicænæ II. interesse non potuit eo anno habitæ. Restitutus suæ ecclesiæ Elias adhuc in vivis erat an. 796. mense Martio, nec quantum posteà vixerit constat. *à 302.* E. *ad 317.* B.

LXIII. Georgius, qui *Gregorius* & *Sergius* in nonnullis scriptis nuncupatur, Eliæ Syncellus ipsum excepit. Is, vel ejus decessor, Patriarcha ille fuit *Hierosolymitanus,* à quo missus monachus quidam an. 799. multas reliquias Carolo Magno attulit. Nam *Joannes* à Baronio memoratus ut Eliæ successor plane fictitius est. Obiit Georgius ante annum 807. elapsum. *à 317.* B. *ad 323.* C.

Fortunatum, prius Patriarcham Hierosolymitanum, posteà Gradensem, ac abbatem cœnobii Medianensis in Vosago referunt aliqui scriptores, ut qui ad Carolum Magnum accesserit anno 803.

Index Præsulum Græcorum Patriarchatus Hierosolymitani, ordine alphabetico.

Anonymi Præsules Græci Patriarchatus Hierosolymorum.

De Præsulibus Latinis in Oriente.

PAtriarchæ ritus Latini creari cœperunt in ecclesiis Constantinopolitana, Antiochena, & Hierosolymitana, postquam illæ urbes in Latinorum potestatem venere. 785. n. 2. C. Sic enim

1.° Capta Antiochia anno 1098. hujus urbis sedi, quam anno 1100. sponte dimisit Joannes III. Græcus Patriarcha, præfecerunt Latini *Bernardum* sui ritus. *ibid.* & 1153. A.

2.° Eodem modo Simeoni Patriarchæ Hierosolymorum mortuo in Cypro insula anno 1099. dum ea urbs obsideretur à Latinis, substitutus est eodem anno *Arnulphus*, & paulopost *Daïbertus* ritus Latini. 785. D. & 1243. A.

3.° Demum expugnata Constantinopoli à Francis & Venetis anno 1204. Joanni X. Camatero ejus præsuli Græco Didymothicum sese recipienti suffecerunt Latini Thomam Morocenum Venetum illo ipso anno. 786. A. & 796. A.

Idem non videtur dicendum de sede Alexandrina: utpote quum eam urbem principes Latini vix possederint. Hinc Alexandrinorum præsulum Latini ritus nullus reperitur qui in illa civitate degerit, vel hanc revera administraverit ecclesiam. 786. B.

Hi Patriarchæ Latini, ut pallium recipiebant à Romano Pontifice, sic & eo donabant metropolitanos atque archiepiscopos sibi subditos: non tamen ipsis fas erat episcopos suæ ditionis de una ecclesia transferre ad aliam. 791. A. E.

Ecclesiæ præsulum Latinorum in Oriente, ordine alphabetico.

INDEX

Præsulum ritus Latini, in Orientali tractu.

Series Patriarcharum Constantinopoleos.

Series Patriarcharum Alexandriæ Latini ritus.

Series Patriarcharum Antiochiæ ritus Latini.

Intrusum

Intrusum quoque in ejus locum *Græcum* quemdam hominem fovit, quem deponi curavit Innocentius III. de Raymundi violenta agendi ratione graviter conquestus. Decessit in carcere. Petrus ante diem 12. Jul. anni 1208. *1158*. A.

VI. Petrus II. Ord. Cisterciensis, ex abbate cœnobii Firmitatis an. 1205. episcopus Yporiensis (*Yvrée*) factus, ad Thessalonicensem ecclesiam anno 1208. electus est, sed non acquievit. Ad sedem Antiochenam transiit anno sequenti 1209. Gravi languore detentus episcopum Antaradensem suas vices acturum misit ad synodum Lateranensem IV. anno 1215. Jam vivere desierat die 31. Octobris anni 1217. *1159*. E.

VII. Raynerius de Tuscia, S. R. E. Vicecancellarius, ad sedem Antiochenam promotus est anno 1219. ab Honorio III. Antea autem hujus ecclesiæ regimini præfecerat ad tempus Pontifex *Petrum* quemdam Capuanum, quem illo anno 1219. Cardinalem creavit. Obiit Raynerius anno 1226. *1160*. D.

VIII. Albertus anno 1226. aut sequenti electus est in Patriarcham Antiochenum, qui primum fuit episcopus Brixiæ ab anno 1213. usque ad annum 1227. aut 1228. Adfuit concilio Lugdunensi I. anno 1245. Decessit tandem eo anno, aut sequenti 1246. *1160*. E.

IX. Elias, Ord. Præd. Alberto suffectus est in sede Antiochena, non quidem anno 1240. ut habet Rodericus de Acunna, Bracarensis archiepiscopus; sed anno duntaxat 1245. aut 1246. quo obiit ejus prædecessor. Hanc vero ipse tenuit, ex eodem scriptore, usque ad annum 1250. *1160*. E.

X. Christianus, Ord. Præd. ecclesiæ Antiochenæ curam gerebat anno 1268. quo hanc urbem sibi subjecit Soldanus Babyloniæ die 29. Maii juxta Sanutum: in qua strage Patriarcha sacris vestibus indutus coram altari gladio infidelium trucidatus est. *1162*. A.

XI. Opizio sive *Obizo*, è Flisca Januensi nobilissima familia oriundus, patriarchatum Antiochenum gerebat anno 1274. quo interfuit synodo II. Lugdunensi. Idem fuisse videtur ac *Othobonus Patriarcha Antiochenus*, quem Nicolaus III. administratorem constituit ecclesiæ Tranensis an. 1280. die 1. April. siquidem anno 1287. *Obizo Antiochenus* adhuc *Patriarcha* creatus est à Nicolao IV. administrator ecclesiæ Januensis, cui etiam anno sequenti die 4. Junii scripsit epistolam. Obiit anno 1292. *1162*. C.

XII. Isnardus Tacconus, Papiensis, Ord. Præd. primum archiepiscopus Thebanus anno 1308. deinde Patriarcha Antiochenus anno 1311. die 5. Novemb. cum administratione ecclesiæ Papiensis, omni ea dignitate spoliatus est an. 1319. à Joanne XXII. Papa, qui tamen anno 1325. illum ad sedem Thebanam denuo evexit, & misit suum legatum in Orientem. Obiit an. 1329. *1163*. A.

XIII. Geraldus Odonis sive *Ottonis*, Generalis Minister Ord. Minor. titulo Patriarchæ Antiocheni ornatus est anno 1342. die 27. Novemb. quum vacasset titulus iste ab an. 1319. quo illum amiserat Isnardus: administrationem quoque ecclesiæ Catanensis accepit. *1164*. A.

Series Patriarcharum Hierosolymorum ritus Latini.

I. Daibertus sive *Daimbertus, Dagobertus & Theodebertus*, Arnulpho in *Vicepræsulem* duntaxat assumpto post captam Hierosolymam anno 1099. substitutus est Patriarcha exeunte eodem anno, vel in paschalibus anni sequentis. Is à Balduino I. plurimum vexatus Romam petiit, dum autem reverteretur obtenta causa obiit Messanæ anno 1107. die 14. Maii. *col. 1243*. A.

II. Gibelinus, archiepiscopus Arelatensis, Hierosolymam missus à summo Pontifice, ut de Ebremaro judicium ferret, qui in locum Daiberti Patriarchæ adhuc viventis electus fuerat, eo deposito, & ad Cæsariensem ecclesiam tunc vacantem translato, ipse in Patriarcham assumptus est anno 1107. Is adstiterat anno 1103. solemni ecclesiæ S. Salvatoris dedicationi à Petro Aquensi archiepiscopo peractæ, in qua erectum altare fuit in honorem S. Maximini & S. Mariæ Magdalenæ, ceu primorum fundatorum duarum ecclesiarum hujus loci. Obiit exeunte anno 1111. *1245*. D.

III. Arnulphus, qui jam *Vicepræsul* ecclesiæ Hierosolymorum constitutus fuerat anno 1099. die 1. Augusti, hanc sedem conscendit post Gibelini mortem eodem anno 1111. vel initio sequentis. Depositus est anno 1115. restitutus autem à Papa, ad quem perrexerat, ad propria remeavit, ibique decessit an. 1118. mense Aprili. *1247*. D.

IV. Gormundus, Gallus, anno 1118. electus, pactis conventis inter Venetos & proceres Hierosolymorum subscripsit anno 1123. Obiit anno 1128. *1248*. C.

V. Stephanus, Carnotensis in Gallia, canonicus regularis, electus Patriarcha anno 1128. post biennium decessit anno 1130. *ibid.* E.

VI. Willelmus sive *Guillelmus* I. Belga, Prior Dominici Sepulchri, electus anno 1130. Patriarcha Hierosolymorum, corona regia Fulconem redimivit anno sequenti die 14. Septembris. Adfuit concilio Antiocheno anno circiter 1136. In regem inunxit Balduinum III. an. 1142. Obiit anno 1145. die 27. Septembris. *1249*. D.

VII. Fulcherus, Tyrensis primum archiepiscopus, ad sedem Hierosolymorum transiit anno 1146. die 25. Jan. Conradum Imperatorem Germaniæ & Ludovicum VII. regem Francorum Hierosolymis festive recepit. Obsidioni interfuit Ascalonis anno 1152. quæ juris facta est Balduini III. anno 1154. Quare *col. 501*. E. pro *anno 1146*. legendum est *1152*. Romam petiit anno 1155. Obiit anno patriarchatus XII. die 20. Novemb. Christi 1157. *1250*. A.

VIII. Amalricus, Gallus, & ecclesiæ Dominici Sepulchri Prior, electus est Patriarcha, contradicentibus licet Cæsariensi & Bethleemitano præsulibus. Quædam extant litteræ ejus ad Ludovicum VII. regem Franciæ. Amalricum Balduini III. fratrem & successorem anno 1162. die 18. Febr. item anno 1173. die 15. Julii Balduinum IV. hujus Amalrici filium, regia corona ornavit. Obiit anno 1180. die 6. Octobris. *ibid.* D.

IX. Eraclius sive *Eracleus*, Arvernus in Gallia, electus est an. 1180. mense Octob. Sub ejus regimine Christianis erepta fuit à Salahadino anno 1187. civitas sancta. Obiit dum à Christianis obsideretur Acon, quæ iis subdita est anno 1191. die 12. Julii, deinceps sedes facta, tum regum, tum etiam Patriarcharum Hierosolymorum, usque ad annum 1291. quo & ipsa in Saracenorum devenit potestatem. *1251*. B.

X. Sulpitius, à Theodorico Pauli traditur Eraclii successor. *Cyrillus* quoque Prior III. Carmelitarum renuntiatus à Cælestino III. Papa anno 1191. perhibetur à Daniele à V. M. *1252*. B.

XI. Michaël, Parisiensis Decanus, electus in Patriarcham Hierosolymorum anno 1194. priusquam iter arriperet Senonensis factus est Archipræsul. *ibid.* C.

XII. Monachus, Florentinus, ex archiepiscopo Cæsariensi in Palæstina, Patriarcha evasit Hierosolymorum anno 1194. *ibid.* E.

XIII. Soffredus, Cardinalis S. R. E. in Patriarcham Hierosolymorum electus est anno circiter 1203. quem ad præbendum consensum hortatus est Innocentius III. sed ille non acquievit. *Simonis* cujusdam meminit Albericus, sed qui alius non fuit à Monacho aut Soffredo. *1253*. C.

XIV. Albertus, Parmensis, ex episcopo Vercellensi electus Patriarcha Hierosolymorum anno 1204. Fratribus Montis Carmeli regulam concinnavit. Occisus est à pessimo Christiano anno 1214. die 14. Septembris. *1254*. A.

XV. Gualterus sive *Lotharius*, episcopus Vercellensis post Albertum, ei quoque successit in patriarchatu Hierosolymorum. *1255*. A.

XVI. Radulphus I. sive *Rodulphus*, primum episcopus Sareptæ, deinde electus Patriarcha Hierosolymorum, obiit anno 1225. *ibid.* D.

XVII. Giroldus sive *Geraldus*, ex abbate Cluniacensi episcopus Valentinensis in Gallia, deinde Patriarcha Hierosolymorum anno 1225. obiit anno 1239. *1256*. A.

XVIII. Robertus sive Guido, episcopus Nannetensis, postulato à capitulo Hierosolymorum in Patriarcham Jacobo de Vitriaco tunc S. R. E. Cardinali, quem Gregorius IX. utpote sibi necessarium confirmare noluit, subrogatus est ab eodem Pontifice. Is in castris S. Ludovici regis Francorum erat quando Damiatam cepit anno 1240. decessit autem anno 1254. die 8. Junii. Post cujus obitum ad eumdem annum meminit *Epicii* cujusdam *Patriarchæ* continuator Gallus hist. Willelmi Tyrii, sed hunc non ait expresse *Patriarcham* fuisse *Hierosolymorum*. *1256*. E.

XIX. Jacobus Pantaleon, Gallus, Trecensis, primum archidiaconus Leodiensis, deinde Virdunensis episcopus, ab Alexandro IV. renuntiatus est Patriarcha Hierosolymorum anno 1255. ipsique successit anno 1261. die 29. Aug. Urbanus IV. dictus. *1257*. D.

XX. Bartholomæus de Bragantia, Vicentinus, Ordinis Prædicatorum, episcopus primum Nemosiensis in Cypro insula, deinde Vicentinus, oblatum sibi patriarchatum Hierosolymorum ab eodem

Urbano IV. anno 1261. recusasse videtur. 1258. A.

XXI. Humbertus de Romanis, Gallus, V. Magister generalis Ord. Præd. eodem tempore illam similiter dignitatem sibi delatam non admisit. 1259. C.

XXII. Guillelmus II. episcopus Aginnensis in Gallia, renuntiatus est ab eodem Urbano IV. Patriarcha Hierosolymitanus & administrator ecclesiæ Acconensis anno 1263. Obiit anno 1270. 1260. A.

XXIII. Thomas Agni de Lentino sive *de Leontino*, oppido Siciliæ, Ord. Præd. primum Bethleemitanus episcopus, deinde Cusentinus archiepiscopus an. 1267. die 18. Aprilis; posthac Patriarcha Hierosolymorum creatus à Gregorio X. anno 1272. mense Martio, obiit anno 1277. 1261. B.

XXIV. Aiglerius sive *Angelus*, archiepiscopus Neapolitanus, electus fuerat Patriarcha Hierosolymorum, 1202. B. sed à Nicolao III. in ejus locum substitutus est

XXV. Joannes de Vercellis, VI. Magister generalis Ord. Præd. anno 1278. qui non præbuit consensum. 1261. C.

XXVI. Elias I. Patriarcha Hierosolymorum creatus est anno 1279. & decessit anno 1287. aut sequenti. *ibid.* D.

XXVII. Nicolaus de Hanapis, Gallus, Ord. Præd. à Nicolao IV. promotus est ad patriarchatum Hierosolymorum, unaque ad episcopatum Aconensem ei conjunctum anno 1288. die 30. Novemb. sed sub ejus regimine erepta est Acon Christianis anno 1291. ipse autem submersa navi periit eodem anno. 1263. B.

XXVIII. Radulphus II. Gallus, Ord. Prædicatorum, anno 1294. à Cælestino V. renuntiatus Patriarcha Hierosolymorum, depositus est à Bonifacio VIII. qui tamen ipsum eidem sedi non multo post restituit. Obiit anno 1304. mense Novembri. *ibid.* C.

XXIX. Antonius Beccus, Anglus, episcopus Dunelmensis in Anglia, electus Patriarcha Hierosolymorum anno 1305. obiit anno 1310. 1264. C.

XXX. Petrus I. de Plana-Cassano, Ord. Min. episcopus Ruthenensis in Gallia, legatus sedis apostolicæ per varias Orientis regiones, creatus Patriarcha Hierosolymorum à Clemente V. Papa anno 1314. die 26. Febr. obiit anno circiter 1322. *ibid.* D.

XXXI. Petrus II. canonicus Nicosiensis, ad sedem Hierosolymorum promotus est anno 1322. die 19. Jun. obiit autem anno 1324. 1265. B.

XXXII. Raymundus Bequin, Tolosanus, Ord. Præd. Petro suffectus est in sede titulari Hierosolymorum anno 1324. eique simul Nimosiensis ecclesiæ in insula Cypro ad sustentationem administratio collata. Obiit anno 1328. *ibid.* C.

XXXIII. Petrus III. de Palude, Ord. Præd. renuntiatus est Patriarcha Hierosolymorum, simulque administrator ecclesiæ Nimosiensis in insula Cypro, anno 1329. die 2. Martii. Deinde administrator factus ecclesiæ Conseranensis in Gallia, obiit Parisiis anno 1342. die 31. Januarii. *ibid.* E.

XXXIV. Elias II. de Nabinallis, Ordinis Minoritarum, jam ab anno 1332. archiepiscopus Nicosiensis in Cypro insula, Patriarcha Hierosolymitanus evasit anno 1342. die 12. Julii, rursusque eodem anno mense Septembri Cardinalis creatus est. 1266. E.

XXXV. Guillelmus III. titulo Patriarchæ Hierosolymorum potiebatur anno 1351. die 22. Septembris. 1267. B.

XXXVI. Philippus de Cabassole, ortu Cabellicensis in Gallia, ejusdemque loci episcopus, titulo Patriarchæ Hierosolymitani ornatus est anno 1361. ex ecclesia autem Cabellicensi ad Massiliensem transiit anno 1366. Promotus postea ad cardinalatus dignitatem anno 1368. obiit Perusiii anno 1372. 1267. C.

XXXVII. Guillelmus IV. Militis, Ord. Præd. Patriarcha Hierosolymitanus renuntiatus anno 1369. obiit anno 1374. 1268. D.

INDEX

Præsulum ritus Latini in quatuor Patriarchatibus Orientis, ordine alphabetico.

Abbreviationis gratia designamus his litteris O. C. *Ordinem Carmelitarum.* O. M. *Ordinem Minorum.* O. P. *Ordinem Prædicatorum.* E. A. *Eremitam Augustinianum.* O. Cist. *Ordinem Cisterciensem.* O. Clun. *Ordinem Cluniacensem.* O. S. Ben. *Ordinem sancti Benedicti.*

B

Franciſchinus,

Matthæus

INDEX alphabeticus Ecclesiarum quibus præfuerunt Præsules Latini Orientis, quorum nomina ignorantur.

Finis Indicis.

ORIENS
CHRISTIAN

TOM. II

calibrite
colorchecker CLASSIC
mm